

ঋগ্বেদ-সংহিতা

ঋগ্বেদ-সংহিতা

[অসমীয়া অনুবাদ]

ত্ৰীপঞ্চানন শৰ্ম্মা ফুকন বি, এ, (সংস্কৃত অনাচ),
অবসৰপ্ৰাপ্ত চব্-ডেপুটি মেজিষ্ট্ৰেত,
'মহিম্নস্তোত্ৰ' (অসমীয়া অনুবাদ) 'পল্ল নহয় সঁচা' আদিৰ লেখক

পৰিবেশক

ত্ৰীত্ৰীআদিত্য প্ৰকাশ

শিলপুখুৰী, গুৱাহাটী

১৯৮০

RIGVEDA-SAMHITA [Asamiya Anuvad] is an Assamese prose translation of the original hymns of the *Rigveda*, translated & published by Sri Panchanan Sarma Phukan, B. A. (Hons), Retired Sub-Deputy Magistrate, Natun Saraniya Gauhati-3 and printed at Sahityarathi Press, Gauhati-3, 1980, Price Rupees Sixty eight only.

প্ৰকাশক —

শ্ৰীপঞ্চানন শৰ্মা ফুকন

বিশ্বাবাৰী, ডিব্ৰুগড়

বৰ্তমান : নতুন শৰণীয়া

গুৱাহাটী-৭৮১০০৩

প্ৰথম প্ৰকাশ.

জানুৱাৰী, ১৯৮০

মলা : আঠমটী টকা

সাহিত্যবথী প্ৰেছ,

শিলপুখুৰী, গুৱাহাটীত মুদ্ৰিত

শ্রী ৩ লক্ষ্যোদৰ শৰ্ম্মা ফুকন

জন্ম : ২ আচাৰ, ১৭৬৫ শক। মৃত্যু : ২৭ আচাৰ, ১৮৩৮ শক,
শ্রীহৰিৰ শম্মনেকাদশী তিথি।

যাৰ আশীৰ্বাদত আজি মই মহান ঋষিদেৱ সংহিতাখনি অসমীয়ালৈ
অনুবাদ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব পাৰিছো, সেই সাক্ষাত পৰমেশ্বৰকপী পিতৃ
দেৱতা শ্রী ৩ লক্ষ্যোদৰ শৰ্ম্মা ফুকনৰ পৱিত্ৰ নামৰ স্মৃতি স্বৰূপে এই
“ঋষিদেৱ-সংহিতা (অসমীয়া অনুবাদ)” গ্ৰন্থখনি অযোগ্য পুত্ৰ মই
শ্রীপঞ্চানন শৰ্ম্মা ফুকনে উৎসৰ্গ কৰিলোঁ।

ওঁ তৎসৎ ওঁ

সূচীপত্ৰ

আগকথা	ডঃ যোগীৰাজ বসু	...	১
অভিমত	অধ্যাপক ভবকৃষ্ণ মিশ্ৰ	...	২
	ডঃ মকুন্দমাধৱ শৰ্মা	...	৩
ভূমিকা	৫
শব্দসূচী	২০
বিশেষ আখৰৰ মন্তব্য বিৱৰণ	২৬

ঋগ্বেদ-সংহিতা

প্ৰথম মণ্ডল	১
দ্বিতীয় মণ্ডল	১১৯
তৃতীয় মণ্ডল	১৪৫
চতুৰ্থ মণ্ডল	১৭৯
পঞ্চম মণ্ডল	২১১
ষষ্ঠ মণ্ডল	২৪৯
সপ্তম মণ্ডল	২৮৯
অষ্টম মণ্ডল	৩৩৩
নবম মণ্ডল	৩৯৯
দশম মণ্ডল	৪৪৭

গ্ৰন্থপঞ্জী	৫৪৫
স্বধৰনি	৫৪৬

॥ मङ्गलाचरणम् ॥

वेदार्थाविव संप्रिक्षेो वेदार्था प्रोतिपत्तये ।
जगतः जनको बन्धे शर्क्षानी चक्षुशेखरो ॥
वेदधि गौतमः कुत्र कुत्र तंगोत्रजो अहम् ।
मृदुवः वेदविद्यार्थं कबोमि यत्र दुर्लभम् ॥
तं कर्मः सफलं नित्यम् यत्र विष्णु प्रसोदति ।
तसा प्रसोदमात्रेन कुतकुतो भवेत्कवः ॥
अत्र मे संशयो नास्ति येन मे बाह्वितं फलं ।
असमी भाषया वक्त्रं शक्तस्तुसमवितं ॥
नववक्त्र कपेनात्र ऋषेदं भूषितं कृतं ।
परोपकारमुदिशा निजशिक्षार्थमेवच ॥
अबुवादं कबिष्यामि समग्रं ऋषेद संहितां ।
पठानन द्विजश्चाहं गौतमाथ्यक गोत्रकः ॥
विश्वकर्मा महाविद्यालये स्तिहा कथकन ।
सबन्धती प्रसोदेन अबुवादं समपितम् ॥

আগকথা

৫ স্বাস্থ্য

শ্রীযুক্ত পঞ্চানন শৰ্মা যুকন ডাঙৰীয়াই কৰা সম্পূৰ্ণ। ঋগ্বেদ সাহিত্যৰ অসমীয়া অনুবাদ গ্ৰন্থৰ পাণ্ডুলিপিখন পাঁচ মই বিশেষ সন্তোষ পাইছে। সনাতন ধৰ্ম্মৰ মূল আৰু পাটাইতকৈ পুণ্য গ্ৰন্থ হৈছে ঋগ্বেদ। ঋগ্বেদ হল পৃথিৱীৰ প্ৰাচীনতম গ্ৰন্থ, — মাক্‌দোনেৰ ভাষাত “Undoubtedly the oldest, literary monument of the Indo-European language”— অৰ্থাৎ ঋগ্বেদ যে ইণ্ডো-ইউৰোপীয় ভাষাৰ প্ৰাচীনতম প্ৰথময় সাহিত্য— এই বিষয়ে কোনো সন্দেহ নাই। মাৰাঠী, বঙলা, হিন্দী, প্ৰভৃতি ভাৰতীয় ভাষাত আৰু ইৰাজী, জাম্মানী, ফৰাচী প্ৰভৃতি ইউৰোপীয় ভাষাত বহুত আগতেই এই বেদৰ অনুবাদ হৈ গৈছে। অসমীয়া ভাষাত আজলৈকে ঋগ্বেদৰ অনুবাদ হোৱা নাছিল অথচ অনুবাদৰ প্ৰয়োজনীয়তা অসমীয়া পঢ়ুৱৈ সমাজে দাকৈ অনুভৱ কৰাছিল। গ্ৰন্থকাৰ শৰ্মা যুকন ডাঙৰীয়াই পোন প্ৰথমে সমগ্ৰ দক্ষ সাহিত্যৰ অসমীয়া ভাৰ্জন কৰি অসমৰ এটা ডাঙৰ অভাব পূৰণ কৰিলে। দক্ষ সাহিত্যত মুঠতে ১০,৬০০ (দশ হাজাৰ ছয় শ) মন্ত্ৰ (Stanzas) আছে আৰু ৪,৩২,০০০ (চাৰি লাখ বাত্ৰিশ হাজাৰ) অক্ষৰ আছে। এনেকুৱা, অৰ্থৰ ফালৰ পৰা অতি গভীৰ আৰু আকাৰত অতি বিশাল বেদৰ ভাৰ্জন বৰা যে কিমান অসমসাধ্য কঠিন কাম আৰু পাণ্ডিত্য সাপেক্ষ তাক আনি সহজেই অনুমান কৰিব পাৰে।। সংস্কৃত ভাষাত, বিশেষকৈ বৈদিক সংস্কৃতত পাৰঙ্গত বুলিয়েই গ্ৰন্থকাৰৰ পক্ষে এই কাম কৰা সম্ভৱ হৈছে। গ্ৰন্থকাৰে সকলো মন্ত্ৰৰ আক্ষৰিক অনুবাদ কৰা নাই; খাতিনামা বেদ ভাষ্যকাৰ সায়েনাচাৰ্যৰ ব্যাখ্যাও তেখেতে কিছু মন্ত্ৰৰ অনুবাদত সুমুৱাই দিছে, যেনে পুৰুষ সূক্ত, হিৰণ্য গৰ্ভ সূক্ত, নাসদীয় সূক্ত, দেৱী সূক্ত, ইত্যাদি। এই জাতীয় অনুবাদক ভাবানুবাদ বা মৰ্ম্মানুবাদ বুলিব পাৰি। আক্ষৰিক অনুবাদত য’ত মন্ত্ৰৰ তাৎপৰ্য্য বা মৰ্ম্ম পৰিষ্কাৰ নহয় তেনেকুৱা ক্ষেত্ৰত গ্ৰন্থকাৰে ভাবানুবাদৰ আশ্ৰয় লব লগাত পৰিছে। গ্ৰন্থখনে গ্ৰন্থকাৰৰ মূল সাহিত্যৰ আৰু ভাষাৰ গভীৰ অধ্যয়ন, অৰ্ণোপলক্ষ্যৰ শক্তি, কঠোৰ আশান্ত্ৰীয়া পৰিশ্ৰমৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে। এই গ্ৰন্থখনে অসমীয়া সাহিত্যৰ উঁচাল চহকী কৰিব আৰু অসমীয়া পঢ়ুৱৈ সমাজক অপৰিশোধ্য স্নানত আৱদ্ধ কৰিব। এই শলাগিব লগীয়া অনুবাদৰ কাৰণে মই গ্ৰন্থকাৰক আন্তৰিক সাধুবাদ জনাইছো আৰু গ্ৰন্থখনৰ বহুল প্ৰচাৰ কামনা কৰিছো।

ডিব্ৰুগড়

যোগীৰাজ বসু

২৯/৯/৭৩

* Written by Late Dr. Jogiraj Basu, M. A. (Trip'le), Ph. D, Retd, Professor & Head of Department of Sanskrit, Gauhati University, Ex-professor, Indology Deptt, Goettingen University, West Germany, founder Principal, D.H.S.K College, Dibrugarh, Senior U.G.C. fellow on 29-9-73 in his residence “VIRAJ”, Dr. Basu's Road, P. O. Dibrugarh, Pin-786001 (Assam).

**শ্রীযুক্ত ভৱকৃষ্ণ মিশ্ৰ, এম. এ. যোৰহাট জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ সংস্কৃত বিভাগৰ
অধ্যাপক ডাঙৰীয়াই লিখিছে—**

॥ ওঁ সত্যং পৰং ধীমহি ॥

শ্ৰদ্ধেয় শ্ৰীযুক্ত পঞ্চানন শৰ্ম্মা ফুকনদেৱৰ ঋষিদেৱ অসমীয়া অনুবাদ হাতেলিখা অৱস্থাতে পঢ়িবলৈ সুযোগ পালোঁ। সমগ্ৰ ঋষিদেৱ এয়েই প্ৰথম অসমীয়া অনুবাদ। শ্ৰদ্ধেয় শৰ্ম্মা ফুকনদেৱ ছাত্ৰাৱস্থাৰ পৰাই বেদৰ প্ৰতি বিশেষভাৱে আকৃষ্ট আৰু বেদজ্ঞানৰ প্ৰতি অতিশয় শ্ৰদ্ধাশীল। সুদীৰ্ঘকাল চৰকাৰী বিষয়াৰ দায়িত্ব বহন কৰা সত্ত্বেও পূৰ্বৰ অধ্যয়ন আৰু চিন্তা-চৰ্চাৰ স্ৰোত তেখেতৰ অন্তৰত প্ৰবাহিত হৈ আছিল। তাৰেই প্ৰমাণ স্বৰূপে অৱসৰ প্ৰাপ্তিৰ পাচত এই মহৎ অৱদান অসমীয়া ভাষা তথা অসমীয়া সমাজলৈ আগবঢ়ালে। দেশ-বিদেশৰ উচ্চ পদস্থ বহুতো বিষয়াই এই ধৰণৰ দান দিয়া দেখা যায়। আমাৰ অসমতো ইতিপূৰ্বে কেইগৰাকীমান কৃত বিত্তলোকে এনেকুৱা দান আগ বঢ়াইছিল। স্বৰ্গীয় আনন্দ ৰাম বৰুৱা, স্বৰ্গীয় ৰাধানাথ ফুকন আদিৰ নাম এই ক্ষেত্ৰত উল্লেখ যোগ্য।

ঋষিদেৱ অনুবাদ কিছুমান ইউৰোপীয় আৰু ভাৰতীয় ভাষাত প্ৰকাশিত হৈছে। অনুবাদৰ বহুতো অংশত পৰস্পৰৰ অন্তৰ্ভুক্ত অমিল দেখা যায়। শ্ৰদ্ধেয় শৰ্ম্মা ফুকনদেৱে সায়নাচাৰ্য্যৰ ভাষাৰ ওপৰত বিশেষভাৱে নিৰ্ভৰ কৰি এই অনুবাদ কাৰ্য্য সম্পাদন কৰিছে। যিবিলাক মন্ত্ৰৰ আক্ষৰিক অনুবাদ কৰা কঠিন, তেনেস্থলত তেখেতে ভাবানুবাদ কৰিছে। বহুতো কঠিন শব্দৰ অৰ্থত আৰু আৱশ্যক অনুসাৰে বহুল ব্যাখ্যা সংযোগ কৰি যথেষ্ট সহজবোধ্য কৰিছে। অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰি বৈদিক গ্ৰন্থ অধ্যয়ন কৰি এনেকুৱা এটা মহৎ কাম সমাধা কৰা বাবে তেখেত আমাৰ সকলোৰে শলাগ আৰু শ্ৰদ্ধাৰ পাত্ৰ হৈছে।

সনাতন হিন্দু ধৰ্ম্মৰ সকলো সম্প্ৰদায়ৰে উচ্চ স্তৰৰ দৰ্শন আৰু সাধন প্ৰণালীৰ উৎস বেদ। বেদৰ গভীৰ অধ্যাত্মিক চিন্তাধাৰাই ইতিহাস, ধৰ্ম্মশাস্ত্ৰ, পুৰাণ, তন্ত্ৰ আদিৰ যোগে অতীতৰ আৰু বৰ্ত্তমানৰ ভাৰতীয় সমাজখন ৰচনা কৰিছে। সম্যকৰূপে বেদ অধ্যয়ন নকৰিলে সনাতন হিন্দু সমাজৰ ধৰ্ম্ম, দৰ্শন লাভ, আচাৰ আদিৰ বিষয়ে বিস্তৃত জ্ঞান লাভ কৰিব নোৱাৰি। বেদৰ জ্ঞান ব্যতিৰেকে বৈষ্ণৱ, শাক্ত, শৈৱ আদি সম্প্ৰদায় সমূহৰ মৌলিক জ্ঞান লাভ কৰিব নোৱাৰি। সনাতন ধৰ্ম্মৰ স্বৰূপ অনুভৱ কৰিবলৈ হলে বেদৰ জ্ঞান অপৰিহাৰ্য্য আৰু সেই বাবেই ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰত এইদৰে কৈছে—“ধৰ্ম্মং জিজ্ঞাসমানানাং প্ৰমাণং পৰমং ঋতিঃ।” “বেদোখিলো ধৰ্ম্ম যুলম্।” ইত্যাদি।

বৰ্ত্তমান যুগৰ বেদৰ জ্ঞান লাভ কৰিবলৈ বহুতো ভাৰতীয় লোকে পাশ্চাত্যৰ পণ্ডিত সকলৰ আশ্ৰয় সৰ্ব্বতো প্ৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়। ইয়াৰ বিষময় ফল আমাৰ সমাজত দেখা গৈছে। অধ্যাত্ম বিত্তাৰ প্ৰতি পৰস্পৰাগত শ্ৰদ্ধা বিহীন আৰু অধ্যাত্ম বিত্তাৰ বোধ আৰু আচৰণ নথকা লোকৰ পৰা বেদৰ ব্যাখ্যা আৰু আলোচনা সত্য বুলি গ্ৰহণ কৰিলে প্ৰকৃত বেদ জ্ঞানৰ পৰা বঞ্চিত হোৱা স্বাভাৱিক। ইয়াৰ ফলত অভীক্ষিত অধ্যাত্ম বিত্তাৰ প্ৰতি অনাস্থাৰ ভাব আহে আৰু মানুহ নাস্তিক তথা ইন্দ্ৰিয় পৰায়ণ হয়।

বেদ জ্ঞানৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা বাবেই ভাৰতীয় ধৰ্ম্ম, সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি নানা

বিপৰ্যায়ৰ সম্মুখীন হৈয়ো হাজাৰ হাজাৰ বছৰ ধৰি জীৱন্ত হৈ আছে আৰু পোটেই বিশ্বকেই যুগ যুগ ধৰি আলোকিত কৰি আহিছে।

শ্ৰদ্ধেয় শৰ্মা ফুকনদেৱৰ এই অনুবাদ গ্ৰন্থখনে ভাৰতীয় ধৰ্ম-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাশীল পাঠক সকলক যথেষ্ট প্ৰেৰণা দিব বুলি আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস।

যোৰহাট

শ্ৰীভৱকৃষ্ণ মিশ্ৰ,

১১।১০।৭০

অধ্যাপক শ্ৰীমুকুল নাথৰ শৰ্মা এম-এ, পি এইচ-ডি, ডি-লিট্, কাব্যভীৰ্ষ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সংস্কৃত বিভাগৰ মূৰব্বী। তেওঁৰ অতিমতন্ত লিখিছে—

পৰম শ্ৰদ্ধাভাজন শ্ৰীযুক্ত পদমানন্দ শৰ্মা ফুকন ডাঙৰীয়াই সমগ্ৰ ঋষিদেৱ খনি অসমীয়া ভাষালৈ পোনপ্ৰথমবাৰৰ কাৰণে অনূদিত কৰিছে। অনুবাদটিৰ আৰম্ভৰ পৰা কিছু অংশ পঢ়ি চাই বৰ সন্তোষ পালোঁ। ইতিমধ্যে যোৱা ১৯৭২ চনত ঋষিদেৱ প্ৰথম মণ্ডলৰ প্ৰথম উন্নৈশটি সূক্ত শ্ৰদ্ধেয় অধ্যক্ষ বিনন্দ বৰ্মনদেৱে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল। সেই অনুবাদটি সুন্দৰ আৰু সুখপাঠ্য হৈছে আৰু বিশেষকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ কাৰণে বিশেষভাৱে উপযোগী হৈছে। কিন্তু ঋষিদেৱ দহোটা মণ্ডলৰে সমূহ সূক্তৰ অসমীয়া অনুবাদটি আগ বঢ়ায়— শ্ৰদ্ধেয় ফুকনদেৱে বাস্তবিকতে এটি বৰ মহৎ কাম কৰিছে। এই কাম যে কিমান পৰিশ্ৰম সাপেক্ষ আৰু এনে কাম কৰিবৰ কাৰণে যে কিমানখিনি ধৈৰ্য্য, একাগ্ৰতা আৰু গভীৰ পাণ্ডিত্যৰ প্ৰয়োজন তাক বুজুতা জনে বুজিব। আমি শ্ৰদ্ধেয় ফুকনদেৱলৈ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা আৰু অভিনন্দন জনাইছোঁ। অনুবাদৰ লগতে তেখেতে যি তত্ত্বগধূৰ পাতনি আৰু যিটি শব্দাৰ্থৰ নিৰ্ণয় দিছে সিও অনুবাদটিৰ মূলা যথেষ্ট বঢ়াই তুলিছে। তেখেতৰ ভাষা সবল আৰু ঘৰুৱা ধৰণৰ। সেই কাৰণেও অনুবাদটি মনোৰম হৈছে।

ঋষিদেৱখন যে কেনে বহুমূলীয়া গ্ৰন্থ তাক কৈ শেষ কৰিব নোৱাৰি। ডঃ সুনীতি চেটাৰ্জীৰ অধ্যক্ষতাত হোৱা সংস্কৃত কমিছনৰ (১৯৫৬/৫৭) বিপৰ্য্যত কৈছে— The Vedas form the bedrock of Sanskrit literature and Indian culture, and what is more, they have played the most important role in modern researches in Comparative Philology and Religion (P 209). কিন্তু উক্ত কমিছনেই এই কথা আঙুলিয়াই দিছে যে বঙ্গদেশ আৰু উৰিষ্যাৰ লগতে অসমতো বেদ চৰ্চ্চাৰ প্ৰাচীন পৰম্পৰা প্ৰায় সম্পূৰ্ণ লুপ্ত হৈ পৰিছে। (In Assam, Bengal and Orissa, Vedic Tradition is practically extinct p210) এইটো বাস্তবিকতে বৰ পৰিতাপৰ কথা। কিন্তু প্ৰাচীন বীতি নিয়মেৰে বেদৰ চৰ্চ্চা লুপ্ত হৈছে যদিও বঙলা ভাষাত ১৮মেশ চন্দ্ৰ দত্ত, ১৮৯৯ৰ্গাদাস লাহিড়ী আদিয়ে কৰা একাধিক ঋষিদেৱ অনুবাদ হৈ গৈছে। জাৰ্মান, ইংৰাজী প্ৰভৃতি পশ্চিমীয়া ভাষাতো জিমান যে নিষ্ঠাৰে সৈতে বৈদিক সাহিত্যৰ চৰ্চ্চা আৰু অনুবাদ আদিৰ কাম উন্নৈশ শতিকাৰ শেষ ভাগৰপৰা চলি আহিছে তাৰ কথা ভাবিলে বিশ্বয় মানিব লাগে। ইষ্ট ইণ্ডিয়া

কোম্পানীৰ আমোলাতে, উক্ত কোম্পানীৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে মেজমুলাৰে ঋষেদৰ প্ৰথম ছপা সংস্কৰণ প্ৰকাশ কৰিছিল। আমেৰিকাৰ ছইট্‌নি চাহাবে কৰা অৰ্থৰ বেদৰ ইংৰাজী অনুবাদ হাৰ্ডাৰ্ড ইউনিভাৰ্চিটিৰ পৰা ১৯০৫ চনতে প্ৰকাশিত হৈছিল। ইতিমধ্যে পৰম পণ্ডিত ছইট্‌নি মহোদয়ৰ পৰলোক প্ৰাপ্তি হোৱাত তেখেতৰ স্মৰাগা ছাত্ৰ স্পণ্ডিত চাৰ্লছ ৰক্‌ৱেল লেনমেনে উক্ত অনুবাদটি সম্পাদনা কৰি প্ৰকাশ কৰিছিল। সেই অনুবাদতে লেনমেনে Editor's preface বুলি নিজে বচনা কৰা নিম্নলিখিত শ্লোক কেইটি দিছে—

আচাৰ্যযত্নশ্চিৰকাল সেৱিতং, প্ৰাচাৰ্য্যহস্তেন হিতেন বৰ্ধিতম্ ।
 শিষ্যায় গুৰৌকৃতয়োঃ=সমাপ্তয়ে, প্ৰাচীন বিদ্যাশ্বক পুস্তকং জহে ॥
 সমাপ্তমেৱেতা সমাপ্তমাপাদো, বিভাতি মে সংপ্ৰহজ্জলৌঘৱং ।
 জ্ঞানোদাৰ্ধং ধীসৰিতোহনন্তকাঃ, প্ৰৱৰ্ধয়ন্তীৰ সনাতনৈ ৰয়ৈঃ ॥
 কোপাদ্যমাদল্প নদীমূপানয়ে, জ্ঞানার্ণৱেংগাধনদীমিহাপৰঃ ।
 কীৰ্ত্তিপ্পুন্য যত্নশতৈৰুপাষিতা, ভক্তস্য নামানি তু বাঙ্‌ন পৃচ্ছতি ॥
 বিদ্যাপুৰুষো যে নিনয়েন্নহানদীং, যো বা কুকুলাং সমদৃষ্টিৰেতয়োঃ ।
 জিজ্ঞাসয়া যে তৃষিতাঃ পিৰাষিত, প্ৰাদাদ্ ৰবং নো মুদিতা সৰস্বতী ॥
 শ্ৰীহিহিনা কৰ্মফলেষসাঁঙ্গনা, গীতোপদেশাচ্চৰিতং প্ৰসাধিতম্ ।
 লোক প্ৰশংসা কিলতেন নাদৃতা, লোকোপকাৰৈক্ষত সতামেব সং ॥
 গ্ৰন্থ তদীয়ং ত্ৰিলম্বা যোজশ্চে, ৱেদাৰ্থতত্ত্ব গ্ৰহণসা সাধনম্ ।
 বিদ্যাৰ্থিং সংহৰতি ক্ষণে যমো, বিদ্যা তু নৈৱ ম্ৰিয়তে কদাচন ॥

পাছিমীয়া পণ্ডিত সকলে কেৱল বেদৰ চৰ্চা, বেদৰ অনুবাদ আদি কৰাই নহয় আনকি সংস্কৃতত শ্লোক পৰ্যন্ত ৰচিছিল। ভাৰতৰ অন্য প্ৰদেশৰ আৰু পৃথিবীৰ অন্য দেশৰ পণ্ডিত সুধী সমাজৰ তুলনাত আমি দুঃখ লগাকৈ পিচ পৰি আছো। এনে স্থলত ফুকন দেৱৰ বৰ্ত্তমান অনুবাদটিৰ দৰে সাহিত্য কৃতিসমূহ বিশেষভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু আশা কৰা যায় সকলো সুধীজনেই এই গ্ৰন্থক সমাদৰ কৰিব।

গুৱাহাটী
 ২৭।১।৭৪

শ্ৰীমুকুন্দ মাধৱ শৰ্ম্মা

ঋগ্বেদ সংহিতাৰ অসমীয়া অনুবাদৰ

ভূমিকা

মোৰ গাত ইমানখিনি উপযুক্ত বিদ্যা নাই সে মই বেদৰ বাখ্যাঅনুবাদ কৰিব পাৰো। যাৰ কৃপা হলে বোবায়ো কথা কব পৰা হয়, খোবায়ো পৰ্কণত লজ্জিব পাৰে সেই জনৰ কৃপা নহলে এনে কাম হব নোৱাৰে। সেই বাবে ধৰি লব লাগিব যে সেই জনৰ কৃপা কটাক্ষত এনে এটা কাম হাতত লব পাৰিলো।

সকলোতে দেউতাৰ মুখত শুনিছিলো যে আমাৰ বেদেই সকলো। বেদ শব্দটো শুনো, কিন্তু বেদ কি বস্তু গম নাপালো। যেতিয়া অলপ জনা হলো আৰু স্কুললৈ গলো তেতিয়া বুৰঞ্জীত পঢ়িলো—“বেদ চাৰিখন ঋগ্বেদ, যজুৰ্বেদ, সামবেদ আৰু অথৰ্ববেদ; তাৰ লগতে আছে ব্ৰাহ্মণ, আৰণ্যক আৰু উপনিষদ। এই কেইখন হিন্দু ধৰ্ম্মৰ মূল গ্ৰন্থ।” তেতিয়া বোধহয় মই পঞ্চম জ্ঞাত। শিক্ষক মহোদয়ক সুধিলো বেদ মানে কি? ‘বায়ুগৰ ল’ৰা হৈ নাজান, পঢ়িবলৈ আহিছ’ বুলি তেখেত উঠিল দাখাই। ডাৰি খাই নিতাল মৰাৰ বাহিৰে উপায় নাছিল। শিক্ষকদেৱো আছিল বায়ুগেই। সেইবাবে বোধহয় খং উঠিল। কিন্তু কথাটোৱে যে দৰৈক বুদ্ধং মগজৰ এটা সূক্ষ্ম কোষত ঠাই ললে তাত মোৰ বাখা দিবৰ শক্তি নহল। বয়সৰ লগে লগে ইচ্ছুক মনত বেদে বাককৈয় শিপাবলৈ ধৰিলে।

এনেকৈ গৈ গৈ তেৰ বছৰত ভাৰি দিওঁতে ঘৰত মোক লগুণ দিয়া কথা ওলাল। তেতিয়া সকলো কথাতে স্বভাৱতে জ্ঞান হবলৈ আৰম্ভ কৰে,—পঢ়ি দেখি আৰু শুনি। লগুণ দিওঁতে কি কি বস্তু লাগিব তাৰ তালিকাখন দেউতাই পুৰোহিতৰ লগত গুণা গথা কৰোঁতে কথোপকথন শুনিিলো। “বেদাৰম্ভ”। বেচ ভাল লাগি গল শুনি।—বেদৰ আৰম্ভ কৰা হব,—বেদ ঘৰতে পাম এতিয়া। তেতিয়া সেই স্কুলত ডাৰি খাই মগজত ঠাই লোৱা সূক্ষ্ম কোষটি জাগৃত হৈ উঠিল। লগুণ দিয়া যজ্ঞ কৰ্ম্মৰ মাজত “বেদাৰম্ভ” পালেহি। তেতিয়া চাৰিওখন বেদৰে প্ৰথম মন্ত্ৰকেইটা পাঠ কৰালে। এই মন্ত্ৰ কেইটা দিনো মধ্যাহ্ন সন্ধ্যাৰ গায়ত্ৰী জপৰ পাচতেই ঋষি, ছন্দ আৰু দেৱতা উল্লেখ কৰি পাঠ কৰিব লাগে। গাৰ তেজ-পূৰ্জ ওলালে, অশৌচত পাঠ কৰিব নাপায়। বাহওক মধ্যাহ্ন সন্ধ্যাৰ সময়ত স্কুলতে থাকিব লাগে। কেতিয়া সন্ধ্যা কৰা হব? তাৰ উপায় ধৰ্ম্মবক্ষক সকলে কৰি দিলে। যে মধ্যাহ্ন সন্ধ্যা পুৱা প্ৰাতঃ সন্ধ্যাৰ পাচত লগে লগে কৰিব পায়। কিছুমান দিন এই দৰে কৰা হল। তাৰ পাচত কলেজলৈ যোৱাত সেই বিলাক কথা কেনিবাৰি উৰি গল। কৰিবলৈ মন থাকিলেও পৰিবেশ অনুকূল নোহোৱাত একো কৰা নহল। এইদৰেই অনুষ্ঠান এটা লোপ পাইছে।

কলেজত পঢ়োতে জানিলো যে, সংস্কৃতৰ বি-এৰ অনাৰ্চ ক্লাচত বেদ পঢ়িবলৈ পায়। খুব ধাউতি হল, বেদ পঢ়িবলৈ। আই-এ, পাচ কৰি অনাৰ্চ লবলৈ বিচাৰিছো, কিন্তু তেতিয়াৰ

সংস্কৃতৰ প্ৰধান অধ্যাপক মহামহোপাধ্যায় স্বৰ্গীয় পদ্মনাথ ভট্টাচাৰ্য্য, এম, এ, (তিনিটা বিষয়ত), বিজ্ঞা-
বিনোদ ডাঙৰীয়াই মোক বাধা দিছে। কাৰণ আই-এত মই সংস্কৃতত নিচেই কম নম্বৰ পালো।
মই তেখেতক এটা কব নলগীয়া কথা কৈ দিলো—“ আপুনি পঢ়াবলৈ আহিছে আৰু মই পঢ়িবলৈ
আহিছো। আপুনিবোৰে কেলেই আপত্তি কৰিছে?” ভাবিলো মোৰ বেদ পঢ়া আশা গল আৰু।
তেখেতে কলে “তোমাৰ ভালৰ কাৰণে কৈছো,—তুমি নোৱাৰিবা”। সেই দিনাই গধূলি ছাত্ৰাবাসত
পঢ়ি থাকোতে ছাত্ৰাবাসৰ অধ্যাপক পোনেই মোৰ ওচৰ পালেহি। তেখেত ত্ৰীযুক্ত (এতিয়া অলপতে
স্বৰ্গী হৈছে) লক্ষ্মীনাৰায়ণ চট্টোপাধ্যায় এম-এ, বেদ শাস্ত্ৰী,—কলেজত সংস্কৃতৰ দ্বিতীয় প্ৰফেচাৰ।
তেখেতে মোক সুধিলে, “তুমি আজি বিজ্ঞাবিনোদক (তেতিয়া মহামহোপাধ্যায় হোৱা নাই) কলেজত
কি কৈছিল। ” মই উত্তৰ দিবলৈ একো বিচাৰি নাপাই উচুপি কান্দি দিলো। তেখেতে আৰু
একো নকৈ (জ্ঞানীয়ে ইচ্ছিততে সকলো বুজি পায়) মোক ক’লে “বেচ পঢ়িবৰ ইচ্ছা হৈছে—পঢ়া।
মই ক্লাচত কোৱা কথাবোৰ ভালকৈ মন কৰিবা। ” মই কলো - বিজ্ঞাবিনোদৰ ক্লাচ একা? তেখেতে
কলে—“যাবা, যাবা”,।

এই মহান পুৰুষৰ গুণ মোৰ সদায় মনত জাগি আছে। মই পাহৰিব নোৱাৰো। তেখেতেই
বেদ পঢ়াইছিল। তেখেতে জ্ঞেয়ীত বঁক যোৱা কথাবোৰৰ নোট বিলাক মোৰ হাতত এতিয়াও আছে
আৰু মই এতিয়া কৰা অনুবাদখনৰ সেয়েই ভেটি। মই বেদ আৰু কাব্যত বেচিকৈ মনোনিবেশ
কৰিলো। তেখেতে মোক মোৰ দোষ ক্ৰটি বিলাক হোষ্টেলত মাতি নি বুজাই দিয়ে। এনেতে
তেখেতে হোষ্টেল এৰি পানবজাৰৰ নিজ ঘৰলৈ গল আৰু মোৰ অলপ অনুৰিধা হল।

এনে সময়তে বৰ দদা ৬ৰামেশ্বৰ শৰ্ম্মা ফুকনে কলিকতাৰ হাওৰাৰ পৰা, ৩৬৪গাংদাস লাহিড়ীয়ে
সাপ্তাহিক (নে মাসিক) পত্ৰ ত্ৰিচাপে প্ৰকাশ কৰা “চতুৰ্বেদ” খন লৈছে। মই তাত সায়নাচাৰ্য্যৰ
ভাষা পাই মনগুজি সেইখন পঢ়িবলৈ ধৰিলো। দুৰ্ভাগ্য বশতঃ ঘৰতেই থকা সেই গ্ৰন্থখন এই
অনুবাদ কৰা সময়ত নাপালো।

বি, এ, কৃতকাৰ্য্যতাৰে পাচ কৰি খৰচৰ অভাবত খাউতি থকা সত্বেও এম, এ, পঢ়িবলৈ সম্ভৱ
নহল। স্কুলত তেৰ মাহ চাকৰি কৰোতে বাহিৰাকৈ এম-এ, পৰীক্ষা দিম বুলি কিতাপ-পত্ৰ গোটাই লওঁতে
ফুৰি ফুৰা চাকৰি কৰিব লগীয়া হলত য’ৰ বিজ্ঞা ত’তেই থাকিল আৰু সুদীৰ্ঘ ত্ৰিশ বছৰ কাল
চলি গল। সংসাৰৰ চোৱে ব্যতিবাস্ত কৰিলে। পেন্সন লৈ যেনিবা মূৰ মুকলি হ’ল। মূল বেদ কেইখন
ক’ত পোৱা যাব—লেখা-লেখি আৱস্ত কৰিলো। উত্তৰ আহে, পোৱা নাযায়, ছপাসংখ্যা নাই।
কিছুদিনৰ মূৰত গম পালো কাশীৰ চৌখান্দাই ছপা কৰিছে—অলপ দিনতে পোৱা যাব। সময়মতে
কৰ্ম্মাচ দিলত ৫।১০।৬৫ তাৰিখে মেজ মূলাৰে সম্পাদিত কৰা সংহিতা আৰু পদ-পাঠৰে সৈতে
ঋষেদ দুই খণ্ডত আহি পালেহি। পঢ়ি চাই দেখো যে এইখনৰ পৰা ভালকৈ ঋষেদ বুজিব পৰা
নহব। সায়নৰ ভাষাই বেদৰ ডাঙৰ “দুৱাৰ”। আকৌ অনুসন্ধান চলাব লগীয়া হল। চৌখান্দাই
কলে “আমি ছপা কৰিবলৈ আৱস্ত কৰিছো—এবছৰ মানত ওলাব। ইতিমধ্যে মাজাজৰ আদায়্যৰ
লাইব্ৰেৰী, বম্বেৰ নিৰ্ণয় সাগৰ প্ৰেছ, গোৱথপুৰ, কলিকতা আদি ঠাইলৈ লেখি কতো সায়ন ভাষাৰ
সৈতে ঋষেদ নাপালো। গতিকে পদ-পাঠৰ সহায়েৰেই বেদখন পঢ়ি বেদখনৰ বিষয় বহুত কথা
জানিলো। তাতেই গায়ত্ৰী, সঙ্ঘাৰ মন্ত্ৰ, বিবাহ, উপনয়ন আদিৰ মন্ত্ৰ বিলাক পাই আগ্ৰহ গ্ৰহ
লগা দি লাগিল। মেজ মূলাৰে সঙ্কলিত কৰা সায়ন ভাষাৰে সৈতে ঋষেদ প্ৰকাশ হলত চৌখান্দাই

তৎক্ষণাত পঠিয়াই দিলে। ইং ১৮৭৬-৭৭ তারিখে মই পাই যবত ফুমালোহি। মেয়মূল্যে পশিচ বছৰ একেবাহে পৰিভ্ৰম কৰি ২২ খনতকৈও বেছি হাতে লিখা পুথিৰ পৰা তুলনা কৰি চাইচিডি সায়নাচাৰ্য্যৰ ভাষা সম্পাদিত কৰি এই চাৰি খণ্ডৰ ঋগ্বেদ প্ৰকাশ কৰিছিল। সেইখনকে নাইকিয়া হলত ভাৰতবৰ্ষত চৌখান্ধাই এতিয়া পুনঃ প্ৰকাশ কৰিছে। ইয়াত তুল থকা সম্ভব নহয়। এইখন আমি পঢ়া সময়ত কটন কলেজ লাইব্ৰেৰীত নাছিল।

এতিয়া পূৰ্ব দৈহীক কন্স'ফলৰ দৰে কলেজত পঢ়া চেওটো তেনেই আহি পৰিল। কিতাপৰ পাততে পেলিলেৰে নোট কৰি যোৱা অভ্যাস আহি পৰিল। মনত খেলালে কিজানি অনুবাদ কৰিব পাৰিম,—এই বুলি ২২/৭/৭১ তাৰিখে ঋগ্বেদৰ প্ৰথম সূক্তটো অনুবাদ কৰিলো। অষ্টম মণ্ডলৰ মজুক সূক্তটো বাৰিষা ভেকুলীৰ টোৰ-টোৰণি শুান অনুবাদ কৰিবলৈ মন গল,—কৰিলো। বশিষ্ঠ ঋষিয়ে নো ভেকুলীৰ টোৰ-টোৰণি শুনি কি ভাল পাইছিল সেইটো অনুভব কৰিলো। দশম মণ্ডলৰ পুৰুষ সূক্ত অনুবাদ কৰিলো। এইদৰেই অনুবাদৰ কাম আগবাঢ়ি গল। কেনেকৈ শেষ কৰিব পাৰো সেই চিন্তাটোৱেই মোক খৰকৈ আগবঢ়াই নিলে। তুলন' কৰিবলৈ এতিয়া হাতত একো নাই। মাত্ৰ মেৰ্ভোলেণ্ডৰ Vedic Reader খন। বাখ্যাৰে সৈতে দিবলৈ মন কৰি দুটা সূক্ত বাখ্যা কৰোঁতে দহ দিন লাগিব। এনে কৰিলে মোক এই কাম কৰিবলৈ ১০ বছৰ লাগিব। ইতিমধ্যে সম্ভবৰ দেওনা পাৰ হৈছে। গতকে সেইবাৰ বাদ দিলো। মোতকৈ বেছি শিক্ষিত উপযুক্ত সংস্কৃত বিদ্যাবিদ জ্ঞানী, উঠি অহা ডেকা চামৰ কোনোবা এজন হ'বতো সেই কাম সম্পূৰ্ণ কৰিব। মই মাত্ৰ থুল-মূল ঋগ্বেদৰ অসমীয়া অনুবাদ এখন ৰাইজলৈ আগবঢ়াবলৈ মনস্থ কৰিলো।

বাখ্যা লেখাৰ পৰিবৰ্ত্তে এখন বাখ্যা মূলক শব্দ সূচী দিবলৈ ব্যবস্থা কৰিলো। যিবিলাক মূল বৈদিক শব্দ অনুবাদত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে সেইবিলাক তাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। বাক্য ৰাছলা চমু কৰিবলৈ যিবিলাক শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে সেই সূচীত সেইবিলাকৰ অৰ্থ আছে।

অধ্যয়ন আৰম্ভ কৰোঁতেই বেদৰ বিষয় আমি যিবিলাক তুল কৰিছো সেই বিলাক চকুত পৰিল। যেনে—

মন্ত্ৰো হীগঃ স্বৰতো বৰ্ণতো বা।

মিথ্যা প্ৰযুক্ত ন তমৰ্থমাহ ॥

স বায়ন্তো যজমানং হিনস্তি।

যথেন্দ্ৰ শক্ৰঃ স্বৰতোপৰাধাৎ ॥

যি মন্ত্ৰৰ স্বৰ বা বৰ্ণ হীন হয় সেই মন্ত্ৰৰ প্ৰয়োগ মিছা হয়। সেই বাক্যৰূপী বজ্জই যজমানক হানি কৰে যেনেকৈ “ইন্দ্র শক্ৰ” শব্দৰ স্বৰৰ অপৰাধত (ইন্দ্র বধ নাই ইন্দ্রৰ শক্ৰ বৃত্তান্তৰ বধ হল)। অৰ্থাৎ আত্মোদাস্ত হলে “ইন্দ্রৰ শক্ৰ” বুজায় আৰু অন্ত উদাস্ত হলে, “শক্ৰ ইন্দ্র” হয়। সেই দৰে “যশস” শব্দৰ প্ৰথম আখৰ উদাস্ত হলে অৰ্থ হয় “যশ” কিন্তু দ্বিতীয় আখৰ উদাস্ত হলে অৰ্থ হয় “যশস্বী”। ব্ৰহ্মণ শব্দৰ প্ৰথম আখৰ উদাস্ত হলে অৰ্থ হয় “ব্ৰহ্ম” আৰু দ্বিতীয় আখৰ উদাস্ত হলে অৰ্থ হয় “যি ব্ৰহ্ম গায়”। এই দৰেই স্বৰৰ ওপৰত বেদৰ অৰ্থৰ নানা তাৰ-ভাৱ হয়।

পুনঃ—আৰ্হঃ ছন্দস্ত দৈবতং বিনিয়োগন্তঃখৰ চ।

বেদতৰ্য্য প্ৰথয়েন ব্ৰাহ্মণেন বিশেষতঃ ॥

ঋষি, ছন্দ, দেবতা আৰু বিনিয়োগ যন্ত্ৰেৰে সৈতে জানিব লাগে, বিশেষকৈ ব্ৰাহ্মণে ।

কিন্তু কি আশ্চৰ্য্য যে আমি ব্যৱহাৰ কৰা বিধিত সেইবোৰ নাই । শ্ৰীজ্ঞানবিশ্বৰ ইদং বিষ্ণু-বিচক্ৰমে”(ঋঃ ১২২।১৭) মন্ত্ৰত ; “মধুৰাতা ঋতায়তে”(ঋঃ ১২০।৬-৮) মন্ত্ৰত ; কয়া নশ্চিৎৰ ... (ঋঃ ৪।৩১।১-৩) মন্ত্ৰত ঋষি আদিৰ কোনো উল্লেখই নাই । “আকৃষ্ণেন বজ্জসা ...”(ঋক্ ১।৩৫।২) মন্ত্ৰত ঋষি আদি নোহোৱাকৈ সূৰ্য্যার্ঘ্য দিয়া হয় । ইত্যাদি নানা মন্ত্ৰত ঋষি আদিৰ কোনো উল্লেখ নোহোৱাত তাৰ ফল মাৰাত্মক হৈছে— ।

“ঋষিচ্ছন্দোদেবতাদীন্যোতানবিদিত্বা যেন অধীতে অনুব্রতে জপতি জুহোতি যজতি যজয়তে তস্য ব্রহ্ম নিবীৰ্য্যং ভবতি যাত্যামং ভবত্যাত্যবাস্ত গৰ্ভং বাহুপদ্যতে স্থানুং বৰ্চতি প্ৰতীয়তে পাপীয়ান ভবতি ।

কিন্তু

অথ বিজ্ঞয়েতানি যোগীতে তস্য বীৰ্য্যবদথ যোৰ্থবিস্তস্য বীৰ্য্যবস্ত্ৰং ভবতি জপিত্বা হৃদেষ্ঠা তৎফলেন যুজ্যতে ॥

অৰ্থাৎ যি ঋষি, ছন্দ, দেবতা আদি নজনাকৈ বেদ পঢ়ায়, জপ কৰে, হোম কৰে, যজ্ঞন কৰে, যজ্ঞন কৰায় তেওঁৰ মন্ত্ৰ বলহীন হৈ বাহি হয়, অথন্তৰ হয় বা গাঁতত পৰে বা গছৰ মুঠাৰ দৰে লৰচৰ কৰিব নোৱাৰা হৈ তেওঁ পাপী হয় ।

কিন্তু

যি এই বিলাক জানি সেইদৰে কাম কৰে তেওঁৰ মন্ত্ৰ বাৰ্ধাবান হৈ ভাল ফল হয় ।

এই কথা পুৰোহিত সকলক স্মৰিলে কয় যে পিতৃ সকলে যেনেকৈ কৰি গৈছে আৰু বিধিত যেনেকৈ আছে তেনেকৈ কৰাত কোনো দোষ নাই । কিন্তু এনে উত্তৰ কিমানদূৰ সমীচীন সেই কথা সূৰ্য্যসকলৰ বিচাৰ্য্য । কেৱল আমাৰ মাজতেহে এই অৱস্থা চলিছে এনে নহয় । পৰমহংস পৰিব্ৰাজক স্বামী শ্ৰীভগবদাচাৰ্য্যই, সাম সংস্কাৰ ভাষাৰে অনুদিত সামবেদ সংহিতাত মন্ত্ৰবিলাকৰ স্বৰ দিয়া নাই । “মনে অপনে ইস্ গ্ৰন্থমে স্বৰোকো ছোৰ দিয়া হৈ” ...“বেদোঁকা গোঁৰব উনকে স্বৰোঁসে নহী হৈ” । এজন সামবেদৰ ভাষা লেখোঁতাৰ যদি এনে মনোভাব হয় তেনেহলে উপায় কি ? যি সামবেদ স্বৰৰ ওপৰতে প্ৰতিষ্ঠিত সেই সামবেদত স্বৰ নাই—ই-কি আশ্চৰ্য্য কথা দেখিলোঁ ।

এইবিলাক কাৰণতেই বেদৰ প্ৰভাৱ কমি যোৱা যেন অনুমান হয় । পুৰাণত বেদৰ তত্ত্ববিলাক উদ্ধোধন কৰিবলৈ যথেষ্ট যত্ন কৰিছিল । এতিয়া যিকণ আছে সেইকণ পুৰাণ আৰু তত্ত্বৰ বলতহে বৈছেগৈ,—সেইবুলি ভাবিলেও খল আছে । তত্ত্বৰ কৰ্ম্ম বিলাক বহুত বৈদিক কৰ্ম্মকাণ্ডৰ লগত মিল আছে । এইবিলাক বিষয়ত বাট দেখুৱাই গুৰি ধৰোঁতা বৰ্ত্তমান কোনো নাই । গতিকে আমাৰ “মহাজনো যেন গতঃ স পশ্চাঃ” অৱলম্বন কৰাৰ বাহিৰে আৰু উপায় নাই ।

এই মহান ঋষেদৰ্থন অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰাৰ মূল উদ্দেশ্য হল মই নিজে বেদ শিক্ষা কৰা আৰু তাৰ লগে লগে আদিগ্ৰন্থ বেদনো কি তাকে অসমীয়া মানুহক যি পাবো অলপ আভাষ দিয়া । ঋষি, ছন্দ আদিৰ বিষয় যি সকল সংস্কৃতত পণ্ডিতক মই লগ ধৰিছিলো । তেখেত সকলে বেদৰ বিষয় বিশেষ জানো বুলি নকয় । অসমৰ ভিতৰত বেদৰ বিষয় জনা মানুহৰ সংখ্যা মুষ্টিমেয় । ব্যক্তিগত যি নিজে অধ্যয়ন কৰে, তেনেকুৱা সংখ্যাও অতি বিৰল । এনেস্থলত এই স্বাধীন যুগত

আমি পিছ পৰি থকা যুক্তত নহয়। তথাপি মই এই কাম বহুত পলমকৈ আৰম্ভ কৰি এতিয়া অনুশোচনা কৰিছো। এতিয়া ইচ্ছামতে ফুৰিব নোৱাৰা হৈছে। তথা বিলাক সংগ্ৰহ কৰোতে ইঠাই সিঠাইত ফুৰা দৰ্কাৰ। তদুপৰি মই লাইব্ৰেৰী এটাৰ স্থবিধা লবলৈ পোৱা নাই। বাখ্যা আদি কৰাত সেইটোও এটা অস্থবিধা হল। অনুবাদ খিনি যিমান চমু কৰিব পাৰি তাৰ যত্ন কৰিছো। মই লেখা “গল্প নহয়—সঁচা” কিতাপ খনত কৈছো যে মই ভাষা আৰু সাহিত্যত পাৰ্গত নহওঁ। সেই ভাব এই অনুবাদ খনতো প্ৰকাশ পাব। বাতৰি কাকতে সমালোচনা কৰোতে কৈছিল “মুকনে আমাক জকাটোহে দিলে”। সেই দৰেই মই এতিয়াও ঋষদে খনৰ জকাটোহে অসমীয়াৰ মাজত দিছো। ছাল-মজ্জা লগাই দেখিবলৈ ধুনায় কৰি লওক। এনেকৈ খবৰ কৰাত, অৰ্থাৎ বাখ্যা আদি নিদিয়াকৈ উলিওৱা কাৰণে আৰু গ্ৰন্থখনৰ কলেবৰ সৰু কৰিবলৈ সংহিতা পাঠ আৰু পদ-পাঠ দিবলৈও এৰি দিলো, যাতে গ্ৰন্থ খনৰ মূল্য কম কৰি ৰাখিব পাৰি। সেই বিলাক জিজ্ঞাসু সকলে আৱশ্যক হলে মূল ঋষদেত সকলো সহজে পাব পাৰিব। সংহিতা পাঠ আৰু পদ-পাঠ দিবলৈ হলে বৰ্তমান হব লগা গ্ৰন্থ খনৰ দৃশ্যমান হব। গতিকে ছপা কৰা খৰচে সৈতে দামো দৃশ্য হব।

অনুবাদ কৰোতে সম্পূৰ্ণ সায়নাচাৰ্যৰ ভাষাৰ ওপৰত মই নিৰ্ভৰ কৰিছো। মেন্দ্ৰমূলাৰ আদি কৰি সকলো পশ্চিমীয়া বেদজ্ঞ সকলে সায়নাচাৰ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তেওঁবিলাকৰ ইংৰাজী, জাৰ্মানী আদি ভাষাত অনুবাদ কৰিছে। তেওঁবিলাকে অৱশ্য তুলনা মূলক ভাষা তত্ত্বৰ (comparative philology) ওপৰত বেছি গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। তথাপি তেওঁলোকৰ মতে সায়নাচাৰ্যৰ ভাষা এৰিব নোৱাৰি। কোনো কোনোৱে আকৌ লগে লগে ইতিহাস নুচক বাক্যও প্ৰয়োগ কৰিছে। ভাৰতীয় বাখ্যাকাৰ সকলে দয়ানন্দৰ বাদে সকলোৱে সায়নাচাৰ্যৰ ভাষাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে। যথার্থতে সায়নাচাৰ্যৰ বাখ্যাই বেদৰ সৌন্দৰ্য্য দাঙি ধৰিছে আৰু নিয়মিত অৰ্থ প্ৰকটিত কৰিছে। তেওঁ নিজৰ মত একো দিয়া নাই। তেওঁ প্ৰধানতঃ যাক্ষৰ নিকন্তৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে আৰু যাক্ষতকৈও বহুত ক্ষেত্ৰত ভাল বাখ্যা দিছে। তেওঁ দিয়া অৰ্থ বিলাকৰ উদাহৰণ স্বৰূপে শতপথ ব্ৰাহ্মণ, ঐতৰীয় ব্ৰাহ্মণ আৰু উপনিষদ, আশ্বলায়ণ গৃহসূত্ৰ, তৈত্তিৰীয় সংহিতা, তৈত্তিৰীয় আৰণ্যক আদি বৈদিক গ্ৰন্থৰ পৰা উদ্ধৃত কৰিছে। বাখ্যাৰ মাজত তদুপৰি তলকৈ স্বৰ আৰু ব্যাকৰণৰ বিশ্লেষণ আছে। বাখ্যা অতি সহজ বোধ্য। সংস্কৃত জনা মানুহে বাহিৰা সহায় নোলোৱাকৈ বুজিব পাৰিব। অনুবাদ কৰি যাওঁতে ঠায়ে ঠায়ে সায়নাচাৰ্যৰ ভাষা যেন নালাগিল। তেওঁৰ বাখ্যাত ব্যাকৰণৰ আলোচনা প্ৰত্যেক নতুন শব্দত (বা আগতে বাখ্যা কৰা থাকিলেও) পোৱা যায়, কিন্তু মাজে মাজে নাই। মোৰ বোধেৰে সায়নাচাৰ্যৰ ভাষা কেবাজনো লগ লাগি কৰিছিল আৰু সায়নাচাৰ্যই অধ্যক্ষতা কৰিছিল। সায়নৰ বাহিৰে অন্যৰ ভাষা মই পঢ়িবলৈ পোৱা নাই। ইংৰাজীৰ গ্ৰিফিট আৰু মেকডোলেণৰ পাইছো। অনুবাদ শেষ কৰাৰ পাচত স্বৰ্গীয় ৰমেশ চন্দ্ৰ সেনৰ অনুবাদখন পালো। পাণ্ডুলিপি প্ৰস্তুত কৰাত এই কেইখনে বহুত সহায় কৰিছে।

বেদ কি ?—বেদ শব্দৰ অৰ্থ হল জ্ঞান। এই জ্ঞান ধৰ্ম্ম, অৰ্থ, কাম আৰু মোক্ষ—এই চাৰিও বৰ্গ সিদ্ধি কৰিবৰ উপযুক্ত। এই জ্ঞানৰ পৰা যেই সেই এটা বা দুটা বৰ্গ সিদ্ধি কৰিবৰ বাবে নহয়। আধুনিক বেদবিজ্ঞ সকলে আৰু পাশ্চাত্য বেদবিজ্ঞ সকলে বেদ বুলিলে এটা বিশেষ সাহিত্য বুলিহে বিবেচনা কৰে। কিন্তু ভাৰতৰ মানুহৰ সেইটো নহয়। বহুত শ বছৰ ধৰি মুখে মুখে ৰচনা কৰি গাই অহা দেবতাৰ স্তুতি বিলাক পুৰুষ পুৰুষানুক্রমে চলি অহা, এসময়ত গোটা খুৱাই একে

লগ কৰিছিল। সেই আদিম কালতে যেতিয়া লেখা পদ্ধতি আবিষ্কাৰ কৰা হ'ল তেতিয়া এই স্মৃতি বিলাক সংগ্ৰহ কৰি চাৰিখন বেদত বেলেগে বেলেগে ভাগ কৰি লেখিলে। সেয়ে ঋগ্বেদ সংহিতা যজুৰ্বেদ সংহিতা, সামবেদ সংহিতা আৰু অথৰ্ববেদ সংহিতা নামে এই চাৰিখনৰ লগতে ব্ৰাহ্মণ, আৰণ্যক আৰু উপনিষদ এই তিনি জাতিৰ লেখা যিহেতু বেদৰ ভিতৰৰে কিন্তু এই বেলেগ নাম দি ঋষি সকলে মানুহৰ ভালৰ কাৰণে ৰাখি থৈ গ'ল। চাৰিখন বেদ সংহিতা নামে অভিহিত হ'ল। পুৰুষানুক্রমে মুখে মুখে চলি অহা কাৰণে বেদক শ্ৰুতিও বুলিলে।

ঋগ্বেদ সংহিতা—প্ৰথমতে ঋগ্বেদ। ঋক্ বিলাক গোট খুৱাই ৰচনা কৰা বাবে ই ঋগ্বেদ। ঋক্ হ'ল একোটি পদ। এই ঋকত তিনিটাৰ পৰা ছটা পদ্যান্ত পদ থাকে। একোটা পদত বা ভাগত) চটাৰ পৰা ১২টা পদ্যান্ত আখৰ থাকে। এই পদ বিলাক একোটা ছন্দ। এনে পদ বিলাক গোট খাই একোটা ঋক্ হয়। তেনেকুৱা পদ গোট খাই হোৱা ছন্দৰ তিনিটাৰ পৰা ছটালৈ পদ থাকে। ছন্দ প্ৰধানতঃ সাতোটা - যেনে গায়ত্ৰী, উষ্ণীক্ বা উষ্ণীহ্, অনুষ্টুপ্ বা অনুষ্টুভ্ বৃহতী; পংক্তি, ত্ৰিষ্টুভ্ বা ত্ৰিষ্টুপ্, আৰু জগতী। ইয়াৰ বাহিৰেও ঋগ্বেদৰ ভিতৰত ব্যৱহাৰ হোৱা ৪৫টা ছন্দ পাইছে। এই ৪৫ টাৰ ভিতৰত কেইটামান বাদে সৰহ ভাগ প্ৰধান সাতোটা ছন্দৰ খাল ঠেঙুলী। প্ৰত্যেকটো ঋক্ বা মন্ত্ৰ এটা সম্পূৰ্ণ অৰ্থ থকা পদ। কিন্তু ঠায়ে ঠায়ে ইয়াৰ তাৰতম্য দেখা যায় অৰ্থাৎ ছটা বা তিনিটা ঋক্ গোটায়ো একোটা সম্পূৰ্ণ অৰ্থ প্ৰকাশ কৰে।

সূক্ত - কিছুমান ঋক্ গোট খাই একোটা সূক্ত হয়। প্ৰত্যেক সূক্তত একোজন বা তাতকৈ বেচি দেৱতাৰ গুণ কীৰ্ত্তন কৰি সেই দেৱতাৰ অনুগ্ৰহত ধন, অন্ন, পুত্ৰ, স্বৰ্গ আদি ভিক্ষা কৰি স্তুতি কৰা হৈছে। যেনেকৈ ঋগ্বেদৰ প্ৰথম সূক্তত ৯টা ঋকত অগ্নিক স্তুতি কৰা হৈছে। কিন্তু দ্বিতীয় সূক্তত ১৩ ঋকত বায়ুক, ৪-৬ ঋকত অগ্নি বায়ু দুয়াকৈ একেলগে, আৰু ৭-৯ ঋকত মিত্ৰাৱৰুণৰ স্তুতি কৰিছে। সাধাৰণতে এজন দেৱতাৰ এটা সূক্তত স্তুতি কৰা হয়। এই একোটা সূক্তৰ দ্ৰষ্টা একোজন ঋষি। কোতিয়াবা ২ জন বা তাতোকৈ বেচি ঋষি দ্ৰষ্টা থকা সূক্তও পোৱা যায়। এনে সূক্ত শ্ৰুতি কম।

সকলো সূক্তৰ ঋক্ সংখ্যা সমান নহয়। ঋগ্বেদত এটা ঋকৰ সূক্ত মাত্ৰ এটা আছে। (১১৯৯) তিনি, চাৰি, পাঁচৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ৫০টা ঋকৰ ৯৯৭) সূক্ত পদ্যান্ত আছে। তাৰ মাজত অৱশ্যে ২টা ঋকৰ বা মাজে মাজে কোনো কোনো সংখ্যাৰ (যেনে ৫০, ৫৫, ইত্যাদি) সূক্ত নাই।

আকৌ ঋগ্বেদত কোনো নিৰ্দিষ্ট দেৱতা নোহোৱা দাৰ্শনিক তত্ত্ব থকা সূক্তও পোৱা যায় (১০১২৯ সূক্ত)। ওষধি (দৰব গছ); (১০৯৪ সূক্ত), উক্খল-মূষল (উৰাল আৰু উৰালৰ মাৰি (১১৮০৫ ৮) ইত্যাদিৰ বিষয়েও সূক্ত আছে। সেই দৰেই দুজনৰ কথোপকথন (১৭১০, ১০৯৫) আছে। এই সকলো বিলাকৰে যি জনে কৈছে সেই জনেই ঋষি আৰু যাৰ কথা কৈছে সেই জনেই দেৱতা।

সূক্তত যি জন ঋষিৰ নাম দিয়া আছে সেই জন ৰচনা কৰোতা নহয়, দ্ৰষ্টা হে। অনাদি কালৰ পৰা চলি অহা মন্ত্ৰ বিলাক তেওঁ কৈ দিছে (বাক্ত কৰিছে)। সেই বাবেই বেদ অপৌকষ্মেয়—কোনো পুৰুষে ৰচনা কৰা নাই।

মণ্ডল সূক্ত কিছুমান গোটখাই একোটা মণ্ডল হৈছে। মণ্ডল বিলাকত সকলোতে সমানে সূক্ত নাই।

প্রথম মণ্ডলত—১২১ দ্বিতীয়—৪৩, তৃতীয়ত—৬২, চতুর্থত—৫৮ পঞ্চমত—৮৭ ষষ্ঠত—৭৫,

সপ্তমত—১০৪, অষ্টমত—১০৩, নবমত—১১৪ আৰু দশম মণ্ডলত—১১১ সূক্ত আছে। সৰ্ব্বমুঠ দহোটা মণ্ডলত ১০২৮ সূক্ত আছে। এই ১০২৮ সূক্তৰ ভিতৰত অষ্টম মণ্ডলত (১২-৫২) ১১টা সূক্ত বালখিলা নামে জনা যায়। এই ১১টা সূক্তৰ সায়নাচাৰ্য্যৰ ভাষা নাই। ইয়াক বাদ দিলে মুঠ ১০১৭ সূক্ত হয়। ১০২৮ সূক্তত ১০৫৫২ ঋক আছে।

ঋক, সূক্ত আৰু মণ্ডল দেখুওৱা সংকেত—এতিয়া আমি পালো প্রথমতে ঋক, দ্বিতীয়তে সূক্ত আৰু তৃতীয়ত মণ্ডল। এই কেইটাৰ অঙ্ক চিহ্ন দি ঋগ্বেদৰ ঋক্ বিলাক বিচাৰি উলিয়াব লাগিব। ধৰা যাওক—“তন্ধিযোঃ পৰমং পদং, সদা পশুন্তি সূৰয়ঃ। দিবীৰ চক্ষুৰাততঃ।” এই ঋকটি আছে প্রথম মণ্ডলত। তাৰ অঙ্ক চিহ্ন হল “১”। সেই ১ মণ্ডলৰ ২২ সূক্তত এই ঋক্ আছে। তেনে হলে চিহ্ন দিয়া হল “১।২ঃ।” এই ১।২২ সূক্তৰ ২০ সংখ্যাৰ ঋকটিয়েই এই ঋক। গতিকে এই ঋকৰ সাঙ্কেতিক চিহ্ন হল ১।২২।২০। এই পদ্ধতিকে সকলোৱে অনুসৰণ কৰে। মূল ঋগ্বেদত ইয়াৰ উপৰিও “অনুবাক”ৰ সংখ্যা এটাও আছে। যেনে উক্ত ঋকটিৰ চিহ্ন দিওঁতে ১।৫।২২।২০। ইয়াৰ ৫ সংখ্যাটি অনুবাকৰ চিহ্ন। এটা অনুবাক কিছুমান সূক্তৰ সমষ্টি। এই অনুবাকৰ চিহ্নৰ বহুমান অনুবাদত আৱণ্টক নাই। মণ্ডল, সূক্ত আৰু ঋকৰ চিহ্ন মতেৰেই আজি কালি সকলোৱে ব্যৱহাৰ কৰে।

ইয়াৰ বাহিৰেও মূল ঋগ্বেদত অষ্টক, অধ্যায় বৰ্গ আৰু ঋক্ ব্যৱহাৰ কৰা এটা পদ্ধতিও আছে। ওপৰত কোৱা ১০১৭ ঋক্ প্ৰায় সমানে ভাগ কৰি আঠোটা অষ্টক কৰিছে। প্ৰত্যেক অষ্টক আঠ অধ্যায়ত বিভক্ত কৰিছে। আৰু প্ৰত্যেক অধ্যায় কিছুমান বৰ্গত ভাগ কৰিছে। এটা বৰ্গত ৫ টা ঋক্ থাকে। ইয়াৰ মাজত ১১টা বালখিলা সূক্ত ব্যৱহাৰ কৰা নাই। এই পদ্ধতি প্ৰায়েই ব্যৱহাৰ নহয় যদিও, ভাষ্যাদিত ব্যৱহাৰ কৰা পোৱা যায়।

এই ঋক্ বিলাকত উদাত্ত অনুদাত্ত আৰু স্বৰিত স্বৰৰ চিন দিয়া আছে। উদাত্ত স্বৰৰ আখৰৰ ওপৰত বা তলত কোনো চিন নেথাকে—যেনে “ক”। অনুদাত্ত স্বৰৰ আখৰৰ তলত “—” চিন দিয়ে যেনে “ক̣”। স্বৰিত স্বৰৰ আখৰৰ ওপৰত “।” চিন থাকে—যেনে “ক̣”। তন্ধিযোঃ পৰমং পদং সদা পশুন্তি সূৰয়ঃ। দিবীৰ চক্ষুৰাততঃ। —স্বৰৰ চিন দি দেখুওৱা হৈছে। অনুবাদ গ্ৰন্থত সংহিতা পাঠ আৰু পদ পাঠ নিৰ্দিষ্টত এই বিষয় আৰু আলোচনা কৰা নাই।

এয়া হল ঋগ্বেদৰ চমু পৰিচয়। ঋগ্বেদৰ শাখা মাত্ৰ এটা—যাক শাকলা শাখা বোলে আৰু সেয়ে প্ৰচলিত হৈ আছে। অগ্নি শাখাও আছিল বুলি কয় কিন্তু প্ৰচলিত নাই। ঋগ্বেদৰ বহুত অংশ লোপ পাইছে বুলিও এটা প্ৰবাদ আছে। আমাৰ উদ্দেশ্যৰ কাৰণে আগবাঢ়িবলৈ লগে লগে যজুৰ্বেদ, সামবেদ আৰু অথৰ্ব বেদৰ বিষয়ে এটি চমু বিৱৰণ তলত দিয়া হল।

যজুৰ্বেদ-যজুৰ্বেদৰ ভাগ দুটা শুক্ল যজুৰ্বেদ আৰু কৃষ্ণ যজুৰ্বেদ। শুক্ল যজুৰ্বেদত বিশুদ্ধ যজ্ঞ যন্ত্ৰৰ সঙ্কলন। কৃষ্ণ যজুৰ্বেদত যজ্ঞৰ বাহিৰেও যজ্ঞৰ অনুষ্ঠানৰ বিষয় কিছুমান বাখ্যাও

আছে। শুক্ল অর্থ বিষ্ণু আৰু কৃষ্ণ অর্থ সানমিহলি বিষয়বস্তু বুলি বহুতে কয়। শুক্ল যজুৰ্বেদ বাজসনেয় সংহিতা নামেৰেও অভিহিত। শুক্ল যজুৰ্বেদৰ দুটা শাখা—কাথ আৰু মাধ্যন্দিন। কৃষ্ণ যজুৰ্বেদৰ চাৰি শাখা যেনে—১। কাঠক সংহিতা ২। কপিষ্ঠল কঠ সংহিতা। ৩। মৈত্ৰায়নীয় সংহিতা আৰু ৪। তৈত্তিৰীয় সংহিতা। যজুৰ্বেদৰ মন্ত্ৰ বিলাকত দৰ্শপূৰ্ণমাসী, অগ্নিহোত্ৰ, চাতুৰ্মাস্ত বাজপেয়, অশ্বমেধ, বাজস্যুয় ইত্যাদি প্ৰধান বৈদিক যজ্ঞ বিলাকৰ মন্ত্ৰ সঙ্কলন আছে। মন্ত্ৰ, বিলাক গচ্ছ আৰু পঢ়া মিহলি। পঢ়া মিহলি প্ৰায়েই ঋগ্বেদৰ। অথৰ্ব বেদৰো অলপ আছে। এই প্ৰকৃত গচ্ছ অংশকেই যজুঃ বোলা হয়। যজুৰ্বেদৰ মন্ত্ৰ সংখ্যা ১৯৮৪। যজুৰ্বেদৰ বহুত অংশ লোপ পোৱা বুলি কয়।

সামবেদ—এই বেদ সাম গানৰ সঙ্কলন। ঋক্ বিলাক বিধিবদ্ধ স্তব লগাই গালেই সাম গান হয়। সামবেদৰ দুটা ভাগ আৰ্চিক, (পূৰ্বাৰ্চিক) আৰু উত্তৰাৰ্চিক। শাখা তিনিটা—কৌথুম বাণায়নীয় আৰু জৈমিনীয় বা তলবকাৰ। আৰু বহুত শাখা আছিল বুলি কয় কিন্তু বৰ্তমান নাই। ইয়াত মুঠ ১৮১০ ঋক্ আছে। তাৰে ৭৫ টা বাদে বাকী সকলো ঋগ্বেদৰ পৰা উদ্ধৃত। বহুতে কয় যে এই ৭৫ টা ঋকো ঋগ্বেদৰে, - কিন্তু ঋগ্বেদৰ সেই অংশ লোপ পাইছে। সামবেদৰ মাজত বৃহৎসাম, বথন্তুব, বামদেব্য বৈকপ, বিৰাজ, শকৰী, বেবতী ইত্যাদি সামৰ ভেদ আছে। [শব্দ সূচীৰ বথন্তুব আৰু বৃহৎসাম শব্দ চাওক।]

অথৰ্ব বেদ—অথৰ্ব বেদৰ পুৰণি নাম আছিল অথৰ্বাঙ্গিৰস। ঋগ্বেদৰ ঋষি সকলে অথৰ্ব আৰু অঙ্গিৰস ঋষি সকলক পুৰণি কবি, পুৰণি পিতা, পুৰণি অঙ্গিৰস সকল ইত্যাদি নামেৰে বিভূষিত কৰিছিল। অথৰ্ব বেদৰ বহুত শাখা আছিল বুলি কয়। তাৰ ভিতৰত পৈঙ্গলাদ আৰু শৌনক শাখা হে বৰ্তমান প্ৰচলিত আছে। ইয়াৰ সূক্তৰ সংখ্যা ৭৩১ আৰু ঋক্ সংখ্যা ৫৯৭৭। এই ঋক্ বিলাক ঋগ্বেদৰ দৰেই। সূক্ত বিলাক ২০ কাণ্ডত বিভক্ত। অথৰ্ব বেদৰ প্ৰায় সাত ভাগৰ এভাগ মন্ত্ৰ ঋগ্বেদৰ পৰা উদ্ধৃত। পঞ্চদশ আৰু ষোড়শ কাণ্ডৰ এক অংশ গচ্ছত ৰচিত। অথৰ্ব বেদৰ সৰহ ভাগ জৰা-ফুকা, মাৰণ, উচ্চাটন, স্তম্ভন, ৰোগ উপশম, যক্ষ্মা নাশন, কুষ্ঠ নাশন, জ্বৰ নাশন, ক্ৰিমি নাশন ইত্যাদি দৰব জাতি বেজালি পদ্ধতিৰ মন্ত্ৰৰেই ভৰা। ঘৰৰ ভেটি চোৱা, পথাৰত হাল বাবলৈ যোৱা সময়, গুটি সিঁটা, খেতিৰ পোক আৰু ৰোগ আঁতৰোৱা, বৰষুণ বিচাৰি কৰা মন্ত্ৰৰ প্ৰয়োজন আছে। যুদ্ধ জয় কৰা, শত্ৰু সন্মোহন কৰা; ত্ৰৌকম্মানি অথাৎ ছোৱালীৰ মনৰ মতে স্বামী লাভ কৰা, গিৰিয়েক-ঘৈণীয়েকৰ মঙ্গল, গৰ্ভধাৰণ, গৰ্ভৰক্ষা, সূত্ৰসৱ আৰু নানা অভিচাৰ মন্ত্ৰৰ সমাবেশ এই অথৰ্ব বেদত। পাচৰ যুগৰ চৰক, শুক্লত আদি আয়ুৰ্বেদ শাস্ত্ৰৰ এই অথৰ্ব বেদেই উৎস।

ব্ৰাহ্মণ—চাৰিখন বেদৰ লগতেই বৈদিক ভাষাত ৰচিত ব্ৰাহ্মণ, আৰণ্যক আৰু উপনিষদ সমূহৰ সম্পদ। যজ্ঞাদি অনুষ্ঠান কৰিবলৈ বিধি-নিয়মৰ আৱশ্যক। সেই কাৰণেই ব্ৰাহ্মণ গ্ৰন্থৰ সৃষ্টি হল। শিক্ষাৰ্থী সকলে ব্ৰহ্মচাৰ্য আশ্ৰমত বেদ শিক্ষা শেষ কৰি গাৰ্হস্থ্য আশ্ৰমত ভৰি দিওঁতে ব্ৰাহ্মণৰ সহায় লব লগীয়া হয়। ব্ৰহ্মচাৰ্য আশ্ৰমত চাৰিবেদ শিক্ষা লয় আৰু আনে কৰা যজ্ঞ আদিত সহায় কৰে। কিন্তু গাৰ্হস্থ্য আশ্ৰমত যজ্ঞাদি নিজেই কৰিব লগীয়া হয়। তাৰ

কাৰণে ঋগ্বেদত ঐতৰেয় আৰু কৌষীতকী ব্ৰাহ্মণ; শুক্ল যজুৰ্বেদত শতপথ; কৃষ্ণ যজুৰ্বেদত তৈত্তিৰীয়া সামবেদত ছান্দোগা আৰু তাণ্ডা; আৰু অথৰ্ব বেদত গোপথ ব্ৰাহ্মণ প্ৰচলিত আছিল। সেই বিলাকত নানা অন্তৰ্ধানৰ বিধি নিষেধ আছে। এই বিলাক গদ্যত ৰচিত আৰু বৰ জটিল। ই বৈদিক কৰ্মকাণ্ড নামে খ্যাত। ইয়াৰ বিধি নিষেধ বিলাক ইমান জটিল আৰু তুৰ্কীয়া যে পাশ্চাত্য পণ্ডিত সকলে এই বিষয়টো বেয়া চকুৰে চায়। কিন্তু ব্ৰাহ্মণ গ্ৰন্থ নহলে বেদ সম্পূৰ্ণকৈ বুজা টান।

আৰণ্যক—ঋষি সকলে গাৰ্হস্থ্য আশ্রম শেষ কৰি যেতিয়া বানপ্ৰস্থ আশ্রম অবলম্বন কৰিব

হয় তেতিয়া সসোৰত বিড়ম্বা হৈ অৰণ্যলৈ যায়। তাত যাগ-যজ্ঞ কৰিবলৈ উপাই নাথাকে।

আৰণ্যকো নহয়। তেনেহলে অৰণ্যত কি কৰিব? তেতিয়া এই পথ অবলম্বনকাৰী সকলে মনক পৰমব্ৰহ্মত লীন কৰিবলৈ চিচাৰে। তেতিয়াই বৈদিক জ্ঞানকাণ্ড অৰণ্যক ভাগৰ সৃষ্টি হয়। শঙ্কৰাচাৰ্য্যৰ মতেৰে অৰণ্যত আলোচিত হোৱা কাৰণে আৰণ্যক। এই আৰণ্যকেই বেদৰ শেষ অংশ উপনিষদৰ মূল। এই বিলাকেই ওপৰত কোৱা প্ৰত্যেক বেদৰ ব্ৰাহ্মণৰ আৰণ্যক বেলেগে বেলেগে আছে।—যেনে ঐতৰেয় ব্ৰাহ্মণৰ ঐতৰেয় আৰণ্যক, তৈত্তিৰীয়া ব্ৰাহ্মণৰ তৈত্তিৰীয়া আৰণ্যক, শতপথ ব্ৰাহ্মণৰ বৃহদাৰণ্যক আৰু কৌষীতকী ব্ৰাহ্মণৰ কৌষীতকী আৰণ্যক। এইবিলাকৰ পৰা জ্ঞান উপাৰ্জন কৰি সন্ন্যাস আশ্রমলৈ উপযুক্ত হৈ উঠে।

উপনিষদ—উপনিষদ শব্দটোৰ অৰ্থ “ওচৰত বহা” অৰ্থাৎ ওচৰত বহি আলোচনা কৰা।

উপনিষদেই বেদৰ শেষ সিদ্ধান্ত=বেদান্ত। বেদৰ পৰম জ্ঞান লাভ কৰাৰ উপায়।

—ব্ৰহ্মজ্ঞান লাভ কৰাৰ উপায়। ঋগ্বেদৰ ঐতৰেয় আৰু কৌষীতকী উপনিষদ; যজুৰ্বেদৰ তৈত্তিৰীয়া, কাঠ, শ্বেতাশ্বতৰ, বাহদাৰণ্যক আৰু ঈশ; সামবেদৰ ছান্দোগা আৰু কোশ; আৰু অথৰ্ব বেদৰ মুণ্ডক, মাণ্ডুকা আৰু প্ৰশ্ন উপনিষদ প্ৰধান। ইয়াৰ উপৰিও চাৰিও বেদৰ ১০০ খন উপনিষদৰ লেখ আছে। এইখিনি জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ। এই মূল উপনিষদবিলাকৰ পৰাই বেদ চাৰি খনৰ মাজৰ সাৰাংশ জাৰি চালি (১) ব্ৰহ্মসূত্ৰ বা বেদান্ত দৰ্শন (২) সাংখ্য দৰ্শন (৩) মীমাংসা দৰ্শন (৪) বৈশেষিক দৰ্শন (৫) ন্যায় দৰ্শন আৰু (৬) পাতঞ্জল দৰ্শন—এই ছখন ঐশ্বৰিক তত্ত্বৰ আলোচনাৰে ভৱপূৰ্ণ দৰ্শন ৰচনা কৰি বেদৰ তত্ত্ব যুগমীয়া কৰি ৰাখিলে।

ইয়াৰ বাহিৰেও বৈদিক যুগৰ পাচত ৰচনা কৰাৰে সৈতে সৰ্বমুঠ ২৫০ ৰ ওপৰ উপনিষদ পোৱা যায়। সেইবোৰ অতি আধুনিক। মোগল সম্ৰাট আকবৰৰ দিনত আল্লোপনিষদ নামে মুছলমান ধৰ্ম্মৰ বিষয়েও এখন উপনিষদ প্ৰচাৰ কৰা হয়।

উপনিষদবোৰ হেনো ৰচনা কৰিছিল তিনিজন, পাঁচজন বা সাতজন ঋষি গোটখাই। তাতকৈ বেচি কেতিয়াও নহয় বুলি কয়। এনে এখন সমাজত ঋষি সকল বহি আছে। এজনে প্ৰশ্ন কৰিলে “কঃ অথ?” এই বিলাক কি? অৰ্থাৎ এই বিলাক যে চাৰিওফালে আছে এই বিলাক কি? আন এজনে সোধিলে “কেন?” এইবিলাক নো কেনে সৃষ্টি কৰিলে? আন এজনে কলে “ঈশঃ”। এই বিলাক ঈশ্বৰে সৃষ্টি কৰিলে। সেই তিনিটা শব্দৰ যোগেদি কথ, কেন আৰু ঈশ নামৰ তিনিখন উপনিষদ ভেঙঁবিলাকে ৰচনা কৰি উলিয়ালে।

বেদান্ত—বৈদিক সাহিত্যত চাৰিখন বেদ, ব্ৰাহ্মণ, আৰণ্যক আৰু উপনিষদ অন্তৰ্ভুক্ত হয়।

সেই বেদ পাঠৰ কাৰণে কেইবিধমান জানিব লগীয়া উপায় ঋষি সকলে উদ্ভাৱনা কৰি কথা সহজ কৰি গল। সেয়েই বেদাঙ্গ এয়া হয় বিধ—শিক্ষা, ব্যাকৰণ, নিকন্তু, ছন্দ আৰু জ্যোতিষ।

১। শিক্ষা (Phonetics) বেদত উচ্চাৰণ কৰা নিয়ম প্ৰণালী থকা গ্রন্থ। প্ৰত্যেক বেদৰে উচ্চাৰণ কৰা নিয়ম প্ৰণালী বেলেগ হোৱা কাৰণে বেদৰ প্ৰত্যেক শাখাৰে বেলেগ বেলেগ শিক্ষা গ্ৰন্থ আছে। এই বিলাকক প্ৰতিশাখা বোলে। যেনে—ঋগ্বেদ প্ৰতিশাখা সূত্ৰ, তৈত্তিৰীয় প্ৰতিশাখা সূত্ৰ, বাজসনেয়ি প্ৰতিশাখা সূত্ৰ, সাম প্ৰতিশাখা আৰু অথৰ্ব প্ৰতিশাখা সূত্ৰ। শিক্ষাৰ এক অংশ সিদ্ধান্ত কৌমুদীৰ শেষৰ ফালে দিয়া আছে।

২। কল্প— (Rites and Rituals practical portions of Mantra)। যজ্ঞৰ বিধি-নিষেধ বিলাক সহজে গায়ত্ৰ কৰিবলৈ সূত্ৰৰ আকাৰে লেখা গ্ৰন্থ। ইয়াৰ যি ভাগত শ্ৰোত যাগ, অগ্নি হোত্ৰ, দৰ্শ পূৰ্ণমাস, সোম সৰ্বন আদিৰ বিধি-নিষেধ আছে সেই বিলাকক শ্ৰোত সূত্ৰ বোলে। শ্ৰোত সূত্ৰৰ লগত ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ থকা এবিধ সূত্ৰ গৃহসূত্ৰ। ইয়াতেই যজ্ঞবেদীৰ সূতা লৈ মাপ জোখ কৰা বিধি আছে। ইয়াকে বৰ্তমান জ্যামিত্ৰিৰ মূল বুলি কয়। গৃহস্থৰ নিত্য নৈমিত্তিক কৰ্ম বিলাকৰ উপদেশ যি সূত্ৰত আছে তাৰ নাম গৃহসূত্ৰ। গৃহসূত্ৰৰ লগত ঘনিষ্ঠ ভাৱে সম্বন্ধ থকা, যেনে ন্যায়, অত্নায়, কৰ্ত্তব্য, অকৰ্ত্তব্য, দেশাচাৰ লোকাচাৰৰ য'ত উপদেশ আছে সেইবিলাক শাস্ত্ৰসূত্ৰ।

৩। ব্যাকৰণ প্ৰকৃত বেদাঙ্গ ব্যাকৰণ বৰ্তমান বিলুপ্ত। বিষ্ণু পাণিনিৰ সূত্ৰত (সিদ্ধান্ত কৌমুদীত) বৈদিকী প্ৰক্ৰিয়া নাম দি বেদৰ বিষয় প্ৰয়োগ কৰিব পৰা কৰি থৈছে। পাণিনিৰ মতেও বেদৰ বহুত শব্দ, প্ৰত্যয়াদি বিশ্লেষণ কৰা হয়। কিন্তু পাণিনিক বেদাঙ্গ ব্যাকৰণ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা নাই।

৪। নিকন্তু Etymology. শাকলাই বেদ বুজিবলৈ প্ৰথমে পদ পাঠ ৰচনা কৰে। এই পদ পাঠত সংহিতাৰ শব্দ বিলাকৰ সন্ধি সমাস ভাঙি ভাগ ভাগ কৰি দিছে। এই পদ পাঠৰ পাচতে বেদ বুজিবলৈ নিঘণ্টু ৰচনা হয়। তাৰ পাচতেই নিকন্তুৰ সৃষ্টি হয়। ইয়াত কঠিন শব্দ বিলাকৰ ব্যাখ্যা আছে। নিকন্তু ১৪ খন। কোনোৱে ১২ খন বুলিও কয়। তাৰ মাজত যাস্কৰ নিকন্তুই প্ৰধান আৰু বেদাঙ্গ নিকন্তু হিচাপে ঠাই পাইছে। ভাষ্যকাৰ সাযনাচাৰ্যই এই নিকন্তুৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি তেওঁৰ ভাষ্য ৰচনা কৰা প্ৰমাণ পোৱা যায়। কিন্তু যাস্কই পাঠক সকলক বৰ বিপদত পেলাই দিছে। একেটা শব্দৰে কেৱাটাও অৰ্থ কৰি দেখুৱাইছে।

৫। ছন্দ—আগতে কোৱা হৈছে যে পদ বিলাক মিলি একোটা ছন্দ হৈছে। ছন্দৰ বিষয়ে সাম-বেদৰ ব্ৰাহ্মণ আৰু উপনিষদতে আলোচনা আছে। যদিওবা ছন্দৰ গ্ৰন্থ বেলেগে ৰচনা হৈছিল এতিয়া সেই বিলাক নাই। সেই গ্ৰন্থ বিলাকৰ পৰা ভাষা বিলাকত উদ্ধৃত কৰা অংশ বিলাক পোৱা যায়। তাৰ পৰাই ছন্দৰ বিষয় বহুত বুজিব পৰা হয়।

জ্যোতিষ—যাগ-যজ্ঞ বিলাক তিথি-নক্ষত্ৰ অনুসৰি সময়মতে কৰিব লগীয়া হোৱাত বেদৰ সময়তেই জ্যোতিষ চৰ্চাৰ আয়োজন আছিল। ঋগ্বেদৰ সময়তে কালচক্ৰ বৰ্ণন আৰু

বছরটোত ৩৬০ দিনৰ উল্লেখ ১১৬৪৭৮ ঋকু পোৱা যায়। ঋতু-মাহ আদিৰো বহুত উল্লেখ আছে। কিন্তু বেদাঙ্গ জ্যোতিষ পোৱা নাযায়।

বেদ ৰচনা কৰা সময়

এইটো এটা মহা তৰ্ক বিতৰ্কৰ বিষয়। আজি কালিৰ লেখা দৰে দিন, মাহ, বছৰ লেখা পদ্ধতি ভাৰতৰ বুৰঞ্জীত পুৰণি কালত দেখা নাযায়। বেদ, ৰামায়ণ, মহাভাৰত, পুৰাণ আদি পুৰণি গ্ৰন্থ বিলাকত ক'তো সময়ৰ উল্লেখ নাই। প্ৰত্নতত্ত্ব সকলে ৰক্ষা সকলৰ ৰাজত্ব, বিশেষ ঘটনা যেনে ফাহিয়ান হিউ-এন-চাঙৰ আদিৰ আগমন আলেকজেন্ডাৰৰ ভাৰত আক্ৰমণ আদিৰ পৰা ফহিয়াই লৈ দিন বিলাক ধাৰ্য্য কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে। সেয়েহে নানা তথ্য জপটয়াই বেদৰ বয়স খৃ. পূ. ১৩০০ শতাব্দীৰ আগৰ বুলি কৈছে। তথা তথ্য ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি মহাত্মা বাল গঙ্গাধৰ তিলকে ৬০০০ ছাহজাৰ) বছৰৰ আগৰ বুলি কৈছে। পাশ্চাত্য পণ্ডিত সকলৰ কোনো কোনোৰ মতে খৃ. পূ. ৬০০০ বা পৰা ৩০০০ বছৰৰ ভিতৰত বেদ সংকলন কৰা হৈছিল। পিছে সৰহ ভাগৰ মতে খৃ. পূ. তেৰণ শতাব্দীয়েই নিষ্কাৰত হৈছে। সৰহ ভাৰতীয় আধুনিক পণ্ডিতৰ মতেৰেও সেই একেই। কিন্তু পুৰণি ঋষি সকলৰ সেই বিলাকৰ বিচাৰ নাই। বেদ অপৌৰুষেয়। মানুহে ৰচনা কৰা নহয়। অনাদি কাল চ'ল থকা এই নৱ বিলাকত যি সকল ঋষিৰ নাম দিয়া আছে তেওঁবিলাকে মন্থ বিলাক দেখিছিল। ৰচনা কৰা নাই। মন্থনই হৈ মন্থকৰ্ত্তা নহয়।

অনুবাদ কৰি থাকোঁতে মোৰ মনত এটা কথাই আলোড়ন কৰিছে। ইলুই বুধক বা অহিক মাৰি নৈৰ পানী বিলাক মুকাল কৰ দিওন কোনো কোনো মন্থত আছে যে এই অহিয়ে গোটেই পৃথিৱী বেৰি আছিল, আবৰক হৈ আছিল, ঢাক ব'খিছিল। তেনেকুৱা এটা বস্তু কি হ'ব পাৰে? এটা অনুৰে কেনেকৈ গোটেই পৃথিৱী বেৰি ৰাখিব পাৰে? আৰু তাক মাৰিলত নৈ বিলাকেদি পানী বৰলৈ ধৰিলে? মোৰ বোধেৰে ই তুৰাৰ পাত আৰু ই তুৰাৰ যুগৰ (Glacial age) ঘটনা। সেই তুৰাৰ ৰাশি বীৰ ইলুই ভাঙি দিব পাৰিছিল আৰু নৈ বোৱাই দিব পাৰিছিল। আকৌ অগ্নিকে মাজে মাজে বৃত্তহস্তা বুলি স্তুতি কৰা দেখা যায়। অগ্নিত বৰফ গলিবই। বৃত্তই সূৰ্য্যকো ঢাকি ৰাখিছিল বুলি স্তুতি বিলাকৰ মাজত আছে। নিশ্চয় তুৰাৰপাত হলে সূৰ্য্যক ঢাকি থয়। তেনেহলে বেদ তুৰাৰ যুগৰ বস্তু হ'ব পাৰে নে কি? এই মতৰ লগত ঋষেদৰ গবেষক শ্ৰীপৰমেশ্বৰ আয়াৰৰ মতৰ লগত মিলিছে।

আমাৰ (অৰ্থাৎ মোৰ দৰে অনভিজ্ঞ মানুহৰ) কাৰণে বেদৰ বয়স নিৰ্ণয় কৰিবৰ কোনো আৱণ্ণক নাই। জানি ললেই হল যে বেদ অতি পুৰণি কলিয়া। আমাৰ ধৰ্ম্মৰ মূল বস্তু; আমি বেদ জনা উচিত। পণ্ডিত সকলে বয়সৰ বিচাৰ কৰি থাকক। মানুহ জাতিৰ ভেটিয়া আদিম অৱস্থা। যি আচৰিত বস্তু অগ্নি, মেঘ, বিদ্যুৎ, পৰ্ব্বত আদি দেখিছিল; যি বতাহ ধুমুহা মেঘৰ গাজনি, নৈৰ পানীৰ গো-হোৱনি, পৰ্ব্বতৰ নৈৰ বৰণাৰ কুলু কুলু শব্দ, বতাহত গছ-গছনি লৰচৰ কৰাত গছৰ পাতৰ শব্দ, ইত্যাদি শুনিছিল; যি ভাল গোক পাইছিল; যি বস্তু খাবলৈ ভাল পাইছিল; যি বস্তু চুই ভাল পাইছিল—সেই সকলো বিলাক সেই আদিম মানুহৰ দেবতা হৈছিল। স্বতঃকৃৰ্ত্ত মনৰ ভাৰক স্তুতিৰে বাক্য কৰিছিল। হৃদয়ৰ ভাব-ভক্তিৰে, গভীৰ ভয়, স্নেহ, আকাঙ্ক্ষা প্ৰকাশ কৰিছিল। ভাব বিলাক প্ৰকাশ কৰোঁতে ভাল, বেয়া, শুভা, কৰ্কশ, কোনো ভেদাভেদ নোহোৱাকৈ প্ৰকাশ কৰিছিল। ভয় আৰু ভক্তি উদয় হোৱা মাত্ৰে ৰহণ নোহোৱা বাক্যত প্ৰকাশ কৰিছিল। সেই বাক্যত অলঙ্কাৰ নাই, অগ্ৰই বেয়া পাব বুলি চিন্তা নাই, ভাল পাবলৈও চিন্তা

কৰা নাই, লাজ পাবলৈও ভয় নাই, বাক্য সবল,—ভাব সবল আৰু মহৎ। কচি ভেদ নাই, দহ জনক ফুটলাবলৈ চিন্তা নাই—মহৎ সেই বাক্য বিলাক !

তেওঁ বিলাকে যি দেখি শুনি অনুভব কৰিছিল সেই সকলো বিলাক সুন্দৰ, মহান আৰু নতুন ৰূপে কল্পনা কৰিছিল। সমাজ বান্ধোনৰ ভয়ত যিবিলাক আমি ফুটাই কব নোৱাৰো, সেই বিলাক তেওঁ বিলাকে গভীৰ আৰু সহজে বুজি পোৱা কথাৰে কৈ দিছিল। তেওঁ বিলাক প্রকৃত কবি আৰু সেই তুলনাত আজি কালিৰ কবিতা নীৰস আৰু গাভীয়াহীন। ধৰ্ম্ম গ্ৰন্থ বেদক মানুহে কিয় আজিও আদৰ কৰে। এই গান বা কবিতা বিলাক কেনেকৈ ধৰ্ম্ম গ্ৰন্থ হল ? এই বিলাকৰ মাজত মনো বিজ্ঞানৰ গুঢ়তত্ত্ব নিহিত আছে। যিবিলাকে বেদ দেখিছিল বা ধৰক ৰচনা কৰিছিল) তেওঁ বিলাকে ভাবিছিল যে দেবতাৰ পৰা তেওঁ বিলাকে প্ৰেৰণা পাইছে। সেই কথা লগৰীয়া বিলাকেও বিশ্বাস কৰিছিল আৰু সেই মতে কবিক ভক্তি কৰিছিল। সেই বাবেই কবিয়ে গোৱাটোকে সকলোৱে সম্বৰে গাইছিল। কিন্তু কবি জনৰ ভাব দেবতাতেই নিবদ্ধ থাকিল আৰু মন উগল-থুগল হল। এই মনৰ উগল থুগল অবস্থাই অনুভূতি (Inspiration)। এনেকৈয়ে বেদৰ কবি দেবতা হৈ উঠিল। দেবতায়ৈ ৰচনা কৰিলে আৰু তাকেই কবিয়ে দোখিলে। পাচত দেবতা গুচি পৰম ব্ৰহ্ম ৰূপত বেদ প্ৰণেতা হ'লগৈ। ঈশ্বৰৰ নিত্য বৈদ্য পৰিণিত হল।

বেদৰ কথা জানিবলৈ হলে বেদ পঢ়াৰ বাহিৰে অন্য উপায় নাই। বেদৰ অৰ্থ অৰ্থ বেদতেই আছে। বেদৰ মানুহৰ সবলতা আজিকালিৰ মানুহে বুজিবলৈ টান। যদি বহুত ভাবি চিন্তি সেই বৈদিক জগতত সোমায় থকা যেন কল্পনা কৰিব পাৰো তেতিয়াহে বেদ বুজি পাম। জুই উৎপত্তি কৰা এটা আদিম অৱস্থা কল্পনা কৰা যাওক। তেতিয়া প্ৰকৃতিৰ নিয়মত জ্বলা হাবিৰ জুই মানুহে আনি ব্যৱহাৰ কৰিছিল ; অৰ্থাৎ প্ৰধানত জাৰ নিবাৰণ কৰিছিল। বৰষুণ পৰিলে বা খৰি নোহোৱা হলে জুমায় গৈছিল আৰু বৰ বিপাকত পেলাইছিল। পুনঃ ফাগুন চ'ত মাহলৈ হাবিত জুই লগা অৱস্থালৈ বাট চাবলগীয়া হৈছিল। তেতিয়া হাবিতনো কেনেকৈ জুই জ্বলে তাৰ অনুসন্ধান কৰি বুজিলে যে শুকান কাঠে কাঠে বা বাহে বাহে ডাঙৰ বতাহত ঘৰনি খাই জুই জ্বলে, তেওঁ বিলাকেও সেই দৰে কাঠত ঘাঁহি জুই উলিয়াবলৈ যত্ন কৰিলে। তলত এচটা আৰু ওপৰত এছটা কাঠ ধৰি মাজত ঢেকি খোৰাৰ দৰে এডাল কাঠ ৰচি লগাই ঘূৰাই জুই উলিয়াবলৈ যত্ন কৰি থাকোতে এদিন হুথং জুই ওলায় গ'ল। তেতিয়া আৰম্ভ হল “ অগ্নিমীলে পুৰোহিতং ইত্যাদি মন্ত্ৰ (১।১।১)। তেতিয়া খেৰ খৰি দি ভালকৈ জ্বলাই এজনে কাঠ ছটা আখে বেধে কোলাত তুলি পুৰফালে লৈ গল। —ভাৰো এটা ঋক্ গালে। পুনঃ খৰি খেৰ দি বেচিকৈ জ্বলাই উপকৃত হৈ আৰু ঋক্ গান গালে। ঘিঁউ আদি যিমানেই দিয়ে, সিমানেই বেচিকৈ জ্বলি উপকাৰ পাই অগ্নিৰ স্তুতিৰে ভৰাই, দিলে। ইজনে সিজনৰ লগত অৰিয়া অৰি কৰি অগ্নিৰ স্তুতিৰে ভৰাই, দিলে। তাত নতুন নতুন তথ্য আৱিষ্কাৰ কৰিলে। এনেকৈ বহুত শ বছৰ চলি যোৱাৰ পাচত শিলৰ পৰা জুই উলিয়াবলৈ শিকিলে।

ঋগ্বেদৰ আখ্যান—ঋগ্বেদত বহুত গল্পৰ দৰে আখ্যান আছে। শূণঃ শেপৰ বন্ধন আৰু মুক্তি ; দধ্যাচ ঋষিক ইন্দ্ৰই প্ৰবৰ্গা আৰু মধুবিভা শিক্ষা দান আৰু তেওঁৰ মূৰ কটা আৰু অশ্বিনী কুমাৰে আকৌ লগায় দিয়া ; অশ্বিনী কুমাৰে বুঢ়া ৰোগীয়া চ্যবন ঋষিক ডেকা কৰা ; হৃদাস ৰজাৰ লগত যুদ্ধ ; বিশ্বামিত্ৰ ঋষিয়ে বিপাশা আৰু শুত্ৰদ্বী নদী পাৰ হোৱা ইত্যাদি বহুত আখ্যান আছে। সেই বিলাক কিছুমান বেদৰ মাজৰে আৰু কিছুমান সায়নাচাৰ্য্যই অল্প

এক্সব পৰা উদ্ধৃত কৰিছে। এক্সব আকাৰ ডাঙৰ হোৱাৰ ভয়ত সেই বিলাক লিখিবলৈ কৰা দিলো।

খিল গ্ৰন্থ—মূল বেদ সম্বলন কৰাৰ পাচত খিবিলাক মন্ত্ৰ পাচত কোৱা দি এক্সব সূক্ত কৰিলে সেই বিলাকক খিল বোলে। এই বিলাক অতিবিস্তৃত বেদৰ ঋক্ আৰু সূক্ত ১০ মেৰুতলাবে ৩২ টা খিল সূক্ত দিছে। আউলেক্টে ২৫ টা মন্ত্ৰ দিছে। সত্ৰালেকাৰে ৩৬ টা দিছে। আৰু অনাই বহুত বেছি খিল উদ্ধাৰ কৰিছে। কিন্তু সেই বিলাক ছপা হৈ ওলোৱা নাই। মেৰুতলাবে দিয়া ৩২ টা সূক্ত ভিন ভিন মণ্ডলত কেনেকৈ আছে সেইবিলাক উল্লেখ কৰা আছে। এই খিল ভাগত ৩২ টা সূক্তত ১৭৮ টা ঋক্ আছে। তাৰ মাজত বিখ্যাত ঋগ্বেদৰ প্ৰধান আৰু লগতে সদাশিব আৰু বিষ্ণুৰ সূক্ত। ঋগ্বেদ ২২ টা ঋক্—অতি মূল্যব। এটা তাম্ৰও আছে। ক্লিয় ইয়াক মূল বেদত নিদিলে একো বুজা নাযায়। ইয়াত স্বৰো ঘিয়া আছে। সদাশিবৰ সূক্ত ৪ টি ঋক্ আৰু বিষ্ণুৰ সূক্ত তিনিটি ঋক্। এই খিল বিলাকৰ সায়ন ভাস্কৰ নাই আৰু সাধাৰণতে স্বৰো দিয়া নাই। আশ্চৰ্য্য কথা এয়ে যে এই খিল বিলাকৰ বহুত ঋক্ যজ্ঞকৰ্ম কিছুমানত এতিয়াও ব্যৱহাৰ হৈ আছে। বহুতে কয় যে এইবিলাক লোপ পোৱা বেদৰ আশ্বৰ্য্য ভিত্তৰ বস্তু। ঋগ্বেদত কোনো ধৰ্ম্ম একো উল্লেখ নাই। যদিওবা পাচৰ যুগত ই সনাতন হিন্দু ধৰ্ম্মৰ মূল হৈছে, অন্তৰ্ধৰ্ম্মৰ ঘাত-প্ৰতিঘাতত হিন্দু নামে উচ্চাৰিত হৈছে, ই সদায় চলি থকা যাক সনাতন ধৰ্ম্ম বুলি কব পাৰি। ঋক্ বেদৰ ধৰ্ম্ম বুলিবলৈ হলে “স্তুতি” বুলি, কব লাগিব। দেবতাৰ গুণ বৰ্ণনা কৰি স্তুতি কৰাই ঋষি সকলৰ কৰ্তব্য আছিল আৰু সেই মন্ত্ৰে যাগ ক্ৰিয়াৰে সৈতে দেবতাক ঘিউ, দৈ, গাখীৰ, সোমৰস, ঘৰ, যব ভজা, মাংস, পিঠা-পনা অগ্নিত দি দেবতাক নিবেদন কৰাটোৱেই ঋষি সকলৰ প্ৰধান কৰ্তব্য বা ধৰ্ম্ম আছিল। ঋগ্বেদৰ ১।১৬৪ আৰু ১০।২০ সূক্তত ধৰ্ম্মৰ বিষয় উল্লেখ পোৱা যায়। তাৰে ১।১৬৪।২৬, ৪৬, ৫০, ঋকত আৰু ১০।২০।১৬ ঋকত কেৱল “ধৰ্ম্ম” কথা উল্লেখ কৰিছে—ই প্ৰথম “ধৰ্ম্ম” অৰ্থাৎ সনাতন “ধৰ্ম্ম”।

যি জন দেবতাক যজ্ঞ কৰি স্তুতি কৰিছিল তেওঁকেই সকলোতকৈ ওপৰত সৰ্ব্ব-সৰ্ব্বা বুলি ভাবিছিল। যি জন দেবতাক স্তুতি আদি কৰা হয় তেওঁক ঋগ্বেদত “সখা” বুলি সম্বোধন কৰা দেখিলে প্ৰথমে আচৰিতেই হব লাগে। দেবতাক সম্বোধন কৰিবলৈ পাঁচ বিধ ভাৱৰ উপসর্গ আছে—যেনে (১) শাস্ত্ৰ, (২) দাস্য, (৩) বাৎসল্য, (৪) সখা আৰু (৫) মধুৰ ভাব। সখ ভাৱৰ উপসর্গৰ উদাহৰণ আমি পাওঁ মহাভাৰতৰ কৃষ্ণাৰ্জুন আৰু বাৰ্মায়ণৰ জীৰামচন্দ্ৰ আৰু বিভীষণৰ ভিতৰত। তাৰ বাহিৰে সখা বা বন্ধু ভাৱৰ অন্তৰ্ভুক্ত উদাহৰণ পোৱা নাযায়। কিন্তু ঋগ্বেদত সকলো দেবতাকেই সখা ৰূপে সকলো ঋষিৰ স্তুতিত পোৱা যায়। যেনে ১।৪।৪, ১০ ইত্যাদি।

আৰু এটা তথ্য ঋগ্বেদৰ বিষয়ে সমালোচক সকলে দেখুৱাই দিয়ে যে বৈদিক ধৰ্ম্মত স্ত্ৰী দেবতাৰ স্থান প্ৰাধান্য মোটেই নাই। উক্তৰ প্ৰদেশৰ দেবীয়াৰ ডাঃ বৰুণন্দন মিত্ৰই, বেদ সংকলনমত কৈছে “বৈদিক ধৰ্ম্মে দেবতাও কো অপেক্ষা দেবীওঁ কা স্থান ঠেৰ শক্তি নগত হৈছে।” Macdonell এ কৈছে “Goddesses play an insignificant part in the Rigveda” এই তথ্য গভীৰ গবেষণা প্ৰস্তুত বুলি কব নোৱাৰি। কাৰণ এই যে আদিত্য সকলৰ মাক অদিতিৰ যদিও বেলেগ কোনো সূক্ত নাই তথাপি অগ্নিৰ নাম ইজ্জৰ লগত, আদিত্যসকলৰ লগত বা বেলেগে প্ৰায় প্ৰত্যেক মণ্ডল আৰু অম্বুৰাকত উল্লেখ পোৱা যায়। সব্বভূতী দেৱীক ১।৩।১০-১২ ঋকত, ৬।৬১ আৰু ৭।৬৫ সম্পূৰ্ণ সূক্তত আৰু ইলা, আৰু

ভাৰতীয় লগত বা বেলেগেই বহুত ঋকত উল্লেখ কৰি আহ্বান কৰা পোৱা যায়। উষা দেৱীৰ সূক্ত প্ৰায় ১২ টা আছে। গুটীয়াকৈ মাজে মাজে বহুত ঋক পোৱা যায়। দশম মণ্ডলৰ ১২৫ সূক্তত অজ্ঞানী ঋষিৰ জীয়েকে নিজেই সকলো ধাৰণ কৰা বুলি কৈছে। পিচৰ যুগত চণ্ডী পাঠ কৰোতে এই সূক্তক চূৰ্গাৰ উদ্দেশ্যে পাঠ বিহিত হৈছে। কাৰণ এওঁ সৰ্বশক্তিময়ী। ইয়াৰ উপৰিও পৃথিৱী, বাত্ৰি, অৰণ্যানি, অগ্নী, ইন্দ্রানী, বৰুণানী, শ্ৰী, দেৱপত্নী সকল, নদীবিলাক যেনে সিদ্ধ, হুতুদ্রী, বিতস্তা আদি শ্ৰী দেৱতাৰ আহ্বান ভৰি আছে। এনেস্থলত দেৱীৰ স্থান আৰু শক্তি নগত (insignificant) কেনেকৈ হবলৈ পালে? কথাটো হল এই যে পাশ্চাত্য বেদজ্ঞ সকলে কথাটো উলুকাই দিছিল যে পালে আৰু আমি বাক-বিতণ্ডা নকৰাকৈ চকুমুদি তাকেই সত্য বুলি অনুকৰণ কৰি আছোঁ।

বেদৰ সময় নিৰ্ণয় কৰোঁতে পাশ্চাত্য পণ্ডিত সকলে কৈছে যে ঋকবেদৰ প্ৰথম আৰু দশম মণ্ডল এটাইটোকৈ পাচত সঙ্কলন কৰা আৰু তাকে ভাৰতীয় পণ্ডিতৰ কেইজনমানে মানি লৈছে। এই দুটা মণ্ডল, ২য়, ৩য়, ৪ৰ্থ, ৫ম আৰু ষষ্ঠ মণ্ডলতকৈ পাচত সঙ্কলন কৰা বুলি কৈছে। এই বিষয়ে মোৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা আঙুলিয়াই দিওঁ যে সূক্তবিলাক আগত ৰচনা কৰা বা পাচত ৰচনা কৰাৰ ভিত্তিত মণ্ডল বিলাকৰ আগত ৰচনা কৰা বা পাচত ৰচনা কৰা কথাটো দোষবিহীন নহয়। গৌতম ঋষিৰ সূক্ত ১।৭৪ ব পৰা ৯৩ লৈ প্ৰথম মণ্ডলত আছে; কিন্তু গৌতমৰ পুত্ৰ বামদেৱৰ নামত ৪ৰ্থ মণ্ডল ৰচনা (দেখা) বুলি কয়। তেনেহলে পুতেক পিতাকতকৈ আগ হল কেনেকৈ? সেইদৰেই মধুচ্ছন্দা ঋষিৰ সূক্ত প্ৰথম মণ্ডলৰ ১ ব পৰা ১০ লৈ আছে। পুনঃ নৱম মণ্ডলৰ প্ৰথম সূক্ত তেওঁৰেই। সেইদৰেই শ্ৰীবাণ্ঠ ঋষিৰ সূক্ত ৫।৫২-৬১; ৮।৩৫-৩৮ আছে, পুনঃ ৯।৩২ সূক্তও তেওঁৰেই। অঙ্গিৰসৰ পুত্ৰ ৰহগন; ৰহগনৰ পুত্ৰ গৌতম; গৌতমৰ পুত্ৰ নোধস (আৰু বামদেৱো); নোধসৰ পুত্ৰ গৌতম। অঙ্গিৰসৰ এই চাৰি পুত্ৰৰ সূক্ত প্ৰথম মণ্ডলত আছে। অগ্ৰ পুত্ৰ সকলৰ লগত অগ্ৰ মণ্ডলতো আছে। এই দৰেই আৰু বহুতো উদাহৰণ পোৱা যায়। মই অৱশ্যে কোনো গবেষণামূলক তথ্য উদঘাটন কৰিবলৈ লোৱা নাই। কিন্তু অনুবাদ কৰি অগ্ৰসৰ হওঁতে এইবিলাক কথা চকুত পৰিল; সেই কাৰণে উলুকাই ধলোঁ।

আৰু এটা বিষয় বেদৰ মাজত অতি আচৰিত পালোঁ। বেদবাসে বেদ কেখন সঙ্কলন কৰাৰ বেলিকা এই বেদ যে ভবিষ্যতলৈ কিমান মূল্যবান হবৰ সম্ভাৱনা আছিল সেই কথা সেই ঋষি প্ৰবৰ আৰু সঙ্গীসকলে তেতিয়াই জানিছিল। সেইবাবেই সেইসকলে ইয়াৰ মাজত যাতে পাচলৈ অগ্ৰ কোনেও নতুন ঋক ভৰাই দিব বা সলনি (Interpolation) কৰিব নোৱাৰে তাৰ কাৰণে কটকটীয়া ব্যৱস্থা কৰি থৈ গৈছিল। সেইবিলাক হ'ল সংহিতা আৰু পদপাঠৰ উপৰিও ক্ৰমপাঠ, জটাপাঠ, ঘনপাঠ আদি ১০ বিধ বেলেগ বেলেগ পাঠ। তাৰ উপৰিও সূক্তৰ সংখ্যা আৰু আখৰৰ সংখ্যা গণি উলিয়াই থৈ গৈছে। (এনে ব্যৱস্থা যজুৰ্বেদতো আছে)। নতুনকৈ কোনোৱে বেদৰ মাজত ঋক সূত্ৰমাই দিবলৈ যত্ন কৰিলেও বিফল হব। এনে স্থলত গ্ৰিকীথ্ চাহাবে কেনেকৈ কয়— ১।২৫৬ ঋকৰ footnote-ত “and is probably an interpolation”, ৪।৩০।২৪ ঋকৰ footnote “probably a later addition”, “The Stanza is out of place here, (১।১৬৪।৪৮ footnote)। পাঠ সলনি কৰি লৈছে—১।১৮০।৫, ২।৩০।২, ৩।৫৩।২৪, ৪।১৭।১১, ৪।৩৮।১১, ৫।২।১— সকলোৰে footnote ত। এই বিলাক আমি অবৈদিক বুলি বিবেচনা কৰোঁ। আৰু আমাৰ ভাৰতবৰ্ষ মাত্ৰেই এইবিলাক বিশ্বাস কৰি গ্ৰহণ কৰা উচিত নহয়।

এই ঋবেদৰ অসমীয়া অনুবাদখন লেখি সম্পূৰ্ণ কৰি ডিব্ৰুগড়ৰ শ্ৰীযুত ডঃ যোগীৰাজ বহু,

মোৰহাটৰ অধ্যাপক জীযুত ভবকৃষ্ণ মিশ্ৰ আৰু গুৱাহাটীৰ অধ্যাপক ডঃ মুকুন্দমাধৱ শৰ্মা, ডাঙৰীয়া সকলক পঢ়িবলৈ আৰু লগে লগে ক্ৰটি-বিচ্ছাতি বিলাক আঙুলিয়াই দিবলৈ দিছিলো। শিল্পীয়ে এলাগী ছবিখনৰ ওপৰত দুই এটা আঁচ দিয়েই বেনেটক ছবিখন চকুত লগা কৰে সেই দৰেই মোৰ এই অনুবাদখনত সেই মহানুভৱ কেইজনে বহু সানি দিলে। লগতে বাহা কৰাতকৈও অধিকক একোখনি অনুমোদন পত্ৰ দিছে। সেই পত্ৰ কেইখন এই গ্ৰন্থৰ ভূমিকাৰ আগতে ছপা কৰা হ'ল। মই তেখেত সকলৰ ওচৰত চিৰকৃতজ্ঞ থাকিলোঁ। ২।৮।১৯৭৪

প্ৰকাশৰ বাটত—অনুবাদৰ সকলো কাম সম্পন্ন কৰি শেহান্তৰত অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ সচিব ডাঙৰীয়াৰ লগত আলোচনাক্ৰমে পৰিষদৰ ওচৰত বৃহৎ আবেদন লংহিতাৰ অসমীয়া অনুবাদ গ্ৰন্থৰ দুখন পাণ্ডুলিপি ইং ২।৮।৭৪ তাৰিখে দাখিল কৰিলোঁ। পৰিষদৰ সচিবৰে তেখেতৰ ইং ১৭।৪।৭৫ ভাৰতীয় চিঠিত 'সীমিত পুঁজিৰ বাবে একান্ত ইচ্ছা থকা সত্ত্বেও পৰিষদে' মোৰ 'পাণ্ডুলিপি খন ছপা কৰিব নোৱাৰি ঘূৰাই পঠালে। ই মোৰ কাৰণে বিনামেঘে বজ্জপাত। মাধৱ কন্দলীৰ অসমীয়া বামা-য়ণে প্ৰথন অনুবাদ কুলি দাবী কৰা অসমত বেদৰ ভাঙনি হোৱা নাই। কোনো প্ৰকাৰে এনে অভাৱ পূৰণ নকৰি প্ৰকাশ্যস্থানবোৰে পুনৰ্মুজ্জন বা সংকলনত খন জ্ঞানৰ সাধন বৃদ্ধি নাপাও।

শেষত উপায় নাপাই নতুন দিল্লীৰ সাহিত্য একাডেমীলৈ লিখিলোঁ। তাৰ পৰা সমগ্ৰ নষ্ট নকৰাকৈ লেখি পঠিয়ালে যে তেওঁলোকৰো পুঁজি নাই। গতিকে মই কিংকৰ্তব্য বিমূঢ় হৈ কেইদিনমান তাপ মাৰিলোঁ।

ঈশ্বৰৰ কৃপাত অবশেষত উপায় ওলাল। মোৰ শিৱসাগৰ নগৰৰ মাজমজিয়াত থকা ঘৰ বস্তিৰ খালী অংশ বেচিলোঁ। সেই টকাৰে সৈতে পাণ্ডুলিপিখন লৈ গুৱাহাটীলৈ আহি প্ৰথম ল'ৰা জীমান বশিষ্ঠদেৱ ফুকন বোপাক আশ্ৰয় কৰি স্থানীয়ভাৱে ছপাবলৈ দিহা কৰি সাহিত্যবথী প্ৰেছত দিলোঁ।

ছপাকামত গুৱাহাটীৰ জীমান হেমবথ বৰ্মনে নানাভাৱে সহায় কৰিছে। প্ৰথমৰ দৰে জটিল গ্ৰন্থৰ ছপা কাৰ্য্য সাহিত্যবথী প্ৰেছে বিশেষ তৎপৰতাৰে সম্পন্ন কৰি দিছে। গ্ৰন্থখনৰ আৱৰ্ত্তনিত পৰা শেষলৈ ভালেমান সুধীলোকে উৎসাহ উদ্দীপনা দিছে। এই সকলোলৈকে এইখিনিতে কৃতজ্ঞতা জনালো।

প্ৰায় চাৰিকুৰি বছৰীয়া দেহাৰে সুবৃহৎ গ্ৰন্থখনৰ সকলো কাম চোৱা-চিঠা কৰিব লগীয়া হোৱাত ভুল-ভ্ৰান্তি এৰাই যাব পৰা নাই। তথাপি পঢ়ুৱৈ বাইছে আদৰ কৰিলে শান্তি পায়—এয়ে পৰম আশা।

ওম্ শান্তি ওম্ শান্তি ॥

নতুন শৰণীয়া, গুৱাহাটী
১২ আঘোণ, ১৯০১ শক
ইং ২৯।১১।৭২

জীপকানন শৰ্মা ফুকন।

শব্দসূচী

যিবিলাক বৈদিক শব্দ অনুবাদৰ ভিতৰত বাক্য চমু কৰিবৰ অৰ্থে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে, আৰু
অন্য শব্দও যি ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে, সেইবিলাকৰ চমু অৰ্থ।

অঙ্কুশ—হাতী বশ কৰিবলৈ কৰ্ম্মিৰ দৰে লোহাৰ

ডাঙৰ লঁজুলি। হাতীক কাণত লগাই টানে।

অজ্ঞব—অমৰ। (জ্ঞবা—বুঢ়া নোহোৱা)।

অধৰ্ক—চাৰিকোৰ এখন বেদ।

অধৰ্কবন—অধৰ্ক ঋষি।

অৰ্কদেব—ইন্দ্ৰ। অৰ্কল ইন্দ্ৰই সকলো দেৱতাৰ
আধা—কল, বুদ্ধি, বীৰ্য্য সকলোতে।

অধৰ্য্য—যজ্ঞব্ৰতৰ ঋষিক।

অধৰ—দোষ নোহোৱা যজ্ঞ।

অনুযাজ—সোম সৰন যজ্ঞৰ শেষলৈ কৰা অনুষ্ঠান।

অপলাপ—দিবলৈ সজ্জা কৰি পাচত নিদিয়া।

অৰণি—অগ্নি মন্ত্ৰন কৰা ঢেঁকীখোৰাৰ দৰে কাঠ।

অক্ষ—চকৰিৰ শলা লগোৱা টান কাঠ। (axle)

অপাং-নপাং—অগ্নি। পানীৰ নাতিয়েক। পানীৰ
পৰা গছ-গছনি হয় সেই গছ-গছনিৰ পৰা অগ্নি
জ্বলে।—গভিকে নাতিয়েক। কিন্তু ব্যৱহাৰ
কৰোঁতে “পানীৰ পুতেক” বুলি ব্যৱহাৰ হয়।

অশ্ৰুতিধৰিত—কোনো আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰা।

অশ্ৰুতিহত—কোনো ঋষি ঋষিৰ নোৱাৰা।

অমৃত—মুখ নহয়। জ্ঞানী।

অজ্ঞাশ্ব—(অজ—ছাগলী ; ছাগলী যাৰ বাহন)
পূৰা দেৱতা।

অশ্ব—দিবোদাসৰ এটা নাম। আহুত গছ।

অশ্ব—বলবান। ঋগ্বেদত প্ৰথম মণ্ডলত এই শব্দ
দেৱতা অৰ্থে ব্যৱহাৰ হয় ; মাজ আৰু শেষলৈ
দেৱতা আৰু বান্ধস দুয়ো অৰ্থে ব্যৱহাৰ হৈছে।

অগ্নি—এবিধ যজ্ঞ।

অভিধি—দিবোদাসৰ এটা নাম।

অভিৰ—ইন্দ্ৰ বজ্জ্বলন।

অভিগু—অভিৰস সকলৰ এজনৰ নাম।

অভিগন্তা—আক্ৰমণ কৰা।

অভিভূত—বশ কৰা।

অভিৰ—সোমবস চেপা।

অভিৰবন ফলক—সোমবস চেপা শিল বা কাঠৰ ফাল।

অভিযুত—সোমবস চেপি উলিওৱা।

অৰিষ্ট—অশুভ ; উপাত।

অৰিষ্টেনমী—অহিংসিত অস্ত্ৰধাৰী।

অহি—বৃদ্ধ ; সাপ।

অহিবৃদ্ধা—অন্তৰীক্ষৰ দেৱতা।

আখণ্ডল—ইন্দ্ৰ।

আনত—বশ হোৱা।

আহুত—যি দেৱতাক আহ্বান কৰা হয়।

আহুতি—ঘিঁউ, সোম, পিঠা আদি হৰি—যিবিলাক
দেৱতাৰ উদ্দেশ্যে যজ্ঞৰ জুইত দিয়া হয়।

আলম্বনী—বথৰ আওজা ঠাই।

আহবনীয়—অগ্নি। যি অগ্নিত দেৱতাক হৰি দিবলৈ
আহ্বান কৰা হয়।

আবৰক—ঢাকি বাৰোঁতা।

আশ্বাদন—সোৱাদ লোৱা।

আপ্ৰী সূক্ত—যি সূক্তই দেৱতাৰ প্ৰীতি সম্পাদন
কৰে। এই ধৰণৰ সূক্ত ঋগ্বেদত দহোটা আছে।
এইবিলাকত অগ্নিৰ বিভিন্ন নামত স্তুতি কৰা
হৈছে। ১।১৩ ; ১।১৪২ ; ১।১৮৮ ; ২।৩ ; ৩।৪ ;
৫।৫ ; ৭।২ ; ৯।৫ ; ১০।৭০ ; আৰু ১০।১১০
সকলো আপ্ৰীসূক্ত।

ইন্দু—ভীৰু সোমবস।

ইঙ্গিত- ইচ্ছা কৰা।

ইলিত—স্তুতিৰ যোগ্য ; অস্থিৰ এটা ৰূপ।

উক্ৰ—যি স্তোত্র গানৰ সুৰত গোৱা হয় অৰ্থাৎ সামবেদৰ স্তোত্র।

উত্তৰায়ন—সূৰ্য্যৰ গতি যেতিয়া বিষুব বৈখৰ উত্তৰ লৈ যায় সেই গতিয়েই সূৰ্য্যৰ উত্তৰায়ন গতি। এই গতি চ'তৰ ৯ ভাৰিখৰ পৰা (২৩ মাৰ্চৰ পৰা) আৰম্ভ হৈ ৮ আহিন (২৫ চেপ্তেম্বৰত) শেষ হয়।

ইয়াৰে বিপৰীত অৰ্থাৎ ৯ আহিনৰ পৰা ৮ চ'তলৈ যোৱা গতিক দক্ষিণায়ণ (সূৰ্য্যৰ) গতি বোলে।

ভাৰিখৰ মাজে মাজে চুই-এদিনৰ তাৰ-তম্য হয়।

উদগাতা—সামবেদৰ ঋত্বিক (পুৰোহিত)।

উক—বেচি, বহুত।

উৰ্জ্জ—বস ; বল। পানীৰ অৰ্থতো ব্যৱহাৰ হয়।

উশনা—কবি ; ভৃগুৰ পুত্ৰ।

ঋত—সদায়-সৰ্ব্বতিকাল চলি থকা ঐশ্বৰিক নিয়ম বিলাক যেনে সূৰ্য্য, চন্দ্ৰৰ গতি, ঋতু, মাহ-দিন ইত্যাদি সদায় তৈ আছে ; বৰষুণ, বদ আদি সদায় হৈ আছে। সেইদৰেই যন্ত্ৰৰ অৰ্থ ঋত ; পানী ; জুই, বতাহ আদি। অন্তৰৰ নিয়মীয়া ভাব বিলাক। মৰম স্নেহ, ইত্যাদি। অনুবাদ কৰোতে যি মন্ত্ৰত ঋত ব্যৱহাৰ আছে তাত বন্ধনিৰ ভিতৰত (—) সেই ঋকত কি অৰ্থ হৈছে—দিয়া আছে।

মেক্‌ডোলেণৰ মতে এই ঋতই পাচৰ যুগত ধৰ্ম্ম অৰ্থে ব্যৱহাৰ হৈছে।

ঋতন্ত্ৰ—নিয়ম জনা।

ঋতবান—নিয়ম মতে চলা ; বিপ্ৰহ।

ঋতয়ন্ত্ৰ—নিয়ম লগায় দিয়া। আনন্দত নাচি থকা।

ঋতাকৰী উৰা ; সৰ্ব্বতিকাল চলি থকা। নিয়ম বিধায়িকা।

ঋজীৰম— } তিনিও সৰন যজ্ঞত চেপা সোমবৰ্ষৰ
ঋজীৰী— }
ঋজীবিন্— } তলনি (গেদেলি) যিনি ভোগ
কৰোতা—ইন্দ্র ; অগ্নি দেবতাৰ বিবৰো ব্যৱ-
হাৰ হয়।

ঋত্বিক—ঋতুমতে সময়ত যজ্ঞ কৰোতা (আজি-কালি যাক পুৰোহিত, পূজাৰী ইত্যাদি বোলা হয়।

ঋতু—ঋতব, ঋতুকা, ঋতুকণ,—অজিৰসৰ পুত্ৰ সূৰ্য্যৰ তিনিজন পুত্ৰ ঋতু, বিষভা আৰু বাজ। তেওঁবিলাকে আচৰিত কাম কৰি দেবতাসকলৰ লগত সোম আদি হৰিৰ ভাগ পালে।

ঋতুকণ—মহান।

একধনা—সোমৰ লগত মিহলোৱা নৈৰ পানী। ইয়াৰে চাৰিবিধ আছে।

এতশ—সূৰ্য্যৰ ঘোঁৰা। এজন ৰাজৰি।

এশ—(শৰৎ, হিম, হেমন্ত বসন্ত)—এশ বছৰ।

ঐষি—যিবিলাক উদ্ভিদৰ প্ৰতি বছৰে ফল-ফুল হৈ গছ মৰি যায়।—যেনে, শাক-পাচলি, ধান, যব, ইত্যাদি।

কপৰ্দ্দিনে—ধুনীয়া জটা বা মুকুট পিন্ধোতা।

কলস—সকলো কলা পৰিপূৰ্ণ। ঘট।

কক্ষ—খোটালি ; ভাগ।

কৰি—মেধাৰী ; পণ্ডিত ; ঋষি।

কব্য—মৰা পিতৃক দিয়া অন্ন।

কামবৰী—যি কামনা কৰা বিলাক দিব পাৰে ; দেবতা।

কিমিদ্‌—অনুৰ ; এয়া কি, এয়া কি ? এনেকৈ কৈ উৎপাত কৰা অনুৰ।

কৃশাশু—অগ্নি। গন্ধৰ্ব্ব এজন।

কৃষ্ণবৰ্ণী—অগ্নি ; পুৰি যি বাট ক'লা কৰি যায়।

গাৰ্হাপত্য—যি নাম ৰচনা কৰি গাৰ্হাপত্য প্ৰস্তুত হয়।

গাৰ্হপত্য—গৃহপতি অগ্নি। যি অগ্নি গৃহস্থৰ খবত সদায় জ্বলি থাকে।

গ্না—অগ্নিৰ পত্নী।

গিৰ্জণ—স্তুতিৰে যাক পাব পাৰি।

গোত্র—সম্বন্ধ। পৰ্বত। বংশ।

গোবয়ুগ—পশ্চিম ভাৰতৰ ফালৰ ম'হ। ই পানী খাবলৈ বহুত দূৰ বাট যায়। ইলুই সোম পান কৰিবলৈ অহা প্ৰায় ইয়াৰ লগত তুলনা দিয়া হয়।

ঘৰ্ম—ঘাম; গাখীৰ তপত কৰা পাত্ৰ। মহাবীৰ পাত্ৰ।

চমসু—সোমবস ধৰি খোৱা কাঠৰ পাত্ৰ; হেঁতা।

আজিকালিৰ চামোচ (?)

চমু—সোম লতা চেপিবলৈ ধৰিবখা শিলৰ ফাল।

চিত্ৰভাসু—বিচিত্ৰ পোহৰ; অগ্নি।

চিৰন্তন—চিৰকাল চলি থকা।

ছন্দ—সপ্তছন্দ চাওক।

জল্পক—মিছা কথা কোৱা মানুহ।

জাগৰণশীল—যি সাৰে থাকে। (টোপনি নহাকৈ থাকে)।

জাতবেদ—যি এই চৰাচৰ জগতৰ জন্ম বৃত্তান্ত জানে।

যি উপজিয়েই সকলো জানে; অগ্নি।

জিজ্ঞাসু—যি জ্ঞান পাবলৈ ইচ্ছা কৰে।

জিভা—(অগ্নিৰ) অগ্নিশিখা।

জুহু—অগ্নিত ঘিউ দিয়া বা হবি দিয়া হেঁতা।

তনুপাং—অগ্নি। যি কোনো গৰ্ভত থকা অগ্নি।

মৃত ভোজন কৰা অগ্নি।

তিবন্ধাৰ—(কৰি যোৱা) এৰি থৈ যোৱা; নেওচা দি যোৱা।

ত্ৰিবন্ধুৰ (বথ)—তিনিখন বেৰি খোৱা বহা ঠাই থকা অগ্নিৰ বথ।

ত্ৰিকক্ৰক যজ্ঞ—জ্যোতি, গোঁৰ আৰু আয়ুৰ অভি-প্ৰাণিক নামৰ যজ্ঞ।

তুৰাঘাট—ইলু। হিংসকক পৰাজয় কৰোতা।

মপতি—গিৰিয়েক-ঘৈনীয়েক।

মশ্ব—অগ্নিবস ঋষিসকলৰ যি দহমাহ যজ্ঞ কৰি নিম্নিলাভ কৰিছিল তেওঁবিলাক।

মশা পকিত্ৰ—মশা—মৃত্যুৰ দহি; পকিত্ৰ—কুশৰ

আগ; দুয়োটা লগলগাই কৰা চাকণি।

দৰ্শনীয়—দেখিবলৈ ভাল; দেখনিয়াৰ।

দশা অগ্নিনী হুজন; শত্ৰুকল্প কৰা; দৰ্শনীয়।

দধিক্ৰাবা—{ অমৃতবীৰুত ফুৰা অগ্নিৰ ঘোঁৰাকণী
দধিক্ৰা—{ দেবতা।

দক্ষিণায়ণ—উত্তৰায়ণ চাওক।

দিবোদাস—এজন ৰাজৰ্ষি।

দীপ্যমান—জ্বলি থকা। জ্বললামান।

জাবা-পৃথিবী—স্বৰ্গ আৰু পৃথিবী। এই শব্দ ঋষে-দত্ত প্ৰায় ব্যৱহাৰ দেখা যায়। অশ্ব নাম বোদসী। পৃথিবীৰ সমতল (Surface) ঠাইৰ পৰা ওপৰলৈ “জাবা”। আৰু পৃথিবী।

দ্রবিনোদা—অগ্নি। ধন-দ্রব্য দাতা।

ছোতমান—দীপ্যমান।

দ্রষ্টা—ঋষি। দেখুৱাই দিওঁতা।

ধৰ্ষক—পৰিভব কৰোতা। বল কৰি মৈথুন কৰোতা। প্ৰগলভ।

ধূমকেতু অগ্নি। ধোঁৱা যাৰ নিচান।

নবধ—অগ্নিবস সকলৰ ভিতৰত যি ন মাহ যজ্ঞ কৰি সিদ্ধি লাভ কৰিছিল—তেওঁবিলাক।

নৰাশংস—অগ্নি। নৰে (মানুহে) যাক প্ৰশংসা—স্তুতি কৰে।

নাসত্যা—অগ্নিনী হুজন। যি কেতিয়াও অসত্য নহয়।

নাভি—মাজ ঠাই। (যজ্ঞ ভূবনৰ নাভি-১।১৬৪।৩৫)

নিষ্কৃতি—ঋত যি নহয়। পাপ।

নিবাসয়িতা—বাস কৰিবলৈ দিওঁতা।

নিযুত—বায়ুৰ ঘোঁৰা। দহ হেজাৰ।

নিযুতান্—বায়ু। যাৰ নিযুত ঘোঁৰা আছে।

নেতা—বাট দেখুৱাই লৈ যাওঁতা। কন্ম'ৰ নেতা।
প্ৰভু।

নেতু—যজ্ঞাদি কৰ্মৰ নেতা। ঋত্বিক।

নেমধিত—সকলো নেতাৰ আধা ভাগ—ইলু।

নেমী—বথৰ চকবীৰ বেৰ।

নেষ্টা—ঋত্বিক।

পজ্জা—কক্ষিবান ঋষি।

পক্ষি - (দশা-পক্ষি চাওক) ।

পনী—কূপন । এই কূপন জাতিৰ মানুহ ।

পৰম যোম—পৰম— উৎকৃষ্ট ; এটাইতকৈ ওপৰ ;
যোম— আকাশ— আকাশৰ এটাইতকৈ ওখ
ঠাই ।

পৰমান—পৰিষ্কাৰ কৰা । ই সোমৰ বিষয় প্ৰযুক্তা ।
সোম চেপি, ভেড়াৰ নোম, কুশৰ আগ, কাপোৰ
আদি চাকনিৰে চেকি বসতীৰবী আৰু এক-
ধনা পানীৰে ধুই গাখীৰ, দৈ, যব, মিহলাই
কলহত ভৰাই থোৱা সোমবস পৰমান সোম
(নবম মণ্ডলৰ দেবতা)

পঞ্চজনা—দেবতা, মানুহ, মৃত পিতৃসকল, পশু
আৰু চৰাই ।

পঞ্চজাতি - চাৰিজাতি (ব্ৰাহ্মন, ক্ত্ৰিয়, বৈশ্য, শূদ্ৰ)
আৰু নিষাদ ।

প্ৰজ্ঞা - বুদ্ধি ।

প্ৰজ্ঞাপক - জনাই দিয়া । নিচান ।

প্ৰযাজ - সোম সৰন যজ্ঞৰ আৰম্ভণিত কৰা
অমুষ্ঠান ।

প্ৰসাধন—সাজপাৰ ভালকৈ পিন্ধি মালা আদি
পিন্ধি, অলংকাৰেৰে সজোৱা ।

প্ৰস্তোক - দিবোদাস ৰাজৰি ।

প্ৰশান্তা ঋত্বিক । যজ্ঞৰ বিষয় কাম কৰিবলৈ
নিৰ্দেশ দিওঁতা ।

পাৰ্ধিব—পৃথিৱীৰ বিষয়ক কথা । সাংসাৰিক ।
মানুহৰ বিষয়ক কথা ।

পাবক - অগ্নি ।

পিঞ্জল—ৰঙা-হালধীয় বৰণ ।

পিঞ্জবন - দিবোদাসৰ পিতাক ।

পুৰন্দৰ ইন্দ্ৰ । পুৰভাঙা ।

পুকডাশ—পিঠা । (কটী ?)

পুকহুত—ইন্দ্ৰ । বহুতে আহুত (আহ্বান) কৰা ।

পুন্নী—ফুট্-ফুটীয়া ৰং থকা পহু । গাইগক । মকতৰ
মাক ।

পুন্নীমাভৰ—পুন্নী যাৰ মাক । মকতসকল ।

পুৰোহিত - সমুখত থকা । অগ্নি । আজিকালি যি

অৰ্হত ব্যৱহাৰ হয়—যেনে জ্ঞানাদি কাম যি
সম্পন্ন কৰাই সেই অৰ্হতো লব পাৰি ।

প্ৰৰ্গ্য - এবিধ যাগ কৰ্ম ।

প্ৰোত—মৃত । গুচিযোৱা প্ৰাণ । মানুহ মৰিলে
এৰচৰাল প্ৰোত হৈ থাকে ।

পোতা পৰিষ্কাৰ কৰা ঋত্বিক - যি ব্ৰহ্মা পুৰোহিতক
সহায় কৰে ।

পৌৰ—পুৰ—নগৰৰ বিষয়া ।

প্ৰোজ্ঞ - জ্ঞানী ; পণ্ডিত ।

ফলক - সোম অভিষেক কৰা শিলৰ বা কাঠৰ কাল ।

বলৰ পুত্ৰ—অগ্নি ; কাৰণ অগ্নিক অবশীত মন
কৰোতে বহুত বল লাগে । ইন্দ্ৰৰ বিষয়েও
ব্যৱহাৰ হয় ।

বিচক্ৰম—ডাঙৰ খোজ দি যোৱা । বিক্ৰম বিষয়
ব্যৱহাৰ হয় ।

ভৰদাজ - বহুত হৰি (আদি) অন্নবৃক্ষ । এজন ঋষি ।

ভেড়া - মেঘ চাওক ।

মঘবা

মঘবান } — ইন্দ্ৰ । ধনবান ।

মঘবন

মননীয়—মনন—সদায় মনে মনে চিন্তা কৰি থকা ।

যি পৰমার্থ বিষয় মনে মনে চিন্তা কৰি থকা
হয় । অৰ্চনীয় । স্তম্ভৰ ।

মহলৌক - চতুৰ্থ (স্বৰ্গ) ।

মহাবীৰ—চন্দ্ৰ—গাখীৰ তপত কৰা পাত্ৰ । চন্দ্ৰ
চাওক ।

মঘোন—ইন্দ্ৰ । ধনবান ।

মঘোনী—ধনবতী ; উষা ।

মকদ্দাগ—ইন্দ্ৰ । যাৰ লগত মকতসকল সদায় থাকে ।

মাতৰিখা—বায়ু । অগ্নি—যেতিয়া অন্তৰীক্ষত থকা
যাওঁতে অগ্নিৰ তেজ বিকাশ হৈ বতাহৰ সৃষ্টি
হয় তেতিয়া অগ্নি মাতৰিখা পদবাচ্য হয় (৩২৯।
১১ ঋকত এই বুলি কৈছে) ।

মাধ্যন্দিন—ভৰ ছপৰ । দ্বিতীয় সোম সৰন কৰা
সময় ।

মেধা - স্মৃতি শক্তি ।

মেঘ—ইন্দ্র । মেঘাতিথি ঋষিৰ যজ্ঞত ইন্দ্রই মেঘ
(ভেড়া) ৰূপ ধৰি আহিছিল—সেই বাবে
ইন্দ্রক মেঘ বোলে । ভেড়া—ইয়াৰ নোমেৰে
সোম চেকে ।

যজু—যজুৰ্বেদৰ গণ্যমন্ত্ৰ । যি বেদত যজ্ঞাদিৰ প্ৰাধান্য ।
যজুৰ্বেদ ।

যতি—যি ইন্দ্ৰিয় দমন কৰিব পাৰে ।

যুগ—যজ্ঞত পশু বান্ধিবলৈ কাঠৰ খুটা । (৭৮ সূক্ত) ।

বৎসন্তৰ—সামবিশেষ । ঋগ্বেদৰ ৭।৩২।২২-২৩ ঋক্

সামবেদৰ ২।১।১।১১ সামত আছে । ই সামবেদৰ
এটা প্ৰধান অনুষ্ঠান ।

বজ্জোলোক—হুলিৰে ভৰি থকা ঠাই । আকাশ ।

বাদসী—ঢাবাপৃথিৱী ।

বোহিতাশ্ব—অগ্নি । যাৰ ঘোঁৰা বঙা ।

বৰনীয়—পূজনীয় ।

বন্ধুৰ—বন্ধত সাৰথি বহা ঠাই ।

বসতীবৰী—সোমবসৰ লগত মিহলোৱা নৈৰ পানী ।

বসন্ত (এশ)—এশ বছৰ ।

বসু—ধন । অষ্টবসু দেবতা । বাস কৰাওঁতা ।

বহি—হবি বহন কৰা অগ্নি ।

বাজ্জ—অন্ন । ঘোঁৰা । যুদ্ধ ।

বাজানাং পতি—ধনৰ পতি ।

বাজিন্—অগ্নি, সূৰ্য্য, আৰু বায়ু দেবতা একেলগে ।

বাজিনেয়ো—ভৰদ্বাজ ঋষি ।

বাধ্যযুক্ত - (বাধ্য - নিষেধ) ঋত্বিকে যজ্ঞ কৰোঁতে
বহুত-বাধ্য নিষেধ মানি কাম কৰিব লাগে ।
—যেনে কোনোটো বস্তু বাওঁহাতেৰে চুব
নেলাগে ; কোনো কাম আৰম্ভ কৰোঁতে আচ-
মন কৰিব লাগে ; গা নোখোৱাকৈ যজ্ঞ কাম
চুব নেপায়—ইত্যাদি । সেইবাবে ঋত্বিক
বাধ্যযুক্ত ।

বিপ্ৰ—মেধাৱী । ব্ৰাহ্মণ ।

বিভাবৰী—উষা । ধুনীয়া পোহৰ যুক্ত ।

বিভাবসু—অগ্নি । পোহৰেই যাৰ ধন ।

বিশ্বেদা—সকলো জনা । সৰ্বজ্ঞ ।

বিশ্বেদেবা—সকলো দেবতা । এই সকলো দেবতা

তেত্ৰিশজন— । প্ৰথম উল্লেখ হয় ১।৩৪।১১
ঋকত ; তাৰ পাচত ১।৪৫।২ ; ১।১৩৯।১১ ;
৩।৬৯ ; ৮।২৮।১ ; ৮।৩০।২ উল্লেখ আছে ।
এওঁবিলাক অষ্টবসু, একাদশ বুজ, দ্বাদশ
আদিত্য, আকাশ আৰু পৃথিৱী । কিন্তু ইয়াত
বহুতো মতভেদ আছে ।

সেইদৰে ৩।৯।৯ ঋকত ৩৩৩ জন দেবতাৰ
কথা আছে ; ১০।৫২।৬ ঋকত ৩৩৩ জন
উল্লেখ আছে ।

গতিকৈ দেখা গল যে পৌৰাণিক ৩৩ কোটি
দেবতা, যিটো আমি সাধাৰণতে বিশ্বাস কৰোঁ
সেইটো অবৈদিক ।

বিশ্বাবসু—এজন গন্ধৰ্ব ।

বীতিহোত্ৰ—অগ্নি ; যজ্ঞেৰে হোম কৰা অগ্নি ।

বৃক—ঘোড় বাঘ ।

বৃত্ৰ—বৃত্ৰাসুৰ । শত্ৰু ।

বৃত্ৰহস্তা— } ইন্দ্র । যি বৃত্ৰক বধিছিল ।

বৃত্ৰহা— }

বৃদ্ধজবা—ইন্দ্র । যি বহুত (স্ততি) শুনৈ ।

বৃষণ—বৰ্ষণ কৰাৰ উপযুক্ত ।

বৃষা—বৰ্ষণ কৰোতা ।

বৃহৎ ভানু—অগ্নি । ডাঙৰ পোহৰ ।

বৃহৎ সাম—বৃহৎ নামৰ সাম গান । ঋগ্বেদৰ

৬।৪৬।১-২, সাম বেদৰ ২।২।১।১২ সাম বৃহৎ

সাম নামেৰে অভিহিত সাম বেদৰ এটি অনু-

ষ্ঠান । গীতাৰ মতে (১০।৩৫) সাম বেদ

বেদৰ প্ৰধান । ছন্দৰ মাজত গায়ত্ৰী ছন্দ ।

ব্ৰহ্মণস্পতি—এই নামৰ দেবতা । (ব্ৰহ্ম - মন্ত্ৰ)
মন্ত্ৰৰ পালক ।

ব্ৰহ্মা—অথৰ্ব বেদৰ ঋত্বিক । এওঁ আত্মা দিলেহে
যজ্ঞ আৰম্ভ হব পাৰে । ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, আৰু
মহেশ্বৰ ত্ৰিমূৰ্ত্তিৰ ব্ৰহ্মা ।

ব্ৰহ্মোদন—এবিধ যাগ কৰ্ম ।

শতক্ৰতু—ইন্দ্র । শতকৰ্ম্ম । (ক্ৰতু—যজ্ঞ) শত
যজ্ঞ কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা ।

শবৎ (এশ)—এশ বছৰ ।

শবসী—অদিতি।

শক্ৰ—ইন্দ্র। শক্তিবৃদ্ধ। সমর্থ।

শত্ৰু—গান বিহীন স্তুতি মন্ত্ৰ পাঠ।

শক্তি—বাঠি। বল। শক্তি বশিষ্ঠ ঋষির পুত্র।

শিবজ্ঞান—মুকুট; পাণ্ডুরী।

শূৰ—বীৰ।

শোষক—যি শুষ্ক দিয়ে।

শোচিক্ষেপ—অগ্নি। দীপ্তচুলি শিখা) ধারণ
কৰোতা।

সদসম্পত্তি—এজন দেবতা। সোম পান কৰোতে
ইন্দ্রৰ লগত থাকে।

সমিধ—এবিধ গছ (সমিধৰ খৰি পুৰিবলৈ ভাল)।
খৰি।

সমাক—তৎক্ষণাৎ; দেখা-দেখিঁক; তেতিয়াই;
মনত সঙ্কল্প কৰা মায়েই।

সপ্তছন্দ—গায়ত্ৰী, উষ্ণিক্, অমৃতপ্, বা অমৃতভুত,
বৃহতী, ত্ৰিষ্টুভ্ বা ত্ৰিষ্টুপ্, পংক্তি, জগতী-এই
সাতোটা বেদৰ প্ৰধান ছন্দ। তাৰ বাহিৰেও
৪৫ টা ছন্দ ঋগ্বেদত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

সবন—সোম অভিব্যব কৰা যজ্ঞ। এই যজ্ঞ দিন-
টোত তিনিবাৰ কৰা হৈছিল। পুৱা, মধ্যা-

হুত আৰু গধূলি বেলিকা।

সাতখন জিভা—অগ্নিৰ সাতখন জিভা - ১। কালী
২ কৰালী; ৩। মনোজবা; ৪। সুলোহিতা;

৫। সূৰ্য্যম বৰ্ণা; ৬। ক্ষুদ্ৰজিহ্বা; ৭। বিশ্বভূবী।

সুক্রতু—সুক্রমা।

সুগ্রামা—ইন্দ্র।

সুদাস—এজন বজা।

সেক্তা—যি প্ৰজনন কৰিবলৈ সেচন কৰিব পাৰে।

সেচন—সিঁচ।

স্তুম্ভন—বখাই দিয়া।

স্তুত—যাক স্তুতি কৰা হ'ল।

স্তুত্যা—স্তুতি কৰিবৰ উপযুক্ত; স্তুতি কৰিব লগীয়া।

স্তুত্বাৰ্হ—স্তুতি কৰিবৰ উপযুক্ত।

স্তুয়মান—স্তুতি কৰি থকা।

স্তোত্র - গান গাই পাঠ কৰা মন্ত্ৰ।

স্বৰ্ভানু - বাহু।

স্বধা—দেবতাৰ যজ্ঞত বা পিতৃ যজ্ঞত অন্ন দি
শেষত কোৱা শব্দ। অন্ন।

স্বধা অন্ন—দেবতাক দিয়া অন্ন।

স্বস্তি - কল্যাণ; মঙ্গল।

স্বাহা—দেবতাক হবি দান কৰা মন্ত্ৰ।

স্বচ্—স্বৰ দৰেই (স্বৰ চাওক) কিন্তু হাতখনৰ
দৰে, মেলাহী, মাজত ওখ, কিনাবলৈ কাঁহাৰ
দৰে, বাকী দিবলৈ লোৰ থকা অগ্নিক ঘিঁউ
আদি হবি-অন্ন দিয়া সঁজুলি।

স্বৰ—জুইত ঘিঁউ দিবলৈ দীঘল নাল লগোৱা
এতোলা ঘিঁউ ধৰা এটা সৰু বাঁত আগত
লগোৱা হোম কৰা সঁজুলি।

হৰি—ঘোঁৰা। ইন্দ্রৰ ঘোঁৰা।

হৰিৎবৰ্ণ—সেউজীয়া- হালধীয়া বৰণ।

হৰিবান্ } ইন্দ্র। হাব ঘোঁৰা যুক্ত।

হৰিব— } হৰিব কেতিয়াবা মকত সকলকো কয়।

হৰ্য্যাম্— } হৰিব কেতিয়াবা মকত সকলকো কয়।

হবি—ঘিঁউ, পিথা পুৰোডাশ আদি, সোম ইত্যাদি
দেবতাক দিয়া অন্ন।

হবিগন্ত } যাৰ হবি দেবতাক দিবলৈ আছে।

হবিগন্ত } যাৰ হবি দেবতাক দিবলৈ আছে।

হবা—দেবতাক দিয়া হবি।

হবা বাহ—অগ্নি। যি দেবতালৈ হবি বহন কৰি
লৈ যায়।

হিম (এশ)—এশ শীত কাল। এশ বছৰ।

হেমন্ত (এশ)—এশ হেমন্ত কাল। এশ বছৰ।

হোতা—অগ্নি-ভেওঁ দেবতাৰ হোতা। হোতা
(মাতৃহৰ হলে) ঋত্বিক,—দেবতালৈ অগ্নিত হোম
কৰা ঋত্বিক।

ক্ৰত—বল।

ক্ৰবণ—ক্ৰবণ হোৱা। বৈ যোৱা।

ক্ৰেত্ৰ—পথাৰ।

বিশেষ আখৰেৰে ছপা কৰা মন্ত্ৰ বিলাকৰ বিৱৰণ ।

মন্ত্ৰ সংখ্যা	পৃষ্ঠা	মন্ত্ৰ	
১১২২১৭	১০	ইদং বিষ্ণু.....	শ্ৰাদ্ধত লাগে ।
ঐ ১২০		তদ্বিষ্ণো পৰমং পদং.....	বিষ্ণু স্মৰণত ।
১১৩৫১২	১৯	আকুঞ্চেণ ৰজসা.....	সূৰ্য্য সেৱাত ।
১১৫০১১	২৮	উত্থাতাং জাত বেদসাং... ..	সদ্ধাৰ সূৰ্য্যোপস্থাপনত ।
১১৮৯১১	৫১	আ নো ভদ্রা ...	যজ্ঞৰ শুভ উদ্বোধন ।
ঐ ১৬	ঐ	স্বস্তি নো ইন্দ্রো.....	স্বস্তি বাচনত ।
ঐ ১৮	ঐ	ভদং কৰ্ণেভি.....	ভদ্র আকাঙ্ক্ষা ।
১১৯০৬-৮-৫২	ঐ	মধুৱাতা ঋতায়তে.....	শ্ৰাদ্ধৰ মধুদানত ।
১১১১৫১১	৬২	চিহ্নং দেৱানামুদগাদ.....	১১৫০১১ ৰ দৰে সদ্ধাত ।
১১১৬৪১২০	১০২	দ্বা নুপৰ্ণা.....	দাৰ্শনিক তত্ত্ব ।
ঐ ১৩৪	১০৩	পৃচ্ছামিহাং.....	ঐ
ঐ ১৩৫	ঐ	ইয়ং বেদী পৰো অস্তঃ.....	ঐ
ঐ ১৩৮	ঐ	অপাং প্রাভেতি... ..	ঐ
ঐ ১৪৫	ঐ	চত্বাৰি বাক্ পৰিমিতা... ..	বাক্ তত্ত্ব ।
ঐ ১৪৬	ঐ	ইন্দ্রংমিত্ৰং বৰুণং.....	এক ঈশ্বৰ তত্ত্ব ।
ঐ ১৪৭	ঐ	কৃষ্ণং নিযানং.....	সূৰ্য্যই মেঘৰ প্ৰবৰ্ত্তক ।
৩১৬২১০	১৭৮	গায়ত্ৰী মন্ত্ৰ... ..	
৪১১১৪	১৭৯	ঐ নো অগ্নে.....	সংস্কাৰত লাগে ।
৪১৫৮১৩	২০৯	চত্বাৰি শৃঙ্গা.....	যজ্ঞ বা ভাষা ।
৫১৫১১৫	২৩৪	স্বস্তি পশ্চামনুসৰেম.....	ভাল কাম কৰা সংকল্প ।
৫১৮২১৫	২৪৬	বিশ্বানি দেৱ সবিতু.....	যজ্ঞৰ আশীৰ্বাদ ।
৬১৬১১-	২৮০	সৰস্বতীৰ সূক্ত.....	ডাঠ আখৰ দিয়া নাই ।
৭১৩৮১৮	৩০৭	বাজে বাজে অবত... ..	সংস্কাৰত লাগে ।
৭১৫৯১১২	৩১৪	ত্ৰ্যম্বকং যজামহে.....	শিব পূজাৰ ধ্যান ।
৭১৬৬১১৬	৩১৭	তৎ চক্ষুর্দেবহিতং.....	এশ বছৰ আয়ুস বিচৰা মন্ত্ৰ ।
১০১৯১১-৩৫০/৪৫১৪		সদ্ধাৰ অপামার্জনৰ মন্ত্ৰ.....	তৃতীয় মন্ত্ৰ ছপাত ডাঠ হৈ ছুটিল ।
১০১৯১৪	৪৫১	অথৰ্ব্ব বেদৰ আদি মন্ত্ৰ ।	
১০১১৩১১	৪৫৩	ভূবি বহন কৰা হবিধান গাড়ীৰ স্তুতি ।	
১০১১৬১৩	৪৫৫	মৃত দেহৰ জলাওঁতে অবয়ব বিৱৰণ ।	
ঐ ১৯	ঐ	অগ্নিৰ ক্ৰব্যাৎ গুছোৱা মন্ত্ৰ ।	
ঐ ১১২	ঐ	পিতৃৰ হুবা পিতৃলৈ নিবলৈ অগ্নিক কামনা কৰিছে ।	
১০১১৭১১৪	৪৫৬	জলৰ মহিমা বৰ্ণনা ।	

১০:১৮'৪-৮	৪৫৭	মাকুহৰ আয়ুস আৰু মৰা মাকুহৰ আত্মীয় সকলোৰ আত্মীৰ্বাদ ।
১০:১৯০	৫০৩	পুৰুষ সূক্ত ।
১০:১২১	৫২৩	হিৰণ্য গৰ্ভ সূক্ত ।
১০:১২৫	৫২৫	দেবী সূক্ত ।
১০:১২৯	৫২৭	নাসদীয় সূক্ত (Theory of creation.)
১০ ১৩০	ঐ	সৃষ্টি কল্পনা ।
১০:১৯০	৫৪৩/৪৪	অঘমৰ্শণ (সন্ধাৰ)
১০:১৯১২-৪	৫৪৪	সংজ্ঞানম্ ।

অশ্বেন সংহিতা অসমীয়া অনুবাদ

প্ৰথম স্কন্দ

প্ৰথম স্কন্দ; ঋক্ সংখ্যা-৯; ঋষি-বিশ্বামিত্ৰ
পুত্ৰ মধুচ্ছন্দা; ছন্দ-গায়ত্ৰী; দেবতা-অগ্নি। (এই
মণ্ডলৰ ঋষি ২৮ জন)।

অগ্নিক মই স্তুতি কৰিছোঁ। (সেই অগ্নি) সমুখত
থকা, যজ্ঞৰ দেবতা, ঋত্বিক, দেবতাৰ আহ্বাতা আৰু
বহুদাতা ॥ ১ ॥ অগ্নি, আগৰ দিনৰ (ভূত আদি) ঋষি
সকলৰ স্তুতিৰ যোগ্য, আৰু আধুনিক ঋষি সকলৰো
স্তুতিৰ যোগ্য। ভেওঁ দেবতাসকলক এই যজ্ঞলৈ লৈ
আহক ॥ ২ ॥ অগ্নিৰ জ্বাৰা মানুহে ধন পায়। দিনে
দিনে নদন বদন হয়। যশস্বী, বীৰ পুত্ৰ পায় ॥ ৩ ॥
হে অগ্নি, যি বিধিনি নোহোৱা সকলো যজ্ঞ তুমি
আমাৰ পৰা পোৱা, সেই যজ্ঞ নিশ্চিত ভাবে দেবতা
সকলৰ গুৰি পায়গৈ ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি দেবতা, তুমি
হোতা, বিশিষ্ট কৰ্মা, সত্য, বিশিষ্ট যশস্কৃত। তুমি
দেবতাসকলৰ গগত ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) আহ। ॥ ৫ ॥
হে অগ্নি, তুমি পুজকসকলক যি ভাল কল দান
কৰা, হে অস্ত্ৰী, সেৱা তোমাৰেই সত্য হয় ॥ ৬ ॥
হে অগ্নি, বাতিয়ে দিনে (দিনো) আমি ভক্তি ভৰা
ভাব লৈ নমস্কাৰে সৈতে তোমাৰ ওচৰ চাপোঁ ॥ ৭ ॥
হে অগ্নি, তুমি হিংসাবহিত যজ্ঞত বাজমান হৈ থাকাঁ,
ঋতৰ (নিয়ম) বন্ধক, দীপ্তিমান, নিজৰ (যজ্ঞৰ)
ঘৰত বাঢ়ি গৈ থাকাঁ ॥ ৮ ॥ সেইবাবে, হে অগ্নি, পুত্ৰই
পিতাকক পোৱা দৰে তুমি সহজপ্ৰাপ্য পোৱা, আমাৰ
যজ্ঞলৰ কাৰণে আমাৰ লগত থাকাঁ ॥ ৯ ॥

২য় স্কন্দ—ঋক্ সংখ্যা-৯; ঋষি—বিশ্বামিত্ৰ
পুত্ৰ মধুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা—১-৩ বায়ু;
৩-৬ ইন্দ্ৰ-বায়ু; ৭-৯ মিত্ৰাবৰুণ।

হে দৰ্শনীয় বায়ু, আই। তোমালৈ এয়া সোম
ধুনীয়াকৈ বহা হৈছে। সেই সোম ভাগ তুমি পান কৰা
আৰু আমাৰ আহ্বান শুনা ॥ ১ ॥ হে বায়ু, তোমাক
উদ্দেশ্য কৰি ভক্তি বাক্যৰে সৈতে অভিজ্ঞ গায়কসকলে
সোমবস চোপা, লগত লৈ তোমাক স্তুত কৰিছে ॥ ২ ॥
হে বায়ু, দাতাসকলক সোমবসৰ গুণ বৰ্ণনা কৰি

সোম পান কৰিম বুলি বাক্য বিৱাদ (বজমান)ে
তোমাক বহুত বৰ্ণনা কৰিছে (স্তব গাইছে) ॥ ৩ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু তোমালোকৰ কাৰণে এয়া সোমবস
চোপা হৈছে। তোমালোক দুয়ো আমাক দিবলগীয়া
অৱেৰে সৈতে আই। সোমবসে তোমালোকৰ আগমন
বিচাৰিছে ॥ ৪ ॥ হে বায়ু, তুমি আৰু ইন্দ্ৰই, দুয়ো
আমাৰ অভিযুক্ত কৰা সোমবসৰ বিষয় জানি আই।
হে অগ্ন-ধনবান দুজন, তোমালোক খবকৈ ইয় লৈ
আই ॥ ৫ ॥ হে বায়ু আৰু ইন্দ্ৰ, তোমালোক দুয়ো সোম
চোপা যজ্ঞমানৰ পৰিষ্কাৰ কৰা সোমবসৰ ওচৰলৈ আই।
হে নেতা দুজন, সত্যই (তোমালোক আই ন) সোন-
কালে (যজ্ঞ) সম্পন্ন হব ॥ ৬ ॥ (মই এই কামলৈ)
পবিত্ৰবলী মিত্ৰক আৰু হিংসকক ধৰ্ম কৰা বৰুণক
আহ্বান কৰিছোঁ। ভেওঁলোকে ভূমিলৈ পানী বৰ্ষণ কৰে
(কৰ্ম সাধন কৰে) ॥ ৭ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ ঋতৰ
(নিয়ম) কাৰণে তোমালোকে এই যজ্ঞকৰ্ম ব্যাপ্ত
কৰিছা। ঋতৰ (পানীৰ) স্পৰ্শকাৰী আৰু বেচি কৰোতা
তোমালোকে এই বৃহৎ কৰ্মত (যজ্ঞত) ব্যাপ্ত হৈ আছা ॥ ৮ ॥
মিত্ৰাবৰুণ বহুতৰ উপকাৰ কৰে তা আৰু নিবাসৰ থল।
ভেওঁবিলাকে আমাক যজ্ঞ কৰ্ম কৰিবলৈ বল দান
কৰে ॥ ৯ ॥

৩য় স্কন্দ। ঋক্ সংখ্যা-১২; ঋষি-বিশ্বামিত্ৰ
পুত্ৰ মধুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা—১-৩ অশ্বিনী
দুজন; ৪-৬ ইন্দ্ৰ; ৭-৯ সকলো দেবতা; ১০-১২
সবস্বতী।

হে অশ্বিনীদুজন, তোমালোক যাগ নিল্লাদক,
কিগ্ৰহন্ত, দীৰ্ঘহন্ত, শুভ কৰ্মৰ পতি,—বহুত হৰি ভোজন
কৰিবলৈ হাত মেলি দি ইচ্ছা কৰিছা। ॥ ১ ॥ বহুকৰ্মা,
নেতা, বুজিমান হে অশ্বিনীদুজন, গতি বুদ্ধ বুদ্ধি আৰু
বলেৰে, আমাৰ আদৰ্শস্বত্ব স্তুতি বাক্য গ্ৰহণ কৰা ॥ ২ ॥
হে দাতা, দানদাতা, শত্ৰুক কলুষতা অশ্বিনী দুজন,
মূলহীন কুলৰ ওপৰত থোৱা চোপা সোমবস পান কৰা ॥ ৩ ॥
হে ইন্দ্ৰ, বিভিন্ন দীপ্তিযুক্ত, তুমি আই। (ঋত্বিক
সকলে) আত্মলৈ (ধৰি) চোপা, চাকনিৰ ঢোকা

এয়া সোমবস। এই সোমবসে আগ্ৰেহেৰে তোমাক
বিচাৰিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ ভক্তিব দ্বাৰা আকৃষ্ট,
তৈ আৰু মেধাৱী, সোম চেপা ঋত্বিক সকলৰ স্তুতি
বাক্যত সঙ্ঘটিত তৈ ইয়ালৈ আহাঁ ॥ ৫ ॥ তে হৰিব ইন্দ্র,
তুমি এট যজ্ঞত খবকৈ আমাৰ স্তোত্র গ্ৰহণ নকৰিলে
আহাঁ। আমাৰ সোম অভিষেক কৰা যজ্ঞ কৰ্ম্মলৈ আহি
আমি দিয়া হৰি অগ্নি গ্ৰহণ কৰা ॥ ৬ ॥ তে দেৱতাসকল,
তোমালোকে হৰি দাতা যজ্ঞমান সকলৰ চেপা সোমবস
গ্ৰহণ কৰিবলৈ আহাঁ। তোমালোকে মানুহ নিলাকৰ
ধাৰণ কৰ্তা, বক্ষক আৰু যজ্ঞৰ ফল দাতা ॥ ৭ ॥ তে
দেৱতাসকল শশাৰ (বেতিৰ) সময়ত খবকৈ (বৰষুণ
দিবলৈ) অথচ তোমালোকে গৰু বিলাক গোষ্ঠালিলৈ
চাপলি মেলি অগ্নি দৰে সোমবস গ্ৰহণ কৰিলে আহাঁ ॥ ৮ ॥
তে দেৱতাসকল, ক্ষয়বৰ্জিত সকলো কথা জনা,
দোহৰাঃ ত ধন-বহন-বৰা তোমালোকে এই যজ্ঞত
আমাৰ হৰি অগ্নি সেৱন কৰা ॥ ৯ ॥ তে সবস্বতী দেৱী,
তুমি অগ্নেৰে অম্লবৰ্জিত, আমাৰ বজা বামনা কৰিছা।
শোধন কৰোতা তুমি, কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা পোৱা ধনৰ
কাৰণ ॥ ১০ ॥ তে সবস্বতী, প্ৰিয় সশ্য বাক্যৰ প্ৰেৰণ-
কাৰিণী সুমতিযুগ্মা (তুমি যজ্ঞ) অনুষ্ঠাতা সকলৰ
জ্ঞাপন কাৰিণী। তুমি আমাৰ যজ্ঞ ধাৰণ কৰিছা ॥ ১১ ॥
তে (নদীকণা) সবস্বতী, তোমাৰ প্ৰবাহমান জল-
স্ৰোতে বহুত পানী উৎপন্ন কৰিছে। তুমি সকলো
নিষস্বৰ অনুষ্ঠান কৰা বৃদ্ধি উদ্ভাপিত কৰা ॥ ১২ ॥

৪র্থ সূক্ত—পাক্ সংখ্যা ১০; ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ
পুত্ৰ মৰুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেৱতা—ইন্দ্র।

খীৰতি গৰুৰ গিৰাবলৈ গুৱালে যেনেবে দিনো
মাতে তেনেটো পুণ্ডৰীক ইন্দ্রক আমাক বক্ষা কৰিবলৈ
দিনো আহ্বান কৰিছে ॥ ১ ॥ তে সোমপান কৰা
ইন্দ্র, আমাৰ তিনিটা সস যজ্ঞলৈ আহাঁ আৰু সোম
পান কৰা। ধনবান তুমি ত বিত্ত হলে আমাৰ ধন
লাভ হয় ॥ ২ ॥ তাৰ পাচত (হে ইন্দ্র), তোমাৰ অতি
ওচৰত থকা সুমতিৰ মানুহৰ মাজত আমি থাকি তোমাক
চিনি পাম। আমাক এৰি অন্যক তোমাৰ স্বৰূপ নেদে-
খুৱাবা। আমাৰ ওচৰলৈ আহাঁ ॥ ৩ ॥ (হে যজ্ঞমান)
তিংসা বৰ্জিত মেধাৱী ইন্দ্রৰ ওচৰলৈ যোৱা আৰু গৈ
সোম মই মেধাৱী তোমাতই সন্মাক ঋতি কৰি জানে নাই।
সেই ইন্দ্রই সখা সকলক শ্ৰেষ্ঠ ধন দান কৰে ॥ ৪ ॥
আমাৰ ঋত্বিক সকলে ইন্দ্রক পৰিচৰ্যা কৰি তেওঁৰ
স্তুতি কৰক। যি নিন্দা কৰা পুৰুষ আছে সিহঁত এই

টাইৰ পৰা আৰু জনাটাইৰ পৰা আঁতৰি যাওক ॥ ৫ ॥
তে শত্ৰু-ক্ষয়কাৰী ইন্দ্র, তোমাৰ অনুগ্ৰহত লক্ষ্যে
আমাক সৌভাগ্যবান বুলি বয়-আমাৰ মিঞাইতো কহেই।
ধন সম্পন্ন তে আমি ইন্দ্রৰ প্ৰসাদত সুখত থাকিম ॥ ৬ ॥
(হে যজ্ঞমান) সমগ্ৰ-যজ্ঞ-বাপ্ত ইন্দ্রৰ কাৰণে সোম-
বস আহৰণ কৰা। তিনি সৰন বাপ্ত যজ্ঞৰ সম্পদ আৰু
ঋত্বিক সকলৰ হৰ্ষৰ কাৰণ এই সোমবস ইন্দ্রৰ প্ৰিয়
সখা ॥ ৭ ॥ তে শত্ৰুত্ব ইন্দ্র, তুমি এই সোমবস পান
কৰি ব্ৰহ্মসুৰ আদি শত্ৰুৰ ধ্বংসকাৰী হেছিলো আৰু
যুদ্ধত নিজ ভক্ত যোদ্ধা সকলক বক্ষা কৰিছিলো ॥ ৮ ॥
তে শত্ৰুত্ব ইন্দ্র, তুমি সকলো যুদ্ধতে বলবান।
ধন পাবৰ কাৰণে আমি তোমাক হৰি অগ্নি দিওঁ ॥ ৯ ॥
(হে ঋত্বিক সকল) যি ইন্দ্র ধনৰ গৰাকী তেওঁৰ
প্ৰীতিৰ কাৰণে স্তুত কৰা। তেওঁ মহান, শুভ কৰ্ম্মৰ
পুৰক আৰু যজ্ঞমানৰ সখা ॥ ১০ ॥

৫ম সূক্ত। পাক্ সংখ্যা ১০। ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ
পুত্ৰ মৰুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেৱতা—ইন্দ্র।

তে স্তোত্র পাঠ কৰা (ঋত্বিক) সখা সকল, খবকৈ এই
যজ্ঞলৈ আহাঁ, বহাঁ, আৰু বহি ইন্দ্রৰ স্তুতি গান কৰা ॥ ১ ॥
(হে সখাসকল) তোমালোকে সকলোৱে মিলি সোমবস
চোপ লৈ, বহুত শত্ৰু দমন কৰা আৰু বহুত শ্ৰেষ্ঠ
ধনৰ অধিপতি ইন্দ্রৰ স্তুতি কৰা ॥ ২ ॥ সেই ইন্দ্রই
আমি আগতে নোপোৱা পুৰুষাৰ্থ দান কৰক। তেওঁ
আমাক বহুত ধন দান কৰক। তেওঁ আমাক সুবৃদ্ধি
দিয়ক। তেওঁ বহুত অগ্নেৰে সৈতে আহক ॥ ৩ ॥
(হে ঋত্বিক সকল) যুদ্ধত যি ইন্দ্রৰ বহুত বহু
ঘোঁৰা কেইটাৰ আগত থিয় হবলৈ লক্ষ্যে সাহ নকৰে
(ধাক পলায়) তেওঁৰ (সন্তোষৰ অৰ্থে) স্তুতি কৰা ॥ ৪ ॥
এই যজ্ঞত অভিযুক্ত কৰি বিস্কৃত কৰা, দৈ সনা
সোমবস পান কৰা ইন্দ্রৰ ওচৰ পাইছেগৈ ॥ ৫ ॥
তে সজ কাম কৰা ইন্দ্র, অভিযুক্ত সোম পান
কৰিবলৈ আৰু দেৱতাৰ মাজত জোঁট হবলৈ তুমি
সম্পূৰ্ণ বলবান হলা ॥ ৬ ॥ হে স্তুতিৰে ভজন কৰিব
লগীয়া ইন্দ্র, তোমাৰ গাত এই শীঘ্ৰে আৰোদ দিয়া
সোমবস প্ৰবেশ কৰিবলৈ আৰু তোমাৰ বিশেষ জ্ঞানৰ
কাৰণে সুখকৰ হওক ॥ ৭ ॥ হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্র, তোমাক
স্তোত্ৰই বৰ্দ্ধন কৰিছে, উৰ্দ্ধ্ব বিলাকে বৰ্দ্ধন কৰিছে।
আমাৰ স্তুতিয়েও বৰ্দ্ধন কৰক ॥ ৮ ॥ বক্ষণৰ পৰা বিৰত
নোহোৱা হে ইন্দ্র, এই সহস্ৰ সংখ্যাব (অপৰিহিত)
সোম অগ্নি, য'ত সকলো বল নিহিত আছে, সেই

দোষ অন্ন গ্ৰহণ কৰা ॥ ১ ॥ হে স্তুতিভাজন ইন্দু, বিৰোধী মানুহে যেন আমাৰ শৰীৰত অনিষ্ট নকৰে। ক্ষমতাশালী তুমি শত্ৰুবিলাকক আমাৰপৰা দূৰৈত ৰাখা ॥ ১০ ॥

৬ সূক্ত- ঋক্ সংখ্যা ১০। ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ-মধুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা ১-৩/১০ ইন্দু ৪/৬/৮/৯ মকত সকল ৫/৭ মকং আৰু ইন্দু।

আদিভ্যাকপেৰে, ত্ৰিংশাবতিত অগ্নিকপেৰে, ধূবি ফুৰা বায়ু কপে ইন্দুই কেউফালে ব্যাপি থকা প্ৰাণী বিলাকক নিজ নিজ কামত লগাই ৰাখে। আকাশত থকা নক্ষত্ৰ (তৰা) বিলাকক পকাশ কৰায় ॥ ১ ॥ তেওঁবিলাকে (সাৰথিয়ে) এওঁৰ, বঙা, প্ৰহলন্ত, ত্ৰি নামৰ ঘোঁৰা তুটা বথৰ দ্বয়ো কাষে যোজনা কৰে। (সেই বথত) ইন্দুৰ সৈতে (সাৰথি আদি সকলোকে) বহন কৰে ॥ ২ ॥ মানুহে এইটো আশ্চৰ্য্য দেখে যে ইন্দুই (আদিত্য কপেৰে) প্ৰতিদিন উষাৰ পশ্চিমে উদয় হয় আৰু ৰাতি গুই থকা প্ৰাণী বিলাকক সজ্ঞান কৰি (নানান) ৰূপ দেখুৱাই ॥ ৩ ॥ বাৰিষাৰ ভন্তত অন্ন উপাদান কৰা জল বাহিক লক্ষ্য কৰি যজীৱ মকং গণে মেঘৰ মাজত পানীৰ বীজ নিহিত কৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দু, তুমি এই বিদোৰ্ণকাৰী আৰু বচনক্ষম মকংগণৰে সৈতে দৃঢ়, গভীৰ দুৰ্গম গুহাত থকা সত্ত্বেও গাইগৰু বিলাক বিচাৰি উলিয়াই আনিছিল। ॥ ৫ ॥ ঋত্বিক সকলে ইন্দুক যেনেকৈ স্তব কৰে তেনেকৈ মকংসকলো স্তব কৰে, কাৰণ, তেওঁবিলাক নিজ মতিমা জ্ঞাপক ধনবান (বুলি) বিখ্যাত ॥ ৬ ॥ হে মকংসকল তোমালোকক আমি ভয়হীন, সদায় সন্তোষ মনৰ আৰু সমান দীপ্তিৰ ইন্দুৰ সৈতে অতা দেখিবলৈ কামনা কৰোঁ ॥ ৭ ॥ এই স্বৰ্গাভিমুখী, দোষ-বহিত, কাম্য মকত সকলেৰে সৈতে বলবান ইন্দুক পূজা কৰা হৈছে ॥ ৮ ॥ হে সৰ্ব্বতোবাৰ্ণি মকংসকল, তোমা-লোক হালোকেৰ পৰা, বা আদিত্য বশলৰপৰা (য'তে আছা) ভাবপৰা এই ঋত্বিক সকলৰ স্তুতি কৰা ঠাইলৈ আহি। ॥ ৯ ॥ হে ইন্দু, তুমি ইয়াতে আছা, বা ভুলোক, হালোক, মহালোক বা বজালোকত, য'তে আছা, ভাবপৰা আহি আমাক ধন দান কৰিবলৈ বৰকৈ প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ ॥ ১০ ॥

৭ম সূক্ত- ঋক্ সংখ্যা ১০। ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ-মধুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা ইন্দু।

উল্লেখ্য মকলে বৃহৎ সাৰ পানেবে ইন্দুৰ স্তুতি

কৰিছে। হোতাসকল পক্ষ মন্ত্ৰেৰে অৰ্চনা কৰিছে আৰু অধৰ্ম্মী সকলো যজু মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰি ইন্দুক অৰ্চনা কৰিছে ॥ ১ ॥ দোষময়, বজ্জ্বাৰী ইন্দুই তেওঁ কোৱা মাতেই বথত লগা হৰি নামৰ ঘোঁৰা দুটাৰে সৈতে লগ হৈ আয় ॥ ২ ॥ এই ইন্দুই দূৰৈত দেখিবৰ কাৰণে আকাশত সূৰ্য্যক তুলি দিলে। দুগাটী পৰ্বত বিলাক আঁক সকলো জগত বশিষ্ঠালোৰে পৰিপূৰ্ণ কৰিলে ॥ ৩ ॥ হে উগ ইন্দু, তোমাৰ উগ বক্ষা কৰিব পৰা শক্তিৰ দ্বাৰা যুদ্ধত আমাক বক্ষা কৰা আৰু মহত্ৰ চাভী ঘোঁৰা লাভ কৰিব পৰা মহাযুদ্ধত আমাক বক্ষা কৰা ॥ ৪ ॥ বহুত ধন বা অলপ ধন পাবৰ কাৰণে আৰু ধন পোৱাত বাধা জনোৱা বিলাকক নিৰাধৰণ কৰিবলৈ আমি বজ্জ্বাৰী ইন্দুক প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ ॥ ৫ ॥ হে ইন্দু, তুমি আমাক যি বিচাৰোঁ তাকে দিয়। তুমি বৰযুগ দিওঁতা। হে ইন্দু, অগ্নিত নোচোৱা তুমি এই যে দেখি থকা মেঘ চপৰা আভে (তাক) ভাঙি দিয়। ॥ ৬ ॥ মন্য ফলদাতা দেৱতাসকলৰ বাবে যি শ্তোত্ৰ উৎকৃষ্ট বুলি কোৱা হয়, সেই শ্তোত্ৰ বিলাকো নজ-ধাৰী ইন্দুৰ কাৰণ লগোৱা হৈছে। অন্য শ্তোত্ৰ মই নেজানোঁ ॥ ৭ ॥ হে কামনা দাতা ইন্দু, যেনেকৈ ধনীয়া ম'ণ্ড গৰুৱা গৰুজাকৰ ওচৰ চাপে, তুমি তেনেকৈ প্ৰাৰ্থনাকাৰীৰ ওচৰলৈ যোৱা ॥ ৮ ॥ যি ইন্দু অকলেই মানুহৰ আৰু ধনৰ অধিপতি, তেওঁই পক্ষ জাতিৰ বক্ষক ॥ ৯ ॥ (হে ঋত্বিক যজমান সকল), বিশ্বৰ লোক সকলৰ ওপৰত থকা ইন্দুক আমি তোমা-লোকৰ বাবে আহ্বান কৰিছোঁ (যাতে) তেওঁ কেৱল আমাৰক অনুগ্ৰহকাৰী হয় ॥ ১০ ॥

৮ম সূক্ত- ঋক্ সংখ্যা ১০। ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ-মধুচ্ছন্দা। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা-ইন্দু।

হে ইন্দু, আমাৰ বক্ষাৰ কাৰণে সুভোগা, জয়শীল, সদায় শত্ৰুৰ পৰাজয়ৰ কাৰণ বহুতো ধন আমাক দিয়। ॥ ১ ॥ হে ইন্দু, তোমাৰ দ্বাৰা আমি ধনৰ বলৰে বঞ্চিত হৈ যোৱা শত্ৰুবিলাকক তুৰুৱাই আৰু ধোঁৱাবে পৰাজয় কৰিম ॥ ২ ॥ হে ইন্দু, তোমাৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ আমি অতি টান (মজবুট) অন্ত্ৰেৰে সৈতে যুদ্ধত স্পৰ্দ্ধা কৰা শত্ৰুক পৰাভূত কৰিম ॥ ৩ ॥ হে ইন্দু, অস্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰাত পাৰ্গত আমি তোমাৰ সাহস লৈ সৈন্য বিলাকৰ লগত মিলি স্পৰ্দ্ধাকাৰী শত্ৰুকো পৰাভব কৰিব পাৰোঁ ॥ ৪ ॥ এই ইন্দু মহান আৰু উৎকৃষ্ট গুণসম্পন্ন। এই দুটি গুণ বজ্জ্বাৰী ইন্দুৰ সদায় থাকক,

আক সৈন্যবিলাক আকাশৰ দৰে বিস্তৃত হৈ থাকক ॥৫॥
 যি মানুহে সংগ্ৰামত অগ্নি কামনা কৰে, বা সন্তান
 লাভ কৰিবলৈ ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰে, অথবা যি মেধাবীয়ে
 জ্ঞান কামনা কৰি (ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰে) তেওঁ সেই
 বিলাক পায় ॥৬॥ সোমপান কৰি ইন্দ্ৰৰ পেট সদায়
 সন্তুষ্টৰ দৰে স্ফীত (ফিট ফিটীয়া) হৈ থাকে, আক
 সুখৰ পানীৰ (শেলেপৰ) দৰে কেতিয়াও নুশকায়ে ॥৭॥
 বেনেচৈ বহুত পকা ফল থকা গছৰ ডাল শ্ৰীতি-
 কাৰক ভেনেচৈ ইন্দ্ৰৰ প্ৰিয়বাক্য বহুত ফলযুক্ত কথা
 বস আক গকৰে পৰিপূৰ্ণ (হৈ) যজমানৰ কাৰণে
 যহং হৈ উঠে ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বিজুতি বিলাকে
 আক বন্ধা কৰিব পৰা সামৰ্থ্যকৈ মোৰ নিচিনা হি
 দাতা যজমানৰ যজ্ঞ কৰা সময়তেই ফল প্ৰদান কৰে ॥৯॥
 সোম পান কৰিবলৈ ইন্দ্ৰৰ সন্তোষৰ কাৰণে সাম-
 পান আক ঋগ্বেদৰ স্তোত্ৰ দুয়োবিধ কামা, ইয়াত
 সৎসৰ নাই ॥ ১০ ॥

৯ম সূক্ত—ঋক্ সংখ্যা ১০; ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ
 পুত্ৰ—মধুচ্ছন্দা; ছন্দ—গায়ত্ৰী; দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, এই যজ্ঞলৈ আহাঁ। সকলো সোম অগ্নি গ্ৰহণ কৰি
 ছুটি হোৱা আক বলৰে আমাৰ শত্ৰু অগ্নি কৰা ॥১॥
 (হে অধ্বৰ্য্যসকল) আমন্দদায়ক আক ভাল কাম কৰোৱা
 সোমবস অভিযুক্ত কৰা হৈ গলে হৰ্ষযুক্ত সকলো কাম
 কৰিব পৰা ইন্দ্ৰলৈ উৎসৰ্গা কৰা ॥২॥ হে গালধুনীয়া
 ইন্দ্ৰ, সকলো যজমানৰ পূজা তুমি হৰ্ষ উদ্দীপক স্তোত্ৰ-
 বিলাকৰ দ্বাৰা ছুটি হোৱা। হে সকলো মানুহৰ পূজনীয়
 ইন্দ্ৰ, দেবভাসকলেৰে সৈতে তুমি এই যজ্ঞলৈ আহাঁ ॥৩॥
 হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ স্তুতিবিলাক মই যতনেৰে বচনা
 কৰিছোঁ। সেই স্তুতিবিলাকে কামনাপূৰক সোমৰ পতি
 তোমাক পাইছেগৈ আক তুমি গ্ৰহণ কৰিছা ॥৪॥
 হে ইন্দ্ৰ, (মণি মুক্তাদি) ধ্বংষ্ট আক বিচিত্ৰ ধন
 বিলাক তোমাৰ লগত আছে। সেই ধন, হে বিজু, হে
 প্ৰভু আমাৰ ভোগৰ কাৰণে পঠিয়াই দিয়া ॥৫॥
 হে বহুত ধনশালী ইন্দ্ৰ, উদ্যোগী আক কীৰ্ত্তিমান
 আমালোকক ধন পাবৰ কাৰণে এই শুভ যজ্ঞ কৰি-
 বলৈ তুমি ভালকৈ প্ৰেৰণা দিয়া ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, গাই
 গক স্মৰিতে বহুত অগ্নিযুক্ত অপৰ্যাপ্ত কৰ্ম্মহীন ধন,
 তপস্বী পূৰ্ণায় দায়ক ধনবন্ত আমাক দিয়া ॥৭॥
 হে ইন্দ্ৰ, আমাক যহং কীৰ্ত্তি দিয়া। সহস্ৰ দান
 সম্পন্ন ধন আক বহু বথ ভবা (ধান, চাউল) অগ্নি আমাক
 দিয়া ॥৮॥ হে ধনৰ পালক, ঋক স্তোত্ৰ ভাল পোৱা,

যজ্ঞলৈ অহা ইন্দ্ৰ, আমি আমাৰ ধন বন্ধা কৰিবলৈ
 স্তুতি কৰি তোমাক আহ্বান কৰিছোঁ ॥৯॥ সকলো
 (যজমানৰ) অনুষ্ঠিত যজ্ঞত সোমবস চেপি নিয়ন্ত্ৰিত
 স্থানত প্ৰৌঢ় ইন্দ্ৰৰ বৃহৎ পৰাক্ৰমৰ প্ৰশংসা জ্ঞাপন
 কৰে ॥ ১০ ॥

১০ সূক্ত—ঋক্ সংখ্যা ১২। ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ
 পুত্ৰ—মধুচ্ছন্দা। ছন্দ—অমৃষ্টপু। দেবতা—ইন্দ্ৰ

হে শত্ৰুকৃত্ত ইন্দ্ৰ, উলগাভা সকলে তোমাৰ গান
 কৰিছে। হোতা সকলে অৰ্চনা কৰিছে। ব্ৰহ্মা, পুৰোহিতে
 আক অন্য ঋত্বিক সকলে স্তুতিৰে তোমাক খেল কৰা
 বাহৰ দৰে ওপৰলৈ তুলি দিছে ॥১॥ যেতিয়া যজ্ঞমানে
 (সোমলতা আক সমিধ আহৰণ কৰিবলৈ) পৰ্বতৰ
 এক মাজভাগৰ পৰা অন্য মাজ ভাগলৈ যায়, আক
 (সোম যাগ আদি) বহুত যজ্ঞ কৰ্ম্ম কৰিবলৈ প্ৰবৃত্ত
 হয়, তেতিয়া ইন্দ্ৰই যজ্ঞমানৰ প্ৰয়োজন জানিব পাৰি
 কামনা পূৰণ কৰিবলৈ (উৎসুক হৈ) মকতসকলেৰে
 সৈতে (যজ্ঞলৈ) খবকৈ আহিবলৈ উদ্যত হয় ॥২॥
 হে সোম পান কৰা ইন্দ্ৰ, তোমাৰ দ্ৰষ্ট-পুষ্ট,
 কেশৰ (চুলি) যুক্ত বৰ্ষক হৰি ঘোঁৰা দুটা বহুত লগাই
 আমাৰ স্তুতি শুনিবলৈ যজ্ঞস্থলীলৈ আহা ॥৩॥
 হে নিবাসৰ কাৰণ হোৱা ইন্দ্ৰ, এই যজ্ঞলৈ আহি
 উলগাভাই গোৱা গান শুনি প্ৰশংসা কৰা, অধ্বৰ্য্যয়ে
 গোৱা স্তোত্ৰ শুনি প্ৰশংসা কৰা; হোতাৰ স্তব শুনি
 সন্তোষ হৈ প্ৰশংসা কৰা। শেষত আমাৰ অনুষ্ঠিত যজ্ঞৰ
 শেষ সমাধান কৰি অগ্নি বৰ্জন কৰা ॥৪॥ বহুত শত্ৰু
 নিবেধকাৰী শত্ৰু ইন্দ্ৰৰ কাৰণে উক্খ স্তোত্ৰ পাঠ হব,
 এই বুলি জানি ইন্দ্ৰই আমালোকৰ পুত্ৰ সকল আক
 বন্ধু সকলক বহুত প্ৰশংসা কৰিব ॥৫॥ আমি ধন পাবলৈ
 আক সামৰ্থ্যৰ কাৰণে সন্ধ্যাবন্ধ হৈ ইন্দ্ৰকেই পায়।
 সন্তিমত সেই ইন্দ্ৰই আমাক সুবীৰ্য্য ধন দিবলৈ আক
 বন্ধা কৰিবলৈ সমৰ্থ ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বিয়া কৰ্ম্মকল
 যুক্ত যশ সৰ্ব্বত্রবাণী সুপ্ৰাপ্য হৈ আছে। গাখীৰ আদি
 গকৰ বস লাভৰ কাৰণে আমাৰ গাইগক বিলাকৰ
 গোহালীৰ হুৱাব ধুলি দিয়া। হে ব্ৰহ্মধাবী ইন্দ্ৰ, আমাৰ
 কাৰণে ধন দিয়া ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, শত্ৰু বধৰ সময়ত
 দুয়ো দাবাপৃথিবীত তোমাৰ মহিমা ধাৰণ কৰিবলৈ
 সমৰ্থ নহয়। তুমি স্বৰ্গৰ জল অগ্নি কৰা আক সেইবাবে
 তুমি বহুপৰ কাৰণ। তুমি বস দাতা গাই গক আমালৈ
 পঠিয়াই দিয়া ॥৮॥ হে চাৰিউকালে জনা ইন্দ্ৰ, আমাৰ
 আহ্বান সোনকালে শুনা। আমাৰ (হোতাৰ) স্তুতিও

মনস্ত ধাৰণ কৰা। আমাৰ ভোজ কপ বাকাবিলাক নিজ সখাৰ স্তব বুলি (জানি) জনিও গ্ৰীভ হোৱা ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি যজমানৰ কাষবৰ্ষক আৰু সংগ্ৰামত আহ্বান জনা বুলি আমি জানো। আমাক বন্ধা কৰিবলৈ, অতি কামবৰ্ষক সহস্ৰদণ্ডা ভোমাক আহ্বান কৰিছো। ॥১০॥ হে ইন্দ্ৰ, খবক আমাৰ ওচৰলৈ আহি। হে কৃশিকৰ পুত্ৰ, হুট হৈ আমাৰ চেপা সোমবস পান কৰা। নতুন (কৰ্মভংগৰ) মোক আয়ুধ বেছি কৰি দিয়া। মোক সহস্ৰ ধন পোৱা ঋষি কৰা ॥১১॥ হে জ্ঞতি প্ৰিয় ইন্দ্ৰ, সকলো কামত ঐশ্বৰ্য্য এই জ্ঞতিবিলাকে কেউপিনৰ পৰা ভোমাক পাওকগৈ। হে আয়ুমান ইন্দ্ৰ, ভোমাক অনুসৰণ কৰি এই স্তব বিলাক বেচি হওক (আৰু) ভোমাৰ প্ৰীতি সাধন কৰি আমাৰ প্ৰীতিকাৰী হওক ॥১২॥

১১ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—মধুচ্ছন্দাৰ পুত্ৰ জেতু। ছন্দ—অমৃচ্ছপু।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

সমুদ্ৰৰ দৰে ব্যাপক, বখীৰ মাজত উত্তম বখী, সংলোকৰ অন্নৰ পালক ইন্দ্ৰক আমাৰ সকলো জ্ঞতিয়ে বৰ্দ্ধন কৰিছে ॥১॥ হে বলৰ পালক ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ সখীভূত অনুগৃহীত হে অন্নবস্ত আমি শত্ৰুতৈ ভন্ন নকৰো। সেইবাবে অন্নশাল তুমি আৰু কেতিয়াও পৰাজিত নোহোৱা জনক (ভোমাক) আমি সৰ্বভোভাবে স্তব কৰিছো ॥২॥ এই ইন্দ্ৰৰ ধন দিয়া প্ৰথা অনাদিকাল সিদ্ধ। এতিয়াও তেওঁ যজ্ঞকাৰী সকলক গৰু আৰু অন্ন ধন অপৰ্য্যাপ্ত (দক্ষিণ) ৰূপে দিয়ে, তথাপি তেওঁ আমাক (বক্ষণ-বেক্ষণ) কৰিবলৈ কাত নহয় ॥৩॥ এই ইন্দ্ৰ অনুবৰ পুৰ ভেদ কৰা, ডেকা, মেধাবী, অভিবলী, সকলো যজ্ঞ কৰ্মৰ ধাৰক, বজ্জধাৰী, বহুতে জ্ঞতি কৰা হৈ উৎপত্তি হৈছিল ॥৪॥ হে বজ্জযুক্ত ইন্দ্ৰ, তুমি গাইপক থকা বল (নাঁমৰ) অনুবৰ গন্ধবৰ নিজ সৈন্য বেতিয়া বলেৰে ভেদ কৰিছিল, ভেতিয়া যজ্ঞ অনুবৰ হুং দিয়া দেৱতাসকলে ভোমাক পাইছিল ॥৫॥ হে বীৰ ইন্দ্ৰ, এই বৈ বোৱা সোমবসৰ মহিমা কেউকালে প্ৰচাৰ কৰি তুমি ধন দিয়া আকৰ্ষণত আকৌ বুৰি এই বজ্জলৈ আহিছো। পুৰণি কালত যজ্ঞকৰ্ত্তা সকলে (ধন লাভৰ কাৰণে) ভোমাক জ্ঞতি কৰিছিল আৰু ভোমাৰ উদাৰতা মানিছিল ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, দান্ধাবী ভন্ন অনুবৰক তুমি দান্ধাবে বধ কৰিছিল। মেধাবান যজ্ঞ কৰ্ত্তা সকলে ভোমাৰ মহিমা

জানে। তেওঁ বিলাকৰ তুমি অন্ন বৃদ্ধি কৰা ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বলেৰে অন্নত শাসন কৰা বুলি ঋষিক সকলে কেউকালে স্তব কৰিছিল—যি ইন্দ্ৰৰ ধন দান নহয় গন্ধ বা ডাডোতৈ বেছি ॥৮॥

১২ সূক্ত—ঋ সংখ্যা ১২।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নি। ৬/অংশ আহবনীয় অগ্নি।

দেবতাৰ দূত অগ্নিক যবণ কৰিছে। অগ্নি দেবতা-সকলৰ আহ্বাতা, সৰ্বধন যুক্ত আৰু এই যজ্ঞৰ ভালকৈ নিল্লাঘন কৰা জন ॥১॥ হৰ্য্যবাহক, বহুত জনৰ প্ৰীতি কাৰী, প্ৰজাৰ পালক অগ্নিক (যজ্ঞানুষ্ঠাতা সকলে) আহ্বান কৰা মন্ত্ৰেৰে সদায় আহ্বান কৰে ॥২॥ হে (অবনীত) উৎপন্ন অগ্নি, (দেবতাসকলৰ) আহ্বাতা আমাৰ পূজনীয় তুমি দেবতা সকলক (ছিতি) মেলি থোৱা কুশল বহিবলৈ যজ্ঞস্থলীলৈ (যজমান জনক অনুগ্ৰহ কৰিবলৈ) লৈ আহা ॥৩॥ হে অগ্নি, যি হেতু তুমি দেবতাৰ দূত হৈছা সেই বাবে তুমি হৰি কামনা কৰা দেবতাসকলক (হৰি গ্ৰহণ কৰিবলৈ) আগ্ৰত কৰা আৰু কুশমেলি থোৱা যজ্ঞস্থলত দেবতাসকলেৰে সৈতে বহা ॥৪॥ হে যিউৰে আহুত হোৱা দীপ্যমান অগ্নি, তুমি বান্ধসৰ সৈতে লগ হোৱা আৰু আমাৰ প্ৰতিকূল হিংসক বিলাকক দহন কৰা ॥৫॥ (অবলিৰে বহন কৰা) অগ্নিৰে আহবনীয় অগ্নিক জ্বলাই। সেই অগ্নি যজমানৰ গৃহপতি, মেধাবী, ডেকা, হৰি বহন কৰা, জুহু (হেতা) কণী মুখেৰে যুক্ত ॥৬॥ (হে ভোতা সকল) জ্বলি থকা, সভাকৰ্ম্মা, মেধাবী আৰু বোণনাশক যজ্ঞীয় অগ্নিব ওচৰলৈ আহি জ্ঞতি কৰা ॥৭॥ হে অগ্নি দেবতা, দেবতাৰ দূত ভোমাক হৰিযুক্ত যজ্ঞমানে পৰিচৰ্যা কৰিছে—তেওঁৰ বন্ধক হোৱা ॥৮॥ হে অগ্নি, হৰিযুক্ত যি যজ্ঞমানে দেবতাসকলৰ ভক্ষণৰ কাৰণে হৰি সি অগ্নিক পৰিচৰ্যা কৰে, তেওঁক, হে পাৰক অগ্নি, তুমি বুৰী কৰা ॥৯॥ হে দীপ্যমান পাৰক অগ্নি, তুমি আমাৰ কাৰণে এই (দেবতাৰ যজ্ঞ) স্থানলৈ দেবতাসকলক লৈ আহা আৰু আমি কৰা যজ্ঞ আৰু হৰি তেওঁলোকলৈ কঢ়িয়াই নিয়া ॥১০॥ হে অগ্নি, এই সতুন পাৱত্ৰী হন্দেৰে জুত হৈ আমাক ধন—বস্ত্ৰ, বজ্জবান পুত্ৰ আৰু অন্নদান কৰা ॥১১॥ হে অগ্নি, তুমি জুত যোজিবে দীপ্যমান, দেবতাসকলৰ আহ্বান সমৰ্থ ভোজ যুক্ত। তুমি আমাৰ এই ভোজ সেৱন কৰা ॥১২॥

১৩ সূক্ত—ঋক্ সংখ্যা ১২।

ঋষি—কশ্বৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নি (অগ্নিসূক্ত) ১ ইধঃ, সমিদ্ধোয়ি;
২ উন্ননপাং; ৩ নবাংশস; ৪ ইল; ৫ বৰ্হি;
৬ দেবীদ্বাব; ৭ উষাসানক্তা; ৮ দেবী দুজনা;
হোতা আৰু প্ৰচেতস দুজন; ৯ সবস্বতী, ইলা,
ভাবতী; ১০ স্বষ্টা; ১১ বনস্পতি; স্বাহাকৃতী-অগ্নিৰ
বেলেগ বেলেগ নাম আৰু ৰূপ।

হে সুসমিদ্ধ (নামৰ) অগ্নি, তুমি হবিগ্ৰান যজ-
মানৰ (অনুগ্ৰহৰ) কাৰণে দেবতাসকলক ইয়ালৈ
(যজলৈ) লৈ আহা। তুমি হোম নিষ্পাদক আৰু
পাবক (হৈ) এই যজ সম্পন্ন কৰা ॥ ১ ॥ হে মেধাবী
উন্ননপাং অগ্নি তুমি আজি আমাৰ মধুৰ ব্ৰহ্মসম্বন্ধ যজ্ঞ
দেবতাসকলৰ উৎসৰণ কাৰণে ভেঙে বিলাকৰ ওচৰলৈ
লৈ যোৱা ॥ ২ ॥ এই দেবতাৰ যজ্ঞ কৰা ঠাইত নবাংশস
নামৰ অগ্নিক মই আহ্বান কৰো, যি দেবতাৰ প্ৰিয়,
মধুৰ কথা কোৱা আৰু হবি নিষ্পাদক ॥ ৩ ॥ হে
ইলাত নামৰ অগ্নি, তুমি সুখতম বথত তুলি দেবতা-
সকলক যজ্ঞ স্থানলৈ লৈ আহা। তুমি যজমানৰ দ্বাৰা
মন্ত্ৰেৰে স্থাপিত দেবতাসকলৰ আহ্বাতা ৰূপে স্থাপিত
হৈছা ॥ ৪ ॥ হে বুদ্ধিমন্ত ঋত্বিক সকল, পৰস্পৰ
সংলগ্ন যি'উ ছটিওৱা বৰ্হিনামৰ অগ্নি স্থাপন কৰিবলৈ
বেদীৰ ওপৰত কুশ মেলি দিয়া, যাতে অমৰণ বৰ্হি
নামৰ অগ্নিৰ দৰ্শন হয় ॥ ৫ ॥ আজি যজ্ঞ কৰিবলৈ
যজ্ঞ ঘৰৰ দুৱাৰ খুলি দিয়া। এই জনশূন্য যজ্ঞ ঘৰৰ
দুৱাৰ মুকলি কৰি ঋত্বৰ (যজ্ঞৰ) বৰ্জক দেবীদ্বাব
(নামৰ) অগ্নিক পূজা কৰিব লাগিব ॥ ৬ ॥ ৰাতি
আৰু উষা (ৰাতি দিন) নামৰ (কালান্তিমানে)
দেখিবলৈ ধুনীয়া অগ্নিৰ মুক্তিক মই যজ্ঞত মেলি থোৱা
কুশত বহিবলৈ আহ্বান কৰিছো ॥ ৭ ॥ ভাল যাত্ৰ
হোম নিষ্পাদক, মেধাবী দৈব আৰু হোতৃ নামৰ
সেই অগ্নি দুজনক মোৰ যজ্ঞ সম্পাদন কৰিবলৈ
(শ্ৰদ্ধাৰে) আহ্বান কৰিছো ॥ ৮ ॥ সুখদাত্ৰী, কল্প
বহিতা ইলা, সবস্বতী আৰু মহী নামৰ দেবী তিনি-
জন ৰূপৰ নীপমান অগ্নি যজ্ঞলৈ আহি কুশত বহক
॥ ৯ ॥ সৰ্বগ্ৰেষ্ঠ, বহুকণী, ডঙী নামৰ অগ্নিক মই আহ্বান
কৰিছো। ভেঙে কেৱল আমাৰেই অনুগ্ৰহ কৰক ॥ ১০ ॥
হে বনস্পতি নামৰ হবি উৎসৰণ কৰা অগ্নি দেবতা,
দেবতাসকলৰ ওচৰলৈ আমাৰ হবি লৈ যোৱা। হোম
কৰা জনৰ পৰলোকৰ বিষয় চেতনা আগুত হওক ॥ ১১ ॥

স্বাহা নামৰ অগ্নিৰ দ্বাৰা ইন্দ্ৰৰ সন্তোষৰ কাৰণে
যজমানৰ বথত ঋত্বিক সকলে যজ্ঞ কৰক। মই এই
যজ্ঞলৈ দেবতা সকলক আহ্বান কৰিছো ॥ ১২ ॥

১৪ সূক্ত—ঋক্ সংখ্যা ১২।

ঋষি—কশ্বৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—বিশ্বদেৱ সকল। (সকলো দেবতা)।

হে অগ্নি, সকলো দেবতাৰে সৈতে এই যজ্ঞত সোম
পান কৰিবলৈ আহা আৰু আমাৰ সেৱা স্তুতি গ্ৰহণ
কৰি যজ্ঞ সম্পন্ন কৰা ॥ ১ ॥ হে বিপ্ৰ অগ্নি, কশ্ব (বংশৰ)
ঋষিসকলে যজ্ঞ নিষ্পাদক ভোমাক আহ্বান কৰিছে
আৰু ভোমাৰ ওণ গাই স্তুতি কৰিছে। তুমি দেবতা-
সকলেৰে সৈতে আহা ॥ ২ ॥ (হে অগ্নি) তুমি ইন্দ্ৰ,
বায়ু, বৃহস্পতি, মিত্ৰ, অগ্নি, পুৰণ, ভগ, আদিত্য সকল
আৰু মৰুতসকলক যজ্ঞৰ ভাগ বিতৰণ কৰা ॥ ৩ ॥
হে দেবতাসকল, ভোমালোকৰ কাৰণে তৃপ্তিকৰ
আনন্দৰ হেতু, সুমধুৰ নিয়ম মতে প্ৰস্তুত কৰা সোম
বস চমস (আদি) পাত্ৰত সজাই থোৱা হৈছে ॥ ৪ ॥
হে অগ্নি, হবিগ্ৰস্ত, মেধাবী, অলঙ্কাৰ পিন্ধা কশ্বৰ পুত্ৰ
সকলে কুশ ছিঙি আনি বক্ষণৰ কাৰণে দেবতাসকলক
বিচাৰি আহ্বান কৰি স্তুত কৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি,
ভোমাক বৰণ কৰা যি'উৰ নিচিনা মিহি পিঠিৰ মনত
সংকল্প কৰা মাত্ৰে বথত লগা, (বহন কৰা) যি দুটা
ঘেঁৰা আছে, সিহঁতে দেবতাসকলক সোম পান
কৰিবলৈ ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) লৈ আহক ॥ ৬ ॥ হে ভাল
যাত্ৰ অগ্নি, সেই ঋত্বৰ (নিয়মৰ) বৰ্জক যজনীয়া
দেবতা সকলক পত্নী যুক্ত কৰা (পত্নীসকলৰ সৈতে
লৈ আহা)। মধুৰ সোমৰ ভাগ দেবতাসকলক পান
কৰোৱা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, যি দেবতাক যজন কৰা হয়
(আৰু) যি দেবতাক স্তুতি কৰা হয় সেই সেই
দেবতাই বহট্কাৰেবে হোম দিয়াৰ সময়ত ভোমাৰ
জিভাৰে মধুৰ সোমৰ ভাগ পান কৰক ॥ ৮ ॥ উষাকালত
হোতা, মেধাবী অগ্নিয়ে যজ্ঞস্থলীলৈ আগুত হোৱা
সকলো দেবতাক সুৰ্য্যই দীপ্ত কৰা স্বৰ্গ লোকৰপৰা
ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) লৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি
ইন্দ্ৰ, বায়ু, মিত্ৰ (আদি) সকলো দেবতাৰে সৈতে
ভোজোন্ন ৰূপেবে এই যজ্ঞত সোম-ৰূপ মধু পান
কৰা ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, ভোমাক ৰজমানে এই যজ্ঞত
দেবতা সকলৰ আহ্বাতা ৰূপে মানুহৰ হিঁতৰ কাৰণে

বহুবাঈহে । তুমি আমার যজ্ঞলৈ আহি যজ্ঞ সম্পাদন
কৰা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, গতিশীল ভাব, বহন সমর্থ,
বোহিভ নামৰ সেই ঘোঁৰা দুটা বখত লগাই দেবভাসকলক
যজ্ঞলৈ লৈ আহা ॥ ১২ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ২২ ।

ঋষি—কণ্ব পুত্র মেধাতিথি । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—ঋতু বিলাক । (প্রত্যেক ঋতুর একোজন
দেবতা)— ১ ইন্দ্র ; ২ মরুতসকল ; ৩ ষষ্ঠী ;
৪ অগ্নি ; ৫ ইন্দ্র ; ৬ মিত্রাবৰুণ ; ৭ ১০
ঋবিনোদা ; ১১ অশ্বিনী দুজন ; ১২ অগ্নি ।

হে ইন্দ্র, ঋতু বিলাকেৰে সৈতে এয়া সোমবস
পান কৰা । সদায় তোমাৰ পেটত থকা সোমবস তোমাত
(তোমাৰ গাত্ৰ) সোমায় থাকক ॥ ১ ॥ হে মরুত-
সকল, ঋতুৰে সৈতে পোত নামৰ ঋত্বিকৰ পাত্ৰপৰা
সোমবস পান কৰা । হে সুদাতাসকল, আমাৰ যজ্ঞ
শোধন কৰা, যি হেতু তোমালোক সোধক ॥ ২ ॥
হে পত্নীৰে সৈতে নেঈ (তৃষ্ণা) দেবতা, দেবভা-
সকলৰ ওচৰত আমাৰ যজ্ঞৰ প্রশংসা কৰা । তুমি বহু
দাতা আৰু সোমপানৰ উপযুক্ত । তুমি ঋতুৰে সৈতে
সোম পান কৰা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, দেবতা সকলক
এই যজ্ঞলৈ আনি তিনি সৰনত বহুৱা । তেওঁলোকক
অলঙ্কাৰ পিন্ধাই ঋতুৰে সৈতে সোম পান কৰোৱা
॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, ব্রাহ্মণ সম্বন্ধি ঋত্বিকৰ ধনযুক্ত পাত্ৰৰ
পৰা ঋতু দেবতা সকলোৰে সৈতে সোম পান কৰা কাৰণ
ঋতু সকলোৰে সৈতে তোমাৰ বন্ধুত্ব অটুত আছে ॥ ৫ ॥
হে কর্মধাৰণ কৰা মিত্ৰা—বৰুণ, তোমালোক দুয়ো
ঋতু দেবভাসকলৰ সৈতে শত্ৰুৰে বিনাশ কৰিব নোৱাৰা
যজ্ঞত ব্যাপ্ত হৈ থাকা ॥ ৬ ॥ ধনাৰ্থী ঋত্বিক সকলে
(প্রকৃতি স্বৰূপ) যজ্ঞত আৰু (বিকৃতি স্বৰূপ) তোত্ৰৰে
সোমবস চেপিবলৈ হাঙৰ শিল লৈ ধনপ্রদ ঋবিনোদা
অগ্নিক স্তব কৰিছে ॥ ৭ ॥ যি বিলাক ধনৰ
কথা ভগ্না যায় সেই ধন ঋবিনোদা (ধন দিয়া)
দেবভাই আমাক দিয়ক । সেট ধন আমি দেবভাক
দিম (দেবভাৰ যজ্ঞ কৰিম) ॥ ৮ ॥ ধন দিয়া (ঋবিনোদা)
দেবভাই ঋতু দেবভাৰ সৈতে নেঈৰ
পাত্ৰত সোম পান কৰিবলৈ উৎসুক । (হে ঋত্বিক
সকল) যজ্ঞস্থলীলৈ নৈ হোম কৰা আৰু শেষ হলে

অন্য ঠাইলৈ যোৱাটো ॥ ৯ ॥ হে ঋবিনোদা দেবতা,
যিহেতু ঋতু দেবভাসকলেৰে সৈতে তোমাক চতুৰ্থবাৰ
অৰ্চনা কৰিছোঁ, সেইবাবে তুমি ধন দিয়া ॥ ১০ ॥ হে
অশ্বিনী দুজন দ্বাতিমান (আহবনীৰ) অগ্নি যুক্ত তোমা-
লোকে শুচিব্ৰতা (ভাল কাম কৰা) যজ্ঞ নিৰ্বাহ
কৰা ঋতু সকলৰ লগত মধু পান কৰা ॥ ১১ ॥
হে কল দাতা অগ্নি, তুমি গাৰ্হপত্য অগ্নি ৰূপে
ঋতু দেবভাৰে সৈতে যজ্ঞ নিৰ্বাহ কৰা । সেই কাৰণে
দেবকামী যজমানৰ হৈ তুমি দেবভাসকলক যজন
কৰা ॥ ১২ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ২১ । ঋষি—কণ্ব পুত্র
মেধাতিথি । ছন্দ—গায়ত্ৰী । দেবতা—ইন্দ্র ।

হে অভীষ্ট সিদ্ধি কৰা ইন্দ্র, সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তিমন্ত
ঋত্বিকসকলে মন্ত্ৰেৰে তোমাক প্রকাশ কৰিছে । তোমাৰ
ঘোঁৰা কেইটাই সোম পান কৰিবলৈ তোমাক যজ্ঞলৈ
লৈ আহক ॥ ১ ॥ ইন্দ্রৰ বাহক হৰি নামৰ ঘোঁৰা
দুটাই সুখময় বখত তুলি ইন্দ্রক সম্মুখত থকা ঘিঁউত
ভজা যব চাউল খাবলৈ লৈ আহক ॥ ২ ॥ ইন্দ্রক পুৱা
(প্রাতঃ সৰনলৈ) আহবান কৰোঁ । সেই দৰে
সোমযাগত (মাধ্যন্দিত সৰন) আৰু (যজ্ঞ সমাপ্ত
সময়ত, তৃতীয়া সৰনত) সোম পান কৰিবলৈ আহ্বান
কৰোঁ ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, কেশৰ থকা ঘোঁৰা কেইটাৰে
সৈতে তুমি আমাৰ যজ্ঞত চেপা সোমবসৰ ওচৰলৈ
আহা । সোমবস প্রস্তুত হোৱাত তোমাক । আহবান
কৰিছোঁ ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ স্তুতি শুনিবলৈ আতা
আমাৰ এই চলি থকা সোম যুক্ত (প্রাতঃ সৰন আদি)
যজ্ঞত পিন্ধাহ লগা গৌৰ যুগৰ দৰে সোম পান কৰা
॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র (পাত্ৰত থকা) চেপা সোমবস মেলি-
থোৱাকুশৰ ওপৰত ভালকৈ বধা হৈছে তুমি বল
বৃদ্ধিৰ কাৰণে এয়া সোমবস পান কৰা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র,
আমাৰ এই তোত্ৰবিলাক ছন্দরম্পর্শী হোৱাত তোমাৰ
সুখদায়ক হওক । আমাৰ স্তুতি শুনি অভিযুক্ত সোম
পান কৰাত প্রস্তুত হোৱা ॥ ৭ ॥ বৃত্তক বধ কৰা ইন্দ্রই
সোমবস পান কৰি আনন্দ পাবলৈ সোমযুক্ত সকলো
(প্রাতঃ সৰনাদি) যজ্ঞলৈ যায় ॥ ৮ ॥ হে শত্ৰুতু
ইন্দ্র, তুমি গাঁক, ঘোঁৰা আদিৰে সৰ্বভোভাৰে আমাৰ
কাম্য কল দান কৰা । আমিও একান্ত মনে তোমাৰ
ধ্যান আৰু স্তব কৰিম ॥ ৯ ॥

১৭ সূক্ত—ঋক্ ৯; ঋষি—কণ্ব পুত্ৰ মেধাতিথি।
ছন্দ—গায়ত্ৰী; ৪-৫ পাদনিচং। দেবতা—ইন্দ্ৰ
আৰু বৰুণ।

(যজ্ঞানুস্থানকাৰী) মই, দীপামান, সন্ধ্যাট ইন্দ্ৰ আৰু
বৰুণৰ বৰুণ সদায় প্ৰাৰ্থনা কৰো। তুমি আমাক সুখী
কৰক ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, যোবদৰে বিপ্ৰক বন্ধা
কৰিবলৈ প্ৰাৰ্থনা গ্ৰহণ কৰা। তোমালোক তুমি
মানুহৰ ধাৰণ কৰ্ত্ত ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, আমাৰ
অভিলাষ মতেৰে ধন দান কৰি আমাক সুখী কৰা।
তেনেকুৱা তোমালোকক আমাৰ নিচেই ওচৰত পাবলৈ
কামনা কৰো ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ-বৰুণ, আমাৰ যজ্ঞায়
(সোমকপ) হৰি (নানা উত্তম দ্ৰব্য) মিশ্ৰিত আৰু
সুমতিৰ স্তোত্ৰ নানা সুঅৰ্থ যুক্ত। (সেই বাবে) আমি
যেন যজ্ঞ দান কৰা সকলৰ ভিতৰত মুখ্য হওঁ ॥ ৪ ॥
এই ইন্দ্ৰ সহস্ৰ দান কৰাৰ ভিতৰত (উত্তম) দাতা
আৰু বৰুণ স্তোত্ৰ দেবতাসকলৰ মাজত প্ৰধান ॥ ৫ ॥
ভেওঁবিলাকৰেই বৰুণৰ দ্বাৰা আমি ধন লাভ কৰো
আৰু পোৱা ধন ভোগ কৰাৰ পাচত (বাকী থকা)
ধন সঞ্চয় কৰোঁ। আমি যেন ভাতোকৈ বেচি ধন
পাওঁ (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ-বৰুণ, তোমালোক
তুমিকো মই বিবিধ ধন লাভ কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো।
আমাক শত্ৰুৰ লগত জয়যুক্ত কৰা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ
বৰুণ, আমাৰ বুদ্ধিৰে তোমালোকক সেৱা কৰিবলৈ
ইচ্ছা হৈছে। তোমালোকে আমাক সোনকালে সুখ
দিয়া ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, মই যি স্ততিৰে
তোমালোকক আহ্বান কৰিছো, আৰু সেই স্ততিৰে
তোমালোকে বৰ্দ্ধন কৰিছা, সেই সুলব এক মন্ত্ৰবিলাক
তোমালোকৰ ওচৰ পাওকগৈ ॥ ৯ ॥

১৮ সূক্ত—ঋক্ ৯।

ঋষি—মেধাতিথি; ছন্দ—গায়ত্ৰী; দেবতা—১-৩
ব্ৰহ্মণস্পতি; ৪ ব্ৰহ্মণস্পতি আৰু ইন্দ্ৰ—সোম;
৫ ব্ৰহ্মণস্পতি আৰু দক্ষিণা; ৬-৮ সদসস্পতি;
৯ সদসস্পতি বা নবাংশস।

হে ব্ৰহ্মণস্পতি সোমঃস চেপি যজ্ঞকৰ্ত্তাসকলৰ মাজত
মোক উশিৰ পুত্ৰ কণ্ঠবানৰ নিচিনা প্ৰখ্যাত কৰা ॥ ১ ॥
যি (ব্ৰহ্মণস্পতি) ধনবান, বোধশালক, ধনদাতা, পুষ্টি-
বৰ্দ্ধক, আৰু শত্ৰু ফলদাতা, তেওঁ আমাৰ সেৱা

গ্ৰহণ কৰি অনুগ্ৰহ কৰক ॥ ২ ॥ হে ব্ৰহ্মণস্পতি, উপহৃত
কৰা মানুহৰ হিংসা কাৰ্য্যই আৰু নিকাই যাতে
আমাক স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে তেনেকৈ তুমি আমাক
বন্ধা কৰা ॥ ৩ ॥ যি মানুহক হে ইন্দ্ৰ, তুমি বা ব্ৰহ্মণস্পতি
বা সোমে সমুদ্ভিশালী কৰে, সেই যজ্ঞমান বীৰ্য্যবান হৈ
বিনাশ প্ৰাপ্ত নহয় ॥ ৪ ॥ হে ব্ৰহ্মণস্পতি তুমি, সোম,
ইন্দ্ৰ আৰু দক্ষিণা দেবতাই মানুহক পাপৰ পৰা বন্ধা
কৰাইক ॥ ৫ ॥ মেধালাভৰ কাৰণে আমি অমৃত, ইন্দ্ৰৰ
প্ৰিয়, কমনীৰ, ধনদাতা সদসস্পতিক পাইছোঁ ॥ ৬ ॥
যি (সদসস্পতি) নহলে জ্ঞানী যজ্ঞ কৰ্ত্তাবো যজ্ঞ
সিদ্ধ নহয়। তেওঁ আমাৰ বুদ্ধিবৃত্তি সংযোগ কৰিছে
(অৰ্থাৎ তেৱেঁই অনুগ্ৰহ কৰি যজ্ঞমানৰ যজ্ঞ সম্পন্ন
কৰিছে) ॥ ৭ ॥ (সদসস্পতি) দেবতাই হৰি দিয়াৰ পাচ-
তেই যজ্ঞমানক ফলদান কৰে আৰু নিষ্কিয়ে যজ্ঞ
সমাপন কৰে। (আৰু তেওঁৰ অনুগ্ৰহত) আমাৰ স্ততি
দেবতাৰ ওচৰ পাইগৈ ॥ ৮ ॥ নবাংশস দেবতাক মই
(দৈব দৃষ্টিৰে) দেখিছোঁ। (তেওঁ) সুপ্ৰখ্যাত, অতি শ্বিৰ,
আৰু (দুলাকত জ্বলি থকা) ডবা, সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ আদিৰ
দৰে) দীপ্তিমান ॥ ৯ ॥

১৯ সূক্ত—ঋক্ ৯।

ঋষি আৰু ছন্দ ১২ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা—অগ্নি আৰু মকত

হে অগ্নি, সম্পূৰ্ণাঙ্গ এই যজ্ঞত তুমি সোমপান
কৰিবলৈ আহত হৈছা। হে অগ্নি, মকতসকলেৰে সৈতে
এই যজ্ঞলৈ তুমি আহা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ সহ
যজ্ঞ উল্লেখ কৰা কোনো দেবতা বা মানুহ নাই।
হে অগ্নি মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ যি দীপ্তিমান
ব্ৰোহ্মহীন দেবতা মহা বৰষুণ বৰ্ষণ কৰিবলৈ সমৰ্থ,
হে অগ্নি সেই মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ যি উগ্র,
অতুলনীয় বলী মকতসকলে পানী বৰ্ষণ কৰিছিল,
হে অগ্নি, সেই মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ যি যজ্ঞ
সকল শুভ, উগ্র-কপ-বানী, সুধনযুক্ত আৰু হিংসক
বিলাকৰ ভক্ষক, হে অগ্নি সেই মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥
যি দেবতাসকল দীপামান হৈ পৃথিবী ওপৰত দুলাকত
আছে, হে অগ্নি, সেই মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥
যি মেঘবিলাক চলায়, নিশ্চল সমুদ্ৰক উৰুৱায় কৰে,
হে অগ্নি, সেই মকত... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ যি সূৰ্য্যৰ
বশিৰে সৈতে দোটেই আকাশ ব্যাপ্ত হৈ আছে আৰু

যিলেবে সমুজ্জ চাৰিত্ত কৰে, হে অগ্নি, সেই মকত...
১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ প্ৰথম পানৰ
কাৰণে এই মধুৰ সোমবস বাকি দিছোঁ। হে অগ্নি,
মকত সকলৰে সৈতে আছি। ১ ॥

২০ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু ছন্দ ১২ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—ঋতু
সকল।

(মাতৃহৰ দৰে) জন্ম হোৱা ঋতু দেবতাসকলৰ অতি
বড় দিয়া এই স্তোত্ৰ ঋত্বিক সকলে নিজ মুখে বচনা
কৰিছে ॥ ১ ॥ কোৱা মাতে বথত যোগ হোৱা হৰি
নামৰ ঘোঁৰা দুটা ইন্দ্ৰৰ কাৰণে ঋতুসকলে সৃষ্টি
কৰিছিল। তেওঁবিলাকে সজা যজ্ঞৰ (হেঁতা, চমস আদি)
বস্ত্ৰৰে আমাৰ যজ্ঞ ব্যাপী আছে ॥ ২ ॥ ঋতু কেজনে
নাসভা হৃজনৰ প্ৰীতিৰ কাৰণে বহিবলৈ ভাল সৰ্বভো-
গামী বথ এখন সাজি দিছিল। আৰু এজনী খীৰতি
গক সৃষ্টি কৰিছিল ॥ ৩ ॥ সকলোকামত পাৰ্গত, সবল
আৰু মন্ত্ৰসিদ্ধি কৰা ঋতু সকলে বৃঢ়া, জীৰ্ণ পিতৃ মাতৃক
পুনৰায় ডেকা কৰিছিল ॥ ৪ ॥ হে ঋতুসকল, মকত
সকলোৰে সৈতে ইন্দ্ৰ আৰু জলন্ত আদিভা সকলেৰে
সৈতে একেলগে তৃতীয় সৰনত ভোমালোকৰ কাৰণে
হৰ্ষদায়ক সোমবস দিয়া হয় ॥ ৫ ॥ তৃত্যই সজা নতুন
চমসৰ পৰা ঋতুসকলে পুনঃ চাৰিখন চমস (হেঁতা)
সাজি দিছিল ॥ ৬ ॥ হে ঋতুগণ, ভোমালোকে আমাৰ
সুন্দৰ স্তব আদি পাই সোমযজ্ঞ কৰা যজ্ঞমানক তিনি
বিধ বস্ত্ৰবাজি ক্ৰমে ধাৰণ কৰা আৰু ত্ৰিৰূপ সাত
সংখ্যাৰ কৰ্ম একোটা একোটাকৈ দান কৰা ॥ ৭ ॥
ঋতুগণে যজ্ঞৰ বাহক মৰণশীল হৈও অমৰ হৈ নিজ
সুকৰ্মৰ ফলত দেবতাৰ লগত যজ্ঞৰ ভাগ পাই ॥ ৮ ॥

২১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু ছন্দ ১২ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—ইন্দ্ৰাণি।

এই যজ্ঞত মই ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক আহ্বান কৰিছোঁ
আৰু তেওঁলোকৰেই স্তোত্ৰ পাঠ কৰিবলৈ বিচাৰিছোঁ।
অতি সোমপান কৰা তেওঁলোকে অতিটক সোম পান
কৰক ॥ ১ ॥ (হে ঋত্বিক যজ্ঞমান সকল) তেওঁলোকক

এই যজ্ঞত নানা অলঙ্কাৰেৰে শোভিত কৰি স্তব কৰা।
গায়ত্ৰী ছন্দেৰে সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ মিত্ৰ যজ্ঞানুষ্ঠান
কৰোঁতাৰ কলাপৰ কাৰণে মই তেওঁলোকক ইন্দ্ৰাণিক
আহ্বান কৰিছোঁ আৰু সোম পান কৰা তেওঁলোকক
মই সোমপান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ৩ ॥ সোম
অভিষৰ কৰা (সৰন) যজ্ঞলৈ আহিবলৈ আৰু শত্ৰুৰ
কৰিবলৈ উগ্ৰ ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক মই আহ্বান কৰিছোঁ।
ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি আমাৰ ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) আহক
॥ ৪ ॥ তেওঁলোক ইন্দ্ৰাণি মহান আৰু সভাপালক (দুয়ো)
বাক্স বিলাকক সবল স্বভাৱ কৰক আৰু ভক্ষক
বাক্স বিলাকক সন্ততি নোহোৱা কৰক ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু অগ্নি, এই সভা ফল দিয়া যজ্ঞ কৰ্মৰ কাৰণে
সুফল ভোগ সূচনা কৰা স্বৰ্গলোকত বেচি সাধন
হবা (অৰ্থাৎ স্বৰ্গলোক যাতে আমি পাওঁ সেই বাবে
যত্নবান হবা) আমালোকক হায়া সুখ দিয়া ॥ ৬ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি; ছন্দ—গায়ত্ৰী
দেবতা—১-৪ অশ্বিনী হৃজন; ৫-৮ সৰিতা; ৯/১০
অগ্নি; ১১ দেৱী সকল; ১২ ইন্দ্ৰানী, বকনানী;
অগ্নায়ী; ১৩/১৪ দাৰা-পৃথিৱী; ১৫ পৃথিৱী;
১৬ বিশ্বদেৱা; ১৭-২১ বিষ্ণু।

(হে অশ্বিনীসকল) প্ৰাভ: সৰনত (হৰি) গ্ৰহণ
কৰিবলৈ আৰু সোমপান কৰিবলৈ অশ্বিনী হৃজনক
বিশেষকৈ বোধন কৰা। তেওঁবিলাক ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ)
আহক ॥ ১ ॥ যি দুয়োজন অশ্বিনী ভাল বথযুক্ত আৰু
বথীৰ মাজত অতি ভাল বথী, স্বৰ্গস্পৰ্শকাৰী তেওঁ-
বিলাকক মই আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী
হৃজন ভোমালোকৰ মধুময় সুধনিযুক্ত চাবুকৰে
ঘোঁৰাক কোবাই আমাৰ যজ্ঞলৈ আহি সোমবসৰে
(আমাৰ যজ্ঞ) তিৰাই দিয়াহি ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনীহৃজন,
ভোমালোকে বথত চৰি সোম যজ্ঞ কৰা যি যজ্ঞমানৰ
ঘৰলৈ আহা, সেয়া দুবত নহয় ॥ ৪ ॥ আশ্বকৰ কাৰণে
সোণৰ হাভৰ সৰিতা দেবতাক মই আহ্বান কৰিছোঁ।
সেই সৰিতা দেবতাই মোক প্ৰাণ্য স্থান পোৱাই দিব ॥ ৫ ॥
(হোতাই কৈছে) আমাক বন্ধা কৰিবলৈ জলশোষক
সৰিতা দেবতাক স্তুতি কৰা। আমি সৰিতাৰ সোম-

যাগ কামনা করিছো ॥ ৬ ॥ নিবাস কবাওতা, বহুবিধ
ধনর বিভাগ কবোতা, মানুষর প্রকাশক সবিতা দেবতাক
আমি আহবান করিছো ॥ ৭ ॥ হে (ঋত্বিক) সখাসকল
চাবিউকালে বহা আক এই সবিতাক সোনকালে স্তব
কবা । ধনদাতা সবিতা শোভা পাইছে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি,
যজ্ঞলৈ আহিবলৈ বিচবা দেবতাসকলর পত্নীসকলক
যজ্ঞলৈ লৈ আহা । তুষ্টাক সোম পান করিবলৈ ওচবলৈ
লৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, আমাক বন্ধা করিবলৈ দেব-
পত্নী সকলক ইয়ালৈ লৈ আহা । হে অতি ডেকা
অগ্নি, হোম নিষ্পাদিকাক, ভাবতীক আক ববণীয়া
বাগ্বেদীক ইয়ালৈ লৈ আহা ॥ ১০ ॥ পাখী ছিড়িব
নোরাবা, মানুষর পালীকা দেবপত্নী সকলে আমাক
বন্ধা কবা আক মহৎ সুখ দিয়া, আমাৰ পিনে সুদৃষ্টি
নিৰ্দ্দেশ কবা ॥ ১১ ॥ এই যজ্ঞত আমাৰ স্বস্তিৰ কাৰণে
ইন্দ্রানী, বকনানী, আক আয়্যেয়ীক সোমপান করিবলৈ
ভক্তিরে আহবান করিছো ॥ ১২ ॥ মহৎ দায়া পৃথিবী
দেবতাই আমাৰ যজ্ঞ নিজ শুদ্ধ বসেবে ডিয়াই দিয়া
আক ভরণ পোষণেবে আমাক পূর্ণ কবা ॥ ১৩ ॥
দালোক আক ভুলোকৰ মাজৰ গচ্ছকসকলর দ্রব পদ
অন্তরীক্সলৈ বিপ্রসকল নিজ বলেবে গৈ ঘি'উৰ নিচিনা
সাব থকা পানী পান কবে (চেলেকে) ॥ ১৪ ॥ হে
পৃথিবী, আমাৰ সুখদায়ক, বহল, কণ্টক নোহোতা নিবাস
কবা স্থান আক আশ্রয় দিয়া ॥ ১৫ ॥ হে দেবতা সকল,
পৃথিবীক সাতোটা ঋত্বেবে য'ত বিষ্ণুরে অতিক্রম করিছিল
সেই ঠাইৰ পৰা আমাক বন্ধা কবা ॥ ১৬ ॥ বিষ্ণুরে
এই জগত তিনি খোজোবে অতিক্রম করিলে । ভেউৰ
ভবিব ধূলীত এই জগত স্তুকার গল ॥ ১৭ ॥ সকলো
জগতৰ বন্ধক কোনেও হিংসা করিব নোরাবা বিষ্ণুরে
ধৰ্ম বন্ধা করি এই জগত তিনি খোজোবে অতিক্রম
করিছিল ॥ ১৮ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) ভোমালোকে
বিষ্ণুর কর্মবিলাক চোৱা । বিষ্ণুর অজুগ্ৰহত সকলো
(অগ্নি-হোত্ৰ, ব্রত আদি) কর্ম পালন হয় । এওঁ
ইন্দ্রের উপযুক্ত সখা ॥ ১৯ ॥ সেই বিষ্ণুর পৰম পদ
বিদ্যাক সকলে আকাশত চক্ৰবে সমিব পক্ষ'পৰ্যন্ত দেখা
পাই ॥ ২০ ॥ সজাগ হৈ থকা মেধাবী বিশেষ স্নোভা
সকলে সেই বিষ্ণুর পৰম পদ সদায় প্রদীপ্ত কবে ॥ ২১ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ২৪ ।

ঋষি—কথব পুত্র মেধাতিথি । ছন্দ—১-১৮ গায়ত্ৰী ;

১৯ পুৰউষীক ; ২০/২২-২৪ অনুষ্টুপ ; ২১ ত্রিষ্টুপ ।
দেবতা—১ বায়ু ; ২/৩ ইন্দ্রবায়ু ; ৪-৬ মিত্রাবৰুণ ;
৭-৯ ইন্দ্রমকত ; ১০-১২ বিশ্বদেবা ; ১৩-১৫ পৃষা ;
১৬-২৩ আপ (পানী) ; ২৩ই—২৪ অগ্নি ।

হে বায়ু, এয়া চোকা (গাখীৰ, দৈ আদি) মিহ-
লোৱা সোমবস (উত্তৰ বেদীত) বধা হৈছে—তুমি
আহি পান কবা ॥ ১ ॥ আকাশ লজ্জা ইন্দ্র আক বায়ু,
দ্রয়োজন দেবতাকে আমি সোম পান করিবলৈ আহবান
করিছো ॥ ২ ॥ মেধাবী ঋত্বিক সকলে বন্ধনৰ কাৰণে
মনৰ দৰে বেগবন্ত সহস্র চকু থকা কর্মৰ পালক ইন্দ্র
আক বায়ুক আহবান করিছে ॥ ৩ ॥ যজ্ঞ স্থানত আবি-
ৰ্ভাব হোৱা শুদ্ধবলী, মিত্র আক বৰুণ দ্রয়োকে আমি
সোম পান করিবলৈ আহ্বান করিছো ॥ ৪ ॥ ঋত্বে
(নিয়মেৰে) যি ঋতক (যজ্ঞক) বৰ্জন কবে, যি ঋত
(যজ্ঞ) কপী জোতি প্রকাশ কবে, সেই মিত্র আক
বৰুণক মই আহ্বান করিছো ॥ ৫ ॥ বৰুণ আমাৰ পৰম
বন্ধক হওক, মিত্রইও আমাক সকলো বন্ধণেবে সহায়
কবা হওক । দুয়ো আমাক ধনী কৰক ॥ ৬ ॥ মকত
সকল যুক্ত ইন্দ্রক আমি সোম পান করিবলৈ আহ্বান
করিছো । মকত সকলেৰে সৈতে সোম পান করি ইন্দ্রতৃপ্ত
হওক ॥ ৭ ॥ হে দেবতা মকত সকল, ইন্দ্র যাৰ জোতা, ধন
দাতা পৃষা, সকলো দেবতাই আমাৰ আহবান শুনা ॥ ৮ ॥
হে দান শীল মকংগন, বলবান ইন্দ্রৰ সৈতে শত্রু বধ
কৰা । সেই দ্রবশয় শত্ৰুৱে আমাৰ ওপৰত প্রভুত্ব
নকৰক ॥ ৯ ॥ অতি উগ্র, পৃথিৱী পুত্র মকত দেবতা
সকলক আক সকলো দেবতাকে আমি সোম পান
করিবলৈ আহবান করিছো ॥ ১০ ॥ যেতিয়া ভাল
যজ্ঞ পাই তেতিয়া বিজয়ী সেনাৰ দৰে গৰ্বত ভুল্লগা
চিঞৰ মাৰি নেতা মকত সকল আহে ॥ ১১ ॥ দীপ্তিকৰ
বিজুলীমালাৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা মকংগনে আমাক
বন্ধা কৰক আক সুখী কৰক ॥ ১২ ॥ হে দীপ্তিমান,
গমনশীল পৃষা, পুত্ৰ হেৰালে যেনেকৈ মানুষে হাবিব
পৰা বিচাৰি আনে তেনেকৈ স্বৰ্গৰ পৰা বিচিত্র কুশ
যুক্ত স্বৰ্গৰ ধাবক সোম আমালৈ আনা ॥ ১৩ ॥ দীপ্তিশীল
পৃষাই ওহাত লুকাই থকাই থকা বিচিত্র কুশ যুক্ত
আক দীপ্তিমান সোমবস লাভ করিলে ॥ ১৪ ॥ আকৌ
(পুনঃ) সেই পৃষাই আমাৰ কাৰণে হস্ত ঋতুত ক্রমান্বে
সোম বস আনে যেনেকৈ যব খেতি করিবলৈ কৃষকে

বহুবি গৰুৰে হাল যায় ॥ ১৫ ॥ (আমাক) যজ্ঞকাৰী সকলক ভেৰ্ণবিলাকে যজ্ঞৰ বাটেদি মাতৃ সদৃশ পানী যোৱাই দিছে। সেই পানী যজ্ঞৰ বাটেদি আমাৰ হিতকাৰিনী বান্ধবী। গাইগৰক বিলাকৰ পাত (সেই পানীয়ে) মধুৰ (বস) গাখীৰ সজ্জাৰ কৰি দিছে ॥ ১৬ ॥ যি জলবালি সূৰ্য্যৰ ওচৰত আছে বা সূৰ্য্য যি জল-বালিৰ সৈতে আছে, সেই জলবালিয়ে আমাৰ যজ্ঞ প্ৰীতিকৰ কৰক ॥ ১৭ ॥ যি জল আমাৰ গৰু বিলাকে পান কৰে সেই জলদেবীক মই আহবান কৰোঁ। বৈ যোৱা নৈৰ পানী বিলাকক আমাৰ হব্য দান কৰা কৰ্ত্তব্য ॥ ১৮ ॥ জলৰ মাজত অমৃত থাকে, ঔষধ থাকে। সেই জলক স্তুতি কৰিবলৈ ঋত্বিক সকলে ধৰ কৰক ॥ ১৯ ॥ সোম দেবতাই মোক কৈছিল যে সকলো ঔষধ পানীত আছে। সৰ্ব্ব সুখকৰ অগ্নিও পানীত আছে ॥ ২০ ॥ হে জল, আমাৰ শৰীৰৰ কাৰণে বোগ নিবাৰক ঔষধেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰ। আমি যেন নিবোগী হৈ সদায় সূৰ্য্য দেখিবলৈ পাওঁ ॥ ২১ ॥ হে জল, মই অজ্ঞানত যি বেয়া কাম কৰিলোঁ, অথবা জানিও বেয়া কাম কৰিলোঁ বা সাধুজনক যি দ্ৰোহ কৰিলোঁ আৰু অভিশাপ কৰিলোঁ বা মিছা কথা কৈছিলোঁ সেই সকলো অপৰাধ মাৰ্জ্জনা কৰা ॥ ২২ ॥ হে জল, আজি দিনত মই পানীত নামি ভালকৈ ভিত্তিছোঁ। হে অগ্নি, তুমি জলত আছাঁ কাৰণে মোৰ গা ধোৱা অৱস্থালৈ আহিঁ মোক গৰম লগাই দিয়া ॥ ২৩ ॥ হে অগ্নি মোক ভেজাই কৰা; সন্তান-সন্ততি দিয়া, আয়ুস্মান কৰ। ইজুই ঋষি সকলৰে সৈতে মোৰ যজ্ঞানুষ্ঠান (হৈছে বুলি) জানক ॥ ২৪ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—অজিগৰ্ভৰ পুত্ৰ শুনঃশেপ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত;
৩-৫ গায়ত্ৰী। দেবতা—১ ক=প্ৰজাপতি;
২ অগ্নি; ৩-৫ সবিতা; ৫ ভগ বা সবিতা;
৬-১৫ বৰুণ।

(শুনঃশেপক যুগত বজাৰ লাচত কোন দেবতাৰ স্তুতি কৰিলে যুক্তি পাব? প্ৰজাপতিক স্তুতি কৰি

শুধিছে) অমৰ দেবতা সকলৰ মাজৰ কোন জন দেবতাৰ স্তুত নাম উচ্চাৰণ কৰিম? কোন দেবতাই এই মৰি-বলৈ ধৰা মোক এই মহতী পৃথিৱীত যুক্তি দান কৰিব? আৰু মই পিতৃ মাতৃক পুনৰ দেখিবলৈ পাম? ॥ ১ ॥ (প্ৰজাপতিয়ে অগ্নিক স্তুতি কৰিবলৈ কলে) অমৰ সকলৰ প্ৰথম দেবতাৰ অগ্নিৰ স্তুত নাম উচ্চাৰণ কৰিছোঁ। তেওঁ মোক মহতী পৃথিৱীত পুনৰ যুক্ত কৰিব আৰু মই যেন পিতৃ মাতৃক দেখিবলৈ পাওঁ ॥ ২ ॥ (অগ্নিয়ে সবিতাক স্তুতি কৰিবলৈ কলে) হে সদায় বজা কৰা দেবতা সবিতা, তুমি বৰণীয়া ধনৰ পৰাকী, তোমাৰ ওচৰত বৰণীয়া ধন কামনা কৰোঁ ॥ ৩ ॥ হে সবিতা দেবতা তুমি যি প্ৰশংসিত, অনিন্দিত, বিদ্যেবহীন, ভজনীয় ধন সদায় হাতত ধাৰণ কৰা, আমি তাকেই কামনা কৰোঁ ॥ ৪ ॥ হে সবিতা দেবতা তুমি ঐশ্বৰ্য্য সম্পন্ন ধন যুক্ত। তোমাৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হলে পূজ্য ধনৰ উৎকৰ্ষ কৰি ধনী ৰূপে প্ৰসিদ্ধ হব পাৰিম ॥ ৫ ॥ (সবিতাই কোৱাত বৰুণক স্তুতি কৰিছে) হে বৰুণ দেবতা, এই আকাশত উৰি ফুৰা চৰাইবোৰে তোমাৰ দৰে বলবান, পৰাক্ৰমী, আৰু ঋণ থকা হৰ পৰা নাই। খৰতৰ চকুৰ টীপ নমৰাকৈ যোৱা সোঁত থকা পানী আৰু বায়ুৱে তোমাৰ বেগ অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰে ॥ ৬ ॥ বিস্তৃত বল-যুক্ত বজা বৰুণে (আগ) ভৰি নাইকিয়া অন্তৰীক্ষত থাকি ভেজঃপুত্ৰৰে ওপৰত ধাৰণ কৰি থাকে। তাৰ বন্ধি তলমুখ হলেও মূল ওপৰলৈ থাকে। আমাৰ অন্তৰত সেই প্ৰাণ সমূহ দৈক নিহিত হওক ॥ ৭ ॥ বজা বৰুণে উদয় আৰু অন্ত হোৱা সুকলৰ বাট বহল কৰিলে। বাট নথকা অন্তৰীক্ষত ভৰি দিবলৈ বাট বান্ধি দিলে। তেওঁই মোৰ হৃদয়ৰ বিদাৰক শস্ত্ৰৰ ধ্বংসকাৰী হওক। (২য় অৰ্দ্ধ এনে-কৈও হব পাৰে—যুগত বজা ভৰিৰে চলিব নোৱাৰা মোৰ মাটিত ভৰি দিবলৈ বহন যোচন কৰিবলৈ উপায় কৰক) ॥ ৮ ॥ হে বজা বৰুণ, শত-সহস্ৰ বোগ নিবাৰক ঔষধ তোমাৰ আছে। আমাৰ প্ৰতি তোমাৰ স্নেহিত বহুত হওক। (আমাৰ অনিষ্টকাৰী) নিষ্কৃতিক পৰাস্থা কৰি অতি দূৰত বাধা। আমি কৰা পাপ যোৰৰ পৰা আমাক সোনকালে মুক্ত কৰা ॥ ৯ ॥ এই যে সপ্তৰি মণ্ডল ওপৰত নিহিত আছে আৰু বাতি দেখা যায় ই দিনত কৈল যায়? বজা বৰুণৰ কৰ্মবিলাক হিংসাহীন, চক্ৰই বাতি বিশেষকৈ পোহৰ কৰে ॥ ১০ ॥ হে বৰুণ দেবতা, (যুৰ্ম্ম-মৰিবলৈ ধৰা) মই স্তোত্ৰেৰে বন্দনা কৰি সেই আয়ুস বাহা কৰিছোঁ যি আয়ুস

বজ্জমান সকলে হবিৰ দ্বাৰা প্ৰাৰ্থনা কৰে। ইয়াত
ঋং নকৰি মোৰ প্ৰাৰ্থনালৈ কৰ্ণপাত কৰাঁ। হে বহুতৰ
জ্ঞতা বৰ্ণন দেবতা মোৰ পৰমায়ু ক্ৰীণ নকৰিবাঁ ॥ ১১ ॥
এই বৰ্ণনৰ বিষয় স্তোত্ৰ বিলাক মোক কৰ্ত্তব্য জনা
সকলে বাঢ়িয়ে দিনে গোৱাটহে। মোৰ বুদ্ধিয়েও এনে-
কৈয়ে প্ৰকাশ কৰিছে। মই যি বজা বৰ্ণক আহ্বান
কৰিছোঁ তেওঁ যেন বহুতৰ পৰা মুক্ত কৰি দিয়ে ॥ ১২ ॥
বহুতৰ বাবে আন তিনি দাল যুগ কাঠত বহুত গুণঃশেপে
অৰ্হিত্তৰ পুত্ৰ বৰ্ণক এট দৰে আহ্বান কৰিছিল যে
সেই বিধান, হিংসাত্মীন বজা বৰ্ণে পাশ মুক্ত কৰক
॥ ১৩ ॥ হে বৰ্ণন দেবতা, নমস্কাৰেবে আক পূজা হবোৰে
ভোমাৰ মাৰ নিয়াওঁ। হে অসুৰ (দেবতা), অনিষ্ট
দূৰ কৰা, গুৰু দীপ্যমান বৰ্ণন দেবতা, এই যজ্ঞত থাকি
মোৰ পাশ আঁতৰ কৰি দিয়া ॥ ১৪ ॥ হে বৰ্ণন দেবতা,
মোৰ যুৱৰ উত্তম পাশ ওপৰেদি খুলি দিয়া। মোৰ
ভৰিত লগোৱা অধম পাশ তলেদি খুলি দিয়া। মোৰ
নাড়িত দিয়া মধ্যম পাশ খুলি দিয়া। হে অৰ্হিত্তৰ
পুত্ৰ বৰ্ণন, ভোমাৰ ব্ৰত খণ্ডন নকৰি মই অপৰাধ
হীন হৈ থাকিম ॥ ১৫ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি—অজিগৰ্ত্তক পুত্ৰ গুণঃশেপ। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—বৰ্ণন।

যেনেকৈ মানুহে ভয় কৰে, তেনেকৈ ময়ো কেতিয়াবা
ভোমাৰ বিষয় দিনৌ ভুল কৰোঁ ॥ ১ ॥ অনাদৰকাৰী
আক হনন শীল হে মোক বধ নকৰিবাঁ। ঋং তুলি
লৈ আমাক ঋং নকৰিবাঁ ॥ ২ ॥ বখীয়ে যেনেকৈ শ্ৰান্ত
বোঁবাক ঘাঁহ বণ দি সন্তুষ্ট কৰে সেইদৰে মোৰ সুখৰ
কাৰণে ভোমাৰ মন সন্তুষ্টে সন্তোষ কৰিছোঁ। ॥ ৩ ॥
হে বৰ্ণন দেবতা, চৰায়ে যেনেকৈ নিজৰ বাহলৈ
ধৰকৈ গতি কৰে তেনেকৈ মোৰ ক্ৰোধহীন বুদ্ধি বিলাক
ধনবান জীৱন পাবলৈ ধৰকৈ গৈছে ॥ ৪ ॥ বলী, নাগ্নক,
আক বহু জনৰ দৰ্শক বৰ্ণন দেবতাক আমি সুখ লাভৰ
কাৰণে এই যজ্ঞলৈ কেতিয়া আনিব পাবিম? ॥ ৫ ॥
কৰ্ম অনুষ্ঠান কৰা হযা দাতা বজ্জমানৰ প্ৰতি সন্তোষ
হৈ তেওঁ বৰ্ণনে এয়া সাধাৰণ হবি গ্ৰহণ কৰিছে, অগ্ৰাহ্য
কৰা নাই। ৬ ॥ যি আকাশত উৰা চৰাইৰ বাট জানে,
আক সমুদ্ৰত বোৱা নাৱৰ গতিৰ বাট জানে (সেই

বৰ্ণনে মোক মুক্ত কৰক) ॥ ৭ ॥ যি জন ধূতভ্ৰত,
প্ৰজা উপোদক, যি বাবমাহ আক মলমাস জানে, ॥ ৮ ॥
যি বিস্তীৰ্ণ, দৰ্শনীয়া, আক বৃহৎ বায়ুৰ গতি জানে আক
যি দেবতা সকলৰ ওপৰত বাস কৰা কথা জানে, ॥ ৯ ॥
(সেই) ধূতভ্ৰত আক ভাল কামকৰা বৰ্ণন দেবতা
সকলৰ মাজত সাম্ৰাজ্য সিদ্ধিৰ কাৰণে বহিছে ॥ ১০ ॥
বৰ্ণনৰ দ্বাৰা যি বিলাক অদ্ভুত ঘটনা পূৰ্বত সম্পাদিত
হৈছিল আক আগলৈ হব সেই সকলো বিলাক জানী
সকলে দেখে ॥ ১১ ॥ সেই সুগুৰু অৰ্হিত্তৰ পুত্ৰ বৰ্ণনে
আমাক সদায় সুপথগামী কৰক আক আমুস বুদ্ধি
কৰক ॥ ১২ ॥ সোণৰ কবচ পিছি বৰ্ণনে ক্ৰুৰপুষ্ঠ
শৰীৰ ঢাকি ৰাখে। তাৰ পৰা সোণময় বস্ত্ৰ বিলাক
কেউফালে বিকিৰণ হয় ॥ ১৩ ॥ শত্ৰুবোৰে ভয় খাই
বৰ্ণনৰ প্ৰতি শত্ৰুতা ত্যাগ কৰে। প্ৰাণীক যাতনা
দিয়া বিলাকে বৰ্ণনক পীড়া কৰিব নোৱাৰে। পাণী
বিলাকে তেওঁৰ প্ৰতি পাণ আচৰণ কৰিব নোৱাৰে
॥ ১৪ ॥ বৰ্ণনে মানুহৰ পেট পূৰাবৰ কাৰণে যি অন্ন
সৃষ্টি কৰিছে, সি আমাৰ কাৰণে যথেষ্ট ॥ ১৫ ॥ বহুতে
দেখা বৰ্ণনলৈ, জাকৰ মাজলৈ যেনেকৈ লেঠেৰি
নিহিগাকৈ গক বিলাক যায়, সেই দৰে মোৰ বুদ্ধি
বিলাক অনবৰত বৰ্ণনৰ ফালে ঢাল খাইছে ॥ ১৬ ॥
হে বৰ্ণন, মোৰ মধুৰ হবি সম্পাদিত হৈছে। তুমি
সেই হবি খাই তৃপ্ত হোৱাঁ। মই জীৱিত হৈ পুনৰ
কথা বতৰা হম ॥ ১৭ ॥ সকলোৱে দেখা বৰ্ণনক মই
দেখিছোঁ। মাটিৰ ওপৰত তেওঁৰ বথ মই ভালকৈ
দেখিছোঁ। মোৰ জ্ঞতিও গ্ৰহণ কৰিছে ॥ ১৮ ॥ হে
বৰ্ণন, ভোমাৰ বৰ্ণন প্ৰাৰ্থী হৈ মই ভোমাৰ ফালে
জ্ঞতি কৰিছোঁ। মোৰ আহ্বান শুনা আক মোক সুখী
কৰাঁ ॥ ১৯ ॥ হে মেধাবী বৰ্ণন, ত্বালোকত আক
ত্বালোকত সকলোতে তুমি বিৰাজ কৰি আহাঁ। মোক
বন্ধা কৰিবলৈ মোৰ জ্ঞতি শুনা ॥ ২০ ॥ মই জীৱাই
থাকিবলৈ, হে বৰ্ণন, তুমি মোৰ যুৱত থকা উত্তম
পাশ মোচন কৰাঁ, মধ্যম পাশ মুক্ত কৰা আক
অধম পাশ মুক্ত কৰাঁ ॥ ২১ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—অজিগৰ্ত্তক পুত্ৰ গুণঃশেপ। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নি।

(বৰ্ণন দেবতাই কোৱা মতে গুণঃশেপে দৃষ্ট
সূক্তত অগ্নিক জ্ঞতি কৰিছে)।

হে যজ্ঞৰ যোগা, অন্নৰ পালক অগ্নি, নিজ ডেজেৰে
তুমি আজ্ঞাদিত হোৱাঁ। আৰু আমাৰ যজ্ঞ সম্পাদন
কৰাঁ ॥ ১ ॥ সদায় অতি ডেকা মাননীয় অগ্নি তুমি
হোৱা হৈ, দীপ্ত বাক্যেৰে স্তব হৈ আমাৰ যজ্ঞ সম্পন্ন
কৰাঁ ॥ ২ ॥ যেনেকৈ বন্ধুৱে প্ৰিয় বন্ধুক অথবা সখাই
সখাক সদায় (বন্ধু) দিয়ে সেইদৰে হে মাননীয় অগ্নি,
পিতৃ স্থানীয় তুমি পুত্ৰ স্থানীয় মোৰ অভীষ্ট সিদ্ধি
কৰাঁ ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, শত্ৰুক খাই পেলোৱা তোমাৰ
বন্ধু বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্থমাই, প্ৰজাপতি মনুৰ যজ্ঞত
যেনেকৈ বহিছিল তেনেকৈ এই যজ্ঞত কুশত বহক ॥ ৪ ॥
হে হোতা অগ্নি, তুমি আমাতকৈ আগতে উৎপন্ন। আমাৰ
যজ্ঞ আৰু বন্ধুত সিদ্ধি কৰিবলৈ তুমি হুই হৈ স্তুতিবাক্য
শুন। ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, যদিও সদায় চলি থকা বিবৃণ্ড
যজ্ঞত সকলো দেবতাকে আমি যজ্ঞন কৰোঁ, যজ্ঞত
দেবতাক দিয়া সেই হবি তোমাতেই দিয়া হয় ॥ ৬ ॥
হে প্ৰজাৰ পালক, হোতা, আনন্দময়, মাননীয় অগ্নি
(তুমি) আমাৰ প্ৰিয় দেবতা। আমিও ভাল অগ্নি
যুক্ত হৈ তোমাৰ প্ৰিয় হম ॥ ৭ ॥ শোভনীয় অগ্নি
যুক্ত দেবতা সকলে আমালৈ মানবীয় হবি ধাৰণ কৰিছে।
সেইবাবে আমিও ভাল অগ্নিযুক্ত হৈ তোমাক বাহা
কৰিছোঁ ॥ ৮ ॥ হে অমৰ অগ্নি, কৰ্ম্মানুষ্ঠান হোৱাৰ
পাচত আমি মৰণ ধৰ্ম্মাৰ সৈতে পৰম্পৰ প্ৰশংসা
বাক্যৰ প্ৰচাৰ হওক ॥ ৯ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি,
(আহবনীয়াদি) সকলো অগ্নিৰে যুক্ত হৈ তুমি আমাৰ
যজ্ঞ আৰু স্তব গ্ৰহণ কৰি আমাক অন্ন দান কৰাঁ
॥ ১০ ॥

২৭ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আৰু ছন্দ ২৫ সূক্তৰ দৰে। ১৩ ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—অগ্নি।

যজ্ঞৰ সন্মত ৰূপ তুমি অগ্নিক স্তুতিৰে বন্দনা
কৰিবলৈ প্ৰস্তুত হৈছে। নেজৰ নোম থকা ঘোঁৰাৰ
দৰে (যেনেকৈ নেজেৰে ঘোঁৰাই বাখি খেদায়—
ডেনেকৈ) তুমি বিখিনি খেদোৱাঁ ॥ ১ ॥ হে বলৰ
পুত্ৰ মহৎ গমনৰ অগ্নি, আমাৰ সুসেব্য হোৱা,
আমাৰ কাৰুণ্য হোৱাঁ ॥ ২ ॥ হে ব্যাপ্ত হৈ যোৱা
অগ্নি, তুমি দুবৈৰ আৰু ওচৰৰ ঠাইৰ পাণাচাৰী মানুহৰ

পৰা সদায় আমাক বন্ধা কৰিব। ॥ ৩ ॥

হে অগ্নি, তুমি আমাৰ সমুখত হোৱা হবি দানৰ
(যজ্ঞৰ) আৰু নতুন গায়ত্ৰী ছন্দৰে গোৱা স্তোত্ৰৰ
কথা দেবতা সকলৰ আগত কোৱাঁ ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি,
আমালোকক দ্যালোকৰ পৰম অন্ন অভবীক্ষৰ মধ্যম
অন্ন আৰু ভুলোকৰ ওচৰত থকা ধন দিয়। ॥ ৫ ॥
হে চিত্ৰভানু, যেনেকৈ নৈয়ে পাবৰ ওচৰৰ উদ্গিমালা
সৃষ্টি কৰে তেনেকৈ তুমি হবি দাতাক সদ্য কৰ্ম্মফল
বিধান কৰি (বিশিষ্ট ধন পোৱাই দিয়।) ॥ ৬ ॥
হে অগ্নি, তুমি যুদ্ধত যি মৰ্ত্তাক বন্ধা কৰাঁ আৰু যি
পুৰুষক যুদ্ধলৈ পথিওৱা, তেওঁ সদায় অন্ন লাভ কৰিবলৈ
সমৰ্থ হয় ৭ ॥ হে শত্ৰুজয়ী অগ্নি, তোমাৰ ভক্তক কোনো
আক্ৰমণ কৰোঁতা নাই, কাৰণ তেওঁৰ বিখ্যাত বল
আছে ॥ ৮ ॥ অগ্নি সকলো মানুহৰ পূজ্য। তেওঁ অস্থ-
বলেৰে আমাক যুদ্ধত জয়ী কৰক। মেধাবী (ঋত্বিক)
সকলৰ স্তবত সন্তুষ্ট হৈ তেওঁ (এই যজ্ঞৰ) ফল দাঙা
হওক ॥ ৯ ॥ স্তুতিৰ বাৰা জাগৃত হোৱা হে অগ্নি, বেলেগ
বেলেগ যজ্ঞমানক (অনুগ্ৰহ কৰিবলৈ আৰু) যজ্ঞ সিদ্ধ
কৰিবলৈ তুমি যজ্ঞত প্ৰবেশ কৰাঁ। তুমি ৰজা বুলি
তোমাক উচিত স্তব কৰে ॥ ১০ ॥ অগ্নি মহৎ, জ্যোত
কৰিব নোৱাৰা, বহুত দীপ্তি যুক্ত আৰু ধুমকেতু (ঘোঁৰা
নিচাল যাব)। সেই অগ্নি আমাৰ যজ্ঞত অগ্নিৰে প্ৰসন্ন
হওক ॥ ১১ ॥ যেনেকৈ ধনী ৰজাট (বন্দিত স্তুতি শুনে)
সেইদৰে প্ৰজাৰ পালক, দেবতাৰ হোতা, দেবতাৰ
জ্ঞাপক বৃহৎভানু অগ্নিয়ে আমাৰ স্তোত্ৰ শুনক ॥ ১২ ॥
(শুণঃশেপে অগ্নিৰ অনুমতিত বিশ্বদেব সকলক স্তুতি
কৰিছে) মই মহৎ দেবতাসকলক নমস্কাৰ কৰিছোঁ। মই
শিশু দেবতা সকলক নমস্কাৰ কৰিছোঁ। মই ডেকা দেবতা
সকলক নমস্কাৰ কৰিছোঁ। মই বুঢ়া দেবতা সকলক
নমস্কাৰ কৰিছোঁ। যদি মই কেতিয়াবা ধন বন্ধাদি পাবলৈ
সমৰ্থ হওঁ তেতিয়া নিশ্চয় দেবতা সকলক যজ্ঞন কৰিম।
হে দেবতা সকল মই যেন জ্যোত দেবতাৰ স্তোত্ৰ ভ্যাগ
নকৰোঁ ॥ ১৩ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ২।

ঋষি—অজিগৰ্ভৰ পুত্ৰ শুণঃশেপ। ছন্দ—১-৬
অম্বুষ্ঠ, ৭-৯ গায়ত্ৰী। দেবতা ১-৪ ইন্দ্ৰ, ৫-৬

উল্খল (উড়াল), ৭-৮ উল্খল আৰু মুখল (উড়াল আৰু উড়াল মাৰি=খুন্দা মাৰি,) ৯ হৰিশ্চন্দ্ৰ, চৰ্ম্ম বা সোম।

হে ইন্দ্ৰ, যি যজ্ঞকৰ্ম্মত সোম চেপিবলৈ গুৰি শকত শিল ভোলা হয় সেই উড়ালত চেপা সোমাবস নিজৰ বুলি পান কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যি যজ্ঞত উক দুটাৰ দৰে সোম চেপা শিল দুটা মেল খায় সেই..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যি যজ্ঞত পত্নীয়ে যজ্ঞস্থানত প্ৰবেশ আৰু বহিৰ্গমন শিকা কৰে সেই..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যোঁৱাৰ লেকামৰ দৰে টান বচিৰে যি যজ্ঞত মন্থন কৰা শিল দুটা বন্ধা হয় সেই যজ্ঞত ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে উল্খল, যদিও ভোমাক ঘৰে ঘৰে ব্যৱহাৰ কৰে তথাপি এই যজ্ঞত তুমি যুদ্ধ জয় কৰা বজাৰ জয়চোলাৰ দৰে ডাঙৰ শব্দ কৰাঁ ॥ ৫ ॥ হে বৃক্ষ, (উল্খলকপ) ভোমাব মুখত তীব্ৰ শিলৰ খুন্দাত বায়ু বলিছে। হে উল্খল, ইন্দ্ৰৰ পাণৰ কাৰণে সোমবস খুন্দা (হে উল্খলমুখল দুটা) ভোমালোকে যজ্ঞ কৰাত বহুত জয় দিয়া। যেনেকৈ ইন্দ্ৰৰ যোঁৱা দুটাই মাহ চোৱাৰ সেইদৰে ভোমালোকে ডাঙৰ শব্দ কৰি পুনঃ পুনঃ বঃ কৰাঁ ॥ ৭ ॥ হে (বন্স্পতি) কাঠ দুডাল, সুদৰ্শন চেপা যন্ত্ৰৰে আজি ইন্দ্ৰৰ কাৰণে সূৰ্য্যৰ সোমবস উলিওৱা ॥ ৮ ॥ (হে ঋত্বিক) সোম চেপা (শিল) দুফালৰ পৰা বাক্তি থকা (নেচেপা) সোম ধিনি আনি গাড়ীৰ ওপৰত থোৱা। চেপা ধিনি চাকনিত থোৱা ॥ ৯ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—অজিগৰ্ভৰ পুত্ৰ শুণঃশেপ। ছন্দ—পংক্তি। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

(বিশ্বদেব সকলে আজ্ঞা কৰাত ৭৩ টা ঋকেৰে (২৯ সূক্ত আৰু ৩০ সূক্তৰ ১৬ টা) ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিছে) হে সত্যবাদী সোমপান কৰা ইন্দ্ৰ, যদিও আমি প্ৰাণসোমৰ যোগ্য নহওঁ তথাপি হে বহুত ধনশালী দেবতা ইন্দ্ৰ, আমাৰ অযোগ্যতা মন নকৰি আমাক হেজাৰ হেজাৰ ধনীয়া গাইনক আৰু যোঁৱা দিয়া ॥ ১ ॥ হে ঋত্বিক, ধনীয়া মুখৰ, স্নগ্ধৰ পালক ইন্দ্ৰ, ভোমাব

অনুগ্ৰহ কাম সদায় আছে। হে বহুত..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ যি দুটা সমদূত দেখা-দেখি হৈ একেলগে থাকে সিহঁতক গুৱাৰ দিয়া। মোহত অচেতন হওক। হে বহুত..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে বলী ইন্দ্ৰ, আমি নেদেখা অমিত্ৰ বিলাকক নিদ্ৰামগ্ন কৰা। হে বীৰ, গমনশীল বন্ধু বিলাকক জাগ্ৰত কৰি ৰাখাঁ। হে বহুত ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যি শত্ৰুৱে পাণৰ দৰে গুনিবলৈ বেয়া (কৰ্কশ) মাত মাতে সেইবিলাক নাইকিয়া কৰা। হে বহুত..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ প্ৰতিকূল বায়ু কুটিল গতিৰে গৈ হাবিভকৈও দূৰলৈ আঁতৰক। হে বহুত..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ (হে ইন্দ্ৰ) আমাৰ আক্ৰোহকাৰী সকলো মানুহক আৰু হিংসা কৰা সকলো শত্ৰুক নাশ কৰা। হে বহুত..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

৩০ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি—অজিগৰ্ভৰ পুত্ৰ শুণঃশেপ। ছন্দ—গায়ত্ৰী, ১১ পাদ নিচুং, ১৬ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা ১-১৬ ইন্দ্ৰ, ১৭-১৯ অশ্বিনী দুজন, ২০-২২ উষা।

(হে ঋত্বিক সকল) অন্নকামী মানুহে যেনেকৈ (=নাদৰ নিচিনা পাত্ৰত) পানী ভৰাই, সেই দৰে অন্নকামী আমি শত্ৰুকুঁ, বৃহৎ ইন্দ্ৰ দেবতাক সোমবসেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰো ॥ ১ ॥ যেনেকৈ পানী নিজেই দ ঠাইলৈ যায় বিস্তৃত (দৈ আদিৰ লগত) মিহলোৱা সহস্ৰ (কলহ) সোমবসৰ ওচৰলৈ ইন্দ্ৰ আহক ॥ ২ ॥ এই সোমবস বলবান ইন্দ্ৰৰ হৰ্ষৰ কাৰণে একত্ৰিত হৈ সমুদ্ৰৰ মাজত পানী ব্যাপ্ত হৈ থকা দৰে ইন্দ্ৰৰ পেট (ইয়াৰে) পূৰ্ণ হৈ থাকে ॥ ৩ ॥ এয়া সোমবস (হে ইন্দ্ৰ) ভোমাব কাৰণে বখা হৈছে। পাব চৰায়ে যেনেকৈ গৰ্ভধাৰিণী পাৰজনীক গ্ৰহণ কৰে সেই দৰে তুমি ইয়াক সন্ততাবে সৈতে গ্ৰহণ কৰা (আৰু আমাৰ স্তুতি শুনা) ॥ ৪ ॥ হে ধনপতি, ভোক্ত্ৰেৰে ভজন কৰা বীৰ ইন্দ্ৰ, বেতিয়া আমাৰ স্তব এনে হয় ভেতিয়া ডোমাবৰ বিড়্ৰুতি প্ৰিয় আৰু সন্তা হওক ॥ ৫ ॥ হে শত্ৰুকুঁ, এই সংগ্ৰামত আমাক বন্ধা কৰিবলৈ উৎসুক হোৱা। অন্য কাৰ্য্যৰ বিষয় (তুমি আৰু আমি) লগ হৈ বিজুত বিচাৰ কৰি ॥ ৬ ॥ সকলো কামৰ আবৃত্ত আৰু সকলো কৰ্ম্মৰ অধিক সংগ্ৰামত অতি বলী ইন্দ্ৰক আমি সন্মান

দৰে আহ্বান কৰে। ৭ ॥ যদি ইল্লই আমাৰ এই আহ্বান শুনে তেনেহলে তেওঁ সহস্ৰ পালন আৰু বহুত অন্নৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ অৱশ্য আহিব ॥ ৮ ॥ পুৰণি (স্বৰ্গৰূপ) ঠাইৰ পৰা বহুত যজ্ঞমানৰ ওচৰলৈ অহা পুৰুষ ইল্লক অনুক্ৰমে আহ্বান কৰিছে।—যাক পুৰণি কালত আমাৰ পিতৃয়ে আহ্বান কৰিছিল ॥ ৯ ॥ হে সৰ্ববৰণীয়া, পুৰুষত, প্ৰিয় সখা, নিবাসৰ চেতু ইল্ল, শোভা সকলৰ অনুগ্ৰহৰ কাৰণে আমি তোমাক আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ১০ ॥ হে সোমপান কৰা বজ্জধাৰী ইল্ল, সোম পানী আমিও তোমাৰ সখা। দীঘল নাকৰ গাইগক বিলাক তোমাৰ কৃপাত সমৃদ্ধ হওক ॥ ১১ ॥ হে সোম-পানী, বজ্জধাৰী, (আমাৰ) প্ৰিয় সখা ইল্ল, আমি অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে তোমাৰ অনুগ্ৰহ বিচাৰিছোঁ। (তোমাৰ প্ৰসাদত) আমাৰ অভীষ্ট সিদ্ধি হওক ॥ ১২ ॥ অন্নবস্ত্ৰ আমি যি (গৰুৰ পৰা) আনন্দ কৰোঁ, যুদ্ধত ইল্ল হৰ্ষিত হলে আমি সেই গৰু বিলাকেৰে গাখীৰ আদিৰে) সৈতে বহুত বল যুদ্ধ হয় ॥ ১৩ ॥ হে সাহসী ইল্ল, যেনেকৈ বথৰ চক্ৰই অক্ষডালক পুনঃ পুনঃ ঘূৰাই আনে, সেই দৰেই তোমাৰ দৰে দেবতাই আমাৰ প্ৰাৰ্থনাত তুষ্ট হৈ শোভা সকলৰ অভীষ্ট আনি দিয়ে ॥ ১৪ ॥ হে শতক্ৰতু ইল্ল, যেনেকৈ বথৰ গতিয়ে অক্ষক ঘূৰাই আনে, সেই দৰে তুমি শোভা সকলৰ কাম্য ধন কামনা অনুসাৰে অৰ্পন কৰা ॥ ১৫ ॥ যি ঘোৰা দুটাৰে সৈতে ইল্লই সদায় শত্ৰুৰ ধন জয় কৰে, সেই ঘোৰা কেইটাই ঘাঁহ খোৱাৰ অন্তত তৃপ্তিৰে ওঠৰ শব্দ কৰে, যুধৰ হাঁহিৰে নাক বজাই উশাহ লয়। কৰ্ম্মী আৰু দানী ইল্লই সেই (ঘোৰাই টনা) সোণৰ বথ আমাক ভোগ কৰিবলৈ দিছে ॥ ১৬ ॥ (ইল্লৰ আজ্ঞাত গুণঃশেপে, অগ্নিনী হৃজনক, স্তুতি কৰিছে) হে অগ্নিনী হৃজন, বহুত ঘোৰাৰে পথিওৱা বহুত অন্নৰে সৈতে এই যজ্ঞলৈ আহা। হে দম্ভা হৃজন, আমাৰ ঘৰ গাইগক আৰু সোণেৰে পূৰ্ণ হওক ॥ ১৭ ॥ হে দম্ভা, অগ্নিনী হৃজন, তোমালোক দুয়োৰে বাবে স্ৰেষ্ঠ বথ যোজনা কৰা হৈছে। সেই বথ অমৰণ, অপ্ৰতিহত গতিৰ আৰু অন্তৰীকচাৰী ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, তোমালোকৰ বথৰ এটা চকৰি বিনাশ নোহোৱা পৰ্কটৰ টিঙত থৈছা। আৰু ইটো চকৰি আকাশৰ কেউফালে ঘূৰিছে ॥ ১৯ ॥ (অগ্নিনী হৃজনে আজ্ঞা) দিলত গুণঃশেপে উষাক স্তুতি কৰিছে আৰু বহন যুদ্ধ হৈছে) হে স্তুতিপ্ৰিয়, যবগহীণা উষা দেৱী, কোন

মানুহে তোমাক যথোচিত ভোগ দিয়াত সমৰ্থ হয়? হে বিভাৱৰী, তুমি কোন পুৰুষক পাবা? ২০ ॥ হে ব্যাপ্ত, বিচিত্ৰবৰ্ণা, দীপ্যমানা উষা, আমি ওচৰ বা দূৰৈৰ পৰা তোমাৰ মহিমা বুজিবলৈ অসমৰ্থ ২১ ॥ হে উষা দেৱী, তুমি দ্বা দেবতাৰ পুত্ৰী। আমাৰ যজ্ঞলৈ অন্নৰে সৈতে সোনকালে আহাঁ আৰু আমাক ধন দিয়। ২২ ॥

৩১ সূক্ত—খ ১৮।

অগ্নি—অজিৱসৰ পুত্ৰ হিবণ্যস্তুপ। ছন্দ জগতী, ৮। ১৬। ১৮ ত্ৰিষ্ঠুভ। দেবতা-অগ্নি।

হে অগ্নি, তুমি প্ৰথমে অজিৱস সকলৰ আদি অগ্নি হৈছিল। দেবতা হৈ দেবতা সকলৰ মঙ্গল দায়ক সখা হৈছিল। আৰু তোমাৰ শুভ কৰ্ম্মত মেধাৱী, কৰ্ম্মজ, উজ্জল অন্ন ধাৰী মকত সকলক জন্ম দিছিল। ২ ॥ অজিৱস অগ্নি সকলৰ মাজত অতি অজিৱা হৈ মেধাৱী দেবতা অগ্নি তুমি সকলো মানুহৰ উপকাৰৰ কাৰণে বহুবিধ ৰূপ ধৰা। দেবতাৰ যজ্ঞ বিলাকৰ শোভাকাৰী, মেধাবান, হৃজনী মাকৰ তুমি মানুহৰ কল্যাণৰ কাৰণে বহুত ৰূপে (সকলো ঠাইতে) শুই থাক। ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি বায়ুৰ অগ্ৰবৰ্ত্তী। ভাল কাম কৰিবলৈ আকাঙক্ষাত থকা পৰিচয়াবত যজ্ঞমানৰ ওচৰত উপস্থিত হোৱা। তোমাৰ সামৰ্থ্য দেখি আকাশ আৰু পৃথিৱী কঁপি উঠে ॥ হোতা ৰূপে বৰণ হৈ যজ্ঞ ভাব বহন কৰা। হে নিবাস কৰাওতা, তুমি পূজা দেৱতা সকলৰ যজ্ঞ সম্পন্ন কৰা ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি যনুক দালোকৰ কথা কৈছিল। বজা পুৰণেৰে তোমাক ভাল পৰিচৰ্যা কৰাত তুমি তেওঁক সুকল দিছিল। যেতিয়া তোমাক পিতৃ অৱনীত যনুন বেগাই কবিলে, উপন্ন হোৱাত তেতিয়াই তোমাক প্ৰথমে (যজ্ঞবেদীৰ) পূব কালে (আহবনীয়া অগ্নি ৰূপেৰে) স্থাপিত কৰিলে আৰু পাচত পশ্চিম কালে (গাইগদ্য অগ্নিৰূপে) স্থাপিত কৰিলে ৫ ॥ হে অভীষ্টবৰী, পুষ্টি বৰ্দ্ধক অগ্নি, যেতিয়া যজ্ঞমানে ক্ৰচ্ তুলি লয় তেতিয়া তুমি ত্বনিৰ লগীয়া মন্ত্ৰেৰে ক্ৰতিমধুৰ ঘোৰা। যি যজ্ঞমানে বৰইকাৰ যজ্ঞ উচ্চাৰণ কৰি আহতি দিব আনে, তুমি প্ৰথমে তেওঁক আৰু পাচত তেওঁৰ অনুকূল জ্ঞান বিলাকক

পূৰ্বকৃত কৰা ॥ ৫ ॥ হে বিশিষ্ট জ্ঞান যুক্ত অগ্নি, তুমি
সংমার্গ ভ্ৰষ্ট মানুহক উদ্ধাৰ কৰি সংকৰ্মৰ মোগ্য কৰা ॥
কেউকালে যুদ্ধ ব্যাপ্ত হলে তুমি (ভোমাব ভক্তক)
অলপ সংখ্যক সৈন্যেৰে সহস্র বয়সস্থ সৈন্যকো পৰাজিত
কৰোৱা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, তুমি ভোমাব সেৱক মানুহক
দিনে দিনে অন্নৰ কাৰণে উত্তম অন্নৰ পদত স্থান দিয়া ॥
যি অভিজ্ঞ যজ্ঞমানে উভয় দেৱতা আঁক মানুহৰ জন্ম
লাভ কৰিবৰ অৰ্থে অতি তৃষ্ণা কৰে তাক তুমি বহুত
মুখ আঁক অন্ন দিয়া ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, আমি ধন পাবলৈ
শুব কৰো ॥ তুমি আমাক যশস্বী আঁক যজ্ঞ কৰোতা
পুত্ৰ দিয়া ॥ বেচিকৈ অন্ন আঁক যোগ্য পুত্ৰ পালে
যজ্ঞ দান আদি কৰ্ম বৃদ্ধি হব ॥ হে দাৰা—পৃথিৱীৰ
দেবতা, অন্য দেবতাৰে সৈতে আমাক বক্ষা কৰা ॥ ৮ ॥
হে দোষহীন অগ্নি, দেবতা সকলৰ মাজত তুমি জাগৃত
দেবতা ॥ তুমি পিতৃ-মাতৃ স্বৰূপ দাৰা পৃথিৱীৰ মাজত
থাকি আমাক পুত্ৰ দি অনুগ্ৰহ কৰা ॥ হে কল্যাণ-
কাৰী অগ্নি, যজ্ঞকৰ্ত্তাৰ প্ৰতি তুমি সুপ্ৰসন্ন হোৱা ॥
তুমি যজ্ঞমানৰ কাৰণে ধন (ধান বোৱা দৰে) বৈ
দিছা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি আমাৰ প্ৰতি সুমতি যুক্ত ॥
তুমি পিতৃ তুল্য আঁক আয়ুস দাভা ॥ আমি ভোমাব
প্ৰিয় বন্ধু ॥ তুমি হিংসাহীন, সুপুৰুষ, কৰ্মৰ পালক,
আঁক শত-সহস্ৰ ধনৰ অধিপতি ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, পুৰণি
কালত ভোমাক দেবতা সকলে নহৰ বজাৰ মানুহকপী
সেনাপতি পাতিছিল আঁক মনুৰ জীয়েক ইলাক কৰ্মৰ
উপদেশিকা কৰিছিল ॥ যেতিয়া মোৰ পিতা অগ্নিবস
জীৱিত আছিল তেতিয়া তেওঁৰ পিতাৰ পুত্ৰ ৰূপে তুমি
আছিলো (অৰ্থাৎ তুমি মোৰ খুৰাদেউ) ॥ ১১ ॥ হে
বন্দনীয় অগ্নি, ভোমাব প্ৰসাদত আমি ধনবান ॥
ভোমাব পালন কৰিব পৰা শক্তিৰ দ্বাৰা আমাক
আঁক আমাৰ পুত্ৰ সকলৰ দেহ বক্ষা কৰিবা ॥ আমাৰ
নাতি বিলাকে ভোমাব কৰ্মত চকুৰ টিপ নমবাকৈ
নিযুক্ত আছে ॥ সদায় তুমি সিঁহতৰ গাই গক বিলাক
বক্ষা কৰিবা ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞমানৰ পালক তুমি
যজ্ঞৰ বিধি নিগূঢ়াৰলৈ চকুৰ (= চাৰিচকুৱা) ৰূপে
ওচৰত দীপ্যমান ॥ অহিংসক আঁক পৰিপোষক তুমি
হৰা দাভা যজ্ঞমানৰ স্ততি-মন্ত্ৰ সহস্ৰয়েৰে গ্ৰহণ কৰা
॥ ১৩ ॥ হে অগ্নি, বহুত শুব কৰা ঋত্বিক, যি স্পৃহনীয়
ধন আছে সেই ধন পাওক, এইটো তুমি কামনা কৰা ॥
জানী সকলে কয় যে তুমি স্বৰ্গল যজ্ঞমানৰ সুপ্ৰসন্ন
পিভৃত্য ॥ অতি অভিজ্ঞ তুমি যজ্ঞমানক শাসন কৰা

আঁক পূৰ্ব (আদি) দিক্ নিৰ্ণয় কৰি দিয়া ॥ ১৪ ॥
হে অগ্নি, যি যজ্ঞমানে তেওঁৰ ঋত্বিক সকলক উচিত
দক্ষিণা দিয়ে তেওঁক তুমি হিহ্নহীন কৰচৰ দৰে (যুদ্ধত)
বক্ষা কৰা ॥ যি যজ্ঞমানে নিজ ঘৰত সুবাহু অয়েৰে
অতিথি সংকাৰ কৰি পশু বলি যুক্ত যজ্ঞ কৰে সি স্বৰ্গৰ
উপমা হয় (= স্বৰ্গ লাভ কৰা দৃষ্টান্তৰ দৰে হয়) ॥ ১৫ ॥
হে অগ্নি, এই হিসাবক (ব্ৰত লোপকাৰী) আমাৰ
ভ্ৰটি মাজনা কৰা ॥ ভোমাব অগ্নি হোৱাদি সেৱা
পৰিত্যাগ কৰি দূৰ দেশলৈ বাট বুলি গলো (তাকো
ক্ষমা কৰিবা) ॥ সোম যজ্ঞ কৰা সকলৰ তুমি সহজ
লভা বন্ধু, পিতৃতুল্য প্ৰসন্ন মতি আঁক কৰ্ম নিৰ্বাহক ॥
ভেওঁলোকৰ তুমি পথ পদৰ্শক ॥ ১৬ ॥ হে ততি
অগ্নিব অগ্নি, তুমি হৰি লবলৈ মনু, যযাতি, অগ্নিৰা
আঁক পূৰ্ব পুৰুষৰ যজ্ঞৰ অগ্ৰবৰ্তী হে অহা দৰে দেবতা
সকলক লৈ আহা, কুশত বহুৱাই দিয়া, প্ৰিয় যজ্ঞীয়
হৰি দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, এই ব্ৰহ্ম-স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা
তুমি বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হোৱা ॥ আমাৰ জ্ঞান বা শক্তিৰ দ্বাৰা
যি এই স্তোত্ৰ কৰা হৈছে, তাৰে আমাক ধন যুক্ত
কৰা আঁক অন্নযুক্ত সুবৃদ্ধি দান কৰা ॥ ১৮ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অগ্নিবসৰ পুত্ৰ হিৰণ্যক্ৰুপ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ ।
দেৱতা—ইন্দ্ৰ ।

বজ্জখাৰী ইন্দ্ৰই প্ৰথম বিবিলাক বীৰ্য্যবান কাম কৰি-
ছিল, সেই বিলাক বৰ্ণনা কৰিছো (স্তন্য) ॥ তেওঁ
অহিক (মেঘক) বধ কৰিছিল ॥ পাচত ষাটিত পানী
বিলাক পেলাই দিছিল ॥ পৰ্বতৰ পৰা বৈ বোৱা নৈ-
বোৰ খান্দি বোৱাই দিছিল ॥ ১ ॥ ইন্দ্ৰই পৰ্বতত
আজ্ঞা লৈ থকা অহিক বধ কৰিছিল ॥ এই ইন্দ্ৰৰ
কাৰণে তুমিই শব্দকাৰী, দূৰৈত পেলাব পৰা বজ্জ নিৰ্মাণ
কৰিলে ॥ (সেই বজ্জৰ দ্বাৰা ইন্দ্ৰই) মেঘ কালি পানী
বিলাক ষাটিত পেলাই (নলীত) সোঁত বোৱাই সমুদ্ৰলৈ
গতি কৰালে— যেনেকৈ গক বিলাকে হেৰেজিয়াই
পোৱালীৰ ওচৰলৈ যায় ॥ ২ ॥ যযাতিৰ দৰে ইন্দ্ৰই সোমবস
বিচাৰিছিল আঁক ত্ৰিকৰু (জোতি, সৌৰ আঁক আয়ু)
বজ্জত চেপা সোমবস পান কৰিছিল ॥ মথবান ইন্দ্ৰই
সায়ক (খড়গ) বজ্জ লৈ তাৰে অহি বিলাকৰ মাজত

প্রথম উপপত্তি হোৱাটোক বধ কৰে ॥ ৩ ॥ আৰু হে
ইন্দ্ৰ, যেতিয়া তুমি প্রথম জন্ম হোৱা অহিক নিহত
কৰিছিলি। তেতিয়া মায়াবী অসুৰৰ মায়া সমূলে বিনাশ
কৰিলি। পাচত সূৰ্য্যক ঢাকি বধা মেঘ বিলাক ওচাই
উষাক আকাশত প্রকাশিত কৰিলি। তেতিয়া সূৰ্য্যৰ
কোনো শক্তি নেথাকিল ॥ ৪ ॥ এই ইন্দ্ৰই আবৰণ-
কাৰী অন্ধকাৰ ৰূপে বৃত্তাসুৰক প্রলয়কাৰী মহাবল্লেবে
বাহু দিতি বিনাশ কৰিছিল। কুঠাৰেবে কটা গছৰ
ডালৰ দৰে আহি পৃথিবীত পৰি থাকিল ॥ ৫ ॥ দুৰ্দ্ধম
বৃত্তাসুৰে নিজৰ সমান ৰোদ্ধা নাই বুলি ভাবি মহাবীৰ,
বহু বিনাশী, শক্তি বিজয়ী ইন্দ্ৰক বৃদ্ধলৈ আহ্বান কৰিছিল,
(কিন্তু) বন্ধা নেপালে। ইন্দ্ৰৰ শক্তি মৰি নদীত পৰিলত
নৈৰ পাৰ (আৰু জিল বিলাক) চূৰ্ণীকৃত হল ॥ ৬ ॥
বজ্ৰৰ আঘাতত হাড়-ভৰি মাইকিয়া হৈও বৃদ্ধই ইন্দ্ৰৰ
লগত বৃজিবলৈ বিচাৰিলে। পৰ্ব্বতৰ মাক ঠাইত ভঙা
দৰে ইন্দ্ৰই বৃদ্ধৰ নোদোকা কান্ধত বজ্ৰ মাৰিলে।
যেনেকৈ লিঙ্গ ছিন্ন মানুহে পুৰুষত দেখুৱাবলৈ বিচাবে,
সেই দৰে ইন্দ্ৰৰ লগত ফেৰ মাৰি গান্ধত বিকৃত হৈ
মাটিত পৰি বল ॥ ৭ ॥ যেনেকৈ বৰষুণ দিলে
পানীয়ে নদীৰ পাৰ ভাঙি বৈ যায়, তেনেকৈ
মনোহৰ পানী মাটিত পৰি থকা বৃদ্ধৰ গাৰ ওপৰেদি
বাগৰি গল। বৃদ্ধ জীয়াই থাকোঁতে যি মেঘত থকা
পানীবিলাক আবদ্ধ হৈ আছিল, এতিয়া সেই পানীৰ
ভৰিৰ ভলভ শুই আছে ॥ ৮ ॥ বৃদ্ধৰ মাক দনু মৰ্ম্মাহত
হৈ মৃত পুত্ৰৰ ওপৰত বৈকা হৈ পৰিল। তেতিয়া ভলভ
(বৃদ্ধৰ গাত) ইন্দ্ৰৰ বজ্ৰ মাৰিলত মাক ওপৰত আৰু
পুত্ৰক ভলভ থাকিল। যেনেকৈ ভাল মাই গৰু
পোৱালীৰে সৈতে শুই থাকে সেই দৰে মাক (দনু)
আৰু বৃদ্ধ মৰি শুই থাকিল ॥ ৯ ॥ দ্বিতিয়ন, বিজ্ঞান-
হীন, পানীত পেলোৱা, নাম নাইকিয়া কাঠ এডালৰ
নিচিনাকৈ বৃদ্ধৰ গাৰ ওপৰেদি পানী বেগেৰে বৈ গল।
ইন্দ্ৰৰ শক্তি বৃত্তাসুৰে চিৰ নিদ্রাত নিমগ্ন বৈছে ॥ ১০ ॥
পানী অসুৰে যেনেকৈ গাইগৰু বিলাক গছৰত লুকাই
বাৰিছিল সেইদৰে বৃদ্ধৰ পত্নী বিলাক পানী যোৱা বাট
বন্ধ কৰি বধা দৰে অহিৰে লুকাই থৈছিল। ইন্দ্ৰই বৃদ্ধক
বধ কৰি সেই দুৱাৰ মুকলি কৰি দিলে ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
সকলো অস্ত্ৰত পাৰ্গত, অযিভীৰ, দীপ্তিমান বৃত্তাসুৰে
যেতিয়া তোমাৰ বজ্ৰত আঘাত কৰিছিল, তুমি ঘোঁৰাৰ
কান্দৰ দৰে (= যেনেকৈ ঘোঁৰাৰ কান্দেৰে মাখি খেদাই
ভেনেকৈ) অনাৱাসে ডাক আঁতৰাই দিলি। হে বলী

ইন্দ্ৰ, তুমি পানীয়ে অপহৰণ কৰা গৰু বিলাক অস্ত্ৰ
কৰিছিলি আৰু সোমবস অস্ত্ৰ কৰিছিলি। তুমি সপ্ত
সিন্ধুৰ আবদ্ধ কৰি থোৱা সোঁত মুক্ত কৰি দিলি ॥ ১২ ॥
ইন্দ্ৰৰ লগত বৃদ্ধ কৰোঁতে অহিৰে ইন্দ্ৰৰ প্রতি বিজুলীচমক,
যেঘৰ গৰ্জন, জলপ্রপাত বা বজ্ৰপাত প্রৱেগ কৰিছিল।
সেই সকলোবোৰে ইন্দ্ৰক চুব সোঁতাবিলে আৰু যমবান
ইন্দ্ৰই বৃদ্ধই কৰা অন্য মায়াও অস্ত্ৰ কৰিলে ॥ ১৩ ॥ হে
ইন্দ্ৰ, বৃদ্ধক বধ কৰি তোমাৰ অন্তৰত যি ভয় উপস্থিত হৈছিল
তেতিয়া অন্য কোনো বৃদ্ধ হতা তুমি দেখিছিলি। নে ?
বলী শেন চৰাইৰ দৰে তুমি নিৰালম্বৰ খন নদী পাৰ হৈ
চুব দেখিলে গৈছিলি। তুমি এই ভয় কৰিব নেলা-
গিছিল ॥ ১৪ ॥ বজ্ৰবাহু ইন্দ্ৰই শক্তি বৃদ্ধক বধ কৰিলত,
হাবৰ, অজম সমূহ, আৰু ঘোঁৰা, পাখ আদি শিং নথকা
আৰু শিং থকা পশু (ইত্যাদি) বিলাকৰ ডেউ বজা
হল। ডেউ মানুহৰ মহাবল্য হৈ থাকিল। বথৰ চক্ৰৰ
কাঠি বিলাক যেনেকৈ ধুৱাত লগোৱা থাকে তেনেকৈ
ইন্দ্ৰই সকলোকে ধৰি বাধিলে ॥ ১৫ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি আদি ৩২ সূক্তৰ দৰে

(দেবতা সকলে পৰম্পৰ কথা হৈছে) হে দেবতা
সকল তোমালোক আহি। পানী অসুৰে চুব কৰা গৰু
বিলাক আকৌ পাবলৈ ইন্দ্ৰৰ ওচৰলৈ যাওঁ হিংসাৱান,
সুমতি বৰ্দ্ধক তেওঁ আমাক গৰুৰ বিষয়ে শ্ৰেষ্ঠ বুদ্ধি
দিব ॥ ১ ॥ যি ইন্দ্ৰক বৃদ্ধৰ সমৰণতে স্তোতাৰ দ্বাৰা
আহ্বান কৰিব লগীয়া হয়, সেই ধন দাতা, অজয়
ইন্দ্ৰক আমি যেনেকৈ বলী শেন চৰায়ে নিজৰ বাহলৈ
যায় তেনেকৈ উত্তম স্তোত্ৰেৰে পূজা কৰি, আহ্বান
কৰিছো ॥ ২ ॥ সৰ্ব্ব-সেনা-নাৱক ইন্দ্ৰই ধান-পূৰ্ণ ভূণ
পঠিত বান্ধিছে, —যি বাঘী ইন্দ্ৰই অসুৰে চুব কৰা গৰু
বিলাক যি দেবতাৰ দৰত ইচ্ছা কৰে তালৈ পোৱাই
দিব। হে বুদ্ধিবৃত্ত ইন্দ্ৰ, আমাক গোধন আশি, যি
বেপাৰীৰ দৰে মূল্য নিৰ্ধাৰিত ॥ ৩ ॥ তে ইন্দ্ৰ, বলী
দন্য বৃদ্ধক তুমি টান বজ্ৰৰ আঘাতত হত্যা কৰিছিলি।
যি শালী মকত সকল যদিও লগত আছিল তুমি
অকলে গৈ বৃদ্ধক গ্ৰহণ কৰিছিলি। সনক নামৰ বজ্ৰ
বিবোধী বৃদ্ধৰ অনুচৰ বোৰ কেউকালৰ পৰা আহি

ভোমাব বাণৰ আঘাতত মৃত্যু হৈছিল ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, সেই বৃদ্ধৰ অনুচৰ বোৰ নিজৰ মূৰ ঘূৰাই (উভটি) পলালে। সিহঁতে বজ্জ নকৰে আৰু বজ্জ কৰা সকলৰ বিৰোধী। হে উগ্র দেবতা ইন্দ্ৰ, হবিনামৰ যোঁৱা দুটা বৃদ্ধ, ভিত্তিশীল আৰু নপলোৱা, তুমি স্বৰ্গ, অন্তৰীক্ষ আৰু পৃথিবীৰ পৰা বৃদ্ধৰ অনুচৰ বৰ্গক নাইকিয়া কৰিল। সিহঁতে উৰ্দ্ধস্থাসে পলাই গল ॥৫॥ সিহঁতে গহীন দোষ নোহোৱা ইন্দ্ৰৰ সেনাৰ সৈতে যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচাৰিছিল। বৃদ্ধৰ সৈতে যুদ্ধত লবধ ঋষি সকলে প্ৰশংসা বিধায়ক স্তোত্ৰেৰে ইন্দ্ৰক উৎসাহিত কৰিছিল। বলবান বীৰ সকলৰ লগত যুদ্ধত লিপ্ত হৈ নপুংসক বোৰ যেনেকৈ পলায়, তেনেকৈ বৃদ্ধৰ অনুচৰ বোৰ ইন্দ্ৰৰ দ্বাৰা যুদ্ধত খেদা খাই নিজ দুৰ্ব্বলতা জানি সহজ পথেৰে দূৰলৈ গুচি গৈছিল ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, হুঁই আৰু কন্দা দুবিধ বৃদ্ধৰ অনুচৰৰ লগত তুমি অন্তৰীক্ষৰ পাৰ ভাগত যুদ্ধ কৰিছিল। তুমি দালোকৰ পৰা দস্যু বিলাকক আনি নিঃশেষে পুৰি পেলালা। (সপৰিবাৰে বৃদ্ধক বিনাশ কৰি) সোমবস চেপা সকলৰ মজ্জ বক্ষা কৰিলা ॥৭॥ সেই বৃদ্ধৰ অনুচৰ বোৰে (ভিত্তি, বাহু আৰু অন্য অঙ্গত) সোণৰ মণি, অলঙ্কাৰেৰে ভূষিত আৰু বৰ্দ্ধিত হৈ পৃথিবী ঢাকি পেলায়ো সিহঁতে ইন্দ্ৰক জয় কৰিব নোৱাৰিলে। বলী ইন্দ্ৰই সেই বাধক (গুপ্তচৰ) বিলাকক সূৰ্য্যৰ দ্বাৰা অনায়াসে উলিয়াই আনিছিল ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, যিহেতু তুমি নিজ মহিমাৰে স্বৰ্গ আৰু পৃথিবী সৰ্ব্বতো ভাবে ব্যাপ্ত হৈ ভোগ কৰি আছা আৰু ভোমাব মন্ত্ৰৰ বলত বৃত্তাদি অনুৰো নিহত হৈছে, সেইবাবে মন্ত্ৰাৰ্থ বৃদ্ধি নোপোৱা কেৱল পাঠক মজ্জমান সকল ভোমাব দ্বাৰা বক্ষনীয় ॥৯॥ যেতিয়া পানী বিলাক ঋষকপী বৃদ্ধৰ দ্বাৰা আৱদ্ধ হৈ স্বৰ্গৰ পৰা পৃথিবীত আহি পৰা নাছিল, আৰু ধনদাত্ৰী পৃথিবীক দস্যু পূৰ্ণ কৰা নাছিল তেতিয়া বৰ্ষক ইন্দ্ৰই ঋষ ভেদ কৰিবলৈ হাতেৰে বজ্জ ধৰি পোহৰ বজ্জৰ দ্বাৰা অন্ধ-কাৰ কলা মেঘৰ পৰা পৰে। পৰে। হৈ থকা পানী শেষ কৰি বৰষিছিল ॥১০॥ ইন্দ্ৰই যুদ্ধ কৰা পানী বিলাক বহুদূৰ হৈ পৰিবলৈ ধৰিলে আৰু বৃদ্ধই নাও চলাব পৰা নদীত ভৰ পানী বাঢ়িবলৈ হৈ ধৰিলে। তেতিয়া ইন্দ্ৰই দৃঢ় সংকল্প মনেৰে বৃদ্ধক প্ৰাণ নাশক বজ্জ অস্ত্ৰেৰে (কেই দিন মানৰ ভিতৰতে) নাশ কৰিলে ॥১১॥ মাটিৰ গাঁতত সোমাই থকা বৃদ্ধৰ বলী সৈন্য বিলাকক ইন্দ্ৰই ভীত ভাবে বিদ্ধি পেলালে আৰু গৰু মহৰ শিতৰ দৰে অস্ত্ৰ থকা জগত শোৰক বৃদ্ধক

(বহুত ৰূপে) কোৰাবলৈ ধৰিলে। হে মঘবান ইন্দ্ৰ, ভোমাব যিমান বেগ আৰু বল আছে সেই বিলাকেৰে যুদ্ধ কামী বৃদ্ধক বজ্জৰে কোৰাইছিল ॥১২॥ ইন্দ্ৰৰ অভীষ্টসাধক বজ্জই শত্ৰুবোৰক লক্ষ্য কৰি পৰিছিল গৈ। সেই ভীত আৰু ত্ৰেষ্ঠ অস্ত্ৰেৰে বীৰ ইন্দ্ৰই বৃদ্ধৰ পূৰ্ব বিলাক ভেদ কৰিলে। পাচত তেওঁ বজ্জৰে বৃদ্ধক বধ কৰিলে আৰু হৰ্ষাশ্ৰিত হৈ নিজ মান বৰ্দ্ধন কৰিলে ॥১৩॥ হে ইন্দ্ৰ, ঋষি কুংসক তুমি বক্ষা কৰিছিল। (আৰু তেওঁৰ) স্তুতি কামনা কৰিছিল। গুণ শালী, যুদ্ধবত ঋষি দশদ্বাকো তুমি বক্ষা কৰিছিল। ভোমাব যোঁৱাৰ খুৱাৰ ধূলি স্বৰ্গ পাইগৈ। পূৰ্বণি কালত শ্বৈত্ৰেয়ক (=শ্বিত্ৰা নামৰ ভিৰোতাৰ পুতেক) শত্ৰুৰ ভয়ত পানীত ডুবি থাকোতে ভোমাব অনুগ্রহত পানীৰ পৰা উঠি পুৰুষৰ অগ্ৰণী হৈছিল ॥১৪॥ হে মঘবান, সমস্ত গুণ বিশিষ্ট জলমগ্ন প্ৰসিদ্ধ শ্বিত্ৰাৰ পুতেকক তুমি যুদ্ধৰ সময়ত ঠাই পাবলৈ বক্ষা কৰিছিল। যি শত্ৰুতা কামী শত্ৰুবোৰ আমাৰ সৈতে সদায় মহাযুদ্ধ কৰি আছে সিহঁতক খুব দুঃখ দিয়া ॥১৫॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ হিবণ্যস্তপ। ছন্দ—জগতী;
৯/১২ ত্ৰিষ্ঠুভ। দেবতা—অশ্বিনী দুজন।

হে মেধাবী অশ্বিনী দুজন, আজি ভোমালোকক আমাৰ মজ্জলৈ তিনিবাৰ (তিনি সৰনত) আহিব। ভোমালোকৰ বধ বহুবাপী আৰু দানো বিস্তৃত। সূৰ্য্যৰ বশ্মিমগ্ন দিন আৰু হিম (নিয়ৰ) যুদ্ধ বাতিৰ সম্বন্ধ পৰম্পৰ নিয়মিত ভাবে থকা দৰে ভোমালোক দুয়োৰে সম্বন্ধ আছে। ভোমালোক দুয়ো নিজ অনু-গ্রহৰে এই মনিষী ঋষিক সকলৰ অধীন হোৱা ॥১॥ চন্দ্ৰৰ ধুনীয়া ভাৰ্যা বেনৰ সৈতে বিয়াৰ যাত্ৰাৰ সময়ত অশ্বিনী দুজন যি মধুবহন কৰা বথত বসবস্তুৰে সৈতে, গৈছিল সেই বথৰ বজ্জৰ দৰে তিনিটা চকৰী আছিল—সেই কথা দেবতা সকলে জানিছিল। খবকৈ যাওঁতে পৰিষৰ ভয় নিবাৰণ কৰিবলৈ তিনিটা খুটা সেই বথত আছিল। হে অশ্বিনী দুজন, এই বথেৰে দিনত তিনি-বাৰ আৰু বাতি তিনিবাৰ ভোমালোক জহা যোৱা কৰা ॥২॥ হে অশ্বিনী দুজন, এবিনত তিনি বাৰ বজ্জৰ দোষ নিবাৰণ কৰা। আজি তিনিবাৰ আমাৰ বজ্জৰ

যি'উ যথুৰ বসেবে সিদ্ধ কৰ'। আৰু দিনে বাঢ়িলে তিনি
বাৰকৈ বলবৰ্দ্ধক অগ্নেবে সৈতে আমাক ভৰাই দিয়া ॥ ৩ ॥
হে অগ্নিনী হুজন, আমাৰ ঘৰলৈ তিনিবাৰ আহিবা।
আমাৰ অনুকূলে নিযুক্ত জনব ওচৰলৈ তিনিবাৰ আহিবা।
ভোমালোক হুয়ো ভালকৈ বন্ধা কৰিব লগীয়া আমাক
তিনিবাৰ শিক্ষা দান দিবা। যেনেকৈ মেঘে বহুত
জল দিয়ে তেনেকৈ ভোমালোকে আমাক তিনিবাৰ
অন্ন দান কৰিবা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, আমাক
তিনিবাৰ ধন বৰ্দ্ধক কৰি দিবা। দেবতাৰ সম্বন্ধীয়
কৰ্মত তিনিবাৰ আহিবা। আমাৰ বৃদ্ধি তিনিবাৰ
বন্ধা কৰিবা। সৌভাগ্য তিনিবাৰ দিবা আৰু তিনিবাৰ
অন্ন দিবা। ভোমালোকৰ তিনি চকৰীয়া বধত সূৰ্য্যৰ
জীয়েক বহি আছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী হুজন আমাক
তিনিবাৰ স্বৰ্গীয় ঔষধ দিবা, তিনিবাৰ পৃথিবীৰ ঔষধ আৰু
তিনিবাৰ অভয়ীকৰ ঔষধ দিবা যেনেকৈ বৃহস্পতিৰ
পুত্ৰক শংখুক পালন কৰিছিলো তেনেকৈ আমাৰ পুত্ৰকো
সুখী কৰিবা। হে ভাল ঔষধৰ গৰাকী, শৰীৰৰ ত্ৰিধাতু
(বাত, পিত্ত আৰু কফ) দমন বিষয়ক সুখ দান
কৰিবা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকে প্ৰতিদিনে
আমাৰ যজ্ঞনীয় এই বেদীৰূপ পৃথিবীত সকলোতে ব্যাপী
তিনিটা কক্ষ যুক্ত মেলি খোৱা কুলত শুবা। হে
নাসভ্যা, বখী হুজন, যেনেকৈ প্ৰাণীৰ আত্মাৰ প্ৰাণবায়ু
ভোমালোকৰ শৰীৰলৈ যায়, তেনেকৈ ভোমালোক
তিনিটা বেদীলৈ আহিবা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নিনী হুজন,
সাতধন নৈ মাড়ৰ পানীৰে তিনিটা সোম অভিবৰ যজ্ঞ
হৈছে। তিনিটা বিশেষ (নাদৰ দৰে) পাত্ৰত তিনি
সৰনৰ হব্য (সোম) বধা হৈছে। ভোমালোক হুয়ো
তিনি লোকৰ ওপৰলৈ গৈ দিনে বাঢ়িলে আকাশত
থকা সূৰ্য্যক বন্ধা কৰিছিলো ॥ ৮ ॥ হে নাসভ্যা হুজন,
ভোমালোকৰ তিনিচুকীয়া বধৰ চকা তিনিটা ক'ত ?
বধৰ ওপৰত ঘৰৰ দৰে কাঠেৰে সজা বহা ঠাই তিনিখন
ক'ত ? (আমি দেখি পোৱা নাই)। বজী গাৰাই
কেতিয়া ভোমালোকৰ বধত বহা হৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ
ভোমাৰ বধ আনিব ? ॥ ৯ ॥ হে নাসভ্যা হুজন, এই
যজ্ঞত আমি যি'উ দিছো। ভোমালোক আহি এই
মৌখোৱা যুখেৰে এই যথুৰ হৰি পান কৰা। উৰাৰ
আপভেই সবিভাই আমাৰ যজ্ঞলৈ ভোমালোকৰ বিভিন্ন
যি'উ যুক্ত বধ পঠিয়াই দিছে ॥ ১০ ॥ হে নাসভ্যা অগ্নিনী
হুজন, তিনি-এবাৰ (তেজিন) দেবতাবে সৈতে যথুৰ
স্বৰা সোম পান কৰিবলৈ এই যজ্ঞস্থানলৈ আতা।
আমাৰ আয়ুস বৃদ্ধি কৰা। নিঃশেষকৈ পাপ বোজন

কৰা। আমাক হিংসা কৰা বোৰক প্ৰতিবোধ কৰা
আৰু আমাৰ লগত থাকা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নিনী হুজন,
ভোমালোকৰ তিনিও লোকত বৰ্তমান অপ্ৰতিহত গতিৰ
বখেৰে বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে ধন লৈ আমাৰ সমুখলৈ
আহা। আমাৰ স্তুতি শুনা। আত্মবন্ধাৰ কাৰণে
ভোমালোকক আমি আহ্বান কৰিছো। যহাধন সংগ্ৰা-
হত আমাৰ বল বৃদ্ধি কৰা হোৱা ॥ ১২ ॥

৩৫ সূক্ত - ঋ ১১।

ঋষি অগ্নিবসৰ পুত্ৰ হিৰণ্যপ্তপ। হুন্দ-জগতী ;
১০/১১ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা-সবিতা।

অগ্নিক মই প্ৰথমে কল্যাণৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিছো। এই (যজ্ঞ) বন্ধা কৰিবলৈ মিত্ৰা-বন্ধক
আহ্বান কৰিছো। জগতৰ বিজ্ঞান দায়িনী বাতিক
মই আহ্বান কৰিছো। মই বন্ধনৰ কাৰণে সবিভা
দেবতাক আহ্বান কৰিছো ॥ ১ ॥

এছাৰ কৃষ্ণবৰ্ণ লোকৰ (ঠাইৰ) মাজেদি আৱৰ্তন কৰি
(= পাক মাৰি চাই) জমৰ সকলক (দেবতাক) আৰু
মৰণশীল সকলক নিজ স্বামত জ্বৰি লবলৈ দি তেওঁৰ
সোণৰ বধত চৰি সবিভা দেবতাই সকলো লুপ্ত পৰ্য্য-
বেক্ষণ কৰি ইয়ালৈ আহিছে ॥ ২ ॥

সেই সবিভা দেবতাই তললৈ আৰু ওপৰলৈ যায়। সেই
যজ্ঞনীয় দেবতা বগা ঘোঁৰাৰে সৈতে (টনা বধত উঠি)
চলি যায়। সেই সবিভা দেবতাই সকলো হুংখ বিনাশ
কৰি বহুত দূৰৈৰ পৰা আহিছে ॥ ৩ ॥ কেউকালে নানা
ৰূপৰ সোন খটোৱা বধত, সোণৰ বচি (ঘোঁৰাত লগাই)
যজ্ঞন কৰিব লগীয়া, বৃহৎ, সবিভা দেবতা অৰু-বকীয়া
বিবিধ বন্ধিৰে ক'লা এছাৰ পিছি আৰু নিজ
বলেৰে ঢাকি (বধত) আছে ॥ ৪ ॥ তেওঁৰ স্তাৰা নামৰ
বগা ভৰিৰ ঘোঁৰা দুটাক বধৰ সোণৰ ধূমাত বন্ধা
বখেৰে সৈতে বাসুহ বিলাকক পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি আহিছে।
সদায় খেতিয়ক আৰু সকলো প্ৰাণী তেওঁ সবিভা দেব-
তাৰ কোলাত থাকে ॥ ৫ ॥ তিনিখন স্বৰ্গ। দুখন সবিভাৰ
কোলাত আছে। এখন যমৰ দেশত আছে। সকলো
জমৰণ বস্ত বধৰ অনিৰ (axle pin) ওপৰত আছে।
এইটো কথা কোনে বৃদ্ধি পায় ? তেওঁ ইয়াতই কওক
॥ ৬ ॥ গভীৰ কল্মস যুক্ত বন্ধিৰে প্ৰাণপ্ৰদ, দুখন

(=ভালকৈ দেখুৱাই লৈ যোৱা) চৰাই সৰিত্তা দেব-
তাই অস্তমীক লোক বিশেষকৈ প্ৰকাশ কৰি আহিছে।
কোনো কৰ পাবে এতিয়া বাতি সূৰ্য্য, ক'ত থাকে?
কিমান দূৰলৈ যুগল ভেওঁ বগ্নি বিস্তাৰ কৰিছিল ॥৭॥
সৰিত্তা দেবতাই পৃথিবীৰ আঠোটা দিশ প্ৰকাশিত
কৰিছে। তিনিও লোকৰ প্ৰাণী বিলাকক আক সাত-
খল নদীকো নিজ ভোগত নিযুক্ত কৰি চাই আহিছে।
সোণৰ চকুৰে সৰিত্তা দেবতাই হৰি দাঙা যজ্ঞমানক
ধন বহু দান কৰিবলৈ এই ঠাটলৈ (যজ্ঞলৈ) আহক
॥৮॥ সোণৰ হাত থকা, বিবিধ দৰ্শন যুক্ত সৰিত্তা
দেবতাই আকাশ আৰু পৃথিবীৰ মাজেদি যায়। ভেওঁ
যেয়াৰ ধ্বংস কৰে। ভেওঁ সূৰ্য্যৰ ওচৰলৈ যায় আৰু
ক'লা অন্ধকাৰ বিনাশক চোকা ভেজ্জৰে আকাশ
ৰূপী থাকে ॥৯॥ সোণৰ হাতৰ, প্ৰাণ দাঙা, সুনেন্তা,
ধনবান সৰিত্তাই কৰ্ম্ম স্থানৰ ফালে যাওঁক। এই
দেবতাই প্ৰতি বাতি ভূত, আৰু বান্ধস বিলাকক নিবাবণ
কৰিবলৈ আমাৰ ভূতি শুনি সদায় গধূলি থাকে ॥১০॥
(হে সৰিত্তা দেবতা)। তোমাৰ যি ধূলি নোহোৱা,
ভালকৈ সজা পুৰণি বাট আকাশত আছে, এই বিলাক
ভাল বাটেৰে আহি আমাক বন্ধা কৰা আৰু আমাৰ
কথা আনৰ (দেবতা সকলৰ) আগত কোৱা ॥১১॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ২০।

ঋষি—যোবৰ পুত্ৰ কথ। ছন্দ—প্ৰাগাধ (অযুগ্ম
বৃহতী; যুগ্ম সত্যো বৃহতী)। দেবতা—অগ্নি; ১০/১৪
বৃণ কাঠ।

হে দেবতাক বিচৰা (ঋগ্বেদ যজ্ঞমান) প্ৰজা সকল,
বহুত প্ৰজাৰ মাকত ভোমালোকক অনুগ্ৰহ কৰিবলৈ
মহৎ অগ্নিক সূক্তৰ বাক্যৰে (ভূতি কৰি) বিশেষকৈ
বাহ্য কৰিছোঁ। অন্য (ঋষি) সকলেও সেই অগ্নিক
কেউকালে স্তব কৰিছে ॥১॥ যজ্ঞকাৰী সকলে বল
বৰ্দ্ধক অগ্নিক ধাৰণ কৰিছে। হে অগ্নি, হৰিষত আৰু
(হৰিবে সৈতে) তোমাৰ পৰিচৰ্যা কৰে। তুমি
অন্নদাতা হৈ আহি (এই যজ্ঞত) আমাৰ প্ৰতি প্ৰসন্ন
হোৱা আৰু আমাৰ বন্ধক হোৱা ॥২॥ হে হোম
নিষ্পাদক দেবতাৰ দূত অগ্নি, তোমাক আমি বৰণ
কৰিছোঁ। তোমাৰ মহৎ আৰু নিত্য দীপ্তি বিস্তাৰ

হৈছে। তোমাৰ বগ্নি আকাশ পাইছে গৈ ॥৩॥
হে পুৰণি দূত অগ্নি, তোমাক বৰণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্ঘ্য
দেবতাই সুদীপ্ত কৰিছে। যি মানুহে তোমাক হৰি
দিয়ে ভেওঁ সকলো ধন জয় কৰে ॥৪॥ হে অগ্নি,
প্ৰজাসকলৰ তুমি হৰ্ষ দাঙা। দেবতা সকলৰ আহ্বাতা;
যজ্ঞমানৰ গৃহপালক। দেবতাৰ দূত। তুমি ধাৰণ কৰা
(পৃথিবী, পৰ্জন্য আৰু সূৰ্য্য আদি) দেবতা সকলৰ যি
স্থিৰ (হৈ থকা) কাম কৰিলা (সেই বিলাক) তোমা-
তেই মিলিত হয় ॥৫॥ হে অতি ডেকা, সোভাগ্যযুক্ত
অগ্নি, তোমাৰ উদ্দেশ্যৰেই সকলো ঘিউ হোমগ্নিত ঢলা
হয়। তুমি সুমন হৈ আজি, কালিলৈ, পত্নীলৈ আৰু
আগলৈকো নিবন্ধৰে বীৰ্য্যবান দেবতা সকলক যজ্ঞ
কৰা (আৰু কৰিবা) ॥৬॥ হে অগ্নি, নমস্কাৰেৰে
সৈতে (যজ্ঞমান সকলে) নিজে দীপ্তিমান হোৱা
তোমাকেই এটাবৰে হব্যৰ সৈতে উপাসনা কৰে। সজ্জ
পৰা জ্ঞান পাবলৈ বিচৰা মানুহে (বৰষুণ কাৰেৰে হৰি
দি) সাতজন হোতাৰ ঘৰা সেই অগ্নিক বাঢ়িবলৈ
দিয়ে ॥৭॥ হে অগ্নি, অন্য দেবতা সকলে (তোমাৰ
সহায়ৰে) প্ৰহাৰ কৰি যুগ্মৰ পৰা জ্ঞান পাইছিল
(প্ৰাণী বিলাক) বাস কৰিবলৈ ভেওঁ বিলাকে দাবা—
পৃথিবী আৰু অস্তমীক বিস্তাৰ কৰিছিল। তুমি ঋষি
কণ্ঠৰ অভীষ্ট সিদ্ধিৰ বাবে ধনবান আৰু হোমযুক্ত
হোৱা যেনেকৈ গৰু পাবলৈ (যুগ্মত) ঘোঁৰাই চিঞৰে
সেইদৰে শব্দ কৰা ॥৮॥ হে অগ্নি, তুমি (কুশল)
বহা। তুমি মহান দেবতা সকলক কামনা কৰিছিল।
হে মেধাবী, উৎকৃষ্ট দেবতা অগ্নি, তুমি দীপ্তিমান হোৱা।
গতিশীল আৰু দেখিবলৈ ভাল ধোৱা বিলাক উলিয়াই
দিয়া ॥৯॥ হে হৰি বহন কৰা অতি পুৰণি দেবতা
অগ্নি, তোমাক সকলো দেবতাই মনুক অনুগ্ৰহ কৰিবলৈ
এই যজ্ঞৰ গুলীত ধাৰণ কৰিছিল। ঋষি কণ্ঠ (মই
পুত্ৰ) মেধাতিথিৰ সৈতে বনেৰে প্ৰীত কৰিবলৈ তোমাক
ধৰিছিলো। বৰ্ষক ইন্দ্ৰই আৰু দেবতা সকলেও তোমাক
ধৰিছিল ॥১০॥ মই মেধাতিথিৰ সৈতে কথ মহৰ্ষিয়ে
অগ্নিক সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তিমান কৰি ছলাইছিলো। সেই
অগ্নিৰ ফুটি ওলোৱা বগ্নি বিলাক ছলিছিল। এই
প্ৰযোজ্য ঋক্ বিলাকেৰে সৈতে আমি অগ্নিক বৰ্দ্ধন
কৰিছোঁ ॥১১॥ হে অন্নবান অগ্নি, আমাক ধনেৰে
পূৰা কৰি দিয়া। হে অগ্নি, দেবতাৰ পৰা আমি
জান্ত কৰিব লগীয়া সমীচ তোমাৰ আছে। তুমি
প্ৰখ্যাত অন্নৰ পৰাকী আৰু মহান। ভেনেকুৱা তুমি
আমাক বৃথ দিয়া ॥১২॥ হে বৃণ, তুমি আমাক বন্ধা

কবিতালৈ সূৰ্য্যৰ দৰে ওপৰত থাকি আমাক অন্ন দিয়া ।
আমি যজ্ঞ কৰ্ত্তা সকলে অন্ন লাভৰ কাৰণে বিশেষকৈ
ভোমাক আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ১৩ ॥ হে যুগ (ৰূপী অগ্নি)
তুমি ওপৰত থাকি আমাক জ্ঞানৰ পোহৰেৰে পাপৰ
পৰা বন্ধা কৰা । সকলো ভক্ষণ কৰা বান্ধসক পুৰি
পেলোৱা । আমাৰ উন্নতি কৰা (বাতে) আমি জীয়াই
থাকিবলৈ পাঠ আৰু বিচৰণ কৰিব পাৰোঁ । আমাৰ
হব্য দেবতা সকলৰ ওচৰলৈ লৈ যোৱা ॥ ১৪ ॥ হে
বৃহৎ-ভানু, অতি ডেকা অগ্নি, আমাক বাধক বান্ধসক
পৰা বন্ধা কৰা । আমাক ধন নিদিয়া ধুওঁ বিলাকৰ
পৰা বন্ধা কৰা । (বাঘ আদি) হিংসক জন্তুৰ পৰা
বন্ধা কৰা আৰু মাৰিবলৈ খোজা শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা কৰা
॥ ১৫ ॥ হে উপত বহ্নিযুক্ত অগ্নি, ভাণ্ড ভঙা দৰে
দিব লগীয়া ধন নিদিয়া মানুহক ধ্বংস কৰা । যি
অন্য বিপু আমাৰ দ্ৰোহকাৰী আছে আৰু যি শত্ৰুৱে
অস্ত্ৰেৰে প্ৰহাৰ কৰে, সেইবোৰ যেন আমাৰ গৰাকী
হবলৈ নেপায় ॥ ১৬ ॥ অগ্নিক সূৰ্য্যৰ কাৰণে বিচৰা
হৈছে । তেওঁ কথ ঋষিক সৌভাগ্য দিছে । অগ্নিয়ে
মিত্ৰ সকলক বন্ধা কৰিছে আৰু (মোৰ পুত্ৰ) মেধ্যা-
ভিত্তিক বন্ধা কৰিছে । অন্য স্তোভা সকলক বন্ধা
কৰিছে ॥ ১৭ ॥ অগ্নিয়ে সৈতে তুৰ্কণ, যত্ন আৰু উগ্ৰদেব
বজাক দূৰৰ পৰা আহ্বান কৰিছে । সেই অগ্নিয়ে
নববান্ধ, বৃহদ্ৰথ, আৰু তুৰ্ব্বাক এই যজ্ঞলৈ লৈ আহক ।
দম্বা বিলাকক অভিভব কৰক ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি
বহুত মানুহৰ কাৰণে মনুৰ (প্ৰজাপতিৰ) দ্বাৰা যজ্ঞ
স্থলীত স্থাপিত হৈছা । যে অগ্নি, তুমি ঋতুজাত (নিয়মৰ
যজ্ঞত উপস্থিত হোৱা) হবিয়ে তপ্ত হৈ কথ ঋষিৰ (মোৰ)
ওচৰত কলিছা । হে জ্যোতিৰ্ময় অগ্নি, মানুহ বিলাকে
ভোমাক নমস্কাৰ কৰিছে ॥ ১৯ ॥ অগ্নিৰ জিতা কলিছে ।
—বলবান আৰু ভয়ঙ্কৰ হৈছে । আমি ওচৰ চাপিব
নোৱাৰোঁ । হে অগ্নি, বলবান অসুৰ, সকলোকে
খোৱা বান্ধস বিলাক আৰু আমাৰ বাধক শত্ৰু বিলাক
(সকলোকে) পুৰি মাৰা ॥ ২০ ॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—দ্যোৱৰ পুত্ৰ কথ । হুন্দ-গায়ত্ৰী । দেবতা
মকত সকল ।

হে কথ ঋষি সকল, খেলি থকা, ভাতৃপুত্ৰ নথকা
মকত সকলৰ উদ্দেশ্যে ভোমালোকে ভক্তি গান কৰা ।

ভেওঁলোকে শুভ বখণ্ড উঠি আহিছে ॥ ১ ॥ নিজেই
দীপ্তি শালী ভেওঁবিলাকে, ফুটুটীয়া মৃগত উঠি, অস্ত্ৰেৰে
সজ্জিত হৈ, পৰব সেনাৰ ভয় দেখুৱাবলৈ গজি,
জলজ্বাৰেৰে শোভা কৰি বিৰাজ কৰিছে ॥ ২ ॥ এই
মকত সকলে হাতত থকা চাবুকৰে নিজ নিজ
বাহনক কোবাই যি শব্দ কৰিছে সেই শব্দ মই ইয়াত
(যজ্ঞস্থলীত) থাকি শুনিছোঁ । সেই শব্দই সংগ্ৰাহত
বল বৃদ্ধি কৰে ॥ ৩ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) ভোমা-
লোকে অভিভব কৰোঁতা, শত্ৰুক ধ্বংস কৰা, দীপ্তিমান
যশৰ বলবান মকত সকলৰ উদ্দেশ্যে দেবতাৰ
অনুগ্ৰহত লাভ কৰা ব্ৰহ্ম স্তোত্ৰ গান কৰা ॥ ৪ ॥ হে
ঋত্বিক সকল যি মকত সকলৰ মাক পুত্ৰী আদি গৰু
বিলাকত অৰ্হস্থিত ভেওঁলোকৰ বিনাশ নোহোৱা
খেল কৰা, অভিভব কৰা ভেজক ভক্তি কৰা । সেই
ভেজ মুখ বা পেটত বৃদ্ধি পাইছে (?) ॥ ৫ ॥ হে
স্বৰ্গ আৰু মৰ্ত্ত্য কম্পন কৰোঁতা নেতা মকত সকল
ভোমালোকৰ মাজত বয়োজ্যেষ্ঠ কোন ? ভোমালোকে
সকলোবিলাক গছৰ আগৰ দৰে কঁপাই দিছা ॥ ৬ ॥
হে মকৎ গণ, ভোমালোকৰ ভয়ত মানুহে নিজ ঘৰ
দূৰ কৰিবৰ কাৰণে দূৰ ফুটা লগাই । (কাৰণ) ভোমা-
লোকৰ উগ্ৰ গতিৰ বেগত বহুত পৰ্ব্বযুক্ত (ভাপযুক্ত)
পৰ্ব্বতো থহি পৰে ॥ ৭ ॥ হে মকতগণ, যেনেকৈ বোণ-
গ্ৰস্ত বুঢ়া বজাই শত্ৰুৰ ভয়ত কঁপে তেনেকৈ ভোমা-
লোকৰ ভীত গতিত পৃথিৱী কঁপে ॥ ৮ ॥ ভেওঁবিলাকৰ
জন্মস্থান সৃষ্টিৰ আকাশ আৰু ভেওঁবিলাকৰ মাতৃৰ
পৰা চৰাই বিলাক উৰিব পৰা হল । ভোমালোকৰ
বলে (হে মকত সকল) আকাশ আৰু পৃথিৱী বিভক্ত
কৰিছে ॥ ৯ ॥ ভানু, ঠেঠ আদি সঞ্চৰণ কৰি মকতসকল
বাক্যৰ উৎপাদক । ভোমালোকৰ প্ৰবল বেগত পানীৰ
সোঁত বেচি হয় আৰু গৰু বিলাকে হেৰেলীয়াই আঠ-
লৈকে নাৰি সেই পানী খায় ॥ ১০ ॥ যি যেন প্ৰসিদ্ধ,
দীঘল, শকত আৰু পানী নবৰৰে আৰু কোনেও লবচৰ
কৰিব নোৱাৰে, সেই যেনকো মকত সকলে বেগাই
গৈ চলাই দিছে ॥ ১১ ॥ হে মকত সকল, বিহেতু
ভোমালোকৰ অসীম বল আছে সেই বাবে ভোমা-
লোকে মানুহক নিজ নিজ কামত প্ৰেৰণ কৰা আৰু
যেন চলাই দিছা ॥ ১২ ॥ যেতিয়া মকতসকল চলি যায়,
তেতিয়া বোৱা বাটত যি জ্বলি কৰে তাক যেনে সেয়ে
শুনিবলৈ পায় ॥ ১৩ ॥ হে মকতসকল, বেগী নিজৰ
বাহনত উঠি সোনকালে আহা । মেধাৱী কথসকলে
ভোমালোকৰ পৰিচয়া প্ৰস্তুত কৰিছে । ভেওঁবিলাকৰ

প্রতি সন্তুষ্ট হোৱা ॥ ১৪ ॥ হে মকতসকল, তোমালোকৰ
ভূপ্তিৰ কাৰণে আমি কৰা হবা প্রস্তুত হৈ আছে ।
আমি তোমালোকৰ ভৃত্য, আমাক আশ্বস দিৱা ॥ ১৫ ॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—আক ছন্দ ৩৭ সূক্তৰ দৰে, দেবতা—মকত
সকল; ১৩ ব্রহ্মশাস্তি, অগ্নি আৰু মিত্ৰ ।

হে ভূতিপ্ৰিয় মকতসকল, কাটি খোৱা কুশ মেলা
হৈছে । যেনেকৈ পিতাই পুত্ৰক হাতত ধৰে তেনেকৈ
তোমালোকে কেতিয়া হাতত ধৰিবা ? ॥ ১ ॥ তোমা-
লোক এতিয়া ক'ত আছা ? কেতিয়া যজ্ঞৰ থলীলৈ
আহিবা ? স্নগৰ পৰা ইয়ালৈ আছা—পৃথিৱীৰ পৰা
নেযাবা । যেনেকৈ গৰু বিলাকে হেৰেলিৱাৰ তেনেকৈ
ঋষি সকলে ক'ত তোমালোকৰ স্তোত্র পাঠ কৰিছে
॥ ২ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ নতুন প্রজা
আৰু পশুৰূপধন ক'ত আছে ? সুপ্রাপ্য বহু বিলাক ক'ত
আছে ? সকলো সৌভাগ্য (ঘোঁৰা, হাতী আদি)
ক'ত আছে ? ॥ ৩ ॥ হে পৃথিৱীৰ পুত্ৰ মকতসকল, যদি
তোমালোক মানুহ হলাইডেন, তেনেহলে তোমালোকৰ
স্তোতা যজ্ঞমান অমৰ হলাইডেন ॥ ৪ ॥ (হে মকত-
সকল) যেনেকৈ খাব পৰা ঘাঁহ থকা ঘাঁহনিড যুগই
কেতিয়াও নোখোৱাকৈ নেথাকে তেনেকৈ তোমালোকৰ
স্তোতা সেৱাহীন হৈ নাথাকে । ভেৰ্তলোকৰ সমলোকলৈ
ঘোঁৰা বাটেদি ঘোঁৰা নহয় ॥ ৫ ॥ (হে মকত সকল)
অতি বলী আৰু শাক বিনাশ কৰিব নোৱাৰি, সেই
নিষ্কৃতিয়ে আমাক নাশ নকৰক । সেই নিষ্কৃতি আমাৰ
পিয়াহৰ লগতে বিনাশচক ॥ ৬ ॥ এইটো সভ্য যে ব্ৰহ্মশা-
স্তি, বলবান আৰু দীপ্তিমান মকত সকলে মকভূমিতো
বান্ধুৱীৰ ববযুগ পেলায় ॥ ৭ ॥ খিৰতি গাই গৰুৰ দৰে বিজু-
লীয়ে মেঘত লক্ষ কৰিছে । গাই গৰুৱে পোৱালীক মৰম
কৰা দৰে বিজুলীয়ে মকতসকলক সেৱা কৰিছে ॥ ৮ ॥
সেই মকতসকলে পানীবাহক পৰ্যনাত্ৰ ঘাৰা সূৰ্য্যক
ঢাকি দিনতে অজ্ঞকাৰ কৰিছে আৰু অভিপাত্ত ববযুগ
দি পৃথিৱী বুৰাই দিছে । ॥ ৯ ॥ মকতসকলৰ ভীষণ
পৰাজনিড পৃথিৱীত থকা সকলো ঘৰ একেলগে কঁপি
উঠিছে আৰু ঘৰত থকা মানুহবোৰো কঁপিছে ॥ ১০ ॥
হে মকতগণ, তোমালোকে দৃঢ় হস্তে পাব থকা নৈৰ
বাটেদি জেঠাৰী নিছিনাকৈ গৈ থকা ॥ ১১ ॥ হে
মকতসকল) তোমালোকৰ বধৰ নেহী (বধৰ চক্ৰৰ

ৱেব) দৃঢ় হওক, বধ আৰু ঘোঁৰাবোৰো দৃঢ় হওক ।
তোমালোকৰ আঙুলি বিলাক (লেকাম ধৰিবলৈ) সাৱধান
হওক ॥ ১২ ॥ (হে ঋত্বিকসকল), দেবতাৰ ৰূপ প্রকাশক
ৰাক্যেৰে ব্ৰহ্মশাস্তিক, অগ্নিক আৰু দেৱিবলৈ ভাল
মিত্ৰক আমাৰ সম্মুখত স্থাপন কৰা ॥ ১৩ ॥ (হে ঋত্বিক
সকল) নিজমুখে শ্লোক বচনা কৰা আৰু মেঘৰ দৰে
বিস্তাৰ কৰা । তোমালোকে যজ্ঞৰ যোগ্য গায়ত্ৰী-
ছন্দেৰে স্তোত্র পাঠ কৰা ॥ ১৪ ॥ (হে ঋত্বিকসকল)
দীপ্তিমান আৰু স্তুতিযোগ্য অৰ্চনীয় মকত সকলক
বন্দনা কৰা । আমাৰ এই যজ্ঞ কন্দ্ৰ'ত ভেৰ্তলোক বৰ্দ্ধন
হওক ॥ ১৫ ॥

৩৯ সূক্ত—ঋ ১০

ঋষি—ঘোৰৰ পুত্ৰ কথ । ছন্দ—প্রাগাথ (যুগ্ম
সত্যবুহতী অযুগ্ম-বুহতী) । দেবতা—মকতসকল ।

হে কম্পন কৰোঁতা মকত সকল, যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ
বগ্নি পৃথিৱীত পৰেহি তেনেকৈ (যেতিয়া) তোমালোকৰ
মানী বল দূৰৈৰ পৰা এই যজ্ঞভূমিত পৰেহি, তেতিয়া
কোন যজ্ঞমানৰ কন্দ্ৰত আকৃষ্ট হোৱা ? কোন যজ্ঞমানৰ
(স্তোত্ৰলৈ ঘোঁৰা ? কোন যজ্ঞমানক অনুগ্রহ কৰা ?
॥ ১ ॥ (হে মকত সকল) তোমালোকৰ অন্তৰ বিলাক
শক্তক ধ্বংস কৰিবলৈ আৰু প্রতিবোধ কৰিবলৈ দৃঢ়
হওক । তোমালোকৰ বল অতি স্তোতব্য হওক । আমাৰ
হৃদ্যচাৰী শত্ৰু বোৰৰ বল প্রশংসনীয় নহওক ॥ ২ ॥ হে
নেতা (মকত) সকল, যেতিয়া স্থিৰ বস্ত্ৰ বিলাক ভাঙি
পেলোৱা বা স্থিৰ শিল বগবাই দিৱা তেতিয়া তোমা-
লোকে পৃথিৱীত থকা বন গছৰ মাজেদি বা পৰ্ব্বতৰ
কাষেদি পুৰণি বাটেদি চলি যোৱা ॥ ৩ ॥ হে শত্ৰু হিংসক
মকংগণ, স্বৰ্গতো তোমালোকৰ শত্ৰু নাই, ভুলোকতো
নাই । হে কন্দ্ৰৰ পুত্ৰ সকল, তোমালোকৰ (উনপঞ্চাশ)
বান্ধু একেলগ হৈ শত্ৰু নাশ কৰিবলৈ সোনকালে বল
বিস্তাৰ কৰা ॥ ৪ ॥ হে মকংগণ, পৰ্ব্বত বিলাক
তোমালোকে বগবাই দিৱা । গছ গছনি বিলাক বিভক্ত
কৰি দিৱা । হে মকং দেবতা সকল, যেনেকৈ মদো-
শ্বস্ত হাতী নিজ ইচ্ছাবে ঘূৰি ফুৰে তেনেকৈ তোমা-
লোকে একেলগ হৈ স্ব'তে ত'তে ঘূৰি ফুৰা ॥ ৫ ॥
হে মকংগণ, তোমালোকৰ বধত কুটকুটীয়া ঘূৰী বহা
আছে । প্রতি নামৰ (অন্য জাতিৰ) বহা ঘূৰাই

(মাজত থাকি) বথ টানিছে। তোমালোকৰ আগমণ অন্তৰীকৃত উৎকৰ্ণাবে শুনিছে আৰু পৃথিবীৰ মানুহ (আৰু ইভৰ প্ৰাণী বিলকৰো) ভয় উৎপন্ন হৈছে ॥ ৬ ॥ হে কত্ৰৰ পুত্ৰ সকল, আমাৰ কোন পুত্ৰৰ কাৰণে সোনকালে তোমালোকৰ বক্ষণ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ ? আগৰ দিনত যেনেকৈ তোমালোকে আমাক বক্ষা কৰিবলৈ আহিছিল। তেনেকৈ ভয়ত থকা কণ্ঠক অনুগ্ৰহ কৰিবলৈ এই যজ্ঞলৈ আহাঁ ॥ ৭ ॥ হে মৰুংগণ, যি শত্ৰু তোমালোকৰ দ্বাৰা খেদাই পঠিয়ালে আমাৰ ওচৰ পাইহি তাৰ অন্ন কাটি নিয়া আৰু তোমালোকৰ সহায়ৰ পৰা সিহঁতক বঞ্চিত কৰোঁ ॥ ৮ ॥ সম্পূৰ্ণৰূপে যজ্ঞীয় আৰু জ্ঞানযুক্ত হে মৰুংগণ, তোমালোকে কণ্ঠ অমিক ধাৰণ কৰা। যেনেকৈ বিজুলী মেঘৰ সৈতে আছে সেইদৰে তোমালোকে সম্পূৰ্ণ বক্ষক হৈ আমাৰ গুৰিলৈ আহাঁ ॥ ৯ ॥ হে সুদাতা মৰুতসকল, তোমালোকে পূৰ্ণ বল ধাৰণ কৰা। হে কঁপাই দিব পৰা কেজন, তোমালোকৰ সম্পূৰ্ণ বল প্ৰকাশ কৰা। যেনেকৈ পুৰুষে নিজ শত্ৰু বিনাশ কৰিবলৈ শৰ মাৰে, সেই দৰে যজ্ঞলৈ, অগ্নি ঘেয়ী শত্ৰু বিনাশ কৰিবলৈ তোমালোকৰ খং দেখুওৱা ॥ ১০ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি— আৰু ছন্দ—৩৯ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা—ব্ৰহ্মণস্পতি ; ৩ বাগ্‌দেবী, ইলা

হে ব্ৰহ্মণস্পতি, উঠা। দেবতা কামনা কৰি আমি তোমাক বিচাৰিছোঁ। সুদাতা মৰুত সকলৰ ওচৰলৈ যোৱা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি ব্ৰহ্মণস্পতিৰে সৈতে সোম-বসৰ ভক্ষক হোৱা ॥ ১ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ বহু পালক (ব্ৰহ্মণস্পতি), শত্ৰুৰ নিহিত ধনৰ কাৰণে মানুহে তোমাক স্তব কৰে। হে মৰুতসকল, যি ধন বিচৰা মানুহে সেই ব্ৰহ্মণস্পতিৰ সৈতে তোমালোকক স্তব কৰে তেওঁ সুঅশ্ব-যুক্ত আৰু সুবীৰ্য্যবান হয় ॥ ২ ॥ ব্ৰহ্মণস্পতি দেবতাই আমাৰ ওচৰ পাওকহি। সুদাতা বাগ্‌দেবী আমাৰ ওচৰ পাওকহি। ব্ৰহ্মণস্পতি আদি দেবতা সকলে আমাৰ বলী শত্ৰুক নিঃশেষকৈ দূৰলৈ খেদক আৰু আমাক হিতকাৰী হব্য যজ্ঞৰ কালে লৈ যাওক ॥ ৩ ॥ যি যজ্ঞমানে

ঋত্বিকক ভাল ধন দিয়ে সেই যজ্ঞমানে অক্ষয় অন্নৰ ভাণ্ডাৰ পায়। তাৰ কাৰণে আমি সুবীৰ্য্য যুক্তা (মনুৰ জীয়েক), নিজে অহিংসিতা (কিন্তু) আনক হিংসা কৰা ইলা দেবীক যজ্ঞন কৰোঁ ॥ ৪ ॥ ব্ৰহ্মণস্পতি দেবতাই নিশ্চয় জুতি যোগ্য উৎকৃষ্ট মন্ত্ৰেৰে হোতাৰ যুক্ত অৱস্থিত হৈ (লভি) উচ্চাৰণ কৰে। সেই সকলো দেবতাৰ প্ৰতিপাদক (প্ৰযুক্তা) মন্ত্ৰেৰে ইন্দ্ৰ, বৰুণ, মিত্ৰ, অৰ্যমা আদি দেবতা সকলে যজ্ঞত ঠাই লয় (বিৰাজ কৰে) ॥ ৫ ॥ হে দেবতা সকল, সেই সুখদায়ক আৰু দোষহীন মন্ত্ৰকেই আমি যজ্ঞত উচ্চাৰণ কৰিম। হে নেতা সকল, তোমালোকে যদি এই (আমি উচ্চাৰণ কৰা) মন্ত্ৰ কামনা কৰা তেনেহলে সকলো মনোৰম বাক্য তোমালোকে পাবা ॥ ৬ ॥ যি দেবতা কামনা কৰে তেওঁ কোন দেবতা পাব পাৰে ? যি যজ্ঞৰ কাৰণে ক্লেশ দিছে তেওঁৰ গুৰিলৈ কোন দেবতা আহে ? হব্য দাতাই ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে যজ্ঞৰ ঠাইলৈ গৈছে। তেওঁ যবৰ ভিতৰত ধকা (পুত্ৰ পোজাদিৰে সৈতে) বহুত কথাবতৰা হৈ থকা ঘৰলৈ গৈছে ॥ ৭ ॥ ব্ৰহ্মণস্পতি দেবতাই নিজ দেহত বল সঞ্চাৰ কৰে। পাচত বজা বৰুণেৰে সৈতে শত্ৰু মাৰে। ভয় লগা যুদ্ধতো তেওঁ স্থিৰেৰে থাকে। বজ্জখাৰী শত্ৰুৰেও যুদ্ধত এওঁক পৰাস্ত কৰোঁতা নাই। অলপীয়া যুদ্ধতো নাই ॥ ৮ ॥

৪১ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি— যোবৰ পুত্ৰ কণ্ঠ। ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্যমা।

যিগিষ্ঠ জ্ঞানী বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্যমা দেবতাই যাক বক্ষা কৰে তেওঁ সোনকালে শত্ৰুক দমন কৰিব পাৰে ॥ ১ ॥ যাক ধনেৰে পূৰণ কৰে, নিজ বাহুৰে ধন উপাৰ্জন কৰিবলৈ দিয়ে আৰু হিংসকৰ পৰা বক্ষা কৰে তেওঁ কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰাকৈ বৰ্দ্ধন হয় ॥ ২ ॥ বজা বৰুণ আদিয়ে নিজ যজ্ঞমানৰ হৰ্গতি ধ্বংস কৰে, শত্ৰুও নশ কৰে, অসুখ অশান্তি নশ কৰে ॥ ৩ ॥ হে অদিতিৰ পুত্ৰ সকল, ঋতিৰ (যজ্ঞৰ) বাট সুগম আৰু কাঁইট নোহোৱা হৈ আছে। এই যজ্ঞত তোমালোকৰ কাৰণে হেয় বস্তু যোগাৰ হোৱা নাই ॥ ৪ ॥ হে দেবতাৰ নেতা অদিতিৰ পুত্ৰ সকল, যি যজ্ঞক তোমালোকে

ভাল বাটেৰে পাব কৰি নিয়া, সেই যজ্ঞত ভোমালোকে
হৰি পান আৰু ভোণ কৰিবলৈ পোৱা ॥ ৫ ॥ হে
অদিত্য পুত্ৰ সকল, ভোমালোকে অনুগ্ৰহ কৰা যজ্ঞমানক
কেনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে। তেওঁ সকলো সুন্দৰ
ধন-বস্তু সম্বন্ধে পায় আৰু নিজৰ দৰে পুত্ৰ পায় ॥ ৬ ॥
হে ঋত্বিক বন্ধু সকল, মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমৰ মহৎ
ৰূপ আৰু তেওঁবিলাকৰ বিষয় স্তোত্ৰ কেনেকৈ সাধন
কৰিব পাৰিম ? ॥ ৭ ॥ (হে মিত্ৰাদি দেবতা সকল)
দেবতাক বিচৰা যজ্ঞমানক যি শত্ৰুৱে নাশ কৰে আৰু
শাও দিয়ে, সিহঁতৰ বিৰুদ্ধে হুৱাই ভোমালোকেৰ ওচৰত
অভিযোগ নকৰো (ভোমালোকেই বিচাৰ কৰিবা এই
অৰ্থ)। আমি ধনৰে মাত্ৰ ভোমালোকক পৰিচৰণ
কৰিম ॥ ৮ ॥ পাশা খেলত যি চাৰিটা কপৰ্দ (মুদ্ৰা)
হাতত (বাজি) ধৰে, সেই কপৰ্দ পাশা মৰা (ক্ষেপণ)
পৰ্য্যন্ত যেনেকৈ প্ৰতিপক্ষই (জয় হবনে নহয় বুলি)
সভয়ে থাকে সেইদৰে হুৱাই কবলৈ নিবিচাৰো আৰু
কবলৈ ভয় লাগে ॥ ৯ ॥

৪২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আৰু ছন্দ ৪১ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—পুষা।

হে পুষা দেবতা, বাট পাব কৰি আমাৰ গন্তব্য
ঠাই পোৱাই দিয়া। আমাৰ বিধিনিৰ কাৰণ হোৱা
পাপ নাশ কৰা। আমাৰ আগে আগে গৈ থাকাঁ
॥ ১ ॥ হে পুষা দেবতা, যি আমাৰ ধন অপহৰণ কৰে,
আঘাত কৰে, যি হুবাচাৰীয়ে আমাক বিপথে নিবলৈ
বুদ্ধি দিয়ে, ভেনেকুৱা শত্ৰুক আমি যোৱা বাটৰ পৰা
জাঁড়বাই দিয়া ॥ ২ ॥ সেই চোবৰুপা কুটিল মনৰ
পৰিপন্থীক আমাৰ যোৱা বাটৰ পৰা জাঁড়বাই দিয়া
॥ ৩ ॥ (হে পুষা) যি (প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ) চোব,
হুল্লোকেপেৰে অপহাৰক আৰু আনৰ অনিষ্ট কামনা
কৰে, তাৰ পৰক হু'খ দিয়া দেহ ভোমাৰ ভৰিৰে
মোহাবি পেলোৱা ॥ ৪ ॥ হে জ্ঞানবান আৰু দৰ্শনীয়
পুষা, ভোমাৰ যি বৰুণৰ দ্বাৰা (অস্ত্ৰৰ প্ৰভৃতি)
আমাৰ পিতৃ-পুত্ৰ সকলে অসীম প্ৰেৰণা পাইছিল, আমি
সেই বৰুণ বিচাৰিছো ॥ ৫ ॥

সকলো সৌভাগ্যমান হে পুষা, সোণৰ অস্ত্ৰযুক্ত তুমি
আমালোকৰ (সোণ-মণিমুক্তা আদি) ধন দানত মন
নিয়োজ কৰা ॥ ৬ ॥ হে পুষা, যি শত্ৰুৱে আমাক বাধা

দিয়ে, সিহঁতক অতিক্ৰম কৰি আমাক লৈ যোৱা।
সুগম পথেৰে আমাক লৈ যোৱা। সেই
বাট তুমি জানা ॥ ৭ ॥ হে পুষা, আমাক ভাল
বাই থকা আৰু সকলো ঔষধ গছ-গছনি থকা ঠাইলৈ
নিয়া। এই পথত যেন আমাৰ নতুন সন্তান নহয়।
এই কাম তুমি জানা ॥ ৮ ॥ হে পুষা, আমাক অনুগ্ৰহ
কৰিবলৈ তুমি সমৰ্থ হোৱা। আমাক ধনেৰে পূৰ কৰা।
আনে নোপোৱা বস্তু দিয়া। আমাক তীক্ষ্ণকৰ কৰা।
আমাৰ উদৰ পূৰণ কৰা। এই কাম তুমি জানা ॥ ৯ ॥
হে দৰ্শনীয় পুষা, ভোমাক আমি নিন্দা নকৰোঁ। বেদৰ
সূক্তৰ দ্বাৰা ভোমাক স্তুতি কৰোঁ। আমি ভোমাৰ
ওচৰত ধন বিচাৰিছো ॥ ১০ ॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—ঘোৰৰ পুত্ৰ কথ। ছন্দ গায়ত্ৰী; ৯ অনুষ্টপ।
দেবতা—কৰ্ভ; ৩ মিত্ৰাবৰুণ; ৭-৯ সোম।

কেতিয়া আমি আমাৰ হৃদয়ত অস্থিহিত হোৱা,
বিশেষ জ্ঞানী, অস্তীষ্ট কামবৰী, অতি ডাঙৰ কৰ্ত্তা দেব-
তাৰ ওচৰত অতি সুখৰ স্তোত্ৰ পাঠ কৰিম ॥ ১ ॥
অদিত্য তুমিয়ে আমাৰ কাৰণে কষ্টই দিয়া ঔষধ দিয়ক।
আমাৰ জন্তু, গাইগৰু আৰু লবালুবিৰ কাৰণে কড়ীৰ
ঔষধ দিয়ক ॥ ২ ॥ যেনেকৈ মিত্ৰ, বৰুণ আৰু কৰ্ত্তৱ
আমি অনুগ্ৰহৰ যোগ্য আৰু তেনেকৈয়ে সমান প্ৰীতিৰ
দেবতা সকলেও আমাৰ বিষয় ভাবক ॥ ৩ ॥ স্তুতিৰ
পালক, যজ্ঞৰ পালক আৰু পানী ৰূপ ওষধীযুক্ত কৰ্ত্তৱ
ওচৰত আমি বৃহস্পতিৰ পুতেক শংযোৰ দৰে সুখ
অভিলাষ কৰিছো ॥ ৪ ॥ যি কৰ্ত্তা দেবতা সূৰ্য্যৰ দৰে
দীপ্তিমান আৰু সোণৰ দৰে প্ৰাণীৰ হিতকৰ, দেবতাৰ
শ্ৰেষ্ঠ তেওঁ বসতি কৰা ঠাইৰ কাৰণ ॥ ৫ ॥ (তেওঁ
কষ্টই) আমাৰ ঘোঁৰা, ভেড়া, ভেড়ী, পুখুৰ, মাইকী
মানুহ, আৰু গৰু বিলাকক ভাল সুখ দান কৰক ॥ ৬ ॥
হে সোম দেবতা, আমাক শত মানুহৰ কাৰণে
বহুত লক্ষী দিয়া আৰু বহুত পুত্ৰকৰ অন্ন দিয়া ॥ ৭ ॥
হে সোম, সোম বাধক (যজ্ঞহীন) আৰু অদাতা
শত্ৰুবিলাকে হাতে আমাক হিংসা নকৰে, ভেনে কৰা।
বল দিয়াত আমাক অনুগ্ৰহ কৰা ॥ ৮ ॥ হে সোম, যি
প্ৰজাই ভোমাৰ স্তব কৰে, সেই প্ৰজাৰ দীৰ্ঘায়ুৰীয়া
তুমি যজ্ঞ দ্বৰত থাকিবলৈ বিচাৰা। যবগ্ৰহীণ যজ্ঞৰ

(নিম্নমৰ) স্থান পাবলৈ, হে সোম, যি ভোমাক অলঙ্কৃত কৰে, তেওঁক মনস্ত বাখিবা ॥ ১ ॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ প্ৰকৃষ্ণ । ছন্দ—প্ৰাগাথ (অমৃগ্ন বৃহতী, যুগ্ম-সত্যোবৃহতী) দেবতা - অগ্নি ; ১-২ অগ্নি, অগ্নিনী দুজন আৰু উবা ।

হে জাতবেদ অমৰণ অগ্নি, উবা দেৱীৰ পৰা আনি নিবাসযুক্ত নানাবিধ ধন হব্য দাতাক দিবা । আজি উবাভ আশ্ৰিত হোৱা দেবতাসকলক লৈ আহিবা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তুমি (যজ্ঞ) সেৱন কৰাত বিশেষ গুণ বিশিষ্ট, দেবতাৰ দূত, হব্য বহন কৰা, আৰু যজ্ঞৰ বথী । তুমি, অগ্নিনী দুজন, আৰু উবা দেৱীৰে সৈতে আমাক বহুত বীৰ্যবান অন্ন দিবা ॥ ২ ॥ আজি আমি (সেই) দূত, নিবাসৰ হেতু (দৰ দিবা), বহুতৰ প্ৰিয়, ধোঁৱাৰ পতাকাৰ, প্ৰসিদ্ধ জ্যোতিষ্মন্ত আৰু উষাকালত যজ্ঞমানৰ যজ্ঞ সেৱন কৰা অগ্নিক বৰণ কৰিছো ॥ ৩ ॥ উবাৰ সময়ত দেবতাসকলৰ কালে যাবলৈ, শ্ৰেষ্ঠ, অতি ডেকা, অতিথি, সকলোৰে আহুত, দাতা জনৰ প্ৰতি প্ৰীত, জাতবেদ অগ্নিক, মই স্তুতি কৰিছো ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি অমৰ, জগত পালক, হব্যবাহক, যজ্ঞৰ্হ, বিশ্বজ্ঞাতা আৰু যজ্ঞ-নিৰ্বাহকৰ্ত্তা । তোমাক আমি স্তুতি কৰিছো ॥ ৫ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, যজ্ঞমানৰ স্তুতি ভাজন, মধুৰ জিভা (মধুৰ কথা কোৱা,) তুমি আহুত হলে আমাৰ উদ্দেশ্য বুজি পোৱা । প্ৰকৃষ্ণ ঋষিৰ আত্মস বৰ্দ্ধন কৰি দেবজনৰ পূজা কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, হোম নিষ্পাদক, সকলো জনা, বহুতে আহ্বান কৰা বিশেষ জ্ঞানযুক্ত ভোমাক মানুহে জ্ঞান ॥ এই যজ্ঞৰ পিনে দেবতাসকলক সোনকালে লৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে ভাল বসতিৰ স্থানযুক্ত অগ্নি, পুৱা সময়ত সবিভা, উবা, অগ্নিনী দুজন, ভগ্ন আৰু অগ্নিক লৈ আহিবা । হে হব্যবাহন অগ্নি, (ঋত্বিক) কৰসকলে সোমবস তেপি ভোমাক জ্ঞানিছে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি দেবতাৰ দূত, সকলো জনৰে যজ্ঞৰ পালক । তুমি আজি উবাভ প্ৰযুক্ত সূৰ্য্য দৰ্শন কৰা দেবতাসকলক যজ্ঞৰ পিনে সোম পান কৰিবলৈ লৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে বিভাৰসো, তুমি সকলোৰে দৰ্শনীয়, আৰু উবা পাব হলে জ্ঞান । তুমি গাওঁবিলাকত থকা মাজুহৰ বন্ধক, ঋ ১৪

যজ্ঞৰ পুৰোহিত আৰু আমাৰ যজ্ঞ বেদীৰ পূৰ্বকালে থকা মানুহ ॥ ১০ ॥ যজ্ঞ নিষ্পাদক, ঋত্বিক, জ্ঞানযুক্ত, শত্ৰুৰ-আত্মস-কৰ-কৰা, দেবতাৰ দূত আৰু অমৰণ ভোমাক আমি মনুৰ দৰে যজ্ঞ স্থলীত স্থাপন কৰিছো ॥ ১১ ॥ হে যিজনৰ দ্বাৰা পূজক অগ্নি, যেতিয়া তুমি পুৰোহিত ৰূপে (বেদীৰ) পূৰ্বকালে থাকি দেবতা সকলৰ দূতৰ কাম কৰা, তেতিয়া সমুদ্ৰৰ ধ্বনিস্বৰ স্বৰজ্জমালাৰ দৰে তোমাৰ মিথাবোৰ জ্বলি উঠে ॥ ১২ ॥ হে গুণিবৰণা—কাণ-থকা অগ্নি, আমাৰ কথা (স্তুতি) শুনা । যি, যিজন, অৰ্থৰা (আৰু অগ্ন) দেবতাসকল পুৱা যজ্ঞলৈ যায়, তোমাৰ লগত যোৱা সেই দেবতা সকলোৰে সৈতে এই যজ্ঞত তুমি কুশাসনত বহা ॥ ১৩ ॥ হে মৰুংগণ, আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা । তেওঁবিলাক সুফল দাতা, অগ্নি যাব জিভা আৰু ধন্তৰ (নিম্নমৰ যজ্ঞৰ) বন্ধক । কৰ্ম গ্ৰহণ কৰা বৰণ, অগ্নিনী দুজন আৰু উবা দেৱীৰ সৈতে সোমপান কৰা ॥ ১৪ ॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ প্ৰকৃষ্ণ । ছন্দ—অমৃগ্নপ । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, তুমি এই যজ্ঞ কৰ্ম্মত বসুসকলক বৰ্দ্ধন কৰা । অগ্ন দেবতা সকলকো বৰ্দ্ধন কৰা । কৰ্ত্তাসকল, আদিত্য সকল সুযজ্ঞ জল সিঁচি দিবা মনুৰ পুত্ৰসকলক বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, সুবিজ্ঞ দেবতাসকলে হব্য দাতা যজ্ঞমানক সুফল দান কৰে । হে পুৰোহিত নামৰ ধোঁৱা যুক্ত স্তুতি ভাজন অগ্নি দেবতা, তেজিগজন দেবতাক এই যজ্ঞলৈ লৈ আহা ॥ ২ ॥ হে বহুকৰ্ম্মা, জাতবেদ অগ্নি, তুমি যেনেকৈ প্ৰিয়মেধ, অজি, বিৰণ আৰু অজিবসৰ আহ্বান শুনিছিল, তেনেকৈ প্ৰকৃষ্ণৰ (যোব) আহ্বান শুনা ॥ ৩ ॥ প্ৰৌঢ়কৰ্ম্মা প্ৰিয়মেধ আদি ঋষি সকলে আহবন্ধাৰ কাৰণে বিত্তজ্ঞ জ্যোতিৰ জ্বলি থকা অগ্নিক আহ্বান কৰিছিল ॥ ৪ ॥ হে বিঁটেৰে আহুত, ফলপ্ৰদ অগ্নি, কণ (পুত্ৰ) সকলে, যি স্তুতিৰে বন্ধা কৰিবলৈ তোমাক আহ্বান কৰিছে, সেই স্তুতি শুনা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি বিবিধ হবিৰণ অন্নময় আৰু বহুত যজ্ঞমানৰ প্ৰীতিকৰ । জ্বলি থকা মিথাবে তোমাক যজ্ঞমানসকলে দেবতাসকলৰ ওচৰলৈ হবি লৈ যাবলৈ আহ্বান কৰিছে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, দেবতাৰ

আহবাতা, যজ্ঞনীল, বহুত ধন পোৱাই দিবপৰা, জনিবৰ উপযুক্ত কাণ থকা আৰু অতি প্ৰখ্যাত ভোমাক বিপ্ৰ সকলে এই যজ্ঞত স্থাপন কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে মহান, ভাৱৰ (দীপ্ত হৈ থকা) অগ্নি, হবাদাতা যজ্ঞমানৰ কাৰণে হবা বহুত লৈ মেধাবী ঋত্বিকসকল সোমবস চেপাৰ পাচত ভোমাৰ ওচৰলৈ গৈছে ॥ ৮ ॥ বলবে উপপত্তি কৰা, ফলদাতা আৰু বাসৰ হেতু হে অগ্নি, আজি পুৱা এই যজ্ঞলৈ আহি দেবভাসকলক সোম পান কৰিবলৈ কুশৰ ওপৰত আনি বহুওৱা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, সমুখত থকা দেবভাসকলক সমানে (একেদৰে) আহবান কৰা। কালি চেপা সোমবস সমুখত আছে। হে দেবভাসকল, আজি ইয়াক পান কৰা ॥ ১০ ॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—কথৰ পুতেক প্ৰস্বথ। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নিনী হজ্ঞন।

দেখনিয়াৰ, গ্ৰীতিকাৰ, আৰু অপূৰ্ণ উষা দেৱী এতিয়া স্বৰ্গৰ পৰা আহি অজ্ঞকাৰ নাশ কৰিছে। হে অগ্নিনী হজ্ঞন, তোমালোক দুয়োকে আমি বহুত স্তুত কৰিছোঁ। ১১ ॥ যি অগ্নিনী হজ্ঞনক স্তুতি কৰিছোঁ তেওঁলোক দত্তা আৰু মাক সমুদ্ৰ। তেওঁলোকে নিজ মনেৰেই ধন দিয়ে। কৰ্ম কৰিলে বাসস্থান দিয়ে ২২ ॥ (হে অগ্নিনী হজ্ঞন) যেতিয়া তোমালোকৰ নানা স্তবেৰে বৰ্ণনা কৰা বথ স্বৰ্গত ঘোঁৰাৰ দ্বাৰা চলোৱা হয় তেতিয়া আমি তোমালোকৰ স্তুত কৰোঁ ৩৩ ॥ হে নেতা হজ্ঞন, নিজ ভাপত সূৰ্য্যই পানী তকাই দিয়ে আৰু আমি দিয়া দিওঁৰে দেবতা সকলক পূৰণ কৰে। সূৰ্য্য পূৰণ হোৱাৰ, পৰি পালক আৰু যজ্ঞৰ দ্ৰষ্টা ৪৪ ॥ হে নাসত্যা হজ্ঞন, আমাৰ প্ৰিয় ভোক্তা তুমি তোমালোকৰ বৃদ্ধি প্ৰেৰণ কৰা বৰ্ষণশীল সোমবস পান কৰা ৫৫ ॥ হে অগ্নিনী হজ্ঞন, যি জ্যোতিষ্মত অন্ন দৰিদ্ৰৰূপে অজ্ঞকাৰ নাশক আৰু ভূপিতাম্বক, সেই অন্ন আমাক দিয়া ৬৬ ॥ হে অগ্নিনী হজ্ঞন, স্তুতিৰ পাৰ পাবলৈ নাওৰূপে আহা আৰু আমাৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ আমাৰ পিনে বহুত ঘোঁৰা লগোৱা ৭৭ ॥ হে অগ্নিনী হজ্ঞন, স্বৰ্গৰ পৰা অহা

বহুল নাও সাগৰৰ বাটত বৈ আছে, (বাহুত) বথ আছে। সোমবস প্ৰস্তুত আছে ৮৮ ॥ হে কণ্ঠসকল, অগ্নিনী হজ্ঞনক শোধা যে তালোকৰ পৰা সূৰ্য্যৰ বশি আবিৰ্ভাব হ'বনে? বহুতৰ উপপত্তি স্থান অন্তৰীক্ষৰ পৰা আমাৰ বাসস্থানলৈ উৰাব জ্যোতি উপগম হবনে? এনে সময়ত তোমালোকৰ ৰূপ কোন ঠাইত বাধিব খোজা ৯৯ ॥ সূৰ্য্যৰ দীপ্তিত উৰাব বশি উপগম হৈ সোণৰ দৰে শোভা কৰে আৰু অগ্নিয়ে নিজৰ দীপ্তিৰে প্ৰকাশ পাই ১০০ ॥ (১/১০ ঋকৰ ভাবাৰ্থ এই যে এনে সময়ত অগ্নিনী হজ্ঞন যজ্ঞলৈ আহে) ঋতব (সূৰ্য্যৰ) পাৰ হ'বলৈ উদয় গিৰিলৈ ধুনীয়া বাট নিৰ্মাণ হয়। জলি থকা সূৰ্য্যৰ পৰা ওলোৱা দীপ্তি দেখা হয়। (এনে সময়ত হে অগ্নিনী হজ্ঞন আঠা) ১১১ ॥ (এনে সময়ত) স্তোতাই পুনঃ পুনঃ অগ্নিনী হজ্ঞনৰ কাম প্ৰশংসা কৰি অলঙ্কাৰ লগাই স্তোত্ৰ গায়। তেওঁলোকে আনন্দেৰে সোমপান কৰে ১২২ ॥ হে সুখদাতা (অগ্নিনী হজ্ঞন) মনুৰ সময়ত বাস কৰাৰদৰে সোমপান কৰিবলৈ আৰু স্তুতি শুনিবলৈ ইয়ালৈ (যজ্ঞস্থানলৈ) আহাঁ ১৩৩ ॥ চাৰিওফালে যাব পৰা হে অগ্নিনী হজ্ঞন, তোমালোকৰ আগমনৰ শোভা অনুসৰণ কৰি পাচতে উষাদেৱী ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) আহক। বাতি সমাপ্ত কৰা যজ্ঞৰ হবি তোমালোকে সেৱন কৰা ১৪৪ ॥ হে অগ্নিনী হজ্ঞন, তোমালোক দুয়ো সোমপান কৰা। তোমালোকৰ প্ৰশস্তি কৰ্মেৰে আমাক চিৰ দিন সুখ দিয়া ১৫৫ ॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ প্ৰস্বথ। ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম-বৃহতী; যুগ্ম-সত্যবৃহতী)। দেবতা—অগ্নিনী হজ্ঞন।

হে ঋতব (নিয়ম-যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক অগ্নিনী হজ্ঞন, তোমালোকৰ কাৰণে স্নমধুৰ, আগনিয়া চেপা, সমুখত থকা সোমবস পান কৰি যজ্ঞমানক স্নমধুৰ ধন-বহু দিয়া ১১ ॥ হে অগ্নিনী হজ্ঞন, তোমালোকৰ বথ (ওখ-চাপৰ ৰূপৰ) তিনিবিধ বহুত কাঠযুক্ত, সোণ খটোৱা, (অগ্ৰভিহত গতিত) তিনিও লোকত বৰ্ত্তমান। (সেই বথত উঠি) এই যজ্ঞলৈ আহা আৰু কণ্ঠ সকলে

ভোমালোকৰ উদ্দেশ্যে যি স্তোত্ৰ পাঠ কৰি আহবান কৰিছে সেই আহবান (সাদবেবে) গ্ৰহণ কৰা ॥ ২ ॥
 ধন (যজ্ঞ) বৰ্দ্ধক হৈ অগ্নিনী হৃজন অতি মধুৰ সোমবস পান কৰা । হে দত্ৰা হৃজন, বথত উঠি আজি উপযুক্ত ধন লৈ (আমি) হবিদাতা যজ্ঞমানৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে সৰ্ব্বজ্ঞ অগ্নিনী হৃজন, তিনিখন সভাত মেলি থোৱা কুশল বহি সুমধুৰ সোম বসেৰে আমাৰ যজ্ঞ তিৱাই দিৱা । দীপ্তিমান কণ্ঠসকলে সোমবস চেপি হৱোকো আহবান কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোক হৱো যি ইল্লিও বন্ধাৰ দ্বাৰা কণ্ঠ মহৰীক বন্ধা কৰিছিল, হে শুভকৰ্মৰ পালক হৃজন, সেই বন্ধাৰ দ্বাৰা আমি যজ্ঞকাৰী (কণ্ঠ) সকলক ভালকৈ যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৫ ॥ হে দত্ৰা অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকে বন্ধা সূদাসক বথত ধন আনি অন্ন দিছিল। ভেনেকুৱা বহুত জনৰ কাৰণে বাহ্য কৰা দিব্যধন অন্তৰীকৰ পৰা বা স্বৰ্গৰ পৰা আনি আমাৰ গুৰিত থোৱা ॥ ৬ ॥ হে নাসত্য হৃজন, ভোমালোকে যি দূৰ দেশত বা ওচৰত থাকা, সূৰ্য্য উদয়ৰ সময়ত সূৰ্য্যৰ বশিৰ লগত ভালকৈ আৰুত থকা বথত চৰি আমাৰ গুৰিলৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে যাগ সেৱন কৰা হৃজন, ভোমালোকক সাতোটা ঘোঁৰাই আমাৰ অনুষ্ঠিত তিনি সৰন যজ্ঞৰ কালে লৈ আহক । আক হে নেতা হৃজন, ভোমালোকে সুকৰ্মকাৰী আক সূদানশীল যজ্ঞমানক অন্নদান কৰি এই যজ্ঞৰ ধনীত কুশাসনত বহা ॥ ৮ ॥ হে নাসত্য হৃজন, ভোমালোক সূৰ্য্যবশিৰে বেৰা বথত উঠি আহা । হব্যদাতা যজ্ঞমানক যি বথত উঠি সদায় ধন দিছিল (সেই বথত উঠি) মধুৰ সোমবস পান কৰিবলৈ আহা ॥ ৯ ॥ আমি আত্মবন্ধাৰ কাৰণে অতি ধনী অগ্নিনী হৃজনক উকম স্তোত্ৰ আক ধক্ স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা আমাৰ কালে আহবান কৰিছো । (হে অগ্নিনী হৃজন) ভোমালোক কণ্ঠপুত্ৰসকলৰ সদায় প্ৰিয় । যজ্ঞ-হালীলৈ সদায় সোমপান কৰিবলৈ আহি থাকিব ॥ ১০ ॥

৪৮ সূক্ত—অ ১৬ ।

অগ্নি আক হৃদ ৪৭ সূক্তৰ দৰে । দেৱতা—উবা ।

হে দেৱকতা উবা, আমাক বাতিপুত্ৰাই ধনযুক্ত কৰি দিৱা । হে বিজাবতী, বহুত ধন আনি বাতিপুত্ৰ

(আবত) কৰা । হে দেৱী, ধানযুক্ত হৈ (পশুৰূপ) ধনেৰে বাতিপুত্ৰ কৰা ॥ ১ ॥ বহুত ঘোঁৰা থকা, গৰু থকা, সকলো ধনৰ সুপাত্ৰী। হে উবা দেৱী প্ৰজাসকলৰ বস-বাসৰ কাৰণে বহুত ধন ভোমাৰ লাভ কৰা আছে । হে উবা দেৱী, আমাক সুনুত বাক্য দান কৰা আক ধনবানসকলৰ ধন আমাৰ বাবে পঠিয়াই দিৱা ॥ ২ ॥ আগৰ দিনত যি বাতিপুত্ৰ কৰিছিল আকো ভেনেকৈ আজিও কৰিছা । যেনেকৈ ধন বিচৰাখিলাকে ডাঙৰ নাওবোৰ সাগৰত চলাবলৈ সজ্জিত কৰে সেইদৰে উৰাকাণৰ আগমনিত যি বথ সজ্জিত হয়, সেই বথবোৰ ভেঁও (উবাই) পঠিয়াই দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে উবা দেৱী, ভোমাৰ আগমনত বিশ্বান সকলে যি ধন আদি দিবলৈ মন দিয়ে, এনে ধন দিবলৈ বিচৰা অতি প্ৰখ্যাত মেধাবী, দাতা কণ্ঠাশিৰে এই উবা কালত ভোমাৰ নাম উচ্চাৰণ কৰিছে ॥ ৪ ॥ উবা দেৱীয়ে সুগৃহিণীৰ দৰে পালন কৰে আক প্ৰতিদিনে আহে । জন্ম প্ৰাণীবিলাকৰ দিন কৰ কৰে । ভেঁওৰ আগমনত ভৰি থকা প্ৰাণীবিলাকে নিজ কামত লাগি বান্ধ আক চৰাই-চিৰিকতি বিলাকক আকাশত উবাই দিয়ে ॥ ৫ ॥ হে উবা দেৱী, তুমি পৰিভ্ৰমী মানুহক নিজ কামলৈ পঠিয়াই দিৱা আক খোজনীয়াবিলাকক (নিজ-নিজ) দাতাসকলৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিৱা । তুমি বেচিপৰ নেথাকা,—সোনকালে ওচি যোৱা । যজ্ঞযুক্ত আক অন্নবতী তুমি উদয় হলে উবা চৰাই বিলাক নিজ বাঁহত নেথাকে ॥ ৬ ॥ সৌভাগ্যবতী উবা দেৱীয়ে শতবথ যোজনা কৰি সূৰ্যোদয়ৰ ঠাইৰ পৰা বহুত দূৰৈত শত বথত উঠি মানুহৰ ওচৰলৈ ক্ৰন্তবেগেৰে আহিছে ॥ ৭ ॥ বাতি এছাবত নিমগ্ন বিশ্ব-জগত এছাব নাশ আক জ্যোতিপ্ৰকাশৰ কাৰণে সুনেকী উবা দেৱীক নমস্কাৰ কৰিছে । ধনবতী স্বৰ্গৰ জীৱনীয়ে হিংসক বিলাকক ধ্বংস কৰে আক শোষকবোৰক আঁতৰাই দিয়ে ॥ ৮ ॥ হে স্বৰ্গৰ জীৱক উবা দেৱী, সকলোৰে আহ্লাদকৰ পোহৰেৰে কেউকালে প্ৰকাশ কৰা । দিনো আমাক বহুত সৌভাগ্য দিৱা । আক পাৰ্থিব এছাব নাশ কৰা ॥ ৯ ॥ হে সুনেকী উবা দেৱী, বিশ্বৰ চেষ্ঠা আক জীৱন ভোমাত্তেই (নিহিত) আছে কাৰণ তুমি অন্ধকাৰ নাশ কৰা । হে বিচিত্ৰ-ধন-যুক্তা উবা দেৱী তুমি বহু বথত উঠি আমাৰ কালে আহা আক আমাৰ আহবান শুনা ॥ ১০ ॥ হে উবা দেৱী, মানুহে যি বিচিত্ৰ হৰিকণ অন্ন আছে, সেৱা তুমি গ্ৰহণ কৰা । যি যজ্ঞ নিৰ্বাহক যজ্ঞমানে ভোমাক জ্বৰ কৰে

সেই সৃজনশীলতা যজমানসকলক তুমি হিংসা হীন শুভ যজ্ঞ শোৱাই দিয়া ॥ ১১ ॥ হে উষা দেৱী, তুমি অন্তৰীক্ষ লোকৰ পৰা সকলো দেবতাকে আমাৰ যজ্ঞত সোমপান কৰিবলৈ লৈ আহা। তুমি আমাক বহুত গন্ধ, ঘোঁৰা আৰু প্ৰশংসনীয় অন্ন দিয়া ॥ ১২ ॥ যি উষাৰ জ্বলিওনি বিলাক শত্ৰু নাশ কৰাৰ পাচত কল্যাণীয়া ৰূপত দেখা হয়, সেই উষাই বিশ্ববৰেণ্য, দেখিবলৈ ভাল আৰু সুখেৰে পাব পৰা ধন দিয়ক ॥ ১৩ ॥ হে মহতী পুতনীয়া উষাদেৱী, যেনেকৈ পুৰণি ঋষি সকলে তোমাক আত্মৰক্ষা আৰু অন্ন লাভৰ কাৰণে ভক্তি কৰিছিল, সেইদৰে আমিও তোমাক ঋক্ মন্ত্ৰেৰে ভক্তি কৰিছোঁ। তুমি আমাৰ হবি গ্ৰহণ কৰি সম্ভৱ হৈ দীপ্ত ভেজৰে অন্ধকাৰ নাশ কৰিবলৈ ওলাই আহা। (ভক্তিৰ সময় হৈছে বুলি কোৱা) ॥ ১৪ ॥ হে উষা দেৱী, আজি পুৱা তুমি অন্তৰীক্ষৰ (অন্ধকাৰ) দ্বাৰা হুহন (পূবে-পশ্চিমে) খুলি দিলা। সেই কাৰণে আমাক হিংসাশূন্য বহল ঘৰ আৰু বহুত গাই গন্ধৰে সৈতে অন্নদান কৰা ॥ ১৫ ॥ হে উষা দেৱী, আমাক বহুত আৰু বহুত ৰূপৰ অন্নদান কৰা, গন্ধ দিয়া। হে মোহনীয়া উষা দেৱী আমাক (সকলো শত্ৰু নাশ কৰিব পৰা) যশ দিয়া। হে অন্নযুক্তা উষা দেৱী, আমাক অন্ন দিয়া ॥ ১৬ ॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি কণ্বপুত্ৰ প্ৰস্বত্ব। ছন্দ—অজুপুপ।
দেবতা—উষা।

হে উষা দেৱী, দীপ্যমান আৰু পূজিত অন্তৰীক্ষ লোকৰ ওপৰৰ পৰা ধুনীয়া বাটেৰে আহা। বঙা বৰণীয়া গাউগন্ধ (বন্ধি) বিলাকে তোমাক সোমযুক্ত যজমানৰ যজ্ঞ-ঘৰলৈ লৈ আহক ॥ ১ ॥ হে উষা দেৱী, ব্যালোকত উৎপন্ন ধুনীয়া অৱস্ৰৰ থকা যি বথত তুমি উঠি আহা, সেই বহল বথত, হে স্বৰ্গৰ জীৱনী তুমি উঠি ভাল হবি অন্নযুক্ত যজমানৰ ওচৰ পোৱাহি ॥ ২ ॥ হে উত্তৰণী উষা দেৱী, তোমাৰ আগমনৰ সময়ত হুঠেঠীয়া আৰু চানি-ঠেঠীয়া কন্তবিলাক উঠে আৰু পাখীলগা চৰাইবিলাক আকাশ প্ৰান্তলৈ উৰি যায় ॥ ৩ ॥ হে উষা দেৱী, তুমি নিজ বন্ধিভালেৰে অন্ধকাৰ নাশ কৰি বিশ্ব জগত প্ৰকাশ

কৰিছা। কণ্ব বংশৰ ঋষি ঋত্বিকসকলে ধন কামনা কৰি ভক্তি বাক্যেৰে তোমাক স্তুত কৰিছে ॥ ৪ ॥

৫০ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ প্ৰস্বত্ব। ছন্দ—গায়ত্ৰী; ১০-১৩ অজুপুপ। দেবতা—সূৰ্য্য। (১১-১৩ বোগহৰ উপনিষদ)।

প্ৰাণী বিলাকক জন্ম দেবতা সূৰ্য্যক প্ৰজাপক বন্ধি বিলাকে বিশ্বৰ সকলোৱে দেখিবলৈ ওপৰলৈ তুলি নিছে ॥ ১ ॥

সুপ্ৰসিদ্ধ (বিখ্যাত) চোৱাৰ দৰে দেবতাৰ ঘৰকপ ডবা (নক্ষত্ৰ) বিলাক বাতিৰ লগতে বিশ্বৰ চকু সূৰ্য্যৰ আগমনত অন্তৰ্জান হৈছে ॥ ২ ॥ যেনেকৈ জলোৱা অগ্নিত সকলো দেখা যায়, তেনেকৈ এই সূৰ্য্যৰ জনাৰ পৰা বন্ধি বিলাকেৰে জন্ম হোৱা সকলোকে একালৰ পৰা দেখা গৈছে ॥ ৩ ॥ হে সূৰ্য্য, তুমি ডবনী (ত্ৰাণ কৰ্তা)। বিশ্বৰ দৰ্শনীয় (আৰু) প্ৰকাশ কৰ্তা; বিশ্বব্যাপী জিলিকি থকা অন্তৰীক্ষত পোহৰ কৰি আহা ॥ ৪ ॥ হে সূৰ্য্য দেবতা, তুমি দেবতাৰ প্ৰজাৰ (মকত সকলৰ) আগতে উদয় হোৱা। মানুহৰ আৰু স্বৰ্গলোকৰ দেবতাৰ আগতে উদয় হোৱা ॥ ৫ ॥ হে পাবক, অনিষ্ট নিবাৰক সূৰ্য্য, তুমি, জন্ম হোৱা প্ৰাণীবিলাকৰ পোশক ৰূপেৰে জগতক প্ৰকাশ কৰা ॥ ৬ ॥ হে সূৰ্য্য, তুমি বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষ লোকত দিন বাতি উৎপাদন কৰি, ভ্ৰমণ কৰি, জন্ম হোৱা প্ৰাণীবিলাকক চাই ফুৰা ॥ ৭ ॥ হে সকলো প্ৰকাশ কৰা শোচিষ্কেণ (জ্বলি থকা চুলিৰ) সূৰ্য্য দেবতা, সাভোটা হৰিৎ বৰ্ণৰ ঘোঁৰাই তোমাক বহন কৰে ॥ ৮ ॥ সকলোকে প্ৰেৰণ কৰা সূৰ্য্যই অচল নোহোৱা সাতজনী নিজে নিজে বথত যোগ হোৱা মাইকী ঘোঁৰা বথৰ নপুত্ৰ (পৰি নোহোৱা ঠাইত) লগাই বথত চৰি আহিছে ॥ ৯ ॥ আমি যজ্ঞৰ অনুষ্ঠাতা সকলে অন্ধকাৰৰ ওপৰলৈ উঠা পোহৰ দেখি দেবতা সকলৰ মাজৰ জাজ্জল্যমান অতি উৎকৃষ্ট জ্যোতি সূৰ্য্যক উপাসনা কৰো ॥ ১০ ॥ হে সূৰ্য্য দেবতা, সকলোৰে অনুকূল ভেজ বৃত্ত (তুমি) আজি উদয় হৈ ওপৰলৈ আকাশত আবোহণ কৰি মোৰ হৃদ যোগ আৰু ধৰীৰৰ শোভা হৰণ কৰা যোগ দুয়োটা নাশ কৰা ॥ ১১ ॥

মোৰ পাৰ হবিৎবৰ্ণৰ বোণ ভাটৌ আৰু শালিকী চৰাইক দিম, (কাৰণ) সিহঁতে সেই বং বিচাবে। আৰু হৰিতাল গছত মোৰ হবিৎবৰ্ণ গটাই দিম ॥ ১২ ॥ অদিতিৰ পুত্ৰ সূৰ্য্য সম্পূৰ্ণ জ্যোতিৰে উন্নয়ন হৈছে আৰু মোৰ উপলব্ধ কৰা বোণ বিলাক নষ্ট কৰিছে। মোৰ অনিষ্টকাৰী বোণ নাশ কৰিবলৈ মই অক্ষয় ॥ ১৩ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ সৰ্য্য। ছন্দ—জগতী ; ১৪/১৫ ত্ৰিষ্টুপ। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

(হে স্তোতা সকল) বহুত যজ্ঞমানে ঋক্ মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰি আহুত কৰা, ধনৰ সাগৰ, মেঘ (ভেড়াকপী) ইন্দ্ৰক স্তুতিৰে আনন্দিত কৰা। যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ বশ্মিৰে সকলোকে হিত কৰে তেনেকৈ ইন্দ্ৰৰ কৰ্ম্মই মানুহৰ হিত কৰে। তেনেকুৱা মেধাবী ইন্দ্ৰক ভোগৰ কাৰণে অৰ্চনা কৰা ॥ ১ ॥ (মেঘ—ইন্দ্ৰ। কথৰ পুত্ৰ মেধা ভিথিৰ যজ্ঞত ইন্দ্ৰই মেঘৰূপে আহি সোম পান কৰিছিল। সেইবাবে মেঘ=ইন্দ্ৰ)। সুশোভন, অভি-গমনশীল, নিজ ভেজৰে অন্তৰীক পূৰ্ণ কৰা, অভিবলী, শত্ৰুৰ গৰ্ব্ব চূৰ্ণ কৰা শত্ৰুতু ইন্দ্ৰক, বক্ষক, প্ৰবৰ্দ্ধনকাৰী ঋতু (মৰুত) সকলে ভজিছিল আৰু স্নাত্ত সভা বাকোৰে বৃদ্ধ বধ কৰোঁতে ইন্দ্ৰক উৎসাহিত কৰিছিল ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি অজিৎস ঋষিৰ কাৰণে জলবোধক মেঘ বজ্জৰে ভাঙি (বৰষুণ বৰষি) দিছিল। তুমি অতি ঋষিক অসুৰে এশ দুবাৰ থকা প্ৰীৰণ যন্ত্ৰত প্ৰীৰণ কৰোঁতে বক্ষা পাবলৈ বাট দেখুৱাই দিছিল। তুমি ঋষি বিমদক অন্নযুক্ত ধন পোৱাই দিছিল আৰু সংগ্ৰামত জয় কৰিবলৈ থকা স্তোতাৰ অন্ন বক্ষা কৰিবলৈ নিজে বজ্জ চলাইছিল ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি পান্দ্ৰীয় আচ্ছাদক মেঘবিলাক ভাঙি দিছিল। পৰ্ব্বভূত বধা বৃদ্ধ (আদি) দানবৰ ধন-বস্তুবিলাক কাঢ়ি আনি নিজ ঘৰত ৰাখিছিল। তিনিওলোকৰ আৰবক বৃদ্ধক বধ কৰিছিল আৰু বৃদ্ধই ঢাকি বধা সূৰ্য্যক সকলোৱে দেখা পোৱাকৈ হস্ত কৰি দিছিল ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মাত্ৰাবে জয়ৰ উপায় জনা বৃদ্ধ (আদি) অসুৰবিলাকে যেতিয়া বধা (আদি) অন্ন (অগ্নিত নিদিয়াকৈ) নিজৰ যুগত হোম কৰিছিল, সেই অসুৰবিলাকক

(তুমি) নিজ মাত্ৰাবে ধ্বংস কৰিছিল। যজ্ঞমানলৈ অনুগ্ৰহ থকা হে ইন্দ্ৰ, তুমি শিঞ (নামৰ) অসুৰৰ পূৰ্ব ভাঙি দিছিল। ঋজিমান নামৰ বিগ্ৰক দস্যুৰ হাতৰ পৰা হত্যাৰ পৰা মুক্তি কৰি বক্ষা কৰিছিল ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কুংস ঋষিক শুৰ্ম অসুৰৰ লগত সংগ্ৰামত হত্যাৰ পৰা বক্ষা কৰিছিল। তুমি অতিথিক (নিবোধাসক) বক্ষা কৰিবলৈ শত্ৰু অসুৰক মাৰিছিল। অতি প্ৰবল অৰ্কবৃন্দ অসুৰক ভৰিৰে আক্ৰমণ কৰি মাৰিছিল। এই দৰেই তুমি চিৰকাল দস্যু মাৰিবলৈ জন্ম হৈছা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাতেই বিশ্বৰ সকলো বল পৰাৱৰ্ত্তন হব নলগাকৈ শিহিত আছে আৰু তোমাৰ মন সোম পান কৰি হস্ত হয়। আমি জানো যে তোমাৰ হাতত বজ্জ আছে, সেইবাবে বৈবীৰ সকলো বলবীৰ্য্য তুমি ছিন্ন কৰা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আঘা সকলক বিশেষকৈ জানা আৰু দস্যুবিলাককো জানা। তুমি দুৰ্ভক দমন কৰি যজ্ঞ নিবোধবিলাকক যজ্ঞ কৰা যজ্ঞমানৰ বশ কৰি দিয়া। শক্তিমান তুমি যজ্ঞমানৰ প্ৰেৰক হোৱা। মই স্তোতাই তোমাৰ কৰ্ম্ম-বিলাক জানি তোমাৰ হৰ্ষজনক যজ্ঞত তোমাৰ মহিমা কীৰ্ত্তন কৰিবলৈ বিচাৰিছো ॥ ৮ ॥ ইন্দ্ৰই ব্ৰতহীন বিলাকক ব্ৰতী যজ্ঞমানৰ বশ কৰি, অতিমুখী হৈ স্তুতি কৰা স্তোতাৰ দ্বাৰা পৰাৱৰ্ত্তন বিলাকক বিনাশ কৰাইছিল। বৰ্দ্ধমান ইন্দ্ৰৰ স্তুতি কৰি কৰি, আকৌ সম্পূৰ্ণ বৰ্দ্ধন কৰি ঋষি বস্তুই উই হাকলু হেন যজ্ঞ সন্তাৰ লৈ গৈছিল ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া উলনা কৰিয়ে নিজ বলেৰে তোমাৰ বল ভীক্ষুতৰ কৰিছিল, তেতিয়া তোমাৰ ভীক্ষু বলত আকাশ আৰু পৃথিৱীয়ে ভয় কৰিছিল। বক্ষনীৰ যজ্ঞমানক অনুগ্ৰহ কৰা হে ইন্দ্ৰ, এইদৰেই তুমি বলৰে পূৰ্ণ হলে, তোমাৰ ভবা মাজেই যোগ হোৱা ঘোঁৰাই বায়ুৰেণে বহুত তোমাক যজ্ঞৰ কালে যজ্ঞালৈ লৈ আহক ॥ ১০ ॥ যেতিয়া ইন্দ্ৰ উলনা কৰিব লগত স্তত হয়, তেতিয়া বজ্জ, অভি-বজ্জ গতিৰ ঘোঁৰাব বধৰ ওপৰত স্তেৰ্ত্ত থাকে। ইন্দ্ৰই চলি থকা মেঘ বিলাকৰ পৰা ধাৰাবে পানী বোৱাই দিলে। শুৰ্ম অসুৰৰ দৃঢ়তৰ পূৰ্ব ভাঙি দিলে ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সেচন সমৰ্থ সোম পানৰ কাৰণে নিজে বহুত উত্তী আছা। যি সোমবস পান কৰিলে তুমি হস্ত হোৱা, বাজৰ্ম্ম পৰ্য্যাপ্তিয়ে সেই সোমবস অভিযুত কৰিছে। তুমি (অন্য যজ্ঞত যেনেকৈ) অভিযুত সোম কাষলা কৰা তেনেকৈ ইয়াকো (পৰ্য্যাপ্তিৰ

সোমবস) কামনা কৰা । তেতিয়া স্বৰ্গত তেওঁ স্থিৰ
হল পাৰ ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বরসহ, অভিষব কৰোঁতা
আৰু স্তব আকাঙ্ক্ষা কৰা কক্ষিৰান বজাক বৃচরা
নামৰ পাটগাভক দান কৰিছিল। হে সুকৃত, তুমি
বৃষণ বজাৰ মেনা নামে কণা হৈছিল। তোমাৰ
এইবিলাক কাম সৰন বজ্জৰ সময়ত বিশেষভাৱে বৰ্ণনা
কৰা উচিত ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভাল কাম কৰাসকলক
বন্ধা কৰিবলৈ তোমাক সেৱা কৰিছে । যিবিলাকৰ
কাৰণে অজিৰস সকলৰ স্তোত্র হুৱাবৰ খুটাৰ দৰে দৃঢ়,
ধনদাতা ইন্দ্ৰই সেই বিলাকক ঘোঁৰা, গৰু বথ, ঘৰ
ইত্যাদি দিবলৈ ইচ্ছা কৰে ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমালৈ
আমি এয়া স্তুতি প্ৰয়োগ কৰিছোঁ । তুমি কামবৰ্ষী,
দাতা, স্বৰাট (নিজ ভেজত ডাঙৰ হোৱা) অতি বলী
আৰু মহৎ । আমি যেন এই বজ্জত সন্মুখো বীৰেৰে
সৈতে ভাল ঘৰত বিধান পুত্ৰাদিৰে সৈতে বাস
কৰিবলৈ পাওঁ ॥ ১৫ ॥

৫২ পুস্তক—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ সৰ্য। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ;
১৩-১৫ জগতী । দেৱতা—ইন্দ্ৰ ।

(হে অধ্বৰ্য্য) তুমি এই ৰেখক, স্বৰ্গক চিনিপোৱা
ইন্দ্ৰক, বাক শত স্তোত্ৰাই একে লগে স্তুতি কৰে
তেওঁক সন্মাক পূজা কৰা । সেই ইন্দ্ৰক আমাক বন্ধা
কৰিবলৈ বেগেৰে যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে বহুত আমাৰ
বজ্জৰ ফালে আহিবলৈ (স্তুতি কৰি) কৈছোঁ ॥ ১ ॥ সোম
জলেৰে অতি আনন্দ কৰি যেতিয়া পানীক এই আৰবি
থকা বৃক্ষ পানীবিলাক ভললৈ পেলাই সকলো ধাৰক
পানীৰ মাজত পৰ্জাৰ দৰে অচল হৈ থাকি ইন্দ্ৰই
বৃক্ষক বধ কৰিলে (তেতিয়া) ইন্দ্ৰ বহুতৰ বন্ধা কৰা
হৈ বাঢ়িবলৈ ধৰিলে ॥ ২ ॥ সেই ইন্দ্ৰই আৰবি থকা
সকলো শত্ৰুকো আৰবি ধৰি ওপৰত, পানীথকা
অন্তৰীক্ষতো ব্যাপি আছে । সকলো প্ৰজাৰ আনন্দৰ
মূল, সোমবসেৰে বাঢ়ি থকা, বাঢ়িবোৱা ধন দিয়া,
এই ইন্দ্ৰক প্ৰাজ্ঞ ঋত্বিকসকলে, সুকৰ্ম কৰা বৃদ্ধিৰে
আজ্ঞান কৰিছোঁহক, কাৰণ ইন্দ্ৰ আমাৰ বিচৰা অন্ন
পূৰণ কৰিব পৰা দেৱতা ॥ ৩ ॥ যেনেকৈ সন্মুখৰ নিজৰ
লৈ বিলাক সন্মুখৰ ফালে ধাৰিত হয়, সেইদৰে বজ্জীৰ

সোমবসে ইন্দ্ৰকো ভুট্ট কৰে । শত্ৰু শোধক, অক্ষিটল
গতিৰ মকতসকল বৃক্ষক বধ কৰা সময়ত ইন্দ্ৰৰ
সহায়কৰূপে যিবেৰে উপস্থিত আছিল ॥ ৪ ॥
সোম পানত ছুট হৈ মকত সকলে ভললৈ বৈ যোৱা
পানীৰ সোঁতৰ দৰে বৃদ্ধৰ সৈতে বৃদ্ধৰ বজ্জী ইন্দ্ৰৰ
সহায়কৰূপে বৃদ্ধৰ সন্মুখত থাকিল । যেনেকৈ ত্ৰিভাই
ঢাকনি ভেদ কৰিছিল তেনেকৈ ইন্দ্ৰই বজ্জামৰে উৎসাহিত
হৈ বল অসুৰক বধ কৰিছিল ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যি বৃদ্ধই
পানীবোৰ আগুৰি অন্তৰীক্ষত আশ্ৰয় কৰি আছিল,
যাৰ অন্তৰীক্ষত ব্যাপ্ত হোৱা বৰবেচি, তুমি যেতিয়া
সেই বৃদ্ধৰ হনুত (মুখত) ভীক্ষু বজ্জৰ ঘাৰা আঘাট
কৰিছিল, তেতিয়া তোমাৰ বিজয়ী দীপ্তি ব্যাপ্ত হৈছিল
আৰু তোমাৰ বল দেখা গৈছিল ॥ ৬ ॥ যেনেকৈ পানীৰ
সক প্ৰবাহ বিলাক হৃদত পৰেগৈ (হৃদত পৰি পানী
বঢ়াই) তেনেকৈ ব্ৰহ্ম-স্তোত্ৰবিলাকে তোমাক বঢ়াই
সেই সকলোবিলাকে তোমাক পায়গৈ । তুমিহঁত
তোমাৰ যোগ্য বল বঢ়াইছিল আৰু শত্ৰুজয়ী বজ্জক
শক্তিৰে ভীক্ষু কৰিছিল ॥ ৭ ॥ হে সিদ্ধকৰ্মা ইন্দ্ৰ,
তুমি মানুহৰ মাজলৈ আহিবলৈ বাট ধৰি বহুত ঘোঁৰা
লগাই লোক আবৰক ব্ৰহ্মাসুৰক বধ কৰিছিল। পাচত
ধাৰাধাৰে বৰহুণ দিয়াই লোৰ বজ্জ হাড়ত ধাৰণ
কৰিছিল। আমি দেখিবলৈ আকাশত সূৰ্য্যক তুমি
স্থাপন কৰিছিল। ॥ ৮ ॥ স্তোত্ৰাসকলে বৃদ্ধৰ ভয়ত যি
বৃহৎসাম বচনা কৰিছিল, সেই স্তোত্ৰ নিজ ভীক্ষু ভেজৰে
পৰিপূৰ্ণ শত্ৰু জয়ী বল বৃদ্ধ আৰু স্বৰ্গৰ অথলাৰ দৰে ।
তেতিয়া স্বৰ্গবন্ধক মকতসকলে মানুহৰ হিত আৰু
বন্ধাকাৰী সংগ্ৰামত ইন্দ্ৰক উৎসাহ দিছিল ॥ ৯ ॥
হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া তুমি অভিষব কৰা আৰু সংজ্ঞাৰ
কৰা সোম পান কৰি ভুট্ট হৈ নিজৰ বজ্জৰ বলৰে
আকাশ আৰু পৃথিৱীৰ বিয়কাৰী ব্ৰহ্মাসুৰৰ মূৰ কাটি
পেলালা, তেতিয়া অনন্ত আকাশ বৃদ্ধৰ শৰৰ ভয়ত
কঁপিছিল (ভয় নোহোৱা হলত আকৌ আকাশ স্থিৰ
হৈছিল) ॥ ১০ ॥ হে মঘবান, তোমাৰ নিজ বুলেৰে
সম্পাদিত বৃদ্ধ বধ আদি কাৰ্য্য আকাশৰ দৰে মহৎ ।
পৃথিৱী যদি দহুগুণ ডাঙৰ হ'লহেঁতেন আৰু মানুহ
চিৰদিন জীয়াই থাকিলহেঁতেন, তেতিয়া তোমাৰ কাৰ্য্যৰ
মহাবল যথোচিত জনা গলহেঁতেন ॥ ১১ ॥ হে শত্ৰু
ধৰ্ম্মকমনৰ ইন্দ্ৰ, আমি দেখা অন্তৰীক্ষৰ ওপৰত থাকি
(তুমি) আমাক বন্ধা কৰিবলৈ এই তুলোক স্তুতি
কৰিলা । তুমি বলবান সকলৰ প্ৰতিনিধি আৰু অন্তৰীক্ষ

আক স্বৰ্গলোক ব্যাপ্ত হৈ বিবাহ কৰিহা ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বিস্তীৰ্ণ পৃথিবীৰ প্ৰতিনিধি । দেবতা সকলৰ দৰ্শনীয় বৃহৎ স্বৰ্গলোকৰো পালন কৰ্ত্তা । নিজ মাহাত্ম্যৰে তুমি গোটেই অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰি আহা । তোমাৰ সমান কোনো নাই ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, স্থানলোকত আক ভূলোকত তোমাৰ সীমাহীন ব্যাপ্তি বৃদ্ধিবলৈ আমি অপাৰগ । অন্তৰীক্ষত চলি থকা পানীবোৰে তোমাৰ বলৰ অন্ত বৃদ্ধিৰ নোৱাৰে । তুমি নিজেই সকলো প্ৰাণীজগতক নিজ অধীন কৰি ৰাখিহা ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মকতসকলে এই যুদ্ধত তোমাক অৰ্চনা কৰিছিল । যেতিয়া তুমি শত্ৰু নাশক বজ্ৰৰে বৃহৎ যুৱত কঠোৰ আঘাট কৰিছিলো তেতিয়া মকত আদি দেবতাসকলে ভীষণ যুদ্ধত তোমাক হৰ্ষাৱিভ হোৱা দেখি আনন্দিত হৈছিল ॥ ১৫ ॥

৫৩ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ সৰ্য্য । ছন্দ—জগতী, ১০।১১
ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

পৰিচৰ্যা কৰা বজ্ৰমানব বজ্ৰ স্থলীত আজি মহৎ ইন্দ্ৰৰ কাৰণে ভাল স্তুতি প্ৰেৰণ কৰি স্তুতি কৰিম । শুই থকা মানুহৰ ধন চোৰে যেনেকৈ সহজে লুণ্ঠ কৰে তেনেকৈ ইন্দ্ৰই অসুৰ বিলাকৰ ধন-বস্তু সেনিকালে পায় । ধনদাতা জনৰ সামান্য স্তুতি বাক্য কৰা অসুত্ত ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি ঘোঁৰা দিওঁতা, গৰু দিওঁতা, স্বৰ্গদান আদি দিওঁতা, স্বৰ্গৰ ধনৰ স্বামী আৰু সকলোৰে পালক । তুমি দানৰ নায়ক, পুৰণা দেবতা, হব্যদাতা বজ্ৰমানব কামনা পূৰক আৰু ঋত্বিকৰ সখা । এনেকুৱা ইন্দ্ৰৰ উদ্দেশ্যে আমি স্তুত পাঠ কৰোঁ ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি প্ৰজাবান, বহুকৰ্মা আৰু অতি দীপ্যমান । শত্ৰুৰোৰ বল কৰি তুমি সকলো ধন সংগ্ৰহ কৰি আমাক দিয়া । যি ভোতাৰে তোমাৰ কামনা কৰে তেওঁৰ মনোবাঞ্ছা অপূৰ্ণ নোহোৱা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সন্তুষ্ট থকা বীৰ হব্য আৰু সোম পান কৰি সন্তুষ্ট হৈ গৰু-ঘোঁৰা আদি পশু-আমাক সি আমাৰ প্ৰতি যুযনা হোৱা আৰু ৰাখিহা দূৰ কৰা । আমাৰ সোম পান কৰি সুখী হোৱা ইন্দ্ৰৰ সহায়ত আমি দস্যু দূৰ কৰিম আৰু শত্ৰুৰ পৰা যুদ্ধ হৈ ইন্দ্ৰই দিয়া অন্ন ভোগ

কৰিম ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আমি যেন ধন লাভ কৰো, অন্নলাভ কৰো আৰু বহুত জনৰ আনন্দদায়ক দীপ্তিমান বল লাভ কৰো । তোমাৰ দ্যুতিমান সুবুদ্ধি যেন সদায় আমাৰ বন্ধক হয় । তোমাৰ সুবুদ্ধিত বীৰ শত্ৰু দমন কৰিবলৈ ভোতা সমৰ্থ আৰু ভোতাৰে আগন্তে গৰু আৰু পাচত ঘোঁৰা আৰু অন্ন পাবলৈ প্ৰস্তুত ॥ ৫ ॥ হে সংপতি ইন্দ্ৰ, যুদ্ধক বধ কৰিবৰ সময়ত তোমাৰ আনন্দদায়ক মৰ্য্যগণে তোমাক হৰষিত কৰিছিল । কামৰূপক তোমাক আমাৰ হৰাই আৰু সোমৰসে হৰ্ষিত কৰিছিল, যেতিয়া স্তুতি কৰোঁতা আৰু বজ্ৰকৰা বজ্ৰমানসকলক দহ হেজাৰ উপজৰ আঁতৰাই দিছিলো ॥ ৬ ॥ হে শত্ৰু ধৰ্মক ইন্দ্ৰ, তুমি সদায় যুদ্ধ কৰা, আৰু (এখন) যুদ্ধৰ পৰা অন্য যুদ্ধলৈ যোৱা । তুমি নিজ বলৰে শত্ৰুৰ পুৰী ইখনৰ পাচত সিখন ধ্বংস কৰা । নমি ঋষিৰ হিচৰ কাৰণে নমুচি অসুৰক দূৰ দেশত বধ কৰিছিলো ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি অতিথিৰ বজাৰ আৱল্যক মতে অতি ভেজৰী শক্তিৰ দ্বাৰা কৰজ আৰু পৰ্ণয় নামে দুটা অসুৰ বধ কৰিছিলো । পাচত তুমি অকলে ঋজিৱান বজাৰ চাৰি ফালে বেটন কৰি বধা অসুৰ বংগদৰ এশ পুৰ ধ্বংস কৰিছিলো ॥ ৮ ॥ হে প্ৰখ্যাত ইন্দ্ৰ, বজা সূত্ৰবাৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ যি কুৰিজন বজা আৰু বাগ্ৰীহেজাৰ ন শ নিৰাৱৰ্তে জন শত্ৰুৰ অনুচৰ আহিছিল, শত্ৰুৰ দুপ্ৰাণ্য বধৰ চকাবে সিঁইতক তুমি পৰাজিত কৰিছিলো । স্তব কৰা-বজা সূত্ৰবাৰ বিজয়ৰ কাৰণে তুমি যুদ্ধলৈ আহি তেওঁৰ শত্ৰু জয় কৰিলা ॥ ৯ ॥ (১।৫৩।৯) হে ইন্দ্ৰ, তুমি পালন কৰা শক্তিৰ দ্বাৰা সূত্ৰবা বজাক বন্ধা কৰিছিলো । তুৰ্ৱহান বজাক তোমাৰ ত্ৰাণ কৰা শক্তিৰ দ্বাৰা বন্ধা কৰিছিলো । তুমি কুংস আদি ভিনিজন বজাক মহৎ ডেকা বজা সূত্ৰবাৰ বন্দীভূত কৰিছিলো ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ বজ্ৰ সমাপ্তিত বৰ্ত্তমান (আহা) । দেবতা সকলৰ পালিত আমি তোমাৰ চিৰকালৰ প্ৰিয় সখাৰ দৰে । তোমাৰ কৃপাত আমাৰ পৰম কল্যাণ হ'ব । বজ্ৰ দেৱ হোৱাৰ পাচতো তোমাৰ স্তব কৰিম । আমাৰ দ্বাৰা স্তুত হলে তুমি আমাক সুপুত্ৰবান আৰু দীৰ্ঘায়ু কৰিবা ॥ ১১ ॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ সৰ্য্য । ছন্দ—জগতী;
ভাৰ্গৱীয়া ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে যযবান, এই দেখি থকা পাপবান্ধিত আক
(ভাব ফল) সংগ্রাহলৈ আমাক তৈলি নিদিবা। তোমাৰ
বল কোনেও অতিক্রম কৰিব নোৱাৰে। তুমি অন্তৰীক্ষত
থাকি ঘোৰ শব্দ কৰি নদীৰ পানীত শব্দ তুলি দিছা
(নদীৰ পানীত প্ৰতিধ্বনি কৰিছা)। তোমাৰ বিজয়ত
পৃথিৱীয়ে ভয় দেখাব কিয় ? ৥১৥ (হে অধ্বৰ্য্য
সকল) শক্তিমান, প্ৰজাবান, শত্ৰু, ইল্লক অৰ্চনা কৰা।
ভেওঁ আমাৰ স্তুতি শুনে, সেইবাবে পূজা কৰি স্তুতি
কৰা। সেই ইল্লই শত্ৰু ধ্বংস কৰেৰে স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী
দুয়োকে অলঙ্কৃত কৰে আৰু অসীম সিচিৰ পৰা শক্তি
থকাত বৰষুণ দান কৰে ৥২৥ (হে স্তোতা) যি ইল্ল
শত্ৰুজয়ী, নিজ বলৰে দৃঢ় চিত্ত, দীপ্তিমান আৰু মহৎ
মনৰ, ভেওঁৰ উদ্দেশ্যে সুখকৰ স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা।
ভেওঁ বহুত যশৰ, বলী, শত্ৰুনাশক বেগবান অসুব
(দেবতা)। ভেওঁ দৃষ্টা ঘোঁৰাৰ দ্বাৰা বথ চলোৱা আৰু
অভীষ্ট দান কৰে ৥৩৥ (অসুব শব্দ ১ম মণ্ডলত
প্ৰায়েই দেবতা অৰ্থত ব্যৱহৃত হৈছে ১২ ঠাইত।
ঋগ্বেদৰ মধ্য আৰু শেষ ভাগলৈ দেবতা আৰু অসুব
দুয়ো অৰ্থত ব্যৱহাৰ হৈছে)। হে ইল্ল, তুমি মহৎ
দ্যুলোকৰ ওপৰ খণ্ড প্ৰকল্পিত কৰিছা। তুমি শত্ৰু
নাশক শক্তিৰ দ্বাৰা নিজেই শব্দৰ অসুবক বধ কৰিছিল।
তুমি হৃষ্টচিত্তে তীক্ষ্ণ আৰু বৰ্ণিত অশনি (বজ্ৰ)
দলবদ্ধ মায়াবী অসুবৰ বিৰুদ্ধে নিক্ষেপ কৰিছিল। ৥৪৥
হে ইল্ল, তুমি মেঘৰ গৰ্জনা কৰি বায়ুৰ ওপৰত আৰু
জল শোষক সূৰ্য্যৰ ওপৰত বৰষুণ পেলাই দিয়া।
তোমাৰ মন পৰিবৰ্ত্তন নহয়, শত্ৰু নাশক কাৰণে নিবদ্ধ।
তোমাৰ ওপৰত আৰু কোন থাকিব পাৰে ? ৥৫৥
হে ইল্ল, তুমি নৰ্যা আদি (নৰ্যা, তুৰ্বশ, যহ) তিনিজন
বজ্ৰাক বন্ধা কৰিছিল। হে শত্ৰুজয়ী, তুমি বৰ্ষাকুলৰ
তুৰ্বাতি বজ্ৰাক বন্ধা কৰিছিল। তুমি ধনৰ কাৰণে
যুদ্ধত এই বজ্ৰাসকলৰ বথ আৰু ঘোঁৰা বন্ধা কৰিছিল।
তুমি শব্দৰ অসুবৰ নিৰাস্তৰৈখন পূব ধ্বংস কৰিছিল। ৥৬৥
যি যজ্ঞমানে ইল্লক হব্য দান কৰি স্তুতি কৰে, বা হব্য
দান কৰোঁতে স্তুতি কৰে ভেওঁ সুপণ্ডিত হয় আৰু
নিজক ডাঙৰ কৰে। ফলদাতা ইল্লই ভেওঁৰ কাৰণে
স্বৰ্গৰ মেঘৰ পৰা জল দান কৰে ৥৭৥ হে ইল্ল তোমাৰ
কত্ৰ-বল অসীম, বুদ্ধিও অসীম। যি সোম পান কৰা
যজ্ঞমানসকলে হব্য দান কৰি তোমাৰ মহৎ বল আৰু
বলসীমা প্ৰকট হুঁচি কৰে, ভেওঁবিলাক যজ্ঞ কৰ্ম্মৰে
বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হওক ৥৮৥ হে ইল্ল, এই যে বহুত সোমবস

শিলেৰে চেপা আৰু চমস পাত্ৰত বথ হৈছে, ই তোমাৰ
পানৰ উপযোগী, তোমাৰ কাৰণে প্ৰস্তুত হৈছে।
(তুমি ইল্লক) পান কৰি তুষ্টি হৈ আমি বিচৰা ধন
দিবলৈ মন কৰা ৥৯৥ বৰষুণৰ ধাৰা নিবোধক অন্ধকাৰ,
পূৰ্বত (তিনিও লোকত বিস্তৃত) বত্ৰৰ উদবত ভৰপে
ভৰপে মেঘহৈ নদীৰ জল আবদ্ধ কৰি ৰাখিছিল।
ইল্লদেৱে সেই বত্ৰই আবদ্ধ কৰি থোৱা জলবান্ধি
পৃথিৱীলৈ প্ৰেৰণ কৰিলে ৥১০৥ হে ইল্ল আমাক
(বোণ উপশম কৰি) বৃদ্ধি হোৱা যশ দিয়া। শত্ৰু
জয়ী বিপুল বল দিয়া। আমাক ধনী কৰি পালন কৰা
আৰু অন্য বিদ্বান সকলকো পালন কৰা। আমাক ভাল
পুত্ৰ, ধন আৰু অন্ন দিয়া ৥১১৥

৫৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অজিৎবসৰ পুত্ৰ সৰ্য। ছন্দ—জগতী;
দেবতা—ইল্ল।

ইল্লৰ প্ৰভাব দ্যুলোকতকৈও বিস্তৰ হৈছিল।
পৃথিৱীতো ইল্লৰ দৰে মহিমাৰ কোনো হব নোৱাৰিলে।
শত্ৰুলৈ ভয়ঙ্কৰ, প্ৰজাবান, মানুহৰ শত্ৰুৰ ভাপকাৰী
ইল্লই যুদ্ধবলৈ শিং ঘঁহা যুযভৰ দৰে বজ্ৰ ঘঁহি ধাৰ
কৰিছে। ১। ইল্লই অন্তৰীক্ষব্যাপী নিজ বিস্তীৰ্ণতাৰে
সমুদ্ৰই যেনেকৈ বিশাল নদীৰ জলসমূহ গ্ৰহণ কৰে
তেনেকৈ (বত্ৰই আবৰি থোৱা) জলসমূহ বৰ্ষণ কৰে।
সোম পান কৰিবলৈ সেই ইল্লই বৃষভৰ দৰে বেগেৰে
আহে আৰু সদায় নিজ বলৰে কৰা বীৰত্বৰ কাম
বিলাকৰ বিষয়ে স্তোত্ৰ গোৱা কামনা কৰে ৥২৥
হে ইল্ল, তুমি নিজে খাবলৈ ভৰপে ভৰপে মেঘবোৰ
ভাঙি দিয়া নাই (বৰষুণৰ কাৰণেহে)। মহৎ ধনপতি
আৰু ধৰ্ম্মধাৰকৰ (আদিৰ) ওপৰত তুমি প্ৰভুত্ব
কৰা। নিজ বীৰ্যৰ বিষয়ে বিশেষ ভাবে পৰিচিত
হৈ উগ্ৰ ইল্লক দেবতা সকলে ভেওঁবিলাকৰ আগত
স্থাপন কৰিলে ৥৩৥ সেই ইল্ল অবশ্যই ঋষি সকলৰ
দ্বাৰা স্তুত হয়। ভেওঁ অতীৰ জনৰ মাজত নিজ বল
দেখুৱাই ধুনীয়াকৈ থাকে। যেতিয়া হব্য দাতা ধনী
যজ্ঞমানে ইল্লৰ দ্বাৰা বৰ্জিত হৈ স্তুতি উচ্চাৰণ কৰে
তেতিয়া কামনা পূৰক ইল্লই যজ্ঞকাৰী যজ্ঞমানক বজ্ৰত
আসক্ত কৰে ৥৪৥ সেই ইল্লই যোদ্ধা হৈ বলৰে
স্তোতা সকলৰ কাৰণে মহৎ সংগ্ৰামত লিপ্ত হয়।

যেতিয়া সেই ইলুই হনন কৰিব পৰা বজ্জ অস্ত্ৰ নিক্ষেপ কৰে তেতিয়া দীপ্তিমান ইলুই সকলোৱে বলবান বুলি জ্ঞান কৰে ॥ ৫ ॥ সুকৰ্মা ইলুই যশ কামনা কৰি সুনি-
শ্ৰিড অনুৰূপী বিলাক নিজ বলেৰে ধ্বংস কৰি, সূৰ্যাদি
জ্যোতিষ্ক (ভবা, নক্ষত্ৰ) বিলাক মেঘৰ পৰা মুক্ত কৰি,
পৃথিবীৰ সমান বলশালী হৈ যজ্ঞমানৰ কাৰণে বৈ
যোৱা বৰষুণৰ পানী দান কৰে ॥ ৬ ॥ হে সোম পান
কৰা ইলু, তোমাৰ মন আমাৰ মূৰেৰে ফল দান
কৰিবলৈ ঢাল খাওক। হে স্তুতি প্ৰিয় ইলু, তোমাৰ
হৰি (নামৰ) যোঁৱা দুটাক আমাৰ যজ্ঞৰ ফালে
আনা। তোমাৰ সাৰথিসকল যোঁৱা বল কৰাত
কুশল কাৰণে তোমাৰ বিপক্ষৰ শত্ৰুৱে চোকা অস্ত্ৰেৰেও
তোমাক পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰে ॥ ৭ ॥ হে ইলু, তুমি
স্তোভাসকলক দিবলৈ দুয়ো হাতে অক্ষয় ধন লৈ
আহাঁ। তুমি প্ৰখ্যাত শৰীৰেৰে শত্ৰুৱে পৰাভৱ কৰিব
নোৱাৰা বল ধাৰণ কৰা। যেনেকৈ নাদবিলাক পানী
বিচৰা মানুহে বেৰি থাকে তেনেকৈ তোমাৰ অঙ্গ
বিলাক বীৰত্বৰ কৰ্মবোৰে আবৰি আছে। তোমাৰ গাত
বহুত কাম আছে ॥ ৮ ॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আদি ৫৫ সূক্তৰ দৰে।

যেনেকৈ যোঁৱাই ক্ৰীড়া কৰিবলৈ যোঁড়ীৰ ফালে
লবি যায়, তেনেকৈ খাওঁতা ইলুই যজ্ঞমানৰ চমস পাত্ৰত
থকা বহুত সোমৰস পান কৰিবলৈ লবি গৈছে।
ভেওঁ মহৎ কামত সুদক্ষ। ভেওঁ সোণৰ বথেৰে বেগী যোঁৱা
বখাই বখ বাখি মহৎ বলৰ কাম কৰিবলৈ সোমপান
কৰিছে ॥ ১ ॥ ধনাৰ্থী বণিকবিলাকে যেনেকৈ কেউফালে
সমুদ্ৰব্যাপী নাৱেৰে ঘূৰি ফুৰে তেনেকৈ হব্যালৈ স্তোভা
সকলে নিজ অভিলাষৰ ধন পাবলৈ চাবিওফালে ইলুই
বেৰি আছে। যেনেকৈ ভিবোতা মানুহে ভাল ফল
তুলিবলৈ পৰ্ব্বভূত উঠে তেনেকৈ হে স্তোভা, তুমিও
বল্লসহ যজ্ঞপালক বলী ইলুই ওচৰলৈ দেবতা দ্যোতক
স্তোত্ৰেৰে সোনকালে যোৱা ॥ ২ ॥ শত্ৰুৰ হিংসাকাৰী,
সোনকালে লোকে ভজন কৰা, মহান, বীৰবিলাকে
কৰিব লগা বৃহত্ত অনবদ্য শত্ৰুৰ হিংসক ৰূপে, পৰ্ব্বভৱ
শূৰ্যৰ দৰে, শত্ৰুৰ হত্যা ইলুই সোম পানৰ আৰ্হোদত
বলেৰে মায়াবী অনুৰূপ গুৰুক কাৰাগাৰত লিকলিৰে

বাধি থৈছিল ॥ ৩ ॥ শত্ৰু ধৰ্মকাৰী ইলুই বলেৰে এছাৰ
ৰণী অসুৰক মানুহৰ বক্ষণৰ কাৰণে দমন কৰি, দুখ
পোৱাই, চিক্ৰবাই শত্ৰুবিলাকক ধ্বংস কৰে। যেনেকৈ
সূৰ্যাই উষাক নিভৌ লগ পাই সেৱা কৰে তেনেকৈ
দীপ্তিমান বলেৰে ইলুই শত্ৰুক খেদাই দিয়ে ॥ ৪ ॥
হে শত্ৰু হত্যা ইলু, তুমি যেতিয়া বৃহৎঘাৰা আৰম্ভ
প্ৰাণ ধাৰক অৰিনাশী পানী স্বৰ্গৰ পৰা সকলো পিনে
বিস্তৃত কৰিছিলো, তেতিয়া তুমি সোম পান কৰি
ছষ্ট হৈ সংগ্ৰামত বৃহৎ বধ কৰি জলপূৰ্ণ সাগৰৰ দৰে
মেঘবোৰৰ পানী বৰষাই তলমূৰ কৰিছিলো ॥ ৫ ॥ হে
ইলু, তুমি মহান। তুমি নিজ বলেৰে আকাশৰ পৰা
পৃথিবীৰ দেশবোৰত প্ৰাণধাৰক বৰষুণৰ পানী দিছা।
তুমি সোমপান কৰি ছষ্ট হৈ গধুং শিলেৰে পানী
ঢাকি বখা বৃহৎ নাশ কৰি মেঘৰপৰা পানী বাহিৰ
কৰি দিছিলো ॥ ৬ ॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আদি ৫৫ সূক্তৰ দৰে।

ভললৈ যোৱা পানী যেনেকৈ কোনেও ধৰি ৰাখিব
নোৱাৰে তেনেকৈ অভিদাতা মহৎগুণী, মহৎধনী,
মহাবলী, শকত (আদি গুণ থকা) ইলুই বল কোনেও
ধৰি ৰাখিব নোৱাৰে। সেই ইলুই আমি স্তুতি কৰিছোঁ।
বিশ্বব্যাপী ধন, স্তোভাৰ বলৰ কাৰণে, ইলুই ঢাকনি
খুলি দিছে ॥ ১ ॥ তাৰ পাহত হে ইলু, সকলো জগত
তোমাৰ যজ্ঞ কৰাত ৰত আছিল। হৰি আদিসকলো
যজ্ঞৰ সামগ্ৰী পানী ভললৈ যোৱাৰ দৰে তোমাৰ
ফালে গৈছিল। তোমাৰ সোণ খটোৱা বজ্জ পৰ্ব্বভূত
শুই থকা নাছিল (জাগি থাকি শত্ৰু মানিছিল) ॥ ২ ॥
হে শুভা উষা দেৱী, শত্ৰুৰ ভয়ঙ্কৰ আক অভি স্তোভা
ইলুই কাৰণে হিংসাহীন যজ্ঞত এতিয়া যজ্ঞৰ অন্ন দিয়া।
ভেওঁৰ সকলো ধাৰণ কৰিব পৰা সুপ্ৰসিদ্ধ, ইলুইসকল
জ্যোতিয়ে যোঁৱাৰ দৰে যজ্ঞৰ লাভৰ কাৰণে ভেওঁক
ইফালে সিকালে লৈ ফুৰিছে ॥ ৩ ॥ বহুতে স্তুতি কৰা
আক বহুত ধনী হে ইলু, আমি তোমাৰ আশ্ৰয়ত যি
যজ্ঞ কৰিছোঁ, সেই আমালোক তোমাৰ নিজৰ হে
পানৰে স্তুত হোৱা ইলু, তোমাৰ বাহিৰে অন্য কোনেও
স্তুতি নেপায়। যেনেকৈ পৃথিবীয়ে প্ৰাণী জগত ধৰি
বাখে তেনেকৈ তুমি আমাৰ স্তুতি কথাবিলাক গ্ৰহণ

কৰা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বল বহুবাণী। আমি তোমাৰ আশ্ৰিত। হে মঘবান, তোমাৰ স্তব কৰা যজ্ঞমানব অভিলষি পূৰ্ণ কৰা। মহান আকাশতো তোমাৰ বলবীৰ্য্য স্বীকৃত হৈছে। আৰু পৃথিবীও তোমাৰ বলত নভ হৈছে ॥৫॥ হে বজ্জ্বাৰী ইন্দ্ৰ, তুমি এই বিস্তীৰ্ণ মেঘক পাবে পাবে কাটিছিল। সেই মেঘৰ দ্বাৰা আবৃত পানীবোৰ ভলফালে ক'লৈ তুমি মুকলি কৰি দিছিলি? কেৱল তুমি সকলোতে বাণী বল প্ৰকটিত কৰা ॥৬॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—নোধসৰ পুত্ৰ গৌতম। ছন্দ—১-৫ জগতী;
৬-৯ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—অগ্নি।

অগ্নি বলেৰে উৎপন্ন আৰু অমৰ। তৎক্ষণাৎ হুংখ পোৱাই (উৎপন্ন মাত্ৰেই চুব নোৱাৰা হয়)। যেতিয়া অগ্নিয়ে হোম নিষ্পাদক হৈ যজ্ঞমানবৰ হব্য গ্ৰহণ কৰে তেতিয়া নিয়মীয়া বাটেৰে গৈ অন্তৰীক্ষ লোক নিৰ্মাণ কৰে। যজ্ঞত অগ্নিয়ে দেবতাসকলক পৰিচৰ্যা কৰে ॥১॥ জ্বৰাহীন অগ্নিয়ে নিজে খাব পৰা (গহ-গহনি) বস্তু নিজ ভাপেৰে তৎক্ষণাৎ মিহলি কৰি খাই বহুত কাঠৰ ওপৰত উঠেগৈ। যেনেকৈ যোৱাই ইফালে সিফালে যায় তেনেকৈ অগ্নিৰ শিখাবিলাক শোভা পাইছে আৰু আকাশৰ ওপৰত উঠি মেঘবদৰে শব্দ কৰিছে ॥২॥ অগ্নি হৰি বহন কৰোতা আৰু কত্ৰ আৰু বসু দেবতা সকলৰ সম্মুখত থাকে। অমৰ, হোতা, হৰি কঠিৱাবলৈ যজ্ঞত লগা, শত্ৰুৰ ধন জয় কৰা, তেওঁ দীপ্ত অগ্নিয়ে যজ্ঞমান আদি স্তুতি কৰা প্ৰজাক বধৰ দৰে খবকৈ আনি খবত ধন দিলেহি ॥৩॥ বায়ুৱে পথিওৱা অগ্নিয়ে ভয়ঙ্কৰ শব্দ কৰি নিজ জ্বিতাবে চলন্ত বেগেৰে অনাস্থাসেওখ গছলৈ উঠি যায়। যেতিয়া ঘন বৃক্ষবোৰ পুৰি যুধৰ দৰে যোৱা, হে দীপ্ত তেজৰ অজব অগ্নি, তোমাৰ যোৱা বাটটো ক'লা হৈ যায় ॥৪॥ যেনেকৈ জিকাক বুৰে গৰু জাকলৈ যায় তেনেকৈ হে জালামুখী অগ্নি, বায়ুৱে কোবালে কেঁচা গছবিলাকৰ বসন্ত তোমাৰ তেজৰ বলেৰে আগবাঢ়ি গৈ সকলোকে অভিভৱ কৰাগৈ। এনেকৈ আকাশ মার্গলৈ গলে স্বাৰৰ আৰু জজম সকলোৱে ভয় কৰে ॥৫॥ হে অগ্নি, মানুহৰ মাজত ঋষি ভূতসকলে দেবত্ব পাবৰ কাৰণে মন্ত্ৰেৰে

নতুন ধনৰ দৰে তোমাক ধৰিছিল। তুমি যজ্ঞমানব সুহবনীৰ আৰু দেবতাৰ আত্মতা, মাননীয় অধিভব দৰে আৰু মিত্ৰৰ দৰে সুখদাতা ॥৬॥ সাতজন হোতাৰ যজ্ঞত পৰম যজ্ঞৰ দেবতাৰ আত্মতা যি অগ্নিক বৰণ কৰে আমি ধনদাতা সেই অগ্নিক পায়স অগ্নেৰে পৰিচৰণ কৰিছোঁ আৰু সুন্দৰ কৰ্মফল বাঞ্ছা কৰিছোঁ ॥৭॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, অনুকূল দীপ্তিমন্ত তুমি এই যজ্ঞত আজি আমাক হিঙ্গ নোহোৱা সুখ দিয়া। হে অমৰ পুত্ৰ (জঠৰগ্নি) তোমাৰ স্তুতি কৰা জনক লোহৰ দৰে বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰি পাপৰ পৰা নিবৃত্তি কৰা ॥৮॥ হে বিশিষ্ট প্ৰকাশ কৰা অগ্নি, তুমি স্তোতাৰ ঘৰ হৈছা। হে ধনবান অগ্নি, তুমি হৰিঅন্ন থকা যজ্ঞমানব সুখদাতা। তুমি পাপকাৰী শত্ৰুৰপৰা ৰক্ষা কৰা। কাম আৰু বৃদ্ধিৰে পোৱা হে অগ্নি, এই পুৱাতে আহা, আকৌ পিছদিনা আহিবা ॥৯॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—নোধসৰ পুত্ৰ গৌতম। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি।

হে (বৈশ্বানৰ) অগ্নি, অন্য সকলো অগ্নি তোমাৰ শাখা মাত্ৰ। সকলো অমৰ তোমাত সন্নিবিষ্ট হয়। হে বৈশ্বানৰ, তুমি মানুহৰ নাভিৰ দৰে, যেনেকৈ (ঘৰৰ ওপৰৰ চাল আদি) ঘৰ ধৰি ৰাখিবলৈ দ গাঁতত মূল খুটা দিয়া হয়, সেইদৰে তুমি মানুহক ধৰি ৰাখা ॥১॥ অগ্নি স্বৰ্গৰ মূৰ, পৃথিবীৰ নাভি, দাবাপৃথিবীৰ অধিপতি হৈ হে জ্যোতিষ্মান বৈশ্বানৰ দেবতা, আৰ্য্যৰ কাৰণে দেবতা সকলে তোমাক জ্যোতিৰূপেৰে উৎপত্তি কৰিছিল ॥২॥ যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ ৰশ্মিজাল আছে তেনেকৈ বৈশ্বানৰ অগ্নিত সকলো ধন স্থাপিত হৈছিল। পৰ্বতত, গহ-গহনিত, জলত আৰু মানুহত যি ধন আছে তুমি সেই ধনৰ অধিপতি ॥৩॥ দাবাপৃথিবী দুয়ো নিজ পুত্ৰ বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ কাৰণে ভাঙৰ হৈ উঠিল। যেনেকৈ বন্দিয়ে প্ৰভুক বহুবিধ স্তুতি মিনতি কৰে সেই দৰে এই সুদক্ষ হোতাই সৃগতিবৃত্ত প্ৰকৃত বলবান, অতি নেভা বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ উদ্দেশ্যে বহুত মহৎ স্তুতি প্ৰয়োগ কৰিছে ॥৪॥ হে জ্ঞাতবেদ, বৈশ্বানৰ অগ্নি, তোমাৰ মাহাত্ম্য আকাশতকৈও বেচি। তুমি মানুহৰ বজা আৰু দেৱতাৰ কাৰণে অসুৰে হৰণ কৰা ধন উদ্ধাৰ

কৰিছিল। ৫ ॥ বৰষুণ বিচৰা মানুহে বৃদ্ধহস্তা বৈশ্বানব
অগ্নিক অৰ্চনা কৰে। সেই বৈশ্বানবৰ মাহাত্ম্য মই শীঘ্ৰেই
বৰ্ণনা কৰিম। এই বৈশ্বানব অগ্নিয়ে দম্ভা নাম কৰিছিল।
শব্দৰ অসুৰক বিনাস কৰি বৰষুণৰ পানী ভললৈ নমাই
নিৰোধ কৰা মেঘবিলাক ভাঙি দিছিল। ৬ ॥ বৈশ্বানব
অগ্নি মাহাত্ম্যত সকলো মানুহৰ অধিপতি আৰু অন্ন
যুক্ত যজ্ঞত (বা ভবঘাজ ঋষিসকলৰ) পূজিত, প্ৰভাৱন্ত
আৰু সুনৃত বাক্য যুক্ত। এই অগ্নিক বজা শান্তবনেৰ
আৰু পুনৰীধী শত স্তুতিৰে আৰাধনা কৰিছিল। ৭ ॥

৬০ সূক্ত--ঋ ৫ ।

ঋষি- আৰু ছন্দ ৫৯ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—অগ্নি ।

অগ্নি হৰি বহন কৰা, যশস্বী, যজ্ঞ প্ৰকাশ কৰা
পতাকা, সুৰক্ষক, দেবতাৰ দূত, সদোঅৰ্থ (হৰি জুইত
দিয়া মাত্ৰে দেবতাৰ গুৰি পোৱাই দিয়া), ব্ৰজব্ৰা
(হুদাল কাঠ বৈহি জলোৱা), ধনৰ দৰে প্ৰখ্যাত। মাত-
বিশ্বাই (বায়ুয়ে) এই অগ্নিক মিত্ৰৰ দৰে ভৃগু বংশৰ
ঋষিসকলৰ ওচৰলৈ আনে ॥ ১ ॥ হবাকামো দেবতা
সকলে আৰু হৰিগুপ্ত যি মানুহ, দুয়োবিধে অগ্নিক
সেৱা কৰে। এই পূজ্য প্ৰজাপালক, ফলদাতা, হোতা
অগ্নিক সূৰ্য্য উদয়ৰ আগতে, উষাত উপস্থিত থাকি
অগ্নিহোত্ৰ হোমৰ কাৰণে যজমানসকলৰ মাজৰ অশ্বৰ্য্য
সকলে হোমৰ ঘৰত স্থাপিত কৰে ॥ ২ ॥ আমাৰ হৃদয়ত
থকা প্ৰাণৰপৰা ওলোৱা নতুন স্তুতি মধুৰ মাতৰ অগ্নিৰ
ওচৰ পাওকগৈ। ঋত্বিকসকলে যথা সময়ত যজ্ঞানুষ্ঠান
আৰু যজ্ঞায় প্ৰদান কৰি যুদ্ধৰ সময়ত (বা যজ্ঞৰ
সময়ত) অগ্নি উৎশাদন কৰে ॥ ৩ ॥ অগ্নি আমাৰ কামা,
পাবক, নিবাসৰ হেতু, মাননীয় আৰু দেবতা সকলৰ
আহ্বাতা হওক। তেওঁ যজ্ঞ ঘৰত সোমোৱা যজমান
সকলৰ মাজত স্থাপিত হৈছে। তেওঁ আমাৰ শত্ৰু দমন
কৰিবলৈ কৰা সংকল্প আৰু হৰবিলাকৰ পালন কৰ্ত্তা
হৈ যজ্ঞ ঘৰৰ ধনাধিপতি হওক ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, আমি
গোভম্বৰ বংশৰ সকলে ধনপতি, বক্ষণশীল, আৰু
যজ্ঞায়ৰ কৰ্ত্তা তোমাক যেনেকৈ আৰোহী মানুহে ধোঁৱাক
হাতেৰে মাৰ্জ্জন কৰে তেনেকৈ সুসংযুক্ত বাননীৰ স্তুতিৰে
উপসনা কৰিম। তুমি পুৰা এই যজ্ঞলৈ সোনকালে
আহিবা ॥ ৫ ॥

৬১ সূক্ত--ঋ ১৬ ।

ঋষি—আৰু ছন্দ ৫৯ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

শকত, বেগী, মহৎগুণী, স্তুতিৰ বোণা, অগ্ৰতিহত
গামী, এই ইন্দ্ৰক ভোকাভুৰক অন্ন দিয়াৰ দৰে অতি উৎ-
কৃষ্ট স্তুতিৰে স্তুত কৰিছোঁ আৰু পূৰ্বত যজ্ঞমানে বহুতকৈ
দিয়াৰ দৰে ব্ৰহ্মঅন্ন দি পৰিচৰ্যা কৰিছোঁ ॥ ১ ॥ এই ইন্দ্ৰক
অন্ন যাচিছোঁ। শত্ৰুক বাধা দিবলৈ সমৰ্থ অমোঘ
সুব্যক্ত স্তোত্ৰ ঘোষণা কৰি পাইছোঁ। পুৰণি স্বামী ইন্দ্ৰক
মনীষী সকলে হৃদয়েৰে, অন্তকৰণৰে সৈতে আৰু জ্ঞানেৰে
স্তুতি কৰি কৰ্ম বিলাক সংস্কাৰ কৰিছে ॥ ২ ॥ সেই
উপমা সদৃশ, সুধন দাতা, সমৰ্থ ইন্দ্ৰক বৰ্জন কৰিবলৈ
আমি নিজ সমৰ্থ স্তুতিৰে অতি ডাঙৰ মুখৰ লক্ষ্যৰে
(উচ্চৈঃস্বৰে) স্তুতি কৰিছোঁ ॥ ৩ ॥ তৃষ্ণাট (বাটৈয়ে)
যেনেকৈ বধ সাজি অগ্নেৰে সৈতে পঠিয়ায় তেনেকৈ
ঋক স্তুতিৰে বহন কৰা সুব্যক্ত শব্দেৰে এই ইন্দ্ৰলৈ
স্তুতি বাকা প্ৰেৰণ কৰিছোঁ, আৰু মেধাৰী ইন্দ্ৰলৈ
সৰ্বোৎকৃষ্ট হৰি প্ৰেৰণ কৰিছোঁ ॥ ৪ ॥ অন্নলাভ কৰিবলৈ
যেনেকৈ বধত ঘোঁৰা লগোৱা হয় তেনেকৈ আজি এই
বীৰ, দানব একমাত্ৰ ঠাই ইন্দ্ৰক স্তুতিকাৰে মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা
অন্নলাভৰ কাৰণে বাক্যেৰে ভক্তি জনাইছোঁ। প্ৰশস্ত
অন্নদাতা অসুৰৰ পূৰ ধ্বংস কৰা ইন্দ্ৰক স্তুতিৰে বন্দনা
কৰিবলৈ উদ্যত হৈছোঁ ॥ ৫ ॥ শত্ৰুক হিংসা কৰা,
ঐশ্বৰ্য্যবান, বলবান, গুণবিশিষ্ট এই ইন্দ্ৰক তৃষ্ণাট বৃজা-
সুৰৰ মৰ্ম্মস্থান ভেদ কৰিব পৰা, অতি ভাল কাম কৰা,
শত্ৰুলৈ মাৰিবলৈ ভাল বজ্ৰ ভোক্তা ধাৰ কৰি দিছিল ॥ ৬ ॥
এই ইন্দ্ৰই বৰষুণেৰে গোটেই জগতৰ নিশ্চিন্ততা (হৈছে)।
মহৎ সৰন যজ্ঞত দিয়া সোম অন্ন ভেটিয়াই পান কৰিলে
আৰু নতুন হৰিযুক্ত অন্ন ভক্ষণ কৰিলে। জগতব্যাপক
বিষ্ণুৱে অসুৰৰ পৰিপক ধন অপহৰণ কৰিলে। অতি
শত্ৰুক-অভিভব কৰা ইন্দ্ৰই বজ্ৰ পাই মেঘক ভাঙণ কৰিলে
(শুন্দিলালে) ॥ ৭ ॥ এই ইন্দ্ৰই বৃজ বধ কৰা সময়ত
চক্ৰলা হলেও দেবপত্নী সকলে ইন্দ্ৰক থাকেৰে স্তুতি
কৰিছিল। সেই ইন্দ্ৰই নিজ বলেৰে দাবাপৃথিৱী ব্যাপ্ত
হৈ আছিল। সেই (দাবাপৃথিৱী) দুয়ো গোট খালেও
(হে ইন্দ্ৰ) তোমাৰ মহিমাৰ সমান হ'ব নোৱাৰে ॥ ৮ ॥
এই ইন্দ্ৰৰ মাহাত্ম্য বহুত, — ওপৰা-উপৰিকৈ থকা স্বৰ্গ,
পৃথিৱী আৰু অৰ্দ্ধবীৰ্য্যকৈও ওপৰ হৈ থাকিল। দান
কৰা বিষয়ে নিজ ভেজৰে বিবাজমান হোৱাত তেওঁ
বিশ্বৰ সকলো কাম কৰিবলৈ সমৰ্থ। ভাল বলী সকলে

শত্ৰুকে পৰাজিত কৰে ॥১॥ এই ইল্লই বলেৰে
শোষণ কৰা বৃত্তক বজ্জৰে ছিটি পেলাইছিল। চোৰে
চুৰ কৰা গৰুৰ দৰে বৃত্তই ধৰি বধা পানী এৰি দিছিল
(বৰবিহিল)। আকৌ হৰি দিওঁতা যজমানৰ সৈতে
একমনৰ হোৱাত অন্ন দিছিল ॥১০॥ এই ইল্লই দীপ্ত
বলেৰে নদীবিলাকক নিজ নিজ ঠাইত বাখি দিলে
আৰু বজ্জৰে সকলোফালে নিয়মীয়া কৰি দিলে।
নিজক ঐশ্বৰ্য্যশালী কৰি ইল্লই ৮বি দাতাক ফল দান
কৰিলে। তুৰুৱাতি ঋষিক পানীত ডুবি থকাৰ পৰা
বাস কৰিব পৰা ঠাইলৈ তুলি আনিলে ॥১১॥ এই
ক্ষিপ্ৰকাৰী ইল্লই বাধা দিব নোৱাৰা বলেৰে বৃত্তক
বঁকাঠৈ, মানুহে যেনেকৈ পত্ৰ বধ কৰি ভাগে ভাগে
টুকুৰাকৈ কাটে, সেইদৰে বজ্জ প্ৰচাৰ কৰি কাটি
(বৃত্তক) আঁতৰাই বহুগুণৰ পানী বৈ পৃথিবী পাবলৈ
আহিব পৰা কৰি দিয়ক ॥১২॥ (হে স্তোতা সকল)
এই ইল্লক নতুন স্তোত্ৰেৰে যুদ্ধলৈ খবকৈ যোৱা পূৰ্বৰ
কাম বিলাকৰ বিষয়ে স্তুতি কৰা, যি ইল্লই যুজি
থাকোতে খেদি অহা শত্ৰুক খেদি আগবাঢ়ি গৈ বজ্জ
আদি অন্তৰ্জিলাক মাৰি পথিয়গাইছিল ॥১৩॥ এই
ইল্লৰ ভৱত পৰ্বতবিলাকো নিশ্চল হ'ল জন্মৰ পৰা
স্বৰ্গ আৰু ভূমি এই ইল্লৰ ভৱত কঁপে। দুখে
নাশকাৰী, কমনীয় কাণ্ডৰ ইল্লক নোৱা ঋষিয়ে
ভংগৰূপে বহুত সূক্তেৰে পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰি নিজে
বোঁয়বান হ'ল ॥১৪॥ অকলসৰে শত্ৰুক জয় কৰিবলৈ
সমৰ্থ, বহুবিধ ধনৰ গৰাকী ইল্লই যি স্তোত্ৰ বিচাৰে
ভাকে দিয়া (গোৱা)। স্বৰূপ পুতেকে সূৰ্য্যৰ লগত
স্পৰ্দ্ধা কৰি যুদ্ধ কৰোঁতে, সেই সোম অভিষেক কৰা এতল
ঋষিক ভেওঁ (ইল্লই) বন্ধা কৰিছিল ॥১৫॥ যাৰ বহুত
হৰি নামৰ ঘোঁৰা বন্ধা থাকে, সেই ইল্লক গোডম বংশৰ
ঋষিয়ে সুবৃত্ত স্তুতিৰে যজ্ঞলৈ আকৰ্ষণ কৰি মাতিহেঁ।
ইল্লই বহুবিধ বৃত্তি দান কৰে। এই (এতিয়া) পুৱা,
আকৌ পাচ দিনা পুৱা বৃদ্ধিৰে বা কৰ্ম্মেৰে ধনদাতা
ইল্লই আমাক বন্ধা কৰিবলৈ আহক ॥১৬॥

৬২ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৬১ সূক্তৰ দৰে।

বজ্জবান, স্তুতিৰে ভজন কৰিবলগীয়া ইল্লক অজি-
বসৰ দৰে আৰিও অভৰেৰে বিচাৰিহেঁ। স্পষ্ট স্তোত্ৰেৰে

স্তব কৰিলে অৰ্চনীয় ইল্লই ভাল পায়। সকলোৰে
নেতা, প্ৰখ্যাত ইল্লক ঋক মন্ত্ৰেৰে পূজা কৰিম ॥১॥
(হে ঋত্বিকসকল) বলী ইল্লক মহৎ পুৰণি ঘোঁৰাৰ
যোগ্য সাম স্তোত্ৰেৰে ডাঙৰকৈ মাতি ভজন সম্পাদন
কৰা। সেই ইল্লই আমাৰ পূৰ্ব-পুৰুষ পিতৃ অজিবস
ঋষিয়ে (পণি অনুৰে) চুৰ কৰি নিয়া গৰুৰ খোজৰ
চিনৰ পৰা বুজি পাই ইল্লক পূজা কৰি গৰু বিচাৰি
পালে ॥২॥ ইল্ল আৰু অজিবস ঋষিয়ে পঠিওৱাত
সৰমা কুকুৰে নিজ পুত্ৰৰ কাৰণে (পণি অনুৰক) অন্ন
বিচাৰিলে। গৰু বিচাৰি পাই বৃহস্পতিয়ে মানুহ খোৱা
ভসুৰ মাৰিলে। নেতা দেবভাসকলে গৰু বিচাৰি
আনি গৰুৰে সৈতে খুব আনন্দ ধৰি কৰিলে ॥৩॥
হে ইল্ল, সদগতি পাবলৈ বিচৰা সাতজন নবধ আৰু
দশধনকলে ডাঙৰকৈ মাতি ভাল হবৰে ভোমাৰ
স্তোত্ৰ গাই আনন্দ পালে। হে শত্ৰু, তুমি বজ্জৰে
ছিটিব পৰা মেঘৰ পৰা বহুগুণৰ পানী বোৱাই দিয়া।
ভোমাৰ শৰ্কেৰে মেঘক ভৱ খুৱাই দিয়া ॥৪॥ হে
শত্ৰুক ক্ষয় কৰা ইল্ল, অজিবস সকলে স্তুতি কৰি
থকাত তুমি উষাত সূৰ্য্যৰ কিৰণেৰে অন্ধকাৰ নাশ
কৰিলা। তুমি পৃথিবীৰ ওখ ঠাইবোৰ বহল কৰিলা
আৰু অন্তৰীক্ষৰ মূল ঠাই দৃঢ় কৰিলা ॥৫॥ দৰ্শনীয়
ইল্লৰ সেই কাম অতি পূজ্য যে এই ইল্লই চলি থকা
পৃথিবীত চাৰিখন প্ৰধান নদী মধুৰ পানীৰে বোৱাই দিলে
(যি কাম অগ্ৰই কৰিব নোৱাৰে) ॥৬॥ যুদ্ধেৰে অসাধ্য
কিন্তু স্তোত্ৰ-মন্ত্ৰ পাঠ কৰিলে ইল্ল সুসাধ্য হয়। সেই
বাবে ঋষিয়ে গুণ কীৰ্ত্তন স্তব কৰি সদায় সমান
নিবাস কৰা ঠাইত ইল্লই সংলগ্ন দ্যাৱাপৃথিবীক হৃভাগ
কৰিলে। মননীয় পৰম ব্যোমত সুকৰ্ম্মা ইল্লই সূৰ্য্যৰ দৰে
দ্যাৱাপৃথিবীক ধাৰণ কৰিলে ॥৭॥ (হে ইল্ল) বগা-
ক'লা বিপৰীত ৰূপেৰে প্ৰতিদিন পুনঃ পুনঃ উৰা আৰু
বাতি (দিন-বাতি) ঘূৰতী দুজনী জন্ম হৈ চিৰকাল
স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীক নিজ গমনেৰে পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি
আছে। বাতি অন্ধকাৰ আৰু উষাত জ্বলি থকা গাৰে
হুৱো পৰস্পৰ সলনি হৈ আবৰ্ত্তন কৰে (ই ভোমাৰেই
মহিমা) ॥৮॥ চিৰকালৰ পৰা সমানে বাস কৰা লব-
চৰ নকৰা একে হাততে থকা আঙুলিবিলাকে বহুত
পুৰণি ইল্লৰ কাৰণে বহুত সংখ্যক কাম পুনঃ পুনঃ
কৰিও বৈ নাথাকে, নিজ বলত বন্ধা হয়। লজ্জাহীন
দেব পত্নীৰ দৰে প্ৰলজ্জ ইল্লক সেৱা কৰে (ই ভোমাৰেই
মহিমা) ॥১০॥ হে দৰ্শনীয় ইল্ল, স্তুতি মন্ত্ৰেৰে নমস্কাৰ

কৰা পুনঃ নতুন মন্ত্ৰেৰে তুমি জুত হৈছা । সনাতন
(অগ্নি হোত্ৰাদি) কৰ্ম ইচ্ছা কৰি, ধন আকাংক্ষা কৰি,
হে বলবান ইন্দ্ৰ, মেধাবীসকলে বহুত আশা কৰি
তোমাৰ ওচৰলৈ যায় । তোমাত প্ৰৱোগ কৰা স্তুতি
বিলাকে যেনেকৈ কামনা কৰা পত্নীয়ে কামনা কৰা
পতিক পায়, তেনেকৈ তোমাক স্পৰ্শ কৰিছেগৈ ॥ ১১ ॥
হে দৰ্শনীয় ইন্দ্ৰ, তোমাৰ হাত দুখনত চিৰদিন থকা
ধন অশ্ব নহয়, প্ৰাৰ্থনা কৰা সকলক দিলেও অশ্ব
নহয় (বেচি হে হয়) । হে ধীৰ, দীপ্তিমান, লোকক
ৰক্ষা কৰা কাম কৰা ইন্দ্ৰ, হে কৰ্ম্মী ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কৰ্ম্মেৰে
আমাক ধন দিয়া ॥ ১২ ॥ সেই ইন্দ্ৰ সদায় সকলোৰে
আগত থাকে । হে বলবান ইন্দ্ৰ, বহুত ঘোঁৰা লগোৱাজন,
সুনেতা, তোমাৰ বিষয় নতুন সূক্ত গোতমৰ পুত্ৰ নোধাই
আমাৰ কাৰণে ৰচনা কৰিলে । সেইবাবে এতিয়া এই
স্তোত্ৰেৰে বাতিপুৱা আমি প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ, হে ইন্দ্ৰ,
তুমি আহা ॥ ১৩ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ৬১ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি মহান । তুমি উৎপত্তি হৈয়েই অসুৰৰ
ভয়ৰ পৰা নিজ শোষক শক্তিৰে দাবাপৃথিৱী ধৰি
বাখিলা । সকলো জন্ম হোৱাই (জীৱই), পৰ্বত
(আদি) আৰু অন্য যি ডাঙৰ বস্তু আছে সেই সকলো-
বোৰ তোমাৰ ভয়ত সূৰ্য্যৰ কিৰণ কঁপাদি কঁপে ॥ ১ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি বেতিয়া বিবিধ কৰ্ম্মা হৰি ঘোঁৰা
বহুত লগোৱা ভেতিয়া স্তোতাই স্তোত্ৰেৰে তোমাৰ
হাতত বজ্জ দিয়ে । হে ঈশ্বৰকৰ্ম্মা ইন্দ্ৰ, যি বজ্জ লৈ
শত্ৰুৰ ফালে তুমি যোৱা, আৰু হে পুৰুষত, (সেই বজ্জ
লৈ) তুমি বহুত অসুৰৰ পূৰ ভেদ কৰিবলৈ যোৱা ॥ ২ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি সভা । এই শত্ৰুবিলাক পৰাভব কৰি
সিঁহক পিহি পেলোৱা । তুমি ঋতুৰ অধিপতি, নবৰ
হিঙকাৰী, শত্ৰুৰ পৰাভবকাৰী, সংগ্ৰামত বীৰ্যমান,
দীপ্তিমান, ভেকা, কুংসৰ সহায় লৈ শুৰ্ভন অসুৰক বধ
কৰিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি পুনঃ কুংসক প্ৰসিক্ত হ'ল
দিলা । সিচিৰ পৰা হে বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰ, (তুমি) বৃত্তক
হাবিলা । শত্ৰু খেলোৱা হে কামবৰ্ম্মী ইন্দ্ৰ, (তুমি)
অনাগ্নাসে শত্ৰুক জন্ম কৰা । বীৰ থকা সংগ্ৰামত
দম্ব্যক আৰু অন্য শত্ৰুক পৰাভব কৰিলা ॥ ৪ ॥ হে

ইন্দ্ৰ, তুমি এনেকুৱা যে দৃঢ় হলেও মৰ্ত্ত্যৰ খঙলৈ ভয়
নকৰা । তথাপি (খঙ কৰিলেও) মৰ্ত্ত্য স্তোতা সক-
ললৈ শত্ৰুৰ অপ্ৰীতিৰ কাৰণে এই ঘোঁৰাবিলাক
হাবলৈ চাৰিওফালে ষাট উলিয়াই দিয়া । অমিত্ৰ
বিলাকক, হে বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰ, কঠিন পৰ্বতৰ দৰে বজ্জৰে
মাৰা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অৰ্বনবিলাকেৰে সৈতে যুদ্ধত
প্ৰবৃত্ত হওঁতে ধন লাভৰ কাৰণে যুদ্ধকাৰী পুৰুষে সহায়ৰ
কাৰণে তোমাক আহ্বান কৰে । হে বলবান ইন্দ্ৰ,
সংগ্ৰামৰ সময়ত তোমাৰ যি ৰক্ষণ স্তোতাই পায়,
সেই ৰক্ষণ আমালৈ আগ দঢ়াবা ॥ ৬ ॥ হে বজ্জী ইন্দ্ৰ,
পুৰুষকুংস ঋষিক, তেওঁৰ শত্ৰুৰ লগত যুদ্ধ কৰি তুমিয়েই
শত্ৰুৰ সাতখন পুৰী ধ্বংস কৰিছিল । সুদাস ৰজাক
অংহ অসুৰৰ ধন অনাগ্নাসে কুশৰ দৰে তুলি আনি
দিছিল । সুদাস ৰজাটো হৰিৰে পূজা কৰিলত সেই ধন
হে ৰজা ইন্দ্ৰ, তেওঁৰ ধন কৰি দিলা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ
দেবতা, বৰযুগৰ পানীৰ দৰে তুমি আমাৰ বিচিত্ৰ সেই
অগ্নি চাৰিওফালে ব্যাপ্ত কৰি পৃথিৱীত বঢ়াই দিয়া ।
হে শুব ইন্দ্ৰ, তুমি সকলোত ক্ষৰণ কৰা বৰযুগৰ
পানীৰ দৰে নিজক আমাৰ প্ৰাণ ধাৰণৰ কাৰণে ষাটি
দিয়া ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, হৰি নামৰ ঘোঁৰাৰে যুদ্ধ তোমাৰ
ফালে গোতম ঋষিৰ বংশত জন্ম হোৱা মই মন্ত্ৰেৰে
হৰি অগ্নি দি স্তুতি কৰিছোঁ । বহুত বিধ অগ্নি আমাক
দিয়া । বুদ্ধিৰে আৰু কৰ্ম্মেৰে, হে ধন দাতা ইন্দ্ৰ,
বাতিপুৱা আমাক ৰক্ষা কৰিবলৈ আহিবা ॥ ৯ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—নোধসৰ পুত্ৰ গোতম । হৃন্দ-জগতী, ১৫
ত্ৰিষ্ঠুত । দেবতা—মকতসকল ।

হে নোধা, কামবৰ্ম্মক, সুযজ্ঞৰ, বিধাতা মকংগণক
সুযজ্ঞ স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা । (নোধাই কৈছে) ধীবেৰে
কৃত্যঞ্জলি হৈ মন আৰু বাক্যেৰে, যি বাক্য শাস্ত্ৰমতে
বজ্জত প্ৰযুক্ত হয়, তেনে বাক্যেৰে, এই মকংগণক স্তুতি
কৰিছোঁ, যেনেকৈ পৰ্যনাই একে সময়তে বহুত ঠাইত
বৰযুগ দিয়ে ॥ ১ ॥ সেই মকভগণ অন্তৰীক্ষত উৎপত্তি,
দেখিবলৈ ভাল, সেক্তা (ভেকা) কত্ৰৰ পুত্ৰ, শত্ৰু
ক্ষয়কাৰী, নিম্পাপ, সকলো ভটিকাৰক, সূৰ্য্যৰ দৰে
ভটি পোহৰ থকা, অতি পৰাক্ৰমী, বৰযুগৰ পানীৰ

কণিকা যুক্ত আৰু ঘোৰকণী ॥২॥ ডেকা কন্দৰ
পুত্ৰসকল অজব, দেবতাক হবি ভোগ নিদিয়াক হত্যা
কৰা, অনিবাৰিত গতিৰ, পৰ্বতৰ দৰে দৃঢ় । তেওঁ-
বিলাকে স্তোভা সকলৰ অভিমত পোৱাই দিবলৈ ইচ্ছা
কৰে । সকলো ভুবনৰ সজ্জাৰ প্ৰাপ্ত হয় । পৃথিবীত
হোৱা আৰু স্বৰ্গত হোৱা ধন দৃঢ় হলেও তেওঁ বিলাকে
লবচৰ কৰি দিয়ে ॥৩॥ শৰীৰৰ শোভাৰ কাৰণে মকত
সকলে নিজ শৰীৰত বিচিত্ৰ ধুনীয়া সাজ পোচাক পিন্ধে ।
মকতৰ অস্ত্ৰবিলাক শৰীৰতে থাকে, যি অস্ত্ৰেৰে সৈতে
তেওঁবিলাক অন্তৰীক্ষত নিজ বলেৰে জন্ম হৈছিল ॥৪॥
স্তোভাক ধনৰ গৰাকী পাতি, মেঘ কপাই, হিংসক
বোৰক খাই, নিজ বলেৰে বতাহ বলাই, নিজলী মাৰি
কঁপাই দিব পৰা কেউফালে যাব পৰা মকত সকলে
আকাশত থকা মেঘ বিলাকৰ ওহাৰ খোৱাই পানী
নোহোৱা কৰি বৰষুণেৰে সিঁচি দিয়ে ॥৫॥ ঋত্বিক
সকলে যজ্ঞত যেনেকৈ ঘিঁউ দিয়ে, সুদাভা মকতসকলে
সেইদৰে পানী ছটিয়াই । যেনেকৈ ঘোঁৰাক যুদ্ধৰ কাৰণে
শিক্ষা দিয়া হয় তেনেকৈ মকতসকলে বেগী মেঘবিলাক
বৰষিবলৈ নিজ অধীন কৰি গৰজি মেঘক খোৱাই উকা
কৰে ॥৬॥ মহৎ, জ্ঞানী, সুদীপ্ত, পৰ্বতৰ দৰে নিজৰ
বল থকা, খবকৈ যাব পৰা হে মকতসকল, তোমা-
লোকে হাত থকা যুগৰ (হাতীৰ) দৰে হাবি বন
বিলাক উক্ষণ কৰা (ভাঙা) । এইদৰে বঙা বড়বানল
হৈ (হাবিৰ জুই হৈ) বল দেখুওৱা ॥৭॥ বিশিষ্ট জ্ঞানী
ধুনীয়া অস্ত্ৰৰ মকতসকলে সিংহৰ দৰে নিনাদ কৰে ।
বগা ফুট-ফুটীয়া যুগৰ দৰে দেখিবলৈ ধুনীয়া শৰীৰৰ,
সৰ্বজ্ঞ, শত্ৰু হানি কৰা, স্তোভাক সুখ দিয়া, বলেৰে
মাৰিবলৈ খঙ কৰা মকংগণে, বগা ফুট-ফুটীয়া হৰিণৰ
ওপৰত উঠি অস্ত্ৰেৰে সৈতে শত্ৰুৰে বাধা দিয়া যজমানৰ
লগত (একে লগ হৈ) যুজি বন্ধা কৰিবলৈ একলগ
হৈছে ॥৮॥ সাত জন একলগ হৈ থকা, যজমানৰ
হবি লবলৈ অহা, বলী, হে মকত সকল, বলেৰে
মাৰিবলৈ খঙ কৰা তোমালোকে দাবাপৃথিবী ব্যাপী
শল কৰা । হে মকতসকল, তোমালোকৰ
ডেজ, বথৰ বন্ধুৰ ওপৰত থাকোঁতে সকলোৱে
দেখে, যেনেকৈ নিৰ্মল ৰূপ সকলোতে দেখা পায় ॥৯॥
সৰ্বজ্ঞ, ধনবান, বলী, লগ হৈ থকা, মহান, শত্ৰু নাশ
কৰোঁতা, অনন্ত বলবান, ইন্দ্ৰৰ অস্ত্ৰ, নেভাসকল মকং-
গণে বাহুৰে (হাতেৰে) শত্ৰু নাশ কৰিবলৈ ধনুৰ
ধৰিছে ॥১০॥ বৰষুণৰ পানী বেচি কৰা, যজ্ঞবান,

যজ্ঞৰ ঠাইলৈ যোৱা, শত্ৰুৰ গুৰিলৈ নিজে নিজে যোৱা,
নিশ্চল বিলাক লবচৰ কৰা, দুষ্টক ধৰি নিজৰ কৰা
আৰু দীপ্ত যোদ্ধা মকংগণে সোণৰ বথৰ চকৰীৰে
পৰ্বতবিলাক ওপৰলৈ তুলি দিয়ে । বথেৰে যাওঁতে
বাটত গছ-গছনিবিলাক ভাঙি যায় ॥১১॥ শত্ৰুৰ
বল নাশক, পাৰক, পানীময়, সকলোৰে বিশেষ দ্ৰষ্টা,
কন্দৰ পুতেক এই মকতসকলক আহ্বানক (আহ্বান
কৰা) স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰিছোঁ । (হে যজমান ঋত্বিক
সকল) তোমালোকেও ধন ঐশ্বৰ্য্যৰ কাৰণে মকংগণক
প্ৰাপ্ত হোৱা । তেওঁবিলাকে পৃথিবীৰ ধূলি নাশ কৰে ।
ঋজীৱিন তেওঁলোকে কামনা বৰ্ধন কৰে ॥১২॥ হে
মকতসকল, তোমালোকৰ বক্ষণেৰে যি মানুহক বন্ধা
কৰা সেই মানুহে বলেৰে অন্য মানুহক উৎক্ষণ্যেৰে
পেলাব পাৰে । সেই মানুহে ঘোঁৰাৰে উপাৰ্জন কৰা
অস্ত্ৰেৰে নিজৰ মানুহক ধন (অন্ন) দিছেনে নাই আৰু
অগ্নিষ্টোম (আদি যজ্ঞ) কৰিছেনে নাই শুবিব লাগে
॥১৩॥ হে মকতসকল, হবি আদি যুক্ত ধনবান যজ-
মানক পুত্ৰ দিয়া । কামত কুশল, সংগ্ৰামত অজয়,
দুঃখত তৰিব পৰা, দীপ্তিমান, শত্ৰু শোষক বল থকা
ধনত প্ৰীত, স্তোত্ৰত প্ৰীত, সৰ্বজ্ঞ পো-নাতিৰে সৈতে
আমি এশ হেমন্ত আয়ুস লৈ জীয়াই থাকিম এই প্ৰাৰ্থনা
॥১৪॥ হে মকতসকল, স্থিৰ, বীৰ, শত্ৰুক লৰাভব
কৰা পুত্ৰ (কণী) ধন আমাক দিয়া । আমাক শত-
সহস্ৰ ধন দিয়া । বৃদ্ধিৰে আৰু কৰ্ম্মেৰে ৰাতি পুৱা
আমাৰ যজ্ঞ বন্ধা কৰিবলৈ আহিবা ॥১৫॥

৬৫ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—শক্তিৰ পুত্ৰ পৰাশৰ । ছন্দ—ত্ৰিপদা বিৰাট ।
দেবতা—অগ্নি । (ত্ৰিপদাৰ ছটা ঋক্ একেলগে
থাকে । অযুগ্ম হ'লে অত্যা বোলে) ।

চুব কৰা জন্তু লৈ চোৰে যেনেকৈ গুহাত সোমায়
সেইদৰে ধীৰ একমনা দেবতাসকলে (হে অগ্নি) তোমাৰ
ভবিৰ খোজ অনুসৰণ কৰি তোমাক (লুকাই থকা)
বিচাৰি পালে । নিজে হবি অন্ন যোগ কৰা, হবি
অন্ন বহন কৰা (অগ্নিক) যজ্ঞীয়া সকলো দেবতাই
অগ্নিৰ ওচৰ পাই দেখিলে ॥১-২॥ দেবতাসকলে
ঋত্বে (নিয়মেৰে) পলাই যোৱা অগ্নিৰ কাম বিলাক

চাবলৈ গ'ল আৰু পৃথিবীতেই স্বৰ্গৰ দৰে হৈ পৰিল । জলৰ দেবতাৰ গৰ্ভত ভালকৈ উৎপন্ন হোৱা অগ্নিক ঋতব (পানীৰ) ঠাইত থকাও স্তোত্ৰেৰে তুলি মলি ডাঙৰ দীঘল কৰিছিল ॥ ৩—৪ ॥ সকলোৰে হৃদয়ৰ অভিমতে ফল বৃদ্ধিৰ হেতুকে অগ্নি সকলোৰে বমনীয়, পৃথিবীৰ দৰে বিস্তীৰ্ণ (সকলোৰে জঠবাগ্নি) পৰ্বতৰ দৰে (সকলোৰে খাবলৈ যোগাব দিয়া), পানীৰ দৰে সুখকৰ, যুদ্ধৰ ঘোঁৰাৰ দৰে (যুদ্ধৰ ঠাইলৈ) আৰোহীয়ে নিলে যোৱাৰ দৰে (খৰকৈ যোৱা), নদীৰ দৰে বৈ যোৱা এই অগ্নিক কোনে বাৰণ কৰিব পাৰে ? ॥ ৫—৬ ॥ বাই-ভনীৰ কাৰণে ককাই ভাই যেনেকুৱা, তেনেকুৱাকৈ অগ্নি নদীবিলাকৰ বন্ধু । এই অগ্নিয়ে ডাঙৰ হাবিবিলাক বজাই শত্ৰুক ধ্বংস কৰা দৰে (সমূলে ধ্বংস কৰে) । যেতিয়া বতাহে অগ্নিক কোবাই দিয়ে তেতিয়া হাবি বিলাক এনেদৰে পুৰিবলৈ ধৰে যে পৃথিবীৰ নোমৰ দৰে বন-গছ বিলাকো পুৰি মাৰে ॥ ৭—৮ ॥ এই অগ্নিয়ে পলাই গৈ পানীতো হাই জীয়াই থকা দৰে থাকিল । জ্ঞান থকা হেতুকে নিজে প্ৰকাশ হৈ প্ৰজা সকলৰ অতি জ্ঞাপন্নতা হ'ল । উষা কালত অগ্নিহোত্ৰলৈ আহ্বান কৰা সোমৰ দৰে সৃষ্টি কৰা বিধাতা হ'ল । ঋতব (পানীৰ) মাজত হোৱা বাবে পত্ৰৰ দৰে কোঁচ খালে আৰু প্ৰভা দৃবলৈ গ'ল ॥ ৯—১০ ॥

৬৬ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৬৫ সূক্তৰ দৰে ।

এই অগ্নি ধনৰ দৰে বিচিত্ৰ, সূৰ্য্যৰ দৰে সকলো দেখা পোৱাই দিয়া, প্ৰাণবায়ুৰ দৰে জীৱন বক্ষক, পুত্ৰৰ দৰে নিত্য হিতকৰ, ঘোঁৰাৰ দৰে ধাৰণ কৰা, গৰুৰ গাখীৰৰ দৰে উপকাৰী, বিশিষ্ট প্ৰকাশযুক্ত বস্তুৰ দৰে শুচি অগ্নিয়ে হাবি বিলাক পোৱে ॥ ১—২ ॥ এই অগ্নি পোৱা ধনৰ বক্ষক, বাসকৰা ঘৰৰ দৰে বমনীয়, পকা ঘৰৰ দৰে ভোগ্য, শত্ৰু জনৰ ভ্ৰেতা, মন্ত্ৰপ্ৰস্তু। ঋষিৰ দৰে স্তোতা, যজ্ঞমান মানুহৰ মাজত প্ৰখ্যাত, ঘোঁৰাৰ দৰে হৰ্ষযুক্ত, (এনে অগ্নিয়ে) আমাক অন্ন দিয়ক ॥ ৩—৪ ॥ দুম্প্ৰাণ্য ডেউৱী, কাম কৰা মানুহৰ দৰে তুল নকৰা মনৰ, ঘৰত থকা ভিৰোতাৰ দৰে সকলো যজ্ঞ কৰ্ত্তাৰ অলঙ্কাৰ । যেতিয়া এই অগ্নি

জ্বলে তেতিয়া বগা সূৰ্য্যৰ দৰে, প্ৰজাৰ মাজত বথৰ দৰে জিলিকি থকা, সংগ্ৰামত দীপ্ত (এনেকুৱা অগ্নিয়ে প্ৰকাশ কৰিছে) ॥ ৫—৬ ॥ দীপ্তমুখী বজ্জৰ দৰে, গৰাকীয়ে মাৰি পঠিওৱা অন্তৰ দৰে এই অগ্নিয়ে শত্ৰুক ভয় খুৱায় । এওঁ ইল্লৰ লগত একেলগে জন্ম । কণ্ঠাবিলাকৰ প্ৰেমাশ্লদ, পত্নীৰ প্ৰতি স্বামী যেনেকুৱা ভেনে ॥ ৭—৮ ॥ গৰু বিলাক যেনেকৈ গোহালিলৈ আহে সেইদৰে অগ্নি স্থাৰৰ আৰু জজ্ঞমাৎক (জন্তু আৰু পিঠপনা ইত্যাদি) হৰি অন্ন লৈ জ্বলোৱা অগ্নিৰ ওচৰলৈ বাওঁ । অগ্নিয়ে বৈ যোৱা পানীৰ দৰে ইফালে সিফালে লিখা মেলে আৰু বশিৰিলাক ওপৰলৈ উঠি যায় ॥ ৯—১০ ॥

৬৭ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৬৫ সূক্তৰ দৰে ।

যেনেকৈ বজাই সূঠাম কৰ্মক্ষম মানুহ বিচাৰে, অৰণ্যত জন্ম হোৱা মানুহৰ মিত্ৰ এই অগ্নিয়ে যজ্ঞমানক বিচাৰিছে । অগ্নি বক্ষকৰ দৰে সাধু, কৰ্ম কৰ্ত্তাৰ দৰে ভদ্ৰ হোতা । হব্য বাহন নামে দেবতা অগ্নিক লুকুৰা হওক বুলি যজ্ঞমানে বিচাৰে ॥ ১—২ ॥ সকলোবিলাক হৰি অন্ন, ধন নিজ হাতত লৈ এই অগ্নিয়ে পানীৰ মাজলৈ গৈ লুকাই থাকিলত দেবতাসকলে ভয় কৰিলে । নেতা (দেবতা) সকলে কৰ্ম আৰু বৃদ্ধিৰে ধাৰণ কৰা অগ্নিক যেতিয়া চিনি পালে তেতিয়া অন্তৰেৰে সঁজা স্তুতি মন্ত্ৰেৰে অগ্নিক স্তুত কৰিলে ॥ ৩—৪ ॥ জন্তুৰহিত অগ্নিয়ে পৃথিবী হৰি বাধিলে । অন্তৰীক্ষ ধাৰণ কৰিলে আৰু ত্ৰ্যলোক সত্য মন্ত্ৰেৰে শুভন কৰিলে । হে অগ্নি, বিশ্বৰ সকলো আয়ুস (অন্ন) পত্ৰৰ প্ৰিয় ঘাঁহ-পানী থকা ঠাই বিলাক ভালকৈ ৰাখা । গুহাতকৈও গুহা (গৰু চৰাৰ অযোগ্য) ঠাইলৈ যোৱা ॥ ৫—৬ ॥ যি মানুহে এই গুহাত থকা অগ্নিক জানে, তেওঁ এই ঋতব (সত্যৰ) ধাৰণিতা অগ্নিক উপাসনা কৰে । যি এই সত্য যজ্ঞক উদ্দেশ্য কৰি স্তুতি ৰচনা কৰে (স্তুতি কৰে), স্তুতিৰ পিচতেই সেই স্তোতাসকলক অগ্নিয়ে ধনৰ কথা কয় ॥ ৭—৮ ॥ যি মানুহে অগ্নিৰ গছ-গছনিত মাহাত্ম্য থকা বুলি জানি বিচাৰ কৰে, জন্ম হোৱা মাতৃ স্থানীয় গছ-গছনিৰ মাজত থকা বুলি অগ্নিক বিচাৰে, আৰু জ্ঞাপন্নতা পানীৰ মাজত সকলোৰে আয়ুস (অন্ন)

অগ্নিক আছে বুলি জানে, যেনেকৈ ঘৰটো আগতে পূজা কৰি পাচত সাজে তেনেকৈ সেই বীৰ সকলে সম্মানেৰে অগ্নিক পূজা কৰি স্তুতি কৰে ॥ ১—১০ ॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৬৫ সূক্তৰ দৰে ।

হবি বহন কৰা অগ্নি সোম (আদি) হবিৰে মিশ্ৰিত হৈ আকাশ লভিছে । দুয়ো স্থাবৰ আৰু জঙ্গমক গোটেই বাতি নিজ ভেজৰে প্ৰকাশ কৰি ৰাখিলে । সকলো দেৱতাৰ মাজত একমাত্ৰ অগ্নিয়ে সকলো ঠাই ব্যাপী থাকে ॥ ১—২ ॥ হে জ্বলি থকা অগ্নি, শুকান কাঠ মছনৰ পৰা জন্ম হোৱাৰ পাচত সকলো যজ্ঞমানে তোমাৰ কাম কৰি সেৱা কৰে আৰু সকলোৱে অমৃত জ্যোত্ৰেৰে তোমাৰ ঋতৰ (নিয়মীয়া) দৈবত্ব ভঞ্জন কৰে ॥ ৩—৪ ॥ ঋতত (নিয়মমতে) যোৱা অগ্নিয়ে ইচ্ছা কৰা যোগত স্তুতি গান কৰা সেই অগ্নিয়েই ঋতৰ (নিয়ম) অনুসাৰেই কাম কৰে । সেই অগ্নি সকলোৱে আয়ুস (অন্ন) । তেওঁক সকলো যজ্ঞমানে যজ্ঞাদি কৰ্ম কৰি সাধন কৰে । হে অগ্নি, তোমাক যি হবি দিয়ে, বা যি অন্য যজ্ঞমানে তোমাৰ কৰ্ম কৰিবলৈ সক্ষম হয়, দুয়োবিধ যজ্ঞমানক জানি তুমি ধন দিয়া ॥ ৫—৬ ॥ হে অগ্নি, তুমি দেৱতাৰ আহ্বাতাই হৈ মানুহৰ লগ হ'লা । তুমি মানুহৰ গৰু (আদি) ধনৰ পতি । এই প্ৰজাৰ লগ হৈ পুত্ৰৰূপে পৰিণত হোৱা বীৰ্য্য ইচ্ছা কৰাই তোমাৰ অনুগ্ৰহত পুত্ৰ লাভ কৰে । পুত্ৰ পাই সেই মানুহ অমৃত হৈ নিজৰ স্মৰ্থ পুত্ৰৰে সৈতে চিৰকাল জীয়াই থাকে ॥ ৭—৮ ॥ এই অগ্নিৰ শাসন সোনকালে হয় । যি শাসন শুনে আৰু যজ্ঞৰ কৰ্ম কৰে, তেনে মানুহক অগ্নিয়ে পিতাকক পুত্ৰই বন্ধা কৰাৰ দৰে বন্ধা কৰে । যজ্ঞৰ দুৱাৰ স্বৰূপ সেই অগ্নিয়ে বহুত অন্ন আৰু ধন দিয়ে আৰু যজ্ঞ ঘৰত যাৰ মন তেওঁক অগ্নিয়ে দ্যলোকত স্তুতি নক্ষত্ৰৰ লগপোৱাই দিয়ে ॥ ৯—১০ ॥ (স্তুতি নক্ষত্ৰৰ কোনো বিতৰণ নাই) ।

৬৯ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—শক্তিৰ পুতেক পৰাশৰ । ছন্দ—ত্ৰিপদা বিৰাট । দেৱতা—অগ্নি ।

ভূতবৰ্ষ এই অগ্নি উষাত জন্ম হোৱা সূৰ্য্যৰ দৰে সকলো

প্ৰকাশ কৰি দ্যোতমান সূৰ্য্যৰ জ্যোতিৰ দৰে নিজ ভেজৰে দ্যাবাপৃথিৱী পূৰণ কৰিছে । হে অগ্নি, তুমি উৎপত্তি হৈ কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা গোটেই জগত ব্যাপ্ত হ'লা । ঋত্বিকৰ পুত্ৰ হৈ পিতাৰ দৰে পালক হ'লা ॥ ১—২ ॥ নিজ কৰ্ত্তব্য জনা, বিধাতা, গণ নোহোৱা, গৰুৰ ওহাৰৰ গাখীৰৰ দৰে অন্ন সোৱাদ কৰা অগ্নিয়ে মানুহ থকা ঠাইৰ মাজত ভাল পুৰুষক মতাৰ দৰে (মাতি আনি যজ্ঞ ঘৰত বহুৱাৰ দৰে) যজ্ঞৰ ঘৰত বহি আনন্দ কৰি থাকে ॥ ৩—৪ ॥ পুত্ৰৰ দৰে জন্ম হোৱা ঘৰত অগ্নিয়ে আনন্দ কৰে । হোৱাৰ দৰে হৰষিত হৈ সংগ্ৰামত শত্ৰুক বিভাৱণ কৰে । আৰু ঋত্বিকসকলে সৈতে মই সমানে থাকি যি দৈৱী প্ৰজাক আহ্বান কৰে তেতিয়া এই অগ্নিয়ে সকলো দেৱত্ব প্ৰাপ্ত হয়— ॥ ৫—৬ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ সন্মুখে কৰা এই কৰ্ম্মবিলাকত (বান্ধসবিলাকে) বাধা দিব নোৱাৰে আৰু যাতে মোৰ এই কাম কৰা যজ্ঞমানসকলে যজ্ঞৰ ফল ৰূপ সুখ পায় তেনে কৰা । হে অগ্নি, তোমাৰেই কাণে যেতিয়া বান্ধসবিলাক নাশ কৰে তেতিয়া সাত-জনীয়া মকতসকলেৰে লগ লাগিলে সিহঁত পলাই যায় ॥ ৭—৮ ॥ হে অগ্নি, উষাত উদয় হোৱা সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশেৰে নিবাস কৰা প্ৰাণীবিলাকে তোমাৰ (সেই) স্বৰূপ জানে । এনেকুৱা অগ্নিয়ে যজ্ঞমানক অভিলষিত ফল দিয়ক । (এই অগ্নিৰ বহ্নিবিলাকে) নিজে নিজে বহন কৰি যজ্ঞ ঘৰৰ দুৱাৰ পায়গৈ । তাৰ পাচত দেখিবলৈ ভাল তোমাৰ বহ্নিবিলাক আকাশলৈ যায় গৈ । (হবি দেৱতাৰ গুৰি পোৱাই দিয়ে) ॥ ৯—১০ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—শক্তিৰ পুত্ৰ পৰাশৰ । ছন্দ—ত্ৰিপদা বিৰাট । ১১ যাস্ত্যা বা অত্যা । দেৱতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, বহুত অন্ন আমি বিচাৰিছোঁ । বুজিবৈ যি অন্ন পায় সেই অন্ন অগ্নিয়ে দিয়ে । স্বামী আৰু সুদীপ্ত অগ্নিয়ে দৈবত্বত কৰ্ম্ম (কেউফালে জানি মানুহ হৈ জন্ম হোৱাক আকল্পসকলো কৰ্ম্ম দিয়ে ॥ ১—২ ॥ এই অগ্নিৰ উৎপত্তি স্থান পানীত । যি অগ্নিৰ উৎপত্তিৰ স্থান অৱগত (দৰ্শনৰূপে থাকে), যি অগ্নিৰ স্থাবৰত (কাঠ আদিত) থাকে, যি অগ্নি জজ্বলিত (দেহাত জঠৰাগ্নি হৈ) থাকে, সেই অগ্নিক দুবৈত পৰ্ব্বতৰ

ওপৰভেদে হৰি আদি দিয়া হয়। এনে অমৰ অগ্নি আমাৰ সুকৰ্ম্মা হওক ॥ ৩—৪ ॥ সেই বাতি জ্বলা অগ্নিক যি সু-উজ্জ্বল শাস্ত্ৰমতে বহুত জ্বোত্সেবে জ্বলি কৰে (অগ্নিয়ে) ডেউক ধন দিয়ে। হে চৈতন্যময় অগ্নি, তুমি দেবতা আৰু মানুহৰ জন্ম বিষয় জানি এই পৃথিৱীত জন্ম হোৱা সকলোকে পালন কৰা ॥ ৫—৬ ॥ যি বহুত বেলেগ স্বৰূপৰ উষাত (দিনত) আৰু বাতিত অগ্নিক বৰ্জন কৰে, যি হাবৰব (হুকাদি) আৰু জঙ্গমৰ (জন্তু আদিৰ) দ্বাৰা জ্বলি (নিয়মেৰে) অগ্নিক বৰ্জন কৰে, সেই ভাল অগ্নিয়ে দেবতাক যজন কৰা ঠাইত বহি দেবতাৰ আত্মাতা হৈ সকলো সত্য ফলৰ কাম কৰি (দেবতাক) আৰাধনা কৰে ॥ ৭—৮ ॥ হে অগ্নি বনত চৰি থকা আমাৰ গৰুবিলাকক আদৰ কৰা। সকলো মানুহে তোমাক বলি ৰূপে সুধন দিয়ক। হে অগ্নি, তোমাক মানুহে বহুত দেবতা যজন কৰা ঠাইত পূজা কৰি, বৃদ্ধ পিতাৰ ধন পুতেকে পোৱা দৰে (তোমাৰ পৰা) জ্ঞান আহৰণ কৰে ॥ ৯—১০ ॥ সাধকৰ দৰে (সাধনাৰ ফল) গৃহিতা ধনুশৰৰ (ধৰাৰ) দৰে বলী, চলি থকাৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ আগ্নিয়ে সংগ্ৰামত দীপ্ত হৈ আমাক সহায় কৰে ॥ ১১ ॥

৭১ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—শক্তিব পুতেক পৰাশৰ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—অগ্নি ।

শ্রামবৰ্ণা বাত্বিক সূৰ্য্যকিৰণে এজ্জাৰ নাশ কৰি শুভ ৰূপ যুক্ত। উষাক বশিৰিলাকে যেনেকৈ সেৱা কৰে সেইদৰে একে ঠাইত থকা আত্মবিলাকে যেনেকৈ সেৱা কৰে ॥ ১ ॥ আমাৰ পিতৃ পূৰ্বপুৰুষ অজিবস সকলে অগ্নিক জ্বলি কৰি জ্বলিৰ পৰ্য্যবেশী বলবন্ত পণি অনুৰূপ পুৰি মাৰিছিল। বৃহৎ হালোকলৈ আমাক বাট সাজি দিছিল। আৰু ভাল দিন পাই নিচান যুক্ত আদিভ্যাক আৰু গৰুবিলাক পাইছিল ॥ ২ ॥ ঋত (নিয়মীয়া) হলত অজিবস সকলে অগ্নিক ধাৰণ কৰিছিল আৰু অগ্নিত যজ্ঞাদি কাম কৰিছিল। অগ্নিক স্থাপন কৰি কৰ্ম্ম, ভোগ কৰি, বিষয় তৃষ্ণাহীন কাম কৰি পায়সেৰে দেবতা যজন কৰি জন্ম হোৱা (মানুহ আদি)

প্ৰাণীৰ উন্নতি কৰি এই অগ্নিক আমাৰ সমুদয়ত বাখিলে ॥ ৩ ॥ (ব্যাপ) বায়ুৰে এই অগ্নিক যেতিয়া যখন কৰে (প্ৰাণ আপান আদি পাঁচ) বায়ুৰে বিভক্ত হৈ শুভ্ৰবৰ্ণ হৈ যবে যবে (প্ৰাণীৰ গাত) আবিৰ্ভূত হৈছিল। যজ্ঞ যবত প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱাৰ পাছত এই অগ্নিক যজ্ঞমানে ডুঙ (আদি) ঋষিৰ দৰে আচৰণ কৰি বলবান মিত্ৰ বজাৰ ওচৰলৈ বজাই দূত পঠিওৱা দৰে দূতৰ কাম দিলে ॥ ৪ ॥ মহৎ পালক দেবতাসকলক এই (পৃথিৱীৰ সাৰ) বস (হৰি) যেতিয়া যজ্ঞমানে হোম কৰে তেতিয়া স্পৰ্শন কুশল ৰাক্ষসে (আদিৰে) হে অগ্নি, তুমি হৰি বহন কৰা দেখি পলায়। (অস্ত্ৰ ক্ষেপণ কৰোঁতাই ধনুৰে পেলোৱা ৰাক্ষসলৈ) জ্বলি থকা শব এৰিলে। গোহৰ উৰাকাল পাই অগ্নিয়ে নিজ জীয়েকক (উষাক) নিজৰ দীপ্তি দিলে। (দিনৰ অগ্নি ধোৱাৰ দৰে দেখা যায়) ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ নিজ (যজ্ঞ) যবত যি যজ্ঞমানে প্ৰতি দিন কামনা কৰি জ্বলায়, বা হৰি যুক্ত অন্ন দিয়ে অৰু সমজ্জাৰ কৰে, সেই যজ্ঞমানক মধ্যম আৰু উত্তমৰূপে বৰ্জন কৰা অগ্নিয়ে ধন দিয়েই। বথেৰে সৈতে যি যোদ্ধাক যুদ্ধলৈ পঠিয়ায় সেই যোদ্ধাই ধনেৰে পৰিপূৰ্ণ হয় ॥ ৬ ॥ যেনেকৈ সোঁত বোৱা সাতখন মহতী নদী সমুদ্ৰৰ কাললৈ বৈ যায় তেনেকৈ সকলো হৰি অন্ন অগ্নিৰ কালৈ যায়। একে লগে একে পাত্ৰতে খোৱা জাতিৰ কাৰণে আমাৰ অন্ন নাট। সেইবাবে, হে অগ্নি, তুমি ধনপতিসকলৰ মাতৃ বুজি ধন আমি পোৱা কৰি দিয়া ॥ ৭ ॥ ঋত্বিকসকলৰ পালক অগ্নিৰ যি তেজ আছে সেই তেজ কেউকালে ব্যাপী যায়। বিভক্ত, দীপ্ত, সেই তেজেৰে পৰিপক্ক হোৱা অন্নৰে বীৰ্য্য হৈ অডিগত পতংগলত কিণ্ট হৈ বলবান, সদায় নোবোৱা। ডেকা, সুকৰ্ম্মা, যোগাদি কামৰ প্ৰেৰক পুত্ৰ ৰূপে জন্ম দিয়ে ॥ ৮ ॥ যি সূৰ্য্য অকলে আকাশ মাৰ্গত অতি থৰকৈ যায়, মনৰ দৰে শাস্ত্ৰ গতিৰে গৈ লগে লগে ধন পায়। সুহৃৎ ৰাজমান মিত্ৰাকৰণে আমাৰ গৰু বিলাকলৈ শ্ৰীতিকৰ অমৃত জল বৰ্ষা কৰি থাকে (অগ্নিয়ে এইবিলাক ৰূপেৰে থাকে এই ভাব) ॥ ৯ ॥ (মন্ত্ৰব্ৰতী ঋষি পৰাশৰ ভাৰতৰ জ্যোতিষৰ মন্ত্ৰাট। এই মন্ত্ৰৰ মতে সাৱনাচাৰ্য্যই পৰাশৰ স্মৃতিৰ পৰা উদ্ধৃত কৰি দিয়া মতে সূৰ্য্যই আধা নিমিষত ২২০২ যোজন যায়। আধুনিক আৱিষ্কাৰ মতে Sun's velocity 12½ miles per second towards a star in the constellation of Hercules —P 226 Vol-7 Book of Popular Science. Again of

P159, Vol-8 of the same Book “The whole galactic system is moving with a velocity of 250 miles per second towards the star Alpha Cephei”). হে অগ্নি, পিতৃসকলৰ সমীহ বিনাশ নকৰিবা। কাৰণ তুমি দূৰদৰ্শী হৈ সকলো পিনে জানা। যেনেকৈ আকাশত ৰূপবন্ত সূৰ্য্যৰ বন্ধিয়ে আবৰি থাকে তেনেকৈ বুঢ়া বয়সে মানুহক আবৰি থাকে। সেই বুঢ়া বয়সে মোক পাইছেহি,—তাৰ পৰা মোক মুক্তি দিবা ॥১০॥

৭২ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি আদি ৭১ সূক্তৰ দৰে।

নবৰ হিতকৰ বহুত পুৰণি ধন হাতত লৈ আহি ব্ৰহ্মস্বৰ শাস্ত্ৰত (নিত্য) কাৰ্য্য এই অগ্নিয়ে নিয়মেৰে নিজ অভিযুক্তি কৰে। (সকলো মানুহে এই অগ্নিক দেখি স্তব কৰে—এইভাৱ)। এই অগ্নিয়ে সকলো ধন-সোণ একেলগ কৰি স্তোভাক দি স্তোভাই সৈতে ধন-পতি হয় ॥১॥ আমাৰ কেচুৰা, সকলোতে থকা এই অগ্নিক পাবলৈ ইচ্ছা কৰি সকলো দেবতাই (আন কি) মকত সকলেও বিচাৰি নেপালে। (হৰিৰ অভাবত) দেবভাসকল একেলগ হৈ খোজকাঢ়ি গৈ গহীন পৰিষ্কাৰ অগ্নিক পৰম পদত (বিলীন হৈ থকা অৱস্থাত) বহুত কষ্টেৰে লগ পালে ॥২॥ হে শুভ অগ্নি, শুচি মকত দেবতাই তোমাক উদ্দেশ্য কৰি তিনিটা শবৎ কাল (বছৰ) ঘিউৰে পূজা কৰিলে (হোম কৰিলে)। তেতিয়া তোমাৰ অনুগ্রহত) তেওঁ বিলাকে সাতোটা যজ্ঞীয় নাম ধাৰণ কৰিলে আৰু মকতে পূৰ্বৰ ৰূপ এৰি নতুন সুন্দৰ ৰূপ ধৰি স্বৰ্গ পালে ॥৩॥ (মকতৰ সাতোটা যজ্ঞীয় নাম ঔত্তিৰীয়া সংহিতাৰ মতে—ইদৃক, অনাদৃক, তাদৃক, প্ৰতিদৃক, মিতঃ, সংমিতঃ আৰু সম্ভবাঃ)। মহতী দাৰা পৃথিৱীত বেচিকৈ বিচাৰি যজ্ঞাই দেবতা সকলে কষ্টীয় (কন্দা) অগ্নিক স্তব কৰিলে। নেমথিত ইন্দ্ৰৰ সৈতে মকংগণে উত্তম স্থানত থকা (অগ্নিক) চিনি পাই বিচাৰি উলিয়ালে ॥৪॥ হে অগ্নি, তোমাক দেবভাসকলে চিনি, লগ পাই তেওঁ-বিলাকৰ পত্নী সকলেৰে সৈতে আঠকাঢ়ি তোমাৰ সন্মুখত থাকি পূজা কৰিলে আৰু তোমাৰ দৰ্শনত ৰক্তিত হৈ

দেবতা বহুসকলে (অনশন কৰি) নিজৰ শৰীৰ শোধন কৰি যাগ কৰিলে ॥৫॥ তিনি-সাত (একৈশ) টা শুভ যজ্ঞ তোমাতেই নিহিত আছে। যজ্ঞৰ অধিকাৰী সকলে (অৰ্থাৎ, সমৰ্থ আৰু বিদ্বানসকলে) তোমাৰ পদ পাই তেওঁবিলাকে যজ্ঞীয় অমৃত পদেৰে তোমাক যজন কৰিলে। সেই যজমানসকলৰ (গৰু আদি) জন্তু, (ধান আদি) স্থাৱৰ আৰু অন্য প্ৰাণীবিলাক সমান প্ৰীতিৰে তুমি ৰক্ষা কৰিবা ॥৬॥ হে অগ্নি, সকলো জানিবলগীয়া বিলাক তুমি জানি পৃথিৱীৰ (যজমানৰ গুণ থকা) প্ৰজাৰ জীৱাই থাকিবলৈ ভোক ৰূপী শোকৰ পৰা অন্ন অনুৰক্ত ষাতে হয় তেনে বিধান কৰিবা। দাৰা পৃথিৱীৰ মাজত সকলো দেবতা যোৱা পথ জানি তুমি দেবভাক দিবা হৰি বহন কৰা হ’লা ॥৭॥ সুকৰ্মা মহৎ সাতখন নৈ স্বৰ্গৰ পৰা আহি পৃথিৱীত বৈ গৈছে। এই নিয়ম যি জানে (ভেনে-কুৱা অগ্নিৰসৰ গৰু হেৰালত) সৰমা কুকুৰে গোৱন বিলাক লুকাই ধোৱা (বল অসুৰৰ ঘৰলৈ যোৱা) বাট দেখুৱাই দিলত গৰুবিলাক পালে। সেই গৰুৰ পৰা মানুহে এতিয়া অন্ন ভোগ কৰে ॥৮॥ যি আদিতাই অমৰণত সিদ্ধিৰ বাট কৰিবলৈ উপায় কৰি আছিল, তেওঁ বিশ্বৰ সকলো সুকৰ্ম কৰিলে। মহৎ অনুষ্ঠানেৰে মহৎ পুত্ৰৰ সৈতে মাক আদিতিয়ে মহত্বেৰে সৈতে সকলো ধাৰণ কৰিবলৈ পৃথিৱীক ৰাখিলে। হে অগ্নি, তুমি আদিতিয়াৰ হোম আদি ভক্ষণ কৰা বাবে এনে হ’লা ॥৯॥ এই অগ্নিত দেখিবলৈ ধুনীয়া যজ্ঞ সম্পদ যজ্ঞমানে স্থাপন কৰিলে আৰু যেতিয়া যজ্ঞৰ আজ্য ভাগক চকু কৰিলে তেতিয়া স্থালোকৰ পৰা অমৰ দেবতা সকলে (যাগৰ) সময় হ’ল বুলি জানি আহিবলৈ ধৰিলে। আজ্যভাগৰ শেষত অগ্নিৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা নদী বিলাক খৰকৈ ডললৈ (সকলো দিগন্তলৈ) নামি আছিল। এনে দেখি দেবভাসকলে (তোমাৰ হোমৰ জ্বালা) উৎপন্ন হ’ল বুলি জানিলে ॥১০॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি আদি ৭১ সূক্তৰ দৰে।

পিতৃৰ পৰা পোৱা ধনৰ দৰে যি অগ্নি অন্নদাতা ধন্যদাতা অভিজ্ঞৰ শাসনৰ (যজ্ঞ) দৰে যি সুপ্ৰণেতা;

সুখপ্ৰদ অগ্নিৰ ওচৰত শুই থকা অভিশিৰ দৰে হবিয়ে
অৰ্চনীয় অগ্নিয়ে পৰিচৰ্যা কৰা যজ্ঞমানৰ দৰে প্ৰবৰ্দ্ধন
কৰে, যেনেকৈ হোতাই যজ্ঞমানৰ দৰে বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ১ ॥
দ্যোতমান সৰ্বপ্ৰেৰক সূৰ্য্যৰ দৰে বি অগ্নি স্বার্থ দৰ্শী,
সেই অগ্নিয়ে নিজ কৰ্ম্মেৰে সকলো সংগ্ৰামত নিজ
ৰূপেৰে পালন কৰা আত্মীয়ৰ দৰে সুখকৰ। পুৰণি
কালত যজ্ঞমানে স্তুতি কৰা অগ্নিৰ স্বৰূপ বাঁধাহীন।
সেই অগ্নি সকলো যজ্ঞমানৰে যজ্ঞনীয় হ'ল ॥ ২ ॥ দীপ্তি-
মান সূৰ্য্যৰ দৰে অগ্নি গোটেই জগতৰ ধৰ্ত্তা (ধাৰণ
কৰ্ত্তা)। সেই অগ্নি পৃথিবীত সকলোৰে প্ৰিয়। হিতকাৰী
মিত্ৰৰ দৰে আৰু বজাৰ দৰে সুখী। যজ্ঞঘৰ (আদিত্য)
বাস কৰে। অগ্নিৰ সন্মুখত বহা সকলে পিতৃৰ দৰত
থকা পুত্ৰৰ দৰে (বক্ষিত হয়)। সেই অগ্নি অতি শুচি,
স্বামীয়ে গ্ৰহণ কৰা পতিত্ৰতা নাৰীৰ দৰে (সকলো কামৰ
যোগ্য) ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞৰ নেতা সকলে স্থিৰ পৃথি-
বীত যজ্ঞৰ দৰত অনববত সমিধ (আদিৰে) জ্বলাই
ভোমাক সন্মুখত সেৱা কৰে আৰু হবিযুক্ত
অগ্নেৰে স্থাপন কৰে। এনে অগ্নিয়ে সকলো
অন্ন গ্ৰহণ কৰি আমাৰ আত্ম আৰু ধনৰ ধাৰণ কৰ্ত্তা
হোৱা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, হবি দিয়া সকলে অন্ন পাওক।
যি বিদ্বান সকলে (স্তোত্ৰ পাঠ কৰে) আৰু যিসকলে
হবি দিয়ে সেই সকলোৱে চিৰ আত্ম লাভ কৰক।
আৰ্মি সংগ্ৰামত অবিৰ অন্ন (ভোমাৰ অনুগ্ৰহত)
পাঠ। তাৰ পাচত (ভোমাকে আদি কৰি) দেবতা
সকললৈ যশৰ কাৰণে হবিৰ ভাগ স্থাপন কৰে ॥ ৫ ॥
দেবতাৰ যজ্ঞন কৰা ঠাই পোৱা অগ্নিয়ে গাৰীৰতি
গক পোৱাই দিয়ে। (সেই গক) অগ্নিক পুনঃ পুনঃ
বিচৰা, সদায় গাখীৰ দিয়া আৰু দিনত প্ৰকাশযুক্ত
ভেজৰী। এই অগ্নিক সুবুজি বিচৰা দূৰৈৰ পৰ্বতৰ
পৰা বৈ অহা নদী বিলাকে বিচাৰে ॥ ৬ ॥ হে
অগ্নি, স্মৃতি ভিক্ষা কৰি যজ্ঞাই সকলো দেবতাই
জ্বলি থকা ভোমাত হবি অন্ন স্থাপন কৰিলে। (ভেনেকুৱা
অনুষ্ঠানত) বিবিধ ৰূপে উৰা (দিন) আৰু বাতি
কাল সৃষ্টি কৰিলে, বাতি জ্বলকাৰ আৰু দিনত পোহৰ
কৰিলে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, যি (আমি) মানুহক ধনৰ
কাৰণে অগ্নিহোত্ৰাদি কামলৈ প্ৰেৰণ কৰোঁ, সেই
আমালোক ধনী হ'ব। ভূমি দাংগা পৃথিবী আৰু অভবীক
নিজ ভেজৰে পূৰণ কৰি সকলো জগতক সেৱা কৰা।
সেই জগতক হাব দৰে বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি,
(আমি) ভোমাক ভূমি বাখিলত আমাৰ দৌবাৰে
শত্ৰুৰ দৌবাক, আমাৰ সৈন্তৰে শত্ৰুৰ সৈন্যক আৰু

সেই বীৰ আৰু শত্ৰুৰ পুত্ৰক হত্যা কৰিম। পিতৃৰ
সম্পত্তি লাভ কৰা ধনৰ স্বামী, বিদ্বান, আমাৰ পুত্ৰ
বিলাক শত হিম (শত জাবকাজি) জীয়াই থাকক
॥ ৯ ॥ হে মেধাৱী অগ্নি, এই আমাৰ প্ৰৱোগ কৰা
স্তোত্ৰ বিলাক ভোমাৰ মনত আৰু হৃদয়ত প্ৰিয়ভৰ
হওক। দেবতাৰ সেবা হৰি অন্ন ভোমাৰ ওপৰত দি
হোম কৰি ভোমাক সুনিৰ্ব্বাহক ধনৰ নিয়ন্ত্ৰক কৰিব
পাবিম ॥ ১০ ॥

৭৪ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—বৃহগণৰ পুত্ৰ গোতম। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—অগ্নি।

(হিংসা প্ৰভাৱৰ নথকা অগ্নি তোম) যজ্ঞ অহবহ
অনুষ্ঠান কৰা আমি অগ্নি দেবতাক (মন্ত্ৰযুক্ত) স্তোত্ৰৰে
গান কৰোঁ শুনা। ভেওঁ দূৰৈত থাকিও আমাৰ স্তোত্ৰ
শুনে ॥ ১ ॥ চিৰকাল যি অগ্নিয়ে শত্ৰুৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা
হবি দাতা যজ্ঞমানৰ ধন ৰাখিছিল, (ভেওঁলৈ মন্ত্ৰ গান
কৰোঁ) শুনা ॥ ২ ॥ অৱশিত উৎপন্ন হোৱা অগ্নিক তাৰ
পাচত জন্ম তোৱা সকলো ঋতিকে, যত্নক হত্যা কৰা,
সকলো বণ্ড শত্ৰুৰ ধন জয় কৰা অগ্নিক জুতি কৰা ॥ ৩ ॥
হে অগ্নি, যি যজ্ঞমানৰ যজ্ঞ ঘৰত ভূমি দেবতাৰ দূত
হোৱা ভেওঁৰ যজ্ঞ সকলোৰে দেখনিয়াৰ কৰা ॥ ৪ ॥ হে
বলৰ পুত্ৰ অঙ্গিৰা, মানুহ বিলাকে সেই যজ্ঞমানকেই
সুহৰা, সুদেবতা যুক্ত, সুযজ্ঞ বুলি কয় ॥ ৫ ॥ সুজালা-
দিত অগ্নি, সেই দেবতাসকলক এই যজ্ঞ কৰ্ম্মত জুতিব
কাৰণে ওচৰ চপাই ভেওঁবিলাকক হৰা পোৱাই দিয়া
॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, যেতিয়া কেতিয়াবা ভূমি দেবতাৰ দূত
হৈ যোৱা ভেতিয়া ভূমি বথত স্বাৰ্থে ঘোঁৰাই কৰা
শল আমি লুভনো ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহে নিজ
অধিকাৰতকৈ নিকুট, সি ভোমাৰ হবি দাতা হৈ ভোমাৰ
দ্বাৰা বক্ষিত আৰু অন্নযুক্ত হৈ লজ্জাহীনৰূপে ঐশ্বৰ্য্য
পায় ॥ ৮ ॥ আৰু হে অগ্নি দেবতা, দেবতাক হবি দিওঁতাক
অতি দীপ্ত আৰু সুবীৰ্য্য ধন দিয়া ॥ ৯ ॥

৭৫ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৭৪ সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি, দেবতাৰ অতি প্ৰীতিকৰ হৰা ভোমাৰ
সুখত দিয়া অতি বিস্তীৰ্ণ আমাৰ বচন (তব) গ্ৰহণ

কৰা ॥ ১ ॥ হে অগ্নিবসকলৰ উত্তম মেধাবী অগ্নি, এতিয়া তোমাক ভজন কৰিব লগীয়া। প্ৰিয় স্তোত্ৰেৰে স্তুত কৰিম ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, মানুহৰ মাজত তোমাৰ বন্ধু কোন? কোনে তোমাক যজ্ঞন কৰিব পাৰে? তুমি কোন? তুমি কোন ঠাইত থাকা? ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি সকলোৰে বন্ধু, প্ৰিয়, মিত্ৰ, স্তুতিৰ উপযুক্ত। ঋত্বিক সকলৰ সখা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ কাৰণে মিত্ৰাৱৰ্ণক যজ্ঞন কৰা। দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰা। ঋত্বক (নিয়মীয়া যজ্ঞক) যজ্ঞন কৰা। (সেই কাৰণে) বৃহৎ নিজৰ বৰত থাকি যজ্ঞন কৰা ॥ ৫ ॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৭৪ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুভ।

হে অগ্নি, তোমাৰ মন বৰণ কৰিবলৈ কেনেকৈ যোৱা হ'ব? তোমাৰ অতি সুখকৰ স্তুতি কেনেকুৱা? কোনে (কোন যজ্ঞমানে) বা যজ্ঞেৰে (তোমাৰ) বল বৃদ্ধি কৰিব? হে অগ্নি, তোমাক কেনেকুৱা বুদ্ধিৰে হৰি প্ৰদান কৰিম? ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, আহা, এই যজ্ঞত দেবতা সকলৰ আত্মতা হৈ বহা। আমাৰ আগত যাওঁতা হোৱা যিহেতু তুমি বাক্সবিলাকৰ অহিংসিত হোৱা। সকলো দ্যাৱা পৃথিৱীয়ে তোমাক বক্ষা কৰক। মহৎ সুখ মন কৰিবলৈ দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, সকলো বাক্স ভালকৈ দহন কৰা। আমাৰ অনুষ্ঠিত যজ্ঞক হিংসাৰ পৰা বক্ষা কৰা। সোমপতি ইন্দ্ৰক তেওঁৰ হৰি যোঁৱাৰে সৈতে লৈ আহা। সুদাতা ইন্দ্ৰ আহিলে আমি অতিথি ৰোগ্য অভ্যাৰ্থনা কৰিম ॥ ৩ ॥ অপত্যৰূপ ফল প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে স্তোত্ৰেৰে স্তুত হৈ এই ঠাইত প্ৰজ্বলনেৰে হৰি বহন কৰা অগ্নিক আহ্বান কৰিছোঁ। এই কৰ্মত অন্য দেবতাবে সৈতে বহা। হে যজ্ঞনীৰ অগ্নি, গোঙাই কৰা কাম আৰু পোতাৰ কৰা কাম নিৰ্বাহ কৰা। ধন আমাৰ আগন্তাৱীন কৰি আহুতিৰ দ্বাৰা আমাক ৰোধন কৰা ॥ ৪ ॥ হে মেধাবী অগ্নি, তুমি মেধাবী ঋত্বিকে, মেধাবী মন্থৰ যজ্ঞত বেনেকৈ দেবতাক যজ্ঞন কৰিছিল। তেনেকৈ হে হোতা, সভা অগ্নি তুমি আজি এই যজ্ঞত যথাবোণ্য দেবতাক আনন্দিত হৈ ক্ৰচেৰে যজ্ঞন কৰা ॥ ৫ ॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৬ সূক্তৰ দৰে।

এই অগ্নিক কেনেকৈ হৰি দিম? সকলো দেবতাই সেৱা কৰিব লগা এই তেজস্বী অগ্নিৰ স্তুতি কেনেকুৱা? অমৰণ, ঋত্বান (নিয়ম বান), হোতা, অতি যজ্ঞন কৰিব লগা যি অগ্নিয়ে মৰণশীল আমাৰ স্তুতিত দেবতাক হৰিযুক্ত কৰে (তেনে অগ্নিক কেনেকৈ হৰি দিম?) ॥ ১ ॥ যি অগ্নি যাগত অতি সুখকৰ (যাক যাগ কৰিবলৈ ভাল) আৰু ঋত্বান (সত্যবান), দেবতাৰ আত্মতা সেই অগ্নিক (হে ঋত্বিক সকল) ভোমালোকে আমাৰ ফালে মুখ কৰোৱা। যেতিয়া এই অগ্নিয়ে (যজ্ঞমানৰ কাৰণে) দেবতাৰ ওচৰলৈ যায়। তেতিয়া সেই অগ্নিয়ে যজ্ঞন কৰিবলগীয়া সকলো দেবতাক মনেৰে জানি হৰি দি যজ্ঞন কৰে ॥ ২ ॥ সেই অগ্নিয়েই কৰ্ম্মকৰ্ত্তা, তেওঁ সংহাৰ কৰ্ত্তা, তেওঁ উৎপাদক। তেওঁ নোহোৱা ধন পোৱাই দিয়ে যেনেকৈ সখাই ধন পোৱাই দিয়ে। তেওঁই যজ্ঞত দেবতাক বিচৰা, দৰ্শনীয়, অগ্নিৰ ফালে যোৱা প্ৰজ্ঞাৰ হৈ প্ৰথমে (দেবতাক) স্তুতিৰে ভজনা কৰে ॥ ৩ ॥ যজ্ঞৰ নেতা সকলৰ ভিতৰত উত্তম নেতা, শত্ৰু বধ কৰোঁতা অগ্নিয়ে আমাৰ হৰি অন্ন আৰু স্তোত্ৰ কামনা কৰক। বহুত ধনেৰে ধনবান, যাবলৈ বিচৰা, অভিবলী, হৰি অন্ন (দেবতালৈ) পঠিওৱা, (ঋত্বিক যজ্ঞমানে) স্তোত্ৰেৰে মনন কৰা অগ্নিক স্তুতি (ঋত্বিকৰ দ্বাৰা) কৰাবলৈ বিচাৰক ॥ ৪ ॥ ঋত্বান (নিয়মত চলা) জ্ঞানবেদ এই অগ্নিয়ে এইদৰে গোত্ৰম সকলৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ তেওঁ-বিলাকক দীপ্ত সোমবস পাণ কৰালে আৰু হৰি অন্ন ধুৱালে। সেই অগ্নিয়ে (হৰি অন্ন ভক্ষণ কৰি) আমাৰ সেৱা জানি আমাক পোষণ কৰক ॥ ৫ ॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৪ সূক্তৰ দৰে

হে জ্ঞানবেদ, বিশেষকৈ সকলো দেখা অগ্নি, সোত্ৰম সকলে তোমাক স্তুতি কৰিছে। তোমাকেই আমি ওপ কীৰ্ত্তন কৰা মন্ত্ৰেৰে পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰিছোঁ ॥ ১ ॥ ধন-কামী সোত্ৰমে স্তুতিৰে যি অগ্নিক পৰিচৰণ কৰিছোঁ, সেই তোমাকেই…… ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি,

অভিশয় অন্নদাতা ভোমাক অগ্নিবসে কৰা দৰে আহ্বান কৰিহেঁ। ভোমাকেই.....১ ঋকব দৰে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, দম্মা বিলাকক স্থানচ্যুত কৰা, বৃত্তক হত্যা কৰা তুমিয়েই। ভোমাকেই.....১ ঋকব দৰে ॥ ৪ ॥ বহুগণৰ পুত্র গৌতম সকলে অগ্নিক মধুৰ বচনেৰে স্তুতি কৰিহেঁ। ভোমাকেই.....১ ঋকব দৰে ॥ ৫ ॥

৭৯ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্র গৌতম। ছন্দ ১—৩ ত্রিষ্ঠুত
৪—৬ উষীক; ৭—১২ গায়ত্ৰী। দেবতা—১—৩
শুষ্কাগ্নি, বিদ্বাৎ, মাধ্যম; ৪—১২ অগ্নি।

সোণৰ দৰে শিখা জ্বলা অগ্নি আতি মেঘ কবাম্বৰ দৰে কঁপাই শীঘ্ৰ গতি কৰা বিদ্বাৎ অগ্নিয়ে, পানীৰ নিৰ্গমনৰ নিমিত্ত হৈ সুনীপ্ত হৈ মেঘৰ পৰা পানী উলিয়াই দিব জানে। অন্নযুক্তা, নিজে কাম কৰিবলৈ বিচৰা সভ্য উষা দেৱীয়ে নেজানে ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ ভাল বন্ধি বিলাকে চলিযোৱা মকংগণেৰে সৈতে কেউফালে যথক মাৰধৰ কৰে। মাৰ খাই কৃষ্ণবৰ্ণ মেঘে ভীষণ গৰজে। এনেকুৱা হ'লে সুখকাৰিণী মিচিকিয়া হাঁহিৰে (ভিবোতাৰ দৰে ধুনীয়া বৰণৰ ফেনযুক্ত পানীৰে বিদ্বাৎ অগ্নিৰে সৈতে) বৰষুণ আহি পায় হি। বৰষুণ পৰিছে। পানীৰে পৰিপূৰ্ণ মেঘে গৰজিছে ॥ ২ ॥ যেতিয়া এই অগ্নিয়ে গাখীৰৰ দৰে পানীৰে জগতক আপ্যায়ণ কৰি পানীৰ সমৃদ্ধি পোণ বাটেৰে জগতক পৰিপূৰ্ণ কৰে তেতিয়া অৰ্ঘ্যমা, মিত্ৰ আৰু বৰ্ণে কেউফালে যোৱা মকংগণৰ ওপৰৰ মেঘৰ উৎপত্তিৰ ঠাই নিজ অস্ত্ৰেৰে উলিয়াটন কৰে ॥ ৩ ॥ হে বলৰ পুত্র অগ্নি, বহুত গৰু যুক্ত অন্নৰ তুমি গৰাকী। হে জাতবেদ, আমাক বহুত অন্ন দিয়া ॥ ৪ ॥ হে দীপ্তিমন্ত, নিবাস দাতা, যোধাবী অগ্নি, স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰিব লগীয়া, হে বহুমুখী (বহুত শিখায়ুক্ত) অগ্নি, আমাৰ হাতে ধনযুক্ত অন্ন (উৎপন্ন) হয় তেনেকৈ দীপ্ত হোৱা ॥ ৫ ॥ হে বাজমান অগ্নি, বাক্স বিলাকক নিজে বা তোমাৰ মানুহেৰে বাধা দিয়া আৰু সদায় দিনে ৰাতিয়ে উষাকাল আহিছে এই বুলি জানি হে ভীক্ষু মূৰ অগ্নি, এনেকৈ বাক্সক বাধা দি প্রভোককে) নিজে পুৰি পেলোৱা ॥ ৬ ॥ সকলো কান্ধে স্তুতি কৰিব লগীয়া হে অগ্নি, গায়ত্ৰী ছন্দেৰে

স্তুতি সম্পাদন কৰা আমাক তোমাৰ পালনেৰে বক্ষা কৰা ॥ ৭ ॥ হে দাবিজ্ঞা নাশক, প্রধান, সকলো সংগ্রামত শত্ৰুৰ দস্তৰ হে অগ্নি, আমাক ধন দিয়া ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে সৃজান যুক্ত, সুখকাৰক, সকলোৰে আয়ুস পোষক ধন দিয়া ॥ ৯ ॥ হে ধন বিচৰা গৌতম, তুমি ভীক্ষু শিখায়ুক্ত অগ্নিক বিত্তক ভাৰাৰে স্তুতিৰে ভজন কৰা ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি আমাৰ ওচৰত বা দূৰত যি শত্ৰুৱে উৎপাত কৰে সেই শত্ৰুক নষ্ট কৰা আৰু আমাৰেই বৰ্জনকাৰী হোৱা ॥ ১১ ॥ সহস্ৰজালা (শিখা) যুক্ত সকলোৰে ভ্ৰষ্টা অগ্নিৱ ৰাক্স বিলাক (যজ্ঞৰ পৰা) খেদাই দিয়ে। সেই অগ্নি স্তব হ'লে দেবতাৰ আহ্বাতা হৈ তেওঁ বিলাকক স্তুতি কৰে ॥ ১২ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি বহুগণৰ পুত্র গৌতম। ছন্দ—পংক্তি।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে অতি বলবান বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰ, এই হৰ্ষকৰ সোমবস পান কৰিলত ব্ৰাহ্মণ স্তোভাসকলে তোমাৰ বৃত্তিকৰ স্তোত্ৰ ৰচনা কৰিলে। তুমি বলেৰে নিজ প্রভুত্ব বিস্তাৰ কৰি পৃথিবীৰ পৰা অহিক নিঃশেষ কৰিলা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক সেই কামৰবী, হৰ্ষকাৰী, সেনে আহৰণ কৰি অনা সোমে হৰ্ষাৱিত কৰিলে, হে বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰ, বলকৰ সোম পান কৰি অন্তৰীক্ষৰ পৰা বৃত্তাসুবক নিজ প্রভুত্ব দেখুৱাই বধ কৰিছিল। ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভালকৈ গৈ (বধ কৰিবলগীয়া) শত্ৰুৰ অভিযুগ হৈ শত্ৰুক পৰাভব কৰা। তোমাৰ বজ্জ শত্ৰুৱে নিঃস্ৰৱণ কৰিব নোৱাৰে। তোমাৰ বল পূৰ্বক অভিভবকাৰী। বৃত্ত অসুবক নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি হত্যা কৰা আৰু সি আবৃত্ত কৰি থোৱা পানী অন্ন কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, জুলোকৰ ওপৰত বৃত্তক বধ কৰিলা। জুলোকতো বৃত্তক বধ কৰি এই মকডমকলৰ লগ লাগি প্রাণীয়ে তৃপ্তি পোৱা বৰষুণৰ পানী, নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি ভৰ্জলৈ পেলোৱা দিয়া ॥ ৪ ॥ খডাল ইন্দ্ৰই সমুখলৈ গৈ, অতিকৈ কঁপি থকা বৃত্তক পালৰ ডলত বজ্জৰে প্রহাৰ কৰিলে, বৰষুণৰ পানী উলিয়াই দিবলৈ দিহা কৰিলে আৰু নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰিলে ॥ ৫ ॥ ইন্দ্ৰই শত্ৰুৰ বৃত্ত বজ্জৰে বৃত্তৰ পাল পৰ্য্যন্ত কোবালে। সেই ইন্দ্ৰই হৰ্ষাৱিত হৈ সম্ভাৰ (স্তোতা সকলৰ) অন্নৰ উপায় কৰি দিবলৈ

ইজ্জা কৰিলে। নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰিলে ॥ ৬ ॥
 হে মেঘবাহন বজ্রধাৰী ইজ্জ, তোমাৰ বীৰ্য্য উত্তম, শত্ৰুৱে
 চেব পেলাব নোৱাৰা। কাৰণ, তুমি মায়াবী যুগকপী
 বৃত্ত অনুবক বধ কৰিলা আৰু নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত
 কৰিলা ॥ ৭ ॥ হে ইজ্জ, তোমাৰ বজ্র আৰু তাৰ পৰা
 ওলোৱা অস্ত্ৰবিলাক তাৰণ কৰিবলগীয়া নৈকৈখন
 বৃত্তাস্থৰে আবদ্ধ কৰি থোৱা নদী লক্ষ্য কৰি মাৰিছিল।
 হে ইজ্জ, তোমাৰ বীৰ্য্য মহৎ, তোমাৰ বাহুবল অভি
 বেচি। তুমি নিজৰ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰা ॥ ৮ ॥ হে ইজ্জ,
 সহস্ৰমানুহে একেলগে তোমাক পূজা কৰে। একুবি
 (ঋত্বিক যজ্ঞমানে সপত্নীৰে সৈতে) তোমাক কেউফালে
 বেৰিলে স্তুতি কৰে। আকৌ এশ ঋষিয়ে তোমাক
 পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰি হৰি অন্ন আহুতি দিবলৈ ওপৰলৈ
 (ঋচ) তুলি ধৰে। তুমি নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰা ॥ ৯ ॥
 ইজ্জই বৃত্তৰ বল নিজ বলৰে পৰাভব কৰিলে। ভং-
 ক্ষণাৎ এই পৰাভবকাৰী অস্ত্ৰেৰে (বৃত্তৰ) অস্ত্ৰ ধ্বংস
 কৰিলে। এই ইজ্জৰ বল মহৎ (কাৰণ) বৃদ্ধক নিহত
 কৰি, নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি পানী বিলাক মুকলি
 কৰি দিলে ॥ ১০ ॥ হে বজ্রবান ইজ্জ, মকতসকলে সৈতে
 ফুৰা তুমি যেতিয়া বৃত্তক বধ কৰিলা তেতিয়া এই মহৎ
 দাৰা পৃথিৱী তোমাৰ খণ্ড দেখি ভয়ত কঁপিছিল।
 তুমি নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি (এনে কৰিলা) ॥ ১১ ॥
 বৃত্তই নিজ কম্পনেৰে ইজ্জক ভয় খুৱাব নোৱাৰিলে।
 ঘোৰ গৰ্জনেৰেও ভয় খুৱাব নোৱাৰিলে। ইজ্জই নিজে
 লোহাৰ সহস্ৰধাৰ বৃত্ত বজ্ৰৰে বৃত্তক মাৰিবলৈ খেদা
 মাৰি গল। হে ইজ্জ, তুমি নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি
 (এনে কৰিল) ॥ ১২ ॥ হে ইজ্জ, যেতিয়া বৃত্তই বজ্র সৃষ্টি
 কৰিছিল তুমি তেতিয়াই তাক বজ্ৰৰে প্ৰহাৰ কৰিলা।
 তেতিয়া অহিক বধ কৰিবলৈ বিচৰা তোমাৰ বল আকাশ
 ব্যাপ্ত হ'ল। নিজ প্রভুত্ব তুমি প্রকটিত কৰিলা ॥ ১৩ ॥
 হে বজ্রবান ইজ্জ, তোমাৰ সিংহাদে স্থাবৰ জন্তু
 দুৱোকে কঁপায়। বৃক্কটীও তোমাৰ খণ্ড দেখি ভয়ত
 কঁপে। তুমি নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত কৰি (এনে কৰা)
 ॥ ১৪ ॥ সৰ্বভূ ব্যাপী ইজ্জক আমি বুজি নেপাওঁ। অতি
 দৃবত (মানুহে বুজি নোপোৱা, নামিব নোৱাৰা দ
 ঠাইত বা) নিজ সামৰ্থ্যৰে তকা ইজ্জক কোন মানুহে
 জানিব পাবে? বিহেতু সেই ইজ্জই দেবতা, ধন, বজ্র
 আৰু বল দিলে। (হে ইজ্জ), তুমি নিজ প্রভুত্ব
 প্রকটিত কৰি (এনে কৰিলা) ॥ ১৫ ॥ অধৰ্ম্মন ঋষি,
 সকলোৰে পিতা মনু (প্ৰজাপতি), অধৰ্ম্মনৰ পুত্ৰ দধাঙ
 ঋষি,—এওঁবিলাকে যি বজ্র কৰ্ত্ত কৰিছিল, সেই কৰ্ত্ত

যি স্তোত্ৰ গোৱা আৰু হৰি দিয়া হৈছিল সেই সকলো
 বিলাক আগতে (বশিষ্ঠাদিৰ যজ্ঞৰ দৰে) ইজ্জৰ গুৰি
 পাইছিল গৈ। (হে ইজ্জ) তুমি নিজ প্রভুত্ব প্রকটিত
 কৰি (এনে কৰিলা) ॥ ১৬ ॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আদি ৮০ সূক্তৰ দৰে।

বৃত্তহন্তা ইজ্জক হৰ্যৰ কাৰণে বলৰ কাৰণে আৰু
 যজ্ঞৰ কাৰণে নেতাসকলে বৰ্জন কৰিলে। সেই ইজ্জক মহৎ
 যুদ্ধত আহ্বান কৰে আৰু এওঁক সৰু যুদ্ধতো আহ্বান
 কৰে। সেই ইজ্জই সংগ্ৰামত আমাৰ ওচৰ পাই বন্ধা
 কৰক ॥ ১ ॥ হে বীৰ ইজ্জ, তুমি অকলে হৈও বহুত
 সেনাৰ দৰে। তুমি শত্ৰুৰ ধন বহুত শত্ৰুক পৰাস্থ কৰি
 আনক দিয়া। অলপ স্তুতি কৰিলেই স্তোতাৰ বৰ্জন
 হোৱা। সোমংস (অভিষৰ) কৰা পুৰুষক বহুত ধন
 দিয়া, যিহেতু তোমাৰ বহুত ধন আছে ॥ ২ ॥ যেতিয়া
 যুদ্ধ লাগে তেতিয়া পৰাজিত শত্ৰুৰ জেতাই ধন পায়।
 হে ইজ্জ, তুমি যুদ্ধত প্ৰযুক্ত হোৱা শত্ৰুৰ মদগৰ্ব নষ্ট
 কৰা হৰি ঘোঁৰা দুটা বহুত লগোৱা। যি তোমাক
 পৰিচৰ্যা নকৰে তাক মাৰা আৰু যি কৰে তেওঁক
 ধন দিয়া। সেই বাবে, হে ইজ্জ, আমাৰ বজ্রাক ধন
 দিয়া ॥ (কাৰণ তেওঁ তোমাক স্তুতি কৰে) ॥ ৩ ॥ কৰ্ম্মত
 মহান শত্ৰুৰ ভয়ঙ্কৰ ইজ্জই সোম অন্ন পান কৰি নিজৰ
 বল বৃদ্ধি কৰিলে। তাৰ পাচত দেখনিয়াৰ ধুনীয়া
 নাকৰ হৰি ঘোঁৰা দুটা থকা ইজ্জই আমাৰ সম্পদৰ
 কাৰণে লোহময় বজ্র হাতেৰে ধৰি ললে ॥ ৪ ॥ ইজ্জই
 নিজবলেৰে পৃথিৱী আৰু অন্তৰীক লোক পূৰণ কৰিলে।
 আৰু ত্ৰালোকত দীপ্ত নক্ষত্ৰ (তৰা) বিলাক স্থাপন
 কৰিলে। হে ইজ্জ, তোমাৰ দৰে কোনো উত্তৰ হোৱা
 নাই আৰু নহৱে। তেনেকুৱা তুমি গোটেই জগত ধাৰণ-
 বহন কৰিব লাগিব ॥ ৫ ॥ যি পালক ইজ্জই সকলো
 মানুহে উপভোগ কৰা অন্ন যজ্ঞমানক দিয়ে, তেওঁ
 আমাৰেই সেই অন্ন দিয়ক। হে ইজ্জ, আমাক ধন ভাগ
 কৰি দিয়া, যিহেতু ধন বহুত (সেইধাৰে) ধনৰ এভাগ
 আমাক পোৱাই দিয়া ॥ ৬ ॥ সোম পান কৰি হৰষিত
 হোৱা, পোষণটীয়া কাম কৰা সেই ইজ্জই আমাক গৰুৰ
 জাকবিলাক দিয়ক। হে ইজ্জ দেবতা, তুমি বহুত
 ধন দ্বাৰা হাজেৰে আমাক দিবলৈ হাতত লোৱা।

আমাক ভীক্ষু বুদ্ধি কৰা। হাতত থকা ধন: দিয়া ॥ ৭ ॥
হে শুব ইন্দ্ৰ, আমাৰ লগত সোমৰম পান কৰি হৰষিত
হৈ আমাৰ ধনৰ আৰু বলৰ কাৰণে তুষ্ট হোৱা। তুমি
বহুত ধন যুক্ত বুলি আমি জনো। সেইবাবে আমাৰ
কামনাবিলাক জনাইছে। আমাৰ অভিলাষ পূৰ্ণ কৰি
আমাৰ বন্ধক হোৱা ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ নিজৰ
এই যজমান সকলে সকলো হৰি বৰ্দ্ধন কৰে। হৰি
নিদিয়া বিলাকৰ অন্তৰৰ কথা তুমি সকলোৰে গৰাকী
হোৱা কাৰণে জানা। সেই যজন নকৰা বিলাকৰ ধন
তুমি আমাক দিয়া ॥ ৯ ॥

৮২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গোতম। ছন্দ—পংক্তি;
৬ জগতী। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ব্ৰহ্মহস্তা ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তুতি ভালকৈ শুনা।
আগতকৈ যাতে বিপৰীত নহয়। তুমিয়েই আমাক
প্ৰিয় আৰু সত্য বাক্যযুক্ত কৰিছিল। তেনেকুৱা স্তুতি
বাক্যৰে তোমাক বিচাৰিছো। সেইবাবে ইয়াতলৈ (যজ্ঞতলৈ)
আহিবলৈ তোমাৰ হৰিষৌবা বথত লগোৱা ॥ ১ ॥ হে
ইন্দ্ৰ, তুমি দিয়া অন্ন যজমানে খাই তৃপ্তি পাই নিজৰ
গা জোকাৰে (অতি ভাল পাই একো কৰ নোৱাৰি
গা জোকাৰি বুজালে এইভাবে)। নিজ দীপ্তিৰে সেই
মেষাৰীসকলে নতুন স্তুতিৰে তোমাক সন্তোষ কৰিলে।
সেইবাবে..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে মঘবান্ ইন্দ্ৰ, তুমি
সকলোকে অনুগ্ৰহৰে চোৱা। তোমাক আমি বন্দনা
কৰো। তুমি হৈ আমাক দিবলগা ধনেৰে-পূৰ্ণ-বথেৰে
কামনা কৰা যজমানৰ ওচৰলৈ নিশ্চয় আহিবা। সেই-
বাবে..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ সেই ইন্দ্ৰই গৰু বিচাৰি
পোৱা কামবৰ্ষক বথত উঠিছে—যি বথ হৰি নামৰ
ঘৌবা লগোৱা, পূৰ্ণ-বৰ-যুক্ত—সোম পাত্ৰলৈ অহা বুলি
জনা যায়। সেইবাবে..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে
শত্ৰুঘ্নত, তোমাৰ বথৰ সোঁকালে ঘৌবা বন্ধা থাকক—
বাওঁফালেও থাকক। সেই বথেৰে আহি সোমপান কৰি
হৰ্ষাৰিত হৈ তুমি প্ৰিয়া ভাৰ্য্যাৰ ওচৰলৈ যোৱা। (সেই-
বাবে..... ১ ঋকৰ দৰে) ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, কেন্দ্ৰৰ থকা
তোমাৰ ঘৌবা যন্ত্ৰেৰে বহি বথত সংলগ্ন কৰিম। সেই
বথেৰে ঘৰলৈ যোৱা। হাতেৰে ঘৌবান বচি (সেকাম)
ধৰা। যজ্ঞত অভিযুক্ত কৰা, বেগবান, কিপ্ৰ মদকাৰী

সোমৰম পান কৰি পুষ্ট হৈ ঘৰলৈ গৈ নিজ ভাৰ্য্যাৰে
সৈতে আনন্দ কৰা গৈ ॥ ৬ ॥

৮৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গোতম। ছন্দ—জগতী
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, যি মানুহে তোমাৰ বন্ধণেৰে সুবক্ষিত হয়
সেই মানুহে বহুত ঘৌবা থকা ঘৰত থাকি প্ৰথমে গৰু
বিলাক পায়। যেনেকৈ স্বভাৱতে পানী কেউফালে
গৈ সাগৰ পূৰ্ণ কৰে তেনেকৈ তুমিয়েই মানুহক বহুত
ধনেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰা ॥ ১ ॥ যেনেকৈ দ্ৰাতিমান পানী
যজ্ঞ পাত্ৰলৈ যায় সেইদৰে ওপৰত থকা দেবতা সকলে
যজ্ঞৰ চমস পাত্ৰ চায়। ডেওলোকৰ দৃষ্টি সূৰ্য্যৰ কিৰণৰ
দৰে বহল। বহুত মানুহে যেনেকৈ এজনী ছোৱালীক
(বিন্না কৰিবলৈ মন কৰি) চায়, দেবতাসকলে
তেনেকৈ সোম পূৰ্ণ দেবতা কামনা কৰা পাত্ৰটো পাবলৈ
আশা কৰে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, হৰি আৰু ধানৰ স্তব কৰি
যোগ্যবস্ত নিহিত কৰি একেলগে লগ লগাই ঋক-যজুৰ
দি তোমাক যি পূজা কৰে, শত্ৰুৰ লগত যুদ্ধৰ কাৰণে গৈ
(সেই যোদ্ধাই) তোমাৰ কাৰণে বৈ বৈ থাকে (যুদ্ধ
নকৰে) আৰু প্ৰজা আৰু পত্ৰে পৰিপুষ্ট হয়। (কাৰণ
দেবতাৰ যাগত সোম অভিষৰ কৰা যজমানৰ কল্যাণ
আৰু উৎকৃষ্ট শক্তি হয় ॥ ৩ ॥ (ইন্দ্ৰৰ কাৰণে) অজিবস
ঋষিয়ে প্ৰথমে হৰি অন্ন সম্পাদন কৰিলে। পাচত
অজিবসকলে অগ্নি জ্বলাই ভাল কৰ্মেৰে (যাগেৰে)
ইন্দ্ৰক যজন কৰিলে। সেই যজ্ঞ নেতা অজিবসে পণি
অম্বৰৰ সকলো ঘৌবা, গৰু আৰু পত্ৰে সৈতে ধন
পালে ॥ ৪ ॥ অথৰ্ব্বান ঋষিয়ে যজ্ঞ কৰি প্ৰথমে (অপহৰণ
কৰা গৰু) বাট বিচাৰি উলিয়ালে। তাৰ পাচত ব্ৰহ্ম
পালক কমণীৰ সূৰ্য্য কণ ইন্দ্ৰ গৰুৰ বাট দেখুৱাবলৈ
আবিৰ্ভূত হ'ল। যেতিয়া অথৰ্ব্বানকলে সেই গৰু
সমুখত পালে আৰু কাৰ্য্যৰ পুত্ৰক উপনাই অম্বৰ
নিধনৰ সহায় হয়। অম্বৰ দমন কৰিবলৈ আবিৰ্ভূত
হোৱা অম্বৰ ইন্দ্ৰক আৰু হৰিৰে পূজা কৰে ॥ ৫ ॥
সুবক্ষ কৰিবলৈ (অম্বৰসূত্ৰে) যেতিয়া কৃশ হিছে,
দীপ্যমান অজিব ওচৰত যজ্ঞত ঋক-যজুৰ যেতিয়া
হোৱাই উচ্চাৰণ কৰে, যেতিয়া সোম চেপা দিলে

স্তোতাই সাম, পান কৰা দৰে শব্দ কৰে, ভেটিয়া
ইল্লই আনন্দ কৰে ॥ ৬ ॥

৮৪ সূক্ত—ঋ ২০

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গৌতম। ছন্দ—১—১৬
অম্বুষ্টুপ্; ৭—৯ উকীক; ১০—১২ পংক্তি;
১০—১৫ গায়ত্ৰী; ১৬—১৮ ত্ৰিষ্টুভ্; ১৯
বৃহতী; ২০ সত্যোবৃহতী। দেবতা—ইল্ল।

হে ইল্ল, তোমাৰ কাৰণে সোমবস চেপা হৈছে।
হে আভি বলবান, শত্ৰু ধ্বংসকাৰী ইল্ল (যজ্ঞ স্থানলৈ)
আহ। তোমাৰ সোমপান কৰাৰ পৰৱৰ্ত্তি উৎপন্ন হোৱা
ইল্লিৱৰ সামৰ্য্য পূৰণ কৰা, যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ কিৰণে
অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰে ॥ ১ ॥ কোনেও প্ৰতিধ্বংস কৰিব
নোৱাৰা বল থকা ইল্লকেই ঋষি আৰু অন্য মানুহৰ
জ্ঞান আৰু যজ্ঞলৈ হৰি ঘোঁৰাৰে আনি ওচৰ চপাই
দিৱে ॥ ২ ॥ হে বৃহত্তম ইল্ল, তোমাৰ বথত উঠা,
বিশেষতঃ তোমাৰ বথত হৰি ঘোঁৰা স্তোত্ৰ মন্ত্ৰেৰে
আমাৰ দ্বাৰা সংযুক্ত কৰা হৈছে। সোমবস চেপা শিলৰ
শব্দ শুনি তোমাৰ মন আমাৰ ফালে কৰা ॥ ৩ ॥
হে ইল্ল, প্ৰসন্ন, মদকৰ, মাৰণ নকৰা, আৰু যজ্ঞ ঘৰত দীপ্ত
ধাৰা বৈ তোমাৰ সম্মুখলৈ অহা চেপা সোমবস পান কৰা
॥ ৪ ॥ (হে আত্মিক সকল) ইল্লক সোনকালে পূজা কৰা
[আৰু] স্তোত্ৰ গোৱা। চেপা সোমবসে ইল্লক ফুট
কৰক। শেষত এই জোষ্ঠ, বলবন্ত ইল্লক নমস্কাৰ কৰা
॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, যেতিয়া তুমি বথত হৰি ঘোঁৰা লগোৱা
ভেটিয়া তোমাৰ দৰে অভিবৰ্ত্তী কোনো নেথাকে। তাকে
লক্ষ্য কৰি বলভো তোমাৰ সম্মুখ কোনো নাই বুলি আশ্ব
ধৰোঁ। তোমাৰ দৰে ভাল ঘোঁৰা কোনেও নেপায় ॥ ৬ ॥
যি একমাত্ৰ ইল্লই হৰিঘাটা মানুহক ধন বিশেষকৈ দিৱে
ভেও প্ৰতিভূল শব্দহীন (বিশপকে কোনেও মাতিব
নোৱাৰা) হে গোটেই জগতৰ ঈশ্বৰ ইয় ॥ ৭ ॥ যজন নকৰা
মানুহক ইল্লই ক্ষুদ্ৰ, পাক খাই ভাই থকা পোকৰ দৰে
ভৰিবে মোহাৰি কেতিয়া মানিব? আৰু কেতিয়া যজন
কৰা বিলাকৰ, আমাৰ জ্ঞতিৰূপী সোনকালে ইল্লই
ভনিব? ॥ ৮ ॥ হে ইল্ল, বহুত মানুহৰ মাজত যি তোমাৰ
অভিযুক্ত সোমবেসৈতে পৰিচৰ্যা কৰে তেওঁক সোন-

কালেই উগ্ৰ বল দিয়া ॥ ৯ ॥ সুবাদ, এইদৰে সকলো
যজ্ঞত ব্যাপক, মধুৰ সোমবস গৌৰ বৰ্ণ গকৰে পান কৰে।
শোভাৰ কাৰণে যিবিলাক গকৰে কামবৰী ইল্লৰ সৈতে
যায় সিহঁত ফুট হৈ গাখীৰ দি ইল্লৰ বাজ্যত থাকে ॥ ১০ ॥
এই ইল্লৰ স্পৰ্শন হোৱা নানা বৰ্ণৰ গাই গক বিলাকে,
সোমবসৰ লগত সিহঁতৰ গাখীৰ মিহলাই ইল্লৰ প্ৰীতিৰ
কাৰণ হৈ শত্ৰু অন্তকাৰী যজ্ঞ শত্ৰুলৈ পঠিয়াই দিৱে আৰু
ইল্লৰ নিজৰ বাজ্যত বাস কৰি থাকে ॥ ১১ ॥ বিশিষ্ট
জ্ঞান থকা সেই গকবিলাকে ইল্লৰ বল পূজা কৰে।
সিহঁতে (শত্ৰুৰ চলন ফুৰণ) ইল্লই জানিবলৈ বহুত আগতে
ঘোষণা কৰিছিল। (এই গাই গকবিলাক) ইল্লৰ বাজ্যত
(বাসকৰি) থাকিছিল ॥ ১২ ॥ অপ্ৰতিদ্বন্দ্বী ইল্লই দধীচি
ঋষিৰ হাড়ৰে নিবানকৈবাবৰ (৮১০) ব্ৰতাদি অসুৰ বধ
কৰিছিল ॥ ১৩ ॥ পৰ্বতৰ ওপৰত থকা সৰ্য্যনাৰজী হৃদৰ পাবত
পৰি থকা দধীচি ঋষিৰ ঘোঁৰাৰ মূৰৰ হাড় ইল্লই বিচাৰি
উলিয়াইছিল ॥ ১৪ ॥ এই ঠাইতেই চল্লৰ মণ্ডলত বাতি
নাইকিয়া হোৱা তুষ্টিৰ (সূৰ্য্যৰ) তেজ (বশি) এইদৰেই
ইল্লই জানিব পাৰিলে ॥ ১৫ ॥ এই কামত ইল্লৰ চলি থকা
বথৰ ধুৱাত গতিমান ঘোঁৰা দুটা কোনে নিযুক্ত
কৰিব পাৰে? টান কাম কৰিব পৰা, তেজৱী, পৰে
সহিব নোৱাৰা, খঙাল, খঙেৰে খুব কাম কৰা, মুখত
শত্ৰুৰে প্ৰহাৰ কৰা কাড় লাগি থকা শত্ৰুক ভৰিবে মোহাৰী
পেলোৱা, সুখৰ ভাব কৰা ঘোঁৰাৰ ষাৰ ভৰণ আৰু জ্ঞতি
কৰে তেওঁ বহুত দিন জীয়াই থাকিব পাৰে ॥ ১৬ ॥
(ইল্ল আহিলে শত্ৰুৰ ভয়ত) কোন পলায়? কোনে
হিংসা কৰে? কোনে ভয় কৰে? (ইল্ল ওচৰত থাকিলে)
কোনে জানে? কোনে পুত্ৰৰ বিষয়ে কয়? হাতীৰ
কাৰণে, ধনৰ বিষয়, নিজ শৰীৰ আৰু যজনৰ বিষয়
কোনে কয়? ॥ ১৭ ॥ কোনে আত্মক জ্ঞতি কৰে (ইল্ললৈ
হৰি দিবলৈ)? কোনে (ইল্লক দিবলৈ) ক্ৰচেৰে সৈতে
সদায় ঋতুকালত মিট আৰু হৰি (আদিৰে) যজন
কৰে? কোন যজ্ঞমানলৈ আহুতি কৰিব লগায়? ধন
শীঘ্ৰে দেবতাই কঢ়িয়াই আনে? যজ্ঞ কৰা, দেবতাৰ
অনুগ্ৰহ পোৱা কোন যজ্ঞমানে সুদেবতাক (ইল্লক)
আনে? ॥ ১৮ ॥ হে বলবান ইল্ল দেবতা, তোমাৰ ফালে
মানুহে জ্ঞতি কৰিছে। হে যজ্ঞবান, তোমাৰ বাহিৰে
অন্য সুখদাতা নাই। সেই কাৰণে তোমাক এই জ্ঞতি
বাক্যেৰে আবাহনা কৰিছোঁ ॥ ১৯ ॥ হে নিবাসস্থান
দিয়া ইল্ল, তোমাৰ তুত (অনুচৰ) বিলাকে আৰু তোমাৰ

সহায় কবোতা মকংগণে আমাক ভয় খুবাবলৈ (বা
বিনাশ কবিলৈ) নিদিবা । হে মানুহৰ হিতকৰ ইন্দ্ৰ
আমি মহাপ্রভাক সকলো ধন আনি দিলা ॥ ১০ ॥

৮৫ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্র গোতম । ছন্দ—জগতী;
৫। ১২ ত্রিষ্টুভ, । দেবতা—মকতসকল; ৯ ইন্দ্ৰ ।

যি মকতসকলে যাওঁতে তিবোতাৰ দৰে অলঙ্কৃত
হয়, সেই কোবাই যোৱা কত্ৰৰ পুত্ৰসকল সুকৰ্ম্ম ।
সেই মকত সকলে দ্যাৱাপৃথিৱী বৰ্জন কৰিলে । বীৰ
ধৰ্ম্মশীল মকতসকলে যজ্ঞত হৰ্ষ কৰে ॥ ১ ॥ সেই
মকতসকলক দেবতাসকলে অভিষিক্ত কৰাৰ পাচত মহত্ব
প্ৰাপ্ত হ'ল । সেই কত্ৰৰ পুত্ৰসকলে আকাশত বাসস্থান
কৰিলে । অচ'ণীয়া ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰি ইন্দ্ৰক বীৰ্য্যশালী
কৰি পুত্ৰিৰ পুত্ৰসকলে ঐশ্বৰ্য্য ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥
গোকপী ভূমি হাৰ মাক, সেই মকতসকলে ধুনীয়া আভ-
বণেৰে যেতিয়া নিজ অঙ্গ শোভিত কৰিলে, তেতিয়া
ভক্ত নিজৰ গাত অতি ধুনীয়া অলংকাৰ ধাৰণ কৰিলে ।
বিশ্বৰ সকলো শত্ৰু ধ্বংস কৰি এই মকতসকলে যোৱা
বাটত পানী ছটিয়াই দিলে ॥ ৩ ॥ সুযজ্ঞ মকতসকল
যেতিয়া যাত্ৰিৰে সজ্জিত হৈ বিশেষকৈ শোভিত হয়
তেতিয়া লবচৰ নোহোৱা (পৰ্জ্বত আদি) বস্ত্ৰবিলাক নিজ
বলেৰে আঁতৰাই দিয়ে । বনৰ বেগৰ দৰে হে মকতসকল,
বৰষুণৰ পানী সিঁচি দিব পৰা জাতজনীয়া ভোমালোকে
যেতিয়া নিজ বহুত বগা ফুট্‌ফুটীয়া হৰিণী লগোৱা
(তেতিয়া পৰ্জ্বত আদি আঁতৰাই দিলা) ॥ ৪ ॥ হে
মকতসকল, বগা ফুট্‌ফুটীয়া হৰিণী যেতিয়া বহুত লগোৱা
তেতিয়া অন্নৰ কাৰণে মেঘক বৰ্ষণ কৰিবলৈ পঠিয়াই
সূৰ্য্যৰ ওচৰৰ পৰা বৰষুণৰ ধাৰা এৰি দিলা,— এই ধাৰা
বিলাক বেনেকৈ ভিত্তিৰ (চাকৰাৰ মোলা) দ্বাৰা পানী
দিয়া হয় তেনেকৈ ঠায়ে ঠায়ে পানী যি মাটি বোকা
কৰি দিলা ॥ ৫ ॥ খবকৈ যোৱা ভোমালোকক ঘোঁৰাই
(আমাৰ যজ্ঞলৈ) লৈ আহক । খবকৈ অহা আক
খবকৈ যোৱা ভোমালোকে বহুত বেলি যোৱা । হে
মকতসকল, ভোমালোকৰ দেখী বহুতকৈ সজা হৈছে,—ব'ত
ফুল বেলা আছে । আঁতে বহা আক নুবুৰ সোম অন্ন পান
কৰি আশিক কৰা ॥ ৬ ॥ সেই মকতসকল বুদ্ধি প্ৰাপ্ত হ'ল ।

নিজ বলৰ মহত্বৰে বৰ্জিত থাকিল । আকাশত নিজ
স্থান বহল কৰিলে । হাৰ কাৰণে বিক্ৰম্ভে (সোম)
বন্ধা কৰি আছে, সেই কাম বৰ্ষক হৰ্ষকৰ যজ্ঞত সেই
মকতগণে চৰাটৰ দৰে উৰি খবকৈ আহি আমাৰ (বেলি
খোৱা) কুশল বহক ॥ ৭ ॥ অমতাপন্ন, অন্নৰ কাৰণে
বুদ্ধিবলৈ বিচৰা পুৰুষৰ দৰে শীত্ৰগামী মকংসকলে সং-
গ্ৰাম কৰে । সেই মকতসকলক সকলো প্ৰাণীয়ে ভয়
কৰে । সেই বৰষুণৰ নেতাসকল বজাৰ দৰে উৎকৰ্ষণেৰে
জিলিকি থাকে ॥ ৮ ॥ সুকৰ্ম্মা ডকাই যি স্তম্ভ ইন্দ্ৰক
দিছিল, অগ্নি উৎপাদক, সোণৰ, সহস্ৰধাৰযুক্ত সেই বহু
ইন্দ্ৰই সংগ্ৰামত শত্ৰু হনন কৰিবলৈ ধাৰণ কৰে । এই
বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰই বৰষুণৰ পানী বেৰি বধা মেঘ (কপী) বৃদ্ধক
বধ কৰি পানী শেষ কৰি ডললৈ পেলাই দিয়ে ॥ ৯ ॥
সেই মকতসকলে বলেৰে নাগটো ওপৰলৈ তুলি লৈ
যাওঁতে বাটত গতিবোধ কৰা পৰ্ব্বত পাই ভাঙি
পেলালে । দানবান ভেওঁলোকে বীণা বজায় সোম পান
কৰি হঠ হৈ বমণীয়া ধন দান কৰিলে ॥ ১০ ॥ সেই তুলি
অনা নাগটো (যি কালে গোতম ঋষি বাস কৰে) সেই
কালে বেকা-বেকী বাটেৰে নি পোৱালৈগৈ আক ডকাডুৰ
গোতমক এটা জলপ্ৰবাহ সৃষ্টি কৰি পানী যোৱাই দিলে ।
বিশিষ্ট দীপ্ত ভেওঁবিলাকে (গোতমক) সহায়ৰে ওচৰ
চাপি অভিলষ পূৰ্ণ কৰি আশ্বসকাৰক পানীৰে ভৰ্ণণ
কৰিলে ॥ ১১ ॥ (১। ১১৬। ৯ অক চাওক) ॥ ভোমালো-
কৰ যি সুখ তিনিও লোকত আছে, হে মকতসকল,
ভুতিৰে ভজন কৰা সকলক সেই সুখ দিলা, হৰি দাতাক-
দিলা । হে মকতসকল, সকলো সুখ দিলা । হে কাৰবৰী
মকতসকল, আমাক সুবীৰ পুত্ৰ আক ধন দিলা ॥ ১২ ॥

৮৬ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্র গোতম । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—মকতসকল ।

বিশিষ্ট প্ৰকাৰক মকতসকল অভৰীকৰ পৰা আহি
যি বজমানৰ বহুত বহি সোম পান কৰে তেওঁ সুপা-
লক বৃত্ত হয় ॥ ১ ॥ হে যজ্ঞ বহন কৰা মকতসকল,
যজ্ঞত ভুতি কৰা বিগ্ৰহ আহ্বান জনা ॥ ২ ॥ আক
বা হাৰ ভুতিকৈ মেঘাবী (মকং) সকলক হৰি দান কৰি
ভীক কৰে, তেওঁ বহুত ধন ধকা আকলৈ দায় (বহুত

পক পাই) ॥ ৩ ॥ যজ্ঞকৰা দিনত যজ্ঞত বীৰ এই মকভসকলে যাগৰ কাৰণে সোমবস চেপা হৈছে। হোতা সকলে মনযুক্ত মকভসকলৰ স্তোত্র পাঠ কৰিছে ॥ ৪ ॥ এই যজ্ঞমানব স্তুতি সকলো শত্ৰুৰ পৰাভবকাৰী মকংগণে অভিযুখী হৈ শুনক। সেই যজ্ঞমানব মকংগণ অন্ন দিওঁতা হওক ॥ ৫ ॥ হে মকংগণ, আগতে বহুত শবত-কাল সৰ্বভ্ৰষ্টা ভোমালোকৰ বক্ষিত হৈ আমি ভোমালোকক হৰি অন্ন দিছিলোঁ ॥ ৬ ॥ হে ভালকৈ যজন কৰিবলগীয়া মকভসকল, ভোমালোকে যাৰ হৰি অন্ন গ্ৰহণ কৰা, সেই মানুহৰ সৌভাগ্য হওক ॥ ৬ ॥ হে প্রকৃত-বল যুক্ত নেতা মকভসকল, ভোমালোকক স্তুতিৰে ভজন কৰোঁতে গা ঘামি যোৱা কামনা কৰা স্তোত্ৰাৰ কামনা সিদ্ধি কৰা ॥ ৮ ॥ হে প্রকৃত-বল-যুক্ত মকভসকল, ভোমালোকে প্ৰসিদ্ধ মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰি বিদ্বাদ্ভ্যান মাহাত্ম্যৰে আমালোকক শত্ৰু (বাক্স) বিলাকৰ পৰা বক্ষা কৰা ॥ ৯ ॥ হে মকভসকল, গুহাত থকা অন্ধকাৰ মুকলি কৰা। সকলো খাদক (বাক্সাদি) আঁতৰাই দিয়া। (সূৰ্য্যাদি) জ্যোতি আমি যি বিচাৰোঁ তাক দিয়া ॥ ১০ ॥ (সাল্লনৰ মতে ওহা=হৃদয়; অন্ধকাৰ=অজ্ঞান; অস্তা (খাদক)=কাম ক্ৰোধাদি; জ্যোতি=জ্ঞান—ভাবে কৰ্ত্তা হ'ল প্ৰাণ, অপান আদি পঞ্চ বায়ু)।

দৰে কঁপি যায়। ভেনেকুৱা ধেমালি কৰা চলনৰ মকভসকলে দীপ্যমান অন্ত্ৰেৰে (পৰ্বত আদি) ভাঙি লক কৰি নিজৰ মহিমা নিজেই প্ৰকটিত কৰে ॥ ৩ ॥ সেই মকংগণ এই জগতৰ ঈশ্বৰৰ দৰে, নিজেই চলে। বগা ফুট-ফুটীয়া যুগ-ভেওঁ বিলাকৰ ঘোৰা। সদায় ডেকা আৰু বলৰে আবৃত, ঋণ মোচন কৰা, সভা, কোনেও নিন্দা কৰিব নোৱাৰা আৰু বৰ্ণনকাৰী এই মকভসকল আমাৰ যজ্ঞ কৰ্ম্মৰ বক্ষক হয় ॥ ৪ ॥ আমাৰ পুৰণি পিতা বহুগণৰ পৰা জন্ম হোৱা আমি কওঁ যে সোমব যজ্ঞত প্ৰকাশ আহুতিৰে সৈতে স্তুতি বাক্য মকভগণৰ উদ্দেশ্যে কৰিব লাগে। এওঁ বিলাকে ইন্দ্ৰক বৃত্তবধ আদি কামত ঋক স্তুতিৰে স্তব কৰি যজ্ঞাচ্ নামবিলাক পাই ৰাখিছিল। (সেইবাবে) এই যজ্ঞত সোম আহুতি আৰু স্তুতি কৰিছোঁ ॥ ৫ ॥ সেই মকভসকলে সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তিমান বশ্মিৰে ব-বুণৰ পানী প্ৰাণবিলাকে ভোগ কৰিবলৈ সিঁচি দিয়ে। ব-বুণৰ উৎপাদনকাৰী সেই মকংগণে স্তুতি কৰি থকা ঋত্বিকসকলেৰে সৈতে ভাল হৰি উদ্ধণ কৰে। সুবাচক, গতিমন্ত, ভয়হীন, সেই মকংগণে প্ৰিয় মকভৰ স্থানৰ বিশিষ্ট জ্ঞান পালে ॥ ৬ ॥

৮৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

৮৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৮৬ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী।

ঋষি আৰু দেবতা ৮৬ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ;

১১৬ প্ৰস্তাব পংক্তি; ৫ বিবটৰূপা।

শত্ৰু ঘাটক, বিশেষ বলবান, অন্ন ঘোষণাকাৰী, পৰাজিত নোহোৱা, বেলেগ নোহোৱা, ঋজীৰ্ণ, যাজকসকলে অভিশয় সেৱা কৰা, আভিনেতা মকংগণে ধুনীয়া সাজ-পাৰ-অলঙ্কাৰ পিন্ধি, নিজ শৰীৰ ঢাকি সূৰ্য্যৰ বশ্মিৰ দৰে আকাশত দেখা দিছে ॥ ১ ॥ হে মকভসকল, আমাৰ ওচৰৰ আকাশ খণ্ডত যেতিয়া চলি থকা মেঘবিলাকক চৰাইৰ দৰে কোনো বাটেদি গৈ বৰষিৰ পৰা কৰি দিয়া ভেতিয়া মেঘবিলাকে ভোমালোকৰ বন্ধ লাগি পানী এৰি দিয়ে, (ভাবে) ভোমালোকক অৰ্চনা কৰা আমাক বধুৰ দৰে ব-বুণৰ পানী কেউফালে সিঁচি দিয়া ॥ ২ ॥ যেতিয়া এই মকভসকলে স্তুত ব-বুণৰ পানী দিবলৈ মেঘবিলাক সজাৰ দিলে তেতিয়া মকভসকলৰ নিম্নমন্ত পৃথিৱী (বক্ষাহীনা) পতিহীনা নাৰীৰ

বিশেষ দীপ্তিযুক্ত, সুগমন, শক্তিকৰণ অস্ত্ৰ বহন কৰা বিজুলিৰ দৰে ঘোৰাবে চলোৱা বথৰে, হে সুকৰ্ম্মা মকভসকল বহুত বেচি অন্ন লৈ আমাৰ ওচৰত চৰাইৰ দৰে আহি পৰাহি ॥ ১ ॥ সেই মকভসকলে অৰুণ (বঙা) আৰু পিজল (বঙা-হালধীয়া) বৰ্ণৰ ঘোৰাবে টলা বথৰে দেবতাক স্তব কৰি থকা যজ্ঞমানব ওচৰলৈ, শোভা কৰিবলৈ আহিছে। সেই সোমব দৰে দেৱা মকংগণ শত্ৰুক কাটিব পৰা অস্ত্ৰ লৈ চকুৰীৰ বাবেৰে মাটি ফালি স্তোত্ৰাসকলক বক্ষা কৰিবলৈ আহিছে ॥ ২ ॥ হে মকংগণ, ভোমালোকৰ গাত ঋত্বক আকৃষি আনিব পৰা অস্ত্ৰ ঐশ্বৰ্য্যৰ কাৰণে আহে। সেই মকংগণে ওখ গছৰ দৰে মজা ওপৰলৈ তোলে। হে সুকভৰ মকভসকল, ভোমালোকৰ কাৰণে সোম চেপিবলৈ সুশত্ৰুৰ শিল বনশালী যজ্ঞজানে ঘোষণা কৰিছে ॥ ৩ ॥

(হে গোভমসকল) জল অভিলাষী ভোমালোকৰ ভাল জল পাবলৈ দিন আহিল। সেইবাবে পানীৰে কবিলগীয়া বজ্জ কৰ্ম্ম স্তোভমান কবিল। যিদিনা অকমল সাধ্য স্তোত্ৰেৰে মকভসকলক স্তুতি কবিল, হে গোভমসকল, ভোমালোকে পানী পাবলৈ (মকভ-সকলে) নাদ ওপবলৈ তুলি আনিলে ॥ ৪ ॥ হে মকভ সকল, চকৰিড সোণ খটোৱা লোহৰ দাঁত থকা ধাৰব বখত উঠি ইফালে সিফালে গৈ থকা উৎকৃষ্ট শত্ৰুহত্যা ভোমালোকক সমাকৰণে জানি সোতৰ ঋষিয়ে যি স্তোত্ৰ বচনা কবিলে সেয়ে এই স্তুতি ॥ ৫ ॥ হে মকভসকল, আমাৰ এই স্তুতিৰে ভোমালোকৰ গুণৰ দৰে প্ৰত্যেককে স্তুতি কৰে। এই ঋত্বিকৰ বিষয়ে স্তুতি বাক্যত অনায়াসে এই ঋকেৰে সৈতে স্তুতি কবিলত বহুত অল্প মকভসকলে আমাৰ হাতত দিলে ॥ ৬ ॥

৮৯ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গোতম । ছন্দ—১-৫।৭
জগতী, ৬ বিৰাটস্থানা;— ৮-১০ ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—বিশ্বদেবসকল (সকলোদেবতা) ।

ভজনীৰ, অহিংসিত, শত্ৰুয়ে প্ৰতিবোধ কৰিব নেৱাৰা শত্ৰুক ধ্বংস কৰা, দিগৌ আমাৰ মহাবজ্জ-বিলাক বন্ধা কৰা সকলো দেবতা সদায় বহুতৰ কাৰণে সকলো দিকভাপৰ পৰা আহক ॥ ১ ॥

সুখকৰ দেবতাৰ স্তুতি, সবল অনুষ্ঠান কৰা যজমানক নিজে বিচৰা দেবতাৰ দান আমাৰ কালে সদায় আহক । আমিও যেন দেবতাৰ সখী হওঁ । তেনেকুৱা দেবতাই আমাক জীয়াই থাকিবলৈ আত্মস বঢ়াই দিয়ক ॥ ২ ॥ সেই ভগক, মিত্ৰক, অদিতিক, দক্ষক অৰ্য্যাক, অজ্জিথক, বকণক, সোমক, অগ্নিনীহুজনক (ইত্যাদি) সকলো দেবতাক পূৰ্ব্বৰ (বেদৰ ভাৱে) আমি আহ্বান কৰিছোঁ । আমি আহ্বান কৰা সংযতী আমাৰ সুখদাতী হওক ॥ ৩ ॥ বায়ুৱে আমাক সেই ঔষধ পোৱাই দিয়ক । সুখৰ ভাবৰ সকলোৰে মাক পৃথিৱীয়ে আমাক সেই ঔষধ পোৱাই দিয়ক । পিতা হালোকেও দিয়ক । সোমচোপা, ঋগৰ সূকল দাতা শিল কেচটোৱো আমাক সেই ঔষধ পোৱাই দিয়ক । হে বুদ্ধিদাতা অগ্নিনীহুজন, ভোমালোকে সেই ঔষধ আমাৰ অনুকূলে

পোৱাই দিবলৈ যত্ন কৰা ॥ ৪ ॥ ঔষধাযুক্ত, অগভৰ প্ৰাণীৰ আকৃষ্ণাবৰ পতি, কৰ্ম্মেৰে সন্তোষ কৰিব পৰা ইজ্জক আমি বন্ধা কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছোঁ । আমাৰ ধন বঢ়াবলৈ আকৃষ্ণ কৰিবলৈ যেনেই হয় সেই দৰেই অহিংসিত পুৰাই আমাৰ কল্যাণৰ কাৰণে বন্ধা-কাৰী হওক ॥ ৫ ॥

বৃদ্ধজবা (বহুত শুভ) ইজ্জই আমাক বিনাশ-হীন কৰক । বিশ্ববেদা (সকলোজনা) পুৰাই আমাক বিনাশ বহিত কৰক । অবিষ্টনেৰী (অহিংসিত অস্ত্ৰ-ধাৰী) বৃদ্ধৰ পুত্ৰ (পত্নীৰে) আমাক বিনাশহীন কৰক । বৃহস্পতিয়ে আমাক বিনাশহীন কৰক ॥ ৬ ॥

বগা ফুটফুটীয়া বগৰ যাৰ ঘোঁৰা, নানা বৰ্ণৰ পৃথিৱী যাৰ মাক (পুষ্টিপুত্ৰ), সুন্দৰ গমন যাৰ, যন্ত্ৰলৈ যাওঁতা, অগ্নিৰ শিখাৰ থকা, সকলোৱে বুজি পোৱা, সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ কৰা মকভসকলোকেইজন এই সমস্ত আমাক বন্ধা কৰিবলৈ আহক ॥ ৭ ॥

হে দেবতাসকল, আমি যেন কল্যাণ বসন গুৰিবলৈ পাওঁ । হে যজ্ঞ কৰিবলগীয়া দেবতাসকল আমাৰ চকুৰে সুন্দৰ কল্যাণ যেন দেখিবলৈ পাওঁ । সূৰ্য্য অজ প্ৰভাকৰ শৰীৰযুক্ত আমি যেন ভোমালোকৰ স্তুতি কৰিবলৈ প্ৰজা-পতিৰ স্থাপিত পূৰ্ণায়ু পাই (জীয়াই থাকি) দেখিবলৈ পাওঁ ॥ ৮ ॥

হে দেবতাসকল, মানুহৰ আত্মস ভোমালোকে অভ্যন্ত এল শৰৎ নিৰ্দ্ধাৰিত কৰিলে । এই কল্পিত জীৱন শেষ হোৱাৰ আগতে মাজ আত্মসতে (বয়সতে) জীৱন নষ্ট নকৰিবা । যিহেতু যেতিয়া আমাৰ শৰীৰ জৰাবস্থা প্ৰাপ্ত হয় তেতিয়া আমাৰ পুত্ৰ-সকল পিতা হয় ॥ ১ ॥ আদিতি বৰ্গ, অদিতি মন্ত্ৰীক, অদিতি আই, অদিতি পিতা । তেওঁ পুত্ৰ । অদিতি-য়েই সকলো দেবতা । তেওঁই পঞ্চম বৰ্ণ উৎপত্তি হ'ল । যি জন্ম হ'ব সেইয়াও অদিতি হ'ব ॥ ১০ ॥

৯০ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৮৯ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—গায়ত্ৰী

৯ অনুষ্টুপ; ।

মিত্ৰ আৰু বকণে উত্তম স্থানলৈ নিব জানে । আমাক পোন বাটেৰে লৈ যাওক । অগ্নিদেবতাসকলৰ লগত অৰ্য্যৱো পোন বাটে লৈ যাওক ॥ ১ ॥ তেওঁবিলাক

ধনব আচ্ছাদক (ধনেৰে জগত ঢাকি বাখে)। অমৃত (জানী) হৈ তেওঁ বিলাকে নিজ ভেজৰে সকলো দিনত কর্তৃ পালন কৰে ॥২॥ অমৰ সকলে যবগধৰ্মী আমাক শত্ৰু বিনাশ কৰি অমবৰ দৰে সুখ দিয়ক ॥৩॥ সকলোৱে বন্দন কৰিবলগা ইন্দ্ৰ, মৰুৎ, পৃষা, ভগ আদি দেবভাসকলে উৎকৃষ্ট ফল প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে (বেয়া বাটৰ পৰা) ভাল বাট বেলেগ কৰি দিয়ক ॥৪॥ হে পৃষা, বিষ্ণু, মৰুৎগণ, তোমালোকে (আমাৰ স্তোত্ৰৰ দৰে কামবোৰেৰে) পণ্ড প্ৰাপ্তি কৰোৱা। আক আমাক বিনাশহীন কৰা ॥৫॥

নিয়মমতে মধুৰ বায়ু বৈছে। মৈ বিলাকত মধুৰ পানী বৈছে। আমাৰ ঔষধী-গছ বিলাক মধুৰ হওক ॥৬॥

বাতিবোৰ মধুৰ হওক। আক উষাও মধুৰ হওক। পৃথিৱীৰ ঠাই (লোক) বিলাক মধুৰ হওক। সকলোৰে পিতা স্বৰ্গ মধুৰ হওক ॥৭॥

আমাৰ হাবি-গছ বিলাক মধুৰ হওক। আমাৰ সূৰ্য্য মধুৰ হওক। আমাৰ গৰু গাই বিলাক মধুৰ হওক ॥৮॥

মিত্ৰ আমাৰ সুখকৰ হওক; বৰুণ সুখকৰ হওক; অৰ্য্যমাও সুখকৰ হওক; পৃথিৱী অতিক্ৰম কৰা বিষ্ণু আমাৰ সুখকৰ হওক ॥৯॥

৯১ সূক্ত—ঋ ২৩।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গোতম। ছন্দ—৫। ১৬ গায়ত্ৰী; ১৭ উচ্চীক; বাকীবিলাক ত্ৰিষ্টুত।

দেবতা—সোম

হে সোম, তুমি আমাৰ বুদ্ধিৰ দ্বাৰা জনা হৈছা। হে সোম তুমি বাট দেখুৱাত আমাৰ ধীমান উপৰি পুৰুষ সকলে দেবভাসকলৰ ধন পাইছিল ॥১॥ হে সোম, তুমি নিজ কৰ্ম্মৰে সুকৰ্ম্মী হৈছা। সকলো জনা তুমি নিজ বলৰে সুদক্ষ হৈছা। তুমি কামদায়ক মহত্বৰে য়হান কামবৰ্দ্ধকাৰী হৈছা। তুমি যজ্ঞকাৰী সকলৰ দৰ্শক হৈছা। হবি অন্ন দাতা হৈ নিজে তুমি বহুত অন্ন হৈছা ॥২॥ হে বজা সোম, তুমি বৰুণৰ কৰ্ম্ম-বিলাকৰ কাৰণ হৈছা। তোমাৰ স্থান যহৎ আক গভীৰ। হে সোম, গ্ৰিৱ মিত্ৰ দেবতাৰ দৰে তুমি তুটি। তুমি অৰ্ঘ্যদাতাৰ দৰে সকলোৰে বৰ্দ্ধক ॥৩॥ (এই ঋক

৯।৮৮।৮ ঋকৰ হবে) ॥ হে সোম, দ্বালোকত তোমাৰ যি ভেজ আছে, যি ভেজ বাটিত, পৰ্ব্বতত, ঔষধীবিলাকত আক পানীত আছে, সেই সকলো ভেজৰে য়মনা আক ক্ৰোধহীন হৈ, হে বাজমান সোম, আমি দিয়া হবি অন্ন গ্ৰহণ কৰা ॥৪॥ হে সোম, তুমি সংলোকৰ পতি। তুমি বজা আক বৃত্তহন্তা। তুমি নিজেই সুবজ্ঞ-কৰ্ম্ম ॥৫॥ হে সোম, তুমি আমাৰ জীৱনৰ ঔষধ। তুমি ইচ্ছা কৰা যে আমি নষ্টবো। তুমি বহুতৰ স্তোত্ৰাৰ্হ'। তুমি গছ-গছনিৰ পালক ॥৬॥ হে সোম, তুমি বৃঢ়াসকলক নিয়মীয়া জীয়াই থাকিবলৈ ভোগৰ উপযোগী ধন দিয়া। ডেকাকো দিয়া ॥৭॥ হে বাজ-মান সোম, তুমি আমাক পাপ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা মানুহৰ পৰা বক্ষা কৰা। তোমাৰ সখীত পোৱা পুৰুষ নষ্ট নহৱ ॥৮॥ হে সোম, যজ্ঞমানক বক্ষা কৰিবৰ কাৰণে যি তোমাৰ সুখৰ ভাৰ আছে, সেই ভাৰেৰে আমাৰ বক্ষক হোৱা ॥৯॥ হে সোম, এই যজ্ঞ আক স্তুতিবাক্য সেৱন কৰি ওচৰ চাপি আহা আক আমাৰ যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰা ॥১০॥ হে সোম, তোমাৰ স্তুতি বচন জনা আমি তোমাক স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিছোঁ। তুমি আমাক সুখ দিবলৈ আহা ॥১১॥ হে সোম, তুমি ধন বৃদ্ধিকারক, বোগহন্তা, ধন পোৱাই দিয়া, পুষ্টি বৰ্দ্ধনকাৰী, সুমিত্ৰ (পতিকে) আমাক ভেনে কৰা ॥১২॥ হে সোম দেবতা, গৰু যেনেকৈ ভাল বাঁহত তৃপ্ত হয়, মানুহে যেনেকৈ নিজ ঘৰত আনন্দ কৰে, তেনেকৈ তুমি আমাৰ হৃদয়ত বস কৰা ॥১৩॥ হে সোম দেবতা, তোমাৰ সখীত থকা যি মানুহে তোমাক স্তুতি কৰে, তেওঁক, হে দূৰদৰ্শী আক দক্ষ সোম, তুমি অনুগ্ৰহ কৰা ॥১৪॥ হে সোম, তুমি আমাক অভিসাপ ৰূপ কৰুণাৰ পৰা বক্ষা কৰা, পাপৰ পৰা পৰিত্ৰাণ কৰা। আমাৰ পাপ তুমি হিঙকাৰী হোৱা ॥১৫॥ হে সোম, তুমি বৰ্দ্ধিত হোৱা। তোমাৰ সামৰ্থ্য সকলো পিনে হৈ থাকক। তুমি আমাৰ অন্নদাতা হোৱা ॥১৬॥ হে অতি মদকৰ সোম, তুমি সকলো ঋতা-পাত্ৰেৰে সৈতে বৰ্দ্ধিত হোৱা। তুমি সুঅন্নভুক্ত হৈ আমাক বৃদ্ধি কৰিবলৈ ল'ৰা হোৱা ॥১৭॥ শত্ৰু হন্তা, হে সোম, তোমাৰ (গগত মিহলি কৰিবলৈ) গাৰ্হীৰ লোৱা, হবি অন্ন লোৱা। বলবীৰ্য্য (আমাৰ) বেছি কৰা। হে সোম, তুমি আমাৰ অন্নভুক্ত বৰ্দ্ধন কৰি স্বৰ্গত উত্তম অন্ন প্ৰাপ্ত কৰা ॥১৮॥ হে সোম, তোমাৰ যি ভেজ হ'বাবে পূজা কৰা হয়, সেই সকলো ভেজ আমাৰ ব্যাপ্ত হওক। হে সোম, তুমি মদক

বহু-প্ৰিয়তা, দুৰ্বিভ হৰণ কৰা। বীৰ পুত্ৰক যবনহীন কৰা। তুমি আমাৰ ঘৰলৈ ভালকৈ আহ। ১১। যি সোমক হৰি (অগ্নি) দিয়ে, তেওঁক সোমে সৰংসা গক আৰু যবকৈ যোৱা যোৱা দিয়ে। কৰ্মকুশল, গৃহকাৰ্যকুশল, যজ্ঞকৰ্মপৰাৱৰণ, সন্তান সাধু, পিছুৱাক পালন কৰা বীৰ পুত্ৰ দিয়ে। ২০। বৃহত অজ্ঞেয়, সেনাৰ যাজ্ঞত জয়শীল, স্বৰ্গ পোৱাই দিয়া, বহুগুণ নিষ্ঠতা, বলব নেতা, যজ্ঞ প্ৰাৰ্থীক কৰা, সুস্থানত থকা, সুযশস্বী, শত্ৰুক অভিভৱ কৰা হে সোম, তোমাৰ এই-বিলাক গুণ দেখি হৰিভি হও। ২১। হে সোম, তুমি স্ৰাষ্টিত গজা সকলো ওষধি জন্ম দিছা। তালৈকে পানী সৃষ্টি কৰিছা। তুমি নক দিছা। বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষ তুমি আৰু বঙ্গল কৰিছা। সেই অন্তৰীক্ষত থকা এছাৰ তুমি পোহৰেৰে নান কৰিছা। ২২। হে বলবান সোমদেবতা, দৈব বুদ্ধিৰে তুমি ধনৰ ভাগ আমালৈ লক্ষ্য কৰি পৰিওৱা। তোমাক কোনেও হিংসা নকৰক। বৃহত উত্তৰ পক্ষৰ বলব তুমি গৰাকী। তুমি সংগ্ৰামত আমাৰ উপদ্রব শুচোৱা। ২৩।

২২ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—বহুগুণৰ পুত্ৰ গৌতম। ছন্দ— ১-৪ জগতী;
৫-১২ ত্ৰিষ্টুভ; ১৩-১৮ উকীক;। দেবতা—উষা;
১৬-১৮ অশ্বিনী দুজন।

এই উষা দেবতাই অন্ধকাৰ নাশ কৰি প্ৰকাশ কৰিছে। অন্তৰীক্ষৰ পূৰ্ণ দিগন্তত সূৰ্য্যক ব্যক্ত কৰিছে। যোদ্ধাৰ অন্তৰ দৰে নিজ প্ৰভাবৰে জগত সংস্কাৰ কৰি গমনশীল, বঙা তেওঁ নাকৰ দৰে প্ৰতিদিন এই দৰে আহে। ১। বঙা উষাৰ দীপ্তিত আনাৱাসে নিজেই উদয় হৈ নিজে বধ যোজনা কৰি তত্ত্ববৰ্ণ পূৰ্ণ দিশৰ বশিৰে নিজৰ বহুত গক লগোৱা দৰে (যোৱা) লগাই উষাই আগুনিৰ দৰে সকলো প্ৰাণীৰ জ্ঞান উৎপত্তি কৰি বঙা হৈ জলি সূৰ্য্যক সেৱা জনাইছে। ২। মেজী উষাই নিজ তেজৰে একেজনে পশ্চিম দিক পৰ্য্যন্ত অন্তৰীক্ষক পূৰ্ণ কৰে যেনেইকৈ যোদ্ধাই নিজ অস্ত্ৰেৰে সকলো পিনে ঘটন কৰে। ৩। তেওঁ সুকৰ্ম কৰা। লোমযাপনত সুদক্ষিণা দিয়া। ঋত্বিককৈ অকলো অন্ন লভ্য কৰি আনে। ৩। উষাই কৰ্ম্ম অন্ধকাৰবিলাক সন্মুলে নান কৰি নাশিব

দৰে নিজৰ বুকু উলিয়াই দিয়ে। খিৰাবৰ সময়ত গকৰে ওহাৰ এৰি দিয়া দৰে, আৰু যেনেইকৈ গকৰে নিজৰ জাক বিচাৰি পাই, তেনেইকৈ সকলো জগতক পোহৰ দি অন্ধকাৰ নাশ কৰে। ৪। এই উষাৰ দীপ্যমান তেজ সকলোৱে (পূৰ্ব দিশত) যেনি ভেনি দেখা পাই। সকলো দিশ ব্যাপী মহা কৃষ্ণবৰ্ণ এছাৰ আঁতৰাই দিয়ে। যজ্ঞত যেনেইকৈ যক (নামে হুপ) কাঠ অক্ষয়ুৰে বিটুত তিৱাই সেই দৰে আকাশত নিজ ৰূপ উষাই ব্যক্ত কৰি বিচিত্ৰ সূৰ্য্যক সেৱা কৰে। ৫। আমি এই নিশাৰ অন্ধকাৰৰ পৰা পাব পাইছো। বাতিৰ অন্ধকাৰ বৰ্জ্জন কৰি সকলোকে জ্ঞান দিছে। খোচামোদ (তোষা-মোদ) কৰা মানুহৰ দৰে বিশিষ্ট প্ৰকাশ কৰি যেন উষাই হাঁহি মাৰিছে। (সেই বিশিষ্ট প্ৰকাশিকা) উষাই সকলোৰে মন জুলাবলৈ হাঁহি মাৰি অন্ধকাৰ নাশ কৰিছে। ৬। তেজৱিনী, সুনন্দ-বাকা-যুক্ত-সকলৰ নেত্ৰী, স্বৰ্গৰ ভীৰৱী উষাক আমি গৌতমসকলে জ্ঞয় কৰিছো। তুমি অন্ন দিয়া, পুত্ৰ-পৌত্ৰাদি যুক্ত কৰা। মানুহ (দাস আদি) দিয়া আৰু গক যোৱা (আদি) জন্তু দিয়া। ৭। হে উষাদেৱী, তুমি আমাক কীৰ্ত্তিযুক্ত, বীৰপুত্ৰযুক্ত, বহুত ভৃত্যযুক্ত আৰু অশ্বযুক্ত ধনপোৱাই দিয়া। হে সোভাগৱতী উষা, ভাল কৰ্ম্মৰেবুজ্জা, স্তোত্ৰত প্ৰীত হৈ যি বৃহৎ ধন প্ৰকাশ কৰিছা, সেই ধন আমাক পোৱাই দিয়া। ৮। হে উষাদেৱী, সকলো ভূবন প্ৰকাশ কৰি পশ্চিম মূখী হৈ তেজৰে তুমি বহলকৈ প্ৰকাশ কৰিছা আৰু গোটেই জীৱজগতক নিজ নিজ কামত বাৰিবলৈ টোপনিৰ পৰা জগাই বিশ্বৰ মনযুক্ত জগতৰ বাক্য তুমি বুজি পাইছা। ৯। যেনেইকৈ কটা চিঙাত পাৰ্গত বাধৰ পত্নীয়ে উৰি যোৱা চৰাইৰ পাখী কাটি আয়ুস নান কৰে, সেইদৰে চিৰদিন সূৰ্য্যোদয়ৰ আগতে উৎপত্তি হোৱা দিনে প্ৰতি একে বৰণেৰে ৰূপ ৰবি শোভাকৰি উষাদেৱীয়ে যবনশীল প্ৰাণীজগতৰ আয়ুস জন্ম কৰিছে। ১০। স্বৰ্গৰ শেষ প্ৰান্ত পৰ্য্যন্ত ব্যাপ্ত হৈ অন্ধকাৰ নাশ কৰি উষা উৎপত্তি হৈছে বুলি সকলোৱে গম পাইছে। ভনীয়েক শিশাৱ নিজে নিজে অভ্যস্ত হৈ আঁতৰি গৈছে। (এনেইকৈ অলমোৱা কৰি আয়ুস জন্ম কৰা) সূৰ্য্যক পত্নী উষাই নিজে বিশেষকৈ প্ৰকাশ কৰিছে। ১১। সুতপা, বিচিত্ৰা, মল্লী উষাই পশুপালকৰ দৰে তেজ ব্যক্ত কৰিছে আৰু তললৈ হৈ যোৱা নদীৰ দৰে ব্যক্ত হৈছে। সেই উষাই সূৰ্য্যক বশিৰে লব্ধ ওলাই অক্ষানুক্ষান (আদি) কাস্মিন্ধক কৰাই। ১২। হে অন্নৱতী উষাদেৱী, আমাক যেনে

বিচিত্র ধন দিয়া, যি ধনেৰে পুত্ৰ-পৌত্ৰ আদি আমি
 ধাৰণ কৰিব পাৰে। ১৩ ॥ হে গকযুক্তা, অশ্বযুক্তা,
 বিশিষ্ট একাশযুক্তা সুনৃত্বাকামুক্তা উবাদেহী, আজি
 এই ঠাইত আমি যাতে ধনযুক্ত হ'ব পাৰে। তেনেকৈ
 অন্ধকাৰ নাশ কৰ। ১৪ ॥ হে অন্নবতী উবা, বঙা
 বৰণৰ ঘোঁৰা বধত লগোৱা। বধত উঠি সকলো সৌভাগ্য
 আকালৈ লৈ আহ। ১৫ ॥ হে দত্ৰা অশ্বিনী দুজন,
 আমাৰ প্ৰবৰ্ত্তনৰ হেতু হৈ বহুত গকযুক্ত আৰু সোমযুক্ত
 যাতে হয়, তেনেকৈ দুয়ো একমনা হৈ ভোমালোকৰ
 বধ আমাৰ ঘৰৰ (যজ্ঞৰ) কালৈ ঘূৰাই আনা। ১৬ ॥
 হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে হালোকৰ পৰা প্ৰশংস-
 নীয় জ্যোতি আনি আমি পাব পৰা কৰিল। আৰু
 দুয়ো আমালৈ বলপ্ৰদ অন্ন আনিলা। ১৭ ॥ হে উবা,
 কালত সাৰ পোৱা ঘোঁৰা, এই যজ্ঞত সোম পান
 কৰিবলৈ দত্ৰা অশ্বিনী দুজনক লৈ আহ। বৃতৰ্ভবিলাক
 সুখৰ ভাৱ কৰা আৰু সোণৰ বধযুক্ত। ১৮ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গৌতম । ছন্দ—১—৩
 অঙ্কুৰুপ; ৪—৭। ১২ ত্ৰিষ্টুভ; ৮ জগতী বা
 ত্ৰিষ্টুভ; ৯—১১ গায়ত্ৰী; দেবতা—অগ্নি সোম।

হে কামবৰ্ষক অগ্নি আৰু সোম, এয়া আমাৰ
 আহ্বান ভালকৈ শুনা। আমি বচনা কৰা সূক্তাৱলাক
 প্ৰত্যেককে বিচৰা। তাৰ পাচত হবি দিয়া যজমানক
 সুখ দাতা হোৱা। ১। হে অগ্নি-সোম, যি আজি
 ভোমালোকক এই জুতি বাক্যৰে পূজা কৰিছে, তেওঁক
 বলবান গৰু আৰু ঘোঁৰা দিয়া। ২ ॥ হে অগ্নি-সোম,
 ভোমালোকক যি ঘিঁউৰে আৰু হবি অন্নৰে আহুতি
 দিছে, তেওঁক সুবীৰ্য্য পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে সৈতে দোৰ্ধাশু
 কৰা। ৩ ॥ হে অগ্নি-সোম, যি বীৰ্য্যৰে ভোমালোকে
 পণি অনুঘৰ পৰা গোধন উলিয়াই আনিলা, হুসৰৰ
 পুত্ৰ খেৰক নাশ কৰিলা, আৰু (বৃত্ত কৰ কৰাৰ পাচত)
 যি জ্যোতি আকাশত ওলাল আৰু সকলোৱে দেখিলে,
 সেই বীৰ্য্য আমাৰ জনা আছে। ৪ ॥ হে সোম, তুমি
 অগ্নিৰে সৈতে সমানে কাষ কৰি দাপ্যমান নিশা দেখা
 গ্ৰহ-ভবা হালোকত ধাৰণ কৰিলা। (জগ্ৰহত্যা পাণেৰে
 আক্ৰান্ত) নদীক চাৰিওফালে ওলাই পৰাত সেই পানৰ
 পৰা (ভোমালোক) অগ্নি-সোমে যুক্ত কৰিছিল। ৫ ॥

হে অগ্নি-সোম, ভোমালোকৰ যাজ্ঞৰ এজনক (অগ্নিক)
 যাতিবিশ্বাই (বায়ুৱে) স্বৰ্গৰ পৰা আনিছিল। সেন
 চৰাই ৰূপেৰে গায়ত্ৰীৰে অগ্নজনক (সোমক) পৰ্ব্বতৰ
 পৰা বলৰে আনিছিল। এনেকুৱা ভোমালোক দুজনক
 মন্ত্ৰৰূপে ষোড়শেৰে বৰ্জন কৰি যজ্ঞৰ কাৰণে পৃথিবীত
 বিস্তীৰ্ণ কৰিলে। ৬ ॥ হে অগ্নি আৰু সোম, ওচৰত
 পোৱা ইবি ভক্ষণ কৰ। আমাক অনুগ্ৰহ কৰ।
 হে কামবৰ্ষক দুজন, আমাৰ পৰিচৰণ লোৱা। ভাল
 সুখকৰ আৰু আমাৰ বন্ধক হৈ হবি দাতাক বোণ
 উপশম কৰি ভৱ আঁতৰাই দিয়া। ৭ ॥ যি অগ্নি
 আৰু সোমক দেবতা পৰাৱণ হৈ জ্ঞাতা মনেৰে হবি
 অন্নৰে পূজা কৰে, যি ঘিঁউৰে পূজা কৰে, সেই
 যজমানৰ কৰ্ম বন্ধা কৰা, পাপৰ পৰা বন্ধা কৰা।
 যি যজ্ঞ কৰ্মত মনযোগ দিছে, তেওঁক বহুত সুখ দিয়া।
 ৮ ॥ হে অগ্নি-সোম, ভোমালোক সমান ধনযুক্ত আৰু
 একেলগে আহ্বান কৰিবৰ উপযুক্ত। ভোমালোক
 দেবতা সকলৰ যাজ্ঞত প্ৰশংসনীয়। ৯ ॥ হে অগ্নি-সোম,
 ভোমালোকক যিজন ঘিঁউৰে সৈতে হবি দিছে তেওঁক
 বহুত ধন দিয়া। ১০ ॥ হে অগ্নি-সোম, ভোমালোকে
 আমি দিয়া এই হবি সেৱন কৰ। সেই অৰ্থে আমাৰ
 সৈতে ভোমালোক আহ। ১১ ॥ হে অগ্নি-সোম,
 আমাৰ ঘোঁৰাবিলাক পালন কৰ। গাখীৰ (আদি)
 হব্য দিয়া গৰুবিলাক বৰ্দ্ধিত হওক। আমাক হবি
 আৰু ধনযুক্ত বল দিয়া। আমাৰ যাগ ধনযুক্ত কৰা।
 ১২ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ কুংস । ছন্দ—জগতী;
 ১৫—১৬ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—১—৭। ৮ অং।
 ৯—১৬ (১৬ অং) অগ্নি; ৮ অংশ বহুত দেবতা।

পূজা আভবেদ অগ্নিলৈ এই সূক্তৰূপে ষোড়শ বৰণ
 দৰে বুদ্ধিৰে সংজ্ঞা কৰি পূজা কৰিম। এই অগ্নি
 সভাত আমাৰ বুদ্ধিৰ কল্যাণকাৰী হয়। হে অগ্নি,
 ভোমাব সৰ্বাত্মক পৰা আমি যেন এৰাই বেৰাওঁ। ১।
 হে অগ্নি, তাক তুমি বৰ্জন কৰ। (যি হব্য দেবতালৈ
 দিয়া) তেওঁৰ আশা পূৰ্ণ হয়, দত্ৰৰ অগ্ৰভিহত হৈ
 বাস কৰে আৰু সুবীৰ্য্য ধন পাই বৰ্দ্ধিত হয়। তেওঁ
 দৰিদ্ৰ বহয়। হে অগ্নি.....১ অঙ্কৰ দৰে। ২ ॥

হে অগ্নি, আমি যেন তোমাক জ্বলাবলৈ শক্তি পাম^১ ;
তুমি (যজ্ঞ কৰিবলৈ) আমাক জ্ঞান দিবা। তোমাতেই
আহুত হবি (আদি) দেবতাসকলে খাবলৈ পাই।
আদিভাসকলক তুমি ইয়ালৈ লৈ আহা। তেওঁবিলাকক
আমি বিচাৰিছো। হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে
১৩। হে অগ্নি, যাগ কৰিবলৈ ইচ্ছন (অৰি) গোটাৰ।
ভাব পাচত হবি যোগাব কৰি তোমাক প্ৰতি পক্ষৰ
পৰ্বত (ভাগত) জনাম। তুমি আমাৰ কৰ্মবিলাক সাধন
কৰিবা যাতে আমি দীৰ্ঘ জীৱন লাভ কৰিব পাবোঁ।
হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে ১৪। এই অগ্নিৰ পৰা
উৎপত্তি হোৱা বস্তুবিলাক সকলো প্ৰাণীৰ বন্ধক হৈ
ওলায় আৰু হঠেঠীয়া আৰু চাৰিঠেঠীয়া বিলাক বঙা
বন্ধিৰে পূৰ্ণ হয়। হে অগ্নি, বাতি নাশ কৰা বিচিত্ৰ
উষাভকৈও তুমি মহান। হে অগ্নি..... ১ ঋকব
দবে ১৫। হে অগ্নি, তুমি অক্ষৰ্ণী, তুমি মূখ্য হোতা,
তুমি প্ৰসান্তা (শিক্ষক), তুমি পোতা আৰু জন্মতেই
তুমি পুৰোচিত। সকলো ঋতিকাৰ কৰ্ম জানি, হে প্ৰাজ্ঞ,
তুমি যজ্ঞ সম্পূৰ্ণ কৰা। হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে
১৬। হে অগ্নি, তুমি শোভন অঙ্গৰ হৈ সকলো পিনে
এক হৈ থাক। দুবৈত থাকিও ওচৰতে থকাৰ নিচিনা।
হে অগ্নি দেবতা, বাতি অন্ধকাৰতো তুমি জ্বলি ভালকৈ
দেখ। হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে ১৭। হে
দেবতাসকল, সোমবস চেপা যজমানৰ বধ অন্য বধৰ
আগত হওক। আমাৰ অভিলাষে পাপ ৰূপ শত্ৰু
অভিভব কৰক। এই মোৰ বাক্য, হে দেবতাসকল,
তোমালোকে জানি সেইদৰে আচৰণ কৰি আমাৰ ভক্তি
বৰ্দ্ধিত কৰা। হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে ১৮।
হে অগ্নি, তুমি সামাজিক অস্ত্ৰেৰে বেয়া কথা আৰু
পাপ বুদ্ধি নিৰ্ভুল কৰা। বিবিলাক মানুহ খোৱা বান্ধস
দূৰ দেশত বা ওচৰত আছে সেই বিলাকক মাৰা।
তুমি তোতাৰ কাৰণে পথ সুগম কৰি দিবা। হে
অগ্নি....., ১ ঋকব দবে ১৯। হে অগ্নি, বঙা
বৰণৰ জ্বলি থকা বায়ুবেগী ঘোঁৰা হুটা যেতিয়া তুমি
বধত যোজনা কৰা যেতিয়া হাবি পুৰিবলৈ তোমাৰ
মাতৃ স্বৰ্ভৱ দৰে গভীৰ হয় আৰু পাচত ঘোঁৰা ওলাই
নিচান সি প্ৰকাশ কৰে। হে অগ্নি... ১ ঋকব
দবে ২০। হে অগ্নি, হাবিৰ ভিতৰত সোমোৱাৰ
পাচত; তোমাৰ গভীৰ দৰত চৰাই বিলাকেও গুৱ খাই।
তোমাৰ একালে হাবিৰ বনবিলাক পোৰা হলে যেতিয়া
কেউকালে গৈ থাকে যেতিয়া তুমি আৰু তোমাৰ বধ
দ্বাৰালৈ বাধা নাইকিয়া হয়। হে অগ্নি ১ ঋকব

দবে ২১। এই অগ্নিৰ স্তোভাক মিত্ৰ আৰু বৰ্ণে
ধাৰণ কৰক। অতীকৃত থকা যজ্ঞসকলৰ ক্ৰোধ
অভূত। হে অগ্নি, আমাক সুখ দিবা। এই যজ্ঞ-
সকলৰ মন প্ৰসন্ন হওক। হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে
২২। হে জ্বলি থকা অগ্নি, তুমি দেবতাসকলৰ মহান
মিত্ৰ। যজ্ঞত শোভন তুমি সকলো ধনৰ বাসস্থান।
অতি বিস্তীৰ্ণ যজ্ঞ ঘৰত তোমাৰ বন্ধগত আমি থাকিম।
হে অগ্নি..... ১ ঋকব দবে ২৩। হে অগ্নি, তুমি
মিত্ৰ ঘৰত দমিথৰে কলোৱা হৈ, সোমবসেৰে আহুতি
দিবা। ঋতিকে ভক্তি কৰাৰ পাচত অতি সুখ দাতা হৈ
বহু ধন হবিদাতাক দিবা। হে অগ্নি..... ১ ঋকব
দবে ২৪। হে সুধনযুক্ত অখণ্ডনীয় অগ্নি, সকলো
যজ্ঞত বৰ্তমান হৈ তুমি যি যজমানক পাপহীন কৰ্ম
কৰিবলৈ পাৰ্গত কৰা, সেই যজমান সমৃদ্ধিশালী হয়।
যি যজমানক কল্যাণীয়াৰ বলেৰে সংযোজন কৰা (ভেৰে)
সমৃদ্ধিশালী হয়। আমি তোতাসকল পুত্ৰ-পৌত্ৰাদিৰে
সৈতে যেন ধনবান হওঁ ২৫। হে অগ্নি, তুমি
সোভাগ্য জনা আৰু এই কৰ্মত আমাৰ আত্মন বৰ্দ্ধন
কৰা। আৰু সেই মিত্ৰ, বৰ্ণ, অদিতি, সিদ্ধু, পৃথিৱী
আৰু বৰ্গ দেবতালো আমাক বৰ্দ্ধন কৰক ২৬।

৯৫ সূক্ত—অ ১১।

অৰি—অজিবসৰ পুত্ৰ কুংস। হুপ্প—জিহ্মুত।

দেবতা—অগ্নি বা উষাপুত্ৰ অগ্নি।

বিভিন্ন সূক্ত আৰু কৃকৰণে নিজে পুনঃ পুনঃ দিলো
অহা ঘোৱা কৰি পৰম্পৰে পৰম্পৰে পুত্ৰক পৰি পালন
কৰে (বস পোৱাই দিয়ে)। সূৰ্য্যাই (এজনী মাকৰ
পৰা) হবি অন্নৰূপ হ'ল আৰু অগ্নিয়ে (ইজনী মাকৰ
পৰা) নিৰ্ভল দীপ্তিৰে প্ৰকাশ হ'ল ২১। এলাহ
নোহোৱা যুৱতী দহজনীয়ে (দহ আত্মলীয়ে) হুতীৰ
ওচৰৰ পৰা বায়ুৰ গৰ্ভেৰে (অৰ্ধবাহিকৰণে) সকলোৰে
দেহত থকা তীক্ষ্ণ মূৰৰ, অভিষণী, মানুহৰ মাজত
বিশেষকৈ দীপ্যমান এই অগ্নিক জ্বলাই কেউকালে
দিয় ২২। এই অগ্নিৰ তিনি অঙ্গই চাৰিওকালে
শোভা কৰিছে। এটা অঙ্গ সন্মুখত, (এটা) হালোকত
আৰু (এটা) অন্তৰীকত। ততুবিলাক নিয়মমতে ভাগ
কৰি পৃথিৱীৰ সকলো প্ৰাণীৰ হিতৰ অৰ্থে পূব বিখ্যত
অনুৰূপে বিধিত কৰে ২৩। লুকাই থকা এই অগ্নিক

ভোমালোকৰ মাজত কোনে জানে ? পুত্ৰ হৈও মাতৃ-
হানীৰ পানীত হৰি অগ্নি আদি উৎপাদন কৰে। মহৎ,
মেধাবী আৰু হৰামৃত্ত অগ্নি বহুত পানীৰ গৰ্ভৰ দৰে
আৰু সমুদ্ৰৰ পৰা ওলায় ॥৪॥ কুটিল বেকাবেকীকৈ
যোৱা মেঘৰ কোলাত নিজ বশেৰে থকা অগ্নি প্ৰকাশ
হৈ ওপৰত জ্বলে। দুয়ো দাবাপৃথিৱীয়ে তৃত্বাৰ
দীপ্তিত ভগ্ন হোৱা অগ্নিলৈ ভয় কৰে। পাচত সেই
সিংহৰ আগলৈ আহি সেৱা কৰে ॥৫॥ দুয়ো দাবা-
পৃথিৱীয়ে সুন্দৰী জীৱ দৰে এই অগ্নিক সেৱা কৰে আৰু
হেৰেলিওৱা গৰুৰ দৰে পোৱালিৰ ওচৰত থাকি যত্ন
লয়। এই অগ্নি সকলো বলৰ বলধিপতি হ'ল। দক্ষিণত
থকা অগ্নিক ঋত্বিক সকলে হৰাবে সিঁচি বসন্ত কৰি
ভোলে ॥৬॥ সন্নিভাৰ দৰে অগ্নিয়ে বগ্নি বিলাকেৰে
নিজৰ ভেজ ওপৰমুখী কৰে। ভয়ঙ্কৰ অগ্নিয়ে দুয়ো
দাবাপৃথিৱী নিজ ভেজৰে ভূষিত কৰি সকলো প্ৰাণীৰ
কাৰণে দীপ্ত সাৱভূত বস ওপৰ কৰি দিয়ে আৰু মাতৃ
সকলক বহুগুণ কপী কাপোৰ পিন্ধায় দিয়ে ॥৭॥
অন্তৰীক্ষত চলি থকা মেঘৰ সৈতে বিজুলী ৰূপে সংযুক্ত
১০ দীপ্ত ৰূপ যেতিয়া হয়, মেধাবী, ধাৰক সেই অগ্নিয়ে
নিজ ভেজৰে কেউকালে চাকি পেলায়। সেই অগ্নিয়ে
বিস্তাৰ কৰা দীপ্তি আমি স্তুতি কৰিলে যজ্ঞত একেলগ
হয় ॥১১॥ আকাশত চলি থকা পানীবোৰৰ অগ্নিয়ে
সৌভ বোৱাই দিয়ে। নিৰ্জল পানীৰে পৃথিৱী ভৰাই
দিয়ে। পাচত সকলো অগ্নি পেটত ধাৰণ কৰে। সেই
অৰ্থে বহুগুণৰ পাচত উৎপন্ন নতুন ওষধি গছবিলাকত
পাক হবৰ কাৰণে ভিডৰ সোমায় যায় ॥১০॥ হে
পাবক অগ্নি, সমিধ আদি বস্তুৰে এইদৰে বাঢ়ি গৈ
ধনবৃদ্ধ আমালৈ অগ্নৰ কাৰণে বিশেষকৈ জলা। আমাৰ
সেই অগ্নি মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিদ্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই
বন্ধা কৰক ॥১১॥

১৬ সূক্ত—ঋ ২।

ঋষি আৰু ইন্দ ১৫ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—
অগ্নি বা ত্ৰিবিনোদা অগ্নি।

যলৈকে উৎপন্ন হোৱাৰ পাচতই পুৰুষিৰ (সদায়
থকা) দৰে (অগ্নিয়ে) সকলো মেধাবীৰ যজ্ঞ গ্ৰহণ
কৰিলে। মেঘৰ পানী আৰু পক্ষী ত্ৰিবিনোদা অগ্নিক
মিত্ৰ বুলি ভাবে। দেবতাসকলে অগ্নিক হৰি-ধন-দাতা

কৰি দূত কৰি পঠিয়াইছিল ॥১॥ সেই অগ্নিয়ে মনুৰ
পুৰণি উকথৰে স্তুতি কৰিলে মনুসকলক সন্তান-সন্ততি
সৃষ্টি কৰি দিছিল। ভেওঁ চাকি থকা ভেজৰে আকাশ
আৰু স্বৰ্গ ব্যাপ্ত হৈ আছে। দেবতা.....১ ঋকৰ দৰে
॥২॥ হে মানুহ সকল, সকলো দেবতাৰ মুখ্য, যজ্ঞৰ
সাধক, হৰাবে আহুত, স্তোত্ৰৰে সন্তুষ্ট হোৱা, অগ্নৰ
পুত্ৰ, প্ৰজাক ভৰণ কৰা আৰু দানশীল অগ্নিক ভোমা-
লোকে স্তুতি কৰা। দেবতা....১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥
সেই অন্তৰীক্ষত থকা মাতৃবিধা অগ্নিয়ে বহুত নবনীৰ
পুষ্টি দিয়ে, স্বৰ্গ দিয়ে, সকলোৰে বন্ধক, দাবাপৃথিৱীৰ
উৎপাদক। ভেওঁ আমাৰ পুত্ৰক ভাল যোৱা বাট
দেখুৱাই দিয়ক। দেবতা.....১ ঋকৰ দৰে ॥৪॥
বাতি আৰু দিনত নিজ নিজ ৰূপেৰে পৰম্পৰ ফেৰ
মাৰি ঐক্য ভাবেৰে এটি কেচুৱাকে, দিনৰ পুত্ৰ অগ্নিক
হৰি অগ্নি পোৱাই দি জ্বলি থকা সেই অগ্নিয়ে দাবা-
পৃথিৱীৰ মাজত শোভা পাই। দেবতা....১ ঋকৰ
দৰে ॥৫॥ যি অগ্নি ধনৰ মূল কাৰণ, নিবাসৰ চেতু,
ধনৰ দাতা, যজ্ঞৰ নিচান, মানুহৰ অভিলাস সাধণ কৰা,
নিজ অমৰত বজায় বখা ভেওঁক এই ধন-দাতা অগ্নিক
দেবতাসকলে ধাৰণ কৰি ৰাখে। দেবতা সকলে.....
১ ঋকৰ দৰে ॥৬॥ আজিকালি হোৱা আৰু পুৰণি
কালত হোৱা অগ্নি ধনৰ আবাসৰ স্থান। এতিয়া
জন্ম হোৱা আৰু আগতে জন্ম হোৱা বিলাকৰ নিবাসৰ
স্থল। যি এতিয়া আছে আৰু যি আগলৈ হ'ব আৰু
বন্ধক, এনে গুণ বিশিষ্ট অগ্নিক, দেবতা....১ ঋকৰ
দৰে ॥৭॥ ত্ৰিবিনোদাই জন্মৰ বিলাকৰ ধনৰ এক
অংশ আমাক দিয়ক। ত্ৰিবিনোদাই ভজনীৰ দ্বাৰা
ধনৰ এক অংশ আমাক দিয়ক। ত্ৰিবিনোদাই বীৰ
পুত্ৰাদিৰে সৈতে অগ্নি আমাক দিয়ক আৰু ত্ৰিবিনোদাই
আমাক দীৰ্ঘায়ু দিয়ক ॥৮॥ ১ ঋক ১৯৫:১১ ঋকৰ
দৰে ॥৯॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি অজিষসৰ পুত্ৰ—কুংস। ইন্দ—গান্ধাৰী
দেবতা—শুভ অগ্নি।

হে অগ্নি আমাৰ পাপ দূৰ কৰা। আমাৰ ধন
প্ৰকাশ কৰা। আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥১॥ ভাল
পৰাধৰ কাৰণে, ভাল বাটৰ কাৰণে, দৰব আৰু ধনৰ
কাৰণে আমি অগ্নিক হৰিৰে পূজা কৰো। আমাৰ

পাপ দূৰ কৰা ॥২॥ ভেওঁ কুংস নামৰ স্তোভাসকলৰ ভিতৰত বিশেষ স্তোভা আৰু আমাৰ প্ৰসিদ্ধ স্তোভা সকলো বিশেষ স্তোভা। আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৩॥ হে অগ্নি, যদি তোমাৰ স্তোভাৰ পুত্ৰ-পৌত্ৰাদি বাঢ়ে তেনেহলে আমি স্তোভাৰো বাঢ়িব। হে অগ্নি, আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৪॥ শত্ৰু অভিভবকাৰী অগ্নিয়ে কেউ-পিনে দীপ্তিমান হৈ বাপু তৈ যাব। হে অগ্নি, আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৫॥ হে অগ্নি, তুমি সৰ্বভোমুখী। সকলো উপদ্ৰৱৰ পৰা আমাৰ ৰক্ষক হোৱা। আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৬॥ হে সৰ্বভোমুখী অগ্নি, নৈ পাৰ কৰা দৰে শত্ৰুৰ পৰা আমাক সিপাৰ কৰা (শত্ৰু নোহোৱা পাৰ পোৱাই দিয়া)। আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৭॥ হে অগ্নি, তুমি আমাক নাৱেৰে নদী পাৰ কৰা দৰে, সুখৰ কাৰণে শত্ৰুক অতিক্ৰম কৰি পালন কৰা। আমাৰ পাপ দূৰ কৰা ॥৮॥

৯৮ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—অঙ্গিৰসৰ পুত্ৰ-কুংস। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেৱতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি।

বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ সূঅনুগ্ৰহত আমি আছোঁ। ভেওঁ সকলো ভূবনৰ মানুহৰ সেৱা কৰিবলগীয়া ৰজা। বৈশ্বানৰে এই (অবনী) হৃদালৰ মাজত জন্ম হোৱা মাত্ৰে সকলো জগত দেখে আৰু পুৱা উদয় হোৱা সূৰ্য্যৰ লগত যায় ॥১॥ এই বৈশ্বানৰ অগ্নি হালোকত (আদিত্য ৰূপে) বৰ্ত্তমান। পৃথিৱীত (গাহপতা অগ্নিৰূপে) বৰ্ত্তমান আৰু সকলো শস্যতে থাকি (পৰিপাক কৰিবলৈ) দেহাৰ ভিতৰত সোমায়। সেই বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে অসাধাৰণ বলেৰে আমাক দিনত হিংসা কৰা শত্ৰুৰ পৰা ৰক্ষা কৰক আৰু ৰাতিও ৰক্ষা কৰক ॥২॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, তোমাৰ বিষয় আমি কৰা (যজ্ঞ) কৰ্ম সত্য হওক। আমি যেন ধনবানৰ (ধনৰ) দৰে অতি প্ৰিয় পুত্ৰ পাওঁ। আমাৰ সেই ধন মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি সিদ্ধ, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই ৰক্ষা কৰক ॥৩॥

৯৯ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—মৰীচিৰ পুত্ৰ কল্প। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেৱতা—জাতবেদ বা শুদ্ধ অগ্নি।
হে জাতবেদ অগ্নি, তোমালৈ সোম অভিষৰ কৰিম।

সেই অগ্নিয়ে আমাক যি শত্ৰুতা কৰে তাৰ ধন পুৰি পেলাওক। সেই অগ্নিয়ে আমাক সকলো দুৰ্গতিৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰক। যেনেকৈ নাৱেৰে নদী পাৰ কৰে তেনেকৈ অগ্নিয়ে আমাক দুঃখৰ পৰা পাৰ কৰক ॥১॥

১০০ সূক্ত—ঋ ১৯।

ঋষি—বৃষাগিৰৰ পুত্ৰ ঋজ্ঞাশ্বা, অশ্বৰীষ, সহদেৱ,
ভয়মান, অৰাধস। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেৱতা—ইন্দ্ৰ।

যি ইন্দ্ৰ কামবৰ্ষী, সকলো বল একেলগ তৈ থকা মহৎ হালোকৰ আৰু পৃথিৱীৰ ঈশ্বৰ পানী দাতা, সংগ্ৰামত আহ্বান কৰা, মৰুংগণেৰে সৈতে সেই ইন্দ্ৰই আমাক ৰক্ষা কৰিবলৈ তৎপৰ হওক ॥১॥ যি ইন্দ্ৰৰ গতি সূৰ্য্যৰ দৰে অগ্ৰষ্ট নেপায়, নিজ বলেৰে মকত-সকলৰে সৈতে অতি কামবৰ্ষী, সংগ্ৰামত বৃদ্ধৰূপ কৰা; অসুৰৰ শোৰক, মৰুংগণে সৈতে থকা ইন্দ্ৰই। আমাৰ ৰক্ষক হওক ॥২॥ সূৰ্য্যৰ কিৰণৰ দৰে যাব ভেঙী আৰু হুস্তাপ্য কিৰণবিলাকে ঋতুৰ পানী ধৰাই চাৰিওফালে পঠিয়াই দিয়ে, সেই নিজৰ চলি থক সখা মকতসকলেৰে সৈতে শত্ৰু পৰাজয় কৰা, নিজ বলেৰে বিজয়ী ইন্দ্ৰই আমাক ৰক্ষা কৰা হওক ॥৩॥ সেই ইন্দ্ৰ অঙ্গিৰসসকলৰ ভিতৰত এটাইতকৈ শ্ৰেষ্ঠ অঙ্গিৰা, কামবৰ্ষীসকলৰ মাজত অতি কামবৰ্ষী, সখাসকলৰ মাজত অতি হিতকাৰী সখা, অৰ্চনীবিলাকৰ ভিতৰত অতি অৰ্চনীয়া, স্তব কৰাবিলাকৰ ভিতৰত জ্যেষ্ঠ স্তব কৰা হ'ল। ভেওঁ মকতসকলেৰে সৈতে আমাৰ ৰক্ষক হওক ॥৪॥ নিজ পুত্ৰৰ দৰে কত্ৰৰ পুত্ৰ মৰুংগণেৰে সৈতে মহান ইন্দ্ৰই যুদ্ধত শত্ৰুক পৰাজয় কৰিলে। সমানে থকা মৰুংগণেৰে সৈতে অৱৰ কাৰণ হোৱা পানীবিলাক মেঘৰ পৰা এৰি দিলে। এনে মকতান ইন্দ্ৰ আমাৰ ৰক্ষক হওক ॥৫॥ শত্ৰুহতা, সংগ্ৰাম কৰোতা, সংলোকৰ পালক, বহুভূত আহত কৰা ইন্দ্ৰই আজি দিনত আমাৰ মানুহক সূৰ্য্যৰ পোহৰ ভোগ কৰিবলৈ দিয়ক। ভেওঁ মকতসকলেৰে সৈতে আমাক ৰক্ষা কৰক ॥৬॥ সেই ইন্দ্ৰক বীৰ পূৰ্বে কৰা সংগ্ৰামত লেগু মকতসকলে আনন্দ দিয়ে। মানুহবিলাকে ভেওঁক ধনৰ ৰক্ষক কৰে। ভেওঁ সকলো কলহাতা ঈশ্বৰ। সেই মকতান ইন্দ্ৰই আমাক ৰক্ষা কৰক ॥৭॥

নেতাসকলে বলব উৎসবত (বণত) জয়ব কৰ্ত্তা। ইল্লক বিচাবে। বন্ধাব কাৰণে আৰু ধনব কাৰণে সেই ইল্লক পাবলৈ বিচাবে। অন্ধকাৰত অন্ধ হোৱা বণত ইল্লই বিজয় প্ৰকাশ কৰে। সেই মৰুমান ইল্লই আমাৰ বন্ধা কৰা হওক ॥ ৮ ॥ তেওঁ বাওঁহাতেৰে মহা শত্ৰুকো দমন কৰে। সোঁহাতেৰে যজ্ঞমানে দিয়া হৰি গ্ৰহণ কৰে। আৰু সেই ইল্লই স্তোতাৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ সকলোকে ধন দিলে। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ সেই ইল্লই মৰুগণৰ সহায়েৰে সৈতে ধন দাঙা হয়। তেওঁ আজি সকলো মানুহক বথেৰে আহি জনায় দিছে। তেওঁ নিজ বলেৰে দুৰ্দ্ধস শত্ৰুকো অভিভূত কৰে। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ বহুতে আহুত কৰা সেই ইল্লই বন্ধুসকলক আৰু বন্ধু নোহোৱাসকলক লগত লৈ সংগ্ৰামলৈ যায়। আৰু সেই ইল্লক পোৱা পুৰুষৰ পুতেক নাভিয়েক সকলৰ জয়ব কাৰণ হয়। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ সেই বজ্জাৰী, দসুহস্তা ভীম (ভীষণ), উগ্ৰ, বহুজ্ঞানী, বহুতে স্তুতি কৰা, মহান, বলত যজ্ঞৰ সোমবসৰ দৰে (তেওঁ) পাঁচজাতিৰ বন্ধক। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ সেই ইল্লৰ বজ্জই শত্ৰুক কন্দুৱাই। যি ইল্ল ভাল পানী দিওঁতা, সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্ত, শব্দ কৰা, আনৰ ভাল কৰ্ম্ম কৰা, সেই ইল্লই ধন দিয়া সেৱন কৰে আৰু নিজে ধন লয়। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ যি ইল্ল বলৰ প্ৰশংসাৰ জোখ দিয়া দ্যাৰা-পৃথিৱীৰ সকলোপিনে অনবৰত পালন কৰে, সেই ইল্লই আমি কৰা যাগত ভাল পাই আমাক বিপদৰ পৰা পাব কৰক। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ যি দেৱতা ইল্লৰ বলৰ অন্ত দেৱতাসকলে নেপালে, মানুহ আৰু পানীয়েও নেপালে, সেই ইল্ল বলত পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গতকৈও বেছি হ'ল। সেই... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥ বজ্জা আৰু দ্যায় বৰ্ণৰ, অতি দীঘল ওলমি থকা অলংকাৰেৰে সৈতে ঘোঁৰাত উঠি স্বৰ্গত যজ্ঞস্থ বাজৰীয়ে ধনৰ বাবে সিঁচি দিওঁতা ইল্লৰ সৈতে থকা বথৰ ধুৱাত বহন কৰা আত্মাদকাৰী সেনা নহয়ৰ প্ৰজাবিলাকক তিনি পালে ॥ ১৬ ॥ হে কামবৰী ইল্ল, তোমাৰ এই উক্থ স্তোত্ৰ তোমাৰ প্ৰীতিৰ কাৰণে স্বৰ্গাসিৰৰ পুত্ৰ যজ্ঞাস্থা অসিয়ে, যজ্ঞাস্থাই ওচৰত থকা অশ্ববীৰ, সহদেৱ, ভয়মান আৰু সুবাৰাৰ লগত তোমাৰ সন্মুখত স্তোত্ৰ গাইছে ॥ ১৭ ॥ পুৰুষত ইল্লই গভীৰল মৰুগণেৰে সৈতে পৃথিৱীত থকা দস্যু আৰু অন্ধকাৰ কৰা বান্ধুস সিম্বুক অধিষ্টাই পাচত যজ্ঞেৰে হত্যা কৰিলে। বগা অলংকাৰেৰে লগা মৰুগণেৰে সৈতে শত্ৰুৰ ভূমি দখল কৰিলে

সূৰ্য্যক উলিয়াই বজ্জৰে বৰষুণৰ পানী বোৱাই দিলে ॥ ১৮ ॥ সৰ্বভিকাল আমাৰ ইল্লই পক্ষপাত বচন দিয়ক (আমাৰ হৈ ঋতুক)। আমি পোনপটীয়াভাবে হৰি অন্ন ভোগ কৰোঁ। এই স্তম্ভেৰে আমি যি পূজা কৰিলোঁ (তাৰে) মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিন্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গকো আমি পূজা কৰোঁ ॥ ১৯ ॥

১০১ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ—জগতী,
৮-১১ ত্ৰিষ্টুভ্। দেৱতা—ইল্ল।

(হে ঋতুকসকল) স্তুতি কৰিবলগীয়া ইল্লক আমি হৰি অন্নৰে সৈতে স্তুতি উচ্চাৰণ কৰোঁ। আহা, যি ইল্লই অজিৎসান বজ্জৰ সৈতে কৃষ্ণগৰ্ভা অসুৰ পত্নী বধ কৰিছিল। বৰুণ ইচ্ছা কৰি আমি কামবৰী, সোঁহাতত বজ্জ থকা সেই ইল্লক মৰুগণে সৈতে সখা হ'বলৈ আহ্বান কৰিছে ॥ ১ ॥ যি ইল্লই ঋতুক কৰি উঠি হাত নোহোৱা বৃত্তক বধ কৰিছিল, যি ইল্লই শব্দৰ অসুৰক বধ কৰিছিল, ব্ৰত বিয় কৰা পিতৃ অসুৰক বধ কৰিছিল আৰু যি ইল্লই শোৰক অসুৰ শুবনক সমূলে নাশ কৰিছিল, সেই ইল্লক... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ যি ইল্লৰ বিপুল বল দ্যাৰাপৃথিৱীত ব্যাপ্ত হৈ আছে, যাৰ নিয়মত বৰুণ স্থিতি হৈছে, সূৰ্য্যৰ যাৰ নিয়ম পালন কৰে, যাৰ নিয়মত নদীবিলাক বৈ থাকে সেই... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ যি ইল্ল ঘোঁৰাবিলাকৰ অধিপতি, সকলো গৰুৰ অধিপতি, পৰাবীন নহয়, যি সকলো কামত স্থিৰ, যি ইল্ল স্তুতিৰে পোৱা, যি যজ্ঞানুষ্ঠানৰ বিৰোধীবিলাকৰ হস্তা, সেই... ১ ঋকৰ ॥ ৪ ॥ যি ইল্ল সকলো উশাহ লৈ থকা অগস্তৰ প্ৰাণীৰ অধিপতি, যি ব্ৰাহ্মণক (অজিৎসক) প্ৰথমে গৰু পোৱাই দিছিল, যি ইল্লই দস্যুবিলাকক নাইকিয়া কৰি বধ কৰিছিল, সেই... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ যি ইল্লক বজী পুৰুষে যুগ্মলৈ আহ্বান কৰিব লাগে, যাক ভীকৰিলাকে আহ্বান কৰিব লাগে, যাক পলোৱা মানুহে আৰু বিজয়ীবিলাকে আহ্বান কৰিব লাগে, যি ইল্লক সকলো প্ৰাণীয়ে নিজ নিজ কামত সন্মুখত স্থাপন কৰে সেই... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ হোৱা ইল্লই কল্পপুত্ৰ সকলেৰে সৈতে আকাশত যায়। কল্পপুত্ৰ সকলে অতিভূত কৰা ডিবোতাৰে বহু ঠাইত কেন ধৰে

(প্ৰাণ বায়ুয়ে হেঁচি দিলে-বাক্য = বাগ্‌দেবী = মাতৃ ওলায়) সেই প্ৰখ্যাত ইন্দ্ৰক স্তুতি বহুকাৰে সমুদয় স্তুতি কৰিছে। সেই ১ ঋকব দৰে ॥ ৭ ॥ হে মকং-গণযুক্ত ইন্দ্ৰ, পৰম ধামত থাকি যদি তুমি তৃপ্ত হৈ আছা বা সামাগ্ৰ যবত থাকি সুখেৰে আছা, সেই (তুয়োবিধ) ঠাইৰ পৰা আমাৰ যজ্ঞ কৰা ঠাইৰ ফালে আছা। তোমাক কামনা কৰি আমি হৰি দান কৰিছোঁ ॥ ৮ ॥ হে সুদক্ষ ইন্দ্ৰ, তোমাক কামনা কৰি সোম চেপা হ'ল। হে ব্ৰহ্ম স্তোত্ৰেৰে পাব পৰা ইন্দ্ৰ, তোমাক কামনা কৰি হৰি দিছোঁ। হে মিত্ৰ নামৰ ঘোঁৰাযুক্ত ইন্দ্ৰ, মকংগণে সৈতে বস্ত্ৰমান যজ্ঞত কুশত বহি আমোদ কৰা ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ঘোঁৰাৰে সৈতে আশ্ৰয় কৰা। তোমাৰ ধুনীয়া ওঠ দুখন মেলি সোম পান কৰিবলৈ তোমাৰ জিভা আৰু আল জিভা (সক জিভা) মেলা। হে ধুনীয়া মুখৰ ইন্দ্ৰ, তোমাক ঘোঁৰাই লৈ আহক। আমাৰ হৰিবিলাক সেৱন কৰা ॥ ১০ ॥ মকতৰ সৈতে স্তব কৰা, শত্ৰু নাশ কৰা ইন্দ্ৰৰ বক্ষিত আমি সেই ইন্দ্ৰৰ পৰা যেন অন্ন পাওঁ। এই আমি প্ৰাৰ্থনা কৰা অন্ন দি আমাক সেই মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিদ্ধু, পৃথিৱী আৰু বৰ্গয়ো বক্ষা কৰক ॥ ১১ ॥

১০২ সূক্ত-ঋ ১১।

ঋষি আৰু দেৱতা ১০১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী;
১১ ত্ৰিষ্টুভু।

হে ইন্দ্ৰ, মহৎ তোমাক মহৎ স্তুতিৰে প্ৰাৰ্থনা কৰো, কাৰণ তোমাৰ অনুগ্ৰহ আমাৰ স্তুতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। সেই ইন্দ্ৰক ঋত্বিকসকলে স্তুতিৰে সমৃদ্ধি আৰু ধন লাভ কৰিবলৈ, সম্ভোষিত কৰিছে ॥ ১ ॥ এই ইন্দ্ৰৰ বল এই সাভখন নদীয়ে ধাৰণ কৰিছে। দ্যাবাপৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষত সকলো প্ৰাণীয়ে দেখা মূৰ্তি ধাৰণ কৰিছে। হে ইন্দ্ৰ, আমি দেখি আছা কৰিবলৈ সূৰ্য্য আৰু চন্দ্ৰক পৰম্পৰ পুনঃ পুনঃ অহা যোৱা কৰিবলৈ তুমিয়েই দেখুৱাই দিলা ॥ ২ ॥ হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে তুমিয়েই বথ পঠিৱাই দিলা। আমাৰ মন আৰু বুদ্ধিৰে বহুত স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰ, তোমাৰ নিজৰ জৱলীল যি বখেৰে বশত শত্ৰুৰে সৈতে যি যুদ্ধ কৰা তাক আমি অনুক্ৰমে স্তুতি কৰোঁ। হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, তোমাক কামনা কৰা আমাক সুখ দিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সহায় হৈ তুমি অৰ্থকৰণ কৰি খোৱা শত্ৰু জয় কৰিম। সংগ্ৰামত আমাৰ বলৰ তাক বক্ষা কৰিবা। হে ইন্দ্ৰ, ধন আমাৰ দুপ্ৰাপ্য

কৰা। হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, আমাৰ শত্ৰুৰ বল ভাঙি দিলা ॥ ৪ ॥ হে ধন ধাৰণ কৰা ইন্দ্ৰ, এই বক্ষণৰ কাৰণে তোমাক আহ্বান কৰোঁতা বহুত আছে। (ডাক-মজ্জিত) আমাকেই ধন ক্ষিপ্তলৈ বহুত উঠে। হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ মন বায়ুল নোহোৱা জৱলীল ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ হাতেৰে গৰু জয় কৰিলে (মুকলি কৰিলে)। তুমি অসীম জানী আৰু জ্ঞেষ্ঠ। তুমি সকলো কৰ্মৰ বহুত বক্ষণ কৰা, সংগ্ৰাম কৰ্ত্তা, আৰু সকলো বলৰ পৰিণাম স্বৰূপ। (সেই কাৰণে) ধন লাভ কৰিবলৈ বিচৰা মানুহে বিবিধ ৰূপে তোমাক আহ্বান কৰে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি মানুহক দিলা অন্ন এশতকৈও বেছি, আৰু বহুত শতকৈও বেছি হয়। (অধিক কি) আৰু হেজাৰ সংখ্যাতকৈও বেছি হয়। জোখ নোহোৱা তোমাক আমাৰ স্তুতি ৰাক্যই গুণ প্ৰকাশ কৰিছে। হে পুন্দৰ ইন্দ্ৰ, স্তুতিৰ অন্তত শত্ৰুবিলাকক নাশ কৰা ॥ ৭ ॥ হে মানুহক পালন কৰা ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো প্ৰাণীৰ বলৰ অধিপতি। তুমি তিনি গুণীয়া বচিৰ দৰে দৃঢ়তৰ। তুমি তিনিলোকত তিনিবিধ ভেজ (বৰ্গত আদিতা, অন্তৰীক্ষত বিদ্যুৎ আৰু পৃথিৱীত অগ্নিকৰূপে) ভাৰ বহন কৰিছা আৰু বিশ্বৰ ভাৰ বহন কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি চিৰকাল শত্ৰুগীন ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, দেৱতাৰ জ্ঞেষ্ঠ তোমাক আহ্বান কৰিছোঁ। সং-গ্ৰামত তুমি শত্ৰুক পৰাজয়কাৰী। সেই ইন্দ্ৰই আমাক যুদ্ধৰ যোগ্য ভেজযুক্ত আৰু ভেদ কৰিব পৰা বথ সংগ্ৰামত (অগ্ৰ বথৰ) আগত কৰি দিলা ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি শত্ৰু জয় কৰা। আৰু (শত্ৰুৰ পৰা জয় কৰা) ধন আবদ্ধ কৰি নেৰাখা। হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, ক্ষুদ্ৰ যুদ্ধত আৰু ডাঙৰ যুদ্ধত বক্ষা কৰা অতিবলী তোমাক স্তোত্ৰেৰে তীক্ষ্ণ কৰোঁ। হে ইন্দ্ৰ, পাহুত যুদ্ধলৈ আহ্বান কৰোঁতে তুমি আহি আমাক উৎসাহিত কৰিবা ॥ ১০ ॥ ১১ ঋক্ ১১৩০১১ ঋকব দৰে ॥ ১১ ॥

১০৩ সূক্ত-ঋ ৮।

ঋষি আৰু দেৱতা ১০১ সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভু।

হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ প্ৰসিদ্ধ আৰু উৎকৃষ্ট এই বল পূৰণি কালত কবিসকলে যুদ্ধৰ সময়ত ধাৰণ কৰিছিল। এই ইন্দ্ৰৰ এক (অগ্নি) জ্যোতি পৃথিৱীত আৰু ইটো (সূৰ্য্য) দ্যুলোকত থাকে। যুদ্ধত দুয়ো পক্ষৰ নিচাল মিলিত হোৱা নৰে এই (অগ্নি আৰু সূৰ্য্য) দুয়োবো জ্যোতি সংলগ্ন হৈ আছে ॥ ১ ॥ সেই ইন্দ্ৰই পৃথিৱীক ধাৰণ কৰিলে আৰু বহুত কৰিলে। বহুত যুদ্ধক বধ কৰি

ববয়ুণ বববিলে, অহিক (যেথক) বধ কৰিলে। বোহীন (অসুখক) বিদাৰিত কৰিলে। মঘবান ইল্লই হাত শোহোৱা বৃত্তক বলেবে বধ কৰিলে ॥২॥ তেওঁ বজ্জৰ দৰে অস্ত্ৰ লৈ, বীৰকম্ম'ত উৎসাহিত হৈ দম্যুবিলাকৰ নগৰ বিনাশ কৰি ফুৰিলে। তে বজ্জধাৰী ইল্ল, আমাৰ স্তুতি জানি লৈ দস্যু লৈ অস্ত্ৰ নিক্ষেপ কৰা। হে ইল্ল, আৰ্য্য-সকলৰ বল আৰু যশ বৰ্দ্ধন কৰা ॥৩॥ বজ্জধাৰী আৰু অস্ত্ৰ নাশ কৰা ইল্লই দস্যু বধিবলৈ ওলাই যি বল যশৰ কাৰণে ধাৰণ কৰিছিল, শ্ৰংসনোহ্ম সেই বল ধাৰণ কৰি, হে মঘবন্ ইল্ল, স্তুতি কৰোতাসকলৰ কাৰণে মানুহৰ যুগ (সময়) বিলাক সূৰ্য্যৰূপে সম্পাদন (জোখ) কৰা ॥৪॥ (হে জনগণ) এই ইল্লৰ বীৰ্য্য বেচি হ'ল, ভালকৈ চোৱা আৰু তেওঁৰ বীৰ্য্যক শ্ৰদ্ধা কৰা। (সেই বীৰ্য্যৰে) ইল্লই গৰু বিচাৰি উলিয়ালে ঘোঁৰাও বিচাৰি উলিয়ালে। তেওঁ শস্যবিলাক, পানীবিলাক আৰু হৰি-বিলাক পালে ॥৫॥ বহুকম্ম' বৃষভৰ দৰে (দেবতাৰ শ্ৰেষ্ঠ) কামবৰ্ষক, সভাবলৰ ইল্লৰ কাৰণে আমি সোম চেপো। বলবান ইল্লই, আদৰ কৰি যজন নকৰা বিলাকৰ ধন অপহৰণ কৰি আমাক আনি দিবলৈ গৈছে—যেনেকৈ চোৰে বাটকৰা মানুহৰ পৰা ধন আনে ॥৬॥ ইল্লই বীৰক কম্ম' প্ৰখ্যাত (বীৰ) দৰে কৰিলে। যেতিয়া শুই থকা অহিক বজ্জৰে জগাই তুলিলা আৰু হৰষিত হ'লা তেতিয়া দেবপত্নীসকল সকলো দেবতাৰে সৈতে হৰষিত হ'ল ॥৭॥ হে ইল্ল, তুমি শুষ্ক, পিত্ৰ, কুয়ৰ আৰু বৃত্তক মাৰিলা আৰু শত্ৰুৰ অসুখৰ পূৰ বিদাৰি পেলালা। (এই সূক্তৰে ইল্লৰ লগত) মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিন্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গক পূজা কৰো ॥৮॥

১০৪ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আদি ১০০ সূক্তৰ দৰে।

হে ইল্ল, বেদীত বহিবলৈ তোমাৰ ঠাই ঠিক কৰা আছে। ঘোঁৰাৰ দৰে হাঁহি মাৰি নিজ ঠাইলৈ আহি বহা। যোগৰ সময় হ'লে দিনত বা ৰাতি অতি আমৰেবেৰে ভাৰ বৈ অনা তোমাৰ ঘোঁৰাৰ লেহাম খুলি ধোঁৱা মেলিদি আহা ॥১॥ সেই নেভাসকল ইল্লৰ ওচৰলৈ গৈছে। সেই ইল্লই ভেওঁবিলাকক খবকৈ তেতিয়াই (অনুষ্ঠান কৰা) ভাল বাটে লৈ যাওক। দেবতাসকলে দাসবিলাকৰ খণ্ড নাশ কৰক, আৰু ভেওঁবিলাকে আমাৰ সুখৰ

কাৰণে আমাৰ বৰ্ণক বৃদ্ধি কৰক ॥২॥ কুয়ৰ অসুখে পৰৰ ধন (থকা কথা) জানি অপহৰণ কৰে। পানীত থাকি পানীৰ ফেন নিজেই অপহৰণ কৰে। কুয়ৰৰ দৃজনী ঘৈণীয়েকে তাত (সেই পানীত) গা ধোৱে। সিহঁত শিকা নদীৰ পানীত ডুবি মৰক ॥৩॥ পানীৰ মাজত থকা কুয়ৰ অসুখৰ নাড়ি (নাই) লুকাই আছিল। পানীৰে পূৰ কৰি নিজে বাঢ়ি গৈছিল আৰু (প্ৰখ্যাত হৈ) বিৰাজ কৰিছিল। সেই অসুখে অঙ্গসী, কুলিসী আৰু বীৰ পত্নী (নামেৰে) তিনিখন নদী পানীৰে পূৰ কৰি ধাৰণ কৰিছিল ॥৪॥ পোৱালীলৈ মৰম থকা গৰুৱে যেনেকৈ গোহালীৰ বাট জানে সেই দৰে আমিও শত্ৰুৰ ঘৰলৈ যোৱা বাট জানো। সে মঘবন্, সেই শত্ৰুৰ পুনঃ পুনঃ কৰা উপদ্রৱৰ পৰা আমাক বক্ষা কৰা। কামুকে যেনেকৈ (নিজ পত্নী আৰু ধন এৰি য'তে ত'তে পেলাই) যায়—তেনেকৈ আমাক পৰিত্যাগ নকৰিবা ॥৫॥ হে ইল্ল, আমাক সূৰ্য্যৰ প্ৰতি ভক্তিভাজন কৰা। প্ৰাণীৰ প্ৰতি ভক্তিভাজন কৰা। আমাৰ ভিতৰত (গৰ্ভকপে থকা) বিলাকক সৰ্বতোভাৱে হি'সা নকৰিবা। তোমাৰ মহৎ ইল্লবলৈ আমাক শ্ৰদ্ধাভাজন কৰা ॥৬॥ হে ইল্ল, তোমাক মনেৰে সৈতে জানো। তোমাৰ বলক শ্ৰদ্ধা কৰো। কামবৰ্ষী তুমি আমাক মহৎ ধনৰ কাৰণে পঠি-ওৱা (প্ৰেৰণা দিয়া)। হে পুৰুষত, তুমি আমাক ধনশ্ৰুত ঘৰত নেৰাখিবা। ভোকত থকা বিলাকক অন্ন আৰু পেয় (পান কৰা পানী, গাখীৰ) বস্তু দিয়া ॥৭॥ হে ইল্ল, আমাক বধ নকৰিবা। পৰিত্যাগ নকৰিবা। আমাৰ প্ৰিয় ভোগৰ বস্তু অপহৰণ নকৰিবা। হে মঘবন্, শত্ৰু, ইল্ল, আমাৰ গৰ্ভকপে থকা অপহাৰিলাকক নেমাৰিবা। খোজ কাঢ়িব পৰা অপহাৰিলাক নেমাৰিবা। আঠকঢ়াৰিলাকক নেমাৰিবা ॥৮॥ হে ইল্ল, তুমি আমাৰ ফালে আহা। তোমাক (পুৰণি ঋষিসকলে) সোমপ্ৰিয় বুলি কয়। আমি সোম চেপি থৈছো। হৰ্ষৰ কাৰণে আমি চেপা সোমবস পান কৰা। ডাঙৰ গাৰে তোমাৰ পেট সোমবসেৰে পূৰাই দিয়া। স্তুতিৰে আহুত হৈ পিতৃৰ দৰে আমাৰ বাক্য শুনা ॥৯॥

১০৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—ত্ৰিতৰ পুত্ৰ আপ্য বা অজিৰমৰ পুত্ৰ কুৎস।
ছন্দ—১-৭।২-১৮ পংক্তি; ৮ মহাবৃহতি স্বমধ্যা;
১২ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—বিষ্ণুদেৱা (সকলো দেবতা)।

পানীময় অস্ত্ৰীক মণ্ডলত ভালকৈ-উৰা (চৰাই) চল্লমাই হালোকত খবকৈ চলি গৈছে। সোণৰ চকৰি

শলাবিলাকেবে সৈতে বিদ্যুৎ বশ্মি থকা ভোমালোকৰ পদ (আমাৰ ইল্লুবিলাকে) বিচাৰি নেপায়। হে দ্যাবাপৃথিবী, মোৰ এই স্তোত্র জানি লোৱা (শুনা) ॥ ১ ॥ ধন বিচৰাই ধন পাই। ভাৰ্য্যাই নিজৰ পত্নিক সমুখত আক সংযুক্ত হৈ বীৰ্য্য গ্ৰহণ কৰে আৰু গৰ্ভধাৰণ কৰি পুৰুষ জন্তু দিয়ে। হে ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে দেবতাসকল, স্বৰ্গত থকা আমাৰ উপৰি পুৰুষসকল (মোৰ পুত্ৰৰ অভাবত) বিপন্ন নহওক। সোম পান কৰা পিতৃসকল সুখ উদ্ভাৱন কৰিব পৰা পুত্ৰ নোহোৱা নহওক। হে ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ দেবতাৰ প্ৰথম যজ্ঞনীয় অগ্নিক শুষিছো—দেবদত্ত অগ্নিয়ে বিবেচনা কৰি (দেবতাসকলক) কওক (মাৰ বিষয়ে)। হে অগ্নি, তোমাৰ পুৰণি কালৰ স্তোতাসকলক কৰা মঙ্গল (কৰ্ম) কলৈ গ'ল? নতুন অগ্নি কোন পুৰুষে সেই মঙ্গল পাইছে? হে দ্যাবা.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে দেবতাসকল, ভিনিভূৱনত থকা যিবিলাক ঠাই স্বৰ্গৰ সূৰ্য্যৰ দীপ্তিত থাকে সেই ঋত (নিয়ম) আৰু সত্য ক'ত? অসত্য ক'ত? চিৰকাল কৰা ভোমালোকৰ বিষয় আহুতি যাগ অনুষ্ঠান ক'ত? হে..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে দেবতাসকল, ভোমালোকৰ ঋতৰ (নিয়মৰ) ধৰনি ক'ত? বৰুণৰ কৃপা দৃষ্টি ক'ত? মহৎ অৰ্ঘ্যমাৰ সুমাৰ্গেৰে যোৱা বাট ক'ত যাৰ দ্বাৰা আমি পাপাচৰণ কৰা শত্ৰুৰ পৰা মুক্ত হ'ম? হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে দেবতাসকল, পুৰণি কালত চেপা সোমেৰে সৈতে যি কেইটিমান স্তোত্র গাইছিলো—মই তেনেকৈয়ে আছো। তৃষ্ণাতুৰ যুগল (পানী খাবলৈ যাওঁতে) বাঘে যেনেকৈ খাই সেই হৃৎথে মোক তেনেকৈয়ে খাইছে। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, সপত্নীবিলাকৰ দৰে পাশ্বাশ্ৰিত্য (নাৱৰ ভিতৰত থকা গোজ) বিলাকে মোক কেউফালে উপদ্রৱ কৰিছে। হে শত্ৰুত্ব ইল্ল, যেনেকৈ তাঁতিৰ সূতাবিলাক নিগনিয়ে খায় তেনেকৈ তোমাৰ স্তোতাক (অসম্পূৰ্ণ যোগাদিয়ে উৎপাদন কৰা) মানস গ্ৰীড়াই মোক খায় পেলাইছে। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ দ্বালোকত থকা যি (সূৰ্য্যৰ) সপ্তবশ্মি আছে, সেই বশ্মিয়ে মোৰ নাভি পৰ্য্যন্ত বান্ধিছে। (পানীৰ পুত্ৰ) ত্ৰিভ আপুই সেই বৃত্তান্ত জানে। তেওঁ জানি নাৱৰ পৰা উদ্ধাৰ হ'বলৈ স্তুতি কৰিছে। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ কামবৰ্ষক পক্ষ দেবতা (ইল্ল, বৰুণ, অগ্নি, অৰ্ঘ্যমা, সৰ্বিতা) যি মহৎ দ্যুলোকত আছে, সেই দেবতালৈ প্ৰশংসনীয় স্তোত্র পঠিওৱাত তেওঁবিলাকে গ্ৰহণ কৰি তৃপ্ত হৈ ইয়াটলৈ ঘূৰি আহক। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ ভালকৈ পৰা সূৰ্য্যৰ বশ্মি-

বিলাক সকলো ঢাকনি গুহাই অন্তৰীকৃত আছে; বাঘে মহৎ বহল পানী পাৰ হৈ অহা সমুদ্রত সেই সূৰ্য্যৰশ্মিয়ে বাধা দিয়ে। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ হে দেবতাসকল, ঋত্বিকে গাবলৈ ভাল নতুন এই উক্থ স্তোত্রত ভোমালোকৰ বল নিহিত আছে, (ভোমালোকৰ বলেৰে) নৈ বিলাক ঋতৰে (নিঃশেষে) বৈ আছে, সূৰ্য্যই সদায় বিদ্যমান নিজ সত্য পালন কৰি আছে। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, দেবতাসকলৰ সৈতে তোমাৰ সেই বজ্জত প্ৰশংসনীয়। তুমি অতি বিদ্বান। মনুৰ যজ্ঞৰ দৰে আমাৰ যজ্ঞত বহি দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰা। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ দেবতাসকলৰ আহ্বাতা, অতি বিদ্বান, দেবতাৰ যাজ্ঞত মেধাবী অগ্নি দেবতাই মনুৰ যজ্ঞত কৰা দৰে আমাৰ যজ্ঞত বহি দেবতাসকলক আমাৰ হব্যৰ ফালে শান্তানুসাৰে পঠিয়াই দিয়া। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ যি বৰুণদেবতাই (ব্ৰহ্ম) বৰুণৰ কৰ্ম্ম কৰে; তেনেকুৱা (দুঃখৰ পাৰ পাবলৈ) পথপ্ৰদৰ্শকৰ ওচৰত আমি বৰুণ বিচাৰিছোঁ। সেই বৰুণক মন কৰিবলগীয়া স্তুতি কৰিছে। সেই নতুন স্তুতি ঋতৰ (সত্যৰ) তৃপ্ত কৰক। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥ যি আদিত্য পথেৰে যায়, সেই আদিত্য দ্বালোকত প্ৰশংসা কৰিবলগীয়া হৈ সজ্জন হৈছে। হে দেবতাসকল, সেই আদিত্যক ভোমালোকেও অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰা আৰু মানুহেও তেওঁক নেজানে। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৬ ॥ নাভত পেলোৱা ত্ৰিভই বৰুণৰ কাৰণে দেবতাক স্তুতি কৰিছে। বৃহস্পতিয়ে সেই আহ্বান শুনি পাপকপ নাৱটো বহল কৰি মোক তুলিলে। হে দ্যাবাপৃথিবী ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৭ ॥ ২টা বাঘ এটাই এবাৰ মোক কৰ্ম্মত যাওঁতে দেখি মোক মাৰিবলৈ জপিয়ালে (কিম্ব) ত্ৰিভই কাম কৰোতে (উঠি গামুৰি দিয়া দৰে) ওপৰলৈ মূখ কৰি (গামুৰি) দি শুচি গ'ল। হে দ্যাবাপৃথিবী..... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৮ ॥ এই ঘোষণাৰ যোগ্য স্তোত্ৰেৰে, ইল্লৰে সৈতে, আমাৰ বীৰ পুত্ৰ-পৌত্ৰাদিৰে সৈতে শত্ৰুক সংগ্ৰামত পৰাজিত কৰিম। এই আমাৰ বচনেৰে মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিন্ধু, পৃথিবী আৰু স্বৰ্গই— আমাক বক্ষা কৰক। ॥ ১৯ ॥

১০৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু ছন্দ ১০৩ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা যিথেন্দেবা (সকলো দেবতা)।

আমি বৰুণৰ কাৰণে ইল্ল, মিত্ৰ, বৰুণ, অগ্নি, মৰুৎ-

গন্ধক আৰু অদিতিৰ আহ্বান কৰিছো। সুদাতা, বাস
কৰাওতা দেবতাসকলে, সাৰথিয়ে যেনেকৈ ভৃগুম
(খলাবৰা) ঠাইত ভালকৈ বধ লৈ যায়, তেনেকৈ
আমাক পাপৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰি পালন কৰে ॥ ১ ॥
হে আদিভাসকল, তোমালোকে যুদ্ধত আমাক সহায়
কৰিবলৈ আহা আৰু যুদ্ধত জয় কৰোতা হোৱা। সুদাতা
আদি... ১ ঋক্ৰ দৰে ॥ ২ ॥ সুখেৰে স্তব কৰিব পৰা
পিড় (অগ্নিষাভাদি) সকলে আমাক বন্ধা কৰক।
জ্ঞান (নিয়ম) আৰু সদাৰ বজ্জিতা দেবতাৰ পিতা-
মাতাৰ দৰে দ্যাবাপৃথিবীয়ে আমাক বন্ধা কৰক। সুদাতা
.....১ ঋক্ৰ দৰে ॥ ৩ ॥ অন্নবস্ত নবানংস অগ্নিক জ্বলাই
এতিয়াই স্তুতি কৰিছো। বীৰ ক্ষয় কৰা পুৰুষক ভাল
তোজৰে স্তুতি কৰি বাহ্য কৰিছো। সুদাতা আদি...১
ঋক্ৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে বৃহস্পতি, আমাক সদায় সুখ
দিয়া। তোমাৰ যি বোণ নাশ কৰা গুণ আছে আৰু
যি ভয় দূৰ কৰা গুণ তোমাত ব্ৰহ্মায় (মনুৰে) নিহিত
কৰিছে, (সেই গুণেৰে) বন্ধা পাবলৈ আমি বিচাৰিছো।
সুদাতা ... ১ ঋক্ৰ দৰে ॥ ৫ ॥ নাদত পেলোৱা কুৎস
খিয়ে বন্ধনৰ কাৰণে বৃহত্তা শচাপতি ইন্দ্ৰক আহ্বান
কৰিছো। সুদাতা১ ঋক্ৰ দৰে ॥ ৬ ॥ দেৱী অদিতিয়ে
নিজ পুত্ৰ দেবতাসকলেৰে সৈতে ভুল নকৰাকৈ আমাক
বন্ধা কৰক। তাতা দেৱতা সৰিতাই, বন্ধা কৰিবলৈ
আগন্তুক হৈ আমাক জাপ কৰক। এই সূক্তেৰে ইন্দ্ৰ,
মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিদ্ধ, পৃথিবী আৰু বৰ্গই আমাক
বন্ধা কৰক ॥ ৭ ॥

১০৭ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি আদি ১০৬ সূক্তৰ দৰে

আমাৰ যজ্ঞই দেবতাসকলক সুখী কৰক। হে
আদিভাসকল, আমাক সুখ দিয়া। তোমালোকৰ যি
স্বমতিয়ে দৰিদ্ৰকো বহুত ধন লাভ কৰাব পাৰে সেই
স্বমতি আমাৰ ফালে হওক ॥ ১ ॥ দেবতাসকলে বন্ধনৰ
দ্বাৰা অস্তিত্বৰ খৰিৰ সাম পীডেৰে স্তুতি কৰি থকা আমাৰ
গুৰিলৈ আহক। ইন্দ্ৰই (আমাক দিব লগা) ধনেৰে সৈতে
আমাৰ গুৰিলৈ আহক। যকন্তে যকন্তেৰে সৈতে
আৰু অদিতিয়ে পুত্ৰ আদিভাস সকলেৰে সৈতে আহি

আমাক সুখ দিয়ক ॥ ২ ॥ আমাৰ যি প্ৰাৰ্থনা কৰা জ্ঞান
আছে সেই জ্ঞান আমাক ইন্দ্ৰদেৱতাই দিয়ক। বৰুণ,
অগ্নি, অৰ্য্যমা আৰু সৰিতায়ে আমাৰ প্ৰাৰ্থনা কৰা
জ্ঞান দিয়ক। এই সূক্তেৰে ইত্যাদি ১। ১০৬। ৭ ঋক্ৰ
দৰে ॥ ৩ ॥

১০৮ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আৰু ছন্দ ১০৩ সূক্তৰ দৰে।

দেৱতা—ইন্দ্ৰাণি

হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, তোমালোকে যি বখেৰে বিশ্ব
ভূবন চোৱা, সেই বিচিত্ৰ বখত দুয়ো সমানে উঠি আহি
আমাৰ চেপা সোমবসৰ ভাগ পান কৰা ॥ ১ ॥ এই
বিশ্বজগৎ যিমান বৃহৎ, দ আৰু গভীৰ হৈ আছে, হে
ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকে পান কৰিবলৈ সোমবস তোমা-
লোকৰ মনত সিমানই অপৰ্যাপ্ত হওক ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু অগ্নি, একেলগে থকা তোমালোকৰ দুয়োৰে নাম
কল্যাণকৰ কৰিলা। আৰু হে বৃজবধ কৰা হৃজন, তোমা-
লোকে বৃজবধ কৰিবলৈ একেলগ হৈ থাকিলা। কাম
বৰী তোমালোক দুয়োজনে একেলগে থাকি, বেদীত
বহি, ভিতাই দিব পৰা সোমবসৰ নিজৰ ভাগ উদৰত
সিঁচি দিয়া ॥ ৩ ॥ অগ্নিত সমিধ খৰি আদি দি জ্বলাই
হৰি অগ্নেৰে পূজা কৰি, হোম কৰিবলৈ ক্ৰচ্ হাতত লৈ
বহল বেদীত কুল হেলি দি অধ্বৰ্য্যুয়ে তোমালোকক
আদৰ কৰি মাতিছে। হে ইন্দ্ৰাণি, কেউকালে চেপি
থোৱা ভীত সোমবসৰ কাৰণে আমাৰ আগত আহি
(বেদীত বহা) ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰাণি, যি বীৰ্য্যবল তোমা-
লোকে দেখুৱালা, যি ৰূপ বিলিষ্ট প্ৰাণী সৃষ্টি কৰিলা,
যি বৰষুণ দিয়া ৰূপৰ কাম কৰিলা, আৰু তোমালোকৰ
যি চিৰন্তন কল্যাণকৰ বজ্জত (আমাৰ লগত) আছে,
সেই সকলোৰে সৈতে আহি চেপা সোমবস পান কৰা ॥ ৫ ॥
হে ইন্দ্ৰাণি, প্ৰথমেই তোমালোকক (প্ৰীত কৰিব বুলি)
বৰণ কৰিছিলো। সেই অকপট উক্তি (তোমালোক
আহিবা বুলিয়েই কৰিছিলো)। অহাৰ পাচত চেপা
সোমবস পান কৰা। হৰি দান কৰা ঋতিকে চেপা এই
সোম তোমালোকলৈ বিশেষকৈ আত্মভিৰ ৰোগ্য হওক ॥ ৬ ॥
হে যজন কৰিবলগীয়া ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, তোমালোকে
যদি নিজ ঘৰত থাকি ভাল পোৱা, যদি অন্ত বজ্জত
(হৰি গ্রহণ কৰিবলৈ) ভাল পোৱা, যদি ক্ষত্ৰিয়ৰ যুদ্ধত

(আহি সহায় কৰিবলৈ) ভাল পোৱা, উত্থাপি, হে কাম-
বৰ্ষী হুজন, এই সকলো ঠাইৰপৰা আহা,—আমাৰ চেপা
সোমবস পান কৰা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, যদি বহুসকলৰ
লগত আছা, বা যদি তুৰ্বশৰ লগত আছা, বা ক্ৰুৰাৰ,
অনুৰ বা পুৰব লগত আছা, তথাপি হে কামবৰ্ষণকাৰী
হুজন, তোমালোক আহা আৰু আমাৰ চেপা সোম
পান কৰা ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, যদি তোমালোক ভলৰ
পৃথিৱীত, মধ্যম পৃথিৱীত (অন্তৰীকৃত) বা পৰম পৃথিৱীত
(দ্যুলোকত) থাকা, এই সকলো ঠাইৰপৰা হে কাম-
বৰ্ষণ ... ৮ ঋক্ৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, যদি তোমা-
লোক পৰম, মধ্যম বা ভলৰ পৃথিৱীত আছা, এই সকলো
ঠাইৰপৰা হে কামবৰ্ষণকাৰী ... ৮ ঋক্ৰ দৰে ॥ ১০ ॥
(৯ ঋকৃত ভলৰ পৰা ওপৰলৈ আৰু ১০ ঋকৃত ওপৰৰপৰা
ভললৈ ধৰিছে) । হে ইন্দ্ৰাগ্নি, তোমালোক যদি দ্যুলো-
কত, পৃথিৱীত, পৰ্বতত, ওষধি গছত, বা পানীত আছা,
তথাপি এই সকলোৰে পৰা, হে কামবৰ্ষণকাৰী ... ৮
ঋক্ৰ দৰে ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, যদি তোমালোকে উদয়
হোৱা সূৰ্য্যৰ লগত জ্বলি থকা অন্তৰীকৃত নিজ ভেজৰে
আমোদ কৰি আছা, তথাপি তাৰপৰা হে কামবৰ্ষণকাৰী
... ৮ ঋক্ৰ দৰে ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, এয়া চেপা সোম
পান কৰি লৈ আমাক সকলো ধন দিয়া। মিত্ৰ, বৰুণ,
অদিতি, সিদ্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই আমাক ৰক্ষা কৰক
॥ ১৩ ॥

১০৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আদি ১০৮. সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, মই ধন ইচ্ছা কৰি তোমালোকক
জ্ঞাতি আৰু বান্ধৱ বিচাপেৰে পালো। তোমালোকেই
মোক বিশেষ বৃদ্ধি দিল। অগ্ৰ কোনোও দিয়া নাই।
ভেনেকুৱা বৃদ্ধিৰে মই তোমালোকৰ বিষয় ধ্যান
কৰি অগ্ৰ বিচাৰি ভাতি তোমালোকৰ উদ্দেশ্যে বচনা
কৰিছো ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, মই জনিছো যে তোমা-
লোক অকল্পিত জোঁৱাই বা খুলখালীয়েকতকৈও বেছি
ধন দাঙা। সেইবাবে তোমালোকক চেপা সোমবস দি
নতুন জোঁৱ বচনা কৰিছো ॥ ২ ॥ আমি যাতে পুত্ৰ-
পৌত্ৰাদি ৰূপে বচিলাল সিদ্ধিও, এনেকৈ প্ৰাৰ্থনা কৰি
আৰু পিতৃসকলৰ দৰে নতুন পুত্ৰ উৎপাদন কৰিব
পৰা নক্সি বিচাৰি (লগতকৈ বজ্জমান) যাতে সুখী হয়

তাৰ বাবে ইন্দ্ৰাগ্নিক স্তব কৰিছো। শত্ৰু হিংসক ইন্দ্ৰা-
গ্নিয়ে স্তব কৰিলে ওচৰ চাপে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, দীপ্তি-
মান প্ৰাৰ্থনাৰে (বজ্জমানে) তোমালোকক বিচাৰি
তোমালোকৰ হৰ্ষৰ কাৰণে সোমবস চেপিছে। তোমা-
লোক ভাল বাহুযুক্ত দৌৰাযুক্ত আৰু সুহৃদ সোনকালে লব
মাবি আহা আৰু পানীত মিহলোৱা সোমবসত লাগি
হোৱা (পান কৰা) ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, বৃত্তক বধ কৰি ধনৰ
ভাগ কৰোতে তোমালোক জতি বলবান আছিল। বুলি
জনিছিলো। হে সৰ্বদৰ্শী হুজন, তোমালোকে আমাৰ
এই বজ্জত কুলত বহি চেপা সোমবসেৰে আমোদ কৰা
॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, বৃহত্ৰ সমন্বত আহ্বান কৰোতে
তোমালোক আহি থাংকোতে সকলো মানুহে তোমা-
লোকক মহত্ৰৰে সৰ্বাধিক (বুলি কয়)। পৃথিৱীৰ সকলো-
তকৈ ওপৰত, স্বৰ্গৰ ওপৰত, নদীৰ ভিতৰত ডাঙৰ পৰ্বতৰ
শ্ৰেষ্ঠ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, গোটেই বিশ্ব-ভুবনৰ সকলোতকৈ ডাঙৰ
তোমালোক ॥ ৬ ॥ হে বজ্জহন্ত ইন্দ্ৰাগ্নি, ধন আহৰণ
কৰা আৰু আমালোকক দিয়া আৰু কৰ্মেৰে আমাক ৰক্ষা
কৰা। সূৰ্য্যাদ্ৰা ইন্দ্ৰাগ্নিৰ যি বশ্মিবিলাকেৰে আমাৰ পিতৃ
সকল ব্ৰহ্মলোকলৈ গৈছিল (সেই বশ্মি) আমি এতিয়া
দেখিছো ॥ ৭ ॥ হে বজ্জহন্ত, পুৰন্দৰ ইন্দ্ৰাগ্নি, ধন দিয়া
আৰু সংগ্ৰামত আমাক ৰক্ষা কৰা। ইন্দ্ৰ, মিত্ৰ, বৰুণ,
অদিতি, সিদ্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই আমাক ৰক্ষা কৰক ॥ ৮ ॥

১১০ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ—জগতী;

৫১৯ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—ঋতুসকল।

হে ঋতুসকল, মই আগতে বহুতবাৰ বজ্জকৰ্ম কৰি-
ছিলো। তাকে পুনৰ বিস্তাৰ কৰিছো। ভাত তোমা-
লোকৰ বহুত অতি সুমধুৰ ভাতি গান পাঠ কৰিছো।
এই অগ্নিৰ বাগত সমুদ্ৰৰ দৰে সোমবস সকলো দেবতাক
হাহা উচ্চাৰণ কৰি অগ্নিত দিয়াত সোম পান কৰি তৃপ্ত
হোৱা ॥ ১ ॥ হে ঋতুসকল, পৰিপক্কজনী, পূৰ্বকালত
আমাৰ কোনো জ্ঞাতি আছিল। যেতিয়া তোমা-
লোকে সোম বিচাৰি ভপন্তা কৰিবলৈ গৈছিল, হে
সুধৱাৰ পুত্ৰসকল, উপাৰ্জন কৰা মহৎ ভপন্তাৰ ফলত
বহুত হৰি দান কৰা সৰ্বভাৰ সোম চেপা বজ্জলৈ
গৈছিল ॥ ২ ॥ যেতিয়া তোমালোকে লুকাব নোৱাৰা
সৰ্বভাক সোমপান কৰা কথা প্ৰকাশ কৰি জনালা

ভেতিয়া সৰ্বিতাই তোমালোকক দেবত্ব দান কৰিলে। দেবতা কৃষ্ণাৰ নিৰ্মাণ কৰা সোম পান কৰা চমস্ (পাত্ৰ) এটাক তোমালোকে চাৰিটা কৰিলা ॥৩॥ ঋত্বিক হৈ ঋত্বুসকলে (যাগাদি) কৰ্ম্ম ক্ৰিপ্ৰভাৱে সমাধা কৰি খৰণশীল হৈও দেবত্ব পালে। (দেবত্ব পাই) সুধন্নৰ পুত্ৰ ঋত্বুসকলে সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ কৰি এবছৰ (ঋশ্বিকোমাদি) কামত প্ৰবৃত্ত থাকি হবি-ভাগৰ যোগ্য হ'ল ॥৪॥ ওচৰত থকা ঋশ্বিয়ে স্তুতি কৰিলত ঋত্বুসকলে সকলোৰে উপমাৰ দৰে হৈ সোম আদি অন্নলাভ কৰিবলৈ অমৰ দেবতাসকলৰ লগত হবি অন্ন বিচাৰি, সোম ক্ৰিয়া কৰি এটা (সোমপান কৰা) চমচ্ পাত্ৰ, ঋন দণ্ডেৰে পথাৰ জোখা দৰে তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰেৰে পাত্ৰটো চাৰিটা কৰিবলৈ জোখ কৰিলে ॥৫॥ অন্তৰীক্ষত থকা যজ্ঞৰ নেতা (ঋত্বু) সকলক স্ৰেষ্ঠেৰে ঘিউ হবিৰে হোম কৰিম। স্তুতিৰে আবেদন কৰিম। যি ঋত্বুসকলে জগতৰ পালক সূৰ্য্যৰ শীত্ৰতা প্ৰাপ্ত হৈছিল, স্বৰ্গলোকৰ (যাগ-দান দিব দ্বাৰা সোমবস আদি) অন্ন তেওঁলোকে পাইছিল ॥৬॥ নতুন বলযুক্ত ঋত্বুসকলে আমাৰ বক্ষক। অন্ন আৰু বাসকৰা ঘৰ দাতা ঋত্বুসকলৰ বক্ষণ প্ৰাপ্ত হৈ অনুকূল দিনত অভিব্য নকৰা শত্ৰুৰ সেনাক (যেন) আমি পৰাস্ত কৰিব পাৰো ॥৭॥ হে ঋত্বুসকল, তোমালাকে মৰা গৰুজনী ছালেৰে বেৰি বাখিছিল। আৰু সেই গৰুজনী পুনঃ পোৱালীৰ সৈতে লগ কৰি দিছিল। হে সুধন্নৰ পুত্ৰসকল, (ঋত্বু, বিব্ভা, আৰু বাজ), যজ্ঞৰ নেতাসকল, সুকৰ্ম্ম কৰি জৰাজীৰ্ণ পিতৃ-মাতৃক পুনৰ যৌবন পোৱাই দিছিল। ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি ঋত্বুগণৰ সৈতে আমাক অস্ত্ৰেৰে ভৰাই দিয়া আৰু বিচিত্ৰ ধন আমাক দিয়া। মিত্ৰ, বৰ্ণন... ইত্যাদি ১।১০৮।১৩ ঋকৰ দৰে ॥৯॥

১১১ সূক্ত — ঋ ৫।

ঋষি আৰু দেবতা ১১০ সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—জগতী, -৫ ত্ৰিষ্টুভ্।

উৎকৃষ্ট জানেৰে ঋত্বুসকলে ভাল চকৰিৰে (অগ্নিনী-হৃজনৰ) বথ সাজিছিল আৰু ইন্দ্ৰৰ বাহক সেচন সমৰ্থ যৌবা হুটী সাজিলে। নিজ বুঢ়া মাক বাপেকক ডেকা কৰিলে। মাক (মৰা) পোৱালীক গৰুৰ লগ লগাই দিলে

(মাকৰ লগ লগাই দিলে) ॥১॥ হে ঋত্বুসকল, আমাৰ যজ্ঞলৈ বহুত হৈ থকা অন্ন কৰি দিয়া। আমাৰ কৰ্ম্ম আৰু বলৰ পো-নাতিৰে সৈতে প্ৰজ্ঞাযুক্ত অন্ন জানা। সকলো বীৰ প্ৰজ্ঞাৰে সৈতে যাতে আমি সুখেৰে কাম কৰিব পাৰোঁ তেনে অন্ন আমাৰ কাৰণে ভালদৰে দিয়া ॥২॥ হে নেতা ঋত্বুগণ, আমাৰ কাৰণে ভাল অন্ন উদ্ধৰ কৰা, আমাৰ বথৰ কাৰণে ধন দিয়া, আমাৰ যৌবাক পৰিপুষ্ট কৰা। সকলো দিনতে আমাক জয়শীল আৰু অপৰিমিত ধন অন্নৰে (আনে) পূজা কৰক। আমাক বণত জলা আৰু নজনা শত্ৰুক পৰাভূত কৰিবলৈ দিয়া ॥৩॥ মহান ইন্দ্ৰক বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। ঋত্বু, বিব্ভা আৰু বাজক আৰু মৰুতক সোমপান কৰিবলৈ আহ্বান কৰো। হুয়ো মিত্ৰা বৰ্ণনক, আৰু অৱশ্য অগ্নিনী হৃজনক সোম পানৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। তেওঁবিলাকে আমাক ধন, বুদ্ধি আৰু শত্ৰুজয়ৰ কাৰণে প্ৰেৰণ কৰক ॥৪॥ ঋত্বুৰে আমাক সংগ্ৰামৰ কাৰণে ধন সূতীক্ৰ কৰক। সংগ্ৰামত শত্ৰুজিতা বাজই আমাক জীৱন ৰক্ষা কৰক। মিত্ৰ বৰ্ণন ইত্যাদি ১।১০৮।১৩ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

১১২ সূক্ত — ঋ ২৫।

ঋষি অগ্নিবসৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ ১-২৩ জগতী; ২৪।২৫ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা ১১ দ্যাৱাপৃথিৱী, ২১ অগ্নি; ১১, ২১, আৰু বাকীবিলাক অগ্নিনীহৃজন।

মই (অগ্নিনী হৃজনক) আগতে জনাবলৈ দ্যাৱাপৃথি-বীক স্তুতি কৰিছো। (অগ্নিনীহৃজন) আহিলে তেওঁবিলাকক অচৰ্ণা কৰিবলৈ, বা দিলে (বিচি দিলে) জলা ধুনীয়া অগ্নিক স্তুতি কৰো। হে অগ্নিনীহৃজন, সংগ্ৰামত, তোমালোকৰ কৰ্ম্মৰ অংশ পালন কৰিবলৈ যেনেকৈ লক্ষ্য বজায় আহা সেই বক্ষণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥১॥ যেনেকৈ ন্যায় বাক্যযুক্ত পণ্ডিতৰ ওচৰত শিৰাই শিকিবৰ কাৰণে থিয় হৈ থাকে, হে অগ্নিনীহৃজন, অন্য দেবতালৈ আসক্ত নোহোৱা স্তোভাৱিলাকে ভাল স্তোত্ৰেৰে তোমাৰ বথৰ কাৰণে অনুগ্ৰহ লাভ কৰিবলৈ থিয় দি আছে। তোমালোকে যি উপায়েৰে বজানিৰূপক সুমতি ৰক্ষা কৰা হে অগ্নিনী হৃজন, সেই বক্ষণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥২॥ হে নেতা অগ্নিনী হৃজন

স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা অমৃত পান কৰা বলৈয়ে ভোমালোক দুয়ো এই ত্ৰিভুৱনত বাসকৰা সকলো লোকত শাসন কৰিবলৈ সমৰ্থ হোৱা। যি পালন কৰ্ম্মেৰে এসব নোহোৱা গন্ধকো পানীৰেৰে পূৰ্ণ কৰিলা— সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৩ ॥ কেউফালে যোৱা বায়ুৰ পুত্ৰ, দুজনী মাকৰ জন্ম হোৱা আগ্ন বলৈয়ে যুক্ত হৈ, হে অগ্নিনী দুজন, যি পালনেৰে খৰকৈ যোৱাৰ ভিতৰত অতি খৰকৈ যোৱা হৈ শোভাকৰে, তিনিবিধ কন্দৰ্জ কক্ষীবান যি উপায়ৰ দ্বাৰা বিচক্ষণ হ'ল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে বেড (ধৰ্ম্ম)—ক অসুৰে বাজি নাদত পেলাই থোৱাৰ পৰা তুলিছিল, বন্দন ধৰ্ম্মকো সূৰ্য্য দেখুৱাইছিল, আৰু কণ্ঠ কৃত্তিক পোহৰ দেখিবলৈ বিচৰাত (যি কৃপাৰে) বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, অসুৰে হিংসা কৰি নাদত পেলায় থোৱা অন্তৰ্গত বাজৰ্জিক যি বন্ধণেৰে বন্ধা কৰিছিল, যি বাখাহীন উপায়েৰে (তুণ্ডপুত্ৰ) ভুজুক বন্ধা কৰিছিল, কৰ্কশু আৰু বয়াক যি উপায়েৰে বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে শুচাত্তিক ধন আৰু ভাল দৰ দিছিল, অত্ৰিৰ কাৰণে অগ্নিকুণ্ড সংযুক্ত (চেষ্টা) কৰিছিল, যি কৃপাৰে পুৰিঙা আৰু পুকুৰুংসক বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে কামবৰী অগ্নিনী দুজন, যি বৰ্ণৰ দ্বাৰা খোৱা পৰাবৃজ ধ্বংস খোৱা নোহোৱা কৰিছিল, কণা (খজ্জাখ) ধ্বংসক চকুৰে দেখা কৰিছিল, যি দৰাৰে আঠ নোহোৱা ধ্বংস খোজ কাঢ়িব পৰা কৰিছিল, যি কৃপাৰে মাইকী বন্তিকা চণাইক (বুকৰ) গ্ৰাসৰ পৰা মুক্ত কৰিছিল, সেই বন্ধনেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৮ ॥ হে জৰাবাহিত অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে নদী বিলাক বোৱঙী মধুময় পানীৰে পূৰ্ণ কৰিলা, বসিষ্ঠ ধ্বংসক যি কৃপাৰে গ্ৰীভ কৰিলা, যি কৃপাৰে কুংস, ক্ৰতৰ্জা আৰু নৰ্য্য ধ্বংসক বন্ধা কৰিলা, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে ধৰ্ম্ম বতী খোজ কাঢ়িব নোৱাৰা বিশ্বপালক বহুত ধন যুক্ত বনলৈ যাবলৈ সমৰ্থ কৰি দিছিল, যি কৃপাৰে আগ্নাৰ পুতেক স্তুতি প্ৰেৰক বশক বন্ধা কৰিলা, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১০ ॥ হে সূৰ্য্যত্যা অগ্নিনী দুজন, উলিঙ্গৰ পুত্ৰ

বনিক দীৰ্ঘজীৱক যি কৃপাৰে মেঘৰ পৰা মধুৰ নবমুগৰ পানী বৰষি দিছিল, কক্ষীবান ধ্বংসক যি কৃপাৰে বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে শুকায় হোৱা নদী ভোমালোকে পানীৰে ভৰপূৰ কৰিলা, যোৱা নোহোৱা বন্ধেৰে জন্ম কৰিবলৈ নিজৰ বধ যি কৃপাৰে পথিয়ালা, (কণ্ঠপুত্ৰ) ত্ৰিশোকক চুব কৰা গন্ধ উলিয়াই দিলা, সেই বন্ধনেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১২ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, দূৰ দেশত থকা সূৰ্য্যক (বাহুৱে গ্ৰাস কৰোঁতে) ভোমালোকে যি কৃপাৰে কেউফাল গৈছিল, ক্ষেত্ৰপত্তিক (মাকাতাক) যি কৃপাৰে বন্ধা কৰিছিল, মেধাবী ভৰদ্বাজক (অন্নপান কৰি) বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৩ ॥ হে মহান অগ্নিনী দুজন, সমুদ্ৰ অসুৰক হত্যা কৰোঁতে অতিথি পৰায়ণ দিবোদাসক অসুৰৰ ভয়ত পানীত সোমাই থকা অৱস্থাত বন্ধা কৰিছিল, নগৰ ধ্বংস কৰোঁতে সংগ্ৰামত যি কৃপাৰে ত্ৰসুসূক বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, বিশেষকৈ সোমপান কৰা, ওচৰত স্তুতি কৰি থকা বস্ত্ৰ ধ্বংসক যি কৃপাৰে বন্ধা কৰিছিল, কলি ধ্বংসক দৈন্যৈয়কক পোৱাই দি বন্ধা কৰিছিল, যোৱা নোহোৱা পৃথিক যি কৃপাৰে বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰেই আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৫ ॥ হে নেতা অগ্নিনী দুজন, পুৰণি কালত যি কৃপাৰে শব্দৰ ধ্বংস হাবলৈ বাট দেখুৱাইছিল, অত্ৰিক আৰু মনুক বাট দেখুৱাইছিল, সূৰ্য্যমণ্ডল কাৰণে শাবী বাঁহৰ দৰ মাৰি বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধণেৰেই আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, পঠৰ বাজৰিয়ে সূৰ্য্যমণ্ডল গাৰে, বলৈয়ে সংগ্ৰামত কাঠেৰে জ্বলোৱা জুইৰ দৰে, যি দৰে (ভোমালোকৰ বন্ধণেৰে) জিলিকিছিল, যি উপায়েৰে শৰ্ম্মাতক ডাঙৰ যুক্ত বন্ধা কৰিছিল, সেই বন্ধনেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নিৰা বংশৰ ধ্বংস, তুমি অগ্নিনী দুজনক স্তুতি কৰা। হে অগ্নিনী দুজন, মণীনয় ভোৱেৰে সঙ্কট হৈ যি কৃপাৰে শুভাক আনন্দ দিলা, গন্ধ বিলাকক গন্ধৰ্বৰ পৰা উলিয়াওঁতে যি কৃপাৰে ভোমালোকে আগতে গৈছিল, (পৃথিৱীত বোৱা ধনেৰে) জন্ম ৰূপে মূৰ মনুক যি বন্ধণেৰে বাখিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি কৃপাৰে নিমদ ধ্বংসক ভাৰ্য্যাক বোৱনবতী কৰি দিছিল, যি

কৃপাৰে বঙা গৰু দান দিছিল, যি কৃপাৰে সুদাসক
প্রশস্ত ধন দিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন
কৰিবলৈ আহা ॥ ১৯ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, হৰি দিয়া
যজ্ঞমানক যি কৃপাৰে সুখ দিয়া হোৱা, যি দয়াৰে
ভুজ্বাক, আৰু যি দয়াৰে অধিষ্ঠক বন্ধা কৰিছিল,
আৰু ঋতন্ত্ৰভক যি কৃপাৰে সুখকৰ আৰু পুষ্টিকৰ
অন্ন দিছিল, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন কৰিবলৈ
আহা ॥ ২০ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, কৃষানুক সংগ্ৰামত
যি দৰে বন্ধা কৰিছিল যি কৃপাৰে ডেকা পুৰুষক
দৌৰাক বেগবান কৰি দিছিল, ক্ষুদ্ৰ গ্ৰিয় যোঁ মো-
মাধিক সম্পাদন কৰা, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন
কৰিবলৈ আহা ॥ ২১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, যি উপায়েৰে
মানুহক গৰু লাভ কৰিবলৈ যুদ্ধত বন্ধা কৰা, পথাৰ
আৰু ধনৰ কাৰণে বন্ধা কৰা, যি কৃপাৰে যজ্ঞমানৰ
বধ আৰু দৌৰা বন্ধা কৰা, সেই বন্ধনেৰে আমাক
পালন কৰিবলৈ আহা ॥ ২২ ॥ হে বহু কৰ্মা অশ্বিনী
দুজন, অৰ্জুনৰ (ইন্দ্ৰৰ) পুত্ৰ কুংসক যি কৃপাৰে বন্ধা
কৰিলা, তুৰীতি আৰু দভীভিক, ধ্ৰুসতি আৰু পুৰুষন্তিক
যি বন্ধণেৰে বাখিলা, সেই বন্ধণেৰে আমাক পালন
কৰিবলৈ আহা ॥ ২৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন আমাৰ বাক্য
কৰ্ম্মত সংযুক্ত কৰা। হে কামবৰী, দম্ভা, অশ্বিনী
দুজন, আমাক বেদাৰ্ণজ্ঞান যুক্ত কৰা। আমি, বাতি
বন্ধা কৰিবলৈ, তোমালোকক আহ্বান কৰোঁ আৰু
সংগ্ৰামত বৰ্জন কৰিবলৈ আহ্বান কৰোঁ ॥ ৪ ॥ হে
অশ্বিনী দুজন, দিনত আৰু ৰাতি আমাক কেউফালে
বন্ধা কৰা। সৌভাগ্য যুক্ত ধনেৰে আমাক বন্ধা কৰা।
সেই আমাক ১/১০৮/১৩ ঋকৰ দৰে ॥ ২১ ॥

১১৩ সূক্ত ঋ ২০।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—উষা; ২২ৰাতি আৰু উষা ॥

পোহৰ বিলাকৰ ভিতৰত ঋষ্ঠ পোহৰ এয়া উষা
আহিছে। তেওঁৰ বিচিত্ৰ জগৎ প্রকাশ কৰা বন্ধি
বিলাকো ব্যাপ্ত হৈ আহিছে। যেনেকৈ ৰাতি সৰ্বভাৱ
পৰা উৎপন্ন হয় সেই ৰাতিয়েও উষাৰ জন্মস্থান কল্পনা
কৰিলে ॥ ১ ॥ দীপ্তা, শ্বেতবৰী উষাৰ পুণ্ডক সূৰ্য্য
আছিলে। এই উষা আহিলত কলা ৰাতিয়ে ঠাইবিলাক
এবি দিলে। ৰাতি আৰু উষা দুয়ো সূৰ্য্যৰ বন্ধু আৰু

অমৰ, এজনীয়ে ইজনীৰ পাচত আহে, এজনীয়ে
ইজনীৰ বৰণ গুহাই দিয়ে। এই দৰে সকলো প্ৰাণীৰ
ৰূপ জোখ কৰি (জীৰ্ণ কৰি) অন্তৰীক্ষত চলি যায়
॥ ২ ॥ (ৰাতি আৰু উষা) বাই জনীৰ অহা যোৱা
বাট একেটাই। সেই বাটত অনন্ত দ্যোতমান সূৰ্য্য
দেবতাৰ প্ৰশিক্ষণত ইজনীৰ পাচত সিজনী গৈ থাকে।
সুপ্ৰজ্ঞন কাৰিনী ৰাতি আৰু উষাই বিভিন্ন ৰূপ
ধাৰণ কৰিলেও একে মনে পৰস্পৰে হিংসা নকৰাকৈ
গৈ থাকে- ক'তো বৈ নেথাকে ॥ ৩ ॥ বিশিষ্ট প্ৰকাশ
যুক্ত সূৰ্য্য বাক্যৰ উপাদিকো উষাক আমি জানিলো।
বিচিত্ৰা তেওঁ আমাৰ দ্বাৰা বিলাক মুকলি কৰি দিলে;
গোটেই জগত প্ৰকাশ কৰি আমাৰ ধন বিলাক প্ৰকাশ
কৰিলে। সেই উষাই সকলো ভূৱন উদ্গীৰণ কৰিলে
॥ ৪ ॥ মথোনি উষাই, কাটি হৈ যোৱা মানুহক উধি
গৈ ভোগ কৰিবলৈ, ধন উপাৰ্জন কৰিবলৈ বা যজ্ঞ
কৰিবলৈ তুলি দিছে। অলপ দেখা মানুহক বিশেষকৈ
প্ৰকাশ পাবলৈ, পৃথিৱীত উষা বিতীৰ্ণ হৈ এক্কাৰত
ঢাকি থকা মানুহক তুলি দিছা ॥ ৫ ॥ উষাই
কাৰোবাক ধনৰ কাৰণে, কাৰোবাক অন্নৰ কাৰণে,
কাৰোবাক মহৎ যজ্ঞ সিদ্ধিৰ কাৰণে আৰু কাৰোবাক
অভিষ্ট লাভৰ কাৰণে জগায় তোলে। তেওঁ বেলেগ
বেলেগ জীৱিকাৰ উপায় দিবলৈ সকলো ভূৱন প্ৰকাশ
কৰে ॥ ৬ ॥ স্বৰ্গৰ জীৱী, বগা কাপোৰ পিন্ধা, গাভৰু,
পৃথিৱীৰ সকলো ধনৰ ঈশ্বৰী, হে সুভগা উষা, তুমি
এই সময়ত (যজ্ঞৰ ঠাইত) অন্ধকাৰ গুহাই দিয়া
সকলো প্ৰাণীয়ে দেখিছে ॥ ৭ ॥ অতীতৰ যোৱা পথ
অনুসৰণ কৰি উষা গৈ থাকে আৰু ভৱিষ্যতলৈ অনন্ত
কাললৈ আহি থাকিব। সেই দৰেই অন্ধকাৰ নাশ
কৰি জীৱক উষা দেৱীয়ে মৰাৰ নিচিনাৰ পৰা চেভন
কৰি তুলি সদায় গৈ থাকে ॥ ৮ ॥ হে উষা, তুমি
অগ্নিক সমিধ (খৰি) দি জ্বলাব লগীয়া কৰিলা।
সূৰ্য্যৰ প্ৰকাশৰে এক্কাৰ নোহোৱা কৰিলা। মানুহক
যাগযজ্ঞ কৰিবলৈ জগাই তুলিলা। হে উষা, দেবতাৰ
মাজত তুমিয়েই ভদ্ৰা—দেবতাৰ কাৰণে এয়া ভাল কাম
কৰিলা ॥ ৯ ॥ উষাৰ সময় ওচৰ চাপিলে (ভাৱ হয়)
কিমান সময়ত উষা উদয় হব? পুৰণি কালত যি
উষা হৈছিল অবশ্য সেই উষা উদয় হবই। আগেয়ে
হোৱা উষাৰ পৰা বৰ্তমান উষা অনুমিত হয়। আহিব
লগীয়া উষাও জ্যোতিৰে প্ৰদীপ্ত হৈ আহিব ॥ ১০ ॥
যি মৰণশীল মানুহে পূৰ্বকালত উষাক দেখিছিল, তেওঁ
বিলাক গল। আমি এতিয়া উষাক দেখা পাই

আছে। ভবিষ্যতলৈ যি মানুহে উষাক দেখিব—তেওঁ-
বিলাকো আহিবই ॥ ১১ ॥ বান্ধস বিলাক আভৰ কৰা
উষা যুগৰ (নিয়মৰ) পালিকা, জুতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ)
কাৰণে প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা (পশুপক্ষী বিলাকৰ মুখত)
সুমঙ্গলা, সুবাক্য উৎপাদন কৰা। দেবতাই বিচৰা
যজ্ঞ ধাৰণ কাৰিনী হৈ উষা, এনেকুৱা জেষ্ঠা তুমি
আজি এই যজ্ঞৰ ঠাইত থাকা ॥ ১২ ॥ হে উষা দেৱী,
পূৰ্বকালত নিভোঁ উদয় হৈছিল। হে ধনবতী উষা
আজি অন্ধকাৰ নাশ কৰি প্ৰকাশ হল। আগৰ
দিনলৈও (এইদৰেই) উদয় হব। জ্বৰাহিভা, মৰণ
হীনা তেওঁ নিজ ভেজৰে চলি আছে ॥ ১৩ ॥ নভো
মণ্ডলৰ বিস্তীৰ্ণ দিশত প্ৰকাশক ভেজৰে উষা প্ৰকাশিত
হল। উষা দেৱীয়ে ক'লা কপৰ এছাৰ খেদাই দি
বঙা কিৰণেৰে নিজ ঘোঁৰাৰে যুক্ত বথেৰে মানুহক
জগাই তুলি উদয় হৈছে ॥ ১৪ ॥ যাবৎ জীৱণ
পোহপাল কৰিব পৰা ধন আমালৈ আনি সকলোকে
জনাৰলৈ বিচিহ্ন নিচান বন্দীৰে উষাই গোটেই জগৎ
প্ৰকাশ কৰিছে। আগন্তে হৈ যোৱা বহুত উষাৰ
ভেওঁ উপমা স্বৰূপ আৰু অহা উষাৰ আৱন্ত স্বৰূপ
বৰ্ণা বিকাশ কৰিছে ॥ ১৫ ॥ (হে মানুহ বিলাক)
উৎস। আমাৰ শৰীৰৰ পৰিচালন কৰা জীৱন আহিল।
অন্ধকাৰ গল, পোহৰ আহিল। সূৰ্য্যৰ যোৱা বাট
বিবিক্ত (চফা) কৰিছে। সেই দেশলৈ যাম স্ব'ত
বহুত অন্ন পোৱা যায় ॥ ১৬ ॥ স্তুতি বাহক স্তোতাই
প্ৰভাযুক্ত উষালৈ বেদমন্ত্ৰেৰে স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছে।
হে মনোনি উষা, আজি এই স্তোত্ৰ গান কৰা জনৰ
অন্ধকাৰ নাশ কৰা। আমাক পুত্ৰ-পৌত্ৰাদি আৰু অন্ন
দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে উষা দেৱী, হৰি দান কৰা মৰ্ত্যক
গোযুক্ত আৰু সৰ্ববীৰ যুক্ত কৰা। যি উষাই অন্ধ-
কাৰ নাশ কৰে সেই ঘোঁৰা দিওতা উষাই বায়ুৰ দৰে
শীঘ্ৰ প্ৰবৰ্ত্তমান সুনৃত্ত বাক্যৰে যজ্ঞ সমাপ্ত কৰোতে
সোম অভিশৰ কৰাক বিশেষকৈ ধন আদি পোৱাই
দিয়া ॥ ১৮ ॥ হে উষা দেৱী, তুমি দেবতাৰ মাক
(সেই বাবে) ঐতিহ্যৰ প্ৰতিষ্ঠাপকী। তুমি যজ্ঞৰ নিচান
প্ৰকাশ কৰা ॥ সম্যক স্তুতি কৰা আমাৰ মন্ত্ৰৰূপ
স্তোত্ৰ তুমি উদয় হোৱা। সকলোৰে বৰনীয়া উষা
আমাৰ জনপদৰ (গাওঁৰ) সমুখত পাদুৰ্ভাব হোৱা
॥ ১৯ ॥ বিচিহ্ন যি পাবলগীয়া অলপ ধন উষাই বহন
কৰিছে, স্তুতিৰে ভজন কৰা হৰি দিয়া জনক সেই
ধনৰ ভাগ দি মঙ্গলজনক হওক। মিত্ৰ, বৰণ, অমিতি,
সিদ্ধি, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গৰো আমাক বক্ষা কৰক ॥ ২০ ॥

১১৪ সূক্ত—খ ১১।

ঋষি—অঙ্গিৰসৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ—১-২ জগতী
১০-১১ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—কল্প।

এই বুঢ়া, মহৎ জটাধৰ, বীৰ বিনাশক কল্পক আমি
মননীয় স্তুতি অৰ্পন কৰিছোঁ। যাতে দুৰ্ঠকীয়া আৰু
চাৰিঠকীয়া জন্তু বিলাকৰ ৰোগ নাশহৈ সুস্থ হৈ থাকে
আৰু আমাৰ গাৱৰ সকলো প্ৰাণী মুক্তি হৈ থাকে ॥ ১ ॥
হে কল্প, তুমি সুখ দাঙা হোৱা। আমাক সুখী কৰা।
বীৰ বিনাশক ভোমাক আমি নমস্কাৰেৰে পৰিচৰণ
কৰিম। পিতা মনুৰে যি ৰোগৰ পৰা মুক্ত হৈছিল
আৰু ভয়ৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাইছিল, হে কল্প, ভোমাৰ
সুদৃষ্টিৰ ফলত আমি যেন সেয়া পাওঁ ॥ ২ ॥ হে
কামবৰ্ষী কল্প, বীৰ বিনাশক, ভোমাৰ হৈ কৰা
যজ্ঞেৰে আমি ভোমাৰ স্মৃতি যেন পাওঁ। তুমি
আমাৰ সন্তান সজাতিক লক্ষ্য কৰি সিহঁতৰ সুখ কৰি-
বৰ ইচ্ছা কৰি আছা। আমি, অহিংসিত বীৰ ভোমাক
হৰি আদিৰে আহুতি দিম ॥ ৩ ॥ বৰ্ণণৰ কাৰণে
আমি, দীপ্ত, যজ্ঞসাধন কাৰী, বেকা-গতিৰ, মেধাবী
কল্পক সদায় আহ্বান কৰোঁ। সেই কল্পই দেবতাৰ
থং আমাৰ পৰা দূৰলৈ পথিয়াওক। এই কল্পৰ আমি
স্মৃতি বিচাৰিছোঁ ॥ ৪ ॥ এই বৰাহ (-ৰ দৰে দৃঢ়),
দাপ্তিমান, জটাধাৰী, ভেজৰে দীপ্তকৰণ হৈ কল্প,
ভোমাক নমস্কাৰেৰে স্বৰ্গৰ পৰা আহ্বান কৰিছোঁ।
সেই কল্পই সৰ্ববৰেণ্য দৰৰ হাতত লৈ আমাক আবোধ্য,
কবচ আৰু ঘৰ দিয়ক ॥ ৫ ॥ এওঁ বসাল আৰু (দেবতা)
বৰ্দ্ধক স্তুতি বাক্য মকত সকলৰ পিতা কল্প দেবতাৰ
উদ্দেশ্যে গোৱা হৈছে। হে অমৰ কল্প, মানুহৰ ভোগ্য
অন্ন আমাক দিয়া আৰু মোৰ পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰক সুখ
দিয়া ॥ ৬ ॥ হে কল্প, আমাৰ মাজত থকা বুঢ়া বিলাকক
বধ নকৰিবা। আমাৰ লবাক বধ নকৰিবা। আমাৰ
মধ্য বয়স্ক (ডেকা) বিলাকক বধ নকৰিবা। আমাৰ
জীৱ গৰ্ভত থকা বিলাকক বধ নকৰিবা। আমাৰ
পিতৃ, মাতৃ, আৰু আমাৰ গাৱ পৰা হোৱা বোৰক,
হে কল্প, হিংসা নকৰিবা ॥ ৭ ॥ হে কল্প, আমাৰ পুত্ৰ,
পৌত্ৰ আৰু আমাৰ অন্য মানুহক, গৰুক আৰু ঘোঁৰাক
হিংসা নকৰিবা। বীৰ বিলাকক থং কৰি বধ নকৰিবা।
আমি হৰি যুক্ত অন্নৰে সদায়েই ভোমাৰ পূজা কৰোঁ
॥ ৮ ॥ হে কল্প, স্তুতি মন্ত্ৰ বিলাক ভোমাক (পত
পালকে যেনেকৈ গধূলি গৃহস্থক পতবিলাক দ্বৰাই দিছে)

পশুপালকৰ দৰে (আমিও) সমৰ্পন কৰিম। হে মৰুত সকলৰ পিতা আমাক সুখ দিয়া। তোমাৰ স্তুতি সুখকাৰক আৰু ভদ্ৰ। আমি তোমাৰ বক্ষণ বিচাৰোঁ ॥ ৯ ॥ হে বীৰ ক্ষয় কৰা কদ্র, গৰু বধ কৰা অক পুৰুষ বধা অন্ত্র দূৰেত ৰাখা। আমালৈ তোমাৰ সুখ থাকক। আমালৈ প্ৰসন্ন হোৱা। হে কদ্র দেবতা, আমাক প্ৰতিনচন (ভলোটাটাই কোৱা, উত্তৰ দিয়া) কোৱা। ১০ ॥ অন্ন বক্ষা কৰিবলৈ আমি এই স্তোত্ৰ গাইছোঁ। এই কদ্রক নমস্কাৰ কৰোঁ। মৰুমান কদ্রই আমাৰ আহ্বান শুনক। মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিন্ধু পৃথিৱী, আৰু স্বৰ্গয়ো আমাক বক্ষা কৰক ॥ ১১ ॥

১১৫ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অজিৰগৰ পুত্ৰ কুংস। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—সূৰ্য্য।

বগ্নিবিলাকৰ তেজঃপুঞ্জৰূপৰ বিচিত্ৰ সূৰ্য্যমণ্ডল উদয়াছল পাইছেহি। তেওঁ মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অগ্নিৰ (আদি দেবতাৰ) চক্ৰ। (উদয় হৈ) স্বৰ্গ, পৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষ নিজ তেজেৰে পূৰণ কৰিছে। সূৰ্য্য স্বাবৰ আৰু জন্মৰ আত্মা স্বৰূপ ॥ ১ ॥

সূৰ্য্যই দীপ্যমান উষাদেৱীক যেনেকৈ (কোনো) মানুহে কপৰতী যুৱতীৰ (সভতে পাচ লয়) তেনেকৈ (উষাৰ) পাচত গৈছে। উষাত উৎপত্তি হোৱা সূৰ্য্যৰ যাগ কৰিবলৈ যজ্ঞৰ নেতাই সময়ত কৰিবলগীয়া কাম বিস্তাৰ কৰিছে (যজ্ঞ মেলিছে)। বল্যাগকাৰী সূৰ্য্যৰ কল্যাণকামী কৰ্ম্মফলৰ কাৰণে আমি স্তুতি কৰিছোঁ ॥ ২ ॥ সূৰ্য্যৰ কল্যাণকৰ, হৰিৎ বৰ্ণন, বিচিত্ৰ, সকলোৰে স্তুতিৰ যোগ্য যৌৱা এই বাটেদি গৈছে। আমি নমস্কাৰ কৰি থাকোঁতে অন্তৰীক্ষৰ ওপৰ ঠাই পাইছেগৈ আৰু দ্যাবাপৃথিৱীত ব্যাপ্ত হৈছে ॥ ৩ ॥ সেয়েই সূৰ্য্যৰ দেৱত আৰু সেয়ে মাহাত্ম্য যে মানুহৰ কৰ্ম্ম অসমাপ্ত হৈ থাকোঁতেই তেওঁ তেওঁৰ বিস্তীৰ্ণ বগ্নিবিলাক সাজুৰি আনি (অন্ত গৈ এই লোকৰ পৰা) নিজক উপসংহাৰ কৰে। হৰিৎ (নামৰ) যৌৱা কেটা খুলি দি বাতিৰে অন্ধকাৰেৰে সকলোকে আৱৰি ধৰে ॥ ৪ ॥ মিত্ৰ আৰু বৰুণে দেখিবলৈ আকাশৰ মাজত সূৰ্য্যই নিজ জ্যোতিৰ্ভঙ্গ ৰূপ প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁৰ হৰিৎ (নামৰ)

যৌৱা দুটাই একালে তেওঁৰ অনন্ত দীপ্তিমায় বল ধাৰণ কৰে আৰু ইফালে ক'লা (অন্ধকাৰ) নিষ্পাদন কৰে (সেয়া সূৰ্য্যৰ দেৱত আৰু মাহাত্ম্য) ॥ ৫ ॥ হে দেৱতাসকল, আজি সূৰ্য্য উদয় হওঁতে আমাক পাণৰ পৰা মুক্ত কৰা। মিত্ৰ, বৰুণ, অদিতি, সিন্ধু, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই আমাক বক্ষা কৰক ॥ ৬ ॥

১১৬ সূক্ত—ঋ ২৫।

ঋষি—দীৰ্ঘতমাৰ পুত্ৰ কক্ষীবান। (উশিকৰ পুত্ৰ বা)। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—অশ্বিনীদ্বজন

(যজ্ঞমানে) যেনেকৈ কুশ মেলি দিয়ে, বড়াহে যেনেকৈ মেঘ কেউফালে চলায় সেইদৰে মই নাসত্যা অশ্বিনী দুজনলৈ বহুত স্তোত্ৰ পথিয়াইছোঁ। তেওঁ-বিলাকে শত্ৰুসেনাক বথেৰে পৰাজয় কৰি বথেৰে ডেকা, বিমদ ৰাজ্যিৰ খৈণায়কক তেওঁৰ ওচৰ পোৱাই দিছিল ॥ ১ ॥ বলৰে খৰকৈ যোৱা হে নাসত্যা অশ্বিনী দুজন, দেৱতাসকল বৰকৈ পথিওৱাও তোমালোকে যমৰ পৰা পোৱা যি গাধক বাহনকৰি ধন দিয়া বগত শত্ৰুৰ পৰা সহস্ৰ যুদ্ধ জিনিছিল। (সেই নাসত্যা দুজনক মই স্তব কৰিম) ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ত্ৰিয়মান মানুহে ধন ভাগ কৰাৰ দৰে তুয়া বজাই পুত্ৰ ভুজ্যাক নাৱেৰে সমুদ্ৰলৈ পথিয়ালে। তে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে সমুদ্ৰৰ মাজত হব যোৱা ভুজ্যাক নাৱেৰে তোমালোকৰ আত্মীয়ৰ দৰে আকাশত যোৱাৰ নিচিনাকৈ, পানী নোচোৱাকৈ নি (পিতৃৰ ওচৰ) পোৱাই দিলা ॥ ৩ ॥ হে নাসত্যা দুজন, ভুজ্যাক ভিনিৰাতি তিনিদিন অতিক্ৰম কৰি সমুদ্ৰৰ মাজৰ পৰা পানীহীন ঠাইলৈ আনি এশ চকৰিৰ ছটা যৌৱাই টনা ভিনিখন বথেৰে আনিছিল। ৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন ভূমিহীন পানীত, হাতেৰে ধৰিবলৈ নোপোৱা, অবলম্বনহীন সমুদ্ৰত সেই কাম কৰিলা। ভুজ্যাক এশ দাববঠাৰে বোৱা নাৱত তুলি আনি যব পোৱাইছিল। ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে যবি নোযোৱা (যাব যৌৱা নামৰে) যৌৱা থকা, পেছ বজাক যি বগা যৌৱা এটা দিছিল। সেই যৌৱাই সদাৰ মজল কৰিছিল। তোমালোকৰ সেই

দান মহৎ আৰু কীৰ্ত্তনীয় হৈছিল। পেশ্বৰ সেই উৎকৃষ্ট বোঁৱা সদায় আমাৰ পূজনীয় ॥ ৬ ॥ হে নেতা অশ্বিনী হুজন, তোমালোকে, অন্ধিসৰ (পজ্জা) কুলত জন্ম হোৱা কক্ষীবান ঋষিয়ে স্তব কবিলত (মোক) বহুত বুদ্ধি লেখি দিলা। তোমালোকৰ বোঁৱাৰ খুৱাৰ পৰা কাৰোতাৰ (চামৰাৰে মৰিওৱা কলহ) পৰা ওলোৱা দৰে শত কলহ সুৰা ওলাইছিল ॥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, পুৰি থকাত (অত্ৰিক বক্ষা কৰিবলৈ) চোঁটা পানী ঢালি (তুঁহ) জুইৰ নিৰাংগ কৰিলা। (অসুৰৰ প্ৰৌড়গত ক্ষীণাই যোৱা) ঋষিক বলপ্ৰদ অন্ন দিলা। (ফাটকত দিয়া) অত্ৰিক, হে অশ্বিনী হুজন, উলিয়াই আনিলা তেওঁৰ মানুহবিলাকে আনন্দ কৰিলে ॥ ৮ ॥ হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, নাদটো গোটম ঋষিৰ ওচৰ পোৱালা আৰু নাদটোৰ গুৰিটো ওপৰলৈ কৰি (বোঁকা কৰি) পানী বোৱাই দিলা। সেই নাদৰ পৰা পিৱাহ লগা গোটমৰ পানীৰ সোঁত বোৱাই দিলা। হৰি দিয়া দৰে সহস্ৰ ধনৰ সোঁত বোৱাই দিলা ॥ ৯ ॥ হে নাসত্যা হুজন, জৰাজীৰ্ণ চাবন ঋষিৰ গাৰ পৰা বেৰি থকা ছাল, কবচ খোলা দৰে মোচন কৰিছিল। হে দম্ভা অশ্বিনী হুজন, পুত্ৰ-দিয়ে পৰিত্যাগ কৰা ঋষিৰ (চাবণৰ) জীৱন দাখল কৰিলা আৰু পাচত কল্যাণ পতি কৰিছিল ॥ ১০ ॥ হে নেতা নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, তোমালোকে কৰা সেই বৰণীয় কাম আমাৰ প্ৰশংসনীয় আৰু আৰাধনীয়। তোমালোকে (লুকাই থোৱা) ধন জনা দৰে নিৰ্জ্ঞান অৰণ্যৰ নাদত পেলাই থোৱা বন্দন ঋষিক বাটত যাওঁতে পানী খাবলৈ যোৱা মানুহে দেখাত ওপৰলৈ তুলি আনিলা ॥ ১১ ॥ হে নেতা অশ্বিনী হুজন, তোমালোকৰ কৰ্ম উগ্ৰ। তোমালোকে পুৰণি কালত কৰা সেই কাম, যেনেকৈ মেঘত থকা পানী গাজনিৰ পৰা ওলাই, ধন লাভৰ কাৰণে (মই) তেনেকৈ স্তোত্ৰগাথা উলিয়ায়। অৰ্ধক্ৰনৰ পুত্ৰ দধাঙ ঋষিয়ে বোঁৱাৰ মুখেৰে যেতিয়া তোমালোকক মধুবিদ্যা কলে, তেতিয়া তেওঁক (নিজৰ) মূৰ লগাই দিলা ॥ ১২ ॥ বহুতৰ পালক হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, তোমালোক অভিমত কল দানৰ কৰ্ত্তা। বুদ্ধিমতী বৰীমতীয়ে তোমালোকক বাবস্তাৰ (পুত্ৰ লাভৰ কাৰণে) আহ্বান কৰিছিল। সেই বৰীমতীৰ আহ্বান শিৰাই গুৰু বচন শুনা দৰে শুনি, হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকে (জাইক) হিবথ্যহস্ত নামে পুত্ৰ দিলা ॥ ১৩ ॥ হে নেতা নাসত্যা হুজন, তোমালোকে বুক আৰু

বৰ্ত্তিকাৰ যুদ্ধত বুকৰ (শিৱাধৰ) মূখৰ পৰা বৰ্ত্তিকাক (বৰ্ত্তিতা চৰাইক) মোচন কৰিছিল। হে বহুলোকৰ পালক হুজন, তোমালোকে স্তুতি কৰি থকা মেৰাবী ঋষিক ভালকৈ চকুৰে দেখিব পৰা কৰিছিল ॥ ১৪ ॥ সংগ্ৰামত খেল বজাৰ ক্ৰীৰিংশলাৰ ভৰি চৰাই পাখীৰ দৰে কাটিলে। হে অশ্বিনী হুজন, (তোমালোকক অগন্তীয়ে স্তুতি কবিলত) বাতিয়েই আহি তেতিয়াই শত্ৰুক জয় কৰিবলৈ কিশ্পলাক লোহাৰ ভৰি লগাই দিলা ॥ ১৫ ॥ যি ঋজাশ্বই বুকীক এল ভেঙে কাটি চকলিয়াই দিছিল। তেওঁক পিতাকে (শাপ দি) নেদেখা কৰি দিছিল। হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, দেবতাৰ ভীষণ (বেজ বা ডাক্তৰ), দম্ভা, তোমালোকে তেওঁক চকুৰে দেখা কৰি দিলা ॥ ১৬ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকৰ কাঠৰ নিমিত্ত বথ সোনকালে নিৰ্দ্ধিষ্ট লক্ষ পোহাত তোমালোক জয়ী হলা আৰু সূৰ্য্যৰ জোৱেকে তোমালোকৰ বথত উঠিল। সকলো দেৱতাই জনয়েৰে এইটো অনুমোদন কৰিলে। হে নাসত্যা হুজন, তোমালোকে সম্পদ লাভ কৰিলা ॥ ১৭ ॥ হে অশ্বিনী হুজন স্তুতিৰে আহ্বান কৰি তোমালোকক হৰি অন্ন দিয়া দিবোদাসৰ ঘৰলৈ ধন যুক্ত অন্ন লৈ বথেৰে আহিলা। সেই বথ বুৰঙ আৰু গ্ৰাহে টানি আনিছিল ॥ ১৮ ॥ হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, বলী, সুপুত্ৰযুক্ত, সুবীৰ্য্য ধন আৰু অন্ন বহন কৰা একেমনে তোমালোক দুয়ো জহু মহৰিৰ পুত্ৰসকলৰ ওচৰলৈ আহিলা। তেওঁলোকে হৰি অন্ন দি দিনো তিনি সৰন ধাংগ কৰিছিল ॥ ১৯ ॥ হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, জৰাবহিত তোমালোকে কেউপনে শত্ৰুৱে বেৰি থকা জাহ্নৱ বজাক সৰ্বভেদী বথেৰে অতি সুগম বাটেৰে উলিয়াই আনি, পৰ্ব্বত-বিলাক ভালকৈ পাৰ হৈ আহিলা ॥ ২০ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, বশ নামে ঋষিক একে দিনাই সহস্ৰ বৰণীয় ধন পোৱাই বক্ষা কৰিছিল। হে কামৰূষী অশ্বিনী হুজন, ইন্দ্ৰৰ সৈতে তোমালোকে পৃথুগ্ৰবাক হুগ্ৰ দিয়া বিশেষ যশস্বী শত্ৰুক নিঃশেষে বধ কৰিছিল ॥ ২১ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, ঋতুকৰ পুত্ৰক শবই স্তুতি কবিলত পানী খাবলৈ নাদৰ তলৰ পৰা ওপৰলৈ পানী আনি আগবঢ়ালা। হে নাসত্যা অশ্বিনী হুজন, তোমালোকৰ কৰ্মৰ দ্বাৰা জ্ঞাত যম ঋষিক এসব নিবৃত্তি হোৱা গাইগকৰ (অগ্নিহোত্ৰৰ কাৰণে) গাখীবেৰে ভৰপূৰ কৰি দিছিল ॥ ২২ ॥ হে নাসত্যা হুজন, কৃষ্ণ নামৰ (এজন মানুহৰ) পুত্ৰ বিশ্ববাক, বক্ষণ বাৰু

কৰি স্তুতি কবিলত ভোমালোকে নিজকৰ্ম্মেৰে নষ্ট হোৱা পশুৰ দৰে ভেঙে বিক্ষাপু (নামে) বিনষ্ট পুত্ৰক পুষ্যৰ চাবলৈ দিছিল। ৥ ২৩ ॥ হে অশ্বিনী হৃজন, পানীৰ (নাদৰ) মাজত অসুৰে হিংসা কৰি বান্ধি পেলায় থোৱা, দহ ৰাতি ন দিন পানীত তিতি দুঃখত ভাপিত হৈ থকা বেভক ভোমালোকে ক্ষেবেৰে সোমবস আছতি দিবলৈ ভোলা দৰে তুলি আনিলা ৥ ২৪ ॥

হে অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকৰ আগতে কৰা কামবিলাক এইদৰে বৰ্ণনা কৰিলো। মোক ভাল গক দি বীৰ কৰি এই ৰাক্ষস অধিপতি কৰা। আক যেনেকৈ ঘৰৰ গৰাকী (বিনা বাধাই) ঘৰত সোমাই ডেনেকৈ ময়ো যেন ভালকৈ চকুৰে দেখি দীৰ্ঘ জীৱণ পাই বুঢ়া হওঁ ৥ ২৫ ॥

১১৭ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি আদি ১১৬ সূক্তৰ দৰে।

হে অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকৰ আমোদৰ মধুময় সোমেৰে চিনকলীয়া গোতাই (যথা শাস্ত্ৰ) পৰিচৰণ কৰিছে। দিবলগীয়া মেলি থোৱা কুশত বহিবলৈ স্তুতি বাক্যেৰে স্তুতি কৰাসকল গোট খাইছে। হে নাসভ্যা অশ্বিনী হৃজন, আমাক দিবলগীয়া অন্ন আৰু বলৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহা ৥ ১ ॥ হে অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকৰ নিজৰ, মনতকৈও বেগী ধুনীয়া ঘোঁৰাৰ যি বথ প্ৰজাৰ ফালে যায়, যি বথেৰে ভালকৈ যাগ কৰা যজমানৰ যজ্ঞ ঘৰলৈ যায়, হে নেভা হৃজন, সেই বথেৰে আমাৰ বাস কৰা ঘৰলৈ আহা ৥ ২ ॥ হে কামবৰ্ষী অশ্বিনী হৃজন, পঞ্চ জাতিয়ে সন্মান কৰা অগ্নি ঋষিক পাপ গৃহত তুই জুইত পেলাই থোৱা লগৰীয়া সকলেৰে সৈতে অমঙ্গলীয়া শত্ৰুৰ হাঁতৰ পৰা ইটোৰ পাচত সিটোকে সন্তান সকলেৰে সৈতে (অগ্নি) নিবাবণ কৰি যোচন কৰিছিল। ৥ ৩ ॥ হে নেভা কামবৰ্ষী অশ্বিনী হৃজন, অসুৰে নাদৰ পানীত পেলাই থোৱা, বিচাৰি পাবলৈ টান বেভ ঋষিক ছাল মজ্জা এবাই যোৱা (অৱস্থাৰ পৰা) ঘোঁৰাৰ দৰে নিজ ভেৰজ (বেজালী) কৰ্ম্মেৰে আৰোগ্য কৰিলা। ভোমালোকৰ আগতে কৰা কাম বিলাকৰ বৰ্ণনা নাইকিয়া নহয় (কৈ অন্ত নহয়) ৥ ৪ ॥ মাটিৰ ভলত নাদৰ ভিড়বত তুই থকা নিচিনা, সূৰ্য্যৰ দৰে একাবত জ্বলি

থকা, শোভাৰ কাৰণে ঠৈয়াৰী কৰা অলঙ্কাৰৰ দৰে জিলিকি থকা, দেখিবলৈ ভাল বন্দন ঋষিক হে ব্ৰহ্মা অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকে তুলি আনিলা ৥ ৫ ॥ হে নেভা নাসভ্যা অশ্বিনী হৃজন, অভীষ্ট লাভৰ কাৰণে অঙ্গিৰসৰ (পজ্জাৰ) কুলত জন্ম কক্ষীবানে (মই) ভোমাৰ কৰ্ম্ম বাঞ্ছান কৰিছো। বৈ থকা মানুহৰ কাৰণে ভোমালোকৰ বেগবান ঘোঁৰাৰ খুৱাৰ পৰা ওলোৱা শত কলহ মধুৰ বস পুৰণ কৰিছিল। ৥ ৬ ॥ হে নেভা অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকক স্তব কৰা কৃষ্ণৰ পুণ্ডেক বিশ্বকায়ক তেওঁৰ কনিষ্ঠ পুত্ৰ বিক্ষাপুক আনি দিছিল। নিজ পিতৃগৃহত পিতাকৰ লগত বুঢ়ী হোৱা (কুঠ বোণী) ঘোষাক বোণ নাইকিয়া কৰি পণ্ডিক দিছিল। ৥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকে শাৰা ঋষিক দীপ্তিমতা ভাৰ্যা দিছিল। কেনিও যাব নোৱাৰা (কনা) কৰ ঋষিক চকু দিছিল। হে কামবৰ্ষী অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকে কৰা সেই কাম প্ৰশংসনীয় যে কলা নৃষদক কানেৰে শুনা কৰি দিছিল। ৥ ৮ ॥ হে অশ্বিনী হৃজন, বহুত ৰূপ ধৰা ভোমালোকে পেদক খবকৈ যোৱা ঘোঁৰা দিছিল। সেই ঘোঁৰা সহস্ৰধন দিয়া, বলবন্ত, শত্ৰুৰে পৰাভব কৰিব নোৱাৰা, শত্ৰু হস্ত, স্তুতি ভাজন আৰু বিপদত জান কৰা ৥ ৯ ॥ হে সুদাতা অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকৰ এইবিলাক বীৰ্য্যৰ কথা শুনিবলগীয়া। সেই অৰ্থে দ্যাৰাপৃথিবীত থকা (স্তোতাৰ ওচৰত বহা)। ঘোষণা কৰিবলগীয়া ব্ৰহ্মস্তোত্র নিষ্পন্ন কৰা হৈছে। হে অশ্বিনী হৃজন, যেতিয়া পজ্জাকুলৰ (অঙ্গিৰসৰ) যজ্ঞমানে (আৰ্ম) আহ্বান কৰো তেতিয়া অন্ন লৈ আহিবা আৰু বিদ্বানক (মোক) বল দিবা ৥ ১০ ॥ হে পোষণ কৰা নাসভ্যা অশ্বিনী হৃজন, খেল বজাৰ পুৰোহিত, কুন্তত জন্ম হোৱা অগন্ত্য স্তুতি কবিলত মেধাবীক (ভবৰাজক) অন্ন দিছিল, আৰু খেল বজাৰ পত্নী বিশপলাক যুদ্ধত চিতি পেলোৱা উক- (ভৰি) -ত পুনৰ লোহাৰ ভৰি লগাই দিলা। অগন্ত্য ঋষিয়ে স্তোত্ৰেৰে ভোমালোকক বৰ্জন কৰিলে ৥ ১১ ॥ হে বৰ্গৰ পুত্ৰ কামবৰ্ষী অশ্বিনী হৃজন, ক'ও সেই ভাগৰৰ (শুক্ল-কাৰ্য) ঘৰত স্তুতি শুনিবলৈ যোৱা- শয়্যৰ ত্ৰায়ক ভোমালোক হৃজন? গৌণৰ বলহ মাটিত পোতা দৰে নাসভ পেলাই থোৱা (বেভক) দশম দিনত ভোমালোকে তুলিলা ৥ ১২ ॥ হে অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকে নিজ ভেৰজৰে (দৰেৰে) জবায়ুক্ত চাবনঋষিক ডেকা কৰিছিল। হে নাসভ্যা অশ্বিনী হৃজন, ভোমালোকৰ বথত সূৰ্য্যৰ জীৱক সম্পত্তিৰে

সৈতে উথিছিল ॥ ১০ ॥ হে দুঃখ ভাবক অগ্নিনীহজন, পূৰ্বকালৰ দৰেই ভূঞাই আকৌ ভোমালোকক স্তব কৰা হল যেতিয়া ভোমালোকে ভুজ্জ্বাক সমুদ্ৰৰ পানীৰ মাজৰ পৰা ঘূৰি অহা নীত্ৰগামী হোঁবাৰে আনি পিতৃৰ ওচৰ পোৱাই দিলা ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নিনী হজন, সমুদ্ৰত যাওঁতে (পানীত দূৰ যোৱা) ভূঞাৰ পুত্ৰই দুঃখ নোপোৱাৰ দৰে ভোমালোকক স্তুতি কৰিলত পিতাকৰ ওচৰ পোৱাই দিলা । ভেওঁক মনৰ নিচিনা বেগী হোঁবাৰে টনা বথত তুলি, হে কামবৰী অগ্নিনী হজন, ভোমালোকে আনিলা ॥ ১৫ ॥ বক্তিকা চৰাইক বৃকে ধৰিলত ভোমালোকক আহ্বান কৰিলে । ভেতিয়া বৃকৰ মূখৰ পৰা বক্তিকাক মোচণ কৰিলা । জয়শীল বথেৰে, হে অগ্নিনীহজন, (জাহ্নব বজাক) পৰ্বতৰ মাজেদি আনিলা । বিৰ্ধাসু অসুৰৰ পুতেক বিলাকক বিষেৰে মাৰি পেলালা ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নিনী হজন, এল ভেড়া দি বৃকীক সন্তোষ কৰিলত, পিতাকে বয়সা পাই চকু কণা কৰি দিলত ঋজাশ্বক পিতৃলাপত বিনষ্ট হোৱা চকু দিলা । ভোমালোকে অন্ধক দেখিবলৈ চকু দিলা ॥ ১৭ ॥ সেই বৃকীয়ে, পোষণ দিয়া অন্ধৰ চকু ঘূৰাই পাবৰ কাৰণে “হে অগ্নিনী হজন, কামবৰী, নেতা”, এই বুলি সন্তোষন কৰি ভোমালোকক স্তুতি কৰিলে (আৰু কলে যে) যেনেকৈ ডেকা কামুকে পৰন্তী পাবলৈ (সকলো ধন দিয়ে) তেনেকৈ ঋজাশ্বই মোক এল ভেৰা কাটি চকলিয়াই দিছিল ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নিনী হজন, ভোমালোকৰ কৃপা বহুত সুখৰ ভাগী । ভোমালোকে বেমাৰীক অঙ্গ জোৰা লগায় দিয়া । ভোমালোকেই বহুত বুদ্ধিমতা ঘোঁৰাই আহ্বান কৰিছিল । হে কামবৰী অগ্নিনী হজন, ভোমালোক বন্ধগেৰে সৈতে আহা ॥ ১৯ ॥ হে দম্ভা, অগ্নিনীহজন, ভোমালোকে কিগোৱা, নিবৃত্ত প্ৰসবা গজজনী শব্দৰ ঋষিৰ কাৰণে গাখীবেৰে ভৰপূৰ কৰি দিলা । পুৰু মিহ্ৰৰ কুমাৰী ছোৱালীক ভোমালোকে নিজ কৰ্মৰ দ্বাৰা বিমদৰ ঘৰ পোৱাই দিলা ॥ ২০ ॥ হে দম্ভা অগ্নিনীহজন, আৰ্য্য মানুহৰ কাৰণে নাঙ্গলেৰে (হালবাই) সব খেতি কৰোতে মেঘৰ পৰা পানী বোৱাই দিলা । দস্যুক ওপত্তি থকা বন্ধৰে (বন্ধুৰে) বধ কৰিলা । (এনে কৰি) নিজৰ ভেজ বিস্তীৰ্ণ কৰিলা ॥ ২১ ॥ হে অগ্নিনী হজন, অধৰ্জনৰ পুত্ৰ দধাত ঋষিক ঘোঁৰাৰ মূৰ লগাই দিছিল । ভেওঁ ভোমালোকৰ সভা পালন কৰি বৃষ্টাব ইন্দ্ৰক লিকোৱা মধুবিষ্টা লিকালে । হে দম্ভা অগ্নিনী হজন, ভোমালোকে ভেওঁৰ চিঙা মূৰ পুনৰ লগাই

দিলা ॥ ২২ ॥ হে মেধাৰী অগ্নিনী হজন, ভোমালোকৰ অনুগ্ৰহ গ্ৰাৰ্হন কৰো । ভোমালোকে আমাৰ সকলো কৰ্ম বন্ধ কৰা । আৰু আমাক হে নাসভা অগ্নিনী হজন, অপভ্যাগেৰে সৈতে মহৎ ধন দিলা ॥ ২৩ ॥ হে দাঙা, নেতা অগ্নিনীহজন, হিৰণ্যহস্ত নামৰ পুত্ৰ বধী-মতীক দিছিল । হে সুদাঙা অগ্নিনীহজন, তিনি টুকুৰা কৰি অসুৰে কটা ঋষিৰ জীৱন পুনৰ দান কৰিছিল ॥ ২৪ ॥ হে অগ্নিনীহজন ভোমালোকৰ বিষয় পূৰ্বদিনৰ এই বিলাক বীৰ কৰ্মৰ কথা আমাক পিতৃ সকলে কৈছিল । আমি, হে কামবৰী, অগ্নিনীহজন, ভোমালোকৰ বিষয় মন্ত্ৰাশ্বক স্তোত্ৰ কৰি, মূৰীৰ পুত্ৰ আদি পাবলৈ, (এইবিলাক) উচ্চাৰণ কৰিছো ॥ ২৫ ॥

১১৮ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আদি ১১৬ সূক্তৰ দৰে ।

হে অগ্নিনী হজন ভোমালোকৰ শেন চৰাইৰ দৰে খৰকৈ যোৱা, সূৰ্যকৰ ধনযুক্ত বধ আমাৰ ফালে আহক । হে কামবৰী অগ্নিনী হজন, ভোমালোকৰ সেই বধ মানুহৰ মনৰ দৰে বেগী, ত্ৰিবন্ধৰ (বেৰি খোৱা বহা ঠাই তিনিখন থকা) আৰু বায়ু বেগী ॥ ১ ॥ ভালকৈ যোৱা তিনিটা বন্ধুৰ থকা, তিনিটা য়েৰ লগোৱা তিনিটা চকৰিৰ বথেৰে আমাৰ ফালে আহা । আমাৰ গৰু বিলাক গাখীৰভী কৰা, ঘোঁৰাবিলাক প্ৰীত কৰা, আমাৰ বীৰ পুত্ৰ বিলাকক বৰ্জন কৰা ॥ ২ ॥ হে দম্ভা অগ্নিনীহজন, খৰকৈ যোৱা, ভালকৈ চলা বথেৰে আহি আদৰেৰে স্তোতাৰ এই লোক ৰাক্য শুনা । পূৰ্বত জন্ম হোৱা মেধাৰী সকলে ভোমালোকক স্তুতি কৰোতে দাবিত্ৰা দূৰ কৰিবলৈ যোৱা বুলি কোৱা নাছিল নে ? ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনী হজন, সাৰথিয়ে বথত লগোৱা, চলিব পৰা, লেগৰ দৰে যোৱা ঘোঁৰাই ভোমালোকক লৈ আহক । (যি ঘোঁৰা) পানীৰ দৰে খৰকৈ যোৱা, আকাশত যোৱা শওনতকৈও নীত্ৰ গতিৰ, হে নাসভা হজন (সেই ঘোঁৰাই) ভোমা-লোকক হৰি অগ্নৰ ওচৰলৈ লৈ আহিছে ॥ ৪ ॥ হে নেতা অগ্নিনীহজন, হুৰতী সূৰ্য্যৰ জীয়েক প্ৰীত হৈ ভোমালোকৰ বথত উঠিছিল । (ভেওঁৰ সৈতে) ভোমা-লোকৰ সেই অপবান, দকত, দৌৰিব পৰা ঘোঁৰাই

আমাৰ ঘৰৰ পিছে লৈ আহক ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, বন্দনক নিজ কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা নাদৰ পৰা তুলিলা। হে কামবৰ্ষী দম্পতী দুজন, নিজ কৰ্ম্মেৰে বেডক নাদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিলা। তুগ্ৰৰ পুতেকক সমুদ্রত নিমগ্ন হোৱাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিলা, চাবন ঋষিক পুনঃ ডেকা কৰি দিলা ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, গ্ৰীড়া গৃহত থোৱা অগ্নিক তপত তুঁহ জুইত পানী ঢালি দিলা আৰু যুথকৰ আৰু পুষ্টিকৰ অন্ন খাবলৈ দিলা। সুস্তি তুনি তোমালোকে ব্ৰাহ্মণ কণ্ঠক (অমুৰে) পৰীক্ষা কৰিবলৈ বিচাৰোতে উষা হোৱা সময় জনাই দিলা ॥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে পুৰণি কালত গৰু বিচৰা শয়্যক গৰু গাখীৰতি কৰি দিছিল। বৰ্ত্তিকা চৰাইক বুকৰ মুখৰ পৰা মোচন কৰিছিল। বিশ্বপলাক লোহৰ ভৰি লগাই দিছিল ॥ ৮ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, পেহু বজাক তোমালোকে ইন্দ্রৰ পৰা পোৱা, শত্ৰু হন্ত, সংগ্ৰামত আহ্বান কৰা, শত্ৰুক পৰাভূত কৰা, উগ্ৰ, সহস্ৰধন পোৱা, সেজা আৰু দৃঢ়াঙ্গ বগা ঘোঁৰা (এটা) দিছিল ॥ ৯ ॥ হে নেতা, সুজন্মা অশ্বিনী দুজন, আমি ধন বিচাৰি বন্দনৰ কাৰণে তোমালোকক ভালকৈ আহ্বান কৰিছো। কৃতিৰে সেৱন কৰি ধনযুক্ত বখেৰে সুখ দিবলৈ আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ১০ ॥ হে নাসত্যা দুজন, মৰমেৰে, গুণংসনীয় গতিৰ ঘোঁৰাৰ নতুন বেগেৰে তোমালোক আমাৰ গুলিলৈ আহা। হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক দাতব্য হবিৰে চিৰকাল উষাৰ সময়ত হবন কৰিম ॥ ১১ ॥

১১৯ শ্লোক—ঋ ১০।

ঋষি আৰু দেৱতা ১:৬ শ্লোকৰ দৰে। ছন্দ—জগতী।

হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ বথ জীৱন ধাৰণৰ কাৰণে অন্ন বিচাৰি আহ্বান কৰিছো। সেই বথ বহুত কাম কৰা, মনৰ দৰে বেগী, জপিওৱা, যজ্ঞৰ উপযুক্ত, বহুত নিচান থকা, শতধন যুক্ত আৰু পানীৰ দৰে ক্ষিপ্ৰ গতিৰ ॥ ১ ॥ সেই বথ চলোঁতে অশ্বিনী দুজনৰ তব কৰোঁতে আমাৰ মন উৰ্দ্ধগামী হয়। আমাৰ স্তুতিবিলাকে অশ্বিনী দুজনৰ ওচৰ পাইছেগৈ। মই হবিবিলাক প্ৰথুৰ কৰিছো। মোক সহায় কৰিবলৈ (ঋত্বিকসকল) আহিছে। সূৰ্য্যৰ জীয়েক উৰ্দ্ধানী, হে অশ্বিনী দুজন,

তোমালোকৰ বথত উঠিছেহি ॥ ২ ॥ যেতিয়া যজ্ঞ কৰি থকা অসংখ্য জয়শীল মানুহে শুভ ধনৰ বাবে পৰস্পৰ স্পৰ্ধা কৰি বথলৈ যায়, তেতিয়া, হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ বথ পৃথিবীৰ ফালে আহে বুলি সকলোৱে জানে। সেই বথত তোমালোকে স্তোতালৈ গ্ৰেষ্ঠ ধন লৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে কামবৰ্ষী অশ্বিনী দুজন, যি ভূজাক নিজ ঘোঁৰাৰে নি সমুদ্রত দুবলৈ লৈ গৈছিল তেওঁক তোমালোকে নিজে লগোৱা ঘোঁৰাৰে আনি দুবৰ পিতৃৰ ঘৰ পৰ্য্যন্ত আনিলা। দিবোদাসক তোমালোকে যি মহৎ বক্ষণ কৰিছিল—(সেইয়া আমি জানো) ॥ ৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ প্ৰশস্ত ঘোঁৰাই তোমালোকৰ বথত লগাই দিয়া মাতে বথৰ লক্ষ্য স্থান (সূৰ্য্যৰ ঠাই) শোভাৰ কাৰণে (সকলো দেৱতাৰ আগতে) পোৱাই দিলে। তেতিয়া আহি থকা সূৰ্য্যৰ জীয়েকে খবকৈ আহি তোমালোকক পতিত বৰণ কৰিলে যে “তোমালোকেই মোৰ পতি” ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে বেডক নাদত পৰি থকাৰ পৰা বন্ধা কৰিলা। পবিত্ৰ অগ্নিক অমুৰে (তুঁহ জুইত) পেলাই থোৱাত চোঁটা পানী ঢালি দিলা। শয়্যক নিবৃত্তপ্ৰসবা (পোৱালী নিদিয়া) গৰুৰ গাখীৰ পোৱাই দিলা। বন্দনক দীৰ্ঘায়ু কৰি দিলা ॥ ৬ ॥ হে দম্পতী অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে জ্বৰাৰে নিঃশেষ হোৱা বন্দনক শিল্পকুশল কৰ্ম্মেৰে পুনৰ ডেকা কৰিলা, যেনেকৈ পুৰণি বথ শিল্পীয়ে নতুন কৰে। স্তুতি কৰিলত মাকৰ গৰ্ভত থকা মেধাবী (বাহুদেৱক) জন্ম দিলা। তোমালোকৰ বন্ধনাৱক কৰ্ম্ম এই পৰিচৰণ কৰা যজমানক দিয়া হওক ॥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, দূৰ দেশত নিজ পিতাকে পৰিত্যাগ কৰা ভূজাৰে তব কলিত তেওঁক বন্ধা কৰিবলৈ গ'লা। সেইবাবে হে অশ্বিনী দুজন তোমালোকৰ শোভনীয় গতি আৰু বিচিত্ৰ বক্ষণ কাম সকলোৱেই ওচৰতে পাবলৈ বিচাৰে ॥ ৮ ॥ আৰু হে অশ্বিনী দুজন, মোমাখীয়ে আনন্দত তোমালোকৰ গান কৰিছে। উলিঙ্গৰ পুত্ৰই (মই কক্ষীৰাণে) তোমালোকক সোমপানৰ হৰ্ষৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো। দধিটীৰ মন তোমালোকে তুষ্ট কৰিলত তেওঁৰ ঘোঁৰাৰ মূৰেৰে তোমালোকে (মধুবিদ্যা) দিছিল ॥ ৯ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে পেদুক বহুতৰ বন্ধিত আৰু স্পৰ্ধাকাৰীৰ পৰাজয়কাৰী বগা ঘোঁৰা দিছিল। সেই ঘোঁৰা বৃদ্ধত বন্ধা নিদিয়া, অতি দীপ্তিমান, সকলো কামত প্ৰযুজ্য, (ইন্দ্রৰ দৰে) শত্ৰু অভিভৱিতা ॥ ১০ ॥

১২০ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—দীৰ্ঘতমা—উলিঙ্গব পুত্ৰক কীবান । হৃদ

—১/১০-১২ গায়ত্ৰী, ২ কঙ্কপ; ৩ কাবিবাট;
৪ নষ্টকপী; ৫ তল্লশিবা, ৬—যষ্ঠাকবীউকীক;
৭ বিস্তাব বৃহতী; ৮ কৃতি; ৯ বিবাট । দেবতা
—অগ্নিনী হৃজন; ১২ হৃঙ্গন নাশন ।

হে অগ্নিনী হৃজন, তোমালোকক কি জ্ঞতিবে
আবাধনা কৰিব পাৰি ? কোনে তোমালোক দুৱাকে
সেবা কৰিবলৈ সমৰ্থ ? অনভিজ্ঞই তোমালোকক
কেনেকৈ পৰিচৰণ কৰিব পাৰিব ? ৥ ১ ॥ এইদৰেই
অনভিজ্ঞ ভোভাই সেই সৰ্বজ্ঞানী অগ্নিনী হৃজনৰ দৰে
দেবতাক বাট (পৰিচৰণৰ উপায়বিলাক) জখিব লাগে ।
শত্ৰুৱে আক্ৰমণ নকৰা অগ্নিনী হৃজনে ভোভাইৱাকৈ
ভোভাক বন্ধা কৰে ॥ ২ ॥ হে সৰ্বজ্ঞ অগ্নিনী হৃজন,
তোমালোকক আহ্বান কৰিছো । সৰ্বজ্ঞ তোমালোকে
আমাৰ জানিবলগীয়া কথা এতিয়া কোৱা । আমি
তাকে প্ৰয়োগ কৰি হৰি দি অৰ্চনা কৰো ॥ ৩ ॥
মই তোমালোকক শুধিছো, হে দত্তা অগ্নিনী হৃজন,
পৰিপক্ক যতি নোহোৱাক নোশোধো । তোমালোকে
বৰটকাৰ মন্ত্ৰেৰে দিয়া অদ্ভুত পুষ্টিকৰ সোমবস পাণ
কৰা আৰু আমাকো বহুত উদ্যমযুক্ত কৰা ॥ ৪ ॥
হে অগ্নিনী হৃজন, তোমালোকৰ যি জ্ঞতি যোৱাৰ
(পুত্ৰ সুহৃতি ঋষি) আৰু হৃঙ্গন দ্বাৰা উচ্চাৰিত হৈ
শোভা পাইছিল, সেই জ্ঞতিৰে পছ বংশৰ (অজিবসৰ)
ঋষিৰ (মই কক্ষীবাণে) তোমালোকক অৰ্চনা কৰিছো ।
নিজৰ কাৰণে অন্ন বিচাৰি বিছানে (কক্ষীবাণে)
কৰা কামনা সিদ্ধি হওক ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
গায়ত্ৰী (হৃঙ্গন) সাম গানেৰে কৰা জ্ঞাত ধোৱা
খোজৰ অজাহ্নই কৰা বুলি জনিছিলো । তেওঁ
যোৰ দৰে জ্ঞতি কৰি চকু দৃষ্টা পাইছিল । হে
সুৰ্গৰ পালক হৃজন, মোকো তেনেকৈ (চকু দিৱা
দৰে) বাহিত কল দিৱা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
বহুত ধনৰ দাতা তোমালোকক কোনোদেৰে ধনৰ
বিশাখকো বুলি কয় । ২ বাসধৰ দিওঁতা হৃজন,
তোমালোক আমাৰ বন্ধক হোৱা, পাপ-বাধ চোৰৰ
পৰা আমাক বন্ধা কৰা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
মিজমহিত কোনো শত্ৰুৰ আশাক ধ্বংস কৰিবা ।
আমাৰ ঘৰৰ পৰা পিতাহ খোৱা ল'ৰা বা গৰুপোৱালী

নোহোৱা কাকো নকৰিবা । আমাক অগ্নি (যাৰ
নলগীয়া) ঠাইলৈ নিনিবা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
তোমালোকক কামনা কৰি বহুজনৰ ধাৰণৰ কাৰণে
তোমালোকৰ পৰা ধন পাওঁ । আমাকো অন্নযুক্ত ধন
থকা কৰা; গৰুযুক্ত অন্ন পাবলৈ আমাক উপযুক্ত
কৰা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনীহৃজন বহুত অন্ন ক'ৱা,
তোমালোকে ধোৱা নোহোৱাকৈ অতি সামৰ্থ্যৰে চলোৱা
বথ মই ভজন কৰো । সেই বথেৰে বহুত ধনঃ
কামনা কৰো ॥ ১০ ॥ হে ধনভণ বথ, আমি সন্মুখত
আছো । আমাক সন্মুখ কৰা । অগ্নিনী হৃজনে সেই
সুখকৰ বথ সোম পানৰ কাৰণে লৈ আহক ॥ ১১ ॥
এতিয়া পুত্ৰা যত্নৰ পৰা বন্ধা পাইছো । ধন
ভোগ নকৰাৰ পৰাও নিবৃত্তি দিৱা । এই দুয়োটাই
সোনকালে নষ্ট পাই ॥ ১২ ॥

১২১ সূক্ত—ঋক্ ১৫

ঋষি আৰু হৃদ— ১১৬ সূক্তৰ দৰে । দেবতা

—ইন্দ্ৰ বা বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)

ভোভাৰ (পুৰুষৰ) বন্ধক গোধন প্ৰেৰণ কৰা
ইন্দ্ৰক বিচাৰি আমাৰ অজিবস ঋষিয়ে কৰা এই জ্ঞতি
তেওঁ কেতিয়া গুনিছিল ? যেতিয়া ইন্দ্ৰই ঘৰ থকা
বজ্জমান ঋত্বিকসকলৰ আগত আহি ওলালে তেতিয়া
আমাৰ যজ্ঞত কৰিবলগা কাম বহুত বাকী থাকিল—
(সেইবিলাক ইন্দ্ৰই নিজেই কৰিব লাগে) ॥ ১ ॥
ইন্দ্ৰই দ্যালোক শুভন কৰি বাখি দিলে । গৰু
নেতা সেই (সূৰ্য্যদ্বা) ইন্দ্ৰই বিতীৰ্ণ হৈ সকলো
তাণীক জ্বৰ কৰা (গলায় দিৱা) বহুত পানী অৱ
কাৰণে সিঁচি দিলে । বহান সূৰ্য্যাকণী ইন্দ্ৰই বাতিৰ
পাচৰ পৰা উৎপন্ন হৈ নিজে উষাক অনুসৰণ কৰি
প্ৰকাশ হ'ল । (আৰু আশ্চৰ্য্য যে) ধোৱাৰ ত্ৰীক
গোমাতা কৰিলে ॥ ২ ॥ তেওঁ বজ্জা বৰণৰ ঋত্বিক
প্ৰকাশ কৰি দিনে দিনে পুৰণি (অজিবস কৰিব)
আহ্বান যত্ন জনে আঁক ধন পথিৱাই দিলে । তেওঁ
মাৰিব পৰা বজ্জ নিৰ্গাণ কৰিলে । বাসুধৰ হিভৰ
কাৰণে (ইন্দ্ৰই), হৃষ্টেৱী আৰু চাৰিঠেৱীৰ হিভৰ
কাৰণে দ্যালোক শুভন কৰিলে ॥ ৩ ॥ এই সোম পানত
আনন্দ কৰি জ্ঞতিভাজন কুম্ভৰ লুকাই খোৱা গৰু
তাক হৃঙ্গন (যজ্ঞৰ) কাৰণে এৰি দিছিল । যেতিয়া

ভিনিওলোকৰ শ্ৰেষ্ঠ ইল্লই দুগ্ধত লাগি যায়, তেতিয়া তেওঁ মানুহৰ কাৰণে দুঃখ দিয়া পানীৰ দ্বাৰা খুলি দিলে ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, খৰতকীয়া ভূমি গোটেই জগত পোষণ কৰা তোমাৰ পিতামাতা দ্যাবাপৃথিবীয়ে তোমালৈ সমৃদ্ধিকৰ আৰু উৎপাদন শক্তিসুৰু গাখীৰ আনি দিছিল। যেতিয়া (তেওঁ বিলাকে) খীৰভী গৰুবিলাকৰ বিস্তৃত ধনৰ দৰে গাখীৰ তোমালৈ আগ-আগবঢ়াইছিল, তেতিয়া তুমি পানীৰ দ্বাৰা খুলি দিছিল। ॥ ৫ ॥ এই ইল্ল (স্ততিৰে সন্তোষ হ'লত) প্ৰাচুৰ্য্য হ'ল আৰু উৰাৰ সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্ত হৈ শত্ৰু বিজয়ী ইল্লই আমাক আমোদ দিয়ক। আমিও ইহি দি জড়ভিভাজন সোমবস ক্ৰচেৰে আহুতি সিচি দি সেই সোম পান কৰি (আনন্দ কৰো) ॥ ৬ ॥ যেতিয়া সূৰ্য্যৰ কিৰণেৰে দীপ্ত দেহবিলাক পানীৰ বৰিবলৈ প্ৰস্তুত হৱ, তেতিয়া প্ৰেৰক ইল্লই যজ্ঞৰ কাৰণে বৰষুণ নপৰা হবলৈ নিদিৱে। হে ইল্ল, শুভদিন চাই তুমি সূৰ্য্যৰূপে যেতিয়া ভালকৈ জ্বলা, তেনেহলে গাড়ী নোহোৱাকৈ অগ্ন্যৰ পৰা খৰি আনে। যদি যাৰ নোৱাৰা মানুহ হৱ তেনেহলে গোৱাল লগায় পশু পঠাই দিয়ে ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, মহৎ, দিবা সোমবসৰ ভোজ্য তোমাৰ হৰি য়োবা দুটাক এই যজ্ঞত সোমবস পান কৰোৱা। আমাৰ ধন অপহৰণ কৰাৰ গুৰি শত্ৰুক বণ কৰিব পৰা তুমি অভিভূত কৰা। তোমাৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে মনোহৰ, মনকৰ, বেগবন্ত সোমবস বায়ুৰ দৰে শীঘ্ৰে পাণ কৰা। তুমি পাণ কৰিবলৈ ঋত্বিকসকলে শিলত ৰেপিছে ॥ ৮ ॥ ঋতুৱে আকাশৰ পৰা জনা, খৰকৈ মাৰিব পৰা, লোহাৰ বজ্ৰ, হে ইল্ল, বেগবান শুক্লৰ ফালে মাৰিছিল। হে পুৰুষত, ইল্ল, কুংস ঋষিৰ কাৰণে তুমি শুক্লক অসংখ্য অস্ত্ৰেৰে আঘাট কৰি বেৰি পেলাইছিল। ॥ ৯ ॥ হে ইল্ল, পূৰ্বদিকালত সূৰ্য্যক অন্ধকাৰৰূপী অসুৰৰ পৰা মুক্ত কৰিলা। হে বজ্ৰধাৰী ইল্ল, তুমি মেঘৰূপেৰে সূৰ্য্যক ঢাকি ৰখা অসুৰক মাৰিলা। শুক্ল অসুৰৰ যি বল সূৰ্য্যৰ ওপৰত সুগথিত আচ্ছাদন হৈ আছিল তাক তুমি ভাঙি দিলা ॥ ১০ ॥ হে ইল্ল, মহৎ বলবান দ্যাবাপৃথিবীয়ে তোমাক ছুই কৰিলে। তুমি কেউকালে ব্যাপি থকা, সকলো খাই দিয়া ব্ৰজা-সুৰক বজ্ৰেৰে সৈতে বৈ যোৱা পানীত মাৰি শুৱাই দিলা ॥ ১১ ॥ হে ইল্ল, নবৰ হিত কৰিবলৈ যি ৰথেৰে নেতাক ৰক্ষা কৰা, বায়ুৰ দৰে যোৱা ধুনীয়া য়োবাৰ বথ ৰোজনা কৰি সেই বথত উঠা। কাৰাৰ পুত্ৰ উশনাই যি হৰ্কৰ বজ্ৰ তোমাক দিছিল তুমি সেই ব্ৰজবধ কৰা,

শত্ৰু জয় কৰা বজ্ৰ তীক্ষ্ণ কৰিছা ॥ ১২ ॥ হে সূৰ্য্যায়্য ইল্ল তোমাৰ সেউজীয়া (হৰিৎ)বৰণৰ য়োবাবে বথ ৰাখা। (সূৰ্য্যৰ বথ) এভল (নামেৰে) য়োবাই টানে। তুমি নৈঋতন নদীৰ পাৰলৈ গৈ যজ্ঞন নকৰা-বিলাকৰ কৰ্ত্তব্য কৰি ঘূৰি আহাগৈ ॥ ১৩ ॥ হে বজ্ৰ-বান ইল্ল, তুমি এই দুখত মৰা দাবিদ্ৰৰ পৰা আমাক ভাৰণ কৰা। পাপৰ পৰা সংগ্ৰামৰ সমীপত আমাক ৰক্ষা কৰা। আমাক জয়ৰ কাৰণে, কীৰ্ত্তিৰ কাৰণে আৰু সত্যৰ কাৰণে, য়োবা আদি কৰি বথযুক্ত ধন আমাক দিয়া ॥ ১৪ ॥ ধনৰ কাৰণে পুত্ৰনীয় হে ইল্ল, তোমাৰ সুজ্ঞগ্ৰহযুক্ত মন আমাৰ পৰা আঁতৰাই নিনিবা। আমাক অন্নৰে আহুত কৰা। হে মঘবান ইল্ল, ধনৰ পতি তুমি গৰু পোৱাই দিয়া। তোমালৈ কৰা বহুত স্তুতিৰে সৈতে আমি (পুত্ৰ-পৌত্ৰেৰে সৈতে) আনন্দ কৰি থাকিম ॥ ১৫ ॥

১২২ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি আদি ১২১ সূক্তৰ দৰে।

হে অক্ৰোধী ঋত্বিক সকল, ভোমালোকক যি পালন কৰে সেই ফলবৰী কত্ৰক যজ্ঞ সাধন কৰা অৱশ্যে যাগ কৰি ভজ্ঞন কৰা। যেনেকৈ ধনুশৰেৰে শত্ৰুনাশ কৰে তেনেকৈ যৱো দ্যাবাপৃথিবীৰ মাজত থকা মৰুভাগক স্তুতি কৰো ॥ ১ ॥ পত্নীয়ে যেনেকৈ পতিৰ প্ৰথম আহ্বানত খৰধৰকৈ যায়, তেনেকৈ দিন আৰু ৰাতি নানা ঋতুৱেৰে প্ৰকাশিত হৈ আমাৰ প্ৰথম আহ্বানত খৰকৈ আহিছে। শত্ৰুনাশক আদিভাৰ দৰে উৰা দেৱীয়ে সোণ বৰনীয়া কিৰণেৰে বিম্বতা ৰূপ ধৰি সূৰ্য্যৰ শোভাত শোভিত হৈছে ॥ ২ ॥ আমাক ঢাকি ৰখা সৰ্ব্বোত্তমাগামী আদিভাই আমাৰ আমোদ বৰ্দ্ধন কৰক; পানী উৎপাদক বায়ুৱে আমাক আমোদ দিয়ক। হে ইল্ল আৰু পৰ্বত, দুয়ো আমাৰ বুদ্ধি তীক্ষ্ণ কৰা। হে সকলোদেবতা, আমাক বহুত অন্ন দিবলৈ ৰন কৰা ॥ ৩ ॥ উপজয় পুত্ৰ মই (কক্ষীবানে) হে ঋত্বিকসকল মোৰ দিয়া অন্ন ভক্ষন কৰা আৰু লোষণান কৰা, অগ্নিনী দুজনক জগত চেতন কৰা উৰাৰ সমস্ত আহ্বান কৰাহক। পানীৰ পুত্ৰক অগ্নি দেবতাক জ্বৰ কৰাহক। আৰু মোৰ দৰে ঋতুৰ মাতৃৰ দৰে (আহোৱাত) দেবতাকো, জ্বৰ কৰাহক ॥ ৪ ॥

হে দেবভাসকল, উলিঙ্গৰ পুত্ৰ মই (কক্ষীবাণে) গান
কৰি তোত্ৰেবে আমাৰ ফালে আহ্বান কৰিছো।
(হে অগ্নিৰ দুজন) তোমালোকক ঘোৰাৰ দৰে
ভেওঁক ছালৰ বগা বেমাৰ নাশ কৰিবলৈ স্তুতি কৰা দৰে
ময়ো স্তুতি কৰিছো। হে দেবভাসকল কলদাতা পুৰাকো
আহ্বান কৰিছো। আৰু অগ্নিৰ পৰা ধন বিচাৰিও স্তুতি
কৰিছো ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, এয়া আমাৰ আহ্বান কৰা
শুন। আৰু যজ্ঞ ঘৰৰ সকলোৱে (উল্লাভাদিয়ে) গোৱা
স্তোত্ৰও শুন। সকলোতে শুনিবলৈ পোৱা ধন দিবলৈ
কৰা আমাৰ আহ্বান ভালকৈ শুন। সিদ্ধুৱে (নদীৰে)
পানীৰে পথাৰ ভাল কৰা স্তুতি শুন। ॥ ৬ ॥ হে বৰ্ণ আৰু
মিত্ৰ দেবতা, তোমালোকক মই স্তব কৰো। তোমা-
লোকৰ সেই প্ৰসিদ্ধ দান এখ গৰু পাই পছাই (মই)
অন্ন নিয়ন্ত্ৰণ কৰা স্তোত্ৰ বচনা কৰিলো। প্ৰসিদ্ধ আৰু
প্ৰিয় বথ ধৰ্ম্ম (মিত্ৰাদি) দেবতাই প্ৰীতিৰে আহিলেই
পুষ্টি সাধন আমাকেই কৰিবলৈ আহক ॥ ৭ ॥ মহৎ অন্ন
সম্পন্ন কৰা ধন স্তব কৰো। মানুহে (মই কক্ষীবাণে)
সুৰীৰ পুত্ৰ পোত্ৰাদিৰে সৈতে তুমি দিয়া ধন ভোগ
কৰো (দেবতাৰ মাজৰ) যি জন দেবতাই পছাক
(মোক) অন্নবস্ত্ৰ কৰে, ধোঁৱা আৰু বথ বহুত দিয়ে
(ভেওঁক স্তুতি কৰো ॥ ৮ ॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, যি জনে
তোমালোকক যজ্ঞ নকৰা হয়, যি জনে অগ্ৰপ্ৰকাৰে
তোমালোকৰ কাৰণে সোমবস নেচেপি জোহ কৰে,
সেইজনক যক্ষা ব্যাধিয়ে নিজে হৃদয়ত ধৰে।
যি নিয়মমতে যজ্ঞ কৰি সোমবস চেপি স্তুতি
কৰে (ভেওঁ সকলো পায়) ॥ ৯ ॥ সেইজনে ধোঁৱা
পাই, মানুহৰ মাজত অতি বলবান হয়, বহুত
অন্নভুক্ত হয়, খোজনীয়াক ধন দিব পৰা হয়
আৰু বলী হৈ সকলো বণত হিংসক লজ্জৰ প্ৰতি
লজ্জাহীন হৈ সদায় ফুৰে ॥ ১০ ॥ হে বজা দেবভাসকল,
আমোদ দিয়া তোমালোকে স্তব কৰা মানুহৰ (মোৰ)
অমৰ আহ্বান শুন।—তিনি আহাহক। তোমালোকে
আকাশ ব্যাপী ধৰ্ম্ম, অগ্ৰ বৰ্ণক নথকা বথবিশিষ্ট,
যজ্ঞমানৰ মাহাত্ম্যভুক্ত সমৃদ্ধিকৰ স্তোত্ৰ (প্ৰশংসা)
শুনিবলৈ স্ৰিচাৰ্য্যক ॥ ১১ ॥ যি হবিঅন্নদাতা যজ্ঞমানৰ
বহু ইন্দ্ৰিয়বৰ্দ্ধক অন্ন পাবলৈ তোমালোকক আহ্বান
কৰিছে সেই অজ্ঞানক এতিয়া পবক অভিভৱ কৰা
অন্ন পাবলৈ বস্ত্ৰ কৰিব বুলি দেবভাসকলে কৈছে।
যি দেবতাই যোজ্ঞমান অন্ন আৰু ধন বিস্তাৰ কৰি
দেৱ কৰে, সেই বৰ্ণকো দেৱতাই বাগ্ৰ অন্ন দিয়ক ॥ ১২ ॥
আমি দেবভাসকলক স্তুতি কৰিছো। ১৩ ইন্দ্ৰিয়

ভূপ্তিৰ কাৰণে দুই পাঁচ (দহ) বিধ অন্ন লৈ সেই
(দহজন) অক্ষয়ী হোমৰ কাৰণে গৈছে। লজ্জৰ পৰা
ভাবণ কৰা নেতা (বৰ্ণাদিক) ইষ্টাৰ আৰু ইষ্ট-
বন্ধি বজাই কি প্ৰসাধন কৰিছে ? ॥ ১৩ ॥ সোণৰ
অলঙ্কাৰ শিদ্ধা কাণৰ, ডিঙিত মণিবস্ত্ৰভুক্ত বয়নীৰ
ৰূপৰ পুত্ৰ-পোত্ৰাদি আমাক সকলো দেবতাই দিয়ক।
আৰ্য্য বিশ্বদেবসকলে স্তোত্ৰাৰ মুখৰ পৰা ওলোৱা
স্তুতি আৰু হবা কামনা কৰক ॥ ১৪ ॥ মৰ্ম্মা বজাৰ
তিনিটা সকলোতে আৰু অন্নবসৰ তিনিটা পুতেকে
বৰ আমনি কৰিছে। হে মিত্ৰাবৰ্ণ, তোমালোকৰ
বথ অতি বহল সুখৰ দীপ্তিৰে সূৰ্য্যৰ দৰে জিলিকি
আছে ॥ ১৫ ॥ (?)

১২৩ সূক্ত—খ ১৩।

স্বৰি আৰু ছন্দ ১২১ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—ঊষা

নিজ কাৰ্য্যাদকা ঊষা দেৱীৰ বহল বথ বোজনা
কৰা হ'ল। এই বথত অমৰ দেৱভাসকল উঠিছে।
অন্ধকাৰৰ পৰা উঠি পূজনীয়া, মহতী, বিবিধ গতিৰ
ঊষা দেৱীয়ে মানুহৰ নিবাসৰ কাৰণে অন্ধকাৰ
ওচাই প্ৰতিকাৰ কৰিছে ॥ ১ ॥ সকলো (সূক্ত) অগ-
ভব আগতেই ঊষাই সাৰ পালে। অন্ন সম্পাদন
কাৰিণী, মহতী দাত্ৰী, সেই ঊষাই ওপৰত ধৰ্ম্ম বাবে
সকলো অগণ দেখিছে। নিভা ঘোঁৰনা, পুনঃ পুনঃ অন্ন
হোৱা, প্ৰথমেই হবন কৰিব লাগে কাৰণে (ঊষাই)
যজ্ঞস্থানলৈ আগতে আহিছে ॥ ২ ॥ হে সূক্তস্বৰ ঊষাদেৱী,
মানুহক তুমি পালন কৰোঁতা। মানুহক যি নিজ
প্ৰকাশ কৰা ভাগ ভাগ কৰি দিয়া, এই ভাগৰ
বিষয়ে অতিমত কল দান দিবলৈ বিচৰা সুবিধাৰ
প্ৰেৰক দেবতা সূৰ্য্যক, আমাৰ পাপহীন যাগৰ যোগ্য
কৰি যজ্ঞৰ ঠাইলৈ (সূৰ্য্যৰ) আগবৰণ কাৰণে
কৈছা ॥ ৩ ॥ হে ঊষা দেৱী, তুমি প্ৰতিদিন ধৰে ঘৰে
উদ্যোগ প্ৰকাশ কৰিবলৈ ৰূপ ধাৰণ কৰি সন্মুখলৈ
যোৱা। গোটেই অগ্ৰত প্ৰকাশ কৰি, ভাগ লগাই
প্ৰতিদিন অহাযোৱা কৰি ধন-হবি অন্নাদিৰ আগভাগ
সেৱন কৰা ॥ ৪ ॥ হে সূক্তস্বৰ ঊষাদেৱী, তুমি ভগব
ভনী, বৰ্ণৰ ভনী, দেবতাৰ প্ৰথম তুমি স্তুত হোৱা।
শিচত যি দুখৰ ধাৰক আহে সি তুমি মাওক। তোমাৰ
বহল সূৰ্য্যৰেণু আমাৰ বৰ্ণৰক বিহীক অন্ন কৰিব ॥ ৫ ॥

(হে ঋত্বিকসকল) উৎকৃষ্ট সূনুত স্তোত্র গান কবাহক। শব্দৰ ধারণ কৰা জ্ঞানৰ কাম কৰা। অগ্নি ভালকৈ জ্বলি উঠক। পোহৰ কৰা উৰাই অন্ধকাৰত গোপন কৰি থোৱা। স্পৃহনীয় যজ্ঞ সাধন কৰা বস্তুবিলাক উলিয়াই দিহে ॥৬॥ এজনী য়াৰ আৰু অগ্নি এজনী আছে। পৰ্যায়ক্ৰমে দেবী দুগৰাকীৰ মাজত এজনী বস্তুবিলাক লুকাই থয়, আৰু ইজনীয়ে (অৰ্থাৎ উৰাই) অতি দীপ্তমান বথৰে সেইবোৰ উলিয়াই দিয়ে ॥৭॥ (এয়া অহোংগতক স্তুতি কৰা ভাবেৰে উৰাৰ স্তুতি)। আজি যেনেকুৱা কা'লও তেনেকীয়া। প্ৰতিদিন তেওঁ-বিলাক (ভৌগোলিক নিয়মমতে) বৰণ থকা ঠাইৰ পৰা ত্ৰিংশ যোজন আগত থাকে। একে একে ভূভাগ অভিক্ৰম কৰি তেতিয়াহে উদয়কাল পাইগৈ ॥৮॥ (এই ঋকত পৃথিবীৰ গতিৰ বিষয়ে কৈছে)। উৰাই দিনটোৰ মুখৰ (আগভাগৰ) আগমণিৰ বিষয়ে জানে। তেওঁ দীপ্ত—সেইবাবে প্ৰকাশ পায়। অন্ধকাৰৰ পৰা প্ৰাদুৰ্ভাব হয়। ঋতব (আদিভাব) তেজোময় বাসস্থানত মিলি যায় (কিন্তু) হিংসা নকৰে (আদিভাব ভেজ পৰাভাব নকৰে) আৰু প্ৰতিদিন অলঙ্কাৰেৰে শোভাহে কৰে ॥৯॥ হে ভৱী, শব্দৰ স্পষ্টকৈ দেখা গৈছে। হে দেৱী নিজক যাচি দিবলৈ সূৰ্য্য দেৱতাৰ ফালে গৈছা। যৌবনবতীয়ে সন্তুখত সূৰ্য্যৰ আগত মিছিকিয়াই ছালী খৰি বুকু দেখুৱাইছা ॥১০॥ হে উষাদেৱী, মাকে শুক কৰি (সজাইপৰাই) উলিয়াই অনা ছোৱালীৰ দৰে নিজ গা সকলোকে উলিয়াই দেখুৱাইছা। হে উষাদেৱী, তুমি ভৱা—এটৰে পিলায় দি আবৰক অন্ধকাৰ আঁতৰাই দিয়া আৰু সেই আগলৈ আহিব-লগীয়া উৰাক এনেকৈ এৰি নিদিবা ॥১১॥ হোঁৎযুক্তা, গৎযুক্তা, বিগবৰেণা (সৰ্বভৌকাল থকা) হে উৰা, সূৰ্য্যৰ বন্ধিৰে সৈতে তুমি যজ্ঞ কৰি থাকা। ভৱা, নমনীয়া উৰা দেৱতা আকৌ আহিছে (পুনৰ আকৌ আহিব) ॥১২॥ হে উৰা, ঋতব (নিয়মৰ) সূৰ্য্যৰ-জ্বৰ অনুকূলে যাচি দি কলাপকৰ যজ্ঞৰ কাৰণে আমাক জ্ঞান দিয়া। হে উৰা, ভালকৈ আহতা হৈ অন্ধকাৰ নাপ কৰা। হৰিধনযুক্তা তুমি আমাক হৰি ধন দিয়া ॥১৩॥

১২৪ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আদি ১২৩ সূক্তৰ দৰে।

হে উৰা, অগ্নি জ্বলিত অন্ধকাৰ আঁতৰ কৰি বহল

জ্যোতিয়ে উদয় হোৱা। সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ কৰিছা। সবিতা দেৱতাই আমাৰ ব্যৱহাৰৰ অৰ্থে চুঠেঠোৱা আৰু চাৰি ঠেঙীয়া (জন্তুকপে) ধন দিয়ে ॥১॥ দেৱতাত (কৰ্ম) বিলাক নষ্ট নকৰি ভাল কৰিছে আৰু মানুহৰ যুগ (সময়) বিলাক নষ্ট কৰিছে। অতীতত যোৱাবিলাক আৰু নিজা (শাস্ত্ৰত) বিলাক ভেনেকুৱাই হৈ থাকে। প্ৰথমে অহা উৰাই বিশেষকৈ প্ৰকাশ কৰে ॥২॥ এইয়া উৰা স্বৰ্গৰ জীৱনী পূৰ্বফালে প্ৰভোকেই দেখিছে। তেওঁ জ্যোতিষ্মৰ কাপোৰ পিন্ধি সমাক চেঙা কৰি ঋতব (নিয়মৰ বা আদিভাব) গছা অনুসৰণ কৰি প্ৰিয় সূৰ্য্যৰ বাট জানি লৈ সমাক আহিছে। (পূৰ্ব) দিশ এৰি দিয়া নাই ॥৩॥ এয়া উৰা, যেনেকৈ নোখা গৌতম ঋষিয়ে নতুন প্ৰিয় স্তোত্র আবিষ্কাৰ কৰিলে তেনেকৈ আদিভাব বুকুৰ বন্ধিৰ নিচিনাকৈ, পূৰ্বফালে উৰাক দেখা গৈছে। অন্ন পাক কৰা গৃহিনীয়ে যেনেকৈ শুই থকাৰ জগাই ভোলে, আহিব খোজা মাইকীয়ে ঘনে ঘনে অহা দৰে আহিছে ॥৪॥ এই উৰাই বিকৃত অস্তৰীক্ষৰ পূৰ্ব ভাগত উৎপন্ন হৈ ধ্বজা উৰাইছে। পিতৃ-মাতৃৰ (দৰে) দ্বাৰাপৃথিবীৰ দুয়োৰে কোলাত নিজ ভেজৰে পূৰণ কৰিছে। বিশিষ্ট আৰু বিস্তীৰ্ণ (ঘাতে হয়) তেনেকৈ প্ৰকাশ হৈছে ॥৫॥ এইদৰেই উৰাই অতি বিকৃতা হৈ বিজ্ঞাতিক (মানুহ আদিক) আৰু সজ্ঞাতিক (দেৱতাক) বৰ্জ্জন নকৰাকৈ সকলোৰে দৰ্শনৰ কাৰণে আহিছে। নিৰ্মল গাবে স্পৃষ্ট হৈ ওলাই যিণেশকৈ প্ৰকাশ কৰি ক্ষুদ্ৰ বা বৃহৎ কাৰো ওচৰৰ পৰা নেহাৰ ॥৬॥ এই উৰাই ভাতৃ হীনৰ দৰে ধন পাবলৈ পিতাকৰ ওচৰলৈ অহাৰ দৰে পুৰুষ বিচাৰি (সূৰ্য্যৰ ফালে আহে)। পতিক বিচৰা ভাল সাজপাৰ পিছা তিৰোতাৰ দৰে উৰাই হাঁহি দাঁত আদি দেখুৱাই (সূৰ্য্যৰ ফালে) মততে যায় ॥৭॥ যাত্ৰেকক ভনীয়েকে (ঠাই) এৰি দিয়া দৰে বাজিয়ে উৎপত্তিৰ ঠাই উৰাক ঠাই এৰি দিহে। উৰাৰ উৎপত্তি জনাৰ নিজে আঁতৰি গল। এনেকৈ উৎপত্তি হৈ সূৰ্য্যৰ বন্ধিৰে এছাৰ খেদাই তৎক্ষণাত বিহাতৰ পাচত চলি যোৱা ববহুৰ দৰে জগৎ ব্যস্ত কৰিলে ॥৮॥ এয়া উৰা প্ৰতিদিন আগৰ দিনৰ উৰাৰ দৰে, পূৰ্বৰি বাই-ভনীৰ দৰে এৰি আকৌ আমাৰ ফালে আহে। নতুন আহিবলগীয়া উৰা নিশ্চয় পূৰ্বৰি ভাল দিনৰ দৰে আমাক বহুত ধনযুক্ত কৰি প্ৰকাশ কৰিব ॥৯॥ হে ধনবতী উৰা দেৱী, (ইবি দিয়া যজ্ঞমানক) জেৰণৰ যিহা। বনিকৰ দৰে (যাগাদি লক্ষ্য) আমাৰ ক্ষয়

বিলাকৰ দীৰ্ঘনিদ্রা হওক (মৰক)। হে ধনবতী
উষা, হৰি দিৱাক (যজ্ঞমানক) ধন দিৱা। হে
সুনেজী, সকলো শ্ৰাণীক জ্বলি দিওঁতা তুমি স্তুতি
কৰেণ্ডাক ধনবান কৰা ॥১০॥ এয়া যুৱতী উষা পূব
দিশত অভিতৈ বাঢ়ি আহিছে। এই বঙা বৰণৰ গৰা
(নামে) ঘোঁৰা আৰু, (বন্ধিবিলাক) বধত জ্বলিছে।
নিশ্চয় (তেওঁ) অভবীকৃত সুকাই যোৱা এজাৰ
নাশ কৰিব—নিজ নিচানোৰে ডাহি উঠিব। এই সম্বন্ধত
(আহবনীয় আদি) জুই ঘৰে ঘৰে জ্বলিছে ॥১১॥
হে উষা দেৱী, তুমি আহিলত উষা চৰাইবিলাকে
বাহিব পৰা ওপৰলৈ উৰিছে। মাংসহে অন্নৰ চেষ্ঠাত
বাস্ত হৈ ঘৰৰ পৰা ওপৰলৈ মুখ কৰি ওলাইছে।
হে উষা দেৱী, এইদৰে যজ্ঞবত অগ্নিৰ লগত থাকি
মানুহক দিবলৈ বহুত ভাল ধন বহন কৰি
আনিছা ॥১২॥ হে স্তুতীয়া উষা দেৱী, মোৰ নিজৰ
বচিত এই স্তুতৰে স্তুত হোৱা। হে উষা দেৱী,
আমাক স্তুতাক বৰ্জন কৰা। হে দেৱী, তোমালোকৰ
বক্ষণৰ দ্বাৰা আমি শত সহস্ৰ ধন পাম ॥১৩॥

১২৫ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু ছন্দ ১২৩ সূক্তৰ দৰে। দানদেৱতা।

অন্নৰ বজাই বাতিপুৱাতে নিজে আহি বত্ৰ আদি
দান কৰিলে। সেই সকলোবিলাক দোষহীন বুলি
জানি (পিতৃৰ ওচৰত) থলেহি। সেইবিলাকৰে পুত্ৰাদি
পোষণ কৰি, আত্মস বচাই সুবীৰ পুত্ৰাদিৰে ধন
পোষণ কৰি বচাবলৈ বজাই আশীৰ্বাদ বিচাৰিছে ॥১॥
বজাৰ বহুত গৰু হওক। ভাল সোণ, ভাল ঘোঁৰা
আৰু অন্ন এই বজাক ইলুট বহুত ধন দ্ৰব্য দিয়ক। যি
বজাই পুৱাতে অহা তাক (মোৰ পুত্ৰক) বাটত
আহি থাকোঁতে এৰি দিৱা চৰাই বজাৰ দৰে ধনবত্ৰ
আৰি দিলে (ভেওঁক ইলুদেৱতাই এইদৰে দিয়ক) ॥২॥
মই সেই যজ্ঞৰ জ্ঞাতা সুকৰ্মকাৰীক চাবৰ ইচ্ছা কৰি
দম্বক বধত উঠি ইলুটলৈ আহিছোঁ। দীপ্তিমান মাদক
মেষমল্লভাৱ চেপা সোম পান কৰা। বহুত নীৰ
পুত্ৰকি থকা (বক্ষণক) প্ৰিয়সজ্ঞা বাক্যেৰে সম্বন্ধ
কৰক ॥৩॥ গাৱীৰেৰে বৈ যোৱা ওহাৰৰ স্তম্ভৰে ভাব
কৰা গৰুবিলাকে যজ্ঞমান আৰু যজ্ঞ কৰিবলৈ সজ্জ

কৰাৰ ওচৰলৈ গৈ গাখীৰ দিছে। সম্বন্ধিৰ ভুক্তিকাৰী
আৰু হিতকাৰীৰ ওচৰত চাবিওকালৰ পৰা আহি
পাইছেহি ॥৪॥ যি মাসুহে দেৱতাক প্ৰীত কৰে
ভেওঁ স্বৰ্গৰ ওপৰত উঠি সদায় থাকে আৰু দেৱতাৰ
মাজলৈ যায়। সেই প্ৰীতি দিৱাঙ্গনক নদীবিলাকে
দিত্তি বোৱাই দিয়ে। এই পৃথিৱীও সদায় সত্যফল
দিৱা হয় ॥৫॥ দক্ষিণা দিৱাসকলৰ বিচিত্ৰ বস্তু
সকলো হয়। দক্ষিণা দিৱাসকলৰ ছালোকত সূৰ্য্যৰ
বিষয় ভোগ লাভ হয়। দক্ষিণা দিৱাসকলে
অমৰ স্থান পাই। দক্ষিণা দিৱাসকল দীৰ্ঘায়ু হয় ॥৬॥
দেৱতা প্ৰীতি কৰাসকলৰ হুংখ আৰু (ভাব পৰা
হোৱা) পাপ হবলৈ নেপাই। দেৱতাৰ স্তব কৰাসকল
জবাখীৰ্ণ নহয়। স্তবত কৰা সকলো জবাখীৰ্ণ নহয়।
দেৱতাক প্ৰীত কৰাৰ বাহিৰে আৰু স্তুতি নকৰাক
পাপে আশ্ৰয় লওক। যি দেৱতাক প্ৰীত নকৰে
সিহঁতে শোক পাতক ॥৭॥

১২৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি কক্ষীবান ১-৫; ভাবয়ব্য—৬; বোমশা—৭

ছন্দ—১-৫ ত্ৰিষ্টুভ্; ৬-৭ অম্বুষ্ঠুভ্। দেৱতা—

১-৫ ভাবয়ব্য। ৬ ভাবয়ব্য। ৭ বোমশা।

(৬/৭ ভাবয়ব্য বোমশাৰ সংবাদ)

সিন্ধু দেশত বাস কৰা ভাবয়ব্যৰ পুত্ৰকৰ (অন্নৰ)
বহুত স্তোত্ৰ বহুত বৃত্তিৰে সন্মানন কৰিছোঁ। কোনেও
হিংসা নকৰা যি বজাই মোক সহস্ৰ সোম জাগ
কৰিবলৈ ধন দি নিজৰ কীৰ্ত্তিৰ কাৰণে যজ্ঞ সম্পূৰ্ণ
কৰিছিল ॥১॥ দানশীল বজাৰ শতশহস্ৰ ধনবত্ৰ গ্ৰহণ
কৰিবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰাত মই কক্ষীবানে গ্ৰহণ কৰিলো।
বিভক্ত লক্ষণ থকা ঘোঁৰা ললো। এখ বাঢ় গৰুও
ললো। বজাৰ কীৰ্ত্তি সদায় স্বৰ্গত কীৰ্ত্তিত হৈ বিস্তাৰ
কৰিব ॥২॥ অনন্তে দিৱা ক'লা—হালধিয়া বৰণৰ
ঘোঁৰাৰে উঠি অহা বজুৰে সৈতে বধত কস্তাসকলে
সৈতে উপস্থিত হ'লহি। যাঠি হেজাৰ গৰুৰ পাল
এটা আছিল। সেই সকলোবোৰ কক্ষীবানে গ্ৰহণ কৰি
দুপৰীয়াতে পিছাকক দিলেহি ॥৩॥ (গৰুবিলাকৰ)
আগতে দহখন কথ চৰিত্ৰটা সোণৰূপীয়া ঘোঁৰাৰ
খাৰী পাতি এহেজাৰ অনুচৰেৰে সৈতে কক্ষীবানে

আনিছে। লেকাম লগোৱা, ঠাঁহ খাই থকা, মদত্ৰাবী, নালা সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে সৈতে দৌৰিব পৰা ঘোঁৰাই (বাটত অহা ভাগব পলুৱাবলৈ) গা ঘাইছে ॥৪॥ হে বহুসকল, আগতে দান কৰা মন্ত্ৰেৰে ভোমালোকৰ কাৰণে এঘাৰখন বথ গ্ৰহণ কৰিলে আৰু তিনি-আঠ (২৪) খন বথ লগো। আৰু অসংখ্য গৰু লগো। সুবন্ধু প্ৰজাৰ পজা (অজিবসৰ) যি সন্তান সন্ততি আছে সকলোৱেই বথযুক্ত হওক, কীৰ্ত্তিমন্ত হওক—এনে ইচ্ছা কৰিবা (আশীৰ্বাদ কৰিবা) ॥৫॥ ৬ আৰু ৭ ঋক কামসূক্তাৰুকাৰ বাবে হপাত দিয়া নহল।

১২৭ সূক্ত ঋ—১১

ঋষি দিবোদাসৰ পুত্ৰ পকচ্ছেপ্। ছন্দ অত্যষ্টি,
৬ অতিধৃতি। দেবতা অগ্নি।

অগ্নিক দেবতাৰ আহ্বাতা বুলি ভাবো। অতি দান-বন্ত, সকলোৰে নিবাসৰ হেতু, বলৰ পুতেক, জাতবেদ, মেধাৱী যি দেবতাই যজ্ঞৰ অগ্নিৰে বহন কৰি ওপৰলৈ উঠি দেবতা পূজন কৰাই, কৃপা কৰি কেউফালে বৈ যোৱা ঘিউত জ্বলি, বিশেষকৈ পোহৰ কৰি নিজেও সেই ঘিউ শিখাৰে গ্ৰহণ কৰে ॥১॥ হে মেধাৱী, দীপ্ত শিখাৰ অগ্নি, অতি যজন কৰিব লগীয়া ভোমাক-যজমান সকলে (আমি) আহবান কৰো। অজিবসৰ বংশৰ জন্ত হোৱাবিলাকৰ জ্যেষ্ঠ ভোমাক, মনন কৰা মেধাৱী সকলে মন্ত্ৰেৰে আহ্বান কৰাৰ পাচত সূৰ্য্যৰ দৰে কেউফালে যোৱা হোতাৰক, মানুহৰ কাৰণে, চুলিৰ দৰে বহুত লিখা থকা, বৰ্ণন কৰা ভোমাতো সোমায় থকা (ভোমাতো মন পুতি দিয়া) এই প্ৰজাই স্বৰ্গাদি জল পাবৰ কাৰণে বৰ্ষক ভোমাক প্ৰীত কৰক ॥২॥ তেৱেই শিখাকপ বলৰে বেচিকৈ জ্বলি আমাৰ শত্ৰুৰ হিংসক হয়। ত্ৰোহ কৰা বিলাকক কাটিবলৈ লোৱা পৰন্ত কুঠাৰৰ দৰে অগ্নিৰ সংযোগত অতি টান বিলাকো কটী যায়। যাৰ জুইত স্থিৰ বিলাকো পানীৰ দৰে কাট খায় (চিগি যায়)। সেই অগ্নিয়ে শত্ৰুক সম্পূৰ্ণ পৰাভব কৰি ধনু ধাৰীৰ দৰে আনন্দ কৰে; শত্ৰুৰ জ্বলিব পৰা নপলায় ॥৩॥ এই অগ্নিক দৃঢ় (সাৰ) হৰি ('ঐতিহ্যৱেধে') অনুজ্ঞাৰে দিয়ে, যেনেকৈ শুভ্ৰ

সকলক (দানশীলে) উৎকৃষ্ট ধন দিয়ে। সেই অগ্নিয়ে ভেজোমৰ অৰনিৰে (যজ্ঞাদি কপৰে) পূজিত হৈ বন্ধনৰ কাৰণে (স্বৰ্গাদি দান কৰে)। অগ্নি দেবতাকো দিওঁতে বন্ধনৰ কাৰণে প্ৰথমে অগ্নিক দিয়ে। যি অগ্নিয়ে বহুত (যজমানৰ ধন আদি) গ্ৰহণ কৰে আৰু (শিখাৰে) বনৰ দৰে নাশ কৰে। টান অন্নবিলাকে। ভেজকপ জ্বালাৰে নিঃশেষ কৰি দিয়ে আৰু নিজ ভেজৰে স্থিৰ (ভুচাৰ নোৱাৰা) পাপ তেনেই নাশ কৰে ॥৪॥ এই অগ্নিক বেদীৰ ওচৰত হৰি অন্ন দিয়া ঠাইত ধাৰণ কৰিম। অগ্নিয়ে ৰাতি দিনতকৈ সকলো লোকে দেখা হয়। দিনত প্ৰাণ নোহোৱা বিলাককো প্ৰাণ দিয়ে (এতেকে ধাৰণ কৰিম)। এই অগ্নিক হৰি অন্ন যেনেকৈ পিতৃৰ ঘৰ পুতেকৰ (গ্ৰহণ যোগ্য হয়) তেনেকৈ গ্ৰহণ যোগ্য হল। এই অগ্নিয়ে ভক্ত আৰু অভক্তক অনুগ্ৰহ কৰিব লাগে বুলি বন্ধা কৰে। তেওঁ হৰি খাই অজব হয় আৰু (হৰি দাতা) যজমানো অজব হয় ॥৫॥ তেওঁ (অগ্নি) বহুত ধ্বনি যুক্ত, মকতৰ দৰে বল থকা, (খনা, ছটিওৱা) বহল (বেদীত) ঠাইত থকা, যজন কৰিব লগীয়া, যুক্ত (জয়ৰ কাৰণে) যজন কৰিব লগীয়া, শব্দ কৰি হৰি আদি খোৱা। কেউফালে হৰি আদি লোৱা, যজ্ঞৰ ধ্বজা পূজনীয়, হৰ্ষযুক্ত, (ঘিউ খাই) হৰ্ষযুক্ত অগ্নিৰ পত্নী। সকলো মানুহে সেৱন কৰে, যেনেকৈ মানুহে সুখৰ কাৰণে ভাল পত্নী অনুসৰণ কৰে ॥৬॥ দুই ভাগ হোৱা, কেউফালে জ্বলি থকা, এই অগ্নিক কীৰ্ত্তন কৰা ভোতা, নমস্কাৰ কৰা ভৃগু সকলে, ভোতা গাই, দানেৰে অৰণিত মন্থন কৰি পাপক ভঙি কৰা আমি (যি অগ্নি) দীপ্ত, ধাৰণ কৰিব লগা এই অগ্নিয়ে দিয়া হৰি আদি লবলৈ সমৰ্থ হয়। নিজে যজন কৰিব লগীয়া, প্ৰধান, 'নিজ প্ৰীতিৰ (ঘিউ আদি) অপৰ্য্যাপ্ত দি ভজন কৰা, যোৱাই যাৰ বল, ভেওক ভজন কৰা,—মেধাই যাবল, ভেওক ভজন কৰা ॥৭॥ সকলো প্ৰজাৰ পতিক আহ্বান কৰিছো। সকলোৰে সমান (কপৰ) গৃহপালক অগ্নিক ভোমৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো। স্তুতি বচনৰ ভাৱ বহন কৰা, মানুহৰ অতি-ধিক, যি অগ্নিৰ ওচৰলৈ সকলো দেবতা আছে,—যেনেকৈ পিতৃৰ ওচৰত পুতেকে অন্ন সেৱন কৰে,—সেই অগ্নিক আহ্বান কৰিছো। নেতা ঋত্বিক সকলেও জমা দেবতাক দিওঁতে অগ্নিক হৰি দিয়ে ॥৮॥ ধন যেনেকৈ ফেৰতাক যজন কৰিবলৈ উপপত্তি হয় সেই ধৰে তুমি দেৱতাক যজন কৰিবলৈ উপপত্তি হোৱা। তুমি নিজ বলৰে

খজ্জক দমন কৰা অগ্নি ডেজৰী । ভোম্বাৰ হৰ্ষ আদি
বলদায়ক কৰ্ম অতি যশস্বী । হে অজব অগ্নি, ভোম্বাক
যজ্ঞমানে পৰিচৰণ কৰিছে, যেনেকৈ বজাক দুডে (সেবা
কৰে) । ভোম্বাক সকলোৱে স্তুতি কৰে ॥ ১ ॥ (হে
স্তোভা সকল) এই হবিযুক্ত যজ্ঞমান অগ্নিৰ কাৰণে
সকলো বেদীৰ ঠাইলৈ বাবে বাবে অহা যোৱা কৰিছে—
সেই বাবে ভোম্বালোকৰ স্তোত্র সেই পূজনীয়, অজ
দমন কাৰী, উষাড উষ্মক হোৱা আৰু পশুদাতা
প্ৰীতি কৰিব পৰা হওক । বন্দীয়ে যেনেকৈ ধনবানক
আগতে স্তুতি কৰে, সেইদৰে হোতাৰ অগ্নিক অনা
দেবতাৰ আগতে স্তুতি কৰে ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, তুমি
আমাৰ অতি ওচৰতে থাকা । দেবতাবে সৈতে সুমনেৰে
সুমনৰ আমি স্তোভাক পূজনীয় ধন দিয়া । হে অতি
বলবান অগ্নি, সম্যক (আগত) দেখা এই পৃথিৱীত
ভোগৰ কাৰণে আমাক মহৎ কীৰ্ত্তিমান কৰা । স্তোভাকো
হে মণবন অগ্নি, সুশুভ্ৰাদি যুক্ত বলবান কৰা । বল
যুক্ত তুমি আমাৰ বিৰোধীক মোহাৰি পেলোৱা—
যেনেকৈ (কোনো উগ্ৰই) বলবে মথন কৰে ॥ ১১ ॥

১২৮ সূক্ত ঋ-৮

ঋষি আৰু দেবতা ১২৭ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—
অত্যুষ্টি ।

দেবতাৰ আহ্বাতা, অগ্নিক যজ্ঞ কৰিব লগা, এই
অগ্নি কল কামনা কৰা সকলৰ কৰ্ম আৰু নিজৰ
কৰ্ম (হবি উৎসৰ্গ) কৰিবলৈ অধ্বৰ্য্যৰ পৰা জন্ম হ'ল ।
সকলো বিষয় কৰ্ম কৰিব পৰা অগ্নি, বন্ধুকামী আৰু
অন্নকামী যজ্ঞমানৰ ধনৰ দৰে । এই অগ্নি তুমিৰ
(পদত) সাবভূত বেদীত, ইলাৰ বিহিত স্থানত, অহিং-
সিত স্তোভা ঋত্বিকৰে বেৰি থকা (ঠাইত) বহিছে ॥ ১ ॥
আমি যজ্ঞৰ সাধক অগ্নিক খাপনা কৰি খণ্ডৰ (নিৰমীয়া
যজ্ঞৰ) বাটেৰে যিউ আদি ত্ৰযা দি নমস্কাৰেৰে স্তুতি
কৰি দেবতাৰ দৰে বিস্তাৰ হোৱা হবি আদি যজ্ঞৰ
সাধকীয়ে যেতিয়ালৈ সন্তোষ হয় তেতিয়ালৈ সেবা
কৰিম । সেই অগ্নি আমাৰ হবি অন্ন গ্ৰহণ কৰিবলৈ
সক্ষম হৈ নাপ প্ৰাপ্ত নহ'ব । যাতৰিমা (বায়ুৱে)
যত্নৰ কাৰণে অগ্নিক দূৰৈৰ পৰা আনি ফলাইছিল ।
জেনেকুৱা দূৰৰ পৰা অগ্নি আমাৰ যজ্ঞ ঘৰলৈ আহক
॥ ২ ॥ সম্যক গায় থকা, হবিযুক্ত, কামবৰ্মা আৰু সমৰ্থ
অগ্নি শব্দ কৰি পৃথিৱীৰ বেদীৰ কেউকালে গৈছে ।

বেতঃ (হবি অন্ন আদি) ধাৰণ কৰি শব্দ কৰি গৈছে ।
অক্ষৰ (axle) দৰে, শিখাৰে শত ৰূপে প্ৰকাশ কৰি,
খবকৈ গৈছে । ওখ হৈ থকা অগ্নি উৎকৃষ্ট যজ্ঞলৈ উৎসৰ্গণ
আছে ॥ ৩ ॥ সেই সুকৰ্মী আৰু পুৰোহিত অগ্নিয়ে
প্ৰতি যজ্ঞমানৰ ঘৰত নই নোহোৱা যজ্ঞৰ কথা গম
পাই । তেওঁ কৰ্মৰ দ্বাৰা যজ্ঞ চিনি পাই । তেওঁ
কৰ্মৰ দ্বাৰা বিবিধ ফল দাতা হৈ যজ্ঞমানৰ কাৰণে
অন্ন ইচ্ছা কৰে । তেওঁ হবি আদি স্পৰ্শ কৰে
কাৰণ তেওঁ বিউখোৱা অতিথিকপে আৰ্হিৰাৰ হৈছে ।
অগ্নি ভালকৈ বৃদ্ধি হলে হবাদাতাই না না বিধ ফল
ভোগ কৰে ॥ ৪ ॥ মৰুতসকলে যেনেকৈ খোৱা বস্তু
মিশ্ৰণ কৰে, এই অগ্নিক যেনেকুৱা খোৱা বস্তু দিয়া
হয় সেইদৰে যজ্ঞমান সকলে কৰ্মেৰে সৈতে অগ্নিক
প্ৰবল শিখাত তৃপ্তিৰ কাৰণে খোৱা বস্তু মিশ্ৰণ কৰে ।
যজ্ঞমানে নিজ ধনৰ অনুপাতে হবি দিয়ে । পাপে
আমাক হবি নিহে । অগ্নিয়ে আমাক সেই হৰণ কৰা
পাপৰ আৰু হৃৎৰ পৰা বন্ধা কৰক ॥ ৫ ॥ বিশ্বাস্যক
মহান আৰু বিৰামহীন অগ্নিয়ে সূৰ্য্যৰ দৰে সৌহাৰ্ডত
ধন ধাৰণ কৰে । তেওঁৰ সেই হাৰ্ডখন যজ্ঞ কাৰীৰ
কাৰণে (আগবঢ়াই) দিয়ে । হবি ৰূপ অন্ন ইচ্ছা কৰি
হাৰ্ডখন এৰি দিয়া নাই । হে অগ্নি, সকলো হবি
বিচৰা দেবতাৰ কাৰণে তুমি হবি বহন কৰা । এই অগ্নিয়ে
সকলো যজ্ঞকৰ্ত্তাৰ বৰণীয়া ভোক মিৰাবক অন্ন ধন দিয়ে ।
এই অগ্নিয়ে স্বৰ্গৰ দ্বাৰা মুকলি কৰি দিয়ে ॥ ৬ ॥ সেই
অগ্নিয়ে মানুহক বজ্জৰ্ন কৰিব লগীয়া পাপৰ পৰা (মোচন
কৰে) । সুধকৰ যজ্ঞৰ হিত (কৰোতা) ঋত্বিককামী, অন্নপীল
বজাৰ দৰে প্ৰজাৰ পালক । এই অগ্নিয়ে মানুহে হৰণ
কৰা বেদীলৈ আহে । সেই অগ্নিয়ে যজ্ঞমানক হিংসা
কৰা ধূৰ্ত্তৰ ভৱৰ পৰা ত্ৰাণ কৰে । দেবতাৰ মহৎ
ভৱৰ পৰা ত্ৰাণ কৰে ॥ ৭ ॥ এই ধনধাৰক, প্ৰিয়,
চেতন, বিৰামহীন অগ্নিক ঋত্বিক সকলে স্তুত কৰিছে ।
আৰু হবি বহন কৰা তেওঁক সম্পূৰ্ণকৈ পাইছে ।
সকলোৰে জীৱন, সৰ্বজ্ঞ, স্তোভা, যজ্ঞনীয়, যোৰাৰী
(অগ্নিক) ঋত্বিক সকলে তাৰ শব্দ কৰি বন্ধপৰ কাৰণে
ধন কামনা কৰি স্তুতিৰে আনন্দেৰে হবি অন্ন দিছে ॥ ৮ ॥

১২৯ সূক্ত—ঋ ১১

ঋষি আৰু ছন্দ ১২৭ সূক্তৰ দৰে । দেবতাইলৈ ।

হে ইজ, যজ্ঞলৈ যোৱা তুমি যজ্ঞ লাভৰ কাৰণে

যি যজমানলৈ বধ পঠিয়াইছা, অনন্ত জ্ঞানী, পণ্ডিত, অনিন্দিত যি যজমানক মৰম কৰিছা, সেই যজমানক ডেউয়াই অভিমত কল পাবলৈ সমর্থ কৰিছা। (এনে কৰি) তুমি হবি অন্ন কামনা কৰিছা। হে ইন্দ্ৰ, অনিন্দিত তুমি আমাক অনুগ্রহ কৰিবলৈ ধৰ কৰা, কল দাতাৰ শ্ৰেষ্ঠ, মেধাবী আমালোকক হবি অন্ন গ্রহণ কৰিছা, আমাৰ স্তুতি বাক্য গ্রহণ কৰিছা ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, সেয়া শুনা। যি তুমি নেতা মৰ্ৎস্যসকলেৰে সৈতে থাকি কোনো ভাজৰ বগ্গো (শক্তে যুদ্ধ কৰিবলৈ) আহ্বান কৰোতে শক্তক বধ কৰিবলৈ দক্ষ হৈছা, তুমি বীৰ সকলৰ লগত সংগ্রামৰ সুখ ভোগ কৰা। মেধাবী সকলে স্তব কৰিলে তুমি অন্ন দান কৰা। তেনেকুৱা ভোমাক ৪বি অন্ন থকা ঋত্বিক সকলে বাঁহ খাবলৈ যোৱা যোঁৱাৰ দৰে সেৱা কৰে ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি শক্ত কৰ কৰা। বৰ্ষণকাৰী ছালৰ মোনাত পানী মেথক ভেদ কৰি বৰষাই দিয়া। মৰ্দ্দাৰ দৰে মৰণশীল যি কোনো মেথক, হে বীৰ, বলেৰে বৰষাই দিয়া। মৰণশীল পাতলি যোৱা মেথক (উদাসীনৰ দৰে) এৰি দিয়া। হে ইন্দ্ৰ, তেনে কাম সদায় যাতে বাঢ়ি যায় তাকে কৰ্ত। নিজ যশ যুদ্ধ যুগত আশ্ৰয় লোৱা দেবতাক তাকে কৰ্ত। মিত্ৰ আৰু বৰ্ণক কৰ্ত, কত্ৰক কৰ্ত। প্রজাক সুখ দাঙা দেবতা সকলোকে (বৰষুণ) বিস্তীৰ্ণ কৰিবলৈ কৰ্ত ॥৩॥ (হে ঋত্বিক সকল) আমাৰ কাৰণে, ভোমালোকৰ কাৰণে, যাগৰ কাৰণে, ইন্দ্ৰক কামনা কৰো। (ইন্দ্ৰ) সমীক সকলো যজ্ঞলৈ যোৱাক, শক্তৰ ধৰ্ম কৰাক, সদায় সহায় কৰা, যজ্ঞ নষ্ট কৰোতাৰ মাৰক, মৰ্ত্ত সকলেৰে সৈতে অভিমত কল দাতাক (আমাক) মহৎ যজ্ঞ কৰ্মত বন্ধা কৰিবলৈ দাতিছো। কোনো বৃদ্ধত, যাক তুমি পৰিত্ৰান কৰা তাক কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে। সকলো শক্তকো নিৰাৰণ কৰা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ ভক্তৰ বিকল্প মনৰ শক্তক নমায় দিয়া (আমাৰ বাধ্য কৰা)। হে উগ্ৰ, বন্ধণেৰে, অতি ভেজৰী বৃদ্ধমাৰ্গেৰে, উগ্ৰ যজ্ঞৰ কল স্বপ বন্ধণেৰে, আমাক লৈ যোৱা। পূৰণি কালত (আমাৰ পিতৃ সকলক) যেনেকৈ নিহিলা তেনেকৈ বন্ধণেৰে আমাক লৈ যোৱা। ভোমাক নিষ্পাপ বুলি জানো। হে ইন্দ্ৰ, জগৎ পালক তুমি মানুহৰ সকলো পাপ নষ্ট কৰি পালন কৰা। আমালৈ যজ্ঞৰ কল আনি অদিকৈ নাল কৰা ॥৫॥ বৰ্দ্ধনশীল চন্দ্ৰৰ কাৰণে আমি এই স্তব কৰিছো। চন্দ্ৰই আগ্ৰহেৰে আমাৰ কৰ্মৰ উদ্দেশ্যে, বাক্স বিনাশক, আহ্বানৰ যোগ্য (ইন্দ্ৰৰ)

দৰে আহিছে। তেওঁ নিজেই আমাৰ নিন্দক দুৰ্ভতিৰ বধৰ উপায় উলিয়াই তাক দূৰ কৰি দিব। চোব যেন অতি নিকট ভাবে জলপ পানীৰ দৰে ওললৈ পৰি যায় ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ গুণ জনাই আমি ভোমাৰ হোম কৰিবলৈ তৃতিবচনেৰে ভোমাক ভজন কৰিম। হে ধনবান, ইন্দ্ৰ, সুবীৰ্য্য, বমনীয়, সদায় থকা, সুপুত্ৰাদি বিশিষ্ট ধন বিচাৰিম। হে ইন্দ্ৰ, হৃৎথেৰে মনন কৰিব পৰা ভোমাক স্মৃমননেৰে সাধন কৰা স্তোত্ৰেৰে, এই হবিকপ অৱেৰে কেউফালে সংলগ্ন কৰি দিম। যাগ নিষ্পাদক ইন্দ্ৰক অলি থকা আহুতিৰে হবি আদি অন্ন কেউফালে দিম ॥৭॥ (হে ঋত্বিক সকল) ভোমালোকৰ কাৰণে আৰু আমাৰ কাৰণে ইন্দ্ৰই যশস্কৰ আশ্ৰয় দি দুই বিলাকক কেউফালে খেদায় দিব লগীয়া সংগ্রামত (খেদায় দিবলৈ) সমর্থ হয় আৰু দুৰ্ভতি বিলাকক দাৰণ কৰা হয়। আমাৰ ভক্তক শক্তেৰে আমাৰ বিকল্পে আমাক নাশ কৰিবলৈ যি বেগবান সেনা পথাইছিল, সেইবোৰ নিজেই মৰিল। আমাৰ ওচৰলৈ নাহে, শক্তৰ ওচৰলৈও নাহে ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ বাটেৰে আগত হৈ আহা। বাক্স নথকা, পাপহীন কেউফালে ধনেৰে পৰিপূৰ্ণ বাটেৰে আহা। হে ইন্দ্ৰ, অতি দূৰত আমাৰ লগত মিলিত হোৱা, অতি ওচৰত (যজ্ঞঘৰত) আমি দিয়া হবি সেৱন কৰা। সদায় দূৰ বা ওচৰত আমাক পৰিপালন কৰা; সদায় দূৰ বা ওচৰত আমাক পৰিপালন কৰা ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক জান কৰিব পৰা ধনেৰে উদ্ধাৰ কৰা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি উগ্ৰ বলী বাবে, মহত্বেৰে, ভোমাৰ প্ৰীতিৰ কাৰণে মহৎ বন্ধণৰ কাৰণে মিত্ৰৰ দৰে আমাক উৎসাহ দিয়া। হে অতি বলবান, জাতা, অমৰ ইন্দ্ৰ, আমাক ধনেৰে তৃপ্ত কৰা। তুমি কোনো বেগবন্ত বধত উঠি সোনকালে আহা। হে শক্ত ভক্তক ইন্দ্ৰ, আমাৰ বাহিৰে অন্য জলপ বা বহুত শক্তক বাধা দিয়া। হে শক্ত ভক্তক, অভ্যন্ত কুৎচিৎ শক্তক বাধা দিয়া ॥১০॥ হে সুভূত ইন্দ্ৰ, তুমি হৃৎথেৰে পৰা আমাক বন্ধা কৰা। তুমি দুৰ্ভতি বিলাকক সদায় ওললৈ খেদোৱা। হে ইন্দ্ৰ দেবতা, জড় হৈ দুই মনৰ বিলাকক খেদায় দিয়া। বাক্স আৰু পাপী বিলাকৰ বাটক, মোৰ দৰে মেধাবীৰ জাতা, সকলোৰে নিৰাসৰ হেতু, হে ইন্দ্ৰ, ভোমাক সকলোৰে জন্মদাতা পৰমেশ্বৰে জন্ত দিলে। হে বাস-স্নিহা (বাস কৰাত)। ভোমাক বাক্স দাখিবলৈ জন্ত দিলে ॥১১॥

১৩০ সূক্ত—অ ১০ ।

খৰি আৰু দেবতা—১২৯ সূক্তৰ দৰে । হৃদ—
অভ্যুত্থি; ১০ জিহ্বুত্ ।

হে ইন্দ্ৰ, দুৰৈৰ পৰা আমাৰ ওচৰলৈ আহা । এই
(অগ্নিৰ) দৰে, সংপত্তি বজ্জমান বজ্জলৈ অহা দৰে বা
চক্ৰ অন্ত যোৱা দৰে আহা । হৰিহৰ্মান বজ্জমানে ঋত্বিক
সকলোৰে সৈতে তোমাক সোম পান কৰিবলৈ আহ্বান
কৰিছে । পুত্ৰই শিতাকক যেনেকৈ অন্ন খাবলৈ মাতে
(তেনেকৈ) তোমাক আহ্বান কৰিছে । অতি মহান
তোমাক সংগ্ৰাম কৰিবলৈ মাতিছে ॥ ১ ॥ হে ভালকৈ
যোৱা ইন্দ্ৰ, সোম পান কৰা । (এয়া সোম) শিলেৰে
চেপা, গাঁভৰ নিচিনা সোণৰ পাত্ৰ চাকনিৰে ঢেকা ।
যেনেকৈ খৰকৈ যোৱা বৃষভে (পানী খাই) তোমাৰ
ভৃগুৰ কাৰণে, কাণ্ডিৰ (চেহেবাৰ) কাৰণে (সোম)
পান কৰা । হৰিৎ যৌৱাই যেনেকৈ সূৰ্য্যক জানে,
তোমাৰ হৰি নামৰ যৌৱাই তোমাক প্ৰতিদিন লৈ
আহক ॥ ২ ॥ চৰায়ে যেনেকৈ (অতি দুৰ্গম ঠাইত
লুকায় থোৱা) পোৱালী বিচাৰি পাই, সেইদৰে অতি
গোপনীয় ঠাইত লুকায় থোৱা অনন্ত, অতি ডাঙৰ
শিলেৰে বেৰি থকা সোমবস বৰ্গৰ পৰা বিচাৰি পালে ।
এই ইন্দ্ৰই যেনেকৈ পানী অসুৰে লুকাই থোৱা গৰু
বেৰা ভাঙি উলিয়ালে তেনেকৈয়ে সোমলতা উলিয়াই
আনিলে । অন্নৰ হেতুত্ব মেষত বেৰি থোৱা পানীৰ
হুৱাব যুকলি কৰি দিলে আৰু পৃথিৱীত অন্ন ব্যাপ্ত
কৰিলে ॥ ৩ ॥ এই ইন্দ্ৰই চাভেৰে বজ্জ টানকৈ ধৰিলে ।
শত্ৰুৰ ওপৰত মাৰিবলৈ অতি তীক্ষ্ণতৰ বজ্জ আৰু তীক্ষ্ণতৰ
কৰিলে । —যেনেকৈ মন্ত্ৰপুত্ৰ পানীৰে তীক্ষ্ণ কৰে তেনেকৈ
বজ্জ বৰ কৰিবলৈ আকৌ ধাব দিলে । হে ইন্দ্ৰ, সেনাৰ
বলেৰে আৰু নিজৰ শৰীৰৰ বলেৰে তুৰ্কাই (বাঢ়ৈয়ে)
যেনেকৈ গছ কাটি উপযুক্ত কৰে, তেনেকৈ তুমি শত্ৰুক
কাটি-চিঙি পেলোৱা ; কুঠাৰেৰে গছ কটা দৰে কাটি-চিঙি
পেলোৱা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি নদীবিলাক অনাৱাসে
বৰ্ষৰ দৰে চলি বৈ গৈ সাগৰ পাবলৈ সৃজন
কৰিলা । সংগ্ৰাম কৰিব খোজাবিলাকে যেনেকৈ
অৰু পোটাই তেনেকৈ এই ঠাইলৈ বৰুণবতী নদীয়ে
সন্ধান পৰোক্তৰেৰে পানীৰে যোগাৰ দিলা । অনুৰ
কাৰণে গৰু যেনেকৈ সকলোৰে খিবোৱা হ'ল বা
(বাখে ভাৱে কাৰণে) খিবোৱা হ'ল, (সেইদৰে নদীয়ে
সকলোকে পানী দিলা হ'ল) ॥ ৫ ॥ কৰ্ণকৃশ্ণ আৰু

ধীৰ মানুহে যেনেকৈ বধ সাজে, সেইদৰে ধন কাৰণ
কৰা মানুহে তোমাৰ এই স্তুতি সম্পন্ন কৰিছে । তেওঁ-
বিলাকে তোমাৰ সুখৰ কাৰণে (তোত্ৰ) উপোদন
কৰিছে । মানুহে যেনেকৈ বিজয়ীক স্তুতি কৰে হে
মেধাবী, সংগ্ৰামত বেগবন্ত, তোমাক তেওঁলোকে স্তুতিৰে
শ্ৰীত কৰিছে । বল আৰু ধনলাভ কৰিবলৈ তোমাক
স্তুতি কৰিছে । সংগ্ৰামত বৈৰীৰ ধনলাভ কৰিবলৈ যোৱা
যৌৱাৰ দৰে তোমাক স্তুতি কৰিছে ॥ ৬ ॥ হে বৰুণ
নাচি থকা ইন্দ্ৰ তুমি হৰিদাতা, অতিমত্ত দাতা, মহৎ
দিবোদাসৰ বাবে শত্ৰুৰ নৈঋতন পূৰ ভাঙি দিছিল ।
হে নাচি থকা ইন্দ্ৰ, বজ্জৰে ভাঙি দাতাক দিছিল ।
অতিখিণ্ণ (অখিতি শুভ্ৰা কৰা) দিবোদাসৰ কাৰণে,
হে উগ্ৰবলী ইন্দ্ৰ, পৰ্ব্বতত উঠি থকা শব্দৰ অসুৰক
পৰ্ব্বতৰ পৰা বলেৰে তললৈ পেলাই দিছিল । (তাৰ)
মহৎ ধনবিলাক দিবোদাসক দিলা । —সকলো ধন বালৰে
আনি দিছিল ॥ ৭ ॥ ইন্দ্ৰই মুক্ত আৰ্হা বজ্জমানক বন্ধা
কৰে । অসংখ্যাব বন্ধা কৰা ইন্দ্ৰই সকলো মুক্ততে
তেওঁবিলাকক বন্ধা কৰে । সুখপ্ৰদ সংগ্ৰামত বন্ধা
কৰে । ইন্দ্ৰই মানুহৰ কাৰণে বজ্জ কৰ্মবিহীন মানুহ
বিলাকক শাসন কৰে । তেওঁ কৃষ্ণ অসুৰৰ ক'লা
হাল চেলাই তাক মাৰে । —পুৰি পেলোৱা । তেওঁ
সকলো হিংসকক পুৰি মাৰে আৰু নিতুৰ বিলাকক
পুৰি মাৰে ॥ ৮ ॥ ইন্দ্ৰই সূৰ্য্যৰ বৰ্ষৰ চক্ৰ লৈ
বলেৰে মাৰি পথিয়ালে । বজ্জা বৰ্ষৰ ৰূপ ধৰি শত্ৰু-
বিলাকৰ ফালে যাওঁতে সিহঁতৰ মাত নাইকিয়া
হ'ল (মৰিল) । ঈশ্বৰ ইন্দ্ৰই সিহঁতৰ বাক্য হৰণ
কৰিলে । হে মেধাবী ইন্দ্ৰ, তুমি উশনাক বন্ধা কৰি-
বলৈ যেনেকৈ দূৰৰ বৰ্গৰ পৰা আহিছিল, সেইদৰে
আমাৰ ওচৰলৈ খৰকৈ আহা । তুমি অগ্ৰবে ওচৰলৈ
এনেকৈ আহা । তুমি আমাৰ ওচৰলৈ সদায় আহিবা ॥ ৯ ॥
হে বৰ্ষণ পৰাৱণ, অসুৰৰ পুৰী ধ্বংস কৰা ইন্দ্ৰ, তুমি
আমাৰ নতুন স্তোত্ৰত তুৰ্কাই হৈ নামা ৰূপে বন্ধা
কৰি আৰু সুখ দান কৰি আমাক পালন কৰা ।
দিবোদাসৰ বংশৰ আমি তোমাক স্তুত কৰিছো—তুমি
দিনৰ সূৰ্য্যৰ দৰে বাঢ়ি থাকা ॥ ১০ ॥

১০১ সূক্ত—অ ৭ ।

খৰি আদি—১২৯ সূক্তৰ দৰে ।

অসুৰ আৰু দুৰ্গ নিজেই ইন্দ্ৰৰ ওচৰত লভ কৈছে ।

মহতী পৃথিবী বৰণীয়া স্তম্ভিবে ইন্দ্ৰৰ ওচৰত নভ হৈছে। (যজ্ঞমানসকল) অগ্নিৰ কাৰণে বৰণীয়া হব। লৈ নভ হৈছে। সকলো দেবতাই এক মনেৰে ইন্দ্ৰক আগন্ত বাঞ্ছিছে। মানুহৰ কৰা সৰনবিলাক ইন্দ্ৰৰ কাৰণে হওক। ঋত্বিকবিলাকে দিবলগীয়াবিলাক ইন্দ্ৰৰ হওক ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ পৰা কামনা কৰা ফল লাভ কৰিবলৈ যজ্ঞমানসকলে প্ৰত্যেক সৰনত তোমাক হবি আদি দিয়ে। তুমি সকলোলৈ একৰূপ। স্বৰ্গলাভ কৰিবলৈ তোমাকেই বেলেগে হবি দিয়ে। (নৈ) পাৰ হবলৈ যেনেকৈ নাও বাছে, আমি সেনাবিলাকৰ আগন্ত ভেনেকৈ তোমাক বাখিম। মানুহে যজ্ঞেৰে ইন্দ্ৰকেই চিন্তা কৰে। মানুহে স্তম্ভিবে ইন্দ্ৰক চিন্তা কৰে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সেৱক আৰু পাপ বিৰোধী যজ্ঞমানৰ দম্পতিয়ে (মতা-ভিৰোতাই) তোমাৰ তৃপ্তি কামনা কৰি বহুত হবি দান কৰি, বহুত গোধন পাবলৈ, তোমাৰ উদ্দেশ্যে যজ্ঞ মেলিছে। তেওঁবিলাকে গোধন ইচ্ছা কৰে আৰু স্বৰ্গ লাভ কৰিবলৈ বিচাৰে। তুমিয়েই তেওঁলোকক কামনা লাভ কৰোৱা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি কামবৰী। তুমি তোমাৰ লগত অগ্নি হোৱা চিৰকালৰ লগৰীয়া বজ্জ আৱিষ্কাৰ কৰিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বীৰ্য্যৰ কথা মানুহে জানে। যি যজ্ঞন কৰে তেওঁ তোমাৰ বীৰ্য্য জানে। তুমি যে শত্ৰুৰ এবচৰে কৰা দুৰ্গ পৰাজিত কৰি নাশ কৰিছিল। সেই কথা মানুহে জানে। হে বলৰ পতি ইন্দ্ৰ, তুমি যজ্ঞদেৱী মানুহক শাসন কৰিছিল। তুমি বহল পৃথিবী আৰু পানীবিলাকক জয় কৰিছিল। তুমি আনন্দ কৰি পানী বঢ়ায় আনিছিল। ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সোমপানত ছফ্ট হলে তুমি কামবৰী হোৱা। —কাৰণ তুমি যজ্ঞমানসকলক বন্ধা কৰি থাকা। তোমাৰ লগত সখীত্ব বিচৰা যজ্ঞমানসকলক বন্ধা কৰা। সেই বাবে তোমাৰ বীৰ্য্য বেচি কৰিবলৈ পুনঃ পুনঃ হবি অগ্নি দি থাকে। যজ্ঞ কৰা সুখভোগ কৰিবলৈ তুমি সিংহনাশ কৰা। তেওঁবিলাকে তোমাৰ পৰা বহুত ভোগ্য বস্তু পাই। অগ্নি বিচাৰি তোমাৰ পৰা অগ্নি পাই ॥ ৫ ॥ ইন্দ্ৰই আমাৰ উৰাকালৰ যজ্ঞ সেৱন কৰিবনে? হে ইন্দ্ৰ, আহান মন্ত্ৰেৰে দিয়া হবি (দিয়া হৈছে) বুলি জানিবা। আহুত হৈ সুখৰ ঠাইলৈ আহা। হে বজ্জযুক্ত ইন্দ্ৰ, নিশ্চয় কৰা বিলাকক নাশ কৰিবলৈ কামবৰী হৈ জানি গোৱা। হে ইন্দ্ৰ, মই ঋগ্বেদী আৰু নতুন স্তম্ভি কৰা মানুহ—মোৰ মনোহৰ ভোজ্য শুনা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তম্ভিবে বহুত

ভাঙৰ হোৱা। বিজ্ঞমণালী তুমি অতি বৰ্দ্ধিত হৈ আমাৰ মৰনশীল অমিত্ৰ সেই মানুহক বজ্জেৰে মাৰা। যি মানুহে আমাৰ দুখ কৰিবলৈ বিচাৰে ভাক মাৰা। শুনিবলৈ অতি ভাল আমাৰ স্তম্ভি বাকা শুনা। হে ইন্দ্ৰ, আমাক হিংসা কৰা দুৰ্ম্মতি মানুহৰ কথা (আমাৰ পৰা) শুনা। বাটত যাত্ৰাত চোৱা আদিয়ে কৰা যিখিনি দূৰ কৰা ॥ ৭ ॥

১৩২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১২৯ সূক্তৰ দৰে।

হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সাধনৰ আমি অতি প্ৰবল তোমাৰ দ্বাৰা বন্ধিত হৈ যজ্ঞ কৰিবলৈ বিচৰা প্ৰবল শত্ৰুক পৰাজয় কৰিম। আমাক প্ৰহাৰ কৰিবলৈ অহা সিহঁত অহাৰ আগতে বাধা দিম। এই যজ্ঞত পূৰ্ব্বৰ ধন বিশিষ্ট যজ্ঞমান সোম চোপ ওচৰত আছে। আজি তেওঁক খৰকৈ যজ্ঞবৰ্দ্ধন কৰিবলৈ বেচিকৈ কোৱা। হে ইন্দ্ৰ, আমি, সংগ্ৰামত জয়ৰ কৰ্ত্তা তোমালৈ হবি অগ্নি দি সিঁচি দিম। —দেবতাৰ সংগ্ৰামৰ কৰ্ত্তাক সিঁচি দিম ॥ ১ ॥ এই ইন্দ্ৰই স্বৰ্গ সাধনৰ সংগ্ৰামত শত্ৰু বধ কৰিবলৈ ইফালে সিফালে ব্যাপ্ত হৈ বাটত নিজ কপটহীন মুখ্য সংগ্ৰামত নিজেই শত্ৰু বধ কৰিলে। ইন্দ্ৰক গ্ৰীত কৰিবলৈ উষাত প্ৰবুদ্ধ হোৱা যাগ কৰোতা যজ্ঞমানৰ শত্ৰু হনন কৰিলে। এইবাবে ইন্দ্ৰক সকলোৱে মূৰেৰে সেৱা কৰাৰ যোগা, —যেনেকৈ সৰ্বজ্ঞক মূৰেৰে সেৱা কৰে। হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ ধন আমাৰেই উদ্যোগেৰে হওক। আমাৰ প্ৰশংসনীয় দান দিব হৈ থাকক ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, পূৰ্ব্বৰ তোমাৰ নিজৰ (যাগৰ সময়ত) অতি জ্বলি থকা হবি অগ্নি নিজৰ কৰিছিল। —ভেনেকুৱা দিনো হওক। যাগত যি হবি দিয়াত বৰণীয়া বেদী স্থান (ঋত্বিক) শোৱাইছিল, সেই যজ্ঞৰ ফল ভাগ কৰি দিলা। সেই কাৰণে (কথা) আকৌ কোৱা। দুভাগ দ্বাৰাপৃথিবীৰ মাজত সূৰ্য্যৰ বজ্জি মানুহে দেখিবলৈ পাই। ইন্দ্ৰই পানী বিচাৰি ফুৰা, হবি দিয়াসকলৰ বজ্জত পাই গক দিয়ে—এইদৰে সকলোৰে কাৰণ জানে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, এইদৰেই পূৰ্ব্বতে যেনেকৈ স্তম্ভাই আছিল—এতিয়াও ভেসে হোৱা। যি অজিৰসৰ কাৰণে অভবীকৃত যোৱা স্নেহ জালি বৰষুণ কৰালা, গকৰ পাল হৰণ কৰি, হে ইন্দ্ৰ, (অজিৰসক) বিভৰণ কৰিলা—ভেনেকৈ আমাৰ

হৈও যুদ্ধ কৰা আৰু জয় কৰা। তোমাৰ দৰ্শন দি
সোম চেপা আমালোকৰ যজ্ঞ বিবোধীবিলাক অধীন
কৰি দিয়া আৰু যজ্ঞ কৰাত বোম্ব কৰা বিলাককো
অধীন কৰি দিয়া ॥ ৪ ॥ ইল্লই নিজে শূৰ হৈ সকলো
প্ৰাণীক প্ৰজ্ঞাবে সকলো বিষয় কল দান কৰে। অন্ন
বিচাৰি যজ্ঞমানে গৰু আদি ধন অভিপ্ৰায় কৰি শত্ৰুৰ
পৰা ত্ৰাণ পাইছে। সেইবাবে হৰি আদি ধন ইল্লৰ
পৰা পাবলৈ ইচ্ছা কৰি ভালকৈ যজ্ঞ কৰিছে। সেই
প্ৰসিদ্ধ ইল্লক পুত্ৰাদিৰে সৈতে অন্ন দিয়ক বুলি যাহা
কৰিছে। যজ্ঞমানে নিজ বলৰে শত্ৰুক বাধা দিবলৈ
অৰ্চনা কৰিছে। কৰ্ম কৰা যজ্ঞমানে ইল্লৰ ওচৰ
পাবলৈ (ইল্ললোক) বিচাৰিছে। স্বৰ্গৰ সকলো দেবতাৰ
ওচৰ পাবলৈ বিচাৰিছে ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল আৰু পৰ্বত
(মেঘাভিমানি দেবতা) সংগ্ৰামৰ আগত যুদ্ধ কৰা
আমাক যি শত্ৰুৰে যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচাবে সেই শত্ৰুক
নাশ কৰা। সেই শত্ৰুক মাৰিবলৈ যজ্ঞ মাৰা—যি
বহুত বহুত দুৰলৈ যোৱা শত্ৰুক মাৰিবলৈ বিচাবে
আৰু বহুত দুৰতো পলোৱা অতি কঠিন হৃদয়ৰ শত্ৰুৰ
ওচৰ পাইগৈ। হে বীৰ ইল্ল, আমাৰ বিবোধী শত্ৰুক
সকলোতে কেউফালে বিশ্বকপেৰে লাগি দিয়া ॥ ৬ ॥

১৩৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু দেবতা ১২৯ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুভ্; ২-৪ অনুষ্টুভ্; ৫ গায়ত্ৰী; ৬ ধৃতি;
৭ অত্যষ্টি।

হে ইল্ল, যজ্ঞৰ দ্বাৰা আৰু বলৰে দ্যাৱাপৃথিৱী
বিশুদ্ধ কৰিম। পৃথিৱীত থকা ইল্লবিহীনবিলাকক পুৰি
মাৰিম। যি ঠাইত কেউপিনে শত্ৰু নিহত হ'ল সেই-
বিলাকে হিংসা কৰি ওলে। তুমি শত্ৰু হত্যা কৰা
ঠাইবিলাক অশান হ'ল ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তুমি হিংসক
সেনাক কেউফালে গৈ মূৰ চিঙা। তোমাৰ ডাঙৰ
বেৰৰ ভৰিৰে চিঙা। তোমাৰ ভৰি ডাঙৰ ॥ ২ ॥ হে
যজ্ঞবন্ ইল্ল, এই যজ্ঞধানৰ (শিখাচৰ) বল চূৰ্ণ কৰা।
কুংসিং অশানত পেলোৱা। অতি কুংসিং মহাঅশানত
পেলোৱা ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, সিহঁতৰ সেনা তিনি-পঞ্চাচ
(দেব) কেউফালে গৈ নাশ কৰিছিল। সেই কাম
তুমি অজপ বুলি ভাবা, কিন্তু আমি বহুত বুলি
ভাবো ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, অজপ বড়া, উন্নতৰ শত্ৰু কৰা

শিখাচীক সম্যক মাৰা। সকলো ৰাক্ষস নাইকিয়া
কৰা ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, ভালকৈ যুদ্ধ কৰি থকা মেঘ
বিদাৰণ কৰা—আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা। হে অগ্নি, তুমি
ৰূপত দীপ্ত অগ্নিৰ মূৰ্ত্তিও দ্যাৱাপৃথিৱীয়ে ঘূৰাবে ভয়
কৰা দৰে শুকাই আছিল। হে ইল্ল, তুমি বলৰে অতি
বলী (সেই কাৰণে) উগ্ৰ মেঘ বধ কৰিবলৈ মকং-
সকলেৰে সৈতে গৈছা। হে শূৰ, তুমি ৰাক্ষসবিলাকৰ
যুদ্ধত অপ্রতিহত শত্ৰুৰে আক্ৰান্ত হৈ যজ্ঞমানবিলাকক
হনন নকৰিবলৈ তিনি-সাত (একশ) অনুচৰেৰে
সৈতে যুদ্ধ হৈ উপায় কৰা ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ
উদ্দেশ্যে সোমবস চেপা যজ্ঞমানে তোমাৰ প্ৰসাদত ঘৰ
পাইছে। সোমবস চেপা যজ্ঞমানৰ কেউফালে সংঘৰ্ষ
শত্ৰু নাশ হয়। দেবতাৰ শত্ৰুও নাশ হয়। অগ্নিৰ
যজ্ঞ (আৰু অন্ন) হে ইল্ল, তোমাৰ কৃপাত শত্ৰুৰে
আক্ৰমণ কৰিব পৰা নাই, (কিন্তু) সহস্ৰ গৰু দি
ভাগ বিচাৰিছে। ইল্লৰ উদ্দেশ্যে সোমযাগ কৰা যজ্ঞ-
মানক, কেউফালে হোৱা—পুনৰ হোৱা, ধন গৰু আদি
দিছে ॥ ৭ ॥

১৩৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পঞ্চক্ষেপ। ছন্দ—
অত্যষ্টি; ৬ অষ্টি। দেবতা—বায়ু।

হে চলন্ত শীত্ৰগামী বায়ু—এই যজ্ঞত হৰি অন্ন
আদি বহন কৰা—আগৰ দৰে পান কৰিবলৈ, (অগ্নি
দেবতাৰ) আগতে পান কৰিবলৈ আহা। হে বায়ু
তোমাৰ মনৰ মতে সূত্ৰত শুভিবাৰ্য্য সদায় হৈ থাকক।
উন্নত তোমাৰ গুণ থকা (জ্ঞতি) সদায় হৈ থাকক।
হে বায়ু, যজ্ঞত দিবলগীয়া হৰি গ্ৰহন কৰিবলৈ আমাক
উপযুক্ত বস্ত্ৰ দিবলৈ নিযুতান বহুত উঠি আহা ॥ ১ ॥
হে বায়ু, আমোদ দিয়া, হৰ্ষদায়ক, চেকা, কেউফালে
জিলিকি থকা, যজ্ঞপুত্ৰ কৰা আমাৰ সোমবসে তোমাক
আমোদ দিয়ক। হে কেউপিনে যোৱা বায়ু, এই কাৰণত
আমাৰ যজ্ঞৰ ফালে আহিবলৈ উৎসাহ কৰা, বধ
বহন কৰা, বন্ধা কৰিব পৰা, লগত যোৱা নিযুত নামৰ
যোঁৱাৰে দান দিয়া (হৰি গ্ৰহণ কৰিবলৈ) যজ্ঞৰ ঠাই
পালে (পৰিচৰণ কৰিবলৈ) বিধান কৰিছা। কৰ্মৰত
যজ্ঞমানে নিজ অভিমত কৈছে ॥ ২ ॥ বায়ুৰে বঙাববনীয়া,
ধোঁৱা বধৰ ধুৱাত (আগভাগত) কেউয়াবা লগায়।
কেউয়াবা বঙাববনীয়া ভাব বৰ পৰা, অতি ভাব বহন
কৰিব পৰা যোঁৱা লগায়। বহুপ্ৰজ্ঞ হে বায়ু, যজ্ঞৰে শীত্ৰে

আহি (হবি গ্ৰহণ কৰা) জ্ঞাপন কৰা। পৰপুৰুষলৈ
বাট চাই অলপ শোৱা ধুনীয়া শবীৰৰ জীৱ দৰে
(সন্তোষেৰে) তুমি কৰ্মব্যস্ত (অলপ শোৱা) যজমানক
জগাই তোলা। দ্যাবাপৃথিৱী প্ৰকাশ কৰা। উষাকাল
স্থাপন কৰা। হবি অন্ন স্বীকাৰ কৰিবলৈ উষাক
জগাই তোলা ॥৩॥ হে বায়ু, তোমাৰ কাৰণে উষাই,
প্ৰকাশ কৰা, শুচি দূৰ দেশৰ ঘৰত বশ্মিৰে কল্যাণকৰ
বস্ত্ৰ দৰে মেলি দিছে। —নতুন আশ্চৰ্য্য বশ্মি বিস্তাৰ
কৰিছে। হে বায়ু, তোমাৰ যাগৰ আৰ্হে খিউ আদিৰে
সকলো অমৃত দিয়া ধনকপী গৰু খিৰাই। হে বায়ু অস্ত-
বীক্ষিত মকত নামেৰে মেঘৰ পৰা তোমাৰ অংশভূত
ব-বৃষ্ণৰ দৰে আৰু নদীৰ পানীৰ দৰে পানী উৎপাদন
কৰা ॥৪॥ হে বায়ু, তোমাৰ কাৰণে দীপ্ত, শুচি,
ভাৱণ কৰ্তা উগ্ৰ ভেজী সোম বসৰ আমোদভূত ভৰণ
কৰা (আহবনীয় অগ্নিঃ) তোমাক পাবলৈ ইচ্ছা
কৰে—পানীৰ ভৰণ কৰা মেঘ পাবলৈ ইচ্ছা কৰে।
হে বায়ু, ভজনীৰ তোমাক অতি ভয় কৰা যজ্ঞ নষ্টকাৰী-
বিলাকক অগ্ৰ ঠাইলৈ খেদাবলৈ স্তুতি কৰে—গিহেতু
তুমি বিশ্ব ভূবনৰ মানুহক ভয়ৰ পৰা ধৰ্ম্মেৰে পালন
কৰা।—অমৃতৰ ভয়ৰ পৰা বিশেষকৈ ধৰ্ম্মেৰে ধাৰণ কৰি
পালন কৰা। ৫ ॥ হে বায়ু, তুমিয়েই প্ৰথমতে আমাৰ
এই সোম আগতে পাণ কৰা। —চপি থোৱা সোম
পানৰ ত্ৰীতি লাভ কৰা। আৰু বিশেষ হোমলৈ
আহ্বান কৰা, পাপ বৰ্জনকাৰী, ঋত্বিক যজমান আদি
প্ৰজাৰ হবি গ্ৰহণ কৰা। সেই যজন কবাসকলৰ
সকলো গৰুৰ গাখীৰ তোমাৰ কাৰণে (ভেঙলোকে)
নিজে খিৰাই—আৰু পিউ আদি আৱশ্যকীয় দ্ৰব্য
খিৰাই ॥৬॥

১৩৫ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পকচ্ছেপ। ছন্দ—১-৬/৯
অত্যষ্টি, ৭/৮ অষ্টি। দেবতা—১-৩/৯ বায়ু;
৪-৮ ইন্দ্ৰ।

হে বায়ু, আমাৰ যজ্ঞৰ কাৰণে মেলি থোৱা
হুন্দলৈ আহা। হবি ভক্ষণ কৰিবলৈ সহজ নিযুত নামৰ
ঘোঁৰাৰে যোজনা কৰা (বধত উঠি) আহা। —সত
নিযুত ঘোঁৰাৰে আহা। (ইমান সংখ্যাৰ ঘোঁৰা থকা)
তুমি সত দেৱতাৰ আগতে সোমপান কৰিবলৈ আহা।

তোমাৰ কাৰণে চেপা মধুৰ সোম তোমাৰ আমোদৰ
কাৰণে বখা হৈছে। —যজ্ঞ কৰ্মৰ কাৰণে আহে (পতিকে)
তুমি পান কৰা ॥১॥ হে বায়ু, তোমাৰ কাৰণে
শিলেৰে চেপা, সোধিত কৰা, স্পৃহনীয়, চেকি থোৱা,
নিৰ্মল, এয়া সোমে সোণৰ দৰে তোমাক পাইছে।
হে বায়ু, এই সুন্দৰ সোম মানুহে দেৱতাৰ মাজত
প্ৰথমে তোমাক হবন কৰিছে। হে বায়ু, আমাৰ
ওচৰলৈ নিযুত নামৰ ঘোঁৰাৰে আহা—ভাৰ পাচত
স্বৰ্গলৈ যোৱা। আমি কামনা কৰা ত্ৰীতি থৈ যোৱা ॥২॥
হে বায়ু, তুমি শতসহস্ৰ নিযুত নামৰ ঘোঁৰাৰে তোমাৰ
কাম সিদ্ধি কৰিবলৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা। হব্য
কামনা কৰি আহা। এয়া তোমাৰ ভাগ সোম পুৱা
দিবলগা সমগ্ৰ পালেহি। সূৰ্য্য ওলালে বশ্মিৰে সৈতে
(এই সোম) একে দীপ্তিৰ হয়। অধৰ্য্যৱে সোমবস
(চমসত) ভৰাই সংযত (সাৰধান) হ'ল। হে বায়ু,
সোম অতি দীপ্ত হল। সেইবাবে পান কৰিবলৈ
আহা ॥৩॥ হে বায়ু, তুমি আৰু ইন্দ্ৰ দুৱাকৈ আমাৰ
বক্ষণৰ কাৰণে, সুগৃহীত সোম পান কৰিবলৈ, হব্য
খাবলৈ, নিযুত নামৰ ঘোঁৰা লগোৱা বথেৰে আনক।
মধুৰ সোম অন্ন পান কৰা। অগ্ৰ দেৱতাৰ আগতে
তোমালোকে খোৱা নিয়ম। হে বায়ু, তুমি আৰু ইন্দ্ৰ
আমাৰ আহ্বানকাৰী সোণেৰে আৰু গৰু আদি
ধনেৰে সৈতে আহা। ধনেৰে সৈতে ইন্দ্ৰও আহক ॥৪॥
হে ইন্দ্ৰবায়ু, তোমালোকৰ কাৰণে কৰা আমাৰ যজ্ঞ
কৰ্ম্ম অতিকৈ প্ৰবৰ্ত্তন হৈছে। তোমালোকৰ কাৰণে
কলহত বখা এই সোম অন্ন সম্ভাৰত বৰ খবকৈ যোৱা
গোঁৰাৰ দৰে মাৰ্জ্জন কৰিছে। হে ইন্দ্ৰবায়ু, এই অধৰ্য্য
সকলৰ সোধিত সোম পান কৰা। এই আমাৰ যজ্ঞলৈ
বক্ষণৰ সৈতে আহা। আমাৰ যজ্ঞ ইচ্ছা কৰা
তোমালোকে শিলেৰে চেপা সোম পান কৰা,—তুমি
কাৰণে পান কৰা। তোমালোক অন্নদাতা, (সেইবাবে
অন্ন দিয়া) ॥৫॥ হে বায়ু, তুমি আৰু ইন্দ্ৰ, নিজৰ
এয়া সোম, আমাৰ কৰ্ম্মৰ এই ঠাইত চেপা অধৰ্য্যৱে
ভাৰ বৈ জানিছে। সেই সোম শুভ আৰু নিৰাশুভ
কৰা। এই বাণক সোম তোমালোকলৈ ত্ৰীতিৰ কাৰণে
কাটি হৈ থকা নোমৰ চাকনিৰে চেকা। তোমালোকে
কামনা কৰা সোম নোমৰ মাতেৰি থৈ (পাত্ৰত)
পৰিছে। অতিশয় সোম নষ্ট নোহোৱাকৈ চেপা
হৈছে ॥৬॥ হে বায়ু, এলাহ কৰি শুই থকা বহুত
যজমানক অতিক্ৰম কৰি আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা।
ব'ত সোমবস চেপা শিলৰ দৰে ভনিবা, সেই ঠাইলৈ

আহা। য'ত যজ্ঞৰ ঘৰত, সূনুত তুতি বাক্য দেখিবা
(ভূনিবা), অতি দীপ্ত যি'উ বঠল য়াৰ (নিয়া হয়),
সম্পূৰ্ণাক্ষ নিযুত (নামৰ) ঘোঁৰাৰে উনা (বখত উঠি)
আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা। তুমি আৰু ইন্দ্ৰ দুয়ো আমাৰ
যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰবায়ু এই যজ্ঞত মধুৰ
আহুতিৰ বস্তু অনা হৈছে। যি পৰ্ব্বভাদি ঠাইত থকা
সোম জেতা যজ্ঞমানে (কিনিবলৈ) আনিবলৈ বৈ
আছে, আমাৰ সেই জেতা (যজ্ঞমান ঋত্বিক আদি)
যজ্ঞ নিৰ্বাহ কৰিবলৈ সমৰ্থ হওক—সেই জেতা যজ্ঞমান
(অগ্ন নহয়)। হে ইন্দ্ৰ বায়ু, এই যজ্ঞত গাইগক-
বিলাকে একেলগে পোৱালী দিয়ে (খিৰাব পৰা হয়)।
যব (ধান) পাক কৰা হয়। হে বায়ু আৰু ইন্দ্ৰ।
(যি গাইগকৰে পোৱালী দিয়ে) সেই গাইগক ক্ষণায়
নেয়াৰ আৰু সেই গাইগক চোৰে অপহৰণ নকৰে ॥ ৮ ॥
হে সু-বায়ু, তোমাৰ সন্মুখত দেখা যি ঘোঁৰা আছে,
সিহঁতে তোমাক দ্যাবাপৃথিবীৰ মাজ পোৱাই দিয়ে—
(যজ্ঞৰ ঠাই পোৱাই দিয়ে)। (সিহঁত) সৰ্ব্বাক্ষবলী ;
সেতা (পোৱালী উৎপাদক), বহুত বঢ়া, উক্ষন (ধোত),
পানী নোহোৱা অন্তৰীক্ষত থকা, নাশ-হিত, অতি বেগী,
মাতেৰে বাখিব নোৱাৰি, সূৰ্য্যৰ বশিৰে দৰে নিয়ন্ত্ৰণ
নোহোৱা, হাতেৰে ধৰি ৰাখিব নোৱাৰা ॥ ৯ ॥

১৫৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পকচ্ছেপ। হন্দ—অত্যুষ্টি ;
৭ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ আৰু অৰ্য্যমা।

(হে ঋত্বিকসকল) মিত্ৰাবৰুণলৈ জ্যোষ্ঠা, বৃহৎ জ্যোত্ৰ
আৰু নমস্কাৰ সম্পাদন কৰা। হবন কৰিবলৈ বৃদ্ধি
আগৃত কৰা। চিৰকাল স্তুতিৰে হবি গ্ৰহণ কৰিবলৈ,
মাতৃ, সূৰকৰ হবি ভোজন কৰিবলৈ (সম্পাদন কৰা)।
সেই মিত্ৰাবৰুণ সন্নাট। যাক যি'উ দিয়া হয়—
সকলো যজ্ঞত সকলো ঋত্বিকে স্তুতি কৰে, আৰু এওঁ
লোকৰ (কত্ৰ) বল কেতিয়াও নষ্ট কৰিব নোৱাৰে—
ডেওঁলোকৰ দেবত্ব ভাবো নষ্ট (সন্দেহ) কৰিব
নোৱাৰে ॥ ১ ॥ অতি বহল উষা বিস্তীৰ্ণ যাগৰ ফালে
যোৱা দেখা হ'ল। আৱিষ্কাৰ বাট বন্ধিৰে উলিয়াই
ছিলে। ভগ্ন দেবতাৰ বন্ধিৰে সকলোৱে চকুৰে দেখা
কৰিলে। মিত্ৰৰ প্ৰকাশিত ডেওঁৰ ঘৰ (অন্তৰীক)
বন্ধিৰে দেখিলে। ডেওঁলৈকে অৰ্য্যমাবো ঘৰ বন্ধিৰে
দেখিলে। বৰুণৰো ঘৰ ডেওঁলৈকে দেখিলে। সেই কাৰণে

উক্ৰত স্তুতি আৰু বহুত অন্ন ধাৰণ কৰিলে। মহৎ
জ্যোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি মহৎ হবি অন্ন দি (যজ্ঞ
কৰিলে) ॥ ২ ॥ এই যজ্ঞমানে জ্যোতিৰ্জ্ঞান (আহবনীৰ
অগ্নিলৈ) সম্পূৰ্ণ লক্ষণ থকা বাসৰোণা স্থান (যাটি—
উত্তৰ বেদী) ধাৰণ কৰিলে। যজ্ঞ নিম্পত্তি কৰি স্বৰ্গ
পোৱাই দিয়া ডেওঁবিলাকক (মিত্ৰাবৰুণক) দিনে দিনে
হৃদয়ঙ্গম কৰিলে। দিনে দিনে উচ্ছাধন কৰিলে।
অদিতিৰ পুত্ৰ, দানব গৰাকী, মিত্ৰাবৰুণ—দুয়ো দেবতা,
দুয়োৰে মাজত অৰ্য্যমা থাকিল। নিজ নিজ কামত
সকলোকে লগাই ৰাখিলে ॥ ৩ ॥ এয়া আমি হবন
কৰা সোম মিত্ৰাবৰুণে পান কৰি সুখী হওক। তললৈ
মুখ কৰি হেঁতাবে পান কৰোঁতে সকলোকে (সকলো
দেবতাকে) ভজন কৰিব লাগে। এই সোম সকলো
দেবতাই আজি সেৱন কৰিছে। ডেওঁবিলাক সমান
প্ৰীতিযুক্ত। আৰু মিত্ৰাবৰুণ বজা—(ডেওঁবিলাকক
সেৱা কৰা)—আমি সি প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। সেৱা দিয়া।
ঋত্বান (নিয়মবান) তোমালোকে যি বিচাৰোঁ—
দিয়া ॥ ৪ ॥ যি যজ্ঞমানে মিত্ৰ আৰু বৰুণক পৰিচৰণ
কৰে সেই অৱেষ্টজনক কেউফালে বন্ধা কৰা। অৰ্য্যমাই,
দেবতাক আৰ্জব (ঋতু-পোনপতীয়া) আচৰণ কৰা
যজ্ঞমানক, ডেওঁলোকৰ কাম লক্ষ্য কৰি বন্ধা কৰে।
যি যজ্ঞমানে উক্ৰত স্তুতিৰে এওঁলোকৰ মিত্ৰাবৰুণৰ
ব্ৰতৰ কাম ভূষিত কৰে আৰু ব্ৰতকৰ্ম্ম জ্যোত্ৰেৰে
অলঙ্কৃত কৰে (ডেওঁক বন্ধা কৰক) ॥ ৫ ॥ দ্যোত্ৰামান
সূৰ্য্যক নমস্কাৰ কৰি স্তব কৰিছো। বৃহৎ দ্যাবাপৃথিবীক,
মিত্ৰক, বৰুণক নমস্কাৰেৰে স্তব কৰিছো। অতিমন্ত
কলদাতা আৰু ভাল সুখ দিয়া কত্ৰক নমস্কাৰেৰে স্তব
কৰিছো। (হে হোতা) ইন্দ্ৰ, অগ্নি, দীপ্তিমন্ত অৰ্য্যমাক,
ভগ্নক বৃদ্ধিৰে স্তব কৰা। চিৰকাল জীয়াই থকা
আমি তোমালোকক পুত্ৰাদিৰে সৈতে সজ্ঞত হওঁ।
সোম দেবতাক বৰুণৰ কাৰণে বিচাৰোঁ ॥ ৬ ॥ আমি
ইন্দ্ৰক পাইছো। মকংসকলে আমাক (মৰম কৰে)।
দেবতাসকলে যেন আমাক বন্ধা কৰে। ইন্দ্ৰ, অগ্নি,
মিত্ৰ আৰু বৰুণ আমাৰ সুখদাতা হওক। আমি অন্নধান
হৈ সেই সুখ ভোগ কৰিম ॥ ৭ ॥

১৩৭ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পকচ্ছেপ। হন্দ—
অতিপকৰী। দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ।

হে মিত্ৰাবৰুণ, আহা। শিলেৰে আমি সোম

চেপিলো। গাখীৰ, মিহলোৱা, তৃপ্তিৰ হেতু সোম এয়া আগতে খোৱা হৈছে—আহ। এয়া মদকৰ সোম। ভোমালোক বজা, স্বৰ্গ সম্পূৰ্ণ কৰা, আমাৰ পালক আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা। হে মিত্ৰাবৰুণ, ভোমালোকৰ কাৰণে এয়া সোমত গাখীৰ মিহলোৱা আছে—দীপ্ত সোমত গাখীৰ মিহলোৱা আছে ॥ ১ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, আহা। তিৱাই দিব পৰা সোমবস দৈ মিহলোৱা এয়া (আগতে আছে), আহা—দৈ মিহলোৱা। মন্ত্ৰেৰে অভিষুক্ত কৰা—আহা। আৰু ভোমালোক দুয়োৰে প্ৰীতিৰ কাৰণে উৰাকাল হৈছে বুলি জানি, সূৰ্য্যৰ কিংগ প্ৰকাশ হওঁতে চেপা সোম—মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ কাৰণে চেপা সোম। এয়া যজ্ঞনিৰ্ব্বাহৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ নতুন ভক্ষণীয় সোম ॥ ২ ॥ (হে মিত্ৰাবৰুণ) ভোমালোক দুয়োৰে কাৰণে লভাকপ সোম সম্পাদন কৰা হৈছে। যেনেকৈ প্ৰসিদ্ধ বহুত গাখীৰ দিয়া গাইগৰু খিবোৱা হয়, তেনেকৈ চেপা শিলেৰে সোম খিৰাইছে—লভাকপ সোমৰ পৰা বস খিৰাইছে। আমাৰ ফালে মুখ কৰি থকা, সোম পানৰ কাৰণে আমাৰ জাতা মিত্ৰাবৰুণ যজ্ঞৰ ফালে আহা। ভোমালোকৰ কাৰণে এই সোম যজ্ঞৰ নেভাসকলে চেপা—সম্পূৰ্ণ পান কৰিবলৈ চেপা ॥ ৩ ॥

১৩৮ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পৰুক্ষেপ। ছন্দ—অত্যষ্টি।
দেবতা—পুৰা।

বহুতৰ কাৰণে উৎপন্ন এই পুৰাৰ বলৰ মহত্ব সকলোৱে প্ৰশংসা কৰে। ডেউ কাকো বেয়া নেপায়। এই পুৰাৰ স্তোত্ৰ কোনেও বেয়া নেপায়। মই সুখ বিচাৰি পুৰাক স্তব কৰিছো। তেওঁ আসন্ন বন্ধক আৰু স্বৰ্গ উৎপাদন কৰে। যজ্ঞবান পুৰাই সকলো ঋত্বিকৰ মন মিলাই দিয়ে। হে পুৰা দেবতা, এই যজ্ঞ সম্পূৰ্ণ নোহোৱালৈকে মিলি থাকা ॥ ১ ॥ যেনেকৈ খবকৈ যোৱা ঘোঁৰাক প্ৰশংসা কৰে তেনেকৈ হে পুৰা, যজ্ঞৰ ঠাইলৈ যাওঁতে ভোমাক স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰিম। হিংসক যোদ্ধাৰ সংগ্ৰামত পাব কৰা। —উটে ভাব পাব কৰা দৰে সংগ্ৰামত যোদ্ধাক পাব কৰা। তুমি স্তবৰ ভাব উৎপন্ন কৰা দেবতাক মই মৰণশীল দানুহে আহ্বান কৰিছো—সদীপ্তৰ কাৰণে।

আমাৰ ঘোষণা নকৰা স্তোত্ৰ পোহৰলৈ আনা। অন্নবস্ত কৰা,—শত্ৰুৰ বণ্ড লিকা অন্নবস্ত কৰা ॥ ২ ॥ হে পুৰা, ভোমাৰ বন্ধক আৰু সখীভূত প্ৰকৃত কৰ্মেৰে বিশেষ স্তোত্ৰ গোৱা যজ্ঞমানে ভোমাৰ দ্বাৰা বন্ধিত হৈ ভোগ কৰিছে। এনেকৈ সদায় কৰ্মেৰে ভোগ কৰিছে। ভেনেকুৱা নতুন স্তোত্ৰেৰে বন্ধা কৰাৰ পাচত ভোমাক এক নিযুক্ত ধন বিচাৰিছো। হে বহুতে স্তব কৰা, তুমি ক্ৰোধ নকৰি আমাৰ ফালে অহা হোৱা। —সকলো সংগ্ৰামত অহা হোৱা ॥ ৩ ॥ হে অজান পুৰা, আমাক লাভৰ কাৰণে অনাদৰ নকৰি দাতা হৈ সমীপত থাকা। অন্ন ইচ্ছা কৰা আমাৰ, হে অজান, ওচৰত থাকা। হে শত্ৰু নষ্ট কৰা পুৰা, ভোমাক (অগ্নি যজ্ঞলৈ যোৱাৰ পৰা) বুৰাই আনিম। প্ৰীতি কৰিব পৰা স্তোত্ৰেৰে হৰি গ্ৰহণ কৰা ভোমাক অতিক্ৰম নকৰো। ভোমাৰ সখীভূত আমি নেবো ॥ ৪ ॥

১৩৯ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—দিবোদাসৰ পুত্ৰ পৰুক্ষেপ। ছন্দ—অত্যষ্টি;
৫—বৃহতী; ১১ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—১/১১ বিশ্ব-দেবা। (সকলো দেবতা); ২-মিত্ৰাবৰুণ ৩-৫ অশ্বিনী দুজন; ৬-ইন্দ্ৰ; ৭-অগ্নি; ৮-মৰুতগণ; ৯-ইন্দ্ৰাগ্নি; ১০ বৃহস্পতি।

মই আগতে (উত্তৰ বেদীৰ আহবনীৰ) অগ্নিক ধীবেৰে ধাৰণ কৰিছো। ভেনেকুৱা বলবত স্বৰ্গত উৎপত্তি মৰুতসকলকো বৰণ কৰো। ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুক বৰণ কৰো। এই কাৰণে দীপ্ত যজ্ঞৰে নিজক প্ৰকাশ কৰি নতুন স্তুতি ৰূপৰ বাক্য আমি যোজনা কৰিছো—সোৱা শুনা হওক। আমাৰ কৰ্মলৈ ভালকৈ আহিবা। আমাৰ কৰ্ম অগ্নি আদি দেবতাসকলৰ ফালে ওচৰ পাওক ॥ ১ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, ঋতৰ (আদিভাৱ নিয়ন্ত্ৰ) যি পানী নিজ ডেউৰে (শক্তিৰে) সংগ্ৰহ কৰি দিয়া, সমৰ্থ ভোমালোকৰ শক্তিয়ে সেই পানী দিয়া। ভোমালোকৰ সোণময় ৰূপ এইদৰে যজ্ঞৰ দ্বন্দ্ব (যজ্ঞাদি) কৰ্মেৰে, ভোমাত আসক্ত চিত্তেৰে, নিজ চকুৰে (আৰু অন্য ইন্দ্ৰিয়ৰে) দেখিবলৈ পায়—সোম নিজ চকুৰে দেখিবলৈ পায় ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকক বিচাৰি যজ্ঞমানে স্তোত্ৰেৰে সকলোকে

ভুনাকৈ স্তুতি কৰিছে । ভোমালোকক হৰি আদিৰে আগবাঢ়ি গৈ (স্তুতি কৰিছে) । হে সকলোকে জনা (অগ্নিনী দুজন), ভোমালোক দুজনক ধন আৰু বল সকলো দি উজ্জন কৰিছে । ভোমালোকৰ প্ৰসাদত অন্নাদিও বহুত পাইছে । হে দম্ভা অগ্নিনী দুজন, ভোমালোকৰ সোণৰ বথৰ বেৰৰ পৰা মধু কৰণ কৰিছে । ভেনেকুৱা সোণৰ বথত মধু হৰি আদি বহন কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে দম্ভা অগ্নিনী দুজন, ভোমালোকৰ কথা সকলোৱে জানে । ভোমালোকে স্বৰ্গলৈ যাবলৈ বিচাৰিছা । ভোমালোকৰ বথ যোজনা কৰা সাৰথিয়ে স্বৰ্গলৈ যাবলৈ বথ সজাইছে । ঘোঁৰাই বথ বেয়া নকৰে । হে দম্ভা অগ্নিনী দুজন, ভোমালোকক বন্ধুৰ (কাঠ) লগোৱা সোণৰ বথত স্থাপন কৰিছে । ভোমালোক সুৰাটেৰে স্বৰ্গলৈ গৈছা । আকাশত নিবালম্ব পথত যাওঁতে শত্ৰুক পৰাভব কৰি যোৱা । বিশেষকৈ বৰষুণৰ ব্যৱস্থা কৰা ॥ ৪ ॥ হে কৰ্ম্মবান অগ্নিনী দুজন, আমাৰ ক্ৰিয়াকৰ্ম্ম যি ভোমালোকৰ ধন, সেই ক্ৰিয়াকৰ্ম্মলৈ অভিমত দিবা । ভোমালোকৰ দান সদায় নাইকিয়া নহওক । আমাৰ কাৰণে হৰি আদি দান যেন কেতিয়াও নাইকিয়া নহয় ॥ ৫ ॥ হে কামৰূষী ইন্দ্ৰ, আগত (দেখি থকা) সোম চেপা হৈ আছে । কামৰূষী তুমি পান কৰিবলগীয়া, টান দিলত চেপা, উদ্ভিদ (পৰ্ব্বতত গজা) ভোমালৈ চেপা হৈছে । সেই সোমে স্তোভাক আৰোদ দিয়ক । — যাগত মহৎ বিচিত্ৰ ধনৰ কাৰণে (আৰোদ দিয়ক) । হে আমাৰ স্তুতি বহন কৰা ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তুতিৰে স্তব কৰাত তুমি আহা । আমাৰ ভাল স্তোত্ৰ শুনি আহা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, আমি কৰা স্তুতি জনা । যজ্ঞাৰ্হ দেবতাক যজ্ঞমাৰ কৰা কোৱা । — যাজ্ঞমান যজ্ঞাৰ্হ দেবতাক কোৱা । যি গাখীৰেৰে পূৰ্ণ গাইগক অগ্নিসক দেবতাই দিছিল, সেই গক অৰ্য্যমা দেবতাই, সকলো উৎপাদক তুমি অগ্নিৰ কাৰণে সকলো দেবতাবে সৈতে থিৰাইছিল— অৰ্য্যমাই জানে যে সেই গক আমাৰ লগত থাকে ॥ ৭ ॥ হে বকংগণ, ভোমালোকৰ নিত্য, প্ৰসিদ্ধ বলে যেন আমাক পৰাভূত কৰে— আমাৰ ধন যেন ক্ষীণ নহয় । ভোমালোকৰ নতুন বিচিত্ৰ, মানুহৰ দুৰ্লভ, শল কৰি থকা শিবা আছে, সেয়া যুগে যুগে আমাবেই হওক । ভোমালোকে যি দুৰ্লভ ধন ধাৰণ কৰিছা সেয়া আমাবেই হওক । যজ্ঞৰে যি ধন নষ্ট কৰিব নোৱাৰে সেই ধন আমাবেই হওক ॥ ৮ ॥ পুৰণি দৰীচি, অগ্নিবা. যোৰাগ্ৰন্থ বন্ধ, অগ্নি আৰু মনুৱে মোৰ জগ্নবৃত্তান্ত

জানে । এই পূৰ্ব্বৰ ঋষিসকল আৰু মনুৱে মোৰ জগ্নব কৰা জানে । সেই দেবতা মহৰিসকলৰ লগত আমাৰ দীৰ্ঘকাল বাপী সম্পৰ্ক আছে । আমাৰ জন্ম সম্পৰ্ক তেওঁবিলাকৰ লগত আছে । তেওঁলোকৰ পদ অনুন্নয়ন কৰি মই বহুত স্তুতি ৰূপেৰে বহুত নমস্কাৰ কৰো । (তেওঁবিলাকৰ অনুগ্ৰহভেই) ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক স্তুতিৰে নমস্কাৰ কৰো ॥ ৯ ॥ হোতাই বাজা পাঠ কৰক । হৰি বাজা কৰাই বৰণীৰ সোম উজ্জন কৰক । (সেই অৰ্ধে) বৃহস্পতিয়ে নিজে ইচ্ছা কৰি সোমৰে যাগ কৰিছে । — সেচক সোমৰে যাগ কৰিছে— বহুত সেচক সোমৰে যাগ কৰিছে । আমি সোম চেপা শিলৰ শল শুনিছো । সুকৰ্ম্মাই পানী নিজেই বৰষণ কৰিলে । আৰু সুকৰ্ম্মা (বৃহস্পতিয়ে) বহুত ঘৰ দিলে ॥ ১০ ॥ হে দেবতা সকল, ভোমালোকে স্বৰ্গত এঘাৰ জন আহা । পৃথিবীত এঘাৰ জন আহা । অশ্বৰীকত এঘাৰ জন আহা । ভোমালোকে মহিমাৰে মিলি যজ্ঞ সেৱন কৰা ॥ ১১ ॥

(অভ্যক্তি হন্দ প্ৰক্ৰিয়া শেষ)

১৪০ সূক্ত—খ ১৩ ।

ঋষি ওচধ্যাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা । হন্দ জগতী ;
১০ জগতী বা ত্ৰিষ্টুভ্ ; ১১/১৩ ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—

(হে অগ্নৰ্হ) বেদীত বহা, প্ৰিয়দামত সূদীপ্ত অগ্নিৰ উৎপত্তি স্থানত হৰি প্ৰস্তুত কৰা দৰে সম্পাদন কৰা । সেই ঠাই বস্ত্ৰৰ দৰে শুচি সজাৰেৰে ঢাকি থোৱা । সেই পোহৰ, শুচি, দীপ্তবৰ্ণ, (অজান) অন্ধকাৰ নাশ কৰা ॥ ১ ॥ বিজ্ঞান অগ্নিয়ে তিনিবিধ অন্ন খায় । এই অগ্নিয়ে উজ্জন কৰা বস্ত্ৰ (ধান, ত্ৰীহি আদি) এবচবত পুনৰ বুদ্ধি প্ৰাপ্ত হয় । এই বৰ্ষক অগ্নিয়ে হৰি যুথৰে খায় আৰু জিতাবে (লিখাবে) বহুতহৈ পৰে । অন্য এক (দেৱান্ধিকাপেৰে) অগ্নিয়ে সকলোৱে বাধা দিওঁতা, বনৰ (হাৰিৰ) গছ পুৰি অন্ত কৰে ॥ ২ ॥ এই অগ্নিৰ মাক আৰু বাপেক দুয়ো ঈশতৰি বৰ্ণিত । সমানকৈ দুই জ্বলাই যাওঁতে ক'লা হোৱা মাক-বাপক নিচেই নকহৈ আগতে যায় । (সেই কেতুৱা) কৰ্ম্মৰ পূৰ্ব কালে জিতা, অন্ধকাৰ নাশ কৰা, শীতল কৰা, অন্নহোৱা, অলপ (দুই আদি)

দি লুকাই থোৱা হয়। এই অগ্নিয়ে (যজমানৰ) পিতাৰ বৰ্জন কৰে ॥ ৩ ॥ (এওঁ মানুহলৈ) ঋতিকে কামৰ কাৰণে বিচৰা জ্বালা উৰে। সেই জ্বলে আত্মাত্মক মুক্তি দিয়ে, খৰকৈ যায়, ক'লা বাটেৰে যায়, জপিয়াই যায়, অসমান গতিৰে গমনশীল, সোনকালে বাঢ়ে, বডাহে নিজে আক বাপী যায় ॥ ৪ ॥ ইয়াৰ পাচত এই ঋতিকে শুব কৰি থকা অগ্নিয়ে লগে লগে সকলো ফালে যায়। অন্ধকাৰ ধ্বংস কৰে, ক'লা ডাঙৰ বাট কৰি মহৎ ৰূপ প্রকাশ কৰি, পৃথিবীক কেউফালে মোহাবি ফোঁচ-ফোচাই শব্দ কৰি চিঞৰি কেউফালে যায় ॥ ৫ ॥ যি অগ্নিয়ে সেউজীয়া গছ-গছনিও প্ৰবেশ কৰি, নিজ শক্তিয়ে বিড়ম্বিত হোৱা দৰে, সেক্তা বুহুৰ দৰে (ভেওঁক) পৰিপালন কৰা (গছ গছনি) বিলাক ডাঙৰ শব্দ কৰি আক্ৰমণ কৰে। বুলেৰে ওফণ্ডি নিজ শিকাবে দীপ্ত হয়। কোনেও খৰিব নোৱাৰা ভয়ঙ্কৰ জ্বল দৰে শিং জোকাৰি জ্বালা (শিখা) চলাবলৈ ধৰে ॥ ৬ ॥ সেই অগ্নি কেতিয়াবা আচ্ছন্ন, (গোট খোৱা) আৰু কেতিয়াবা বহল হৈ গছ-গছনি গ্ৰহণ কৰে। এই অগ্নিয়ে (যজমানৰ অভিপ্ৰায়) জানিয়েই যেন জ্বালাৰে আশ্ৰয় গ্ৰহণ কৰে। আকৌ (বাগৰ যোগ্য হৈ) জ্বলে। আৰু (সকলো শিখা) মিলি পিতৃ স্থানীয় দাবা-পৃথিবীত অপূৰ্ব ৰূপ ধাৰণ কৰে ॥ ৭ ॥ সেই অগ্নি আগত থাকে। ভেওঁ কেশিনী-আলিঙ্গন কৰে। মৃত (এক্সাৰ) হৈও পুনৰ ভৰ্তা আহিলেই ওপৰ মুখ হৈ পৰে। ভৰ্তা (অগ্নিয়ে) সেই জ্বালাৰ মৃতপ্ৰায় অৱস্থা গুচাই শব্দ কৰি বহুত প্ৰাণ বি প্ৰাণ ধাৰণ কৰিব পৰা কৰে ॥ ৮ ॥ অগ্নিয়ে নিৰ্মাতাৰ আচ্ছাদন বিলাক (গছ-গছনি) কেউফালে চেলেকী বহুত শব্দ কৰি প্ৰাণী বিলাকেৰে সৈতে জপিয়াই যায়। পদচাৰীক (খোজ কৰা) (হঠেঙীয়া আৰু চাৰিঠেঙীয়া) উচিত অন্ন দিয়ে। সদায় (বন আদি) পোবে আৰু যোৱা বাট ক'লা কৰি যায় ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞত জ্বলি উঠা। পাচত গা লবাই (চোকাবান হৈ) বুহুৰ দৰে দিবলৈ মন কৰা। অলপীয়া, শুচি জ্বু হৈ ভালকৈ জ্বলা। সংগ্ৰামত কবচৰ দৰে হৈ আমাৰ শত্ৰুক পুনঃ পুনঃ হৰুৱাই (আমাৰ যজ্ঞত জ্বলি উঠা) ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, এয়া আমাৰ সোমৰূপ হৰি টান ওপৰত ভালকৈ দিয়া, মাননীয় আৰু প্ৰিয়। আমাৰ হৃদয়ৰ কাৰণে অতি প্ৰিয়কৰ হওক। হে অগ্নি, আমাৰ গাব ভটি, দীপ্ত বি ভেজ হৈছে, আমাক ধনবত্ৰ

কৰি দিয়া ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, আমি যজমানৰ বধৰ আৰু যবৰ (সংসাৰ উদ্ধাৰ কৰা) বঠা আদিৰে যজ্ঞ পদ্ধতিৰে (যজ্ঞাধিকা) নাও দিয়া, যি নাৱেৰে আমাৰ বীৰ পুত্ৰাদিয়ে যাতে হৰি যজ্ঞ অন্নাদি পায় ভেনে (নাও) দিয়া। যি নাৱেৰে (পৰম পদ) সুখ পাই সেই নাও দিয়া ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি আমাৰ উদ্ধাৰ শোভা ভাল হৈছে বুলি উৎসাহ দিয়া। আৰু দাবা-পৃথিবীয়ে, নিজে বৈ যোৱা নদী বিলাকক, গৰুৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা (বস্ত্ৰ) আৰু শস্য আদি দিবলৈ উৎসাহিত কৰক। বঙা উৰাই সদায় অন্নাদি বৰনীয়া বস্ত্ৰ পোৱাই দিয়ক ॥ ১৩ ॥

১৪১ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আৰু দেবতা ১৪০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী, ১২/১৩ ত্ৰিষ্টুভ।

দ্ব্যভিমান অগ্নিৰ দৰ্শনীয় ভেজ এইদৰেই শৰীৰ ধাৰণ কৰে। ই শৰীৰৰ বলেৰে উৎপাদিত হৈছে। আমাৰ জ্ঞানে অগ্নিৰ শক্তি আশ্ৰয় কৰি নিজ অভীষ্ট সিদ্ধি কৰে। জ্ঞান (নিয়ম) সাধক অগ্নিৰ উদ্দেশ্যে স্তুতি আৰু হৰি প্ৰদান কৰা হয় ॥ ১ ॥ প্ৰথমতে এই অন্নসাধক, শৰীৰ বৃদ্ধি কৰিবলৈ অন্নযজ্ঞ, নিত্য হৈ পৃথিবীত থাকে। সাপ্তমিৰা (সপ্তলোক সুখকৰী) মাতৃত দ্বিতীয় অগ্নি থাকে। অভীষ্ট বৰ্ষক দোহনৰ কাৰণে তৃতীয়ত থাকে। পৰম্পৰ লগ লগা দহোদিকে দহোদিকে পূজ্য অগ্নিক উৎপাদন কৰিছে ॥ ২ ॥ এই অগ্নিক এই কাৰণত মহৎ যজ্ঞৰ মূলৰে পৰা উপ-ক্ৰম কৰি নিজ কৰ্মকুশল মেধাৰী ঋতিকে বলেৰে (কাঠৰ পৰা) উৎপন্ন কৰে। এই অগ্নিক অনাদি কালৰ পৰা আৰম্ভ কৰি যথুময় দ্ৰব্য বি বেদীত (গুহাত) থকা কাঠত নিহিত বাধি বাধুৰ চালনত উৰোধন কৰে ॥ ৩ ॥ উৎপাদক পৰম উৎকৃষ্ট (পাইপতা) অগ্নিৰ পৰা (আহবনীয়া) অগ্নিলৈ যায়, ভেতিয়া ভোকত ভং সাইকিয়া হৈ কাঠৰ মাজত সোমায় যায়। যদি দুয়োটা অকণীত অগ্নিৰ উৎপত্তিৰ কাৰণে লয়,, ভেতিয়া শুচি অগ্নিয়ে যজমানক অনুগ্ৰহ কৰি ভেচা হৈ পৰে (ভালকৈ জ্বলে) ॥ ৪ ॥ এই দীপ্ত অগ্নিয়ে শাকৰ দহোদিকে আঙুলিলে। যি শাকক লোকে প্ৰীতি কৰিব নোৱাৰে অতিকৈ বাঢ়ি গৈ তাত সোমাইলৈ।

দীৰ্ঘকাল জাঁতৰি থকা, প্ৰথম উৎপাদন কৰোঁতে যি গছ-গছনি (খৰি) দিয়া হয়, তাত উঠি পাচত নতুন নিকুঠ গছ-গছনি বিলাকলৈ খেদি যায় ॥৫॥ হোতা অগ্নিক দেবতাৰ কাৰণে বিচাৰি হৰি আদি দি সূৰ্য্যক কৰা দৰে প্ৰসাধন কৰে। যেতিয়া এই বহুতে স্তুতি কৰা অগ্নিক যাগাদি কৰ্ম্মেৰে, গাৰ বলেৰে, ঋত্বিক আদিয়ে যোজনা কৰে তেতিয়া মানুহে (যজ্ঞমানে) এই বিশ্বাত্মক অগ্নিক স্তুতি কৰি অন্ন পাবলৈ কামনা কৰে ॥৬॥ কথা কোৱাত পটুৱে (বিদুষকে) যেনেকৈ বাধা নোহোৱাকৈ তেঁওঁমোদ কৰি কথা কৈ থাকে তেনেকৈ বায়ুৰ দ্বাৰা কোবাই দিয়া অগ্নিয়ে কেউফালে বিয়পি যায়। এই অগ্নিয়ে গৈ থকা বাটত পোবে। বাট অন্তৰীক্ষ লোকত থাকে। যাওঁতে বাট ক'লা কৰি যায়। অগ্নিৰ জন্ম পবিত্ৰ। জ্বালাৰ (শিখাৰ) গভিৰ একো স্থিৰতা নাই ॥৭॥ এই অগ্নি ৰচিৰে বন্ধা বথৰ দৰে স্থাপিত হলে গমনশীল শিখাৰে অন্তৰীক্ষ পায়গৈ। বুদ্ধি হোৱাৰ পাচত এই অগ্নি যোৱা বাট ক'লা হৈ যায়—সেই বাটেৰেই পোবে। জ্বলা জুইৰ দীপ্ত ভেজত আক্ৰমণ কৰা চৰাই বিলাক বলীৰ ওচৰৰ পৰা মানুহ পলোৱা দৰে পলায় ॥৮॥ হে অগ্নি, তোমাৰ দ্বাৰা বৰ্ণে কৰ্ম্মসাধন কৰা হৈছে। মিত্ৰৰ হতুৱাই অন্ধকাৰ নাশ কৰাইছা। অৰ্থাত্মক সুদান দিয়া কৰিছা। এই কাৰণে, হে অগ্নি, বথৰ নেনীৰ দৰে (শলা বিলাক) বিস্তাৰ কৰাদৰে সকলো পিনে বৰ্ম্মেৰে বিশ্বাত্মক হৈ বিভূতিৰে প্ৰকাশ কৰিছা ॥৯॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, মজল কৰিবলৈ তোমাক স্তুতি কৰো। সেই অৰ্থে যজ্ঞমানে যাগ কৰা বৰ্ণীয় (দ্রব্য) দেবতাক বিভৱণ কৰিবলৈ পাইছা। হে বলৰ পৰা উৎপন্ন অগ্নি আমাক দিব লগা বৰ্ণীয় ধন পাবলৈ হৰি ভক্ষণ কৰা তোমাক আমি যজ্ঞমানে নতুন স্তুতিৰে বন্ধাই স্থাপন কৰিছো—যেনেকৈ ভগক স্তুতি কৰা হয় ॥১০॥ হে অগ্নি, আমাক সুবৰ্ণীয়, উপাৰ্জন কুলল ধন দিয়া দৰে, সকলোৱে ভজন কৰা, সুদক্ষ, উৎসাহ-বন্ত, বিদ্যাধাৰণ কৰা পুত্ৰ দিয়া। অগ্নিয়ে সূৰ্য্যৰ বস্ত্ৰৰ দৰে উত্তৰ ভজত নিয়ন্ত্ৰেৰে লৈ যোৱা। সুকৰ্ম্মলৈ ঋতব (নিয়মৰ) আমাৰ যজ্ঞত সদাশ্ৰ দেবতাৰ স্তব কৰিবলৈ দিয়া ॥১১॥ অগ্নি আমাৰ আহ্বান দেবতাক জনাবলৈ ? তেওঁ সুদীপ্ত, নীত্ৰগামী হোৱাৰ দৰে, দেবতাৰি আহ্বাতা, আহ্বাদ কৰা, সোণৰ বথ বৃত্ত, অক্লম্বকী, বাস কৰাওঁতা (তেওঁ) অগ্নিয়ে অতি নেতুন কৰ্ম্মেৰে আমাক লৈ যাব নে ? যাচনীৰ, সহজে

পোৱা স্বৰ্গৰ ফালে আমাক তেওঁ লৈ যাবনে ? ॥১২॥ আমি এই অগ্নিক হৰি দান কৰি আৰু অৰ্চনা কৰা যন্ত্ৰেৰে স্তব কৰিছো। অগ্নি নিয়মিত ৰূপে দীপ্ত হৈছে। আমি সকলোৱে সূৰ্য্যই মেঘৰ অক্ষ উলিওৱা দৰে সেই (অগ্নিৰ উদ্দেশ্যে) স্তব কৰি অক্ষ কৰিছো ॥১৩॥

১৪২ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি ওচৰাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘত্মা। হ্রস্ব অনূষ্টুপ। দেবতা ১ সমিধ অগ্নি, ২ তনূনপাৎ; ৩ নৰাশংস; ৪ ইল; ৫ বহি; ৬ দ্বাৰদেবী; ৭ নক্সো-যাসা; ৮ দেবতাসকল, হোতাসকল, প্ৰচেতা সকল; ৯-তিনি দেবী সবস্বতী, ইলা, ভাবতী; ১০ ষ্টা; ১১ বনস্পতি; ১২ স্বাহাকৃতী; (এইটি আপ্তী সূক্ত) ১৩ ইল্ল।

হে জ্বলি থকা (সমিধ) অগ্নি, আজি দেবতা সকলক (যজ্ঞলৈ) লৈ আহ। (তোমাৰ কাৰণে) যজ্ঞমানে ঋচ্ তুলি চেপা সোম দিবলৈ লৈছে। পূৰ্বৰ যজ্ঞ নিস্তাৰ কৰা ॥১॥ হে তনূনপাৎ অগ্নি, মোৰ দৰে স্তুতি কৰা মেধাবী হৰি দাতাই যি তোমাক স্তব কৰিছে, তেওঁৰ উপচি যোৱা মধুময় ষি'উযুক্ত যজ্ঞত যজ্ঞ সম্পূৰ্ণলৈকে থাকা ॥২॥ দেবতাৰ যজ্ঞত স্তুতি, শোধক অগ্নি অন্তত দেবতা, যজ্ঞ সম্পাদন কৰা নৰাশংস অগ্নি দুয়োৰে পৰা আহি মধুৰ বসব যজ্ঞত ভিন্নিবাৰ সোম পান কৰিছে ॥৩॥ হে ইলত (সকলোৱে স্তুতি কৰা) অগ্নি, এই যজ্ঞলৈ বিচিত্ৰ, প্ৰিয় ইল্লক লৈ আহ। হে সুজিহ্ব (মধুৰ কথা কোৱা), মোৰ এই স্তুতি বাক্য তোমাৰ অভিযুখে পাবলৈ কৈছে ॥৪॥ ঋক্ লোৱা ঋত্বিক সকলে এই যজ্ঞত অগ্নিকামী বহি (কুশ) মেলি দি ইল্লৰ কাৰণে বহল অভিলষ দেবতা অহা যোৱা কৰা সুখ সাধক (যজ্ঞৰ) ধৰ সম্পাদন কৰিছে ॥৫॥ হে (অগ্নিকামী) দ্বাৰদেবী, দুতাৰ পুলি দিয়া, —দেবতা-সকল আহিবলৈ। (তেওঁবিলাক) ঋতব (নিয়মীয়া যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক, মহৎ, যজ্ঞৰ শোধক, বহুতৰ স্পৃহ-নীৰ আৰু পবিত্ৰৰ অসংখ্য ॥৬॥ সকলোৱে স্তুতি কৰা, পৰম্পৰা ওচৰাওচৰিকৈ থকা, সুৰূপেৰে মহান ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) ঋক নক্সোবাসা (যতি আৰু উমা বা অহোমিত্ৰ দেবতা) মেলি যোৱা কুশত নিভে বহাইছে ॥৭॥ দেবতাক আহ্বাদ কৰা জ্বালাৰ (দিত)

যাক অতিক্ৰম (যজ্ঞমানে) কৰিব কৰে, মেধাবী, হোতা, ফল লাভন কৰা (হোতা সকল) আমাৰ এই যজ্ঞ কৰ্ম্ম আজি নিৰ্ব্বাহ কৰা ॥৮॥ শুচি, মকতব লগত থকা, হোমনিষ্পাদিকা, যজ্ঞহঁ হে ভাবতী ইলা, আক মহতী সবমতী, মেলি খোৱা কুশভ বহা ॥৯॥ আমাৰ কাৰণে সেইদৰে অজ্ঞাত, বহুত পানীৰ কাৰণে সমৰ্থ তৃষ্টাই উৎকণ্ঠাৰে নিজে আগত থাকি আমি বিচৰা পুষ্টি আৰু সমৃদ্ধিৰ কাৰণে নাভি (বহুগুণ দিব খোজা) মেঘ ভেদ কৰা ॥১০॥ (তৃষ্টা ৰূপ-অগ্নি) ॥ হে বনস্পতি (যুগাভিমানী অগ্নি), নিজ নিজ কাম কৰি নিজে দেবতা সকলক যতন কৰা। মেধাবান অগ্নি দেবতাক দেবতা সকললৈ হব্য প্ৰেৰণ কৰিবলৈ কোৱা ॥১১॥ (হে ঋত্বিক) পৃথালৈ, মকতবসকললৈ, বিশ্বদেবলৈ (সকলো দেবতালৈ) বায়ুলৈ, গাৱতীকপ-ইল্লক স্বাহা-কাৰ উচ্ছাৰণ কৰি হব্য দিয়া ॥১২॥ হে ইল্ল, স্বাহা-কাৰেৰে দিয়া হব্য গ্ৰহণ কৰিবলৈ আহা। হে ইল্ল আহা—আহি আমাৰ আহ্বান শুনা। তোমাক যেতিয়া যজ্ঞলৈ (ঋত্বিকে) আহ্বান কৰিছে (এতেকে শুনা) ॥১৩॥

১৪৩ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু দেবতা ১৪০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ-জগতী; ৮ ত্ৰিষ্টুভ।

মই অগ্নিক অতি বৰ্দ্ধয়িতা নতুন (যাগ যুক্ত) কৰ্ম্মেৰে ভৰণ কৰিছো। স্তুতি ৰূপ কৰ্ম্মেৰে নমস্কাৰ কৰিছো।—বলৰ পুত্ৰ, যি অগ্নি, পানীৰ পুত্ৰ, (যজ্ঞমানৰ) প্ৰিয়, হোতা (সেই অগ্নি) যজ্ঞ পাবৰ সময়ত ধন বহুতৰে সৈতে পৃথিবীৰ নিবাস ৰোগ্য বেদীত বহিছে ॥১॥ সেই অগ্নি উৎপত্তি হৈয়েই উৎকৃষ্ট বোমৰ (বেদীত) বায়ুত আবিৰ্ভাব হল। ইন্ধনেৰে (খৰিৰে) বাঢ়ি গৈ গাব বলৰে আৰু কস্মেৰে, শিখাৰে দ্যাবাপৃথিবী দীপ্তিমান কৰিলে ॥২॥ এই অগ্নিৰ দীপ্তি বিলাক অজৰা (নাশ নহয়), দেখিবলৈ ভাল, -কিৰিকথি বিলাক দেখিবলৈ ভাল। কেউকালে পোহৰ কৰি ভাহি থকা বাতিৰ এন্ধাৰ অতিক্ৰম কৰি কেউকালে বৈ গৈ অবিৰত নিজ কাম কৰি লবচৰ নকৰে ॥৩॥ সৰ্ব্বধন যি অগ্নিক ভক্তসকলে পৃথিবীৰ নাভিত, সমুদ্রত বলৰে স্থাপন কৰিছিল, সেই অগ্নিক নিজ দৰত স্তুতিৰে পোৱাই দিয়া, -যি অগ্নিয়েই বৰণৰ

দৰে একমাত্র ধনৰ ঈশ্বৰ ॥৪॥ যি অগ্নিক বতাহৰ দৰে বৈবীক শেষ কৰিছিল যোৱা প্ৰবল সেনাৰ দৰে, আৰু আকাশৰ মেঘৰ গাজনিৰ দৰে কোনেও ধৰি বাধিব নোৱাৰে, সেই অগ্নিয়ে প্ৰহাৰ কৰা বলীৰ দৰে তীক্ষ্ণ দাঁতৰে (শিখাৰে) খাই হত্যা কৰে। সেই অগ্নিয়ে গছ-গছনি পুৰি পেলায় ॥৫॥ এই অগ্নিয়ে আমাৰ উক্থ স্তোত্ৰ বহুত বাৰ কামনা কৰা হওক। বাস কৰাওতাই সকলো বাস কৰিব পৰা ধনেৰে বাৰে বাৰে আমাৰ অভিলাষ পূৰণ কৰক। এই অগ্নিয়ে আমাক কস্ম'লৈ প্ৰেৰণ কৰি কস্ম' লাভ কৰিবলৈ বহুবাৰ প্ৰেৰণ কৰক। সু-অবয়বৰ তুমি অগ্নিলৈ আমি স্তুতিকপ গান কৰিছো ॥৬॥ হে মৃত প্ৰতীক (বিউৰে জলা) অগ্নি, ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) নিৰ্ব্বাহক মিত্ৰৰ দৰে ইন্ধনেৰে দীপ্তকৰি প্ৰসাধন কৰিছা। ইন্ধনেৰে সম্যক দীপ্ত যজ্ঞত স্তোত্ৰেৰে নিজে দীপ্যমান হৈ আমাৰ জ্ঞান নিশ্চল কৰিবলৈ উদ্যোগ কৰিছা ॥৭॥ হে অগ্নি প্ৰমাদ নোহোৱাকৈ ভুল নকৰি কল্যাণেৰে আৰু সুখকৰ বন্ধণেৰে আমাক ৰক্ষা কৰা। সকলোৱে বিচৰা অগ্নি-য় (তুমি) উৎপত্তি হৈয়েই হিংসাহীন, অপৰিভূত হৈ চকুৰ টপ্ নমবাকৈ আমাক সকলো ফালে পালন কৰা ॥৮॥

১৪৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু দেবতা ১৪০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী।

হোতাই এই অগ্নিৰ কস্ম' কৰিবলৈ, কণ্ঠৰা জানেৰে, শুচি ৰূপেৰে জ্ঞান উদ্বোধন কৰি ওপৰত উঠি হোম কৰিবলৈ গৈছে। দক্ষিণাৰ্ঘ্যেৰে (অগ্নিক) প্ৰদক্ষিণ কৰি প্ৰথমেই অগ্নিৰ (হোম কৰা) স্থান পাই ক্ৰচ্ছ হাতত লৈছে ॥১॥ ঋতব (পানীৰ) ধাৰাৰ উৎপত্তিৰ ঠাইক (আদিভ্য) দেবতাৰ ঠাইত বন্ধিৰে কেউকালে ব্যাপ্ত হৈ নতুন হৈ আছিল। যেতিয়া পানীৰ মাজত থাকি অগ্নি বাস কৰি আছিল—এতিয়া সেই অমৃতৰ দৰে পানী মানুহে পান কৰিছে—যাৰ লগত হৈ অগ্নি, তুমি আহা ॥২॥ সন্ধান বয়সৰ দুজনে একোটা উদ্দেশ্যেৰে পৰস্পৰক মহান কৰি অগ্নিত নিজ নিজ কৰ্ম্ম সম্পাদন কৰিছে। স্তগই যেনেকৈ বন্ধি বিক্ৰিয়ণ কৰে, বা সাবধিয়ে যেনেকৈ লেকাৰ ধৰে, (আহবনীয়া) অগ্নিয়ে সেইদৰে

আমাৰ বশ্মি (অৰ্থাৎ শিউৰ ধাৰা) গ্ৰহণ কৰে ॥ ৩ ॥ সমান বয়সৰ, একে যজ্ঞত থকা, একে কামতে নিযুক্ত হৈ থকা, দুজন (হোতা আৰু অধ্বৰ্য্য) গিবীয়েক-বৈশীয়েকৰ দৰে যি অগ্নিক দিনে বাতিয়ে পূজন কৰে, সেই অগ্নি বুঢ়াই হওক বা ডেকাই হওক মানুহ দুজনৰ হৰি ভজণ কৰি অজব হৈছে ॥ ৪ ॥ এই জলি থকা অগ্নিক দহ আঙ্গুলিৰে পৰস্পৰ বিলিষ্ট হৈ (মহন-কৰোতে) সন্মুখ কৰে। আমি মানুহে বন্ধাৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। ধনুৰ পৰা কাৰ ওলাই যোৱা দৰে অগ্নিয়ে বশ্মি পঠিয়াই। অগ্নিয়ে চাৰিওফালে থকা যজমান সকলৰ নতুন স্তোত্ৰ ধাৰণ কৰে (পাঠ কৰায়) ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি পশুপালকৰ দৰে নিজ সামৰ্থ্যৰে স্বৰ্গত হোৱা বিলাকৰ ঈশ্বৰ আৰু পৃথিৱীত উপপত্তি হোৱা বিলাকৰ ঈশ্বৰ। তোমাৰ যজ্ঞ এই মহতী, ঐশ্বৰ্য্য-বতী, সোমময়, মঙ্গল শব্দ কাৰো দ্বাৰাপৃথিৱীত ব্যাপ্ত হৈছে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, তুমি হৰা সেৱন কৰা,—তোমাৰ বাবে কামনা কৰা। হে স্ততা, হৰি অন্নবান, ঋতত (নিয়মত) জন্ম, সুকৰ্ম্মা, যি তুমি জগতৰ অনুকূল, দৰ্শনীয়, দেখিবলৈ ভাল লগা, সকলো মানুহ নিবাস কৰাওঁতা অন্নবানৰ দৰে হৈছা (সেই বাবে অন্ন দিয়া) ॥ ৭ ॥

১৪৫ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আৰু দেৱতা—১৪০ সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ,।

(হে যজমানসকল) তোমালোকে অগ্নিক সোধা। তেওঁ চাৰিওফালে যায়। তেওঁ সকলো জানে। তেওঁৰ চেতনা আছে (বিশ্বেষজ্ঞ—সিদ্ধান্ত), জানিবলৈ যায়—সোনকালে জানিবলৈ যায়। অগ্নিৰ শাসন কৰিব পৰা কৰমতা আছে। সেই অগ্নিৰে ভোগ কৰিবলগীয়া (মাগাদি) আছে। সেই অগ্নি অন্নৰ আৰু বলৰ পালক,—অতি বলবানৰো (বজাৰো) পালক ॥ ১ ॥ তেওঁকেই সকলোৱে সোধে,—বিপৰীত কেতিয়াও নোসোধে। যি কাৰ্য্যৰ কথা কম বুলি আগতে কৰ ভাবহে উত্তৰ দিয়ে। এই অগ্নিয়ে নিজে কোৱাৰ আগতে কোৱা কথা সঙ্গ নকৰে,—নিজে কোৱা কথাৰ বাহিৰে অন্য কথাৰ উত্তৰ নিদিয়। নেপাহৰাকৈ এই অগ্নিৰ বন্ধাদি কাৰ্য্য কথাবে সৈতে একেলগে যায় ॥ ২ ॥

এয়া আমাৰ জুহু (যজ্ঞপাত্ৰ—হেতা) তোমালৈকে গৈছে। স্তুতিও তোমাৰ কাৰণেই। সেই একেই অগ্নিয়ে আমাৰ সকলো স্তোত্ৰ শুনে। সকলোকে আজ্ঞা দিয়া, ভাষণ কৰা, যজ্ঞসাধক, অবিচ্ছিন্ন (অনবৰত) বন্ধক, শিশুৰ দৰে অগ্নিয়ে যজ্ঞাদি স্তোত্ৰ গ্ৰহণ কৰে ॥ ৩ ॥ যেতিয়াই (অধ্বৰ্য্যৰে) ওচৰত ফুৰে তেতিয়াই উপপন্ন হৈ (ফলদানৰ) যোগ্য হৈ ব্যাপ্ত হয়, আৰু বৃদ্ধি হৈ আত্ম হোৱা (যজমানক) প্ৰশংসনীয় কামৰ নিমিত্ত-জুত হৈ সন্তোষত ফলদান কৰি যবম কৰে। যেতিয়া ব্যাপ্ত হৈ আজ্ঞাধাৰা (বা স্তুতি) পাই, তেতিয়াই যবম কৰে ॥ ৪ ॥ সেই অগ্নিয়েই উপমাৰ দৰে গছ-গছানৰে ঢাকি থোৱা বেদীত উপস্থাপিত হ'ল। মাৰ্জ্জন কৰা, বাৰ খোজা, হাবিলৈ যোৱা অগ্নি ছালৰ দৰে গছ-গছনিৰে ঢাকি থোৱা খৰিৰ মাজত আছে। বিদ্বান্, ঋতৰ (নিয়মৰ) জ্ঞাতা, তেওঁ সত্যত উপপন্ন ॥ ৫ ॥

১৪৬ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৪৫ সূক্তৰ দৰে।

তিনিমূৰীয়া (তিনি সৰনৰ) সপ্তবশ্মিৰ (সপ্ত ছন্দৰ), বিকল নোহোৱা নিশ্চল, অগ্নিক, দ্যাৱাপৃথিৱীৰ মাজত স্থব কৰা। নিশ্চল, চৰিত্ৰবান, এই অগ্নিৰ স্বৰ্গৰ পৰা অহা সকলো দেৱতাৰ বথেৰে পূৰণ হৈ থকা (অগ্নিক) স্তুতি কৰা ॥ ১ ॥ ফলদাতা মহান অগ্নি দ্যাৱাপৃথিৱীত কেউফালে ব্যাপ্ত হৈছে। অজব, মহৎ পূজা (অগ্নিয়ে) আমাক বন্ধা কৰি আছে। বিকৃত ভূমিত ওখ ঠাইত (বেদীত) পদ স্থাপন কৰিছে। অগ্নিয়ে ওহাৰ ৰূপী অন্তৰীক্ষ চেলেকিহে (চুইছেগৈ) ॥ ২ ॥ একেটি যাত্ৰ পোৱালীক, (যজমান আৰু পত্নীয়ে) সম্মুখত চৰি থকা দুজনী গৰুৰ দৰে, সম্মুখত বৰ্জন কৰিছে। সুকৰ্ম্মা তেওঁবিলাকে আবৰ্জনা নোহোৱা কৰি অগ্নিৰ বাট উলিয়াইছে। সকলো প্ৰকাৰ প্ৰজা বেচিকৈ ধাৰণ কৰিছে ॥ ৩ ॥ বীৰ (অধ্বৰ্য্য) সকলে বেগ বাধিব নোৱাৰা অগ্নিক বেদীলৈ নিছে। মেধাবী তেওঁবিলাকে বহুত বৃদ্ধিৰে বন্ধা কৰি, ফলদাতা, অগ্নিক আশা কৰি পৰ্য্যবেক্ষণ কৰিছে। নেভাসকলৰ আগত সূৰ্য্যৰূপে অগ্নি আবিৰ্ভাব হ'ল ॥ ৪ ॥ অগ্নিক দহ দিকত দেখা হয়। সকলোতে জয়শীল আৰু স্তুতিযুক্ত, জুহু আৰু মহৎ সকলোৰেই জীৱনীৰ দৰে হ'ল।

ধনবান আৰু সকলোৰে দৰ্শনীয় অগ্নি বহুত ঠাইত
শিত্তৰ দৰে, যজ্ঞমানৰ পিতৃৰ দৰে ॥ ৫ ॥

১৪৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ১৪৫ সূক্তৰ দৰে ।

হে অগ্নি, তোমাৰ শোষক আৰু উজ্জল বশ্মিবিলাকে
কেনেকৈ অগ্নিৰে আয়ুস দান কৰে যে পুত্ৰপৌত্ৰা-
দিৰ কাৰণে অন্ন আৰু আয়ুস পাই যজ্ঞমানে যজ্ঞৰ
বিষয়ে সামগান কৰিব পাৰে ? ॥ ১ ॥ হে ডেকা স্বধা-
যুক্ত (অন্নযুক্ত) অগ্নি, মোৰ অতিশয় পূজনীয় (ৰূপে)
সম্পাদিত কৰা এই স্তুতিবচন বৃদ্ধি লোৱা । এজনে
তোমাক হিংসা কৰে আৰু এজনে পূজা কৰে । হে
অগ্নি, মই বন্দনা কৰাই তোমাৰ মৃতি বন্দনা
কৰো ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ যে ঐসিদ্ধ পালন
কণোতা বশ্মিবিলাকে মমতাৰ পুত্ৰ (দীৰ্ঘতমাক, মোক)
কণা দেখি বক্ষা কৰিছিল। (অঙ্কুৰৰ পৰা বক্ষা
কৰিছিল।) সেই সকলো জনা তুমি সেই বশ্মিবিলাক
বক্ষা কৰা—আমাক যাতে বিনাশ কৰিব খোজা বিপ্-
লিলাকে দমন কৰিব নোৱাৰে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, (তোমাৰ
বন্ধিতৰ) আমাৰ যি পাপ ইচ্ছা কৰে (আমাক
নিদিবলৈ কয়), নিজেও নিদিয়, যি দুয়োটা শত্ৰুৱে,
(মানসিক আৰু বাচক) আমাক বিৰোধিতা কৰে,
সেই মন্ত্ৰেৰেই (কথাৰেই) তেওঁৰেই অগ্নায় হওক আৰু
যি বেয়া বাক্য প্ৰয়োগ কৰে তাৰ গাতেই সেই বেয়া
বাক্য লিপ্ত হওক ॥ ৪ ॥ আকবা হে বলোৎপন্ন অগ্নি,
যি মৰ্ত্তই মায়ামন্ত্ৰ জানি (কায়িক আৰু মানসিক)
দুবিধ মন্ত্ৰেৰে মানুহক বেয়া কৰে তেনেকুৱা (বেয়া
কৰা) মানুহৰ পৰা, হে অগ্নি, মই স্তুতি কৰিছো—
মোক বক্ষা কৰা আৰু মোক পুনঃ দূষিত ভাঞ্জন
নকৰিবা ॥ ৫ ॥

১৪৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি—১৪৫ সূক্তৰ দৰে ।

মানা ৰূপৰ, হোতা, সকলো দেবতাৰ ক্ৰিয়া সাধক
এই অগ্নিক মাতৃবিষ্ণুই (বায়ুৱে) কাঠত সোমায় বহুত

কৰিলে, যি অগ্নিক (ঋত্বিক ৰূপী) মানুহৰ আগত
যজ্ঞসিদ্ধিৰ কাৰণে (দেবতাসকলে) স্বৰ্গৰ আদিভাৱ
দৰে ধাৰণ কৰিলে ॥ ১ ॥ মননীয় (স্তোত্ৰ বা হবি আদি)
এই অগ্নিত দিয়া কাৰণে দত্ত কৰা শত্ৰুৱে মোক
শ্ৰদ্ধা কৰিব নোৱাৰে,—কাৰ তেনেকুৱা বৰণীয় স্তোত্ৰ
অগ্নিয়ে বিচাৰে ? এনেকৈ স্তুতি কৰাত মোক সকলো
দেবতায়ো বেচিটকৈ বিচাৰে ॥ ২ ॥ যজ্ঞ কৰাসকলে যি
অগ্নিক নিতৌ যজ্ঞঘৰলৈ লৈ যায় আৰু স্তুতি কৰি
স্থাপন কৰে, ঋত্বিকসকলে বহুত বন্ধা খবকৈ বোৱা
হোঁৱাৰ দৰে অগ্নিক যথাযোগ্য প্ৰনয়ণ কৰে ॥ ৩ ॥
ক্ষয়কাৰক অগ্নিৰে দাতৰ দৰে লিখাৰে বহুত গছ
গছনি ধ্বংস কৰে । পাচত হাবিত বিবিধ ৰূপে দীপ্ত
হয় । তাৰ পাচত লিখাবিলাকত বজাহ লাগি মাৰি
পঠিওৱা কাঁড় দালৰ দৰে চলি যায় ॥ ৪ ॥ যি অগ্নিক
গৰ্ভত (অৰনিৰ মাজত) থাকোঁতে বিপুৰে দুঃখ দিব
নোৱাৰে, অগ্নি হিংসকেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে,
হিংসা কৰা স্বভাবৰ সিহঁতে অন্ধবিলাকে এই অগ্নিৰ
মাহাত্ম্য দেখা নেপায় । ভয়তো হিংসা নকৰে । নিতৌ
(ভক্তিযুক্তসকলে) যজ্ঞাদিৰে তৰ্পন কৰি বক্ষা কৰে ॥ ৫ ॥

১৪৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আৰু দেবতা—১৪০ সূক্তৰ দৰে ।

ছন্দ—বিবাট ।

মহৎ ধনৰ পতি সেই অগ্নিয়ে (যজ্ঞ কৰিবলৈ)
অভিমত লিলে । যজ্ঞস্থানৰ ফালে (তেওঁ) গৈছে ।
এওঁ স্বামীৰো স্বামী । ধনৰ ঠাইত থাকি আজয়
কৰিছে । অভিষৰ কৰিবলৈ যজ্ঞমানে সোম চেপা লিল
যোগাৰ কৰিছে ॥ ১ ॥ সেই অগ্নিয়েই মানুহৰ দৰে
দ্যাবাপৃথিবীৰো উৎপাদক । সকলোৱে জনাকৈ যজ্ঞযুক্ত হৈ
আছে । জীৱই আহ্বান কৰা স্বৰ্গৰ সৃষ্টিক্ৰমত অগ্নিয়ে
গৰ্ভাশয়ত সোমাই বেতঃপাত কৰে ॥ ২ ॥ যি অগ্নিয়ে
(উত্তৰ বেদীত) নিজ স্থানত বহুত দূৰলৈ পোহৰ কৰি জ্বলি
আছে সেই অগ্নি আকাশত বলা বায়ুৰ দৰে চলি বোৱা,
মেধাৱী, ৰণকুল অগ্নিমিত ৰূপৰ, সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্য-
মান (হৈ জ্বলি আছে) ॥ ৩ ॥ এই অগ্নি জিহ্ব,
তিনিওলোক চাৰিওফালে প্ৰকাশ কৰি, সকলো লোক
প্ৰকাশ কৰি, হোতা, অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া, (ওচৰত)

পানী থকা ঠাইত (যজ্ঞৰ স্থানত) থাকে । ৪ ॥ যি যিজন্য, তেৱেই হোতা । তেওঁ সকলো বস্তু, অন্ন আদি দিয়ে । এনে অগ্নিক যি (হবা) দিয়ে তেওঁ সূপুত ॥ ৫ ॥

১৫০ সূক্ত—ঋ ৩ ।

ঋষি আৰু দেবতা—১৪০ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—উচ্চিক্

হে অগ্নি, তোমাক ‘বহুত দিয়া বহুত দিয়া’ বুলি কওঁ । ময়েই, হে ছগ্নি, তোমাবেই হবি আদি দিয়া সেৱক । —সেই বা.ব কওঁ । —যেনেকৈ শিক্ষকৰ ঘৰত ছাত্ৰই সকলো কৰে । ১ ॥ হে অগ্নি, যি ধনবান মানুহে তোমাক স্বামী বুলি নেমানে, বা ভালকৈ হোমৰ দক্ষিণা নিদিয়, আৰু যি দেবতাক কেতিয়াও স্মৰ নকৰে তাক ধন নিদিবা (এই বুলিও কওঁ) ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, মেধাবী যি মানুহে তোমাক যজ্ঞন ববে তেওঁ স্বৰ্গত চন্দ্ৰৰ দৰে হয় । হে মহৎ প্ৰবৰ্দ্ধনকাৰী অগ্নি, তোমাক ভালকৈ পূজা কৰা হয় ॥ ৩ ॥

১৫১ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—ওচধ্যৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা । ছন্দ—জগতী ।
দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ (১—মিত্ৰ বা অগ্নি) ।

গোধন বিচাৰি, সুধানযুক্ত যজ্ঞমানসকলে, গোধন লাভ কৰিবলৈ আৰু মানুহৰ বন্ধাৰ কাৰণে মিত্ৰৰ দৰে প্ৰিয় আৰু যজ্ঞনীয় যি অগ্নিক অন্তৰীক্ষত উদ্ভৱ হোৱা পানীৰ মাজত উৎপন্ন কৰিছে, সেই অগ্নিৰ বল আৰু শক্তি দাবাপৃথিৱীৰূপি উঠিছে ॥ ১ ॥ (হে মিত্ৰাবৰুণ) যি কাৰণে তোমালোকক সোমবান পুৰ-মিল্হ বজাই, নিজে হব পৰা মিত্ৰৰ দৰে ঋতিকে ধাৰণ কৰিলে, সেই কাৰণে তোমালোকৰ গমন অচ'না কৰা যজ্ঞমানৰ যজ্ঞকৰ্ম্ম জানিবলৈ পালা । আৰু হে কাম-বৰী হুজন, প্ৰাচীন বংশৰ গৃহস্থালী কৰা যজ্ঞমানৰ আহ্বান শুনা ॥ ২ ॥ হে কামবৰী (মিত্ৰাবৰুণ) তোমা-লোকৰ জন্ম দাবাপৃথিৱীৰ পৰা হোৱা বুলি স্তুতি কৰিব লাগে । মহৎ, দক্ষ মানুহে (যজ্ঞমানে) তোমা-লোকক ভূষিত কৰে । যদি ঋতৰ (নিয়ম) সমৰ্থ তোমালোকক যজ্ঞমানে পাই তেনেহে স্তুতি বচনেৰে হবি অন্ন দিলে পোৱা হোৱা ॥ ৩ ॥ হে বলবন্ত-মিত্ৰা-বৰুণ, যি যজ্ঞভূমি তোমালোকৰ মহৎ প্ৰিয় সেই ঠাই

উত্তমকৈ সম্পাদন কৰা গৈছে । ঋতবান (নিয়মবান) তোমালোক দুয়ো আমাৰ বৃহৎ অমৃত যজ্ঞ যোষণা কৰা (ভাল হৈছে বুলি কোৱা) । যি কাৰণে তোমা-লোকে বৃহৎ দ্যুলোকৰ ওপৰ বহুণ কৰিবৰ সমৰ্থ—গাইগকৰ দৰে হৈছা, সেই কাৰণে কৰিব পৰা কাম (হবি) সেৱন কৰা ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, মহতী এই পৃথিৱীত যি গৰুবিলাক ভাল ঠাইলৈ নিয়া, সেই গৰু-বিলাক চোৰে চুব নকৰাকৈ গাখীৰ দি থাকক । গোহালীলৈ আহোঁতে মেধাই থকা আকাশলৈ চাই সূৰ্য্যক উদ্দেশ্য কৰি, চোৰ খেদোৱা মানুহে চিঞৰা দৰে সুখৰ কাৰণে সন্ধ্যা আৰু উষাত হেৰুৱায় ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, চুলিৰ দৰে অগ্নিৰ শিখাত তোমা-লোকক ঋতৰ (যজ্ঞৰ) কাৰণে হবি আদি দি পূজা কৰে । হে মিত্ৰ, হে বৰুণ, দুয়ো য'ত যাগৰ ঠাইত গৈ পূজিত হোৱা, নিজে বস্তুপ সৃজন কৰি তললৈ পঠাই আমাৰ কৰ্ম্মবৰ্দ্ধন কৰা (এনে কৰি) মেধাবী যজ্ঞমানৰ মনন কৰা স্তুতিৰ তোমালোক ঈশ্বৰ হৈ উঠা ॥ ৬ ॥ যি যজ্ঞমানে তোমালোকক উদ্দেশ্য কৰি যাগ কৰি হবি আদি দিয়ে, তেওঁকে কৰি (মেধাবী) বুলি কয় । যি হোতাই মননীয় দ্ৰব্যাদি দি যাগ কৰে, সেই সুপ্ৰজ্ঞ যজ্ঞমানৰ ওৰিলৈ যোৱা আৰু যজ্ঞ কামনা কৰাগৈ । আমি কামনা কৰি তোমাৰ স্তুতি কৰিবলৈ গলো । —তেনেকুৱা মোক পাই স্তুতি গ্ৰহণ কৰা ॥ ৭ ॥ হে ঋতবান (নিয়মবান) মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকক প্ৰথমে যজ্ঞেৰে গাখীৰ আদিৰে যজ্ঞমানে পূজা কৰে । তেওঁলোক ঔৱোগত মনৰ দৰে খৰ । তোমালোকক মননীয় সংঘত স্তুতিৰে (কাম) সম্পাদন কৰে । (হে মিত্ৰাবৰুণ) অভিভৱ নোহোৱা মনেৰে ধনৰ দৰে আমাৰ কৰ্ম্মৰ ওচৰ পোৱা ॥ ৮ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ-ধনৰ দৰে অন্ন ধাৰণ কৰা । ধন বিশিষ্ট অন্ন হে নেতা মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকে ধোৱা । এয়া আমাৰ আগত থকা অতি মহৎ তোমালোকক বাতি আৰু দিনত নেপায়, নদীবিলাকে তোমালোকক নেপায় । তোমালোকৰ দেবত্ব অনুৰোধ গম নেপায় । তিনিও লোকত তোমালোকক পৰাভৱ কৰা কোনো নাই ॥ ৯ ॥

১৫২ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—ওচধ্যৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা । ছন্দ—ত্ৰিহুত ।

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ ।

হে শক্ত মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকে (ভোজ্যৰূপে)

বস্ত্ৰেবে ঢাকি আতা। তোমালোকৰ সৃষ্টি হিঙ্গুহীন আৰু
সুন্দৰ। তোমালোকে সকলো অসভ্য নাশ কৰি ঋত্বেৰে
(নিয়মেৰে) আমাক কামজ যোজননা কৰা ॥১॥ এই
দুয়োৰে মাজত প্ৰত্যেকেই কৰ্ম্ম অনুষ্ঠান কৰে। এক-
কপে মানিবলগীয়া, মেধাবীসকলে পূজা কৰা। তিনি-
শিৰীয়া অস্ত্ৰ লৈ চাৰিশিৰীয়া অস্ত্ৰ লোৱা উগ্ৰ বলী
শত্ৰুকো মাৰা। তোমালোকৰ এজনৰ আগতেই দেবতা
নিম্নকবিলাক প্ৰথমে বলী থাকিলেও নিজে জীৰ্ণ হৈ
যায় ॥২॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, ভৰি থকা মানুহৰ আগতে
ভৰি নথকা উৰা যায়। এইবিলাক যে তোমালোকেই
কাম সেইটো কোনে জানে? তেওঁলোকৰ ভাৰ গৰ্ভৰ
শিশু আদিতাই বহন কৰে, ঋতৰ (সভাৰ) পূৰণ আৰু
অনুভব (অসভ্যৰ) নাশ কৰে ॥৩॥ কণ্ঠ্যৰ দৰে
উৰাই আদিত্যৰ বাটত যোৱা আমি দেখো। ক্লণ
মাজত বোৱা নেদেখো। এবাই নেযোৱা বৰ্ণবিলাক
কাপোৰ পিন্ধি লৈ সকলোৰে প্ৰিয়—মিত্ৰ আৰু বৰ্ণৰ
প্ৰিয় ধামলৈ (যোৱা আমি দেখো ॥৪॥ সেই আদিত্যৰ
যোৱা নাই, (ধৰিবলৈ) অবলম্বন নাই, ; (তথাপি)
খবাকৈ যোৱা হয় আৰু শব্দ কৰে আৰু পিঠি ওপৰ
কৰি গুচি যায়। চিত্তৰ গুঢ় ব্ৰহ্ম ভাবৰ কাম মিত্ৰ
আৰু বৰ্ণৰ ওপৰত আৰোপ কৰি তেওঁবিলাকৰ স্তব
কৰি পূজা কৰে ॥৫॥ মমতাৰ পুত্ৰ ব্ৰহ্ম কৰ্ম্মপ্ৰিয় যোক
গাখীৰেৰে প্ৰীত কৰা গাইগৰুৱা তেওঁৰ গাখীৰেৰে পূৰণ
কৰি ভাল কৰা। অনুষ্ঠানৰ বিষয় জানি হঃশেষ অন্ন
মুখেৰে খাবলৈ ভিক্ষা কৰো। তোমালোকক পৰিচৰণ
কৰি অতিভক্ত এই ভিক্ষা কৰো ॥৬॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ
দেবতা দুজন, তোমালোকক হৰিবে সেৱা কৰি, নমস্কাৰ
কৰি তোমালোকৰ বক্ষণেৰে প্ৰবৰ্ত্তিত হৈছো। হে মিত্ৰা-
বৰ্ণ আমাৰ এই এতিয়া কৰা ব্ৰহ্ম কৰ্ম্মৰ (বাৰে)
শত্ৰুক অভিভূত কৰা, আমাক স্বৰ্গৰ পৰা উৎপত্তি
হোৱা বৃত্তিৰে পাব কৰা ॥৭॥

১৫৩ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ১৫২ সূক্তৰ দৰে।

হে বিউ (পানী) কৰণ কৰা মহান মিত্ৰাবৰ্ণ তোমা-
লোকক আমি যজ্ঞ কৰো। সমান প্ৰীতিযুক্ত (তোমা-
লোকক) হৰিবে, বিউৰে আৰু নমস্কাৰেৰে পূজা
কৰো। (সেই বাবেই) আমাৰ অৰ্হৰ্য্যসকলে নিজ
কৰ্ম্মেৰে পূজা কৰিছে ॥১॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, তোমালোকৰ

যাগ কৰিম বুলি সংকল্প কৰিলেই যাগ কৰা নহয়,
কিন্তু তাৰে মই তোমালোকৰ পৰা বল পাওঁ। যজ্ঞত
যেতিয়া হোতাৰী তোমালোকৰ মাংসাদ্য জানি হৰিবে
যাগ কৰিম বুলি আহিছে, তেতিয়া মই সুখলাভ
কৰো ॥২॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, বাতহব্য বজাই স্তুতিৰে
পূজা কৰি মানুহৰ হোতাৰ দৰে যজ্ঞত তোমালোকক
প্ৰীত কৰিলত বহুকীৰা গাইগৰুৱে যেনেকৈ প্ৰীত হৈ
গাখীৰ দিলে তেনেকৈ ধন দিছিল। তোমাৰ যজ্ঞত
যি হব্য দিলে তেওঁবিলাকৰ গৰুবিলাক বহুকীৰা হৈ
আনন্দ দিয়ক ॥৩॥ যে মিত্ৰাবৰ্ণ, ভাল গাইগৰু-
বিলাকে অন্ন আৰু জলে তোমালোকৰ ভক্ত যজ্ঞানৰ
নিমিত্তে তোমালোকক প্ৰীত কৰক। আমাৰ যজ্ঞমানৰ
পূৰ্বৰ পালক অগ্নি দানশীল হওক আৰু তোমালোকে
গৰুৰ গাখীৰ পান কৰা ॥৪॥

১৫৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু ছন্দ, ১৫৩ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—বিষ্ণু।

যি (বিষ্ণুৱে) পাৰ্থিব লোক জোখমাপ কৰিলে,
মহৎসকলে বহুত প্ৰশংসা স্তোত্ৰ গাই স্তব কৰা, তিনিটা
খোজৰে অভিক্ৰম কৰি যি ওপৰৰ অতি বিস্তীৰ্ণ
সভাৰ স্থান স্তম্ভন কৰিলে (বাখিলে) সেই বিষ্ণুৰ
বীৰ কৰ্ম্মবিলাকৰ কথা মই এতিয়া দীত্ৰে কম ॥১॥
সেই বিষ্ণুক সকলোৱে স্তুতি কৰে (কাৰণ) মহানুভব
তেওঁ নিজ কৰ্ম্মেৰে পূৰ্বভব ওপৰত থকা নিজ মনেৰে
ফুৰিফুৰা (যজ্ঞসংগামী) ভয়ঙ্কৰ, বেকাবেকাকৈ যোৱা
জন্তুৰ দৰে তিনিটা অতি দীঘল খোজৰে সকলো
ভূবন আজন্ম দি বাখিছে ॥২॥ মোৰ এই সুন্দৰ
স্তোত্ৰ বিষ্ণুৰ ওচৰ পাওক। পূৰ্বভূত থকা বহুতে
স্তুতি কৰা, আৰু কামবৰী (বিষ্ণুৱে) এই দুশাযান,
অতি বহল, নিয়মিত, সভাস্থান (তিনিলাক) তিনি
খোজৰে জোখ কৰি নিৰ্ম্মাণ কৰিলে ॥৩॥ যি বিষ্ণুৰ
তিনিটি মধুৰ খোজৰে কৰ্ম্ম নোহোৱা অন্নৰে আমোদ
কৰে, যি আকৌ পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গ আৰু সকলো
ভূবনত (চৌধ ভূবনত) তিনি ষাডু (পৃথিৱী, পানী,
আৰু জুই) বাৰণ কৰিলে (সেই বিষ্ণুৰ ওচৰ মোৰ
মননীৰ স্তোত্ৰ পাওকগৈ) ॥৪॥ এই বিষ্ণুৰ প্ৰিয়—
সকলোৰে সেৱা, ঋষিসম্বৰ পদ পায়, যত বিষ্ণুক
যিচৰা মানুহে আমোদ কৰে। অতি দীঘল খোজ দিয়া
পৰমপদত মধুৰ খনি (বহুবা) আছে। তেওঁৰেই

সকলোকে বন্ধু ॥ ৫ ॥ (হে যজমান আক পত্নী) তোমালোকের সেই সুখের নিবাসের ঠাই পাবলৈ আমি কামনা কৰো। —ব'ঙ অতি বিলুপ্ত, লিংলগা গাইগক বহুত আছে। ডাঙেই দীঘল খোজেরে যোৱা কামবৰ্ষী (বিষ্ণুৰ) সেই নিচিনা পৰমপদ অতিকৈ নিজ মহিমাৰে প্রকাশ পাইছে ॥ ৬ ॥

১৫৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—ওচধ্যা পুত্র দীৰ্ঘতমা । হ্রস্ব—জগতী
দেবতা—বিষ্ণু ; ১-৩ বিষ্ণু আক ইন্দ্র ।

(হে অধ্বৰ্য্যাসকল) তোমালোকে স্তুতিপ্রিয় মহাবীৰ ইন্দ্রলৈ আক বিষ্ণুলৈ যত্ন কৰি সোম অন্ন প্রস্তুত কৰা। ডেও'বিলাক হৃদ্বৰ্জ আক অতি মহৎ। সেই ইন্দ্র-বিষ্ণু পৰ্ব্বতৰ ওখ ঠাইত থাকে, শত্ৰুৱে দমাব নোৱাৰে, মহৎ, নিৰ্দ্ধিক্ট ওখ ঠাই পোৱাই দিব পৰা যোৱাৰ দৰে ॥ ১ ॥ হে অৰীষ্ট প্রদান কৰ্ত্তা ইন্দ্র আক বিষ্ণু, হৃদশেষ সোমপান কৰা যজমানে তোমালোকৰ দীপ্তিময় আগমন স্তব কৰিছে। তোমালোকে মৰ্ত্ত্যৰ কাৰণে শত্ৰু মৰ্দ্দন কৰা অগ্নিৰ ওচৰৰ পৰা দিবলগীয়া অন্ন সদায় দি থাকা ॥ ২ ॥ সেই যজমানে সোম আহুতিৰে ইন্দ্রৰ পৌকৰ বল বৃদ্ধি কৰে। ইন্দ্রই, মাক দ্যাবাপৃথিবীক বেডঃ ভোগ কৰিবলৈ অতিকৈ জ্বলি থকা আদিভা স্তম্ভলৰ ওচৰ পোৱাই দিয়ে। পুত্ৰই নিকৃষ্ট নাম লৱ, উৎকৃষ্ট নাম পিতাৰ, তৃতীয় নাম দ্যুলোকৰ দীপ্ত ঠাইত থাকে ॥ ৩ ॥ সকলোৰে গৰাকী, পালক, শত্ৰুহীন, আক সেচন সমৰ্থ বিষ্ণুৰ পুত্ৰবৎক আমি স্তুতি কৰিছো। ডেও' প্রশংসনীয় মানুহৰ বন্ধাৰ কাৰণে তিনিখোজ গৈ পাৰ্থিব লোকবিলাক দীঘলকৈ অতিক্রম কৰিলে ॥ ৪ ॥ এই স্বৰ্গত সকলোৱে দেখা বিষ্ণুৱে যোৱা চুটা খোজ মৰ্ত্তই ভঞ্জন কৰে। ডেও'ৰ তৃতীয় খোজ মানুহে ধাৰণা কৰিব নোৱাৰে। মকতেও নেদেখে : উৰি ফুৰা চৰায়েও নেদেখে ॥ ৫ ॥ এই বিষ্ণুৱে নৈক আক চাৰি (চৌবানকৈ কালৰ ভাগ) নিজৰ প্ৰেৰণাবে বিবিধ বস্তুৰ চকৰ দৰে বৃত্ত (শত্ৰুৰ ওপৰত মাৰি ফুৰাই নিয়া দৰে) ফুৰাই দিয়ে। এই (কালাত্মক) বিষ্ণুৰ বিৰাট শৰীৰ, খেলগৈ ভাগ কৰি (দেবতা, ভীৰ্য্যক, মানুহ আদি) স্তুতি কৰা সকলো বিভক্ত কৰিলে। নিভা, শুকণ, অকুমাৰ এনে (মহা বিষ্ণুক) আহ্বান কৰিলত আহিলে ॥ ৬ ॥ (চৌবানকৈ=১

বহুব, ২ অন্ন, ৫ ঋতু, ১১ মাহ, ২৪ পক্ষ, ৩০ দিন (অহোৰাত্ৰ), ৮ যাম, ১২ লগ্ন=৯৪) ॥

১৫৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আক হ্রস্ব ১৫৫ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—বিষ্ণু।

হে বিষ্ণু, তুমি সুখকৰ্ত্তা, যিটোৰ আহুতিপ্রিয়, বহুত যশস্বী, বন্ধা কৰোতা, শকট, যিত্ৰৰ (বিষ্ণুৰ) দৰে। হে বিষ্ণু, এই কাৰণে তোমাৰ মাহাত্ম্য বুজাসকলে পুনঃ পুনঃ তোমাৰ স্তোত্র গাই বৰ্দ্ধন কৰিব লাগে। আক যজ্ঞ কৰাসকলে যজ্ঞ কৰিব লাগে ॥ ১ ॥ যি পুৰণি (পুৰুষ), বিধাতাক নিভা নতুন নিজে উৎপন্ন হোৱা জনক (বিষ্ণুক) পত্নীৰে সৈতে (হৰি আদি) দিয়ে আক যি এই মহৎ বিষ্ণুৰ মহৎ পূজা জন্ম বৃত্তান্ত কৰ (গায়) তেওঁ অৱেৰে যুক্ত হৈ সকলো যাবলগীয়া ঠাইলৈ (পৰমপদলৈ) যায় (সামুজ্জা স্তুতি পায়) ॥ ২ ॥ হে স্তোতাসকল, তোমালোকে পূৰ্বৰ (অনাদি সিদ্ধ) ঋতৰ (বিষ্ণুৰ) গৰ্ভৰ কথা যেনেকৈ জানা তেনেকৈ নিজে স্তোত্ৰেৰে (ডেও'ক) প্ৰীত কৰা। এই মহানুভৱ বিষ্ণুৰ নাম জানি কেউকালে কীৰ্ত্তন কৰা। হে বিষ্ণু, মহৎ তোমাক স্তুতিৰে ভঞ্জন কৰো ॥ ৩ ॥ ২৪ংসকলৰ, যোৱাৰী এই যজমানৰ, প্ৰসিদ্ধ যজ্ঞাত্মক বিষ্ণুক ২জা বৰ্ণে সেৱা কৰে। অগ্নিনী হুজনে সেৱা কৰে। বিষ্ণু (যজমান আদিৰ) সখা, উৎকৃষ্ট অহৰিদ (ব্ৰহ্মৰ দিন যি জানে), (কলদান কৰাত) দক্ষ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে ॥ ৪ ॥ যি বিষ্ণু স্বৰ্গত উৎপত্তি, সুকল দান কৰাৰ ভিত্তবত শ্ৰেষ্ঠ, (ডেও') যজমানক সহায় কৰিবলৈ আহিছে। তেনে ভাল স্তুতি কৰা যজমানৰ অভিমত ফলদাতা। তিনি সভাৰ থকা (তিনি সৰন বা তিনি লোকত থকা) বিষ্ণুৱে আহি যজমানক প্ৰীত কৰিছে, যজ্ঞৰ ভাগ ৰূপে (হৃদশেষ) ওচৰ চাপিছে ॥ ৫ ॥

১৫৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—ওচধ্যা পুত্র দীৰ্ঘতমা । হ্রস্ব—জগতী, ৫/৬ ত্ৰিভূত্। দেবতা—অগ্নিনী হুজ্ঞন।

অগ্নিক বেদীত বোৱন কৰা হৈছে, সূৰ্য্য উদয় হৈছে, যজ্ঞী ঈষা প্ৰাণীৰ আহ্বানকাৰিণী হৈ এছাৰ নাম

কৰিছে। হে অশ্বিনী দুজন, (যজ্ঞ স্থানলৈ) আহিবলৈ
বথ যোজনা কৰা। সৰ্বিতা দেবতাই জগতক (নিজ
কামত) নিয়োজিত কৰক ॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন,
যেতিয়া তোমালোকৰ বৰ্ষক বথ যোজনা কৰিছা
তেতিয়া আমালৈ পানীৰে আৰু মধুৰে বেচি কৰি
দিয়া। আমাৰ পুত্ৰাদি প্ৰজাৰ ব্ৰহ্মতেজ দিয়া। আমি
বীৰব লগত গ্ৰহাবাদিৰে যুদ্ধ কৰি ধনৰ ভাগ (যেন)
পাওঁ ॥ ২ ॥ অশ্বিনী দুজনৰ—তিনি চকৰিয়া, মধু বহন
কৰা, শীত্ৰগামী ধৌৰায়ুক্ত, আমাক ঘাৰা ভালকৈ স্তুতি
কৰা, তিনি বজ্জৰ থকা, ধনবান, সৌভাগ্যযুক্ত
বথ (আমাৰ ফালে আহি) আমাৰ (চাৰি-
ঠেঙীয়া) গৰু ধৌৰা আৰু (দুঠেঙীয়া) পুত্ৰাদিক
সুখ দান কৰক ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমাক
বল দিয়া। তোমালোকৰ মধুময় চাবুকৰ দ্বাৰা আমাক
শ্ৰীতি দিয়া। আয়ুষ আমাৰ বঢ়াই দিয়া, পাপ শোধন
কৰা, অমিত্ৰ নাশ কৰা। আমাৰ কামত সহায় হোৱা ॥ ৪ ॥
হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে গমনশীল গৰুৰ গৰ্ভ
বক্ষা কৰা,—সকলো ভুবনৰ প্ৰাণৰ গৰ্ভ বক্ষা কৰা।
হে কামবৰী দুজন, তোমালোকে অগ্নি, জল, ফল-মূল
প্ৰবৰ্ত্তিত কৰা ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে
বন ঔষধেৰে বেজালী কাম কৰা, আৰু বথ বহন কৰা
ধৌৰাবে সৈতে বথবস্ত। তোমালোকৰ বল বহুত।
হে উগ্ৰ অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক যি হবিদ্বান
যজ্ঞমানে হবি আদি (ভাল) মনেৰে দিয়ে তেওঁক
বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥

১৫৮ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা ১৫৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুভ; ৬ অক্ষৰুপ।

হে কামবৰী, নিবাস দাতা, দুঃখ নাশক, বহুতক
জনা, স্তুতিৰে বৰ্দ্ধিত হোৱা, পূজিত হোৱা অশ্বিনী দুজন,
আমাক দিব লগীয়া ফল দান কৰা। যি কাৰণে
ওচৰাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা (মই) তোমালোকক (স্তুতিৰ
আলমত) ধন বিচাৰিছো, তোমালোকৰ অকুণ্ঠিত বক্ষণ
পাইছো (সেইবাবে ফল দান কৰা) ॥ ১ ॥ হে নিবাস
দাতা অশ্বিনী দুজন তোমালোকৰ এই (অলপ দি
বহুত পোৱা) স্মৃতিৰ দৰে অজ্ঞ কোনে দিন? যিহেতু
বেদীৰ ঠাইত তোমালোকে অগ্নৰে সৈতে বহুত ধন

দিবলৈ উজ্জ্বা কৰা। শবীৰ পুষ্ঠিকৰ গাখীৰ দিয়া
হেৰেলিয়াই থকা গাইগৰু (আদি দি) কামনা পূৰণ
কৰা মনেৰে ফুৰা ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমা-
লোকৰ পাৰণ কুশল বথ আছে দেই। (কাবণ)
তোমালোকে তুগ্ৰাৰ পুতেকক (ভৃঙ্গাক) সমুদ্ৰৰ মাজৰ
পৰা বলেৰে উত্তীৰ্ণ কৰি ধাৰণ কৰিলা। (ভেঙ)
তোমালোকৰ বক্ষণৰ কাৰণে শবণ লৈছিল। বলীক
যেনেকৈ বলত জিকিলে উৰি যোৱা দৰে ধৌৰাবে
নিজ ঘৰলৈ আনে তেনেকৈ তোমালোকে ভেঙক
আনিলা। হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকলৈ
বুদ্ধিৰে কৰা স্তুতিৰে ওচৰাৰ পুত্ৰ মোক (দীৰ্ঘ-
তমাক) (দাহাদি উৎপাতৰ পৰা) বক্ষা কৰিছিল।
এই প্ৰসিদ্ধ আবৰ্ত্তমান দিন ৰাতিত মোক চুচি আদায়
নকৰক। মোক দহ ঠাক খৰিৰ জ্বলেও যেন পুৰি
মাৰিব নোৱাৰে। তোমালোকৰ আশ্ৰিত মই বাছ
খাই থাকিলেও মাটি কামুৰিয়েই জীয়াই থাকিম ॥ ৪ ॥
মাকৰ দৰে নদীয়ে মোক পানীত নিমগ্ন নকৰিলে, যদিও
আমাৰ দাসে এই মোক গোটেই গা কোচাই বাছি
তলমুৰকৈ পানীত পেলাই দিছিল। মোৰ মূৰ যদিও
ত্ৰৈভুৱন দাসে ভাঙিলে আৰু বুকু ফালিলে সেই দাসৰ
নিজৰ মূৰ ভাগক আৰু বুকু ফাটক ॥ ৫ ॥ মমতাৰ
পুতেক দীৰ্ঘতমা দহয়ুগ (১২০ বছৰ, মহামুভব অশ্বিনী
দুজনৰ প্ৰভাবত) জীয়াই থাকি এতিয়া চুলি পকিল।
পুৰুষাৰ্থ কৰি যতীয়ে পাব পৰা (পানীৰ বিষয়) কাম
কৰা প্ৰজাৰ ব্ৰহ্মাৰ দৰে হ'ল। (অশ্বিনী দুজন)
সাৱথি হ'ল ॥ ৬ ॥

১৫৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ওচৰাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা। ছন্দ—জগতী।
দেবতা দাবাপৃথিবী।

শ্বাভৰ (নিম্নমৰ) বৰ্জক, মহৎ, যজ্ঞৰ চৈতন্যকাৰী
দাবাপৃথিবীক মই বিশেষকৈ স্তুত কৰো। যজ্ঞমান
সকল ভেঙলোকৰ পুত্ৰৰ দৰে। ভেঙবিতাকৰ কাম
ভাল। ভেঙবিলাকে (আমাক) ধনবন্ধেৰে সুশোভিত
কৰে ॥ ১ ॥ আৰু পিতাৰ (দ্ব্যলোকৰ) অত্ৰোহত
আমাৰ ওলিলে নিজে আহি যহৎ ভেনেহুৱা অঙ্গুহ-
যুক্ত মনৰ কথা আমি হবন আদি কৰি জানো—
ভেনেকৈ মাতৃ (পৃথিবী) কো জানো। পিতা মাতাই
সমৰ্থৰে প্ৰজাক জ্বেষ্ঠ বন্ধণেৰে বহুত বিত্তীৰ্ণ অমৰণ

যুক্ত কৰিলে ॥২॥ সেই প্ৰসিদ্ধ ভোমালোকৰ (পুত্ৰ
হানীৰ) সুকৰ্মা, সুদৰ্শন প্ৰজাই মহতী মাতৃ সকলক
পূৰ্বৰ (অনুগ্ৰহ) বুদ্ধি অৰণ কৰি জানে। পুত্ৰৰ
দৰে স্থাবৰ—জজ্ঞম বিলাকে দ্যাবাপৃথিবীৰ বাহিৰে আন
কাকো নেনজানে। ভোমালোকে আমাৰ কাৰণে
অবাধ স্থান দিয়া ॥৩॥ প্ৰজাযুক্ত আৰু চৈতন্য দিব
পৰা দ্যাবাপৃথিবী বাইভনী দুয়ো একে লগে থাকে,—
প্ৰজাযুক্ত আৰু চৈতন্য দিব পৰা। বগ্নি বিলাকে
ভেওঁবিলাকক পৰিধান কৰাইছে। মেধাবী, ভালকৈ
জলা বগ্নিবিলাকে, স্বৰ্গত আৰু অন্তৰীকৰ মাজত নতুন
নতুন বগ্নি বিস্তাৰ কৰিছে ॥৪॥ আজি আমি সবিতা
দেবতাৰ অনুজ্ঞাত থাকি তেনেকুৱা বৰেণ্য পুৰুষাৰ্থ
সামৰ্থ্য গৰু আদি ধন বিচাৰিছো। আমাক দ্যাবা-
পৃথিবীয়ে সুবুদ্ধিৰে বসতিৰ যোগ্য ঘৰ আৰু গৰু আদি
ধন দিয়ক ॥৫॥

১৬০ সূক্ত ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৫৯ সূক্তৰ দৰে।

এই দুজনই ঠিক দ্যাবাপৃথিবী, অন্তৰালত শুচি,
দীপ্যমান, সূৰ্য্যক ধন্যেৰে যুক্ত কৰি সদায় গৈ থাকে।
(ভোমালোক) বিশ্বৰ সুখদাতা ঋত (নিয়ম) যুক্ত,
পানীৰ উৎপাদক, ধাৰণাকৰা মেধাবী, সুজন্মা, নিজ
কামত প্ৰগল্ভ আৰু জলি থকা ॥১॥ বহুত ব্যাপী
থকা, মহৎ, প্ৰতিদ্বন্দ্বীহীন পিতা আৰু মাতাই তিনি
জ্বন বন্ধা কৰি আছে। ভাল বলা প্ৰগল্ভ দ্যাবা-
পৃথিবীয়ে হিতৰ কাৰণে পিতাৰ দৰে সুৰূপেৰে
অধিষ্ঠান কৰিছে ॥২॥ মাতা পিতাৰ পুত্ৰ পাবন
বগ্নিযুক্ত, ধীৰ সেই আদিত্য বাহকে নিজ মায়াৰে
জ্বন পৰিত্ত কৰিছে। বগা গাইগৰু ভূমিক আৰু
সুসাতৰ্থা যুক্ত বুৰভক (দ্যালোকৰ) মায়াৰে সৰ্ব্বাতি
কাল প্ৰসিদ্ধ কৰিছে আৰু এই বগা গাখীৰৰ দৰে
পানী বিবাইছে ॥৩॥ ভেওঁ দেবতাৰ মাজত উত্তম,
কৰ্ম্মীৰ মাজত অতি কৰ্ম্মী। ভেওঁ সকলো সুখদাতা
দ্যাবাপৃথিবীক উৎপাদন কৰিলে। যি দেবতাই দ্যাবা-
পৃথিবীক জোৰ মাগ কৰি, ভাল কাম কৰিবলৈ
ইজা কৰি দৃঢ়তৰ থুটীৰে ধৰি ৰাখি দিলে (সেই পৰ-
মেধবক জ্ঞতি কৰো) ॥৪॥ হে দ্যাবাপৃথিবী ভোমা-
লোকক আমি স্তব কৰিছো। ভোমালোক মহৎ।
আমাক বহুত অন্ন আৰু বল দিয়া যি অন্ন আৰু

বলেৰে আমি সদায় (পুত্ৰাদি) প্ৰজা বিস্তাৰ কৰিব
পাবো। শৰীৰৰ বল আমাক লম্বাক বোচি কৰি
দিয়া ॥৫॥

১৬১ সূক্ত- ঋ ১৪।

ঋষি—ওচম্বাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা। চন্দ-১-১৩
জগতী, ১৪ ত্ৰিষ্ঠভ। দেবতা—ঋত সকল।

(সুধৱাৰ পুত্ৰ তিনিজন ঋতৰ নামে প্ৰখ্যাত।
ভেওঁবিলাক ঋত, বিভ্ৰা আৰু ৰাজ। আগতে
মানুহ আছিল কিন্তু সুকৰ্মৰ ফলত দেবত্ব পালে।
কোনো এখন যজ্ঞত সোম পান কৰিবলৈ লাগিল।
এনেতে দেবতা সকলে ভেওঁবিলাকক পৰীক্ষা কৰিবলৈ
অগ্নিক পথিয়ালে। তিনিওজন একে ৰূপ দেখি
অগ্নিয়ে নিজেও সেই ৰূপ ধৰি চতুৰ্থ ঋত হৈ সোম-
পান কৰিবলৈ লাগিল। ঋতসকলে ভেওঁবিলাকৰ
দৰে একেৰূপ দেখি সন্দেহ কৰি কথোপকথন কৰিছে।
ঋতসকলে ডাঙৰ জনৰ মুখেৰে কৈছে :—এওঁ জেঠ
নেকি ? —এওঁ যে এই আহিছে। বা আমাৰ
ভিতৰত কনিষ্ঠ ? বা দেবতাৰ দূত হৈ আহিছে ?
শুধিম ভেওঁ কোন। তে অগ্নি, ভাতৰ দৰে,—হেতাক
দোষ আমি নিদিও কাৰণ হেতা (চমস) মহৎ কুলত
জন্ম। আমি কাঠৰ চমসক প্ৰশংসা কৰো ॥১॥
অগ্নিয়ে কলে—হে সুধৱাৰ পুত্ৰ সকল ভোমালোকে
এখন (চমস) হেতা চাৰিখন কৰি দিয়া। দেবতা
সকলে যেনেকৈ কৈছে তেনেকৈ ভোমালোকক কৰিলে
আহিছে। যদি এনেকুৱা কাম কৰিব পাৰা তেতিয়া
দেবতাৰ লগত যজ্ঞৰ ভাগ খাব পাৰিবা (এনেকৈ
কৈছে) ॥২॥ (ঋত সকলে কৈছে) হে দূত অগ্নি,
ভোমাক দূতৰ যি কাম কৰিবলৈ দিছিল (কি) এটা
যোঁৱাৰ পৰা দুটা কৰিবলৈ দিছিল, বথ কৰিবলৈ বা
গাই গৰু কৰিবলৈ ? (যবা গাইগৰুৰ পৰা জীৱাবলৈ) ?
আৰু বাপেক মাক দুয়োৰো দুটাৰ পৰা পুনৰ ভেঁকা
কৰিব লাগে নে কি ? হে ভাই অগ্নি, আমি ভোমা-
লোকৰ দেবতা সকলৰ সেইবোৰ কাম কৰি পাচত
ভোমালোকৰ ওচৰ চাপিম ॥৩॥ (ইতিমধ্যে অগ্নি অভ-
ৰ্জান হল আৰু ঋতসকলে কৈছে) :— হে ঋত সকল, সেই
যি কাম কৰিব লাগিব তুলি তৰিহা, সেই দূত কলৈ
গল ? —যি আমাৰ ওচৰলৈ আহিছিল। যেতিয়া
দুটা দেবতাই চাৰিখন হেতা (চমস) সজা দেখিলে

ভেনেহলে (ভেতিয়া) এই হেতাব কাৰণে তুমিহঁত
লাজত মাইকীৰ মাজত লুকাই থাকিল ॥৪॥ তুমিহঁত
কলে যি দেবতাৰ পান কৰা হেতা অবমাননা কৰে
সিহঁতক বধ কৰিব লাগে। ভেতিয়াৰ পৰা ঋতু
সকলে সোম প্ৰস্তুত হলে অগ্নি নাম লয় আৰু কগাই
সেই নামেৰেই ভেওঁবিলাকক প্ৰীত কৰে। (এই
বাক্য কাৰ? বুজা নেযায় মন্ত্ৰজ্ঞীৰে হবলা?) ॥৫॥
ইন্দ্ৰই হৰি নামৰ ঘোঁৰা বথত লগালে। অশ্বিনী দুজনে
বথ জুৰিলে। বৃহস্পতিয়ে নানা কৰণ গাইগক গ্ৰহণ
কৰিলে। হে ঋতু, বিভূবা আৰু বাজ, হে সুকৰ্মকাৰী,
ভোমালোকে যজ্ঞৰ ভাগ গ্ৰহণ কৰা ॥৬॥ (এয়া
ঋগ্বেদে কলে)। হে সুধৰ্ম্মৰ পুত্ৰ সকল, ভোমালোকে
ছাগ নথকা মৰা গৰুৰ পৰা নতুন গৰু সৃষ্টি কৰিলা।
বুঢ়া পিতা মাতাক ডেকা কৰিলা। এটা ঘোঁৰাৰ পৰা
আন এটা ঘোঁৰা কৰিলা। ভোমালোকৰ বথত ঘোঁৰা
লগায় দেবতাৰ ওচৰলৈ যোৱা ॥৭॥ হে সুধৰ্ম্মৰ পুত্ৰ
সকল ভোমালোকে এই সোম পান কৰা, এই বুলি
কৈছিল, বা যুগ্মবান পৰ্ব্বতত উৎপত্তি হোৱা যুগ্ম-
বনেৰে চেকা সোমপান কৰা। যদি ভোমালোকে,
হে ঋতু সকল, এই দুবিধ ভাল নোপোৱা ভেনেহলে
তুমিহঁত সৰনত আমোদ কৰিবা। (এই বুলি কলে)
॥৮॥ (ভোমালোকৰ মাজত) এজনে কলা "পানীয়েই
শ্ৰেষ্ঠ"। এজনে কলা "অগ্নিয়েই সৰ্ব্বশ্ৰেষ্ঠ"। ইজনে
বহুতৰ প্ৰশংসা কৰি কলা যে ববৰুণৰ পানীয়েই শ্ৰেষ্ঠ।
এনেকৈ ঋতব (নিয়মৰ) কথা কৈ (চমস) হেতা
কেখন সাজিলা ॥৯॥ এজনে বঙা ভেজ্জৰে বাহিবলৈ
ওলায় যায়। এজনে মাংস কাটি ভাগ কৰে। এজনে
ভেনেকৈ চিঙা মাংসৰ পৰা ডুকটো আঁতৰাই নিয়ে।
এনে ঋত্বিক ৰূপেৰে থকা পুতেকক পিতা মাতাই কি সহায়
কৰিব ॥১০॥ হে নেতা ঋতু সকল, ভোমালোকে ওখ
ঠাইত বাঁহ (শস্য) আদি কৰি দিলা। ঠাইত পানী কৰি
দিলা। ইমান দিনে সূৰ্য্য মণ্ডলত থকা এতিয়া ভেনে
নকৰিবা, নিজৰ কাম কৰা। (যাকৰ মতে ঋতু সকল
সূৰ্য্যৰ বন্ধি) ॥১১॥ হে ঋতু সকল, ভোমালোকে
বেতিয়া ভূবনক পানী গোটাই বৰ্ণন কৰি চাৰিউফালে
যোৱা ভেতিয়া জগতৰ পিতা মাতা ক'ত থাকে? যি
ভোমালোকৰ হাতত ধৰি বাখে তাক নাশ কৰি দিয়া,
যি কিবা কৰ্ত্তা তাক ভংগনা কৰা (গালি পাবা)
॥১২॥ হে ঋতু সকল, ভোমালোকে আদিভ্য মণ্ডলত
তুমি থাকি সোৱা, হে আদিভ্য, কোনে আমাক কৰ্ম্মত
জগাই তোলে। আদিভ্যই কৰ, অভবীকৃত ধোঁপাই

থকা বায়ুৱে জগাই দিলে। এবছৰ হৈ গলে এই জগৎ
প্ৰকাশ কৰা ॥১৩॥ হে বলব নাভিয়েক ঋতুসকল,
ভোমালোকক লগ পাবলৈ সকলো দেবতা আহিছে।
মকতে স্বৰ্গৰ পৰা আৰু মাটিৰ পৰা অগ্নি আহিছে।
এয়া বায়ু অভবীকৰ পৰা আহিছে। বৰণে সমুদ্ৰৰ
পানীৰে আহিছে ॥১৪॥

১৬২ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি—ওচ্যাব পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা। ছন্দ ত্ৰিষ্টুভ ২/৩/৬
জগতী। দেবতা—অশ্ব।

(১৬২/১৬৩ অশ্বমেধ যজ্ঞ)

আমি যজ্ঞত দেবজাত ধৰকৈ যোৱা ঘোঁৰাৰ বীৰ
কৰ্ম্ম বিলাক কীৰ্ত্তন কৰিছো, (সেই বাবে) মিত্ৰ,
বৰণ, অৰ্য্যমা, বায়ু, ইন্দ্ৰ, ঋতুকা, মকৎ দেবতা সকল
(ভোমালোকে) নিন্দা নকৰিবা ॥১॥ দুন্দৰ সোণৰ
অলঙ্কাৰেৰে বিভূষিত ঘোঁৰাৰ সমুখত ঋত্বিক সকলে
উৎসৰ্গৰ কাৰণে ছাগলী ধৰি লৈ গৈছে। বেলেগ
বেলেগ বৰণৰ ছাগলীয়ে বেবাই সেইফালে গৈছে।
এই বিলাক ইন্দ্ৰ আৰু পুৰাণ প্ৰিয় জয় হওক ॥২॥
এই ছাগলী ঘোঁৰাই সৈতে পোষক অগ্নিৰ ভাগত পৰে
আৰু সকলো দেবতাক দিয়া হয়। ছাগলী আগতে
নিয়া হৈছে। প্ৰিয় এই আগতে দিব লগা ছাগলী
তুমিহঁত যুদ্ধৰ ঘোঁৰাৰে সৈতে দেবতাৰ ভাল অন্নৰ কাৰণে
আৰু প্ৰীতিৰ কাৰণে (সৃষ্টি) কৰিছে ॥৩॥ হৰিৰ
যোগ্য দেবতাৰ পাবলগীয়া ঘোঁৰা বেতিয়া ঋত্বিকে
সময়ে সময়ে তিনিবাৰ অগ্নিলৈ নিয়ে, এনে সময়ত
পোষক অগ্নিৰ ভাগ ছাগলীয়ে দেবতাৰ যজ্ঞ পৰিবেশন
কৰি প্ৰথমে যায় ॥৪॥ হোতা, অধ্বৰ্য্য, হৰি লৈ
যোৱা, জুই জলোৱা, গিল ধৰা, আৰু স্তম্ভিকৰা,
সুমেধাবী (ব্ৰহ্মা) সকলোৱে সেই নিজে শোভা কৰা
সুপৰিচালিত যজ্ঞেৰে যিউ আদিৰে নদীৰ দৰে বোৱাই
দিয়া ॥৫॥ যুগ কটা, যুগ কঢ়িয়াই নিয়া, যুগৰ
আগ কটা, যি ঘোঁৰা বন্ধা যুগ পোতে ভেওঁ, যি বৰণ
ঘোঁৰা পাককৰা সত্তাৰ গোটাই ভেওঁ, আৰু ঋত্বিক সকলৰ
যি সজ্জা লয় ভেওঁ—এই সকলোৱে আমাৰ হৈ যাতে
যজ্ঞ সুসম্পন্ন হয়, ভেনে কৰক ॥৬॥ মনসীৰ কল
নিজেই আহিছে। মই ধৰি আছো। পাচ ফাল
ধুনীয়া ঘোঁৰা, দেবতাৰ মুখ পূৰণ কৰিবলৈ আহি।
যাগৰ কাৰণে অহা ভালকৈ বন্ধা ঘোঁৰাৰে, আশা কৰা

দেবতাৰ আশা পূৰণ কৰিবলৈ (বজ) কৰিম । ঘোঁৰা
আৰু ঋষি সকল সকলো সন্তোষ হওক ॥ ৭ ॥ ঘোঁৰা
যি দিগন্ত বন্ধা বচি আছে, উৰি বন্ধা বচি, মূৰত বন্ধা
বচি, জিভা বন্ধা যি লেকাম আছে অথবা ঘোঁৰাৰ
মূৰত যি ঝাঁহ আছে, সেই সকলো বিলাক, হে ঘোঁৰা
দেবতাৰ (উদ্দেশ্যে সম্পন্ন) হওক ॥ ৮ ॥ ঘোঁৰাৰ
অবয়ব যি কেচা মজ্জহৰ অঙ্গ মাথিয়ে খাইছে, অথবা
ঘোঁৰাৰ প্ৰলেপ দিওঁতে লিপ্ত হৈ আছে, অথবা কটা
সময়ত অন্তত যি লিপ্ত হৈ আছে, যি (কটা মানুহৰ)
নখত লিপ্ত আছে, সেই সকলোৱেই দেবতাৰ সন্তোষৰ
অৰ্হে হওক ॥ ৯ ॥ ঘোঁৰাৰ পেটৰ ভিতৰত যি অজীৰ্ণ
ঝাঁহ আছে, গোবৰ হোৱা নাই, (সেইবোৰ শুচ্য),
যি কেচা মজ্জহৰ গোন্ধ লেশ মাত্ৰও যদি আছে,
মাৰণ কৰা সকলে সেই সকলোবোৰ ভাল কৰক ।
আৰু যজ্ঞাৰ্হ পত্ৰৰ অঙ্গ যাতে দেবতাৰ (খাৰৰ)
যোগ্য হয়, তেনেকৈ পাক কৰক ॥ ১০ ॥ হে অশ্ব,
জুইবে পাক কৰোঁতে যি উপত বস মজ্জহৰ পৰা
ওলায় যায়, মৰাৰ পাচত তোমাৰ গাৰ পৰা শূলৰ
বাটেদি (উপত তেজ) ওলায় গৈছে, সেই বিলাক
মাটিত লাগি নেথাকক আৰু মৰাৰ সময়ত ঝাঁহত
পৰি অপব্যয় নহওক । তেনেকুৱা মাটিত আৰু ঝাঁহত
পৰি যোৱা সকলো হৰি যি দেবতাৰ বিচাৰে তেওঁ-
লোকক দিয়া হওক ॥ ১১ ॥ যি পাক কৰা ঘোঁৰাৰ
মজ্জহ পৰিত্ৰ বুলি চাইছে, যি ইয়াক সুগন্ধি পাই
“অলপ আৰু দিয়া” বুলি বৈছে, যি ঘোঁৰাৰ মজ্জহৰ
হৃতশেৰ বিচাৰিছে, তেওঁ বিলাকৰ উদ্যমে আমাৰ
ওচৰ পাওক (অৰ্থাৎ আৰু দিওঁ) ॥ ১২ ॥ মাংস বন্ধা
পাত্ৰই, খাল, মাংস পৰীক্ষা কৰা কাঠ, যি পাত্ৰত
প্ৰথম কম কৰিবলৈ মেলি দিয়া হয়, চক, মাংস বাঢ়ি
দিয়া পাত্ৰ বিলাক, বেতৰ মাৰি, এই সকলো বিলাক
কেউফালে দেখিবলৈ ভাল হৈছে ॥ ১৩ ॥ যি
ঘোঁৰা ঠাই, বহা ঠাই, ফুৰা ঠাই, ঘোঁৰাৰ ভৰি বন্ধা
ঠাই, যি পানী (ঘোঁৰাই) খাইছিল, ঝাঁহ খাইছিল,
সেই সকলো বিলাক দেবতাৰ ওচৰ পাওক ॥ ১৪ ॥
হে ঘোঁৰা, তোমাক ধোঁৱাবে ব্যাপ্ত অগ্নিয়ে ধ্বনি
নকৰক । অতি দীপ্ত অগ্নিৰ ভাপে চোৱা হালী ভাগি
নেযাওক । তেনেকুৱা ঘোঁৰা তোমাক আহুত কৰিবলৈ
ইচ্ছা কৰি হোমলৈ আনি দিবলৈ উদ্যত হোৱা যজ্ঞমানে
বৰটকাৰ মন্ত্ৰেৰে সংক্ৰান্ত কৰা সেই ঘোঁৰা দেবতা
সকলে গ্ৰহণ কৰিছে ॥ ১৫ ॥ ঘোঁৰাৰ ওপৰত দিয়া
যি কাপোৰেৰে ঢকা হৈছে, ঘোঁৰাক যি সোণ-ৰূপ

আদি দিয়া হৈছে, ঘোঁৰাৰ মূৰত বন্ধা আৰু ভৰিত
বন্ধা এই প্ৰিয় (বস্ত্ৰ) বিলাক দেবতাৰ ওচৰ পাওক
॥ ১৬ ॥ বলৈৰে শব্দ কৰোঁতে, চলি যাওঁতে, ভোমাক
ভৰিৰে বা সোঁকাৰে যি হুংখ দিয়া হৈছিল, সেই
সকলোবোৰ এই যোগত মন্ত্ৰেৰে হৰি আদি (ক্ৰচেৰে)
দিয়া দৰে মই শুধাই দিছো ॥ ১৭ ॥ দেবতাৰ বন্ধু
ঘোঁৰাৰ চৌদ্ৰিশ দাল কামিহাড় কাটিবলৈ অন্ত্ৰেৰে
এতিয়াই (মানুহ) গৈছে । ঘোঁৰাৰ গাৰ অবয়ব
বিলাক যাতে কটা নহয় সেই বুদ্ধি কৰিবা । প্ৰতিটো
অঙ্গৰ পাৰ (কলিজা আদি অঙ্গ) খেলগে বেলেগে
ঘোষনা কৰি (শব্দ কৰি বুধেৰে কৈ কৈ) কাটিবা ॥ ১৮ ॥
তুফাৰ ঘোঁৰাৰ এজন মাত্ৰ কটা চিন্তা কৰা (মানুহ) আছে ।
—সেইটো নিয়ম । সেই নিয়ম দেখুৱাই দিয়া হুজন আছে ।
হে ঘোঁৰা, তোমাৰ গাৰ যি নিয়মত এই অঙ্গ বিলাক আছে
সেই বিলাক কাটিম । পিতৃ কৰি সেইবিলাক (বেলেগে
বেলেগে বুদ্ধিৰে মই জুইত দিম (হোম কৰিম)
। ১৯ ॥ হে ঘোঁৰা, তোমাৰ প্ৰিয় (দেহা) আত্মা,
দেবতাৰ ফালে যাবলৈ উপত নহওক । অন্ত তোমাৰ
গাত চিৰবাল নেথাকক । তোমাৰ গাটো কেৱল মজ্জহ
বিচৰা, কটা মানুহে কম বেচিকৈ তোমাৰ অঙ্গ কাটি
বোৱা কটাৰীৰে যেনি তেনি কটা নহওক ॥ ২০ ॥
তুমি এয়া মৰা নাই । তোমাক হিংসা কৰা নাই ।
সুগম বাটেৰে তুমি দেবতাৰ ওচৰ পাবাটো । তোমাক
তুলি নিবলৈ (ইচ্ছাৰ) হৰি নামৰ ঘোঁৰা বথত জুৰিব ।
মকডৰ পৃথনী নামৰ ঘোঁৰা বথত জুৰিব । অগ্নিনী
হুজনৰ (বাহন) বাসন্ত (বথত জুৰি) ধূবাত বাজি
বাখিব ॥ ২১ ॥ হে ঘোঁৰা, আমাক ভাল পক আৰু
সকলোকে পোষণ কৰিব পৰা ধন দিয়া । ভাল ঘোঁৰা
আৰু মটা লৰা দিয়া । আৰু কেউফালে আমাক
নিষ্পাপ কৰা । হে হৰি হোৱা ঘোঁৰা, আমাক
বলবান কৰা ॥ ২২ ॥

১৬৩ শ্লোক ঋ—১৩ ।

ঋষি—ওচৰাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা । হুজন—জিহুত ।

দেবতা অশ্ব ।

হে বগৰ ঘোঁৰা, তোমাৰ অঙ্গ ভাঙি কৰিব লাগে ।
যিহেতু অন্তৰীক্ষৰ পৰা প্ৰথম উপজি অথবা পানীৰ
পৰা উৎপত্তি হৈ মহান শব্দ কৰিলা আৰু তোমাৰ
সেনৰ দৰে পানী থকাৰ (নিচিনা) আৰু হৰিণৰ দৰে

ভবি (সেইবাবে তোমাক স্তুতি কৰিব লাগে) ॥ ১ ॥
 যমে দিয়া এই ধোঁৱাক তিনিও লোকত বখত জুৰিলে।
 এই ধোঁৱাক ইন্দ্রই প্ৰথমে স্থাপন কৰিলে। গন্ধৰ্বই
 লেকাম লগালে। হে বহ্নিবিলাক তোমালোকে এই
 ধোঁৱা নিৰ্মাণ কৰিলা ॥ ২ ॥ হে অৰ্বত (বগৰ ধোঁৱা)
 তুমি সঁচা, তুমি আদিভা, গোপন কৰ্ম্মেৰে তিনিও লোকত
 বৰ্ত্তমান ত্ৰিভু। তুমি সোমৰ সৈতে মিলিত। জ্ঞানী-
 সকলে কয় যে তোমাৰ স্বৰ্গত তিনিটা বন্ধন স্থান
 আছে ॥ ৩ ॥ হে অৰ্বত, তোমাৰ স্বৰ্গত তিনি বন্ধন
 আছে বুলি কয়। পৃথিৱীত তিনি বন্ধন আৰু অন্ত-
 ৰীক্ষত তিনি বন্ধন আছে বুলি কয়। আৰু তুমি পাপ
 নিৰাৰক বৰ্ণনৰ বুলি মোক কৈচা যে উক্ত তিনি
 ঠাইত তোমাৰ পৰম জন্ম ॥ ৪ ॥ হে বগৰ ধোঁৱা,
 তোমাৰ অবমার্জ্জন (গা মোচৰা) এইবিলাক ঠাই
 বুলি কয়। এইবিলাকেই তোমাৰ যজ্ঞভাগ খাই ফুৰা
 ঠাই বুলি কয়। তোমাৰ (খুৰাৰ) খোজ ইয়াত পৰে।
 ইয়াতেই তোমাৰ যি গোপন লেকামে স্বতক (নিয়ম
 বা যজ্ঞক, বন্ধা কৰে, সেই ভাল লেকাম দেখিলো ॥ ৫ ॥
 হে বগৰ ধোঁৱা, তোমাৰ শৰীৰ আমাৰ মনেৰে অতি
 দুৰত চিনি পাওঁ। অন্তৰীক্ষত আদিভাৰ সুগম পাপ
 নথকা বাটেৰে উপৰ্যুপৰি উৰি যাওঁতে যুৱ
 দেখিবলৈ পাওঁ ॥ ৬ ॥ ইয়াতেই যজ্ঞৰ ঠাইত তোমাৰ
 উত্তম ৰূপ দেখা পাওঁ। দেবতাৰ স্থানত, অন্ন খাওঁতে,
 ইফালে সিফালে যাওঁতে যেতিয়া তোমাক ভোগ
 কৰিবলৈ অন্ন দিবলৈ যায়, পাচত যেতিয়া অন্ন গ্ৰাস
 কৰি থাকে তেতিয়া (ভালকৈ তোমাৰ ৰূপ দেখিবলৈ
 পাওঁ) ॥ ৭ ॥ হে বগৰ ধোঁৱা, তোমাৰ পাচত হে
 বথ যায়; মানুহ তোমাৰ পাচত যায়,—গৰু পাচত
 যায়। মাইকীৰ ভাগ্য তোমাৰ পাচত যায়। অন্য
 ধোঁৱাৰ জাক তোমাৰ পাচত বন্ধুভাৱ কৰি যায়।
 দেৱতাবিলাক তোমাৰ পাচত গৈ তোমাৰ বীৰ্য্য
 বখানে ॥ ৮ ॥ এই ধোঁৱা হিবণা শৃঙ্গ (উন্নত শিৰ),
 ভনি লোহাৰ দৰে। যাক ইন্দ্রই প্ৰথমে অধিষ্ঠিত কৰি-
 ছিল, সেই ধোঁৱাৰ হৰি অন্ন খোৱা চাবলৈ আহি
 পালেহি ॥ ৯ ॥ (জোকাৰি) ল'বাই থকা অন্ত (ধোঁৱাৰ
 ফাল), মাজ সৰু (ককাল সৰু), বিক্ৰমশীল, দিবা,
 খাই থকা, এনে শাবী পাতি উৰিব খোজা হাঁহৰ
 জাকৰ দৰে ধোঁৱাবিলাক শাবী পাতি যাবলৈ যত্ন
 কৰি বাট ধৰে ॥ ১০ ॥ হে বগৰ ধোঁৱা তোমাৰ
 শাবীটো যাবলৈ বিচৰা। তোমাৰ মন খবকৈ যাবলৈ
 বিচৰা বায়ুৰ দৰে। তোমাৰ শৃঙ্গ (যুৱৰ নোমবিলাক)

কেউফালে অবণাৰ দৰে পৰি থাকে ॥ ১১ ॥ এই বগৰ
 ধোঁৱা হত্যা কৰা ঠাইলৈ দেৱতাৰ ওচৰলৈ যাবৰ
 মনেৰে ধ্যান কৰি খাই পাইছে। এওঁৰ আগতে বন্ধু
 বন্ধা ছাগলী নিছে আৰু পাচত স্বত্বিক স্তোভাসকল
 গৈছে ॥ ১২ ॥ বগকুশল এই ধোঁৱা আছিল যে পৰম
 পদত পিতামাতাৰ ওচৰ পাবলৈ। হে ধোঁৱা, আজি
 এতিয়া অতি প্ৰীত হৈ স্বৰ্গ পাবলৈ মন কৰি দেৱতাৰ
 গুৰি পাবলৈ। পাচত, যজ্ঞমানে কৈছে, দাতাক ভাল
 ধন দিবা ॥ ১৩ ॥

১৬৪ সূক্ত—ঋ ৫২।

ঋষি - ওচধ্যাৰ পুত্ৰ দীৰ্ঘতমা। ছন্দ প্ৰধানতঃ
 ত্ৰিষ্টুভ্; ১২/১৫/২৩/২৯/৩৬/৪১ জগতী; ৪২
 প্ৰস্তাবপংক্তি; ৫১ অষ্টুভ্। দেৱতা - ১-৪১
 বিশ্বদেৱা (সকলো দেৱতা), ৪২ই বাক্; ৪২ই
 অপ্; ৪৩ই শকধূম ৪৩ই সোম; ৪৪ অগ্নি;
 সূৰ্য্য, বায়ু; ৪৫ বাক্; ৪৬৪৭ সূৰ্য্য; ৪৮ সংবৎসৰ
 ৰূপী কালচক্ৰ; ৪৯ সন্নৱতী; ৫০ সাধ্যা;
 ৫১ সূৰ্য্য, পৰ্জন্য অগ্নি; ৫২ সবন্ধান্ বা সূৰ্য্য ॥

এই ভজন কৰিবলগীয়া, আহ্বান কৰিবলগীয়া
 পালকৰ (আদিভাৰ) মাজত মৰ্বৰাপী ভালেক (বায়ু)
 আছে। পিঠিত ঘিউৰে আহুতি লোৱা তৃতীয় ভালেক
 আছে। (এই ভাই ককাইৰ) আগত বিস্পতিৰ
 (প্ৰজাৰ পালকৰ-আদিভাৰ) সাতোতা পুতেক মই
 দেখিলো ॥ ১ ॥ (পলিত প্ৰথমজন আদিভা; পলিভৰ
 অৰ্থ চুলিপকা বুঢ়া নহয়। মধ্যম জন বায়ু।
 তৃতীয়জন ঘৃতপৃষ্ঠ—জুই জুইৰ পিঠিত হে ঘিউ
 ঢালে কিন্তু ইয়াত ঘৃত—উদক, সেইমতে পৃথিৱীত হে
 বৰষুণৰ পানী পৰে। কিন্তু যাদুৰ মতে শৰীৰ।
 সান্ননে একো নকলে। বিস্পতি=বিশ্বপতি; সপ্তপুত্ৰ—
 আদিভাৰ সপ্তবহ্নি ॥)

(এই সমুদায় সূক্ত দাৰ্শনিক উত্তৰে পৰিপূৰ্ণ)

এটা চক্ৰৰ বখত সাতোটা ধোঁৱা জুৰিছে। একোটা
 ধোঁৱাই সাতোটা নাম লৈ বথ বহন কৰিছে। এই
 বথৰ তিনিটা নাভি—অৱৰ, অকামিলা নহয় (মজবুত)

যি চক্ৰত এই বিশ্ব ভূবন আচ্ছিত হৈ আছে ।
 (সূৰ্য্যটো এটা চক্ৰৰ দৰে দেখা যায় । সাতোটা ঘোঁৰা
 —সাতবশি (বগা বৰো আদি বঙৰ) । তিনিটা নাভি—
 ভূত, বৰ্তমান আৰু ভবিষ্যত—বা তিনি সন্ধ্যা হ'ব
 লাগে) ॥ ২ ॥ এই বথত যি সপ্তবশি অধিষ্ঠিত আছে, সেই
 সাতোটা বশি সাতোটা ঘোঁৰাই বহন কৰিছে । সেই
 বথ নিজে চলি—আগলৈ (আপোনা আপুনি) চলি
 যায়—যি বথত বাক্যৰ সাতবিধ নাম (সপ্তমৰ) নিহিত
 আছে ॥ ৩ ॥ (সৃষ্টিৰ আদিতে) প্ৰথমে আদিভাৰ হোৱা
 এওঁক কোনে দেখিলে ? এই সপ্তবশিৰে অশ্ববীৰৰ ৰূপ
 ধৰা (কোনে দেখিলে) ? পাখিৰ (স্থূল শৰীৰ), প্ৰাণ
 ভেজ (আদি ধাতু) আত্মা (আদি) ক'ত আছিল ?
 বিদ্বানসকলক এই কাৰণ শুধিবলৈ কোনে (কোন
 শিখাই) ওচৰ চাপে ? ॥ ৪ ॥ অপৰিপক্ক মতিৰ মই
 মনেৰে (তত্ত্ব নেজানি শুধিছোঁ) । এই পদ (সন্দেহযুক্ত
 তত্ত্ববিলাক) দেবতাৰ (কাৰণেও) গৃঢ় । সত্যত বসতি
 কৰা আদিভাৰ সাতদালৰ বেচি সূতাবে মেল খোৱা,
 মেধাবীসকলে (জগৎৰূপ) পথালি (বানীৰ) সূতাবে
 মেলি ব'লে ॥ ৫ ॥ দেবতাৰ তত্ত্ব নেজানি বেচিকৈ
 তত্ত্ব জনাসকলক জানিবলৈ শুধিছোঁ । জানি সোধা
 নাই । যি পৰমেশ্বৰে এই চক্ৰখন লোক নিয়মিত
 কৰিলে—সুস্তন কৰিলে, এই অজব (জন্ম নোহোৱা)
 ব্ৰহ্মৰ স্বৰূপ একমাত্ৰ (সত্যলোক—পূৰ্ণৰ আত্মা
 নোহোৱা) ঠাই নে কি ? ॥ ৬ ॥ এইটো তৎক্ষণাৎ—যি
 জানা কোৱা—(কেনেকুৱা কথা) ? —এই আমাৰ
 আগত গৈ থকা (আদিভাৰ) পদৰ স্বৰূপ গুঢ় হৈ
 আছে । এই আদিভাৰ মূৰত বৰষুণৰ দিনত পানী
 ক্ষৰণ হয় । সুৰূপেৰে ঢাকি থোৱা পানী সৃষ্টি হোৱা
 বাটেৰেই পান কৰে (পানী শুকাৱ নাইকিয়া কৰে)
 আৰু স্বৰূপ বাখ্যা কি আছে কোৱা ॥ ৭ ॥ মাকে
 বাপেকক ভজন কৰে,—ঋতব (নিয়মৰ) কাৰণে, ধাতিৰে
 (কৰ্ম্মেৰে), প্ৰথমে মনেৰে সংশ্লিষ্ট হয় । মাকে গৰ্ভ
 হ'বলৈ ইচ্ছা কৰি গৰ্ভৰ বসেৰে বিদ্ধ হয় । পাচত
 নমজ্জাৰ কৰে,—ভাবী (সন্তান) পাবলৈ ॥ পৰম্পৰ সম্যক
 বুদ্ধি কৰি (সন্তান) পায়গৈ ॥ ৮ ॥ মাকে অভিমত
 পূৰণ কৰিবলৈ বহন কৰাত যুক্ত হয় । গৰ্ভত থকা
 পানীৰ ভিতৰত, মাজত থকা পুত্ৰই ভিনিকালে শব্দ
 কৰি ওলায় বিশ্বৰ ৰূপ পৃথিবী দেখে ॥ ৯ ॥ এজনৰ
 (কালৰ) তিনিজনী মাক । তিনিজন পিতা—অতি
 ওচৰত থাকে । এওঁক গ্লানি নকৰে । দ্বালোকৰ ওপৰত
 বিশ্ববিদ্য, সৰ্বৰূপাণী থাকোঁৱে (গাজনীৰে) এওঁৰ

(আদিভাৰ) বিষয় গুপ্ত মন্ত্ৰণা কৰে ॥ ১০ ॥ ঋতব
 (সমস্তৰ) চক্ৰ বাবদাল শলাঘাবিৰে (বাবমাহ) দ্বালো-
 কৰ কেউকালে আবৰ্ত্তন কৰে (ঘূৰে) । সেই চক্ৰ
 জ্বাৰহিত (নমৰে) । হে অগ্নি, এই ভোমাৰ চক্ৰৰ
 মুৰিয়াটো সাতশ একুবি পুত্ৰ আছে । (পুত্ৰ=দিন—
 ৰাতি=৩৬০+৩৬০=৭২০ অহোৰাত্ৰ) ॥ ১১ ॥ পাঁচ
 ভবিৰ পিতাই বাৰ আকৃতিৰে (বাৰ মাহ) প্ৰিয়
 কৰা দ্বালোকৰ সিফালৰ অৰ্দ্ধত থাকে বুলি কয় ।
 এইটোকে অগ্ৰ বিচক্ষণ মানুহে ওপৰৰ সন্তৎসবত আছে
 বুলি কয় । ভাৰ সাতোটা চকৰি (আৰু) ছদাল
 মাৰি (শলা) (পাঁচ ভবি=হেমন্ত আৰু শীত কাল
 এক ঋতু ধৰিলে ৫ ঋতু হয় । সাতোটা চকৰি=শপ্ত
 বশি, ছদাল মাৰি=সম্পূৰ্ণ ছয় ঋতু । এয়া সাৰনাচাৰ্য্যৰ
 মতে) ॥ ১২ ॥ পাঁচদাল শলাৰে (spoke=ঋতু)
 সজা চকৰি পুনঃ পুনঃ আবৰ্ত্তন কৰি (সন্তৎসব
 ৰূপেৰে) থকা ভাত (কালচক্ৰত) সকলো ভূবন স্থিত
 হৈছে । চক্ৰৰ মাজত থকা অক্ষই (axle) বহুত ভাৰ
 বহন কৰিও দুঃখ নেপায় । সদায় চলি থকা একে
 নাভিৰেও ভাগি নেযায় ॥ ১৩ ॥ বাহিৰৰ বলয় (চকৰিৰ
 মৰ) লগা চকৰি সদায় পুনঃ পুনঃ আবৰ্ত্তন কৰে ।
 ওপৰলৈ যাওঁতে নহ দিকত (লোকপালে) নিজ নিজ
 কামত যুক্ত কৰি ফুৰাইছে । সেই সূৰ্য্যৰ চক্ৰে দেখা কাম
 বৰষুণেৰে আহুত কৰি ৰাখে । সেই সূৰ্য্যৰ মণ্ডলত
 সকলো ভূবন স্থাপিত হৈছে ॥ ১৪ ॥ একৰ (আদিভাৰ)
 পৰা উৎপন্ন সপ্তম ঋতু একেলগে হোৱা বুলি (কাল-
 চক্ৰবিদে) কয় । ছটা মাত্ৰ ঋতু ঋষিসকলে (গণনা
 কৰাসকলে) দেবতাৰ (আদিভাৰ) লগত উৎপন্ন বুলি
 কয় । সেই ঋতুবিলাকৰ স্বৰূপ সকলোৰে মতে সেই
 সেই ঠাইত থোৱা হৈছে । —ৰূপ ভেদ বেলেগ কৰা
 হৈছে । সেইমতে অধিষ্ঠান কৰি চলি আছে ॥ (সপ্তম
 ঋতু=মলমাস) ॥ ১৫ ॥ মোৰ যি স্ত্ৰী আছে সেই-
 সেইবিলাকক পুৰুষ বুলি কয় । সেই বশিবিলাকক স্ত্ৰী
 বুলি কয় । ই অতি গুৰুতত্ত্ব বিষয় । কোনো মহান
 জনে জানে । স্থূল (অঙ্ক) বুদ্ধিৰে নেজানে । যি ক্ৰান্ত-
 দৰ্শী (কবি) পুত্ৰ সি হে (প্ৰকৃত) পুত্ৰ—সকলো
 জানে । যি কোনোৱে সেৱা জানে সি (হে) পিতা—
 তাৰো পিতা আদিভা হ'ব ॥ ১৬ ॥ গৰুজনীয়ে ডলত
 দুটা ভবি দি প্ৰসন্ন কৰিলে । আৰু বাকী দুটা ভবি
 ওপৰত আছিল । এনে কৰি গৰুজনী ক'লৈ গ'ল ?
 কোনেনো আধা বাট আহি জাঁড়ৰি গ'ল ? কোন
 ঠাইত পোৱালী দিলে ? এই গৰুজনীয়ে জাকৰ মাজত

পোৱালী নিদিৱে (এই ঋকেৰে হোম দিয়া অগ্নিক আৰু আদিভাৱ বশ্যাসমূহ গো ৰূপেৰে স্তুতি কৰিছে) ॥ ১৭ ॥ ভলভ থকা এওঁৰ (আদিভাৱ) পিতাকক পৰব লগত থকা যি জানে আৰু পৱত (আঁতৰত) থকা এই পিতাকক যি জনে জনে সেইজনে মেধাৱীৰ নবে আচৰণ কৰি ইহলোকত কোনে কব পাৰে বুলি কয়। দেবতাক বিচৰা মন ক'ত উৎপন্ন হ'ল ? ॥ ১৮ ॥ যি ভললৈ যোৱা, সেয়ে ওপৰলৈ যোৱা বুলি কয়। হে সোম আৰু ঈশ্বৰ, তোমালোকক যি মণ্ডল পৰিত্ৰমণ কৰা, সেই লোকৰ মানুহক যেনেকৈ বথৰ ধুৱা (বথে) বহন কৰে তেনেকৈ বহন কৰি নিয়া ॥ ১৯ ॥

*সমাম বন্ধুত্বৰ হুটা চৰাই সমাম (একেজোপা) গছত আজ্ঞাৰ লৈ বহি আছে। তাৰে এটাই সোৱাদ পিগলৰ গুটি এটা খাইছে। ইটোৱে মেধাই চাই আছে ॥ ২০ ॥ (সায়নৰ মতে—এই মন্ত্ৰত জীৱাত্মা আৰু পৰমাত্মাৰ সম্বন্ধ দেখুৱাইছে। একে শৰীৰতে জীৱাত্মা আৰু পৰমাত্মাই কেনেকৈ বেলেগ বেলেগ কামত ব্যস্ত থাকে তাকে দেখুৱাইছে। গুটি খোৱাটো জীৱাত্মা—ভেওঁ মোহাক্ষ; মোখোৱাকৈ থকা চৰাই টিয়েই পৰমাত্মা ভেওঁ নিষ্কিকাৰ। মৃত্যুক উপনিষদত এই কথা উল্লেখ আছে) ॥

য'ত চৰাইয়ে অমৃতৰ ভাগ অমবৰত নিজ জানেৰে খাইছে; যি সকলো ভূবনৰ ৰক্ষা কৰাজন—স্বামী, ভেওঁ (ঈশ্বৰ) ধীৰ, অপ্ৰজ্ঞ মোক (এইবোৰৰ) ভিতৰত পেলাই দিছে (ঋষিয়ে কৈছে, ময়েই সেই গুটি খোৱা চৰাই—ঈশ্বৰে লোভ দেখুৱাই লটিঘটিখন কৰিছে) ॥ ২১ ॥ যি গছত মধুৰ ফল খোৱা চৰাই সোমায়—আকৌ পুত্ৰ সকলোৰে ওপৰত (গছৰ) আগত সোৱাদ পিগলৰ গুটি আছে বুলি কয় আৰু জগতৰ পিতাক উপাসনা নকৰে সি সেই ফল নেপায় ॥ ২২ ॥ যি গায়ত্ৰীত—গায়ত্ৰী হন্দ স্থাপিত, যি ত্ৰিষ্টুভত তিনিটাৰ স্তোভ্ (গীতালপ) কৰিব পৰা হয়, সকলো ওপৰলৈ খাবলগীয়া যি জগতী পদ আছে, য'ত এই তিনিওৰে স্থান আছে বুলি যি নবে জানে সি অমৃতত পাই (গায়ত্ৰীৰ প্ৰাভ:সবনৰ ওপৰত গায়ত্ৰী হন্দৰ পদ আছে। ত্ৰিষ্টুভত মাধ্যম্ভিন সবনত ত্ৰিষ্টুভ্ হন্দৰ পদ আছে। জগতী তৃতীয় সবনত জগতী হন্দৰ প্ৰয়োগ আছে। যি এই-বিলাক জানে সি অমৃতত লাভ কৰে—(ঐতীৰীয়া ব্ৰাহ্মণ ১-১) ॥ ২৩ ॥ গায়ত্ৰী হন্দেৰে অনেন কৰা প্ৰত্যেকটো এই লক্ষণৰ মন্ত্ৰেৰে সাম হয়। হুটা বা তিনিটাৰ

ত্ৰিষ্টুভ্ মন্ত্ৰেৰে ত্ৰিষ্টুভ্ (বাক্) হয়। দ্বিপদী হন্দ, ত্ৰিপদী হন্দ দুই পদত অনুবাক্ হয়। চতুৰ্দশী হন্দ অনুষ্টুভ্ হয়। আখৰেৰেই সাভোটা হন্দ হয় ॥ ২৪ ॥ ভেওঁ জগতী হন্দেৰে স্বৰ্গৰ নৈ স্তুতিত কৰিলে। সূৰ্য্যক বথৰ সামৰ দ্বাৰা স্তুতিত কৰা প্ৰজাপতিয়ে দেখিলে। গায়ত্ৰীৰ তিনিপদ বুলি কয়। সেইবাবে বল আৰু মহত্বৰে গায়ত্ৰী হন্দই সকলোকে অতিক্ৰম কৰিলে ॥ ২৫ ॥ মই খিৰাবলগীয়া গৰুজনী আহ্বান কৰিছোঁ। ভাই ভাল গাখীৰ দিয়ে। সেই গৰুজনী ভাল হাতৰ খিৰাওভাই খিৰাওক। সেই অৰ্থে সৰিতাই আমাক প্ৰশস্ত গাখীৰ দিয়ক। সেইবাবে অভিদীপ্তক আহ্বান কৰো বুলি কৈছো ॥ ২৬ ॥ বসুপত্নীয়ে (বহুত কীৰাদি দিয়া ধন পালিকাই) মনেৰে পোৱালীক পাৰলৈ (ইচ্ছা কৰি) হিং শব্দ কৰি মাতি আহিলে। ভাইক অয়্যা (বধ কৰিব নোপোৱা) গৰুৰ অগ্নিৱী দুজনৰ কাৰণে খিৰাওক। এনেকুৱা মহৎ সৌভাগ্যৰ কাৰণে বাঢ়ি থাকক ॥ ২৭ ॥ গৰুজনীয়ে চকু মুদি লৈ পোৱালীটো পাই শব্দ কৰিছে। পোৱালীটোৰ মূৰ মাকে হিং শব্দ কৰি চেলকিছে। পোৱালীটোৰ কোৱাৰীত বৈ যোৱা ফেন আৰু ঘাম দেখি শব্দ কৰিছে। পোৱালীক বহুত গাখীৰ পিয়াই দিছে ॥ ২৮ ॥ গোহালীত থাকি পোৱালীয়ে অব্যক্ত শব্দ কৰিছে আৰু মাকে তাক আৱৰি ধৰিছে। তেনেকুৱা জানেৰে ভাই মানুহক নীচ কৰি দিছে। বহুত গাখীৰ দিয়া গৰুৱে নিজ ৰূপ প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ২৯ ॥ যাৰ প্ৰাণ আছে সেই জৱই নিজ কামলৈ খবকৈ যায় আৰু দৃঢ়ৰূপে ঘৰৰ ভিতৰত শোৱে। মৰা জীৱই পূৰ্বৰ একে ঘোনিৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা জীৱাই থক বিলাকৰ পৰা স্বৰূপে দিয়া অৱৰে প্ৰবৰ্ত্তন হয় ॥ ৩০ ॥ মই এই অধিনায়কক ওপৰৰ আকাশ মার্গত কেতিয়াও নোবোৱাকৈ (আগবেলা) আমাৰ ফালে অহা (আৰু সন্ধ্যাত) সিকালে যোৱা দেখিছোঁ। সেই সূৰ্য্য (পূব আদি) মহাদিশত যোৱা আৰু (অগ্নি কোণাদি) কোন দিশত যোৱা নিজ পোহৰেৰে ঢাকি ভূবনৰ ৰাজত পুনঃ পুনঃ (উদয় অন্ত হৈ) ঘূৰি ঘূৰি (অহা-যোৱা) কৰি আছে ॥ ৩১ ॥ যি জনে এই গৰ্ভ (বাস) কৰে—ভেওঁ ইয়াৰ তত্ত্ব নেপায়। যি মাকৰ গৰ্ভত থকাত দেখে তাৰ পৰাও অঁতৰি যায়। যি সংসাৰ কৰি থাকে তেৱেঁ নেজানে। তেনেকুৱাবিলাকে মাকৰ গৰ্ভত বহুতবাৰ জন্ম হয় ॥ ৩২ ॥ মোৰ হালোকে জন্মদাতা পিতা। নাভিৰূপ ভূমিত ইয়াৰ বস আছে।

বহু মহতী পৃথিৱী যোৰ আই। উৰ্দ্ধত দ্বাৰাপৃথিৱীৰ মাজত থকা যোনি, ইয়াত পিতাই দূৰত থকা গৰ্ভত ধাৰণ কৰিলে ॥ ৫৩ ॥

(হে যজমান) মই তোমাক ভৱিছো যে পৃথিৱীৰ অন্ত ক'ত? ভূবনৰ নাতি ক'ত? বৰ্ষণ কৰা ঘোঁৰাৰ বেতঃ ক'ত? বাকুৰ পৰম স্থান ক'ত? ॥ ৫৪ ॥

(যজমানে কৈছে) এই বেদীয়েই পৃথিৱীৰ অন্ত (ঠাই)। এই যজ্ঞই ভূবনৰ নাতি। এই বৰ্ষক সোম ঘোঁৰাৰ বেতঃ। এই ব্ৰহ্ম বাক্যৰ পৰম বক্তব্য স্থান ॥ ৫৫ ॥

সপ্ত বস্মিয়ে আধা বছৰে গৰ্ভ ধাৰণ কৰি (বৰষুণ দি) ভূবনৰ বেতঃ ৰূপ হৈ বিষ্ণুৰ ভগৎ ধাৰণৰ কামত গ্ৰহণ হৈ আছে। সেইবিলাক জ্ঞানগু হৈ সকলোতে ব্যাপ্ত হৈ আছে। সেইবিলাকেই বুদ্ধিযুক্ত হৈ সকলোতে ব্যাপী আছে ॥ ৫৬ ॥ যদিওবা এই বিশ্ব জগত মই হওঁ (সোহং হওঁ) মই নেজানো। মই মুঢ়মতি, অবিদ্যাৰে (অজ্ঞানেৰে) আবদ্ধ। বহিৰ্ভূতী (বিক্ৰিণ্ড—চঞ্চল) মনেৰে সঞ্চৰণ কৰি ফুৰিছো। যেতিয়া ঋতৰ (পৰমার্থৰ) প্ৰথম ভাব ওপজে তেতিয়াহে কথাৰ অৰ্থ বুজিব পাৰো ॥ ৫৭ ॥

অমৰ্ভা (নিত্য) আৰু তুভাৱ (অনিত্য) দেহেৰে একে অৱলোকে উপভোগ কৰি ধৰি বাধি বেয়া কাম কৰি অধঃপতন হয় আৰু ভাল কাম কৰি উৰ্দ্ধগতি হয়। একেলগে থাকি এইকেটা ভাগ হৈ ইহলোকত যেমিডেনি গৈ ভাব কল ভোগ কৰে। আৰু পৰলোকতো ভাব কল ভোগ কৰে ॥ ৫৮ ॥

ঋকৃ আখৰৰ পৰমব্যোমত সকলো দেৱতা আশ্ৰয় লৈ আছে। যি মানুহে তেনেকৈ নেজানে, সৰ্বাৰ্থ সংযোজনাবে (মাত্ৰ আখৰ আৰু শব্দৰ অৰ্থ কৰি লৈ) কি কৰিব পাৰে? যি সেই তত্ত্ব জানে তেওঁবিলাকেহে (জ্ঞানী) সমাজত থাকিব পাৰে ॥ ৫৯ ॥ হে অগ্নি, (বধ কৰিব নেপায়) গাইগক, তুমি ভাল বাঁহ খোৱা :—ভগবতী (দৃগ্ধৰতী=গাখীৰতী) হোৱা। (তেতিয়া) আমিও বহুত ধন পাম। সদায় চৰি ফুৰি ভাল বাঁহ খোৱা আৰু নিম্নলৈ পানী খোৱা ॥ ৬০ ॥ (তুমি) গোবী (মধ্যম বাক্) শব্দ কৰিছা। বৰষুণৰ পানী গোট খুৱাই লৈ এক পদী, দুই পদী, চাৰি পদী, আঠ পদী, ন পদী আৰু বহুত পদী বাক্ (শব্দ) উৎপাদন কৰি পৰম ব্যোমত বিচৰণ কৰিছা ॥ ৬১ ॥ সেই গৰুজনীৰ পৰা যেহ হৈ বহুত পানী পৰিছে। তাৰেই চাৰি দিশ উৎপত্তি হৈছে। জ্ঞাত থকা পুৰুষ জীয়াই থাকে।

ভাব পৰা (শস্যাদি হৈ) ভগৎ জীয়াই থাকে ॥ ৬২ ॥ গোবৰৰ খুটিৰ ঘোঁৰা দূৰত দেখিছো। ঘোঁৰাৰে আখৰি থকা অগ্নি দেখিছো। কল থকা বগা (সোম) ঋত্কিসকলে পাক্ কৰিছে। সেই ধৰ্ম্মই প্ৰথম ধৰ্ম্ম হল (ধৰ্ম পদ পুনঃ ৫০ শ্লোকত আছে) ॥ ৬৩ ॥ চুলি থকা তিনি জন, ঋতুত (সময়ে সময়ে) দেখা যায়। ভাব মাজৰ এজনে (অগ্নিয়ে) বচৰ পূৰা হলে (নাপিতে চুলি কটাদি) কাটে। অন্য এজনে (সূৰ্য্যই) গোটেই জগৎ প্ৰকাশ কৰি কেউকালে চাই। এজনৰ (বাহুব) গতি দেখা যায় ॥ ৬৪ ॥

বাকুৰ (বাক্যৰ) চাৰিটা ভাগ হৈ বিভক্ত হৈছে। বেদবিদ মনীষি সকলে সেই কেইটা জানে। তিনিটা ভাগ গুহাত থাকি প্ৰকাশ নকৰে। চতুৰ্থ বাক্ (কথা) মানুহে কৰা ॥ ৬৫ ॥ (এই চাৰিটা বাকুৰ ভাগ—পৰা, পশুভি, মধ্যমা আৰু বৈখৰী। কথা কবলৈ মন হোৱা মাত্ৰে মূল্যধাৰত শব্দ জাগৃত হয়। জাগৃত হৈয়েই স্বাধিষ্ঠান চক্ৰলৈ উঠি আহে। ভাব প্ৰবল হলেই হৃদয়ৰ অনাত্ত চক্ৰলৈ বাক্য উঠি আহে আৰু কথা কোৱাৰ লগে লগেই বিভক্ত চক্ৰ, আজ্ঞা, আৰু সহস্ৰাৰ ভেদ কৰি মুখেৰে প্ৰকাশ হয়। এই বিষয় ষট্‌চক্ৰ নিকপন গ্ৰন্থত আছে)।

এওঁক ইন্দ্ৰ, বিজ্ৰ, বৰুণ অগ্নি বুলি কয়। এওঁ-স্বৰ্গত স্তম্ভক যুক্ত পৰুমান (গড়্‌) বুলি কয়। একে ক্ৰমকেই তেওঁক বিপ্ৰ সকলে বহুত ৰূপেৰে কয়।—অগ্নি, যম, বায়ু বুলি (ও) কয় ॥ ৬৬ ॥ (ই চূড়ান্ত বেদান্তৰ নিদৰ্শন—বেদ, উপনিষৎ আদি সকলোৰে শেষ সিদ্ধান্ত)।

ক'লা বৰণৰ মিলয়েৰে গৈ থকা যেহৰ পানী হৰণ কৰা স্পৰ্শ (চৰানে=সূৰ্য্যই) পানীৰে যেহ পূৰণ কৰি ওপৰলৈ যায়। সেই ঋতৰ (আকাশৰ) ঠাইৰ পৰা আকৌ তললৈ আৱৰ্ত্তন কৰে। ইয়াৰ পাচত পানীৰে পৃথিৱী ডিৱাই-বুৰাই দিয়ে ॥ ৬৭ ॥

বাবটা পৰিধি, এটা চক্ৰ, আৰু তিনি হটা (১৮টা) নাতি কাঠ। কোনে এই চক্ৰ জানে? এটা চক্ৰৰ তিনিশ বাতিটা শব্দ (শব্দ spoke) দিয়া আছে। সেই চক্ৰ সদায় চলি থাকে ॥ ৬৮ ॥ ওপৰৰ ১১ ঋক চাওঁক—এইটোৱেই কাল চক্ৰ) ॥

হে সবস্বতী, তোমাৰ দেহত থকা যি স্তন, যাৰে সুখৰ ভাব উৎপন্ন কৰা, যাৰে ভোগ কৰাক সকলো ধন দিয়া, যি (স্তনে) বহু ধাৰণ কৰে—বহু ধন দিয়া স্তন, স্তনান কৰা স্তন তেনেকুৱা তুমি জামাৰ এই

(যজ্ঞ) কৰ্ম্মত দিয়াটো কৰা ॥ ৪৯ ॥

যজ্ঞেবেই দেবতায় যজ্ঞ কৰিছিল। সেই ঋকবিলাক মুখ্য ঋক আছিল। সেই যজ্ঞমানে মাৰ্হায়া যুক্ত স্বৰ্গ সন্ধত কৰিলে (পালে)। যি স্বৰ্গত সাধা দেবতা সকলে নিবাস কৰে ॥ ৫০ ॥ (এই যজ্ঞ বিখ্যাত পুৰুষ সূক্তৰ শেষ যজ্ঞ—১০/৯৩/১৬) ॥ এই পানীৰ (অগ্নিৰে সৈতে) একেই কপ। কেতিয়াবা দিনত ওপৰলৈ যায়—কেতিয়াবা তললৈ যায়। মেঘেৰে পৃথিবীত সুখ দিয়ে। অগ্নিৰে স্বৰ্গত সুখ দিয়ে ॥ ৫১ ॥ স্বৰ্গত উপপত্তি হোৱা ভাল পাখীৰ চলি থকা চৰাই, বৃহৎ, পানীৰ গৰ্ভৰ, গছ-গছনি বিলাক চাই, (সেইবিলাকৰ ভাললৈ) বৰষুণ উপৰ্ন কৰি পানী বহন কৰা (সূৰ্য্য দেবতাক) বক্ষণৰ কাৰণে পুণঃ পুণঃ আহ্বান কৰে ॥ ৫২ ॥

১৬৫ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি- ১/২/৪/৬/৮/১০ ১২ ইন্দ্র; ৩/৫/৭/৯ মকতসকল; ১৩-১৫ মিত্ৰা বৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য।
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—মকতান ইন্দ্র ॥

(এই সূক্ত ইন্দ্র, মকৎ আৰু অগস্ত্যৰ কথোপকথন। যি কৈছে তেৱেই ঋষি; যাক কৈছে তেৱেই দেবতা। (ইন্দ্রই কৈছে) সমান বয়সৰ, সমান ঠাইৰ এই মকত সকল কি অজানা শোভাৰে, সকলোৰে একে কপৰ মাৰ্হায়া যুক্ত (হৈ) মানুহক সিঞ্চন কৰিছে? এই মকতসকল কি মনেৰে কোন দেশৰ পৰা আহিল? বৰ্ষণ কৰা সকলে (দাতৃ সকলে) বল বিচাৰি আৰু ধন বিচাৰি কি অৰ্চনা কৰিছে? ॥ ১ ॥ সেই ডেকা মকত সকলে কাৰ হৰি সেবন কৰিছে? কোনে যজ্ঞলৈ এওঁবিলাকক ঘূৰাই আনিছে? অভবীকৃত শেনৰ দৰে বেগেৰে গৈ থকা এওঁবিলাকক কোনে মহৎ মনেৰে বধাৰ পাৰিব? ॥ ২ ॥ (মকত সকলে কৈছে) হে সংপত্তি, তুমি পূজনীয় (অনুচৰ যুক্ত) হৈও অসুহাৰ (মকলগৰে) কি কাৰণত কৈছা? তোমাৰ এইবোৰ কি কথা, (অনুচৰ নাই নেকি)? আমি গৈ থাকোতে তুমি সুধিছা। হে হৰি ঘোঁৰাযুক্ত ইন্দ্র, তোমাৰ যি (কব লগীয়া) আছে, সেয়া আমাক ভাল বচনেৰে কোৱা ॥ ৩ ॥ (ইন্দ্রই কৈছে) হৰি বিলাক মোৰ; স্তুতি বিলাকেও মোৰ সুখ কৰে। চেপা সোম মোৰ। বাটত যাওতে মোৰ বজ্জই (বাকসাদি) মাৰি যায় (—নমৰাকৈ ঘূৰি নাহে যজ্ঞমানে মোকেই প্ৰাৰ্থনা

কৰে। যজ্ঞ মোলৈকে কামনা কৰে। মোৰ এই হৰি ঘোঁৰাই যজ্ঞ পাবলৈ মোক লৈ গৈছে ॥ ৪ ॥ (মকত গণে কৈছে) হে ইন্দ্র, এই কাৰণে আমিও মহৎ তেজৰে দীপ্ত হৈ বলৰে বলবান ঘোঁৰা লগাই থৈছো (আৰু এতিয়া তোমাৰ লগত হৰি আদি খাবলৈ) এই ঘোঁৰা জুৰি দিম। হে ইন্দ্র, আমাৰ বল অনুভব কৰিছা। আমি দিয়া পানীৰ পৰা হৰি আদি পাইছা ॥ ৫ ॥ (ইন্দ্রই কৈছে) হে মকতগণ সেই স্বধা (বল) কি আছিল? (নাছিল এই ভাব) যাক একমাত্ৰ মোক বৃত্ত বধ কৰোতে (মেঘক মৰা সময়ত) একে লগে আছিল। উগ্ৰবলী মইহে বিশ্বৰ শত্ৰু মেঘক বধৰ কোশলেৰে বধ কৰিছিলো ॥ ৬ ॥ (মকত গণে কৈছে) হে ইন্দ্র, বৃষভৰ দৰে, তুমি বহুত কৰিছা। আমি সমানেৰে যুক্ত হৈ হে কৰিছো। হে বলবান, আমি বহুত (তোমাতকৈ বেচি) কাম কৰিছো। হে ইন্দ্র, কৰ্ম্মেৰে বৰষুণ আদি দিওৱা কাম কৰো— (কাৰণ আমি মকত) ॥ ৭ ॥ (ইন্দ্রই কৈছে) হে মকৎ-সকল, মই নিজ ঋক আৰু বলৰে বলবান হৈ সকলোৰে মনোবধৰ আহলাদ কৰ, ভালকৈ বৈ যোৱা পানী বৃত্তক বধ কৰি উলিয়াই দিলো—(কাৰণ) মই বজ্জবাহ ॥ ৮ ॥ (মকৎগণে কৈছে) অ' (মনত পৰিছে)। হে মঘবন্ ইন্দ্র, তোমাৰ আগত কোনো ভিত্তি নোৱাৰে (ই সত্য)। তোমাৰ দৰে বিদ্বান দেবতা নাই। হে অতি বলী ইন্দ্র, কোনো মানুহ বা দেবতাই তুমি কৰা দৰে কৰিব নোৱাৰে ॥ ৯ ॥ (ইন্দ্রই কৈছে) একমাত্ৰ মোৰ হে যেনি ভেনি যাব পৰা বল আছে। যি কাম কৰিবলৈ মন কৰো (মনস্থ কৰো) তাক উৎক্ষণ কৰো। হে মকৎগণ, মই উগ্ৰ বল জানো। যি বিলাক ধন বৃত্ত মই জানো সেই সকলোৰে মই ঈশ্বৰ (গৰাকী) ॥ ১০ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকে মোক এই (পানী উপাদান কৰা) যজ্ঞৰ বিষয়ে স্তোত্ৰেৰে মোদন কৰিছা। হে নেতা সধা সকল, তোমালোকে যি শুনিবৰ উপযুক্ত ব্ৰহ্ম যজ্ঞ কল'। (সেই সকলো বিলাক) কামবৰী ইন্দ্রলৈ (মোলৈ), সুযজ্ঞলৈ, তোমালোকৰ সখালৈ, সধা তোমালোকলৈ একশৰীৰ মোৰ শৰীৰলৈ হওক ॥ ১১ ॥ হে মকতসকল, তোমা-লোকে এই যে মোৰ প্ৰতি প্ৰীতি হৈ ওচৰত থাকি কীৰ্ত্তি যশস্যা গালা, হে সোণবৰনীয়া, তোমালোকে মোক প্ৰকাশ কৰি নিশ্চয় যশেৰে সৈতে আবৰি পেলালা ॥ ১২ ॥ (অগস্ত্যই কৈছে) হে মকতসকল তোমালোকক ইয়াত কোন মানুহে পূজা কৰিছে যে সকলো সধাৰ দৰে প্ৰিয়কাৰী হৈ সধাৰ দৰে যজ্ঞমানব

পিনে গৈছে। হে বিচিত্ৰ মকত সকল, তোমালোকে মননীয় ধন সকলো পোৱা হৈছে আৰু মোৰ এই মংগ-বহিত কথা জনা হৈছে ॥ ১৩ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকক পৰিচৰণ কৰা, মননীয় স্তোত্ৰেৰে অপৰ্য্যাপ্ত পৰিচৰণ কৰা বিদূষে এই বুদ্ধি কৰিছে। হে মকত-সকল, তোমালোকে মেধাবী যজমান মোৰ ফালে আহাই। এই জ্ঞান কৰ্ম উদ্দেশ্য কৰি স্তোতাই তোমালোকক অৰ্চনা কৰিছে ॥ ১৪ ॥ হে মকতসকল, তোমালোকৰ (প্ৰীতিৰ কাৰণে) এই স্তুতি বাক্য। এই গান তোমালোকৰ অৰ্থে। স্তুতিৰে মোদন কৰিবলৈ মাননীয় স্তুতি কৰ্ত্তাই ইচ্ছা কৰিছে যে তোমালোক আহিবা। আমিও (তোমালোকৰ পৰা) অন্ন, বল আৰু জয়যুক্ত দান পাম ॥ ১৫ ॥

১৬৬ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—মিত্ৰাবৰ্ণন পুত্ৰ অগস্ত্য। জন্ম—জগতী;
১৪/১৫ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—মকতসকল।

হে মকতসকল, হৰ্ষ উপাদান কৰিবলৈ তেনেকুৱা পুৰণি মাহাত্ম্যৰ কথা, ফলবৰ্ণী যজ্ঞৰ কথা জানিবলৈ সোনকালে কম। যাওঁতে শব্দ কৰা, সকলো কৰ্ম-কম, যজ্ঞলৈ যাবলৈ প্ৰস্তুত হৈ থকা, জ্বলা ধৰিব দৰে বল কৰা কেইজনক যুদ্ধৰ দৰে (যুদ্ধত কৰা দৰে) স্তুতি কৰিম ॥ ১ ॥ নিতৌ প্ৰিয় পুত্ৰৰ দৰে মধু কৰণ কৰা মকত সকলে, যাগত বাক্স মৰা, ধেমালী কৰা সকলে, বিহৰণ কৰিছে। হৰিৰ কৰ্ত্তা নমস্কাৰেৰে শুৰ কৰা কত্ৰৰ পুত্ৰ সকল (আমাৰ) বন্ধনৰ নিমিত্তে আহিছে। নিজ বলেৰে মকতে ক্লেশ নিদিৱে ॥ ২ ॥ হৰি আদি দিয়া যজমানক বন্ধা কবোতা, মকত সকলে ধনৰ আৰু গম্ভৰ পুষ্টি সাধন কৰিবলৈ দিছিল। এই যজমানক সখাৰ দৰে হিত আচৰণ কৰি সুখৰ ভাব কবোৱা মকত সকলে বহুত পানী সিঁচি দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ ঘোঁৰা বিলাকে নিজ বলেৰে মানুহক চাকি দিয়ে। তোমালোকৰ ঘোঁৰাই নিজে নিজেই বহুত যুক্ত হয়। (তোমালোকৰ) আগমনত সকলো ভুবনে আৰু ঘৰ বিলাকে ভয় কৰে—(কাৰণ) যুদ্ধলৈ যোৱা অতুত গমন দেখি ভয় কৰে ॥ ৪ ॥ অতি বেগাই যাওঁতে মকতসকলে যেতিয়া পৰ্জ্বতত গছ কৰি যায় বা অস্তৰীকৰ ওপৰ ভাগ

মানুহৰ হিডৰ কাৰণে জোকাৰি যায়, তেতিয়া তোমালোকৰ গমনত সকলোবিলাক গছে ভয় কৰে আৰু সকল গছ-গছনি বিলাকে বহুত উঠি যোৱা মাইকী মানুহৰ দৰে ইফালে সিফালে জোকাৰ খাই ॥ ৫ ॥ হে উগ্ৰবলী মকতগণ, তোমালোকে ভাল মনেৰে অহিংসিত সজ্ব হৈ আমাক সুবুদ্ধি দিয়া। যি সময়ত তোমালোকে কামুৰিৰ পৰা চোকা দাঁতৰে মেঘক কাটোৱা তেতিয়া পত্ৰলৈ ভালকৈ গ্ৰহাৰ কৰা যাতিৰ দৰে মাৰি পখিয়াই মেঘ ধ্বংস কৰা ॥ ৬ ॥ দীৰ্ঘস্থায়ী দান দিওঁতা, ঙ্ৰী নোহোৱা দান দিওঁতা, অত্যন্ত ফল দাতা, যাগত ভালকৈ স্তুত হোৱা, সোমপান কৰিবৰ মনেৰে বীৰ ইন্দ্ৰৰ প্ৰথম পৌকৰৰ কাম বিলাক মকত সকলে জানি (ইন্দ্ৰক) অৰ্চনা কৰি স্তুতি কৰে ॥ ৭ ॥ হে মকত সকল, অসংখ্য শত্ৰুৰ ভোগ কৰা নগৰৰ পৰা আমাক বন্ধা কৰা। কুংচিত পাপৰ পৰা বন্ধা কৰা। হে উগ্ৰবলী মকতগণ, শেগবান, মহান, তোমালোকে আমাৰ পুত্ৰৰ পুষ্টিৰ কাৰণে এনেকৈ বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ বহুত সকলো ভোগ্য বস্তু আছে। তোমালোকৰ বহুত পৰম্পৰ স্পৰ্দ্ধা কৰিব পৰা বল আছে। তোমালোকৰ বাটৰ যুৰুত বিজ্ঞান কৰা ঠাইত খোৱা বস্তু আছে। বহুত লগোৱা অক্ষত (axle) চকৰি সমানে লাগি আছে ॥ ৯ ॥ হে মকত সকল, নবৰ হিডৰ কাৰণে হাতত বহুত মজলমজ ধন ধাৰণ কৰিছা। বুকুত কান্দিমান, সুপ্পষ্ট ৰূপ বিশিষ্ট সোণৰ অলঙ্কাৰ ধাৰণ কৰিছা।—বাহুত বগা মালা (লৈছা)। বজ্জৰ দৰে অস্ত্ৰৰ ক্ষুৰৰ দৰে ধাঁৰ কৰি লৈ, এই মকত সকল চৰাইৰ দৰে জী (চেহেৰা) ধাৰণ কৰিছা ॥ ১০ ॥ অতি প্ৰভাবৰ, মহৎ, ব্যাপ্ত, ঐশ্বৰ্য্যবান, আকাশত থকা নক্ষত্ৰৰ (তৰাৰ) দৰে দূৰৈত দেখা, আনন্দ কৰি থকা, সুজিহাৰ, যুগেৰে শব্দ কৰি থকা (গান গাই থকা) মকতসকলে সখা ইন্দ্ৰৰ সৈতে কেউকালে স্তুত হৈ যজ্ঞলৈ আহিছে ॥ ১১ ॥ হে সুজাতৰ মকতসকল, তোমালোকৰ মহত্ৰ এনে যে তোমালোকৰ দান অদিতিৰ কামৰ দৰে বৰ দীঘল (বিজুত)। তোমালোকে যি সুকৰ্ম কৰা যজমানক আশীৰূপ ধন দিয়া তাক ইন্দ্ৰেও ভ্যাগেৰে কুটিলতা নকৰে (বাধা নিদিৱে) ॥ ১২ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ বহুত এনে যে অতীত কালৰ পৰা, হে অমৰ সকল, আমাৰ স্তুতি প্ৰাৰ্থনা বন্ধা কৰি আছা। তোমালোকৰ এই কৃপাযুক্ত বুদ্ধিৰে, স্তোভাৰ, নীতি বন্ধা কৰি, নেতা তোমালোকে, কাৰেৰে আমাক সৰ্বোত্তমোত্তমোৰে জানা

॥ ১৩ ॥ হে বেগবন্ত মৰুতসকল, তোমালোকৰ মহৎ আগমনত আমি দীঘল যজ্ঞ কৰ্ম বৰ্দ্ধিত কৰিম। যি আগমনত আমাৰ মানুহ বিলাকে সংগ্ৰামত বিস্তাৰ কৰিলে, সেই আগমনত এই যজ্ঞেৰে তোমালোকৰ সমুখত ব্যাপ্ত কৰিম ॥ ১৪ ॥ হে মৰুতসকল, এই স্তোত্ৰ, এই গান, মাননীয় স্তোত্ৰ। মান্দ্যৰ্যাই স্তুতি কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি তোমালোকৰ শৰীৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে যাচি দিলে। আমিও যেন অন্ন, বল, আৰু দীৰ্ঘায়ু লাভ কৰিম ॥ ১৫ ॥

১৬৭ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—মৰুতসকল, ১/১০-ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বৰুণৰ প্ৰকাৰ হেজাৰ হেজাৰ-আমালৈ আহক। হে হৰিব, তোমাৰ সহস্ৰ প্ৰকাৰ অভ্যন্ত বিচৰা অন্ন, সহস্ৰ ধন আমাক আহ্বান কৰিবলৈ দিব লাগে আৰু সহস্ৰ চাৰিঠেঙ্গীয়া জন্তু আমালৈ আহক ॥১॥ সুপ্ৰজ্ঞ তোমালোক মৰুতসকলে বৰুণেৰে সৈতে, প্ৰশস্ত (মনিমুক্তাদি) ধনেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা। এই মৰুত সকলৰ নিযুত নামৰ উৎকৃষ্ট ঘোঁৰাই সমুদ্ৰৰ সিপাৰৰ পৰা বহুত ধন ভাৰ বৈ আনিছে ॥২॥ ভালকৈ ধৰা, পানী সিঁচা, সোণবৰনীয়া, যাতিদাল ধৰি, বিদ্যুতৰ দৰে, লুকাই থকা মাইকী মানুহৰ দৰে, জন সজ্জৰ মাজত যজ্ঞৰ স্তোত্ৰৰ দৰে, অন্তৰীক্ষত চলা মৰুত সকল, যজ্ঞ স্থানলৈ আহিছে ॥৩॥ শুভ্ৰ অলঙ্কাৰ পিন্ধি গৈ থকা মৰুতসকলে সাধাৰণ জীৱ লগত মিলিত হৈ সিঁচা দৰে পানী (মেঘৰ পৰা) সিঁচি দিছে। ভয়ঙ্কৰ মৰুতসকলে বোদসীক (দ্যাবাপৃথিবীক) অশনুদন নকৰে কিন্তু দেবতা সকলে হাদয়িতা মৰুত সকলক সখীভব কাৰণে বৃদ্ধি কৰে ॥৪॥ আউল বাউল তুলিবে এই দীপ্তমতী মৰুত পত্নী বোদসীয়ে এই মৰুত সজ্জক সজ্জ কৰিবৰ মনেৰে সেৱা কৰি, পৰিচৰণ কৰি, সূৰ্য্যাই (সূৰ্য্যৰ জীয়েক) অশ্বিনী দুজনৰ বথলৈ অহা দৰে মৰুতসকলৰ বথলৈ অন্তৰীক্ষত গতি কৰি আহিলে ॥৫॥ যজ্ঞ আবৃত্ত হ'লত বৰষুণ দিবৰ কাৰণে এট ডেকা মৰুৎগণে যুবতী বোদসীক বথত তুলি লৈছে। বলবতী বোদসীয়ে নিয়মমতে ডেউলোকৰ লগত মিলিত হয়। তেতিয়া অৰ্চনা কৰা যন্ত্ৰেৰে, হৰি দিয়া, সোম

চেপা যজ্ঞমানে মৰুতৰ পৰিচৰ্যা কৰি স্তব কৰিছে ॥৬॥ মৰুতগণৰ মহিমা সকলোৰে প্ৰশংসনীয় আৰু অমোঘ। মই বৰ্ণনা কৰোঁ শুনা। ডেউ বিলাকৰ (পত্নী) বোদসী বৰ্ণন কৰিবলৈ বিচৰা, অহঙ্কাৰিণী, আৰু অবিদম্বৰা (ছিৰা), এওঁ-সোভাগ্যযুক্ত উৎপত্তিশীল প্ৰজ্ঞাক ধাৰণ কৰে ॥৭॥ হে মৰুতসকল, তোমালোকৰ লগৰ মিট্ৰা-বৰুণ আৰু অৰ্য্যমাই গৰ্হিত (অযথা) অনুস্থানৰ পৰা বন্ধা কৰে। অপ্ৰশস্ত নষ্ট কৰে। দৃঢ় আৰু অচল বস্তু লৰাই দিয়ে। এই সময়ত, হে মৰুতসকল, তোমালোকৰ অনুকূলে পানী দান কৰা সকলে (মিট্ৰাদিয়ে) বন্ধা কৰে ॥৮॥ হে মৰুত সকল, আমাৰ ভিতৰত তোমালোকৰ বলৰ অন্ত, অতি দূৰ বা ওচৰত কোনেও নেপায়। সেই মৰুত সকলে ধৰ্ষণ কামেৰে বলেৰে বৰ্দ্ধিত হৈ পৰক বশ কৰা সামৰ্থ্যৰে শত্ৰুক পানীৰ দৰে পৰাভব কৰে ॥৯॥ আজি আমি ইন্দ্ৰৰ প্ৰিয়ভূম হম। আমি কালিলৈ ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে যজ্ঞত ইন্দ্ৰৰ মাহাত্ম্য কম। আমি আগতেও ইন্দ্ৰৰ মাহাত্ম্যৰ কথা কৈছিলো। প্ৰতিদিন কম। সেই বাবে হে ঋত্বুকা (মহান) ইন্দ্ৰ, মানুহৰ প্ৰতি অনুগ্ৰহ কৰা ॥১০॥

১১ ঋক—১/১৬৬/১৫ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

১৬৮ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য। ছন্দ—১-৭
জগতী; ৮—১০ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—মৰুতসকল;

হে মৰুতসকল, তোমালোকে সকলো যজ্ঞত সমান আগ্ৰহেৰে আহা। তোমালোকে আমাৰ সকলো কাম দেবতাক পোৱাই দিয়া। তোমালোকক সুব্যাপ্ত দ্যাবাপৃথিবীৰ মহৎ প্ৰীতিৰ কাৰণে ভাল স্তোত্ৰেৰে আমাৰ ফালে আনিম ॥১॥ হে মৰুতসকল, তোমালোক কণবানৰ দৰে, নিজে নিজে উৎপত্তি হোৱা, নিজ বলেৰে অন্ন সাধন কৰি স্বৰ্গৰ ফালে যোৱা, বহুত গাখীৰ দিয়া গৰুৰ দৰে, সহস্ৰ পানীৰ উদ্দীমালাৰ দৰে ওচৰত বৰষুণৰ পানী সিঁচা ॥২॥ লহপহীয়া সোম-লভাৰ দৰে, অভিষব কৰাৰ পাচত পান কৰিলে যেনেকৈ পৰিচাৰকৰ দৰে হৃদয়ত কাম কৰে, মৰুত সকলেও ধ্যান কৰিলে যেনেকুৱা হয়। ডেউবিলাকৰ বাউলীত অন্ন বিলাকে ভিবোতাৰ দৰে আলিঙ্গন কৰিছে। হাতত হাত বন্ধ কৰা আঙঠি আৰু কটীৰী

আছে ॥ ৩ ॥ এই মকত সকল লগে ভাগে হালোকৰ পৰা অনাৱাসে আহিছে । হে অমৰ মকত সকল, তোমালোকে নিজে স্তুতি কপেৰে প্ৰেৰণ কৰা (স্তব কবিবলৈ মানুহক প্ৰেৰণা দিয়া) । মকতসকল নিম্পাপী, বহুত যজ্ঞত আবিৰ্ভাৱ হোৱা আৰু দীপ্ত হৈ পৰ্শ্বত বোৰ দৃঢ় হলেও লবাই দিয়া ॥ ৪ ॥ হে মকত সকল, মেঘক ভেদ কৰা, অন্তৰ দৰে জিলিকা, তোমালোকৰ মাজত, জিহাৰে গাল দুখন লবোৱা দৰে, কোনে তোমালোকক লবচৰ কৰিব পাৰে । বৰষা মেঘৰ দৰে, বহুত কল বাহা কৰি যজ্ঞমানে, দিনো অহা ঘোঁৰাৰ (সূৰ্য্যৰ) দৰে তোমালোকক পৰিচালিত কৰে ॥ ৫ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকে যি (পানীৰ) ঠাইৰ পৰা আহিছা, সেই বজালোকৰ অন্ত (পাৰ) ক'ত আছে ? আদি বা ক'ত আছে ? তোমালোকে মুকলি বনৰ দৰে গোটখোৱা পানী স্থানচ্যুত কৰা আৰু বজৰ দৰে (অন্তৰে) পানী থকা মেঘ বিদীৰ্ণ কৰি গেলোৱা ॥ ৬ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ দান আৰু ধন সহায়বতী, সুখবতী, দীপ্তা, পৰিপক্কফলা, কৃষি কৰোঁতাৰ কৰ্ণ, ভদ্ৰা, ধনী দাতাৰ দক্ষিণাৰ দৰে, শীত্ৰগামী, বীৰৰ বলৰ দৰে, সকলো অভিভব কাৰী শক্তিৰ দৰে ॥ ৭ ॥ মকত সকলৰ বজ্ঞঅন্তৰে অন্তৰীক্ষৰ পানী চালন কৰে,—যেতিয়া আকাশত শব্দ উঠে (মেঘে গৰজে) । যেতিয়া বিদ্রাভে উলমুবকৈ প্ৰকাশ কৰে তেতিয়া পৃথিবীত মকতসকলে বৰষুণৰ পানী সিঁচি দিয়ে ॥ ৮ ॥ পুষ্টি দেবীয়ে, দীপ্ত, চলি থকা, মকৎ সমূহ উৎপত্তি কৰিলে—সংগ্ৰামৰ কাৰণে । সেই একে ৰূপৰ মকত সকলে মেঘ সৃষ্টি কৰিলে—যি সকলোৱে ইচ্ছা কৰা অন্ন দেখুৱালে ॥ ৯ ॥

১০ ঋক ১/১৬৬/১৫ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

১৬৯ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ;
২—চতুৰ্দ্দশা বিৰাট্ । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি যে এই মকৎসকল মহৎ হলেও মৰমত এৰি দিয়া নাই—(সেই কাৰণে) তুমিও মহৎ,—ভেঙিবিলাকৰ ৰক্ষক । হে মকত সকলৰ বিধাতা, তুমি সচেতন হৈ তোমাৰ আভি প্ৰিয় সুখ বিলাক আমাক দিয়া ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি মকতসকলৰ লগ হল। । সকলো

প্ৰজাক জনা ভেঙিলোকে মানুহক জ্ঞান কৰে আৰু মেঘক ভালকৈ জানে । মকতৰ সেনাই প্ৰকৃত সুখৰ হেতু ধন লাভত (যুদ্ধ) জয় কৰোঁতে হাঁহি আনন্দ কৰে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সেই (বজ্জ নামৰ) অন্তৰ আমাৰ (আমালৈ বৰষুণ হবলৈ) কাৰণে মেঘৰ ওচৰ পাইগৈ । মকতেও (এই কাৰণত) চিৰকাল পানী বৰ্ণন কৰি আহিছে । অন্তৰেও কৰ্ম্মৰ নিমিত্ত ভূত হৈ, দীপ্যমান পানীৰ মাজত দীপ যেন হৈ হৰি গ্ৰহন কৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক (দানযোগ্য) ধন দিয়া । আমিও ওজস্বী দক্ষিণাৰে সৈতে ধন দাঙা তোমাক ক্ৰীড় কৰিম । তুমি বান্ধ (স্তোভাই) তোমাক স্তুতি কৰিবলৈ বিচাৰিছে । যধুৰ গাখীৰৰ (পিণ্ডাহৰ) কাৰণে মানুহে যেনেকৈ স্তন পৰিপুষ্ট কৰে সেই দৰে আমিও তোমাক অন্ন দি পুষ্ট কৰিছো ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ তোমাৰ ধন অতি সম্ভাৱ দিয়া । কোনো যজ্ঞ ইচ্ছা-কৰা যজ্ঞমানৰ নিৰ্ব্বাহ কৰা সেই যজ্ঞত আগতে যাঁবলৈ বিচৰা মকত দেবতা সকলে আমাক সুখ দিয়ক ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি মহৎ পানীৰ নেতা,—মেঘৰ ওচৰলৈ যোৱা অন্তৰীক্ষৰ স্থানত যত্ন কৰা গৈ । তোমাৰ সহায় কৰা মকত সকলৰ বহল খোজৰ সেই পছৰ বৰণৰ ঘোঁৰাৰে যুদ্ধ মাৰ্গত থকা শত্ৰুৰ বল আক্ৰমণ কৰিছে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ (সখা) এই উন্নয়নক, এতল বৰ্ণৰ (জিলিকি থকা), খবকৈ যোৱা, গতিশীল মকত সকলৰ গতিৰ শব্দ শুনা গৈছে । যি মকত সকলে নিজৰ মানুহক ৰক্ষণৰে, যুদ্ধলৈ ইচ্ছা কৰা (পক্ষক) নিজৰ প্ৰহাৰেৰে মাৰি পেলায় দিয়ে, যেনেকৈ ধকতাক মানুহে মাৰে ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি মানৱ কাৰণে বিশ্বৰ হিত কৰোঁতা মকতসকলৰ সৈতে, বোধ কৰা, আগত গৰজি থকা (মেঘ) বিদাৰণ কৰা । হে দেবতা ইন্দ্ৰ, দেবতা (বা ঋত্বিক) সকলে তোমাক স্তব কৰিছে । আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৮ ॥

১৭০ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—১,৩,৪ ইন্দ্ৰ ; ৪ ইন্দ্ৰ বা অগস্ত্য ; ২৫ মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । ছন্দ—১ বৃহতী ; ২-৪ অজুৰ্দ্ধপ্ ; ৫ ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—ইন্দ্ৰ । (এই সূক্ত ইন্দ্ৰ অগস্ত্যৰ কথোপকথন) ।

(ইন্দ্ৰই কৈছে) আজি যিটো নাই কাৰিলোকে

সেইটো নাই। কোনে এই অভ্যুদ (বিপৰীতটো) জানে? অগ্নি লোকৰ মন অতি চক্ৰল—যি ভালকৈ অধ্যয়ন কৰা হয় তাকো পাহৰা হয় ॥১॥ (অগস্ত্যই কৈছে) অপৰাধী আমাক কিয় বধ কৰিব যুজিছা? মকতসকল তোমাৰ ভায়েক। ভেৰ্ণলোকৰ সৈতে সুখেৰে যজ্ঞ ভাগ খোৱা। যুদ্ধৰ সময়ত আমাক বিনাশ নকৰিবা ॥২॥ (ইন্দ্রই কৈছে) হে ভাই অগস্ত্য, তুমি সখা হৈ মোক কিয় অপলাপ কৰিছা? আমি তোমাৰ মন বুজি পালো। তুমি আমাক একো নিদিয়া ॥৩॥ (ইন্দ্র বাক্য বা কৌনোৱে অগস্ত্যৰ বাক্য বুজি কয়) বেদী প্ৰস্তুত কৰা। সমুখত আগ্ৰজলক। পাচত তুমি আৰু মই অমৃত প্ৰজাপক বেদী বিস্তাৰ কৰিম ॥৪॥ (অগস্ত্যই কৈছে) হে ইন্দ্র তুমি বহুত ধনৰ ধনপতি,—ঈশ্বৰ। মিত্ৰৰ মিত্ৰপতি। তুমি সকলোৰে আশ্ৰয়। তুমি মকতসকলক কোৱা যে আমাৰ যজ্ঞ সম্পন্ন হৈছে আৰু সময়মতে হব্য উৎসৰ্গ কৰা ॥৫॥

১৭১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইন্দ্র, ১।২—মকতসকল।

হে মকতসকল, মই নমস্কাৰেৰে স্তুতি কৰি, বেগবান তোমালোকৰ অনুগ্ৰহ ভিক্ষা কৰি (তোমালোকৰ) ওচৰলৈ আহিছো। হে মকতসকল, তোমালোকে জানিব লগীয়া স্তাত্ত গুণি আনন্দ কৰি ক্ৰোধ সম্ভৱণ কৰি এখন পৰা হোৱা মুকলি কৰা ॥১॥ হে মকত সকল, এয়া তোমালোকৰ স্তোত্ৰ অগ্নেৰে সৈতে অন্তৰেৰে নিবেদন কৰিছো। হে দেবতা, এয়া মনেৰে ধাৰণ কৰ। আগবেৰে এই স্তুতি (আৰু হবি) সেৱন কৰিবলৈ আহ। তোমালোকেই অগ্নৰ বৰ্দ্ধন কৰা চোৱাহি ॥২॥ হে মকত সকল, স্তাত্ত হৈ আমাক সুখ দিয়া আৰু মথবান ইন্দ্রই, (ভেৰ্ণ) স্তাত্ত হৈ সুখ দিওঁতাই আমাক সুখ দিয়ক। হে মকত সকল, আমাৰ জিকি পাব লগীয়া কামা বিলাক সকলো দিনতে উন্নত যশৰে সম্পন্ন হওক ॥৩॥ হে মকত সকল, গুনা। মই এই বলবান ইন্দ্রৰ ভয়ত পলায় কঁপি কঁপি থাকিলো। যি তোমালোকৰ হবি আদি সংক্ৰাৰ কৰা হৈছিল, সেই বিলাক দূৰৈত আঁতৰাই থলো। এই অপৰাধ আমাৰ ক্ষমা কৰিবা। (এই ঋক

অকল মকতৰ হে হব লাগে) ॥৪॥ হে ইন্দ্র, যি বলৈৰে তুমি মান কৰা বন্ধিবিলাক প্ৰকাশ হলে (প্ৰাণী বিলাকে) চেতন পাই (অৰ্থাৎ উৰাত চেতন পাই) —সেই তুমি বৰ্ষক ইন্দ্রই মকত সকলোৰে সৈতে অন্ন দিয়া। (তুমি) উগ্ৰবলী, পৰক অভিব্যক্ত কৰিব পৰা বল থকা, আৰু পুৰাতন, উগ্ৰ বলৰ মকত সকলৰ সৈতে অন্ন দিয়া ॥৫॥ হে ইন্দ্র, তুমি বহুত বলশালী নেতা সকলক বন্ধা কৰা। মকত সকলৰ সৈতে ঋ নাইকিয়া হোৱা। মকত সকল ভাল জ্ঞানী, ভেৰ্ণলোকৰ সৈতে শত্ৰুৰ পৰাজয় কৰা হোৱা আৰু আমাক বন্ধা কৰা। আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম ॥৬॥

১৭২ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—মকতসকল।

হে মকতসকল, তোমালোক আমাৰ যজ্ঞলৈ অহা বিচিহ্ন হওক। হে সুদান কৰ্ত্তা, অহীন দীপ্তিৰ (কল্প নোহোৱা দীপ্তিৰ), তোমালোকৰ আগমন বিচিহ্ন বন্ধণ যুক্ত হওক ॥১॥ হে সুদাতা মকত সকল, তোমালোকৰ অলঙ্কাৰ সেই যাতি দূৰৈত থওক। যি শিল (অস্ত্ৰ) ক্ষেপণ কৰা সিও দূৰৈত থওক (আমাৰ ওচৰলৈ নাহক) ॥২॥ হে সুদান কৰ্ত্তা (মকতসকল) তোমা-লোকে তপৰ দৰে চক্ৰল স্বভাৱৰ (হৈ) আমাৰ (পুত্ৰ পৌত্ৰাদি) প্ৰজাৰ বাধা বিধিনি নষ্ট কৰি বন্ধা কৰা। আমাক দীৰ্ঘজীৱী কৰি উদ্ধাৰ কৰা ॥৩॥

১৭৩ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, আকাশ ব্যাপী সায়গান (উদ্যাতাই) গাইছে। তুমি সেইটো যেনেকৈ (গুণি) জানিব পাৰিছা যেনেকৈ বৃদ্ধি হোৱা স্বৰ্গ কল বিধান কৰা। (আমি) যি জানো তাৰে পুজিম। অহিংসিতা গাই গক বিলাকে কুণ্ড বহা স্বৰ্গৰ দেবতা ইন্দ্রক (গাখীৰ দি)

পৰিচৰণ কৰক ॥১॥ হৰি দিয়া যজ্ঞমানে হৰি দিয়া অধ্ব-
য্যাবে সৈতে ইন্দ্ৰক নিজে কৰা হৰিবে অৰ্চনা কৰক । ইন্দ্ৰই
পানী খাবলৈ যোৱা যুগৰ দৰে খবকৈ হৰি খাবলৈ
গৈছে । হে উগ্ৰবলী ইন্দ্ৰ, স্তোত্ৰ ইচ্ছা কৰা দেবতালৈ স্তুতি
কৰা মৰ্য্য আৰু হোতা (ঋত্বিক আৰু হোতা) দুয়ো যজ্ঞ
সম্পাদন কৰিছে ॥২॥ হোতা (অগ্নিয়ে) পৰিমিত
(জোখৰ) ঠাইত চাৰিওফালে বাপী আছে আৰু সমুৎ-
সবত পৃথিৱীৰ গৰ্ভ অন্ন আহৰণ কৰিছে । হোঁৱাৰ
দৰে শব্দ কৰি, বৃষভৰ দৰে শব্দ কৰি অন্ন লৈ দ্যা-
পৃথিৱীত দূতৰ দৰে কথা কৈছে ॥৩॥ যেই
ইন্দ্ৰৰ ব্যাপ্ততৰ (হৰিৰ) কৰ্ম্ম কৰিম । দেবতাক ইচ্ছা
কৰি স্তোত্ৰ কৰ্ম্ম যজ্ঞমানে সম্পাদন কৰিছে । হে ইন্দ্ৰ,
দৰ্শনীয় ভেজৰ নাসত্যা তুজনৰ দৰে ভালকৈ চলা বথত
খাকি আমাৰ স্তোত্ৰাদি গ্ৰহণ কৰা ॥৪॥ (হে হোতা) তুমিও
ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰা । যি (ইন্দ্ৰ) অতি বলী, শোৰ্য্য গুণ
থকা মথবান, বথত উঠি থকা, সন্মুখত যুজাৰ মাজত
শ্ৰেষ্ঠ যোদ্ধা, বজ্জবান, মেঘ নাশক,—তেওঁক স্তব কৰা ॥৫॥
যি ইন্দ্ৰই এইদৰে মহত্বৰে নেতাসকলক প্ৰভাব কৰে,
সেই বন্ধকক দ্যাপৃথিৱীৰ কক্ষত সঞ্চাৰ কৰিবলৈ
নোজোৱে । এই ইন্দ্ৰই পৃথিৱীক কাপোৰৰ দৰে লয় ।
অন্নবান (তেওঁ) শিং থকা বৃষভৰ দৰে স্বৰ্গ ধাৰণ
কৰে ॥৬॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, যুদ্ধত থাকি তুমি (সাধু-
বিলাকৰ) বলদাতা উৎকৃষ্ট মাৰ্গৰ দৰে । মকতসকলে
তোমাক স্বামী কৰি লৈ ভাল পাই । তেওঁবিলাক
তোমাৰ অনুচৰ, তোমাৰ কাৰণে সমানে আনন্দিত হৈ
তোমাক বলেৰে ভূষিত কৰিবলৈ যত্ন কৰি আছে ॥৭॥
হে ইন্দ্ৰ, এনে হলে সোমযাগবিলাক সুখকৰ হয়, যদি
দেবতাই অন্তৰীক্ষৰ পানী প্ৰজাৰ নিমিত্তে (দিয়ে)
(আৰু) ঋত্বিকসকলক এইদৰে আমোদ দিয়ে । হে
ইন্দ্ৰ, সকলো স্তোত্ৰ তোমাৰ প্ৰিয়কৰ হয় যেতিয়া
স্তোত্ৰাদি কৰাসকলক তোমাৰ প্ৰজ্ঞাবে কামনা কৰা ॥৮॥
হে ঈশ্বৰ ইন্দ্ৰ, আমি বজ্জক স্তুতি কৰা দৰে তোমাৰ
সুসৰা হৈ সুঅভিষ্ট বিচাৰিম । ইন্দ্ৰই আমাৰ স্তুতিত
উপস্থিত থাকি খবকৈ আমাৰ উক্ত কৰ্ম্মৰ ফল পোৱাই
দিয়া হয় ॥৯॥ পৰম্পৰ স্পৰ্দ্ধমান নৰৰ দৰে, হে
বজ্জহন্ত ইন্দ্ৰ, তোমাকো স্তুতিৰে আমাৰ ফলীয়া কৰিম
ভাল লগাবলৈ ইচ্ছা কৰি ভালকৈ শাসন কৰা নগৰ-
পতিৰ দৰে আমাৰ মাজত থকা (অধ্বৰ্য্য আদি)
সকলে যজ্ঞ কৰি যজ্ঞন কৰে ॥১০॥ কোনো যজ্ঞবান
মানুহে ইন্দ্ৰক যজ্ঞেৰে বৰ্দ্ধন কৰে । কোনোৱে কুটিল
মনেৰে ইচ্ছাকৈ সিকালে গৈ নষ্ট কৰে । পিৱাই

লাগিলে নিৱমীয়া ভীৰ্ষ ওচৰ বাটেৰে গৈ পানী
খায় । অতি দূৰ কুটিল বাটেৰে গলে (পানী খাবলৈ
যোৱা হৈ) কৰ্ম্ম নষ্ট কৰে ॥১১॥ হে ইন্দ্ৰ, এই
সংগ্ৰামত মকৎগণেৰে সৈতে আমাক নেৰিবা । হে বলবান
ইন্দ্ৰ, তোমাক বেলেগকৈ যজ্ঞন কৰা হৰিৰ ভাগ
আছে । হৰিশ্চান্দ্ৰ মহৎ হৰি দিয়াসকলে ফল দিয়া
মহৎ স্তুতিৰে মকৎসকলক স্তুতি কৰিছে ॥১২॥ হে
ইন্দ্ৰ, এই স্তোত্ৰ তোমাৰ । হে হৰিবিহান ইন্দ্ৰ, এই
স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা তুমি আমাৰ দেবতাক যজ্ঞন কৰা বাট
জানি লবা । হে দেবতা, হিত কৰিবলৈ আমাৰ কালে
আহা । আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম
(এট প্ৰাৰ্থনা) ॥১৩॥

১৭৪ সূক্ত—খ ১০ ।

ঋষি আদি—১৭৩ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দ্ৰ, যি দেবতা আৰু অসুৰ আছে তাৰ মাজত
তুমি বজা । তুমি নেতাসকলক, আমাক বন্ধা কৰা ।
তুমি সংপতি, ধনবান, আমাৰ জাতা হৈ সভাক
আবৰি লৈ ফলদাতা হোৱা ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি
টান কথা কোৱা প্ৰজাক সুখ যাতে হয় তেনেকৈ দমন
কৰিছিল। হে বৈ নথকা ইন্দ্ৰ, তুমি শব্দ কৰি ওলাই
যোৱা পানী বোৱাই দিলা । পুকুংসা বজাক সহায়
কৰি সদায় ডেকা হৈ থকা বৃত্ত অসুৰক বধ ধৰি-
ছিল। ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বান্ধসে পালন কৰা পত্নী-
সকলক বেৰি ধৰিছিল। তাৰ পৰা গৈ স্বৰ্গলৈ অৱশ্য
যাবা । হে পুকুহত ইন্দ্ৰ, সহায় কৰা (মকত) সৰু-
লোৰে সৈতে গৈ বেগাই যোৱা অগ্নিক ঘৰত কাম
কৰি স্থাপন কৰিবলৈ সিংহৰ দৰে যোৱা ॥৩॥ হে
ইন্দ্ৰ, বজ্জৰ মহিমা দেখুৱাই, স্তুতি কৰিবৰ কাৰণে
তোমাৰ পত্নীক সমান স্থানত (অন্তৰীক্ষত) তুলাই
দিয়া । যেতিয়া যুদ্ধ কৰিবলৈ যোৱা তেতিয়া পানী
ভললৈ পেলাই দিয়া । (সেই অৰ্থে) হৰি হোঁৱাৰ
ওপৰত থকা । (এনেকুৱা কৰি) অন্ন (দস্যাদি)
সামৰ্থেৰে শোধন কৰা ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, সভতে গৈ
থকা কুংসা ঋষিৰ (কাৰণে) ঋত্বগামী, বতাহৰ সমান
বেগী হোঁৱা লৈ আহা । যাব নিমিত্তে তেওঁক বিচা-
ৰিছা তাৰ কাৰণে প্ৰেৰক তজ্জক (ওচৰতে) ওপৰলৈ
নিয়া (প্ৰকাশ কৰা) । হে বজ্জবাহ ইন্দ্ৰ, সংগ্ৰাম

কৰি শত্ৰুক পৰাভব কৰা ॥ ৫ ॥ হে হৰিবাহন ইন্দ্ৰ, স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধিত হৈ দান বহিতবিলাকক আৰু যজ-মানৰ বিয় কৰাবিলাকক বিনাশ কৰিছা। যি তোমাক আজ্ঞান্নদাতা কপে দেখিছে, আৰু যি হৰি দিবলৈ গোটে খাইছে, তেওঁবিলাকে তোমাৰ পৰা সন্তান লাভ কৰে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অৰ্কসাত ঋষিয়ে অন্নৰ কাৰণে তোমাক স্তুতি কৰিছিল। দাসবিলাকৰ কাৰণে মাটিক বিচনা কৰি দিলা (মাৰি মাটিত পেলালা)। হে মঘবান ইন্দ্ৰ, তিনি ভূবন (ভূমি) দানেৰে বিচিহ্ন কৰিলা। আৰু দুৰ্যোনি বজাৰ কাৰণে কৃষবাচক বধ কৰিলা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, নতুন ঋষিসকলে তোমাৰ সনাতন, প্ৰসিদ্ধ বীৰকৰ্ম্মৰ স্তুতি কৰে। তুমি বহুত বণ শেষ কৰি দেবতা নোহোৱাৰ (অসুৰৰ) পুৰীও বিদাৰণ কৰিলা। হিংসক অসুৰৰ অস্ত্ৰ নত কৰাইছা ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি ধুনি অশ্বৰক কপাই পানী মোচন কৰি নদীৰ দৰে সোঁত বোৱাই দিলা। হে শুব, যেতিয়া সমুদ্ৰ পুৰাই দিলা তেতিয়া তুৰ্কশ আৰু যত্ৰ বজাক হস্তিৰে পালন কৰিলা ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো প্ৰকাৰে আমাৰ দাতাৰ উত্তম। আমাৰ মানুহৰ পুত্ৰপোত্ৰাদিৰ বন্ধক হোৱা। তুমি সকলো স্পৃদ্ধাৰ কাৰণ হৈ বলদাতা হোৱা। আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ১০ ॥

১৭৫ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা—১৭৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১-স্কন্ধোজীবি বৃহতী; ২-৫ অম্বষ্ঠুপ্, ৬ ত্ৰিষ্টুভ্।

হে হৰিবাহন ইন্দ্ৰ, পাত্ৰত ধৰি বখা মহান সোম তুমি পান কৰা আৰু আনন্দ কৰা। অতীৰ্ক দাতা তোমাক আমোদ কৰা, অৰ্পণিতা, বৰ্ষক, আজ্ঞাদকৰ অন্ন সহস্ৰদাতা সোম অৰ্পণ কৰা হৈছে—সেয়া পান কৰা) ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ আমোদকাৰী সোমলৈ আহা। (এই সোম) বৰ্ষক, তৃপ্তিকাৰী, বৰণীয়া, সহায়বান, ভজনীয়া, শত্ৰুসেনা অভিভব কৰা আৰু অধিনাশী ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি শুব আৰু দাতা। মানুহৰ মনোবধ পুৰাই দিওঁতা। তুমি সহায় হৈ দম্ভাক আৰু ব্ৰহ্মহীন মানুহক দীপ্ত জ্বালাৰে পুৰি পেলাওতা ॥ ৩ ॥ হে মেধাবী ইন্দ্ৰ, সমৰ্থ তুমি সূৰ্য্যৰ এটা চক্ৰে বলেৰে একটাই আনিলা। তৃপ্তক বধ কৰি-

বলৈ বায়ুবেগী ঘোৰা লৈ, বধ কৰি, তাৰ ধনেৰে কুংসা ঋষিৰ ওচৰলৈ গৈছিল ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ আমোদ বলবত্তম (অতি বলী)। তোমাৰ কাম অতি যশস্কৃত। ঘোৰাকৰণ ধন পাবলৈ তুমি সকলোতকৈ ওপৰ। তুমি বৃত্তক বধ কৰা ধন পাবলৈ আজ্ঞা দিলা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, পুৰণি স্তোতাৰ মাজত তুমি তৃষ্ণাৰ্ভৱ কাৰণে পানীৰ দৰে সূক্ষণী হৈছিল। তোমাৰ প্ৰীতিকৰ স্তুতি তোমাক পুনঃ পুনঃ কৰিম। আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৬ ॥

১৭৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা—১৭৫ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১-৫ অম্বষ্ঠুপ্; ৬ ত্ৰিষ্টুভ্।

হে সোম, ধন পাবলৈ কৰা যজ্ঞত ইন্দ্ৰক আমোদ দিলা। বামবৰ্ষী ইন্দ্ৰৰ ভিতৰত সোমোৱা। হিংসা কৰি যোৱা (পেলোৱা) ওচৰৰ শত্ৰুক বিচাৰি নেপোৱা ॥ ১ ॥ (হে হোতা) সেই ইন্দ্ৰক স্তুতি বাক্যেৰে স্থাপন কৰা,—যি জ্ঞানবান মানুহৰ একমাত্ৰ স্থান—য'ত ব্ৰথা (হৰি অন্ন) দিয়া হয়। বৰ্ষক সেই ইন্দ্ৰক পকা স্বৰ ধানৰ দৰে (খেতি) কৰা ॥ ২ ॥ যি ইন্দ্ৰৰ হাতত পাঁচ জাতিৰ ধন ধৰা আছে, সেই ইন্দ্ৰই যি আমাক ত্ৰোহ কৰে তাক বৰ্গৰ বজাপাডৰ দৰে মাৰক ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সোম অভিষব নকৰা, যি তোমাৰ সুখৰ হেতু নহয়, সিহঁতক সকলোকে একেলগে মাৰা। সিহঁতৰ ধন আমাক দিলা, (কাৰণ) তোমাৰ কৃত কৰি আমি ধন পাওঁ ॥ ৪ ॥ হে সোম, যি দৃষ্টা কৰ্ম্মেৰে (স্তোত্ৰ আৰু হৰিৰে) অনবৰত যজ্ঞ গায় থাকে—তাক বন্ধা কৰা। সেই ইন্দ্ৰৰ সংগ্ৰামত, হে সোম, অন্নবান তেওঁক বলব নিমিত্ত হৈ বন্ধা কৰা ॥ ৫ ॥

৬ ঋক্ ১১৭৫৬ ঋকৰ দৰে ॥

১৭৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৭৩ সূক্তৰ দৰে।

মানুহৰ (কৃষি বলব) প্ৰীতি দিলা, সকলোৰে কামবৰ্ষী, মানুহৰ বজা, বহুতে আহ্বান কৰা ইন্দ্ৰ

আমার ওচবলৈ আহক । হে ইল্ল, অন্ন বিচাৰি স্তুতি
কৰা আমাৰ বন্ধক হৈ আহিবলৈ হৰি ঘোঁৰা বধত
লগাই আমাৰ ফালে আহা ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, বৰ্ষকৰ
গ্ৰেষ্ঠ, মন্ত্ৰেৰে যোজনা কৰা বৰ্ষণ কৰা বধ যুক্ত যি
ঘোঁৰা আছে, ভাঙ উঠা, আক সিহঁতৰ সৈতে আমাৰ
ফালে আহা । আমাৰ সোম চেপা হলভ ভোমাক
আহ্বান কৰিছো ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, তুমি কামবৰ্ষী বধত
উঠা । ভোমাৰ কাৰণে বৰ্ষক সোম চেপা হৈছে ।
ভাঙ মোবিলাক মিহলোৱা হৈছে । হে বৰ্ষক ইল্ল,
বৰ্ষক ঘোঁৰা বধত যোজনা কৰি কৰ্মব্যস্ত যজ্ঞমানৱ
(মোৰ) ওচবলৈ বেগেতে আহা ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, এই যজ্ঞ
দেবতালৈ যান । এয়া যজ্ঞ, এইবিলাক মন্ত্ৰ, এয়া চেপা
সোম,—কুশ মেলা আছে । হে শত্ৰু ইল্ল, আচা,—বহি
সোম পান কৰা । ঘোঁৰা মুকলি কৰি দিয়া ॥ ৪ ॥
হে ইল্ল, আমি ভালকৈ স্তুতি কৰাত আমাৰ ফালে
আহাই । সন্মানৰে গোৱা ভোতাৰ মন্ত্ৰৰে ভোমাক
উদ্দেশ্য কৰি স্তুতি কৰি থকা আমি, ভোমাৰ বন্ধগেৰে
সন্মান সুখেৰে বাস কৰি থাকিম । আমি অন্ন, বল
আক জীৱাই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৫ ॥

১৭৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি মিত্ৰাবকণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—ইল্ল ।

হে ইল্ল, যাব দ্বাৰা তুমি স্তোতাৰ ভাল বন্ধন
কাৰণে সমৰ্থ হৈছা, ভোমাৰ সেই সকলোতে শুনা
সকলো গুণ আছে । আমাৰ পূজা কৰাৰ কামনা নষ্ট
নকৰিবা । ভোমাৰ পৰা মানুহৰ পাবলগীয়া (যেন)
সকলো পাওঁ ॥ ১ ॥ এই বজা ইল্লই আমাৰ কৰ্ম
নষ্ট নকৰক । — যি কৰ্ম বাইভনীৰ দৰে (অহোবাজই)
নিজ নিজ ঠাইত কৰি আছে । এই ইল্লই বলৰ হেতু
হৰি আদি পাই থাকে । আমাৰ ইল্ল সখা আক
বহুত অন্ন দিয়া হওক ॥ ২ ॥ এই ইল্লই বিক্ৰমশালী হৈ,
যুদ্ধৰ নেতা হৈ যুদ্ধ জয় কৰি, অনুগ্ৰহ বিচোৱা স্তোতাৰ
আহ্বান শুনা হয় । যেতিয়া নিজেই স্তুতিবাক্য শুনিব
মন কৰে, তেতিয়া হৰি দাতাৰ ওচৰত বধ আনি
বাখে ॥ ৩ ॥ এই ইল্লই নেভাসকলে হৰি আদি দিয়া
সং ইচ্ছাবে খাই । যজ্ঞমানৱ শত্ৰু অভিভব কৰে ।
পবম্পৰ আহ্বান কৰা সংগ্ৰামত যজ্ঞমানৱ ভালৰ কাৰণে

হৈ সত্য কল হৰি অন্ন প্ৰশংসা কৰে ॥ ৪ ॥ হে যজ্ঞমান
ইল্ল, ভোমাৰ সহায়ত আমি অতি বলবান বুলি ভবা
শত্ৰুবোৰকো দমন কৰিব পৰা হয় । হে ইল্ল, তুমি জাতা,
তুমিয়েই আমাৰ বৰ্জনকাৰী হোৱা । আমি অন্ন, বল,
আক জীৱাই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৫ ॥

১৭৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—১/২ লোপামুদ্ৰা ; ৩/৪ অগস্ত্য ; ৫/৬
অন্তেবাসী ব্ৰহ্মচাৰী । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ; ৫ বৃহতী ।
দেবতা—বতি ।

(লোপামুদ্ৰাই কৈছে) হে অগস্ত্য ঋষি, মই বহুত
বহুত, দিন-বাতি আক দেহ—তুকাই দিয়া উষা (ভোমাৰ
গুচ্ছৰা কৰি) শ্ৰান্ত হৈছো । এতিয়া বৰসে অন্নৰ
সৌন্দৰ্য্য নষ্ট কৰিছে । এতিয়া কি ? পত্নীক সেক্তা
পুৰুষে গমন কৰিব লাগে ॥ ১ ॥ যি পূৰ্বৰ সভাপত্নী
(ঋষিসকল) আছিল, তেওঁলোকে সত্য কথা কৈছিল
(যে) তেওঁলোকেও বেডঃ ক্ষেপণ কৰিছিল ॥ তেওঁ-
লোকৰ (ব্ৰহ্মচাৰ্য্য) নষ্ট হোৱা নাই আক পত্নীসকলৰো
পত্নীৰ লগত সন্তোগ কৰাত (ভপস্যা) নষ্ট হোৱা
নাই ॥ ২ ॥ (অগস্ত্যই কৈছে) হে পত্নী আমি মিছাই
শ্ৰান্ত হোৱা নাই । (ভপস্যাত) তৃপ্ত হৈ দেবতাই
বন্ধা কৰিছে । সকলো স্পৃহা ভোগ কৰিম । এই
(সংসাবত) অপৰিমিত্ত ভোগ পাই জয় কৰিম ।
এইবাবে সমাক আমি পবম্পৰ দুয়ো ভোগ কৰিম ॥ ৩ ॥
হে পত্নী, নদনবদন জপ আক পাঠ কৰাত অন্ধ হৈ
থকা বেডসত মোৰ কামনা হৈছে । এই (ভোমাৰ
ওচৰ পাই) আক বসন্ত কালৰ বাবে কিবা কাৰণত
সকলোতে (কাম উৎপন্ন হৈছে) হে লোপামুদ্ৰা, এই
বেডঃ দিয়া মোৰ ওচবলৈ তৎক্ষণাত আহা । বীৰ
(নিয়মৰ পৰা অবিচলিত নোহোৱা) মহাপ্ৰাণ কান্তৰ
হৈ ত্ৰীক ভোগ কৰে ॥ ৪ ॥ (ব্ৰহ্মচাৰ্য্য) মই ওচৰত
থকা সোম পান কৰি লৈ কৈছে। যে কামৰ বিষয়
শুনি মহাপাণ কৰিলো । সেই পাপ সোমৰসে নাইকিয়া
কৰক । মানুহ বহু কামযুক্ত ॥ ৫ ॥ এই অগস্ত্যই (মোৰ
গুৰু) খন্তিৰে খানি (বজাদিৰে আহৰণ কৰি) পুনঃ
পুনঃ জয় হৈ থকা অপত্য আক বল ইচ্ছা কৰিছিল ।
এই ঋষিয়ে ঊগ্ৰ সংসাবত সন্ধৰণ কৰি দুয়ো বৰ্ণ (কাম

আক ডপ) পুহি আছিল। দেবতাব সহায়ত দুয়োটা পাইছে ॥ ৬ ॥

১৮০ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—মিত্রাবকণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে অশ্বিনী দুজন, যেতিয়া তোমালোকৰ বধ অন্তৰীক লোকৰ মাজেদি যায় তেতিয়া তোমালোকৰ ঘোঁৰাই লৈ গৈ অভিমত ঠাই পোৱাই দিয়ে । তোমালোকৰ বধৰ নেমোবিলাক সোণৰ বুলি কয় । তোমালোকে মধুৰ পাত্ৰেৰে মধুৰ সোমবস পান কৰি উৰাৰ সময়ত যজ্ঞলৈ আহা ॥ ১ ॥ যেতিয়া সকলোৰে স্তুত তোমালোকৰ ভনীয়ে (উষাই তোমালোকৰ আগমনৰ কাৰণে) প্ৰভাত উদয় কৰে, হে মধুপান কৰা অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক বলৰ কাৰণে, বহুত অন্নৰ কাৰণে (যজ্ঞমানে) স্তুতি কৰে, তেতিয়া তোমালোকে সন্তোষে চলি ফুৰা, বিচিহ্নগামী, মানুহৰ হিতৰ, পূজা বধত উঠি (উদয়ৰ) আগতে (যজ্ঞলৈ) আহা ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে গাইগকৰ ওহাৰত গাখীৰ ভৰাল। অপক্ক গাইগক পৰিপক্ক কৰি আগৰ বিলাকৰ দৰে কৰিলা । এই কাৰণে হে সভ্যকপী যজ্ঞ অন্ন খোৱা অশ্বিনী দুজন, যজ্ঞৰ মাজত হৰি দিয়া স্তুতি যজ্ঞমানে তোমালোকক বনৰ মাজত লুকাই থকা (সজাগ) চোৰৰ দৰে পূজা কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে সদায় বিচৰা উপভোগ্য গাখীৰ যি'উত পেলোৱা দিয়া অতি ঋষিক পানী ঢালি চৈচা কৰি দিলা । হে নেতা অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে যজ্ঞ ইচ্ছা কৰা । মধুৰ দৰে সোমবস তোমালোকৰ ফালে বধৰ চকৰি খোৱা দৰে যায় ॥ ৪ ॥ হে দম্ভা অশ্বিনী দুজন, উৰাৰ সময়ত জয়নীল তুণ্ডৰ পুত্ৰৰ দৰে তোমালোকক সাধনাৰে যজ্ঞলৈ ধৰাই আনিম । তোমালোকৰ মহিমাৰ দাবাপৃথিৱী মিলিত হৈ আছে । হে যজ্ঞনীয় অশ্বিনী দুজন, জবাজীৰ্ণ এই ঋষি (মই) বেন পাণমুক্ত হৈ দীৰ্ঘজীবি হওঁ ॥ ৫ ॥ হে সুদান্ধা অশ্বিনী দুজন, যেতিয়া নিম্নত নাগৰ ঘোঁৰা বধত লগোৱা তেতিয়া অন্নৰে পৃথিৱী পূৰ্ণ কৰা । স্তোতাই বাবুৰ দৰে তোমালোকক তপ্ত আক ব্যাপ্ত কৰক । সুমতীৰ দৰে স্তোতাই নিজ যজ্ঞৰ কাৰণে অন্ন স্বীকাৰ

কৰে ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমিও তোমালোকৰ স্তোতা আক সভ্যকল পোৱা হৈ বিবিধ স্তব কৰিছো । সোম বধা দোন কলহ স্থাপন কৰা হৈছে । হে প্ৰশংসনীয়, কামবৰ্ষী অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে দেবভাসকলৰ ওচৰত সোম পান কৰা ॥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক প্ৰতিদিন গৰম দুধ নিৰাবক প্ৰসবন (পানীৰ স্বৰণ) পাবৰ কাৰণে মানুহৰ মাজত প্ৰশস্ত নেতা অগস্ত্যই শব্দ উৎপাদন কৰা (শব্দাদি) বাস্তব দৰে শব্দ কৰি তোমালোকক প্ৰবোধিত কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে বধৰ মহিমাৰে যজ্ঞ ধাৰণ কৰা । হে চলি গৈ থকা অশ্বিনী দুজন, যজ্ঞমানৰ হোতাৰ দৰে তোমালোক অহাখোৱা কৰা । স্তোতাক ফল দান কৰা । ভাল ঘোঁৰা দিয়া । হে নাশঙা অশ্বিনী দুজন, আমি ধন লাভ কৰিম ॥ ৯ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমি আমি নতুন স্তোত্ৰেৰে, নভগা চকৰিৰে তুমালোকৰ ফালে যাবলৈ লোৱা (তোমালোকৰ বা আমাৰ) যাবলৈ বধ আহ্বান কৰিছোঁ । আমি অন্ন, বল আক দীৰ্ঘায়ু লাভ কৰিম (এই আশা) ॥ ১০ ॥

১৮১ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ১৮০ সূক্তৰ দৰে ।

হে প্ৰিয়ভয় অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে কেতিয়া অন্ন আক ধন, ওপৰলৈ লৈ যাবা যাতে বৰষুণৰ পানী উললৈ পেলোৱা পাবিবা ? এই যজ্ঞত তোমালোকৰেই স্তুতি কৰা হৈছে । হে বহুত ধন ধাৰণ কৰা মানুহৰ বন্ধক অশ্বিনী দুজন (কেতিয়া অন্ন-ধন লাভা হবা ?) ॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ স্তুতি, বৰষুণৰ পানী খোৱা, বায়ুবেগী, স্বৰ্গত উৎপত্তি, গমননীল, মনৰ দৰে বেগী, বৰ্ষক, ধনীয়া পিথিৰ ঘোঁৰাই তোমালোকক এই যজ্ঞলৈ লৈ আহক ॥ ২ ॥ হে ওপৰত স্থান পোৱা, নিজ বধত থকা অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ যি মাটিৰ দৰে আহল বহল, আগফাল বহল, বৰ্ষক মনতকৈও বেগী, অজ্ঞাৰী (অতি উদাৰ), যজনৰ যোগ্য যি বধ আছে সেই বধ সুদান দিবলৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোক ইয়াতেই উৎপত্তি হোৱা, পাণহীন । তোমালোকৰ শৰীৰৰ পাচত সৌন্দৰ্য্যৰ কাৰণে আক নাগৰ মহিমাৰ

কাৰণে আমি পুনঃ পুনঃ শুভ কৰো। ভোমালোকৰ মাজৰ এজনৰ যজ্ঞৰ প্ৰেৰক হৈ অগ্নি ধাৰণ কৰে আৰু ইজনে দ্বালোকৰ পুত্ৰ স্থানীয় হৈ সুবন্ধিৰে বহন কৰি যায় ॥৪॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ মাজৰ এজনৰ শ্ৰেষ্ঠ হালধীয়া বৰণৰ বথ ইচ্ছানুযায়ী আমাৰ যজ্ঞ ঘবলৈ আহে। ইজনৰ হৰি নামৰ ঘোঁৰা দুটাক মানুহে মথন কৰা বস্ত্ৰ আৰু স্তুতিৰে প্ৰীত হয় ॥৫॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ এজনে মেঘ বিদীৰ্ণ কৰে। তেওঁ ইন্দ্ৰৰ দৰে শত্ৰুক খেদায় হৰি অগ্নি বিচাৰি বহুত অন্নদান কৰিবলৈ আহে। ইজন আহিবলৈ (যজ্ঞমানে) হৰিৰে তেওঁক প্ৰীত কৰে। তেওঁ পথিওৱা ব্যাঘ্ৰা, পাৰভক্তা, নদী বিলাক আমাৰকালে আহে ॥৬॥ (৪, ৫ আৰু ৬ ঋকৰ অৰ্থ স্পষ্ট নহয়। অশ্বিনী দুজনে যি কৰে একেলগে কৰে। কেতিয়াও বেলেগ নহয়। কিন্তু ইয়াত দুয়োকে বেলেগ বেলেগ দুটা দুটা কাম কৰা দেখুৱাইছে। গুৰু অৰ্থ ভাষাত ব্যস্ত হোৱা নাই। উইলছনেও এই মত দিছে) ॥ হে বিধাতা অশ্বিনী দুজন, ভোমালোক দৃঢ় হবলৈ স্তুতি বাক্য সৃষ্টি কৰা হৈছে। (সেই বিলাক) স্থিৰ, তিনি প্ৰকাৰে ভোমালোকৰ ওচৰলৈ যায়। তেনেকৈ স্তুতি কৰিলে ইচ্ছানুকৰ ফলদান কৰি বন্ধা কৰিবলৈ আহোতে আৰু যাওতে (স্তুতি) শুনি যাবা ॥৭॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ দীপ্ত ৰূপৰ স্তুতি বাক্য তিনি ভাগলৈ মেলি থোৱা কুশল, যজ্ঞৰ ঘৰত কৰ্ম নোভাই আপ্যায়ন কৰক। হে কামৰূষী অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে মেঘ বৰ্ষক হৈ মানুহক সিচি দিয়া পানী দি আমাক আপ্যায়ণ কৰা ॥৮॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকক বহুপ্ৰজ্ঞ পোষকৰ দৰে হৰিমান যজ্ঞমানে উষাত অগ্নিক স্তুতি কৰা দৰে স্তুতি কৰিছে। --(ভেতিয়া) পৰিচৰ্যা কৰি, আহ্বান কৰি স্তুতি কৰিছে। আমি অগ্নি, বল আৰু জীয়াই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥৯॥

১৮২ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু দেৱতা ১৮০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী;
৬৮ ত্ৰিষ্টুভ।

হে মনিষী ঋষিক সকল, মোৰ এই জ্ঞান হৈছে যে অশ্বিনী দুজনৰ অভিমুখ কল দিয়া বথ আহিছে। সেই কালে বৃথ কৰা, (তেওঁ বিলাকক সন্তুষ্ট কৰা)। তেওঁবিলাকে সুকৰ্ম কৰোঁতাৰ কৰ্ম সম্পাদন কৰে, স্তুতি

যোগ্য, বিষ্ণুলাৰ উপকাৰ কৰিছিল, স্বৰ্গৰ নাতিয়েক আৰু তেওঁবিলাকৰ কাম শুচি ॥১১॥ ভোমালোক ইন্দ্ৰৰ দৰে আৰু মকতৰ দৰে স্তুতাৰ্হ, দস্তা, অতি কৰ্মী, বথাৰ্হ, বথীৰ নেভা (ভোমালোকে) মনুপূৰ্ণ কটকটীয়া বথ আনিহা। হে অশ্বিনী দুজন, তেনেকুৱা বথেৰে দাতাৰ যজ্ঞৰ কালে আহা ॥১২॥ হে প্ৰজা অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে ইয়াত কি কৰিছা? কেলেই আহা? যজ্ঞত হৰি নিদিয়া যি জনে ভোমালোকক পূজা নকৰে সিহঁতক পৰাভব কৰা। দূৰ বৰ্ণকক প্ৰাণে মাৰা। বিপ্ৰক জ্যোতিৰ্জ্ঞান দিয়া ॥১৩॥ হে অশ্বিনী দুজন, নিশিভ শব্দ কৰি কুকুৰৰ দৰে যি আমাক বিনাশ কৰিবলৈ আহিছে, সিহঁতক নাশ কৰা। সিহঁতক মৰা উপায় তুমি জানা। ভোমালোকক শুভ কৰা মানুহক কথাটো কথাই বৰ্মণীয় ফল দিয়া। হে নামভ্যা দুজন, ভোমালোক দুয়ো আমাৰ স্তুতি বন্ধা কৰা ॥১৪॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে সমুদ্ৰত ওপাঙ থকা গহীন চৰাইৰ দৰে গতিশীল বথেৰে ভূগ্ৰা বজাৰ পুতেকক বৃথ দিয়া। দেৱতাৰ মাজত ভোমালোকৰ মনেৰেই তেওঁক নাৱেৰে উলিয়াই আনিলা। আৰু ভালকৈ যাতে মহৎ পানীৰ পৰা উঠি আহিব পাৰে তেনে কৰিলা ॥১৫॥ (১১, ১৬, ৩-৪ ঋক চাব)। পানীৰ মাজত থকা আলম্বন নাইকিয়া, একাৰত প্ৰীতিত ভূগ্ৰাৰ পুতেকক মহা সমুদ্ৰৰ মাজত সোমাই থকা (ভূজ্যক) অশ্বিনী দুজনে নিয়া চাৰিখন নাৱেৰে উদ্ধাৰ কৰিলে ॥১৬॥ কোনো এদাল (ভোজকৰ) বৃক (বথ) নিশ্চল হৈ সাগৰৰ মাজত আছিল, যি বৃকক (বথক) ভূগ্ৰাপুত্ৰই বিচাৰি আঁকোৱালী ধৰিলে (স্তুতি কৰিলে) যেনেকৈ পৰি অহা তৃণ পাত ধৰিবলৈ চৰায়ে যায় তেনেকৈ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে ওপৰলৈ তুলি আনিলা (উদ্ধাৰ কৰিলা) ॥১৭॥ হে নেভা নামভ্যা দুজন, ভোমালোকৰ সেই ধৰণৰ স্তোত্ৰ অনুকূল হওক। ভোমালোকৰ প্ৰতি (আমাৰ হোৱাদিৱে) যি স্তোত্ৰ গাইছে, সেয়াও ভোমালোকৰ অনুকূল হওক। আজি আমি সোমবাগ সভাত যি স্তোত্ৰ গাওঁ সেয়া ভোমালোকৰ প্ৰীতিকৰ হওক। আমি অগ্নি, বল, আৰু জীয়াই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥১৮॥

১৮৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১৮০ সূক্তৰ দৰে।

হে কামৰূষী অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে সেই বথ

যোৰা, যি বথ তিনি বন্ধুৰ লগা, তিনিটা চকৰি আৰু তিনি ধাতুৰে গঢ়া, যি বথেৰে ভাল কাম কৰা যজ্ঞ ঘৰলৈ চৰালে যেনেকৈ বিনা যত্নে যায় তেনেকৈ আহা ॥ ১ ॥

ভোমালোকৰ বথৰ চকৰি ভালকৈ ঘূৰি যজ্ঞৰ ঘৰলৈ যায়, যি বথ কৰ্মকৰ্ত্তা সকলৰ হৰিৰ নিমিত্ত হৈ আশ্ৰয় লয়। ভোমালোকৰ বৰ্জন কাৰী এই স্তুতিয়ে ভোমালোকৰ শৰীৰ বচায় দিয়ক। স্বৰ্গৰ জীয়াবী উৰাৰে সৈতে যজ্ঞলৈ আহা ॥ ২ ॥

হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে ভালকৈ ঘূৰা চকাৰ বথত আছা, যি বথে হৰি যুক্ত যজ্ঞ-মানব ব্ৰতকৰ্ম অনুগমন কৰে। হে নেতা নাসত্যা দুজন, যি বথেৰে ভোমালোকক যজ্ঞত পুত্ৰ পায়লৈ বিচৰা যজ্ঞমানব পুত্ৰ লাভৰ কাৰণে আৰু নিজৰ হিতৰ কাৰণে যজ্ঞৰ ঘৰলৈ যোৱা ॥ ৩ ॥

হে অশ্বিনী দুজন ভোমালোকৰ অনুগ্রহত বৃক্কে বা বুকী বিলাকে আমাক যেন ধৰ্ষণ নকৰক। মোক এৰি নিদিবা বা মোক এৰি অগ্নক দান নকৰিবা। ভোমালোকৰ এয়া হৰিৰ ভাগ থৈ দিয়া হৈছে। —স্তোত্ৰ নিহিত আছে। হে দম্ভা অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকলৈ এয়া মধুৰ সোমবস পাত্ৰত ৰখা হৈছে ॥ ৪ ॥

হে দম্ভা অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকক হৰিযুক্ত গোভম, পুৰুষীল্হ আৰু অজি ঋষিয়ে বন্ধনৰ কাৰণে আস্থান কৰিছিল। যাবলৈ বিচৰাই ঋজু বাট বিচাৰি যেনেকৈ যাবলগীয়া ঠাইলৈ (দিশলৈ) যায় তেনেকৈ ময়ো যাবলৈ বিচাৰিছো। হে অশ্বিনী দুজন, মোৰ আস্থান লক্ষ্য কৰি আহা ॥ ৫ ॥

হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ কুপাত একাৰৰ পৰা পাৰ পাম। ভোমালোকলৈ স্তোত্ৰ বচনা কৰিলো। দেবতা অহা বাটেৰে ইয়ালৈ আহা। আমি অন্ন, বল আৰু জীয়াই থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ৬ ॥

১৮৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১৮০ সূক্তৰ দৰে।

সেই বন্ধক ভোমালোক দুজনক আজি আস্থান কৰিছো, —আকৌ পাচতো কৰিম। ভয়ো নাশ কৰা উষা দেৱীৰ আবিৰ্ভাবৰ সময়ত, হে নাসত্যা অশ্বিনী দুজন, স্বৰ্গৰ নাভি ভোমালোক যি কোনো ঠাইত থাকে, স্তুতিৰ বাহক মই হোৱাই সুৰাতা ভোমালোকৰ কাৰণে উক্খেৰে আস্থান কৰিম ॥ ১ ॥

হে কামবৰী অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে আমাৰ গুচৰতেই সোমবসেৰে তৃপ্ত

হৈ আনন্দ কৰা আৰু পনী (বনিক) বিলাকক সমূলে নাশ কৰা। মোৰ নিৰ্মল (অভিযুখী কৰা) বেদবাক্যৰ বৰণীয়া স্তোত্ৰ শুনা। হে নেতা দুজন, শুনা, কাৰণ ভোমালোক স্তুতিৰ অবেশক আৰু স্তুতি বিচৰা ॥ ২ ॥

হে পোষক নাসত্যা দেবতা দুজন, ভোমালোকৰ ঋয়ঃ সাধনৰ কাৰণে কাঁড়ৰ দৰে শীঘ্ৰ গতিৰে সূৰ্য্যৰ জীয়েকক লৈ যোৱা। যজ্ঞৰ সময়ত সম্পাদন কৰা স্তুতিৰে পাৰ হৈ যোৱা দিনৰ দৰে মহৎ বন্ধনৰ তৃষ্টিৰ কাৰণে ভোমালোকক ত্বৰ কৰিছে ॥ ৩ ॥

হে মধু পূৰ্ণ পাত্ৰ-যুক্ত অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ সেই দান আমাৰ হওক। সেই অৰ্থে অগস্ত্যই কৰা মননীয় স্তোত্ৰই ভোমালোকক প্ৰীত কৰক। হে সুদাতা অশ্বিনী দুজন, মানুহে অন্ন ইচ্ছা কৰি আৰু বীৰ্য্যবান যজ্ঞমানব হিতৰ কাৰণে, ভোমালোকৰ সৈতে হৰ্ষযুক্ত হওক ॥ ৪ ॥

হে অন্নবান অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ কাৰণে হৰিৰে সৈতে এই পাপ বিনাশক স্তোত্ৰ বচিও হৈছে। হে নাসত্যা অশ্বিনী দুজন, ভোমালোক অগস্ত্যৰ (মোৰ) প্ৰতি তুমি হৈ মোৰ নিজৰ আৰু পুত্ৰাদিৰ সুখৰ কাৰণে যজ্ঞ ঘৰলৈ আহা ॥ ৫ ॥

৬ ঋক ১৮৩৬ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥

১৮৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আদি—১৮০ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা—দ্যাবাপৃথিবী।

এইবিলাক দ্যাবাপৃথিবীৰ ভিতৰত কোন আগত আৰু কোন পাচত উত্তৰ হৈছিল? কেলেই হৈছিল? কবিশকলে কোনে জানে কওক। তেওঁলোকে কাৰো ওপৰত ভৰসা নকৰাকৈ সকলো জগৎ ধাৰণ কৰিছে আৰু দিন-বাতিৰ দৰে চক্ৰবৎ প্ৰবৰ্ত্তন হৈ আছে ॥ ১ ॥

অবিচল পাদহীন হৈও এই দুয়ো দ্যাবাপৃথিবীয়ে বহুত চৰি ফুৰি মাক-বাপেকে পুতেকক কোলাত লোৱাৰ দৰে পাদযুক্তসকলক গৰ্ভত লৈ নিভৌ ধাৰণ কৰি লৈ ফুৰিছে। তে দ্যাবাপৃথিবী, দুয়ো আমাক মহৎ ভন্ন পাপৰ পৰা ৰক্ষা কৰা ॥ ২ ॥

অথন্তোৱৰ ধন আমি আস্থান কৰিছো—(যি ধন) পাপহীন অন্ধৰ, স্বৰ্গৰ দৰে, অহিংসিত, আৰু নমস্যা। তেনে ধন, হে দ্যাবাপৃথিবী, স্তোত্ৰক—উত্তৰ কৰি দিয়া। হে দ্যাবাপৃথিবী... ২ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥

অন্তে দুখ নিদিয়াটোকে অল্পেৰে

তৃপ্তি কৰি দুয়ো লোকত থকা দেবতা আৰু মানুহে
দুয়ো দ্যাবাপৃথিৱী দেবতাক দিনো দুয়োবিধ—শীত
আৰু উষ্ণ, ধন লাভৰ কাৰণে আমি অনুগত হম।
হে দ্যাবাপৃথিৱী ...২ ঋকৰ দৰে ॥৪॥ লগে-ভাগে
গৈ ওচৰে ওচৰে, বাই-ভনী বন্ধু হৈ পিতৃৰ কোলাত
থাকি ভূবনৰ নাভি সুষ্টি চুই থাকি—হে দ্যাবাপৃথিৱী
...২ ঋকৰ দৰে ॥৫॥ বিস্তীৰ্ণ ঘৰত মহান দেবতা
আৰু মানুহৰ প্ৰীতিৰ কাৰণে জননীক ঋতৰে (যজ্ঞেৰে)
আহ্বান কৰো, - যি সুকপেৰে অমৃতৰূপী পানী ধাৰণ
কৰে। হে দ্যাবাপৃথিৱী...২ ঋকৰ দৰে ॥৬॥ বহুল
পৃথিৱীত বহুত প্ৰকাৰে পাৰহীন ভোমালোকক এই
যজ্ঞত বিশেষকৈ স্তুতি কৰিছো—যি সৌভাগ্যবতীয়ে
সু-দানেৰে বিশ্বজগত ধাৰণ কৰে (তেওঁলোকক স্তুতি
কৰিছো)। হে দ্যাবা...২ ঋকৰ দৰে ॥৭॥ হে
দ্যাবাপৃথিৱী, দেবতাৰ প্ৰতি (যাগৰ সময়ত) যি
অপৰাধ কৰিছো, বা সখাৰ ওচৰত, বা জোৱাইৰ
ওচৰত যি অপৰাধ কৰিছো, সেইবিলাকৰ অবসান
ঘটাবলৈ এই স্তোত্ৰকৰ্ম হওক। হে...২ ঋকৰ দৰে ॥৮॥
দুয়োটা নবৰ স্তুতিয়ে মোক বক্ষা কৰক। দুয়ো বক্ষকে
(দ্যাবাপৃথিৱীয়ে) মোক বক্ষণেৰে সহায় কৰক। হে
দেবতাসকল, আমি স্তোত্ৰতাই অতি ভাল অগ্নেৰে আনন্দ
কৰি বহুত পূজা কৰি ধন ইচ্ছা কৰো ॥৯॥ সুগ্ৰজ
মই দ্বাদেবতাক আৰু পৃথিৱী দেবতাক মুখ্য কৰি
প্ৰীতিকৰ ঋত (স্তোত্ৰ) সকলোৰে স্তনিবলৈ পোৱাকৈ
পাঠ কৰিলো। দুয়ো পিতামাতা (দ্যাবাপৃথিৱীয়ে)
নিলিভ পাপৰ পৰা আমাক বক্ষা কৰা আৰু ওচৰত
যথাযোগ্য ভৰ্ণণেৰে বক্ষা কৰা ॥১০॥ হে দ্যাবা-
পৃথিৱী, এই আমি কৰা স্তোত্ৰ সত্য হওক। হে পিতা,
হে মাতা, ভোমালোকক এই যজ্ঞত যি স্তোত্ৰ কৈছো,
সেয়া সত্য হওক। স্তোতাৰ ওচৰত ভৰ্ণণেৰে থাকা।
আমি অগ্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পাম—(এই
প্ৰাৰ্থনা) ॥১১॥

১৮৬ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আৰু চন্দ—১৮০ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—
বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা)।

বিশ্বানৰ সৱিতা দেৱতাই আমাৰ স্তুতিৰ হেতুকে
ইলাসকলৰ যজ্ঞ স্থানলৈ আহা। হে ডেকা (দেৱতা)

সকল, আমাৰ যজ্ঞলৈ ইচ্ছা কৰি আহি সকলোকে
কৰা দৰে আমাকো হুষ্ঠ কৰা ॥১॥ আমাৰ
যজ্ঞলৈ শত্ৰুক আক্ৰমণ কৰা সকলো দেবতা আহক।
মিত্ৰ, বৰুণ, অৰ্য্যমাই সমান প্ৰীতিযুক্ত হৈ আহক।
সকলো দেবতা আমাৰ বৰ্দ্ধয়িতা হওক। শত্ৰুক অভিভৱ
কৰি আমাৰ অগ্ন যাতে কম নহয় তেনে কৰক ॥২॥

ভোমালোকৰ প্ৰিয়তম, শীঘ্ৰে যজ্ঞ ভোগ কৰা
ভোমালোকৰ লগত সমান প্ৰীতিৰ আলহী অগ্নিক স্তুতি
কৰিছো। সুকীৰ্ত্তিৰ আমাৰ বৰুণ দেৱতা আমাৰেই
হওক। শত্ৰুক মুখেৰে মাতি খেদোৱা আৰু আমাক
প্ৰেৰণ কৰা বৰুণে আমাৰ অগ্ন পূৰণ কৰক ॥৩॥
হে দেৱতাসকল, ভোমালোকক নমস্কাৰেৰে বিচাৰি পাপ
জয় কৰিবলৈ যাম আৰু দিনে বাতিয়ে ভাল বীৰতি
গৰুৰ দৰে ভজন কৰিম। সমান ওহাবৰ পৰা ওলোৱা
গাখীৰেৰে নানা অৰ্চনীৰ অগ্ন প্ৰস্তুত কৰি আনিছো ॥৪॥
আৰু আমাক অহিৰুদ্ৰাই (অশ্ববীক্ষগামী দেৱতাই)
সুখ দিয়ক। বসেৰে সুখ দিয়া সিদ্ধ নদীয়ে যেনেকৈ
পোৱালীক (গৰুৱে) গাখীৰ খুৱাই তেনেকৈ আহক।
অপাং নপাত অগ্নিক স্তুতিৰে বিচাৰিম। যি দেৱতা
মনৰ দৰে বেগী আৰু বৰ্ষক মেঘ বহন কৰে, (সেই
বৰুণে) আমাক সুখ দিয়ক ॥৫॥ তৃষ্ণা দেৱতাই
আমাৰ ফালে এই যজ্ঞলৈ আহক। প্ৰশংসিত, আহিব
লগীয়া যজ্ঞত স্তোতাসকলেৰে সৈতে সমান আদৰৰ হওক।
বৃদ্ধবধ কৰা, যজ্ঞমানৰ কামনা পূৰক, মহত্তম ইন্দ্ৰো
আমি মানুহৰ ওচৰলৈ আহক ॥৬॥ গৰুৱে যেনেকৈ
পোৱালীক চেলেকে সেইদৰে এই সদায় ডেকা ইন্দ্ৰক
আমাৰ স্তুতিবিলাকে ঘোঁৰাৰ দৰে (খবকৈ গৈ)
চুইছেগৈ। তেৱেই মানুহৰ অতি ভাল কল পোৱাই
দিয়—যেনেকৈ পুত্ৰৱতী পত্নীয়ে পুত্ৰ দিয়ৈ ॥৭॥ আৰু
এওঁলোক, সেনায়ুক্ত, একেমনৰ, হৰিণবৰ্ণ ঘোঁৰায়ুক্ত,
নম্ৰ ৱভাবৰ, বথৰ দৰে, শত্ৰুক খোৱা, মিত্ৰযুক্ত, ঋত্ৱিজ
দৰে মকুত সকলো দ্যাবাপৃথিৱীৰ পৰা আহক ॥৮॥
এই মকুত সকলৰ মহিমা বুজা যায় যে এওঁলোকে
সু-স্তুতিবিলাকৰ প্ৰয়োগ যোজনা কৰে। এওঁবিলাক
সেনাই বিশ্বৰ য'তে ত'তে অনুৰ্বৰ ঠাইত, মেঘ নথকা
দিনত অন্ধকাৰ নথকা পোহৰৰ দৰে, (শস্য) উৎপন্ন
কৰে ॥৯॥ (হে ঋত্ৱিকসকল) অগ্নিনী দেৱতাক বৰুণৰ
কাৰণে স্তুতি কৰা। পূৰণ দেৱতাক স্তুতি কৰা। যি
নিজে নিজে বলী দেৱতা আছে—তেওঁবিলাককো
বিচাৰা। (তেওঁবিলাক) অৰেবী বিষ্ণু, তেনেকুৱা বায়ু,
ঋত্ৱিকপতি ইন্দ্ৰ,—সকলো দেৱতাকে সুখৰ কাৰণে

আমাৰ ওচৰলৈ আহ্বান কৰা ॥ ১০ ॥ হে যজ্ঞন কৰিব-
লগীয়া দেবতাসকল তোমালোকৰ সেই দীপ্তি সদায়
চেষ্টা কৰাৰ লগত থকা হওক, যি দীপ্তি ধনৰ কাৰণে
দেবতাৰ পৰা বিচাৰে। আমি অন্ন, বল, আৰু জীয়াই
থাকিবলৈ পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ১১ ॥

১৮৭ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । হৃন্দ—৩/৫/৬/৭/১১
অম্বষ্টুপ্; ১-অম্বষ্টুপ্গৰ্ভ উষ্ণিক্; বাকী গায়ত্ৰী
(২/৪/৮-১০) । দেবতা—অন্ন ।

মই এতিয়া অন্নৰ স্তব কৰিম। মহৎ ধৰ্ম্মৰ বলতক
যি অন্নৰ বলেৰে তিনিখন ঠাইত (স্বৰ্গ, মৰ্ত্তা, অন্তৰীক্ষ)
বৃত্তক চিহ্নিত কৰিলে ॥ ১ ॥ (হে) সোৱাদ মধুৰ অন্ন,
আমি তোমাক সেৱন কৰো। আমাৰ তৃপ্তিকৰ হোৱা ॥ ২ ॥
হে অন্ন, তুমি মঙ্গল। মঙ্গলময় কৃপাৰে আমাৰ ওচৰলৈ
আহা। সুখ দিয়া, অবিচ্ছেদ্য, সখাৰ দৰে প্ৰিয়কৰ,
সু-সেৱন কৰিব পৰা তুমি বিপৰীত নহবা ॥ ৩ ॥ হে
অন্ন, সেই বসৰে (তিনিও) লোকত অনুকূল হৈ
আছা—স্বৰ্গত বায়ুৰ দৰে ব্যাপ্ত হৈ আছা ॥ ৪ ॥ হে অন্ন,
মানুহ তোমাৰ ভোক্তা। হে সোৱাদ অন্ন, পালক, তোমাৰ
অনুগ্ৰহত তেওঁবিলাকে তোমাক দিয়া হয়। তোমাৰ
বসৰ (যত্ন বসৰ) সোৱাদ লোভাবিলাকে দীঘল দিগ্ৰী
হৈ তোমাক চলায় দিয়ে ॥ ৫ ॥ হে অন্ন, মহৎ দেবতাৰ মন
তোমাতেই নিহিত কৰিলে। তোমাৰ পৰিষ্কাৰ লক্ষণেৰে
বন্ধা কৰি বৃত্তক (ইন্দ্ৰই) বধ কৰিলে ॥ ৬ ॥ হে
অন্ন, ধনবান পৰ্ব্বতৰ (মেঘৰ) পবিত্ৰ পানী যেতিয়া লৈ
যায়, সেই সময়ত আমাৰ মধুৰ অন্ন আমাৰ সম্পূৰ্ণ
ভক্ষণৰ কাৰণে সন্নিহিত হোৱা ॥ ৭ ॥ যি পানী আৰু
ওষধি (শাক-পাছলি) আৰু কেউকালে সুখকৰ অন্ন আহা-
দন কৰো (খাওঁ), হে শৰীৰ, তুমি আই আপ্যায়িত
হোৱা ॥ ৮ ॥ হে সোম, তোমাক যি গাখীৰ মিহলোৱা
বা যব মিহলোৱা খাওঁ (ভাবে) হে শৰীৰ, তুমি
আপ্যায়িত হোৱা ॥ ৯ ॥ হে ওষধিৰ কৰজ (পিঠা),
শক্ত, ব্যাধি নাশ কৰা আৰু ইন্দ্ৰিয়ৰ উদ্দীপনা কৰা
হোৱা—(ভাবে) হে শৰীৰ তুমি আপ্যায়িত হোৱা ॥ ১০ ॥
হে অন্ন, এনেকৈ (স্তুতি কৰি) তোমাক গবৰ গাখীৰ
উলিওৱা দৰে (টানি) উলিয়াই আনিবো—

দেবতাৰ লগত আমোদ কৰিবলৈ আৰু আমাৰ লগত
আমোদ কৰিবলৈ ।

১৮৮ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । হৃন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—১-৭/১১ অগ্নি; ৮-ইলা, ভাবতী,
সৰস্বতী; ৯-ঋষ্টা; ১০-বনস্পতি অগ্নি ।
(এয়া আপ্ৰীসূক্ত) ।

(হে অগ্নি) ঋতিকে সমাক সমিধেৰে (খৰিৰে)
জলোৱা দেবতা, দেবতাসকলেৰে সৈতে আজি শোভা
কৰিছা। (তুমি) সহস্ৰজিৎ দূত, দূৰদৰ্শী হৈ হৰি দেব-
তালৈ লৈ যোৱা ॥ ১ ॥ হে অনুপাং (পানীৰ পুতেক)
অগ্নি, তুমি যজ্ঞ। ঋত (নিয়ম) মানি কৰা যজ্ঞ মধুৰ
দ্রব্যৰে, সহস্ৰ অন্নৰে ধাৰণ কৰি সম্পন্ন কৰিছো ॥ ২ ॥
হে অগ্নি, আমাৰ দ্বাৰা আহত হৈ আৰু আমাৰ দ্বাৰা
স্তুত হৈ আমাৰ যজ্ঞীয় (দ্ৰব্য) দেবতালৈ বহন কৰি
নিয়া। হে অগ্নি, তুমি সহস্ৰ দাতা ॥ ৩ ॥ পূৰ্বফালে
আগকৰি সহস্ৰবীৰে (ঋতিকে, মন্ত্ৰ) বলেৰে কুশ মেলি
দি (ঢাকিলে) যি কুশত আদিত্যসকল বহি শোভা
কৰে ॥ ৪ ॥ বিৰাট, সম্ভাট, বিভু, প্ৰভু, বহুত আৰু
অতি বহুত, যি যজ্ঞদ্বাৰা আহে তাত দৃত (পানী)
ক্ষৰণ হৈছে ॥ ৫ ॥ সুবেশেৰে, সুৰূপেৰে, বেচি সৌন্দ-
ৰ্য্যৰে, বিৰাজ কৰা উৰাই আৰু বাঙিয়ে আজি দিনত
আহি (আমাৰ যজ্ঞত) বহা ॥ ৬ ॥ মুখা ঋতিক,
ভাল কথা কোৱা, দেৱাই মেঘাবী হোতা হুজনে আমাৰ
এই যজ্ঞ সম্পন্ন কৰক ॥ ৭ ॥ ভাবতী, ইলা, আৰু
সৰস্বতী এই তিনিজনী দেৱীক উদ্দেশ্য কৰি স্তুতি
কৰিছো। তেওঁলোকে আমালৈ সম্পদ পঠিয়াওক ॥ ৮ ॥
ঋষ্টা প্ৰভুৱে সকলো ৰূপ (যোনিত উপস্থিত হোৱা)
পত্তৰ সৃষ্টি কৰিলে। আমাৰ কাৰণে সেইবিলাক বৃদ্ধি
হবলৈ সৰ্ব্বভোভাবে পূজা কৰা ॥ ৯ ॥ হে বনস্পতি
(গছ), নিজেই দেবতাৰ পত্তৰূপ অন্ন উপাদান কৰা।
অগ্নিয়ে হৰিবিলাকৰ সোৱাদ লওক ॥ ১০ ॥ দেবতা-
সকলৰ আগত যোৱা অগ্নি দেবতাৰ এয়া গায়ত্ৰী
হৃন্দেৰে আদৰি স্তুতি কৰা হ'ল। স্বাহাকাৰেৰে হৰি
দিলাত জ্বলি উঠিছে ॥ ১১ ॥

১৮৯ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আৰু হৃদ ১৮০ সূক্তৰ দৰে । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি দেবতা, সকলো জানিবলগীয়া তুমি জানা । (সেইবাবে) গন্তব্য স্থানলৈ আমাক লৈ যোৱা । কুটিল পাপক আমাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া । তোমাক আমি বহুত নমস্কাৰ আৰু স্তুতি কৰিম ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তুমি অতি নতুন । (বাগ অনুস্থান কৰা) আমাক স্বস্তিৰে বিশ্বৰ পাপৰ পৰা পাব কৰা । আমাৰ নগৰ আহল-বহল হওক । আমাৰ পৃথিৱীও বহল হওক । তুমি আমাৰ পুত্ৰ পোজৰ সুখ দিয়া ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি আমাৰ পৰা বেমাৰ উচাৰ দিয়া । অগ্নিয়ে যাক পালন নকৰে সেই প্ৰজাক ওচাই দিয়া । পুনঃ আমাৰ সুফলৰ কাৰণে, হে যজ্ঞতা (যজ্ঞন কৰাক তাৰণ কৰা) দেবতা, সকলো অমৰৰ সৈতে পৃথিৱীলৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, আমাক অনবৰত পালনেৰে ৰক্ষা কৰা আৰু প্ৰিয় সদনত (যজ্ঞ ঘৰত) কেউফালে পোহৰ কৰা । হে ডেকা অগ্নি, তোমাৰ স্তোতাক আজি ভয়ে বিচাৰি নেপায় । হে বলবান অগ্নি, আন দিনতো নেপায় ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, হিংসকৰ (ওচৰলৈ), খাদকৰ (ওচৰলৈ), হংসকাৰক বিপুৰ ওচৰলৈ আমাক এৰি নিদিবা । আমাক দাঁত থকা, কামোৰা (সাপ আদিলৈ) এৰি নিদিবা । আমাক দাঁত নথকা (শিঙেৰে খোচালৈ) এৰি নিদিবা । হিংসক (চোৰ আদিৰ দ্বাৰা) আমাক, হে বিজয়ী অগ্নি, পৰাভূত নকৰাৰা ॥ ৫ ॥ হে ঋতৰাজ (নিয়মত উৎপন্ন) অগ্নি, বৰণীয়া তোমাক শৰীৰ পুষ্টিৰ কাৰণে স্তব কৰি তোমাক পাই, সকলো হিংসক আৰু নিন্দকবিলাকৰ পৰা নিজক মুক্ত কৰে । হে অগ্নি, আমাৰ আগত যি কুটিল আচৰণ কৰে, সিহঁতক দমন কৰা ॥ ৬ ॥ হে যজ্ঞন কৰিবলগীয়া অগ্নি, তুমি, যজ্ঞন কৰা আৰু যজ্ঞন নকৰা দুয়োবিধ মানুহক জানি লৈ যজ্ঞন কৰাক কামনা কৰা । হে আকৰ্ষণ কৰা অগ্নি, পবিত্ৰতা বিচৰা যজ্ঞমানে যেনেকৈ ঋত্বিক সকলৰ শিক্ষক হয়, তুমিও সময়ত সেইদৰে যজ্ঞমানৰ শিক্ষক হোৱা । (এইটো কৰা, সিটো কৰা ইত্যাদি দেখুৱাই শিক্ষা দিয়া) ॥ ৭ ॥ মন্ত্ৰৰ পুত্ৰ, শত্ৰুৰ অভিভৱকাৰী অগ্নিৰ বিষয় এই স্তোত্ৰ ৰচনা কৰা হৈছে । আমি এই অতীন্দ্ৰিয় প্ৰকাশক মন্ত্ৰেৰে সহস্ৰ ধন লাভ কৰিম । আমি অন্ন, বল আৰু জীৱাই থাকিবলৈ পায় ॥ ৮ ॥

১৯০ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আৰু হৃদ ১৮০ সূক্তৰ দৰে । দেবতা—বৃহস্পতি ।

হে হোতা, কামৰষী, মধুৰ জিভাৰ (ভাল কথা কোৱা), স্তুতিৰ যোগ্য, বৃহস্পতিৰ অৰ্চনা সাধন কৰা মন্ত্ৰেৰে বৃহস্পতিক বৃদ্ধি কৰা । সুদীপ্ত, স্তুতি কৰি থকা বৃহস্পতিক গাথাৰে গায় হোতাদি নেতাই শুনাইছে ॥ ১ ॥ ঋতুৰ বিষয় স্তুতিবিলাক সৃজন কৰোতা-কণী বৃহস্পতিৰ ওচৰ পাইগৈ । তেওঁ দেবতা বিচৰা-সকলক ফল দান কৰে । তেওঁ গোটেই জগত ৰাস্তা কৰে । তেওঁ স্বৰ্গৰূপী মাতৃবিদ্যাৰ (বায়ুৰ) দৰে বৰণীয়া ফল উৎপাদন কৰি ঋতুৰ (যজ্ঞৰ) বিষয়ে সম্ভৱ (জন্ম) হ'ল ॥ ২ ॥ সখিতাই যেনেকৈ ৰশ্মি প্ৰকাশ কৰিবলৈ যত্ন কৰে, সেইদৰে বৃহস্পতিয়ে যজ্ঞমান-সকলৰ স্তুতি, অন্ন, দান আৰু স্তোত্ৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে । ৰাক্ষস-শত্ৰু-নোহোৱা বৃহস্পতিৰ সামৰ্থ্যৰে দিনৰ সূৰ্য্যই ভয়ানক জন্তুৰ দৰে বলবান হৈ ফুৰে ॥ ৩ ॥ বৃহস্পতিৰ কীৰ্ত্তি (বা শ্লোক) দ্বালোক আৰু ভুলোকলৈ যায় । আদিত্যৰ দৰে পূজিত হৈ প্ৰাণীক সচেতন কৰি ফল ৰাখে । বৃহস্পতিৰ অস্ত্ৰ-বিলাক চিকাৰীৰ অস্ত্ৰৰ দৰে যায় । এই অস্ত্ৰবিলাক অন্তৰীক্ষচাৰী মায়াবী অসুৰলৈ দিনত মাৰে ॥ ৪ ॥ হে বৃহস্পতি দেবতা, যি পাপ বৃদ্ধিৰ মানুহে হৰি' অন্ন, কলাপকৰ ভোমাক, অলপ গাখীৰ দিয়া গন্ধৰ দৰে ভাৰি, তোমাক অলপকৈ দিয়ে, দুৰ্দ্ধৃষ্টিৰ সিহঁতক বহুত ধন নিদিবা । হে দেবতা, সোমপান কৰা যজ্ঞক মহাফল দি অনুগ্ৰহ কৰা ॥ ৫ ॥ হে বৃহস্পতি দেবতা, তুমি মানুহৰ কাৰণে, ভালকৈ যাব পৰা বাটৰ দৰে সুখকৰ হোৱা । দুৰ্নিয়ন্ত্ৰণ কৰা ৰজাৰ সম্ভাষিত মিত্ৰ মন্ত্ৰীৰ দৰে (ফলপ্ৰদ হোৱা) । পাপহীন যি আমাৰ কালে ভাব কৰে সি অজ্ঞানেৰে আবৃত হৈহেৰা জানবন্ত হৈ থাকে ॥ ৬ ॥ সকলো পৃথিৱীৰ মানুহ যেনেকৈ গৰাকীৰ কামলৈ যন কৰি যায়, দুয়োপাৰৰ মাজে মাজে যোৱা নদী যেনেকৈ সমুদ্ৰত মিল হয়গৈ, সেইদৰে সকলো স্তুতি বৃহস্পতিৰ লগত মিলিত হয়গৈ । আকাশত উৰা চৰাইৰ দৰে, (নদীৰ) পাৰ আৰু পানী দুয়ো দেখিবলৈ পোৱা দৰে তেওঁ জানিব পাৰে ॥ ৭ ॥ মহান, বহুত অৰ্থ উৎপাদন কৰা, বলবান, বৰ্ষক দেবতা বৃহস্পতিক এই দৰেই এই স্তুতিৰে স্তব কৰা হৈছে । সেই দেবতা স্তুত হৈ আমাক বীৰ পুত্ৰ, গন্ধগাই দিয়ক । আমি

অন্ন, বল আৰু জীয়াই থাকিবলৈ পাম ॥ ৮ ॥

১৯১ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ অগস্ত্য । ছন্দ—১-২/১৪-
১৬ অঙ্কুষ্ঠপ্ ; ১০-১২ মহাপংক্তি ; ১৩ মহাবৃহতী ।

দেবতা—অপ, তৃণ আৰু সূৰ্য্য ।

(এয়া বিষহৰি উপনিষদ)

অলপ বিষৰ, বিষ নোহোৱা, পানীত থকা অলপ বিষৰ কোনো দুবিধ বিষ থকা প্ৰাণীয়ে মোক বিক্ৰিছে । বা নেদেখা (কোনো বিষধৰে) মোক কামুৰিলত গোটেই গা বিষেৰে বিষপী পৰিছে ॥ ১ ॥ (বিষধৰে কামোৰা) মানুহৰ ওচৰলৈ আহি (কোনো বন দৰে) নেদেখা বিষক মাৰে, আৰু গুছি যাওঁতে (মোহাৰি দিয়া সময়ত কোনো বন দৰে) বিষ মাৰে । পিহোতে (কোনো ওষধিয়ে) বিষ নাশ কৰে । ইহি দিয়া (কোনো ওষধিয়ে) বিষ নাশ কৰে ॥ ২ ॥ শৰা, কুশৰ, কুল, সিৰা মুঞ্জা, বিৰিণা (এইবিলাকত থকা) নেদেখা সকলো বিষে মোৰ গা বিষপি পৰিছে ॥ ৩ ॥ গোহালিত গৰু শুইছে, পশুবোৰ নিজ ঠাইলৈ গ'ল । মানুহৰ চেতন নোহোৱা হ'ল (টোপনি গ'ল), এনে সময়ত মোক বিষে ভেজিলে ॥ ৪ ॥ ইহঁতে বাতি দেখে । বাতি এন্ধাৰ হলে চোৱাৰ দৰে দেখে । ইহঁতক দেখা নেযায় । (সিহঁতে) সকলো দেখে । হে মানুহবিলাক এইটো বুজি লবা (সাৱধান হবা) ॥ ৫ ॥ (হে বিষধৰ) স্বৰ্গ তোমাৰ পিতা, পৃথিৱী মাতা, চন্দ্ৰ ভাই (ককাই), অদিতি বাই (ভনী) । দেখা নোশোৱা তোমালোকে সকলো দেখা । (নিজ নিজ ঠাইত) সুখেৰে থাকা ॥ ৬ ॥ যি অংশত (বাউসীত) খায়, যি গাত (শৰীৰত) খায়,—বেজীৰ দৰে বিহে,

যি অতি বিষাক্ত, যি অদৃষ্ট, তোমালোকৰ ইয়াত কি আছে ? (আৱশ্যক কি) । তোমালোকে সকলোৱে মিলি আমাৰ গুৰিৰ পৰা যোৱা ॥ ৭ ॥ সূৰ্য্য পূব ফালে উদয় হৈছে । তেওঁ সকলো দেখে । নেদেখা (বিষ) নাশ কৰে । সকলো অদৃষ্ট ৰাত্ৰি দিয়া বিষ খেদায় উদয় হয় ॥ ৮ ॥ এই সূৰ্য্য ওপৰলৈ উঠি যায় । সকলো বিষ বৰকৈ নষ্ট কৰি পৰ্ব্বতত সকলোৱে দেখা পোৱা আদিভাই, নেদেখা সকলোবোৰ বিষ শেষ কৰি ওপৰলৈ উঠি যায় ॥ ৯ ॥ সুৰা নিশ্চয় কৰা ঘৰত চামৰাৰ সুৰা পাত্ৰৰ দৰে, সূৰ্য্যত মই বিষ ওলোমাই থম । সেই সূৰ্য্য নমৰে—আমিও নমৰো । হৰি ঘোঁৰাত থকা আদিভাই দূৰত থাকি বিষক অমৃত কৰি দিলে । হে বিষ, মধুবিদ্যাই তোমাক অমৃত কৰি দিলে ॥ ১০ ॥ এই অকণমান শকুন্তিকা চৰাই জনীয়ে তোমাৰ বিষ খাই পেলালে । তাই নমৰে । আমিও নমৰো । হৰি ঘোঁৰাত থকা...১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ তিনি গুণ সাত (একৈশ) --টা জুইৰ ফিৰিঙি দিয়ে বিষৰ বল খাই পেলালে । সিহঁত নমৰে, আমিও নমৰো । হৰি ঘোঁৰাৰ...১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ ন আৰু নৈব (নিৰামৰে) খন বিষ নাশ কৰা মদীৰ নাম মই গাইছো । তেওঁবিলাক বহুত দূৰৈত আছে । হৰি ঘোঁৰাত...ইত্যাদি ১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ তিনি সাত (একৈশ) ময়ূৰৰ পত্ৰীয়ে, আৰু সাতখন বাই-ভনী নদীয়ে তোমাৰ বিষ কলহ নিয়া (কুন্তিনী) ছোৱালীয়ে পানী নিয়া দৰে হৰণ কৰি লৈ যাওক ॥ ১৪ ॥ ইমানকণ সৰু নেউলে তোমাৰ বিষ হৰক । (হৰণ নকৰিলে) অকণমান ভোক শিলেৰে খুন্দিম । বিষ ওলাই যাওক —অতি দূৰ (দিক্ দেখুৱাই) দিলৈ গুচি যাওক ॥ ১৫ ॥ (অগস্ত্য ঋষিয়ে এনেকৈ কলত) পৰ্ব্বতৰ পৰা নেউল বেগাই ঘূৰি আহি কলে—বৃশ্চিকৰ (বিচাৰ) বিষ নাই । হে বৃশ্চিক তোমাৰ বিষ নাই ॥ ১৬ ॥ ও তৎসং ॥

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ প্ৰথম মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত—২০ মাঘ ১৮৯৪ শক ইং ৩/২/৭৩ ।

নতুন শৰণীয়া—গুৱাহাটী ।

ঋগ্বেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ দ্বিতীয় মণ্ডল

প্ৰথম সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ—গৃৎসমদ । হৃন্দ—জগতী ।

দেবতা—অগ্নি ।

(এই সমুদায় ২য় মণ্ডলৰ মন্ত্ৰজট্টা ভৃগুবংশৰ
গৃৎসমদ ঋষি বা ভৃগু বংশৰ অন্য কোনো ঋষি) ।

হে অগ্নি, মানুহৰ মাজত যি নেতা আছে (তেওঁ-
বিলাকৰ) পালক, হে দেবতা, তুমি যাগ আদিত উৎপত্তি
হোৱা, তুমি পানীত উৎপত্তি হোৱা, তুমি শিলত
উৎপত্তি হোৱা, তুমি গছ গছনিত আৰু সৰু গছ গছনিত
উৎপত্তি হোৱা । তুমি মথনত গুচি (হৈ) উৎপত্তি হোৱা
॥ ১ ॥ হে অগ্নি, হোতাৰ কাম তুমিয়েই কৰা ।
পোতাৰ কাম তুমি কৰা । সময়ত কৰা ঋত্বিকৰ
কাম তুমি কৰা । নেতাৰ কাম তুমি কৰা । হে
অগ্নি, তুমি 'অগ্নিৎ' (জুই জ্বলোৱা) কাম কৰা । ঋতব
(নিয়মৰ) কাম তুমি প্ৰশাসন কৰা । তুমি যজ্ঞৰ
কাম পৰিচালনা কৰা । তুমি ব্ৰহ্মা আৰু আমাৰ
গৃহপতি ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি সংলোকৰ ফলবৰী
(পতিকে) ইন্দ্ৰ । তুমি বিষ্ণু, বহুতে স্তুতি কৰা
আৰু নমস্কাৰ । তুমি মন্ত্ৰপালক, ধনৰ বেত্তা । তুমি
ব্ৰহ্মগণপতি (মন্ত্ৰৰ পালক) । তুমি বিবিধ সৃষ্টি কৰা
আৰু বহুত বুদ্ধিৰে অবস্থিত হৈছা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি
ধৃতব্ৰত বজা বৰণ । তুমি শত্ৰুকৰ কৰা স্তুভাৰ্হ মিত্ৰ ।
তুমি সাধুজনৰ পালক অৰ্ধ্যমা । — অৰ্ধ্যমাৰ দান
সৰ্বব্যাপী । তুমি (সূৰ্য্যৰ) অংশ । হে দেবতা, তুমি
আমাৰ যজ্ঞত ফলদান কৰা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি ঙ্খী ।
তুমি পৰিচৰ্চ্যা কৰা জনৰ ভাল ধনৰ হেতু ।
স্তুতি বাক্যবিলাক তোমাৰ নিজৰ । তোমাৰ ভেজ
হিডকাৰী । তুমি আমাৰ বন্ধু । তুমি সোনকালে
উৎসাহ দিয়া । তুমি ভাল ধোৱা দিয়া ।
বহুত ধনৰ তুমি মানুহৰ বল স্থানীয় হৈছা ॥ ৫ ॥
হে অগ্নি, তুমি ব্ৰহ্ম দ্যলোকৰ পৰা মন্ত্ৰৰ প্ৰশংসা
কৰা কন্ত্ৰ । তুমি মৰুৎপথৰ বল । (হবি) অন্নৰ

তুমি ঈশ্বৰ । তুমি বায়ুৰ দৰে বঙা ঘোঁৰাৰে সুধৰ
(যজ্ঞৰ) ঘৰলৈ আহা । তুমি পুৰা (হৈ) নিজে
(বুদ্ধিৰে) পৰিচাৰকক বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি,
তোমাক যি (যজ্ঞমানে) অলঙ্কৃত কৰে তেওঁৰ
দ্রবিনোদা । তুমি (সকলোৰে প্ৰেৰক) সবিতা
দেবতা, — বয়লীৰ ধন দাতা । হে নবৰ পালক অগ্নি,
তুমি ভগ হৈ ধনৰ ঈশ্বৰ হৈছা । যি যজ্ঞমানে (যজ্ঞ)
ঘৰত তোমাক পৰিচৰণ কৰে তেওঁৰ তুমি পালক ॥ ৭ ॥
হে বিশ্ণুপতি (প্ৰজাপালক) অগ্নি, তোমাক যজ্ঞমানে
যজ্ঞ ঘৰলৈ আনিছে আৰু দীপ্যমান, সূজানী তোমাক
প্ৰসাধন কৰিছে । সূজালা ৰূপী তুমি সকলো হবি-
অন্নৰ গৰাকী হৈছা । তুমি সহস্ৰ, শত আৰু দহ
(অৰ্থাৎ অসংখ্য) ধন-বস্তুৰ প্ৰতিনিধি হৈছা ॥ ৮ ॥
হে অগ্নি, নেতা বিলাকে পিতৃৰ দৰে পালন কৰিবলৈ
তোমাক যজ্ঞ কৰে । দীপক শৰীৰৰ তোমাক ভাতৃৰ দৰে
যজ্ঞ কৰে । হে অগ্নি, পৰিচৰণ কৰা মানুহৰ তুমি
পুত্ৰৰ দৰে । তুমি বিশ্বাসী সখাৰ দৰে ধাৰণ কৰা
বিলাকক বক্ষা কৰা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি ঋতু । তুমি
ওচৰত নমস্কাৰৰ যোগ্য । তুমি সকলোতে শুনা অন্ন
আৰু ধনৰ ঈশ্বৰ । হে অগ্নি, তুমি বিশেষকৈ জ্বলিছা
তালৈকে কাঠ বিলাক (খৰি বিলাক) অন্ধকাৰ
গুহাবলৈ পুৰিছা । তুমি যজ্ঞৰ বিশেষকৈ নিৰ্ব্বাণ
কৰোতা আৰু ফল বিস্তাৰ কৰা ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি,
দেবতা, তুমি হবি দাতাৰ অদিতি । তুমি হোম
নিষ্পাদিকা ভাবতী, — স্তুতিৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধন হোৱা । তুমি
এশ জাবকালি (সদায়) থকা দানৰ সমৰ্থ ইলা (তুমি)
হৈ দানৰ সমৰ্থ । হে ধনৰ পালক পাপ হৰ্তা তুমি
সবৰতী ॥ (অদিতি = পৰিপালক, ভাবতী = সূৰ্য্যবপ্তি,
ইলা = তুমি, সবৰতী = বায়ু) ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, তুমি
ভালকৈ পুষ্ট হলে উত্তম অন্ন (বা আহুস) হোৱা ।
তোমাৰ স্পৃহনীয় বৰ্ণই দৰ্শনীয় কাণ্ডি বিলাইছে । তুমি
অন্নৰ সাধক, পাপৰ পৰা ত্ৰান কৰা, — মহান । তুমি
ধনৰ ৰূপ, সকলো বিষয় ব্যাপক আৰু বিস্তীৰ্ণ ॥ ১২ ॥
হে অগ্নি, তোমাক অদিতিৰ পুত্ৰ (ইন্দ্ৰাদি দেবতা)

সকলে মুখ কৰিলে । হে কবি, শুচি তোমাকেই দেবতাই নিজৰ জিভা কৰিলে । দানব সমগ্ৰত গোটা খোৱা দেবভাসকলে যজ্ঞত তোমাক অপেক্ষা কৰে । তোমা-
তেই আহুত কৰা হবি আদি দেবতা সকলে খাই । ১৩ ॥ হে অগ্নি, সকলো অমৰ দ্ৰোহহীন দেবতা সকলে তোমাৰ মুখত আহুতি দিয়া হ'বা খাই । মানুহেও তোমাৰ পৰাই অন্ন আদিৰ সোৱাদ লয় । তুমি লতা আদিৰ গৰ্ভ আৰু শুচিহে জন্ম লৈছা । ১৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি বলৰে তেওঁলোকৰ (দেবতাৰ) লগত থাকা, (কিন্তু) প্ৰত্যেকৰ লগত ভিন্ন হৈ থাকা । হে সূৰ্য্যোদিত দেবতা, তুমি তেওঁবিলাকতকৈও বেচি বলী কাৰণ তোমাৰ মহিমাতে এই যজ্ঞত থকা সকলো অন্ন শৰ্ভ কৰি থকা দাবাপৃথিবীত ব্যাপ্ত হয় ॥ ১৫ ॥ হে অগ্নি, যি মেধাবী যজ্ঞমানে স্তোভাসকলক আগন্তুক গৰু আৰু পাচত ঘোঁৰা আদি ধন দিয়ে, তেওঁবিলাকক আৰু আমাক ভাল ঠাইলৈ নিয়া ॥ আমি সুপুত্ৰাদিৰে সৈতে যজ্ঞত বৃহৎ মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিম ॥ ১৬ ॥

২ সূক্ত—ঋ ১৩ ।

ঋষি আদি ১ম সূক্তৰ দৰে ।

(হে যজ্ঞমানসকল) জাতবেদ অগ্নিক যজ্ঞেৰে বৰ্দ্ধন কৰা । হবি অন্নৰে বহুলকৈ স্তুতি কৰি যজ্ঞন কৰা । ভালকৈ জ্বলোৱা, ভালকৈ খুউৱা, স্বৰ্গলৈ নিওঁতা, স্বৰ্গত থকা, হোতাক, বল কৰ্ত্তাক যজ্ঞেৰে বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, দিনত গাইগৰু বিলাকে যেনেকৈ পোৱালীলৈ বাট চাই থাকে সেইদৰে যজ্ঞমান সকলে তোমাক বাতি আৰু দিনত আকাজ্ঞা কৰিছে । হে বহুতৰ বৰণীয় অগ্নি, সংযত তুমি স্বৰ্গৰ দৰে ব্যাপ্ত । যজ্ঞমানৰ ওচৰত পুৱা আদি দিন বিলাকত আৰু বাতিত জ্বলি থাকা ॥ ২ ॥ এনেকুৱা দেখিবলৈ ভাল, দাবাপৃথিবীৰ ঈশ্বৰ, বহুত খোৱা ধনৰ দৰে, দীপ্তবৰ্ণ, মিত্ৰৰ দৰে যাগৰ মাটিত (বেদীত) স্তুতা অগ্নিক ঋত্বিক সকলে বজোলোকৰ মূলত (পৃথিবীত) বাহিলে ॥ ৩ ॥ নিজৰ সিধা বিলাকেৰে, চকবীৰ মলা বিলাকৰ দৰে অন্তৰীকলৈ যোৱা, পানীৰ দৰে বক্ষক, সকলোৰে জনক হুৱো দাবাপৃথিবী ব্যাপ্ত হৈ থকা অগ্নিক পৃথিবীৰ বেদীত খিটু সিঁচি দি নিজৰ নিৰ্দ্ধন যজ্ঞ ঘৰত সোণৰ দৰে জিলিকি থকা কৰি থাল ॥ ৪ ॥ সেই হোতা অগ্নি সকলো যজ্ঞৰ কেউকালে হওক । সেই অগ্নিক হবোৰে সৈতে স্তুতি কৰি মানুহে প্ৰসাধন কৰিছে । দীপ্ত পাণ্ডবীৰে (সিধাৰে)

বুদ্ধি হৈ ওৰষি (লতাগতা) বিলাকলৈ গৈ পুৰিছে । অন্তৰীকত ভৰাৰ দৰে দাবাপৃথিবী পোহৰ কৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তেনেকুৱা তুমি, আমাৰ ক্ষতিৰ কাৰণে উপৰ্যুপৰি ধন আমাক দি, আমি খৰি দি জ্বলায় দিয়াত জ্বলি থাকা । আমাৰ হিতৰ কাৰণে দাবাপৃথিবী পোহৰ কৰা । হে দেবতা অগ্নি, মানুহৰ হবা দেবতাৰ ভোগৰ কাৰণে পুনঃ পুনঃ অল্পঠান কৰিবলৈ দিয়া ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, আমাক বহুত দিয়া—সহস্ৰ দিয়া । যলৰ কাৰণে দুৱাৰ মুকলি কৰা দৰে অন্ন বেচি কৰি দিয়া । ব্ৰহ্ম কৰ্ম্মেৰে দাবাপৃথিবী উষাত আদিত্যৰ দৰে দীপ্ত হৈ জ্বলি থাকি আমাৰ অনুকূলে (কাম) কৰা ॥ ৭ ॥ বৰণীয় উষাৰ অগ্নি প্ৰজ্জ্বলিত হৈ তেজ্জৰে আদিত্যৰ দৰে দীপ্ত হৈছে । মানুহৰ (হোতাৰ) স্তুতিৰে সৈতে হোম কৰা অগ্নি প্ৰজ্ঞাৰ ৰজাৰ দৰে অগ্নি যজ্ঞমানৰ অভিধিৰ দৰে আহি পাইছেহি ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি বহুত দীপ্তমান । অমৰ সকলৰ মাজত পূৰ্ব্বেতে জন্ম তোমাক মানুহৰ মাজত স্তুতিৰে আপ্যায়িত কৰে । সেই স্তুতিৰে শিবতী গৰুৰ দৰে যজ্ঞত থকা স্তোতাৰ কাৰণে আপোনা আপুনি অপৰিমিত ধন ধিৰোৱা হয় ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, আমি (তুমি দিয়া) সুবীৰ্য্য যোৱাৰে আৰু স্তুতিৰে আমাৰ লগৰ মানুহবিলাকক অতিক্ৰম কৰি (বেচি) জানিম । এই অৰ্থে মানুহৰ পাঁচ জাতিৰ মাজত বহুত ধন পাই সুখৰ দৰে আমি জ্বলি থাকিম ॥ ১০ ॥ হে শত্ৰুক অভিভব কৰা অগ্নি, তুমি আমাৰ স্তোত্ৰ বুজি লোৱা (ভালকৈ শুনা)—যি অগ্নিত ভালকৈ উৎপাদন কৰা স্তোতা সকলে স্তোত্ৰ পথিয়াই দিয়ে—হে অগ্নি, যজ্ঞনীৰ তোমাক যি হবি—অন্ন—যুক্ত যজ্ঞমানে নিজ পুত্ৰৰ দৰে নিজৰ ঘৰত জ্বলাই (হবি স্তোত্ৰাদিৰে) আৰাধনা কৰে ॥ ১১ ॥ হে জাতবেদ অগ্নি, তোমাক স্তুতি কৰা ঋত্বিকে আৰু মেধাবী যজ্ঞমানে হুৱোৱে, সুখেৰে থাকি তোমাৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত হয় । তুমিও আমাক বাস কৰাওতাৰ কাৰণ হৈ অতি সম্ভো-
ষিত কৰা বহুত পুত্ৰ ভৃত্যাদিৰে সৈতে বহুত ধন দিয়া ॥ ১২ ॥

১৩ ঋক ২।১।১৬ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥

৩ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ৭
জগতী, দেবতা—১ ইধম অগ্নি, ২ নবাশ্বস;
৩ ইল; ৪ কুশ (বৰ্হি); ৫ দেবীদ্বাৰ; ৬

ঊষা আৰু বাতি, ৭ ছুজনা দেৱী, হোতৃ আৰু
প্ৰচেতস ছয় ; ৮ সবস্বতী, ইলা, ভাবতী ; ৯ ষ্টী ;
১০ বনস্পতি ; ১১ স্বাহাকৃতি ।

(এয়া আত্মী সূক্ত)

পৃথিবীৰ বেদীত সন্মাক জলোৱা সমিদ্ধ অগ্নি স্থাপিত
হৈ সকলো প্ৰাণীয়ে দেখাকৈ আমাৰ আগত আছে ।
(সেই অগ্নি) হোতা, পাবক, পুৰণি, সুপ্ৰজ, দেবতা,
যাগৰ যোগ্য হৈ দেবতাসকলক পূজা কৰা ॥১॥ নৰাশংস
নামৰ অগ্নিয়ে ভালকৈ জ্বলি নিজ মহিমাৰে প্ৰভোক
আহুতিৰ স্থান ব্যক্ত কৰি দীপ্যমান তিনিওলোক ব্যক্ত
কৰি আছে । (সেই অগ্নিক) ঘি'উ সিচি দিয়া মনেৰে
ঘি'উত হব্য তিয়াই যজ্ঞৰ মুখত (মুখত) যজ্ঞ কৰিব
লগীয়া দেবতাক ভৰ্ণন কৰা হওক ২ ॥ হে ইলিত অগ্নি,
আমালৈ অনুৰক্ত মনৰ যাগৰ যোগ্য হৈ আজি আমাৰ
কাৰণে মানুহৰ আগত হৈ দেবতাক যজ্ঞ কৰা । তুমি
অক্ষীণ ইল্লক মকভগণেৰে সৈতে লৈ আহা । হে
ঋত্বিকসকল কুশভ বহি থকা ইল্লৰ যাগ কৰা ॥৩॥
হে বৰ্হিদেবতা অগ্নি, (কুশৰ দেবতা অগ্নি), বৃদ্ধি হৈ
থকা, সুবীৰ দাতাৰ ধনৰ কাৰণে এই বেদীত সম্পূৰ্ণ
ৰূপে বিস্তৃত হোৱা । হে বসুসকল, হে বিশ্বদেবসকল,
হে আদিত্যসকল, (যজ্ঞাৰ্হি তোমালোক) কুশত বহা ॥৪॥
মহৎ, নমস্কাৰেৰে সৈতে স্তোত্ৰেৰে আহ্বান কৰা,
ভালকৈ যোৱা হে দ্বাৰ দেৱী নামৰ অগ্নি, তোমালোক
মেল খোৱা । তোমালোক ব্যাপ্তিমান, অহিংসনীয়,
সুবীৰ পুত্ৰযুক্তা, যশযুক্ত বৰ্ণনীয় ৰূপৰ সম্পাদন কৰা
বিশেষ প্ৰখ্যাত হোৱা ॥৫॥ আমাক সদায় কৰ্ম্মৰ
সুকল দিওতা ঊষা আৰু নক্ত (বাতি) ৰূপ অগ্নিয়ে,
ভাত্ত বৰ জনা ভিবোতাৰ দৰে পৰম্পৰ সাহায্যৰ
কাৰণে গৈ যজ্ঞৰ ৰূপ নিৰ্দ্ধল কৰিবৰ কাৰণে, পৰম্পৰ
সুবিধাৰ কাৰণে, বহল ভাত্ত বৰলৈ ধৰিছে । (ভেওঁ-
বিলাক) অতি ফলপ্ৰদ আৰু ভাল পানীৰে পৰিপূৰ্ণ ॥৬॥
দৈব্য হোতা যজ্ঞৰ দৰে অগ্নি যজ্ঞ কৰিবলগীয়া-
বিলাকৰ প্ৰথম । (ভেওঁবিলাক) অতি বিদ্বান আৰু
গা অতি ডাঙৰ, মন্ত্ৰেৰে যথাযোগ্য পূজন কৰে,
সময়ত দেবতাৰ যজ্ঞ কৰে আৰু পৃথিবীৰ নাভি
তিনিখন (বেদীৰ) ঠাইলৈ যায় ॥৭॥ আমাৰ যজ্ঞ
সাধন কৰা সবস্বতী, ইলা আৰু ভাবতী তিনিজনী
দেৱীয়ে আৰু সকলো বিষয় জনা (বাক) আমাৰ যজ্ঞৰ
ঘৰলৈ আহি দ্বিজহীন কৰি আমাৰ যজ্ঞ পালন
কৰক ॥৮॥ সোধৰ দৰে বৰণ, সুবজ কৰা অন্নদাতা,

ক্ষিপ্ৰগ্ৰী, বীৰ, দেবতা বিচৰা পুত্ৰ তৃষ্ণাৰ অনুগ্ৰহত
আমাৰ হওক । সেই তৃষ্ণাই আমাৰ কুলৰ নাই বহা
পুত্ৰ বিভৱণ কৰক আৰু দেবতাৰ অন্ন আমি যেন
পাওঁ ॥৯॥ (সুপৰ দেবতা) বনস্পতি অগ্নিয়ে আমাৰ
কৰ্ম্মৰ্হি আনি আমাৰ ওচৰত থাকক । অগ্নিয়ে বিশেষ
কৰ্ম্মৰে (পশুৰূপ হৰি কৰ্ম্মৰে) ভালকৈ পাক
কৰিছে । দেবতাক আহুতি দিবলৈ (বাহুত্যা কৰিবলৈ
লোৱা) অগ্নিয়ে হৰি সংস্কাৰ কৰা তিনি প্ৰকাৰ
সিঁজোৱা হৰি, নিয়া প্ৰকাৰ জানি (কেনেকৈ নিব
লাগে জানি) দেবতাৰ ওচৰলৈ লৈ যাওক ॥১০॥
এই অগ্নিলৈ ঘি'উ ছটুয়াইছো । কাৰণ এওঁ ঘি'উৰ
পৰা উৎপন্ন আৰু ঘি'উতে আশ্ৰয় । এওঁৰ ঘি'উয়েই
ভেজ । হে কামৰূষী অগ্নি, স্বাহাকাৰেৰে দিয়া সকলো
হৰি দেবতালৈ লৈ যোৱা ॥১১॥

৪ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ সোমাহুতি । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ।

দেবতা—অগ্নি ।

(হে যজ্ঞমানসকল) তোমালোকৰ কাৰণে দীপ্য-
মান, সু-স্তুত, যজ্ঞমানৰ অভিধি, সু-হৰি-অন্নযুক্ত জাত-
বেদ অগ্নিক আহ্বান কৰিছো—যি অগ্নিয়ে দেবতা
আৰু মানুহক মিত্ৰৰ দৰে ধাৰণ কৰে ॥১॥ এই
অগ্নিক পৰিচৰণ কৰা ভৃগুসকলে পানীৰ ঠাই অন্তৰীক্ষত
আৰু মানুহৰ প্ৰজাৰ মাজত দুয়ো ঠাইত ধাৰণ
কৰিছিল । এই অগ্নিয়ে খবকৈ যোৱা ধোঁৱাৰে দেব-
তাৰ ঈশ্বৰ (হৈ) আমাৰ বিৰোধী সকলো প্ৰাণীক
পৰাভৱ কৰক ॥২॥ দেবতাসকলে স্বৰ্গলৈ যাওঁতে
আগতে মানুহৰ প্ৰজাৰ প্ৰিয় অগ্নিক মিত্ৰৰ দৰে
স্থাপন কৰি গৈছিল । ভেওঁ, সেই (দেবতাই
স্থাপিত কৰা) অগ্নিয়ে, হৰি দাতাৰ কাৰণে যথাযোগ্য
যবত স্থাপিত হৈ যি বাতিতে ভেওঁক (যজ্ঞমানে)
কাৰনা কৰে সেই বাতিতে জ্বলি থাকে ॥৩॥ নিজ
গাৰ পুষ্টি বৰ্দ্ধন কৰা দৰে অগ্নিৰ শৰীৰ পোষণ কৰাও
বমণীয় (কথা) । অগ্নিয়ে ভেতিয়া চাৰিওফালে পোৰে
আৰু খৰি পোৰে ভেতিয়া ভেওঁৰ শৰীৰ দেখিবলৈ
সুন্দৰ হয় । বখত লগায় যাওঁতে ধোঁৱাই যেনেকৈ
নেজ জোকাৰে অগ্নিয়েও (কাঠ পোৰোঁতে) ভেওঁৰ
শিখা লবাই ॥৪॥ আমাৰ লগৰ স্তোভাসকলে যি
অগ্নিৰ স্বাহাচ্ছা শুভি কৰিছে, ভেওঁ আগ্ৰহ কৰি থকা
ঋত্বিকসকলৰ ওচৰত নিজৰূপ প্ৰকাশ কৰিছে । ভেওঁ

বসুন্ধৰী হৰিৰ কাৰণে বিচিত্ৰ কিৰণেৰে সৈতে প্ৰকাশ হৈছে । তেওঁ জীৰ্ণ হৈও আকৌ ডেকা হয় ॥ ৫ ॥ যি অগ্নিয়ে হাবিড তৃষ্ণাতুৰৰ দৰে গৈ শোভা কৰে, পানীৰ দৰে বাটত ইফালে সিফালে যায়, বথ টনা ঘোঁৰাৰ দৰে শব্দ কৰি যায়, সেই অগ্নিয়ে বাট কলা কৰি হোৱা তাপক হলেও আকাশত নক্ষত্ৰৰ দৰে প্ৰকাশ কৰে ॥ ৬ ॥ যি অগ্নিয়ে বিশ্ব ব্যাপ্ত হয়, যি অগ্নিয়ে বহল পৃথিৱীত বাঢ়ি গৈ থাকে, যি অগ্নিয়ে বন্ধক নোহোৱা জন্তুৰ দৰে ইচ্ছামতে যায়, সেই দীপ্তিমান অগ্নিয়ে শুকান গছপাত আদি পুৰি দ্ৰুংধ দিয়া (কাঁইট আদি) চেপি বসব সোৱাদ লৈছে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ আগতে কৰা তৰ্পণাদি স্মৰণ কৰি আজি তৃতীয় সৰনত (মননীয়) স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছো । হে অগ্নি, তুমি আমাক সংযত, বীৰ, মহান্ন, কীৰ্ত্তিমন্ত্ৰ সূ-পুত্ৰৰে সৈতে অন্ন আৰু ধন দিয়া ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, গৃৎসমদ ঋষিসকলে তোমাক বন্ধক পাই ছন্দৰে স্তোত্ৰ পাঠ কৰি গুহাত থকা উৎকৃষ্ট ধন (বা বিদ্যা) পোৱাই দিবলৈ স্তুতি কৰিছে । সূ-বীৰ, বৈবীক অভিভব কৰিব পৰা পুত্ৰপৌত্ৰাদিৰে সৈতে ধন আৰু অন্ন স্তোত্ৰাক দিয়া ॥ ৯ ॥

৫ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৪ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—অনুষ্ঠুভ ।

চৈতন্যৰূপী, পিতৃৰ দৰে হোতা অগ্নিয়ে পিতৃসকলক বন্ধা কৰিবলৈ উৎপন্ন হ'ল । আমিও হবি অন্নযুক্ত হৈ অতি পূজনীয়, জিকি বন্ধা কৰা ধন লাভ কৰিব পাৰিম ॥ ১ ॥ যজ্ঞ নিৰ্বাহক যি অগ্নিত সপ্ত ৰম্মিৰে শেষ পৰ্য্যন্ত ব্যাপ্ত হৈ আছে, সেই দেবতাৰ পোতাৰ দৰে অগ্নি মানুহৰ পোতা হৈ দৈব যজ্ঞত অষ্টম ঋত্বিক ৰূপে ব্যাপ্ত হৈ আছে ॥ ২ ॥ অথবা যি হাবি আদি যজ্ঞত ঋত্বিকে দিলে, যি স্তুতি হোতাই গাই,—সেই সকলো এই অগ্নিয়ে জানে । সকলো মেধাবী ঋত্বিক (হোতাক) চক্ৰৰ স্বেৰৰ দৰে নিজৰ আৱৃত্ত কৰি ৰাখে ॥ ৩ ॥ পবিত্ৰ প্ৰশাসন কৰা অগ্নিয়ে পূণ্য কৰ্ম্মৰ সৈতে উদ্ভব হৈছে । এই অগ্নিৰ নিশ্চিত ব্ৰহ্মকৰ্ম্মবিলাক জানি বিস্তৃত গছৰ দালৰ দৰে (ইদালৰ পৰা সিদালত) উঠে (যজ্ঞ যজ্ঞমানে সমাধা কৰে) ॥ ৪ ॥ যি আঙুলিবিলাকে এই কাম কৰিছে, সেইবিলাকে এই নেভা অগ্নিৰ গাইগৰৰ দৰে আৰু একেলগে বৰ্ণ সেৱা কৰে (একে বৰণৰ হয়) আৰু বাই-ডনীৰ দৰে

(গাইগৰাদি) তিনি সৰনত পৰিচৰণ কৰে ॥ ৫ ॥ যেতিয়া মাকৰ দৰে বেদীৰ ওচৰত বাইডনীৰ দৰে যি'উৰে স্থাপিত হয় তেতিয়া বৰষুণ আহিলে যব ধানে যেনেকৈ আনন্দ কৰে, তেনেকৈ অক্ষয়্যাকপী অগ্নিয়েও আনন্দ কৰে ॥ ৬ ॥ এই ঋত্বিক ৰূপী অগ্নিয়ে নিজৰ কামৰ কাৰণে (হোতা, পোতা, প্ৰশাস্তা আদি) ঋত্বিক ৰূপত কৰ্ম্ম-সমাধা কৰক । আমিও পাচত যজ্ঞ কৰি স্তব পাঠ কৰি হবি দিম ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি তোমাৰ মহিমা জনা যজ্ঞমানে যাতে সকলো দেবতাৰ তৃপ্তি কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়,—তেনেকৈ কৰা । আমি যি যজ্ঞ কৰিম সেয়াও তোমাৰ প্ৰীতিৰ কাৰণে হব ॥ ৮ ॥

৬ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—আৰু দেবতা ৪ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

হে অগ্নি, এয়া সমিধ (খৰি), এয়া আহুতি দিছো—সেৱন কৰা আৰু এয়া স্তুতি ভালকৈ শুনা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, এই আহুতিৰে তোমাক পৰিচৰণ কৰিম । হে বলৰ পুত্ৰ, হে বিস্তীৰ্ণ যজ্ঞৰ, সুজন্মৰ অগ্নি, এই স্তোত্ৰেৰে তোমাক প্ৰীত কৰিম ॥ ২ ॥ হে ত্ৰিৱিনোদা অগ্নি, স্তুতিৰে পূজনীয় হবি ইচ্ছা কৰা তোমাক আমি পৰিচৰণ কৰোতাই স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিম ॥ ৩ ॥ হে ধনবান বিদ্বান অগ্নি, তুমি আমাৰ স্তোত্ৰ বুজি লোৱা (শুনা) আৰু আমাৰ বিদ্বেষ কৰা বিলাকক হে ধনপতি, ধনদাতা, আমাৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া ॥ ৪ ॥ সেই অগ্নিয়ে আমাক স্বৰ্গৰ পৰা বৰষুণ দিয়ক । তেওঁ আমাক অবিচলিত বল দিয়ক আৰু সহস্ৰ অন্ন দিয়ক ॥ ৫ ॥ হে অতি ডেকা দেবতাৰ দূত, অতি যজন কৰিব লগীয়া দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, নিজ বন্ধক বিচাৰি পূজা কৰা সকলৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ৬ ॥ হে মেধাবী অগ্নি, তুমি মানুহৰ অন্তৰ জানা । তুমি দ্ৰোণা-বিধ (দেবতাৰ আৰু মানুহৰ) জন্ম জানা । তুমি মানুহৰ আৰু বন্ধুৰ (দেবতাৰ) মিত্ৰ দূতৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি বিশেষ অভিজ্ঞ হৈ সৰ্ব্বতোভাবে আমাৰ কামনা সিদ্ধি কৰা । হে অগ্নি, তুমি সচেতন,—তুমি যথাক্ৰমে দেবতাক যজন কৰা আৰু কুশৰ ওপৰত বহা ॥ ৮ ॥

৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আৰু ৬ সূক্তৰ দৰে ।

হে অতি ডেকা, ভাবত, বসু অগ্নি, তুমি আহালৈ

শ্রেষ্ঠ, দীপ্তিমান, বহুতে স্পৃহা করা ধন আহরণ করা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, অদাতা দেবতা বা মানুষের শত্রুতা করার দ্বারা আমি যেন পরাভব নহওঁ। আমাক দুয়োবিধ শত্রুর পরা বন্ধা করা ॥ ২ ॥ আক আমি, হে অগ্নি, সকলো শত্রুক পানীর ধাবার দবে অতিক্রম কবি যাম ॥ ৩ ॥ হে শোধক, শুচি, বন্দনীয়, বৃহৎ অগ্নি, তুমি ঘিউ'র আহৃত হৈ বিশেষকৈ জলিছা ॥ ৪ ॥ হে ভাবত অগ্নি তুমি আমার বাঁজী, বঁাড় আক গাভিনী গৰ্বে আৰাধিত হৈছা ॥ ৫ ॥ সমিধ রূপ অন্ন দাহ করা, ঘিউ'র আহুতি লোৱা তুমি অগ্নি, পুৰণি, হোতা, বৰণীয়, বলব পুত্র আক অন্তত ॥ ৬ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—ভৃগুর পুত্র সোমাহুতি বা গৃৎসমদ । জন্দ গায়ত্রী ; —৬ অমুচুভ । দেবতা—অগ্নি ।

(হে হোতা) অন্ন কামনা করা পুষ্কর দবে বহুত যশ যুক্ত, কামবর্ষী অগ্নির (বথত) যোজনা করা ধোঁবাক স্তুতি করা ॥ ১ ॥ সূনেতা, জ্বাবহিত, আক মনোহর গতিব অগ্নি হবি দাতা যজমানব শত্রু নাশ কবিলৈ আহৃত হৈছে ॥ ২ ॥ সুন্দর শ্রীযুক্ত (চেহেবার) অগ্নি যজ্ঞবলৈ আহিলে দিনত আক বাতিত স্তুত হয় । ভেওঁব ব্রত ক্রীণ নহয় ॥ ৩ ॥ সূর্য্য যেনেকৈ বস্ত্রিৰ দ্বারা প্রকাশ হয়, বিচিত্র অগ্নিয়েও জ্বাবহিত শিখা বিলাক প্রকাশ কবি প্রকাশিত হয় ॥ ৪ ॥ শত্রু নাশক, নিজেই বাজমান অগ্নির উদ্দেশ্য কবি উক্খ শ্তোত্র বিলাক বক্তিত হৈছে ॥ ৫ ॥ আমি অগ্নি, ইন্দ্র, সোম আক অগ্ন দেবতার বন্ধণ পাটছোঁ । আমাক কোনেও অনিষ্ট কবিব নোৱাবে । আমি শত্রু জয় কবিম ॥ ৬ ॥

৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আক দেবতা ১ম সূক্তব দবে । জন্দ—জিহুভ ।

দেবতার আহ্বাতা, বিদ্বান, বুদ্ধি হৈ থকা, দীপ্যমান, সুবন্ধ, অস্থিসিদ্ধ ব্রতব বুদ্ধিযুক্ত, সকলোবে শ্রেষ্ঠ নিবাস দিওঁতা, সহস্র দাতা, শুচি শিখা যুক্ত অগ্নি হোতার যবন্ত সুখেবে বহিছে ॥ ১ ॥ হে অভিমত কলদাতা অগ্নি, তুমি দূত, আমাক আপদব পরা পাব করা । ধন পোৱাই দিয়া, । আক ভুল নকৰাকৈ, দীপ্তিমন্ত হৈ আমার আক আমার পুত্রাদিৰ বন্ধক হবলৈ বৃজি লোৱা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তোমাব পরম জন্ম স্থানত তোমাক

পৰিচরণ কবিম । তাব ভলব অন্তবীক স্থানত তোমাক স্তোত্রেবে পৰিচরণ কবিম । যি পৃথিবীৰ উৎপত্তি স্থানত উত্তব হৈছা, সেই ঠাইত কাঠ, খৰি আক হবি অন্ন দি হোম কৰে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, আটাইতকৈ যজন কবিবলগীয়া তুমি, আমি দিয়া হবি অন্ন দেবতালৈ লৈ যোৱা । দিয়া অন্ন ধবকৈ প্রশংসা কবি (এয়া সোৱাদ, এয়া সোৱাদ অন্ন—এইদবে কৈ) দেবতার আগত কোৱা । তুমি ধনব ধনপতি । তুমি আমার দীপ্ত স্তোত্রব জ্ঞাতা ॥ ৪ ॥ হে দর্শনীয় অগ্নি, দিনো উত্তব হোৱা তোমাব দুয়ো যবন্ত (যুগ্ম আক পৃথিবীত) কোনো অভাব নহয় । তুমি স্তোত্র পাঠ করা সকলক অন্নবন্ত করা । সু অপত্য যুক্ত ধনব পতি করা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাব লগব (দেবতা) সকলব সৈতে আমাক সূধন দাতা হোৱা । তুমি দেবতা সকলব যষ্টা, শ্রেষ্ঠ যজন করা, কোনেও চেব পেলাব নোৱাৱা, দেবতাক (আমার ওচৰলৈ) বাট দেখুওৱা, আক আমার দুঃখব পাব কৰোতা । কান্তি যুক্ত তুমি, আমাক কল্যাণ কবি কেউফালে জলা ॥ ৬ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আদি ১ম সূক্তব দবে ।

সকলোৱে হোম করা মুখ্য অগ্নিক যি ইলাব পদত (উত্তব বেদীত) মানুষে জলাইছে, পিতাব দবে দীপ্তিবে আববি মৰণ হীন হৈ, সকলো জনা, বলবান সেই অগ্নি সকলোবে সেৱাব যোগ্য হয় ॥ ১ ॥ অমৰণ, জ্ঞানী, বিচিত্র দীপ্তিৰ সেই অগ্নিয়ে আমার সকলো স্তুতি যুক্ত আহ্বান শুনক । সেই অগ্নিব বথ কলা ধোঁবাই টানি বা বঙা ধোঁবাই টানি নানা ঠাইত ফুৰি বঙা কৰে ॥ ২ ॥ সেই অগ্নিক (অধ্বয়ু'ৰে) অৰণিব মাজত ওপৰলৈ মুখ কবি ভালকৈ জলাইছে । অগ্নিয়ে বহুত ৰূপেবে গছব মাজত থাকে । বাতি উৎকৃষ্ট জ্ঞানযুক্ত হৈ মহৎ দীপ্তিবে বাস কৰে । অন্ধকাৰে আহৃত কবিব নোৱাবে ॥ ৩ ॥ সকলো ভুবন ব্যাপ্ত হৈ শকত গাবে কেউফালে ব্যাপ্ত হৈ, বলবে বেচিকৈ বাঢ়ি, বলবন্ত, দেখি থকা অগ্নিক হবি অয়েবে, ঘিউ'ৰে সি'চি (পূজা কবিম) ॥ ৪ ॥ সৰ্কোতোবাপী যজ্ঞব ফালে অহা অগ্নিক ঘিউ' দি অবাধ স্তোত্রেবে সৈতে সি'চি দিয়া তুমি গ্রহণ করা । মানুষব ভজনীয়, স্পৃহনীয় বৰ্ণব তেজ্জেবে পৰিপূৰ্ণ অগ্নিক চুব নোৱাবে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, নিজ তেজ্জব বলবে শত্রু পরাভব করা সময়ত তুমি আমার ভোগ যোগ্য স্তুতি মনত পেলাবা । তোমাব আহ্বন্নত

আমি মনুৰ দৰে স্তব কৰিছো। জুহু পাত্ৰ মধুৰে
সম্পূৰ্ণ কৰি ধন ভোগ কৰা মই স্ততিৰে আহ্বান
কৰিছো।

১১ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ—বিবৃট্ স্থানা

২১ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, মোৰ এই স্তোত্ৰ শুনা—নিৰাশ নকৰিবা।
আমি তোমাৰ ধন দানৰ পাত্ৰ হম। ধন ইচ্ছা কৰি
এয়া আমি দিয়া বৈ যোৱা নৈৰ দৰে ঘিউ^১ অন্নৰে
তোমাক বৰ্জন কৰিছে ॥১॥ শত্ৰুৰ হিংসক হে ইন্দ্ৰ,
তুমি পানী বঢ়ায় দিলা। সেই পানী আগতে অহিয়ে
(মেঘে) আক্ৰান্ত কৰি ৰাখিছিল। পাচত (কিন্তু)
তুমি বহুত পানী সৃজন কৰিলা। স্তোত্ৰেৰে বৰ্জন হৈ
তুমি অমৰ বুলি ভবা দাসক তললৈ যুৰ কৰি বিদাৰি
পেলালা ॥২॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, যি কত্ৰীয় উক্থ আক
স্তোত্ৰ তুমি কামনা কৰা, আক য'ত তোমাৰ আনন্দ
হয়, সেই শুভ, দীপ্যমান স্ততি বায়ুৰ দৰে তোমালৈ
সংসাৰণ কৰিছো ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা
তুমি সুখকৰ বল বৰ্জন কৰি হাতত দীপ্ত বজ্জ ধাৰণ
কৰিছা। তুমি বৰ্দ্ধিত ভেজ যুক্ত হৈ দাস বিলাকক
দীপ্ত অস্ত্ৰেৰে পৰাভব কৰা ॥৪॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, গুহাত
লুকাই বাস কৰি থকা, গুপ্ত হৈ অন্তৰ্জান হোৱা,
মায়াবী অসুৰক, স্বৰ্গত পানী স্তম্ভন কৰি ৰখা অহি
(অসুৰক) নিজ বলৰে বজ্জৰে মাৰিলা ॥৫॥ হে
ইন্দ্ৰ তোমাৰ পুণ্য মহান কৰ্ম বিলাক স্তব কৰিম
আৰু নতুন কৰ্মবিলাক স্তব কৰিম। তোমাৰ বাহুত
থকা দীপ্যমান বজ্জক স্তব কৰিম। সূৰ্য্যাত্মা ইন্দ্ৰৰ
ঔজ্যপক হৰি (নামৰ) যৌবাক স্তব কৰিম ॥৬॥
হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ পানী ক্ষৰণ কৰা হৰি (নামৰ)
যৌবাই বেগেৰে গৈ মেঘৰ গাজনি মাৰিছে। সমান
ভূমিত থকা বিলাকে (মোৰ ওপৰতে বহুপুৰ পৰিব
এই বুলি) বল। মেঘেও বৰষিবলৈ ইফালে সিফালে
গৈ খেল কৰিলে ॥৭॥ বৰ্ষণত সাবধান হৈ মেঘ
। আকাশত থাকিল। মাতৃৰ (পানীৰ) লগত শব্দ
কৰি ইফালে যাবলৈ ধৰিলে। দূৰ দূৰনীত (অন্তৰীকৃত)
থকা শব্দ বৰ্জন কৰি ইন্দ্ৰই পথিওৱা শব্দ বেচিকৈ
(মকতে) বঢ়ায় দিলে ॥৮॥ মহা সিদ্ধুড (মেঘত)
গুই থাকোঁতে বৃত্ত অসুৰক ইন্দ্ৰই বধ কৰিলে। বৰ্ষক
ইন্দ্ৰই শব্দ কৰি থকা বজ্জলৈ গুৱ কৰি দাবা-

পৃথিবী কপিবলৈ ধৰিলে ॥৯॥ যেতিয়া অমানুহক
(অসুৰক) মানুহৰ হিতকাৰী কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰই (বজ্জৰে)
হত্যা কৰিলে তেতিয়া বজ্জই ডাঙৰ শব্দ কৰিলে।
চেপা সোম পান কৰি ইন্দ্ৰই মায়াবী দানবৰ মায়া
পাত (ধ্বংস) কৰিলে ॥১০॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ,
পান কৰা-পান কৰা, এই (আমোদকৰ) চেপা
সোমে তোমাক আমোদ দিয়ক। সেই সোমে তোমাৰ
পেটৰ দুয়ো ফালে পূৰণ কৰক আক (পেট) ওফলি
যাওক। এনেকৈ উদৰ পূৰক চেপা সোমে হে ইন্দ্ৰ,
তোমাক ভৰ্পন কৰক ॥১১॥ হে ইন্দ্ৰ, মেধাৰী আমি
তোমাৰ স্থান পাম। ঋতৰে (কৰ্মফল) কামনা কৰি,
পৰিচৰণেৰে চুই (আমি) তোমাৰ উদ্দেশ্যে কৰিব
লগীয়া কাম কৰিম। তোমাৰ পৰা বক্ষণ বিচাৰি
বিশেষ স্তোত্ৰ গাম। তেতিয়া তোমাৰ ধন দানৰ পাত্ৰ
হম ॥১২॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বক্ষণেৰে যেতিয়া সেই বক্ষণ
কামী হৰি অন্ন বেচি কৰি দিয়া হয় তেতিয়া আমি
তোমাৰ হম। হে ইন্দ্ৰ দেবতা, অতি বলী যি ধন
আমি বিচাৰো, বীৰবন্ত পুত্ৰ পৌত্ৰৰে সৈতে তেনে
ধন আমান দিয়া ॥১৩॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাক ঘৰ দিয়া। বন্ধু
দিয়া। যি মকত সকল একেলগে আপ্যায়িত হৈ যজ্ঞলৈ
আহি আমোদ কৰে (আক) সোম সকলোতকৈ আগতে
পান কৰে তেওঁবিলাকৰ সঙ্গ দিয়া ॥১৪॥ হে ইন্দ্ৰ,
যাৰ লগত আমোদ কৰা তেওঁবিলাকক (সেই মকত
সকলক) সোনকালে সোমপান কৰিবলৈ দিয়া।
নিজক দৃঢ় কৰিবলৈ তৃপ্তিকৰ সোমপান কৰা। হে
শত্ৰুৰ হিংসক ইন্দ্ৰ, বলবান (আমাৰ) অৰ্চনেৰে (তৃপ্ত হৈ)
সু-পুণ্ড—পুত্ৰাদিৰে আমাক পালন কৰি স্বৰ্গ বৰ্জন কৰা
॥১৫॥ হে আপদ ভাৰক ইন্দ্ৰ, যি তোমাক সুখকৰ
উক্থেৰে (স্তোত্ৰেৰে) পৰিচৰণ কৰে তেওঁ অতি
সোনকালে মহৎ হয়। কুশেৰে ঢাকি থোৱা বেদীত
যি তোমাক পৰিচৰণ কৰে, তেওঁ তোমাৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত
হৈ ঘৰেৰে সৈতে অন্ন পাই ॥১৬॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, উগ্ৰ
(বহল) ত্ৰিকক্ষক ব্ৰতৰ দিনত হৰ্ষান্বিত হৈ সোম পান
কৰি প্ৰীত হৈ গৌক্ষত লাগি থকা সোমবিন্দু বিলাক
মোহাৰি, সোমপান কৰিবলৈ উদ্দেশ্য কৰি হৰি (নামৰ)
যৌবাত উঠি যোৱা ॥১৭॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, তেনেকুৱা
বল ধাৰণ কৰা যি বলৰে দানুৰ পুত্ৰ (দানবক)
বৃত্তক মকৰাৰ দৰে মাৰিব পাৰিলা। (তাক মাৰি)
আৰ্য্য জনক জ্যোতি একাশ কৰিলা। দম্ভাৰলাক
তোমাৰ বাওঁ ফালে আছে ॥১৮॥ হে ইন্দ্ৰ, তেওঁ
বিলাকক (সেই মানুহক) ভজন কৰিম যি তোমাৰ

পালনেৰে সকলো স্পৰ্দ্ধা কৰা হিংসকৰ পৰা ভবিষ্যৎ
পাৰিছে আৰু আৰ্য্য ভাৰেৰে দস্যুক উৎসাদন কৰিলে।
ঈশ্বৰ পুত্ৰ বিশ্বকৰ্ণক ত্ৰিভুব বন্ধুত্বৰ কাৰণে বশ
কৰি দিলে ॥ ১৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, এই ত্ৰিভুৱে দিয়া মদকৰ
সোমেৰে প্ৰবৃত্ত হৈ অৰুণদ অসুৰক মাৰিলা। অগ্নি-
বসৰ সৈতে থাকি (তুমি) ইন্দ্ৰই বজ্ৰ সূৰ্য্যৰ বধৰ
চক্ৰৰ দৰে ঘূৰাইছিল। পনী অসুৰৰ গৰাকী বল
অসুৰক মাৰিলা ॥ ২০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সেই ধনবতী
দক্ষিণা, স্তোতাৰ অভিশাপ মতে দান কৰা। — আমাক
দান কৰা। ভজনীয় তুমি আমাক অতিক্ৰম কৰি আনক
নিদিবা। আমি সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ পৌত্ৰেৰে সৈতে এই
যজ্ঞত বহুত স্তোত্ৰ গায় ॥ ২১ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—আৰু দেবতা ১১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ।

হে জনগণ, যি দেবতাই উৎপত্তি হৈছেই প্ৰথমে
মনস্বী হৈ কৰ্ম্মেৰে সকলো দেবতাৰ বন্ধকত গ্ৰহণ
কৰিলে, যাৰ বলত দ্যাবাপৃথিবী কঁপি থাকে, সৈন্য
বলৰ মহত্বৰে যুক্ত তেওঁৰেই হে ইন্দ্ৰ (অন্য নহয়) ॥ ১৯ ॥
হে জনগণ, যি (দেবতাই) লবি থকা পৃথিবী দৃঢ়
(নকঁপা) কৰিলে, যি ইফালে সিফালে ঘূৰি ফুৰা
পৰ্বত বিলাক (একে ঠাইতে থকা কৰি) বখাই দিলে,
যি অতি বহল অন্তৰীক্ষ জোখ-মাপ কৰিলে, যি স্বৰ্গক
সুস্তন কৰিলে, (খুটা লগাই দিলে) সেই জনা (দেবতায়)
হে ইন্দ্ৰ ॥ ২ ॥ হে জনগণ, যি অহিক (সাপক-মেঘক)
বধ কৰি সাত খন নৈ মুকলি কৰি বোঁৱাই দিলে,
যি বল অসুৰে আবদ্ধ কৰি থোৱা গৰুবিলাক উলিয়াই
দিলে, যি শিলৰ মাজত জুই জ্বলাই দিলে, যি সংগ্ৰামত
জয়শীল সেই জন দেবতা হে ইন্দ্ৰ ॥ ৩ ॥ হে জনগণ,
যি এই অস্থিৰ নগৰ (ভূবন) স্থিৰ কৰিলে, যি দাস
বৰ্ণৰ নিকৃষ্ট অসুৰক গুহাত সুমাই দিলে (নাইকিয়া
কৰিলে), যি শক্ৰৰ ধন সমৃদ্ধি বিলাক যুগ বধ কৰা
ব্যাদৰ দৰে লক্ষ্য কৰি জিকি ললে, সেই (দেবতা)
জন (হে) ইন্দ্ৰ ॥ ৪ ॥ (নেদেখা বিলাকে) যি ঘোৰ
জনক কৰ “তেওঁ ক’ত আছে?”। (নাই বুলি ভবা
জনে) কৰ “ইন্দ্ৰ নাইহে”। যি শান্তি দিওতাৰ দৰে
অবিৰ পুষ্টি সাধন কৰা (গৰু, গাই আদি) বিলাক
নাইকিয়া কৰে, তেওঁক শ্ৰদ্ধা কৰা, হে জনগণ, তেওঁ
ইন্দ্ৰ ॥ ৫ ॥ যি সমৃদ্ধিশালীৰ দাতা (প্ৰেবলিতা),
দুখীয়াৰ দাতা, সহায় বিচাৰ ব্ৰাহ্মণৰ দাতা, যাৰ গাল

ধুনীয়া, যি সোম চেপিবলৈ শিল লগোৱা যজ্ঞমানব
সহায় কাৰক, হে জনগণ তেওঁৰেই ইন্দ্ৰ ॥ ৬ ॥ যাৰ
অনুশাসনত ঘোৰা বিলাক আছে, যাৰ অনুশাসনত গৰু
বিলাক আৰু যাৰ অনুশাসনত নাও বিলাক আছে,
যাৰ আজ্ঞাত সকলো বধ আছে, যি সূৰ্য্য আৰু উষাক
জন্ম দিলে, যি পানীৰ নেতা, হে জনগণ, তেওঁ ইন্দ্ৰ,
॥ ৭ ॥ যাক দুয়ো পক্ষৰ যোদ্ধাই যুথামুখীক
(থাকোভে) আহ্বান কৰে, বলী আৰু নিৰ্বলী দুয়ো
শক্ৰেৰে একে ধৰণৰ বধত থাকি বেলেগে বেলেগে তেওঁক
আহ্বান কৰে, হে জনগণ সেই জনাই ইন্দ্ৰ ॥ ৮ ॥
যাৰ বিনে মানুহে বিজয় লাভ কৰিব নোৱাৰে, বৃদ্ধ
কৰি থকা বিলাকে নিজ বন্ধণৰ কাৰণে যাক আহ্বান
কৰে, যি সকলো জগতৰ প্ৰতিনিধি হল, যি লবচৰ
নকৰা-বিলাকক লবাই দিলে, হে জনগণ তেওঁৰেই ইন্দ্ৰ
॥ ৯ ॥ যি মহৎ পাপ কৰা নিজক নজনা বিলাকক
বজ্ৰেৰে মাৰিলে, যি নিজক নজনা লোকক উৎসাহ
নিদিয়ে, যি দস্যুৰ হস্তা হে জনগণ সেই জনেই ইন্দ্ৰ
॥ ১০ ॥ যি পৰ্বতত লুকাই থকা শব্দৰ অসুৰক চল্লিছটা
দুৰ্গত খেদি খেদি বিচাৰি মাৰিলে (বা চল্লিছ বছৰৰ
শব্দৰ মুৰত বিচাৰি মাৰিলে), যি ফোঁচ ফোঁচাই ওফলি
শুই থকা অহি দানবক মাৰিলে, হে জনগণ, সেই
জনা ইন্দ্ৰ ॥ ১১ ॥ যি সপ্ত বহ্নিযুক্ত, কামবৰী আৰু
বলবান, যি সাতখন নদী সৃষ্টি কৰি বোৱাই দিলে,
যি বজ্ৰবাহু, আকাশত উঠি যোৱা বোহীণ অসুৰক
মাৰিলে, —হে জনগণ, সেই জনাই ইন্দ্ৰ ॥ ১২ ॥ স্বৰ্গ
আৰু পৃথিবীয়ে ওপক নমস্কাৰ কৰে। ওপৰ পৰা-
ক্ৰমত পৰ্বত বিলাকে ভয় কৰে। যি সোম পান
কৰা বুলি সকলোৱে জানে, যাৰ বাহু বজ্ৰৰ দৰে,
যাৰ হাতত বজ্ৰ আছে, হে জনগণ, সেই জনাই ইন্দ্ৰ
॥ ১৩ ॥ যি সোম চেপা যজ্ঞমানক বন্ধা কৰে, যি হৰি
পাক কৰাক, —যি নিজক বন্ধা কৰিবলৈ স্তুতি কৰাক
বন্ধা কৰে, ব্ৰহ্ম স্তোত্ৰ যাৰ বৃদ্ধিৰ কাৰণ হয়, যাৰ
সোম বৃদ্ধি হেতু হয়, যাৰ এই (যজ্ঞত দিয়া) অন্ন
বৃদ্ধিকৰ হয় —হে জনগণ তেওঁৰেই ইন্দ্ৰ ॥ ১৪ ॥ হে
ইন্দ্ৰ, ভয়ঙ্কৰ তুমি, সোম চেপাক আৰু অন্ন পাক
কৰাক তুমি অন্ন বহুত দিয়া, ভেনেকুৱা তুমি সত্যই
আছা। আমি তোমাৰ ত্ৰিৱ, সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে
সৈতে সদায় স্তুতি কৰিম ॥ ১৫ ॥ (ইন্দ্ৰৰ স্তুতিৰ ভিতৰত
এই স্তোত্ৰ অধ্যায়)

১৩ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আৰু দেবতা ১১শ সূক্তৰ দৰে ছন্দ—জগতী,
১৩ ত্ৰিষ্টুভ্ ।

বৰ্ষা ঋতু সোমৰ উপাদক । যি পানীৰ পৰা সোম-
লতা বাঢ়ে সেই (বৰ্ষাত হোৱা) পানী সোমলতাভ
সোনকালে সোমাই । (যি সোমলতা) পানীৰ সাৰৰ
দৰে হৈ বাঢ়ে ভেতিয়া চেপিবৰ উপযুক্ত হয় । সেই
সোমলতাৰ অমৃত ইল্লৰ প্ৰশংসনীয় হব্য ॥ ১ ॥ পানী
কেউফালে গৈ একেলগে গোট খাই নদী হয় গৈ । সেই
নদী বিশ্বৰ পানীৰ আশ্ৰয় হৈ সমুদ্ৰৰ ভোজন সম্পাদন
কৰে । তললৈ যোৱা পানীৰ বাট একেটাই হৈ । যি
সেই কাম বিলাক, (হে ইল্ল), তুমি প্ৰথমতে কৰিল' ।
(ভেনেকুৱা) তুমি স্তম্ভৰ উপযুক্ত ॥ ২ ॥ যি হবিঃ
দিয়ে তেওঁক এজনে (হোতাই) সোৱ'বুই দিয়ে ।
এজনে (অধ্বৰ্যুৱে) পশুৰ হিংসাকাৰী হৈ যেনি ভেনি
গৈছে । এজনে (ঋতিকে) সকলো কৰ্ম্মবৈগুণ্য প্ৰায়শ্চিত্ত
কৰে । যি সেই.....২ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, গৃহস্থই
আলহীক যেনেকৈ পিঠিৰ যিমান ধৰে (বোজা লব
পাৰে) সিমান ধন দিয়ে, সেই দৰে তুমি প্ৰজাক দিয়া
পুষ্টি (অন্ন, ধন আদি) আমি ভোগ কৰি আছো ।
কাম কৰা মানুহে পিতাৰ পৰা (স্বৰ্গৰ পালকৰ পৰা)
পোৱা ভোজন দাঁতেৰে চোৱায় খায় । যি সেই.....
২ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, আৰু তুমি স্বৰ্গৰ পৰা
পৃথিবীক চাবলগীয়া কৰিল' । বৈ যোৱা নৈ বিলাকৰ
বাট সুগম কৰি দিলা । হে অহিৰ হস্তা ইল্ল, পানীয়ে
যেনেকৈ ঘোঁৰাক তৃপ্ত কৰে স্তোতা সকলে তোমাক
স্তোত্ৰেৰে বৰ্জন কৰে । যি.....২ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥
হে ইল্ল, তুমি যি ভোজন দিয়া কৰি দিছ', বৃদ্ধি হোৱা
ধন দিছা, কেঁচা ঠালৰ পৰা শুকান শস্য (ৰূপ) মধুৰ
বস মিৰাই দিছা, (ভেনেকুৱা) তুমি পৰিচৰণ কৰোঁতাক
ধনৰ ঘৰ দিয়া । তুমি সকলো জগতৰ একমাত্ৰ ঈশ্বৰ ।
যি.....২ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, তুমি ফুল ফুলা
আৰু ফল দিয়া গছ লতা পথাৰত ধাৰণ কৰিছা ।
দ্যোতমান সূৰ্য্যৰ অসমান নানা প্ৰকাৰ দীপ্তি সৃষ্টি
কৰিছা । মহৎ তুমি, মহৎ প্ৰাণী বিলাক সৃষ্টি কৰিছা ।
তুমি স্তম্ভৰ যোগ্য ॥ ৭ ॥ হে বহুত-কাম-কৰা ইল্ল,
তুমি হব্য লাভৰ কাৰণে আৰু দাস বিলাকক নাশ
কৰিবলৈ নৃমৰ পুত্ৰকক সহবসুৰে সৈতে হত্যা কৰিবলৈ
বলবান বজ্জধাৰৰ নিৰ্দ্দল মুখ তালৈ (মাৰি) দিছিল ।
তুমি স্তম্ভৰ যোগ্য ॥ ৮ ॥ হে ইল্ল, অকলসৰে (হলেও)
যাৰ সুখৰ কাৰণে দহ ল হৰি (ঘোঁৰা) বহণ কৰিবলৈ

থাকে, যি তুমি ৰচিবে নবজাতকৈ (বখা ঘৰত) দম্বা
বিলাকক দৰ্ভিত ঋষিৰ কাৰণে মাৰিলা, যি স্তোত্ৰ
গোৱাক ৰক্ষা কৰে, যাক সুখেৰে পাব পাৰি, হে ইল্ল,
তুমি স্তম্ভৰ যোগ্য ॥ ৯ ॥ সকলো সোঁত বোৱা নৈ
ইল্লৰ বীৰ্য্যৰ অনুগামী । (যজ্ঞমানে) ইল্লক অন্ন দান
কৰে । কৰ্ম্ম কৰা সকলো মানুহে ইল্লৰ কাৰণে ধন
ধাৰণ কৰে । তুমি ছখন বহল ঠাই ৰখায় দিলা ।
তুমি পাঁচ জাতিৰ পালক । হে ইল্ল, তুমি স্তম্ভৰ
যোগ্য ॥ ১০ ॥ হে বলবান ইল্ল, তোমাৰ সামৰ্থ্য বখানিব
লগীয়া । তুমি একেটা কামেৰেই (শত্ৰুৰ) ধন লাভ
কৰা । তুমি বলবান যাতুৰিষ্টক অন্ন দিল' । যিহেতু
তুমি এই বিলাক কাম কৰিলা সেই বাবে তুমি স্তম্ভৰ
যোগ্য ॥ ১১ ॥ হে ইল্ল, তুমি তুৰ্কাতি ঋষিক সুখেৰে
পানীৰ পৰা আঁতৰাই আনিলা আৰু বৰ্য্যক (পানীৰ
পৰা) আনি তাৰণ কৰিলা । পৰাব্ৰজ ঋষিক, অন্ধক
(চকু দি) আৰু খোৰাক (খোৰা নোহোৱা কৰি)
পানীৰ তলৰ পৰা ওপৰলৈ আনিলা ॥ ১২ ॥ হে ইল্ল,
সকলোকে বাসস্থান দিওঁতা তুমি আমাৰ ভোগৰ কাৰণে
ধন দিয়া । তোমাৰ সেই ধন বহুত, বাসৰ যোগ্য
আৰু বিচিত্ৰ । আমি দিনো সেই ধন ভোগ কৰিবলৈ
ইচ্ছা কৰো । আমি সুবীৰ পুত্ৰ পৌত্ৰেৰে সৈতে এই
যজ্ঞত বহুত স্তোত্ৰ গায় ॥ ১৩ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ২২ ।

ঋষি আৰু দেবতা ১১শ সূক্তৰ দৰে ।

ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।

হে অধ্বৰ্য্য সকল, ইল্ল দেবতালৈ সোম আহৰণ
কৰা, চমসেৰে সৈতে মাদক সোম অন্ন (অগ্নিত)
ঢালি দিয়া । বীৰ সেই ইল্লই এনে সোম পান
কৰিবলৈ সদায় বিচাৰে । (সেই বাবে) বৰ্ষক ইল্ললৈ
সোম হোম কৰা । এই ইল্লই সেই সোমকে বিচাৰে
॥ ১ ॥ হে অধ্বৰ্য্য সকল, যি ইল্লই পানী আবদ্ধ কৰি
খোৱা বৃদ্ধক বজ্জৰে গছ মৰা দৰে বিনাশ কৰিছিল,
সেই সোম বিচৰা ইল্লৰ কাৰণে সোম আহৰণ কৰা ।
ইল্ল সোম পানৰ উপযুক্ত ॥ ২ ॥ হে অধ্বৰ্য্য সকল,
যি ইল্লই দৃভীক (অসুৰক) মাৰিছিল, যি বল (নামৰ)
অসুৰে আবদ্ধ কৰি খোৱা গৰু উলিয়াই দি তাক
মাৰিছিল, সেই ইল্লক এয়া সোম অন্তৰীক্ষত বতাহৰ
দৰে সিচি দিয়া, —জীৱক কাপোৰেৰে ঢকা দৰে ইল্লক
সোমেৰে ঢাকি দিয়া ॥ ৩ ॥ হে অধ্বৰ্য্য সকল, যি ইল্লই

নিৰামৰৈ খন হাত দেখুৱা উৰণক (উৰণ অসুৰক) বিনাশ কৰিছিল আৰু অৰ্কবুদক (অৰ্কবুদ অসুৰক) ডলমুখ কৰি মাৰিছিল, সেই ইল্লক আমাৰ উৎসৰ্গ কৰা সোমলৈ লৈ আহা ॥৪॥ হে অধ্বৰ্যু সকল, যি ইল্লই অগ্ন অসুৰক সুখেৰে (হেলাবাজে) মাৰিলে, কোনেও শোষণ কৰিব নোৱাৰা শুক্ল অসুৰক কাছ নোহোৱা কৰি মাৰিলে, যি পিতৃ, নমুচি আৰু কথিত্ব অসুৰক বিনাশ কৰিছিল, সেই ইল্ললৈ হৰি অগ্ন হোম কৰা ॥৫॥ হে অধ্বৰ্যু সকল, যি ইল্লই লোহাৰ দৰে বজ্জেৰে শব্দৰ অসুৰৰ অতি পুৰণি এশ পুৰ (নগৰ) ভেদ কৰিছিল, বৰ্চি অসুৰৰ শত সহস্ৰ পুত্ৰ একেলগে মাটিত পেলাইছিল (মাৰিছিল), সেই ইল্লৰ কাৰণে সোমবস দিয়া ॥৬॥ হে অধ্বৰ্যু সকল, শত্ৰুক হত্যা কৰা ইল্লই, শত সহস্ৰ অসুৰক যুদ্ধত মাটিত শুৱাই দিছিল, যি অতিথি, কুংস আৰু আয়ুক অসুৰক মাৰি বন্ধা কৰিলে, সেই ইল্লক সোম দিয়া ॥৭॥ হে নেভা অধ্বৰ্যু সকল, যি কামনা কৰা, সোনকালে ইল্লক সোম দি সেই অভিলাষ কৰা ফল লোৱা। লোক প্ৰসিদ্ধ ইল্লৰ কাৰণে হাতেৰে শোণিত কৰা সোম আহৰণ কৰা। যাগ কৰা অধ্বৰ্যু সকলে ইল্ললৈ (সোম) আহুতি দিয়া ॥৮॥ হে অধ্বৰ্যু সকল, ইল্লৰ কাৰণে সোম সুখকৰ কৰা। ভোগৰ যোগ্য জলত শোণিত কৰা সোম ওপৰলৈ আনা। প্ৰীত হৈ ইল্লই তোমালোকৰ হাতেৰে চেপা সোম কামনা কৰে। মদকৰ এই সোম ইল্লৰ উদ্দেশ্যে (অগ্নিত) হোম কৰা ॥৯॥ হে অধ্বৰ্যু সকল, গৰুৰ ভহাৰ যেনেকৈ গাখীৰেৰে পৰিপূৰ্ণ হৈ থাকে তেনেকৈ এই কল দাতা ইল্লক সোমেৰে পূৰাই দিয়া। এই সোমৰ গুঢ় (গুপ্ত) স্বভাৱ মই জানো। সোম দিব খোজা যজন কৰিব লগীয়া ইল্লক বেচিকৈ সোম দিয়া ॥২০॥ হে অধ্বৰ্যু সকল যি ইল্ল স্বৰ্গৰ ধনৰ বজা, পৃথিৱীৰ ধনৰ বজা আৰু অন্তৰীক্ষৰ ধনৰ বজা, সেই ইল্লক, যেনেকৈ যবধান খোৱা ঠাই (ভৰাল) যবৰে পূৰাই থয়, তেনেকৈ পূৰাই দিয়া। সেই কাম তোমালোকে কৰা ॥১১॥

১২ ঋক ওপৰৰ ২/১৩/১৩ ঋকৰ দৰে ॥১২॥

১৫ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি আদি ১৪ শ সূক্তৰ দৰে।

মহৎ সত্য সৰ্বজন ইল্লৰ স্বৰ্ণাৰ্থ, মহান কৰ্ম বিলাকৰ আজি বৰ্ণনা কৰিম। ইল্লই ত্ৰিকক্ষক যজ্ঞত চেপা

সোম পান কৰিছিল। এই সোমৰ হৰ্ষত ইল্লই অহিক বধ কৰিছিল ॥১॥ ইল্লই জাকালত দ্যালোক স্তম্ভন কৰিছিল (বখাই দিছিল)। মহৎ দ্বাপাপৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষ (নিজ ভেজৰে) পূৰ্ণ কৰিলে। বিস্তীৰ্ণ পৃথিৱীক ধাৰণ কৰি বহল কৰিলে। সোমৰ হৰ্ষত সেই ইল্লই এই বিলাক কাম কৰিলে ॥২॥ (ভেওঁ ইল্লই) যজ্ঞ ঘৰৰ দৰে মাপ জোখ কৰি (পৃথিৱী আদি) লোক বিলাক পুৰ মুখীয়া কৈ নিৰ্মাণ কৰিলে। ভেওঁ বজ্জেৰে নদীৰ যোৱা বাট (খাল) বিলাক খানি দিলে। ভেওঁ অনায়াসে নৈ বিলাক বহুত দিন (যুগ যুগান্ত) চলি যাবলৈ গন্তব্য পথেৰে পঠিয়াই দিলে। সোমৰ হৰ্ষত ইল্লই এটাবিলাক কাম কৰিলে ॥৩॥ সেই ইল্লই দভীতি বজাক ধৰি লৈ যোৱা অসুৰৰ মাৰ্জলৈ গৈ সিহঁতৰ সকলো অস্ত্ৰ (কাঢ়ি লৈ) জুইত পুৰি পেলালে। পাচত দভীতিক গৰু, ধোঁৱা, বথ বিলাক (শত্ৰুৰ পৰা কাঢ়ি আনি) দিলে। সোমৰ হৰ্ষত ইল্লই এই বিলাক কাম কৰিলে ॥৪॥ সেই ইল্ল ধুনি (পৰ্বতী) নদী পাৰ হবলৈ উপশম (পানী কম হৈ যোৱা) কৰিছিল। অক্ষম বিলাকক নিৰাপদে পাৰ কৰিছিল। (সিহঁতে) নদী পাৰহৈ ধন বিচাৰি গৈছিল। সোমৰ হৰ্ষত ইল্লই এই বিলাক কাম কৰিলে ॥৫॥ সেই ইল্লই নদী বিলাক মহিমাৰে উত্তৰ মুখ কৰিলে। বেগী সেনাৰ দ্বাৰা দুৰ্বল সেনাবিলাক ভেদ কৰি বজ্জেৰে সৈতে উৰাৰ বথ চুৰমাৰ কৰিছিল। সোমৰ হৰ্ষত ইল্লই এনে কাম কৰিলে ॥৬॥ ১৪১০৮—১১; ১০১০৮৫ চাব ৬৬। কন্যাসকল আঁতৰি গলত (জানি) পৰাবজ্ঞ ঋষি সকলোৰে আগত আহি থিয় দিলে। (আগতে খোৱা এতিয়া ভৰি লগা হৈ) কন্যাসকলৰ ফালে গল। (আগতে কণা এতিয়া চকু লাভ কৰি) কন্যাসকলক ভালকৈ চালে। (ইল্লক স্তুতি কৰিলত এনে হল)। সোম পানৰ হৰ্ষত ইল্লই এই বিলাক কৰিলে ॥৭॥ অজ্জিৱসকলে শুব কৰিলত ইল্লই বল অসুৰক বিদাৰী পেলালে। পৰ্বতৰ (কটকটীয়া) দৃঢ় বাট ভাঙি দিলে। (অগ্ন) সৰু আৱদ্ধ কৰি খোৱা বাটো ভাঙি দিলে। সোম পানৰ হৰ্ষত ইল্লই এনে কাম কৰিলে ॥৮॥ হে ইল্ল, ভূমি চুমুৰি আৰু ধুনি অসুৰক দীৰ্ঘ নিদ্ৰাত পেলাই সিহঁতক বিনাশ কৰিছিল আৰু (সিহঁতৰ লগত যুদ্ধ কৰি থকা) দভীতিক বন্ধা কৰিল। বেত লৈ থকা দুৱৰী (বৰিষাৰ) পৰা শত্ৰুৰ সোণ লাভ কৰিছিল। সোম পানৰ হৰ্ষত ইল্লই এনে কাম কৰিলে ॥৯॥

১০ ঋক—২/১১/২১ ঋকৰ দৰে একে ॥১০॥

১৬ সূক্ত ঋ ৯।

ঋষি আক দেবতা—১১শ সূক্তৰ দৰে ।

ছন্দ—জগতী ; ৯-ত্ৰিষ্টুভ্ ।

হে যজমান সকল, তোমালোকৰ কাৰণে দেৱতা সকলৰ জ্যেষ্ঠতম ইন্দ্ৰৰ কাৰণে জ্বলি থকা জুইত হৰি সম্পাদন কৰিম,—আক ভাল স্তুতি কৰিম। আমাৰ বন্ধাৰ কাৰণে নিজে অজ্ঞৰ কিন্তু সকলোকে বুঢ়া কৰা সদান্ন ডেকা, মোমৰে অভিযুক্ত, স্নানতন ইন্দ্ৰক বন্ধণৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥১॥ মহৎ ইন্দ্ৰৰ বাহিৰে জগতত কো'না জ্যেষ্ঠ নাই। এই ইন্দ্ৰৰ গাত সকলো সামৰ্থ্য নিহিত আছে। পেটত সোমবস ভৰি আছে। গোটেই গাত মহৎ ভেজ লক্ষিত্বে। হাতত বজ্জ আছে। যুৰত বুদ্ধি আছে ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বল দ্বাৰাপৃথিবীত কোনেও পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰে। তোমাৰ বথ সমুদ্ৰ আক পৰ্ব্বতে পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰে (নবৰ)। তোমাৰ বজ্জ কোনেও পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰে। যেতিয়া বহুত যোজন ষাট ঘোঁৰাৰে যোৱা (তেতিয়াও তোমাৰ বল পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰে) ॥৩॥ (হে যজমান), সকলো মানুহে এই যজনীয়া, শত্ৰুৰ ধৰ্মক কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰক সদান্ন সজ্জিত যজ্ঞ কৰ্ম ভক্তিভাৱেৰে সম্পন্ন কৰিছে। তুমিও ইন্দ্ৰক যজ্ঞন কৰ। হে কামবৰ্ষক ইন্দ্ৰ, দীপ্যমান অগ্নিৰে সৈতে সোম পান কৰা ॥৪॥ কামবৰ্ষী, মদকৰ সোমবসে অনুষ্ঠান কৰা সকলৰ উত্তেজক হৈ বল দিয়ে। (সেই সোম) অন্নবিশিষ্ট কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰৰ পানৰ কাৰণে গৈছে। সোমবস দাতা অধ্বযু' যজ্ঞন আক কামবৰ্ষী চেপা শিল কেইটা কামবৰ্ষী সোমক কামবৰ্ষী তোমাৰ কাৰণে বৰ্ষণ কৰা সোম চেপিছে ॥৫॥ হে কামবৰ্ষক ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বজ্জ কাম বৰ্ষক, বথ কামবৰ্ষক; হৰি (নামৰ) ঘোঁৰা কামবৰ্ষক; তোমাৰ অস্ত্ৰবিলাক বৰ্ষক। বৰ্ষক মদকৰ সোমৰ তুমি ঈশ্বৰ। হে ইন্দ্ৰ, বৰ্ষক সোম বসেৰে তুমি তৃপ্তি লাভ কৰা ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ ধৰ্মক মই সংগ্ৰামত স্তোত্ৰ বিচাৰি তোমাক ভিনি সৰণত স্তোত্ৰেৰে পামগৈ। আমাৰ এই স্তুতি বাক্য বহুত বুলি জানিবা। আমি পানীৰ নিজৰাৰ দৰে ধনপতি ইন্দ্ৰক সোম বসেৰে সিঁচি দিম ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ পৰা বাধা পোৱাৰ আগতে (বঁহ খাই তৃপ্ত হোৱা) গাই গক্ৰে পোৱালীক ঘূৰাই অনা দৰে আমাক ঘূৰাই আনিবা। হে শত্ৰুকৃত্ত, আমি সূন্দৰ স্তোত্ৰেৰে, ডেকাই পত্ৰীৰ লগত সংশ্লিষ্ট হোৱাৰ দৰে, এবাৰ হলেও তোমাৰ লগত সংশ্লিষ্ট হম ॥৮॥

৯ ঋক ওপৰৰ ২।১।২১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আক দেবতা ১১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জগতী,

৮/৯ ত্ৰিষ্টুভ্ ।

হে স্তোতা সকল, তোমালোকে অজ্জিৰস সকলৰ দৰে নতুন স্তোত্ৰেৰে ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰা। তেওঁৰ শোষক ভেজ পুৰণি কালৰ দৰে উদয় হৈছে। যিহেতু সোমপান কৰাত হৰ্ষ উদ্বেক হলত ইন্দ্ৰই যুত্ৰৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হোৱা মেঘ উদঘাতন কৰিছিল ॥১॥ সেই ইন্দ্ৰ বৰ্দ্ধন হওক। তেওঁ বল প্ৰকাশ কৰি প্ৰাথমিক সোমপান কৰিবলৈ মহিমা বৰ্দ্ধন কৰিলে। যি শত্ৰু বিনাশক ইন্দ্ৰই যুত্ৰৰ সময়ত নিজ শৰীৰ (যুদ্ধ সজ্জাৰে) সজ্জিত কৰিছিল সেই ইন্দ্ৰই নিজ মহিমাৰে যুৰৰ ওপৰত স্বৰ্গ ধাৰণ কৰিলে ॥২॥ আক, হে ইন্দ্ৰ, তুমি প্ৰধান সামৰ্থ্য প্ৰকাশ কৰিলা—কাৰণ স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা প্ৰীত হৈ তুমি শত্ৰুকল্প কৰি বল প্ৰকটিত কৰিলা, যে তোমাৰ বথত লগোৱা হৰি (নামৰ) ঘোঁৰাই বাধক অসুৰক নিজ ঠাইৰ পৰা খেদাই দিলত থান বান হৈ পলাল ॥৩॥ আক, পুৰাতন ইন্দ্ৰই সকলো ভুবন পৰাভব কৰি নিজক সকলোৰে অধিপতি কৰি কেউফালে বৰ্দ্ধিত হল। পাচত জগতৰ ধাৰক ইন্দ্ৰই নিজ তেজ্জৰে দ্বাৰাপৃথিবী ব্যাপ্ত হল। এক্ষাৰ ৰূপ বেয়া ঠাই বিলাক খেদাই কেউফালে ব্যাপ্ত হল ॥৪॥ সেই ইন্দ্ৰই ইফালে সিফালে ফুৰা পৰ্ব্বক বিলাক দূচ কৰি বখাই দিলে। পানী বিলাক চলায় ভললৈ পেলাই দিলে। সকলোৰে ধাত্ৰী পৃথিবীক বলেৰে ধাৰণ কৰিলে। উপায় কৰি দুালোক পৰি যোৱাৰ পৰা শুদ্ধন কৰি ৰাখিলে ॥৫॥ সেই ইন্দ্ৰ এই জগতৰ কাৰণে বহু (অপৰ্যাপ্ত) হল,—যাক পিতা প্ৰজাপতিয়ে সকলো জনতকৈ উৎকৃষ্ট জ্ঞান দি (সৃষ্টি কৰিলে) যি জ্ঞানেৰে ক্ৰিবি অসুৰক বজ্জেৰে কোবাই মাটিত শুৱাই দিলে ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, যাবজ্জীৱন মাক বাপেকৰ লগত থাকি বুঢ়া হোৱা জীয়েকে যেনেকৈ সম্পত্তিৰ ভাগ পাই, সেইদৰে স্তোতা মই তোমাৰ পৰা ধন বিচাৰিছো। দিব লগীয়া ধন প্ৰচাৰ কৰা,—যে ইমান ধন। সেই ভাগ ধন মোৰ গাত দিয়া,—যি ধনেৰে স্তোতাক তুমি মৰম কৰা ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, পালন কৰা তোমালৈ আমি হোম কৰিম। হে ইন্দ্ৰ, তুমি কৰ্ম আক অন্নৰ দাতা। হে ইন্দ্ৰ, নানা বিধ পালনেৰে আমাক ৰক্ষা কৰা। কামবৰ্ষক হে ইন্দ্ৰ, আমাক অতি ধনবান কৰা ॥৮॥

৯ ঋক ওপৰৰ ২।১।২১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥

১৮ সূক্ত—ঋঃ ১।

ঋষি আদি ১৪ সূক্তৰ দৰে।

স্ততিৰ যোগ্য বিত্ত যজ্ঞ প্ৰান্তঃ কালত আমি বোজনা কৰিছো। চাৰিটা শিল তিনি বিধ বাক্ (স্বৰ), সাত হৃদ, দহ গ্ৰহ (যুক্ত) মানুহৰ হিতকৰা স্বৰ্গদাতা যজ্ঞ অতিথি আদিৰে সৈতে স্তোত্ৰেৰে শঙ্কযুক্ত হওক ॥১॥ এই যজ্ঞ এই ইন্দ্ৰৰ কাৰণে প্ৰথমে (প্ৰান্তঃ সৰ্বনত) প্ৰস্তুত হ'ল। সেই যজ্ঞ দ্বিতীয় (মাধ্যম্ভিন সৰ্বনত) প্ৰস্তুত হ'ল। আৰু তৃতীয় সৰ্বনত প্ৰস্তুত হ'ল। সেই যজ্ঞ মানুহৰ কাৰণে শুভ-ফলৰ হ'ল। অগ্ৰ ঋতিকে অগ্ৰ বাক্যৰ গৰ্ভ উৎপাদন কৰিলে। কামনা পূৰ্বক অগ্ৰশীল যজ্ঞ অগ্ৰ দেৱতাৰ লগত মিলিত হৈছে ॥২॥ ইন্দ্ৰৰ বথত হৰি (নামৰ) ঘোঁৰা সোনকালে সুখেৰে যাবলৈ নতুন বাক্যৰ সূক্তৰে বোজনা কৰিছো। এই যজ্ঞত বহুত মেধাবী স্তোতা আছে। অন্য যজ্ঞমানে ভোমাক সুখ দিব নোৱাৰে (গতিকে সোমপান কৰা) ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, আহুত হৈ তুমি দৃষ্টা হৰি ঘোঁৰাৰে (বথ জুৰি) সোম পান কৰিবলৈ আহা,—চাৰিটাবে, চুটাবে, আঠো-টাবে (বা) দহোটা ঘোঁৰাৰে পান কৰিবলগীয়া সোমৰ ফালে আহা। হে সুযজ্ঞ ইন্দ্ৰ, এয়া সোম ভোমালৈ এই যজ্ঞত চেপা হৈছে—এতেকে যজ্ঞ হিংসা নকৰিবা (পান নকৰাকৈ নেথাকিবা)। বিভূতিৰে ইন্দ্ৰ নানা ঘোঁৰাৰে বথত আছে ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, পান কৰিবৰ উপযুক্ত সোম পান কৰিবলৈ আমাৰ ফালে হৈ কুৰিটা হৰি ঘোঁৰাৰে (টনা বথত) আহা। ত্ৰিশটা, চল্লিশটা, হৰিৰে বোজনা কৰা বথত আহা। পঞ্চাশটা হৰিৰে টনা সুবথত আহা। বাঠিটা বা সত্তৰটা হৰিৰে (টনা বথত আহা) ॥৫॥ আশীটা ঘোঁৰাৰে (টনা বথত) আমাৰ ফালে আহা। নব্বৈটা ঘোঁৰাৰে আহা। এশ হৰিয়ে টনা বথত উঠি আহা। হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ হৰ্ষৰ কাৰণে স্তনহোত্ৰ (ভালকৈ হোম কৰিব পৰা) পাত্ৰত এয়া সোম ভোমাক কামনা কৰি চেপা হৈছে (সেই বাবে আহা) ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, মোৰ স্ততি উদ্দেশ্য কৰি আহা। বিশ্বৰূপী ঘোঁৰা ধুৱাত বান্ধা। বহুত যজ্ঞমানৰ দ্বাৰা বিবিধৰূপে তুমি আহুত হোৱা। হে শুব, এই যজ্ঞত (সোম পান কৰি) স্তুতি হোৱা ॥৭॥ ইন্দ্ৰৰ সৈতে মোৰ সখীত্ব যেন এৰা নপৰে। এই ইন্দ্ৰৰ দক্ষিণা আমি (ফলৰূপে) থিয়াম। অতি আপদ নিবাবক (ইন্দ্ৰৰ) হাতৰ ওচৰত থাকিম। প্ৰায়েই (ইন্দ্ৰই সোম পান কৰিবলৈ আহোতে) শক্তৰ জেতা হ'ম ॥৮॥

১ ঋক্ ওপবৰ ২।১।২১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥

১৯ সূক্ত—ঋঃ ২।

ঋষি আদি ১৪ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, মনীষীসকলে প্ৰতিবাৰ চেপা সোম অগ্ৰ হৰ্ষৰ কাৰণে পান কৰা। এই পুৰণি অগ্ৰৰে বৰ্জন হৈ ইন্দ্ৰই বাস কৰি থাকিলে। ইন্দ্ৰৰ স্তোত্ৰ কৰিবলৈ নেভাসকলে (ভোত্ৰে) বাস কৰি থাকিলে ॥১॥ এই মদকৰ সোমত আন-স্নিত হৈ বজ্জ হাতত লৈ ইন্দ্ৰই পানীৰ জাবৰক অহিক চিঙি পেলালে। এই অহিক ভেদ কৰিলত নদীৰ পানী বিলাক চৰায়ে বাঁহলৈ উৰি যোৱা দৰে সমুদ্ৰৰ ফালে ঢাল ললে ॥২॥ মহিমা লগা অহিক মৰা ইন্দ্ৰই সমুদ্ৰৰ ফালে পানী বোৱাই দিলে। (অজিৎসৰ) গৰুবিলাক পাবলৈ সূৰ্য্যক উৎপাদন কৰিলে। ভেওঁ ভেজৰ বলৰে দিন বিলাকৰ ৰূপ প্ৰকাশ কৰিলে ॥৩॥ ইন্দ্ৰই হৰি: দিৱা মানুহক বহুত উৎকৃষ্ট দান দি'ল। বৃত্ত অসুৰক মাৰিলে। যি ইন্দ্ৰই সূৰ্য্যক চাম বুলি স্তোতাৰে ইজনে সিজনে অৰিমা-অৰি কৰাত (স্তোভাসকলৰ) আশ্ৰয়দাতা হ'ল ॥৪॥ ইন্দ্ৰৰ স্তব কৰিলত দেৱতা ইন্দ্ৰই সোম অভিষৰ কৰা এতল ঋষিক সূৰ্য্য উলিয়াই দিছিল, যেতিয়া (এতলে) পিতাই পুত্ৰক ধনৰ অংশ দিয়া দৰে ইন্দ্ৰক যজ্ঞত বৈ নথকা (সোম-কপ) ধন সম্পাদন কৰিছিল ॥৫॥ দাপ্তিকৃত সেই ইন্দ্ৰই নিজেই বথ চলোৱা কুংসা ঋষিক (সকলো শোষণ কৰা) শুষ্ণ অসুৰক, কোনেও শোষণ কৰিব নোৱাৰা কুশলক বশ কৰি দিলে। সেই ইন্দ্ৰই নিবোদাসক শব্বৰ অসু-ৰ নিৰান্নৰৈখন নগৰ ভাঙি দিলে ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, ৰশ কামনা কৰি অগ্ৰ বিচাৰি আমি স্তোত্ৰ গাই এতিয়াই ভোমাৰ ওচৰ পাম। (সেই অগ্ৰ ঋক্) আমি সাতপুৰুষীয়া বন্ধু (ইন্দ্ৰক-ভোমাক) পাম। দেৱতাক নজন। পৌৰু (অসুৰক ৰধ কৰি নমাই দিয়া ॥৭॥ হে শুব ইন্দ্ৰ, ভোমাক গুংসমদ সকলে মননীয় স্তোত্ৰেৰে যাবলৈ বিচৰা মানুচে বাট বিচৰা দৰে, ভোমালৈ (উদ্দেশ্য কৰি) স্তোত্ৰ গাইছে। নতুন ভোমাৰ স্তোত্ৰ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা আমি সুহান, অগ্ৰ, বল সুখেৰে পাবলৈ বিচাৰিছো। ॥৮॥

১ ঋক্ ওপবৰ ২।১।২১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥

২০ সূক্ত—ঋঃ ২।

ঋষি আদি ১৪ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, বৃদ্ধ ইচ্ছা কৰি বথত যেনেকৈ ঘোঁৰা লগায়, সেইদৰে ভোমালৈ (সোম) অগ্ৰ সম্পাদন কৰিম। আমাক ভালকৈ জানিবা। ভোমাৰ স্তব কৰা মনীষীসকলে, দীপ্যমান ভোমাৰ দৰে নেভাসকলৰ পৰা সুখ বিচাৰি (হৰিৰে আহ্বান কৰে) ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ বৰ্ণৰে

আমাক বন্ধা কৰা। তোমাক বিচৰা মানুহক শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা কৰা। হৰি দিয়া যজমানৰ তুমি ঈশ্বৰ। বাধক বিলাকৰ নিৰাধক। যি তোমাক পৰিচৰণ কৰে, তেওঁৰ তুমি এসে উপস্ৱৰ উপশম কৰা ॥২॥ ডেকা, স্তোতাই আত্মান কৰিব লগা, সখা, সুখকৰ সেই ইন্দ্ৰ (ভামি) নেভাসকলৰ পালক। যি যজ্ঞেৰে পূজা কৰে, যি (যজ্ঞ) ক্ৰিয়া কৰে, যি পাক কৰে (যজ্ঞৰ কাৰণে), যি স্তোত্র গায়, (ভেনে-কুৱা) যজমানক, (হে ইন্দ্ৰ) বন্ধণেৰে পাব পোৱাই দিয়া ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাকেই স্তুতি কৰিম, তোমাকেই প্ৰশংসা কৰিম। যি ইন্দ্ৰৰ স্তোতাবিলাক পুৰণি কালত বৰ্দ্ধিত হৈছিল আৰু শত্ৰুক হিংসা কৰিছিল, স্তোতাই বিচৰা সেই ইন্দ্ৰই স্তোত্র ইচ্ছা কৰি নতুন মানুহৰ ধনৰ ইচ্ছা পূৰণ কৰক ॥৪॥ অজিৰস ঋষিয়ে গোৱা উক্থ স্তোত্র সেৱন কৰি ইন্দ্ৰই (তেওঁৰ) গৰু আনিবলৈ বাট দেখুৱাই দিলে আৰু তেওঁৰ (অজিৰসৰ) স্তোত্র বৰ্দ্ধন কৰিলে। (ইন্দ্ৰক) স্তুতি কৰাত সূৰ্য্যই উষাক অপহৰণ কৰিলে। ভেনেকুৱা ইন্দ্ৰই অগ্ন অসুৰক পুৰণি বল শিথিল কৰি দিলে ॥৫॥ সেই কৌন্তিমান অতি দৰ্শনীয় ইন্দ্ৰ দেৱতা মানুহৰ কাৰণে (কামনা দান কৰিবলৈ) ওপৰ মুখ হৈ আছে। শত্ৰু অভিভব কৰা বলবান ইন্দ্ৰই মানুহক বাধা দিয়া দাসৰ প্ৰিয় মুৰটো মাটিত পেলাই দিয়ক (কাটক) ॥৬॥ ব্ৰহ্মৰ্ষা, পুৰন্দৰ সেই ইন্দ্ৰই কৃষ্ণযোনীৰ (নীচ জাতিৰ) অসুৰী সেনাক বিচ্ছিন্ন কৰিছিল। মনুৰ কাৰণে পৃথিৱীত পানী সৃষ্টি কৰিলে। যজমানৰ মহান অভিলাষ পূৰ্ণ কৰিলে ॥৭॥ স্তোতাসকলে পানী পাবলৈ সদায় সেই ইন্দ্ৰক বলবৰ্দ্ধক হৰি অনুক্ৰমে (তিনি সৱনত) দিলে। (স্তুতি কৰিলত) সেই ইন্দ্ৰই যেতিয়া হাতত বজ্জ ধৰি ললে (ভেতিয়া) দস্যুক হত্যা কৰি লোহৰ নগৰী নাশ কৰিলে ॥৮॥

১ ঋক ওপৰৰ ২।১১।২১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥

২১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেৱতা ১১ সূক্তৰ দৰে।

(হে অশ্বৰূপাসকল) সকলোকে জয় কৰা, (শত্ৰু বিজয় কৰি) ধন জয় কৰা, স্বৰ্গ জয় কৰা, মহৎ জয় কৰা, নায়কক জয় কৰা, উৰ্বৰা তুমি জয় কৰা, যোঁৱা জয় কৰা, গৰু জয় কৰা (অপহৰণ কৰা গৰু জয় কৰা), পানী জয় কৰা, যজ্ঞনীয়, ইন্দ্ৰক স্পৃহনীয় সোম দিয়া ॥১॥ সকলোকে অভিভব কৰা, অসুৰ মৰাক, শত্ৰুৰ ধন জয় কৰা, শত্ৰুৱে অভিভব কৰিব নোৱাৰা, সকলোকে সহায় কৰা, বিধাতা,

বহুতে স্তব কৰা, সকলোকে বহন কৰা, জগুই হিংসা কৰিব নোৱাৰা, সদায় অন্যক অভিভব কৰা ইন্দ্ৰক (হে, স্তোতাসকল), নমস্কাৰেৰে স্তব কৰা ॥২॥ বহুতক পৰাভব কৰা, (যজমানৰ) উজ্জীন, বলীক পৰাস্ত কৰা, শত্ৰুক খেদাই দিয়া, যোদ্ধা, প্ৰীত হৈ সোমেৰে সিত্ত, শত্ৰুক হিংসা কৰা, শত্ৰুক অভিভব কৰা, প্ৰজাৰ পালক হবলৈ পোৱা ইন্দ্ৰই কৰা বীৰ্য্যবিলাক কম ॥৩॥ বহুত ধন দি অন্য কোনো সমান হৰ নোৱাৰা, কামবৰ্ষী, হিংসক অসুৰ বধ কৰা, গজীৰ, মহান, অন্যই নোৱাৰা কাম কৰা, সমৃদ্ধিদায়ক, শত্ৰুক শাস্ত কৰা, দৃঢ়ান্ধ, ব্যাপক, সুকৰ্ম্মা ইন্দ্ৰই উষা আৰু সূৰ্য্যক ভক্ষ্য দিলে ॥৪॥ ইন্দ্ৰক কামনা কৰি স্তুতি কৰিলত মেধাবীসকলে (অজিৰস আদিয়ে) পানীৰ প্ৰেৰকৰ (ইন্দ্ৰৰ) পৰা গৰু যোৱা বাট বিচাৰি পালে। বন্ধণ ইচ্ছা কৰি কেউফালে শল কৰি ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰি (হেৰোৱা) গোধন পালে ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, উত্তম বস্ত্ৰ আমাক দিয়া। কাম কৰিবলৈ শক্তি আৰু খ্যাতি দিয়া। আমাক সৌভাগ্য দিয়া। ধন বেছি কৰি দিয়া। পুত্ৰক বিক্ৰীণ কৰা। বাক্যৰ মধুৱতা দিয়া। দিন বিলাক মনোৰম কৰি দিয়া ॥৬॥

২২ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আৰু দেৱতা ১১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১ অষ্টি; ২-৩-অতি শকৰী; ৪ উভয় বা।

মহান, বহুতবলী, ইন্দ্ৰই তপ্ত হৈ পূৰ্বতে যেনেইক অভিলাষ কৰিছিল সেইদৰে ত্ৰিকাক্ষকৰ অভিপ্লবিক দিনত যব মিহলি কৰা অভিযুত সোম বিস্মৰ লগত পান কৰক। মহৎ সোমে ভেজযুক্ত ইন্দ্ৰক মহৎ কাম কৰিবলৈ হৰ্ষযুক্ত কৰিছিল। সত্য আৰু দীপ্যমান সোম, সত্য আৰু দেৱতা ইন্দ্ৰক পাণ্ডক গৈ ॥১॥ পাচত দীপ্তমান ইন্দ্ৰই বলেৰে ক্ৰিবি অসুৰক বৃদ্ধ কৰি পৰাস্ত কৰিলে। সেই ইন্দ্ৰই দ্যাবা-পৃথিৱী পূৰণ কৰিলে। সোমৰ বলত বল পাই বাঢ়ি গল। এভাগ সোম নিজে পেটত ভৰালে আৰু এভাগ এৰি দিলে (অগ্ন দেৱতা যজমানলৈ)। সত্য আৰু ... ১ ঋকৰ দৰে ॥২॥ কৰ্ম্মৰ সৈতে জগ্ন হে ইন্দ্ৰ, বলেৰে সৈতে বিশ্ব বহন কৰিবলৈ বিচাৰিহা। হিংসকবিলাকক পৰাস্ত কৰা (সেই ইন্দ্ৰই) পূণ্য কৰা আৰু স্তব কৰা যজমানক বাহিড ধন প্ৰদান কৰে। সত্য আৰু ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ সকলোকে নচুৰাওঁতা হে ইন্দ্ৰ, তুমি পূৰ্বৰ কালতে কৰা যি মানুহৰ হিতকৰ কাম, তোমাৰ সেই বৰ্গত পানীৰ বিষয় কৰা কাম লান্বনীয়। জিকা দেৱতাঃ (তুমি) অসুৰৰ প্ৰাণ

মাৰি আৰম্ভ কৰি বখা পানী বলেবে মুকলি কৰিল।
নিজ বলেবে সকলো অসুৰক অভিভব কৰিল। শত্ৰুত্ব
ইজাই বল আৰু অন্ন দিয়ক । ৪৥

২৩ স্কন্ধ - ঋ ১২ ।

ঋষি—শুনকব পুত্ৰ গৃহসমদ । ছন্দ—১-১৪, ১৬-১৮-
জগতী ; ১৫/১২-ত্ৰিষ্টুপ । দেবতা-১/৫/২/১১/১৭/১৯
ব্ৰহ্মগম্পতি ; ২-৪৬-৮ ১০।১২।১৩।১৮ বৃহস্পতি ।

হে ব্ৰহ্মগম্পতি (মন্ত্ৰব বা অন্নৰ পালক) তুমি গণ
(দেবতা)সকলৰ গণপতি । কবিসকলৰ কবিপতি, অন্নৰ
মাজত সৰ্বোৎকৃষ্ট অন্ন, জ্যোতি (সকলোতকৈ ভাল)
বিলাকৰ মাজত বজা, মন্ত্ৰৰ অধিপতি তোমাক আহ্বান
কৰিছো । আমাৰ স্তুতি শুনি পালনৰ হেতু হৈ যজ্ঞঘৰত
বহা । ১৯। অসুৰ হস্তা হে বৃহস্পতি, বিশিষ্ট জ্ঞানী তোমাৰ
যজ্ঞৰ ভাগ দেবতায়ো পালে । সূৰ্য্যৰ কিৰণৰ জ্যোতিৰ
দৰে তুমি সকলো মন্ত্ৰৰ জন্ম দিছা । ২২। হে বৃহস্পতি,
চাৰিওফালে বেৰি থকা নিন্দকবিলাকক আৰু অন্ধকাৰ
বিলাক গুচাই, জ্যোতিষ্মান ঋতৰে (নিয়মেৰে) পাব পৰা,
শত্ৰুৰ ভয়কাৰী, শত্ৰু হিংসক, বান্ধসৰ হস্তা, মেঘৰ বিদ্যাক
স্বৰ্গক পোৱা বথত উঠি আছা । ৩৩। হে বৃহস্পতি, যি
মানুহে তোমাক হব্য দিয়ৈ, তুমি তেওঁক সং পথেৰে লৈ
যোৱা, আপদৰ পৰা বন্ধা কৰা । তেওঁক দৰিদ্ৰতা ৰূপ
পাপে নেপাই । ব্ৰাহ্মণ (বা মন্ত্ৰ) বিধেয়বিলাকৰ ভাপক,
ক্ৰোধৰ হিংসক তোমাৰ এনেকুৱা বহুত মাৰ্হা আছে । ৪৪।
হে ব্ৰহ্মগম্পতি, যাক তুমি ভালকৈ বাট দেখুৱাই নি বন্ধা
কৰা তেওঁ দৃঃখ নেপাই, তেওঁৰ পাপ নহয়, হিংসকে
হিংসা কৰিবলৈ নেপাই, বন্ধকে (দুতলীয়াই) নেপাই ।
তুমি তেওঁৰ কাৰণে সকলো হিংসকক দূৰ কৰি দিয়া । ৪৫।
হে বৃহস্পতি, তুমি আমাৰ সংমাৰ্গ দেখুৱা (পথ প্ৰদৰ্শক)
আৰু বিচক্ষণ । তোমাৰ যজ্ঞত আমি স্তোত্ৰেৰে স্তুতি
কৰিম । যি আমাৰ প্ৰতি কুটিল আচৰণ কৰে তাৰ নিজ
দুৰ্দ্ধৃতিৰ বলত সি নষ্ট হওক । ৪৬। আৰু বা, হে
বৃহস্পতি, যি গপাল আগতে ধন দিয়া মানুহে নিৰপৰাধী
আমাৰ ফালে আহি আমাক হিংসা কৰে সেই মানুহক
সুপথৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া । আমাক এই যজ্ঞত বাট
সুগম কৰি দিয়া । ৪৭। হে বৃহস্পতি, তুমি মানুহক উপ-
দ্রব পৰা বন্ধা কৰা । শৰীৰ ভাৰণ কৰা তুমি আমাৰ
(পক্ষ লৈ) বেহিঠৈ কোৱা । হৰি দান কৰিবলৈ বিচৰা
তোমাক আহ্বান কৰিছো । দেবতাৰ নিন্দকক বিনাশ

কৰা । দুৰ্দ্ধৃতিৰ বিলাকক উৎকৃষ্ট সুখ নিদিবা । ৪৮।
হে ব্ৰহ্মগম্পতি, তোমাৰ কাৰণে সুবৰ্দ্ধিত হোৱা স্পৃহনীয়
ধন আমি পাওঁ । দূৰ দেশত যি শত্ৰু আছে, আৰু যি
শত্ৰুৱে ওচৰৰ কেউফালে অভিভব কৰি আছে সেই (যজ্ঞ)
কৰ্ম্মহীন শত্ৰুক নাশ কৰা । ৪৯। হে বৃহস্পতি, কামনা
পূৰণ কৰা বিত্তত সহায়ৰে তোমাৰ পৰা উত্তম অন্ন আমি
ধাৰণ কৰিম । কুৰাক্য প্ৰয়োগ কৰা, অভিভব কৰিবলৈ
বিচৰা পুৰুষ যেন আমাৰ গৰাকী নহয় । সুবাক্যেৰে,
উৎকৃষ্ট স্তোত্ৰেৰে আমি বৰ্জন হম । ৫০। হে ব্ৰহ্মগম্পতি,
অদাতা নোহোৱা, অভীষ্টদাতা, যুদ্ধ কৰিবলৈ যোৱা
শত্ৰুৰ অতি ভাপক, সংগ্ৰামত শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা তুমি
সভ্য পৰাক্ৰম ঋণ পৰিশোধ কৰা । তুমি উগ্ৰ আৰু মহোদ্ভ-
ক্তক দমন কৰ্তা । ৫১। যি মানুহে দেবতা বিহীন মনেৰে
আমাক হিংসা কৰে, যি উগ্ৰই নিজক বৰটো যেন ভাবি
আমাক মাৰিবলৈ চিচাবে, হে বৃহস্পতি, তাৰ অস্ত্ৰ যেন
আমাৰ ওচৰ নেপাই । বলবান (ভেনেকুৱা) কুকৰ্ম্মলৈ
যোৱা মানুহৰ ঋণ আমি নাশ কৰিম । ৫২। হে বৃহস্পতি,
যুদ্ধত আহ্বান কৰিবলগীয়া, নমস্কাৰেৰে পূজা কৰিব-
লগীয়া, সংগ্ৰামত বন্ধা কৰিবলৈ যোৱা, ধনদাতা, হে
স্বামী (বৃহস্পতি), অভিভব কৰিবলৈ বিচৰা সকলো হিংসক
সেনাক বথৰ দৰে ভাঙি-ছিটি পেলাৱা । ৫৩। হে
বৃহস্পতি, অতি চোকা ভাপক অস্ত্ৰেৰে বান্ধসক ভাপ
দিয়া । যি বান্ধসে বল দেখুৱাইছে (সেইবিলাকক) নিন্দাৰ
বিষয় কৰা (ভাপ দিয়া) । তোমাৰ যি প্ৰশংসনীয় বীৰ্য্য
আগতে আছিল সেই বীৰ্য্য দেখুওৱা আৰু নিন্দক অসুৰক
নাশ কৰা । ৫৪। ঋতত (যজ্ঞত) উৎপন্ন বৃহস্পতি শ্ৰেষ্ঠ
ব্ৰাহ্মণ । সকলো কামনা বাদ দি যি ব্ৰহ্মবৰ্চস (ভেজ)
ভেওঁৰ আছে সেয়া পূজা কৰা যুগুত । ব্ৰাহ্মণৰ দীপ্তিমান
জ্ঞানযুক্ত ব্ৰহ্মভেজ প্ৰকটিত হৈছে—যি বলেৰে (আজিও-
জনক) উজ্জ্বল কৰে । বিচিত্ৰ ব্ৰহ্মভেজ ৰূপ বস্ত্ৰ আমাক
দিয়া । ৫৫। হে বৃহস্পতি, আমাক চোবলৈ এৰি নিদিবা ।
যি চোৰে প্ৰাণঘাতক হবলৈ ভাল পাই, লোকৰ অন্ন
আকাঙ্ক্ষা কৰে, যি দেবতাক বিশেষকৈ বৰ্জন কৰি
বলৈ অভিলাস কৰে, যি পৰম কামস্তুতি নেজানে,
(সিহঁতৰ হাতত আমাক এৰি নিদিবা) । ৫৬। হে
ব্ৰহ্মগম্পতি, দ্বষ্টাই তোমাক সকলোতকৈ উৎকৃষ্ট
কৰি উৎপাদন কৰিছে । তুমি সকলো সামৰ উচ্চাৰণ
কৰ্তা । যজ্ঞমানে মহাযজ্ঞ কৰিলে (ব্ৰহ্মগম্পতিয়ে) তেওঁৰ
ঋণ গাভ লয় আৰু সেই ঋণ পৰিশোধ কৰে । কৰ্ম্মতোহীক
বিনাশ কৰে । ৫৭। হে অজিবা বংশৰ বৃহস্পতি, (পক্ষ
লুকাই ধোৱা) পৰ্জতৰ তোমাৰ আজন্মত কৰ্ত্ত বাট খোল

খালে। যেতিয়া তুমি ইচ্ছাৰে সৈতে গকবিলাক খুলি দিয়া,—তেতিয়া বুজাবুঝে আকান্ধ কৰি খোৱা পানীৰ অৰ্ণব ওলমুৰ কৰি নমাই দিয়া ॥১৮॥ হে ব্ৰহ্মণস্পতি, এই জগতৰ নিৰ্ণায়ক তুমি এই সূক্ত স্তোত্র বৃদ্ধি লোৱা। পুত্ৰ পৌত্ৰক প্ৰীতি দিয়া। তোমাৰ দৰে দেবতাৰ যাক বন্ধা কৰে তাৰ কলাণ হয়; আমি এই যজ্ঞত সুবীৰ পুত্ৰ পোৱোঁতে বহুত স্তোত্র গায় ॥১৯॥

২৪ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ—জগতী; ১২/ ১০ ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা ব্ৰহ্মণস্পতি; ১ বৃহস্পতি; ১২ ইজ্জ আৰু ব্ৰহ্মণস্পতি।

হে বৃহস্পতি তুমি যে এই জগতৰ ঈশ্বৰ হৈছা (সেইবাবে) তুমি আমাৰ এই উৎকৃষ্ট ৰূপে সম্পাদিত কৰা স্তুতি লোৱা। আমি তোমাক এই নতুন মহৎ স্তুতিৰে পনিচংগ কৰিছোঁ। তুমি আমাৰ কামনা দান কৰা। তোমাৰ বন্ধু আমাৰ এই স্তোত্ৰকাৰে তোমাক স্তুতি কৰিছে ॥১॥ ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে অপমান পাবৰ যোগ্যবিলাকক অপমান কৰিলে। খঙৰ বলত শব্দৰ অসুৰক বিদাৰিলে। নিশ্চলবিলাকক চলাই দিলে। গৰু থকা পৰ্বতৰ মুখৰ ফালে (বাট ভাঙি) সোমালে ॥২॥ দেবতাৰ মাজত সৰ্ব্বোৎকৃষ্ট দেবতা ব্ৰহ্মণস্পতিৰ নিজ কৰ্ত্তব্য এই যে তেওঁ দৃঢ় পৰ্বতক লবাই দিলে, থিয় হৈ থকা (গছ) ভাঙি দিলে, গৰু উলিয়াই আনিলে, নিজ মন্ত্ৰেৰে বল অসুৰক ভেদিলে। এছাৰ ওচাই দি সূৰ্য্যক উলিয়াই দিলে ॥৩॥ যি শিলৰ দৰে দৃঢ় মুখ লগা, মধুৰ পানী থকা, ওললৈ ওলমি থকা মেঘক ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে বলেৰে সৈতে বধ কৰিছিল (ভাঙি দিছিল—বঃ যুগ দিবলৈ)। আদিভাৰ বশিৰে সেইবিলাক পান কৰিছিল, আৰু সেইবিলাকেই আকৌ জলধাৰা হৈ বঃ যুগ হ'ল ॥৪॥ হে ঋত্বিকসকল, তোমালোকৰ কাৰণে সেই কিছুমান অনাদি কালৰ পৰা চলি অগ্ৰ ব্ৰহ্মণস্পতিৰ প্ৰজ্ঞান (জানিবলগীয়া) মোহে মোহে আৰু নচৰে বচৰে ভবিষ্যতত বঃ যুগ দিবৰ কাৰণে চলি আহিছে। ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে এইবিলাক মন্ত্ৰেৰে সমাধা কৰিলে। যত্ৰ নোহোৱাকৈয়ে ভাবাপুথিৰাত এনেকৈ পৰম্পৰ সূত্ৰ বৰ্দ্ধন হৈ থাকে ॥৫॥ অজিৰসসকলে কেউফালে গৈ উৎকৃষ্ট গোধন পানীৰ (অসুৰৰ) গুহাত লুকাই খোৱা বিচাৰি পালে। বিদ্বান অজিৰসসকলে অসুৰে কৰা অন্ময় মায়া দেখি সোমাবলৈ যি ঠাইৰ

পৰা গৈছিল সেই ঠাই পুনৰ আহি পালেহি ॥৬॥ ঋত্বজ (নিয়ম জনা) সেই দুবদৰ্শী (অজিৰস) সকলে অন্ময় (মায়া দেখি) পুনৰ যি ঠাইৰ পৰা গৈছিল সেই মহৎ মাৰ্গ অবলম্বন কৰি গলগৈ। (ভাঙে) হাতেৰে (মছন কৰি) অগ্নি জ্বলায় পুৰিবলৈ শিলৰ ওপৰত থলে। পূৰ্বত সেই ধ্বংসকাৰী জুই ভাঙ নাছিল ॥৭॥ ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে সভাকৰূপ (ধনুৰ) গুণেৰে কাঁড় ঘৰা ধনুৰে যি কামনা কৰে তাকে পাই। সেই ধনুৰ মাধক কাঁড়বিলাকেৰে য'ত প্ৰয়োগ কৰে ততে কাৰ্য্য সিদ্ধি হয়। —সেইবিলাক (মানুহে) দেখিবলৈ (জানৰ পৰা) উৎপত্তি কৰে আৰু কাণলৈকে (আকৰ্ষ) টানি আনে (অৰ্থাৎ শ্ৰোত্ৰজিয় গ্ৰাহ) ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে এইবিলাক মন্ত্ৰেৰে সাধন কৰে—এই ভাব ॥৮॥ পুৰোহিত ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে (বস্ত্ৰবিলাক) একেলগ কৰিব পাৰে আৰু বেলেগ কৰিব পাৰে। তেওঁক সকলোৰে স্তুতি কৰে—বৃহত প্ৰাৰ্হভাৰ হয়। সৰ্বদৰ্শী ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে যেতিয়া অন্ন আৰু ধন (মানুহলৈ) ধাৰণ কৰে তেতিয়া সূৰ্য্য অনাৱাসে দীপ্ত হয় ॥৯॥ বঃ যুগ দিওঁতা বৃহস্পতিৰ ধন চাৰিওফালে ব্যাপী আছে। সেই ধন পাবৰ যোগ্য, বহুত আৰু উৎকৃষ্ট। কমলীয় অন্নবান বৃহস্পতিয়ে এই ধন দিয়ে। দুয়োবিধ (স্তোতা আৰু যজমান) মানুহে নিবিয়ৈ এই ধন উপভোগ কৰে ॥১০॥ সৰ্বভোব্যাপ্ত, স্তোতব্য, ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে দুৰ্ব্বল আৰু মহৎ বলী (দুয়োবিধ) স্তোতাক নিজ বলেৰে বহন কৰে। সেই দেবতাই দেবভাসকলৰ প্ৰতিনিধি হৈ, অতি বিখ্যাত হৈ সকলো প্ৰাণীৰ অধিপতি হৈছে ॥১১॥ হে ধনবন্ত ইজ্জ আৰু ব্ৰহ্মণস্পতি, তোমালোকৰ সকলো (স্তোত্ৰ) সভ্য (য়কপ)। পানীয়েও (সকলো পঞ্চভূতেও) তোমালোকৰ কন্ম নষ্ট কৰিব নোৱাৰে। আমাৰ হবিলে ফালে বহুত ৰোৱা ধোঁৱাৰ দৰে আশ ॥১২॥ আৰু ব্ৰহ্মণস্পতিৰ শীঘ্ৰগামী ধোঁৱাই আমাৰ স্তোত্ৰ শুনিছে। সভাত সাধু বিপ্ৰই সুললিত স্তোত্ৰেৰে (হবি আদি) লৈ ধন ব্ৰহ্মণস্পতিলৈ দিছে। বলী শত্ৰুৰ বশ কৰোঁতা ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে আমি দিয়া অবদান অনুসৰি ঋণদাতা হওক। অন্নবান ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে যজ্ঞত হব্য গ্ৰহণ কৰক ॥১৩॥ ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে যেতিয়া কোনো মহৎ কাম কৰিব খোজে, তেতিয়া তেওঁৰ মন্ত্ৰ ইচ্ছামতে সিদ্ধ হয়। যি গকবিলাক উলিয়াই আনিছিল ত্ৰালোকত তেওঁ সেই-বিলাক ভগাই দিছিল। (গকবিলাক) মহৎ নদীৰ দৰে (সেই দেবতালকলৰ ফালে) বেলেগে বেলেগে গৈছিল ॥১৪॥ হে ব্ৰহ্মণস্পতি, আমি (যেন) সদায়

সুনিয়ন্ত্ৰিত অন্নযুক্ত ধনৰ অধিপতি হওঁ (এই প্ৰাৰ্থনা) ।
তুমি আমাৰ বীৰ পুত্ৰ পুত্ৰ দিয়া । হে ঈশ্বৰ, হবি
অগ্নেৰে দিয়া আমাৰ আহ্বান শুনা ॥ ১৪ ॥ হে ব্ৰহ্মণস্পতি,
আমাৰ জগত নিয়ন্ত্ৰা তুমি এই সূক্ত বুদ্ধি লোৱা ।
আমাক সন্তান সন্ততি দিয়া । দেবতাৱ দিয়া মন্ত্ৰলম্ব
বক্ষণ আমাক দিয়া । আমি পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে সৈতে
যজ্ঞত তোমাৰ বহুত স্তোত্ৰ গায় ॥ ১৬ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ । ছন্দ—জগতী ।
দেবতা—ব্ৰহ্মণস্পতি ।

ব্ৰহ্মণস্পতিৰ যাগ কৰিবলৈ অগ্নি জ্বলালেই শত্ৰু
জয় হয় । স্তোত্ৰ কৰিলেই হবি আদি দি বৰ্দ্ধন কৰে ।
যি ব্ৰহ্মণস্পতিক স্তোত্ৰ আৰু হবি দি সখা কৰি লয়,
তেওঁ পুত্ৰৰো পুত্ৰক পাব হৈ জীৱিত থাকে । (পোৰ
নাতিৰ মুখ দেখে) ॥ ১ ॥ সেই যজ্ঞমানে বীৰ পুত্ৰৰ
দ্বাৰা শত্ৰুৰ বীৰ পুত্ৰক যেন হিংসা (পৰাস্ত) কৰিব
পাৰে । তেওঁ গোধান বিস্তাৰ কৰে । নিজেই সকলো
জানে । যি ব্ৰহ্মণস্পতিক স্তোত্ৰ আৰু হবি দি সখা
কৰিব পাৰে তেওঁৰ পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰ বৃদ্ধি হয় ॥ ২ ॥
নদীয়ে যেনেকৈ পাৰ ভাঙে, যেনেকৈ বাড় গৰুৱে
বন্ধোৱা গৰুক পৰাস্ত কৰে আৰু অগ্নিশিখা যেনেকৈ
নুমাৰ নোৱাৰে তেনেকৈ যি যি ব্ৰহ্মণস্পতিক স্তোত্ৰ
আৰু হবি দি সখা কৰিব পাৰে তেওঁলোককো
কোনো ধৰি বাখিব (বাধা দিব) নোৱাৰে ॥ ৩ ॥
যি যি ব্ৰহ্মণস্পতিক স্তোত্ৰ আৰু হবি দি সখা কৰি
লব পাৰে, তেওঁ স্বৰ্গৰ বহুত বাধাহীন ভাবেৰে আৰু
তেওঁ সাধক পৰিচাৰক হৈ গৰু আদি ধন (আনতকৈ)
আগতে পাই । অগ্নিই বাধা দিব নোৱাৰা বলেৰে
শত্ৰু বধ কৰে ॥ ৪ ॥ যি ব্ৰহ্মণস্পতিক স্তোত্ৰ আৰু হবি
দি সখা কৰি লব পাৰে, তেওঁৰ কাৰণেই নদীবিলাক
বয় । হিৱাহীন বহুত সুখ পাই । তেওঁ বহুত সৌভাগ্য
আৰু দেবতাই দিয়া সুখ পাই ॥ ৫ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি আদি ২৫ সূক্তৰ দৰে । দেবতা—ব্ৰহ্মণস্পতি ।

ব্ৰহ্মণস্পতিৰ ঋতু (সং) স্তোত্ৰাই হিংসকক জয়
কৰক । তেওঁ, (ব্ৰহ্মণস্পতি দেবতাক) ইচ্ছা কৰা
জনে, দেবতাৰ দৰে নভবাজনক পৰাস্ত কৰক । যি
তেওঁক ভালকৈ ভৰ্পন কৰে তেওঁ দৃষ্টৰ শত্ৰু পৰাস্ত

কৰক । যি ব্ৰহ্মণস্পতিক যজ্ঞ কৰে তেওঁ যজ্ঞন
নকৰাৰিলাকৰ ভোগৰ বস্ত্ৰবিলাক পাওক ॥ ১ ॥ হে
বীৰ, তুমি ব্ৰহ্মণস্পতিৰ স্তুতি কৰা । মনৰ দৰে বেগাই
অগ্নি শত্ৰুৰ (বিপক্ষে) যুদ্ধলৈ যোৱা । আৰবক শত্ৰুৰ
যুদ্ধত কল্যাণ পাবলৈ মন দৃঢ় কৰা । ব্ৰহ্মণস্পতিলৈ
হবি আদি দিয়া যাতে সুধন পোৱা । আমি ব্ৰহ্মণস্পতিৰ
পৰা বক্ষণ কামনা কৰো ॥ ২ ॥ যি জজ্ঞা মনেৰে
দেবতাৰ পিতা ব্ৰহ্মণস্পতিক হৰিৰে পৰিচৰণ কৰে,
সেইজনে অন্ন পাই,—প্ৰজা আৰু আত্মীয়ৰে সৈতে অন্ন
ধন পাই, প্ৰজা আৰু আত্মীয়ৰে সৈতে, পুত্ৰেৰে সৈতে
অন্ন-ধন পাই । নেতাসকলে ধন পাই ॥ ৩ ॥ যি এই
ব্ৰহ্মণস্পতিক (উপস্তৰণ, অভিধান আদি) ষিষ্ট-হৰাৰে
পৰিচৰণ কৰে, ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে তেওঁক পুৰণি পোন বাটেৰে
লৈ যায় । পাপৰ পৰা বক্ষা কৰে, হিংসকৰ পৰা
বক্ষা কৰে । দৰিদ্ৰতাৰ পৰা মহান, অতি বিস্তীৰ্ণ
উপকাৰ কৰে ॥ ৪ ॥

২৭ সূক্ত—ঋ ১৭ ।

ঋষি—গৃৎসমদৰ পুত্ৰ কূৰ্ম । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—আদিত্য ।

ৰাজমান আদিভাসকলক মই ষিষ্ট ক্ষৰণ হোৱা
এই স্তুতিৰে সদায় বাকু ইন্দ্ৰিয়েৰে পূজা কৰিম । সেই
স্তুতি মিত্ৰ, অৰ্য্যমা, ভগ, বহুত দেশত প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱা
বৰুণ, দক্ষ আৰু অংশই প্ৰত্যেকে শুনক ॥ ১ ॥ এই
আমাৰ স্তোত্ৰ সমান কম্বী মিত্ৰ, অৰ্য্যমা, বৰুণ আদিয়ে
গ্ৰহণ কৰক । আদিভাসকল, শুচি (ক্ষতিকাৰ ধাৰ যেন)
নিৰ্ম্মল, বৰ্জিত নহয় (সকলোকে অনুগ্ৰহ কৰা),
পাপহীন, কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰা ॥ ২ ॥
মহান, গভীৰ, দুৰ্দ্ধমনীয়, (নিজে) দমনকাৰী বহুত দুৰ-
দৃষ্টি থকা আদিভাসকলে মানুহে কৰা পাপ আৰু
ভাল কামবিলাক দেখে । দূৰৈত হলেও আদিভাসকলৰ
সকলো ওচৰতে (থাকে) ॥ ৩ ॥ আদিভাসকলে দ্বাৰৰ
আৰু জন্তুক ধাৰণ কৰি সকলো জ্বৰন বক্ষা কৰে ।
তেওঁবিলাক দীৰ্ঘকৰ্ম্ম আৰু পানী বক্ষা কৰে । ঋত-
বান (নিয়মবান) আদিভাসকলে (স্বোতা বা আনক)
দিবলগীয়া ঋণৰ পৰা মোচন কৰে ॥ ৪ ॥ হে আদিভা
সকল, তোমালোকৰ এই বক্ষণ কাম আমি লাভ
কৰিম (এই আশা) । ভয় আহিলে তোমালোকৰ
সুখকৰ বক্ষণ দিবা । হে অৰ্য্যমা আৰু মিত্ৰাবৰুণ,
তোমালোকৰ সুদৃষ্টিত থলাবমা ঠাইৰ দৰে পাপ পৰি-
ভ্যাগ কৰি চলিম ॥ ৫ ॥ হে অৰ্য্যমা, মিত্ৰ আৰু

বকণ, ভোমালোকৰ সুগত নিষ্কণ্টক বাট আছে। সেই বাটেৰে আমাক ভালকৈ লৈ যোৱা। হে আদিভাসকল,—আমাক এইবুলি বাক্য দিয়া, আমাক অবিনাশী সুখ দিয়া ॥ ৬ ॥ বজাৰ (মিত্ৰাদিৰ) মাক অদিতি দেৱীয়ে আমাৰ শত্ৰুক অভিক্ৰম কৰি পাৰ কৰাই দিয়া। অৰ্য্যমাই সুপথেৰে পাৰ কৰা। বহুত পুত্ৰাদিৰে অবিষ্টহীন হৈ মিত্ৰ আৰু বকণৰ মহৎ সুখ যেন আমি পাই ॥ ৭ ॥ এওঁবিলাকে তিনিলোক (পৃথিৱী, স্বৰ্গ আৰু অন্তৰীক্ষ) ধাৰণ কৰিছে। অক্ষ ওপৰত (মহঃ, জন, উপঃ) তিনিলোক ধাৰণ কৰিছে। যন্তৰ ভিতৰত তিনি বিধ (সবনৰ) কৰ্ম আছে। হে আদিভাসকল, ঋতৰে (নিয়মেৰে) ভোমালোকৰ মাহাত্ম্য উৎকৃষ্ট হৈছে। হে অৰ্য্যমাই, মিত্ৰ আৰু বকণ, সেই মাহাত্ম্য সৰ্ব্বোৎকৃষ্ট ॥ ৮ ॥ সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে ভূষিত, দীপ্তিমান, (পানীৰ ধাৰাৰ দৰে) নিৰ্মল, নিত্ৰা নোহোৱা, (চকুৰ) নিমিষ নমৰা, বিশ্বাসী, বহুতে স্তুতি কৰা আদিভাই সৰল মানুহৰ কাৰণে, তিনিবিধ স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা তেজ (অগ্নি, সূৰ্য আৰু বায়ু) ধাৰণ কৰিলে ॥ ৯ ॥ হে অসুৰ (বলী) বকণ, যি দেবতা আছে আৰু যি মানুহ (সেই সকলোৰে) ভূমি বজা। তুমি আমাক এশ শবৎকাল (এশ বছৰ) ভালকৈ চাবলৈ দিয়া। আমি আগৰ দেবতাসকলে দিয়া আয়ুস পাম (এই প্ৰাৰ্থনা) ॥ ১০ ॥ হে আদিভাসকল, আমি সোঁফালে নেজানো, বাওঁফালে নেজানো,—আগফালেও নেজানো, পিচ ফালেও নেজানো। অপৰিপক্ক মনৰ বা কাতৰ হলেও, হে বাস দিওঁতা আদিভাসকল, ভোমালোকে আমাক লৈ গলে আমি অভয় জ্যোতি পাম ॥ ১১ ॥ যি ঋতৰ (নিয়মৰ) ৰাজমান নেতা আদিভাসকলক (হৰি আদি) দিৱে, যি পোষক, নিত্য (বৰ্ত্তমান) আদিভাসকলক বৰ্দ্ধন কৰে, তেওঁ ধনবান, প্ৰথাগত, ধনদাতা হৈ সকলোৰে প্ৰশংসনীয় যন্তৰ পোৱা বথত উঠি যায় ॥ ১২ ॥ যি আদিভাৰ চকুত পৰাকৈ শুচি, বাধাহীন, বহুত অন্ন থকা, সুবীৰ পুত্ৰৰে সৈতে ভাল শস্য থকা পানীৰ ওচৰত থাকে তেওঁক ওচৰত থকা বা দূৰৈৰ পৰা অহা শত্ৰুৰে বাধা দিব নোৱাৰে ॥ ১৩ ॥ আৰু হে অদিতি, মিত্ৰ আৰু বকণ, যদি বা আমি ভোমালোকৰ ওচৰত কোনো অপৰাধ কৰিছো, (তথাপি) আমাক ক্ষমা কৰা। হে ইন্দ্ৰ, আমি তোমাৰ বিস্তীৰ্ণ অভয় পাম (বুলি আশা কৰো)। দীঘল অঙ্ককাৰ নিশাই হেন আমাক আচ্ছন্ন নকৰে ॥ ১৪ ॥ (যি আদিভাসকলৰ অঙ্গুসৰণ কৰে) দাবাপৃথিৱী দ্বয়োৰে তেওঁৰ

পৃষ্ঠি বৰ্দ্ধন কৰে। সৌভাগ্যবান তেওঁ স্বৰ্গৰ ববনুপৰ পৰা পৰিপুষ্ট হয়। যুদ্ধত অন্ন কৰি দ্বয়োখন বাস কৰা ঠাইলৈ যায়। জগতৰ দ্বয়ো ভাগেই তেওঁৰ মঙ্গলকৰ হয় ॥ ১৫ ॥ হে মজ্জনীয় আদিভাসকল, ভোমালোকৰ যি মাত্ৰা পাশ নিৰ্মাণ কৰি শত্ৰুলৈ যেলিছা, আমি যেন অত্যাৰোহীৰ দৰে সেই পাশ অভিক্ৰম কৰি যাৰ পাৰো আৰু বিস্তীৰ্ণ ঘৰত যিখিনি নোহোৱাকৈ বাস কৰিব পাৰো ॥ ১৬ ॥ হে বকণ, মই যেন ধনবান, প্ৰিয়, বহুত দাতা ধনাঢ্যজনৰ দৰিদ্ৰতা দেখিবলৈ নেপাওঁ। হে বজা, মই যেন, নিয়মৰ ধনৰ পৰা বঞ্চিত নহওঁ। আমি যন্তৰ সুবীৰ পুত্ৰ-পৌত্ৰেৰে সৈতে বহুত স্তোত্ৰ গাম ॥ ১৭ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আৰু ছন্দ—২৭ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—বকণ।

কৰি আৰু নিজে নিজে ৰাজমান বকণৰ এই স্তোত্ৰ কৰিছো। তেওঁ নিজ মাহাত্ম্যৰে গোটেই ভূবন অভিভৱ কৰি ৰাখিছে। যি দেবতা বকণে যজ্ঞ কৰোতাৰ অতি হৰ্ষদায়ক হয়, সেই বকণৰ স্তুতি কৰিবলৈ ভিক্ষা কৰিছো ॥ ১ ॥ হে সুধানৰ যোগ্য বকণ, স্তুতি কৰা আমি তোমাৰ কৰ্মত সৌভাগ্যবান হয়। ৰক্ষিযুক্ত উষা আৰিৰ্ভাৰ হলে অগ্নি জ্বলোৱা দৰে (হোত্ৰাদি কামলৈ অগ্নি জ্বলোৱা দৰে) প্ৰতি দিন (তোমাক) স্তুতি কৰি (আমি আনন্দিত) হয় ॥ ২ ॥ হে জগতৰ প্ৰত্যক্ষ নেতা, বহুত বীৰযুক্ত, বহুতে স্তুতি কৰা বকণ, আমি তোমাৰ সুখৰ ঘৰত থাকিম। হে অদিতিৰ পুত্ৰসকল, শত্ৰুৰে হিংসা কৰিব নোৱাৰা দেবতাসকল, ভোমালোকে আমি কৰা অপৰাধ সখাৰ দৰে ক্ষমা কৰিবা ॥ ৩ ॥ সেতুৰ দৰে অদিতিৰ পুত্ৰ বকণে ঋত (নিয়ম) সকলোতে ব্ৰজ্ঞন কৰিলে। বকণে বৈ নথকা, ভাগৰ নলগাকৈ সদায় বৈ থকা, অন্ত নোহোৱা নদীবিলাক বোৱাই দিলে। এই নৈ-বিলাকে চৰাইৰ দৰে মাটিত চলি যায় ॥ ৪ ॥ হে বকণ, মোৰ পৰা ৰচিৰ দৰে পাপ খুলি দিয়া (মোচন কৰা), তোমাৰ ঋতৰ (পানীৰ) পূৰ্ণ নদী আমি পাম। মগজৰ কাম কৰি থাকোতে (স্তোত্ৰ ৰচনা কৰি থাকোতে) মোৰ কামৰ জৰি চিহ্নি নিদিবা। আৰু নিয়মতে সমাপ্তি হোৱাৰ আগতে কৰ্মৰ বাজা থিকল নকৰিবা ॥ ৫ ॥ হে বকণ, মোৰ ভয় নাইকিন্না কৰা। হে সন্মাত, হে ঋতবান (সত্যবান) মোক

অসুগ্রহ কৰা। যেনেকৈ গন্ধ খিবোৱাই পোৱালীৰ বচি থুলি দিয়ে তেনেকৈ পাপ মোৰ পৰা মোচন কৰা। ভোম্বাৰ পৰা আঁতৰত থকা অগ্ৰক (ভোম্বাৰ বাহিৰে অগ্ৰক) এক নিমিষো মই নিবিচাৰো ॥৫॥ হে অসুৰ (বলী) বৰুণ, ইষ্ট (যজ্ঞ) নকৰা বাবে পাপ কৰাক অন্ত্বেৰে মৰা দৰে আমাক বধ নকৰিবা। আমাৰ বৰত থকা জুইৰ (বা সূৰ্য্যৰ) জ্যোতিৰ পৰা প্ৰবাসলৈ নিনিবা। আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে লক্ষ ভালকৈ ছিটি পেলোৱা ॥৭॥ হে বৰুণ, পুৰণি কালত ভোম্বাক “নম” (নমস্কাৰ) শব্দ উচ্চাৰণ কৰিছিলো, এতিয়াও কৈছো আৰু হে বহুত ঠাইত উৎপন্ন হোৱা বৰুণ, আগলৈকো কম। বধ কৰিব নোৱাৰা ভোম্বাৰ ওচৰত পৰ্বভব দৰে লবচৰ নকৰা কামবিলাক আশ্ৰয় লয় ॥৮॥ হে বৰুণ, পিতৃয়ে কৰা ঋণ দূৰ কৰা,—এতিয়া মই কৰা ঋণ দূৰ কৰা। হে বজা বৰুণ, মই অগ্নি অৰ্জা ধন ভোগ নকৰো। বহুত উৰা এতিয়াও মোৰ যাপন কৰিবলৈ আছে। হে বৰুণ, মোৰ জীৱনত সেইবিলাকত (উৰাবিলাকত) (ঋণ নোহোৱা কৰি ভোগ কৰিব পৰা) ধন দিয়া ॥৯॥ হে বজা বৰুণ, মোৰ আত্মীয় বা সখাই ভয়াতুৰ মোক স্পৰ্শত যি ভয় দেখুৱাই—(ভয় খোৱা কথা যি কয়) তাৰ পৰা মোক ৰক্ষা কৰা। চোৰ বা বাঘে যি মোক বধ কৰিবলৈ বিচাৰে তাৰ পৰা মোক ৰক্ষা কৰা ॥১০॥ হে বৰুণ, বহুত ধন দিয়া, প্ৰিয় আচালোকৰ ওচৰত দুৰ্দ্ধনাৰ (ধনহীন অৱস্থাৰ) কথা কবলৈ যেন নেপাও^২। হে বজা, মই যেন নিয়মিত ধন পোৱাৰ পৰা বঞ্চিত নহও^২। আমি পুত্ৰাদিৰে সৈতে যজ্ঞত বহুত স্তোত্ৰ গায় ॥১১॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু ছন্দ—২৭ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—
বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা)।

হে কৰ্ম্মধাৰণ কৰা, সকলোৱে প্ৰাৰ্থনা কৰা আদিত্য দেবভাসকল, (ব্যক্তিচাৰীনীয়ে) লুকাই গৰ্ভভাগ কৰা দৰে মোৰ পাপ ভোম্বালোকে দূৰৈত আঁতৰাই পেলোৱা। হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোম্বালোকক ভাল বুলি জানি বন্ধাৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। মই পোৱা স্তোত্ৰ জনা ॥১॥ হে দেবভাসকল, (পিতৃৰ দৰে) সুমতি আৰু বল ভোম্বালোকৰ। ভোম্বালোকে বিষয়কাৰী-বিলাকক অন্তৰ্হিত কৰি পৃথক কৰা। ভোম্বালোকেই অগ্ৰক পৰাভব কৰা। আজি দিনত আমাক সুখ

দিয়া,—আগলৈকো আমাক সুখ দিবা ॥২॥ হে দেবভাসকল, ভোম্বালোককনো এতিয়া কি কৰিব? আগলৈ-নো কি কৰিব? হে বহুসকল, সমাভন কৰ্ণেৰে কি কৰিব? হে মিত্ৰাবৰুণ, হে অদিতি, হে ইন্দ্ৰ আৰু যজ্ঞ, ভোম্বালোক সকলোৱে আমাক ৰক্ষা কৰা ॥৩॥ হে দেবভাসকল, ভোম্বালোকেই ধন পোৱাই দিয়া বন্ধু। ভোম্বালোকে কল প্ৰাৰ্থনা কৰা আমাক সুখ দিয়া। ভোম্বালোকৰ বধ এই যজ্ঞলৈ (যজ্ঞলৈ) যোৱা গুণিলৈ, লাহে লাহে নানিবা। ভোম্বালোকৰ দৰে বন্ধুৰ লগত আমি জ্ঞাত নহওঁ ॥৪॥ হে দেবভাসকল, ভোম্বালোকৰ মাজত এক হৈ মই বহুত পাপ নষ্ট কৰিলো। সেইবাবে মোক পিতৃয়ে পুতেকক কৰা দৰে বিপথৰ পৰা আসন কৰিলা। ভোম্বালোকৰ পাখ (বচি) দূৰৈত থাকক। পাপ দূৰৈত থাকক। পিতা থাকোতে পুতেকক ব্যাধে মৰা চৰাইৰ দৰে নেমাৰিবা ॥৫॥ হে যজ্ঞ কৰিবলগীয়া দেবভাসকল, আজি আমাৰ কালে মুখ কৰা। ভোম্বালোকৰ হৃদয়ত থকা বন্ধনক ভগ্ন কৰি আমি আগত থাকিম। হে দেবভাসকল, বাঘে যেন আমাক নেমাৰে। আমাক জ্ঞাপ কৰা। হে যজ্ঞ কৰিবলগীয়া দেবভাসকল, আপদ কৰা বিলাকৰ পৰা আমাক জ্ঞাপ কৰা ॥৬॥

৭ ঋক-২১৮।১। ঋকৰ দৰে ॥৭॥

৩০ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ জগতী, ১১ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—১৫.৭।৮ই, ১০—ইন্দ্ৰ; ৬—ইন্দ্ৰ আৰু সোম, ৮ই সবৰতী; ৯ বৃহস্পতি; ১১ মকতসকল।

বহুগুণ দিও^২তা, সকলোৱে প্ৰেৰক, ইন্দ্ৰ দেবভাৰ যাগৰ কাৰণে পানী কেতিয়াও নোহোৱা নহয়। এইবিলাকৰ সোঁত অহৰহ বৈ থাকে। ইহ^২তৰ প্ৰথম উৎপত্তি কেতিয়া? ॥১॥ যি পুৰুষে বৃত্ৰৰ অগ্ৰব পাকস্থলী আহৰণ কৰিবলৈ কৈছিল, সেই অভিজ্ঞ পুৰুষৰ (ইন্দ্ৰৰ) মাকে ইন্দ্ৰক (বৃত্ৰক বধ কৰিবলৈ) কলে। এই ইন্দ্ৰৰ ইচ্ছা অনুযায়ী নদীবিলাক প্ৰতিদিন গন্তব্য সমুদ্ৰৰ কালে গৈ আছে (ইন্দ্ৰই বৃত্ৰৰ ভাত মাৰিব বুজিছিল—কিহাৰক অদিতিয়ে বধ কৰিবলৈ কলে) ॥২॥ বৃত্ৰই অন্তৰীকৰ ওপৰত থাকি সকলো চাকি বাখিছিল। সেইবাবে ইন্দ্ৰই বন্ধ প্ৰহাৰ কৰিলে। সেই বৃত্ৰয়ো এই বহুগুণ দিয়া ঘেৰ ঘৰি

ইন্দ্রৰ কালে আহিল। ইন্দ্রই সূৰ্য্যৰ দৰে উজ্বল অস্ত্ৰে
(বজ্জৰে) বৃত্তক জয় কৰিলে ॥ ৩ ॥ হে বৃহৎসকলৰ
পতি ইন্দ্র, ভাপক বজ্জৰ দৰে অস্ত্ৰেৰে বাট বন্ধ কৰি
যোৱা অসুৰৰ পুতেকবিলাকক মাৰা। হে ইন্দ্র,
আগতে ধৰ্মক বলেৰে যেনেকৈ মাৰিছিল, তেনেকৈয়ে
আমাৰ শত্ৰু নাশ কৰা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, শিলৰ দৰে
টান বজ্জ স্বৰ্গৰ ওপৰলৈ তুলি (আমাৰ) শত্ৰুলৈ ক্ষেপণ
কৰা,—স্তোভাটী স্তব কৰি থকা যি বজ্জৰে তুমি
শত্ৰুক মাৰিছিল। আমি য়াতে পো-নাতি আক
গোধন পাব পাবো, তুমি সেইদৰে আমাক সমৃদ্ধিশালী
কৰা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র আৰু সোম, যি বৈবীক ভোমা-
লোকে হিংসা কৰা সিহঁতক তেনেই উচ্ছেদ কৰি
দিয়া। যুদ্ধত যজমানৰ শত্ৰুক খেদাই দিয়া। হে ইন্দ্র
আৰু সোম, ভোমালোকৰ এই বন্ধণেৰে এই যুদ্ধৰ
ঠাই ভয় নোহোৱা ঠাই কৰি দিয়া ॥ ৬ ॥ সেই
ইন্দ্রই আমাক আমনি নকৰক,—এলেছৱা নকৰক।
সোম নেচেপিবা বুলি কোৱা আমি নহওঁ। ইন্দ্রই
মোৰ কামনা পূৰণ কৰে, অভীষ্ট ফল দিয়ে। স্তোত্র
আনি লৈ-ভেঙে সোম চেপাৰ ওচৰ পাইছি ॥ ৭ ॥ হে
সবস্বতী, তুমি এই স্তোভাক বন্ধা কৰা। মকুতসকলৰ
লগ হৈ দৃঢ়ভাবে শত্ৰু জয় কৰা। ইন্দ্রয়ো, বল
দেখুৱাই ওফন্দি থকা শত্ৰুবংশৰ প্ৰধান (অসুৰৰ পুৰো-
হিত—শত্ৰুমৰ্কা) অসুৰক বধ কৰিছিল ॥ ৮ ॥ হে বৃহস্পতি,
যি আমাক লুকাই চুৰ কৰে, বা মাৰিবলৈ বিচাৰে,
সিহঁতক বিচাৰি উলিয়াই তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰেৰে বিন্ধা। শত্ৰুক
অস্ত্ৰেৰে জয় কৰা। হে বজ্জা বৃহস্পতি, ধ্ৰোহ কৰা
শত্ৰুলৈ কেউফালে অস্ত্ৰ মাৰা ॥ ৯ ॥ হে বাৰ ইন্দ্র,
ভোমালোকৰ পৰক ভাপ দিয়া সৈগুৰে বীৰ কন্মৰিলাক
কৰা, যিবিলাক তুমি কৰিব লাগে। আমাৰ শত্ৰু-
বিলাক চিৰকাল গপত উফন্দি আছে। সিহঁতক হত্যা
কৰি ধনবিলাক আমাক দিয়া ॥ ১০ ॥ হে মকুতসকল,
দৈববল একেলগে প্ৰাৰ্হুৰ কৰা ভোমালোক কেউ-
জনক আমি নমস্কাৰ কৰি স্তুতি কৰিছো—যাতে আমি
পতন নোহোৱা হেতুভূত পুত্ৰাদিৰে সৈতে প্ৰশংসনীয়
ধন দিনো পাব পাবো ॥ ১১ ॥ (পতন—পিণ্ডলোপ) ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। হৃন্দ—জগতী; ৭
ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—বিষ্ণুদেবা (সকলো দেবতা)।

হে মিত্ৰ, বৰণ, আদিত্যসকল, কপ্তসকল, বসুসকল

ভোমালোক একেলগ হৈ আমাৰ অগ্নিকামী বধ বাস
কৰা ঠাইৰ পৰা অগ্ন ঠাইলৈ গহত থকা নিবাসৰ
ঠাইলৈ (বাইলৈ) চৰাই হৰ্ষাঘিঙ হৈ যোৱা দৰে
যাতে যাব পাৰে তেনেকৈ (বধ) বন্ধা কৰা ॥ ১ ॥
হে সমানে সমুখ হোৱা দেবভাসকল, এতিয়া আমাৰ
গতিশীল বধ জনপদৰ (গাওঁৰ) ফালে বাটেদি গৈ
আছে। এই বধত লগোৱা ঘোঁৰাই ভৰিৰে গতি কৰি
মাটিৰ ঠাইত ভৰিৰে আঘাট কৰি ধূলি উৰাই পাব
হৈ গৈ আছে ॥ ২ ॥ আৰু সকলোৰে ত্ৰুষ্ণী
মকুতসকলৰ বলেৰে সৈতে, সুকৰ্ম্ম সেই ইন্দ্রই বাধাহীন
বন্ধণৰে স্বৰ্গৰ পৰা আহি আজি মহৎ ধন আৰু অগ্ন
আমাক দিবলৈ আমাৰ বধত থাকক হি ॥ ৩ ॥ আৰু
সেই ভূবনৰ সেৱাৰ যোগ্য দেবতা উছাই, সমান
প্ৰীতিৰ দেবপত্নীসকলেৰে সৈতে আমাৰ বধ পঠিয়াই
দিয়ক। ইলা দেৱী, মহৎ দিগ্ভীৰ ভগ আৰু দ্যা-
পৃথিবী, পুৰা দেবতা, আৰু সূৰ্য্যাব (সূৰ্য্যৰ জীয়েকৰ)
পতি অশ্বিনী দুজন—(এই সকলোৰে বধখন ভালকৈ
পঠিয়াই দিয়ক) ॥ ৪ ॥ আৰু সেই সোভাগ্যবতী, পৰম্পৰ
চাই থকা উষা আৰু বাতি (দিন আৰু বাতি)
সকলোৰে প্ৰেৰিকা (আমাৰ বধৰ প্ৰেৰিকা হওক)।
হে পৃথিবী আৰু স্বৰ্গ, দুয়োকো নতুন স্তোত্ৰেৰে স্তুতি
কৰি স্বাবৰ তিনিবিধ অগ্ন, ওষধি (গছ-লতা), পশু
আৰু সোম দিছো ॥ ৫ ॥ আৰু, হে দেবভাসকল,
আমাৰ পৰা স্তুতি বিচৰা ভোমালোকক এতিয়া আমি
স্তুতি কৰিবলৈ বিচাৰিছো। আৰু অহিবুৰ্গা (অন্তৰীক্ষত
হোৱা দেবতা), এক ভবিৰ অজ (সূৰ্য্য), জিত,
ঋতুকা, সৰিতা (এই সকলো) দেবতাই আমাক অগ্ন
দিয়া। শীত্ৰগামী অপাং নপাং (অগ্নিক) ত্ৰোত্ৰেৰে স্তুতি
কৰিছো ॥ ৬ ॥ হে যজনীয়া দেবভাসকল (বিষ্ণুদেবা),
এয়া উদ্যত হোৱা, মোৰ দৰে মানুহে বচনা কৰি বল,
অগ্ন আৰু বল পাবলৈ স্তোত্র কৰিছো। চলি যোৱা
বধৰ দৰে এই স্তব যেন ভোমালোকৰ ওচৰ
পাইগৈ ॥ ৭ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। হৃন্দ—১-৫ জগতী,
৬-৮ অজুৰ্গুপ্। দেবতা—১ দ্ভাবাপৃথিবী; ২৩
ইন্দ্র বা ঋতী; ৪৫ বাকা ৬—৭ সিনিবালী; ৮
ঋকত কোৱা দেবতা।

হে দ্ভাবাপৃথিবী, ঋত (সিয়ম) ইচ্ছা কৰি ভোমালোকক

ভজন কৰিবলৈ বিচৰা এই স্তোভাৰ ভোমালোক পালক হোৱা। এই চাৰাপৃথিবীয়ে অন্ন দিয়ক এতিয়া চাৰাপৃথিবীক স্তোভাই ধন কামনা কৰি মহং স্তোত্ৰেৰে ভোমালোকৰ স্তব কৰি আগন্ত (সম্পূৰ্ণ) আছো। ১। হে ইন্দ্ৰ বা ত্বষ্টা, শত্ৰু মানুহৰ গোপন মায়াই যেন দিনত বা ৰাতিত আমাক কষ্ট দিব নোৱাৰে। আক আমাক এই দুঃখ দিওঁতা-বোৰৰ ওচৰত বশ কৰি নিদিবা। আমাৰ বন্ধুত্ব বিয়োগ নকৰিবা। আমাৰ সেই বন্ধুত্ব সুখ বিচৰা (বন্ধুত্ব) বুলি মনেৰে জানিবা,—আমি ভোমালোকৰ ওচৰত এই বাহা কৰো। ২। হে ইন্দ্ৰ বা ত্বষ্টা, খং নকৰা মনেৰে সুখ দিয়া। গাখীৰভী, নিপোটল, লহপহীয়া গাব গাইগক আমাক দিয়া। হে পুৰুষ ইন্দ্ৰ, বা ত্বষ্টা, ভৰিৰে (খোজকাঢ়ি) গৈ ব্যাপক বাক্যেৰে (স্তোত্ৰেৰে) বেগবান ভোমাক সদায় স্তুতি প্ৰেৰণ কৰিছো। ৩। হে বাকা (পুৰুষৰ চক্ৰ) সু-আহ্বানেৰে, সু-স্তুতিৰে, মই আহ্বান কৰিছো। হে সুভগা আমাৰ আহ্বান শুনা আক নিজে বুজি লোৱা। (পুত্ৰ উৎপাদন) কৰ্ম বেজিৰে চিলাই কৰা দৰে (সন্তান) উৎপাদন কৰি বহুত ধনযুক্ত বীৰ পুত্ৰ দিয়া। ৪। হে সু-ৰূপা বাকা, ভোমাৰ যি সুবুদ্ধি আছে, যি সুবুদ্ধিৰে হৰি দাতাক ধন দিয়া আজি সেই বুদ্ধিৰে সুননা হৈ আহা। হে সুভগা, সহস্ৰ ধনৰ পুষ্টি আমাক দিয়া। ৫। হে সিনীবালী (চতুৰ্দশী যুক্ত অমাবস্যা), শকত কৰুণৰ, তুমি দেবভাসকলৰ ভনী। তুমি সম্পূৰ্ণত জুইত দিয়া আহুতি গ্ৰহণ কৰা। হে সিনীবালী দেবী, আমাক পুত্ৰাদি দিয়া। ৬। যি সিনীবালী, সুবাহু, ভাল আঙুলীৰ, সুপ্ৰসবিনী, বহুত প্ৰজাৰ প্ৰসবিভা, সেই প্ৰজাৰ পালয়িত্ৰী সিনীবালীলৈ হৰিৰে হোম কৰা। ৭। যি গন্ধ (কুহ, সম্পূৰ্ণ অমাবস্যা), যি সিনীবালী, যি বাকা, সি সবস্তু—(ভেও-লোকক) আহ্বান কৰো। ইন্দ্ৰানীক বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। বন্ধনৰ পত্নীক অবিনাশৰ কাৰণে আহ্বান কৰো। ৮।

৩৩ সূক্ত—খ ১৫।

খৰি শুনকৰ পুত্ৰ গুংসমদ। হুন্দ—ত্ৰিভূত।

দেবতা—কত্ৰ।

হে মকতসকলৰ শিভা (কত্ৰ) ভোমাৰ দাভব্য সুখ আমাৰ ওচৰলৈ আহক। আমাক সূৰ্য্য দেখাৰ পৰা আঁতৰ নকৰিবা (নেমাবিবা)। শত্ৰুক আমাৰ

বীৰ পুত্ৰই অভিভব কৰক। হে কত্ৰ, পুত্ৰ পোত্ৰেৰে আমাক ভৰাই দিয়া। ১। হে কত্ৰ, তুমি দিয়া অতি সুখকৰ ঔষধৰে এল শীতকাল (এল বছৰ) ব্যাপী আমি জিৱাই থাকিম। শত্ৰুক আমাৰ পৰা বহুত দুবলৈ খেদায় দিয়া। —পাপো খেদায় দিয়া। শৰীৰৰ বোগ শুভায় দিয়া। ২। হে কত্ৰ, তুমি জগতৰ মাজত ঐশ্বৰ্য্যত শ্ৰেষ্ঠ। হে বন্ধুবাছ, কমতাশালীৰ মাজত অতি কমতাশালী। আমাক যিবিধে পাপৰ পৰা পাব পোৱাই দিয়া। পাপৰ সকলো আক্ৰমণৰ পৰা পৃথক কৰি দিয়া। ৩। হে কত্ৰ, ভোমাক বেৱাকৈ নমজাৰ কৰি খং নোভোলো। হে কামবৰ্ষী কত্ৰ, বেৱা জিভৰে খং নোভোলো। বিসদৃশ অগ্ৰ দেবতাৰ লগত আহ্বান কৰি খং নোভোলো। আমাৰ পুত্ৰবিলাকক ঔষধেৰে উপকাৰ কৰা। তুমি চিকিৎসকৰ ভিতৰত সকলোৰে শ্ৰেষ্ঠ চিকিৎসক বুলি মই শুনিছো। ৪। যি কত্ৰক আহ্বান কৰি হৰিৰে হোম কৰা হয়, তেওঁক মই স্তোত্ৰ পাঠ কৰি খং মাৰ নিয়াম। কোমল উদৰ (যাব), ভালকৈ যাক আহ্বান কৰিব পাৰি, সকলোৰে ভৰ্তা, ধনীয়া নাকৰ কত্ৰই আমাক মাৰিবলৈ মন কৰি বশ নকৰে। ৫। হে কামবৰ্ষী মকতসকল যুক্ত, মই যাহা কৰা দীপ্ত অন্ন দি মোক আনন্দ কৰক। বদৰ ভাপত পৰা মানুহে যেনেকৈ চাঁ বিচাবে, মই তেনেকৈ পাপ মাইকিয়া হৈ কত্ৰই দিয়া সুখ পাম আক পৰিচৰণ কৰিম। ৬। হে কত্ৰ ভোমাৰ সেই সুখকাৰক হাত ক'ত, যি হাতেৰে তুমি ঔষধ প্ৰস্তুত কৰি সকলোকে সুখ দিয়া? হে কামবৰ্ষী কত্ৰ, দেবতাৰ বিষয় হোৱা পাপ নাশ কৰি (অপৰাধী) মোক সোনকালে ক্ষমা কৰা। ৭। বিশ্বৰ ভৰ্তা, কামবৰ্ষী, পিজল বৰণৰ কত্ৰক মহততকৈও মহং সু-স্তুতি উচ্চাৰণ কৰিম। (হে স্তোতা) জ্বলন্ত তেজৰ কত্ৰক নমজাৰেৰে পূজা কৰা। আমি তেওঁৰ দীপ্ত নাম উচ্চাৰণ কৰিম। ৮। যিৰ শৰীৰেৰে, বহুত ৰূপ ধৰা, উগ্ৰ, সকলোৰে ভৰ্তা কত্ৰ দীপ্ত সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে জিলিকি আছে। এই অসুৰ (বলী) কত্ৰ এই ভুবনৰ ঈশ্বৰৰ পৰা বেলেগ নহয়। ৯। হে কত্ৰ, তুমি যোগ্য ধনুৰৰ ধাৰণ কৰিছা। তুমি পূজনীয় যোগ্য বহুত বৰণৰ হাব (মালা) শিদ্ধিছা। যোগ্য তুমি এই সকলো অতি বিস্তৃত জগত বন্ধা কৰিছা। হে কত্ৰ, ভোমাতকৈ কোনো বলবান নাই। ১০। (হে স্তোতা) বিখ্যাত কত্ৰক স্তব কৰা। (তেওঁ) বধত বহি থকা, ডেকা, ভয়ঙ্কৰ যুগ্ম (সিংহৰ) দৰে উগ্ৰ, শত্ৰুৰ হত্যা। হে কত্ৰ, স্তব কৰি থকা ভোতাক সুখ দিয়া। ভোমাৰ সেনাই আমাৰ বাহিৰে অগ্ৰক

যাবক ॥ ১১ ॥ পুতেকে বন্দনা কৰি থকা পিতৃৰ দৰে
ওচৰলৈ অহা কৰ্ত্তব্য আমি প্ৰণাম কৰোঁ। বহুত ধনৰ
দাতা, সংলোকৰ পালক, ভোমাক স্তুতি কৰিলে আমাক
ঔষধ দিয়া ॥ ১২ ॥ হে মকভসকল, ভোমালোকৰ যি
ভুটি ঔষধ আছে, হে কামবৰ্ষী মকভসকল, ভোমা-
লোকৰ যি সুখকৰ ঔষধ আছে, যি সুখৰ ভাব কৰা
ঔষধ পিভা মনুৱে গ্ৰহণ কৰিছিল—আমি সেইবিলাক
আক কৰ্ত্তব্য সুখকৰ ভয়হাৰী ঔষধ বিচাৰিছোঁ ॥ ১৩ ॥
কৰ্ত্তব্য দেবতাৰ অন্তৰ্হি আমাক এৰি যাওক। দীপ্ত কৰ্ত্তব্য
মহা তুম্মভিত্তে (খণ্ডে) আমাক এৰি যাওক। হে
সেচনসমৰ্থ কৰ্ত্তব্য, ভোমাৰ খং স্থিৰ ধনবান যজমানৰ
কাৰণে ধিলা হৈ যাওক। আমাৰ পুত্ৰ পৌত্ৰাদিক
সুখী কৰা ॥ ১৪ ॥ হে জগতৰ ভৰ্ত্তা, কামবৰ্ষী, সৰ্ব্বজ্ঞ,
কৰ্ত্তব্য দেবতা, ভোমাৰ যি প্ৰকাৰে আমাটলৈ খং নহয়
আক নেমাৰা সেই প্ৰকাৰে আমাৰ আহ্বান শুনি
বুজি লোৱা। আমি বীৰ পুত্ৰ পৌত্ৰেৰে সৈতে
যজ্ঞত বহুত স্তব কৰিম ॥ ১৫ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ—গৃৎসমদ। ছন্দ—জগতী।
১৫ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—মকভসকল।

পানীৰ ধাৰাৰে অন্তৰীক্ষ চাকি বধা, পৰক ধৰ্ম্মণ
কৰা বলেৰে, ভয়ঙ্কৰ যুগৰ (সিংহৰ) দৰে, বলেৰে,
সৈতে, সকলো জগতে পূজন কৰা অগ্নিৰ দৰে দীপ্য-
মান হৈ থকা ঋজীষিণ্ মকভসকলে চলি থকা মেঘ
ইফালে সিফালে চলি গৈ থকা পানী সকলোৱে
দেখাটক বৰষিলে ॥ ১ ॥ নক্সবিলাকৰ পৰা যেনেকৈ
আকাশখন প্ৰকাশ হয় সেইদৰে শত্ৰুৰ খাদক, বৰ্ষক
মকভসকল মেঘত ছোৱা বিজুলীৰ দৰে প্ৰকাশ পায়।
বুকুত জিলিকি থকা অলম্বাবেৰে, হে মকভসকল,
যেতিয়া ভোমালোকক বৰ্ষক কৰ্ত্তব্য পুগ্নিৰ গৰ্ভত জন্ম
দিলে (যেতিয়া বিজুলীৰ দৰে প্ৰকাশ পালে) ॥ ২ ॥
যুজ্ঞত যোৱাৰ দৰে মকভসকলে বিশাল ভুবন ভিয়াই
দিছে। তেওঁবিলাকে যোৱাত উঠি শব্দ কৰি থকা
মেঘৰ কাণৰ ওচৰেদি বেগাই চলি যায়। হে মকভ-
সকল, ভোমালোকে সোণৰ মুকুট পিন্ধিছা আক কেউ-
জন সমান খণ্ডৰ। ভোমালোকে গহগহনি কপাই দি
পৃথ্বী যুগত (বগ্না কুটকুটীয়া পহুত) উঠি আমাৰ
অন্নৰ কাৰণে চলি যোৱা ॥ ৩ ॥ মকভসকলে অন্নদাতা
যজমানক সেই সকলোবোৰ পানী মিত্ৰক দিয়া দৰে

দিয়ে। তেওঁবিলাক ক্ষিপ্ৰদাতা, পৃথ্বী যুগত উঠি
থকা, অংশ নোহোৱা ধন থকা, পোনকৈ যোৱা
যোৱাৰ দৰে পথত যোৱা বিলাকৰ আগত যায় ॥ ৪ ॥
হে সমানমনা মকভসকল, দীপ্ত অন্তৰ্যুক্ত, ওকলি থকা
ভাঙৰ ওহাৰৰ গৰুৰ দৰে, বাধা নোহোৱা পথেদি,
সোমৰে আমোদ কৰিবলৈ ইাহে নিজ বাইলৈ অহা
দৰে আহা ॥ ৫ ॥ হে সমানমনা মকভসকল, ভোমা-
লোকে স্তোত্ৰলৈ যেনেকৈ আহা, সেইদৰেই আমাৰ
অভিযুক্ত কৰা সোমলৈ আহা। গাই আক যোৱাৰ
দৰে ওহাৰত পিলা দৰে (সোম) পান কৰা। স্তোত্ৰ
গোৱাক অন্নৰে পূৰ্ণ কৰা ॥ ৬ ॥ হে মকভসকল,
আমাক অন্নৰত পুত্ৰ দিয়া। বথত আহিলে প্ৰতিদিন
ভোমাৰ গুণকীৰ্ত্তন কৰি স্তোত্ৰ গাই থাকিম। স্তোত্ৰাক
অন্ন দিয়া। সংগ্ৰামত স্তোত্ৰ গোৱাক, শত্ৰুৱে হিংসা
কৰিব নোৱাৰা, শত্ৰুৱে জাণ নোপোৱা, যুদ্ধৰ জ্ঞান
আক বল দিয়া ॥ ৭ ॥ জিলিকি থকা বুকুৰে মকভ-
সকলে যেতিয়া বথৰ ধুৱাত যোৱা লগায় তেতিয়াই
হৰি দাতাজনক বহুত অন্ন নিজ ঘৰতে দিয়ে যেনেকৈ
গৰুৱে পোৱালীক পিবলৈ দিয়ে ॥ ৮ ॥ হে মকভগণ,
যি মানুহে আমাক বন্ধকৰ (বুকৰ) দৰে শত্ৰুতা
কৰে, হে বসুসকল, সেই হিংসকৰ হাতৰ পৰা আমাক
বন্ধা কৰা। সিহঁতক তাপ চক্ৰেৰে বেৰি দিয়া। হে
কৰ্ত্তব্য পুত্ৰসকল, সিহঁতৰ অন্তৰবিলাক দূৰত পেলায়
বিনাশ কৰা ॥ ৯ ॥ হে মকভসকল, ভোমালোকে যেতিয়া
পুগ্নিৰ পিলাহ খিৰাইছিল (খাইছিল), তেতিয়া
স্তোতাৰ নিন্দকক হিংসা কৰিছিল। আক ত্ৰিভুৱ শত্ৰু
মাৰিছিল। হে অহিংসনীয় কৰ্ত্তব্য পুত্ৰসকল, সেই সময়ত
ভোমালোকৰ আচৰিত ক্ষমতা সকলোৱে জানিছিল ॥ ১০ ॥
হে মকভসকল, এনেকুৱা যজ্ঞলৈ যোৱা মহৎ ভোমা-
লোকক, আমাৰ ব্যাপক ঈশ্বৰক দিয়া সোমৰ অভি-
যন্তলৈ আহ্বান কৰিছোঁ। আক স্তোত্ৰেৰে সৈতে
সোণবৰণীয়া ষ্ট্ৰেট মকভসকললৈ ষ্ট্ৰেট ভাঙি ধৰি
(তেওঁবিলাকৰ) ওচৰত প্ৰশংসনীয় ধন-বাহা: কৰিছোঁ ॥ ১১ ॥
সেই দশম্ব সকলে প্ৰথমে যজ্ঞ বহন কৰিলে। উষা
উদয় হলে মকভসকলে আমাক যজ্ঞলৈ পঠিয়াওক।
উষাই যেনেকৈ বঙা পোহৰেৰে ক'লা বাতৰিক খেদাই
দিয়ে সেইদৰে মকভসকলে, বৃহৎ, দীপ্তিমান, জল কৰণ
কৰা জ্যোতিৰে অন্ধকাৰ আঁতৰাই দিছে ॥
(আদিভা আক অজিবসৰ মাজত অবিৰাজি লাগি
অজিবসে যজ্ঞ কৰি প্ৰথমে বৰ্ণ পালে। অজিবসে
জুইবেই জুইত যজ্ঞ কৰিছিল। দশম্ব অজিবসৰ মকভ

ৰূপ) ১২। কত্ৰ পুত্ৰ মকতসকলে বীণাৰ দৰে শব্দ কৰি
বঙা বৰণৰ অলঙ্কাৰেৰে খডৰ (বজ্জৰ) দৰে বৰ্জিত হ'ল।
অতি খবতকীয়া বল প্ৰয়োগ কৰি (মকতসকলে)
মেঘৰ পানীৰ বিষয় জানি আনন্দদায়ক বৰ্ণ ধাৰণ
কৰিলে ॥ ১৩ ॥ সেই মকতসকলক বৰণীয়া ধন বন্ধনৰ
কাৰণে বিচাৰি আমি নমস্কাৰেৰে এই ভোজ পাঠ
কৰিছোঁহক। ত্ৰিভুৱাৰ এই মকতসকলক পাঁচজন
হোতাৰে মুখা অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে বন্ধা কৰিবলৈ
আবৰ্ত্তন কৰিছিল। তেওঁ বিলাকক আমি স্তব
কৰিম ॥ ১৪ ॥ হে মকতসকল, যি বন্ধণেৰে আৰা-
ধকৰ পাপ অভিক্ৰম কৰা, সি বন্ধণেৰে বন্দনা কৰাক
নিম্নিত শত্ৰুৰ পৰা মোচন কৰা, তোমালোকৰ সেই
বন্ধণ আমাৰ ফালে হওক। হেৰেলিওতা গাইগকৱে
পোৱালী বিচাৰি যোৱা দৰে তোমালোকৰ সুমতি
আমাৰ ফালে সদায় আহক ॥ ১৫ ॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—অপাং নপাং।

অন্ন ইচ্ছা কৰি এওঁক (অপাং নপাতক) স্তোত্ৰেৰে
উদ্বোধন কৰিম। শব্দ কৰি খবশ্ৰোতা নদীৰ দৰে গৈ
অপাং নপাতৰ স্তোত্ৰ কৰা যোক বহুত অন্ন দিয়া।
আমাক সুৰূপ কৰা। আমাৰ স্তোত্ৰ শুনি অনুগ্ৰহ
কৰা ॥ ১ ॥ এওঁলৈ (অপাং নপাতলৈ) অন্তৰেৰে
ভালকৈ বচনা কৰা এই মন্ত্ৰবিলাক সমুখত গাম। এই
স্তোত্ৰ ভাল বুলি তেওঁ জানক। স্বামী অপাং নপাং
অসুৰে (দেবতাই) নিজ মহিমাৰে সকলো ভূবন জয়
দিলে ॥ ২ ॥ কিছুমান পানী মাটিত সোমায়। অশ্ব
কিছুমান (আগত থকা) পানীত লগ হয়। সেই
সকলো পানী নিৰ্জল হৈ নদী হৈ মণাসাগৰ পাইগৈ।
সেৱা দীপ্যমান ভটি অপাং নপাং হৈ পানীত থাকে ॥ ৩ ॥
সেই অপাং নপাতক দৰ্পহীন যুবতীয়ে যুবকক মৰম
কৰা দৰে পানীয়ে কেউফালে সাবতি ধৰে। দীপ্ত
ৰূপেৰে তেওঁ পানীত ইচ্ছন (জলা বস্তু) নোহোৱাকৈ
আমাৰ ধনযুক্ত অন্ন দিয়া দৰে জ্বলি থাকে ॥ ৪ ॥
তিনি গৰাকী নেত্ৰী দেৱীয়ে (ইলা, সবৰভী আৰু
ভাবতী) এই ব্যাধাহীন দেবতাক অন্ন দিয়ে। তেওঁ
বিলাক পানীৰ মাজত উপায় হোৱা (বজ্জৰ) দৰে
ঝেল খাই যায়। (সেই অপাং নপাতে সেই তিনি
গৰাকী দেৱীৰ পিতৃহৰ পৰা) আগতে জন্ম হোৱা

মাকৰ দৰে অমৃত পি খায় ॥ ৫ ॥ এই অপাং নপাং
দেবতাত যৌৱা জন্ম হয়। স্বৰ্গজন্ম হয়। স্তোতাক অপহৰণ
কৰা হিংসকৰ পৰা বন্ধা কৰা। অসম্পূৰ্ণ দুৰ্গত ধৰণ
কৰিব নোৱাৰা দেবতাক অদাৰ্ভাৰিলাকে বিচাৰি
নেপায়। যান্ধাৰী বান্ধসেও বিচাৰি নেপায় ॥ ৬ ॥
নিজৰ দৰে থাকি যাব সুখেৰে থিবোৱা গাইগক
আছে তাত অন্ন বৰ্জন কৰে। ভাল অন্ন খাই। সেই
অপাং নপাং দেবতায় পানীৰ মাজত বল প্ৰয়োগ
কৰি পৰিচৰণ কৰা স্বজমানক ধন দান কৰিবলৈ
দীপ্যমান হয় ॥ ৭ ॥ যি অপাং নপাং দেবতা ঋতবান
(নিয়মবান), নিত্য (সদায় একেৰূপে থাকে) আৰু
বিকীৰ্ণ, পানীৰ মাজত দৈব ভেজৰে প্ৰকাশ পাই
সকলো জীৱ জগত তেওঁৰ শাখা হৈ (গহগহনি হৈ)
ফলফুলেৰে ভৰি থাকে ॥ ৮ ॥ অপাং নপাং দেবতাই
কুটিল গভিৰ অন্তৰীক্ষৰ মেঘৰ মাজত বিজুলী হৈ জ্বলি
আবোহন কৰি (বৰ্ষণ কৰে)। তেওঁৰ উৎকৃষ্ট মাহাত্ম্য
প্ৰচাৰ কৰি মহতী সোণৰ দৰে নিৰ্জল নদী হৈ
(সাগৰলৈ যায়) ॥ ৯ ॥ সেই অপাং নপাতৰ ৰূপ সোণৰ
দৰে,—সোণৰ দৰে ইঞ্জিৰবিলাক। সেয়েই সোণৰ দৰে
কাঙ্ক্ষিত হৈ সোণৰ দৰে ঠাইত বহি বিৰাজ কৰে। এই
অপাং নপাতক সোণ (দক্ষিণা) দিয়া স্বজমানে অন্ন
দিয়ে ॥ ১০ ॥ এই অপাং নপাং দেবতাৰ বন্ধীৰূপ
সুন্দৰ শৰীৰ। আৰু এওঁৰ নামো সুন্দৰ। —সুকাই
বাঢ়ি থাকে। যুবতীসকলে সুবৰ্ণ বৰ্ণৰ যি অপাং
নপাতক দীপ্যমান কৰে, সেই দেবতাৰ ঘিঁউয়েই অন্ন
(বা পানীয়েই অন্ন) ॥ ১১ ॥ এই বহুতৰ ওচৰৰ বন্ধুক
যজ্ঞেৰে হৰি আদি দি নমস্কাৰেৰে পৰিচৰণ কৰিম।
বেদী মাৰ্জ্জন কৰিম। (খৰি দি) ধৰিম। অন্ন দি
থাকেৰে স্তব কৰিম ॥ ১২ ॥ সেই অপাং নপাতে
সেউ হৈ সিহঁতৰ (মেঘৰ) মাজত গৰ্ভ ধাৰণ কৰিলে।
তেওঁ পুত্ৰৰূপে (জল) পান কৰে। সিহঁত (পানীয়ে)
তেওঁক চেলেকে। তেওঁ অন্নানবৰ্ণ হৈ ইহলোকত জন্ম
ৰূপ শৰীৰ ধাৰণ কৰি (খৰিভ) প্ৰবেশ কৰে ॥ ১৩ ॥
এই পৰম পদত থকা ধ্বংসহীন জ্যোতিৰে সদায় দিন
জ্বলি থকা অপাং নপাতক মহতী পানীয়ে জিহ্বে,
চলি থকা ৰূপেৰে কেউফালে গৈ ঘিঁউ অন্ন দিয়ে ॥ ১৪ ॥
হে অগ্নি, আমাৰ (পুত্ৰাদি) জন্মৰ কাৰণে তোমাক ভাল
ঠাই দিছোঁ। ধনবান স্বজমানক ভাল স্তোত্ৰ দিছোঁ।
সকলো দেবতায় যি মঙ্গল কৰে সেই সকলো মঙ্গল
(বস্তু) আমাক দিয়া। আমি সুপুত্ৰ পৌত্ৰেৰে সৈতে
যজ্ঞত বহুত স্তোত্ৰ গাম ॥ ১৫ ॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—শুনকব পুত্র গৃৎসমদ । হ্রস্ব—জগতী ।
দেবতা—১ ইন্দ্র আক মধু, ২ মকতগণ আক
মাধব; ৩ ষ্ট্রী আক শুক্র; ৪ অগ্নি আক শুচি;
৫ ইন্দ্র আক নভ; ৬ মিত্রাবকণ আক নভ ।

হে ইন্দ্র, তোমার কাৰণে এয়া সোম যজ্ঞৰ নেভা
(অশ্বৰূপী) সকলে শিলত চোঁপি, ভেড়া হাগলীৰ
নোমৰ চাকনিৰে চেকি, গৰুৰ গাখীৰ (দৈ আদি আক
বদভাবী) পানী মিহলাই চাকি ধৈছে । তুমি যে
সকলো জগতৰ ঈশ্বৰ (সেইবাবে) তোমালৈ প্ৰথমে
স্বাগতকাৰেৰে অগ্নিত দি বসন্ত কাৰেৰে বাকি দিয়া
হৈছে, সেই সোম মধু পান কৰা ॥ ১ ॥ হে-মকতসকল,
যজ্ঞত সম্পৰ্ক থকা পৃথৱী (ফুটফুটিয়া পহু) লগোৱা
চলি থকা বধুত থাকি নিজ অস্ত্ৰেৰে সৈতে শোভিত
হৈ, আভৰণপ্ৰিয়, হে ভবভৰ (কদ্বৰ) পুত্ৰসকল, অন্ত-
বীক্ষৰ নেভা তোমালোকে মেলি খোৱা কুশত বহি
যাগৰ পৰা সোম মধু পান কৰা ॥ ২ ॥ হে সু আত্মানযুক্ত
দেবতাসকল, আমাৰ ওচৰলৈ লগেভাগে আহা, কুশত
বহা—ধেমালী কৰা । পাচত হে তুমি, সপত্নীক দেবতা
সকলেৰে সৈতে শোভনীয় হৈ সোম অন্ন সেবন কৰি
তৃপ্ত হোৱা ॥ (শুক্রৰ একো নাই) ॥ ৩ ॥ হে মেধাবী
অগ্নি, দেবতাসকলক ইয়ালৈ আহ্বান কৰা আক যজ্ঞন
কৰা । হে হোতা, আমি কামনা কৰা তিনি ঠাইত
বেদীত বহা । হোমৰ কাৰণে (উত্তৰ বেদীলৈ) অন্য
সোম মধু কামনা কৰি অগ্নিৰ যজ্ঞত তোমাৰ ভাগ
খাই তৃপ্ত হোৱা । (শুচিৰ একো নাই) ॥ ৪ ॥ হে
ইন্দ্র, এয়া সোমত, তোমাৰ লবীৰ বলবৰ্দ্ধক (তোমাৰ)
কাৰণে চেপা, (যি সোমত) আগৰ দিনৰ তোমাৰ বাহুৰ
বল নিহিত আছে । হে ধনধান ইন্দ্র, এয়া তোমালৈ
চেপা হৈছে । —আক আগবঢ়োৱা হৈছে । ব্ৰাহ্মণে
যাগত দিয়া এই সোম আনন্দেৰে পান কৰা ॥ (নভৰ
একো নাই) ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবকণ, এই যজ্ঞ সেবন কৰা ।
মোৰ আহ্বান বুজি লোৱা । হোতাই বহি চিৰকাল
চলি অহা স্তুতি উচ্চাৰণ কৰিছে । বিবাহমান সোম
অন্ন ঋত্বিকসকলে বেৰি তোমালোকৰ ফালে নিছে ।
সেই সোম-মধু প্ৰশান্তাব (শাসন কৰোঁতাৰ) যাগৰ পৰা
পান কৰা ॥ ৬ ॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আক হ্রস্ব—৩৬ সূক্তৰ দ্বৰে । দেবতা—১-৪

ঋষিনোদা; ৫ অশ্বিনী হৃজন; ৬ অগ্নি ।

হে ঋষিনোদা অগ্নি, সোম অন্নৰ ভাগ প্ৰোভিৰে
গ্ৰহণ কৰি আমোদ কৰা । হে অশ্বৰূপীসকল, ভেড়া
(অগ্নিৰে) সম্পূৰ্ণকৈ ঢালি দিয়া আহুতি বিচাৰিছে ।
ভেওঁক এয়া সোম পোৱাই দিয়া । সোম বিচৰা
ঋষিনোদাই অভীষ্ট ফল দিয়ে । হে ঋষিনোদা,
হোতাই কৰা যাগৰ পৰা ঋতু দেবতাৰে সৈতে সোম
পান কৰা ॥ ১ ॥ হে ঋষিনোদা, যি তোমাক আগতে
আহুতি দিছিলো, এতিয়া সেই তোমাকেই আহ্বান
কৰিছে । ভেওঁকেই আহ্বান কৰিব লাগে, ভেওঁ
দাতা আক সকলোৰে অধিপতি । সোমাত্মক মধু
ঋষিনোদাৰ কাৰণেই অশ্বৰূপীসকলে প্ৰস্তুত কৰিছে ।
হে ঋষিনোদা, পোতাৰ যজ্ঞত ঋতু সকলৰ সৈতে
সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে ঋষিনোদা, যি বাহকে
তোমাক আনিছে সেই বাহক (খোঁৰা) তৃপ্ত
হওক । হে বনস্পতি (গছ) কাকো হানি নকৰাকৈ
তুমি বাঢ়ি থাকা । হে ধৰ্মক ঋষিনোদা, তুমি
আহি নেষ্ঠাৰ (নেতাৰ) যজ্ঞত ঋতু দেবতা-
সকলেৰে সৈতে সোম পান কৰা ॥ ৩ ॥ যি ঋষিনোদাই
হোতাৰ সোম পান কৰিছিল, পোতাৰ সোম পান
কৰি সন্তোষ পাইছিল, আক নেষ্ঠাই দিয়া সোম অন্ন
সেবন কৰিছিল, সেই ঋষিনোদাই চেকি নিদিয়া
অমৰণ সাধক সোম চতুৰ্থ পাত্ৰত পান কৰক ॥ ৪ ॥
হে অশ্বিনী হৃজন, তোমালোক দুয়ো নেতাক বধা
হালৈ বহন কৰি নিয়া বথ আজি আমাৰ ফালে
চলোৱা । মধুৰ বসেৰে হৰি আদি যোজনা কৰা
হৈছে । (সেইবাবে) আহা—বলবৰ্দ্ধক সোম পান
কৰা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, সমিধ (খৰি) গ্ৰহণ কৰা, আহুতি
গ্ৰহণ কৰা, (মানুহৰ) হিত এই ব্ৰহ্ম স্তুতি গ্ৰহণ কৰা,
ভাল স্তুতি গ্ৰহণ কৰা । হে সকলোৰে বাস কৰাওঁতা
অগ্নি তুমি আমাৰ হব্য বিচাৰা । তুমি, আমাৰ হব্য
বিচাৰা আক সকলো মহান দেবতাসকলক, ঋতু
দেবতাৰে সৈতে সোম পান কৰোৱা ॥ ৬ ॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি শুনকব পুত্র গৃৎসমদ । হ্রস্ব—ত্ৰিষ্টুত ।

দেবতা—সবিত্ৰ ।

সেই সবিতা দেবতাই লোক প্ৰসব কৰিবলৈ প্ৰতি
দিন উদয় হয় । সেই জগত বহন কৰা প্ৰসবিতাই
ভোতাৰ ধনবৰ্দ্ধ দিয়ে । সুন্দৰ যজ্ঞবিশিষ্ট যজমানক

মজল ভাগী কবে ১১। দীঘল হাতৰ সৰিতা দেবতাই
জগতৰ সুখৰ কাৰণে ওপৰলৈ গৈ বাহু মেলি দিয়ে।
পানীয়েও প্ৰসবৰ কামৰ কাৰণে আগবাঢ়ি গৈ পানী
শোধন কৰে। এই বায়ুয়েও কেউকালে গৈ অন্তৰীক্ষত
খেলা কৰি থাকে ১২। (সৰিতাই) শীত্ৰগামী হৈও
গৈ থাকোতে বসি মেলি যায়। সততে গৈ থকা
মানুহকো যোৱাৰ পৰা বৰাই দিয়ে। শত্ৰুক মাৰি-
বলৈ যোৱাকো যোৱাৰ ইচ্ছা নিয়ন্ত্ৰণ কৰি দিয়ে।
সৰিতাৰ কৰ্মৰ পাচত বাতি আহে ১৩। ভাত বাতি
কৰা তিৰোতাৰ দৰে পোহৰ পুনঃ ওলাই। সক্ষম
হৈও জানীয়েও কৰা কাম কৰিবলৈ মাতে এৰে।
ঋতুবিলাক ভাগ কৰি দিয়া সৰিতা ওলায় আহিলে সকলো
মানুহে বিছনা এৰি উঠে ১৪। বহুত অগ্নিৰ ঘৰত
হোৱা না না ভেজ যজমানৰ বেলেগ বেলেগ
ঘৰত থাকে আৰু অগ্নত অধিষ্ঠিত হয়। মাতৃ উৰাই
সৰিতাৰ প্ৰজাপক প্ৰথম অগ্নিহোত্ৰৰ ভাগ পুতেক
অগ্নিক দিয়ে ১৫। স্বৰ্গত সৰিতাৰ অন্ত যোৱা সময়ত
যুদ্ধ জয় কৰিবলৈ যোৱা যোদ্ধাই উলটি আহে।
সকলো জন্ম প্ৰাণী ঘৰলৈ উভতিবলৈ বিচাৰে। নিতৌ
কৰিবলগীয়া কাম এৰি থৈ ঘৰলৈ গুচি আহে ১৬।
হে সৰিতা দেবতা, তুমি অন্তৰীক্ষত যি পানীৰ ভাগ
নিহিত কৰিছা, নিৰ্জন্ম ঠাইত পানী বিচৰা যুগক
(জন্তুক) কেউকালে পানী দি থকা। গছত থকা
চৰাইক তুমি গহবিলাক ভাগ কৰি দিছা। কোনেও
সৰিতাৰ কামবিলাক লবচৰ কৰিব নোৱাৰে ১৭।
সৰিতা মাৰ গলে খবকৈ যোৱা বৰ্ণে জন্মবিলাকক
সুখকৰ ঠাই দিয়ে (বিশ্বামৰ কাৰণে)। অতি খবকৈ
সকলো চৰাই (বাহলৈ) আহে। পতুবিলাকেও
গোহালিলৈ আহে। সৰিতাই সকলো প্ৰাণীক নিজ
নিজ ঠাই পোৱাই দিয়ে ১৮। যাৰ কাম ইন্দ্ৰই বাধা
নিদিয়ৈ, বৰ্ণে বাধা নিদিয়ৈ, মিত্ৰই, অৰ্থামায় আৰু
কন্দ্ৰই বাধা নিদিয়ৈ, অসুৰবিলাকেও বাধা দিব নোৱাৰে
সেই সৰিতা। দেবতাক এতিয়া হৰি অগ্নেৰে মজলৰ কাৰণে
মই গুৰু কৰিছো ১৯। ভজনীয়, ধ্যান কৰিবলগীয়া,
বহুত জানী সৰিতাক আমি বলবান কৰো। (স্তোত্ৰ
পালে দেবতা বলবান হয়)। আমি স্তব কৰা নবানুসংই
দেব পত্নীৰ পতিসকলেৰে সৈতে আমাক সহায় কৰক।
ধন আৰু পুত্ৰ অহা আৰু যোৱা কাৰণ হোৱা সৰিতাৰ
আমি প্ৰিয় হম ২০। হে সৰিতা দেবতা, তুমি দিয়া
সেই আৰাধ্য কাম্য ধন স্বৰ্গৰ আৰু অন্তৰীক্ষৰ পৰা
পৃথিবীলৈ আহক। স্তোতাৰ বান্ধবসকলক যি সুখকৰ

ধন দিয়া, বহুত স্তুতি কৰা স্তোতাক (মোক) তেনেকৈ
ধন দিয়া ২১।

৩৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—আৰু হ্ৰদ ৩৮ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—
অশ্বিনী হৃজন।

হে অশ্বিনী হৃজন, তোমালোকে শত্ৰুলৈ যবা শিল-
গুটি দুটাৰ দৰে শত্ৰুক বাধা দিয়া। শত্ৰুৰে গছলৈ যোৱা
দৰে ধনবানৰ (যজমানৰ) ওচৰলৈ যোৱা। যজ্ঞত উকুখ
স্তোত্ৰ গোৱা ব্ৰাহ্মণৰ দৰে, জনপদৰ (বজাই পঠিওৱা)
দুতৰ দৰে, বহুতে তোমালোকক আহ্বান কৰে ১১।
হে অশ্বিনী হৃজন, তোমালোক বাতিপুৰা যোৱা বখী
হৃজনৰ দৰে, স্বৰ্গা হাঙ্গলী দুটাৰ দৰে, ধনীয়া শৰীৰৰ
মাইকী মানুহ হৃজনৰ দৰে সুশোভিত, গিৰিয়েক-বৈণী-
য়েকৰ দৰে লগেৰে থকা, কৰ্মবিদ তোমালোকে ভজন
কৰা জনৰ ওচৰলৈ আহা ১২। সিং দুটাৰ দৰে দেবতাৰ
প্ৰথম, যোৱাৰ খুৱাৰ দৰে বেগেৰে লবমৰা, হে অশ্বিনী
হৃজন, আমাৰ ফালে আহা। পুৰাণে অহা চাকৈচ-
কোৱা, চলি থকা বখীৰ দৰে হে কৰ্মক্ষম হৃজন, আমাৰ
ফালে আহা ১৩। হে অশ্বিনী হৃজন, তোমালোকে হৃজন
নাৱৰ দৰে আমাক পাৰ কৰা, বখৰ দুটা চকাৰ নাতি,
কাথি আৰু বেবৰ দৰে আমাক দুইখৰ পৰা পাৰ কৰা।
কুকুৰে যেনেকৈ গাৰ বখীয়া হয় তেনেকৈ আমাৰ বন্ধক
হোৱা। হুডাল লাঠিৰ দৰে আমাক নপৰাকৈ বাধা ১৪।
হে অশ্বিনী হৃজন, বতাহৰ দৰে বুঢ়া নোহোৱা, নদীৰ দৰে
খবকৈ যোৱা, চকুৰ দৰে দেখা তোমালোক আমাৰ
ফালে আহা। হাত আৰু ভৰিৰ দৰে শৰীৰৰ অতি
সুখৰ ভাব কৰা তোমালোকে আমাৰ ফালে জেট ধন লৈ
আহা ১৫। হে অশ্বিনী হৃজন, ওঠ দুখনৰ দৰে মধুৰ কথা
কোৱা, পিলাহ দুটাৰ দৰে জীৱনৰ কাৰণে পান কৰোৱা,
নাক দুটাৰ দৰে শৰীৰ বন্ধা কৰা হোৱাহক। আৰু কাণৰ
দৰে আমাৰ শুনা হোৱা ১৬। হে অশ্বিনী হৃজন, হাত
দুখনৰ দৰে আমাক সামৰ্থ্য দিয়া। দাবাপৃথিবীৰ দৰে
পানী আমাক দিয়া। হে অশ্বিনী হৃজন, আৰু, এই
স্তোত্ৰ তোমালোক হৃজনক বিচাৰি ভৰোৱাল শাণ্ড
চোকা কৰা দৰে কৰি দিছো ১৭। হে অশ্বিনী হৃজন,
তোমালোকৰ দুয়োৰে বৰ্জন কৰা এই স্তোত্ৰ গুণসম
সকলে কৰিছে। সেই বস্ত্ৰ তোমালোক হৃজনে ভাল
পাবা বুলি ওচৰ চাপিলো। আমি বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে
বহুত বহুত স্তব গায় ১৮।

৪০ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আক ছন্দ ৩৮ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—সোম
আক পুৰা।

হে সোম আক পুৰা, তোমালোকে ধনৰ জন্ম দিলা, দুৰ্লোক জন্ম দিলা। পৃথিবীৰ জন্ম দিলা। উৎপত্তি হোৱাৰ লগে লগে তোমালোক সকলো জগতৰ বন্ধক হল। — অমৰণৰ হেতু কৰিলা ॥ ১ ॥ এওঁবিলাক হুজন দেবতা উৎপত্তি হোৱাৰ লগে লগে সকলো দেবতাই সেৱা কৰিলে। এওঁবিলাক হুজনে বেয়া এজাৰ নাশ কৰিলে। এওঁ-বিলাক হুজনৰ সৈতে ইল্লই তকনী গাই গৰুৰ গাত (ওহাৰত) পৰিপকু গাখীৰ উত্তৰ কৰিলে ॥ ২ ॥ হে কামৰূষী সোম আক পুৰা, বজো লোকৰ মাপ-জোখ কৰা সাতটা চকৰিৰে ভাগ কৰা, বিশ্বৰ পৰা বেলেগ নোহোৱা, সকলোতে বৰ্ত্তমান, পাঁচ বশ্মি বিশিষ্ট আক মনেৰে যোজনা কৰা সেই বথ আমাৰ ফালে পঠিওৱা ॥ ৩ ॥ তোমালোকৰ এজনে (পুৰাই) ওখত দ্বালোকত স্থিতি কৰিলে। ইজনে সোমে পৃথিবীত (সোম লতা ৰূপে) আক অন্তৰীক্ষত (চক্ৰৰূপে) ঘৰ কৰিলে। তোমালোক দুয়োজনে আমাৰ বহুতৰ বৰণীয়া, বহুত কীৰ্ত্তি থকা (পশু ৰূপ) ধনৰ পুষ্টি আমাৰ ভোগৰ কাৰণে আমালৈ এৰি দিলা ॥ ৪ ॥ (তোমালোকৰ) এজনে (সোমে) সকলো জগত উৎপত্তি কৰিলে। ইজনে (পুৰাই) সকলো জগত পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি ফুৰে। সেই সোম আক পুৰাই আমাৰ কৰ্ম্ম বন্ধা কৰক। তোমালোকৰ কাৰণে সকলো শত্ৰু সেনা ভয় কৰিম ॥ ৫ ॥ পুৰাই বিশ্বৰ প্ৰীতিৰ আমাৰ কৰ্ম্ম বন্ধা কৰক। ধনপতি সোমে আমাক ধন দিয়ক। কোনেও বিকটচৰণ কৰিব নোৱাৰা অদিতি দেবীয়ে আমাক বন্ধা কৰক। আমি সুধীৰ পুত্ৰাদিৰে সেতে যজ্ঞত বহুত শ্ৰেষ্ঠ গাম ॥ ৬ ॥

৪১ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি—শুণকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ—১-১৫। ১২-২১ গায়ত্ৰী; ১৬। ১৭-অম্বুষ্টপ্; ১৮-বৃহতী। দেবতা-১-২ বায়ু; ৩-ইল্ল আক বায়ু; ৪-৬-মিত্ৰাবৰুণ; ৭-৯-অশ্বিনী হুজন; ১০-১২-ইল্ল; ১৩-১৫-বিশ্বে-দেৱা (সকলো দেবতা); ১৬-১৮ সবস্বতী; ১৯ ২১-দ্যাবাপৃথিবী; ২২ ৩য় পাদ—দ্যাবাপৃথিবী বা

হবিৰ্ধানে অগ্নি।

হে বায়ু, তোমাৰ যি সহস্ৰবথ আছে, তাৰে নিযুত (নামৰ) ঘোঁৰাৰে যুজ হৈ সোম পান কৰিবলৈ আহা ॥ ১ ॥ হে নিযুত বাহন বায়ু—আহা। এই দীপ্যমান সোম তোমাক দিবলৈ থৈছো। সোমচোপা যজ্ঞমানৰ ঘৰলৈ অহাটো কৰা ॥ ২ ॥ হে নেতা, ইল্ল আক বায়ু, নিযুত বাহন যুজ তোমালোকে গৰু গাখীৰ (দৈ আদি) মিহ-লোৱা দীপ্ত সোমপান কৰিবলৈ আহি পান কৰা ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰ আক বৰুণ, তোমালোক দুয়োৰে কাৰণে এয়া সোম চোপা হৈছে। মোৰ এই ঋতবৰ্দ্ধক (নিয়মবৰ্দ্ধক) আহ্বান শুনা ॥ ৪ ॥ হে ৰাজমান, শত্ৰুতাহীন মিত্ৰাবৰুণ, স্থিৰ, উত্তম, এহেজাৰ খুটা লগোৱা ঘৰত বহা ॥ ৫ ॥ হে সত্ৰাট হুজন, ঘিঁউ অন্ন খোৱা, অদিতিৰ পুত্ৰ হুজন, দানৰ পতি সেই মিত্ৰ আক বৰুণ দুয়ো অকুটিল যজ্ঞমানক সেৱা কৰিছে ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, নাসত্যা, কদ্ম হুজন, যজ্ঞৰ নেতাই যি সোম পান কৰিব, সেই সোম গৰু আক ঘোঁৰাৰে সৈতে বথত লৈ বাটেৰে আহা ॥ ৭ ॥ (হে অশ্বিনী হুজন) ধনৰ বৰ্ষক, দূৰত থকা বা ওচৰত থকা বেয়া কথা কোৱা মানুহ শত্ৰুয়ে যি ধন চুৰ কৰিব নোৱাৰে সেই ধন আমাক দিয়া ॥ ৮ ॥ হে স্তুতি কৰিবলগীয়া অশ্বিনী হুজন, তোমালোক দুয়ো নানা ৰূপ ধন লাভ কৰিব পৰা পশু আমালৈ আনা ॥ ৯ ॥ স্থিৰ, বিশ্বৰ শ্ৰেষ্ঠা ইল্লই মহৎ অভিভব কৰা ভয় খেদাই দিয়ে ॥ ১০ ॥ ইল্লই আমাক সুখ দিয়ে। পিঠি ফালে (ইল্লৰ কাৰণে) আমাক বিপদে নেপাই। আগফালে আমাৰ কল্যাণ কৰে ॥ ১১ ॥ বিবিধ শ্ৰেষ্ঠা, অসুৰ নেতাইল্লই সকলো দিশত আমাক অভয় কৰক ॥ ১২ ॥ সকলো দেবতা আহা, মোৰ আহ্বান শুনা, এয়া কুশত বহা ॥ ১৩ ॥ হে সকলো দেবতা, ভীৰু আমোদ কৰা মধুৰ মদকৰ সোম, শুনহোজৰ (গৃৎসমদৰ-মোৰ) কাম্য তোমালোকে পান কৰা ॥ ১৪ ॥ ইল্লকে আগত কৰি মকতসকলে, পুৰাৰে সৈতে দাঙা দেবতা সকলোৱেই মোৰ আহ্বান শুনা ॥ ১৫ ॥ হে সবস্বতী, মাতৃ সকলৰ শ্ৰেষ্ঠা, নদীৰ শ্ৰেষ্ঠা, দেবীসকলৰ শ্ৰেষ্ঠা, আমি অসমুদ্র হৈ আহো। হে আই সবস্বতী, আমাৰ ধন সমৃদ্ধি কৰা ॥ ১৬ ॥ হে সবস্বতী দেবী, তোমাতেই সকলো অন্ন আঞ্জিত আছে। শুনহোজৰ (গৃৎসমদৰ) ওচৰত (সোমপান কৰি) তৃপ্ত হোৱা। হে দেবী সবস্বতী আমাক পুত্ৰ দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে অন্নবতী, ঋতাবতী সন্-স্বতী, এয়া হবি অন্ন গ্ৰহণ কৰা, যি অন্ন দেৱতাৰ প্ৰিয়, গৃৎ-সমদ সকলে তোমাৰ কাৰণে সেই অন্ন হোম কৰিছে ॥ ১৮ ॥ হে হব্যবাহন অগ্নি, যজ্ঞৰ উৎপাদক, তুমি উত্তৰ বেদীৰ

পশ্চিম ভাগলৈ) যোৱা। তোমালোককেই প্রার্থনা কৰিছো। হব্যবাহন অগ্নিকেই (প্রার্থনা কৰিছো) ॥১৯॥ হে দ্যাবাপৃথিবী, তোমালোক দুয়ো আমাৰ আজি কৰা স্বৰ্গৰ সাধক স্বৰ্গস্পৰ্শী যজ্ঞ দেবতালৈ নিয়া ॥২০॥ হে জোহনৈ দ্যাবাপৃথিবী, তোমালোকৰ ওচৰত যজ্ঞই এই দেবতা সকল এই যজ্ঞত আজি সোমপান কৰিবলৈ বহক ॥২১॥

৪২ সূক্ত-ঋ ৩।

ঋষি আৰু ছন্দ ৩৮ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—কপিঞ্জল
ৰূপী ইন্দ্র।

পুনঃ পুনঃ চিঞৰি মাতি অৰ্ধদৃঢ় কথাকৈ (কপিঞ্জল) চবায়ৈ নাৱৰ গুণিয়ালৰ দৰে শব্দ কৰিছে। হে চবাই (কপিঞ্জল), তুমি সুমঙ্গল কৰা হৈছা। কোনো অভিভবকাৰীয়ে তোমাক সকলো দিশত নেপাওক ॥১॥ হে চবাই, তোমাক সেনে বধ নকৰক আৰু গড়ৰে নেমাৰক। বীৰে শৰ মাৰি নেমাৰক। দক্ষিণ দিশত পুনঃ পুনঃ চিঞৰি সুমঙ্গল আনন্দদায়ক গীত ইয়াত গাই থাকা ॥২॥ হে (কপিঞ্জল) চবাই, তুমি সুমঙ্গল কল্যাণ বাক্য কৈ ঘৰৰ দক্ষিণ ফালে কান্দা (মাতা) আমাক যাতে চোৰে বা অনৰ্থ কৰা কোনোৱে আমনি কৰিব নোৱাৰে।

আমি সুবীৰ পুত্ৰ পোত্ৰেৰে সৈতে যজ্ঞত বহুত স্তোত্র গায় ॥৩॥

৪৩ সূক্ত-ঋ ৩।

ঋষি—শুনক পুত্ৰ গৃৎসমদ। ছন্দ—১-৩ ভগতী;
২-অতিশব্দী বা অষ্টি। দেবতা—কপিঞ্জল ৰূপী
ইন্দ্র।

(কপিঞ্জল) চবাই বিলাকে বহুত খাবলৈ বিচাৰি স্তোত্ৰৰ দৰে কেউফালে প্ৰদক্ষিণ কৰি গাওক। গায়ত্ৰী আৰু ত্ৰিষ্টুভ্ ছন্দৰ দুয়োটাৰ সুবত সাম গান গাইছে আৰু গুণিবলৈ অনুবৃত্ত কৰিছে ॥১॥ হে (কপিঞ্জল) চবাই উল্লা-তাই সাম গান কৰা দৰে তুমি গাইছা। ব্ৰাহ্মণৰ পুত্ৰই সোম সৰন যজ্ঞত গোৱা দৰে গাইছা। সেচন সমৰ্থ ঘোঁৰাই শিশুমতী মাইকী ঘোঁৰাৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে, সকলোতে আমাৰ হে চবাই (কপিঞ্জল), কল্যাণ গোৱা। সকলো ফালে হে চবাই, পুণ্য কথা কোৱা ॥২॥ হে চবাই শব্দ কৰি কৰি আমাৰ মঙ্গল গোৱা। মনে মনে থাকিও আমালৈ সুমতি কামনা কৰা। যেতিয়া উৰি উৰি গোৱা তেতিয়া কৰ্কটী বান্দৰ দৰে শব্দ কৰা। আমি সুবীৰ পুত্ৰ পোত্ৰেৰে সৈতে যজ্ঞত বহুত স্তোত্র গায় ॥৩॥

ঐ ভৎসৎ

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ দ্বিতীয় মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। বিশ্বকৰ্মা মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট।

৯ ফাণ, ১৮৯৪ ইং ২০১২/১৩

আশ্বেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

ভূমি বণ্ডল

১ সূক্ত—ঋ ২৩।

অগ্নি—গাধিব পুত্র বিশ্বামিত্র। ছন্দ—ত্রিষ্টুত্।
দেবতা—অগ্নি। (এই বণ্ডলৰ মন্ত্ৰত্ৰষ্টা প্রধানতঃ
অগ্নি বিশ্বামিত্র আৰু তেওঁৰ পুত্ৰাদি)।

হে অগ্নি, তুমি যজ্ঞ কৰিবৰ কাৰণে মোক সোমৰ
বাহক কৰিছা (সেইবাবে) তুমি মোক বলবান
কৰা। হে অগ্নি, মই দীপ্যমান হৈ দেবতাসকলৰ
কাৰণে সোম চেনিবলৈ লিল লৈ স্তব কৰিছো। হে
অগ্নি, তুমি মোৰ শৰীৰ ৰক্ষা কৰা ॥১॥ হে অগ্নি,
আমি যজ্ঞ ভালকৈ চলি থকা কৰিছো। আমাৰ স্তুতি
বৰ্দ্ধন হওক। অগ্নিক সমিধ আৰু হবিৰে (আমাৰ
মানুহে) পৰিচৰণ কৰক। স্বৰ্গৰ পৰা আহি (দেবতা
সকলে) স্তোভাব স্তোভ অগ্নেশ্বৰ কৰিছে। স্তুতি কৰিব
লগীয়া অগ্নিক বৃদ্ধি কৰি গাবলৈ স্তোভাই ইচ্ছা
কৰিছে ॥২॥ মেধাবী, শুদ্ধবলী, জন্মমাত্ৰেই সুবন্ধু যি
অগ্নিয়ে স্বৰ্গত আৰু পৃথিবীত সুখ দিয়ে, সেই দৰ্শনীয়
অগ্নিক দেবতাসকলে বাইভনী ৰূপৰ নদীবিলাকৰ
পানীৰ মাজত লুকাই থকাত যজ্ঞ কৰ্মৰ কাৰণে বিচাৰি
উলিয়ালে ॥৩॥ সাতখন বৈ যোৱা বেগবতী নদীয়ে
সুধন, বগা, যজ্ঞত উপেক্ষিত হোৱা, নিজ মাহাত্ম্যৰে জ্বলি
থকা অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰিলে,—যেনেকৈ পোৱালীক
মাইকী ঘোঁৰাই (মাকে) বিচাৰি যায় তেনেকৈ ওচৰ
চাপি আহিল। দেবতাসকলে অগ্নি উপায় হওঁতেই
জ্বলাই দিলে ॥৪॥ অগ্নিয়ে শুভবৰ্ণ শৰীৰেৰে অন্তৰীক্ষত
বিবাজমান হৈ যজ্ঞমানক (স্তব কৰোতাক) শুভাৰ্থ
আৰু পবিত্ৰ ভোজৰে পৰিলোপিত কৰে আৰু দীপ্ত
(জ্বল) বস্ত্ৰেৰে ঢাকি যজ্ঞমানক বহুত অন্ন আৰু
সম্পূৰ্ণ সম্পদ দিয়ে ॥৫॥ একো নোখোৱা, অহিংসিতা
পানী কেউকালে যায়। সেই সনাতন, নিত্য সুবতী
একে ঠাইতে জন্ম হোৱা সাতখন নদীয়ে, অন্তৰীক্ষৰ
পোৱালীক যন্ত্ৰেৰে নচকা (কিন্তু) নাঙঠা নহয় এনে

অগ্নিক, গৰ্ভত ধাৰণ কৰিলে ॥৬॥ পানীৰ ঠাইত
পুত্ৰীভূত হৈ নানাকপী বিস্তীৰ্ণ এই অগ্নিৰ বহ্নিবিলাকে
(মধুকপী পানী) ক্ষৰণ কৰি আছে। গাধীবেৰে পূৰ্ণ
হৈ থকা গৰুৰ দৰে বহ্নিবিলাকে সকলোকে ত্ৰীভি
দিয়া হ'ল। শোভা কৰি থকা মহতী দ্যাবাপৃথিবী
দৰ্শনীয় অগ্নিৰ মাক-বাপেক হল ॥৭॥ বলব পুত্ৰ,
সকলোৱে ধৰা অগ্নিয়ে বেগেৰে বগা পোহৰ পেলায়
শৰীৰত তেজ ধৰি কেউকালে পোহৰ কৰিলে। বৰ্ষক
অগ্নিয়ে স্ব'ত স্তোভেৰে বৃদ্ধিপ্রাপ্ত হয় (ভাত) মধুৰ
পানীৰ ধাৰা বৰষে ॥৮॥ পিতাক অন্তৰীক্ষৰ বৃক্ক
থকা পানীক অগ্নিয়ে জন্মতে জানিলে। পানীৰ
ধাৰা সৃষ্টি কৰি শকও সৃষ্টি কৰিলে। যজ্ঞল কাৰক
নিজৰ সখা বায়ুৱে অন্তৰীক্ষত থকা (অপভাকপী
পানীৰে সৈতে) শুভাত লুকাই থকা অগ্নিক
কোনেও বিচাৰি নেপালে ॥৯॥ অগ্নিয়ে জন্মদাতা
পিতা (অন্তৰীক্ষৰ) গৰ্ভ ধাৰণ কৰে। এক যাত্ৰ
অগ্নিয়ে বহুত বৃদ্ধি হোৱা গহলজাবোৰ ভোগ
কৰিলে। সপত্নী আৰু মানুহবিলাকৰ হিতৰ কাৰণে
হুৱো দ্যাবাপৃথিবী বৰ্ষক অগ্নিৰ বন্ধু হ'ল। হে অগ্নি,
হুৱো দ্যাবাপৃথিবীক বিশেষকৈ ৰক্ষা কৰা ॥১০॥ মহান
এই অগ্নি নিৰ্বিবাদে বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষত বৃদ্ধি হ'ল
কাৰণ বহুত অন্নবান পানীয়ে অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰিলে।
(বৃদ্ধি হোৱা) অগ্নি স্বতৰ (নিয়মৰ) বোনীত (হানত)
থকা বাইভনীৰ দৰে বৈ যোৱা নৈৰ পানীত দাঙমনা হৈ
লয়ন কৰে ॥১১॥ যি অগ্নি, সকলো পৃথিবী আদি লোকৰ
জন্মদাতা, পানীৰ গৰ্ভকপী, অতি নেভা, মহান, জানে
আক্রমণ কৰিব নোৱাৰা, সংগ্ৰামত নিজৰ সেনাৰ
বন্ধক (ডেও) সকলোৱে দেখিবলৈ নিজ লীপ্তিৰে
প্রকাশমান হৈ (অগ্নিয়ে) হবি দাতাক পানী উলিয়াই
দিয়ে ॥১২॥ শুভগা সকলোৱে বিচৰা দৰ্শনীয়, নানা ৰূপ
বিশিষ্ট অগ্নিয়ে পানী আৰু গহলজাবিলাকৰ গৰ্ভ আৰু
জন্ম দিলে। দেবতাসকলেও শুভা, বাঢ়ি যোৱা, জন্ম
হওঁতেই সেই অগ্নিক ভূতিৰে ওচৰ চাপি গৈ পৰিচৰণ

কবিছিল ৷১৩৷ অগাধ সমুদ্রৰ মাজত অমৃত পানী
খিৰাই মহান সূৰ্য্যবিলাকৰ দৰে দীপ্যমান বিদ্যাত্তৰ
দৰে নিজ গুহাত থকা দৰে প্ৰভাৱে বাঢ়ি থকা দীপ্য-
মান অগ্নিক সকলোৱে আজ্ঞা লয় ৷১৪৷ হে অগ্নি,
মই যজ্ঞমানে হবিলে সৈতে তোমাক স্তুতি কৰিছো—
ধন বিচাৰিছো। স্মৃতি সদায় কামনা কৰি সখীত
বিচাৰিছো। তুমি দেবতা সকলোৱে সৈতে স্তোভাক
বন্ধা কৰা। দমন কৰিব পৰা বহুত তেজৰে আমাক
বন্ধা কৰা ৷১৫৷ হে সূনেতা অগ্নি, তোমাক বিচাৰি
যোৱা সকলো ধন্য হৈ কৰ্ম কৰা। আমি, হৰি আদি
দি, সুৰ্য্য আদি, দেবতা নোহোৱা (বাকস)
বিলাকক আৰু উপদ্রৱ কৰাবিলাকক পৰাস্ত কৰিম ৷১৬৷
হে অগ্নি, তুমি স্তুতা, যজ্ঞত দেবতাৰ প্ৰজ্ঞাপক নিচান
হৈছা। যজ্ঞমানে কৰা স্তোত্র সকলো জানি স্তোভা-
সকলৰ অভিল্যৰ সিদ্ধি কৰি ঘৰত বাস কৰি
থাকিবলৈ দিয়া। বহুত উঠি দেবতাসকলৰ পাচত
যোৱা ৷১৭৷ নিভা, বাক্যমান, অগ্নিয়ে যজ্ঞ সাধন
কৰি মৰ্ত্যৰ (যজ্ঞমানৰ) ঘৰত থাকে। সকলো
স্তোত্র জানি সিহঁতে সিহঁত দিয়া সেই বিস্তীৰ্ণ অগ্নি
জিলিকি থাকে ৷১৮৷ হে যাবলৈ বিচৰা মহান অগ্নি,
তুমি মজ্জলজনক সখীত আৰু মহৎ বন্ধণেৰে আমাৰ
কালে আহ। আমাৰ কাৰণে বহল, সকলো উপদ্রৱ
নথকা, স্তুতিযুক্ত, কীৰ্ত্তিযুক্ত ধন দিয়া ৷১৯৷ হে
পুৰাতন অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে সনাতন আৰু নতুন
এইবিলাক উৎপত্তি স্তোত্র কোৱা হ'ল। হে জাতবেদ
অগ্নি, জন্মে জন্মে মানুহৰ যজ্ঞৰ কাৰণে নিহিত সেই
বৰ্য্যক (তোমালৈ) এই মহৎ সৰন যজ্ঞ কৰা হ'ল ৷২০৷
জন্মে জন্মে মানুহত নিহিত জাতবেদ অগ্নিক বিশ্বা-
মিত্ৰই (মই) অনববত জ্বলাই আছে। অগ্নিৰ
অনুগ্ৰহত থকা আমি সেই যজ্ঞাৱ, ভদ্ৰ অগ্নিৰ অনুগ্ৰহ
বৃদ্ধিত থাকিবলৈ পাম (এই আশা) ৷২১৷ হে বল-
বান, সুকৰ্ম্মা, সদায় লক্ষ কৰি (ধেমালি কৰি) থকা
তুমি আমাৰ যজ্ঞ দেবতালৈ লৈ যোৱা। হে দেবতাৰ
আহ্বাতা অগ্নি, বহুত অন্ন আমাক দিয়া,—মহৎ দ্ৰব্যবস্ত
আমাক দিয়া ৷২২৷ হে বহুকৰ্ম্মা অগ্নি, গৰু আদি
(পতু আদি) সম্পাদন কৰা আৰু ইলা নামৰ ভূমি
(দেবীক) সদায় মোক দিয়া। আমাৰ সন্তান বিস্তাৰ
কৰা পুত্ৰ হওক। হে অগ্নি, আমাৰ প্ৰতি তোমাৰ
অনুগ্ৰহ বৃদ্ধি সদায় হওক ৷২৩৷

২ স্তুত—ঋ ১৫।

ঋষি গাথিব পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। হৃদয়—জগতী।

দেবতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি।

ঋতৰ বৰ্দ্ধক (যজ্ঞৰ বৰ্দ্ধক) বৈশ্বানৰ অগ্নিক উদ্দেশ্য
কৰি বিগ্ৰহ কৰা ঘিউৰ দৰে আমি স্তুতি জনাম।
দুয়োবিধ (পাইপত্য আৰু আহবনীয়া) আহ্বাতা অগ্নিক
মানুহ আৰু ঋত্বিজৰ কৰ্ম্মেৰে কৃতাৰেবে বধ ভাল
কৰা দৰে সংস্থা কৰিম ৷১৷ সেই অগ্নিয়ে জন্ম
হওঁতেই দুয়ো দ্যাবাপৃথিবী পোহৰ কৰিলে। মাকৰ
স্তুতি কৰিবলগীয়া পুত্ৰ হ'ল। হৰি বহন কৰা, জ্বৰা
বহিত, অন্ন দাতা, প্ৰভা কৰা অগ্নি মানুহৰ অতিথিৰ
দৰে পূজা হয় ৷২৷ জ্ঞানবন্ত দেবতাসকলে (অধ্বৰ্য্য-
সকলে) বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰা অগ্নিক বলেৰে
যজ্ঞত জ্বলালে। মই অন্ন কামনা কৰি জ্যোতিৰে
জ্বলি থকা মহান অগ্নিক স্তুতি কৰিছো ৷৩৷ স্তুতিৰ
যোগ্য, শ্ৰেষ্ঠ, লাজ নথকা প্ৰশংসনীয় অন্ন লোভী হৈ
ভৃগুঋষিসকলৰ অৰ্থ দাতাক, অভিল্য কৰিবৰ যোগ্য,
জ্ঞানী কাম কৰা, দিব্য পোহৰেৰে তাহি থকা অগ্নিক
বিচাৰিছো ৷৪৷ মেলি খোৱা কুশত ঋত্ব, ডাঙি
ধৰি (ঋত্বিকে) সুখৰ কাৰণে অন্ন কৰণ কৰা, সকলো
দেবতাৰ হিত কৰা, দুখ নাশক, কৰ্ম্ম কৰা যজ্ঞমানৰ
কৰ্ম্ম সাধন কৰা অগ্নিক এই যজ্ঞত সন্মুখত ৰাখিলে ৷৫৷
হে দীপ্ত পাবক, দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, তোমাক
যজ্ঞৰ বেদীৰ ওপৰত মেলি খোৱা কুশত, পৰিচৰণ
কৰিবৰ মন কৰি নেতা (যজ্ঞমান) সকলে তোমাৰ
যোগ্য বাসস্থানত (যজ্ঞ ঘৰত) উপাসনা কৰিছে।
তুমি তেওঁবিলাকক দ্ৰব্য-ধন দিয়া ৷৬৷ এই অগ্নিয়ে
দ্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰিলে, স্বৰ্গলোক আৰু মহৰ্লোক
পৰিপূৰণ কৰিলে। কৰ্ম্মবন্ত যজ্ঞমানে জন্ম হোৱা কৰি
এই অগ্নিক অন্নলাভৰ কাৰণে হোৱাৰ দৰে যজ্ঞ
কৰিবৰ কাৰণে আনিছে ৷৭৷ বধী, মহৎ ঋত্ব
(নিয়মৰ) দ্ৰষ্টা অগ্নি দেবতাৰ পুৰোহিত হ'ল (সন্মু-
খত ৰাখিলে)। দেবতাক হৰিদাতা, সুযজ্ঞ, ঘৰত থকা
জাতবেদ অগ্নিক পূজা কৰা,—পৰিচৰণ কৰা ৷৮৷
অমৰ দেবতাসকলে কামনা কৰা মহৎ কেউকালে খোৱা
অগ্নিক তিনি (পাৰ্থিব, বৈদ্যুৎ আৰু সূৰ্য্য) ভাগ কৰি
শোধান কৰিলে। সকলোৰে পালক তাম্ৰ এভাগ মৰ্দ্দা
লোকত ৰাখিলে। বাকী দুভাগ অন্তৰীক্ষ লোকলৈ
পঠিৱালে ৷৯৷ ধন আদি কামনা কৰা মানুহৰ প্ৰজ্ঞাৰ
পতি, মেধাৱী এই অগ্নিক ভবোৱালৰ দৰে ভীত্ৰণ
কৰি সংস্থা কৰিলে। সেই অগ্নিয়ে ওপৰৰ আৰু
তলৰ ঠাইলৈ গৈ ব্যাপ্ত হয়। এওঁ সকলো ভূবনত
গৰ্ভ ধাৰণ কৰে ৷১০৷ জন্ম হোৱা, বৰ্য্যক, সেই বৈশ্বা-

নব অগ্নি নানা (প্রাণী) পেটত থাকে। (নানা অবশ্যত) সিংহর দবে পোজবে। (সেই বৈশ্বানর) অগ্নি বহুত ডেকী আক মৰণ বহিত। হবিদাতা বজমানক বমণীয় ধন বিশেষকৈ দিৱে ॥ ১১ ॥ সু-
তোজ্জবে জয়মান বৈশ্বানর অগ্নি জন্ম মাত্রে সদায় থকাদবে দুখ নথকা অন্তৰীক্ষৰ ওপৰলৈ উঠি যায়। সেই বৈশ্বানর পূৰ্বৰ ঋষিৰ দবে স্তোত্র পাঠ কৰা বজমানক ধন (পুত্ৰ আদি) উৎপাদন কৰি দি সদায় জাগৃত থাকি সকলো দেবতাৰ একে আকাশ পথেদি (সূৰ্য্য কাপেৰে) যায় ॥ ১২ ॥ ঋত্বান (নিয়মীয়া বলবান), যজ্ঞীয়, মেধাবী, স্তুতা, স্বৰ্গত বাস কৰা যি অগ্নিক বায়ুৱে (স্বৰ্গৰ) পৰা অগ্নি (পৃথিবীত) থলেহি, সেই নানাবিধ গমন বিশিষ্ট, বজ্জুৱা চুলিৰ (শিখাৰ) দীপ্তিমান অগ্নিৰ ওচৰত নতুন ভালকৈ পাব পৰা ধন বিচাৰিছো ॥ ১৩ ॥ শুচি, যজ্ঞ বিচৰা, স্বৰ্গত দেখা, তালোকৰ প্রজ্ঞাপক নিচান, সূৰ্য্যত থকা উষাত উদ্বোধন কৰা স্বৰ্গৰ প্রধান, অত্রতিহত শব্দৰ, অন্নবন্ত মহান অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে বিচাৰিছো ॥ ১৪ ॥ স্তুতা, দেব-
তাৰ আহ্বাদা, শুচি, অকুটিল, দান মনা, জ্যেষ্ঠ, বিশ্বৰ ব্ৰহ্মা, না না বৰ্ণৰ, বথৰ দবে গাব, সদায় মানুহৰ হিত কৰা সেই অগ্নিক ধন বিচাৰিছো ॥ ১৫ ॥

৩ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আদি ২য় সূক্তৰ দবে।

মেধাবী স্তোতাই সং মার্গ লাভ কৰিবলৈ বহুত বলী বৈশ্বানর অগ্নিক যজ্ঞত স্তোত্র গাই শুনাইছে। অমৰ অগ্নিয়ে হবিৰে দেবতাসকলক পৰিচৰণ কৰিছে। সেইবাবে সনাতন যজ্ঞ দুৰ্বিত নহয় ॥ ১ ॥ দৰ্শনীয়, হোতা, দেবতাৰ দূত অগ্নিয়ে দ্ৰাব্যপৃথিবীৰ মাজলৈ যায়। দেবতাই পথিওৱা প্রজ্ঞাবে ব্যাপ্ত অগ্নি, মানুহৰ পুৰোহিত হৈ (মানুহৰ আগত থাকি) দীপ্তিৰে মহান যজ্ঞৰ শোভিত কৰে ॥ ২ ॥ যজ্ঞৰ প্রজ্ঞাপক নিচান, যজ্ঞৰবৰ প্ৰাপ্তি সাধক অগ্নিক মেধাবী বিপ্ৰসকলে নিজ নিজ কৰ্মেৰে পূজা কৰে। স্তোতাই যি অগ্নিত যজ্ঞানুষ্ঠান আদি কাম কৰে, যজ্ঞমানে সেই অগ্নিত দুখ পাবলৈ বিচাৰে ॥ ৩ ॥ যজ্ঞৰ পিতা, বিদ্বান স্তোতাৰ বলদাতা, ঋদ্ধিকৰ জ্ঞান সাধক, কলাকলৰ জোখমাপ কৰা, সেই অগ্নিয়ে বহুবিধ কাপেৰে দ্ৰাব্যপৃথিবীত সোমায়। জ্যেষ্ঠৰ প্ৰিয়, ভেজমুক্ত, মেধাবী অগ্নিক যজ্ঞমানে স্তুতি কৰে ॥ ৪ ॥ নেতাসকলে আহ্বাদকৰ, আনন্দকৰ বথ থকা, পিজল (বঙা—হালধিয়া) বৰণৰ,

পানীত বহি থকা, সৰ্বজ্ঞ, সকলোতে ব্যাপ্ত, ধবকৈ হোতা, বলেৰে আত্মত, বৈশ্বানর অগ্নিক ইহলোকত বাধি থলে ॥ ৫ ॥ দেবতাসকল আক ঋদ্ধিকসকলে কৰ্মেৰে, যজ্ঞমানৰ নানাবিধ ৰূপৰ (জ্বাৰে) যজ্ঞ মেলি, নেতা, ধবকৰা, দাত্তমনা, যজ্ঞ বিয় কৰা ৰাক্ষসক নাশ কৰা অগ্নিক দ্ৰাব্যপৃথিবীৰ মাজত বাধিলে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, সুপুত্ৰ আক আয়ুসৰ কাৰণে দেবতাক স্তুতি কৰা। হোতা হৈ অগ্নেৰে দেবতাক-
প্ৰীত কৰা। আমি বিচৰা (শস্যৰ কাৰণে) বৰদুখ দিয়া। সদায় সজাগ থকা যজ্ঞমানক (এইবিলাক দিয়া)। সুকৰ্ম্ম মেধাবী যজ্ঞমানৰ তুমি গৰাকী ॥ ৭ ॥ নেতা-
সকলে, বিশ্বৰ পতি, মহান, সকলোৰে অভিধিৰ দবে হোতা, কৰ্ম্মৰ নিয়ন্তা ঋদ্ধিক সকলৰ মনোজ্ঞ ষাগৰ প্রজ্ঞাপক, বেগাই হোতা জাতবেদ অগ্নিক বৃত্তিৰ কাৰণে স্তুতিৰে প্রশংসা কৰিছে ॥ ৮ ॥ দীপ্তিমান দেবতা, ভালকৈ মেধালী কৰা, সুবথ অগ্নিয়ে বলেৰে সকলো প্রজাক কেউকালে গ্ৰহণ কৰে। বহুতে পোষণ কৰা (যজ্ঞ) ঘৰত সেই অগ্নিৰ কামবিলাক আমি যজ্ঞেৰে ভূষিত কৰিম ॥ ৯ ॥ হে বৈশ্বানর অগ্নি, তোমাৰ ভেজ স্তুতি কৰিম। —হে বিচক্ষণ তুমি যি ভেজৰে সৰ্বজ্ঞ হৈছা। জন্ম হৈয়েই তুমি ভূবন আক দ্ৰাব্য-
পৃথিবী পূৰণ কৰা। হে অগ্নি, সকলো প্রাণী তুমি বেঠোন কৰি আছা ॥ ১০ ॥ বৈশ্বানর অগ্নিৰ সন্তোষৰ কাম কৰাসকলৰ মহৎ ধন হয় (ই সত্য)। এজন মাত্ৰ কবি অগ্নিয়ে বহুত ভেজৰে পিতৃমাতৃ দুয়ো দ্ৰাব্য-
পৃথিবীক পূজা কৰি জন্ম হ'ল ॥ ১১ ॥

৪ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। হুস্ক—জিহুত্ৰ।
দেবতা—১ ইন্দ্ৰ-সমিধ-অগ্নি; ২-তনুনপাৎ; ৩-ইল; ৪-বৰ্হি; ৫-দেবীঋষা; ৬-উষা আক বাতি; ৭-দেবী হুজনা, হোতৃ হুজন আক প্রচেতস্-
হুজন; ৮-সবস্বতী, ইলা, ভাবতী; ৯-ব্ৰহ্মা ১০-
বনস্পতি; ১১-ঋত্বাক্ৰতি। (এইটি আশ্রী সূক্ত)

হে সমিধ অগ্নি, বেচিকৈ সমিধ (খৰি) দিয়া (বাৰে) সুমনা হোৱা। অতি প্ৰসাৰণ হোৱা ভেজৰে ধনৰ বিষয় সুমতি হৈ আমাক দিয়া। হে অগ্নি দেবতা, দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰিবলৈ বহন কৰি আনা। হে অগ্নি, দেবতাৰ সখা তুমি সুমনা হৈ দেবতাক যজ্ঞন

কৰা ॥ ১ ॥ বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অগ্নিক এই তিনিজন দেবতালৈ যি অগ্নিৰ প্ৰতি দিনে তিনিবাৰ যজ্ঞ কৰে, হে ভূমিপাত্ৰ অগ্নি, তুমি পানীৰ কাৰণ বিধান কৰি আমাৰ এই যজ্ঞ মধুময় কৰা ॥ ২ ॥ বিশ্ববৰেণা, দীপ্ত, দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নিৰ ফালে যোৱা হওক । মৃধা, সম্পদ বৰ্ধন কৰা অগ্নিক সন্তুষ্ট বৰ্ণনা কৰিবৰ যোগ্য । অগ্নিক ইলাবে সৈতে (হাব অগ্নেৰে) নমস্কাৰ কৰি যজ্ঞ কৰিবলৈ যোৱা হওক । আমি পঠিওৱা উত্তম যজ্ঞ কৰা সেই অগ্নিয়ে দেবতাক যজ্ঞ কৰক ॥ ৩ ॥ অগ্নি আৰু কুশ দুয়োৰে কাৰণে যজ্ঞলৈ যাবলৈ ওখ বাট কৰা হৈছে । সিধাৰে হৰি অগ্ন ওপৰলৈ পঠিৱাই দিছে । হোতা অগ্নিয়ে, দীপ্যমান যজ্ঞ ঘৰৰ নাভিত বহি আছে । বিশেষকৈ বিস্তীৰ্ণ কুশত দেবতা ব্যাপ্ত হৈ নহিছে ॥ ৪ ॥ মনেৰে প্ৰাৰ্থনা কৰা, ঋতবে (নিয়মেৰে) বিশ্বক সন্তোষ দিয়া। সাতজন হোতাই কাম কৰি যায় । মানুহৰ ৰূপেৰে যজ্ঞত উৎপন্ন বহুত যজ্ঞদ্বাৰাভিমানী দেবতাই, এই যজ্ঞত পৰিচৰণ কৰক ॥ ৫ ॥ পৰম্পৰ লগ হৈ স্তুতি কৰি থকা, বাতি আৰু উষা একেলগে বা বেলেগে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক । যেনেকৈ মিত্ৰ আৰু বৰুণ, বা ইন্দ্ৰ আৰু মৰুতসকলক সেৱা কৰোঁ তেনেকৈ মৎসৰে ভেজিবে দ্বাৰাপৃথিৱী ভৰাই দিয়া (ভোমালোকক সেৱা কৰিম) ॥ ৬ ॥ দৈব প্ৰথম আহ্বাতা অগ্নি দুজনক আমি সন্তোষিত কৰোঁ । ঋতক (নিয়মক—পানীক) শান্তি আশংকা কৰা সাতজন অগ্নিবন্ত ঋতিকে অগ্নিক যথা অগ্নেৰে আমোদিত কৰিছে । কৰ্ণবাকী, দীপ্তমান ঋতিকে ব্ৰত কৰ্ম্মত অগ্নিকে ঋত বুলি কলে ॥ ৭ ॥ ভাৰতী সকলেৰে সৈতে ভাৰতী (ৰূপী অগ্নি) আহক । দেবতা আৰু মানুহেৰে সৈতে ইলা (ৰূপী অগ্নি) আহক । সাবৰুতসকলেৰে সৈতে সবৰুতী (ৰূপী অগ্নি) আহক, তিনিজনো দেৱী আহক—আমাৰ আগত কুশত বহক ॥ ৮ ॥ হে (অগ্নি ৰূপ) তৃষ্ণী দেবতা, আমাক কৰি তুমি আমাক ভাবক আৰু পোষক (বেতঃ) মোচন কৰি দিয়া, হাব পৰা বীৰ, কৰ্ম্মত, সুদক্ষ, সোম চেপা মিল লগাব পৰা, দেবতাক বিচৰা পুত্ৰ পাৰ পাবোঁ ॥ ৯ ॥ হে (অগ্নিৰূপ) বনম্পতি, দেবতা সকলক ওচৰলৈ আনা । পত্ৰ সংস্কাৰক অগ্নিয়ে (আৰু বনম্পতিয়ে) হৰি আদি দেবতাসকলক পোৱাই দিয়ক । সেই সভ্য ৰূপ হোতা অগ্নিয়েই যজ্ঞ কৰক—বিহেতু তেওঁৰই দেবতাৰ জন্ম জানে ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, খবৰে জ্বলাই দিয়া জুই ৰূপে আমাৰ ফালে আহা । আমাৰ যজ্ঞলৈ ইজুই দেবতাসকলেৰে সৈতে

সমান বহুত খবকৈ আহক । সুপুত্ৰবতী অগ্নিয়ে আমাৰ কুশত বহক । বাহাকাৰেৰে সৈতে দেবতাসকলে আমোদ কৰক ॥ ১১ ॥

৫ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি গাণ্ডিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা অগ্নি ।

উষা হৈছে বুলি জানি মেধাবী আৰু কবি বিপ্ৰই দেখুৱা বাটেৰে গৈ আগবিত হৈছে । অতি ভেজমুত দেবতা অগ্নিক দেবতাক বিচৰা মানুহে জ্বলাই অজ্ঞানৰ দুৱাৰ মুকলি কৰিছে ॥ ১ ॥ পূজ্য অগ্নিয়ে স্তোত্ৰেৰে, ঠাকোৰে আৰু যজ্ঞেৰে বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হয় । দেবতাৰ দূত তেওঁ বহুত আদিভাৰ (ঋতৰ) দৰে দীপ্তি কৰিব খুজি উষা হলত জ্বলি উঠিছে ॥ ২ ॥ যজ্ঞমানব মিত্ৰ, ঋতবে (সত্যেৰে) কৰ্ম্ম সাধন কৰি পানীৰ গৰ্ভ অগ্নিক মানুহৰ প্ৰজাৰ মাজত থলে । স্পৃহনীয় স্বৰ্ভব্য সেই অগ্নি ওখ (বেদীত) থাকিল । প্ৰাজ্ঞ অগ্নি স্তোতাৰ দ্বাৰা স্তুত হ'ল ॥ ৩ ॥ যেতিয়া অগ্নি সমাক দীপ্ত হয় তেতিয়া মিত্ৰ (সূৰ্য্য) হয় । মিত্ৰ হৈ সেই মিত্ৰই হোতা আৰু সৰ্ব্বভুজ (সকলো মানুহ জনা) বৰুণ হয় । সেই মিত্ৰই অধ্বৰ্যু হয় আৰু দাতা প্ৰেৰক ৰায়ু হয় । তেওঁ নদী আৰু পৰ্ব্বতৰ মিত্ৰ ॥ ৪ ॥ দৰ্শনীয় অগ্নিয়েই সৰ্ব্বব্যাপ্ত পৃথিৱীৰ প্ৰথম পদ (স্থান) বন্ধা কৰে । মহান সূৰ্য্যৰ চৰণ স্থান অন্তৰীক বন্ধা কৰে । (অন্তৰীকৰ) মাজত (নাভিত) সাত মূৰৰ মৰুতগণক বন্ধা কৰে । দেবতাসকলৰ হৰ্ষকৰ যজ্ঞ বন্ধা কৰে ॥ ৫ ॥ মহান, সকলো জানিবলগীয়া বস্তু জানি, অগ্নিয়ে স্তুতা মনোহৰ জল উৎপাদন কৰে । অগ্নি শুই থাকিলেও তেওঁৰ ৰূপ দীপ্ত হৈ থাকে । অগ্নিয়ে এই জল জ্বলনকৰাকৈ ৰাখে ॥ ৬ ॥ কামনা কৰি থকা দীপ্তিমন্ত অগ্নিয়ে বহুত (স্তুতি) গান কামনা কৰি যোৱা স্থানত (বেদীত) অপেক্ষা কৰি থাকে । দীপ্তিমন্ত, জতি, মহান, পাবক অগ্নিয়ে মাকৰাপেক (দ্বাৰাপৃথিৱীক) পুনঃ পুনঃ নতুন কৰে ॥ ৭ ॥ অগ্নিক জন্ম ৰাজেই (গৰু-গৰুহি) ওষধিবিলাকে ধৰি লয় । (তেতিয়া) তললৈ যোৱা পানীৰ দৰে শোভিত গৰুহিবিলাক পানীৰে বৰ্দ্ধিত হৈ কল প্ৰসব কৰে । অগ্নিয়ে পিতামাতাৰ (দ্বাৰাপৃথিৱীৰ) কোলাত বৰ্দ্ধিত হৈ আমাক বন্ধা কৰক ॥ ৮ ॥ আমি স্তুতি কৰা জ্বলোৱা মহান অগ্নিয়ে পৃথিৱীৰ নাভিত (উত্তৰ বেদীত) থাকি অন্তৰীকত বসেৰে পোহৰ কৰে । (সকলোৰে) মিত্ৰ,

শুভা যাত্ৰাবিশ্বা (বায়ুকণী) অগ্নিৰে দেবতাৰ দূত হৈ যজ্ঞলৈ দেবতাসকলক বহন কৰক ॥১॥ মহান অগ্নিৰে ভেজ্জৰে স্বৰ্গ শুভন কৰিলে । জলি থকাখিলাকৰ মাজত উত্তম হৈ বায়ুৰে ভৃগুসকলৰ কাৰণে গুহাৰ থকা হয় বহন কৰা অগ্নিক যেতিয়া জ্বলাই দিলে (ভেতিয়া) স্বৰ্গ শুভন কৰিলে ॥১০॥

১১ ঋক্ ওপবৰ ৩/১/২৩ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

৬ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে ।

হে কৰ্ত্তাসকল, দেবতা কামনা কৰা ভোমালোকে মন্ত্ৰ গাই দেবতাক অৰ্চনা কৰা ঋক্ তুলি লোৱা । আহবনীয় অগ্নিৰ দক্ষিণত থকা অগ্নবতীৰ আগত অগ্নিৰ কাৰণে ঘিঁউ লোৱা ঋকত ঘিঁউ ভৰাই লৈ গৈছে ॥১॥ হে অগ্নি, উপেন্দ্ৰি হৈয়েই তুমি দাবা-পৃথিৱী পূৰণ কৰা । হে যক্ষ্য অগ্নি, অন্তৰীক আৰু পৃথিৱী মহিমাবে অতিবিক্ত কৰি দিছা । ভোমাব অংশ সাতখন জিভাৰ বহিবিলাক পুজিত হওক ॥২॥ যেতিয়া স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী আৰু যজ্ঞাৰ্হ দেবতাসকলে (তুমি) হোতাক যজ্ঞত বহুৱাই, ভেতিয়া মানুহৰ দেবতা কামনা কৰা প্রজাই ভোমাব দীপ্ত শিখাক স্তুতি কৰে ॥৩॥ মহান যজ্ঞমান আদিৰ প্ৰিয় অগ্নি দাবাপৃথিৱীৰ মাজত মহিমামুক্ত নিজ ঠাইত অচল হৈ বহি আছে । আক্ৰমণলীল, সপত্নীযুক্তা, জবাবহিতা, অহিংসিতা, অমৃত খিবোৱা, দাবাপৃথিৱী অতি গমণলীল অগ্নিৰ গাইগক ॥৪॥ হে অগ্নি, তুমি সৰ্বোৎকৃষ্ট, মহান । তুমি কন্দৰ্ব দাবা দাবাপৃথিৱী বিদ্যুত কৰিছা । হে দেবতাৰ দূত কামবৰী অগ্নি, তুমি জন্ম মাত্ৰেই যজ্ঞমানৰ নেতা হোৱা ॥৫॥ হে (অগ্নি) দেবতা, বহুত তুলি থকা, ঘিঁউ জ্বৰণ কৰা বোহিত নামৰ ঘোঁৰা দুটা যজ্ঞৰ (বথৰ) ধুৱাত (জোৰা দিব পৰা) যোগ্য বচিৰে বান্ধা । পাচত (সেই বথত) সকলো দেবতাক লৈ আহা । হে জাতবেদ অগ্নি, ভেৰ্ঙ-বিলাকক ভালকৈ যজন কৰা ॥৬॥ হে অগ্নি, যেতিয়া তুমি হাবিত ইচ্ছামতে জলি থকা ভেতিয়া ভোমাব দীপ্তি সূৰ্য্যতকৈও বেচি হয় । পূৰ্বফালে উদয় হোৱা উৰাব পাচতে জলি উঠা । স্তোতাই ভোমাব দীপ্তি স্তব কৰে ॥৭॥ বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীকত বি দেবতাই আনন্দ কৰি আছে, সূৰ্য্যৰ প্ৰকাশত বি দেবতা আছে ; উষা নামেৰে (বি পিতৃ) আছে, যক্ষ্য বি দেবতা ভালকৈ আহ্বান কৰিবলগীয়া আছে, বথৰ বি ঘোঁৰা

আছে হে অগ্নি (সেই সকলোৰে সৈতে আহা) ॥৮॥ হে অগ্নি, (এই ৮ ঋকত কোৱা) সমান বা না না বথেৰে আমাৰ কালে আহা । (কাৰণ) ভোমাব ঘোঁৰা বিলাক সমৰ্থ । পত্নীসকলে সৈতে ত্ৰিণ আৰু তিনি (ভেতিয়া) জন দেবতাক জন্ম (গ্ৰহণ কৰিবলৈ) লৈ আহা । (সোমবে) আনন্দ কৰা ॥৯॥ সেয়েই হোতা (বি) বিস্তীৰ্ণ দাবাপৃথিৱীভো অগ্নিৰ যজ্ঞ বৃদ্ধিৰ কাৰণে প্ৰশংসা কৰে । ঋতত (নিয়মত) জন্ম হোৱাৰ সুকণা ঋতাবৰী (দাবাপৃথিৱী) সত্য যজ্ঞৰ দৰে অনুকূল হৈ থাকে ॥১০॥

১১ ঋক ওপবৰ ৩/১/২৩ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

৭ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

নীলা পিঠিৰ সকলোৰে ধাৰক অগ্নিৰ বি বগ্নি ভালকৈ ওলাই, সেই বগ্নিবিলাক পিতৃ-মাতৃৰ (দাবাপৃথিৱীৰ) ভিতৰ সোমাই যায় । —বৈ ঘোঁৰা ধুনীয়া নদীৰ ভিতৰতো সোমাই । কেউফালে থকা মাক-বাপেকক সমাকৰূপে সন্মৰণ কৰে । আৰু নিয়মমতে যজন কৰিবলৈ অগ্নিৰ দীৰ্ঘায়ু প্ৰসাৰণ কৰে ॥১॥ স্বৰ্গব্যাপ্ত গাই গকয়েই কাম-বৰী অগ্নিৰ প্ৰিয় ঘোঁৰা হৈ মধুৰ পানী বহন কৰা দেৱী নদীবিলাক পাইগৈ । তুমি ঋতৰ (নিয়মৰ) ঘৰত থাকি-বলৈ বিচাৰা আৰু শিৰাখিলাক পথিয়াই দিছা । এজনী গাইগকৰে তোমাক সেৱা কৰে ॥২॥ ধনৰ মাজত ধন বৃদ্ধি পোৱা, জ্ঞানবান, (অম্বৰ) অধিপতি অগ্নি সকলোতে সুখেৰে যাব পৰা হৈ বড়বা (মাইকী ঘোঁৰাত) উঠিলে । নীলা পিঠিৰ আৰু চাৰিওফালে ঘোঁৰা অগ্নিৰে সততে চলি যাবলৈ সেই ঘোঁৰা এৰি দিলে ॥৩॥ বল কৰি চলি ঘোঁৰা নদীৰে অগ্নিক ধাৰণ কৰে । তৃতীয় পুত্ৰ মহান অগ্নিৰে জবাবহিত হৈ মানুহক ধাৰণ কৰিবলৈ বিচাৰে । (পুৰুষে যেনেকৈ) এজনী স্ত্ৰীৰ ওচৰলৈ যায়, সেইদৰে ভেৰ্ঙ পানীৰ ওচৰত দীপ্তাক হৈ দাবাপৃথিৱীত সোমায় ॥৪॥ পত্নীল, কামবৰী, জলি থকা অগ্নিৰ আজ্ঞা মানুহে জানে । আৰু মহৎ অগ্নিৰ আজ্ঞাত সকলোৱে আনন্দ কৰে । বি মানুহৰ মহৎ স্তুতিবাক্য গমনীয় হয় ভেৰ্ঙবিলাক হৃদয়লোকৰ দীপ্তি-কাৰী হৈ সূদীপ্তিমান হৈ জলি থাকে ॥৫॥ যজ্ঞতকৈ মহৎ পিতৃ-মাতৃক (দাবাপৃথিৱীক) জনা ঘোষণা কৰি (যজ্ঞমানে) অগ্নিৰ সুখ (বিচাৰি) আনে । পানী উপাদান কৰা অগ্নিৰে বাতিৰ কেউফালে জ্বলিব কৰি (একাৰ ওচাই) নিজৰ ভেজ স্তোতাব ওচৰলৈ বহন কৰে ॥৬॥ পাঁচ জন অগ্ন্যৰ্থৰে সৈতে সাতজন ঘোঁৰা হোতাই যাব

খোজা গ্নিৰ অগ্নিৰ পদ বন্ধা কৰে। (সোমপানৰ কাৰণে) পূব যুগ হৈ অজব সোমবলৰ সেক্তা স্তোভাসকলে (গোট খাই) হুই হৈছে। দেবতাৰ বিষয় ব্ৰহ্ম কৰ্ম্মবিলাকো অনুগমন কৰে ৷৭৷ দেবতাকণী হোতা হুজনক মই অল-
জুত কৰিছো। সাতজন হোতাই সোম অগ্নেৰে হুই হৈছে। স্তোত্র গাই, যজ্ঞ কৰ্ম্ম বন্ধা কৰি দীপ্যমান ভেও-
লোকে যজ্ঞৰ কৰ্ম্মত অগ্নিৰ গুত (নিয়ম) বখানিছে ৷৮৷
হে দেবতা অগ্নি, দেবতাৰ আহ্বাতা, মহৎ, সকলো অতি-
ক্ৰম কৰি বৰ্ত্তমান বিচিত্ৰ বৰ্ণৰ, ক্ৰামবৰ্ষী তোমাক বহুত
অতি বিস্তৃত বন্ধিৰে বৃষভৰ দৰে দেখা গৈছে। তুমি আনন্দ-
কৰ জানযুক্ত, পূজ্য দেবতাসকলক আৰু দ্যাবাপৃথিবীক
এই কৰ্ম্মলৈ লৈ আহা ৷৯৷ সততে গমন কৰি থকা স্বভাৱৰ,
হে অগ্নি, যাক হবি আদি উষা কালতে দিয়া হয়, স্তুতিৰে
মানুহৰ বাক্য জনা তুমি উষাভ, যাতে আমাৰ ধন হয়
ভেনেকৈ ওলোৱা। আৰু যে, পৃথিবীত বিস্তৃৰ্ণ শিখাৰে
হে অগ্নি, তোমাৰ মহত্বৰে, মহৎ যজ্ঞমানে মই যি পাপ
কৰিছো সেই পাপ ক্ষমা কৰা ৷১০৷

১১ ঋক ওপবৰ ৩/১২৫ ঋকৰ দৰে ৷১১৷

৮ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গাৰ্গিপুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্; ৩/৭-
অজুৰ্ভূপ্। দেবতা—১-৫ যুপকাঠ; ৩/৭/৯/১০-
যুপ কাঠবিলাক; ৮-বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)
বা যুপ; ১১—যুপ কটা গছৰ মূতা।

হে যুপকণী গছ, যজ্ঞত দেবতা কামনা কৰি দৈব্য
মধুৰে (ঘিউৰে) তোমাক ভিৰাই দিছে। তুমি থিয় হৈয়ে
থাকা বা মাটিত শুই থাকা, আমাক ধন দ্ৰব্য দিয়া ৷১৷
হে যুপ, দীপ্যমান অগ্নিৰ সন্মুখত পূৰ্বফালে থকা অজব,
সুৰীৰ, ব্ৰহ্মাৰ যাচি আমাৰ পাপ দুবৈতে বাধা দি মহৎ
সোভাগ্য কৰিবলৈ থিয় হোৱা ৷২৷ হে যুপকণী গছ,
মাটিত যজ্ঞৰ ঠাইত থিয় হোৱা। ভাল মাপ-কাঠিৰে জুখি
লৈ কটা তুমি যজ্ঞ নিৰ্ব্বাহ কৰা যজ্ঞমানক অন্ন দান
কৰা ৷৩৷ দৃঢ়াঙ্গ (ডেকা), ভাল বস্ত্ৰেৰে মেৰিওৱা যুপ
আছিলে। সেয়া যুপ অজ হৈ (সকলো গছৰ) শ্ৰেষ্ঠ হয়।
বীৰ মনেৰে দেবতা কামনা কৰা সুধানযুক্ত মেধবীয়ে
(অধ্বৰ্য্য আদিয়ে) তোমাক থিয় কৰি (পুতিছে) ৷৪৷
পৃথিবীত গছ হৈ অগ্নি যুপে মানুহৰ সৈতে যজ্ঞত শোভিত
হৈ দিনবিলাক শুভদিনত পৰিণত কৰে। কৰ্ম্মবন্ত, বীৰ
(অধ্বৰ্য্য আদিয়ে) বুদ্ধিৰে (যুপক) শোধন কৰে। দেব-
তাক যজ্ঞ কৰা মেধাবী হোতাই স্তুতি বাক্য উচ্চাৰণ

কৰে ৷৫৷ হে যুপবিলাক, দেবতা কামনা কৰি নেতা-
সকলে তোমালোকক গাঁতত (থিয় কৰি) পুতিলে আৰু
হে গছ, কুঠাৰেৰে বাকলিৰে সৈতে কটিলে। সেই যুপ
তোমালোকে (থিয় হৈ) থাকি এই যজ্ঞমানক পুত্ৰাদিৰে
সৈতে উত্তম ধন দিয়া ৷৬৷ যাক কুঠাৰেৰে সৈতে মাটিত
কটা হয়, যাক সংযত ক্ৰমেৰে ঋত্বিক সকলে (খনা)
গাঁতত (হবি) নিক্ষেপ কৰে, যি যজ্ঞৰ সাধক (সেই যুপে)
আমাৰ শ্ৰেষ্ঠ দ্ৰব্য দেবতালৈ লৈ যাওক ৷৭৷ যজ্ঞৰ
সুনেতা আদিভাসকল, কত্ৰসকল, বসুসকল, দ্যাবাপৃথিবী,
পৃথিবী, বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষ এই সকলো দেবতাই একেমনেৰে
আমাৰ যজ্ঞ বন্ধা কৰক। যজ্ঞৰ নিচান এই যুপ থিয়
হওক ৷৮৷ বগা কাপোৰেৰে ঢকা, বাকলি গুছোৱা,
স্বৰ্গ লভা, শ্ৰেণীৱদ্ধ কৰি বখা আকাশত হাঁহ জাকৰ দৰে
সেই যুপবিলাক আমাৰ ওচৰ পালেহি। মেধাবীসকলে
(অধ্বৰ্য্যসকলে) পূব ফালে থিয় কৰি বখা সেই দীপ্যমান
যুপবিলাক দেবতাৰ স্থান (অন্তৰীক্ষ) পাইছেগৈ ৷৯৷
আজুতি লগোৱা কাঁইট গুছোৱা (বাকলি গুছোৱা) যুপ
বিলাক শিং লগা জন্তুৰ শিঙৰ দৰে দেখা যায়। যজ্ঞত
ঋত্বিকসকলে গোৱা স্তুতি শুনা দৰে যুপবিলাকে সংগ্ৰামত
(বধৰ ঠাইত) আমাৰ যজ্ঞমানক বন্ধা কৰক ৷১০৷ হে গছৰ
মূতা, শত ভাল-শাখাৰে প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱা তোমাক তীক্ষ্ণধাৰ
এই কুঠাৰেৰে মহৎ সোভাগ্যৰ কাৰণে তোমাক পোৱালে।
আমিও যেন সহস্ৰ শাখা (পুত্ৰ-পৌত্ৰাদিৰে সৈতে) যুক্ত হৈ
প্ৰাদুৰ্ভাৱ হব পাৰো ৷১১৷

৯ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি গাৰ্গিপুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—বৃহতী; ৯
ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অগ্নি।

হে আপাং নপাং অগ্নি, তুমি সখাক আমি বন্ধনৰ
কাৰণে বিচাৰিছো। তুমি সুভগ, সুদীপ্তিৰ, সুগমন (কৰ্ম্ম
কৰাসকলে সুখেৰে যাব পৰা), উপদ্রৱহীন দেবতা ৷১৷
এই অগ্নি, হাবি বিচাৰি গৈ (হাবিক এৰি গৈ) মাতৃ পানীত
থাকিলাগৈ। তুমি তাতেই থাকিলা। -শান্ত হৈ থাকিলা।
সেই শান্ত ভাব সহিব নোৱাৰি। (ভাত বিনাশ হোৱা
বুজাই—সেই বিনাশ সহ কৰিব নোৱাৰি)। (সেই বাবে)
দুৰৈত থকা তুমি (অৰণি কাঠত), ইয়াত লাগিলাহি ৷২৷
এই অগ্নি, তুমি (স্তোভাক সজুই কৰিবলৈ) ডকা দূৰ
কৰিবলৈ ভাব লব খোজা বাবে সজুই হৈ আহা।
তুমি যি ঋত্বিক সকলৰ সৈতে বন্ধুভাবে আহা, তাৰে
কোনোৱে (বিশেষ ভাৱে) হোম কৰিবলৈ যাত্ন। অন্যই
(কোনোৱে) কেউকালে বহি থাকে ৷৩৷ হে অগ্নি,

স্রোহ নকবা, চিবন্তন, খড়ক অভিক্রম কবি গৈ থকা, বহুত সেনা অভিক্রম কবি, গুহাত সোমাই থকা সিংহব দৰে পানীৰ মাতত লুকাই থকা (ভোমাক) সকলো দেবতাই বিচাৰি পালেগৈ ॥৩১॥ এইদৰেই নিজ ইচ্ছাবেই ভিবোধান হোৱা, সৰ্বভোক্তাৱে মথন কবি উলিওৱা এই অগ্নি দেবতাক, দূৰ দেশৰ পৰা, যেনেকৈ নিজ ইচ্ছামতে ফুৰা পুডেকক (বাণেকে বলেৰে ঘৰলৈ) আনে তেনেকৈ মাতবিশ্বাই (বায়ুৱে) বলেৰে জ্বলিলে ॥৩২॥ হে হব্যবাহন অগ্নি, মানুহে ভোমাক বহুত দেবতাৰ কাৰণে গ্ৰহণ কৰিলে । মানুহৰ হিডকাৰী, অতি ডেকা, ভোমাব মাহা-
 দ্বাবে আমাৰ সকলো যজ্ঞ বন্ধা কৰি আছা ॥৩৩॥ হে অগ্নি, ভোমাব এই ভাল কামৰ কাৰণে লবাকো (অনভিজ্ঞ যজ্ঞমানকো) ফল দান কৰা । এই কাৰণেই গধূলি দীপা-
 মান হোৱা ভোমাব ওচৰত পত্তৰেও (দুঠেঙীয়া আৰু চাৰি ঠেঙীয়াৰো) উপাসনা কৰে ॥৩৪॥ (হে ঋত্বিকসকল)
 দোধক দীপ্তিৰ (কাঠ আদি) শুই থকা অগ্নিক সুবজো-
 পেত আহুতিৰে কেউফালে পূজা কৰা । কৰ্ণত ব্যাপ্ত, দেবতাৰ দূত, খবকৈ যোৱা, পূৰণি স্তোভাব দেবতাক সোনকালে পূজা কৰা ॥৩৫॥ তিনি শ. তিনি হেজাব. ত্ৰিশ আৰু ন (৩৩৩) দেবতায় অগ্নিক ঘিউৰে ছটিয়াই. কুশ মেলি, বেনী ঢাকি, পাচত এই অগ্নিক হোতা কৰি বহুৱাই পূজা কৰিলে ॥৩৬॥

১০ সূক্ত—খ ৯ ।

ঋষি—আৰু দেবতা ৯ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—উষ্ণিক্ ।

হে অগ্নি, মৰ্ত্ত্যৰ প্ৰজাৰ সন্তাট দেবতা ভোমাক মনীষী সকলে যজ্ঞত আহুতি দি জ্বলাইছে ॥৩৭॥ হে অগ্নি, যজ্ঞত ভোমাক হোতাক আৰু ঋত্বিকক স্তুতি কৰিছে । ঋত্বক (নিয়মীয়া যজ্ঞৰ) বাট দেখুৱা তুমি নিজ ঘৰত জ্বলি আছা ॥৩৮॥ হে অগ্নি, জাতবেদ ভোমাক যি সমিধ (খৰি আদি) দিৱে তেওঁ সুবীৰ্য্য পুত্ৰ পাই আৰু সমৃদ্ধ হয় ॥৩৯॥ যজ্ঞৰ প্ৰজাপক নিচান সেই অগ্নি সাতজন ভোতাৰ দ্বাৰা আহুত হৈ হবিয়ন্ত যজ্ঞমানৰ কাৰণে দেবতাসকলেৰে দৈতে আহক ॥৪০॥ হে (হোতাদি) বিপ্ৰসকল, ভোমালোকে মেধাবি, সংকৰ্ণ কৰা তেজৰে প্ৰশোভিত হোৱা জগত বিধাতৃ দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নিক পূৰণি স্তোত্ৰাদিৰে তেওঁৰ যজ্ঞকৰ্ম্ম) সম্পাদন কৰা ॥৪১॥ যি অগ্নি মহৎ অন্ন আৰু ধনৰ কাৰণে দৰ্শনীয় হয়, সেই অতি স্তুতা অগ্নিক আমাৰ স্তুতি বচনেৰে বৰ্দ্ধন কৰা ॥৪২॥ হে অগ্নি, তুমি সকলো-
 তকৈ বেছি বজন কৰিবলগীয়া, যজ্ঞত দেবতাক কামনা কৰা যজ্ঞমানৰ কাৰণে দেবতাসকলক বজন কৰা । দেব-
 ত্যৰ আহ্বাতা, মাদগ্নিতা, তুমি খড়ক অভিক্রম কৰি

বিৰাজ কৰিছা ॥৪৩॥ আমাৰ পাপ দোধক হে অগ্নি, সেই কাণ্ডিযুক্ত সুবীৰ্য্য ধন আমাক দিৱা । স্তোতাৰ শাস্তিৰ কাৰণে অতি ওচৰতে থাকা ॥৪৪॥ হে অগ্নি, বিপ্ৰসকলে সজাগ হৈ থাকি, স্তোতাই হব্যবাহক অমৰ অগ্নিক, বলেৰে মন্থন কৰা ভোমাক, আহুতিৰে জ্বলাইছে ॥৪৫॥

১১ সূক্ত—খ ৯ ।

ঋষি—আৰু দেবতা ৯ম সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতাৰ আহ্বাতা, সমৃদ্ধ থকা, যজ্ঞৰ বিশেষ স্তুতি, সেই অগ্নিয়ে যজ্ঞ অনুপূৰ্ণে (আগৰ পৰা ওচলি) জানে ॥৪৬॥ সেই হব্যবাহক, অমৰ, হৰি বিচৰা, দেবতাৰ দূত, হৰি অন্নত নিহিত অগ্নিক বুজিৰে পোৱা হয় ॥৪৭॥ যজ্ঞৰ প্ৰজাপক, চিবন্তন, সেই অগ্নিয়ে প্ৰজাবে সকলো জানে । সেই অগ্নিৰ গমন স্বভাৱ তেজৰেই অন্ধকাৰৰ তাৰক ॥৪৮॥ বলৰ পুত্ৰ সনাতন ৰূপৰ, প্ৰসিদ্ধ জাতবেদ অগ্নিক দেবতাই বহি (হৰি বহন কৰা) কৰিলে ॥৪৯॥ মানুহৰ প্ৰজাৰ আগত বাট দেখুৱা তুমি যজ্ঞ (খবকৈ যোৱা) বথৰ দৰে, সদায় নতুন অগ্নিক কোনেও অস্থায় কৰিব নোলাগে ॥৫০॥ সকলো সেনা নিজ বলেৰে পৰিভব কৰা, খড়গে হিংসা কৰিব নোৱাৰা, দেবতাৰ কৰ্তা (পোষক) অগ্নিয়ে বহুত অন্ন থকা হৈ আছে ॥৫১॥ হবিদাতা মানুহে হবিবাহক অগ্নিৰ পৰা সকলো ফালে অন্ন পাই । দোধক দীপ্তিৰ অগ্নিৰ পৰা ঘৰো পাই ॥৫২॥ জাতবেদ অগ্নিৰ পৰা বিপ্ৰসকলে আমি সকলো সুস্তোত্ৰ গাই সকলো হিতকৰ ধন পাম ॥৫৩॥ হে অগ্নি, যুজত আমি সকলো জ্যেষ্ঠ ধন পাম । দেবতা সকলক সেইবাবে ভোমাব কালে জানা ॥৫৪॥

১২ সূক্ত—খ ৯ ।

ঋষি—গাণ্ডিপুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—গায়ত্ৰী । দেবতা—
 ইন্দ্ৰাণী ।

হে ইন্দ্ৰাণি, তোজৰে আহুত হৈ চেপি খোৱা, জ্যেষ্ঠ এয়া সোমৰ ফালে বৰ্ণৰ পৰা আহা । আমি কৰা কৰ্ণত দিৱা এই সোম পান কৰা ॥৫৫॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, স্তোতাই (ফল প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে) কৰা এই যজ্ঞত (সহায় কৰা) । ইন্দ্ৰাদি চেতন কৰা এই সোম ভোমালোকৰ ফালে গৈছে । এয়া স্তুতিৰে আহুত চেপি দোধিত কৰা সোম পান কৰা ॥৫৬॥ এই যজ্ঞত প্ৰেৰণ কৰা সোমেৰে হই স্তোতাই উচিত কলদাতা ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক বৰণ কৰিছা । তেওঁলোকে আহি এই কৰ্ণত সোম পান কৰি তুন্ত হওক ॥৫৭॥ খড়গ বাধক, ব্ৰতৰ হতা, সমান জন্ন কৰিব

পৰা, অপবাজিত, অতি অন্নদাতা হে ইন্দ্ৰাগ্নি, তোমালোকক আহ্বান কৰিছো ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, উত্থ গান কৰা হোতাদিয়ে তোমালোকক পূজা কৰিছে। স্তোত্রত অভিজ্ঞ স্তোভাসকলে (তোমালোকক) পূজা কৰিছে। মই অন্ন লাভৰ কাৰণে তোমালোকক বৰণ কৰিছো ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, দাসবিলাকে বক্ষা কৰা নৈঋতন নগৰ একে উদ্যোগেৰে কাম কৰি তোমালোকে কঁপাই দিলা। (মই তোমালোকক আহ্বান কৰিছো) ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, সোম বধা হোতাদিয়ে ঋতব (কৰ্মফলুব) বাটেৰে লক্ষ্য কৰি আমি কৰা কৰ্মৰ ওচৰত সদায় থাকে ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, তোমালোকৰ বল আৰু অন্ন একেলগে আছে আৰু পানী পঠিওৱা কাম তোমালোকতেই নিহিত আছে ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি, স্বৰ্গৰ প্ৰকাশক তোমালোকে সংগ্ৰামত শোভা কৰি থাক। তোমালোকৰ সামৰ্থ্য তেনেকুৱা বুলিয়েই জনা হয় ॥৯॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—বিখ্যামিত্ৰৰ পুত্ৰ ঋতত। ছন্দ—অমৃভূত।

দেবতা—অগ্নি।

(হে ঋত্বিকসকল), তোমালোকে এই কৰ্মৰত অগ্নি দেবতালৈ বহুত স্তোত্র উচ্চাৰণ কৰা। সেই অগ্নিয়ে দেবতাসকলেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহক। এটাইতকৈ যজ্ঞ কৰিবলগীয়া ভেওঁবিলাক মেলি থোৱা কুশত বহক ॥১॥ যাৰ দাবাপৃথিৱী বশত আছে, বক্ষা কৰা বল যি সেৱা কৰে, এনে অগ্নি ঋতবান (সত্য কৰ্ম)। হবিষ্যন্ত যজ্ঞমানে সেই অগ্নিকে স্তুতি কৰে। ধন লাভ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি ভেওঁকেই বক্ষণৰ কাৰণে পূজা কৰে ॥২॥ সেই মেধাবী অগ্নিয়েই এওঁবিলাকৰ (যজ্ঞমানব) প্ৰবৰ্ত্তক আৰু যজ্ঞৰ ভেৰেই নিৰ্ভতা, ফলদাতা আৰু ধন আনে। তোমালোকে (হে ঋত্বিকসকল), তেনেকুৱা অগ্নিক আহুতিৰে পৰিচয় কৰা ॥৩॥ সেই অগ্নিয়ে আমাক অতি সুখকৰ ঘৰ পাবলৈ দিল্লক যিহেতু এই অগ্নিব পৰা সমৃদ্ধিশালী স্বৰ্গ, পৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষৰ ধন আমালৈ আহে ॥৪॥ স্তোভাসকলে নীপ্তিমান, অপূৰ্ণ, দেবতাৰ আহ্বাতা, প্ৰজাৰ প্ৰজাপতি সেই অগ্নিক প্ৰলম্ব স্তুতিৰে উদ্দীপিত কৰিছে ॥৫॥ আৰু হে অগ্নি, আমাৰ স্তোভাক পালন কৰা। দেবতাৰ অতি ভাল আহ্বাতা, তুমি আমি কৰা যজ্ঞত বাট দেখুৱাই দিলা। মকতব দৰে বুদ্ধি হোৱা তুমি সহস্ৰধন দাতা হৈ আমালৈ সুখ উদ্দীপন কৰা ॥৬॥ হে অগ্নি, সহস্ৰ পুত্ৰ পোজৰে সৈতে পুষ্টিমন্ত, নীপ্তিমন্ত, স্নানামৰ্থ্য, ফল নোহোৱা ধন আমাক খবকৈ দিলা ॥৭॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু দেবতা ১৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্রিভূত।

দেবতাৰ আহ্বাতা স্তোভাক আনন্দ দিলা, সত্য কৰ্ম্ম অতি মেধাবী, দেবতাৰ হষ্টা, জগত বিঘাতা, অগ্নিয়ে আমি কৰা যজ্ঞলৈ আহিছে। বিজুলীৰ নবে বৰষ, শিখাৰ চুলিৰে, বলৰ পুত্ৰক অগ্নিয়ে বিত্তীৰ্ণ পৃথিৱীত নিজৰ ভেজ প্ৰকাশ কৰিছে ॥১॥ ঋতবান (সত্যবান) হে অগ্নি, তোমাক নমস্কাৰ কৰা স্তুতি মই উচ্চাৰণ কৰিছো। হে বলবান অগ্নি, কৰ্ম্মৰ চেডনা দিলা তোমাৰ উদ্দেশ্যে উচ্চাৰণ কৰা স্তুতি গ্ৰহণ কৰা। কৰ্ম্মভিজ্য তুমি যি দেবতাক জানা, লৈ আহ। হে হষ্টব্য অগ্নি, আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে মেলি থোৱা কুশত বহা ॥২॥ হে অগ্নি, অন্ন সম্পাদিকা উষা আৰু বাতি তোমাৰ উদ্দেশ্যে চলি গৈছে। তুমিও বায়ুৰ বাটেদি পাচে পাচে যোৱা। যিহেতু পুৰণি ঋত্বিকসকলে তোমাক হবিৰে সৰ্ব্বস্তোভাসে সিক্ত কৰিছে। এই ৭জন (দিন আৰু বাতি) বধৰ হুডোখৰ বহা ঠাইৰ দৰে আমাৰ ঘৰলৈ বাবে বাবে আহক ॥৩॥ হে বলবান অগ্নি, মিত্ৰ, বৰণ আৰু সকলো মকতে তোমাৰ উদ্দেশ্যে স্তোত্র বচনা কৰি বহন কৰিছে। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, সুৰ্য্যৰ দৰে মানুহৰ কাৰণে নিজৰ বশ্মি বিস্তাৰ কৰি সমান নীপ্তিৰে তুমি কেউকালে ব্যাপী আছা ॥৪॥ হে অগ্নি, আমি হাত ওপৰ মুখ কৰি সুন্দৰ হবি আজি দিম। নমস্কাৰেৰে প্ৰসন্ন হৈ মনে মনে যজ্ঞ অভিলষ কৰি, মেধাবী কৰ্ম্মাভিজ্য তুমি বহুত স্তোত্ৰেৰে দেবতাসকলক যজ্ঞ কৰা ॥৫॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, যজ্ঞমানে তোমাৰ পৰা বহুত বক্ষণ পাইছে—অন্নও পাইছে। হে অগ্নি, তুমি সহস্ৰ ধন আমাক দিলা। ত্ৰোহ নোহোৱা (নিষ্পাপ) বাক্যযুক্ত পুত্ৰ দিলা ॥৬॥ হে সামৰ্থ্যযুক্ত সৰ্ব্বজ্ঞ দেবতা অগ্নি, আমি মৰ্ত্যাই, তোমাক যি এই যজ্ঞত হবি আদি দিছো, হে অমৰ তুমি সকলো যজ্ঞমানক বক্ষা কৰিবলৈ জাগৃত হোৱা আৰু এই সকলো হবিৰ সোৱাদ লোৱা ॥৭॥

১৫ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—কতব পুত্ৰ উৎকীল। ছন্দ—ত্রিভূত।

দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, বিত্তীৰ্ণ ভেজৰে বেচিকৈ জ্বলি তুমি পক্ষ বিলাকক আৰু বোণ (কপী) বাক্স বিলাকক নাশ কৰা। সুমজল সুখযুক্ত মংগু, সুআহ্বান কৰা অগ্নিক যজ্ঞৰ কাৰণে প্ৰণয়নৰ স্থানত (উত্তৰ বেদীত) বাধি (কৰ্ম্ম-অনু-

ঠান কবি) আমি থাকিম ॥১১॥ হে অগ্নি, তুমি এই উষাত
প্রকাশ হোৱা সূৰ্য্য উদয় হলে আমার বাট দেখুৱা হব
লাগিব বুলি বৃদ্ধি লোৱা। সুজন্মৰ শৰীৰেৰে সুদীপ্ত হৈ
তুমি যেনেকৈ পিঠাকে পুতেকক মৰম কৰে তেনেকৈ
মোৰ স্তোত্র সেন্নন কৰা ॥২২॥ হে কামবৰী অগ্নি, তুমি
মানুহক চকু দিয়া (চোৱা), বাতি অন্ধকাৰত জ্বলি থাকি
তুমি অনুক্ৰমে বহুত জ্বালা প্রকাশ কৰা। (নিজ স্থানত)
বাস কৰাওঁতা তুমি আমাৰ কৰ্ম্মানুৰূপে ফল দিয়া।
আমাৰ পাপ নিবাৰণ কৰা ॥৩০॥ হে অগ্নি, শত্ৰুৱে পৰা-
জয় কৰিব নোৱাৰা, কামবৰী তুমি সকলো শত্ৰুৰ পুৰীৰ
সৌভাগ্যযুক্ত ধন আদি (আমাক) দি দীপ্ত হৈ জ্বলা। হে
সুপথ প্রদৰ্শক জাতবেদ অগ্নি, বৃহৎ ফল দান কৰি বন্ধা
কৰা প্রথম (দেবতা) হৈ যজ্ঞৰ নেতা হোৱা ॥৪১॥ (অন্ত-
কালত) জগত জীৰ্ণ কৰা হৈ অগ্নি সুপ্রজ্ঞ আৰু দীপ্তমান
তুমি দেবতাসকলক অভিপ্ৰায় কৰি বহুত সুখৰ কাম ছিদ্ৰ-
হীন কৰা। হে অগ্নি তুমি গমন কৰ্ত্ত কৰি, অন্ন আমাক
দি দেবতাক লক্ষ্য কৰি বৰ্ষৰ দৰে বহণ কৰি নিয়া। দাবা-
পৃথিৱী সুপ্রভাযুক্ত কৰা ॥৫১॥ হে কামবৰী অগ্নি, তুমি
আমাৰ ফল বৰ্দ্ধন কৰা। —অন্ন দিয়া। হে অগ্নি দেবতা,
সুদীপ্তিৰে শোভিত হৈ দেবতাৰ সৈতে এই দাবাপৃথিৱীত
(বৰষুণ দি) থিৰোৱা। মানুহৰ দুই বুদ্ধিয়ে আমাক যেন
নেপায় ॥৬১॥

৭ ঋক ওপৰৰ ৩/১/২৩ ঋকৰ দৰে ॥৭১॥

১৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা ১৫ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—প্রাগাধ-
অযুগ্ম ১।৩৫ বৃহতী, যুগ্ম ২।৪।৬ সত্যবৃহতী।

এই অগ্নি, সুবীৰ্য্য মহৎ সৌভাগ্যৰ ঈশ্বৰ। গক (আদি
পশু) যুক্ত, সুঅপত্য যুক্ত আৰু ধনৰ ঈশ্বৰ। বৃত্তাদি
শত্ৰুক (পাপক) নাশ কৰা ঈশ্বৰ ॥১১॥ হে নেতা মৰুৎ
দেবতাসকল, যি দেবতাত দান, ভোগ, আদি বৰ্দ্ধক গুণ
আছে, যি সেনাৰ সংগ্রামত শত্ৰুক পৰাজয় কৰে, যি
সৰ্ব্বভিকাল শত্ৰুক হিংসা কৰে, তোমালোকে (পশু-
পুত্ৰাদি) বৃদ্ধি কৰা এই অগ্নিৰ লগ হোৱা ॥২২॥ হে বহুধন
যুক্ত অগ্নি, তুমি আমাক বহুত প্রজাবিশিষ্ট, আৰোগ্য,
বল আৰু সামৰ্থ্য হেতু হোৱা ধন দান কৰি তীক্ষ্ণ কৰা ॥৩০॥
যি অগ্নি জগতৰ কৰ্ত্তা তেওঁ সকলো ভুবনতে সোমাই
(নিহিত) থাকে। কৰ্ত্তা অগ্নিয়ে ভাব বহন সহ কৰি
আমি দিয়া হবি দেবতালৈ লৈ যায়। তেওঁ সোমভাৰ
কালে আহিছে, যজ্ঞৰ নেতা সকলৰ স্তোত্ৰলৈ আহিছে,

আৰু মানুহৰ যুদ্ধলৈ আহিছে ॥৪১॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি
আমাক শত্ৰু দৰিত্ৰতালৈ এৰি নিদিবা (দক্ষিত্ৰ নকৰিবা)।
অপুত্ৰক নকৰিবা। গক আদি জন্তু নথকা নকৰিবা।
আমাক নিশ্চিনীৰ নকৰিবা। তুমি আমাক বিষেৰ
নকৰিবা ॥৫১॥ হে সৌভাগ্যবান অগ্নি, তুমি এই যজ্ঞত
পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে অন্নৰ গৰাকী হৈছা। বহুত ধনযুক্ত হৈ
অগ্নি, সুখৰ ভাবেৰে (যশস্বন্ত বা কীৰ্ত্তিমন্ত) বহুত ধন
আমাৰ কাৰণে সৃষ্টি কৰা ॥৬১॥

১৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ কত। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—অগ্নি।

ধম্ম অগ্নিক (যজ্ঞ আৰম্ভ কৰোঁতে) প্রথমে অগ্নিৰ
ঘৰত সম্যক জ্বলাব লাগে। সকলো যজ্ঞমানে যজন কৰিব
লগীয়া, ত্ৰেষ্ঠ, জ্বলি থকা শিখাৰ চুলিৰে, যিটোৰে শোধন
কৰা, পাবক, সুযজ্ঞ (হে অগ্নি), দেবতাসকলক যজন
কৰিবলৈ যিটো আদি (হবাবে) তোমাক সিঁচি দিয়া
হৈছে ॥২১॥ হে অগ্নি, যেনেকৈ পৃথিৱীত হোতা হৈ হোম
কৰিছিল, হে জাতবেদ অগ্নি, কৰ্ম্মৰ অভিজ্ঞ তুমি যেনেকৈ
স্বৰ্গত হোম কৰিছিল, সেইদৰেই (ইয়াত) এই কৰ্ম্মত
হবি আদিৰে দিয়া দেবতাক যজন কৰা। আজি এই যজ্ঞ
মনুৰ যজ্ঞৰ দৰে পাব কৰা ॥২২॥ হে জাতবেদ অগ্নি
তোমাৰ অন্ন তিনিবিধ। হে অগ্নি, তোমাৰ তিনি
উষাত জন্ম হয়। সেই উষাত আমি দিয়া হবিৰে
দেবতাক যজন কৰা। এইবিলাক জানি তুমি যজ-
মানৰ সুখৰ মিত্ৰান্ৰিভা হোৱা ॥৩০॥ হে জাতবেদ
অগ্নি, তুমি সুদীপ্ত, সুদৰ্শন, আৰু স্তুতা। তোমাক
হবিৰে পূজা কৰিম। বিষন্নত অনাসক্ত, দেবতাৰ
নাভিহীন তোমাক দেবতাৰ হবি অন্ন বহন কৰা দৃত
কৰিলে ॥৪১॥ হে অগ্নি তোমাভকৈও আগত অতি যজন
কৰা যি হোতা হুভাগ ঠাইত (উত্তৰ আৰু মধ্যম বেদীত)
সোম অগ্নেৰে বহি সুখকাৰী হৈছিল হে সৰ্ব্বজ্ঞ অগ্নি,
(তোমাভকৈও আগৰ হোতাই) নিকাশিত কৰা ধম্ম অনু-
সৰি যজন কৰা। পাচত আমাৰ এই যজ্ঞত দেবতাৰ
প্ৰীতিৰ অৰ্থে যজন কৰা ॥৫১॥

১৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—আদি ১৭ সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি, তুমি আমাৰ কালে আহি সূমনা হৈ যেনেকৈ
সখাই স্বৰীৰ আৰু পিতা-মাতাই পুত্ৰৰ হিতকৰ হয়,

ভেনেকৈ আমাক সাধুভাৱ কৰা। যানুহ জাতিৰ প্ৰতি
অতি স্ৰোহকাৰক আমাৰ প্ৰতিকূল শত্ৰুক তুমি ভষ্ম
কৰা ॥১১॥ হে অগ্নি, পৰাভবকাৰী শত্ৰুক ভালকৈ বাধা
দিয়া। যিবিলাক শত্ৰুৱে তোমাক হৰি নিদিয়ৈ সিহঁতক
সন্তাপ দিয়া। সকলোকে বাস কৰিবলৈ দিয়া হে অৰ্জি
অগ্নি, সংকল্পত অনাসক্ত পুৰুষক সন্তাপ দিয়া। তোমাৰ
বশ্মিবিলাক জ্বৰাহিত আৰু সকলো ফালে যাৰ পৰাই
থাকক ॥২১॥ হে অগ্নি, ধন কামনা কৰি তোমাৰ বলৰ
কাৰণে ঘিঁউৰে আৰু হৰোকে, খবকৈ যাবলৈ আহুতি
দিম। স্তোত্ৰেৰে বন্দনা কৰি যেতিয়ালৈ বহন কৰিব
পাবো, তেতিয়ালৈ স্তুতি কৰি থাকিম। স্তুতি কৰাক
অপৰিমিত ধন দি তুমি দীপ্তিমন্ত কৰা ॥৩১॥ হে বলৰ পুত্ৰ,
অগ্নি, নিজ দীপ্তিৰে উজ্জ্বল হোৱা। স্তুত হোৱা তুমি
তোমাৰ বিশ্ব প্ৰশংসা কৰা বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ আমাক বহুত
ধন আৰু অন্ন দিয়া। বোগ উপশম আৰু ভয়ৰ পৰা
পৰিত্ৰাণ কৰা। হে অগ্নি, আমি কৰা যজ্ঞেৰে তোমাৰ
শৰীৰ বহুত বাৰ সিক্তন কৰিম ॥৪১॥ হে অভিলষিত ধনৰ
দাতা অগ্নি, তুমি আমালৈ উত্তম ধন বহু বিধান কৰা।
তুমি যেনেকৈ ঋষি আদিৰে দীপ্ত হোৱা, তেনেকৈয়ে
আমাক ধন দিয়া। সৌভাগ্যবান স্তোতাৰ যত তুমি
ধন দিবলৈ ধৰা কপেৰে হাত মেলি দিয়া ॥৫১॥

১৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—কুশিকৰ পুত্ৰ গাথী। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত্।

দেবতা—অগ্নি।

স্তুতি কৰি থকা, মেধাবী, বিশ্ববিদ, অমৃত, দেবতাৰ
আহ্বাতা অগ্নিক মই বৰণ কৰিছো। সেই এটাইতকৈ
বেচি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া অগ্নিয়ে আমাৰ যজ্ঞন কৰিব-
লগীয়া দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰক। সেই অগ্নিক ধনৰ
কাৰণে আৰু অন্নৰ কাৰণে হৰি আদি দিয়া ॥১॥ হে অগ্নি,
মই হব্যযুক্ত, তেজযুক্ত হব্যদাতাই ঘিঁউৰে সৈতে হেতখন
তোমাৰ ফালে আগ বঢ়াইছো। দেবতাক বহুত মান কৰি
অগ্নিয়ে আমাক দিবলগীয়া ধনেৰে প্ৰদক্ষিণ কৰি যজ্ঞত
সংগত হওক ॥২॥ হে অগ্নি, তুমি যাক বন্ধা কৰা তেওঁৰ
মন অতি বলী হয়। তেওঁক অপভাৱে সৈতে ধন দিয়া।
হে ফল দান কৰিবলৈ বিচৰা অগ্নি, অতি ধন দাতা তুমি
আমি তোমাৰ মহিমাৰ বক্তিত হম আৰু স্তুতি কৰি ধনৰ
অধিপতি হম ॥৩॥ হে অগ্নি দেবতা, যকীসকলে বহুত
সেনাকণী শিখাৰে তোমাক ধাৰণ কৰিলে। তুমি যকীয়া
দেবতাসকলক ইয়ালৈ লৈ আহ। হে অতি ত্ৰেকা অগ্নি,

সেইবাবে আজি দিয়া তেজ্জৰে তুমি যজ্ঞন কৰা ॥৪॥ হে
অগ্নি, যজ্ঞনৰ কাৰণে বহা দেবতাই (ঋত্বিক সকলে) যজ্ঞত
দেবতাৰ হোতা তোমাক যেতিয়া ঘিঁউৰে ছটিয়াই
দিলে, তেনেকুৱা তুমি এই যজ্ঞত পালক হবা বুলি বুজি
লোৱা। আমাৰ পুত্ৰক অন্ন দিয়া ॥৫॥

২০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—আৰু ছন্দ ১৯ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—১/৫
বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা); ২-৪ অগ্নি।

হৰি বহন কৰা অগ্নিক, ৰাতিপুৱাই যজ্ঞন কৰিবলগীয়া
উষাক, অগ্নিনী দেবতা হজ্ঞনক, দধিক্ৰা দেবতাক উক্ৰেৰে
সৈতে আহ্বান কৰিছে। ভালকৈ জ্বলা অগ্নিৰ দ্বাৰা
আমাৰ যজ্ঞ কামনা কৰি সকলো একেলগ হৈ দেবতা
সকলে আমাৰ আহ্বান শুনক ॥১॥ হে অগ্নি, তোমাৰ তিনি
বিধ অন্ন (ঘিঁউ, গছ আৰু সোম); তিনিখন (তিনি লোক)
স্থান। হে ঋতজাত (নিয়মত জন্ম) অগ্নি, দেবতাৰ (উদৰ)
পূৰণ কৰা তিনিবিধ (গাৰ্হপত্য, আহবনীয়া আৰু দক্ষিণা)
তোমাৰ জিভা, দেবতাই অভিলষ কৰা তিনি বিধ (পৰ-
মান, পাৰক আৰু শুচ্য) তোমাৰ শৰীৰ। তুমি ভুল
নকৰাকৈ সেই বিলাকেৰে আমাৰ স্তব পালন কৰা ॥২॥ হে
জাতবেদ, অন্নবান অগ্নি দেবতা, অন্নৰ দেবতাৰ বহুত তেজ
তোমাত নিহিত আছে। হে বিশ্বৰ তৃপ্তিকাৰী, প্ৰাৰ্থনা
কৰা ফলদাতা অগ্নি, অসুৰৰ বহুত মায়া দেবতাই তোমাক
দিছে ॥৩॥ যি এই অগ্নি ঋতুপালক সূৰ্য্যৰ দৰে মানুহৰ
আৰু দেবতাৰ নিয়ন্তা, যি অগ্নি ঋতবান (নিয়মবান),
ব্ৰহ্মতা, সনাভন, সৰ্ব্বজ্ঞ দেবতা তেওঁ স্তোতাক সকলো
দুৰিভ অভিক্ৰম কৰি পাৰ কৰক ॥৪॥ দধিক্ৰা, অগ্নি,
আৰু উষা দেৱীক, বৃহস্পতি দেবতাক, সতিতাক আৰু
অগ্নিনী হজ্ঞনক, মিত্ৰাবৰুণক, ভগক বসুসকলক, কদ্র
সকলক আৰু আদিত্য সকলক এই যজ্ঞলৈ আহ্বান
কৰিছো ॥৫॥

২১ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—কুশিকৰ পুত্ৰ গাথী। ছন্দ—১/৪ ত্ৰিষ্টুত্।
২/৩ অমৃষ্টপু; ৫ বিৰাটকণা সতোবুহতী।
দেবতা—অগ্নি।

হে জাতবেদ অগ্নি, আমাৰ এই যজ্ঞ অন্নৰ সকলক
সমৰ্পণ কৰা। তুমি এই হৰি দেৱন কৰা। হে দেবতাৰ
আহ্বাতা অগ্নি, (বেদীত) বহি সকলোৰে আগতে মেদ

আঁক বি'উৰ বিন্দুবিলাক (হৰি) উদ্ধৰ কৰা (মেদ মাংসৰ মাজৰ ভেল-চৰ্বি) ॥১॥ হে পাৰক অগ্নি, নিজ ধৰ্ম্মেৰে তোমাৰ ভক্ষণৰ কাৰণে আঁক যজনীৰ দেবতাৰ ভক্ষণৰ কাৰণে বি'উ মিহলোৱা মেদ ৰূপ হৰি অন্নৰ বিন্দু-বিলাক বৈ গৈছে। উত্তম বৰণীৰ ধন আমাক দিয়া ॥২॥ হে সত্য অগ্নি মেধাবী তোমাৰ কাৰণে বি'উৰ বৈ যোৱা বিন্দুবিলাক আছে। হে ঋষি, জ্যেষ্ঠ অগ্নি তুমি জ্বলিছা। তুমি যজ্ঞৰ পালক হোৱা ॥৩॥ হে বাধা দিব নোৱাৰা শক্তিমান অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে মেদৰূপ হৰি আঁক বি'উৰ বিন্দুবিলাক বৈ গৈছে। হে কৰ্ম্মাভিজ্ঞ সকলোৱে জ্ঞতি কৰা অগ্নি, তুমি মহৎ তেজোৰে আছা। হে প্ৰজ্ঞাবান অগ্নি, আমি দিয়া হব্য সেৱন কৰা ॥৪॥ হে অগ্নি, অতি সাৰ-যুক্ত মেদৰ মাজৰ অংশৰ পৰা উলিওৱা হৰি আমি তোমাক দিম। জগতৰ বাসৰ হেতু হে অগ্নি, ছালৰ ওপৰত যি বিন্দু বৈ গৈছে সেয়া তোমাৰ কাৰণে। —সেই বিন্দুবিলাক দেবতালৈ লৈ যোৱা ॥৫॥

২২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—কুশিকৰ পুত্ৰ গাধী। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৪
অম্বুষ্ঠুভ্। দেবতা—পুৰীত থকা অগ্নিবিলাক।

এই (উত্তৰ বেদীত থকা আবহনীয়) অগ্নিয়ে, সোম কামনা কৰা ইল্লক চোপা শোধন কৰা সোম পেটত ভৰাই দিলে। হে জাতবেদ অগ্নি, যুদ্ধত বেগাই যোৱা যোঁৱাৰ দৰে যি যজ্ঞৰ হৰি বেগবান, তুমি সেয়া সেৱন কৰা। তোমাক সকলোৱে জ্ঞতি কৰিছে ॥১॥ হে যজনীৰ অগ্নি, দ্বালোকৰ (আদিভাৰ) যি তেজ সেয়া তোমাৰেই জ্যোতী। পৃথিৱীত, গছ-গছনিত, পানীত যি তেজ আছে, যি বায়ু ৰূপেৰে আকাশত বিস্তীৰ্ণ হৈ আছে, দীপ্তিমান ভাহি থকা সাগৰৰ দৰে মানুহে দেখা যি জ্যোতি সেয়া তোমাৰেই ॥২॥ হে অগ্নি, তুমি (যোঁৱাৰে) দ্বালোকৰ পানীৰ ফালে গৈছা। বিষ্ণু (প্ৰাণাভিমানী) দেবতাসকলক একত্ৰ কৰিছা। সূৰ্য্যৰ ওপৰত থকা শোহৰ (ভৰা নক্ষত্ৰ) বিলাক আঁক সূৰ্য্যৰ ভলভ থকাবিলাকক সেই দুয়োবিধক জল প্ৰেৰণ কৰিছা ॥৩॥ বালি মিহলি হৈ থকা মাটি খানি পোৱা (জজৰে সৈতে) একেলগে থকা অগ্নিয়ে আমাৰ এই যজ্ঞ সেৱন কৰা। দ্ৰোহ আঁক বোঁগ নথকা মহান অন্ন আমাক দিয়া ॥৪॥

৫ ঋক ওপৰৰ ৩।১।২৩ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

২৩ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভৰতৰ পুত্ৰ দেবজ্ঞান আঁক দেববাত। ছন্দ—

ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৩ সত্যো বৃহতী। দেবতা—অগ্নি।
(ভৰত—বিধামিত্ৰৰ উপৰি পুৰুষ)

যি অগ্নিক মথন কৰা হল, ঘৰত স্থাপন কৰি জ্বলোৱা হল, যি যজ্ঞৰ নিৰ্দ্ধাহক, কৰি, তেনেকুৱা জাতবেদ অগ্নিয়ে মহা অবশ্যত নাশ হৈও অজৰ হৈ ইয়াত (যজমানক) অমৃত অন্ন দিয়ে ॥১॥ হে অগ্নি, আমি ভৰতৰ পুত্ৰ দেবজ্ঞান আঁক দেববাতই সুদক্ষ আঁক ধনবান অগ্নিক মথন কৰি উৎপন্ন কৰিলে ॥২॥ বহুত ধনৰ সৈতে আমাৰ ফালে দৃষ্টি-পাত কৰা আঁক দিনো আমালৈ বহুত অন্ন আনা ॥২॥ (দেববাতৰ) দহোটা আত্মদ্বাৰে পূৰণ এওঁক (অগ্নিক) উৎপাদন কৰিলে। হে দেবজ্ঞান, দেববাততে মথন কৰা মাতৃৰ দৰে অবগীত সুউৎপন্ন হোৱা, প্ৰিয়, যি অগ্নিয়ে যজমানৰ কৰ্ম্মৰ বশবৰ্তী হয়, সেই অগ্নিক জ্ঞতি কৰা ॥৩॥ হে অগ্নি, গোকপ ধাৰিণী পৃথিৱীৰ অতি ভাল পদত (উত্তৰ বেদীত) সুমঙ্গল দিমত তোমাক স্থাপন কৰিলো; বৃষধতী, আপন্ন আঁক সব্বতী নদীৰ পাৰত থকা মানুহৰ ঘৰত ধনযুক্ত হৈ জ্বলি থাকিব ॥৪॥ ৫ ঋক ওপৰৰ ৩।২৩ মন্ত্ৰৰ দৰে ॥৫॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আঁক দেবতা—১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী ;
১ অম্বুষ্ঠুপ্।

হে অগ্নি, যুদ্ধ কৰা সেনাক পৰাস্ত কৰা। কৰ্ম্ম-বিঘ্নকাৰীক অপসাৰণ কৰা। দ্বন্দ্বৰ শত্ৰুৰ পৰা ভাৱণ কৰি যজ্ঞ কৰাসকলক অন্ন দিয়া ॥১॥ হে বাতিহোত্ৰ অগ্নি, অমৰণ তোমাক ইলাত (উত্তৰ বেদীত) জ্বলোৱা হৈছে। আমাৰ যজ্ঞ ভালকৈ সেৱন কৰা ॥২॥ নিজ তেজোৰে সদায় জাগৃত, আমি আহ্বান কৰা বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, মোৰ মেলি খোৱা কুশভ বহা ॥৩॥ হে অগ্নি, সকলো অগ্নিৰে সৈতে, সকলো জ্ঞতিৰে যি পূজকসকল যজ্ঞত আছে, তেওঁবিলাকৰ সন্মান বক্ষা কৰা ॥৪॥ হে অগ্নি, হৰি অন্নদাতা যজমানক পুত্ৰযুক্ত বহুত ধন দিয়া। পুত্ৰপৌত্ৰাদিৰে সৈতে আমাক চোকা কৰা ॥৫॥

২৫ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—গাধিৰ পুত্ৰ বিধামিত্ৰ। ছন্দ—বিবাট্।
দেবতা—১।৩।৫ অগ্নি, ৪-ইন্দ্ৰাণী।

হে অগ্নি, তুমি সৰ্ব্বজ্ঞ, সচেতন, তুমি দ্যাদেবতাৰ

পুত্ৰ আৰু পৃথিবীৰ তনয় (নাতি)। হে চেতনাবান অগ্নি, তুমি এই যজ্ঞত দেবতাসকলক বেলেগে বেলেগে যাগ কৰা ॥ ১ ॥ অতীজ অগ্নিৰ সামৰ্থ্য যজমানক দিয়ে। জগত বিভূষিত কৰি অমৰসকলকো অন্ন দিয়ে। হে বহুত অন্নযুক্ত অগ্নি, তুমি আমাৰ এই যজ্ঞলৈ দেবতাসকলক লৈ আহা ॥ ২ ॥ সৰ্বজ্ঞ, জগৎপতি, বহুত সোণেৰে সৈতে থকা, বল আৰু অন্নৰে যুক্ত অগ্নিয়ে সকলোৰে জন্মদাতা অমৰ দুগৰাকী দ্যাবাপৃথিবীত প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি আৰু ইজ্ঞাই দুয়োজন দেবতাই নহাকৈ নেথাকি সোম-বস চোপা হৰি দিয়া যজমানৰ এই ঘৰত কৰা যজ্ঞত সোমপান কৰিবলৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ, জাতবেদ অগ্নি, তুমি মিডা (অবিমানী) বন্ধণেৰে নিবাস স্থান পানীৰ অন্তৰীক্ষত জ্বলি থকা ॥ ৫ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ, ৭ আত্মা। ছন্দ—১-৬ জগতী; ৭-৯ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—১-৩ বৈশ্বানৰ; ৪-৬ মকতসকল; ৭-৮ অগ্নি বা আত্মা।

৯ উপাধ্যায় বিশ্বামিত্ৰ।

হে অগ্নি, হৰিযুক্ত ধন বিচৰা কৃষিক গোত্ৰৰ আমি বৈশ্বানৰ, সতোৰে অনুগত, স্বৰ্গক জনা, সুদাতা, বথবন্ত, যজ্ঞলৈ যোৱা দেবতা এই অগ্নিক মনেৰে জানি স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছো ॥ ১ ॥ সেই শুভ বৈশ্বানৰক, মাডৰি-স্থানক, (ডেওঁ) বৃহৎসকলৰ পতি, মেধাবী, জ্ঞাতা, আলহী, খবকৈ যোৱা অগ্নিক আমাক—বন্ধা কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো ॥ ২ ॥ কৃষিকসকলে বৈশ্বানৰ অগ্নিক দিনে দিনে ঘোঁৰা পোৱালীক মাকে চিঞৰি পিন্ধাই দি ৰখা দৰে জ্বলাই ৰাখিছে। অমৰ দেবতাৰ মাজত জ্বলি থকা সেই অগ্নিয়ে আমাক সুপুত্ৰ, সুঅৰ্থ (আদি) উত্তম ধন দিয়ক ॥ ৩ ॥ বেগবান অগ্নি বলেৰে মকতে সৈতে পৰস্পৰ একেলগ হৈ পানীত বিন্দু সৃষ্টি কৰি পানীৰ ফালে যাওক ৭ সকলো জনা, কোনেও পৰাভব কৰিব নোৱাৰা মকতসকলে বৃহৎ ষাঁড়ৰ দৰে পৰ্ৱন্ত কঁপাই দিছে ॥ ৪ ॥ অগ্নিৰ দৰে শবীৰ, বিশ্বৰ কৃষ্টিসমূহ, দীপ্ত, উগ্ৰ, ডেওঁবিলাকৰ (মকতৰ) বন্ধণ আমি বিচাৰো। সেই মকতসকল কত্ৰৰ পুত্ৰ, বৰ্ধক, ঘোঁৰাৰ দৰে ইহি মৰা, সিংহৰ দৰে গোজৰা ডেওঁবিলাক ভাল নেভা ॥ ৫ ॥ অগ্নিৰ জাক্জমকতা আৰু মকতৰ ডেজ ঐতি সোৱা

সমূহত আৰু গৰুৰ সমূহত স্তোত্ৰেৰে আমি বিচাৰো। সেই মকতসকল ফুটফুটীয়া হৰিণ বৰ্ণৰ ঘোঁৰাযুক্ত, সম্পূৰ্ণ ধনৰ, ধীৰ, যজ্ঞত হৰিৰ ফালে যোৱা ॥ ৬ ॥ মই অগ্নি জন্মতে জাতবেদ। ঘিঁউ মোৰ চকু। অমৃত মোৰ মুখ। তিনি ধাতুৰ অৰ্ক মই অন্তৰীক্ষত আদিভা ৰূপেৰে অজস্ৰ ধৰ্ম হৈ অধিষ্ঠান কৰিছো। ভোগ্য হৰি মই ॥ ৭ ॥ অগ্নিয়ে অন্তঃকৰণেৰে মনোহৰ জ্যোতি বিশেষৰূপে জানি তিনিবিধ পবিত্ৰ ৰূপেৰে অচ'নীয়া আত্মা পবিত্ৰ কৰিছে। অগ্নিয়ে নিজ ৰূপবিলাকেৰে উৎকৃষ্ট বস্তু সৃষ্টি কৰিলে আৰু পাচতেই দ্যাবাপৃথিবীক নিৰীক্ষণ কৰিছিল। ৮ ॥ শতধাৰা পানীৰ অক্ষয় উৎস (উহ), মেধাবী, পিতৃ, বক্তব্য মেলাতা (বেদ-বাক) কোৱা) মাতা পিতা দ্যাবাপৃথিবীৰ কোলাত আনন্দ কৰি থকা সত্যবাদীক পালন কৰা ॥ (মন্ত্ৰ দ্ৰষ্টা বিশ্বামিত্ৰই নিজ গুৰুক স্তুতি কৰিছে) ॥ ৯ ॥

২৭ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা—অগ্নি; ১ ঋতু বা অগ্নি।

(হে ঋতুবিলাক) মাহ আৰু পক্ষত হৰি ভক্ষণ কৰা দেবতাই সুখ কামনা কৰি তোমালোকক ঋচৰ দ্বাৰা যজ্ঞন কৰিবলৈ প্ৰভাৱ কৰে ॥ ১ ॥ মেধাবী, যজ্ঞৰ সাধক, সুখবন্ত, ধনবান অগ্নিক স্তুতি কৰো ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, বেগবান দেবতাৰ, তোমাৰ যজ্ঞ সমাপ্তিলৈ থাকিব পাৰিম। (সেই কাৰণে) আমি পাপৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাম ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞত জ্বলাই থোৱা চুলিৰ দৰে শিক্ষাৰে, পাবক, স্তম্ভা তোমাক আমি বিচাৰিছো ॥ ৪ ॥ বহুত ভেজকপী, অমৰণ, ঘিঁউৰে শোধন কৰা, সুস্নাহত অগ্নি যজ্ঞৰ হৰি বহন কৰা হয় ॥ ৫ ॥ যজ্ঞৰ বিয় নশ কৰা হব্যযুক্ত ঋত্বিকসকলে ঋক ভালকৈ ধৰি আশ্ৰয় লাভৰ কাৰণে এইদৰে স্তুতি কৰি সেই অগ্নিক নিজৰ ফালে মুখ কৰিলে ॥ ৬ ॥ হোম নিষ্পাদক, অমৰ দেবতাই জানিবলগীয়া কাম প্ৰেৰণ কৰি অগ্নিয়ে মায়াৰে কন্ম কৰাৰ আগতে (ওচৰলৈ) আহিছে ॥ ৭ ॥ বলবান অগ্নিক বুজলৈ পঠিয়াই। যজ্ঞত নিজ স্থানত ৰাখে। ডেওঁ মেধাবী আৰু যজ্ঞ সম্পাদক ॥ ৮ ॥ শুৱ কৰা বৰেণ্য অগ্নিয়ে ভূতজাত (স্থাবৰ জন্মৰ) গৰ্ভ ধাৱণ কৰে। সেই পিতৃ ৰূপী অগ্নিক দক্ষৰ জীয়েকে (বেদীত) ধাৱণ কৰিলে ॥ ৯ ॥ বলেৰে নিষ্পন্ন কৰা হে অগ্নি, সূদীপ্ত হৰি কামনা কৰা, বৰেণ্য তোমাক দক্ষৰ (জীয়েক)

ইলাই (বেদীত) ধারণ কবিলে ॥ ১০ ॥ কর্ম সিদ্ধিৰ কাৰণে ভজন কৰা মেধাবীসকলে সকলোৰে নিয়ন্তা, পানী পঠিওৱা, অগ্নিক ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) প্ৰয়ো-
গৰ কাৰণে হৰি অগ্নেৰে বেচিকৈ জ্বলায় দিছে ॥ ১১ ॥
অন্তৰীক্ষৰ ওচৰত দীপ্যমান হৈ থকা, বলৰ পুত্ৰ অগ্নিক
মেধাবীসকলে কৰা এই যজ্ঞত স্তুতি কৰিছে ॥ ১২ ॥
স্তোভাই স্তুতি কৰা নমস্কা, অজ্ঞকাৰ ধ্বংস কৰি প্ৰভাৱে
দৰ্শনীয় হৈ থকা কামবৰ্ষী অগ্নিক বেচিকৈ জ্বলাই
দিছে ॥ ১৩ ॥ কামবৰ্ষী, দেবতাৰ হৰি বহন কৰা,
যোঁৱাৰ দৰে যি অগ্নি জ্বলাইছে, সেই অগ্নিক হৰি
দিয়া যজ্ঞমানে স্তুতি কৰিছে ॥ ১৪ ॥ কামবৰ্ষী হৈ
অগ্নি, যিঁউৰে আহুতি দিয়া আমি, আহুতিৰ দ্বাৰা
পানীদাতা, দীপ্যমান, বৃহৎ অগ্নিক সম্যক জ্বলায়
দিম ॥ ১৫ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আৰু দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—১।২।৬
গায়ত্ৰী; ৩ উষ্ণীক্; ৪ ত্ৰিষ্টুভ্; ৫ জগতী ।

হে জ্ঞাতবেদ অগ্নি কৰ্ম্মানুকূপ ধনদাতা, প্ৰাভঃসবন
যজ্ঞত আমি দিয়া পিঠাপনা আদি হৰি গ্ৰহণ কৰা ॥ ১ ॥
হে অতি ডেকা অগ্নি, পুৰোডাশ (পিঠা) তোমালৈ
সুন্দৰকৈ পাক কৰি ৰখা হৈছে । তুমি সেৱন
কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, দিন অন্ত হ'লত আহুত কৰা
পুৰোডাশ পিঠা ভক্ষণ কৰা । হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি,
এই যজ্ঞত তুমি নিহিত হৈ আছা ॥ ৩ ॥ হে মেধাবী
জ্ঞাতবেদ অগ্নি, এই যজ্ঞত মাধান্নিন সবনত পুৰোডাশ
সেৱন কৰা । হে অগ্নি, যজ্ঞত ধীৰ কৰ্ম্মকুশল (অধ্বৰ্য্য)
সকলে দিয়া মহৎ তোমাৰ ভাগ এইবিলাক কোনেও বেয়া
কৰিব নোৱাৰে । (তোমাক দিয়া হৈছে—গ্ৰহণ
কৰা) ॥ ৪ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তৃতীয় সবনত দিয়া
পুৰোডাশ তুমি ৰাহা কৰা । পাচত বহুময় অৰিনাশী
যজ্ঞত জাগৰণ কৰা স্তুতিৰে অমৰ দেবতালৈ (সেই
পুৰোডাশ) লৈ যোৱা ॥ ৫ ॥ হে জ্ঞাতবেদ আহুতিৰে
বৰ্দ্ধমান অগ্নি, ৰাতি কালত পুৰোডাশৰ আহুতি সেৱন
কৰা ॥ ৬ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—১/৪/১০/১২
অনুষ্টুপ্; ২/৩/৫/৭-৯/১৩/১৬ ত্ৰিষ্টুভ্; ৬/১১/
১৪/১৫ জগতী । দেবতা—অগ্নি; ৫ ঋষিক বা অগ্নি ।
(হে অধ্বৰ্য্য যজ্ঞমানসকল) এয়া অধিমহন কৰি-

বলৈ (যোগাৰ) আছে, অগ্নি জ্বলাবলৈ যোগাৰ
আছে, (সেইবাবে) এয়া প্ৰজাপতি অৰণি (কাঠ)
লোৱা । আগতে কৰা দৰে এই অগ্নিক মহন কৰিম ॥ ১ ॥
গতিনৌৰ গৰ্ভত যেনেকৈ গৰ্ভ ভালকৈ থাকে সেইদৰে
জ্ঞাতবেদ অগ্নি অৰণিৰ মাজত নিহিত আছে । সেই
অগ্নিক হৰিয়ান সজাগ সকলো মানুহে দিনে দিনে
উৎপত্তিৰ স্তুতি কৰিব লাগে ॥ ২ ॥ হে জ্ঞানবান
অধ্বৰ্য্য, ওপৰলৈ নিয়া অৰণি উলম্ব কৰি ধৰা
ভংগলাং (গৰ্ভবতী) অৰণিয়ে কামবৰ্ষী অগ্নিক উৎপন্ন
কৰক । অগ্নিৰ দাহক ভেজ মাত্ৰ ভাত বল । উজ্জ্বল
ভেজযুক্ত ইলাৰ পুত্ৰ অগ্নি অৰণিত উৎপন্ন হ'ল ॥ ৩ ॥
হে জ্ঞাতবেদ অগ্নি, আমি মাটিৰ ওপৰত মাজ ঠাইত
ইলাৰ পদত (উত্তৰ বেদীত) তোমাক হৰি বহন
কৰিবলৈ ৰাখি ধম ॥ ৪ ॥ হে কৰ্ম্মৰ নেতা অধ্বৰ্য্য
আদি, অদৈত ভাবেৰে, কবি, বিশিষ্ট জ্ঞানী, অমৰ,
সুপ্ৰভীক অগ্নিক মহন কৰা । তোমালোকে যজ্ঞৰ
(নিচান) প্ৰজাপক, মুখ্য সুসেব্য অগ্নিক কৰ্ম্মৰ আৰম্ভত
উৎপাদন কৰা ॥ ৫ ॥ যেতিয়া হাতেৰে অগ্নি মহন কৰা
হয়, তেতিয়া কাঠৰ পৰা অগ্নিয়ে যোঁৱাৰ দৰে দেখি-
বলৈ ধুনীয়া হৈ খবকৈ যোৱা অগ্নিনী দুজনৰ ৰথৰ
দৰে খবকৈ গৈ শোভা পাই । তেওঁ বনৰীহবিলাক
পুৰি সেই ঠাই এৰি গৈ থাকে ॥ ৬ ॥ জ্ঞান হোৱা সেই
অগ্নি সকলো জনা হোৱা গমনশীল, মেধাবী, কবিয়ে
স্তুতি কৰা, সুদাতা, বিশ্ববিদ অগ্নিক যজ্ঞত হৰি বহন
কৰিবলৈ বিধান কৰিলে ॥ ৭ ॥ হে হোতা অগ্নি, তুমি
নিজ ঠাইত বহা । জ্ঞানবান তুমি সুকৰ্ম্ম কৰা স্থানত
যজ্ঞকৰ্ত্তা যজ্ঞমানক স্থাপন কৰা । দেবতাক ৰক্ষা কৰা
হৰিৰে দেবতাক যজন কৰা । যজ্ঞমানক (মোক)
বহুত অন্ন দিয়া ॥ ৮ ॥ হে সখাসকল, কামবৰ্ষী
(যোঁৱাক) অগ্নিক সম্পাদন কৰা । তোমালোক কীণ
নোহোৱাকৈ যুদ্ধৰ (মথন কৰা অগ্নিৰ) ফালে যোৱা ।
সুৰীৰ এই অগ্নিয়ে যুদ্ধ সহিব পাৰে—যি যুদ্ধেৰে
দেবতাসকলে দম্বাবিলাকক অভিভৱ কৰে ॥ ৯ ॥ হে
অগ্নি, ঋতুত উৎপত্তি হোৱা এই অৰণি কাঠত তোমাৰ
উৎপত্তি হ'ল,—য'ৰ পৰা উৎপন্ন হৈ তুমি শোভা
পাইছা । তাকে জানি তুমি বহা,—আমাৰ স্তুতি বৰ্দ্ধন
কৰা ॥ ১০ ॥ গৰ্ভত থকা অগ্নিক ভনুপাং বোলে ।
যেতিয়া জ্ঞান চয় তেতিয়া অনুবহতা নবাংশ হয় ।
যেতিয়া মাকে অন্তৰীক্ষত ভেজ বিকাশ কৰে তেতিয়া
মাতৰিহা হয় । শীঘ্ৰ গমনত ৰতাহৰ সৃষ্টি হয় ॥ ১১ ॥
হে মেধাবী অগ্নি, ভাল মহনেৰে মথন কৰা হৈছে—

ভালকৈ বধা হৈছে। আমাৰ যজ্ঞ ভাল কৰা। দেবতা কামনা কৰা যজ্ঞমানব কাৰণে দেবতাসকলক যজ্ঞন কৰা। ১২॥ মানুহে (অগ্নিকে) অমৰ, অক্ষয়, দৃঢ় দাঁতৰ, ত্ৰাণী অগ্নিক, মথেনেৰে উদ্ধীপন কৰিলে। জগ্ন হোৱা অগ্নিক দেখি যেনেকৈ পুত্ৰ হলে (চাপৰি বজায়) শব্দ কৰে তেনেকৈ বাইভনী দহ আঙ্গুলী একেলগ কৰি (চাপৰি বজায়) মানুহে শব্দ কৰিছে। ১৩॥ সনাতন (অগ্নিক) সাতজন হোতাই (গাৰ্হপত্যাদি স্থলত) জ্বলাই বাখিছে। যেতিয়া মাকৰ কোলাত (উত্তৰ বেদীত) পিয়াহ খাই (হৰি আদি খাই) শোভা কৰে, তেতিয়া ভাল শব্দ কৰে। প্ৰতিদিন নুন্মাই। অসুৰৰ (অগ্নি উৎপাদক অৰণি কাঠৰ) পেটৰ পৰা ওলোৱা (অগ্নি) নুন্মাই। ১৪॥ মকতে শত্ৰুক আক্ৰমণ কৰা দৰে অসুৰৰ লগত যুদ্ধ কৰা, জগত স্ৰষ্টাৰ প্ৰথমে উৎপন্ন হোৱা কুশিক বংশৰ ঋষিসকলে জগতৰ সকলো মন্ত্ৰৰ উপকাৰ জানে। হৰিযুক্ত ষোড়শেৰে তেওঁবিলাকে অগ্নিলৈ প্ৰেৰণ কৰিছে। নিজ ঘৰত প্ৰত্যেকেই অগ্নি জ্বলায়। ১৫॥ হোম নিষ্পাদক, সৰ্বজ্ঞ হে অগ্নি, আমি প্ৰবৰ্ত্তমান যজ্ঞত তোমাক বৰণ কৰিছো। এই কৰ্ম্মত নিশ্চয়কৈ দেবতাসকলক হৰি পোৱাই দিবা। আৰু তেওঁবিলাকক শাস্ত কৰিবা। এই যজ্ঞ জানি, সকলো জানি আমি কৰা সোমৰ ফালে আহা। ১৬॥

৩০ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি আৰু ছন্দ—৫ম সূক্তৰ দৰে। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, সোমাই ব্ৰাহ্মণসকলে তোমাক স্তুতি কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে। সখা তেওঁবিলাকে তোমালৈ সোমবস চেপিছে। অগ্ৰ হৰিও থৈছে। গজ্জ্বলাকৰ হিংসা সহি আছে। তোমাতকৈ কোন জগতত প্ৰখ্যাত আছে? ১॥ হে হৰিবান ইন্দ্ৰ, বহুত দূৰত থকা লোক (স্থান) বিলাকে তোমাৰ কাৰণে দূৰ নহয়। হৰি ঘোঁৰাৰে তুমি বেগাই আহা। স্থিৰ (ফল দান কৰিবলৈ) কামবৰ্ষী তোমালৈ এই সৰন যজ্ঞ কৰা হৈছে। অগ্নি, জ্বলালত শিল (সোম চেপি-বলৈ) জোৰা হৈছে। ২॥ হে কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰ, সুমুখৰ ধনবান, শত্ৰুৰ পৰা ত্ৰাণ কৰা, মৰংগণ যুক্ত, নানা কৰ্ম্ম (সংগ্ৰামত) কৰ্ত্তা, শত্ৰুক হিংসা কৰা, উগ্ৰ তুমি সংগ্ৰামত বাধা পাই মানুহৰ কাৰণে যি বীৰ্য্যবল ধাৰণ কৰিছিলো তোমাৰ সেই বীৰ্য্য ক'ত? ৩॥ হে ইন্দ্ৰ তুমি অকলেই দৃঢ়মূল বাক্সবিলাকক আঁতৰাই বৃদ্ধ (শত্ৰু) বিলাকক মাৰি ফুৰিছা। তোমাৰ

আজ্ঞাত দ্যাবাপৃথিবী আৰু পৰ্ব্বতবিলাক নিশ্চল হৈ থাকে। ৪॥ আৰু হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, বীৰ্য্যবন্ত তুমি অকলে বৃদ্ধবধ কৰি দেবতাসকলক অভয় দিয়া বাক্য সত্য (দৃঢ়)। হে মঘবন ইন্দ্ৰ, দূৰৈত থাকিও এই অপাৰ দ্যাবাপৃথিবী যে সংলগ্ন কৰিলা সেয়া তোমাৰ মহিমা লোকপ্ৰসিদ্ধ। ৫॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ হৰি ঘোঁৰাৰে ডল বাটেদি ভালকৈ যোৱা। তোমাৰ বজ্জেৰে শত্ৰুক মাৰি যোৱা। তোমাৰ ফালে অগ্ৰ শত্ৰুক মাৰি যোৱা। পাচত অগ্ৰ আৰু পলোৱা শত্ৰুক মাৰা। গোটেই জগত সত্য কৰা (অগ্নি হোতাদি পৰায়ণ কৰা)। ৬॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি যি মানুহক দিয়া, তেওঁ আগতে নথকা যদিও ঘৰত থাকিবলগীয়া বস্তু পাই। হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, পি'উ-হৰি আদি দিয়া তোমাৰ সুবুদ্ধি কলাগকৰ। তোমাৰ ধন-শক্তি সহস্ৰদান কৰা। ৭॥ হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, তুমি মাকে সৈতে থকা দানুক শুৱাই দিলা। কৃণাক অসুৰক হাত নাইকিয়া কৰি চুৰমাৰ কৰিলা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি বৰ্দ্ধমান হিংস্ৰ বৃদ্ধক ভৰিহীন কৰি বলেৰে মাৰিলা। ৮॥ হে ইন্দ্ৰ, মহতী, অনন্ত পৃথিবীক লৰি থকাৰ পৰা তুমি নলৰা কৰি নিজ ঠাইত বাখি দিলা। হে কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰ, তুমি দ্ৰালোক স্তম্ভন কৰিলা। অন্তৰীক্ষ প্ৰসূতা কৰি পানী বৰ্ষণ কৰিলা। ৯॥ হে ইন্দ্ৰ, ওলমি থকা মেঘ গৰুৰ পালৰ দৰে তোমাৰ বজ্জ মৰাৰ আগতে যেনি ভেনি চিটিকি-বিতিকি গ'ল। পাচত পানী ওলাই যাবলৈ সুগম পথ কৰি দিলা। সেই পানী শব্দ কৰি লৰি-চাপৰি বহুতে বিচৰা পৃথিবীৰ পানীৰ ফালে আহিল। ১০॥ এই ইন্দ্ৰই অকলে পৃথিবী আৰু আকাশক (দ্যাবা-পৃথিবীক) দুয়োকে লগ লগাই দি বসুমতী পূৰণ কৰিলে। আৰু হে শূৰ বখী ইন্দ্ৰ, আমাৰ ওচৰত থাকিবলৈ ইচ্ছা কৰি ঘোঁৰা লগাই অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহা। ১১॥ ইন্দ্ৰই দেখুৱাই দিয়া দিশেদি সূৰ্য্যৰ যাবৰ কাৰণে বাট (সূৰ্য্যই) এৰি নিদিয়ৈ। যেতিয়া তেওঁ (সেই) বাটেদি ঘোঁৰাৰে গৈ শেষ হয়, তেতিয়া ঘোঁৰা মুকলি কৰি দিয়ে। সেই কাম, (হে ইন্দ্ৰ), তোমা-ৰেই। ১২॥ সকলো মানুহে পাৰ হৈ যোৱা বাতিৰ উষা আহিলে মহং, বিচিত্ৰ সৌৰ ভেজ চাবলৈ মন কৰে। যেতিয়া উষা কাল প্ৰত্যক্ষ আহে তেতিয়া (সকলোৱে) মহং কৰ্ম্মবিলাক কৰিব লাগে বুলি জানে। হে ইন্দ্ৰ, বহুত এই সুকৰ্ম্মবিলাক তোমাৰেই। ১৩॥ পানী বহন কৰা নদীবিলাকত মহং জ্যোতিৰ পানী ইন্দ্ৰই নিহিড কৰা। (নতুন গোৱালী) দিয়া গাই

গকরে পৰিপক্ক গাখীৰ দি চৰি ফুৰা (সকলোতে পোতা যায়)। পানীতকৈও সোৱাদ গাখীৰ দিয়া এই সকলোবিলাক গকৰ গাভ (মানুহৰ) ভোগৰ কাৰণে ইলুই ধাৰণ কৰি দিছে ॥ ১৪ ॥ হে ইলু, দৃঢ় হোৱা। বাটত যাওঁতে প্ৰতিবন্ধক বান্ধস আছে। তুমি যজ্ঞ কৰ্ত্তাক আৰু স্তোত্ৰ গোৱা সধাসকলক অপেক্ষিত ফল দান কৰা। বেয়া অস্ত্ৰ মৰা, বেয়াকৈ যোৱা শত্ৰুবিলাকক হত্যা কৰিব লাগে ॥ ১৫ ॥ হে ইলু, ওচৰত থকা শত্ৰুৱে কৰা বজ্জৰ দৰে শব্দ শুনা গৈছে। অতি ভাপক সেই বজ্জ অস্ত্ৰ ঘূৰাই শত্ৰুকেই মাৰা। এই শত্ৰুক মূলতে চিঙি দিয়া। —বিশেষকৈ বাধা দিয়া। —পৰাভব কৰা। হে মঘবন ইলু, (কল্প বিয় কৰা) ইহঁতক মাৰা। (পাচত) আমাৰ যজ্ঞ পাৰ কৰা ॥ ১৬ ॥ হে ইলু, বান্ধসকল সমূলে উজাৰি দিয়া। মাজৰ ভাগ চিঙি পেলোৱা। আগফালে অহাবিলাকক মাৰা। কুটবিলাকক দূৰ কৰা। ব্ৰাহ্মণক হিংসা কৰা ভাপক-বিলাকক মাৰণ অস্ত্ৰ মাৰা ॥ ১৭ ॥ হে জগত নিৰ্বা-হক ইলু, আমাক ঘোঁৰাযুক্ত কৰা। —অবিনাশী কৰা। তুমি যেতিয়া আমাৰ ওচৰত আছা, মহৎ অস্ত্ৰ আৰু বহুত ধনৰ ভাগী আমাক কৰা যাতে আমি মহান হ'ব পাৰো। অপভ্যয়ুক্ত ধন আমাৰ হওক ॥ ১৮ ॥ হে ইলু, আমাৰ কাৰণে দীপ্তিমন্ত ধন দিয়া। দানশীল তোমাক (আমাক) ধন দানৰ কাৰণে বিচাৰিছো। আমাৰ কামনা বৰবানলৰ (সাংগৰ জুইৰ) দৰে বহুত। ধনৰ উত্তম ধনপতি হে ইলু, তুমি বহুত ধন দি সেই কামনা পূৰণ কৰা ॥ ১৯ ॥ হে ইলু, আমাৰ এইবিলাক কামনা, গকৰে, ঘোঁৰাৰে আৰু দীপ্তিযুক্ত ধনেৰে পূৰণ কৰা আৰু বঢ়াই দিয়া (বিখ্যাত কৰা)। হে ইলু, স্বৰ্গাদি সুখ বিচৰাত কুশল কৃষিকসকলে এয়া ভাল স্তোত্ৰ তুমি ইলুৰ কাৰণে কৰিলো ॥ ২০ ॥ হে স্বৰ্গৰ অধিপতি ইলু, আমাৰ কাৰণে আকাশ ভেদ কৰি পানী দিয়া। সুভোগ্য অস্ত্ৰ আমাৰ কাৰণে আহক। হে কামবৰী ইলু, তুমি স্বৰ্গবাণী আৰু মহান। সভ্য সামৰ্থ্যৰ হে মঘবন ইলু, আমাক গক দিম বুলি ভালকৈ বুজি লোৱা ॥ ২১ ॥ অস্ত্ৰ লাভৰ কাৰণে এই সংগ্ৰামত সুখ কৰোতা, ধন-বান, অতি নেতা হে ইলু, তোমাক আহ্বান কৰিছো। আমাৰ স্তুতি শুনি, (হে ইলু) শত্ৰুৰ ভয়ঙ্কৰ তুমি বৃহত বৃত্ত (আৰু লগৰ অগ্ৰ বান্ধস) বিলাকক হত্যা কৰি ধন জয় কৰা তোমালৈ বান্ধগৰ কাৰণে আহ্বান জনাইছো ॥ ২২ ॥

ঋষি—ত্ৰযীৰথৰ পুত্ৰ কৃষিক বা গাখি পুত্ৰ
বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইলু।

পুত্ৰহীন পিতাই শাস্ত্ৰমতে নিজৰ জীয়েকৰ পুতেক (দৌহিত্ৰ) পৰা পিণ্ড পাই। সেইটো জানি ঋতবৰ (নিয়মৰ) ধাতাক (জামাতাক) পূজা কৰি পিতাকে জীয়েকক বেতঃ সেৱন কৰিবলৈ (নাতি পাবলৈ) এৰি দি সুখৰ নিমিত্তে মনেৰে ভাৰি (কাম কৰে) ॥ ১ ॥ (ভাইৰ পুত্ৰ জন্ম হলে) পিতাৰ (সম্পত্তিৰ) ভাগ পাই। ভাতৃ থাকিলে পিতৃধন জীয়েকে নেপায়। ভৰ্ত্তাৰ পৰা যি গৰ্ভ হয়, যদিও মাক-বাপেকে অপুত্ৰক পিতাৰ (পৰা কথা আনি) জন্ম দিয়া পুত্ৰ (পিণ্ড দানৰ) গৰাকী হয়। অগ্ৰ (কথা) অপত্য (বন্তালঙ্কাৰ আদি) দানাই হয় (কথা পিণ্ড দানৰ তথা সম্পত্তিৰ ভাগী নহয়) ॥ ২ ॥ (ই ১২ ঋক দুটা অবতৰণ কৰা অৰ্থ বুজা নেযায়) হে ইলু, যজ্ঞৰ কাৰণে জ্বলি থকা শৰাৰে কপি থাকি অগ্নিয়ে বহুত (পুত্ৰ) বশি জন্ম দিলে। এই বশিবিলাক উৎপত্তি হৈ মহৎ হৈ পৰিছে। ইহঁতৰ প্ৰযুক্তি যজ্ঞাই হৈ ইলুৰ আৰু সোমাহুতিৰ কাৰণে মহৎ হৈ উঠিছে ॥ ৩ ॥ জয়শীল মকতসকল বৃত্তৰ লগত যুক্তি থকা ইলুৰ লগ হ'ল। (বৃত্তক ঘৰাৰ পাচত) মকতসকলে মহৎ জ্যোতি (সূৰ্য্য) এক্কাৰৰ পৰা ওলাল বুলি জানিলে। উষাই ইলুক সূৰ্য্য বুলি জানি সেই ফালে গ'ল। একমাত্ৰ ইলু বশিবিলাকৰ গৰাকী হ'ল ॥ ৪ ॥ ধীমান সাতজন বিপ্ৰই (অজিৰসকলে) দৃঢ় পৰ্ব্বতত আবদ্ধ থকা গকলৈ লক্ষ্য কৰি যি বাটেৰে গৈছিল, সেই বাটেৰেই ঘূৰি (গক) উলিয়াই আনিলে। স্তোত্ৰেৰে ইলুক তুষ্ট কৰিলে। ঋতৰ (নিয়মীয়া) বাটেৰে সকলো অপহৰণ কৰা গক উলিয়াই আনিলে। ইলুই সেই কথা জানি নমস্কাৰেৰে অজিৰসক সন্তোষ কৰি পৰ্ব্বতত সোমাল ॥ ৫ ॥ যেতিয়া সবম কুকুৰে হেৰোৱা বাট (বিচাৰি) পালে, মহৎ ইলুই আগতে কোৱামতে লগত গৈ (সংযাক) ভোজ্য খাবলৈ দিলে। ভাল ভৰি থকা সবমায় প্ৰথমে গকৰ হেয়েলনীৰ শব্দ শুনি সেই বাটে গৈ অজয় গকবিলাকৰ শেষ প্ৰান্ত পালেগৈ ॥ ৬ ॥ অতি মেধাৱী (অজিৰস সকলৰ লগত) বন্ধুত বিচাৰি (গক থকা পৰ্ব্বতলৈ) ইলু গলগৈ। পৰ্ব্বভেও (ইলুৰ সখীত ইচ্ছা কৰি) সুকৰ্ম্মা ইলুক (গক থকা পৰ্ব্বতৰ) ভিতৰলৈ লৈ গ'ল। ডেকা মকতসকলেৰে সৈতে গকবিলাক বিচাৰি অসুৰ মাৰক ইলুই গক পালেগৈ। পাচত অজিৰা ঋষিয়ে ইলুৰ

পৰা গক পাই ডেউৱাই ইল্লক পূজা কৰিলে ॥৭॥
 ইল্ল উত্তম বস্তুৰ প্ৰতিনিধি। যুদ্ধত অগ্ৰগামী,—যি
 সকলো জন্ম হোৱাৰ বিষয় জানে। (তেওঁ) গুৰু
 অনুৰক বধ কৰিলে। উত্তম কৰি (অজিবসৰ)
 গোধন ইচ্ছা কৰি দ্বালোকৰ পৰা আহি আমাৰ সখা
 ইল্লই আমাক পাণৰ পৰা বন্ধা কৰক ॥৮॥ অজিবস
 সকলে মনেৰে গোধন পাবলৈ ইচ্ছা কৰি স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা
 অমৰত পাবলৈ উপায় কৰি যজ্ঞৰ সত্ৰ কম্বুত বহিলে।
 এওঁবিলাকৰ এই সত্ৰত বহা মহান উপায় ঋতৰ (নিয়-
 মৰ)। সেই কম্বুৰে (অজিবসসকলে) মাহিলাক
 বিভক্ত কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে ॥৯॥ নিজৰ গোধন
 নিৰীক্ষণ কৰি চাইচিতি অজিবসে আগতে জন্ম হোৱা
 পুত্ৰৰ কাৰণে গাখীৰ খিৰাই আনন্দ কৰিলে। এই
 অজিবসৰ হৰ্ষত উৎপন্ন হোৱা শব্দই দ্যাবাপৃথিৱী তপত
 কৰি তুলিলে। নিজৰ বস্তুক আগতে বখানৰে বাগিবলৈ
 বলা মানুহ গৰখীয়া কৰি বাখিলে ॥১০॥ সেই ইল্ল
 সহায় কৰিবলৈ উৎপন্ন হোৱা মকতেৰে সৈতে বৃত্ৰহতা
 হ'ল। ডেৱেই অচ'নীয় আহ্বান কৰিবলগীয়া মকতেৰে
 সৈতে গক যজ্ঞৰ কাৰণে সৃজন কৰিলে,—যি গকৰে
 ঘিঁউ আদি হৰি দিয়ে,—বহুত প্ৰশস্ত সোৱাদ সুমধুৰ
 গাখীৰ আদি দিয়ে ॥১১॥ সুকম্বুৰ কাৰণে অজিবসে
 বিশেষকৈ ইল্লক মহৎ দীপ্তমান উত্তম স্থান
 দেখুৱাই দিলে। সত্ৰত (যজ্ঞত) অজিবসে বহি থাকোঁতে
 সকলোৰে জনস্বামী দ্যাবাপৃথিৱীত পৰি নোযোৱাকৈ
 ধৰণীৰে ধৰি বেগাই ইল্লক ওপৰৰ দ্বালোকত স্থাপন
 কৰিলে ॥১২॥ দ্যাবাপৃথিৱী যদি পবম্পৰ সংশ্লিষ্ট হয়,
 যদি মহতী স্তুতিয়ে ইল্লক বৃদ্ধি কৰি ধাৰণক্ষম কৰে,—
 তেতিয়া ইল্লৰ বিষয় শুদ্ধ স্তুতি সংগত কৰা হয়।
 ইল্লৰ সকলো কাম স্বভাৱতঃ সিদ্ধ হয় ॥১৩॥ হে ইল্ল,
 তোমাৰ মহৎ সম্বাদ মই বিচাৰোঁ,—দান বিচাৰোঁ।
 বৃত্ৰ বধ কৰা তোমাক নিবলৈ বহুত যোঁৱা আহিছে।
 তুমি বিদ্বান! আমি তোমাক মহৎ সখাৰ স্তোত্ৰ আৰু
 হৰি অন্ন দিম। হে ইল্ল, তুমি আমাৰ পালক হবা,—
 এইটো (কথা) জানিবা ॥১৪॥ ইল্লই মহৎ ক্ষেত্ৰ
 (ভীৰ্ধ), বহুত সোণ, বিচৰাবিলাকক আমাক দিছে।
 পাচত চৰি ফুৰা (গক আদি) পণ্ড দিলে। দীপ্যমান
 সেই ইল্লই নেভা (মকত) সকলেৰে সৈতে সূৰ্য্যক,
 উষাক, পৃথিৱীক আৰু অগ্নিক উৎপাদন কৰিলে ॥১৫॥
 দান্তমনা ইল্লই ব্যাপ্ত আৰু পবম্পৰ সংশ্লিষ্ট বিশ্বৰ
 আনন্দদায়ক পানীকো সৃষ্টি কৰিলে। মধুময় সেই
 পানী কবিসকলে চাকনিৰে ঢেকি, শোধন কৰি জগ-

তক তৃপ্তি দিয়া সোম কৰি দি ৰাতিয়ে দিনে জগতক
 নিজ নিজ কামলৈ প্ৰেৰণ কৰিছে ॥১৬॥ হে
 ইল্ল, সকলো পদাৰ্থ ধাৰণকাৰী সূৰ্য্যই তোমাৰ মাহাত্ম্যে,
 যজ্ঞাই দিন আৰু ৰাতিৰে আবৰ্ত্তন হৈ গৈ আছে।
 ঋজুগতিৰ তোমাৰ সখা কমনীৰ মকতসকল শত্ৰুক
 পৰিভব কৰিবলৈ তোমাৰ মহিমা অনুসৰণ কৰি কেউ-
 ফালে প্ৰভাব কৰে ॥১৭॥ হে বৃত্ৰহা ইল্ল, (পূৰ্ণায়ু)
 অৰিনাশী, কামবৰ্ষী, অন্নদাতা, তুমি সুন্দৰ স্তোত্ৰেৰে
 কৰা বাক্যৰ পতি হোৱা। যজ্ঞলৈ যাবলৈ মন কৰি
 হে মহান ইল্ল, মহৎ বন্ধণেৰে, কল্যাণীৰ সখ্যেৰে
 আমাৰ ফালে আহা ॥১৮॥ হে ইল্ল, অজিবসৰ দৰে
 স্তোত্ৰেৰে পূজা কৰি মই, পুৰাতন তোমাক, ভজনা
 কৰিবলৈ নতুন স্তোত্ৰ গাথিছোঁ। (তমোকপী) দেবতা
 নমনা বহুত বান্ধস তুমি মাৰি পেলোৱা। হে ধনবান
 ইল্ল, ভজন কৰিবলৈ আমাৰ ধন ধাৰণ কৰা ॥১৯॥
 হে ইল্ল, তোমাৰ পাবক পানী লোকত (জগতত)
 বিস্তৃত হৈ পৰিছে। সেই পানীৰ অৰিনাশী পাৰ
 আমাক পোৱাই দিয়া। বথবান তুমি শত্ৰুৰ পৰা
 আমাক বন্ধা কৰা। আমাক সোনকালে গক জয়
 কৰিব পৰা কৰা ॥২০॥ বৃত্ৰৰ হতা, গকৰ অধিপতি
 হে ইল্ল, আমাক গক দেখুৱাই দিয়া। কৃষ্ণকায়
 অনুৰক দীপ্ত ভেজৰে বিনাশ কৰা। স্নাত্ত সত্য বাক্যেৰে
 (অজিবসক) দেখুৱা দৰে সকলো গক নিজে নিজে
 অহা কৰি (আমাৰ জাকত ৰাখি) দ্ৱাৰ মাৰি
 থোৱা ॥২১॥

২২ ঋক আগৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥ ২২ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ১৭।

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে।

সোমৰ অধিপতি হে ইল্ল, এই যি তোমাৰ কাৰণে
 কৰা বয়ণীয় মাধ্যন্দিন সৰন,—ভাত চেপা সোমৰস
 পান কৰা। হে মথবন, ঋজীৱি ইল্ল, বথত লগোৱা
 ৬বি যোঁৱা বুলি দি সিহঁতৰ মুখ ঘাইৰে পুৰাই আনন্দ
 কৰা ॥১॥ হে ইল্ল, গাখীৰ মিহলোৱা, মথন কৰা
 নতুন সোম পান কৰা। তোমাৰ আনন্দৰ কাৰণে
 (সেই সোম) আমি দিছোঁ। ইল্লৰ স্তব কৰা মকত
 আৰু কত্ৰসকলেৰে সৈতে একেলগে সোমপানত তৃপ্ত
 হৈ পেটভ ভৰোৱা ॥২॥ হে ইল্ল, যি মকতসকলে
 তোমাৰ ভেজ আৰু বল বৰ্দ্ধন কৰে, সেই মকতসকলে
 তোমাৰ ভেজ (সামৰ্থ্য) বৰ্দ্ধন কৰিছে। হে বজ্ৰহস্ত সুমুখ
 ইল্ল, সেই কত্ৰ পুত্ৰসকলেৰে সৈতে মাধ্যন্দিন

সবনত সোম পান কৰা ॥৩॥ যি মকতসকল ইল্লৰ বল (লগ) হৈ আছিল সেই মকতসকলেই এই মধুৰ বাক্য ইল্লক কলে। তেওঁবিলাকে দিয়া সহায়ৰ পৰা, বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰা বৃত্তাস্থৰ মৰ্মস্থান বিচাৰি পালে ॥৪॥ হে ইল্ল, মনুৰ যজ্ঞত (বাস কৰা দৰে) এই সবন যজ্ঞ দেবন কৰি শাস্ত্ৰত সামৰ্থ্যৰ কাৰণে সোম পান কৰা। হে হৰি অশ্বযুক্ত ইল্ল, তুমি যজনীয়া মকতগণে সৈতে আহ। একে মন্ত্ৰেৰে স্তুতি ইচ্ছা কৰা মকতসকলেৰে সৈতে অন্তৰীক্ষত থকা পানী পৃথিবী পোৱাই দিয়া ॥৫॥ হে ইল্ল, তুমি জলদেৱীক কেউফালে বেৰি থোৱা দেবতা নোহোৱা (অসুৰ) শুই থকা বৃত্তক (মেঘক) যেতিয়া বধ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি যুদ্ধত মাৰিলা, তেতিয়া যুদ্ধত বেগাই যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে পানী পৃথিবীত সিঁচি দিলা ॥৬॥ হৰি অম্বেৰে বৰ্দ্ধন কৰা, মহান, স্তোভবা, অজৰ, ডেকা, ইল্লক স্তুতিৰে পূজা কৰিম। —দ্যাবা-পৃথিবীত যি ইল্লৰ মহিমা জুখিব নোৱাৰি সেই ইল্লক স্তুতিৰে পূজা কৰিম ॥৭॥ যি ইল্লই ভুলোক, ছালোক, আৰু এই অন্তৰীক্ষ ধাৰণ কৰি আছে, সকলো দেবতাই সেই ইল্লৰ মুকুত যজ্ঞাদি বহুত কৰ্ম হিংসা কৰিব নোৱাৰে। সুকৰ্ম্ম ইল্লই সূৰ্য্য আৰু উষাক উৎপত্তি কৰিলে ॥৮॥ জোহীন হে ইল্ল, তোমাৰ সেই মহিমাই সত্য (যথার্থ) যে উৎপত্তি হৈয়েই সোম পান কৰিলা। বলবান তোমাৰ সামৰ্থ্য স্বৰ্গলোকে বাধা নিদিছে—দিনবিলাকে, বছৰবিলাকে আৰু মাহবিলাকে বাধা নিদিছে (তোমাৰ সামৰ্থ্য অনুসৰণ কৰি বৰ্ত্তি আছে) ॥৯॥ হে ইল্ল, উৎপত্তি হৈয়েই উত্তম স্থানত হৰ্ষৰ কাৰণে তুমি সোম পান কৰিলা। যেতিয়া তুমি দ্যাবাপৃথিবীত সোমালা, তেতিয়া পুৰাতন হৈ কৰ্ম্মৰ বিধাতা হ'লা ॥১০॥ হে বহুত ৰূপে উৎপন্ন হোৱা ইল্ল, অতি বাঢ়ি যোৱা, পানীৰ মাজত শুই বল দেখুৱাই থকা অহিক (মেঘক) তুমি বধ কৰিলা। সেই বাবে তোমাৰ মহিমা স্বৰ্গত অনুভব কৰিব নোৱাৰিলে। গতিকে তুমি পৃথিবীখন এটা উকত ধৰি ৰাখিলা ॥১১॥ হে ইল্ল, আমাৰ যজ্ঞ তোমাৰ বৰ্দ্ধনকাৰী হয়। সোম চেপা যজ্ঞ তোমাৰ প্ৰিয়। তুমি যজ্ঞাই হৈ যজ্ঞৰ কৰ্ত্তা যজ্ঞমানক যজ্ঞৰে (ফল দান কৰি) বন্ধা কৰা। এই যজ্ঞই তোমাৰ অহি হনন কৰা কামত বজ্ৰ দৃঢ় কৰক ॥১২॥ যি ইল্লক পুৰাতন স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছিল, মধ্যযুগত ৰচনা কৰা আৰু এতিয়া নতুনকৈ ৰচনা কৰা (আমি) স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছো (সেই তোমাক) হে ইল্ল, নিজ বন্ধক

যজ্ঞেৰে যজ্ঞমানে এইফালে মুখ কৰিলে। (মই) নতুন ধনৰ কাৰণে এয়া তোমাক যজ্ঞেৰে এইফালে মুখ কৰিলো ॥১৩॥ যেতিয়াই ইল্লক স্তব কৰিম তুলি মোৰ বুদ্ধি হয় তেতিয়াই স্তোত্ৰ ৰচনা কৰো। মই দুৰত থকা অন্তৰ দিনৰ আগতেই ইল্লক স্তব কৰো, যাতে তেওঁ আমাক দুঃখৰ পৰা পাব কৰে। নাৱত যোৱা মানুহক দূৰো পাৰব মানুহে যেনেকৈ যাতে সই-দৰে দূৰো পাবে থকা আমি ইল্লক আহ্বান কৰিছো ॥১৪॥ হে ইল্ল, এয়া সম্পূৰ্ণ কলহ সোম হাৰা শৰেৰে তোমাক সোম পান কৰিবলৈ বাকি দিছো—যেনেকৈ পূৰ্ণ কলহৰ পৰা খালি (সুদা) পাত্ৰত বাকি (ঢালি) দিয়ে। সুহাৰু সোমে, হে ইল্ল, তোমাক লক্ষ্য কৰি হৰ্ষৰ কাৰণে এদক্ষিণেৰে আবৰ্ত্তন কৰি গৈছে ॥১৫॥ হে পুৰুষত ইল্ল, গভীৰ সমুদ্ৰই তোমাক বাধা দিব নোৱাৰে। কেউফালে থকা পৰ্ব্বতেও তোমাক বাধা দিব নোৱাৰে (বাট এৰি দিয়ে)। এই কাৰণে সন্ধ্যা (অগ্নিৰসে) তোমাক প্ৰাৰ্থনা কৰিলত আতি টান হোৱা বহুত গৰু থকা গাঁত (গহৰ) থকা পৰ্ব্বত ভাঙি দিলা ॥১৬॥

১৭ ঋক্ ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥১৭॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি—গাধিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ৪/৬/৮/১০ নৈ।
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ; ১৩ অনুষ্টুপ্। দেবতা—নৈ।
৪/৮/১০ বিশ্বামিত্ৰ (বিপাশা আৰু শতদ্রু নৈৰ লগত বিশ্বামিত্ৰ ঋষিৰ কথোপকথন)।

পৰ্ব্বতৰ মাজৰ পৰা ওলাই, এৰি দিয়া ঘোঁৰাৰ দৰে, দুজনী বগা গৰুৰ দৰে শোভিত হৈ, মাকে পোৱালী চেলেকিবলৈ যোৱা গৰুৰ দৰে, পৰস্পৰ স্পৰ্শ কৰি (অৰিষাঅৰি কৰি) সমুদ্ৰলৈ যাবলৈ পানীৰে ভৰা বিপাট—(বিপাশা) আৰু শুভ্ৰী (শতদ্রু) নৈ দুখন বেগেৰে বৈ গৈ আছে ॥১॥ হে নৈ দুখন, ইল্লই পতিওৱা অনুজ্ঞা পালন কৰি তোমালোকে সমুদ্ৰৰ ফালে বখীৰ দৰে গৈ আছ। পৰস্পৰ গৈ থাকোঁতেটোৰে কোবাই শোভিত হৈ গৈছ। আৰু দূৰো (ঠায়ে ঠায়ে) দূৰোৰো ওচৰ চাপি গৈছ। আৰু (মাজে মাজে) আগ বাঢ়ি গৈছ। ২ ॥ হে অতি মাতৃৰ দৰে নৈ দুখন, সন্ধ্যাৰ ফালে যোৱা শুভ্ৰীৰ ফালে আহিছো। মহৎ সৌভাগ্যবতী বিপাশাৰ ওচৰ পাইছোহি। পোৱালীক চেলেকিবলৈ যোৱা গৰুৰ দৰে একে ঠাইলৈ যাবলৈ

ভোমালোকে বৈ গৈছা ॥ ৩ ॥ (নদী দুখনে কৈছে) এয়া পানীৰে ভৰা হৈ ইল্ল দেবতাই দেখুৱাই দিয়া নিজ স্থান পাবলৈ সমুদ্রক লক্ষ্য কৰি আমি গৈ আছো। সেইবাবে আমি বৰলৈ উপাই নাই। কি কাৰণে ব্রাহ্মণে আমাক বাৰংবাৰ আহ্বান কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে ঋতাবৰী নৈ দুখন, ভোমালোকে মোৰ (বিশ্বামিত্ৰ) সোম যাগৰ কামত বেগাই যাবলৈ মুহূৰ্ত্ত মাত্ৰ অলপ ৰোৱা। (দুয়োখন নদীকে একেলগে কোৱা দৰে শুভ্ৰীক কৈছে) কৃশিকৰ পুতেক মই বিশ্বামিত্ৰই মহৎ স্তোত্ৰেৰে ৰক্ষণ বিচাৰি শুভ্ৰীক সমুখত আহ্বান কৰিছো ॥ ৫ ॥ (নৈয়ে কৈছে) বজ্জবাহ ইল্লই আমালৈ নদী খানিলে। নদীৰ পানী কেউফালে আবদ্ধ কৰি থোৱা বৃত্তক (মেথক) মাৰিলে। সকলো প্ৰেৰক দেবতা ইল্লই সুগন্তেৰে আমাক আনিলে। তেনেকুৱা ইল্লৰ আজ্ঞাত আমি বহুত পানীৰ হৈ আছো ॥ ৬ ॥ ইল্লই অহিক (মেথক) পানী এৰি দিবলৈ (মৰা) কাম সেই ইল্লৰ সামৰ্থ্য সদায় কৰ লাগিব (প্ৰশংসা কৰিব লাগিব)। ইল্লই কেউফালে পানী আবদ্ধ কৰি থোৱা (অসুবক) বজ্জেৰে হত্যা কৰিলে। চলি যোৱা ঠাই বিচাৰি পানী গৈ আছিল ॥ ৭ ॥ (এইয়া বিশ্বামিত্ৰৰ বাক্য ?)। (নদীয়ে কলে) হে স্তুতাৰ্হ বিশ্বামিত্ৰ, তোমাৰ এই যি বচন আমাক কৈছা (ভয় নকৰাকৈ) সেই বচন নেপাহৰিবা। ভৱিষ্যতত যজ্ঞ কৰোঁতে এই স্তোত্ৰ ধ্বনিত কৰিবা। আমাক পুৰুষৰ দৰে গপাল নকৰিবা। তোমাক নমস্কাৰ কৰো ॥ ৮ ॥ (বিশ্বামিত্ৰই কৈছে) হে ভনী নৈইত স্তোত্ৰ কৰা মোৰ বচন ভালকৈ শুনা। গাড়ীৰে আৰু বথেৰে দুৱৈৰ পৰা আহি তোমালোকৰ ওচৰ পালোহি। তোমালোকে ভালকৈ নামি যোৱা—আৰু পাব হব পৰা হোৱা। তোমালোকৰ পানীৰ সোঁত বথৰ চকৰীৰ অক্ষৰ ডললৈ কৰা ॥ ৯ ॥ স্তোতা (হে বিশ্বামিত্ৰ) তোমাৰ কথা শুনিম। গাড়ী আৰু বথেৰে সৈতে যোৱা।—দুৱৈৰ পৰা আহিছা। তোমাৰ কাৰণে আমি মাকে পুতেকক পিন্ধাই খাবলৈ দিয়া দৰে, কঢ়াই আপোন জনক পৰিচৰণ কৰোঁতে ডললৈ ঘূৰুৱা আমি নামি যাম ॥ ১০ ॥ (বিশ্বামিত্ৰই কৈছে) হে নৈ, তোমালোকে যেতিয়া পাব হবলৈ অনুজ্ঞা কৰিলা, ভৰত কুলৰ আমি একেলগে পাব হম। ইল্লই পঠিওৱা মতে, আমি পাব হোৱাৰ পাচত তোমালোক গৈ থাকিবা। বজ্জাই তোমালোকক আমি সুস্তুতি কৰিবলৈ বিচাৰো ॥ ১১ ॥ গৰু বিচৰা ভৱতসকল সকলোৱেই পাব হ'ল। মেধাবী (বিশ্বামিত্ৰই) নদীক সুন্দৰ স্তুতিৰে ভজন

কৰিলে। তোমালোকে আগৰ দৰে পানীৰে অন্ন দি সৰু খালবিলাক ভৰাই দি সকলো পূৰ কৰি দিয়া আৰু খবকৈ যোৱাগৈ ॥ ১২ ॥ হে নৈ, তোমালোকৰ চোঁ এনেদৰে বৈ যাওক যাতে (বথৰ) বন্ধা (জোৰা দিয়া) বচি পানীৰ ওপৰত থাকে। পাণৰহিত, কলাপ-কাৰিণী তোমালোক দুখন নদীয়ে কেতিয়াও ওপৰলৈ নেযাবা ॥ ১৩ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গাণ্ডিব পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্ঠুভ।

দেবতা—ইল্ল।

অসুবৰ পূৰ ভেদ কৰা, নিজ মহিমা বিজ্ঞাপক ধনযুক্ত, শত্ৰুক বিশেষকৈ হিংসা কৰা ইল্লই দাসক নিজ তেজৰে আঁতৰাই দিলে। স্তোত্ৰেৰে আকৃষ্ট হৈ নিজ শৰীৰেৰে বৰ্দ্ধিত হৈ বহুত অস্ত্ৰ থকা ইল্লই হুয়ো ব্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰিলে ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, পূজনীয় আৰু বলবান তোমাক অলঙ্কৃত কৰি মনৰ পৰা ওলোৱা কথা (স্তোত্ৰ) অন্ন লাভৰ কাৰণে বিশেষকৈ পাইছো। তুমি মানুহৰ আৰু দেবতাসকলৰ অগ্ৰগামী ॥ ২ ॥ ভালকৈ সৈন্য লৈ গৈ ইল্লই বৃত্ত অসুবক অববোধ কৰিলে। যুদ্ধত শত্ৰুৱে প্ৰহাৰ কৰা নিবাৰণ কৰা ইল্লই মায়াবী অসুবক বধ কৰিলে। শত্ৰু বধ কৰিবলৈ বিচাৰি হাবিড লুকাই থকা অসুবক অস্ত্ৰ চিঙি-ভাঙি মাৰিলে। ৰাতি গৰু উলিয়াই দিলে ॥ ৩ ॥ স্বৰ্গপ্ৰদ ইল্লই দিনবিলাক উৎপাদন কৰি যুদ্ধ কামনা কৰি অঙ্গিৰসৰ সৈতে পৰৰ সেনা অভিভব কৰি জয় কৰিলে। মানুহক দিন জাপক (সূৰ্য্যৰ) পোহৰ কৰি দিলে। তেতিয়া ডাঙৰ যুদ্ধলৈ পোহৰ উলিয়াই দিলে ॥ ৪ ॥ ইল্লই, বাধক যুদ্ধৰ উৎসাহেৰে বৰ্দ্ধন হোৱা সেনাৰ মাজত মানুহৰ দৰে সোমাল। বহুত যুদ্ধলৈ নিয়াৰ যোগ্য ধন ললে। এই উষাক স্তোতাৰ কাৰণে চৈতন্য দিলে আৰু এই বগা উষাৰ পোহৰ বঢ়াই দিলে ॥ ৫ ॥ মহৎ এনে ইল্লৰ বহুত মহান সুকৰ্ম মানুহে প্ৰশংসা কৰে। তেওঁ বলেৰে বলবান-বিলাকক গুৰি কৰি পেলালে। শত্ৰুক পৰাভব কৰা বলেৰে বলবানবিলাকক গুৰি কৰি পেলালে। শত্ৰুক পৰাভব কৰা বলেৰে দস্যুবিলাকক মায়াৰে চূৰ্ণ কৰিলে ॥ ৬ ॥ সংসকলৰ পতি, মানুহৰ ফল পূৰণ কৰা ইল্লই মহৎ যুদ্ধৰে বহুত ধন স্তোতাক দিলে মেধাবী স্তোতাসকলে যজমানৰ ঘৰত ইল্লৰ সেই কন্দৰবিলাক স্তোত্ৰেৰে (বৰ্ণনা কৰি) স্তুতি কৰে ॥ ৭ ॥

স্তোভাসকলে, ডাঙৰ শত্ৰুক জয় কৰা, বৰণীয়া, দুৰ্বলৰ বজদাতা, জল দেৱীক দিয়া, স্বৰ্গলোক ফুৰা ইন্দ্ৰৰ আনন্দত, (নিজেও) আনন্দিত হয়। ইন্দ্ৰই পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গ আৰু এই অন্তৰীক্ষ লোকক (আনন্দ) দিয়ে ॥৮॥ ইন্দ্ৰই ঘোঁৰা দিলে। (মানুহৰ কাৰণে) সূৰ্য্যক দিলে। বহুতৰ ভোজনৰ কাৰণে (আৰু যজ্ঞৰ কাৰণে) গৰু দিলে, আৰু সোণখন ভোগ কৰিবলৈ মানুহক দিলে। দম্বা বধ কৰি আৰ্য্যক পালন কৰিলে ॥৯॥ ইন্দ্ৰই (ফলমূল ভোগ কৰিবলৈ) গছ গছনি দিলে। দিনবিলাক দিলে। অন্তৰীক্ষ দিলে। বিৰোধী অসুৰক বাধা দিলে। শেষত য্থামুখি যুদ্ধ কৰা শত্ৰুবিলাকক দমাই ৰাখিছে ॥১০॥

১১ ঋক্ ওপৰত উল্লেখ থকা ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আদি ৩৪ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, বহুত হৰি ঘোঁৰা লগায়, যেনেকৈ বায়ুয়ে নিযুত ঘোঁৰা লগায় অলপ বয়, তেনেকৈ অলপ অপেক্ষা কৰা, আৰু আমাৰ ফালে আহা। আমি আগবঢ়োৱা সোম অন্ন পান কৰা। আমি এই সোম স্বাহা উচ্চাৰণ কৰি তোমাক দিম ॥১॥ হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, শীঘ্ৰ গমনশীল, চলি থকা হৰি ঘোঁৰা বথৰ ধুৱাত মই লগায় দিম। চলি গৈ সেই বথ সকলো সম্ভাৱেৰে এই যজ্ঞলৈ তোমাক লৈ আহক ॥২॥ কামবৰ্ষক, স্বধাবান হে ইন্দ্ৰ, সেচন সমৰ্থ, শত্ৰুৰ ভাপক ঘোঁৰা আমাৰ ওচৰলৈ আনা আৰু তুমি এই যজ্ঞমানক পালন কৰা। সোণবৰনীয়া সেই ঘোঁৰাক ইয়াত এৰি দিয়া, সিহঁতে খাওক। তুমি দিনো ভজা যব খাবা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, মন্ত্ৰেৰে লগ লগাই যুদ্ধত সমান খবকৈ যোৱা তোমাৰ হৰি ঘোঁৰা স্তোত্ৰেৰে বহুত সংযোগ কৰিম। সুদৃঢ় সুখৰ বহুত উঠি গানী তুমি সকলো জানি সোম পান কৰিবলৈ আহা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, কামবৰ্ষক, ধুনীয়া পিঠিৰ তোমাৰ হৰি ঘোঁৰা আমাৰ বাহিৰে অন্য যজ্ঞমানে ভাল নেপাওক। আমি বহুত অভিযুক্ত কৰা সোম তোমালৈ ৰাখিম। তুমি অন্য কাম অভিভূত কৰি সোম পান কৰিবলৈ সদায় আহিবা ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, এই সোম তোমাৰ কাৰণে চেপা হৈছে। তুমি সোমৰ ফালে আহা,—প্ৰসন্নমনা হৈ এয়া বহুত সোম পান কৰা। এই যজ্ঞত কুশত বহি সোম পেটত ভৰাই খোৱা ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বহিবলৈ কুশ বেলা আছে। সোম চেপা আছে।

তোমাৰ হৰি ঘোঁৰাই খাবলৈ যবধান আছে। তোমাৰ কুশৰ ঘৰত বহুত সহায়ৰ মকতসকল আছে। তোমাৰ কাৰণে হৰি দিয়া আছে ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, নেভাসকলে শিল আৰু পানী আনি তোমাৰ কাৰণে এয়া সোম গাখীৰ আৰু ঘোঁৰা মিহলাই মধুৰ কৰিলে। হে দৰ্শনীয় ইন্দ্ৰ, প্ৰসন্নমনা হৈ নিজ নিয়মৰ বাটেৰে স্তুতি কৰা ফালে আহি জানি লৈ সোম পান কৰা ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, যি মকতসকলক সোম পানৰ কাৰণে বিচাৰা, যি মকতগণে তোমাক বৰ্দ্ধন কৰে,—তোমাৰ সহায় হয়, তেনে মকতসকলৰ লগত এয়া অভিযুক্ত সোম বিচৰা তুমি অগ্নিত আহুতি দিয়া শিখা ৰূপ জিভাৰে সোম পান কৰা ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, স্বধাৰে আহুতি দিয়া বা চেপা সোম পান কৰা। যজ্ঞন কৰা অগ্নিৰ শিখাকপী জিভাৰে বা সোম পান কৰা। হে শত্ৰু ইন্দ্ৰ, অধৰ্য্যুৰ হাতৰ পৰা বা দিব খোজা সোম পান কৰা। অথবা যজ্ঞত হোম কৰা বয়ট্কাৰেৰে সৈতে দিয়া ভাগ পান কৰা ॥১০॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ; ১০ অজিৰসৰ পুত্ৰ ঘোৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

মকতসকলেৰে সৈতে সদায় লগ হৈ ফুৰিবলৈ বিচৰা হে ইন্দ্ৰ, এইয়া সোম, আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে তোমালৈ ভালকৈ সম্পাদন কৰা হৈছে,—গ্ৰহণ কৰা। যি ইন্দ্ৰই মহৎ কামৰ কাৰণে লোকপ্ৰসিদ্ধ হ'ল সেই ইন্দ্ৰক সোম চেপা মাএই বৰ্দ্ধনকাৰীয়ে (সোম খিটু আদি দি) বৰ্দ্ধন কৰে ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক আগতে সোম দিয়া হৈছিল, যাৰ দ্বাৰা তুমি কালাত্মক, মহান আৰু দীপ্ত হৈ আহা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি এয়া সোম গ্ৰহণ কৰা আৰু স্বৰ্গাদি ফল দাতা শিলেৰে চেপা সোম পান কৰা ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, পান কৰা আৰু শৰীৰ পুষ্টি কৰা। সেই কাৰণে পুৰণি আৰু নতুন সোম শিলেৰে চেপি খোৱা হৈছে। হে ইন্দ্ৰ, পুৰণি সোম যেনেকৈ তুমি পান কৰিছিলো তেনেকৈয়ে আজি এই প্ৰশংসনীয় নতুন সোমো পান কৰা ॥৩॥ এই ইন্দ্ৰ মহান, যুদ্ধত শত্ৰু অভিভবিভা, আশ্ফালনেৰে শত্ৰুক আহ্বান কৰা (ইন্দ্ৰৰ উগ্ৰ বল) আৰু পৰাক্ৰমী তেজ চাৰিওফালে যায়। যেতিয়া সোমবসে হৰিঘোঁৰা থকা ইন্দ্ৰক আমোদ কৰাই, এনে মহিমা লগা ইন্দ্ৰক পৃথিৱীয়ে দাবণ কৰিব নোৱাৰে আৰু স্বৰ্গটো নোৱাৰে ॥৪॥ মতাবলবান আৰু উগ্ৰ ইন্দ্ৰই বীৰ্য্য

দেখুৱাবলৈ বৰ্দ্ধন হৈছে। ফলৰ বৰ্ষক, ভগ সেই ইন্দ্ৰক
স্তোত্ৰেৰে পোৱা হৈছে। সেই ইন্দ্ৰৰ গৰুবিলাক
গাখীৰভী হৈ জন্ম হৈছে। তেওঁৰ গাইগৰুবিলাকে
পোৱালী (দক্ষিণা) দিয়ে ॥৫॥ নদীবিলাকে পানী
প্ৰস্ৰবন কৰি যেনেকৈ অতি দূৰত মহান সমুদ্ৰক বখীৰ
দৰে গৈ পানী দি আপ্যায়িত কৰে, তেনেকৈ অন্ত-
বীৰ্য্যতকৈও ডাঙৰ এই ইন্দ্ৰক চেপি দিয়া (অপাণ)
সোমে আপ্যায়িত কৰে ॥৬॥ সমুদ্ৰৰে সৈতে লগ
লাগিবলৈ বিচৰা নৈবিলাকে যেনেকৈ (সমুদ্ৰ) পূৰণ
কৰে তেনেকৈ অমৰ্যুসকলে ইন্দ্ৰৰ কাৰণে হাতেৰে
সৈতে সোম লতা খিৰাই অভিবৃত্ত কৰে (হাতেৰে
সোম চেপে) আৰু পৰিত্ৰেৰে (চাকনিৰে) চোক সোম
বলৰ ধাৰা বোৱাই দিয়ে ॥৭॥ ইন্দ্ৰৰ পেটত ব্ৰহ্ম
দৰে সোমবসেৰে ভৰি আছে। তেওঁ বহুত সৰন মজ
একেলগে সেৱন কৰে। ইন্দ্ৰই প্ৰথমে সোম অন্ন বেছিকৈ
খালে আৰু ব্ৰহ্মক বধ কৰি (মাধ্যন্দিন সৰনত)
দেবতাৰ পৰা লৈ সোম পিলে ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, সোন-
কালে ধন দিয়া। তুমি দিয়া ধন কোনেও বাধা দিব
নোৱাৰে। তোমাক ধনৰ ধনপতি বুলি আমি জানো।
তোমাৰ যি পুজনীয় ধন আছে, হে হৰি ধোঁৱায়ুত
ইন্দ্ৰ, সেই ধন আমাক দিয়া ॥৯॥ হে মঘবন, ঋজা-
ষিন্ সকলোৰে বৰণীয় ইন্দ্ৰ, বহুত ধন আমাক দিয়া।
আমাৰ জীৱন এশ শবৎকাল (এশ বছৰ) দিয়া।
হে ধুনীয়া মুখৰ ইন্দ্ৰ, আমাক বহুত বীৰপুত্ৰ দিয়া ॥১০॥
১১ ঋক্ ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আৰু দেবতা—৩০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী;

১১ অনুষ্টুপ্।

ব্ৰতবিপাকক (শত্ৰুক) বধ কৰিবলৈ, বলৰ
কাৰণে, পৰৰ সেনা পৰাজয় কৰিবলৈ তোমাক
এইফ লে ঘূৰাইছো, (আমালৈ মন কৰাইছো) ॥১॥
হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ, স্তোতাই তোমাৰ মন আৰু চকু
(তোমাক) সন্তোষ কৰি এইফালে কৰাওক ॥২॥
হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ, শত্ৰুক পৰাজয় কৰিবৰ কাৰণে
তোমাৰ সকলো নামবিলাক স্তুতিৰে আমি পাঠ ॥৩॥
হে ইন্দ্ৰ, বহুতে স্তুতি কৰা শত তেজযুক্ত, মানুহৰ
কৰ্ম্মফল ধাৰক, তোমাক স্তুত কৰিছো ॥৪॥ হে
পুৰুষত্ব ইন্দ্ৰ, ব্ৰহ্মক, বধ কৰিবলৈ, যুদ্ধত অন্নধন লাভ
কৰিবলৈ, আৰু সোম পান কৰিবলৈ তোমাক আহ্বান

কৰিছো ॥৫॥ হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ, তুমি সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ
অভিভবকাৰী হোৱা। ব্ৰহ্মক হত্যা কৰিবলৈ তোমাক
আহ্বান কৰিছো ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, যি ধনত, যুদ্ধত,
বীৰৰ সমুহত, আৰু বলত আমাৰ অভিমানী শত্ৰু সেই-
বিলাকক পৰাজয় কৰা ॥৭॥ হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ,
আমাক আশ্ৰয় দিবলৈ, অতি বলবান, দীপ্তিযুক্ত, স্বপ্ন
নাশক (জাগৰণশীল) সোম পান কৰা ॥৮॥ হে
শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ, পৰাজয় যি ক্ষমতা আছে সেইবিলাক
মই বিচাৰো ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, বৃহৎ অন্ন তোমাৰ
ওচৰলৈ গৈছে। তুমি শত্ৰুৰ পৰা প্ৰাপ্য ধন আমাক
দিয়া। আমি তোমাৰ বল বৰ্দ্ধন কৰিম ॥১০॥ তে
শত্ৰু, ওচৰৰ পৰা বা দূৰৰ পৰা আমাৰ ফালে
আহা। হে বজ্জধাৰী ইন্দ্ৰ, তোমাৰ যি উত্তম লোক
আছে তাৰ পৰা (হলেও) ইয়ালৈ আহা ॥১১॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ প্ৰজ্ঞাপতি বা বাকপুত্ৰ
প্ৰজ্ঞাপতি—তেওঁবিলাক ছয়ো বা গাণিপুত্ৰ বিশ্বা-
মিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা ইন্দ্ৰ।

(হে স্তোতাসকল) ইন্দ্ৰৰ স্তুতি কেউফালে দীপ্তি-
মন্ত কৰা। ভাল ধুৱাত লগোৱা বেগবন্ত ঘোঁৰাৰ
দৰে কামত প্ৰবৃত্ত হৈ উত্তম আৰু শিল্প চিন্তা কৰি
মেধাবান মই তুমিৰ দৰে পুৰণি কবিসকলক দেখুৱাবলৈ
ইচ্ছা কৰিছো ॥১॥ সুকৰ্ম্মাসকলৰ জন্ম কেনেকৈ
হ'ল? শুক ঈশ্বৰক সোধা। তেওঁবিলাক সংযমী মনৰ,
সুকৰ্ম্ম কৰা আৰু স্বৰ্গ নিৰ্ম্মাণ কৰিলে। এতিয়া এই
যজ্ঞত (হে ইন্দ্ৰ) তোমাৰ কাৰণে বচনা কৰা স্তুতি-
বিলাক বৰ্দ্ধমান হৈ মনৰ দৰে বেগেৰে যাওক ॥২॥
ইয়াত (পৃথিৱীত) গুপ্ত কৰ্ম্ম সকলোতে কৰি দ্যাৱা-
পৃথিৱী (মেধাবাসকলে) গছগছনিৰে ভৰাই দিলে।
—শিলযুক্ত পৰ্ব্বতবিলাকেৰে জোখ মাপ কৰিলে। পৰস্পৰ
সংগত মহান বহল দ্যাৱাপৃথিৱী নিৰ্ম্মিত কৰি অন্ত-
বীৰ্য্যৰ মাজত ধৰি ৰাখিবলৈ বাবস্থা কৰিলে ॥৩॥
সকলো কবিয়ে বখত উঠি থকা ইন্দ্ৰক অলঙ্কৃত
কৰিলে। আত্মপ্ৰকাণমান জী (চেহেৰা) ধাৰণ কৰি
ইন্দ্ৰই নিজক ঢাকি ফুৰিছে। কামবৰ্ষী অসুৰৰ (দেবতাৰ)
ভেনে কাম মহৎ আশ্চৰ্য্য যে নানা ৰূপ ধৰি (অমৃত)
পানীৰ মাজত সোমাই থাকে ॥৪॥ কামবৰ্ষী, সদায়
জোঁঠ ইন্দ্ৰই পানী সৃষ্টি কৰিলে। সেই পানীয়ে ইন্দ্ৰৰ
পিন্নাহ ওচালে। স্বৰ্গৰ পুত্ৰ হৃদন হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰ্ণ,

বাজমান হৈ, প্রদীপ্ত হৈ থকা যজ্ঞত স্তুতিবে আমাঠৈ
লাভৰ যোগ্য ধন ধারণ কৰিছা ॥৫॥ হে বাজমান
(ইন্দ্র আৰু বৰুণ) দুজন, এই যজ্ঞত সকলো যজ্ঞানীয়
দ্রব্যোৰে পূৰ্ণ তিনি ঠাইত (তিনি সনত) তোমা-
লোক অৰুণ হৈ আছে। হে ইন্দ্র, তুমি যজ্ঞলৈ
গৈছা। এই যজ্ঞত মই বায়ুৰ দৰে চলন্ত বশিৰূপে
গন্ধৰ্বক মনেৰে দেখিছোঁ ॥৬॥ যি যজ্ঞমানে এই
অভিমত ফলবৰ্ষক ইন্দ্রৰ কাৰণে খিবতী আৰু অগ্নি
সকলো নামৰ গন্ধৰ্ব ভজন কৰিবৰ উপযুক্ত গাখীৰ
আদি খিৰাই, তেওঁবিলাকে নতুন অমুখৰ (দেবতাৰ)
বল ধারণ কৰি মায়া দেখুৱাই নিজ নিজ ৰূপ ইন্দ্রক
সমৰ্পণ কৰে ॥৭॥ সেইবাবে সেই সৰ্বিতাৰ সুবৰ্ণময়
দীপ্তি কোনেও বুজিবলৈ নোপায়। এই দীপ্তিক যি
আশ্রয় কৰে তেওঁ উত্তম স্তুতিৰে স্তুত হৈ থাকে যেনেকৈ
পুত্ৰক আলিঙ্গন কৰে তেনেকৈ সৰ্বব্যাপী দ্যাবাপৃথিবীক
আলিঙ্গন কৰে ॥৮॥ হে ইন্দ্র আৰু বৰুণ, তোমা-
লোক দুজন পুৰণি স্তোতাৰ শ্ৰেয়ঃ সাধক, -তেওঁ-
বিলাকক সৰ্গীয় সুখ দিয়া। আমাক কেউফালে ৰক্ষা
কৰা। ইন্দ্রৰ জিভাই সকলোকে অভয় দান কৰে
আৰু তেওঁ অতি স্থিৰ ॥৯॥

১০ ঋক ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ (এই
সূক্তৰ মন্ত্ৰব্ৰতী ঋষি ঠিক নাই। দেবতাৰ উল্লেখো
ঠিক নাই।

৩৯ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্র, স্তোত্ৰকৰ্ত্তাই হৃদয়ৰ পৰা কৰা স্তোত্ৰ
জগৎপতি তোমাৰ ওচৰলৈ যাওক। তোমাক জাগৃত
কৰিব পৰা যি স্তুতি যজ্ঞত উচ্চারণ কৰা হৈছে, হে
ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে যি স্তোত্ৰ মোৰ পৰা উৎপত্তি হৈ
যায় সেয়া তুমি জানা ॥১॥ হে ইন্দ্র, সূৰ্য্যাকৈও
আগতে হোৱা যি স্তুতি বাক্য যজ্ঞত উচ্চাৰিত কৰি
তোমাক জাগৃত কৰে সেই স্তুতি কল্যানীয়া বগা
কাপোৰ পিন্ধা আমাৰেই পিতৃসকলৰ পৰা অহা পুৰণি
স্তুতি ॥২॥ য'জা অগ্নিনী দুজন মাক উৰাত জন্ম
হ'ল। তেওঁবিলাকক স্তুতি কৰিবলৈ মোৰ জিভা
লবিল। অন্ধকাৰ নাশক দিনৰ মূলতে (উৰাত)
এওঁবিলাক দুজন একেলগে আহি উৰাত কৰা যজ্ঞাদিত
(স্তোত্ৰত) মিলি যায় ॥৩॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ যি
পিতৃ (অগ্নিবস) সকলে গন্ধৰ্ব কাৰণে বৃদ্ধ কৰিছিল,
ইয়াত মানুহে নিন্দা কৰিবলগীয়া একো নাছিল।

যহিমাৰান, (হত্যা) কাৰ্য্য কৰা ইন্দ্রই সমৃদ্ধিশালী
গন্ধৰ্বলাক (অগ্নিবসক) দিছিল ॥৪॥ নবথ অগ্নিবস
সখা সকলেৰে সৈতে যি গন্ধৰ্বৰ মুখত ইন্দ্রই আঠু-
কাটি বহিল, সেই গন্ধৰ্ব দশমথে সৈতে অন্ধকাৰত
থকাৰ পৰা সূৰ্য্য দেখিবলৈ পালে। (পোহৰ পাই
ইন্দ্রই গন্ধৰ্ব ওচৰলৈ গ'ল ॥৫॥ ইন্দ্রই গাখীৰেৰে
প্ৰস্তুত কৰা সস্তাৰ মধুৰ ক্ষীৰ আদি পালেগৈ। তাৰ
কাৰণে পনীয়ে অপহৰণ কৰা ভৰি থকা আৰু ধুৰা
লগা গোঁধন যি আছে সেইবিলাক পাই আনিলে।
দক্ষিণা দিওঁতা ইন্দ্রই গুহাত থকা গুপ্ত অন্তৰীক্ষত
লুকাই থকা মায়াবী অমুখক সোঁহাতেৰে ধৰিলে ॥৬॥
বাতিৰ অন্ধকাৰৰ পৰা (সূৰ্য্যাত্মক) ইন্দ্রই জানি
জ্যোতীৰূপ ধারণ কৰিলে। আমি হুৰিতৰ পৰা আঁতৰ
হৈ ভয় নোহোৱা ঠাইত থাকিম। সোম পান কৰা,
সোমেৰে ভৰোৱা হে বহুত শত্ৰু দমন কৰা ইন্দ্র, স্তোত্ৰ
কৰাসকলৰ এই স্তুতি জনা ॥৭॥ হে ইন্দ্র, সূৰ্য্যই যজ্ঞ
কৰিবলৈ দ্যাবাপৃথিবী প্ৰকাশ কৰক। আমি বহুত
পাপৰ পৰা দূৰত থাকিম। হে বসুসকল, ভালকৈ
পাব কৰা বহুত ঋদ্ধিযুক্ত ধন আৰু বহুত মানুহ
দিয়া ॥৮॥

৯ ঋক ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আৰু দেবতা—৩০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

হে কামবৰ্ষক ইন্দ্র, তোমাক চেপা সোম পান
কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছোঁ। তুমি মধুৰ সোম অন্ন
পান কৰা ॥১॥ হে কৰ্ম জনা ইন্দ্র চেপি থোৱা
এয়া সোম পান কৰিবলৈ কামনা কৰা। হে বহুভে
স্তুতি কৰা ইন্দ্র, তুপ্তিকৰ এয়া সোম পান কৰা, আৰু
পেট ভৰোৱা ॥২॥ হে শুভ কৰি থকা মকতসকলৰ
পতি, তুমি সকলো দেবতাৰে সৈতে আমাৰ হবিযুক্ত
যজ্ঞ বিশেষকৈ বৰ্জন কৰা ॥৩॥ হে সংপতি ইন্দ্র,
আনন্দকাৰক দীপ্ত চেপা সোমৰ এয়া তোমাৰ পেটলৈ
যাওক ॥৪॥ হে ইন্দ্র, সকলোৰে প্ৰধান এই অভিযুক্ত
সোম পেটত ধারণ কৰা। দীপ্ত এই সোম তোমাৰ
স্বৰ্গত থাকে ॥৫॥ হে স্তুতিৰে বিচৰা ইন্দ্র, আমাৰ
চেপা সোম পান কৰা। মদকৰ সোমৰ ধাৰাৰে তুমি
সিঁচিলে তুমি শোৰিত কৰা অন্ন আমাৰ হয় ॥৬॥
দেবতাক ভজন কৰা দ্যোভ্যমান ক্ষয়হীন (হবি আদি)
ইন্দ্রৰ কেউফালে শোট ৰাই আছে। (তাৰ মাজৰ)
সোম পান কৰি ইন্দ্র বৰ্জন হয় ॥৭॥ হে বৃদ্ধ ইন্দ্র,

ওচৰ ঠাইৰ পৰা (বা) দূৰ ঠাইৰ পৰা আমাৰ ফালে আহা। আমাৰ এই স্তুতিবাক্য সেৱন কৰা ॥৮॥
হে ইন্দ্র, যদি দূৰৈৰ বা ওচৰৰ দেশৰ মাজ ঠাইত আমি আহ্বান কৰো, তেনেহলেও সেই ঠাইৰ পৰা আমাৰ ফালে আহা। ৯ ॥

৪১ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—আদি ৪০ সূক্তৰ দৰে।

হে বজ্জী ইন্দ্র, আহত হৈ আমাৰ ফালে মুখ কৰি আমাৰ যজ্ঞত সোম পান কৰিবলৈ হৰি যোঁৱাৰে সৈতে আহা ॥১॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ যজ্ঞত হোতাই প্ৰাণ: কালত (যজ্ঞত) বহি আছে। কুশ (ইফালে সিকালে) লগলগাই মেলি থৈছে। প্ৰাণ: কালত সোম চেপিবলৈ শিল জুৰিছে ॥২॥ স্তোত্ৰেৰে পাব পৰা হে ইন্দ্র, এই স্তববিলাক তোমালৈ কৰা হৈছে। কুশত বহা। হে শূৰ, পুৰোধাশ (পিঠা) খোৱা ॥৩॥ স্তোত্ৰেৰে পাব পৰা হে বৃত্ত বধ কৰা ইন্দ্র, আমাৰ এই স্তব কৰা উক্তত আনন্দ কৰা ॥৪॥ (হে ইন্দ্র), আমি কৰা স্তুতিবিলাকে মহান, সোম পান কৰা, বলৰ পতি তোমাক মাকে পোৱালী চেলেকা দৰে চুইছেগৈ ॥৫॥ হে ইন্দ্র, তেনেকুৱা তুমি মহৎ ধনৰ কাৰণে সোম পান কৰি শৰীৰেৰে হৃষ্ট হোৱা। স্তোতাক (মোক) নিন্দকৰ বশ নকৰাবা ॥৬॥ হে ইন্দ্র, (যজ্ঞৰ কাৰণে) তোমাক কামনা কৰি হৰিষ্মন্ত আমি তোমাক স্তুতি কৰিছো। সকলোকে বাস কৰাওঁতা হে ইন্দ্র, আক তুমি আমাৰ (হৰি ইচ্ছা কৰা) হোৱা ॥৭॥ হে হৰি যোঁৱা প্ৰিয় ইন্দ্র, আমাৰ পৰা দূৰৈত যোঁৱা খুলি নিদিবা। সিঁহতৰ সৈতে আমাৰ ফালে আহা। হে অন্নবান ইন্দ্র, এই যজ্ঞত আনন্দ কৰা ॥৮॥ হে ইন্দ্র, আমি থকা (ডিঙিত) দীঘল চুলিৰে ধোঁৱাকেইটাই সুখকৰ বথত আমাৰ এই কুশৰ ফালে তোমাক লৈ আহক ॥৯॥

৪২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আদি ৪০ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্র, গাখীৰ মিহলি কৰা আমাৰ চেপা সোমৰ ওচৰলৈ আহা মিহেতু তোমাৰ হৰি ধোঁৱা লগোৱা বথে আমাক বিচাৰিছে ॥১॥ হে ইন্দ্র, শিলেৰে চেপা কুশত খোৱা সোমৰ ওচৰলৈ তুমি আহা। বহুত সোম পান কৰি তৃপ্ত নহবা জানো? ২ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ

কাৰণে পথিওৱা এয়া মোৰ স্তোত্ৰ তোমাক আমাৰ যজ্ঞলৈ সোম পান কৰিবলৈ ঘূৰাই আনিবলৈ পথি-
য়াইছো ॥৩॥ স্তোত্ৰেৰে আক উক্তৰে এই কৰ্ম্মত সোম পান কৰিবলৈ ইন্দ্রক আহ্বান কৰিছো। বহুত বাৰ আহ্বান কৰিলে আহিব ॥৪॥ হে শতক্ৰতু ইন্দ্র, এয়া সোম চেপা হল। হে অন্নবান ইন্দ্র, সেই সোম পেটত ভৰাই খোৱা ॥৫॥ হে মেধাবী ইন্দ্র, যুদ্ধত শত্ৰু জয় কৰা আক ধন জয় কৰা বুলি তোমাক জানো। তোমাৰ পৰা আমি ধন বিচাৰো ॥৬॥ হে ইন্দ্র, এয়া আমি শিলত চেপা, গাখীৰ মিহলোৱা আক যব মিহলোৱা সোম, (যজ্ঞলৈ) আঠি পান কৰা ॥৭॥ হে ইন্দ্র, তুমিয়েই পান কৰিবলৈ, নিজ পেটত ভৰাবলৈ এয়া সোম পথিয়াইছো। তোমাৰ হৃদয়ত এই সোমে আনন্দ দিয়ক ॥৮॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ পৰা বন্ধন বিচাৰি কৃশিক সকলে (আমি) সোম পান কৰিবলৈ পুৰাতন তোমাক আহ্বান কৰিছো ॥৯॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৮

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে।

বথৰ বন্ধুৰত থকা হে ইন্দ্র, আমাৰ ফালে ওচৰ চাপি আহা। পূৰ্বৰ নিয়মত তোমাতেই সোম পান অধি-
স্থিত। তোমাৰ প্ৰিয় সখা স্বৰূপ যোঁৱা টুটিক কুশৰ ওচৰত মেলি দিয়া। এই হব্যবহন কৰা ঋত্বিক সকলে তোমাক আহ্বান কৰিছে ॥১॥ হে ইন্দ্র, সকলো প্ৰজা অতিক্ৰম কৰি আহা। হে আমাৰ স্বামী, এই আমাৰ প্ৰাৰ্থনা (যে) হৰি যোঁৱাৰে সৈতে ওচৰলৈ আহা। তোমাৰ সখীত আশা কৰি (স্তোত্ৰ কাৰীয়ে) স্তোত্ৰেৰে এই স্তুতি কৰিছে ॥২॥ হে ইন্দ্র দেবতা, আমাৰ অন্ন-
বৰ্দ্ধক এই যজ্ঞলৈ হৰি যোঁৱাৰে সৈতে প্ৰীত হৈ সোনকালে আহা। ঘিটু-অন্ন-হৰি আদিৰে যুক্ত মই সোমেৰে আনন্দ কৰা ঠাইত (যজ্ঞত) স্তুতিৰে তোমাক বেচিকৈ আহ্বান কৰিছো ॥৩॥ হে কামবৰী ইন্দ্র, ভাল ধুৱা লগোৱা বথেৰে, ভাল শৰীৰেৰে, সখাৰ দৰে এই হৰিধোঁৱাই তোমাক বহন কৰি লৈ আহক ॥৪॥ হে ইন্দ্র, খোক মানুহৰ বন্ধক কৰা। হে মথবান, সোমবান ইন্দ্র, মোক লোক সকলৰ গৰাকী কৰা। মোক ঋষি কৰা। অভিজুত সোম পান কৰিব পৰা কৰা। খোক ক্ষয়হীন বাসস্থান দিয়া ॥৫॥ হে ইন্দ্র, তোমাক বথত লগোৱা মহান

হৰি ধৌবাই সকলোৱে একেলগে (বথ টানি) আমাৰ ফালে আহোদ কৰা যজ্ঞ স্থানলৈ লৈ আহক । সেই ধৌবা কামবৰ্ষী, ইল্লব শত্ৰুৰ মাৰক, ইল্লই হাতেৰে পিঠিত মোহাৰি দিলত, স্বৰ্গৰ পৰা সকলো দিশ দুফাল কৰি আহিছে ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, (হৃদয়কপী) শেন চবানে সোম কামনা কৰা ভোমাক যি সোম আনি দিছিল, যি সোমৰ হৰ্ষত শত্ৰু মানুহক (মাটিত) পেলাই দিয়া, যি সোমৰ হৰ্ষত তুমি মেঘ বিলাক ভেদ কৰা, সেই শিলেৰে চেপা সোম পান কৰা ॥ ৭ ॥

৮ অক্ষ ওপৰৰ ৩/৩০/২২ অক্ষৰ দৰে ॥ ৮ ॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—গাধি পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ বৃহতী ।

দেবতা—ইল্ল ।

হে ইল্ল, শিলেৰে চেপা কমনীয় প্ৰীতিৰ বস্তু এই সোম ভোমাৰ হওক । তুমি হৰিঅশ্বযুক্ত হৰিৎ বৰ্ণৰ বথত আছা । আমাৰ ফালে আহা ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, তুমি সোম কামনা কৰি উষাক অৰ্চনা কৰা । তুমি সোম কামনা কৰি উদয় হোৱা সূৰ্য্যক জ্বলাই দিয়া । হে হৰি ধৌবায়ুক্ত ইল্ল, সেই সকলো জানি, আমাৰ বিষয় জানি, সকলো আমাৰ ধন অভিবৰ্দ্ধন কৰা ॥ ২ ॥ ইল্লই হৰিৎবৰ্ণৰ বশি আকাশত ধাৰণ কৰিলে । গছ-গছনিৰে সেউজীয়া পৃথিৱী ধাৰণ কৰিলে । হৰিৎবৰ্ণৰ, দ্যাবা পৃথিৱীৰ মাজত, (ইল্লব ধৌবাৰ) ভোজন কৰা বস্তু বহুত পাই আৰু য'ত ইল্ল ফুৰি ফুৰে (সেই বিলাক ইল্লই ধাৰণ কৰিলে) ॥ ৩ ॥ কামবৰ্ষী, হৰিৎবৰ্ণৰ ইল্লই জন্মমাত্ৰেই সকলো দীপ্তিমান লোক প্ৰকাশ কৰিলে । হৰিঅশ্ব যুক্ত ইল্লই হৰিৎবৰ্ণৰ অস্ত্ৰ ধাৰণ কৰিলে । শত্ৰুৰ প্ৰাণ মাৰক বজ্জ ধাৰণ কৰিলে ॥ ৪ ॥ ইল্লই কমনীয়, বগা গাখীৰেৰে বেষ্টিত, শিলেৰে চেপা সোম-বসৰ ঢাকনি খুলি দিলে । হৰিঅশ্ব যুক্ত ইল্লই গৰু বিলাক উলিয়াই আনিলে ॥ ৫ ॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৪৪ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইল্ল, তুমি আহোদ দায়ক, ম'বাপাখীৰ বৰণৰ নোম লগা ধৌবাবে আহা । বাটত ভোমাক কোনেও (ব্যাধে বাধা দিয়া) চৰাইৰ দৰে বাখিৰ নোৱাৰে । মক দেশত খবকৈ যোৱা দৰে খবকৈ আহা ॥ ১ ॥ ইল্ল

বৃহত্তা, মেঘভেদক, পানীৰ শ্ৰেয়ক, শত্ৰুৰ পুৰ ধ্বংস কৰা, হৰি ধৌবা আমাৰ ফালে পথিওৱা বথত তুমি থকা, অতি বলবন্ত শত্ৰুৰ ভজক ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, গভীৰ সমুদ্ৰক যেনেকৈ (পানীৰে) পোষণ কৰে, ভাল শুভালে যেনেকৈ ভাল ঘাহেৰে গৰু পোহপাল দিয়ে, নলাব পানীয়ে যেনেকৈ হৃদ পোষণ কৰে, তেনেকৈ যজ্ঞকৰ্ত্তাক পোষণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, তুমি আমাক শত্ৰুৰ বাধক ধনী পুত্ৰ দিয়া,—যেনেকৈ পিতাই ব্যৱহাৰ জনা পুত্ৰক ধনৰ ভাগ দিয়ে । পকা ফল যেনেকৈ হাকুতিৰে জোকাৰি পালে, তেনেকৈ আমাৰ ইচ্ছা পূৰক ধন পেলাই দিয়া ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, তুমি ধনবান, স্বৰ্গৰ বজা, ভদ্ৰ বাক্যৰ, আৰু অতি বেচি কীৰ্ত্তিৰ । হে বহুতে স্তুতি কৰা ইল্ল, তুমি বলেৰে বাঢ়ি গৈ আমাৰ কাৰণে অতি ভাল অন্ন দাতা হোৱা ॥ ৫ ॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইল্ল, তুমি যুদ্ধ কৰা, অভিমত ফল বৰ্ষক, ধনৰ পতি, উগ্ৰ, সদায় ডেকা, চিৰন্তন, শত্ৰুৰ সম্বৰ্ষক, জৰাবহিত, বজ্জধাৰী, তিনিও লোকত প্ৰসিদ্ধ আৰু মহৎ । তোমাৰ বীৰ্য্য মহৎ ॥ ১ ॥ হে পূজনীয় উগ্ৰ ইল্ল, তুমি মহান । তুমি ধনক পাব কৰি দিয়া (ভোগ, দান আৰু ভ্যাগেৰে) । তুমি বীৰ্য্যেৰে অন্য শত্ৰুক দমন কৰি থাকা । সকলো ভুবনৰ একমাত্ৰ বজা, তুমি যুদ্ধও কৰা । সাধু মানুহক স্বস্থানত স্থাপিত কৰা ॥ ২ ॥ জলি থকা, সকলোৱে পাচ পেলাব নোৱাৰা, সোমবান ইল্লই শিল থকা পৰ্ব্বততকৈও মহত্বৰে বেচি হয় । দেবতা সকলৰ বলতকৈও বেচি হয় । দ্যাবাপৃথিৱীতকৈও বেচি আৰু তাৰ মাজৰ অন্তৰীক্ষতকৈও বেচি হয় ॥ ৩ ॥ ইল্ল মহান, গভীৰ, জন্মতে উগ্ৰ, বিশ্ববাপ্ত, স্তোভাসকলৰ বক্ষক । ইল্লব (পেটত) আগদিনা চেপা সোম নদীৰ পানী সাগৰলৈ যোৱা দৰে সোমাইছে গৈ ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, মাকে যেনেকৈ গৰ্ভ ধাৰণ কৰে, দ্যাবাপৃথিৱীয়ে তেনেকৈ তোমাৰ কাৰণে সিমান সোম ধাৰণ কৰে । হে কামবৰ্ষী ইল্ল, অশ্বযুঁ সকলে সেই সোম তোমাৰ কাৰণে পঠিয়াইছে আৰু চাকনিৰে চেকি শোধন কৰিছে ॥ ৫ ॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইল্ল, পানীবৰ্ধন কৰা মকত সকলেৰে সৈতে

থকা তুমি সংগ্রাম করিবলৈ (আক) আনন্দব কাৰণে, স্বধা অল্পেবে সৈতে সোম পান কৰা। মধুৰ সোমৰ টো পেটত সিঁচি দিয়া- কাৰণ তুমি আগদিনা চেপা সোমৰ বজা ॥১॥ হে বলবান, বৃদ্ধহস্তা, কৰ্ম্মাভীজ ইন্দ্র, মকত সকলেবে সৈতে লগলাগি সোম পান কৰা। আমাৰ শত্ৰুক মাৰা। হিংসক বিলাকক আঁতৰাই দিয়া। পাচত আমাক কেউফালে ভয় নোহোৱা কৰা ॥২॥ হে ঋতু, পালক ইন্দ্র, সখা মকতদেবতা সকলেবে সৈতে আমাৰ চেপা সোম পান কৰা। যি মকত সকলক তুমি যুদ্ধত সহায় কৰিবলৈ গ্ৰহণ কৰিছিল, আৰু যি গৰাকী ষ্টোমাক সেবা কৰিলে, ভেতিয়া তুমি বৃদ্ধক মাৰিলা, সেই মকতগণে যুদ্ধত তোমাক পৰাক্ৰম দিলে (বল দি সহায় কৰিলে) ॥৩॥ হে মঘবন ইন্দ্র, যি অহিক বধ কৰোতে সহায় কৰিছিল হে হৰিযোৰা যুদ্ধ ইন্দ্র, যি শত্ৰু বধ কৰোতে সহায় কৰিছিল, যি গৰুৰ কৰণে সহায় কৰিছিল, মেধাবী যি তোমাক এতিয়াও আনন্দ দিয়ে, সেই মকতগণে সৈতে সোম পান কৰা ॥৪॥ আমি মকতসকল যুদ্ধ, পানী বৰ্ষক, সহায়কাৰী, বহুত শত্ৰু- থকা, দিব্য, শাসক, সকলো অভিভব কৰা, উগ্ৰ, বলদাতা ইন্দ্রক নতুন আশ্ৰয়ৰ কাৰণে এই যজ্ঞত আহ্বান কৰিছো ॥৫॥ (বহুত শত্ৰু থকা ইন্দ্রক অন্য ক'তো উল্লেখ পোৱা নেযায়)।

৪৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে ।

পানীৰ বৰ্ষক, সদা উৎপন্ন, কমনীয়, অভিযুত কৰা সোমৰ (সংগ্ৰহ কৰা) যজমানক ইন্দ্রই বন্ধা কৰক। হে ইন্দ্র, তুমি ইচ্ছা হলেই সুন্দৰ গৰুৰ গাখীৰ মিহলোৱা বসময় সোমবস সকলো দেবতাৰ আগতে পান কৰা ॥১॥ হে ইন্দ্র, যিদিনা তুমি জন্ম হৈছিল, সেই দিনাই তুমি এই সোমৰ পিৱাহত পৰ্ব্বতত হোৱা সোমলতাৰ অংশ অমৃত বস পান কৰিছিল। তোমাৰ জন্মদাতা মাতৃ যুবতী অদিভিয়ে তোমাৰ প্ৰসিদ্ধ পিতাৰ (কশাপৰ) সৃতিক। ঘৰত (স্তন পান কৰিবলৈ দিয়াৰ অগ্ৰগতে) সোম পান কৰিবলৈ দিছিল ॥২॥ (এইটো এটা নতুন তথ্য)। সেই ইন্দ্রই মাকক অন্ন বিচাৰিছিল আৰু (মাকৰ) পিৱাহত দীপ্ত সোম দেখিছিল। ইন্দ্রই শত্ৰুবিলাক খেদি ফুৰিছিল। তেওঁ নিজ অঙ্গ কেউফালে কোৱায় মূহুৰ কামবোৰ কৰিছিল ॥৩॥ এই ইন্দ্র, উগ্ৰ, ভংগণাং শত্ৰু অভিভব কৰা পৰাক্ৰমী হৈ নিজে ইচ্ছামতে কাম কৰি ফুৰিছিল। ইন্দ্রই তৃতীক বলেবে বন্দীভূত কৰি

তেওঁৰ চমসৰ (হেতাৰ) পৰা সোম কাটি খাইছিল ॥৪॥
৫ ঋক ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৫

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে ।

মহান ইন্দ্রক স্তব কৰা। তেওঁ বন্ধক হলে সকলো মানুহে সোম পান কৰি অভীষ্ট সিদ্ধি কৰে। দাবা পৃথিৱী আৰু দেবতা সকলে সুকৰ্ম্মা বিভূৱে জগৎ অধিপতি কৰি স্থাপিত কৰা পাপ (বৃদ্ধৰ) হস্তা কৰি ইন্দ্রক জন্ম দিলে ॥১॥ যুদ্ধত বিৰাজ কৰা, হৰি যোৰা যুদ্ধ (বহুত থকা), অতি নেতা, যুদ্ধত (শত্ৰু) সেনাক হুফাল কৰি দিয়া, যি ইন্দ্রৰ পৰা কোনো শত্ৰুৱে তাৰণ নেপায়, সেই ইন্দ্র, সেনাৰ অধিপতি হৈ কেউফালে থকা মকত সকলেবে সৈতে গৈ পৰৰ বল শোষণ কৰে ॥২॥ হে ইন্দ্র, বলবান তুমি, বলবান যোৰাৰ দৰে সংগ্রাম জয় কৰা আৰু ধনবান, দাবাপৃথিৱী ব্যাপ্ত হৈ ধন দান কৰা। যজ্ঞত তেওঁ ভগ দেবতাৰ দৰে পূজনীয়, স্তোতাৰ পিতা, কমনীয়, সু আহ্বানেৰে পোৱা আৰু অন্ন দাতা ॥৩॥ সেই ইন্দ্র ঠালোকৰ আৰু অন্তৰীকৰ ধাৰক। তেওঁ সকলোতে থকা বথৰ দৰে বায়ুৰ ওপৰত উঠি যোৱা, বসুসকলৰ সৈতে নিযুত বাহন থকা মকত সকলৰ দৰে সহায়কাৰী হয়। ৰাতিয়ে ঢাকি ৰখা সূৰ্য্যৰ জন্মদাতা, বাক্যেৰে কৰ্ম্মফলৰ ধন বিভাগ কৰা হয় ॥৪॥
৫ ঋক ওপৰৰ ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

৫০ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে ।

ইন্দ্রই এয়া স্বাহাকাৰেৰে দিয়া সোম পান কৰক। যি ইন্দ্র আহি কৰ্ম্ম বিয় কৰা বিলাকক হিংসা কৰে, কামবৰ্ষক, মকতযুদ্ধ, বহুত ব্যাপ্ত হৈ থাকি আমি দিয়া অল্পেবে তৃপ্ত হওক। ইন্দ্রৰ শৰীৰৰ বিষয় কামনা আমি দিয়া হবিয়ে পূৰণ কৰক ॥১॥ হে ইন্দ্র, তুমি (যজ্ঞলৈ) আহিবলৈ পৰিচাৰক যোৰা মই বহুত লগায় দিম। পুৰাতন তুমি সেই যোৰাৰ বেগেৰে যাৰা। হে ধুনীয়া মুখৰ ইন্দ্র, তোমাৰ যোৰাই এই যজ্ঞলৈ তোমাক লৈ আহক। ভালকৈ চেপা এয়া সুন্দৰ সোম তুমি সোনকালে পান কৰা ॥২॥ স্তব কৰা ঋতিকে, ফলদান কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা সহজে পাব পৰা ইন্দ্রক, জ্যেষ্ঠ কামৰ কাৰণে, চিৰকাল আমুসৰ কাৰণে গৰুৰ গাখীৰ মিহলোৱা সোমেৰে ধাৰণ কৰিছে। হে সোমবান

ইন্দ্র, তুমি আনন্দ কবি সোমপান কৰা । আমাক বহুত
গক দিয়া ॥ ৩ ॥

৪ ঋক ৩।৩০।২০ ঋকব দবে ॥ ৪ ॥

৫ ঋক ৩।৩০।২২ ঋকব দবে ॥ ৫ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—গাথিপুত্র বিশ্বামিত্র । ছন্দ—১-৩ জগতী ;
৬-৯ ত্রিষ্টুভ্ ; ১০-১২ গায়ত্ৰী । দেবতা—ইন্দ্র ।

মানুষৰ পোষক, ধনবান, উৎকৃষ্টৰে প্ৰশংসনীয়, বৰ্জ-
মান, বহুতে আহুত কৰা, অমৰ আৰু সুলভ স্তুতিৰে
স্বৰ্গমান ইন্দ্রক বহুত স্তুতিবাক্যৰে সৰ্বভোভাবে স্তুত
কৰা হওক ॥ ১ ॥ শতক্ৰতু, বহুবৃণৰ পানীৰ গৰাকী,
মকংগণ যুদ্ধ, নেতা, অন্নদাতা, শত্ৰুৰ পুৰুষোত্তম কৰা,
বেগাই যোৱা, পানীৰ প্ৰেৰক, তেজযুক্ত, শত্ৰুৰ অভিভব
কাৰী, স্বৰ্গক জনা ইন্দ্রক আমাৰ স্তোত্ৰেৰে সকলো
কালৰ পৰা সেৱা কৰা ॥ ২ ॥ ইন্দ্রই যুদ্ধৰ ধন (বুলি)
যুদ্ধত স্তোভাসকলে স্তুত কৰে । ইন্দ্রই পাণ নাইকিয়া
স্তোভাক (ফল দান কৰি) পৰিচৰণ কৰে । বিশেষকৈ
যজ্ঞ কৰা, সকলৰ ঘৰত ইন্দ্র খুব প্ৰীত হয় । শত্ৰুৰ
হস্তা মকত সকলেৰে সৈতে শত্ৰুৰ হস্তা ইন্দ্রক স্তুতি
কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, ঋত্বিক সকলে নবৰ উত্তম নেতা,
বীৰ তোমাক স্তুতি কৰা স্তোত্ৰেৰে অৰ্চনা কৰে ।
বহুকৰ্ম্ম। সেই ইন্দ্রই বলেৰে মাৰলৈ উদ্যম কৰিছে ।
পুৰাতন একমাত্ৰ ইন্দ্রক নমস্কাৰ (কৰা হওক) ॥ ৪ ॥
মানুষৰ মাজত ইন্দ্রৰ অনুশাসন বহুত । সেই ইন্দ্রলৈ
পৃথিবীৰ বহুত ধন ধাৰণ কৰে । দ্যলোক গহগহনি,
পানী, মানুহ, ডাঙৰ হাবি (এই সকলো বিলাকে)
ইন্দ্রৰ উপভোগৰ কাৰণে ধন বাঞ্ছে ॥ ৫ ॥ হে হৰি
ধৌবাহুত ইন্দ্র, ঋত্বিকসকলে ধাৰণ কৰা তোমাৰ সভা
স্তোত্ৰ আৰু তোমাৰ কথা বিলাক সেৱন কৰা । হে
সকলোকে বাস কৰিবলৈ দিয়া ইন্দ্র, ব্যাপ্ত তুমি,
নতুন অন্ন তোমাক দিয়া হৈছে বুলি জানিবা । স্তোভাক
অন্ন দান কৰা ॥ ৬ ॥ হে মকআন ইন্দ্র, তুমি যেনেকৈ
নৰ্যাতিৰ অভিযুত সোম পান কৰিছিলো, ইয়াটো আহি
তুমি তেনেকৈ সোমপান কৰা । হে শুব ইন্দ্র, নিৰ্ব্বি
ঠাইত তোমাৰ ভাল যজ্ঞ কৰা মেধাবী সকলে হৰি
আদি পোৱাই দি কেউকালে পৰিচৰণ কৰিছে ॥ ৭ ॥
হে ইন্দ্র, সোম ইচ্ছা কৰা তুমি সখা মকতসকলেৰে
সৈতে আমাৰ এই যজ্ঞত চেপা সোম পান কৰা ।
হে বহুতে আহুত কৰা ইন্দ্র, জন্মতে সকলো দেবতাই

তোমাক ডাঙৰ যুদ্ধলৈ সৰ্বভোভাবে অলঙ্কৃত কৰিছিল
॥ ৮ ॥ পানী প্ৰেৰণ কৰা তোমালোকে সখাক বল
দিয়া হে মকত সকল, এই ইন্দ্রক আনন্দ দিয়া । যুদ্ধৰ
হস্তা ইন্দ্রই সেই মকত সকলেৰে সৈতে হৰি দিওঁভাব
নিজ ঘৰত অভিযুত কৰা সোম পান কৰক ॥ ৯ ॥
হে ধনৰ পতি স্তুতিপ্ৰিয় ইন্দ্র, এই উদ্দেশ্যৰ অনুক্ৰমে
বলেৰে চেপা সোম পান কৰা ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ
কাৰণে যি অন্ন শিলেৰে চেপা হৈছে তাৰে নিজ
শৰীৰক দিয়া (অৰ্থাৎ পান কৰা) । সেই সোমে
সোমৰ লায়ক তোমাক আনন্দ দিয়ক ॥ ১১ ॥ হে
ইন্দ্র, (সেই সোমে) তোমাৰ পেটৰ চুয়োফাল পাওকগৈ ।
স্তোত্ৰেৰে দিয়া (সেই সোমে) তোমাৰ মূৰ পাওকগৈ
(মনত লাগক গৈ যে আমাৰ সোম ভাল এই ভাব) ।
হে শুব ইন্দ্র, (আমাৰ) ধনৰ কাৰণে তোমাৰ বাহ
পাওকগৈ (যাতে বল হৈ যুদ্ধ জিকি ধন দিব পাৰে
এই ভাব) ॥ ১২ ॥

৫২ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—গাথিপুত্র বিশ্বামিত্র । ছন্দ—১-৪ গায়ত্ৰী ;
৫।৭।৮ ত্রিষ্টুভ্ ; ৬-জগতী । দেবতা—ইন্দ্র ।

হে ইন্দ্র, যবভজা, দৈ মিহলোৱা পিঠাওবি আৰু
পিঠাৰে সৈতে স্তুত কৰি দিয়া এয়া সোম পুৰাৰ সৰন
যজ্ঞত সেৱন কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, ভালকৈ পাক কৰা
পুৰোডাশ (পিঠা) সেৱন কৰা । —খাবলৈ উদ্যম কৰা ।
হৰা বিলাক তোমাৰ উদ্দেশ্যে গৈছে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র,
তুমি আমাৰ পুৰোডাশ পিঠা ভক্ষণ কৰা । আমাৰ
স্তুতি বাক্য ক্ৰীকামীয়ে যুবতীক সেৱন কৰা দবে
সেৱন কৰা ॥ ৩ ॥ হে পুৰণি কালৰ পৰা প্ৰসিদ্ধ ইন্দ্র,
আমাৰ পুৰোডাশ পিঠা প্ৰতি সৰনত সেৱন কৰা ।
তোমাৰ কৰ্ম্ম মহৎ ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, যেতিয়া তোমাৰ
পৰিচৰণ কাৰী স্তোভাই চকল গতিৰে যুবৰ দবে আচ-
ৰণ কৰি মন্ত্ৰেৰে সৈতে তোমাৰ ওচৰত স্তুতি কৰে,
সেই মাধ্যান্নি (যথাক্ৰমে) সৰনৰ ভজাবৰ আৰু সুলভ
পুৰোডাশ পিঠা এই যজ্ঞত ভক্ষণৰ দ্বাৰা সংস্থাপ কৰা
॥ ৫ ॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্র, তৃতীয় সৰনত
আমাৰ ভজা যব আৰু আহুত পুৰোডাশ পিঠা ভক্ষণ
কৰি সন্মান কৰা । হে কবি ইন্দ্র, আমি হৰি দি থাকি
ঋতুমন্ত, বাজমন্ত (১।২০ সূক্ত চাব) তোমাক স্তুতিৰে
পৰিচৰণ কৰিম ॥ ৬ ॥ হে পুৰা দেবতা যুদ্ধ ইন্দ্র,
তোমাৰ কাৰণে দৈসনা পিঠা কৰিম । হৰি ধৌবা যুদ্ধ

হবিঅম্ব ইন্দ্রক ভজা যব দিম। মকভগণে সৈতে পূৰ্বোভাশ
পিঠা খোৱা। হে শুব বৃত্তক হনন কৰা ইন্দ্র, সকলো
জানি সোমপান কৰা ॥৭॥ (হে ঋত্বিক সকল)
এই ইন্দ্রক সোনকালে ভজা যব দিয়া। নেতা সকলৰ
ভিতৰত অতি বীৰ ইন্দ্রক পূৰ্বোভাশ পিঠা দিয়া।
হে ধুম্ব (শত্ৰুক অভিভৱ কৰা) ইন্দ্র, একেবিধ স্তুতিৰে
দিনো তোমাক সোমপান কৰিবলৈ বৰ্দ্ধন কৰিম ॥৮॥

৫৩ সূক্ত—ঋ-২৪।

ঋষি—গাধিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—১=১/১১/
১৪/১৫/১৭/১৯/২১/২৩/২৪ ত্ৰিষ্টুভ্; ১০/১৬--
জগতী; ১২/২০/২২--অজুপ্; ১৩ গায়ত্ৰী;
১৮-বৃহতি। দেবতা—১ ইন্দ্র আৰু পৰ্বত; ২-১৪/
২১-২৪ ইন্দ্র; ১৫/১৬ বাক্; ১৭-২০ বথৰ
অজ্জবিলাক।

হে ইন্দ্র আৰু পৰ্বত, বৃহৎ বথত আহি (আমালৈ)
ধুনীয়া সুপুত্ৰেৰে সৈতে অগ্নি বহন কৰি আনা। হে
দেবতা দুজন, যজ্ঞত হবনীয় দ্ৰব্য ভক্ষণ কৰা। আমি
দিয়া হবি অগ্নেৰে আনন্দ কৰি আমি কৰা স্তুতিৰে
বৰ্দ্ধিত হোৱা ॥১॥ হে ইন্দ্র, সুখেৰে এই যজ্ঞত (অলপ
সময়) থাকা—আঁতৰি নেযাও। ভালকৈ অভিযুক্ত
কৰা সোমেৰে সোনকালেই তোমাক যজ্ঞন কৰিম।
হে শক্তিমান ইন্দ্র, সুমধুৰ বাক্যেৰে (স্তুতিৰে) যেনেকৈ
পুত্ৰই পিতাকক ধৰে তেনেকৈ তোমাৰ কাপোৰৰ
আচলত ধৰি মই অবলম্বন কৰিছো ॥২॥ হে অধ্বযু',
আমি দুয়ো স্তব কৰিম। তুমি স্তোত্ৰেৰে উত্তৰ দিবা।
ইন্দ্রলৈ প্ৰীতিৰ স্তোত্ৰ (বচনা) কৰিম। যজ্ঞমানৱ এয়া
কুশল তুমি বহা। ইন্দ্রলৈ আমি কৰা স্তব প্ৰশস্ত হওক
॥৩॥ হে ধনবান ইন্দ্র, জায়াই (গৃহিনীয়েই) ঘৰ। সেই
জায়াই পুত্ৰৰ মিলনৰ ঠাই। সেই ঘৰলৈকে, হে ইন্দ্র,
তোমাৰ ঘোঁৰাই তোমাক বহন কৰি লৈ যাওক।
যেতিয়াই তেতিয়াই তোমাৰ কাৰণে সোম চেপিম। দূত
অগ্নি তোমাৰ ফালে যাওক ॥৪॥ হে ধনবান ইন্দ্র,
তুমি দূৰলৈ (তোমাৰ ঘৰলৈ) যোৱা বা আমাৰ ফালে
আহা উভয়তে তোমাৰ প্ৰয়োজন আছে। (ভাত তোমাৰ
জায়া আছে আৰু ইয়াত সোম আছে এইভাবে)। ঘৰলৈ
যাওঁতে বৃহৎ বথৰ ওপৰত থাকিব লাগিব। ইয়াত
থাকিলে হাঁহি মৰা ঘোঁৰাক বথৰ পৰা এৰি দিব লাগিব

॥৫॥ হে ইন্দ্র, ইয়াতেই সোম পান কৰা—(পান কৰি)
ঘৰলৈ যোৱা। তোমাৰ ঘৰত মজ্জলকাৰিণী পত্নী আছে
—ভাল গীত মাঠো আছে। ঘৰলৈ যাওঁতে বথৰ ওপৰত
থাকিব লাগিব—ইয়াত থাকিলে ঘোঁৰাক বথৰ পৰা
এৰি দি ঘাঁহ পানী দিব লাগিব ॥৬॥ হে ইন্দ্র, এই যাগ
কৰা ভোজ বজা সকলে তেওঁবিলাকৰ বিবিধ যাজক
অঙ্গিৰস (মেধাতিথি) আদিয়ে, স্বৰ্গৰ দেবতাকৈও
বলবন্ত কল্পৰ পুত্ৰ মকতসকলে বিশ্বামিত্ৰক (মোক)
অশ্বমেধ যজ্ঞৰ পূজনীয় ধন দি জীৱন ত্ৰাণ কৰিলে ॥৭॥
ধনবান ইন্দ্রই যি ৰূপ কামনা কৰে সেই ৰূপকেই ভৎ-
ক্ষণাত পায়। বহুত মায়া কৰি নিজশৰীৰ (নানাবিধ)
কৰে। যেতিয়া নিজ মন্ত্ৰেৰে আহুত হয়, ঋতুৰ
(সময়ৰ) বাহিৰেও ঋতবান (নিয়মবান) ইন্দ্রই বহুত
সোম পান কৰে। স্বৰ্গৰ পৰা মুহূৰ্ত্ততে (নানা দেশৰ)
তিনি সৰন যজ্ঞলৈ আহে ॥৮॥ দেবতাৰ পৰা জন্ম,
দৈব তেজৰে আহুত, (অধ্বযু' আদিৰ) উপত্ৰষ্টা মহান
ঋষি বিশ্বামিত্ৰই পানী বোৱা নৈৰ সোঁত স্তম্ভন কৰি
দিছিল। তেওঁ সূদাস বজাৰ যজ্ঞমান আছিল। তেতিয়া
ইন্দ্রই কুশিক গোত্ৰৰ ঋষি সকলৰ লগত প্ৰিয় আচৰণ
কৰিছিল ॥৯॥ হে মেধাবী ঋষিসকল, হে নেতৃৰ স্ৰষ্টা
সকল, হে কুশিক বংশৰ (ঋষি) সকল, হাঁহৰ দৰে
শব্দ কৰি স্তুতিৰে আনন্দ কৰি, দেবতা সকলৰ সৈতে,
শ্লোক বচনা কৰি গান গায়, যজ্ঞত শিলেৰে চেপা
সোমময় মধুৰ বস পান কৰা ॥১০॥ হে কুশিক
সকল, ঘোঁৰাৰ ওচৰলৈ যোৱা—সাবধান হোৱা। সূদাস
বজাৰ ঘোঁৰা দিম্বিজয়ৰ ধন লাভৰ কাৰণে মুকলি কৰি
দিয়া। দেবতাৰ বজা ইন্দ্রই কৰ্মবিয়কাৰী বৃত্তক পুৰ,
পশ্চিম আৰু উত্তৰ দিশত মাৰিছিল। তাৰ পাচত
পৃথিৱীৰ উত্তম যজ্ঞাই ঠাইত সেই বজাই যজ্ঞ কৰক
॥১১॥ মই দ্যাবাপৃথিৱীত ইন্দ্রক স্তব কৰোৱাইছো।
বিশ্বামিত্ৰৰ এই স্তোত্ৰই ভাৰতবংশৰ মানুহক ৰক্ষা কৰা
॥১২॥ বিশ্বামিত্ৰ সকলে বজ্জী ইন্দ্রলৈ (এই) স্তোত্ৰ
কৰিলে। তেওঁ আমাক সুধন যুক্ত কৰক ॥১৩॥ হে
ইন্দ্র, কীকট (অনাৰ্য্য) বাজ্যত গৰুৰে কি কৰিব?
সোমবসন্ত মিহলি কৰিবলৈ গাধীৰ সিঁহতে নিখিৰাই।
গাধীৰৰ পাত্ৰ ভপত নকৰে। সেইবিলাকক আমালৈ
লৈ আহা ॥১৪॥ জমদগ্নি ঋষিয়ে দিয়া অজ্ঞান দূৰ
কৰা সসৰ্পৰীয়ে (বাকৰণী দেৱীয়ে) আকাশত বহুত
শব্দ কৰিছে। সূৰ্য্যৰ জীয়েকে দেবতালৈ কল্পবহিত
অগ্নি আনে ॥১৫॥ সসৰ্পৰীয়ে পঞ্চজাতিৰ মানুহৰ ভিতৰত
যি অগ্নি আছে সেই অগ্নি যাতে বেচি হয় তেনেকৈ

আমাক সম্পাদন কৰক। চুলিপকা দীৰ্ঘায়ু জন্মদায়িয়ে
যি বাক্ আমাক দিলে সেই পক্ষ (শুক্ল কক্ষ) কৰা
সূৰ্য্যৰ জীয়েকে আমাক নতুন জীৱন দিয়ক ॥ ১৬ ॥
হে বলদ (দৃঢ়তা) স্থিৰ হোৱা। অক্ষ দৃঢ় হোৱা।
দণ্ড (মাৰি) ডাল পুৰণি নহওক। জোৰা পাখি সুললিত
নেযাওক। ইলুই পৰিষোৱা শলখা আগতে ধৰি থাকক।
বেয়া নোহোৱা বথৰ (নমৌৰে) (বেৰেৰে) বিশিষ্ট বথে
আমাক (বহন কৰি) লৈ যাওক ॥ ১৭ ॥ হে ইলু,
আমাক গাভ বল দিয়া। আমাক টানি নিয়া বলদক
বল দিয়া। পুত্ৰ আৰু পোত্ৰক জীৱনৰ কাৰণে আয়ুস
দিয়া। তুমি যে বলদাতা (হেঁচা সেই বাবে বল দিয়া)
॥ ১৮ ॥ হে ইলু, খদিবৰ (খইবা) সাৰ টান কৰি ৰাখা।
বথ লৰিলে সিংশৰা (শিশু) কাঠৰ ফালেৰে দৃঢ় বথ দৃঢ়
কৰি ৰাখিবা। গৈ থাকোঁতে এই বথৰ পৰা আমাক
নেপেলাবা ॥ ১৯ ॥ গছৰ নিশ্চিঙ এই বথত উঠা
আমাক পেলাই নিদিবা। বিমাশ নকৰিবা। ঘৰ পোৱা
পৰ্য্যন্ত মজল হওক। বথৰ বেগ শেষ নোহোৱালৈকে,
—হোঁবা খুলি নিদিয়ালৈকে মজল হওক ॥ ২০ ॥ হে শূৰ
ধনবান ইলু, শত্ৰুৰ হিংসক আমাক তোমাৰ বহুত
ৰক্ষণেৰে প্ৰীত কৰা। আমাক যি শত্ৰুতা কৰিছে
সি নিকৃষ্ট হৈ পতন হওক। যাক আমি শত্ৰুতা কৰো
তাৰ প্ৰাণ নাশ হওক ॥ ২১ ॥ হে ইলু, কুঠাৰৰ ঘা
মাৰিলে গছে দুঃখ পোৱা দৰে আমাৰ শত্ৰু তাপিত
হওক। শিমলু ফুল যেনেকৈ সহজে ফুটে তেনেকৈ
শত্ৰু চিঙি ভাঙি পৰক। মাৰ মাৰি দিলে পাক কৰা
চকৰ পৰা ফেন ওলোৱা দৰে শত্ৰুৰ মুখৰ ফেন ওলাওক
(ফেনাই মৰক) ॥ ২২ ॥ (মৌনী বিশ্বামিত্ৰ ঋষিক
বশিষ্ঠ ঋষিৰ মানুহে বান্ধি আনিছিল। সিহঁতক বিশ্বামিত্ৰই
কৈছে) হেবা মানুহ কেইজন কাঁড়ডালৰ শক্তি তোমা-
লোকে নেজানা। মৌন হৈ থকা ঋষিক পশু বুলি লৈ
গৈছা। মুৰ্খক বাগ্মীয়ে ভিৰন্ধাৰ নকৰে। গাধক
হোঁবাৰ আগত নিব নোৱাৰে ॥ ২৩ ॥ হে ইলু, ভৰতৰ
পুত্ৰ সকলে (বশিষ্ঠ হৈতৰ পৰা) আঁতৰিব জানে কিন্তু
মিলন নেজানে। ডেওঁ বিলাকৰ হোঁবা সহজ গমন
হাইকীলৈ পৰিওতা দৰে বশিষ্ঠ বিলাকলৈ পৰিয়াল।
ডেওঁ বিলাকৰ টান ধন বশিষ্ঠহঁতলৈ ধৰি আছে ॥ ২৪ ॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ বা বাক্ পুত্ৰ প্ৰজাপতি।
হুন্দ—ত্ৰিভুত্। দেবতা—নিৰ্ধেদেবা (সকলো দেবতা)
মহৎ যজ্ঞত সকলোৱে অগ্নিক স্তুতি কৰা এই স্তোত্ৰ

বাৰে বাৰে উচ্চাৰণ কৰিছে। সেই অগ্নিয়ে পৰক দমন
কৰা তেজ যুক্ত হৈ ঘৰত থাকি আমাৰ এই স্তোত্ৰ
শুনক। দৈব ডেজৰে নিৰন্তৰ এই স্তোত্ৰ অগ্নিয়ে শুনক
॥ ১ ॥ হে স্তোতা, মহৎ স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত মাহাত্ম্য
জানিবলৈ ডেওঁবিলাকক অৰ্চনা কৰা। মোৰ মনো-
বথে সকলো ভোগ বিচাৰি ফুৰিছে। মানুহৰ যজ্ঞত
দাৰাপৃথিৱীৰ স্তব পূজা বিচৰা দেবতা সকলে একে-
লগে আনন্দ কৰে ॥ ২ ॥ হে দাৰাপৃথিৱী তোমালোকৰ
ঋত (নিয়ম) আৰু সভ্য স্বার্থ হওক। আমাৰ মহৎ
যজ্ঞৰ সমাপ্তিলৈকে ভালকৈ থাকা। হে অগ্নি, তোমাক
স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত নমস্কাৰ কৰো। পাৱস অগ্নেৰে
পূজা কৰিম। বহু তোমাৰ পৰা বিচাৰিম ॥ ৩ ॥ আৰু
হে ঋতাৱৰী দাৰাপৃথিৱী পুৰাতন সভাবাদী ঋষি সকলে
তোমালোকৰ পৰা বহুত ধন পাইছিল। হে পৃথিৱী,
শূৰ সকলৰ ধন লাভৰ যুগত মানুহে তোমালোকৰ
মাহাত্ম্য জানি স্তব কৰে ॥ ৪ ॥ কোনে বা (তেনে
সত্য অৰ্থ) জানে ? কোনেবা (এই জনা অৰ্থ) কয় ?
দেবতাৰ ফালে কোন বাটেৰে যাব পাৰি ? এইয়ে
স্বৰ্গত তললৈ যুগ কৰি থকা স্থান বিলাক (ভবা-নক্ষত্ৰ
বিলাক) দেখা যায়, ডেওঁবিলাকে অতি উৎকৃষ্ট, জানিব
নোৱাৰা কাম কৰি থাকে ॥ ৫ ॥ কবি, নেতাৰ ত্ৰুটী
(সূৰ্য্যই) এই (দাৰাপৃথিৱী) অবলম্বন কৰি ঋতৰ
(নিয়মৰ) স্থান অন্তৰীক্ষত আনন্দ কৰি ধৰি আছে।
একেটা কামেৰেই একমত হৈ ডেওঁবিলাকে (দাৰা-
পৃথিৱীয়ে) নানা স্থান কৰি (সাজি) আছে—যেনেকৈ
চৰাইয়ে বাঁহ কৰি থাকে ॥ ৬ ॥ সমান কিন্তু বেলেগ
কৈ দূৰত আৰু ওচৰত থাকি জাগৰুক হৈ ঋব পদ
(অন্তৰীক্ষত) থাকে। আৰু সদায় যুৱতী ৰাইজনী ৰূপে
থাকে। তাৰ পাচত জুটিয়া (যুৱীয়া) নাম লৈ (উৰ্বা,
দূৰে অস্তে, বোদসী ইত্যাদি) থাকে ॥ ৭ ॥ এই
(দাৰাপৃথিৱীয়ে) ভূত (জীৱ) জগতক বেলেগ বেলেগ
কৰি ৰাখিছে। মহৎ দেৱতা সকলক ধাৰণ কৰিছে,
(তথাপি) দুঃখ নেপাই। স্থাবৰ আৰু জঙ্গমক একে
ঠাইতে থয়। চৰি ফুৰা আৰু উৰি ফুৰা (পশু-পক্ষী)
বিলাকক নানা ৰূপে থয় ॥ ৮ ॥ মহৎ পিতাৰ আৰু
জন্মদাতাৰ সনাতন, পুৰাতন, আমাৰ সেই স্বৰ্জা বাই-
জনীৰ সহজ এতিয়া বৃদ্ধি পাইছে।—যাব মাজত বহল
মুকলি বাটত (জাকালত) স্তুতি কৰা দেবতা সকল
নিজ নিজ বাহনত অহা যোৱা কৰে ॥ ৯ ॥ হে
দাৰাপৃথিৱী এয়া তোমালোকৰ স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছে।
ঋদুৱা (কোমল পেটৰ), অগ্নি জিতা যাব, সন্নাট, নিত্য

ভকণ (সদায় ডেকা) কবিসকল নিজ কৰ্ম বখানি থকা
মিত্ৰ, বকণ আৰু আদিভাসকলে এই স্তোত্ৰ গুনক ॥ ১০ ॥
সোণৰ হাতৰ, সুবাক্যৰ যজ্ঞত তিনিও সৰনত আকাশৰ
পৰা অহা হৈ সৰ্বিতা, স্তোতাৰ স্তোত্ৰ গ্ৰহণ কৰা ।
পাচত সকলোৱে আকাজ্ঞা কৰা ফল পথিয়াই
দিয়া ॥ ১১ ॥ সুকৰ্ম কৰা, কলাণীয়া হাতৰ, ধনবান,
অমৃতবান হুই দেবতাই সেই ভাল বকণ আমাক
দিয়ক । হে ঋতুসকল, পূৰ্বাৰে সৈতে আমাক
(ধন দি) আনন্দ দিয়া । ঋত্বিক সকলে (সোম
চপিবলৈ) ওপৰলৈ শিল তুলিছে ॥ ১২ ॥ বিজুলীৰ
দৰে বথ থকা, দীপ্তিমান, স্বৰ্গৰ, শত্ৰুৰ মাৰক, ঋতত
(নিয়মত) জন্ম গোৱা, সন্ততে গমনশীল, যজ্ঞাই
মকতসকল আৰু সৰসতী দেৱী, এই সকলো দেবতাই
স্তোত্ৰ গুনক । খবকৈ ফল দান কৰা হে-মকতসকল
আমাক পূজবে সৈতে ধন দিয়া ॥ ১৩ ॥ ধনৰ কাৰণ
এই স্তোত্ৰবিলাক আৰু ঋক্‌বিলাক (এই যজ্ঞত) বহু
কৰ্মা বিষ্ণু দেবতাৰ ফালে যায় । সকলোৱে জন্ম
দিয়া যুগতী এই দিশবিলাকে ডেউক (বিষ্ণুক) উলজা
নকৰে । (বিষ্ণু) মহান পাদ বিক্ষেপকাৰী (ডাঙৰ
খোজ দিয়া) ॥ ১৪ ॥ সকলো বল পাই ইন্দ্ৰই দুয়ো
দ্যাবাপৃথিৱী পূৰণ কৰিলে । হে পুৰন্দৰ, বৃদ্ধক বথ
কৰা, পৰক দমন কৰা সৈন্যযুক্ত পশুক ধৰি আনি
আমাক বহুত (পশু) দিয়া ॥ ১৫ ॥ হে নাসত্য
অশ্বিনী দুজন, বহুক-বিচৰা-ধন-দিয়া, ভোমালোক
ধন দাতাৰ ভিতৰত উত্তম ধন দাতা । ভোমালোক
অভিবৰ্দ্ধত (কোনেও ভিৰকাৰ কৰিব নোৱাৰা) ।
ভোমালোকে হৰি দাতাক বেয়া নোহোৱা কামেৰে
বন্ধা কৰা ॥ ১৬ ॥ হে মেধাবী দেবতাসকল, ভোমা-
লোকৰ সেই কাম মনোহৰ (যে) কৰ্মেৰে ভোমালোকে
ইন্দ্রলোকৰ দেবতা হৈ আহা । হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ,
ভোমাৰ প্ৰিয়ভয় সৰা ঋতুসকলেৰে সৈতে এয়া
আমাৰ স্তুতি আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে গ্ৰহণ কৰা ॥ ১৭ ॥
অকলুষিত কৰ্মৰ বকণ দেবতাৰে সৈতে হে যজ্ঞাই
অৰ্ঘ্য, (দেবতা) অদিতি—আমাক বন্ধা কৰা ।
ভোমালোকে আমাৰ অপত্যৰ অহিত কৰ্ম আঁতৰাই
দিয়া । আমাৰ ঘৰ পশুযুক্ত পূত্ৰবান কৰা ॥ ১৮ ॥
বহুত দেশত উৎপত্তি হোৱা দেৱতাৰ দূত অগ্নিয়ে
আমাক পাপহীন বুলি সকলোকে কওক । পৃথিৱী,
ভূৰ্গ আৰু পানী, সূৰ্য্য আৰু নক্ষত্ৰৰে (ভৰাৰে) ভৰা
বিত্তীৰ্ণ অভৱীকৃত আমাৰ স্তুতি গুনক ॥ ১৯ ॥ কল-
ঘৰ্ক মকতপকলে, পৰ্শ্বতবিলাকে, নিশ্চল ঠাইবিলাকে,

হৰি অগ্নেৰে আনন্দ কৰি আমাৰ স্তুতি গুনক । অদিতিয়ে
আদিভাসকলেৰে সৈতে আমাৰ স্তুতি গুনক । মকত-
সকলে আমাক কলাণকৰ সুখ দিয়ক ॥ ২০ ॥ হে অগ্নি,
আমাৰ বাট সদায় সুগম আৰু অম্লবান হওক । হে দেবতা
সকল, মধুৰ পানীৰে গছ-গছনি বিলাক সিঁচি দিয়া । হে
অগ্নি, ভোমাৰ লগত বহুত হলে মোৰ ধন নেহেৰাই । ধন
আৰু বহুত অন্নৰ ঠাই (ঘৰ) পোৱাই দিয়া ॥ ২১ ॥
হে অগ্নি, হৰি অন্নৰ সোৱাদ লোৱা । আমাৰ অন্ন
সম্যক প্ৰকাশ কৰা আৰু আমাৰ ফালে আনা । সংগ্ৰামত
সকলো শত্ৰু জয় কৰা । সুমনা হৈ আমাক সদায়
দিন (যজ্ঞ কৰ্মেৰে) প্ৰকাশ কৰা ॥ ২২ ॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ২২ ।

ধৰি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি বা বাক্‌ৰ পুত্ৰ
প্ৰজাপতি । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—১ উষা ; ২-
১০-অগ্নি ; ১১-অহোবাত্ৰ ; ১২-১৪-বোদসী ; ১৫-
বোদসী বা দূনিশী ; ১৬ দিক্‌বিলাক ; ১৭-২২
ইন্দ্ৰ, পৰ্শ্বন্যাত্ৰা ষষ্ঠী বা অগ্নি ।

সূৰ্য্য উদয় হোৱাৰ আগত যেতিয়া উষাই পোহৰ কৰে
তেতিয়া অন্ধৰ মহৎ জ্যোতি আকাশত প্ৰকাশ হয় ।
তেতিয়া যজ্ঞমানে (অগ্নি হোৱাদি) কাম কৰিবলৈ
ইচ্ছা কৰি দেবতাৰ ওচৰত থাকে । এয়া দেবতাৰ
এক প্ৰবলতা অভি আশ্চৰ্য্যৰ কথা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, এই
সময়ত দেবতাই আমাক অপথে নিনিয়ক । অম্লতান
জনা আগৰ পিতা সকলেও অপথে নিনিয়ক । যজ্ঞৰ
নিচান (সূৰ্য্যই) পুৰণি স্থান দ্যাবাপৃথিৱীৰ মাজত উদয়
হয় । এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, বহুত
কামনা মোৰ হয় । (অগ্নিচৌমাৰি) কৰ্ম কৰিবলৈ
পুৰণি স্তোত্ৰবিলাক উদ্দীপনা কৰে । জুই ফালে
সভা কথাকে কও । এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥
সকলোৰে বজা অগ্নিক বহুত ঠাইৰ পৰা আহৰণ কৰা
হয় । সেই অগ্নি শুই থকা হৰি আদি অন্নত শোৱে ।
অৰণি কাঠত বিভক্ত হৈ থাকে । এজনী মাকে বৎস
(পোৱালী) অগ্নিক পোষণ কৰে—অন্য মাক (এনেৰে)
থাকে । এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ অগ্নি পুৰণি গছত
থাকি নতুন গছ গজি উঠে । সদাঃ উৎপন্ন হোৱা গছৰ
ভিতৰত থাকে । কোনেও গৰ্ভ নকৰাক ভিতৰত থকা
অগ্নিয়ে গৰ্ভ কৰি (ফল ফুল আদি) প্ৰসব কৰায় ।
এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ দুজনী মাক যাব সেই

সূর্য পশ্চিম ফালে শোবে। আকৌ (উন্নত হবৰ সমস্তত দাবাপৃথিবীৰ) পোৱালীয়ে প্ৰতিবছক নোহোৱাকৈ অৰাধে ফুৰি ফুৰে। এই বিলাক মিত্ৰাবৰ্ণৰ কৰ্ম। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ দুজনী মাকৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা, যজ্ঞৰ হোতা সম্ভাট অগ্নিয়ে প্ৰথমে স্বৰ্গত ফুৰে। সকলো কামৰ মূল পৃথিবীত বসতি কৰে। ভাল বাকোৰে স্তোভাই ভাল স্তোত্র বিলাক পাঠ কৰিছে। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ ওচৰত থকা অগ্নি গাৰফালে আহিলে সকলো জীৱই বৰীৰ আগত হাবি পলোৱা সৈন্যৰ দৰে আঁতৰি যায়। সকলো জনা সেই অগ্নিয়ে পানীৰ নিষিদ্ধ দীপ্তিৰ মাজত সোমায়। এইয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ পালয়িতা দেৱতাৰ দূত অগ্নিয়ে গছলতা বিলাকত বাপ্ত হৈ থাকে। মহান অগ্নিয়ে সূৰ্য্যৰ সৈতে দাবাপৃথিবীৰ মাজত ফুৰি ফুৰে। নানা বিধ ৰূপ ধৰি অগ্নিয়ে আমাক বিশেষ অনুগ্রহৰ চকুৰে চাই। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ বন্ধক বিষুব প্ৰিয়ভম, অমৃত ভেজ ধাৰণ কৰি সেই অগ্নিয়ে পৰম স্থান বন্ধা কৰে। সেই অগ্নিয়ে ভূত জাত প্ৰাণীক জানে। এইয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ য'জা হৈ (দিন আৰু ৰাতি ৰূপে) নানা বিধ শৰীৰ ধাৰণ কৰে। ক'লা আৰু বগা দুয়ো বাইভনীয়ে এজনীয়ে (দিনত) দীপ্তি শালিনী আৰু ইজনী (ৰাতি) ক'লা হয়। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ মাক (পৃথিবী) আৰু জীয়েক (স্বৰ্গ) হৈ সকলোৱে খিৰোৱা গৰু (ৰূপ) হৈ অন্তৰী-ক্ষত পৰস্পৰ লগ লাগি নিজ বস আদান-প্ৰদান কৰে। ঋতব (নিয়মৰ) স্থান অন্তৰীক্ষৰ মাজত থকা দাবাপৃথিবীক মই স্তুতি কৰিছো। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ দ্বালোক পৃথিবীৰ পোৱালী অগ্নিক চেলেকি (মেঘেৰে) ধ্বনি কৰে। দ্বাকপী গাইগকৰে পৃথিবীক পানী নাইকিয়া কৰি নিজৰ ওহাৰ (ৰূপী) ঠাই পূৰ্ণ কৰে। সেই (ভুকান) পৃথিবী ঋতব (নিয়মৰ) পানীৰে ভৰাই দিয়ে। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ (ভেটিয়া) পৃথিবীক নানা ৰূপৰ (হাবৰ জঙ্গমৰে) ঢাকি পেলাই। সেই পৃথিবীয়ে আধা বছৰীয়া পোৱালীক (অগ্নিক) চেলেকি থাকে। মই ঋতব (আদিভাৰ) স্থান বুজি পাই পৰিচৰণ কৰিছো। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ ভবি দৃটাৰ দৰে দৰ্শনীয় অহোবাতী দাবাপৃথিবীৰ মাজত স্থাপিত হৈছে। তাৰ মাজত এজনী ৰাতি (লুকাই) থাকে। ইজনী (দিনত) প্ৰকাশ হৈ থাকে। অহোবাতীৰ পৰস্পৰ মিলনৰ পথত (কালে) দহয়ে পুণ্যকাৰী আৰু পুণ্য নকৰাক দুয়োকে

পাইগৈ। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥ আকাশত উই থকা পোৱালী নোহোৱা কেতিয়াও নিষিধোৱা গাই গৰু বিলাকে, যিবিলাক সদায় নতুন আৰু চেউৰী হৈ আছে, সিহঁতে (সেই মেঘবিলাক) জোকাৰি (বৰষুণ) পেলা-ওক। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৬ ॥ কামৰবাৰী ইলুই একালে হেছেলীয়াই (শব্দ কৰে) (কিছু) অন্য কোনো দিশৰ জাকত বেভঃ (পানী) দিয়ে। (অৰ্থাৎ একালে গাভনি মাৰে আৰু অগ্নি কোনো ফালে বৰষুণ দিয়ে)। তেওঁ পানী দিবৰ সক্ষম। তেওঁ সকলোৰে ভজনীয়া, —বজা। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৭ ॥ হে জনগণ, মই বীৰ ইলুৰ ভাল ঘোঁৰা বিলাকৰ কথা এতিয়া কয়। দেবতাসকলে (ইলুৰ) ভাল ঘোঁৰা আছে বুলি জানে। ছটাকৈ বা পাঁচোটাকৈ যোগ হৈ ইলুক বহন কৰি নিয়ে। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৮ ॥ সকলোৰে প্ৰসৰিতা বিশ্বকপী তুমি। দেবতাই বহুত প্ৰজা জনম দিলে। —আৰু পোষণ কৰে। এই সকলো ভূবন এই তুমি। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৯ ॥ মহৎ (বৃহৎ) দৃটা ৰাতি ইলুই পৰস্পৰ লগ লগাই দিলে। সেই দুয়োকে (দাবাপৃথিবীক) ইলুৰ ভেজৰে পৰিপূৰ্ণ কৰিলে। বীৰ ইলুৰ শত্ৰুৰ ধন লাভ কৰি আনিলে বুলি শুনা যায়। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ২০ ॥ বিশ্বৰ বিধাতা বজা ইলুই এই পৃথিবী আৰু অন্তৰীক্ষৰ ওচৰত হিতকৰ মিত্ৰৰ দৰে বাস কৰে। বীৰ মকত সকল বুদ্ধৰ কাৰণে তেওঁৰ আগতে যায় আৰু ইলুৰ সুখৰ ঘৰত থাকে। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ২১ ॥ হে ইলু, গছলতা বিলাক তোমাৰ দ্বাৰা সিদ্ধ হয়। পানী তোমাৰ পৰা ওলাই। পৃথিবীয়ে তোমাৰ ভোগ্যৰ যোগ্য ধন ধাৰণ কৰে। তোমাৰ সখা (হবি দিয়া) আমি তোমাৰ ধনৰ ভাগ পাম। এয়া ...১ ঋকৰ দৰে ॥ ২২ ॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—বিধামিত্ৰৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি বা বাক্ৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি। হ্রস্ব—ত্ৰিষ্ঠুত্। দেবতা—বিষ্ণুদেৱা (সকলো দেৱতা)

মায়াবী অনুবিলাকে দেৱতাৰ প্ৰথম হিৰ কাম-বিলাক উলজা কৰিব নোৱাৰে। বীৰ বিদ্বানসকলেও নোৱাৰে। দ্ৰোহবৰ্জিত দাবাপৃথিবীৰ আত্মৰত থকা প্ৰজাবিলাকৰে সৈতে (কামবিলাক) উলজা কৰিব নোৱাৰে। পৃথিবীৰ ওপৰত থকা পৰ্বতবিলাকেও উলজা নকৰে ॥ ১ ॥ লবচৰ নোহোৱা এবছৰ বৃষদ

ভাবেবে (হয় ঋতুৰে) দেখা যায়। ঋতব (নিয়মৰ) অতি পূৰণি (আদিত্য) ৰূপে বছৰটো চলি যায়। (বহুবৰ ভিতৰতে) চলি যোৱা তিনিখন লোক ওত-প্রোত ভাবে থাকে। ভাবে হুখন (স্বৰ্গ আৰু অস্ত-বীৰ) লুকাই থাকে। এখন (ভূমিলোক=পৃথিবী) দেখা পোৱা যায় ॥২॥ তিনিখন বুকুৰে (ঐশ্ব, বৰ্ষা, আৰু শবৎ ঋতুৰে) আৰু তিনিখন ওহাৰেবে (বসন্ত, হেমন্ত আৰু শীত ঋতুৰে) বিশ্বৰূপ বৰ্ষক নানা প্ৰকাৰ প্ৰজা আদিৰে আহে। তিনি ঋণেৰে মহত্বযুক্ত (গবয়, বৰ্ষা আৰু শীত ঋণেৰে) সম্বৎসৰ (বচৰ) দেবতা আহে। সেই বৰ্ষক দেবতাই গহগহনিবিলাকক পানী দি যায় ॥৩॥ (সম্বৎসৰে) এই গহগহনিবিলাকৰ ওচৰত ফলফুল প্ৰজনন কৰি সাবধানে থাকে। আদিত্যৰ মধুৰ নামৰ (বসন্ত, মধু, ত্ৰাধৰ আদি) (ঋতুবিলাকক) মই আহ্বান কৰো। দেৱীয়ে ইফালে সিকালে যায়। পানীয়েও (বহুবত ৪ মাহ) বৎ কৰি ফুৰে (ববৃণ হয়)। সেই পানীক (৮ মাহ) বৰ্দ্ধন কৰে। (ববৃণ নিদিয়) ॥৪॥ হেনদীসকল মেধাবী দেবতাসকলৰ তিনিবাৰ তিনি (১ খন) সন্তা স্থান (লোক) আছে। আৰু তিনিও লোকৰ নিশ্চা-তাই (সূৰ্য্যাই) যজ্ঞৰ সন্তাট হৈ আছে। ঋতাবৰী আকাশত তিনিজন (ইলা, সব্বভী, ভাবতী) লগে ভাগে থকা দেৱী যজ্ঞৰ দিনত তিনিসবনত আহে ॥৫॥ হে সবিভা দেবতা, স্বৰ্গৰ পৰা আহি প্ৰতিদিন তিনিবাৰ ধন পথিওৱা। হে ভগ, ত্ৰাতা, তিনি ধাতুৰে (পশু, জন্তু, ধন আৰু গোখন আমালৈ দিনটোৰ তিনি সবনত পথিলাবা। হে বুদ্ধিমানসকল, আমাক ধন লাভ কৰোৱা ॥৬॥ সবিভা দেবতাই দিনৰ তিনি সন্তাত আমালৈ ধন পথিলাবা। বাজমান সুহন্তৰ মিত্ৰাবৰ্ণে, দাবাপৃথিবী আৰু অস্তবীৰ দেবতাই সবিভা দেবতাৰ পঠিওৱা গুণৰ পৰাই বহু লাভ কৰিবলৈ বিচাৰে ॥৭॥ কোনোৱে নাশ কৰিব নোৱাৰা তিনি-খন উত্তম স্থান আছে। এই তিনি ঠাইত দেবতাৰ বীৰ তিনিজন (অগ্নি বায়ু, সূৰ্য্য) পুত্ৰই শোভা কৰিছে। ঋতবান, যজ্ঞলৈ ধৰকৈ যোৱা, কোনেও দমাব নোৱাৰা সকলো দেবতাই আমাৰ যজ্ঞত তিনি সবনত থাকক ॥৮॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা)।

বিশ্বকী ইল্লই, মোৰ অকলে জাকৰ পৰা জীভবি ইফালে সিকালে ফুৰা বৰ্ষীয়া নোহোৱা নতুনকৈ পোৱালী দিয়া আনৰ প্ৰাণ ধাৰণ কৰা গৰুৰ দৰে (আমাৰ) স্তুতি ভালকৈ জানক। (ইচ্ছা কৰিলে) সেই গৰুৰ পৰা বহুত অন্ন খিৰাব পাৰি। ইল্ল আৰু অগ্নিয়ে ভাব (সেই স্তুতিৰ) ঐশংসা কৰক ॥১॥ হে বাস কৰাওঁতা ফলদাতা ভাল হাতৰ নাসত্যা ইল্ল পুৰা (আদি) দেবতাসকল, প্ৰীত হৈ আকাশত উই থকা মেঘৰ পৰা পানী খিৰাই (বৰষি) দিয়া। সকলো দেবতাই এই বেদীত আনন্দ কৰি আমাক সুকল দিয়া ॥২॥ যি গহগহনিবিলাকে বৰ্ষক ইল্লৰ শক্তি ইচ্ছা কৰে সিহঁতে নত্ৰ হৈ ইল্লই দিয়া গৰ্ভৰ বিষয় জানে। ফল কামনা কৰি গৰুবিলাকে (গহগহনিবিলাকে) মহৎ ৰূপ ধৰি (ফলফুল ধৰি) পুত্ৰৰ ফালে যায় ॥৩॥ যজ্ঞত শিল জোৰা দি (সোম চেপিগলৈ) মই লুকাপ দাবাপৃথিবীক স্তুতিৰে প্ৰীত কৰিছো। হে অগ্নি, তোমাৰ অতি ধুনীয়া আৰু জ্যেষ্ঠ এই দীপ্তিবিলাক মানুহৰ কাৰণে ওপৰমুখ হৈছে ॥৪॥ হে অগ্নি, মধুমান, সুপ্ৰজ যি তোমাৰ শিখাবিলাক বহুত ব্যাপ্ত হৈ দেব-তাৰ মাজত আহ্বান কৰিবলৈ পঠিওৱা হৈছে, সেই শিখাই যজ্ঞনীয়া সকলো দেবতাক এই কন্দলৈ বন্ধনৰ কাৰণে আনি বহুওৱা আৰু মধুৰ সোমবস পান কৰোৱা ॥৫॥ হে অগ্নি, নানা ৰূপে যি তোমাৰ ভাল মতি আছে, অন্যফালে মন নকৰি ভাবে আমাক বৰ্দ্ধন কৰা, যেনেকৈ পৰ্ব্বতৰ পানীৰ ধাৰাই গহ-গহনিবিলাকক উপকাৰ কৰে। সকলোৰে বাস কৰাওঁতা হে জাভবেদ অগ্নি, তোমাৰ সেই অনুগ্ৰহ বুদ্ধি আমাক দিয়া—বিশ্বৰ হিতকৰ স্মৃতি আমাক দিয়া ॥৬॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—অশ্বিনী হুজন।

গৰুৰূপী উষাই পুৰাতন অগ্নিৰ কাৰণে স্পন্দৰ গাখীৰ খিৰাইছে। উষাৰ পুত্ৰ সূৰ্য্যই তেওঁৰ (উষাৰ) ভিতৰত সোমাইছে। উষাৰ ভিতৰত দিনবিলাকে সূৰ্য্যক বহন কৰি আনে। অশ্বিনী হুজনক উষাৰ আগতে স্তব কৰিবলৈ (হোতা আদি) সকলো উঠিছে ॥১॥ হে অশ্বিনী হুজন, ভালকৈ ঘোঁৰা লগোৱা ঋতব

(নিয়ম) বথেষে ভোমালোকক বহন কৰি আনিছে ।
পুত্ৰই মাকবাপেকক বিচৰা দৰে যজ্ঞবিলাক ভোমা-
লোকক কাৰণে উদ্ধৃক হৈছে । আমাৰ পৰা অন্তৰী
বৃত্তি তেনেই নাশ কৰা । আমি ভোমালোকলৈ হৰি
অন্ন প্রস্তুত কৰিছো । ভোমালোক দ্ৰৱ্যে আহা ॥ ২ ॥
ভালকৈ যোজনা কৰা ঘোঁৰাবে ভাল চকৰিৰ বথেষে
আহি হে দম্ভা হুজন, স্তোতাৰ এই স্তোত্ৰ শুনা । হে
অগ্নিনী হুজন, মেধাবী পুৰাণন ঋষিসকলে ভোমালোকক
আমাৰ বৃত্তি নষ্ট নকৰি আহিবলৈ কোৱা নাছিল
নে ? ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, আমাৰ স্তুতিলৈ মন কৰা ।
বহন কৰিব পৰা ঘোঁৰাত আহা । সকলো স্তোত্ৰাই
ভোমালোকক আহ্বান কৰিছে । গাখীৰ মিহলোৱা
মধুৰ সোমবস আৰু এই হৰি আদি ভোমালোকক
মিত্ৰই দিয়া দৰে দিছে । সূৰ্য্য উদয় হৈছে ॥ ৪ ॥ হে
অগ্নিনী হুজন, বহুত ঠাই (দেশ) নিজ বলেৰে এৰি
(পিচ পেলাই) দেবতা যোৱা (অহা) বাটেৰে
ভোমালোকক এই কামলৈ আহা । হে ধনবান হুজন,
স্তোতাৰুনে কৰা ভোমালোকক ঘোষণা কৰা স্তোত্ৰ
আছে । হে দম্ভা হুজন, ভোমালোকলৈ মধুৰ সোম
পাত্ৰ এয়া সজাই থোৱা হৈছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী
হুজন, ভোমালোকক পুৰণি সখীত কল্যাণকৰ সেবা
কৰিবৰ যোগ্য হয় । হে নেতা হুজন, ভোমালোকক
ধন জাহ্নবীৰ (গঙ্গাৰ) দৰে (পৰিত্ৰ) । সুখকৰ
সখীত আকৌ কৰি আমি মধুৰ সোম পান কৰি
ভোমালোকক সৈতে সোনকালেই আনন্দ কৰিয় ॥ ৬ ॥
হে সুদক্ষ, সদায় ডেকা, সুদাতা, নাসত্যা অগ্নিনী
হুজন, বায়ুৰে আৰু নিখুঁত ঘোঁৰাবে সৈতে একেলগে
আহি, সোমত গ্ৰীত হৈ বিপক্ষ নোহোৱা ভোমালোকে
দিন পাৰ হলে (গধূলি) এয়া সোম পান কৰা ॥ ৭ ॥ হে
অগ্নিনী হুজন বহুত (হৰি আদি) অন্ন দি, নোবোৱাকৈ
কামত লাগি থকা স্তোত্ৰাই স্তুতিৰে ভোমালোকক
পৰিচৰণ কৰিছে । ঋতুত (নিয়মত) উপায় হোৱা,
স্তোতাৰ দ্বাৰা আকৃষ্ট হোৱা ভোমালোকক বথেষে
দ্যাবাপৃথিবীত তৎক্ষণাত্ৰ যাব পাৰে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নিনী
হুজন, অতি মধুৰ সোমে ভোমালোকক কামনা কৰি
আছে । সেই সোম ভোমালোকে পান কৰা,—আমাৰ
ঘৰলৈ আহা । ভোমালোকক বথে পুনঃ পুনঃ বহুত
ৰূপ ধৰি সোম চেপা যজ্ঞমানব ওচৰলৈ আহে ॥ ৯ ॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—গাখিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—১-৫ ত্ৰিষ্টুত্ৰ ;

৬-৯ গায়ত্ৰী । দেবতা—মিত্ৰ ।

মিত্ৰক স্তব কৰিলে (তেওঁ) মানুহক কামত লগাই ।
মিত্ৰই স্বৰ্গ আৰু পৃথিবী ধাৰণ কৰি আছে । মিত্ৰই
চক্ৰ নিটপিওৱাকৈ কৰ্ম কৰা মানুহক চাই
আছে । যিটোৰে মিত্ৰৰ হব্য দিয়া ॥ ১ ॥ হে আদিভা,
যজ্ঞ কৰি যি মানুহে তোমাক হৰি অন্ন দিলে,
হে মিত্ৰ, সেই মানুহ অন্নবান হওক । তুমি বন্ধা কৰা
মানুহক কোনেও মাৰিব নোৱাৰে আৰু কোনেও পৰাস্ত
কৰিব নোৱাৰে । এই মানুহক ওচৰ বা দূৰৈৰ
কোনো পাঁপে চুব নোৱাৰে ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰ, বোগ
বৰ্জিত অন্নৰে আনন্দ কৰি বহল পৃথিবীত দুৰ্গ জানুৰে
(আঁঠুৰে=ভৰিৰে) ইচ্ছামতে গৈ আদিভাৰ কৰ্ম্মত
থাকি (কৰ্ম্ম-যজ্ঞাদি) কৰি আমি মিত্ৰৰ মৰমত
থাকিম ॥ ৩ ॥ এইজন মিত্ৰ প্ৰাচুৰ্য্যৰ হ'ল । তেওঁ
নমস্কা, ভালকৈ সেৱা কৰিব লগা, জগতৰ স্বামী, ভাল
বলী, জগত বিধাতা । তেওঁ যজ্ঞাৰ্হ । —সূৰ্য্যৰ ভাল
কল্যাণকাৰী সুমনস্ক আমি থাকিম ॥ ৪ ॥ এইজন আদিভা
মহান,—মানুহক জগায় তুলি দিয়া । (তেওঁক)
নমস্কাৰেৰে ওচৰ চাপি স্তব কৰাৰ উপযুক্ত স্তুতিৰ
যোগ্য সেই আদিভাক প্ৰীতিৰ এই হৰি আদি অগ্নিত
হোম কৰা ॥ ৫ ॥ মানুহৰ ভৰষা মিত্ৰ দেবতাই দিয়া
অন্ন আৰু সকলোৱে বিচৰা ধনত অতি বিচিত্ৰ সুখ
আছে ॥ ৬ ॥ যি মিত্ৰই, নিজ মহিমাৰে অন্তৰীক্ষ
অভিভব কৰে আৰু তেওঁ অন্নৰে পৃথিবীত অভিভব
কৰে ॥ ৭ ॥ বলী মিত্ৰক পাঁচ জাতিয়ে (হৰি আদি
দি) সহায় কৰে । তেওঁ সকলো দেবতাকে ধাৰণ
কৰে ॥ ৮ ॥ মিত্ৰ দেবতাই, দেবতাৰ আৰু মানুহৰ
ভিতৰত যি কুশ-মেলি বহিবলৈ দি হৰি দিলে, তেনেকুৱা
মানুহক অভীষ্ট সিদ্ধি কৰি অন্ন দিলে ॥ ৯ ॥

(মিত্ৰ=আদিভা=সূৰ্য্য)

৬০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—গাখিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—জগতী ।
১-৪ ঋতুসকল ; ৫-৭ ঋতুসকল আৰু ইন্দ্ৰ ।

হে ঋতুসকল, ভোমালোকক কৰ্ম্ম ইহজগতত সক-
লোৱে জানে । হে মানুহকেইজন, সুব্ৰাহ্মণ পুত্ৰসকল,
যজ্ঞৰ ভাগ কামনা কৰি যি কৰিবলগীয়া কাম জানি
সেইবিলাক কাম কৰিলে, সেই মায়াৰে প্ৰতিপক্ষ বদ
কৰিব পৰা ভেজবুত হৈ যজ্ঞৰ ভাগ পালি ॥ ১ ॥

হে ঋতুসকল, যি শক্তিতে (এখন) চমস (হেতা) চাৰি-
খন কবিলা, যি বৃত্তিৰে মৰা গকৰ ছাল লগ লগাই
দিলা, যি জানেৰে ইন্দ্ৰৰ হৰি হোৱা সৃষ্টি কবিলা,
সেইবিলাক কামৰ দ্বাৰা দেবত্ব পালাইত ॥ ২ ॥ মানুহৰ
নাভিয়েক (অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ সুধৱা—সুধৱাৰ পুত্ৰ ঋতুস-
কল) যাগযজ্ঞ কৰা ঋতুসকলে ইন্দ্ৰৰ সখীত লাভ
কৰি প্ৰাণধাৰণ কৰিলে । সুধৱাৰ পুত্ৰসকলে সুকস্মেৰে
ৰাণ্ড হৈ অমৃতত্ব পালে ॥ ৩ ॥ হে ঋতুসকল, ইন্দ্ৰৰ
লগত একে বথতে উঠি সোম যজ্ঞলৈ যোৱা । পাচত
মানুহৰ স্তুতি গ্ৰহণ কৰি (দেবতাৰ ৰূপ ধৰা) । হে
সুধৱাৰ পুত্ৰসকল অমৃতত্ব বহন কৰা তোমালোকৰ
সুকৰ্মবিলাকৰ তুলনা নাই—আক বীৰ্যবোৰ তুলনা নাই ॥ ৪ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি অন্নবান ঋতুসকলেৰে সৈতে ধূই
পখালী লৈ মিলিত চেপা সোম দুয়ো হাতেৰে ধৰি
পান কৰা । হে মঘবন্ ইন্দ্ৰ, স্তোত্ৰেৰে দিয়া হৰি
দাতাৰ ঘৰত সুধৱাৰ পুত্ৰ মানুহেৰে সৈতে সোম পান
কৰি আমোদ কৰা ॥ ৫ ॥ বহুতে স্তুতি কৰা হে
ইন্দ্ৰ, তুমি ঋতুমান, অন্নবান ইন্দ্ৰানীৰে সৈতে আমাৰ
এই (তৃতীয়) সৰনত ফ্ৰষ্ট হোৱা । হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
কাৰণে এই দিনবিলাক (বৈ) আছে । দেবতাৰ
কৰ্মৰ কাৰণে আক মানুহৰ ধৰ্ম্মেৰে সৈতে এই দিন-
বিলাক নিয়ন্ত্ৰিত হৈছে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি স্তোভাক
অন্ন দি অন্নযুক্ত ঋতুসকলৰ সৈতে এই যজ্ঞত যজ্ঞীয়
স্তোত্ৰলৈ আহা । মকতৰ সৈতে এশ ঘোৰাৰে মানুহলৈ
(যজ্ঞমানলৈ) বহুত চকু থকা যজ্ঞৰ হোমলৈ আহা ॥ ৭ ॥

৬১ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।
দেবতা—উষা ।

হে অন্নৰে অন্নবতী ধনবতী উষা, তুমি বিশেষ
জানবতী হৈ আমাৰ স্তোত্ৰ গ্ৰহণ কৰা । সকলোৰে
পূজ্যা, হে উষা দেৱী, পূৰ্বাৰ্ভনী (অথচ) বুৱতী,
শোভিতা হৈ বহুত স্তোত্ৰবতী উষা, যজ্ঞ কৰ্ম্মৰ ফালে
আহা ॥ ১ ॥ হে উষা দেৱী, অমৰণ, সুবৰ্ণময় বথেৰে
বৃন্দ বাক্য উচ্চাৰণ কৰি তুমি দীপ্ত হৈ আছা ।
বহুত বলযুক্ত সোণবৰণীয়া যিবিলাক তোমাৰ ঘোঁৰা
আছে—ভালকৈ লৈ যাৰ পৰা সেই বহুত লগাই
ঘোঁৰাই তোমাক লৈ আহক ॥ ২ ॥ হে উষা দেৱী,
সকলো ভুবন সমুখত বাখি অমৰণ সূৰ্য্যৰ নিচান ৰূপে

তুমি সদায় ওপৰত থকা । নতুনকৈ হোৱা (আজি
হোৱা) হে উষা দেৱী, একেটা বাটেৰে চলি থাকি
চক্ৰৰ দৰে সেই বাটেৰেই (পুনৰ অবলম্বন কৰি)
ঘূৰি আছা ॥ ৩ ॥ এই উষাই বস্ত্ৰৰ দৰে এছাৰ
ফালি, ধনবতী হৈ সূৰ্য্যৰ (বা দিনৰ) পত্নী ৰূপে
গৈ থাকে । সুভাগা, ধুনীয়া দাঁতেৰে, নিজ ভেজ
উন্মাতন কৰি উষাই স্বৰ্গ আক পৃথিৱীৰ মাজেদি গৈ
থাকে ॥ ৪ ॥ (হে স্তোভাসকল) তোমালোকে, মধু
ক্ষৰণ কৰা, আকাশত ওপৰমুখ হৈ থকা, বঙা, দেখি-
বলৈ বৰণীয় ভেজেৰে অবলম্বন কৰি জকমকাই শোভা
কৰি থকা উষা দেৱীক উদ্দেশ্য কৰি ভেওঁৰ প্ৰতি
তোমালোকৰ ভাল স্তুতি প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ প্ৰচলিত
নিয়ম বিধায়িকা উষাৰ দ্বালোকত ভেজ দেখি সকলোৱে
জানে । ধনবতী উষাই দ্যাবাপৃথিৱীত নানা ৰূপেৰে
ৰাণ্ড হৈ থাকে । হে অগ্নি, তোমাৰ ফালে অহা
ভাহি থকা উষা দেৱীক হৰি আদি দি তুমি ভাল
ধন পাৰা ॥ ৬ ॥ ঋতৰ (নিয়মৰ) প্ৰেৰকৰ মূল (সূৰ্য্যই)
উষাক পঠিয়াই দি মহৎ দ্যাবাপৃথিৱীত (নিজে)
সোমাল । পাচত বিস্তীৰ্ণ উষাই মহৎ মিত্ৰ আক বৰ্ণৰ
মায়াত সোণৰ দৰে প্ৰভাৱে নানা ৰূপে নিজ শোভা
বিলাই দিয়ে ॥ ৭ ॥

৬২ সূক্ত—ঋ ১৮ ।

ঋষি—গাথিৰ পুত্ৰ বিশ্বামিত্ৰ ; ১৬-১৮ জমদগ্নি ।
ছন্দ—১-৩ ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৪-১৮ গায়ত্ৰী । দেবতা—
১-৩ ইন্দ্ৰ আক বৰ্ণ ; ৪-৬ বৃহস্পতি ; ৭-৯
পূৰ্বা ; ১০-১২ সবিতা ; ১৩-১৫ সোম ; ১৬-১৮
মিত্ৰাবৰ্ণ ।

হে ইন্দ্ৰ আক বৰ্ণ, বলী শত্ৰু বুলি ভাবি ভয়ত
ফুৰি ফুৰা এই প্ৰজাসকলে কোনো ডেকা বলবান
শত্ৰুৰ দ্বাৰা যেন হিংসিত নহয় । তোমালোকৰ সেই
ৰণ ক'ত আছে, যি যশেৰে বন্ধক অন্ন দিয়া ? ॥ ১ ॥
হে ইন্দ্ৰ আক বৰ্ণ, ধন লাভৰ অভিলাষ কৰি এই
বহান (যজ্ঞমানে—মই) বন্ধণৰ কাৰণে তোমালোকক—
সদায় বহুত আহ্বান কৰি আছো । মকতসকলেৰে
সৈতে স্বৰ্গ আক পৃথিৱীত একেলগ হৈ যোৱা আহ্বান
শুনো ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আক বৰ্ণ, আমাৰ সেই ধন
হওক । হে মকতসকল, সৰ্বস্বীয় পুত্ৰপৌত্ৰসকল ধন

আমার হওক । সকলোবে সেবা। দেবপত্নীসকলে ঘৰ
দি আমাক বক্ষা কৰক । হোত্ৰী ভাৰতীয়ে দক্ষিণাবে
সৈতে আমাক পালন কৰক ॥ ৩ ॥ সকলো দেবতাৰ
হিড কৰা হে বৃহস্পতি, আমাৰ হৰি গ্ৰহণ কৰা ।
দাতাক বহু ধন দিয়া ॥ ৪ ॥ (হে ঋত্বিকসকল) যজ্ঞত
ভুটি বৃহস্পতিক অচ'নীয়া স্তোত্ৰেবে পৰিচৰণ কৰা ।
অগ্নি অভিভব কৰিব নোৱাৰা বল আমি বিচাৰো ॥ ৫ ॥
মানুহৰ ফল বৰ্ষক, বিশ্বকপ, কোনেও চেব পেলাব
নোৱাৰা, প্রধান বৃহস্পতিৰ অভিমত ফল আমি
বিচাৰিছো ॥ ৬ ॥ দীপ্তিমান হৈ আহি থকা পুৰা দেব-
তাক, নতুন এই সুস্ততিবে, আমি স্তুতি কৰিছো ॥ ৭ ॥
হে পুৰা দেবতা, মোৰ ভেনেকুৱা স্তুতি সেবন কৰা ।
অগ্নি ইচ্ছা কৰি কৰা এই স্তুতিৰ ওচৰলৈ জীকামীয়ে
জীৱ ওচৰলৈ যোৱা দৰে (তুমি) আহা ॥ ৮ ॥ যি
পুৰাই সকলো ভুবন চাই ফুৰে, (ভেও) সেইবিলাক
সকলো জানে । সেই পুৰা দেবতা আমাৰ বক্ষক হওক ॥ ৯ ॥

× × × ×

যি সৰিতা দেবতায় আমাৰ বুদ্ধি শক্তি প্ৰেৰণ
কৰে, সেই দেবতাই জগৎ প্ৰেৰকৰ (জগৎ স্ৰষ্টা
পৰমেশ্বৰৰ) সকলোৱে ভজল কৰিবলগীয়া অবিজ্ঞা-
নাশক ভেজ (জ্যোতি) আমি ধ্যান কৰো ॥ ১০ ॥

(এই ঋক্ ত্ৰাঙ্গণৰ মহামন্ত্ৰ গায়ত্ৰী । ব্যাহ্ৰতীবে
সৈতে এই ফাঁকি মন্ত্ৰৰ অৰ্থ অনন্ত—কিন্তু দেখাত অগ্ন
মন্ত্ৰৰ সৈতে কোনো বিশেষ পাৰ্থক্য নাই । থুলমূল

শৰ্কাৰ্ণসূচক ভাষান্তৰ মাত্ৰ কৰিলো । জিজ্ঞাসুকলে
অগ্ন বৈদিক গ্ৰন্থত—বিশেষকৈ বৃহদাৰণ্যক উপনিষদত
ইয়াৰ অৰ্থ পাব) ইং ২৭।২।৭২ ভাৰিঙত

অনুবাদ কৰা ।

× × × ×

অগ্নি ইচ্ছা কৰি আমি সৰিতা দেবতাৰ বিষয় স্তুতি
কৰি ভজনীয়া ধনৰ দান বিচাৰো ॥ ১১ ॥ নেতা বিপ্ৰ-
সকলে সৰিতা দেবতাক বুদ্ধিবে পঠিওৱা যজ্ঞবে আক
সুন্দৰ স্তোত্ৰেবে পৰিচৰণ কৰে ॥ ১২ ॥ বাট জনা
সোম গৈছে । দেবতালৈ সংস্কাৰ কৰা যজ্ঞৰ (বেদীৰ)
আসনৰ ঠাৱ পাইছেগৈ ॥ ১৩ ॥ সোমে আমাৰ দৃষ্টে-
তীয়া আক চাৰি তেঁতীয়া পত্ৰবিলাকক বোগহীন অগ্ন
দিয়ক ॥ ১৪ ॥ সোমে আমাৰ আয়ুৰ বৰ্দ্ধন কৰি আক
শত্ৰুক পৰাজয় কৰি যজ্ঞস্থানত বহক ॥ ১৫ ॥ সুকৰ্ম্মী
মিত্ৰাবৰ্ণে আমাৰ গৰুৰ গোহালী গাখীৰেবে ভৰাই
দিয়ক । আমাৰ বাসস্থান মধুময় কৰক ॥ ১৬ ॥ বিপ্ৰ
কৰ্ম্মী, হে মিত্ৰাবৰ্ণ, বহুতে স্তুতি কৰাত আক হৰি
অগ্নেবে তোমালোক বৰ্দ্ধন হৈছা । অতি দীঘলীয়া
স্তোত্ৰেবে তোমালোকৰ বলবে আক মৰুত্বে বাকমান
হোৱা ॥ ১৭ ॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, জমদগ্নিয়ে (বা জলি
থকা অগ্নিত বিশ্বামিত্ৰই) স্তুতি কৰা তোমালোকে
ঋতৰ (যজ্ঞৰ) স্থানত বহা । ঋতৰ (নিয়মৰ) বৰ্দ্ধক
তোমালোকে সোম পান কৰা ॥ ১৮ ॥

ও তৎসং ।

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ তৃতীয় মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত । ২২ ফাগুন ১৮৯৪ । ইং ৬।৩।৭০ ।

বিশ্বকৰ্ম্মা মহাবিদ্যালয় যোৰহাট ।

আহোদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

চতুৰ্থ বগল

প্ৰথম সূক্ত — ঋ ২০ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—১ অষ্টি ;
২ অতি জগতী ; ৩-ধৃতি ; ৪-২০ ত্ৰিষ্টুত্ । দেবতা
১/৬-২০ অগ্নি ; ২-৫ অগ্নি বা বৰুণ ।

(এই সমুদয় বগলৰ ত্ৰয়ো বামদেব ঋষি ;
৪২-৪৪ অস্ত্র ঋষি)

হে অগ্নি, দ্যোতমান শীত্ৰগামী তোমাক স্পৰ্দ্ধমান
দেবতা সকলে সদায়েই যুদ্ধলৈ পথিয়াই । (যজ্ঞমানে)
স্তম্ভিবে দেবতাক আহ্বান কৰিবলৈ পথিয়াই । যজ্ঞনীয়
হে অগ্নি, অমৰ, বিশেষ জ্ঞানযুক্ত তোমাক (একে সময়তে)
মৰ্ত্যাত বহুত মানুহলৈ উৎপাদন কৰে । কৰ্ম্মা-
ভীজ সকলো যজ্ঞলৈ অহা দেবতাই আক সকলো
মানুহে তোমাক উৎপাদন কৰে ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, সেই
ভায়েৰ, যজ্ঞৰে বিচৰা, যজ্ঞক বঢ়োৱা, জোষ্ঠ, ঋতবান
আদিভাৰ পুত্ৰক, মানুহৰ ধাৰক, সুবৃদ্ধিৰ বাজমান
বৰুণক স্তোতাৰ অভিযুখে ঘূৰাই আনা ॥ ২ ॥ হে সখা
দৰ্শনীয় অগ্নি, যেনেকৈ চলি থকা বথৰ ঘোঁৰাই বথ-
খন তৎক্ষণাৎ চকৰি ঘূৰাই সন্মুখলৈ আনে তেনেকৈ
তোমাৰ সখা বৰুণক আমাৰ কাৰণে ঘূৰাই আনা ।
হে অগ্নি, তোমাৰ বৰুণ সহায় হলত সুখকৰ হৰি অন্ন
পালা । সকলোতে ব্যাপী থকা মকত সকলৰ পৰাও
সুখ পালা । দীপ্যমান হে অগ্নি, আমাৰ পুত্ৰ আক
পোত্ৰক সুখ কৰা । দৰ্শনীয় হে অগ্নি, আমাৰ সুখ কৰা ॥ ৩ ॥

হে অগ্নি, তুমি সকলো জানা । বৰুণ দেবতাৰ
আমাৰ ওপৰত থকা ক্ৰোধ তুচাই দিয়া । এটাইতকৈ
বজ্জ কৰিব লগীয়া, অতিকৈ হৰি বহন কৰা, অতি
দীপ্তমান হে অগ্নি, তুমি সকলো লাগৰ (যজ্ঞৰ) পৰা
আমাক আঁচন কৰা ॥ ৪ ॥

হে অগ্নি, সেই তেনেকুৱা তুমি বৰুণেৰে সৈতে আমাৰ
অতি ওচৰ হোৱা । উষা উদয় হলে (অগ্নি হোৱাদি)

কৰ্ম্মত ওচৰত থকা । বৰুণে কৰা (জলোদবাদি বোণ বা)
পাণ নাশ কৰা । আমি দিয়া হৰিত জ্ঞানন্দ কৰি
সুখকৰ এই হৰি ভক্ষণ কৰা আক সুআহ্বান কৰা
তুমি আহা ॥ ৫ ॥ ভালকৈ ভজন কৰিব লগীয়া এই
অগ্নি দেবতাৰ ত্ৰৈষ্ঠ দৃষ্টি মানুহৰ অতি স্পৃহনীয় আক
পূজনীয় হয়, যেনেকৈ গাখীৰ বিচৰা মানুহৰ অৰ্থা
গৰু গুচি ক্ষবণশীল ভপত গাখীৰ স্পৃহনীয় হয় আক
গৰু বিচৰা মানুহৰ খোৱা গৰু দান যেনেকৈ প্ৰিয়কৰ
হয় ॥ ৬ ॥ এই অগ্নি দেবতাৰ তিনিখন (অগ্নি, বায়ু
আক সূৰ্য্য ৰূপে) অতি উত্তম যথার্থ স্পৃহনীয় জন্মস্থান
আছে ॥ অনন্ত আকাশৰ মাজত নিজ ভেজৰে পৰি-
বেষ্টিত হৈ, সকলো শোধক, দীপ্ত, ডাঙৰ শৰু কৰি আমাৰ
গৰাকী (দেবতা অগ্নি) আহক ॥ ৭ ॥ দেবতাৰ দূত,
দেবতাৰ আহ্বাতা, সোণৰ বথৰ বমণীয় শিখাৰে সৈতে
সেই অগ্নিয়ে সকলো যজ্ঞঘৰ বিচাৰি আহে । বঙা
ঘোঁৰাৰ ৰূপেৰে কান্তি যুক্ত বমণীয় হৈ সমৃদ্ধ ঘৰৰ দৰে
সদায় থাকে ॥ ৮ ॥ যজ্ঞৰ বন্ধু সেই অগ্নিয়ে কৰ্ম্মত প্ৰবৃত্ত
মানুহক জানে । মহৎ তুষ্টি ৰূপ বচিৰে সেই অগ্নিক
(উত্তৰ বেদীত বান্ধি) বাধে । এই মানুহৰ (যজ্ঞমানৰ)
ঘৰত অতীৰ্ত সাধন কৰি বাস কৰে । সেই দেবতা অগ্নি
যাৰ ঘৰত বাস কৰে তেওঁক ধন কৰি দি একেলগে থাকে
॥ ৯ ॥ সকলো জানি সেই অগ্নি দেবতাই তোতাই
ভজন কৰা তেওঁৰ যি উত্তম ধন আছে সেই ধন আমাৰ
ফালে সোনকালে আনক । সকলো অমৰ দেবতাৰ হৰি
অন্ন দি যি অগ্নিক পথায় দিলে, যি অগ্নিৰ দ্বাৰাক
জন্মদাতী আক পালয়িত্ৰী সেই অগ্নিক সকলোৰে (বি'উ
আদি দি) সিকন কৰিছে ॥ ১০ ॥ সেই অগ্নি, ত্ৰৈষ্ঠ
হৈ যজ্ঞমানৰ ঘৰত উৎপত্তি হয় । মহৎ এই অন্তৰীক্ষৰ
মূলত, যোনীত (উত্তৰ বেদীত) থাকে । সেই অগ্নিৰ
ভৰি আক মূৰ নাই—ভিতৰত ভৰিমূৰ লুকাই থাকে ।
বৰ্ধন সম্বৰ্ধ মেঘৰ স্থানত ধোঁৱা ৰূপেৰে নিজক লগাই
থয় ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, তুমি স্তম্ভিযুক্ত ঋতৰ (পানীৰ)
স্থানত বৰ্ধক মেঘৰ বাঁহত থকা বহুত জ্যোতি তোমাৰ

ওচৰত উপস্থিত হয় । সকলোৰে স্পৃহণীয়, সদায়
ডেকা, ধুনীয়া দীপ্তিমান হৈ থকা ফলবৰ্ধক অগ্নিক
সাত্ত্বজন প্ৰিয় হোৱাই স্তব কৰিছে ॥ ১২ ॥
ইহলোকত আগৰ দিনত মানুহে, পিতৃ (অজিবস) সকলে
যজ্ঞ কৰি অগ্নিৰ ওচৰলৈ গৈছিল । পৰ্বতত আহুত
এন্ধাৰৰ মাজৰ পৰা (ভেওঁবিলাকে) ভাল গাখীৰ দিয়া
(পনীয়ে চুব কৰা) গন্ধ উলিয়াই আনি উৰা দেৱীক
আহ্বান কৰিলে ॥ ১৩ ॥ সেই (অজিবসে) পৰ্বত
ভাঙি অগ্নিক পৰিচৰণ কৰিলে । এওঁ বিলাকৰ (মজিবসৰ)
ভেনে কাম অনাই (মহৰ্ষি সকলে) কেউফালে প্ৰচাৰ
কৰি ফুৰিছিল । পশু উলিয়াবলৈ অগ্নিক স্তুতি কৰি
উপাই পালে । ভেতিয়া পোহৰ দেখা পালে আৰু
বুদ্ধিৰে যজ্ঞ কৰিবলৈ কল্পনা কৰি যজ্ঞ কৰিলে ॥ ১৪ ॥
সেই নেতা অজিবস সকলে মনেৰে গন্ধ উলিয়াই আনি-
বলৈ পাণ্ডি গন্ধৰে পৰিপূৰ্ণ গন্ধৰ নিবাস স্থান পৰ্বতৰ
বাট বন্ধ কৰি থোৱা, দৈব স্তোত্ৰেৰে (গন্ধ ওলাই
আহিবলৈ) উদ্‌ঘাটন কৰিলে ॥ ১৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাক
স্তব কৰা (অজিবসে) গোমাতাৰ স্তুতি সাধক শব্দ
মাত্ৰ প্ৰথমে জানিছিল । পাচত তিনিবাৰ সাত (একশ)
বিধ উত্তম ছন্দ লাভ কৰি (স্তব কৰিলে) ! ভেতিয়া
সকলো জানি মেলি উৰাক স্তব কৰিলত সূৰ্য্যৰ জ্যোতিৰে
বঙাবৰনীয়া উৰা আবিৰ্ভাব হল ॥ ১৬ ॥ বাতিৰ এন্ধাৰ
(পুৱাত উৰাই) পোহৰ দিলত বিনষ্ট হল । আকাশ পোহৰ
হল । উৰাৰ সূৰ্য্য ওলাল । সূৰ্য্যই মহৎবশি প্ৰকাশ কৰি
ওলালে । মানুহৰ সং আৰু অসং কৰ্ম চাই ফুৰিলে ॥ ১৭ ॥
সূৰ্য্য উদয় হোৱাৰ পাচত গন্ধৰ কথা জানি (অজিবসে)
পিচফালৰ পৰা গন্ধবিলাক দেখিলে আৰু দীপ্তিমন্ত
(গো) বড় ধাৰণ কৰিলে (গ্ৰহণ কৰিলে) । সকলো
ঘৰলৈ সকলো যজ্ঞনীয় দেবতা আহিল । হে মিত্ৰ, হে
বৰুণ কন্দ্ৰকৰ্ত্তাৰ কৰ্ম সভা হওক ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, অতি
দীপ্তমান হৈ থকা, দেবতাৰ আহ্বাতা, বিশ্ব পোষক,
এটাইতকৈ যজন কৰিবলগীয়া তোমাক উদ্দেশ্য কৰি
স্তব কৰিছো । গন্ধৰ শুভ গাখীৰ তোমাক হৰণ
কৰিবলৈ (যজ্ঞমানে) খিৰোৱা নাই । সোমলতাৰ
শোধিত অন্ন ঘৰত বখা নাই (কেবল স্তুতিৰেই হে অৰ্চনা
কৰিছো এই ভাব) ॥ ১৯ ॥ এয়া অগ্নি তুমি সকলো
যজ্ঞাৰ্হ দেবতাৰ মাক (বৰুণ) অৰিতি । সকলো
মানুহৰ অতিথি । স্তোতা সকলৰ অন্ন । উজন কৰা
সকলৰ জাতবেদ । সেই স্তোতা সকলৰ অগ্নি সুখকৰ
হওক ॥ ২০ ॥

২য় সূক্ত—ঋ ২০ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—অগ্নি ।

অমৰ যি অগ্নি ভেওঁ মানুহৰ মাজত সভাবান হৈ
থাকিল । দেবতা অগ্নি দৈবতাৰ মাজত দৈব লোকত
থাকিল । দেবতাৰ আহ্বাতা, এটাইতকৈ যজন কৰিব-
লগীয়া অগ্নিয়ে নিজ মহৎ ভেতৰে জলিবলৈ (উত্তৰ
বেদীত) হব্য মানুহে স্বৰ্গলৈ পঠিয়াবলৈ থাকিল ॥ ১ ॥
হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, আজি আমাৰ এই কন্দ্ৰত উপস্থিতি
হোৱা তুমি মানুহ আৰু দেবতা দুয়োৰো মাজত দূত
হোৱা । হে দৰ্শনীয় অগ্নি, লহপতীয়া, বেতঃ সিবৰ সক্ষম,
দীপ্যমান ঘোঁৰা বখত লগাই (দূত হৈ) যোৱা ॥ ২ ॥
হে অগ্নি, ঋতৰ (সত্যৰ), মনৰ দৰে অতি বেগবান,
অন্ন ক্ষৰণ কৰা আৰু পানী ক্ষৰণ কৰা বঙা ঘোঁৰাক
স্তুতি কৰিছো । বঙা দীপ্তিমান সেই ঘোঁৰা বখত লগাই
তুমি যক্ষ্মা দেবতাৰ আৰু মানুহৰ মাজলৈ যোৱা ॥ ৩ ॥
হে অগ্নি, ভাল ঘোঁৰাৰে, ভাল বথেৰে, ভাল ধন থকা
তুমি এই মানুহৰ মাজৰ ভাল হবি মানুহৰ পৰা অৰ্ঘ্যমা,
বৰুণ, মিত্ৰ, ইন্দ্ৰ, বিষ্ণু, মকত আৰু অশ্বিনী দুজনৰ
ওচৰলৈ লৈ যোৱা ॥ ৪ ॥ হে অসুৰ (বলবান) অগ্নি, এই
যজ্ঞ সদায় কোনেও ধৰ্মন কৰিব নোৱাৰা, গন্ধ, ভেড়া,
ঘোঁৰা যুক্ত, নেতা, অনুষ্ঠাতা থকা, অন্নবান, পুত্ৰ-
পৌত্ৰ যুক্ত, ধনবান, বহুত ধনৰ কাৰণ থকা, উপদেষ্টা
সভাযুক্ত দীৰ্ঘানুষ্ঠান হওক ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, যি তোমাৰ
কাৰণে গা ঘমাই খৰি আহৰণ কৰে, যি তোমাৰ
কাৰণে মূৰ তপত কৰে, সেই মানুহক তুমি ধনবান
কৰা, আৰু ভেওঁবিলাকৰ পালক হোৱা । সেই মানুহক
সকলো পাপ কৰা মানুহৰ পৰা বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥ হে
অগ্নি, অন্ন বিচৰা তোমাক যি অন্ন দিয়ে, আৰু মদকৰ
সোম নিশ্চিত দিয়ে, যি অতিথি তোমাক (উত্তৰ
বেদীত) থয় আৰু যি তোমাক দেবতাক কামনা কৰি
নিজ ঘৰত খৰি দি জ্বলায়, সেই মানুহৰ পুত্ৰ ভক্তি
যুক্ত আৰু উদাৰ হওক ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, যি বাতি
তোমাক স্তুতি কৰে, —যি উষাত স্তুতি কৰে, যি
হৰিষ্মান যজ্ঞমানে তোমাক হৰিৰে প্ৰীত কৰে, তেনেকুৱা
দাতাক নিজ ঘৰত সোণ পিন্ধোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে গৈ
দৰিদ্ৰতাৰ পৰা পাব কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, অমৰ তোমাক
যি (হবি আদি) দিয়ে, ঋব্‌ ভালকৈ ধৰি স্তোত্ৰ পাঠ
কৰি আহুতি দিয়ে, সেই জন মানুহ ধনৰ পৰা বিৰোগ
নহওক । পাপ ইচ্ছা কৰা হিংসকৰ পাণে সেই জনক
দেপাওক ॥ ৯ ॥ হে জানক কৰি থকা দেবতা অগ্নি,

তুমি ভোমাব কাৰণে ভালকৈ দিয়া যি মানুহে অনববত
চলি থকা যজ্ঞত হৰি অন্ন দিলে, হে ডেকা অগ্নি' সেই
হোভালৈ সন্মতি হোৱা। সেই যজমানৰ আমি (সগ)
হম যি অগ্নিক পৰিচৰণ কৰি যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ১০ ॥
(মানুহৰ পুণ্য পাপ) জনা হৈ অগ্নি, যেনেকৈ (হোঁবা
পালকে) বেকা আৰু সমান পিঠিৰ হোঁবা বেলেগ
কৰে তেনেকৈ তুমি জ্ঞান আৰু অজ্ঞান বেলেগ কৰা।
পুণ্য কৰা আৰু পুণ্য নকৰা মানুহক বেলেগ কৰা।
হে অগ্নি দেবতা, আমাক সুপুত্ৰযুক্ত আৰু ধনী কৰা।
দাতা (আমাক) অদাতাৰ পৰা পৃথক কৰা ॥ ১১ ॥
হে অগ্নি, মানুহৰ ঘৰত থকা কৰি (ঋষি) সকলে
মেধাবী ভোমাক (হৰি বহন কৰিবলৈ) নিৰ্দেশ দিলে।
সেই কাৰণে যজ্ঞৰ স্বামী তুমি দৰ্শনীয় আশ্চৰ্য্য এই
দেবতা সকলক চলি থকা ভৰিবে দেখা ॥ ১২ ॥ হে
অতি ডেকা দীপ্তমান অগ্নি, মানুহৰ কামনা পূৰক,
ভালকৈ (উত্তৰ বেদীত) বধা, ভোমাব পৰিচৰণ কৰা,
স্তব কৰা, সোমচেপা যজ্ঞ নিৰ্বাহক যজমানক বক্ষণৰ
কাৰণে বহুত আহলাদ কাৰী ধন বহু দিয়া ॥ ১৩ ॥
হে অগ্নি, আমি কিন্তু (কাৰ্য্য সিদ্ধিৰ কাৰণে) ভোমাক
পাবলৈ ভৰিবে, হাতেৰে, শৰীৰেৰে কাম কৰিম। যেনেকৈ
শিল্লিয়ে বথ সাজে তেনেকৈ ঋতুক (ভোমাক) সুকৰ্ম্মা,
কৰ্ম্মৰূপ সকলে বাহুৰে মন্থন কৰি জন্ম দিলে ॥ ১৪ ॥
আৰু মাতৃ উষাৰ ওচৰৰ পৰা সাত জন শ্ৰেষ্ঠ বৰ্ণৰ
মেধাবীয়ে আমি অগ্নিৰ পৰিচাৰকে বশি উলিয়াইছো।
আমি আদিত্যৰ পুত্ৰ অজিবসৰ দৰে হম। আমি
দীপ্তিযুক্ত হৈ পানী থকা মেঘ ভেদ কৰিম ॥ ১৫ ॥
হে অগ্নি, আৰু পুৰণি আমাৰ পিতা অজিবস সকল
বধা নিয়মে যজ্ঞ কৰি তেজ প্ৰাপ্ত হৈ শুচি ঠাইলৈ
গল। স্তোত্ৰ গান কৰি ক্ষয়ৰ কাৰণ এছাৰ (বা পাপ)
বিনাশ কৰি বঙা বৰনৰ উষাক বিচাৰি উলিয়ালে।
॥ ১৬ ॥ (অজিবস সকলে) সুকৰ্ম্মা দীপ্তিমন্ত, দেবতাৰ
বিচৰা, স্তোতা, নিজে মানুহৰ জন্ম হৈ (কমাৰে)
লোহা (ভাঙিবে) শোধন কৰা দৰে নিজক নিৰ্ম্মাল
কৰি, কেউকালে বহি আগু উদ্দীপনা কৰি ইলেক বৰ্দ্ধন কৰি
গোধন পাইছিল ॥ ১৭ ॥ হে তেজৱী অগ্নি, দেবতাৰ
(অজিবসৰ) যি গোধন আছিল, সেই পৰ্ব্বতৰ কাষত
থকা গোধন ধনীৰ ঘৰত থকা গৰু আৰু (ধনীয়ে
চোৱাদৰে) ইজ্জই চালে। (ইজ্জই) মানুহে বুকুৰে
খোৱা যেন দেখিলে। সেই গৰু বিলাক আনিবৰ
সমৰ্থ হল আৰু গৰু গৰাকীয়ে নিষিদ্ধ অপত্যৰ বৰ্দ্ধন
কৰিবৰ সমৰ্থ হল ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, ভোমাব পৰিচৰণ

কৰি সুকৰ্ম্মা হয়। উষাৰ জ্যোতি উজ্জ্বলিত হৈছে।
উষাৰ সমস্ত বহুত সম্পূৰ্ণ সোণবৰনীয়া অগ্নি মানুহে
ধৰিছে। মনোহৰ দেবতা ভোমাব জ্যোতি পৰিচৰণ
কৰি আমি সুকৰ্ম্মা হম ॥ ১৯ ॥ হে বিধাতা অগ্নি,
মেধাবী ভোমাক এই বিলাক স্তোত্ৰ কৈছো। তুমি
গ্ৰহণ কৰা। তুমি জ্বলা। অতি ধনবান বহুত
মহৎ ধন আমাক দিয়া ॥ ২০ ॥

৩য় স্কন্ধ—খ ১৬।

ঋষি আদি ২য় স্কন্ধৰ দৰে।

হে ঋতুক সকল, যজ্ঞৰ অধিপতিক, দেবতাৰ
আহ্বাতা, দাবাপৃথিবীত শব্দ কৰি থকা, অন্ন দিয়া,
সোণৰ বৰণৰ অগ্নিক ভোমালোকে বক্ষণৰ কাৰণে,
বজ্জপাতৰ দৰে অকস্মাৎ অহা মৰণৰ আগতে (অগ্নিক)
পূজা কৰা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, পতিক কামনা কৰি ভাল
কাপোৰকানি পিন্ধি পত্নীয়ে পতিৰ কাৰণে যেনেকৈ
নিজৰ ওচৰত ঠাই কৰে, সেইদৰে আমিও এই (উত্তৰ
বেদীত) ঠাই ঠিক কৰিছো। সেয়াই ভোমাব ঠাই।
হে সুকৰ্ম্মা অগ্নি, জ্যোতিৰে বৰা তুমি আমাৰ কালে
মুখ কৰি বহা—ভোমাব ফালে এয়া স্তুতি কৰা হৈছে
॥ ২ ॥ হে স্তোতাসকল, যিজনে শুনে সেই ভুল নকৰা
মানুহৰ ড্ৰষ্টা। সুখৰ কাৰণে সেই অমৰ অগ্নিক
স্তব কৰা।—যাক মধুৰ সোম চেপা শিলৰ দৰে যজ-
মানে স্তব কৰে তেওঁক স্তব কৰা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি,
তুমিয়েই আমাৰ এই কৰ্ম্মৰত দেবতা। হে ঋতুজ
(নিয়ম জনা), সুকৰ্ম্মা অগ্নি, আমাৰ স্তোত্ৰ বৃদ্ধি
লোৱা। ভোমাব যজ্ঞৰ আনন্দ কৰা স্তব বিলাক
কেতিয়া হব? আমাৰ ঘৰত ভোমাব সৈতে সৰ্ব্বদা
কেতিয়া হব ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি আমাৰ পাপৰ
কথা বক্ষণৰ আগত গৰিহনা দি কিয় কৈছিলি? স্বৰ্গত
কিয় কলা? আমাৰ কি পাপ আছে? অতিমত্ত
ফল দাতা মিত্ৰক কিয় কলা? অৰ্য্যমা আৰু ভগবক
কিয় কলা? ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, বেদীত আহুতি দি বৃদ্ধি
কৰা তুমি কেলেই কলা? প্ৰকৃত বজী, শুভদাতা,
কেউকালে ঘোৱা বাঘুক, নাসত্য (অশ্বিনী দুজনক)
আৰু পৃথিবীক কিয় কলা? হে অগ্নি, পানী মানুহক
ধনন কৰা কতক কিয় কলা? ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, মহৎ
পুষ্টিকৰ পুৰাক (আমাৰ পাপৰ কথা) কিয় কলা?
সুযজ্ঞৰ অগ্নিকাপে দেবতাৰ হৰি দিয়াক কেলেই কলা?
দীঘল খোজ দিয়া বিষ্ণুক বেত ক্ষয় কৰা পাপৰ কথা
কিয় কলা? বচৰ দেবতাক কিয় কলা? ॥ ৭ ॥ হে

অগ্নি, ঋতব (নিয়মত চলি থকা) মকতগণক কি হেতুকে (আমাৰ পাপৰ কথা) কলা ? মহৎ সূৰ্য্যক শুধিলত কিয় কলা ? অদিকিক আক খবকৈ যোৱা মকতক কিয় কলা ? হে ভাভবেদ অগ্নি, সেইবিলাক কথা জানি দেবতাক (যজ্ঞ বহন কৰি) কাম সাধন কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, ঋতবে (নিয়মেৰে) সদান্ন ঋতব (নিয়মৰ) পানী বিচাৰে ॥ অপক গক (যদিও) তাই পৰিপক গাখীৰ ধাৰণ কৰে । ক'লা যদিও তাই মৰণ পৰ্য্যন্ত মানুহক (বগা) গাখীৰ খুৱাই ॥ ৯ ॥ কামৰষী মটা সেই অগ্নি ঋতব (নিয়মৰ) ঘিঁটেৰে ভিতি যায় । অন্ন দিয়া সেই অগ্নিয়ে একে ঠাইতে থকা দৰে ঘূৰি ফুৰে । পানীৰ বৰ্ষক অগ্নিয়ে পানীৰ গুহাৰ অন্তৰীক্ষত থিৰাই ॥ ১০ ॥ অজিবস সকলে ঋতবে (নিয়মেৰে) পৰ্বত ভাঙি পেলালে । গৰবে সৈতে আহোঁতে নেতা তেওঁবিলাকে সুখেৰে উষাক পালেহি আক সূৰ্য্যও উদয় হল । (এই বিলাক) হে অগ্নি, তোমাক মন্থনেৰে উৎপত্তি কৰিলত সিদ্ধি হল ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, অমৰণ, বাধাহীন মধুৰ পানীৰে নদী দেবী সকল ঋতব (নিয়মৰ) কাৰণে সদায়েই, স্বৰ্গলৈ পথিওৱা (অশ্বমেধৰ) যোঁৱাৰ দৰে চলি গৈ আছে ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ শত্ৰুৰ কাৰো যজ্ঞলৈ কেতিয়াও মেযাৰা । হিংসক ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ যজ্ঞলৈ নেযাৰা । অগ্ন বজ্জৰ যজ্ঞলৈ নেযাৰা । তুমি কুটিল মনৰ ভাইক দিবলগীয়া নিচিনা হৰি গ্ৰহণ নকৰিবা । আমিও আমাৰ মিত্ৰৰ বা শত্ৰুৰ ধন ভোগ নকৰো ॥ ১৩ ॥ হে সূৰ্য্যজ অগ্নি, আমাৰ অতি বন্ধক, হৰিৰে প্ৰীত হোৱা তুমি, তোমাৰ আশ্ৰয় দান কৰি আমাক বন্ধা কৰা । দীপ্ত হোৱা আক আমাৰ দৃঢ় পাপ নাশ কৰা । ডাঙৰ আক বেচি হোৱা বান্ধস মাৰা ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, এই আমাৰ বচনা কৰা স্তোত্ৰেৰে সুমনা হোৱা । হে শুব, স্তোত্ৰেৰে সৈতে আমাৰ হৰি অন্ন গ্ৰহণ কৰা । আক হে অজিব অগ্নি, মন্ত্ৰ সেৱন কৰা । দেবতালৈ যোৱা স্তোত্ৰই তোমাক বৰ্দ্ধন কৰক ॥ ১৫ ॥ হে বিধাতা, বিধান, কৰি অগ্নি, প্ৰাজ্ঞ মই তোমাৰ উদ্দেশ্যে ফল দায়ক, গুঢ় অৰ্থৰ, নিশ্চয়কৈ কবলগা এই কাব্য বিলাক, এই সকলো স্তোত্ৰ কাব্য স্তোত্ৰেৰে আক গানেৰে উচ্চাৰণ কৰিছো— (তুমি গ্ৰহণ কৰা) ॥ ১৬ ॥

৪ৰ্থ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি গোতমৰ পুত্ৰ বায়দেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—বান্ধস বিনাশক অগ্নি ।

হে অগ্নি, তোমাৰ ভেজপূজ জালৰ দৰে বিস্তাৰ কৰা । মন্ত্ৰীৰে সৈতে বজাই হাতীৰে যোৱা দৰে ভয় নোহোৱা জ্যোতি পূজৰে সৈতে যোৱা । জালৰ দৰে তোমাৰ সেনা (শিখা) মেলি পৰৰ সেনাক ঘটুৱাই শত্ৰুৰ ক্ষেপ্তাৰ দৰে উপভ কৰা শিখাৰে বান্ধস বোৰ খেদাই দিয়া ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ বগ্নি বিলাক শীত্ৰগতিৰে পাক খাই ওলাই গৈছে । তুমি দীপ্তমান হৈ অভিভব সমৰ্থ ভেজবালিৰে শত্ৰুক পোৰা । অন্য বাধা দিব নোৱাৰা উপভ জ্যোতি ক্ষুদ্ৰিঙ্গ (ফিৰঙখী) ফেৰঙনীৰে সৈতে জ্বলি কেউফালে বিস্তাৰ কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, অতি খৰ তুমি পৰৰ বাধক শত্ৰুৰ প্ৰতি জ্বালা ক্ষেপন কৰা । তোমাক কোনোৱে শত্ৰুতা কৰিব নোৱাৰে । তুমি প্ৰজাৰ (আমাৰ) পালক হোৱা । আমাৰ দূৰত যি পাপ কথা চৰ্চা হয়, বা যি ওচৰত চৰ্চা হয়, তেনেকুৱা বাধক কোনো বান্ধসই যেন আমাক পৰা-ভাৰ কৰিব নোৱাৰে (তেনে কৰা) ॥ ৩ ॥ হে তীক্ষ্ণ ভাপযুক্ত অগ্নি, উঠা,— শত্ৰুৰ প্ৰতি ভাপ বিস্তাৰ কৰা । শত্ৰু পুৰি পেলোৱা । হে খৰীৰে জ্বলোৱা অগ্নি, যি আমাৰ শত্ৰুতা কৰে সিহঁতক জুকান কাঠৰ দৰে পুৰি পেলোৱা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, ওপৰলৈ উঠা । আমাতকৈও ডাঙৰ বান্ধসক খেদাই নাইকিয়া কৰা । দৈব ভেজ উদ্ভাবন কৰা । বান্ধসৰ দৃঢ় ধনুৰ গুণ দাল নাইকিয়া কৰা । বজ্জ আক অবজ্জ (চিনা আক নিচিনা) শত্ৰুক নাই-কিয়া কৰা ॥ ৫ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, যি কল্যাণৰ কাৰণে অহা তোমাক ব্ৰহ্ম স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰে তেওঁ তোমাৰ কল্যাণকাৰী বৃদ্ধি জানে । এনে স্তোত্ৰ কৰা জনৰ সকলো দিন সুদিন হয় । ধন বহু আদিৰে তেওঁৰ ঘৰৰ চাৰিউ-ফালে তুমি বিশেষকৈ পোহৰ কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, যি সদান্ন হৰিৰে তোমাক প্ৰীত কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰে, যি স্তোত্ৰেৰে প্ৰীত কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰে, সেই জন সৌভাগ্য-যুক্ত সুদাতা হওক । টানি মূনি পোৱা শতবৰ্ষ তেওঁৰ আয়ুস হওক । তেওঁৰ সকলো দিন শুভ হওক । তেওঁৰ ফল সাধন কৰা হওক ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ সুমতি অৰ্চনা কৰিম । পুণঃ পুণঃ তোমাক উল্লেখ কৰি এই কৃতিৰে তোমাৰ ফালে কৃতি কৰি প্ৰতিদ্বন্দিত কৰিম । আমিও সু অশ্বযুক্ত হৈ পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰ সৈতে তোমাক শোভিত কৰিম । তুমি দিনো আমাক ধন বহু দিবা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, এই (বান্ধস মৰা) কামত দিনে ৰাতিয়ে জ্বলি থকা তোমাক প্ৰতিদিনে নিজে ওচৰত থাকি ৰাতে বেচিকৈ জ্বলে তেনেকৈ পৰিচৰণ

কবিহে । আমিও শত্ৰুৰ ধন আশ্বাসাৎ কবি (নিজ
ঘৰত) ভাল মনেৰে থাকি ভোমাক পৰিচৰণ কৰিম
॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহ ভাল অশ্বযুক্ত, ধন যুক্ত,
ধন ধান্ধযুক্ত বথৈৰে ভোমাৰ ওচৰত পৰিচৰণ কৰে
তেওঁৰ তুমি জ্ঞাতা হোৱা । যি ভোমাক অতিথিৰ দৰে
পূজা অনুক্ৰমে আগবঢ়াই ভেওঁৰ তুমি (উপকাৰী)
সখা হোৱা ॥ ১০ ॥ দেবতাৰ আহ্বাতা, অতি ডেকা,
সুকৰ্ম্মা হে অগ্নি, ভোমাৰ স্তোত্ৰেৰে আৰু সখীত্ব ভাৰেৰে
আমি মহা বান্ধসক (খেদাম) । ভেনেকুৱা স্তোত্ৰ মই
পিতা গোতম ঋষিৰ পৰা পাইছিলো । দান্ধমনা তুমি
আমাৰ এই স্তোত্ৰ কথা জানিবা ॥ ১১ ॥ হে সৰ্ব্বজ্ঞ
অগ্নি, শুই নথকা (জাগৃত), সততে গমনশীল, সুসেব্য,
অভিজ্ঞাত (এলাহ নোহোৱা), অহিংসক, অজ্ঞান,
পৰম্পৰ লগ লগা, বন্ধক, ভোমাৰ বশি বিলাকে আমাৰ
সজ্ঞত থাকি আমাক বন্ধা কৰক ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি,
বন্ধক তুমি (অন্ধ বুলি কৃপা কৰি) চাই ভোমাৰ
বশিৰে মমতাৰ পূজ অন্ধক (গৃহসমদক) হুৰিভৰ পৰা
বন্ধা কৰিছিল। সকলো জনা তুমি সুকৰ্ম্মৰে সেই
বশি বন্ধা কৰি আছা । ভেওঁক (গৃহসমদক) পৰিভব
কৰিবলৈ বিচৰা শত্ৰুয়েও পৰিভব কৰিব নোৱাৰিলে
॥ ১৩ ॥ হে লজ্জাহীন গমনৰ অগ্নি, আমি স্তোতাই
ভোমাৰ বন্ধিত সমান ধনৰ হৈ ভোমাৰ অনুজ্ঞা মতে
অন্ন পাওঁ । হে সত্য বিস্তাৰক পাপৰ ধ্বংসকাৰী,
তুমি হুৱোবিধ (ওচৰৰ আৰু দূৰৰ) শত্ৰুক মাৰা ।
যথাক্ৰমে সকলো কাম (প্ৰতিপাদন) কৰা ॥ ১৪ ॥
হে অগ্নি, এই দীপ্ত স্তুতিৰে ভোমাৰ পৰিচৰণ কৰিহো ।
আমি গোৱা এই স্তোত্ৰ গ্ৰহন কৰা । স্তব নকৰা
বান্ধসক ভক্ষ্যসাৎ কৰা । মিত্ৰই পূজা কৰা হে অগ্নি,
দ্রোহ কৰা আৰু নিন্দাকৰা পৰিবাদকৰ পৰা আমাক
বন্ধা কৰা ॥ ১৫ ॥

৫ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি ।

সমান প্ৰীতিৰ আমি অভিমত ফলবৰ্ধক মহৎ প্ৰভাৱ
বৈশ্বানৰ অগ্নিক কেনেকৈ হৰি আদি দিম ? বহুত বহন
কৰা সম্পূৰ্ণ বসেৰে তেওঁ স্বৰ্গক ওচৰত থকা দৰে
সুজ্ঞন কৰিছিল ॥ ১ ॥ (হে হোত্ৰাদি বজ্জমানসকল)
এই বৈশ্বানৰ অগ্নিক নিন্দা নকৰিবা । —যি দেবতাই
স্বধা-অন্নযুক্ত মানুহক, পৰিপক জ্ঞানৰ আমাক এই

ধৰণৰ ধন দিলে । তেওঁ যেনাৰী, অমৰ, বিশ্বেষজ্ঞ, মহান
অগ্নি বৈশ্বানৰ ॥ ২ ॥ দুয়ো (মধ্যম আৰু উত্তম) স্থানৰ
অধিপতি, ভীক্ৰ ডেজৰ, বহুত সাৰযুক্ত, কামবৰী, বহুত
ধন থকা বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে (অতি গোপন) হেৰাই
যোৱা গৰুৰ পদচিহ্নৰ দৰে লুকাই থকা জাতব্য,
মহৎ পূজ্য স্তোত্ৰ, বিশেষকৈ মোক আগতেই কৈছিল ॥ ৩ ॥
যি শত্ৰুৱে জানিও মিত্ৰ আৰু বন্ধৰ হিৰ কামবিলাকত
বাধা দিয়ে, সুধনযুক্ত ভীক্ৰ দাঁতৰ অগ্নিয়ে অতি তাপক
তেজৰে সেই শত্ৰুবিলাকক দাহ কৰক ॥ ৪ ॥ ডাই
ককাই আদি বন্ধু নথকা পাভক পত্নীয়ে পতিক
হিংসা কৰা পতি বিৰোধিনীৰ দৰে (পতিৰ ঘৰৰ পৰা
পিতাকৰ ঘৰলৈ) গৈ দুবাচাৰা পাপীনী, অনুভা,
অসন্তোষ ভেনেকুৱা মাইকীয়ে গভীৰ নৰক স্থান উপপাদন
কৰে ॥ ৫ ॥ হে পাবক অগ্নি, অল্পমতি মোক দাঙিব
নোৱাৰা ভাবৰ দৰে ভ্যাগ নকৰি এই বৃহৎ মননীয়
ধনৰ ভাৰখন দিছা । শত্ৰুৰ ধৰ্ম্ম কৰা অগ্নেৰে, গভীৰ
আৰু মহৎ পৃষ্ঠৰ স্তোত্ৰৰ সপ্ত ধাতুৰ এই ধনৰ ভাৰখন
দিছা ॥ ৬ ॥ তুমিয়েই (বৈশ্বানৰ) এককণৰ, যোগ্য
আমাৰ স্তুতিৰে আৰু উচিত কৰ্ম্মৰে শোধন কৰা
(ভোমাক) ভক্ষণগাং পাই । ওপৰত থকা, দীপ্ত, পূৰ্ব-
ফালে শুই কথা পৃথিৱীৰ চালত দেবভাসকলে বৈশ্বানৰ
অগ্নিক আৰোপন কৰিলে ॥ ৭ ॥ আমাৰ এই কথা কি
কব লগীয়া আছে ? জনা লোকে কয় যে গুৱালে পানীৰ
দৰে যি গাখীৰ খিৰাই, সেই গাখীৰ বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে
গুহাত লুকাই থয় আৰু তেওঁ বিজীৰ্ণা পৃথিৱীৰ প্ৰিয়
আৰু জ্যেষ্ঠ স্থান (বেদী) বন্ধা কৰে ॥ ৮ ॥ পূৰ্বকালত
যি (মণ্ডলত) বীৰতি গৰুৱে (অগ্নি হোত্ৰাদি কামৰ
কাৰণে) সেৱন কৰিছিল, ঋতৰ (পানীৰ) স্থানত
(অভবীকৃত) বহুত দীপ্তমান হৈ গুহাত থকা, ঘৰকৈ
গৈ থকা (অগ্নিয়ে) ঘৰকৈ গৈ থাকি এইটোকেই তেওঁৰ
মহৎ দেবতাৰ সমূহ (সূৰ্য্য মণ্ডল) (বৈশ্বানৰ অগ্নি)
বুলি মই জানিছিলো ॥ ৯ ॥ তেতিয়া পিতৃবাতৃ দাবা-
পৃথিৱীৰে সৈতে দীপ্যমান হৈ বৈশ্বানৰে গৰুৰ ওহাৰৰ
ওপৰ ধন (গাখীৰ) মুখেৰে পান কৰিবলৈ বিচাৰি
পালে ; যাক গৰুৰ উৎকৃষ্ট স্থানৰ (ওহাৰৰ) ওচৰত
থকা কলবৰী, দীপ্ত, নিয়মেৰে নিয়া (বৈশ্বানৰ)
জিভাৰে পিবলৈ ধৰিলে ॥ ১০ ॥ মই নমস্কাৰ কৰি
অতাই শুৱিলে সত্য কথা কওঁ । হে জাতবেদ অগ্নি,
ভোমাৰ স্তুতি সাধন কৰি যি ধন লাভ কৰে তাৰ
ঈশ্বৰ তুমিয়েই । যি সকলোবিলাক ধন আছে, যি বা
দুৰলোকত দ্ৰব্য ধন আছে, যি পৃথিৱীত আছে, তাৰ

তুমিয়েই ঈশ্বৰ ১১। এই ধনৰ কি দ্ৰব্য আমাক
দিবলগীয়া আছে? কি বস্তু আছে? হে জ্ঞানবেদ,
তুমি জানা (গভিকে) আমাক কোৱা। গুহাৰ লুকাই
থোৱা পৰম ধন পাবলৈ যি গুপ্ত বাট আছে (তাকো)
আমাক কোৱা। আমি যেন অন্ধই নিন্দা নকৰাকৈ
গম্ভৰ্য স্থল পাওঁ ॥ ১২ ॥ কিমান দুৰ, নীমাভ, কিবা
জানিবলগীয়া সুন্দৰ বস্তু আছে? এইবিলাক জানিবলৈ
যুদ্ধৰ ঘোঁৰাৰ দৰে বিচাৰি যাম। কিমান দিনত বা
আমাক অমৃতৰ পত্ৰী প্ৰসবিষ্ঠী উৰা দেবীয়ে প্ৰকাশ
বিস্তাৰ কৰিব ॥ ১৩ ॥ অন্ন নোহোৱাকৈ, কেৱল অলপীয়া
ছুটা স্তোত্ৰৰে অতৃপ্তজনে এই লোকত তোমাক কি
কৈছে? যাৰ অন্ন (হবি আদি অন্ন) নাই তেওঁ দুখ
পায় ॥ ১৪ ॥ জ্বলাই থোৱা ফল বৰ্ষক এই অগ্নিৰ ভেজ
বাশি যজ্ঞ ঘৰত যজমানৰ ভালৰ কাৰণে সকলো কালে
জ্বলিছে। সেই অগ্নিয়ে দীপ্ত ভেজৰে ঢাকি দেখিবলৈ
ভাল হৈ, বহুত যজমানে পূজা কৰা, যোঁৱা আদি
ধনেৰে বজাৰ দৰে দীপ্যমান হৈছে ॥ ১৫ ॥

৬ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—আদি ২য় সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি, যজ্ঞত দেবতাৰ আহ্বাতা, এটাইভকৈ
যজ্ঞন কৰিবলগীয়া তুমি যজ্ঞত আমাতকৈ ওখ হৈ
থাকিবা। তুমি সকলো শত্ৰুৰ ধন পৰাভব কৰা
যজমান আৰু স্তোতা আদিৰ স্তুতি প্ৰবৰ্জন কৰা ॥ ১ ॥
বিজ্ঞ, হোতা, আমোদকাৰী, প্ৰকৃত জ্ঞানী, অগ্নি
দেবতাই যজ্ঞত (ঋত্বিক আদি) প্ৰজাৰ মাজত স্থাপিত
হৈছা। উদয় হোৱা সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তি কৰি ওপৰলৈ
থাকি ধোঁৱাবে খুটাৰ দৰে ঠিয় হৈ থাকা ॥ ২ ॥
সংস্ৰত কৰা পুৰণি জুহু (হেতা) পাত্ৰত হবি আদি
অন্ন ভৰাই যজ্ঞ বহুত (বহল) কৰি (অধ্বৰ্য্যুৱে)
প্ৰদক্ষিণ কৰিছে। নতুন যুগ কাঠ ঠিয় কৰিছে (ঠিয়
কৰি মাটিত পুতিছে) আক্ৰমণকাৰী (ঘাটনকাৰী)
সুদীপ্ত কুঠাৰ বলী পত্তৰ ফালে গৈছে ॥ ৩ ॥ কুল মেলা
হলে আৰু অগ্নি জ্বলিলে, অধ্বৰ্য্যুৱে দেবতাৰ প্ৰীতি
কৰিবলৈ উঠে। হোতা পুৰণি অগ্নিয়ে অলপ হবিলে
বহুত কৰি পত্তৰ পালকৰ দৰে পত্তৰ চাবিকালে তিনি-
বাৰ (প্ৰদক্ষিণ কৰি) যায় ॥ ৪ ॥ নিজেই হোতা এই
অগ্নিয়ে নিয়মীয়া খোজেৰে, আমোদ লগোৱা যথুৰ
বচনেৰে, ঋতৰে (নিয়মেৰে) কেউকালে যায়। তেওঁৰ
দীপ্ত লিখা ধোঁৱাৰ দৰে যায়। তেওঁ দীপ্ত হলে সকলো
প্ৰাণীয়ে ভয় কৰে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ লিখা

ভয়জনক হলেও সকলোতে ব্যাপ্ত হলে তোমাৰ
বমণীয়া ভদ্ৰ যুষ্টি দেখিবলৈ ভাল। অন্ধকাৰে তোমাৰ
দীপ্তিত বাধা দিব নোৱাৰে। ধ্বংসকে (বান্ধসাদিয়েও)
তোমাৰ গাত কোনো চিন দিব নোৱাৰে ॥ ৬ ॥ যি
জনশ্লিষ্ঠা বৈশ্বানৱৰ দান কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে,
আৰু পিতামাতা দাৰাপৃথিবীয়ে যাক পঠিয়াবলৈ
সোনকালে সক্ষম নহয়, সেই সুতৃপ্ত আৰু পাবক
অগ্নিয়ে মানুহৰ প্ৰজাৰ মাজত সখাৰ দৰে দীপ্ত হয় ॥ ৭ ॥
মানুহৰ প্ৰজাৰ মাজত দুই পাঁচ (দহ) বাইভনীয়ে
স্ত্ৰীৰ দৰে আত্মলিখে পুৰাত উষোধন কৰা, হবি
ভক্ষণ কৰা, সুমুখৰ, তীক্ষ্ণ কুঠাৰৰ দৰে শত্ৰুহতা অগ্নিক
জ্বলালে (হাতেৰে ধৰি বন্ধন কৰি জ্বলালে) ॥ ৮ ॥ হে
অগ্নি, এয়া তোমাৰ বড়া, নাকেৰে ঘাম উলিয়াই দিয়া,
পোনে পোনে ভালকৈ ধোৱা, জিলিকি থকা, বৰ্ষক
শকট-আবত, অণুকোষ ডাঙৰ, দৰ্শনীয় হবিত নামৰ
ধোঁৱা (ঋত্বিকসকলে) আহ্বান কৰিছে ॥ ৯ ॥ হে
অগ্নি, এই যে তোমাৰ শত্ৰু অভিভব কৰা, চলি থকা পৰি-
চৰণ যোগ্য বগ্নিবিলাক শেন চৰাইৰ দৰে গৈ থাকে,
সিহঁতে মকতগণৰ দৰে ধ্বনি কৰে ॥ ১০ ॥ হে জ্বলি
থকা অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে এই ব্ৰহ্ম স্তোত্ৰ আগ-
বঢ়ালো। হোতাই স্তোত্ৰ পাঠ কৰিছে। (যজমানে)
যজ্ঞন কৰিছে। তুমি ধন দিয়া। মানুহে অগ্নিক
হোতা কৰিছে। তোমাক নমস্কাৰ কৰি পত্তৰ আদি
ধন বিচাৰি ঋত্বিকসকল বহি আছে ॥ ১১ ॥

৭ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—১ জগতী;
২/৬ অমুহুপ্; ৭-১১ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অগ্নি।

যজ্ঞৰ কাৰণে কাম কৰাই (অধ্বৰ্য্যু আদিয়ে)
এই যজ্ঞত দেবতাৰ আহ্বাতা, অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া।
যাগত স্তুতি কৰি থকা দেবতাৰ মুখ্য এই অগ্নিক
(আহবনীয় আদি) স্থানত ৰাখিছে। অন্নবান ভুঙ
সকলে অবশ্যত বিচিত্ৰ দৰ্শন, প্ৰজাৰ ঈশ্বৰ এই অগ্নিক
দীপ্তিসূক্ত কৰি যবে যবে জ্বলায় ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, এই
কাৰণে দেবতা তোমাৰ চেতন কেতিয়া (আমালৈ)
অনুবৃত্ত হব, যি কাৰণে মানুহৰ প্ৰজাই ভৃত্য তোমাক
গ্ৰহণ কৰিব পাৰে (জ্বলাব পাৰিব)? ॥ ২ ॥ ঋতৰ
(নিয়মৰ) বশ, বিশেষ জ্ঞানী, নক্ষত্ৰৰে ভৰা আকাশৰ
দৰে (ফিৰিওভিৰে) সকলো যজ্ঞৰ প্ৰকাশক দেখি
থকা অগ্নিক ঋত্বিকসকলে যবে যবে জ্বলাই লয় ॥ ৩ ॥

যি অগ্নিয়ে সকলো প্ৰজা অভিভব কৰে, কিপ্ৰণামী মানুহৰ দূত অগ্নিক ভূতৰ দৰে আচৰণ কৰি (যজ্ঞৰ) প্ৰজ্ঞাপক অগ্নিক সকলো প্ৰজাৰ (ঘৰে ঘৰে) জ্বলায় থয় ॥ ৪ ॥ মানুহে আগতে এই হোতা অগ্নিক জানি, সেই বৰণীয়া বিম্বন্ধ দীপ্তব, এটাইতকৈ যজ্ঞন কৰিব লগীয়া অগ্নিক সাতবিধ ভেজেৰে বেদীত জ্বলাই ৰাখিলে ॥ ৫ ॥ শাস্বত (চিৰন্তন) মাতৃৰ (পানীৰ) মাজত আৰু হাবিৰ মাজত বিদ্যমান কিন্তু লুকাই থকা। দুস্পাপা, বিচিত্ৰ, গুহাত নিহিত, সুবিজ্ঞ, হৰি বিচৰা অগ্নিক (বেদীত) ৰাখিলে ॥ ৬ ॥ সেই অগ্নিক স্তোতা-সকলে টোপনি ভগাৰ পাচত (উমাত) ঋতব (নিয়মৰ) ধামত (ঠাইত) সকলো যজ্ঞত স্তোত্ৰেৰে আনন্দ কৰি, বহুত নমস্কাৰেৰে হৰি দি থোৱা ঋতবান (নিয়মবান) অগ্নিক সদায় যজ্ঞত থকা বুলি জানে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞৰ দূতৰ কাম সকলো জানি, তুমি নাৰাপৃথি-বীৰ মাজত (থকা অন্তৰীক্ষ) ডালকৈ জানি, পুৰণি, অলপ হৰি বহুত কৰি, অতি বিজ্ঞ দেবতাসকলৰ দূত তুমি স্বৰ্গত আৰোহণ কৰিবলৈ যোৱা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, জ্বলি থকা তোমাৰ যোৱা বাট ক'লা হয়। তোমাৰ দীপ্তি আগফালে যায়। সম্ভৱণশীল তোমাৰ জ্যোতি সকলোতকৈ ৰূপবান হয়। তোমাক নোপোৱা যজ্ঞ-মানে (অৰণি ধৰি) তোমাক গৰ্ভদান কৰে। ভেতি-য়াই উপন্ন হৈ সেই যজ্ঞমানৰ দূত হৈ যোৱা ॥ ৯ ॥ উপন্ন হোৱা মাজেই অগ্নিৰ তেজ দেখা যায়। বায়ু যেতিয়া সেই অগ্নিৰ ফালে বয় তেতিয়া অগ্নিয়ে গহ-বিলাকত ভীক্ষু লিখা মেলি দিয়ে। স্থিৰ অন্নৰূপী গহবিলাক ভেজেৰে বিদাৰী পেলায় (পুৰি পেলায়) ॥ ১০ ॥ যি অগ্নিয়ে খবকৈ (কাঠ আদি) অন্ন কিপ্ৰ ৰন্ধি সমূহেৰে সৈতে দাহ কৰে, মহান সেই অগ্নিয়ে নিজক (যজ্ঞমানৰ) দূত কৰে। কাঠবিলাক পুৰি অগ্নিয়ে আসোৱাৰে ধোৱা চলোৱা দৰে বায়ুৰ পৰা বল লয়। ভেনেকৈ চলি থকা জুৱে নিজ ৰন্ধিবিলাক বলী কৰি লৈ খেলি গৈ থাকে ॥ ১১ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, তুমি সকলো জানা। দেবতাৰ হৰি বহন কৰা, অমৰ, অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া দেবতাৰ দূত, তোমাক স্তুতিৰে মই বৰ্জন কৰো ॥ ১ ॥ সেই অগ্নিয়ে

(যজ্ঞমানক দিব লগা) কথা জানে। দেবতাৰ গুৰিলৈ যোৱা ঠাই জানে। ভেও^২ দেবতাসকলক ইয়ালৈ লৈ আহক ॥ ২ ॥ ভেও^২ দেবতা অগ্নিয়ে (যজ্ঞমানক) দেবতা-সকলক নমস্কাৰ কৰাৰ জানে। যজ্ঞৰ ঘৰত নিয়মত চলোৱা যজ্ঞমানৰ অভীষ্ট ধন দিয়ে ॥ ৩ ॥ সেই অগ্নি দেবতাৰ আহ্বাত। আৰু ভেও^২ দেবতাৰ দূতৰ কাম জানি, স্বৰ্গলৈ আৰোহণ কৰা দেবতাৰ স্থান জানি নাৰাপৃথি-বীৰ মাজেদি যায় ॥ ৪ ॥ মই ভেনেকুৱা হম, যি অগ্নিক হৰি দান কৰি গ্ৰীতিযুক্ত কৰে আৰু অগ্নিক সমিধ (ধৰি) আদি দি বৰ্জন কৰে ॥ ৫ ॥ যি অগ্নিক পৰিচৰ্যা কৰে, অগ্নিক ভজন কৰা ভেও^২ক ধন দিয়ে বুলি জনিছো। সুবীৰ পুত্ৰ পোত্ৰ দিয়ে বুলিও জনিছো ॥ ৬ ॥ বৰকৈ স্পৰ্শ কৰা ধন আমালৈ দিনে দিনে আহক। অন্ন আদিও আমালৈ (অগ্নিয়ে) পঠিয়াওক ॥ ৭ ॥ যোৱাৰী সেই অগ্নিয়ে বলৰে মানুহৰ প্ৰজাবিলাকক (শত্ৰুক) ৰূপন কৰা অন্নৰ দৰে দুখ বিলাক বিদ্ধি পেলাওক (দূৰ কৰক) ॥ ৮ ॥

৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—আদি ৮ম সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি, তুমি মহান, আমাক সুখ দিয়া। তুমি এই দেবতা বিচৰা জনৰ যজ্ঞৰ কৃশত বহিবলৈ আহিছা ॥ ১ ॥ ৰাক্ষস আদিয়ে হিংসা কৰিব নোৱাৰা মানুহৰ প্ৰজাক অমৰ সেই অগ্নিয়ে গৈ সকলো দেবতাৰ দূত হওক ॥ ২ ॥ সেই অগ্নিক যাগৰ ঘৰত কেউফালে নিৱে। যাগত স্তুত হৈ হোতা হয়—আৰু পোতা হৈ ৰহে ॥ ৩ ॥ আৰু অগ্নিয়ে যাগত অধ্বৰ্য্য হয়,—যজ্ঞৰ ঘৰত গৃহ-পতি হয়, আৰু ব্ৰহ্মা হৈ ৰহে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞ ইচ্ছা কৰা মানুহৰ হৰা তুমি কামনা কৰা। (অধ্বৰ্য্য আদি সকলোৰে) তুমি উপবন্ধা (কৰ্মবৈৰূপা ব্ৰহ্মা সদৃশ ব্ৰহ্মা) ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি মৰ্ত্যৰ যাগৰ হৰি আদি বহন কৰিবলৈ সেৱন কৰা। এই যজ্ঞমানৰ দূতৰ কাম কৰিবলৈও বিচাৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিৰ অগ্নি, আমাৰ যাগ সেৱন কৰা; আমাৰ হৰি সেৱন কৰা; আমাৰ আহ্বান ৰূপ স্তোত্ৰ শুনা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি যি বথেৰে সকলো ফালে গৈ হৰি দাতাক বন্ধা কৰা, হুলুভ তোমাৰ সেই বথেৰে আমাক সকলো ফালে পাই (বন্ধা কৰা) ॥ ৮ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—১-৩ পদ-
পংক্তি ; ৪।৬।৭ উকীক্ বা পদপংক্তি ; ৫ মহা-
পদপংক্তি ; ৮ উকীক্ । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, আজি দেবতাসকলক পাব পৰা, ভজন
কৰিবলগীয়া মৰ্ম্মস্পৰ্শী স্তোত্ৰেৰে, বহন কৰা যোঁৱাৰ
দৰে, হবি বহন কৰা যজ্ঞ কৰা দৰে তোমাক বৰ্জন
কৰিম ॥ ১ ॥ আৰু এতিয়া হে অগ্নি, আমাৰ
ভয়, দক্ষ, অতীষ্ট ফল সীধক ঋতৰ (নিয়মৰ)
বুহং যাগৰ বথৰ নেতা হৈছা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি,
জ্যোতিষ্মান সূৰ্য্যৰ দৰে সকলো জ্যোতিৰে সূমনা
তুমি এই অচ'নীয়া স্তোত্ৰেৰে আমাৰ ফালে মুখ
কৰা ॥ ৩ ॥ হৈ অগ্নি, এই স্তোত্ৰবিলাকেৰে স্তুতি কৰি
আজি তোমাক হবি আদি দিম । সূৰ্য্যৰ বশিৰ দৰে,
স্বৰ্গৰ মেঘৰ দৰে তোমাৰ শিখাবিলাকে গবজিছে ॥ ৪ ॥
হে অগ্নি, প্ৰিয়তম তোমাৰ দীপ্তি দিনত আৰু এই
ৰাতিটো (দিনে ৰাতিয়ে) অলঙ্কাৰৰ দৰে, তোমাৰ
শৰীৰৰ ওচৰত থাকিবলৈ ভাল লাগে ॥ ৫ ॥ হে অন্ন-
বান অগ্নি, শোধন কৰা ঘিঁউৰ দৰে তোমাৰ মুক্তি
পাপহীন হয় । শুচি, সোণৰ দৰে তোমাৰ সেই তেজ
অলঙ্কাৰৰ দৰে দেখা যায় ॥ ৬ ॥ হে ঋতবান (নিয়ম-
বান) অগ্নি, যজ্ঞমানে পাপ কৰে যদিও সেই মানুহৰ
পাপ অগ্নিত যাগাদি কৰিলে নাশ হয় ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি,
আমাৰ সৰ্ব্বত্ৰ আৰু ভাতৃত্ৰ বিষয় কৰ্ম্মবিলাক তোমা-
লোক দেবতাসকলৰ ওচৰত মঙ্গলকৰ হওক । সেই
(সৰ্ব্বত্ৰ আৰু ভাতৃত্ৰ) দেবতাৰ ঠাইত, সকলো যজ্ঞত,
আমাৰ বৰ্জনকাৰী হওক ॥ ৮ ॥

১১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ২ সূক্তৰ দৰে ।

হে বলবান অগ্নি, তোমাৰ মঙ্গলকৰ জ্যোতি দিন
ওচৰ চাপিলত দীপ্যমান হৈছে । ৰঙা হৈ জ্বলা দেখি-
বলৈ ভাল জ্যোতি ৰাতিও দেখা যায় । সাজো,
দেখিবলৈ ভাল হবিকপ অন্ন আহুত হৈছে ॥ ১ ॥ হে
বহুত ধৰণেৰে জন্ম হোৱা অগ্নি, স্তুত হৈ থকা তুমি
যজ্ঞাদি কৰ্ম্মেৰে স্তুতি কৰা যজ্ঞমানক পুণ্য লোকৰ
হুৱাব মুকলি কৰি দিয়া । হে দীপ্যমান অগ্নি, সকলো
দেবতাৰে সৈতে যি ধন দিয়া, হে সুতেজস্ক অগ্নি,
বহুত (ভেনেকুৱা) ভাল ধন আমাক দিয়া ॥ ২ ॥ হে
অগ্নি, কাব্যবিলাক তোমাৰ পৰা উৎপত্তি হয় ।

স্তুতি বাকাবিলাক তোমাৰ পৰাই ওলাই । উকথ
স্তোত্ৰ বিলাক তোমাৰ পৰা উৎপত্তি হয় ।
সত্য কৰ্ম্মী হবিদাতা মানুহৰ বীৰসকলৰ ধনদ্রব্য
তোমাৰ পৰাই ওলায় ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, বলবান হবি
অন্ন বহন কৰা, মহান, যজ্ঞ কৰা স্থিৰবলী পুত্ৰ তোমাৰ
পৰা হয় । দেবতাই পঠিওৱা সুখপ্ৰদ ধন তোমাৰ পৰাই
হয় । অগ্ৰতিহত বেগী যোঁৱা তোমাৰ পৰা হয় ॥ ৪ ॥
হে অমৰ অগ্নি, দেবতাক বিচাৰ কৰা মানুহে তোমাক
সৰ্ব্বতোভাৱে পৰিচৰণ কৰে । তুমি দেবতাৰ মাজত
প্ৰথম দেবতা, ভাল কথা কোৱা, পাপ জাঁতৰ কৰা,
বান্ধস দমন কৰিবৰ মন কৰা, ঘৰৰ গৰাকী আৰু
অমৃত ॥ ৫ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি ৰাতি মঙ্গল কৰা
দেবতা, আমাৰ স্বস্তিৰ কাৰণে সকলো ফালে মন
কৰা । যজ্ঞমানক পালন কৰা, আমাৰ পৰা বেয়া মতি
দূৰ কৰা । আমাৰ পাপ দূৰ কৰা । আমাৰ সকলো
দুৰ্ম্মতি দূৰ কৰা ॥ ৬ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ২ সূক্তৰ দৰে ।

হে অগ্নি, স্ৰচ্ সংযত কৰি লৈ যি যজ্ঞমানে তোমাক
উদ্দীপনা কৰে, সকলো দিনত তোমাক তিনিবাৰ
(তিনি সৰনত) হবি অন্ন দিয়ে, হে জাতবেদ অগ্নি,
তোমাৰ (তোষণ) কৰ্ম্মৰ কাৰণে তেজোৱান হৈ তোমাৰ
তেজ জানি সেই যজ্ঞমানে যশেৰে শত্ৰুক জয় কৰে ॥ ১ ॥
হে অগ্নি, যি মানুহে পৰিশ্ৰম কৰি তোমালৈ (হোম
কৰিব পৰা) সমিধ (খৰি) আহৰণ কৰি ভাগৰি,
মহৎ তোমাৰ তেজ পৰিচৰণ কৰি, ৰাতিৰ ফালে
উষালৈ লক্ষ্য কৰি ইন্ধন দি জ্বলাই, সেই মানুহে (প্ৰজা
আৰু পত্ৰে) পুষ্ট হৈ শত্ৰুক মাৰি ধন পাই ॥ ২ ॥
অগ্নি মহৎ বলৰ ঈশ্বৰ । অগ্নি পৰম অন্ন আৰু ধনৰ
ঈশ্বৰ । অতি ডেকা অন্নবান অগ্নিয়ে পৰিচৰণ কৰা,
মানুহক ধনবত্ৰ দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি,
যদিও তোমাৰ পৰিচাৰক মানুহে, আমি অজ্ঞানেৰে
কিবা পাপ কৰো, তথাপি হে অগ্নি, আমাক পৃথিৱীত
পাপহীন ভালকৈ কৰা । হে অগ্নি, সকলো ঠাইতে
আমি কৰা পাপ শিথিল কৰি দিয়া ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি,
দেবতা আৰু মানুহৰ ওচৰত মহৎ বিস্তৃত পাপ হলেও
তোমাৰ মিত্ৰ স্তোতা আমি সদায় যেন বিধিনিষ
নপৰো । হে অগ্নি, পুত্ৰ আৰু পোত্ৰৰ শান্তি কৰি সুখ
দিয়া ॥ ৫ ॥ যজ্ঞনীৰ হে বসুসকল, তোমালোকে যেনেকৈ
ভৰিত বঢ়া গৰুক মানুহে মুকলি কৰে, সেইদৰে আমাৰ

পাপ ভালকৈ বিমোচন কৰা। হে প্ৰবুদ্ধ (বেচি হোৱা) অগ্নি, আমাৰ আত্মাৰ বেচি কৰা ॥ ৬ ॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—অগ্নি (অথবা) যি ঋকত যি যি দেবতাৰ
নাম উল্লেখ আছে ।

সুমনৰ অগ্নিয়ে প্ৰকাশ কৰা উষাৰ বহু ধাৰণ কৰিছে । আগৰ কালৰ কথা লক্ষ্য কৰি বুদ্ধি হৈছে । হে অগ্নিনি হুজন, তোমালোকে সুকণ্ঠা যজমানৰ ঘৰলৈ যোৱা । সূৰ্য্য দেবতা পোহৰেৰে উদয় হৈছে ॥ ১ ॥ সবিতা দেবতাই উৰ্দ্ধমুখ হৈ ভানুক আশ্ৰয় কৰিছে । যেতিয়া বশ্মিবিলাকে সূৰ্য্যক ওপৰলৈ ভোলে তেতিয়া বৰুণ আৰু মিত্ৰ দেবতাই, পৃথিৱীৰ ধূলি গুচায় বৃষভে গাই গৰু বিচাৰি যোৱা দৰে ভেঙবিলাকৰ নিজ কৰ্ম্ম অনুসৰণ কৰে ॥ ২ ॥ স্থিৰ বাসস্থান থকা সৃষ্টিকৰ্ত্তাই, কেউফালে অন্ধকাৰ নাশ কৰি জগত বক্ষা কৰিবলৈ সূৰ্য্যক সৃজন কৰিলে । মহৎ সাতোটা হৰিৎ নামৰ ঘোঁৰাৰে গোটেই জগতৰ প্ৰাণীৰ প্ৰেৰকত জ্ঞাপন কৰিবলৈ সেই সূৰ্য্যক ধাৰণ কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে সূৰ্য্য দেবতা, বশ্মিবিলাকৰ বিস্তাৰ কৰি ক'লা নিশাচৰ বিলাকৰ নিবাস কৰা ৰাত্ৰিক খেলি পঠিয়াই তোমাক বহন কৰি নিব পৰা ঘোঁৰাৰে যোৱা । সূৰ্য্যৰ কিৰণেৰে নাচি নাচি গৈ পানীত চামৰাৰ দৰে থকা অন্ধকাৰ খেলি পঠিয়াই দিয়া ॥ ৪ ॥ ধবণী নোহোৱা, নবজ্ঞাকৈ থকা, তললৈ মুখ কৰি থকা স্বত্বেও কিয় এই সূৰ্য্য পৰি নাহে ? ওপৰলৈ মুখ কৰি থাকোতে কি বলেৰে যায় ? দ্যালোকৰ খুটা হৈ থকা সূৰ্য্যই স্বৰ্গক ৰাখি থৈছে । (এইবিলাক) কোনে বা দেখিছে ? ॥ ৫ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৫

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—অগ্নি, বা ঋকত যি দেবতাৰ নাম উল্লেখ
আছে ।

জাতবেদ অগ্নি দেবতা মহৎ ভেজৰে জ্বলি উমালৈ উদ্ভাস কৰি বুদ্ধি হৈছে । দীঘল খোজৰ হে নাসত্যা অগ্নিনি হুজন, এই যজ্ঞৰ ফালে বথেৰে সৈতে আহা ॥ ১ ॥ সকলো লোকৰ (ভুবনৰ) জ্যোতি গোটাই লৈ সবিতা দেবতাই ওপৰলৈ ধৰা উৰাই আশ্ৰয় কৰি আছে ।

সকলো ভালকৈ পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি সূৰ্য্যই বশ্মিৰে দাবা-পৃথিৱী আৰু অভৰীক পূৰণ কৰিছে ॥ ২ ॥ (ধনু) বহন কৰি বজা বৰুণৰ জ্যোতিৰে মহৎ কিৰণেৰে বিচিত্ৰ চিহ্নান উষা আহিল । সেই থকাবিলাকক জগাই উষা দেৱীয়ে ভাল ঘোঁৰা লগোৱা বথেৰে সুখ দিবলৈ গৈছে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনি হুজন, এই যজ্ঞলৈ তোমালোকক বহন কৰিব পৰা ঘোঁৰাৰে বথত উষা দেবতাৰ উদয় হোৱা সময়ত লৈ আহক । হে কামৰূষী হুজন এই সোমে তোমালোকক সোম পানৰ এই যজ্ঞত আনন্দ দিয়ক ॥ ৪ ॥

৫ ঋক ওপৰৰ ৪/১৩/৫ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—অগ্নি ; ৭-৮ সহদেবৰ পুত্ৰ সোমক ; ৯-১০
অগ্নিনি হুজন ।

হোম নিষ্পাদক, দেবতাৰ মাজৰ যজ্ঞীয় অগ্নি দেবতাই ঘোঁৰাৰ দৰে হৰি আদি (দেবতালৈ) লৈ যায় ॥ ১ ॥ অগ্নিয়ে দেবতাসকললৈ অন্ন ধাৰণ কৰি যজ্ঞত তিনিবাৰ ৰথীৰ দৰে চাৰিওফালে যায় ॥ ২ ॥ অন্নৰ পতি, কৰি অগ্নিয়ে হৰিদাতাক ধনবদ্ধ দি হৰি আদিৰ চাৰিওফালে যায় ॥ ৩ ॥ দেবতাৰ পুতেক সৃষ্ণয়ে পূৰ্বফালে শত্ৰু দমনকাৰী দীপ্যমান এই অগ্নি জ্বলাইছে ॥ ৪ ॥ বীৰ মানুহে তীক্ষ্ণ জ্যোতিৰ কলদাতা এই অগ্নিৰ ঈশ্বৰ হয় ॥ ৫ ॥ থবকৈ যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে, ভজন কৰিবলগীয়া স্বৰ্গৰ শিশু সূৰ্য্যৰ দৰে জ্বলি থকা সেই অগ্নিক প্ৰতিদিন (যজ্ঞমানে) বৰকৈ পৰিচৰণ কৰে ॥ ৬ ॥ সহদেব ৰজাৰ পুতেক কুমাৰ সোমক ৰজাই দুটা ঘোঁৰা দিবলৈ মাতিলে । মই (ঘোঁৰা নোলোৱাকৈ) উভট নাইলো ॥ ৭ ॥ আৰু সেই সহদেবৰ পুতেক কুমাৰে দিয়া যতনাই খোৱা পুজনীয় সেই ঘোঁৰা মোক যত্ন দিনাই দিলে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নিনি দেবতা হুজন, তোমালোকৰ পুত্ৰক সহদেবৰ পুত্ৰ কুমাৰ সোমৰ দীৰ্ঘায়ু হওক ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনি হুজন, তোমালোকে এই সহদেবৰ পুতেক কুমাৰক দীৰ্ঘায়ু কৰা ॥ ১০ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ২১ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে ঋজীষি, সভাবান, বলবান ইন্দ্ৰ, আমাৰ ওচৰলৈ আহা । এই ইন্দ্ৰৰ হৰি যোঁৱাই আমাৰ ফালে দৌৰি আহক । এই যজ্ঞত সেই ইন্দ্ৰক সাৰ এই সোম চেনি দিয় । ইন্দ্ৰই আমাক কল পোৱা কৰক ॥ ১ ॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, আজি এই (মাধ্যম্ভিন) সৰনত তোমাক আনন্দ দিবলৈ আমাক বাটৰ অন্তত এৰি দিয়া যোঁৱাৰ দৰে যুকলি কৰি দিয়া । উশনাৰ দৰে স্তুতি কৰা যজ্ঞমানে, সকলো জনা, অসুৰ-বাটক তোমাক আন স্তুতিৰে স্তব কৰিছে ॥ ২ ॥ কবির গুঢ় অৰ্থৰ দৰে যজ্ঞ সাধন কৰি কামৰবী ইন্দ্ৰই যেতিয়া সেচন কৰিব পৰা সোম পান কৰি ভাল পাই তেতিয়া তালোকৰ পৰা প্ৰত্যক্ষ সাত সংখ্যাৰ বজ্জি উৎপন্ন হয় । স্তুতি কৰি থাকোতে বজ্জিবিলাকে দিনতেই মানুহৰ জ্ঞান বিস্তাৰ কৰে ॥ ৩ ॥ যেতিয়া মহৎ জ্যোতিৰূপ বজ্জিৰে তালোক ভাল দেখা পোৱা হয়, তেতিয়া দেবভাসকল স্বৰ্গত বাস কৰে বুলি দীপ্তিযুক্ত হয় । নেতাৰ শ্ৰেষ্ঠ সূৰ্য্য আহোতে মানুহে ভালকৈ দেখিবলৈ আৰু কৰা যোৰ আন্ধাৰ নাপ কৰি দিয়ে ॥ ৪ ॥ হে ঋজীষি ইন্দ্ৰ, অন্ত নাইকিয়া মহিমা বহন কৰা । (ভেওঁ) নিজ মহিমাৰে দূৰো দাবা-পৃথিৱী পূৰণ কৰিলে । যি ইন্দ্ৰই সকলো ভূবন অভিব্যক্ত কৰিলে সেইবাবে সকলো ভূবনতকৈও ইন্দ্ৰৰ মহিমা বেচি হ'ল ॥ ৫ ॥ সকলো মানুহৰ হিত কৰ্ম-বিলাক জানি শত্ৰু ইন্দ্ৰই মিত্ৰ আৰু অভিলাষকাৰী মকতসকলৰ কাৰণে বৰষুণৰ পানী শেষ কৰি দিলে । যি মকতসকলে বাক ৰূপ ধৰ্ম্মনিৰে পৰ্ব্বত (বা মেঘ) ভেদ কৰিলে, সেই মকতসকলে ইন্দ্ৰক কামনা কৰি গৰবে পৰিপূৰ্ণ গোহালী ভাঙি গৰু উলিয়াই দিছিল ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, লোকক পালন কৰা তোমাৰ বজ্জই পানী আৰম্ভ কৰি খোৱা বৃত্তক বধ কৰিলে । পৃথিৱীয়ে জানি তোমাক সহায় কৰিলে । হে শূৰ শত্ৰুৰ ধৰ্ম্মক ইন্দ্ৰ, তুমি নিজ বলেৰে মানুহৰ পালক হৈ সমুদ্ৰ আৰু আকাশত থকা পানীবিলাক মানুহক প্ৰেৰণ কৰি দিয়া ॥ ৭ ॥ হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, তুমি পানীৰ কাৰণে মেঘ ভাঙি দিয়া । যেতিয়া (স্বৰ্গৰ কুকুৰ) সৰমাই আগতে তোমাক (পনোৱে চুৰ কৰা) গোধন দেখুৱাই দিলে (তেতিয়া) অজিৱাসকলে স্তব কৰিলত তুমি পৰ্ব্বত (মেঘ) ভাঙি আমাক বহুত অন্ন পোৱাই দি আদৰ কৰিলা ॥ ৮ ॥ হে ধনবান ইন্দ্ৰ, মানুহে মান কৰা তুমি মেধাবী (কুংসৰ) কালে গলা । স্বৰ্গৰ ধন পাবৰ নিষিদ্ধ হৈ কবিলে বৃদ্ধৰ কাৰণে বিচাৰিলত

তুমি ভেওঁক আশ্ৰয় দি বন্ধা কৰিছিল। কপভীৰু অজ্ঞান (অন্তিকাহীন) দম্বকে (কুংসই) আহ্বান কৰিলত (ডাক) বিনয় কৰিলা ॥ ৯ ॥ হে দম্বাৰ হস্তা ইন্দ্ৰ, তুমি মনেৰে যুগত কৰি কুংসৰ ঘৰলৈ আহিলা । কুংসই তোমাৰ সখীত কামনা কৰিলে । তোমালোক দুজন নিজ নিজ ঠাইত বহি আছিল। সত্যদানী নাৰীয়ে (ইন্দ্ৰৰ ভাৰ্য্যা শচীয়ে) কলে “মই তোমা-লোকক একে ৰূপৰ দেখি সন্দেহ কৰিছো” ॥ ১০ ॥ কুংসই যেতিয়া গ্ৰহণীয় অন্ন লৈ পোনে পোনে যোৱা দৰে যোঁৱা দুটাক নিজৰ বথত লগাই বিপদৰ পৰা বন্ধা পাবলৈ সমৰ্থ হৈছিল, তেতিয়া হে ইন্দ্ৰ, তুমি কুংসক বন্ধা কৰিবলৈ ভেওঁৰে সৈতে একে বথতে গৈছিল। তুমি শত্ৰুৰ হিংসক আৰু বায়ুৰ দৰে বেগী যোঁৱাৰ গৰাকী ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কুংসৰ কাৰণে অগ্নয় কৰা শুৰ্ণ অসুৰক বধ কৰিছিল। দিনৰ আৰম্ভতে কুৰব অসুৰক মাৰিলা । বহুত পাৰিষদৰ সৈতে তেতিয়াই তুমি বজ্জৰে দম্বাবিলাকক মাৰিছিল। সূৰ্য্যৰ চক্ৰ সংগ্ৰামত চিঙি পেলালা ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি পিণ্ড অসুৰক আৰু উঠি অহা যুগল অসুৰক মাৰিছিল। বিতথিনৰ পুত্ৰক ঋজিৱান বজ্জাৰ বধ কৰিলা । পশ্চিম হেজাৰ ক'লা অসুৰক বধ কৰিলা । তুমি সম্ভৱৰ পুৰবিলাক ধ্বংস কৰি জবাজোৰ মানুহৰ দৰে কৰিলা ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সূৰ্য্যৰ ওচৰত তোমাৰ শৰীৰ যেতিয়া থাকে তেতিয়া, অমৰ তোমাৰ কপ বেচি হয় । হাতীয়ে অগ্ন জন্তুক বলেৰে বধ কৰা দৰে তুমি আনৰ বল দাহ কৰি বজ্জাদি অস্ত্ৰ দেখুৱাই সিংহৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ হোৱা ॥ ১৪ ॥ ইন্দ্ৰক কামনা কৰি, ধন বিচাৰি স্তোতা ইন্দ্ৰক পৰমৈশ্বৰ্য্য যেন পাই । যুদ্ধৰ দৰে যজ্ঞত ইন্দ্ৰক বিচাৰি অন্ন-কামোৱে উক্কেৰে স্তব কৰিলে ইন্দ্ৰ, স্তোতাৰ ঘৰৰ দৰে হয়,—যমগীৰ সুদৰ্শনগীৰ ৰূপ হয় ॥ ১৫ ॥ যি ইন্দ্ৰই মানুহৰ হিতৰ বহুত কাম কৰিলে, (যি ইন্দ্ৰই) ধন স্পৃহা কৰা মোৰ নিচিনা স্তব কৰা (মানুহৰ স্তব) গ্ৰহণ কৰি অন্ন তৎক্ষণাত দিয়ে, (আমি আৰু হে যজ্ঞমানসকল) তোমালোকে সৈতে ইন্দ্ৰক ভালকৈ আহুত কৰিবলৈ আহ্বান কৰোঁহক ॥ ১৬ ॥ হে শূৰ ইন্দ্ৰ, যি কোনো মানুহৰ বৃদ্ধত আমাৰ যাজ্ঞত তীক্ষ্ণ বজ্জপাত হয় (অন্ন পৰে) হে স্বামী ইন্দ্ৰ, যেতিয়া আমাৰ শত্ৰুৰ লগত যোৰ যুদ্ধ চলে, তেতিয়া আমাৰ শৰীৰৰ বন্ধক হ'বা বুলি জানিবা ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি (মোৰ) বামদেবৰ কৰ্ম্মৰ বন্ধক হোৱা ।

হিংসা বহিৰ্ভ তুমি যুদ্ধত মোৰ সূক্ষ্ম হবা। প্ৰকৃত
জ্ঞানী তোমাক উদ্দেশ্য কৰি মই আহিম। সদায়
স্তোত্ৰ গোৱাক মহৎ প্ৰশংসা কৰা হোৱা ॥ ১৮ ॥ হে
ধনবান ইন্দ্ৰ, সকলো যুদ্ধত শত্ৰু জয় কৰিবলৈ তোমাক
বিচৰা হ'ব অগ্নি—আদি এই আমি পুত্ৰ পোত্ৰাদিৰে সৈতে
ধনেৰে ধনীৰ দৰে শত্ৰুক জয় কৰি সকলো বাতি
বহুত শৰংকাল (বহু) স্থব কৰিম ॥ ১৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
আমাৰ সখীত নষ্ট নকৰিবা। উগ্ৰ, শৰীৰৰ পালক
ইন্দ্ৰ যাতে আমাৰ বন্ধক হয়, আমি তেনেকৈয়ে কাম-
বৰী, সদায় ডেকা ইন্দ্ৰক, সুদক্ষ বাটৈয়ে বধ কৰা
দৰে স্থব কৰিম ॥ ২০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, স্তুত হোৱা তুমি,
স্থব কৰা আমাক নদীৰ পানীৰ দৰে অগ্নি দান কৰা।
হে হৰি ধৌৰাযুক্ত ইন্দ্ৰ, তোমাৰ নতুন স্তোত্ৰ আমি
কৰিছো। বধ থকা আমি প্ৰজাৰে সদায় দাতা
হম ॥ ২১ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্ঠুভ্;

১৫ একপদা বিৰাট্। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি মহান। মহতী পৃথিৱীয়ে তোমাৰ
বল তোমাৰ কাৰণেই অনুমোদন কৰে,—স্বৰ্গইও কৰে।
তুমি বলেৰে বৃত্ত অসুৰক মাৰিলা। সাপে (বৃত্তই)
গ্ৰাস কৰি ধোৱা নদী মুকলি কৰি দিলা ॥ ১ ॥ হে
ইন্দ্ৰ, দীপ্যমান তোমাৰ জন্মত, তোমাৰ খঙৰ ভয়ত
দ্যালোক কঁপিছিল আৰু পৃথিৱীও কঁপিছিল। ডাঙৰ
পৰ্বত বিলাক (মেঘ বিলাক) জোকাৰ খাইছিল আৰু
পানী নাইকিয়া ঠাইত (শস্যৰ কাৰণে) পানী হৈছিল
॥ ২ ॥ শত্ৰুক অভিভব কৰি বল পাই ইন্দ্ৰই বলেৰে
বজ্জ মাৰি পৰ্বত বিদাৰণ কৰিলে। সোমেৰে আমো-
দিত হৈ ইন্দ্ৰই বজ্জৰে বৃত্তক বধ কৰিলে। বাধা দি
বখা পানীবিলাক বৃত্তক বধ কৰিলত বেগেৰে চলি গল
॥ ৩ ॥ যি (প্ৰজাপতিয়ে) ঋত্বিক আদিয়ে স্তুতি কৰা,
ধুনীয়া বজ্জযুক্ত, স্বৰ্গৰ পৰা অহা, বিনাশ নোহোৱা,
মহত যুক্ত এওঁক (তোমাক) জন্ম দিলে, দ্যোতমান
তোমাৰ জন্ম দিওঁতা (প্ৰজাপতিয়ে) মহান পুত্ৰবান
বুলি ভাবিছিল। (সেই কাৰণে) ইন্দ্ৰৰ জন্ম দিওঁতা
(প্ৰজাপতি) সুকৰ্মী হ'ল ॥ ৪ ॥ সকলো প্ৰজাৰ বজ্জ
বহুতে আহুত কৰা এজন মাত্ৰ যি ইন্দ্ৰই ভয় নাপ
কৰে, সকলোৱে মথবান ইন্দ্ৰৰ আশ্ৰয়ত স্তুতি কৰি
থকা বন্ধুৰে এই ইন্দ্ৰক লক্ষ্য কৰি সঁচাকৈয়ে স্তুতি
কৰে ॥ ৫ ॥ সকলো সোমবস সভাই ইন্দ্ৰৰ বহুত হ'ল।

এই মদকৰ সোম মহৎ ইন্দ্ৰৰ সভাই অতি আমোদ
দায়ক হ'ল। হে ইন্দ্ৰ, তুমি ধনপতি সকলো (পশু
আদি) ধনৰ সভাই পতি। ধনৰ কাৰণ হৈ সকলো
প্ৰজা ধাৰণ কৰিছা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আৰু তুমি প্ৰথমতে
উৎপত্তি হৈয়েই বৃত্তৰ ভয়ত থকা সকলো প্ৰজাক বন্ধক
হৈ ধাৰণ কৰিলা। হে ধনবান ইন্দ্ৰ, তুমি পানী
নোহোৱা ঠাই উদ্দেশ্য কৰি পানী বন্ধ কৰি শুই থকা
অহিক (বৃত্তক) বজ্জৰে ছিন্ন ভিন্ন কৰি পেলালা ॥ ৭ ॥
বহুত শত্ৰুৰ হস্তা, অতি ধৰ্ষক, শত্ৰুৰ (মৰণলৈ) প্ৰেৰক,
মহান, অপাৰ (সীমাহীন), কামবৰী, সুজ্ঞ ইন্দ্ৰ, বৃত্তৰ
হস্তা আৰু অগ্নিৰ দাতা, সুধনযুক্ত ধনবান, ধনদাতা,
সেই ইন্দ্ৰক আমি স্তুতি কৰো ॥ ৮ ॥ ধনবান যি ইন্দ্ৰক
সংগ্ৰামত একমাত্ৰ মুখা বুলি গুনিছো, সেই ইন্দ্ৰই গোট-
খাই থকা আৰু মেল খাই থকা শত্ৰু সেনা নাশ কৰে।
এই ইন্দ্ৰই যি অগ্নি পাই সেই অগ্নি যজমানক দিয়ে।
এই ইন্দ্ৰৰ লগত বজ্জৰে আমি প্ৰিয় হম ॥ ৯ ॥ আৰু
এই ইন্দ্ৰই শত্ৰু জয় কৰে বুলি গুনিছো—আৰু
মাৰে (বুলি গুনিছো)। আৰু এই ইন্দ্ৰই যুদ্ধ কৰি
(শত্ৰুৰ পৰা) পশু আনে। ইন্দ্ৰই যেতিয়া সভাই
খং কৰে তেতিয়া দূৰ স্থাবৰ হলেও কম্পমান হয় আৰু
গোটাই জগতে ভয় কৰে ॥ ১০ ॥ যি ধনবান ইন্দ্ৰই
অসুৰৰ গৰু জয় কৰিলে, শত্ৰুৰ সোণধন জয় কৰিলে,
শত্ৰুৰ ঘোঁৰা বিলাক জয় কৰিলে, বহুত শত্ৰুসেনা জয়
কৰিলে, তেওঁ, সমৰ্থ এটাইতকৈ নেতা এই স্তোতাৰ
দ্বাৰা স্তুত হৈ ধনৰ ভাগ কৰা হয় আৰু ধনৰ ধাৰকো হয়
॥ ১১ ॥ যি ইন্দ্ৰই মাকৰ পৰা অলপ বল পাইছে, পিতৃৰ পৰা
যি অলপ বল পাইছে, সেই ইন্দ্ৰই জন্মদাতা প্ৰজাপতিৰ
পৰা এই জগত জন্ম দিলে। যি ইন্দ্ৰই এই জগতৰ
বল, লাহে লাহে গাজনি মৰা মেঘ বায়ুৰে পথিয়াই
দিয়া দৰে পথিয়াই, (তেনেকৈ স্তোতাৰ হৰি আদিৰে
আহুত হয়) ॥ ১২ ॥ ধনবান ইন্দ্ৰই দুখীয়া এজনক
ধন দি দুখীয়া নোহোৱা কৰা আৰু ধনীক ধনদি
(বেচি) ধনী তুমিয়েই কৰা। বজ্জপাত যুক্ত আকাশৰ
দৰে শত্ৰুৰ ভজক ধনবান ইন্দ্ৰই সমূলে স্তোতাৰ পাপ
আঁতৰাই দিয়ে আৰু স্তোতাক ধন দিয়ে ॥ ১৩ ॥ এই
ইন্দ্ৰই সূৰ্য্যৰ চক্ৰ অস্ত কৰি গ্ৰহাৰ কৰিলে। যুদ্ধৰ
কাৰণে ঘোঁৰা এতদ ঋষিক নিবাৰণ কৰিলে। ফুটল
গতিৰে চলি থকা ক'লা ভেজৰ মূল অন্তৰীকত পানীৰ
স্থানত এই ইন্দ্ৰক পানী সিঁচি দিলে ॥ ১৪ ॥ বাতিৰ
যজমানৰ দৰে হোতা অগ্নিক (হৰি: দিয়া দৰে) ওপৰ
মন্ত্ৰৰ লগত সযত্ন ॥ ১৫ ॥ গৰু ইচ্ছা কৰা, ঘোঁৰা

বিচৰা, অন্ন বিচৰা, পত্নী বিচৰা মেধাবী স্তোত্রা আমি, সখীত্ব বিচাৰি, কামবৰ্মী, পত্নী দিয়া সদায় বন্ধা কৰা ইন্দ্রক নাদৰ পৰা পানী তোলা পাত্ৰৰ দৰে (তললৈ) নমাই দিছো ॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ অভিভাবক পালক হৈ চাইচিতি আমাৰ জাতা হোৱা । অভিভৱতা, সুখদাতা, সোমাই সকলৰ সখা, পিতা (পালক) পিতৃ-ভ্ৰম (অভি পালক) আৰু পালকৰ শ্ৰেষ্ঠা তুমি স্বৰ্গলোক কামনা কৰি স্তব কৰা সকলৰ অন্নদাতা হোৱা ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, সখীত্ব ইচ্ছা কৰা আমাৰ তুমি বন্ধক হোৱা । তোমাৰ স্তব কৰি থকা আমাৰ সখা হোৱা । স্তুতি কৰা সকলক অন্ন দিয়া । হে ইন্দ্র, বাধা পোৱা স্বভেদেও আমি এই স্তুতিৰে পূজা কৰি তোমাক আহ্বান কৰিছো ॥ ১৮ ॥ যেতিয়া ধনবান ইন্দ্র স্তুত হয়, একমাত্ৰ ভেট বহুত অভিগন্তা বৃত্তৰ দৰে শত্ৰুক হনন কৰে । ইন্দ্রৰ আশ্ৰয়ত থকা স্তোতাক দেবতাই বাধা নিদিয়,--মানুহেও বাধা নিদিয় । সেই ইন্দ্রৰ স্তোতা প্ৰিয় হয় ॥ ১৯ ॥ হে ইন্দ্র, বহুত বিধ শত্ৰুযুক্ত, প্ৰজাৰ ধাৰক, শত্ৰু নধকা, ধনবান, তুমি আমাৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ আমাক সত্যফল দান কৰা । হে ইন্দ্র, জন্মহোৱা বিলাকৰ ৰজা, মহিমা যুক্ত তুমি যি যশ স্তোত্ৰ কৰাক দিব লাগে সেই যশ আমাক বেচিকৈ দিয়া ॥ ২০ ॥

২১ ঋক ওপৰৰ ৪/১৬/২৯ ঋকৰ দৰে ॥ ২১ ॥

১৮ সূক্ত—ঋ ১৩ ।

এই সূক্ত ঋষি কামদেবৰ সৈতে ইন্দ্র আৰু অদি-
তিৰ কথোপকথন । সেই মৰ্ম্মে ঋষি—১ ইন্দ্র,
২/৩/৪ (১ম অৰ্দ্ধ), ৮-১৩ বামদেব; ৪ (২য়
অৰ্দ্ধ); ৫-৭ অদিতি । দেবতা ১ বামদেব; ২/৪
-১৩ ইন্দ্র; ৩ সঠিক জনা নাযায়—কামদেবৰ মাক
হব লাগে ।

(ইন্দ্রই কৈছে) পুৰণি কালৰ পৰা এই পন্থা যে সকলো জন্ম হোৱা দেৱতা (যোনি) মাৰ্গেৰে) ওলাই আহে । এই বৃদ্ধি হোৱা গৰ্ভৰ পৰা (বামদেব) ওলাই আহক । এইদৰে তোমাৰ মাৰাৰ পতন সাধন নকৰিবা ॥ ১ ॥ (বামদেবে কৈছে) মই এই বাটেৰে ওলাই নাহো, ই বৰ দুৰ্গম । কিন্তু বেকাকৈ পাশ্চাত্বেদ কৰি ওলাই যাম । (আনে নকৰা কাম) মাত্ৰ এইটোকে মই কৰা নহয়—মোৰ (অন্তই নকৰা) বহুত কাম কৰিব-
লগীয়া আছে । এটাত মই বুজিব লাগিব আৰু জানত

বাক্ বিতণ্ডা কৰিব লাগিব ॥ ২ ॥ ইন্দ্রই কৈছে যে মোৰ আই মৰিব । (কিন্তু) মই পুৰণি বাটেদি নেযাওঁ । কিন্তু মই খবকৈ ওলাই যাম । ইন্দ্রই, কাঠৰ ছটীৰে চেপা বহুত দাম দি কিনা সোম তুষ্টাৰ ঘৰত নিমন্ত্ৰণ নকৰাকৈয়ে বলেৰে পান কৰিছিল ॥ ৩ ॥ যি ইন্দ্রক বহুত মাহ বহুত বছৰ (মাকে গৰ্ভত) ভাব লৈছিল, সেই ইন্দ্রই সকলো বিপৰীত কাম কৰিছিল । (ইন্দ্রৰ বিষয় বেয়া কথা সহিব নোৱাৰি অদিতিয়ে কৈছে)—জন্ম হোৱাৰ ভিতৰত ইন্দ্রৰ তুলনা নাই, আৰু যি জন্ম হব তাৰ লগতো তুলনা নহব ॥ ৪ ॥ গুহাৰ সূতিকা ঘৰত জন্ম গৰ্ভিত বুলি ভাবি মাকে ইন্দ্রক বীৰ্যেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰি লুকাই থলে । উপজিয়েই ইন্দ্রই বল কৰি উঠি দাবাপৃথিৱী পূৰণ কৰিলে ॥ ৫ ॥ পানীৰে অ-ল ল (কলকলনি) গৰু কৰি এই নদী বিলাক কলৈ গৈছে ? তুমি (হে ঋষি) শোধা । পানী বিলাকে কি কৈছে ? আববক মেঘ কোনে ভাঙি দিলে ? ॥ ৬ ॥ সেই পানী বিলাকে নিবিদ মন্ত্ৰেৰে (মক্ৰতৰ বিষয় মন্ত্ৰ) ইন্দ্রৰ কথা কিনো কব ? পানীয়ে (ফেনেৰে) ইন্দ্রৰ (ত্ৰক্ষহত্যা) কৰা) পাপ ধাৰণ কৰিছে ? মোৰ পুত্ৰই মহৎ বজ্জৰে বৃত্তক বধিলে আৰু এই নদীবিলাক মুকলি কৰি দিলে ॥ ৭ ॥ (বামদেবে কৈছে) হে ইন্দ্র, পগলাৰ দৰে যুবতীয়ে (অদিতিয়ে) তোমাক পেলাই দিছিল । কুয়ৰা বান্ধসীয়ে প্ৰমত্তৰ দৰে তোমাক গিলিছিল । প্ৰমত্ত হৈ পানীয়ে তোমাক সুখ দিছিল । প্ৰমত্ত হৈ ইন্দ্রই নিজ বলেৰে ওলাই আহিছিল । ৮ ॥ হে ধনবান ইন্দ্র, পগলাৰ দৰে ব্যংস বান্ধসে তোমাক থকেছি মুখ ভাঙিছিল । হে ইন্দ্র, পাচত (কিন্তু) বান্ধসৰ দ্বাৰা ভাঙিত হৈ ব্যংসতকৈ বেচি বল ধৰি দাস অনুবৰ যুব বজ্জৰে পিহি পেলালা ॥ ৯ ॥ গৰুৱে যেনেকৈ পোৱালী জগাই তেনেকৈ মাক অদিতিয়ে ইন্দ্রক প্ৰসব কৰি নিজ ইচ্ছাৰে ফুৰিবলৈ এৰি দিলে । (সেই ইন্দ্র) বয়সত বৃদ্ধ, বলী, শত্ৰুৱে দমন কৰিব নোৱাৰা, বৰ্ক, প্ৰেৰক, শত্ৰুক অভিভব কৰা, স্বলবীৰে যেনি তেনি হোৱা হল ॥ ১০ ॥ আৰু হে মোৰ পুত্ৰ ইন্দ্র, “ এই দেবতা সকলে তোমাক ভ্যাপ কৰিছে ” (এইবুলি) মহৎ ইন্দ্রক মাকে কলে । তাৰ পাচত ইন্দ্রই ক’লে হে বিষ্ণু, হে সখা, তুমি বৃত্তক বধিবলৈ অভি পৰাক্ৰমী হোৱা ॥ ১১ ॥ (বিষ্ণুৱে ভেতিয়া কলে) হে ইন্দ্র, যি কাৰণত পিতৃক ভবিষ্যত ধৰি লৈ বধিলা, —তোমাৰ বাহিৰে কোন দেবতাই মাকক বিধবা কৰিছিল ? তোমাৰ বাহিৰে কোনে শুই বা জাগি

খাকোভে ভেঙক মাৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল ? ভোমাব বাহিৰে অগ্ৰ কোন দেৱতাই প্ৰজাক সুখ দিয়াত বেচি আছিল ॥১২॥ জীৱনৰ উপাই নোহোৱা মই কুকুৰৰ নাৰিডুক খাওঁ । দেবতাৰ মাজত মোক সুখ দিওঁতা কোনো নেপালো । নিজৰ পত্নীক মই অল্লাখণীক দেখিছো । পাচত শেনৰ দৰে শীত্ৰগামী ইলুই মোক মধু আনি দিলে ॥ ১৩ ॥

১৯ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে ।

এই যজ্ঞত হে বজ্জবান ইলু, সুআহ্বান কৰা, বন্ধক সকলো দেবতাই দ্ৰৱো দ্যাবাপৃথিৱীত এই দৰেই স্তুতি কৰি থকা মহান গুণেৰে বৃদ্ধ দৰ্শনীয় একমাত্ৰ ভোমাক বৃজবধ কৰিবলৈ ভজন কৰিছে ॥ ১ ॥ হে ইলু, দেবতা সকলে ভোমাক জীৰ্ণ পিতৃৰ পুত্ৰৰ দৰে পথিয়ালত তুমি সত্য (স্থানত) বাস কৰা, সকলোৰে সম্ৰাট হ'ল। পানীত শুই থকা অহি (বৃজাসুৰক) বধ কৰিলা । সকলোতে প্ৰবৰ্ত্তক নদী মুকলি কৰি দিলা ॥ ২ ॥ হে ইলু, ভোগত অতৃপ্ত, শিথিল অঙ্গৰ (ঢিলা অঙ্গৰ), একো বৃজি নোপোৱা, একো নজনা চলি থকা পানীত শুই থকা দৰে থকা অহিক (বৃজক) পুৰ্ণিমাৰ দিনত বজ্জেৰে মাৰিলা ॥ ৩ ॥ হে ইলু, বলেৰে অন্তৰীক্ষ আৰু পৃথিৱী বতাহে পানী কপোৱা দৰে কপাই দিলা । বল দেখুৱাবলৈ ইলুই দূত ঘৰ বিলাক ভাঙি দিলে আৰু পৰ্ব্বতৰ দিশ বিলাক ভাঙি দিলে ॥ ৪ ॥ হে ইলু, মকত সকল পুত্ৰৰ দৰে ভোমাৰ ওচৰলৈ গল । বথৰ দৰে ভেঙবিলাক ভোমাৰ লগত গল । তুমি বহনশীল (বোজতি) নৈ বিলাক পানীৰে পূৰণ কৰিলা । মেঘক বহিলা । তুমি বৃজই আবৰি থোৱা নৈ মুকলি কৰি দিলা ॥ ৫ ॥ হে ইলু, তুমি, তুৰ্ব্বীতি আৰু বস্যা নামৰ বজ্জাৰ কাৰণে মহৎ বিশ্বৰ প্ৰীতিকৰ চলন্ত পানীৰে আৰু অগ্নেৰে কামনা দোহন কৰা (ষিৰোৱা) পৃথিৱীক ভৰাই দিছিল। হে ইলু, তুমি নদীৰ পানী ভালকৈ পাব হব পৰা কৰি দিলা ॥ ৬ ॥ ইলুই শত্ৰু হিংসক সৈন্যৰ দৰে পাবভঙা, নিয়মমতে চলা, গাভক নৈ বিলাক পানীৰে পূৰ কৰি দিলে । পানী নোহোৱা দেশ পানীৰে পূৰ কৰি দিলে । অসুৰে দমন কৰি বখা পোৱালী নিদিয়া গৰু বিলাক (প্ৰসংগ হোৱা কৰি) খিৰালে ॥ ৭ ॥ বৃজ অসুৰক, বধ কৰি ইলুই, এছাৰে বেৰি থকা বহুত উৰা আৰু শবৎ (বহৰ) সৃষ্টি কৰিলে ।

বৃজই বেৰি থোৱা পানী খুলি দিলে । মেঘৰ কেউফালে থকা বৃজই বান্ধি থোৱা নদী পৃথিৱীলৈ বোৱাই দিবলৈ বিছা কৰি দিলে ॥ ৮ ॥ হে হৰিষ ইলু, উৰে থোৱা অগ্নুৰ পুভেকক উৰি হাফলুৰ পৰা উলিয়াই আনিলা । অনাৰ পাচত (আগতে) কণা হৈ থকা সি সাপ দেখা পালে । হাফলুৰ পৰা ওলালত উৰি থোৱা তাৰ গাৰ পৰ্ব্ববিলাক আকৌ যোৰা খালে । (ইলুৰ মহিমাতে এনে হল এই ভাব) ॥ ৯ ॥ হে বাজমান ইলু, বৰ্ষণ যোগ্য স্বয়ং ওলাই আহি তুমি মানুহৰ হিডকৰ কাম বিলাক যেনেকৈ আগতে কৰিছিলো, তেনেকৈয়ে হে প্ৰজা ইলু, সকলো জনা ভোমাৰ পুৰণি কাম বিলাক জানিলে মই (বামদেবে) ভোমাৰ কাম বিলাক ভালকৈ বৰ্ণাই কৈছো ॥ ১০ ॥

১১ ঋক্ ওপবৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

২০ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—আদি ১৬শ সূক্তৰ দৰে ।

(যজ্ঞমানব) অভীষ্ট সিদ্ধি কৰা, উগ্ৰ ইলুই আমাক বন্ধা কৰিবলৈ দূৰৰ পৰা আহক । ওচৰৰ পৰা (হলেও) আহক । শত্ৰুৰ সৈতে সংগ্ৰামত শত্ৰুক খেদি, বজ্জ হাতত লৈ, মানুহৰ পালক ইলুই, অস্তি তেজস্বী (মকত) সকলেৰে সৈতে আহক ॥ ১ ॥ হে ইলু, আমাৰ ফালে, বন্ধা কৰিবলৈ আৰু ধনৰ কাৰণে হৰি ধোঁৱাৰে সৈতে আহ। বজ্জী, ধনবান, মহান তুমি আমাৰ মুক্তত এই যজ্ঞ উদ্দেশ্য কৰি থাকা ॥ ২ ॥ হে ইলু, তুমি আমাক আগত ৰাখি আমি কৰা এই যজ্ঞ খাবা । যুগল্লাৰ যুগৰ দৰে হে বজ্জী ইলু, তুমি স্তোতাৰ ধন (পুত্ৰ আদি) লাভৰ কাৰণে আহ। আমি পুত্ৰ আদি ধন পাবলৈ শত্ৰুৰ লগত কৰা বৃদ্ধ জিকিম ॥ ৩ ॥ হে অন্নবান ইলু, সুমনা হৈ তুমি আমাৰ ওচৰত অতি কামনা কৰি গোটোৱা, ভালকৈ চেপা মাদক সোম সোনকালেই পান কৰা । মাধ্যম্দিন সৰনত উদ্গাভাই গোৱা স্তোত্ৰৰ লগত দিয়া সোম পান কৰি ফ্ৰুট হোৱা ॥ ৪ ॥ পকা ফল থকা বৃক্ষৰ দৰে, অল্প-কুশল শত্ৰু বিজয়ী জেতাৰ দৰে যি নতুন ঋষিৰ স্তুতিৰ দ্বাৰা বিবিধ ৰূপে স্তুত হয়, হে পুৰুষ ইলু, ভোমাক লক্ষ্য কৰি যেনেকৈ মানুহে নিজৰ স্ত্ৰীক প্ৰশংসা কৰে, তেনেকৈ ভোমাক স্তুতি কৰিছো ॥ ৫ ॥ পৰ্ব্বতৰ দৰে নিজে বঢ়া, মহান, উগ্ৰ, যি ইলুই সদায় যেনিবা শত্ৰুক অস্তিত্ব কৰিবলৈ জন্ম হৈছে, শত্ৰুৰ কাৰণে ভয়ঙ্কৰ হৈ সেই ইলুই পানীৰে পূৰ্ণ পাত্ৰৰ দৰে

ভেজোৰে নিহিত হৈ বজ্জ ধৰি আছে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ অন্ন স্বত্ব দৰে কোনো বাৰণ কৰোতা নাই। ভেওঁ দিয়া যজ্ঞাদি সাধন কৰোতা ধনৰ কোনো নাশ কৰোতা নাই। হে বলবান, উগ্ৰ, পুৰুষত ইন্দ্ৰ, কামবৰ্ষক তুমি ধন আমাক দিয়া ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি প্ৰজাৰ ধনৰ আৰু ঘৰৰ পৰ্য্যবেক্ষণ কৰা। আৰু গৰু পাল বিলাকৰ মোচন কৰা (অপহৰণ, বেমাৰ আদিৰ প্ৰতিৰোধক) হোৱা। তুমি শিক্ষাৰ নেতা, যুদ্ধত প্ৰহাৰ কৰিব পৰা হৈছা আৰু বহুত ধন বাণিজ্য প্ৰাপক হৈছা ॥ ৮ ॥ অতি প্ৰজ্ঞা সেই ইন্দ্ৰই কি প্ৰজ্ঞাৰে বিখ্যাত হৈছে? মহান ইন্দ্ৰই যি প্ৰজ্ঞাৰ বলেৰে কোনো কাম কৰে তাৰ পৰাই বিখ্যাত হৈছে। ভেওঁ হৰি দাতাৰ বহুত পাপ নাশ কৰে আৰু স্তব কৰাক ধন আদি দিয়ে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক নেমাৰিবা (কিন্তু) ঋণাশক হোৱা। ভোমাৰ যি বহুত ধন হৰি দাতাক দিবলৈ হয়, আমাক সেই ধন আনি দিয়া। ভোমাক স্তুতি কৰা আমি (এই যজ্ঞত) উক্বেৰে ভোমাৰ মহিমা কীৰ্ত্তন কৰিম ॥ ১০ ॥

১১ ঋক্ ৬পৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

২১ সূক্ত ঋ ১১।

ঋষি—আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, বক্ষা কৰিবলৈ আমাৰ ওচৰলৈ আহ। এই যজ্ঞত স্তুত হোৱা, শূৰ ইন্দ্ৰ বৃদ্ধি হৈ আমাৰ সৈতে আনন্দ কৰা। যি ইন্দ্ৰৰ বল বহুত আছে, সূৰ্য্যৰ দৰে পৰৰ বল অভিভব কৰা নিজ বল পোষণ কৰা (ইন্দ্ৰ আমাৰ ওচৰলৈ আহ) ॥ ১ ॥ (হে স্তোতা সকল) যি শত্ৰু বশ কৰা, আমাৰ ত্ৰাণ কৰ্ত্তা ইন্দ্ৰৰ কন্ম, যজ্ঞৰ সম্ভাটৰ দৰে, শত্ৰু প্ৰজ্ঞা অভিভব কৰা, সেই বহুত কীৰ্ত্তিৰ, বহুত ধনৰ ইন্দ্ৰৰ বল স্বৰূপ নেতা (মৰুত) সকলক এই যজ্ঞত স্তব কৰা ॥ ২ ॥ মৰুত সকলেৰে সৈতে ইন্দ্ৰই আমাক বক্ষা কৰিবলৈ স্বৰ্গৰ পৰা আহক, ভুলোকৰ পৰা সোনকালে আহক। অন্তৰীক্ষৰ পৰা, পানীৰ পৰা, পোহৰৰ দেশৰ পৰা, বা দূৰ দেশৰ পৰা, ঋতৰ (পানীৰ) ঠাইৰ পৰা আহক ॥ ৩ ॥ যি ইন্দ্ৰ বিপুল মহৎ ধনৰ গৰাকী, যজ্ঞত সেই ইন্দ্ৰকেই স্তব কৰিম। যি ইন্দ্ৰই প্ৰাণ ৰূপ বলেৰে (শত্ৰু) সেনা অন্ন কৰে, প্ৰগল্ভ (ধৰ্মক) যি ইন্দ্ৰই শ্ৰেষ্ঠ ধন পোৱাই দিয়ে (সেই ইন্দ্ৰক স্তব কৰিম) ॥ ৪ ॥ মানুহক স্তুত কৰি যজ্ঞৰ কাৰণে গৰ্জ্জন কৰা দৰে কথা কয়, আৰু যজ্ঞত হৰি আদি পালে (বৰষুণ ৰূপ) অন্ন দান কৰে, যি প্ৰসাধনৰ যোগ্য আৰু উক্বেৰে স্তুতিৰ যোগ্য, সেই

ইন্দ্ৰক হোতাই যজ্ঞলৈ আহ্বান কৰক ॥ ৫ ॥ ইন্দ্ৰৰ বিষয় স্তুতি কামনা কৰা যজ্ঞমানৰ ঘৰত থকা মানুহে স্তুতিৰে যদি ইন্দ্ৰৰ ওচৰ চাপে তেতিয়া ইন্দ্ৰ আহে। আমাৰ শত্ৰু নিৰোধ কৰা আৰু বহন কৰা যজ্ঞমানৰ ঘৰত থকা (ইন্দ্ৰ), (যজ্ঞমানৰ) দ্বাৰা আহুত হলে অতি ক্ৰোধী ইন্দ্ৰ মহান হয় ॥ ৬ ॥ কামবৰ্ষী ভাৰ্কৰ (প্ৰজ্ঞা-পতিৰ পুত্ৰ) ইন্দ্ৰৰ এই বলেৰে যজ্ঞমানৰ সেবা কৰে—ই সত্য। এইবলে যজ্ঞমানৰ বহন কৰা গুহাত (গুহা-ৰূপী হৃদয়ত) যি প্ৰভাৱ কৰে সি সত্য। যজ্ঞমানৰ ঘৰত, কামত, কামনা সিদ্ধি হবলৈ, হৰ্ষৰ কাৰণে (যি প্ৰভাৱ কৰে সেইটো সত্য) ॥ ৭ ॥ ইন্দ্ৰই যি মেঘৰ দ্বাৰা খুলি দিলে, যি বেগেৰে পানী পোৱাই দিলে, যেতিয়া সুকৰ্ম্মা যজ্ঞমানে অন্ন আৰু ইন্দ্ৰক পোৱাই দিয়ে, তেতিয়া ভেওঁ ঘৰত গৌৰ যুগ আৰু গবয় যুগ পাই (সেই সকলো সত্য) ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ কল্যাণকৰ হাত সুকন্মী হয়। আৰু ভোমাৰ হাত দুখন স্তোত্ৰ গোৱাক ধন দিয়া হয়। ভোমাৰ স্থিতি ক'ত? তুমি কিয় আনন্দ কৰা নাই? তুমি কিয় আমাক ধন দিবলৈ আনন্দ কৰা নাই? ॥ ৯ ॥ হে স্তুতি কৰি থকা সত্য ধনৰ সম্ভাট, বৃত্ৰহন্তা ইন্দ্ৰ, মানুহৰ ধন কৰি দিয়া। হে বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰ, কৰ্ম্মেৰে আমাক ধন দিয়া। তুমি দিয়া দৈব ধন মই সেৱন কৰো ॥ ১০ ॥

১১ ঋক্ ৬পৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে।

ধনবান, বজ্জধাৰণ কৰি বলেৰে যি ইন্দ্ৰ আহিছে, যি আমাৰ অন্নাদি সেৱন কৰে আৰু হৰি আদি কামনা কৰে, সেই মহান, বলবান ইন্দ্ৰই ব্ৰহ্ম-অন্ন, স্তোত্ৰ বিলাক আৰু চেপা সোম উক্বেৰে সৈতে দিয়া গ্ৰহন কৰক ॥ ১ ॥ কামবৰ্ষী, বৰষুণ দিব পৰা চাৰিধাৰ থকা বজ্জ হাতত লৈ শত্ৰুৰ ওপৰত ক্ষেপন কৰি উগ্ৰ, অতি নেতা, কৰ্ম্মবান ইন্দ্ৰই ঢাক খাই থকা পৰুম্বী নদীক আশ্ৰয় দিবলৈ সেৱন কৰি (সেই নদীৰ) বেলেগ বেলেগ ঠাই বিলাক সখীত্বৰ ভাবৰ কাৰণে বেৰি (আশুৰি) দিছে ॥ ২ ॥ দেবতাৰ মাজত অতি দেবতা, উৎপত্তি হৈয়েই যি ইন্দ্ৰই মহৎ অগ্নেৰে আৰু মহৎ বলেৰে যুক্ত হল সেই ইন্দ্ৰই হাতেৰে বিচাৰি বজ্জ লৈ বলেৰে হ্যালোক আৰু পৃথিৱী কপাই দিলে ॥ ৩ ॥ সকলো ওখ ঠাই আৰু পৰ্ব্বত, বহুত সাগৰ, হ্যালোক আৰু পৃথিৱী

ইন্দ্ৰৰ জন্মত মহৎ কল্পন হৈছিল। বলবান ইন্দ্ৰই সূৰ্য্যৰ মাক-বাপেক (দাবাপৃথিবীক) ওচৰ চপাই আনিিলে। মানুহৰ দৰে বভাহে অন্তৰীক্ষত শব্দ কৰিলে ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, বহুত তোমাৰ সেই বৰ্ম্ম বিলাক উৎকণ্ঠাং মহান হল। সকলো সবনত (সবন যজ্ঞত) তোমাৰ কাম বিলাক স্তোতাই কব লাগে। হে ধৰ্ম্মক শূৰ ইন্দ্ৰ, তুমি (পালক হৈ) মানুহক ধাৰণ কৰি বলোৰে ধৰ্ম্মক বজ্জোৰে অহিক (বৃত্তক) বধ কৰিলা ॥৫॥ হে অতি বলী ইন্দ্ৰ তোমাৰ সেই সকলো কাম বিলাক সোনকালেই সত্য হয়। হে কামবৰ্ম্ম ইন্দ্ৰ, তোমাৰ প্ৰভাবত গৰু বিলাকে ওহাৰৰ পৰা গাখীৰ উলিয়াই দিয়ে। আৰু হে কাম-বৰ্ম্মণ কৰা মনৰ ইন্দ্ৰ, নৈ বিলাকে তোমাক ভয় কৰি বেগেৰে চলি যায় ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া বৃদ্ধই বান্ধি খোৱা এই নদী বিলাকৰ বন্ধন ইচ্ছাতে যাবলৈ মোচন কৰি দিলা, হে হৰিব ইন্দ্ৰ, সেই তেতিয়াই সেই দেৱী নদী বাই-ভনীতৈ তোমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে তোমাক স্তব কৰিলে ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, মদকৰ চেপা সোম তোমাৰ ফালে নদীৰ দৰে আহক। দাপ্যমান কাম্মৰে সৈতে শান্ত স্তুতি টান লেকাম লাগোৱা হোৱাৰ দৰে আমাৰ ফালে আহক ॥৮॥ হে মহনশীল ইন্দ্ৰ, তুমি সদায় শত্ৰু দমন কৰা অতি বেচি প্ৰশস্ত বল আমাৰ কাৰণে দিয়া। হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ সহজে বধিব পৰা শত্ৰু বল কৰি দিয়া। হিংসক শত্ৰুৰ মানুহ মাৰিব পৰা অস্ত্ৰ নাশ কৰি দিয়া ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাকেই ভালকৈ শুনা। বিচিত্ৰ অন্ন আমাক দিয়া। আমালৈ সকলো ভাল বৃদ্ধি পঠিওৱা। হে ধনবান ইন্দ্ৰ, আমালৈ গৰুৰ দাতা হোৱা ॥১০॥

১১ ঋক্ ওপৰৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

২৩ সূক্ত-ঋ ১১।

ঋষি-আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে।

মহান ইন্দ্ৰ কি প্ৰকাৰে বৰ্দ্ধন হব? কোন হোতাৰ যজ্ঞলৈ সন্তুষ্ট হৈ আহিব? বহুত সোম অন্ন পান কৰিবলৈ বিচাৰি, পান কৰি, সেৱন কৰি, মহান ইন্দ্ৰই প্ৰদীপ্ত ধন লৈ (কোন যজ্ঞমানক) দিবলৈ আনিছে? ॥১॥ এই ইন্দ্ৰৰ লগত একেলগে আনন্দ কৰি সোম-পান কৰিবলৈ কোন স্তোতাই পাব পাৰে? কোনে বা ইন্দ্ৰৰ স্তুতি লাভ কৰে? কেতিয়া ইন্দ্ৰৰ বিচিত্ৰ ধন জনা যায়? কেতিয়া স্তুতি কৰা যজ্ঞমানৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে আহিব? ॥২॥ আহ্বান কৰি থকা স্তোতাক ইন্দ্ৰই কেনেকৈ শুনিব? শুনি সেই স্তোতাৰ বন্ধন

কথা কেনেকৈ জানিব? পুৰণি কালৰ ইন্দ্ৰৰ দান কি কি আছে? স্তোতাক কামনা পূৰণ কৰা বুলি কোলেই কয়? ॥৩॥ অতি কষ্টেৰে ইন্দ্ৰৰ স্তুতি কৰি থকা কাম্ম কৰি কৰি জ্বলি পকি থকা যজ্ঞমানে তেওঁৰ পৰা কেতিয়া ধন পাব? হৰি অন্ন গ্ৰহণ কৰি মোৰ ওপৰত প্ৰসন্ন হৈ মোৰ স্তোত্ৰ বিলাক ভালকৈ কেতিয়া জনা হব? ॥৪॥ দেবতা ইন্দ্ৰই উবা হলে স্তোতাৰ সখীকাম্ম কেতিয়া, কেনেকৈ সেৱন কৰিব? যি স্তোতাই এই ইন্দ্ৰক ভালকৈ সুলভ হৰি আৰু স্তোত্ৰ মেলি দি ইন্দ্ৰৰ সখী কাম্মকৰে সেই সখীক কেতিয়া দেখুৱাব? ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ শত্ৰু নাশ কৰা সখীৰ কাম কি বা ক'ম? তোমাৰ ভাতৃভৰ কৰ্ম্ম কেতিয়ানো ক'ম? সূৰ্য্যৰ দৰে গতিশীল দৰ্শনীয় শৰীৰ ইন্দ্ৰৰ সৰ্কোভাভাৱে সকলোৱে অৰ্চনা কৰিবলৈ বিচাৰে ॥৬॥ স্তোহকাৰিণী, হিংসিকা, ইন্দ্ৰক নজনা বান্ধসোনীক মাৰিবলৈ ইন্দ্ৰই ভীক্ৰ অস্ত্ৰ বিলাক অতি ভীক্ৰতৰ কৰিলে। যিবিলাকে উবাভ আমাৰ ঋণ বিচাৰি আছে, উগ্ৰ, ঋণ নাশ কৰা ইন্দ্ৰই দূৰতে নজনাটক সিহঁতক প্ৰীডন কৰিলে ॥৭॥ ঋতবেই (নিয়মেৰেই) বহুত আবদ্ধ কৰি খোৱা পানী আছে। ঋতৰ (নিয়মৰ) জ্ঞানেৰেই বৰ্দ্ধনীয় পাপ নষ্ট কৰে। ঋতৰ (নিয়মৰ) স্নোকেই কলা মানুহৰ কাণত শুনা কৰে ॥৮॥ শৰীৰ থকা বিলাকৰ ঋতবেই দৃঢ় ধাৰক বহুত আনন্দ দিয়া ৰূপ আছে। ঋতবেই বহুত অন্ন স্তোতাই বিচাৰে। ঋতবেই গৰুবিলাক যজ্ঞ সাধক হৈ আছে ॥৯॥ ঋতকেই বিচাৰি স্তোতাই ঋত দেবতাকে ভজন কৰে। ঋতৰ বল উৎকণ্ঠাং হয়। বহুত গভীৰ পৃথিবী ঋত দেবতাৰে। উৎকৃষ্ট গৰু ঋতৰ কাৰণে থিৰাই ॥১০॥

১১ ঋক্ ওপৰৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

২৪ সূক্ত-ঋ ১১।

ঋষি-গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। জন্ম-ত্ৰিষ্টুভ্ ; ১০ অমুট্টপ্। দেবতা-ইন্দ্ৰ।

কেনেকুৱা ভাল স্তুতিয়ে অতি বলী (বলৰ পুত্ৰ) ইন্দ্ৰক আমাৰ ফালে ধন পাবলৈ ঘূৰাই আনিব? হে জন গণ (স্তোতা আদি) বীৰ, গৰুৰ গৰাকী, সেই ইন্দ্ৰই শত্ৰুৰ ধন আমাক (স্তোতাক) দিয়ক ॥১॥ সেই ইন্দ্ৰক শত্ৰু হত্যা কৰোতে যুদ্ধত আহ্বান কৰিব লগীয়া হয়। ভালকৈ স্তুতি কৰিলে সেই ইন্দ্ৰই যজ্ঞমানক সত্য ধন দিয়া হয়। ধনবান সেই ইন্দ্ৰই স্তোত্ৰ

কৰিবলৈ বিচৰা আৰু সোম চেপা যজমানক ধন দিয়ে ॥২॥ নেভা মানুহ সকলে যুদ্ধত ইল্লক আহ্বান কৰে। নিজৰ শৰীৰ বিস্ত কৰি ইল্লক ত্ৰান কৰ্তা কৰি লয়। যেতিয়া পৰম্পৰ দুয়ো (পক্ষ) লগ হয় আৰু দাঙা ইল্লৰ ওচৰ চাপে, তেতিয়া দুয়ো বিধ নেতাই পুত্ৰ আৰু পোত্ৰ লাভৰ কাৰণে (সেই ইল্লকে ত্ৰাতা কৰি লয়) ॥৩॥ হে উগ্ৰ ইল্ল, মানুহ বিলাকে (খসমদি) ফল লাভ কৰিবলৈ পৰম্পৰ লগ হৈ যজ্ঞাদি কৰ্ম কৰে। যেতিয়া যুদ্ধ কৰিবলৈ প্ৰজাই পৰম্পৰ যুদ্ধত লিপ্ত হয় তেতিয়া (কোনো ভাগ্যবন্ত) যোদ্ধাই ইল্লক পাবলৈ বিচাৰে ॥৪॥ তেতিয়াই (যুদ্ধৰ সময়ত) অন্য যোদ্ধায় ইল্লক যজ্ঞন কৰে। কোনোৱে পিঠা পাক কৰি ইল্লক দিয়ে। তেতিয়াই কোনোৱে চেপা সোম দিয়ে (আৰু ইল্লই) সোম নেচেপাক বেলেগ কৰে। তেতিয়াই কোনোৱে ইল্লৰ যজ্ঞ কৰিবলৈ কামনা কৰি সেৱা কৰে ॥৫॥ যি স্বৰ্গ লোকত থকা ইল্ললৈ এই দৰে সোম কামনা কৰি সোম চেপে সেই যজমানক ইল্লই ধন দিয়ে। সংযত মনেৰে আত্মকামনা কৰি যি ইল্লক সোম চেপি দিয়ে, সংগ্ৰামত ইল্লই তেওঁক সখা কৰি লয় ॥৬॥ এই দিনতে যি ইল্ললৈ সোম চেপে, যি পাক কৰিব লগীয়া পাক কৰে, আৰু যি যব (ধান) ভাজে, ইল্লক বিচাৰি স্তুতি কৰে, তেওঁক ইল্লই কামবৰ্ধন কৰিবৰ যোগ্য বল দিয়ে ॥৭॥ যেতিয়া শত্ৰুৰ হিংসক ইল্লই একেলগে মাৰিব লগায়া শত্ৰুক বিশেষকৈ জানে, যেতিয়া স্বামী ইল্লই বেচিকৈ সংগ্ৰাম চাই, তেতিয়া ইল্লৰ পত্নীয়ে যজ্ঞ ঘৰত ভীষ্ণু কৰা (সোম পানেৰে উৎসাহিত কৰা) কামবৰ্ষী ইল্লক সমুখলৈ আহ্বান কৰে ॥৮॥ কোনোৱে বহুত দামৰ বস্তুত অলপ মূল্য দিয়ে। বিক্ৰেতাই পুনৰ সেই মূল্য পুৰাকৈ দিবলৈ কয়। বিক্ৰেতাই বহুত ধনেৰে অলপ বস্তু নিদিয়ৈ। অসমৰ্থই হওক বা সমৰ্থই হওক (বিক্ৰী কৰা সময়ত কোৱা) কথা থাকি যায় ॥৯॥ মোৰ এই ইল্লক দহজনী গৰুৰে কোনে কিনিব ? যেতিয়া এই ইল্লই ভোমাৰ শত্ৰু বিলাকক বধিলে তেতিয়া এই ইল্লক (সেই গৰু বিলাক) এই বিলাক পুনৰ দি দিয়ক ॥১০॥

১১ ঋক্ ওপৰৰ ৪/১৬/২১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে।

আজি মানুহৰ হিত আৰু দেবতা কামনা কৰি

কোনে ইল্লৰ সখা সেৱন কৰিব ? আজি থকা আজি আৰু চেপা সোমেৰে কোনে বা মহৎ পাব কৰা ইল্লক বক্ষণৰ কাৰণে স্তুতি কৰিব ? ॥১॥ কোনে বাক্যৰে সোমাই ইল্লক নমস্কাৰ কৰিব ? কোনে বা ইল্লৰ স্তুতি কৰিবলৈ কামনা কৰিব ? কোনে ইল্লই দিয়া গৰু বাখিব ? কোনে ইল্লৰ সাহাৰ্য্য বিচাৰে ? কোনে সখীত বা কোনে ভাতৃত্ব ইচ্ছা কৰে ? কোনে কৰি ইল্লৰ আশ্ৰয় বিচাৰিছে ? ॥২॥ কোনে আজি দেবতা সকলৰ বক্ষণ বিচাৰিছে ? কোনে আদিত্য আৰু অদিতিৰ জ্যোতি বিচাৰে ? অগ্নিনী দুজনে, ইল্লই আৰু অগ্নিয়ে স্তুতিত সম্বন্ধ হৈ যথা কাম কোন যজমানৰ অভিযুত সোম বস পান কৰিব ? ॥৩॥ যি যজমানে নৰৰ হিতকৰ নেতাৰ ভিতৰত এটাইতকৈ নেতা ইল্লক “সোম চেপি দিম” এই বুলি কয়, হবিৰ বহন কৰা অগ্নিয়ে সেই যজমানক সুখ দিয়ে, আৰু সদায় সূৰ্য্যক দেখুৱাই ॥৪॥ বহুত বা অলপ শত্ৰু হলেও তেওঁক একো শত্ৰুতা নকৰক। অদিতিয়ে তেওঁক বহুত সুখ দিয়ক। সুকৰ্মা যজমান ইল্লৰ প্ৰিয় হয়। ইল্লৰ স্তুতি কামনা কৰিলে ইল্লৰ প্ৰিয় হয়। ইল্লৰ ওচৰলৈ ভাল ভাব কৰি গলে ইল্লৰ প্ৰিয় হয়। সোম চেপা যজমান ইল্লৰ প্ৰিয় হয় ॥৫॥ শত্ৰুক তৎক্ষণাৎ বশ কৰা বীৰ এই ইল্লই হবিৰে ভালকৈ পূজা কৰাক, ভালকৈ সোম চেপাক, ভাল পংক্তিলৈ (খাপলৈ) তোলে। সোম নেচেপাই তেওঁক পাবৰ যোগ্য নহয়। যজ্ঞন নকৰাৰ সখা নহয়, বন্ধু নহয়। বেয়া ভাব কৰি দূৰলৈ হোৱা স্তুতি নকৰাৰ হিংসা হে কৰে ॥৬॥ চেপা সোম পান কৰা ইল্লই, ধনবান সোম নেচেপা বনিকৰ লগত সখীত নকৰে। এনে মানুহৰ জ্ঞান নিৰর্থক উদ্গীৰণ কৰে আৰু মৰে। সোম চেপাক, হবি আদি পাক কৰাক অসাধাৰণ বিভূতি দিয়ে ॥৭॥ উৎকৃষ্ট, নিকৃষ্ট আৰু মধ্যম শ্ৰেণীৰ মানুহে ইল্লক আহ্বান কৰে। (কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰিবলৈ) যোৱা, উভটি অহা আৰু ঘৰত থকা মানুহে ইল্লক আহ্বান কৰে আৰু যুদ্ধ কৰি থকা, অন্ন কামনা কৰা মানুহে ইল্লক আহ্বান কৰে ॥৮॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৭

ঋষি—১-৩ বামদেব বা ইল্ল; ৪-৭ বামদেব।

হন্দ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা ১-৩ ইল্ল বা আত্মা;

৪-৭ শেন চৰাই।

(প্ৰথম তিনিটি ঋক্ বামদেব ঋগ্বেদে গৰ্ভত থাকি

কোৱা বুলি কয় ইজ্জই কোৱা বুলিও কয়)।

মই মনু, মই সূৰ্য্য; বিপ্ৰ-কক্ষীবান ঋষি মই; অৰ্জুণীৰ পুত্ৰ কুংস ঋষিক ময়েই অলঙ্কৃত কৰিছো। কবি উশনা ময়েই। মোক চোৱা ॥১॥ মই আৰ্য্যক পৃথিৱী দিলো। হৰি দাতা মানুহক বৰযুগ দিলো। মই শব্দ কৰি পানী পথিয়াই দিওঁ। দেবতাসকলে মোৰ সজ্জা লয় ॥২॥ মই সোম পান কৰি মন্ত্ৰ হৈ শব্দৰ অসুৰৰ ন আক নকৈ খন (১১ খন) পুৰী একেলগে ভাঙিলো। এশ সংখ্যাৰ পুৰখন অতিথি (অতিথি পালক) দিবো- দাসৰ যজ্ঞত প্ৰবেশ কৰিবৰ উপযুক্ত কৰি দিলো ॥৩॥ হে মক্ৰতৰ দৰে বেগী শেন চৰাই,—তুমি বেচি বলী। চৰাইৰ মাজত খবকৈ যোৱা তুমি শেন চৰাই। চকৰি নোহোৱা বথৰ সৈতে গৈ তুমি দেবতাই সেৱন কৰা হব। মনুক (প্ৰজাপতিক) আনি দিলা ॥৪॥ যেতিয়া শেন চৰাইয়ে দ্বালোকৰ পৰা (সোম পান কৰা) ভয় দেখুৱাই সোম হৰণ কৰিলে, তেতিয়া বহল (অন্তৰীক্ষৰ) পথেৰে মনৰ দৰে বেগ এৰিলে। সোমময় মধুৰ অগ্নেৰে খবকৈ আহিল আৰু এই লোকত সোম আনি দিয়া কাৰণে খ্যাতি লাভ কৰিলে ॥৫॥ দূৰৈৰ পৰা সোমলতা ধৰি লৈ ঋজুগামী শেন চৰায়ে, চৰাই হৈ দেবতাবে সৈতে, প্ৰশংসনীয়, আমোদ কৰা সোমলতা উত্তৰ ফালৰ সেই স্বৰ্গৰ পৰা দৃঢ়ভাৱে আনি দিলে ॥৬॥ শেন চৰাইয়ে সহস্ৰ আৰু অযুত (অপৰিমিত) যজ্ঞত সোম অন্ন আনি দিলে। এই সোম আনিলত বহুৰক্ষী অমৃৎ (জ্ঞানী) ইজ্জই সোমৰ হৰ্ষত মৃৎ (অজ্ঞানী) শত্ৰুক বধ কৰিলে ॥৭॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্
৫ শব্দৰী। দেবতা শেন চৰাই।

গৰ্ভত থাকোঁতেই মই এই দেবতা সকলৰ সকলোৰে জন্তুৰ কথা জানিছিলো। শব্দ লোহৰ দৰে শৰীৰে মোক পালন কৰিছিল। এতিয়া শেন হৈ মই বেগেৰে শৰীৰৰ পৰা ওলালো। ॥১॥ সেই গৰ্ভই মোক অপহৰণ কৰি বাধিব নোৱাৰিলে (জ্ঞান হৰণ কৰিব নোৱাৰিলে। এই (দুঃখক) মই ভীক্ষু বীৰ্য্যেৰে পৰাভব কৰিলোঁ। সকলোৰে প্ৰেৰক পৰমাত্মাই (গৰ্ভস্থ) শত্ৰু নাশ কৰিলে। আৰু বৰ্দ্ধমান পৰমাত্মাই গৰ্ভস্থ বায়ু খেদি দিলে ॥২॥ সি শেনে স্বৰ্গৰ পৰা ভলমুখ কৰিবলৈ শব্দ কৰিলে, যেতিয়া সোমলতা লৈ শেন আহিল, তেতিয়া

কৃশাস্তু (নাগৰ) সোম পালকে মনৰ বেগেৰে আহিব খোজা শেনলৈ শব্দ নিক্ষেপ কৰিলে ॥৩॥ ঋজুগামী শেনে, ইজ্জ যাব বন্ধক (তেওঁ) বৃহৎ ওপৰত থকা সোমলতা আনোঁতে যুদ্ধত শৰবিদ্ধ হৈ শেনৰ গাৰ পৰা এটা পাখী পৰি গল ॥৪॥ (এই পাখীটোৱেই পৃথিৱীত পলাশ গছ-পাত হল বুলি-প্ৰবাদ আছে) ॥ এতিয়া পূব ধনবান ইজ্জই, বগা, কলহত বখা, গন্ধৰ গাখীৰ মিহলোৱা, অধৰ্য্য সকলে প্ৰস্তুত কৰা মধুৰ সোম অন্ন, আগতে আমোদৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ ধৰক,—আগতে পান কৰিবলৈ গ্ৰহন কৰক ॥৫॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—ইজ্জ আৰু সোম।

হে সোম, তোমাৰ সেই সম্বীৰ্য্য কাৰণে তোমাৰ সৈতে ইজ্জই বৈ যোৱা পানী সৃষ্টি কৰি দিলে। ব্ৰহ্মক বধ কৰি বৈ থকা নৈ বিলাক মুকলি কৰি দিলে। শুকাই যোৱা পানীৰ উহ (ভৰাল) বিলাক খুলি দিলে ॥১॥ হে সোম, ইজ্জই তেতিয়াই তোমাৰ সৈতে, ওপৰৰ মহান অন্তৰীক্ষত থকা সূৰ্য্যৰ এটা চকৰী বলেৰে চিঙি আনিলে। মহৎ দ্ৰোহ কৰা (অত্যাচাৰ কৰা) যেনি ভেনি সকলো ফালে যোৱা এটা চকৰি (সূৰ্য্যৰ পৰা) অপহৰণ কৰিলে ॥২॥ হে সোম, সংগ্ৰামত ইজ্জই মধ্যাহ্নৰ আগতে দম্বাক বধ কৰিলে, অগ্নিয়ে কিছুমান পুৰি মাৰিলে। গৈ থকা অসুৰ বিলাকৰ বহুত দুৰৰ দুৰ্গম বাটত নিজ কৰ্ম্মত গৈ থকা পথিকক চোৰে মৰা দৰে, বহুত, সকলোবিলাক, সহস্ৰ (অৰ্থাৎ অসংখ্য) দম্বা নিধন কৰিলে ॥৩॥ হে ইজ্জ, তুমি এই দম্বা বিলাকক সকলো গুণতে হীন কৰিলা। তুমি দাস-বিলাকক নিন্দনীয় কৰিলা। হে ইজ্জ আৰু সোম, তোমালোকে শত্ৰু খেদালা,—মাৰিলা। তোমালোকে শত্ৰুক প্ৰহাৰ কৰা কাৰণে মানুহৰ পৰা পূজা পাল্লা ॥৪॥ হে সোম, তুমি আৰু ইজ্জ দুয়ো ধোৱা আৰু গন্ধবিলাকক আদৰ কৰিলা। লুকাই থোৱা গন্ধ বিলাক আৰু মাটি বলেৰে মুক্ত কৰিলা। হে ধনবান ইজ্জ আৰু সোম, শত্ৰুক হিংসা কৰা তোমালোকৰ এইবিলাক কাম সত্য ॥৫॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে।

হে ইজ্জ, স্তম্ভ হৈ আমাক বন্ধা কৰিবলৈ আমাৰ

অন্নযুক্ত বহুত যজ্ঞত হবি যোঁৱাবে সৈতে আহা ।
তুমি হৰ্ষযুক্ত, স্তোত্রৰ দ্বাৰা স্তুত আৰু সত্যধন ॥ ১ ॥
মানুহৰ হিত, সকলো জনা ইল্লই, সোম অভিবৃ্ত্ত কৰা
ঋত্বিকৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক । ভাল
দোঁৱা যুক্ত, ভয়হীন, সোম চেপা যজ্ঞমানে স্তুতি কৰি
থকা ইল্লই বীৰ মকুত সকলোৰে সৈতে আনন্দ কৰি
আহক ॥ ২ ॥ (হে স্তোতা) তুমি ইল্লৰ দুয়ো কাণতে
ভেওঁক বলী কৰিবলৈ আৰু সকলো ফালে আনন্দ
দিবলৈ, স্তোত্র শুনাই দিয়া । এসোমেৰে (পেট) ভৰাই
বলবান ইল্লই আমাৰ ধনৰ কাৰণে বাট ভাল কৰি ভয়
নোহোৱা কৰক ॥ ৩ ॥ বজ্জহন্ত ইল্লই ভেওঁৰ নিজৰ
শত সহস্ৰ (বহুত) শীঘ্ৰগামী যোঁৱা বথৰ ধুৱাত বান্ধি,
মেধাৱী, আহ্বান কৰা আৰু স্তব কৰা যজ্ঞমানৰ ফালে
আশ্ৰয় দিবৰ কাৰণে আহে ॥ ৪ ॥ হে, ধনবান ইল্ল,
তোমাৰ স্তোতা আমি তোমাৰ দ্বাৰা বন্ধিত, মেধাৱী
(স্তোতা) । দীপ্তিযুক্ত তুমি স্তুতিৰ যোগ্য অন্ন আৰু
ধনৰ দানৰ সমস্ত যাত্ৰে আমি তোমাক ভজন কৰিব
পাবো ॥ ৫ ॥

৩০ সূক্ত—ঋ ২৪ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—গায়ত্ৰী ;
৮/২৪ অম্লষ্টুপ্ । দেবতা—ইল্ল ।

হে বৃত্তক বধ কৰা ইল্ল, তোমাতকৈ ওপৰ কোনো
নাই । তোমাতকৈ জ্যেষ্ঠ কোনো নাই । হে ইল্ল,
তুমি যেনেকুৱা, তেনেকুৱা কোনো নাই ॥ ১ ॥ হে ইল্ল,
এজাই তোমাক লক্ষ্য কৰিয়েই বিশ্বব্যাপ্ত চকৰীৰ দৰে
প্ৰবৰ্ত্তন হৈছে । হে মহান ইল্ল, তুমি সত্যই প্ৰখ্যাত
॥ ২ ॥ হে ইল্ল, দেবতা সকলোৱেই প্ৰাণৰূপ বলেৰে
তোমাৰ সহায় লাভ কৰি যুদ্ধ কৰিলে । সেই বাবে
দিনে ৰাতিয়ে শত্ৰু বহিলে ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, যি যুদ্ধত
তুমি কুংস আৰু ভেওঁৰ সহায় কাৰী বিলাকৰ কাৰণে
সূৰ্য্যৰ চক্ৰ হৰণ কৰিলা,— ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, অকলেই যি
যুদ্ধত দেবতা সকলক বাধা দিয়া সৰুলো ৰাক্ষসৰ লগত
যুদ্ধ কৰিছিল আৰু হিংসকক বধিলা,— ॥ ৫ ॥ আৰু হে
ইল্ল, যি যুদ্ধত তুমি মানুহ এতদধ ঋষিক সূৰ্য্য উলিয়াই
দিলা আৰু যুদ্ধ কৰি ৰক্ষা কৰিলা; ॥ ৬ ॥ হে বৃত্তহন্তা, ধন-
বান ইল্ল, তুমি পাচেত আৰু বৰতক ঋ কৰি আহা
নেকি ? তুমি এই অজতীকৃত দানুক আঁতৰাই দিলা
॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, আৰু এই পুৰুষ আৰু সামৰ্থ্য দেখু-
ৱালা । তুমি স্বৰ্গৰ জীৱনী উৰাক, বেৱা ভাব কৰা

কাৰণে মাৰিলা (দিন হলে সূৰ্য্য ওলালে উৰা নেথাকে
এই ভাব) ॥ ৮ ॥ হে মহান ইল্ল, তুমি স্বৰ্গৰ জীৱনী
উৰা দেৱীক পিহি পেলালা ॥ ৯ ॥ কামবৰ্ষী হে ইল্ল,
যেতিয়া এই উৰাৰ বথ ভাঙিলা, তেতিয়া উৰাই ভয়ত
তুমি চুবমাৰ কৰা বথৰ পৰা আঁতৰি গল ॥ ১০ ॥
ইল্লই চুবমাৰ কৰিলত এই উৰাৰ বথ বিপাশা
নৈৰ পাৰত শুই থাকিল । উৰা দেৱীয়ে এই বথ ভাগিলত
দূৰ দেশলৈ গল ॥ ১১ ॥

(উৰাৰ বথ ভঙা ২/১৫/৬ ; ১০/১৩৮/৫ চাব)

হে ইল্ল, তুমি, নদী ভৰপূৰ হলত মায়াৰে নদীৰ
পানী ৰাখি দিলা ॥ ১২ ॥ আৰু হে ইল্ল, ধৰ্মক, তুমি,
শুষ্কৰ ধনবিত বিলাক নগৰ ধ্বংস কৰোতে লুটপাত
কৰি আনিছিল ॥ ১৩ ॥ হে ইল্ল, তুমি কুলিতৰ পুতেক
দাস শব্দক পৰ্বতৰ ওপৰত তলমুখ কৰি মাৰিছিল ॥ ১৪ ॥
আৰু হে ইল্ল, চকৰিৰ শলাৰ দৰে দাস বৰ্চিৰ
কেউফালে থকা পাঁচশ হেজাৰ অনুচৰ মাৰিছিল ॥ ১৫ ॥
আৰু হে ইল্ল, তুমি অগ্নুধৰ পুত্ৰ পৰাহৃতক স্তোত্রৰ
ভাগী কৰিলা ॥ ১৬ ॥ আৰু হে শচীপতি ইল্ল, তুমি
অন্নাত (অনভিষিক্ত) তুৰ্ব্বন্ত আৰু যত্নক, সকলো জানি
পাৰ কৰিলা (অভিষেকৰ উপযুক্ত কৰিলা) ॥ ১৭ ॥
আৰু, হে ইল্ল, তুমি খিতাতে, সিহঁত আৰ্য (হলেও
ইল্ললৈ শ্ৰদ্ধা ভক্তি নথকা) বৰ্ণ আৰু চিত্ৰবধ ৰজাক
শব্দ নদীৰ পাৰত বধ কৰিলা ॥ ১৮ ॥ হে বৃত্তক বধ কৰা
ইল্ল, সকলোৱে ভাগ কৰা এটা কণা আৰু এটা খোৰাক
ভাল কৰিলা । তুমি দিয়া তেনে সুখ কোনোৱে নেপাই
॥ ১৯ ॥ হে ইল্ল, শিলেৰে সজা এশ (শব্দৰ অনুৰৰ)
নগৰ তুমি হবি দাতা দিবোদাসক দিছিল ॥ ২০ ॥
ইল্লই মায়াৰে তিনিশ হেজাৰ দাসক দভীতিৰ কাৰণে
শুৱাই দিলে ॥ ২১ ॥ আৰু হে ইল্ল, তুমিয়েই সকলো
শত্ৰু আঁতৰাই খেদাই দিলা । তুমি গৰুৰ গৰাকী
(সকলো যজ্ঞমানৰ) সমান প্ৰখ্যাত ॥ ২২ ॥ আৰু হে
ইল্ল, তোমাৰ যি বলৰে সামৰ্থ্য যুক্ত হৈছিল সেই
বল কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে ॥ ২৩ ॥ হে শত্ৰু
কাৰণে সজাগ ইল্ল, তোমাৰ সেই যে মনোহৰ ধন
আছে সেই ধন অৰ্য্যমা দেবতাই দিয়ক; দাতভগা পুৰান
দেবতাই দিয়ক আৰু ভগ দেবতাই দিয়ক ॥ ২৪ ॥ (দক্ষ
যজ্ঞ পুৰাণ দেবতাৰ দাত বাৰভয়ই ভাঙিছিল)

৩১ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—গায়ত্ৰী

৩৭ পাদ নিচুং গায়ত্ৰী । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

সদায় বৰ্দ্ধমান, পুণ্ডনীয়, মিত্ৰ ইগ্ৰই কি বন্ধণেবে
আমাৰ ওচৰলৈ আহিব ? কোন প্ৰজামুক্ত জেষ্ঠ
কৰ্মেবে (ভেষ্ঠ আমাৰ ফালে আহিব) ? ১ ॥

হে পুণ্ডনীয় ইন্দ্ৰ, সত্য আৰু বৰ্দ্ধকৰ সোমবসৰ
মাজত কি সোমবস আছে যি, দৃঢ় হলেও ক্ষতৰ ধন নষ্ট
কৰি (আনিবলৈ) তোমাক জষ্ট কৰিব পাৰে ? ২ ॥

হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ সখা, শত (বহুত) বন্ধণেবে
(আমাৰ) স্তোতা সকলৰ ফালে হুথ কৰা ৩ ॥

চক্ৰৰ বৃত্তৰ দৰে আবৰ্ত্তমান তুমি, হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ
মানুহৰ স্তুতিৰে প্ৰীত হৈ আমাৰ ফালে ঘূৰা ৪ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি ভগব যজ্ঞমানব কৰ্ম্মৰ ঠাইলৈ নিজ ঠাইৰ
দৰে বহুত দূৰ ঠাইৰ পৰা আহা । সূৰ্য্যৰ লগত তোমাক
ভজন কৰিম ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কাৰণে কৰা,
স্তুতি বিলাক যেতিয়া আমি অনুমনন কৰো, চক্ৰ কৰ্ম্ম
বিলাক অনুমনন কৰো, সেই বিলাক প্ৰথমে তোমাৰ
হয়, —পাচত সূৰ্য্যৰ হয় ৬ ॥ হে শতীপতি, ধনবান
ইন্দ্ৰ, স্তোতাৰ অভীষ্ট দাতা তোমাক দীপ্ত বুলি কয় ৭ ॥
আৰু হে ইন্দ্ৰ, তুমালিকেই তুমি স্তব কৰাক আৰু
সোম অভিষব কৰাক বহুত ধন কেউফালে দিয়া ৮ ॥
বাধা কৰা বিলাকে তোমাক শত ধন বাধা দিব
নোৱাৰে । তুমি কৰা বল বাধা দিব নোৱাৰে ৯ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ শত বন্ধণে আমাক বন্ধা
কৰক ; সহস্ৰ বন্ধণে বন্ধা কৰক, আমাৰ সকলো
অভীষ্ট বন্ধা কৰক ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, এই যজ্ঞত আমাক
সম্বীৰ্য্য কাৰণে, স্তম্ভি কাৰণে আৰু মহৎ দীপ্তিমন্ত ধনৰ
কাৰণে বৰণ কৰা ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সদায় দিনে আমাৰ
মহৎ ধন বন্ধা কৰা । সকলো বন্ধণেৰে আমাক বন্ধা কৰা
১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি নতুন বন্ধণেৰে, ক্ষেপ্তা বীৰৰ
দৰে গৰু গাই থকা গোথ বিলাক উদঘাটন কৰি দিয়া
১৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, শক্ৰৰ ধৰ্ম্মক, দীপ্তিমান, বিনাশহীন,
গৰু থকা, ঘোঁৰা থকা আমাৰ বথ সকলো ফালে
যাওক ১৪ ॥ হে গ্ৰেবক ইন্দ্ৰ, (বা হে সূৰ্য্য) দেবতাৰ
মাজত আমাৰ যশ উত্তম কৰা । অতি বাঢ়ি থকা
দ্যুলোকৰ দৰে ওপৰত বাধা ১৫ ॥

৩২ পুত্ৰ—ঋ ২৪ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । হৃন্দ গায়ত্ৰী ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ ; ২৩।২৪ ইন্দ্ৰৰ ঘোঁৰা ।

হে বৃদ্ধবধ কৰা ইন্দ্ৰ, আমাৰ ফালে তুমি সোনকালে

আহা । মহান তুমি মহৎ বন্ধণেৰে আমাৰ ওচৰলৈ
আহা ১ ॥ হে পুণ্ডনীয় ইন্দ্ৰ, জগণ শাল হৈও তুমি
আমাৰ অভীষ্ট দিয়া । বিচিত্ৰ কৰ্ম্মযুক্ত প্ৰজাক বিচিত্ৰ
ধন দি বন্ধা কৰা ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অলপ সখাৰে যি
তোমাৰ সখাভক্ত থাকে, ভেষ্ঠবিলাকেৰে সৈতে লক্ষ
জন্ম কৰা ডাঙৰ শক্ৰকো তুমি বলৈৰে নাশ কৰা ৩ ॥
হে ইন্দ্ৰ, আমি তোমাৰ লগত আছো । আমি তোমাৰ
বেটাকৈ স্তব কৰিম । তুমিও আমাক সকলোকে
বিশেষকৈ বন্ধা কৰিবা-৪ ॥ হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, তুমি
নিচিহ্ন, দোষহীন আৰু অজ্ঞান হীন বন্ধণেৰে সৈতে
আমাৰ ফালে আহা ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ নিচিনা
গোযুক্ত দেবতাৰ সখা আমি মহৎ অন্নৰ গৰাকী হৈ
ভালকৈ থাকিম ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমিয়েই একমাত্ৰ
গৰুগাই থকা অন্নৰ গৰাকী । তুমি আমাক মহৎ অন্ন
যাচি দিয়া ৭ ॥ হে স্তুতিযুক্ত ইন্দ্ৰ, স্তুতি কৰি থকা
আমাক যি ধন দিবলৈ ইচ্ছা কৰিছা, সেয়া কোনেও
অগ্ৰথা কৰিব নোৱাৰে ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক গোতম
সকলে স্তুতি বাক্যেৰে মহৎ অন্ন আৰু ধন দিবলৈ স্তুতি
কৰিছে ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সোমপান কৰি আনন্দত যি
দাস অসুৰৰ পুত্ৰী ভাঙিলা গৈ, তোমাৰ সেই বীৰ্য্যৰ
কাম বিলাক আমি স্তুতিৰে বৰ্ণনা কৰিম ১০ ॥ হে
স্তুতি ভাল পোৱা ইন্দ্ৰ, তুমি যি বল দেখুৱালা,
প্ৰাজ্ঞ সকলে সোম চেপা হলত সেই তোমাৰ বল
কাটন কৰিছে ১১ ॥ স্তোত্ৰ বাহক (স্তোত্ৰ বচনা কৰি
গোৱা) গোতম ঋষি সকলে, হে ইন্দ্ৰ, স্তোত্ৰেৰে তোমাক
বৰ্দ্ধন কৰিছে । ভেষ্ঠবিলাকক বাৰ পুত্ৰ পোত্ৰেৰে যশ
দিয়া ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যদিও তুমি সকলোৰে সাধাৰণ
(একে উমৈহতীয়া) দেবতা, তথাপি আমি তোমাকেই
আহ্বান কৰো ১৩ ॥ হে বাস কৰোঁতা ইন্দ্ৰ, তুমি
আমাৰ ফালে মুখ কৰা । হে সোমপান কৰা ইন্দ্ৰ,
তুমি সোমপান কৰি হুষ্ঠ হোৱা ১৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, স্তোতা
আমি, আমাৰ স্তোত্ৰই তোমাক আমাৰ ওচৰলৈ আনক ।
তোমাৰ হৰি ঘোঁৰা আমাৰ ফালে ঘূৰাই আন ১৫ ॥
তুমি আমাৰ পুৰুষাশ (পিঠা) অন্ন ভক্ষণ কৰা ।
স্নীকামোয়ে যেনেকৈ স্নীৰ কথা শুনে তুমি তেনেকৈ
আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা ১৬ ॥ আমি ইন্দ্ৰৰ পৰা শিক্ষিত,
দৌৰিব পৰা সহস্ৰ ঘোঁৰা বিচাৰিছো । চেপা সোমৰ
এশ কলহ বিচাৰিছো । (এশ কলহ সোমেৰে এশ
যজ্ঞ হয় গতিকে এশ যজ্ঞ বিচাৰিছে) ১৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
তোমাৰ শতসহস্ৰ গৰু আমাৰ ফালে আনিম । আমাৰ
ধন তোমাৰ ওচৰৰ পৰা আহক ১৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মই

ভোমাব পৰা দহ কলহ সোন আনিলো। হে বৃহৎ
বধকৰা ইন্দ্র, তুমি বহুতকৈ দিয়া ॥ ১৯ ॥ হে ইন্দ্র,
তুমি বহুত দিওঁতা—তুমি আমাক বহুত ধন দিবা।
অলপ নেযাচিবা—বহুত দিয়া। তুমি বেচিকৈয়ে দিবলৈ
বিচাৰা ॥ ২০ ॥ হে বৃহৎনন কৰা শুব ইন্দ্র, তুমি বহু-
দাঙা বুলি বহুতৰ পৰা আমি শুনিছো। আমাক
কেউফালে ধনৰ ভাগী কৰা ॥ ২১ ॥ হে বিচক্ষণ ইন্দ্র,
ভোমাব পিজল বৰণৰ ঘোঁৰা দুটাৰ স্তুতি কৰিম।
হে গৰু দিওঁতা, বিনাশ নকৰা (পালক) ভোমাব
ঘোঁৰাবে আমাৰ গৰুৰ জাক বিলাক বিশৃঙ্খল নকৰিবা।
॥ ২২ ॥ দৃঢ়, নতুন, সৰু, গছৰ গুৰিত থকা পুতলা
দুটাৰ দৰে হে ইন্দ্র, পিজল বৰণৰ ভোমাব ঘোঁৰা দুটাই
যজ্ঞত শোভা কৰিছে ॥ ২৩ ॥ মই যেতিয়া বলদ লগোৱা
গাড়ীত যাওঁ, বা খোজ কাঢ়ি যাওঁ, তেতিয়া ভোমাব,
(হে ইন্দ্র,) অহিংসক পিজল বৰণৰ ঘোঁৰা দুটা
অপর্যাপ্তকাৰী হওক ॥ ২৪ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ ধামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা ঋতুসকল।

ঋতু দেবতালৈ দূতৰ দৰে মই স্তুতি পঠিয়াইছো।
সোম উপস্তৰণ (নৈবেদ্য) দিবলৈ মই গাখীৰতি গৰু
ঋতু সকলৰ পৰা বিচাৰিছো। ঋতু সকলে বায়ু বেগেৰে
জগতক উপকাৰ কৰা। তেওঁ বিলাকে বেগী ঘোঁৰাবে
ভংকণাং আকাশত ব্যাপ্ত হয় ॥ ১ ॥ যেতিয়া ঋতুসকলে
মাক বাপেকক পৰিচৰ্যা কৰি জ্বৰা কপৰ পৰা ডেকা
কৰি আৰু অগ্ৰ কাম বহুত কৰিলে তেতিয়া দেবতা-
সকলৰ সখীত লাভ কৰিলে। ধোৱ তেওঁবিলাকে গৰু
আদিৰ পুষ্টি সাধন কৰি যজ্ঞমানক ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥
যি ঋতুসকলে যুপৰ (খুটাৰ) দৰে পৰি থকা জীৰ্ণ
মাক বাপেকক সদায় ডেকা কৰিলে, সেই ঋতু, বিভ্ৰা
আৰু বাজই ইন্দ্রৰ লগ হৈ সোমপান কৰি আমাৰ
যজ্ঞ বন্ধা কৰক ॥ ৩ ॥ এবছৰ পৰ্য্যন্ত ঋতুসকলে মৰা
গৰুজনী ৰাখিলে, এবছৰে ঋতুসকলে যি গৰুজনীৰ
গাৰ মজ্জা জোৱা দিলে, এবছৰে এই গৰু জনীৰ যি
দীপ্তিৰে শোভা কৰালে সেই কৰ্ম বিলাকেৰে ঋতু
সকলে অমৃতত্ব পালে ॥ ৪ ॥ জ্যেষ্ঠ জনে কলে—এখন
চমস (হেঁতা) দুখন কৰিম। তাৰ পাচৰ জনে
(বিভ্ৰাই) কলে তিনিখন কৰিম। সৰুজনে (বাজই)
কলে—চাৰিখন কৰিম। হে ঋতুসকল তুমিহঁত ভোমা-

লোকৰ বচন অনুমোদন কৰিলে ॥ ৫ ॥ মানুহ ঋতু
সকলে সত্যই কলে আৰু তেওঁবিলাকে ভেনেকৈয়ে
কৰিলে। পাচত (তৃতীয় সৰনৰ) ঋতুসকলে স্বধাৰ
(সোম অন্নৰ) ভাগ পালে। তুমিহঁত দিনৰ দৰে চক-
মকাৱা চাৰিখন চমস দেখি (৩৭) স্বীকাৰ কৰিলে ॥ ৬ ॥
যেতিয়া বাৰ দিন লুকাই থব নোৱাৰা আদিভ্যৰ
খবত ঋতুসকল সুখেৰে থাকি আনন্দ কৰিলে, তেতিয়া
পথাৰ বিলাক ভাল কৰিলে, নদী বিলাক আনিলে,
পানী নথকা ঠাইত গছ গছনি গজালে, আৰু খাল
বিলাক পানীৰে পূৰ কৰিলে ॥ ৭ ॥ (ঋতুসকলক সূৰ্য্যৰ
বশি বুলি কয়। এই ঋকত সেই সূৰ্য্য বশিৰ কথা
কৈছে)। ঋতু সকলে চকৰীৰ ওপৰত থকা সুচক্ৰৰ
বথ সাজিলে। বিশ্বৰ প্ৰেৰণ কাৰী বিশ্বকপা গৰু উৎ-
পাদন কৰিলে। সেই সুকৰ্মা, সুঅন্নযুক্ত, সুহস্ত ঋতু
সকলে আমাক ধন দিয়ক ॥ ৮ ॥ দেবতা সকলে কৰ্ম্মেৰে
আৰু সুপ্ৰশস্ত মনেৰে দীপ্যমান হৈ এওঁ বিলাকৰ কৰ্ম্ম
স্বীকাৰ কৰিলে। সুকৰ্ম্ম বাজ সকলো দেবতাৰ হল।
ঋতু ইন্দ্রৰ হল আৰু বিভ্ৰা বৰুণৰ হল ॥ ৯ ॥ যি
ঋতুৱে হৰি ঘোঁৰা প্ৰজাৰে আৰু স্তুতিৰে আনন্দিত
কৰিলে। যি সেই ইন্দ্রৰ কাৰণে ঘোঁৰা দুটাক ভালকৈ
বহুত জুৰিলে, হে ঋতু সকল ভোমালোকে ধনৰ পুষ্টি
সাধন আৰু সুখ দিয়া দ্ৰব্যবস্তু মিত্ৰৰ দৰে আমাক
দিয়া ॥ ১০ ॥ দেবতা সকলে এতিয়া দিনত সোমপান
আৰু আনন্দ কৰিবলৈ দিলে। শ্ৰান্ত নোহোৱালৈকে
দেবতা সকলৰ সখীত নেপাই। হে ঋতু সকল
ভোমালোকে নিশ্চয় আমাক এই তৃতীয় সৰনত ধন
দিবা ॥ ১১ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—আদি ৩৩ সূক্তৰ দৰে।

ঋতু, বিভ্ৰা, বাজ আৰু ইন্দ্রই আমাক ধন দিবলৈ
এই যজ্ঞৰ ফালে আহক। এতিয়া আজি দিনত
ভোমালোকক বাক দেৱীয়ে সোমপান কৰিবলৈ দিলে।
তেতিয়া ভোমালোকে সোম পালে ॥ ১ ॥ হে সোম-
অন্নেৰে বিৰাজিত ঋতুগন, ভোমালোকে দেবতাৰ জন্ম
জানি লৈ, দেবতা সকলেৰে সৈতে আনন্দ কৰা।
ভোমালোকে (সোমপান কৰা বাবে) আনন্দ লাভ
কৰিছা আৰু স্তুতিও পাইছা। আমাক সুবীৰ পুত্ৰ
পোৱাৰে ধন দিয়া ॥ ২ ॥ হে ঋতুসকল, ভোমালোকৰ
কাৰণে এই যজ্ঞ কৰিছো। ভোমালোকে মানুহৰ
দৰে দীপ্তিমান হৈ ধাৰণ কৰা। ভোমালোকৰ

ফালে সেৱন কৰিবলৈ সোম খোৱা হৈছে। আৰু (ধাৰণ কৰি) হে ৰাজ সকল, ভোমালোক সকলোতে আগ ভাগ পাব পৰা হ'ল। ৩। হে নেতা ঋভব সকল, এতিয়া (তৃতীয় সৰন) যজ্ঞত পৰিবেশ কৰা হৰি দাতাক (মোক) ধনবত্ৰ দিবলৈ হওক। হে ঋতু (বিব্ৰতা), ৰাজ ভোমালোকে পান কৰা। তৃতীয় সৰনত ভোমালোকৰ হৰ্ষৰ কাৰণে (সোম) দিছো। ৪। হে নেতা, ৰাজ আৰু ঋতুক্ষা কেজন, ভোমালোকে মহৎ ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰা আমাৰ ওচৰলৈ আহা। দিনৰ অন্ত হলে (তৃতীয় সৰনত) ভোমালোকে এই বিলাক (সোম) পান কৰিবলৈ নতুন কৈ পোৱালী দিয়া গৰুৱে গধূলি ঘৰলৈ অহা দৰে আহিছা। ৫। হে বলৰ পুত্ৰ, স্তোত্ৰেৰে আহ্বান কৰা মেধাৱী সকল, ইন্দ্ৰৰ সৈতে একেলগে এই যজ্ঞৰ ফালে আহা। ইন্দ্ৰৰ লগত ভোমালোক থাক। (সেই বাবে) ইন্দ্ৰৰ লগত বত্ৰধন দাতা হৈ মধুৰ সোম পান কৰা। ৬। হে ইন্দ্ৰ, তুমি বৰুণৰ লগত সমান প্ৰীতিৰ হৈ সোম পান কৰা। হে স্তোত্ৰ প্ৰিয় ইন্দ্ৰ, মকতৰ লগত সমান প্ৰীতিৰ হৈ সোম পান কৰা। প্ৰথমতে পান কৰাৰ লগত, ঋতুত পান কৰাৰ লগত, বত্ৰধন দিয়া স্বৰ্গৰ পত্নীৰ লগত একেলগে সোম পান কৰা। ৭। হে ঋতু সকল, আদিভাৱ লগত আনন্দ কৰা। পৰ্বত সকলৰ লগত আনন্দ কৰা, দেবতাৰ হিত সৰ্বিতাৰ লগত আনন্দ কৰা। বত্ৰদাতা নদীবিলাকেৰে সৈতে আনন্দ কৰা। ৮। হে ঋতু সকল, যি অশ্বিনী হজ্জনক (বথ সাজি দি) সন্তোষ দিছিল, যি পিতৃক ভক্ষণ কৰি ডেকা কৰিলা, যি গৰুজনী জীয়াই দিলা, যি ঘোঁৰা জীয়াই দিলা, যি দেবতালৈ কবচ কৰি দিলা, যি দাবাপৃথিৱী পৃথক কৰিলা, এনেকৈয়ে ব্যাপ্ত নেতা ঋতু সকলে, সুঅপত্যৰ দৰে কাম কৰিলা। ৯। হে ঋতু সকল, যি ভোমালোকে গৰুৱে সৈতে, অগ্নেৰে সৈতে, সুৰীৰ পুত্ৰৰে সৈতে, ঘৰেৰে সৈতে বহুত অন্ন আৰু ধন ধাৰণ কৰা, যি ধন ভোমালোকে ৰজমানক দিবলৈ ধাৰণ কৰা, প্ৰথমতে পান কৰা ভোমালোকে হুই হৈ সকলো আমাক দিয়া। ১০। হে ঋতু সকল আমাক এৰি নেৰাৰা। আমিও ভোমালোকক তৃষ্ণাৰ্ত্ত নকৰো। হে ঋতু দেবতা, আনন্দিত হৈ এই যজ্ঞত ইন্দ্ৰৰ সৈতে আমোদ কৰা, মকত সকলৰ লগত আমোদ কৰা, ৰাজমান অগ্ন দেবতাৰ সৈতে ৰমনীৰ ধন দিবলৈ তৃপ্ত হোৱা। ১১।

৩৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—আদি ৩০ সূক্তৰ দৰে।

হে বলৰ পুত্ৰ, সুধৱাৰ পুত্ৰ ঋতু সকল, ভোমালোক ইয়ালৈ আহা, আঁতৰি নেখাকিবা। এই (তৃতীয়) সৰনত বত্ৰধন দিয়া ইন্দ্ৰৰ পাহত মদকৰ সোম ভোমালোকৰ ফালে যাওক। ১। ঋতু সকলৰ বত্ৰদান এই (তৃতীয়) সৰনত আমালৈ আহক। তেওঁবিলাকে ভাল হাভৰ কামৰ দ্বাৰা আৰু কৰ্ম্মৰ ভাল ইচ্ছাৰে এখন চমস (হেতা) চাৰিখন কৰিছিল আৰু ভাল চেপা সোম পান কৰিছিল। ২। হে ঋতু সকল, ভোমালোকে চমস খন চাৰিখন কৰিলা আৰু কৈছিল, হে সখা (অগ্নি), আমাক অনুগ্রহ কৰা। (অগ্নিয়ে কলে) হে কুশল হাভৰ ৰাজ সকল, ভোমালোক অমৰণ ধৰ্ম্মী দেবতা সকলৰ পথেদি যোৱা। ৩। এই চমচ কিহেৰে সজা হৈছিল যে এখনেৰে কৌশলৰে চাৰিখন কৰিলা। এতিয়া (হে ঋতু) হৰ্ষৰ কাৰণে সোম চেপা। হে ঋতু সকল, মধুৰ সোম পান কৰা। ৪। হে অন্ন বত্ৰ বান ঋতু সকল, ভোমালোকে কৌশলেৰে পিতা মাতাক ডেকা কৰিলা। দেবতাই (সোম) পান কৰিবলৈ চমস কৌশলেৰে চাৰিখন কৰিলা। কৰ্ম্মেৰেই ইন্দ্ৰক বহন কৰিব পৰা হৰি ঘোঁৰা শাস্ত্ৰকামী কৰিলা। ৫। হে অন্নবন্ত ঋতু সকল, যি ভোমালোকৰ দিনৰ অন্ত হলে পান কৰি আমোদ কৰিবলৈ তীব্ৰ সোম চেপে, তেওঁক, হে ফলবৰ্ণী, বহুত পুত্ৰৰে সৈতে ধন, আমোদ কৰি সম্পাদন কৰা। ৬। হে হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্ৰ, প্ৰাতঃ সৰনত চেপা সোম পান কৰা। মাধ্যম্নিন সৰনৰ সোম কেৱল তোমাৰেই। (তৃতীয় সৰনত) বত্ৰদাতা ঋতু সকলেৰে সৈতে, যাক ভাল কামৰ কাৰণে সখা কৰিছিল, (তেওঁবিলাকেৰে সৈতে) পান কৰা। ৭। হে ঋতু সকল, ভোমালোকে সুকৰ্ম্মৰ দ্বাৰা দেবতা হল। হে বলৰ পুত্ৰ সকল, ভোমালোক শেনৰ দৰে হালো-কত আহা, ভোমালোকে আমাক ধন দিয়া। হে সুধৱাৰ পুত্ৰ সকল, ভোমালোক অমৰ হৈছা। ৮। হে সিদ্ধহন্ত ঋতু সকল, যি তৃতীয় সৰন আজি ভোমা-লোকে ৰমণীয় কৰিলা, সুকৰ্ম্ম কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি (সেই) সৰনত পৰিবেশ কৰা সোম আমোদেৰে সৈতে ভোমালোকৰ ইন্দ্ৰীয়েৰে সৈতে পান কৰাইক। ৯।

৩৬ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেৱ। হুল্ল—জগতী, ৯ ত্ৰিভূত। দেবতা—ঋতু সকল।

হে ঋতু সকল, (ভোমালোকে সজা অশ্বিনী হজ্জনৰ)

যৌবা নোহোৱা, লেকাম নোহোৱা, তিনি চক্ৰীয়
 প্রশংসনীয় বথ অন্তৰীক্ষত চলি থাকে,— যাতে তোমা-
 লোকে দ্যাবাপৃথিবী পোষণ কৰিছা। মতং সেই বথৰে
 তোমালোকৰ দেবত্ব বাজক কাম প্ৰখ্যাত কৰিছে ॥১॥
 হে ভাল মনৰ ঋত্ৰসকল, তোমালোকে মনেৰে চিন্তা
 কৰি সুবৰ্ত্তন চক্ৰ, অতুলি গতিৰ বথ ততালিকে
 সাজিলা। (সেইবাবে) এই (তৃতীয়) সৰনত সোম
 পান কৰিবলৈ হে বাজ সকল (ঋত্ৰসকল), তোমা-
 লোকক আবেদন কৰিছো ॥২॥ হে বাজ সকল,
 বিভ্ৰাসকল, (ঋত্ৰসকল) তোমালোকৰ সেই মাহাত্ম্য
 দেবতাৰ মাজত ভালকৈ কোৱাবুই হল যে বৃদ্ধ, সদায়
 জীৰ্ণ হৈ থকা পিতামাতাক আকৌ ডেকা কৰি যথা
 ইচ্ছা চলিব পৰা কৰিলা ॥৩॥ হে ঋত্ৰসকল, এখন
 চমস চাৰিখন কৰিলা। কৌশলদেৰে ছাল খনেৰে নতুন
 গাইগক কৰিলা। এই কাৰনেই দেবতাৰ মাজত
 অমৃতত্ব পালা। হে বাজ সকল, ঋত্ৰসকল, তেনেকুৱা
 তোমালোকৰ কাম সোনকালেই স্ততিৰ যোগ্য হয় ॥৪॥
 ঋত্ৰসকলৰ পৰা মুখা অতিশয় অল্প ধন আমাৰ হওক,
 যি অগ্নেৰে বিখ্যাত ঋত্ৰসকলে ধন উৎপাদন কৰে।
 বিভ্ৰাসকলে সজা চমস যজ্ঞত বিশেষকৈ স্তুতা হয়।
 হে দেবতা সকল, তোমালোকে যি (চমস) ৰাখিছা
 সেইখন চাবৰ উপযুক্ত হৈছে ॥৫॥ যি মানুহক বাজ,
 বিভ্ৰা, আৰু ঋত্ৰে বন্ধা কৰে তেওঁ বলী বনকুলল
 হয়, তেওঁ ঋষি হৈ স্ততিৰ যোগ্য হয়, তেওঁ বীৰ হৈ
 শক্ৰৰ ক্ষেপন কাৰী হয়, নিজে যুদ্ধত পৰাভৱ নোহোৱা
 হয়, তেওঁৰেই ধন-পুষ্টি হয়, তেওঁৰেই সুবীৰ পুত্ৰ পাই
 ॥৬॥ হে ঋত্ৰসকল তোমালোকে দেখিবলৈ শ্ৰেষ্ঠ ৰূপ
 ধাৰণ কৰিছা। তোমালোকে হে বাজ সকল, ঋত্ৰ
 সকল, আমাৰ স্তোত্র সেৱন কৰা। তোমালোক ধীমন্ত,
 মেধাবী আৰু জ্ঞানবন্ত। সেইবাবে তোমালোকক
 এই স্তোত্ৰৰে আবেদন কৰিছো ॥৭॥ হে ঋত্ৰসকল
 তোমালোকে আমাৰ স্ততিৰ কাৰণে মানুহৰ হিতকৰ
 সকলো ভোগ্য বস্তু জানি সম্পাদন কৰা। আমাৰ
 কাৰণে দীপ্তিমান, বলকাৰক, আৰু বলবান শক্ৰৰ
 শোৰক ধন আৰু অল্প সম্পাদন কৰা ॥৮॥ আমাৰ
 এই যজ্ঞত আনন্দ কৰি আমাক পুত্ৰ পৌত্ৰাদি সম্পাদন
 কৰা,—ধন সম্পাদন কৰা, যশ,—বীৰ পুত্ৰ আৰু ভৃত্য
 আদি দিয়া। হে ঋত্ৰ সকল, আমি যাতে অগ্ৰক
 অভিভূত কৰিব পাৰোঁ আমাক তেনেকুৱা অল্প দিয়া ॥৯॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—১-৪ ত্ৰিষ্টুভ্;
 ৫-৮ অম্বুষ্ঠুভ্। দেবতা—ঋত্ৰসকল।

হে বাজ সকল, ঋত্ৰসকল দেবতা, আমাৰ যজ্ঞলৈ
 দেবতাৰ অহা বাটেৰে আহা। যি প্ৰকাৰে মানুহৰ এই
 প্ৰজা বিলাকৰ ৰমণীয় সুদিনত কৰিবৰ অৰ্থে আমাৰ যজ্ঞ
 ধাৰণ কৰা ॥১॥ আজি এই যজ্ঞৰ সোমদেৱে তোমা-
 লোকৰ মন আৰু হৃদয়ত প্ৰীতি সঞ্চাৰ কৰক। যিট
 মিহলোৱা অপৰ্য্যাপ্ত চেপা সোম (তোমালোকৰ হৃদয়লৈ)
 যাওক। চেপা সোম চমনত পুৰ কৰি আচৰণ কৰা
 হৈছে। কাম কৰিবলৈ উৎসাহিত হবলৈ প্ৰীত হৈ
 আনন্দ কৰা ॥২॥ তিনিও সৰনলৈ দিয়া দেবতাৰ
 হিত সোম তোমালোকক দিয়া হৈছে। হে বাজ সকল,
 ঋত্ৰসকল, স্তোত্ৰও দিয়া হৈছে (গোৱা হৈছে)। বহুত
 দেবতাৰ মাজত যজ্ঞৰ ওচৰত থকা প্ৰজাৰ মাজৰ
 পৰা মই মনুৰ দৰে তোমালোকৰ মাজৰ বহুতৰ
 কাৰণে সোম হোম কৰিছো ॥৩॥ হে বাজ সকল,
 লোহৰ দৰে গল, শকত যৌবা লগোৱা তোমালোক
 দীপ্ত বথৰ সুধন (হৈছা)। হে ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰৰ দৰে
 বলৰ পুত্ৰ, তোমালোকক আমোদ কৰিবলৈ (সোম)
 দেবতাৰ আগতে দিয়া হৈছে ॥৪॥ হে ঋত্ৰসকল,
 বহুত ধন ৰূপ, যুদ্ধত অতি বলবন্ত, একে লগাই থকা,
 সদায় অতি দাতা, যৌবা থকা, তোমালোক কেজনক
 আহ্বান কৰিছো ॥৫॥ হে ঋত্ৰসকল, তোমালোকে
 আৰু ইন্দ্ৰই যি মৰ্ত্তাক ৰক্ষণ দিয়া। তেওঁ শ্ৰেষ্ঠ হয়।
 তেওঁ কৰ্ম্মেৰে ভোগ কৰা হয়। যজ্ঞত তেওঁ যৌবা
 পাই ॥৬॥ হে বাজ সকল, ঋত্ৰসকল, আমাৰ যজ্ঞ
 কৰিবলৈ বাট দেখুওৱা হোৱা। হে মেধাবী কেজন
 স্তুত হৈ আমাক সকলো ফালে তৰিবলৈ সামৰ্থ্য
 বিতৰণ কৰা ॥৭॥ হে বাজ সকল, হে ঋত্ৰসকল, হে
 ইন্দ্ৰ, হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে মানুহৰ কাৰণে
 বহুত ধন, যৌবা (আদি) দিবলৈ আজ্ঞা কৰা ॥৮॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
 দেবতা—দধিৱা। ১ দ্যাবাপৃথিবী।

হে দ্যাবাপৃথিবী তোমালোকৰ পৰা দাতা (পুষ্টি-
 কুণ্ঠই দিয়া) ত্ৰসদস্যুৱে পোৱা পূৰ্বৰ দিনৰ (বহুত)
 ধন আছে, যি ধন আছে, যি ধন ত্ৰসদস্যু ৰজাই বহুত
 ধন বিচৰা মানহক দান দিছিল, যৌবা দিছিল, উৰ্দ্ধবা
 ভূমি দিছিল, অভিভূত কৰিব পৰা, উগ্ৰবলী দস্যু

বধ কৰিবলৈ অস্ত্ৰও দিছিল ॥ ১ ॥ গমনশীল (যৌবা-
কপী) দেবতাক বহুত শত্ৰুক নিষেধ কৰা দধিক্ৰাক,
সকলো মানুহে বন্ধা কৰা, পোনকৈ শেনৰ দৰে যোৱা,
দীপ্যমান, শীত্ৰগামী, শত্ৰুক কাটিব পৰা, খুব, বজাৰ দৰে
দেবতাক দ্যাবাপৃথিবীয়ে দিলে (দধিক্ৰা দেবতা-অগ্নিৰ
অশ্বকণ) ॥ ২ ॥ যি দধিক্ৰাক সকলো মানুহে হৰ্ষাশ্ৰিত হৈ
স্তুতি কৰে, (সেই দেবতাক দ্যাবাপৃথিবীয়ে দিলে) । সক-
লোতে (পানী যোৱা দৰে) ভলবাটেৰে যোৱা, যুদ্ধ কৰি-
বলৈ ভবিবে দিক লজিবলৈ যোৱা দৰে, বহুত উঠি বায়ুৰ
দৰে যাবলৈ (দধিক্ৰাক দিলে) ॥ ৩ ॥ যি সকলে সং-
গ্ৰামত একে ঠাই যোৱা (বস্ত্ৰ) বিলাক নিৰোধ কৰি
সকলো ভোগ-বাসনা উদ্দেশ্য কৰি সকলো ফালে
বেগেৰে যায়, যাৰ শক্তি প্ৰকটিত হৈছে, তেওঁবিলাকে
সকলো জানি স্তুতি কৰোঁতাৰ শত্ৰুক ভিবস্তাৰ কৰে
॥ ৪ ॥ আৰু এই দধিক্ৰাক যুদ্ধত, বস্ত্ৰ চুৰ কৰা চোৰৰ
দৰে, তলেদি যোৱা ভোকাডুৰ, পশু আৰু অগ্নি বিচাৰি
যোৱা সেনৰ দৰে দেখি চিঞৰি পলাই । (চোৰ দেখিলে
মানুহে চিঞৰে । শেন দেখিলে চৰাইবোৰ চিঞৰি
পলাই) ॥ ৫ ॥ আৰু অসুৰ সেনাৰ মাজত, প্ৰথমে
শাৰি পাতি থকা বথৰ মাজত, সোমাবলৈ ইফালে
সিফালে যায় । অলঙ্কাৰ পিন্ধোৱা, মানুহৰ হিত
কৰা, যৌবাৰ দৰে শোভিত হৈ মুখত লগোৱা লোহাৰ
টুকুৰাটো কামুৰি ধুলি উৰাই যায় ॥ ৬ ॥ আৰু সেই
বেগাই যোৱা, সমৰত সহনশীল, ঋতুযুক্ত (নিম্নমবান)
যৌবাই, নিজ গাৰে নিজক গুজ্জৰা কৰি, বেগাই
যোৱা অসুৰ সেনাক খেদাই ঋতুগামী হৈ ধুলি জোকাৰি
কপাললৈ উৰাই দিয়ে ॥ ৭ ॥ আৰু আকাশত মেঘৰ
দৰে গাজনি মৰা এই দধিক্ৰা দেবতাক হিংসক অসুৰ
বিলাকে ভয় কৰে । যেতিয়া তেওঁ সহস্ৰ সেনাৰ লগত
যুদ্ধ কৰে তেতিয়া নিজক প্ৰসাধন কৰি লৈ ভয়ঙ্কৰ
হৈ দুৰ্বাৰ হৈ উঠে ॥ ৮ ॥ আৰু মানুহে তেওঁলোকৰ
অভিলাষ পূৰ কৰা আৰু বেগবান দধিক্ৰা দেবতাৰ
অভিভব কৰা বেগৰ স্তুতি কৰে আৰু কয় যে শত্ৰু
পৰাস্ত হব, কাৰণ দধিক্ৰাই সহস্ৰ সৈন্তেৰে সৈতে গৈছে
॥ ৯ ॥ সূৰ্য্যই যেনেকৈ জ্যোতিৰে আবৃত কৰে আৰু
পানী দিলে, তেনেকৈ দধিক্ৰাই বলৰে পাঁচ জাতিৰ
কাৰণে জ্যোতিৰে পানী উলিয়াই ॥ ১০ ॥ শত সহস্ৰ দাতা, বণ
কুশল সেই দেবতাই মধুৰ অন্নৰে ফল সংযোজন
কৰক ॥ ১০ ॥

৩৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

৬ অঙ্কুৰূপ । দেবতা—দধিক্ৰা ।

আমি সেই শীত্ৰগামী দধিক্ৰাক স্তুতি কৰিম আৰু
দ্যাবাপৃথিবীৰ পৰা যাঁহ ছটিয়ায় । এজাৰ নাম কৰা
উষাদেৱীয়ে ফল বন্ধা কৰক আৰু সকলো দুঃখ গুহাই
দিল্লক ॥ ১ ॥ কৰ্ম্মৰ (বজ্জৰ) পূৰক মই, বহুতৰ বৰনীল
বৰ্ক, দধিক্ৰা যৌবাক স্তুতি কৰিম । হে মিত্ৰাবৰ্ণ,
অগ্নিৰ দৰে দীপ্তিমান আৰু জ্ঞান কৰ্ত্তা যি দধিক্ৰাক
ভোমালোকে মানুহৰ উপকাৰৰ কাৰণে ধাৰণ কৰা,
(তেওঁক স্তুতি কৰিম) ॥ ২ ॥ যি যৌবাকপী দধিক্ৰা
দেবতাক উষা হলে অগ্নি জ্বলায় মিত্ৰ আৰু বৰ্ণৰ
লগত একেলগে হোম কৰে, অখণ্ডনীয় দধিক্ৰাই তেওঁক
পাপ নোহোৱা কৰক ॥ ৩ ॥ অগ্ন সাধক আৰু বল
সাধক মহৎ দধিক্ৰা দেবতাক কল্যাণকৰ নামেৰে যি
স্তুতি কৰে, সেই স্তুতিৰে মিত্ৰ, অগ্নি, বৰ্ণ আৰু বজ্জৰ
ইন্দ্ৰ দেবতাক যন্ত্ৰিৰ কাৰণে আহ্বান কৰো ॥ ৪ ॥
ইন্দ্ৰৰ দৰে, দধিক্ৰাক যুদ্ধৰ উদ্যোগ কৰা আৰু বজ্জৰ
আয়োজন কৰা ত্ৰয়োবিধ মানুহে আহ্বান কৰে । মানুহৰ
প্ৰেৰক যৌবাকপী দধিক্ৰা দেবতাক, হে মিত্ৰাবৰ্ণ
ভোমালোকে ধাৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ দধিক্ৰা দেবতাক স্তুতি
কৰিছো । জয়শীল যৌবাকপী সেই দেবতাই আমাৰ
মুখ (চকু আদি) সুগছী কৰক । আৰু আমুস বেচি
কৰক ॥ ৬ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—জগতী, ১
ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—দধিক্ৰা ; ৫ সূৰ্য্য ।

দধিক্ৰা দেবতাৰ স্তুতি মই এতিয়াই কৰিম । মোক
সকলো উষাতেই কৰ্ম্মলৈ প্ৰেৰণ কৰক । মই জল,
অগ্নি উৰাৰ, সূৰ্য্যৰ, বৃহস্পতিৰ অজিৰসৰ আৰু জিহুৰ
(ইন্দ্ৰৰ) স্তুতি কৰিম ॥ ১ ॥ গমনশীল, ভবণকুশল,
গৰুৰ প্ৰেৰক, পৰিচৰণ কৰিবলৈ বহা উষাত দধিক্ৰাই
অগ্ন কামনা কৰক । সোনকালে বহি, সভ্য গমনশীল
বেগবান চৰাইৰ দৰে দধিক্ৰাই অগ্ন আৰু বল উৎপাদন
কৰে ॥ ২ ॥ চৰায়ে যেনেকৈ অগ্ন চৰাইৰ গতি অনু-
সৰণ কৰে (পাচ লয়), সেই দৰে সকলোৱে গমন-
শীল, খবতকীয়া, আকাঙ্ক্ষা যুক্ত দধিক্ৰাৰ গতি অনুসৰণ
কৰিছে । দেন চৰাইৰ দৰে খবকৈ যোৱা আৰু
দাতা দধিক্ৰাৰ বুকুৰ চাৰিউফালে একেলগে সকলো
চালি যায় ॥ ৩ ॥ আৰু সেই বেগবান, দিগ্ভিত, কাষত
আৰু মুখত বহা যৌবাকপী দেবতা ত্বৰিত গতিত যায় ।

এই দয়িত্ব দেবতা কৰ্মবান আৰু বেচি বলবান হৈ
যেকা হৈকি এৰি (সেই) বাটেৰে গৈ খবকৈ চলি
যায় ॥ ৪ ॥ হংস (আদিভা) ওচি ত্ৰালোকত থাকে ;
সকলোৰে জীৱৰূপে বায়ুত থাকে । দেৱতাৰ আত্মতা
হৈ (অগ্নিত) থাকে ; অতিথিৰ দৰে (ঘৰত) থাকে ।
মানুহৰ গাত (চৈতন্যৰূপে) থাকে । বৰণীয়া মণ্ডলত
থাকে । ঋতত (সত্য, ব্ৰহ্ম যজ্ঞ বা নিয়মত) থাকে ।
বোম্বত থাকে । পানীত জন্ম হয় । বশিত থাকে ।
ঋতত জন্ম,—পৰ্বতত (উদয়ালত) জন্ম,—এই মহানুভব
আদিভা সত্য ॥ ৫ ॥

৪১ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—ইন্দ্র আৰু বৰুণ ।

হে ইন্দ্র আৰু বৰুণ, অমৰ হোতা অগ্নিৰ দৰে
কোনটো হৰি আদিৰে সৈতে গোৱা স্তোত্ৰই তোমা-
লোকক সুখ দিব পাৰে ? হে ইন্দ্র, আৰু বৰুণ প্ৰজ্ঞাৰে
আমি হৰি অন্ন দি গোৱা যি স্তোত্ৰই তোমালোকৰ
হৃদয়স্পৰ্শ হয় সেই স্তোত্ৰ কি ? ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র আৰু
বৰুণ দেবতা দুজন, যি মানুহে হৰি অন্নযুক্ত হৈ
সখীভৱ কাৰণে তোমালোকৰ বন্ধু হয় সেই মানুহে
আবৰক পাপ নাশ কৰে, যুদ্ধত শত্ৰু নাশ কৰে, আৰু
মহৎ বৰুণৰে তেওঁ বিখ্যাত হয় ॥ ২ ॥ যদি পৰস্পৰ
সজ্ঞানেৰে সৈতে সখাৰ কামত চাপি থোৱা সুন্দৰ
সোম অন্নৰে আমোদ কৰাইকি তেতিয়া হে ইন্দ্র আৰু
বৰুণ, তোমালোক দেবতাই ইয়াত (যজ্ঞত) স্তব কৰা
মানুহক বেচিকৈ ধনবত্ৰ দিয়া হোৱাইত ॥ ৩ ॥ হে
উগ্ৰ ইন্দ্র আৰু বৰুণ, দীপ্ত ভেজাল বজ্জ শত্ৰুক বহিবলৈ
নিক্ষেপ কৰা । যি শত্ৰু আমাৰ অতি দুখ দাতা
আৰু হিংসক, সেই শত্ৰুক অভিভব কৰিবলৈ বল
প্ৰয়োগ কৰা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র আৰু বৰুণ, তোমালোক
দুয়ো বৃষভে গাই গৰুক যেনেকৈ প্ৰীত কৰে তেনেকৈ
তোমালোকে এই স্তোত্ৰাক প্ৰীত কৰা । বন ঝাঁহ
খোৱা গৰুৰ পৰা যেনেকৈ সহস্ৰ ধাৰাৰে গাখীৰ খিৰাই
সেই দৰে স্তুতি ৰূপ গৰুৰ পৰা আমাৰ অভিলাস
খিৰাওক ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র আৰু বৰুণ দেবতা, আমাৰ
হিতৰ কাৰণে তোমালোকে ৰাতি বন্ধাযুক্ত হৈ শত্ৰুক
বাধা দি থাকিবা, যাতে আমি পুত্ৰ আৰু পোত্ৰেৰে
সৈতে উৰ্বৰা (সাকৰা) মাটি পাব পাৰো, বহুত দিন
সূৰ্য্য দেখিবলৈ পাওঁ আৰু প্ৰজনন শক্তি হয় ॥ ৬ ॥ হে

ইন্দ্র আৰু বৰুণ, গৰু পাবলৈ ইচ্ছা কৰি তোমালোকৰ
পুৰণি বন্ধু বিচাৰিছো । প্ৰভাবশীল, সুবন্ধু, সুব,
অতিপুজ্য তোমালোকক প্ৰিয় সখীভৱ কাৰণে সুখ দিয়া
পিতাৰ দৰে আমি বিচাৰিছো ॥ ৭ ॥ হে সুফল দাতা
দেবতা দুজন, (সেনাই) যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা দৰে,
আমাৰ স্তুতি বিলাকে বৰুণ পাবলৈ তোমালোকক
বিচাৰি বন্ধা পাবলৈ তোমালোকৰ ফালে গৈছে ।
গাখীৰ আদিৰে সোম শোধন কৰিবলৈ গৰুবিলাক
যেনেকৈ সোমৰ ওচৰত থাকে সেইদৰে আমাৰ স্তুতি
হে ইন্দ্র আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ ফালে গৈছে ॥ ৮ ॥
ইন্দ্র আৰু বৰুণক মোৰ এই স্তুতিয়ে স্ৰবধান ইচ্ছা
কৰি ওচৰ চাপিছে । আমি সেবকে ধন লাভৰ কাৰণে
ধনীৰ ওচৰলৈ গৈ লঘু হৈ থকা দৰে ইন্দ্র আৰু
বৰুণৰ ওচৰত আছো ॥ ৯ ॥ ঘোঁৰাৰ আৰু বথৰ, নিত্য
পুষ্টিৰ ধনৰ আমি নিজেই গৰাকী হ'ম । সেই দুজন,
ইন্দ্র আৰু বৰুণ দেবতা ওচৰলৈ আহক আৰু নতুন
বন্ধাৰ কাৰণে আমাক ঘোঁৰা আৰু ধন দিয়ক ॥ ১০ ॥ হে
মহান ইন্দ্র আৰু বৰুণ, মহৎ বৰুণৰে সৈতে আহা ।
যি যুদ্ধত অন্ন লাভৰ কাৰণে শত্ৰুলৈ সেনাৰ মাজত
যি অস্ত্ৰৰ খেলা কৰা হয়, আমি যেন সেই যুদ্ধত
জয় লাভ কৰিব পাৰো ॥ ১১ ॥

৪২ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—পুৰুৰূপৰ পুত্ৰ ত্ৰসদম্ভ্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—১-৬ আত্মা, ৭-১০ ইন্দ্র আৰু বৰুণ ।

মই ক্ষত্ৰিয়, সকলো মানুহৰ অধিপতি । মোৰ ৰাজ্য
দুভাগ । সকলো দেবতাও মোৰ । বৰুণৰ মানুহৰ
ওচৰত থকা ৰূপবান মোৰ কৰ্মত দেবতাই মোক
সেবা কৰে—মই সকলোৰে ৰজা ॥ ১ ॥ মই ৰজা বৰুণ ।
মোৰ কাৰণেই প্ৰথমে দেবতাই সেই অসুৰ ঘাটক বল
ধাৰণ কৰিছিল । বৰুণৰ.....১ যন্ত্ৰৰ দৰে ॥ ২ ॥ মই
ইন্দ্র, মই বৰুণ । সেই বহল, গভীৰ, সুৰূপ দাবাপৃথিৱী
ময়েই । তুম্বাৰ দৰে জানি সকলো ভুবন প্ৰেৰণ
কৰিলো । দাবাপৃথিৱীও ধাৰণ কৰিলো ॥ ৩ ॥ ময়েই
পানী সিঁচি দিয়া—পানী সিঁচি দিলো । ঋতৰ (নিয়মৰ)
ঠাইত স্বৰ্গ ধাৰণ কৰিলো । ময়েই ঋতৰে (নিয়মেৰে)
অদিতিৰ পুত্ৰক ঋতবান (নিয়মবান) হলো । মোৰ
কাৰণে ব্যাপ্ত আকাশ তিনি প্ৰকাৰে বিভক্ত কৰিলে
॥ ৪ ॥ মোকেই ভাল ঘোঁৰাৰে সংগ্ৰাম বিচৰা নেতাই
অনুসৰণ কৰে । মোকে বেৰি সংগ্ৰামত আহ্বান কৰে ।

মই ধনবান ইল্ল হৈ যুদ্ধ কৰো। পৰব অভিভব কৰা
শত্ৰুৰ যুদ্ধত মই ধূলি উকৰাই দিওঁ ॥৫॥ মৱেই সেই
সকলো কাম কৰিলো। অপ্রতিহত মোৰ দৈববল
কোনো বাধা দিব নোৱাৰে। এই সোমে যেতিয়া
মোক আমোদ দিলে, উক্থ স্তোত্ৰই যেতিয়া আমোদ
দিলে, তেতিয়া মোৰ পৰা দুবত দাবাপৃথিৱী চলে ॥৬॥
হে বৰুণ, তুমি সকলো সেই ভুবন বিলাক জানা।
হে স্তোতা, বৰুণৰ স্তুতি কৰা। হে ইল্ল, তুমি বৈবী
মাৰিলা বুলি শুনিছো। হে ইল্ল, তুমি আবদ্ধ হৈ থকা
নৈ বিলাক বোৱাই দিলা ॥৭॥ আমাৰ এই অৰাজক
দেশত ভোমালোকক পিতা (পালক) হল। সপ্তৰ্ষিয়ে
দুৰ্গব পুত্ৰ (পুৰুষংস) দৃঢ় বদ্ধ হৈ থকাত (যজ্ঞকৰি)
ত্ৰশদম্যক অগ্নি দিলে। তেওঁ শত্ৰুৰ হস্তা ইল্লৰ দৰে
অৰ্জ্জদেব ॥৮॥ হে ইল্ল আৰু বৰুণ, পুৰুষংসৰ পত্নীয়ে
ভোমালোকক হৰি অগ্নি আৰু স্তোত্ৰেৰে (সপ্তৰ্ষিৰ
যোগে) স্তুতি কৰিলে। বুদ্ধক বধ কৰা ইল্লৰ দৰে
(তেওঁক—পুৰুষংসৰ পত্নীক) পুত্ৰ এসদম্যক দেবতাৰ
আধা কৰি দিলা ॥৯॥ ভোমালোকক ভজন কৰা
আমি ধনৰে আনন্দ কৰিম। হে ইল্ল আৰু বৰুণ,
হৰ্য্যৰে দেবতা সকলে আনন্দ কৰক। হাঁহেৰে গৰুৱে
আনন্দ কৰক। সেই অক্ষুবন্ত গাখীৰ দিয়া গাই গৰু হে
ইল্ল আৰু বৰুণ, আমাক দিয়া ॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—সুহোত্ৰৰ পুত্ৰ দুজন পুৰুষীল্হ আৰু অজমী-
ল্হ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অশ্বিনী দুজন।

যজ্ঞাৰ্হ দেবতাৰ মাজত কোন দেবতাই শুনিব ?
কোন দেবতাই বন্দনীয় স্তোত্ৰ সেৱন কৰিব ? এই
প্ৰশ্নভৰ, দোভমান, সুহৰ্য্য স্তুতি কোন দেবতাৰ
হৃদয়ত লগাই দিম ॥১॥ কোন দেবতাই আমাক
সুখ দিব ? কোন দেবতাই আমাৰ যজ্ঞলৈ বেচিকৈ
আছে ? দেবতাৰ মাজত আমাৰ সুখৰ ভাব কৰা কোন ?
কোন বথ বেগী ঘোঁৰাৰে সৈতে আছে ? —যি বথত
সূৰ্য্যৰ জীয়েকক পত্নী বৰণ কৰি আনিছিল ॥২॥
বাতি শেষ হলে ইল্লই যেনেকৈ শক্তি দেখুৱাই, হে
পতিশীল অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে সেইদৰে সোম
অভিষবৰ সময়ত আহিবা। স্বৰ্গৰ পৰা অহা দিবা
চৰাইৰ (দৰে) ভোমালোকৰ কৰ্ম্মৰ মাজত কোনটো
শক্তিয়ে সুকৰ্ম্ম বন্ত হবা ? ॥৩॥ কোন স্তুতি ভোমা-
লোকৰ ভূল্য হব পাৰে ? কোন স্তুতিৰে আহ্বান

কৰিলে আমাৰ ফালে আহিবা ? ভোমালোকৰ মহৎ
ক্ৰোধ সহি থকা কোন আছে ? হে মধুৰ বসব
(পানীৰ) ব্ৰহ্মা দত্তা অশ্বিনী দুজন, আমাক ভাল বন্ধ-
নেৰে বন্ধা কৰা ॥৪॥ (হে অশ্বিনী দুজন) ভোমা-
লোকৰ বথ ছালোকৰ কেউফালে বহুত গৈ আমাৰ
পৰা সিকালে অন্তৰীক্ষৰ পৰা ঘূৰি ভোমালোকৰ ফালে
ঘূৰি আছে। হে মধুৰ লক্ষণৰ অশ্বিনী দুজন, মধুৰ
সোমবস অধৰ্য্যাসকলে সিঁচি দিছে। ভোমালোকৰ
সোমবস পাক কৰা যবৰ লগত মিহলোৱা হৈছে ॥৫॥
ভোমালোকৰ ঘোঁৰা নদীৰ পানীৰে তিৱাই দিছে।
দাঁপ্ত, অকমকাই থকা চৰাইৰ দৰে কেউফালে গৈছে।
যি বথেৰে ভোমালোকে সূৰ্য্যৰ জীয়েকক পতি হৈছিল,
ভোমালোকৰ সেই থকৈ ঘোঁৰা বথ বিখ্যাত ॥৬॥
হে অশ্বিনী দুজন, এই যজ্ঞত সমান মনা ভোমালোকক
স্তোত্ৰেৰে যোজনা কৰিছো,—সেই স্তুতি আমাৰ ফলবতী
হওক। হে ভাল অগ্নিযজ্ঞ অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে
তোতাক বন্ধা কৰা। হে নাসভ্য অশ্বিনী দুজন,
আমালোকৰ কামনা ভোমালোকৰ ওচৰত সিদ্ধ
হৈছে ॥৭॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—সুহোত্ৰৰ পুত্ৰ দুজন পুৰুষীল্হ আৰু অজ-
মীল্হ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অশ্বিনী দুজন।

হে অশ্বিনী দুজন, আজি ভোমালোকৰ বেগবান
আৰু গৰুদাতা বথ আহ্বান কৰিম,—যি বথে সূৰ্য্যৰ
জীয়েকক বহন কৰি আনিছিল,—বন্ধুৰ থকা, স্তুতি
কঢ়িয়াই নিয়া ডাঙৰ আৰু ধনবান ॥১॥ হে স্বৰ্গৰ
পুত্ৰ অশ্বিনী দেবতা দুজন, ভোমালোকে কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা
শোভা গোটাইছা। ভোমালোকৰ শৰীৰ সোমবসেৰে
অভিষিক্ত কৰিছা। মহান ঘোঁৰাই ভোমালোকৰ বথ
বহন কৰি আনিছে ॥২॥ কোনে আজি ভোমালোকক
মন্ত্ৰেৰে সোমবস দি, বন্ধুৰ কাৰণে, বা সোমবস দি
স্তুতি কৰিব ? ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) বা পুৰণি যজ্ঞ
সম্পাদনৰ কাৰণে হে অশ্বিনী দুজন, নমস্কাৰ কৰি
যজ্ঞলৈ কোনে ভোমালোকক ঘূৰাই আনিব ? ॥৩॥
হে নাসভ্য দুজন, ভোমালোকে বহুত (বৃদ্ধি) হৈছা।
এই যজ্ঞলৈ ভোমালোক সোণময় বথেৰে আহা।
সোমবস মধু পান কৰা। পৰিচৰণ কৰা জনক বহুধন
দিয়া ॥৪॥ (হে অশ্বিনী দুজন) আমালোকৰ সম্বন্ধলৈ
স্বৰ্গৰ পৰা বা পৃথিৱীৰ পৰা ভালকৈ চলাই অনা

সোণময় বথত আহা । তোমালোকক অন্ন অভিলষি
কৰা (যজ্ঞমানে) যেন লৈ নাযাই,—কাৰণ অন্নৰ
আগতেই বন্ধন কৰা স্তুতি আমি আগ বঢ়াইছো ॥ ৫ ॥
হে দম্ভা অগ্নিনী হজন, তোমালোকে সোনকালে আমাক
ধন আৰু বহুত পুত্ৰ দিয়া । ঋত্বিক পুৰুষমিলহঁতে
তোমালোকক স্তব কৰিছে, আৰু অজমীলহঁৰ স্তুতি
ভাবে লগত গোট খাইছে ॥ ৬ ॥

৭ ঋক্ ৪৪৩৭ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—জগতী ; ৭
ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—অগ্নিনী হজন ।

(হে অগ্নিনী হজন), এয়া আদিত্য উদয় হৈছে ।
আগত কেউফালে যোৱা তোমালোকৰ বথ স্বৰ্গৰ মাজ
ঠাইত বিৰাজ কৰিছে । এই বথৰ ওপৰত দুভাগকৈ
তিনিবিধ অন্ন আছে আৰু ছালৰ মোনাত মধু পূৰ্ণ
সোমবস চতুৰ্থ ভাগ বিৰাজ কৰিছে ॥ ১ ॥ (হে অগ্নিনী
হজন), তিনিবিধ অন্নবস্তু সোমবসে সৈতে তোমালোকৰ
বথ উষা উদয় হওঁতে চাৰিওফালে বেৰি থকা এক্কাৰ
অপসৰণ কৰি আদিত্যৰ দৰে দীপ্ত তেজ উজ্জ্বল কৰি
তেজ বিভৰণ কৰিছে ॥ ২ ॥ (হে অগ্নিনী হজন), মধুৰ
সোমবস মুখেৰে পান কৰি, আৰু প্ৰিয় বথ মধু লাভ
কৰিবৰ অৰ্থে যোজনা কৰি, যজ্ঞমানৰ ঘৰলৈ আহা ।
আহোতে বাট মধুৰে ভৰাই আহা । মধু থকা ছালৰ
মোনা অগ্নিনী হজনে ধাৰণ কৰে ॥ ৩ ॥ (হে অগ্নিনী
হজন), শীত্ৰগামী, মধুৰ, অজ্ৰোহী, সোণৰ পাখী থকা,
তোমালোকৰ বাহক, উষাত জাগৃত হোৱা, পানীৰ
প্ৰেৰক, হৰ্ষণ কৰা, সোম চুই থকা, তোমালোকৰ ঘোঁৰাৰে
সৈতে মৌমাখিৰ দৰে আমাৰ সৰন যজ্ঞলৈ আহা
॥ ৪ ॥ যেতিয়া মন্ত্ৰপুত্ৰ পানীৰে ধোৱা হাতেৰে কন্দৰ
ভৰণি বিচক্ষণ অক্ষৰ্যুৰে মধুমন্ত্ৰ সোম শিলত চেপে,
তেতিয়া যজ্ঞৰ সাধক হোমৰ কাৰণে সোমবস্তু অগ্নিৰ
সৈতে বাস কৰা অগ্নিনী হজনৰ প্ৰতিদিন উষা কালত স্তব
কৰে ॥ ৫ ॥ ওচৰত পৰা ৰজ্জিবিলাকে দিনত অন্ধকাৰ
ধ্বংস কৰি (অগ্নিনী হজনে) সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্ত তেজ
ধাৰণ কৰে । সূৰ্য্যইও ঘোঁৰা জুৰি গৈছে । হে অগ্নিনী
হজন, তোমালোকে সকলো বাট অনুক্ৰমে সোম অগ্নেৰে
চেতনা যুক্ত কৰা ॥ ৬ ॥ কন্দৰ ধাৰক মই হে অগ্নিনী
হজন, তোমালোকক স্তুতি কৰিছো । যাৰ ভাল ঘোঁৰাৰ
জীৰ্ণ নোহোৱা (নভগা) বথ আছে, যি বথেৰে

উৎকণ্ঠাং (সকলো) লোক পৰিত্ৰমণ কৰে, তোমালোকে
সেই বথত উঠি হব্যযুক্ত, ভাৰক আঁক ভোগ কৰিব-
লগীয়া আমাৰ যজ্ঞৰ কালে 'আহা' ॥ ৭ ॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু ; ১ বায়ু ।

হে বায়ু, আগতে তুমি আমাৰ স্বৰ্গ প্ৰাপক যজ্ঞত
অভিযুত কৰা সোম পান কৰা—(কাৰণ) তুমি
(সকলোৰে) আগতে পান কৰ্তা ॥ ১ ॥ হে বায়ু,
নিযুত নামৰ ঘোঁৰা যুক্ত, ইন্দ্ৰ যাৰ সাৰথি, তুমি শত
কামনা পূৰণ কৰিবলৈ আহা । (আহি) ইন্দ্ৰৰ সৈতে
অভিযুত সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু,
তোমালোকৰ সহস্ৰ ঘোঁৰাটো তোমালোকক অন্নৰ
ফালে বেগাই সোমপান কৰিবলৈ লৈ আহক ॥ ৩ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু, সোণৰ বজ্জৰ যুক্ত, স্বৰ্গস্পৰ্শী,
সূৰ্য্যজোপেত বথত তোমালোক আহা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু বায়ু, বহুত বলী বথেৰে হবি দাতাৰ ওচৰলৈ এই
যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু, এয়া চেপা
সোম দেবতা সকলোৰে সৈতে সমান প্ৰীতিৰে হবি
দাতাৰ ঘৰত পান কৰা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু,
তোমালোকৰ এই যজ্ঞলৈ আগমন হওক । এই যজ্ঞত
সোম পান কৰিবলৈ ঘোঁৰা খুলি দিয়া হওক ॥ ৭ ॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—অত্ৰুষ্টুভ্ ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু ; ১ বায়ু ।

হে বায়ু, মই দীপ্ত হৈ মধুৰ সোমবস তোমাক
আগতে দিছো । দ্যালোকত থকা হেম্পহীনৰ (বায়ু),
নিযুত ঘোঁৰাৰে সোমপান কৰিবলৈ আহা ॥ ১ ॥ হে
বায়ু, তুমি আৰু ইন্দ্ৰই এই সোম পান কৰিবৰ যোগ্য ।
যেনেকৈ পানী তল ঠাই পাইগৈ, এই সোমে তেনেকৈ
তোমালোকৰ ওচৰ পাইগৈ ॥ ২ ॥ হে বায়ু, তুমি
আৰু ইন্দ্ৰ, হে বলৰ পতি হজন, বলবন্ত নিযুত
(নামৰ) ঘোঁৰা যুক্ত বথেৰে সৈতে আমাৰ বক্ষণৰ
কাৰণে সোমপান কৰিবলৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে নেভা,
যজ্ঞবাহক ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু, তোমালোকৰ যি নিযুত
(নামৰ) ঘোঁৰা আছে, আমি হবি দাতাক সেই
নিযুত ঘোঁৰা দিয়া ॥ ৪ ॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—অন্নতুত ।
দেবতা—বায়ু ।

হে বায়ু, শত্ৰুক কপাই দিয়া বজাৰ দৰে, আগতে
অগ্নি নোখোৱা আহুত সোম ভক্ষণ কৰা, আৰু স্তোভাৰ
ধন সম্পাদন কৰা । তুমি সোমপান কৰিবলৈ নিযুত
(নামৰ) ঘোঁৰাবোৰে টনা আহ্লাদকৰ বথেৰে আহা ॥১॥ হে
বায়ু, অৱন্তি গুহাৱ, ইল্লক সাৰথি কৰি, অভিযুত সোম
পান কৰিবলৈ নিযুত (নামৰ) ঘোঁৰাবোৰে টনা আহ্লাদ-
কৰ বথেৰে আহা ॥২॥ হে বায়ু ক'লা ধন ধাৰণ কাৰী বিশ্ব-
ৰূপ দাবাপৃথিৱী তোমাৰ অনুগামী । হে বায়ু, অভিযুত
সোম.....২ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ হে বায়ু, তুমি মনৰ
সমান বেগী নিৰাম্লবৈটা ঘোঁৰাবোৰে টনা বথত উঠি
—অভিযুত সোম.....২ ঋকৰ দৰে ॥৪॥ হে বায়ু,
তুমি পোহা এল ঘোঁৰা বথত লগোৱা, অথবা তোমাৰ
সহস্ৰ ঘোঁৰা লগোৱা বথত বলেৰে আহা ॥৫॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা ইল্ল আৰু বৃহস্পতি ।

হে ইল্ল আৰু বৃহস্পতি, তোমালোকৰ মুখত এই
প্ৰিয় সোম—হৰি ক্ষেপন কৰিম । স্তোত্রও মদজনক
হৈছে ॥১॥ হে ইল্ল আৰু বৃহস্পতি, তোমালোকৰ
মুখত শোভনীয় এই সোম কেউফালে হৰ্ষৰ কাৰণে
পান কৰিবলৈ সিঞ্চন কৰিছে ॥২॥ হে ইল্ল আৰু
বৃহস্পতি, হে বৃহস্পতি, তুমি আৰু ইল্ল দুয়ো সোমপা
(সোম পান কৰোতা), সোম পান কৰিবলৈ আমাৰ
(যজ্ঞৰ) ঘৰলৈ আহা ॥৩॥ হে ইল্ল আৰু বৃহস্পতি,
আমাক শত সহস্ৰ গৰু যুক্ত আৰু ঘোঁৰা যুক্ত ধন
দিয়া ॥৪॥ হে ইল্ল আৰু বৃহস্পতি, অভিযুত সোম
স্তোত্ৰেৰে এয়া সোমপান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো
॥৫॥ হে ইল্ল আৰু বৃহস্পতি, হৰি দাতাৰ যজ্ঞ ঘৰত
আৰু বাস কৰা ঘৰত সোম পান কৰি আনন্দ কৰা ॥৬॥

৫০ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ;
১০-জগতী । দেবতা—বৃহস্পতি ; ১০/১১ ইল্ল

আৰু বৃহস্পতি ।

যি বৃহস্পতিয়ে বলেৰে পৃথিৱীৰ শেষ সীমা পৰ্য্যন্ত
সুজন কৰি ৰাখিলে, যি ভিনখন সভাস্থানত বৰ্ত্তমান, সেই
মিথা মুখৰ বৃহস্পতি দেবতাক পূৰণি দেবতাক পূৰণি,
দীপ্যমান মেধাবীসকলে সম্বুধত ৰাখিলে ॥১॥ শত্ৰুক
কপাই দিয়া গতিৰ, বহুত প্ৰজা যুক্ত হে বৃহস্পতি, যি
তোমাক হুই কৰে, যি তোমাক স্তুতি কৰে, তুমি
তেওঁবিলাকৰ ফল দাতা, বৰ্দ্ধনশীল, অহিংসিত আৰু
বিশ্বীৰ্ণ যজ্ঞ বন্ধা কৰা ॥২॥ হে বৃহস্পতি, যি অতি-
দূৰৰ পৰমস্থানত আছা, সেই ঠাইৰ পৰা আহি উল্লত
যজ্ঞস্পৰ্শী ঘোঁৰা বিলাক আহেহি । তোমাৰ কাৰণে
পৰ্ব্বতৰ গাখীৰ (গাখীৰৰ দৰে পানী) নাদ ৰানি
বিশেষ শল কৰি মধুৰ বস (পানী) বোৱাই উলিয়ালে
(পৰ্ব্বতৰ শিলেৰে চেপি সোমবস উলিয়ালে এনে
অৰ্থও হয়) ॥৩॥ এই বৃহস্পতিয়ে মহৎ জ্যোতিৰ
পৰম বোমত প্ৰথমে প্ৰাদুৰ্ভাব হৈ সাত ধন মুখেৰে
(সপ্ত ছন্দৰে) বহুত ধনৰ দৰু কৰি সাত বন্ধিৰে
অন্ধকাৰ নষ্ট কৰিলে ॥৪॥ বৃহস্পতিয়ে স্তুতিশীল
দীপ্তিযুক্ত অজিৰস সকলৰে সৈতে শৰেৰে সৈতে বল
অসুৰক নাশ কৰিছিল । ভোগদাত্ৰী আৰু হব্যদাত্ৰী গৰু
বিলাক হেৰলৈয়াই ওলাই আহিছিল ॥৫॥ পিতা, সকলো
দেবতা য়কপ, বৰ্ষক বৃহস্পতিক এই দৰে আমি যজ্ঞেৰে,
হৰি আদিৰে আৰু স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিম । হে বৃহ-
স্পতি দেবতা, আমি যেন বীৰ সুপুত্ৰ আৰু ধনৰ
গৰাকী হব পাবো ॥৬॥ তেৱেঁই বজা, সকলো
প্ৰতিপক্ষ শত্ৰুক বল বীৰ্য্যেৰে পৰাভব কৰি থাকিব
পাবে' যি বৃহস্পতিক প্ৰথমে ভালকৈ (হৰি স্তোত্ৰ
আদিৰে) পূজা কৰি সন্তোষিত কৰে, স্তুতি কৰে আৰু
নমস্কাৰ কৰে ॥৭॥ তেৱেঁই ভালকৈ নিজ ঘৰত
থাকিব পাৰে, তেওঁক মাটিয়ে সদায় ফল বৰ্দ্ধন কৰে,
তেওঁৰ ওচৰত প্ৰজাই নিজ ইচ্ছাবে প্ৰণত হয়, যি বজাই
ব্ৰজা, বৃহস্পতিক পূজিবলৈ পাই ॥৮॥ তেৱেঁই
অগ্নি বাধা দিব নোৱাৰাকৈ বিপক্ষৰ বা নিজ
পক্ষৰ ধন জয় কৰে, যি বজাই ধন হীনক আৰু
ব্ৰাহ্মণক ধন দিয়ে । দেবতাই তেওঁকেই বন্ধা কৰে ॥৯॥
হে বৃহস্পতি, তুমি আৰু ইল্লই এই যজ্ঞত হুই হৈ
(যজ্ঞমানক) ধন দান কৰি সোম পান কৰা ।
তোমালোক দুয়োৰে ভিতৰত সকলো কালে ভাল
সোমবস সোমোওক । আমাক বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে
ধন দিয়া ॥১০॥ হে বৃহস্পতি আৰু ইল্ল, আমাক
বৰ্দ্ধন কৰা । তোমালোকৰ অনুগ্ৰহ বৃদ্ধি আমাৰ লগত

ধাকক। আমাৰ (যজ্ঞ) কৰ্ম বন্ধা কৰা। শবীৰ
বন্ধক ৰূপে প্ৰবৃত্ত হোৱা। ভোমালোকৰ ভোতাৰ
শব্দৰ লগত যুক্ত কৰা ॥ ১১ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—ঊষা।

এয়া সেই বহুত বিশেষ কাস্তিমান জ্যোতি পূৰ্ব
দিশত অন্ধকাৰৰ পৰা ওলাই আহিছে। সভাই স্বৰ্গৰ
দুহিতা ঊষাই পোহৰ কৰি মানুহে চলা ফুৰা কৰি
কাম কৰিব পৰা কৰিলে ॥ ১ ॥ বিচিত্ৰ ঊষাই পূৰ্ব
দিশত যজ্ঞত পোতা যুগৰ দৰে ব্যাপী আছে। তেওঁ
বাধক অন্ধকাৰৰ দ্বাৰা খুলি ওচি আক-শোধক দীপ্তিৰে
কেউফালে প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ২ ॥ আজি অন্ধকাৰ
নিবাৰণ কৰি ধনবতী ঊষাই ভোজন দিয়াক ধন
দিবলৈ জ্ঞাপন কৰিছে। পোহৰ নোহোৱা ঘন এন্ধাৰত
কৃপন বণিকৰ দৰে অদাভাই নজনাকৈ শুই থাকক
॥ ৩ ॥ হে ধনবতী ঊষা সকল, যি পথেৰে ভোমালোকে
নবথ, দশথ আৰু সাত মুখৰ (ছন্দৰ) অঙ্গিৰা সকলৰ
ধনবান হবলৈ ঊষা পুৱাইছিল, হে ঊষাসকল, ভোমা-
লোকৰ সেই পুৰণি বা নতুন বথ বহুত বাৰ আহক
॥ ৪ ॥ হে ঊষা দেৱী সকল, ভোমালোকেই ঋতত
(নিয়মত) যোৱা যোঁৱাৰে ভূবন বিলাক তৎক্ষণাৎ পৰি-
ভ্ৰমণ কৰা। শুই থকা দুষ্টেঠীয়া আৰু চাৰি ঠেঠীয়া
জীৱক চলা ফুৰা কাম কৰিবলৈ জগাই তুলি কেউফালে
যোৱা ॥ ৫ ॥ যি ঊষাত ঋতুসকলে চমচ (আদি)
সাজিছিল, সেই পুৰণি ঊষাক'ত? দীপ্ত, সদায় নতুন
একে ৰূপৰ, ঊষা বিলাকে যেতিয়া প্ৰকাশ কৰে,
তেতিয়া তেওঁবিলাকক চিনিব পৰা নাযায় ॥ ৬ ॥ ঋতৰ
(সভাৰ) কাৰণে অগ্নি যি ঊষাত যজ্ঞ কৰ্ত্তাই উক্-
থেৰে স্তুতি কৰি আৰু স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি সোন-
কালেই ধন পাইছিল, সেই কলান কাৰী ঊষা
বিলাকে আগৰ পৰাই আহিলেই ধন দিয়ে ॥ ৭ ॥ সেই
ঊষাই সমানে পূৰ্বফালে আহে,—সমান ঠাইৰ পৰা
ব্যাপ্ত হয়। ঋতৰ (নিয়মৰ) ঘৰৰ পৰা সমানে উঠি
এবি দিয়া গৰু জাকৰ দৰে ঊষা বিলাক ওলাই আহে
॥ ৮ ॥ সেই ঊষা বিলাক আজিও একে অপৰিমেিত
বৰণৰ হৈ ফুৰিছে। অতি ক'লা এন্ধাৰ লুকাই জক-
মকীয়া দীপ্তিৰে ওচি আৰু দীপ্ত হৈ সমান বৰণৰ
ঊষা সদায় আহে (আৰু যায়) ॥ ৯ ॥ হে স্বৰ্গৰ

দুহিতা ঊষা, বিশেষকৈ পোহৰ কৰি আমাক পুত্ৰাদি
যুক্ত ধন দিবা। হে দেৱী ঊষা সকল, সুখৰ নিমিত্তে
ভোমালোকক প্ৰতিবোধন কৰি আমি (যেন) পুত্ৰাদিৰে
সৈতে ধনৰ পতি হব পাৰো ॥ ১০ ॥ হে স্বৰ্গৰ জীৱনী
ঊষাবিলাক, যজ্ঞৰ প্ৰজ্ঞাপক মই ভোমালোকক প্ৰাৰ্থনা
কৰিছো যাতে মানুহৰ মাজত আমি যশ আৰু অন্নৰ
গৰাকী হব পাৰো। স্বৰ্গ আৰু দেৱী পৃথিবীয়ে সেই
যশ ধাৰণ কৰক ॥ ১১ ॥

৫২ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—ঊষা।

সেই সূনেত্ৰী, সকলোৰে জননীত্ৰী ঊষাই (বাতিৰ)
ভনীৰ এন্ধাৰ নাশ কৰিছে। স্বৰ্গৰ জীৱনী দেখা
গৈছে ॥ ১ ॥ যোঁৱাৰ দৰে বিচিত্ৰা, পোহৰ কৰা
বগ্নীৰ মাক, ঋতাবতী ঊষা, অগ্নিনী হৃজনৰ তুমি বজ্জ
॥ ২ ॥ আৰু তুমি অগ্নিনী হৃজনৰ সখা, আৰু বগ্নিৰ
মাক। আৰু হে ঊষা তুমি ধনৰ ঈশ্বৰী ॥ ৩ ॥ শত্ৰুক
খেদাবলৈ জ্ঞাপন কাৰিণী, সেই সূনতা-কাৰিণী ঊষাক
স্তোত্ৰেৰে আমি বোধন কৰিম ॥ ৪ ॥ স্তুতি কৰি
থাকোতে ভদ্ৰ বগ্নি বিলাক দেখা গৈছে। পানীৰ
ধাৰাৰ দৰে ঊষাই মহৎ তেজৰে পূৰণ কৰিছে ॥ ৫ ॥
হে বিভাবতী ঊষা, জ্যোতিৰে জগৎ পূৰণ কৰি অন্ধ-
কাৰ নাশ কৰিছা। পাচত হৰি অগ্নি বন্ধা কৰা ॥ ৬ ॥
হে ঊষা, তুমি বগ্নিৰে স্বৰ্গ পোহৰ কৰিছা। বিস্তীৰ্ণ,
প্ৰিয় অন্তৰীক্ষ বগ্নিৰে পোহৰ কৰিছা। দীপ্ত পোহৰেৰে
এনে কৰিছা ॥ ৭ ॥

৫৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—জগতী।
দেবতা—সবিভা।

আমি অন্নৰ (দেবতা) আৰু বুদ্ধিমান সবিভা
দেবতাৰ সেই বৰণীয় আৰু মহৎ ধন বিচাৰিছো, যি
ধনেৰে যুক্ত হৈ যবত দাভাক (তেওঁ) নিজেই যাচি
দিয়ে। মহান সবিভা দেবতাই সেই ধন আমাক
সদায় দিয়ক ॥ ১ ॥ দ্যলোকৰ ধবোতা, সকলো ভূবনৰ
ধবোতা, প্ৰজ্ঞাপতি, কবি, সবিভা দেবতাই সোণময়
কৰচ ধাৰণ কৰিছে। বিচক্ষণ সবিভাই তেজৰে
পূৰণ কৰি বহুত স্তুতিৰ বোণা সুখ উপাদান কৰিছে

॥২॥ এই সবিতা দেবতাই স্বৰ্গীয় আৰু পাৰ্থিব লোক (ঠাই) বিলাক পূৰণ কৰি নিজ কৰ্ম্মৰ (কৰ্ম্মৰ) লোক বচন কৰিছে। সবিতাই প্ৰসবৰ (যিকোনো বস্তু উলিয়াবলৈ) কান্তিৰে জগৎ চাৰিউফালে চাই পথিয়াই বাহু প্ৰসাৰণ কৰিছে ॥৩॥ অগ্ৰই প্ৰতিবন্ধক কৰিব নোৱাৰা সবিতা দেবতাই সকলো ভূবন পোহৰ কৰি কৰ্ম্ম বন্ধ কৰে। ভূবনৰ প্ৰজাতিৰ বাহু প্ৰসাৰণ কৰে। ঋতুত্ৰয় সবিতা দেবতা মহৎ জগতৰ ঈশ্বৰ ॥৪॥ সবিতা দেবতাই মহিমাবে অন্তৰীক্ষৰ তিনিও-ভাগ পৰাভব কৰি ভেদ কৰে; তিনিখন বজ্জ: লোক ব্যাপ্ত হয়। তেওঁ তিনিখন দ্ৰালোক ব্যাপ্ত হয়। তিনিখন পৃথিবী ব্যাপ্ত কৰে। তিনিখন বোচনা ব্যাপ্ত হয়। (তিনি অন্তৰীক্ষ বায়ু, বিদ্যুৎ, বৰুণ। তিনি বজ্জালোক—কিত্তি, অন্তৰীক্ষ, স্বৰ্গ) তিনি খন দ্ৰালোক—এয়া পুণকিত্তি। তিনি-বোচনা=জলন্ত বস্তু অগ্নি, বায়ু, আদিভা) ॥৫॥ যি বহুত ধনৰ প্ৰসবিতা, সকলোতৈল যাব পৰা, যি স্থানৰ-জঙ্গম দুয়োকে বশ কৰে। সেই সবিতা দেবতাই আমাৰ পাপ ক্ষয় কৰাৰ কাৰণে আমাক তিনিও লোকৰ সুখ দিয়ক ॥৬॥ সবিতা দেবতাই ঋতুৰে সৈতে আহক। আমাৰ ঘৰ বৰ্দ্ধন কৰক। আমাক পুত্ৰ-পৌত্ৰ যুক্ত অন্ন দান কৰক। তেওঁ আমাক বাতি আৰু দিনত প্ৰীত কৰক। আমাক প্ৰজাৰে সৈতে ধন দিয়ক ॥৭॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—জগতী;
৬—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—সবিতা।

সবিতা দেবতা প্ৰাদুৰ্ভাব হ'ল। তৎক্ষণাৎ আমি বন্দনা কৰিব লাগে। এতিয়া আৰু তৃতীয় সৰনত স্তুতি হ'ল। যি দেবতাই মানুহৰ কাৰণে বহু পথিয়াই ভেওঁ জ্যেষ্ঠ দ্ৰব্যধন আমাক এই কৰ্ম্মত দিয়ক ॥১॥ (হে সবিতা দেবতা) প্ৰথমে যজ্ঞাই দেবতাক অমৃতত্বৰ উত্তম ভাগ (সোমাদি) দিব লাগে বুলি তুমি জানা। তাৰ পাচত হে সবিতা দেবতা, হৰি দাতাক প্ৰকাশ কৰা আৰু (পিতা, পুত্ৰ, পৌত্ৰ) ক্ৰমে জীৱিত বিষয় প্ৰকাৰ্ণ কৰা ॥২॥ হে সবিতা দেবতা, আমি অজ্ঞানতাৰ বশবৰ্ত্তী হৈ, অথবা দুৰ্বল বা সুদক্ষ কৰ্ম্মচাৰীৰ ভুল-বশতঃ, বা ধনঐশ্বৰ্য্যৰ গৰ্ব্বত, বা আপোন জনৰ গৰ্ব্বত, তোমাৰ প্ৰতি, দেবতা বা মানুহৰ প্ৰতি যি অপৰাধ কৰিলো, তুমি সেই অপৰাধৰ পৰা এই যজ্ঞত আমাক ক্ষমা কৰি প্ৰকাশ কৰিবা ॥৩॥ সবিতা দেবতাৰ সেই কৰ্ম্ম বাধা দিব নেপাই যে তেওঁ সকলো ভূবন

ধাৰণ কৰে। ভাল আকুলি থকা হাতেৰে যি পৃথিবী বহুভকৈ প্ৰকাশ কৰে, দ্ৰালোকতো বিস্তীৰ্ণ হৈ প্ৰকাশ কৰে,—তেওঁৰ এই কৰ্ম্ম সত্য ॥৪॥ হে সবিতা দেবতা, ইচ্ছা যাৰ জ্যোত্, তুমি আমালৈ পৰ্ব্বভকৈও বেচি পথিয়াই আহা। এই যজ্ঞমান সকলোতৈল ঘৰ থকা ঠাই বিলাকো পথিওৱা। য'তে য'তে গৈ যেনেকৈ বল তেওঁ বিলাক সেই তেনেকৈয়ে তোমাৰ আজ্ঞামতে থাকিল ॥৫॥ হে সবিতা দেবতা, যি আমি তোমাৰ কাৰণে দিনত তিনিবাৰ (তিনি সৰনত) সোম অভিযুক্ত কৰো, দিনে দিনে সোঁভাগাজনক সোম অভিযুক্ত কৰো, সেই আমাক, ইচ্ছাই সুখ দিয়ক, দ্ৰাবাপৃথিবীয়ে, নদী বিলাকে, আদিত্যৰ সৈতে অদিতিয়ে সুখ দিয়ক ॥৬॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্; ৮-
১০ গায়ত্ৰী। দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা)

হে বসু দেবতাসকল (সকলোকে বাস কৰাওঁতা) তোমালোকৰ মাজত কোন জাভা? কোন দুখ নিবাৰক? হে অখণ্ডনীয়া দ্ৰাবাপৃথিবী, আমাক বন্ধা কৰা। হে বৰুণ, হে মিত্ৰ, তোমালোকে অভিভব কৰা মানুহৰ পৰা আমাক বন্ধা কৰা। হে দেবতা সকল, যজ্ঞত কোনে ধন দিয়ে? ॥১॥ যি দেবতা সকলে পুৰণি ঠাই বিলাক স্তোভাক দিয়ে, যি দুখ গুহোৱা আৰু অমৃত, যি অন্ধকাৰ নাশ কৰে, সেই বিধাতা নিত্য দেবতা সকলে অভীষ্ট দান দিয়ে। ঋত কৰ্ম্মা (সত্য কৰ্ম্মা) তেওঁ বিলাক দৰ্শনীয় হৈ শোভা পাই ॥২॥ সকলোৱে ওচৰলৈ যাব লগীয়া অদিতি দেৱীক, নদী দেৱীক, হস্তি দেৱীক, সখ্যৰ কাৰণে অনুকূল মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছো। দুয়ো দিন আৰু ৰাতিত যাতে আমাক পৰিত্ৰাণ কৰে তেনেকৈ স্তুতি কৰিছো। উষাসানজা (দিন আৰু ৰাতিৰ) দেবতাই আমাক অভিমত কল দিয়ক ॥৩॥ অৰ্য্যমা দেবতাই আমাৰ পথ দেখুৱাই দিয়ে। বৰুণও দেখুৱাই দিয়ে। অন্নৰ পালক সুধকৰ অগ্নিয়ে যোৱা বাট দেখুৱাই দিয়ে। ইচ্ছা আৰু বিষ্ণুৱে ভালকৈ স্তুত হৈ আমাক পুত্ৰ পৌত্ৰাদি যুক্ত বৰণীয়া আৰু বল যুক্ত ধন দিয়ক ॥৪॥ পৰ্ব্বতৰ দেৱতাক, যজ্ঞত সকলক, অকে বন্ধক ভগ দেৱতাৰ আশ্ৰয় বিচাৰিছো। পতি বৰুণ দেবতাই, মানুহৰ লগৰ পাপৰ পৰা আমাক বন্ধা কৰক। আৰু মিত্ৰই মিত্ৰভাৱে আমাক বন্ধা কৰক ॥৫॥ হে দ্ৰাবাপৃথিবী, ধন বিচৰা মানুহে সমুদ্ৰত যাবলৈ যেনেকৈ সমুদ্ৰক স্তুতি কৰে, সেই দৰে

মই অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে অহিবুগ্ধ দেবতাক স্তুতি কৰিছো। তেওঁবিলাকে ডাঙৰ শব্দ কৰা নদী বিলাকক উলিয়াই দিয়ে ॥ ৬ ॥ অদিতি দেৱীয়ে অগ্নি দেবতাকে সৈতে আমাক পালন কৰক। ত্ৰাতা ইন্দুই ভুল নকৰাকৈ আমাক ত্ৰাণ কৰক। আমি মিত্ৰ, বৰুণ, আৰু অগ্নিলৈ ওখকৈ অগ্নি দিবলৈ সমৰ্থ নহওঁ ॥ ৭ ॥ অগ্নি ধন বিলাকৰ ঈশ্বৰ। অগ্নি মহং সোভাগ্যৰ ঈশ্বৰ। সেই ধন আৰু সোভাগ্য আমাক দিয়ক ॥ ৮ ॥ হে ধন-বতী, সূনুতা, অন্নবতী উষা, আমাক বৰণীয়া ধন বহুত দিয়া ॥ ৯ ॥ ধনেৰে সৈতে, হে সৰ্বিতা, ভগ. মিত্ৰ, বৰুণ, অৰ্যমা আৰু ইন্দু—যি সকলোৱে যজ্ঞলৈ আহিছা, সেই ধন হে দেবতা সকল, আমাক ভালকৈ দিয়া ॥ ১০ ॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৭।১

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—১-৪ ত্ৰিষ্টুভ; ৫-৭ গায়ত্ৰী। দেবতা—দ্যাবাপৃথিৱী।

এই যজ্ঞত মহতী জ্যোষ্ঠা দ্যাবাপৃথিৱীয়ে দীপ্তিৰে প্ৰকাশ কৰি মন্ত্ৰেৰে যুক্ত হওক, যি কাৰণে সেচনকাৰী পৰ্জগুই বিস্তাৰ্ণ। মহতী দ্যাবাপৃথিৱীক ঢাকি ধৰি বহল হোৱা মৰুৎগণৰ লগত সকলোতে শব্দ কৰিছে ॥ ১ ॥ ষাগৰ যোগ্য, অহিংসক, অভীষ্ট দাত্ৰী, ঋতাবতী, দ্ৰোহহীন, যজ্ঞৰ নেত্ৰী, দেবতাৰ উৎপাদক দ্যাবাপৃথিৱী দেৱী দেবতা সকলৰ সৈতে দীপ্তিকৰ মন্ত্ৰযুক্ত হওক ॥ ২ ॥ যি দ্যাবাপৃথিৱীক উৎপাদন কৰিলে, যি বহল, গভীৰ লোকত, সুকণা, আধাৰ হীনা দ্যাবাপৃথিৱীক ধীৰ, কুশল কৰ্ম্মেৰে সম্যক প্ৰেৰণ কৰিলে, তেওঁ ভূবনৰ মাজত সুকৰ্ম্ম ॥ ৩ ॥ হে দ্যাবাপৃথিৱী, তোমালোকে, অগ্নি দান কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা' দুয়ো একেলগে থকা, বহল, আৰু যোগ্য হৈ আমাক পত্নীযুক্ত ঘৰত সম্যক বন্ধা কৰা। আমি কৰ্ম্মৰ বলৰে বথ আৰু দাস পাম ॥ ৪ ॥ হে দ্যাবাপৃথিৱী, দ্যোতমান! তোমালোকৰ বহুত স্তোত্ৰ সম্পাদন কৰিম। তুমি তোমালোকক প্ৰশংসা কৰি স্তুতি কৰিম। তোমালোকৰ ওচৰলৈ যাম ॥ ৫ ॥ হে দেবতা দুজন, তোমালোকে নিজ বলৰে, নিজ যুতিৰে পৰস্পৰ শোধান কৰি যজ্ঞত বিৰাজ কৰা। সদায় যজ্ঞ বহন কৰা ॥ ৬ ॥ মহতী দ্যাবাপৃথিৱীয়ে মিত্ৰ স্তোতাৰ অভীষ্ট সাধন কৰে। ঋতক (অগ্নক) জান কৰি যজ্ঞৰ চাৰিউফালে আশ্ৰয় কৰা ॥ ৭ ॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—১-৪/৬/৭ অম্বুষ্টুপ; ২/৩/৮ ত্ৰিষ্টুভ; ৫ পুৰুষিক্। দেবতা—১-৩ ক্ষেত্ৰপতি; ৪-শুনা (বলদ) ৫/৮ শুনাসীৰ বলদ বখীয়া ৬/৭ সীতা (নাঙলৰ আঁচ)।

আমি ক্ষেত্ৰপতি (পথাৰৰ পালক) দেবতাৰে সৈতে মিত্ৰৰ দৰে ক্ষেত্ৰ (পথাৰ) জয় কৰিম। গৰু আৰু ঘোঁৰাৰ পোষক তেওঁ আমাক (এইবিলাক) ধন দিয়ক। তেওঁ এনে ধন দি সুখ দিয়ে ॥ ১ ॥ হে ক্ষেত্ৰপতি, গৰুৱে যেনেকৈ গাখীৰ দিয়ে, তেনেকৈ তুমি মধুৰ. পবিত্ৰ, ঘিউৰ দৰে, মধুৰ পানী দিয়া। ঋতৰ (যজ্ঞৰ) স্বামীয়ে আমাক সুখ দিয়ক ॥ ২ ॥ ওষধি বিলাক (শস্যবিলাক) আমাৰ মধুময় হওক। স্বৰ্গ, পানী, অন্তৰীক্ষ আমালৈ মধু ময় হওক। ক্ষেত্ৰপতি মধুময় হওক। অগ্নিই দুঃখ দিব নোৱাৰা আমি ক্ষেত্ৰপতিক অনুসৰণ কৰিম ॥ ৩ ॥ বলদ বিলাক সুখ দানক হওক (ভালকৈ চলক)। নেতাই (হালোৱাই) সুখেৰে কাম কৰক। নাঙলে ভালকৈ খানক। নাকি ভালকৈ বন্ধা থাকক। চাবুকে (এচাৰিয়ে) ভালকৈ (বলদ) খেদাওক ॥ ৪ ॥ হে শুনা (ইন্দু) সীৰ (বায়ু) দেবতা তোমালোকে এই স্তুতি-বাক্য শুনা। যি পানী স্বৰ্গত দিয়া সেই পানী মাটিত সিঁচি দিয়া ॥ ৫ ॥ হে শুভগা সীতা (নাঙলৰ আঁচ) তুমি ওচৰলৈ আহ। তোমাক বন্দনা কৰিম। তুমি আমাৰ কাৰণে সুভগা সুফলা হোৱা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দু, সীতাৰ কাঠ দাল ধৰা। সেই দাল পুৰাই সংযত কৰক। স্বৰ্গত পানী থকা কৰি বচৰি বচৰি ভাইক থিৰোৱা ॥ ৭ ॥ নাঙলৰ ফালে ভালকৈ খানক। বলদ বখীয়াই বলদ বিলাক ভালকৈ ৰাখক। পৰ্জগুই মধুৰ পানী ভালকৈ সিঁচক। হে শুনাসীৰ (ইন্দু আৰু বায়ু) আমাক সুখ দিয়া ॥ ৮ ॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ বামদেব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ; ১১-জগতী। দেবতা—অগ্নি, সূৰ্য্য বা জল, বা গো বা, ঘিউ।

সমুদ্ৰৰ পৰা মধুময় টো হয়। দীপ্ত অংশেৰে মানুহে অমৃতত পাব পাৰে। ঘিউৰ যি গোপন নাম আছে সি দেবতাৰ জিভা আৰু অমৃতৰ নাভি (মাজ ঠাই) ॥ ১ ॥ আমি ঘিউৰ নাম স্তব কৰিম। এই যজ্ঞত

নমস্কাৰেবে এওঁক ধাৰণ কৰিম। ব্ৰাহ্মাই এই স্তব
ত্বনক। চাৰিটা সিং থকা এই বঙা বৰণৰ (বৃষভ ৰূপী)
দেবতাই এই জগতৰ কাম সম্পাদন কৰি আছে ॥ ২ ॥

দুই ঋকত কোৱা বৃষভৰ বিৱৰণ—

এই বৃষভটোৰ চাৰিটা সিং। ইয়াৰ তিনিটা
ভৰি, দুটা মূৰ, সাতখন হাত। তিনিটা বাহুৰে বন্ধা
এই বৃষভৰূপী মহৎ দেবতাই চিঞৰি মৰ্ত্যৰ মাজত
সোমাল ॥ ৩ ॥

(এই মন্ত্ৰ নানা ৰূপে ব্যাখ্যা হয়। ভাবে সম্ভব-
পৰ দুটা দিয়া হল)

১

২

চাৰি সিং— চাৰিবেদ।

ভাষা ব্যাকৰণৰ যেনে—
নাম, আখ্যাত, উপসৰ্গ,
নিপাত।

তিনি ভৰি— তিনিস্বৰ।

বৰ্ত্তমান, ভূত, ভবিষ্যত
কাল।

দুটা মূৰ—ব্ৰহ্মোদন আৰু
প্ৰবৰ্গ।

কৰ্ত্তা আৰু কৰ্ম্ম।
(Subject and predicate)

সাতখন হাত—সপ্তহস্ত।

সাত বিভক্তি (সুৰভ)

তিনিটা বাহু—মন্ত্ৰ, সঙ্কল্প,
আৰু ব্ৰাহ্মণ।

এক, দ্বি, আৰু বহুবচন।

চিঞৰে—ঋক্, যজু আৰু
সাম বেদৰ মন্ত্ৰ
গায়।

বাক্ = শব্দ = কথা = ভাষা
কৰ্ম্ম।

বৃষভ—যজ্ঞৰ ফল বৰ্ষক

ফলবৰ্ষক ভাষা।

পনি অসুবে গৰুৰ তিনিবিধ (গাখীৰ, দৈ আৰু ঘিঁউ)
লুকাই থৈছিল। ঘিঁউ দেবতা সকলে বিচাৰি পালে।
ইজাই এবিধ উৎপাদন কৰিছিল। সূৰ্য্যই এবিধ উলি-

য়াইছিল। বেনাই (অগ্নি বা বায়ুৰে) এবিধ (দেবতা
সকলৰ হৈ) উলিয়ালে ॥ ৪ ॥ এই বিলাক ভললৈ
পৰে। শত ধৰণেৰে গৈ হৃদয় প্ৰৌড়িকৰ অন্তৰীকৰ
পৰা শত্ৰুৱে নেদেখাকৈ ভললৈ পেলাই। সেই ঘিঁউৰ
ধাৰা মই দেখো যে সোণধৰণৰ পানীত উত্তৰ হোৱা
এওঁ অগ্নি পানীৰ মাজতে আছে ॥ ৫ ॥ ঘিঁউৰ ধাৰা
প্ৰৌণয়িত্ৰী নদীৰ দৰে ক্ষৰণ হৈছে। এই বিলাক পানী
হৃদয়ৰ মাজত থকা মনৰ ঘাৰা পবিত্ৰ কৰা হৈছে।
ঘিঁউৰ চোঁ বৈ গৈছে যেনেকৈ ব্যাধৰ অস্ত্ৰ ক্ষেপন কৰা
যুগ পজাৰমান হয় তেনেকৈ (বৈ গৈছে) ॥ ৬ ॥ নৈৰ
পানী যেনেকৈ ভললৈ বাগৰি খৰকৈ চলি যায় তেনেকৈ
বায়ুৰ দৰে বেগবান মহৎ ঘিঁউৰ ধাৰা অগ্নিত পৰিছেগৈ।
চোঁৰে পৰিষি ভেদ কৰি বৰ্দ্ধিত হৈ গৰ্কেৰে হোঁৱাৰ দৰে
চলি গৈছে ॥ ৭ ॥ কল্যাণীয়া হাঁহি মুখৰ ৰমণীয়ে যেনেকৈ
পতিৰ ওচৰলৈ যায় তেনেকৈ ঘিঁউৰ ধাৰা অগ্নিৰ কালৈ যায়
এই ঘিঁউৰ ধাৰা বিলাক অগ্নিয়ে গ্ৰহণ কৰি জ্বলি বাঢ়ি যায়
॥ ৮ ॥ বিয়া হবলৈ অলঙ্কাৰ পিন্ধি ককাই সাজি পাবি পতিৰ
ফালে যোৱা দৰে এই ঘিঁউৰ ধাৰা খোৱা মই দেখিছো।
সেই ধাৰা য'ত সোম চোপা হয়, য'ত যজ্ঞ হয় সেই
(বিলাক) উদ্দেশ্য কৰি গৈছে ॥ ৯ ॥ (হে ঋত্বিক
সকল) গৰুৰ ওচৰলৈ যোৱা- স্তুতি কৰা। আমাক
স্তুতিৰ যোগ্য ধন দিয়ক। আমাৰ এই যজ্ঞ দেবতাৰ
ওচৰলৈ নিয়ক। মধুৰ ঘিঁউৰ ধাৰা দিয়া হৈছে ॥ ১০ ॥
ভোমাৰ ধামত সকলো ভূৱন অধিষ্ঠিত হৈ আছে।
সমুদ্ৰৰ মাজত, মানুহৰ হৃদয়ৰ মাজত, অগ্নিৰ মাজত,
পানীৰ মাজত, সংগ্ৰামত—(এই বিলাকত) ঘিঁউৰ
চোঁ আছে, সেই ভোমাৰ মধুৱস ৰস আমি পাম
(এই আশা) ॥ ১১ ॥

ওঁ তৎসৎ।

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ চতুৰ্থ মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। ৫ চ'ত ১৮৯৪ শক। ইং ২০।৩।৭৩।

বিশ্বকৰ্ম্মা মহাবিদ্যালয় বোৰহাট।

ঋগ্বেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

পঞ্চম মণ্ডল

(এই মণ্ডলৰ ত্ৰয়োঋষি অগ্নি আৰু ভেওঁৰ পুত্ৰাদি ।
অগ্নিৰ নামত স্তুত কৰ্ম । পুত্ৰ আৰু অগ্ন্যশ্বৰ বেচি ভাগ) ।

প্ৰথম সূক্ত—ঋকসংখ্যা ১২ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ বুধ আৰু গৰিষ্ঠিৰ । হৃদ—
ত্ৰিষ্ঠুভ । দেবতা—অগ্নি ।

উষাত গাইগক (খিৰাবলৈ) উঠা দৰে,
মানুহে সমিধ (খৰি) দিয়া পাই অগ্নি জাগি উঠিছে ।
শিখা বিলাকৰ পোহৰ গছৰ দালবিলাকৰ দৰে মহান
অন্তৰীক্ষৰ ফালে উঠি গৈছে ॥ ১ ॥ হোম নিষ্পাদক
অগ্নিয়ে, যজ্ঞন কৰিবলগীয়া দেবতাক যজ্ঞন কৰিব
লাগে বুলি জানি, বাতিপুৰা সুমনেৰে উঠিছে । সমিধ
পাই বঙা হৈ বলী যেন দেখা গৈছে । মহান দেবতা অঙ্ক-
কাৰৰ পৰা মুক্ত হৈছে ॥ ২ ॥ যেতিয়া অগ্নিয়ে একে-
ঠাই হোৱা বান্ধি থোৱা বচিৰ দৰে জগতৰ অঙ্ককাৰ
নাশ কৰে, তেতিয়া দীপ্তমান হৈ বশ্মিৰে জগৎ প্ৰকাশ
কৰে । পাচত ভেওঁ বেচি হৈ অগ্নি বিচৰা খিটুৱ
ধাৰাৰ সৈতে লগ হৈ ওখ হৈ ওপৰত থকা বহল সেই
ধাৰা জুহু হেতাবে পান কৰে ॥ ৩ ॥ দেবতাক বিচৰা
যজ্ঞমানৰ যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ ফালে চকু যায়, তেনেকৈ
যজ্ঞমানৰ মন অগ্নিৰ ফালে সঞ্চৰণ কৰে । যেতিয়া
এওঁ অগ্নিক উষাৰ সৈতে নানা ৰূপে দ্যাবাপৃথিবীত
জন্ম দিয়ে তেতিয়া ভেওঁ বগা ধোৱাৰ দৰে উদয় হোৱা
সময়ত উৎপত্তি হয় ॥ ৪ ॥ উৎপাদন কৰিব লগীয়া অগ্নি
উষা উদয় হোৱাৰ আগতে প্ৰাৰ্হৰ হয় । পাচত
হাবিৰ কাঠত বঙা ৰূপেৰে স্থাপিত হয় । তেতিয়া
ভেওঁ সাতোটা বৰণ ধৰি শিখা বঙাই হোতা আৰু
যাগৰ যোগ্য হৈ ঘৰে ঘৰে বহি লয় ॥ ৫ ॥ এই অগ্নিয়ে
হোতা আৰু যজ্ঞন কৰিবলগীয়া হৈ মাক পৃথিবীৰ
কোলাত সুগন্ধি ঠাইত (বেদীত) বহে । ভেওঁ ডেকা,
কৰি, বহুত ঠাইত থকা, খড়বান (নিয়ন্ত্ৰণ) আৰু
সকলোৰে ধাৰক । ভেওঁ মানুহৰ মাজত জ্বলাই থোৱা
হৈ থাকে ॥ ৬ ॥ যি দেবতাই দ্যাবাপৃথিবী পানীৰে

বাগ্প কৰিলে যজ্ঞমান সকলে সেই মেধাবী, যজ্ঞৰ ফল
সাধক, হোতা অগ্নিক শীঘ্ৰেই ত্ৰিষ্ঠিৰে পূজা কৰে (আৰু)
নিভোঁ খিটুৱে পৰিচৰণ কৰে ॥ ৭ ॥ অৰ্চন কৰিবলগীয়া
অগ্নিক নিজ ঠাইত পৰিচৰণ কৰে । দানমনা মেধাবী
সকলৰ প্ৰশস্ত (ভেওঁ) আমাৰ অতিথি, মুখকৰ, সহজ
শিখাৰ, ফলবৰ্ষী আৰু সকলো-বল-ৰূপী । হে অগ্নি
তুমি সকলোকে বলেৰে পৰাভৰ কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি,
দীপ্তিকৰা, স্তম্ভা, বিশিষ্ট দীপ্তিমান, সকলোৰে প্ৰিয়,
আৰু মাতৃহৰ অতিথি, তুমি যাৰ কাৰণে নতুনকৈ
আবিৰ্ভাব হোৱা, তেতিয়াই তুমি অগ্ন্যক অতিক্ৰম কৰি
যোৱা ॥ ৯ ॥ হে অতি যুৱক অগ্নি, তোমাক মানুহে
ওচৰত পূজা দি আৰু দূৰৈত পূজা দি ভজন কৰে । তুমি
বেচি স্তম্ভি কৰাৰ স্তম্ভি জানা । হে অগ্নি, তুমি দিয়া মুখ
বৃহৎ, মচৎ আৰু স্তম্ভিৰ যোগ্য ॥ ১০ ॥ তে দীপ্তিমান অগ্নি,
আজি দীপ্তিমন্ত (হৈ) নিৰ্দ্ধিষ্ট সীমা পৰ্য্যন্ত যোৱা বধত উঠি,
যজ্ঞন কৰিব লগা দেবতাসকলক জানি, বহল অন্তৰীক্ষৰ
মাজেদি ভেওঁবিলাকৰ অহা যোৱা বাট জানি, যজ্ঞন কৰিব
লগীয়া দেবতাৰে সৈতে (বধত উঠি ভেওঁবিলাকক)
হৰি ভক্ষন কৰিবলৈ লৈ আহা ॥ ১১ ॥ আমি মেধাবী,
পবিত্ৰ ফল বৰ্ষক, সন্তোষলৈ বন্দনা কৰা স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ
কৰিছো । গৰিষ্ঠিৰ ঋষিয়ে নমস্কাৰ যুক্ত এই স্তোত্ৰ
আকাশলৈ জ্বলা, বিস্তীৰ্ণ গতিৰ আদিত্যৰ দৰে অগ্নিলৈ
আগ বঢ়াইছো ॥ ১২ ॥

২ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ কুমাৰ বা জবৰ পুত্ৰ বুধ বা
হুয়ো ; ২/৯ জবৰ পুত্ৰ বুধ মাত্ৰ । হৃদ—ত্ৰিষ্ঠুভ ;
১২ শব্দৰী । দেবতা—অগ্নি ।

যুৱতী মাকে চক্ৰেৰে মৰা কুমাৰক গুহাত থলে,
—পিতাকক নিদিলে । এই কুমাৰৰ ৰূপ হিংসক বিলাকে
নেদেখে, কিন্তু যেতিয়া অবনীত উৎপাদন হয় তেতিয়া
দেখা পায় ॥ ১ ॥ হে যুৱতী, তুমি কেলেই এই কুমাৰক

হিংসিকা হৈ ধৰি আছা। এওঁক মহিষীয়ে (অবণিয়ে) জন্ম দিছিল। এওঁ বহুত ধৰণে গৰ্ভত বাঢ়ি আছিল। মোকে (অবণিয়ে) জন্ম দিওঁতে এওঁক মই দেখিছিলো ॥১॥ সোণৰ দাঁতেৰে (শিখাৰে), দীপ্তবৰ্ণ অন্ত্ৰেৰে (ক্ষুণ্ণলিঙ্গৰূপী) সাজপাৰ কৰি ওচৰৰ পথাৰত থকা মই দেখিছো। মই এই অগ্নিক অমৃত হৰি দিছো। ইল্লক যজ্ঞন নকৰাই আৰু জুতি নকৰাই মোক কি কৰিব পাৰে ॥৩॥ মই নিজেই পথাৰত গৰু আকৰ দৰে চৰি থকা তেওঁক বহুত শোভা কৰি থকা দেখিছিলো। আগতে সেই শিখা নুমাই গলত মানুহে গ্ৰহণ নকৰিলে, এতিয়া জ্বলি উঠিল। বৃঢ় হৈও এতিয়া ডেকা হল ॥৪॥ কোনে আমাৰ মানুহ বিলাকক গৰুৰ পৰা বেলেগ কৰি দিলে? —যাৰ পালকে নজনা কৈ নাছিল। যি বিধেৰায়ে এই লোকসমূহৰ সৈতে সম্বন্ধ কৰে সিহঁত নষ্ট হওক। এই বিষয়ে জনা অগ্নিয়ে আমালৈ পত্ৰ লৈ আহুক ॥৫॥ বসতি কৰি থকা সকলৰ বজাক, মানুহৰ বাসৰ কাৰণ অগ্নিক শত্ৰুৱে মানুহৰ মাজত লুকাই থলে। অগ্নিৰ বংশৰ (মোৰ) স্তোত্ৰই সেই কুমাৰ অগ্নিক মুক্ত কৰক। নিন্দকবোৰ (আমাৰ দ্বাৰা) নিন্দিত হওক ॥৬॥ হে অগ্নি, সহস্ৰ যুগত বাঢ়ি থোৱা ত্বনঃশেপ ঋষিক যুগৰ পৰা মোচন কৰিছিল। (কাৰণ) সেই ঋষিয়ে জুতি কৰিছিল। এনেকৈয়ে হে হোতা অগ্নি, তুমি জানি, এই বেদীত বহি আমাৰ পাশ মোচন কৰা ॥৭॥ হে অগ্নি, খং কৰি তুমি মোক এৰি দিছা। মোক দেবতাৰ কৰ্মপালক ইল্লই কৈছিল। তেওঁ জানিছিল আৰু তোমাক দেখুৱাইছিল। তেওঁ পথিয়ালত মই তোমাৰ ওচৰলৈ আহিছো ॥৮॥ অগ্নিয়ে মহৎ জ্যোতিৰে জ্বলিছে। মহত্বৰে সকলো পিনে প্ৰকটিত হৈছে। অসুৰৰ দ্বন্দ্ব দিয়া মায়া অভভব কৰিছে আৰু সিং (শিখা) বিলাক বাক্স নাশ কৰিবলৈ তীক্ষ্ণ কৰিছে ॥৯॥ অগ্নিয়ে শব্দ কৰি তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰ শিখাৰে বাক্স মাৰিবলৈ স্বৰ্গ পাওক গৈ। হৰ্য হলে এই অগ্নিৰ দীপ্তিয়ে বাক্সক ভাঙি দিয়ে। কেউকালে বাধা দিয়া সেনাই নিবাৰণ কৰিব নোৱাৰে ॥১০॥ হে বহুত ভাৰাপন্ন অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে মেধাবী, সুকৰ্মী স্তোতা মই বথ সজা দৰে স্তোত্ৰ সম্পাদন কৰিছো। হে দেবতা অগ্নি, যদি এই স্তোত্ৰৰ প্ৰতি তোমাৰ কামনা আছে, তেনে-হলে আমি ব্যাপক পানী লাভ কৰিম ॥১১॥ বহুত দিগ্ভব (শিখাৰ) বাঢ়ি থকা হে কাষৰী অগ্নি, শত্ৰুৰ ধন নিভুতকৈ ভাবে জ্বল কৰা নুলি তোমাৰ কথা অগ্ৰ দেবতাই কৈছিল। ক্লম দি যজ্ঞ কৰা মানুহক সুখ

দিয়া। হৰি দি যাগ কৰা মানুহক সুখ দিয়া ॥১২॥

৩ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ বসুজ্ঞত। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, জন্ম হওঁতে তুমি বৰুণ; জ্বলোৱা হলে তুমি মিত্ৰ হোৱা। তোমাতেই সকলো দেবতা নিহিত আছে। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি হৰি দাতা মানুহৰ ইল্ল হোৱা ॥১॥ হে অগ্নি, তুমি কণ্ঠাৰ কাৰণে অৰ্য্যমা হোৱা। হে অন্নবান অগ্নি, তুমি গোপন বৈদ্যনৰ নাম ধৰা। ভালকৈ থকা তোমাক মিত্ৰৰ দৰে গৰুৰ (গাখীৰ আদিৰে) ভূষিত কৰ কাৰণ তুমি দম্পতিক একে মনৰ কৰা ॥২॥ হে অগ্নি, তোমাৰ কাৰ্ণিৰ কাৰণে মৰুতে অন্তৰীক্ষ মাজ্জন কৰে। হে কত্ৰ (বৰ্দ্ধিত অগ্নি), তোমাৰ জন্ম সুন্দৰ আৰু বিচিত্ৰ, কাৰণ বৰুণ বিশ্বৰ যি অগম্য (২য় পদ) নিক্ষেপ কৰিলে, তাৰে পানীৰ গুপ্ত নাম বন্ধা কৰি আছা ॥৩॥ হে দেবতা অগ্নি, দেখিবলৈ ভাল তোমাৰ পৰা দেবতা সকলে সমৃদ্ধ হৈ বহুত অমৃত ধাৰণ কৰা তোমাক স্পৰ্শ কৰিলে। হোতা অগ্নিক মানুহে হৰি আদি দি, স্তব কৰি, কল কামনা কৰি পৰিচৰণ কৰে ॥৪॥ হে অগ্নি, তোমাকৈ পুৰণি, যজ্ঞন আৰু স্তব কৰিবলগীয়া হোতা দেবতা নাই আৰু আগলৈও নহব। হে অন্ন বান দেবতা, তুমি যি প্ৰজাৰ অভিধি হোৱা সেই মৰ্ত্তাই যজ্ঞৰে তোমাক ভজ্ঞন কৰে ॥৫॥ হে অগ্নি, আমি তোমাৰ দ্বাৰা বন্ধিত হৈ, ধন কামনা কৰি হৰিৰে বোধন কৰি, যুদ্ধত শত্ৰুক জয় কৰিম। যজ্ঞত সকলো দিনতে বল পাম। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, আমি পুত্ৰাদিৰে সৈতে ধন লাভ কৰিম ॥৬॥ হে অগ্নি, যি মানুহে আমাক অপৰাধ আৰু পাপ কৰে, সেই পাপ কৰাক অগ্নিয়ে পাপ লগাই দিয়ে। হে অগ্নি, যি আমাক এই দুয়োটা (পাপ আৰু অপৰাধ) কৰে তাক জানি লৈ তুমি মাৰি পেলোৱা ॥৭॥ হে অগ্নি দেবতা, তোমাক আগৰ দিনৰ ঋষি সকলে ষেতিয়া দেবতাৰ দূত কৰি হৰিৰে প্ৰসাধন কৰি পথি-য়াইছিল, তেতিয়া ধনৰ সংস্থাবে তুমি গৈছিল। হে অগ্নি দেবতা, মানুহে ভাল প্ৰজাণক সামগ্ৰীৰে তোমাক জ্বলায় পথিয়াইছিল ॥৮॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি পাৰ কৰা,—পাপৰ পৰা আঁতৰ কৰা। যি তোমাৰ পুত্ৰ, তাক তুমি পিতাই জানি লৈ হৰি বহন কৰিছা।

হে জানী অগ্নি, আমাক কেতিয়া চাৰা ? কেতিয়া আমাক
খড়লৈ (সং মাৰ্গলৈ) পথিলাৰা ? ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি,
তোমাৰ নাম বন্দনা কৰি বহুত হৰি দিয়া হৈছে ।
হে পিতা, বাস কৰাওতা অগ্নি, যদি তুমি সেই হৰি
সেৱন কৰিছা, দেবতাৰ বহুত হৰি বলেৰে ধাৰণ
কৰি লৈ, দেবতাক কামনা কৰি যজ্ঞমানে তোমাক
বৰ্দ্ধন কৰি সুখ বিচাৰিছে ॥ ১০ ॥ হে স্বামী, অতি
ডেকা অগ্নি, তুমি স্তোতাক সকলো বিপদ পাৰ কৰি
দিয়া । চোৰ আৰু শত্ৰু মানুহ আমি দেখিছো ।
চিনি নোপোৱা বোৰ আমাৰ দ্বাৰা বজ্জিত হৈছে
॥ ১১ ॥ হে অগ্নি এই স্তোত্র তোমালৈ পথিওৱা হৈছে ।
অথবা বাস কৰাওতা জনক এই অপবাধ কৰা হৈছে
(এইয়া দিয়া—এনেকৈ কলে অপবাধ হয়) । এই
স্ততিৰে বৰ্দ্ধন কৰা অগ্নিয়ে আমাক নিন্দা কৰা বিলা-
কৰ হাতত এৰি দিদিবা । হিংসকৰ হাতত নিদিবা ॥ ১২ ॥

৪ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আদি ওয় সূক্তৰ দৰে ।

হে বজা অগ্নি, ধনৰ ধনপতি তুমি, তোমাৰ যাগত
মই স্তুতি কৰিছো । তুমি অনুকূল হলে অন্ন বিচৰা
আমি অন্ন জয় কৰিম আৰু মানুহৰ সেনাক পৰাজয়
কৰিম ॥ ১ ॥ এই হব্য বাহন কৰা অগ্নি জ্বৰা বহিত
আমাৰ পিতা । ব্যাপ্ত দীপ্তিৰে সুদৰ্শন অগ্নি আমাৰ
হওক । ভালকৈ জ্বলা গাৰ্হপতা অগ্নিৰ পৰা আমালৈ
অন্ন দিয়া । তুমি আমাৰ ফালে অন্ন দিয়া ॥ ২ ॥
মানুহৰ প্ৰজাৰ পালক, কবি, গুচি, শোধক, পিঠিত
খিঁউ লোৱা, হোতা, সৰ্বজ্ঞ অগ্নিক, (হে ঋত্বিক
সকল) ধাৰণ কৰা । তেওঁ দেবতাৰ মাজৰ বৰণীয়
ধন বিচাৰি দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, বেদীত সমান প্ৰীতিৰ
জুৰাৰ সৈতে যত্ন কৰি উৰাত ওলোৱা বশ্মিৰে সৈতে
স্তুতি সেৱন কৰা । হে জাতবেদ অগ্নি, আমাৰ সমিধ
খৰি সেৱন কৰা । দেবতাৰ হৰি উদ্ধৰ কাৰণে হৰি
বহন কৰা ॥ ৪ ॥ অপৰ্যাপ্ত দান কৰিবলৈ মন, অভিধি,
ঘৰত পূজা (অগ্নি) এয়া আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ।
সকলো জানি, হে অগ্নি, শত্ৰুক খেদাই সিহঁতৰ অন্ন
আমালৈ লৈ আহা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, অস্ত্ৰেৰে সৈতে
দস্যুক নাশ কৰা । নিজ শৰীৰৰ বল বৃদ্ধি কৰি, হে
বজ্ৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি দেবতাক উপৰণ কৰা, হে অতি
নেতা অগ্নি তুমি যুক্ত আমাক বন্ধা কৰা ॥ ৬ ॥ হে
অগ্নি, তোমাক আমি স্তোত্ৰেৰে পৰিচৰণ কৰিম,—হব্য দি

পৰিচৰণ কৰিম । হে পায়ক কল্যাণকৰ দীপ্তিৰ অগ্নি,
আমাৰ সকলোকে বৰণীয় ধন পোৱাই দিয়া ॥ ৭ ॥
হে অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞ সেৱন কৰা । হে বলৰ পুত্ৰ,
তিনিখন সভা স্থানত থকা অগ্নি তুমি হব্য সেৱন কৰা ।
আমি দেবতাৰ মাজত সুকৰ্ম কৰা হম । তিনি বিধ
(কাৰিক, বাচিক আৰু মানসিক) সুখেৰে আমাক
বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥ হে জাতবেদ অগ্নি, আমাক নাৱৰীয়াই
নৈ পাৰ কৰা দৰে অসহনীয় দুঃখৰ পৰা পাৰ কৰা ।
হে অগ্নি, অগ্নিয়ে কৰা দৰে আমাৰ স্তোত্ৰেৰে স্তুত হৈ
আমাৰ শৰীৰ বন্ধা কৰিব লাগে বুলি জানিবা ॥ ৯ ॥
মৰ্ত্তই (মই) অমৰ তোমাৰ স্তুতি যুক্ত মনেৰে খুব স্তুতি
কৰিছো । হে জাতবেদ অগ্নি, যশ আমাক দিয়া । হে
অগ্নি, প্ৰজাৰে সৈতে আমি অমৃতত পাম (বুলি) বাহা
কৰো ॥ ১০ ॥ হে জাতবেদ অগ্নি, তুমি যি সুকৰ্ম
মানুহক সুখ দিয়া, সেই মানুহে বহুত ঘোৱা, বীৰ
পুত্ৰ, গৰুৰে সৈতে সদায় থকা ধন পাই ॥ ১১ ॥

৫ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ বসুস্ত ১ । হন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—১ ইধ্ৰু বা সমিধ যুক্ত অগ্নি; ২-নৰাশংস ;
৩ ইল ; ৪ বৰ্হি ; ৫ দেৱীদ্বাৰ ; ৬ উৰা আৰু বাতি ;
৭ দেৱী দুজনা ; হোতৃ দুজন আৰু প্ৰচেতস্ দুজন ;
৮ সবস্বতী, ইলা আৰু মহী ; ৯ ষ্টী ; ১০
বনস্পতি ; ১১ স্বাহাকৃতি বিলাক । (এইটি আত্মী-
সূক্ত) ।

(হে ঋত্বিক সকল) সুসমিধ (ভালকৈ খৰিবে
জ্বলোৱা) নামৰ, দীপ্তিমান জাতবেদ অগ্নিক বহুত
খিঁউৰে চোম কৰা ॥ ১ ॥ কাকো হিংসা নকৰা, কবি,
মধুৰ হস্ত নৰাশংস নামৰ অগ্নিয়ে এই যজ্ঞ ভালকৈ
সমাধা কৰক ॥ ২ ॥ হে ইলিত (স্তুত) অগ্নি, আমাৰ
প্ৰিয় আৰু বিচিত্ৰ ইজ্ঞক আমাক বন্ধা কৰিবলৈ এই
যজ্ঞলৈ লৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে বৰ্হি (কুল ৰূপ অগ্নি),
উলৰ কছলৰ দৰে মেল খোৱা । স্তোতাই তোমাক
স্তব কৰিছে । হে শুভ্ৰ কুল, তুমি আমাৰ ধনদাতা
হোৱা ॥ ৪ ॥ হে যজ্ঞৰ দেৱী দ্বাৰ (দুৱাৰ ৰূপ অগ্নি)
মেল খোৱা, যাতে আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে, যজ্ঞৰ কাষ
পূৰণ কৰিবলৈ যজ্ঞমান ভালকৈ অহা যোৱা কৰিব
পাৰে ॥ ৫ ॥ হে উৰা আৰু বাতি দেবতা (তোমাৰ

লোকৰ) ভাল শবীৰে, অন্নবৃদ্ধি কৰা। মহতী ঋতৰ (নিয়মৰ) মাতৃ হজনাৰ স্তুতি কৰিছো ॥ ৬ ॥ বায়ুৰ বেগেৰে যোৱা দৰে আমি স্তুতি কৰা দৈব্য হোতা হজনা (অগ্নি আৰু আদিত্য) তোমালোক মানুহৰ (আমাৰ) এই যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৭ ॥ সুখৰ ভাবস্বিতী, অহিংসিতা, ইলা; সবস্তু আৰু মহী তিনিজনী দেৱী কুশল বহক ॥ ৮ ॥ সুখৰ তৃষ্ণা ইয়ালৈ আহা। ব্যাপ্ত তুমি আমাক পোষণ কৰিবলৈ আৰু নিজে সকলো যজ্ঞত আমাক বন্ধা কৰিবলৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে বনস্পতি (যুগ অগ্নি), তুমি যি ঠাইত দেৱতাৰ গুপ্তকপ আছে বুলি জানা, হবা তালৈ লৈ যোৱা ॥ ১০ ॥ অগ্নিলৈ স্বাহা, বৰুণলৈ, ইন্দ্ৰলৈ, মৰুত সকললৈ স্বাহা, সকলো দেৱতালৈ হবি অন্ন স্বাহাৰে দিছো ॥ ১১ ॥

৬ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ বনুজ্ঞাত । ছন্দ—পংক্তি ।

দেৱতা—অগ্নি ।

সেই নিবাস দাতা অগ্নিক, যি ঘৰৰ দৰে আশ্ৰয়ৰ স্থান, যাৰ ওচৰলৈ গৰু বিলাক যায়, শীতগামী ঘোঁৰা বিলাক যায়, নিভোঁ হবি অন্নবান যজ্ঞমান সকল যায়, তেনেকুৱা অগ্নিক স্তুতি কৰিছো। হে অগ্নি, স্তোতাৰ কাৰণে অন্ন আহৰণ কৰা ॥ ১ ॥ যাক ঘৰত থকা বিলাকে স্তব কৰে, যাৰ ওচৰলৈ গৰু বিলাক আহে, খৰকৈ যোৱা ঘোঁৰাবোৰ আহে, সূজাত মেধাবী সকল আহে, সেয়ে অগ্নি। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ এই অগ্নিয়ে মানুহক অন্নবান পুত্ৰ দিয়ে। এই অগ্নিয়ে প্ৰীত হলে ধনহীনক সকলোতে ব্যাপ্ত সৰ্ববৰেণ্য ধন দিবলৈ যায়। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে দীপ্তিমন্ত জ্বাবহিত অগ্নি দেৱতা, তোমাক সকলো ফালে জ্বলাম। তোমাৰ সেই মহতী দীপ্তি দ্বালোকতো জ্বলে। হে অগ্নি... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে দীপ্তিমান বিলাকৰ স্বামী, আহলাদকৰ, শত্ৰুৰ বিনাশক, প্ৰজাৰ পতি, হবি বহন কৰা অগ্নি, তোমাক ঋক মন্ত্ৰেৰে আহুতি দিছে। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ সেই (গাৰ্হ পত্যাদি) অগ্নি বিলাকে নিজ ঠাইত সকলো বৰণীয় ধন পোষণ কৰে। তেওঁ বিলাক প্ৰীত হয়, ব্যাপ্ত হয়, অন্ন ইচ্ছা কৰে, আৰু ভাত অন্নসত্ত্ব হয়। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ সেই বশ্মি বিলাকে মহৎ ঘোঁৰাৰ দৰে গৰুৰ জাকলৈ যায় (অৰ্ণাৎ বহল জ্বৰে হোম আকাংক্ষা কৰি

আহে)। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, স্তোতা আমাক নতুন সুনিবাস আৰু সুঅন্ন দিয়া। আমি ঘৰে ঘৰে তোমাক অৰ্চনা কৰি দূত কপে পাই সমৃদ্ধ হয়। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে সু—আহ্লাদকৰ অগ্নি, দূৰোখন যি'উৰ হেঁতা মুখত ধৰিছা; হে বলৰ পতি, আৰু আমাৰ স্তুতিও ফলেৰে পূৰ্ণ কৰিছা। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ এই দৰেই মানুহে ক্ৰমান্বয়ে স্তুতিৰে আৰু যজ্ঞেৰে অগ্নিৰ ওচৰলৈ যায় আৰু স্থাপন কৰে। তেনেকুৱা কৰা আমাক সুবীৰ পুত্ৰাদি আৰু ঘোঁৰায়ুক্ত কৰক। হে অগ্নি.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৭ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ ইষ। ছন্দ—অনুষ্টুপ; ১০ পংক্তি। দেৱতা—অগ্নি।

হে সখা ঋত্বিক সকল, তোমালোকে মানুহৰ (ভালৰ) কাৰণে, অতি বাঢ়ি যোৱা; বলৰ পুত্ৰ, বলী অগ্নিৰ উদ্দেশ্যে অৰ্চনাৰ যোগ্য স্তুতি আৰু অন্ন দান কৰা ॥ ১ ॥ সেই অগ্নি ক'ত আছে?—যি অগ্নিক পালে আনন্দ কৰি নেতা (ঋত্বিক) সকলে যজ্ঞ খবত পূজা কৰি জ্বলাই আৰু অবশ্যত জজ্ঞ বিলাকে জীৱন পাই? ॥ ২ ॥ যেতিয়া আমি অন্ন দিওঁ আমাৰ হবি অগ্নিয়ে সেৱন কৰি দীপ্তিমান অন্নৰ বলেৰে ঋতৰ (নিয়মৰ) বশ্মি প্ৰকাশ কৰে ॥ ৩ ॥ যেতিয়া এই পাবক, জ্বাব-বহিত অগ্নিয়ে গছ-গছনি বিলাক পোৰে, তেতিয়া বাতি হলেও দূৰৈত থকা বস্তু দেখিব পৰা কৰে ॥ ৪ ॥ অগ্নিক পৰিচৰ্যা কৰোতে যি যি'উ হোমত ঢালি দিলে, তেতিয়া পুতেকে পিতাকৰ কোলাত উঠা দৰে জুই ওপৰলৈ উঠি যায় ॥ ৫ ॥ মানুহে অগ্নিক বহুতৰ স্পৃহনীয়, সকলোৰে ধাৰক, অন্নৰ সোৱাদ লোৱা আৰু মানুহৰ নিবাস দাতা বুলি জানে ॥ ৬ ॥ সেই অগ্নিয়ে পানী নোহোৱা ঠাইত কাঠ বন বিলাক বাঁহ খোৱা জন্তুৰ দৰে খাই (পোৰে)। সোণৰ দাড়িৰে, জ্বলি থকা দাঁড়েৰে, বহুত বেচি হৈ খণ্ডন কৰিব নোৱাৰা বলৰ হয় ॥ ৭ ॥ সেই অগ্নি দীপ্ত, যাৰ ওচৰলৈ মানুহে অজিৰ দৰে যায়, যি কুঠাৰৰ দৰে গছ বিলাক কাটে। সূপ্ৰসবা মাতৃ অবগিয়ে এই জগতৰ উপকাৰ কৰা অগ্নিক উৎপাদন কৰিলে যি এই বিলাক গ্ৰহণ কৰে ॥ ৮ ॥ হে যি'উ খোৱা অগ্নি, তুমি সকলোতে থাকা, সকলোৰে ধাৰক, তোমাত স্তোতাৰ সুখ আছে।

এই স্তোতা সকলক যশ দিরা, অন্ন দিরা আৰু ভোমাব মনো দিরা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, এইদৰে কৰা স্তোত্ৰৰ পৰা অগ্নি নকৰা স্তোত্ৰ গোৱা ঋষিয়ে তুমি দিরা জন্তু পালে । ইয়াৰ পাচত যি দ্বন্দ্বাৱে অগ্নিক হৰি নিদিয়ে সেই বিলাকৰ পৰা অন্ন জন্ম কৰি আনিব পাৰে আৰু বিবোধী বিলাকক দমন কৰিব পাৰে ॥ ১০ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ ইব । ছন্দ—জগতী ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে বল কৰ্তা পুৰণি অগ্নি, বহুত ধন থকা, যজ্ঞ কৰিব লগীয়া, বহুত অন্ন থকা, দান মনা, গৃহপতি, বৰেন্দ্ৰ ভোমাক ঋতায়ব (নিয়মেৰে যজ্ঞ কৰা) ঋষি সকলে নিজ বন্ধনৰ কাৰণে সম্যক জ্বলা-ইছিল ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, অতিথি, পুৰণি, দীপ্তচুলি (শিখা) থকা, বৃহৎ নিচান, বহুত কপী ধনদাতা, সুখ দাতা, সুবন্ধক, আৰু শুকান গছ ধ্বংসকাৰী ভোমাক যজ্ঞমানে গৃহপতি ৰূপে স্থাপন কৰিলে ॥ ২ ॥ হে সুভগ অগ্নি, হোত্ৰকাৰক জনা, বিবেকে, অতি বড় দাতা, গুহাভ থকা, সকলোৱে দেখা, ডাঙৰ শব্দ কৰা, ভালকৈ (দেবতাক) যজ্ঞ কৰা, যি'উ গ্ৰহন কৰা, ভোমাক মানুহৰ প্ৰজাই স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, সকলোৰে ধাৰণ কৰ্তা ভোমাক বহুত প্ৰকাৰে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি নমস্কাৰ কৰি ওচৰ চাপিছো । তুমি আমাক ধন দি স্তোত্ৰ সেৱন কৰা । সম্যক জ্বলোৱা হে অত্ৰিৰ, অগ্নি দেবতা, তুমি যজ্ঞমানৰ অন্ন ভাল লিখাৰে গ্ৰহণ কৰা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি বহুত ৰূপেৰে মানুহক পুৰণিৰ দৰে অন্নধাৰণ কৰা । হে বহুতে স্তুতি কৰা অগ্নি, তুমি নিজ বলেৰে বহুত অন্নৰ স্বামী । তুমি দীপ্তিমান—ভোমাক অগ্নি ধৰ্ম্মিৰ নোৱাৰে ॥ ৫ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, সম্যক ৰূপে ভালকৈ জ্বলোৱা ভোমাক দেবতা সকলে হৰি বহন কৰা আৰু দৃত কৰিলে । বহুত বেগী, যি'উতে জন্ম, হোমত আহুত হোৱা অগ্নিক বৃদ্ধিৰ প্ৰেৰক, দীপ্ত চকু-ৰূপে দেবতা আৰু মানুহে ধাৰণ কৰিলে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, যি'উৰে আহুত কৰা ভোমাক পুৰণি সুখ বিচৰা যজ্ঞমানে ভাল সমিধ খবীৰে জ্বলাইছিল । তুমি বাঢ়ি গৈ গছবিলাকেৰে সিজ হৈ, পাৰ্শ্বিৰ অন্নবিলাক ব্যক্ত কৰি অন্নস্থান কৰা ॥ ৭ ॥

৯ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ গয় । ছন্দ—অজুষ্টপ্ ; ৫-৭
পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, ভোমাক হোমকৰা জ্বা দি মানুহে ত্বৰ কৰে । মই জাতবেদ অগ্নিক স্তুতি কৰিছো । তুমি সদাশ্ব হবা বহন কৰা ॥ ১ ॥ যি অগ্নি সকলো যজ্ঞৰ লগত থাকে, যজ্ঞমানৰ বহুত কীৰ্ত্তি সম্পাদন কৰা হৰি যি অগ্নিয়ে পাই, সেই অগ্নি কুল চিতি থোৱা দাতাৰ কল সাধক দেবতাৰ আহ্বাতা হয় ॥ ২ ॥ আৰু মানুহৰ প্ৰজাৰ শৰীৰ পোষক, সুযজ্ঞ যি অগ্নিক দৃঢ়াল অবশিৰে নতুন কেচুৱাৰ দৰে জন্ম দিয়ে, ॥ ৩ ॥ আৰু হে অগ্নি, ভোমাক অশিক্ষিত পোৱালী ঘোঁৰাৰ দৰে ধৰিবলৈ টান, তুমি পত্ৰৰে যাঁহ খোৱা দৰে বহুত বন হাবি পুৰি পেলোৱা ॥ ৪ ॥ আৰু ধোঁৱাময় অগ্নিৰ ক্ষিৰিঙথি বিলাক শোভিত হৈ, তিনি ঠাইত ব্যাপ্ত হৈ অন্তৰীক্ষত যেতিয়া উপবৰ্দ্ধন হয়, তেতিয়া কমাৰে ভাটীৰে জুই জ্বলোৱা দৰে নিজক তীক্ষ্ণ কৰি তোলে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, মিত্ৰৰ দৰে ভোমাব বন্ধনেৰে আমি কৰা স্তুতিৰে মানুহৰ শত্ৰুৰ হৃৎক বিলাক ঘেৰমুক্ত শত্ৰু পাৰ হোৱা দৰে পৰিত্ৰাণ পাম ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, বলবান নেতা, আমাক তুমি সৰ্বভোতাৰে ধন দিরা । আমাৰ শত্ৰু নষ্ট কৰি তেওঁ আমাক পোষণ কৰক । আমাৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে হওক । আৰু হে অগ্নি, বৃদ্ধত আমাক সহজি দিরা ॥ ৭ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ৭

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ গয় । ছন্দ—অজুষ্টপ্ ; ৪/৭
পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, অতি বলবান ধন আমালৈ আহৰণ কৰা । বাধা দিব নোৱাৰা গতিৰ তুমি আমাক সৰ্বব্যাপক ধনেৰে যোজনা কৰা । অন্ন লাভ কৰি-বলৈ বাট মুকলি কৰি দিরা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, অজুত তুমি আমাৰ কৰ্ম্মত তুই হৈ বল দান দিরা । অনুৰ মাৰিব পৰা বল থকা তুমি মিত্ৰৰ দৰে যজ্ঞ নষ্ট কৰাক ধ্বংস কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, প্ৰসিদ্ধ স্তোতাৰে যেনেকৈ ধন লাভ কৰে তেনেকৈ ভোমাব ত্বৰ কৰা আমাৰ ঘৰ আৰু পুষ্টি বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৩ ॥ হে সকলোকে আনন্দ দিরা অগ্নি, যি ভোমাব স্তোত্ৰ ভালকৈ গায় তেওঁ ঘোঁৰা আৰু ধন পাই । বলবত হৈ বলেৰে শত্ৰু নাশক হয় । সেই মানুহে আকাশতকৈও কীৰ্ত্তিমন্ত হয় । ভোমাক

গল্প ঋষিয়ে বোধ কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ উজ্জ্বল, দীপ্তিমান শিখা বিলাক দিগন্তব্যাপী বিজুলীৰ দৰে, লক্ষ কৰি যোৱা বথৰ দৰে, অগ্নি বিচৰা মানুহৰ দৰে সকলো ফালে গৈছে (যায়) ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, সোমকালে আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণ হোৱা। দৰিদ্ৰ বাধা এন্তক ধন দিয়া। আমাৰ পুত্ৰ আদি স্তোতা সকল সকলো পিনে ধন পাবলৈ সক্ষম হওক ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিবা অগ্নি, পূৰ্ব কালত স্তুত হোৱা এতিয়া স্তব কৰি থকা তুমি, মহৎ অভিভব কৰা ধন আমালৈ আহৰণ কৰা। হে দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, আমি স্তোতাক স্তব কৰিবলৈ সমৰ্থ দান কৰা আৰু যুদ্ধত আমাক সমৃদ্ধ কৰা ॥ ৭ ॥

১১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ স্তুতস্তব। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—অগ্নি।

মানুহক বন্ধা কৰি বাট দেখুৱাওঁতা, জাগৃত, সুদক্ষ অগ্নি নতুনকৈ মানুহৰ কল্যাণৰ অৰ্থে জন্ম হৈছে। যি'উৰে প্ৰজ্জ্বলিত, মহৎ, আকাশলজ্জা তেজোৰে, শুচি, ভৰণ কৰা ঋত্বিক সকলৰ কাৰণে অগ্নি দীপ্তিমান হৈ প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ১ ॥ নেতা (ঋত্বিক), যজ্ঞৰ ধ্বজা, (যজ্ঞমানৰ) সন্মুখত থকা, ইন্দ্ৰাদি দেবতাৰ সৈতে একে বথতে আনি প্ৰথমে তিনিখন সভা স্থানত অগ্নিক বাধিলে। সুকৰ্মা, দেবতাৰ আহ্বাতা সেই অগ্নি কুণ্ডত যজ্ঞৰ কাৰণে বহিছে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, মাকৰ (অবশিৰ) পৰা তুমি অবাধিত জন্ম ললা। সকলোৰে স্তুত্যা, মেধাবী, শুচি, বিবৰ্ণভৰ (বিশেষকৈ ঘৰত বাস কৰা) যজ্ঞমানৰ পৰা তুমি উদ্ভিত হল। তোমাক পূৰ্বৰ ঋষি সকলে যি'উৰে বৰ্দ্ধন কৰিছিল। হে আহুতিৰে হোম কৰা অগ্নি, তোমাৰ গগনব্যাপী ৰোঁতা তোমাৰ ধ্বজা স্বৰূপ ॥ ৩ ॥ সৰ্বপুৰুষাৰ্থ সাধক অগ্নি আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক। মানুহে ঘৰে ঘৰে অগ্নিক ভোগ কৰে। হবা বাহক অগ্নি দেবতাৰ দূত হ'ল। যজ্ঞক জনা অগ্নিক বিচৰা বিলাকে বৰণ কৰে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে এয়া অতি মধুৰ স্ততি বাক্য কৰা হৈছে। এই স্তবে তোমাৰ জদন্ত স্তব দিয়া হওক। মহান নদীয়ে সাগৰ পূৰা কৰা দৰে এই স্ততি বাক্যই তোমাক পূৰণ কৰিছে আৰু বল বৰ্দ্ধন কৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, অজিৎস ঋষিয়ে গুহাত লুকাই থকা, গছে গছে আচ্ছন্ন কৰি থকা তোমাক

বিচাৰি পাইছিল। মহৎ বলেৰে যটিলে উৎপত্তি হোৱা তোমাক, হে অজিৎস, বলৰ পুত্ৰ বুলি কয় ॥ ৬ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ স্তুতস্তব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—অগ্নি।

মহৎ, যজ্ঞীয়, ঋতব (পানীৰ) বৰ্ষক, বলবান, কামবৰ্ষী অগ্নিক, জ্ঞান সাধক স্ততি বাক্যেৰে তেওঁৰ ফালে মুখ কৰি, সংস্কাৰ কৰি মুখত দিয়া যি'উৰ দৰে, প্ৰণয়ন কৰিছো ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, ঋতজ (নিয়ম জনা) তুমি এই ঋত (স্তোত্ৰ) জানি লোৱা। বহুত ঋতব (নিয়মৰ পানীৰ) ধাৰা বোৱাই দিয়া। বলেৰে মই কৰ্মনাশক কাম নোচোওঁ। হুটাৰ (অৰ্থাৎ সত্য আৰু ঋতৰ) বাহিৰে (অন্য কাম নোচোওঁ)। জ্বলি থকা, কামবৰ্ষী তোমাৰ (অগ্নিৰ) ঋতব (নিয়মৰ) কাম হে কৰো ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, ঋত (পানী উৎপত্তি) কৰি কি ঋতবে (নিয়মেৰে) আমি কৰা স্তোত্ৰৰ জ্ঞাতা হবা? নতুন স্ততিৰে ঋতু বিলাকৰ ঋতু পালন কৰা দেবতা অগ্নিয়ে জানিবলৈ ভজন কৰা মোৰ ধনৰ পতি অগ্নিক মই নেজানো ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, বিপুক বন্ধা সেই মানুহ কেনেকুৱা? মানুহক বন্ধা কৰা, দীপ্তিমন্ত, হুখীয়াৰ ধন দিয়া মানুহ কেনেকুৱা? যি অসত্যক প্ৰশ্ন দিলে তেনে মানুহ কোন আছে? অসত্য বাক্যৰ বন্ধক কোন? ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, সকলোতে ব্যাপ্ত তোমাৰ এই সখা সকলে আগতে তোমাক পৰিচৰ্যা নকৰি সুখহীন হৈছিল। পাচত তোমাক পৰিচৰ্যা কৰি সুখী হল। সং আচৰণ কৰা আমাক কুটিল বাক্য কৈ এই মানুহ বিলাকে নিজকে হিংসা কৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহে যজ্ঞীয় তোমাক স্তোত্ৰেৰে স্ততি কৰে, জ্বলি থকা কামবৰ্ষী অগ্নিক ঋতবে (নিয়মৰ স্তোত্ৰেৰে) বন্ধা কৰে, সেই যজ্ঞমানৰ ঘৰ ভাঙব হয়। পৰিচৰ্যা কৰা মানুহৰ কৰ্ম সাধক পুত্ৰ হয় ॥ ৬ ॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ স্তুতস্তব। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, পূজা কৰা তোমাক আমি আহ্বান কৰিম। অৰ্চনা কৰা আমি (স্ততি কৰা আমি)

বজ্রধৰ কাৰণে সমিধেৰে জ্বলাম ॥ ১ ॥ ভূম্য ধন ইচ্ছা
কৰা আমি আকাশলজ্জা দেবতা অগ্নিৰ পুৰুষাৰ্থ সাধক
স্তোত্র আজি গাম ॥ ২ ॥ দেবতাৰ আস্থাতা যি অগ্নি
তেওঁ মানুহৰ মাজত বাস কৰে । সেই অগ্নিয়ে আমাৰ
স্তুতি সেৱন কৰক । সেই অগ্নিয়ে দৈব জনক যজ্ঞন
কৰক ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, সদায় প্ৰীত হৈ থকা, বৰেণা,
হোতা, তুমি সদায় শকত । তোমাৰ সাধনেৰে যজ্ঞ
বিস্তাৰ কৰিব পাৰে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, মেধাবী স্তোতাই
অন্ন দিয়া তোমাক ভালকৈ স্তুতি কৰি বৰ্জন কৰে ।
তুমি আমাক ভাল বল দিয়া ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি তুমি
চক্ৰবল্লভৰ কাণ্ঠিৰ (শলাৰ) দৰে দেবতা সকলক
বেষ্টন কৰি আছা । তুমি নানা বিধ ধন স্তোতাক
দিয়া ॥ ৬ ॥

১৪ সূক্ত-ঋ ৬

ঋষি আদি ১৩ সূক্তৰ দৰে ।

(হে স্তোতা সকল) অমৰ অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে বোধন
কৰা । স্তোত্ৰেৰে প্ৰকাশমান হলে (তেওঁ) আমাৰ
হব্য দেবতাক দিব ॥ ১ ॥ মানুহে অমৰ দেবতা, মানুহৰ
মাজত আটাইতকৈ যজ্ঞন কৰিব লগীয়া সেই অগ্নিক
যজ্ঞত স্তুতি কৰে ॥ ২ ॥ বহুত স্তোতাই ঘিঁউ ওপচি
যোৱা ঋচেৰে সৈতে দেবতালৈ হবি বহন কৰি নিবলৈ
সেই অগ্নি দেবতাক স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ অগ্নি প্ৰাদুৰ্ভাব
হৈ দস্যুক বধ কৰি নিজ জ্যোতিৰে এক্সাৰ নাশ কৰি
জ্বলি উঠে । গৰু, পানী আৰু সূৰ্য্যাক অগ্নিৰ পৰাই
পালে ॥ ৪ ॥ হে যজমান, স্তুতি কৰিব লগীয়া, কবি,
পিতৃ (ওপৰৰ ভাগত) ঘিঁউ থকা অগ্নিক পূজা
কৰা । মোৰ আহ্বান জানক আৰু শুনক ॥ ৫ ॥
(হে ঋত্বিক সকল) বিশ্বৰ ব্ৰহ্মী অগ্নিক ভালকৈ ধ্যান
কৰি, স্তুতিকামী দেবতাৰে সৈতে ঘিঁউৰে আৰু
স্তোত্ৰেৰ বৰ্জন কৰা ॥ ৬ ॥

১৫ সূক্ত-ঋ ৫ ।

ঋষি - অজিৎসৰ পুত্ৰ ধৰণ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—অগ্নি ।

হবিৰে প্ৰসন্ন হোৱা, বলবান, সুখদাতা, ধনৰ
পোষক, হবিৰ ধাবক, বাস কৰাৰ্ত্ততা, বিধাতা, কবি,
স্তুতা, যশস্বী, মুখ্য অগ্নিক মই স্তুত কৰিছো ॥ ১ ॥ যি
দ্যুলোকৰ ধাবক যজ্ঞত নেতা অগ্নি দেবতাক মানুহৰ

মাজত বহুৱাই দিৱেছি, সেইজনে যজ্ঞৰ ধাবক ঋত্বক
(নিয়মৰ) কৰ্ম্মত পৰম ঘোমত (উত্তৰ বেদীত) অগ্নিক
ঋতবে (নিয়মৰ স্তোত্ৰেৰে) ধাৰণ কৰে ॥ ২ ॥ মুখ্য
অগ্নিক যি হস্তপা হবি অন্ন দিলে, তেওঁ নিজ শৰীৰেৰে
পাপৰ পৰা আঁতৰি প্ৰকাশ হয় । নতুনকৈ জন্ম হোৱা
সেই অগ্নিয়ে গোটাৰা শত্ৰুৰ পৰা তান কৰক ।
কেউফালে থকা মোৰ শত্ৰুবিলাক সিংহৰ পৰা পশু
আঁতৰি থকা দৰে আঁতৰি থাকক ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি,
মাকৰ দৰে চালি ধৰি প্ৰত্যেক মানুহকে তুমি পোষণ
কৰা । ধাৰণ কৰিবলৈ আৰু পোষণ কৰিবলৈ তোমাক
সকলোৱে প্ৰাৰ্থনা কৰে । যেতিয়া ধৰা হয় তেতিয়া
সকলো অন্ন জাহ কৰি নানা ৰূপ হৈ নিজে সকলো
ঠাইলৈ যোৱা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি দেবতা, শকত, কাম
দোহন কৰা, ধনৰ ধাবক অন্নই আজি তোমাৰ বল
সম্পূৰ্ণ বক্ষা কৰক, যেনকৈ চোৰে গুহাত বস্তু লুকাই
বক্ষা কৰে । মহৎ ধনৰ কাৰণে সংমাৰ্গ প্ৰকাশ কৰি
অত্ৰি ঋষিক সুখ দিয়া ॥ ৫ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ পুৰুষ । ছন্দ—অজুষ্টুপ্ ; ৫ পংক্তি

দেবতা—অগ্নি ।

যজ্ঞত দীপ্তমন্ত অগ্নিক বহুত হবি অন্ন দিয়া হৈছে ।
(হে যজমান), দেবতা অগ্নিক তুমিও হবি অন্ন দিয়া,
(যি অগ্নিক) মানুহে ভাল স্তুতিৰে মিত্ৰৰ দৰে আগত
বাখে ॥ ১ ॥ যি অগ্নিয়ে হবি, দেবতা সকলক ওচৰ
পোৱাই দিলে, সুদক্ষ চাভেৰে জ্যোতিযুক্ত সেই অগ্নিয়ে
যজমানৰ কাৰণে দেবতাৰ আস্থাতা হয় আৰু সূৰ্য্যৰ
দৰে বাহিত ধন মানুহক বিশেষকৈ দিলে ॥ ২ ॥ ধনবান,
অতি তেজস্বী অগ্নিৰ আমি স্তুত কৰিম আৰু তেওঁৰ
সখীহও থাকিম । স্বামী, বহুত শৰু কৰা অগ্নিক
সকলো যজমানৰ হবি আৰু স্তোত্ৰেৰে বলবান কৰা
হৈছে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, আৰু আমাৰ সকলোকে সুৰীৰ্য্য
দান কৰা হোৱা । দ্যাবাপৃথিৱীত মহান সূৰ্য্যৰ দৰে
সেই অগ্নিকেই জ্যোতিপূৰ্ণ কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি,
আমি স্তুতি কৰি থকা তুমি সোনকালে আহা ।
আমাক পূজনীয় ধন দিয়া—যি আমালোকে স্তোতাই
দুৱোৰে (হবি আৰু স্তোত্ৰেৰে) স্তুত কৰিম । আৰু
যজ্ঞত আমাৰ সমৃদ্ধিৰ কাৰণে হবা ॥ ৫ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ১৬ সূক্তৰ দৰে ।

চে দেবতা অগ্নি, মানুহে এইদৰে নিজ ভেজৰে বৃদ্ধি হোৱা অগ্নিক বক্ষণৰ কাৰণে যজ্ঞৰে (স্তোত্ৰেৰে) আহ্বান কৰিছে । পুৰুষে (স্তোতাই) কৰা ভাল যজ্ঞত অগ্নিক বক্ষণৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছে ॥১॥ হে বিশিষ্ট ধৰ্ম্মী স্তোতা, অতি যশস্বী স্তোত্ৰেৰে এওঁ অগ্নিক মুখৰে (গাই) স্তুতি কৰা । তেওঁ দুঃখহীন, বিচিত্ৰ জ্যোতিৰ স্ততা আৰু পৰম স্থানত থকা ॥২॥ যি অগ্নিক জগৎ বক্ষক স্তুতিৰ বলেৰে বজা হয়, যি অগ্নিৰ প্ৰভাবে সূৰ্য্যৰ দৰে বৃহৎ দীপ্তি প্ৰকাশ কৰে, সেই অগ্নি প্ৰভাৱেৰে আদিত্য বশিৰ্বান হয় ॥৩॥ সুবৃদ্ধিৰ ঋত্বিক সকলে এই দৰ্শনীয় অগ্নিক যজ্ঞাদি কৰ্ম কৰি ধনেৰে বথ ভৰাই লয় । যজ্ঞলৈ আহ্বান কৰিবলগীয়া সেই অগ্নি উৎপন্ন হৈয়েই সকলো প্ৰজাৰ মাজত প্ৰশংসনীয় হয় ॥৪॥ হে অগ্নি, আমাক পূজা ধন সোনকালে দিয়া । স্তোতা সকলে মুখেৰে স্তব গাই ধন পাই । হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, বিচাৰি থকা মোক অন্ন দিয়া,—বক্ষা কৰা । সুখৰ কাৰণে তোমাক বিচাৰিছো । আৰু যুদ্ধত আমাৰ সমৃদ্ধিৰ কাৰণে হবা ॥৫॥

১৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ দ্বিত যুক্তবাহা । ছন্দ—অম্বুষ্ঠুপ ;
৫ পংক্তি । দেবতা অগ্নি ।

বহুতৰ প্ৰিয়, অতিথি অগ্নিক ৰাতিপুৱা প্ৰজাই স্তব কৰে । অমৰ অগ্নিয়ে মানুহৰ মাজত থকা সকলো হৰি অন্ন কামনা কৰে ॥১॥ হে অগ্নি, দ্বিত যুক্তবাহা (যুদ্ধ যি'উ কচিওবা দ্বিত) ঋষিক নিজৰ বল দান কৰা । হে অমৰ অগ্নি, যি কাৰণে সেই যুক্তবাহাই সদায় আসক্ত সোম তোমাৰ কাৰণে ধাৰণ কৰিছে আৰু স্তোতাও হৈছে (সেই বাবে বল দান কৰা) ॥২॥ হে দীৰ্ঘায়ু কৰা দীপ্তিৰ অগ্নি, ঋষি তোমাক ধনীয়ে কৰা স্তোত্ৰেৰে আহ্বান কৰিছো । হে ঘোঁৰা দিওতা, যাৰ (ধনীৰ) যুদ্ধত শত্ৰুৰ পৰা বিকি নোহোৱা হওক ॥৩॥ যি ঋত্বিক নানা বিধ যজ্ঞৰ বিষয় কৰ্ম কৰে, যি মুখেৰে স্তোত্ৰ বক্ষা কৰে (গায়), তেওঁ-বিলাকে মেলি খোৱা কুণৰ ওপৰত হৰি আদি অন্ন ধাৰণ কৰি অগ্নিক দিয়ে ॥৪॥ যি ধনী দাতাই মোক স্তুতি কৰি প্ৰকাশ টা ঘোঁৰা দিলে, হে অমৰ

অগ্নি সেই ধনী মানুহক দীপ্তিমান, মহৎ, ডাঙৰ পৰিচাৰক যুক্ত অন্ন দিয়া ॥৫॥

১৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ বত্ৰি । ছন্দ—১।২ গায়ত্ৰী ;

৩৪ অম্বুষ্ঠুপ ; ৫ বিৰাট্ৰূপা । দেবতা অগ্নি ।

বত্ৰি ঋষিৰ অবস্থা উত্তৰোত্তৰ বেয়ালৈ গৈছে । সেই বত্ৰিৰ অৱস্থা সেই অগ্নিয়ে জানে, যি অগ্নিয়ে মাকৰ (পৃথিবীৰ) কোলাত থকা পদাৰ্থ বিলাক দেখে (জানে) ॥১॥ হে অগ্নি, যি তোমাৰ প্ৰভাৱ জানি চকুৰ টিপ নমৰাকৈ যজ্ঞৰ কাৰণে তোমাক আহ্বান কৰে আৰু স্তোত্ৰেৰে বল বক্ষা কৰে তেওঁ দূচ পুৰীত বাস কৰে ॥২॥ জীয়াই থকা মানুহ (ঋত্বিক) সকলে দিগ্ভিত অলঙ্কাৰ পিন্ধি অন্নকামী হৈ বৃহৎ স্তোত্ৰেৰে মধুৰ স্তুতি কৰি অম্ব-ৰীকত হোৱা দীপ্তিগন্ত বিদ্যা অগ্নিৰ বল বৰ্দ্ধন কৰে ॥৩॥ দাবাপৃথিবীৰ সহায় অগ্নিয়ে গাখীৰৰ দৰে কাম্য দোষ নোহোৱা আমাৰ প্ৰিয় স্তোত্ৰ শুনক । সেই অগ্নিৰ হবাবে আৰু অম্বৰে পৰিপূৰ্ণ পেট । শত্ৰুৰ দ্বাৰা অজ্ঞেয় (কিন্তু) শত্ৰুৰ হিংসক আৰু নিত্য ॥৪॥ হে বশিৰ্বান অগ্নি, ধেমালী কৰি, উশ্মৰে সৈতে, বায়ুৰে (থেলি দিয়াত) সমাক জানি আমাৰ ফালে মুখ কৰা । হৰি বহন কৰা শিখাৰে, সুভীক্ষু, শত্ৰুধৰ্ষন কৰা শিখা এই যজ্ঞমানৰ (মোৰ) কাৰণে তীক্ষ্ণ নহওক ॥৫॥

২০ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ পয়স্বন্ত ছন্দ—১-৩ অম্বুষ্ঠুপ ;

৪ পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ।

হে অতি অন্নদাতা অগ্নি, তুমি যি ধন মনোনীত কৰা, শুনিবলগীয়া স্তুতিৰে যুক্ত আমাৰ দিয়া সেই হৰি অনুৰূপ ধন তুমি দেবতা সকলৰ ওচৰ পোৱাই দিয়া ॥১॥ হে অগ্নি যি মানুহ ধনেৰে সমৃদ্ধ হৈ তোমাক হৰি নিদিয়ৈ তেওঁ বেচি অন্নহীন হয় । যি দেবতাৰ কৰ্ম্মৰ বাহিৰে অগ্নি কৰ্ম্ম কৰে তেওঁ অসুৰৰ ঘেৰ (হিংসা) নিজে পাই ॥২॥ হে অগ্নি (মই) পবনস্তুই বল সাধক তুমি হোডাক বিচাৰিছো । মুখ্য তোমাক স্তুতি বাক্যেৰে স্তব কৰিছো ॥৩॥ হে বলবান অগ্নি, দিনে দিনে যাতে তোমাৰ বক্ষণ পাওঁ তেনে কৰা । হে সুবৰ্ণ অগ্নি, ধনৰ কাৰণে, ঋতৰ (নিয়মিত যজ্ঞৰ) কাৰণে যাতে আমি হৰ্ত্ত, তেনে কৰা । পক্ষৰে সৈতে, সুৰীৰ পুত্ৰৰে সৈতে

যাতে আমি আনন্দ কৰিব পাৰো, ভেনে কৰা ॥৬॥

২১ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র সস । ছন্দ—অমুচুপ্ ; ৪-পংক্তি ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, তোমাক মনুৰ দৰে ধাৰণ কৰিছো,—
মনুৰ দৰে জ্বলাইছো । হে অগ্নিৰ অগ্নি, দেবতাক
বিচৰা যজমানলৈ মানুহৰ কাৰণে দেবতাক যজন কৰা
॥১॥ হে অগ্নি, তুমি মনুষ্য লোকত সুপ্রীত হৈ জ্বলিছা ।
হে সুজন্মৰ অগ্নি, সম্পূৰ্ণ ষিউৰে ঋচ্ তোমাৰ ফালে গৈ
সদায় পাইছেগৈ ॥২॥ হে অগ্নি, সকলো দেবতাই একেলগে
প্ৰীত হৈ তোমাক দৃত কৰিছে । হে কবি, অগ্নি দেবতা,
(সেইবাবে) তোমাক পাচৰণ কৰি (যজমান সকলে)
যজ্ঞত দেবতা আহ্বান কৰিবলৈ বিচাৰিছে ॥৩॥ মানুহে
দেবতা অগ্নিক দেবতাক যজন কৰিবলৈ স্তুতি কৰিব
লাগে । হে দীপ্যমান অগ্নি, হৰিবে বেচিকৈ জ্বলোৱা
তুমি বেচিকৈ দীপ্যমান হোৱা । ঋতব (সত্য) ঋষি
সসৰ (মোৰ) স্বৰ্গলাভ কৰা যজ্ঞস্থলত বহা । —যজ্ঞস্থলত
বহা ॥৪॥

২২ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র বিশ্বসামা । ছন্দ—অমুচুপ্ ;

৪ পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ।

হে বিশ্বসামা ঋষি, অত্রিৰ দৰে তুমি শোধক দীপ্তিৰ
অগ্নিক স্তুতি কৰা, যি অগ্নিক যজ্ঞত স্তুতি কৰিব লাগে ।
(ভেঙ) দেবতাৰ আহ্বাতা, মানুহৰ অতি স্তুতা ॥১॥ হে
যজমান সকল, ঋত্বিক জাতবেদ অগ্নিক ধাৰণ কৰা । দেব-
তাক পাব পৰা যজ্ঞৰ হৰি আজি যেন অনবৰত দেবতাৰ
ওচৰলৈ যায় ॥২॥ হে অগ্নি, সকলোৰে মন জনা তুমি
বন্ধা কৰিবা বুলি মানুহ তোমাৰ ওচৰলৈ যায় । বৰণীয়
তোমাক বন্ধণৰ কাৰণে আমি স্তব কৰিছো ॥৩॥ হে বলৰ
পুত্র অগ্নি, তুমি আমাৰ এই স্তুতি বচন জানিবা । হে
ধুনীয়া মুখৰ, গৃহৰ পতি অগ্নি, তোমাক অত্রিৰ পুত্র সকলে
স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰি জলঙ্কৃত কৰিছে ॥৪॥

২৩ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র দ্যুম্ন । ছন্দ—অমুচুপ্ ; ৪—

পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, ক্ষমতাৰে শত্ৰুক পৰাভব কৰিব পৰা,

এটি পুত্র মই দ্যুম্ন ঋষিৰ কাৰণে আহৰণ কৰা, যি
মুখেৰে স্তোত্র গাই বৃদ্ধত সমুদ্রত পোৱা সকলো শত্ৰু
পৰাভব কৰিব পাৰে ॥১॥ হে বলবান অগ্নি, সেনা পৰা-
ভব কৰিব পৰা এটি পুত্র দিয়া । তুমি সত্য, অমৃত,
শক যুক্ত আৰু অন্নৰ দাতা ॥২॥ হে অগ্নি, একেলগে প্ৰীত
হোৱা কুশ আহৰণ কৰা সকলো মানুহে যজ্ঞ ঘৰত,
দেবতাৰ আহ্বাতা প্ৰিয় তোমাক, বহুত পূজনীয় ধন
বিচাৰে ॥৩॥ হে অগ্নি, সেই লোক প্ৰসিদ্ধ ঋষিয়ে শত্ৰু
হিংসক বল ধাৰণ কৰক । হে জ্বলি থকা অগ্নি, তুমি
আমাৰ এই ঘৰত ধন যাতে হয় তেনেকৈ পোহৰ কৰা ।
হে পাবক অগ্নি, যশ যুক্ত কৰি পোহৰ কৰা ॥৪॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—গোপায়না বা লোপায়না ; বা বহু, সূৰ্য্য,
ঋত্বক (সম্ভবতঃ সকলো অত্রিৰ পুত্ৰক) । ছন্দ—

ধিপদা বিবাহ । দেবতা অগ্নি ।

হে অগ্নি বৰণীয় তুমি আমাৰ অতি ওচৰ হোৱা
আৰু তাতা আৰু সুখকৰ হোৱা ॥ হে বাস কৰাওতা
অগ্নি, বহুত অন্ন থকা তুমি আমাৰ ওচৰ পোৱাইছা ।
অতি দীপ্তিমন্ত ধন আমাক দিয়া ॥১-২॥ হে অগ্নি,
তুমি আমাক বৃজি লোৱা, আমাৰ আহ্বান জনা । পাপ
ইচ্ছা কৰা সকলো মানুহৰ পৰা আমাক বন্ধা কৰা ॥
হে বেচিকৈ জ্বলা, নিজ জ্যোতিৰে দাপ্ত অগ্নি, আমি
সুখ আৰু পুত্ৰৰ কাৰণে নিশ্চয়কৈ তোমাক প্ৰাৰ্থনা
কৰিছো ॥৩-৪॥

২৫ সূক্ত—ঋ ২ ।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র বসুয়ব সকল । ছন্দ—অমুচুপ্ ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে বসুয়ব ঋষি সকল, তোমালোকে বন্ধণৰ কাৰণে
দেবতা অগ্নিক স্তব কৰা । যজমানৰ ঘৰত বাস কৰা অগ্নিয়ে
আমাৰ কামনা পূৰণ কৰক । ঋষি সকলৰ দ্বাৰা উৎ-
পাদিত, ঋতবান (নিয়মত জ্বলা) সেই অগ্নিয়ে শত্ৰু
পৰা পাব কৰক ॥১॥ পূৰণি কালৰ ঋষি সকলে দেবতাৰ
আহ্বাতা, জিতাৰ সোৱাদ লগোৱা, সুদীপ্তিযুক্ত, পোহৰ
ধন যাব, সেই অগ্নিক জ্বলাইছিল । দেবতা সকলেও
যি অগ্নিক জ্বলাইছিল, সেই অগ্নি সত্য ॥২॥ ভাল
স্তুতিৰে যজমানে স্তব কৰা হে পূজনীয় অগ্নি, আমাৰ
অতি ভাল আৰু শ্ৰেষ্ঠ পৰিচৰণ কৰ্মত, যজ্ঞেৰে সত্যোচিত

হৈ আমাক ধন দিয়া ॥৩॥ যি অগ্নি দেবতাব মাজত বিৰাজ কৰে, যি অগ্নি মানুহৰ মাজত সোমাল, যি অগ্নি আমাৰ কাৰণে দেবতালৈ হবি বহন কৰা হ'ল (হ যজমান সকল) সেই অগ্নিক স্তুতিৰে পূজা কৰা ॥৪॥ অগ্নিয়ে হবি দাতাক, অতি অন্নবান বহুত স্তোত্র যুক্ত, উত্তম, শত্ৰুৱে হিংসা কৰিব নোৱাৰা, পিতৃৰ নাম বখা পুত্ৰ দিয়ক ॥৫॥ যি পুত্ৰই নিজ পৰিজনৰে সৈতে শত্ৰু পৰাজয় কৰিব পাৰে আৰু সংলোকৰ পালক (তেনেকুৱা পুত্ৰ) অগ্নিয়ে দিয়ক। খবকৈ যোৱা, শত্ৰুক জয় কৰা, আৰু পৰাজয় কৰিব নোৱাৰা হোৱা আমাক অগ্নিয়ে দিয়ক ॥৬॥ এটাইতকৈ গধুৰ ভাবৰ স্তোত্র অগ্নিৰ। হে পোহৰ কৰা অগ্নি, আমাক বহুত ধন দিয়া, কাৰণ তোমাৰ মহৎ ধন ওলাই, —মহৎ অন্নও ওলাই ॥৭॥ হে অগ্নি, তোমাৰ বশ্মিবিলাক অতি উজ্জ্বল। বৃহৎ তোমাক সোম চেপা শিল্পৰ দৰে স্তব কৰে আৰু নিজে নিজে তোমাৰ শব্দ স্বৰ্গত মেঘৰ গৰ্জন যেন শুনি ॥৮॥ আমি বসুয়ব সকলে আমাৰ বল বুলি জানি আমি অগ্নিকেই স্তুতি কৰিম। সুকৰ্ম্ম সেই অগ্নিয়ে আমাক সকলো শত্ৰুৰ পৰা নদী পাৰ কৰা দৰে পাৰ কৰক ॥৯॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ বসুয়ব সকল। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি দেবতা, শোধক দাপ্তৰে, দেবতাক আনন্দ দিয়া জিভাৰে (শিখাৰে) দেবতা সকলক আনা আৰু যজ্ঞ কৰা ॥১॥ হে ঘিটুৰ প্ৰেৰক অগ্নি নানাবিধ বশ্মিৰ, সকলোৰে স্ৰষ্টা তোমাক বিচাৰিছে। হবি ভক্ষণৰ কাৰণে দেবতা সকলক লৈ আহা ॥২॥ হে কবি, বীতিহোত্ৰ (হব্যভোজী), দীপ্তিমন্ত, মহান অগ্নি তোমাক যজ্ঞত খৰি দি জ্বলাম ॥৩॥ হে অগ্নি, সকলো দেবতাবে সৈতে হবিদাত, যজ্ঞমানৰ কাৰণে আহা। দেবতাৰ আত্মাতা তোমাক প্ৰাথনা কৰিছে ॥৪॥ হে অগ্নি, সোম চেপা যজ্ঞমানক ভাল বল দিয়া। দেবতা সকলেৰে সৈতে যজ্ঞৰ কুশল বহা ॥৫॥ হে সহস্ৰ জয় কৰা, অগ্নি, (হবিৰে) জ্বলাই থকা, (আমি) স্তব কৰি থকা তুমি দেবতাৰ দূত হৈ আমাৰ ধন্য কৰ্ম্ম বিলাক পোষণ কৰা ॥৬॥ (হে যজ্ঞমান সকল) তোমালোকে, জাতবেদ, হোম বহন কৰা, অতি ডেকা দেবতা, ঋত্বিক অগ্নিক ধাৰণ কৰা ॥৭॥ আজি তোমাই ব্যাপ্ত কৰা যজ্ঞ কৰা হবি নিবন্তৰ দেবতা সকলৰ ওচৰলৈ যাওক। হে ঋত্বিক সকল, দেবতা সকল

বহিবলৈ কুশ মেলি দিয়া ॥৮॥ মকতসকল, অশ্বিনীযুজন, মিত্ৰ, বৰুণ আদি সকলো দেবতা সপৰিবাৰে কুশল বহক ॥৯॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—ত্ৰিবৃষ্ণৰ পুত্ৰ ত্ৰ্যক্ষণ, পুৰুষকুংসৰ পুত্ৰ ত্ৰসদস্য আৰু ভৰতৰ পুত্ৰ অশ্বমেধ বা অত্ৰিঋষি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৪-৬ অম্বুচুপ্। দেবতা—অগ্নি; ৬ ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি। (দান স্তুতি)

হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, সংলোকৰ পালক, জ্ঞানবান, আৰু ধনবান ত্ৰিবৃষ্ণৰ পুত্ৰ ত্ৰ্যক্ষণ ৰাজৰ্ষিয়ে গাড়াৰে সৈতে বলদগক দুট আৰু দহ হেজাৰ সোণ মোক দিলে। (এই দান) সকলোৰে জানে ॥১॥ হে বৈশ্বানৰ, আমি স্তুতি কৰি থকা বৰ্জমান অগ্নি, যি ত্ৰ্যক্ষণে এশ সোণ, একুৰি গাইগক, ভাল ধূৰাৰ দুটা হোঁৱাৰে সৈতে বথ মোক দিলে সেই ত্ৰ্যক্ষণক সুখ দিয়া ॥২॥ হে অগ্নি, যেনেকৈ বহুত পুত্ৰাদি যুক্ত ত্ৰ্যক্ষণে মোৰ স্তব শুনি মোক দান দিবলৈ উৎকণ্ঠিত হৈছিল, সেইদৰে ত্ৰসদস্যয়েও তোমাক নতুন স্তব কৰিবলৈ ইচ্ছাকৰি (মোক কৈ) মোক দান দিবলৈ উৎকণ্ঠিত ভাব প্ৰকাশ কৰিছিল ॥৩॥ যি ধন-দাতা অশ্বমেধৰ (বজাৰ) ওচৰত কোনোৱে 'মোক ধন দিয়া' এই বুলি কয়, আৰু অগ্নিৰ স্তোত্র কৰি যায়, আৰু তেওঁ (অশ্বমেধ বজাই) ধন দিয়ে, আৰু যজ্ঞ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰে, (হে অগ্নি) তুমি তেওঁক যজ্ঞ বিষয়ে বুদ্ধি দান কৰা ॥৪॥ যি অশ্বমেধ (বজাই) কামনা পূৰক এশ বলদগক দি মোক ঈৰ্ষান্বিত কৰে, হে অগ্নি, তেওঁ তিনিবিধ (দৈ, গাখীৰ আৰু পিথাগুৰি) মিহলোৱা সোমৰ দৰে তোমাৰ প্ৰীতিদায়ক হওক ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, শতদান কৰা অশ্বমেধ বজাক অন্তৰীক্ষৰ সূৰ্য্যৰ দৰে অজৰ সুবীৰ্য্য ধন দিয়া ॥৬॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অত্ৰিৰ কস্তা বিশ্ববাৰা। ছন্দ—১/৩ ত্ৰিষ্টুভ্ ; ২ জগতী ; ৪ অম্বুচুপ্ ; ৫/৬ গায়ত্ৰী। দেবতা—অগ্নি।

দীপ্ত কৰা অগ্নি অন্তৰীক্ষত জ্বলি জ্যোতি আশ্ৰয় কৰিছে। উষাৰ ফালে মুখ কৰি বহলকৈ প্ৰকাশ কৰিছে। বিশ্ববাৰা ঋষিকন্যা (জ্ঞানবাৰী) পূৰ মুখ হৈ দেবতাৰ স্তোত্র কৰি হবিৰ পাত্ৰ লৈ অগ্নিৰ ফালে গৈছে ॥১॥

হে অগ্নি, জলোরা হলেই তুমি অমৃতৰ ওপৰত আধিপত্য কৰা। তুমি হৰি আদি দাতা যজমানক তেওঁৰ মঙ্গলৰ কাৰণে সেৱন কৰা (ওচৰত থাকা)। তুমি যি যজমানৰ ওচৰত থাকা তেওঁ সকলো ধন-দ্রব্য লাভ কৰে আৰু অগ্নি অতিথি (ভোমাব) সংকাৰৰ কাৰণে হব্য দান কৰে ॥২॥ হে অগ্নি, আমাৰ মহৎ সৌভাগ্যৰ কাৰণে শত্ৰুক জয় কৰা আৰু ভোমাৰ তেজ উৎকৃষ্টতম হওক। তুমি দাম্পত্য সৰ্ব্বদা শৃঙ্খলাবদ্ধ কৰা (আৰু) শত্ৰুতা কৰা লোকক বেচিটক আক্ৰমণ কৰা ॥৩॥ হে অগ্নি, বৃদ্ধি হোৱা, প্রকৃত জ্যোতি যুক্ত ভোমাৰ কান্তি বন্দনা কৰো। হে কাম-বৰ্ষী অগ্নি, তুমি ধনবান, যজ্ঞত সম্যক দীপ্তিমান হোৱা ॥৪॥ মজমানে কেউফালে হোম কৰা, সুযজ্ঞ হে অগ্নি, ভালকৈ দীপ্ত হৈ তুমি দেবতা সকলক যজ্ঞ কৰা— যি কাৰণে তুমি হব্যবাহন হৈছা ॥৫॥ (হে ঋত্বিক সকল) আমাৰ যাগ ব্ৰহ্ম হলে হব্যবাহন অগ্নিক কেউফালে হোম কৰা, পৰিচৰণ বৰা আৰু ভজন কৰা ॥৬॥

২৯ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—শাক্তৰ পুত্ৰ গোৰিবীতি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা—ইন্দ্র, ৯ প্ৰথম পাদ—ইন্দ্র বা উশনা।
(শক্তি বশিষ্ঠ ঋষিৰ পুত্ৰ। গতিকে এই সূক্ত ৭ম মণ্ডলত থাকিব লাগিছিল। কিয় ইয়াত হল তাৰ কোনো কাৰণ পোৱা নাই)।

মনুৰ যজ্ঞত তিনি অৰ্য্যমা (তেজ) দীপ্যমান অন্ত-বীৰ্য্যত উদ্ভৱ হয়। সেই (বায়ু, অগ্নি আৰু সূৰ্য্যায়ক) জ্যোতিৰ শুদ্ধবলৰ মকত সকলে হে ইন্দ্র, তোমাক স্তুতি কৰে। হে বীৰ ইন্দ্র, তুমি এই মকত সকলৰ দ্ৰষ্টা ঋষি ॥১॥ যেতিয়া মকত সকলে অভিযুক্ত সোম পান কৰি তৃপ্ত হৈ ইন্দ্রক স্তুতি কৰিলে তেতিয়া ইন্দ্রই বজ্জ ধাৰণ কৰি বৃদ্ধ অসুৰক বধ কৰি মহৎ পানী (বহু কৰি থোৱা) মোচন কৰিলে ॥২॥ হে বৃহৎ মকত সকল, যেতিয়া তোমালোকে আৰু ইন্দ্রই, ভালকৈ চেপা আমাৰ এই সোম পান কৰিলা, তেতিয়া তোমালোকে পান কৰা হব্যৰ কাৰণে যজমানে গৰু লাভ কৰিলে। এই সোম পান কৰি ইন্দ্রই বৃদ্ধক বধ কৰিছিল ॥৩॥ ইন্দ্রই (সোম পান কৰি) তাৰ পাচত দ্যাবাপৃথিৱী একে-ধাৰেই নচলাকৈ বখাই দিলে। দৃঢ় মনেৰে গৈ ইন্দ্রই যুগৰ ধৰে পলোৱা বৃদ্ধক ভয় লগাই দিলে। ঢাকি লুকাই থকা ভয়ত ফোঁচ ফোঁচাই থকা মনুৰ পুতেক

বৃদ্ধক ঢাকনি গুচাই ইন্দ্রই খেদি মাৰিলে ॥৪॥ আৰু হে ধনবান ইন্দ্র, তোমাৰ কৰ্ম্মৰ কাৰণে সকলো দেবতাই অনুক্ৰমে (ইজ্ঞনৰ পাচত সিঞ্জন) সোম পান কৰিবলৈ দিলে। তুমি আগত আহি চলি থকা সূৰ্য্যৰ ঘোঁৰা মন্দ গতিৰ এতল ঋষিৰ কাৰণে বখাই দিছিল ॥৫॥ যেতিয়া ধনবান ইন্দ্রই এই শব্দৰ অসুৰক নিবাস্তবৈখন পুৰ (নগৰ) একেলগে বজ্জৰে বিধ্বস্ত কৰিলে তেতিয়া মকত সকলে বৃদ্ধ ক্ষেত্ৰত ইন্দ্রক ত্ৰিষ্টুভ্ ছন্দেৰে স্তুত কৰিলে (মন্ত্ৰেৰে দীপ্ত হৈ) ইন্দ্রই শব্দৰ অসুৰক প্ৰীড়ন কৰিলে ॥৬॥ ইন্দ্রৰ মিত্ৰ অগ্নি সোম পান কৰিলা ইন্দ্রৰ কাৰণে তৎক্ষণাৎ পাক কৰিলে। ইন্দ্রই মানুহৰ তিনি পুখুৰী (কলহ) চেপা সোম একেলগে বৃদ্ধ বধ কৰিবলৈ পান কৰিলে ॥৭॥ হে ইন্দ্র, তুমি যেতিয়া তিনিশ মহৰ মাংস খালা, তিনি পুখুৰী (কলহ) সোম পান কৰিলা (আৰু) বৃদ্ধক বধ কৰিলা, তেতিয়া সকলো দেবতাই ভৰা (পেট ভৰপূৰ) ইন্দ্রক কৰ্ম্মকৰা মানুহৰ (চাকৰ, ভূতা) দৰে চিঞৰি মাৰিলে ॥৮॥ যেতিয়া, হে ইন্দ্র, তুমি আৰু উশনাই অভিভৱ কৰিব পৰা চলি গৈ থকা ঘোঁৰাৰে কুংসৰ ঘৰলৈ গলা, তুমি সেই সময়ত শত্ৰুক মাৰি কুংস আৰু দেবতা সকলেৰে সৈতে একে বথতে গলা। আৰু তুমিয়েই শুৰ্গ অসুৰক মাৰিলা ॥৯॥ হে ইন্দ্র, সূৰ্য্যৰ বথৰ এটা চক্ৰ তুমি এৰাট দিলা। ইটো চক্ৰ কুংসক ধন আনিবলৈ যাবলৈ দিলা। মাত নাইকিলা দন্যাক অন্ত্ৰেৰে বধ কৰিলা। সংগ্ৰামত বেয়া বাক্যৰ মানুহক কাটি পেলালা ॥১০॥ হে ইন্দ্র, গোৰিবীতিৰ (মোৰ) স্তো এই তোমাক বৰ্দ্ধন কৰক। বিদধিনৰ পুত্ৰৰ কাৰণে পিঙ্গ অসুৰক বধ কৰিলা। তোমাৰ সমীপত থকা ঋজিষ ঋষিয়ে পিথা আদি পাক কৰি তোমাৰ ফালে দিলে। তুমি এই ঋজিষ ঋষিয়ে দিয়া সোম পান কৰিলা ॥১১॥ সোম অভিযুক্ত কৰা নবৰ আৰু দশৰ, (অজিবস) সকলে ইন্দ্রক অচ'ণীয় স্তোত্ৰেৰে অচ'না কৰিছিল। স্তুত কৰা নেতা (অজিবস) সকলে বলেৰে অসুৰে লুকাই যোৱা হলেও গৰু সকলোবোৰ খুলি আনিলে ॥১২॥ হে ধনবান ইন্দ্র, তুমি যি বীৰ্য্যৰ কাম কৰিছিল সেইবিলাক জানিও তোমাক কেনেকৈ পৰিচৰণ কৰিম? হে অতি বলবান ইন্দ্র, তুমি যি নতুন বীৰ্য্যৰ কাম কৰিবা, যজ্ঞত সেইবিলাক বৰ্ণনা কৰি স্তুত কৰিম ॥১৩॥ হে ইন্দ্র, শত্ৰুৰে পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰা জন্ম-সিদ্ধ বলেৰে তুমি বহুত এইবিলাক বিধ্বংযাপ্ত কাম সকলো কৰিলা। হে বজ্জবান ইন্দ্র, শত্ৰুনাশক তুমি অতি শীঘ্ৰে যে এই সকলো কাম কৰিলা, তোমাৰ সেই বজ্জৰ নিবাসক কোনো নাই ॥১৪॥ হে এটাইটকৈ

বলবান ইল্ল তোমাৰ এয়া যি নতুন স্তোত্র কৰিলে।, সেয়া তুমি সেৱন কৰা। ধীৰ, সুকৰ্মা মই ধন কামনা কৰি বজ্ৰৰ দৰে কল্যাণকৰ স্তোত্র ভাল ক' সজা বথৰ দৰে সাজিলো ॥১৫॥

৩০ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ বজ্ৰ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—ইল্ল, ১২-১৫ ঋণচয় আৰু ইল্ল ।

বজ্ৰবান, পুৰুষত, দিবলগীয়া ধনেৰে সৈতে চেপা সোম ইচ্ছা কৰি বক্ষণেৰে সৈতে যজমানৰ ঘৰলৈ যোৱা বীৰ সেই ইল্ল ক'ত আছে ? সুখৰ বথত হৰি ধোঁৱাৰে লৈ যোৱা ইল্লক কোনে দেখিছে ? ॥ ১ ॥ এই লুকাই থকা ইল্লৰ ডাঙৰ স্থান মই দেখিলো । নিজক স্থাপন কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি মই ইল্লৰ পদ বিচাৰিলো । আৰু অগ্নি জনা সকলক শুধিলো । তেওঁবিলাকে ইল্লৰ কথা মোক কলে, —আমি, 'জনা মানুহে ইল্লক পাই' (বুলি আশা কৰো) ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, আজি আমি সোম অভিযুত কৰোতে, তোমাৰ যিবিলাক কাম কৰা আছে সেইবিলাক ক'ম (স্তোত্ৰেৰে বৰ্ণনা কৰিম) । তুমিও আমাৰ যি কৰ্ম সেৱন কৰিছা, (ইতিপূৰ্বে) নজনা সকলে সেইবিলাক জানক, আৰু জনা সকলে অগ্নিক স্তনাওক (প্ৰচাৰ কৰক) । সকলো কথা জানি ইল্লই সেনা বহন কৰি আহিছে ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, জন্মমাত্ৰেই তুমি মন স্থিৰ কৰিলা (সকলো জন্ম কৰিম,—এই বুলি) । অকলেই তুমি যুদ্ধত বহুত বাক্স মাৰিলা । (গৰু আৰু কৰি ধোৱা) পৰ্ব্বতকো ভেদ কৰি ঘৰতি গৰু বিলাক পালা ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, যেতিয়া দুৰ উৎকৃষ্ট পৰম পদত সুশ্ৰাব্য নামৰ ঠাইত জন্ম হৈছিল, তেতিয়াৰ পৰা দেবতা সকলে তোমালৈ ভয় কৰিছিল । ইল্লই দাসী কপী বজ্ৰৰ পতীৰ দৰে পানী বিলাকো জন্ম কৰিছিল ॥ ৫ ॥ এই স্তব কৰা মকত সকলে সুখেৰে হে ইল্ল, তোমাকেই স্তব কৰে আৰু তোমাৰ কাৰণেই সোম অগ্নি চেপি দিয়ে । ইল্লই নিজ শক্তিয়ে দেবতাক পানী বাধা দি পানীত শুই থকা মান্নাবী বজ্ৰক অভিভৱ কৰিলে ॥ ৬ ॥ হে ধনবান ইল্ল, আমি স্তুতি কৰি থকা তুমি দেবতাৰ বাধক অসুৰক বজ্ৰে মাৰি জন্মতে শত্ৰুৰ অনুচৰ বাক্স বিলাক মাৰিলা । হে ইল্ল, তুমি যুদ্ধত সুখ বিচৰা মান্নব কাৰণে নমুচি অসুৰৰ মূৰ চুৰমাৰ কৰিলা ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, তুমি মাতৃ মাতি মেঘৰ দৰে ওপৰত ঘূৰি থকা নমুচি দাসৰ মূৰ চুৰ

কৰি মোৰ প্ৰতি বজ্ৰ স্থাপন কৰিলা । তেতিয়া মকতসকলে দ্যাবাপৃথিৱী চক্ৰৰ দৰে ঘূৰাই দিলে ॥ ৮ ॥ দাস নমুচিয়ে মাইকী মান্নহক অন্ত দিলে (যুদ্ধ কৰিবলৈ দিলে) । অসুৰৰ স্ত্ৰী সেনাই মোক কি কৰিব ? এই বুলি অসুৰৰ ধুনীয়া হুজনী ঘৈণীয়েকক (ইল্লই) ঘৰত সুমাই থলে । পাচত ইল্লই দস্যুৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ গল ॥ ৯ ॥ যেতিয়া গাইগৰু বিলাক পোৱালীৰ পৰা আঁতৰ হৈ যেন তেনি হেঙ্গেলীয়াই গল, আৰু যেতিয়া বজ্ৰ ঋষিৰ ভালকৈ চেপা সোমে ইল্লক আনন্দ দিলে, তেতিয়া ইল্লই তেওঁৰ সহায়কাৰী শক্তিমান মকত-সকলেৰে সৈতে গৰু বিলাকক পোৱালীৰ লগত লগ লগাই দিলে ॥ ১০ ॥ যেতিয়া বজ্ৰৰ অভিযুত কৰা সোমে ইল্লক আমোদ দিলে, তেতিয়া কামবৰী ইল্লই যুদ্ধত ভীষণ শব্দ কৰিলে । পুৰন্দৰ ইল্লই এই সোম পান কৰি গাখীৰতি গৰু বিলাক পুনৰ দিলে ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, ঋণচয় বজ্ৰাৰ কশমা গাওঁবাসী প্ৰজাই ভাল কাম কাৰিলে যে চাৰি হেজাৰ গৰু মোক দিলে । নেতাৰ মাজত আত নেতা ঋণচয় বজ্ৰাই দিয়া গোপন আমি গ্ৰহণ কাৰিলো ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, (ঋণচয় বজ্ৰাৰ প্ৰজা) কশমা গাওঁৰ মানুহে সুৰূপ মোৰ ঘৰত হেজাৰকৈ গৰু পোৱাই দিলে । তাৰ পাচত বাতি পুৱালত মোৰ অভিযুত কৰা বসাল সোম পান কৰি ইল্লই আনন্দ কৰিলে ॥ ১৩ ॥ ঋণচয় বজ্ৰা কশমা গাওঁলৈ যেতিয়া আহিল তেতিয়া প্ৰায় বাতি পুৱাল । খবকৈ যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে সোনকালে পঠিয়াই দিয়া বজ্ৰ ঋষিয়ে চাৰি হেজাৰ গৰু লাভ কৰিলে । ১৪ ॥ হে অগ্নি, কশমা গাওঁৰ মানুহৰ চাৰি হেজাৰ গৰু আমি গ্ৰহণ কৰিলো । প্ৰবৰ্গ্যৰ (যাগৰ) কাৰণে উপভোগ কৰা মহাবীৰ যি সোণৰ কলহ আছিল, তাকো (গাখীৰ খিৰাবলৈ) আমি বিপ্ৰই ললে ॥ ১৫ ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ১৩ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ অবন্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—ইল্ল ।

ধনবান ইল্লই হৰা অগ্নি ইচ্ছা কৰি যি বথত আছে সেই বথেৰেই যুদ্ধ কৰে । তেওঁ গৰখীয়াই পতৰ পাল খেদোৱা দৰে শত্ৰু খেদাই । শত্ৰুৱে হিংসা কৰিব নোৱাৰা দেবতাৰ মুখ্য ইল্লই শত্ৰুৰ ধন বিচাৰি গৈছে । ১ ॥ হে হৰিব ইল্ল, আমাৰ কালে বেগাই আহা । আমালৈ বিতৃষ্ণ নহবা । হে বহুৰূপ ধন থকা ইল্ল,

আমাক সেৱন কৰা (আমি দিয়া হ'ব সেৱন কৰা)
 হে ইল্ল ভোমাতকৈ শ্ৰেয়ঃ সাধক আমাৰ কোনো
 নাই। পত্নী নথকা মানুহক তুমি পত্নী দিলা ॥২॥
 যেতিয়া উষাৰ ওপৰত সূৰ্য্যৰ তেজ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হয়
 তেতিয়া ইল্লই সকলো ধন যজ্ঞমানক দিয়ে। পৰ্বতত
 আবদ্ধ কৰি থোৱা খিৰতি গাইগক উলিয়াই দিলে।
 ঢাকি ৰখা এন্ধাৰ জ্যোতিৰে নাশ কৰিলে ॥৩॥ হে
 পুৰুষত ইল্ল, ভোমাৰ বথত ঘোঁৰা লগাব পৰা কৰিলে।
 মানুহে (তুষ্টাই) ভোমাৰ বজ্জ দীপ্তিমান কৰি সাজিলে।
 আৰু ইল্লক পূজা কৰি ব্ৰাহ্মণে (অগ্নিৰসে) বৃত্তক
 হত্যা কৰিবলৈ স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিলে ॥৪॥ হে ইল্ল,
 যি সেচন সমৰ্থ মকত সকলে কামবৰ্মী ভোমাক স্তোত্ৰেৰে
 গুৰু কৰিলে তেতিয়া টান সোমচেপা শিল বিলাক লগ
 লগোৱা হল। ঘোঁৰা-বথ নোহোৱাকৈ ইল্লই পঠিওৱা
 গমণশীল মকতসকলে দস্যুক পৰাস্ত কৰিলে ॥৫॥ হে
 ইল্ল, ভোমাৰ পুৰণি কৰ্ম বিলাকৰ বিষয় কম। নতুন
 বিলাক কম। হে মঘবান ইল্ল, যি কাম কৰিলা তাক
 কম। হে শক্তিমান ইল্ল, তুমি দুয়ো দ্যাবাপৃথিবী জয়
 কৰি বিচিত্ৰ কল্যাণ কৰ পানী বিলাক মানুহলৈ দান
 কৰিলা ॥৬॥ হে দৰ্শনীয়, মেধাবী ইল্ল তুমি এই
 লোকত বৃত্তক বধ কৰি যি বল প্ৰকাশ কৰিলা, সেয়া
 ভোমাৰ কৰিবলগীয়া কাম। শুষ্কৰ মায়া ধৰিব
 পাৰিলা। হে ইল্ল, তুমি সংগ্ৰামৰ ওচৰত পোৱা
 দস্যুক বাধা দিব পাৰা ॥৭॥ হে ইল্ল, নদীৰ পাৰত
 থাকি সুকীৰা পানী যত আৰু তুৰ্কশ বজাৰ কাৰণে
 ৰখায় দিলা। হে ইল্ল, তুমি আৰু কুংসই আহি
 থাকোঁতে ভয়ানক শুষ্কক তুমি হত্যা কৰি কুংসক ঘৰলৈ
 আনিলা। তেতিয়া ভোমালোকক দেবতা সকলে আৰু
 ভাৰ্গবে (উশনাই) ভজনা কৰিলে ॥৮॥ ইল্ল আৰু
 কুংসক ৰথেৰে আনি ভোমালোকৰ ঘোঁৰাই যজ্ঞমানৰ
 (স্তোতাৰ) ঘৰ পোৱাই দিয়ক। ভোমালোকে পানীত
 সোমাই থকা শুষ্ক অসুৰক বাধা দিয়া। হৰিদ্ভান
 যজ্ঞমানৰ হৃদয়ৰ অজ্ঞান ৰূপ এন্ধাৰ গুছাই দিয়া ॥৯॥
 হে ইল্ল, জ্ঞানী অবসু ঋষি (যোৰ) বায়ু বেগ যুক্ত
 ভালকৈ লগোৱা ঘোঁৰায়ো (ঘোঁৰাকপী স্তোত্ৰই) ভোমাৰ
 ওচৰ পাওকগৈ। অবসুৰ সখা সকলো মকতে (সকলো
 স্তোত্ৰাই) হে ইল্ল, ভোমাৰ বল স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰে ॥১০॥
 হে ইল্ল, তুমি এতশ ঋষিৰ সূৰ্য্যৰ লগত কৰা যুদ্ধত
 বেগেৰে গৈ থকা (সূৰ্য্যৰ) ৰথ ৰখাট এতশ ঋষিৰ
 ৰথ আগ কৰি দিলা। এতশ ঋষিক (সূৰ্য্যৰ ৰথৰ দুটা
 চকৰীৰ) এটা চকৰী দিলা। সেই চকৰিৰে ইল্লই

অসুৰ বধ কৰিলে। সমুখত থাকি ইল্লই আমাৰ বজ্জ
 উৎসাহিত কৰক ॥১১॥ হে জনগণ, ভোমালোকক
 চাবলৈ এই ইল্লই স্তোতাৰ অভিযুত কৰা সোম ইল্ল
 কৰি আহিছে। অধৰ্ম্মী সকলে যি লজ কৰি থকা
 সোম চেপা শিল আনিবলৈ খৰখৰ কৰে সেই শিল
 বেদীৰ ওপৰত থওক ॥১২॥ হে ইল্ল, ধনৰ কাৰণে
 যি ভোমাক বিচাৰিছিল, তেওঁবিলাকে ভোমাক আকৌ
 খৰকৈ বিচাৰক। হে অমৰ ইল্ল, মৰ্ত্তই যাতে পাপৰ
 ফালে নেয়াই ভেনে কৰা। আৰু যজ্ঞমানক মৰম
 কৰা। যিবিলাক মানুহৰ মাজত আমি স্তোতা হৈছো,
 হে ইল্ল, সেইবিলাকক বল দিয়া ॥১৩॥

৩২ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ গাতু। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইল্ল।

হে ইল্ল, তুমি ওফলি থকা মেঘ বিদাৰণ কৰি
 সুকুণ্ডাইদি পানী বোৱাই দিলা। তুমি বাছখাই থকা
 পানী মুকলি কৰিলা। হে ইল্ল, তুমি ডাঙৰ মেঘ
 বিদাৰণ কৰি পানীৰ ধাৰা সৃজন কৰিলা। দনুৰ পুত্ৰ
 বৃত্তক বধ কৰিলা ॥১॥ হে বজ্জী ইল্ল, তুমি ঋতুত
 বজ্জ হৈ থকা মেঘবিলাক মোচন কৰিলা। তুমি মেঘৰ
 উৎস (উহ) বোৱাই দিলা। হে ভীষণ ইল্ল, তুমি
 পানীত শুই থকা বৃত্তক হত্যা কৰিলা। তুমি নিজ
 বীৰত্ব সংস্থাপিত কৰিলা ॥২॥ ইল্লই নিজ বলেৰে
 বৃত্তৰ মহৎ যুগৰ দৰে শীত্ৰগামী অস্ত্ৰ বিলাক নষ্ট
 কৰিলে। অকলে থকা দেখি তেতিয়াই বৃত্তৰ গাৰ
 পৰা ডাঙৰ অগ্ন এটা অসুৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হল ॥৩॥ এই
 প্ৰাণী বিলাকৰ অগ্নেৰে আয়োদিত হৈ সেচক মেঘক
 (বৰষুণ হৈ) পৰি আহিবলৈ নিদিয়া, অন্ধকাৰত বিচৰণ
 কৰি ফুৰা, বৃত্তৰ ক্ৰোধৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা শুষ্ক
 অসুৰক, বৰ্ষক মেঘক গ্ৰহাৰ কৰোতা ইল্লই বজ্জৰে
 হত্যা কৰিলে ॥৪॥ মৰ্ম্ম স্থানত নেমাবিলে নমৰে বুলি
 জানি এই বৃত্তৰ ওচৰলৈ গৈ মৰ্ম্মস্থান জানি লৈ যেতিয়া
 হে সুবলী ইল্ল, সোমৰ আয়োদিত যুদ্ধ বিচৰা বৃত্তৰ
 লগত যুজিবলৈ ওলালা, তেতিয়া সি এন্ধাৰ গাভত
 সোমাই গল ॥৫॥ চেপা সোম পান কৰি আনন্দ কৰি
 কামবৰ্মী ইল্লই বজ্জ ওপৰলৈ তুলি লৈ, অন্তৰীক্ষৰ
 মুখৰ পানীত সূৰ্য্যই নেদেখা অন্ধকাৰত বৰ্দ্ধমান
 হোৱা শুই থকা সেই বৃত্তাসুৰক বধ কৰিলে ॥৬॥

যেতিয়া ইন্দ্রই মূহুৰ্ভূত বসি বসিলে অপ্রতিহত বজ্র
ভাঙিলে, যেতিয়া বজ্রৰ প্ৰহাৰ এই বৃদ্ধৰ ওপৰত
পৰিল, তেতিয়া তাক সকলো প্ৰাণীৰ ভল কৰি দিলে
॥ ৭ ॥ উগ্ৰবলী মহান ইন্দ্রই মেঘ বিলাক বেৰি (আঁতৰি)
তাই থকা মধুৰ পানীৰ পালক, শত্ৰুক বিধিনি কৰা,
বৃদ্ধক (ইন্দ্রই, যুদ্ধত ধৰি, মহৎ বজ্ৰেৰে ভৰি নথকা,
পৰিমান নোহোৱা, বেয়া মুখৰ (বৃদ্ধক) মাৰিলে ॥ ৮ ॥
এই ইন্দ্র শোষক বল কোনে নিবাবণ কৰিব পাৰে?
কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা ইন্দ্রই অকলেই শত্ৰুৰ ধন
হৰণ কৰে। এই দুয়ো দ্যাবাপৃথিবী দেবতাই বেগবান
ইন্দ্রৰ বললৈ ভয় কৰি ভংগাং চলি যায় ॥ ৯ ॥ নিজে
নিজে দ্যোতমান স্বৰ্গও ইন্দ্রৰ ভলত যায়। পৃথিবীয়ে
কামুকী যুৱতীৰ দৰে (ইন্দ্রৰ ইচ্ছামতে) ইন্দ্রক সপি
দিয়ে। যি ইন্দ্রই সকলো প্ৰজাৰ বল সংযোগ কৰে,
(সেই বাবে) তেওঁৰ মনমত থকা মানুহে ইন্দ্রক নমস্কাৰ
বৰে ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, একমাত্ৰ তোমাকেই সকলো
মানুহৰ মাজত সংলোকৰ পালক, পাঁচ জাতিৰ হিত-
কাৰক, উৎপন্ন হোৱা, যশস্বী, বাতি দিনে গুৰু কৰি
আসংশা কৰা বুলি মই শুনিছো। আমাৰ অতি গুণ্য
সেই ইন্দ্রক মোৰ পুত্ৰাদি প্ৰজাই গ্ৰহণ কৰক ॥ ১১ ॥
এই দৰেই সময়ে সময়ে মানুহক (ধৰ্ম্ম প্ৰযুক্তিলৈ)
প্ৰেৰণ কৰা আৰু হে ইন্দ্র, স্তোভাক তুমি ধন দিয়া বুলি
শুনিছো। হে ইন্দ্র, তোমাতেই যি স্তোভাই অভিলষ
কৰিছে, সেই ব্ৰাহ্মণ সকলে তোমাৰ পৰা কি
পালে? ॥ ১২ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ সম্বৰণ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইন্দ্র। ৭-১০ দানস্ততি।

মই অতি দুৰ্বল হৈও (মোৰদৰে) মানুহক বল দান
কৰিব এই আশা কৰি মহৎ বলী ইন্দ্রৰ স্তব কৰিছো,
—যি ইন্দ্রই আমাৰ দৰে মানুহক অমলাভ কৰিবলৈ স্তব
কৰিলে ভাল অনুগ্ৰহ দেখুৱাই। ১। হে বৰ্ষক ইন্দ্র, তুমি
আমাৰ বিষয় চিন্তা কৰি আৰু যি স্তবত তোমাৰ
প্ৰীতি আছে সেই স্তবৰ পৰা উৎসাহিত হৈ তোমাৰ
দ্বাৰা বজ্ৰ ভবিদাল ধৰি বৈ আহা। (তেনে কৰি)
আমাৰ শত্ৰুবিলাক পৰাভৱ কৰা ॥ ২ ॥ হে মহৎ ইন্দ্র,
যি আমাৰ (তোমাৰ ভক্ত) পৰা পৃথক হৈ আছে, যি
তোমাৰ সংশ্লবত নেথাকে সেই অস্ত্ৰ বিলাক তোমাৰ
নহয়। হে বজ্ৰহস্ত ইন্দ্র দেবতা, ভাল দ্বাৰাবে সৈতে

আমাৰ ফালে আহিবলৈ সেই বিশিষ্ট বহুত উঠা আৰু
দ্বাৰাৰ লেকাম ধৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ যি বহুত
স্তোত্ৰ আছে, সেইবিলাক উৰ্বৰা মাটিত বৰষুণৰ পানী
সংহৰণ কৰিবলৈ কৰা (কাম বিলাক বৰ্ণনা কৰা) স্তোত্ৰ।
(সেই বাবে) সূৰ্য্যৰ নিজ স্থানত বৰ্ষণ কৰালা। সংগ্ৰামত
যুষ্টি প্ৰতিবন্ধক দাস অসুৰক নাশ কৰিলা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র,
যি নেতা আমি (ঋত্বিক যজমান আদি) তোমাৰ বল
উৎপাদনকাৰী স্তুতিৰে আৰু হোমেৰে তোমাৰ ওচৰলৈ
আহিছো (সেই আমি) সকলো তোমাৰ। হে সৰ্বভো-
ব্যাপ্ত-বল-যুক্ত ইন্দ্র, নতুন ভাতাদিৰে সংগ্ৰামত (বা
যজ্ঞত) ভগ দেবতাৰ দৰে সহায় কৰিবলৈ আহা ॥ হে
ইন্দ্র, পূজ্য বল তোমাৰ হে। সেই অমৰে নাচিবাগি,
নিজ তেজৰে জগৎ ঢাকি, ধন দ্ৰব্য, উজ্জ্বল ধন আমাক
দিয়ক। মই বহুত ধনৰ ঈশ্বৰৰ দান স্তুতি কৰো ॥ ৬ ॥
হে শ্ৰৱ ইন্দ্র, এনেকৈ আমি স্তুতি কৰাক আৰু ঋত্বিক
সকলক বন্ধগেৰে পালন কৰা। আৰু সংগ্ৰামত ভালকৈ
চেপা সোমৰ মনোহৰ মধু পান কৰা—(যি সোমে সং-
গ্ৰামত) আচ্ছাদক ৰূপ কৰিব পাৰে ॥ ৭ ॥ গিৰিচ্ছিত
গোহৰ পুৰুষকুংসৰ পুতেক, সোণেৰে ভৰি থকা ত্ৰসদমুৰে
মোৰ কাৰণে পথিওৱা বগা দহোটা দ্বাৰা মোলৈ
সোনকালে পথিয়ই দিয়ক। মই যজ্ঞাদি কৰ্ম্ম সোন-
কালেই কৰিম ॥ ৮ ॥ আৰু সেই বিতথ বজ্ৰৰ মকত
অস্ত্ৰৰ পুতেকে বজ্ৰাবৰণৰ কামত চোকা দানত দিয়া
দ্বাৰাই মোক বহন কৰি লৈ আহক। সহস্ৰ ধন পূজ্য
মোক ছাবতানট শৰীৰৰ অলঙ্কাৰেৰে সৈতে দিলে ॥ ৯ ॥
লক্ষণৰ পুত্ৰ ধনুই মোক যি দীপ্তিমান, বহন কৰ্ম্মকুশল
দ্বাৰা দিলে সেইবোৰ মই পালো। মহত্ৰ যুক্ত ধন
মোক দিলে। সম্বৰণ ঋষিৰ (মোৰ) ঘৰত গৰুৰ পালৰ
দৰে (সেইবিলাক ধন) আহি পালেহি ॥ ১০ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ সম্বৰণ। ছন্দ—জগতী;
৯ ত্ৰিষ্টুভ; দেবতা—ইন্দ্র।

(হে ঋত্বিক সকল) অজাত শত্ৰু, শত্ৰুৰ উপকল্পিতা,
অজব, স্তোত্ৰৰ বাহক, বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্রলৈ, স্বৰ্গত থকা
বিলাকে থোৱা বহুত হৰি অন্ন উপস্থিত হৈছে। তেওঁলৈ
নিজ নিজ কাম কৰি ভালকৈ সোম চেপা আৰু (পিথাপনা
আদি) পাক কৰা ॥ ১ ॥ যি মঘবান ইন্দ্রই সোমেৰে
নিজ পেট ভৰাই থৈছে, মধুৰ সোম পান কৰি তৃপ্ত
হৈছে, যি এই যুগ অসুৰক মাৰিবলৈ বিচাৰি অপৰিহিত

ভেজব মহাবল্লভ তুমি গৈছে (ভেওঁ সোমপানেবে তুপ হৈছে) ॥২॥ যি যজ্ঞমানে দিনত আৰু ৰাতিত ইল্লক সোম চেপি দিয়ে ভেওঁ দীপ্তিমান হয়। শত্ৰু ইল্লই, যি যজ্ঞ নকৰি নিজ ৰূপ আৰু সতি-সন্ততিৰ গৰ্ব কৰে আৰু নিজে ধনবান হৈয়ো নীচ মানুহক সহায় কৰে, ইল্লই সেই কুংসিত মানুহক অগ্ৰাহ কৰে ॥৩॥ এই শত্ৰু ইল্লই পিতৃবধী, মাতৃবধী আৰু ভাতৃবধীক ভয় নকৰে। (কিছু) ভেওঁ যত্নেৰে দিয়া হবি আদি বিচাৰে। দমন কৰ্তা, ধনৰ আকৰ এই ইল্লই পাপ কৰা মানুহলৈ ভয় নকৰে ॥৪॥ এই ইল্লই পাঁচোতা বা দহোটা শত্ৰুৰ লগত যুজিবলৈ লগ বিচাৰি অপেক্ষা নকৰে। অভিষব নকৰা মানুহৰ লগত আৰু যি বন্ধুভাব পোষণ নকৰে তেনেকুৱা মানুহৰ লগ ইল্লই নলয়। কিন্তু বাধাহে দিয়ে,—কঁপাই দিয়া ইল্লই বধ কৰে। দেবতা কামনা কৰাক গৰুৰ পাল পোৱাই দিয়ে ॥৫॥ সংগ্ৰামত শত্ৰু ক্ষয় কৰা ইল্লই নিজ ৰথৰ চক্ৰৰ বেগ বেচি কৰি অভিষব নকৰা মানুহৰ গুৰিৰ পৰা আঁতৰি যায়, আৰু অভিষব কৰাক বৰ্দ্ধিত কৰে। বিশ্বৰ দমন কৰ্তা, ভয়জনক, আৰ্য্য ইল্লই দাস অসুৰক ধাঁহৰ দৰে লৈ যায় ॥৬॥ (যজন নকৰা বিলাকৰ) এই ইল্লই বণিকৰ দৰে ধন অপহৰণ কৰিবলৈ যায় আৰু ধন লৈ হবি দাতাক আৰু ভাল মানুহক ধন দিয়ে। আৰু বহুত দুঃখত পৰা মানুহক আপদত ৰক্ষা কৰে। যি মানুহে ইল্লৰ খং তোলে সি দুৰ্গত থাকিলেও ৰক্ষা নেপাই ॥৭॥ যেতিয়া দুজন ধনী, বলী প্ৰতিদ্বন্দ্বীয়ে গৰুৰ কাৰণে যুজ কৰিছে তুমি মথবান ইল্লই জানে তেতিয়া যজন কৰা জনক সহায় কৰে। আৰু মকত সকলেৰে সৈতে শত্ৰুক কঁপাই দিয়া ইল্লই ভেওঁক গৰু আদি দিয়ে ॥৮॥ মই আৰ্য্যই অপৰিমিত ধন দাতা অগ্নিবেশিৰ পুতেক শত্ৰি ৰাজ্যৰিক স্তুতি কৰিছো। হে অগ্নিৰ দৰে ইল্ল, তুমি উপমাৰ দৰে প্ৰখ্যাত। গোট খোৱা পানীবিলাকে ভেওঁক সুখ দিয়ক আৰু সেই বজাই ধন আৰু বলৰে দীপ্ত হওক ॥৯॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ প্ৰভুবন্ত্ৰ। ছন্দ—অমুখুভ্ৰ; ৮ পাক্তি। দেবতা ইল্ল।

হে ইল্ল, সকলো মানুহৰ অভিভব কৰা, বিজ্ঞ, সংগ্ৰামত হস্তব, তোমাৰ যি অতি ফলদায়ক কাৰ্য আছে সেই কাম ৰক্ষাৰ কাৰণে আমাক দিয়া ॥১॥ হে ইল্ল, তোমাৰ যি চাৰিবৰ্ণৰ ৰক্ষণ আছে, হে শূৰ, আৰু তিনি লোকত যি পীঠ আৰ্হিৰ ৰক্ষণ আছে, সেই

সকলো ৰক্ষণ আমালৈ আনা ॥২॥ হে ইল্ল, সকলোতকৈ বেচি ফলবৰ্ষী তোমাৰ পূজনীয় ৰক্ষণ আহ্বান কৰিছো। যুধৰ দৰে খৰকৈ হোৱা তুমি সকলোতে থকা মকত সকলেৰে সৈতে যজ্ঞলৈ আহি ফল উৎপাদন কৰা ॥৩॥ হে ইল্ল, যজ্ঞমানৰ সন্মুখিৰ কাৰণে তুমি ফলবৰ্ষক হৈছা। তোমাৰ বল বৰ্ষক। তোমাৰ মন নিজ বলৰ আৱৃত, বিৰোধীৰ ধৰ্ষক। তোমাৰ পুৰুষত্বই দুৰ্ভীৰ সত্ত্ব নষ্ট কৰে ॥৪॥ হে ইল্ল, তোমাৰ শত্ৰুতা কৰা মানুহক, হে বজ্জবান, তোমাৰ সৰ্ববাণী ৰথেৰে, হে শত্ৰুত্ব, হে বলৰ পতি, অভিভব কৰিবলৈ যোৱা ॥৫॥ হে অতি বৃত্তৰ হস্তা ইল্ল, সকলো মানুহে উগ্ৰবলী, বহুত প্ৰজাৰ মাজত পুৰণি হোৱা বাবে তোমাকেই সংগ্ৰামত আহ্বান কৰে ॥৬॥ হে ইল্ল আমাৰ হস্তৰ সংগ্ৰামত অনুচৰে সৈতে সকলো ধন জয় কৰা সংগ্ৰামলৈ আগত যোৱা পুত্ৰক ৰক্ষা কৰা ॥৭॥ হে ইল্ল, তুমি আমাৰ,—আহা। সু-বুদ্ধিৰে আমাৰ ৰথ ৰক্ষা কৰা। হে অতি বলবান ইল্ল, আমি বৰণীয় দিবা অন্ন তোমাৰ হৃদয়ত স্থাপন কৰিম। দিবা তোমাৰ স্তোত্ৰ ৰচনা কৰিম ॥৮॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ প্ৰভুবন্ত্ৰ (পুৰুষন্ত্ৰ)। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ৰ। ৩ জগতী। দেবতা—ইল্ল; ৬ ঋতবৰ বজাৰ দানস্তুতি আৰু মকত। (৩ ঋকৰ ঋষি পুৰুষন্ত্ৰ উল্লেখ আছে কিন্তু সায়নৰ বিনিয়োগত নাই—একেজনৰে দুটা নাম বুলি কয়)।

হে ইল্ল, আমাৰ যজ্ঞৰ ফালে আহা। যি ধন দিব জানে, ধন দিবলৈ মন, ধনু ধৰাৰ দৰে হুৰি হুৰি তুম্বাতুৰ হৈ পান কৰিবলৈ মন কৰি আমি থিৰোৱা অভিযুত কৰা সোম ভেওঁ পান কৰক ॥১॥ হে হবি ধোৱা থকা শূৰ ইল্ল তোমাৰ গাল আৰু মুখৰ ভিতৰত আমি দিয়া সোম পৰ্জতৰ পিঠিত উঠা দৰে উঠক। হে পুৰুষত, ৰাজমান ইল্ল, তোমাৰ সৈতে আমি সকলোৰে ধোৱাক ঘাঁহ দিয়া দৰে স্তুতিৰে সন্মুখী কৰিম ॥২॥ হে পুৰুষত, বজ্জবান ইল্ল, মোৰ মন দৰিদ্ৰতাৰ কাৰণে ভয়ত চকৰিৰ দৰে হুৰিছে। ৰথৰ ওপৰত থকা তোমাক, হে সদায় বাঢ়ি থকা মথবান ইল্ল, মই তোতা পুৰুষসূৰে স্তুতি নকৰিম নে? ॥৩॥ এই তোতাই সোম চেপা শিলৰ দৰে (শব্দ কৰি), হে ইল্ল, তোমালৈ স্তুতি পঠিৱাইছে। মহং ফল সোনকালে দিয়া হে

সূৰ্য্যদান, হৰিব ইন্দ্র, বাওঁ হাতেৰে তুমি ধন দিয়া।
সেই হাতেৰেও দিয়া,--বিমুখ নকৰিবা ॥৪॥ হে ইন্দ্র,
এই বৰ্ষণ কৰা স্তুতিয়ে কামবৰ্ষক তোমাক বৰ্দ্ধন কৰক।
বৰ্ষক তোমাক সন্তোষ হৰি ঘোঁৰাই বহন কৰিছে।
ধুনীয়া গালৰ বৰ্ষণ কৰ্ত্তা, বজ্জী তুমি বৰ্ষক বুধৰ বথত
থাকি আমাক সংগ্ৰামত বৰ্ষক হৈ ধাৰণ কৰা ॥৫॥
হে মৰুত সকল, যি অন্নবান বঙা ঘোঁৰা থকা বজাই
ভিনিষ ধনেৰে আহি দুটা বঙা ঘোঁৰা মোক দিছে,
সদায় ডেকা সেই ক্ষতৰথ বজাক সকলো প্ৰজায়ে পৰি-
চৰণ কৰি সেৱা কৰক ॥৬॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—ইন্দ্র।

সূৰ্য্যৰ পোহৰৰ সৈতে সকলো ফালে আলুত হৈ
দ্বিষ্ট পিঠিত থকা অগ্নি জ্বলিবলৈ যত্ন কৰিছে। যি
যজ্ঞমানে উষা উদয় হলে অগ্নি জ্বলাই ইন্দ্রলৈ সোম
যাগ কৰিম বুলি কয় তেওঁৰ দিন ভাল হয় ॥১॥ জুই
জ্বলাই কুশ মেলি এই যজ্ঞমানে পূজা কৰিছে। যি
শিল জোৰাদি সোম চেপিছে, তেওঁ স্তব গাইছে। যি
অভিষব কৰোঁতে চেপা শিলৰ শব্দ কৰিছে (উলিয়াইছে)
সেই অধ্বৰ্য্যুৱে হৰি লৈ নৈলৈ গৈছে ॥২॥ এই জনা
ইন্দ্রক পত্নীয়ে পাতক বিচাৰি যজ্ঞত তেওঁৰ পিচে
পিচে গৈছে। যি ইন্দ্রই পত্নীক চলন্ত বথত বহন কৰি
নিছে, সেই বথ আমাৰ ফালে হৰি অন্ন ইচ্ছা কৰি
আহিছে,—শব্দও কৰিছে। সহস্ৰ ধন কেউফালে পোৱাই
দিছে ॥৩॥ যি বজাৰ যজ্ঞত ইন্দ্রই তীৱ্ৰ গাখীৰ
আদি মিহলোৱা সোম পান কৰে, সেই বজাৰ কোনো
দুঃখ নহয়। তেওঁ অনুচৰৰে সৈতে কেউফালে যাৰ
পাবে, বৈবী নাশ কৰে, প্ৰজাৰ ওচৰলৈ যায়, আৰু
সুখ সন্তোষ কৰি ইন্দ্রৰ নাম পোষণ কৰে ॥৪॥ যি
ইন্দ্রক চেপা সোম দিয়ে, তেওঁ বন্ধুবৰ্গ পোষণ কৰে।
তেওঁ পোৱাধন বক্ষণ আৰু নোপোৱা ধন পাবলৈ
সমৰ্পণ হয়। তেওঁ দুয়ো অহোবাত্ৰী জয় কৰে, আৰু
সূৰ্য্য আৰু অগ্নিৰ প্ৰিয় হয় ॥৫॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—অম্বষ্টুভ্।

দেবতা—ইন্দ্র।

হে শতক্ৰতু ইন্দ্র, তোমাৰ বহুত ধনৰ দান মহৎ।
সেই কাৰণে, আমাৰ সকলোৰে দ্ৰষ্টা সুবল ইন্দ্রই
আমাক ধন দিয়া ॥১॥ হে অতি বলবান ইন্দ্র, যি
অন্ন বিখ্যাত, সেই অন্ন আমাক কেউফালে দিয়া। হে
সোণবৰনীয়া ইন্দ্র, সেই অন্ন বিখ্যাত, অতি কীৰ্ত্তিমন্ত
আৰু দুষ্প্ৰাপ্য ॥২॥ হে বজ্জবান ইন্দ্র, তোমাৰ বল
স্বৰূপ যি তোমাৰ বশবৰ্ত্তী প্ৰজাপক মৰুত সকল আছে,
(তুমি আৰু তেওঁবিলাকে) দুয়ো দেবতায় স্বৰ্গ আৰু
পৃথিবীত যেনি তেনি গৈ বিবাজ কৰিছা ॥৩॥ আৰু
হে ব্ৰত বধ কৰা ইন্দ্র তুমি আমালৈ যি কোনো ক্ষমতা
বান মানুহৰ ধন আনি দিয়া—যিহেতু তুমি আমালৈ
ধন বিছাৰিছা ॥৪॥ হে শতক্ৰতু ইন্দ্র, আমি তোমাৰ
অনুসৰণ কৰি (যজ্ঞ কৰিবলৈ) সোনকালেই সমুদ্র
হম। হে ইন্দ্র, তুমি দিয়া সুখেৰে আমি ভাল বাট
দেখুৱা হম। হে শ্ৰব, তুমি দিয়া সুখ আমি ভালকৈ
বক্ষা কৰিম ॥৫॥

৩৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—অম্বষ্টুভ্; ৫ পংক্তি।

দেবতা—ইন্দ্র।

হে বিচিত্ৰ, বজ্জবান, ধনলাভ কৰা ইন্দ্র, তোমাৰ যি
দিব লগীয়া ধন আছে, সেই ধন আমাক দুয়ো হাতেৰে
আনি দিয়া ॥১॥ হে ইন্দ্র, যি অন্ন ভাল বুলি জানা
সেই অন্ন আমালৈ আনা। আমি যেন তোমাৰ
অসীম অন্ন দানৰ পাত্ৰ হওঁ ॥২॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ
দান দিবলৈ ইচ্ছা থকা যি মহৎ মনৰ কথা শুনিছো
স্তুতি কৰিব লগীয়া সেই মন দৃঢ় হলেও ভাল অন্ন
দিবলৈ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰা ॥৩॥ ধনবান সকলৰ অতি
পূজ্য, মানুহৰ বজা, ইন্দ্রক প্ৰশংসা কৰিবলৈ পুৰণি
স্তোত্ৰেৰে (পূজক সকলে) আশ্ৰয় গ্ৰহণ কৰে
॥৪॥ এই ইন্দ্রলৈ কবির বাক্যবানী স্তোত্ৰ কবির
(গাব) লাগে। সেই ইন্দ্রকেই ব্ৰহ্মবাচক স্তুতিৰে
অত্ৰি সকলে বৰ্দ্ধন কৰিছে। অত্ৰি সকলে স্তোত্ৰ সূশো-
ভিত্ত কৰিছে ॥৫॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—১-৩ উষিক্;

৪/৬-৮ ত্ৰিষ্টুভ্; ৫/৯ অম্বষ্টুভ্। দেবতা—ইন্দ্র;

৫ সূৰ্য্য, ৬-৯ অত্ৰি।

হে ইন্দ্র, আহা। হে সোমৰ পতি, মিলেৰে চেপা

সোম পান কৰা। হে ফলবৰ্ষক, অতিকৈ শত্ৰুহতা, বৰ্ষক মকডসকলেৰে সৈতে (আহি সোম পান কৰা) ॥১॥ অভিষব কৰা শিল (সোমবসৰ) বৰ্ষক, মদ বৰ্ষক এই চেপা সোম বৰ্ষক। হে বৰ্ষক, অতি শত্ৰুহতা, ইন্দ্ৰ, বৰ্ষক মকডসকলেৰে সৈতে সোম পান কৰা ॥২॥ হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, সোমবস উলিওৱা মই বৰ্ষক তোমাক বহুত বিচিত্ৰ বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো। হে বৰ্ষক.....২ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ হে ঋজীৰি সোমবান, বজ্জবান, বৰ্ষক, তুৰাৰাট, বজবান, বজা, বজ্জৰ হতা, সোম পান কৰা ইন্দ্ৰ, হৰিষৌৰা লগাই বথক আমাৰ যজ্ঞৰ কালে আনি স্বাধ্যান্নিন সৰনভ আনন্দ কৰা ॥৪॥ হে সূৰ্য্য, তোমাক যেতিয়া অসুৰ (বান্ধস) স্বৰ্ভানুৰ (বাহুৰ) অন্ধকাৰে ঢাকি পেলাইছিল তেতিয়া সকলো ভুবনৰ মানুহে মিছ নিজ ঠাই চিনি নোপোৱা মুখ হৈ পৰা দেখা গৈছিল ॥৫॥ পাচত স্বৰ্ভানুৰে (বাহুৰে) স্বৰ্গত জ্বলি থকা সূৰ্য্যক ভলফালে ঢাকি বখা যি মায়া, হে ইন্দ্ৰ, সেই মায়া তুমি গুছাই দিলা। তেতিয়া অন্ধকাৰে অগ্নায় কৰি লুকাই থোৱা সূৰ্য্যক চতুৰ্থ (তুৰীয়) স্তোত্ৰেৰে অগ্নিয়ে দেখা পালে, যি অগ্নিয়ে যজ্ঞৰ কাম স্থগিত ৰাখিছিল ॥৬॥ (সূৰ্য্যই কৈছে) হে অগ্নি, তোমালোক মোৰ আপোন থাকোতে মোক এনে অৱস্থা কৰি ভয় জনক জোহী অসুৰে খাই নেপেলাওক। তুমি মোৰ মিত্ৰ। তুমি সভ্যধন আৰু ভেওঁবিলাক বজা (ইন্দ্ৰ) আৰু বৰ্ণে মোক বক্ষা কৰিলে ॥৭॥ ব্ৰাহ্মণ অগ্নিয়ে শিল জোৰা দি (সোম চেপিবলৈ) স্তোত্ৰেৰে আৰু নমস্কাৰেৰে দেবতাক পূজা কৰি সূৰ্য্যৰ চকু আকাশত ব্যক্ত কৰিলে। স্বৰ্ভানুৰ মায়া অগ্নিৰ সহায় ইন্দ্ৰই নিৰাৱণ কৰিলে ॥৮॥ যি সূৰ্য্যক স্বৰ্ভানু অসুৰে (বাহুৰে) অন্ধকাৰেৰে ঢাকি পেলাইছিল ভেওঁক অগ্নি সকলে উলিয়াই আনিলে। অগ্ৰ কোনেও নোৱাৰিলে ॥৯॥

৪১ সূক্ত—ঋ ২০।

ঋষি—ভূমিৰ পুত্ৰ অগ্নি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্; ১৬/১৭
অতি জগতী; ২০ একপদা বিৰাট। দেবতা—বিশ্বে-
দেৱা। (সকলো দেবতা)।

হে মিত্ৰ আৰু বৰ্ণ, তোমালোকক কোনে ঋতবে (নিয়মেৰে) যজ্ঞ কৰি মাতিব পাবে? দ্যলোকত মহৎ পৃথিৱীৰ স্থানভ বা ঋতব (অভবীক্ষৰ) ঘৰত তিনি স্থানভ কোনে আমাক বক্ষা কৰিবা। দেবতাৰ

যজ্ঞ কৰা আমাক যেনেকৈ পণ্ড, ধন আদি বাখে তেনেকৈ আমাক বক্ষা কৰা ॥১॥ সেই মিত্ৰ, বৰ্ণ, অৰ্য্যমা, অগ্নি, ইন্দ্ৰ, ঋতুক্ষা আৰু মকড সকলে এয়া আমাৰ ভাল স্তোত্ৰ সেৱন কৰক। কত্ৰই সৈতে একেলগে সন্তোষ হৈ (আমাৰ স্তোত্ৰ সেৱন কৰক) ॥২॥ হে অশ্বিনী দুজন, যন্তাৰ উত্তম তোমালোকক বায়ুৰ গতিৰ ঘোঁৰাৰ বথৰ বেগ বেচি কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো। (হে ঋতুকসকল) তোমালোকে স্তোত্ৰমান যজ্ঞসাধক আকাশৰ অসুৰ (দেবতা) কত্ৰক স্তব কৰা আৰু হৰা দিলা ॥৩॥ যজ্ঞত সেৱন কৰা, স্বৰ্গৰ দেৱতা, কন্থৰাযি যাৰ হোতা, তিনি স্থানত সূৰ্য্যৰ সৈতে একেলগে যোৱা বায়ু, অগ্নি, পুৰা, আৰু ভগই বিশ্বৰ বন্ধক ভেওঁবিলাকে এই যজ্ঞলৈ ভালকৈ চলা ঘোঁৰাৰে যুদ্ধলৈ যোৱা দৰে আহক ॥৪॥ হে মকডসকল, তোমালোকে ঘোঁৰাৰে সৈতে ধন কঢ়িওৱা। ধন পাবলৈ, বন্ধনলৈ, ধীমান স্তোত্ৰাই স্তুতি কৰিছে। ওমিছৰ পুত্ৰ কক্ষিবানৰ হোতা অগ্নিৰ গমন সাধক ঘোঁৰাৰে সুখ হওক। হে মকড সকল, ভুবমান যি ঘোঁৰা তোমালোকৰ আগুৱৈ (তাৰে সুখ হওক) ॥৫॥ (হে ঋতুক সকল) তোমালোকে বায়ু দেৱতাক যজ্ঞলৈ আহিবলৈ বথ যোজনা কৰা। বিশ্বেৰ দৰে পূজা, স্তুতি কৰিবলগীয়া দেৱতাক অৰ্চনায় স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰা। বেগাই যোৱা, ঋত (যজ্ঞ) স্পৰ্শকাৰিণী, কপবতী, প্ৰশংসা কৰিবলগীয়া, দেৱপত্নী সকল আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক ॥৬॥ হে উৰা আৰু বাতি দেৱতা, মহৎ, বন্দনাই, দেৱতাৰ সৈতে অভবীক্ষৰ সকলো ফালৰ পৰা তোমালোকক সুখকৰ বুলি জনাই মন্ত্ৰেৰে সৈতে হৰি পোৱাই দিম। হে দেৱী দুজনী, সকলো কৰ্তব্য জনাৰ দৰে মৰ্ত্যৰ যজ্ঞৰ কালে আহা ॥৭॥ হে বহুত পোষণ কৰা নেভাসকল, তোমালোকক, বাস্তোপতি আৰু তৃষ্ণীক স্তোত্ৰাদিৰে গান কৰি অৰ্চনা কৰিছো। ধন্য আন দেৱতাৰে সৈতে একেলগে বাক দেৱতাক, ধনম্ভক্তি আৰু ওষধি (গছ-গছনি) বিলাক আগি ধন পাবলৈ অৰ্চনা কৰো ॥৮॥ মেঘ বিলাকে আমাৰ পুত্ৰ-পৌত্ৰক বসুৰ দৰে বীৰ আৰু ভালকৈ ৰাৱ পৰা কৰক। স্তুত হোৱা আপ্ত্য (সকলোৰে পোৱা) সকলোৱে যজ্ঞ কৰা দেৱতাৰ সদায় আমাৰ স্তোত্ৰাক জড়ীকৰ্ত্তা বৰ্ধন কৰক ॥৯॥ ভূমিৰ বৰ্ষক, গৰ্ভৰ দৰে অপাং নপাতৰ বন্ধকক ভাল স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিলো। সেই ত্ৰিভাই অগ্নিৰ স্তোতা মোক সুখকৰ বন্ধিৰে খং নকৰে কিন্তু শোচিছে অগ্নিয়ে হাবি বিলাক পুৰি পেলাই ॥১০॥ আমি কি প্ৰকাৰে মহৎ কৰ্ম্ম পূৰ্ণ

(যক্ষগণক) স্তুতি কৰিম? কি স্তোত্ৰেৰে ধন লাভৰ কাৰণে সৰ্ব্বজ্ঞ ভগ দেবতাক স্তুতি কৰিম? পানীৰ দেবতা, ওষধিবিলাক, স্বৰ্গৰ দেবতা, বনবিলাকে, গছৰ চুলিৰে পৰ্ব্বত বিলাকে আমাক বক্ষা কৰক ॥১১॥ আমাৰ স্তুতি বলৰ পতি, আকাশত ফুৰা, ত্বৰিৎ গতিৰ সকলো পিনে গমনশীল বায়ুৰে শুনক। পানীয়ে, নগৰৰ দৰে তন্ত্ৰ, বৰ্দ্ধমান, কেউফালে চলি থকা মেঘে শুনক ॥১২॥ হে মহান মকত সকল, সোনকালে আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা। হে দৰ্শনীয় সকল, আমি স্তুতিকৰি দিয়া বৰণীয় হৰি ধাৰণ কৰা। চলি থকা এই মকত সকলে ভাল হৈ আমাৰ ফালে আহক। ক্ষোভ কৰি, বৈবীক বধিবলৈ অন্ত্ৰেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা ॥১৩॥ দৈব আৰু পাৰ্থিব জন্মৰ পানীক সূৰ্যজ্বলে আনিবলৈ মকৎ সকলৰ ফালে লক্ষ্যকৰি স্তুতি গাইছো। স্তুতিবিলাক বৰ্দ্ধন হওক। ঐতিহাসিক স্বৰ্গ বৰ্দ্ধন হওক। নদাবিলাক মকতসকলে দিয়া পানীৰে বৰ্দ্ধন হওক ॥১৪॥ মোৰ স্তুতি পদে পদে মাটিত খোজ দিয়া দৰে থৈছে। যি শক্তি আছে তাৰে বক্ষণেৰে সৈতে উপদ্রব বাধা দিয়া হওক। সকলোৰে মাক সাৰজুত মাটিয়ে (পৃথিবীয়ে) আমাৰ স্তুতি সেৱন কৰক। মেধাবী সকলে আমালৈ অনুকূল হাতেৰে কল্যাণ দাতা হওক ॥১৫॥ কি প্ৰকাৰে আমি সুদাতা মকত সকলক স্তোত্ৰেৰে পৰিচৰণ কৰিম? এই দৰে অভিযুখে স্তুতি কৰিলে ভালকৈ অন্নদাতা হয়। অহিবুৰ্গ দেবতাই আমাক শত্ৰুলৈ নিদিয়ক (কিন্তু) আমাৰ শত্ৰুৰ হস্তা হওক ॥১৬॥ হে দেবতা সকল, তোমালোকক এইদৰে পশু আদি দি অপত্যৰ কাৰণে মৰ্ত্যই ভজন কৰিছে। দেবতা সকলক মৰ্ত্যই ভজন কৰিছে। [আদৰ্শৰ্থে পুনৰুক্ত]। এই যজ্ঞত মঙ্গল কৰা অন্ন, মোৰ দেবতাই অনুগ্রহ কৰা পুত্ৰক, নিঋতিয়ে দিয়ক জ্বাক গ্ৰাস কৰি পেলাওক ॥১৭॥ হে বাস কৰাঙতা দেবতা সকল তোমালোকৰ নিজৰ সেই সুমতিৰ স্তুতিৰে বলকাৰক অন্ন গৰুৰ পৰা পাম। সেই সুদাতী, সুদাতী ৰেণীয়ে আমাৰ ফালে আহি আমাক সুখ দিয়ক ॥১৮॥ গৰুৰ পালৰ নিম্নাতী ইলা দেৱীয়ে আমাৰ স্তোত্ৰ গ্ৰহণ কৰক। উৰ্বশীয়ে নদী সকলেৰে সৈতে বহন কৰক। বা উৰ্বশীয়ে বহুত দীপ্তিৰ আমাৰ যজমানৰ কন্দৰ চাকি জ্বলোৱা গ্ৰহণ কৰক ॥১৯॥ (তেওঁবিলাকে) উৰ্বাৰ বজাৰ অনুচৰে আমাক পোষণ কৰক ॥২০॥

৪২ পুস্তক—অ ১৮।

ঋষি—ভৃগি পুত্ৰ অতি। ছন্দ—জিহ্বুত্; ১৭ এক-

পদাবুহতী। দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা);

১১ ক্ষত্ৰ।

অতি সুখকৰ স্তুতিয়ে হৰি আদি দিয়া কন্দৰে বক্ষণ, মিত্ৰ, ভগ আৰু অদিতিক নিশ্চয়কৈ পাওকগৈ। পুৰং (পছ) বৰ্ণৰ অন্তৰীক্ষত থকা পাঁচবিধ বায়ু, অবাধ গতিৰ প্ৰাণ দাতা, সুখৰ বায়ুৰে আমাৰ স্তোত্ৰ শুনক ॥১১॥ আমাৰ হৃদয়ঙ্গম আৰু সুসেবা স্তোত্ৰ অদিতিয়ে, পুতেকক মাকে লোৱা দৰে গ্ৰহণ কৰক। মন্ত্ৰময়, প্ৰিয়কৰ, দেবতাৰ প্ৰাপ্য যি আছে, যি স্তোত্ৰ সুখসাধক সেই স্তোত্ৰ মই মিত্ৰ আৰু বক্ষণক পোৱাই দিছো ॥২২॥ (হে ঋগ্বেদিক সকল) মেধাবীৰ মাজত অতি মেধাবী, এই সমুখত থকা সৰ্বিতাক ওপৰলৈ তুলি দিয়া (হৰ্ষাহিত কৰা)। এই দেবতাক সোমৰসেৰে আৰু ঘিটুৰে সঁচি দিয়া। সেই সৰ্বিতাই আমাক নিবাসযোগ্য ঠাই, ধন আৰু সুসংযত হিতকৰ সোম উলিয়াই দিয়ক ॥২৩॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাক ভাল মনেৰে গৰু দিয়া। হে হৰি, ইন্দ্ৰ, আমাক মেধাবী পুত্ৰ দিয়া; যন্তি দিয়া। যি অন্নেৰে দেবতাৰ হিত হয় তেনেকুৱা অন্ন দিয়া। যজ্ঞাই দেবতা সকলৰ সুমতি দিয়া ॥২৪॥ ধনৰ স্বামী ভগ আৰু সৰ্বিতা দেবতাই, বৃত্তৰ হস্তা ইন্দ্ৰই, যি ধন জয় কৰে সেই ঋতুকা, বাজ আৰু বহুবৃদ্ধিৰ (বিভবা), এই সকলো অমৰ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহি আমাক বক্ষা কৰক ॥২৫॥ (আমি যজমানে) মকতে সৈতে থকা, যুদ্ধত নপলোৱা, জয়শীল নিখিনোৱা ইন্দ্ৰৰ কৰ্মৰ কথা কম। হে ধনবান ইন্দ্ৰ, তোমাৰ পৰাক্ৰমৰ কথা পুৰণি পুৰুষ সকলে বুজি নেপাইছিল, পাঁচৰ সকলেও নেপাইছিল, নতুন কোনেও বুজি নেপাই ॥২৬॥ মুখ্য বক্তৃ-ধাৰণ কৰা, অন্নদাতা বৃহস্পতিক স্তুতি কৰা, যি দেবতাই স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা সুখৰ ভাব দাতা হয়, (তেওঁক স্তুতি কৰা)। আহ্বান কৰা যজমানক বহুত ধন দিয়া। (যি আহিছে) তেওঁক স্তুতি কৰা ॥২৭॥ হে বৃহস্পতি, তোমাৰ বক্ষণ যি পাই, তেওঁৰ অবাধে ধনবান সুপুত্ৰ হয়। যি তোমাৰ অনুগ্রহ পোৱা ধনবান অন্ন দাতা আছে, বা গৰু দাতা আছে, যি বস্ত্ৰ দিয়া ভাল ধনী আছে, তেওঁবিলাক সকলোৰে ধন হওক ॥২৮॥ (হে বৃহস্পতি) যি (কাকো ধন) নিদিয়াকৈ ভোগ কৰি আছে, সেই বিলাকৰ ধন নাইকিয়া কৰা। স্তোত্ৰেৰে কৰ্মকৰ্ত্তা আমাক নিদিয়া, যাগ কৰ্ম নকৰা অথচ মানুহৰ মাজত বুদ্ধিপ্ৰাপ্ত হোৱা, জ্ঞানশক হিংসা কৰাবিলাকক সূৰ্য্যাবপৰা জাতৰাই দিয়া (অন্ধকাৰত পেলোৱা) ॥২৯॥ যি যজমানে বলী বাকসক দেবতাই ভোগ কৰা ঠাই

(যজ্ঞ) পোরাই দিয়ে, সেই যজমানক চক্ৰহীন বধত তুলি, হে মকত সকল, অন্ধকাৰত পেলাই দিয়া। যি ভোমালোকক স্তুতি কৰি থকা আমাৰ নিন্দা কৰে আৰু নিজে তুচ্ছ কাম কৰি ঘাম উলিয়াই ভোগ কৰে তাকো অন্ধকাৰ পোরাই দিয়া ॥১০॥ যি ভাল ধনুত অব্যৰ্থ লৰেৰে বিবোধীক মাৰে, যি সকলো ঔষধৰ ঈশ্বৰ, সেই কল্পক স্তুতি কৰা। হুংখমোচন কৰা কল্প দেবতাক যজ্ঞন কৰা। মহৎ সুমনৰ অম্বৰ (বলবান) দেবতাক নমস্কাৰেৰে পৰিচৰণ কৰা ॥১১॥ দাস্তমনা সুকৰ্ম-বদ্ধ, সিদ্ধহস্ত, ঋতবে, বৰ্ষক ইন্দ্রৰ পালয়িত্ৰী নদী, বিভ্ৰু-বাই সজা সব্বতী নদীয়ে, আৰু বহুত দীপ্তিৰ বাকা দেৱী কাম-দাত্ৰীয়ে (এই সকলোৱে) আমাক ধন দিয়ক ॥১২॥ যি বৰ্ষক ইন্দ্রই জীয়েকৰ নিচিনা পৃথিৱীত নদীৰ ৰূপ দি এই পানীবিলাক আমালৈ পথিয়ালে, সেই মহৎ সু-ক্ষক ইন্দ্রৰ কাৰণে নতুন স্তুতি উলিয়াই ভালকৈ সম্পাদন কৰিছো ॥১৩॥ যি পৰ্জন্তই পানী ভৰি থকা মেঘৰ পানীৰে বিদ্যুৎ ক্ষেপন কৰি দ্যাৱপৃথিৱী সিচি যায়, গৰ্জ্জন কৰি থকা সেই অন্নৰ পতি পৰ্জন্তলৈ, হে স্তোতা, তোমাৰ ভাল স্তুতি অৱশ্যই পাওকগৈ ॥১৪॥ এয়া স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা কল্পৰ পুত্ৰ, কামত ডেকা, মকত সকলক এইফালে আহিবলৈ, ধনৰ কাৰণে সজ্জন কৰা মই মঙ্গলৰ কাৰণে এই স্তোত্ৰ পথিয়াইছো। পূৰ্ব পছৰ দৰে ঘোঁৰাৰে যজ্ঞলৈ অহা (সেই মকতক) উদ্দেশ্য কৰি স্তুতি কৰা ॥১৫॥ এই স্তুতিৰে পৃথিৱী, অন্তৰীক্ষ, বনস্পতি (গছ-গছনি), ডাঙৰ গছ, সকলো দেবতা ধনৰ কাৰণে মোলৈ সু-আহ্বান যুক্ত হওক। আমাৰ দৃশ্যভিত্ত পৃথিৱীয়ে যেন দোষ নধৰে ॥১৬॥ হে দেবতা সকল ভোমালোকৰ পৰা আমি মহৎ বাধা ৰহিত হৈ থাকিম ॥১৭॥ আমি অগ্নিনী দুজনৰ আগতে অগ্নি নোপোৱা নতুন সুখৰ ভাব কৰা, সুপ্ৰণীত বক্ষণলৈ যাম। হে অম্বৰ অগ্নিনী দুজন, আমালৈ ধন আনা; সুৰীয়া পুত্ৰ দিয়া, সকলো সৌভাগ্য আমাক দিয়া ॥১৮॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অগ্নি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ; ১৬ একপদা মিৰাট। দেবতা—বিষ্ণুদেৱা (সকলো দেবতা)।

প্ৰাভিকৰ মধুৰ পানী অবাধে খবকৈ চলি আমাৰ ফালে আহক। মহৎ ধনৰ কাৰণে বৃহৎ এই সাতধন সুখকৰী নদীক স্তোতা বিপ্ৰই আহ্বান কৰিছে ॥১॥ মই ভাল স্তোত্ৰেৰে হৰি দি অহিংসিত দ্যাৱপৃথিৱীক অন্নৰ কাৰণে ঘূৰাই আনিব যুজিছো। পিতা বৰ্গ আৰু মাতৃ পৃথি-

বীয়ে প্ৰিয় বাক্যেৰে ভাল হাতেৰে যশ যুক্ত যজ্ঞত আমাৰক বক্ষা কৰক ॥২॥ হে অগ্নয়্য সকল, (যজ্ঞ আৰম্ভ কৰি) মধুৰ সোমবস আদি প্ৰস্তুত কৰি নতুন স্তোত্ৰ সোম প্ৰথমে বায়ুক সম্পাদন কৰা। হোতাৰ দৰে সোম অন্ন সবাতকৈ আগতে পান কৰা। হে বায়ু দেবতা, তোমাৰ হৰিৰ কাৰণে সোমবস আগতে দিম ॥৩॥ (অগ্নয়্যে) অভিষেক কৰা মিল দহোতা ক্ষেপ্তা আতুলীৰে ধৰিছে। যি দুহন্তেৰে সোমবস চেপে সেই বাহুৰেই দিল যোজনা কৰিছে (লগাইছে)। পৰ্বতত উৎপত্তি হোৱা লতাৰ পৰা মৰ্কল মধুৰ সোমবস ভাল আতুলীৰে সৈতে খিৰাইছে (চেপি-বলৈ লগাই দিছে) ॥৪॥ হে ইন্দ্র, তুমি সেৱন কৰিবলৈ (বৃত্তবধ আদি) কামৰ কাৰণে, বলৰ কাৰণে, বহুত হৰিৰ কাৰণে সোম চেপা হৈছে। হে ইন্দ্র, আহুত হৈ ভাল ধুৱাত, প্ৰিয় হৰি ঘোঁৰা লগোৱা বধ আমাৰ ফালে আনা ॥৫॥ হে অগ্নি, স্তোত্ৰেৰে সৈতে মহতী, সকলো ফালে যোৱা, সংকল্পৰ হব্য দিয়া, বৃহতী, ঋতজ্ঞা (নিয়ম জনা) গ্না দেৱীক আমাৰে সৈতে একেলগে মধুৰ সোম পানৰ আনন্দ কৰিবলৈ দেবতাৰ ষাটেৰে অন্নৰ ফালে লৈ আহা ॥৬॥ বিখ্যাত মেধাৱীয়ে (অগ্নয়্য আদিয়ে) বপাৰে (ভুকৰ ওপৰৰ ছালেৰে) সৈতে যেনেকৈ পশু জুইত পোৰে তেনেকৈ পিতাকে পুত্ৰক কোলাত লোৱা দৰে ঘৰ্ম (মহাবীৰ নামে) পাত্ৰই নিয়ম লগাই অগ্নিক ঢাকি থৈছে ॥৭॥ অগ্নিনী দুজনক আহ্বান কৰিবলৈ আমাৰ পূজা, মহৎ, সুখদাতা স্তুতিয়ে দুতৰ দৰে যাওক। হে অগ্নিনী দুজন, সুখৰ ভাব কৰা একে ধন বধতে নিহিত সোম লৈ বথৰ ধুৱাৰ সলথান দৰে আমাৰ ফালে আহা। (সলথান নহলে ধুৱাৰ পৰা চকৰি সুলক্ষি গৈ বথ নচলে। ভোমালোক নহলে তেনেকৈ সোম যাগ নহয়) ॥৮॥ মই ত্বৰমান (খবকৈ ঘোঁৰা) পোষক দেবতালৈ আৰু বায়ু দেবতালৈ নমস্কাৰ কৰা স্তোত্ৰ পথিয়াই দিম।—যি পুৰা আৰু বায়ুৱে হৰি আনিবৈ স্তোত্ৰৰ প্ৰেৰক, অন্নৰ প্ৰেৰক আৰু নিজে দ্ৰৱিনোদা (দ্রব্যদাতা) হওক ॥৯॥ হে আভবেদ অগ্নি, আমি আহ্বান কৰা সকলো কেইজন মকতেৰে লৈছে, দেবতা সকলৰ নামেৰে আৰু ৰূপেৰে তুমি হৰি বহন কৰি নিয়া। হে মকত সকল, ভোমালোকৰ কেউজন, দুকল দাতা স্তোতাৰ স্তুতি উদ্দেশ্য কৰি বক্ষণেৰে সৈতে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ॥১০॥ আমাৰ যজ্ঞত যজ্ঞন কৰিব লগীয়া সব্বতী দেৱী দ্যালোকৰ পৰা বা মহৎ পৰ্ৱতৰ পৰা আহক। আমি আহ্বান কৰা দেৱী সব্বতীয়ে সেৱন কৰি যিটো দি সিটো আমাৰ সুখকৰ স্তুতি

বাক্য বিচাৰি শুনক ॥১১॥ (হে ঋত্বিক সকল) তোমা-
লোকে যজ্ঞঘৰত বিবিধ কৰ্ম্মা, স্নিদ্ধান্ধ, মঠান, ফেউফালে
দীপ্যমান, সোণৰ বৰণৰ, জলি থকা বৃহস্পতিক যোনীত
(বেদীত) স্থাপন কৰা। আমি পৰিচৰণ কৰিম ॥১২॥
সকলোৰে ধাবক, বহুত দৌণ্ডিৰ, বঙ কৰি থকা (পত্নী)
গ্ৰাৱ সৈতে থকা, ওহৰিবে ঢাকি থকা, অবাধিত, তিনি
ধাড়ুৰ লিং থকা, বৰ'ক হৰি ধাবক অগ্নি সকলো
বন্ধণেৰে সৈতে যজ্ঞলৈ আহক ॥১৩॥ মানুহৰ স্তোতা
সকলো (ছোত্ৰাদিয়ে) বাপ্লিবাস (ঋত্বিকে) পৃথিবীৰ দৌপ্ত
পৰম পদত (উত্তৰ বেদীত) থকা অগ্নিক ভজন কৰিছে।
সুখেৰে নিহিড, শিত্ত, বাঢ়ি থাকিবলৈ স্তোত্ৰেৰে চৰা
দি মানুহৰ দৰে সন্মাজ্জন কৰিছে (বাপ্লিবাস—জুহু
হাতত লৈ দি'উ স্পৰ্শ কৰা ঋত্বিক) ॥১৪॥ হে অগ্নি, কৰ্ম্ম
কৰি জীৰ্ণ হোৱা পত্নীয়ে সৈতে মই বৃহৎ তোমাক বহুত
অন্ন দিছো। সকলো দেবতা মোলৈ সু-আহ্বান কৰা
হৈ মই যেন কৃতার্থ হওঁ। আমাৰ দুৰ্দ্ধতি মাতৃ
পৃথিবীয়ে নধৰক ॥১৫॥

১৬ ঋক্ ওপব ৫।৪২।১৭ ঋকৰ দৰে ॥১৬॥

১৭ ঋক্ ওপব ৫।৪২।১৮ ঋকৰ দৰে ॥১৭॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—কশ্যপ গোত্ৰৰ অবৎসাৰ; (১০ কত্ৰ, মনস,
এবাবদ, যজ্ঞত, সত্ৰি আৰু অবৎসাৰ; ১১ বিশ্বাব,
যজ্ঞত, মায়ী আৰু অবৎসাৰ; ১২ সদাপূণ, যজ্ঞত,
বাহুবৃদ্ধ, ঋত্বিং, তৰ্য্য আৰু অবৎসাৰ; ১৩
হুতন্ত্ৰ, আৰু অবৎসাৰ)। হুন্দ—জগতী; ১৪।১৫

ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—বিশ্বদেবসকল।

(হে ঋষি) পুৰণি যজ্ঞমানৰ দৰে আমাৰ পূৰ্বৰ
সকলো প্ৰাণীৰ দৰে এতিয়া থকা যজ্ঞমানৰ দৰে যেনেকৈ
ইজ্জক স্তুতি কৰি ফল পাইছিল, তেনেকৈ তুমিও জ্যেষ্ঠ,
কুলত বহা, সৰ্বজ্ঞ, আমাৰ ফালে অহা, বলবান, শীত্ৰ-
গামী, সকলো অভিব্য কৰা এই ইজ্জক যি স্তুতিৰ
দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত হয়, সেই স্তুতিৰে সেৱন কৰা ॥১০॥ হে ইজ্জ
বৰ্দ্ধিত জিলিকি থকা বৰ'ণ নকৰা, ওপবত সি সুদৃশ্য
পানী, আছে সেইবিলাক সকলো দিশলৈ পথিয়াই প্ৰাণীৰ
আজ্ঞা হোৱা। হে সুকৰ্ম্মা ইজ্জ, তুমি বন্ধা কৰিবলৈ
হে, বধিবলৈ নহয়। তুমি মায়াৰ সিপাৰে আহা কাৰণ
তোমাৰ নাম ঋতত (সত্যলোকত) আছে ॥১২॥ এই অগ্নিয়ে
সত্ৰকে পয়গয়ীলৈ হৈ হৰি আদি সেৱন কৰে, অতি সং

আৰু ধাবক। অবাধ গতিৰ ভেওঁ হোম নিম্পাদক,
বলৰ ভক্ত, কুশৰ ওপবত ফুৰে, ফলবৰ'ক, শিত্তৰ দৰে
বন্ধণীয়, ডেকা, জ্বৰাহিত, ওহৰিৰ মাজত স্থাপিত ॥১৩॥
এই বগ্নিবিলাক পৰস্পৰ সংযুক্ত হৈ যজ্ঞলৈ যাবৰ মনেৰে
ভললৈ যায়। (এইবিলাকে) যজ্ঞমানলৈ যোগক নিয়মিত
কৰি ঋতৰ (যাগৰ) বৰ্দ্ধন কৰিবলৈ আহিছে। এই
আদিভাই সুগমনেৰে সকলো শাসক বগ্নিৰে কৰ্ত্তা পানী
বিলাকক ভললৈ (পৃথিবীলৈ) এৰি দিয়ে ॥১৪॥ হে ভাল
স্তুতিৰ অগ্নি, দেখিবলৈ বেয়া লভাৰ পৰা চেপা কাঠৰ
পাত্ৰত ধৰা সোমৰ বস মনগ্ৰাহী স্তুতিৰে সৈতে লৈ গৈ থকা
সুগমনৰ ঋত্বিক যজ্ঞমানৰ মাজত শোভা কৰিছা। হে জীৱন
দাতা, বন্ধাকাৰী অগ্নি, শিখাবিলাক বৰ্দ্ধিত কৰা ॥১৫॥
যিদৰে দেখা হৈছে সেই দৰেই স্তুতি কৰা হৈছে। দৌণ্ডিৰে
সাধিকা বাপক স্তুতিয়ে নিজৰ ৰূপ ধৰিছে। হে দেবতা
সকল, মহৎ পূজা, বহুত ধনযুক্ত, বহুত বেণী, মহৎ,
লবচৰ নোহোৱা মনৰ, বলী, সুবীৰ পুত্ৰ আমাক দিয়া
॥১৬॥ অগ্ৰগামী, জায়াবান, কবি, যুদ্ধৰ মনেৰে যুদ্ধ
কৰিবলৈ সূৰ্য্য দেবতাই বেগাই গৈছে। দৌপ্ত ঘৰ সৰ্ব্বতো
ভাবে বন্ধা কৰি সেই দেবতাই আমাক স্বায়ত্ত্ব ধন
আৰু সুখ দিয়ক ॥১৭॥ হে দেবতা সূৰ্য্য, অতি ডাঙৰ
প্ৰজাপক কৰ্ম্মৰে স্তুতি কৰি যজ্ঞমান সকল তোমাৰ
ওচৰলৈ যায়। —যি স্তুতিত তোমাৰ (উদয় অন্ত আদিৰ)
স্তুতি কৰা হয়। (তুমি এইদৰে) গতি কৰি গৈ আছা।
তোমাৰ ওচৰত যি কামনা কৰে তাকেই পাই। যি
নিজ ইচ্ছাবে পূজা কৰে তেওঁ পূৰ্ব্বে হৈছে ॥১৮॥ আমাৰ
এই সকলো স্তবৰ মাজত প্ৰধান স্তব বিলাক নৈ সমুদ্ৰলৈ
যোৱা নিচিনাকৈ সূৰ্য্যৰ ওচৰ পাইগৈ। যজ্ঞ ঘৰত
স্তোত্ৰবিলাক বিস্তৃত হয়, —কয় নহয়। যত পবিত্ৰ সূৰ্য্যত
মন সমৰ্পিত হয়, তাত উপাসকৰ হৃদয়ৰ অভিজায়
বিফল নহয় ॥১৯॥ এই দেবতাক সকলোৰে স্তুতি কৰিব
লগায়। আমি কত্ৰ, মনস, এবাবদ, যজ্ঞত, সত্ৰি, আৰু
অবৎসাৰ সকলোৰে পূজাই বলকৰ অন্ন আৰু মনোহৰ
চিন্তাৰে পূৰ্ণ কৰোঁহক আহা ॥২০॥ বিশ্বাব, মায়ী
আৰু যজ্ঞ এই তিনি ঋষিৰ নিজৰ সোমবস শেনৰ দৰে
শীত্ৰগামী, অদিতিৰ দৰে বিস্তৃত আৰু পেটপূৰক। তেওঁ
বিলাকে (বিশ্ববাবাদি ও জনে) সোম পান কৰিবলৈ
পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ অনুজ্ঞা বিচাৰিছে। তেওঁবিলাকে
মদকৰ সোমৰ ওপাওণ বিশেষকৈ জানে ॥২১॥ সদাপূণ
যজ্ঞত, বহু বৃদ্ধ, ঋত্বিং আৰু তৰ্য্য এই পাঁচজনে
তোমালোকৰ সৈতে শত্ৰু বধ কৰিলে। সেই ঋষি সকলে
শ্ৰেষ্ঠ-ইহলোক আৰু পৰলোকৰ, দুয়োলোকৰ কামনা

পূৰণ কৰিলে আৰু বিখ্যাত হল, কাৰণ তেওঁবিলাকে ভাল শব্দ অৰ্থ মিশ্ৰণ কৰি ভজন কৰে ॥১২॥ যজমানৰ (অবৎসাৰৰ — মোৰ) সুতৰুৰ ঋষি সংপতি হোতা হৈছে। তেওঁৰ সকলো কৰ্মৰ ফল ওপৰলৈ নিয়া হৈছে। গাই গৰুৰ বসাল গাখীৰ হৈছে। সেই গাখীৰ বিতৰণ হৈছে। সেইবিলাক অনুক্ৰমে কীৰ্ত্তন কৰি, শুই নেথাকি অবৎসাৰে অধ্যয়ন কৰি আছে ॥১৩॥ যি জাগৃত থাকে তেওঁক ঋকে বিচাৰে, যি জাগৃত থাকে তেওঁক সোম স্তোত্ৰই বিচাৰে। যি জাগৃত থাকে তেওঁক সোমে কয় (মোক পান কৰা)। হে অগ্নি, মই তোমাৰ সখ্যত সদায় থকা হম ॥১৪॥ অগ্নি জাগি থাকে কাৰণে ঋকে বিচাৰে, অগ্নি জাগি থাকে কাৰণে তেওঁক সোম স্তোত্ৰই বিচাৰি যায়; অগ্নি জাগি থাকে কাৰণে তেওঁক সোমে কয় (পান কৰা)। হে অগ্নি, তোমাৰ সখ্যত সদায় থকা মই হম ॥১৫॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ সদাপুণ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বিশ্বদেবসকল।

অত্ৰিৰসে স্তুতি কৰিলত ইল্লই জানি পৰ্বত ডাঙি-বলৈ বজ্জ মাৰিলে। আগমণি উষাৰ বগ্নিবিলাক স্বৰ্গলৈ উঠি গল আৰু এক্কাৰ নিশা আঁতৰি গল। সূৰ্য্য ওলাল। মানুহৰ ঘৰৰ দুৱাৰ বিলাক সূৰ্য্য দেবতাই মুকলি কৰি দিলে ॥১॥ সূৰ্য্য দেবতাই দীপ্তিৰে বস্তুবিলাকৰ ৰূপ প্ৰকাশ কৰিলে। বগ্নিবিলাকৰ মাক উষা দেৱীয়ে জানি মহৎ অন্তৰীক্ষৰ পথা আহিছে। নৈবিলাকে পাবৰ পানীবিলাক গোটাই লৈ পানী বোৱাই গৈছে। স্বৰ্গক ধুটীত ৰখা ঘৰৰ দৰে দৃঢ় কৰিলে ॥২॥ আমাৰ স্তোত্ৰেৰে মেঘৰ গৰ্ভ লবাই দিছে। পূৰ্ণৰ মহতী স্তুতিয়ে মেঘ ভাঙি দিছে। স্বৰ্গই নিজ কাম কৰিছে। পৰিচৰণ কৰা অত্ৰিৰ ঋষিয়ে নিজক কষ্ট দিছে (যজ্ঞ কৰাত কষ্ট হৈছে) ॥৩॥ হে ইল্ল আৰু অগ্নি, দেবতাৰ স্বেৰণ কৰিবৰ যোগ্য সূক্তৰ বাক্যেৰে আমাক ৰক্ষা কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছে। স্তোত্ৰেৰে পূৰ্ণৰ ঋষি সকলে সুযজ্ঞ পালন কৰি যজ্ঞৰ দৰে ধৰ কৰ্ম্মেৰে যজ্ঞন কৰিছিল ॥৪॥ আজি সোনকালে আহা। আজি সংকল্প অনুষ্ঠান কৰিম। শত্ৰুক যুলে সৈতে নষ্ট কৰিম। যজমানৰ শত্ৰু দূৰৈত ৰাখিম। (সেই কাৰণে) যজমানৰ ওচৰলৈ যায় ॥৫॥ আহা, স্তুতি কৰিম। হে সখাসকল, যি স্তুতিয়ে, দাকৰ দৰে (আবদ্ধ কৰি ধোৱা) গৰুৰ

পাল মুকলি কৰিছিল; যাৰ দ্বাৰা মদুৰে বিশিদ্ভিগ্ৰক জয় কৰিছিল, যাৰ দ্বাৰা ককৌবানে বনলৈ বোতা বনিকৰ দৰে পানী পাইছিল ॥৬॥ এই যজ্ঞত অভিব্যদ কৰা হাতেৰে ধৰি চলোৱা শিলে শব্দ কৰিছে, যি অভিব্যবেৰে দম্বধ আৰু নবধ অত্ৰিৰস সকলে ইল্লক পূজা কৰিছিল। ঋতক (নিয়মক) পোৱা সবম কুকুৰে গৰু বিচাৰি পালত অত্ৰিৰাৰ সকলো স্তুতি আদি সত্য হল ॥৭॥ মহতী এই উষা উদয় হলত অত্ৰিৰস সকলে যেতিয়া গৰুৰ লগত মিলিত হল তেতিয়া উৎকৃষ্ট যজ্ঞৰ সন্তাৰ উপযুক্ত গাখীৰ ক্ষৰণ হবলৈ ধৰিলে। কাৰণ সবমাই গৰুবিলাক ঋতৰ (নিয়মৰ) বাটেৰে দেখা পাইছিল ॥৮॥ সাতোটা ধোঁৱাৰে বোতা সূৰ্য্য আমাৰ ফালে আহক। এই সূৰ্য্যৰ দীৰ্ঘপ্ৰমণৰ বাটত কষ্টসাধ্য সুত্ৰৰ বাটেদি যাওঁতে শেন চৰাইৰ দৰে মাজ বাটতে চোঁমাৰি আমাৰ হাবাৰ উদ্দেশ্য কৰি মাৰি আহিছে। ডেকা, মেধাবী সেই দেবতাই নিজ বগ্নিৰ মাজত থাকি প্ৰভা বিস্তাৰ কৰিছে ॥৯॥ সূৰ্য্য দেবতা দীপ্ত সাগৰ যেন আকাশত আৰোহন কৰিলে। তেওঁ ধুনীয়া পিঠিৰ হৰিত ধোঁৱা বখত লগালত (যজমান আদিয়ে) পানী নাহেৰে পাব কৰাদৰে তেওঁক (যজ্ঞলৈ) আনিলে আৰু কেউফালে অনুজ্ঞা শুনি পানীৰ দৰে বগ্নিবিলাক আমাৰ ফালে আহিল ॥১০॥ হে দেবতা সকল, মই পানীৰ কাৰণে তোমালোকৰ সৰ্বস্বাদী স্তোত্ৰ পাঠ কৰিছো যি স্তোত্ৰেৰে নবধ সকলে দহমাহ যজ্ঞ সম্পন্ন কৰিলে। এই স্তুতিৰ দ্বাৰা দেবতাই আমাক ৰক্ষা কৰক আৰু পাপৰ পৰা মুক্তি কৰক ॥১১॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ প্ৰতিক্ষত্ৰ। ছন্দ—জগতী; ২/৮ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—১-৬ বিশ্বদেবসকল; ৭৮

দেবপত্নী সকল।

সৰ্বজ্ঞ মই নিজেই (যজ্ঞাত্মক) ধূষাত ধোঁৱা লগোৱাৰ দৰে লগাইছো। সেই কাৰণ কৰা ধূষা মই বহন কৰিম। এই ধূষা ওছাই পেলাবলৈ মই নিবিচাৰো। পূৰ্বাই আগলৈ বুলি নিবিচাৰো। বাট জনা (অভ্যৰ্থামী) দেবতাই আগন্তু গৈ বাট পোন কৰি দিয়ক ॥১॥ হে অগ্নি, ইল্ল, বৰুণ আৰু মিত্ৰ তোমালোকে আমাক বল দিয়া; আৰু যকডসকলে বিষুৱে বল দিয়া। হুৱো নালতাই, কজ্জই আৰু গ্ৰাই (এই দেবতাৰ পত্নীয়ে), পূৰ্বাই, ভগই, নবৰতীয়ে আমাৰ যজ্ঞ সেৱন কৰক ॥২॥ ইল্ল, অগ্নি, মিত্ৰাবৰুণ, অদিতি আদিত্য, পৃথিৱী, স্বৰ্গ, যকডসকল, পৰ্বত পানী, বিশ্ব

পূৰণ, ব্ৰহ্মনস্পতি, ভগ, সবিত্—এই দেবতা সকলক
বন্ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছো ॥৩॥ আৰু আমাক বিমুক্ত
কৰক। অবাধ বায়ুয়ে সুখ কৰক; অগ্নিনোদা
অগ্নিয়ে আৰু সোমে সুখ কৰক। আৰু ঋতুৱে আমাক
ধন দিবলৈ মন কৰক। আৰু অশ্বিনী দুজনে, ডুষ্ঠা
আৰু বিত্‌বাই (ধন দিবলৈ) মন কৰক ॥৫॥ আৰু
দুয়লোকত থকা পূজ্য মৰুতসকল কুশল বহিবলৈ আমাৰ
ওচৰলৈ আহক। বৃহস্পতি দেবতাই সুখ দিয়ক। আৰু
আমাক পূমাই ঘৰৰ বিষয়ে সুখ দিয়ক। আৰু মিত্ৰ, বৰুণ
আৰু অৰ্য্যমাই সুখ দিয়ক ॥৫॥ আৰু সেই সূন্যত্ব
পৰ্য্যন্ত বিলাকে, সুদাত্ৰী নদাবিলাকে আমাক পালন
কৰা হওক। ধনৰ ভাগ কৰা ভগদেবতাই অগ্নিৰ আৰু
বন্ধনৰে আহক। বহুত ব্যাপ্তিৰ দেবতাৰা অগ্নিয়ে মোৰ
আহ্বান শুনক ॥৬॥ আমাৰ স্তুতি কামনা কৰি অহা দেব-
পত্নী সকলে আমাক বক্ষা কৰক (আৰু) আমাৰ বলবান
পুত্ৰক অন্নলাভৰ কাৰণে বক্ষা কৰক। যি পানীৰ কৰ্ম্মত
পাখিৰ দেৱী আছে, সেই দেৱী সকলে সু-আহ্বান
কৰা হৈ আমাক সুখ দিয়ক ॥৭॥ আৰু দেবতাৰ
ভাৰ্যা দেৱী সকলে হবি উদ্ধৰ কৰক। বাজমানা ইন্দ্রানী,
অগ্নায়ী, অশ্বিনীৰ পত্নী, কপ্তৰ পত্নী, বৰুণৰ পত্নী,
সকলোৱে (স্তুতি শুনক) আৰু হবি উদ্ধৰ কৰক। দেবতাৰ
পত্নী ঋতুকালৰ দেৱীয়েও স্তোত্ৰ শুনক ॥৮॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ প্ৰতিবধ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—বিষ্ণুদেবসকল ।

প্ৰাণীৰ প্ৰস্তুত কৰ্ম্মত স্তৱমান হৈ মহতী মাতৃ
উমাই জীয়েকক (জীয়েকৰ তুলা ভূমিক) সাৰ পোৱাই
দুয়লোকৰ পৰা আহিছে। পৰিচৰণ কৰা হৈ, যুৱতী,
স্তুতিমতী উমাই পিতৃ সকলেৰে সৈতে যাগ গৃহলৈ
আহুত হৈ আহিছে ॥১॥ গমনশীল প্ৰকাশকৰ কাৰ্য্যেৰে
গৈ অমৃতৰ পাতি মণ্ডলত থাকি অনন্ত ব্যাপ্ত পথত
বন্ধিবিলাকৈ দ্যাবাপৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষৰ কেউকালে
গৈছে ॥২॥ পানী বৰ্ষক) দেবতা সকলৰ আনন্দ
কিলাক, দীপ্তমান, আৰু বৰকৈ যোৱা চবাই (সূৰ্য্য)
পিতৃৰ যোৱা (স্থান) স্বৰূপ পূৰ্ণ দিগন্তলৈ প্ৰবেশ
কৰিছে। পাচত বৰ্ণৰ আশ্ৰয় নিহিত আদিত্য সকলোতে
ব্যাপ্ত অন্তৰীক্ষৰ শেষ প্ৰান্তলৈ অগ্ৰসৰ হৈ জগত বক্ষা
কৰিছে ॥৩॥ চাৰিজন ঋতিকে নিজৰ কলাপ কামনা
কৰি তেওঁৰ পুষ্টি সাধন কৰিছে। দহ দিকে মাৰুত

তেওঁক দৈনিক গতি সম্পাদন কৰিবলৈ পঠিয়াই
দিছে। তেওঁ তিনি বিধ ঋতুৰ (—গ্ৰীষ্ম, বৰ্ষা, শীত
কাল) অন্তৰীক্ষৰ অন্তলৈ পৰিত্ৰমণ কৰি আছে ॥৪॥
হে ঋতুক সকল, এই সমুখত দেখা স্তুতা শবীৰ হাব,
পানী যাৰ মণ্ডলত বৰ্ত্তমান, তেওঁৰ উপজীৱাৰে নদী
বিলাক বৈ গৈছে। এওঁক অন্তৰীক্ষ আৰু সমান বলৰ দিন
আৰু ৰাতি দুয়োকে আৰু এওঁৰ পৰা উপন্ন হোৱা
ঋতু বিলাকক ধাৰণ কৰি আছে ॥৫॥ এই সূৰ্য্যালৈ
যজ্ঞমানে স্তুতি বিস্তাৰ কৰিছে। পুত্ৰলৈ (পুত্ৰ স্থানীয়লৈ)
মাক উমাই কাপোৰ (জোতাতি বিলাক) বৈছে (বিস্তাৰ
কৰিছে)। সন্তা সূৰ্য্যৰ সম্পৰ্কে হক্ট হৈ বধুৱে
(বধু স্থানীয়) ৰন্ধিয়ে সূৰ্য্যৰ পথেৰে সমুখলৈ গৈ
আছে ॥৬॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, এই স্তুতিৰে স্তুত
হোৱা। হে অগ্নি, সেই স্তুত আমাৰ সুখৰ কাৰণে
দুঃখ গুছাবলৈ স্তুতি হওক। (ইয়াৰে) আমি সুখ
পাম আৰু সুপ্ৰতিষ্ঠিত হম। মহৎ আশ্ৰয় দ্যোতমান
সূৰ্য্যক নমস্কাৰ কৰো ॥৭॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ প্ৰতি ভানু। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—বিষ্ণুদেবসকল।

কেতিয়া আমি প্ৰিয় ধামত নিজৰ নিজৰ অন্নৰ
মহৎ পূজা বৈদ্যে অগ্নিক স্তুত কৰিম? বি অন্তৰীক্ষক
জোখ কৰা দৰে মেঘক ধাৰণ কৰা পানীবিলাক বিস্তাৰ
কৰি আচ্ছাদন কৰি মায়াৰ দৰে ধৰি আছে ॥১॥
সেই উমাই আবৰক একে ৰূপৰ দীপ্তিৰে, বীৰ ঋতুক
সকলে বহন কৰা প্ৰজাৰে জগত বিস্তাৰ কৰিছে।
দেবতা বিচৰা মানুহে আগতে হৈ যোৱা উমাই আৰু
(ভবিষ্যতলৈ) আহিবলগীয়া উমাক অগ্ৰাহ কৰি
সমুখত থকা উমাক বৰ্জন কৰিছে ॥২॥ ইন্দ্রই
দিনে ৰাতিয়ে দিয়া (সোম) হবিৰে উত্তেজিত
হৈ মায়াবী বৃত্তৰ কাৰণে নিজৰ বজ্জ সুতীক্ষ্ণ কৰিছে।
ইন্দ্রকপী আদিত্যৰ শত ৰন্ধিবিলাকৈ দিন বিলাক
নিবৰ্তন আৰু প্ৰবৰ্তন কৰি (মানুহৰ) আয়ুৰ কল্প
কৰি আকাশত বিচাৰণ কৰি ফুৰে ॥৩॥ সেই এওঁৰ
(অগ্নিৰ) স্বভাৱৰ গতিৰে কুঠাবৰ দৰে কাম সাধন
কৰে। এই ৰূপবান ৰন্ধি বিলাকৰ, মই ভোগৰ কাৰণে
স্তুত কৰিম। কাৰণ সেই দেবতাটো আমাক সহায়
কৰি অন্নপূৰ্ণ ঘৰৰ দৰে আহ্বান কৰা যজ্ঞৰে যজ্ঞমানক
ধন বহু দিয়ে ॥৪॥ সেই অগ্নিয়ে চাৰিউফালে যোৱা

শিখাৰে বমণীয় জ্যোতি পিঙ্গি, চাক খাই শত্ৰুক নষ্ট কৰি
শোভিত হয়। পুৰুষত্বৰে যুক্ত ভেওঁক আমি জানিব
নোৱাৰোঁ, কাৰণ এই মহান সৰ্বিতাই (প্ৰেৰক দেবতাই)
বৰণীয় ধন দিয়ে ॥ ৫ ॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নি পুত্ৰ প্ৰতিপ্ৰভ ; ৫—তৃণপানি । ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—বিশ্বদেবসকল ।

‘হে যজমান সকল, তোমালোকৰ কাৰণে আজি
সৰ্বিতা দেবতাৰ ওচৰলৈ যাম। ভগ দেবতাক মানুহৰ
বমণীয় হবিৰে ভজন কৰা। হে বহুত ভোগ কৰিবলৈ
দিয়া নেতা অগ্নিনী দুজন, তোমালোকৰ সখীত বিচৰা
আমাৰ ওচৰলৈ দিনে দিনে আৱৰ্তন কৰি আনিবা
॥ ১ ॥ শত্ৰুৰ নিৰাৱৰণ কৰা সৰ্বিতা ঘূৰি অহা বুলি
জানি সূক্তৰে ভেওঁক পৰিচৰণ কৰা। ভেওঁ মানুহক
শ্ৰেষ্ঠ ধন দিয়ে। নমস্কাৰেৰে ভাললৈক মনত ভাবি
ভেওঁক স্তুতি কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, জিভাৰে (শিখাৰে)
বৰণীয় কাঠ তুমি দাহ কৰা। পূষা, ভগ আৰু
অগ্নিৰে বৰণীয় অন্ন দিয়ে। সূৰ্য্যই আচ্ছাদন কৰে।
ইন্দ্ৰ, বিষ্ণু, বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অগ্নিয়ে দিন বিলাক
ভাল কৰক ॥ ৩ ॥ সেই বমণীয় ধন আমাক কোনেও
বেয়া শোণোৱা সৰ্বিতা দেবতাই দিয়ক। সেই ধন
নদী বিলাকে দি, বৈ গৈ থাকুক। এই যাগৰ হোতা
মই কৈছোঁ (সেই বাবে দিয়ক)। আমি অগ্নি
সকলে বহুবিধ ধনৰ মালিক হম আৰু অন্ন বহু পাম
॥ ৪ ॥ যি বসু সকলক পশু আদি অন্ন দিয়ে, যি মিত্ৰ
আৰু বৰুণক সূক্ত বাক্যৰে গুণি কৰে ভেওঁৰ মহৎ
ধন হওক। আমি বহুত সুখ দিয়া দ্যাবাপৃথিবীৰ
বন্ধণেৰে হৰ্ষ কৰি থাকিম ॥ ৫ ॥

৫০ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ স্বস্তি । ছন্দ—অম্বুষ্টুপ্ ; ৫
পংক্তি । দেবতা—বিশ্বদেবসকল ।

সকলো মৰ্ত্তাই নেতা সৰ্বিতা দেবতাৰ সখা বিচাৰে।
সকলো মানুহেই ধনৰ কাৰণে ভেওঁক বিচাৰে, —পুষ্টিৰ
কাৰণে বহুত ধন বিচাৰে ॥ ১ ॥ হে নেতা দেবতা
তোমাৰ সেই আমি (যজমান) আৰু যি অগ্নই যি
হোতাদিয়ে স্তোত্র গাবলৈ বিচাৰিছে, সেই সকলো
বিলাক তোমাৰ। এই উভয় বিধে তোমাক ধন
বিচাৰিম আৰু পাম ॥ ২ ॥ এই যজ্ঞ আমাৰ নেতাই

অভিধিৰ দৰে দেবতা সকলক কেউফালে পৰিচৰণ
কৰা। ইয়াত দেবতাৰ পত্নী সকলকো পৰিচৰণ কৰা।
দূৰৈত সকলো বাটত থকা শত্ৰু পৃথক কৰ্ত্তা দেবতা সকলে
আমাৰ শত্ৰুক পৃথক কৰক ॥ ৩ ॥ স্ব’ত যজ্ঞৰ বহিৰ
যুগৰ ওচৰলৈ পশু যায়, তাত যজমানক ভাল পোৱা
দেবতাই যজমানৰ প্ৰতি প্ৰসন্ন হৈ পুত্ৰাদি ঘৰে সৈতে
দিয়ে আৰু সেই যজমান হৰি দাতা হয় ॥ ৪ ॥ হে
নেতা সৰ্বিতা দেবতা, তোমাৰ এই বৰুণ পতিক দিয়া
ধনে সুখ কৰক,—ধনে সুখ কৰক। মজ্জলৰ কাৰণে
সুখ কৰক। স্তুতি কৰা আমি সৰ্বিতাক স্তুতি কৰিম।
দেবতাক স্তুতি কৰা আমি তোমালোকক স্তুত কৰিম
॥ ৫ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ স্বস্তি । ছন্দ—১-৪ গায়ত্ৰী ;
৫-১০ উষিক্ ; ১১-১৩ ত্ৰিষ্টুভ, বা জগতী ;
১৫।১৬ অম্বুষ্টুপ্ । দেবতা—বিশ্বদেবসকল ।

হে অগ্নি, সোমপান কৰিবলৈ তুমি সকলো বন্ধক
দেবতাৰে সৈতে আমাৰ হৰি দাতা যজমানৰ ওচৰলৈ
আহা ॥ ১ ॥ হে স্ব’তৰ (নিম্বৰ) স্তুতিৰ দেবতা
সকল আমাৰ যজ্ঞলৈ আহি সত্যধৰ্মৰ তোমালোকে
অগ্নিৰ জিভাৰে সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে মেধাৰী
বিপ্ৰ, হে সত্য অগ্নি, বাতিপুৰা অহা মেধাৰী দেবতা
সকলেৰে সৈতে সোম পান কৰিবলৈ আহা ॥ ৩ ॥
এয়া সোম, সৰন কৰা ফালেৰে চেপা হৈছে আৰু
পাত্ৰত ভৰাই ৰখা হৈছে—ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুৰ প্ৰিয় ॥ ৪ ॥
হে বায়ু, হৰি দাতাক সন্মুখ কৰিবলৈ, সোম অন্নক
উদ্দেশ্য কৰি পান কৰিবলৈ আহা। চেপা সোম
অন্ন পান কৰা ॥ ৫ ॥ হে বায়ু তুমি আৰু ইন্দ্ৰ এয়া
চেপা সোম পান কৰিবৰ যোগ্য। সেই সোম বস
দোৰ বহিত—তোমালোকে সেৱন কৰা। সোমৰ
ফালে আহা ॥ ৬ ॥ ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুলৈ দৈ মিহলোৱা
সোম ভৈয়াৰ কৰা আছে। সেই অন্ন দ ঠাইলৈ নৈ
বৈ যোৱা দৰে তোমালোকৰ ফালে গৈছে ॥ ৭ ॥ হে
অগ্নি, সকলো দেবতাৰে সৈতে, অগ্নিনী দুজন আৰু
উষাৰে সৈতে আহা। অগ্নিৰ দৰে চেপা সোমত
আনন্দ কৰিবলৈ আহা ॥ ৮ ॥ মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ লগত,
সোম আৰু বিষ্ণুৰ লগত, অগ্নিৰ দৰে চেপা সোমত
আনন্দ কৰিবলৈ আহা ॥ ৯ ॥ আদিত্য আৰু বসু-
সকলৰ লগত, ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুৰ লগত, অগ্নিৰ দৰে
চেপা সোমত আনন্দ কৰিবলৈ আহা ॥ ১০ ॥ আৰ্য্যক

অগ্নিনী দুজন আৰু ভগ্নই মজল কৰক। দেৱী অদি-
তি'য় মজল কৰক। অগ্ৰতিহ্মনী প্ৰাণদাতা পৃথ্বী
আমাক মজল কৰক। দাবাপৃথিবীয়ে ভালকৈ জানি
আমাক মজল কৰক ॥১১॥ সকলো দেবতাই আজি
দিনত হস্তিৰ কাৰণে হওক। বৈশ্বাণৱ, বসু আৰু
অগ্নি দেবতাই মজলৰ কাৰণে হওক। ঋভব দেবতাই
হস্তি দিয়ক। কত্ৰ দেবতাই পাণৰ পৰা বক্ষা কৰি
হস্তি দিয়ক ॥১২॥ হে মিত্ৰাবৰুণ মজল কৰ। বেবতী
দেৱীয়ে বাটত যাওঁতে মজল কৰক। ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিয়ে
মজল কৰ। অদিতি দেৱীয়ে মজল কৰক ॥১৪॥

সূৰ্য্য আৰু চন্দ্ৰৰ দৰে সদায় আমি মজলময় পত্নী
অম্বুসৰণ কৰিম। আকৌ (পুনৰ বাৰ) দিয়া, হিংসা
নৰা, সদায় আমাক মনত বধা, বজুৰ লগত লগ হ'ম
॥১৫॥

৫২ সূক্ত—ঋ ১৭।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাস্থ। ছন্দ—অম্বুষ্ঠুপ্ ;

৬।১৭ পংক্তি। দেবতা—মকতসকল।

হে শ্যাবাস্থ তুমি বৰ্ষী ব্ৰীকাৰ কৰি স্তুতিৰে মক-
গণক অৰ্চনা কৰ। তেওঁবিলাক স্তুতাই আৰু ত্ৰতিদিনে
অৰাধ হবি অগ্নি পাই হুষ্টি হৈছে ॥১॥ তেওঁবিলাক দৃঢ়
বলৰ আমাৰ সখা। তেওঁবিলাকে দৃঢ় গমনৰে নিজ
ইচ্ছাৰে আমাৰ সকলোকে বক্ষা কৰে ॥২॥ সেই মকত
সকল বাগৰি যোৱা পানীৰ সিঞ্চন কৰা হৈছে।—বাতিয়
দিনে সদায় চলি থাকে। এই মকত সকলৰ ২৭ত
আৰু পৃথিবীত থকা তেজ আমি স্তব কৰিছো ॥৩॥
(হে ঋত্বিক হোতা সকল) তোমালোকে ধৰ্ষক মকত
সকলক স্তোত্ৰ আৰু যজ্ঞেৰে ধাৰণ কৰা, কাৰণ তেওঁ
বিলাকে সকলো মানুহক সকলো সময়তে হিংসকৰ
পৰা বক্ষা কৰে ॥৪॥ (হে হোতা), যি পূজাৰ যোগ্য
অসীম বলী, সুদাতা নেতা সেই যজ্ঞৰ যোগ্য মকত
সকলক যজ্ঞসাধক হবিয়ে অৰ্চনা কৰা ॥৫॥ বৃষ্টিৰ নেতা
মহান মকত সকলে যুদ্ধৰ অন্তেৰে সজ্জা কৰি জিলিকি
থাকে। এই মকত সকলে চলি যাওঁতেই বিদ্রোহৰে
যেহুত অস্ত্ৰ নিক্ষেপ কৰি ঘৰ-ঘৰকৈ শব্দ কৰি নিজেই
হৰ্গৰ পৰা ওলাই আহে ॥৬॥ যি মকত সকল পৃথিবীত
বৰ্জন হয়, যি মহতী অন্তৰীকৃত বৰ্জন হয়, বা নদীৰ
বলত বৃদ্ধি হয়, বা যি মহৎ দ্ৰালোকৰ দ্বানত
বৃদ্ধি হয়; ১৭। (হে স্তোতা,) সেই মকত সকলক
ভালকৈ স্তুতি কৰ। সভাবলী, মহৎ, আৰু
(বৰযুগৰ) নেতা সেই মকত সকলে পানীৰ কাৰণে চলন্ত

যতাবৰ (পহু) বধত যোজনা কৰি জগৎ বক্ষা কৰিবলৈ
চলি যায় ১৮। আৰু সেই মকত সকলে পক্ষী
নদীত শোধক পশুঘেৰে (কুঁৱলীৰে) ঢাকি থাকে আৰু
বথৰ চক্ৰেৰে বলোৰে পৰ্বত (বৰক) ভাঙি পেলায় ॥১৯॥
যি মকত সকল আমাৰ কালে বা বিপৰীত ফালে যায়,
ভিতৰ বাটেদি বা আমাৰ অনুকূল বাটেৰে যায়, এই
কেইবিধ মকতে আমাৰ যজ্ঞত বিস্তৃত হৈ হব্য বহন
কৰে ॥২০॥ আৰু এই নেতা মকত সকলে জগত বহন
কৰে,—কেউজনেই ভালকৈ বহন কৰে, দূৰ দেশত (গ্ৰহ
তৰা আদি) বহন কৰে। এইদৰেই তেওঁলোকৰ বিবিধ
মুৰ্ত্তিৰে প্ৰকাশিত হৈ থাকে ॥২১॥ হৃন্দৰ বন্ধনৰে স্তব
কৰিলত পানীৰ নাদ বিচৰা তৃষাভূৰ গোতমৰ কাৰণে
পানীৰ উহ (নাদ) আনি দিলে। সেই মকতৰ কেইজন-
মানে চোৱৰ দৰে থাকি মোক বক্ষা কৰি আছিল আৰু
কোনো জনে মোৰ বলৰ কাৰণে (প্ৰাণৰূপে) আছিল
॥২২॥ যি মকত সকল দেখিবলৈ ভাল, অন্তেৰে দীপ্তমান
মেধাবী বিধাতা, সেই মকতগণক অতি বৰণীয় স্তুতিৰে,
হে শ্যাবাস্থ ঋষি, স্তুতি কৰ। ১৩। হে ঋষি, মকগণক
আদিভাৱ দৰে হবি দি স্তুতি কৰ। হে বলোৰে ধৰ্ষক
মকত সকল, দ্ৰালোকত থাকিলেও আমাৰ স্তুতি শুনি
যজ্ঞলৈ আহা ॥১৪॥ এই মকতসকলক তৎক্ষণাত স্তুতি
কৰি (অন্য) দেবতা সকলক বহন কৰি আনিবলৈ,
সেই মেধাবী শৌভ্ৰগামী সকলেৰে সৈতে ফলব্যঞ্জক মকত
সকলেৰে সৈতে উচিত দান দিবলৈ লৈ আহক ১৫।
মই তেওঁবিলাকৰ উৎপত্তিৰ বিষয় শোধাত জানী মকত
সকলে কৈছিল,—পুণ্ড্ৰি তেওঁবিলাকৰ মাক, গমনবন্ত
কত্ৰ শক্তিমান তেওঁবিলাকৰ পিতা ॥১৬॥ সেই
সাতজন শাকিন (সকলো কৰিব পৰা) সকলে মোক
প্ৰত্যেকেই এশকৈ গৰু দিলে। যমুনা নদীত সেই
বিখ্যাত গোধনৰ গা মোহাৰি দিছো। ঘোৰা বিলাকৰো
গা মোহাৰি দিছো ১৭।

৫৩ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাস্থ। ছন্দ—১'৫'১০'১১'১৫
ককুভ্ ; ২ বৃহতী; ৩ অম্বুষ্ঠুপ্ ; ৪ পুৰুষিক্ ;
৬।৭৯১০১৪১৬ সত্যবৃহতী; ৮১২ পায়ত্ৰী।

দেবতা—মকতসকল।

যেতিয়া এই মকতসকলে ফুটফুটীয়া পহু বধত
লগাইছিল, তেতিয়া এই মকতসকলৰ উৎপত্তিৰ বিষয়
কোনো জানিছিল? কোনে বা এওঁবিলাকৰ যুদ্ধত ভাগ

পাইছিল? ১১॥ বথত থকা এই মকত সকলৰ বথৰ ক্ষণি কোনে শুনিছে? তেওঁ বিলাক কোন ফালে গৈছে? কোন সুদাতা আছিল যাক বজুৰ দৰে বৎসুণৰ পানী বৰ্ষণ কৰি বহুত অন্ন অবতৰণ কৰিছিল? ১২॥ সেই মকতসকলে জিলিকি থকা চলন্ত ঘোঁৰাবোৰে সৈতে সোম পান কৰিবলৈ মোৰ ওচৰলৈ আহি কলে যে এই নেতা মানুহৰ হিতকৰা, চেকা (দোষ) নাইকিৰা, এওঁবিলাকক এইদৰেই (যেনেকৈ আছে তেনেকৈ) চাই স্তুতি কৰা ১৩॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ যি দীপ্তি সাক্ষ-পোষাকত আছে, যি অন্তঃসত্ত্বত আশ্রয় কৰি আছে, মালাত যি দীপ্তি আশ্রয় কৰি আছে বা অলঙ্কাৰত আশ্রয় কৰি আছে, হাতৰ আৰু ভৰিৰ আঙঠিত, বথত আৰু ধনুত আশ্রয় কৰি আছে, সেইবিলাক চাই স্তুতি কৰিছো ১৪॥ হে শীত্ৰে দান কৰা মকতসকল, তোমালোকৰ বৎসুণৰ দৰে সকলো ফালে যোৱা বথখন চাই আমি ভাল পাওঁ ১৫॥ নেতা, সুদাতা মকতসকলে যি মেঘক হৰি দাতাৰ কাৰণে স্বৰ্গৰ পৰা ক্ষৰণ হোৱা পৰ্জ্যুক দাবাপৃথিবীলৈ এৰি দিয়ে আৰু পাচত সকলোতে ব্যাপ্ত হৈ পানীৰ সৈতে সেই বৎসুণ দিওঁতা মকত সকলে চলি যায়,— ১৬॥ মকত সকলে অন্তৰীক্ষত পানীৰে সৈতে চলি যোৱা মেঘবিলাকৰ পৰা গাখীৰ খিৰোৱা গাই গৰুৰ দৰে খিৰাই দি (মাটিত) বৈ যোৱা নদীবিলাক ঘোঁৰাৰ দৰে যাবলৈ বঢ়াই দিয়ে ১৭॥ হে মকতসকল, দুবৈৰ দ্ৰালোকৰ পৰা আহা। অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহা। আৰু এই পৃথিবীৰ পৰা আহা। তাতে (সেই ঠাই বিলাকতে) বৈ নাথাকিব ১৮॥ হে মকতসকল, তোমালোকক বসা, অনিতভা আৰু কুভা নৈ কেইখনে যেন বখাই নথওক। ক্ৰম নদীয়েও আৰু সাগৰে বখাই নথওক। জলময়ী সবমু নদীয়েও যেন তোমালোকক বখাই নথয়। আমিহেই যেন তোমালোক অহা সুখ পাওঁ ১৯॥ সেই নতুন বথৰ বল আৰু দীপ্তিৰ মকতগণক স্তুতি কৰিছো। বৎসুণ বিলাকে তোমালোকক অনুসৰণ কৰে ২০॥ হে মকতসকল, তোমালোকৰ সেই বেলেগ বেলেগ শক্তি, বেলেগ বেলেগ দল আৰু প্ৰত্যেক দান ভাল স্তুতিৰে আৰু কৰ্ম্মৰে অনুগমন কৰিব পাবো যেন ২১॥ আজি এই মকতসকল এখন বথত উঠি কোন সুজন্মৰ হবিদাতাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ওলাইছে? ২২॥ হে মকতসকল, যি দয়ালু মনেৰে পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰলৈ দানৰ বীজ অদীন মনে বহন কৰিছা সেই মনেৰে আমাকো সদায় তেনেকুৱা ধনৰ বীজ দিবা। আমি তোমালোকক যি ধন আৰু অন্ন বিচাৰো, সেইবিলাক আমাৰ সোভাগ্যৰ কাৰণে দিয়া ২৩॥ হে মকত সকল, আমি যন্ত্ৰিৰে পাপ

এৰা দি শত্ৰুৰ পৰা পাব হৈ (পাপ আৰু শত্ৰুক) অতিক্ৰম কৰি যাম। বৎসুণৰ পানীৰ পাপ খেদোৱা সুখ লাভ কৰি গৰুৰে সৈতে আমি (তোমালোকৰ) পৰা সুখ পাম ২৪॥ হে পুজিত আৰু নেতা। মকত সকল, সুদেষতা, তোমালোকে যি মানুহক ঐশ্বৰ্য্য কৰা তেওঁ সুৰাৰ পুত্ৰ পৌত্ৰ যুক্ত হয়। আমিও তেনেকুৱা হয় ২৫॥ (হে ঋষি) স্তব কৰা ভূমি এই যজ্ঞত দাতা মকত সকলৰ স্তব কৰা। ঈহ খাবলৈ যোৱা গৰুৰ দৰে তেওঁবিলাক আনন্দিত হওক। গমনশীল মকত সকলক সখাৰ দৰে আহ্বান কৰি স্তুতি ইচ্ছা কৰা তেওঁ বিলাকক স্তব কৰা ২৬॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—জগতী; ১৪—
ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—মকতসকল।

মকত সকলৰ বল পৰ্য্যন্ত এই স্তুতি পোৱাই দিয়া। নিজ বলেৰে বলীয়ান, পৰ্ব্বত বগবাই দিয়া, উত্তাপ নাশ কৰা, দ্ৰালোকৰ পৰা অহা, পৰিচিত সামেৰে (বথন্তৰ, ব্ৰহ্মসাম আদিয়ে) যজ্ঞন কৰা, দ্যোতমান অন্ন দিয়া মকত সকলক বহুত হৰি অন্ন দিয়া ২৭॥ হে মকত সকল, দীপ্ত, পানী ইচ্ছা কৰা, অন্নযুক্তি কৰা, বথত ঘোঁৰা লগাই কেউকালে যোৱা বিদ্যুত্তেৰে তিনি স্থানত শব্দ কৰি মকতগণে চাৰিওফালে থকা পানী বিলাক মাটিলৈ পেলাই দি প্ৰাৰ্থণাৰ হৈ দেখুৱাইছা ২৮॥ বিদ্যুতৰ দৰে তেজৰ, নেতা, লোহৰ দীপ্তি মত অস্ত্ৰযুক্ত, পৰ্ব্বত বগবাই দিয়া, ঘনাই পানী দিয়া, শিল পেলোৱা, শব্দকৰা, বেগেৰে অভিবলী মকতসকল বৎসুণৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থণাৰ হৈছে ২৯॥ হে কল্পৰ পুত্ৰ মকতগণ, বাতি আৰু দিন সকলোৰে কৰ্ত্তা, তোমালোকে অন্তৰীক্ষ আৰু সকলো লোক বিকিপ্ত কৰা। কম্পনেৰে জোকাৰি দি তোমালোকে সমুদ্ৰৰ মাজত থকা নাৱৰ দৰে মেঘবিলাক (ভূলা ধুনাদি) ধুনি পেলোৱা। তোমালোকে শত্ৰুৰ দুৰ্গ ভাঙি দিয়া কিন্তু হিংসা নকৰা ৩০॥ হে মকতগণ, তোমালোকৰ সংঘৰ্ষ আৰু মাহাত্ম্য, দুৰ্ঘ্যৰ তেজৰ দৰে, দেবতাৰ ঘোঁৰাৰ তেজৰ দৰে গমণত (বহুত) যোজন দ'ঘল হয়। হে ঋষি বাখিৰ-নোবাবা-বলৰ মকত সকল, তোমালোকে ঘোঁৰা নিদিয়া (পানীৰ লুকাই থোৱা) পৰ্ব্বত ভাঙি দিছিল ৩১॥ হে বৎসুণৰ বিধাতা মকতসকল, তোমালোকৰ বল প্ৰকটীত হয় যেতিয়া কঁপি থকা ধূপে খোৱা গছ ভাঙি পেলোৱা আৰু আমাৰ গ্ৰিৱ চকুৰে যেনেকৈ বাট দেখা পোৱা

হয় তেনেকৈ ধন আদিৰ কাৰণে যাওঁতে তোমালোকে
বাট দেখুৱাই লৈ যোৱা ৷৬৷ হে মকতসকল, যি ঋষিক
বা বজাৰক তোমালোকে প্ৰেড়ন কৰা, তেওঁ অশ্বৰ দ্বাৰা
পৰাভূত নহয়, অশ্বৰ মাৰি পেলাব নোৱাৰে, ক্ষীণ
নহয় ৷ ৭৭ ৷ ইংৰাজ নেপাই, বাধা নেপাই ৷ তেওঁৰ ধন
টুটি নেযায় আৰু বক্ষণহীন নহয় ৷৭৷ নিযুত নামৰ
ধোঁৰা যুক্ত, পদাৰ্থ শিথিল কৰা, নেতা অৰ্য্যামাৰ দৰে, গাওঁ
জয় কৰা মানুহৰ দৰে মকতসকলে পানীবিলাক বিতৰণ
কৰে ৷ তোমালোক ঈশ্বৰে পানীৰ উহ (উৎস) শব্দ
কৰি ভাঙি মধুৰ পানী পৃথিবীত বোৱাই দিয়া ৷৮৷
এই পৃথিবী মকতসকলৰ কাৰণে বিস্তীৰ্ণ হৈছে ৷ স্বৰ্গও
গতিশীল তেওঁবিলাকৰ কাৰণে বহল হৈ আছে ৷
অভাবাক্ত থকা সুগম পথো মকতৰ কাৰণে আহল বহল
হৈ আছে ৷ হে ক্ষিপ্ৰদাণ্ডা মকতসকল, তোমালোকৰ
কাৰণে মেঘবিলাকে পানীবৰ্ষণ কৰে ৷৯৷ হে বৰী নেতা,
স্বৰ্গৰ পথ প্ৰদৰ্শক মকতসকল, সূৰ্য্য উদয় হলে তোমা-
লোকে যেতিয়া সোম পান কৰিবলৈ উল্লাসিত হোৱা-
তোমালোকৰ ধোঁৱা শিথিল কৰ্ম্ম নহয় ৷ তোমালোকেও
তেতিয়া অখিল ভূবনৰ বাটৰ সিপাৰে উপনীত হোৱা
৷১০৷ হে মকতসকল, তোমালোকৰ অন্তৰবিলাক জকমকাই
শিথিল আছে, ভবিষ্য পাহুকা, বুকুত বজ্জ মালা আৰু
বখত শুভ্ৰমণি, অগ্নিৰ দৰে দীপ্ত বিহাং হাতত শোভা
কৰিছে ৷ মূৰত সোনৰ মুকুট বিৰাজ কৰিছে ৷১১৷ হে
চলন্ত মকতসকল, তোমালোক যাওঁতে অপহৰণ কৰিব
নোৱাৰা দীপ্তিৰ স্বৰ্গ আৰু উজ্জল পানীবিলাক ধুনি
পেলোৱা যেতিয়া আমি দিয়া হবি ভক্ষণ কৰি বেচি
বলী হোৱা তেতিয়া উজ্জল দীপ্তি প্ৰকাশ কৰা (আৰু)
ভয়ঙ্কৰ শব্দ কৰি ঋতৰ (নিয়মৰ পানীৰ) প্ৰবৰ্ত্তন কৰা
৷১২৷ হে জ্ঞান যুক্ত মকতসকল, বথৰ গৰাকী আমি
তোমালোকৰ দিয়া অন্নৰে আৰু ধনেৰে (অন্নবান আৰু
ধনবান) হম ৷ তোমালোকে দিয়া ধন স্বৰ্গৰ আদিভাব
দৰে ক্ষয় নহওক ৷ আমাক সহপ্ৰদান দিয়া ৷১৩৷ হে
মকতসকল, তোমালোকে প্ৰত্নহীন ধন আৰু বীৰ
পুত্ৰাণি আমাক দিয়া ৷ সাম গায়ক বিপ্ৰক বন্ধা কৰা ৷
দেবতাক বজ্জন কৰা শ্যাবাস্থক ধোঁৱা আৰু অন্ন দিয়া ৷
তোমালোকে বজাৰ দৰে সুখবত পুত্ৰ দিয়া ৷১৪৷
ভংকণাং বন্ধা কৰা হে মকত সকল, তোমালোকক সেই
ধন বিচাৰো যি ধনেৰে মোৰ পুত্ৰ পৌত্ৰাদিয়ে আদিভাব
বন্ধিৰ দৰে পোহৰ কৰিব পাৰে ৷ হে মকতসকল মোৰ
নিজৰ এই স্তোত্ৰ বাক্য ভালকৈ গ্ৰহণ কৰা, যাৰ বলত
মই এম হেবন্তকাল (এম বছৰ) জীয়াই থাকিব পাৰো
৷১৫৷

৫৫ যুক্ত—ঋ ১০।

ঋষি অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাস্থ ৷ ছন্দ—জগতী; ১০

ত্ৰিষ্টুভ ৷ দেবতা—মকতসকল ৷

ভালকৈ বজ্জন কৰিবলগীয়া, দীপ্ত অন্তৰযুক্ত মকত
সকলে বহুত অন্ন ধাৰণ কৰিছে ৷ মালাৰে শোভিত
বুকুৰে মকতসকলে দমন কৰিব পৰা শীত্ৰগামী ধোঁৱাৰে
আহিছে ৷ শুভৰ কাৰণে গৈ থকা বথেও অনুগম
কৰিছে ৷ (আগতে ধোঁৱা পাচত বথ চলি গৈছে) ৷১৷
হে মকতসকল, তোমালোকে নিজৰ বল যেনেকৈ জানা
তেনেকৈয়ে ধাৰণ কৰিছা ৷ হে মহান, তোমালোকে
বহল হৈ বিৰাজ কৰিছা আৰু বৃহৎ অন্তৰীক্ষ বলৰে
ব্যাপ্ত হৈছা ৷ শুভৰ.....১ ঋকৰ দৰে ৷২৷ বলবান
মকতসকল একেলগে জন্ম আৰু একেলগে বৰ্ষণ কৰে ৷
শোভিত হৈ সকলো ফালে বৰ্দ্ধন কৰি নেতা সকলে
সূৰ্য্যৰ বন্ধিৰ দৰে দীপ্তিমান হৈ আছে ৷ শুভৰ.....১
ঋকৰ দৰে ৷৩৷ হে মকত সকল, তোমালোকৰ মহত্ব স্তুতি
কৰিবলগীয়া আৰু সূৰ্য্যৰ দৰে চাবলগীয়া ৷ তোমালোকে
আমাক মোক্ষ দান কৰা ৷ শুভৰ.....১ ঋকৰ দৰে ৷৪৷
হে মকতসকল, তোমালোকে অন্তৰীক্ষৰ পৰা পানী
উলিয়াই (বৰষুণ) দিয়া ৷ হে পানী থকা দেবতা, তোমা-
লোকে বৰষুণ দিয়া ৷ হে দৰ্শনীয় কেজন তোমালোকৰ
গাইগকৰ (মেঘৰ) গাখীৰ (পানী) শুকাই নেযায় ৷ শুভৰ
.....১ ঋকৰ দৰে ৷৫৷ হে মকত সকল, ফুটফুটীয়া পহু
ধোঁৱাৰ দৰে বখত বান্ধিলা, আৰু যেতিয়া সোণৰ কবচ
শিঙিলা তাৰেই সকলো শত্ৰু দূৰলৈ খেদাই দিলা ৷
শুভৰ.....১ ঋকৰ দৰে ৷৬৷ হে মকতসকল, তোমালোকক
পৰ্ব্বতে বাধা দিব নোৱাৰে ৷ ম'লৈ যাব খোজা ত'লৈ
যোৱাই ৷ আৰু দ্যাবাপৃথিৱী চাৰিউফালে যোৱা ৷ শুভৰ
.....১ ঋকৰ দৰে ৷৭৷ হে মকতসকল, তোমালোকৰ
কাৰণে পূৰ্ব্বত যি কৰ্ম্ম অনুষ্ঠিত হৈছিল, আৰু যি নতুন
হৈছে, যি স্তুতি কৰা হৈছিল, হে বাস কৰাওঁতা সকল,
যি পাঠ কৰা হৈছে, সেই সকলো তোমালোকে জানা ৷
শুভৰ.....১ ঋকৰ দৰে ৷৮৷ হে মকতসকল, আমাক
সুখ দিয়া ৷ আমাক (বেয়া কাৰ কৰিলেও) নবধিকা ৷
আমাক সুখ বেচিকৈ দিয়া, স্তোত্ৰ আৰু সখ্য গ্ৰহণ কৰা ৷
শুভৰ.....১ ঋকৰ দৰে ৷৯৷ হে মকত সকল, তোমা-
লোকে আমাক স্বৰ্গাদি স্থানৰ ফালে লৈ যোৱা, —পাপৰ
পৰা আঁতৰাই দিয়া ৷ হে বজ্জন কৰিবলগীয়া মকত সকল
আমাৰ বজ্জত স্তুতি কৰি দিয়া হবি সেৱন কৰা ৷ আমি
বহুত ধনৰ পতি হম ৷১০৷

৫৬ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—বৃহতী; ৩৭
সত্যবৃহতী। দেবতা—মকতসকল।

হে অগ্নি, শত্রুক অভিভব কৰা, ধুনীয়া আভরণেৰে
শোভিত মকতৰ-গণক আহ্বান কৰা। আজি মকত-
গণক জিলিকি থকা দ্যালোকৰ পৰা আমাৰ ফালে
আহিবলৈ আহ্বান কৰিছোঁ ॥১॥ হে অগ্নি, তুমি মকত
সকলক মনেৰে যি ভাবে জানা, মোৰ কাৰণে যেন
সং ইচ্ছাবে আহে (এনে কৰা)। যি মকত সকলে
তোমাৰ আহ্বান শুনি আহিছে সেই ভয়ঙ্কৰ যুগ্মিৰ
মকত সকলক হৰিবে বৰ্জন কৰা ॥২॥ অগ্নিই অভিভব
কৰা পৃথিৱীৰ প্ৰজাই বলবান প্ৰজাৰ পালকৰ ওচৰলৈ
যেনেকৈ আনন্দ মনেৰে আহে, সেইদৰে মকত-সেনা-
গণ আমাৰ ওচৰলৈ আহিছে। হে মকতসকল, তোমা-
লোকৰ বল অগ্নিৰ দৰে কৰ্মবান, দুৰ্ভৱ বৃষভ যুক্ত গাই
গৰুৰ দৰে কামিলা ॥৩॥ যি মকতসকলে নিজ বলেৰে
দুৰ্দ্ধৰ গৰুৰ দৰে শত্ৰুক হিংসা কৰে, তেওঁবিলাকে চলি
গৈ থাকি পৰ্বতৰ শিল ভঙা দৰে শব্দ কৰি মেঘ ভাঙি
পানী বোৱাই দিয়ে ॥৪॥ হে মকতসকল, তোমালোক
উঠা। নিশ্চয় এওঁলোকক, স্তোত্ৰেৰে বৰ্জন কৰা মকত
সকলক, অপূৰ্ব বহুত গৰুৰ পালটোক মতা দৰে আহ্বান
কৰিছোঁ ॥৫॥ হে মকতসকল তোমালোকৰ বথত উজ্জল
ঘোঁৰা বান্ধা। বন্ধা ঘোঁৰা বান্ধা। ঘোঁৰাবিলাকে ভালকৈ
টানিবলৈ বথৰ ধুৱাত জোৰা। অতি বহন কৰিব পৰা
ঘোঁৰা বান্ধা ॥৬॥ আৰু ডাঙৰকৈ হাঁহি থকা (শব্দ কৰা)
দেখিবলৈ ভাল বঙা ঘোঁৰা বথত লগোৱা। হে মকত
সকল, যাওঁতে যাতে সিহঁতে বিলম্ব নকৰে তেনেকৈ
তোমালোকে খেদাৰা ॥৭॥ আমি বথত যোৱা মকত
সকলক অন্ন কামনা কৰি আহ্বান কৰিছোঁ। যি বথত
বমণীয়া পানী ধাৱণ কৰি কক্ৰৰ পত্নী (মকতসকলৰ মাক)
মকতসকলৰ সৈতে আছে, সেই বথক আহ্বান কৰিছোঁ
॥৮॥ হে মকতসকল, বথত খোড়া কৰা, দীপ্ত, ভৰা
তোমালোকৰ দলটোক আহ্বান কৰিছোঁ। য'ত সুজাভা,
সুভগা, মজলয়নী পুজনীয়া, কক্ৰৰ পত্নী মকত সকলে
সৈতে আছে (তেওঁলোকক আহ্বান কৰিছোঁ) ॥৯॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—জগতা; ৭
ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—মকতসকল।

হে কক্ৰৰ পুত্ৰ সকল, ইন্দ্ৰৰ লগৰ, দয়ান প্ৰীতিৰ,

সোণৰ বথৰ ওপৰত থকা, (যজ্ঞৰ) সুগম সাধনৰ বাবে
যজ্ঞলৈ আহা। এয়া আমাৰ স্তুতিৰে তোমালোকক
বিচাৰিছে। পানী বিচৰা তৃণাতুৰ গোধমক অন্ধাশ্ব
পৰা পানীৰ উহ (নাদ) আনি দিয়া দৰে জায়াৰ ইয়ালৈ
আহা ॥১॥ বাশী (=বাইশ=চাঁচ, অস্ত্ৰযুক্ত, চুবী কটাৰী
থকা, মনসী, ভাল ধনু আৰু দৰ থকা, সজ্জন, ভাল
ঘোঁৰা থকা, ভাল বথ থকা, পুৰি বাৰ মাক, ভাল অস্ত্ৰ
থকা হে মকতসকল, আমাৰ ভাল যাতে হয় সেই
কাৰণে আহা ॥২॥ হে মকতসকল মেঘৰ পৰা হবিদাতাক
ধন পোৱাই দিয়া। তোমালোকৰ গমনৰ ভয়ত গহগহনি
বিলাক কঁপিছে। হে উগ্ৰ বলৰ, পুৰি মাক যাৰ, মকত
সকল ফুটফুটীয়া পছৰ দৰে ঘোঁৰা যেতিয়া বথত লগাই
দিয়া তেতিয়া পৃথিৱী কঁপাই দিয়া। ৩। সদায় দীপ্ত হৈ
থকা, ববয়ুগ দিওঁতা, য'জাৰ দৰে একে ৰূপৰ, সুৰূপ,
পিঙ্গল বৰণৰ ঘোঁৰা যুক্ত, নিষ্পাপ মহত্বৰে
ত্ৰাণ কৰা, স্বৰ্গৰ দৰে বিস্তীৰ্ণ মকতসকল পালেহি
॥৪॥ বহুত পানীৰ, আভরণ যুক্ত, সুদাভা, উজ্জল
যুগ্মিৰ, অক্ষৰ ধন যুক্ত, সুজস্মৰ, জস্মতে তেনেকুপৰ,
বুকুত মালা পিন্ধা, পূজা মকংগণ দ্যালোকৰ পৰা আহি
অমৰণ সাধক হবি পালেহি ॥৫॥ হে মকতসকল, তোমা-
লোকৰ গাত অস্ত্ৰবিলাক নিহিত আছে। বহুত শত্ৰুক
পৰাস্ত কৰা বল আছে। যুৱত সোণৰ মুকুট আদি
আছে। বথত সকলো অস্ত্ৰ আছে। তোমালোকৰ
লৰীৱৰ কাষত সকলো অধিহিত আছে ॥৬॥ হে মকত
সকল, আমাক গন্ধযুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত, বথযুক্ত, সুপুত্ৰৰে
সৈতে সোণৰ দৰে ধন অন্ন দিয়া। হে কক্ৰৰ পুত্ৰ মকত
সকল, আমাক সমৃদ্ধিশালী কৰা। তোমালোকৰ নিজ
বক্ষণ আৰু দৈব আমাক দিয়া ॥৭॥ হে বহুত ধনৰ,
অমৰ, ঋতজ্ঞ (নিৰম জনা), সত্যকলৰ বেধাৰীসকল,
ডেকা, বহুত স্তুতি কৰা, বহুত হৰিবে সেৱন কৰা,
নেতা মকতসকল, আমাক সুখ দিয়া ॥৮॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অত্রিৰ পুত্র শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—মকতসকল।

দীপ্তিমন্ত, বলবান, শীত্ৰগামী ঘোঁৰাই বহন কৰা,
অমৃতৰ (পানীৰ) গৰাকী, দায়ক দীপ্তিৰ সৈত মকত
সকলক, তোমালোকেই আজি নতুন স্তুতিৰে নিশ্চয়
স্তুতি কৰিম ॥১॥ হে বিপ্ৰ (বোতা) তুমি দীপ্তিমন্ত,
বলবন্ত, বলৱ হস্ত, কাম্পন কৰা, প্ৰজাবান, ধনদাতা মকত
সকলক স্তুতি কৰা। যি মকতে সুখৰ ভাব দিয়ে,

মহত্বে অপৰিচ্ছিন্ন (নিহিগা), বহুত ধনব নেতা সেট মকত সকলক জ্ঞতি কৰা ॥২॥ (হে ঋত্বিক যজ্ঞমান সকল) যি মকত সকলে বিশ্বব ববহুণ পথিয়াই দিয়ে সেই পানী বহন কৰা মকত সকলে আজি তোমালোকৰ ওচৰলৈ আহক। হে যোৰাৰী, ডেকা মকত সকল যি এই অগ্নি তোমালোকলৈ জ্বলোৱা হৈছে তাৰে তোমালোকৰ প্ৰীতি লাভ হওক ॥৩॥ হে মকত সকল, যজ্ঞমানক বাজমান, শত্ৰু খেদোৱা, কুশলী (মধ্যম ঋত্বক) বিভবাই সজোৱা অতি কপৰান পুত্ৰ জন্ম দিয়া। হে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া মকতসকল, তোমালোকৰ পৰা বাহুবলী পুত্ৰ হয়। তোমালোকৰ পৰা বহুত অশ্বযুক্ত সুবীৰ পুত্ৰ হয় ॥৪॥ বথব চকৰিব শলাব (Spoke) দৰে সকলো সমান, দিন বিলাকৰ দৰে (সাত জনেই সমান), সমান ভেজোৱে মকত সকল প্ৰাদুৰ্ভাব হয়। পুণ্ডিৰ পুত্ৰ সকলোৱেই সমান, কোনো নিকৃষ্ট নহয়। বৰবেগী মকতসকলে নিজ বলেৰে ববহুণ সিঁচি দিয়ে ॥৫॥ হে মকত সকল, যেতিয়া তোমালোকে ফুট্-ফুটীয়া পছৰ দৰে ঘোঁৰাৰে দৃঢ় চক্ৰৰ বথত লগাই চলি যোৱা, তেতিয়া পানী ক্ষৰণ হয় (ববহুণ দিয়ে) গছবিলাক ভাগে, পৰ্জনাই বৰ্ধন কৰা স্বৰ্গত তলহৰ কৰি শব্দ কৰে ॥৬॥ এই মকত সকলে যোৱা বাটত পৃথিৱী খেদিৰ উপযুক্ত কৰে। পড়িয়ে ভাৰ্য্যাক গৰ্ভ দিয়া দৰে মাটিত পানী স্থাপন কৰে। যেতিয়া মকত সকলে ঘোঁৰা বথৰ ধুৱাত লগাই তেতিয়া সেই কদ্রব পুত্ৰ সকলে মলিৰ দৰে ববহুণ পেলাই দিয়ে ॥৭॥ ৮ ঋক্ ওপৰৰ ৫।৭।৮ ঋকৰ দৰে ॥৮॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—জগতী; ৮

ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—মকতসকল।

হে মকত সকল, তোমালোকৰ পাবলগীয়া হৰি দিবলৈ হোতাৰী কান্ধিছে (জ্ঞতি কৰিছে)। হে হোতা হৃদেবতাক জ্ঞতি কৰা মই পৃথিৱী দেবতাক ঋত্ব (স্তব) কৰিছো। ঘোঁৰাৰে গৈ মকত সকলে অন্তৰীক্ষ পানীৰে সিঞ্চন কৰি পাৰ হৈ গৈছে। আক নিজৰ বল মেঘৰ লগ লগাই পানী বোৱাই দিছে ॥১॥ মানুহৰে ভবা নাও কপি কপি বোৱা দৰে পৃথিৱীৰন এওঁ বিলাক যাওঁতে কেঁচুৰে যায়। দূৰৈৰ পৰা দেখিলেও গতিৰ পৰা একো বুজা নেমাই। এই নেতা মকত সকলে যজ্ঞত মহৎ হৰি পাবলৈ যত্ন কৰি যায় ॥২॥ হে মকত সকল গৰুৰ সিঙৰ দৰে উৎকৃষ্ট নৃবৰ মুকুট শোভা কৰিবলৈ ধান

কৰিছা। সূৰ্য্যাই যেনেকৈ দিনৰ চক্ৰৰ দৰে বশ্মি বিলাক বিকিৰণ কৰে তেনেকৈ তোমালোকেও ববহুণ ছটিয়াবলৈ ভেজ ধাৰণ কৰা। তোমালোক ঘোঁৰাৰ দৰে বেগবন্ত আক দৰ্শনীয়। হে নেতা মকত সকল, তোমালোকে যজ্ঞমানৰ মঙ্গল বিধান কৰা ॥৩॥ হে মকতসকল, কোন যজ্ঞমানে পুণ্ডিনীৰ তোমালোকৰ মহৎ শ্ৰেষ্ঠ গুণবিলাকৰ ভাগ পাই? কোনে তোমালোকৰ স্তব বিলাক পাই? কোনে তোমালোকৰ পৰাক্ৰম জানে? তোমালোকে ভূমিক সূৰ্য্যৰ কিৰণৰ দৰে কঁপাই দিয়া, —যেতিয়া পৃথিৱীৰ ভালৰ কাৰণে ববহুণ দান কৰা ॥৪॥ বঙা ঘোঁৰাৰ দৰে বেগী, দীপ্তিমান, পৰস্পৰ মৰমৰে আবদ্ধ মকত সকল বীৰ সকলৰ দৰে যুদ্ধত লিপ্ত থাকে। মানুহৰ দৰে বাঢ়ি যোৱা শক্তিশালী হৈ ববহুণৰে সূৰ্য্যৰ চকু আবৰি থাকা ॥৫॥ সেই মকত সকলৰ জেট নাই কনিষ্ঠও নাই, মধ্যমো নাই, সকলো সমান। প্ৰভাবত সকলোৱেই সমৃদ্ধি সম্পন্ন। সুজন্মৰ জন্মত পুণ্ডি যাব মাক, হে মকতগণ, তোমালোকে স্বৰ্গৰ পৰা ভালকৈ আমাৰ ফালে আহা ॥৬॥ মকত সকলে চৰাইৰ দৰে শাবী পাতি বলেৰে অন্তৰীক্ষৰ মহৎ আকাশৰ বল্লভ কেউফালে শেষ প্ৰান্তলৈ গৈ ঘোঁৰাৰে সৈতে মেঘত শব্দ কৰি পানী বোৱাই দিয়ে, —এই কথা বুজো দেবতা আক মানুহে জানে ॥৭॥ আমাৰ কাৰণে অদৃষ্টিৰ অন্তৰীক্ষত পানীৰ সৃষ্টি কৰা বিশিষ্ট প্ৰকাশ কৰি উৰাই যত্বান হওক। হে ঋষি, ভূমি স্তুতি কৰা এই কদ্রব পুত্ৰ মকত সকলে স্বৰ্গৰ পানীৰ ভণ্ডালৰ (মেঘৰ) পৰা পানী বোৱাই দিয়ক ॥৮॥

৬০ সূক্ত—ঋ ৮

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব। ছন্দ ত্ৰিষ্টুভ্; ৭৮

জগতী। দেবতা—মকতসকল বা অগ্নি আক মকতসকল।

(মই শ্যাবাশ্বই) নিজে নিজে বন্ধক অগ্নিক জ্ঞতি কৰিছো। তেওঁ এতিয়া প্ৰসন্ন হৈ সেই স্তোত্ৰ জানক। অন্নকামনা কৰি বথেৰে আৱশ্যকীয় ঠাই পোৱা দৰে মই স্তোত্ৰ বিলাক সম্পাদন কৰিছো। প্ৰদক্ষিন কৰি যোৱা মকত সকলক স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিম ॥১॥ যি কদ্রব পুত্ৰ মকত সকল ফুট্-ফুটীয়া পছৰে টনা থবকৈ যোৱা বথত উঠি সুখেৰে আঁঠে, —(তেতিয়াও) হে উগ্ৰ মকত সকল গছ গছনিৰে গুৱত যুৰ দোৱাই থাকে, পৃথিৱী আক পৰ্বত বিলাকে গুৱত কপি থাকে ॥২॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ গুৱতৰ শব্দত ডাঙৰ

পৰ্বতেও উন্নত কৰে। অন্তৰীক্ষৰ ওপৰৰ ঠাইবোৰ কপে। যেতিয়া অন্তৰে সৈতে খেমাণী কৰা, তেতিয়া পানীৰ দৰে একেলগে দৌৰ যবা (যেন দেখি) ৷৫৷ দৰাৰ দৰে ধনবান সোণৰ অলঙ্কাৰ আৰু পবিত্ৰ জলেৰে মকত-সকলে নিজ শৰীৰ শোভা কৰে। (আৰু) শ্ৰেষ্ঠ বলবন্ত, মকত সকলে বথত গোটখাই শৰীৰত ভেজ দাৰণ কৰে ৷৬৷ জোৰা নোহোৱা, কনিষ্ঠ মথকা এই ভাই ককাই এই মকত সকল সৌভাগ্যৰ কাৰণে বৰ্জন হৈছে। নিত্যাডেকা এই সুকৰ্মা মকত সকলৰ পিতা কত্ৰ আৰু মাক পুণিয়ে মকত সকলৰ কাৰণত মৃত্যু কৰক ৷৭৷ হে মকত সকল, যি উত্তম হ'লোকত, অধাম হ'লোকত বা ভলৰ হ'লোকত তোমালোক সৌভাগ্যযুক্ত হোৱা— এই বিলাক ঠাইৰ পৰা হে কত্ৰৰ পুত্ৰ সকল আমাৰ ইয়ালৈ আহা। আজি যি হৰি দিম হে অগ্নি, তুমি এই হৰি লক্ষ্য কৰিবা ৷৮৷ হে সকলো জনা মকতসকল, তোমালোকে আৰু অগ্নিয়ে স্বৰ্গৰ উৎকৃষ্ট ঠাইত অৱস্থিত হৈছা। তোমালোকে আনন্দ কৰি শত্ৰুক কঁপোৱা। আমাৰ শত্ৰুক খাই পেলোৱা। অভিষেক কৰা যজমানক ভাগ্য ধন দিয়া ৷৯৷ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, তুমি পৰম্পৰ শোভা কৰি গণৰ ভাৰ (একতাৰ ভাৰত) কৰি থকা শোধক সকলৰে স্তুতি কৰি থকা, বিশ্বক আনন্দ দিয়া আয়ুমান মকত সকলেৰে সৈতে আনন্দ কৰি সোম পান কৰা ৷১০৷

৬১ সূক্ত—ঋ ১৯।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব, ছন্দ—গায়ত্ৰী; ৫
অন্তৰ্ভূত; ৯ সত্যোবৃহতী দেবতা—১-৪, ১১-১৬
মকতসকল; ৫ ৮ তবন্তত বাণী শশীয়সী; ৯
বিদদশ্বৰ পুত্ৰ পুৰুমীলহ; ১০ বিদদশ্বৰ পুত্ৰ তবন্ত
বজা; ১৭ ১৯ দৰ্ভব পুত্ৰ বধবীতি বজা ॥

হে শ্ৰেষ্ঠতম নেতা মকতসকল, তোমালোক সুদূৰ
দেশৰ পৰা এজন এজনকৈ আহি আছা? ৷১৷ তোমা-
লোকৰ হোৱা কত? বজা বচি ক'ত আছে? কেনেকুৱা
শক্তিয়ে আহিলা? কেনেকৈ আহিলা? নাকত নাকি
লগোৱা হোৱাৰ পিঠিত বহি আছা? (অৰ্থাৎ বহুত দূৰ
পৰা অহা যেন দেখা গৈছে) ৷২৷ এই হোৱাৰ ভিকাত
চাখুকৰ কোবৰ চিন আছে। প্ৰসব কৰিবলৈ ভিৰোতা
উক মেলাবৰে নেভাসকলে উক মেলি দিছে ৷৩৷ হে বীৰ
সকল, বৰ্জ্যৰ হিতকৰ, ভাল জন্তুৰ মকতসকল তোমা-
লোকে জুইত ভগত কৰাৰ দৰে হৈছা ৷৪৷ সেই (ভবন্ত
বজাৰ মহিবোৱে) হোঁবাখিলাক আৰু গক খিলাক

আৰু শত ভেৰা আদি পশু ভিলে যি (মহিবী
শশীয়সীয়ে ভবন্ত বজাক) আলিঙ্গন কৰে, তেওঁক মই
শ্যাবাশ্বই স্তুতি কৰিছো ৷৫৷ আৰু সেই স্ত্ৰী
শশীয়সী দেৱতাৰ পৰা আঁতৰি থকা ধন নিদিয়া
পুৰুষতকৈ সৰ্বাংগে শ্ৰেষ্ঠ ৷৬৷ —যি শশীয়সীয়ে দুঃখ
পোৱা মানুহক চিনি পাই পিয়াহ লগা মানুহক চিনি
পাই, ধন বিচৰা মানুহক জানে আৰু দেৱতালৈ মন
কৰে ৷৭৷ মই শশীয়সীৰ অৰ্জাজব দৰে পুৰুষ বজাৰ
(ভবন্তৰ) স্তুত কৰিলেও কৈছো মই কৰা স্তুত তেওঁৰ উচিত
স্তৱ হোৱা নাই, কাৰণ তেওঁ দানৰ বিষয়ত সকলো সম-
ন্ততে একে ৷৮৷ আৰু যোক তেওঁ (শশীয়সী) যুৱতীয়ে
প্ৰেমাদ মনেৰে বহুত যণৰ পুৰমীলহ বিপ্ৰক লগ পাবলৈ
আৰু কৈছিল। (সেই কাৰণেই) দুটা বজা হোৱা (দি পুৰ-
মীলহৰ ঘৰৰ বাট দেখুৱাই দিছিল ৷৯৷ বৈদদশ্বি(পুৰমীলহই
যোক এগ পাইগক আৰু ধন ভবন্ত বজাই দিয়া দৰে)
দিছিল ৷১০৷ যি মকতসকলক এতিয়া বেগবন্ত হোঁবাই
বহন কৰি আনিছে (আৰু) যি হৰ্যকৰ সোম পান
কৰিছে তেওঁখিলাকে এতিয়া ইয়াত স্তুতি গ্ৰহণ কৰিছে
৷১১৷ যাৰ কাতি দ্যাৱাপৃথিৱীত অধিষ্ঠিত হৈছে, যি বথত
বিপ্ৰতকৈ বৰ্গত আদিভাৰ দৰে জিলিকি আছে,— ৷১২৷
সেই মকতসকল ডেকা, দীপ্তবধ (-ত থকা), অনিশ্চিত
ভালকৈ যোৱা আৰু অপ্রতিহত গমনৰ ৷১৩৷ এতিয়া যি
ঠাইত কপাই দিয়া, ঋগত (নিয়মৰ পানীৰ কাৰণে)
উৎপত্তি হোৱা নিষ্পাপ মকতসকলে আনন্দ কৰিছে
সেই ঠাইৰ (বিষয়) কোনে জানে? ৷১৪৷ হে স্তুতিকামী
মকতসকল তোমালোকে মানুহ যজমানক এইদৰে স্তুতি
কৰিবলৈ দিয়া আৰু স্বৰ্গাদি প্ৰাপক যজ্ঞ কৰিবলৈ
আহ্বান জনা ৷১৫৷ হে শত্ৰু সংহাৰ কৰা, যজ্ঞাহ-
ঐশ্বৰ্য্যালী মকংগণ, তোমালোকে আমাক নিবাস যোগ্য
স্পৃহনীয় ধন দিয়া ৷১৬৷ হে উৰ্দ্ধি (বাতি) দেৱী, মোৰ
এই স্তোত্ৰেৰে (শ্যাবাশ্বৰ) যোৰ ফালে মুখ কৰিবলৈ
মকতসকলক পোৱাই দিয়া ৷১৭৷ হে উৰ্দ্ধি, আৰু মোৰ
কথা এইদৰে কৰা যে সোম যোগত বধবীতি বজাক মই
বিচৰা (তেওঁৰ জীৱেকৰ বিষয়) মই পাহৰা নাই ৷১৮৷
এই ধনবান বধবীতি পৰ্বতত গোমতী নদীৰ পাৰত
বাস কৰি আছে ৷১৯৷

৬২ সূক্ত ঋ ৯।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ ঋতবিল্, ছন্দ—ত্ৰিচুত্।

দেৱতা—মিত্ৰ আৰু বৰুণ।

সূৰ্য্যৰ ঋতব (নিয়মৰ) মণ্ডল ঋতবে (নিয়মৰ পানীৰে)

ঢাকি থকা য'ত ভোমালোকৰ স্তোভাই ধোঁৱা খুলি
 গিয়ে, যি মণ্ডলত মহাশ বন্ধিৰে একেলগে থাকে, তেনে
 কুৱা জেঠ দেবতায় ক্ৰম মণ্ডল মই দেখিছো ॥ ১ ॥ হে মিত্ৰ
 আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ সেই মহত্ব প্ৰশস্তি যি দিনটোত
 স্থাৱৰ হৈ থকা পানীবোৰ আদিভাই ধিৰাই (লৈ আহে)।
 স্বয়ং ভ্ৰমণ কৰা সূৰ্য্যই সকলো মানুহৰ প্ৰীতিদায়ক
 দ্ৰাতি বৰ্দ্ধন কৰে। ভোমালোকৰ একমাত্ৰ বথ সদায়
 আবৰ্ত্তন কৰি আছে ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমা-
 লোকৰ স্তোভাই বাজপদ পাট। নিজ সামৰ্থ্যৰে পৃথিবী
 আৰু আকাশ ধাৰণ কৰিছা। হে ক্ৰিগদাতা সকল,
 ভোমালোকে গৰু গছনি বৰ্দ্ধন কৰা, গৰু গাই বৰ্দ্ধন কৰা,
 আৰু ভাব কাৰণে বৰষুণ দিয়া ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰ আৰু
 বৰুণ, ভোমালোকৰ বথত লগোৱা ধোঁৱা বিলাকে
 ভালকৈ ভোমালোকক বহন কৰি আনক। ভালকৈ ধৰা
 লেকামে এইফালে ভালকৈ আনক। পানীৰ ঢাকনোৱে
 ভোমালোকক অনুসংগ কৰে। নদীবিলাক ভোমালোকৰ
 অনুগ্ৰহত পুৰণি দিনৰ পৰা বৈ আছে ॥ ৪ ॥ হে অন্নবন্ত
 আৰু আন্নত্ববলৰ মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ
 সুপ্ৰসিদ্ধ শব্দৰ দোপ্তি বৰ্দ্ধন কৰি আৰু মন্ত্ৰেৰে
 যেনেকৈ যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰে তেনেকৈ পৃথিবীক বন্ধা
 কৰি যজ্ঞভূমিৰ বথৰ ওপৰত উঠি থকা ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰ
 আৰু বৰুণ, ভোমালোকে যজ্ঞভূমিত যি যজ্ঞমানক বন্ধা
 কৰা, সূন্তি কৰা সেই যজ্ঞমানৰ প্ৰতি দাতা হোৱা
 আৰু বন্ধা কৰা। ভোমালোক হুৱোৱা বজা আৰু
 অক্ৰোধী হৈ ধন আৰু হেজাৰ ঘুটা লগা ঘৰত থকা ॥ ৬ ॥
 এওঁ বিলাকৰ বথ সোণৰ দৰে; অংশ বিলাক (শলখা
 আদি) সোণৰ। তেনে বথ আন্তৰীকৃত বিজুলীৰ দৰে
 বিৰাজ কৰে। কল্যাণকৰ (খিউ আদি পৰা) মিহি যজ্ঞ-
 ক্ষেত্ৰত যগকঠি বখা গাঁতত, (বথত) সোম স্থাপন যাতে
 কৰিব পাৰো (সেই আশা) ॥ ৭ ॥ উৰা কালত সূৰ্য্য উদয়
 হলে সোণময় শলাৰ সোণময় বথত হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ,
 ভোমালোক উঠি অদিতি (অখণ্ডনীয় ভূমি) আৰু দিতি
 (খণ্ডনীয় প্ৰজা) বিলাকক চোৱা ॥ ৮ ॥ হে সূদাতা ভুবনৰ
 বন্ধক হে মিত্ৰাবৰুণ, বহুত নিবৰজিৱ বিদ্বিৰ নোৱাৰা সুখ
 ধাৰণ কৰি আমাক বন্ধা কৰা। হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ
 ধন পাবলৈ ইচ্ছা কৰা আমি (ভোমালোকৰ অনুগ্ৰহত)
 শত্ৰুৰ ধন জয় কৰিম ॥ ৯ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ অৰ্চনানা। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—মিত্ৰ আৰু বৰুণ।

ঋগ্বেদ নিয়মৰ বন্ধক, সত্য ধৰ্মৰ ভোমালোকে পৰম
 বোমত বথত উঠি আছে। হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমা-
 লোকে এই যজ্ঞত যি যজ্ঞমানক বন্ধা কৰিছা, সেই
 যজ্ঞমানক মধুৰ বৰষুণ স্বৰ্গৰ পৰা সিঁচি দিয়া ॥ ১ ॥
 হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, স্বৰ্গৰ ব্ৰহ্মা ভোমালোকে আমাৰ
 যজ্ঞৰ সজ্জাট হৈ বিৰাজ কৰিছা। ভোমালোকৰ ওচৰত
 বৰষুণ (কপা) ধন প্ৰাৰ্থনা কৰিছা। ভোমালোকৰ বিস্তৃত
 বন্ধিবিলাকে দাবাপৃথিবীত বিচৰণ কৰে ॥ ২ ॥ সজ্জাট,
 উগ্ৰ, বৰ্ষক, দ্ৰালোকৰ দ্বায়ী, পৃথিবীৰ পতি, সকলোৰে
 ব্ৰহ্মা হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, বিচিত্ৰ মেঘেৰে সৈতে (আহি)
 স্তুতি শুনা। স্বৰ্গত বৰ্ষণ কৰি পৰ্জন্যৰ মায়াৰে পানী
 উলিয়াই দিয়া ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ ভোমালোকৰ
 মায়া স্বৰ্গত অবস্থিত। দীপ্তিমন্ত বিচিত্ৰ সূৰ্য্য অন্তৰ দৰে
 অন্তৰীকৃত পৰিভ্ৰমণ কৰিছে। সেই সূৰ্য্যক মেঘে স্বৰ্গত
 লুকাই থয়। হে পৰ্জন্য দেবতা, (ভোমালোকৰ কৃপাত)
 মধুমান পানী বৈ যায় ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, (ভোমালোকৰ
 অনুগ্ৰহত), মকতসকলে বথ যোজনা কৰি বীৰৰ দৰে
 পানীৰ মাজৰ বিচিত্ৰ লোকবিলাক বিচৰণ কৰি ফুৰিছে।
 তেওঁবিলাকৰ লগত, হে সজ্জাট ব্ৰহ্মা, স্বৰ্গৰ পৰা পানী
 আমালৈ সিঁচি দিয়া ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ? (ভোমালোকৰ
 অনুগ্ৰহত) মেঘে অন্নসাধক, প্ৰভাযুক্ত, বিচিত্ৰ গাঞ্জনি
 মাৰে। মকতসকলে নিজ বগেৰে মেঘক বন্ধা কৰে।
 তেওঁবিলাকৰ সৈতে বঙা পাপহীন স্বৰ্গৰ পৰা বৰষুণ
 পেলাই দিয়া ॥ ৬ ॥ হে বিচক্ৰন মিত্ৰ আৰু বৰুণ,
 ভোমালোকে ধৰ্ম্মেৰে যজ্ঞাদি কৰ্ম্ম বন্ধা কৰি আছে।
 অসুৰৰ (দেৱতাৰ) মায়াৰে, ঋতবে (নিয়মেৰে) সকলো
 ভূবনত বিৰাজ কৰিছা। সূৰ্য্যকো বিচিত্ৰ পূজা বথেৰে
 স্বৰ্গত ধাৰণ কৰিছা ॥ ৭ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ অৰ্চনানা। ছন্দ—অত্ৰুভূত;

৭-পংক্তি। দেবতা—মিত্ৰ আৰু বৰুণ।

হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, শত্ৰু ক্ষয় কৰা স্বৰ্গৰ নেতা
 ভোমালোকক অৰ্চনা কৰিছো। গুৱালে গৰু খেদাই
 নিয়া দৰে ভোমালোকে শত্ৰুক খেদাই দিয়া ॥ ১ ॥
 ভোমালোকে সূজ্ঞান যুক্ত হাতেৰে শুব কৰা মোক মই
 বিচৰা সুখ দান কৰা। ভোমালোকৰ দিয়া সুখ সকলোতে
 ব্যাপ্ত হৈ আছে ॥ ২ ॥ মই যেন সন্দগ্ধি লাভ কৰো,
 মই যেন মিঞি দেখুৱা বাটেৰে যাব পাৰো। সেই হিংসা
 বিবৰ্জিত প্ৰিয় দেৱতাৰ কল্যাণ যেন আমি পাওঁ ॥ ৩ ॥
 হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, মই যেন ভোমালোকক শুব কৰি এনে

ধন পাঠ যে ধনীৰ আৰু স্তোভা সকলৰ ঘৰত ঈৰ্ষাৰ উপপত্তি হয় ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকে সুদীপ্তিৰে সৈতে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহাঁ। আৰু ধনবান (হবিষ্যত) সখা সকলৰ ঘৰত সমৃদ্ধি বৃদ্ধি কৰা ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ স্তব কৰা কাৰণে আমাক যি বল আৰু বহুত অন্ন দিয়া, সেই বিলাক অন্ন লাভৰ কাৰণে ধনৰ কাৰণে, আৰু মঙ্গলৰ কাৰণে বাহুলা কৰি দিয়া ॥ ৬ ॥ উমা কালত বশিষ্ঠ ওলালে যি দেৱতাক যজ্ঞন কৰিব লগীয়া তোমালোকক আমাৰ অৰ্চনানে (ঋষি-মই) দিয়া চেপা সোম খৰ গতিৰ হোঁৱাৰ বথেৰে, হে নেতা যিএ আৰু বৰুণ, পান কৰিবলৈ আহা ॥ ৭ ॥

৬৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ বাতহব্য। হৃন্দ—অম্বুষ্ঠুত; ৬ পংক্তি ।

দেবতা—মিত্ৰ আৰু বৰুণ ।

দেবতাৰ মাজত তোমালোকৰ স্তুতি যি জানে, যি দেখিবলৈ ভাল মিত্ৰ আৰু বৰুণক স্তুতিৰে ভজন কৰে, সেই সুকৰ্ম্মাই আমাক উপদেশ দিয়ক (এট বিষয়ে কওক) ॥ ১ ॥ সেই মিত্ৰাবৰুণ বিশেষ ভেজ যুক্ত, বজা, দুৰৈৰ পৰাও আহ্বান শুনা। তেওঁ বিলাক যজ্ঞমানৰ গৰাকী ঋত (নিয়মত) বৰ্জন হোৱা, প্ৰত্যেক স্তোভালৈ ঋতবান (নিয়মবান) হয় ॥ ২ ॥ সেই পূৰ্বনি দেবতা হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকৰ ওচৰলৈ গৈ বন্ধাৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থনা কৰিছো। সুসম্ভৱ অধিকাৰী আমি অন্ন দিবলৈ তোমালোকক স্তুতি কৰিছো ॥ ৩ ॥ মিত্ৰই পাপী স্তোভাকো আহল-বহল ঘৰৰ কাৰণে উপায় দিয়ে। হিংসা কৰাকো পৰিচৰণ কৰিলে মিত্ৰ দেবতাৰ সূমন হয় ॥ ৪ ॥ আমি মিত্ৰ দেবতাৰ অতি বহল বৰুণত থাকিম। নিষ্পাপী আমি তোমাৰ বৰুণত থাকি বৰুণৰ পুত্ৰৰ দৰে হম ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকে এই স্তোভাৰ ওচৰলৈ আহা। —কামনা বিলাক পোৱাই দিয়াঁ। হবি অন্নবান আমাক পৰিত্যাগ নকৰিবা। আমাৰ পুত্ৰকো নেৰিবা। আমাৰ যজ্ঞ বন্ধা কৰা ॥ ৬ ॥

৬৬ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ বাতহব্য। হৃন্দ—অম্বুষ্ঠুত ।

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ ।

হে জানী মানুহ (বাতহব্য), সংকৰ্ম্মা, হিংসকৰ হিংসক দেবতা হজ্ঞনক আহ্বান কৰা। ঋতৰ (নিয়মীয়া পানীৰ) স্বপৰ বৰুণক হবি দিয়া ॥ ১ ॥ তেওঁবিলাকৰ

দুয়োৰে অসুৰ ঘাটক মহৎ বল আছে। সেই বাবে সূৰ্য্য যেনেকৈ স্বৰ্গত স্থাপিত হৈছে তেনেকৈ মানুহৰ মাজত তোমালোকলৈ যজ্ঞ স্থাপিত হৈছে ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকৰ বথ বিলাক আমাৰ আগত থকা বহুত অতি বহল বাট যাবলৈ স্তুতি কৰিছো। বাতহব্য ঋষিৰ (মোৰ) স্তুতি তোমালোকে ধাৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ আৰু স্তুতা, তোমালোক দুজনে, সুদক্ষ মোৰ পূৰ্বক স্তোত্ৰ অম্বুদ প্ৰজ্ঞাপক, সন্তোষ মনেৰে ভালকৈ জানিহা। তোমালোক বিমুক্ত বলী ॥ ৪ ॥ হে পৃথিৱী দেৱী, তোমাৰ বৃহৎ ঋত (নিয়ম) এই যে ঋষিৰ (স্তোভাৰ) প্ৰযোজন মতে তেওঁবিলাকে (মিত্ৰাবৰুণে) অতি বহল বাটেৰে গৈ বহুত বৰষুণ তোমাৰ গাত পেলাই দিয়ে ॥ ৫ ॥ হে বহুদৰ্শী মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকক আমি স্তোভাই আহ্বান কৰিছো। আমি যেন তোমালোকৰ আহল-বহল বহুত মানুহ যোৱা বাজালৈ যাবলৈ যত্ন কৰিব পাৰো ॥ ৬ ॥

৬৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ যজ্ঞত। হৃন্দ—অম্বুষ্ঠুত

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ । (১৩ অৰ্থমাণ্ড আছে)

হে অদিতিৰ পুত্ৰ বৰুণ, মিত্ৰ, অৰ্য্যমা দেবতা সকল, তোমালোকে এভিৱা, সত্য, অবাধ, বৰ্ত্তমানে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া বৃহৎ, অতি বৰ্দ্ধমান বল পাইছা ॥ ১ ॥ সোণময় যজ্ঞৰ ঠাইলৈ যেতিয়া, হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোক আহা, হে মানুহৰ বন্ধক, হিংসকৰ নাশক, তোমালোক দুজনে তেতিয়া আমাৰ সুখ কৰা ॥ ২ ॥ বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্য্যমা সকলোৱেই সৰ্ব্বজ্ঞ। সকলো কৰ্ম্মত তেওঁলোক আহে। মৰ্ত্তাক হিংসকৰ পৰা বন্ধা কৰে ॥ ৩ ॥ তেওঁলোক সত্য ঋতৰ (নিয়মৰ) স্পৰ্শক, ঋত —বান (নিয়ম)। সকলো যজ্ঞমানক ভালকৈ লৈ ৱান;—সুদাতা তেওঁলোকে পাপীকো স্তুতি কৰিলে বহুত ধন দিয়ে ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰ, তুমি আৰু বৰুণৰ মাজত কোন স্তুত নোহোৱাকৈ আছে? অন্নমতিৰ আমি দুয়োকে স্তুতি কৰো। অজি সকলৰ স্তোত্ৰ তোমালোকলৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছে ॥ ৫ ॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ যজ্ঞত। হৃন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ ।

(হে ঋত্বিক সকল) তোমালোকে মিত্ৰ আৰু বৰুণক বেটিকৈ স্তব কৰা। হে বহুতবলী মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকে মহৎ ঋত (যজ্ঞত) উপস্থিত হোৱা ॥ ১ ॥ যি

মিত্ৰ আৰু বৰুণ দুয়ো সজ্জাট, পানীৰ উৎপাদক দেবতা,
দেবতাৰ মাজত প্ৰশস্ত (ভেটবিলাকৰ স্তব কৰা) ॥ ১ ॥
সেই দুজন দেবতাই আমাক পাৰ্থিব আৰু দৈব মহৎ
ধন দিবলৈ সমৰ্থ। দেবতাৰ মাজত প্ৰসিদ্ধ ভোমালোকৰ
মহৎ বল স্তুতি কৰিম ॥ ৩ ॥ ঋতবে (নিয়মৰ পানীৰে)
ঋতক (যজ্ঞক) স্পৰ্শ কৰি বল পাইছে। অত্ৰোহী
মিত্ৰাবৰুণ দেবতা দুজন বহুত ১৩ক ॥৪॥ বৰংগুণৰ বৰ্ষক
অন্তৰীক্ষত বোকাই দিয়া পানীৰে, অন্নৰ পতি, দাতা
ভেটবিলাক মহান বহুত আছে ॥ ৬ ॥

৬৯ সূক্ত—ঋ ৪ :

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ উকচক্ৰি। ছন্দ— ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ।

হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকে হালোকৰ তিনিখন
ঠাই ধাৰণ কৰিছা, তিনিখন অন্তৰীক্ষ ধাৰণ কৰিছা
আৰু তিনিখন ভুলোক ধাৰণ কৰিছা। ভোমালোকে
বহুমান ক্ষত্ৰিয়ৰ ৰূপ সদায় বক্ষা কৰি আছে ॥ ১ ॥
হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ আজ্ঞা মতে গৰু
বিলাকে গাখীৰ দিয়ে, আৰু নদীবিলাকে মধুৰ পানী
দিয়ে। দিনজনা বৰ্ষক, পানীৰ ধাৰক দীপ্তমন্ত্ৰ তিনি
স্থানৰ অধিপতি (অগ্নি বায়ু সূৰ্য্য ৰূপে) বেলেগে
বেলেগে আছে ॥ ২ ॥ মই বাতিপুৰা অদিতি দেবীক
আহ্বান কৰো। মধ্যাহ্নত সূৰ্য্যৰ সন্মুখি কালত (সূৰ্য্য
ওপৰলৈ উঠিলে) সূৰ্য্যক আহ্বান কৰো। হে
মিত্ৰ আৰু বৰুণ ধনৰ কাৰণে আৰু পুত্ৰ পৌত্ৰৰ অৰিষ্ট
নাশৰ কাৰণে ভোমালোকক স্তুতি কৰো ॥৩॥ জিলিকি
থকা বজালোক আৰু পাৰ্থিব লোক ধাৰণ কৰা অদিতিৰ
পুত্ৰ দুজন দিব্য ভোমালোকক স্তুতি কৰো। হে মিত্ৰ
আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ স্থায়ী কামবিলাক অন্য অমৰ
দেবতা সকলে বাধা নিদিয়ে ॥৪॥

৭০ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—অত্ৰিৰপুত্ৰ উকচক্ৰি। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ।

হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, বহুত বেচি বৰুণ নিশ্চয় ভোমা-
লোকৰ আছেই। আমি ভোমালোকৰ অনুগ্ৰহ সদায়
পাওঁ ॥ ১ ॥ তে অত্ৰোহী দেবতা দুজন, ভোমালোকক
সম্যক স্তুতি কৰিম আৰু অন্নও ভোজন কৰিবলৈ পাম।
হে কত্ৰ লকল (দুঃখ দূৰণ কৰা), আমি ভোমালোকৰ

স্তোতা হম ॥ ২ ॥ হে দুঃখ দূৰণ কৰা দেবতা দুজন,
আমাক বৰুণেৰে বাৰ্থী। ভাল ভাৱেৰে পৰিত্ৰাণ
কৰা। আমি নিজে দম্বাক খেদাম ॥ ৩ ॥ হে অক্লান্ত
কাম কৰা (মিত্ৰ আৰু বৰুণ), আমি কাৰো পুৰ্জিৰ
ধন ভোগ নকৰোঁ,—নিজে বা অপতাৰ সৈতে ভোগ
নকৰোঁ ॥ ৪ ॥

৭১ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ বাহুবৃক্ৰ। ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা
মিত্ৰাবৰুণ।

শত্ৰুক নাশ কৰা, শত্ৰুৰ হস্তা তে মিত্ৰ আৰু বৰুণ,
এয়া আমাৰ ধুনীয়া যজ্ঞলৈ আহ' ॥১॥ হে মিত্ৰ আৰু
বৰুণ, বিশেষ জ্ঞানী ভোমালোকে সকলোৰে অধিপতি
হৈছা। আমাৰ ঈশ্বৰ ভোমালোকে কৰ্মফল দিয়া ॥ ২ ॥
হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, হবি দাতা আমাৰ চেপা সোম
পান কৰিবলৈ আহি ॥ ৩ ॥

৭২ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ বাহুবৃক্ৰ। ছন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ।

মিত্ৰ আৰু বৰুণক আমি অত্ৰিৰ দৰে আহ্বান কৰিছো।
সোম পান কৰিবলৈ কুলত বহা ॥ ১ ॥ ভোমালোকে
জগত ধাৰণ কৰা কম্পেৰে অচল হৈ মানুহক কামৰ
বন্ডন কৰিবলৈ লগাই থাকা। সোমপান কৰিবলৈ
কুলত বহা ॥২॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, আমাৰ অভীষ্ট
সিদ্ধিৰ কাৰণে কৰা যজ্ঞ সেৱন কৰা। সোমপান
কৰিবলৈ কুলত বহা ॥ ৩ ॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ পৌৰ। ছন্দ—অজুৰ্হৃভ্ । দেবতা
অশ্বিনী দুজন।

হে বহুত যজ্ঞৰ ভোক্তা অশ্বিনী দুজন, যদি আজি
দূৰ-দেশত আছা, বা যদি ওচৰত আছা, যদি
বা বহুত ঠাইত আছা, বা অন্তৰীক্ষত আছা (যে
পৰা হওক) আমাৰ যজ্ঞলৈ আহি ॥ ১ ॥ এই যজ্ঞত
সেই বহুত---যজ্ঞমানে,—বৰকৈ ডবা, বহুত কৰ্ম ধাৰণ
কৰা, পূজনীয়, অন্যই ধৰি বাখিৰ নোৱাৰা কৰ্মৰ,
সেই অশ্বিনী দুজনক, বহুত ভোগৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিবলৈ উপস্থিত হৈছো ॥ ২ ॥ ভোমালোকৰ এটা

চক্রে আদিভাব কপৰ শোভাব কাৰণে তেজব দৰে নিৰ্মমিত কৰি ৰাখিছা। অগ্ৰটো চক্ৰে মহত্বে মানুহৰ যুগ বিলাক (দিন ৰাতি কাল) জোখ কৰি (ভূ আদি) লোকত চলি গৈ থাকে ৷৩৷
 হে ব্যাপক দেবতা হৃদয়, যি স্তোত্ৰেৰে তোমা-
 লোকক স্তব কৰিছো সেই স্তোত্ৰ মই (পৌৰুষ) কৰা
 বুলি সম্পাদিত হওক। পৃথক জন্ম, অপাৰ দেবতা
 তোমালোকে আমি বন্ধক বহুত অন্ন দিয়া ৷৪৷
 হে অশ্বিনী হৃদয়, তোমালোকৰ ব্ৰহ্মগতিৰ বথত সদায়
 যেতিয়া সূৰ্য্য (সূৰ্য্যৰ জীয়েক) উঠে, তেতিয়া তোমা-
 লোকক দাপ্ত, শত্ৰুক ভাপ দিয়া ব'দে আৰবি ধৰে
 ৷৫৷ হে নেতা হৃদয়, যেতিয়া অজিৱে (আমাৰ শিতাই)
 জুইৰ ভাপ সহিব পৰা হৈছিল, তেতিয়া জুইৰ ভাপৰ
 পৰা উপশম পাই কৃতজ্ঞ মনেবে, হে নাসভ্যা হৃদয়,
 তোমালোকক স্মৰণ কৰি স্তব কৰিছিল ৷৬৷ (১১৯৬৮,
 ১১৯২১৭ ঋক চাৰ)। উগ্ৰবলী তোমালোকৰ ওখ বথৰ
 গৈ থকা সময়ত (শক) শুনা যায়।—হে অশ্বিনী হৃদয়,
 নেতা, যি কৰ্ম্মৰে অজিৱ ঘূৰাই আনিছিল ৷৭৷ হে
 মধুৰ সোম মিশ্ৰন কৰা কত্ৰ সকল, আমি কৰা মধুৰ
 স্ততিয়ে তোমালোকৰ ওপৰত মধুৰ বস সি'চি দিছে।
 তোমালোকে যেতিয়া অন্তৰীক্ষৰ সীমা পাৰ হৈ (যজ্ঞলৈ)
 আহি তেতিয়া পাক কৰা অন্ন তোমালোকক (যজ্ঞমানে)
 দিয়ে ৷৮৷ হে অশ্বিনী হৃদয়, সভ্যই তোমালোকে সুখ
 দিয়া বুলি কয়। তোমালোকে যজ্ঞত বহুত আহ্বান
 পোৱা। আমাৰ যজ্ঞত আহি বহুত সুখদাতা হোৱা ৷৯৷
 এই স্তোত্ৰ বিলাকে অশ্বিনী হৃদয়ক বৰ্দ্ধন কৰক আৰু
 আমাৰ সুখ দাতা হওক, যিবিলাক স্তোত্ৰ শিল্পীয়ে বথ
 সজা দৰে আমি সাজিছোঁ আৰু বহুত নমস্কাৰ কাৰ
 স্ততি কৰিছোঁ ৷১০৷

৭৪ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—অত্ৰি পুত্ৰ পৌৰ। ছন্দ—অমুঠুভ্। দেবতা
 অশ্বিনী হৃদয়।

হে দেবতা হৃদয়, স্ততিয়েই যাৰ ধন, তেনেকুৱা অশ্বিনী
 হৃদয়ে আজি ত্ৰালোকৰ পৰা আহি ক'ত থাকি স্তোত্ৰ
 শুনিছা? (যি স্তোত্ৰ) হে ধনবৰ্ধক, তোমালোকক অত্ৰি
 পুত্ৰই সৰ্বভো ভাৰে পৰিচৰণ কৰিছো ৷১৷ সেই
 দেবতা নাসভ্যা হৃদয় ক'ত আছে? আজি ত্ৰালোকত
 থকা হৃদয়ক ক'ত শুনা গৈছে। কোন যজ্ঞমানৰ ওচৰলৈ
 গৈছা? কোন স্তোতা তোমালোকৰ স্ততি বিলাকৰ
 সহায় কৰা হৈছে? ৷২৷ কোন যজ্ঞলৈ গৈছা? গৈ

কাক জগ পাইছা? কাৰ ফালে যাবলৈ বথ যোজনা
 কৰিছা? কাৰ স্তোত্ৰ ভাপ পাইছা? আমিও
 তোমালোকক পাবলৈ বিচাৰিছো ৷৩৷ হে পৌৰ
 হৃদয়, পৌৰ ঋষিলৈ, যজ্ঞৰ কাৰ্য্যত লাগি থকা
 তেওঁলৈ, চিকাৰীয়ে সিংহক হাৰিঙ খেদি পথিওৱা দৰে
 বৰষুণ পথিয়াই দিয়া। (পৌৰ অশ্বিনীৰ সন্মোদন) ৷৪৷
 চ্যবন ঋষিক তোমালোকে জীৰ্ণ পুৰণি ৰূপ কৰচৰ দৰে
 জুই দিছিল। যেতিয়া তেওঁক আকো ডেকা কৰিলা
 তেতিয়া তেওঁ সুকপা কনাৰ বাহনীৰ ৰূপ লাভ কৰিলে
 ৷৫৷ হে অশ্বিনী হৃদয়, তোমালোকৰ স্তোতা মই পৌৰ
 আছোৱেই। আমি যেন সমৃদ্ধিৰ কাৰণে তোমালোকক
 (কপা) বৃদ্ধিত থাকো। আজি মোৰ আহ্বান শুনি, অন্ন
 পতি তোমালোকে বন্ধণেৰে সৈতে আহি ৷৬৷ হে অন্ন
 পতি অশ্বিনী হৃদয়, আজি বহুত মানুহৰ মাজত তোমা-
 লোকক কোনে সৰ্বভোভাৱে ভজন কৰিছে? হে
 মেধাবীয়ে বহন কৰা, কোন বিগ্ৰহ ভজন কৰিছে?
 কোন যজ্ঞমানে যজ্ঞেৰে ভজন কৰিছে? ৷৭৷ হে অশ্বিনী
 হৃদয়, তোমালোকৰ বথ সকলো বথৰ মাজত এটাইতকৈ
 বেগবান, বহুত শত্ৰুৰ সংহাৰকাৰী, বহুত যজ্ঞমানৰ মাজত
 স্ততা, (গতিকৈ সেই বথেৰে) যজ্ঞলৈ আহি ৷৮৷ হে মধু-
 মন্ত অশ্বিনী হৃদয়, তোমালোকৰ কাৰণে পুণঃ পুণঃ কৰা
 স্তোত্ৰ আমাৰ ভাপ সুখকৰ হওক। হে বিশিষ্ট জ্ঞানী
 হৃদয়, শেন চৰাইৰ দৰে খবকৈ ধোঁৱাৰে আমাৰ ফালে
 আহি ৷৯৷ হে অশ্বিনী হৃদয়, ব'তে তোমালোক আহি,
 মোৰ আহ্বান শুনিবা। তোমালোকৰ ওচৰলৈ যাবলৈ
 বিচৰা এই সকলো উৎকৃষ্ট হবি আদি ধন যেন
 তোমালোকৰ ওচৰ পাইগৈ ৷১০৷

৭৫ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—অত্ৰি গোত্ৰৰ অবস্থা। ছন্দ—পংক্তি। দেবতা
 অশ্বিনী হৃদয়।

হে অশ্বিনী হৃদয়, তোমালোকৰ এখন যাত্ৰ ফলবৰ্ধক
 ধন বাহক, প্ৰিয়বথ আহিবলৈ স্তোতা ঋষিয়ে স্তোত্ৰেৰে,
 অলংকৃত কৰিছে। হে মধুবিদ্যা বিশাৰদ হৃদয়, মোৰ
 আহ্বান শুনা ৷১৷ হে অশ্বিনী হৃদয়, সনাতন, সোণৰ
 বথৰ, সুধন, নদী প্ৰবাহ কৰা চন্দ্ৰা হৃদয়, তোমালোকে
 সকলো (যজ্ঞমানক) অতিক্ৰম কৰি (মোৰ যজ্ঞলৈ)
 আহি (যাতে) মই সকলো বিবোধীক অতিক্ৰম কৰিব
 পাবো। হে……১ ঋকৰ দৰে ৷২৷ হে অশ্বিনী হৃদয়,
 আমালৈ বৰণীয়া ধন ধাৰণ কৰা তোমালোক আহি।
 হে স্ততা, অন্নবন্ত, সোণৰ বথ থকা (তোমালোক) যজ্ঞ

সেৱন কৰিবলৈ আহাঁ। হে.....১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ হে
ধনবৰ্ধক অশ্বিনী দুজন, স্তুতি কৰা মোৰ স্তুতিবাক্য
তোমালোকৰ বহুত স্থাপিত হৈছে (স্তুতি কৰিছে)।
এইভাবে) আৰু তোমালোকলৈ মহান যুগৰ দৰে শৰীৰৰ
যজ্ঞমানে হৰি অন্ন প্ৰস্তুত কৰিছে। হে.....১ ঋকৰ দৰে
॥৪॥ হে অশ্বিনী দুজন, বুজি পোৱা মনৰ, বথৰ স্বামী,
শীত্ৰগতা, আহ্বান শুনা, তোমালোকে ঘোঁৰাবোৰে মায়াব-
হীত চাবন ঋষিৰ ওচৰলৈ গৈছিল। হে ১.....ঋকৰ দৰে
॥৫॥ হে নেতা অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক, মন কৰিলেই
বহুত যোগ হোৱা, বিচিত্ৰকপৰ শীত্ৰিগামী ঘোঁৰাই বহন
কৰি, আমাক সুখ দিবলৈ সোম পান কৰিবলৈ আনক।
হে ১.....ঋকৰ দৰে ॥৬॥ হে অশ্বিনী দুজন এই যজ্ঞলৈ
আহাঁ। হে নাসত্যা দুজন, বিতৃষ্ণ নহবা। হে পূজ্য
স্বামী দুজন, দূৰ দেশৰ পৰা হলেও আমাৰ যজ্ঞ ঘৰলৈ
আহাঁ। হে১ ঋকৰ দৰে ॥৭॥ হে অশ্বিনী দুজন, এই
যজ্ঞত স্তোভাক বন্ধা কৰিবলৈ মই স্তুতি কৰি থকাৰ
ওচৰ পোৱাহি। হে.....১ ঋকৰ দৰে ॥৮॥ উষা উদয়
হল ঋতুত (সময়ত) হোৱা দীপ্ত প্ৰকাশিত হৰিৰ
অগ্নি ধাৰণ কৰা হল। হে মহৎ, ধনবান, দম্ভা, অশ্বিনী
দুজন, তোমালোকে স্থিৰ বথ যোজনা কৰ। হে.....১
ঋকৰ দৰে ॥৯॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা
অশ্বিনী দুজন।

অগ্নিয়ে উষাকালৰ আৰম্ভণি দীপ্তিমান কৰিছে। বিপ্ৰ
সকলৰ দেবতাক বিচৰা স্তোত্ৰ উল্লীৰণ হৈছে। হে
বথৰ স্বামী অশ্বিনী দুজন, আমাৰ ফালে নিশ্চয় আজি
আমাৰ যজ্ঞত সোম পান কৰিবলৈ আহিব। ॥১॥ হে
অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে সংস্কাৰ কৰা যজ্ঞৰ বিধিনি
নকৰিবা, কিন্তু সোনকালে যজ্ঞৰ ওচৰলৈ আহি স্তুতি
ভাজন হোৱা। অন্নৰ অভাৱ যাতে নহয়, সেইবাবে
দিনৰ আৰম্ভণিতে বন্ধণেৰে সৈতে আহি হৰি দাতাক
সুখ দান কৰ। ॥২॥ (হে অশ্বিনী দুজন) তোমালোকে
বাতিৰ শেষত গৰু খিৰোৱা সময়ত, বাতিপুৱা বা
যেতিয়া সূৰ্য্য ওপৰলৈ উঠে সেই মধ্যাহ্ন সময়ত বা
দিনৰ ভিতৰত, বা বাতি যেতিয়াই আহাঁ সুখক
বন্ধণেৰে সৈতে আহিবা। কাৰণ অশ্বিনী দুজন নহলে
অগ্নি দেবতায় সোমপান নকৰে ॥৩॥ হে অশ্বিনী দুজন,
এই (উত্তৰ বেদী) তোমালোকৰ পুৰণি বাসস্থান আৰু এই
(পুৰণি বংশৰ মানুহ থকা) ঘৰবিলাক তোমালোকৰ

আলয়। তোমালোকে পানীৰে ভৰা বৃহৎ অন্তৰীক্ষৰ
পৰা অন্ন আৰু বল লৈ আমাৰ ফালে আহাঁ ॥৪॥
হে অশ্বিনী দুজন, আমি যেন সুখৰ ভাবৰ বন্ধণ আৰু
শুভ আগমনত তোমালোকক লগ পাওঁ। হে অমৰ
দুজন, তোমালোকে আমালৈ বহুত ধন লৈ আহা;
পুত্ৰাদি আনা, সকলো সৌভাগ্য বহন কৰি আনা ॥৫॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৭৬ সূক্তৰ দৰে।

(হে ঋত্বিক সকল) বাতি পুৱাতে যজ্ঞলৈ প্ৰথমতে
অহা, অশ্বিনী দুজনক যজ্ঞ কৰা। আকাঙ্ক্ষা কৰা
অদাতা বিলাকৰ আগতে তেওঁলোকে সোম পান
কৰক। অশ্বিনী দুজনে পুৱাতে যজ্ঞ বিচাৰে। পুৰণি
ঋষি সকলে বাতি পুৱাই তেওঁলোকক স্তব কৰিছিল ॥১॥
(আমাৰ যজ্ঞমান আদিয়ে) পুৱাতেই অশ্বিনী দুজনক
যজ্ঞ কৰা—হৰি আদি দিয়া। সন্ধ্যা কালত দিয়া হৰি
দেবতায় নলয়। সেয়া অযোগ্য হয়। আমাৰ বাহিৰে
অন্য কোনোবাই (সন্ধ্যা কালত) যজ্ঞ কৰে আৰু
সোমৰে তৰ্পণ কৰে। আগতে পুৱাতে যি যজ্ঞমানে
যজ্ঞ কৰে তেওঁকে দেবতাই বিচাৰে ॥২॥ হে অশ্বিনী
দুজন, যি বথেৰে সকলো দুৰ্গম ঠাই অতিক্ৰম
কৰি যায়, সোণেৰে ঢকা মনোহৰ বৰণৰ, পানী
সৃষ্টি কৰা, মনো বেগী, বায়ুবেগী তোমালোকৰ বথে
অমৃত বহন কৰি আনিছে ॥৩॥ যি যজ্ঞমানে হৰি ভাগ
কৰা সময়ত যাগত নাসত্যা অশ্বিনী দুজনক বহুত
হৰিৰ অংশ আৰু অন্ন দিয়ে তেওঁ নিজ কৰ্ম্মেৰে পুত্ৰাদি
পালন কৰে। অগ্নিৰে যজ্ঞ নকৰা মানুহে কষ্ট
পাই ॥৪॥ ৫ ঋক—ওপৰৰ ৫৭৬৫ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ সপ্তৰিষি। ছন্দ—অত্ৰিষ্টুভ্;
৪ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অশ্বিনী দুজন। (গৰ্ভস্ৰাবিণী
উপনিবদ)

হে অশ্বিনী দুজন, ইয়ালৈ (যজ্ঞলৈ) আহাঁ। হে
নাসত্যা দুজন, নিষ্পৃহ নহবা। হাহে যেনেকৈ (নিৰ্ভাল
পানী লৈ) আহে তেনেকৈ তোমালোকে চেপা সোমলৈ
আহাঁ ॥১॥ হে অশ্বিনী দুজন, দুটা হৰিণা পছৰ দৰে, দুটা
ৰণা পছৰ হাঁহ খাবলৈ যোৱা দৰে, হাহে যেনেকৈ (নিৰ্ভাল
পানীলৈ) আহে তেনেকৈ তোমালোকে আমি চেপা
সোমলৈ আহাঁ ॥২॥ হে অশ্বিনী দুজন, অন্নবত তোমা-

লোকে আমার যজ্ঞলৈ আমার অভীষ্ট সাধন করিবলৈ
হাহে পানীলৈ যোরা দবে চেপা সোমৰ ওচৰলৈ
আহা। ১০। হে অশ্বিনী দুজন, (আমার পিতা) অত্রি
ঋষিক যেতিয়া পতিব প্রনয় প্রার্থিণী যুধিষ্ঠির দবে
ভোমালোকক ডেওঁ স্ততি করিছিল, তেতিয়া ডেওঁক
তুঁহ তুঁহ পৰা তুলি আনিছিল। তেনেকৈ শেনব দবে
নতুন বোগৰে সুখতম বথেৰে আমার গুৰিলৈ আই।
১১। হে বনস্পতি (কাঠৰ বাকচ) প্রসব করিব খোজা
মাইকী মানুহৰ যোনীৰ দবে মেল খোৱা। হে অশ্বিনী
দুজন, মোৰ আহ্বান শুনি সন্তবদ্রি মোক মুকলি কৰি
দিয়া। ১৫। ভয়ত অত্যাহিত হোৱা, মোক্ষৰ কাৰণে প্রাৰ্থনা
কৰা সন্তবদ্রি ঋষিক হে অশ্বিনীদুজন, ভোমালোকে মায়াৰ
বৃক্ষ (কাঠৰ বাকচ) খুলি দিয়া আৰু মোক উলিয়াই
দিয়া। ১৬। (৫৬ ঋক সন্তবদ্রি ঋষিয়ে ডেওঁক বাবচত
বন্ধ কৰি থোৱাৰ পৰা মুক্ত হবলৈ অশ্বিনীদু জনৰ
স্তুতি)। যেনেকৈ বতাহে পৃথুৱীৰ পানী সকলো পিনে
সঞ্চালন কৰে তেনেকৈয়ে ভোমাৰ গৰ্ভ লবচৰ হওক। দহ
মাহৰ গৰ্ভ ওলাই আহক। ১৭। বতাহে যেনেকৈ গছ গছনি
কঁপাই, সমুদ্র চলাই দিয়ে, তেনেকৈ ভোমাৰ দহমহীয়া
গৰ্ভ ওলায় আহক আৰু জৰায়ু ওলাই আহক। ১৮।
মাকৰ পেটত দহমাহ শুই থকা কুমাৰ, অক্ষত
অবস্থাত জীয়াই থকা মাকৰ পৰা জীয়াই জীয়াই
ওলাই আহক। ১৯। (৭৮।৯ ঋক গৰ্ভ প্ৰাৰ্থিণী বুলি
জনা যায়)।

৭৯ স্তব—ঋ ১০।

ঋষি—অত্রিৰ গোত্রৰ ব্য্যব পুত্র সত্যব্রত। ছন্দ
পংক্তি। দেবতা—উষা।

হে দীপ্তিমতী উষা দেৱী, আগতে যেনেকৈ আমাক
প্ৰবোধিত কৰিছিলো, আজি তুমি আমাক মহৎ ধন পাবলৈ
ভেনেকৈ জগাই তুলিছা। হে সুজাতা (উষা দেৱী), ঘোঁৰা
দিয়া বাৰে—স্ততি কৰা (তুমি) ব্য্যব পুত্র (মোক)
সত্যব্রতক অনুগ্রহ কৰা। ১১। হে স্বৰ্গৰ হৃদিতা, তুমি
উচ্চৈশ্বৰ পুতেক সুনীধক এন্ধাৰ ওচাই দিছিল। সেই
তুমি অতি বলবান, ব্য্যব পুত্র সত্যব্রতক (মোক)
উমো নাশ কৰা (অজ্ঞান এন্ধাৰ নাশ কৰা)। হে সুজাতা
.....১ ঋকৰ দবে ১২। হে স্বৰ্গৰ জীৱনী, ধন আহৰণ
কাৰিণী উষা, তুমি আজি দিনত আমার অন্ধকাৰ
নাশ কৰা। হে সুজাতা১ ঋকৰ দবে ১০। হে বিভা

বনী পোহৰকাৰিণী (উষা), ভোমাক যি বাচক ঋতিকে
স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰে তেওঁবিলাক ধনবান হৈ দেখিবলৈ
ভাল হয় আৰু সুদানেৰে দানবন্ত হয়। হে সুজাতা
উষাদেৱী, ঘোঁৰা পাবৰ কাৰণে ভোমাৰ স্তব কৰে ১৬।
হে উষা দেৱী, যি কোনো ভোমাৰ আপোন এই (সম্ভবত
থকা) সকলো ধন দিবৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছে সেই
সকলে আমাৰ কাৰণেই স্তব কৰিছে। হে সুজাতা.....
১ ঋকৰ দবে ১৫। হে ধনবতী উষাদেৱী, তুমি এই
স্তোতা সকললৈ বাব পুত্র যুক্ত ধন আমা কাৰণ তেওঁ-
বিলাকে (ধনশালী হলে) আমাক অজ্ঞান ধন দিব। হে
সুজাতা...১ ঋকৰ দবে ১৬। হে ধনবতী উষা দেৱী,
যি ধনবন্তই স্তোতা আমাক ঘোঁৰা আৰু গৰু বিলাকেৰে
সৈতে ধন দিছে, সেই সকলো দাতাক বহুত ধন আৰু
অন্ন দিয়া। হে সুজাতা.....১ ঋকৰ দবে ১৮। হে স্বৰ্গৰ
জীৱনী, আৰু আমালৈ সূৰ্য্যৰ বশিৰে লগে লগে
জলোৱা অগ্নিৰ সৈতে গৰু সমগ্ৰিতে অন্ন আহৰণ কৰা।
হে সুজাতা ১.....১ ঋকৰ দবে ১৮। হে স্বৰ্গৰ জীৱনী উষা,
সোনকালে প্ৰকাশ হোৱা। আমাৰ কামলৈ বিলম্বন
নকৰিবা। বজাই যেনেকৈ চোৰক শাস্তি দিয়ে বা যেনেকৈ
শত্ৰু জয় কৰে তেনেকৈ সূৰ্য্যাই যেন ভোমাক ভাপ
নিদিয়ৈ। হে সুজাতা১ ঋকৰ দবে ১৯। হে উষাদেৱী
তুমি আমাক ইমানেই দিবা নেকি? বা (অপ্ৰাৰ্থিত)
আৰু দিয়া উচিত। হে প্ৰভাকাৰিণী উষা, তুমি স্তোতাৰ
(অজ্ঞান) অন্ধকাৰ নাশ কৰা (কিন্তু) হিংসা নকৰা
হে সুজাতা উষাদেৱী, ঘোঁৰা লাভৰ কাৰণে ভোমাৰ
স্তব কৰে ১১০।

৮০ স্তব—ঋ ৬।

ঋষি—অত্রিগোত্রৰ ব্য্যব পুত্র সত্যব্রত।
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—উষা।

দীপ্ত বথত উঠি অহা, মহতী ঋতবে (নিয়মেৰে), ঋতা-
বনী অৰুণ বৰ্ণা (বঙা), অপেৰে উদয় হোৱা উষা
দেৱীক বিপ্ৰ সকলে স্তব কৰিছে ১১। দৰ্শনীয়া এই
উষাই প্ৰাণীক (পোৱাৰ পৰা) জগাইছে। সূৰ্য্যৰ আগতে
বাট সুগম কৰি আহিছে। বৃহৎ বথেৰে মহতী বিশ্ব-
ব্যাপ্ত কৰি, জ্যোতি আগলৈ যাবলৈ ধৰিছে ১২। এই
উষাই বঙাববধৰ বলদগৰুৰে বথ যোজনা কৰি, ভালকৈ
যাবলৈ বাটবোৰ পোহৰ কৰি অনববত ধন বিলাক
অবিচলিত (লবচৰ নকৰা) কৰিছে। বহুতে স্ততি কৰা,
সকলোৰে বৰণীয়া এয়া উষা দেৱী প্ৰকাশ হৈছে ১৩।

এই উষা দেৱী বিশেষকৈ বগা হৈ, হুঙন ভেজাল হৈ নিজ দেহা প্ৰকটিত কৰি, পূবফালে ঋতব (নিয়ম) পহু। অনুসৰন কৰি, বিশ্বক জনাই, দিশ উলজা নকৰাকৈ চলি গৈছে ॥৪॥ এয়া উষা দেৱী, জন্মবৰ্ণা নিৰ্মল যুবতীৰ দৰে অঙ্গ প্ৰকটিত কৰি, স্নান কৰি উঠি অহা দৰে, আমি দেখিবলৈ পূব দিশত উঠি আহিছে। শত্ৰু-বিলাক আৰু অন্ধকাৰ বিলাক আঁতৰাই দি স্বৰ্গৰ জীৱনী উষাই জ্যোতিৰে সৈতে আগবঢ়ি আহিছে ॥৫॥ এয়া উষা দেৱী স্বৰ্গৰ জীৱনীয়ে আমাৰ ফালে সকলো প্ৰাণীক ভদ্ৰা যুবতীৰ দৰে ৰূপ ফিলাইছে। হৰি দাতাক বৰণীয় ধন ৰাচিছে। যুবতীয়ে পুনৰ আগৰ দিনৰ দৰে জ্যোতি প্ৰকাশ কৰিছে ॥৬॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—সবিতা

বিপ্ৰসকলে সকলো কামতে মনো নিবেশ কৰিছে—কামো কৰিছে। তেওঁবিলাকে জ্ঞানী মহান আৰু পুজনীয় সবিতাৰ অনুজ্ঞাত যাগ কৰ্ম্মত মনোনিবেশ কৰিছে। তেওঁ হোতা সকলৰ কাম জানি তেওঁবিলাকক কামলৈ প্ৰেৰণ কৰিছে। তেওঁৰ মহিমা স্তুতিৰ আগোচৰ ॥১॥ মেধাবী সবিতাই সকলো ৰূপ নিজতে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে (বিশ্বৰূপ ধৰিছে)। তেওঁ হুঠেভীয়া আৰু চাৰিঠেভীয়াৰ কল্যানীয়া (বিষয়) জানে। পুজনীয় সবিতাই স্বৰ্গ ভালকৈ প্ৰকাশ কৰিছে। উষাৰ উদয় হোৱাৰ পাচতে সবিতাৰ প্ৰকাশ হৈছে ॥২॥ অন্য দেবতাই যি দেবতাৰ গতি অনুসৰণ কৰি মহিমা আৰু বলেৰে যুক্ত হয়, পাৰ্থিব লোক যি সবিতাই যি মহিমাৰে জ্ঞেয় কৰিলে সেই দেবতাই জন্মবৰ্ণ হৈ বিৰাজ কৰিছে ॥৩॥ হে সবিতা দেবতা, তুমি তিনিখন লোক (পৃথিবী, স্বৰ্গ, অন্তৰীক্ষ) পৰিভ্ৰমণ কৰা। আৰু সূৰ্য্যৰ ৰশ্মিৰে যোৱা। বাতিৰ দ্বৰোকাষে যোৱা। আৰু হে সবিতা দেবতা, তুমি ধৰ্ম্মৰে সধা (মিত্ৰ) হোৱা। ॥৪॥ আৰু হে সবিতা দেবতা, তুমিয়েই একমাত্ৰ সকলো কামৰ প্ৰসবৰ (উৎপাদনৰ) সমৰ্থ,—আৰু গমনত প্ৰমাণ হোৱা। আৰু এই সকলো ভূৱণ ধাবন কৰিবলৈ বিৰাজ কৰিছা। হে সবিতা দেবতা, শ্যাবাশ্ব ঋষিয়ে তোমাৰ ভোক্তা কৰিছে ॥৫॥

৮২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব। ছন্দ—গায়ত্ৰী; ১

অমৃষ্টভূত। দেবতা—সবিতা।

সেই ভোগ্য ধন আমি বিচাৰোঁ, যি ধন সবিতাৰ নিজৰ। সকলোৰে ভোগ্য, শত্ৰুৰ হিংসক ধন ভগ (সবিতা) দেবতাৰ পৰা আমি যেন পাম ॥১॥ এই সবিতাৰ অসাধাৰণ, প্ৰিয়, নিজে নিজে বিৰাজমান যশ কোনেও নষ্ট কৰিব নোৱাৰে ॥২॥ সেই ভজনীয় সবিতাই হৰি দাতাক বহু দিয়ে। সেই দেবতাৰ পৰা ভজনীয় ধন মই বিচাৰিছো ॥৩॥ হে সবিতা দেবতা, আমাক আজি দিনত পুত্ৰাদিৰে সৈতে সৌভাগ্যযুক্ত ধন দিৱা। হৃঃস্বপ্ন দূৰ কৰা ॥৪॥ হে সবিতা দেবতা, আমাৰ সকলো হৃদ্যগ্য দূৰ কৰি দিৱা (আৰু) যি ভদ্ৰ (ধন) সেই বিলাক আমালৈ পথিওৱা ॥৫॥ আমি যেন সবিতাৰ অনুজ্ঞাত অদিতিৰ ওচৰত নিৰপৰাৱী হৈ থাকোঁ। আমি যেন সকলো ভাল ধাৰণ কৰিব পাৰোঁ ॥৬॥ সকলো দেবতাৰ সংপতি, সভাদৰ্শক সবিতা দেবতাক আজি দিনত সূক্তৰে (সূক্ত গাই) আমি বিচাৰিছোঁ ॥৭॥ যি সবিতা সুখান ঘোণ্য, বাতি আৰু দিনত যি সদায় ভুল নকৰাকৈ সন্মুখত ৰাৱ, স্তোত্ৰেৰে আজি তেওঁক পূজন কৰিছো ॥৮॥ যি দেবতাই এই সকলো প্ৰাণীক শ্লোক জনাই প্ৰেৰণ কৰে, তেৱেঁই—সবিতা ॥৯॥

৮৩ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—১৫-৮। ১০ ত্ৰিষ্টুভ্।

২-৪ জগতী; ৯ অমৃষ্টভূত। দেবতা—পৰ্জন্য

(হে স্তোতা) ভূমি বলবান পৰ্জন্যৰ সন্মুখত এই বিলাক স্তুতি বাক্যৰে স্তব কৰা। হৰি অগ্নেৰে সৰ্বভো-ভাৱে পৰিচৰণ কৰা। পানীৰ বৰ্ষক, ক্ষিপ্ৰ দাতা পৰ্জন্যই গৰ্জ্জন কৰি বৰষুণ পেলাই গছ বিলাকত গৰ্ভস্থানীয়া বেতঃ ধাৰণ কৰে ॥১॥ পৰ্জন্যই গছ বিলাক ভাঙে আৰু অনুবক মাৰে। তেওঁৰ মহৎ অস্ত্ৰৰ বধ কৰা কামলৈ গোটেই জগতে ভয় কৰে। যেতিয়া তেওঁ গৰজি পাপ কৰা বিলাকক মাৰে তেতিয়া পাপহীন মানুহেও মহাবলী তেওঁৰ পৰা ভয় পলাই ॥২॥ বধীয়ে যেনেকৈ চান্দকেৰে কোৰাই (ঘোঁৰা খেদে) তেনেকৈ তেওঁ (বৰ্ষণ নকৰা মেঘ বিলাক খেদায়) বৰ্ষক দূত (ৰূপী) মেঘবিলাক উলিয়াই আনে। যেতিয়া পৰ্জন্যই আকাশ বৰ্ষোদ্ধৱী কৰে তেতিয়া দূৰৈৰ পৰা সিংহৰ দোজবৰিৰ দৰে শব্দৰ ধ্বনি হয় ॥৩॥ বায়ু বহিছে; বিজুলীয়ে কেউফালে চিকমিকাইছে। গছ-গছনি বিলাকৰ অঙ্গুৰ ফুটিছে। আকাশ (খেদেৰে) ভবপূৰ হৈছে। যেতিয়া পৰ্জন্যই পানীৰে পৃথিবী ভৰাই দিয়ে

ভেড়িয়া পৃথিবীয়ে সকলো ভূবনৰ হিত কৰিবলৈ সক্ষম হয় ॥৪॥ যি পৰ্জনাৰ কৰ্মত পৃথিবীয়ে আঠালয়, ধূবালগা জন্তুৱে ভয়ত লবি যায়, যাৰ কৰ্মত গছ-গছনি বিলাকে নানা ৰূপ ধৰে, হে পৰ্জনা, সেই মহান তুমি আমাক সুখ দিয়া ॥৫॥ হে মকত সকল, অন্তৰীক্ষৰ পৰা আমাক বৰষুণ পথিয়াই দিয়া। বৰ্ষক হোঁৱাৰ (মেঘৰ) পানীৰ দ্বাৰা বোৱাই দিয়া। হে পৰ্জনা, তুমি এই গৰ্জ্জন কৰা মেঘেৰে আমাৰ কালে আহাঁ। পানী বিলাক সিঁচি দিয়া—যিহেতু তুমি পানীৰ বৰ্ষক, আমাৰ পিতা ॥৬॥ আমাৰ কালে লক্ষ কৰাঁ, — গৰ্জ্জন কৰা। গৰ্ভ (স্থানীয় পানী) গছত দিয়া। পানী একা বখত কেউকালে যোৱা। পানীৰ মোণা (ভিত্তি) ডললৈ খুলি দিয়া। ওখ আৰু ডল ঠাইবোৰ পানীৰে সমান কৰি দিয়া। গৰু বিলাক দিয়া ॥৭॥ হে পৰ্জনা, পানীৰ ডাঙৰ ভৰালটো ভাঙি লোৱা, (লৈ) ডললৈ বাকি দিয়া। এৰি দিয়া নদীবিলাক পুৰ ফালে বওক। দ্যাৰা-পৃথিবী পানীৰে ভিয়াই দিয়া। গৰু বিলাকে পানী খাবলৈ সুবিধা হওক ॥৮॥ হে পৰ্জনা, যেতিয়া তুমি গাৰ্জনি মাৰি শব্দ কৰি বেয়া মেঘ বিলাক বিদাৰণ কৰা ভেড়িয়া এই বিশ্ব জগতে আনন্দ কৰে, আৰু চৰাচৰ পৃথিবীত যি আছে সকলোৱেই আনন্দ কৰে ॥৯॥ হে পৰ্জনা, তুমি বৰষুণ (বহুত) দিয়া। এতিয়া এৰি দিয়া। পানী নোহোৱা ঠাই(মকতুমি আদি) দ্বাৰ পৰা কৰিয়া। (মানুহৰ) ডোণৰ কাষে গছ-গছনি গছালা আৰু তুমি প্ৰজাৰ পৰা জুতি পালা ॥১০॥

৮৪ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—ভূমিৰ পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—অমুঠুড।
দেবতা—পৃথিবী।

হে পৃথিবী, সত্যই তুমি পৰ্ৱতৰ চপৰা বোৰ ধৰি আহাঁ। বলশালিনী আৰু শ্ৰেষ্ঠা তুমি এই জগত পানীৰে সাকৰা কৰিছা ॥১॥ হে বিবিধ চৰণশীলা পৃথিবী, তোমাক স্তোতাই গমনশীল স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছে। হে অৰ্জুণী (গমন শীলা) তুমি শব্দ কৰা হোঁৱাৰ দৰে পানীৰে পুৰক মেঘ প্ৰক্ষিপ্ত কৰা ॥২॥ হে পৃথিবী, তুমি গছ বিলাক দৃঢ়কৈ মাটিত ধৰি বাধিছা। তোমালৈ বৰ্ষক মেঘে বিজুলীৰে সৈতে অন্তৰীক্ষৰ পৰা বৰষুণ বৰষে ॥৩॥

৮৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—ভূমিৰ পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—জিষ্টুড।
দেবতা—বৰুণ।

সম্যক ৰাজ্যমান, প্ৰসিদ্ধ বৰুণ দেবতালৈ বহুত গভীৰ শ্ৰদ্ধা স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা,—যি বৰুণে পত্ৰ বৰ কৰি ব্যাধে ঠাল উলিয়াই মেলি দিয়া দৰে, সূৰ্য্যক মেলিবলৈ অন্তৰীক্ষ খন এখন ছালৰ দৰে কৰি দিলে ॥১॥ এই বৰুণে গছৰ আগত অন্তৰীক্ষ নিস্তাৰ কৰিলে। হোঁৱাৰ বল দিলে। গৰু গাৰীৰ দিলে, জয়ন্ত কাষৰ সংকল্প দিলে। পানীত (বৈদ্যুতিক) অগ্নি বিভৰণ কৰিলে। স্বৰ্গত সূৰ্য্য স্থাপন কৰিলে। পৰ্ৱতত সোমলতা স্থাপন কৰিলে ॥২॥ ভেঁও মেঘৰ পৰা পানী ডললৈ আহিবলৈ দ্যাৰাপৃথিবীৰ মাজেদি অন্তৰীক্ষৰ বাট কৰি দিলে। সকলো ভূবনৰ বজা বৰুণ দেবতাই বৰষুণেৰে, যৰ লৰা ভিওৱা দৰে, পৃথিবী ভিয়াই দিয়ে ॥৩॥ বৰুণে যেতিয়া পানীৰে পুৰণ কৰিবলৈ বিচাৰে তেতিয়া তুমি, অন্তৰীক্ষ আৰু দ্যালোক ভিয়াই দিয়ে। পাচত পৰ্ৱত-বিলাক মেঘেৰে ঢাকে আৰু বল বিচৰা মকতসকলে পাচত পৰ্ৱত বিলাক শিখিল (ঢিলা) কৰি দিয়ে ॥৪॥ মই এতিয়া এই অসুৰৰ (দেবতাৰ) বলৰ বিষয় বিখ্যাত আৰু মহৎ মান্নাৰ কথা কম, যি বৰুণে অন্তৰীক্ষত থাকি মান দণ্ডেৰে, সূৰ্য্যৰে, গোটেই অন্তৰীক্ষ খন জুখিলে ॥৫॥ এই অতি কবি বৰুণ দেবতাৰ সকলোতকৈ ডাঙৰ মহতী মান্না কোনেও বুজি নেপাই যে এখন মাত্ৰ সমুদ্ৰ এই শুভ গতিশীলা নদীবিলাকে পানীৰে পুৰণ কৰিব নোৱাৰে ॥৬॥ হে বৰুণ, গৰু, মিত্ৰ, বজ্জ, ভাই-ককাই, ওচৰ চুবুৰীয়া বা বোবাক আমি নিতৌ যি অপৰাধ কৰো সেই সকলো বিলাক মাৰ্জ্জনা কৰা ॥৭॥ হে বৰুণ, জুৱাখেলত জুৱাৰীৰ দৰে যি ধৰা হয়, যি পাপ সত্য দিয়াৰ পাচত কৰা হয়, যি পাপ কৰিছো বুলি নেজানো, সেই সকলো বিলাক সোলোকা গাখিৰ দৰে খুলি দিয়া। হে বৰুণ দেবতা, আমি যেন তোমাৰ শ্ৰদ্ধা হওঁ ॥৮॥

৮৬ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভূমিৰ পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—অমুঠুড; ৬
বিবাক্ষপা। দেবতা—ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি।

হে ইন্দ্ৰাণি, তোমালোক দুয়ো যি মানুহক বন্ধা কৰা সংগ্ৰামত ভেঙে দৃঢ় হলেও জিলিকি থকা শত্ৰুৰ ধন জিভৰ বাক্যৰ দৰে ভেদ কৰে ॥১॥ যি ইন্দ্ৰাণিক বৃহত কোনেও অভিভব কৰিব নোৱাৰে, যি অন্নদানৰ কাৰণে বিখ্যাত, যি পাচ জাতিক বন্ধা কৰে, আমি সেই ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক স্তুতি কৰিছো ॥২॥ অভিভব কৰিব পৰা বল ভেঙেবিলাক দুজনৰে আছে। ধনবান দুজনৰ হাতত ভীক্ষ বন্ধ আছে। গৰু লাভৰ কাৰণে

কাঠৰ বথেৰে একেলগে বৃদ্ধক মাৰিবলৈ গৈছিল ॥ ৩ ॥
 হে ইক্ষ্ণুগ্নি, যুদ্ধত বথ গ্ৰেহণ কৰিবলৈ তোমালোকক
 স্তুতি কৰিম। হে ইক্ষ্ণুগ্নি দেবতা হুজন, তোমালোক
 সোনকালে অহা ধনৰ গৰাকী, বিধান আৰু গান ভাল
 পোৱা ॥ ৪ ॥ মানুহৰ দৰে প্ৰতিদিন বাঢ়ি থকা, অবাধ গতিৰ
 পূজা দেবতা হুজন, তোমালোকক যৌবা লাভ কৰিবৰ
 কাৰণে স্তুতি কৰো। তোমালোক (অংশ) আদিভাৰ
 দৰে স্তুতি ভাজন ॥ ৫ ॥ এনেকুৱা স্তুতিৰে (এই) ইক্ষ্ণুগ্নিক
 শিলেৰে চেপা সোমৰ দৰে ঘিঁউৰে হৰি অন্ন দিয়া হৈছে।
 সেই দেবতা হুজনে যেধাৰী স্তব কৰা আমাক বহুত অন্ন
 ধন দিয়ে ॥ ৬ ॥

৮৭ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ এবৰামকং। ছন্দ—অভিজগতী।

দেবতা—মকতসকল।

এবৰা মকতৰ মহৎ বাক্যৰ স্তুতি মকতসকলেৰে সৈতে
 বিষ্ণুৰ ওচৰলৈ চলি যাওক। ভালকৈ-যজন-কৰিব লগীয়া
 ভাল অলঙ্কাৰ পিন্ধা, বলবান, স্তুতি কামনা কৰা,
 মেঘ চালক, গৈ থকা, মকতসকললৈ স্তুতি চলি যাওক ॥ ১ ॥
 যি মহৎ বিষ্ণুৰ লগত উৎপত্তি হৈছিল, যি নিজেই
 তৎক্ষণাৎ (যজ্ঞলৈ) আহিব লাগিব বুলি জানে, সেই
 মকতসকলক এবৰামকতে (ঋষিয়ে) স্তুতি কৰিছে। হে
 মকতসকল, তোমালোকৰ সেই কৰ্মৰে যুক্ত বল কোনেও
 অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰে। তোমালোকৰ সেই বল উচিত
 দান আৰু মহত্বৰে সৈতে পৰ্বতৰ দৰে ধৰ্মৰ বহিত ॥ ২ ॥
 দীপ্ত, স্বাৰীনভাৱে থকা, নিজ স্থানত থকা, কোনেও
 চালিত কৰিব নোৱাৰা, অগ্নিৰ দৰে নিজ বিজুলিৰে
 বৰবি নদী বিলাক চলাই দিয়া, যি মকতসকলে শুনিলে
 যে এবৰামকতে (ঋষিয়ে স্তুতি কৰিছে)—৥ ৩ ॥ এবৰামকত

ঋষিয়ে যেতিয়া নিজ ঠাইৰ পৰা নিজেই লৈ যোৱা
 যৌবাৰে (আগমন প্ৰাৰ্থনা জনাবলৈ) যো যা কৰিলে
 তেতিয়া বিশিষ্টবলী, সুখ বৰ্দ্ধক সেই মকতসকল, সক-
 লোৰে একে মহৎ স্থানৰ পৰা (অন্তৰীক্ষৰ পৰা)
 পৰস্পৰে অবিয়া অৰি কৰি ওলাই আহিছিল ॥ ৪ ॥ হে
 মকতসকল, নিজৰ স্থিৰ বস্তুৰ, সোণৰ অলঙ্কাৰ পিন্ধা,
 নিজৰ অস্ত্ৰ থকা, গমনবান তোমালোকৰ (সেই) বলবান
 বৰষুণৰ বৰ্দ্ধক, দীপ্ত ডাঙৰ শৰাই,—যি শৰাই শত্ৰুক কঁপাই
 দিয়ে, সেই বেগৰ শৰাই এবৰামকত (মোক) নকপাওক ॥ ৫ ॥
 হে মকতসকল, তোমালোকৰ মহিমা অপাৰ। হে অভিবলী
 তোমালোকৰ শক্তিয়ে এবৰামকতক বক্ষা কৰক। প্ৰবল
 বন্ধনৰ নিয়মেৰে কৰা যজ্ঞত নিৰ্দিষ্ট নিয়ম বিধায়ক
 তোমালোকেই। অগ্নিৰ দৰে জ্বলি থকা তোমালোকে
 আমাক নিন্দক শত্ৰুৰ পৰা বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥ সুযজ্ঞৰ অগ্নিৰ
 দৰে সেই কত্ৰৰ পুত্ৰ মকতসকলে এবৰামকত ঋষিক
 (মোক) বক্ষা কৰা। অপাৰী, যাৰ গমনত মহান শক্তি
 আছে, সেই মকতসকলে অন্তৰীক্ষৰ দীঘল-বহল সদন
 নিজৰ কৰি লৈছে ॥ ৭ ॥ হে মকতসকল, আমাৰ গমন স্বভা-
 বৰ (অৰ্থাৎ চলি থকা) স্তোত্ৰলৈ (পাঠলৈ) আহ। স্তব
 কৰা এবৰামকতৰ (মোৰ) আহ্বান স্তোত্ৰ শুনা। বিষ্ণুৰ
 লগত মহৎ সমান যজ্ঞৰ তোমালোকে প্ৰশস্ত যোদ্ধা বখীৰ
 দৰে শত্ৰুক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা। হিংসা কৰা বিলাকক দূৰলৈ
 আঁতৰাই দিয়া ॥ ৮ ॥ হে যজ্ঞাৰ্থ মকতসকল, আমাৰ যজ্ঞলৈ
 আহ। সুকৰ্মলৈ আহি আমাৰ এবৰামকতৰ আহ্বান
 শুনা। বক্ষণ নোহোৱা তোমালোকে জ্যেষ্ঠ হৈ
 পৰ্বতৰ দৰে অতি সুন্দৰ অন্তৰীক্ষত থাকি অতি নিন্দকৰ
 নিবাৰক হোৱা ॥ ৯ ॥

ঐ তৎসং

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ পঞ্চম মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। বিশ্বকৰ্ম্মা মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট।

২৩ চ'ত ১৮৯৪ শক। ইং ২০।৩।৭৩।

আহোদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

ষষ্ঠ মণ্ডল

এই মণ্ডলৰ ঋষি ভবদ্বাজ আৰু পুত্ৰাদি।

প্ৰথম সূক্ত—ঋক্ সংখ্যা—১০

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, দেবতাৰ মাজত তুমি শ্ৰেষ্ঠ—দেবতাৰ মন তোমাতে নিবদ্ধ। দৰ্শনীয় তুমি এই কৰ্ম্মত দেবতাৰ আত্মতা হল। হে কামবৰ্ষী অগ্নি, তুমি সকলো দত্তৰ কৰ্ম্মত সকলো বলবান শত্ৰু নাশ কৰিবলৈ বল দান কৰা। ১। হে অগ্নি, এতিয়া তুমি অতি-যজ্ঞ-কৰিব-লগীয়া, হোম নিষ্পাদক হৈ অন্ন কামনা কৰি স্তুতা হৈ বেদীৰ স্থানত বহিছা। দেবতা বিচৰা নেতা (ঋত্বিক সকলে) আদিয়ে মহৎ ধন আৰ্শা কৰি প্ৰথমে তোমাৰ অনুগমন কৰিছে। ২। (হুজ্ঞন মানুহৰ মাজেদি) যোৱা বাটেৰে বহুত ধনেৰে সৈতে গৈ থকা, দীপ্ত বৰ্ণ, দৰ্শনীয়, মহৎ, সকলো সময়তে জ্বলি থকা তুমি অগ্নিক যজ্ঞমানে বহুত ধন অন্ন কামনা কৰি হবি (আদি) দি তোমাক অনুগমন কৰিছে। ৩। অগ্নি দেবতাৰ আহবনীৰ বেদীত (পূৰ্ণৰ) অন্ন বিচৰা সজ্ঞমানে গৈ অবাধে অন্ন পাইছিল। তেওঁবিলাকে তোমাৰ ভাল স্তুতিৰ কাৰণে আনন্দ কৰিছিল। যজ্ঞৰ যোগ্য নামবিলাক গাইছিল। ৪। হে অগ্নি, পৃথিবীত মানুহে তোমাক বৰ্জন কৰে। দুয়োবিধ (পুত্ৰ আৰু পুত্ৰ) ধনৰ কাৰণে যজ্ঞমানে তোমাক বৰ্জন কৰে। হে হৃৎপত্ৰ ভাষণ কৰা অগ্নি, স্তুত হৈ তুমি ভাষণ কৰ্ত্তা হোৱা, মানুহৰ সদায়েই মাতৃপিতৃৰ (স্থানীয়) হোৱা। ৫। পূজনীয়, কামনা পূৰক, প্ৰজাৰ মাজত হোতা, অগ্নি দায়ক, অগ্নি দেবতাক অতিকৈ যজ্ঞন কৰা সেই অগ্নি বেদীত বহিছে। তেনেকুৱা অগ্নি তোমাক আমি ঘৰত জ্বলাই আঁঠুকাঢ়ি লৈ ভোজ্যৰে ওচৰ চাপিছো। ৬। হে অগ্নি, তুমি তোমাক, সুবৃদ্ধিৰ সুখ ইচ্ছা কৰা, দেবতাক বিচৰা আমি নতুন স্তুতিৰে (তোমাক) বিচাৰিছো। হে অগ্নি, তুমি ভালকৈ জ্বলি বৃহৎ জ্যোতিৰে ভোতা প্ৰজাক বৰ্ণলৈ লৈ যোৱা। ৭। সদায় থকা, ঋত্বিক

সকলৰ স্বামী, কবিক, শত্ৰুৰ হত্যা, বৰ্ষক, ভোতা সকলৰ অধিগম্য, অন্নদাতা শোধক, দীপ্তমান গৈ থকা, ধন লাভৰ কাৰণে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া অগ্নিক আমি স্তুতি কৰিম। ৮। হে অগ্নি, সেই মানুহে তোমাক যজ্ঞন কৰে আৰু স্তুতি কৰে যি তোমাক সমিধেৰে, (খৰিৰে) জ্বলায় হবি আদি দিয়ে আৰু স্তুতিৰে আহুতি কেউফালে দিয়ে, —সেই যজ্ঞমানেই তোমাৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ সকলো বাঞ্ছিত ধন লাভ কৰে। ৯। হে অগ্নি, মহৎ এয়া নমস্কাৰেৰে সমিধ (আদি) দি আৰু হবি দি, হে বলৰ পুত্ৰ, তোমাক বেদীত গানেৰে আৰু ভোজ্যৰে সৈতে বেচিকৈ পৰিচৰণ কৰিম। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাৰ ভদ্ৰ স্তুতিৰে (স্তুতি কৰি) সুমতিৰ বাবে যজ্ঞবান হম। ১০। হে অগ্নি, তুমি দ্বাৰাপৃথিবী দীপ্তিৰে বিস্তৃত কৰিছা। তুমি মানুহৰ জ্ঞান-কৰ্ত্তা আৰু স্তুতিৰে পূজনীয় হৈছা। তুমি মহৎ অন্নৰে, বহুত ধনেৰে আমাৰ সম্মুখত বিশিষ্টৰূপে দীপ্ত হোৱা। ১১। হে ধনবান অগ্নি, পৰিজন বৰ্গেৰে সৈতে সদায় আমাক ধন দিয়া। আমাৰ পুত্ৰ পোত্ৰক বহুত (গৰু আদি) পত্ৰ দিয়া। কামনা পূৰক, মহতী, দোষ নোহোৱা কৰি ভাল সুখদাতা অন্ন আমাক দিয়া। ১২। হে বজা অগ্নি, তুমি ধনবানৰ পৰা দিয়া বহুত বেলেগ বেলেগ বৰণীয়া অন্ন আমি পাম। হে বহুতৰ বৰণীয়া বাঞ্ছমান অগ্নি, পৰিচৰণ কৰা আমাক দিব পৰা তোমাৰ বহুত ধন আছে। ১৩।

২ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—অজুষ্ঠুভ্;
১১ শব্দী। দেবতা—অগ্নি

হে অগ্নি, তুমি হবি অন্নৰে সৈতে শুকান কাঠ খৰি পাই (ভাৰ ওপৰত) বিত্ৰৰ দৰে জ্বলিয়াই পৰা। হে সকলোৰে ব্ৰতী বাস কৰাওঁতা অগ্নি তুমি অন্ন আৰু পুষ্টি বৰ্জন কৰা। ১। হে অগ্নি, তোমাকেই মানুহে যজ্ঞেৰে স্তুতি কৰি পূজা কৰে। পতিশীল, বাধাহীন,

মানুহক জ্ঞান কৰা, সকলোৰে ত্ৰুষ্টি সূৰ্য্য ভোমাব পাভ
 প্ৰবেশ কৰে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, যেতিয়া সেই মনুৰ পুত্ৰ
 (মানুহ) সকলে নিজৰ সুখ বিচাৰি যজ্ঞত ভোমাক
 আহ্বান কৰে তেতিয়া নেতা (ঋত্বিক) একেলগ হৈ
 আনন্দ কৰি ভোমাক জ্বলায় ॥ ৩ ॥ হে সূৰ্য্যতাত অগ্নি,
 যি (যজ্ঞমানে) ভোমাক বৃদ্ধি কৰে, যি ভোমাব (যজ্ঞ)
 কৰ্ম্ম কৰি তৃপ্তি কৰে, সেই যজ্ঞমানে মহৎ, দীপ্ত ভোমাব
 দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ পাপৰ দৰে শত্ৰুক পৰাজয় কৰে ॥ ৪ ॥
 হে অগ্নি, সমিধেৰে (ধৰিবে) সুতে ভোমাক মন্ত্ৰপুত্ৰ
 আত্মতা যি মানুহে দিয়ে, সেই মানুহে পুত্ৰ পোৱেৰে
 সৈতে খাল খেজুলী মেলি এম বচৰ ঘৰত থাকিবলৈ
 পাই ॥ ৫ ॥ হে দীপ্ত অগ্নি, ভোমাব নিৰ্গল ধোঁৱা অন্ত-
 বীকৃত বিয়পি গৈ মেঘলৈ পৰিৱৰ্ত্তন হয়। হে শোধক
 অগ্নি, ত্ৰোক্ত কৰাত সত্যৰ হৈ তুমি সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তিমান
 হোৱা ॥ ৬ ॥ আৰু মানুহবিলাকৰ তুমি জ্ঞাত হৈছা।
 তুমি আমাৰ আনহীৰ দৰে প্ৰিয়। নগৰৰ বুঢ়া মানুহৰ
 দৰে হিত উপদেশ দিয়া, দেখিবলৈ ভাল হৈছা। পুত্ৰৰ
 দৰে (যজ্ঞমানে) পালন কৰিব লগীয়া হৈছা ॥ ৭ ॥ হে
 অগ্নি, কাঠেৰে মথন কৰা তুমি (ভাতে য়ে) থাকা
 (সেই কথা) জনা যায়। তুমি ধোঁৱাৰ দৰে যজ্ঞৰ
 হৰি (দেবতালৈ) বহন কৰা। কেউকালে যোৱা তুমি
 বায়ুৰ দৰে অন্ন আৰু ঘৰ দাতা। কেচুৱা হৈও তুমি
 ধোঁৱাৰ দৰে ইফালে সিফালে যোৱা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি,
 তুমি সেই লবাব নোৱাৰা কাঠ বিলাক পশুৰে ঘাঁহ
 ধোঁৱা দৰে খাই পুৰি পেলোৱা। হে অজব অগ্নি, দীপ্ত
 ভোমাব ভেজেৰে হাবি বিলাক কাটি ছিটি পেলোৱা
 ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞ কৰিব খোজা প্ৰজাৰ ঘৰত তুমি
 দেবতাৰ আহ্বাতা। হে প্ৰজাৰ পালক অগ্নি; আমাক
 সমৃদ্ধিশালী কৰা। হে অগ্নি, আমাৰ হৰি সেৱন কৰা
 ॥ ১০ ॥ হে শুভ দীপ্তিৰ দেবতা অগ্নি, দাবাপৃথিৱীত
 থকা তুমি দেবতা সকলৰ পিনে আমাৰ ত্ৰোক্ত প্ৰচাৰ কৰা।
 ত্ৰুটিৰ নেতা আমাক থাকিবলৈ ভাল ঘৰ আৰু সুখ দিয়া।
 (ভোমাব অনুগ্ৰহত) আমি শত্ৰু আৰু পাপৰ দুঃখৰ পৰা
 জ্ঞান পাম, (অম্ৰান্তৰ) পাপৰ পৰা জ্ঞান পাম, ভোমাব
 বঞ্চিত হৈ ভবিষ্য ॥ ১১ ॥

৩ সূক্ত—অ ৮।

ঋষি—আদি ১ ঋকৰ দৰে।

হে অগ্নি, সেইজনে (চিৰদিন) জীৱাই থাকে যি
 জ্ঞতৰ (নিয়মৰ) পালক আৰু ঋতুত (নিয়মত) জ্ঞান।
 সেই দেবতা কান্ননা কৰাজনে সূৰ্য্যৰ বহল জ্যোতি পাই।

ভেটক, হে দেবতা অগ্নি, তুমি, মিত্ৰ আৰু বৰুণেৰে
 সৈতে সমান প্ৰীতি যুক্ত হৈ বন্ধা কৰা ॥ ১ ॥ যি সমৃদ্ধ
 ঘন থকা অগ্নিক (হৰি আদি) দিয়ে, তেওঁ সকলো
 যজ্ঞ কৰ্ত্তা হয়,—কৰ্ম্মেৰে শান্ত হয়। সেই তেওঁ যশস্বী
 পুত্ৰ নোপোৱা নহয়। সেই মানুহৰ পাপ নহয়, অনৰ্থৰ
 কাৰণ (ৰূপ) গৰ্ব্ব নহয় ॥ ২ ॥ সূৰ্য্যৰ দৰে যি অগ্নিৰ
 দৰ্শন পাপহীন, হে অগ্নি, যি ভোমাব জ্বলনৰ ভয়ঙ্কৰ
 শিখা কেউকালে যায়, যি অগ্নিৰ শব্দযুক্ত শোক বোধক
 পোহৰে বাতি বান্ধসক ভয় লগায়, সেই অগ্নিয়ে নিজ
 বাসস্থান ৰূপ হাবিত কেউকোৱা উৎপত্তি হৈ পৰ্ৱতৰ
 নিচিনা ঠাইত দেখিবলৈ ধুনীয়া হৈ থাকে ॥ ৩ ॥ এই
 অগ্নিয়ে ধোঁৱাৰ দৰে যুখেৰে বন-ঘাঁহ আদি খাই,
 কুঠাৰ দৰে কাঠত ঘাপ মৰা দৰে নিজ জিভা (শিখা)
 গছ লতাৰে লগাই সোনাবীয়ে সোণ গলোৱা দৰে
 গোটেই হাবি গলায় দি ভয়সাং কৰি যোৱা বাট ভীক
 (চুব নোৱাৰা) কৰে আৰু তেওঁৰ ৰূপ বৰ দীপ্ত হয় ॥ ৪ ॥
 সেই অগ্নি শৰ মৰাদৰে নিজ শিখা বেচি কৰি, নিজ
 ভেজ, লোহা ধাব কৰা দৰে ভীক কৰি বিচিত্ৰ গতিৰ
 বাতি যোৱা চৰাইৰ দৰে গছত লাহেকৈ পৰি ভয়ছাই
 কৰি বাতি পাৰ কৰি দিয়ে ॥ ৫ ॥ সেই অগ্নিয়ে জ্ঞাত
 সূৰ্য্যৰ দৰে পোহৰেৰে ছাটি পেলায়। সকলোৰে শুভৰ
 কাৰণে প্ৰকাশ কৰি ভেজেৰে ভীষণ শব্দ কৰিছে।
 বাতিও জ্বলি থকা এই অগ্নিয়ে দিনৰ দৰে মানুহক নিজ
 কাম কৰায় ॥ ৬ ॥ দীপ্ত, সূৰ্য্যৰ দৰে বশি প্ৰকাশ কৰি
 যি অগ্নিৰ ডাঙৰ শব্দ হয়, কামবৰী, দীপ্ত সেই অগ্নিৰ
 পোবা গছলতা বিলাকত সেই শব্দ (উৎপত্তি) হয়।
 লবচৰ কৰি গমনশীল জ্যোতিৰে ইফালে সিফালে গৈ
 সেই অগ্নিয়ে আমাৰ শত্ৰু দমন কৰি দাবাপৃথিৱী ধনেৰে
 পূৰণ কৰে ॥ ৭ ॥ যি অগ্নি ধোঁৱাৰ দৰে নিজে নিজে
 নিযুক্ত হৈ অৰ্চনীয় দীপ্তিৰে জ্বলে সেই অগ্নিয়ে বিদ্যাত্মক
 দৰে নিজ শোধক বলৰে অক মকাই উঠে। মকতগণৰ
 বলৰ দৰে যি সকলো ভীক কৰে (দোষণ কৰে)
 বেচিটক দীপ্তিশালী হৈ বেগেৰে গৈ অগ্নিয়ে বিৰাজ কৰি
 আছে ॥ ৮ ॥

৪ সূক্ত—অ ৮।

ঋষি—আদি ১ ঋকৰ দৰে।

হে দেবতাৰ আহ্বাতা বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি যি
 প্ৰকাৰে (প্ৰজাপতি) মনুৰ যজ্ঞত যজন কৰিব লগীয়া
 দেবতাক হৰিবে যজন কৰিছিল, সেই দৰে, হে অগ্নি,
 আমি আৰু ইচ্ছা কৰি (যজ্ঞ কৰা) ভোমাব সন্মান

যজন কবিব লগীয়া দেবতা সকলক সোনকালে যজন
কৰা ॥ ১ ॥ দিনত প্রকাশ কৰা সূৰ্য্যৰ দৰে যি অগ্নি,
জাহ্নল্যমান আৰু সকলোৰে জনা, সেই অগ্নিয়ে আমালৈ
বন্দনীয় অন্ন ধাৰণ কৰক (দিয়ক) । সকলোৰে জীৱন
(-ব হেতু) অন্ন, অমৰন, অতিথিৰ (ব দৰে) যি জাত-
বেদ অগ্নি মানুহৰ মাজত উষাত উদ্বোধন হয়,— ॥ ২ ॥
তোহা সকলে সম্প্রতি যি অগ্নিৰ মহৎ কৰ্ম্ম স্তুতি কৰিছে
তেওঁ সূৰ্য্যৰ দৰে বগা হৈ জ্যোতিৰে চাটি পেলোৱিছে ।
যি অজব শোধক অগ্নিয়ে দীপ্তিৰে সকলোতে ব্যপ্ত হৈ
আছে (সেই অগ্নিয়ে) বাক্সক মাৰি (সিঁহতৰ) পুৰণি
নগৰবিলাক ধ্বংস কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ, তুমি
বন্দনীয় । হবি বহন কৰিবলৈ বহি অগ্নিয়ে যন্তায়েত
ধৰ আৰু অন্ন দিয়ে । হে অন্নদাতা অগ্নি, আমাক অন্ন
দিয়া । বজাৰ দৰে শত্ৰু জয় কৰা । বাক্স আদিৰ
পৰা বাধা নোহোৱাকৈ ঘৰৰ ভিতৰত থাকা ॥ ৪ ॥ যি
অগ্নিয়ে অন্ধকাৰ নিৰাৰণ কৰা তেজ বেচি কৰিছে,
যজন কৰোঁতাই দিয়া অন্ন ভক্ষণ কৰিছে, তেওঁ বায়ুৰ
দৰে সকলোৰে ঈশ্বৰ হৈ বাতি অতিক্রম কৰিছে । যি
দিবলৈ আদেশ দিয়া মতে হবি নিদিয়াৰে আৰু আমি শাস্তি
দিম । তুমি যোঁৱাৰ দৰে শত্ৰুৰ ওপৰত পৰি নাশ কৰা
॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, সূৰ্য্যৰ দৰে কিৰণেৰে দ্যাবাপৃথিৱী ব্যাপ্ত
হৈছা । সূৰ্য্যৰ দৰে নিজ বাটেদি গৈ পোহৰেৰে বিচিহ্ন
অগ্নিয়ে অন্ধকাৰ খেদি দিয়ে ॥ ৬ ॥ হে অতি স্তুতি কৰিব
লগীয়া অগ্নি, পূজনীয় দীপ্তিৰ তোমাক আমি বন্দনা
কৰিছোঁ । —মহৎ আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা । তুমি বায়ু আৰু
ইন্দ্ৰৰ দৰে বলেৰে যুক্ত দেবতাত্মা তোমাক হবি আদি
অগ্নেৰে প্ৰীত কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, শত্ৰু নোহোৱা
বাটেৰে সোনকালে আমাক ধন আৰু সুখ পোৱাই দিয়া ।
পাপৰ পৰা আমাক বক্ষা কৰ । স্তব কৰি থকা আমাক
সুখ দিয়া । আমি এশ শীতকাল পুত্ৰাদিৰে সৈতে যাতে
আনন্দ কৰি থাকিবলৈ পাওঁ ॥ ৮ ॥

৫ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—আদি ১ ঋকৰ দৰে ।

হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাক মননীয় স্তোত্ৰেৰে
আহ্বান কৰিছোঁ । তুমি সদায় ডেকা, অশ্লোহী, স্তুতিৰে
জুড়, প্রকৃত জানী, বহুতে ভজন কৰা, (বজমানৰ)
অশ্লোহী ! অগ্নিয়ে সকলোৰে বাহিত ধন দিয়ে ॥ ১ ॥
হে বহুত শিখাৰ দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, তোমাক বাতি
আৰু বিনত বজীৰ ধন (হবি আদি) বজমানে দিয়ে ।
হে বজা সকলে, যেনেকৈ পৃথিৱীত জীৱ বিলাক স্থাপন

কৰিছে, তেনেকৈ অগ্নিয়ে ধন বিলাক নিহিত কৰিছে ॥ ২ ॥
হে অগ্নি, তুমি পুৰণি কালৰ আৰু এতিয়াৰ প্রজাব
মাজত (অন্তৰাত্মা ৰূপে) বহি আছা, আৰু নিজ
কৰ্ম্মৰ পূজনীয় ধনৰ ৰথী হৈছা । সেই কাৰণে, হে
সকলো জনা জাতবেদ অগ্নি, পৰিচৰণ কৰাই ধন যাতে
সদায় পায় তেনেকৈ পথিওৱা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, যি
শত্ৰু লুকাই থাকি আমাক বাধা দিয়ে, আৰু ভিতৰৰ
পৰা আমাক হিংসা কৰে, হে শুভ দীপ্তিৰ, অতিশুভ
ডেকেৰে তেজৱী তুমি অজব, ব-বুগৰ হেতু, তোমাৰ
সাধাৰণ ডেকেৰেই সিঁহতক পুৰি পেলোৱা ॥ ৪ ॥ হে
বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, যি তোমাক যজ্ঞেৰে (হবি আদি)
দান কৰে, যি সমিধেৰে উপাসনা বা স্তোত্ৰেৰে তোমাক
পৰিচৰণ কৰে, হে অমৰ অগ্নি, তেওঁ মানুহৰ মাজত
প্রকৃত জানী হৈ ধনেৰে আৰু জিলিকি থকা অগ্নেৰে
প্রকাশ হয় ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, আমি প্ৰাৰ্থনা কৰা তুমি
সোনকালেই এইটো কাম কৰা যে বলবান তুমি, স্পৰ্দ্ধমান
বলেৰে আমাৰ শত্ৰু বিনাশ কৰা । জিলিকি থকা ডেকেৰে
সংগ্ৰহীত তুমি তোমাক স্তুতি থাকোঁৱে যি উচ্চ স্বৰে
যোৱাৰে স্তুতি কৰিছে, সেই মননীয় স্তুতি শুনা ॥ ৬ ॥
হে অগ্নি, তোমাৰ বন্ধনেৰে সেই কামনা কৰা বস্ত্ৰ,
আমি পাম । হে ধনবান অগ্নি, যুপুত্ৰেৰে সৈতে (তোমাৰ
অনুগ্রহত) আমি ধন পাম । অন্ন বিচৰা আমি তুমি
দিয়া অন্ন সম্বৰণত পাম । হে অজব অগ্নি, তুমি দিয়া
অজব যশ পাম ॥ ৭ ॥

৬ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—আদি ১ ঋকৰ দৰে ।

বলৰ পুত্ৰ অগ্নিক অন্ন কামনা কৰি স্তব কৰিবলৈ
তোহাই নতুন যজ্ঞেৰে যুক্ত হৈ, হাবি পুৰি বাট কলা
কৰি যোৱা বগা বৰণৰ বীতিহোত্ৰ দীৰ্ঘ অগ্নিৰ ফালে
গৈছে ॥ ১ ॥ সেই পাৰক অগ্নিয়ে বগা হৈ শব্দ কৰা, অজব
শব্দ কৰি যোৱা, অতি ডেকা মকডসকলেৰে সৈতে
বহুত হৈ শকড কাঠ ৰাই (পুৰি) গৈ আছে ॥ ২ ॥ হে
শুচি অগ্নি, তোমাৰ বতাহে পথিওৱা নিৰ্ভল দীপ্তি
চানিউকালে গৈছে । বহুত কাঠ স্পৰ্শন কৰি ওপৰত
জলি নতুনকৈ গৈ শিখা বিলাকে হাবি বিলাক বৰ্ষক
ডেকেৰে পুৰিছে ॥ ৩ ॥ হে দীপ্তিমান অগ্নি, তোমাৰ যি
শুভ দীপ্তিয়ে মাটি যুতন কৰিছে (বুৰাইছে) সেই শিখা
বিলাকে এবি দিয়া যোঁৱাৰ দৰে যেদি তেদি গৈছে ।
এনে সময়ত অগ্নি বুৰা তোমাৰ শিখা বিলাকে নানা ৰূপে
মাটিৰ ওপৰত ওখ ঠাইত জ্বলি আগ বঢ়াই যি বহুত পোহৰ

কবিছে ১৪ ॥ আৰু বৰ্ষক অগ্নিৰ জিভা (শিখা অসুবে) অপহৰণ কৰা গৰু মুকলি কৰিবলৈ ইয়াই বজ্জ মৰা দৰে ভালকৈ লাগিছে। বীৰ নবৰ দৰে ককালত টঙালি বজ্জা অগ্নি শিখা সহিব নোৱাৰা দুৰ্দ্ধৰ্য্য ভয়ঙ্কৰ হৈ হাবি বিলাক পুৰিছে ১৫ ॥ হে অগ্নি, দীপ্তিৰে পাৰ্থিব গন্তব্য ঠাই বিলাক মহৎ প্ৰেৰক, ধৰ্মক বশ্ৰিবে বিয়পাই দিলা। তুমি ভয়ৰ কাৰণ ওছাই দিলা। স্পৰ্দ্ধা কৰা হিংসক বিলাকক বলৰে পৰাস্ত কৰি মাৰা ১৬ ॥ হে বিচিত্ৰ, বিচিত্ৰবলী, আনন্দদায়ক অগ্নি, তুমি আহ্লাদ দায়ক স্তুতিৰে স্তব কৰা আমাক, বিচিত্ৰ, অতি বিচিত্ৰ অন্নদাতা, আনন্দ দায়ক পুত্ৰ পোত্ৰাদিৰে সৈতে বহুত ঐশ্বৰ্য্য ধন দিলা ১৭ ॥

৭ সূক্ত ঋ—৭ ।

ঋষি আদি ১ ঋকৰ দৰে। ৩৭ জগতী ছন্দ ।

দুৰ্গৰ শিৰ (কপী), পৃথিবীত যাওঁতা ঋতৰ (যজ্ঞৰ) নিমিত্তে সমুখত উৎপত্তি কৰিবলৈ, কবি, বাজমান, মানুহৰ অভিধি, দেবতাৰ মুখৰ, ধাৰক, বৈশ্বানৰ অগ্নিক স্তোতাই যজ্ঞৰ অভিমুখে মন্থনেৰে উৎপাদন কৰিছে ১ ॥ যজ্ঞৰ নাভি (মাজ ঠাই), ধনৰ ঘৰ, মহৎ ৰূপ আহুত অগ্নিক কেউফালে স্তোতাই স্তুতি কৰিছে। যজ্ঞৰ বথী বৈশ্বানৰ অগ্নিক, যজ্ঞৰ নিচানক স্তোতাই মন্থনেৰে উৎপাদন কৰিছে ২ ॥ হে অগ্নি, হৰি অন্নদাতা বিপ্ৰ ভোমাৰ পৰা হয়। শত্ৰুক অভিভব কৰিব পৰা বীৰ ভোমাৰ পৰা হয়। হে বাজমান বৈশ্বানৰ অগ্নি, আমাক স্পৃহনীয় ধন দিলা ৩ ॥ হে অমৰ অগ্নি, উৎপত্তি হলেই শিত্ত ভোমাক স্তোতাই স্তুতি কৰে। হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, বেডিয়া তুমি পিতা দ্যাৱাপৃথিবীৰ মাজত জ্বলা, ভোমাৰ (হোম আদি) কৰ্ম্মেৰে যজ্ঞমানে দেবত পাই ৪ ॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, ভোমাৰ সেই কৰ্ম্ম বিলাক কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে। তুমি পিতা মাতা দ্যাৱাপৃথিবীৰ কোলাত উৎপন্ন হৈ দিনৰ ধৰ্ম্মা সূৰ্য্যক (বাহুৰ গ্ৰাসৰ পৰা) মুক্ত কৰি অন্তৰীকত স্থাপন কৰিছা ৫ ॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, ভেজ্বেৰে, অমৃতৰ প্ৰজাপক চিহ্নেৰে ছালোকৰ ওখ ঠাইবিলাক নিৰ্ম্মল কৰিলা। সেই বৈশ্বানৰৰ ওপৰৰ ঘোঁহাতে মেঘৰূপ পানী থাকে আৰু তাৰ পৰাই শাখা ৰূপে সাতখন নৈ ওলাই আহিছে ৬ ॥ যি সুকৰ্দ্দা বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে ভুবন বিলাক নিৰ্ম্মল কৰিলে, যি কবি বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে ছালোকৰ জিলিকি থকা ভবা নক্ষত্ৰ সৃষ্টি কৰিলে আৰু প্ৰাণী বিলাক ব্যাপ্ত কৰি বাৰিছে অজ্ঞেয়, পালক, পানীৰ বন্ধক সেই বৈশ্বানৰ অগ্নি বিবাজ কৰিছে ৭ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—জগতী ; ৭ জিহুত্ৰ । দেবতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি ।

হৰি-অন্ন-সুত্ৰ, কামবৰ্ষক, জিলিকি থকা, জাতবেদ বৈশ্বানৰ অগ্নিক বলৰ বিষয় এই যজ্ঞত যি সোনকালেই কম। নতুন নিৰ্ম্মল, সুন্দৰ স্তুতি এই বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে মোৰ পৰা সোম বসৰ দৰে আপোনা আপুনি ওলাই আহিছে। ১১ ॥ সেই বৈশ্বানৰ অগ্নি ব্ৰতৰ (কৰ্ম্মৰ) পালক, উৎকৃষ্ট আকাশত প্ৰাদুৰ্ভাব হৈ (নিভা নৈমিত্তিক) কৰ্ম্মবিলাক বন্ধা কৰিছে। অন্তৰীক নিৰ্ম্মল কৰিছে। সু-কৰ্দ্দা বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে নিজ মহিমাৰে আকাশ চুইছেগৈ ১২ ॥ সকলোৰে মিত্ৰ বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে দ্যাৱা-পৃথিবী স্তম্ভন কৰিলে। জ্যোতিৰে অন্ধকাৰ নাইকিয়া কৰিলে। ধাৱয়িত্ৰী দ্যাৱাপৃথিবীক দুখন (পতৰ) ছালৰ দৰে বহল কৰিলে। বৈশ্বানৰে সকলোৰে বল ধাৰণ কৰিলে ১৩ ॥ অন্তৰীকৰ মাজত মহান মকত সকলে এওঁক ধাৰণ কৰিলে আৰু মানুহে এওঁক পূজনীয় বজা ৰূপেৰে স্তুতি কৰিলে। এই বৈশ্বানৰ অগ্নিক দূৰৈৰ (আদিভাৱ ওচৰৰ) পৰা মাতৃবিন্ধা (বাহুৱে) ইহলোকলৈ লৈ আহিল ১৪ ॥ হে অগ্নি, সময়ে সময়ে যজ্ঞাৰ্হ নতুন স্তুতি উচ্চাৰণ কৰা আমাক ধন আৰু যশস্বী পুত্ৰ দিলা। হে বজা, জ্বৰাহীন অগ্নি, যজ্ঞৰ দৰে ভেজ্বেৰে কাঠৰ দৰে শত্ৰুবিলাক (অনৰ্থ কৰা বিলাক) ভল কৰি দিলা ১৫ ॥ হে অগ্নি, হৰি অন্নসুত্ৰ আমাক অপহৰণ কৰিব নোৱাৰা, সদায় থকা, বলী ধন দিলা। হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, ভোমাৰ কৃপাত আমি শত সহস্ৰ অন্ন জয় কৰিম ১৬ ॥ হে তিনি ঠাইত থকা যজ্ঞাৰ্হ অগ্নি, ভোমাৰ অবাধ, বন্ধক বলৰে স্তব কৰাক বন্ধা কৰা। হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, তুমি হৰি দাতাৰ বল বন্ধা কৰা। ভোমাক স্তব কৰা আমাক বৰ্দ্ধন কৰা ১৭ ॥

৯ — সূক্ত ঋ ৭ ।

ঋষি—আৰু দেবতা ৮ ম সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—জিহুত্ৰ ।

দিনটোৰ ক'লা ভাগ বাতি ; সূৰ্য্যৰ বশ্ৰিবে পোহৰ কৰা ভাগ দিন—জানিবলগীয়া নিজ নিজ প্ৰযুক্তিৰে আৱৰ্ত্তন কৰি আছে। বজাৰ দৰে উত্তৰ হৈয়েই বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে জ্যোতিৰে অন্ধকাৰ নাশ কৰে ১৯ ॥ যি (বীৰ) সূতা চিনি নেপাওঁ, বোহা (বাণীৰ) সূতাও চিনি নেপাওঁ। (বা) কাপোৰ খনো চিনি নেপাওঁ—যি কাপোৰ লক্ষ-বত (প্ৰতিবোধিতাত) (কৃত্তিক সকলে) ধ'ব খুজিছে। ইহলোকত কোনে, কাৰ পুত্ৰই কৰজদীয়া (এইকথা)।

ঐচ্ছিক থকা পিতাকর সহায় নোহোৱাকৈ কব পাৰে ?
 ১২॥ (তত্ব= সূতা= হৃদ বিলাক, বানীৰ সূতা= অক্ষয়্য
 আদিৰ কন্ম'; পট-কাপোৰখন=যজ্ঞ; এই যজ্ঞৰ
 মতে যজ্ঞ বা সূক্ত বচনা কৰা এখন প্ৰতিযোগিতাত
 যজ্ঞব্ৰতী ভবদ্বাজ ঋষিয়ে ভাগ লৈ—সম্ভব জিকিছিল॥
 একমাত্র বৈশ্বানব অগ্নিয়ে সেই বীৰ্য আৰু বানীৰ
 সূতাৰ কথা জানে (বব জানে)। সমস্তমতে কবলগীয়া
 বিলাকো কৰ। এই বৈশ্বানব অগ্নিয়ে অমৃতৰ বক্ষক
 (বাট দেখুৱা) ভুলো'কত ফুৰিচাকি পাচত অমৃতকপেৰে
 (সুৰ্য্যাম্বাবে) দেখি এই পবিত্ৰমান অগ্নিক জানে ॥৩॥
 এই বৈশ্বানব অগ্নি প্ৰথম হোতা। —হে মানুহ সকল—
 চোৱা (ভজন কৰা)। মানুহৰ মাজত এই অগ্নি (জটবাগ্নি
 ৰূপে) আছে। সেই অগ্নি নিশ্চল হৈ কেউকালে নিষ্ক
 থাকি (নিমগ্ন থাকি) অমৰ্য্য হৈও শৰাবত জন্মে আৰু
 বৰ্দ্ধন হয় ॥৪॥ নিশ্চল মনৰ অতি বেগবান জ্যোতি
 জন্ম প্ৰাণীৰ মাজতে সোমায় আছে। দেখিবৰ কাৰণে
 সকলো দেবতাই একে মনেৰে একে প্ৰজ্ঞাপক ৰূপে,
 একেই কাম কৰিবলৈ সেইপিনে (অগ্নিৰ ফালে) যাবলৈ
 মুখ কৰি আছে ॥৫॥ হে বৈশ্বানব অগ্নি, (তোমাৰ
 গুণ শুনিবলৈ) মোৰ কাণ গৈছে; (দেখিবলৈ) চকু
 গৈছে। হৃদয়ত যি জ্যোতি নিহিত হৈ যি (তত্ত্ববোধ
 জ্ঞান আছে) সেয়া মনত পৰিছে। দুবৈভ অধিষ্ঠিত
 হোৱা মোৰ মনে বিচৰণ কৰিছে। এনেটো বৈশ্বানব
 অগ্নিৰ ৰূপ কিমান ক'ম ? মনেৰে বা কিমান ভাবিম
 ॥৬॥ হে বৈশ্বানব অগ্নি, অন্ধকাৰত (লুকাই) থকা তোমাক
 সকলো দেবতাই ভয় কৰি নমস্কাৰ কৰে। হে যবনহীন
 বৈশ্বানব অগ্নি, আমাক বক্ষণৰে কৃপা কৰা, —আমাক
 বক্ষণৰে কৃপা কৰা ॥৭॥ (এই সূক্ত অতি গভীৰ
 ভাংপৰ্য্য পূৰ্ণ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—আৰু দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে। হৃদ-

জিষ্টুভ; ৭ ছিপদা বিৰাট।

(হে ঋদ্ধিক যজমান সকল) তোমালোকে সূতা,
 দীবা, সুবৃত্ত (স্পষ্ট) সূত্ৰিবে নিৰ্ম্মিয়ে চলি থকা
 যজ্ঞৰ সম্বন্ধত অগ্নি জ্বলোৱা। স্তোত্ৰ গান গাই
 আশ্ৰিত (সম্বন্ধত) থকা। ভালকৈ জ্বলা জাতবেদ সেই
 অগ্নিয়ে আমাৰ যজ্ঞ সুগম কৰক ॥১॥ হে দীপ্তমান,
 বল্লভ নিখাৰ, দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, অন্য অগ্নিৰ,
 সৈতে জ্বলোৱা তুমি এই মানুহৰ স্তোত্ৰ জনা। স্তোতা
 নক্সে যজ্ঞাৰ দৰে (দীৰ্ঘতম ঋষিৰ মাকৰ দৰে)

অগ্নিক উদ্দেশ্য কৰি এই বি'টৰ দৰে সুবকৰ আৰু
 তচি স্তোত্ৰ অৰ্পণ কৰিছে। ১২॥ যি মেধাবী যজ্ঞমানে
 সূত্ৰিবে সৈতে হৰি অগ্নি দিছে, তেওঁ মানুহৰ
 মাজত অগ্নেৰে বৰ্দ্ধন হয়। সেই যজ্ঞমানক বিভিন্ন
 দীপ্তিৰ অগ্নিয়ে আশ্ৰিত্য বক্ষণৰে পকৰ পালেৰে সৈতে
 ধন দিছে ॥৩॥ ক'লা বাট কৰি যোৱা যি অগ্নিয়ে
 উপপত্তি হৈয়েই বহল দ্যাৱা-পৃথিৱী নিম্ন পোহৰেৰে
 দুবৈভ দেখিব পৰা কৰে, সেই পাবক অগ্নিয়ে পাচত
 বাতিৰ বহুত অন্ধকাৰ আঁতৰাই দীপ্তিৰে দেখিব পৰা
 কৰে ॥৪॥ হে অগ্নি, ধনবান আমাক বহুত অগ্ন
 আৰু বক্ষণৰে বিচিএ ধন সোনকালে দিৱা, আৰু
 যি ধন, অগ্ন আৰু সুবীৰ্যৰে শত্ৰু দমন কৰিব পাৰে
 তেনেকুৱা পুত্ৰ দিৱা ॥৫॥ হে অগ্নি, তুমি কাৰ্য্যনা
 কৰা এয়া যজ্ঞ সাধক হৰি অগ্ন যি হৰিমান যজ্ঞমায়ে
 তোমাক আহুতি দিছে, সেয়া নিজে ধাৰণ কৰা।
 ভবদ্বাজ ঋষিৰ যোহীন সূত্ৰি ধাৰণ কৰা। মান্য
 বিধ অগ্ন দি তেওঁক বক্ষা কৰা ॥৬॥ হে অগ্নি, যজ্ঞক
 গুহায় দিৱা। আমাৰ অগ্ন বৰ্দ্ধন কৰা। আমি সুবীৰ
 পুত্ৰাদিৰে এশ হিম (দীত) কাল সুখেৰে থাকিম ॥৭॥

১১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে। হৃদ-জিষ্টুভ।

হে দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, তুমি এটাইতকৈ যজন
 কৰিবলগীয়া। তোমাক প্ৰাৰ্থনা কৰামতে সম্প্ৰতি প্ৰযজা-
 মান যজ্ঞত শত্ৰুৰ বাধক মৰংগণ, মিত্ৰ, বৰণ, নাস্ত্য
 অগ্নিদীপ্তন, দ্যাৱা-পৃথিৱী দেবতা সকলক হোম কৰি
 বৈল যজ্ঞলৈ বুৰাই আনা ॥১॥ হে অগ্নি, তুমি মানুহৰ
 মাজত বিদ্যমান (হৈ) দেবতাৰ আহ্বাতা হৈছা।
 বহুত সূত্ৰি কৰা তুমি আমাৰ জোহীন
 দেবতা। হে অগ্নি, তোমাৰ হোম কৰা পাবক
 নিখাৰ সুখেৰে দেবতাৰ হৰি আদি বহন কৰা।
 তোমাৰ নিজৰ (যিষ্টকৃৎ নামৰ) ভদুৰে যজন কৰা ॥২॥
 যষ্টব্য দেবতাক যজন কৰিবৰ কাৰণে, হে অগ্নি,
 তোমাৰ জন্মৰ বিষয় সূত্ৰি কৰি বেতিৱা অজিৱস ঋষি
 সকলৰ ভিতৰত অতি সূত্ৰি প্ৰেৰক মেধাবী স্তোতা
 ভবদ্বাজ ঋষিয়ে যজ্ঞত মধুৰ হৃদেৰে স্তোত্ৰ কৰ, তেতিয়া
 ধন বিচাৰি সূত্ৰি কৰি হে অগ্নি, তোমাক বিচাৰিছে ॥৩॥
 দীপ্যমান, জানী অগ্নি ভালকৈ জ্বলিছে। হে অগ্নি,
 তুমি বহল দ্যাৱা-পৃথিৱীক যজন কৰা—অতিথিৰ দৰে
 যাক পক জনে হৰি দি সুলবণ অগ্নিক তৰ্পণ কৰিছে ॥৪॥
 বেতিৱা হৰি অগ্নেৰে সৈতে অগ্নিৰ গুচলৈ কৃশ আনে,

আক দুৰ্বিত নোহোৱা বিটুবে এক কুশৰ ওপৰত ধোৱা
হয়, আক পৃথিবীৰ ওপৰত বেনী সজা হয়, তেতিয়া
সূৰ্য্যৰ দৰে চকুৰে যজমান আচ্ছিত হয়। (যজমানৰ
গাত সূৰ্য্যৰ দৰে তেজ লভে) ॥৫॥ হে বহুত শিখাৰ
দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি, তুমি দীপ্তিমান অগ্নি অগ্নিৰে
সৈতে জ্বলি, আমাক ধন দিয়া। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি,
হৰি আদিৰে তোমাক চাকি দি আমি যেন শত্ৰুৰ দৰে
পাণ্ডক অভিভৱ কৰি যাব পাৰোঁ ॥৬॥

১২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আক দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতাৰ আহ্বাতা যজ্ঞৰ বজা এয়া অগ্নি যজমানৰ
ঘৰৰ মাজত দাবাপৃথিবীক যজন কৰিবলৈ বহিছে।
সেই বলৰ পুত্ৰক ঋতবান (নিয়মত) অগ্নিৰে সূৰ্য্যৰ
দৰে দূৰলৈ জ্যোতি বিস্তাৰ কৰিছে ॥১॥ তোতাই
যজ্ঞত যজন কৰিব লগীয়া হৈ বজা, অগ্নি, জ্ঞানী তোমাক
যজ্ঞমানে খবকৈ যজন কৰিছে। তিনিও লোকত থকা
জ্ঞান কৰা সূৰ্য্যৰ দৰে, মানুহৰ প্ৰশস্ত হৰি আদি
দেবতালৈ নিখলৈ শীত্ৰগামী হোৱা ॥২॥ যি অগ্নিৰ
চলি থকা অতি তেজস্বী শিখা অবশ্যত বিৰাজ কৰে,
বৰ্জন হোৱা তেওঁ সৰ্ব প্ৰেৰক সূৰ্য্যৰ বাটৰ দৰে প্ৰকাশ
কৰে। সকলোৰে অস্ত্ৰোহী বায়ুৰ দৰে (প্ৰাণ-বায়ুৰ দৰে)
বৰণ হীন সেই অগ্নি বেগেৰে হাবিৰ গছ-গছনিও
সোৱাই বাধাহীন গতিৰে শীত্ৰগামী হৈ নিজে নিজে
জগৎ প্ৰকাশ কৰে ॥৩॥ সেই জাতবেদ অগ্নিক আমাৰ
তোতাই ভিক্ষা কৰিবলৈ অহা ভিক্ষাবীৰ (যাচকৰ)
পানৰ দৰে আমাৰ ঘৰৰ সন্মুখত (যজ্ঞ ঘৰত) স্থব
কৰিছে। গছেই যাব অগ্নি, সেই অগ্নিৰে হাবিত লুপ্ত
লৈ নিজ কৰ্ম্মৰ পালক বুহভব দৰে হাওতে যজ্ঞমানে
স্থব কৰে ॥৪॥ এই লোকত অগ্নিৰে যেতিয়া বহল
অবশ্যত অনাৱাসে পুৰি গৈ থাকে, সেই অগ্নিৰ বন্ধক
তোতাই স্তুতি কৰে। যি অগ্নি গতিশীল, বিমুক্ত,
শীত্ৰগতা চোৱাৰ দৰে শীত্ৰগামী হৈ যক অকল (দাহ কৰি)
অভিভৱ কৰি বাজমান হয় ॥৫॥ তেনেকুৱা গতিৰ
অগ্নি, তুমি আমাক নিম্ৰকৰ পৰা বক্ষা কৰা। সকলো
জলোৱা অগ্নিৰে আমাক ধন দিয়া। দুঃখকাৰী শত্ৰুৰ
সেনা আতৰাই দিয়া। আমি সুবীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে
এশ হিব (শীত) কাল সুখেৰে থাকিম ॥৬॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আক দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

হে সুভগ অগ্নি, যেনেকৈ গছৰ দাল বিলাক 'ওলাই
তেনেকৈ সকলো সোভাগ্য তোমাৰ পৰাই ওলাই'
(পশু আদি) ধন তৎক্ষণাত তোমাৰ পৰাই হয়। শত্ৰুৰ
হিংসক সংশ্ৰামত তোমাৰ পৰাই বল পায়,—অন্তৰীকৰ
পৰা বহুত পায়। সকলোৰে ভাতা তুমি পানী চলাই
দিয়া ॥১॥ হে অগ্নি, ভজনীয় তুমি আমাক ধন দিয়া।
দৰ্শনীয় দীপ্তিৰ তুমি কেউকালে যোৱা বায়ুৰ দৰে থাক।
হে অগ্নি, যি দেবতাৰ দৰে তুমি মহৎ ঋত (নিয়মত) ধনৰ
দাতা। হে অগ্নি, তুমি বহুত পূজা ধনৰ দাতা ॥২॥ হে
সংলোকৰ পালক অগ্নি, সেই পূকৰে শত্ৰুক বলৰে হত্যা
কৰে, সেই বিপ্ৰই পানী অসুৰৰ বল হৰণ কৰে, হে ঋত
(নিয়মত) জন্ম অগ্নি, অপাং নপাতৰে সৈতে সেই
জ্ঞানী পূকৰক তুমি ধনৰ কাৰণে প্ৰেৰণ কৰা ॥৩॥ হে
বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাৰ ভীকৃত যি মানুহে স্তুতি, উকথ,
আক যজ্ঞেৰে বেনী পোৱাই দিৱেহি সেই মানুহে
হে দেবতা অগ্নি, সকলো অপৰ্যাপ্ত ধান আক ধন পায়।
॥৪॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, পুত্ৰাদি যুক্ত অগ্নি আমাৰ
সমৃদ্ধিৰ কাৰণে দিয়া। দানশীল তুমি, বিৰোধী শত্ৰুৰ
পৰা বলৰে কাঢ়ি যি পশু আদি অগ্নি আনা, সেৱাও
আমাক বহুত দিয়া ॥৫॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, মহাল
তুমি আমাৰ হিভোপদেষ্টা হোৱা। অগ্নি যুক্ত পুত্ৰ
পোত্ৰ দিয়া। তোমাক কৰা সকলো স্তুতিৰে মনৰ
কাৰনা পূৰ্ণ হব। আমি এশ হিম সুখেৰে জীৱাই
থাকিম ॥৬॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—আক দেবতা ১ম সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—অমুষ্টুভ্ ; ৬-শকৰী।

যি মানুহে অগ্নিক যজ্ঞ কৰ্ম্ম কৰি স্তুতিৰে সৈতে
পৰিচৰণ কৰে, তেওঁ সকলোৰে মুখ্য হৈ প্ৰকাশ
হয়। পুত্ৰাদি বন্ধনৰ কাৰণে অগ্নি পায় ॥১॥ অগ্নিয়েই
বিলিষ্ট জ্ঞানবান। অতি বিধাতা (হৰি বহন কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা)
ঋষি। যজমানৰ প্ৰজা, দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নিক যজ্ঞত
স্তুতি কৰা হয় ॥২॥ হে অগ্নি, শত্ৰুৰ ধনবিলাকে শত্ৰুৰ
পৰা যুক্ত হৈ (তোমাৰ তোতাৰ) বন্ধনৰ কাৰণে
(আহিবলৈ) পৰম্পৰে অধিৱাস কৰে। সেই মানুহে
(তোতাই) অৱতী দলপক হিংসা কৰি যজ্ঞাদি কৰ্ম্মেৰে
বণ কৰিবলৈ বিচাৰে ॥৩॥ এই অগ্নিয়েই পানীৰ বন্ধক,
শত্ৰু অভিভৱ কৰা। সং কৰ্ম্মৰ পালক, যাক দেখিলে
বলই উন্নত শত্ৰু পলায়, তেনেকুৱা পুত্ৰ দিৱে ॥৪॥ যি
মানুহে যাকসে উপাংগ কৰা আক অন্য যজ্ঞমানে

বিবিচৰা হৰি আদি ধন যজ্ঞত দিলে, বলবান অগ্নি দেবতাই জানি লৈ ডেওঁক নিষ্কৰ মানুহে পৰা বন্ধা কৰে ৷৫৷ ৬ ঋক ওপৰৰ ৬।২।১১ ঋকৰ দৰে ৷৬৷

১৫ সূক্ত ঋ ১১।

ঋগি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ বা অজিথৰ পুত্ৰ বীতহব্য। হৃন্স-জগতী; ৩।১৫ শক্বী; ৬ অতি শক্বী; ১০—১৪।১৬।১৭ জিহুত্; ১৭ অজুহুত্; ১৮ বৃহতী। দেবতা অগ্নি।

(হে ঋত্বিক যজ্ঞমান সকল) তোমালোকে এই অতিথি উৰাত বোধন কৰা, সকলো প্ৰজাৰ পতি, জন্মতে শুচি, কেতিয়াবা যজ্ঞৰ সময়ত ছালোকৰ পৰা অহা অগ্নিক স্তুতিৰে প্ৰসাধন কৰা। এই অগ্নি অৰণিৰ মাজত জন্ম হৈ সদায় হৰি ভক্ষণ কৰে ৷১৷ অৰণিৰ মাজত নিহিত, স্তম্ভ, ওপৰলৈ শিখাৰ অগ্নিক যিজন দৰে ভৃগু মহৰি সকলে ঘৰত স্থাপন কৰিছিল। হে অজুত অগ্নি, তুমি বীতহব্য ঋষিলৈ বৃশ্ৰীত হোৱা—বি দিনে দিনে ভাল স্তোত্ৰেৰে পূজা কৰে ৷২৷ হে অগ্নি, সেই বাণাহীন তুমি সমৰ্থ হাৰা বৰ্দ্ধিত। হৃদ্বত শত্ৰুৰ পৰা জ্ঞান কৰ্তা। হে বলৰ পুত্ৰ, সকলোতে শকত তুমি মানুহৰ মাজত ভবদ্বাজলৈ আৰু বীতহব্যলৈ ধন আৰু ধৰ দিৱা (এই সূক্ত ভবদ্বাজ বা বীতহব্য ঋষিৰ বুলি কৈছে। কিন্তু ২য় ঋকৰ বীত হব্য ভবদ্বাজৰ বিশেষণ বুলি ললে আৰু সেইদৰে ৩য় ঋকত ধৰি ললে, সমুদয় সূক্ত ভবদ্বাজ ঋষিৰ হে উঠে, ৩৩। (হে ঋত্বিক) তুমি ভাল স্তুতিৰে হৰি বহন কৰা, দীপ্যমান, তোমালোকৰ অতিথি, স্বৰ্গৰ নেতা, মানুহৰ কাৰণে দেবতাৰ আহ্বাতা, সুযজ্ঞৰ বিশেষ দৰে দীপ্ত বাক্যৰ স্বামী অগ্নি দেবতাক, ভালকৈ প্ৰসাধন কৰা ৷৩৷ বি অগ্নিৰ শোধক, প্ৰজাপক দীপ্তিৰে বাতি পুৱা উৰাৰ পোহৰৰ দৰে পোহৰ কৰে, আৰু সংগ্ৰাহক শত্ৰুক ঘৰা পুৰুষৰ দৰে এডম গুৰিক (সূৰ্য্যৰ লগত) সংগ্ৰাহক বি অগ্নি তৎক্ষণাৎ জ্বলিছিল, বি অজব আৰু সৰ্বভক্ষ (সেই অগ্নিক প্ৰসাধন কৰা) ৷৪৷ (হে দেবতা সকল) তোমালোকৰ অতিথিৰ বহুত স্তুতি কৰিব লগীয়া অগ্নিকেই সমিধেৰে পৰিচৰণ কৰা। তোমালোকে অন্নৰণ অগ্নিক স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰা, কাৰণ দেবতাৰ মাজত অগ্নি দেবতাই পূজনীয়,—সমিধ অৰি আদি দিৱা হয়। দেবতাৰ মাজত অগ্নিয়েই আমাৰ পৰিচৰণ লয় ৷৫৷ সমিধ অৰি বি জ্বলোৱা অগ্নিক স্তব

কৰিছো। ভটি পাবক, ঋক, সেই অগ্নিক যজ্ঞত সন্মু-
খ্যে স্তব কৰিছো। মেধাৱী, দেবতাৰ আহ্বাতা, বহুতৰ
পূজনীয়, অন্নোহী, কৰি, জাতবেদ অগ্নিক যজ্ঞৰ
স্তোত্ৰেৰে ভজ্ঞন কৰিছো ৷৬৷ হে অগ্নি, হৰিৰ বাহক,
পালক আৰু স্তম্ভ তোমাক দেবতাই আৰু মানুহে
যুগে যুগে স্তব কৰিছে। জ্ঞাপবণীল, ব্যাপ্ত, প্ৰজাৰ
পালক সেই অগ্নিক লম্বকাৰেৰে সংস্থাপন কৰিছে ৷৭৷
হে অগ্নি, তোমাক দূৱো দেবতা আৰু মানুহে বিকৃতিক
কৰি স্তব কৰিছো তুমি দূৱো ভাৰাপৃথিৱী সঞ্চালক কৰি
কৰা। যি কাৰণে তোমালৈ আমি যজ্ঞ কৰি স্তুতি
কৰিছো সেই কাৰণে তিনি লোকত থকা তুমি আমাৰ
স্বৰ্গকৰ হোৱা ৷৮৷ বিদ্যাহীন আমি সৰ্বজ্ঞ অগ্নি তোমাক
পৰিচৰণ কৰিম। শোভনাক, সূদৃশ, ভালকৈ গৈ থকা
অগ্নিয়ে দেবতাক বহন কৰক। সকলো জানিবলগীয়া
কথা জানি যবণহীন অগ্নিয়ে আমাৰ হৰিৰ বিষয় দেবতাক
জনাই দিয়ক ৷৯৷ হে অগ্নি, তুমি সেই পুৰুষৰ কামনা
পূৰণ কৰা। আৰু বন্ধা কৰা, যি. হে ধুব অগ্নি, কৰি
তোমাক স্তুতি পোৱাই দিলে, যজ্ঞত সংস্থাপন কৰা হৰিৰে
যি তোমাক ওপৰলৈ তুলি (জুহু ওপৰলৈ তুলি) দিলে
ডেওঁকেই তুমি বল আৰু ধনেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰি দিৱা
৷১০৷ হে অগ্নি, তুমি হিংসক শত্ৰুৰ পৰা আমাক বন্ধা
কৰা। হে বলবান অগ্নি, তুমিয়েই আমাক পাপৰ
পৰা বন্ধা কৰা। আমাৰ দোষ নোহোৱাকৈ কৰা হৰি
অন্ন তোমাৰ ওচৰ পাওকগৈ। সহস্ৰ স্পৃহনীয় ধন
আমাৰ ওচৰলৈ আহক ৷১১৷ দেবতাৰ আহ্বাতা, বাজ-
মান সেই অগ্নি ঘৰৰ অৰিপতি। জন্ম হোৱা
সকলোবিলাকক জাতবেদ হৈ জানে। যি অগ্নি দেবতা
আৰু মানুহৰ মাজত অতি যজন কৰ্তা, গভবান (নিয়ম-
বান), সেই অগ্নিয়ে দেবতাক বহন কৰক ৷১২৷ যজ্ঞৰ
হোতা পাবক দীপ্তিৰ হে অগ্নি, আজি যজ্ঞমানে যি
কৰিছে তাক তুমি অনুমোদন কৰা। বিহেতু
তুমি দেবতাৰ বহন কৰা, সেই কাৰণে গভবে
(নিয়মেৰে) দেবতাৰ বহন কৰা। নিজ বাহাৰে যি
ব্যাপ্ত হৈছা, হে অতি ডেকা অগ্নি, তোমাৰ কাৰণে
আজি যি হব্য হোম কৰিব সেই (খিটকুং) হব্য বহন কৰা
৷১৩৷ হে অগ্নি, (বেদীত বধা) সুনিহিত অন্ন চোৱা।
তুমি ভাৰাপৃথিৱীৰ (উপলক্ষে সকলো দেবতা) বহন
কৰিবলৈ (এই যজ্ঞমানে) স্থাপন কৰিছে। হে ধনবান
অগ্নি, আমাক সংগ্ৰাহক বন্ধা কৰা। (তোমাৰ অনুগ্ৰহত)
আমি সকলো জ্ঞাপনৰ পৰা ডৰিম। সেইবিলাক তোমাৰ
বন্ধপেৰে ডৰিম ৷১৪৷ হে ভাল শিখাৰ অগ্নি, সকলো
দেবতাৰে সৈতে চৰাইৰ বাহৰ দৰে সজা, খিট দিৱা,

উপেবে (উল্লেবে) প্রস্তুত কৰা (উত্তৰ বেদীৰ) স্থানত
প্রথমে বহা। হবি দিয়া যজমানৰ যজ্ঞ নিয়াবিতৈ সম্পন্ন
কৰি দেবতাৰ ওচৰলৈ নিয়া ॥১৬॥ কন্ম-বিধায়ক (ঋত্বিক
যজমানে) এয়া তুমি অগ্নিক অৰ্ধৰ্ষ ঋষিৰ দৰে মন্থন
কৰিছে। ইফালে সিকালে গৈ পলায় হাব খোজা অগ্নিক
(যজমানে) বিমূঢ় নহৈ একাৰব পৰা আনি মন্থন কৰিছে
॥১৭॥ হে সকলোৰে যজ্ঞত মন্থন কৰা অগ্নি, দেবতা
কামনা কৰা যজমানৰ কাৰণে, তেওঁৰ স্বস্তিৰ কাৰণে
প্রার্থিত হোৱা। অমৰণ ঋতুত (নিরমৃত) বৰ্জন হোৱা
দেবতাক বহন কৰি আনা। সেই দেবতাসকলক আমাৰ
যজ্ঞ স্পৰ্শ কৰোঁৱা ॥১৮॥ হে যজ্ঞবৰ পতি অগ্নি,
প্রাণীৰ মাজত আমিৱেই তোমাক সমিধেৰে (খবাবে)
জ্বলায় ডাঙৰ কৰিলোঁ। আমাক গৃহপত্নিৰ উপযুক্ত
কৰি, এক ঘোঁৰাৰ বধ নকৰি (অসম্পূৰ্ণ নকৰি,—
অৰ্থাৎ পুত্ৰ, গাকগাই আদি ধন যুক্ত কৰি) আমাক ভীক্ষু
ভেজ্জৰে ভীক্ষু কৰা ॥১৯॥

১৬ সূক্ত—ঋ ৪৮।

ঋষি-আক দেবতা—১ম সূক্তৰ দৰে।' হুন্দ-গায়ত্ৰী;

১৬ বৰ্জমানা গায়ত্ৰী; ২৭।৪৭।৪৮ অমুটুত্;

৪৬ ত্ৰিষ্টুভ্।

হে অগ্নি, তুমি সকলো যজ্ঞৰ হোম নিম্পাদক।
মানুহৰ কাৰণে দেবতাসকলে হোতা নিহিত কৰিলে
॥১৬॥ হে অগ্নি তুমি আমাৰ যজ্ঞত পূজনীয় সিধাবে
মহৎ দেবতা সকলক যজ্ঞ কৰা—দেবতাসকলক
লৈ আহ' আক যজ্ঞ কৰা ॥২১॥ হে বিধাতা সুকৰ্মা
দেবতা অগ্নি, তুমি যজ্ঞৰ মহৎ পথ আক সৰু পথবোৰ
নিয়াবিতৈ আনা ॥৩০॥ হে অগ্নি, তোমাক ভবত বজাই
হবি আদি অন্নৰে হুই ৰূপেৰে সুখ বিচাৰি স্তুতি কৰিছিল।
যজ্ঞাৰ্হ তোমাৰ যজ্ঞ কৰি দুয়োবিধ পাইছিল ॥৪০॥ হে
অগ্নি, তুমি এই বহুত বৰণীৰ ধন সোম অভিষৰ কৰা
দিবোদাসক যেনেকৈ দিছিল, তেনেকৈ হবি দাতা ভব-
দাজক দিয়া ॥৫১॥ হে অমৰ অগ্নি, তুমি দূত হৈ
(যজ্ঞলৈ) বিগ্ৰ (ভবদাজৰ) স্তুতি শুনি দেবতা সকলক
লৈ আহ' ॥৬১॥ হে অগ্নি দেবতা, তোমাক, সুধান
কৰা মানুহে দেবতাক ভৰ্ণ কৰিবলৈ যজ্ঞত স্তুতি
কৰিছে ॥৭১॥ হে অগ্নি, তোমাৰ দৰ্শনীয় তেজ
আক সূদাতা তোমাৰ কৰ্ম পূজন কৰোঁ। সকলো
কামনা ভিক্ষা কৰোঁতাই। (দৰ্শনীয় ৰূপ আক
কন্ম) পূজন কৰে ॥৮১॥ হে অগ্নি, তোমাক মনুহে
হোত্ কন্ম-ভ বাৰিছিল। মুখৰূপী সিধাবে হবি বহন
কৰা, অতি বিদ্বান তুমি স্বৰ্গৰ প্রজাক (দেবতাক)

যজ্ঞ কৰ' ॥৯১॥ হে অগ্নি, হবি ভক্ষণ কৰিবলৈ,
হবি দেবতাক দিবলৈ, স্তুত হৈ কুশল হোতা হৈ বহ' ॥১০১॥
হে অজিবা, সেই তোমাক সমিধ খবাবে আক যিটোৰে
বৰ্জন কৰিম। হে অতি ডেকা অগ্নি, ডাঙৰকৈ জ্বলা
॥১১১॥ হে অগ্নি দেবতা, তেনেকুৱা গুণৰ তুমি, প্রশংসনীয়
মহৎবীৰ্য্যৰ ধন আমাৰ কালে পঠিয়াই দিয়া ॥১২১॥
হে অগ্নি, অৰ্ধৰ্ষ ঋষিয়ে তোমাক মূৰৰ ওপৰত সকলো
জগত বহন কৰা পহুমৰ পাশত মন্থন কৰিছিল
(বুদ্ধি নেপালে) সহস্ৰাৰ পদ্যত দিবা জ্যোতি দেখা
পাইছিল নে কি? ॥১৩১॥ হে অগ্নি, (তেনেকুৱা গুণৰ)
তোমাকেই সেই অৰ্ধৰ্ষৰ পুত্ৰ দধাঙ্ (দধীচি) ঋষিয়ে
বৃহত্তা পুৰন্দৰৰ (ইন্দ্ৰৰ) কাৰণে জ্বলাইছিল ॥১৪১॥ পথো-
ব্ধা নামৰ ঋষিয়ে, সেই অতি দস্যুৰ হস্তা, প্রতিমুদত
ধন জয় কৰা অগ্নি, তোমাকেই জ্বলাইছিল ॥১৫১॥
হে অগ্নি, আহা,—তোমালৈ এই দৰেই ভালকৈ কৰা
অন্য স্তুতি শুনা। এয়া সোমৰে বৰ্জন হোৱা ॥১৬১॥
হে অগ্নি, তোমাৰ (দস্যু পৰবশ) মন যি ঠাইত কোনো
যজমানত থাকে, সেই যজমানক শ্ৰেষ্ঠ বলকৰ অন্ন দিয়া
আক তেওঁৰ ঘৰত থাকা ॥১৭১॥ হে অগ্নি, তোমাৰ
ভীক্ষু জ্যোতি যেন চকু নষ্ট কৰা নহওক। হে
অলপ যজমানৰ নিবাস দিওঁতা, আমাৰ যজমানে কৰা
পৰিচৰণ সেৱন কৰা ॥১৮১॥ হবিৰ ভৰ্তা, দিবোদাসৰ
শত্ৰু হস্তা, সৰ্বজ্ঞ, সংলোকৰ পালক এই অগ্নিক
আমাৰ স্তুতিৰে বিচাৰিছো ॥১৯১॥ খৰি পুৰি, বাধা
দিব নোৱাৰা সেই অগ্নিয়েই সকলো পাৰ্থিৱ শক্তি
অতিক্রম কৰি ধন আমাক দিয়ক ॥২০১॥ সেই তেনে-
কুৱা অগ্নিয়ে পুৰণি আক নতুন জ্যোতিৰে পোহৰ
কৰি অন্তৰীক্ষ ব্যাপী পৰিছে ॥২১১॥ হে সখাসকল
(ঋত্বিক যজমান), তোমালোকে শত্ৰুৰ ধৰ্মক বিধাতা
অগ্নিৰ স্তোত পোৱা আক যজ্ঞত হবি দি অৰ্চনা
কৰা ॥২২১॥ যি অগ্নি দেবতাৰ আহ্বাতা, বিশিষ্ট
বুদ্ধিমান, মানুহৰ মূগব্যাপী দেবতাৰ দূত হৈ থকা,
আক হবি বহন কৰা (তেওঁ আমাৰ যজ্ঞত বহক) ॥২৩১॥
হে অগ্নি, সেই ৰাজমান স্তুত কৰ্ম্ম হুজনক (মিত্ৰাবৰ্ণ)
আদিভ্যাসকল, মকংগণ, দ্যাবা-পৃথিৱী এই দেবতা
সকলক এই যজ্ঞত যজ্ঞ কৰা ॥২৪১॥ হে বলৰ পুত্ৰ
অগ্নি, মৰণ বহিত তোমাৰ প্রশংসনীয় দীপ্তিয়ে মানুহক
অন্ন দান কৰে ॥২৫১॥ হে অগ্নি, আজি কৰ্ম্মেৰে তোমাক
ভজন কৰি হবি দাতা যজমান শ্ৰেষ্ঠ হওক।—ভাল ধন
যুক্ত হওক। সেই মানুহে (তোমাৰ সদায়) স্তুতি
কৰা হওক ॥২৬১॥ হে অগ্নি, তোমাৰ বক্ষণ পোৱা
যি স্তোতাই তোমাক নিজৰ কৰিবলৈ কামনা কৰে,

ডেউঁ সকলো অন্ন পান আৰু কোনোবা শত্ৰুৰ সেনা
অতিক্ৰম কৰে, কোনোৱে শত্ৰুৰ সেনা বধ কৰে ॥২৭॥
এই অগ্নিয়ে ডীক্ষ জ্যোতিৰে সকলো খাদক বান্ধস
বধ কৰক। আমাক অগ্নিয়ে ধন দিয়ক ॥২৮॥ হৈ
জাতবেদ, বিশেষ দ্ৰষ্টা অগ্নি, সুবীৰ পুত্ৰাদি যুক্ত ধন
দিয়া। হে সু-কৰ্ম্মা অগ্নি, বান্ধসবিলাক বিনাশ
কৰা ॥২৯॥ হে জাতবেদ অগ্নি, আমাক পাপৰ পৰা
বন্ধা কৰা। হে স্তুতি মন্ত্ৰৰ বচয়িতা অগ্নি, আমাক অনৰ্থ
ইচ্ছা কৰা শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা কৰা ॥৩০॥ হে অগ্নি, দুই
অভিপ্ৰায়ৰ যি মানুহে বধ কৰিবলৈ আমাৰে অস্ত্ৰ প্ৰহাৰ
কৰে, সেই মানুহৰ পৰা আৰু পাপৰ পৰা আমাক
বন্ধা কৰা ॥৩১॥ হে দেবতা অগ্নি, দুৰ্দ্ধৰ্ম্মকাৰী যি মানুহে
আমাক মাৰিবলৈ বিচাৰে তাক তোমাৰ লিখাবে একে-
বাৰেই মাৰি পেলোৱা ॥৩২॥ হে শত্ৰুৰ পৰাভৱ কৰা
অগ্নি, ভৱদ্বাজক (মোক) বহল সুখ দিয়া বৰণীয়া ধন
দিয়া ॥৩৩॥ স্তুতিৰে স্তুতি কৰি থকা, স্তোতাৰ হব্যধন
ইচ্ছা কৰা অগ্নিয়ে আবৰক শত্ৰু (বা এন্ধাৰ) ধ্বংস
কৰিবলৈ সম্যক দীপ্ত বগা হৈ আহুত হৈছে ॥৩৪॥ যি পিতা
হালোকৰ পালন কৰ্ত্তা অগ্নি পৃথিৱীৰ গৰ্ভ ক্লমহীন বেদী
স্থানত, যজ্ঞৰ যোনীত, (উত্তৰ বেদীত) বহি (শত্ৰু বধ কৰিছে,
॥৩৫॥ হে জাতবেদ, বিশেষ দ্ৰষ্টা অগ্নি, পুত্ৰাদিৰে সৈতে
ব্ৰহ্ম অন্ন লৈ আহা, যি অন্ন স্বৰ্গতো জিলিকি থাকে।
(দেবতাৰ প্ৰশস্তি অন্ন) ॥৩৬॥ হে বলৰে উৎপাদিত অগ্নি,
হবি অন্ন থকা আমি, বৰণীয়া দৰ্শনৰ তোমাৰ প্ৰতি স্তুতি
উচ্চাৰণ কৰিছো। ॥৩৭॥ হে অগ্নি, সোণৰ বৰণৰ দীপ্ত
তোমাৰ ওচৰত গছৰ ছাঁ লোৱা দৰে শবণ লম ॥৩৮॥
হে অগ্নি, তুমি উগ্ৰবলী ধনুধাৰীৰ দৰে শত্ৰু হস্তা,
চোকা শিঙৰ বৃষভৰ দৰে অসুৰৰ পুৰী ধ্বংস কৰিছিল।
॥৩৯॥ (মহুৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা) যি অগ্নিক
ওপজা ল'ৰাৰ দৰে হাতত লৈ থাকে, (কিন্তু) খাদকৰ
(ৰাঘ আদিৰ) দৰে ভয় কৰে, মানুহৰ সুযজ্ঞৰ কাৰণে
সেই অগ্নিক পৰিচৰণ কৰা ॥৪০॥ (হে অক্ষয়্য সকল)
ধনৰ বিষয় অতিকৈ জনা অগ্নি দেবতাক (আহুতীয়
বেদীত) দেবতাৰ হবি বহন কৰিবলৈ ভৰাই দিয়া।
সেই অগ্নি নিজ ঠাইত বহক ॥৪১॥ (হে অক্ষয়্য সকল)
প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা, অখিতি, প্ৰিয়, গৃহপতি অগ্নিক (বেদীত)
স্থাপন কৰা ॥৪২॥ হে অগ্নি দেবতা, তোমাৰ যি কৰ্ম্ম
সাধক ধোঁৱা আছে, যি বহুত বহন কৰে (সেই ধোঁৱা)
ৰখত লগোৱা ॥৪৩॥ হে অগ্নি আমাৰ ফালে
আহা। হবি অন্ন আদি লক্ষ্য কৰি হবি অন্নৰ সোৱাদ
লবলৈ আৰু সোমপান কৰিবলৈ দেবতা সকলক লৈ
আহা ॥৪৪॥ হে হবি বহন কৰা অগ্নি, জ্বাবহীত,

বৰ বেচিকৈ জ্বলি, দীপ্তিমন্ত হৈ অজস্ৰ ভেজৰে প্ৰকাশ
কৰি ওপৰলৈ জ্বলা ॥৪৫॥ যি হবি যুক্ত মানুহে ভাল হবি
অন্নৰে (যি কোনো) দেবতাক পৰিচৰণ কৰিব খোজে,
(ডেউঁ) সেই যজ্ঞত দ্যাবাপৃথিৱীৰ মাজত থকা, আহুতাত,
সদায় হবিৰে যজ্ঞন কৰা অগ্নিক কৃতাজলী হৈ হবি
আদিৰে সৈতে স্তুতি কৰি পৰিচৰণ কৰিব লাগে ॥৪৬॥
হে অগ্নি, তোমাক (এয়া মোৰ) হৃদয়েৰে সংস্কাৰ কৰা
খকেবেই হবি (ৰূপ) কৰি পৰিচৰণ কৰিছো। সেই
হবি সেচন সৰ্ব্ব ষাড্গক আৰু (গাখীৰতী) গাই গৰু
দৰে হওক ॥৪৭॥ যি অগ্নিয়ে (অপহৰণ কৰা) ধন আৰু
অন্ন আহৰণ কৰিলে, যি অগ্নিয়ে অসুৰ বধ কৰিলে, যুধা,
অতি বৃজহস্তা সেই অগ্নিক দেবতা (যজ্ঞমান) সকলে
জ্বলাইছে ॥৪৮॥

১৭ সূক্ত—খ ১৫।

খৰি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ-ভবদ্বাজ। হৃদ-ত্ৰিষ্টুভ্;
১৫ দ্বিপদা ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা-ইন্দ্ৰ।

হে মহাবলী ইন্দ্ৰ, (অগ্নিৰস সকলে) স্তুতি কৰি
থকা তুমি যি সোম পান কৰিবলৈ উদ্দেশ্য কৰি
(পনিয়ে অপহৰণ কৰা) মহৎ গোধন প্ৰকাশ কৰিলে, সেই
সোম পান কৰা। হে শত্ৰুৰ ধ্বংসক বজ্ৰহস্ত ইন্দ্ৰ, তুমি
বলেৰে সকলো অমিত্ৰ বধিল। ১১। হে ঋজীৰি ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ
পৰা বন্ধাকাৰী, সুন্দৰ গালৰ তুমি স্তোতা সকলৰ
কামবৰী—তুমি এয়া সোম পান কৰা। তুমি যজ্ঞধাৰী
গোত্ৰ (পৰ্বত বা মেঘ) ভেদ কৰা, হবি ধোঁৱাৰ
ওপৰত থকা। হে ইন্দ্ৰ, তুমি বিচিত্ৰ অন্ন আমাক প্ৰকাশ
কৰা ১২। হে ইন্দ্ৰ, তুমি পুৰণি সোম যেনেকৈ পান
কৰা তেনেকৈ আমাৰ সোম পান কৰা। ই তোমাক
আনন্দ দিয়ক। আমি পোৱা স্তোত্ৰ জনি ৰাঢ়ি যোৱা।
সূৰ্য্যক উলিয়াই দিয়া। আমাক অন্ন পোৱাই দিয়া।
আমাৰ শত্ৰু নাশ কৰা। (পনিয়ে অপহৰণ কৰা গৰু)
উলিয়াই দিয়া ১৩। হে অন্নবান ইন্দ্ৰ, মদকৰ এই
পান কৰা সোমবসে দীপ্তিমন্ত তোমাক অতিকৈ সিদ্ধ
কৰক। মহান, সম্পূৰ্ণ গুণী, অতিবলী, বিভূতি যুক্ত,
শত্ৰুৰ অভিভৱকাৰী তোমাক আমোদকৰ এই সোমে
বেচি হৰ্ষান্বিত কৰক ১৪। হে ইন্দ্ৰ, সোম পান কৰি
আমোদিত হৈ দৃঢ় অন্ধকাৰ অঁতৰাই দি উৰা
আৰু সূৰ্য্যক নিজ ঠাইত ৰাখি দিল। হে ইন্দ্ৰ,
(পনিয়ে অপহৰণ কৰা) গৰুগাই বিলাকৰ কেউফাল
থকা অচল মহা পৰ্বত ভেদ কৰি (গৰু উলিয়াই
আনিলা) ১৫। হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ প্ৰজ্ঞাবে, তোমাৰ

কৰ্মেৰে আৰু সামৰ্থ্যৰে অপৰিপক গৰুৰ পৰিপক
গাখীৰ ধাৰণ কৰিল। আৰু হে ইন্দ্র, তুমি গৰু গাই
বিলাক ওলাবলৈ দৃঢ় হুৱাব উদবাটন কৰি অজিবস
সকলেৰে সৈতে যোগ হৈ গৰু উলিয়াই দিলা ॥২৥
হে ইন্দ্র মহৎ কৰ্মেৰে বহল তুমি পূৰ্ণ কৰিলা। হে ইন্দ্র,
মহান তুমি বৃহৎ স্বৰ্গ স্তম্ভন কৰিলা। তুমি পুৰণি
স্নাত্ত মহতী ধৰুৱা (নিয়মৰ) পূজী দ্যাৱ-পৃথিবীক ধাৰণ
কৰিলা ॥৭॥ যেতিয়া দেবতা-যি নহয় (ব্ৰহ্মাসুৰ) সি দেবতাৰ
লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ আহিল, তেতিয়া সকলো দেবতাই হে
ইন্দ্র ভোমাক আগ বঢ়াই দিলে। এনে সময়ত ইন্দ্রক
সহায় কৰিবলৈ মকত সকল আহিল ॥৮॥ বহুত অস্ত
যুদ্ধ ইন্দ্রই যেতিয়া খেদা মাৰি গৈ বৃদ্ধক শুৱাই দিবলৈ
(হত্যা কৰিবলৈ) বজ্জৰে প্ৰহাৰ কৰিলে, তেতিয়াই সেই
হালোকেও, হে ইন্দ্র, ভোমাৰ আৰু ভোমৰ বজ্জৰ পৰা
ওলোৱা দুয়োবিধ ক্ৰোধ দেখি ভয়ত নস্ত হৈ গল ॥৯॥
এতিয়া হে উগ্ৰ মহৎ ইন্দ্র, সহস্ৰধাৰ আৰু শতপৰ্ব্ব থকা বজ্জ
তুমিই ভোমাক নিশ্চৰ্ম্মণ কৰি দিলে। হে ঋজীৰ্ণ
ইন্দ্র, যি বজ্জৰে, নিয়তকামী আৰু বিদ্যৎসাহী তুমি
লক্ষ কৰি থকা বৃদ্ধক মাৰি পিহি পেলালা ॥১০॥
হে ইন্দ্র, মকত সকলেৰে সৈতে সন্তোষ মনেৰে থকা
ভোমাক তেওঁলোকে স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিলে। পুৰা
আৰু বিষ্ণুৱে এশ মহ ভোমাক পাক কৰি দিলে।
ভোমাক তিনি পুখুৰী মদকৰ সোম বৃদ্ধক মাৰিবলৈ
(ৰোগাৰ কৰি) দিছিল ॥১১॥ হে ইন্দ্র, তুমি বৃদ্ধই
জাৰু কৰি খোৱা ডাঙৰ নৈ বিলাকৰ পানী মুকলি
কৰি দি পানীৰ চৌ সৃষ্টি কৰি দিলা। সেই নৈ বিলাকক
ডললৈ বাগৰি গৈ সাগৰ পাবলৈ পানী বিলাক পহিলাই
দিলা ॥১২॥ এনেকৈয়ে সেই সকলো বিলাক কাম
কৰা, মহান উগ্ৰ, অজৰ, বল দাতা, সুবীৰ (মকত)
সকলেৰে সৈতে, সু অস্ত্ৰ আৰু সুবজ্জৰে সৈতে হে
ইন্দ্র, ভোমাক নতুন স্তোত্ৰই আমাক বক্ষা কৰিবলৈ
লৈ আহক ॥১৩॥ হে ইন্দ্র, তুমি, দীপ্তিমন্ত মেধাৱী
আমাক বলৰ কাৰণে, যশৰ অস্তৰ আৰু ধনৰ বাবে
ধাৰণ কৰা। ভবৰাজক (মোক) ভোমাৰ স্তোত্ৰাক।
মানুহেৰে সৈতে পূজাদি দিলা। অহা দিন বিলাকতো
জামাৰ বক্ষক হোৱা ॥১৪॥ এই স্তুতিৰে দেবতাই
দিলা অস্ত্ৰ আমি পাম। সুপুত্ৰৰে সৈতে আমি এশ হীম
(পীতকাল) মুখেৰে জীৱাই থাকিম ॥ ১৫ ॥

১৮ সূক্ত—ঋ ১২ ।

জুৰি—আৰু দেবতা ১৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
(হে ভবৰাজ ঋষি) তুমি, অভিভব কৰিব পৰা

ভেজৰ, শক্তৰ হিংসক, শক্তৰে হিংসা কৰিব নোৱাৰা
পুৰুষত ইন্দ্রক স্তুতি কৰা। এই স্তুতি বাক্যেৰে অপৰাজেয়
উগ্ৰ, শক্তক পৰাজয় কৰা, প্ৰজাৰ কামৰ্ব্বক ইন্দ্রক বৰ্দ্ধন
কৰা ॥ ১ ॥ সংগ্ৰামত বহুত ধূলি উৰাই দিলা, একমাত্ৰ
বলবান সেই ইন্দ্র মানুহৰ প্ৰজাৰ ওচৰলৈ যোৱা,
যোৱা, দাতা, যুদ্ধ কৰোতা, বজ্জমানৰ লগত আমোদ
কৰা, বহুতক স্নেহ কৰা, লক্ষবান, আৰু ঋজীৰি ॥ ২ ॥
হে ইন্দ্র, তুমি দম্ভাবিলাক সোনকালেই দমন কৰিলা।
একমাত্ৰ তুমিয়েই আৰ্য্যৰ কাৰণে প্ৰজা দমন কৰিলা।
ভোমাৰ সামৰ্থ্য এতিয়া আছে নেকি? নে নাই? এইবিলাক
বলৰ কথা সময়ৰে সময়ৰে বিশেষকৈ কৰা ॥ ৩ ॥ হে অভি
বলবান ইন্দ্র, সেই কাৰণে বহুত যজ্ঞত প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা
তুমি আমাক হিংসা কৰা অসুৰক হিংসা কৰিবলৈ বলবান
ভোমাৰ বল আছে বুলিয়েই জানিছো। উগ্ৰ, প্ৰবুদ্ধ,
শক্তৰে বশ কৰিব নোৱাৰা (কিন্তু) হিংসকক বশ কৰিব
পৰা বল ভোমাৰ আছেই ॥ ৪ ॥ অচল (পৰ্বত) লৰাই
দিলা হে সুদৰ্শন ইন্দ্র, আমাৰ পুৰণি বন্ধুত যেন চিৰ-
স্থায়ী হয়। স্তব কৰা অজিবস সকলেৰে সৈতে হে ইন্দ্র,
তুমি অস্ত্ৰ ক্ষেপন কৰা বল অসুৰক মাৰিছিল। সিহঁতৰ
নগৰ বিলাক আৰু নগৰৰ দুৱাৰ ভাঙি দিছিল। ॥ ৫ ॥
উগ্ৰ স্তোত্ৰাক সমৰ্থ কৰা সেই ইন্দ্রক মহৎ সংগ্ৰামত
(জয়প্ৰাৰ্থীয়ে) আহ্বান কৰিব লগীয়া হয়। পুত্ৰ পোত্ৰ
লাভৰ কাৰণেও সেই ইন্দ্রক আহ্বান কৰিবলগীয়া
হয়। বজ্জী ইন্দ্রক সংগ্ৰামত বিশেষ বিস্তৃত স্তোত্ৰেৰে
বন্দনীয় হয় ॥ ৬ ॥ সেই অমৰ, শক্তক দমন কৰা
ইন্দ্রই মানুহৰ সজ্জক চেৰ পেলাই যায়। সেই ইন্দ্রই যশ,
ধন আৰু বলত সমানে থকা হয় ॥ ৭ ॥ যি ইন্দ্রই সংগ্ৰামত
কেতিয়াও নেপাহৰে, যি কেতিয়াও মিছা বস্তু উৎপাদন
নকৰে (কিন্তু) প্ৰখ্যাত কামৰহে হয়, সেই ইন্দ্রই শক্তৰ পুৰী
ধ্বংস কৰিবলৈ আৰু শক্ত মাৰিবলৈ শীঘ্ৰেই (আৱশ্যকীয়)
কাম কৰে। তেওঁ চুমুৰী, ধুনী, পিত্ত, শবৰ আৰু শুষ্ক
অসুৰক মাৰিলে ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র, ওপৰলৈ যোৱা, শক্তক
মৰা, স্তুতিৰ উপযুক্ত বলেৰে যুদ্ধ তুমি বৃদ্ধক হত্যা
কৰিবলৈ বথত উঠা। সোহাঁতত বজ্জ লোৱা। হে বহুত
ধনৰ ইন্দ্র, অসুৰৰ মায়া নষ্ট কৰি দিলা ॥ ৯ ॥ অগ্নিয়ে
যেনেকৈ শুকান গছবিলাক পোৰে, হে ইন্দ্র, বজ্জপাতৰ
দৰে ভয়ঙ্কৰ তুমি, ভোমাৰ বজ্জই বান্ধস ধ্বংস কৰি
পেলাওক। যি মহতী গভীৰ বজ্জৰে শক্তক মাৰা তাৰেই
দুঃখ নাইকিয়া কৰা ॥ ১০ ॥ বহুত ধনৰ হে বলৰ পুত্ৰ ইন্দ্র,
ধনেৰে যুদ্ধ তুমি সহস্ৰ কলেৰে বাটেদি আমাৰ ফালে
আহা। হে পুৰুষত ইন্দ্র, (ভোমাৰ) যাৰ বল অসুৰে ওছাই
পেলাব নোৱাৰে (তুমি আমাৰ ফালে আহা) ॥ ১১ ॥

বহুত যশব, প্রবৰ্জন হোৱা শত্ৰুৰ ধৰ্মক ইল্লৰ মহিমাৰ্হি
 বৰ্ণ আৰু পৃথিবীৰ মাধাৱ্য অভিভৱ কৰি গৈছে। বহুত
 জ্ঞানী শত্ৰুৰ অভিভৱ কৰা ইল্লক বশ কৰা কোনো নাই—
 তেওঁৰ তুলনা নাই,—আজ্ঞাৱ নাই (তেওঁ লিজেই সকলোৰে
 আজ্ঞাৱ) ॥১২॥ এতিয়াও, হে ইল্ল, তুমি কৰা সেই কাম
 (যে) কুংসক শত্ৰু শুষ্ক বান্ধবৰ পৰা বন্ধা কৰিছিল, আত্মক
 বন্ধা কৰিছিল আৰু (যে) অতিথিগৃহক (দ্বিৰোদাসক) বন্ধা
 কৰিছিল। (সেই কাম) প্রচাৰ হৈ আছে। এই অতিথিগৃহক
 বহুত হেজাৰ সম্ভৱৰ ধন দিছিল। হে ইল্ল, ধৰ্মক বজ্জেৰে
 (শম্ভৱক মাৰি) পৃথিবীত থকা খবকৈ যোৱা (দ্বিৰো-
 দাসক) ওপৰলৈ তুলি দিছিল। ॥১৩॥ হে দেৱতা ইল্ল,
 মেধাবীৰ মাজত অতি মেধাবী তেওঁমাক এতিয়া সকলো
 স্তোভাই অহিক (মেঘক) মাৰিবলৈ স্তব কৰিছে।
 যেতিয়া তুমি স্তুতি কৰি থাকোতে দাবিত্ৰ্য্য প্রীড়িত
 স্তোভা আৰু তেওঁৰ পুত্ৰক ধন দিলা ॥১৪॥ হে ইল্ল,
 তোমাৰ সেই কাম দাবাপৃথিবীয়ে স্বীকাৰ কৰে।
 হে বহুতৰ্ত্তা ইল্ল, তোমাৰ নকৰা যি কাম আছে—সেয়া
 কৰা। যজ্ঞত নতুন স্তোত্র উলিয়াই দিয়া ॥১৫॥

১৯ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

বজ্জাৰ দৰে স্তোভাৰ কামনা পূৰক মহান ইল্ল
 আহক। আৰু দুয়ো লোকৰ শত্ৰুৰলৰ জ্বাৰ অদমনীয়
 ইল্ল আমাৰ ফালে যাতে আহে তেনেকুৱা বীৰ কন্মৰ
 কাৰণে তেওঁ বৰ্জন হৈছে। বহল শৰীৰেৰে, গুণেৰে শকত,
 তেওঁক কৰ্ত্তাই (যজ্ঞমানে) ভালকৈ পৰিচৰণ কৰিছে ॥১॥ হে
 ইল্ল, মহান, খবকৈ যোৱা, অক্ষয়, ডেকা, শত্ৰুৰ ঘাৰা
 অজেয়, বলৈৰে বলবান, সেই ইল্লক দান দিবৰ কাৰণে
 আমাৰ স্তোত্রই উদ্দীপনা কৰে ॥২॥ হে ইল্ল, ভাঙব
 কাম কৰা তুমি বহুত অন্ন দিয়া হাত দুখন আমাৰ
 ফালে আনা। হে ইল্ল, দানমন তুমি, সংগ্রামত
 পশুৰ পাল অহা দৰে আমাৰ ফালে অহা ॥৩॥ আজি
 অন্ন কামনা কৰা এই যজ্ঞত সমৰ্থ তোমাৰ সহায়
 মকতসকলৰে সৈতে স্তব কৰিছো। যেনেকৈ পূৰণি
 স্তোভাই পাপহীন বিষ্ণুহীন আৰু অনিন্দনীয় হৈছিল হে
 ইল্ল, (তোমাৰ কৃপাত আমিও তেনেকুৱা হব) ॥৪॥ সেই
 কন্মৰ ধাৰণ কৰা, ধনদাতা, বিচাৰিব লগীয়া, জ্যেষ্ঠ
 ধনৰ পৰাকী, সোম্ভেৰে বৰ্জন হোৱা, বহুত অন্নসম্পন্ন ইল্লই
 স্তোভাৰ হিতকাৰী ধন সাগৰলৈ নৈ বোৱা দৰে বোৱাই
 দিয়ে ॥৫॥ হে বিক্রমী ইল্ল, অভিবলী তুমি আমাক বল
 দিয়া। হে শত্ৰুৰ পৰাজয় কাৰী ইল্ল, উগ্ৰ আৰু ওজবী
 নীতি আমাক দিয়া। হে হৰি দৌৰাযুক্ত ইল্ল, সকলো

সিচিব পৰা, দৌড়মান, মানুহৰ ভোগা যি ধন ভোগ্য
 আছে, আনন্দিত হবলৈ সেই ধন আমাক দিয়া ॥৬॥
 শত্ৰু সেনাক পৰাজিত কৰা মাধাহীন যি আনন্দ, হে ইল্ল,
 তুমি দিব লগীয়া, বৰ্জন হোৱা সেই আনন্দ আমাক
 দিয়া। তোমাৰ বক্ষত থকা, অকিবলৈ বিচৰা আমি
 পুত্ৰ পৌএ লাভৰ যি আনন্দ বিচাৰি তোমাক স্তুতি কৰো
 সেই আনন্দ দিয়া ॥৭॥ হে ইল্ল, তুমি আমাক ধন
 উপাদক শক্তি দিয়া। হে ইল্ল, তোমাৰ বক্ষণেৰে
 সেই বলৈৰে বৃদ্ধত জনা বা নজন শত্ৰু যাতে
 মাৰিব পাৰো (সেই বল দিয়া) ॥৮॥ হে বৃষত ইল্ল,
 তোমাৰ বল পশ্চিম ফালে আহক, উত্তৰ, দক্ষিণ আৰু
 পূব ফালে আহক; সকলো ফালৰ পৰা আমাৰ ফালে
 আহক। তোমাৰ সুধসম্পন্ন ধন আমাক দিয়া ॥৯॥ পৰি-
 চাৰক বৃদ্ধ, প্রশংসনীয় যশব সৈতে, আমি বিচৰা ধন
 হে অতি নেতা ইল্ল, তোমাৰ বক্ষণেৰে আমি ভোগ
 কৰিছো। হে ইল্ল, তুমি স্বৰ্গীয় আৰু পাৰ্থিব দুয়োবিধ
 ধনৰ বজা। সেইদৰে তুমি আমাক সেই মহৎ, অসীম
 আৰু মহামূল্য ধন দিয়া ॥১০॥ এই যজ্ঞত আমি নতুন
 কক্ষণৰ কাৰণে মকতসকল যুক্ত, কামবৰী, বৰ্জন হৈ থকা,
 শত্ৰুৰ জ্বাৰ কৰুণা নোহোৱা, দিব্য, শাসক, সকলো
 অভিভৱ কৰা, উগ্ৰ, বল দাতা তুমি ইল্লক মই স্তুতি
 কৰিম ॥১১॥ হে বজ্জবান ইল্ল, যি মানুহৰ মাজত
 মই আছো, তুমি সেই মানুহৰ মাজত নিজক ডাঙৰ
 বুলি মনা জনক বশ কৰি দিয়া। এতিয়া বৃদ্ধত লিপ্ত
 থকা মই পুত্ৰৰ কাৰণে, (গৰু আদি) পশুৰ কাৰণে,
 পানীৰ কাৰণে হে ইল্ল, দ্বালোকত থকা তোমাক পৃথিবীত
 আহ্বান কৰিছো ॥১২॥ হে পুৰুষত ইল্ল, এই সখ্য
 কৰ্ম্মেৰে (গোত্ৰেৰে) তোমাৰ সৈতে জনা আৰু নজন
 উভয় শত্ৰু মাৰি সকলো শত্ৰুৰ ওপৰত থাকিম। হে
 বিক্রমী ইল্ল, তুমি বন্ধা কৰা আমি বহুত ধনেৰে
 আনন্দ কৰিম ॥১৩॥

২০ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আৰু দেৱতা ১৭ সূক্তৰ দৰে। হৃন্দ—ত্রিচুত; ৭
 বিষাট।

হে ইল্ল, যি পুত্ৰৰূপ ধনে বলৈৰে বৃদ্ধত শত্ৰুক
 সূৰ্য্যই পৃথিবীক আক্রমণ কৰা দৰে আক্রমণ কৰে,
 সহস্ৰ ধনৰ ভৰ্ত্তা, উৰ্ব্বৰা তুমিৰ স্তোভা শত্ৰুক পৰাভৱ
 কৰা, তেনেকুৱা পুত্ৰ আমাক দিয়া ॥১॥ সূৰ্য্যৰ দৰে
 হে ইল্ল, তোমাক সতাই সকলো আত্মবিক বল স্তোত্ৰদেৱ
 সকলে স্তব কৰি বঢ়াই থাকে। হে স্বৰ্গীৰ্ষণ, ইল্ল, তুমি

বিশুব লগ হৈ যি পানী যেবি আবদ্ধ কৰি ধোৱা
অহিক (মুজ) বধ কৰিলা সেই বল ধাৰণ কৰা ॥ ২ ॥
যেতিয়া ইল্লই সকলো পূৰ ডঙা বজ্জ পালে তেতিয়া
সোমময় মধুৰ অধিপতি হল। হিংসকক মাৰি, বল-
বানডকৈও অতি বলবান স্তোভা সকলে কৰা স্তোত্র
পৰা ইল্লই মূহৎ তেজৰ বজা হল ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, বৰ
ধনীত বহুত হৰি দাতা তোমাৰ সহায়ত থকা মেধাবীৰ
(কুংসৰ) ভয়ত পনি অসুৰ এগ সৈন্যৰ সৈতে পলায়-
মান হৈছিল। আক ইল্লই সম্পূৰ্ণ বলৰ স্তম্ভ অসুৰৰ মায়া
এবি নিদিলে—অলপো অলপো এবি নিদিলে ॥ ৪ ॥ যেতিয়া
সেই স্তম্ভ অসুৰ বজ্জ পৰিলত মাৰল তেতিয়া মহৎ
দ্রোহী সকলো সৈন্য নাইকিয়া হল। ইল্লই কুংসক
সাৰথি কৰি একে বথতে থাকি সূৰ্য্যৰ ভজন কৰিবলৈ
নিজ বধ বহল কৰিলে ॥ ৫ ॥ শেন চবায়ৈ এই ইল্ললৈ
মদকৰ সোম আহৰণ কৰিলে। এই ইল্লই দাস অসুৰ
নমুচীৰ যুৰ ভাঙি শুই থকা সপৰ পুতেক নমী ঋষিক
বন্ধা কৰিলে। স্বস্তিৰে, ধনেৰে আৰু অগ্নেৰে সেই
ঋষিক সংযোজন কৰিলে ॥ ৬ ॥ হে বজ্জবান ইল্ল, তুমি
সাপৰ মায়া জনা পিত্ৰো অসুৰৰ দৃঢ় নগৰী বগেৰে বিদাৰি
চুৰমাৰ কৰিলা। হে সুদাভা ইল্ল, হৰি অগ্নি দিওতা ঋক্শ্বন
ৰাজ্যিক কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা তোমাৰ নিজৰ
ধন দিলা ॥ ৭ ॥ সহজে সুখ পোৱাই দিয়া সেই ইল্লই বহুত
কথা কোৱা বেতনু অসুৰক, দশোনি, তুতুজি আৰু তুত্ৰা
অসুৰক আৰু এড নামৰ অসুৰক, দৌডনাৰ বজাৰ
কাৰণে মাকে পুতেকক বধ কৰা দৰে বধ কৰি
দিলে ॥ ৮ ॥ হাতত বৃজ বধ কৰা বজ্জ ধাৰণ কৰি অপ্রতিহত
সেই ইল্লই স্পৰ্দ্ধমান এই বৃজাদি অসুৰক মাৰে।
কোৱা মাজে বথত যোজনা হোৱা হৰি ধোঁৱাবে,
বীৰে বথত উঠা দৰে উঠি থকা মহান
ইল্লক বহন কৰে ॥ ৯ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ বন্ধেৰে
নতুন ধন লাভ কৰিম। স্তোভা সকলে এই স্তোত্ৰেৰে
বজ্জত তোমাৰ স্তুতি কৰিছে। এই কাৰণে কৰ্মনাশক
শত্ৰুৰ প্ৰজা মাৰি পুৰকুংসক ধন দি তুমি শবদ অসু-
ৰৰ সাতধন নগৰ বজ্জেৰে ভাঙি দিলা ॥ ১০ ॥ হে ইল্ল,
পুৰাতন তুমি কৰি পুত্ৰ উশনাক পৰিচৰণ কৰি বন্ধন
কৰিলা। নববাস্ত অসুৰক পৰাহত কৰি অনুদান কৰিব
লগীয়া ধন শত্ৰুৰে ধৰি নিয়া পুতেকৰ সৈতে মহৎ পিতাকৰ
হাতত গড়াই দিলা ॥ ১১ ॥ হে ইল্ল, শত্ৰুক ধনী দিয়া তুমি
ধুনি নামৰ অসুৰে আবদ্ধ কৰি ধোৱা পানী নদীৰ দৰে
বোৱাই দিলা। হে বীৰ, যেতিয়া সমুজ অতিক্ৰম কৰি
আহিলা (পাৰত থকা) বহু আৰু তুৰ্কশক সন্মুখে
পাৰ কৰিলা ॥ ১২ ॥ হে ইল্ল, সংগ্ৰামত তোমাবেই এই

বিলাক কাম ৰে ধুনি আৰু চুৰী অসুৰক ডুৱাই দিলা—
সিহঁত ওলে (মৰিলে)। দভীতি ৰাজ্যিয়ে তোমাৰ
কাৰণে ধৰি আদি আহৰণ কৰি, জুই জ্বলাই হৰি আদি
পাক কৰি সোমোৰে হৰি অগ্নি তোমাক দিলে ॥ ১৩ ॥

২১ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

বহুত কাম আকাঙ্ক্ষা কৰা স্তোভাৰ (মোৰ ভবদ্বাজৰ)
এই বিলাক হৰ্য আৰু স্তুতিৰে হে বীৰ, বথত থকা
অজৰ ইল্লক, নতুন স্তুতি বাক্যেৰে শ্ৰেষ্ঠ বিত্তি ধন
বিচাৰি হৰ্যাবে তোমালৈ হোম কৰিছে ॥ ১ ॥ যি ইল্লক
সকলোৰে জানে, স্তুতিৰে বহন কৰা, স্তুতিৰে সৈতে যজ্ঞত
বৰ্দ্ধন কৰা তোমাকেই স্তুতি কৰিছে।—যি ইল্লৰ মাহাত্ম্য
বৰ্ণ আৰু পৃথিবীতকৈ বেচি তেওঁক স্তুতি কৰিছে ॥ ২ ॥
তেওঁৰ দ্বাৰাই জ্ঞান নাশক বিস্তীৰ্ণ অন্ধকাৰ বৰ্ণৰ সূৰ্য্যই
প্ৰকাশ কৰিলে। হে বলবান ইল্ল, তোমাৰ অমৃত ধামত
থকা (দেবতা সকলক) বৰ্জন কৰিবলৈ বিচৰা মানুহে
সদায়েই কোমো প্ৰাণীক হিংসা নকৰে ॥ ৩ ॥ যি ইল্লই
সেই (বৃজবধাদি) কাম বিলাক কৰিলে সেই ইল্ল
আজি ক'ত আছে? কোন দেশত ফুৰিছে? কোন
প্ৰজাৰ মাজত আছে? হে ইল্ল, তোমাৰ মনত কি যজ্ঞ
সুখকৰ? তোমাক বৰণ কৰিবলৈ কেনেকুৱা মন্ত্ৰ সমৰ্থ?
তোমাক বৰণ কৰিব পৰা হোতা কোন? ॥ ৪ ॥ পুৰণি
কালত জন্ম হোৱা (অগ্নিবস আদি) ঋষি সকলে
এতিয়াৰ দৰে (স্তব কৰি) কৰ্ম প্ৰাপ্ত হৈছিল। হে
বহুত কৰ্ম কৰা ইল্ল, তোমাৰ সখা স্তোভা সকলে যি মধ্য
যুগত কৰিছিল আৰু যি আধুনিক যুগত (বৈদিক যুগৰ
আধুনিক মন্ত্ৰত্ৰকী ভবদ্বাজৰ সমসাময়িক) কৰা আৰু
নতুন মোৰ স্তোত্ৰ হে পুৰুষত ইল্ল তুমি জানা ॥ ৫ ॥
হে বীৰ, মন্ত্ৰেৰে বহন কৰা ইল্ল, এনেকুৱা গুণৰ তোমাক
নতুন মানুহে অৰ্চনা কৰে। অন্য পুৰণি বিলাকে শুনিবলৈ
ভাল তোমাৰ কৰ্ম বিলাক স্তুতি বাক্যেৰে বান্ধি ৰাখি
গ'ল। মহান তোমাক আমিও অৰ্চনা কৰিম, যি জানো
তাবেই স্তুতি কৰিম ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, ৰাক্ষস বিলাকে
সিহঁতৰ সৈন্য বল তোমাৰ ফালে মুখ কৰি ৰাখিছে।
তুমি মহৎ প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা বল সেইফালে ভাঙকৈ
প্ৰস্তুত কৰা। হে শত্ৰুৰ ধৰ্মক ইল্ল, তোমাৰ বজ্জেৰে
সেই (শত্ৰুৰ) বল পুৰণি যোগ্য মধ্যৰ সহায়ত দ্বিভি
ভাঙি পেলোৱা ॥ ৭ ॥ হে স্তোভাৰ পোষক বীৰ ইল্ল
তুমি নতুন স্তব কৰিব খোজা হোৱা স্তোত্ৰ সোনকালে
ভলা। হে ইল্ল, তুমি অভিজাত কৰা দুৰ্ভাষান হোৱা
হৈ আগৰ কালৰ শত্ৰু সকলৰ (অগ্নিবস সকলৰ) বধ

চিবকাল হৈ আছিল ॥ ৮ ॥ আজি বকলক, মিত্রক, ইন্দ্রক, মকংগণক, আমাৰ মহানব কাৰণে আক বহু বকলক কাৰণে অভিযুগী কৰা ; পূৰণ, বিজু দেবডাক বহু কৰ্মা অগ্নিক, সবিতাক, ওষধী বিলাকক আৰু পৰ্বত বিলাকক (হে ঋত্বিক সকল) অভিযুগী কৰা ॥ ৯ ॥ হে বহুত শক্তিৰ প্ৰকৃত যজ্ঞন কৰিব লগীয়া ইন্দ্র, ভোমাক এই স্তোতা সকলে স্তোত্ৰেৰে অৰ্চনা কৰিছে। হে অজ্ঞ ইন্দ্র স্তুতি কৰি থকা, ভোমাক আহ্বান কৰা, যোৰ স্তোত্ৰ শুনা। ভোমাৰ নিচিনা অন্য দেবতা নাই ॥ ১০ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ ইন্দ্র, সৰ্বজ্ঞ তুমি, যজ্ঞনীয় সকলো দেবডাৰে সৈতে সোনকালে আমাৰ স্তুতি বাকাৰ কালে আহ। যি দেবডাৰ জিভা অগ্নি, ঋতস্পৰ্শী (যজ্ঞ স্পৰ্শন কৰা) হয়, যি দেবডাই মনুক (প্ৰজাপতিক) শত্ৰু বিজয়ী কৰি দম্ভাবিলাকৰ ওপৰত থকা কৰিলে (ভেওঁবিলাকৰ সৈতে আহ) ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্র, সকলো জনা, ভাল বাট কৰি দিওঁতা, সুগম আৰু দুৰ্গম বাটত আমাৰ আগত যাবা। ভাগবি নোহোৱা, মহান, অতি বহন কৰিব পৰা যি ধোঁৱা, হে ইন্দ্র, ভোমাৰ আহে, সেই ধোঁৱাৰে আমালৈ অন্ন কঢ়িয়াই আনা ॥ ১২ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

প্ৰজাৰ আপদত যি একমাত্ৰ আহ্বান কৰিবলগীয়া, যি স্তোতাৰ ওচৰলৈ আহে, যি কামবৰী, বলবান, সত্যবান, বহুত জনা আৰু শত্ৰু অভিভব কৰিব পৰা সেই ইন্দ্রৰ মই এই স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছো ॥ ১ ॥ পুৰণি কালত নবমুই দাত্তজন বিপ্ৰে ইন্দ্রৰ যজ্ঞ কৰিছিল। আমাৰ, পিতা (অজিবস) সকলে শত্ৰুৰ হিংসক, ত্ৰাণ কৰ্ত্তা, পৰ্বতত (মেঘত) থকা, অলভ্যনীয় বাকাৰ, অতি বলবান সেই ইন্দ্রকেই হৰি অন্ন দি স্তুতি কৰিছিল ॥ ২ ॥ বহুত পুত্ৰ পোজ যুজ পৰিচাৰকেৰে সৈতে বহুত বলৰ সেই ধন ইন্দ্রৰ পৰা বিচাৰিছো, যি ধন অবিচ্ছিন্ন (লেঠেৰী মিচিলা), অজব আৰু সুখদায়ক। হে হৰি ইন্দ্র, সেই ধন আনন্দ কৰিবলৈ আমালৈ আহৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, যদি তুমি পুৰণি কালত স্তোতাক সুখ দিছিল, সেই সুখ আমাক (দিব বুজি) কোৱা। দুৰ্ভব, শত্ৰু বিজয়ী, পুৰুষত, ঐশ্বৰ্য্যযুক্ত, অসুৰ মৰা ভোমাৰ এই যজ্ঞত কি ভাগ আছে? হৰি অন্ন কি কল্পনা কৰিলে? ॥ ৪ ॥ যি যজ্ঞমানে স্তুতিৰে সৈতে বজ্জহু, বহুত থকা, বহুত গ্ৰহণ কৰা, বহু কৰ্মা, বলদাতা ইন্দ্রক বাগাদি কৰ্মেৰে, গুণ বথানী, স্তুতি কৰি ইন্দ্রক অৰ্চনা কৰে, সেই যজ্ঞমানে যুথ পাই আৰু বহুত যজ্ঞ

সমুখীন হ'ব পাৰে ॥ ৫ ॥ হে নিজৰ বলোৰে বন্দীমান ইন্দ্র, স্নেহৰ দৰে যেনী, বহুত পাব থকা বজ্জহে, মাটোৰে কৰ্মন হৈ থকা যুজক ভাঙি (কাৰি) দিলা। ভাল ভেজব, মহান ইন্দ্র, লবচৰ কৰকা অৰিনাশী, দৃঢ় নগৰী বিলাক বৰ্ষক বজ্জহে ভাঙি দিলা ॥ ৬ ॥ নতুন স্তুতিৰে, হে অতি বজ্জমান ইন্দ্র, চিবতন ঋষি সকলৰ পুৰণি স্তুতিৰ দৰে ভোমাৰ গোঁৱৰ কেউকালে মেলি স্তুতি কৰিবলৈ প্ৰবৃত্ত হৈছে। অপৰিহিত ভাব বহন কৰা ইন্দ্রই আমাৰ সকলো দুখ বহন কৰক ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, সাধুজনৰ জোহ কৰা (বাৰুসাদিব পৰা হোৱা উপদ্রব) পৃথিৱী- স্বৰ্গ আৰু অন্তৰীকত হোৱা সকলোকে ভাপিত কৰা। হে কামবৰী ইন্দ্র, তুমি সকলোতে থকা (বাৰুসাদিক) সিঁহক ভাপিত কৰা। পৃথিৱীত আৰু অন্তৰীকত থকা সকলো ত্ৰাশ্ৰণক হিংসা কৰাক শুহি দিলা ॥ ৮ ॥ হে দীপ্ত দৰ্শন ইন্দ্র, তুমি স্বৰ্গত হোৱা সকলৰ বজা; অজমৰ আৰু পৃথিৱীৰ বজা। সোঁহাতত বজ্জ ধৰা। সেই বজ্জহে হে অজব ইন্দ্র, সকলো অসুৰৰ মায়ী বাধা দিলা ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্র, শত্ৰুক ধোঁৱাবলৈ মহৎ, অহিংসিত বস্তিকৰ সম্পদ আমালৈ লৈ আহ। —হে বজ্জবান ইন্দ্র, যি বস্তিৰে কৰ্মহীন দাসবিলাকক (কৰ্ম-বৃত্ত) আৰ্য্য কৰা। মানুহৰ শত্ৰুক হিংসা কৰিব পৰা কৰা ॥ ১০ ॥ হে পুৰুষত, বিধাতা, প্ৰকৃত যজ্ঞনীয় ইন্দ্র, তুমি বিশ্ববেনো ধোঁৱাৰে আমাৰ ফালে আহ। অসুৰে যি ধোঁৱাক বাধা দিব নোৱাৰে দেবডাৰো নোৱাৰে সেই ধোঁৱাৰে তুমি ধৰকৈ আমাৰ ফালে আহ ॥ ১১ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ১০

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

ভোমাক উদেশ্য কৰি সোম অভিযুত হলে, মহৎ স্তোত্ৰ গালে, গান কৰিলে, হে ইন্দ্র, তুমি হাতত বজ্জ ধৰি হৰি ধোঁৱা যুজ বথেৰে আহ ॥ ১ ॥ অথবা হে ইন্দ্র, দ্যালোকত বীৰে সেৱন কৰা যুজ উপস্থিত হলে অভিষব কৰা যজ্ঞমানক বজা কৰা আৰু ভয়হীন হৈ ঋগ্নিক ভয়গ্ৰস্ত যজ্ঞমানৰ (যজ্ঞ) বিয়কৰা দম্ভাবিলাক বন্দীভূত কৰা ॥ ২ ॥ যি ইন্দ্রই জ্বৰ কৰাক নিৰাপদ বাটেৰে লৈ যাই, সেই উগ্ৰ ইন্দ্রই, অভিযুত সোম পান কৰক। ভেওঁ কৰ্মদক সোম চেণা যজ্ঞমানক হান দিয়ক আৰু জ্বৰ কৰাক ধন দান কৰক ॥ ৩ ॥ গৰু দাতা ইন্দ্রই বজ্জ ধামণ কৰি, অভিযুত সোম পান কৰি হৰি ধোঁৱাৰে সৈতে নিজৰ ফলত থকা তিনি সৰনলৈ যোৱা হওক। স্তোত্ৰেৰে বহন কৰা স্তোত্ৰ কৰা কৰ্ম-কৰ্ত্তা যজ্ঞমানক

(ইল্লই) বহুত পুত্ৰ পৌত্ৰ দিয়া হওক ॥৪॥ পূৰণি ইল্লই যি আমাক পোহ পান দিয়া কাম কৰে, যি স্তোত্ৰাদি বিচাৰে সেই কাম আমি কৰিম। সোম চেপোঙে স্তুতি কৰিম। গান কৰিম। ইল্ল যাতে বৰ্দ্ধন হয় তেনেকৈ হৰি অন্ন দিম ॥৫॥ হে ইল্ল, তুমিয়েই যি স্তোত্ৰ বিলাক বৰ্দ্ধন কৰিছা। সেইবিলাক স্তোত্ৰ তোমালৈকে বৃদ্ধিৰে গাই শুনাম। হে সুধকৰ অভিযুত সোম পান কৰা ইল্ল, বৰণীয়া যজ্ঞেৰে হৰি আদি বহন কৰা স্তোত্ৰ বচনা কৰিম ॥৬॥ হে ইল্ল, বড় কৰি থকা তুমি আমাৰ পূৰ্বোভাশ পিঠা খোৱা। গৰুৰ গাখীৰ, দৈ আদি মিহলোৱা সোম পান কৰা। যজমানৰ এয়া কুশভ বহা। তোমাক বিচৰা যজমানৰ স্থান বহল কৰি দিয়া ॥৭॥ হে উগ্ৰ ইল্ল, তুমি কাম অনুসৰি আমোদ কৰা। এই যজ্ঞই আৰু সোমে তোমাৰ ওচৰ পাওকুগৈ। হে ইল্ল, আমাৰ এই স্তোত্ৰই তোমাক পাওকুগৈ। এয়া তোমাৰ স্তুতি আমাৰ বন্ধুৰ কাৰণে হওক ॥৮॥ হে স্তোভা সধা সকল, সোম অভিযুত হলে এই ইল্লক ইচ্ছামতে সোম পান কৰি ইচ্ছা পূৰণ কৰিবলৈ দিয়া। এই ইল্লক দিবলৈ উপকৰণ সবহ হওক যাতে ভাবে (যজ্ঞশেষ) আমাৰ পোষক হয়। ইল্লই অভিষক কৰা যজমানক যত্ন লবলৈ আওহেলা নকৰে ॥৯॥ ধনবান যজমানৰ ইল্লৰ ইল্লক সোম অভিযুত হলড ভৰজাজে (মই) এই দৰে স্তুতি কৰিলো। ইল্লই স্তোতাক সংপথেৰে পথিওৱা হওক আৰু বিশ্ববৰেণ্য ধনৰ দাতা হওক ॥১০॥

২৪ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

সোমৰ যাগত সোমপানৰ হৰ্ষত ইল্ল যজমানৰ কামবৰী হয়,— স্তুতি কৰিলেও কামবৰ্ষক হয়। অভিযুত সোম পান কৰা, ঋজীষি, ধনবান ইল্লই স্তুতিৰ নেতাৰ স্তোত্ৰেৰে অৰ্চনীয় হৈ অক্ষীৰ বন্ধক হয় (বন্ধা কৰিবলৈ এলাহ নকৰে) ॥১॥ অন্নবান, শত্ৰু দমনকাৰী, বীৰ, নবৰ হিতকৰ, বিবেকী, আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা, স্তব কৰোতাৰ বেচি বন্ধক, বাস কৰা ঘৰদাতা, স্তোতাৰ প্ৰশংসনীয়, স্তোতাৰ ধাৰক ইল্লই যজ্ঞত আমাৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ অন্ন দিলে ॥২॥ হে বীৰ ইল্ল, মহান তোমাৰ মহিমাৰে বধৰ চক্ৰৰ অক্ষৰ (axle) দৰে দ্যাবাপৃথিৱী অভিক্ৰম কৰি গৈছে। হে পুৰুষত ইল্ল, তোমাৰ বহুত বন্ধুবিলাক গছৰ দালৰ দৰে কেব মেলি গৈছে ॥৩॥ হে বহুকৰ্মা ইল্ল, প্ৰজাবান তোমাৰ শক্তি অসংখ্য গন্ধ যোৱা বাটৰ দৰে যেনি তেনি যোৱা হৈছে। পোৱালি বন্ধা বচিব দৰে হে সদ্দাতা ইল্ল, তোমাৰ শক্তিয়ে নিজে বান্ধ

নেধাই বহুত শত্ৰু বান্ধি ৰাখে ॥৪॥ ইল্লই আজি এটা কাম কৰে আৰু পাচদিনা ভাব বিপৰীত কাম কৰে, যেনে অসং কাম (বজ্জপাতাদি) আৰু শুভ কাম (সৰস্বণাদি) আদি ইল্লই কৰে। এনে ইল্লই এই যজ্ঞত আমাক কামনা কৰা ফলদাতা হওক। মিত্ৰ, বন্ধু, পুৰা আৰু প্ৰেৰক সৰিতা দেবতা সকল আমাৰ কামনাৰ ফল দাতা হওক ॥৫॥ হে ইল্ল, স্তোভাই যজ্ঞেৰে আৰু স্তোত্ৰেৰে তোমাৰ পৰা নিজৰ কামনা পৰ্ব্বতৰ ওপৰৰ পানীৰ দৰে পায়। হে স্তোত্ৰেৰে বহন কৰা ইল্ল, তুমি সেই অন্ন কামনা কৰা স্তোতাক (ভৰজাজক) এই ভাল স্তুতিৰে যোৱাই বৰণলী পোৱাই দিয়া দৰে পোৱাই দিলা ॥৬॥ শৰংকালে (বছৰটোৱে) ইল্লক জীৰ্ণ নকৰে, মাহে নকৰে, দিন বিলাকে ইল্লক দুৰ্বল নকৰে,। বৃষ্টি হলেও ইল্লৰ শৰীৰ আমাৰ স্তুতি প্ৰাৰ্থনাৰে স্তুত হৈ বাঢ়িয়েই থাকক ॥৭॥ আমি স্তুতি কৰি থকা ইল্লৰ দৃঢ় শৰীৰ সংগ্ৰামত অচল-অটল, —উৎসাহ যুক্ত দস্যুবো বশীভূত নহয়। মহান পৰ্ব্বতো ইল্লৰ সঙ্গম হয় অগাধ গভীৰ দঠায়ো তেওঁ নজনা নহয় ॥৮॥ হে বলবান অভিযুত সোমপান কৰা ইল্ল, গভীৰ উদাৰ মনেৰে আমাক অন্ন আৰু বল দিয়া। ৰাতি পুৱা আৰু ৰাতি (দিনে ৰাতিয়ে) আমাৰ বন্ধুৰ কাৰণে অহিংসিত হৈ উঠি থিয় হৈ থাক। ॥৯॥ হে ইল্ল, কৰ্ম আৰু স্তুতিৰ নেতা তুমি সংগ্ৰামত বন্ধা কৰিবলৈ আমাৰ গুৰিলৈ আহ। ওচৰৰ বা দূৰৈৰ শত্ৰুৰ পৰা তোমাৰ স্তোতাক বন্ধা কৰা। ঘৰতো বন্ধা কৰা। হাবিৰ শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা কৰা। আমি সুপুত্ৰেৰে সৈতে এশ হিম (শীতকাল) আনন্দ কৰি থাকিম ॥১০॥

২৫ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

হে বলবান ইল্ল, তোমাৰ যি অধম, উত্তম আৰু যি মধ্যম বন্ধু আছে, সেই বন্ধুণেৰে যুক্ত আমাক ভালকৈ বন্ধা কৰিবা। হে উগ্ৰ ইল্ল, মহান এইবিলাক অন্নৰে আমাক সংযোজন কৰা ॥১॥ হে ইল্ল, এই বিলাক স্তুতিৰ দ্বাৰা শত্ৰুৰ সৈন্যক খেদি আমাৰ সৈন্যক পালন কৰি শত্ৰুৰ খণ্ড নাশ কৰা। এই বিলাক স্তুতিৰে আমাৰ লগত যুজা, আমাৰ কেউকালে থকা দাস বিলাকক আৰ্য্য সকলৰ কাৰণে বিনাশ কৰা ॥২॥ হে ইল্ল, যি চিনাকি বা অচিনাকি শত্ৰু আমাৰ সম্মুখত আমাক মাৰিবলৈ উদাত হৈ আছে সেই দূৰ্ৱোধ শত্ৰুক বলহীন কৰি দিয়া। ইহঁতৰ পৰাক্ৰম নষ্ট কৰা। দূৰ্ৱোধ শত্ৰুক পৰাজয় কৰি দিয়া ॥৩॥ হে ইল্ল, পবম্পৰ বিৰোধী বিলাকে বলীমান হৈ সংগ্ৰাম কৰিবলৈ প্ৰস্তুত হয়, পুত্ৰ, পৌত্ৰ, গন্ধ, পানী

বা সাক্ষাৎ মাটির পৰম্পৰ আকোহী হৈ কাজিয়া কৰে, ভেঙিয়া। তুমি অনুগ্রহ কৰা বীৰে সিপক্ষক গাব বুলেবে, সংহাৰ কৰিব পাৰে ॥৪॥ হে ইল্ল, তোমাৰ সৈতে কোনো বীৰে যুদ্ধ কৰিব নোৱাৰে। অন্য শত্ৰুৰ হিংসকে নুহুজে। ধৰ্ম্মক বিলাকেও নুহুজে। খণ্ড কৰা যুদ্ধাকয়েও নুহুজে। হে ইল্ল, এই বীৰ বিলাকৰ ভিতৰত তোমাৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী কেও নাট। সকলো জন্ম হোৱা বীৰক তুমি অস্তিত্ব কৰা ॥৫॥ শত্ৰু উচ্ছেদ কৰিবলৈয়েই হওক বা পৰিচাৰকৰ বিষয় ঘৰৰ নিমিত্তেই বাক-বিভঙাই হওক, এই দুয়োবিধ বিবাদ কৰাৰ ভিতৰত হাৰ ঋদ্ধিক সকলে যজ্ঞত ইল্লৰ স্তব কৰে সেই জনবেই ধন লাভ হয় ॥৬॥ আৰু হে ইল্ল, তোমাৰ মানুহ (ভক্ত) বিলাকে যেতিয়া যুদ্ধত ভয়ত কপে তুমি সেই বিলাকক বন্ধা কৰা, —আৰু সদায় পালক হোৱা। আমাৰ ভিতৰত যি অতি নেতা মানুহ হে ইল্ল, সেই বিলাকৰ শত্ৰুৰ পৰা ত্ৰাতা হোৱা। যি স্তোতাই আমাক আগবঢ়াই দিছে (সন্মানিত কৰিছে) তেওঁ বিলাকৰ ত্ৰাতা হোৱা ॥৭॥ হে মহৎ ইল্ল, তোমাক ঐশ্বৰ্য্যৰ কাৰণে (আমাক) দিছে। যুদ্ধ বধৰ কাৰণে সকলো বল দিছে, শত্ৰুক পৰাজয় কৰা বল দিছে। হে যজ্ঞনীয় ইল্ল, তোমাক যুদ্ধৰ সকলো বল দেবতা সকলে অনুদান কৰিলে ॥৮॥ হে ইল্ল এই দৰে আমাক স্পৰ্দ্ধা কৰা (শত্ৰু সেনা) সংগ্ৰামত বধ কৰিবলৈ পথিওৱা। চিংসা কৰা অসুৰৰ সেনা বধ কৰা। আৰু হে ইল্ল, তোমাক স্তুতি কৰা ভবদ্বাজ সকলে (আমি) অগ্নেৰে সৈতে বাস কৰা ঘৰ অবশ্য পাম ॥৯॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

হে ইল্ল, সোমৰে তোমাক সিঁচি দি মহৎ অন্ন লাভৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো, —আমাৰ সেই আহ্বান শুনা। মানুহ বিলাক যুদ্ধলৈ যাওঁতে শেষৰ দিনত আমাক বলবান বৰ্ণন দিবা ॥২॥ হবি অন্নবান তোমাক বাজিনিব পুত্ৰই (ভবদ্বাজে) হে ইল্ল, সকলোৰে প্ৰাপ্য মহৎ অন্ন লাভৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছে। সংজ্ঞনৰ পালক হে ইল্ল, দুৰ্জয়ক বধ কৰোঁতা তোমাক উপদ্রবত (ভবদ্বাজে) স্তুতি কৰিছে। হাভৰ যুষ্টিৰ বলবে শত্ৰুক মৰা (মই) পৰাৰ কাৰণে যুজি তোমাক বিচাৰিছো ॥২॥ হে ইল্ল, তুমি অন্ন লাভৰ কাৰণে কবি (ভাৰ্গব) ঋষিক পথিয়াল। তুমি হবি দাতা কুংসৰ কাৰণে গুপ্ত অসুৰক কাটিল। তুমি অতিথিঘৰ স্তুতিত সুখৰ কাৰণে মৰ্মহীন (নিজক অবশ্য বুলি ভবা) শত্ৰুৰ অসুৰৰ মূৰ চিঙিলা ॥৩॥ হে ইল্ল, তুমি ঋষভ নামৰ বজাক যুদ্ধ কৰিবলৈ ডাঙৰ

বধ আনি দিলা। শত্ৰুৰ লগত দহ দিন যুদ্ধ কৰোঁতে তেওঁক সহায় কৰিলা। তুমি বেডস অসুৰেৰে সৈতে তুণ্ডাক হত্যা কৰিলা। হে ইল্ল, তুমি তোমাক স্তুতি কৰোঁতা তুমি বজাক বৰ্দ্ধন কৰিছিল ॥৪॥ হে ইল্ল তুমি প্ৰশস্ত কৰ্ম কৰিছা। তুমি এশ হেজাৰ শত্ৰুৰ অসুৰৰ সৈন্য বিদাৰণ কৰিলা। তুমি যজ্ঞ নাপক পৰ্বতৰ পৰা ওলোৱা দাস অসুৰ শত্ৰুক বধিলা। বিচিত্ৰ একপেৰে দিবোদাস বজাক পালন কৰিলা ॥৫॥ হে ইল্ল তুমি জ্ঞানৰে সৈতে কৰা কৰ্মেৰে আৰু সোমৰে আনন্দিত হৈ দত্তীতিৰ কাৰণে চুম্বি অসুৰক শুৱাই দিলা। হে ইল্ল তুমি শিঠিনস বজাক বজিক (বজি নামৰ কন্যা) বা বাজা) দিছিল। নিজ বুদ্ধিৰে যাত্ৰী হেজাৰ যোদ্ধাক একেলগে বধ কৰিছিল ॥৬॥ হে বীৰৰ লগৰ আটাইতকৈ বলবান ইল্ল স্তোতা সকলে তিনি ভুবনৰ বেষ্ঠিনকাৰী শত্ৰুৰ বিজয়ী তুমি দিয়া উৎকৃষ্ট সুখ আৰু বলৰ প্ৰশংসা কৰে। ময়ো যেন তোমাৰ স্তোতা সকলৰ সৈতে সেই উৎকৃষ্ট সুখ লাভ কৰিব পাৰো ॥৭॥ হে পূজনীয় ইল্ল তোমাৰ কাৰণে আমি সখা (স্তোতা) সকলে ধনৰ কাৰণে কৰা এই স্তোত্ৰত অতি সুখ যেন (তোমাৰ পৰা) পাম। প্ৰতক্ষনৰ পুত্ৰ যোৰ যজমান, ক্ষত্ৰী নামৰ বজাই যেন শত্ৰু নাশ কৰি আৰু ধন লাভ কৰি ঐশ্বেৰ্য্য লাভ কৰে ॥৮॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু ছন্দ ১৮ সূক্তৰ দৰে। ৮ দান স্তুতি।

এই সোমৰ আহ্বোদত্ত ইল্লই কি কৰিলে? এই সোম পান কৰি কি কৰিলে? এই সোমৰ সখীভূত কি কৰিলে? এই সোমৰ যাগৰ ঘৰত পূৰণি কালত যি স্তোতা আছিল তেওঁবিলাকে তোমাৰ পৰা কি পালে? নতুন স্তোতাই কি লাভ কৰিলে? ॥১॥ ইল্লই এই আহ্বোদত্ত শুভ কৰ্ম কৰিলে। সোমপান কৰি শুভ কৰ্ম কৰিলে। ইয়াৰ সখীভূত শুভ কৰ্ম কৰিলে। সোম যাগৰ ঘৰত পূৰণি স্তোতা সকলে শুভকৰ্ম লাভ কৰিলে; নতুন স্তোতাই শুভ কৰ্ম লাভ কৰিছে ॥২॥ হে ধনবান ইল্ল, তোমাৰ সমান (কাৰোবাৰ) মহিমা আছে বুলি নেজানো। তোমাৰ দৰে ধন আছে বুলিও নেজানো। নতুন ধন বিলাকৰ সমান আছে বুলিও নেজানো। তোমাৰ সমান সামৰ্থ্য (কাৰোবাৰ আছে বুলি) নেজানো ॥৩॥ হে ইল্ল, যি বীৰ্য্যৰে বৰশিখ অসুৰৰ শেষ পুত্ৰৰে বধিলা—সেই বীৰ্য্যৰ কথা আমি জানো। —হে ইল্ল, যি কাৰণে বলবে মৰা তোমাৰ বজাৰ শত্ৰুত (বৰশিখৰ পুত্ৰকৰ মাজত) অস্তিত্বলী (বা পৰম নামৰ)

পুত্ৰক বহিলা ৯৪॥ ইল্লই চন্দ্ৰমান বজাৰ পুতেক অভ্যাবতী
বজাক ভেঙে বিচৰা ধন দি ববশিখৰ শেষ পুতেকবোৰ
বহিলে । যেতিয়া হবিশ্বপীয়াৰ (নদী বা নগৰ) পূব
আধা ভাগত থকা বুচীবন্ত নামৰ (ববশিখৰ) পুতেকক
ইল্লই মাৰিলে, ইটো ভাগত থকা ডাঙৰ পুতেক ভয়ত
পলাল ॥ ৫ ॥ হে পুৰুষত ইল্ল, যল বিচাৰি তোমাক
হিংসা কৰিবলৈ অহা যজ্ঞৰ পাত্ৰ আদি ভঙা, কবচ
পিছা, ভিনিল ত্ৰিশ (৩৩০) টা বুচিবন্তৰ (ববশিখৰ) পুতেক
একেলগে মৰ্য্যাবতীৰ (হবি বিশ্বপীয়াৰ) কিনাৰত অৰ্ধশূন্য
হৈ গল (বিনাশ) হ'ল ॥ ৬ ॥ জিলিকি, জিভামেলি হাঁহ
খাই থকা যি ইল্লৰ ঘোঁৰাই দ্যাৱাপৃথিৱীৰ মাজত
চৰি ফুৰে, সেই ইল্লই সূৰ্য্য নামৰ বজাক তুৰ্বলক গড়াই
দিলে আৰু বুচীবন্তক (ববশিখৰ পুতেক বিলাকক)
দৈবভাতক বশ কৰি গড়ান দিলে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, ধনবান,
সন্দ্ৰাট চন্দ্ৰমানৰ পুতেক অভ্যাবতীয়ে মোক বধৰে আৰু
জীৱে সৈতে একুৰি জোৰ গাইগক দিছে । পৃথুৰ বংশৰ
(অভ্যাবতীৰ) বজাৰ এই দক্ষিণা কোনেও নাশ কৰিব
নোৱাৰে (অৰ্থাৎ অক্ষয়) ॥ ৮ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবম্বাজ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ;
২—৪ জগতী ; ৮ অমুষ্টুভ । দেবতা গক বিলাক ;
২ৰ আধা আৰু ৮ ইল্ল ।

গক বিলাক আহক, আমাৰ শুভ কৰক, আমাৰ
গোহালীত থাকক আৰু আমাক আনন্দ দিয়ক । এই
গোহালীত পোৱালীৰ সৈতে নানা বৰণৰ বহুত গক
উৰাত ইল্লৰ কাৰণে থিবোৱা হওক ॥ ১ ॥ ইল্লই, যজন
কৰি স্তুতিৰে সন্তোষ দিয়া স্তোতাক বহুত ধন সদায়
দিয়ে । যজন কৰোঁতাক ধনৰ পৰা বঞ্চিত নকৰে
দুয়োবিধ ধন পুণঃ পুণঃ বেচি কৰি শত্ৰুৱে ভেদ
কৰিব নোৱাৰা অভেদ্য (দুৰ্গত) থয় ॥ ২ ॥ এই গাই
গক বিলাক আমাৰ পৰা নষ্ট নহওক । চোৰেও চূৰ
নকৰক । শত্ৰুৰ অস্ত্ৰই এই গাই বিলাকক আক্ৰমণ
নকৰক । দেবতাৰ উদ্দেশ্যে দিয়া যজ্ঞ সাধক
সেই গক বিলাকৰ পৰা গকৰ পৰাকী যেন
কেতিয়াও বিযুক্ত নহওক ॥ ৩ ॥ পৃথিৱীৰ খুলি উকুৱা
বুড়লৈ যোৱা ঘোঁৰাই—সেই গক বিলাকক নেপাওক ।
সেই গক বিলাকক অন্ত্ৰেৰে বলি সংসাৰ কৰা নহওক ।
যজ্ঞান্ৰতান কৰা মানুহৰ গকবিলাক নিৰ্ভৰ আৰু স্বাধীন
ভাবে চৰি ফুৰক ॥ ৪ ॥ গক আমাৰ ধন । ইল্লই আমাক
গক দিয়ক । গকৱেই খেঠ ক্ষক হবি সোম হওক ।

হে মানুহ সকল, এনেকুৱা গকৱেই ইল্ল-বাক হই মন
আৰু হৃদয়েৰে কামনা কৰোঁ । ॥ ৫ ॥ হে গক বিলাক,
তোমালোকে আমাৰ পুষ্টি সাধন কৰা । তোমালোকে
কীৰ্ত্তি অক্ষক ধুনীয়া অক্ষৰ কৰা । কল্যাণ শব্দ কৰা
গকৱে আমাৰ ঘৰত কল্যাণ কৰক । যজ্ঞৰ সন্তোষ
তোমালোকৰ দুয়োবিধ অন্ন সকলোৱে দিয়ে ॥ ৬ ॥ হে
গাইগক বিলাক তোমালোকে সবংসা হোৱা । ভাল
ধন ঘাঁহ খোৱা । সুগম বাটেৰে যাব পৰা হোৱা । বিযুক্ত
পানী খোৱা । চোৰে তোমালোকক নিনিয়ক । (বাঘ
আদি) শত্ৰুৱে নেপাওক । তোমালোকে কালৰ অস্ত্ৰৰ
পৰা বঞ্চিত হোৱা ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, এই গকবিলাকৰ
(গাখীৰ সংমিশ্ৰণ কৰা সোম) তোমাক আপ্যায়িত
(সন্তোষিত) কৰক । হে ইল্ল, তোমাৰ বীৰ্য্যৰ নিমিত্তে
(গকৰ গাখীৰ দৈ মিশ্ৰণ কৰি সোম পান কৰি ইল্লৰ
কাৰণে) বুহন্তৰ বেতই (গাই গকক) আপ্যায়ন কৰক ॥ ৮ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আদি ২৮ সূক্তৰ দৰে ।

(হে যজমান সকল), তোমালোকৰ নেতা (ঋত্বিক)
সকলে অনুগ্রহ প্ৰাৰ্থী হৈ ভাল স্তুতি উচ্চাৰণ কৰি সখীত
লাভৰ কাৰণে ইল্লক পৰিচৰ্যা কৰিছে । বজ্জহন্ত ইল্লই বহুত
ধন দিয়ে । মহান, বৰণীৰ বক্ষণৰ কাৰণে তেওঁক যজন
কৰা ॥ ১ ॥ যি ইল্লই নেতাৰ হিতকৰ ধনেৰে হাত ভৰাই
থৈছে, যি ইল্লৰ (স্বভাৱ) বখত থকা, তেওঁ সোণৰ বখত
উথি আছে,—যাৰ শকত হাতত লেকাম ধৰি আছে,
যাক বলী ঘোঁৰাই বখত লৈ ফুৰে, তেওঁ বাটত ধন
সিঁচি ফুৰে ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, ঐশ্বৰ্য্যৰ কাৰণে তোমাৰ
চৰণত মই ভবম্বাজে পৰিচৰণ কৰিছোঁ, কাৰণ তুমি
বলেৰে শত্ৰু ধৰ্ষণ কৰা, বজ্জবান, দক্ষিণা দাতা । হে
নেতা, তুমি সুন্দৰ, সন্তোষে গমন শীল ৰূপ ধৰি সূৰ্য্যৰ
দৰে সকলোৱে দেখিবলৈ গৈ থাকে ॥ ৩ ॥ সেৱা সোম
মিহলোৱা হল, যি সোমত পিণ্ডা আৰু ভজা ধান (ঘৰ)
দিয়া আছে,—যি সোম নেতা সকলে, অন্ন কৰা ঋত্বিকে
স্তোত্ৰেৰে স্তুত কৰি, সোম গান গাই ইল্ল দেবতাৰ অতি
ওচৰ চাপি আছে ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ বলৰ জন্ত
নাই । দ্যাৱাপৃথিৱীয়ে এই বলৰ মাধ্যমত ভয় কৰিছে ।
গুৱালে যেনেকৈ গকৰ জাক পানী বুৰাবলৈ নিলে
ভেনেকৈ তোমাৰ বল স্তোতাই তৰ্পক হবিয়ে সন্তোষ
যজন কৰি তৃপ্তি কৰাই ॥ ৫ ॥ এনেকুৱা মহান ইল্ল ভালকৈ
হবন কৰিব পৰা হওক । সেউজীয়া বৰণৰ গালৰ
ইল্লই সহায় হৈ বা সহায় নোহোৱাকৈ আহি ধন
পৰিগুৱা হওক । এনেকৈ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱা ইল্লই উৎকৃষ্ট

বলব হৈ বহুত বৃত্তক (বাঁকসক) বধ কৰা হওক, বহুত দস্যুক বধ কৰা হওক ॥৬॥

৩০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অদি ২৮ সূক্তৰ দৰে।

এই ইন্দ্ৰ বীৰ কৰ্ম কৰিবলৈ পুণৰ বাঢ়ি গল। একমাত্ৰ জীৰ্ণ নোহোৱা তেওঁ স্তোভাক ধন দিলে। স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীতকৈ তেওঁ বেচি হয়। ইন্দ্ৰৰ আধা ভাগেই দ্যাবাপৃথিবীৰ সমান হয় ॥১॥ এতিয়া সেই ইন্দ্ৰৰ মহৎ অসুৰ দমন কৰা বল স্তুতি কৰিম। সেই ইন্দ্ৰই যি কাম কৰিবলৈ বিচাৰে তাত কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে। তেওঁ প্ৰতিদিন বৃত্তই ঢাকি থোৱা সূৰ্য্যক উলিয়াই দেখা কৰে। সুকৰ্ম্মা সেই ইন্দ্ৰই ভুবন বিলাক বহল কৰিলে। ॥২॥ ইন্দ্ৰই আগতো আৰু এতিয়াও নদী বিলাকৰ পানীৰ কাম কৰিয়েই আছে—যে এই নদী বিলাক স্বাবলৈ বাট লেখি দিলে (কাটি দিলে)। স্বাৰ আঙাত পৰ্ব্বত বিলাক স্থিৰ হৈ মানুহে ভাত (অন্ন) খাবলৈ বহা দৰে বহিলে। সুকৰ্ম্মা তুমি সকলো ভুবন দৃঢ় আৰু স্থিৰ কৰিলা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, সেইটো সত্য কথা যে তোমাৰ দৰে অগ্ৰ দেবতা নাই।—মানুহো নাই। তোমাতকৈ শ্ৰেষ্ঠ কোনো নাই। তুমি পানীত গুই থকা অহিক বধ কৰি অন্তৰীক্ষৰ পানী পৃথিবীলৈ বোৱাই দিলা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি, বৃত্তই আৰবি থোৱা পানী, কেউফালে সিচৰিত কৰি দিলা। মেঘৰ বন্ধ কৰি থোৱা দৃঢ় ভেটা ভাঙি দিলা। তুমি জগতৰ প্ৰজাৰ বজা হল। সূৰ্য্য, দ্ৰালোক আৰু উষাক একেলগে প্ৰকাশ কৰিলা ॥৫॥

৩১ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ হুহোত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্‌;

৪ শব্দৰী। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি একমাত্ৰ ধনৰ ঈশ্বৰ হৈছা। তুমি নিজ হাতেৰে প্ৰজা ধৰি আছা। পুত্ৰ, বীৰ পোত্ৰ আৰু পানীৰ কাৰণে তোমাক বিশেষকৈ স্তুতি কৰে ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ ভগ্নত অন্তৰীক্ষত থকা লবচৰ নকৰা পানী বিলাক চলি যায়। স্বৰ্গ, পৃথিবী, পৰ্ব্বত আৰু গছ বিলাকে ভয় কৰে। সকলো স্বাবৰ জগতে ভয় কৰে ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কুংসৰ সৈতে (জগ লাগি) প্ৰবল স্তম্ভৰ লগত হুজিল। যুদ্ধত কুংসৰ অসুৰক মাৰিল। যুদ্ধত সূৰ্য্যৰ চক্ৰ মোচন কৰিলা। পাপকাৰী বিলাকক মাৰিলা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি দস্যু শব্দৰ এশ দ্বাৰ্দ্দন্য নগৰ

ভাঙিল। হে প্ৰজামুত্ত, অভিযুত, সোমৰে কিলা ইন্দ্ৰ, তেতিয়া (শব্দৰ পুৰী ভাঙোতে) সোম চেপা দিবোদাসক ধন দিল আৰু জ্বৰ কৰা ভবদ্বাজক ধন দিলা ॥৪॥ সত্যত থকা সৈন্যৰ গৰাকী, বহুত ধনৰ ঈশ্বৰ হে ইন্দ্ৰ, তুমি মহৎ বৰ্ণৰ কাৰণে ভৱন্তৰ তোমাৰ বহুত উঠা। বিশিষ্ট বাটেৰে যোৱা হে ইন্দ্ৰ, বন্ধণেৰে বহুত উঠি মোৰ ফালে আহি। হে প্ৰসিদ্ধ ইন্দ্ৰ, আমাক মানুহৰ মাজত প্ৰখ্যাত কৰা ॥৫॥

৩২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—আৰু দেবতা ৩১ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্‌।

মহৎ বীৰ, বলবান, খৰকৈ যোৱা, বিশেষকৈ স্তুতি কৰিব লগীয়া বজ্জবান ইন্দ্ৰৰ, অপূৰ্ণ, বহুত, সুখকৰ স্তুতিবাক্য যুখেৰে গায় ॥১॥ তেওঁ মেধাবী (অজিৰস) সকলৰ কাৰণে স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীত মেঘ ভাঙি সূৰ্য্যৰে প্ৰকাশ কৰিলে। আৰু তেওঁবিলাকে ভালকৈ ধ্যান কৰি বাবে বাবে স্তুতি কৰিলত (তেওঁ বিলাকে) কামনা কৰা (বল অসুৰে চুৰ কৰা) গৰুৰ বন্ধন মোচন কৰিলে ॥২॥ বহুত কৰ্ম্ম কৰা ইন্দ্ৰই, গৰু উদ্ধাৰ কৰিবলৈ আঠকাঠি স্তুতি কৰা সদায় হৰা দিয়া স্তোতা (অজিৰস) সকলৰ সৈতে শক্ৰ (অসুৰ) পৰাজয় কৰিলে সখা, মেধাবী (অজিৰস) সকলেৰে সৈতে সখীত কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি, নিজেই মেধাবী হৈ অসুৰৰ দৃঢ় নগৰী বিধ্বংস কৰিলে ॥৩॥ হে কামনা পূৰক, স্তুতিৰে ভজন কৰা ইন্দ্ৰ, তুমি মহৎ অন্ন আৰু মহৎ বলৰে প্ৰজাৰ মাজত স্তোভাৰ কালে বহুত বীৰ বাজক চেউৰী ধুবীৰে সৈতে আমাৰ সুখৰ কাৰণে আছা ॥৪॥ ভূৰাষাই সেই ইন্দ্ৰই উদ্যোগী বলৰে যোঁবাবে সৈতে আহি দক্ষিণাৱণত পানী বৰষি দিয়ে। এইদৰে এবি দিয়া পানী বিলাক অগ্ৰে বাখিব নোৱাৰাকৈ ঘূৰি নহাকৈ দিনে দিনে গৈ সাগৰ পাইগৈ ॥৫॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ হুহোত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্‌।

দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে কামনা পূৰক ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক অতি বলবান, ভাল যজ কৰা, আৰু হৰা দিয়া এটি পুত্ৰ দিয়া যি ভাল ধোৱাত উঠি সংগ্ৰামত ভাল ধোঁৱা বিলাক আৰু বিবোধী শক্ৰক পৰাজয় কৰিব পাৰে ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক নানা বিধ স্তুতি বাক্যৰ মানুহে সংগ্ৰামত বন্ধাৰ কাৰণে ভজন কৰে। তুমি বিপ্ৰ (অজিৰস) সকলেৰে সৈতে পনীবিলাকক বধিলা। তুমি

বন্ধা কৰা (হৰি) দাঙাই অন্ন পায় ॥২॥ হে ইন্দ্র, তুমি দাস আৰু অৰ্থা দুয়োবিধ শত্ৰুক বধ কৰিল।। দেৱতাৰ মাজত অতি নেতা তুমি সংগ্ৰামত নিজ অস্ত্ৰেৰে সুসজ্জিত আৰু অগ্ন শত্ৰুক (কুঠাৰেৰে) হাবি কটা দৰে কাটিল। ॥৩॥ হে ইন্দ্র, তেনেকুৱা (গুণ থকা) তুমি অনিন্দনীয় বন্ধণেৰে সৈতে আমাৰ বন্ধক হোৱা আৰু সকলো ফালে ঘোৱা তুমি আমাৰ সখা হোৱা। ধন পাবলৈ কেইটামান সৈন্তেৰে যুদ্ধ কৰা আমি, হে শুব ইন্দ্র, তোমাক আহ্বান কৰিম। (ভেটিয়া বন্ধক আৰু সখা হবা) ॥৪॥ হে ইন্দ্র, তুমি নিশ্চয় আজি আমাৰ হবা।—অগ্ন দিনতো হবা। আৰু তুমি অতীৰ্ণ সিদ্ধিৰ কাৰণে সুখস্বিতা হবা। এতিয়াৰে স্তুতি কৰা আমি মহৎ, দোণ্ডমাতা, হুংখাৰক তোমাৰ পৰা পোৱা সুখত থাকি বহুত গৰু পায় ॥৫॥

৩৪ সূক্ত—ঋ : ৫।

ঋষি আদি ৩৩ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্র, তোমালৈ বহুত স্তুতিবাৰু গৈছে। তোমাৰ পৰা (স্তোতাৰ) বিস্তৃত স্তোত্ৰ ওলায় গৈছে। পুৰণি কালত আৰু এতিয়াৰ (আধুনিক) কালত নিশ্চয় ঋষি সকলে ইন্দ্রক বহুত গান আৰু স্তুতিৰে অৰিষা অৰিকৈ (প্ৰতিযোগিতাবে) স্তুতি কৰিছিল (আৰু কৰে) ॥১॥ হে পুৰুষত, বহুতক উদ্যম দিয়া, মহান, একমাত্ৰ যি ইন্দ্রক বজ্জ কৰা পুৰুষে বহুত প্ৰশস্ত স্তুতি কৰে, সেই ইন্দ্রই বধৰ দৰে মহৎ বলৰ কাৰণে (বথ) তুমি আমাৰ স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা সদায় স্তুত হওক ॥২॥ যি ইন্দ্রক কৰ্ম বিলাকে বাধা নিদিয়, স্তুতিবাদী বিলাকেও বাধা নিদিয়, সেই ইন্দ্রক বৰ্দ্ধন কৰা স্তোত্ৰেৰে অভিগমণ কৰা (লগ পোৱা গৈ)। ভক্তিৰে সৈতে এশ স্তোতাই যদি স্তব কৰে, যদি হেজাৰ স্তোতাই স্তব কৰে, সেই সকলো বিলাক ইন্দ্রলৈ সুখকৰ হয় ॥৩॥ এই আজিৰ দিনত অৰ্ণৱীয় স্তোত্ৰেৰে সন্মান কৰি (যন্ত্ৰেৰে সৈতে) (বসন্তীৱৰী আদি পানীৰে) সিক্ত কৰি এই ইন্দ্রক সোম দিয়া হওক। হৰি দি বজ্জৰে! সৈতে ইন্দ্রক, মৰু ভূমিত ঘোৱা প্ৰাণীক পানী দিয়া দৰে স্তোত্ৰেৰে সৈতে বৰ্দ্ধন কৰা হওক ॥৪॥ সকলোলৈকে ঘোৱা সেই ইন্দ্রক, যি প্ৰকাৰে ভেওঁ আমাৰ বন্ধক আৰু বৰ্দ্ধক হয়, সেইদৰে এই ইন্দ্রক এই স্তোত্ৰ কোৱা হৈছে,—এই স্তোত্ৰ ॥৫॥

৩৫ সূক্ত—ঋ : ৫।

ঋষি—ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ নব। হন্স-ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, আমাৰ স্তোত্ৰ কেতিয়াটক (তুমি থকা) বথত উঠিব? কেতিয়া স্তব কৰা আমাক সহস্ৰক পোহপাল দিব পৰা কৰিবা? কেতিয়া মই স্তোতাৰ স্তোত্ৰ ধন দি পুৰণ কৰিবা? কৰ্ম (অগ্নি হোত্ৰাদি) বিলাক অগ্নেৰে কেতিয়া বৰণীয় কৰিবা? ॥১॥ হে ইন্দ্র, সেইটো কেতিয়া হব (যে) আমাৰ পুৰুষে শত্ৰব পুৰুষৰ লগত (আৰু) আমাৰ পুত্ৰই শত্ৰব পুত্ৰকৰ লগত কেতিয়া (যুদ্ধত) লগ হব? সংগ্ৰামত আমাৰ কেতিয়া জয় হব? কেতিয়া শত্ৰব ত্ৰিধাতু (গাখীৰ, দৈ, ঘিঁউ) যুক্ত গাইগৰু জয় কৰি দিবা? হে ইন্দ্র বিস্তৃত ধন আমাক কেতিয়া দিবা? ॥২॥ এটাইডকৈ বলবান হে ইন্দ্র, কেতিয়া তুমি স্তোত্ৰক বহুবিধ অন্ন উৎপন্ন কৰি দিবা? কেতিয়া কৰ্ম বিলাক আৰু স্তোত্ৰ বিলাক নিজত লগাবা (গ্ৰহণ কৰিবা)? স্তোত্ৰবিলাক কেতিয়া তুমি গৰু উৎপাদক (হোৱা) কৰিবা? ॥৩॥ হে ইন্দ্র, তুমি স্তোতা ভৱদ্বাজ সকলক গৰুৰে সৈতে, আহ্লাদকৰ যৈবোৰে সৈতে, বলৰ কাৰণে প্ৰসিদ্ধ অন্ন দিয়া। সেই অন্ন খীৰতি গৰু বিলাকক পোৱাই দিয়া। সেই বিলাক সুদীপ্তিৰে জিলিকি থাকক ॥৪॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ শত্ৰুক অন্য প্ৰকাৰে যোজনা কৰা (মাৰ)। যি কাৰণে হে শত্ৰু ইন্দ্র, তোমাক শত্ৰু দূৰ কৰা বুলি কয়। তুমি দিয়া গৰুৰ পৰা নিশ্চল গাখীৰ আমালৈ ওলাওক। হে বিপ্ৰ, ইন্দ্র, অগ্নিৰস সকলক অগ্নেৰে প্ৰীত কৰা ॥৫॥

৩৬ সূক্ত—ঋ : ৫।

ঋষি—আদি ৩৫ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্র, তোমাৰ আমোদ সতাই (সৰ্বজন হিতকৰ) হয়। আৰু তোমাৰ পাখিৰ ধন বিলাক সজ্জা। তুমি সতাই অন্নৰ দাতা হোৱা যিহেতু তুমি দেবতাৰ মাজত বল ধাৰণ কৰা ॥১॥ এই ইন্দ্রৰ বল (যজমান) জনে সততে পূজা কৰে। এই ইন্দ্রক বীৰ কৰ্ম কৰিবলৈ যজমানে আগত লয়। লেঠেৰী নিচিগা শত্ৰুক নষ্ট কৰিবলৈ আৰু বৃত্তক বধ কৰিবলৈ ভেওঁ (যজমানে) শত্ৰব অভিগতা, ইন্দ্রক পৰিচৰণ (আদি) সম্পাদন কৰে ॥২॥ মৰুৎগনৰে সৈতে বীৰত্ব, বল আৰু বথত লগোৱা নিযুক্ত অগ্নেৰে সৈতে ইন্দ্রক পৰিচৰণ কৰা। মৈ বিলাক যেনেকৈ মাগৰ পায়গৈ তেনেকৈ ৰূপ উৎপাদনা কৰা স্তোত্ৰ বিলাক বিশ্ববাপী সেই ইন্দ্রৰ লগ হয়গৈ ॥৩॥ হে ইন্দ্র, আমি স্তুতি কৰি থকা তুমি বহুতৰ আহ্লাদকৰ নিবাসক (ঘৰক), ধনৰ নদীৰ দৰে ধাৰাৰ সৃষ্টি কৰা কাৰণ ভেওঁ অনুগম সকলো প্ৰাণীৰ অধিপতি হল,—

সকলো ভুবনৰ বজা হল ৷৪। হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ পৰিচৰণ ইচ্ছা কৰি অম্বিৰ বহুত ধন সূৰ্য্যৰ দৰে অভিশব কৰা—(সেই তুমি আমি কৰা) জ্যোত্বা স্তোত্র উভালিকে জনা। তুমি বলবান, যুগে যুগে স্তম্ভমান আৰু হৰা অম্বৰ দ্বাৰা সম্যক জানি আমাৰ ওচৰত যেনেকৈ আছিল। তেনেকৈয়ে থাক ৷৫।

৩৭—সূক্ত—ঋ : ৫ ।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে ।

হে উগ্রবলী ইন্দ্ৰ, বহুত যুদ্ধকৰা তোমাৰ ঘোঁৰাটো বিশ্বৰ পূজনীয় বহুত তোমাক আমাৰ কালে লৈ আহক, যিহেতু ভাল গুণ থকা স্তোত্ৰাই (ভবদ্বাজে) তোমাক আহ্বান কৰিছে ৷১। সেউজীয়া বৰণৰ সোম আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক আৰু পুত্ৰ হৈ পোনে পোনে জ্যেষ্ঠ কলহলৈ যাওক। পুৰণি, দীপ্ত হৈ থকা ঠাইত (বৰ্গত) থকা, আমোদ কৰা সোমৰ বজা ইন্দ্ৰৰ মুখেৰে এই সোম পান কৰা ৷২। বহুত যুক্ত কেউকালে যোৱা ঘোঁৰাই পোন বাটে আহি ভাল চৰ্কাৰিৰ বহুত থকা ইন্দ্ৰক বিখ্যাত আমাৰ হৰি অম্বৰ ফালে লৈ আহক। অমৃত হৰি অম্ব বায়ুৰ দ্বাৰা (ভূহি) ক্ষয় নকৰক ৷৩। অতি বেচি, অতিকৈ বহুবিধ কাম কৰা ইন্দ্ৰই হৰি অম্ব থকা যজ্ঞমান বিলাকৰ ভিতৰত এই যজ্ঞমানলৈ (মোঁলৈ) দক্ষিণা পথিয়াইছে। হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, যি দক্ষিণাৰে যজ্ঞৰ পাপ বিনাশ হয়, হে শত্ৰুজয়ী ইন্দ্ৰ, তুমি ধন আৰু স্তব কৰা পুত্ৰও দিয়া ৷৪। এয়া ইন্দ্ৰ অচল অম্বৰ দাতা হওক। বল বৃদ্ধি হোৱা স্তুতিৰে ইন্দ্ৰ বৰ্জন হওক। শত্ৰু নষ্ট কৰা ইন্দ্ৰ বৃত্তৰ (শত্ৰুৰ) অহি হতা হওক। প্ৰেড়ক সেই ইন্দ্ৰই খবকৈ আমাক সেই ধন দিয়ক ৷৫।

৩৮ সূক্ত—ঋ : ৫ ।

ঋষি—আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে ।

অতি বিচিহ্ন ইন্দ্ৰই আমাৰ ইয়াৰ পৰা সোম পান কৰক। মহৎ দীপ্তিমন্ত স্তুতি ইন্দ্ৰৰ বিষয় হওক। দেবতা জনৰ যজ্ঞত অতি গুৰু পৰিচৰণ আৰু দাতব্য ভাল হৰি সূদাতা ইন্দ্ৰই ভাল পাই ৷১। এই ইন্দ্ৰৰ কাণ (স্তোত্র শুনিবলৈ) দূৰৈৰ পৰাও আহে। (সেই কাৰণে) স্তোত্ৰাই ইন্দ্ৰৰ স্তোত্র ঘোষা কৰি (উচ্চৈঃস্বৰে) পাঠ কৰিছে। ইন্দ্ৰ দেবতাৰ আহ্বান ৰূপ এই স্তুতি নিজে পথিয়াই দি এই ইন্দ্ৰক আমাৰ কালে ধৰাই আনক ৷২। হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ পৰম স্তুতিৰে অৰ্চণ সাধক হৰি অম্বৰে স্তুতি কৰিছে। পুৰণি কালত জন্ম, জন্মৰ এই ইন্দ্ৰত হৰি আদি অম্ব নিহিত থাকে। মহান স্তোত্ৰই বেচিকৈ

বৰ্জন কৰে ৷৩। যি ইন্দ্ৰক যজ্ঞই বৰ্জন কৰে, সোমে বৰ্জন কৰে, ব্ৰহ্ম অম্বৰে মনশীয়ে স্তোত্ৰেৰে আৰু উচ্চৈঃস্বৰে বৰ্জন কৰে, দিনে আৰু ৰাতিয়ে বৰ্জন কৰে, বচৰ, মাহ দিন বিলাকে বৰ্জন কৰে,— ৷৪। হে মেধাবী ইন্দ্ৰ, এইদৰে প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা তোমাক পত্ৰ দমন কৰিবলৈ বহুত বৰ্জন কৰি মহান উগ্রবলী তোমাক নিশ্চয় বৃত্ত (শত্ৰুৰ) বৃত্তত বিখ্যাত ধনৰ কাৰণে আৰু বক্ষণৰ কাৰণে পৰিচৰণ কৰিম ৷৫।

৩৯ সূক্ত—ঋ : ৫ ।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দ্ৰ, মেধাবী, দিব্য বহনকাৰী স্তোত্ৰাৰ স্তুতি বচনেৰে দিয়া সেৱন কৰিব লগায়া মধুৰ এই মদকৰ সোমৰস পান কৰা। হে দেবতা, স্তুতি কৰা আমাক গৰু আদি আৰু অম্ব দিয়া ৷১। এই ইন্দ্ৰই কেউকালে পৰ্বতৰে বেৰা গৰু বিচাৰি ঋতুকৰ্মী (নিৰম্বৰ যজ্ঞ কৰা অজিৰস আদিৰ) লগত গৈ ঋতৰে (স্তোত্ৰেৰে) বল অসুৰৰ ওখ, অগ্নিই ভাঙিব নোৱাৰা পৰ্বত ভাঙি দিলে। পন্থী বিলাকক বাকোৰে (ভাল মাতেৰে বা দাবি দি) খেদালে ৷২। হে ইন্দ্ৰ, এই চন্দ্ৰই পোহৰ নোহোৱা নিশাই দিনে গোটেই বছৰটো পোহৰ কৰে। আগৰ দিনত দেবতা সকলে এই চন্দ্ৰক দিন বিলাকৰ প্ৰজ্ঞাপক যি কাৰণে কৰিছিল (সেই কাৰণে পক্ষ, মাহ, আদি প্ৰকাশ হয়)। উষাক স্তুতি জন্মৰ কৰিলে ৷৩। এই ইন্দ্ৰই (সূৰ্য্যৰ কাৰণে) পোহৰ নোহোৱা সকলো লোক প্ৰকাশ কৰে। বহুত পোহৰ কৰা এই ইন্দ্ৰ ঋতৰে (ভেজৰে) ব্যাপ্ত হয়। ঋতৰে (স্তোত্ৰেৰে) যোগ হৈ ঘোঁৰা লগোৱা নাভিযুক্ত বথেৰে মানুহৰ কামনা পূৰক ইন্দ্ৰ এইদৰে যায় ৷৪। হে পুৰণি, বজা ইন্দ্ৰ, স্তম্ভমান হৈ থকা তুমি ধন দিবলগীয়া (স্তোত্ৰাক) বহুত অম্ব বেগাই সিঁচি দিয়া। অৰ্চনা কৰোঁতাক পানী, শস্যাদি, বিহগছ নথকা হাবি, গৰু, ঘোঁৰা, মানুহ (পৰিচাৰক) দিয়া ৷৫।

৪০ সূক্ত—ঋ : ৫ ।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দ্ৰ, সোম তোমাৰ আমোদৰ কাৰণে চেপা হৈছে। সেইবাবে তোমাৰ মিত্ৰ হৰি ঘোঁৰা বাখা,— বাখি খুলি দিয়া আৰু আমাৰ স্তোত্ৰা সজ্জৰ সন্মুখত বহি আমাৰ লগত মোক পোৱা। পাচত স্তব কৰা। যজ্ঞমানক অম্ব দিয়া ৷১। হে ইন্দ্ৰ, এয়া সোম পান কৰা। হে মহান ইন্দ্ৰ, উৎপত্তি হৈয়েই তুমি যি সোম হৰ্ষৰ কাৰণে

আৰু বলৰ কৰ্মৰ কাৰণে পান কৰিছিল, ভেনেকুৱা
সোম নেতা সকলে গাখীৰ মিহলাই, পানী চটুৱাই,
শিলেৰে চেপি তোমাৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰিছে ॥২॥ অগ্নি
জ্বলোৱা হৰষ, সোম চেপা হৰষ, হে ইন্দ্ৰ, তোমাক
অতি ভালকৈ বহন কৰিব পৰা হৰি হোৱাই বহন কৰি
জানক। মই তোমাক বিচৰা মনেৰে পুণঃ পুণঃ
আহ্বান কৰিছো। হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ মহৎ কল্যাণৰ
কাৰণে আছ। ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, সদায় সোম পানৰ কাৰণে
যজ্ঞলৈ তুমি যোৱা। আমি মুহূৰ্ত্ত মনেৰে তোমাক
কামনা কৰা সোম পানৰ দিহা হোৱা আমাৰ যজ্ঞলৈ
আহ—আমি বোজনা কৰা এই স্তোত্ৰ শুনা। পাচত
যজ্ঞমানে তোমাৰ শৰীৰৰ কাৰণে সোমাত্মক অগ্নি দিয়ক
॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, দুৰ দেশত দ্ৰাঘলোকত যদি তুমি আহ—,
যদি বা অত্ৰ দেশত আছা, যদি বা নিজৰ ঘৰত আছা
যি দেশতেই তুমি থাকা সেই ঠাইৰ পৰা আহি। হে
স্ততি ভাল পোৱা ইন্দ্ৰ, নিযুত-নামৰ যোৱা-যুক্ত মৰুত
গণেৰে সৈতে সন্তোষ হৈ আমাৰ যজ্ঞ বন্ধা কৰা ॥৫॥

৪১ সূক্ত—ঋ : ৫।

ঋষি আদি ১৮ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, ঋগ্বেদকৰ্ত্তাকৈ তুমি আমাৰ যজ্ঞলৈ আছ।
সেই কাৰণে তোমালৈ অভিযুত কৰা সোম শোধন কৰা
হৈছে। হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, গৰুৰ পালৰ দৰে নিজ স্থানৰ
সম্মুখত সোমৰ কলহ বিলাক আছে। যজ্ঞাৰ্হ দেবতাৰ
মুখ্য তুমি (সেইবাবে) আছ। ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, যি তোমাৰ
জিভা ভালকৈ বিষভাই কৰিলে, উত্তম তোমাৰ সেই
জিভাবে আমাৰ বহুত সোম বসৰ চোঁ পান কৰা।
সেই অৰ্থে অধ্বৰ্য্যৱে (সোমৰ কলহ হাতত লৈ) থিয়
দিছে। হে ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ গাইগক ইচ্ছা কৰি তোমাৰ
বজ্জ সংঘত কৰা ॥২॥ জৱন শীল, কামবৰ্ষী, বিশ্বকপ
এই সোম, কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰলৈ সংস্কাৰ কৰা আছে। হে
হৰিব, সকলোৰে অধিষ্ঠাতা, উগ্ৰ ইন্দ্ৰলৈ, এনে সোমপান
কৰা, যি সোমৰ বহুত দিনৰ তুমি ঈশ্বৰ, যি সোম
তোমাৰ অগ্নি হিচাপে কল্পনা কৰা হৈছে ॥৪॥ হে
ইন্দ্ৰ, চেপা এয়া সোম নেচেপা সোমতকৈ প্ৰশস্ততৰ,
অভীজ্ঞ তোমাৰ কাৰণে বৰণীয় আৰু শ্ৰেষ্ঠ। হে শত্ৰুক
খেনোৱা ইন্দ্ৰ, যজন কৰিব পৰা এই সোমৰ ওচৰলৈ
আহা (আৰু) এই সোমৰে সকলো বল পূৰণ কৰি
লোৱা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক আহ্বান কৰিছে—
আমাৰ কালে আছ। আমাৰ সোম তোমাৰ শৰীৰলৈ
বৰ্ণেৰে হওক। হে শত্ৰুক ইন্দ্ৰ, তুমি আমি চেপা সোমৰে

উগ্ৰ হোৱা। সংগ্ৰামত আমাক বন্ধা কৰা। সকলো
প্ৰজাকো বন্ধা কৰা ॥৫॥

৪২ সূক্ত—ঋ : ৪।

ঋষি আৰু দেবতা ১৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—অজুষ্টুত্

৪ বৃহতী।

হে অধ্বৰ্য্য, সোম পান কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা, সকলো
জনা, বহুত ঠাই ফুৰা, যজ্ঞলৈ যোৱা, পিচত নোযোৱা,
যজ্ঞৰ নেতা এই ইন্দ্ৰক ভৰণ কৰা (সোম দিয়া)
॥১॥ হে অধ্বৰ্য্য, অতি বেচি সোমপান কৰা বলবন্ত
ইন্দ্ৰৰ সম্মুখলৈ অভিযুত কৰা সোম পাত্ৰেৰে সৈতে
লৈ যোৱা ॥২॥ হে অধ্বৰ্য্য, সকল, অভিযুত নীপ্তিমন্ত
সোমেৰে যেতিয়া তোমালোক ইন্দ্ৰৰ ওচৰলৈ যোৱা
তেতিয়া মেধাবী ইন্দ্ৰই সকলো জানে আৰু শত্ৰু ধৰ্মক
তেওঁ সেই শত্ৰু মাৰে ॥৩॥ হে অধ্বৰ্য্য, তুমি এই
ইন্দ্ৰকেই অভিযুত কৰা সোমঅগ্নি যাচি দিয়া। সেই
ইন্দ্ৰই সকলো সাজু হৈ থকা, জয় কৰিব লগীয়া শত্ৰুক,
সিহঁতে কৰা বিদ্বেষৰ পৰা আমাক ভালকৈ বন্ধা
কৰক ॥৪॥

৪৩ সূক্ত—ঋ : ৪।

ঋষি আৰু দেবতা ১৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—উকীক্

হে ইন্দ্ৰ, যি সোমৰ আমোদত শব্দৰ অসুৰক
দিবোদাসৰ কাৰণে বধ কৰিছিল, সেই সোম তোমাৰ
কাৰণে চেপা এয়া পান কৰা ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, যি ভীৰ
সোম (প্ৰাতঃ সৱনত) অভিযুত হৈছে, সেই মদকৰ
সোম (মাধ্যম্নিন সৱনৰ অন্তত তৃতীয় সৱনত) বধা
হৈছে। সেই তোমাৰ কাৰণে বধা সোম এতিয়া
পান কৰা ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, যি সোমৰ আমোদত
পৰ্বতৰ মাজত থকা দৃঢ়কৈ বান্ধি থোৱা গৰুৰ বাহোন
মুকলি কৰিলা—সেয়া তোমাৰ কাৰণে বধা এয়া সোম
পান কৰা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, যি সোমঅগ্নিৰ আমোদত ঐন্দ্ৰী
(ইন্দ্ৰৰ উপযুক্ত), বল ধাৰণ কৰিলা, সেয়া তোমাৰ
কাৰণে চেপা এই সোম পান কৰা ॥৪॥

৪৪ সূক্ত—ঋ : ২৪।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ শংযো। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত্ ;
১—৬ অজুষ্টুত্ ; ৭—৮ বিৰাট্ ; ৯ বিৰাট্ বা
ত্ৰিষ্টুত্ । দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ধনবান ইন্দ্ৰ, যি সোম অতি ধনবান, যি যশেৰে

অতি যশস্বী, হে অন্নৰ পতি ইন্দ্ৰ, সেই সোম অভিযুত হৈ তোমাৰেই মদকৰ হৈছে। ৥১৥ চে বহুত সুখী ইন্দ্ৰ, যি সুখকৰ সোম তোমাৰ স্তোতাৰ ধন দাতা হয়; হে অন্নৰ পতি.....১ ঋকৰ দৰে দৰে ৥২৥ যি পান কৰা সোমেৰে প্ৰবৃত্ত হৈ নিজ মকতসকলেৰে সৈতে বলৰে শত্ৰুক বধ কৰা হৈছা, —হে ... ১ ঋকৰ দৰে ৥৩৥ (হে ঋত্বিক যজমান সকল), তোমালোকৰ কাৰণে অন্যান্য নকৰা, বলৰ পতি, সকলো শত্ৰু জয় কৰা, নেতা, অতি দাতা, সকলোৰে ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰ-কেই স্তুতি কৰিছে। ৥৪৥ স্তুতিৰে যাৰ বৰ্জন হয়, শত্ৰুৰ ধনৰ পতি, এই ইন্দ্ৰৰ শোষক বল তোমালোকেই দেৱী দ্যাবা-পৃথিৱীৰ মাজত সোনকালে পৰিচৰণ কৰা ৥৫৥ (হে স্তোভাসকল) তোমালোকৰ স্তোত্ৰৰ মাহাত্ম্য ইন্দ্ৰৰ কাৰণে হৰিবলৈ কুণ মেলাদৰে মেলিব (কব) লগীয়া, (কাৰণ) যি ইন্দ্ৰৰ বক্ষণ মেধাবীৰ দৰে, যি ইন্দ্ৰৰ বক্ষণ বিলাক ইন্দ্ৰৰ সমানে (লগতে) বাস কৰা (থকা) বক্ষণ বিলাক উৎপত্তি হয় ৥৬৥ সেই ইন্দ্ৰই কৰ্ম্যত (যজ্ঞ কৰ্ম্যত) পটু যন্ত্ৰীক চিনি পায়। মিত্ৰ, অতি নতুন সোমপান কৰা (ইন্দ্ৰই) স্তোতাক শ্ৰেষ্ঠ ধন দিয়ে। হৰি অন্নবান সেই ইন্দ্ৰই, শকত কপাই দিয়া ঘূৰীৰে স্তোতাৰ বক্ষণ ইচ্ছা কৰি আহি (স্তোতাৰ) বক্ষক হয় ৥৭৥ ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) বাট কৰোতা, সকলোৰে ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰই সোম পান কৰক। সেই সোমে ইন্দ্ৰৰ মনত খিতি লবলৈ স্তোতা দেব সকলে (যজ্ঞ) কৰ্ম্য কৰিছে। শত্ৰু বিজয়ী মহৎ নিজৰ শৰীৰ ধাৰণ কৰি স্তুতিৰে পাব পৰা হৈ চাবৰ কাৰণে প্ৰকাশ কৰক ৥৮৥ হে ইন্দ্ৰ, অতি দীপ্তিমান বল আমাক দিয়া। আমাৰ স্তোতা মানুহক বহুত শত্ৰু সেনাৰ পৰা নিবাৰণ কৰা। বাঢ়ি থকা অন্ন আমালৈ নিজ প্ৰজ্ঞাৰে দিয়া। ধন ভোগ কৰিবলৈ আমাক বক্ষা কৰা ৥৯৥ হে ধনবান ইন্দ্ৰ, কামনা পূৰক তোমাকেই হৰি দিবলৈ লৈছো। হে হৰিৰ ইন্দ্ৰ, বিপৰীত নহবা। মানুহৰ কাৰণে তোমাৰ বাহিৰে অন্য বন্ধু নাই। (আক কি বিশেষ কৰ্ম— হে ইন্দ্ৰ, তোমাক পূৰ্বৰ লোক সকলে ধনৰ বিধায়ক বুলি কেলেই কৈছিল? ৥১০৥ হে কামবৰী ইন্দ্ৰ, উৎপাদ কৰা বিলাকলৈ আমাক এৰি নিদিবা। ধনবান তোমাৰ সমীপত থকা আমি যেন হিংসিত নহওঁ। মানুহৰ মাজৰ পৰা বহুত বিখিনি তোমাৰ কাৰণে উৎপাদন কৰে। অভিষেক নকৰা বিলাকক মাৰা আক হৰি নিদিয়া ৰোবক নিৰ্দ্ধূল কৰা ৥১১৥ মেঘৰ দৰে গৰজি ইন্দ্ৰই ঘেঁৱা আক গোধন উলিয়াই। হে ইন্দ্ৰ, পুৰণি (পুৰুষ) ভূমি স্তোতাৰ ধৰণী। ধনবান তোমাক হৰি

নিদিয়াই হিংসা নকৰক ৥১২৥ হে বলবান অক্ষৰ্য্য মহৎ এই ইন্দ্ৰক অভিযুত কৰা সোম দিয়া। সেই ইন্দ্ৰ এই সোমৰ বক্ষা। —যি ইন্দ্ৰক পুৰণি কালত আক অভিযুত (আধুনিক কালত) শুব কৰা ঋষি সকলে দুয়োবিধ স্তুতিৰে বৰ্জন কৰিছিল (আক কৰে) ৥১৩৥ অভীজ ইন্দ্ৰই এই সোম পানৰ আয়োজন বহুত আৰক ব্ৰতক (শত্ৰুক) লগত কোনো নোহোণাকৈ মাৰিছিল। এই ধুনীয়া পানৰ (মুখৰ) বীৰ ইন্দ্ৰক মধুৰ সোমবস পান কৰিবলৈ দিয়া ৥১৪৥ এই ইন্দ্ৰই চেপা সোম পান কৰা হওক। সোমেৰে আনন্দ কৰি বজ্জৰে আৰবক শত্ৰুক হত্যা কৰা হওক। এই নিবাস দাতা, স্তোতা সকলৰ বক্ষক, যজমানৰ পালক এই ইন্দ্ৰ দুৰ দেশত থাকিলেও আমাৰ যজ্ঞৰ কালে অহা হওক ৥১৫৥ সেই ইন্দ্ৰৰ পানাহ, ইন্দ্ৰৰ প্ৰিয়, পান কৰিবলগীয়া এয়া সোমবস অযুত ইন্দ্ৰই এনেকৈ পান কৰক (যাতে) ভাল মনৰ হৈ আমাৰ হিংসকক আমাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়ে (আক) পাপক আমাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়ে ৥১৬৥ হে ধনবান বীৰ ইন্দ্ৰ, এট সোমেৰে আয়োজন কৰি আমাৰ জনা আক নজনা অমিত্ৰ (শত্ৰুক) মাৰা। আমাক খেদি অহা, আমালৈ পুণঃ পুণঃ অন্ন এৰি দিয়া শত্ৰুক খেদোৱা আক মাৰা ৥১৭৥ হে ধনবান ইন্দ্ৰ, আমালোকৰ এট যুদ্ধত আমাক মহৎ ধন পাবলৈ সুগম কৰি দিয়া। হে ইন্দ্ৰ, প্ৰাপ্তবা ধন পাবলৈ, পুত্ৰ, পৌত্ৰ আক জয়ৰ কাৰণে আমাক সমৃদ্ধ কৰা ৥১৮৥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কামবৰী, নিজেই বথত যোগ হোৱা, কামবৰীক বধ টনা, পানী বৰ্ষক, লেকাম লগোৱা, খবকৈ ৰোৱা, আমাৰ ফালে অহা, সদায় ডেকা, বজ্জ কঢ়িয়াই জনা ভালকৈ বন্ধা ঘেঁৰাই বহুত আয়োজনকৰা সোম পান কৰিবলৈ তোমাক লৈ আহক ৥১৯৥ হে কামবৰী ইন্দ্ৰ, ডেকা তোমাৰ ঘেঁৰা বিলাকেৰে সমুদ্ৰৰ চৌৱ দৰে পানী সিঁচি অহা দৰে যন্ত্ৰ। তোমাৰ কাঠৰে সজা বথত লাগি আছে—(তাতে তুমি আহা)। হে ইন্দ্ৰ, সদায় ডেকা, কামবৰী তোমাক, শিলত চেপা কামবৰী সোমৰ ভাগ তোমালৈ বাধি থৈছে (সেই বাবে আহা) ৥২০৥ হে ইন্দ্ৰ, ভূমি হাজোঁকৰ সেচনকৰ্তা, পৃথিৱীৰ কামবৰী, (বৰষুণ) বৰ্ষণ কৰি নৈ বিলাকৰ পানীৰে পূৰক, সজ্জ হোৱা হাবৰ জন্মৰ কামবৰী। হে কামবৰী ইন্দ্ৰ, শ্ৰেষ্ঠ সেজা তোমাক মধুৰ বস মধুৰ দৰে পান কৰিব লগীয়া সোম পানেৰে বৰ্জন কৰে (গভিকে সোম পান কৰা) ৥২১৥ এই দোণ্ডমান সোমে ইন্দ্ৰৰ লগত জন্ম হৈ পনীক বলৰে স্তম্ভ কৰি দিলে। আক

এই সোমে বল অসুৰৰ নিজৰ অস্ত্ৰ বিলাক অপহৰণ কৰিলে আৰু বাপেকৰ মায়াও জুহাই দিলে ॥২২॥ এই সোমেই উষাৰ ভাল পতি কৰি দিলে। এৱেঁই সূৰ্য্য মণ্ডলৰ জ্যোতি ধাৰণ কৰিলে। (তিনি মথন কপী) তিনি ধাডুৰ এই সোমে স্বৰ্গত জিলিকি থকা তৃতীয় স্থানত লুকাই থকা অমৃত বিচাৰি উলিয়ালে ॥২৩॥ এই সোমে দ্যাবাপৃথিবী বধায় দিলে। এই সোমেই সূৰ্য্যৰ বথ সাত বন্ধিৰে যুক্ত কৰিলে। এই সোমেই প্ৰজাৰে গৰুৰ ভিতৰত পৰিপকু গাখীৰৰ ওহাৰ কপী গৰ্ভ কৰিলে ॥২৪॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৩৩।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ শংযো। ঋন্দ—গায়ত্ৰী ;
২৯ অতিনিচং । ৩০-অমৃতৈত্ । দেবতৱ-ইন্দ্ৰ ; ৩১

৩৩ বৃবৃক্ষক।

যি ইন্দ্ৰই তুৰ্ব্বশ আৰু মতুৰ দুৰদেৱৰ পৰা ভালকৈ আনিছিল, ডেকা সেই ইন্দ্ৰ আমাৰ সখা হওক ॥১॥ মেধাবী নহলেও স্তোভাজনক ইন্দ্ৰই অন্ন দিলে। ঘোঁৰাৰে খৰকৈ নোযোৱাকৈও শত্ৰুৰ নিহিত ধনৰ জেতা হয় ॥২॥ এই ইন্দ্ৰৰ নীতি নিয়ম মহৎ আৰু প্ৰশস্ত স্তুতি বিলাক বহুত হয়। এই ইন্দ্ৰৰ বন্ধা কৰা কাম ক্ষীণ নহয় ॥৩॥ হে সখা সকল (স্তোভা সকল), মন্ত্ৰেৰে বহন কৰা ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰা। তেওঁৰ স্তোত্ৰ গোৱা। সেই ইন্দ্ৰই আমাক সুমতি দিয়ক ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি এজন আৰু দুজন (সকলো) স্তোভাৰ বন্ধক। আৰু আমাৰ দৰে মানুহৰ বন্ধক ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমিয়েই শত্ৰুক আমাৰ ওচৰৰ পৰা খেদোৱা। উদ্ধৰে স্তুতি কৰা আমাক সমৃদ্ধ কৰা। স্তোভাৰ নেতাক সুবীৰ পুত্ৰ পোৱা দিয়া বুলি কয় ॥৬॥ মন্ত্ৰেৰে বাহক, ব্ৰাহ্ম-নক্, সখাক, ঋক্ স্তুতিৰ যোগে ইন্দ্ৰক খীৰভি গৰুৰ দৰে স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছো ॥৭॥ বীৰ শত্ৰু সেনাৰ পৰাজয় কাৰী ইন্দ্ৰৰ (দুয়ো) হাতেৰে সকলো (দিব্য আৰু পাৰ্থিব) দুয়ো বিধ ধন ধৰি আছে বুলি (ঋষি সকলে) সদায় কয় (সেই ইন্দ্ৰক আহ্বান কৰিছো) ॥৮॥ হে বজ্জবান শতীপতি ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ দৃঢ় হলেও নগৰ ভাঙি দিয়া। অবনত নোহোৱা মায়াও নাশ কৰিয়া ॥৯॥ হে সভা, সোমপান কৰা, অন্নৰ পালক ইন্দ্ৰ, আমি অন্ন ইচ্ছা কৰি তেনেকুৱা (গুণৰ) তোমাক আহ্বান কৰিছো ॥১০॥ হে ইন্দ্ৰ, যি পুৰণি কালত হবন কৰিব লগীয়া আছিল, যি বা শত্ৰুৰ লগত থকা ধনৰ কাৰণে নতুন-কৈ হবন কৰিব লগীয়া হৈছে, সেই তোমাকেই স্তুতি

কৰিছো। তুমি আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা ॥১১॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ অনুগ্ৰহত থকা আমি আমাৰ ঘোঁৰাৰে শত্ৰুৰ ঘোঁৰাক (আৰু) শত্ৰুৰ লগত থকা প্ৰশস্ত অন্ন আৰু ধন স্তুতিৰে, জয় কৰিম ॥১২॥ হে বীৰ স্তুতিৰে বিচৰা ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ নিহিত ধনৰ নিমিত্তে মহান তুমি সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ জেতা হোৱা ॥১৩॥ হে অমিত্ৰৰ হতা ইন্দ্ৰ, তোমাৰ অতি খৰকৈ যোৱা যি গতি আছে, সেই গতিৰে (শত্ৰু জয় কৰিবলৈ) আমাৰ বথ পথিয়াই দিয়া ॥১৪॥ হে জয়শীল ইন্দ্ৰ, মহাবীৰ তুমি আমাৰ লগত শত্ৰুক পৰাভব কৰা বখেৰে শত্ৰুৰ লগত থকা ধন জয় কৰা ॥১৫॥ সকলোৰে বিশেষ ঋণী, বৰ্ণন কৰ্তা, যি মাত্ৰ ইন্দ্ৰই প্ৰজাৰ অধিপতি হৈ জয় হৈছে, সেই ইন্দ্ৰকেই (হে স্তোভা) স্তুতি কৰা ॥১৬॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি যে বন্ধণেৰে সুখকৰ, সখা, স্তুতি কৰা আমাৰ আগতে বন্ধু আছিল। সেই তুমিয়েই আমাক এতিয়াও সুখ দিয়া ॥১৭॥ হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, স্পৰ্দ্ধমান অভিগন্তা অসুৰৰ সেনা বেচিকৈ অভিভব কৰিবলৈ নিজ হাতত বজ্জ ধৰক ॥১৮॥ যি প্ৰথম (-তে উৎপত্তি), ধন দাতা, সখা, স্তোভাক প্ৰেৰণা দিয়া বেচিকৈ মন্ত্ৰেৰে বহন কৰা সেই ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিছো ॥১৯॥ সেই বেচিকৈ স্তুতিৰে ভজন কৰিবলগীয়া অপ্ৰতিহত গমনৰ ইন্দ্ৰই সকলো পাৰ্থিব ধনৰ একমাত্ৰ পতি ॥২০॥ হে গোপতি ইন্দ্ৰ, তুমি ঘূৰীৰে সৈতে (আৰ্হি) যাতে আমাৰ দাৰিদ্ৰ্য্য নাশ হয় তেনেকৈ বহুত ঘোঁৰাৰে, বহুত গৰুৰে আৰু অম্ৰেৰে পূৰণ কৰা ॥২১॥ হে স্তোভাসকল, সোম চেপা হলে, শত্ৰুক বিমোৰ কৰা পুৰুষত ইন্দ্ৰক সেই স্তোভাৰে স্তুতি কৰা যি স্তোভাৰে ঘাঁই খোৱা গৰুৰ দৰে তেওঁৰ সুখকৰ হয় ॥২২॥ বাস কৰাওঁতা সেই ইন্দ্ৰই যদি আমাৰ স্তুতি শুনে (তেনেহলে) বহুত গৰু যুক্ত অন্ন দিবলৈ কুণ্ঠিত নহয় ॥২৩॥ (বহুত হানি কৰা) কুৰিৎস্যা নামৰ বহুত গৰু থকা দস্যুক দস্যুৰা ইন্দ্ৰই আক্ৰমণ কৰিলে আৰু নিজ কৰ্ম্মেৰে সেই (লুকাই থোৱা) গৰু আমাক দিলে ॥২৪॥ হে শত্ৰুতু ইন্দ্ৰ, তোমাৰ আমাৰ এই স্তুতি বাক্য বিলাক (গোহালীত থকা) গোৱালীৰ গুৰিলৈ মাক (হেৰেলিয়াই) যোৱা দৰে পুনঃ পুনঃ ভালকৈ যাওক ॥২৫॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সখীত বিনাশ নহয়। হে বীৰ ইন্দ্ৰ, গৰু ইচ্ছা কৰাক তুমি গৰু দিয়া—ঘোঁৰা বিচৰাক তুমি ঘোঁৰা দিয়া ॥২৬॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ মহৎ ধনৰ কাৰণে সোম অন্ন পান কৰি ছকু হোৱা। তোমাৰ স্তোভাক নিশ্চকৰ বশ নকৰিবা ॥২৭॥ হে স্তুতিৰে বন্দনীয় ইন্দ্ৰ, খিৰতী গৰুবিলাক যেনেকৈ গোৱালীৰ ওচৰলৈ যায় তেনেকৈ সোমবস বাবে বাবে চেপা হলে আমাৰ এই

স্ততি বিলাকবে সৈতে ভোমার ওচৰ পাইগৈ ॥ ২৮ ॥
হে ইন্দ্র, বজ্জৰ থলীত হবি অন্নবে সৈতে গোৱা বহুত
স্তবকৰাৰ স্তোত্র বিলাকে বহুত শত্ৰু নিধন কৰা ভোমাক
বল বৰ্জন কৰে ॥ ২৯ ॥ হে ইন্দ্র, অতি বহন কৰিব পৰা
আমাৰ স্তোত্ৰই ভোমার ওচৰ পাওক। আমালৈ মহৎ
ধন পঠিওৱা ॥ ৩০ ॥ বুবু নামৰ পনীয় বাটৈয়ে বুবৰ
দৰে ওখ ঠাইত থকা গজাৰ পাবৰ ওখ গছ গছ
(সক গছ) যেন হল (নন্দ হল) ॥ ৩১ ॥ (পনীয়
বাটৈ নীচ জাতি হলেও ভৰদ্বাজ ঋষিক হাবিৰ মাজত
কুশাৰ্ধ অৱস্থাত খাবলৈ আৰু বহুত গৰু দান দিছিল।
এই তিনিটি ঋকেৰে ভাবেই কথা কৈছে) ॥ বায়ুৰ
দৰে খবকৈ গৈ বুবুৱে কল্যাণকৰ সহস্ৰ ধন ধনখী
মোক দান দিলে ॥ ৩২ ॥ (গৰু দিয়াৰ পাচত ধন
দিলে)। সেই বুবুক আমি সকলো স্তোত্ৰাই সদায়
সহস্ৰ ধন দাতাক ভালকৈ স্তুতি কৰোঁ,—প্ৰাজ্ঞ সহস্ৰ
ধন দাতা বুলি স্তুতি কৰোঁ ॥ ৩৩ ॥

৪৬ শ্লোক—ঋ ১৪।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ শংযো। ছন্দ—প্ৰাগাধ
(যুগ্ম সংখ্যাৰ বিলাক সত্যোবৃহতি আৰু অযুগ্ম
সংখ্যাৰ বৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, আমি স্তোত্ৰাই ভজন কৰিবৰ নিমিত্তে
তোমাকেই আহ্বান কৰোঁ। সংপতি তোমাক অন্য
মানুহেও আবৰক শত্ৰুক জয় কৰিবলৈ আহ্বান কৰে।
যুদ্ধৰ কাৰণে ঘোঁৰা বখা ঠাইত তোমাক আহ্বান
কৰে ॥ ১ ॥ হে বিচিত্ৰ বজ্জহন্ত বজ্জবান ইন্দ্র, শত্ৰুৰ ধৰ্মক
ভেনেকুৱা মহান তুমি, স্তুতি কৰি থকা আমাক, যুদ্ধ
বিজয়ী পুৰুষক যেনেকৈ বহুত অন্ন দিয়া, তেনেকৈ
আমাক গৰু, আৰু বখ বহন কৰা ঘোঁৰা দিয়া ॥ ২ ॥ যি
ইন্দ্রৰ মহা শত্ৰুৰ হস্তা, সেই সকলোৰে দ্ৰুত ইন্দ্রক আমি
আহ্বান কৰিছোঁ। এহেজাৰ অণুকোষ থকা, বহুত
ধনৰ, সংপতি ইন্দ্রই সংগ্ৰামত আমাৰ বৰ্জন কৰা হওক
॥ ৩ ॥ হে ঋজীৰম ইন্দ্র, শত্ৰুৰ ধৰ্মণ কৰা, সংগ্ৰামত
আমাৰ শত্ৰুক বৃষভৰ দৰে খণ্ডেৰে বাধা দিয়া। পুত্ৰ,
পানী আৰু সূৰ্য্যৰ কাৰণে (সূৰ্য্য দেখিবলৈ) মহাধন
লাভ কৰা যুদ্ধত আমাৰ বন্ধিতা (হব লাগিব বুলি)
জানিবা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, অতি প্ৰশস্ত, অতি বলকৰ
পুৰুষ অন্ন আমালৈ আহৰণ কৰা। হে বিচিত্ৰ বজ্জহন্ত,
মূলীয়া মুখৰ ইন্দ্র, যি অন্নবে এই দুয়ো দ্বাৰাপৃথিবী
পূৰণ কৰিবা (সেই অন্ন দিয়া) ॥ ৫ ॥ হে বজা ইন্দ্র,
দেবতাৰ মাজত উগ্ৰ শত্ৰু মানুহ অভিভব কৰা তোমাক

আহ্বান কৰিছোঁ। তুমি সকলো বাক্যসকল ভালকৈ
বাস্তিত কৰা। হে বাস কৰাওঁতা ইন্দ্র, আমাৰ শত্ৰুক
সুখেৰে পৰাজয় কৰিব পৰা কৰা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, মানুহৰ
প্ৰজাৰ যি বল আৰু ধন আছে, পাঁচ জাতিৰ মাজত
যি অন্ন আছে, সেইবিলাক আমালৈ লৈ আহ। মহান
সকলো বল আমালৈ লৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে মঘবন
ইন্দ্র, তুচ্কা বজাৰ যি বল আছে ক্ৰুহুৰ যি বল
আছে, পুৰুষ যি বা বল আছে সেইবিলাক
বল সংগ্ৰামত শত্ৰু মাৰিবলৈ আমাক দিয়া
॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র, তিনি প্ৰকাৰ তিনি বকথ (জাব, জহ
আৰু বৰ্ধা) নিবাৰক ঢাকনি (ছাল) থকা হবি আদি
অন্নবে যুক্ত ঘৰ আমাক দিয়া। এই শত্ৰুৱে পথিওৱা
জলন্ত অস্ত্ৰবিলাক গুছাই দিয়া ॥ ৯ ॥ যি মানুহে মনেৰে
শত্ৰুৰ গৰু ইচ্ছা কৰি শত্ৰুক দমন কৰে, সাহসেৰে আক্ৰমণ
কৰি শত্ৰু বধ কৰে,—হে মঘবন, গিৰ্জন (স্ততি ভাল
পোৱা) ইন্দ্র, এতিয়া ভেনেকুৱা মানুহৰ পৰা আমাক
বন্ধা কৰিবলৈ ওচৰলৈ আহা ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, পাখীলগা
ভীকু শৰবিলাক যেতিয়া আকাশেদি আহে, তেতিয়া
আমাৰ বন্ধক হবা,—আমাৰ নেতাক যুদ্ধত বন্ধা
কৰিবা ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্র, যি সময়ত বীৰ যোদ্ধাই পিতৃৰ
প্ৰিয় স্থান (নিজ ঘৰ) এৰি আহি নিজ শৰীৰ বিস্তাৰ
কৰে (শত্ৰুৰ আগত দেখুৱাই), এই সময়ত আমাৰ
(নিজক), পুত্ৰাদিক শত্ৰুৱে নজনা কৈ বন্ধা কৰাৰে
বন্ধা কৰিব। আৰু আমাৰ শত্ৰু নাইকিয়া কৰি দিব।
॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্র, মহাধন (পোতা) সংগ্ৰামত উদ্যোগ
কৰোঁতে, বিষম বাটত আৰু কুটিল বাটত, অন্তৰীক্ষত
খাদ্য (চিকাৰ) বিচৰা শেনৰ দৰে (চোঁ মাৰি) আমাৰ
ঘোঁৰা পঠিৱাই দিয়া ॥ ১৩ ॥ যদিও ভয়ত ঘোঁৰা বিলাকে
চিঞৰে তথাপি ভললৈ বৈ যোৱা নদীৰ দৰে সেই
বেগী দৃঢ় খোজত যোৱা লোকাম লগোৱা ঘোঁৰাবিলাকে
আকাশত চিকাৰ কৰা শেন চৰাইৰ দৰে বুবু বুবু গৰু
লাভ কৰিবলগা যুদ্ধত পাক মাৰি পুনঃ পুনঃ যায় ॥ ১৪ ॥

৪৭ শ্লোক—ঋ ৩১।

ঋষি—ভৰদ্বাজৰ পুত্ৰ গৰ্গ। ছন্দ—জিহ্বুত; ১২
বৃহতী; ২৩ অষ্টমুত; ২৪ গায়ত্ৰী; ২৫ বিপদা
জিহ্বুত; ২৭ জগতী। দেবতা—১-৫ সোম, ২০
ভূমি, বৃহস্পতি, ২২-২৫ সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ প্ৰজোক্তক
দানস্ততি ২২-৩০, ৩১ অংশ তুন্দুভি, ৩১ অং ৬-১২,
২০ অং, ২১, ৩১ অংশ—ইন্দ্র; ২৬-২৮ বথ।

এই চেপা সোম সূৰ্য্য আৰু মধুৰ, ভাৱ আৰু

বসাল। আৰু এই সোম পান কৰিলে ইল্লক সংগ্ৰামত কোনেও পৰাস্ত কৰিব নোৱাৰে ॥১১॥ এই যজ্ঞত এই সোম আহ্বাদন কৰিলে অতি মৰুত হয়।—যি সোম পান কৰি ইল্লই বৃত্তক মৰা সমস্ত যজ্ঞ হৈছিল, শব্দৰ অসুৰৰ বহুত বল মাৰিছিল আৰু নিবাসকৈ ধন অসুৰৰ পুৰী ধ্বংস কৰিছিল ॥২॥ এই সোম পান কৰিলে মোন মাতৃকথা ভালকৈ ওলাইছে। এই সোমে শুই থকা বুদ্ধি প্ৰকাশ কৰে। এই ধৌ সোমে হুখন বহল ঠাই (স্বৰ্গ, পৃথিৱী, দিন, ৰাতি, পানী আৰু গছ-গছনি) নিৰ্মল কৰিলে যাৰ বাহিৰে আৰু কোনো প্ৰাণী থাকিব নোৱাৰে ॥৩॥ এয়েই সোম যি পৃথিৱী বিস্তাৰ কৰিলে, হালোকৰ দৃঢ় কৰিলে; সেয়েই এই সোমে। এই সোমে তিনিটাঙ (গছত, গছত আৰু পানীত) অমৃত ধাৰণ কৰিলে। বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষ ধাৰণ কৰিলে ॥৪॥ এই বৰ্ষক, মৰুত্থান সোমে নিৰ্মল অন্তৰীক্ষত উষাৰ আৰম্ভণিত দেখিবলৈ বিচিত্ৰ দিব্যজ্যোতি বিচাৰি পালে। মহান এই সোমে ডাঙৰ বুটীৰে হালোক ধৰি ৰাখিলে ॥৫॥ হে বীৰ ইল্ল, তুমি ধনৰ কাৰণে কৰা সংগ্ৰামত দোন কলহত থকা সোম খণ্ড নোহোৱালৈকে পান কৰা। মাধ্যম্নিন সৰনত পেট সোমৰে ভৰাই দিয়া। ধনৰ স্থান তুমি ধন আমাক দিয়া ॥৬॥ হে ইল্ল, তুমি আগত যোৱা হৈ আমাক বাট দেখুৱাই দিয়া। শ্ৰেষ্ঠ ধন আমাক পোৱাই দিয়া। ভালকৈ পাব কৰা হোৱা। আমাক শত্ৰু অভিভূত কৰি নিয়া। উৎকৃষ্ট নান্নক হৈ আমি বিচৰা ধনৰ ওচৰলৈ লৈ যোৱা ॥৭॥ হে ইল্ল, জ্ঞানী তুমি আমাক বহল (স্বৰ্গ) স্থানলৈ লৈ যোৱা। স্বৰ্গৰ দৰে ভৱহীন জ্যোতিময় মঙ্গল ঠাইলৈ আমাক লৈ যোৱা। ভোমাৰ শকত ধুনীয়া বৃহৎ হাডৰ বন্ধক হবলৈ আমি উপস্থিত থাকিম ॥৮॥ হে ইল্ল, অতি বিস্তীৰ্ণ নিজৰ বথৰ ওপৰত আমাক স্থাপন কৰা যি বথ অভিবলী ভোমাৰ ঘোঁৰাৰ পাচত থাকে (ঘোঁৰাই টানে)। অন্নৰ মাজত এটাইডকৈ ভাল অন্ন আমালৈ আনা। হে মঘবান ইল্ল, ধনৰ স্বামী তুমি আমাৰ ধন অন্যৰ দ্বাৰা অভিভূত নকৰা ॥৯॥ হে ইল্ল, আমাক সুখ দিয়া। ভাৱন দান কৰা শুভ আমাক দিবলৈ মন কৰা। আমাৰ বুদ্ধি অন্নৰ ধাৰৰ দৰে চোকা কৰা। ভোমাক বিচাৰি এয়া মিৰা মই কৈছো সেয়া সেৱন কৰা। যোক হৈবিক বন্ধ দিয়া ॥১০॥ ত্ৰাতা ইল্লক আহ্বান কৰিছো। কামনা পূৰণ কৰা ইল্লক আহ্বান কৰিছো। সকলো হৰনত (যজ্ঞত) সুখেৰে আহ্বান কৰিব পৰা বীৰ, শত্ৰু পুৰুষত ইল্লক আহ্বান কৰিছো। এনে মঘবান ইল্লই আমাক মঙ্গল কৰক

॥১১॥ সুত্ৰাম। (ভাল ত্ৰাতা) ধনবান ইল্লই বন্ধৰে সৈতে ভাল সুখদাতা হওক। সকলো জনা ইল্লই শত্ৰুক বাধা দিয়ক, —আমাক ভৱহীন কৰক। আমি সুবীৰ্য্যৰ গৰাকী হম ॥১২॥ যজ্ঞাই ভোমাৰ সূমতিত আমি থাকিম। কল্যানীয় মনৰ ভাৰত আমি থাকিম। সুত্ৰামা, ধনবান ইল্লই আমাৰ পৰা দূৰ ঠাইলৈ শত্ৰু আঁতৰাই বেলেগ কৰি দিয়ক ॥১৩॥ হে ইল্ল, স্তোতাৰ সামৰণ স্তোত্ৰ বিলাক পানী ভললৈ যোৱাদৰে ভোমাৰ পিচে পিচে গৈছে। বহুত হৰিকপ ধন, বহুত অভিভূত সোম ভোমাৰ পিচে পিচে গৈছে। হে বজ্জবান ইল্ল, (সেই সোমত) গৰুৰ গাখীৰ আদি আৰু পানী সংমিশ্ৰন হৈছে ॥১৪॥ কোন স্তোতাই ইল্লক স্তব কৰিব পাৰে? কোনে সন্তোষ দিব পাৰে? কোনে যজ্ঞন কৰিব পাৰে? —যিহেতু এই ধনবান ইল্লই উগ্ৰ হৈ সদায় নিজক জানে। এই ইল্লই নিজ প্ৰজ্ঞাৰে প্ৰথম স্তোতাক পিচত আৰু পাচৰ স্তোতাক আগত—ভৰি পেলাই খোজ দিয়া দৰে কৰে ॥১৫॥ উগ্ৰ উগ্ৰ শত্ৰুবিলাকক দমন কৰি, আৰু সদায় স্তোতা সকলৰ স্থান সলনি কৰা এই ইল্লক বীৰ্য্যবান বুলি শুনা যায়। বাঢ়ি যোৱা বিলাকৰ বজা ইল্লই প্ৰজাবিলাকক বন্ধা কৰে ॥১৬॥ এই ইল্লই পুৰণি সখীত বৰ্জন কৰে আৰু তেওঁবিলাকক বিদ্বেষ কৰি (এৰি দি) অশ্ৰুপ্ৰসূত কৰ্ম্মানুস্থান কৰাব লগত সখীত কৰে। পৰিচৰণ নকৰা প্ৰজাক এৰি পৰিচৰণ কৰাব লগত বহুত বচৰ ইল্লই পাব কৰি দিয়ে ॥১৭॥ এই ইল্ল প্ৰতিৰূপৰ প্ৰতিনিধি হয়। এই ইল্লই সেই (পৰিবৰ্ত্তিত) ৰূপ দেখুৱাবলৈ (অগ্নি, বিষ্ণু, কল্প আদি) ৰূপ ধাৰণ কৰে। ইল্লই মায়াৰে বহুত ৰূপ ধৰি (একেলগে বহুত যজ্ঞমানব ওচৰলৈ) যায়। এই ইল্লৰ বথত জোৰা হৰি ঘোঁৰা সহস্ৰ সহস্ৰ আছে ॥১৮॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ ঘোঁৰা বথত লগাই দীপ্ত ইল্লই এই ত্ৰৈলোক্যত বহুত ঠাইত বিৰাজ কৰে। আৰু বহুত স্তোতাই বহি থাকোঁতে ইল্লৰ বাহিৰে সদায় অন্য কোনে শত্ৰু পক্ষৰ বাধক হৈ বন্ধা কৰিব? ॥১৯॥ হে দেবতা সকল, গৰু নচৰা নিৰ্জন দেশ পাইছোঁহি। বহল ঠাই কাৰণে দম্ভা বিলাকৰ খেলৰ ঠাই হৈছে। হে বৃহস্পতি, তুমি গৰু বিচাৰিবৰ উপায় দিয়া। এনে অৱস্থাত স্তোতা যোক হে ইল্ল বাট দেখুৱাই দিয়া ॥২০॥ ইল্লই নিজ ঠাই অন্তৰীক্ষৰ পৰা সূৰ্য্য ৰূপে ওলাই আহি দিনৰ ইটৌ ভাগ প্ৰকাশ কৰিবলৈ প্ৰতিদিনে একে ৰূপেই ক'লা ৰাতিবিলাক বিদ্ৰুত কৰে। বৰ্জন কৰা ইল্লই যজ্ঞ নষ্ট কৰা দাস অসুৰ বচিন আৰু লম্বক (পানী গোটে খোৱা) উদব্ৰজ নামে ঠাইত মাৰিছিল ॥২১॥ হে ইল্ল,

ভোম্বাৰ আৰাধনা কৰা শোভাক (মোক) প্ৰস্তোক
বজাই দহোটা (সোণেৰে ভৰা) মোনা আৰু দহোটা
ঘোঁৰা তৎক্ষণাৎ দিলে। আমি সেই অতিথিৰ দিবো-
দাসৰ (প্ৰস্তোকৰ) পৰা শব্দৰ অনুবৰ পৰা কাঢ়িলোৱা
(প্ৰস্তোকৰ নিজৰ) ধন গ্ৰহণ কৰিলো ॥২২॥ মই দহোটা
ঘোঁৰা, দহোটা সোণৰ মোনা, বহুমূলীয়া দহখন কাপোৰ,
দহ চপৰা সোণ দিবোদাসৰ পৰা পালো ॥২৩॥ দহখন
ঘোঁৰাৰে সৈতে বথ অশ্বখই (মোৰ ভাই) পাণ্ডুক দিলে
(আক) অথৰ্দ্ধক সকলৰ কাৰণে এশ গাই গৰু দিলে
॥২৪॥ সৰ্বজন হিতকৰ বহুত ধন ধাৰণ কৰা ভৰদ্বাজ
সকলক (আমাক) সূজয়ৰ পুত্ৰই (প্ৰস্তোকে) দি আমাক
পূজা কৰিলে ॥২৫॥ (সূজয়ৰ পুত্ৰ প্ৰস্তোক, দিবোদাস
অতিথি, অশ্বখ একেজনৰ বেলেগ বেলেগ নাম) ॥ হে
বনস্পতি (গছৰ পৰা দজা বথ) তুমি দৃঢ় হোৱা। আমাৰ
সখা হোৱা। আমাক প্ৰবৰ্দ্ধন কৰা সুবীৰ পুত্ৰাদি
যুক্ত কৰা। গৰুৰ ছালেৰে (ছালৰ এচিৰে) ভোম্বাক
বন্ধা আছে। আমাক দৃঢ় কৰা। ভোম্বাৰ ওপৰত
থকা সকলে শত্ৰু সৈন্যক জয় কৰক ॥২৬॥ (হে অধ্বৰ্যু)
হালোকৰ পৰা আৰু পৃথিৱীৰ পৰা তোলা, বল থকা
গছৰ পৰা অনা, বল কণী, পানীৰ বেগৰ দৰে
বেগী গৰুৰ ছালেৰে বেৰা (বন্ধা), ইন্দুৰ বজ্জৰ (এভাগ)
বথ হবিৰে পূজন কৰা ॥২৭॥ যি বথ ইন্দুৰ বজ্জ (-ৰ
এভাগ) মৰুভাসকলৰ আগ, মিত্ৰৰ গৰ্ভ, বৰুণৰ নাভি,
হে বথ দেবতা, সেই তুমি এয়া হবি দিয়া যজ্ঞ সেৱন
কৰি আমি দিয়া হবি গ্ৰহণ কৰা ॥২৮॥ হে হনুভি
(ঢোল), পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গত ভোম্বাৰ শল শুনাই দিয়া।
বিশেষকৈ স্বাৰৰ আৰু জজমৰ মাজত ভোম্বাৰ ধ্বনি
বেচিকৈ জানক। হে হনুভি, তুমি ইন্দ্ৰ আৰু অন্য
দেবতাই সৈতে দূৰতকৈও দূৰত থকা আমাৰ শত্ৰু
খেদাই দিয়া ॥২৯॥ হে হনুভি, আমাৰ শত্ৰুক কন্দুৱাই
দিয়া। আমাক বলেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰা। দুখ দূৰ কৰি
শল কৰা। হে হনুভি, আমাক দুখ দিয়া শত্ৰুসেনাক
এই ঠাইৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া। তুমি ইন্দুৰ হাতৰ
যুষ্টিৰ (দৰে দৃঢ়) আমাক দৃঢ় কৰা ॥৩০॥ হে ইন্দ্ৰ,
এই (শত্ৰুৰ হাতত থকা) গৰু আমালৈ ঘূৰাই আনা।
এই হনুভিয়ে বেচি শল কৰি জনাই দিছে। ঘোঁৰাত
উঠা আমাৰ মানুহ ঘূৰি ফুৰিছে। হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ
বথীয়ে শত্ৰুক জয় কৰক ॥৩১॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ সংযো। ছন্দ প্ৰাণাথ;

* ১৩০৫৯১৪১৯২০— বৃহতী; ২৪'১০'১২'১৭

সতো বৃহতী; ৬:৮ সহাসতোবৃহতী; ৭—মহা-
বৃহতী; ১১'১৬'০ ককুভ; ১৩'১৮ পূৰ্বাষ্টক; ১৫—
অতি জগতী; ২১ যবমধ্যা মহাবৃহতি; ২২ অমু-
ইভ। দেবতা—১-১০ অগ্নি; ১১-১৫ মৰুভগণ;
১৬-১৯—পূৰ্বা; ২২—পশ্চি বা দ্যাৱা ভূমি; ২০'২১
—পশ্চি।

(হে ভোম্বাসকল) ভোম্বালোকে যজ্ঞই যজ্ঞই দক্ষ
অগ্নিক বাৰে বাৰে ততি বাকোৰে শুভ কৰা। আমিও সেই
প্ৰিয় মৰণহীন, জাতবেদ অগ্নিক প্ৰশংসা কৰি তোজ
গাম ॥১॥ আমি সেই বলৰ পুত্ৰক প্ৰশংসা কৰিম। সেই
অগ্নিয়ে আমাক বিচাৰিছে। আমি দেবতালৈ হবি নিয়া
অগ্নিক হবি দিম। অগ্নিয়ে বুদ্ধত আমাৰ বন্ধক আৰু
বৰ্দ্ধক হওক। আমাৰ পুত্ৰাদিৰ বন্ধক হওক ॥২॥ হে
কামবৰী, জ্বাৰাহিত, মহান অগ্নি, তুমি দীপ্তিৰে ভালকৈ
প্ৰকাশ কৰিছা। হে দীপ্ত শুচি অগ্নি, অজস্ৰ লিখাৰে
ডাঙৰকৈ জ্বলি প্ৰকাশ কৰা ॥৩॥ হে অগ্নি, তুমি মহৎ
দেবতা সকলক যজন কৰা। (সেইবাবে) আমাৰ যজ্ঞত
অনুসক্ত হৈ দেবতাক যজন কৰা। ভোম্বাৰ প্ৰজ্ঞা
আৰু কৰ্ম্মৰে আমাৰ বন্ধণৰ কাৰণে (দেবভাসকলক)
আমাৰ ফালে আনি হবি অন্ন দিয়া আৰু তুমিও হবি
অন্ন ভোগ কৰা ॥৪॥ পানী (বসতি বৰী), শিল আৰু
কাঠেৰে ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) গৰ্ভত থকা অগ্নিক
পূৰণ কৰে, যি অগ্নিক ঋতিকে বলেৰে মথন কৰি
পৃথিৱীৰ ওখ উৎকৃষ্ট ঠাইত থয় (সেই অগ্নিয়ে হবি
অন্ন ভোগ কৰা) ॥৫॥ যি অগ্নিয়ে দুয়ো দ্যাৱা-
পৃথিৱী পূৰণ কৰিছে, সেই অগ্নিৰ ধোঁৱা অন্তৰীক্ষলৈ
বেগাই গৈছে। অন্ধকাৰ বাতিত কামবৰী অগ্নি বঙা
হৈ জ্বলি অন্ধকাৰ নাশ কৰি কেউফালে দেখা গৈছে—
ক'লা বাতি কামবৰী অগ্নি বঙা হৈ জ্বলিছে। (দুবাৰ
কৈছে—আদৰ্শাৰ্ভ) ॥৬॥ হে ডেকা, দীপ্ত, অগ্নি দেবতা,
ভৰদ্বাজে জ্বলোৱা নিৰ্মল মহৎ তেজৰে তুমি আমাৰ
কাৰণে ধন হাতে হয় তেনেকৈ জ্বলা। হে পাবক
অগ্নি, দ্যোতমান হৈ জ্বলা ॥৭॥ হে অগ্নি, তুমি মানুহৰ
সকলো প্ৰজাৰ গৃহস্থানী হৈছা। হে অতি ডেকা অগ্নি,
তুমি এশ বছৰ জ্বলোৱা এশ পূৰব (দুৰ্গব) শত্ৰুৰ পৰা
বন্ধা কৰা। যি ভোম্বাক জ্বলাই তেওঁ বিলাককো
বন্ধা কৰা ॥৮॥ হে বাস কৰাওঁতা অগ্নি, দৰ্শনীয়
তুমি বন্ধণেৰে সৈতে ধন আমালৈ পঠিয়াই দিয়া। এই
সকলো ধনৰ তুমি বথী হৈছা। আৰু আমাৰ লবা-
লুবিৰ প্ৰতিষ্ঠা সোনকালে কৰা ॥৯॥ হে অগ্নি,

কাৰো বাধা নোহোৱাকৈ, (বা) পৃথক (মৰণ) নোহোৱাকৈ পুত্ৰ পৌত্ৰক পালন কৰা। দৈব ক্ৰোধৰ পৰা আমাক আঁতৰাই দিয়া, —মানুহৰ হিংসা নাইকিয়া কৰা ॥১০॥ হে সখা সকল, তোমালোকে নতুন স্তোত্ৰেৰে গাখীৰভী গৰুজনীৰ ওচৰলৈ আহা আক (এনেকৈ) খুলি দিয়া যাতে কোনো হানি নহয় ॥১১॥ যিজনী গৰুৰ অমৰণৰ হেতু অন্ন (গাখীৰ) মৰুংগণক খিৰাই দিছিল, সহনশীল, নিজ দীপ্তিৰে জ্বলা খৰগাতিৰ মৰুংগণে (যি খায়) সুখত তৎপৰ হয়, যি সুখৰ কাৰণে জ্বলি থকা হোঁৱাবে ঘাই, সেই মৰুতগণৰ কাৰণে সেই গৰুজনী খুলি দিয়া ॥১২॥ হে মৰুতসকল, ভৰদ্বাজক পুৰণি কালত বিশ্বক (দিবৰ যোগ্য) গাখীৰ দিয়া গৰু আক বিশ্বৰ সকলোৰে খাব পৰা অন্ন দুয়োবিধ দিছিল ॥১৩॥ হে মৰুতসকল, ইন্দ্ৰৰ দৰে সুকৰ্ম্মী, বৰুণৰ দৰে প্ৰজ্ঞা-বান, অৰ্য্যামাৰ দৰে স্তুতা, বিষ্ণুৰ দৰে বহুত ধন দিয়া তোমালোকক ধন দিবৰ কাৰণে মই স্তুতি কৰিছো ॥১৪॥ এতিয়া আমি দীপ্ত, বহুত শৰ্ক কৰা, শত্ৰুৱে অভিভব কৰিব নোৱাৰা পুষ্টিদায়ক মৰুতগণৰ বলক স্তুতি কৰিছো যাতে এম ধন আমালৈ (মানুহলৈ) কৰি দিয়ে, সহস্ৰধন যাতে কৰে, আক লুকায় থোৱা ধন যাতে উলিয়াই দিয়ে, —ধন আমাৰ সুলভ কৰি দিয়ে ॥১৫॥ হে পৃষা, আমাৰ বৰুণৰ কাৰণে আহা। হে আহি থকা পোহৰ, মাৰিবলৈ বিচৰা অবি মানুহক বাধা দিয়া। তোমাৰ কাণৰ ওচৰতে সোনকালে তোমাক (স্তুতি কৰি) প্ৰশংসা কৰিম ॥১৬॥ হে পৃষা, কাউৰী পৰা গছ উৰালি নেপেলাবা। আমাৰ দুখৰ কথা কৈ ফুৰা (শত্ৰু) মানুহক বিনাশ কৰা। আক শত্ৰুৱে, জাল পেলাই চৰাই ধৰা দৰে যাতে আমাক ধৰিব নোৱাৰে তেনেকুৱা কৰা ॥১৭॥ হে পৃষগ, তোমাৰ লগত আমাৰ সখীত সদায় ছিত্ৰহীন গাখীৰপূৰ্ণ মিহি ছালৰ দৰে সদায় একেদৰে বাধাহীন হৈ থাকক, —দৈ পূৰ্ণ ছালৰ দৰে ॥১৮॥ (পৃষাৰ লগত বহুত সদায় এখন এনে ছাল থাকে) ॥ হে পৃষগ, তুমি সদায় মানুহক অতিক্ৰম কৰি থাক। সম্পত্তিৰ বিষয় তুমি দেখুওৱা সকলৰ সৈতে সমান। সংগ্ৰামত আমাক শুভ দৃষ্টিৰে চাবা। পুৰণি কালত যেনেকৈ মানুহক বন্ধা কৰিছিল তেনেকৈ আমাকো বন্ধা কৰা ॥১৯॥ হে কপাই দিয়া, বিশেষকৈ যজন কৰিবলগীয়া মৰুতসকল, সুনৃত্ত বাক্যেৰে আমাক লৈ যোৱা। দেবতাৰ বা মানুহৰ প্ৰশস্ত বাক্যেৰে বিচৰা ধন লৈ আহা ॥২০॥ যি মৰুংগণৰ কৰ্ম্ম তৎক্ষণাৎ হালোকত সূৰ্য্যৰ দৰে ব্যাপ্ত হয় সেই মৰুংগণে দীপ্ত বজ্জাই শত্ৰুনাশক বল ধাৰণ কৰে, —যি বল বৃদ্ধহস্ত

হয়। সেই বৃদ্ধহস্ত বল সকলোৰে শ্ৰেষ্ঠ বল হয় ॥২১॥ এবাৰ, মাত্ৰ এবাৰ বৰ্ণ উৎপত্তি হৈছিল। পৃথিৱী এবাৰহে উৎপত্তি হৈছিল। মৰুতসকলক পৃথিৱি পিয়াহ এবাৰহে (খাবলৈ) দিছিল। তাৰ পাচত তেনেকুৱা অন্য একো হোৱা নাই ॥২২॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—ভৰদ্বাজৰ পুত্ৰ ঋজিখা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ; ১৫ শব্দী। দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলোদেৱতা)।

সুকৰ্ম্মী দৈৱী জন মিত্ৰাবৰুণক মই নতুন স্তুতিৰে সুখ বিচাৰি স্তুতি কৰিছোঁ। সেই ভাল বলী বৰুণ, মিত্ৰ, অগ্নি আদি দেৱতা সকল এই যজ্ঞলৈ আহক,—আক আমাৰ স্তুতি শুনক ॥১॥ সকলো প্ৰজাৰ যজ্ঞত ঋত্বিকৰ স্তুতা, দৰ্পহীন, যুৱতীৰ স্বামী, ত্ৰ্যালোকৰ পুত্ৰ, বলৰ পুত্ৰ, যজ্ঞৰ ধ্বজা, বঙা অগ্নিক যজ্ঞম কৰিবলৈ মই স্তুতি কৰিছো ॥২॥ বঙা সূৰ্য্যৰ বেলেগ ৰূপৰ হুজনী জীয়েক। এজনীক (বাতিক) নক্ষত্ৰবিলাকে মৰম কৰে, ইজনীক (দিনক) সূৰ্য্যই মৰম কৰে। পবম্পূৰ বিবাদ কৰি বেলেগে বিচৰণ কৰি থকা পাবক তেওঁবিলাকে আমি স্তব কৰি থকা মননীয় স্তোত্ৰলৈ আহক ॥৩॥ মহৎ ধনৰ, বিশ্ববৰেণা, বথৰ পূৰণ কৰা বায়ুৰ সন্মুখলৈ মহৎ আমাৰ স্তুতি যাওক। হে বিশেষকৈ যজন কৰিবলগীয়া বায়ু, প্ৰদীপ্ত গমণৰ নিযুক্ত হোঁৱাবে গৈ কৰি তুমি স্তোতাক ধনৰে পূৰণ কৰা ॥৪॥ হে অশ্বিনী দুজন, সেই বথেৰে যোৱা শৰীৰ তেজেৰে ঢাকি দিয়া, —যি বথ বিশেষ দীপ্তিমান, (তাৰ) মনেৰেই হোঁৱা যোজনা হয়। হেনোতা নাসত্য হুজন, যি বথেৰে স্তোতাক নিজক আক পুত্ৰক কামনা পূৰণ কৰিবলৈ যোৱা ॥৫॥ হে পৰ্জনা আক বায়ু, তোমালোকে অন্ত-বীক্ষৰ পৰা পাবলগীয়া পানী পঠিয়াই দিয়া। হে সত্য স্তোত্ৰ শুনা মেধাৱী জগৎস্থাপক মৰুতগণ, যি স্তোতাৰ স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰা হৈছে (তাৰে) জগতৰ প্ৰাণীৰ সন্মুখীন কৰা ॥৬॥ হে শোধয়িত্ৰী, মনোজ্ঞা, বিচিত্ৰ গমনী, বীৰপত্নী সবলতী, তুমি আমাৰ যজ্ঞ কৰ্ম্ম নিৰ্বাহ কৰা। তেওঁ দেৱপত্নী সকলেৰে সৈতে সত্যোৰ হৈ আমাক ছিত্ৰহীন, শত্ৰুৱে ধৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰা ঘৰ আক সুখ দিয়ক ॥৭॥ সকলো পথৰ অধিপতি পৃষাৰ ওচৰত স্তব কৰোঁতাই বাহিৰ সকলৰ বশবৰ্ত্তী হৈ স্তোত্ৰেৰে সৈতে উপস্থিত হওক। সেই পৃষাই আমাক সিদ্ধত সোণ লগোৱা গৰু দিয়ক। পৃষাই আমাৰ সকলো কৰ্ম্ম সম্পূৰ্ণ কৰক ॥৮॥ প্ৰথম ভাগ কৰোঁতাই, বশৱী অন্নদাতা, ভাল হাত থকা, সুবাহ, যতান, বহুত যজন

কবিবলগীয়া, হবণ কবিবলৈ ভাল, তুমি দেবতাক দেবতাৰ আহ্বাতা দীপ্যমান অগ্নিৰে এই হবিৰে যজন কৰক ॥ ১ ॥ হে স্তোতা, ভুবনৰ পিতা কল্পক এই স্তুতিৰে দিনত বৰ্দ্ধন কৰা, —বাতিও বৰ্দ্ধন কৰা। আমিও এই মেধাবী কল্পই প্ৰেৰণা কৰাত, মহান, দৰ্শনীয়, অক্ষৰ, ভাল সুখযুক্ত কল্পক সমুদ্ভি সম্পন্ন কৰি স্তুতি কৰিম ॥ ১০ ॥ হে ডেকা, মেধাবী, যজ্ঞাই মকতসকল স্তুতি কৰি থকা বৰণীয়া স্তুতিৰ ফালে আহা। হে নেতা মকতসকল, এইদৰে বৰ্দ্ধমান হৈ শাস্ত্ৰ-গমণশীল বশ্মিবিলাকৰ দৰে গছ-গছনি নোহোৱা ঠাইত বৰষুণ দি সাৰুৱা কৰা ॥ ১১ ॥ হে স্তোতা, বীৰ মকতসকলৰ স্তুতি কৰা। বলী, খবকৈ যোৱা সকলক পতপালকে গৰু ভাক ঘৰলৈ খেলোৱা নিয়া দৰে স্তুতি পথিওৱা। মকতগণক মেধাবী বিপ্ৰৰ ভ্ৰাতৃভাৱে স্তোত্ৰ নিজ শৰীৰত নক্ষত্ৰবিলাকে স্বৰ্গক স্পৰ্শ কৰা দৰে স্পৰ্শ কৰক ॥ ১২ ॥ যি বিষ্ণুৱে অসুৰে উপদ্রব কৰা প্ৰজাপতি মনুৰ কাৰণে পৃথিৱীৰ লোকত তিনি খোজ দিলে, হে বিষ্ণু, তেনেকুৱা তোমাৰ আমাক দি থকা সুখত আমি ধনেৰে, নিজে আৰু পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে সৈতে আনন্দ কৰো ॥ ১৩ ॥ অহিৰুদ্ৰা দেবতাক অৰ্চনা কৰা মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰিলে আমাক সেই মানুহৰ মাজত প্ৰসিদ্ধ অন্ন পানীৰে সৈতে দিয়ক। পৰ্বতে আৰু সৰ্বিতাৰ (সেইদৰে) অন্ন দিয়ক। ধন দিয়া সকলো দেবতাই ওষধিৰে (ভিল, মাহ আদিৰে) অন্ন দিয়ক। বহুকৰ্মা ভগ দেবতাই ধনৰ কাৰণে আমাক প্ৰেৰণ কৰক ॥ ১৪ ॥ হে সকলো দেবতা, তোমালোকে আমাক বখযুক্ত, মহৎ, স্বভব (নিয়ম) বন্ধক বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে অন্ন আৰু ঘৰ দিয়া, যি (অন্ন আৰু ঘৰৰে) শত্ৰুক স্পৰ্দ্ধা কৰি অসুৰৰ সেনা আমি অভিভৱ কৰিব পাৰো। হবি গ্ৰহণ কৰিবলৈ অহা দেবতা সকলৰ যজ্ঞানুষ্ঠান কৰা আমি ধন আৰু ঘৰ পাম ॥ ১৫ ॥

৫০ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৪৯ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত্ ।

হে দেবতা সকল (তোমালোকৰ মাতৃ) দেৱী অদিতিক সুখৰ কাৰণে নমস্কাৰেৰে স্তুতি কৰিছো। বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অগ্নিক স্তুতি কৰিছো। শত্ৰু প্ৰতিবোধক ভাল সুখদাতা অৰ্য্যমা, সৰ্বিতা আৰু ভগক স্তুতি কৰিছো। জ্ঞাতা সকলো দেবতাক স্তুতি কৰিছো ॥ ১ ॥ হে সূৰ্য্য, দক্ষৰ পৰা উৎপন্ন ভাল দীপ্তিৰ দেবতা সকলক, যি দুয়ো লোকত জ্ঞাত হৈছে, স্বত (নিয়ম) স্পৰ্শ কৰি সত্যত আছে, ধনবান, যজন কবিবলগীয়া

আৰু অগ্নি হাব জিভা, (সেই দেবতা সকলে) আমাক যাতে অন্তৰ নকৰে সেইদৰে কামনা কৰি আনা ॥ ২ ॥ আৰু হে দ্যাবাপৃথিৱী, আমাৰ বল বহল কৰা। হে দ্যাবাপৃথিৱী, তোমালোকে আমালৈ সুখৰ ঘৰ কৰি দিয়া। আমালৈ মহৎ ধন কৰা। হে ধাৰণ কৰা দুজন (দ্যাবাপৃথিৱী), আমাৰ যত পাপ নোহোৱা কৰা ॥ ৩ ॥ বাস কৰিবলৈ দিওতা, অজ্ঞেয় কল্পৰ পুত্ৰ সকলক আজি আহত কৰি আমাৰ কাল আনা। অলপ বা ভাঙৰ সংগ্ৰামত নিতিত থকা এই মকত দেবতা সকলক আমি আহ্বান কৰো ॥ ৪ ॥ বোদসা (কল্পৰ পত্নী) দেৱীয়ে যি মকতৰ ওচৰলৈ খবকৈ যায়, যাক স্তোতাই অতি-বৰ্দ্ধন কৰি সেৱা কৰে, পুত্ৰাই যি মকতগণক পূজা কৰে, হে (সেই) মকতসকল, আমাৰ আহ্বান শুনি যেতিয়া আহা তেতিয়া তোমালোকৰ বেলেগ বাটত থকা প্ৰানীবিলাক ৰূপি যায় ॥ ৫ ॥ (হে স্তোতাসকল) তোমালোকে স্তুতিৰে ভক্তি কৰা ইন্দুক নতুন স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা। তেওঁ আমাৰ স্তোত্ৰ শুনিব আৰু আমি স্তুতি কৰি থকা ইন্দুই মহৎ অন্ন দিব ॥ ৬ ॥ হে জল, মানুহৰ হিত কৰা তোমালোকে বাধাহীন বন্ধক অন্ন, সুখ, আৰু অনিষ্টনাশক অন্ন আমাৰ পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰ বিলাকক দিয়া। তোমালোকে মাকতকৈও বেচি বেজৰ কাম জানা, আৰু সকলো স্থাবৰ জন্ম জগতৰ জননিত্ৰী ॥ ৭ ॥ যি সাবতা দেবতাই ধনবতা উৰাৰ উদয়ৰ দৰে হবি দাতাৰ কাৰণে বৰণীয়া ধন প্ৰকাশ কৰে সেই বন্ধা কৰি থকা সোণৰ হাতৰ সৰ্বিতা দেবতাই আমাৰ ওচৰলৈ আহক ॥ ৮ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তুমি আজি আমাৰ যজ্ঞলৈ যন্ত্ৰী দেবতা সকলক লৈ আহা। মই তোমাৰ ধনৰ দানত সদায়েই উপস্থিত থাকিম। তোমাৰ বন্ধগত, হে অগ্নি, দুবীৰ পুত্ৰাদিৰে আমি থাকিম ॥ ৯ ॥ আৰু হে প্ৰাজ্ঞ নাসভা দুজন, তোমালোকক পৰিচৰণ কৰ্ম কৰা আমাৰ স্তোত্ৰলৈ ততালিকে আহা। মহৎ অৰ্হকাৰৰ পৰা অগ্নি ঋষিক মোচন কৰা দৰে, হে নেতা দুজন, সংগ্ৰামত শত্ৰুৱে কৰা দুঃখৰ পৰা বন্ধা কৰা ॥ ১০ ॥ হে দেবতাসকল, তোমালোকে দীপ্তিমন্ত, বলযুক্ত পুত্ৰাদিৰে সৈতে আমাৰ বহুত ধনৰ দাতা হোৱা। কামনা দান কৰি স্বৰ্গত হোৱা (আদিত্য আদিয়ে) পৃথিৱীত হোৱা (বসু সকলে) গৰুৰ পৰা অন্ন (পুৰিৰ মকতগণ) হোৱা আৰু অন্ত-বীৰত হোৱা (কল্পই) তোমালোকে সকলোৱে আমাৰ সুখ কাৰক হোৱা ॥ ১১ ॥ কামবৰ্ণ কৰা সেই দেবতা সকলে আমাক সুখ দিয়ক। কল্প আৰু সবৰত্নীয়ে একেলগে প্ৰীত হৈ, বিষ্ণুত, বায়ু, ঋতু (বিভ্ৰা), বায়,

দেবতাৰ হিড বিধাতা (প্ৰজাপতি), পৰ্জন্য, এই সকলোৱে আমাৰ অন্ন বৰ্দ্ধন কৰক ॥ ১২ ॥ আৰু সেই সৰ্বিতা দেবতা ভগ, পানীৰ পুতেক অগ্নি, দাতব্য ধন পুৰণ কৰা সপত্নীক দেবতা সকলে, দেবতাৰ সৈতে একেলগে প্ৰীত হোৱা তৃষ্ণা, আকাশ, সমুদ্ৰ, পৃথিৱী (এই সকলোৱে আমাক বক্ষা কৰক) ॥ ১৩ ॥ অহিবুধ্য, এৰ্ঠেষ্ঠীয়া অজ, পৃথিৱী আৰু সমুদ্ৰই আমাৰ স্তোত্ৰ গুনক। ঋতব (নিয়ম) বৰ্দ্ধক সকলো দেবতাই আমাৰ (পুৰণি ঋষিৰ) স্তোত্ৰেৰে আহুত কৰা, শুণ্ড মন্ত্ৰেৰে আহ্বান কৰা সকলোৱে আমাক বক্ষা কৰক ॥ ১৪ ॥ ভবদ্বাজৰ বংশৰ মোৰ পুত্ৰাদিয়ে এইদৰে পূজাসাধন কৰা স্তোত্ৰেৰে আৰু ঋকেৰে শুভ কৰিছে। হে যজ্ঞন কৰিবলগীয়া দেবতা সকল, উপিত হৈ গৃহদাতা অধৰ্মিত দেবপত্নী সকলেৰে সৈতে সদায় পূজিত হোৱা ॥ ১৫ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি আৰু দেবতা ৪২ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ;

১৩—১৫ উষ্ণিক ; ১৬ অম্লষ্টুভ্।

এয়া মহৎ চক্ৰ, মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ প্ৰিয়, অহিংসিত শুচি দৰ্শনীয়, ঋতব (নিয়ম) ভেজ (সূৰ্য্য) সকলোৰে ফালে মুখ কৰি উদয় হৈছে। উদয় হোৱা সেই ভেজ অন্তৰীক্ষত অলঙ্কাৰৰ দৰে প্ৰকাশ পাইছে ॥ ১ ॥ যি তিনিখন জানিবলগীয়া ঠাই (তিনি লোক) জানে,—তাৰ দেবতা সকলৰ শুণ্ড জন্মৰ (বিৱৰণে) মেধাবী সূৰ্য্যই জানে। সেই সূৰ্য্যই মানুহৰ ভাল কাম আৰু বেয়া কামবিলাক দেখি সকলোতে প্ৰকাশ কৰে আৰু শুভ হৈ কামনা পূৰ্ণ কৰে ॥ ২ ॥ (হে দেবতাসকল) মহৎ ঋতব (নিয়ম) বক্ষক তোমালোকক স্তুতি কৰিছে। অদিতিক, মিত্ৰ, বৰুণ আৰু সুজন্মৰ অৰ্য্যমাক, অবাধ কৰ্ম্মা ভগক ধনৰ সৈতে পাবক সকলো দেবতাকে সন্মুখৰ ফালে স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে হিংসকৰ (অস্ত্ৰ) ক্ষেপ্তা সকল, সংলোকৰ পালক, অহিংসিত, মহৎ, বজা, ভাল ঘৰ দিয়া, সদায় ডেকা, সুবলী, সকলোতে থকা, দ্যলোকৰ নেতা আদিত্যসকল, মই অদিতিৰ শৰণ লৈছো। ডেও আমাৰ পৰিচৰণ বিচাৰিছে ॥ ৪ ॥ পিতৃ স্বৰ্গ, মাতৃ জোহীন পৃথিৱী, ভাতৃ অগ্নি, হে বসু সকল সকলোৱে আমাক সুখ দিয়া। হে সকলো কেজন আদিত্য, হে অদিতি, একেলগ হৈ আমাক বহুত সুখ দিয়া ॥ ৫ ॥ হে যজ্ঞন কৰিবলগীয়া দেবতাসকল আমাক হিংসক হুকৰ বা হুকীৰ বশ নকৰিবা। আমাৰ অনৰ্থ কৰিব বোজা বিলাকৰ বশ নকৰিবা। তোমালোক আমাৰ

শৰীৰৰ বখী হোৱা। তোমালোক আমাৰ বলৰ আৰু ঝাঁকৰ নেতা হোৱা ॥ ৬ ॥ (হে দেবতা সকল) তোমালোকৰ আপোন আমি অনাই কৰা পাপ নকৰো। হে বাস কৰাওঁতা সকল, যি পাপৰ কাৰণে তোমালোকে শাস্তি দিয়া সেই পাপ নকৰো। হে সকলো দেবতা, সকলো জগতৰ তোমালোক ঈশ্বৰ। আমাৰ শত্ৰুক নিজৰ শত্ৰুৰ দৰে হিংসা কৰা ॥ ৭ ॥ নমস্কাৰ, অতি বলী নমস্কাৰ মই ব্যৱহাৰ কৰিছো। নমস্কাৰেই পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গ ধাৰণ কৰিছে। দেবতাসকলক নমস্কাৰ কৰিছো। দেবতাক নমস্কাৰে বশ কৰে। পাপ কৰিলে মই নমস্কাৰেৰে গুছাই দিওঁ ॥ ৮ ॥ হে যন্তব্য দেবতা সকল, তোমালোকে ঋতব (নিয়ম) বখী, শুদ্ধবলী, ঋতব (যজ্ঞৰ) ঘৰত থাকি, অবাধ, বহু তৃষ্ণা নেতা সকল, মহৎ সেই তোমালোকৰ ফালে কৰা নমস্কাৰেৰে মই আনন্ত হৈছো ॥ ৯ ॥ ঋত কৰ্ম্মা (নিয়মেৰে কাম কৰা), স্তোতাৰ সত্য পালন কৰা যি বৰুণ, মিত্ৰ, অগ্নি আদি দেবতাসকল ভালবলৰ, সেই সকল অতি প্ৰশস্ত দীপ্তিৰ, আমাৰ সকলো হৃৎখ নাইকিয়া কৰি দিয়ে ॥ ১০ ॥ সেই দেবতা সকলে আমাৰ নিবাস স্থান বৰ্দ্ধন কৰক। ইন্দ্ৰ, পৃথিৱী, পৃষা, ভগ আৰু অদিতি, আৰু পাঁচ জাতিয়ে আমাৰ কাৰণে ভাল সুখৰ ভাল অন্নৰ সুপ্ৰাপ্তিভা হওক—সূত্ৰাতা, সুবাট দেখুৱাওঁতা হওক ॥ ১১ ॥ হে দেবতাসকল, হোতা ভবদ্বাজ সকলে দিব্য স্থান বিচাৰিছে। —তোমালোকৰ স্মৃতি বিচাৰিছে। তাৰ কাৰণে বহি মেধাবী অন্য যজ্ঞমানব সৈতে ধন ইচ্ছা কৰি যজ্ঞ কৰি দেবতাসকলক বন্দনা কৰিছে ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, তুমি কুটিল তৃষ্ণাভিপ্ৰায় কৰা বিপ্লুক আৰু হিংসকক দুৰৈত পেলায় দিয়া। হে সংলোকৰ পালক অগ্নি, আমাক সুগম সুখ দিয়া ॥ ১৩ ॥ হে সোম, আমাৰ চেপা শীলে তোমাৰ সখীত্ব কাৰণে কামনা কৰিছে। তুমি পণী ৰাক্ষস আদিক বিনাশ কৰা। পনী হুকৰ দৰে অপহৰণশীল ॥ ১৪ ॥ হে সুদাতা দেবতাসকল, তোমালোক সন্মুখ হৈছা। যাৰ ইচ্ছা জোষ্ঠ সেই তোমালোকে দীপ্তিশালী। তোমালোকে বাটত আমাৰ বাট দেখুৱা হৈ সুখ দিয়া ॥ ১৫ ॥ আমি স্তুত্ৰেৰে যাৰ পৰা বাট পালোহি—যি বাটেৰে গৈ সকলো শত্ৰুক বৰ্দ্ধন কৰি ধন লাভ কৰিব পাৰি ॥ ১৬ ॥

৫২ সূক্ত—ঋ ১৭।

ঋষি আৰু দেবতা ৪২ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১-৬। ১৩১৫১৭ ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৭-১২ গায়ত্ৰী ; ১৪ জগতী।

মই এই (অভিযাজ) ঋষিৰ কৰা যজ্ঞন বৰ্দ্ধক আৰু

পৃথিবীত অনুমোদন নকৰে। আৰু মই ক'ব। এই (যজ্ঞ) কৰ্ম বিলাকৰ দৰে বুলিও অনুমোদন নকৰে। সেই ঋষিক ভাল পৰ্বত বিলাকে হেচি মাৰক। সেই অভিযাজ্ঞ (মোড়কৈও বেচিকৈ যজ্ঞ কৰিবলৈ বিচাৰ) লগত যি যাজ্ঞ (ঋষি সহায় হৈ) আছে তেওঁলোক হীন হওক। ১১। (অভিযাজ নামৰ ঋষিয়ে এই যজ্ঞ দ্ৰষ্ট। ঋষিকৈ বেচি যজ্ঞ কৰাও আপ দিহে। আৱশ্যকতকৈ যজ্ঞ কৰিলে যজ্ঞ নষ্ট হয়)। (সেই ঋষি মকতক জনাইছে) হে মকতসকল, যি আমাতকৈ বেচি হবলৈ বিচাৰে বা যি আমি ক'ব। তোত্ৰ নিষ্কা কৰিবলৈ বিচাৰে, সেই জনৰ নিজ গতি বাধক হওক (অন্তৰ পোৰক)। ব্ৰহ্ম (যজ্ঞ) কৰ্ম হানি কৰা তেওঁক স্বৰ্গৰ সূৰ্য্যই দেই পুৰি মাৰক। ১২। হে সোম, তোমাক যজ্ঞকৰ্মৰ বাট দেখুওৱা বুলি কেলেই কয়? আমাৰ অপবাদৰ নাশক বুলি তোমাক কিয় কয়? লোকে দোষ দিয়া আমাক হে সোম, কিয় চাই আছে? ব্ৰহ্ম কৰ্ম (যজ্ঞ) হানি কৰাক ভাপক অস্ত্ৰ নিক্ষেপ কৰা। ১৩। প্ৰাদূৰ্ভাব হৈ উৰাই আমাক ৰক্ষা কৰক। বাঢ়ি থকা নৈ বিলাকে আমাক ৰক্ষা কৰক। নিশ্চল পৰ্বত বিলাকে আমাক ৰক্ষা কৰক। যজ্ঞলৈ অহা পিতৃ-সকলে আমাক ৰক্ষা কৰক। ১৪। আমি সদায় ভাল মনেৰে থাকিম। উদয় হোৱা সূৰ্য্য সদায় দেখিম। ধনৰ উৎকৃষ্ট ধনপতি (অগ্নিয়ে) দেবতা সকলক আমাৰ হবি বহন কৰা পাবলৈ অহা উপায় কৰি দিয়ক। ১৫। ইচ্ছাই ৰক্ষণেৰে আমাৰ অতি ওচৰলৈ আহক। পানীৰে ভৰি থকা সৰস্বতী নদীও আহক। ওষধীবিলাকৰ লগত পৰ্জ্ণনা আমাৰ সুখৰ ভাব কৰা হওক। অগ্নিয়ে পিতৃৰ দৰে সুখৰ ভাব কৰা আৰু ভালকৈ হবন কৰিব পৰা হওক। ১৬। সকলো দেবতা আহক, —আমাৰ এই আহ্বান শুনক। এয়া মেলি থোৱা কুশত বহক। ১৭। হে দেবতা সকল, তোমালোকক যি যিউৰে মিহলি হ'বাবে পৰিচৰণ কৰে, সকলোৱে সেইজনৰ ওচৰলৈ আহ। ১৮। অমৰ প্ৰজাপতিৰ যি পুত্ৰ সকল, সেই দেবতাসকলে আমাৰ জুতি বাক্য শুনক আৰু আমাক সুখ দিয়া হওক। ১৯। ঋতব (নিয়মৰ) বৰ্দ্ধক, ঋতুত (সময়ত) তোত্ৰ শুনা সকলো দেবতাই যোগ্য গানীৰ সেৱন কৰক। ২০। মকংগণৰ সৈতে ইচ্ছাই, তৃষ্ণাৰে সৈতে মিত্ৰ আৰু অৰ্থ্যমাই আমাৰ তোত্ৰ আৰু এই হবি সেৱন কৰক। ২১। হে দেবতাৰ আহ্বান। অগ্নি, দেবতাৰ সজ্ঞ জানিলে আমাৰ যজ্ঞলৈ যথানুসংগে যজ্ঞ কৰা। ২২। হে সকলো দেবতা, মোৰ এয়া আহ্বান শুনা তোমালোকৰ যি অভাবীকৃত আছে, যি ওচৰত আছে, যাব জিতা অগ্নি

আৰু বা যি যজ্ঞীৰ, সেই সকলোৱে এয়া কুশত বহি আনন্দ কৰা। ২৩। যজ্ঞাই সকলো দেবতাই মোৰ মননীয় তোত্ৰ শুনক। তুমি দ্যাবাপৃথিবী, পানীৰ পুতেক অগ্নিয়ে আমাৰ তোত্ৰ শুনক। তোমালোকলৈ যজ্ঞীৰ (বেয়া) তোত্ৰ নেগাওঁ। তোমালোকৰ অতি ওচৰ হৈ (তোমালোকে দিয়া) সুখেৰে আহোদ কৰিম। ২৪। সাপৰ (দৰে মাৰিব পৰা) মান্নাৰে মহান যি কেইজন দেবতা পৃথিবীত জন্ম হৈছে, যি দ্যালোকত, যি পানীৰ ঠাইত জন্ম হৈছে, সেই সকলো দেবতাই আমাক, পুত্ৰাদিক, সম্পূৰ্ণ জীৱন, বাতি আৰু দিনবিলাক দিয়ক। ২৫। অগ্নি আৰু পৰ্জ্ণনাই মোৰ যজ্ঞ কৰ্ম ৰক্ষা কৰক। হে ভালকৈ যজ্ঞ কৰিব পৰা দেবতা। যজ্ঞ এই যজ্ঞত আমাৰ ভাল জুতি ৰক্ষা কৰা। এজনে (পৰ্জ্ণনাই) অন্ন উলিয়াওক। অগ্নিয়ে গৰ্ভ দিয়ক, —প্ৰজা উৎপন্ন হোৱা অন্ন আমাক দিয়ক। ২৬। হে সকলো দেবতা, মেলি থোৱা কুশত, জ্বলি থকা অগ্নিৰ ওচৰত মহৎ তোত্ৰেৰে নমস্কাৰ কৰি আহ্বান কৰিছো। যজ্ঞীৰ সকলো দেবতাই আজি আমাৰ এই যজ্ঞত হবি অন্নৰে তৃপ্ত হৈ আনন্দ কৰক। ২৭।

৫০ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ-ভবদ্বাজ। ছন্দ—গায়ত্ৰী;

৮—অষ্টুপু। দেবতা—পুৰা।

হে পথৰ পালক পুৰা, কৰ্মৰ কাৰণে, অন্ন লাভ কৰিবলৈ, আমি বথৰ দৰে তোমাক আমাৰ ফালে আহ্বান কৰিছো। ১। হে পুৰা, নবৰ হিতকৰ ধন পাবলৈ, দৰিদ্ৰতা দূৰ কৰা, বিপত্ত দক্ষিণা দিয়া, বিচাৰিবলগীয়া গৃহপতিৰ ওচৰলৈ আমাক নিয়া। ২। হে জকমকাই জ্বলি থকা পুৰাণ, দিবলৈ ইচ্ছা কৰা পুৰাণ আমাক দান দিবলৈ পৰিওৱা। কপনৰো মন কুমলীয়া কৰি দিয়া। ৩। হে উগ্ৰবলী পুৰাণ, বাটবিলাক অন্নলাভ কৰিবলৈ ভাল কৰা। চোৰ বিলাক খেদোৱা (মাৰা)। আমাৰ কৰ্ম সফল কৰা। ৪। হে মেধাবী পুৰাণ, বণিকৰ হৃদয় লোহাৰ বিদ্ধনাৰে বিদ্ধি দিয়া। আৰু এই (বণিক) বিলাকক আমাৰ বন কৰা। ৫। হে পুৰাণ, লোহাৰ ছলেৰে বণিকৰ হৃদয় বিদ্ধি দিয়া। সিহঁতৰ হৃদয় আমাৰ অনুকূলে ধন দিবলৈ ইচ্ছা থকা কৰা। আৰু এই বণিক বিলাকক আমাৰ বন কৰা। ৬। হে মেধাবী পুৰাণ, পানীৰ হৃদয় লেখা (লোহাৰ শলাৰে) আৰু কুমলীয়া কৰা। আৰু এই পণী (বণিক) বিলাকক আমাৰ বন কৰা। ৭। জকমকাই জ্বলি থকা হে পুৰাণ,

অন্নৰ প্ৰেৰক যি লোহাৰ জোং হাতত লৈহা ভাবে সকলোৰে হৃদয়ত লেখা, আৰু হৃদয় কোমল কৰি দিয়া ॥৮॥ হে অৰুণকাই থকা পুৰাণ, তোমাৰ যি গৰু ভৰাই দিয়া পত্ৰ সাধনী জোং আছে তোমাৰ সেই দালোৰে আমি মুখ বিচাৰিছো ॥৯॥ আৰু হে পুৰণ, গৰু দাতা, ধোঁৱা দাতা, অন্ন, নেত্ৰ (মানুহ) দাতা, আমাৰ উপভোগৰ কাৰণে বুদ্ধি কৰা ॥১০॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি আৰু দেবতা ৫৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

হে পুৰণ দেবতা, পোন বাটেৰে উপদেশ দিয়, যি “এয়া (তোমালোকৰ) হেৰোৱা ধন” এই বুলি কয় (দেখুৱাই দিয়) তেনেকুৱা জনা মানুহৰ আমাক লগ পোৱাই দিয়া ॥১॥ পুৰণৰ (অনুগ্ৰহত থকা) আমি সেই মানুহৰ লগলৈ যাম, যি জনে (নষ্ট পত্ৰ থকা) ঘৰ বিলাক দেখুৱাই দিয়ে, যে এয়া তোমালোকৰ হেৰোৱা ধন ॥২॥ এই পুৰণৰ চক্ৰ (অস্ত্ৰ) বিনাশ নহয়, ইয়াৰ ফাঁক (কোশ) পৰি নেযায়; ইয়াৰ ধাৰ কাত নহয় (ভোটা নহয় ॥৩॥ যি এওঁক হৰিৰে পৰিচৰণ কৰে তেওঁক পুৰাই অলপো নষ্ট নকৰে। তেওঁ মুখ্য হৈ ধন লাভ কৰে ॥৪॥ পুৰা দেবতাই আমাৰ গৰু বৰাই দিয়ক। পুৰাই (চোৱাৰ পৰা) ধোঁৱা বৰাই দিয়ক। পুৰাই আমাক অন্ন দিয়ক ॥৫॥ হে পুৰণ, সোমচেপা যজ্ঞমানৱ গৰুৰ (পেত্ৰ বন্ধা কৰিবলৈ) পাচত যোৱা। আৰু স্তব কৰা আমাৰ (গৰু বন্ধা কৰিবলৈ) পাচত যোৱা ॥৬॥ হে পুৰণ, আমাৰ গোধন নষ্ট নহওক। (বাঘ আদিৰ দ্বাৰা) হিংসিত নহওক। নাৰুত পৰিলেও নমৰক। এইদৰে বিধিনি নোহোৱা (গৰুৰে সৈতে) আহা ॥৭॥ আমাৰ স্তোত্ৰ শুনি, দৰিদ্ৰৰ অৰিনষ্ট ধন (স্বৰূপ), ঈশ্বৰ পুৰণক আমি ধন বিচাৰিছো ॥৮॥ হে পুৰণ, তোমাৰ (বিষয়) কৰ্ম্মত থাকি আমি কেতিয়াও হিংসিত নহ’ম। এই কৰ্ম্মত তোমাৰ স্তোতা হৈ থাকিম ॥৯॥ হে পুৰা দেবতা, (গৰু) অন্য ঠাইলৈ গলেও নিজৰ সোঁহাতেৰে খুৱাই আনা। আমাৰ হেৰোৱা গোধন পুনৰ ঘূৰি আহক ॥১০॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৫৪ সূক্তৰ দৰে।

হে প্ৰজাপতিৰ পুতেক দীপ্তিমন্ত (পুৰা) স্তোতাৰ ওচৰলৈ আহা। আমি একেলগ হওঁ। আমাৰ যজ্ঞত নেতা হোৱা ॥১॥ অভিবৰ্থী কিৰীটযুক্ত, মহত ধনৰ

স্বামীক আমাৰ মিত্ৰ পুৰণক ধন বিচাৰিছো ॥২॥ হে দীপ্তিমন্ত পুৰা, তুমি ধনৰ প্ৰবাহ। ছাগলীয়েই তোমাৰ ধোঁৱা, তুমি ধনৰ সজ্জ। সকলো স্তব কৰা পুৰণক মিত্ৰ ॥৩॥ যি পুৰাক উৰাৰ উপপতি বুলি কয়, ছাগলী বাহন, অন্নবস্ত পুৰাক আজি স্তুতি কৰিম ॥৪॥ নিম্নাঙ্গীৰ বাস্তিৰ পতি পুৰণক স্তুতি কৰিম। উৰাৰ উপপতি পুৰাই আমাৰ স্তোত্ৰ শুনক। ইন্দ্ৰৰ ভায়েক (পুৰা) মোৰ সখা হওক ॥৫॥ দৃঢ় খোজৰ পুৰাৰ বাহনে, স্তোতাৰ সজ্জৰ ফালে অহা ছাগলীয়ে পুৰণ দেবতাক বখত তুলি লৈ আহক ॥৬॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আৰু দেবতা ৫৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী;

৬ অনুষ্ঠুভ।

যি জনে পুৰণক স্বৰ আদি বি’উ মিহলাই স্তোত্ৰেৰে সৈতে দিয়, তেওঁ অন্য দেবতাক স্তুতি কৰিব নেলাগে ॥১॥ আৰু যি অভিবৰ্থী সংলোকৰ পালক ইন্দ্ৰই মিত্ৰ পুৰাই সৈতে লগহৈ শত্ৰুক মাৰিলে— ॥২॥ আৰু প্ৰেৰক অভিবৰ্থী পুৰাই জ্বলি থকা সূৰ্য্যৰ সোণৰ বথৰ চকৰী সদায় ওপৰত চলায় আছে,— ॥৩॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা, দেখনীয়াৰ, জ্ঞানী পুৰণ, এতিয়া যি উদ্দেশ্য কৰি তোমাক স্তুতি কৰিছো, সেই মননীয় ধন সাধন কৰি দিয়া ॥৪॥ হে পুৰণ, আমাৰ গৰু লাভৰ কাৰণে এই মানুহৰ সজ্জক গৰু সাধন কৰি দিয়া। দূৰ দেশতো তুমি প্ৰখ্যাত হৈ আছা ॥৫॥ হে পুৰণ, তুমি দিয়া কল্যানীয় বন্ধণেৰে পাপৰ পৰা দূৰৈত ৰাখি ওচৰত ধন দিয়া তোমাক আজিৰ যজ্ঞত বিচাৰিছো (আৰু) কালিলৈকো যজ্ঞৰ কাৰণে বিচাৰিলো ॥৬॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভৰদ্বাজ। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

ইন্দ্ৰ আৰু পুৰা।

ইন্দ্ৰ আৰু পুৰণক আজি আমি যজ্ঞৰ কাৰণে, সখীত্বৰ কাৰণে আৰু অন্নৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥১॥ চম্বোৰে (সোম চেপা কালেৰে) চেপা সোম এজন (ইন্দ্ৰই) পান কৰিবলৈ বহে, ইজনে (পুৰাই) বি’উত ডিঙৰা পিথাঙৰি বিচাৰে ॥২॥ তেওঁবিলাকৰ এজনৰ (পুৰাৰ) বাহক ছাগলি, ইজনৰ (ইন্দ্ৰৰ) শকত হৰি ধোঁৱা। তাৰে গৈ শত্ৰুক মাৰে ॥৩॥ যেতিয়া অস্তি-বৰ্ষক ইন্দ্ৰই মহৎ পানী (বহুপৃথিৱীলৈ) আনিলে, তেতিয়া পুৰা দেবতা সহায় হল ॥৪॥ পুৰা দেবতাৰ

আৰু ইল্লব সেই কল্যাণীয়া বুদ্ধি গৰুৰ দৃঢ় দানব দৰে
আগ্নি অবলম্বন কৰে ॥৫॥ পৃথ্বী দেবতা আৰু ইল্লক
মহৎ স্বভাৱ কাৰণে, সাৰথীয়ে লোকাম টনা দৰে আগ্নি
আকৰ্ষণ কৰি আনে ॥৬॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৫৩ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ ত্ৰিষ্টুভ্ ;

২ জগতী ।

হে পৃথ্বী, তোমাৰ এটা ৰূপ দিন, বগা, আৰু এটা
ৰূপ ক'লা, কেৱল স্বজনীয় । এইদৰেই বেলেগ ৰূপেৰে
দিনে ৰাতিয়ে তুমি সূৰ্য্যৰ দৰে হৈছা । হে অন্নবান
পৃথ্বী, যি সকলো মান্না বন্ধা কৰিছা, (সেই তোমাৰ)
কল্যাণীয়া দান আমালৈ হওক ॥১॥ ছাগলী বাহন, পশুৰ
পালক, অন্ন থকা ঘৰ, ভোভাক সন্তোষ দিয়া সকলো
ভূবনত স্থাপিত পৃথ্বী দেবতাই (নিজ হাতত থকা)
জোঙেৰে সকলো ভূষণ নিৰীক্ষণ কৰি আকাশত (সূৰ্য্যৰ
দৰে) চলি যায় ॥২॥ হে পৃথ্বী, তোমাৰ যি সোণময়
নাও সমুদ্ৰত আৰু অন্তৰীক্ৰত চলে সেই নাৱেৰে
সূৰ্য্যৰ দূতৰ কাম কৰা । হৰি অন্ন ইচ্ছা কৰি
ভোভাৰ পশু আদি পাই বশীভূত হ'ল ॥৩॥ পৃথ্বী দেবতা
দ্ব্যলোকৰ আৰু পৃথিবীৰ সুবন্ধু । অন্নৰ পতি, ধনবান,
দেখনীয়াৰ যি পশু আদি কামনা কৰা ভোভাৰ বশীভূত
হোৱা পৃথ্বীৰ দেবতা সকলে সূৰ্য্যক দিলে ॥৪॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । ছন্দ—১-৬ বৃহতী;

৭-১০ অন্ত্ৰষ্টুভ্ । দেবতা—ইল্ল আৰু অগ্নি ।

হে ইল্লগ্নি, তোমালোকে যি বীৰৰ কন্ম কৰিলা,
আমাৰ সোম অভিযুত হলে সেইবিলাক এভিন্ন কাম ।
হে ইল্ল আৰু অগ্নি, দেবতা হিংসক অসুৰ বিলাক
মৰিল (কিন্তু) তোমালোকে জীৱিত হৈ থাকিলা ॥ ১ ॥
হে ইল্ল আৰু অগ্নি, তোমালোকৰ জন্মমহিমা এইদৰেই
সত্য হয় (যে) তোমালোক একে পিতাৰ পৰা জন্ম
হোৱা ককাই-ভাই । তোমালোকৰ মাৰা (অদিতি)
সকলো ঠাইতে থাকে ॥ ২ ॥ হে ইল্ল আৰু অগ্নি, অভিযুত
সোমত একেলগে গোট খোৱা, তোমালোকক দাই
খাওঁতে একেলগে চলি যোৱা ঘোঁৰাব দৰে আজি আমি
বজ্জেৰে সৈতে ইল্লগ্নিক বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো
॥ ৩ ॥ হে ইল্ল আৰু অগ্নি, ঋতুৰ (নিয়মৰ স্বজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক
তোমালোকৰ ভোজ সুপ্ৰসিদ্ধ । যি মান্নেই সোম অভিযুত

কৰোঁতে বোৱা ভোজৰে তোমালোকৰ ভব কৰে, সেই
মান্নেই দিয়া সোমবস তোমালোকে গ্ৰহণ কৰা ॥ ৪ ॥
হে ইল্লগ্নি দেবতা হুজন, তোমালোকৰ এই কৰ্ম্মৰ বিষয়
কোন মান্নেই জানিব (যে) না না চেওৰে যোৱা ঘোঁৰা
যাকি তোমালোকৰ একনে, (ইল্লই) অগ্নিৰে সৈতে গোটেই
জগত (সূৰ্য্যৰূপেৰে) যায় ॥ ৫ ॥ হে ইল্লগ্নি, ভবি
নোহোৱা উৰাই ভবি থকা (ভই থকা) গজাৰ আগতে
ওলায় । নিজে যুৰ নোহোৱাকৈ জিভাৰে ভীষণ শব্দ
কৰি হুবি ত্ৰিশ খোজ (ত্ৰিশ মূহুৰ্ত্ত এদিনত) অতিক্ৰম
কৰে । —(এয়া তোমালোকৰে কাম কোনে জানে) ?
॥ ৬ ॥ হে ইল্লগ্নি, যোতাই হাতেৰে টানি ধনুত জোৰ
লগাইছে । তোমালোকে এই মহাধন অন্ন কৰা সংগ্ৰামত
গৰু বিচাৰোঁতে আমাক এৰি নেযাৰা ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল
আৰু অগ্নি, হত্যাকাৰী শত্ৰু সেনাই মোক বৰকৈ সন্তাপ
দিছে । সেই বিলাকক আঁতৰাই দিয়া । শত্ৰুক সূৰ্য্য
দেখাৰ পৰা বঞ্চিত কৰা ॥ ৮ ॥ হে ইল্ল আৰু অগ্নি,
তোমালোকৰ স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীত ধনো আছে । এই
স্বজ্ঞত আমাক সকলো মান্নক পোহপাল দিব পৰা
ধন দিয়া ॥ ৯ ॥ হে তুমিৰে বহন কৰা আহ্বান শুনা
ইল্লগ্নি, সকলো ভোজৰে স্তুতি কৰাত আমাৰ সোম
পান কৰিবলৈ আহা ॥ ১০ ॥

৬০ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৫৯ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—১-৩/১৩

ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৪-১২ গায়ত্ৰী ; ১৪ বৃহতী ; ১৫

অন্ত্ৰষ্টুভ্ ।

সেই জন্মেই শত্ৰুক মাৰিব পাৰে আৰু অন্ন লাভ
কৰে যি শত্ৰুৰ পৰাস্তৰকাৰী, বহুত ধনৰ স্বামী, বলেৰে
বেটিকৈ শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা, হৰি অন্ন বিচৰা ইল্ল আৰু
অগ্নিক পৰিচয় কৰে ॥ ১ ॥ হে ইল্ল আৰু অগ্নি, তোমা-
লোকে গৰু, পানী, সূৰ্য্য আৰু উৰাৰ কাৰণে অনুবৰ
লগত বৃদ্ধ কৰিলা । হে ইল্ল, তুমি দিক্ বিলাকক
সূৰ্য্যক, বিচিত্ৰা উষাক, পানী আৰু গৰু বিলাকক
বেলেগ কৰিলা । হে অগ্নি, নিযুত ঘোঁৰাৰে সৈতে
(তুমিও) এনে কৰিলা ॥ ২ ॥ হে বৃজৰ হতা ইল্লগ্নি,
বৃত্তক মাৰিবলৈ আমি দিবলগীয়া অন্নৰে বল বচাবলৈ
এই কালে আহা । হে ইল্ল আৰু অগ্নি, তোমালোকে
অকুংচিত উত্তম ধনেৰে আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ৩ ॥
সেই ইল্লগ্নিক স্তুতি কৰিছো, যি ইল্লগ্নিৰ পূৰ্ব্বৰ কালত
কৰা সকলো কাম পূৰ্ব্বৰ ঋষিসকলে কৰ্ত্তন কৰি স্তুতি

কৰিছিল।—সেই ইন্দ্ৰাণিয়ে ষোড়শাক নেমাৰে ॥৪॥
 উগ্রবলী, শত্ৰুক বিশেষকৈ হত্যা কৰা ইন্দ্ৰাণিক আহ্বান
 কৰিছে। সেই ইন্দ্ৰাণিয়ে এনে সংগ্ৰামত সুখ দিয়ক
 ॥৫॥ সেই ইন্দ্ৰাণিয়ে আৰ্যাসকলৰ ওপৰত কৰা উপদ্রব
 নষ্ট কৰিলে। সংপতি ইন্দ্ৰাণিয়ে দাস বিলাকে কৰা
 উপদ্রব নাইকিয়া কৰিলে। সকলো শত্ৰুক বিনাশ কৰিলে
 ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকক এই ষোড়শাই স্তুতি
 কৰিছে। সুখৰ ভাব কৰা তোমালোকে চেপা সোম
 পান কৰা ॥৭॥ হে নেতা ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকৰ আপোন,
 বহুতৰ স্পৃহণীয় হৰি দাতালৈ উপায় কৰা যি নিযুত
 ঘোঁৰা আছে, সেই বিলাকেৰে সৈতে আহা ॥৮॥
 হে নেতা ইন্দ্ৰাণি, এইয়া সোম তোমালোকলৈ চেপা
 হৈছে। এই সোম পান কৰিবলৈ (নিযুত ঘোঁৰাৰে)
 আহা ॥৯॥ (হে ষোড়শা) যি অগ্নিৰ শিখাৰে সকলো
 হাবি বেৰি ধৰি পোৰে, আৰু শিখাৰে পুৰি বাট ক'লা
 কৰে, সেই অগ্নিক স্তুতি কৰা ॥১০॥ যি মানুহে দীপ্ত
 অগ্নিত সুখকৰ হৰি ইন্দ্ৰলৈ দিয়ে সেই মানুহৰ অন্নৰ
 কাৰণে সুখেৰে পৰিত্ৰাণ পাবলৈ ইন্দ্ৰই বৰযুগ দিয়ে ॥১১॥
 হে ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকে অন্নবতী বৰযুগ আৰু বেগী
 ঘোঁৰাৰে আমাক পূৰণ কৰা (যাতে) তোমালোকক হৰি
 পোৱাই দিব পাৰে ॥১২॥ হে ইন্দ্ৰাণি, আৰাধন কৰা
 হৰিৰে হোম কৰিবলৈ একেলগে তৰ্পন কৰিবলৈ একেলগে
 আহ্বান কৰিছো। তুমি অন্নৰ আৰু ধনৰ দাতা,
 (সেইবাবে তোমালোকক) হৰি অন্ন গ্ৰহণ কৰিবলৈ
 আহ্বান কৰিছো ॥১৩॥ হে ইন্দ্ৰাণি, গৰুৰে, ঘোঁৰাৰে
 ধন সমূহেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা। সৰা, দেবতা,
 সুখৰ ভাব কৰা ইন্দ্ৰাণিক সৰ্ব্বত্ব কাৰণে আহ্বান
 কৰিছো ॥১৪॥ হে ইন্দ্ৰাণি, সোম অভিসৰ কৰা
 যজমানৰ আহ্বান শুনা। তোমালোক হৰি কামনা কৰি
 আহা। সোমাত্মক মধুপান কৰা ॥১৪॥

৬১ সূক্ত—ঋ ১৪।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—১-৩/১৩
 জগতী; ৪-১২ গায়ত্ৰী; ১৪ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—
 সবস্বতী।

এয়া সবস্বতী যি (বৈদেহকৰ্ম্মত) ঋণমোচন কৰা
 হবিদাতা ব্ৰাহ্ম ঋষিক দিবোদাস নামৰ পুত্ৰ দিলে।
 এই সবস্বতীয়ে, যি কেৱল নিজকে পোষণ কৰে
 তেনেকুৱা বহুত পলীক মাৰিলে। হে সবস্বতী, সেই
 পুত্ৰ দান তোমাৰ মহৎ কৰ্ম্ম ॥১॥ এই (নদীকণা)

সবস্বতীয়ে নিজৰ বলৰে মহৎ পানী চলেৰে পৰ্বতৰ
 মাজ ঠাই, পহুৰ মূলা খনা দৰে ভাঙি দিলে। সেই
 দূৰৈত থকা গছ ভঙা সবস্বতীক স্তুতিৰে আৰু কৰ্ম্মৰে
 বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে আমি পৰিচৰণ কৰিম ॥২॥ হে সবস্বতী
 দেৱী, তুমি দেবতাৰ নিন্দক অসুৰক নাইকিয়া কৰিলা।
 বিশ্বৰ মাৱাৰী বৃসৱৰ পুতেকক মাৰিলা। আৰু হে
 অন্নবতী সবস্বতী, তুমি মানুহক অসুৰে অপহৰণ কৰা মাটি
 লাভ কৰাই দিলা। এই মানুহলৈ পানীও ক্ষৰণ কৰিলা
 ॥৩॥ হে দেৱী, অন্নবতী, স্তোতাৰ বৰ্দ্ধনকাৰিণী সবস্বতীয়ে
 অন্নৰে আমাক বৰ্দ্ধা কৰা ॥৪॥ হে দেৱী সবস্বতী, যি
 স্তোতাই সংগ্ৰামত নিমিত্তভূত হৈ ইন্দ্ৰৰ দৰে তোমাক
 স্তব কৰে (তেওঁক বৰ্দ্ধা কৰা) ॥৫॥ হে দেৱী,
 হে অন্নবতী, হে সবস্বতী, তুমি সংগ্ৰামত আমাক বৰ্দ্ধা
 কৰা। তুমি পৃথি দেবতাৰ দৰে ভজন কৰা ধন লেখি
 দিয়া ॥৬॥ আৰু সেই শত্ৰুৰ ভয়কাৰিণী সবস্বতীয়ে
 সোণৰ বথেৰে আহি শত্ৰুৰ হস্তীয়ে আমাৰ ভাল স্তুতি
 বিচাৰক ॥৭॥ যি সবস্বতীৰ বল অনন্ত, অহিংসিত,
 দীপ্ত, অপ্রতিহত গতিৰে পানী যুক্ত হৈ ডাঙৰ শব্দ কৰি
 ফুৰে,— ॥৮॥ সেই সবস্বতীয়ে আমাক হিংসা কৰা
 সকলো মানুহক নাশ কৰক। ঋতাবৰী বাইভনী অগ্ন
 নদী বিলাকেও সূৰ্য্যই দিনবিলাক নিয়া দৰে শত্ৰু নাইকিয়া
 কৰক ॥৯॥ আৰু আমাৰ প্ৰিয় সাত বাইভনীৰে সৈতে
 (সপ্ত ছন্দেৰে) পূৰণ ঋষি সকলে স্তুতি কৰা সবস্বতী
 দেৱী আমাৰ স্তুত্যা হওক ॥১০॥ পাৰ্থিব বিস্তীৰ্ণ লোক
 বিলাক আৰু অন্তৰীক লোক পূৰণ কৰা সবস্বতী দেৱীয়ে
 নিন্দক শত্ৰুৰ পৰা আমাক বৰ্দ্ধা কৰক ॥১১॥ তিনি
 স্থানত থকা, সাত অবয়বেৰে (সপ্ত ছন্দেৰে) পাঁচ
 জাতিৰ বৰ্দ্ধন কৰা সকলো যুদ্ধত সবস্বতীক আহ্বান
 কৰিবলগা হওক ॥১২॥ মহৎ মাহাত্ম্যৰ, দ্যোতমান যশৰে
 এই বিলাকৰ (দেবতাৰ) মাজত যি সবস্বতীক জানে,
 আৰু নদী বিলাকৰ ভিতৰত বেগবতী বিভূতিৰে সৈতে
 বেচি গুণবতী (প্ৰজাপতিয়ে) নিৰ্ম্মান কৰা এই সবস্বতীক
 জনা সকলে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা হয় ॥১৩॥ হে সবস্বতী
 দেৱী, আমাক প্ৰশস্ত ধন পোৱাই দিয়া। কৰাই নিদিবা।
 বেচি পানীৰে আমাক বাধা নিদিবা। আমাৰ সৰ্ব্বত্ব
 কৰ্ম্মবিলাকত (যজাদিত) প্ৰবেশ কৰি সেৱন কৰা।
 আমি তোমাৰ পৰা নিকৃষ্ট ক্ষেত্ৰলৈ নেযাওঁ ॥১৪॥

৬২ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
 দেবতা—অশ্বিনী দুজন।
 যি ভংগণাৎ শত্ৰু নিৰাবণ কৰে, নিশা শেষ হলে

পৃথিবীৰ অস্ত পৰ্য্যন্ত বহুত টাকি থকা এন্ধাৰ দূৰ কৰে।
হালোকৰ নেতা, এই ভুবনৰ ঈশ্বৰ সেই অগ্নিনি হুজনক
অৰ্চনীয় মন্ত্ৰ গাই স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি আহ্বান কৰিছে।
॥১॥ তেওঁবিলাকে আমাৰ যজ্ঞত পাক মাৰি নিৰ্মল
ভেজৰে নিজৰ বথৰ দীপ্তি দেখুৱাই, বহুত এন্ধাৰ নিবাৰক
ভেজৰে অপৰিমিত ৰূপে নিৰ্মাল কৰি পানী উদ্ধেশ্য
কৰি পানী নোহোৱা ঠাই নিজ ঘোঁৰাৰে অভিৰূপ কৰি
পানী থৈ যায় ॥২॥ সেই উগ্ৰ অগ্নিনি হুজন, যি সমুদ্ৰ
নোহোৱা যজমানৰ ঘৰ সমুদ্ৰ কৰিবলৈ যায়, মনৰ দৰে
বেগী ঘোঁৰাই এনে স্তোতাৰ কৰ্ম্মত (যজমানক) সদায়
বৰ্গ পোৱাই দিয়ে, (তেওঁবিলাকে) হৰি দাতা মানুহৰ
হিংসকক গুৱাই দিয়ে (মাৰে) ॥৩॥ সেই অগ্নিনি
হুজনক বথত লগোৱা ঘোঁৰাই আনি ভাল অন্ন আৰু
বস বহন কৰি নতুন স্তোতাৰ মননীয় স্তোত্ৰলৈ আহক।
সদায় ডেকা সেই হুজনক অত্ৰোহী দেবতাৰ আহ্বাত
পুৰণি অগ্নিয়ে যজন কৰক ॥৪॥ যি হুজনে স্তুতি কৰা
আৰু স্তোত্ৰ ৰচনা কৰা জনক বা (লৌকিক) গান
কৰা জনক অতি সুখকণী বিচিত্ৰ দান কৰে সেই চিকুণ
(দীপ্তিকৰ), বহুৰূপী, পুৰণি দাতা অগ্নিনি হুজনক
নতুন স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিম ॥৫॥ হে অগ্নিনি হুজন,
ভোমালোকে তুয়াৰ পুতেক তুজাক ৰক্ষা কৰি ধূলি
নোহোৱা বাটেৰে বথত তুলি উৰি যোৱা ঘোঁৰাৰে
সমুদ্ৰৰ পানীৰ মাজৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিল। ॥৬॥ হে
বথত উঠি থকা অগ্নিনি হুজন, ভোমালোকে জয়শীল
বথেৰে পৰ্ব্বত ভাঙি পাব হৈ আহিছিল। হে কামৰূষী
হুজন, পুত্ৰাৰ্থীনী বহি মৃত্যুৰ আহ্বান শুনিছিল। স্তোতাৰ
কামনা পূৰণ কৰা ভোমালোকে স্তুতি কৰা শয়বক
পোৱালী দিবলৈ এৰা গৰুৰ গাখীৰ উলিয়াই দিছিল।
এইদৰে ভাল স্তুতি শুনিবলৈ ভোমালোক সকলোলৈ
(যজ্ঞলৈ) যোৱা ॥৭॥ হে দাবাপৃথিবী, হে আদিভ্য
সকল, হে বসুসকল, হে কন্দ্ৰৰ পুত্ৰ মকংসকল, মৰ্য্যাত
অগ্নিনি হুজনৰ পৰিচাৰকৰ ওপৰত দেবভাসকলৰ যি
পুৰণি উগ্ৰ খণ্ড আছে সেই খণ্ডেৰে ভাপক ৰাক্ষসৰ গৰা-
কীক বধ কৰা হওক ॥৮॥ যি মানুহে সকলো লোকৰ
ৰজা অগ্নিনি হুজনক সময়মতে পৰিচৰণ কৰে তেওঁ
মিত্ৰ আৰু বৰ্ণক জানে। তেওঁ মহাবলী ৰাক্ষসলৈ
ঘাটক অন্ন মাৰে, জোহুস্ত মানুহৰ কথাতো অন্ন মাৰে
॥৯॥ হে অগ্নিনি হুজন, চকৰী বেয়া নোহোৱা দীপ্তিমন্ত
লাবধীৰে সৈতে বথত আমাৰ ঘৰলৈ পুত্ৰ দান কৰিবলৈ
আহ। খণ্ড নোহোৱা হৈ ৰাখা দিয়া মানুহৰ ঘৰ কাটি
পেলোৱা ॥১০॥ হে অগ্নিনি হুজন, উৎকৃষ্ট বা মহাম
ম্ৰা নিকৃষ্ট ঘোঁৰাৰে আমাৰ কালে আহ। দৃঢ় হলেও

গৰুৰ পালৰ দ্বাৰা বিলাক মেলি দিয়া। স্তব কৰাক
বিচিত্ৰ দান দিয়া ॥১১॥

৬৩ সূক্ত—খ ১১

ঋষি আৰু দেবতা ৬২ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্
১১ একপদা ত্ৰিষ্টুভ্।

ক'ত সেই চিকুণ, বহুতে আহুত কৰা অগ্নিনি হুজনক
হৰিৰে যুক্ত স্তোত্ৰই আজি হুতৰ দৰে বিচাৰি উলিয়াব ?
যি স্তোত্ৰই নাসভা হুজনক ঘুৰাই আনিব ? হে অগ্নিনি
হুজন এই স্তোত্ৰ ভোমালোকৰ প্ৰিয়ভূম হওক ॥১॥ হে
অগ্নিনি হুজন, ভোমালোকে আমাৰ স্তুতি কৰি থকা
হবনলৈ এতিয়াই আহা—সোম পান কৰ। শত্ৰুৱে যাতে
ঘৰ ভাঙিব নোৱাৰে তেনেকৈ মোৰ ঘৰ দূৰৈত বা
ওচৰত বেৰি থকা ॥২॥ ভোমালোকৰ কাৰণে সোমৰ
বিস্তৃত অভিবৰ আজি কৰা হৈছে। কোমল কুশ মেলি
থোৱা হৈছে। হাত যোৰ কৰি হোতাৰ বন্দনা কৰিছে।
ভোমালোকৰ কাৰণে চেপা শিলে সোমৰস উলিয়াই
দিছে ॥৩॥ ভোমালোকৰ যজ্ঞৰ কাৰণে অগ্নি জ্বলি
উঠিছে। আহবনীয় সমিধ ঘিঁউৰে ভিতি (টোপা টোপে)
ঘিঁউ পৰি গৈছে। যি হোতাক নাসভা হুজনক হবন
কৰিবলৈ দিয়া হৈছে তেওঁ উদ্যোগী মনৰ হৈ বহুত
কৰিছে ॥৪॥ বহুতৰ ৰক্ষক হে অগ্নিনি হুজন, ভোমা-
লোকৰ শত্ৰুৰূপক বথে সূৰ্য্যৰ জীয়েকক আনিবলৈ
বৈছিল। যজ্ঞাৰ্থ দেবতাৰ এয়া জন্মত মায়াৰে জানী
নেতা সকলে নাচিবলৈ ধৰিলে ॥৫॥ হে অগ্নিনি হুজন,
ভোমালোকৰ এই দেখনীয়ৰ চেহেৰাৰে সূৰ্য্যই এনেকুৱা
শোভাত ভাল পালে। ভোমালোকৰ ঘোঁৰাই শোভাৰ
কাৰণে উৰি যোৱাদি গল। হে স্তোতাৰ্থ অগ্নিনি হুজন,
ভোমালোকৰ সুস্তুতি কৰা ঋষিৰ স্তুতি ব্যাপ্ত হল ॥৬॥
হে নাসভা হুজন, ভোমালোকক লৈ যোৱা অতি বহন
কৰিব পৰা বথ ঘোঁৰাবোৰে সোম অন্নৰ ফালে লৈ
আহক। ভোমালোকৰ মনোবেগী বথ টানি আনিবলৈ
ভাল পোৱা ঘোঁৰা বহুত অন্ন আৰু সোম আনিবলৈ
সুন্নি হৈছে ॥৭॥ হে বহুতৰ পালক হুজন, —ভোমালোকৰ
দিবলগীয়া বহুত ধন আছে। আমাক অইন ঠাইলৈ
নোযোৱা গৰু আৰু ধন দিয়া। ভোমাৰ স্তোতা আছে।
হে আমোদ দাতা অগ্নিনি হুজন, স্তোতাৰ ভাল স্তুতিও
আছে। সোমৰস আছে, যি বসে ভোমালোকৰ দান
বিচাৰি যজ্ঞৰ ঠাই পাইছে ॥৮॥ আৰু পূৰণৰ দৃষ্টা
ঋদ্ধগামী, ক্ষিণ্ণগামী ঘোঁৰা মোৰ হল। সুমীলন এৰ
গৰু মোৰ হল। শ্ৰেয়কৰ পক্ষ অন্ন মই খালে। সোণ
থকা শত্ৰু বজাৰ দেখিবলৈ ভাল (বথ বা ঘোঁৰা)

একে ধৰণৰ, শত্ৰু অভিভব কৰিব পৰা দৰ্শনীয় পুৰুষ
(অশ্বিনী দুজনৰ) স্তোতাই মোক দিলে ॥ ৯ ॥ হে নাসত্য
অশ্বিনী দুজন ভোমালোকৰ স্তোতাক পুৰণস্থা বজাই
এশ হেজাৰ ঘোঁৰা দিলে। হে বীৰ অশ্বিনী দুজন,
ভোমালোকৰ অনুগ্রহত বান্ধস বহুত বহুত ঘৰা হল
॥ ১০ ॥ (হে অশ্বিনী দুজন) বিস্তৃত ভোমালোকৰ সুখাবহ
ধনেৰে বিদ্বান সকলেৰে সৈতে আমি ঋক্ৰিম ॥ ১১ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ৬

ঋষি বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ,
দেবতা—ঊষা।

দীপ্যমান গুৰুবৰ্ণা ঊষাই জগতক শোভা কৰিবলৈ
পানীৰ চৌৱ দৰে উঠি আহিছে। ঊষাই সকলো ঠাই
সুগম সুগম কৰি দিলে। ধনবতী ঊষা প্ৰশস্তা আৰু
সৰল হৈছে ॥ ১ ॥ হে ঊষা দেবী, তোমাক কল্যাণীয়া
দেখা গৈছে। বহলকৈ পোহৰ কৰিছা। তোমাৰ দীপ্য-
মান পোহৰ বশ্মিবিলাকেৰে অন্তৰীক্ষত উঠি গৈছে।
হে ঊষা দেবী, ভেজ্জৰে দীপ্যমান আৰু শোভিত হৈ
বুকু দেখুৱাই দিছা ॥ ২ ॥ বঙা দীপ্যমান বশ্মিবিলাক,
সুভগা ঊষাই প্ৰথম এয়া বহন কৰিছে। ক্ষেপ্তা বলীৰ
দৰে অন্ধকাৰ গুছাই দিছে। ক্ষিপ্ৰগামী শত্ৰু যেনেকৈ
পলায় অন্ধকাৰ বিলাক তেনেকৈ পলায় গৈছে ॥ ৩ ॥
হে ঊষা দেবী, যাৰ নোৱাৰা পৰ্ৱভতো বাট তোমাৰ
কাৰণে সুগম হৈ পৰিছে। নিজে প্ৰকাশ হৈ অন্তৰীক্ষৰ
(বা সাগৰৰ) পানীও পাৰ হৈ গৈছা। ডাঙৰ বথত দৰ্শনীয়
স্বৰ্গৰ হুহিতা সেই ঊষা দেৱীয়ে বিচৰা ধন আমালৈ
লৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে ঊষা দেবী, তুমি অপ্ৰতিহত গতিৰ
হৈ প্ৰীতিৰে সৈতে যি বলদ গৰুৰে ধন বহন কৰি
আনা সেই ধন আমালৈ লৈ আহা। হে স্বৰ্গৰ জীৱবী,
তুমি দীপ্তিমতী হৈ প্ৰথম আহ্বানতে পূজনীয়া, আৰু
দৰ্শনীয় হৈ থাকা ॥ ৫ ॥ হে ঊষাদেৱী, তুমি আহিলত
উৰণীয়া চৰাই বিলাক বাহৰ পৰা উৰি গৈছে। মানুহে
অগ্নাৰ্থী হৈ ঘৰৰ পৰা ওপৰলৈ যুৰ কৰি ওলাইছে।
হে ঊষা দেবী, ঘৰত অগ্নিৰ লগত বসতি কৰিছা।
মানুহক দিবলৈ বহুত ভাল ধন বহন কৰি আনিছা ॥ ৬ ॥
(১১২৪:১২ ঋকৰ দৰে একে)

৬৫ সূক্ত—ঋ ৬

ঋষি আদি ৬৪ সূক্তৰ দৰে।

এয়া সেই স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা জীৱবী ঊষাই আমাৰ
কাৰণে এন্ধাৰ গুছাই মানুহৰ প্ৰজাক জগাই তুলিছে।
—দীপ্যমান পোহৰেৰে বাস্তৱ নজ্ঞাদিৰ পোহৰ আৰু

অন্ধকাৰ গুছাই দিয়া দেখা গৈছে ১:১। কাণ্ডিমান বথত
উঠি সেই ঊষাই ভেতিয়াই বৃহৎ স্বৰ্গৰ মুখ মুকলি কৰি
দি বঙা ঘোঁৰাত উঠি বহল হৈ গৈছে আৰু বিচিত্ৰ
ৰূপেৰে প্ৰকাশ পাইছে। বাস্তৱ এন্ধাৰ নাশ কৰিছে ॥ ২ ॥
হে ঊষা সকল হৰি দাতা মানুহক কীৰ্ত্তি, বল, অন্ন
আৰু বস বহন কৰি দিয়া। ধনবতী আৰু গমনশীলা
ভোমালোকে আজি পৰিচৰণ কৰোঁতাক পুত্ৰ পৌত্ৰা-
দিৰে ধন আৰু অন্ন দিয়া ॥ ৩ ॥ হে ঊষা, এতিয়াই
তোমাৰ পৰিচৰ্যা কৰাক দিবলৈ বহু ধন আছে। এতিয়াই
প্ৰেৰক হৰিদাতাক দিবলৈ ধনবত্ৰ আছে। এতিয়াই
প্ৰাজ্ঞ স্তোতাক দিবলৈ ধনবত্ৰ আছে। য'ত উৎকথ
আছে, আগৰ দিনৰ দৰে সেই ধন মোক দিয়া ॥ ৪ ॥
হে ঊষা, পৰ্ৱভৰ ওপৰত থকা গৰুৰ জাক এতিয়াই
তোমাৰ অগ্নিৰে মুকলি কৰি আনিছে আৰু অৰ্চনীয়
স্তোত্ৰেৰে এন্ধাৰ ভেদি দিছে। নেভাসকলৰ দেবতাক
কৰা স্তুতিৰ সভাকল হৈছে ॥ ৫ ॥ হে স্বৰ্গৰ হুহিতা ঊষা,
পুৰণি কালৰ দৰে আমালৈও এন্ধাৰ গুছাই দিয়া।
হে ধনবতী ঊষা, ভবদ্বাজৰ দৰে (মোৰ দৰে) পৰিচৰণ
কৰাক আৰু স্তুতি কৰাক কল্যাণকৰ পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে
সৈতে ধন দিয়া, (আৰু) বেচি অন্ন দিয়া ॥ ৬ ॥

৬৬ সূক্ত—ঋ ১১

ঋষি আৰু ছন্দ ৬৫ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা মৰুৎসকল।

সেই মৰুত সকল সদায় একে ৰূপৰ—যিৰ বিলাককো
নমাই দিয়া। গৈ থকা ৰূপেৰে (মৰুত সকল) বিদ্বান
সকলৰ স্তোত্ৰত সোনকালেই প্ৰাদুৰ্ভাৱ হয়। সেই পুৰিৰ
অন্তৰীক্ষত এবাৰহে বগা (গাখীৰ) ক্ষৰণ কৰে,—আৰু
মৰ্ত্যালোকত সদায় থিৰাবলৈ বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হয় ॥ ১ ॥
(এই ঋক্টিৰ অৰ্থ জটিল। মৰুতৰ জাৰা বৰষুণ হয়।
সেই বৰষুণ এবাৰ বছৰেকত বৰ্ষাত হয়। সেই বৰষুণৰ
পৰা গছ-গছনি হয়, গৰু বৃদ্ধি হয়—যি গৰুৰ গাখীৰ
মানুহে সদায় থিৰাবলৈ পায় এনেকুৱা অৰ্থত ঋক্টি
গ্ৰহণ হ'ব পাৰে)। যি মৰুত সকল জ্বলোৱা অগ্নিৰ
দৰে দীপ্যমান, যি হুণ্ডণ ভিনিগুণ বাঢ়ে, এওঁবিলাকৰ
বথ ধূলি নলগা সোণৰ অলঙ্কাৰৰ দৰে। এওঁবিলাক
ধন আৰু বলেৰে প্ৰাদুৰ্ভাৱ হয় ॥ ২ ॥ সেক্তা (পানীৰবৰা)
কন্ত্ৰৰ পুত্ৰ যি মৰুতসকলক ধাৰণ কৰা পুৰি, যি মৰুত
সকলৰ ভৰণ কৰিবৰ ক্ষম, সকলো জনা মহৎ এওঁবিলাকৰ
মাক পুৰি মহতী। সেই পুৰিয়ে মানুহৰ কাৰণে (গৰ্ভ)
পানী ধাৰণ কৰিলে ॥ ৩ ॥ মৰুত সকলে মানুহৰ ওচৰলৈ
আহিবলৈ ইচ্ছা নকৰে (কিন্তু) সকলোৰে (পাৰ)

ভিত্তবত থাকি পাপ শোধন করে। যেতিয়া দীপ্যমান স্তোভাৰ কামনা অনুযায়ী (এওঁলোকক) থিৰাই, তেতিয়া দীপ্তিৰে নিজ শৰীৰ প্ৰকাশ কৰি মাটিত পানী সিঁচি দিয়ে ॥ ৪ ॥ যি ধৰ্ম্মক মকভসকলৰ যজ্ঞ কৰি স্তোত্র উচ্চাৰণ কৰে, তেওঁবিলাকে সোনকালে কামনা থিৰাবলৈ (পাবলৈ) সক্ষম হয়। যি মকভসকলে স্তোভাৰ ধন অপহৰণ কৰি গুচি যায়, মহত্বেৰে যুগ্ম উগ্ৰ তেওঁবিলাকক (স্তোভাই) যজ্ঞন কৰি ৭৪ নাইকিয়া কৰে ॥ ৫ ॥ সেই মকভ সকলে সেনাধৰ্ম্মক উগ্ৰবলেৰে সুৰূপা দাবা পৃথিৱী যোগ কৰি দিলে, যি দাবাপৃথিৱীয়ে নিজ দীপ্তিৰে বলবান মকভসকলৰ বাধক হৈ নেথাকে ॥ ৬ ॥ হে মকভসকল, তোমালোকৰ বথ পাপ বহিত হাতে হয় তেনে কৰা। সাৰথী নোহোৱাকৈ স্তোভাই যি বথ প্ৰেৰণ কৰে, সেই বথ ধোঁৱা নোহোৱা, নোখোৱাকৈ বচি নোহোৱাকৈ স্তোভাৰ কামনা পূৰণ কৰি দাবা-পৃথিৱীৰ পথেদি চলি যায় ॥ ৭ ॥ হে মকভ সকল, তোমালোকে সংগ্ৰামত যাক বন্ধা কৰা সেই জনৰ প্ৰেৰক (সিপুৰীলৈ পথিওৱা) কোনো নাই। আক যাক পুত্ৰ, পৌত্ৰ, গৰু আৰু পানী দি বন্ধা কৰা, তেওঁ সংগ্ৰামত জিকি শত্ৰুৰ গৰুৰ পাল উলিয়াই আনে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, জুতি কৰা কেউজনক, ৩৬ গতিৰ, নিজ বলৰ মৰুংগক দৰ্শনীয় অন্ন তুমি দিয়া। যি মকভে শত্ৰুৰ বল বলেৰে পৰাজয় কৰে, তেওঁবিলাকৰ ভয়ত পৃথিৱী কঁপে ॥ ৯ ॥ মৰুংগক যজ্ঞৰ দৰে দোভ্যমান, ক্ষিণ্ণগৰ অগ্নিৰ বগ্নিৰ দৰে দীপ্যমান, অৰ্চনীয়, তেওঁবিলাকে শত্ৰুক কঁপাই দিয়া বাৰ, দীপ্ত শৰীৰ আৰু অন্যাই পৰাভব কৰিব নোৱাৰা ॥ ১০ ॥ সেই বৰ্দ্ধমান, ওফলি যোৱা কত্ৰৰ পুত্ৰ মৰুংগক স্তোত্ৰেৰে পৰিচৰণ কৰিছে। স্তোভাৰ নিৰ্ম্মল জুতিবিলাক উগ্ৰ মৰুংগৰ যোগ্য মেঘৰ পানীৰ দৰে স্পৰ্দ্ধা কৰা ॥ ১১ ॥

৬৭ সূক্ত—৭১,

অগ্নি আৰু ছন্দ ৬৫ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা মিত্ৰাৱ ৭।

সকলো সৎৰ মাজত জ্যেষ্ঠতম মিত্ৰাৱক দুজনক জুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিবলৈ প্ৰবৃত্ত হৈছে, —যি দুজন অসীম, দমন কৰিব পৰা নিজ হাতেৰে ধোঁৱাৰ লেকামৰ দৰে মানুহক দমন কৰে ॥ ১ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকলৈ এই জুতি মেলিছোঁ। প্ৰিয় তোমালোকক হৰি অগ্নেৰে সেতে কুশমেলি যজ্ঞত (সেই জুতি) দিলে তোমালোকৰ ফালে যায়। হে মিত্ৰাৱক, আমাক অভিলষ

কৰিব নোৱাৰা (ঈশ-তাপ) নিৰাৱক ঘৰ, সুদাভা তোমালোকে দিয়া ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, সকলোৰে প্ৰিয় তোমালোকে সুপ্ৰদংশাবে স্তোত্ৰেৰে জুতি কৰি থকা আমাৰ ফালে আহা। কৰ্ম্মত নিযুক্ত মানুহে যেনেকৈ অন্ন বিচৰা মানুহক কৰ্ম্মেৰে সংযত কৰে, তেনেকৈ মহিমাৰে তোমালোকে সংযত কৰা ॥ ৩ ॥ যি দুজন ধোঁৱাৰ দৰে বলী, স্তোত্ৰেৰে পুত্ৰ হলভ অদিতিয়ে গৰ্ভত ধাৰণ কৰিলে। উপজিয়েই মহান, আৰু মৰুত্বৰ হিংসক মানুহৰ (ওপৰত) ঘোৰ ৰূপ ধৰিলে, সেই দুজনক অদিতিয়ে গৰ্ভত ধাৰণ কৰিছিল ॥ ৪ ॥ সকলো দেবতাই পৰস্পৰ সন্তোষিত হৈ তোমালোক দুজনক মহত্বেৰে জুতি কৰি বল ধাৰণ কৰি দিলে। —যি দুজনে দাবা-পৃথিৱী পৰাভব কৰিলে, —সেই তোমালোকে অতিংসিত আৰু অমৃত (মুখ' নোহোৱা) গুপ্তচৰ বাধি দিয়া ॥ ৫ ॥ সেই দুজন মিত্ৰাৱকণে দিনে দিনে বল ধাৰণ কৰে। অন্তৰীক্ষৰ ওপৰত সূৰ্য্যক খুটাৰে দৃঢ় কৰিলে। তোমালোকৰ দৃঢ় কৰা মেঘ অন্তৰীক্ষত থাকিল আৰু বিশ্বদেৱ (সূৰ্য্য) মাটি আৰু আকাশত থাকি মানুহৰ অন্ন হৈ থাকিল ॥ ৬ ॥ সেই মিত্ৰাৱকণক সোমেৰে পুৰাবলৈ প্ৰাঞ্জ যজ্ঞমানক ধাৰণ কৰিছে। যেতিয়া যজ্ঞঘৰ ভয় কৰি থকা ঋতিকেৰে পূৰ্ণ হয়, হে বিশ্ব জয় কৰা দুজন, যেতিয়া তোমালোকে পথিওৱা পানী দিক্ বিলাকে নধৰে, তেতিয়া পানীৰে পৃথিৱী ভিতি যায় ॥ ৭ ॥ সেই মিত্ৰাৱকণ, তোমালোক প্ৰাঞ্জ, —বাকেৰে (জুতিৰে) তোমালোকক সদায় পানী বিচাৰে। যেতিয়া তোমালোকৰ অনুচৰে আমাৰ যজ্ঞত মায়া নোহোৱাকৈ আহে, হে যি'উ অন্ন (ভোগকৰা) তোমালোকৰ মাছাআতেই হওক, তোমালোকে হৰি দাতা যজ্ঞমানৰ পাপ নাশ কৰা ॥ ৮ ॥ হে মিত্ৰাৱকণ, তোমালোকৰ বিহিত প্ৰিয় কৰ্ম্ম যজ্ঞন নকৰা যি মানুহে স্পৰ্দ্ধা কৰি বেয়া কৰে, যি দেবতাই বহন কৰা স্তোত্ৰেৰে যোজনা নকৰে, মানুহেও নকৰে, আৰু যি পুত্ৰৰ দৰে নহয়, সেই বিলাকক নাশ কৰা ॥ ৯ ॥ যেতিয়া মেঘাৰী উল্গাতাই জুতি উচ্চাৰণ কৰে, তেতিয়া কোনোৱে ঋকেৰে অগ্নি আদিক জুতি কৰা নিবিদ পাঠ কৰে। তেনেকুৱা কৰি থাকোঁতে আমি তোমালোকৰ উক্থ স্তোত্ৰ গায়। তোমালোকে অন্য দেবতাৰ লগত জুতিবি নেযাৰা ॥ ১০ ॥ হে বৰুণ মিত্ৰাৱকণ, যেতিয়া জুতিবাক্য গোৱা হয়, আৰু যেতিয়া ঋজুগামী, ধৰ্ম্মক, কামৰবী সৌম্যক যজ্ঞত লগোৱা হয়, তেতিয়া ঘৰ বিবলৈ তোমালোক আগবাঢ়ি আহিলে তোমালোকে দিয়া ঘৰে অবিচ্ছিন্ন (নোঠেৰী নিচিগা বংশৰ) হৈ থাকে, ই সত্য ॥ ১১ ॥

৬৮ সূক্ত—খ ১১

ঋষি বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ-ভবদ্বাজ । ছন্দ-ত্ৰিষ্টুভ্
৯.১০ জগতী । দেবতা ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ ।

হে মহান ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ কাৰণে
খবকৈ সোম চেপিবলৈ যজ্ঞত ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে
উদ্যত হৈছে। —যি সোমে মনুৰ যজ্ঞৰ দৰে, কৃশ মেলি
অন্ন আৰু মহৎ সুখৰ কাৰণে যজ্ঞন কৰিবলৈ তোমা-
লোকক ঘূৰাই আনিছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ,
সেই শ্ৰেষ্ঠ যজ্ঞত তোমালোক ধন প্ৰেৰক হোৱা।
তোমালোক বোৰৰ মাজত অতি বলবন্ত, ধনবানৰ মাজত
অতি দাতা। বহুত বলেৰে আহুত, সত্যৰে শত্ৰুৰ
হিংসক আৰু সকলো সেনা যুক্ত ॥ ২ ॥ (হে যজ্ঞমান)
স্ততিৰে, বলেৰে আৰু মুখেৰে শব্দ কৰি এই ইন্দ্ৰ আৰু
বৰুণক স্তুতি কৰা। (হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ) তোমা-
লোকৰ এজনে (ইন্দ্ৰই) বৃদ্ধক বজ্জেৰে বধ কৰিলা। অন্য-
জনে (বৰুণে) প্ৰাজ্ঞ স্তোতাক উপদ্রবত বন্ধা কৰিবলৈ
বলেৰে সৈতে যোৱা ॥ ৩ ॥ মানুহৰ মাজত স্ত্ৰী আৰু
পুৰুষ আৰু সকলো দেবতাই (আৰু দেবী সকলে)
নিজেই উদ্যত হৈ যেতিয়া স্ততিৰে বৰ্জন কৰে তেতিয়া
হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, মহত্ৱ যুক্ত সেই স্তোতাক প্ৰভাব
কৰা, —স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত প্ৰভাব কৰা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু বৰুণ তোমালোকক যি যজ্ঞমানে নিজেই হবি
আদি দিয়ে তেওঁই সুদাতা, ধনবান আৰু ঋতবান
(নিয়মবান)। তেওঁ দানবান, (জয় কৰি লাভ কৰা)
শত্ৰুৰ অগ্নেৰে সৈতে জ্ঞাপ পাৱ। আৰু ধন আৰু
ধনবান পুত্ৰও পাৱ ॥ ৫ ॥ (স্তোতাই) স্তুতি কৰি থকা
হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ তোমালোকে হবি দাতাক যি
ধনবন্ত বহুত অন্নবান যি ধন দিয়া আৰু যি হিংসকৰ
অকীৰ্ত্তিকৰ ধন কাঢ়ি আনি দিয়া ভেনেকুৱা ধন আমাক
দিয়া ॥ ৬ ॥ আৰু হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, স্তোতাৰ (আমাৰ)
দেবতাই বাট দেখুৱাই দিয়া। সুবক্তিত ধন হওক, —যি
আমাক যুদ্ধত বল দি হিংসক শত্ৰুক অভিভব কৰিব
পৰা হৈ, যশ দি, খিতাতে উদ্ধাৰ হব পৰা কৰে ॥ ৭ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, (আমি) স্তুতি কৰি থকা তোমা-
লোকে আমাৰ অন্ন আৰু মশৰ কাৰণে ধন খবকৈ দিয়া।
হে দেবতা হৃজন, মহান তোমালোকৰ বলত এইদৰে স্তুতি
কৰা আমি দুখবিলাক নাৱেৰে নৈ পাব হোৱা দৰে পাব
কৰা ॥ ৮ ॥ (হে স্তোতা) সম্ৰাট, বৃহৎ দেবতা বৰুণলৈ
প্ৰিয় সকল স্তোত আজি উচ্চাৰণ কৰা, —যি এই
বৰুণ মহিমা যুক্ত, প্ৰজ্ঞাযুক্ত, তেজযুক্ত, জবা বহিষ্ঠ
বিশীৰ্ষ দাৰ্য্যাপৃথিৱীত বিকাশ হৈ আছে ॥ ৯ ॥ হে অভিযুত

সোম পান কৰা ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ আমাৰ এই মদকৰ
অভিযুত সোম পান কৰা। ধৃতকৰ্ম্মা তোমালোকে,
দেবতাই পান কৰিবলৈ আৰু তোমালোকেও পান কৰি-
বলৈ বধ নিজৰ ঘৰৰ যজ্ঞলৈ আনা ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু বৰুণ, কামবৰ্ম্মা তোমালোকে অতি মধুৰ, ধৰ্মক
সোম পান কৰা। তোমালোকৰ কাৰণে এয়া সোম
আমি পাত্ৰত থৈ দিছো। এয়া কুশত বহি যজ্ঞত সোম
পানৰ আমোদ কৰা ॥ ১১ ॥

৬৯ সূক্ত—খ ৮

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । ছন্দ-ত্ৰিষ্টুভ্
দেবতা—ইন্দ্ৰ-বিষ্ণু ।

হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, তোমালোকক এই হবি দি
স্তোত্ৰেৰে এতিয়াই পথিয়াই। কৰ্ম্ম শেষ হলে যজ্ঞ
সেৱন কৰিবা। উপদ্রবহীন বাটেৰে আমাক (যজ্ঞ কৰ্ম্ম)
পাৰ কৰি দিয়া ॥ ১ ॥ ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু সকলো স্তুতিৰ
উদ্ভাবক। তেওঁবিলাকলৈ সোম ভৰাই খোৱা কলহ
বিলাক আছে। হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, তোমালোকক
উচ্চাৰণ কৰি গোৱা স্তুতিয়ে, পাওক গৈ, —স্তোতাই
গোৱা ঋক স্তুতিয়েও পাওক গৈ ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু
বিষ্ণু, সোমৰসৰ গৰাকী তোমালোক ধন দি সোমলৈ
আহা। স্তোতাৰ স্তোত্ৰ বিলাক উক্ৰথেৰে সৈতে গাই
তোমালোকক সেই ভেজ্জেৰে ভজন কৰক ॥ ৩ ॥ হে
ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, তোমালোক শত্ৰুৰ পৰাস্তকাৰী। একে
লগে আনন্দ কৰি থকা (তোমালোকক) ঘোঁৰাই লৈ
আহক। স্তোতাৰ সকলো আহুত কৰা স্তোত্ৰ সেৱন
কৰা। মোৰ স্তুতি বাক্যবিলাক শুনা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু
বিষ্ণু, তোমালোকৰ সেই কৰ্ম্ম স্তুতি কৰিবলগীয়া (যে)
সোমৰ আমোদত দীঘলকৈ সংক্ৰমণ কৰিলা, (খোজ দিলা)
অন্তৰীক্ষ বহল কৰিলা আৰু সকলো লোক আমাৰ
জীয়াই থাকিবলৈ বহল কৰি দিলা ॥ ৫ ॥ যিউ অন্ন খাই
ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণুৱে সোমৰে বৰ্জন হৈ, সোমৰ বগা ওপৰ
ভাগ খায়, নমস্কাৰেৰে হবি অন্ন দিয়া আমাক ধন
দিয়া তোমালোকে সমুদ্ৰৰ দৰে হৈছা, সোম খোৱা
কলহৰ দৰে হৈছা ॥ ৬ ॥ হে দেখনিয়াৰ ইন্দ্ৰ আৰু
বিষ্ণু, তোমালোকে আমোদকৰ এই সোম পান কৰা
—পেট পূৰ কৰা। তোমালোকে আমোদকৰ সোম-অন্নৰ
ফালে যোৱা। মই কৰা স্তোত্ৰৰ আস্থান শুনা ॥ ৭ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, দুয়োৱে শত্ৰু জয় কৰা, পৰাজিত
নোহোৱা, এওঁবিলাক হৃজনৰ ভিতৰত কোনো পৰাজিত
নহয়। হে বিষ্ণু আৰু ইন্দ্ৰ, তোমালোকে অসুৰৰ লগত

স্পৰ্দ্ধা কৰি এই লোক তিনি ভাগত বাখিলা আৰু
সহস্ৰ বিক্ৰম কৰিলা ॥ ৮ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ৬

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । চন্দ-জগতী ।
দেবতা—দ্যাবাপৃথিবী ।

হে দ্যাবাপৃথিবী, ভূতবতী (উদকবতী), সকলো
ভূবন ব্যাপ্ত হৈ থকা, বহল, শকত, মধু খিবোৱা, সুকণা,
নিভা, বহুত ভেজৰ (বেতৰ) বৰণৰ মান্নাত দুয়োকে
বেলেগকৈ ৰাখিলে ॥ ১ ॥ অসংলগ্ন, বহুত ধাৰাৰ পানী
থকা স্তুতি কৰ্ম্মৰ দ্যাবাপৃথিবীয়ে সুকণা যজ্ঞমানৰ
কাৰণে পানী দোহন কৰে। হে দ্যাবাপৃথিবী, এই
ভূবনৰ ঈশ্বৰ হৈ থকা তোমালোকে আমাক মানুহৰ
হিতকৰ পানী (বেত) সিঁচি দিয়া ॥ ২ ॥ সকলো ভূবনৰ
নিবাসকৰূপ হৈ বোদসী, তোমালোকক যি মানুহে পোনকৈ
যাবলৈ হৰি অগ্নি দিয়ে তেওঁ কাম সিদ্ধি কৰে। পুত্ৰ
শোভাদিও পায়। কৰ্ম্মৰ (কৰ্ম্মক্ষেত্ৰৰ) ওপৰত তোমা-
লোকে সিঁচি দিয়া পানীৰ (বীৰ্যৰ) পৰা নানা বৰ্ণৰ একে
ধৰ্ম্মী জীৱ উৎপত্তি হয় ॥ ৩ ॥ দ্যাবাপৃথিবী পানীৰে
আবৃত হৈ আছে, পানীত আশ্ৰয় কৰি আছে, পানী
চুই আছে, পানীৰে বন্ধন হৈ আছে; বিস্তীৰ্ণ আৰু শকত
হৈ আছে। যজ্ঞত পুৰুষিতে পুৰুষত কৰে। স্তোতাই
তোমালোককেই যজ্ঞত সুখ বিচাৰে ॥ ৪ ॥ মধুকৰণ
কাৰিনী, মধুখিবোৱা, মধুৰ কৰ্ম্মা, দ্যাবাপৃথিবী দেবতাই
আমাক যজ্ঞ, ধন, মহৎ যশ, অগ্নি, সুবীৰ পুত্ৰ দি সকলো
মধুৰে সিঁচি দিয়ক ॥ ৫ ॥ পিতা স্বৰ্গ (দ্যাবা) মাতৃ
পৃথিবী, দুয়ো আমাক অগ্নি দিয়ক। বিশ্বক জমা,
সুকৰ্ম্মা একেলগে আনন্দ কৰি বোদসীয়ে আমাক ভাল
পুত্ৰাদি, বল আৰু ধন পঠিয়াই দিয়ক ॥ ৬ ॥

৭১ সূক্ত ঋ ৬

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । চন্দ ১-৩ জগতী ;
৪-৬ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—সবিতা ।

সেই সবিতা দেবতাই সোণৰ দৰে বাহুমেলি (বিভূতী)
বিলাবলৈ ওপবলৈ উঠিছে। মহান, সদায় ডেকা, সুদক্ষ
সবিতা দেবতাই (স্বৰ্গাদি) লোকবিলাক ধাৰণ কৰি-
বলৈ বিন্ধে (পানীৰে) পূৰ্ণ হাত মেলি দিছে ॥ ১ ॥
সেই সবিতা দেবতাৰ জ্যেষ্ঠধন লবলৈ আমি (যেন)
সক্ষম হব পাৰো। হে সবিতা দেবতা, তুমি সকলো
হৃদেষ্ঠীয়াৰ স্থিতি আৰু প্ৰসব কাৰ্য্যত সক্ষম; চাৰি-
ঠেষ্ঠীয়াৰো স্থিতি আৰু প্ৰসব কাৰ্য্যত সক্ষম ॥ ২ ॥ হে

সবিতা দেবতা, অহিংসিত বন্ধনেৰে মুখৰ আমাৰ ঘৰ
আজি বন্ধা কৰা। সোণৰ জিভাৰ (বাক্য) তুমি
নতুন মুখৰ (কাৰণ) হোৱা। আমাক বন্ধা কৰা। অনর্থ
কৰা শত্ৰুক আমাৰ ওপৰত প্ৰভুত কৰিবলৈ নিদিবা
॥ ৩ ॥ দেবতা দমন কৰা জনৰ সোণৰ হাতৰ, সোণৰ
মুখৰ, যজ্ঞ কৰিবলগীয়া, আমোদ লগা কথা কোৱা, সেই
সবিতা দেবতা প্ৰতি ৰাতি শেষ হলে উথিবা। হৰি
দাতা মোলৈ বহুত বিচাৰিবলগীয়া ধন পঠিয়াই দিয়া
॥ ৪ ॥ সবিতা দেবতাই বক্তৃতা দৰে, সোণৰ নিচানৰ
দৰে ৰাজ তুলি দিয়ক, যি এই পৃথিবীৰ পৰা অন্ত-
ৰীক্ষণ ওখ ঠাই পাইছেগৈ। গমনশীল যি বস্তু লুকাই
উত্তৰ হৈ থাকে সেইবিলাক প্ৰীত কৰি যায় ॥ ৫ ॥
হে সবিতা দেবতা, আজি আমালৈ মুখন উলিয়াই দিয়া।
কালিলৈকে মুখন পথিয়াবা। দিনে দিনে মুখন পথি-
য়াবা। বসবাস কৰা দৰৰ ধনৰ তুমিয়েই প্ৰসব কৰা
(আৰু দাতা) সেই কাৰণে আমি এই স্তুতি কৰি ধনৰ
ভাগী হম ॥ ৬ ॥

৭২ সূক্ত—ঋ ৫

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ চন্দ-ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা ইন্দ্ৰ আৰু সোম ।

হে ইন্দ্ৰ আৰু সোম, তোমালোকৰ সেই মহত
বহুত। তোমালোকে প্ৰথম মহৎ ভূত (ক্ষিতি, অপ,
আদি) সৃষ্টি কৰিলা। তোমালোকে সূৰ্য্য বিচাৰি
উলিয়ালা আৰু সকলো এছাৰ আৰু নিন্দক অসুৰ
নাশ কৰিলা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু সোম তোমালোকে
উষাক উদয় কৰিলা। সূৰ্য্যক জ্যোতিৰে সৈতে ওপৰলৈ
নিলা। হালোকক বুটা লগাই আন্তৰীক্ষত স্থাপন কৰি
ৰাখিলা। মাতৃ পৃথিবীক বহল কৰিলা ॥ ২ ॥ হে
ইন্দ্ৰ আৰু সোম, তোমালোকে পানী বৰি বধা অহি
বৃজ অসুৰক মাৰিলা, (সেই কথা) স্বৰ্গত তোমালোকক
অনুমোদন কৰিলে। তোমালোকে নদীৰ জলপ্ৰবাহ
প্ৰেৰণ কৰিলা। বহুত সমুদ্ৰ পানীৰে পূৰাই দিলা ॥ ৩ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু সোম, তোমালোকে অপক (অপৰিনত)
গৰুৰ ওহাৰৰ মাজত পক গাখীৰ ধাৰণ কৰি দিলা।
নানা বৰ্ণৰ গৰুবিলাকক ভিডবত কোনেও পৰিবৰ্ত্তন
কৰিব নোৱাৰা বগা গাখীৰ ধৰি ৰাখিলা ॥ ৪ ॥ হে
ইন্দ্ৰ আৰু সোম, তোমালোকে ভাবক (পৰিভ্ৰমণ কৰা)
অপত্য বৃদ্ধ ধন সোনকালে আমাক দি থাকা। হে
উগ্ৰ ইন্দ্ৰ আৰু সোম, মানুহৰ হিতকৰ শত্ৰুসৈন্য বশ
কৰিব পৰা বল মানুহক দিলা ॥ ৫ ॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ৩

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—বৃহস্পতি ।

যি বৃহস্পতি শিলৰ (পৰ্বতৰ) বিদাৰক, প্ৰথমে জয় হোৱা ঋতবান (সত্যবান) অস্ত্ৰবসৰ (পাচত) জন্মা, হবিদ্বাণ, দুয়ো লোকত খোৱা, দীপ্ত ঠাইত থকা, আমাৰ পিতা বৃহস্পতিয়ে বৰ্ষক দ্যাবাপৃথিৱীত ভীষণ গৰ্জন কৰে ॥১॥ যি বৃহস্পতিয়ে যজ্ঞৰ ওচৰত থকা শোভাজনৰ স্থান কৰি দিয়ে, তেওঁ আবৰক বৃত্তক (শত্ৰুক) বধ কৰি, যুদ্ধত শত্ৰু জয় কৰি, অমিত্ৰক পৰাস্ত কৰি, অসুৰৰ নগৰ ভীষণকৈ বিদাৰণ কৰে ॥২॥ এই বৃহস্পতি দেবতাই ধন বিলাক মহতী গৰুৰ জাকেৰে সৈতে জয় কৰিলে। অগ্ৰাভিহত বৃহস্পতিয়ে পানী আৰু পোহৰ জয় কৰিবলৈ অমিত্ৰবিলাকক মন্ত্ৰৰ বলৰে মাৰিলে ॥৩॥

৭৪ সূক্ত—ঋ ৪

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ ভবদ্বাজ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—সোম আৰু কত্ৰ ।

হে সোম আৰু কত্ৰ, অসুৰ মাৰিবলৈ আমাৰ বল ধাৰণ কৰা। আমাৰ সকলো ঘৰতে তোমালোকৰ যজ্ঞ সোনকালে হওক। তোমালোকৰ সাতোটা বত্ৰ ধাৰণ কৰি আমাৰ সুখ হওক। ঋতৈষ্ঠীয়াৰ (পৰিচাৰক পুত্ৰাদিৰ), আৰু চাৰিঠেষ্ঠীয়াৰ (গৰু আদিৰ) সুখ হওক ॥১॥ হে সোম আৰু কত্ৰ, আমাৰ ঘৰত যি বোগ সোমালে সেই ব্যাপক বোগ গুছাই দিয়া। অলক্ষী অগ্ৰ দূৰৈৰ ঠাইলৈ পথিয়াই দিয়া। আমাৰ কলাগায় অন্ন-যশ হওক ॥২॥ হে সোম আৰু কত্ৰ, তোমালোকে আমাৰ গাত এই সকলো দৰবজাতি দিয়া। আমাৰ গাত আমি কৰা যি আবদ্ধ হৈ থকা পাপ আছে, সেই পাপ গুছাই দিয়া। আমাক মোচন কৰা ॥৩॥ হে সোম আৰু কত্ৰ, দীপ্ত ধন ধাৰণ কৰা। তীক্ষ্ণৰ থকা, সুখদাতা তোমালোকে ভাল মনৰ হৈ ইহলোকত আমাক অতি সুখ দিয়া। আমাক বৰ্ণৰ পাশৰ পৰা মুক্ত কৰা। আমাক আপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰা ॥৪॥

৭৫ সূক্ত—১৯

ঋষি—ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ পায়ু । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ; ৬/১০
জগতী; ১২/১৩/১৫/১৬/১৯ অষ্টুভ; ১৭ পংক্তি ।
দেবতা—১ বৰ্ম্ম; ২ ধনু; ৩ জ্যা, (গুণ); ৪

আতী (ধনুৰ মূৰ দুটা); ৫ ইয়ুধী (তুণ); ৬ সাৰথী আৰু বশ্মি (লেকাম); ৭ যৌবাবিলাক; ৮ বথ; ৯ বথ গোপা (বথৰ বখীয়া); ১০ লিঙ্গোক্ত (ঋকত যি আছে); ১১/১২/১৫/১৬ ইবব (কাড়-বিলাক); ১৩ প্ৰতোদ (চাবুক); ১৪ হস্তয় (ছাতত হুথ নেপাবলৈ থাকিব দৰে লোহাৰ সজ্জা); ১৭-/ যুদ্ধভূমি, ব্ৰহ্মণস্পতি অদিতি; ১৮ বৰ্ম্ম (কবচ), সোম আৰু বৰ্ণ, ১৯ দেবতাসকল, ব্ৰহ্ম ।

(বৰ্ম্ম কবচ জুতি) সংগ্ৰামৰ মাজলৈ যেতিয়া (এই বজা) কবচ পিন্ধি যায় তেতিয়া (বজাৰ) ৰূপ মেঘৰ দৰে হয়। (হে বজা) তুমি শত্ৰুক অক্ষত শৰীৰেৰে জয় কৰা। কবচৰ সেই মহিমাৰে তোমাক ৰক্ষা কৰক ॥১॥ (ধনু) ধনুৰে শত্ৰুৰ গৰু জয় কৰিম। ধনুৰে সংগ্ৰাম জয় কৰিম। ধনুৰে অতি মদগৰ্বী শত্ৰুসেনা জয় কৰিম। ধনুৰে শত্ৰুৰ অপকৰ্ম কৰে। ধনুৰে আমি সকলো ফালে থকা শত্ৰু জয় কৰিম ॥২॥ (গুণ) এই ধনুৰ গুণ দালে সংগ্ৰামত পাৰ কৰি দিয়ে। (টান দিলে ধনু ধৰা জনক) কাণলৈ আহি গাভৰু তিবোতাই পতিক ফুচ্‌ফুচাই প্ৰিয় কথা কোৱা দৰে (কিবা কিবি) শব্দ কৰি কথা কয় ॥৩॥ (ধনু মূৰ দুটা ধনুকোটি)। এই (ধনুৰ মূৰ দুটাই) একে মনৰ তিবোতাৰ দৰে (পতিৰ সজ্জা নেবা দৰে) আচৰণ কৰে। আৰু মাকে পুত্ৰকক কোলাত লোৱা দৰে (বজাক) ধাৰণ কৰে। ইহঁতে কাজিয়া নকৰাকৈ গৈ অমিত্ৰক হিংসা কৰি শত্ৰুক বিজি দিয়ক ॥৪॥ (তুণ) এই তুণ বহুত কাড়ৰ পিতা। এই তুণৰ পুত্ৰ বহুত। চলিলে চিঁ চিঁ শব্দ কৰে। (যোদ্ধাৰ) পিঠিৰ বান্ধ খাই থকা, যুদ্ধলৈ গৈ পোৱালী জগায় (কাড় উলিয়াই মাৰি) শব্দ কৰি যুদ্ধত শত্ৰুৰ সকলো সোম জয় কৰে ॥৫॥ (সাৰথী আৰু লেকাম) ভাল সাৰথিয়ে বথত থাকি আগফালে যৌবা যেনি মন যায় তেনি নিয়ে। লেকামে যৌবাৰ পাচত থকা সাৰথীৰ মন অনুযায়ী যৌবা নিয়ে। লেকামৰ মহিমা স্তব কৰা ॥৬॥ (যৌবা) খুড়াৰে ধূলি উৰাই যৌবাই বথেৰে সৈতে বেগাই গৈ শব্দ কৰি (হাঁহি মাৰে)। পলায় নোযোৱা শত্ৰুক ভৰিৰে মোহৰি মাৰে ॥৭॥ (বথ) এই (বজাৰ) (শত্ৰুক জিনি) বথত বহন কৰা ধন (অস্ত্ৰৰ বন্ধক) হবিৰ দৰে হয়। যি বথত ধনু, শৰ, কবচ আদি খোৱা হয়, সেই সুখকৰ বথৰ ওচৰলৈ, সদায় ভাল

মনব হৈ আমি (ভবদ্বাজ সকল) যাম ॥ ৮ ॥ (বথব বন্ধক) এই বথব পালক সকলে, সোৱাদ অন্ন ভোগ কৰি, অন্নৰ দাড়া হৈ, বিপদৰ আশ্রয় হৈ, জাতি হাতত লৈ, গভীৰ, দেখনীয়াৰ আৰু পৰিপাটী, বীৰৰ দৰে সাহসী, সুখাম, আৰু শত্ৰু সমূহ অভিভব কৰোতা হয় ॥ ৯ ॥ হে ব্ৰাহ্মণ সকল, পিতৃ সকল, ঋতৰ (নিয়মৰ) বৰ্দ্ধক, সোমার্চ (তোমালোকে) আমাক বন্ধা কৰা। অপাপ দাবাপৃথিবীয়ে আমাক সুখ কৰা হওক। পুৰা দেৱতাই আমাক দুখৰ পৰা বন্ধা কৰক। কু-প্ৰকৃতিৰ শত্ৰু আমাৰ গৰাকী নহওক ॥ ১০ ॥ (কাড় বিলাক) পাখী লগোৱা এই কাড়বিলাকৰ গছৰ সিঙৰ দাঁত (মুখ) গৰুৰ শিবেৰে বন্ধা, মাৰি পথিয়ালে যায়। য'ত (যুদ্ধত) মানুহ (নেতা) বিলাক ইফালে সিফালে যায়, তাত কাড়বিলাকে আমাক সুখ দিয়ক ॥ ১১ ॥ (কাড়) হে পোন কাড়, আমাক বৰ্দ্ধন কৰা। আমাৰ শৰীৰ অভেদ্য (লোহা) হওক। আমাক সোমে কথা কওক। অদিতিয়ে সুখ দিয়ক ॥ ১২ ॥ (প্ৰভোদ-চাবুক) জ্ঞানী সাৰথীয়ে ঘোঁৰাক গাৰ মাজত কোবায়। তিকাত কোবাই। হে চাবুক, সংগ্ৰামত ঘোঁৰা চলাই দিয়া ॥ ১৩ ॥ (হস্তয়) হাতত লগোৱা

হস্তয়ই ধনু জোৰেৰে কোবোৱা (হুখ) নিবাৰণ কৰিবলৈ শৰীৰৰ বাহুত (হাতৰ মনিবন্ধৰ ওচৰত) বেৰি থাকি (হাত বন্ধা কৰে)। সকলো জানিব লগীয়া মানুহ জানি ধনুধাৰণ কৰা পুৰুষক সৰ্ব্বভোভাৱে বন্ধা কৰক ॥ ১৪ ॥ (কাঁড়) বিহ লগোৱা, মূৰচিঙা, আৰু যাৰ লোহৰ মুখ, সেই পৰ্জনৰ পৰা উৎপত্তি বৃহৎ সেট কাঁড়ক নমস্কাৰ কৰা ॥ ১৫ ॥ (কাঁড়) যন্ত্ৰেৰে ভীকু কৰা, হিংসাত পাৰ্গত কাঁড়, তোমাক ক্ষেপণ কৰিলে দূৰলৈ যোৱা। হিংসকক (লগ) পোৱাগৈ। অমিত্ৰৰ মাজত কাকো বাকী নেৰাখিবা ॥ ১৬ ॥ য'ত যুদ্ধত মূৰ খুৰোৱা লৰাৰ দৰে কাঁড় পৰেগৈ, তাত আমাক ব্ৰহ্মৰূপতিলৈ সুখ সদায় দিয়ক। অদিতিয়ে সুখ দিয়ক ॥ ১৭ ॥ হে বজা, তোমাৰ মন্থ'স্থান কৰ-চেৰে ঢাকি দিহো। সোম বজাই তোমাৰ মন্থ'স্থান অমৃতৰে ঢাকি দিহে। বৰ্দ্ধনে তোমাক বহলতকৈও বিস্তৃত সুখ দিয়ক। তোমাক দেবতা সকলে অনুমোদন কৰক ॥ ১৮ ॥ যি আমাৰ জাতিয়ে আমাক হিংসা কৰে, যি দূৰৈত থাকি জানিব খোজে তেওঁলোকক সকলো দেবতাই মাৰক। যোৰ ব্ৰহ্মমন্ত্ৰ শব্দৰ নিবাৰক কৰচ হওক ॥ ১৯ ॥

ওঁ ভং সং

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতা ষষ্ঠ মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। বিশ্বকৰ্মা মহাবিদ্যালয়, যোৰহাট
৫ বহাগ, ১৮৯৫ শক। ইং ১৮৮১৭২।

আশ্বেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

সপ্তম মণ্ডল

এই মণ্ডলৰ ঋষি (মন্ত্ৰদ্রষ্টা) মিত্ৰাবৰ্ণন পুত্ৰ

বশিষ্ঠ বা বসিষ্ঠৰ বংশৰ কোনো ঋষি ।

(বশিষ্ঠ বা বসিষ্ঠ ছয়োটো স্তব)

প্ৰথম সূক্ত— ঋক্-সংখ্যা ২৫ ।

ঋষি— মিত্ৰাবৰ্ণন পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— ১-১৮,
বিবাট্ ১৯-২৫ ত্ৰিষ্টুভ্ । দৰতা— অগ্নি ।

নেতা (ঋত্বিক) সকলে, বিশেষকৈ স্তব হোৱা, দুবৈভ দেখা, গৃহপতি, আহি থকা অগ্নিক অৰনিত হাত আৰু আঙ্গুলীৰে সৈতে জ্বলায় ॥ ১ ॥ যি অগ্নিদেখিবলৈ ভাল, ঘৰত পুজনীয় হৈ সদায় থাকে সেই অগ্নিক সকলো ভয়ৰ পৰা ৰক্ষণৰ কাৰণে ঘৰত, বাস কৰা (বসিষ্ঠ) সকলে ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, ভালকৈ জ্বলোৱা অজ্ঞপ্ত শিখাৰে আমাৰ আগত তুমি জ্বল'৷ ৷ বহুত অন্ন ভোমাৰ ওচৰলৈ গৈছে ॥ ৩ ॥ সকলো (অন্য) অগ্নিৰ ভিতৰত যি বেচিকৈ জ্বলে আৰু ভাল পুত্ৰাদি দান কৰে সেই অগ্নিৰ ওচৰত সূ-জন্মৰ নেতা (ঋত্বিক, যজমান) সকল কেউফালে বহে ॥ ৪ ॥ হে জয়শীল অগ্নি, স্তোত্ৰ গোৱা কাৰণে আমাক ভাল পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে সৈতে শ্ৰেষ্ঠ ধন দিয়া— যি ধন মায়াবী শত্ৰুয়েও নিব নোৱাৰে ॥ ৫ ॥ হব্য যুক্ত যুৱতী (কপিনী) জ্ঞচ্ যি অগ্নিৰ ওচৰলৈ সদায় দিনে ৰাতিয়ে যায়, সেই অগ্নিৰ নিজৰ দীপ্তিৰ (কাৰণে) ধন যিচাৰি (স্তুতি কৰাই) ওচৰলৈ যায় ॥ ৬ ॥ যি ভেজৰে বেয়া শব্দ কৰা (বাকসক) দাহ কৰা, সেই ভেজৰে সকলো শত্ৰু পুৰি পেলোৱা। তুমি উত্তাপ দূৰ কৰি ৰোগ নাশ কৰা ॥ ৭ ॥ হে শ্ৰেষ্ঠ, বগা, দীপ্ত, পাবক অগ্নি, ভোমাৰ ভেজ যি বচাই দিয়ে, ডেউবিলাকলৈ (তুই) হোৱা দৰে আমাবো এই স্তোত্ৰত (তুই হৈ) যজ্ঞত থাকা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, পিতৃসকলৰ হিত কৰা (ঋষি) কৰ্মৰ নেতা যি সকলে ভোণাক বহুত ঠাইত ধাৰণ কৰিছিল, ডেউবিলাকৰ ওচৰত তুই হোৱা দৰে) সন্তুষ্ট হৈ আমাৰ এই যজ্ঞত থাকা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহে মই বচনা কৰা গ্ৰন্থত স্তুতি গায়, সেই

মানুহে সংগ্ৰামত সকলো অসুৰৰ মায়া অভিভৱ কৰক ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, শত্ৰু (পুত্ৰাদি নোহোৱা) ঘৰত আমি বাস নকৰোঁ। অগ্ন মানুহৰ ঘৰতো বেথাকো। পুত্ৰহীন আৰু বীৰহীন আমি তোমাক পৰিচৰণ কৰি, হে ঘৰৰ হিতকৰোঁতা অগ্নি, আমি পজা (পুত্ৰ) যুক্ত ঘৰত বাস কৰিম ॥ ১১ ॥ যি যজ্ঞ আশ্ৰয় কৰে, যাৰ যৌৱা আছে, যি অগ্নিক সদায় পূজা কৰে, তেনেকুৱা ভাল নিজ সন্তানেৰে, নিজ পুত্ৰৰে বৰ্দ্ধমান ঘৰ আমাক দিয়া ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, আমাক অগ্ৰীতিকৰ বাক্সৰ পৰা ৰক্ষা কৰা। অদাতা, পাপ কৰিব খোজা যুৱতীৰ পৰা ৰক্ষা কৰা। ভোমাৰ সৈতে (লগ হৈ) যুক্ত কৰিব খোজাক অভিভৱ কৰিম ॥ ১৩ ॥ সেই আমাৰ অগ্নিয়েই অগ্নি অগ্নিকৈ বেচিকৈ জ্বলক যি অগ্নিক আমাৰ বলবান, দুৰ্হন্ত, বহুত অন্নযুক্ত পুত্ৰই অজ্ঞপ্ত স্তোত্ৰেৰে সম্যক পৰিচৰণ কৰে ॥ ১৪ ॥ যি অগ্নিয়ে শত্ৰুৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰ্ত্তা, বহুত পাপৰ পৰাও ৰক্ষা কৰ্ত্তা, যাক সূজন্মৰ পুত্ৰ সকলে পৰিচৰণ কৰে সেয়েই এয়া অগ্নি ॥ ১৫ ॥ যি অগ্নিক ঐশ্বৰ্য্য বিচাৰি হবিসুস্ত যজ্ঞমানে সম্যক দীপ্ত কৰে, যি হিংসাহীন যজ্ঞত দেৱতাৰ আহ্বাতা অগ্নিৰ ওচৰলৈ (মানুহ) যায়, সেই অগ্নিয়েই বহুত ঠাইত আহুত হয় ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নি, আমি ধনৰ গৰাকী হৈ নিৰ্ত্তা হুয়োটা (স্তব আৰু যজ্ঞ) কৰি যজ্ঞত বহুত বহন কৰা হবি দি হোম কৰিম ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি সদায় উপস্থিত থাকি অতি কাঙ্ক্ষিত হব্য দেৱতাৰ ওৰি-লৈ বহন কৰা আৰু যোৱা। আমাৰ এই সৌৰভময় হব্য দেৱতাই কামনা কৰে ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, আমাক অপুত্ৰক হবলৈ এৰি নিদিবা; দুৰ্ভিত কাপোৰ পিঙিবলৈ এৰি নিদিবা, অশান্ত হবলৈ এৰি নিদিবা। ধাৰলৈ নোহোৱা হবলৈ এৰি নিদিবা। বলীৰ (বাক্সৰ) ওচৰলৈ এৰি নিদিবা। হে ঋত্বান (নিয়মবান) অগ্নি, আমাক ঘৰত হানি নকৰিবা। হাবিতো হানি নকৰিবা

১৯৬ ॥ হে অগ্নি, যোৰ স্তোত্র বিলাক বিশেষ ৰূপে শোভিত কৰা। হে দেবতা অগ্নি, তুমি ধনবান আমালৈ অন্ন পথিয়াই দিয়া। তোমাৰ দান আমি হুয়োবিধে (আমি আৰু যজ্ঞহানে) পাম। আমাক তুমি হস্তিৰে বন্ধা কৰা ॥ ২০ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, সুআহ্বান কৰিব পৰা তুমি বমনীয় দেখনীয়াৰ দীপ্তিৰে জ্বলা। নিজৰ পুত্ৰৰে সৈতে তোমাৰ সহায় হবলৈ নোহোৱা নকৰিবা। মানুহৰ হিতকৰ পুত্ৰ মই (যেন) পাওঁ ॥ ২১ ॥ হে অগ্নি, সহায় হৈ তুমি ঋতিকে ভালকৈ জ্বলোৱা অগ্নিক (বিলাকক) কোৱা (যে) আমাক দৰিদ্ৰ নকৰিবা। হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাৰ নিগ্ৰহাত্মক (অনুগ্ৰহ নকৰা) বৃত্তিয়ে ভালতো আমাক হেঁচি নধৰক ॥ ২২ ॥ চে ভাল ডেজৰ অগ্নি অমৰ দেৱতা, তোমাক যি হবি অন্ন দিয়ে তেওঁ ধনবান হয়। যি জ্ঞানীয়ে ধন বিচাৰি জিজ্ঞাসু হৈ তোমাৰ ওচৰলৈ যায় (গৈ হবি আদি দি পূজা কৰে কোন তেওঁ? অগ্নিয়ে এই বুলি কৈ) সেই মানুহক অগ্নিয়ে ধন আৰু পোহপাল দিয়া ॥ ২৩ ॥ চে অগ্নি, আমাৰ মহৎ কলাগৰ কথা জানি তুমি আমালৈ মহৎ ধন লৈ আতা। চে বলবান অগ্নি, যি ধনেৰে আমি স্তোতাই ক্ষীণ নোহোৱা পূৰ্ণ আয়ুস যুক্ত পুত্ৰৰে সৈতে আনন্দৰে ভোগ কৰিম ॥ ২৪ ॥

২৫ ঋকৃটি ওপৰৰ ২০ ঋকৰ সৈতে একে ॥ ২৫ ॥

২য় সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—মিত্ৰাকৰণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ, দেবতা—অগ্নি। ১-ইশ্ব বা সমিধ অগ্নি; ২-নবাংশ; ৩-ইল; ৪-বতি (কুশ); ৫-যজ্ঞৰ দ্বাৰা; ৬-উষা (দিন) আৰু ৰাতি; ৭-দৈব হোতা হুজন; ৮-সৰস্বতী ইলা আৰু ভাৰণী; ৯-ভূতা; ১০-বনস্পতি; ১১-স্বাস্তা কৃতি। (এটি আত্মী সূক্ত)

হে অগ্নি, আজি আমাৰ সমিধ সেৱন কৰা। যজনীয় ধোৱা উৰুৱাট বেচিকৈ জ্বলা। অস্তীকৰ ওপৰত তপত ৰাখিবে চোৱাগৈ (স্পৰ্শ কৰাগৈ)। সূৰ্য্যৰ তেজেৰে ব্যাপ্ত হোৱাগৈ ॥ ১ ॥ যি সুকৰ্ম্মী, দীপ্তিমত্ত, কৰ্ম্মধাৰণ কৰা অগ্নিয়ে হুয়োবিধ (সোম আৰু হবি) ভোজন কৰে, এই বিলাকৰ মাজত যজ্ঞৰে যজন কৰিবৰ উপযুক্ত নবাংশৰ মহিমা স্তুতি কৰিম ॥ ২ ॥ (হে অধৰ্ঘ্য সকল) তোমাণোকে স্তুতি কৰিবৰ উপযুক্ত, বলবান, সুদক্ষ বোধসীৰ মাজত ফুৰা, সভা কথা কোৱা, মানুহৰ দৰে মনু প্ৰজাপতিয়ে জ্বলোৱা ইলা (নামৰ) অগ্নিক স্তুতি কৰা ॥ ৩ ॥ পৰিচৰণ

কৰিবলৈ বিচৰা সকলে আটকাটি পাত্ৰ পূৰ্ণ কৰি হবিলে সৈতে অগ্নিক কুশ মেলি দিহে। হে অধৰ্ঘ্য সকল, পিঠিত ঘিঁউৰ বিন্দুৰে সৈতে বহি (কুশ ৰূপী) অগ্নিক পূজন কৰা ॥ ৪ ॥ সুকৰ্ম্মী, দেবতাক বিচৰা যজ্ঞমান সকলে বথ কাঁধা কৰি যজ্ঞত দ্বাৰা (ৰূপী অগ্নিক) আশ্ৰয় কৰিহে। যজ্ঞত পূৰ ফালে থোৱা হেঁতা দুখ-নেৰে মাকে পোৱালীক চেলেকা দৰে, নদীয়ে পথাৰত পানী সিঁচি দিয়া দৰে (দ্বাৰ ৰূপী) অগ্নিক ঘিঁউ দি (অধৰ্ঘ্য সকলে) পূজা কৰিহে ॥ ৫ ॥ আৰু মহতী, কুশত বহা, বহুতে স্তুতি কৰা, ধনবতী, যজ্ঞাৰী উষা-সানজা (দিন আৰু ৰাতি), স্বৰ্গৰ যুবতী হুজনাৰ কাম ধেনুৰ দৰে আমাৰ কলাগৰ অৰ্থে আশ্ৰয় কৰা ॥ ৬ ॥ হে দেৱতাৰ হোতা মেধাৱী হুজন, জাতবেদ হুজন, যজ্ঞৰ কৰ্ম্মকৰ্ত্তা তোমাণোকক যজন কৰিবলৈ মই স্তুতি কৰিছো। স্তুতি কৰিলত আমাৰ যজ্ঞক দেবতাৰ ফালে ওপৰলৈ নিয়া আৰু দেবতাৰ ওচৰত থকা ধন আমালৈ আনা ॥ ৭ ॥

৮ ঋকৃ ৩/৪/৮ ঋকৰ দৰে

৯ ,, ৩/৪/৯ ,, ,, ৮ — ১১ ॥

১০ ,, ৩/৪/১০ ,, ,,

১১ ,, ৩/৪/১১ ,, ,,

(৮ — ১১ এই চাৰিটি ঋকৃ তৃতীয় মণ্ডলৰ দৰে একে কিয় হবলৈ পালে? বসিষ্ঠ ঋষিৰ লগত বিশ্বামিত্ৰ ঋষিৰ দোৰ্ণোৰ কাঁজিয়া। ইজনে সিজনৰ ধাৰ কৰিব কিয়? ৩/৫/২১ — ২৪ এই চাৰিটি বিশ্বামিত্ৰ ঋষিৰ ঋকৃ সায়ণৰ মতেৰে বসিষ্ঠ বিৰোধী। বসিষ্ঠৰ বংশৰ সকলে শুনিবই নাপায়। এনেস্থলত ইজনৰ ঋকৃ আনি সিজনৰ সূক্তত ভুক্ত কৰিলে কিয়? এইটো বিচাৰ্য্য বিষয়।)

৩য়-সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—মিত্ৰাকৰণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—অগ্নি।

(হে দেবতা সকল) যি মানুহৰ মাজত অতি স্থিৰ ভাবে থাকে, যি ঋতবান (নিয়মৰ যজ্ঞবান), ভাপক, ডেজযুক্ত, ঘিঁউ অন্ন যুক্ত আৰু পাবক, যাক অতি যজন কৰিব লগীয়া, জ্বলি থকা অন্য অগ্নিৰে সৈতে একে, সেই অগ্নি দেবতাক যজ্ঞৰ দূত কৰা ॥ ১ ॥ ঝাঁহ খাই শব্দ কৰি (চৰিবলৈ বিচৰা) ঘোঁৰাৰ দৰে যেতিয়া ডাঙৰ গড়ালৰ পৰা বতাহ শিখা বিলাকৰ অনুকূলে বলে, পাচত হে অগ্নি, তুমি যোৱা বাট ক'লা কৰি যোৱা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, নতুনকৈ জন্ম হোৱা বৰ্ষক যি তোমাৰ অজৰ শিখা জ্বলি (বতাহ হৈ) ওপৰলৈ উঠে আৰু ধোঁৱা স্বৰ্গ পাইগৈ

ভেতিয়া তুমি দূত হৈ দেবতার ওচর পোহাগৈ ॥ ৩ ॥
 হে অগ্নি, তোমার দাহক যি ভেজ আগবাড়ি যায়, যেতিয়া
 (কাঠ আদি) অগ্ন দাতেবে (শিখাবে) চোবাই (পুরি)
 যোৱা, ভেতিয়া সেনা বিলাকৰ দৰে তোমার শিখা বহুল
 হৈ যায়। হে দৰ্শনীয় অগ্নি, যবধানৰ দৰে (যব
 ধান কটা দৰে) তোমার শিখাই (কাঠ বন) দহি নিৱে
 ॥ ৪ ॥ অতি ডেকা, আলহী, অগ্নিকেই বাতি আৰু দিন-
 জো অগ্নিৰ স্থলত তোমাক জ্বলাই মানুহে গমনশীল
 হোৱাৰ দৰে পৰিচরণ কৰে। আহত হলে কামবৰ্ষক
 অগ্নিৰ শিখাই পোহৰ কৰে ॥ ৫ ॥ হে সুতেজস্ব অগ্নি,
 যেতিয়া সোণৰ দৰে অতি ওচৰত ভালকৈ জ্বলা তেতিয়া
 তোমার ৰূপ দেখবলৈ সুন্দৰ হয়। তোমার বল বজ্র-
 পাতৰ স্বৰ্গলৈ যায় আৰু বিচিত্র সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্তি দেখা
 যায় ॥ ৬ ॥ হে নেতা অগ্নি, তোমাক স্বাতীকাৰ উচ্চাৰণ
 কৰি যেনেকৈ ক্ষীৰ, ঘিঁউ আদি হবোৰে পৰিচরণ কৰো,
 সেইদৰে সেই মহৎ ভেজোৰে শত সেনাক লোহৰে সজা
 নগৰে সৈতে পালন কৰা ॥ ৭ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ জাত-
 বেদ অগ্নি, দাম্ভীল তোমাব যি শিখা আছে, বা (বাক-
 সাদিয়ে) ধৰ্ম্ম নকৰা স্তুতি বাক্য আছে, যিহেৰে
 হবি দাতাৰ পুত্ৰবান প্রজাক বক্ষা কৰা, সেই দুয়ো বিধেৰে
 আমি হবি দাতা স্তোতাক ভালকৈ বক্ষা কৰা ॥ ৮ ॥
 যি অগ্নি কমলীয় মুক্তিৰ, সুকৰ্ম্ম, পাবক (হৈ) অৰ্ণব
 পৰা জন্ম হল, যেতিয়া শুচি অগ্নি নিজ শৰীৰেৰে কৃপা
 কৰি বঙা আৰু পুত হৈ ভীক্ষু ৰূপে ওলাই যায়, তেতিয়া
 দেবতাক যজ্ঞন কৰিবলৈ উপযুক্ত হয় ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি,
 এই বিলাক শোভায়ুক্ত ধন আমাক দিয়া। আৰু জ্ঞানী
 কৰ্ম্ম (যজ্ঞ) কৰ্ত্তাক সুপুত্ৰ দিয়া। উল্লাতা আৰু স্তোতাৰ
 সকলো ধন হওক। (হে দেবতা সকল) তোমালোকে
 আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ১০ ॥

৪র্থ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৩য় সূক্তৰ দৰে।

(হে হবি বহন কৰা যজ্ঞমান সকল) তোমালোকে
 তজ, দীপ্ত অগ্নিক বিস্তুত হব্য দিয়া আৰু স্তুতি কৰা,
 যি অগ্নিয়ে দেবতা আৰু মানুহৰ সকলোৰে জন্ম হোৱাৰ
 ভিত্তৰ কথা জানি (দেবতা মানুহৰ মাজত) যায় ॥ ১ ॥
 যেতিয়া মাকৰ (অৰণিৰ) পৰা অতি ডেকা হৈ জন্ম হৈ
 যি অগ্নিয়ে দীপ্ত দাতেবে (শিখাবে) হাবিৰ গছ গছনিত
 নিজে লাগি য়ায়, যি অগ্ন (কাঠ) বিলাক বহুত
 হলেও ভংগশাং খাই (পুৰি) পেলায়, সেই মেৰাবী
 অগ্নিয়েই ভাৰক হয় ॥ ২ ॥ এই দেবতা অগ্নিৰ সমুখৰ
 সভাত (ঘোটখোৱা) যি মানুহে এই অগ্নিক ধৰে, যাক

মানুহে ধৰি লৈ সেৱা কৰে, সেই অগ্নিয়ে মানুহৰ কুবচন
 শত্ৰুৱে পাব নোৱাৰাকৈ জ্বলে ॥ ৩ ॥ এই কৰি,
 প্রকাশক, অমৰণ অগ্নিয়ে মানুহৰ মাজত নিহিত জ্বলা
 হৈ বলবান অগ্নি, তোমার বিষয় আমি সদায় ভাল
 মনৰ হৈ থাকিম। তুমি ইহ লোকত আমাক অসিষ্ট
 নকৰিবা ॥ ৪ ॥ যি কাৰণে অগ্নিয়ে কৰ্ম্মেৰে জ্ঞান
 দেহতাক পাব কৰে, সেই কাৰণে অগ্নিয়ে দেবতাই
 কল্পনা কৰা ঠাইত থাকে। গছ আৰু ওষধি বিলাকে
 বিশ্বৰ ধাৰক আৰু গৰ্ভত থকা সেই অগ্নিক ধাৰণ
 কৰে,—তুমিয়েও ধাৰণ কৰে ॥ ৫ ॥ বহুত অমৃতৰ দাতা
 ঈশ্বৰে, সুৰীয়া ধনৰ দাতা ঈশ্বৰ, বলবান হে অগ্নি,
 আমি পুত্ৰ নথকা হৈ (তোমার শুভি) নবহো, ৰূপহীন
 হৈ আমি নবহো; পৰিচরণ হীন হৈ আমি নবহো। (অৰ্থাৎ
 এই বিলাক আমাৰ আছে—সেই বাবে হৈ বহিছো) ॥ ৬ ॥
 অশ্বগীৰ ধন অপৰ্যাপ্ত হয়; সদায় থকা ধনৰ আমি গৰাকি
 হয়। হে অগ্নি, অনাৰ পৰা হোৱা পুত্ৰ, পুত্ৰ নহয়। নজ-
 নাৰ বাট দূৰ নকৰিবা ॥ ৭ ॥ অচিনাকিৰ অগ্ৰৰ উদৰষ
 সুখকৰ হলেও পুত্ৰ বুলি মনেৰেও গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি।
 সেই অনাৰ উদৰৰ পৰিবৰ্ত্তে অগ্নবান, শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা
 নতুন জন্ম হোৱা পুত্ৰ আমালৈ আহক ॥ ৮ ॥

৯ ঋক— ৬/১৫/১২ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥

১০ „ — ৭/৩/১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৫ম সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি আৰু ছন্দ ৪র্থ সূক্তৰ দৰে।

দেবতা—বৈশ্বানৰ অগ্নি ।

(হে স্তোতা সকল) যি বৈশ্বানৰ সকলো প্রবুত
 দেবতা সকলোৰে সৈতে (স্তুতি আৰু হবিৰে) বৰ্দ্ধিত
 হৈছে সেই বৈশ্বানৰ অগ্নি স্বৰ্গত আৰু পৃথিবীত বৃদ্ধিৰ
 কাৰণে স্তুতি কৰা ॥ ১ ॥ নদীৰ নেতা, পানীৰ বৰ্ষক,
 অৰ্চিত হোৱা ভেজোৰে যি অগ্নি অন্তৰীক্ষ আৰু পৃথিবীত
 আছে, সেই বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে শ্ৰেষ্ঠ ভেজোৰে বৰ্দ্ধিত হৈ
 মানুহৰ প্রজাৰ ফালে পোহৰ কৰিছে ॥ ২ ॥ হে বৈশ্বানৰ
 অগ্নি, যেতিয়া তুমি দীপ্যমান হৈ পুৰ ৰজাৰ শত্ৰু জ্বলাই
 ধ্বংস কৰি দিলা, তেতিয়া তোমার ভয়ত অসিদ্ধী
 (ক'লা) ৰজাৰ প্রজা বিলাক পৰস্পৰ থান বান্ হৈ
 ভোজন এৰি পলাল ॥ ৩ ॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, তোমার
 কৰ্ম্মই অন্তৰীক্ষ, পৃথিবী আৰু স্বৰ্গ এই তিনি ঠাইত সেৱা
 কৰে। তুমি অজ্ঞৰ প্রকাশেৰে দীপ্যমান হৈ পোহৰেৰে
 দ্যাবাপৃথিবী বিস্তাৰ কৰিছা ॥ ৪ ॥ হে বৈশ্বানৰ
 অগ্নি, প্রজাৰ পতি, ধন বিলাকৰ নেতা উষাত দিনৰ
 নিচান দিওতা, দৌৱা পাবলৈ কামনা কৰি তোমাব

সেৱা কৰে; পাপ নাশক স্তুতি বাক্যেৰে দি'উ সি'চি
দি তোমক সেৱা কৰে ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰই পূজন কৰা
অগ্নি, বসুসকলে তোমাৰ বল জানি তোমাৰ কৰ্ম
সেৱন কৰে। তুমি কৰ্ম-বস্ত জনক বেচিনৈক বল উৎপত্তি
কৰি দি দম্ভাবিলাকক নিজ ঠাইৰ পৰা খেদাই দিলা
॥ ৬ ॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, তুমি সেই পৰম অন্তৰীক্ষ স্থানত
(সূৰ্য্য ৰূপেৰে) উৎপত্তি হৈ বায়ুৰ দৰে সোম ভেটিয়াই
পান কৰা। হে জাতবেদ অগ্নি, তুমি পানী উৎপত্তি
কৰি অপত্যৰ দৰে (যজমানক) কাম দান কৰি গজ্জ'ন
কৰা ॥ ৭ ॥ হে জাতবেদ বৈশ্বানৰ অগ্নি, আমি আশা
কৰা দীপ্তিমান ধন (বসুগ) যিহেৰে আমালৈ পথিয়াই
দিয়া। (যাবে) ধন বন্ধা কৰা হয়, হে সকলোৰে
বৰনীয়া অগ্নি, (তাবে) বিখ্যাত যশ হৰি দাতা মানুহক
দিয়া ॥ ৮ ॥ হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, ধনবান (হৰি থকা)
আমাক বহুত যশৰ সেই ধন, (আক) শুনিবৰ উপযুক্ত
প্ৰখ্যাত বল একেলগে আমাক দিয়া। তুমি কত্ৰ আৰু
বসুসকলেৰে সৈতে একেলগে আমাক মহৎ সুখ দিয়া ॥ ৯ ॥

৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে।

নগৰ ভঙাক আমি বন্দনা কৰো। বন্দনা কৰি
সন্মাত, বলবান, বীৰৰ আৰু মানুহৰ স্তুতা, বলবান
ইন্দ্ৰৰ দৰে বৈশ্বানৰ স্তুতি কৰি তেওঁৰ কৰ্মবিলাকৰ
(বিশ্ব) মই এতিয়া ক'ম ॥ ১ ॥ বৈশ্বানৰ অগ্নিক,
মেধাবী, বিশ্বৰ ধৰ্ম্মা, পৰ্বতৰ ধাৰক, পোহৰ কৰা,
সুখকৰ দ্যাবাপৃথিবীৰ বজাক দেবতা সকলে সন্তোষিত
কৰে। মই নগৰ ভঙা অগ্নিৰ পুৰণি মহান কৰ্মবিলাক
স্তুতিৰে বৰ্ণনা কৰিম ॥ ২ ॥ যজ নকৰা, জজক, কৰ্কণ
কথা কোৱা, (যজলৈ) ভ্ৰষ্টা নকৰা, (স্তুতিৰে অগ্নিক)
বৰ্দ্ধন নকৰা, যজ হীন পনী নামৰ দম্ভাবিলাকক অগ্নিয়ে
ভালকৈ খেদায় দিয়ক। মুখ্য অগ্নিয়ে যজন নকৰা
বিলাকক অঘন্য (ব্যবহাৰ) কৰক ॥ ৩ ॥ অতি নেতা
অগ্নিয়ে প্ৰকাশ নথকা এন্ধাৰত থকা প্ৰজাক প্ৰজাৰে
ভালকৈ যাব পৰা কৰি দিলে, সেই ধনৰ গৰাকী, যুদ্ধ
কৰিবলৈ বিচৰা পত্ৰৰ বল নোহোৱা অগ্নিক মই স্তুতি
কৰিম ॥ ৪ ॥ যি অগ্নিয়ে অনুবৰ (অন্তৰৰা) বিদ্যা
নিজ অন্তৰে হীন কৰি দিলে, যি আৰ্য্যৰ পত্নী উষাক
সন্তি কৰিলে, যি মহান অগ্নিয়ে প্ৰজাক বলৰে দমন
কৰি নহৰ বজাক কৰ দিয়া কৰি দিলে,— ॥ ৫ ॥ সকলো
মানুহে সুখৰ কাৰণে যি বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ স্তুতি প্ৰাৰ্থনা
কৰি কৰ্মেৰে যাব ওচৰত থাকিল, সেই বৈশ্বানৰ
অগ্নিয়ে দ্যাবাপৃথিবীৰ উৎকৃষ্ট স্থানত থাকিল ॥ ৬ ॥

বৈশ্বানৰ অগ্নি দেবতাই অন্তৰীক্ষৰ এন্ধাৰ বিলাক সূৰ্য্য
উদয় হোৱাৰ লগে লগে আৰ্ত্তবাই দিলে, অন্তৰীক্ষৰ
পৰা পৃথিবীৰ এন্ধাৰ ওছাই দিলে। সিকালৰ স্বৰ্গতো
এন্ধাৰ ওছালে। অগ্নিয়ে স্বৰ্গৰ এন্ধাৰ ওছালে। পৃথিবীৰ
এন্ধাৰো ওছালে ॥ ৭ ॥

৭ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু ছন্দ ৬ষ্ঠ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি দেবতা, অভিভব কৰা আৰু হোৱাৰ দৰে
বলবান তোমালৈ স্তুতি পথিয়াই দিছো। তোমালৈকে
পথিয়াই দিছো। হে অগ্নি, তুমি (এই কথা) জানি
লৈ আমাৰ যজ্ঞৰ দূত হোৱা। অগ্নি নিজেই দেবতাৰ
মাজত দক্ষত্ৰম (গছ পোৰা) বুলি প্ৰখ্যাত ॥ ১ ॥
হে অগ্নি, স্তুতা তুমি দেবতাৰ সখাত্ৰ ভাজন হৈ পৃথিবীৰ
ওপৰত থকা দাতক ভেজ্জৰে শব্দ কৰি দাতৰে
(শিখাৰে) সকলো গছ-গছনি পুৰি নিজ বাটেৰে
আহা ॥ ২ ॥ হে অতি ডেকা অগ্নি, যেতিয়া তুমি
সুখেৰে প্ৰাদুৰ্ভাব হ'লা, তেতিয়া যজ্ঞ (আৰম্ভ)
হৈছে। ক্লশ ভালকৈ থোৱা হৈছে। স্তুত অগ্নি প্ৰীত
হৈছে। হোতায়ো বিশ্ববৰেণ্য মাক দ্যাবাপৃথিবীক আহুত
কৰিছে ॥ ৩ ॥ বিশেষ প্ৰজ্ঞাযুক্ত মানুহে যজ্ঞৰ বখী
অগ্নিক এতিয়াই জ্বলাইছে। যি এয়া হৰি বহন কৰে
সেই বিশ্বৰ পতি অগ্নিক আমোদ দিয়া মধুৰ স্তুতি
বাক্যৰে ঋতজ্ঞ (নিয়মৰ যজ্ঞ জনা) মানুহৰ ঘৰত
স্থাপন কৰিছে ॥ ৪ ॥ যি অগ্নিক দুয়ো আকাশ আৰু
পৃথিবীত বৰ্দ্ধন কৰে, যাক বিশ্ববৰেণ্য মানুহ হোতাই
যজন কৰে সেই (হোতৃত্বৰে) বৰণ কৰা, হৰি বহন
কৰা, ভ্ৰষ্টা, বিশ্বৰ ধাৰক (জালোকৰ পৰা) অহা
অগ্নিক মানুহৰ হোতাৰ ঘৰত বহুতালে ॥ ৫ ॥ যি
মানুহে বহুত স্তোত্ৰ সংস্কাৰ কৰি এই অগ্নিক বৰ্দ্ধন
কৰে, যি মানুহে স্তোত্ৰ শুনাৰ বৰ্দ্ধন কৰে, যি আমাৰ
মানুহে এই ঋতৰ (নিয়মৰ) অগ্নি জ্বলাই (এই
স্তোত্ৰেৰে) বৰ্দ্ধন কৰে, সেই মানুহে অন্নৰে সকলো
পোষ্যবৰ্গক বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ৬ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি,
আমি স্তোতা, ধনবান (হৰিমান) বসিষ্ঠ সকলে ধনৰ
গৰাকী তোমাক সোনকালে অন্ন পাবলৈ স্তুতি
কৰিছো। তোমালোকে (সকলো দেবতাৰে সৈতে)
আমাক সদায় স্বস্তিৰে পালন কৰা ॥ ৭ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৭ম সূক্তৰ দৰে।

যাব ৰূপ দি'উৰে আহুত হয়, যাক আমাৰ মানুহে

সংলিষ্ট হৈ হব্যবে সৈতে স্তুতি কবে, বজা, আমি সেই অগ্নিক স্তুতি কবি জ্বলাই দিছো। সেই অগ্নিক উষাব আগতে জ্বলোৱা হয় ॥১॥ সেই দেবতাৰ আহ্বাতা, আহ্বাদ দিৱা, মহান অগ্নিক মানুহে মহত্বৰে বিখ্যাত বুলি জানে। তেওঁ অন্তৰীকৃত পোহৰ বিকিৰণ কৰে। সেই ক'লা বাট কবি যোৱা অগ্নিৰে পৃথিৱীত সৃজন হোৱা গছ-গছনি বৰ্জন কৰে ॥২॥ হে অগ্নি তুমি কোন ঋণা হবিয়ে আমাৰ স্তুতি ব্যাপ্ত কৰিবা? স্তৱ-মান হৈ কোন ঋণা হবি লবা? হে সুদাতা অগ্নি, আমি কেতিয়া দুইৰ ভাল ধনৰ পৰাকী হম আৰু তাৰ ভাগ বতৰা কৰিব পাৰিম? ॥৩॥ যেতিয়া এই অগ্নিয়ে সূৰ্য্যৰ দৰে বহল পোহৰৰে প্ৰকাশ কৰে তেতিয়া এই অগ্নিয়ে যজমানৰ (মোৰ) ছাৰা প্ৰথিত হয় (বহল কৰা হয়)। যি অগ্নিয়ে সংগ্ৰামত পুৰুষক অভি-ভব কৰিছিল সেই অগ্নিয়ে দৈব অতিথিৰ দৰে জ্বলিছে ॥৪॥ হে অগ্নি, তোমাৰ আহবান বিলাক (হবি আদি) বহুতেই হৈছে। তুমি সকলো তেজৰে সুমনা হোৱা। হে অগ্নি, তুমি স্তুত হলে ভনিবা। হে সূজন্মৰ অগ্নি, স্তুত হৈ তুমি নিজেই নিজৰ শৰীৰ বৰ্জন কৰা ॥৫॥ শত গৰুৰ বিভাগ কাৰী আৰু সহস্ৰ গৰু যুক্ত আৰু উভয় (বিদ্যা আৰু কৰ্ম্মৰে) মান কবিৰ লগীয়া বসিষ্ঠ ঋষিয়ে এই স্তুতি বাক্য অগ্নিৰ উদ্দেশ্যে উৎপত্তি কৰিলে। এই স্তোত্ৰ বোণ নিবাৰক, দীপ্তিমন্ত, বান্ধস মাৰিব পৰা স্তোতাৰ বহুবোৰ সুখপ্ৰদ হয় ॥৬॥

৭ ঋক-ওপৰৰ ৭।৭।৭ ঋকৰ দৰে ॥৭॥

১ সূক্ত— ঋ ৬।

ঋষি আদি ৭ম সূক্তৰ দৰে।

সকলো প্ৰাণীক জগাই তোলা, দেবতাৰ আহ্বাতা, স্তুতা, অতি মেধাৱী, পাবক অগ্নি উষাব মাজত বোধিত হল। (তেওঁ) দুয়োন্ধি (দুঠেঙীয়া আৰু চাৰিঠেঙীয়া) প্ৰাণীক প্ৰজা দান কৰে। দেবতাক হব্য দিয়ে। সুকৰ্ম্মা যজমানক ধন দিয়ে ॥১॥ যি অগ্নিয়ে পৰী বিলাকৰ হব্যৰ মুকলি কৰি দিলে, সেই অগ্নি সুকৰ্ম্মা। তেওঁ আমাৰ কাৰণে ধিবতী আৰু অৰ্চনীয়া গাই গৰু বিলাক আহবণ কৰি দিলে। হোতা, আহ্বাদ দাতা আৰু দান মনা অগ্নিয়ে বাতিৰ অঙ্ককাৰ গুহাই দিৱা দেখা গৈছে ॥২॥ অগ্নি যুগ নহয়, প্ৰাজ্ঞ, অদীন, দীপ্তিমান, ভাল ধৰত থকা, মিত্ৰ, অতিথি, যজ্ঞলকৰ, চিত্ৰভানু। এওঁ উষাব আগতে পোহৰ কৰে। সেই অগ্নি পানীৰ গৰ্ভত থাকি (গছ গছনিত) সোমায় যায় ॥৩॥ হে অগ্নি, তুমি মানুহৰ বাগৰ সম্বন্ধত

সদায় স্তুতিৰ যোগ। জাতবেদ অগ্নি যুক্ত সজত হৈ দীপ্ত হয় আৰু দৰ্শনীয় তেজৰে শোভা পাই। স্তুতি বিলাকে দৰ্শনীয় অগ্নিক প্ৰতিবোধন কৰে ॥৪॥ হে অগ্নি তুমি দৃঢ়ৰ কাম কৰিবলৈ দেবতাৰ ফালে যোৱা। (একেলগে থকা) সজ্ঞাৰে সৈতে স্তোত্ৰ কৰা আমাক অনায়াস নকৰিবা। সবহতী, মৰুৎগণ, অগ্নিৱী যজ্ঞন, জল এই সকলো দেবতাক আমাক বহু বিবলৈ যজ্ঞন কৰা ॥৫॥ হে অগ্নি, বসিষ্ঠ ঋষিয়ে তোমাক জ্বলাইছে। তুমি (কটুভাৱী) ভৱথক মাৰ। ধনবান যজমানৰ কাৰণে বহুকৰ্ম্মা দেবতা সকলক যজ্ঞন কৰা। হে জাতবেদ অগ্নি, বহুত স্তোত্ৰৰে দেবতাক স্তুতি কৰা। তোমালোকে সদায় আমক স্বস্তিৰে পালন কৰা ॥৬॥

১০ সূক্ত— ঋ ৫।

ঋষি আদি ৭ম সূক্তৰ দৰে।

অগ্নিয়ে উষাব উপপত্তিৰ (সূৰ্য্যৰ) দৰে বহল তেজ আগ্ৰয় কৰিছে। উজ্জল, জকমকীয়া আৰু জ্বলন্ত, কাৰ-বৰী, হবি পথিওৱা, শুচি অগ্নিয়ে আমালৈ কৰ্ম্ম প্ৰেৰণ কৰি দীপ্তিৰে প্ৰকাশ কৰিছে। (যি মানুহে) কৰ্ম্ম কামনা কৰে (তেওঁবিলাকক) জগাই তুলিছে ॥১॥ দিনত, উষাব আগতে অগ্নিয়ে সূৰ্য্যৰ দৰে শোভা পাই। ঋত্বিক সকলে যজ্ঞ কৰ্ম্ম মেলি লৈ মননীয় স্তোত্ৰ পাঠ কৰে। অগ্নিয়ে এই কথা জানি দেবতাৰ ফালে গৈ হবি বিলাক নানা ৰূপেৰে গলায় দিয়ে ॥২॥ স্তুতি-ৰূপ বাক্যৰে ধন ভিক্ষা কৰি দেবতাক বিচৰা বাক্য বিলাক, সুদৰ্শন, সুৰূপ, ভালকৈ যোৱা, হবি বহন কৰা, মানুহৰ স্বামী অগ্নিৰ ফালে গৈছে ॥৩॥ হে অগ্নি, বসু সকলেৰে সৈতে আমাৰ কাৰণে যজ্ঞলৈ ইচ্ছক লৈ আহা। কৰ্ম্ম সকলেৰে সৈতে মহান কৰ্ম্মক লৈ আহা। আদিভা সকলেৰে সৈতে বিশ্বৰ হিতকাৰী অতিথিক লৈ আহা। স্তুতিৰে অগ্নিৱী সকলেৰে সৈতে বৃহস্পতিক লৈ আহা ॥৪॥ কামনা কৰা মানুহে স্তুতা, আহ্বাতা, অতি ডেকা, অগ্নিক যজ্ঞত স্তুতি কৰিছে। সেই অগ্নিয়ে বাজিমান (বাতি যজ্ঞ কৰা) ধনী যজ-মানৰ কাৰণে দেবতা যজ্ঞন কৰিবলৈ এলাহ নকৰাকৈ দৃঢ় হৈছিল ॥৫॥

১১ সূক্ত— ঋ ৫।

ঋষি আদি ৭ম সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি, তুমি মহান, যজ্ঞৰ জ্ঞা। তুমি নহলে অমৰ সকলে জানন্দ নকৰে। সকলো দেবতাবে সৈতে

একে বথতে আহা, ইয়াত (যজ্ঞত) মুখ্য হোতা হৈ বহা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, খৰকৈ ঘোৱা তোমাক মানুহে (হবিগ্ৰস্ত যজ্ঞমানে) সদায়েই দত্ত কৰ্ম্মলৈ বিচাৰে।—বাৰ হবিগ্ৰস্ত কুশল তুমি দেবতাৰে সৈতে বহা—সেই হবিগ্ৰস্ত যজ্ঞমানৰ দিন ভাল (শুভ) হয় ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি দিনত তিনিবাৰ হবি দাতা মানুহক দিব লগা ধন (ধনৰ বিষয়) জানা। যজ্ঞৰ দত্ত তুমি মানুহৰ (যজ্ঞৰ) দৰে মোৰ এই যজ্ঞৰ দত্ত হৈ দেবতা সকলক যজ্ঞন কৰা। আমাক ভয় লগোৱা শত্ৰুৰ পৰা বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥ মহৎ যজ্ঞৰ অগ্নি ঈশ্বৰ। অগ্নিয়েই সকলো সংস্কাৰ কৰা হবিৰ গৰাকী। এই অগ্নিৰ কৰ্ম্ম বসু আদি দেবতাই সেৱন কৰে। আৰু দেবতা সকলে অগ্নিক চৰি বহন কৰিবলৈ নিযুক্ত কৰিলে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, হবি ভক্ষণ কৰিবলৈ দেবত সকলক লৈ আহা। এই যজ্ঞত ইন্দ্ৰ প্ৰমুখ দেবতা সকলে আনন্দ কৰক। এই যজ্ঞত হবি স্বৰ্গত থকা দেবতাক দিয়া। তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥

১২ সূক্ত - ঋ ৩।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে।

যি অগ্নিয়ে নিজ ঘৰত খৰিবে জ্বলোৱা হলে দীপ্যমান হয়, দাবাপৃথিৱীৰ মাজত অতি ডেকা, চিত্ৰভানু ভালকৈ আহুত হৈ সকলো ফালে ঘোৱা মহৎ নমস্কাৰেৰে আমি সেই অগ্নিৰ ওচৰ চাপো ॥ ১ ॥ যি অগ্নিয়ে মহত্বৰে সকলো দ্বখ গুছাই (সেই) জাতবেদ অগ্নি আমাৰ দ্বাৰা স্তুত হয়। সেই অগ্নিয়ে আমাক শাপৰ পৰা আৰু নিন্দকৰ পৰা বক্ষা কৰক। আমাৰ স্তুতি কৰা সকলকো বক্ষা কৰক। আৰু সেই অগ্নিয়ে হবি দাতা সকলকো বক্ষা কৰক ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমিয়েই বৰুণ আৰু মিত্ৰ। তোমাক বসিষ্ঠ সকলে স্তুতিৰে বৰ্জন কৰিছে। তোমাৰ পৰাই বহুত ধন হওক। তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে।

সকলোকে পোহৰ কৰা, কৰ্ম্মৰ ধাৰক আৰু অসুৰৰ ঘাটক অগ্নিলৈ মননীয় স্তোত্ৰেৰে কৰ্ম্ম (যজ্ঞ) ধাৰণ কৰা। অভিমত ফল দাতা বৈদ্বানৰ অগ্নিক যজ্ঞত হবি দিয়া দৰে স্তুতিৰে প্ৰীতি কৰি মই ভৱণ কৰিছো ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, দীপ্তিৰে দীপ্যমান হোৱা তুমি উৎপত্তি হৈয়েই দাবা-পৃথিৱী পূৰণ কৰি দিয়া। হে জাতবেদ বৈদ্বানৰ অগ্নি, তুমি মহত্বৰে সৈতে ঋত্বিক (যজ্ঞমান)

সকলক শত্ৰুৰ পৰা মোচন কৰিল। ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, জন্ম হৈ স্বামী তুমি কেউফালে গৈ গৰখীয়াই গৰু বধা দৰে যেতিয়া ভূষণৰ মানুহক (কেউফালে) চোৱা তেতিয়া স্তোত্ৰৰূপ ফল লাভ কৰা। তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি আৰু দেবতা ৩য় সূক্তৰ দৰে। ছন্দ ১-বৃহতী;

২/৩ ত্ৰিষ্টুপ্।

জাতবেদ অগ্নিক আমি সমিধ খৰিবে পৰিচৰণ কৰিম। দেবতা অগ্নিক দেবতাৰ স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিম। শুভ্ৰদীপ্তিৰ হবিগ্ৰস্ত আমি হবিৰে পৰিচৰণ কৰিম ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, আমি তোমাক সমিধেৰে পৰিচৰণ কৰিম। হে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া অগ্নি তোমাক সুন্দৰ স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিম। যজ্ঞৰ হোতা অগ্নিক আমি যি'উৰে পৰিচৰণ কৰিম। হে কল্যাণীয় শিখাৰ অগ্নি, তোমাক হবি অগ্নেৰে পৰিচৰণ কৰিম ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, দেবতা সকলেৰে সৈতে বসট্কাৰেৰে হবি অন্ন আমাৰ স্তুতিৰে সৈতে দিয়া সেৱন কৰিবলৈ ওচৰলৈ আহা। হে অগ্নি দেবতা, তোমাক সদায় পৰিচৰণ কৰি থাকিম। তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰিবা ॥ ৩ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি আৰু দেবতা ৩য় সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

যি অগ্নি আমাৰ অতি ওচৰৰ বন্ধু, (হে অধৰ্গন্য সকল) আমি পৰিচৰণ কৰিব লগীয়া কামবৰী অগ্নিক মুখত হবি দি হোম কৰা ॥ ১ ॥ যি অগ্নি কবি, গৃহৰ পতি, ডেকা, পাঁচ জাতি মানুহৰ ঘৰে ঘৰে সম্মুখত থাকে,—॥ ২ ॥ সেই অগ্নিয়ে আমাক জানি অতি ওচৰত থাকি সকলো বাধকৰ পৰা বক্ষা কৰক, আৰু আমাক শাপৰ পৰা বক্ষা কৰক ॥ ৩ ॥ আকাশত শেনৰ দৰে খৰকৈ ঘোৱা অগ্নিৰ কাৰণে যি নতুন স্তোত্ৰ উলিয়াইছো সেই অগ্নিয়ে আমাক বহুত ধন দিয়ে ॥ ৪ ॥ যজ্ঞৰ আগফালে জ্বলা যি অগ্নিৰ দীপ্তি পুত্ৰ যুক্ত (মানুহৰ) ধনৰ দৰে দেখিবলৈ স্পৃহণীয় হৈছে,—॥ ৫ ॥ অতি যজ্ঞনীয় হবি বহন কৰা সেই অগ্নিয়ে এই বসট্কাৰেৰে দিয়া আমাৰ আহুতি সেৱন কৰক, আমাৰ স্তুতি সেৱন কৰক ॥ ৬ ॥ ওচৰলৈ বাবলগীয়া, প্ৰজাৰ পতি, সকলোৱে আহুত কৰা হে অগ্নি দেবতা, দীপ্তিগ্ৰস্ত কল্যাণীয় স্তোত্ৰেৰে তোমাক আমি স্থাপন কৰিছো ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি সদায় ৰাতিয়ে দিনে জ্বলি থাকা।

ভোমার ওচৰত আমি সুঅগ্নি পূজক হম। আমি
বিচৰা তুমি সন্তোষৰ হোৱা ॥৮॥ হে অগ্নি, ভোমাক
নেতা বিগ্ন সকলে কৰ্ম্মেৰে ধন কামনা কৰি ওচৰ
চাপে। সহস্ৰ ক্ষয়হীন স্তুতি বাক্যও ভোমার ওচৰলৈ
যায় ॥৯॥ শুভ শিখাৰ, অমৰ, শুচি, পাৰক, স্তুতা
অগ্নিয়ে বাক্ষসক বাধা দিয়ক ॥১০॥ হে বলৰ পুত্ৰ
অগ্নি, তুমি সকলো জগতৰ ঈশ্বৰ, আমাক ধন দিয়া
ভগ দেবতায়ো আমাক ধন দিয়ক ॥১১॥ হে অগ্নি,
তুমি বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে অন্ন দিয়া। সৰ্বিতা দেৱতাই
বৰণীয় ধন দিয়ক, — ভগ্নয়ো দিয়ক। দিতি দেৱীয়েও
দিয়ক ॥১২॥ হে অগ্নি, আমাক পাপৰ পৰা ৰক্ষা
কৰা। হে অগ্নি, জ্বাৰ বহিত তুমি হিংসক শত্ৰুক অস্তি
ভাপেৰে ভষ্ম কৰা ॥১৩॥ হে অগ্নি, এতিয়া ধৰ্ম্মণ
কৰিব নোৱাৰা তুমি আমাৰ মানুহৰ ৰক্ষণৰ কাৰণে
শতভুজী (এশ বেৰ থকা) মহৎ লোচন নগৰ হোৱা
॥১৪॥ হে অহিংসনীয় অগ্নি, ৰাতিৰ এক্সাৰ নাশক
তুমি আমাক পাপৰ পৰা আৰু পাপ ইচ্ছা কৰা
শত্ৰৱ পৰা দিনে ৰাতিয়ে ৰক্ষা কৰা ॥১৫॥

১৬ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—প্ৰাগাথ
(অযুগ্ম বৃহতী; যুগ্ম সতো বৃহতী)
দেবতা—অগ্নি; ১১ ত্ৰিবিনোদা অগ্নি।

(হে যজমান সকল) বলৰ পুতেক, আমাৰ প্ৰিয়, অতি
প্ৰজ্ঞাপক, স্বামী, সুযজ্ঞ সকলো যজমানৰ দত্ত, অমৰ
এই অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে ভোমালোকৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিছো ॥১॥ সেই অগ্নিৰ ৰঙা, সকলোদে পালক
দুটা ঘোঁৰা ৰথত লগাইছে। সেই অগ্নিয়ে (দেবতাক
আনিবলৈ) বেচিকৈ গৈছে। ভালকৈ আহুত আৰু
স্তুত হৈ যজ্ঞন কৰিবলগীয়া সুকৰ্ম্ম হৈছে। সেই
অগ্নি দেবতাৰ ফালে বসু সকলৰ ধন যাওক ॥২॥
কামবৰী, আহুত কৰা অগ্নিৰ ভেজ উঠিছে। ৰঙা হৈ
আকাশ চুই ধোঁৱা ওপৰলৈ উকুৱাইছে। সেই অগ্নিক
কৰ্ম্মৰ নেতা সকলে জ্বলাইছে ॥৩॥ হে বলৰ পুত্ৰ
অগ্নি, অতি যশসী ভোমাক দত্ত কৰিম। তুমি দেবতা
সকলক হবি ভক্ষণ কৰিবলৈ লৈ আহা। যেতিয়া
ভোমাক বিচাৰো তেতিয়া সকলো মানুহৰ ভোগ্য ধন
আমাক দিবা ॥৪॥ হে বিশ্বৰ পূজনীয় অগ্নি, তুমি
আমাৰ যজ্ঞৰ গৃহপতি। তুমি দেবতাৰ আহ্বাত।
তুমি ঋত্বিক। প্ৰকৃত মতিৰ তুমি বৰনীয় হবি যজ্ঞ
কৰা আৰু (নিজে) ভক্ষণ কৰা ॥৫॥ হে সুকৰ্ম্মী

অগ্নি, যিহেতু তুমি বহু ধামণ কৰা (সেই বাবে)
যজমানক বহু দিয়া। আমাৰ যজ্ঞত সকলো ঋত্বিকক
ভাক্ষ কৰা। যি স্তুতি কৰিছে, তেওঁক বৰ্দ্ধন কৰা ॥৬॥
হে অগ্নি, ভালকৈ আহুত কৰা ভোমাৰ স্তোতাসকল
(ভোমাৰ) প্ৰিয় হওক। আৰু যি ধনবান দাতা,
গৰু দান কৰে (তেওঁবিলাকৰো) প্ৰিয় হোৱা ॥৭॥
যাৰ ঘৰত যি'উ হাভত লৈ ইল; (অন্নৰূপা) দেৱী পূৰ্ণা
হৈ বহিছে, সেই যজমান সকলক বলৰ কাৰণে জোহি
আৰু নিন্দা কৰা বিলাকৰ পৰা ত্ৰাণ কৰা। আমাৰ
দীৰ্ঘকাল অনিবলৈ (থাকিবলৈ) ঘৰ দিয়া ॥৮॥
হে অগ্নি, আমোদ দিয়া মুখেৰে, জিভাৰে (শিখাৰে)
দেবতাৰ কাৰণে হবি বহন কৰা অতি বিদ্বান তুমি
ধনবান আমাক ধন দিয়া। হব্য দিয়া যজমানক
কৰ্ম্মলৈ প্ৰেৰণ কৰা ॥৯॥ হে অতি ডেকা অগ্নি,
যি যজমানে মহৎ যশৰ ইচ্ছা কৰি (যশ) সাধক দান
কপে ঘোঁৰা ৰূপী ধন দিয়ে তেওঁক পাপৰ পৰা ৰক্ষা
হব পৰা এখন নগৰী দি পালন কৰা ॥১০॥ হে
ব্ৰহ্মধন দিয়া অগ্নি, পূৰ্ণ, তৰিৰে ভৰা জ্ঞচ্ বিচাৰা।
(হে যজমান) ভোমালোকে সোমোৰে পাত্ৰ ভৰাই
দিয়া,—আৰু দান কৰা। অগ্নি দেবতাই ভোমালোকৰ
হৈ বহম কৰক ॥১১॥ দেবতা সকলে, হে অগ্নি,
ভাল মতিৰ যজ্ঞৰ বাহক ভোমাক হোতা কৰিলে।
সেই অগ্নিয়ে পৰিচৰণ কৰা হবি দাতা জনক সুবীৰ্য্য
পুত্ৰাদি আৰু বহু ধন দিয়ে ॥১২॥

১৭ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আৰু দেবতা ওয় সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ—ত্ৰিপদা ত্ৰিষ্টুভ্।

হে অগ্নি, ভাল সমিধ খৰিৰে জ্বলা; (অন্ন
ৰূপে) কুশ বহলকৈ মেলি দিয়ক ॥১॥ আৰু দেৱতাই
বিচৰা যজ্ঞঘৰৰ দ্বাৰা যুকলি কৰি দিয়া। যজ্ঞ
কামনা কৰা দেৱতাক এই যজ্ঞলৈ লৈ আহা ॥২॥ হে
জাতবেদ অগ্নি, দেবতা সকলৰ ফালে যোৱা। হবি
অগ্নেৰে দেবতা সকলক যজ্ঞন কৰা। যজ্ঞ সুশোভিত
কৰা ॥৩॥ জাতবেদ অগ্নিয়ে অমৰ দেবতা সকলক
সুযজ্ঞ কৰক, হবিৰে যজ্ঞন কৰক আৰু ক্ৰীত কৰক
॥৪॥ সুমতিৰ অগ্নিয়ে সকলো বৰনীয় ধন আমাক
দিয়ক। আমাক দিয়া আশীৰ্ব্বাদ সত্য হওক ॥৫॥
হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, ভোমাকেই দেবতা সকলে হবি
বহন কৰিবলৈ নিযুক্ত কৰিলে ॥৬॥ হে অগ্নি দেবতা,
ভোমাক আমি হবি দি থাকিম। মহৎ ধন বিচৰা
আমাক বহুধন দান কৰা ॥৭॥

১৮ পুস্তক— ঋ ২৫ ।

ঋষি মিত্রাবকনব পুত্র বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্ ।

দেবতা— ইন্দ্র । ২২—২৫ সুদাসৰ দানশ্ৰুতি

হে ইন্দ্র, তোমাকেই আমার পিতৃ সকলে স্তোতা
হৈ যি কাৰণে সকলো বিচাৰ ধন লাভ কৰিছিল, যি
তোমাৰ ভাল গাখীৰ দিয়া গক, আৰু ঘোঁৰা আছে,
সেই ধন তোমাক বিচাৰ যজমানক বেছিকৈ দিয়া
॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি পত্নী সকলে বেৰি থকা বজাৰ
দৰে দীপ্ত হৈ বাস কৰিছা । হে ধনবান ইন্দ্র, তুমি
বিদ্বান, কবি, স্তোতা আমাক ৰূপ দান কৰি, গক,
ঘোঁৰা আদিৰে সৰ্ব্বতোভাবে বক্ষা কৰা । তোমাক
বিচাৰ আমাক ধনৰ কাৰণে উপযুক্ত কৰা ॥ ২ ॥ হে
ইন্দ্র, তোমাক এই যজ্ঞত, স্পৰ্দ্ধমান আমোদ কৰা এই
শ্রুতিৰে স্তুতি কৰি ওচৰত স্তোতা বৈ আচ্ছ, (গতিকৈ)
তোমাৰ ধনৰ পথ (সোঁত) আমাৰ ফালে আহক ।
হে ইন্দ্র, আমি তোমাৰ স্মৃতিত থাকি সুখেৰে থাকিম
॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, ভাল ষাঁহত চৰা গক থিৰোৱা দৰে
তোমাৰ পৰা কামনা লাভ কৰিবলৈ বিচাৰি বসিষ্ঠই
(পোৱালীৰ দৰে) স্তোত্র সৃষ্টি কৰিলে । মোৰ সকলো
মানুহেই তোমাকেই গকৰ গৰাকী বুলি কয় । ইন্দ্রই
আমাৰ স্মৃতিৰ ফালে আহক ॥ ৪ ॥ নতুনকৈ শুভ
হোৱা ইন্দ্রই (পক্ষী) নদীৰ পানী বাঢ়ি থাকিলভে
ভবাং কৰি সুদাস বজাক পাৰ হব পৰা কৰিলে ।
উদাম কৰি অহা শিয্যক, স্তুতিৰ যোগ্য নদীক, (পাৰ
হব নোৱাৰি) গালি-সপনি কৰিব লগীয়া কৰিলে
॥ ৫ ॥ যজ্ঞ কুশল, অগ্ৰগামী তুৰ্ব্বশ বজা আছিল ।
তেওঁ ধন পাবলৈ ইন্দ্রৰ সখা সুদাসৰ ওচৰলৈ (যুদ্ধ
কৰিবলৈ) গল । মৎস্য দেশৰ মানুহে তেওঁক সহায়
কৰিলে । ভঙা বিলাকে আৰু ক্ৰহাব বিলাকে তুৰ্ব্ব-
শক সুখেৰে পাৰ পোৱাই দিলে । সখা সুদাসক ইন্দ্রই
পৰিত্ৰাণ কৰিলে ॥ ৬ ॥ পক্ষা বিলাকে (পাক কৰা
বিলাকে), ভলানস (ভল্লমুখৰ) সকলে, অলিনাস
(ভপেৰে বুদ্ধি নোহোৱা) বিলাকে, বিম্বাণি (দীক্ষিত)
সকলে, সিবিলাকৰ (বাগ কৰি মজল কৰা) সকলে
ইন্দ্রক স্তুতি কৰে ।—যি ইন্দ্রই (সোম পান কৰি)
আনন্দ কৰি থাকে, আৰ্য্য সকলৰ গক বিলাক শত্ৰুৰ
পৰা আনিলে আৰু নিজেও লাভ কৰিলে । যুদ্ধ কৰি
শত্ৰুক মাৰিলে ॥ ৭ ॥ দৃৱভিসজি কৰা কুমন্তিৰ (সুদা-
সৰ শত্ৰুৱে) অদিতি (অক্ষীণ) পক্ষী নদীৰ পাৰ
ভাঙি দিলে । সুদাসে মহিমাৰে পৃথিৱী পূৰাই দিলে
(ঘাটীৰে ভৰাই দিলে) । চন্দ্ৰমানৰ পুত্ৰ কবি পলায়

যাওঁতে (সুদাস বজাই) যজ্ঞৰ পশুৰ দৰে শুৱাই দিলে
(মাৰিলে) ॥ ৮ ॥ আগৰ দৰে পক্ষী নদী ববলৈ
ধৰিলে—পাৰ ভাঙি দিয়া ফালে নগল । সোনকালেই
(সুদাস বজাই) পাৰ লগীয়া ঠাই পালেগৈ । ইন্দ্রই
সুদাস বজাৰ মানুহৰ মাজত জয়ক শত্ৰু আৰু পুত্ৰক
বিলাকক বশ কৰিলে ॥ ৯ ॥ পুৱিলে পথিয়াই দিয়াত
বুজি পাই মকত সকলে যেনেকৈ কৰিব লাগে
তেনেকৈ (সহায় কৰিবলৈ) গৰখীয়া নোহোৱা গকৰ
দৰে ইন্দ্রৰ ওচৰলৈ গল । আনন্দ কৰি অহা নিযুক্ত
ঘোঁৰাই মকত সকলক সোনকালে পাৰ পোৱাই দিলে
॥ ১০ ॥ যি (সুদাস বজাই) যশ বিচাৰি (পক্ষীৰ
কাষত থকা) দ্বন্দ্ব বৈকৰ্ণ জাতিৰ ঐকশ টা মানুহ
ডেকা অধৰ্য্যৱে যজ্ঞৰ কুশ কটা দৰে নিজে কাটি
সিঁইডক লুঠন কৰিলে । শূৰ ইন্দ্রই (সুদাসৰ সহায়ৰ
কাৰণে) এই মকত সকলক আনিলে ॥ ১১ ॥ আৰু
বজ্জবান ইন্দ্রই ক্ৰত, কবৰ, বৃদ্ধ আৰু ক্ৰহাব ইটোৰ
পাচত সিটোকে পানীত দুৰাইছিল । এনেভে (হে
ইন্দ্র) যি তোমাক কামনা কৰি স্তুতি কৰিছিল,
সেই সখাই তোমাক পায় সখা লাভ কৰিলে ॥ ১২ ॥
এই কবৰ আদিৰ দৃঢ় দুৰ্গ আৰু সাভবেবৰ নগৰ
বিলাক ইন্দ্রই বলেৰে ভেঙিয়াই বিদাৰি পেলালে ।
আৰু অনুৰ পুত্ৰকৰ ঘৰ তৎসু বজাক ভাগ কৰি
দিলে । আমি কুবাকাৰ মানুহক (হে ইন্দ্র, তোমাৰ
কৃপাত) যুদ্ধত জয় কৰিম ॥ ১৩ ॥ গক বিচাৰি যোৱা
অসুৰ আৰু ক্ৰহাব বীৰ বিলাকৰ হুশ হেজাৰ আৰু
হুশ অধিক ৰাখি (৬৬৬৬) পৰিচৰণ কৰা মানুহ শুৱাই
দিলে । এই বিলাক ইন্দ্রৰ বীৰ্য্যৰে কাম ॥ ১৪ ॥ এই
দৃষ্ট মিত্ৰ তৎসু বিলাকক জনা ইন্দ্রই যুদ্ধৰ কাৰণে
গোট ৰোৱা (সৈন্য) পলাব খোজোতে ডললৈ যোৱা
পানীৰ দৰে খেদাই দিলে । ভেঙিয়া সুদাসৰ মানুহে
বাধা দি সকলো ভোগা বস্তু (কাঢ়ি) সুদাস বজাক
দিলে ॥ ১৫ ॥ ইন্দ্রই ইন্দ্রক ভাব নকৰা (পূজা নকৰা
অথচ) হৰি থোৱা বিলাকক পৃথিৱীৰ কেউফালে
খেদাই দিলে । খঙ কৰা বিলাকক খঙ নাইকিয়া
কৰি দিলে । সুদাসৰ শত্ৰুক পলাবলৈ বাট ধৰাই
দিলে ॥ ১৬ ॥ ইন্দ্রই, দৰিদ্ৰ হলেও সুদাসৰ হতুৱাই
দান কৰালে । সিংহক ছাগলীৰ হতুৱাই মৰালে ।
বেজীৰে হুপ খুটাৰ মূৰ (কাণ) কাটিলে । সকলো
ভোগা ধন ইন্দ্রই সুদাসক দিলে ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক
বহুত শত্ৰুৰে বশ মানিলে । উদ্যমী ভেদকক (নাস্তিকক)
বশ কৰিলা । যি তোমাক স্তুতি কৰা মানুহক

অনায়া কবে তাক ভীক্স বজ্জ মাৰি বধ কৰা ॥ ১৮ ॥
 এই যুদ্ধত ইল্লই ভেদ নামৰ নাস্তিকক বধ কৰিলে ।
 এই ইল্লক যমুনাৰ পাৰত থকা মানুহে সন্তোষিত
 কৰিলে । তৎসুৰ মানুহেও সন্তোষিত কৰিলে । অজ্ঞ,
 শিগ্ৰু আৰু মক্ষু সকলে ঘোঁৰাৰ মূৰ ইল্ললৈ বলি
 দিলে ॥ ১৯ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ পুৰণি অনুগ্রহ বিলা-
 কৰ উদ্ধাৰ দৰে সীমা-সংখ্যা নাই । নতুন অনুগ্রহো
 অসংখ্য । মন্যমানৰ পুতেক শত্ৰু দেবকক বধ কৰিলা ।
 নিজেই ডাঙৰ পৰ্ব্বতৰ ওপৰৰ পৰা শব্দৰ অসুৰক ভেদ
 কৰিলা ॥ ২০ ॥ যাক শত শত্ৰুৱে হিংসা কৰিবলৈ
 বিচাৰে (ভেনেকুৱা) পৰাশৰ আৰু বসিষ্ঠ ঋষিয়ে
 তোমাক বিচাৰি ঘৰে ঘৰে গৈ স্তুতি কৰিছিল । তেওঁ-
 বিলাকে পালক তোমাৰ সখ্য কৰ্ম্ম পাহৰি নেযায় ।
 সেই কাৰণে এই স্তোতা সকলৰ দিনে দিনে ভাল দিনেই
 হৈ থাকে ॥ ২১ ॥ দেবদত্ত বজ্জৰ নাস্তিকক পিঞ্জবনৰ
 পুতেক সুদাস বজ্জাই দিয়া দূশ গৰু আৰু দুখন বধ
 ইল্লক স্তুতি কৰি দান পাই যোগ্য মই বসিষ্ঠই,
 হে অগ্নি, যজ্ঞ ঘৰত হোতাৰ দৰে প্ৰদক্ষিণ কৰিছো
 ॥ ২২ ॥ পিঞ্জবনৰ পুত্ৰ সুদাস বজ্জাই দুৰ্গতিত থাকিও,
 সোণৰ অলঙ্কাৰ পিন্ধোৱা, ঋজুগামী, পৃথিৱীত থকা,
 দিব লগীয়া চাৰিটা ঘোঁৰা দি পুত্ৰৰ দৰে পালন
 কৰিব লগীয়া মোক আৰু মোৰ পুত্ৰক যশৰ কাৰণে
 বহন কৰিছে,— মোক বহন কৰিছে ॥ ২৩ ॥ যি সুদা-
 সৰ কৌণ্ঠি বহল দাৰাপৃথিৱীত ব্যাপ্ত হৈ আছে, যি
 ধনৰ দাভা, ভ্ৰেষ্ঠ সকলক ধন দিয়ে, সেই সুদাসক
 সপ্তলোকত ইল্লৰ দৰে স্তুতি কৰে । তেওঁ নদীৰ
 পাৰত যুদ্ধত অগ্নি নামৰ শত্ৰুক বধ কৰিছিল ॥ ২৪ ॥
 হে নেতা মকত সকল, এই সুদাস বজ্জাক, পিতাক
 দিবোদাসৰ (পিঞ্জবনৰ) দৰে সেৱা কৰা । পৰিচৰণ
 কৰা পিঞ্জবনৰ পুতেক সুদাসৰ মন্ত্ৰ বক্ষা কৰা ।
 এই সুদাসৰ বল অবিনাশী অজৰ হৈ থাকক ॥ ২৫ ॥

১৯ সূক্ত— ঋ ১১ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণন পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
 দেবতা—ইল্ল ।

যি ইল্ল ভীক্সসিঙৰ বৃষভৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ, অকলে
 লকলো শত্ৰুৰ লোকক নিজ ঠাইৰ পৰা খেদাই দিলে,
 যি ইল্ল অদাভা (হৰি নিদিয়া) বিলাকৰ বহুত ঘৰৰ
 অপহৰ্ত্তা, হে ইল্ল, তুমি অতিকৈ সোম অভিবৰ কৰা
 সকলৰ ধন দাভা হোৱা ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, তুমি বেতিয়া
 অৰ্জুনাৰ পুত্ৰ এই কুংসক ধন দি দাস, গুৰু আৰু
 কুৰু অসুৰক বশ কৰিছিল, সেই তুমিয়েই শৰীৰেবে

গুৰুয়া কৰি যুদ্ধত কুংসক বক্ষা কৰিছিল ॥ ২ ॥ হে
 শত্ৰুৰ ধৰ্ম্মক ইল্ল, ধৰ্ম্মক বজ্জৰে সুদাস বজ্জাক সকলো
 বক্ষণেৰে বক্ষা কৰা । যুদ্ধত তুমি লাভ কৰিবলৈ পুৰ-
 কুংসৰ পুতেক ত্ৰৈদশ্যু আৰু পুৰক বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥
 হে যজ্ঞৰ নেতাই স্তুতি কৰা ইল্ল, যুদ্ধত নেতা মকত
 সকলেৰে সৈতে বহুত বহুত শত্ৰু মাৰিলা । হে হৰি
 ঘোঁৰা যুক্ত ইল্ল, তুমি দণ্ডাভি বজ্জাৰ কাৰণে দশ্যু
 চুম্বৰী আৰু ধুনীক, ভালকৈ মাৰিব পৰা বজ্জৰে
 শুৱাই দিছিল ॥ ৪ ॥ হে বজ্জহন্ত ইল্ল, তোমাৰ সেই
 বল বিলাক ভেনেকুৱাই যে তুমি শব্দৰ অসুৰৰ ন
 আৰু নকৈ (১১) খন নগৰ একেলগে ভাঙিছিল
 আৰু শতভয় খন দখল কৰিছিল, বৃত্তক মাৰিছিল,
 আৰু নমুচিক মাৰিছিল ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ হব্য
 দাভা সুদাসৰ সেই দিয়া ভোগ্য (অন্নধন আদি)
 বিলাক চিবহাৱী হল । হে বহুকৰ্ম্ম কামবৰ্ষী ইল্ল,
 তোমাৰ বৰ্ম্মক হৰি ঘোঁৰা মই (বখত) যোজনা
 কৰিছো । আমাৰ বলী স্তোত্ৰ বিলাক তোমাৰ ওচ-
 ৰলৈ যাওক ॥ ৬ ॥ হে বলবান, হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ইল্ল
 তোমাৰ এই স্তোত্ৰৰে স্তুতি কৰা, তোমাৰ চাৰিউ-
 ফালে থকা আমাক, অন্য দুইৰ হাতত এৰি নিদিবা ।
 আমাক বাঘৰ দৰে উপভৱ কাৰীৰ পৰা বক্ষা কৰা ।
 তোমাৰ স্তোতাৰ মাজত আমি প্ৰিয় হম ॥ ৭ ॥ হে
 মঘবন ইল্ল, তোমাৰ মৰমত থকা, স্তোতাৰ নেতা,
 প্ৰিয় সখা আমি ঘৰত থাকি আনন্দ কৰিম । অতিথি
 সেৱক সুদাসক সুখ কৰি দিবলৈ তুৰ্ব্বল বজ্জাক বশ
 কৰা,— যাকো বশ কৰা ॥ ৮ ॥ হে মঘবন ইল্ল,
 আজি তোমাৰেই যজ্ঞত নেতা আৰু উক্থ স্তোত্ৰ
 উচ্চাৰণ কৰোঁতা আমিহেই তোমাৰ উক্থ স্তোত্ৰ
 গাইছো । তোমাৰ স্তোত্ৰ গোৱাত পনী বিলাকেও
 ধন দিছে । আমাক সখাৰ যোগ্য কৰি লোৱা ॥ ৯ ॥ হে
 অতি নেতা বীৰ ইল্ল, নেতা সকলে যি এয়া তোমাৰ
 স্তোত্ৰ গাই হৰি আদি দি আমাৰ ফালে মুখ কৰাইছে,
 সেই নেতা সকলৰ সংগ্ৰামত কলাপকাৰী হোৱা, সখা
 হোৱা আৰু বক্ষিত হোৱা ॥ ১০ ॥ হে বীৰ ইল্ল, তোমাক
 স্তুতি কৰি থকা, ব্ৰহ্মস্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰা আমাক শৰীৰৰ
 আৰু বক্ষণেৰে বৰ্দ্ধন কৰা,— আমাক অন্ন দিয়া ।
 তোমালোকে আমাক সদায় যত্নেৰে বক্ষা কৰা ॥ ১১ ॥

২০ সূক্ত— ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে ।

বলবান ওজৱী ইল্ল বীৰ্যবন্ত কাম কৰিবলৈ
 জগ্ন হৈছে । মানুহৰ হিতকৰ যি কাম কৰিবলৈ হয়,

—সেই কাম কৰেই। হে ইন্দ্র, ডেকা তুমি মহৎ যজ্ঞ ঘৰলৈ যোৱা, পাপৰ পৰা আমাক বক্ষা কৰা হোৱা ॥১॥ ইন্দ্রই বৰ্জন হৈ বৃত্তক বধ কৰা হল। বীৰ হৈ স্তোভাক সোনকালে বন্ধণেৰে ভালকৈ বাধে। স্নানাস বজাক বাজাব কৰ্ত্তা কৰিলে। হবি দাতা যজ্ঞমানক ধন বাৰে বাৰে দিয়া হল ॥২॥ যোদ্ধা, যুদ্ধত পৰাধুখ নোহোৱা, যুদ্ধ কৰা, কাজিয়া কৰা, বীৰ জন্মত: বহুতক পৰাস্ত কৰা, নিজে কেতিয়াও পৰাস্ত নোহোৱা সুবলী এই ইন্দ্রই শত্ৰুৰ সেনা বিক্ষিপ্ত কৰে আৰু শত্ৰুতা আঁচৰণ কৰাক মাৰে ॥৩॥ হে বহুত ধনবান ইন্দ্র, তুমি মহত্বৰে আৰু বলেৰে দ্ৰৱ্যে দাবাপৃথিৱী পুৰণ কৰিলা। হে হবিযোবা যুদ্ধ ইন্দ্র, নজ শত্ৰুৰ ওচৰ পোৱাই দি যজ্ঞত সোম সেৱন কৰা হওক ॥৪॥ সেজা পিতাই (কশ্যপে) কামবৰ্ষী ইন্দ্রক যুদ্ধৰ কাৰণে জন্ম দিলে। নবৰ হিত কৰিবলৈ তেওঁকেই নাৰীয়ে (অদিতিয়ে) প্ৰসব কৰিলে,— যি ইন্দ্রই সেনাৰ নেতা হৈ প্ৰভাব কৰে। সেই ইন্দ্র সকলো জগতৰ ঈশ্বৰ, শত্ৰুৰ বাধক, গৰুৰ অদ্বেশণ কৰা শত্ৰুৰ ধৰ্মক হয় ॥৫॥ যি ইন্দ্রৰ ঘোৰ মনক পৰিচৰণ কৰে, সেই জন নিজ ঠাইৰ পৰা স্থান অষ্ট নহয়।— কেতিয়াও ক্ষীণ নহয় (দুখীয়া নহয়)। আৰু যি স্তোত্ৰাদি ইন্দ্রৰ কাৰণে ধাৰণ কৰে, সেই মানুহক ঋতপা (নিয়ম পালন কৰা) ঋতত (নিয়মত) জন্ম হোৱা ইন্দ্রই ধন দিয়ে ॥৬॥ হে বিচিত্ৰ ইন্দ্র, যি ধন পিতাই জোষ্ঠ বা অন্য সৰু পুত্ৰক দিয়ে, যি দিব লগা ধন জোষ্ঠই কনিষ্ঠৰ পৰা পায়, যি ধন (পিতৃৰ পৰা) পায় অমৰত লাভ কৰে, সেই বিচিত্ৰ ধন আমাক দিয়া ॥৭॥ হে ইন্দ্র, যি প্ৰিয়জনে তোমাক হবি আদি দিয়ে, হে বজ্জবান ইন্দ্র, সেই সখা জনে তোমাৰ দানভেই থাকে। আমি হিংসা নকৰাকৈ তোমাৰ অনুগ্ৰহ লাভ কৰি সকলোতকৈ বেচি অন্নবান হৈ মানুহৰ থকা ঘৰত বক্ষিত হৈ যেন থাকিবলৈ পাওঁ ॥৮॥ হে ইন্দ্র, এয়া সোমে বৰ্দ্ধিত হৈ তোমাৰ কাৰণে কান্দিছে,— আৰু স্তোভাই তোমাৰ স্তব কৰিছে। হে শক ইন্দ্র, তোমাৰ স্তোভাৰ (মোৰ) ধনৰ অভিলাস হল। তুমি আমাক ধন সোনকালে দিয়া ॥৯॥ হে ইন্দ্র, তুমি দিয়া অন্ন ভোগ কৰিবলৈ আমাক দিয়া। যি ধনবান সকলে নিজেই হবি তোমাক দিয়ে,— তেওঁ বিলাককো অন্ন দিয়া। অতি প্ৰশংসনীয় স্তুতিৰ (বচক), তোমাৰ স্তোভাক (মোক) শক্তি দিয়া। তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥১০॥

২১ সূক্ত— ঋ ১০।

ঋষি আদি ১২ সূক্তৰ দৰে।

গৰুৰ গাখীৰ মিহলি কৰা দীপ্ত সোম অন্ন অভিযুত হৈছে। এই ইন্দ্রই এই চেপা সোমত যত্নৰে সজ্জ হই। হে হবি যোবা যুদ্ধ ইন্দ্র, তোমাক যজ্ঞেৰে বোধন কৰিছো। সোমৰ আমোদত আমাৰ স্তোত্ৰ বৃদ্ধি লোৱা ॥১॥ যজ্ঞ কৰ্ত্তাই যজ্ঞলৈ গৈছে। কুশ মেলি থৈছে। যজ্ঞত সোম চেপা শিলে ডাঙৰ শল্য কৰিছে। নেতা ঋতিকে, যশস্বী, দুৰলৈ শল্য কৰা শিল কেটাক অভিষৰ কৰা সমগ্ৰত ধৰিছেহি ॥২॥ হে বীৰ ইন্দ্র, অহিয়ে আবদ্ধ কৰি থোৱা বহুত পানী তুমি বৈ যোৱা কৰিলা। নদী বিলাকে তোমাৰ কাৰণেই বখীৰ দৰে বেগাই ওলাই গৈছে। সকলো ভূবন তোমাৰ ভয়ত কঁপিছে ॥৩॥ ইন্দ্রই নবৰ হিত সকলো কৰ্ম জানি অস্ত্ৰেৰে সৈতে ভয়ঙ্কৰ হৈ এই অসুৰৰ ওচৰ পালেগৈ। সিহঁতৰ নগৰ কঁপাই ফুট হৈ, মহিমাৰে বজ্জ হাতত লৈ, সিহঁতক মাৰিলে ॥৪॥ হে ইন্দ্র, ৰাক্ষস বিলাকে আমাক হিংসা নকৰক। হে অতি বলবান ইন্দ্র, ৰাক্ষস বিলাকে প্ৰজাৰ মাজৰ পৰা আমাক বেলেগ কৰি যেন নিনিয়ৈ। সেই স্বামী ইন্দ্রই বেয়া মানুহক উৎসাদন কৰে। শিল্পদেব (ব্ৰহ্মচৰ্য্য নকৰা) বিলাকে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহিব নেলাগে ॥৫॥ হে ইন্দ্র, তুমি কৰ্ম্মেৰে পৃথিৱীত থকা প্ৰাণীক অভিভব কৰা। মানুহ বিলাকে সকলো জগতত তোমাৰ মহিমা নেপায়। তুমি নিজ বলেৰে বৃত্তক মাৰিলা। শত্ৰুৰে তোমাৰ যুদ্ধৰ অন্ত নেপালে ॥৬॥ হে ইন্দ্র, পূৰ্বে দেবাসুৰেও তোমাৰ বলৰ অনুগত হৈছিল। ইন্দ্রই শত্ৰু জয় কৰি ধন বিলাক আনক (ভক্তক) দিয়ে। সেই ইন্দ্রক অন্ন লাভৰ কাৰণে স্তোভাই আহ্বান কৰে ॥৭॥ হে ঈশ্বৰ ইন্দ্র, তোমাক স্তোভাই (বসিষ্ঠই) বন্ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছে। হে শতৰন্ধনৰ ইন্দ্র, তুমি আমাৰ বহুত সৌভাগ্যৰ বক্ষক হোৱা। আমাৰ হিংসা কৰাক নিৰা- বণ কৰা ॥৮॥ হে ইন্দ্র, তোমাক নমস্কাৰেৰে বৰ্জন কৰা আমি সদায় তোমাৰ সখা হৈ থাকিম। মহি- মাৰে ত্ৰাণ কৰা তোমাৰ বন্ধণেৰে সংগ্ৰামত তুমি অভিভব কৰা শত্ৰুৰ বল স্তোভাই নষ্ট কৰক ॥৯॥

১০ ঋক্ ওপৰৰ ৭।২০।১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

২২ সূক্ত— ঋ ২।

ঋষি আৰু দেবতা ২১ সূক্তৰ দৰে।

ছন্দ— বিৰাট; ৯ ত্ৰিষ্টুভ।

হে ইন্দ্র, সোম পান কৰা। সেই সোমে
তোমাক মত্ত কৰক। হে হৰি নামৰ ধোঁৱা যুক্ত
ইন্দ্র, যি সোম তোমাৰ কাৰণে অভিষব কৰা জনে
হাতেৰে ধোঁৱাৰ লেকাম ধৰা দৰে সুসংযত কৰি
শিলব বচি ধৰি চেপিছে,—॥ ১ ॥ হে হৰি ধোঁৱা যুক্ত
ইন্দ্র, তোমাৰ যোগ্য যি নতুন আমোদকৰ সোম
আছে, যি পান কৰি শক্তক মাৰা, হে বহুত ধৰ্মী
ইন্দ্র, তোমাক সেই সোমে আমোদ দিয়ক ॥ ২ ॥ হে
মঘবন ইন্দ্র, তোমাৰ স্তুতি বাক্য বসিষ্ঠই কৈছে,
সেইবিলাক মোৰ বাক্য ভালকৈ জানি লোৱা। এই
স্তোত্র বিলাক তুমি যজ্ঞত সেৱন কৰা ॥ ৩ ॥ হে
ইন্দ্র, সোম পান কৰা। মোৰ (সোম চেপা) শিলব
শব্দৰ আহ্বান শুনা। বিপ্ৰই স্তুতি কৰা স্তোত্র বিলাক
জানি লোৱা। এই পৰিচৰণ কৰ্ম্মৰ ওচৰ হৈ সহায়
কৰা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, শক্তৰ হিংসক তোমাক জানি
মই স্তুতি নেপাহৰো। তোমাৰ স্তুতি নেপাহৰো।
অসাধাৰণ যশৰ তোমাৰ স্তোত্র সদায় গাওঁ ॥ ৫ ॥
হে মঘবন ইন্দ্র, তোমাৰ সোম অভিষব কৰা মানুহ
বহুত আছে। স্তোত্রও তোমাৰ বহুত গায়। আমাৰ
আঁতৰ হৈ দূৰত নেথাকিবা ॥ ৬ ॥ হে বোৰ ইন্দ্র, এই
সকলো সোম অভিষব তোমাৰেই। তোমাৰ কাৰণেই
বৰ্দ্ধন কৰা স্তোত্র কৰিছো। তোমাকেই যজ্ঞৰ নেতা
সকলে আহ্বান কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে দৰ্শনীয় ইন্দ্র,
তোমাৰ মহিমা স্তুতি কৰি কোনেও অস্ত নেপায়। হে
উগ্র ইন্দ্র, তোমাৰ ধনবো অস্ত নেপায় ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র,
যি সকল পূৰ্বৰ ঋষি আছিল, আৰু যি নতুন বিশ্বই
তোমাৰ স্তোত্র উলিয়াইছিল, তেওঁ বিলাকলৈ আৰু
আমালৈ তোমাৰ সমীচ মঙ্গলকৰ হওক। তোমা-
লোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বন্ধা কৰা ॥ ৯ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

যশ ইচ্ছা কৰি ইন্দ্রৰ স্তোত্র ঋষিসকলে উদ্‌গী-
ৰণ কৰে। হে বসিষ্ঠ, তুমিও ইন্দ্রক হৰি আৰু
স্তোত্ৰেৰে পূজা কৰা। যি ইন্দ্রই সকলো ভুবনত
বলেৰে বিস্তাৰ কৰিলে তেওঁ ওচৰলৈ আহি মোৰ স্তুতি
যাক্য শুনক ॥ ১ ॥ যেতিয়া গছ-গছনি বিলাক বাঢ়ে
তেতিয়া, হে ইন্দ্র, দেবতাৰ স্তুতিকপ শব্দ কৰো।
মানুহৰ মাজত কোনেও নিজৰ জীৱনৰ কথা নেজানে।
মোৰ কাৰণে আত্মস কল্প হয় সেই সকলো বিলাক পাপ
আমাৰ পৰা ওচাৰ দিয়া ॥ ২ ॥ গৰুৰ ওচৰ পাব পৰা
ইন্দ্রৰ বধ ধোঁৱাৰে সৈতে স্তোত্ৰেৰে লগাইছো। স্তোত্ৰ

সেৱন কৰি ইন্দ্রই ওচৰত আছেহি। এই ইন্দ্রই মহত্বৰে
দাবাপৃথিবী বেলেগ কৰি ৰাখিলে। সেই ইন্দ্রই শত্ৰু
আৰু প্ৰতিদ্বন্দী বিলাক মাৰিলে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, পানী
বিলাক বঁজী গৰুৰ দৰে বাঢ়ক। তোমাৰ স্তোতা
বিলাকে ঋত্বৰ (নিয়মৰ) পানী বিচাৰে। হে ইন্দ্র,
তুমি আমাৰ ফলে নিযুক্ত ধোঁৱাৰে অহা বায়ুৰ দৰে
আহা। তুমিয়েই স্তোতাক প্ৰজ্ঞাৰে অন্নবিলাক দিয়া
॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক এই মদকৰ সোমে আমোদ
দিয়ক। স্তোতাক বলবন্ত বহুত ধনৰ পুত্ৰ দিয়া। হে
বীৰ, দেবতাৰ মাজত মানুহক দান কৰা একমাত্ৰ তুমি
এই সোম চেপা যজ্ঞত আমোদ কৰা ॥ ৫ ॥ বসিষ্ঠ
সকলে বজ্জবাহ কামবৰ্ম্ম ইন্দ্রকেই এইদৰে অৰ্চনীয়
স্তোত্ৰেৰে পূজা কৰিছে। স্তুত হৈ ইন্দ্রই আমাক গৰু
আৰু ধনেৰে সৈতে বোৰ পুত্ৰ দিয়ক। তোমালোকে
আমাক সদায় স্বস্তিৰে পালন কৰা ॥ ৬ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্র, তোমাৰ থাকিবৰ ঠাই প্ৰস্তুত কৰা
হৈছে। হে পুৰুষত ইন্দ্র, নেতা মকত সকলৰে সৈতে
সেই ঠাইলৈ আহা। আমালৈ যেনেকুৱা হৈছা আৰু
যেনেকৈ বৰ্দ্ধন কৰিছা, তেনেকৈ ধন দিয়া। আমাৰ
সোম বসেৰে আমোদ কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, দুয়ো
(স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীত) ঠাইত থকা তোমাৰ মন আমি
বুজি পাইছো। সোম অভিযুক্ত কৰা হৈছে। মধুৰস
পাত্ৰত ঢলা হ'ল। মধ্যম সুৰেৰে সুসমাপ্ত এই স্তুতিৰে
ইন্দ্রক বেচিকৈ আহ্বান কৰা হৈছে,— আৰু ভৱণ
কৰা হৈছে ॥ ২ ॥ হে ঋজীৰিণ ইন্দ্র, আমাৰ এই যজ্ঞত
সোম পান কৰিবলৈ স্বৰ্গৰ পৰা আহা,— অন্তৰীক্ষৰ
পৰা আহা। বলবন্ত তুমি মোৰ ফালে আমোদৰ
কাৰণে তোমাৰ হৰি ধোঁৱাই লৈ আহক ॥ ৩ ॥ হে
হৰি ধোঁৱাযুক্ত, সুমুখৰ ইন্দ্র, সকলো বন্ধনেৰে ডাঙৰ
মকৎ সকলৰে সৈতে একেলগে শক্তক খেদি, আমাক
বৰ্ষক বলবন্ত পুত্ৰ দি স্তোত্ৰ সেৱন কৰিবলৈ আমাৰ
ফালে আহা ॥ ৪ ॥ মহৎ, উগ্ৰ, বিশ্বক বহন কৰা ইন্দ্রক
(বথৰ) ধুৰাত লগোৱা ধোঁৱাৰ দৰে এল কৰি এই
স্তোত্ৰ দিয়া হৈছে। হে ইন্দ্র, তোমাক এই স্তোত্ৰাই ধন
বিচাৰিছে। তুমি আমাক স্বৰ্গৰ দৰে জীমন্ত পুত্ৰ দিয়া
॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র, আমাক এইদৰে বৰণীয় ধৰণেৰে পূৰ্ণ কৰা।
তোমাৰ মহৎ সুমতি আমি যেন লাভ কৰিব পাৰো।
হৰিমান আমাক সুপুত্ৰাদি যুক্ত অৱেৰে পূৰ্ণ কৰা।
তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বন্ধা কৰিবা ॥ ৬ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে উগ্ৰ ইন্দ্ৰ, যেতিয়া তোমাৰ সেনাই 'সকলো-
দেই সমান' এই বুলি গপ কৰি বন্ধলৈ যায়—তেতিয়া
মানুহৰ হিত কৰা তোমাৰ বাহুত থকা মহৎ বজ্জ
(আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে) পৰক। তোমাৰ সকলো
ফালে ঘোঁৰা মন যেন বিচলিত নহয় ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ,
যুদ্ধত যি মানুহে আমাৰ আগত থাকি অভিভব কৰিব
খোজে, সেই শত্ৰুক নাশ কৰা। আমাক নিশ্চয় কৰিব
খোজা মানুহৰ ওপৰত তোমাৰ আশীৰ্বাদ দূৰ কৰা।
আমাৰ কাৰণে ধন সন্তাৰ আনা ॥২॥ হে ধুনীয়া
পাণ্ডৱী পিছা ইন্দ্ৰ, তোমাৰ শত বক্ষণী সুদাস (ভাল
দাস)—ক দিয়া। সহস্ৰ আশীৰ্বাদ আৰু ধন (আমাৰ)
হওক। হিংসকৰ বধ কৰা অস্ত্ৰ নষ্ট কৰা। আমাক
দীপ্ত যশ আৰু বহু দিয়া ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ দৰে
কামত আমি (যুক্ত) থাকিম। হে বীৰ ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
দৰে বক্ষকৰ দানৰ আমি উপযুক্ত হম। হে বলবান
উগ্ৰ, ইন্দ্ৰ, সদায় আমাৰ স্থান কৰা। হে হৰিষৌৰা
যুক্ত ইন্দ্ৰ, আমাক নেমাৰিবা ॥৪॥ আমালোকে
হৰিঅশ্বযুক্ত ইন্দ্ৰৰ কাৰণে সুখকৰ স্তোত্ৰ কৰি দেবতাই
পথিওৱা বল বাঞ্ছা কৰি হিংসৰ পৰা পৰিজ্ঞান পাই
বল লাভ কৰিম। হে বীৰ, শত্ৰুক হত্যা কৰিবৰ
শক্তি আমাক কৰি দিয়া ॥৫॥

৬ ঋক্ ওপৰৰ ৭।২৪।৬ ঋকৰ দৰে ॥৬॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে মধবন ইন্দ্ৰ, অভিযুত নকৰা সোমে আনন্দ
নকৰে। স্তোত্ৰ-মন্ত্ৰ-হীন অভিযুত কৰা সোমেও
আনন্দ নিদিয়। আমাৰ যি উক্থ স্তোত্ৰ ইন্দ্ৰই
সেৱন কৰে, বজ্জৰ দৰে আদৰেৰে শুনে, তেতিয়া নতুন
উক্থ স্তোত্ৰ ইন্দ্ৰলৈ পাঠ কৰিম ॥১॥ সেই কাৰণে
সকলো উক্থ গায় দিয়া সোমে মধবন ইন্দ্ৰক আনন্দ
দিয়। সকলো স্তোত্ৰৰে অভিযুত কৰা সোমে ইন্দ্ৰক তৃপ্ত
কৰে। (সেইবাবে) সকলো ঋত্বিকে পৰম্পৰ মিলি
পুতেকে পিতাকক মতা দৰে বক্ষনৰ কাৰণে উক্থ
আৰু স্তোত্ৰৰে ইন্দ্ৰক আহ্বান কৰিছে ॥২॥ স্তোত্ৰৰ
বিধান দিওঁতাই সোম অভিযুত কৰোঁতে যি (ইন্দ্ৰৰ
বিষয়) কৰ্মৰ কথা কয়, সেই বিলাক কৰ্ম ইন্দ্ৰই
পূৰণি কালত কৰিছিল। এতিয়াও অন্য কাম কৰিছে।
সেই ইন্দ্ৰই শত্ৰুৰ সকলো সমান একে ধৰণৰ নগৰ

অকলে পতিয়ে পতীক শোধন কৰা দৰে শোধন কৰিলে
॥৩॥ ইন্দ্ৰৰ পৰম্পৰ সংগ্ৰহই বহুত বক্ষণ আছে।
সেই ঋণ বিলাক (আগৰ ঋষি সকলে) কৈছিল।
এতিয়াও ইন্দ্ৰই ধনৰ ভাগ কৰি দিয়া, আপদত ত্ৰাণ
কৰা বুলি শুনিছো। ইন্দ্ৰই আমাক প্ৰিয় কল্যাণ
দিয়ক ॥৪॥ এইদৰে বসিষ্ঠই মানুহৰ বক্ষাৰ কাৰণে
কামবৰী ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিছে। হে ইন্দ্ৰ, সহস্ৰ ধন
আমাক দিয়া। তোমালোকে আমাক সদাই স্বস্তিৰে
বক্ষা কৰা ॥৫॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

যেতিয়া যুদ্ধ কৰিবলৈ (তাৰ লগত) সেই কাম
বিলাকত লগা হয়, তেতিয়া নেতা সকলে ইন্দ্ৰক
আহ্বান কৰে। সেই বাৰ, মানুহক বক্ষা কৰা ইন্দ্ৰই
বল কামনা কৰি গৰুৰ পাল আমাক পোৱাই দিয়া ॥১॥
হে পুৰুষত মধবন ইন্দ্ৰ, তোমাৰ যি বল আছে, সেই
বল তোমাৰ সখাক দিয়া। হে মধবন ইন্দ্ৰ, তুমি যি
দৃঢ় নগৰ বিলাক ভাঙি দিলা, তাৰ পৰা লুকাই থোৱা
গৰু বিলাক উলিয়াই আনা ॥২॥ সেই ইন্দ্ৰ জগতৰ
বজ্জা, মানুহৰ বজ্জা। পৃথিৱীৰ না না ৰূপৰ যি ধন
আছে তাৰো বজ্জা। সেই বাবে হৰি দাতাক ধন দিয়ে।
সেই ইন্দ্ৰই আমাৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ আমাৰ ফালে ধন
পথিয়াই দিয়ক ॥৩॥ মধবন ইন্দ্ৰই আমাক বক্ষণেৰে
সৈতে ধন দি, মকুত সকলেৰে সৈতে বক্ষণৰ কাৰণে
অন্ন সোনকালে দিয়ক। ইন্দ্ৰই কম নোহোৱা প্ৰাপ্তব্য
দক্ষিণা স্তোত্ৰৰ নেতাক পোৱাই দিয়ে ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ,
আমাক ধন হবলৈ সোনকালে ধন দিয়া। ধন দিবৰ
কাৰণে তোমাৰ মন পূজ্য স্তুতিৰে ঘূৰাই আনিম। আমাক
গৰু যুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত আৰু ৰথ যুক্ত কৰা। তোমা-
লোকে সদায় আমাক স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥৫॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি জানিলে আমাৰ স্তোত্ৰৰ ফালে
আহা। তোমাৰ হৰি ঘোঁৰা আমাৰ ফালে লগোৱা
হওক। হে সকলোকে সন্তোষ দিয়া ইন্দ্ৰ, তোমাক
সকলো মানুহে যদিও বেলেগ আহ্বান কৰে, তথাপি
আমাৰ আহ্বানেই শুনিবা ॥১॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ,
যেতিয়া তুমি ঋষিৰ স্তোত্ৰ বক্ষা কৰা, তেতিয়া তোমাৰ
মহিমা স্তোতাই গম পাই। হে উগ্ৰ ইন্দ্ৰ, যেতিয়া
হাতত বজ্জ ধৰা তেতিয়া কৰ্মৰ দ্বাৰা ভৱন্তৰ বৃত্তি
হৈ শত্ৰুৰ দুৰ্জয় হৈ ৰোৱা ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক

যেটিকে শ্রব কৰা নেতৃ সকলক মহৎ দাৰ্ভাণ্ডাৰ্থিবীৰ্য্য প্রদ-
শিত কৰা। তুমি যজমানক মহৎ ধন আৰু বলক কাৰণে
উৎপত্তি হৈছে। অদাতা যজমানক দাতা যজমানে হিংসা
কৰিব পাৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, হৃষ্ট মিত্ৰ বাণক মানুহ বিলাক
গৈছে। এই ভাল দিনত সিহঁতৰ ধন আমাক দিয়া।
পাপ নাশ কৰা মায়াবী বৰ্ণে যি আমাৰ পাপ দেখি-
ছে, সেই অন্যায় মোচন কৰি দিয়া ॥ ৪ ॥ যি ইন্দ্ৰই
মহৎ নিষ্পাদন কৰা ধন আমাক দিলে, যি ইন্দ্ৰই অৰ্চনা
কৰা স্তুতি বিলাকৰ বন্ধক হয়, সেই মঘবান ইন্দ্ৰক
শ্রব কৰিছো। তোমালোকে আমাক সদায় স্বত্ত্বৈ
বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কাৰণে এয়া সোম অভিযুত
হৈছে, হে হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্ৰ, (সেৱন কৰা)
ঘৰলৈ সোনকালে আহা। ভালকৈ অভিযুত সোম
সোনকালে পান কৰা। হে মেঘবন ইন্দ্ৰ, বিচাৰিলেই
তুমি আমাক ধন দিয়া ॥ ১ ॥ হে ব্ৰহ্ম, বীৰ ইন্দ্ৰ,
এই স্তোত্র সেৱন কৰিবলৈ আমাৰ ফালে হৰি ঘোঁৰাৰে
সৈতে খবকৈ আহা। এই যজ্ঞতে ভালকৈ আৰ্হাদ
কৰা। আমাৰ এই স্তোত্র ওচৰত শুনা ॥ ২ ॥ হে
ইন্দ্ৰ, তোমাক এই সূক্তৰে অলঙ্কৃত কৰিলে কেনে
হব? হে মঘবন ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কেতিয়া আনন্দ উদ্ভাবনা
কৰিম? তোমাকেই বিচাৰি সকলো স্তোত্র মেলি
দিছো। সেই কাৰণে হে ইন্দ্ৰ, মোৰ এয়া স্তোত্র ওচৰত
শুনা ॥ ৩ ॥ আৰু, হে মঘবন ইন্দ্ৰ, যি পুৰণি
কালত ঋষিৰ স্তুতি শুনিছিল, সেই বিলাক মানুহৰ
হিতৰ কাৰণে আছিল। এতিয়া মই তোমাৰ বহুত
স্তুতি কৰিম। হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ পিতাৰ দৰে
বহু ॥ ৪ ॥

৫ ঋক্ ওপবৰ ৭/২৮/৫ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

৩০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ১৯ সূক্তৰ দৰে।

হে বলবান দেবতা ইন্দ্ৰ, আমাৰ ওচৰলৈ বলেৰে সৈতে
আহা। আমাৰ দিবলগীয়া ধনৰ বৰ্দ্ধন কৰা হোৱা।
হে সুবজ্জহন্ত নৃপতি, তুমি মহৎ বলব হোৱা। হে
বীৰ, মহৎ তুমি শত্ৰুৰ হিংসক বল ধাৰণ কৰা ॥ ১ ॥
হে ইন্দ্ৰ, আহ্বান কৰিব লগীয়া তোমাক বুদ্ধত (বিবিধ
মাত্ৰ ব'ত ওলায়), ব'ত, বলী পুৰুষে শৰীৰ বক্ষাৰ

কাৰণে আৰু দুৰ্ভাৰ (চিৰ দিন) পাবলৈ) জীয়াই
থাকিছোঁ) তোমাকেই আহ্বান কৰে, সকলো মানুহৰ
মাজত সেনাৰ যোগ্য তুমিয়েই শত্ৰুক বৃহত্ত নামৰ
বল্লেৰে আহাৰ বল কৰা ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া
দিন বিলাক সুদিন হৈ পুৱাই, যেতিয়া যুদ্ধৰ নিচান
ওচৰত ধৰা, তেতিয়া, বলবান, দেবতাৰ আহ্বাতা
অগ্নিয়ে আমাৰ সৌভাগ্যৰ কাৰণে দেবতা সকলক
আহ্বান কৰি এই যজ্ঞত বহুৱাই ॥ ৩ ॥ হে বলী
ইন্দ্ৰ দেবতা, আমি তোমাৰ নিজৰ (আপোন)। যি
হৰি আদি দি শ্রব কৰিছো—সেয়াও তোমাৰ। এই
দুয়োবিধ স্তোত্ৰাক শ্ৰেষ্ঠ ধৰ দিয়া,—সুসম্ভূত হৈ আমি
বৃদ্ধা হয় ॥ ৪ ॥

৫ ঋক্ ওপবৰ ৭/২৮/৫ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি আৰু দেবতা ৩০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—গায়ত্ৰী;
১০-১২ বিৰাট্।

হে সখা সকল, তোমালোকে হৰি ঘোঁৰা যুক্ত সোম
পান কৰা ইন্দ্ৰৰ আৰ্হাদকৰ স্তোত্র গোৱা ॥ ১ ॥ আৰু
(হে স্তোতা সকল) সুদাতা, সত্যধন ইন্দ্ৰলৈ যেনেকৈ
স্তোতাই দীপ্ত স্তোত্র গায়, তেনেকৈ শ্রব কৰা,—আমিও
কৰিম ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ অন্ন দাতা হোৱা। হে
শত্ৰুহন্ত, তুমি আমাৰ গো দাতা হোৱা। হে বাস
কৰিবলৈ দিয়া ইন্দ্ৰ, তুমি সোণ দাতা হোৱা ॥ ৩ ॥
হে কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰ, তোমাক বিচৰা আমি বিশেষকৈ
স্তুতি কৰিম। হে বাস কৰিবলৈ দিয়া ইন্দ্ৰ, আমাৰ
এই স্তোত্র সোন কালে অবধাৰণ (মনত ধাৰণ) কৰা
॥ ৪ ॥ হে স্বামী ইন্দ্ৰ, কটুবাৰ্য্য কোৱা, নিন্দক বা
অদাতাৰ হাতত তুমি আমাক এৰি নিদিবা (বন্দীভূত
নকৰাৰ)। মোৰ স্তোত্র কৰ্ম তোমালৈ যাওক ॥ ৫ ॥
হে বৃহৎ, পত্ৰৰ হিংসক ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ কবচ।
তুমি সদায় শকত। আগত যুদ্ধ কৰা। তোমাৰ
সহায়েৰে শত্ৰুক প্রত্যাভব দিম ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অন্নবতী
দাৰ্ভাণ্ডাৰ্থিবীৰ্য্যে যি তোমাৰ বল স্বীকাৰ কৰে—(সেই)
তুমি মহান ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সেই তোমাৰ লগত
যোৱা, ভেজ্জৰে বাণ্ড স্তোতাই কৰা তোমাৰ স্তুতিয়ে
সৰ্বস্তোভাৱে তোমাক গ্ৰহণ কৰক ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
ওপবত, স্থালোকত থকা দৰ্শনীয় তোমাক উদ্দেশ্য কৰি
দিয়া আমাৰ সোম ওপবত আছে। প্রজাই তোমাক
প্ৰণাম কৰিছে ॥ ৯ ॥ (হে আমাৰ মানুহ সকল)
তোমালোকে মহৎ ধনৰ বৰ্দ্ধক মহৎ ইন্দ্ৰলৈ সোম লৈ

আহা। বিশেষ চেতন যুক্ত ইন্দ্রলৈ সূক্ততি কৰা।
হে ইন্দ্র, প্ৰজাৰ কামনা পূৰক তুমি হৰি পূৰণ কৰা প্ৰজাৰ
ওচৰলৈ যোৱা ॥ ১০ ॥ বহুত ব্যাপ্ত হৈ থকা মহান ইন্দ্রলৈ
সূক্ততিৰে হৰি অন্ন বিপ্ৰ সকলে উলিয়াইছে। সেই
ইন্দ্রৰ কৰ্ম বিলাক ধৰ, দেবতা সকলেও বেয়া
নেপাই ॥ ১১ ॥ সকলো জগতৰ ঈশ্বৰ, কোনেও খঙ
বাধা দিব নোৱাৰা সেই ইন্দ্রক শত্ৰু পৰাভব কৰিবলৈ
স্তোত্ৰ কৰা হৈছে। তুমিও হে ঋত্বিক, হৰি অশ্ব যুক্ত
ইন্দ্রক স্তব কৰিবলৈ বন্ধুক উৎসাহ দিয়া ॥ ১২ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ২৭।

ঋষি—১-২৫ আৰু ২৬ৰ আধা মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ
বসিষ্ঠ; ২৬ আধা ২৭ বসিষ্ঠৰ পুত্ৰ শক্তি বা বসিষ্ঠ।
ছন্দ—প্ৰগাথ-অযুগ্ম বৃহতী; যুগ্ম—সত্যো বৃহতী
৩—দ্বিপদা বিৰাট। দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, যজমান সকলে আমাৰ পৰা দুবৈত
ভোমাক ৰাখিবলৈ বাধা নিদিয়ক। তুমি দুবৈত থাকি-
লেও আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা বা ইয়াত থাকিলে ওচৰত
(আমাৰ স্তুতি) শুনা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে
এই বিলাক অভিযুক্ত কৰা সোম স্তোত্ৰৰে সৈতে
সংস্কাৰ কৰি মৌ মাথীয়ে (বহুৰাত) থকা দৰে স্তোত্ৰ
গোৱা সকল বহি আছে। ধন বিচৰা সকলে (এই
সোম) বহুত ভৰি থোৱা দৰে ইন্দ্রক ডৰাই দিছে
॥ ২ ॥ ধন বিচৰা মই সুদক্ষিণা দিয়া বজ্জহন্ত ইন্দ্রক
পুভেকে পতাকক আহ্বান কৰা দৰে আহ্বান কৰিছো
॥ ৩ ॥ হে বজ্জহন্ত ইন্দ্র, দৈ মিহলোৱা এয়া সোম
তোমাৰ কাৰণে চেপা হৈছে। সেই সোম আমোদৰ
কাৰণে পান কৰিবলৈ যজ্ঞৰ ঘৰলৈ হৰি ঘোঁৰাই লৈ
আহক ॥ ৪ ॥ (খোজা বিষয় কথা) শুনিবলৈ বিচৰা
কাণ থকা ইন্দ্রক ধন আমি বিচাৰিছো। আমাৰ স্তুতিৰে
(খোজাৰ বিষয় কথা) বিলাক জনক, আৰু শুনি যাতে
বেয়া নেপায় ইন্দ্রই তৎক্ষণাতে শত সহস্ৰ ধন দিয়ে।
দিবলৈ ইচ্ছা কৰা ইন্দ্রক কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে
॥ ৫ ॥ হে বৃত্ৰবধ কৰা ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে যি
মানুহে স্তুতি কৰি গভীৰ সোম চেপা কাম কৰিবলৈ
যায় সেই বীৰক (ইন্দ্রৰ কাৰণে) কোনেও প্ৰতিবাদ
কৰিব নোৱাৰে। ভেওঁক পৰিচাৰক বিলাকে ওচৰ চাপি
যায় (আৰু আলপৈচান) ধৰে ॥ ৬ ॥ হে মঘবন ইন্দ্র, ধনী
(হৰিমান) সকলৰ তুমি উপদ্রব নিবাৰক কবচ হোৱা,—
যি তুমি উৎসাহ কৰি অহা শত্ৰুক বিনাশ কৰা তুমি নিহত
কৰা শত্ৰুৰ ধন আমি ভাগ কৰি লয়। কোনেও নাশ

কৰিব নোৱাৰা তুমি আমাক ঘৰ দিয়া ॥ ৭ ॥ (হে আমাৰ
পুৰুষ সকল) বজ্জী, সোমপান কৰা ইন্দ্রলৈ সোম চেপা।
ইন্দ্রক ভৰ্ণন কৰিবলৈ পাক কৰিব লগীয়া (পিথাপনা)
পাক কৰা; (ইন্দ্রৰ প্ৰিয়) কাম কৰা। ইন্দ্রই সুখ দি হব্য পূৰ্ণ
কৰে ॥ ৮ ॥ সোম চেপা যজ্ঞত হেলা নকৰিবা,—উৎসাহ
কৰা। মহৎ দানৰ কামত ইন্দ্রৰ পৰা ধন পাবলৈ কাম
কৰা। কৰ্ম্মত ধৰ কৰিলে শত্ৰু জয় হয়, ঘৰত থাকি-
বলৈ পাই, আৰু (পৰিজন) পোহপাল দিব পাবে।
বেয়া কামত দেবতা (সন্তুষ্ট) নহয় ॥ ৯ ॥ ভাল দান
কৰা যজমানৰ বথ (যজ্ঞৰূপী বথ) পৰি নেযায় (নষ্ট
নহয়) বা বৈ নেযায়। ইন্দ্র যাৰ বন্ধক হয়, যাৰ মকত
সকল বন্ধক হয় ভেওঁ গৰুৰে পৰিপূৰ্ণ গোহালীলৈ
যায় (গোহালী পাই) ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি যাৰ
বন্ধক হোৱা, ভেওঁ স্তোত্ৰেৰে ভোমাক বলবান কৰি
অন্ন পাই। হে বীৰ ইন্দ্র, আমাৰ বথৰ বন্ধক হোৱা
আৰু আমাৰ লৰা জুৰিৰ বন্ধক হোৱা ॥ ১১ ॥
এই ইন্দ্রৰ সোমৰ ভাগ যজ্ঞত বেচি হয়। জয় কৰা
মানুহৰ, ধনৰ দৰে যাক হৰিঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্রই বল
দিয়ে ভেওঁক বিপুৰে হিংসা কৰিব নোৱাৰে ॥ ১২ ॥
(হে যজমান সকল) অলপ নোহোৱা, সুবিহিত, সুকণ
মজ্জী, সকলো যজ্ঞন কৰা দেবতাৰ মাজত ইন্দ্রক
দিয়া। যি যজমানে কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা ইন্দ্রৰ মনৰ মাজত
সোমাৰ পাবে সেইজনক বহুত বচিৰ বাহনেৰেও
ধৰি ৰাখিব নোৱাৰে ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ মনত
যি স্থান পাই, সেই জনক কোন মানুহে উপদ্রব
কৰিব পাবে? হে মঘবান ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে
যি প্ৰজাৰে সৈতে হৰি আদি দিয়ে, ভেওঁ (এই
সংসাৰৰ পৰা) পাব হোৱা দিনত স্বৰ্গত (থাকিবলৈ)
বল পাই ॥ ১৪ ॥ হে মঘবান ইন্দ্র, তোমাৰ (কাৰণে)
প্ৰিয় ধন যি দিয়ে ভেওঁবিলাকক সংশ্ৰামত প্ৰেৰণা
দিবা। হে হৰিঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্র, তোমাৰ সন্তুষ্টতা
আমি স্তোতা সকলে সকলো দুঃখৰ পৰা জ্ঞান পায়
॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্র, অধম ধন তোমাৰ; তুমিয়েই মধ্যম
ধন পোষণ কৰা আৰু তুমিয়েই সকলো উত্তম ধনৰ
ঈশ্বৰ,—ই সত্য। গৰুৰ বিষয়ে তোমাক কোনেও
নিষেধ কৰিব নোৱাৰে ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি সক-
লোৰে ধন দাতা বুলি শুনা যায়। যি শত্ৰু হয়,
ভাতো ধন দাতা বুলি শুনা যায়। হে পুৰুষত
ইন্দ্র, এই পৃথিবীৰ সকলো মানুহে তোমাৰ বন্ধন
বিচাৰি অন্ন ভিক্ষা কৰে ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, যিমান
ধনৰ তুমি গৰাকী, সিমান ধনৰ মই যদি গৰাকী

চৰ্ত্ত, ভেড়িয়া, হে বদবসু (ধন দাতা) মই আমাৰ
 স্তোতাক ধন দি প্ৰতিপালন কৰিম,— পাৰ কাৰণে
 নিদিও ॥ ১৮ ॥ যি কোনো ঠাইত থকা মানুহে
 দিনে দিনে তোমাক পূজা কৰে তেওঁক ধন দিয়া ।
 হে মঘবন ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বাহিৰে আমাৰ জ্ঞাতি অন্য
 কোনো নাই,— পিতাও নাই ॥ ১৯ ॥ স্তুতি আদি
 কামলৈ ধৰ কৰা, মহৎ বৃত্তিৰে বৃত্ত হৈ মানুহে
 অন্ন পাই । পুৰুষ ইন্দ্ৰক, তোমাক, ডুৱাই বধৰ
 চকৰীৰ বেৰৰ কাঠ বেকা কৰা দৰে মই স্তুতিৰে
 তোমাক বেকা (লেহকা) কৰিছো ॥ ২০ ॥ মানুহে
 বেয়া স্তুতি কৰি ধন নেপায় । হিংসা কৰি ধন নেপায় ।
 হে মঘবন ইন্দ্ৰ, পাৰ হোৱা (মৰা) নিৰ্দ্ধিষ্ট দিনত
 মোৰ দৰে মানুহক যি দিব লগীয়া ধন আছে সেয়া
 তোমাৰ পৰা সন্তোষ পাৰ পাৰি ॥ ২১ ॥ হে স্ব
 ইন্দ্ৰ, তুমি এই জগতৰ ঈশ্বৰ, স্বাবৰ ঈশ্বৰ, সকলো
 দেখা তোমাক নিখিৰোৱা (খিৰাবলৈ লোৱা ওহাৰ
 ভললৈ নামি থকা) গাই গকৰ দৰে বহুত স্তুতি
 কৰিম ॥ ২২ ॥ স্বৰ্গত উৎপত্তি হে মঘবান ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
 দৰে অন্য নাই । পৃথিৱী বা স্বৰ্গত তোমাৰ দৰে
 কোনো জন্ম হোৱা নাই, আগলৈকো জন্ম নহয় ।
 ঘোঁৰা, অন্ন আৰু গৰু ইচ্ছা কৰি আমি তোমাক
 আহ্বান কৰিছো ॥ ২৩ ॥ হে জ্যেষ্ঠ ইন্দ্ৰ, কণিষ্ঠ মোলৈ
 ধন আনা । হে মঘবন ইন্দ্ৰ, তুমি সদায়েই বহুত
 ধনৰ গৰাকী হৈছা । প্ৰত্যেক যজ্ঞত তুমি হবিষ্যুত
 হোৱা ॥ ২৪ ॥ হে মঘবান ইন্দ্ৰ, শত্ৰু বিলাকক খেদাই
 দিয়া । আমালৈ ধন সুলভ কৰি দিয়া । সংগ্ৰামত,
 স্তোতা আমাৰ বন্ধক হোৱা আৰু বৰ্জন কৰা হোৱা ॥ ২৫ ॥
 হে ইন্দ্ৰ, আমাক কৰ্ম দিয়া । পিতাই পুত্ৰক ধন
 দিয়া দৰে তুমি আমাক ধন দিয়া । হে পুৰুষ ইন্দ্ৰ,
 আমি যজ্ঞৰ জীৱ । (আমি যেন) প্ৰতি দিন
 সূৰ্য্য দেখিবলৈ পাওঁ ॥ ২৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মনে মনে অহা
 হৰ্দ্ধৰ, হিংসুক শত্ৰুৱে যেন আমাক আক্ৰমণ নকৰে ।
 হে বীৰ তুমি সহায় কৰা আমি সকলো আপদৰ
 পৰা ভৰিম । আমাৰ কোনো অমঙ্গল নহওক ॥ ২৭ ॥

৩৩ শ্লোক—৭ ১৪ ।

কবি—১—৯ বসিষ্ঠ; ১০—১৪ বসিষ্ঠৰ পুতেকহঁত ।

হুন্দ জিহুত, দেবতা—১—৯ ইন্দ্ৰ বা বসিষ্ঠৰ
 পুতেকহঁত; ১০—১৪ বসিষ্ঠ ॥

যগা, কন্দৰ্ব পুৰক, সোঁফালে যুৱত চুড়া থকা
 (হইতে) বোক চাৰিওফালে আনন্দ দিছে । যজ্ঞ

পৰা উঠি মই নেতা সকলক কৈছো যে মোৰ পৰা
 দুবলৈ মোৰ পুত্ৰ সকল যাৰ নেলাগে ॥ ১ ॥ বয়তৰ
 পুত্ৰ পাশদ্যুত বজাৰ চমসত (পাত্ৰত) থকা অভিমুত
 সোম পান কৰি থকা উগ্ৰ ইন্দ্ৰক, বসিষ্ঠ (ব পুত্ৰ)
 সকলে (সূদাস বজাক) অভিমুত কৰিবলৈ লগায়
 (যজ্ঞ বগেৰে) ইন্দ্ৰক দুৰৈৰ পৰা আনিলে । ইন্দ্ৰো
 (পাশদ্যুত) এৰি আহি বসিষ্ঠৰ পুত্ৰ সকলক বৰণ
 কৰালে ॥ ২ ॥ এনেকৈয়ে বসিষ্ঠ সকলে নদী সুখেৰে
 পাৰ হল । এইদৰেই ভেদ নামৰ শত্ৰুক বসিষ্ঠ সকলে
 মাৰিলে । এইদৰেই, হে বসিষ্ঠ সকল, তোমালোকৰ
 মন্ত্ৰেৰে দহজন বজাৰ লগত যুদ্ধ কৰা সূদাসক ইন্দ্ৰই
 বন্ধা কৰিলে ॥ ৩ ॥ হে নেতা সকল, তোমালোকৰ
 স্তোত্ৰেৰে পিতৃ সকল সন্তুষ্ট হ'য় । (অৰ্থাৎ বসিষ্ঠ
 নিজেই ভুস্ট হৈছে) । মই এখৰ অক্ষ লগাইছো
 (যাবলৈ) । তোমালোকে ক্ৰীণ নহবা । হে বসিষ্ঠ
 সকল, তোমালোকে শকৰী (হুন্দৰ) ঋকেৰে (আক)
 বৃহৎ সুৰ (সামৰে) ইন্দ্ৰৰ বল ধাৰণ কৰিছিল ॥ ৪ ॥
 দহজন বজাৰ সংগ্ৰামত বজা বিলাকে বেৰি ধৰাত
 বসিষ্ঠ সকলে তুফাতুৰ হৈ বৰষুণ বিচাৰি আদিত্যক স্তুতি
 কৰা দৰে ইন্দ্ৰক ওপৰলৈ চাই স্তুতি কৰিছিল । ইন্দ্ৰই
 বসিষ্ঠ সকলৰ স্তুতি শুনিলে (আক) তুংসু বজাক বিস্তীৰ্ণ
 ৰাজ্য কৰি দিলে ॥ ৫ ॥ গৰু খেদোৱা এচাৰিৰ দৰে
 নিমজ কৰি ডৰত সকলক (তুংসু সকলক) শত্ৰুৱে চকা
 কৰি দিলে । অলপ মাত্ৰ থাকি থাকিল । ইয়াৰ পাচত
 তুংসু সকলৰ বসিষ্ঠ পুৰোহিত হল আৰু তেওঁলোকৰ
 প্ৰজা বৃদ্ধি হল ॥ ৬ ॥ ভুবৰ মাৰুত তিনি (অগ্নি,
 বায়ু, সূৰ্য্য) অগ্নিয়ে বেতঃ (পানী) উৎপত্তি কৰে ।
 তাৰে আদিত্য প্ৰমুখ জ্যেষ্ঠ তিনি প্ৰজা আছে । তেওঁ
 বিলাক তিনিও উষাত জলে । এই সকলো বিলাকক
 বসিষ্ঠ সকলে জানে ॥ ৭ ॥ হে বসিষ্ঠ সকল, তোমা-
 লোকৰ স্তোত্ৰ আৰু মহিমাই সূৰ্য্যৰ জ্যোতিৰ দৰে
 প্ৰকাশ কৰে । তোমালোকৰ মহিমা আৰু স্তোত্ৰ সমুদ্ৰৰ
 দৰে গভীৰ । এই (স্তোত্ৰ আৰু মহিমাৰ) গতি বায়ুৰ
 দৰে অন্যাই লগ ধৰিব নোৱাৰে ॥ ৮ ॥ সেই বসিষ্ঠ
 সকলে, দুজোঁৱ সহস্ৰ শাখাৰ সংসাৰধন অন্তৰৰ জানেৰে
 যজ্ঞদ গামী (ব'লকে ইচ্ছা ভ'লকে যোৱা) হৈ ফুৰে ।
 যমে বহল অন্তৰে জাল মেলি অপসৰাক মাক কৰি এই
 (বসিষ্ঠ) সকলক আনিলে ॥ ৯ ॥ হে বসিষ্ঠ, তুমি বেড়িয়া
 বিজুলীৰ দৰে নিজ জ্যোতিৰে (মিটাবকণৰ) দেহ
 পৰিত্যাগ কৰি গৈছিল— মিটাবকণে তোমাক দেখিছিল ।
 সেই এটা তোমাৰ জন্ম আৰু অগস্ত্যই তোমাক বাস

স্থানব পৰা আহবণ কৰি আনিছিল ॥ ১০ ॥ আৰু হে বসিষ্ঠ, তুমি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ। হে বান্ধৱ, উৰ্ব্বশী অপ্সবাই মনস্ত সজ্জ কৰিছিল (যে ই মোৰ পুত্ৰ)। সেই উৰ্ব্বশীক দেখি মিত্ৰাবৰ্ণৰ বেভ: পাত হ'ল। আৰু তাৰ পৰা তুমি জন্ম হৈছা। তোমাক দেবতা সকলে যন্ত্ৰেৰে (আনি) পৃথুবীৰ (পদ্মৰ পাভত) থৈ দিলে ॥ ১১ ॥ এই বসিষ্ঠই বিশেষ জ্ঞানী হৈ দূয়ো (স্বৰ্গ আৰু পৃথিবী) ভালকৈ জানি সহস্ৰ দান দিয়া বা সকলো দান দিয়া হ'ল। বসিষ্ঠই যমে মেলি দিয়া বস্ত্ৰ তৈ আহি উৰ্ব্বশী অপ্সবাৰ যোগেদি জন্ম হ'ল ॥ ১২ ॥ বহুতে কৰা যজ্ঞত জাত মিত্ৰাবৰ্ণৰ একেলগে ঋগ্বেদ হোৱা বেভ: কলহত পৰিল। তাৰ পৰা মান (অগস্ত্য) ওলাল। তাৰ পৰাই বসিষ্ঠৰ জন্ম হ'ল বুলি কয় ॥ ১৩ ॥ এতদ (তুংসব) সকলে, তুমি বসিষ্ঠৰ ওচৰলৈ আহিল। এওঁ বসিষ্ঠক ভালকৈ মন কৰি ওচৰ পালেহি। বসিষ্ঠ ঋষি এওঁ বিলাকৰ যজ্ঞত পুৰোহিত, ব্ৰহ্মা (আদি) হৈ উক্থ স্তোত্ৰৰ উজ্জন কৰা সাম গানৰ উদ্গাতা হ'ল। তেওঁ সোম চেপা শিল (ঘুৰাই) অশ্বযু হৈ স্তোত্ৰ গায় ॥ ১৪ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ২৫।

ঋষি—মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—১-২১
ত্ৰিপদা বিৰাট; ২২-২৫ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—বিশ্বেদেবা
(সকলো দেবতা।)

দীপ্ত স্তোত্ৰ (ৰূপ) দৈবী (এই সূক্তত) বেগেৰে সুসংকৃত ৰথৰ দৰে আমাৰ পৰা; দেবতাৰ ফালে বাওক ॥ ১ ॥ ঋগ্বেদশীল পানীয়ে স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীৰ উৎপত্তি জানে আৰু (স্তোত্ৰ বিলাক) শুনে ॥ ২ ॥ বহল পানীয়েও এই ইন্দ্ৰক আপায়িত কৰে। উপদ্রব হ'লে ভেজৰী বীৰেও ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰে ॥ ৩ ॥ এই ইন্দ্ৰই অহিবলৈ (বহত) ধুবীত খোঁৱা লগোৱা,—যেনেকৈ সোণৰ হাতৰ বজ্জবান ইন্দ্ৰই লগায় ॥ ৪ ॥ যজ্ঞ চাৰিউফালে প্ৰতিষ্ঠা কৰা। যজ্ঞৰ বাটেদি নিজেই যোৱা দৰে যোৱা ॥ ৫ ॥ বৃদ্ধলৈকো নিজেই যোৱা। পাপ নাশ কৰা যজ্ঞ (ৰূপী) ধ্বজা মানুহৰ (ভালৰ) কাৰণে ধাৰণ কৰা ॥ ৬ ॥ এই যজ্ঞৰ বলত সূৰ্য্য উদয় হৈ ওপৰলৈ যায়। মানুহৰ ভাব পৃথিবীৰ দৰে (এই যজ্ঞই) বহন কৰে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, নিয়ম যুক্ত যজ্ঞেৰে কামনা সিদ্ধি কৰিবলৈ দেবতা সকলক আহ্বান কৰিছো। দেবতা সকলৰ পৰিচৰণ কৰিছো ॥ ৮ ॥ তোমালোকে দেবতাক উদ্দেশ্য কৰি কৰ্মৰ দেবীক ধাৰণ কৰা। তোমালোকে দেবতাৰ

স্তুতি কৰা ॥ ৯ ॥ সহস্ৰ চকুৰ উগ্ৰ বৰ্ণে এই নদী বিলাকৰ পানী পৰ্য্যবেক্ষণ কৰে ॥ ১০ ॥ ইন্দ্ৰৰ সকলবোৰ বৰ্ণৰ বজা। নদীবিলাকৰ ৰূপ কৰোতা। বৰ্ণৰ বল অনাই বাধা দিব নোৱাৰে,—সকলো ফালে যায় ॥ ১১ ॥ হে দেবতা সকল, সকলো প্ৰজাক বন্ধা কৰা যজ্ঞক নিম্না কৰা শত্ৰুক অদীপ্ত (নজলা) কৰি দিয়া ॥ ১২ ॥ শত্ৰুৰ ভয় লগোৱা (অসুখ কাৰক) অস্ত্ৰ আঁতৰি যাওক। আমাৰ গাৰ পৰা পাপ গুছাই দিয়া ॥ ১৩ ॥ হ'বা খোৱা অগ্নিয়ে আমাৰ নমস্কাৰেৰে প্ৰিয় হৈ আমাক বন্ধা কৰক। অগ্নিৰ স্তোত্ৰ ধাৰণ কৰিছো ॥ ১৪ ॥ পানীৰ পুত্ৰ (অপাং নপাতক) স্তুতিৰে দেবতা সকলেৰে সৈতে মিত্ৰ কৰা। তেওঁ আমাৰ সুখকৰ হওক ॥ ১৫ ॥ মেঘৰ হস্তা, নদীৰ ঠাইত পানীত বহি থকা, পানীত উৎপত্তি হোৱা অহিবুধ অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা ॥ ১৬ ॥ হে অহিবুধ অগ্নি, আমাক হিংসকৰ হাতত এৰি নিদিবা। এই যজ্ঞৰ কাম নষ্ট নকৰিবা ॥ ১৭ ॥ আৰু আমাৰ মানুহক (মকত সকলে) অন্ন দিয়ক। ধনৰ কাৰণে উৎসাহ কৰা শত্ৰুক মাৰি পেলাওক ॥ ১৮ ॥ মহা সেনাৰ বজা এই (মকত) সকলে বলৰে ভুবনত আদিভাৰ দৰে ভাপ দিয়ে ॥ ১৯ ॥ যেতিয়া দেবতাৰ পত্নী সকল আমাৰ ফালে আহে, তেতিয়া সিদ্ধ-হস্ত তুম্বাই আমাক বীৰ পুত্ৰ দিয়ক ॥ ২০ ॥ আমাৰ স্তোত্ৰ তুম্বাই সেৱন কৰক। অতি বুদ্ধিৰ তুম্বাই আমাৰ কাৰণে ধনৰ কাম কৰা হওক ॥ ২১ ॥ আমাৰ অভীষ্ট দানৰ কাৰণে গোট খোৱা দেবপত্নী সকলে সেই ধন বিলাক আমাক দিয়ক। বৰ্ণৰ পত্নীয়ে আমাৰ স্তোত্ৰ শুনক। দ্যাবাপৃথিবীয়েও শুনক। কল্যান দাতা তুম্বাই উপদ্রব নিবাৰণ কৰা (দেবপত্নী) সকলেৰে সৈতে আমাক শৰণ দান কৰা হওক (আৰু) ধনো দিয়ক ॥ ২২ ॥ সেই ধন আমাক পৰ্বতে দিয়ক; পানীয়ে দিয়ক; দানেৰে সৈতে সেই ধন (দেব পত্নী) সকলে দিয়ক; সেই ধন গছ-গছনিৰে দিয়ক আৰু স্বৰ্গলৈ দিয়ক। বনস্পতিয়ে সৈতে পৃথিবীয়ে একেলগে দিয়ক। দূয়ো দ্যাবাপৃথিবীয়ে বন্ধা কৰক ॥ ২৩ ॥ সেই বহল দ্যাবাপৃথিবীয়ে অনুমোদন কৰক। দীপ্তিত নিৰাস কৰা ইন্দ্ৰৰ সৰা বৰ্ণেও সেয়া অনুমোদন কৰক। শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা সকলো মকতে অনুমোদন কৰক। ধাৰণ কৰিব লগীয়া ধনৰ আমি বন্ধক হয় ॥ ২৪ ॥ আমাৰ এই স্তোত্ৰ ইন্দ্ৰ, বৰ্ণ মিত্ৰ, অগ্নি, জল, গছ-গছনি, বনলতা, সকলোৰে দেৱন কৰক। আমি মৰ্গগণৰ মাজত সুখেৰে থাকিম। তোমালোকে আমাক সদায় স্তুতিৰে বন্ধা কৰা ॥ ২৫ ॥

৩৫ শ্লোক—খ ১৫।

ঋষি—মিত্রাবকণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ।
দেবতা—বিষ্ণুদেবা (সকলো দেবতা) (শান্তি মন্ত্ৰ)।

ইচ্ছাশিল্পে বন্ধণেৰে সৈতে আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। (যজ্ঞমানে) হব্য দিয়া ইচ্ছা আৰু বন্ধণে আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ইচ্ছা আৰু সোমে আমাৰ শান্তিৰ আৰু কল্যাণৰ কাৰণে হওক,—সুখৰ কাৰণে হওক। যুদ্ধত অন্নলাভ কৰিবলৈ ইচ্ছা আৰু পূৰ্বা শান্তিৰ কাৰণে হওক। ১। ভগ দেবতা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। আমাৰ শান্তিৰ কাৰণেই নবাংশংস হওক। আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে বহুত কৰ্ম্ম পুৰস্কিও হওক। ধন বিলাকো শান্তিৰ হওক। আমালৈ সুনিয়ন্ত্ৰিত সত্যবচন শান্তিৰ হওক। বহুত প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা অৰ্থামাও আমাৰ শান্তিৰ হওক। ২। বিধাতা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। (পূৰ্বা পাপৰ) ধৰ্ম্ম (বন্ধণ) দেবতাও আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। বিবৰ্ত্তমান গতিৰ পৃথিৱী অগ্নেৰে সৈতে আমাৰ শান্তিপ্ৰদ হওক। পৰ্ব্বত শান্তিৰ কাৰণে হওক। দেবতাৰ স্তুতি আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ৩। জ্যোতিৰ্ম্মুখ অগ্নি আমাৰ শান্তিৰ হওক। মিত্ৰাবকণ আমাৰ শান্তিৰ হওক। পুণ্যকৰ্ম্ম সকলৰ পুণ্যকৰ্ম্ম বিলাক আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। চলি থকা বতাহ আমাৰ কাৰণে শান্তিৰ হৈ বলক। ৪। প্ৰথম আহ্বানতে দাবাপৃথিৱী শান্তিৰ কাৰণে হওক। অন্তৰীক্ষ দেখিবলৈ শান্তিৰ হওক। বন-জতা বিলাক শান্তিৰ কাৰণে হওক। গছ-গছনি বিলাক শান্তিৰ কাৰণে হওক। জয়শীল লোক পালক ইচ্ছা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ৫। দেবতা ইচ্ছা বসু সকলৰে সৈতে আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ভাল জন্তু হোৱা বন্ধণ দেবতা আদিত্য সকলৰে সৈতে আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। দুখ গুহোৱা কত্ৰ, কত্ৰ সকলৰে সৈতে শান্তিৰ কাৰণে হওক। এই যজ্ঞত তুমিই দেবপত্নী সকলৰে সৈতে আমাৰ স্তোত্ৰ শুনক। ৬। সোৱ দেবতা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। স্তোত্ৰ বিলাক আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। সোম চেপা শিলো আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। যজ্ঞ বিলাক শান্তিৰ হওক। হুপ কাঠৰ জোখ বিলাক আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ওষৰী বিলাক শান্তিৰ হওক। (দুবাৰ কৈছে)। বৈদী বিলাক আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ৭। আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে সূৰ্য্য বহল ভেজব হৈ উদয় হওক। চাৰি দিশ আমাৰ শান্তিৰ হওক। আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে পৰ্ব্বত অচল হৈ থাকক নদী বিলাক আমাৰ শান্তিৰ

কাৰণে হওক। পানীও আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ৮। অদিতি দেৱী কৰ্ণবে সৈতে আমাৰ শান্তি দাত্ৰী হওক। সূক্ত হোৱা মন্ত্ৰ সকল আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। বিষ্ণু আমাৰ শান্তি দাতা হওক। পূৰ্বা দেবতাও আমাৰ শান্তি দাতা হওক। অন্তৰীক্ষ আমাৰ সুখ দাতা হওক। বায়ু আমাৰ সুখ দাতা হওক। ৯। আমাক বন্ধা কৰি সন্নিহিত দেবতা আমাৰ শান্তি দাতা হওক। উদয় হোৱা উষা শান্তিৰ হওক। আমাৰ প্ৰজালৈ গৰ্ভস্থও শান্তিৰ হওক। সুখৰ ভাব কৰা ক্ষেত্ৰপতি আমাৰ সুখ দাতা হওক। ১০। সকলো দেবতা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। কৰ্ম্মেৰে সৈতে সবলতী আমাৰ শান্তি দাত্ৰী হওক। যজ্ঞৰ কেউফালে সেৱা কৰা সকলৰ শান্তি হওক। পাৰ্থিৱ সকলো বস্ত্ৰ আমাৰ শান্তি দাতা হওক। অন্তৰীক্ষত থকা সকলো আমাৰ সুখ দাতা হওক। ১১। সত্যৰ পালক সকল আমাৰ শান্তি দাতা হওক। হোঁৱা বিলাক আমাৰ শান্তিপ্ৰদ হওক। গৰু বিলাক শান্তি দাতা হওক। মুকৰ্ম্ম। সিদ্ধ হস্ত ঋতব সকল আমাৰ শান্তি দাতা হওক। স্তব কৰা পিতৃ সকলো আমাৰ শান্তি দাতা হওক। ১২। এটা ভৱিৰ অজ দেবতা আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। অৰ্হিবুধ্য দেবতা আমাৰ শান্তিৰ হওক। সমুদ্ৰও আমাৰ শান্তিৰ হওক। উপজবৰ পৰা পাব কৰা অপাং নপাং আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। দেবপালীকা পুত্ৰী আমাৰ শান্তিৰ কাৰণে হওক। ১৩। নতুনকৈ কৰা আমাৰ এই দিবা স্তোত্ৰ কত্ৰ সকলে, বসু সকলে, আদিত্য সকলে সেৱন কৰক। অন্য বৰ্গত হোৱা, পৃথিৱীত হোৱা, গৰুৰ পৰা হোৱা, আৰু যি যজ্ঞাই সেই সকলোৱে আমাৰ স্তুতি শুনক। ১৪। যজ্ঞাই দেবতাৰ, যজ্ঞাই মনুৰ (প্ৰজাপতিৰ) আৰু যি যজ্ঞনীৰ অমৰ ঋতজ্ঞ (নিয়ম জনা) যি দেবতা আছে সেই সকলোৱে আমাক বহুত কীৰ্ত্তিৰ পুত্ৰ দিয়ক। তোমালোকে আমাক সদায় তুমিৰে পালন কৰা। ১৫।

৩৬ শ্লোক—খ ১।

ঋষি—মিত্ৰাবকণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ।
দেবতা—বিষ্ণুদেবা (সকলো দেবতা)।

ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) স্থানৰ পৰা স্তোত্ৰ (সূৰ্য্যাদি দেবতালৈ) যাওক। সূৰ্য্যাই নিজ বন্ধিৰে ববনুগৰ পানী সৃষ্টি কৰে। বহল পৃথিৱীত ওখ ঠাই বিলাক বাগু হৈ আছে। অগ্নিয়ে বহল পৃথিৱীৰ নিজ স্থানত পোহৰ কৰে। ১। হে বলবন্ত মিত্ৰ আৰু বন্ধণ, তোমালোকক আগন্তু থকা হুবি অন্নৰ দৰে স্তুতি কৰিছো। তোমা-

লোকৰ এজন (বক্ষ) প্রভু, শত্ৰুৱে হিংসা কৰিব নোৱাৰা,
—তেওঁ স্থান বিলাকৰ জন্ম দাতা। আমি স্তুতি কৰা
যিটোই সকলো প্রাণীক যত্ন কৰিবলৈ (প্রবৃত্তন কৰে)
॥ ২ ॥ গমনশীল বায়ুৰ গতিয়ে খেলা কৰিছে। গাখীৰ
দিয়া গন্ধ বিলাকো বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হৈছে। মহৎ আদিভাৰ
অন্তৰীক্ষৰ স্থাপনৰ উপেক্ষা হৈ বৰ্ষণশীল পৰ্জ্জাই সেই
অন্তৰীক্ষত চিঞিৰিছে ॥ ৩ ॥ হে শুব ইন্দ্র, তোমাৰ প্ৰিয়
ভালকৈ বধ টানি নিয়া যোৱা যি জনে স্তুতি বাক্যেৰে
বধত লগায় (তেওঁৰ যজ্ঞলৈ আহা)। যি অৰ্য্যমাই
আক্ৰমণ কৰিব খোজা শত্ৰুৰ ঋণ ধ্বংস কৰে সেই
সুকৰ্ম্ম অৰ্য্যমাক স্তুতিৰে পুৰাই আনিছো ॥ ৪ ॥ হবি
অন্নবান, নিজ ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) ঠাইত কাম কৰা
যজ্ঞমানে এই কত্ৰৰ সখীত লাভ কৰিবলৈ যজ্ঞন কৰক।
স্তুতি কৰিলে কত্ৰই সেই স্তোভাক অন্ন দিয়ে। অতি
প্ৰিয় কত্ৰলৈ মই নমস্কাৰ কৰিছো ॥ ৫ ॥ নদীবিলাকৰ
মাজত নদীৰ মাক সবস্তুতী সপ্তম স্থানৰ। (তেওঁক)
পৰা কামনা থিৰাব পৰা, ভাল সেৱিতৰ দ্বাৰা পুৰাই
যায়। তেওঁ নিজক পানীৰে পুৰাই বৰ্দ্ধন কৰি অন্নবতী
হবলৈ বিচৰা (অন্ন) নদীৰ লগত একেলগে তেওঁ বৈ
যাওক গৈ ॥ ৬ ॥ আৰু আনন্দ কৰি থকা বিগবান সেই
মকত সকলে আমাৰ যজ্ঞ কৰ্ম্ম আৰু আমাৰ পুত্ৰক
বক্ষা কৰক। বাপু আৰু নাচি ফুৰা বাক্ দেবতাই
আমাক এৰি অনাক নেচাওক। সেই মকত সকলে
আৰু বাক্ দেবতাই একেলগে হৈ আমাৰ বৰ্দ্ধন কৰক
॥ ৭ ॥ (হে স্তোতা সকল) তোমালোকে বৈ নথকা
মহৎ ভূমিক আহ্বান কৰা। যজ্ঞাৰ্থ বীৰ পুৰাক
আহ্বান কৰা। আমাৰ এই কৰ্ম্মৰ বক্ষক ভগ দেবতাক
আহ্বান কৰা। আমাৰ যজ্ঞত দান সেৱক পুৰ বক্ষা
কৰা (ঋতুৰ এজন) বাজন্তু আহ্বান কৰা ॥ ৮ ॥
হে মকত সকল, আমাৰ এই স্তোত্ৰই তোমালোকৰ
ওচৰ পাওকগৈ। গৰ্ভৰ বক্ষক আমাৰ বক্ষণেৰে সৈতে
বিষ্ণুকো এই স্তোত্ৰই পাকওগৈ। আৰু বিষ্ণু আৰু
ব্রহ্মে স্তুতি কৰা মোক পুত্ৰ ৰূপ প্ৰজা দিয়ক। তোমা-
লোকে আমাক ব্ৰহ্মিৰে পালন কৰা ॥ ৯ ॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আদি ৩৬ সূক্তৰ দৰে।

হে ঋতুৰ সকল, বাজ সকল, বহন কৰিব পৰা,
স্তুত্ৰাৰ্হ, তোমালোকৰ বধে তোমালোকক বহন কৰি
আনক। হে ধুনীয়া মূৰৰ ঋতু সকল, আমাৰ যজ্ঞত
ভিনি বিধ ভোজ্য মিহলোৱা মহৎ সোমৰে প্ৰীত হোৱা

॥ ১ ॥ হে ঋতুৰ সকল, বাজ সকল, বহন কৰিব পৰা,
লোকে হবি অন্নবান সকললৈ অৰাধ বমনীয়া ধন ধাৰণ
কৰা। বলবন্ত তোমালোকে যজ্ঞত সোম পান কৰা।
আৰু ধন বিচৰা আমাক বিশেষকৈ ধন দিয়া ॥ ২ ॥
হে ধনবান ইন্দ্র, তুমি বহুত আৰু অলপ ধনৰ বিভাগ
কৰোঁতে ধন সেৱা কৰা বুলি কয়। তোমাৰ দুয়োহাত
ধনেৰে পূৰ্ণ। তোমাৰ সুৰ্য্যকান্ধ ধন দিবলৈ প্ৰতিবন্ধক
নকৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, সুশৰ। ঋতু সকলৰ ঈশ্বৰ সাধু
তুমি, অন্নৰ দৰে স্তোতা মোৰ ঘৰলৈ আহা। হে হবি
ইন্দ্র, আজি আমি বসিষ্ঠ সকলে তোমাৰ কাৰণে হবি
অন্ন দি স্তোত্ৰ পাঠ কৰি থাকিম ॥ ৪ ॥ হে হবিঅশ্ব
ইন্দ্র, যিহেতু তুমি আমাৰ স্তুতিৰে ব্যাণ্ড হৈছা, হবি দাতা-
কো (সেইদৰে) বেচি ধনৰ দাতা হোৱা। হে ইন্দ্র,
তুমি কেতিয়া আমাক ধন দিবা? আজি তোমাৰ, যোগ্য
বক্ষাৰ দ্বাৰা আমি প্ৰতিপালিত হম ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র,
তুমি কেতিয়া আমাৰ স্তুতি বাক্য বৃদ্ধি পাবা? তুমি
স্তোভাক নিজ স্থানত ৰাখিছা। বলবান বেগী তোমাৰ
দ্বাৰাই আমি কৰা স্তুতিৰ কাৰণে সুপুত্ৰ যজ্ঞ ধন আৰু
অন্ন আমাৰ ঘৰলৈ পথিয়াই দিয়ক ॥ ৬ ॥ নিশ্চয়
দেবীয়ে যদিও ইন্দ্রক বেৰি ৰাখিছে, সুঅন্নৰে সৈতে
শবতন্ত (বচৰত) বহুত অন্নৰে ইন্দ্রক বেৰি থাকে।
মৰ্ত্ত্য স্তোতা আমি যদিও ইন্দ্রক নিজ ঠাইত থাকিব
নোৱাৰা কৰিছো, (তথাপি) ভিনি লোকৰ বিধায়ক
ইন্দ্রই জীৰ্ণ হোৱা বল বেচি কৰিবলৈ আহিছে ॥ ৭ ॥ হে
সবিভা দেবতা, তোমাৰ পৰা স্তুতি কৰিবৰ যোগ্য ধন
আমালৈ আহক। পৰ্বতৰ ধন আমালৈ আহক।
সকলোৰে পালক স্বৰ্গত উপেক্ষিত হোৱা তেওঁ (সবিভাই)
আমাৰ বক্ষক হৈ সেৱন কৰণ। তোমালোকে সদায়
আমাক ব্ৰহ্মিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৮ ॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু ছন্দ ৩৭ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—সবিতৃ।

সকলোৰে প্ৰেৰক সবিভা দেবতাই, যি সেই সোম-
ময় ৰূপৰ প্ৰভাৱে আজন্ম কৰি আজি সেই ৰূপ
উলিয়াইছে। আজি যি সেই ভজনীয় সবিভা মানুহৰ
স্তোত্ৰৰ হৈছে, বহুত ধনৰ সেই সবিভাই বৰ্দ্ধন মানুহক
দিয়ে ॥ ১ ॥ হে সবিভা দেবতা, তুমি ওপৰলৈ যোৱা।
সোণৰ হাতৰ তুমি বহল পৃথিৱীত তোমাৰ প্ৰভা বি-
কিৰণ কৰি মানুহৰ ভোগ্য ধন পথিয়াই দি ঋতুৰ
(যজ্ঞৰ) সুপ্ৰণৱৰ এয়া আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা ॥ ২ ॥ আৰু
সবিভা দেবতা আমাৰ দ্বাৰা ঋতু হওক। সকলো দেবতাই

যি সবিতাক স্তুতি কৰে, সকলোৰে নমস্কা সেই দেবতাই আমাৰ স্তোত্র স্তুতি অন্ন দিয়ক । সকলো বক্ষণৰে স্তোতাক পালন কৰক ॥ ৩ ॥ অদিতি দেবীয়ে যি সবিতাক স্তুতি কৰে, সবিতা দেবতাবেই প্ৰসব অনুজ্ঞা অনুসৰি সেৱা কৰি সন্ত্ৰাট বৰ্ণাদি দেবতাই যি সবিতাক স্তুতি কৰে, মিত্ৰাদি দেবতায়ো সমান গ্ৰীতি যুক্তহৈ অৰ্য্যমাৰ্গে সৈতে যাক স্তুতি কৰে (সেই সবিতাই আমাৰ স্তোত্র স্তুতক) ॥ ৪ ॥ দান সেৱা ভোগকৰা যজ্ঞমানে পৰম্পৰ মিলিত হৈ স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীৰ মিত্ৰ সবিতাক পৰিচৰণ কৰে । অহিবুৰ্হাইও আমাৰ (সবিতাৰ বিষয়) স্তোত্র স্তুতক । বাক্ দেবীয়েও মুখ্য ধেনু (গাইগক) বিলাকেৰে সৈতে আমাক পালন কৰক ॥ ৫ ॥ প্ৰজা পালক সবিতা দেবতাৰ নিজৰ সেই আমি বিচৰা বত্বধন আমালৈ অনুমোদন কৰক । ওজস্বী স্তোতাই ভজন কৰিব লগীয়া ভগ দেবতাক আমাৰ বক্ষণৰ খুব স্তুতি কৰিছে । আৰু ওজস্বী নোহোৱা স্তোতাই ভগক বত্বধন বিচাৰিছে ॥ ৬ ॥ যজ্ঞত আমাৰ ভাল বাটেৰে যোৱা সুস্তোত্ৰৰ বাজিন্ দেবতা আমাৰ সুখৰ কাৰণে হওক । ধন নিদিয়া বোৱক, বাক্স বিলাকক হতা কৰা কজিন্ দেবতাই পুৰণি ৰোগ আমাৰ পৰা ওচাই দিয়ক ॥ ৭ ॥

হে ঋক্ণিন্ দেবতা সকল, বিপ্ৰ, অমৰণ, ঋতজ্ঞ (সত্যজনা) তোমালোকে সকলো যুক্ত আমাক ধনৰ নিমিত্তে বক্ষা কৰা । তোমালোকে ইয়াত এই মধুৰ সোম পান কৰি আনন্দ কৰা । তৃপ্ত হৈ দেবতা যোৱা বাটেৰে যোৱাগৈ ॥ ৮ ॥

৩৯ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৩৬ সূক্তৰ দৰে ।

অগ্নিয়ে ওপৰলৈ গৈ বাস কৰি থকা স্তোতাৰ সুস্তুতি সেৱন কৰক । আমাৰ ফালে মুখ কৰি সকলোকে জোকৰি তোলা উহাই যজ্ঞলৈ আহে । আদৰ কৰা পত্নী আৰু যজ্ঞমানে যজ্ঞৰ বাট বতীৰ দৰে অনুসৰণ কৰিছে । আমি পথিওৱা হোতাই যজ্ঞত যজন কৰিছে । ॥ ১ ॥ এই যজ্ঞমান সকলৰ ভাল অন্নযুক্ত কুশেৰে প্ৰজা-পতিৰ দৰে টাকি পেলাইছে । এই নিযুক্ত বোঁৱা যুক্ত বান্ধু আবু পুৰা দেবতাই প্ৰজাৰ শান্তিৰ কাৰণে, বাতি উহাৰ আগ ভাগৰ আহ্বানত অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহক ॥ ২ ॥ বসু দেবতা সকলে এই যজ্ঞত পৃথিবীত থকা সকলোকে আনন্দিত কৰক । বহল অন্তৰীক্ষত থকা স্তজ বৰদত্ত গণৰ পৰিচৰণ হওক । বহুত ধাৰ পৰা বসু

আবু মৰুৎ সকলে বাট আমাৰ ফালে কৰক । তোমালোকৰ ফালে যোৱা আমাৰ এই দূত অগ্নিৰ আহ্বান শুনা ॥ ৩ ॥ যজ্ঞত সেই ভেওঁলোকে যজ্ঞাই, বক্ষক, সকলো দেবতা সভাযুক্ত ঘোট খাইছে । হে অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞত যজ্ঞ কামনা কৰা সেই দেবতা সকলক যজন কৰা । সোনকালে ভগ, নাসত্য। অগ্নিনী হজ্ঞন আৰু পুৰ ধংস কৰা ইল্লক যজন কৰা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, বাহুৰে স্তুতি কৰা স্বৰ্গত থকা (দেবতা সকলক) মিত্ৰ, বৰ্ণ, ইল্ল, (দেবতা-কণ) অগ্নিক, অৰ্য্যমাক, অদিতি দেবীক আৰু বিষ্ণুক এই যজ্ঞলৈ (যজ্ঞমানৰ কাৰণে) অন্তৰীক্ষৰ পৰা লৈ আহা । সবস্তু দেবীয়ে আৰু মৰুৎ দেবতাই আনন্দ কৰক ॥ ৫ ॥ আমি যজ্ঞাহঁ দেবতা সকলক স্তুতিৰে সৈতে হৰি দিছো । অগ্নিয়ে আমাৰ প্ৰতিবন্ধক নহৈ যজ্ঞ ব্যাপ্ত কৰিছে । হে দেবতা সকল, তোমালোক উপেক্ষা কৰিব লগীয়া নহয় কাৰণ সদায় ভজন কৰিব লগীয়া ধন দিয়া । আজি আমি সদায় হোৱা দেবতা সকলৰ লগত মিলিত হম ॥ ৬ ॥ আজি দ্যাবা-পৃথিবীত আমি বসিষ্ঠ সকলৰ দ্বাৰা সৰ্বভোভাবে সকলো দেবতা স্তুত হৈছে । ঋতবান (যজ্ঞবান) বৰ্ণ, মিত্ৰ আৰু অগ্নি স্তুত হৈছে । আহ্লাদ দিয়া দেবতাই আমাক সৰ্বোৎকৃষ্ট অন্ন দিয়ক । তোমালোকে সদায় আমাক যতিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৭ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৩৬ সূক্তৰ দৰে ।

হে দেবতা সকল, তোমালোকৰ চিন্তেৰে সম্পাদন কৰা সুখ আমাৰ ওচৰলৈ আহক । আমি বেগবান দেবতাৰ স্তোত্র কৰিম । এতিয়া সবিতা দেবতাই যি ধন প্ৰসব কৰিব, বত্বধাৰক সবিতাই সেই ধন ভাগ কৰোঁতে আমি থাকিম ॥ ১ ॥ মিত্ৰ দেবতাই আমাক সেই ধন দিয়ক । বৰ্ণশেও দিয়ক,—দ্যাবা-পৃথিবীয়ে দিয়ক । ইল্লই দ্যুতি মান স্তোতাই সেৱা কৰা কাৰণে ধন দিয়ক । অৰ্য্যমাই দিয়ক । অদিতি দেবীয়ে ধন আমক দিয়ক । বাহু আৰু ভগ দেবতাই আমাক যি ধন যোজনা কৰে— সেই ধন আমাক দিয়ক ॥ ২ ॥ কুট-কুটীয়া পত্ৰৰ দৰে বোঁৱা যুক্ত মকত সকল, যি মানুহক তোমালোকে বক্ষা কৰা ভেওঁ ওজস্বী আৰু বলবান হওক । অগ্নি আৰু সবস্তু আদি সকলো দেবতাই এই যজ্ঞমানক প্ৰবৰ্ত্তন কৰে । ভেওঁৰ ধনৰ কোনো নাশ কৰোঁতা নাই ॥ ৩ ॥ ঋতব (যজ্ঞৰ) নেতা এই বৰ্ণ, মিত্ৰ, অৰ্য্যমাদি বজা দেবতা সকলে আমাৰ যজ্ঞ ধাৰণ কৰে । কোনেও বন্দ কৰিব

নোহোবা অগ্নিঃ দেবী সূজাহ্নান যুক্ত হওক। তেওঁ-
বিলাকে আমাৰ বাধা কৰোতা নোহোৱাকৈ আমাক
পাপৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰক ॥৪॥ অগ্ৰ দেবতা যজ্ঞত
হোৱাৰ দ্বাৰা পাপৰ পৰা অভীষ্ট দাতা বিশ্বৰ শাখা স্বৰূপ।
কল্প দেবতায় কল্পীয় মহিমা আমাক দিয়ে। হে অগ্নিনী
হৃজন, তোমালোকে আমাৰ হৰি যুক্ত ঘৰলৈ আহা ॥৫॥
হে দীপ্তিযুক্ত পুৰা দেবতা এই দানত খঙ নকৰিবা--বি দান
সকলোৰে বৰণীয়া সবস্বতীয়ে আক দান দক্ষা দেবপত্নী
সকলে আমাক দিয়ে (ভাত খঙ নকৰিবা)। সুখৰ ভাব
থকা গমনশীল দেবতা সকলে আমাক পালন কৰক।
কেউকালে যোৱা বায়ুৰে বৰষুণ দিয়ক ॥৬॥

৭ ঋক্ ওপৰৰ ৭।৩৯।৭ ঋকৰ দৰে ॥৭॥

৪১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ;
১ জগতী। দেবতা—১ অগ্নি আদি ১০ জন; ২-৬
ভগ; ৭ পুৰা।

বাতি পুৰা অগ্নিক আহ্বান কৰো, বাতি পুৰা ইজ্ঞক
আহ্বান কৰো। মিত্ৰাবৰুণক বাতিপুৰা আহ্বান কৰো।
অগ্নিনী হৃজনক বাতিপুৰা, ভগক বাতিপুৰা, পুৰা আৰু
ব্রহ্মণস্পতিক বাতিপুৰা, সোম আৰু কৰক বাতিপুৰা
আহ্বান কৰো ॥১॥ সকলো জগতৰ ধাৰক, জয়শীল,
উগ্ৰ, অদিত্যৰ পুত্ৰক ভগ দেবতাক প্ৰাভ: কালত আমি
আহ্বান কৰো। দবিত্ৰ হৈও বি ভগ দেবতাক স্তুতি
কৰি “মোক ধন দিয়া” বুলি কয় বা বজা হৈও (স্তুতি
কৰি) “মোক ধন দিয়া” বুলি কয় (সেই ভগ দেবতাক)
আহ্বান কৰো ॥২॥ হে ভগ দেবতা, তুমি বিশিষ্ট
নেতা, তুমি সত্য ধন। হে ভগ দেবতা, তুমি আমাৰ
কামনা দান কৰি এই স্তুতি সুকল যুক্ত কৰা। হে
ভগ, তুমি গৰু আৰু ঘোঁৰা আমালৈ উৎপত্তি কৰা।
হে ভগ দেবতা, আমি নেতা আৰু পুত্ৰাদি প্ৰজা যুক্ত
হম ॥৩॥ আৰু আমি যেন এতিয়া ভগবন্ত (ভগ
দেবতা যুক্ত বা ধন যুক্ত) হব পাবো। দিনৰ আগ-
বেলা আৰু হৃদয়ত ভগ দেবতা যুক্ত (যেন) হম
পাবো। আৰু হে ধনধান ভগ দেবতা, সূৰ্য্য দেবতাৰ
উদয়ত আমি দেবতা সকলৰ (যেন) অনুগ্ৰহত থাকিব
পাবো ॥৪॥ হে দেবতা সকল, ভগ দেবতাই (প্ৰকৃত)
ধনধান হওক। সেই ভগৰে (ধনেৰে) আমি (যেন)
ধনবন্ত হব পাবো। হে ভগ দেবতা, তোমাকেই সকলোৱে
পুণ: পুণ: আহ্বান কৰো। হে ভগ দেবতা, এই যজ্ঞত তুমি

আমাৰ আগত যোৱা হোৱা ॥৫॥ তুচি ঠাইলৈ যাবলৈ
দক্ষিণাৰ দৰে উৰা দেবীয়ে যজ্ঞলৈ আহক। বেগবন্ত
ঘোঁৰাৰ বথৰ দৰে উৰা দেবীয়ে ধন সিঁত্ৰতা ভগক
আমাৰ ফালে লৈ আহক ॥৬॥ ভজা উৰা দেবতাই
ঘোঁৰাৰে সৈতে, গৰুৰে সৈতে, বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে
সিঁত্ৰ (পানী) খিৰাই (সিঁচি), সকলো ণেৰে প্ৰবৃত্ত
হৈ আমাক সদায় নিশাৰ এন্ধাৰ ওচাই থাকক। তোমা-
লোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে পালন কৰা ॥৭॥

৪২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৩৬ সূক্তৰ দৰে।

অগ্নিবস ঋষি সকল ওলায় আহক। পৰ্বতই আমাৰ
স্তোত্ৰ বিচাৰক। নদীবিলাকে পানী সিঁচি দি (নিজ
বাটেদি) চলি যাওক। আদৰ কৰা পত্নী যজ্ঞমানে
যজ্ঞৰ ৰূপত যোগ দিয়ক ॥১॥ হে অগ্নি, চিবকালৰ
ভোমাৰ বাট সুগম হওক। সেউজীয়া বা বঙা বৰণৰ
যি ঘোঁৰাই যজ্ঞ ঘৰলৈ বীৰ ভোমাক বহন কৰি আনে
— যি ঘোঁৰা বঙা হয় সেই ঘোঁৰা বথত লগোৱা। মই
যজ্ঞ ঘৰত বহি দেৱতা সকলক আহ্বান কৰিছো ॥২॥
হে দেবতা সকল, তোমালোকক যজ্ঞত নমস্কাৰেৰে
সন্মাক পূজন কৰো আৰু স্তুতিশীল আমাৰ ওচৰত থকা
হোতা অন্য হোতাভকৈ বেচি ভাল হৈছে। হে যজ্ঞমান,
তুমি দেবতা সকলক ভালকৈ যজন কৰা। হে বহুত
ভেজৱী অগ্নি তুমি যজ্ঞীয় ভূমি আৰম্ভন কৰা ॥৩॥
অতিথি অগ্নিয়ে যেতিয়া বীৰ হৰিমান যজ্ঞমানৰ ঘৰত
ভালকৈ নিহিড হৈ সুখী হয়, সেই অগ্নিয়ে পৰিচৰণ
কৰা প্ৰজাক বৰনায় ধন দিয়ে ॥৪॥ হে অগ্নি, তুমি
আমাৰ এই যজ্ঞ সেৱণ কৰা। সখা মকত সকলেৰে
সৈতে ইজ্ঞলৈ আমাৰ যজ্ঞ যশ যুক্ত কৰি দেখুওৱা। বাতি
আক দিনত ক্লান্ত বহা। যজ্ঞ কামনা কৰা মিত্ৰাবৰুণকো
এই যজ্ঞত যজন কৰা ॥৫॥ বসিষ্ঠ ঋষিয়ে ধন কামনা
কৰি এই দৰে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি দেবতাক বহুত বিধৰ ধন
পাবলৈ স্তুতি কৰিলে। আমাৰ অন্ন ধন আৰু বল
বিস্তাৰ কৰা। তোমালোকে সদায় আমাক স্বস্তিৰে পালন
কৰা ॥৬॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৩৬ সূক্তৰ দৰে।

দেবতাক বিচৰ। বিপ্ৰ সকলে যজ্ঞত স্তুতিৰে (হে
দেবতা সকল) তোমালোকক পাবলৈ অৰ্চনা কৰিছে।
—যাৰ স্তোত্ৰ গছৰ দালৰ দৰে অসমাপ হৈ সকলো
ফালে গৈছে, সেই বিপ্ৰ সকলে (অৰ্চনা কৰিছে) ॥১॥

আমার যজ্ঞ ধৰ্মকে যোরা যোবার দবে দেবতার গুণবৈ
মাওক। (হে ঋত্বিক সকল) সকলোৰ এক মন
হৈ স্ৰুত্ব তুলি ধৰা। যাগ কৰিবলৈ ভাল কুশ মেলি
দিয়া। হে অগ্নি, দেবতা বিচৰা তোমার শিখাবিলাক
ওপৰলৈ উঠক ॥২॥ বিশেষকৈ প্ৰতিপাল কৰিব
লগীয়া পুত্ৰ মাকৰ কোলাত যেনেকৈ বহে, দেবতা
সকল তেনেকৈ কুশ মেলি খোৱা ওখ বেদীত বহক।
হে অগ্নি, যজ্ঞত তোমার শিখাত হোতাই কেউকালে
হৰি ঘিঁউ সিঁচি দিয়ক। হে অগ্নি, যজ্ঞত আমাৰ শত্ৰুক
সুখ নিদিবা ॥৩॥ যজ্ঞনীৰ সেই দেবতা সকলে ঋত্ব
(পানীৰ) ভালকৈ খিবাব পৰা অপৰ্যাপ্ত ধাৰা খিৰাই (ব-
সুণ দি) স্তুতিৰ পৰিচয় স্বীকাৰ কৰক। হে দেবতা সকল,
তোমালোকৰ জ্যেষ্ঠ মহৎ ধন আজি আহক। তোমা-
লোকে এক মন হৈ আহা ॥৪॥ হে অগ্নি, এই দৰেই
স্তুত হোৱা তুমি প্ৰজাৰ মাজৰ আমাক ধন দিয়া।
হে বলবান অগ্নি, তুমি হানি নকৰা আমি সদায় থকা
ধনেৰে বিষ্ট নোহোৱা হৈ একে লগে আনন্দ কৰিম।
তোমালোকে সদায় আমাক স্বতিৰে পালন কৰা ॥৫॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ;
১ জগতী। দেবতা—১ দধিক্ৰা আৰু ১১ জন;
বাকী দধিক্ৰা ॥

(হে স্তোতা সকল) তোমালোকৰ বৰুণৰ প্ৰথমে
দধিক্ৰাক আহ্বান কৰিছো। পাচত অগ্নিৰ দুজনক
উমা দেৱীক, জ্বলাই খোৱা অগ্নিক, ভগক আহ্বান
কৰিম। ইজ, বিষ্ণু, পুৰুষ, ব্ৰহ্মপত্নি, আদিভ্য সকল,
দ্যাবাপৃথিবী, পানী আৰু সূৰ্য্য (এই সকলে দেবতাক)
আহ্বান কৰিম ॥১॥ দধিক্ৰা দেবতাক বোধন কৰি,
প্ৰেৰণ কৰি যজ্ঞ আৰম্ভ কৰি, কুশত হৰিকণ ইলা
দেৱীক স্থাপন কৰি সুআহ্বান কৰা অগ্নিৰ দুজনক
আহ্বান কৰিছো ॥২॥ দধিক্ৰা দেবতাক স্তোত্ৰেৰে
বোধন কৰি অগ্নি দেবতাক স্তুতি কৰিম। উমাদেৱী
সূৰ্য্য আৰু ভূমিক স্তুতি কৰিম। শত্ৰু বিনাশ কৰা
বৰুণৰ মহৎ পিতৃল বৰুণৰ (বঙা হালধিয়া বৰুণৰ)
যোৱা জানিবলৈ স্তুতি কৰিম। হে দেবতা সকল,
আজ্ঞাৰ পৰা সকলো পাপ আঁতৰাই দিয়া ॥৩॥
(সকলো যোৱাৰ) মুখ্য শত্ৰুগামী দধিক্ৰা দেবতাই
(যজ্ঞত লগোৱা কথা) জানি বৰুণ আগত থাকে।
উমা, সূৰ্য্য, আৰু আদিভ্য সকলে সৈতে বসু সকল
আৰু অজিবসক সম্যক জানি (স্তুতি কৰিম) ॥৪॥

দধিক্ৰা দেবতাই ঋত্ব (যজ্ঞৰ) পৰা অনুগামী হোৱা
আমাৰ বাট পানীৰে সিঁচক। দৈব বল অগ্নিৰে আমাৰ
আহ্বান শুনক। অমৃত মহান সকলো দেবতাই আমাৰ
স্তোত্ৰ শুনক ॥৫॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—সৰিতা।

সূৰত্বেৰে শোভিত অস্তৰীক পূৰণ কৰা যোৱাৰে বহন
কৰি অনা মানুহৰ হিত, যজ্ঞত ধন হাতত লৈ প্ৰাণী
বিলাকক পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি (বাতি নিজ ঠাইত থৈ)
মিনত পথিয়াই দি সৰিতা দেবতা আহক ॥১॥ মহান
সোণময় এই সৰিতাৰ হাত (আনক দিবলৈ) তুলি
অস্তৰীকলৈ তুলি আহিছে। আজি সৰিতাৰ এনেকুৰা
মহিমা আমি স্তুতি কৰিছো। সূৰ্য্যো এই সৰিতাক কৰ্ত্তৃ
ইচ্ছা অনুমোদন কৰক ॥২॥ অন্তৰৰ ভেজৰ উদ্বোধন
কৰা ধনৰ পালক সেই সৰিতা দেবতাই আমাক ধন
বিলাক কেউফালৰ পৰা দিছে। সেই সৰিতাই বিস্তীৰ্ণ
গমনা ৰূপ ধাৰনা কৰি এতিয়া আমাক মানুহৰ ভোগ্য
ধন দিয়ক ॥৩॥ এই স্তুতিত বাক্য বিলাকেৰে সম্পূৰ্ণ
ধন থকা হাতৰ সৰিতা দেবতাক স্তুতি কৰা হৈছে।
সেই সৰিতাই বিচিত্ৰ মহৎ অন্ন আমাক দিয়ক। তোমা-
লোকে সদায় আমাক স্বতিৰে বক্ষা কৰা ॥৪॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—জগতী;
৪ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—কজ্জ।

(হে স্তোতা সকল), তোমালোকে এই স্তুতি
বিলাক স্থিৰ ধন ধাৰণ কৰা ক্ৰিগামী বান মৰা, অন্নবান,
কোনেও পৰাস্ত কৰিব নোৱাৰা, শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা
বিধতা, ভীক্ৰ অস্ত্ৰ মৰা কজ্জ দেবতালৈ ধাৰণ কৰা।
সেই কজ্জ দেবতাই আমাৰ স্তুতি শুনক ॥১॥ তেওঁ
পৃথিবীত (জন্ম) হোৱা মানুহক ঐশ্বৰ্য্যৰে জানিবলৈ
দিয়ে। বৰ্গৰ লোকক ঐশ্বৰ্য্যৰে জানিবলৈ দিয়ে।
হে কজ্জ দেবতা, তোভেৰে ভৰ্গন কৰা আমাক পালন
কৰিবলৈ আমাৰ ধৰলৈ আহা। তুমি আমাৰ প্ৰজাৰ
ৰোগ নাইকিয়া কৰা ॥২॥ হে কজ্জ দেবতা, তোমাৰ
অস্তৰীকৰ পৰা সৃষ্টি কৰা বজ্জপাত পৃথিবীলৈ মাৰা।
সেই বজ্জপাতে আমাক এৰা দিয়ক। হে সূৰ্য্যকৰ
দেবতা, তোমাৰ মহত্ৰ যি ওহৰ আছে সেৱা (আমাক
দিয়া)। আমাৰ পুত্ৰাদিক অত্যাৱ নকৰিবা ॥৩॥ হে কজ্জ

দেবতা, আমাক নবধিবা । আমাক লোকক নিদিবা, —
নেবিবা । ঋগু কৰা ভোমাব বন্ধনত আমাক নেধাধিবা ।
জীৱৰ মঙ্গলৰ যজ্ঞত আমাক ভাগ দিবা । ভোমালোকে
সদায় আমাক স্বতিৰে পালন কৰা ॥ ৪ ॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা— অগ্ (পানী) ।

দেবতাক কামনা কৰা অক্ষৰ্য্য সকলে, হে জল
দেবতা, ভোমালোকক ইল্লই শান কৰা, মাটিত উৎপত্তি
হোৱা সোমবস আগতে কৰিছিল। আজি আমিও
ভোমালোকৰ বিগ্ৰহ, নিম্পাপ যি'উ সি'চা (বৰষুণ
দিয়া) মধুৰ সেই বস সেৱন কৰিম ॥ ১ ॥ হে জল
দেবতা, ভোমালোকৰ সেই অতি মধুৰ (সোম) বস
শীত্ৰগণ্ডিৰ অপাং নপাং দেবতাই বন্ধা কৰক, — যি বসত
ইল্লই বসুসকলৰ সৈতে আনন্দ কৰে । আজি দেবতাক
বিচৰা আমি সেই বস পাম ॥ ২ ॥ শত-পৰিত্ৰ যাব
ৰূপ (সেই বিলাক) অগ্নিৰে মানুহক আনন্দ দি অগ্
দেবতাই ইল্লাদি দেবতাৰ ঠাইত সোমায়। তেনেকুৱা
অগ্ দেবতাই ইল্লৰ যজ্ঞাদি কৰ্ম্মত বাধা নিদিয়ৈ ।
(হে অক্ষৰ্য্য সকল) ভোমালোকে সেই নদী বিলাকক
যি'উৰ দৰে হব্যাদি দি হোম কৰা ॥ ৩ ॥ যি সূৰ্য্যৰ
অগ্ দেবতাক বশিৰে বিস্তাৰ কৰে, যি পানীৰ বস
যাবলৈ মেঘত ইল্লই (বজ্জৰে) খুন্দিয়াই বাট উলিয়াই
দিয়ৈ, — হে অগ্ দেবতা ভোমালোকে আমাক ধন ধাৰণ
কৰা । ভোমালোকে আমাক সদায় স্বতিৰে বন্ধা
কৰা ॥ ৪ ॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা— ঋতু সকল ।

হে ঋতুকা সকল, হে বাজ (আক হে বিজ্ৰা),
নেতা, ধনবান ঋতুসকল, ভোমালোকে আমাৰ
চোপা সোম বসেৰে আনন্দ কৰা । গৈ থকা ভোমালোকৰ
কামৰ সমৰ্থ যৌবাবে মানুহৰ হিত কৰা বধ এই ফালে
জানি ॥ ১ ॥ হে ঋতু সকল, ভোমালোকৰ (তিনি
জনৰ ভিতৰৰ) ঋতুৰে (সহায়ৰে) ঋতুক (ভাঙ্গৰক)
আক বিভৰ্ণাবে (বিভৰ্ণৰ সহায়ৰে) বিভক (বল
বানক) শত্ৰুৰ বলক পৰাস্ত কৰিম । বৃদ্ধত বাজৰে
(বাজৰ সহায়ৰে) আমাক পালন কৰক । আক
ইল্লৰ সহায় হৈ আমি শত্ৰু জয় কৰিম ॥ ২ ॥ তেনেকুৱা

ইল্ল (আক ঋতু সকলে) বহুত শত্ৰুসেনা অগ্নিৰে
অভিভব কৰে । বৃদ্ধত সকলো শত্ৰু ঋতুকা, বিভৰ্ণা আক
বাজই ইল্লৰে সৈতে শত্ৰুৰ আক্ৰমণ কাৰী হৈ শত্ৰুৰ
বল মধন কৰি বিনাশ কৰিছিল ॥ ৩ ॥ হে ঋতু দেবতা
সকল, আমাৰ ধন কৰা । সকলো কেজন ঋতুৰে একে-
লগে সন্তোষ হৈ আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে হোৱা । হে
বসু সকল, অগ্নি আমাক দিয়া । ভোমালোকে সদায়
আমাক কল্যাণেৰে বন্ধা কৰা ॥ ৪ ॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি আদি ৪৭ সূক্তৰ দৰে ।

সমুদ্ৰ যাৰ জোঠ, অন্তৰীক্ষৰ মাজৰ পৰা আহি
সকলো বিগ্ৰহ কৰি ক'তো নোবোৱাকৈ যি বৈ যায়,
— যাৰ কৰেণে বৰ্ষক বজ্জধাৰী ইল্লই বাট মুকলি কৰি
দিলে — সেইজন অগ্ দেৱীয়ে মোক বন্ধা কৰক ॥ ১ ॥
যি জল, পৰিস্কাৰ আক পাবক, স্বৰ্গৰ পৰা অহা বা
যি পানী খনা নলাইদি আহে, বা নিজে নিজে হোৱা
নদীয়েদি সমুদ্ৰৰ কাৰণে যায়, সেই জল দেৱীয়ে মোক
বন্ধা কৰক ॥ ২ ॥ যাৰ মাজেদি মানুহৰ সত্য আক
অসত্য পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি বজা বৰণ যায়, মধুকৰণ কৰা
পৰিত্ৰ আক পাবক সেই জলদেৱীয়ে মোক বন্ধা কৰক
॥ ৩ ॥ যাৰ ভিতৰত বজা বৰণ, দেবতাই বাস কৰে,
য'ত সোম বাস কৰে, য'ত সকলো দেবতাই অগ্নিৰে
আমোদ কৰে, যি জলত বৈমানৰ অগ্নি বাস কৰে, সেই
জল দেৱীয়ে মোক বন্ধা কৰক ॥ ৪ ॥

৫০ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— জগতী ;
৪ অতি জগতী বা শক্ৰী । দেবতা— ১ মিত্ৰাবৰ্ণ
২ অগ্নি ; ৩ সকলো দেবতা ; ৪ নৈ বিলাক ।

হে অগ্নি আক বৰণ, ইহলোকত মোক বন্ধা কৰা ।
গাৰ কোনো ঠাইত বিশেষকৈ ব'হ লোৱা বিষ আমাৰ
ফালে নাহক । অজকা বোণৰ দৰে বেয়াটক দংশন
কৰা বিষ নাইকিয়া কৰা । জিহ্মগামী (বেকা বেকিকৈ
যোৱা) সপ'ই ভবিৰ শকত মোক চিনি নেপাওক
॥ ১ ॥ গাৰত (গাব জোৰাত) উত্তৰ হোৱা, বিবিধ
ৰূপে জন্ম হোৱা বন্দন বিষ, আধুত, গেবোহাত যি
উথহাই, জলি থকা অগ্নি দেবতাই এইজন মানুহৰ পৰা
সেই বিষ উছাই দিয়ক । জিহ্মগামী ১ গ্ৰহৰ
দৰে ॥ ২ ॥ যি বিষ নিঘলু গহত থাকে, যি বিষ
নদীৰ পানীত থাকে, গহ-গহনিৰ পৰা যি বিষ হয়,

সকলো দেবতাই সেই বিষ এইজন মানুষৰ পৰা (বা এই দেশৰ পৰা) ওছাই দিয়ক। জিহ্মগামী
 ঋকব দৰে ৷ ৩ ॥ যি নদী ওখ ঠাইত বয়, যি নদী
 ডলৰ ঠাইলৈ বয়, যি নদী ওখ ঠাইলৈ যায়, যি নদী
 পানী নথকা ঠাইত বয়, পানীৰে ভৰপূৰ সেই নদী
 সকলে আমাৰ পৰা অলিপদা বোগ নাইকিয়া কৰি
 কল্যান কৰক। সেই নদী বিলাক অহিংসিত হওক
 ৷ ৪ ॥ (১ ঋকব অজকা-সম্ভব ধনুৰ্জ্ঞানৰ বোগ। ৪
 ঋকব অলিপদা বা লিপদা বোধ হয় ভবিষ্য কৃষ্ট বোগ
 বন্ধন বিষ কি বুজা নেযায়) ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্র বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।
 দেবতা—আদিত্য সকল; ৩ সকলো দেবতা।

আদিত্য দেবতা সকলৰ বন্ধণেৰে নতুন অতি সুখকৰ
 ঘৰত আমি থাকিবলৈ পাম। তবির গতিৰ আদিত্য
 সকলে আমাৰ এই স্তুতি শুনি যজ্ঞ কৰা এই জনক
 অপবাধ নোহোৱা আৰু দীন দুখী নোহোৱা কৰক ৷ ১ ॥
 আদিত্য সকল, আদিত্তি, অতি সবল মিত্ৰ, অৰ্থমা
 আৰু বৰ্ণ দেবতা তৃপ্ত হওক। সকলো জগতৰ বন্ধক
 দেবতা সকল আমাৰ (বন্ধক) হওক। আজি আমাৰ
 বন্ধাৰ কাৰণে সোম পান কৰা ৷ ২ ॥ সকলো আদিত্যই
 সকলো মকতে, সকলো দেবতাই, সকলো ঋতুৱে, ইন্দ্ৰই,
 অগ্নিয়ে, অশ্বিনী দুজনে এই সকলো দেবতাই, যাক
 আমি স্তুতি কৰিছো, ভোমালোকে সদায় আমাক
 বন্তিৰে বন্ধা কৰা ৷ ৩ ॥

৫২ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্র বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।
 দেবতা—আদিত্য সকল।

হে আদিত্য সকল আমি অদীন হম। দেবতাৰ মাজৰ
 হে বসু সকল, মানুহ বিলাকক ভোমালোকে পালন
 কৰা। হে মিত্ৰাবৰ্ণ, ভোমালোকক ভজন কৰি আমি
 ধন ভোগ কৰিম। হে দ্যাৱ-পৃথিবী, আমি যেন ভূতিমন্ত
 (বনী) হওঁ ৷ ১ ॥ মিত্ৰাবৰ্ণে আমাক সেই সুখ দিয়ক।
 ভোমালোকৰ ওচৰত জনাই কৰা পাপ আমি ভোগ
 নকৰো। হে বসু সকল, যি কাম কৰিলে আমাক নাশ
 কৰা, ভেনে কাম আমি নকৰো ৷ ২ ॥ কন্দুত খুব
 খৰ অজিৰস সকলে খুজি সৰিতা দেবতাৰ পৰা যি বহু
 পাইছিল, যজ্ঞদলীল, যহান পিতা বকনেও সকলো

দেবতাৰে সৈতে একে মনৰ হৈ ভেনেকুৱা বহু আমাক
 দিয়ক ৷ ৩ ॥

৫৩ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্র বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।
 দেবতা—দ্যাৱ-পৃথিবী।

যি মহতী আৰু দেবতা সকলৰ জনয়িত্ৰী দ্যাৱ-
 পৃথিবীক পুৰণি স্তোতা সকলে স্তুতি কৰি সমুখত স্থাপন
 কৰিছিল, মই সেই বজনীয়া মহতী দ্যাৱ-পৃথিবীক ঋতিক
 সকলৰ বাধা নিবেশ আদিৰে সৈতে যজ্ঞ কৰি নমস্কাৰ
 কৰি স্তুতি কৰিম ৷ ১ ॥ (হে স্তোতা সকল) ভোমা-
 লোকে নতুন স্তুতিৰে সৈতে পূৰ্বত জন্ম আৰু বিশ্বৰ পিতা
 মাতা ৰূপ দ্যাৱপৃথিবীক, যজ্ঞ স্থলীৰ সমুখত স্থাপন কৰা।
 হে দ্যাৱপৃথিবী ভোমালোকৰ মহৎ আৰু বৰণীৰ ধন
 দিবলৈ দেবতা সকলেৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহা
 ৷ ২ ॥ আৰু হে দ্যাৱপৃথিবী, ভোমালোকে সুদাসক (সুহৰি
 দাতা যজ্ঞমানক) দিবলৈ বহুত বমনীৰ ধন বহু বাখিছা,
 যি ধন অলপ নহয়,—সেই [ধন আমাক দিয়া।
 ভোমালোকে আমাক সদায় বন্তিৰে বন্ধা কৰা ৷ ৩ ॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্র বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।
 দেবতা—বাস্তোপতি (ঘৰৰ পালক)।

হে বাস্তোপতি দেবতা, তুমি আমাক জানি লোৱা
 (স্তুতি কৰিছে বুলি জানি লোৱা)। আমাক ভাল ঘৰ
 দিয়া আৰু আৰোগ্য কৰা। আমি যি ধন বিচাৰিছো
 সেই ধন আমাক দিয়া। আমালোকৰ হঠেঙীয়া (পুত্ৰ-
 দিব) আৰু চাবিঠেঙীয়া (গৰু আদিৰ) সুখ দানক
 হোৱা ৷ ১ ॥ হে বাস্তোপতি, তুমি আমাৰ আৰু আমাৰ
 ধনৰ প্ৰবৰ্দ্ধক হোৱা। হে সোমৰ (দৰে) আনন্দ দানক,
 তোমাৰ সখীভূত থাকি আমি গৰু, ঘোঁৰা আদিৰে
 জ্বাৰহিত হৈ থাকিম। পিতাই পুত্ৰক পালন কৰা
 দৰে তুমি আমাক পালন কৰা ৷ ২ ॥ হে বাস্তোপতি
 দেবতা, সুখকৰ, বমনীৰ, ধনবতী তোমাৰ দিয়া স্থানত
 (তুমি দিয়া ঘৰত) থাকিম। তুমিও, আমি বৰ্ণ
 প্ৰাপ্ত হলে (আমি আজৰি হলে), বোগ প্ৰাপ্ত হলে
 (কামন্ত থাকিলে) বৰণীৰ আমাৰ ধন বন্ধা কৰিবা।
 ভোমালোকে আমাক সদায় কল্যাণেৰে বন্ধা কৰা ৷ ৩ ॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্র বসিষ্ঠ। ছন্দ—১ গায়ত্ৰী;
 ২-৪ উপবিহ্বাৎ বৃহতী; ৫-৮ অহুষ্ঠুভ্। দেবতা—

১ বাস্তোপতি, ২-৮ ইন্দ্র (কুকুৰক বশ কৰা মন্ত্ৰ) ।

হে বাস্তোপতি দেবতা, বোগনাশক তুমি নানা ৰূপ
ধৰি আমাৰ সখা আৰু সুখকৰ হোৱা ॥ ১ ॥ হে বগা
কুকুৰ (সাৰয়েল—সৰমা কুকুৰৰ পুতেক), (ঠায়ে
ঠায়ে) বজ্জুতা (নোম থকা), তুমি যে দাঁত দেখুৱাই-
ছা সেই বিলাক অন্তৰ দৰে আমাক খাব খোজা ভোমাৰ
দাঁত ভোমাৰ কোৱাৰিৰ মাজত শোভা কৰিছে। তুমি
এতিয়া ভালকৈ শুই থাকা ॥ ২ ॥ হে পুণ্ডৰ (যোৱা
ঠাই আকৌ মনত পৰা) কুকুৰ, তুমি চোৰক খেদিবা।
ইন্দ্রৰ স্তোত্র গোৱা আমাক কেলেই খেদিছা? কিয়
বাধা দিছা? তুমি এতিয়া ভালকৈ শুই থাকা ॥ ৩ ॥
তুমি বৰা গাহৰিক কামুৰিবা। বৰা গাহৰিয়েও ভোমাক
কামুৰিব। ইন্দ্রৰ স্তোত্র ... ৩ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥
হে কুকুৰ, ভোমাৰ মাৰা শুই থাকক। পিতাৰ শুই
থাকক, তুমিও শুই থাকা। ঘৰৰ পতি শুই থাকক। জ্ঞাতি
বন্ধু সকল শুই থাকক। কেউফালে থকা মানুহো শুই
থাকক ॥ ৫ ॥ যি মানুহ ইয়াত আছে, যি গৈ আছে,
যি আমাক দেখিছে, সেই বিলাকৰ ইঞ্জিয় বিলাক
অকামিলা কৰি দিম। এই আট্টালিকাৰ দৰে সকলো
লবচৰ নকৰা হওক ॥ ৬ ॥ সহস্ৰ সিঙৰ (সহস্ৰ কিৰণৰ)
যি সূৰ্য্য সমুদ্ৰৰ পৰা উঠি আছে, সেই অভিভাৱক
সূৰ্য্যৰে অমি স্তোভাই সকলোকে শুৱাই দিম ॥ ৭ ॥
যি মাইকী মানুহ বাহিৰ ঘৰত শোৱে, যি ঘান বাহনত
শোৱে, যি মাইকী মানুহ বিচনাত শুই আছে, যি পুণ্য-
গছা, সেই সকলো মাইকী মানুহকে শুৱাই থম ॥ ৮ ॥

৫৬ সুক্ত—ঋ ২৫।

ঋষি—মিত্ৰা বৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। হৃদ - ত্ৰিষ্টুভ;

১-১১ দ্বিপদা বিৰাট্। দেবতা—মকং সকল।

কান্তি যুক্ত, সমান ঘৰত থকা। নেতা মানুহৰ হিঙ-
কৰ আৰু ভাল বাহন থকা ঋত্ৰৰ পুত্ৰ এওঁবিলাক
কোন? ॥ ১ ॥ এই মকত সকলৰ জন্মৰ বিষয় কোনেও
নেজানে। ভেওঁবিলাকেই পৰম্পৰ নিজৰ জন্মৰ কথা
জানে ॥ ২ ॥ মকত সকলে নিজৰ চলা গতিৰে পৰ-
স্পৰে মিলিত হয়। বায়ুৰ দৰে বেগী শেন চৰাইৰ
দৰে পৰস্পৰ স্পৰ্শ কৰি চলে ॥ ৩ ॥ ধীমান সকলে
বগা বৰণৰ এই (মকতাক) কেজনক চিনি পাই।
মহতী পৃথিৱী, যি এওঁ বিলাকক গৰ্ভত ধাৰণ কৰি-
ছিল, এওঁবিলাকক জানে ॥ ৪ ॥ সেই মানুহে মকত
সকলৰ অনুগ্ৰহত সদায় শত্ৰুক পৰাস্ত কৰে, ধন পোষণ
কৰে আৰু সুবীৰ পুত্ৰ যুক্ত হয় ॥ ৫ ॥ গম্ভীৰ ঠাইলৈ

বেচিকৈ যোৱা, ধুনীয়া অলঙ্কাৰেৰে শোভিত চেহেৰাৰ
(ভেওঁবিলাক) গৈ বলৰে উগ্ৰ (হৈ উঠে) ॥ ৬ ॥
হে মকত সকল, ভোমালোকৰ ভেজ উগ্ৰ, বল স্থিৰ
আৰু ভোমালোক বৃদ্ধিমান ॥ ৭ ॥ হে মকত সকল,
ভোমালোকৰ বল শোভনীয়। মন ক্ৰোধ যুক্ত, ধৰ্ম্ম
শীল, গছ বিলাক ৰূপাই দি স্তোভাৰ দৰে (বহুত শব্দ
কৰে) ॥ ৮ ॥ (হে মকত সকল) পুৰণি অন্ত আমাৰ
ওচৰৰ পৰা অঁতৰাই দিয়া। ভোমালোকৰ ক্ৰুৰ মতিয়ে
আমাৰ এই কৰ্ম্মত চুবলৈ নেপাওক ॥ ৯ ॥ হে মকত
সকল, খবধৰ কৰা ভোমালোকৰ প্ৰিয় নাম আহ্বান
কৰো (যি নামেৰে) কামনা বিলাক তৃপ্ত হয় ॥ ১০ ॥
ভাল অন্ত থকা, চলি থকা, সুঅলঙ্কাৰ যুক্ত আৰু নিজ
শৰীৰ শোভা কৰি (মকত সকলে) নিজেই (এনেকুৱা)
হয় ॥ ১১ ॥ হে মকত সকল, গুচি ভোমালোকৰ হৰাও
গুচি। গুচি ভোমালোকৰ গুচি যজ্ঞ প্ৰেৰণ কৰিম।
ঋত (জল) স্পৰ্শী মকত সকললৈ ঋতৰেই (সভাৰেই)
সতালৈ যায়। গুচি জন্মৰ দীপ্যমান শোধক মকত
সকললৈ গুচি বহুৱেই যায় ॥ ১২ ॥ হে মকত সকল,
ভোমালোকৰ কাঙ্ক্ষত পিতা অলঙ্কাৰ বিলাক ওলায়
আছে। ভাল জিলিকি থকা হাড় মালা ভোমালোকৰ
বুকত ওলমি আছে। হে মকত সকল, বৰষুণৰ লগত
যেনেকৈ বিজুলী জিলিকে, তেনেকুৱা অন্তেৰে মেঘক
খুন্দিয়াই পানী উলিয়াই ঘূৰি ফুৰা ॥ ১৩ ॥ হে মকত
সকল, ভোমালোকৰ অভবীকৃত (উৎপত্তি) হোৱা ভেজ
বিশেষকৈ চলি গৈ আছে। হে যজ্ঞ যোগ্য মকত সকল
যাৰ পৰা ভোমালোকে পানী বৃদ্ধি কৰা। সহস্ৰ ঘৰত
হোৱা এনে গৃহস্থই দিব লগীয়া ভাগ ভোমালোকে সেৱণ
কৰা ॥ ১৪ ॥ হে মকত সকল, বিহেতু ভোমালোকে
হৰি অন্ত থকা বিপ্ৰৰ (মোৰ) স্তোত্র জানা, সেই বাবে
ভোমালোকে সুপুত্ৰ যুক্ত ধন সোনকালে দিয়া,— যি
ধন শত্ৰু মানুহে নষ্ট কৰিব নোৱাৰে ॥ ১৫ ॥ সন্তোষে
যোৱা বোঁৱাৰ দৰে ভালকৈ যোৱা, উৎসবৰ ত্ৰুটী মানুহৰ
দৰে অলঙ্কৃত, ঘৰত থকা লৱাৰ দৰে শোভা কৰা,
(গক আদিৰ) পোৱালীৰ দৰে ধেমালী কৰি, সেই মকত
সকলে পানীৰ দাতা হয় ॥ ১৬ ॥ মকত সকলে আমাক
ধন দি সুৰূপেৰে দাবাপৃথিৱী পূৰ্ণ কৰি আমাক সুখ
যুক্ত কৰক। হে বাস দাতা মকত সকল, মেঘৰ স্তেদক
শত্ৰুৰ হস্তা ভোমালোকৰ অন্ত আমাৰ পৰা অঁতৰাও
থাকক। ভোমালোকে সুখেৰে আমাৰ ফালে মুখ কৰা
॥ ১৭ ॥ হে মকত সকল, স্তোভাৰ ঘৰত বাস্ত থকা আমাৰ
হোতাৰ্হী সৰ্ব্বত্ৰ গমনশীল ভোমালোকৰ দানৰ ভক্তি কৰি

বনৈক আহ্বান কৰিছে। হে কামবৰ্ণী মকত সকল, যি হোতা যজমানৰ বন্ধক সেই হোতাই অকপট ভাবে ভোমালোকক স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছে ॥ ১৮ ॥ এনে-কুৱা মকত সকলে কামত খৰতকীয়া যজমানৰ লগত খেলা কৰে। এওঁবিলাকে বলবান মানুহক (জনক) বলেৰে আনিমিত কৰে। এই মকত সকলে হিংসক মানুহৰ পৰা স্তোতাক বন্ধা কৰে। হবি নিদিয়া জনক মহৎ অপ্ৰিয় সাধন কৰে ॥ ১৯ ॥ এই মকত সকলে সমৃদ্ধ মানুহকো প্ৰেৰণা দিয়ে, ঘূৰি ফুৰা দৰিদ্ৰকো প্ৰেৰণা দিয়ে। হে নিবাস দাতা মকত সকল, ভোমালোক যেনেকৈ ইচ্ছা কৰা, হে কামবৰ্ণী সকল, ভোমালোকে এন্ধাৰো নাশ কৰি দিয়া। আমাক বহুত পুত্ৰ পোত্ৰ দিয়া ॥ ২০ ॥ হে মকত সকল, ভোমালোকৰ দানৰ পৰা আমি যেন ওলায় নেজাওঁ। হে বখী মকত সকল ধন বিভাগ কৰোতে আমাক পাচত নেবাখিবা। স্পৃহ-নীয়া ধন বিলাকৰ আমাক ভাগী কৰিবা। হে বৰ্ষক মকত সকল, ভোমালোকৰ যি সৃজাত ধন আছে, তাৰো আমাক ভাগী কৰিবা ॥ ২১ ॥ যেতিয়া বিক্রমী মানুহে মহৎ গছ-গছনি বিলাকক আক প্ৰজাক খণ্ডেৰে মাৰিবলৈ যায় তেতিয়া, হে কত্ৰৰ পুত্ৰ সকল, যুদ্ধত শত্ৰুৰ পৰা আমাৰ ত্ৰাতা হবা ॥ ২২ ॥ হে মকত সকল, ভোমা-লোকে আমাক আক পিতৃ সকলক বহুত কাম কৰিছিল। আগৰ দিনত ভোমালোকক উক্ৰথেৰে যি কামৰ প্ৰশংসা কৰিছিল সেইবিলাক কৰ্ম্মও কৰিছিল। উগ্ৰ যুদ্ধত ভোমালোকৰ কাৰণে শত্ৰুৰ জয় কৰা হৈছিল। ভোমা-লোকৰ সহায়েৰেই স্তোতাই অন্ন ভোগ কৰে ॥ ২৩ ॥ হে মকত সকল, আমাৰ বীৰ পুত্ৰ বলবান হওক। তেওঁ (সেই পুত্ৰ) অসুৰ (বলী) আক (মানুহক) বিধান দিওতা হওক। যি পুত্ৰেৰে সুখৰে থাকিবলৈ পানী পাই, শত্ৰুৰ পৰা ত্ৰাণ পাত (সেই পুত্ৰ বলবান হওক) আক ভোমালোকৰ আমি আত্মীয় স্থানৰ হম ॥ ২৪ ॥

২৫ ঋক্ আগৰ ৭।৩৪।২৫ ঋকৰ দৰে ॥ ২৫ ॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—মকত সকল।

যি মকত সকলে দ্যাৱাপৃথিৱী কপাই দিয়ে, মেঘক বৰ্ষন কৰাই, উগ্ৰ যি সকলো ফালে যায়, সেই হে যজনীয়া মকত সকল, ভোমালোকৰ মাকাতী নামৰ মধুৰ স্তোত্ৰেৰে যজ্ঞত স্তোতাই বলেৰে (ভাঙব মাডেৰে) স্তুতি কৰিছে ॥ ১ ॥ যি মকত সকলে স্তুতি কৰা জনৰ পাচে পাচে

যায়, যজমানৰ মনৰ কামনা বৃদ্ধি কাৰক হয়, হে মকত সকল, ভোমালোক সন্তুষ্ট হৈ আজি আমাৰ যজ্ঞত সোম পানৰ কাৰণে কুশৰ ওপৰত বহা ॥ ২ ॥ এনেকুৱা মকত সকলে যেনেকৈ ধন দিয়ে, অনাই (অন্য দেব-তাই) তেনেকৈ নিদিয়। তেওঁবিলাকে কচিকৰ অলঙ্কাৰেৰে (আক) অস্ত্ৰেৰে নিজৰ গা শোভিত কৰে। দ্যাৱাপৃথিৱীত প্ৰকাশ কৰি ব্যাপ্ত দীপ্তিৰ মকত সকলে শোভাৰ কাৰণে এনে ধৰণৰ অলঙ্কাৰেৰে নিজক দেখুৱাই ॥ ৩ ॥ হে মকত সকল, ভোমালোকৰ সেই বহুত আট অস্ত্ৰ আমাৰ পৰা অশান্তিৰি থাকক। যদিও আমি মানুহ হৈ অপৰাধ কৰো, হে যজনীয়া মকত সকল, ভোমালোকৰ সেই অস্ত্ৰই অলপো নোচোৱক। আমালৈ ভোমালোকৰ অতি অন্ন দিয়া স্মৃতি হওক ॥ ৪ ॥ আমাৰ যজ্ঞ কৰ্ম্মত মকত সকলে আনন্দ কৰক। (তেওঁ বিলাক) অনিদ্ৰিত, দীপ্তিযুক্ত, পাৰক। যজনীয়া ভোমালোকে আমাক মনেৰে পালন কৰা। আমাক অগ্নেৰে পোষণ কৰি বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৫ ॥ মকত সকলে স্তুত হৈ হব্য ভক্ষণ কৰক। তেওঁ বিলাক নেতা আক সকলো পানীত বৰ্ত্তমান। হে মকত সকল, আমাৰ পুত্ৰক অমৃত দিয়া। হবি দাতাক সত্য আক প্ৰিয় ধন দিয়া ॥ ৬ ॥ এনেকৈ আমি স্তুতি কৰা সকলোকেইজন মকতে বন্ধণেৰে সৈতে স্তোতাৰ কালে যজ্ঞলৈ আহা। —যি নিজেই আমাক শত সংখ্যক (বহুত ধন) দিয়ে। ভোমালোকে আমাক সদায় বন্তিৰে বন্ধা কৰা ॥ ৭ ॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৫৭ সূক্তৰ দৰে।

(হে স্তোতা সকল) সততে বৰ্ষণ কৰা, যি দেবতাৰ স্থানত সকলোতকৈ বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত হয়, সেই মকত গণক স্তোত্ৰেৰে অৰ্চনা কৰা। তেওঁবিলাকৰ মহিমাৰে দ্যাৱ-পৃথিৱী ভাঙি দিয়ে আক ভূমি আক অন্তৰীক্ষ ব্যাপ্ত কৰে ॥ ১ ॥ হে ভয়ঙ্কৰ, নৃপক যজিবে, গমণলীল মহৎগণ, ভোমালোকৰ জন্ম দীপ্তৰ (কত্ৰৰ) পৰা হল। আক যি মকত সকলে তেজ্জৰে আক বলেৰে প্ৰভাব কৰে, ভোমালোক যোৱা বাটত সকলো সূৰ্য্যলৈ চোৱা (জীৱই বা গছ) বিলাকে ভয় কৰে ॥ ২ ॥ হে মকত সকল, হবি অন্ন থকা আমাক মহৎ অন্ন দিয়া। আমাৰ স্তুতিও সেৱন কৰা। মকত সকলে যোৱা বাটত প্ৰাণীক সেৱাৰে। আমাক স্পৃহনীয় বন্ধণেৰে বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৩ ॥ হে মকত সকল, ভোমালোকে বন্ধা কৰা স্তোতাৰ শতধন হয়। ভোমালোকে বন্ধা কৰা স্তোতাই আক্ৰমণ কৰি,

(শত্ৰু) অভিভব কৰা আৰু সহস্ৰ ধনবান হয় । ভোমালোকে বন্ধা কৰা স্তোভাই সজ্জাট হয় আৰু শত্ৰু নাশ কৰে । হে কপাই দিয়া মৰুত সকল, ভোমালোকে দিয়া সেই ধন বহুত হওক ॥ ৪ ॥ কামবৰী কত্ৰৰ পুত্ৰ সকলক মই পৰিচৰণ কৰিছোঁ । হে মৰুত সকল, আমাৰ কালে আকৌ এবাৰ মুখ কৰা । লুকায় থকা পাপভ যি মৰুত সকলে খণ্ড কৰে, যি প্ৰকাশ হোৱা পাপভ (মৰুত সকলে) খণ্ড কৰে, সেই দুয়োবিধ পাপ স্তোত্ৰেৰে মই অপনয়ন কৰিম ॥ ৫ ॥ শ্বনবান মৰুত সকলৰ যি এই সুস্তুভি উচ্চাৰণ কৰা হৈছে, মৰুত সকলে এই সুস্তু সেৱন কৰক । হে কামবৰী সকল ভোমালোকে আমাৰ শত্ৰুক দূৰলৈ আঁতৰাই দিয়া । ভোমালোকে সদায় আমাক কল্যাণেৰে বন্ধা কৰা ॥ ৬ ॥

৫৯ সুস্তু—ঋ ১২ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— প্ৰগাথ; ১।৩।৫ বৃহতী; ২।৪।৬ সত্যোবৃহতী; ৭।৮ ত্ৰিষ্ঠুভ; ৯-১১ ১২ অমৃত্তুভ । দেৱতা— ১-১১ মৰুৎগণ; ১২ কত্ৰ ।

হে দেৱতা সকল, যিবা ইটো সিটো স্তোভাক পালন কৰা, যি (ইটো সিটো) স্তোভাক সংমাৰ্গলৈ নিয়া, হে অগ্নি, বৰুণ, মিত্ৰ, অৰ্যমা; হে মৰুৎ সকল, সেই স্তোভাক ভোমালোকে সুখ দিয়া ॥ ১ ॥ হে দেৱতা সকল, ভোমালোকৰ বৰুণেৰে শুভ দিনত যি যাগ কৰে, যি শত্ৰুক আক্ৰমণ কৰে, যি যজ্ঞমানে ভোমালোকক (অন্য ঠাইলৈ নেযাবলৈ) নিৰাৱণ কৰিবৰ কাৰণে বহুত হবি অন্ন দিয়ে, সেই যজ্ঞমানে নিজ ঘৰ ডাঙৰ কৰে ॥ ২ ॥ বসিষ্ঠ ঋষিয়ে ভোমালোকৰ মাজত এটা-ইটাকৈ সৰু জনকো উপেক্ষা নকৰে । আজি আমাৰ চেপা সোম কামনা কৰা হে মৰুত সকল, ভোমালোকে সকলোৱে মিলি এয়া চেপা সোম পান কৰা ॥ ৩ ॥ হে নেভা সকল, ভোমালোকে বাৰ কামনা পূৰণ কৰা, হে মৰুত সকল, ভোমালোকে বন্ধা কৰা যুদ্ধত সেই বিলাকে শত্ৰুৰ হিংসা সহি নেথাকে । নতুন ভোমালোকৰ সন্মতি আমালৈ ঘূৰি আহক । হে সোম পান কৰিবলৈ বিচৰা সকল, সোনকালে ভোমালোক আহা ॥ ৪ ॥ পৰস্পৰ সংঘত ধনৰ হে মৰুত সকল, ভোমালোকে সোম অন্ন পান কৰিবলৈ ভালকৈ আহা । যি কাৰণে হে মৰুত সকল, ভোমালোকক এই বিলাক হব্য মই দিছোঁ, সেই কাৰণে অন্য কালে নেযাবা ॥ ৫ ॥ হে মৰুত সকল, ভোমালোক আমাৰ (মেলি দিয়া) কুণ্ড বহা । স্পৃহনীয় ধন আমাক দিবলৈ আমাৰ কালে

আহা । হে অহিংসিত মৰুত সকল, ভোমালোকে এই যজ্ঞত স্বাহাকাৰেৰে দিয়া মধুৰ সোম অন্নত আমোদ কৰা ॥ ৬ ॥ অন্তৰ্হিত হোৱা মৰুত সকলে নিজৰ অঙ্গ শোভা কৰি নীলা পিঠিৰ হাঁহৰ দৰে উৰি আহক । সকলোতে ব্যাপ্ত মৰুৎগণ যজ্ঞত আনন্দ কৰা বংমনৰ মানুহৰ দৰে মোৰ চাৰিওফালে বহক ॥ ৭ ॥ হে বসু মৰুত সকল, অন্যান্যকৈ খণ্ড কৰি যি ভিৰস্কৃত মানুহে আমাক মাৰিবলৈ বিচাৰে সেই মানুহে আমাক বান্ধিবলৈ বৰুণৰ পাশ মেজি দিয়ে । ভোমালোকে সেই মানুহক ভাপক অন্ত্ৰেৰে ধ্বংস কৰা ॥ ৮ ॥ হে শত্ৰুৰ ভাপক মৰুত সকল, এয়া হবি (ভোমালোকলৈ কল্পনা কৰা হৈছে) । শত্ৰুনাশ কৰা ভোমালোকে বন্ধনেৰে সৈতে এই হবি সেৱন কৰা ॥ ৯ ॥ গৃহস্থই কৰা যজ্ঞলৈ সুদাতা হে মৰুত সকল, ভোমালোকৰ বৰুণেৰে যুক্ত হৈ আহা । আন কালে নেযাবা ॥ ১০ ॥ হে স্বায়ম্ব বৰুণ, মেধাৱী, সূৰ্য্যৰ বৰ্ণৰ মৰুত সকল; ভোমালোকক এই যজ্ঞত ভজন কৰিছোঁ ॥ ১১ ॥

জুগন্ধি, পুষ্টিবৰ্দ্ধক, (জুগন্ধ) শক্তিবৰ্দ্ধক, সংসাৰৰ পৰা শিমলু গুটিৰ (কোঁৱৰৰ) পৰা (তুলা) মোচন কৰা দৰে মোচন কৰি অমৃত পৰ্য্যন্ত পোৱাই দিয়া তিনিজনৰ (ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, মহেশ্বৰ) পিতাক (কত্ৰক) আমি যজন কৰোঁ ॥ ১২ ॥

৬০ সুস্তু—ঋ ১২ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ— ত্ৰিষ্ঠুভ ।
দেৱতা— মিত্ৰাবৰুণ; ১ সূৰ্য্য ।

হে সূৰ্য্য দেৱতা, উদয় হৈ তুমি আজি (যজ্ঞৰ সময়ত) কোৱা (যে ইহঁত) পাপী নহয় । হে অগ্নি, দেৱতাৰ মাজত মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ সভাত আমি থাকিম । হে অৰ্যমা, তোমাক স্তুৰ কৰি আমি তোমাৰ প্ৰিয় হয় ॥ ১ ॥ মিত্ৰাবৰুণ, এয়া মানুহৰ চকু সূৰ্য্যই দ্ৰৱ্য দাৰা-পৃথিবীক লক্ষ্য কৰি উদয় হৈ অন্তৰীক্ষত ভ্ৰমণ কৰি সকলো স্থাবৰ আৰু জঙ্গমৰ বাট দেখুৱাওতা হৈ মানুহৰ সুকৰ্ম্ম আৰু পাপ নিৰীক্ষণ কৰিছে ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, ডেউ সাভোটা হৰিৎ ঘোঁৰা (বথত) লগাই পানীৰে পৰিপূৰ্ণ অন্তৰীক্ষৰ ঠাই বিলাক আৰু জন্ম হোৱা প্ৰাণীবিলাক চাই ভোমালোকক বিচাৰি, গোৱালে গৰু চোৱাদৰে চাই ফুৰিছে ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ কাৰণে অন্নবিলাক মধুবকৈ সম্পাদন কৰা হৈছে । সূৰ্য্যই দীপ্ত অৰ্ণবত (অন্তৰীক্ষত) আৰোহণ

কবিছে,— যি সূৰ্য্যক অদিতিৰ পুত্ৰ মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমাই একেলগে একমনে বাট খুলি দিয়ে ॥ ৪ ॥ এওঁ বিলাক (মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যম) বহুত পাপৰ হতা । এওঁ বিলাক সুখকৰ, অহিংসিত, অদিতিৰ পুত্ৰক ঋতব (যজ্ঞৰ) ঘৰত বঞ্চিত হয় ॥ ৫ ॥ এই (অদিত্যক) মিত্ৰ, বৰুণক (আৰু অৰ্যমাক) কোনেও অভিভব কৰিব নোৱাৰে । অনুষ্ঠানৰ বিষয় নজনা হলেও নিজ সামৰ্থ্যৰে জানে । আৰু প্ৰকৃত জ্ঞানবান কৰ্ত্তা পুৰুষকো কাম কৰি থাকোতে হুঙ্কাৰিত দূৰ কৰি সুপথেৰে লৈ যায় ॥ ৬ ॥ এই (মিত্ৰাদি) দেবতাই স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত চকুৰ টিপ নমৰাকৈ চাই, সদায় সকলো জানি অজান গুহাই দিয়ে । তল (দ) ঠাইতো (অগাধ পানীতো) ডুজন কৰা মানুহে বাম (ভবাং) পাই । তোমালোকৰ এই ব্যস্ত ঠাই পাৰ কৰি নিয়া ॥ ৭ ॥ বন্ধণেৰে সৈতে যি ভাল সুখ সুদান কৰা অদিতি, মিত্ৰ আৰু বৰুণ মোক দিছে, তেওঁ বিলাকক আমাৰ পুত্ৰ—পৌত্ৰক সকলো পিনে ধাৰণ কৰি বেগাই যাবলৈ কৈ সেই দেবতা সকলৰ খঙ নোভোলো ॥ ৮ ॥ হে মিত্ৰাদি দেবতা, সেই কৰ্ম্মাদি কৰি, স্তুতি বাক্যেৰে বৰুণৰ হিংসিত (যি কোনো) বিপুৰ পৰা অঁতৰাই দিয়া । অৰ্যম দেবতাই বান্ধুসাদিৰ পৰা আমাক একৱাই দিয়ক । হে কামবৰ্ষী সকল, ভাল দান কৰা আমাক বহল স্থান দিয়া ॥ ৯ ॥ এই মিত্ৰাদিৰ সজ্জতি দীপ্ত আৰু লুকায় থকা । লুকাই থকা বলেৰে শত্ৰু অভিভব কৰে । হে কামবৰ্ষী মিত্ৰাদি দেবতা, তোমালোকৰ ভয়ত বিৰোধী বিলাক কপি থাকে । তোমালোকৰ বলৰ মহত্বৰে আমালোকক দয়া কৰা ॥ ১০ ॥ যি যজ্ঞমানে তোমালোকৰ স্তোতাক অন্ন ধন দিবৰ কাৰণে স্তুতি দান কৰিবলৈ স্তুতি কৰে, সেই স্তোতাৰ স্তোত্ৰ ধনবান তোমালোকে সেৱন কৰি ডাঙৰ ঘৰৰ কাৰণে ভাল ঠাই দিয়া ॥ ১১ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ দেবতা, তোমালোকক যজ্ঞ, পূজা আৰু স্তুতি কৰা হল । সেৱা সেৱন কৰি সকলো আপদ ভিৰোহিত কৰি আমাক পাব কৰা । তোমালোকে সদায় আমাক কল্যাণেৰে পালন কৰা ॥ ১২ ॥

৬১ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—মিত্ৰ আৰু বৰুণ ।

হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ দেবতা, তোমালোক দুজনৰ দেখিবলৈ ভাল চকু সূৰ্য্যই ওপৰলৈ উঠি কিবণ বিলাই উদয় হৈছে । সেই দেবতাই উদয় হৈ সকলো জ্বল

পৰিৱৰ্ণন কৰে । তেওঁ বিলাকে মানুহৰ মনৰ বৃত্তি বিলাক জানে ॥ ১ ॥ তোমালোক দুজনৰ কাৰণে, হে মিত্ৰাবৰুণ, এই ঋতুৱান (যজ্ঞ বান — নিয়ম জনা) বিপ্ৰই (বসিষ্ঠই) চিৰকাল গুনিবলৈ স্তুতি পথিয়াইছে (যাতে) হে সুকৰ্ম্মা দুজন । স্তুতি বিলাক সফল, কবি, বন্ধা কবি তেওঁ বিলাকে লবণ বিলাক (বচৰ বিলাক) প্ৰীতি যুক্ত কৰক ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, বহল পৃথিৱীৰ পৰা, ওখ বৃহৎ স্বৰ্গৰ পৰা, তোমালোকৰ বেলেগে বেলেগে যোৱা গুপ্তচৰ বিলাক, ঘৰ বিলাকক আৰু গছ-গছনি বিলাক অনিমিষ চকুৰে বন্ধা কৰিবলৈ মেলি দিছা ॥ ৩ ॥ এই মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ ভেজ মই স্তোত্ৰৰে প্ৰশংসা কৰিম । তেওঁ বিলাকৰ শক্তিয়ে বল কৰি দয়া-পৃথিৱী দুফাল কৰিলে । যজন নকৰা বিলাকৰ মাহ বিলাক লৰা নোহোৱাকৈ চলি যাওক ॥ ৪ ॥ হে অমৃত, ব্যাপ্ত, বৰ্ষক সকল, এয়া তোমালোকৰ স্তুতিৰ পৰা বিচিত্ৰ বা পূজাৰ যোগ্য একো দেখা নেযায় । মানুহৰ বিষয় মিছা প্ৰশংসা ভ্ৰোহকাৰী বিলাকে সেৱন কৰে । তোমালোকৰ নেজানিৰ লগায় (গুপ্ত কথা) একো নাই ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকৰ যজ্ঞত নমস্কাৰেৰে মই পূজা কৰিম । তোমালোকক বাধাৰে সৈতে (বান্ধোন — যজ্ঞ কৰ্ত্তাৰ না না বান্ধোন থাকে) আস্থান কৰিম । এই নতুন স্তোত্ৰ তোমালোকৰ স্তুতি । মই কৰা এই স্তোত্ৰ তোমালোকে সেৱন কৰা ॥ ৬ ॥

৭ ঋক্ ওপৰৰ ৭।৬০।১২ স্তকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

৬২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—১-৩ সূৰ্য্য; ৪-৬ মিত্ৰাবৰুণ ।

সূৰ্য্য দেবতাই বেচিকৈ জ্যোতিৰে বহুত ঠাইত জন্ম হোৱা (জীৱ) বিলাকক চাবলৈ ওপৰলৈ গৈছে । সেই দেবতাক সদায় সকলো দিনে একে দেখা যাই । সেই দেবতা (প্ৰজাপতিৰ বাবা) সকলোৰে কৰ্ত্তা সম্পাদিত হল । স্তুতি কবিলত ভীক্ষু হৈ উঠিল ॥ ১ ॥ হে সূৰ্য্য দেবতা, এই এডল ঘোঁৰাৰ দৰে গমন শীল ঘোঁৰা (ৰূপী) স্তোত্ৰেৰে তুমি আমাৰ ফালে ওপৰলৈ উঠি আহা । আমাৰ পাপ নথকা কথা মিত্ৰ, বৰুণ, অৰ্যমাক আৰু অগ্নিক কোৱা ॥ ২ ॥ আমাৰ হৃদয় প্ৰতিবেধক ঋতবান (নিয়ম বান) বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অগ্নিয়ে আমাক সহস্ৰ ধন বিতৰণ কৰক । তেওঁ বিলাক আহ্বাদ কাৰীয়ে আমাক স্তুতি কৰিব লগায় অৰ্চনীৰ স্তোত্ৰ দিয়ক । আমাৰ স্তুত্ৰ তেওঁ বিলাকে আমাৰ কামনা পূৰণ

কৰক ॥ ৩ ॥ হে দ্যাবা-পৃথিৱী, হে অদিতি, হে মহৎ সকল, আমাক বক্ষা কৰা। সৃজনৰ আমি তোমালোকক জানো। আমি যেন বৰুণৰ ক্ৰোধত নপৰো, বায়ুৰ ক্ৰোধত নেথাকো। স্তোতা মানুহৰ প্ৰিয়তম মিত্ৰৰ ক্ৰোধত নেথাকো ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকৰ হাত আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে মেলি দিয়া। আমাৰ গৰুচৰা ঠাই পানীৰে সিঁচি দিয়া। মানুহৰ মাজত আমাক বিখ্যাত কৰা। হে ডেকা সকল, তোমালোকে মোৰ এই আহ্বান শুনা ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা, তোমালোকে আজি আমাক আৰু আমাৰ পুত্ৰক ধন দিয়া। আমাৰ সকলো বাট সুখময় হওক। তোমালোকে আমাক সদায় মজলৈৰে বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেৱতা—১—৪/৫ই সূৰ্য্য; ৫ই, ৬ মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা।

সোভাগ্যযুক্ত, সকলো মানুহলৈ একে, মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ চকু, যি চামৰাৰ (চালৰ) দৰে এন্ধাৰ চপাই পেলায় সেই সূৰ্য্য দেৱতা ওপৰলৈ উঠি গৈছে ॥ ১ ॥ সকলোৰে প্ৰসব কৰোঁতা, মহান, প্ৰজাপক (নিচান), পানী দিওঁতা, সকলোলৈকে একে ৰূপৰ, বথৰ চকৰি চলাবলৈ বথৰ ধুৱাত এডুশ (হৰিৎবৰ্ণৰ) ঘোঁৰা লগাই বহন কৰি আনি এয়া সূৰ্য্য উদয় হৈছে ॥ ২ ॥ এই সূৰ্য্য বিজ্ঞানমান হৈ উৰাৰ কোলাত (স্তোতাৰ স্তোত্ৰত) আনন্দ কৰি ওলায় আহিছে। এই সৰ্বিতা দেৱতাই মোক সকলো অভিলাম্ব পূৰ্ণ কৰিছে। সকলোলৈকে সমান এই দেৱতা নিজৰ ডেজৰ স্থান সজুচি নকৰে ॥ ৩ ॥ এই সূৰ্য্য বঙা বাহুত ডেজযুক্ত, দূৰলৈ যোৱা, তাৰক আৰু দীপ্যমান হৈ অন্তৰীকৃত উদয় হৈছে। নিশ্চয়কৈ সকলো প্ৰাণীয়ে সূৰ্য্যই অনুজ্ঞা কৰা হৈ গৈ কৰিবলগীয়া কাম সকলো কৰে ॥ ৪ ॥ অন্তৰীকৃত অমৰ দেৱতা সকলে পূৰ্বত এই সূৰ্য্যৰ বাট কৰি দিছিল। গৈ থকা শেনৰ দৰে (ভেওঁ) সদায় সেই পথ অনুসৰণ কৰি আছে। হে মিত্ৰাবৰুণ, সূৰ্য্য উদয় হলে তোমালোকক সমজ্ঞাবেৰে আৰু হৰিবে পৰিচৰণ কৰিম ॥ ৫ ॥

৬ ঋক্ ওপৰৰ ৭/৬২/৬ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেৱতা—মিত্ৰাবৰুণ।

হে মিত্ৰাবৰুণ, স্বৰ্গত আৰু পৃথিৱীত পানীৰ গৰাকী

তোমালোকৰ পথিওৱা মেঘে পানীৰ ৰূপ (দেখুৱাই) দিয়ে। আমাৰ হব্য মিত্ৰই, সৃজনৰ অৰ্যমাই, ভাল বন্দী বজা বৰুণে সেৱন কৰক ॥ ১ ॥ সকলোৰে বজা হুজন, মহৎ ঋতৰ (মজ্জৰ) বাট দেখুৱাওঁতা, নদী বিলাকৰ পালক হে মিত্ৰাবৰুণ, বলবন্ত তোমালোক হুজন আমাৰ ফালে আহা। ক্ষিপ্ৰদাতা তোমালোকে আমাক অন্ন আৰু তাৰ পুষ্টি সাধক বৰষুণ অন্তৰীক্ষৰ পৰা পথিয়াই দিয়া। ॥ ২ ॥ মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা দেৱতা সকলে উত্তম বাটেৰে সেই ঠাইলৈ আমাক লৈ যাওক। আমাৰ সুদানৰ মানুহক অৰ্যমাই যেনেকৈ কৈছিল তেনেকৈ কৰক। বাট দেখুওৱা তোমালোকে দিব লগা অগ্নেৰে সৈতে পুত্ৰাদিৰ লগত আমি আনন্দ কৰি থাকিম ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, ঋষি মনেৰে তোমালোকৰ এই স্তুতি ৰূপী, বথ নিৰ্ম্মাণ কৰিছে, যি উন্নত কৰ্ম্মেৰে আৰু যজ্ঞেৰে তোমালোকক ধাৰণ কৰিছে, বজা তোমালোকে তেওঁক পানী সিঁচি দিয়া আৰু ভাল থকা ঠাই দি তৰ্পন কৰা ॥ ৪ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ আৰু বায়ুৰ কাৰণে দীপ্ত সোমৰ দৰে এই স্তোত্ৰ কৰা হল। আমাৰ কৰ্ম্ম বক্ষা কৰা। স্তুতি জানি লোৱা। তোমালোকে আমাক হস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥

৬৫ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৬৪ সূক্তৰ দৰে।

হে শুদ্ধবলী মিত্ৰ আৰু বৰুণ, সূৰ্য্য উদয় হলত তোমালোকক সূক্তেৰে আহ্বান কৰিছো,—যাৰ অক্ষা-নতম (কাম নোহোৱা) শ্ৰেষ্ঠ বল সংগ্ৰহ কৰি সংগ্ৰামত সকলোৰে জেতা হয় ॥ ১ ॥ তেওঁ বিলাক দেৱতাৰ মাজত বলবান। আৰ্য্য তেওঁ বিলাকে আমাৰ পুত্ৰাদি প্ৰজা বেচি কৰি দিয়ে। হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, আমি তোমালোকক ব্যাপ্ত কৰিম। তোমালোকৰ ব্যাপ্ত দ্যাবা-পৃথিৱীয়ে দিনে ৰাতিয়ে আমাক বক্ষা কৰি থাকক ॥ ২ ॥ তেওঁবিলাকৰ বাহুত বজা ৰচি (পাশ) আছে। আৰু তেওঁবিলাকৰ সেতু (সাঁকো) অসত্যবাদী শত্ৰুৰ ভৱন্তিক্ৰম (পাৰ হব নোৱাৰা)। হে মিত্ৰাবৰুণ, তোমালোকৰ ঋতৰ (নিয়মৰ) বাটেৰে নাৱেৰে নৈ পাৰ হোৱা দৰে পাৰ হৈ যাম ॥ ৩ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ, আমাৰ মজ্জত হব্য সেৱন কৰিবলৈ আহা। অগ্নেৰে আৰু পানীৰে আমাৰ গৰু চৰোৱা ভূমি সিঁচি দিয়া। তোমালোকক উৎকৃষ্ট হব্য ইহলোকত কোনে দিব? তোমালোকে মানুহৰ কাৰণে স্বৰ্গৰ সুন্দৰ পানী পথিয়াই দিয়া ॥ ৪ ॥

৫ ঋক আগৰ ৭/৬৪/৫ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

৬৬ সূক্ত— ঋ ১৯ ।

ঋষি—মিত্রা বৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ;
১০—১৫ প্ৰগাথ (যুগ্ম—বৃহতী ; অযুগ্ম—সতো
বৃহতি) ; ১৬ পুৰুষীক । দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ ;
৪-১৩ আদিত্য সকল । ১৪-১৬ সূৰ্য্য ।

বহুত (বাব, প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা মিত্ৰাবৰুণলৈ আমাৰ
অন্নযুক্ত স্তোত্ৰ পাওকগৈ ॥ ১ ॥ সুদক্ষ, বলৰ পালক,
প্ৰকৃত ভেজয়ী তোমালোকক সৃষ্টি কৰ্ত্তাই বল কৰিবলৈ
ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥ সেই ঘৰৰ পালক, গাৰ পালক,
হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, আমি স্তোতাৰ স্তুতি কৰ্ম্ম সাধন
কৰা ॥ ৩ ॥ (আমাৰ অপেক্ষা কৰি থকা) ধন আদি
সূৰ্য্য উদয় হওঁতে পাপহীন মিত্ৰ, অৰ্যমা, সবিভা আৰু
ভগাই পঠিয়াওক ॥ ৪ ॥ হে সুদাতা সকল, তোমালোকে
যাওঁতে যি ঘৰৰ পাপ দূৰ কৰি দিয়া, সেই ঘৰ সোন-
কালে সুবক্ষিত হওঁক ॥ ৫ ॥ মিত্ৰাদি (তিনিজন)
আৰু অদিত্য হিংসাবাহিত মহৎ কৰ্ম্মৰ ঈশ্বৰ, মহৎ ধনবো
ঈশ্বৰ ॥ ৬ ॥ সূৰ্য্য উদয় হলে মিত্ৰ, বৰুণ আৰু শক্ৰ-
ভক্ষক অৰ্যমাক স্তুতি কৰিম ॥ ৭ ॥ এই স্তুতি সোণময়
ধনেৰে সৈতে আমাৰ অহিংসনীয় বলৰ কাৰণ হওক ॥ ৮ ॥
হে দেবতা বৰুণ, আমি তোমাৰ স্তোতা হম । স্তোতা
ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে হে মিত্ৰ দেবতা, আমি তোমাৰ
স্তোতা হম । অন্ন আৰু জল ধাৰণ কৰিম ॥ ৯ ॥ মহান
সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ হোৱা, অগ্নি যাৰ জিভা, ঋতব (যজ্ঞৰ)
বৰ্দ্ধক (মিত্ৰাদি দেবতাই) যি (পৃথিৱী আদি) তিনি
ঠাই পৰিভব কৰা কস্মে'ৰে ওপচাই দিয়ে,— ১০ ॥ যি
মিত্ৰাদিয়ে সৰংসৰ, সাহ, দিন, যজ্ঞ, আৰু বাতি
উলিয়ালে, সেই বৰুণ, মিত্ৰ, আৰু অৰ্যমাই অগ্নি
নোপোৱা বল পাই বিৰাজ কৰি আছে ॥ ১১ ॥ আজি
সূৰ্য্য উদয় হওঁতে সেই ধন তোমালোকক স্তুতেৰে (সূক্ত
গাই) বিচাৰিম, যি ধন ঋতব (নিয়মৰ) নেতা বৰুণ,
মিত্ৰ আৰু অৰ্যমাই ধাৰণ কৰে ॥ ১২ ॥ তোমালোক
ঋতবান (নিয়ম পালন কৰা), ঋত জাভ (নিয়মত জন্ম
হোৱা), ঋতাবৃধ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ বৰ্দ্ধক), ঘোৰ, যজ্ঞ
নকৰাৰ হিংসক । সেই তোমালোকৰ অতি বৰণীয়
সুখৰ ঘৰত আমি আৰু অন্য স্তোতা সকল থাকিম ॥ ১৩ ॥
সেই দৰ্শনীয় মণ্ডল অন্তৰীক্ষৰ ওচৰত উদয় হৈছে, যি
মণ্ডল শীত্ৰগামী এতশ (হৰিৎবৰ্ণৰ) ঘোঁৰাই সকলোৱে
দেখিবলৈ পোৱাকৈ বহন কৰি নিছে ॥ ১৪ ॥ প্ৰত্যেক
দুৰ থকা (জীৱৰ) গৰাকী, স্বাধৰ আৰু জজন্মৰ ঈশ্বৰ,

বহুত থকা সূৰ্য্যক, কল্যাণৰ কাৰণে সকলো লোকৰ
ওচৰলৈ নিজে নিজে যোৱা সাতোটা সেউজাৱা বৰণৰ
ঘোঁৰাই বহন কৰি নিছে ॥ ১৫ ॥ সেই দেবতাৰ হিত
কৰা ওপৰলৈ যোৱা বগা চকু (সূৰ্য্য মণ্ডল) এশ বচৰ
(শবৎ) দেখিম, এশ শবৎ (বচৰ) জীয়াই থাকিম
॥ ১৬ ॥ কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা, দৃষ্টিমান হে বৰুণ
আৰু মিত্ৰ, আমি কৰা স্তোত্ৰ শুনি সোমপান কৰিবলৈ
আহা ॥ ১৭ ॥ হে বৰুণ আৰু মিত্ৰ স্বৰ্গৰ ধামৰ পৰা
আহি শক্ৰৰ হিংসক সোম পান কৰা ॥ ১৮ ॥ নেতা,
ঋতব (যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক হে মিত্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকে
আহাতিত সন্তোষ হে সোম পান কৰিবলৈ যজ্ঞলৈ আহা
॥ ১৯ ॥

৬৭ সূক্ত— ঋ ১০ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টূভ ।
দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে ৰূপতি (অশ্বিনী দুজন) হৰিযুক্ত মজ্জীয় স্তুতিৰে
তোমালোকৰ বথক স্তুতি কৰিম । যি বথে স্তুতাই দূতৰ
দৰে (মানুহক) জগাই তোলে, আমাৰ ফালে আহিবলৈ
সেই বথক পুতেকে পিতাকক মতা দৰে মাতিছে ॥ ১ ॥
আমি জ্বলোৱা অগ্নি জ্বলিছে । অন্ধকাৰবোৰ অন্ত হোৱা
সকলোৱে দেখিছে । সকলোৰে প্ৰকাশক সূৰ্য্যই স্বৰ্গৰ
জীৱনী উষা দেৱীৰ পূৰ্ব ফালে উদয় হৈ শোভা কৰি
জনাই দিছে ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আগতে অহা
বাটেৰে, স্বৰ্গক জনা, ধনক জনা বথেৰে আমাৰ ফালে
আহা । হে নাসত্যা অশ্বিনী, দুজন, তোমালোকৰ ভাল
স্তোতা, স্তুতি বক্তা মই নিশ্চয় এতিয়াই তোমালোকক
স্তোত্ৰেৰে সেৱা কৰিম ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, বন্ধক,
মধুৰ সোমাই, তোমালোকক কামনা কৰা মই ধন বিচাৰি,
চেপা সোম দি, নিশ্চয় স্তুতি কৰি (আপোন হম) ।
তোমালোকৰ শকত ঘোঁৰাই আমি চেপা সোম পান
কৰিবলৈ লৈ আহক ॥ ৪ ॥ হে দেবতা অশ্বিনী দুজন,
আমাৰ সবল, হিংসাহীন, ধন কামনা কৰা বৃদ্ধি লাভ
কৰ্ম (লাভ কৰিব পৰা) কৰা সংগ্ৰামতো আমাৰ সকলো
বৃদ্ধি বন্ধা কৰিবা । হে কৰ্ম্মৰ পালক দুজন আমাৰ কৰ্ম্মৰ
কাৰণে আমাক ধন দিয়া ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমাক
এই কৰ্ম্মত বন্ধা কৰা । আমাৰ অক্ষীণ, পুত্ৰ উৎপাদন
কৰিব পৰা বেত হওক । তোমালোকৰ অনুগ্ৰহত পোৱা
পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰৰ সৈতে বিচৰা ধন পাই বজ্জবান হৈ
যজ্ঞলৈ যাম ॥ ৬ ॥ হে মধুপ্ৰিয় অশ্বিনী দুজন, বন্ধু
কাৰণে আগত যোৱা দূতৰ দৰে, আমি সজ্ঞ কৰা এই
নিধি স্থানীয় সোম তোমালোকৰ সন্মুখত স্থাপিত কৰা

হৈছে। খঙ নকৰা মনেৰে আমাৰ ফালে আহা। মানুহৰ মাজত থকা হাবি গ্ৰহণ কৰা ॥ ৭ ॥ হে সকলোৰে ভৰ্তা হুজন, তোমালোক দুয়োৰে একেলগে থকা বথ সাতখন নৈ পাৰ হৈ যায়। সেই কাৰণে দুজাত, দেবযুক্ত শাস্ত্ৰগামী যোঁবাই তোমালোকক লৈ খবকৈ যোৱাত ভাগৰি নেযায় ॥ ৮ ॥ অফুৰন্ত ধনৰ তোমালোক দুয়ো ধনবান হবিযুক্ত যজমানৰ (অনুবক্ত) হোৱা। যি ধনৰ নিমিত্তে দাতব্য হবি ধন তোমালোকক দিলে, যি বন্ধুৱে তোমালোকক সূত্ৰত বাক্যৰে বৰ্জন কৰে, যি গৰু, যোঁৱা আৰু ধন দিলে (তেওঁৰ তোমালোক অনুবক্ত হোৱা) ॥ ৯ ॥ হে ডেকা অশ্বিনী হুজন, আজি তোমালোকে আমাৰ স্তুতি শুনা। আমাক ধনবত্ৰ দিয়া। স্তোতাক বৰ্জন কৰা। তোমালোকে সদায় আমাক মঙ্গলেৰে বক্ষা কৰা ॥ ১০ ॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—আৰু দেবতা—৬৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ বিৰাট্ ;

৮/৯ ত্ৰিষ্টুভ্।

হে শুভ্ৰ, সুশস্যযুক্ত অশ্বিনী হুজন,—আহা। হে দম্ভা, তোমালোকক কামনা কৰা মোৰ স্তুতি সেৱন কৰা। আমি দিয়া হবি বিলাক ভক্ষণ কৰা ॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী, হুজন, তোমালোকৰ কাৰণে মদকৰ অন্ন আছে। তোমালোকে মোৰ হবি অন্ন ভক্ষণ কৰিবলৈ সোনকালে আহা। আমাৰ শত্ৰুৰ আহ্বান এৰি দি আমাৰ আহ্বান শুনা ॥ ২ ॥ সূৰ্য্যৰ সৈতে বথত বাহি, তোমালোকৰ মনৰ দৰে বেগৰ শত বক্ষণৰ মহত বজো লোক এৰি আমাকাবচাৰি যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৩ ॥ যেতিয়া দেবতা তোমালোকক কামনা কৰি, তোমালোকৰ কাৰণে এই শিলেৰে ওপৰলৈ শব্দ কৰি সোম চেপা হয়, (যেতিয়া) হে সুন্দৰ, তোমালোকক বিব্ৰাই হব্যৰে ঘূৰাই আনে (হব্য দি ঘূৰাই আনে) ॥ ৪ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকৰ যি বিচিহ্ন ধন আছে, সেয়া আমাক দিয়া। অত্ৰি ঋষিক গাঁওৰ পৰা উলিয়াই আনিলা, যি তোমালোকৰ প্ৰিয় হৈ বক্ষণ পালে ॥ ৫ ॥ আৰু হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকে বুঢ়া হৈ জীৰ্ণ হোৱা চাবন ঋষিক অতি সুন্দৰ ৰূপৰ কৰি দিলা, যি ৰূপ তেওঁ যেন যুৱাৰ পৰা ঘূৰাই পাইছিল ॥ ৬ ॥ আৰু তোমালোকে সমুদ্ৰৰ মাজত দুই বন্ধুৱে পেলাই দিয়া ভুজ্যক সমুদ্ৰৰ পৰা তুলি আনি পাৰ কৰি দিলা, যি ভুজ্যৰে তোমালোকক কামনা কৰি দুঃখৰ পৰা নিৰ্বৃত্তি পাইছিল ॥ ৭ ॥ বৃকক ধন নাইকিয়া হুলত তোমালোকে ধন দিছিল। তোমালোকক আহ্বান

কৰিলত শয়বৰ কথা শুনিছিল। হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকৰ কৰ্ম্মৰে পোৱালী নিদিয়া গৰুৰ খিৰাৰ পৰা কৰি গাখীৰেৰে নৈৰ পানীৰ দৰে পূৰ্ণ কৰিছিল ॥ ৮ ॥ এই ভবৰে সেই (বসিষ্ঠ) ঋষিয়ে উষাৰ আগতে বোধন কৰি ভাল মনৰ সূক্তৰে স্তুতি কৰিছে। তেওঁক অন্নৰে বৰ্জন কৰা। তেওঁক অন্নাবে (গাই গৰুৰে) আৰু গাখীৰেৰে পুৰাই দিয়া। আমাক সদায় তোমালোকে কল্যাণেৰে পালন কৰা ॥ ৯ ॥

৬৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

হে অশ্বিনী হুজন, সোণময়, বাটত পানী বোৱাই যোৱা, মধু পাতেৰে দাঁপ্ত, হবি বহন কৰা বলী যোঁৱাৰে বহন কৰা বথত নেতা সকলৰ স্বামী অন্নবান তোমালোক দ্যাবাপৃথিৱী ঢাকি আহা ॥ ১ ॥ তিনি বন্ধুৰ থকা সেই বথ, যি যজমানৰ ফালে যায়, (সেই বথত উঠি) তোমালোকে পাঁচ জাতিৰ প্ৰাণী ব্যাপ্ত হৈ, হে অশ্বিনী হুজন, যি কোনো বাট ধৰি আমাৰ ফালে আহা ॥ ২ ॥ হে দেবতা হুজন, ভাল যোঁৱাৰে আৰু অন্নৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা। হে দম্ভা হুজন, মধুৰ নিধি সোম পান কৰা। তোমালোকৰ বথ বধুৰে (সূৰ্য্যৰ) সৈতে যাৰ লগীয়া ঠাইলৈ গৈ চকৰিৰে খবকৈ গৈ প্ৰীড়ন কৰ যুগৰ প্ৰান্ত দেশলৈ যায়গৈ ॥ ৩ ॥ বাতিয়ে বেৰিধৰিলতো তোমালোকৰ বথ সূৰ্য্যৰ জ্বলেকৈ বিচাৰি ললে। যেতিয়া দেবতা কামনা কৰা যজমানক তোমালোকৰ অহা কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা বক্ষা কৰিলা, তেতিয়া দাঁপ্ত অন্নৰ বক্ষণেৰে তোমালোকৰ ফালে তেওঁলোক (জীৱন পোৱা দৰে) গল ॥ ৪ ॥ হে বথী হুজন, সেই বথেৰে তেজ বিলাক ঢাকি পেলায়। বথত যোঁৱা লগালে যজমানৰ ঘৰৰ ফালে যায়। সেই বথেৰে, হে অশ্বিনী হুজন, আমাৰ এই যজ্ঞলৈ বাতি পুৱালে সুখৰ মিত্ৰনৰ কাৰণে লৈ যাওক ॥ ৫ ॥ নেতা অশ্বিনী হুজনে গোব যুগৰ দৰে (গোব মৃগই পানী খাবলৈ যোৱাৰদৰে) দীপ্যমান সোমলৈ তৃষ্ণা কৰি আমাৰ চেপা সোমলৈ আহক। বহুত যজ্ঞত তোমালোকক স্তুতিৰে আহ্বান কৰে (কিন্তু) তোমালোকে ভাত বৈ নেখাকিবা ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী হুজন, তোমালোকে ভুজ্যক (তেওঁৰ ৰূপট) সখীয়ে সমুদ্ৰত পেলায় দিলত পানীৰ পৰা তুলি, এলাহ নকৰা, দুখে নোপোৱা, বায়ুৰ দৰে উৰি যোৱা (বথত লগোৱা) যোঁৱাৰে আশ্চৰ্য্যজনক কৰ্ম্মৰে (সাংবৰ পৰা) পাৰ কৰিলা ॥ ৭ ॥

৮ সূক্ত—ওপৰৰ ৭/৬৭/১০ সূক্তৰ দৰে ॥ ৮ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

হে.সকলোৰে বৰণীয় অগ্নিনী দুজন, আমাৰ যজ্ঞৰ বেদীলৈ আহাঁ (যি বেদীক) পৃথিবীত তোমালোকৰ স্থান বুলি কৰ। তাৰ ওচৰত সুখকৰ পিঠিৰ বেগবান তোমা-লোকৰ ঘোঁৰা নিজৰ ঠাইত থক্কা দৰে থকক ॥ ১ ॥ আমি কৰা অতি অন্নবতী স্তুতিৰে তোমালোকক সেৱা কৰিছো। যজ্ঞমানৰ ঘৰত পাগ কৰা হৰ্ষ পাত্ৰত ভপত কৰা হৈছে, যি বৰ্ষাই তোমালোকৰ ওচৰ পাইগৈ, যি সমুদ্ৰ আৰু নৈ বিলাকক পূৰণ কৰে, আৰু ঘোঁৰা বধত লগোৱা দৰে যজ্ঞত লগায় ॥ ২ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, স্বৰ্গৰ পৰা আহি মহৎ ওষধি বিলাকত আৰু যজ্ঞমানৰ লগত যি স্থান কৰাহি, মেঘৰ মুখত থাকি হবিদাতা জনলৈ যি অন্ন পোৱাই দিয়াহি,— ৩ ॥ তে দেবতা দুজন তোমালোকে ওষধিৰ (পিথাপনা আদি), পানীৰ (সোমবসেৰে) তোমালোকৰ যোগ্য (বস্ত) ঋষি সকলৰ পৰা বিচাৰ। আমাক বহুত বত্ৰধন দি পূৰ্বত জায়াপতি ৰূপে আকৰ্ষন কৰিছিল। ৪ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, তোমালোকৰ বহুত স্তুতি কৰ্ম ঋষি সকলে কৰা শুনিছিল।—আমাবো দেখিছা। (সেইবাবে) মোৰ যজ্ঞৰ ফালে আহাঁ। তোমালোকৰ ভেনেকুৱা সুমতি আমাবো হওক ॥ ৫ ॥ হে গসত্যা অগ্নিনী দুজন, তোমালোকৰ যি যজ্ঞমান ঋত্বিক ৰূপেৰে চৰি অন্নযুক্ত স্তোত্ৰ কৰা আছে সেই পূজনীয় বশিষ্ঠ ঋষিৰ ওচৰলৈ আহাঁ। এই স্তোত্ৰ বিলাক তোমালোকৰ কাৰণে গোৱা হৈছে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, এই স্তুতি তোমালোকলৈ কৰা হৈছে,—এই স্তুতি কৰা হৈছে। (আদৰ্শৰ্থে দ্বিৰুক্তি)। হে কামবৰী দুজন, আমি কৰা ভাল স্তুতি সেৱন কৰ। তোমালোকক কামনা কৰি কৰা এই স্তোত্ৰ তোমালোকৰ ওচৰ পাইওক গৈ। তোমালোকে আমাক সদায় কল্যাণেৰে ৰক্ষা কৰা ॥ ৭ ॥

৭১ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

ভনী উষাৰ ওচৰৰ পৰা ক'লা বাঙি অঁতৰি গৈ বঙা সূৰ্য্যৰ কাৰণে বাট এৰি দিয়ে। ঘোঁৰা (কপী) ধন আৰু গোৱন দিয়া হে অগ্নিনী দুজন, তোমালোকক এতিয়া আহ্বান কৰিছো। দিনে বাঙিয়ে আমাৰ পৰা হিংসক বিলাকক আঁতৰ কৰি ৰাখা ॥ ১ ॥ হে অগ্নিনী, দুজন হৰি দাতাৰ কাৰণে ধন বহন কৰি বথেৰে আমাৰ ফালে

আহাঁ। অন্ন নোহোৱা দৰিদ্ৰতা আৰু ৰোগ আমাৰ পৰা গুহায় দিয়া। হে মধুমান দুজন, তোমালোকে আমাক দিনে বাঙিয়ে ৰক্ষা কৰা ॥ ২ ॥ উষা উদয় হলে তোমা-লোকৰ বধত সহজে লগাব পৰা ঘোঁৰাবোৰে বৰ্ষক তোমা-লোকক ইয়ালৈ লৈ আহক। ভাল বশিষ্ঠৰ ধনবন্ত বধ, হে অগ্নিনী দুজন, ঋত্বেৰে (পানীৰে) যুক্ত ঘোঁৰাবোৰে বহন কৰি আনক ॥ ৩ ॥ নবৰ পালক হে অগ্নিনী দুজন, তিনিটা সাৰথি বহা আসন থকা ধনযুক্ত, দিনত ঘোঁৰা বধ তোমা-লোকৰ আছে যি বথেৰে বাপ্তৰূপ তোমালোকক লৈ ফুৰে। সেই বথেৰে, হে নাসত্যা দুজন, আমাৰ ওচৰলৈ আহাঁ ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, তোমালোকে জীৰ্ণ চাবনক জ্বাৰ পৰা মোচন আনিছিল। পেদক শোভাগামী ঘোঁৰাবোৰে বহন কৰি আনিছিল। অতি ঋষিক জুই আৰু অজ্ঞকাৰৰ পৰা পাব কৰিলোঁ। নহৰষ ত্ৰয়ৰাজ্য পূৰ্বৰ বাধি দিলোঁ ॥ ৫ ॥

৬ সূক্ত—ওপৰৰ ৭৭০৭ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥

৭২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

হে নাসত্যা অগ্নিনী দুজন, গৰুৰে আৰু ঘোঁৰাবোৰে যুক্ত বহুত ধনৰ বথেৰে তোমালোক আহাঁ। তোমালোকক বহুত স্তুতিৰে অনুগমণ কৰে। তোমালোকে স্পৃহনীয় শোভাৰে শোভিত হোৱা ॥ ১ ॥ হে নাসত্যা অগ্নিনী দুজন, দেবতা সকলৰ লগত সমান প্ৰীতিৰে একেলগে তোমা-লোকৰ বধত আমাৰ ওচৰলৈ আহাঁ। তোমালোকৰ লগত আমাৰ সখীত পিতৃৰ পৰা পোৱা, আৰু বন্ধুত আৰু বিত্ত পিতামহৰ সৈতে একে ॥ ২ ॥ স্তোত্ৰ বিলাকে অগ্নিনী দুজনক উৰোধন কৰিছে। বন্ধুৰ দৰে স্তোত্ৰবিলাকে উৰা দেবীক উৰোধন কৰিছে। যিগ্ৰই (বশিষ্ঠই) এই স্তুত্যাৰ্হ দ্যাবাপৃথিবীক পৰিচৰণ কৰি নাসত্যা দুজনৰ ফালে স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনী দুজন উৰা উদয় হলে তোমা-লোকৰ স্তোত্ৰ সম্পাদন কৰিছে। সৰিত্তা দেবতাই ওপৰত তেজ আশ্ৰয় কৰিছে। অগ্নিয়েও জ্বলালত ডাঙৰ শব্দ কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে নাসত্যা অগ্নিনী দুজন, পিচ ফালৰ পৰা আহাঁ। আগ ফালৰ পৰা আহাঁ। আগ ফালৰ পৰা আহাঁ আৰু ওপৰ ফালৰ পৰা আহাঁ। সকলো ফালৰ পৰা পাঁচ জাতিৰ হিত কৰিবলৈ ধনেৰে সৈতে আহাঁ ॥ ৫ ॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

দেবতাক বিচাৰি দেবতাৰ প্ৰতি স্তুতি কৰি এই

অন্ধকাৰৰ পৰা পান পাম। বহুকণ্ঠা, অভিবৈচি, পূৰ্বত
জন্মহোৱা অমৰ অগ্নিনী দুজনক স্তোতাই (বশিষ্ঠই) স্তুতি
কৰিছে ॥১॥ ভোমালোকৰ প্ৰিয়, মানুহৰ হোতা এয়া
বহিছে। হেনাসভা। দুজন, যি যজন কৰে আৰু স্তোত্ৰ
গাই, তেওঁৰ মধুৰ সোমবস (তেওঁৰ) ওচৰত থাকি পান
কৰা। যজ্ঞত অন্নকণ হৈ ভোমাক আহ্বান কৰিছোঁ
॥২॥ বহুত স্তোত্ৰ কৰি আমি, অহা দেবতা সকলৰ কাৰণে
যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰিছোঁ। হে বৰ্ষক দুজন, এয়া ভাল স্তুতি সেৱন
কৰা। খৰকৈ যোৱা দুতৰ দৰে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিবলৈ
পথিৱী মই (বশিষ্ঠই) বোধিত হৈছোঁ ॥৩॥ বান্ধসহস্ৰা,
দৃঢ়হস্ত, হৃষ্টপুষ্ট তেওঁবিলাক আমাৰ প্ৰজাৰ গুৰিলৈ
আহক। আমোদকৰ সোম অন্নৰ ওচৰলৈ আহা। আমাক
নেমাৰিবাঁ (কিন্তু) মজলকৰ ধন লৈ আহাঁ ॥৪॥

৫ ঋক্—আগৰ ৭।৭২।৫ ঋকৰ দৰে ॥৫॥

৭৪ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ—প্ৰাগাথ (১।৩।৫
বৃহতী, ২।৪।৬ সত্যোবৃহতী)। দেবতা—অগ্নিনী দুজন।

এই স্বৰ্গ বিচৰা প্ৰজাই হে বাস কৰাওঁতা অগ্নিনী দুজন,
ভোমালোকক আহ্বান কৰিছে।—ময়ো কৰ্মৰ ধন ভোমা-
লোকক, আমাক বন্ধা কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছোঁ।
ভোমালোক সকলো প্ৰজাৰ ওচৰলৈ যোৱা ॥১॥ হে
অগ্নিনী দুজন নেভা ভোমালোকে বিচিত্ৰ ধন ধাৰণ কৰা।
সেই ধন ভাল স্তুতি কৰোঁতাক দিয়া। সেই অৰ্থে একেমনৰ
হৈ ভোমালোকৰ বথ আমাৰ ফালে আনা। মধুৰ সোম
পান কৰা। ॥২॥ হে অগ্নিনী দুজন, দুয়ো আই।
ওচৰত ভূষিত কৰা। মধুৰ সোমবস পান কৰা। হে বৰ্ষক
দুজন, বিজিত ধনৰ গৰাকী, বৰষুণৰ পানী খিৰাই দিয়া।
আমাক—নেমাৰিবা, আহা ॥৩॥ যি ভোমালোকৰ
ঘোঁৰাই হৰি দাতাৰ ঘৰলৈ ভোমালোকক বহন কৰি লৈ
আহে, শীঘ্ৰ গামী সেই ঘোঁৰাই নেভা অগ্নিনী দেবতা
দুজনক, আমাক বিচাৰি আমাৰ ফালে লৈ আহক ॥৪॥
আৰু অগ্নিনী দুজনে স্তুতি কৰিলে যোৱা মেধাবী স্তোতাক
বহুত অন্ন দিয়ে। হেনাসভা। দুজন, ভোমালোকে
ধনবান আমাক স্থিৰ বশ আৰু ঘৰ দিয়া ॥৫॥ (হে
অগ্নিনী দুজন) যি অকুপণ যজ্ঞমানে মানুহৰ মাজৰ নেভাৰ
বন্ধক ভোমালোকক হৰি দি পূৰ্ণ বথৰ দৰে পাই, সেই
নেভা যজ্ঞমানে নিজ বলেৰে বৰ্দ্ধন হৈ ভাল ঘৰ
পায় ॥৬॥

৭৫ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা—ঊষা।

স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা এয়া ঊষাই প্ৰকাশ কৰিছে। ঋগ্বেদে
(নিয়মৰ তেজ্জৰে) নিজ মহত্ৰ আবিষ্কাৰ কৰি ওলায়
আহিছে। সকলোৰে অগ্ৰিয় হোৱা অন্ধকাৰ ওছাই
দিছে। তেওঁ যোৱা পথেৰে গৈ আছে ॥১॥ আজি আমাৰ
মহৎ সুখৰ কাৰণে প্ৰবুদ্ধ হোৱা। হে ঊষা দেৱী, মহৎ
সৌভাগ্য আমাক দিয়া। বিশিষ্ট যশ যুক্ত ধন আমাক
দিয়া। হে মানুহৰ হিত কাৰিণী দেৱী, মানুহক (আমাক)
অন্নবস্ত পুত্ৰ দিয়া ॥২॥ দৰ্শনীয় প্ৰকাশ যুক্ত ঊষাৰ এই দৃশ্য-
মান, বিচিত্ৰ, অমৰ বশ্মি বিলাকে দৈব কৰ্ম বিলাক
উৎপাদন কৰি অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰি আহিছে আৰু (নানা
ৰূপে) আছেহি ॥৩॥ এয়া সেই ঊষা দৃবৈত থকা পাঁচ-
জাতিৰ উদ্যোগ প্ৰকাশ কৰি আহিছে। স্বৰ্গৰ জোৱাৰী,
ভূবনৰ পালয়িত্ৰীয়ে মানুহৰ প্ৰজা বিলাক পৰিদৰ্শন কৰিছে
॥৪॥ বহুত অন্নযুক্ত, সূৰ্য্যৰ যৈনীয়ক, বিচিত্ৰ ধন যুক্ত
ধনৰ আশ্ৰয় আৰু ঈশ্বৰী, ঋষি সকলে স্তুতি কৰা, প্ৰাণী
বিলাকৰ আয়ুৰ ক্ষয় কৰা, ধনবতী ঊষাই, কৰ্ম্ম-বহন কৰা
যজ্ঞমানে স্তুতি কৰি থকা (ঊষাই) প্ৰভা দেখুৱাইছে ॥৫॥
দীপ্তিমতী ঊষাক বহন কৰি অনা বঙা বিচিত্ৰ ঘোঁৰা দেখা
গৈছে। শুভ্ৰ, বহুকণী বথেৰে গৈ আছে। পৰিচৰণ কৰা
জনক ধন বহু দিছে ॥৬॥ সত্য, মহতী গুণেৰে যজ্ঞনীয়া,
ঊষাদেৱী, সত্য, মহৎ, যজ্ঞনীয়া দেবতাৰে সৈতে দৃঢ়তৰ
অন্ধকাৰ ভেদি গৰু বিলাক চৰিবলৈ পোহৰ দিছে।
এন্ধাৰত আবদ্ধ থকা গৰু (প্ৰাণী) বিলাকে ঊষাক
বিচাৰিছে ॥৭॥ হে ঊষাদেৱী, আমাক বহুত গৰুযুক্ত বোৰ
পুত্ৰেৰে সৈতে বহু-ধন আৰু বহুত অন্ন দিয়া। আমাৰ যজ্ঞ
আমাৰ নিচিনা মানুহে নিন্দা কৰিবলৈ নিদিবাঁ। তোমা-
লোকে সদায় আমাক স্তুতিৰে পালন কৰা ॥৮॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে।

অমৰ, সকলোৰে হিতকৰ, বিশ্বৰ নবৰ জ্যোতি
সকলোৰে নেভা সবিভা দেবতা ওপৰত আশ্ৰয় কৰিছে।
দেবতাৰ কৰ্ম্মৰ নিমিত্তে তেওঁ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হৈছে। ঊষা চকুৰ
স্বৰূপেই সকলো ভূবন আবিষ্কাৰ কৰিছে ॥১॥ মই
দেবতাক পোৱা অহিংসিত তেজ্জৰে সংস্কাৰ কৰা বাট
দেখিছোঁ। পূব ফালে ঊষাৰ ধ্বজা জ্যোতি দেখা গৈছে।
পশ্চিমফালে ওখ ঠাই বিলাকলৈ (পোহৰ) আহিছে ॥২॥

হে উষা, সেই বিলাক ভোমার ভেজেই বহুত হৈ দিন
হৈছে। যিবিলাক সূর্য্যৰ উদয় হওঁতে পূব ফালে থাকে,
যি ভেজ ভোমার পড়িব ওচৰত ফুৰি থকা দৰে দেখা যায়,
যাক এৰি নেযায়,— (সেই বিলাকেই দিন হয়) ॥ ৩ ॥
সেই (অগ্নিবসে) দেবতা সকলৰ লগত আনন্দ কৰি
আছিল, যি অন্তৰ্ধান (নিয়মবান) পূৰ্বকালৰ শিঙ কৰি
সকলে ঘোৰ অন্ধকাৰৰ পৰা সূর্য্যৰ জ্যোতি বিচাৰি
পাইছিল, সেই সত্য স্তুতি কৰা (ঋষি) সকলে উষাক
প্ৰাদূৰ্ভাব কৰালে ॥ ৪ ॥ তেওঁবিলাকে সকলোৱে সাধাৰণ
(উমহতিয়া) গৰু বিলাকৰ কাৰণে লগ হৈ এক বুদ্ধি
হৈছিল। তেওঁবিলাকে পৰম্পৰ যত্ন নকৰিছিল নেকি?
তেওঁ বিলাকে দেবতাৰ কৰ্ম নষ্ট কৰা নাছিল। তেওঁ
বিলাকে হিংসাহীন হৈ উষাৰ জ্যোতিৰে (কাম কৰি) গৈ
আছিল ॥ ৫ ॥ হে সৌভাগ্যবতী উষা দেবী, তোমাক
বাতিপুৰা বোধন কৰি বশিষ্ঠ সকলে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি
কৰিছে। গৰু পোৱাই দিয়া, অন্নৰ পালয়িত্ৰী, হে উষা,
আমাৰ কাৰণে পোহৰ কৰা। প্ৰথমে আমাৰ ফালে আহা
॥ ৬ ॥ সুস্ততিৰ নেত্ৰী এয়া উষাক এন্ধাৰ গুচাই দিলত
বশিষ্ঠ সকলে স্তুতি কৰিছে। বিখ্যাত ধন আমাক দিয়া।
তোমালোকে সদায় আমাক বস্তিৰে পালন কৰা ॥ ৬ ॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে।

এয়া উষাই সূর্য্যৰ ওচৰতে গাভৰু মাইকি মানুহৰ দৰে
কচিকৰ হৈছে। সকলো জীৱক সঞ্চৰণ কৰিবলৈ প্ৰেৰণা
দিছে। অগ্নি মানুহৰ কাৰণে জ্বলিছে। অন্ধকাৰ নাশ
কৰি পোহৰ কৰিছে ॥ ১ ॥ পূব ফালে উষাই বহলকৈ উদয়
হৈ পোটেই অগত স্বীকৃত কৰি ভেজোময় পোশাক শিঙি বুদ্ধি
কৰিছে। সোণৰ বৰণৰ সুদৰ্শন ভেজেৰে বাক্যৰ মাক, দিন
বিলাকৰ নেত্ৰী উষা জ্বলি উঠিছে ॥ ২ ॥ দেবতাৰ চকুৰ ভেজ
ধাৰণ কৰি সুভগা, সুদৰ্শণা, বগা ঘোঁৰাৰে যোৱা উষাই
নিজ বস্তিৰে ব্যক্ত হৈ থকা দেখা গৈছে। তেওঁ বিচিত্ৰ
ধনৰ পোটেই অগত লক্ষ্য কৰি (উদ্দেশ্য কৰি) প্ৰবৰ্ত্তিত
হৈছে ॥ ৩ ॥ হে উষা, অতি ওচৰত ববনীয় ধন থকা তুমি
আমাৰ শত্ৰু বুলি পথিয়াই প্ৰকাশ হোৱা। বহল ভূমিও
গৰু চৰাবলৈ ভয় নাইকিয়া কৰা। শত্ৰু আঁতৰাই দিয়া।
শত্ৰুৰ ধন আহৰণ কৰা। হে ধনবতী, স্তুতি কৰা আমালৈ
ধন প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৪ ॥ হে উষাদেবী, আমাক জ্যেষ্ঠ বস্তিৰে
আত্মৰ বৰ্দ্ধন কৰি প্ৰকাশ কৰা। হে বিশ্ব বৰেণ্য উষা,
আমাক গৰুৰে সৈতে, ঘোঁৰাৰে, বথেৰে আৰু ধনেৰে
সৈতে অন্ন দিয়া ॥ ৫ ॥ হে স্বৰ্গৰ হৃদিতা সূক্ত্যৰ উষা,

ভোমাক বশিষ্ঠ সকলে স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে। তুমি
আমাক প্ৰদীপ্ত মহৎ ধন দিয়া। তোমালোকে সদায়
আমাক কল্যাণেৰে বক্ষা কৰা ॥ ৬ ॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে।

এওঁ উষাৰ প্ৰথম উৎপন্ন ধ্বজা বস্তিবিলাক দেখা
গৈছে। এওঁৰ ৰূপ বাজক বস্তিবিলাক ওপৰত বৈছেগৈ।
হে উষা দেবী, আমাৰ ফালে অহা মহতী-জ্যোতিষতী
বথেৰে আমাৰ বিচৰা ধন বহণ কৰি আনা ॥ ১ ॥ অগ্নি
জ্বলন্ত কেউকালে বৰ্দ্ধিত হৈছে। বিপ্ৰ সকলে
স্তুতিৰে উষাক বৰ্দ্ধন কৰিছে। উষা দেবীয়ে জ্যোতিৰে
সকলো এন্ধাৰ আৰু দুঃখ নিবাৰণ কৰি গৈ আছে
॥ ২ ॥ এয়া সেই প্ৰকাশ হৈ থকা, জ্যোতি দান কৰি
অহা উষাক পূব ফালে দেখা গৈছে। সেই উষাই সূর্য্য
অগ্নি আৰু যজ্ঞক প্ৰাদূৰ্ভাব কৰিলে। নীচ, অপ্ৰিয়
অন্ধকাৰ আঁতৰি গল ॥ ৩ ॥ স্বৰ্গৰ হৃদিতা ধনবতী উষা অহা
সকলোৱে জানিছে। সকলো প্ৰাণীয়ে প্ৰকাশ হোৱা
উষাক ছাইছে। তেওঁ অন্নসূক্ত বহুত উঠি আছে, যি বথ
ভালকৈ লগোৱা ঘোঁৰাই বহন কৰি আনিছে ॥ ৪ ॥ হে
উষা, তোমাক আজি সুস্ততি কৰা ধনবান আমালোকে
প্ৰতিবোধন কৰিছে। হে উষা দেবী, প্ৰকাশ কৰি অগত
বুদ্ধি ভূমিৰ কৰা। তোমালোকে আমাক সদায় বস্তিৰে
বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥

৭৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে।

মানুহৰ হিতৰ কাৰণে উষা উদয় হৈছে। মানুহৰ পাঁচ
জাতিক তুমি ভাল ভেজেৰে সূর্য্যক আজ্ঞা কৰিছে।
সূর্য্যো ভেজেৰে দ্যাবাপৃথিৱীত অন্ধকাৰ নাইকিয়া কৰি
মুকলি কৰি দিছে ॥ ১ ॥ উষাই নিজ ভেজ অন্তৰীক্ষৰ
প্ৰান্তলৈ ব্যক্ত কৰিছে। পৰম্পৰ সংযুক্ত সেনাৰ দৰে
যাবলৈ যত্ন কৰিছে। হে উষা, ভোমার বস্তি বিলাকে
অন্ধকাৰ নাশ কৰিছে। সবিতাই ভেজ হাচি দিছে ॥ ২ ॥
সকলোৰে ঈশ্বৰীৰ দৰে ধনবতী উষাই কল্যাণৰ কাৰণে
অন্নবিলাক উৎপাদন কৰি প্ৰাদূৰ্ভাব হৈছে। স্বৰ্গৰ হৃদিতা
অতি গমনশীলা উষাই মুকৰ্মৰ স্বৰ্গমানক ধন দিয়ে ॥ ৩ ॥
হে উষা, যিমান ধন স্তোতাক আগতে দিছিল, সিমান
ধন স্তুতি কৰি থকা আমাকো দিয়া। বৃষভৰ দৰে স্তুতি
কৰি থকা আমাকো দিয়া। বৃষভৰ দৰে শল্যৰ দ্বাৰা
ভোমাক মানুহে জানিব পাৰে। তুমি দৃঢ় পৰ্ব্বভৰ দ্বাৰা

মেলি দিছিল। ৪ ॥ সকলো স্তোভাক তুমি ধনৰ কাৰণে
প্ৰেৰণ কৰি আৰু আমালৈ সূন্য বাক্য প্ৰেৰণ কৰি,
অন্ধকাৰ গুহাৰ আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে বৃদ্ধি দিয়া।
তোমালোকে সদায় আমাক স্বস্তিৰে পালন কৰা ॥ ৫ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ৩ ।

ঋষি—আমি ৭৫ সূক্তৰ দৰে ।

বিপ্ৰ বসিষ্ঠ সকলে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি প্ৰথমতে
উষাক বোধন কৰিছে। (সুই উষাই) দ্যাবাপৃথিবীত
একে প্ৰান্তৰ দৰে আবৰ্ত্তন কৰি সকলো ভুবন আৱিষ্কাৰ
কৰিছে ॥ ১ ॥ এই উষাই নতুন যৌৱন ধৰি গৃঢ় অন্ধকাৰ
পোহৰেৰে নিৰাৱণ কৰি বোধন হৈছে। গাভৰু উষাই
লাজ নাইকিয়াৰ দৰে সূৰ্য্যৰ আগত আহিছে। সূৰ্য্য, যজ্ঞ
আৰু অগ্নি প্ৰজ্ঞাপনা কৰিছে ॥ ২ ॥ ধৌৰায়ুক্ত গোধন
আৰু বীৰপুৰ (আমাক) দিয়া, ভদ্ৰা উষাই পানী খিৰাই
(বৰষুণ দি) সকলো বৰ্দ্ধন কৰি সদায় উদয় হওক।
তোমালোকে আমাক সদায় স্বস্তিৰে বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—জাগতি
(১।৩।৫ বৃহতী, ২।৪।৬ সত্যো বৃহতী)।

দেৱতা—উষা ।

স্বৰ্গৰ জীৱনী উষাই আহি অন্ধকাৰ গুহাই দিয়া
সকলোৱে দেখিছে। (মানুহে) দেখিবৰ কাৰণে মহৎ
অন্ধকাৰ গুহাই দিছে। সুনন্দী উষাই জ্যোতি প্ৰকাশন
কৰিছে ॥ ১ ॥ লগে লগেই (যেনিবা) সূৰ্য্যই, বন্ধিৰে
সৈতে ওলাই আহিছে। উদয় হৈ দীপ্তমান সূৰ্য্যই জক-
মকাই উঠিছে। হে উষা দেৱী, তোমাৰ আৰু সূৰ্য্যৰ প্ৰকাশ
হলত আমি অন্নৰ ভাগ পাম ॥ ২ ॥ স্বৰ্গৰ জীৱনী হে উষা,
খৰভকীয়া আমি তোমাৰ প্ৰতিবোধন কৰিম। হে ধনবতী,
তুমি বহুত স্পৃহনীয় ধন বহন কৰিছা। হৰি দাতাক বহু
ধন যুক্ত সুখ দিয়া ॥ ৩ ॥ হে মহতী উষা দেৱী, অন্ধকাৰ
গুহাই দিয়া মহিমায়ুক্ত, তুমি সকলো জগত প্ৰবোধনৰ
কাৰণে দেখিব পৰা কৰি দিয়া। ভেনেকুৱা বহুৰ প্ৰেৰ-
ণিতকী আমি বহু বিচাৰিছো। পুতেকে মাকৰ ওৰিলৈ
যোৱা দৰে আমি তোমাৰ প্ৰিয় হম ॥ ৪ ॥ যি ধন জতি
পলাগৰ উপযুক্ত, হে উষাদেৱী, সেই বিচিত্ৰ ধন আমাক
দিয়া। হে স্বৰ্গৰ জীৱনী, মানুহৰ ভোগৰ বোণা তুমি
দিব লগা যি অন্ন আছে সেই অন্ন দিয়া,—আমি ভোগ
কৰিম ॥ ৫ ॥ হে উষা দেৱী, স্তোভা আমাক আমৰণ বাস-
স্থান যুক্ত কৰা। তুমিৰ লগীয়া যশ দিয়া। বহুত গৰু যুক্ত

অন্ন আমাক দিয়া। ধনবান যজমানৰ প্ৰেৰণিতী, সুবাক্য-
বতী হে উষা দেৱী, শোষক শত্ৰুৰ পৰা আমাক আঁতৰাই
দিয়া ॥ ৬ ॥

৮২ সূক্ত—ঋ ১৩ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—জাগতি ।

দেৱতা—ইন্দু আৰু বৰুণ ।

হে ইন্দু আৰু বৰুণ তোমালোকে আমাৰ প্ৰজাক,
পুত্ৰাদিয়ুক্ত কৰি যজ্ঞানুষ্ঠানৰ কাৰণে মহৎ ঘৰ দিয়া। যি
শত্ৰুৱে দীৰ্ঘকাল আমাৰ যজ্ঞ কৰা কাম নষ্ট কৰিবলৈ
বিচাৰে আমি সেই দ্ৰৱভিসন্ধি কৰা শত্ৰুক (মাত্ৰে) জয়
কৰিব পাবো ॥ ১ ॥ হে ইন্দু আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ
মাজত এজনক (বৰুণক) সত্ৰাট বুলি কয়, ইজনক (ইন্দুক)
স্বৰাট (নিজেই বজ্জা autocrat) বুলি কয়। তোমালোক
মহাশক্তি আৰু মহাধনী। হে কামবৰী ইন্দু আৰু বৰুণ,
তোমালোকক সকলো দেৱতাই পৰম ব্যোমত ডেউ দান
কৰিলে আৰু বলো দান কৰিলে ॥ ২ ॥ হে ইন্দু আৰু
বৰুণ, তোমালোকে পানীৰ দ্বাৰা বলেৰে খুলি দিয়া।
সূৰ্য্যক অন্তৰীক্ষত বহুত প্ৰকাশ কৰাই দিয়া। হে ইন্দু
আৰু বৰুণ, মাল্লাবী এই সোমৰ আমোদত পানী নথকা
নদী পানীৰে পূৰাই দিয়া। আমি কৰা কাম ফলবতী
কৰিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দু আৰু বৰুণ, হৰি বহন কৰা ঋতিকে
যুদ্ধত শত্ৰু সেনাৰ পৰা বক্ষা পাবলৈ তোমালোকক
আহ্বান কৰে। আঠকাটি থকা অজিৰসেও বৰুণৰ
কাৰণে তোমালোকক আহ্বান কৰিছিল। হে ইন্দু আৰু
বৰুণ, স্তোত্ৰ কাৰক আমি (পাণ্ডিৰ আৰু স্বৰ্গৰ) দুয়ো
বিধ ধনৰ গৰাকী হবলৈ সুখেৰে আহ্বান কৰিব পৰা
তোমালোকক আহ্বান কৰিছো ॥ ৪ ॥ হে ইন্দু আৰু
বৰুণ, তোমালোকে ভুবনৰ সকলো প্ৰাণীক নিজ বলেৰে
সৃষ্টি কৰিলা। তোমালোকৰ এজনক মিত্ৰ দেৱতাই মঙ্গলৰ
কাৰণে পৰিচয় কৰে আৰু ইজনক উগ্ৰবলী মৰুৎগনেৰে
সৈতে শোভিত কৰে ॥ ৫ ॥ মহৎ ধনৰ কাৰণে, ইন্দু আৰু
বৰুণৰ নিজ দীপ্তিৰ কাৰণে, এই ইন্দু আৰু বৰুণৰ যি
অসাধাৰণ বল আছে, সেই বল (স্তোত্ৰেৰে যজ্ঞমানে)
উৎপত্তি কৰে। তেওঁ বিলাকৰ এজনে (বৰুণে) অবচ্ছ-
দ্ব নকৰাক মাৰে। ইজনে (ইন্দুই) স্নান উপায়েৰে
বহুত শত্ৰু নাশ কৰে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দু আৰু বৰুণ, যি মানুহ
যজ্ঞলৈ তোমালোকক হজন যোৱা আৰু যজ্ঞ ভোগ কৰা,
সেই মানুহক পাপে নোচোৱে, দুখে নেপায়, কোনো
কাৰণেই সন্তাপ ৰেপায়। হে দেৱতা দুজন, সেই মানুহৰ

(একোভে) ব্রাহ্ম নগবে ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, দৈব বৰুণেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা, আমাৰ স্তোত্র শুনা, —যদি আমাক মৰম কৰা। ভোমালোকৰ যি সখীত আৰু বজ্জৰ সুখ সাধা আছে, হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, সেৱা আমাক দিয়া ॥ ৮ ॥ শত্ৰুৰ ধৰ্মক যি বল ভোমালোকৰ আছে, হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ প্ৰত্যেক সংগ্ৰামত সেই বলেৰে আমাৰ আগত যোৱা যোচ্ছা হোৱা। দুৱো (পূৰ্বকালৰ আৰু এতিয়াৰ) নেতাৰ (স্তোতাৰ) যুদ্ধত ভোমালোকক ক্ষতি কৰে, আৰু যি পুত্ৰ পোত্ৰৰ ভালৰ কাৰণে ভোমালোকক ক্ষতি কৰে (সেই বিলাকৰ সংগ্ৰামত আগত যোৱা যোচ্ছা হোৱা) ॥ ৯ ॥ আমাক ইন্দ্ৰ, বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্য্যমাই স্তোভমান ধন দিয়ক। —ভাওব আহল বহল ঘৰ দিয়ক। ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক অদিতিয়ে জ্যোতিৰে আমাৰ অহিংসক হওক। আমি সৰিতা দেবতাৰ স্তোত্র কৰিম ॥ ১০ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি আদি ৮২ সূক্তৰ দৰে।

হে নেতা ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ বজ্জৰ ভাব দেখি গৰু বিচৰা যজ্ঞমান সকলে কুশ কাটিবলৈ হাতত ভাঙৰ কাচি লৈ পুৰ ফালে গল। হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকে অৰি, দাস আৰু বৃদ্ধ বিলাকক মাৰিলা আৰু সূদাসক বন্ধা কৰিবলৈ আহিছিল। ১ ॥ যি সংগ্ৰামত মানুহে পতাকা ওপৰলৈ তুলি যুদ্ধলৈ যায়, যি যুদ্ধত কোনো প্ৰিয়কৰ কৰ্ম নহয়, যি যুদ্ধত সকলো মানুহে ভয় কৰি বৰ্গলৈ চাই, তেনেকুৱা সংগ্ৰামত হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, আমাৰ ফালে হৈ কথা কোৱা (কথাকৈ উৎসাহ দিয়া) ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, পৃথিৱীৰ অন্তৰলৈ সৈন্যই ধ্বংস কৰা দেখা গৈছে। সৈনিকৰ কোটালৰ শব্দ স্বৰ্গ পাইছেগৈ। আমাৰ সৈন্য বিলাকৰ শত্ৰু মোৰ ওচৰ পালেহি। আমাৰ আহ্বান শুনোতা হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, বৰুণ বৰুণেৰে সৈতে আমাৰ ফালে আহা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বৰিষ পৰা অস্ত্ৰই নোপোৱা সূদাস বজ্জাক শত্ৰুতা কৰা ভেদ বজ্জাৰ পৰা (সূদাস বজ্জাক) বন্ধা কৰিছিল। যেতিয়া যুদ্ধত মোক পুৰোহিত কৰাৰ সুকল হল, তেতিয়া এই তুংসু সকলৰ স্তোত্র ভোমালোকে শুনিছিল। ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, শত্ৰুৰ অস্ত্ৰ বিলাকে মোক বহুত তাপ দিছে। হিংসকৰ মাজত আক্ৰমণ কৰা শত্ৰুৱে মোক বৰ সন্তাপ দিছে। ভোমালোক (স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী) দুৱো ঠাইৰ ধনৰ ঈশ্বৰ। সেই কাৰণে যুদ্ধৰ দিনত আমাক বন্ধা কৰা ॥ ৫ ॥ দুৱো (সূদাস আৰু তুংসু) বজ্জাৰ মানুহে সংগ্ৰামত

ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণক ধন পাবলৈ আহ্বান কৰিছিল, যি যুদ্ধত দহজন বজ্জাই হিংসা কৰা সূদাসক তুংসুৰে সৈতে ভোমালোকে বিশেষকৈ বন্ধা কৰিছিলো ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, যাগ-যজ্ঞ নকৰা দহজন বজ্জাই সূদাস বজ্জাক প্ৰহাৰ কৰিব নোৱাৰিলে। তেতিয়া যজ্ঞৰ নেতা ঋষিক সকলৰ স্তুতি সফল কাম হল। এই যজ্ঞত সকলো দেবতা আৰ্হিতাৰ হৈছিল ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, দহজন বজ্জাই শত্ৰু হৈ সকলো ফালে যি ধৰা সূদাস বজ্জাক ভোমালোকে বল দিছিল। য'ত তুলি বগাই যোৱা জটিল, কৰ্মবান ঋষিক তুংসুৱে হৰি অমৰে স্তুতি কৰি ভোমালোকক পৰিচয় কৰিছিল ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ এজনে (ইন্দ্ৰই) সংগ্ৰামত শত্ৰুক মাৰা। ইজনে সদায় কৰ্ম বন্ধা কৰা। হে কামৰূপী ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকক সুবাস্ত স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছো। আমাক সুখ দান কৰা ॥ ৯ ॥

১০ ঋক ওপৰৰ ৭৮২। ১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৮৪—সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—আদি ৮২ সূক্তৰ দৰে।

হে বাজমান ঈশ্বৰ ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, যজ্ঞত ভোমালোকক হৰা আৰু স্তুতিৰে সৈতে মাতি আনিম। দুৱো হাতেৰে ধৰা ধিউৰ হৈতা (জুহ) নানা ৰূপ হৰি অমৰে সৈতে আপোনা আপুনি ভোমালোকৰ ফালে গৈছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, ভোমালোকৰ বৃহৎ বাজা দ্বালোকত ৰূপ ধাৰণ কৰিছে (বৰুণ দি সকলোকে সুখী কৰিছে)। ভোমালোকে ৰচি বা বন্ধন নোহোৱাকৈ (পাপ কৰাক) বান্ধা। বৰুণৰ খঙ আমাৰ ওপৰত এবক। ইন্দ্ৰই বহল ঠাই আমালৈ কৰক ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, আমালোকৰ ঘৰত কৰা যজ্ঞ সুকলবতী কৰা। স্তোতাৰ স্তোত্র বিলাক উৎকৃষ্ট ফলযুক্ত কৰা। ভোমালোকৰ পথিওতা ধনে আমাক পাওকহি। স্পৃহনীয় বৰুণেৰে আমাক বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, আমাক বিশ্ববৰেণ্য, নিবাসযুক্ত, বহুত অন্নযুক্ত ধন দিয়া। অদিতিৰ পুত্ৰই অসত্য দূৰ কৰে। বীৰ ভেটবিলাকে অপৰিহিত ধন দিয়ক ॥ ৪ ॥ মোৰ এই স্তুতি ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণে পাওক। মই প্ৰেৰণ কৰা স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা পুত্ৰ পোত্ৰক বন্ধা কৰক। আমি ভাল বস্তু পাই যজ্ঞলৈ যাম। ভোমালোকে সদায় আমাক বৃত্তিৰে বন্ধা কৰা ॥ ৫ ॥

৮৫ সূক্ত—ঋক ৫।

ঋষি আদি ৮২ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকৰ কাৰণে
অস্থিত সোম আহুতি দি দীপ্তিমতী উষাৰ দৰে, বাৰুকৈ
নোচোৱা (স্পৰ্শ নকৰা) স্তম্ভিক শোধন কৰিছো।
তেওঁবিলাকে যুদ্ধত যাওঁতে আমাক বন্ধা কৰক ॥ ১ ॥
এই সংগ্ৰামত শত্ৰুক আমি স্পৰ্দ্ধা (আক্ৰমণাত্মক
ভাৱ) কৰিছো, যি সংগ্ৰামৰ পতাকাৰ শত্ৰুৱে মৰা অস্ত
পৰিছেহি, সেই সংগ্ৰামত হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকে
যেনি-তেনি পলাই যোৱা শত্ৰুক অস্ত্ৰেৰে বধ কৰা ॥ ২ ॥
নিজ যশৰ সোম দেবীক নিজ ঠাইত ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ
হুৱো দেবতালৈ বধা হৈছে। তেওঁবিলাকৰ এজনে
(বৰুণে) মানুহক (পুণ্য পাণ ভাগ কৰি) বেলেগ কৰি
বাধে। ইজনে (ইন্দ্ৰই) অন্যই পৰাভৱ কৰিব নোৱাৰা
শত্ৰুক হনন কৰে ॥ ৩ ॥ যি বলী অমিতিৰ পুত্ৰ (ইন্দ্ৰ
আৰু বৰুণ) হুৱোজনক, স্তোত্ৰেৰে যুক্ত হৈ পৰিচৰণ
কৰে সেই সুকৰ্ম্ম স্তোতা (হোতা) ঋতুজ্ঞ (ব্ৰহ্মজ্ঞ)
হওক। হৰিবে যুক্ত হৈ যি তোমালোকক আবৰ্ত্তন
কৰি (ঘূৰাই) আনিছে, তেওঁ অন্নবান হৈ সুফল প্ৰাপ্ত
হওক ॥ ৪ ॥

৫ ঋক ৩পৰৱ ৭।৮৪।৫ মন্ত্ৰৰ দৰে ॥ ৫ ॥

৮৬ সূক্ত— ঋক ৮

ঋষি— মিত্ৰা বৰুণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ ত্ৰিষ্টুভ্ ॥
দেবতা বৰুণ।

এই বৰুণৰ জন্ম মহিমা যুক্ত হৈ ধীৰ হৈছে।
এওঁ বহল দ্যাৱাপৃথিৱী স্তম্ভন কৰিলে, যি বৃহৎ সূৰ্য্য,
নক্ষত্ৰ বিলাক বেলেগে দৰ্শনীয় কৰি পথিৱীলৈ।—পৃথিৱীক
বহল কৰিলে ॥ ১ ॥ মই নিজৰ ভিড়বতে সেই বৰুণৰ
কথা কৈছো,—কেতিয়ানো মই এই বৰুণৰ অন্তৰত
ঠাই পাম? মোৰ স্তোত্ৰ ঋতু নকৰাকৈ কেতিয়া বৰুণে
সেৱন কৰিব? মই শুদ্ধ মনেৰে কেতিয়া সূৰ্য্যভাতা
বৰুণক দেখিম? ॥ ২ ॥ হে বৰুণ, মই সেই পাপৰ কথা
জানিবলৈ ইচ্ছা কৰি শুধিছো। জ্ঞান জ্ঞানী সকলক
জুখিছো। জ্ঞানী সকলোৱে একেদৰে কয় যে এই
বৰুণে তোমাৰ ওপৰত ঋতু কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে বৰুণ,
কি ডাঙৰ পাপ মই কৰিলো, যি প্ৰাপৰ কাৰণে তুমি
মৰা স্তোত্ৰক মাৰিৰ খুজিছা? অন্যই বাধা দিব
নোৱাৰা তেজস্বী হে বৰুণ, সেই পাপৰ কথা কোৱা,—
অপাপ হৈ মই তোমাক সোনকালে নমস্কাৰেৰে ওচৰ
চাপিম ॥ ৪ ॥ হে বৰুণ, পিতৃসকলৰ পৰা পোৱা আমাৰ
দোষ বিলাকৰ পৰা মোচন কৰা। আমি যি নিজে
পাপ কৰিছো তাৰ পৰা মোচন কৰা। হে বৰুণ

বৰুণ গৰু চোৱক যুক্ত কৰা দৰে, পোস্তালীক বচি
খুশি দিয়া দৰে মই (বসিষ্ঠক) পাপৰ পৰা মুক্ত কৰা
॥ ৫ ॥ হে বৰুণ, সেই বিলাক পাপ মোৰ নিজৰ দোষ
নহয়, দৈবৰ গতিয়েই (অমিবেকী বশতঃ কৰা) কাৰণ।
মদ, খঙ, পাশাখেলা আৰু অমিবেকতাই কাৰণ।
নিয়ন্ত্ৰণত থকা জ্যোত্সৱ কনিষ্ঠৰ পাপৰ কাৰণে দাৱী।
স্বপ্নৰ পৰাও পাপ উৎপত্তি হয় ॥ ৬ ॥ কামবৰ্ধক, জগত
স্তব্ধ কৰা দেবতা বৰুণক নিষ্পাপী হৈ ডুতাই পৰি-
চৰণ কৰা দৰে পৰিচৰণ কৰিম। হে স্বামী, অজ্ঞানী
আমাক চেতনা দিয়া। প্ৰাজ্ঞ দেবতাই স্তোত্ৰক
ধনৰ কাৰণে প্ৰেৰণ কৰক ॥ ৭ ॥ হে অন্নবান বৰুণ
তোমালৈ কৰা এই স্তোত্ৰ তোমাৰ হৃদয়ত ভালকৈ
প্ৰতিস্থিত হওক। আমাৰ বৰুণ কবোতে উপস্তব
নাইকীয়া হওক। আমি পাবলগীয়া বিলাকৰ উপ-
স্তব নাইকীয়া হওক। তোমালোকে আমাক সদায়
সন্তোষে পালন কৰা ॥ ৮ ॥

৮৭ সূক্ত— ঋক ৭

ঋষি আদি ৮৬ সূক্তৰ দৰে।

এই বৰুণ দেবতাই সূৰ্য্যক বাট কৰি দিলে। অস্ত
বীকৃত হোৱা পানী সমুদ্ৰক দিলে। (মেলি দিয়া)
যোৱা যেনেকৈ ঘূৰীৰ ফালে দৌৰি যায়, তেনেকৈ
নিয়মেৰে গৈ মহতী ৰাভিক দিনৰ পৰা বেলেগ কৰি
দিলে ॥ ১ ॥ হে বৰুণ দেবতা, তুমি পথিৱীত দিয়া পানী
সকলোৰে আত্মা বায়ুৱে কেউফালে পথিৱীত দিলে।
জগতৰ ভৰণ কৰ্ত্তা পানী বাহত পেলালে পত্ৰে অন্ন
পাই অন্নবান হয়। হে বৰুণ, মহৎ এই দ্যাৱাপৃথিৱীৰ
মাজত তোমাৰ সকলো স্থান সকলোৰে প্ৰিয় হয় ॥ ২ ॥
বৰুণ দেবতাৰ পথিৱীত দিয়া শুণ্ডচৰ বিলাকে এই
সুৰুণৰ হুৱো দ্যাৱাপৃথিৱীত কেউফালে চাই ফুৰে।
ঋতবান (কৰ্ম্মবান), যজ্ঞত ধীৰ, প্ৰাজ্ঞ কৰি সকলে
বৰুণক পোৱাই দিয়া স্তোত্ৰ বিলাক (পৰিদৰ্শন কৰে)
॥ ৩ ॥ মেধাবী বৰুণে মোক কৈছিল (যে) তিনি সাত
টা (একৈশ) নাম বধ কৰিব নলগা গৰুৰ আছে।
মেধাবী বৰুণে জানি মোক ওচৰত ৰাখি শিক্ষা দি
উৎকৃষ্ট পদৰ শুণ্ড (উপদেশ গম্য) কথা বিলাক কলে
॥ ৪ ॥ এই বৰুণৰ মাজতেই তিনিবিধ হ্যালোক নিহিত
আছে। তিনিবিধ ভূমিত হয় বিধ হৈ এই বৰুণৰ
মাজতেই আছে। জ্ঞতা বজা সেই বৰুণে অস্তবীকৃত
সোণৰ বোলাৰ দৰে ওলোমাই এই সূৰ্য্যক পোহৰৰ
কাৰণে কৰি ৰাখি দিলে ॥ ৫ ॥ সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্ত

বক্ৰে সমুদ্রক পারব মাজত বাখিলে । পানী চোপা-
লব দবে বগা, গৌৰ যুগব দবে বলবান,, গছীৰ
স্তোত্র বাব, পানীৰ নিৰ্মাভা, (দুখৰ পৰা) পাব
কৰাত দক্ষ, বক্ৰ এই সংজ্ঞাৰ বজা ॥৬॥ অপৰাধ
কৰিলেও যি বক্ৰে দয়া কৰে, সেই বক্ৰৰ ওচৰত
ভেঁওৰ ব্ৰতকৰ্ম্ম বিলাক যথানুপূৰ্বে বৰ্জন কৰি আমি
বক্ৰৰ ওচৰত অনপৰাধী চম । ভোমালোকে আমাক
সদায় কল্যাণেৰে বক্ষা কৰা ॥৭॥

৮৮ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৮৬ সূক্তৰ দৰে ।

হে বসিষ্ঠ ঋষি, যি বক্ৰে এই বৰ্জন কৰিব লগীয়া
সহস্ৰ ধনৰ, কামবৰ্ষক, মহান সূৰ্য্যক আমাৰ ফালে
মুখ কৰালে, তুমি সেজা সেই বক্ৰলৈ বিপুল অতি
প্ৰিয় স্তুতি পঠিওৱা ॥১॥ এতিয়া বক্ৰৰ উপস্থিতি
সোনকালে পাই (ভেঁওৰ বৰ্জন কৰিবলৈ) অগ্নিৰ
শিখাবোৰক স্তব কৰিছো । যেতিয়া বক্ৰে অভিষব
কৰা শিলত আছিল তেতিয়া বহুত সোম পান কৰি-
ছিল (আক) মোক নিজ শৰীৰ চাবলৈ দিছিল ॥২॥
যেতিয়া (বক্ৰ প্ৰসন্ন আছিল) বক্ৰ আক মই নাৱত
উঠিছিলো আক সমুদ্রৰ মাজলৈ লৈ গলো আক চলি
থকা নাৱত (অন্যৰ সৈতে) আছিলো । তেতিয়া
সোমদনৰ কাৰণে নাও কপী দোলাত (চোত উল-
ওপৰ হৈ) খেলা কৰিছিলো ॥৩॥ বসিষ্ঠক বক্ৰে
নিজ নাৱত তুলিছিল । ঋষিক বক্ৰেৰে বক্ৰে ভাল
কাম কৰোৱাইছিল । মেধাবী বক্ৰে দিনৰ ভিতৰত
ভৰ দিনত স্তোভাক (মোক নাৱত) স্থাপন কৰিছিল
(হাতে) যোৱা দিন বোৰ উষা হবলৈ সোনকালে
পাব হৈ যায় ॥৪॥ হে বক্ৰ, সেই (পুৰণি) নাৱত
ফুৰা সখীত কৰ পৰা হৈছিল ? পুৰণি কালত কপট-
হীন সখীত আমি ভোগ কৰিছিলো । হে অন্নবান
বক্ৰ, তোমাৰ বৃহৎ, আহল-বহল সহস্ৰ দুৱাৰৰ দৰলৈ
মই গৈছিলো ॥৫॥ হে বক্ৰ, যি বসিষ্ঠ স্থিৰ বন্ধু,
যি পূৰ্বতে প্ৰিয় তোমাৰ অপৰাধ কৰিছিল, ভেঁও
তোমাৰ সখা হৈয়ে থাকক । হে বৰ্জনীৰ বক্ৰ,
তোমাৰ আপোন মই অপৰাধ কৰা পাপ ভোগ
নকৰো । মেধাবী তুমি স্তব কৰক (মোক) অনিষ্ট
নিধাবক ঘৰ দিয়া ॥৬॥ নিষ্ঠা (সদায় থকা) পৃথি-
বীত বাস কৰা আমি হে বক্ৰ, তোমাক স্তুতি
কৰিম । আমাক পৰা পাল ঘোচন কৰি দিয়া ।
এই অখণ্ডবীৰ পৃথিবীত আমি তোমাৰ বক্ৰেৰে ভোগ

কৰি থাকিম । ভোমালোকে আমাক সদায় স্তুতিৰে
বক্ষা কৰা ॥৭॥

৮৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আক দেবতা ৮৮ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ পায়ত্ৰী ;
৫ জগতী ।

হে বজা বক্ৰ মাটিৰ সজা ঘৰত মই নেথাকে ।
হে সুবলী তুমি মুখ দিয়া, দয়া কৰা ॥১॥ হে আয়ুধ-
বান বক্ৰ, যেতিয়া মই ভয়ত কপি কপি বজাহ
ভৰোৱা চামৰাৰ দৰে (ফুৰিবলৰ দৰে ?) যাও, হে সুবলী
..... ১ ঋকৰ দৰে ॥২॥ হে ধনেৰে সৈতে থকা
গুচি বক্ৰ, দুখীয়া হৈ (শক্তিহীন) মই (যজ্ঞকৰ্ম্মত)
প্ৰতিভুল আচৰণ কৰিলো । হে সুবলী ১ ঋকৰ
দৰে ॥৩॥ পানীৰ মাজত (সমুদ্রত) থাকোতেও
মোৰ পিয়াহ লাগিল । হে সুবলী ১ ঋকৰ
দৰে ॥৪॥ হে বক্ৰ দেবতা, দেবতা সকলৰ ওচৰত
যি কোনো অপৰাধ আমি মানুহে কৰো । অজ্ঞানতা
বশতঃ তোমাৰ যি ধৰ্ম্মত (নিয়মত) আমি বিৰোধিতা
কৰো, সেই পাপৰ কাৰণে আমাক দুখ নিদিবা ॥৫॥

৯০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি মিত্ৰাবক্ৰৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ।
দেবতা—বায়ু; ৫-৭ ইন্দ্ৰবায়ু ।

হে বায়ু, বীৰ ভোমালোকক গুচি, মধুৰ, চেপা
সোম অধৰ্য্যদ্বয়ে দিছে । হে বায়ু, নিম্নত ধোঁৱা
লগাই বথ লৈ আহা । চেপা সোম অন্ন আনন্দৰ
কাৰণে পান কৰা ॥১॥ ঈশ্বৰলৈ যি বিশিষ্ট আহুতি
দিয়, হে গুচি, সোম পান কৰা বায়ু, তোমাক গুচি
সোম যি দিয়, মানুহৰ মাজত সেই বজ্জমানক তুমি
মুখ্য কৰি দিয়া । ভেঁও অগ্নে অগ্নে প্ৰখ্যাত হৈ
প্ৰাপ্তব্য ধন পায় ॥২॥ এই দাবা-পৃথিবীয়ে যি বায়ুক
ধনৰ কাৰণে খবকৈ উৎপত্তি কৰি দিছিল, সেই দেবতা
বায়ুক স্তুতি দেবীয়ে ধনৰ কাৰণেই ধাবণ কৰিলে ।
এতিয়া নিজৰ বথ টনা নিম্নত ধোঁৱাট বায়ুক সন্তান
কৰিছে । বায়ুৱে দৰিদ্ৰতাৰ বন্ধা ধন দান কৰে ॥৩॥
পাপবহিত উষা সুদিন হৈ ওলাইছে । দীপ্যমান
বহল জ্যোতি (সূৰ্য্য) ওলাল । কামনা কৰা সেই
(অজিবেস সকলে) অপূৰ্ণ ধন নক বিলাক পালে ।
ভেঁওবিলাকৰ পুৰণি পানী আকৌ বৰলৈ ধৰিলে ॥৪॥
ভেঁওবিলাকে (অজিবেস সকলে) বধাৰ্ধ মনসীয়া
ভোদ্রেৰে দীপ্যমান হৈ, নিজ কৰ্ম্মেৰে মুক্ত হৈ, হে

ইন্দ্ৰ-বায়ু, স্তোত্ৰেৰে বহন কৰি আনে। ইন্দ্ৰৰ তোমা-
লোকক নিজ বথত বহন কৰি আনে আৰু হৰি অন্ন
দিয়ে ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰৰ ইন্দ্ৰ-বায়ু, যি মানুহে গৰুবে,
যোঁবাবে, নিবাসক ধনেৰে সৈতে, সোণেৰে সৈতে
আমাক সুখ দিয়ে, সেই দাঙা সকলে সকলো অন্ন
যুজত যোঁবাবে আৰু বীবেৰে সৈতে অভিভব কৰি
আনে ॥৬॥ যোঁবাব দৰে (হৰি বহন কৰি), অন্ন
ভিক্ষা কৰি, বল ইচ্ছা কৰি বসিষ্ঠ সকলে ভালকৈ বৰ্ণন
কাৰণে সুভাঙিবে ইন্দ্ৰবায়ুক আহ্বান কৰিম। তোমা-
লোকে সদায় আমাক বস্ত্ৰিৎ বন্ধা কৰা ॥৭॥

৯১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বায়ু ২।৪-৭ ইন্দ্ৰবায়ু।

পুৰণি কালত যি বৃদ্ধ স্তোতাই হৰ্ষাৎ কৰা বহুত
স্তোত্ৰেৰে নোবোৱাকৈ স্তুতি কৰিছিল, তেওঁবিলাকে
আজিও মানুহৰ পুত্ৰাদি বৰ্ণনৰ কাৰণে হৰি আদি
দি বায়ুৰ যজ্ঞ কৰিবলৈ সূৰ্য্যৰ সৈতে উষাৰ উদয়
হবলৈ বাট চাই আছে ॥১॥ হে ইন্দ্ৰবায়ু, কামনা কৰা
দুখ আৰু বন্ধক তোমালোক হিংসাৰ কাৰণে নহয়।
মাহ আৰু বহুত বহুৰ হৰি বন্ধা কৰি আহা। আমাৰ
ভাল স্তুতি তোমালোকৰ ফালে গৈ সুখ বিচাৰিছে।
নতুন ধন পাবলৈ বিচাৰিছে ॥২॥ বহুত অন্ন থকা,
সুজানী, বলবন্ত মানুহক আৰু আগ্ৰয় কৰিব পৰা
বাহন নিযুত যোঁবা স্বেত বৰ্ণ বায়ুৱে সেৱন কৰে
(ভাল পায়)। তেওঁবিলাকে একেমনৰ হৈ বায়ুৰ
উদ্দেশ্যে যজ্ঞ কৰিবলৈ বৈ আছে। সেই নেতা সকলে
সুন্দৰ অপভাৱ কাৰণে কাম কৰিছিল ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ
আৰু বায়ু, তোমালোকৰ শৰীৰৰ বেগ যেতিয়ালৈ
থাকে, তেতিয়ালৈ কৰ্ম্মৰ নেতা ঋত্বিকে জ্ঞানেৰে দীপ্ত
হৈ থাকে। শুচি সোমপান কৰোতা তোমালোকে
আমাৰ শুচি সোমপান কৰা। এই বেদীত মেলি
খোৱা কুশত বহা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু, তোমালোকে
স্পৃহনীয় স্তোত্ৰযুক্ত আৰু নিযুত যোঁবা যুক্ত, দুয়ো
এক বথতে মিলি আমাৰ ফালে আহা। এই মধুৰ
সোমৰ আগ ভাগ তোমালোকৰ কাৰণে নিয়া হৈছে।
ভেনেকুৱা সোমপান কৰি তৃপ্ত হৈ আমাক পাণৰ পৰা
মোচন কৰা ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বায়ু, যি শত সংখ্যক
নিযুত যোঁবাই তোমালোকক সেৱা কৰে, যি সহস্ৰ
নিযুত যোঁবাই সেৱা কৰে, সেই সুধন দাঙা নিযুত

যোঁবাবে সৈতে আমাৰ ফালে আহা। হে নেতা হুজন,
(উত্তৰ) বেদীৰ ফালে নিয়া সোম পান কৰা ॥৬॥

৭ ঋক্ ৩পৰ ৭।১০.৭ ঋকৰ দৰে ॥৭॥

৯২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—মিত্ৰা বৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বায়ু, ২।৪ ইন্দ্ৰ বায়ু।

হে শুচি সোমপান কৰা বায়ু, আমাৰ ওচৰলৈ
আহা। সকলোৰে পূজনীয়, তোমাৰ সহস্ৰ নিযুত
(নামৰ) যোঁবা আছে। হে বায়ু দেবতা, তুমি যি
সোমৰ প্ৰথম পান কৰা অধিকাৰী, সেই মদকৰ সোম
পাত্ৰত বখা হৈছে ॥১॥ ক্ষিপ্ৰকাৰী সোম চেপা (অক্ষৰ্ণুৱে)
ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুলৈ পান কৰিবলৈ যজ্ঞত সোম প্ৰস্তুত
কৰি ৰাখিছে—যি যজ্ঞত দেবতা কামনা কৰা অধ্বৰ্য্য
সকলে কৰ্ম্ম কৰি তোমালোকৰ কাৰণে সোমৰ আগ-
ভাগ বিশেষকৈ স্থাপন কৰিছে ॥২॥ হে বায়ু, যজ্ঞৰ দৰত
থকা দাঙা যজ্ঞমানৰ যজ্ঞলৈ যি নিযুত যোঁবাবে তুমি
আহিছা, সেই যোঁবাবেই আই। আমাক সুঅন্নযুক্ত
ধন দিয়া। পুত্ৰ, গৰু আৰু যোঁবা যুক্ত ধন দিয়া ॥৩॥
যি স্তোতাই স্তোত্ৰেৰে ইন্দ্ৰক তৃপ্ত কৰে, যি বায়ুক
তৃপ্ত কৰে, তেওঁবিলাক দেবতা যুক্ত শত্ৰু হতা। সেই
স্তোতাই (আমি) অমিত্ৰ বিলাকক আমাৰ মানুহেৰে
অভিভব কৰি শত্ৰু হতা হম ॥৪॥ হে বায়ু, আমাৰ
হিংসা বহিত যজ্ঞলৈ শত-সহস্ৰ নিযুত যোঁবাবে আহা—
এই (প্ৰাভঃ) সৰনত আনন্দ কৰা। তোমালোকে
আমাক সদায় কলাণেৰে পালন কৰা ॥৫॥

৯৩ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি।

হে শত্ৰু হতা ইন্দ্ৰাগ্নি, তোমালোকে আমাৰ শুভ
নতুন স্তোত্ৰ আজি সোনকালে সেৱন কৰা। যিহেতু
সুখেৰে আহ্বান কৰিব পৰা তোমালোক দুয়োকে পুনঃ
পুনঃ আহ্বান কৰিছো, ভেনেকুৱা তোমালোক দুজনক
বিচৰা যজ্ঞমানক শীঘ্ৰে অন্ন দিয়া ॥১॥ হে ইন্দ্ৰাগ্নি,
সকলোৰে ভজন কৰা তোমালোকে বজীৰ দৰে আচৰণ
কৰা। একেলগে বৃত্তি হোৱা তোমালোক বহুত ধনৰ
আৰু অন্নৰ গৰাকী। তোমালোকে সবহ আৰু শত্ৰু
বিনাশক অন্ন দিয়া ॥২॥ হে ঋত্বিক সকল, হৰিযুক্ত মেধা-
বীৰে ইন্দ্ৰাগ্নিৰ প্ৰকৃত অনুগ্ৰহ বিচাৰি যজ্ঞ কৰ্ম্মৰে

ভেটলোকৰ ওচৰ চাপে। সেই নেভাসকলে হোঁবাই যুদ্ধ ক্ষেত্ৰ পোৱা দৰে ইজ্জাশ্বিৰ কৰ্ম কৰি ভেওঁবিলাকক পুনঃ পুনঃ আহ্বান কৰিছে ॥৩॥ হে ইজ্জাশ্বি, ভোমালোকৰ সূমতি ইচ্ছা কৰি মেধাবীয়ে (বসিষ্ঠই) বশ যুদ্ধ প্ৰথম ভোগৰ যোগ্য ধন উদ্ধেগ্য কৰি স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছে। হে বৃত্তহতা, সুঅস্ত্ৰ যুক্ত ইজ্জাশ্বি, নতুন, প্ৰশস্ত, দাণ্ডব্য ধন দি আমাক বৰ্দ্ধন কৰা ॥৪॥ পৰম্পৰ যত্ন হিংসা কৰি, স্পৰ্দ্ধাবে, সংগ্ৰামত নিজ ভেজ্জৰে হিংসা কৰি সোম চেপাসকলে, দেবতাক বিচৰা মানুহে, (সোম অভিযুক্ত নকৰা) দেবতাক নিবিচৰা মানুহক যুদ্ধত পৰাস্ত কৰে ॥৫॥ (এই ঋকৰ সাগ্ননৰ ভাস্ত্ৰ অসম্পূৰ্ণ)। হে ইজ্জ আক অগ্নি, এই বিলাক আমাৰ সোম অভিযব কৰা কামলৈ সূমধৰ ভাবৰ কাৰণে ওচৰ চাপি আহা। ভোমালোকে আমাক এৰি অন্যক নেজান। সেই বাবে ভোমালোকক বহুত (সদায় থকা) হৰি অগ্নেৰে আৱৰ্ত্তিত কৰিছে (ঢাকি দিছে) ॥৬॥ হে অগ্নি, তুমিয়েই আমি দিয়া হৰিবে সন্দীপ্ত হৈ মিত্ৰ, বৰণ আক ইজ্জক কৰা। আমি (কাল্মনো বাক্যে) যি অপৰাধ কৰিছো সেই অপৰাধৰ পৰা মৰ্শন কৰা। সেই অপৰাধ অৰ্থমা, অদিতি (আক মিত্ৰাদিয়ে) আমাৰ পৰা ওচাই দিয়ক ॥৭॥ হে ইজ্জাশ্বি, এই যজ্ঞ আমি সোনকালে কৰি ভোমালোকৰ (দিয়া) অন্ন আমি (যেন) পাওঁ। ইজ্জ, বিষ্ণু আক মৰুতে (যেন) আমাক এৰি (অন্যলৈ) নেযায়। ভোমালোকে আমাক সদায় কল্যাণেৰে পালন কৰা ॥৮॥

২৪ সূক্ত—ঋ—১২।

ঋষি—আক দেৱতা ২৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ গায়ত্ৰী;

১২ অমৃষ্টুত্।

হে ইজ্জাশ্বি, এই মুখ্য স্তুতি এই স্তোতাৰ (বসিষ্ঠৰ) পৰা। ভোমালোকলৈ মেঘৰ পৰা অহা বৰষুণৰ দৰে প্ৰাদুৰ্ভাব হৈছে ॥১॥ হে ইজ্জ আক অগ্নি, স্তোতাৰ আহ্বান শুনা। ভোমালোকৰ স্তুতি বিচাৰি আহা। ঈশ্বৰ ভোমালোক দুজনে আমাৰ কৰ্ম ফলবতী কৰা ॥২॥ হে নেভা ইজ্জাশ্বি, আমাক হীন ভাবলৈ এৰি নিদিবা। শত্ৰুৱে কৰা অপৰাধলৈ আক নিন্দা কৰিবলৈ বল কৰি নিদিবা ॥৩॥ বৰ্ণন বিচাৰি আমি ইজ্জ আক অগ্নি দেবতালৈ বৰ্দ্ধক হৰি অন্ন আক কৰ্ম যুক্ত স্তুতি বাক্য পঠিয়াই দিছো ॥৪॥ ভেওঁবিলাকক বহুত বিপ্ৰই বৰ্দ্ধাব কাৰণে এইদৰে স্তুতি কৰে। পৰম্পৰ মিলি অন্নলাভৰ কাৰণে স্তুতি কৰে ॥৫॥ স্তুতি কৰিবলৈ ইজ্জা কৰি হৰিঅন্নযুক্ত

আমি ধন ইচ্ছা কৰি, যজ্ঞ কৰি স্তুতিৰে ইজ্জাশ্বিক আহ্বান কৰিছো ॥৬॥ হে শত্ৰু মানুহৰ অভিষ্টৰ কৰোতা ইজ্জাশ্বি, আমাক দিবলগীয়া অগ্নেৰে সৈতে আহা। দুবভিসক্তি কৰা শত্ৰুৱে আমাক বাধা দিব নোৱাৰক ॥৭॥ হে ইজ্জাশ্বি, কোনো শত্ৰু মানুহৰ হিংসাই আমাক নেপাওকহি। আমাক সুখ দিয়া ॥৮॥ হে ইজ্জাশ্বি, গোধন যুক্ত, সোণ যুক্ত, হোঁধা যুক্ত, যি ধন ভোমালোকক বিচাৰিছো সেই ধন আমি যেন পাওঁ ॥৯॥ সোম চেপা হলত কৰ্মৰে নেভাসকলে পৰিচৰণ কৰি প্ৰশস্ত হোঁধা যুক্ত ইজ্জাশ্বিক যি আহ্বান কৰা হৈছে (সেই বাবে আহা) ॥১০॥ বৃত্তক হত্যা কৰা দুজনলৈ আমোদ কৰি যি ইজ্জাশ্বিক উক্থ স্তোত্ৰেৰে আক ধোঁধাৰে স্তুতি কৰি পৰিচৰণ কৰিছো (সেই বাবে আহা) ॥১১॥ হে ইজ্জাশ্বি, ভোমালোকে দুষ্টাভিলাষী, কুজভিষ্ট, বলবন্ত শত্ৰুৱে (আমাৰ পৰা অপহৰণ কৰি) ভোগকৰা মানুহক হত্যা কৰা অগ্নেৰে মাৰা,—কলহ ভঙ্গা দৰে মাৰা ॥১২॥

২৫ সূক্ত—ঋঃ ৬।

ঋষি—মিত্ৰা বৰ্ণনৰ পূজা বসিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত্।

দেৱতা—সৰস্বতী, ৩ সৰস্বত।

এয়া সৰস্বতী নদীয়ে লোহাৰে সজা নগৰৰ দৰে ধাৰা বৈ যোৱা পানীৰে চলি গৈ আছে। অন্য সকলো বৈ যোৱা নৈৰ পানী মহিমাৰে বাধা ভাঙি বধৰ দৰে গৈ আছে ॥১॥ নৈৰ ভিড়বত স্তুতি পৰ্ব্বতৰ পৰা সন্মুখ পৰ্য্যন্ত যোৱা (নহৰ বজাৰ প্ৰাৰ্থনা) একমাত্ৰ সৰস্বতী নদীয়ে জানিলে। সকলো ভূমণৰ বহুত ধন প্ৰচাৰিত কৰি নহৰ বজাক যিটু আক পানী দিলে ॥২॥ মানুহৰ হিতকৰ সেচন সমৰ্থ শিশু বৃষভে সেই সৰস্বতীৰ যজ্ঞাহঁ বৈশীয়েক পানীৰ মাজত বাঢ়ি আহিল। ভেওঁ হৰিঅন্ন যজ্ঞমানক বলী পূজা দিলে। ভালৰ কাৰণে শৰীৰ মাৰ্দ্ধন কৰি দিলে ॥৩॥ আক সেই সন্তুষ্টী, সুভগা সৰস্বতীক, আৰ্হু-কাঢ়ি, নমস্কাৰেৰে (ঋত্বিকে) ওচৰ চাপিলে। সদায় থকা ধনেৰে সধা সকলক উৎকৃষ্ট ধন দিয়া (সৰস্বতীয়ে) আমাৰ স্তুতি শুনক ॥৪॥ হে সৰস্বতী, এয়া হৰন কৰা আমি নহৰাব কৰি ভোমাৰ পৰা ধন পায়। আমাৰ স্তোত্ৰ সেৱন কৰা। তুমি দিয়া অতি প্ৰিয় সুখ পাই আমি গহত আজন্ম লোৱা দৰে ওচৰত থাকিম ॥৫॥ হে সুভগা সৰস্বতী, এই (বসিষ্ঠই) ভোমাৰ কাৰণে ঋতব (যজ্ঞৰ) ঘূৱা হাবাৰ (পূব-পশ্চিম) বুকলি কৰি থৈছে। হে বগা দেৱী তুমি বৰ্দ্ধন হোৱা। স্তব কৰাক অন্ন দিয়া ॥৬॥

১৬ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—মিত্রা বকণব পুত্র বশিষ্ঠ। ছন্দ—১ বৃহতী,
২ জ্যোতিষতী; ৩ ঋজাব পংক্তি; ৪-৬ গায়ত্ৰী।

দেবতা—১-৩ সবস্বতী; ৪-৬ সবস্বত।

হে বশিষ্ঠ (নিজকে সম্বোধন করিছে), নদীর
মাজত বলরতী সবস্বতীর উদ্দেশ্যে মহৎ স্তোত্র গোৱা।
দ্যাবাপৃথিবীত (দেবতা ৰূপে) থকা সবস্বতীকেই ভাল
স্তোত্ৰেবে পূজা কৰা ॥ ১ ॥ হে শুভ্রবর্ণী সবস্বতী,
তোমার মহিমাও মানুষহে দুরোবিশ অন্ন পাই। তুমি
বক্ষিতা হৈ আমাক বুজি লোৱা। মকত সকলৰ সখা
হবি অন্নবতী তুমি আমালৈ ধন প্রেরণ কৰা ॥ ২ ॥ হে
কল্যাণীয়া সবস্বতী তুমি আমাক কল্যাণেই কৰা।
সুন্দৰ গমণ আৰু অন্নবতীয়ে আমাৰ জ্ঞান উৎপাদন
কৰক। মই অমদগ্নিব দৰে স্তব কৰিলে বশিষ্ঠৰ
(মোৰ) স্তব লোৱা ॥ ৩ ॥ পত্নী বিচবা, পুত্র কামনা
কৰা, সুদাতা, আগত যোৱা আমি আজি সবস্বত
দেবতাক স্তুতি কৰিছো ॥ ৪ ॥ হে সবস্বত দেবতা,
তোমাৰ যি পানীৰ চৌৰে মধুৰ ঘিউ বৰ্ণন কৰা, সেই
বিলাকেবে আমাৰ বন্ধক হোৱা ॥ ৫ ॥ বাচি থকা
সবস্বতৰ স্তন (পানী) আমি (যেন) পাওঁ। বাক
সকলোৱে দেখে। পুত্র আৰু অন্ন আমি (যেন)
পাওঁ ॥ ৬ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ-১০।

ঋষি—মিত্রা বকণব পুত্র বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।
দেবতা—১ ইন্দ্র, ২।৪-৮ বৃহস্পতি; ৩।৯ ইন্দ্র
আৰু ব্রহ্মণস্পতি; ১০ ইন্দ্র আৰু বৃহস্পতি।

যি যজ্ঞত দেবতাক বিচাৰি নেভাসকলে আনন্দ
কৰে, সি অভিষক কৰা যজ্ঞত ইন্দ্রৰ কাৰণে সোম
চেনা হয়, ইন্দ্রই আনন্দ কৰিবলৈ পৃথিবীৰ নেভাসকলৰ
সেই যজ্ঞলৈ প্ৰথমেই আহক, (ভেওৰ) ঘোঁৰাও আহক
॥ ১ ॥ হে সখা স্তোতা সকল, আমি দৈবিক বন্ধন
পাৰলৈ বিচাৰো। আমাৰ হবি বৃহস্পতিয়ে গ্ৰহণ কৰক।
—যি (বৃহস্পতিয়ে) পিতৃৰ দৰে দূৰ দেশৰ পৰা ধন
আনি দিয়ে, (সেই) কামবৰীৰ ওচৰত আমি (যাতে)
অনপৰাধী হওঁ তেনে কৰক ॥ ২ ॥ জ্যেষ্ঠ, সেৱা কৰিবলৈ
ভাল, ব্রহ্মণস্পতিক (হে ঋত্বিক) তুমিয়েই নমস্কাৰ কৰি
হবি আদিবে স্তুতি কৰা। মহৎ ইন্দ্রক দেবতাৰ উপ-
যুক্ত লোকেবে স্তুতি কৰা। স্তোতাই কৰা যজ্ঞৰ বজাক

(ভেওঁ বিলাকক) স্তুতি কৰা ॥ ৩ ॥ প্ৰিয়তম বৃহস্পতি
আমাৰ (বেদী) স্থলত বহক—যি সকলোৰে বৰণীয়া।
ধন আৰু সুবীৰ্য্যৰ কাৰণে যি আমাৰ অভিলাস আছে
সেৱা আমাক দিয়ক। উপজবত থকা আমাৰ অৰিষ্ঠ
বিলাক ভেওঁ পাৰ কৰি দিয়ক ॥ ৪ ॥ সেই অমবনৰ
কাৰণে অপৰ্যাপ্ত অৰ্চনীয় অন্ন পূৰ্ব্বত হোৱা অমব
দেবতাই (বৃহস্পতিৰ আজ্ঞাত) দিছিল। আমি শুভ
স্তোত্ৰৰ গৃহীয়ে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া, কোনেও বাধা
দিব নোৱাৰা বৃহস্পতিক আহ্বান কৰিম ॥ ৫ ॥ সূৰ্যকৰ,
বঙা একেলগে টানি অনা, যি বৃহস্পতিৰ বল, সেই
আদিভাৰ দৰে বঙা ৰূপ ধৰা ঘোঁৰাই, নিবাস যুক্ত
সভা স্থানত থকা বৃহস্পতিক বহন কৰি আনক ॥ ৬ ॥
ভেওঁ (বৃহস্পতি) স্তুতি, বহুতবিধ বাহন থকা, সকলোৰে
পোধক, সোণৰ অস্ত্ৰ থকা, গমনশীল, স্বৰ্গৰ ভোক্তা,
ভাল ঘৰত থকা, দৰ্শনীয়; (এনেকুৱা) বৃহস্পতি
দেবতাই স্তোতাক বহুত অন্ন কৰি দিয়া হওক ॥ ৭ ॥
বৃহস্পতিৰ জনপ্ৰিয় দ্যাবাপৃথিবী দেৱী দুজনাই বৃহ-
স্পতিক বৰ্দ্ধন কৰিছিল। হে সখা (ঋত্বিক) সকল,
তোমালোকেও বৰ্দ্ধনীয় সেই বৃহস্পতিক বৰ্দ্ধন কৰা।
সেই ব্ৰাহ্মণে (বৃহস্পতিয়ে) সুখেৰে পান হব পৰা,
সুখেৰে গাধুৰ পৰা পানী কৰি দিয়ক ॥ ৮ ॥ হে ব্রহ্মণ-
স্পতি, তোমালৈ আৰু বজ্জবান ইন্দ্রলৈ, দুরোলৈ,
যজ্ঞৰূপ এই সুবৃহত স্তুতি কৰা হল। তোমালোক দুয়ো
আমাৰ কৰ্ম্ম ৰক্ষা কৰিবা। আমি গোৱা বহুত স্তুতি
শুনিবা। অবিব অনায়াস আৰু শত্ৰু সেনা নাইকিয়া
কৰা ॥ ৯ ॥ হে বৃহস্পতি, তুমি আৰু ইন্দ্র দুয়ো স্বৰ্গৰ
ধনৰ ঈশ্বৰ। স্তোত্ৰ কৰোঁতাক তোমালোকে ধন
দিয়া। তোমালোকে আমাক সদায় মঙ্গলোৰে ৰক্ষা
কৰা ॥ ১০ ॥

১৮ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—মিত্ৰাবকণব পুত্র বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।

দেবতা—ইন্দ্র, ৭ ইন্দ্র আৰু বৃহস্পতি।

হে অক্ষয় সকল, মানুষৰ মাজত জ্যেষ্ঠ, বৰ্ধক ইন্দ্রক
বঙা হৈ থকা সোম্বেৰে হোম কৰা। ইন্দ্রই দৌৰাশ্বত-
কৈও বেটিকৈ জানি চেনা সোম যজ্ঞমানৰ পৰা সদা-
য়েই বিচাৰি যায়। (গোঁৰ যুগল পানী বহুত দুবতে
থকা গম পাই। ইন্দ্রই তাতোকৈ বেটিকৈ সোম
থকা গম পাই) ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, আগৰ দিনত যেনেকৈ
ভাল সোম অন্ন (পেটত) ধাৰণ কৰিছিলো, সেই সোম
পান কৰিবলৈকে এজিৱ্যও বিচাৰা। হে ইন্দ্র, যদিয়ে

আমি মনেৰে আমাৰ সোম কামনা কৰি আগত (উত্তৰ বেদিলৈ) লৈ যোৱা সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি উপজিয়েই বলৰ কাৰণে সোম পান কৰিছিল। তোমাৰ (সেই) মহিমা তোমাৰ মাৰা (অদিতিয়ে) কৈছিল। তুমি বহল অন্তৰীক্ষ বলেৰে পুৰণ কৰিছিল। আৰু যুদ্ধৰে স্তোতাক বহুত ধন কৰি দিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, (নিজে) বহুত বুলি ভবা। শত্ৰুৱে বেতিয়া আমাৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচাৰে, তেতিয়া শত্ৰুক (তোমাৰ কৃপাত) হাতেৰেই হৰুৱাই দিম। যদি বা, হে ইন্দ্ৰ, মকত সকলেৰে সৈতে তুমি আমাৰ শত্ৰুৰ লগত যুদ্ধ কৰা, তেতিয়া যশৰ কথা যে সেই যুদ্ধ তোমাৰ সহায়ৰে জয় কৰিম ॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰই কৰা পুৰণি কাম বিলাকৰ কথা কম। মঘবান ইন্দ্ৰই যি নতুন কাম কৰিছিল (ভাৰো কথা) কম। যেতিয়া ইন্দ্ৰই অনুবৰ মায়াকো পৰাস্ত কৰিলে (তাৰ পাচতেই) কেৱল সোমৰ লগত ইন্দ্ৰৰ অসাধৰণ সঙ্ঘটন হল ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, (দুৰ্ভেক্সীয়া আৰু চাৰিঠেক্সীয়া) পশুৰ হিত কেউকালে বিদ্যমান এই সকলো জগত তোমাৰ নিজ-ৰেই। সূৰ্য্যৰ ডেকেৰে যি সকলো প্ৰকাশ কৰা (সেয়াও তোমাৰেই)। হে ইন্দ্ৰ, তুমিয়েই গৰুৰ একমাত্ৰ গৰাকী সকলো গৰুৰে গৰাকী। তুমি দিয়া ধন (আমি যেন) ভোগ কৰিব পাৰো ॥ ৬ ॥

৭ ঋক্—ওপৰৰ ৭।৩৭।১০ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

৯৯ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—বিষ্ণু ; ৪-৬ ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু ।

হে বিষ্ণু, তুমি বৃহৎ মাত্ৰাৰ অতীত শৰীৰেৰে বৰ্দ্ধ-মান হলে তোমাৰ মহিমা কোনেও বুজি নোপায়। তোমাৰ দুয়োলোক পৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষ আমি জানো কিন্তু কেৱল তুমিয়েই হে পৰম লোক জানা ॥ ১ ॥ হে দেবতা বিষ্ণু, তোমাৰ মহিমাৰ পৰম পাব, যি জন্ম হৈছিল আৰু যি জন্ম হব (এই বিলাক) কোনেও নোপায়। মৰ্ণনীয় মহান স্বৰ্গ তুমি ওপৰত স্তম্ভন কৰি পৃথিৱীৰ পুৰাকাল ধাৰণ কৰিলা ॥ ২ ॥ হে দ্যাবাপৃথিৱী, তুমি স্তুতি কৰা মানুহক দান কৰিবলৈ ইচ্ছা যুক্ত হৈ অগ্নবন্তী, পোদন যুক্ত আৰু ভাল বসন্ত (খোৱা বস্ত্ৰ যুক্ত) হল। হে বিষ্ণু, তুমি এই দ্যাবাপৃথিৱীক বিবিধৰূপে স্তম্ভন কৰিলা। পৃথিৱীক কেউকালে পৰ্ব-ভৰে সৈতে দৃঢ় কৰিলা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক উলিয়াই আনি বজমান

কাৰণে বিস্তীৰ্ণ স্বৰ্গলোক স্তম্ভন কৰিলা। হে নেতা হৃজন, বুধশিশু (গৰুৰ নিচিনা যুধৰ) দাসৰ মায়া সংগ্ৰাহত বিনষ্ট কৰিলা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, শত্ৰুৰ অনুবৰ দৃঢ় কৰি বধা নিবান্ধৰে খন নগৰ নাশ কৰিলা। এশ হেজাৰ বৰ্চিন অনুবৰ বীৰ এটাও নাই-কিয়া কৰি মাৰিলা ॥ ৫ ॥ যহৎ এই স্তুতিৰে, মহান বিস্তীৰ্ণ বিজয়ৰ, বলবন্ত হৃজনক (ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণুক) বৰ্দ্ধন কৰিব। হে ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু, বজ্জত তোমা-লোকক এনেকুৱা স্তোত্ৰ দিছো। যুদ্ধত তোমালোকে আমাৰ অগ্ন বৰ্দ্ধন কৰিবা ॥ ৬ ॥ হে বিষ্ণু, তোমাৰ ফালে মুখ কৰি বসন্তকাৰ উচ্চাৰণ কৰিছো। (বসন্ত-কাৰ উচ্চাৰণ কৰি হৰি দিছো)। হে বশ্মিৰে বেজিত বিষ্ণু (শিপিবিষ্ট), আমাৰ সেই হৰি সেৱন কৰা। মোৰ ভাল স্তুতি বাকাই তোমাক বৰ্দ্ধন কৰক। তোমালোকে সদায় আমাক স্তুতিৰে পালন কৰা ॥ ৭ ॥

১০০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—বিষ্ণু ।

যি দীঘল খোজ দিয়া বিষ্ণুক হব্য দান কৰে, যি মনেৰে সৈতে মুখেৰে একেলগে উচ্চাৰণ কৰি স্তোত্ৰৰে পূজা কৰে, সি ইমান মহান মানুহৰ হিত কৰা বিষ্ণুক (নমস্কাৰ আদিৰে) পৰিচৰণ কৰে সেই মানুহে ধন ইচ্ছা কৰিলে তৎক্ষণাত পাই ॥ ১ ॥ হে অভিল্যায় দাতা বিষ্ণু, সকলো মানুহৰ হিত কৰা, দোষহীন অনুগ্ৰহ আমাক দিয়া। যাতে সুপ্ৰাণা, বহুত অশ্বযুক্ত, বহু-তৰ প্ৰীতিকৰ ধন (আমি) লাভ কৰিব পাৰো তেনে কৰা ॥ ২ ॥ এই দেবতা বিষ্ণুৱে শত পোহৰ থকা পৃথিৱী-(স্বৰ্গ আৰু অন্তৰীক্ষত) তিনি খোজ দিলে। বলীভটকও বলী বিষ্ণুৱে আমাক (ভাল) প্ৰভাৱ কৰক (আমাৰ স্বামী হওক)। এই প্ৰবুদ্ধ (চিৎসাহী) বিষ্ণুৰ নামৰ আৰু ৰূপৰ ৰশ্মিৰে (আমাক) প্ৰভাৱ কৰক ॥ ৩ ॥ এই দেবতা বিষ্ণুৱে পৃথিৱী (আদি তিনি লোকত) তিনি খোজ দি (মানুহৰ) নিবাস কৰিবৰ অৰ্থে, স্তুতি কৰা লোকক অনুবৰ পৰা কাঢ়ি আনি দিলে। এই বিষ্ণুৰ স্তোতা সকল নিশ্চল (মন্ত্ৰি) হয়। সেই যজ্ঞদ্বাৰে বিষ্ণুৱে মানুহক আহল বহল নিবাসৰ ঠাই কৰি দিলে ॥ ৪ ॥ হে শিপিষ্টপ (বশ্মিয়ে বেষ্ঠন কৰি থকা) বিষ্ণু, স্তুতিৰ ঈশ্বৰ, তোমাৰ সেই জানিব লগীয়া খিনি নাম জানি মই এতিয়া স্তুতি কৰিছো। এই পৃথিৱীৰ (লোকৰ) বস্ত্ৰত দৃঢ়

থকা বন্ধী ভোমাক বৃহত্তৰ হৈ মই স্তুতি কৰিছো ॥৫॥
হে বিষ্ণু, ভোমাক সেই নাম কি দোষাবহ হয় যি
নাম আমালোকক কৈছা যে 'মই শিপিবিক্ত' ? যদিও
ৰূপ সলনি কৰি সংগ্ৰামত (সহায় কৰ্ত্তি) জ্বাৰা, ভোমাক
ৰূপ আমাৰ পৰা নুলুকাৰা ॥৬॥

৭ ঋক—ওশবৰ ৭।১৯।৭ মন্ত্ৰৰ দৰে ॥৭॥

১০১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ কুমাৰ; বা বসিষ্ঠ । হৃদ—ত্ৰিষ্টুভ :
দেবতা—পৰ্যন্য ।

(হে ঋষি) তিনিবিধ স্তুতি বাক্য (ঋক, যজু, সামাখ্যক) জ্যোতিষ্মান (প্ৰনব) আগত দি গোৱা,—
যি বাবুই মেঘৰ ওহাৰৰ পৰা পানী খিৰাই, সেয়েই
ভূমিৰ গছ-গছনি বিলাকৰ গৰ্ভ শীঘ্ৰে দি গ্ৰাদূৰ্ভব হৈয়েই
বৃহত্তৰ দৰে নিনাদ কৰিছে ॥১॥ যি পৰ্যনাই গছ-গছনি
বিলাক বৰ্দ্ধন কৰে, যি পানীৰ বৰ্দ্ধক, যি দেবতা সকলো
জগত্তৰ ঈশ্বৰ, সেই ত্ৰিধাতুৰ (তিনি ভূমিৰ) পৰ্যনাই
আমাক ঘৰৰ সুখ দিয়ক । তিনি ঋতুত বৰ্ত্তমান ডেওঁ
নিজৰ খোৱা বস্তু আৰু জ্যোতি আমাক দিয়ক ॥২॥
এই পৰ্যনাৰ এটা ৰূপ নিবৃত্ত প্ৰসবা (পোৱালী দিবলৈ এৰা)
গৰুৰ দৰে, (আৰু) অন্য ৰূপ পোৱালী দিয়া গৰুৰ
দৰে বৰষুণ দিয়ে । এই পৰ্যনাই নিজ শৰীৰ যেনেকৈ
ইচ্ছা ভেনেকৈ নিশ্চাল কৰে । পিতৃয়ে স্বৰ্গৰ পৰা
দিয়া পানী মাক পৃথিৱীয়ে ধৰে, আৰু তাৰ পৰাই
পিতৃৰ বৰ্দ্ধন হয় আৰু পুত্ৰৰ (প্ৰাণী বিলাকৰ) বৰ্দ্ধন
হয় ॥৩॥ এই পৰ্যনাৰ পৰা সকলো ভুবন তিষ্ঠি আছে,
যাৰ কাৰণে হ্যালোক অবস্থিত, যাৰ পৰা পানী তিনি
ধাৰা বৈ গৈছে, উপ-সিঞ্চনৰ কাৰণে তিনি প্ৰকাৰ
মেঘ মহান পৰ্যনাৰ কেউফালে মধু (পানী) ক্ষৰণ
কৰে ॥৪॥ এই স্তোত্ৰবচন স্বৰাট, পৰ্যনাৰ কাৰণে কৰা
হৈছে । ডেওঁৰ হৃদয়ত এই স্তোত্ৰ সোমোওক আৰু
গ্ৰহণ কৰক । সুখৰ বৰষুণ আমাৰ কাৰণে পৰক ।
পৰ্যনাই বন্ধা কৰা গছ-গছনি বিলাক সুফলা হওক ॥৫॥
সেই পৰ্যনাই বহুত গছ-গছনিৰ বৃহত্তৰ দৰে বেত: দান
কৰা হয় । সেই পৰ্যন্য দ্বাৰৰ আৰ্কে জলমৰ আত্মা ।
সেই পৰ্যনাই দিয়া ঋতুৰে (পানীৰে) যোক এশ
শবৎকাল বন্ধা কৰক । ভোমালোকে সদাই আমাক
বস্তিৰে বন্ধা কৰা ॥৬॥

১০২ সূক্ত ঋ ৩ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ কুমাৰ; বা বসিষ্ঠ । হৃদ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পৰ্যন্য ।

স্বৰ্গৰ পুত্ৰ পৰ্যনাৰ স্তোত্ৰ গোৱা । সেই বৰ্ষক
পৰ্যনাই আমাক অন্ন দিবলৈ মন কৰক ॥১॥ যি পৰ্য-
নাই গছ-গছনি বিলাকৰ, গৰুৰ, হোৱাৰ, মাইকী মানু-
হৰ গৰ্ভৰ কাৰণ পানী উৎপত্তি কৰে (সেই পৰ্যনাক
স্তুতি কৰা) ॥২॥ সেই পৰ্যনালৈ (অগ্নি দেবতাৰ) মুখত
অতি মধুৰ হৰি হোম কৰা । অন্ন যাতে আমি পাওঁ—
ডেওঁ ভেনে কৰক ॥৩॥

১০৩ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ । হৃদ—ত্ৰিষ্টুভ ;
১ অমৃষ্টুভ । দেবতা—ভেকুলী । (মধুক সূক্ত)

ব্ৰতচাৰী ব্ৰাহ্মণৰ দৰে এবছৰ শুই (মনে মনে)
থকা ভেকুলীবোৰে পৰ্যনাই সাৰ পোৱাই দিলত মাত
মাতিলৈ ধৰিছে ॥১॥ স্বৰ্গৰ পৰা পানী বিলাক যেতিয়া
শুকাই থকা ব্ৰহ্মত চামৰাৰ মোনাৰ দৰে পৰি থকা সেই
ভেকুলীৰ ওপৰত পৰিল, তেতিয়া ভেকুলীৰ ডোব
ডোৰণি শব্দ বিলাক পোৱালী লগীয়া গাই গৰুৰ
হেয়েলনীৰ দৰে মিল হৈ গল ॥২॥ যেতিয়া এই উৎ-
সুক পিন্ধাহত থকা (ভেকুলী) বোৰক এই (পৰ্যনাই)
বৰষুণৰ বত্তৰ আহিলত বৰষুণ ঢালি দিলে (তেতিয়া)
ইটোৱে ডোব-ডোবাই বাপেকৰ ওচৰলৈ পুন্তেক যোৱা
দৰে ডোব-ডোবাই থকা সিটোৰ ওচৰলৈ যায় ॥৩॥
পানী বৈ যাওঁতে, ধেমালী কৰি ফুবোতে ইটোৱে
সিটোক অভিনন্দন জনাই । বৰষুণ পৰি থাকোঁতে
যেতিয়া ভেকুলীবোৰে জপিয়াই ফুৰে, তেতিয়া ফুট-
ফুটীয়া বত্তৰ আৰু সেউজীয়া বত্তৰ বিলাকৰ মাত মিল
হৈ যায় ॥৪॥ যেতিয়া ইহঁতৰ এটাই ইটোৰ মাত
লৰাক শিক্কে শিকোৱাৰ দৰে আওবাৰ (অনুশীলন
বা প্ৰত্যুত্তৰ দিয়ে) তেতিয়া সকলো বোৰে সমন্বয়
পৰ্বৰ দিনত বেদ মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা দৰে শুনা যায়
॥৫॥ কোনো টোৱে পকতে হেয়েলিওতা দৰে, কোনো
টোৱে ছাগলীয়ে বেবোৱা দৰে মাত মাতে । এটা
সাধাৰণ ভেকুলী যদিও সিহঁত বেলেগ বেলেগ বৰণৰ।
মাত মাতেতে সিহঁতে বহুত ভাল-সুৰ লগাই ॥৬॥
অতিবাত্ৰ সোম যজ্ঞত ব্ৰাহ্মণ সকলে পূৰ্ণ সৰোবৰৰ
চাৰিওফালে স্তোত্ৰ গোৱা দৰে ভোমালোকে হে ভেকুলী
বিলাক, সেই বৰষুণ হোৱা দিনটোক আদৰণি জনোৱা
॥৭॥ সোমবস চেপা ব্ৰাহ্মণ সকলে বাৎসৰিক প্ৰাৰ্থনা
কৰি ডাঙৰ মাত মতা দৰে (ডেওঁ বিলাকৰ) ভেকুলী
বিলাকৰ মাত ডাঙৰ কৰি তুলিছে । অধৰ্য্য বিলাকে

(যেন) গবমন্ত ঘণ্টাক্ত হৈ ওলাইছেহি। ডেউবিলাক-
কব কোনো লুকায় থকা নাই ॥৮॥ ডেউবিলাকে
ঈশ্বৰে দিয়া খাব মাছৰ নিয়ম পালন কৰে। এই
নেতা মণ্ডুক বিলাকে ঋতু বিলাক উল্লেখ্য নকৰে।
বছৰ পূৰ্বা হৈ বৰ্ষা আহিলে গ্ৰীষ্মকালৰ ভাপত বন্ধা
নোপোৱা ডেকুলী বিলাকে গাঁভৰ পৰা স্বক্তি পালে ॥৯॥
গৰুৰ দৰে হেঁহেলিওৱা জনে আমাক ধন দিয়ক।
ছাগলীৰ দৰে মতা জনে আমাক ধন দিয়ক, সেউজীয়া
বঙৰ জনেও আমাক ধন দিয়ক, ফুট্‌ফুটীয়া বৰণৰ
জনেও আমাক ধন দিয়ক। ডেকুলী বিলাকে আমাক
শত শত গাই গৰু দান কৰক আৰু সহস্ৰ সোম যজ্ঞত
আমাৰ জীৱন দীঘল কৰক ॥১০॥

১০৪ সূক্ত—ঋ ২৫।

ঋষি—মিত্ৰাবৰুণৰ পুত্ৰ বসিষ্ঠ। ছন্দ—১-৬।১৮।
২৩।২৩-৩গতী; ৭-ত্ৰিষ্টুভ বা জগতী; ৮-১৭।১৯।
২০।২১।২৪-ত্ৰিষ্টুভ; ২৫-অনুষ্টুভ। দেবতা—১-৭।
১৫।২৫-ইন্দ্র আৰু সোম; ৮।১৬।১৯-২২।২৪- ইন্দ্র;
২৩।২৪।১৩-সোম; ১০।১৪-অগ্নি; ১১-দেবতা সকল;
১৭-সোম চেপা শিল (গ্ৰাণ), ১৮-মকত সকল,
২৩-পূৰ্ব্বাৰ্দ্ধ-বসিষ্ঠ, উত্তৰাৰ্দ্ধ পৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষ।

হে ইন্দ্র আৰু সোম, বান্ধস বিলাকক সন্তোষিত
কৰা,—হিংসা কৰা। হে কামৰূষী হুজন, অন্ধকাৰত বৰ্জন
কোৱা বান্ধস বিলাকক ভললৈ (পেলাই) দিয়া। —
পুৰি পেলোৱা, মাৰি পেলোৱা, দূৰ কৰি দিয়া। ঋষি
মৰা বিলাকক নাইকিয়া কৰা,—মুচি দিয়া ॥১॥ হে ইন্দ্র
আৰু সোম, অনর্থৰ মূল, ৰেদি মৰা বান্ধস বিলাকক
একেবাৰেই অভিভব কৰা। তোমালোকৰ ভেজৰে
ভাপিত হৈ বান্ধস বিলাক অগ্নিত দিয়া চকৰ দৰে
পোৰক। ব্ৰাহ্মণক হিংসা কৰা, মাংস খোৱা, খোৰ চকুৰ
কিমিদিন (কি মাৰিম এই বুলি কোৱা) বিদ্বেষী বিলাকক
অবলম্ব নাইকিয়া কৰি দিয়া ॥২॥ হে ইন্দ্র আৰু সোম,
হুঙত (বেয়া কাম কৰা) বান্ধসক আৱৰক অবলম্ব
হীন অন্ধকাৰত পেলাই মুচি মাৰা, যাতে ইয়াৰ মাজত
এটাও আকৌ ওলাই যাব নোৱাৰে। সেই তোমা-
লোকৰ ঋণ আৰু বল বান্ধস মাৰিবলৈ সমৰ্থ হওক
॥৩॥ হে ইন্দ্র আৰু সোম, স্বৰ্গৰ পৰা মাৰিব পৰা
অস্ত্ৰ উৎপাদন কৰা। পৃথিৱীৰ পৰাও বান্ধস মৰা
অস্ত্ৰ উলিওৱা। মেঘৰ পৰাও উপভাপক অস্ত্ৰ উলিওৱা—
যি বজ্জপাত্ৰে বান্ধস বধ কৰিছিল। (সেই বজ্জ উলি-

ওৱা) ॥৪॥ হে ইন্দ্র আৰু সোম, অন্তৰীক্ষৰ সকলো
কালৰ পৰা অস্ত্ৰ পৰিচালি দিয়া। তোমালোকে দৃঢ়
লোহাৰ অস্ত্ৰ (কৌশল) অগ্নিত উপভ কৰি বান্ধসৰ গাৰ
কাষত বিদ্ধি দিয়া। সেই বান্ধসৰ মাত নাইকিয়া
হওক ॥৫॥ হে ইন্দ্র আৰু সোম, এই আমি কৰা
স্ততিৰে, যি স্ততি তোমালোকলৈ যোৱাৰে সৈতে পৰি-
য়াইছে। (তাৰে) তোমালোক দুয়োকে পেটীৰে ধোঁৱাব
বুজুত বন্ধা দৰে বান্ধক ঠৈ। এই আমি কৰা ষোড়শ
বজ্জৰ দৰে ধনেৰে পূৰণ কৰি ফলবতী কৰা ॥৬॥
হে ইন্দ্র আৰু সোম, খৰকৈ চলা ধোঁৱাৰে আহা।
দ্রোহ কৰা একা-বেকাকৈ যোৱা বান্ধস বিলাকক
মাৰা। হে ইন্দ্রসোম, দ্রোহেৰে আমাৰ বেয়া কৰা,
হুঙৰ কৰ্ম কৰা বান্ধস বিলাকক সুখ নিদিবা ॥৭॥
শুভ মনেৰে ফুৰা মোক অন্যায় বাকাৰে যি গালি
পাৰে, হে ইন্দ্র, মুষ্টি মাৰি মৰা পানীৰ দৰে সেই
বিলাকৰ অস্ত্ৰ শূণ্য হৈ যাওক ॥৮॥ সভাবালী মোক
যি নিজ কৰ্ম্মৰ পায়লগীয়া ফল নকট কৰে, যি বা বল
যুক্ত হৈ ভাল কথা কোৱা মোক দোষাবোপ কৰে,
সোম দেবতাই সিহঁতক সাপলৈ এৰি দিয়ক বা নিৰ্ভতি
দেবতাৰ কোলাত পেলাই দিয়ক ॥৯॥ হে অগ্নি, যি
আমাক অন্নসাৰ (বস) পাবলৈ হিংসা কৰে (নিদিয়)
ধোঁৱাব, গৰুৰ আৰু আমাৰ শৰীৰৰ সাৰ পদাৰ্থ নকট
কৰে, বাধক, চোৰ, অপহৰণকাৰী—এই সকলো বিলাক
অস্ত্ৰ হৈ যাওক। সিহঁত শৰীৰ আৰু পুত্ৰহীন হৈ
যাওক ॥১০॥ সেই বিলাকৰ নিজ শৰীৰ আৰু পুত্ৰ
অঁভৰ হৈ যাওক (মৰক)। সিহঁত তিনিও লোকৰ
ভললৈ অধঃপতন যাওক। হে দেবতা হুজন, ইহঁতৰ
অন্ন শুহি পেলোৱা। যি আমাক দীনত মাৰিব খোজে
আৰু বাতি মাৰিব খোজে সিহঁতৰ অন্ন শুহি পেলোৱা
॥১১॥ জানী জনৰ এই কথা জানিবলৈ সহজ যে
সভ্য আৰু অসভ্য কথাই স্পৰ্দ্ধা কৰে (পৰস্পৰ বিপ-
ৰীত)। যাব বচন সভ্য, অকুটল, ডাক সোমে বন্ধা
কৰে, অসভ্যক মাৰে ॥১২॥ পাণকাৰীক সোম দেব-
তাই (যাবলৈ) এৰি নিদিয়, (আৰু) বলবন্ত মিছা
কথা কোৱা অসৎ মানুহক এৰি নিদিয় (বাঞ্ছি বাধে)
অসভ্য ভাৰীকো এৰি নিদিয়। সোমে মৰা দুয়োবিধ
ইন্দ্রৰ বন্ধনত পৰি থাকে ॥১৩॥ যদিবা মই অসভ্য-
বাদীয়েই হওঁ, অথবা দেবতাক নিষ্ফল অৰ্চনা কৰিলো
(ভেনেহলৈ মোক বাধা দিয়া)। হে জাতবেদ অগ্নি
আমাক কিয় ঋণ কৰিবা? তোমাৰ বিষয় মিছা
কোৱাৰ ধ্বংস হওক ॥১৪॥ যদি মই বান্ধস হওঁ, বা

যদি কোনো মানুহৰ জীৱন নাশ কৰিছো, তেনেহলে
মই আজিলৈ মৰিম। যি মোক মিছাকৈ বান্ধস
বুলি সন্ধান কৰিছে তেনেহলে তোক দণ্ডহাটী পুতেক
বিলোপ হওক ॥ ১৫ ॥ যি বান্ধসে বান্ধস নোহোৱা
মোক বান্ধস বুলি সন্ধান কৰিছে, যি বা বান্ধসে
মই শুচি (বান্ধস নহয়) বুলি কৈছে, সেই হুৱোবিধ
বান্ধসক ইল্লই মহৎ অন্তৰে বধক। সি সকলোতকৈ
অধম জন্তু হৈ পতন হওক ॥ ১৬ ॥ যি বান্ধসীয়ে বাতি
দ্রোহ কৰিবলৈ নিজৰ শৰীৰ লুকায় ফেঁচাব দৰে যায়
সেই বান্ধসী ভুললৈ মুখ কৰি অনন্ত গৰ্ভত পতিত
হওক। সোম চেপা শিলে শব্দ কৰি সেই বান্ধসীক
চেপী পেলাওক ॥ ১৭ ॥ হে মকত সকল, তোমালোকে
বান্ধস মাৰিবলৈ প্ৰজাৰ মাজত আছে। যি বান্ধসে
চৰাই হৈ বাতি আছে, যি বা দীপ্ত যজ্ঞত হিংসা
কৰে, সেই বান্ধস বিলাকক ধৰি পিহি পেলোৱা ॥ ১৮ ॥
হে ইল্ল, অন্তৰীক্ষৰ পৰা বজ্জপাত মাৰা। সোমৰে
ভীক্ষু হৈ থকা যজ্ঞমানক হে মধবান ইল্ল, সুখ দিয়া।
আৰু পূবত থকা, পশ্চিমত থকা, উত্তৰত আৰু দক্ষিণত
থকা বান্ধসক পৰ্ব (পাৰ) যুক্ত বজ্জৰে মাৰি পেলোৱা
॥ ১৯ ॥ সেই বান্ধস বিলাক কুকুৰৰ দৰে আছে।
যি মাৰিবলৈ বিচৰা বোৰে অহিংস ইল্লক মাৰিবলৈ
বিচাৰে সেই কপটীয়া বিলাকক মাৰিবলৈ ইল্লই অস্ত্ৰ

ধাৰ কৰিছে। হে ইল্ল, বান্ধসলৈ সোনকালেই বজ্জ
পাত মাৰি দিয়া ॥ ২০ ॥ হৰি মথন কৰা ফালে (ফাল
কাঠে) হিংসক বান্ধসক এই শত্ৰু ইল্লই গছ বিলাক
কুঠাৰেবে কটা দৰে, যুসলেৰে পাত্ৰ ভঙা দৰে ধ্বংস
কৰে ॥ ২১ ॥ (হে ইল্ল) ফেঁচা হৈ যোৱা বান্ধসক
মাৰা। সক ফেঁচা, পোৱালী ফেঁচা, কুকুৰ হৈ যোৱা
চক্ৰবাক (চাকৈ চকোৱা) হৈ যোৱা, শেন হৈ যোৱা
বান্ধসক আৰু শত্ৰুগ হৈ যোৱা (এই) সকলো বিলাক
বান্ধসক মাৰা ॥ ২২ ॥ বান্ধস বিলাক বাপ্ত নওহক।
যাতনা দিয়া মড়া-মাইকী বান্ধস বিলাকক উঘাই নষ্ট
কৰক। যি কিম্বদিন (কি মাৰিম কি মাৰিম কৰি
থকা) বান্ধস আছে (তাকো মাৰা) পৃথিবীয়ে আমাৰ
পৃথিবীত হোৱা, অন্তৰীক্ষত হোৱা আৰু স্বৰ্গত হোৱা
পাপৰ পৰা বন্ধা কৰা ॥ ২৩ ॥ হে ইল্ল, পুৰুষ ৰূপ
ধৰা বান্ধস মাৰা। আৰু মান্নাৰে হিংসা কৰা বান্ধ-
সীক মাৰা। মাৰণ কৰাই যাৰ কাম সিহঁতৰ দিঙি
কাটি নষ্ট কৰা। তেনে বান্ধসে উদয় হোৱা সূৰ্য
নেদেখক ॥ ২৪ ॥ হে সোম আৰু ইল্ল, প্ৰতি বান্ধসক
চোৱা। ভালকৈ চাৰিওফালে চোৱা। তোমালোক
জাগৃৎ হৈ থকা। হিংসা কৰা বান্ধসক বজ্জপাত
অস্ত্ৰ মাৰা ॥ ২৫ ॥

ওঁ ভৃগুসং ।

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ সপ্তম মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। বিশ্বকৰ্মা মহাবিদ্যালয়,
যোৰহাট। ২৭ বহাগ, ১৮৯৫ শক। ইং ১০।৫।৭৩ ॥

আশ্বমেধ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

অষ্টম মণ্ডল ।

এই মণ্ডলৰ খণি সকল সাধাৰণতে কৰ খণিব পুত্ৰ-পৌত্ৰ । মাজে মাজে
অন্য খণিও আছে ।

প্ৰথম সূক্ত—ঋক সংখ্যা ৩৪ ।

খণি - ১।২ কৰৰ পুত্ৰ প্ৰগাথ ঘোৰ; ৩-২২
কৰৰ পুত্ৰ মেধাতিথি আৰু মেধ্যাতিথি; ৩০ ৩৩
প্ৰয়োগৰ পুত্ৰ অসঙ্গ; ৩৪-অজিবসৰ কন্যা শশ্বতী—
তেওঁ অসঙ্গৰ পত্নী । হুন্দ ১-৪-প্ৰগাথ (অগ্নি বৃহতী
যুগ্ম সতো বৃহতী; ৫-৩২ বৃহতী; ৩৩-৩৪ ত্ৰিষ্টুভ, ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ; ১-২২ ইন্দ্ৰ, ৩০-৩৩ আসঙ্গৰ দান
জ্ঞতি; ৩৪—আসঙ্গ ।

হে সখা স্তোতা সকল, ইন্দ্ৰৰ বাহিৰে অন্যৰ জ্ঞতি
উচ্চাৰণ নকৰিবা। কোনো দোষে নেপায়। সোম চেপা
হলে কামৰূষী ইন্দ্ৰকেই একেলগ হৈ জ্ঞতি কৰিবা।
ইন্দ্ৰৰ বিষয় উক্ত স্তোত্ৰ পুনঃ পুনঃ গাব। ১। বৃহত্তৰ
দৰে খেদি যোৱা, অজব, বৃহত্তৰ দৰে সত্ৰ প্ৰজাৰ অভি-
ভব কৰ্ত্তা, শত্ৰুৰ বিধেয়তা, বিচাৰিব লগীয়া, (অনুগ্ৰহ আৰু
বিগ্ৰহ) দুয়োবিধ কৰা, জতি দাতা, (দিব্য আৰু পাৰ্থিব)
দুয়োবিধ ধন থকা (ইন্দ্ৰক জ্ঞতি কৰা) ॥ ২ ॥ এই সকলো
মানুহে বৰুণৰ কাৰণে নানাকপে বেলেগে বেলেগে জ্ঞতি
কৰিছে যদিও হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ এই স্তোত্ৰ সদাশ্ৰম ভোমাৰ
বৰ্দ্ধক হওক ॥ হে মৰুতন, বিধান, ভোমাৰ স্তোতাই শত্ৰুক
অক্ৰমণ কৰি কপাই দি বৰ আগদৰ পৰা উদ্ধাৰ পাই।
তুমি আমাৰ ওচৰলৈ আহা। জতি ওচৰৰ আমাক
বৰুণৰ কাৰণে বহুত কপৰ অন্ন দিয়া ॥ ৪ ॥ হে বজ্জবান
ইন্দ্ৰ, মহৎ মূল্যতো ভোমাক বেচি নিদিওঁ। হে বজ্জহন্ত ইন্দ্ৰ,
সহস্ৰ ধনতো নিদিওঁ, অমৃত ধনতো নিদিওঁ। হে বহুত
ধন থকা ইন্দ্ৰ, অপৰিমিত ধনতো নিদিওঁ ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
তুমি আমাৰ পিতৃভাইকও বেচি ধনবান। পালন নকৰা
ভাতৃভাইকও বেচি ধনবান। হে বাসক ইন্দ্ৰ, তুমি মোৰ
যাকুৰ সমান ব্যাপক ধন পাবৰ কাৰণে অৰ্চনীয় ॥ ৬ ॥

হে ইন্দ্ৰ, তুমি কোন দেশলৈ গৈছিল। এতিয়া ক'ত
আছা? বহুত বজ্জমানলৈ ভোমাৰ মন যায়। যুদ্ধ নিপুন
যুদ্ধকাৰী হে পুৰন্দৰ ইন্দ্ৰ,—আছা। গান গাব জনা আমাৰ
স্তোতাই জ্ঞতি কৰিছে ॥ ৭ ॥ এই ইন্দ্ৰলৈ গাবলগীয়া গান
(স্তোত্ৰ) গোৱা—(হে স্তোতা সকল) পুৰন্দৰ ইন্দ্ৰক
সকলোৱে ভজন কৰিব লগীয়া। যি ঋকেৰে (ঋক্
গাওঁতে) কৰৰ পুত্ৰৰ যজ্ঞলৈ ইন্দ্ৰ গৈছিল আৰু যি ঋক্
গাওঁতে) পুৰী ভাঙি দিছিল, সেই গাবলগীয়া ঋক্
গোৱা ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, দহ যোজন যাব পৰা যি ভোমাৰ
ঘোৰা আছে আৰু অন্য যি শত সহস্ৰ বৰ্ষক ক্ৰতুগামী
ঘোৰা আছে, সেই ঘোৰাবে আমাৰ ওচৰলৈ খবকৈ
আহা ॥ ৯ ॥ সকলো (বস্ত্ৰ) ধিৰাব পৰা, জতি বেগী,
ভালকৈ ধিৰাব পৰা বহুত ধাৰাব ববনুগেৰে আলঙ্কৃত কৰা
ইন্দ্ৰক আজি গাই গক কপৰ ইন্দ্ৰক এতিয়াই জ্ঞতি কৰিছো
॥ ১০ ॥ এতশক (বাজয়িক) যেতিয়া সূৰ্য্যই দুঃখ দিছিল,
শতকৃত্ত ইন্দ্ৰই অৰ্জুনৰ পুত্ৰ কুংস ঋষিক বক্ৰ পত্নিৰ
বতাহৰ দৰে বেগী ঘোৰাবে বহন কৰি নিছিল। আৰু
কোনো দুঃখ দিব নোৱাৰাকৈ (ছন্দবেশেৰে) সূৰ্য্যক
আক্ৰমণ কৰিছিল। ॥ ১১ ॥ যি ইন্দ্ৰই জোৰা লগোৱা
(দৰব) নোজোৱাকৈয়ে দিতিৰ ওচৰত কটা ঘা, তেজ
ওলোৱাৰ আগতে জোৰা লগাই দিছিল, (তেওঁ) ময়-
বান, বহুত ধনৰ ইন্দ্ৰই (কটা ঘা) পুনৰ ভাল কৰি দিয়া
হল ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ কৃপাত আমি নীচ নহওঁ।
—দুঃখিত নহওঁ। দালপাত নোহোৱা গৰুহ দৰে নহওঁ।
হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, অন্যাই পুৰি নোৱাৰা দৰত থাকি
আমি ভোমাক জ্ঞতি কৰিম ॥ ১৩ ॥ হে বৃত্তক বধ কৰা
ইন্দ্ৰ, খব সকলকৈ আৰু ওগ্ৰ নোহোৱাকৈ (ভক্তি প্ৰভাবে)
আমি ভোমাক জ্ঞতি কৰিম। হে শূৰ ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ
কাৰণে এবাৰ বহুত ধনেৰে ভাল স্তোত্ৰ অনুমোদন
কৰিম (গায়) ॥ ১৪ ॥ এই ইন্দ্ৰই মোৰ স্তোত্ৰ যদি শুনে
তেতিয়া সেই ইন্দ্ৰক আমাৰ সোমে আমোদ বিত্ৰক।
(সেই সোম) বেকাকৈ বধা কৃশৰ চাকৰিৰে চাকি

॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্র, অন্য ঋষিৰে সৈতে তোমাক সেৱা কৰা স্তোভাৰ স্তুতিলৈ তুমি বেগাই আহা। ধনবান অন্য যজমানৰ স্তোত্ৰেৰেও তোমাক স্তুতি কৰক। এতিয়া তোমাৰ ভাল স্তুতি কৰিবলৈ ময়ো বিচাৰিছো। ॥ ১৬ ॥ (হে অধ্বৰ্য্য সকল) শিলেৰে সোম চেপা,—পানীৰে ধোৱা। নেতা (মকত) সকলে আকাশ চামৰাৰ ঢাকনিৰ দৰে কৰি পানী (বহুগুণ কৰি) নদীৰ কাষে উলিয়াই আনিব ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, এতিয়া পৃথিৱীৰ পৰা, অন্ত-বীক্ষৰ পৰা বা মহৎ নক্ষত্ৰ শ্ৰোভিত বৰ্গৰ পৰা আহি এই বিস্তৃত মোৰ স্তুতিৰে বৰ্জন হোৱা। হে মুকৰ্মা ইন্দ্র, আমাৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা সকলৰ অভিলাস পূৰ্ণ কৰা। ॥ ১৮ ॥ (হে অধ্বৰ্য্য সকল) ইন্দ্রৰ কাৰণে অতি আৰম্ভ কৰা বৰণীয় সোম ভালকৈ চেপা। শত্ৰু ইন্দ্রক সকলো ক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা সন্তোষ কৰি অন্ন ইচ্ছা কৰা এই যজ-মানে বৰ্জন কৰিছে ॥ ১৯ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক যজ্ঞত সোমৰ দ্বাৰা বোৱাই স্তুতিৰে দিওঁতে কামনা (ভিক্ষা) কৰোতে খঙ নকৰিবা। সিংহৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ ভৰ্তাৰ পৰা কোন মানুহে (পাবলৈ) নিবিচাৰিব ? ॥ ২০ ॥ আৰম্ভ কৰা স্তোত্ৰেৰে পথিওৱা আৰম্ভ কৰা ভীক্ষু সোমৰ বলৰে যুক্ত ইন্দ্রই সোমপান কৰক। সকলো শত্ৰুক জয় কৰা, শত্ৰুৰ গৰ্ব্ব খৰ্ব কৰা পুত্ৰধন (ইন্দ্রই) সোম পানৰ হৰ্ষত আমাক ধন দিয়ে ॥ ২১ ॥ যজ্ঞত হৰি দিওঁ-তাক বহুত বনীয় ধন দেবতা ইন্দ্রই দিয়ে। সোম চেপাক আঁক স্তুতি কৰাক, সকলো কামতে প্ৰবৃত্ত হোৱা অৰিকো স্তুতি কৰা ইন্দ্রই ধন দিয়ে ॥ ২২ ॥ হে ইন্দ্র আহা,—হে দেৱতা, দৰ্শনীয় সোমকপী ধনেৰে আনন্দ কৰা। সোমৰে মকত সকলেৰে সৈতে প্ৰীত হৈ ডাঙৰ পেট লবোৰৰ দৰে পূৰণ কৰা ॥ ২৩ ॥ হে ইন্দ্র, সোমৰ বহুত লগোৱা সহস্ৰ ঘোঁৰাই তোমাক লৈ আহক। মন্ত্ৰৰে যোজনা কৰা শত কেশৰ লগা ঘোঁৰাই সোমপান কৰিবলৈ তোমাক লৈ আহক ॥ ২৪ ॥ হে ইন্দ্র, সোমৰ বহুত লগোৱা ম'ৰা পাখীৰ দৰে নেজৰ বগা পিঠিৰ ঘোঁৰাই মধুৰ স্তূতা সোম অন্ন পান কৰিবলৈ তোমাক বহণ কৰি আনক ॥ ২৫ ॥ হে স্তুতিৰে ভজন কৰা ইন্দ্র, চেপা এই সোম প্ৰথমে পান কৰা বাধুৰ দৰে সোম-ফালে পান কৰা। পৰিষ্কাৰ কৰা, বসাল এই বস আৰম্ভ কৰ, সাজোপ, আৰম্ভ উৎপাদন অৰিবলৈ সক্ষম ॥ ২৬ ॥ যি ইন্দ্রই অকলে নিজ কৰ্ম্মৰে শত্ৰু অভিভব কৰে, কৰ্ম্মত মহান, উগ্ৰ, শিবদ্বাপ (মুকুট) যুক্ত সেই ইন্দ্র আহক। (আমাৰ পৰা) আঁতৰি নোখাকক। আমাৰ স্তোত্ৰ লভক। বৰ্জন নকৰক ॥ ২৭ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি লবাই কুৰাৰ পৰা

শত্ৰুৰ নিবাস কৰা পুৰ অস্ত্ৰেৰে ভাঙি দিছিল। পোহবত তাক পিচে পিচে খেদি যোৱা। হে ইন্দ্র, তুমি দ্বিধ (স্তব আৰু হব্যৰে) হবণ কৰিবলগীয়া হৈছা ॥ ২৮ ॥ হে বসু ইন্দ্র, মোৰ স্তোত্ৰই সূৰ্য্য উদয় হলে তোমাক আমাৰ ফালে লৈ আহক। দিনৰ দুপৰীয়াও লৈ আহক। দিন অন্ত হলে আৰু ৰাতিও আমাৰ ফালে লৈ আহক ॥ ২৯ ॥ (আসঙ্গ বজাই দান দি কৈছে) হে মেধাতিথি, স্তুতিকৰা, স্তুতিকৰা। এই ধনবান বিলাকৰ ভিতৰত আমিহেই তোমাক বেচি ধন দিয়া। অন্য ঘোঁৰাক চেৰ পেলাই, (আঁক যি) উৎকৃষ্ট পথ আঁক উৎকৃষ্ট পথ যুক্ত ॥ ৩০ ॥ বাট মিচাৰি ফুৰা ঘোঁৰা মই আদৰেৰে তোমাক বহুত যোজনা কৰিছিলো। ভাল ধন দান কৰিব,—মই জানো। মই যত্ৰ বংশত জন্ম আৰু মোৰ বহুত পুত্ৰ আছে ॥ ৩১ ॥ যি চলন্ত সোমৰ হালৰ কাপোৰেৰে বন্ধা ধন যোক দিছিল, তেওঁ লক্ষ কৰা বহু যুক্ত হৈ শত্ৰুৰ সকলো ধন জয় কৰক। ৩২ ॥ হে অগ্নি, প্ৰায়োগৰ পুত্ৰ আসঙ্গ বজাই দহহেজাৰ গৰু দান দি অন্য দাতাক চেৰ পেলালে। পাচত দীপ্যমান দহহেজাৰ মোক দিয়া সেচক ষাড় সৰোবৰৰ পৰা নল ওলোৱা দৰে আমাৰ ফালে আহিল (আহি বলহি) ॥ ৩৩ ॥ এই আসঙ্গৰ আগফালে থকা হাড় নাইকিয়া মাংস ডাঙৰ ওলমি থকা দেখা গৈছে। (অগ্নিৰসৰ জীয়েক আসঙ্গৰ ভাৰ্য্যা) শাশুৱী নাবীয়ে দেখি কৈছে "হে স্বামি, তুমি অতি কল্যানীয় ভোগ কৰিবলগীয়া ৰূপ ধারণ কৰিছা ॥ ৩৪ ॥

২ সূক্ত—ঋ ৪২।

ঋষি—১ ৪০ কষৰ পুত্ৰ মেধাতিথি আৰু অজিৰাৰ পুত্ৰ প্ৰিয়মেধ। ৪১ ৪২ কষৰ পুত্ৰ মেধাতিথি।

ছন্দ—গায়ত্ৰী, ২৮ অনুষ্টুপ।

দেৱতা—ইন্দ্র। ৪১। ৪২—বিভিন্দু।

হে বসু ইন্দ্র, এয়া চেপা সোম পান কৰা। তোমাৰ পেট পূৰ্ণ কৰা। হে ভয়হীন তোমাক সোম দিম ॥ নেতাসকলে ধোৱা শিলেৰে চেপা, ভেড়াৰ নোমৰ ঢাকনিৰে ঢেকা, পানীত ঘোঁৰাৰ দৰে ধোৱা, ॥ ১ ॥ ভেনেকুৱা সোম, হে ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে হবৰ পিঠাৰ দৰে পাখীৰ মিহলি কৰি সোৱাদ কৰা হৈছে। ভেনে সোম এই যজ্ঞত (পান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো) ১০। ইন্দ্রই একঘাত দেৱতাৰ আঁক মানুহৰ ভিতৰত সোম পান কৰা আঁক আমাৰ চেপা নোম পান কৰা। ইন্দ্রই একঘাত সকলোৱে অন্ন (দাতা)

১৪৫ বহুত দুব প্রলাবী সবল হৃদয়ৰ ইল্লক দীপ্ত সোমে
অগ্ৰীতি নকৰে। হুংখেৰে মিলন কৰা সোমে অগ্ৰীতি
নকৰে। তৰ্পক অন্য হৃদয় অগ্ৰীতি নকৰে ৷৫৥ আমাৰ
বাহিৰে অন্য এই ইল্লক পাখীৰ আদি মিহলি কৰা
সোমেৰে (আলোৰে ধৰি খোজা যুগৰ দৰে) বিচাৰি
ফুৰে, বিস্তাৰিত কৰি (যেনি ভেনি) ফুৰি ফুৰে (ভেনে-
কুৰা মানুহে) ইল্লক নেপায় ৷৬৥ সোম পান কৰা
দেবতা ইল্লক পানৰ কাৰণে তিনি সৰনত নিজ স্বৰূপ
ঘৰত সোম চেপা হওক ৷৭৥ তিনিটা কোশত (কলহত)
সোম পৰিছে। তিনি সৰন যন্তু চমখ (চেঙা) পূৰ্ণ
কৰি একে যন্তুতে দিবলৈ বখা হৈছে ৷৮৥ হে সোম,
তুমি শুচি আৰু বহুত ঠাইত থকা, স্বাক্ষত গাখীৰ
আৰু দৈ মিহলোৱা। তুমি বীৰ ইল্লক অতি আমোদ
দাঙা ৷৯৥ হে ইল্লক তোমালৈ এয়া সোম ভীৰু, আমি
(অধ্বৰ্যু) চেপা, শুদ্ধ (গাখীৰ আদি) মিহলোৱা
—(ই) তোমাক বিচাৰিছে ৷১০৥ (হে অধ্বৰ্যুসকল)
এই সোমত (গাখীৰ আদি) দ্ৰব্য মিহলোৱা। (হে ইল্লক)
পূৰ্বোভাৰ (পিথা) সোমৰ লগত মিলন কৰা (পিথাৰ লগত
সোম খোৱা এই ভাব)। তোমাক ধনবান বুলি শুনিছো
৷১১৥ হে ইল্লক, পান কৰা সোমে তোমাৰ হৃদয়ত
সুৰা পান কৰা মন্তলীয়াৰ দৰে যুদ্ধ কৰিছে। স্তোতাই
গৰুৰ ওহাৰৰ দৰে (সোমেৰে পূৰ্ণ) তোমাক স্তুতি
কৰিছে (এই গৰুত সুৰা আৰু সোমৰ পাৰ্শ্বক দেখু-
ৱাইছে) ৷১২৥ হে হৰিষ ইল্লক, বহুত ধনবান তুমি তোমাৰ
স্তোতা ধনবান হওক। তোমাৰ দৰে ধনবান বুলি
শুনাই সকলো স্তোতা হওক ৷১৩৥ স্তোত্র নোগোৱা অৱিৰে
হোতাই পাঠ কৰা উক্থ স্তোত্ৰলৈ মন নকৰে। গোৱা
সাম গানলৈও মন নকৰে ৷১৪৥ হে ইল্লক, তুমি বধকৰ।
শত্ৰুৰ ওচৰত আমাক এৰি নিদিবা। পৰাভব কৰা
শত্ৰুৰ ওচৰতো নেবিবা। হে শক্তিমান ইল্লক, নিজ কৰ্মে
আমাক শিকা দিয়া ৷১৫৥ হে ইল্লক, তোমাক বিচাৰি
আমি সখা কিলাকৈ তোমাৰ বিষয় স্তোত্ৰেৰে স্তুতি
কৰিছো। কৰ্ম সকলে (আমি) উক্থেৰে তোমাক স্তুতি
কৰিছো ৷১৬৥ হে বজ্জবান ইল্লক, কৰ্মবান তোমাৰ নতুন
বাগড় থকা যই তোমাৰ বাহিৰে অন্যৰ স্তোত্ৰ নেগাওঁ।
যই তোমাৰ স্তোত্ৰ হে জানো ৷১৭৥ সোম চেপা
যজ্ঞমানক দেবতা সকলে বন্ধা কৰিবলৈ ইল্লক কৰে।
ভেওঁবিলাকে শুই থকাক নিবিচাৰে। এলাহ নকৰাই
আমোদ দিয়া সোম পাঠ ৷১৮৥ হে ইল্লক, দিবলগীয়া অম্বেৰে
গুণৱান হৈও লজ্জাহীন ভাবে নিজৰ জীৱ ওচৰলৈ
যাৱা দৰে লাজ নকৰাকৈ অগ্ৰণ ওচৰলৈ আহা ৷১৯৥

হে শত্ৰুৰ হুংসহ ইল্লক, আজি আমাৰ পৰা দুবত নেখা-
কিবা। আহোতে বোৱা জোঁহাইৰ দৰে সজ্জা নক-
বিবা ৷২০৥ এই বীৰ ইল্লক বহুত ধন দিবলৈ ভাল
মতি থকা বুলি আমি জানো। তিনিও লোকত
প্ৰাদুৰ্ভাষ হোৱা ইল্লক মন জানো ৷২১৥ (হে অধ্বৰ্যু)
কৰ্মযুক্ত ইল্লক উৎকণ্ঠা সোমেৰে হোম কৰা। অতি
বলী, শত বন্ধনৰ, যশসী ইল্লক বাহিৰে অন্যক আমি
নেজানো ৷২২৥ হে সোম চেপা সকল, বীৰ, শত্ৰু,
মানুহৰ হিত, জ্যেষ্ঠ ইল্লকলৈ সোম আহৰণ কৰা। ভেওঁ
পান কৰক ৷২৩৥ যি ইল্লকই মুখকৰ স্তোত্ৰাক জানে,
(ভেওঁ) হোতাৰিক আৰু স্তোত্ৰাক বহুত ঘোঁৰা আৰু
বহুত গৰুযুক্ত অন্ন দিয়ে ৷২৪৥ হে অধিযব কৰা
(অধ্বৰ্যু) সকল, তোমালোকে সদায় আমোদ কৰি
থকা, বীৰ, সাহসী ইল্লকলৈ স্তুত ই সোম আনিবা ৷২৫৥
অভিযুত সোম পান কৰা, বৃত্তহন্তা, আহক। আমাৰ
পৰা দুবত নেখাকক। বহুত বন্ধন দি শত্ৰু দমায়
দিয়ক ৷২৬৥ মন্ত্ৰেৰে যোজনা কৰা ভালকৈ চলা
ঘোঁৰাই এই যন্তুতৈ সখা ইল্লক স্তুতিৰে, মাহাশ্ব্য ব্যাখ্যা
কৰা স্তুতিৰে উজন কৰা ইল্লক বহন কৰি আনক ৷২৭৥
হে শিবজ্ঞান (মুকুট) যুক্ত, স্তোতাৰে যুক্ত, শক্তিমান
ইল্লক, আমাৰ এয়া সোম সোৱাদ,—তুমি আহ। (গাখীৰ
আদিৰে) সোম মিহলোৱা আছে,—আহা। এই স্তোতাই
একেলগে আমোদ কৰিবলৈ তোমাৰ ফালে মুখ কৰি স্তুতি
কৰিছে ৷২৮৥ হে ইল্লক, কৰ্ম বৰ্দ্ধন কৰা স্তোতা সকলে
স্তুতি বিলাকেৰে ধন আৰু বল লাভ কৰিবলৈ তোমাক
বৰ্দ্ধন কৰিছে ৷২৯৥ হে স্তুতিৰে বহন কৰা ইল্লক, তোমালৈ
কৰা স্তুতিবাক্য যি আছে—যি উক্থ আছে, সেই
সকলোৱে তোমাৰ বল ধাৰণ কৰিছে ৷৩০৥ এই
ইল্লক বহুকৰ্মা। একমাত্ৰ ভেওঁ বজ্জহন্ত। ভেওঁ চিৰ-
কালেই শত্ৰুৰ ঘাৰা অনভিভূত। এনে ইল্লকই স্তোত্ৰাক
বল দিয়ে ৷৩১৥ এই ইল্লকই সৌহাৰ্ডেৰে বৃত্তক ভালকৈ
বধ কৰিলে। বহুত দেশত পুৰুষত ইল্লকই বহুত শক্তিৰে
মহান কাম কৰিলে ৷৩২৥ সকলো প্ৰজা যি ইল্লক
অধীন, অচ্যুত বল আৰু অভিব (কৰা শক্তি) যি
ইল্লক বৰ্ত্তমান, সেই ইল্লক বজ্জমান সকলৰ অনুমোদন
কৰ্ত্তা ৷৩৩৥ যি ইল্লকই এই সকলো কাম কৰিলে, যি
ইল্লক অতি বলী বুলি শুন। যাৱ, সেই ইল্লক হৰি-
মান বজ্জমানৰ অন্নদাতা ৷৩৪৥ শত্ৰুৰ প্ৰহাৰ কৰা ইল্লকই
বহুত গৈ গৰু ইল্লক কৰা স্তোত্ৰাক বিপদৰ পৰা বন্ধা
কৰে। ভেওঁ ইল্লক হৈ ধনৰ বাহক হয় ৷৩৫৥
মেধাবী সেই ইল্লকই ঘোঁৰাৰে গৈ বলবান যুদ্ধত লক

জবে (মেতা সকলৰে সৈতে) বৃদ্ধক বধ কৰোতা হল।
পৰিচৰণ কৰা যজ্ঞমানব সত্যৰ বন্ধক হল ॥ ৩৬ ॥
(ঋগ্বেদে নিজক কৈছে) যজ্ঞৰ অনুকূল সহযোগ মনেৰে
সৈতে এই ইন্দ্রক যজন কৰা, যি ইন্দ্রই সোমৰে ভাল
আমোদ কৰা হয় ॥ ৩৭ ॥ হে কণ্ঠ সকল, তোমাংলোকে
যশ কৰিব লগীয়া, সংলোকৰ পালক, হৰি কামনা কৰা,
বহুজ্ঞান্যৰ, বেগবান ইন্দ্রলৈ স্তুতি কৰা ॥ ৩৮ ॥ গন্ধৰ্ব
খোজ নোপোৱাকৈ সখা, সুকৰ্মা ইন্দ্রই নেতা সকলৰ
গৰু দুবাই আনি দিলে, দেবতাই যি ইন্দ্রৰ সেৱা
কৰিলে (সেই ইন্দ্রৰ বিষয় স্তুত কৰা) ॥ ৩৯ ॥ এই
দৰে স্তুতি কৰা কণ্ঠৰ পুত্ৰ মেধাভিধিক বজ্জবান ইন্দ্রই
ভেড়া হাগলী হৈ এবাৰ দেখা দিছিল ॥ ৪০ ॥ হে বিভিন্দু
বজা, দাতা তুমি, মোক চাবি অযুত (ধন) দিছিল।
আক পাচত আঠ হেজাৰ আক দিছিল। ॥ ৪১ ॥ ভালকৈ
পানীৰ বন্ধক, নিৰ্মাভা, স্তোতালৈ অনুগ্রহযুক্ত দ্যাৱা-
পৃথিবীক ধন উৎপত্তিৰ কাৰণে স্তুত কৰিছো ॥ ৪২ ॥

৩ সূক্ত—ঋ ২৪।

ঋষি—কণ্ঠপুত্ৰ মেধাভিধি। চন্দ্র প্রগাথ (অথুগ্ন
বৃহতী, যুগ্ম সত্যোবৃহতী; ২১ অন্নকুপ্., ২২।২৩ গায়ত্ৰী,
২৪ বৃহতী। দেবতা ১-২০ ইন্দ্র; ২১-২৪ কুক্যানব
পুত্ৰ পাকস্থ্যামাৰ দানস্তুতি।

হে ইন্দ্র, বসন্ত, গন্ধৰ্ব গাথীৰ মিহলোৱা, আমাৰ অভি-
বৃদ্ধ কৰা সোমপান কৰি আনন্দ কৰা। একেলগে আমোদ
কৰা বন্ধু হৈ আমাৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে বৃজি লোৱা। তোমাৰ
বুদ্ধিৰে আমাক বন্ধা কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, ইন্দিয়ান আমি
তোমাৰ স্তুতিভিত্তি থাকিম। শত্ৰুৰ কাৰণে আমাক
উলিয়াই নিদিবা। আমাক আমি প্ৰাৰ্থনা কৰা বহুত বন্ধ-
নেৰে বন্ধা কৰা। আমাক সুখ বেচিকৈ দিয়া ॥ ২ ॥
হে বহুত ধনৰ ইন্দ্র, মোৰ এই স্তোত্ৰই তোমাক বৰ্দ্ধন
কৰক। অগ্নিৰ দৰে ভেজতী বিধান উল্লাতাই স্তোত্ৰেৰে
তোমাক স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ এই ইন্দ্রক সহস্ৰ ঋগ্বেদে
স্তুতি কৰি বলযুক্ত কৰিলত সমুদ্ৰৰ দৰে বহল হৈ পৰিল।
এই ইন্দ্রৰ সত্য মহিমাৰ বল যজ্ঞত বিপ্ৰ ঋণীৰ মাজত
স্তুত হয় ॥ ৪ ॥ আমি যজ্ঞত ইন্দ্রকেই আহ্বান কৰো।
যজ্ঞ চলি থাকোতে ইন্দ্রক আহ্বান কৰো। যজ্ঞ (সমাপ্ত)
হলে ভজন কৰা আমি ইন্দ্রক আহ্বান কৰো। ধন
লাভৰ কাৰণে ইন্দ্রক আহ্বান কৰো ॥ ৫ ॥ এই ইন্দ্রই
নিজ বলৰ মহিমাৰে দ্যাৱাপৃথিবীখন বিস্তাৰিত কৰিলে।
সূৰ্য্যক জ্বলাই দিলে। সকলো ভূৱন ইন্দ্রই নিৰ্ম্মিত
কৰিলে। বৈ ঘোৱা সোম বিলাক ইন্দ্রৰ ভিতৰত

থলে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, স্তোতাই স্তোত্ৰেৰে তোমাক
আগতে সোম পান কৰিবলৈ স্তুতি কৰে। একেলগে
হৈ ঋগ্বেদ সকলে স্তুতি কৰে। কণ্ঠৰ পুত্ৰ মকং সকলে
পুৰণি তোমাকেই স্তুত কৰে ॥ ৭ ॥ অভিবৃদ্ধ সোম
পান কৰিলে গোটেই দেহত মত্ততা হলে যজ্ঞমানবেই
বলবীৰ্য্য বৰ্দ্ধন হয়। মানুহে আজি ইন্দ্রৰ সেই গুণ
মহিমা আগতে কৰা দৰে স্তুত কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র,
সেই সুবীৰ্য্য তোমাৰ পৰা বিচাৰো, সেই অগ্ন আগতে
পাবলৈ বিচাৰো, যি সুবীৰ্য্যৰে ভৃগুঋষিক ধন দি হিত
কৰিছিল। যি অগ্নৰে প্ৰকৃষ্ণ ঋষিক বন্ধা কৰিছিল। ॥ ৯ ॥
হে ইন্দ্র, যি বলেৰে তুমি সমুদ্ৰৰ মহৎ পানী সৃজন
কৰিছিল। তোমাৰ সেই বৰ্ধক বল অতীত কলদাতা,
এই ইন্দ্রৰ সেই মহিমা সদ্যহতে কোনেও নেপায় যি মহিমা
পৃথিবীয়ে অনুগমন কৰে ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, সুবীৰ্য্য যি ধন
তোমাক বিচানিছো সেই ধন আমাক দিয়া। ভজন কৰি-
বলৈ বিচৰা যজ্ঞমানব উদ্দেশ্যে প্ৰথমে অগ্ন দিয়া। হে পুৰা-
তন ইন্দ্র, স্তোত্ৰ গোৱাক অগ্ন দিয়া ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্র, কৰ্ম্মৰে
ভজন কৰা আমাক, এই যজ্ঞমানক, সেই ধন দিয়া, যি
ধনেৰে পুৰুষ বজাৰ পুত্ৰকক বন্ধা কৰিছিল। আক
হে ইন্দ্র, কণ্ঠ, শ্যাবক আৰু কৃপক যেনেকৈ বন্ধা
কৰিছিল। তেনেকৈ স্বৰ্গৰ কালে হৰি দিয়াৰ লক্ষ্যমান
কৰা ॥ ১২ ॥ সভতে চলি বন্ধা স্তুতিৰ কৰ্ত্তা কোন
নতুন মানুহে ইন্দ্রক স্তুতি কৰিব পাৰে? পুৰণি কালৰ
সকলো বিলাক ইন্দ্রৰ বিষয় স্তুতি কৰাই এই ইন্দ্রৰ মহিমা
বুজি নেপাইছিল ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্র, স্তোত্ৰ কৰা কোঁন
ঋগ্বেদে দেবতাৰ ঋত (যজ্ঞ) কৰি কোন মেধাবীয়ে
তোমাৰ স্তুতি বহন কৰিছিল? হে মৰুতন ইন্দ্র, তুমিনে।
কেতিয়া কোন সোম অভিষেক কৰা যজ্ঞমানৰ আহ্বান-
লৈ আহিছিল? কেতিয়া তুমি স্তোত্ৰ গোৱাৰ আহ্বান
শুনি আহিছিল। ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্র, সেই মধুৰ স্তুতি
বাক্য (স্তোত্ৰই) উচ্চাৰণ কৰিছে। শত্ৰু জয় কৰা,
ধন বিচৰা, কলহীন বন্ধণ আৰু অগ্ন ইন্দ্র। কৰি বধৰ
দৰে স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছে ॥ ১৫ ॥ কণ্ঠ সকলৰ দৰে
স্তুতি কৰা ভৃগু সকল বিশ্বব্যাপ্ত ভাবযুক্ত সূৰ্য্যৰ দৰে
ব্যাপ্ত। প্ৰিয়মেধ সকলে ইন্দ্রক পূজা কৰি স্তোত্ৰ উচ্চা-
ৰণ কৰিছে ॥ ১৬ ॥ হে যুগ্ধ হস্তা ইন্দ্র, যোঁৱা বণ্ড লগোৱা।
হে মৰুতন, উগ্ৰ ইন্দ্র, তুমি সোম পান কৰিবলৈ দৰ্শনীৰ
মকং সকলৰে সৈতে দূৰৈৰ পৰা আমাৰ কালে আহা।
॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা মেধাবী এই যজ্ঞমান সকলে
স্তুতিৰে আগত ভজন কৰি আকৌ স্তুতি কৰিছে। সেই তুমি,
হে মৰুতন স্তোত্ৰেৰে বিচৰা ইন্দ্র, আমাৰ স্তোত্ৰ শুনা ॥ ১৮ ॥

হে ইন্দ্র, বৃহৎ ধনুৰে বৃহৎ বধ কৰিলা আৰু মায়াবী অৰ্জুন আৰু যুগল অসুৰক মাৰি শেষ কৰিলা। পৰ্বতৰ মাজত আবদ্ধ কৰি থোৱা গৰু উলিয়াই আনিলা ॥১৯॥ হে ইন্দ্র, মহা অহিক (বৃহৎ) বেতিয়া আকাশৰ পৰা পেলাই দিলা। তেতিয়া তোমাৰ বল প্রকটিত কৰিলা। তিনি স্থানত থকা অগ্নি জ্বলাই দিলা। আদিত্যক উলিয়াই দিলা। ইন্দ্রৰ (তোমাৰ) সেব্য সোমবস তেনেকৈ উলিয়াই দিলা। ॥ ২০ ॥ ইন্দ্র আৰু মকত সকলে যি ধন মোক দিছিল, তেনে ধন কোৱমানৰ পুত্ৰ পাকস্থামাই মোক দিলে। (সেই ধন) সকলো ধনৰ মাজত নিজে নিজে আকাশৰ প্ৰভাৱ দৰে শোভা কৰা ॥ ২১ ॥ পাকস্থামা বজাই বঙা বৃষভ (বা ঘোঁৰা) মোক দিলে। সেই (ঘোঁৰা বা বৃষভ) সুল্লৰ কান্ধৰ (গলধনৰ), বাহুমূলত বচি লগোৱা ঠাই শকট, বহুত ধন পাবৰ কাৰণে (যোগ্য হয়) ॥ ২২ ॥ (যি ঘোঁৰা বা বৃষভ) দহোটাই তুচ্ছ পুত্ৰ ভূজ্যক বহন কৰা ঘোঁৰাৰ দৰে মোক ঘৰলৈ আনিলে, ॥ ২৩ ॥ (এই পাকস্থামা) নিজে পিতাকৰ দৰে (সংমৰ্গ বৰ্ত্তী) পুত্ৰ, নিবাসয়িতা, অভিযুক্ত হোৱা বলদাতা, শত্ৰুক খোৱা (মৰা) বঙা ঘোঁৰা (বা বৃষভ) দিয়া সেইপাকস্থামাক মই স্তুতি কৰিছো ॥ ২৪ ॥

৪ সূক্ত—ঋ ২১।

ঋষি কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। চন্দ-১-২০ প্ৰগাথ (অযুগ্ম বৃহতী, যুগ্ম-সত্যবৃহতী) : ২১-পূৰ্বউক্কীক। দেবতা ১-১৪ ইন্দ্র; ১৫-১৮ ইন্দ্র বা পূৰ্বা; ১৯-২১ কুব্জৰ দান স্তুতি ॥

হে ইন্দ্র, যদি তোমাক পূৰ্বফালে থকা পশ্চিম, উত্তৰ বা দক্ষিণ ফালে থকা মানুহে আহ্বান কৰে, তথাপি হে জ্যেষ্ঠ ইন্দ্র, আনৰ পুত্ৰৰ কাৰণে তোমাক স্তোতাই স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰিছে। হে শত্ৰু ইন্দ্র, তুৰ্ব্বশৰ কাৰণেও স্তোতাই স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, যদিও তুমি কমা, ৰাশম, শ্যাবক, আৰু কৃপৰ লগত আনন্দ কৰিছা, তথাপি স্তোত্ৰ বাহক কল্প সকলে তোমাক বিচাবে। (সেইবাবে) তুমি আহা ॥ ২ ॥ গোৰ যুগই পিৱাহ লাগিলে যেনেকৈ ভূগ হীন (মকদেশ) পাব হৈ যায়, বন্ধুত্ৰ প্ৰাপ্ত হলে, হে ইন্দ্র, তুমি আমাৰ ওচৰলৈ সোনকালে তেনেকৈ আহা আৰু কল্প সকলেৰে সৈতে একেলগে ভালকৈ সোম পান কৰা ॥ ৩ ॥ হে মঘবান ইন্দ্র, সোম বিলাকে সোম চেপা যজমানক ধন দিবলৈ তোমাক আৰম্ভ দিয়ক। সোম আনি দিয়া স্বত্বেও তুমি সোম চেপা (শিলৰ) ফালটোৰ

পৰা বলেৰে আনি পান কৰিলা,—এই বাবে তুমি জ্যেষ্ঠ বল ধাৰণ কৰিলা ॥ ৪ ॥ ইন্দ্রই নিজ বলেৰে শত্ৰুক বধ কৰিলে। বলেৰে অন্য শত্ৰুৰ খণ্ড ভাঙি দিলে। হে মহান ইন্দ্র, সকলো যুদ্ধ কৰা শত্ৰুক তুমি গৰুৰ দৰে নিশল কৰি দিলা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র, যি মানুহে তোমাৰ স্তোত্ৰ তোমাক পোৱাই দিলে তেওঁ সহস্ৰ বজ্জ অস্ত্ৰ যুদ্ধ বল পায়। যি নমস্কাৰ কৰি স্তুতিৰে তোমাক হৰি দিলে, তেওঁ বজ্জ অস্ত্ৰৰে যুদ্ধ কৰা শত্ৰুৰ বৰ্জক পুত্ৰ পায় ॥ ৬ ॥ হে উগ্ৰ ইন্দ্র, তোমাৰ সমীপ থাকিলে আমি ভয় নকৰো,—শ্রান্ত নহও। হে কামবৰ্মা, তোমাৰ মহৎ কৰ্ম বিলাক স্তোভব্য। তুৰ্ব্বশ বাজৰিক আৰু যত্নক তোমাৰ কৃপাত সুখেৰে থকা দেখিছো ॥ ৭ ॥ কামবৰ্মা ইন্দ্রই তেওঁৰ বাওঁ উকতে সকলো প্ৰাণীকে ঢাকি ৰাখিছে। হব্য দাতাৰ (ওপৰত) ইন্দ্রৰ খণ্ড নহয়। মৌমাখিৰ মৌৰ দৰে, গৰু গাখীৰৰ দৰে প্ৰীতি জনক (আমাৰ সোম) গভিকে তুমি লবমাৰি খবকৈ আহি সোম পান কৰা ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ মিত্ৰ বহুত অশ্বযুক্ত হয়, বথী হয়, সুকপ,—গোযুক্ত হয়,—(আৰু) ধন পায়। সদায় অন্ন পায়। আৰু সকলোকে আনন্দ দি সভালৈ যায় ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্র, ঋষ্য যুগৰ দৰে পিৱাহত পাত্ৰত অনা সোমৰ ওচৰলৈ আহা। ইচ্ছামতে পান কৰা। দিনো বৰযুগৰ পানী সিচি দি, হে মঘবন্ ইন্দ্র, তুমি উগ্ৰ বল ধাৰণ কৰিছা ॥ ১০ ॥ হে অধ্বৰ্য্য, তুমি সোম (উত্তৰ বেদী) পোৱাই দিয়া,—ইন্দ্রই পান কৰিবলৈ বিচাৰিছে। বৰ্ষক হৰি ঘোঁৰা দুটা বথত লগা-ইছে। বৃহত্তা ইন্দ্র আহিছে ॥ ১১ ॥ হৰিদাতা সেই স্বৰ্গ-মান জনে নিজেই সকলো জানে,—যি জনৰ সোম হে ইন্দ্র, তুমি পান কৰি তপ্ত হোৱা। তোমাৰ যোগ্য এই সোম অন্ন সম্যক পাত্ৰত থোৱা হৈছে। তেনেকুৱা সোমলৈ আহা,—সোনকালে পান কৰা ॥ ১২ ॥ বথত থকা ইন্দ্রলৈ, হে অধ্বৰ্য্য সকল, সোম অভিযুক্ত কৰা। মূলৰ (ভলৰ) শিলটোৰ ওপৰত চেপিবলৈ (চামবাবে মেৰিয়াই থোৱা সোমলতা) ধৰা ওপৰৰ শিলে যজমানৰ যজ্ঞত সোম চেপোতে ভালকৈ দেখা পৈছে ॥ ১৩ ॥ অন্তৰীক্ষত পুনঃ পুনঃ ঘোঁৰা সেক্তা হৰি ঘোঁৰাই আমাৰ কৰ্মলৈ ইন্দ্রক বহন কৰি আনক। যজ্ঞলৈ অহা অন্য তোমাৰ ঘোঁৰাইও হে ইন্দ্র, তোমাক সৰন যজ্ঞলৈ বহন কৰি আনক ॥ ১৪ ॥ বহুত ধনৰ পুষ্পক সমীপৰ কাৰণে সেৱা কৰিছা। হে শত্ৰু, পুৰুষ ইন্দ্র, পান বিমোচন কৰা ইন্দ্র (বা পূৰ্বা), আমাক নিজ বুদ্ধিৰে ধন পাবলৈ আৰু শত্ৰু জয় কৰিমলৈ সমৰ্থ কৰা ॥ ১৫ ॥ (হে ইন্দ্র বা পূৰ্বা) আমাক স্তবৰ দৰে ভীক্ৰ বুদ্ধিৰ কৰা। হে পাণ বিমোচক, তুমি ধন দিয়া।

ভোম্বাৰ গাখীৰ দিয়া গৰু আৰু ধন, (যিবিলাক) স্তোভাক দিয়া, (সেই বিলাক) আমাৰ সুলভ হওক ॥ ১৬ ॥ হে পুষ্প, ভোম্বাক প্ৰসাধন কৰিবলৈ বিচাৰিছো। কেউফালে দীপ্ত ভোম্বাক স্তুতি, কৰিবলৈ বিচাৰিছো। যাৰ বাহিৰে অন্যক স্তুত নকৰো, কাৰণ ই সুখকৰ নহয়। হে বাস কৰাৰ্হতা, স্তুতিকাৰী সামযুক্ত প্ৰজাক অভিলাষ কৰা ধন দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে দীপ্তি যুক্ত পুষ্প, কেতিয়াও আমাৰ গৰু ঘাঁহ খুৱাবলৈ লৈ যাওঁতে যেন আঁতৰি নগৈ আমাৰেই হৈ থাকক। হে পুষ্প, আমাৰ বঞ্চিত হৈ সুখকৰ হোৱা। আঁক অন্ন পাবলৈ অতি দাতা হোৱা ॥ ১৮ ॥ কুব্জ নামৰ দীপ্ত সৌভাগ্যবান বজাৰ স্বৰ্গ-প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে কৰা যজ্ঞত আৰু দানত মানুহৰ মাজত শক্ত এশ ঘোঁৰাৰে সৈতে ধন পাইছিলো ॥ ১৯ ॥ কন্থৰ পুত্ৰ হৰিদ্ৰান (মেধাতিথিৰ) স্তোত্ৰেৰে সেৱা কৰা, দীপ্তি পোৱা প্ৰিয়মেধ ঋষি সকলৰ সেৱিত অতি শুদ্ধ যাঠি ছেজাৰ গৰু তেনেই জাক মই পাই (দান লগে) ॥ ২০ ॥ মই ধন পালত বৃক্ষদিয়েও মাত লগালে যে এই ঋষিয়ে প্ৰশস্ত গৰু পালে। প্ৰশস্ত ঘোঁৰাও পালে ॥ ২১ ॥

৫ সুক্ত—ঋ ৩৯।

ঋষি—কন্থৰ পুত্ৰ হৰিদ্ৰাতিথি। ছন্দ - ১-৩৬ গায়ত্ৰী; ৩৭।৩৮-বৃহতী; ৩৯—অনুষ্ঠুপ্। দেৱতা—অশ্বিনী দুজন; ৩৭ই-৩৯ চেদীপুত্ৰ কণ্ঠ বজাৰ দান স্তুতি ॥

দূৰত পূবফালে উষাই নিচেই ওচৰতে থকা যেন হৈ বঙা হৈ যেতিয়া পোহৰ কৰে তেতিয়া বহু বিধ দীপ্তি বিস্তাৰ কৰে ॥ ১ ॥ হে দম্ভা অশ্বিনী দুজন, নেতাৰ দৰে তোমালোকে উষাৰ লগত মনেৰে লগোৱা ঘোঁৰাৰে বহুত অন্ন বথত লৈ আহিছা ॥ ২ ॥ হে যজ্ঞৰ ধন থকা অশ্বিনী দুজন তোমালোকৰ কাৰণে বচনা কৰা স্তোত্ৰ মন কৰা। দুতে যেনেকৈ বাঁকা কঢ়িয়াই আনে তেনেকৈ মই স্তুতি বাঁকা আনিছো ॥ ৩ ॥ বহুতৰ প্ৰিয়, বহুতক আনন্দ দিয়া, বহুত ধনৰ, অশ্বিনী দুজনক আমি কণ্ঠ-সকলে বক্ষা কৰিবলৈ স্তুতি কৰিছো ॥ ৪ ॥ হে পূজনীয়, অতি অন্নদাতা, স্তোভাৰ অন্ন উপপাদন কৰা, সুধনৰ স্বামী, হৰি দাতাৰ ঘৰলৈ যোৱা,—৫ ॥ সেই অশ্বিনী দুজনে ভাল যন্তব্য দেৱতাক দিবলৈ হৰি দাতা সজ্জমানক অমৰ্জলহীন গৰু চৰনীয়া ঠাইত পানী সিঁচি দিয়া ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমাৰ স্তোভালৈ শেনৰ দৰে খবকৈ যোৱা ঘোঁৰাৰে সোনকালে ওচৰলৈ আহা ॥ ৭ ॥ যি ঘোঁৰাৰে তিনিদিন তিনি বাতিত সকলো উজ্জ্বল (দেৱতাৰ

ঘৰ) ঠাই ভূমি পাব হৈ যোৱা (সেই ঘোঁৰাৰে আহা) ॥ ৮ ॥ আৰু হে বাতিপুৱা স্তুত কৰিবলগীয়া (অশ্বিনী দুজন), আমাক বহুত গৰুৰে সৈতে অন্ন দিয়া আৰু দাতব্য ধন দিয়া। (গৰু আদি) লাভ কৰিবলৈ উপায় দেখুৱাই দিয়া ॥ ৯ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমালৈ গৰুৰে সৈতে, ভাল বথেৰে সৈতে, ঘোঁৰাৰে সৈতে আৰু অন্নৰে সৈতে সুপুত্ৰ বহন কৰি আনা ॥ ১০ ॥ শুভৰ পতি হে অশ্বিনী দুজন, দম্ভা, সোময়ন্ত্ৰ বথ যুক্ত, বাঢ়ি থকা ভোম্বা-লোক দুজনে মধুৰ সোমবস পান কৰা ॥ ১১ ॥ যজ্ঞৰ ধন হৰিযুক্ত, হে অশ্বিনী দুজন, আমি ধনবান যজ্ঞমানক বহল, কোনেও উপভ্ৰৱ কৰিব নোৱাৰা ঘৰ দিয়া ॥ ১২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, প্ৰাণীৰ মাজত তোমালোকে ব্ৰাহ্মণক ভালকৈ বক্ষা কৰা, সোনকালে আচা। আমাৰ বাহিৰে অন্যৰ ওচৰলৈ নেযাৰা ॥ ১৩ ॥ হে স্তুতাহ, অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে আমি দিয়া এয়া মদকৰ, ভাল মধুৰ সোমৰ ভাগ পান কৰা ॥ ১৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমালৈ শত সহস্ৰ, বহুতৰ স্তুত্য বিশ্বক ধাৰণ কৰা ধন বহন কৰি আনা ॥ ১৫ ॥ হে নেতা অশ্বিনী দুজন, স্তোভাসকলে তোমালোকক বহুত দেশত আহ্বান কৰে। তোমালোক বহন কৰা ঘোঁৰাৰে আহা ॥ ১৬ ॥ হৰিদ্ৰান অলঙ্কৃত কৰা স্তোভা মানুহে হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক কুশ কাটি, মেলি দি আহ্বান কৰিছে ॥ ১৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আজি এতিয়া আমাৰ এই স্তোত্ৰই তোমালোকক পাব পৰা হৈ অতি ওচৰ হওক ॥ ১৮ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, বথৰ মাজত দেখা যি চামৰাৰ মোনাত (পাত্ৰত) মধুৰ সোমবস আছে, সেই মোনাৰ সোম তোমালোকে পান কৰা ॥ ১৯ ॥ হে অন্ন বহন কৰা অশ্বিনী দুজন, আমালৈ পুত্ৰ, পুত্ৰ, গৰু আদিৰে সৈতে বহুত অন্ন তোমালোকক বথেৰে বহন কৰি আনা ॥ ২০ ॥ আৰু বাতি পুৱাতে জানিবলগীয়া হে অশ্বিনী দুজন, স্বৰ্গত হোৱা পানী বিজাই দি পেলোৱা দৰে বৰষি দিয়া আৰু নদী ভৰাই দিয়া ॥ ২১ ॥ হে নেতা অশ্বিনী দুজন, ভূগ্ৰ্যৰ পুতেকে সমুদ্ৰত পেলাই দিলত কেতিয়ানো তোমালোকক স্তুতি কৰিছিল যে চলি যোৱা ঘোঁৰাৰে বথত আনিবলৈ গৈছিল? ॥ ২২ ॥ হে নাসত্য! অশ্বিনী দুজন, কণ্ঠ ঋষিক অনুৰে উপাত গাঁতত পেলায় দিওঁতে তোমালোকে বহুত বক্ষা কৰিছিল ॥ ২৩ ॥ হে ধন বৰ্ষক অশ্বিনী দুজন, যেতিয়া আমি স্তুতিৰে আহ্বান কৰো, তেতিয়া সেই নতুন প্ৰশস্ত বক্ষণেৰে সৈতে (আমাৰ ওচৰলৈ) আহিবা ॥ ২৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে যেনেকৈ প্ৰিয়মেধ

উপস্থিত আক জুতি কৰা অত্ৰিক বক্ষা কৰিছিল।
(ভেনেকৈ আমাকো বক্ষা কৰা ॥ ২৫ ॥ আৰু যেনেকৈ
ধন পাবলৈ অংক বক্ষা কৰিছিল। গৰু পাবলৈ অংক-
তাক আৰু অন্ন পাবলৈ সোভৰিক বক্ষা কৰিছিল।
(ভেনেকৈ আমাকো বক্ষা কৰা) ॥ ২৬ ॥ হে ধনবৰ্ষক
অশ্বিনী দুজন, জুতি কৰা আমাক দিবলৈ ইমানেই বা
ভাতোতৈ বেচি (বক্ষণ) আমি বিচাৰিছো ॥ ২৭ ॥
হে অশ্বিনী দুজন, সোণৰ সাবথী বহা ঠাই থকা, সোণৰ
লেকাম লগোৱা, সবগ চোৱা বথত ভোমালোক থকা
॥ ২৮ ॥ ভোমালোকৰ বথৰ আলছনী সোণৰ। অক্ষ
সোণৰ। দুয়োটা চকাই সোণৰ ॥ ২৯ ॥ হে অন্নবান
অশ্বিনী দুজন, সেই বথৰে আমাৰ যজ্ঞলৈ দূৰৈত
থাকিলেও আহ। আমাৰ এই ভাল জুতিৰ ওচৰলৈ
আহা ॥ ৩০ ॥ হে অমৰ অশ্বিনী দুজন, দাস অসুৰৰ
বহুত পুৰী ভাঙি বহুত দূৰৈৰ পৰা আমালৈ অন্ন লৈ
আহা ॥ ৩১ ॥ হে বহুতৰ শ্ৰিয় নাসভ্যা অশ্বিনী দুজন,
দ্যোতমান অন্নৰে আমাৰ ফালে আহ। যণৰে সৈতে
আহ। ধনেৰে সৈতে আহা ॥ ৩২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন,
স্নিগ্ধ পাখী থকা চৰাইৰ দৰে শীত্ৰগামী ঘোঁৰাই, যজ-
মান জনৰ ওচৰলৈ ভোমালোকক বহন কৰি আনক
॥ ৩৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ যি বথ, আমাক
দিবলগীয়া অন্নৰে সৈতে আছে, তোতাই প্রশংসা কৰা
সেই বথক পৰৰ সৈন্যই বাধা দিব নোৱাৰে ॥ ৩৪ ॥ হে
মনৰ দৰে বেগবন্ত নাসভ্যা দুজন, ভোমালোকে শীত্ৰ-
গামী ঘোঁৰাৰে সোম জয় কৰা বথত উঠি আহা ॥ ৩৫ ॥ হে
ধন বৰ্ণকাৰী অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে জাগৰণ
শীল যুগৰ দৰে সোম আহ্বাদন কৰা। ভোমালোক
দুজনে আমাক অন্নৰে সৈতে ধন দিয়া ॥ ৩৬ ॥ হে
অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে শ্ৰেষ্ঠ নতুন সেৱন কৰিব
লগীয়া ধন আমাক দিব লাগে বুলি জানা, যেনেকৈ
চেন্দীৰ পুত্ৰ কত্তৱে এণ উট আৰু দহ হেজাৰ গৰু যোক
দিলে ॥ ৩৭ ॥ যি কণ্ড বজাই মোক সোণৰ দৰে দহজন
বজাক যোক পৰিচৰণৰ কাৰণে দিলে, (কাৰণ) সকলো
বজা চেন্দীৰ পুত্ৰৰ পদৰ ভলত। সকলো কেইজনেই কবচ
আদি ধাৰণ কৰাত অভ্যস্ত ॥ ৩৮ ॥ যি পথেৰে এই
চেন্দী বজাৰ পিতৃ-পিতামহ সকল গল, সেই পথেৰে
জন্য কোনো ঘাৰ নোৱাৰে। (এই বজাৰ বাহিৰে)
জন্যই, বহু দাঁড়া বিঘান জনে, তোতাক এনেকৈ ধন
দিব নোৱাৰে ॥ ৩৯ ॥

৬ পুত্ৰ—খ ৪৮ ।

অশ্বিনী—কন্থৰ পুত্ৰ বৎস। ছন্দ-গায়ত্ৰী। দেবতা—
ইন্দ্র; ৪৬-৪৮-পৰশুৰ পুত্ৰ তিৰিঙ্গিবৰ দান জুতি।

বৃত্তিকৰা পৰ্য্যায়ৰ দৰে যি মহান, সেই ইন্দ্র বৎসৰ
স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা বৰ্ণিত হৈছে ॥ ১ ॥ অশ্বৰ (নিয়মৰ) উৎপত্তি
ইন্দ্রক যোতিয়া বহন কৰা ঘোঁৰাই নভোমণ্ডল পূৰণ কৰি
লৈ আহে তেতিয়া বিপ্ৰ সকলে অশ্বৰ (যজ্ঞৰ) বাহক
স্তোত্ৰেৰে জুতি কৰে ॥ ২ ॥ কন্থ সকলে স্তোত্ৰেৰে ইন্দ্রৰ
যি যজ্ঞ সম্পন্ন কৰিলে, তাত অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ কোনো শ্ৰোত্ৰজন
নকৰে ॥ ৩ ॥ এই ইন্দ্রৰ ক্ৰোধত সকলো মানুহে যুৱ দৌৱাই
যেনেকৈ নদী বিলাক সাগৰলৈ যুৱ দৌৱাই যায়
॥ ৪ ॥ এই ইন্দ্রৰ সেই বল দীপ্ত হয়—যি বলেৰে ইন্দ্রই
এই দ্যাৱাপৃথিৱী দীৱল-ছুটি (সঙ্কোচন-বিকোচন) কৰে
॥ ৫ ॥ (এই ইন্দ্রই) আবৰক বৃত্তক, জগত কঁপাই
দিয়াত, তাৰ যুৱ শতধাৰ বজ্ৰেৰে চিঙি দিলে, ॥ ৬ ॥
স্তোতা সকলৰ আগ শাৰিত এয়া আমাৰ স্তোত্ৰ (ইন্দ্রৰ)
ফালে পুনঃ পুনঃ অশ্বৰ দীপ্তৰ দৰে গাইছো ॥ ৭ ॥
লুকায় থকা (গুহাত থকা) জুতি বিলাক নিজে নিজে
ইন্দ্রৰ অবগম্য হৈ দীপ্ত হৈছে। বগ্ন সকলে সেই জুতি
অশ্বৰ (সোমৰ) দ্বাৰাৰ লগে লগে কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে
ইন্দ্র, গোধন যুক্ত, ঘোঁৰাযুক্ত, সেই তোমাৰ বিশেষ
ধন আমি যেন পাওঁ আৰু ব্ৰহ্মাৱৰ্জ জ্ঞানৰ কাৰণে
(অন্যই পোৱাৰ আগতে) যেন পাওঁ ॥ ৯ ॥ অশ্বৰ
(নিয়মৰ) পালক পিতাৰ পৰা মেধা ময়েই পাইছো।
মই সূৰ্য্যৰ দৰে (প্ৰকাশ হৈ) জন্ম হৈছো ॥ ১০ ॥
কথ পিতাৰ দৰে নিত্য বেদৰ স্তোত্ৰেৰে শোভিত কৰিছো
—যি স্তোত্ৰৰ দ্বাৰা ইন্দ্রই বল ধাৰণ কৰে ॥ ১১ ॥ হে
ইন্দ্র, যি তোমাক স্তব কৰা নাগ, যি অশ্বিয়ে স্তব
কৰিছে, দুয়োবিধৰ মাজত মোৰেই স্তোত্ৰেৰে স্তব হৈ
তুমি বৰ্দ্ধন হোৱা ॥ ১২ ॥ যেতিয়া ইন্দ্রই বৃত্তক
পাৰে পাৰে চিঙি পেলালে তেতিয়া গাজনি লক্ষ হৈ বৰ-
বুণৰ পানী এৰি দিলত সমুদ্ৰ পালেগৈ ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্র,
তুমি শুষ্ক দস্যুক ধৰি-লবলগীয়া বজ্ৰৰে মাৰিলা। হে ইন্দ্র,
তোমাক কামবৰ্ষী বুলি জনা যায় ॥ ১৪ ॥ দ্যালোকত এই
ইন্দ্রক বলেৰে কোনেও ব্যাপ্ত কৰিব নোৱাৰে, অন্তৰীকস্তো
বজ্ৰবান ইন্দ্রক বাধিব নোৱাৰে, পৃথিৱীতো নোৱাৰে
॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ মহতী জলবাণি যি বুজই আৰম্ভ
কৰি গুই আছিল, সেই অসুৰক পানীৰ মাজত মাৰি
পেলালা ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্র, যি বুজই মহতী, এই সংযোগ
হোৱা দ্যাৱাপৃথিৱী বান্ধি থৈছিল, সেই অসুৰক চিৰ
এছাবত লুকাই দিলা ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্র, যি বতৰে তোমাক

স্ততি কৰে, যি ভৃগুসকলে স্ততি কৰে, তাৰ মাজত মোৰেই স্ততি শুনা ॥১৮॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ ঋতব (যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধয়িত্ৰী ফুটফুটিয়া গৰু বিলাকে এয়া দ্বিউ আৰু গাখীৰৰ ধাৰা বোৱাই দিছে ॥১৯॥ হে ইন্দ্র, পোৱালী দিয়া গৰুৱে মুখেৰে তোমাৰ বীৰ্য্য (বৰষুণৰ পানী) খায় সূৰ্য্যৰ ধৰ্ম্মৰ দৰে গৰ্ভ ধাৰণ কৰিলে (বৰষুণে ঘাঁহ, বন বেচি কৰে। গৰুৱে খায় বল পাই পোৱালী দিয়ে) ॥২০॥ হে বলৰ পতি ইন্দ্র, তোমাকেই কণ্ঠবংশৰ ঋষি সকলে উক্ৰ্থ স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে। অভিযুক্ত কৰা সোমে তোমাকেই বৰ্দ্ধন কৰিছে ॥২১॥ আৰু, হে বজ্জবান ইন্দ্র, তুমি মেথুৱাই দিয়া মতেই প্ৰসস্ত স্ততি কৰিছে। বিস্তৃত যজ্ঞও তোমাৰ কাৰণেই কৰিছে ॥২২॥ হে ইন্দ্র, মহৎ গোধন আৰু অন্ন আমাক দিবলৈ মনস্থ কৰ। বন্ধা কৰিবলৈ আৰু সুপুত্ৰ দিবলৈ মন কৰ ॥২৩॥ হে ইন্দ্র, নহয় বজ্জৰ প্ৰজাক আগতে যি ঘোঁৰাৰে সৈতে বল দিছিল, সেই বিলাক আমাকো দিয়া ॥২৪॥ হে ইন্দ্র, প্ৰাজ তুমি এতিয়া ওচৰৰ পৰা গৰুৰ জাক চোৱা আৰু আমাক সুখ দিয়া ॥২৫॥ হে ইন্দ্র, তুমি বলৰ দৰে আচৰণ কৰিছা। মানুহৰ ওপৰত ৰাজত্ব কৰিছা। বলত মহান তুমি পাৰাপাৰ নোহোৱা ॥২৬॥ হে বিস্তীৰ্ণ ব্যাপী ইন্দ্র, তোমাক হৰি অন্ন যুক্ত প্ৰজাই সোমেৰে তৰ্পণ কৰি স্তব কৰিছে ॥২৭॥ পৰ্ৱতৰ কিনাৰত নদীৰ সঙ্গম স্থানত যজ্ঞ কৰিলে ইন্দ্র প্ৰাদুৰ্ভাব হয় ॥২৮॥ ইন্দ্রই দ্ৰালোকত ব্যাপ্ত হৈ থাকি (সমুদ্ৰৰ দৰে) সোমবস বিলাক চাই ॥২৯॥ দ্ৰালোকৰ পাবত যেতিয়া ইন্দ্রক জ্বলি থকা দেখা পাই, তেতিয়া চিবন্তন বেতঃ জ্যোতিমুখি ভেজ সকলোৱে দেখা পায় ॥৩০॥ হে ইন্দ্র তোমাৰ বুদ্ধি আৰু বল কণ্ঠ সকলে বৰ্দ্ধন কৰিছে। হে এটাইটকৈ বলবান ইন্দ্রই, বলৰ কৰ্ম্ম বৰ্দ্ধন কৰিছে ॥৩১॥ হে ইন্দ্র, এইবিলাক আমাৰ স্তুতি সেৱন কৰ। স্তোতা মোক ভালকৈ ৰক্ষা কৰ। আমাৰ বুদ্ধিবৃত্তি বৰ্দ্ধন কৰ ॥৩২॥ আৰু স্ততিৰে বৰ্দ্ধন কৰা হে ইন্দ্র, তোমালৈ বিপ্ৰ সকলে স্তোত্ৰ বিলাক জীৱনৰ কাৰণে কৰিছে ॥৩৩॥ কণ্ঠ সকলে ইন্দ্রক কেউকালে স্ততি কৰিছে। চলি যোৱা বাটেৰে গৈ থকা নৈৰ দৰে ইন্দ্রক ভজন কৰিব লগায় স্ততি কৰিছে ॥৩৪॥ উক্ৰ্থ স্তোত্ৰ বিজ্ঞাকে নৈৰ পানীয়ে লব্ধ ভাৱোৱা দৰে, অগ্নই দমাব নোৱাৰা ঋতব অজৰ ইন্দ্রক বৰ্দ্ধন কৰে ॥৩৫॥ হে ইন্দ্র দূৰৈৰ পৰা হৰি ঘোঁৰাৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহ। আমি চেপা সোম পান কৰ ॥৩৬॥ হে বৃদ্ধক ধৰুৱা ইন্দ্র, তোমাকেই যজ্ঞত প্ৰযুক্ত সকলে চিঙা কুশ পাৰি দি অন্ন লাভৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছে ॥৩৭॥ হে ইন্দ্র, তোমাক দ্যাৱাপৃথিৱীয়ে

অনুসৰণ কৰে। ঘোঁৰাৰ পাচে পাচে বথৰ চকৰি ঘোঁৰা দৰে চেপাসোমে তোমাক অনুসৰণ কৰে ॥৩৮॥ আৰু হে ইন্দ্র, শৰ্য্যাবতী দেশৰ যজ্ঞত থাকি তুমি তপ্ত হোৱা। পৰিচৰণ কৰা যজ্ঞমানৰ বৃদ্ধিত তুমি আনন্দ কৰ ॥৩৯॥ হে বৰ্দ্ধমান হোৱা, বৃত্ৰহস্তা, বজ্জবান, অতি বেচি সোমপান কৰা ইন্দ্র, তুমি বৰষুণৰ পানী দিয়া মেঘৰ ওচৰত থাকোতে শব্দ কৰ ॥৪০॥ হে ইন্দ্র, তুমি আদি ঋষি। একমাত্ৰ তুমিয়েই বলৰ ঈশ্বৰ। তুমি পুনঃ পুনঃ ধন দিয়া ॥৪১॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ চেপা সোম অন্নলৈ উদ্দেশ্য কৰি তোমাক শত সংখ্যক বহল পিঠিৰ ঘোঁৰাই বহন কৰি আনক ॥৪২॥ (হে ইন্দ্র) এই বিলাক আগতে ভালকৈ কৰা মধুৰ পানীৰ উৎপাদক যজ্ঞ কণ্ঠ সকলে উক্ৰ্থেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে ॥৪৩॥ বিশেষ মহৎ দেবতাৰ মাজত ইন্দ্রকেই মানুহে যজ্ঞত স্ততিৰে বিচাৰে। ধন কামনা কৰি ৰক্ষণৰ কাৰণে ইন্দ্রকেই বিচাৰে ॥৪৪॥ হে বহুতে স্ততি কৰা ইন্দ্র, প্ৰিয় যজ্ঞেৰে সৈতে ঋষিয়ে স্ততি কৰা হৰি ঘোঁৰাই সোমপান কৰিবলৈ আমাৰ ফালে তোমাক বহণ কৰি লৈ আহক ॥৪৫॥ যজ্ঞ বংশৰ পত্ৰৰ পুত্ৰ তিৰিদিৰে দিয়া শত সহস্ৰ ধন মই লোৱা ॥৪৬॥ তিনিশ চলন্ত ঘোঁৰা, গৰু দহ হেজাৰ তেওঁ সাম স্তোত্ৰ গোৱা পজ্জাক দিলে ॥৪৭॥ চাৰিভাৰ সোণেৰে সৈতে উট্ দি আৰু মানুহ দি এই (তিৰিদিৰ) বজাই উচ্ছ্ৰিত হৈ স্বৰ্গৰ ওপৰ পালে গৈ ॥৪৮॥

৭ সূক্ত—ঋ ৩৬।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ পুণৰ্ব্বস।

ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা—মকত্ৰগণ।

হে মকত সকল, তোমালোকক জিহুভ্ৰু হৃদয়েৰে স্ততি কৰি মেধাবী সকলে সোম অন্ন দিলত পৰ্ৱতত বিৰাজ কৰি আছিল ॥১॥ হে বলযুক্ত, শুভ্ৰ মকত সকল, তোমালোকে বথ সজ্জা কৰি যাবলৈ ওলালে পৰ্ৱত বিলাকেও ভয়ত কঁপে ॥২॥ শব্দ কৰা পৃথ্বীৰ পুতেক মকত সকলে বায়ুৰে মেঘ উদৰাটন কৰিলে, আৰু বৃদ্ধিকৰ অন্নদান কৰিলে ॥৩॥ মকত সকলে যেতিয়া বায়ুৰে সৈতে বথত যায়, তেতিয়া পৰ্ৱত কঁপাই দিয়ে আৰু বৰষুণ বোৱাই দিয়ে ॥৪॥ হে মকত সকল, তোমালোকৰ গমনত পৰ্ৱত নিৰ্ম্মমিত হয়, নদী বিলাক ধৰি বাধিবলৈ মহৎ বগেৰে নিৰ্ম্মমিত হয় ॥৫॥ হে মকত সকল, তোমালোকেই ৰক্ষণৰ কাৰণে বাতি আহ্বান কৰে, দিনত আহ্বান কৰে, যজ্ঞ চলি থাকোতে আহ্বান কৰে ॥৬॥ সেই বঙা বৰণৰ ৰূপৰ, বিচিত্ৰ, শব্দকাৰী মকত সকল দ্ৰালোকৰ বথৰে ঘোঁৰা

বাটেদি গৈ ওখ ঠাই পায়গৈ ॥ ৭ ॥ যি মকত সকলে
সূৰ্য্য যাবলৈ বশ্মিযুক্ত বাট উলিয়াই দিলে ভেঙ'বিলাকে
ভেজেবে ব্যাপ্ত হৈ থাকে ॥ ৮ ॥ হে মকত সকল, এয়া
মোৰ স্তুতি বাক্য গ্ৰহণ কৰা ॥ হে মহান ভোমালোকে
এই মোৰ স্তোত্ৰৰ আহ্বান সেরন কৰা ॥ ৯ ॥ পৃথ্বী সকলে
বজ্জ্বলান ইন্দ্রৰ কাৰণে মধুৰ তিনি সৰোবৰ সোম খিৰালে ॥
তিনি সৰোবৰ পানী মেঘৰ পৰা খিৰালে ॥ ১০ ॥ হে মকত
সকল, সুখৰ কাৰণে ভোমালোকক স্বৰ্গৰ পৰা আহ্বান
কৰিছো,—আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ১১ ॥ আক হে
সুদাতা কল্পৰ পুত্ৰ সকল, হে মহান, যজ্ঞ ঘৰত আমোদ-
কৰ সোমপান কৰি বিশেষকৈ আমাক জনা হোৱা
॥ ১২ ॥ হে মকত সকল, স্বৰ্গৰ পৰা আমালৈ আমোদ
কৰ, বহুতে প্ৰশংসা কৰা, সকলোকে পোষণ কৰিবৰ
উপযুক্ত ধন লৈ আহা ॥ ১৩ ॥ হে শোভনীয় মকত
সকল, পৰ্ব্বতৰ ওপৰৰ পৰা বথেৰে আহিবলৈ যেতিয়া
ব্যৱস্থা কৰা, তেতিয়া (আমাৰ যজ্ঞত) সোমেৰে
আনন্দ কৰা ॥ ১৪ ॥ স্তোতা মানুহে স্তোত্ৰেৰে মকত
সকলৰ পৰা ধন ভিক্ষা কৰে ॥ অহিংসিত মকতগণৰ
পৰা ইমানেই ভিক্ষা কৰে ॥ ১৫ ॥ মকত সকলে পানীৰ
বিন্দুৰ দৰে অক্ষয় পানীৰে মেঘ খিৰাই দাবা পৃথিবী
ওকন্দাই দিলে ॥ ১৬ ॥ পৃথ্বী যাৰ মাক সেই মকত
সকল বথেৰে; বায়ুৰে সৈতে, স্তোত্ৰৰ শব্দেৰে সৈতে
ওপৰলৈ ওলাই আহিছে ॥ ১৭ ॥ (হে মকত সকল) যি
বক্ষণেৰে তুৰ্ব্বলক আৰু যত্নবজাক ভোমালোকে বন্ধা
কৰিছিল, যি বক্ষণেৰে ধন কামনা কৰা কণ্ঠধৰিক
বন্ধা কৰিছিল, ধনৰ কাৰণে সেই বক্ষণ আমি ধ্যান
কৰিছো ॥ ১৮ ॥ হে সুদাতা মকত সকল, ঘি'উৰ দৰে
পুষ্টিকৰ এই সোম অন্নৰে কণ্ঠবংশত মই গোৱা স্তোত্ৰেৰে
ভোমালোকক বৰ্জন কৰক ॥ ১৯ ॥ সুদাতা, চিত্তা কুশত
বহা মকত সকলে কোন ঠাইত এতিয়া আনন্দ কৰিছে?
কোন ব্ৰাহ্মণ স্তোতাই ভোমালোকক পূজা কৰিছে?
॥ ২০ ॥ হে চিত্তা কুশত বহা মকত সকল, সেইটো নহব ॥
ভোমালোকে আমাৰ আগতে কৰা স্তোত্ৰেৰে যজ্ঞত
নিজ ওনে সন্তোষ হৈ আছে,—গভিকে দীত্বে আহা
॥ ২১ ॥ সেই মকত সকলে বহুত ববয়ুৰ পানী সংগ্ৰহ
কৰিলে ॥ দাবাপৃথিবী ধৰি বাখিলে ॥ সূৰ্য্যক স্থাপন
কৰিলে ॥ (বৃদ্ধক বধ কৰিবলৈ) পাবে পাবে বজ্জ
আনিলে ॥ ২২ ॥ (যাব ওপৰত) বজা নাই, বীৰ্ঘবান,
বল কৰি মকত সকলে আবৰক বৃদ্ধক পাবে পাবে চিঠি
মাৰিলে ॥ মেঘ বিলাককো ভাঙিলে ॥ ২৩ ॥ ত্ৰিভব যুদ্ধত
খোৰক মকত সকলে সহায় কৰি কৰ্ম বন্ধা কৰিলে ॥

বৃদ্ধক কৰিবলৈ ইন্দ্রকো বন্ধা কৰিলে ॥ ২৪ ॥ বিদ্যাত্মক
দৰে হাতত অস্ত্ৰ লৈ নিজক দীপ্ত কৰি শোভিত হোৱা
মকত সকলে মূৰত সোণৰ কৌৰিতি শোভাৰ কাৰণে
পিছিছে ॥ ২৫ ॥ হে মকত সকল, উশনা কৰিলে স্তুতি
কৰা ভোমালোকে কামবৰী বথেৰে অস্তবীক্ষক ফাটব
মাজেদি দুৰ দেশত যেতিয়া সোমায় হোৱা তেতিয়া
স্বৰ্গৰ লোকৰ দৰে মানুহ বিলাকেও কঁপি যায় ॥ ২৬ ॥
হে মকত দেবতা সকল, আমাৰ যজ্ঞত দানৰ কাৰণে
সোণৰ অলঙ্কাৰ লগোৱা ভৱিৰ যোঁবাবে সৈতে
আহা ॥ ২৭ ॥ এই মকত সকলৰ বথ শীত্ৰগামী ফুট-
ফুটীয়া পছৰে যেতিয়া বহন কৰে তেতিয়া শোভা
কৰি আহোতে পানী বোৱাই আহে ॥ ২৮ ॥ নেতা
সকল ভাল সোম থকা ধ্বজিকা নাথৰে ঠাইত শৰ্য্যনা-
বতী সৰোবৰৰ পাবত যজ্ঞৰ ঘৰলৈ বথৰ চক্ৰ জলমুখ
কৰি নামি গল ॥ ২৯ ॥ হে মকত সকল, এই দৰে
আহ্বান কৰি বিচাৰি থকা বিশ্ৰামৰ ওচৰলৈ কেতিয়া
সুখৰ হেতু ধন লৈ আহিবা? ॥ ৩০ ॥ স্তুতিৰে প্ৰীত হোৱা
হে মকত সকল, ইন্দ্রক সতাই যেতিয়া এৰি আহিলা—
সেইটো কেতিয়াৰ পৰা হল? ভোমালোকৰ সখীতলৈ
এতিয়া কোন আহিব? ॥ ৩১ ॥ বজ্জহন্ত, সোণৰ
তৰোৱাল লোৱা মকত সকলেৰে সৈতে অগ্নিক আমাৰ
কণ্ঠ সকলে স্তুতি কৰক ॥ ৩২ ॥ ফলবৰ্ষক, ভালকৈ যজ্ঞ
কৰিবলগীয়া বিচিত্ৰ ধনবান মকত সকলক ভালকৈ নতুন
পাব পৰা ধন পাবলৈ আমাৰ ফালে ঘূৰাই আনিম
॥ ৩৩ ॥ মকত সকল আহোঁতে সৰু পাহাৰ বিলাক থহায়
অভিমান কৰি আহে ॥ পৰ্ব্বত বিলাককো নিম্নমিত কৰি
যায় ॥ ৩৪ ॥ চক্ৰ পচাবতে হোৱা যোঁবাই আকালৰ
বাটেদি যাওঁতে (মকত সকলক) স্তোত্ৰগোৱা সকলক
ধন দিবলৈ লৈ আহে ॥ ৩৫ ॥ অগ্নিয়েই ভেজেৰে সকলো
দেবতাৰ মুখ্য হৈ জন্মিছিল ॥ পাচত সেই মকত সকল
দীপ্ত হৈ থাকিল ॥ ৩৬ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ২০।

ঋষি—কণ্ঠৰ পুত্ৰ সধ্বংস।

ছন্দ—অনুষ্ঠূপ্। দেবতা—অগ্নিনী হজ্ঞন।

হে অগ্নিনী হজ্ঞন, ভোমালোকে সকলো বক্ষণেৰে
আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ হে দত্তা, সোমৰ বধত আহি
সোণময় মধু পান কৰা ॥ ১ ॥ হৰি ভোজন কৰা, সোণৰ
অলঙ্কাৰ পিন্ধা, কৰি, গভীৰ মনৰ হে অগ্নিনী হজ্ঞন,
সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰভাৱ বথেৰে, নিশ্চয়কৈ আহিবা ॥ ২ ॥

হে অশ্বিনী দুজন, মনুষ্যালোকৰ পৰা ভাল স্তুতি কৰা
ঠাইলৈ আহা ॥ অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহি (আমি) কথৰ
ধবড মানুহে কৰা যজ্ঞত অভিযুক্ত কৰা মধুৰ সোম পান
কৰা ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ত্ৰ্যালোকৰ পৰা আমাৰ
ইয়ালৈ আহা । ভলব লোকৰ প্ৰিয়, অন্তৰীক্ষৰ পৰা
আহা । এই যজ্ঞত তোমালোকৰ কাৰণে কথৰ পুত্ৰই
মধুময় সোম চেপিছে,—তালৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে অশ্বিনী
দুজন, সোমপান কৰিবলৈ আমাৰ স্তুতি মণ্ডিত এই
যজ্ঞলৈ আহা । হে বৰ্দ্ধিত চোৱা, কবি স্বাহাকাৰেৰে
হৰি দিয়া স্তোতাৰ বৰ্দ্ধক হোৱা ॥ ৫ ॥ হে নেতা অশ্বিনী দুজন, যেতিয়া
তোমালোকক পুৰণি কালৰ ঋষিয়ে বক্ষণৰ কাৰণে
আহ্বান কৰিছিল, তোমালোক আহিছিল। সেইবাবে
এতিয়া মোৰ ভাল স্তুতিলৈ আহা ॥ ৬ ॥ হে স্বৰ্গলভন
কৰা অশ্বিনী দুজন, উজ্জল অন্তৰীক্ষৰ পৰা আমাৰ
ওচৰলৈ আহা । স্তোতাক বিশেষকৈ জনা তোমালোক
নিজ বুদ্ধিৰে আহা । হে স্তোত্ৰ শুনা দুজন, আমাৰ
স্তোত্ৰ শুনি আহা ॥ ৭ ॥ আমাৰ বাহিৰে অন্য স্তোতাই
হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক কোনে উপাসনা
কৰিব পাৰে ? কথৰ পুত্ৰ বৎসই তোমালোকক স্তুতিৰে
বৰ্দ্ধন কৰিছে (বিনিয়োগত সপ্তংস বুলি কৈছে । কিন্তু
ইয়াত বৎস আছে) ॥ ৮ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, মেধাবী
স্তোতাই তোমালোকক এই যজ্ঞত বক্ষণৰ কাৰণে
স্তোত্ৰেৰে আহ্বান কৰিছে । হে পাপহীন শত্ৰু
হতা, তোমালোকে আমাৰ সুখৰ ভাব কৰোতা হোৱা
॥ ৯ ॥ হে অমবান দুজন, যুৰতী (সূৰ্য্য) যেতিয়া তোমা-
লোকৰ বহুত উঠিলে হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে
অভিলাষ কৰা সকলো পান ॥ ১০ ॥ হে অশ্বিনী দুজন,
এই ঠাইলৈ বহুত ৰূপী বথেৰে আহা । কবিৰ পুত্ৰ বৎস
ঋষিয়ে (মই) তোমালোকৰ কাৰণে মধুৰ স্তোত্ৰ গাইছো
(৮ ঋকৰ বৎস ইয়াতো আছে) ॥ ১১ ॥ হে বহুত আমোদ
কৰা, বহুত ধন থকা, গোটেই জগত বহন কৰা অশ্বিনী
দুজন, মোৰ এই স্তোত্ৰ সম্যক গোৱা হৈছে বুলি প্ৰশংসা
কৰা ॥ ১২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, প্ৰশস্ত সকলো ধন আমাক
দিয়া । আমাক ঋতুৰ সময়ত হোৱা কাম কৰিবলৈ দিয়া ।
আমাক নিন্দকৰ বশ নকৰিবা ॥ ১৩ ॥ হে নাসত্যা দুজন,
যদি তুৰ ঠাইত আহা বা ওচৰত আহা, সহস্ৰ ৰূপী বথেৰে
আহা ॥ ১৪ ॥ হে নাসত্যা দুজন, যি বৎস ঋষিয়ে তোমা-
লোকক স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে তেওঁলৈ বহুত বিধৰ দ্বিট
ক্ষৰণ হোৱা অন্ন দিয়া (বৎস ইয়াতো কৈছে) ॥ ১৫ ॥
হে অশ্বিনী দুজন, এই স্তোতাক বিটৰ ধাবাসুস্ত বজকৰ

অন্ন দিয়া । হে দানৰ পতি, তোমালোকৰ সুখৰ কাৰণে
আক ধন বিচাৰি যি স্তুতি কৰিছে—(তেওঁক অন্ন দিয়া)
॥ ১৬ ॥ হিংসকক অন্ত কৰা- বহুত হৰি ভোগকৰা,
হে অশ্বিনী দুজন, আমাৰ এই স্তোত্ৰলৈ আহা । হে নেতা
দুজন, আমাক সূজী কৰা । (সেই কাৰণে) এই বিলাক
পাবলৈ দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, প্ৰিয়মেধ ঋষি
সকলৰ যজ্ঞৰ আহুতিত, যজ্ঞৰ ঈশ্বৰ তোমা-
লোকক সকলো বক্ষণ পাবলৈ স্তুতি কৰিছে ॥ ১৮ ॥
সুখৰ ভাব কৰা স্তুত্যা হে অশ্বিনী দুজন, যি বৎসই
তোমালোকক কৰ্ম্মেৰে (আক) স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে
তেওঁৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ১৯ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, যি
বক্ষনেৰে কথ ঋষিক বক্ষা কৰিছিল, মেধাতিথিক বক্ষা
কৰিছিল। বশক, গোশৰ্য্যক আৰু দশত্ৰজক বক্ষা
কৰিছিল, সেই বক্ষণেৰে আমাকো বক্ষা কৰা ॥ ২০ ॥
হে নেতা দুজন, ধন পাবলৈ ত্ৰুদসূক যি বক্ষণেৰে
বক্ষা কৰিছিল, সেই বক্ষনেৰে আমাক অন্নলাভৰ
কাৰণে বক্ষা কৰা ॥ ২১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, দোষ-
বৰ্দ্ধিত স্তুতি বাক্য বিলাকে তোমালোকক বৰ্দ্ধন
কৰক । হে বহুতক জ্ঞাপ কৰা, শত্ৰু হত্যা কৰা দুজন,
তোমালোক আমাৰ বহুত স্পৃহনীয় ॥ ২২ ॥ অশ্বিনী
দুজনৰ লুকাই থকা তিনিটা পদ (বথৰ চকৰি) এতিয়া
দূৰৈত দৃষ্টিগোচৰ হৈছে । ঋতব (যজ্ঞৰ) হেতু কবি
অশ্বিনী দুজনৰ পদেৰে জীৱৰ ওপৰেদি জীৱৰ ফালে
আহক ॥ ২৩ ॥

৯ সূক্ত—ঋ ২১ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ শশকৰ্ণ ।

ছন্দ—অমুহুত্ ; ১৪।৬।১৪।১৫ বৃহতী, ২।৩।২।২১
গায়ত্ৰী ; ৫ ককুপ্ ; ১০ ত্ৰিষ্টুত্ ; ১১ বিবাট্ ,
১২ জগতী । দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে স্তোতাৰ বক্ষণৰ
কাৰণে অৱশ্যই আহা । এই ঋষিক বাধাহীন বহল
আহল ধৰ দিয়া । যি শত্ৰু আছে সিহঁতক খেদাই দিয়া
॥ ১ ॥ অন্তৰীক্ষত যি ধন আছে, স্বৰ্গত যি ধন আছে,
পাঁচ জাতিৰ মাজত যি ধন সোমাই আছে, সেই তিনি
বিধ ধন আমাক দিয়া ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমা-
লোকৰ কৰ্ম্ম যি বিপ্ৰ সকলে পুনঃ পুনঃ চুই আছে
(কায় কৰিছে), এই দৰেই কথপুত্ৰ মোৰ (পৰিচৰণ)
বুলি জানিবা ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, এয়া উপত হৰি
স্তোত্ৰেৰে সিখন কৰা হৈছে । হে অন্নধন, এই সোম

মধুময় যি সোমেবে শত্ৰুৰ জানিছিল। ৥ ৪ ॥ হে বহু-
কৰ্ম্ম। অগ্নিনী হুজন, পানীৰে যি বেজৰ কাম কৰিলা,
গছৰে যি কৰিলা, বনলভাৰে যি কৰিলা, সেই সকলো
ঔষধৰে মোক বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥ হে নাসভা হুজন,
ভোমালোকে গোটেই জগত পোহ-পাল দিছা। যদি বা
ঔষধ দিয়া, এই স্তোতাই কেবল স্তোত্ৰেৰে ভোমালোকক
পোৱা নাই, হবিশ্বান স্তোত্ৰৰ ওচৰলৈ হে যোৱা ॥ ৬ ॥
হে অগ্নিনী হুজন, ঋষিয়ে এতিয়া বুদ্ধিৰে বিচাৰি
স্তোত্ৰ উলিয়াই অতি মধুৰ সোম (আক) হৰি অগ্নিত
ক্ষেপন কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকে
শীত্ৰগামী বথত অৱশ্যই উঠি আছা। মোৰ এই স্তোত্ৰ
বিলাকে সূৰ্য্যৰ দৰে ভোমালোকৰ ওচৰ পাইছেগৈ ॥ ৮ ॥
হে নাসভা হুজন, আমি স্তোত্ৰেৰে যি প্ৰকাৰে ভোমা-
লোকক আনিম, বা অন্য স্ততিৰে আনিম, সেয়া কথৰ
পুত্ৰ মোৰ বুলি জানিবা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, কক্ষী-
বাণে ভোমালোকক যিদৰে স্ততি কৰিছিল, বায়ুই যেনেকৈ
স্ততি কৰিছিল, দীৰ্ঘভমাই কৰিছিল, যজ্ঞৰ ঘৰত
বেনৰ পুত্ৰ পৃথিৱে যেনেকৈ স্ততি কৰিছিল এই দৰেই
স্ততি কৰা এই স্তোত্ৰ মোৰ বুলি জানিবা ॥ ১০ ॥ হে
অগ্নিনী হুজন আমাৰ ঘৰৰ পালক হৈ আছা, আমাৰ
পৰম পালক হোৱা। জগত পালক হোৱা। আমাৰ শৰীৰ
পালক হোৱা। আমাৰ পুত্ৰ পৌত্ৰৰ পালক হৈ আমাৰ
ঘৰলৈ আছা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ইন্দ্ৰৰ সৈতে
একেলগে যদি বথত যোৱা, যদি বায়ুৰ সৈতে একেলগে
থাকা, যদি বা আদিত্য সকলৰ লগত থাকা, ঋতু
সকলেৰে সৈতে একেলগে আনন্দ কৰি আছা বা বিষ্ণুৰ
বিচক্ৰম কৰা তিনি লোকত আছা সেই সকলোৰে পৰা
আছা ॥ ১২ ॥ মই যে আজি সংগ্ৰামৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিছো, হে অগ্নিনী হুজন, আছা। শত্ৰুৰ লগত যুদ্ধ
কৰোতে যি সহায় কৰা, সেই বক্ষণ ভোমালোকৰ অভি
প্ৰসন্ন ॥ ১৩ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, অৱশ্যই আছা। এই হব্য
বিলাক ভোমালোকক দিয়া হৈছে। যি সোম তুৰ্ব্বশ
(আক) যজুৰে দিছিল (তেনেকুৱাই) এয়া সোম কথৰ
পুত্ৰ মই ভোমালোকক দিছো ॥ ১৪ ॥ হে নাসভা হুজন,
দুৰত বা ওচৰত যি ঔষধ আছে, সেই ঔষধেৰে, হে
সুজানী অগ্নিনী হুজন, বিমদাৰ দৰে বৎসক নিশ্চয়
দৰ দিবা ॥ ১৫ ॥ অগ্নিনী হুজনৰ দৈবিক স্ততিৰে মই
প্ৰবেশিত হৈছো। হে উষাদেৱী মই কৰা স্তোত্ৰত স্তোত্ৰ গুণি
এছাৰ গুহাৰ দিয়া, হানুৰ কাৰণে ধন প্ৰকাশ কৰি দিয়া
॥ ১৬ ॥ হে সুনেন্দ্ৰী, বহুজী উষা দেৱী, অগ্নিনী হুজনক প্ৰবুদ্ধ

কৰা। হে যজ্ঞৰ আহ্বাতা, প্ৰবুদ্ধ, কৰা। তেওঁ বিলাকৰ
আমোদৰ কাৰণে মই মংগ সোম আগবঢ়াই থৈছো
॥ ১৭ ॥ হে উষা, যি দীপ্তিৰে তুমি গৈছা, সূৰ্য্যক বঙা
কৰিছা, সেই সময়ত অগ্নিনী হুজনৰ এই বথ এই যজ্ঞ
ঘৰলৈ আহিছে ॥ ১৮ ॥ যেতিয়া হালধীয়া সোমলতাক
গৰক ওহাৰৰ পৰা খিৰোৱা দৰে বস উলিয়াই, যেতিয়া
দেবতা বিচৰা ঋতিকে স্ততি কৰে, তেতিয়া অগ্নিনী হুজনে
বক্ষা কৰক ॥ ১৯ ॥ বিশেষ জানো অগ্নিনী হুজনে দ্যোত-
মান যশৰ কাৰণে আমাক বক্ষা কৰক। নেতা সকলে
সহি থাকিবলৈ, সুখৰ কাৰণে আক বুদ্ধিৰ কাৰণে বক্ষা
কৰক ॥ ২০ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, পিতৃৰ স্থানত যদিও
কৰ্ম্ম কৰি আছা, যদি বা সুখত বহি আছা—(তেনেহলেও
আছা) ॥ ২১ ॥

১০ সূত্ৰ—ঋ ৬ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ প্ৰগাথ। ছন্দ ১।৫ বৃহতী ২-মধ্যে
জ্যোতি, ৩ অম্বষ্ঠপূ. ; ৪-আস্তাব পংক্তি ; ৫।৬-
প্ৰগাথ (৫ বৃহতি ; ৬ সতো বৃহতী ;) । দেবতা
অগ্নিনী হুজন ।

হে অগ্নিনী হুজন, যদি দীখল যজ্ঞ ঘৰত আছা, বৰ্গৰ
উজ্জল ঠাইত আছা, যদি বা অন্তৰীক্ষত নিশ্চিত ঘৰত
আছা, এই বিলাকৰ পৰা আমাৰ ইয়ালৈ আছা ॥ ১ ॥
যদি বা, হে অগ্নিনী হুজন, মনু প্ৰজাপতিৰ হৈ যজ্ঞ ভোমা-
লোকে কৰিছিল, এই দৰেই কথৰ পুত্ৰ আমাৰ যজ্ঞ
(কৰিব লাগে বুলি) জানিবা। বৃহস্পতি, সকলো দেবতা
ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণু আৰু খৰতকীয়া ধোঁৱাবে অগ্নিনী
হুজনক মই আহ্বান কৰিছো ॥ ২ ॥ সেই অগ্নিনী হুজনক
মই শীঘ্ৰেই আহ্বান কৰিছো। মুকৰ্দ্দা, (আমি দিয়া
যবি) গ্ৰহণ কৰিবলৈ দেবতাৰ মাজত (তেওঁ বিলাক)
প্ৰাদুৰ্ভাব হৈছে—, যি অগ্নিনী হুজনৰ সখীত কৰিবলৈ
আমাৰ মন গৈছে, (তেওঁ বিলাকক আহ্বান কৰিছো)
॥ ৩ ॥ যি অগ্নিনী হুজনৰ ওপৰত সকলো যজ্ঞকৰ্ম্ম নিৰ্ভৰ
কৰে, স্তোত্ৰ নোহোৱা ঠাইত যাৰ স্তোত্ৰ কৰা মানুহ
আছে, সেই অগ্নিনী হুজনক হিংসা বহিষ্ট যজ্ঞৰ প্ৰকৃত
জাতা হুজনক বহুত বলৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো।
তেওঁবিলাকে মধুৰ সোম পান কৰক ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী
হুজন, যদি পশ্চিম কালে আছা। হে অমঘন হুজন, যদি
পূব কালে আছা, বা জুহু, অনু, যজু বা তুৰ্ব্বশৰ ওচৰত
আছা,—(তথাপি ভোমালোকক) আহ্বান কৰিছো ;
আমাৰ ওচৰলৈ আছা ॥ ৫ ॥ হে বহুত ভোগী অগ্নিনী

দুজন, যদি অন্তৰীক্ষত গৈ আহা, যদি বা এই দ্যাবাপৃথিবীৰ ফালে গৈছা, যদি বা নিজ বলৰে বহুত উঠি আহা, সেই বিলাকৰ পৰা (আমাৰ ওপৰলৈ) আহা ॥ ৬ ॥

১১ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ বৎস । ছন্দ ১ ঐতিষ্ঠা গায়ত্ৰী ;
২ বৰ্জমান গায়ত্ৰী ; ৩-২ গায়ত্ৰী ; ১০ ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে দেবতা অগ্নি, মানুহ আঁক দেবতাৰ মাজত তুমি ব্ৰহ্মৰ পালক (সেই বাবে) তুমি স্তুতা ॥ ১ ॥ হে শত্ৰুৰ অভিভবিতা অগ্নি, যজ্ঞত তুমি স্তুতাহঁ অধ্বৰত তুমি নেতা ॥ ২ ॥ হে জ্ঞাতবেদ অগ্নি, তুমি শত্ৰুক আমাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া । দেবতা বিৰোধী বিলাকক আঁতৰাই দিয়া ॥ ৩ ॥ হে জ্ঞাতবেদ অগ্নি, ওচৰত থাকিলেও শত্ৰুৰ যজ্ঞলৈ যাবলৈ তুমি নিষিদ্ধাৰা ॥ ৪ ॥ আমি বিপ্ৰ সকলে অমৰ অগ্নিৰ বহুত স্তুতি কৰিম ॥ ৫ ॥ (আমি) (মেধাবী) মানুহে মেধাবী অগ্নি দেবতাক বক্ষণৰ কাৰণে হৰিবে আৰু স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছো ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, বৎস ঋষিয়ে (মই) তোমাৰ মন উৎকৃষ্ট সভাস্থানৰ পৰা তোমাক কামনা কৰা স্তুতিৰে লৈ আহো ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি তুমি বহুত ঠাইত সমান ব্ৰতী । সকলো প্ৰজাৰ ঈশ্বৰ তোমাক সংগ্ৰামত আহ্বান কৰো ॥ ৮ ॥ হে সংগ্ৰামৰ বিচিহ্ন ধন অগ্নি, সংগ্ৰামত বল বিচাৰি বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰো ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি যজ্ঞত স্তুতা, চিৰন্তন চিৰকাল দেবতাৰ আহ্বাতা, নতুনকৈ স্তুতা হৈ যজ্ঞত বহিছো । (তোমাৰ হৰি ভাগেৰে) নিজৰ শৰীৰ তৰ্পণ কৰা । আমাৰ স্তুতাক সৌভাগ্য দিয়া ॥ ১০ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ৩৩ ।

ঋষি কথৰ পুত্ৰ পৰ্বত । ছন্দ উক্ৰীক্ । দেবতা
ইন্দ্ৰ ।

হে ইন্দ্ৰ, তুমি যে অতি সোম পান কৰা, অতি বলবান, সোমৰ আমোদত ভক্ষক বাক্ষসক বধ কৰা । তেনেকুৱা আমোদত থকা তোমাক যাহা কৰো ॥ ১ ॥ সোমৰ আমোদত, হে ইন্দ্ৰ, তুমি দশথ অগ্নিৰ কাৰণে এছাৰ গুচাই সূৰ্য্যক বন্ধা কৰিছিল, যি সোমৰ আমোদত অন্তৰীক্ষ বন্ধা কৰা, তেনেকুৱা আমোদ কৰা তোমাক যাহা কৰো ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যি সোম পানৰ আমোদত মহৎ বৰষুণৰ পানীৰে বৈ যোৱা নদী বিলাক বধৰ দৰে ঋতৰ (নিয়মৰ) বাটেৰে (সাগৰলৈ) যাবলৈ পথিয়াই দিয়া, সেই আমোদ কৰা তোমাক

যাহা কৰো ॥ ৩ ॥ হে বজ্জবান, ইন্দ্ৰ, যি স্তোত্ৰেৰে স্তুত হলে বলৰে উৎকণ্ঠা আমালৈ ধন আদি লৈ আহা, সেই মন্ত্ৰপুত্ৰ যি'উৰ দৰে আমাৰ স্তোত্ৰ অতীৰ্ণ পাবৰ কাৰণে বুলি জানিবা ॥ ৪ ॥ হে স্তুতিৰে ভজন কৰা ইন্দ্ৰ, এই স্তোত্ৰ ওকলি থকা সমুদ্ৰৰ দৰে । তুমি গ্ৰহণ কৰা । সকলো বন্ধণেৰে আমাৰ অভিলಾষ পূৰ্ণ কৰা ॥ ৫ ॥ দেবতা ইন্দ্ৰই দূৰ দেশৰ পৰা সখীভব কাৰণে আহি, আমাক ধন দিছে । হে ইন্দ্ৰ স্বৰ্গৰ পৰা অহা বৰষুণৰ দৰে বহন কৰি আনি আমালৈ ধন বিলাই দিছা—(সেই বাবে) স্তুতি কৰিছো ॥ ৬ ॥ এই ইন্দ্ৰই বধৰ পতাকা উকৰাই আৰু হাভত বজ্জ লৈ যেতিয়া সূৰ্য্যৰ দৰে দ্যাবা পৃথিবী বৰ্জন কৰে তেতিয়া—(আমি স্তুতি কৰো) ॥ ৭ ॥ হে বৰ্জন হোৱা সংপতি ইন্দ্ৰ, সহস্ৰ অনুৰ যেতিয়া বধ কৰিলা ডাৰ পাচত তোমাৰ বল বৰ যেটিকৈ বৰ্জন হল ॥ ৮ ॥ এই ইন্দ্ৰই সূৰ্য্যৰ বশিৰে অগ্নিয়ে গছ পোৰা দৰে অনুৰ বিলাক পুৰি মাৰে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ এই নতুন স্তুতি, ঋতুত নিয়মেৰে যজ্ঞ কৰা, পূজা কৰা, আৰু বহুত প্ৰীতিকৰ (তোমাৰ মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰিছে) ॥ ১০ ॥ যজ্ঞৰ গৰ্ভৰ ইন্দ্ৰক বিচাৰি আসক্ত হৈ, সোম বিস্তৃত কৰি, স্তোতাই ইন্দ্ৰৰ স্তোত্ৰ কৰি ইন্দ্ৰক বৰ্জন কৰিছে ॥ ১১ ॥ যজ্ঞৰ মিত্ৰ স্তোতাৰ ধন দাতা ইন্দ্ৰই সোম অভিষৰ কাৰীৰ কথাৰ দৰে গা ভাঙব কৰিছে । সেই (স্তোতাৰ) স্তোত্ৰই ইন্দ্ৰৰ গুণ জোখমাপ কৰিছে ॥ ১২ ॥ মানুহৰ স্তোত্ৰ বহন কৰা ইন্দ্ৰক মেধাবী সকলে যি আমোদ দিয়ে সেই ইন্দ্ৰৰ মুখত যি'উৰ দৰে বিস্তৃত ঋতৰ (যজ্ঞৰ) সোম আছে ॥ ১৩ ॥ আৰু অদিতিয়ে, নিজেই বাজমান ইন্দ্ৰৰ বক্ষণৰ কাৰণে বহুত প্ৰশংসনীয় স্তোত্ৰ উলিয়ালে যি স্তোত্ৰ শ্লভৰ (যজ্ঞৰ) বিষয় ॥ ১৪ ॥ যজ্ঞ বহন কৰা ঋত্বিক সকলে বক্ষণৰ কাৰণে আৰু প্ৰশংসাৰ কাৰণে ইন্দ্ৰক আকৌ স্তুতি কৰিছে । হে দেবতা ইন্দ্ৰ, এতিয়া বিবিধ কৰ্ম্ম তোমাৰ হোঁৱাই ঋতৰ (নিয়মৰ) যি (হৰি বা স্তোত্ৰ) আছে ডাৰ কাৰণে তোমাক বহণ কৰিছে ॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যিহুৰ বা আপ্যৰ পুত্ৰ ত্ৰিভব বা বকত সকলৰ লগত সোম পান কৰি যদি আমোদ কৰিছা, তথাপি আমাৰ সোমত আনন্দ কৰা ॥ ১৬ ॥ হে শত্ৰু ইন্দ্ৰ, দুবৈৰ সোমৰ সমুদ্ৰত যদি তুমি আনন্দ কৰিছা, তথাপি আমাৰ অভিস্তুত সোমেৰে আনন্দ কৰা ॥ ১৭ ॥ হে সংপতি ইন্দ্ৰ, যদি বা সোম অগ্নিৰ কৰা যজ্ঞমানৰ দ্বাৰা বৰ্জিত হৈছা, আৰু বা যাব স্তোত্ৰত প্ৰশংসিত হৈ বঙ কৰিছা তেতিয়া হলেও আমাৰ সোমেৰে আনন্দ কৰা ॥ ১৮ ॥ (হে ঋত্বিক যজ্ঞমান সকল) তোমা-

লোকৰ বন্ধাৰ্থে দেবদেব ইজ্জক মই স্তব কৰিম । মোৰ স্তুতি বিলাকে সেই ইজ্জক সোনকালে ভজন কৰিবলৈ আৰু যজ্ঞ কৰিবলৈ ব্যাপ্ত কৰক । ১৯৷ যজ্ঞেৰে যজ্ঞৰ বাহকক, সোমৰে সোম পান কৰা ইজ্জক, স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিহে । সেই স্তুতিৰে ইজ্জক ব্যাপ্ত কৰক ২০৷ এই ইজ্জৰ বিহিত কৰ্ম বিলাক মহান, আৰু প্ৰশংসনীয় কীৰ্ত্তি বিলাক বহুত । হৰি দাতাক দিবলৈ সকলো ধন বিশেষকৈ ব্যাপ্ত হয় ২১ ৷ যজ্ঞক বধ কৰিবলৈ দেবতা সকলে ইজ্জক আগত ৰাখিলে । বলৰ কাৰণে স্তুতি কৰিলে ২২৷ মহিমাৰে মহান আহ্বান শুনা ইজ্জক স্তোত্ৰেৰে আৰু অৰ্চনা মন্ত্ৰেৰে ভেওঁৰ ফালে পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰিহো ২৩৷ যি বজ্জবান ইজ্জক দাবাপৃথিবীয়ে পৃথক কৰিব নোৱাৰে, অন্তৰীক্ষৰ পৰাও পৃথক কৰিব নোৱাৰে এই ইজ্জৰ বলৰ কাৰণেই জগত দীপ্ত হৈছে ২৪ ৷ হে ইজ্জ, সংগ্ৰামত যেতিয়া তোমাক দেবতা সকলে আগত ৰাখিলে, তাৰ পাচত, তোমাৰ ধুনীয়া হৰি যোৱা দুটাই বধত তোমাক বধন কৰি আনিলে ২৫ ৷ হে বজ্জবান ইজ্জ, যেতিয়া নদীক আবদ্ধ কৰি ৰখা ব্ৰহ্মক বলেৰে বধ কৰিছিলো, তেতিয়া তোমাৰ ... ১৫ ঋকৰ দৰে ২৬ ৷ হে ইজ্জ, যেতিয়া বিশ্বতৰে বলেৰে তিনি খোজৰে (তিনিও লোকত) খোজ কাটিলে, তেতিয়া তোমাৰ .. ২৫ ঋকৰ দৰে ২৭ ৷ হে ইজ্জ, যেতিয়া তোমাৰ ধুনীয়া হৰি যোৱা দুটা দিনে দিনে নাটিবলৈ ধৰিলে তেতিয়া তুমি সকলো ভুবন বধ কৰি ৰাখিলো ২৮৷ হে ইজ্জ, যেতিয়া মৰুত সকলে সকলো ভুবন নিয়মিত কৰিলে তেতিয়া তুমি..... ২৮ ঋকৰ দৰে ২৯৷ হে ইজ্জ, যেতিয়া এই নিৰ্মলজ্যোতি সূৰ্য্যক জগত প্ৰকাশ কৰিবলৈ স্বৰ্গত স্থাপিত কৰিলো, তেতিয়া.....২৮ঋকৰ দৰে ৩০৷ হে ইজ্জ, যেধাৰী স্তোতাই, এই যজ্ঞত পূজা কৰি ভাল স্তোত্ৰৰে (আৰু কৰ্মেৰে) বজ্জক বাট দেখুৱাই দিয়া দৰে তোমাৰ গুৰি পোৱাই দিছে ৩১৷ এই ইজ্জৰ যজ্ঞৰ স্থানৰ প্ৰাতিৰ কাৰণে লগ হোৱা স্তোতা সকলে যেতিয়া পৃথিবীৰ নাভিত যজ্ঞৰ অভিষেক কৰা বেদীত ডাঙৰকৈ মাতি স্তব কৰে (তেতিয়া)—৩২৷ হে ইজ্জ, তুমি সূৰ্য্যৰ্য্য, ভাল হোঁবাংমুত, ভাল গৰু বৃদ্ধ ধন আমাক দিয়া বাতে যজ্ঞত স্তব কৰিবলৈ প্ৰথমতে মনত পৰে ৩৩৷

১৩ সূক্ত— ৩৩ ।

ঋষি - কথৰ পুত্ৰ নাবদ ।

ছন্দ—উকীক । দেবতা—ইজ্জ ।

সোম অভিযুক্ত হলে ইজ্জই পাল কৰি কৰ্মকৰ্ত্তা স্তোতা

সকলক বৰ্দ্ধক বল পাবৰ কাৰণে সোধন কৰে । কাৰণ ভেওঁ মহান ১৷ সুখেৰে পাব কৰা, অভিযন্তী ভেওঁ বহল বোমত দেবতা সকলৰ সন্মত যজ্ঞমানৰ বৰ্দ্ধকিতা হয় । ভেওঁ পানী জয় কৰে ২২৷ হে বলবান ইজ্জ, অন্ন লাভৰ কাৰণে যজ্ঞত মই তোমাক আহ্বান কৰো ২৩ হে ইজ্জ, সুখৰ কাৰণে তুমি আমাৰ অতি ওচৰ হোৱা আৰু বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে সখা হোৱা ২৪ ৷ হে স্তুতিৰে ভজন কৰা ইজ্জ, তোমাৰ কাৰণে অভিষেক কৰা সোমৰ আহুতি কৰণ হৈছে । তুপ্ত হৈ যজ্ঞৰ কুণত বিৰাজ কৰা ২৫ হে ইজ্জ, আমাক নিশ্চই সেই ধন দিয়া যি ধন তোমাৰ পৰা সে ম অভিষেক কৰা আমি বিচাৰো । বিচিহ্ন স্বৰ্গ পোৱা ধন আমাৰ কাৰণে আহৰণ কৰা ২৬৷ হে ইজ্জ, বিশেষ স্তুতি স্তোতাই তোমাৰ স্তোত্ৰ যেতিয়া শত্ৰৱ ওপৰত বল কৰিব পৰাকৈ পঠিয়াই তেতিয়া সেই স্তুতি বাক্য তুমি সেৱন কৰিলে গছৰ দাল উঠা দৰে ওপৰলৈ উঠি যোৱা ২৭ ৷ হে ইজ্জ, আগতে (স্তোতাক ফল দান কৰি স্তুতি উৎপাদন কৰা দৰে) স্তুতি উৎপাদন কৰোৱা । স্তোতাৰ আহ্বান শুনা । সোমৰ তৰ্পণে তৰ্পণে সুকৰ্ত্তা যজ্ঞমানলৈ ফল বৰ্দ্ধন কৰা ২৮ ইজ্জৰ বিষয় কথা বিলাক ভললৈ যোৱা পানীৰ দৰে নাটি বাগি ধেমালী কৰি যায় । স্বৰ্গৰ পতি ইজ্জই এই বিলাক স্তুতিৰে কীৰ্ত্তিত হৈছে ২৯ ৷ আৰু একমাত্ৰ বশী ইজ্জক মানুহৰ পালক বুলি কয় স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰা, বন্ধন ইজ্জ কৰা সকলোৰে সৈতে অভিষেক কৰা সোমত তুমি হৰ্ষান্বিত হোৱা ৩০ ৷ হে বিশেষ জানী স্তোতা, প্ৰখ্যাত ইজ্জক স্তুতি কৰা । ভেওঁৰ শত্ৰৱ ওপৰত বল কৰিব পৰা যোৱা দুটা হৰিমান, দাতা যজ্ঞমানৰ ঘৰলৈ যাওক ৩১ ৷ হে মহৎ ফল দিয়া বৃদ্ধিৰ ইজ্জ, চিকুণ ৰূপৰ শৌৰ্য্যগামী যোৱাবে খৰকৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা । সেই যজ্ঞত সুখ আছেই ৩২ ৷ অতি বলিষ্ঠ সংলোকৰ পতি হে ইজ্জ, স্তুতি কৰা আমাকৈ ধন ধাৰণ কৰা স্তোতাক অমৰণ ব্যাপ্তিমন্ত অন্ন দিয়া ৩৩ ৷ হে ইজ্জ, সূৰ্য্য উদয় হওতে তোমাক আহ্বান কৰো । দিনৰ মাজ ভাগত তোমাক আহ্বান কৰো । হে ইজ্জ প্ৰীত হৈ চলি যোৱা যোৱাবে আহা ৩৪ ৷ হে ইজ্জ, খৰকৈ আহা । সোমৰ কালে নৌৰি আহা । গৰু (গাৰীৰ আদি) বিহলোৱা অভিযুক্ত সোম পান কৰি আনন্দ কৰা । মই যেমতৈ জানো তেনেকৈয়ে আগতে কৰা যজ্ঞ এতিয়া নিষ্পাদন কৰিম ৩৫ ৷ হে শত্ৰু ইজ্জ, দুৰদেশত যদি আহা, হে ব্ৰহ্মবধ কৰা ইজ্জ, যদি বা ওচৰত আহা যদি বা সমুদ্ৰত আহা সেই সকলো

ঠাইৰ পৰা আহি সোম অন্নৰ বন্ধিতা হোৱা ॥৫॥ আমাৰ
জুতি বাক্যই ইল্লক বৰ্জন কৰক। অভিবৃত্ত কৰা সোম
বসে ইল্লক বৰ্জন কৰক। হবিগ্ৰস্ত প্ৰজাই ইল্লক সৈতে
বঙ কৰক ॥১৬॥ মেধাৱী স্তোতা সকলে বন্ধণ বিচাৰি
সেই ইল্লকই তৃপ্তিকৰ আহুতি দি খবধৰকৈ আনি বৰ্জন
কৰে। পৃথিৱীৰ সকলো মানুহে গছৰ দালৰ দৰে ইল্লক
বৰ্জন কৰে ॥১৭॥ ত্ৰিকজ্জক যজ্ঞত দেবতা সকলে জানী
ইল্লক যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰিছিল। আমাৰ স্তুতিৰে সেই
ইল্লকেই বৰ্জন হওক,—যি সদায় স্তোত্ৰক বৰ্জন কৰে
॥১৮॥ হে ইল্ল, তোমাৰ স্তোতাই ঋতুত নিয়মমতে
কাম কৰি উক্ৰথেৰে স্তুতি কৰিছে। সেই ইল্লক অদ্ভুত,
গুচি আৰু পাবক বুলি কয় ॥১৯॥ যি ঠাইত বিশিষ্ট
জানী স্তোতাই ইল্লক স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰে, সেই ঠাইতে
কস্তৰ পুত্ৰ মকড় সকলে ইল্ল আছে বুলি জানে ॥২০॥
হে ইল্ল, তুমি যদি মোৰ সখাও বৰণশ্ৰুকা ডেনেহলে
সোম অন্নৰ অংশ পান কৰা যাতে আমি শত্ৰু সেনা
অতিক্ৰম কৰিব পাৰো ॥২১॥ হে স্তুতিৰে ভজন কৰা
ইল্ল, তোমাৰ স্তোতা কেতিয়া অতি সুখী হব? কেতিয়া
আমাক গোধন, ঘোঁৰা, আৰু নিবাস কৰা ঠাই আৰু
অন্য ধন দিবা? ॥২২॥ আৰু হে ইল্ল, ভালকৈ স্তুত হোৱা
কামবৰ্ষী ঘোঁৰাই, অজৰ তোমাৰ, বথ বহন কৰি আমাৰ
ফালে আনক। অতি আমোদকৰ তোমাক আমি ধন
বিচাৰিছো ॥২৩॥ মহান, বহুতে স্তুতি কৰা ইল্লক পুৰণি
বন্ধণেৰে সৈতে আমি বিচাৰিছো। সেই ইল্ল প্ৰীতিকৰ
মেলি খোৱা কুশত বহক। পাচত দুভাগ (সোম আৰু
হবি অন্ন) গ্ৰহণ কৰক ॥২৪॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা
ইল্ল, আগৰ দিনৰ ঋষি সকলৰ দৰে বন্ধণেৰে আমাক
বৰ্জন কৰা। প্ৰবুদ্ধ অন্ন আমাৰ ফালে পঠিয়াই দিয়া
২৫ ॥ হে বজ্জবান ইল্ল তুমি এই দৰেই স্তোত্ৰ কৰা
যজ্ঞমানৰ বন্ধক হৈছা। ঋতৰ (যজ্ঞৰ) মনৰ বেগৰ
দৰে স্তোত্ৰেৰে পোৱা তোমাৰ অনুগ্ৰহ আমি পাম
॥২৬॥ হে ইল্ল, এই যজ্ঞলৈ সোমপান কৰিবলৈ তোমাৰ
লগত থকা বহুত ধন পাব পৰা, হবি ঘোঁৰা দুটা বথত লগাই
সেই দুটাবে সৈতে আহা ॥২৭॥ কস্তৰ পুত্ৰ মকড়গণ
যি তোমাৰ লগত আছে (ভেঁও বিলাকো) আহক আৰু
এই আজ্ঞায়নীয় যজ্ঞৰ ওচৰ পাওক। আৰু মকড় সকলেৰে
সৈতে অনা দেবতা সকল আহি আমাৰ হবি অন্ন পাওকহি
॥২৮॥ এই ইল্লক লগৰ মকড় আদি লোক সকলে
শত্ৰুক খেদাব পৰা দ্ব্যলোকৰ হুস্তাপ্য ঠাইত থাকক।
যজ্ঞৰ নাতিভ (বেদীত) বহক যাতে আমি জানিব
পাৰো ॥২৯॥ পূৰ্বকালে যজ্ঞ খবত হিংসা বহিষ্ট যজ্ঞ

খবত চলি থাকোঁতে যেতিয়া য়ান তেতিয়া ইল্লই
এফালৰ পৰা ভালকৈ চাই কাম সম্পন্ন কৰে ॥৩০॥
হে ইল্ল, তোমাৰ এই বথ ফলবৰ্ষক। তোমাৰ হবি
ঘোঁৰা কামবৰ্ষক। হে শত্ৰুতু, তুমিও কামবৰ্ষক।
তোমাৰ আহ্বানো কামবৰ্ষক ॥৩১॥ হে ইল্ল, তোমাৰ
সোম চেপা শিল বৰ্ষক। তোমাৰ সোম পান কৰা
আমোদো বৰ্ষক। তোমাৰ কাৰণে সোম চেপাও বৰ্ষক।
যি যজ্ঞলৈ আহিছা সেই যজ্ঞও কামবৰ্ষী। তোমাৰ
আহ্বান কামবৰ্ষী ॥৩২॥ হে বজ্জবান ইল্ল, বৰ্ষক তোমাক
হবি বৰ্ষণ কৰা মই বিচিত্ৰ নানা তৃপ্তিকৰ স্তুতিৰে
তোমাক উদ্দেশ্য কৰি আহ্বান কৰিছো। তুমি যে সেৱন
কৰা (গতিকৈ) তোমাৰ আহ্বানো ফলবৰ্ষক ॥৩৩॥

১৪ সূক্ত — ঋ ১৫।

ঋষি—কস্তৰ পুত্ৰ গোমুক্তি আৰু অশ্বস্তুতি। ছন্দ
গায়ত্ৰী। দেবতা ইল্ল।

হে ইল্ল, মই যদি তোমাৰ দৰে একমাত্ৰ ধনৰ ঈশ্বৰ
হলোহেঁতেন তেতিয়া মোৰ স্তোতা গৰু যজ্ঞ হলেহেঁতেন
॥১॥ হে শক্তিমান ইল্ল, যদি মই গৰুৰ পৰাকী হलो
হেঁতেন, তেতিয়া এই স্তোতাক দিবলৈ ইচ্ছা কৰিলো—
হেঁতেন ॥২॥ হে ইল্ল, তোমাৰ (বিষয়) ভাল স্তুতি
বাক্য গৰুৰ দৰে গুনী সোম অভিষেক কৰাক, গৰু খিৰাই
দিবলৈ আৰু ঘোঁৰা দান দিবলৈ। তুমি তাৰ প্ৰবৰ্দ্ধক ॥৩॥ হে
ইল্ল তুমি স্তুত হলে ধন, দান কৰিবলৈ বাধা দিওঁত। কোনো
নাই,—দেবতাও নাই মানুহো নাই ॥৪॥ ইল্লই যজ্ঞ বৰ্জন
কৰে। অস্তবীৰ্য্যত মেঘক শুৱাই দি (বৰষুণ দি) পৃথিৱী
প্ৰবৰ্দ্ধমান কৰিছে ॥৫॥ হে ইল্ল বৰ্দ্ধমান তুমি, শত্ৰুৰ
সকলো ধন জিকি পাবলৈ তোমাৰ পৰা আমি বিচাৰিছো
॥৬॥ সোমপানৰ হৰ্ষত উজ্জল অন্তৰীক ইল্লই বৰ্জন
কৰিলে, যেতিয়া আবৃত্ত কৰি খোৱা বল অসুৰক (মেঘক)
বিদাৰণ কৰিলে ॥৭॥ ইল্লই অজিৱস সকলক শুহাত
লুকুৱাই খোৱা গৰু আবিষ্কাৰ কৰি উলিয়াই দিলে।
বল অসুৰক তলমূৰ কৰি পেলাই দিলে ॥৮॥ আকাশত
জলি থকা (ভৰা বন্ধত) বিলাক দুগুৰুৰ গাৰে দুঢ়কৰি
(নচলা কৰি) দিলে। একে ঠাইতে ৰোৱাই কোনেও
লবচৰ কৰিব নোৱাৰা কৰি দিলে ॥৯॥ সাগৰৰ চোৱে
যেনেকৈ (ইটোৰ ওপৰত সিটো উঠি) খেলা কৰে হে ইল্ল,
তোমাৰ স্তোত্ৰ বিলাকেও ডেনেকৈ খবকৈ য়ান আৰু
তোমাৰ আমোদ যেটকৈ বিবাজ কৰে ॥১০॥ হে ইল্ল,
তুমি স্তোত্ৰেৰে বৰ্জন হোৱা আৰু উক্ৰথেৰে বৰ্জন হোৱা,
স্তোত্ৰৰ কল্যাণকৰ ॥১১॥ কেশৰ লগ ঘোঁৰাই

সুধন যুক্ত ইল্লকেই যজ্ঞৰ ফালে সোম পান কৰিবলৈ বহণ কৰি আনক ॥১২॥ হে ইল্ল, পানীৰ কেনেৰে নমুচি অনুসৰৰ মূৰ গাব পৰা চিহ্নি দিলা। সকলো স্পৰ্দ্ধা কৰা অনুসৰৰ সেনা মাৰিলা ॥ ১৩ ॥ হে ইল্ল, মায়াৰে কেউফালে প্ৰসাৰণ কৰি দ্বালোকত আৰোহণ কৰা দম্বাক তুমি মাৰি তললৈ পেলাই দিলা ॥ ১৪ ॥ হে ইল্ল, সোম পান কৰি উৎকৃষ্টতৰ হৈ সোম অভিষব নকৰা বিলাকক পৰস্পৰ যুদ্ধ লগাই নাশ কৰি দিলা ॥ ১৫ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ১৩ ।

ঋষি—আক দেবতা ১৪ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ উচ্চিক পুৰুষত, বহুতে স্তুতি কৰা ইল্লক হে স্তোতা সকলে (ভেওঁৰ) ফালে স্তোত্র গোৱা । মহান ইল্লক স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰা ॥ ১ ॥ দুয়ো স্থানত বলী ইল্লক মহৎ বলেৰে দ্যাৱাপৃথিবী ধাৰণ কৰিলে । খৰকৈ চলি যোৱা মেঘ বিলাক আৰু পানী বিলাক বাধি দিলে ॥ ২ ॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা ইল্ল, তেনেকুৱা তুমি বিৰাজ কৰি আছা । তুমি অকলেই আবৰক, জয় কৰিবলগীয়া শত্ৰু বিলাকক, ধন আৰু অন্ন নিজৰ অধিনলৈ আনিবলৈ, বধ কৰিছিল। ॥ ৩ ॥ হে বজ্জবান ইল্ল, তোমাৰ সেই (সোমপান কৰা) হৰ্ষৰ স্তুতি কৰিছো । (ই) বৰ্ষক, সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ অভিভব কৰা, মানুহৰ থকা ঠাই কৰি দিয়া, হৰি ঘোঁৰাৰ আশ্ৰয়, (তেনে ইল্লক স্তুতি কৰিছো) ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, যি তোমাৰ সোমৰ আমোদত আয়ু আৰু মনুক জ্যোতি পোৱাই দিছিল, সেই আমোদৰেই এই মজত কুশত বহি বিৰাজ কৰা ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ সেই বল আজিও পূৰ্বৰ কালৰ দৰে স্তোতা সকলে স্তুত কৰি আছে । বৰ্ষকৰ পত্নী (পানী) দিনো জয় কৰা ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ সেই ডাঙৰ শক্তিয়ে স্তুতি ভীক্ষুতৰ কৰিছে । তোমাৰ সেই শোষক বল, কৰ্ম আৰু বজ্জই স্তুতি ভীক্ষু-তৰ কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ সেই বলেৰে স্বৰ্গ বৰ্দ্ধন কৰিছে, যশ পৃথিবীয়ে বৰ্দ্ধন কৰিছে । পানী আৰু অন্তৰীক্ষক স্বামীজ কৰিছা ॥ ৮ ॥ হে ইল্ল, মহান বাসব হেতু বিষ্ণু, মিত্ৰ আৰু বৰুণে তোমাক স্তুতি কৰে । মকত গণে তোমাক অনুসৰণ কৰি আনন্দ কৰে ॥ ৯ ॥ হে ইল্ল বৰ্ষক তুমি দেবতাৰ মাজত অতি দাভা হৈ জন্ম হৈছা । সকলো ভাল পুত্ৰ পোৱেৰে আমাক ধাৰণ কৰিছা ॥ ১০ ॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা ইল্ল, তুমি অকলে ডাঙৰ শত্ৰু বিলাক মাৰা । ইল্লৰ বাহিৰে অন্যই ইমান বিলাক কাম কৰিব নোৱাৰে ॥ ১১ ॥ হে ইল্ল, সংগ্ৰামত যি তোমাক স্তোত্ৰেৰে নানা প্ৰকাৰে আহ্বান কৰিছে—, আমাৰ সেই সংগ্ৰামত স্তোত্ৰেৰে আহুত হৈ

আমাৰ শত্ৰু জয় কৰা ॥ ১২ ॥ (হে স্তোতা সকল), আমাৰ মহৎ যবৰ কাৰণে অপৰ্য্যাপ্ত ইল্লক স্তুতি কৰি শতীপতি ইল্লক, জয় কৰা ধন পাবলৈ, হৰ্ষাশিত কৰা ॥ ১৩ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ ইৰিবিটি । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেৱতা—ইল্ল ।

মানুহৰ মাজত সত্ৰাট স্তুতি বাক্যেৰে স্তুতা, নেতা, শত্ৰু মানুহক পৰাস্ত কৰা, অতি দাভা ইল্লক স্তুতি কৰা ॥ ১ ॥ সাগৰৰ চৌ বিলাকে সাগৰক যেনেকৈ ভাল পাই, তেনেকৈ উক্থ স্তোত্ৰ বিলাকে আৰু সকলো হৰি অন্নই ইল্লক ভাল পাই ॥ ২ ॥ সেই দেবতাৰ মাজত বাজমান, জোঠ, মহৎ সংগ্ৰামত ব্ৰতবধাদি কাম কৰা, অন্নবস্ত ইল্লক ধন লাভৰ কাৰণে পৰিচৰণ কৰিছো ॥ ৩ ॥ যি ইল্লক আমোদ কম নহয়, গম্ভীৰ, বহুত শত্ৰুক সংগ্ৰামত মৰা, হৰ্ষযুক্ত (সেই ইল্লক পৰিচৰণ কৰিছো) ॥ ৪ ॥ শত্ৰুৰ ধন পালে সেই ইল্লকেই পক্ষ লবলৈ আহ্বান কৰা । যাৰ পক্ষৰ পৰা ইল্লই হৰি পায় সেয়ে জয়ী হয় ॥ ৫ ॥ সেই ইল্লকেই বলকৰ স্তোত্ৰেৰে অভীজ ঈশ্বৰ কৰে । মানুহে কৰ্মেৰে তেওঁক ঈশ্বৰ কৰে । এনে ইল্লই স্তোতাৰ ধন কাৰক হয় ॥ ৬ ॥ সেই ইল্লই জ্ঞানী, সেই ইল্ল ঋষি, সেই ইল্ল বহুত, পুৰুষত, বৃহৎ, কৰ্মেৰে, মহান, হয় ॥ ৭ ॥ সেই ইল্ল স্তুতি কৰিবলগীয়া, আহ্বান কৰিব-লগীয়া, সত্য, শত্ৰুৰ অবসাদ কৰা, বহুকৰ্মা । —তেওঁ অকলে শত্ৰুৰ অভিভব কৰা হয় ॥ ৮ ॥ মন্ত্ৰত্ৰয়ী মানুহে সেই ইল্লক অৰ্চনায় ঋক্ মন্ত্ৰেৰে সাম মন্ত্ৰেৰে, গায়ত্ৰী আদি ছন্দেৰে বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ৯ ॥ ইল্লই প্ৰশস্ত ধন আগতে পোৱাই দিয়ে, সংগ্ৰামত (জয় কৰি) পোহৰ কৰি দিয়ে, অন্ত্ৰেৰে শত্ৰুক জয় কৰে (গতিকৈ বৰ্দ্ধন কৰা) ॥ ১০ ॥ পূৰ্ণ কৰি দিয়া, বহুতে আহুত কৰা ইল্লই সকলো বিদ্যেয়ী মানুহৰ পৰা নাৱেৰে নৈ পাৰ কৰা দৰে পাৰ কৰক ॥ ১১ ॥ হে ইল্ল, আমাক ধন দিয়া । আমাৰ ভাল বাট চিন্তা কৰা আৰু আমাক সুখ পোৱাই দিয়া ॥ ১২ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি আৰু দেৱতা ১৬ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—গায়ত্ৰী ;

১৪-বৃহতী ; ১৫-সত্যাবৃহতী ।

হে ইল্ল, তুমি আছা । তোমাৰ কাৰণে সোম অভিযুত কৰা হৈছে । —পান কৰা । মোৰ এই বৈদীত মেলি খোৱা কুশত বহা ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, মন্ত্ৰেৰে বোজন কৰা কেশৰ থকা হৰি ঘোঁৰাই তোমাক বহন কৰি

আনক । তুমি আমাৰ স্তোত্র শুনা ॥২॥ হে ইন্দ্র, আমি অভিযুক্ত কৰা সোমবন্ত জ্ঞানগ । যোগ্য স্তোত্ৰেৰে সোম পান কৰা তোমাক আহ্বান কৰিছো ॥৩॥ হে ইন্দ্র, অভিযুক্ত সোমযুক্ত আমাৰ গুৰিলৈ আহা । আমি কৰা ভাল স্তুতি জানি লোৱা । হে ধুনীয়া মুহুৰ্ত্ত যুক্ত ইন্দ্র সোম অন্ন পান কৰা ॥৪॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ দুয়োটা পেট সোমেৰে সিঁচি ভৰাই দিম । গোটেই গা লৈকে যাওক । জিভাৰে সোম গ্ৰহন কৰা ॥৫॥ ভাল দাতা হে ইন্দ্র মধুৰ এয়া সোম তোমাৰ কাৰণে সোৱাদ হওক । তোমাৰ শৰীৰৰ সুখজনক হওক । হৃদয়ৰ কটিকৰ হওক ॥৬॥ তে কৰ্মকৰ্ম ইন্দ্র, পত্নীৰ দৰে (বগা গাখীৰ আদিৰে) আবৃত এই সোম তোমাৰ ফালে যাওক ॥৭॥ বহল কাঁহৰ ডাঙৰ পেটৰ ভাল বাহৰ ইন্দ্রই সোম অন্নৰ আমোদত শত্ৰু বিলাক হত্যা কৰে ॥৮॥ হে ইন্দ্র, সকলো জগতৰ ঈশ্বৰ তুমি আমাৰ আগলৈ আহা । হে বৃত্তহস্তা, আমাৰ শত্ৰু বিলাক মানা ॥৯॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ অক্লুশ দাল দীঘল হওক, যি অক্লুসেৰে সোম চেপা যজমানক (দুৰৈৰ পৰা) ধন টানি আনি দিব পাৰা ॥১০॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে এয়া সোম বেদীত মেলি থোৱা কুশত সোধিত কৰি থোৱা হৈছে । এই সোমৰ ফালে খবকৈ আহি সোম পান কৰা ॥১১॥ হে শক্তিযুক্ত গো বিশিষ্ট, প্ৰখ্যাত (স্তোত্ৰাদিৰে) পূজা কৰা ইন্দ্র, তোমাৰ আনন্দৰ কাৰণে এই সোম চেপা হৈছে । হে আখণ্ড, সেই বাবে বিশেষ স্তুতিৰে তোমাক আহ্বান কৰা হৈছে ॥১২॥ হে শুল্কৰূপ ঋষিৰ পুত্ৰ, কুণ্ডপাৰ্থী (কুণ্ডত পান কৰা) নামৰ যজ্ঞত ঋষি সকলে কেউকালে বেৰি (সমুখত কুণ্ডত সোমবাৰি) যজ্ঞ কৰিলে ॥১৩॥ হে গৃহপতি ইন্দ্র, ঘৰৰ খুটা স্থিৰ হওক । সোম সম্পাদন কৰা সকলৰ অংশযুক্ত গোটেই শৰীৰৰ জ্ঞান কৰ্ত্তা বল হওক । বহুত অসুৰৰ নগৰ ভঙা ইন্দ্র ঋষি সকলৰ সখা হওক ॥১৪॥ সাপৰ দৰে কেট ডোলা, যজ্ঞ কৰিব লগীয়া, গৰু পোৱাই দিয়া ইন্দ্রই অকলেই বহুত শত্ৰু অস্তিত্ব কৰে । ভৰণশীল, ব্যাপ্ত সেই ইন্দ্রক ক্লিষ্টপাত্ৰী স্তোত্ৰেৰে লৈ আহক ॥১৫॥

১৮ সূক্ত—ঋ ২২

ঋষি—কৰ্ণৰ পুত্ৰ ইৰিবিষ্টি । ছন্দ—উকীক্ ।

দেৱতা—আদিত্য সকল ; ৮-অশ্বিনী দুজন , ৯-

অগ্নি, সূৰ্য্য, বায়ু, ৪।৬।৭-আদিত্য ।

অতিৰাই অৱশ্যে এই আদিত্য দেৱতা সকলৰ পৰা

মানুহে অপূৰ্ণ সুখ পাবলৈ বাছা কৰে ॥১॥ এই আদিত্য সকলৰ পৰা অনাই বাধা দিব নোৱাৰে, —অহিংসিত । পালক ভেওঁবিলাকৰ বাট সুগম হৈ (সুখ বৰ্দ্ধক হওক) ॥২॥ আমি সুখ বিচাৰিছো । সৰ্বিতা, ভগ বৰ্ণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্থমা দেৱতা সকলে আমাক বিস্তৃত সুখ দিয়ক ॥৩॥ হে দেৱী, বহুতৰ প্ৰিয় অদিতি, তুমি পালন কৰিলে কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে । তুমি প্ৰজ্ঞা যুক্তা । সুখদাতা দেৱতাৰে সৈতে ভাললৈ আহা ॥৪॥ অদিতিৰ পুত্ৰ সকলে বিদ্বেষ কৰা বোৰক বেলেগ কৰি দিব জানে । বিস্তৃত কৰ্মৰ বন্ধক ভেওঁবিলাকে পাপৰ পৰাও বেলেগ কৈ ৰাখিব জানে ॥৫॥ আমাৰ জন্ত বিলাক অদিতিয়ে দিনত ৰক্ষা কৰক । দুয়োফালে (বাহিৰে ভিতৰে) সেই অদিতিয়ে ৰাতি আমাৰ জন্ত বিলাক ৰাখক । আমাৰ বাঢ়ি থকা পাপৰ পৰাও অদিতিয়ে সদায় ৰক্ষা কৰক ॥৬॥ আৰু সেই স্তুতিৰ যোগ্য অদিতিয়ে ৰক্ষণৰে দিনত আমাৰ ওচৰলৈ আহক । সেই অদিতিয়ে শান্তিকৰ সুখ দিয়ক । বাৰক শত্ৰুক দুৰ কৰি দিয়ক ॥৭॥ আৰু সেই দেৱতাৰ বেজ অশ্বিনী দুজনে আমাৰ ৰোগ গুচাই সুখ কৰক । আমাৰ পাপ গুচাওক । শত্ৰু নাইকিয়া কৰক ॥৮॥ অগ্নিয়ে নিজৰ ভাগ ভাগ অগ্নি বিলাকেৰে সুখ কৰক । সূৰ্য্যাই, ৰাতে আমাৰ সুখ হয়, তেনেকৈ তাপ দিয়ক । পাপ-হীন সুখ যাতে হয়, তেনেকৈ বায়ু বলক ॥৯॥ আদিত্য সকলে ৰোগ উপশম কৰক । শত্ৰুক অপসাৰণ কৰক । দুৰ্ম্মতি গুচাওক । আদিত্য সকলে আমাক পাপৰ পৰা অঁতৰাই দিয়ক ॥১০॥ হে আদিত্য সকল হিংসকক আমাৰ পৰা অঁতৰাই দিয়া । দুৰ্ভিক্ষ গুচাই দিয়া । হে সৰ্ব্বজ্ঞ সকল, বিৰোধী বিলাকক অঁতৰাই দিয়া ॥১১॥ হে সুদাতা আদিত্য সকল, আমাক সেই সুখ দিয়া,—যি পাপী স্তোতাকো পাপৰ পৰা মোচন কৰে ॥১২॥ যি কোনো মানুহে ৰক্ষা কৰিবলৈ গৈ হিংসা কৰে, সেই মানুহ নিজ কৰ্মৰ দ্বাৰাই হিংসিত হওক ॥১৩॥ যি দ্ৰুষ্টি পৰায়ণ মানুহে আমাৰ আঘাত কৰে আৰু কপটাচাৰী সিহঁত নিধন হওক ॥১৪॥ হে আদিত্য দেৱতা সকল, তোমালোকে পৰিপক্ক জ্ঞানীৰ ওচৰত থাকা । নিজৰ হৃদয়ত দুয়োবিধ (কপটাচাৰী আৰু অকপটাচাৰী) মানুহ আছে বুলি জানি লবা ॥১৫॥ আমি মেঘৰ আৰু পানীৰ সুখ বিচাৰো । হে দ্যাৱা-পৃথিৱী, আমাৰ পৰা পাপ দুৰৈত ৰাখিবা ॥১৬॥ হে বসু আদিত্য সকল, ভাল সুখেৰে নিয়া তোমালোকৰ নাৱেৰে আমাৰ সকলো হৃদয়ৰ পৰা পাপ কৰি দিয়া

॥ ১৭ ॥ হে সৃষ্টজ্ঞক আদিত্য সকল, আমার পুত্র আক
পৌত্রব কাৰণে দীৰ্ঘতম আয়ুস প্রেরণ কৰা ॥ ১৮ ॥
৫৪ আদিত্য সকল, আমার অনুষ্ঠিত যজ্ঞ ভোমালোকব
ওচৰত আছে । আমার সুখ কৰা । ভোমালোকব
জ্ঞাতিহৃত থাকি আমি সদায়েই ভোমালোকব হৈ থাকিম
॥ ১৯ ॥ মকত সকলব পালক ইন্দ্র দেবতাক, অগ্নিনী
হৃজনক, মিত্রক আক বৰুণক বৃহৎ দ্বব, আমার কল্যাণব
কাৰণে আমি বিচাৰিছো ॥ ২০ ॥ হে মিত্র, অৰ্জুমা,
বৰুণ আক মকত সকল, সকলো দেবতাই অহিংসিত
পুত্রাদিবে সৈতে স্তব্যৰ্হ ত্বিনিবিধ (নীত, তাপ আক
ববৰুণ) নিবাহক দ্বব আমাক দিয়ক ॥ ২১ ॥ হে
আদিত্য সকল, আমি মানুহ যমব বন্ধু (যবণশীল) ।
আমাব জীৱন ভালকৈ বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ২২ ॥

১৯ সূক্ত— ঋ ৩৭ ।

ঋষি—কশ্বব পুত্র সোভৰি । ছন্দ—প্রগাথ [যুগ্ম
সতোবৃহতী, অযুগ্ম ককুভ্] ২৭-ত্ৰিপদা বিবট্ ;
৩৪-উষিক ; ৩৫-সতোবৃহতী ; ৩৬-ককুভ্ [বিপ-
বীত প্রগাথ] ; ৩৭-পংক্তি । দেবতা—অগ্নি ;
৩৪।৩৫-আদিত্য ; ৩৬।৩৭-ব্রহ্মদেব দান স্তুতি ॥

(হে স্তোতা) সেই অগ্নিক স্তুতি কৰা । তেওঁ
বৰ্গলৈ নিওতা । ঋত্বিক সকলে (স্তুতি আদিবে) স্বামী
অগ্নিব ওচৰ পাই গৈ আক দেবতা সকললৈ হবি
আদি পঠিয়াই ॥ ১ ॥ হে বিপ্র সোভৰি, বিভূতি দায়ক
বিচিত্র তেজব, সোম সাধ্য এই অগ্নি যজ্ঞব নিয়ন্তা
আক নিত্য ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, অতি যজন কৰিব লগীয়া
তুমি দেবতাৰ মাজত অতি দেবতা, দেবতাৰ আশ্রিতা
অমব, যজ্ঞব সুকৰ্ত্তা ভোমাক ভজন কৰো ॥ ৩ ॥ অন্নব
নাভিয়েক, সৌভাগ্যবান, ভালকৈ পোহব কৰা, জ্যেষ্ঠ
জ্যোতি, অগ্নিক স্তুতি কৰো । সেই অগ্নিয়ে দ্যালোকত
মিত্র আক বৰুণব সুখ বিচাৰি যজন কৰক । সেই
অগ্নিয়ে জলদেবতাৰ সুখ বিচাৰি যজন কৰক ॥ ৪ ॥
যি মানুহে সমিধ খবাবে অগ্নিক পৰিচৰণ কৰে, যি
আহুতি দি পৰিচৰণ কৰে, যি বেদ পাঠ কৰি পৰিচৰণ
কৰে, যি ভাল যজ্ঞ কৰি অগ্নিক হবি (পিণ্ডা পূবোতাশ
আদি দি) দি পৰিচৰণ কৰে তেওঁৰ,— ॥ ৫ ॥
তেওঁৰেই বাগ্ধ ঘোঁৰা বিলাক বেগবান হয়, তেওঁৰেই
দীপ্তিমত্ত যশ হয়, দেবতাই আক মানুহে কৰা কোনো
পাপে তেওঁক নেপায় ॥ ৬ ॥ হে বলব পুত্র অন্নব পতি অগ্নি
ভোমাব অজব পৰা তাপ তাপ অগ্নিব দ্বাবা অগ্নি

ভাল অগ্নিযুক্ত হয় । সুখীৰ তুমি আমাব কামনা সিদ্ধি কিৰা
হোৱা ॥ ৭ ॥ স্তুতি কৰা অতিথিব দবে সেই অগ্নি স্তোতা
সকলব হিতকৰ । বধব দবে জানিবলগীয়া । হে অগ্নি,
ভোমাক সাধু সকলে ধৰণী আছে বুলি কয় । ধনব
তুমি বজা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহে ভোমাব যজ্ঞ
কৰে তেওঁ সত্যকল পাওক । হে সুভগ অগ্নি, তেওঁ
সুপ্রশসনীয় হওক । তেওঁ স্তোত্ৰেবে ভজনশীল হওক ॥ ৯ ॥
হে অগ্নি যাব যজ্ঞলৈ তুমি গুহ হৈ জ্বলি থাকা, সেই
যজ্ঞমানে বীৰ পুত্রাদিবে সৈতে থাকি সকলো সাধনা
কৰে । তেওঁ ঘোঁৰাবে জয় ভোগ কৰে । (তেওঁক)
মেধাবী সকলে আক বীৰ সকলে বিচৰা হয় ॥ ১০ ॥
যি যজ্ঞমানব বসত বিশ্বববেণ্য কপৰ অগ্নিয়ে স্তোত্র আক
অন্ন ধাৰণ কৰে, হবি দেবতাক পোৱাই দিয়ে (সেই
যজ্ঞমানে ... ১০ মন্ত্ৰব লগত সম্বন্ধ) ॥ ১১ ॥ হে
বলব পুত্র অগ্নি, মেধাবী বা স্তোতাৰ হবি দান কৰোতে
খবকৈ যজন কৰিবলগীয়া কথা হয় । হে বসু, দেবতাৰ
ভলত আক মানুহব ওপৰত আমাক কৰি দিয়া ।
(সকলোৰে ওপৰলৈ তুলি দিয়া) ॥ ১২ ॥ সুদক্ষ ক্রি-
গামী অগ্নিক যি হবি দান কৰি নমস্কাৰেবে বা স্তুতিবে
পৰিচৰণ কৰে (তেওঁ সম্বন্ধ হয়) ॥ ১৩ ॥ যি মানুহে
এই অখণ্ডনীয় অগ্নিক জ্বলাব পৰা সমিধ খবি দি
পৰিচৰণ কৰে তেওঁ কন্দেৰে সৌভাগ্যবান হৈ সকলো
মানুহ দ্যোতমান অন্নবে নৈ পাৰ হোৱা দবে অভিক্রম
কৰি যায় ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, যি ধনে দ্ববত বাক্স
আদিক অভিভব কৰিব পাৰে আক পাপ বৃদ্ধিব মানুহব
খণ্ড দমাব পাৰে সেই দ্যোতমান ধন আমালৈ আহৰণ
কৰা ॥ ১৫ ॥ যি অগ্নিব তেজবে বৰুণ প্রকাশ হয়,
যাব তেজবে মিত্র আক অৰ্জুমা প্রকাশ হয়, ভগ প্রকাশ
হয়, বলেবে প্রাপ্তব্য বন্ধ পোৱা ইন্দ্রব বন্ধিত আমি,
হে অগ্নি, ভোমাব সেই তেজব পূজা কৰো ॥ ১৬ ॥
হে মেধাবী দেবতা অগ্নি, যি ঋত্বিকে মানুহব চকু সুকৰ্মা
ভোমাক ধবি (জ্বলায়) স্থাপন কৰে, সেই বিলাকেই
সুধ্যান কৰ্ত্তা হয় ॥ ১৭ ॥ হে সৌভাগ্যবান অগ্নি, সেই
জনেই ভোমালৈ বেকী কৰে, আহুতি প্রস্তুত কৰে,
সোম অভিক্রম কৰিবলৈ উদ্যোগ কৰে, তেওঁৰেই বন্দেব
বহুত ধন জয় কৰে ; তেওঁবিলাকে ভোমাব ওপৰত
অভিলাষ ন্যক্ত কৰে ॥ ১৮ ॥ হবাবে আহুত অগ্নি আমাব
কল্যাণব কাৰণে হওক । হে সুভগ অগ্নি, দান আমাব
কল্যাণব হওক । যজ্ঞ কল্যাণব হওক । স্তুতি বিলাক
কল্যাণব কাৰণে হওক ॥ ১৯ ॥ হে অগ্নি, সংপ্রোক্ত
আমাব ভাল হয় কৰা, যি মনেবে তুমি যজ্ঞক পৰাভ

কৰা। অভিভব কৰা, শত্ৰুৰ বহুত স্থিৰ বল পৰাজিত
কৰা। আমি অভীষ্ট হৰি আৰু স্তোত্ৰেৰে তোমাক
ভজন কৰিম ॥ ২০ ॥ সেই মনু প্ৰজাপতিয়ে পূজা কৰা
অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া, হৰি বহন কৰা, দেবতাৰ
দুত যাক দেবতা সকলে সদায় প্ৰেৰণ কৰে, সেই
অগ্নিক স্তুতি কৰো ॥ ২১ ॥ (হে স্তোতা সকল) তীক্ষ্ণ
জ্বালাৰ, সন্ময় ডেকা, বাজমান অগ্নিক হৰি অন্ন দি
স্তব গোৱা। যি অগ্নিয়ে স্নাত্ত বাক্যেৰে স্তুত হৈ,
যি'উৰে আহুত হৈ ভাল বীৰ্য দান কৰে ॥ ২২ ॥ যি'উৰে
আহুত হৈ এই অগ্নিয়ে যেতিয়া ওপৰে-ডলে শব্দ কৰি
অনুব (দেবতা) সূৰ্য্যৰ দৰে প্ৰকাশ কৰে সেই অগ্নিক
স্তব কৰে ॥ ২৩ ॥ যি দেবতা অগ্নিয়ে মনু প্ৰজাপতিয়ে
দিয়া সুগন্ধযুক্ত হৰি আদি দেবতালৈ পথিয়াই, সেই
সুযজ্ঞ, দেবতাৰ আহ্বাতা, মৰণ বহিষ্ঠ অগ্নিয়ে বৰণীয়া
ধন পৰিচৰণ কৰা যজ্ঞমানক দিয়ে ॥ ২৪ ॥ হে বলব
পুত্ৰ, আহুত অনুকূল দীপ্তিৰ অগ্নি, মৰণশীল মই যদি
তোমাৰ দৰে হও, তেতিয়া মই অমৰণ হম ॥ ২৫ ॥
হে বসু, মিচা অপবাদৰ কাৰণে তোমাক একো নকও।
হে সত্য, পাপৰ কাৰণে একো নকও। আমাৰ স্তোতাই
তোমাক কব লগীয়া বচনেৰে (স্তোত্ৰেৰে) আক্ৰোহ
নকৰক। বেয়া বুদ্ধিৰ অহিত শত্ৰু, হে অগ্নি, আমাৰ
নহওক। পাপ বুদ্ধিয়ে আমাক বাধা নিদিয়ক ॥ ২৬ ॥
পুত্ৰই পিতাকক কৰা দৰে আমাৰ পোষক এই অগ্নিৰে
যজ্ঞৰ ঘৰত দেবতাৰ উদ্দেশ্যে আমাৰ হৰি দেবতাক
পোৱাই দিয়ক ॥ ২৭ ॥ হে বসু, অগ্নি, আমাৰ অতি
ওচৰৰ দেবতা তোমাৰ বন্ধপেৰে মানুহ মই যাতে সদায়
প্ৰীতিৰে তোমাক সেৱা কৰিব পাবো ॥ ২৮ ॥ হে অগ্নি,
তোমাৰ পৰিচৰণ কৰ্ম কৰি তোমাক ভজো। তোমাক হৰি
দান কৰি ভজো। তোমাক স্তোত্ৰেৰে ভজো। হে বসু-অগ্নি,
স্তোতাৰ প্ৰসন্ত বুদ্ধিৰ বন্ধক বুলি তোমাক কৰ। হে
অগ্নি, আমাক দিবলৈ হুকু হোৱা ॥ ২৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি
যাক সখ্য গ্ৰহণ কৰা, সুবীৰ পুত্ৰেৰে, অন্ন আদিৰ
ভবনেৰে তোমাৰ বন্ধপে সেই যজ্ঞমান প্ৰবৰ্দ্ধন হয়
॥ ৩০ ॥ সোমসিদ্ধ, জ্বননশীল; নীত্ৰধান (বাহু থকা),
কমনীয়, ঋতুত জন্ম হৈ দীপ্ত অগ্নি, তোমাত সোম
দিয়া হৈছে। তুমি মহতী উষা বিলাকৰ প্ৰিয়, বাতিৰ
বস্ত্ৰৰ প্ৰকাশ কৰা ॥ ৩১ ॥ সোভবী ঋষি সকলে (আমি)
বন্ধনৰ কাৰণে, অগ্নিৰ ওচৰলৈ আহি পাইছো। (সেই
অগ্নি সহস্ৰ ভেজ বিশিষ্ট, ভাল সহায়, কাৰক, সম্ৰাট),
ঋতদস্যুৰ বন্ধু ॥ ৩২ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ অন্য অগ্নি বিলাক
গছৰ দালৰ দৰে শাখা। মানুহৰ মাজত মই তোমাৰ বল

স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰি অন্য স্তোতাৰ দৰে দ্যোতিমান যশ লাভ
কৰিম ॥ ৩৩ ॥ অত্ৰোহী, সূনাতা হে আদিত্য সকল, হৰিমান
সকলোৰে মাজত যি জন মানুহক (যজ্ঞত) কামৰ পাব
কৰি দিয়া, তেওঁ তাৰ ফল পাই ॥ ৩৪ ॥ বাজমান হে
শত্ৰুৰ অভিভব কৰা আদিত্য সকল, তোমালোকে মানুহ
শত্ৰুক অভিভব কৰা। হে মিত্ৰ, বৰ্ণ, অৰ্য্যমা (দেবতা
সকল) তেনেকুৱা আমিহেই তোমালোকৰ ঋতব (নিয়মৰ
যজ্ঞৰ) নেতা হম ॥ ৩৫ ॥ অভিদাভা, দয়ালু সংলোকৰ
পালক পুৰুষস্বৰ্য্যৰ পুত্ৰ এশদস্যুৰে মোক ছোৱালী পক্ষাশ
জনী (দাসী) দিলে ॥ ৩৬ ॥ আৰু শ্যাম বৰ্ণাধিৰ নেতা
সুভাস্তা নদীৰ কাষত থকা ঘৰত, তীৰ্থত, মোক ঘোঁৰা
দিলে। তেওঁ অগ্ৰগামী, বহুতৰ পুজিত, দানাহ' সকলৰ
গৰু পালক। (তেওঁ) তিনিমাত্ৰ (একক) হেজাৰ
গৰু মোক দিলে ॥ ৩৭ ॥ (এই ঋকৰ সাংগ্ৰহৰ ভাষ্য নাই)।

২০ সূক্ত—ঋ ২৬।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ সোভবি। ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম
ককুপ্, যুগ্ম সন্তোবৃহতী। দেবতা—মকত সকল।
হে গতিশীল মকত সকল, তোমালোক আহা।
(নহাকৈ থাকি) হিংসা নকৰিবা। সমান ঋতব
তোমালোকে দৃঢ় পৰ্ব্বতকো কঁপাই দিয়া, অন্য ঠাইত
নেথাকিবা ॥ ১ ॥ হে মহান কত্ৰৰ পুত্ৰ, মকত সকল,
সুদীপ্তিৰ দৃঢ় বথৰ নেমী-থকা বথেৰে আহা ॥ হে বহুতৰ
স্পৃহনীয়, সোভবী ঋষিয়ে কামনা কৰা অগ্নেৰে সৈতে
আজি আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ॥ ২ ॥ কৰ্মবস্ত্ৰ, বাগ্ধ,
বৰষুণৰ পানীৰ সেৱা কত্ৰৰ পুত্ৰ মকত সকলৰ উগ্ৰ
বল আমি জানো ॥ ৩ ॥ হে ভাল অন্নযুক্ত, দীপ্তিযুক্ত
মকত সকল, তোমালোকে (যেতিয়া) কঁপাই দিয়া
(তেতিয়া) দ্বীপ বিলাক ভাগি যায় : স্থাবৰ গছ বিলাকে
দুঃখ পাই; দাবাপৃথিৱী কঁপাই দিয়ে আৰু চলন্ত পানী
বিলাক ওপৰলৈ উঠে ॥ ৪ ॥ হে মকত সকল, তোমালোক
গৈ থাকোতে লৰাৰ নোৱাৰা পৰ্ব্বত (আৰু) গছ বিলাকে
কেউফালে ভীষণ শব্দ কৰে,—পৃথিৱী কঁপে ॥ ৫ ॥ হে
মকত সকল তোমালোকে দলে বলে ষাওঁতে ত্ৰালোক
ওপৰলৈ উঠি যায়। বহুত বলী নেতা মকত সকলে দ্বীপ
আভৰণ নিজ শৰীৰত ধাৰণ কৰে ॥ ৬ ॥ দীপ্ত, বলবন্ত,
বৰ্ষণৰূপ, অকুটিল নেতা মকত সকলে অন্নৰ উপলক্ষে
মহৎশোভা ধাৰণ কৰিছে ॥ ৭ ॥ সোভবি ঋষিৰ স্তুতিৰ
শব্দই সোণৰ বথৰ কোশত (মাজত) থাকোঁতে মকত
সকলৰ কাণত বাজে। গোমাতৃক, সুজগ্ৰৰ মহান সেই মকত
সকলে আমাৰ অন্ন ভোগ কৰিবলৈ আৰু প্ৰীতিদান
কৰিবলৈ হওক ॥ ৮ ॥ হে সোমবৰ্ণক (অৰ্য্য) সকল,

বিশেষকৈ যোৱা বৰ্ষক মকত সকলৰ কাৰণে হব্য আহৰণ কৰা ॥ ৯ ॥ হে নেতা মকত সকল, বৰ্ষক যোৱাবে, বৰ্ষক কপেৰে, বৰ্ষক নাডি (মাৰু ঠাই) যুক্ত বথেৰে হবিৰ ফালে অনায়াসে উল্কা কৰিবলৈ শেণ পক্ষীৰ দৰে আহা ॥ ১০ ॥ এই মকত সকলৰ অলঙ্কাৰ সাজ-পাৰ একেই। জক্‌মকীয়া অলঙ্কাৰ (বুকুত) শোভা কৰিছে। বহুত শক্তি আদি অস্ত্ৰ বাহুত জিলিকি আছে ॥ ১১ ॥ উগ্ৰ, বৰ্ষক, উগ্ৰ বাহুৰ সেই মকত সকলে নিজৰ গাত বক্ষণৰ কাৰণে যত্ন নকৰে। হে মকত সকল, ভোমালোকৰ বথত ধনু আদি দৃঢ়তৰ অস্ত্ৰ বিলাক আছে, পণ্ডিকে সেনামুখত ভোমালোকৰ জয় সম্পন্ন নিশ্চিত ॥ ১২ ॥ পানীৰ দৰে বিস্তীৰ্ণ, দীপ্ত, বহুত সংখ্যাৰ মকত সকলৰ নাম একেতাই হৈ স্তোভাৰ কাৰণে পিতৃৰ পৰা অহা অন্নৰ দৰে ভোগৰ কাৰণে হয় ॥ ১৩ ॥ সেই মকত সকলক বন্দনা কৰা। সেই কঁপাই দিয়া স্বামী মকত সকলৰ আমি হীন সেরক। তেওঁ বিলাকৰ দান আদি আমালৈ মহত যুক্ত হয় ॥ ১৪ ॥ হে মকত সকল, ভোমালোকৰ বক্ষণৰ আগৰ দিনৰ স্তোভা সৌভাগ্য যুক্ত হৈছিল। আৰু যি স্তোভা, সেই মানুহ ভোমাৰ হয় ॥ ১৫ ॥ হে নেতা মকত সকল ভোমালোকে যি হবিস্থান যজ্ঞমানৰ হব্য উল্কা কৰিবলৈ আহা, সেই যজ্ঞমান, হে কম্পন কৰা মকত সকল, দ্যোতিমান অগ্নৰে আৰু যজ্ঞ কৰিবলৈ সুখ সকলো ফালৰ পৰা পাই ॥ ১৬ ॥ কত্ৰৰ পুতেক সকল, পানী পেলায় দিয়া মেঘৰ বিধাতা। সদায় ডেকা তেওঁ বিলাকে অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহি যেনেকৈ আমাক বিচাৰে তেনেকৈয়ে এই স্তোভ হওক ॥ ১৭ ॥ যি সুদাতা যজ্ঞমানে মকত দেবতা সকলক পূজা কৰে, যি স্তোভা মকত সকলক হবি আদিৰে যজ্ঞ কৰে, সেইবাবে দুয়ো বিধ (কৰা) আমাক ধন দিবৰ মনেৰে, হে ডেকা (মকত) সকল আমাৰ ওচৰলৈ আহি মিলিত হোৱা ॥ ১৮ ॥ হে সোভব, সদায় ডেকা, বৰ্ষক, পাবক, সেই মকত সকলক নতুন নতুন স্তুতি বাক্যেৰে কৃষকে বলদক স্তুতি কৰা দৰে পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰা ॥ ১৯ ॥ সকলো যুদ্ধত আহ্বান কৰা মকত সকলে মজ্ঞ যোদ্ধাৰ দৰে সকলোকে অভিভব কৰে। সম্প্ৰতি আহ্বাদকৰ বৰ্ণন কৰা সুশল্ল মকত সকলকেই স্তুতিৰে বন্দনা কৰা ॥ ২০ ॥ হে সমান ডেকাৰ মকত সকল, (ভোমালোকৰ মাতৃ) গাই গৰু বিলাকে একেজাডীয়া সমান বন্ধু বুলি পূৰ্ব দিশৰ পৰা পাই পৰম্পৰে চেলেকা চেলেকি কৰিছে ॥ ২১ ॥ নাচি থকা, বুকুত অলঙ্কাৰ থকা হে মকত সকল, মানুহ হৈও স্তোভাই ভোমালোকৰ সখীত লাভ

কৰিবলৈ গৈছে। সেই একে আমাৰ (স্তোভাৰ) হৈ কথা কোৱা। ভোমালোকৰ বন্ধুত সদায় (স্তোভাদিৰে) ধাৰণ কৰিবলগীয়া হৈ আছে ॥ ২২ ॥ সুদাতা, সখা, চলন্ত হে মকত সকল, আমালোকক মকতৰ ঔষধ আমি দিয়া ॥ ২৩ ॥ যি বক্ষণৰে সমুদ্রক বন্ধা কৰিছা, যি বক্ষণৰে স্তোভাৰ দত্ত মাধা, যি বক্ষণৰে তৃক্ষা-তুবক (গোভমক) নাদ (কবি) দিছিল, হে সুখৰ ডাব কৰা দত্ত বহিষ্ঠ মকত সকল, কল্যাণেৰে, সকলো বক্ষ-নেৰে আমাৰ সুখ দাতা হোৱা ॥ ২৪ ॥ হে সুশল্ল মকত সকল, সিদ্ধ নদীত যি ঔষধ আছে, অটিকি নদীত যি ঔষধ আছে, যি সমুদ্রত আছে, যি পৰ্বতত ঔষধ আছে,—॥ ২৫ ॥ সেই সকলো ঔষধ জনা ভোমালোকে আমালৈ লৈ আহা। ভাবে আমাৰ চিকিৎসা কৰা আৰু হে মকত সকল, আমাৰ মাজৰ বোণীৰ, পাপৰ ফল ব্ৰহ্মণ বোগ যাতে শান্তি হয়, তেনেকৈ ব্যাধিগ্ৰস্ত অঙ্গ সম্পূৰ্ণ কৰা ॥ ২৬ ॥

২১ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ সোভবি। ছন্দ প্ৰগাথ (অযুগ্ম ককুপ্) যুগ্ম সতোবৃহতী—। দেবতা—ইন্দ্ৰ, ১৬। ১৮ চিত্ৰব দান স্তুতি।

(ধনে ধানে) শকত মানুহক বিচৰা দৰে, আমি (সোম আদি অগ্নেৰে) পোষণ কৰি অপূৰ্ণ বিধিৰে অগ্নৰ ইন্দ্ৰ-কেই নিজৰ বক্ষণ বিচাৰি আহ্বান কৰিছো ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বক্ষ বক্ষণৰ কাৰণে ভোমাৰ ওচৰলৈ আহিছো। সেই ইন্দ্ৰ শত্ৰু অভিভব কৰা, ডেকা, উগ্ৰ,—তেওঁ আমাৰ ফালে আহক। আমাৰ সখা তুমি ভজনিয় আৰু বন্ধা কাৰী। আমি ভোমাকেই বৰণ কৰিছো ॥ ২ ॥ যোৱাৰ পালক, গৰুৰ পালক, উৰুৱা ভূমিৰ পালক হে ইন্দ্ৰ, এয়া সোম ভোমাৰ কাৰণে চেপা হৈছে,—আহা। হে সোমপতি ইন্দ্ৰ, সোমপান কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বন্ধুহীন বিপ্ৰ আমি, বন্ধুহীন ভোমাক বন্ধুত্বৰ কাৰণে আমি বিচাৰিছো। হে কামবৰী, ভোমাৰ যি ভেজ আছে সেই সকলো ভেজেৰে সৈতে সোমপান কৰিবলৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, গৰুৰ গাখীৰ (আদি) যিহোৱা, আমোদ-কৰ, স্বৰ্গ পাব পৰা সোমত (সোমৰ চাৰিউফালে) চৰাইৰ দৰে বহি থকা আমি ভোমাক পুনঃপুনঃ স্তুতি কৰিছো ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ ফালে মুখ কৰি নমস্কাৰেৰে ভোমাক মাতিছো ॥ তুমি বাবে বাবে কি চিত্তা কৰি আছ। হে হবিৰ, আমাৰ কামনা বহুত আছে। তুমি দাতা। সেইবাবে ভোমাৰ ওচৰ হৈছো। আমাৰ কামনা

ঝিলাক ভোমার ওচৰত আছে (দেইবাৰে মাতিছো) ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমার বন্ধনত আমি নতুন হম। হে অগ্নিব, আগতে ভোমাক মহান বুলি জনা নাছিলো, এতিয়া জানিলো ॥ ৭ ॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ, ভোমার সখীত্বৰ ভাব এতিয়া জানিছো। ভোগা ধনো জানিছো। হে বজ্জ-বান, ভোমার সেই (সখীত্ব আৰু ধন) বিচাৰিছো। আৰু হে বসু, ভাল মুকুট পিন্ধা ইন্দ্ৰ, গৰু যুক্ত সকলো অগ্নি পাবলৈ আমাক তীক্ষ্ণ কৰা ॥ ৮ ॥ হে সখা (ঋত্বিক) সকল, যি ইন্দ্ৰই পূৰ্বত এইদৰে প্ৰশস্ত ধন আমাক ভালকৈ আনি দিছিল সেই ইন্দ্ৰকেই তোমালোকৰ বন্ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰিছো ॥ ৯ ॥ হৰিৎ বৰ্ণ যোৱা থকা, সংসকলৰ পতি, শত্ৰুৰ অভিভৱিতা ইন্দ্ৰকেই আনন্দিত হোৱা মানুহে স্তুতি কৰে। সেই ধনবান ইন্দ্ৰই আমাক স্তোতা বুলি শত শত গৰু যোৱা সোনকালে দিয়ক ॥ ১০ ॥ হে বৃষভ ইন্দ্ৰ, গৰু যুক্ত জনৰ লগত যুদ্ধত ফোঁচ ফোঁচাই থকা শত্ৰুক ভোমার সহায়ৰে আমি (যথোচিত) উত্তৰ দিম ॥ ১১ ॥ হে পুৰুষত ইন্দ্ৰ, আমাক হিংসা কৰা শত্ৰুক আমি জয় কৰিম। পাপ বৃদ্ধিৰ মানুহৰ পৰা আমি ভিত্তি থাকিম। মকত সকলৰ সহায়ত আমৰক শত্ৰুক মাৰিম। কৰ্ম্ম বৰ্দ্ধন কৰিম। তুমি আমাৰ কৰ্ম্ম বন্ধ কৰিবা ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি জন্মতেই ভাতৃহীন। সদায় বন্ধুবৰ্দ্ধিত। যুদ্ধতেই ভোমার বন্ধুত্ব পঢ়ি উঠিব ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, কেৱল ধনবান হলে তুমি সখীত্ব নিৰিচাৰা। যি সুবাসন খায়, সিহঁতে ভোমাক হিংসা কৰে। যেতিয়া মানুহৰ কাৰ্পন্য নোহোৱা হয় তেতিয়া পিতৃক মতা দৰে ভোমাক আহ্বান কৰে ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমার আপোন আমি ভোমার নিচিনা দেবতাৰ বন্ধুত্বৰ পৰা বঞ্চিত হৈ সোম অভিবৰ নকৰা মূৰ্খ নহও ॥ ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে সোম অভিবৰ কৰি থাকিম ॥ ১৫ ॥ হে গোদাতা ইন্দ্ৰ, ভোমার আপোন আমি ধনৰ পৰা বঞ্চিত নহও। ভোমার বাহিৰে অন্যৰ পৰা আমি ধন নলও ॥ হে স্বামী, তুমি দৃঢ় ধন আমালৈ আনা। ভোমার সেই দান কেতিয়াও মিছা হব নোৱাৰে ॥ ১৬ ॥ হৰিদাতা মোক ইন্দ্ৰই ইমান ধন দিলে, নে সৌভাগ্যবতী সৰস্বতীয়ে দিলে? নে তুমি চিত্ৰ বজাই মোক এই ধন দিলা? ॥ ১৭ ॥ সহস্ৰ অযুত ধন চিত্ৰ বজায়েই মোক দিলে। সৰস্বতী নদীৰ ক্ৰিমাৰত অন্য ঝিলাক ক্ষুদ্ৰ বজা আছে। পৰ্যন্তই যেনেকৈ বহুযুগ চাৰি দিৱে ডেওঁ (চিত্ৰ বজাই) ভেনেকৈ ধন বিস্তাৰ কৰিছে ॥ ১৮ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—কণ্ব পুত্ৰ সোভতী। ছন্দ—১-৬ প্ৰগাথ

(অযুগ্ম বৃহতী, যুগ্ম সতো বৃহতী); ৭ বৃহতী।

৮-অমৃগ্ধৃভ্ : ৯। ১০। ১৩-১৮ (কক্ৰুত সতো বৃহতী প্ৰগাথ)। দেবতা—অগ্নিনী দুজন।

হে অগ্নিনী দুজন, তোমালোকৰ অতি দৰ্শনীয় বথ, যাক ভালকৈ আহ্বান কৰা হয়, বাটত যাওঁতে শব্দ কৰি যোৱা, যি বথত সূৰ্য্যাক আনিবলৈ যাওঁতে আছিল। সেই বথ বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥ ১ ॥ হে সোভৰ (ঋষি) ভাল স্তুতিৰে অগ্নিনী দুজনৰ বথক স্তুতি কৰা (যি বথ) পূৰ্বৰ স্তোতা সকলৰ পোষক, ভালকৈ আহ্বান কৰা, বহুতৰ স্পৃহনীয়, সকলোৰে বন্ধক, সংগ্ৰামত অগ্ৰগামী, সকলোৱে ভজন কৰা, শত্ৰুক হিংসা কৰা আৰু পাপ বহিত ॥ ২ ॥ বহুত শত্ৰুৰ অত্যন্ত পৰাভৱকাৰী দেবতা, তৰি দাতা যজ্ঞমানৰ ঘৰৰ ফালে যোৱা সেই অগ্নিনী দুজনক এই যজ্ঞৰ বন্ধনৰ কাৰণে স্তোত্ৰেৰে আমাৰ ফালে অহা কৰিম ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনী দুজন তোমালোকৰ বথত এটা চক্ৰ স্বৰ্গৰ ফালে যায়। অন্য এটা চক্ৰ সকলোৰে আশুৰ্য্যামী হৈ প্ৰেৰণ কৰা তোমালোকৰ কাৰণে থাকে। হে শুভৰ পতি (দুজন), তোমালোকৰ সুমতি নতুনকৈ পোৱালো দিয়া গৰুৰ দৰে (পোৱালিৰ গুৰিলৈ অহাৰ দৰে) আমাৰ ফালে আহক ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, তিনি বন্ধুৰ (থকা) সোণৰ লেকাম লগোৱা যোৱাৰে তোমালোকৰ যি প্ৰসিদ্ধ বথে দ্যাৱাপৃথিৱী অতিক্ৰম কৰি যায় তে নাসত্য দুজন, সেই বথেৰে অহা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, পুৰণি কালত দ্বালোকত থকা পানী মনুবজাক দি নাঙলেৰে ঘৰ ধানৰ খেতি কৰাইছিল। হে শুভৰ পতি দুজন, সেই তোমা-লোকক আজি ভাল স্তুতিৰে স্তব কৰিম ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি ধনবান অগ্নিনী দুজন, ঋত্বৰ (নিয়মৰ) বাটেদি আমাৰ ফালে আহা। হে বৰ্ষক দুজন, অসদস্যৰ পুত্ৰক তৃক্ষিক যি বথেৰে মহৎ ধনৰ কাৰণে প্ৰীত কৰিছিল। (সেই বাটেদি আহা) ॥ ৭ ॥ নেতা আৰু বৰ্ষক হে অগ্নিনী দুজন, তোমালোকৰ কাৰণে শিলেৰে সোম চেপা হৈছে। (সেই) সোম পান কৰিবলৈ আচা। হৰি দাতাৰ ধৰত সোমপান কৰা ॥ ৮ ॥ হে ধনবৰ্ষক অগ্নিনী দুজন, অস্ত্ৰৰ কোণ (ভৰাল) থকা সোণময় বথত তোমা-লোক উঠা। সৰহ অগ্নি আমাক দিয়া ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, যি বন্ধনৰে পক্ৰ বজাক বন্ধা কৰিছিল, যি বন্ধনৰে অগ্নিক বন্ধা কৰিছিল, যি বন্ধনৰে বজ বজাক বিশেষকৈ সোমৰে প্ৰীত কৰিছিল, সেইবন্ধনেৰে খবকৈ সোনকালে আমাৰ ওচৰলৈ আহা। যি আত্মৰ বোণী আছে তাৰ চিকিৎসা কৰা ॥ ১০ ॥ অৰাধ পতিৰ

মেধাবী আমি সংগ্রামত অবাধ গতিবে যোরা অশ্বিনী
দুজনক দিনব এতিয়াই (পূৰ্বা) যেতিয়া জুতিবে আস্থান
কৰিছো (ভেটিয়া বন্ধনেৰে সৈতে আহা) ॥ ১১ ॥ হে
কামবৰ্ষক অশ্বিনী দুজন নানা ৰূপৰ, সকলোৰে বৰণ্য
ভোমালোকে আমাৰ আস্থানৰ ফালে সকলো বন্ধাৰে
সৈতে আহা। যি বন্ধনেৰে, হে নেতা দুজন, হৰি ইচ্ছা
কৰা, অতি ধন দাতা, যুদ্ধত নানা ভাব ধৰা, নাদৰ
কাৰণে যি বন্ধণেৰে বন্ধন কৰা সেই বন্ধনৰ সৈতে
আহা ॥ ১২ ॥ সেই অশ্বিনী দুজনক দিনত এতিয়াই
(পূৰ্বাতে) বন্দনা কৰি ওচৰত স্তুতি কৰিছো। স্তোত্ৰেৰেই
ভেঁৰিলাকক বিচাৰিছো ॥ ১৩ ॥ শুভৰ পতি বাটত
শৰু কৰি যোৱা অশ্বিনী দুজনক বাতি, উৰাৰ সময়ত
আক দিনত (সকলো সময়ত) আমি আহ্বান কৰো। হে
অন্নধন কৰ্ত্তা, অশ্বিনী দুজন, মানুহ শত্ৰুৰ হাতত আমাক
এৰি নিদিবা ॥ ১৪ ॥ আক হে সেৱনীয় অশ্বিনী দুজন,
সুখাহঁ মোক সুখ দিবলৈ বাতিপুৱালৈ আহিবা। মই
সোভৰীয়ে পিতাকে পুতেকক মতা দৰে আহ্বান কৰিছো
॥ ১৫ ॥ মনৰ দৰে বেগী, বৰ্ষক, শত্ৰুক নাশ কৰা, বহুতক
বন্ধা কৰা শাস্ত্ৰ গতিৰ বথত বন্ধনেৰে আমাক বন্ধা
কৰিবলৈ আমাৰ অতি ওচৰ হোৱা ॥ ১৬ ॥ অতি মধু
পান কৰা, নেতা দস্তা অশ্বিনী দুজন, আমাৰ ঘৰ গৰু
যুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত, সোণ আদিৰে (পূৰ্ণ কৰি) আহা ॥ ১৭ ॥
স্তোতাক ভালকৈ দিয়া, সুবীৰ্য্য, সকলোৰে বৰণীয়,
বলবানেও অভিভব কৰিব নোৱাৰা ধন আমি বিচা-
ৰিছো। হে অন্নধন অশ্বিনী দুজন, তোমালোক আমাৰ
ঘৰলৈ আহোঁতে সকলো ধন আমি পাম ॥ ১৮ ॥

২৩ সূক্ত - ঋ ৩০ ।

ঋষি—ব্যস্মৰ পুত্ৰ বিশ্বমনা । ছন্দ—উৎকৃ ।

দেবতা—অগ্নি ।

শত্ৰুৰ প্ৰতি গমনশীল অগ্নিক স্তুত কৰা। কেউফালে
যোৱা ধোৱাৰে, ধৰি বাথিব নোৱাৰা পোহৰৰ জাত-
বেদ অগ্নিক যজ্ঞ কৰা ॥ ১ ॥ আক হে সৰ্বাৰ্থদৰ্শী
বিশ্বমনা ঋষি, মাৎস্যচৰ্য্যহীন যজ্ঞমানৰ বথ আদি দাতা
অগ্নিক স্তুতি কৰা ॥ ২ ॥ শত্ৰুক বাধা দিয়া আৰু ঋকেৰে
অৰ্চনা কৰা অগ্নিয়ে যি যজ্ঞমানৰ অন্নাদি বস জ্ঞানেৰে
সৈতে গ্ৰহণ কৰে ভেঁৰিলাকে ধন লাভ কৰে ॥ ৩ ॥
অতি দীপ্ত, তাপ দিয়া দাঁতেৰে (শিখাৰে) ভাল পোহৰৰ
আক যজ্ঞমানৰ আঞ্জিত অগ্নিৰ জৰা বহিত ভেজ ওপৰলৈ
উঠিল ॥ ৪ ॥ সুৱজ্ঞৰ হে অগ্নি, সন্মুখত হুহুৰ দীপ্তিৰে শোভিত
হৈ আক স্তুত হৈ দৈব শিখাৰে ওপৰলৈ উঠা ॥ ৫ ॥

হে অগ্নি, অনুসক্ত হৈ হব্য আহুতি দি দেবতালৈ ভাল
স্তোত্ৰেৰে সৈতে (হব্য) লৈ যোৱা—বিহেতু তুমি
হব্য বহন কৰা দেবতাৰ দূত ॥ ৬ ॥ মানুহৰ হোতা,
পুৰণি, তোমাক আহ্বান কৰিছো। সেই অগ্নিক এয়া
স্তুতি বাক্যেৰে স্তুত কৰিছো। তোমালোকৰ কাৰণেই
(হে ঋত্বিক) স্তুত কৰিছো ॥ ৭ ॥ বহুবিধ কৰ্ম্মা, মিত্ৰৰ
দৰে থকা হবিৰে সন্তৰ্পণ কৰা অগ্নিয়ে, ঋতবান (নিয়-
মৰ যজ্ঞবান) যজ্ঞমানক কামনা পূৰণ কৰে ॥ ৮ ॥ ঋতৰ
(নিয়মৰে যজ্ঞৰ) কামনা কৰা হে, যজ্ঞমান সকল, ঋত-
বান (নিয়ম বান) যজ্ঞ সাধন কৰা এই অগ্নিক হৰি দিয়া
যজ্ঞাস্তত স্তুতি বাক্যেৰে সেৱা কৰা ॥ ৯ ॥ সংযত কৰা
আমাৰ যজ্ঞ অতি অগ্নিৰ অগ্নিৰ সন্মুখলৈ যাওক, যি
অগ্নি মানুহৰ হোতা হৈ সদায় যশস্বী হয় ॥ ১০ ॥ জৰা
বহিত হে অগ্নি, তোমাৰ দীপ্যমান, যহান সকলো ফালে
যোৱা আভা (বশ্মি) বিলাকে কামবৰ্ষী ঘোঁৰাৰ দৰে
বল আচৰণ কৰে ॥ ১১ ॥ হে অন্নগৰ কী অগ্নি, তুমি
আমাক সুবীৰ্য্যযুক্ত ধন দিয়া। আমাৰ পুত্ৰ পোত্ৰৰ
সংগ্ৰামত বাথিবলগীয়া ধন বন্ধা কৰা ॥ ১২ ॥ প্ৰজাৰ
ভীক্ষু অগ্নি সুপ্ৰীত হৈ মানুহৰ ঘৰত যেতিয়া থাকে
ভেটিয়া সকলো বাধক বান্ধস প্ৰতিবেশ কৰে ॥ ১৩ ॥
বীৰ, প্ৰজাৰ পালক হে অগ্নি, মোৰ নতুন স্তোত্ৰ গান
শুনি মান্যাবী বান্ধসক তাপক তেজ্জৰে পুৰি মাৰা ॥ ১৪ ॥
যি হবাদাতাই ঋত্বিক সকলৰ দ্বাৰা অগ্নিত হৰি আদি
দিয়া হয়, শত্ৰু মানুহৰ মান্যৰেও সেই মানুহক বশ কৰিব
নোৱাৰে ॥ ১৫ ॥ ধন সিচি দিয়াক (অগ্নিক) বিচাৰি
(মোৰ পিতা) ব্যস্ম ঋষিয়ে ধনৰ প্ৰাপক তোমাক সন্তো-
ষিত কৰিছিল। আমিও মহৎ ধনৰ তোমাকেই জলায়
॥ ১৬ ॥ হে অগ্নি, কবি পুত্ৰ উপনাই মনু বজাৰ কাৰণে
সন্মুখত যজ্ঞ কৰিবলগীয়া জাতবেদ অগ্নিক,—তোমাক,
হোতাক স্থাপন কৰিছিল ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, সকলো
দেবতাই মিলি তোমাকেই দূত কৰিছিল। হে দেবতা
অগ্নি, দেবতাৰ মুখ্য তুমি তৎক্ষণাত দেবতা সকলৰ যজ্ঞাহঁ
হলা ॥ ১৮ ॥ বীৰ (কৰ্ম্মকৰ) মানুহে অন্নৰ, শোধক,
ক'লাবাট কৰি যোৱা, অতি তেজ্জৰ এই অগ্নিক দেব-
তাৰ বাহক দূত কৰিলে ॥ ১৯ ॥ নিয়মেৰে ঋচ্-
ধৰি সুদীপ্তিৰ, শুভজ্যোতিৰ, প্ৰজাৰ গৰাকী, জৰা বহিত
পুৰণি তুমি অগ্নিক আহ্বান কৰিছো ॥ ২০ ॥ যি মানুহে
হবিদাতা ঋত্বিকৰ দ্বাৰাই এই অগ্নিক পূজা বিধান কৰে,
সেই মানুহে ধন আদিৰে পোহপাল হৈ, বীৰ পুত্ৰাদি
যুক্ত হৈ ধন লাভ কৰে ॥ ২১ ॥ দেবতাৰ প্ৰধান, পুৰণি
জাতবেদ অগ্নিক যজ্ঞত হৰি যুক্ত কৰি, ঋচ্, ভাল

স্তোত্ৰেৰে সৈতে অগ্নিৰ ফালে গৈছে ॥২২॥ আমি (বিশ্ব-
মনা সকলে) জ্যেষ্ঠ, পূজ্যতম, এই স্তুতিৰে শুভ্ৰজালা
যুক্ত অগ্নিক (পিতা) ব্যস্বৰ দৰে পৰিচৰণ কৰিম
॥ ২৩ ॥ ব্যস্বৰ পুত্ৰ হৈ (বিশ্বমনা) ঋষি, মহৎ যত
অগ্নিক এতিয়া স্তোত্ৰেৰে স্বৰূপ ঋষিৰ দৰে স্তব কৰা
৥২৪॥ মেধাবী মানুহৰ অতিথিক গছৰ পুতেকক, পুৰণি
অগ্নিক বক্ষণৰ কাৰণে স্তব কৰিছে ॥২৫॥ হে অগ্নি, মহৎ
তুমি সকলো স্তব কৰিবলৈ থকা স্তোতাৰ আগত স্তোতাই
স্তুতি কৰিবলৈ থকাত কুশৰ ওপৰত বহা। মানুহে দিয়া
হব্যবিলাক গ্ৰহণ কৰিবলৈ বহা ॥ ২৬ ॥ হে অগ্নি,
বৰণীয় বহুত ধন আমাক দিয়া। বহুতে স্পৃহা কৰা
ধন দিয়া। সুবীৰ্য্য, পুত্ৰ পৌত্ৰাদিৰে সৈতে কীৰ্ত্তিমন্ত
ধন দিয়া ॥ ২৭ ॥ সকলোৰে বৰণীয় বসু, অতি ডেকা হৈ
অগ্নি, ভাল সাম স্তোত্ৰ থকা বহুত মানুহক সদায় ধন
দিয়া ॥ ২৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি অতি দাতা। গৰুৰে সৈতে,
অন্ন, মহৎ ধনৰ (মাজত) দিবলগীয়া ধন আমি স্তোতাক
দিয়া ॥ ২৯ ॥ হে অগ্নি তুমি যশস্বী হৈছা। তুমি ঋত-
বান (নিয়মৰ মজ্জযুক্ত)। সন্ত্ৰাট, শুদ্ধবলী মিটাবৰূপক
এই যজ্ঞলৈ লৈ আহা ॥ ৩০ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৩০।

ঋষি ব্যস্বৰ পুত্ৰ বিশ্বমনা। ছন্দ—উক্ষীক্,

৩০ অমুৰ্ভুত্। দেবতা—ইন্দ্ৰ ২৮-৩০ সুষামৰ
পুত্ৰ বৰুৰ দানস্তুতি বা উষা।

হে সখা (ঋত্বিক) সকল, বজ্জবান ইন্দ্ৰলৈ ব্ৰহ্মস্তোত্ৰ
কৰিম। তোমালোকৰ কাৰণে অতি নেতা শত্ৰুৰ ধৰ্মক
ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিম ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বলত প্ৰখ্যাত।
বৃত্তক বধ কৰি বৃত্তা বুলি প্ৰখ্যাত হৈছা। হে শুব
ইন্দ্ৰ তুমি ধনবান পুৰুষতকৈও বেচি ধন দিয়া ॥ ২ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি স্তম্ভমান হৈ নানাবিধ বিশিষ্ট অন্ন যুক্ত
ধন আমাক দিয়া। হে হৰিৰ, তুমি ওলায় যাওঁতেই
শত্ৰু পলায়। তুমি ধন দাতা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু প্ৰিয়
তুমি আমালৈ ধন উলিয়াই দিয়া। হে শত্ৰু নাশক,
স্তম্ভমান হৈ তুমি গৰ্বিত মনেৰে সেই ধন আমাক দিয়া
॥৪॥ হে হৰিৰ ইন্দ্ৰ, প্ৰতিষোধী বিলাকে, গৰু অদ্বেষণ
কৰিবলৈ যাওঁতে, তোমাৰ বাওঁহাত কোনেও বধাব
নোৱাৰে, সোহাতো বধাব নোৱাৰে। প্ৰতিবোধ কৰা
বিলাকেও নিৰাৰণ কৰিব নোৱাৰে ॥ ৫ ॥ হে অজিৰ
ইন্দ্ৰ, গুৱালে গৰুৰ পালৰ ওচৰলৈ যোৱাৰ দৰে স্তুতিৰে
তোমাক পামগৈ। স্তুতি কৰা মোৰ কামনা পূৰণ কৰা।
মনো পূৰণ কৰা ॥ ৬ ॥ অতি শত্ৰু হতা, উগ্ৰ, স্তোতাক

ধন দিয়া, বাস কৰাওঁতা হে ইন্দ্ৰ, বিশ্বমনৰ গোৱা স্তোত্ৰলৈ
মনৰ বেগেৰে আহা ॥ ৭ ॥ বৃত্তৰ হতা, বলবান, পুৰুষত
হে ইন্দ্ৰ, নতুন এই স্পৃহনীয় তোমাৰ ধন আমি লাভ
কৰিম ॥৮॥ সকলোকে নচুৱাই দিয়া হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
বল শত্ৰুৰে অভিভব কৰিব নোৱাৰে। হে পুৰুষত, তুমি
হৰি দাতাক দিয়া ধন শত্ৰুৰে অপহৰণ কৰিব নোৱাৰে
॥৯॥ মহৎ পূজনীয় শ্ৰেষ্ঠতম নেতা হে ইন্দ্ৰ, মহৎ বলৰ
কাৰণে নিজৰ পেট সোমোৰে (পূৰা কৰি) সিচি দিয়া।
হে মঘবান, শত্ৰুৰ নগৰ দূঢ় হলেও ধন লাভৰ কাৰণে
ভাঙি দিয়া ॥ ১০ ॥ হে অজিৰ ইন্দ্ৰ, আমাৰ অভিজাত
বিলাক অন্য দেবতালৈ নেযায়। হে মঘবন, শত্ৰুৰ পূৰ
ভাঙি পোৱা তোমাৰ ধন বক্ষণৰে সৈতে আমাক দিয়া
॥১১॥ হে নচুৱাই দিয়া, স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰা ইন্দ্ৰ, (বল
সাধক) অন্ন, ধন, দোষাতমান যশ, আৰু বৰ্দ্ধক বল
তোমাৰ বাহিৰে অন্যক নিবিচাৰে ॥১২॥ ইন্দ্ৰৰ উদ্দেশ্যে-
বেই সোম সিদ্ধন কৰা। তেওঁ সোমময় যথুপান কৰক।
তেওঁ মহত্বৰে সৈতে আৰু অল্পৰে সৈতে ধন পথিয়াই দিয়ক
॥১৩॥ হৰিত বৰণৰ ঘোঁৰাৰ পালক ইন্দ্ৰই (তেওঁৰ) বল
অন্যৰ (মৰুত সকলৰ) লগত মিলাই দিয়ক। তেওঁক,
মই কৈছো (স্তুতি কৰিছো) এতিয়া ব্যস্বৰ পুতেকৰ
(মোৰ) স্তুতি শুনা ॥১৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ আগত
তোমাতকৈ বীৰ কোনো জন্ম হোৱা নাই। ধনৰ সামৰ্থ্য
তোমাৰ সমান কাৰো নাই। সংগ্ৰামলৈ যোৱা কোনো
জন্ম হোৱা নাই। স্তুতি কৰিব লগীয়াও তোমাৰ দৰে
জন্ম হোৱা নাই ॥১৫॥ হে অধ্বৰ্যু, সদায় বাঢ়ি থকা
সোম অন্নৰ অতি আমোদকৰ সোম সি'চি দিয়া।
এয়া ইন্দ্ৰৰ স্তুতি কৰা হৈছে ॥ ১৬ ॥ হৰি ঘোঁৰাত থকা
হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ পুৰণি স্তুতি বিলাক বলেৰে অতিক্ৰম
কৰিব নোৱাৰে। পূজনীয় ধনেৰেও তোমাৰ স্তুতি অতি-
ক্ৰম কৰিব নোৱাৰে ॥১৭॥ কৰ্মত ভুল নকৰা মানুহে
যজ্ঞেৰে বৰ্দ্ধন কৰা অন্নৰ পতি তোমাক আমি অন্ন
বিচাৰি আহ্বান কৰিছো ॥১৮॥ হে সখা (ঋত্বিক) সকল,
সোনকালে আহা। স্তব কৰিবৰ যোগ্য, নেতা ইন্দ্ৰক স্তব
কৰিম। যি ইন্দ্ৰই অকলে সকলো শত্ৰুসেনা অভিভব
কৰে ॥ ১৯ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) স্তুতি নষ্ট নকৰা
(আদৰেৰে শুনা), স্তোত্ৰ বিচৰা, দীপ্যমান ইন্দ্ৰক যি'উ
আৰু সোমতকৈও সোৱাদ স্তুতি বাঢ়োৱে স্তব কৰা
॥ ২০ ॥ যি ইন্দ্ৰৰ বলবীৰ্য্য অপৰিমিত, যাৰ ধনৰ জন্ত
নাই, যাৰ দানে সকলো স্তোতাক পোহৰৰ দৰে পৰিভব
কৰি ৰাখে (সেই ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰা) ॥২১॥ অহিংসিত
বৰ্মা, বলবন্ত, স্তোতাই নিয়ন্ত্ৰণ কৰা ইন্দ্ৰক ব্যস্বই কৰা

দবে স্তুতি কৰা। স্বামী ইন্দ্ৰই হৰি নাতাক আহল হলব্য
ঘৰ দিয়ে ॥ ২২ ॥ হে বাম্বৰ পুত্ৰ, মানুহৰ শৰীৰত থকা
দহোটা প্ৰাণবায়ুৰ সকলো জনা স্তুতি ইন্দ্ৰক বাবে
বাৰে নমস্কাৰ কৰি স্তুতি কৰা ॥ ২৩ ॥ হে বজ্জহন্তু ইন্দ্ৰ,
উপদ্রব কৰা বিলাকক বৰ্জ্জন কৰিব (খেদিব) লগীয়া
কথা সূৰ্য্যৰ দৰে তুমিয়েই জানা ॥ ২৪ ॥ হে অতি দৰ্শনীয়
ইন্দ্ৰ, কৰ্ম্ম কৰা যজমানক যি বন্ধনেৰে পালন কৰিছিল,
সেই বন্ধন-আমাক দিয়া। কুংস ঋষিক যেনেকৈ দুই
প্ৰকাৰে শত্ৰু বধ কৰি দিছিল (সেই বন্ধন) আমাক দিয়া
॥ ২৫ ॥ হে অতি দৰ্শনীয় ইন্দ্ৰ, স্তোতাই স্তুতি কৰিব
লগীয়া ধন ভোমাক দিবলৈকে (জমা বাখিবলৈ) আমি
বিচাৰিছো। তুমি আমাৰ সকলো শত্ৰু অভিভব কৰা
হোৱা ॥ ২৬ ॥ যি ইন্দ্ৰই বান্ধসৰ উপদ্রবৰ পৰা মোচন কৰে,
যি ইন্দ্ৰই সাতখন নৈৰ পাৰত থকা মানুহলৈ ধন পথিয়াই
দিয়ে হে বহুত ধনৰ ইন্দ্ৰ দাস অসুৰৰ অস্ত্ৰ নমাই দিয়া
॥ ২৭ ॥ হে সুভগা, ধনবতী উষা, যেনেকৈ বকু বজাট
(পিতাক) সুযামা বজাৰ সদগতিৰ কাৰণে ভিক্ষা কৰা
মানুহক ধন দিছিল, তেনেকৈ তুমিও বাম্বৰ পুত্ৰ আমাক
ধন পোৱাই দিয়া ॥ ২৮ ॥ মানুহৰ চিত্তকৰ সোমবন্ত
যজমানৰ দক্ষিণ বাম্বৰ পুত্ৰৰ ওচৰলৈ আহক। শকত,
শত সহস্ৰ ধন যুক্ত অন্ন আমালৈ আহক ॥ ২৯ ॥ হে উষা
ভোমাক যেতিয়া কোনোবাই সোধে যে "বৰো ক'ত
আছে? ক'ত আছে?" তেতিয়া (ধনৰ ভণ্ডালৰ)
দুৱাৰ খুলি দিয়া বৰো বজা গোমতী নদীৰ পাৰত আছে
বুলি কৰা ॥ ৩০ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ২৪।

ঋষি—বাম্বৰ পুত্ৰ বিশ্বমনা। ছন্দ—উষ্ণিক্, ২০
উষ্ণিক্ গৰ্ভা। দেবতা—মিত্ৰাবৰুণ; ১০-১২
বিশ্বে দেবতা (সকলো দেবতা)

(হে মিত্ৰাবৰুণ) সকলো মানুহৰ পালক দেবতা,
দেবতাৰ মাজত যজ্ঞাৰ্হ, ঋতবান (নিয়মবান) শুদ্ধবলী
ভোমালোক দুৱোকো পূজা কৰিছো ॥ ১ ॥ সুকৰ্ম্মা যি বৰুণ
আৰু মিত্ৰ বৰীৰ দৰে শোভা কৰিছে, অদিতিৰ (সত্যবতী)
পুত্ৰ সূৰ্য্যৰ, চিৰকাল কৰ্ম্ম ধাৰণ কৰা (ভেওঁ বিলাকক
পূজা কৰিছো) ॥ ২ ॥ সকলো জনা বিশেষ বলী, সেই মিত্ৰা-
বৰুণক মহতী, ঋতাবতী সত্যাতী অদিতিয়ে অসুৰ মাৰি-
বলৈ জন্ম দিলে ॥ ৩ ॥ মহান সন্তাট, বলবন্ত, ঋতবান (নিয়ম
বান) মিত্ৰাবৰুণ দেবতা দুজনক বৃহৎ ঋত (যজ্ঞ)
ঘোষণা কৰা ॥ ৪ ॥ মহৎ বলৰ নাতিয়েক, বেগৰ পুত্ৰ
হুজস, সুকৰ্ম্মা, সুদাতা, মিত্ৰা বৰুণে অন্নৰ বাস কৰা ঠাইত

বাস কৰি থাকে ॥ ৫ ॥ হে মিত্ৰাবৰুণ ভোমালোকৰ
দিবলগীয়া ধন (আমাক দিয়া) দৈব আৰু পাৰ্থিব অন্ন
আমাক দিয়া। পানী বৰ্ষণ কৰা বহুত ভোমালোক
দুজনৰ ওচৰত থাকক ॥ ৬ ॥ ঋতবান (নিয়মবান),
সন্তাট, হৰি অন্নত নিহিত থকা মিত্ৰাবৰুণ দেবতাই
গৰু জাকৰ দৰে দেবতা সকলক ৰখি আছে ॥ ৭ ॥
ঋতবান (নিয়মত চল) সুকৰ্ম্মা মিত্ৰাবৰুণ সন্তাজ্য
পাবলৈ বহক। কৰ্ম্মধাৰণ কৰা বলবন্ত বল লাভ কৰক
॥ ৮ ॥ চকুৰে দেখাৰ আগতে বাট জনা, সকলো উল্লেষণ
কৰি (মেলি) সদায় হস্তৰ অগ্নিৰ তাপেৰে (যজ্ঞ)
শোভিত হওক ॥ ৯ ॥ আৰু অদিতি দেৱীয়ে আমাক বন্ধা
কৰক। নাসত্যা দুজনে বন্ধা কৰক। অতি বেগবন্ত মকত
সকলে আমাক বন্ধা কৰক ॥ ১০ ॥ কোনেও হিংসা কৰিব
নোৱাৰা সুদাতা মকত সকলে (যজ্ঞকপী) নাও দিনে
বাতিয়ে বন্ধা কৰা। আমি ভোমালোকৰ পালনৰ সুখেৰে
একে লগে থাকিম ॥ ১১ ॥ কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা,
স্তোতাৰ অহিংসক, সুদাতা বিষ্ণুকহে আমি স্তুতি কৰিম।
নিজে অকলে যুদ্ধ কৰা সাগৰ (সাগৰৰ দৰে) বিষ্ণু,
আগতে (যজ্ঞৰ বিষয়) জানিবলৈ আমাৰ স্তুতি শুনা
॥ ১২ ॥ আটাইতকৈ ভাল, সকলোৰে বন্ধক, সকলোৱে
বিচৰা সেই ধন আমি বিচাৰো, যি ধন মিত্ৰ, বৰুণ
আৰু অৰ্থমাই পালন কৰে ॥ ১৩ ॥ আৰু পানীৰ সাগৰে
আমাৰ সেই ধন বন্ধা কৰক। অগ্নিৰ দুজনে পালন
কৰক। কাম বৰ্ষক ইন্দ্ৰ আৰু বিষ্ণুৱে একেলগ হৈ আমাৰ
ধন বন্ধা কৰক ॥ ১৪ ॥ বিচাৰিবলগীয়া নেতা ভেওঁবিলা-
কেই। সেই দেবতা সকলে খবকৈ যোৱা কোনো শত্ৰুক বৈ
যোৱা নৈয়ে গছউঘলা দৰে নষ্ট কৰে ॥ ১৫ ॥ লোকপালক
মিত্ৰই এইদৰে নিজ ভেজোৰে বহুত বস্তু পৰিদৰ্শন কৰে।
সেই মিত্ৰৰেই ব্ৰতকৰ্ম্ম বিলাক ভোমালোকৰ কাৰণে আমি
পালন কৰিম ॥ ১৬ ॥ পাচত সন্তাজ্য থকা বৰুণৰ পুৰণি
ঘৰ (থকা কাম বিলাক কৰিবলৈ) পামগৈ। অতি এসিদ্ধ
মিত্ৰৰ কৰ্ম্ম বিলাকো আমি লাভ কৰিম ॥ ১৭ ॥ যি
মিত্ৰই দ্যাবাপৃথিবীৰ সীমা বন্ধিৰে জোখ কৰে, ভেওঁ নিজ
মহিমাৰে দুৱো দ্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰে ॥ ১৮ ॥ সেই
সূৰ্য্য যুক্ত মিত্ৰ আৰু বৰুণে অদিত্যৰ দৰত (ঠাইত)
নিজ জ্যোতি প্ৰকাশ কৰিছে। অগ্নিৰ দৰে শুভবৰ্ণ হৈ
সকলোৰে দ্বাৰা আহুত হৈ ওপৰত প্ৰকাশ কৰি আছে
॥ ১৯ ॥ (হে স্তোতা) দীঘল বহল যজ্ঞ ঘৰত (মিত্ৰাবৰুণক)
স্তুতি কৰা। বৰুণ গোমদ যুক্ত, মহৎ অন্ন দিয়া, আমাৰ
ঈশ্বৰ ॥ ২০ ॥ সেই সূৰ্য্য (মিত্ৰ আৰু বৰুণ) আৰু
দ্যাবাপৃথিবীক বাতিয়ে দিনে স্তুতি কৰিছো। সেই

কাৰণে আমাক সদায় দাঁতৰ ফালে প্ৰেৰণ কৰা ॥২১॥
ককালৈক উচ্চ, শত্ৰুৰ (জীৱন ঐশ্বৰ্য্য) হৰণ কুশল
সুৰ্য্যৰ পুত্ৰ বৰো বজাই দাণ দিলত ঋজুগামী কপৰ
দৰে ধোঁৱা লগোৱা বথ মই পালো ॥২২॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ
ধোঁৱাৰ ভিতৰত শত্ৰুৰ বাধক মুক্ত কুশল নেতাক বহণ
কৰা সেই ধোঁৱা মোক তৎক্ষণাৎ দিলে ॥২৩॥ ভাল ৰচি
লগোৱা আৰু লেকাম লগোৱা দুজন সজোবীয়া যোধ্য-
বীৰে সৈতে সুগমনৰ বৰোৰ দুটা ধোঁৱা একে লগে
নতুন স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি মই গ্ৰহণ কৰিলো ॥২৪॥

২৬ সূক্ত—ঋ ২৫ ।

ঋষি ব্যাস্বৰ পুত্ৰ বিশ্বমনা বা অজিৰসৰ পুত্ৰ বাস্ব ।

ছন্দ—১-১৫, ২২-২৪ উচ্চীক ; ১৬-১৯, ২১, ২৫-
গায়ত্ৰী ; ২০ অমুৰ্দ্ধ । দেবতা—১-১৯ অশ্বিনী

দুজন ; ২০-২৫-বায়ু ।

অন্যই বাধা দিব নোৱাৰা বলৰ, কামবৰী, ধন
বৰ্ণন কৰিব পৰা হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ ৰথক
জানী স্তোতা সকলৰ মাজত স্তুতি কৰিবলৈ ভালকৈ
আহ্বান কৰিছো ॥১॥ হে নাসভ্যা দুজন, কামবৰী বৰ্ণন
কৰিব পৰা ধন থকা, তোমালোকে সুৰ্য্য বজাক মহৎ
ধনৰ (দান কৰিবলৈ যেনেকৈ) ৰক্ষনেৰে সৈতে আহিছিলো,
ভেনেকৈ আহা— । হে বৰো তুমি এই কথা কোৱা ॥২॥
হে অশ্বিনী দুজন, অন্নযুক্ত, ধনবন্ত তোমালোকক, বহুত
অন্ন ইচ্ছা কৰা দুজনক, আজি উষা উদয় হলে হৰি
অগ্নেৰে আহ্বান কৰিম ॥৩॥ হে নেভা অশ্বিনী দুজন,
তোমালোকৰ অতি বহণ কৰিব পৰা বিখ্যাত ৰথ
আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক । সোনকালে স্তোত্ৰ কৰাক ঐশ্বৰ্য্য
দিবলৈ ভালকৈ চোৱাহি ॥৪॥ হে বৰ্ণন যোগ্য ধন-অন্ন
যুক্ত অশ্বিনী দুজন, মায়াবী শত্ৰু সমুখত (আছে
বুলি) জানিবা । হে কত্ৰ দুজন তোমালোকে হিংসা
কৰা শত্ৰুক মাৰা ॥৫॥ হে দত্তা দুজন, কন্মোৰে প্ৰীত
কৰা, মধুৰ বনৰ, পানীৰ পালক, তোমালোকে নীত্ৰ
গামী ধোঁৱাৰে অনবৰত সকলো যজ্ঞলৈ আহা ॥৬॥
ধনবান, সুখীৰ, কোনেও বিচাৰ কৰিব নোৱাৰা হে
অশ্বিনী দুজন, সকলো পোষণ কৰিব পৰা ধনেৰে
আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ॥৭॥ হে দেবতা ইন্দ্ৰ আৰু নাসভ্যা
দুজন, অতিকৈ সকলোৱে পূজা কৰা তোমালোকে আজি
মোৰ যজ্ঞলৈ দেবতা সকলোৰে সৈতে আহা ॥৮॥
ধনদাতাক কামনা কৰি আমি তোমালোক দুজনকেই
আমাৰ পিতা ব্যস্বই কৰা দৰে আহ্বান কৰিছো ।
হে যোধ্যবী অশ্বিনী দুজন, স্তুমতিৰে সৈতে ইয়ালৈ

আহা ॥৯॥ হে ঋষি, অশ্বিনী দুজনক ভালকৈ স্তুত কৰা ।
তেওঁলোকে তোমাৰ আহ্বান বহুত বাৰ শুনি ওচৰৰ
শত্ৰুক মাৰক, আৰু পানী অনুৰকো মাৰক ॥ ১০ ॥
হে নেভা দুজন, বাস্বৰ পুত্ৰৰ আহ্বান শুনা আৰু মোৰ
আহ্বান বুজি লোৱা । ৰকণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্যমা সদায় মিলি
(ধন দিয়ক) ॥ ১১ ॥ হে স্তুতিৰ যোগ্য, কামবৰী অশ্বিনী
দুজন, তোমালোকে স্তোতাক যি দিয়া আৰু তেওঁ-
বিলাকলৈ যি আনা, সেই বিলাক সদায় মোক দিবা
॥ ১২ ॥ বস্ত্ৰেৰে আবৃত বোৱাৰীক অন্য বস্ত্ৰেৰে আবৃত
কৰা দৰে যি মানুহে তোমালোকক যজ্ঞেৰে আবৃত
কৰি পূজা কৰে, হে অশ্বিনী দুজন সেই মানুহক মঙ্গল
কৰা ॥ ১৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, অতিকৈ নেত্ৰে গ্ৰহন
কৰিবৰ যোগ্য সোম যি দিব লাগে বুলি জানে, সেই
(মোৰ) ঘৰলৈ আহা ॥ ১৪ ॥ হে বৰ্ণন যোগ্য ধনবান
দুজন, আমাৰ ঘৰত থকা নেভা সকলে পান কৰিবৰ
যোগ্য সোমৰ ফালে ভালকৈ আহা । যেনেকৈ লৰেৰে
লক্ষ্য ভেদ কৰে তেনেকৈ স্তুতি কৰিলে তোমালোকে
যজ্ঞ সমাপ্তি কৰি দিয়া ॥ ১৫ ॥ হে নেভা অশ্বিনী
দুজন, স্তোতাৰ মাজত আমাৰ স্তোত্ৰই তোমালো-
লোকক দৃত হৈ বহন কৰক । মোৰ স্তোত্ৰ তোমালোকৰ
প্ৰিয় হওক ॥ ১৬ ॥ দ্যুলোকৰ পানীৰ ঠাইত যদি
আনন্দ কৰি আহা, তোমালোকক বিচৰা যজমানৰ
ঘৰত যদি আনন্দ কৰিছা, তেনেহলেও হে অমৰ দুজন
মোৰ স্তোত্ৰ শুনি আনন্দ কৰা ॥ ১৭ ॥ আৰু নদীৰ
মাজত শ্বেতৱাৰী নদীৰ সোণময় বাটত তোমালোকৰ
স্তুতি খবকৈ যায় ॥ ১৮ ॥ হে ভালকৈ শোৱা অশ্বিনী দুজন,
ভালকৈ স্তুতি কৰি, ভাল পানী ধাৰণ কাৰিণী, শ্বেতবৰ্ণা
পুষ্টিকাৰিণী এই শ্বেতৱাৰী নদীক ভালকৈ বোৱাই
দিছা ॥ ১৯ ॥ হে বায়ু, বহন সমৰ্থ ধোঁৱাৰে সৈতে ৰথ
তুমিয়েই যোজনা কৰা । সেই বাস কৰিবলৈ দিওতা
পোহন কৰা ধোঁৱা দুটা যজ্ঞত লগোৱা । পাচত
আমাৰ মধুৰ সোম পান কৰা । আমাৰ যজ্ঞৰ (ভিনিও
সবনলৈ) আহিবা ॥ ২০ ॥ হে ঋতৰ (নিয়মৰ) পালক
তৃষ্ণাৰ জোৱাই অস্ত্ৰত বায়ু, তোমাৰ পালন বিলাক
আমি বিচাৰিছো ॥ ২১ ॥ এই আমি মানুহ বিলাকে ঈশ্বৰ
বায়ুক চেপা সোম দিম । সেই বাবে আমি ধনবন্ত
হম ॥ ২২ ॥ হে বায়ু, স্বৰ্গৰ কৰ্মাণ, তুমি আহা । ভাল
ধোঁৱা বিলাক সকলো দিশত পোৱাই দিয়া । যাহাৰ
তুমি কাষ (গাৰ চুৱাকাল) লকত ধোঁৱাৰে ৰথত
আহা ॥ ২৩ ॥ হে বায়ু, অতি কণবন্ত, মহত্বেৰে, বহল পিঠিৰে
তোমাৰ যজ্ঞত আমি সোম চেপা দিল (স্তুতিৰে)

আহ্বান কৰা দৰে আহ্বান কৰিছো ॥ ২৪ ॥ যে বায়ু দেবতা, আগত যোৱা ভোমাক মনেৰে আনন্দ কৰি আমাক অন্ন আৰু পানী দি (যজ্ঞ আদি) কৰ্ম সম্পন্ন কৰোৱা ॥ ১৫ ॥

২৭ সূক্ত-ঋ ২২ ।

ঋষি-বিবস্বতৰ পুত্ৰ মনু । ছন্দ-ত্ৰিগাণ (যুগ্ম সত্যোবৃহতী, অযুগ্ম বৃহতী) দেবতা-বিধে দেবা (সকলো দেবতা)

শ্রোত্ৰ আৰু গানযুক্ত হিংসাহীন এই যজ্ঞত অগ্নিক সন্মুখত বাধি (সোম চেপা) শিলথৈ কুশ পাৰি থোৱা হন্তত মকতগণক, ব্ৰহ্মগম্পতিক (আৰু অন্য) বৰণীয়া দেবতাক বক্ষণ আৰু মন্ত্ৰ গাই থাই বিচাৰিম ॥ ১ ॥ আমাৰ যজ্ঞত পশুলৈ স্তুতি গোৱা আৰু পৃথিবী, গছ-গছনি, উষা, ৰাতি, বনলতা (সকলোৰে) স্তুতি গোৱা । হে সৰ্ব্বজ্ঞ বসু সকল, হে দেবতা সকল, আমাৰ যজ্ঞৰ বক্ষক হোৱা ॥ ২ ॥ পুৰণি আমাৰ যজ্ঞ অগ্নি আৰু অন্য দেবতা সকলৰ ওচৰলৈ ভালকৈ যাওক । আদিত্য, ঋতুকৰ্ম্ম, বক্ষণ, সৰ্বব্যাপ্ত ভেজস্বী মকত সকললৈ (হব্যাদি) যাওক ॥ ৩ ॥ সকলো ধন-যুক্ত, শত্ৰু ক্ষয় কৰা, সকলো দেবতা মনুৰ বৰ্জনৰ কাৰণে হওক । সকলো জনা দেবতা সকলে অহিংসিত পালনৰ সৈতে আমাক বাধা হীন ঘৰ দিয়া ॥ ৪ ॥ সকলো দেবতাই সমান মনা হৈ একেলগে ভাল ঋক্ স্তুতি শুনিবলৈ আজি আমাৰ গুৰিলৈ আহক । হে মকত সকল, হে মহতী দেৱী আদিত্য, আমাৰ ঘৰৰ (যজ্ঞ) স্থানত বহা ॥ ৫ ॥ হে মকত সকল ভোমালোককৰ বি প্ৰিয় ঘোঁৰা আছে (সেই ঘোঁৰাই ভোমালোকক) আমাৰ ফালে পোৱাই দিয়ক । হে মিত্ৰ (আদি দেবতা) সকল, হব্য গ্ৰহন কৰিবলৈ আহা । খবতকিয়া ইন্দ্ৰ, বক্ষণ আৰু আদিত্য সকল আমাৰ [যজ্ঞলৈ] আহি [মেলি খোৱা] কুশত বহা ॥ ৬ ॥ হে বক্ষণ, আমি কুশ মেলি দি যজ্ঞত আসক্ত হৈ হৰি আদি বোণাৰ কৰি ভোমালোকক আহ্বান কৰিছো । সোম চেপি, অগ্নি জ্বলাই মনুৰ [যজ্ঞৰ] দৰে আহ্বান কৰিছো ॥ ৭ ॥ [হে দেবতা সকল] আহা । মকত সকল, বিষ্ণু, অশ্বিনী দুজন, পুৰণ, থাই নতুনকৈ কৰা স্তুতি শুনি আহা । দেবতাৰ ঘূৰা, প্ৰথমে ইন্দ্ৰ আহক —বি ইন্দ্ৰক, ভেওঁক অভিলষ কৰা বিলাকে বৃত্তহন্তা বুলি স্তুতি কৰে ॥ ৮ ॥ হে দ্ৰোহহীন দেবতা সকল, হিঙ্গ নোহোৱা ঘৰ আমাক দিয়া । হে বসু সকল,

দূৰ দেখৰ পৰা বা ওচৰৰ পৰা আহি কোনেও কেতিয়াও যেন (সেই) বৰণীয়া ঘৰত উপভোগ কৰিব নোৱাৰে ॥ ৯ ॥ শত্ৰুৰ হিংসক হে দেবতা সকল, ভোমালোকক সজাতি ভাব আৰু (আমাৰ লগত) বন্ধুত্ব ভাব আছে । প্ৰথম অত্যাধৰ ভাব আৰু নতুন ধনৰ কাৰণে (ভাব আছে বুলি) আমাক সোনকালে কোৱা ॥ ১০ ॥ হে সৰ্বজ্ঞ দেবতা সকল, অন্ন ইচ্ছা কৰি থাই ভোমালোকক স্তুতি, অন্যত্ৰ নকৰা (নতুন স্তুতি), বিচাৰিব লগীয়া লাভৰ কাৰণে, এতিয়াই উলিয়াও ॥ ১১ ॥ হে স্তুতিভি প্ৰীত হোৱা মকতগণ, ভোমালোককৰ মাজত ওপৰলৈ যোৱা বৰণীয়া সেই সৰিভা দেবতা যি উদয় হৈছে, দ্ৰুঠেভীয়া, চাৰিঠেভীয়া আৰু উৰি ফুৰা জন্তু বিলাকে নিজ নিজ কামত প্ৰস্তুত হৈছে ॥ ১২ ॥ আমি দোষ-মান কৰ্ম্মেৰে স্তুতি কৰি ভোমালোককৰ মাজত সকলো দেবতাকে বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰিম । অভিলষ সিদ্ধিৰ কাৰণে সকলো দেবতাকে আহ্বান কৰিম । অন্ন লাভৰ কাৰণে সকলো দেবতাকে আহ্বান কৰিম ॥ ১৩ ॥ সমান মনৰ সকলো দেবতাই মনু ঋষিক (মোক), একেলগে ধন আদি দিয়া হওক । সেই সকলো দেবতাই আমাক, আৰু আমাৰ পুত্ৰক, বৰণীয়া ধন দিয়া হওক ॥ ১৪ ॥ হে দ্ৰোহহীন দেবতা সকল, শ্রোত্ৰৰ আধাৰ যজ্ঞত ভোমালোকক স্তুতি কৰিছো । হে বক্ষণ আৰু মিত্ৰ, যি ভোমালোকক ভেজক হৰি দিয়ৈ সেই মানুহক কোনোৱে হিংসা নকৰা হওক ॥ ১৫ ॥ (হে দেবতা সকল) যি মানুহে বৰণীয়া ধনৰ কাৰণে ভোমালোকক হৰি আদি দিয়ৈ, সেই মানুহে ঘৰ বৰ্জন কৰে আৰু মহান অন্ন বৰ্জন কৰে । ভোমা-লোকক বিষয় ধৰ্ম্ম-কৰ্ম্মত মানুহে পুত্ৰ-পৌত্ৰাদি চাৰিওফালে পায়,—অন্যত্ৰ হিংসা নকৰাকৈ সকলো পাই ॥ ১৬ ॥ সেই মানুহে বিনা যুদ্ধেৰে (ধন আদি) পাই । ভাল বাটেৰে যাবলৈ পাই । অৰ্থহা, মিত্ৰ আৰু বক্ষণ মিলি সমান দাভা হৈ ভেওঁক পৰিভোগ কৰে ॥ ১৭ ॥ (হে দেবতা সকল) মোক (মনুক) ঋক্ বাটতো ভালকৈ যাব পৰা আৰু বেয়া বাটতো ভালকৈ যাব পৰা কৰি দিয়া । আমালৈ ঘৰা শত্ৰুৰ অন্তৰে কাকো আঘাট নকৰাকৈ আশুতৰি যাওক ॥ ১৮ ॥ হে বল প্ৰিয় দেবতা সকল, সূৰ্য্য উদয় হলে আজি ঋতুৰ (কল্যাণীয়া যজ্ঞৰ) ঘৰত থাকা, বেতিয়া হে সকলো জনা দেবতা সকল সজ্জা সমন্বত থাকা, যদি বা প্ৰাণো-ধনত (প্ৰাণ কালত) থাকা—॥ ১৯ ॥ হে প্ৰাণ দেবতা সকল যদি বা আমাৰ যজ্ঞ গাৰলৈ কৰ্ত্তলৈ (যজ্ঞলৈ) হৰি

দাতা যজ্ঞমানক ঘৰ দিয়া, হে বসু, সৰ্ব্বজ্ঞ দেবতা সকল তোমালোকৰ সেই সুখৰ ঘৰৰ মাজত মই থাকিম (আক হৰি দি পূজা কৰিম) ॥ ২০ ॥ হে সৰ্ব্বজ্ঞ দেবতা সকল, যদি আজি সূৰ্য্য উদয় হওতে, যদি বা মধ্যাহ্নত, যদি বা সন্ধ্যাত বিশিষ্ট জ্ঞানী মনুক অগ্নিত আহুতি দিওতে বিচাৰিব লগীয়া ধন দিয়া,— ॥ ২১ ॥ হে সন্ধ্যাট দেবতা সকল আমি পুত্ৰৰ দৰে বহুতৰ ভোগ্য সেই ধন পাম। হে আদিত্য সকল হৰিৰে আহুত কৰি সেই অতি সুখৰ ধন আমি পাম ॥ ২২ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বিবস্বতৰ পুত্ৰ মনু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ; ৪-পুৰুষীক । দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)

ত্ৰিশৰ পাচত তিনি (ভেত্ৰিশ) যি দেবতা সকল আছে আমাৰ কুশৰ ওপৰত বহক । তেওঁবিলাকে আমাক জানক আক দুয়োবিধ ধন দিয়ক ॥ ১ ॥ বৰুণ, মিত্ৰ, আক অৰ্যমাই সু-হৰিদাতা যজ্ঞমানৰ লগত মিলি, দেবপত্নী সকলেৰে সৈতে আহুত অগ্নিত বসটকাৰেৰে মই আহুতি দিছো ॥ ২ ॥ সেই দেবতা সকলে সকলো অনুচৰ বৰ্গেৰে সৈতে পশ্চিম ফালে, উত্তৰে-দক্ষিণে, ডল ফালে আক পূব ফালে আমাৰ ত্ৰাতা হওক ॥ ৩ ॥ দেবতা সকলে যেনেকৈ বিচাৰে তেনেকৈয়ে হয় । কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে । অদাতা মানুহেও (বাধা দিব) নোৱাৰে ॥ ৪ ॥ সাতজন মকুতৰ সাত বিধ অস্ত্ৰ আছে । সাত বিধ জিলিকি থকা অলঙ্কাৰ আছে । সাতবিধ দীপ্তি আছে ॥ ৫ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—বিবস্বতৰ পুত্ৰ মনু বা মৰীচিৰ পুত্ৰ কশ্যপ । ছন্দ—ত্ৰিপদা বিৰাট্ । দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা) ।

বৰুণবৰ্ণ (যুগা বৰণৰ), সকলো ফালে যোৱা; (বাতিৰ) সূনেতা, ডেকা, এজন (সোম দেবতা) সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে প্ৰকাশ কৰি আছে ॥ ১ ॥ দেবতাৰ মাজত দীপ্যমান মেধাবী এজন (অগ্নি) (হৰি গ্ৰহন) কৰিবলৈ বহিছে ॥ ২ ॥ দেবতাৰ মাজত নিশ্চল ঠাইত থকা এজন (ভক্টা) দেবতাই এখন লোহাৰ কুঠাৰ হাতত লৈ বিৰাজ কৰিছে ॥ ৩ ॥ এজন (ইন্দ্ৰ) দেবতাই হাতত বজ্জ ধৰি বৃত্ত (লজ্জ) বিলাক মাৰিছে । ৪ ॥ এজনে (কত্ৰই) বোণ নিৰাৰক ঔষধ লৈ থকা ভীক্ষু-দাৰ অস্ত্ৰ (পিনাক্) হাতত লৈ শোভা কৰিছে ॥ ৫ ॥

এজনে (পুৰাই) বাট বন্ধা কৰি আছে । তেওঁ পৃথিৱীত থকা ধন চোৰে গম পোৱা দৰে জানে ॥ ৬ ॥ বহুত ঠাইত যোৱা এজনে (বিষ্ণুৱে) তিনি খোজেৰে সকলো (ভূবন) সংক্ৰমণ কৰিলে,—য'ত দেবতা সকলে আনন্দ কৰে ॥ ৭ ॥ দুজনে (অশ্বিনী দুজনে) ঘোঁৰাৰে গৈ, (সূৰ্য্য) নামেৰে য়য়স্বৰা এগৰাকী তিবোতাৰ লগত প্ৰবাসত ফুৰা দৰে ফুৰে ॥ ৮ ॥ পৰস্পৰ নিজৰ চেহেৰা উপমা কৰি দুজন সন্ধ্যাট (মিত্ৰাবৰুণ), যি'টোৰে আহুত হোৱা, দুয়লোকত (সদন) ঘৰ পাতিলে ॥ ৯ ॥ এজনক (সূৰ্য্যাক), অগ্নি ঋষিয়ে মহৎ সাম উদ্ভাৱনা কৰি, তাৰে অৰ্চনা কৰি জ্বলাই দিলে । ১০ ॥

৩০ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—বিবস্বতৰ পুত্ৰ মনু । ছন্দ—১ গায়ত্ৰী ; ২-পুৰুষীক্ ; ৩-বৃহতী ; ৪-অনুষ্ঠুভ্ । দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা) ।

হে দেবতা সকল, তোমালোকৰ মাজত কেচুৱা নাই, লৰাও (কুমাৰ) নাই । তোমালোক সকলো মহান ॥ ১ ॥ হে শত্ৰুৰ হিংসক, যজ্ঞাহঁ দেবতা সকল যি তিনি আক ত্ৰিশ (ভেত্ৰিশ) দেবতা আছা, তোমালোক মোৰ (মনুৰ) দ্বাৰা এইদৰেই স্তুত হৈছে ॥ ২ ॥ হে দেবতা সকল, তোমালোকে আমাক পৰিত্ৰাণ কৰা । আমাক বন্ধা কৰা । সেই দেবতাই আমাৰ কথা (ধন আদি বেচি হবলৈ) কোৱা । হে দেবতা সকল, পিতা মনুৰ যি সংমাৰ্গ আছিল তাৰ পৰা আমাক আঁতৰ কৰি নিৰিবা কিন্তু যি দূৰ বেয়া বাট আছে সেই বাটেৰে নিৰিবা ॥ ৩ ॥ হে দেবতা সকল আক বৈশ্বানৰ অগ্নি, সকলো যি এই যজ্ঞত (ইন্দ্ৰাত) আছা, সকলোৰে বহুল সুখ আমাক দিয়া, গৰু আক ঘোঁৰাকো সুখ দিয়া ॥ ৪ ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—বিবস্বতৰ পুত্ৰ মনু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ; ৯-১৪-অনুষ্ঠুপ্ ; ১০-পাদনিচুৎ ; ১৫-১৮-পংক্তি । দেবতা—১-৪-যজ্ঞ আক যজ্ঞমান প্ৰশংসা ৫-৯-দম্পতী ; ১০-১৮-দম্পতিৰ আশীৰ্বাদ ।

যি যজ্ঞমানে (এবাৰ) যাগ কৰে, তেওঁ (ধন লাভ কৰি) আকৌ যাগ কৰে । সোম অভিষৰ কৰে । পাক কৰে আক ইন্দ্ৰৰ স্তোত্ৰ পুনঃ পুনঃ কামনা কৰে ॥ ১ ॥ যি যজ্ঞমানে ইন্দ্ৰক পুৰোভাণ পিঠা আক গাৰীৰ মিহলোৱা সোম দিলে, শত্ৰু ইজাই তেওঁক পাপৰ

পৰা বন্ধা কৰেই ॥২॥ দেবতাই পথিওৱা দোডমান
বথ ভেওঁবেই হয় । তাৰ দ্বাৰা শত্ৰুৰ বাধা নষ্ট
কৰি বৰ্দ্ধন হয় ॥৩॥ পুত্ৰাদি যুক্ত, অনবৰত চলি থকা
গৰুৰ (পৰা পোৱা) অন্ন এই যজ্ঞমানৰ ঘৰত দিনৌ
খিৰাই থাকে ॥৪॥ হে দেবতা সকল, যি দম্পতিয়ে
একমনে সোম অভিষব কৰে, শোধন কৰে, আৰু
(গৰু গাখীৰ) মিহলোৱা দ্ৰব্য (সোম) মিহলি কৰে
ভেওঁ—॥৫॥ সেই দম্পতিয়ে বহুত অন্ন পাই, একে-
লগ হৈ যজ্ঞলৈ আহে। সেই যজ্ঞী দম্পতিৰ দেবতাই
দিয়া অন্ন অন্ত নহয় ॥৬॥ (এই দম্পতিয়ে) দেবতাৰ
অপালাপ নকৰে। দেবতাৰ স্মৃতি লুকাইলৈ নিৰি-
চাবে। মহৎ অগ্নেৰে দেবতাকই পৰিচৰণ কৰে ॥৭॥
ভেওঁবিলাক পুত্ৰবান-পুত্ৰবতী হৈ কুমাৰ-কুমাৰীৰ (ডেকা
গাভৰু) দৰে অলঙ্কাৰ পিন্ধি সম্পূৰ্ণ আয়ুস পাই ॥৮॥
দেবতাৰ যজ্ঞ কৰি, সুখপ্ৰদ অন্ন দেবতাক দি, উপযুক্ত
পাত্ৰত ধন দি, এই দম্পতিয়ে অমৃতত্বৰ কাৰণে সন্তান
বৃদ্ধি কৰিবলৈ নোমাল যোনী স্থান (লিঙ্গৰে সৈতে)
যোগ কৰি দেবতাৰ স্তুতি আদি কৰে ॥৯॥ পৰ্ব্বতাদিত
থকা নৃথ আৰু নদীৰ সুখ বিচাৰে। দেবতাৰ সৈতে থকা
বিষ্ণুৰ (পৰা) আমি সুখ পাবলৈ বিচাৰিছো ॥১০॥ ধনৰ
দাত্তা ভগ্ন, সকলো পোষণ কৰা পুৰাই যন্ত্ৰেৰে সৈতে
আমাৰ ফালে আহক। দীঘল বাটত আমাক যন্ত্ৰেৰে
নিয়ক ॥১১॥ শত্ৰু নোহোৱা পুৰা দেবতাৰ সকলো
স্তোতাই ব্ৰহ্মা যেনেৰে বহুত স্তুতি কৰে। আদিত্য
সকলৰ দানত পাপ নাইকিয়া ॥১২॥ মিত্ৰ, বৰুণ,
আৰু অৰ্যমা যেনেকুৱা বন্ধক, ভেওঁবিলাকে সেই
ঋতৰ (যজ্ঞৰ) পথ সুগম কৰক ॥১৩॥ (হে দেবতা
সকল) তোমালোকৰ মুখ্য অগ্নি দেবতাক ধন পাবৰ
কাৰণে স্তুতি বাক্যেৰে স্তব কৰিছো। তোমালোকৰ
পৰিচৰণ কৰা বহুতৰ প্ৰিয়, মিত্ৰৰ দৰে যজ্ঞ সাধন
কৰা অগ্নিক স্তুতি কৰিছো ॥১৪॥ যি (মানুহে)
স্তুতিৰে দেবতাক পূজা কৰে, তেনেকুৱা দেবতাক যজ্ঞ
কৰা মানুহৰ বথ, সোনকালে ষোদ্ধাই বুদ্ধত যোৱা
দৰে দুৰ্গম বাটত সোমায় যাত্ৰ আৰু যজ্ঞ নকৰা
মানুহক পৰাজয় কৰে ॥১৫॥ হে যজ্ঞমান, দেবতাক
স্তুতি কৰা তুমি বিনষ্ট নোহোৱা। হে সোম অভি-
ষব কৰা যজ্ঞমান, তুমি বিনষ্ট নোহোৱা। দেবতাক
বিচাৰি যি স্তুতিৰে পূজা কৰে, তেনেকুৱা যজ্ঞমানে
বিনষ্ট নহয়। দেবতাৰ মন যি যজ্ঞন কৰিবলৈ বিচাৰে
ভেওঁ যজ্ঞ নকৰা...১৫ ঋকৰ দৰে ॥১৬॥ যি যজ্ঞ-
মানে দেবতাৰ মন যজ্ঞন কৰিবলৈ বিচাৰে, কোনোৱে

ভেওঁৰ সমান হব নোৱাৰে। কোনেও নিজ কণ্ঠেৰে
ধৰি বাখিৰ নোৱাৰে। ভেওঁ নিজ ঠাইৰ পৰা অঁতৰ
নহয়। যি যজ্ঞমানে স্তুতিৰে দেবতাক পূজা কৰিবলৈ
বিচাৰে ভেওঁ যজ্ঞ নকৰা...১৫ ঋকৰ দৰে ॥১৭॥
যি যজ্ঞমানে দেবতা সকলৰ মন যজ্ঞন কৰিবলৈ
বিচাৰে, ভেওঁ সুবীৰ্য্য পুত্ৰাদি পাই, ভেওঁ শত্ৰুগামী
হোৱা আৰু ধন পাই। ভেওঁ যজ্ঞ নকৰা...১৫
ঋকৰ দৰে ॥১৮॥

৩২ সূক্ত—ঋ ৩০।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে কথসকল, ঋজীৰিণ ইন্দ্ৰৰ সোমৰ আমোদ
হলে (সেই ঋজীৰি সোমৰ) কাম বিলাক স্তোত্ৰেৰে
গাই থকা ॥১॥ যি ইন্দ্ৰই পানী মুকলি কৰি দি সুবিন্দ,
অনৰ্শনি, পিত্ৰদাস, আৰু অস্তিবক বধ কৰিছিল ॥২॥
হে ইন্দ্ৰ, মহৎ মেঘৰ আবনক স্তান বিদ্ধি দিয়া। সেই
বিশেষ বীৰৰ কামটো কৰা ॥৩॥ (হে স্তোতা সকল)
তোমালোকৰ স্তুতি শুনি বৰুণৰ কাৰণে সুদুখৰ, শত্ৰুক
ধৰ্ষণ কৰা ইন্দ্ৰৰ প্ৰতি আহ্বান কৰিছো, যেনেকৈ তপ
লাগি ঘৰ্মাজক, হোৱা মানুহে মেঘলৈ পানী বিচাৰি
আহ্বান কৰে ॥৪॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ, তুমি আনন্দ কৰি
গৰু আৰু ঘোঁৰাৰ গোহালীৰ দুৱাৰ শত্ৰুৰ নগৰৰ দৰে দুৱাৰ
ভাঙি মুকলি কৰি দিলা ॥৫॥ হে ইন্দ্ৰ, মোৰ অভি-
যুক্ত কৰা সোমত বা স্তোত্ৰত যদি খণ্ড কৰি অন্ন দিয়া,
তেনেহলে দুবৰ পৰা অগ্নেৰে সৈতে আহা ॥৬॥ হে
স্তুতিৰে ভজনীয় ইন্দ্ৰ, আমি তোমাৰ স্তোভা। হে সোম
পান কৰা ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক সন্তোষ দিয়া ॥৭॥ হে
মঘবন, বঙকৰি ক্ষয় নোহোৱা অন্ন আমাক দিয়া।
তোমাৰ বহুত ধন আছে ॥৮॥ ঋক হে ইন্দ্ৰ, আমাক
গোযুক্ত, অশ্বযুক্ত, আৰু সোণযুক্ত কৰা, যাতে আমি
অন্নযুক্ত হব পাৰো ॥৯॥ বৰুণৰ কাৰণে হাত মেলি
থকা মানুহক পালনেৰে ভাল কৰিবলৈ বৃহৎ স্তোত্ৰ যুক্ত
ইন্দ্ৰক আহ্বান কৰিছো ॥১০॥ যি সংগ্ৰামত বহুকৰ্মী
হয়, পাচত শত্ৰুবধ কৰে, এই ইন্দ্ৰই বৃত্ত বধ কৰা হয়।
স্তোতাৰ কাৰণে বহুত ধনযুক্ত হয় ॥১১॥ সেই শত্ৰু
ইন্দ্ৰই আমাকো শক্তিযুক্ত কৰক। দাত্তা ইন্দ্ৰই আমাৰ
ভিতৰত চিত্ৰ বিলাক সকলো, বৰুণেৰে পূৰণ কৰি
দিয়ক ॥১২॥ যি ইন্দ্ৰ, ধনৰ পালক, মহান, ভালকৈ
পাবকৰা, যি সোম অভিষব কৰা যজ্ঞমানৰ সখা, সেই
ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰা ॥১৩॥ আগমনশীল, মহান, সংগ্ৰামত

শ্বিৰ, বলৈবে জয় কৰা বহুত ধনৰ ঈশ্বৰ, (তেওঁক স্তুতি কৰা) ॥১৪॥ এই ইন্দ্ৰৰ ভাল কামত কোনো নিয়ন্ত্ৰণ কৰোতা নাই। এই ইন্দ্ৰই নিদিয়া বুলি কোনেও নকয় ॥১৫॥ যি সোমপান কৰে আৰু সোম চেপে সেই ব্ৰাহ্মণৰ (দেবতাৰ) ঋণ নাই। বিস্তীৰ্ণ ধন নহলে সোম পান নকৰে ॥১৬॥ স্তুতা ইন্দ্ৰৰ স্তব গান কৰা। স্তুতা ইন্দ্ৰৰ স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা। স্তুতা ইন্দ্ৰৰ অন্য স্তুতি গান কৰা ॥১৭॥ স্তুতিযোগ্য বলবান ইন্দ্ৰই শত্ৰুৰ দ্বাৰা অপৰিবেক্ষিত হৈ শত সহস্ৰ শত্ৰু মাৰিলে। তেওঁ যজ্ঞ কৰ্ত্তাৰ বৰ্দ্ধক ॥১৮॥ হে ইন্দ্ৰ, আহ্বান কৰিব লগীয়া তুমি মানুহৰ হৰি অন্নৰ ফালে যোৱা। অভিযুক্ত সোমপান কৰা ॥১৯॥ হে ইন্দ্ৰ, গৰু বিনিময় কৰি কিনা (বসতি বৰি) পানীৰে (ধোৱা) তোমাৰ নিজৰ সোম পান কৰা ॥২০॥ হে ইন্দ্ৰ, ঋণ কৰি সোম চেপা জনৰ সোম এৰি থৈ আহা। ব্ৰাহ্মণ নোহোৱা ঠাইত চেপা সোম এৰি থৈ আহা। এয়া আমি দিয়া সোম পান কৰা ॥২১॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তুতি দেখি (তিনি) কাষৰ, আগৰ আৰু পিঠি ফালৰ) দুবৈৰ তিনি ফালৰ পৰা পাঁচ জাতিৰ ঠাই এৰি আহা ॥২২॥ হে ইন্দ্ৰ, সূৰ্য্যৰ বশি যেনেকৈ দান কৰে (তেনেকৈ মোক ধন বিকিৰণ কৰা)। মোৰ স্তুতি তোমাৰ গুৰিৰে পানী তললৈ যোৱা দৰে যাওক ॥২৩॥ হে অশ্বযুঁয় সকল, ধুনীয়া গালৰ, বীৰ ইন্দ্ৰলৈ সোম সিঁচি দিয়া। পান কৰিবলৈ সোম আনি দিয়া ॥২৪॥ যি পানীৰ কাৰণে মেঘ ভেদ কৰিছিল, পানী তললৈ পথিয়াই দিছিল, যি গৰুৰ (ওহাৰত) পৰিপকু গাখীৰ ধাৰণ কৰিলে,—৥২৫॥ দীপ্ত প্ৰভীক ইন্দ্ৰই বৃদ্ধক বধ কৰিছিল, ঔৰ্ণবাত, অহীত্তবক (শত্ৰুক) বধ কৰিছিল, হিমেৰে মেঘ ভেদ কৰিছিল—৥২৬॥ (হে উদগাতা সকল), তোমালোকে উগ্ৰ, (শত্ৰুলৈ, নিষ্ঠুৰ, শত্ৰুক অভিভব কৰা, সহনশীল, ইন্দ্ৰক দেবতাৰ অনুগ্ৰহ পোৱা স্তোত্ৰ গোৱা ॥২৭॥ সোমৰ আমোদত সকলো কৰ্ম ইন্দ্ৰই দেবতা সকলক জনাই দিয়ে ॥২৮॥ এই যজ্ঞত সেই একেলগে আমোদ কৰা, সোণৰ চুলিৰ হৰি ঘোঁৰাই সোম অন্ন উদ্দেশ্যে। হে ইন্দ্ৰ, তোমাক বহন কৰি আনক ॥২৯॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰ প্ৰিয়মেধে স্তুতি কৰা সেই হৰি ঘোঁৰা দুটাই সোমপান কৰিবলৈ আমাৰ কালে তোমাক বধন বহন কৰি আনক ॥৩০॥

৩৩ সূক্ত—ৱ ১৯।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি। ছন্দ—বৃহতী, ১৬-১৮
গায়ত্ৰী; ১৯—অমৃতভুক্ত। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে বৃদ্ধহস্তা ইন্দ্ৰ, সোম অভিযুক্ত কৰি আমি তললৈ বৈ যোৱা পানীৰ দৰে তোমাৰ ফালে যাম। সোম চেকা চাকনিত সোম ঘোঁৰাই দি কুশ মেলি স্তোভাৱো তোমাক পৰিচৰণ কৰিছে ॥১॥ হে নিবাস দাঙা ইন্দ্ৰ, সোমচেপা হলত উক্থ গোৱা নেতা সকলে তোমাৰ স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছে। পিয়াহ লগা বৃষভৰ দৰে শৰু কৰি তৃষাতুৰ হৈ কেতিয়া যবলৈ আহিলা? ॥২॥ হে বৰ্ষক ইন্দ্ৰ, কয়লৈ উদ্দেশ্য কৰি সহৰ্ষ অন্ন সোমাক দিয়া। হে মঘবন, বিশেষ স্তুতি ইন্দ্ৰ, ধুই আমি হালধিয়া বস্ত্ৰ (=সোম?) গৰুৰে সৈতে অন্ন সোম-কালেই (আমি) বিচাৰিছো ॥৩॥ হে মেধাতিথি, সোম পান কৰা। সোমপান কৰা আমোদত ইন্দ্ৰক উদ্দেশ্য কৰি গোৱা যি ইন্দ্ৰই হৰি ঘোঁৰা দুটাক বধন লগায়, যি সোম চেপাত সহায় কৰে, বজ্জবান, যাৰ বথ সোণময় ॥৪॥ যাৰ বাওঁহাত ভাল, যাৰ সোঁহাত ভাল, ঈশ্বৰ, যি সুকৰ্মী, সহস্ৰ যি কৰে, যাৰ বহুত ধন আছে, যি পুৰ ভাঙে, যি কৰ্ম্মত শ্বিৰ—, সেই ইন্দ্ৰক আমি স্তুতি কৰো ॥৫॥ যি শত্ৰুৰ ধৰ্ষক, যাক শত্ৰুৱে বেৰি ধৰিব নোৱাৰে, যি যুদ্ধত আশ্ৰয়, যি বহুত ধনী, যি সোম ঘোঁৰাই দিয়ে, বহুতে স্তুতি কৰা, সেই ইন্দ্ৰ নিজ কামত সমৰ্থ যজমানৰ থিৰোৱা গৰুৰ দৰে ॥৬॥ সোম চেপা হলে ঋত্বিকেৰে সৈতে লগত সোমপান কৰা, ইন্দ্ৰক কোনে জানে? কি বা অন্ন তেওঁ ধাৰণ কৰে? যি এই ধুনীয়া গালৰ ইন্দ্ৰই সোমৰ আমোদত বলৈবে পুৰ ভেদ কৰিলে? ॥৭॥ শত্ৰুক বিচাৰি, ফুৰি মদমত্ত হাতীৰ দৰে মদজল ধাৰণ কৰা দৰে ইন্দ্ৰই যজ্ঞত নিজৰ মত্ততা ধাৰণ কৰে। হে ইন্দ্ৰ, তোমাক কোনেও দমন কৰিব নোৱাৰে। চেপা সোমৰ ফালে আহা। তুমি মহান বলৈবে য'তে ততে ফুৰা ॥৮॥ যি উগ্ৰ হলে কোনেও পৰাজয় কৰিব নোৱাৰে, শ্বিৰ, যুদ্ধলৈ অস্ত্ৰেৰে প্ৰস্তুত, সেই মঘবান ইন্দ্ৰই যদি স্তোভাৰ আহ্বান শুনে ভেটিয়া অন্য ঠাইলৈ নাযায়,—তালৈকে আহে ॥৯॥ হে ইন্দ্ৰ, উগ্ৰ তুমি সত্যই এইদৰে কামবৰ্ষক হৈছা। কামবৰ্ষী বিলাকেৰে আকৃষ্ট হলে আমাৰ শত্ৰুৰ দ্বাৰা বেষ্টিত নহয়। তুমি কামবৰ্ষী বুলিয়েই প্ৰখ্যাত। দুবৈত বা ওচৰত তুমি কামবৰ্ষী বুলিয়েই জানো ॥১০॥ হে মঘবান; তোমাৰ ঘোঁৰাৰ লেকাম বচি কামবৰ্ষক। সোণৰ চাবুক দালো কাম-বৰ্ষক। বধ কামবৰ্ষক। হৰি ঘোঁৰাও কামবৰ্ষক। হে শত্ৰুতু, তুমিও কামবৰ্ষক ॥১১॥ হে বৰ্ষক ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সোম অভিষৰ কৰ্ম্ম বৰ্ষক হৈ সোম অভিষৰ কৰক। হে ঋজুগাৰী, ধনদান কৰা। ঘোঁৰাৰ কাণে থকা

হে ইন্দ্র, বর্ষক ভোমার কাৰণে নদীৰ পানীত বর্ষক সোম ধাৰণ কৰিছা ॥ ১২ ॥ হে অতি বলবান ইন্দ্র, সোমাক্ষক মধু পান কৰিবলৈ আহ। মধুবান, সুকৰ্ম্ম এই ইন্দ্রই স্তুতি আৰু উক্খণ্ডনা নাই (গতিকৈ ওচৰলৈ আহি শুনক) ॥ ১৩ ॥ হে ব্ৰহ্মজ্ঞা, শতক্ৰতু, বধত থকা ঈশ্বৰ ভোমার বধত লগোৱা হৰি ঘোঁৰা দুটাই, অন্য যি অভিষব যজ্ঞ আছে, সেইবিলাক ভিৰস্কাৰ কৰি আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক ॥ ১৪ ॥ হে মহত্ত্বকৈও মহান ওচৰত থকা আজি আমাৰ স্তোত্র ধাৰণ কৰা। হে দীপ্ত সোমপান কৰা ইন্দ্র, ভোমার আমোদৰ অভিষব যজ্ঞ ভোমার সন্তোষ জনক হওক ॥ ১৫ ॥ যি বীৰে আমাক আনিলে সেই ইন্দ্রই ভোমার শাসনত (লগত) বহু নকৰে। যোৰ লগতো নকৰে। অন্যৰ লগতো বহু নকৰে ॥ ১৬ ॥ ইন্দ্রই সেৱা কলে (যে) জীৱ মন পুৰুষে শাসন কৰিব নোৱাৰে। জীৱ কৰ্ম্ম লঘু ॥ ১৭ ॥ সোমৰ কালে যোৱা ঘোঁৰা দুটাই ইন্দ্রৰ বথ বহন কৰি আনিছে। বর্ষক ইন্দ্রৰ বথৰ ধুৰাৰ আগত থকা ঘোঁৰাই টানি আনে ॥ ১৮ ॥ (ইন্দ্রই প্ৰায়োগীক কলে) তললৈ চোৱা। ওপৰলৈ নেচোৱা। ভৰি একেলগ কৰি থাকিবা। দুয়ো কাষ আৰু পিঠি পুৰুষে নেদেখক। কাৰণ তুমি স্তোতা হৈও জী হৈছা ॥ ১৯ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ নেপাখিতি; ১৬-১৮ বস্তুবোচি
আদি সহস্ৰ অজিবা সকল। ছন্দ—অমুচুপ্;
১৬-১৮ গায়ত্ৰী। দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, কথৰ ভাল স্তুতি শুনিবলৈ হৰি ঘোঁৰাবে সৈতে আহ। হে দীপ্ত হৰিবৃদ্ধ ইন্দ্র, ভোমার শাসনত থকা দ্যালোকত তুমি থাকা ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্র, সোমচেপা শিলে সোমবান হৈ শৰু কৰা ধানি শুনি তুমি ইয়ালৈ আহ। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ এই যজ্ঞত সোমচেপা শিলে সোমলতা বিলাক বৃকে ভেড়া কঁপোৱা দৰে কপাই দিছে। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, কথ সকলৈ ভোমাক বন্ধনৰ কাৰণে আৰু অন্ন লাভ কৰিবলৈ এই যজ্ঞলৈ আহ্বান কৰিছে। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, বর্ষক বায়ুক বেনৈকৈ শ্ৰেণ্ধে সোমবস দিলে তেনেকৈ অভিভূত সোম দিছে। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র, বৰ্গত কটুৰ থকা তুমি আমাৰ ওচৰলৈ আহ। সৰ্বজনত ধাৰক তুমি আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে আহ। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে মহাবৃদ্ধিৰ, সহস্ৰ বন্ধনৰ, শত্ৰুঘন ইন্দ্র,

তুমি আমাৰ ওচৰলৈ আহ। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি দেবতাৰ মাজত স্তুতিৰ যোগ্য দেবতাৰ আহ্বাতা মানুহে বধা অগ্নিয়ে ভোমাক বহন কৰি আনক। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র, শত্ৰুৰ মদুত কৰা হৰি ঘোঁৰা দুটাই লেন পক্ষীৰ দৰে ভোমাক ইয়ালৈ লৈ আহক। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে স্বামী, তুমি সৰ্বতোভাবে আহ। ভোমার পান কৰিবলৈ সোম যাঁহাকাবেৰে দিছো। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি আমাৰ এই যজ্ঞত উক্খ পাঠ কৰা শুনিবলৈ আমাৰ ওচৰলৈ আহি আমাক আনন্দ দিবা। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ দুই পুৰুষ ঘোঁৰাবৃদ্ধ হে ইন্দ্র, দুইপুৰুষ একেকপৰ ঘোঁৰাবে আমাৰ ওচৰলৈ আহ। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি পৰ্বতৰ পৰা আহা, অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহ। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ হে বলবান ইন্দ্র, আমাক সহস্ৰ গৰু আৰু ঘোঁৰা দিবা। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্র, আমাক সহস্ৰ অমৃত, শত বস্তু দিবা। হে দীপ্ত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥ আমি বস্তুবোচিয়ে আৰু নেতা ইন্দ্রই, যেতিয়া সহস্ৰ বলবান ঘোঁৰাৰ পাল পালো:— ॥ ১৬ ॥ যি ঘোঁৰা ঋজুগামী, বায়ুবেগী, বড়া, পাণ্ডল খোজৰ, সূৰ্য্যৰ দৰে জিলিকি আছে ॥ ১৭ ॥ পাৰাবতে যেতিয়া এই বধচক্ৰৰ গতিবেগ দিবা ঘোঁৰা বিলাক দান কৰে তেতিয়া আমি বনৰ (হাবিৰ) মাজত আলিলো ॥ ১৮ ॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ২৪।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ শ্যাৰাধ। ছন্দ—উপবিষ্ঠাৎ
জ্যোতি, ২২২৪ পংক্তি; ২০ মহাবৃহতী।
দেবতা—অশ্বিনী দুজন। (শ্যাৰাধ ঋষিৰ ৫ম
(অজিৰ) মণ্ডলত ৫৪-৬১ সূক্ত আছে)।

হে অশ্বিনী দুজন, অগ্নি, ইন্দ্র, বৰুণ, বিষ্ণু, আদিত্য সকল, কল্প সকল, বসু সকল (এই) সকলোৰে সৈতে একেলগ হৈ উৰা আৰু সূৰ্য্যৰ সৈতে লোট খাই সোম পান কৰা ॥ ১ ॥ হে বলবান অশ্বিনী দুজন, সকলো প্ৰজ্ঞাবে, অখিল ভূবনেৰে, দ্যালোকেৰে, পৃথিৱীৰে আৰু পৰ্বতভেৰে সৈতে একে লগ হৈ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, সকলো তিনি বাৰ এবাৰ (ভেজিৰ) দেবতাবে সৈতে, মৰুৎ সকল, পানী বিলাক ভূত সকলৰ সৈতে একেলগ হৈ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে দেবতা অশ্বিনী দুজন, যজ্ঞ সেৱন কৰা ঘোঁৰ আহ্বান আনিলোৱা।

এই যজ্ঞত সকলো সৰনত (কৰ্ম্মভ) ওচৰলৈ আহা।
 উষা আৰু সূৰ্য্যৰ লগত একেলগ হৈ সমান প্ৰীতিৰে
 আমাক বলকৰ অন্ন পোৱাই দিয়া ॥ ৪ ॥ হে দেবতা
 অগ্নিনী হৃজন, এই যজ্ঞত, ডেকাই কন্যাৰ আশ্বান শুনা
 দৰে শুব সেৱন কৰা। এই যজ্ঞত সকলো সৰনত ওচৰলৈ
 আহা। উষা আৰু ৪ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে দেবতা
 অগ্নিনী হৃজন, আমাৰ স্তুতি সেৱন কৰা,—যজ্ঞ সেৱন
 কৰা। এই যজ্ঞত সকলো সৰন পোৱাহি। উষা
 ৪ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, হাইখা চবাই হুটা
 (উৰি আহি) গছত পৰা দৰে, মহ হুটা পানীত আহি
 পৰা দৰে অভিযুত কৰা সোমলৈ আহা। উষা আৰু
 সূৰ্য্যৰ লগত একেমনেৰে তিনিটা বাটেৰে (তিনিবাৰ)
 আহা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকে হাঁহ হুটাৰ
 দৰে উৰি আহা। পথিক হৃজনে পানী খাবলৈ অহা দৰে,
 মহ হুটা পানীত আহি পৰা দৰে, অভিযুত কৰা সোমলৈ
 আহা। উষা আৰু সূৰ্য্যৰ লগত একে মনৰ হৈ তিনিটা
 বাটেৰে তিনিবাৰ আহা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমা-
 লোকে শেন হুটাৰ দৰে যজ্ঞমানৰ কাৰণে, চেপা সোমলৈ
 যোৱা। মহ হুটা ইত্যাদি ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনী
 হৃজন, সোমপান কৰা,—৭প্ত হোৱা,—আহা। আমাক
 পুত্ৰাদি দিয়া,—ধন দিয়া। উষা আৰু সূৰ্য্যৰ লগত
 একেমনৰ হৈ আমাক বলো দিয়া ॥ ১০ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
 শত্ৰু জয় কৰা,—শোভাক বন্ধা কৰা, আমাক পুত্ৰাদি
 ইত্যাদি ১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, শত্ৰুকো
 মাৰা। মিত্ৰযুক্ত হৈ যোৱা। আমাক পুত্ৰাদি—ইত্যাদি
 ১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোক মিত্ৰা
 বৰ্ণ যুক্ত ধন্যবন্ত, মকত সকলেৰে যুক্ত শোভাৰ
 আশ্বানলৈ আহা। উষা, সূৰ্য্য আৰু আদিত্য সকলেৰে
 সৈতে একেমনৰ হৈ মিলি আহা ॥ ১৩ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
 ভোমালোক অজিৰস যুক্ত, বিষ্ণু যুক্ত। মকত সকলেৰে
 ইত্যাদি ১৩ ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
 ভোমালোক ঋতু সকলেৰে সৈতে কামবৰ্ণী আৰু বাজ
 যুক্ত। মকত সকলেৰে ইত্যাদি ১৩ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥
 হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকে ব্ৰাহ্মণক প্ৰীত কৰা।
 কৰ্ম্ম বিলাক প্ৰীত কৰা। বাকস বিলাক মাৰা। বেয়াৰ
 গুহোৱা। উষা আৰু সূৰ্য্যৰ লগত একেলগ হৈ সোম
 চেপা যজ্ঞমানৰ সোমপান কৰা ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
 ভোমালোকে কজিৱক প্ৰীত কৰা, নেতা সকলক প্ৰীত
 কৰা। বাকস বিলাক ... ইত্যাদি ১৬ ঋকৰ দৰে ॥ ১৭ ॥
 হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকে গাইগক বিলাকক প্ৰীত
 কৰা। আৰু প্ৰজা বিলাকক প্ৰীত কৰা। বাকস বিলাক

..... ইত্যাদি ১৬ ঋকৰ দৰে ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন,
 শত্ৰুৰ গৰ্ব্ব ধৰ্ষ কৰা ভোমালোকে যেনেকৈ অজিৱে
 কৰা স্তুতি কৰিছিল। সেইদৰে শ্যাবাৰ্হব (মোৰ) মৃত্যু
 স্তুতি শুনা। উষা আৰু সূৰ্য্যৰ সৈতে একেলগে এক
 মনৰ হৈ আগৰ দিনটো শেষ হলে (পুৱা) সোমপান
 কৰা ॥ ১৯ ॥ হে অগ্নিনী হৃজন, শত্ৰুৰ গৰ্ব্ব ধৰ্ষ কৰা, জ্যো-
 ত্স্বৰ ভাল স্তুতি ভাল অলঙ্কাৰৰ দৰে গ্ৰহণ কৰা। উষা
 আৰু ... ইত্যাদি ১৯ ঋকৰ দৰে ॥ ২০ ॥ হে শত্ৰুৰ গৰ্ব্ব
 ধৰ্ষ কৰা অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকে সোম অভিষৰ
 কৰা শ্যাবাৰ্হব (মোৰ) যজ্ঞ বিলাক লোকাম বচি ধৰা দৰে
 ধৰা। উষা আৰু ইত্যাদি ১৯ ঋকৰ দৰে ॥ ২১ ॥
 হে অগ্নিনী হৃজন, ভোমালোকৰ বথ আমাৰ ফালে লৈ
 আহা। সোমময় মধু পান কৰা। যজ্ঞলৈ আহা। সোমৰ
 ফালে আহা। বৰ্ণণ বিচৰা মই ভোমালোক হৃজনক
 আহ্বান কৰিছো। হবিদাতা মোলৈ বহু ধাৰণ কৰা
 ॥ ২২ ॥ হে নেতা অগ্নিনী হৃজন, বিচক্ষণ মোৰ নমস্কাৰেৰে
 কৰা স্তুতি আৰম্ভ হলে সেই যজ্ঞত সোমপান কৰি-
 বলৈ আহিবা। বৰ্ণণ বিচৰা ইত্যাদি ২২ ঋকৰ
 দৰে ॥ ২৩ ॥ হে অগ্নিনী দেবতা হৃজন, বাহা কৰি (অগ্নিত)
 আহুতি দিয়া সোমেৰে তৃপ্তি লাভ কৰা,—আহা—।
 বৰ্ণণ বিচৰা ইত্যাদি ২২ ঋকৰ দৰে ॥ ২৪ ॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—অজিৰ পুত্ৰ স্যাবাৰ্হব। ছন্দ—১-৬-শৰদী;
 ৭-মহাপংক্তি। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰ, তুমি, সোম, অভিষৰ কৰা আৰু
 কুশ মেলি দিয়া যজ্ঞমানৰ বন্ধক। আমোদৰ কাৰণে
 সোম পান কৰা। হে সংপতি, ভোমাব কাৰণে
 সোমৰ ভাগ বাখি থোৱা হৈছে। শত্ৰুৰ সকলো সেনাৰ
 বহুত বেগ ধাৰণ কৰি বাখি, পানীৰ জেতা, মকথান
 হে ইন্দ্ৰ, সোমৰ ভাগ পান কৰা ॥ ১ ॥ হে শত্ৰুত্ব,
 শোভাক বন্ধা কৰা। নিজেও সোম পান কৰি বন্ধা কৰা।
 আমোদৰ কাৰণে ... ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥
 হে শত্ৰুত্ব, তুমি দেবতা সকলক হৰি অগ্নেৰে বন্ধা
 কৰিছা। নিজেও যলৈৰে বন্ধা কৰিছা। আমোদৰ
 কাৰণে ... ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে শত্ৰু-
 ত্ব, তুমি হালোকৰ অন্তৰ্দাতা, পৃথিবীৰো অন্তৰ্দাতা।
 আমোদৰ কাৰণে ... ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥
 হে শত্ৰুত্ব, তুমি গৰুৰ জনিতা। যৌবাবো জনিতা।
 আমোদৰ কাৰণে ... ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥
 হে শত্ৰুত্ব অজিৰ, ইন্দ্ৰ, অজি সকলৰ সোম পুজিত

কৰা (সন্নাগ লোৱা) । আমোদৰ কাৰণে ইত্যাদি
১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি যেনেকৈ যজ্ঞ কৰ্ম
কৰা অতিৰ স্তুতি শুনিছিলো, সেই দৰে সোমোভিষ
কৰা যোৰ স্তোত্ৰ শুনা । তুমি অকলেই স্তোত্ৰ বিলাক
বৰ্জন কৰি যুদ্ধত ত্ৰসদসূক বন্ধা কৰিছিলো ॥ ৭ ॥

৩৭ সূক্ত— ৭ ।

ঋষি— অতিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব । ছন্দ— মহাপংক্তি ;
১-অভিজগতী । দেবতা— ইন্দ্ৰ ।

হে শচীপতি ইন্দ্ৰ, তুমি সংগ্ৰামত এই ব্ৰাহ্মণ সৰ-
লক সকলো বন্ধনেৰে বন্ধা কৰা । সোম অভিষ
কৰাকো বন্ধা কৰা । হে অনিন্দনীয়, বজ্জবান, বৃত্ত-
হতা ইন্দ্ৰ, মাধ্যম্নিন সৰনত চেপা সোম পান কৰা ॥ ১ ॥
হে শচীপতি ঔগ্ৰ ইন্দ্ৰ, ত্ৰোহ কৰা শত্ৰু সেনাক পৰা-
ভব কৰি সকলো বন্ধণেৰে বন্ধা কৰা । হে অনিন্দনীয়
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে শচীপতি ইন্দ্ৰ, তুমি
জুবনৰ একমাত্ৰ বজা হৈ প্ৰকাশ কৰি আছা । সকলো
বন্ধনেৰে বন্ধা কৰি হে অনিন্দনীয় ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ৩ ॥ হে শচীপতি ইন্দ্ৰ, তুমি অকলে সমানে থকা
এই ত্ৰয়োলোক পৃথক কৰি দিলা । সকলো বন্ধনেৰে
... ইত্যাদি ৩ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে শচীপতি
ইন্দ্ৰ, তুমি এই সকলো জগতৰ শান্তি আৰু প্ৰয়োগৰ
ঈশ্বৰ । সকলো বন্ধনেৰে ... ইত্যাদি ৩ ঋকৰ দৰে
॥ ৫ ॥ হে শচীপতি, তুমি জগতৰ বল হৈছা । আজিও
বন্ধা কৰিছা । তুমি নবখটকৈ থকা নাই । সকলো
বন্ধনেৰে ... ইত্যাদি ৩ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ ৭ ঋক
৩পৰৰ ৮/৩৬/৭ ঋকৰ দৰেই— কিন্তু “অভিষ কৰাৰ”
ঠাইত “স্তুতি কৰা” ॥ ৭ ॥

৩৮ সূক্ত— ঋ ১০ ।

ঋষি— অতিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব । ছন্দ— গায়ত্ৰী ।
দেবতা— ইন্দ্ৰাণি ॥

হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, তন্ত্ৰ ভোমালোক যজ্ঞৰ ঋত্বিক ।
আমাৰ যুদ্ধত আৰু কৰ্ম্মত থাকি স্তুতি জানি লোৱা
॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰাণি, শত্ৰুৰ হিংসক, বধত বোৱা, বৃত্ত
হতা ভোমালোকে মোৰ সেই স্তুতি জানি লোৱা
॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰাণি, ভোমালোকৰ কাৰণে যজ্ঞৰ নেতা
সকলে শিলেৰে চেপি আমোদকৰ যুধ সোম (পাত্ৰ)
ভৰাইছে । মোৰ সেই স্তুতি জানি লোৱা ॥ ৩ ॥
একেদৰে স্তুতি কৰা হে ইন্দ্ৰাণি, যজ্ঞ সেৱন কৰা ।
যিজন কাৰণে অভিষক্ত কৰা সোমলৈ আহা ॥ ৪ ॥

হে নেতা ইন্দ্ৰাণি, ভোমালোকে যি সৰনৰে হৰা বহন
কৰা, সেয়ে এই সৰন যজ্ঞ, সেৱন কৰা— আহা ॥ ৫ ॥
হে ইন্দ্ৰাণি নেতা যজ্ঞ, ভোমালোকে গায়ত্ৰ মাৰ্গেৰে
(গায়ত্ৰী ছন্দৰ বাটেৰে) গোৱা এই স্তুতি সেৱন
কৰা,— আহা ॥ ৬ ॥ হে শত্ৰুৰ ধন জয় কৰা ইন্দ্ৰাণি,
বাতিপুৰা দেবতা সকলৰ লগত মিলি সোম পান
কৰিবলৈ আহা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, ভোমা-
লোকে সোম অভিষ কৰা অতি বংশৰ শ্যাবাশ্বৰ
(মোৰ) সোম পান কৰিবলৈ আহ্বান শুনা ॥ ৮ ॥
হে ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি, ভোমালোকক যেনেকৈ প্ৰাজ,
সকলে আহ্বান কৰিছিল তেনেকৈয়ে মই সোম পানৰ
কাৰণে আৰু বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥ ৯ ॥
যি ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিৰ কাৰণে গায়ত্ৰী (ছন্দৰ) সাম
(মন্ত্ৰ) মই স্তুতি কৰিছো সেই স্তুতিবস্ত্ৰ (সৰনতালৈ
লাগ দিলা) মই ইন্দ্ৰাণিৰ পৰা বন্ধণ বিচাৰিছো ॥ ১০ ॥

৩৯ সূক্ত— ঋ ১০ ।

ঋষি— কথৰ পুত্ৰ নাভাক । ছন্দ— মহা পংক্তি ।
দেবতা— অগ্নি ।

ঋকেৰে স্তুতি কৰিব লগীয়া অগ্নিক স্তুতি কৰিছো ।
স্তুতিৰে স্তুত কৰিছো । অগ্নিয়ে যজ্ঞৰ দেবতা সকলক
প্ৰশোভিত কৰক । সেই কৰি অগ্নিয়ে ত্ৰয়ো দ্যা-
পৃথিবীৰ মাজত দেবতা সকলৰ দূতৰ কাম কৰি ফুৰে ।
অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, নতুন
স্তোত্ৰেৰে আমাৰ গাৰ শত্ৰুৰ হিংসা পুৰি পেলোৱা ।
হৰি দাতাৰ শত্ৰু পুৰি পেলোৱা । যুজিবলৈ অহা
সকলো মূৰ্খ শত্ৰু ইয়াৰ পৰা ওচি যাওক । অন্য
শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, ভোমাৰ
মুখত দি'উ দিলা দৰে স্তোত্ৰ বিলাক মই টালি দিছো ।
তুমি দেবতাৰ মাজত আমাৰ স্তুতি জনাই দিলা ।
তুমি পুৰণি তুমি সূধকৰ । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ৩ ॥ যি যি অগ্নি স্তোত্ৰাই বাচুঞা কৰে সেই অগ্নি
অগ্নিয়ে দিছে । অগ্নেৰে অগ্নিত আহুতি দিলে হৰি দাতা
যজ্ঞমানক শান্তিৰ কাৰণে বিষয়ৰ সুখ দিছে । তেওঁ
সকলো দেবতাৰ আহ্বানত থাকে । অন্য ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥ ৪ ॥ সেই অগ্নিয়ে অতিভব কৰিব পৰা নানা
বিধ কৰ্ম্মেৰে সকলো জানে । তেওঁ সকলো দেবতাৰ
আহ্বানত । গন্ত্ৰ আদিৰে বেষ্টিত । তেওঁ শত্ৰু খণা-
বলৈ যায় । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ দেবতাৰ
অমৃতভাত অগ্নিয়ে জানে । মানুহৰ ওপৰ কৰা ঋণে ।
তেওঁ ত্ৰিবিদ্যোক্ত । নতুন হৰিৰে আহুত হৈ বন্ধন হতাৰ

মুকলি কৰি দিলে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥
 অগ্নিয়ে দেবতাৰ মাজত বাস কৰে । তেওঁ যজ্ঞাহঁ ।
 প্রজাবিলাকৰ মাজত বাস কৰে । সেই অগ্নিয়ে বহুত
 কৰ্ম্মৰ মাটিৰ দৰে আনন্দেৰে পোহ-পাল দিলে ।
 দেবতাৰ মাজত অগ্নি যজ্ঞাহঁ । অন্য ... ১ ঋকৰ
 দৰে ॥ ৭ ॥ যি অগ্নি সাত মানুহৰ মাজত সকলো
 নদীত আশ্ৰয় কৰি থাকে, তিনি ঠাইত থকা মাদ্ধাতাৰ
 দম্বাক হত্যা কৰা যজ্ঞৰ মুখ্য সেই অগ্নিক আমি
 বিচাৰিছো । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ কবি
 অগ্নি তিনি ঠাইত তিনি কপে সজোৱা যজ্ঞত থাকে,
 তেওঁ দেবতাৰ দূত, প্রাজ্ঞ, অলঙ্কাৰ শিদ্ধা । এই
 যজ্ঞত তিনি এঘাৰ (ডেত্ৰিশ) জন দেবতাক যজন
 কৰক । আমাক কশ্মে'ৰে পূৰণ কৰক ৷ অন্য . . .
 ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে পুৰণি অগ্নি, মানুহৰ মাজত
 আমাৰ ধনৰ ভূমি গৰাকী । দেবতাবো ইন্দ্ৰৰ । নিজেই
 সাকো,—পানী তাৰ কেউফালে বৈ যায় । অন্য ...
 ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৪০ সূক্ত-- ঋ ১২ ।

ঋষি--কথৰ পুত্ৰ নাভাক । ছন্দ--মহাপংক্তি ;
 ২-শকৰী ; ১২-ত্ৰিষ্টুত । দেবতা--ইন্দ্ৰাণি ।

হে ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকে শত্ৰুক পৰাস্ত কৰিব
 পৰাকৈ আমাক ধন আদি ভালকৈ দিয়া,—যি ধনেৰে
 দূচ হলেও শত্ৰুক যুদ্ধত বায়ুৰ সহায়ত অগ্নিয়ে পোৱা
 দৰে পৰাস্ত কৰিব পাৰি । অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক
 ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰাণি, তোমালোকক আমি (ধন বিচাৰি)
 আমনি নকৰো । আক অভি বলবন্ত নেতা সকলৰ
 নেতা ইল্লকেই যজন কৰিম । সেই ইল্লই ঘোঁৰাত
 উঠি কেতিয়াবা আমাৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে আহক ;
 যজ্ঞ লাভ কৰিবলৈ আহক । অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি
 যাওক ॥ ২ ॥ সেই ইন্দ্ৰাণিয়ে সংগ্ৰামৰ মাজত থাকে ।
 তে নেতা হজন, কবিত্বৰে কবি সকলে সোধা তোমা-
 লোকৰেই সখা হিচাবে । তেওঁবিলাকৰ কৰা কাম
 সিদ্ধি কৰা । অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক ॥ ৩ ॥
 নাভাকৰ দৰে ইন্দ্ৰাণিক যাগেৰে আক স্তুতিৰে অৰ্চনা
 কৰা । ইন্দ্ৰাণিত এই সকলো জগত বৈ আছে । এওঁ
 বিলাকৰ কোলাত এই বহুতী দ্যাবাপৃথিৱীৰ ধন
 ধাৰণ কৰিছে । অন্য ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰাণি-
 লৈ নাভাকে স্তুতি পৰিৱাহিছে, যি ইন্দ্ৰাণিয়ে সাতধন
 বহুত কৰি চাকি থোৱা মূল দ্বাৰা বলেৰে খুলি দিলে ।
 ইল্ল ইন্দ্ৰৰ । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ আক

হে ইল্ল, আগৰ দিনৰ মানুহে লভাই বেৰি থকা
 গছৰ দাল কটাদৰে শত্ৰুক কাটা । দাস শত্ৰুৰ বল ধমন
 কৰা । আমি সেই দাসৰ লুকাই থোৱা ধন ইল্লৰ
 কাৰণে পাম । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ যি
 এই মানুহ বিলাকে ধন আক স্তুতিৰে ইন্দ্ৰাণিক
 বিশেষকৈ আহ্বান কৰে, আমি, আমাৰ লগত যুদ্ধ
 আকাঙ্ক্ষা কৰা শত্ৰু বিলাকক (এই) মানুহ বিলাকেৰে
 সৈতে যুদ্ধত পৰাস্ত কৰিম আক শত্ৰুৰ (পৰা) স্তুতি
 পাম । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ যি স্বেতবৰ্ণ
 ইল্ল আক অগ্নি তলৰ পৰা ওপৰলৈ দীপ্তিৰে উঠি যায়
 তেওঁলোকৰেই কাৰ্য্যবহন কৰি যজমান সকলে কৰ্ম্মা-
 নুষ্ঠান কৰি যায় । তেওঁ বিলাকেই নদী বিলাকৰ
 বন্ধন মুকলি কৰি দিলে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে
 ॥ ৮ ॥ হে হৰিষ প্ৰেৰণ কৰা ইল্ল, প্ৰীতি দান কৰা,
 দীপক, ধন দান কৰা তোমাৰ উপমান বহুত । তোমাৰ
 পুৰণি প্ৰশাসন কৰা বৃদ্ধি বহুত যি আমাৰ প্ৰজা
 সাধন কৰে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ (হে
 স্তোতা সকল) দীপ্ত, ধনভাক্ ঋকেৰে স্তুতি কৰিব
 লগীয়া সেই ইল্লক ভাল স্তুতিৰে সংস্কাৰ কৰা ।—
 আক যে যি ইল্লই বলেৰে গুৰ্ণ অমুবৰ কনিবিলাক
 ভাঙি পেলালে আক যুগত থকা পানী বিলাক জয়
 কৰিলে, (সেই ইল্লৰ স্তুতি কৰা) অন্য ... ১ ঋকৰ
 দৰে ॥ ১০ ॥ হে স্তোতা সকল সুযজ্ঞ, সত্য, ধনভাক
 ঋহুত যজন কৰিবলগীয়া সেই ইল্লক স্তুতিৰে স্তুতি
 কৰা । আক যে যি ইল্লই যজ্ঞৰ কালে আহে, গুৰ্ণৰ
 কনি বিলাক ভাঙি পানী জয় কৰিলে (তেওঁক স্তুতি
 কৰা) । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ এইদৰে
 পিতৃৰ দৰে, মাদ্ধাতাৰ দৰে, অগ্নিৰসৰ দৰে মতুন
 মই পাঠ কৰা স্তোত্ৰেৰে তিনি ধাতুৰে আমাক বন্ধা
 কৰক । (তেতিয়া) আমি ধনৰ গৰাকী হম ॥ ১২ ॥

৪১ সূক্ত-- ঋ ১০ ।

ঋষি--কথৰ পুত্ৰ নাভাক । ছন্দ--মহাপংক্তি ।
 দেবতা--বৰ্ণ ।

(হে স্তোতা) বহুত ধন পাবলৈ এই বৰ্ণৰ আক
 স্তুতি বিধান মকত সকলৰ স্তুতি কৰা । বৰ্ণে কৰ্ম্মৰ
 দ্বাৰা মানুহ আক পশু বিলাক গৰুৰ দৰে বাধি ফুৰে ।
 অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক ॥ ১ ॥ সেই বৰ্ণকেই
 সমান স্তুতিৰে স্তুত কৰিম । পিতৃ সকলৰ স্তোত্ৰেৰে স্তুতি
 কৰিম । নাভাক ঋষিৰ স্তুতিৰে স্তুতি কৰিম । তেওঁ
 নৈ বিলাকৰ কাষত ওলায়, লাভ জনী বাই-ঐন্দৱ

মাজত ওলায়—তেওঁ মধ্যম । অন্য শত্ৰু বিলাক মৰি
 যাওক (সাত বাই—ভনী—সপ্তম্বৰ—তাৰ মধ্যম মৰ) ॥২॥
 সেই বৰ্ণে বাতি আলিঙ্গন কৰে । দৰ্শনীয় সেই
 বৰ্ণে ওপৰলৈ গৈ বিশ্বক মায়াৰে কেউফালে ধাবণ
 কৰিছে । সেই বৰ্ণৰ কৰ্ম কামনা কৰা প্রজাই
 তিনি উষাত (পূৱা, দুপৰীয়া আৰু সন্ধ্যা) বৰ্জন
 কৰিছে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ যি পৃথিৱীৰ
 ওপৰত দৰ্শনীয় দিশ বিলাক ধাবণ কৰিলে, সেই
 নিৰ্মাতা বৰ্ণে পুৰণি পদ (স্বৰ্গ) নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি নিজৰ
 কৰিলে । তেওঁ ঈশ্বৰ (আমাক) পশু বিলাকক গৰ-
 খীয়াৰ দৰে ৰখি থাকে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে
 ॥৪॥ যি বৰ্ণ ভূবনৰ ধাৰক, যি দেবতাৰ অধিষ্ঠান
 বশ্মিবিলাকৰ গুপ্ত নাম বিলাক জানে, সেই প্রাজ্ঞ
 বৰ্ণে কবিৰ কাম বিলাক বহুত ৰূপেৰে পোষণ কৰে ।
 অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৫॥ যি বৰ্ণত সকলো
 (প্রাজ্ঞ) কৰ্ম চকুৰিৰ মাজত (নাভিত) লগোৱা
 দৰে আশ্ৰয় কৰি আছে, তিনি স্থানত থকা বৰ্ণক
 সোনকালে পৰিচৰণ কৰা । গোহালীত গৰু বন্ধা দৰে
 শত্ৰুৱে আমাক পৰিভব কৰিবলৈ যোৱা যোগাৰ
 কৰিছে । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৬॥ বৰ্ণে এই
 দিক বিলাক আশ্ৰয় কৰি জাগ্ৰত হৈ আছে, যি বৰ্ণে
 এই শত্ৰু বিলাকৰ কেউফালে থকা সকলো পুৰী
 বিনাশ কৰিলে, তেওঁৰ বথৰ আগত সকলো দেবতাই
 কাম কৰি যায় । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৭॥
 সেই সমুদ্ৰ ৰূপ বৰ্ণ, অন্তৰ্হিত হৈ থাকি তৎক্ষণাৎ
 আদিভাৱ দৰে স্বৰ্গত আৰোহণ কৰে আৰু দিক বিলাকৰ
 প্রজাবিলাকক আদান—প্ৰদান কৰে । সেই বৰ্ণে অসুৰৰ
 মায়া নাশ কৰি জ্যোতিৰ্ময় স্থানত ব্যাপ্ত হৈ স্বৰ্গলৈ
 যায় । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৮॥ যি বৰ্ণৰ অন্তৰীক্ষত
 থকা বগা বৰণৰ তেজ তিনি ভূবন ব্যাপ্ত হৈ তিনি
 স্বৰ্গ পালেগৈ, সেই বৰ্ণৰ সভাস্থল অচল । সেই বৰ্ণ
 সপ্ত সিদ্ধিৰ ঈশ্বৰ । অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥
 যি বৰ্ণে নিজৰ বগা বশ্মি বিলাক অধিকাৰ কৰি
 থাকে, আৰু বাতি কলা কৰে সেই বৰ্ণে কৰ্মানুসাৰে
 পূৰ্ণস্থান (স্বৰ্গ বা অন্তৰীক্ষ) নিৰ্মান কৰিলে । তেওঁ
 আদিভাই স্বৰ্গ ধৰি থকা দৰে অন্তৰীক্ষ ধৰি বাখিছে ।
 অন্য ... ১ ঋকৰ দৰে ॥১০॥

৪২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ ৰাতাক বা অগ্নিৰ পুত্ৰ অৰ্চনানা ।
 হন্দ—১—৩ জিহুত্, ৪—৬ অজুত্ । দেবতা—

১—৩ বৰ্ণ, ৪—৬ অগ্নিনী হৃজন ।

সকলো জনা অসুৰ (বলবান) বৰ্ণে স্বৰ্গক স্তম্ভন
 কৰিলে আৰু পৃথিৱীৰ বিস্তাৰৰ পৰিমাণ জোখ
 কৰিলে । বিশ্বৰ সকলো ভূবনৰ সম্ৰাট হৈ থাকিল ।
 বৰ্ণনৰ এই সকলো কাম বহুত ॥১॥ (হে স্তোতা),
 মহৎ বৰ্ণক এইদৰে বন্দনা কৰা । অমৃতৰ বাট
 দেখুওৱা বাৰ বৰ্ণক নমস্কাৰ কৰা । সেই বৰ্ণে
 আমাক তিনি পৰ্ব্বযুক্ত (তিনি খোটাৰ) ঘৰ দিলক ।
 দাবাপৃথিৱীৰ কোলাত থকা আমাক বন্ধা কৰক
 ॥২॥ হে বৰ্ণ দেবতা, এই কাম বিলাক অনুষ্ঠান
 কৰা (যোৱা) কৰ্ম আৰু দক্ষতা ভীক্ষু কৰা । যি
 (যজ্ঞৰূপ) নাৱেৰে সকলো দুঃখ পাব কৰিব পাৰি.
 সেই সুখেৰে পাব কৰা নাৱত উত্তিম ॥৩॥ হে নাসভ্যা
 অগ্নিনী হৃজন, তোমালোকে সোম পান কৰিবলৈ বিপ্ৰ
 সকলে আৰু (অভিষব) কৰা শিলে নিজ কৰ্মত লাগি
 গৈছে । অগ্ন শত্ৰু বিলাক মৰি যাওক ॥৪॥ হে
 নাসভ্যা অগ্নিনী হৃজন, তোমালোকক বিপ্ৰ অগ্নিয়ে
 হেনেকৈ সোম পান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছিল
 (তেনেকৈ আমিও কৰিছো) । অন্য ৪ ঋকৰ দৰে
 ॥৫॥ হে নাসভ্যা হৃজন, মেধাবী সকলে যেনেকৈ
 তোমালোকক সোমপান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছিল,
 সেই দৰে আগি বন্ধা কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো ।
 অন্য ৪ ঋকৰ দৰে ॥৬॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৩৩ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ বিৰূপ । হন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অগ্নি ।

আমাৰ এই স্তোতা সকলে, মেধাবী, বিদ্যাতা,
 যজমানৰ অহিংসিত অগ্নিলৈ স্তুতি কৰিছে ॥১॥ হে
 জাতবেদ, বিশেষ দ্ৰষ্টা অগ্নি, দানকৰা তোমালৈ মই
 স্তুতি উলিয়াইছো (বচনা কৰিছো) ॥২॥ হে অগ্নি,
 তোমাৰ ভীক্ষু দীপ্তিৰ লিখা বিলাকে পোহৰৰ জিলা-
 কৰিবে জন্তৰ দাতৰ দৰে তাৰি বিলাক খাইছে ॥৩॥ হৰণ
 কৰা, বতাহে কোবোৱা, ধোঁৱাৰ নিচান থকা অগ্নি
 বিলাক অন্তৰীক্ষত বেলেগ হৈ গৈছে ॥৪॥ বেলেগলৈ
 ফলা এই অগ্নি বিলাক উষাৰ জাননী দিয়া দৰে দেখা
 গৈছে ॥৫॥ জাতবেদ অগ্নি শুকান গছ—গছনি থকা ঠাইত
 ফলি বোৱাৰ পাচত ধূলি বিলাক ক'লা হৈ যায় ॥৬॥
 অগ্নিয়ে গছ—লতা বিলাক অৱৰূপে ভক্ষণ কৰি নবৰ ।
 আকৌ নতুন (কেচা) গছলতা বিলাকো ধায়
 (পোৰে) ॥৭॥ অগ্নিয়ে শিখাৰে (ওপৰৰ পৰা) গছলতা
 নৰাই আনি ভেজেৰে ফলি অব্যত প্ৰকাশ কৰে ॥৮॥

হে অগ্নি, পানী তোমাৰ প্ৰবেশ কৰা স্থান
(ঘৰ)। গছ বিলাকলৈ তুমি বলেৰে যোৱা। আকৌ
সিহঁতৰ গৰ্ভতে জন্ম লোৱা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, ঘিঁউৰে
আহুতি দিলে স্ৰুচৰ যুগ তুমি—চেলকা, তোমাৰ লিখা
শোভা পাইছে ॥ ১০ ॥ যাৰ হব্য ভক্ষণ যোগা, যাৰ
বশা (যেদ) অন্ন সেই সোম-ঘিঁউ আদি যাৰ পিঠিত
পৰে সেই বিধাতা অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে পৰিচৰণ কৰিম
॥ ১১ ॥ আৰু হে দেবতাৰ আহ্বাতা বৰনীৰ কৰ্ম্মা অগ্নি,
আমি নমস্কাৰেৰে সমিধ খৰি দি যাহা কৰিছো ॥ ১২ ॥
হে শুচি আহুত অগ্নি, তোমাক আমি ডুগৰ দৰে,
মনুৰ দৰে আৰু অজিবসৰ দৰে আহ্বান কৰিছো
॥ ১৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি বিপ্ৰ, সাধু আৰু সখা হৈছা
(আৰু সেই বিপ্ৰ, সাধু আৰু সখাৰ দ্বাৰা) জ্বালিত হৈছা
॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি হবি দাতা বিপ্ৰক সহস্ৰ ধন,
আৰু পুত্ৰাদিৰে সৈতে অন্ন দিয়া ॥ ১৫ ॥ হে ভাতৃ,
বলেৰে উৎপত্তি, বঙা ঘোঁৰা যুক্ত, গুৰু কৰ্ম্মা অগ্নি,
মোৰ এই স্তুতি সেৱন কৰা ॥ ১৬ ॥ আৰু হে অগ্নি,
মোৰ স্তুতি বিলাকে গোহালীত ৰেবাই থকা পোৱালীৰ
ওচৰলৈ গাই গক যোৱা দৰে তোমাক বিচাৰি যায়
॥ ১৭ ॥ হে অজিবসৰ শ্ৰেষ্ঠ অগ্নি, তোমাক সকলো
জাল ঘৰ থকা প্ৰজাই নিজৰ কামনা সিদ্ধি কৰিবলৈ
বেলেগে (হবি আদি) দিয়ে ॥ ১৮ ॥ মনীষি, মেধাবী,
জ্ঞানী যজমান সকলে কৰ্ম্মেৰে, অন্ন পাবলৈ, অগ্নিক
সন্তোষিত কৰে ॥ ১৯ ॥ হে অগ্নি, বলবান, হবি বহন
কৰা, দেবতাৰ আহ্বাতা তোমাক যজমান সকলে
নিজ ঘৰত যজ্ঞ পাতি স্তুতি কৰে ॥ ২০ ॥ হে অগ্নি,
তুমি যে প্ৰভু, বহুত ঠাইৰ সকলো প্ৰজাক সমান
দেখা সেই বাবে তোমাক সংগ্ৰামত সহায় কৰিবলৈ
আহ্বান কৰিছো ॥ ২১ ॥ (হে যজমান সকল) যি
অগ্নি ঘিঁউৰে আহুত হৈ শোভা পাইছে, যি আমাৰ
আহ্বান শুনিছে, সেই অগ্নিক স্তুতি কৰা ॥ ২২ ॥ হে
জাতবেদ অগ্নি, তুমি আমাৰ আহ্বান শুনি শত্ৰুক
নাশ কৰা। সেই বাবে তোমাক আহ্বান কৰিছো
॥ ২৩ ॥ প্ৰজাৰ বজা, অভূত, কৰ্ম্মৰ অধ্যক্ষ এই অগ্নিক
স্তুতি কৰিছো,—সেনা স্তুতি অগ্নিয়ে শুনক ॥ ২৪ ॥ সকলো
বাপু হোৱা, বলেৰে বলী, মানুহৰ দৰে হিতকৰ অগ্নিক
(স্তুতি হবি আদিৰে) ঘোঁৰাৰ দৰে বলী কৰিম ॥ ২৫ ॥
হে অগ্নি, তুমি হিংসক শত্ৰুক মাৰি, সদায় বান্ধস
বিলাকক পুৰি, ভীত দীপ্তিৰে জ্বলা ॥ ২৬ ॥ হে অজিবসৰ
শ্ৰেষ্ঠতম অগ্নি, মানুহবিলাকে যি তোমাক মনুৰে জ্বলোৱা
দৰে জ্বলাইছে, সেই তুমি মোৰ স্তুতি বাক্য জানিবা ॥ ২৭ ॥

হে অগ্নি, যি তুমি স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা, বা
অন্তৰীক্ষত উদ্ভব হোৱা, বা বলেৰে উৎপত্তি হোৱা,
—তোমাক স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছো ॥ ২৮ ॥ হে অগ্নি,
তোমাৰ কাৰণেই এই সকলো মানুহে, সকলো প্ৰজাই
হবি অন্ন ভক্ষন কৰিবলৈ বেলেগে বেলেগে অন্ন দিছে
॥ ২৯ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ কাৰণেই আমি সুকৰ্ম্ম হৈ
সদায় দিনে জয়ী হৈ দুঃখৰ সাগৰ পাৰ হৈ যাম ॥ ৩০ ॥
আনন্দিত, বহুতৰ প্ৰিয়, যজ্ঞত শোৱা, পাবক দীপ্তিৰ
অগ্নিৰ মনোহৰ, শুনিবলৈ ভাল স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি
অগ্নি তোমাক বিচাৰিছো ॥ ৩১ ॥ হে পোহৰৰ ধনী
অগ্নি, সেই তুমি সূৰ্য্যৰ দৰে (উদয় হৈ) ৰশ্মি সৃষ্টি
কৰি বল বিস্তাৰ কৰি এক্সৰ নাশ কৰিছা ॥ ৩২ ॥
হে বলবান অগ্নি, তোমাৰ যি অন্ত নোহোৱা ধন আছে,
সেই দাতব্য বৰণীৰ ধন আমি বিচাৰিছো ॥ ৩৩ ॥

৪৪ সূক্ত — ঋ ৩০ ।

ঋষি-- অজিবসৰ পুত্ৰ বিকপ । ছন্দ-- গায়ত্ৰী ।

দেবতা-- অগ্নি ।

(হে ঋত্বিক সকল) অতিথি অগ্নিক সমিধেৰে
(খৰিৰে) পৰিচৰণ কৰা । ঘিঁউৰে বোধন কৰা ।
এইদৰে জ্বলোৱা অগ্নিত হব্যৰে হোম কৰা ॥ ১ ॥ হে
অগ্নি, মোৰ স্তোত্ৰ সেৱন কৰা । এই মননীয় স্তোত্ৰেৰে
বৰ্জন হোৱা আৰু আমাৰ সূক্ত বিলাক কামনা কৰা
॥ ২ ॥ দেবতাৰ দূত হবি বহন কৰা অগ্নিক আগুত
ধৰিছো,—স্তুতি কৰিছো । এই যজ্ঞত ভেৰ্ত্ত দেবতা
সকলক বহুৱাওক ॥ ৩ ॥ হে দীপ্ত অগ্নি, জ্বলোৱা হলে
তোমাৰ বৃহৎ জ্বলন্ত দীপ্তি ওপৰলৈ যায় ॥ ৪ ॥ আমি
বিচৰা হে অগ্নি, আমাৰ স্ৰুচ ঘিঁউৰে পৰিপূৰ্ণ হৈ
তোমাৰ ওচৰলৈ যাওক । আমাৰ হব্য সেৱন কৰা
॥ ৫ ॥ হৰ্ষযুক্ত, দেবতাৰ আহ্বাতা, ঋত্বিক, বিচিত্ৰ
দীপ্তিৰ, দীপ্ত ধন, অগ্নিক স্তুতি কৰিছো । সেই স্তুতি
অগ্নিয়ে শুনক ॥ ৬ ॥ পুৰণি, দেবতাৰ আহ্বাতা, প্ৰীত,
মেধাবী কৰ্ম্মা, যজ্ঞৰ আজ্ঞাৰ অগ্নিক স্তুতি কৰিছো
॥ ৭ ॥ হে অজিবসৰ শ্ৰেষ্ঠ অগ্নি, আমাৰ হব্য বিলাক
অনুবৃত্ত হৈ সেৱন কৰা । আৰু ঋতুত যজ্ঞ নিয়ন্ত্ৰণ
কৰা ॥ ৮ ॥ হে সত্য জ্বলন্ত দীপ্তিৰ অগ্নি, জ্বলাই দিলে
দৈব লোকক (দেবতা সকলক) জানি এই যজ্ঞলৈ
লৈ আহা ॥ ৯ ॥ মেধাবী, দেবতাৰ আহ্বাতা, অজ্ঞাহী
ঘোঁৰাৰ পতাকা, দীপ্তধন, যজ্ঞৰ ধৰ্ম্মা, অগ্নিক অতীত
বিচাৰিছো ॥ ১০ ॥ হে বলেৰে উৎপত্তি কৰা অগ্নি
দেবতা, হিংসকৰ লগা আমাক বজা কৰা । শত্ৰুক

বিদারণ কৰা ॥ ১১ ॥ কবি অগ্নি পুৰণি মননীয় স্তোত্ৰেৰে নিজ শৰীৰ শোভা কৰি মেধাবী বিপ্ৰৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত হৈছে ॥ ১২ ॥ বলৰ পুত্ৰ শুদ্ধ দীপ্তিৰ অগ্নিক অহিংসিত যজ্ঞত আহ্বান কৰিছে ॥ ১৩ ॥ হে মিত্ৰই পূজা কৰা অগ্নি, তুমি জলন্ত ডেকাৰে দেবতা সকলেৰে সৈতে আমাৰ যজ্ঞৰ কুশল বহা ॥ ১৪ ॥ যি মানুহে ধৰত দেবতা অগ্নিক ধন পাবৰ কাৰণে পৰিচৰণ কৰে, তেওঁকেই অগ্নিয়ে ধন পোৱাই দিয়ে ॥ ১৫ ॥ দেবতাৰ জ্যেষ্ঠ, দ্যালোকৰ ওপৰ, পৃথিবীৰ পতি এই অগ্নিয়ে জীৱ বিলাকক প্ৰীত কৰে ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ শুচি, বগা, দীপ্যমান প্ৰভা, — তোমাৰ ডেকা ওপৰলৈ উঠি গৈছে ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি দাতব্য বৰণীৰ ধনৰ ইন্দ্ৰৰ (গৰাকী) । সুখৰ কাৰণে তোমাৰ স্তোভা হৈ থাকিম ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, তোমাক যণীৰি স্তোভাই শুভ কৰে । তোমাকেই কৰ্ণুৰে প্ৰীত কৰে । আমাৰ স্তুতিয়ে তোমাকেই বৰ্দ্ধন কৰক ॥ ১৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি হিংসা শূণ্য, বলবান, দেবতাৰ দূত আৰু (দেবতাৰ) স্তুতি কৰা । তোমাৰ সৰ্ব্বাঙ্গ আমি সদায় বিচাৰোঁ ॥ ২০ ॥ অতি শুদ্ধ কৰ্ম্মা, শুচি বিপ্ৰ, শুচি কবি, আহুতিও শুচি অগ্নিয়ে প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ২১ ॥ আৰু হে অগ্নি, মোৰ কৰ্ম্ম আৰু স্তুতিৰে তোমাক সদায় বৰ্দ্ধন কৰক । আমাৰ (স্তুতি আদি) সৰ্বীৰ কৰ্ম্ম বুলি জানিবা ॥ ২২ ॥ হে অগ্নি, যদি মই তুমি হওঁ আৰু তুমি মই হোৱা, তেতিয়া তোমাৰ আশীৰ্বাদ সত্য হওক ॥ ২৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি দৌণ ধন, ধনৰ পতি, — বসু । আমিও তোমাৰ অনুগ্ৰহত থাকিম ॥ ২৪ ॥ হে অগ্নি, ঋত কৰ্ণুৰ, তোমাৰ ওচৰলৈ আমাৰ গুনিব-লগীয়া স্তুতি বিলাক, নৈ সাগৰলৈ যোৱা দৰে গৈছে ॥ ২৫ ॥ ডেকা প্ৰজাৰ পতি, কবি, সকলো ডক্কন কৰা, বহুকৰ্ম্মা অগ্নিক মননীয় স্তোত্ৰেৰে শোভিত কৰিম ॥ ২৬ ॥ যজ্ঞৰ নেতা, তীক্ষ্ণ শিখাৰ, বলবান অগ্নিলৈ আমি স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছোঁ ॥ ২৭ ॥ হে পাবক, সত্য অগ্নি তোমালৈও আমাৰ মানুহ স্তোভা হওক । সেই স্তোভাক সুখ দিয়া ॥ ২৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি ধীৰ, হৰি দিবলৈ বহি থকা মেধাবীৰ দৰে জাগৰণ শীল । তুমি সদায় অন্তৰীক্ষত পোহৰ কৰা ॥ ২৯ ॥ হে বাস কৰিবলৈ দিওঁতা, কবি অগ্নি, পাপ আৰু হিংসকৰ পৰা আগৰ দৰে বক্ষা কৰা । আমাৰ আত্ম বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৩০ ॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৪২ ।

কৃষি—কথৰ পুত্ৰ ত্ৰিশোক । হুস্ব—পায়ত্ৰী ।

দেবতা— ইন্দ্ৰ, ১-ইন্দ্ৰাণি ।

যি ঋষি সকলে সমুখত অগ্নি জ্বলাইছে, যাৰ সখা ডেকা ইন্দ্ৰ, তেওঁবিলাকে কৰ্ম্মত আসক্ত হৈ কুশ বেলি দিছে ॥ ১ ॥ এই ঋষি সকলৰ ধৰি ভাঙৰ, স্তোত্ৰ বহুত, যুগৰ টুকুৰাও ভাঙৰ, যাৰ সখা ডেকা ইন্দ্ৰ ॥ ২ ॥ কোন যুজ নকৰা মানুহে শত্ৰুৰ দ্বাৰা বেজিত হৈ নিজ বলেৰে শত্ৰুক আনত কৰিলে ? যাৰ সখা ডেকা ইন্দ্ৰ ॥ ৩ ॥ জন্ম হৈ বৃত্ত বধ কৰা ইন্দ্ৰই কাঁড় পাড় লৈ মাকক শুধিলে “উগ্ৰ বুলি কোন কোন বিখ্যাত আছে ? ॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰক বল-বতী মাকে উত্তৰ দিলে,—তোমাক যি শত্ৰুতা কৰিবলৈ বিচাৰে, সি ধুনীয়া হাতিৰ দৰে পৰ্য্যন্তৰ ওপৰত যুঁজিব,— ॥ ৫ ॥ আৰু হে মৰণ, তুমি শুনা—যি তোমাক কামনা কৰে তাক সকলো দিয়া । তুমি যাক দৃঢ় কৰি দিয়া সি সদায় দৃঢ় হৈ থাকে ॥ ৬ ॥ যেতিয়া ইন্দ্ৰই ভাল হোৱা লাভ কৰিবলৈ যুদ্ধলৈ যায়, তেতিয়া বৰ্ষীৰ মাজত ভেঙে আহি বৰ্ষী হৈ যায় ॥ ৭ ॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো ফালে সকলো আক্ৰমণকাৰী ভাললৈ খেদি দিয়া । আমাৰ কাৰণে সুজয় দাতা হোৱা ॥ ৮ ॥ যি ইন্দ্ৰক ধুওঁই অপকাৰ কৰিব নোৱাৰে, সেই ইন্দ্ৰই আমাক অভীষ্ট লাভৰ কাৰণে সুবধ আগত কৰি দিয়ক ॥ ৯ ॥ হে শত্ৰু, আমি তোমাৰ শত্ৰুৰ ওচৰলৈ নেযাওঁ কিন্তু তোমাৰ বহুত গৰু গাই বিচাৰি যাম ॥ ১০ ॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ, লাহে লাহে আমি যোঁবামুক্ত, বহুত ধন যুক্ত, বহুত বহন কৰিব পৰা হৈ উপদ্ৰৱ নোহোৱা হৈ যাম ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ স্তোভাক শত-সহস্ৰ সুশাধক মুখ্য বস্তু (ধন) দিনে দিনে দিয়া ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্ৰ ধন জয় কৰা দৃঢ় হলেও তুমি শত্ৰুৰ পুৰী ভাঙা । তুমিও ধন কাঢ়ি অনা আৰু ঘৰৰ দৰে উপদ্ৰৱৰ পৰা বক্ষা কৰা বুলি আমি জানো ॥ ১৩ ॥ হে কবি ধৰ্ম্মক ইন্দ্ৰ, বেপাৰীৰ (পনীৰ) দৰে আমি তোমাৰ পৰা অভীষ্ট সিদ্ধি কৰিবলৈ বিচাৰোঁ । যদিও তুমি অতি ওখত, সোমে তোমাক আমোদ দিয়ক ॥ ১৪ ॥ যি ধনবান কিন্তু দামলীল নহয়, তোমাক ধন দিবলৈ আওহেলা কৰে সেই পুত্ৰৰ ধন আমালৈ লৈ আহা ॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সোম অভিযুক্ত কৰা এই সখা সকলে ভাল বৰ্ণীহ জন্তক দিবলৈ বৈ থকা দৰে তোমালৈ বৈ আছে ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কলা নহয় তোমাৰ কাণ মিৱান,—আমি তোমাক বক্ষণৰ কাৰণে দূৰৈৰ পৰা এই যজ্ঞলৈ আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ১৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যদি আমাৰ এই আহ্বান গুনিহা শত্ৰুক সহিব নোৱাৰা বলেৰে আক্ৰমণ কৰা আৰু আমাৰ অতি ওচৰৰ বন্ধু হোৱা ॥ ১৮ ॥ আৰু যদি হে ইন্দ্ৰ, দাবিহ্য

প্ৰীড়িত আমি তোমাক স্তুতি কৰি য়াওঁ। গক দিব
লাগিব বুলি জানিবা ॥১৯॥ হে বলব পতি ইন্দ্ৰ,
তোমাক আমি বুঢ়াই লাখুটি ধৰা দৰে লভি আছোঁ।
যজ্ঞত একেলগে থাকিবলৈ বিচাৰোঁ ॥২০॥ (হে
স্তোতা সকল) যি ইন্দ্ৰক যুদ্ধত কোনেও বাৰণ কৰিব
নোৱাৰে সেই দানশীল বহুত ধন থকা ইন্দ্ৰলৈ স্তোত্র
পাঠ কৰা ॥২১॥ হে বৃষভ ইন্দ্ৰ, তোমালৈ সোম অভিযুত
কৰি পান কৰিবলৈ পাত্ৰত ব্লুকি দিছোঁ। আমোদ
কৰা সোম পান কৰি তৃপ্ত হোৱা ॥২২॥ হে ইন্দ্ৰ,
মুখ মানুহে পালন কামনা কৰি তোমাক ধৰিব নোৱাৰে।
ইতিকিং কৰা মানুহেও নোৱাৰে। ব্ৰাহ্মণ বিশেষকৈ
ভজন নকৰিবা ॥২৩॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাক এই যজ্ঞত
গকৰ গাখীৰ মিহলোৱা সোমেৰে মহৎ ধনৰ কাৰণে
মানুহে আমোদিত কৰক। গোৰ পহুৱে সৰোবৰত
পানী খোৱা দৰে সোম পান কৰা ॥২৪॥ হে বৃজ
বধকৰা ইন্দ্ৰ, দুব দেশত যি পুৰণি আঁক নতুত ধন
দিয়া, সেই কথা (ধনৰ কথা) সভাত (যজ্ঞত) কওক
॥২৫॥ হে ইন্দ্ৰ, কজ ঋষিয়ে অভিযুত কৰা সোম পান
কৰি সহস্ৰ সৈন্য মাৰিলা। এতিয়া ইন্দ্ৰৰ বল জিমিকি
উঠিল ॥২৬॥ তুৰ্বশ আৰু যদু বজাক ভেঙে বিলাকৰ
কৰ্ম্মৰ পৰমার্থ বুজি অৰুণাৰ্য্য নামৰ শত্ৰুক সংগ্ৰামত
ইন্দ্ৰই মাৰিলা ॥২৭॥ (হে স্তোতা সকল) তোমা-
লোকৰ পুত্ৰাদিৰ ত্ৰাণকৰ্তা, শত্ৰুক খেদোৱা, গক-গাই
দিয়া ইন্দ্ৰক সাধাৰণ (সমূহিৱাতকৈ) স্তুতি কৰিম ॥২৮॥
মহান, পানী বৰ্দ্ধন কৰা ইন্দ্ৰক সোম অভিযুত হলে
উক্ৰথে ধন পাবলৈ স্তুতি কৰিছোঁ ॥২৯॥ যি ইন্দ্ৰই
পানী ওলোৱা বাট মেঘক ত্ৰিশোক ঋষিৰ কাৰণে
বহল কৰি পানী পৃথিৱীলৈ আনি দিলে,— ॥৩০॥ হে
ইন্দ্ৰ, হৰ্ষ যুক্ত হৈ যি শুভ মুক্তি ধাৰণ কৰিছা,— যাৰ
পূজা কৰিছা যি দান কৰিছা, (সেই বিলাক) কি
কৰিছা? আমাক সুখ দিয়া ॥৩১॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি
কৰা কাম অলপ হলেও পৃথিৱীত প্ৰসিক্ত হয়। হে
ইন্দ্ৰ, তোমাৰ মন আমালৈ আহক ॥৩২॥ হে ইন্দ্ৰ,
আমাক যে সুখ দিছা সেই কীৰ্ত্তি তোমাৰেই হওক।
আৰু সেই স্তুতি বিলাক তোমাৰেই হওক ॥৩৩॥ হে
ইন্দ্ৰ, আমাক এটা অপৰাধত বধ নকৰিবা। দুষ্টাত,
ভিনিটাত বা বহুত হলেও বধ নকৰিবা ॥৩৪॥ হে ইন্দ্ৰ,
তোমাৰ দৰে উগ্ৰ, শত্ৰুক প্ৰহাৰ কৰা, পাপ নাশ
কৰা, শত্ৰুৰ হিংসা সহি থকা দেবতাক মই ভয় কৰোঁ
॥৩৫॥ হে বহুত ধনৰ ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সখাৰ (মোৰ)
জডাৰ মই নেজানোঁ। পুত্ৰৰ সুখ মই নেজানোঁ।

তোমাৰ মন আমাৰ ফালে হওক ॥৩৬॥ হে মানুহ
বিলাক, কোন মানুহে নো আক্ৰোহ নকৰা সখাক
“মই কাক মাৰিলো? মোৰ ভয়ত কোন পলায়?”
এই বুলি কয়? (সখাক বিশেষ কাৰণ নহলে বিশ্বাস
ঘটক বুলি নকয়। মই তোমাক এৰিছোঁ বুলি কোনে
কলে? — এই ভাব ইন্দ্ৰই প্ৰকাশ কৰিছে) ॥৩৭॥
হে কামবৰ্ষী ইন্দ্ৰ, এবাৰ আমাৰ ঋষিয়ে অভিযুত কৰা
সোম, তেওঁ বহুত ধন বান্ধি চিকতা হলত সকলো
দেবতা ভললৈ মুখ কৰি গুচি গল ॥৩৮॥ হে ইন্দ্ৰ,
তোমাৰ কল্যাণীৰ বহুত এই হৰি ঘোঁৰা মন্ত্ৰেৰে যোজনা
কৰি ধৰিছোঁ যাতে আমি ব্ৰাহ্মণক এই ধন দিব
পাৰোঁ ॥৩৯॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো শত্ৰু বিদাৰণ
কৰা। কেউফালে যুদ্ধ কৰা বিলাকক মাৰা। সিহঁতৰ
স্পৃহনীয় ধন আমালৈ লৈ আহা ॥৪০॥ হে ইন্দ্ৰ,
যি ধন দৃঢ়কৈ ৰাখিছা, যি অচল ঠাটত ৰাখিছা, যি
চুকি নোপোৱা ঠাইত ৰাখিছা, সেই স্পৃহনীয় ধন
আমাক আনি দিয়া ॥৪১॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি দিয়া
বহুত ধন সকলো মানুহে জানে। সেই স্পৃহনীয় ধন
আমাক আনি দিয়া ॥৪২॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৩৩।

ঋষি—অশ্বৰ পুত্ৰ বশ। ছন্দ—১ পাদ নিচুৎ।
২-৪।৬।১০।২৩।২৯।৩০ গায়ত্ৰী; ৫-ককুভ; ৭।১১।
১৯।২৫।২৭ বৃহতী; ৮-অৰুণপ্; ৯।২৬।২৮ সতো
বৃহতী; ১২ বিপৰীতা [বৃহতী]; ১৩-ছিপদা
জগতী; ১৪-পিপীলিকা মধ্যা বৃহতী; ১৫-ককুভ
ন্যংকুশিবা; ১৬-বিবাট্; ১৭-জগতী; ১৮-উপৰিস্থাৎ
বৃহতী; ২০-বিষমপদা বৃহতী; ২১।২২।২৪।৩২ পাক্তি
৩০-ছিপদা বিবাট্, ৩১-উক্কীক। দেবতা—ইন্দ্ৰ,
২১-২৪ গৃধ্ৰু ত্ৰাৱাৰ কানীনব (কন্যা-পুত্ৰৰ) দান
স্তুতি; ২৫-২৮।৩২ বায়ু, (৪ মিত্ৰাবৰুণ আৰু
অৰ্যমা, ৫ আদিত্য)।

বহুত ধন থকা, কৰ্ম্ম পাব কৰা, হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
নিচিনা বিলাকৰেই আমি আপোন। তুমি হৰিঘোঁৰাত
উঠি থাকা ॥১॥ হে অগ্নিৰ, তোমাকেই সভাই আমি
অন্নৰ দাতা বুলি জানোঁ,—ধনৰ দাতা বুলি জানোঁ ॥২॥
সাত বন্ধনৰ হে শত্ৰুকৃত্ত, তোমাৰ মাহাত্ম্য স্তোতা
সকলে স্তুতিৰে স্তব কৰে ॥৩॥ সেই মানুহ জনেই
সুখজ্ঞ হয় যাক মকুত সকলে, অৰ্যমাই আৰু মিত্ৰই
অন্তোহী হৈ বন্ধা কৰে ॥৪॥ আৰ্হিতাই অনুগ্ৰহ কৰা

যজ্ঞমানে গকবে সৈতে, ঘোঁরায়ে সৈতে সুবীৰ্য্য পুত্ৰাদি
ধাৰণ কৰি সদায় বহুত স্পৃহনীয় ধন পাই বৰ্দ্ধন হয়
॥ ৫ ॥ বল আঁচৰণ কৰা, অতীক, সকলোৰে ঈশ্বৰ
ইন্দ্রক ধনৰ দান আমি বিচাৰো। ॥ ৬ ॥ সেই ইন্দ্রৰ লগতেই
সকলো গমনশীল আৰু ভয়হীন মকত সকল সহায় হৈ
আছে। সেই ইন্দ্রক আমোদৰ কাৰণে খৰ গতিৰ
বহুত ধন দিয়া হবিঘোঁরাই অভিযুত কৰা সোমৰ ফালে
লৈ আহক ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ যি হৰ্ষ বৰণীয়া,
যাৰ দ্বাৰা সংগ্ৰামত শত্ৰু নাশ কৰা, যাৰ দ্বাৰা শত্ৰুৰ
ধন কাঢ়ি আনা সংগ্ৰামত যি পাব হব নোৱাৰা কৰে
(সেই আমোদৰ কাৰণে ঘোঁরাই বহন কৰি আমক)
॥ ৮ ॥ হে বিশ্ববৰেণা, প্ৰখ্যাত ইন্দ্র, হস্তৰ শত্ৰুৰ পৰা
জ্ঞানকণ্ঠা, হে বসু অতি বলবান ইন্দ্র, তুমি তোমাৰ
সোম চেপা সৰন যজ্ঞলৈ আহা। আমি গক থকা
গোহালীলৈ যাম (অৰ্থাৎ আমি গক পাম) ॥ ৯ ॥ হে
মহাধন ইন্দ্র, আমাক, গক ইচ্ছা কৰোঁতে গক দিবলৈ
আগতে যেনেকৈ আহিছিল। এতিয়াও তেনেকৈ আহা।
ঘোঁরা আৰু বথ দিবলৈকো আহা ॥ ১০ ॥ হে শূৰ ইন্দ্র,
তোমাৰ ধনৰ অন্ত সভাই বিচাৰি নেপাওঁ। হে মথবান
অগ্নিৰ, আমাক সোনকালে সেই ধন দিয়া। অৱেৰে
আমাৰ কৰ্ম বক্ষা কৰা ॥ ১১ ॥ যি ইন্দ্র দৰ্শনীয়, সখাক
(ঋত্বিকক) যি প্ৰশংসাৰ কথা শুনাৰ, বহুতে স্তুতি কৰা
ভেওঁ সকলোৰে জন্মৰ কথা জানে। সকলো মানুহে
ভালকৈ (হবিৰে সৈতে) অৰ্চা ধৰি সকলো মানুহৰ
বুগুড (সকলো কালতে) সেই বলবান ইন্দ্রক (মানুহে)
আহ্বান কৰে ॥ ১২ ॥ সেই বহুত ধনৰ, মদবান, বৃত্তহতা
ইন্দ্রই আমাৰ সংগ্ৰামত বন্ধক আৰু আগত থকা হওক
॥ ১৩ ॥ (হে উলগাতা সকল) তোমালোকৰ হিতৰ
কাৰণে সোমৰ পৰা হোৱা আমোদত, শত্ৰুৰ হানি
কৰা, বিশেষকৈ জ্ঞানী, প্ৰখ্যাত, কৰ্মক্ষম ইন্দ্রক যেনেকৈ
ওলায় তেনেকৈ মহৎ স্তুতি কৰা (যেনেকৈ হত: পূৰ্ত্ত
ভাবে গায়ত্ৰী, ত্ৰিষ্টুভ্ৰ আদি হন্দেৰে ওলায়) ॥ ১৪ ॥
হে পুৰুষ ইন্দ্র, তুমি মোক ধন দিয়া আজিয়েই হোৱা;
পুত্ৰক ধন দিয়া আজিয়েই হোৱা; সংগ্ৰামত অগ্ৰবন্ত
ধন দিয়া আজিয়েই হোৱা ॥ ১৫ ॥ সকলো ধনৰ ঈশ্বৰ
(শত্ৰুক) বাধা দিওঁতা, শত্ৰুক অভিভব কৰা ইন্দ্রক স্তুত
কৰিছো। ভেওঁ এতিয়াই ধন দিব ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্র,
মহৎ যজ্ঞলৈ আহা, সেতা, সম্পূৰ্ণ গৰলৰ, তোমাক সোন-
কালে ভালকৈ আচিবলৈ যজ্ঞ কৰি স্তুতি কৰিছো।
তুমি সকলো মানুহৰ ঈশ্বৰ। মকত সকলৰ নেতা।
তোমাক নমস্কাৰ কৰি স্তুতি কৰিছো ॥ ১৭ ॥ যি মকত

সকলে মেঘৰ পৰা পৰি অহা পানীৰ লগত আহে, সেই
ডাঙৰ শক কৰা মকত সকলৰ যজ্ঞ কৰিম। সেই
যজ্ঞত ডাঙৰ শক কৰা মকত সকলৰ পৰা সুখ পাম
॥ ১৮ ॥ তৃষ্ণতি বিলাকৰ ভক্তকণাডাক আমি বিচাৰিছো।
হে অতি বলবান ইন্দ্র, আমালৈ আমাৰ উচিত ধন
লৈ আহা,—হে জোঁট, যাৰ ধন দিবলৈ মতি,—যাৰ
ধন দিবলৈ মতি (বিকল্পিত আদৰ্শৰে) ॥ ১৯ ॥ সুদাতা
উগ্ৰ, বিচিত্ৰ, অতি জনা, সুবৃত্ত, শত্ৰু দমন কৰা, হে
সম্ভাট ইন্দ্র, তুমি সশনশীল ভোগ কৰিব পৰা সুখ ধন
আমাক দিয়া ॥ ২০ ॥ সেই দেবতা নোহোৱা মানুহজন
আহক যি চৰিফুৰা (গক আদি) সম্পূৰ্ণকৈ ললে।
যি কাৰণে অশ্বৰ পুত্ৰ বশে কানিভৰ (কন্যাৰ) পুত্ৰ
পৃথুজবসৰ পৰা উৰা পুত্ৰাওতেই লৈছিল। (কোনো
বন্ধুৱে এই বুলি শুনিছে) ॥ ২১ ॥ (সেই বশ ধৰিয়ে আহি
কৈছে) যাতি হেজাৰ অশ্বত, ঘোঁরা মই পালো। উট
কুৰি শ ললো। মূগা বৰণৰ ঘূৰী (মাইকী ঘোঁরা)
দহ শ পালো। আৰু তিনিটা বগা ফুট থকা দহ
হেজাৰ গক পালো ॥ ২২ ॥ দহোটা ক'লা ঘোঁরাই
মোৰ বথৰ চকৰি ঘূৰাই (বথ বহন কৰে)। (ঘোঁরা
কেইটা) বেগী, বলী, আৰু মথন শীল ॥ ২৩ ॥ সুধন
কানিভৰ পুত্ৰ পৃথুজবসৰ দান এনেকুৱাই। সোণময়
বথ দি ভেওঁ অভিলাষী আৰু গ্ৰোজ হল, আৰু অতি
কীৰ্ত্তি লাভ কৰিলে ॥ ২৪ ॥ হে বায়ু, তুমি মহৎ ধনৰ
কাৰণে আৰু বহুত বলৰ কাৰণে আমাৰ ফালে আহা।
আমি বহুত দাতা তোমাক স্তুতি কৰিম, এতিয়াই
বহুত দাতাক স্তুতি কৰিম, ॥ ২৫ ॥ যাক ঘোঁরায়ে
ঘৰলৈ আনে আৰু যাৰ পাই গক আহে, তিনি শুন
সাত সত্তৰ টা ঘোঁরা আৰু গকৰে যি যাই,—(সেই
পৃথুজবাই) ভেওঁ অভিযুত কৰা সোমেৰে, হে সোমপা
(বায়ু), দীপ্ত পুত কৰা সোম পান কৰা। তোমাক
সোম দিবলৈ সোম যোগাৰ হৈছে ॥ ২৬ ॥ যি (পৃথুজবাই)
মোক এই বিচিত্ৰ (ঘোঁরা-গক) ধন দিবলৈ নিজে
আনন্দ কৰিলে, সেই সুকৰ্মা বজাই (এই বিলাক বাধি-
বলৈ আৰম্ভ, আৰু আৰু নহয় বজাক দিলে ॥ ২৭ ॥
উচখা আৰু বপু বজাতকৈও যি সম্ভাট, হে বায়ু, যিটো
দবে বিস্তৃত সেই বজাই ঘোঁরায়ে, উটেৰে আৰু কুকুৰে
জনা অন্ন দিলে, সেই অন্ন এয়া। সেৱা তোমাৰেই
অনুগ্ৰহ ॥ ২৮ ॥ এতিয়া ধনদাতা বজাৰ গ্ৰিৱ, ঘোঁতাৰ
দবে বৰকৈ পাই গক যাতি হেজাৰ মই লাভ কৰিলো
॥ ২৯ ॥ পাই গকৰ দবে যেনেকৈ জাকলৈ যায়, সেই
(পৃথুজবসে দিয়া) বলদ বিলাক মোৰ ওচৰপাইছে,

—মোৰ ওচৰ পাইছেহি, (পুনৰ উক্তি আদৰ্শে) ॥ ৩০ ॥
আৰু যেন্তিলা (উটবোৰ) চৰিবলৈ পথিওৱা হয় তেন্তিলা
উটবোৰৰ এশ আমাক দিবলৈ যোগাব কৰিলে। আৰু
আমাক দিবলৈ বগা গৰুৰ জাক বিশ শ যোগাব কৰিলে
॥৩১॥ এই বিশ বশ (মই) বহুত দাসৰ পৰা গৰু আৰু
ঘোঁৰা এশ ললো। হে বায়ু, এই মানুহ বিলাক তোমাৰ।
এওঁবিলাকে ইন্দ্রৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ আনন্দ কৰিছে,—
দেবতাৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ আনন্দ কৰিছে ॥ ৩২ ॥ এতিয়া
সেৱা মহতী পূজ্যা কন্যা (স্ত্ৰী) অশ্ব পুত্ৰ বশৰ ফালে
অলঙ্কাৰ পিন্ধাই লৈ আহিছে ॥ ৩৩ ॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—আপ্তৰ পুত্ৰ ত্ৰিত। (অথবা ত্ৰিত আপ্ত)।
ছন্দ—মহাপংক্তি। দেবতা—১-১৩ আদিভ্য সকল।
১৪-১৮ আদিভ্য সকল আৰু উষা (বা দূষণ
নাশন উপনিষদ)।

হে বৰুণ, হে মিত্ৰ, মহৎ তোমালোকৰ হবিদাতা যজ-
মানলৈ দিয়া বন্ধণো মহৎ। হে আদিভ্য সকল, তোমা-
লোকে যি যজমানক ত্ৰোহকাৰীৰ পৰা বন্ধা কৰা সেই
যজমানক পাণে নেপায়। তোমালোকৰ বন্ধণ অপাণ,
—তোমালোকৰ বন্ধণ বিলাক সুবন্ধণ ॥১॥ হে দেবতা
আদিভ্য সকল, তোমালোকে দুঃখ দূৰ কৰিব জানা।
চৰায়ে যেনেকৈ পাখিৰে পোৱালী ঢাকি ৰাখে সেই দৰে
আমাক সুখ দিয়া। তোমালোকৰ... ১ ঋকৰ দৰে ॥২॥ হে
আদিভ্য সকল, তোমালোকৰ আমালৈ যি চৰাইৰ পাতীৰ
দৰে সুখ আছে সেই সুখ আমাক দিয়া। হে সকলো
ধন থকা আদিভ্য সকল, ঘৰৰ উপযুক্ত সকলো ধন
আমি বিচাৰিছো। তোমালোকৰ ইত্যাদি ১ ঋকৰ
দৰে ৫০। যি জনে মানুহক ঘৰ, আৰু জীয়াই থাকিবলৈ
অন্ন ভাল মনেৰে দিয়ে সেই মানুহক আদিভ্য সকলে,
সকলো যজ্ঞন নকৰা মানুহৰ ঘনৰ দামী কৰি দিয়ে।
তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ দৰে ১৪। দুৰ্গম ঠাই যেনেকৈ
বৰীয়ে এৰি থৈ যায় তেনেকৈ আমাৰ পাপ বিলাক
এৰি থৈ যোৱা। আমি ইন্দ্রৰ (দত্ত) সুখত থাকিম আৰু
আদিভ্য সকলৰ বন্ধণত থাকিম। তোমালোকৰ.....
১ ঋকৰ দৰে ৪৫। নামা ভপ-নিয়মেৰে প্ৰৱীড়িত প্ৰাণযুক্ত
জনে তোমালোকে দিয়া ধন পাই। হে দীত্ৰ গমন কৰা
আদিভ্য দেবতা সকল, তোমালোকে যি যজমানক
শোভা তেওঁ বহুত ধন পাই। তোমালোকৰ..... ১
ঋকৰ দৰে ১০। সমান শব্দত হে আদিভ্য সকল, তোমা-
লোকে যাক সুখ দিয়া, সেই মানুহক কাৰো খণ্ডেৰে

প্ৰয়োগ কৰা ভীক্ৰ অস্ত্ৰই আঘাট কৰিব নোৱাৰে।
তেওঁ বেচি দুঃখ নেপায়। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ
দৰে ১৭। হে আদিভ্য সকল, তোমালোকৰেই আমি
হম যেনেকৈ যুদ্ধ কৰা বিলাকে কৰচেৰে হয়। তোমা-
লোকে আমাক মহৎ পাপৰ পৰা ৰক্ষা কৰা। অলপ
পাপৰ পৰাও ৰক্ষা কৰা। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ দৰে
১৮। আমাক অধিভিয়ে ৰক্ষা কৰক, অধিভিয়ে
সুখ দিয়ক। তেওঁ মিত্ৰৰ, ধনবান অৰ্থমাৰ আৰু বৰুণৰ
মাক। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ দৰে ১৯। হে আদিভ্য
সকল যি শৰণ লব লগা সুখ, যি কল্যাণীৰ সুখ, যি
নিৰোগী সুখ, যি তিনিগুণ যুক্ত (তিনি খোটালি থকা)
ঘৰৰ সুখ, তেনেকুৱা গুণ থকা সুখ আমাক দিয়া।
তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ১১০। হে আদিভ্য সকল,
তোমালোকে নদীৰ পাৰত থকা মানুহে ভললৈ যোৱা
দৰে আমালৈ চোৱা। ঘোঁৰা ৰখিলাই ঘোঁৰাক যেনেকৈ
ভাল পথে লৈ যায় সেই দৰে আমাক ভাল পথেৰে
লৈ যোৱা। তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ১১১।
হে আদিভ্য সকল, এই জগতত বলবান আমাৰ শত্ৰুৰ
কল্যাণ নহওক। আমাক হিংসা কৰাৰ কল্যাণ নহওক।
আমাক আক্ৰমণ কৰাৰো সুখ নহওক। (কিন্তু) গৰুৰ
কল্যাণ হওক। নতুনকৈ জগা গৰুৰ কল্যাণ হওক।
অন্ন ইচ্ছা কৰা বীৰ পুত্ৰৰ কল্যাণ হওক। তোমা-
লোকৰ ১ ঋকৰ দৰে ১১২। হে দেবতা আদিভ্য
সকল যি পাপ আবিৰ্ভূত হয়, দুৰ্ভুত কাম যি লুকাই
সেই সকলো বিলাক ত্ৰিত আপ্তৰ (মোৰ) নহওক।
সেইবোৰ মোৰ পৰা দূৰত থওক। তোমালোকৰ.....
১ ঋকৰ দৰে ১১৩। হে স্বৰ্গৰ জীৱনী উষা দেৱী যি
যি গৰুৰ বিষয় বেয়া স্বপ্ন দেখিছো, যি বেয়া স্বপ্ন আমাৰ
নিজৰ বিষয় দেখিছো সেই সকলো বিলাক, হে বিভা-
বনী দেৱী, ত্ৰিত আপ্তৰ (মোৰ) পৰা দূৰৈত আত-
ৰাই দিয়া। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ দৰে ১১৪।
হে স্বৰ্গৰ জীৱনী উষা, অলঙ্কাৰ কৰি থাকোঁতে দেখা
দুঃখ, অথবা মালা গাঁথোতে দেখা দুঃখ, সেই দুঃখৰ পৰা
ত্ৰিত আপ্তক একলাই দিবা। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ
দৰে ১১৫। (জাগৰণ অৱস্থাত কৰা) মিত্ৰায় ভোজনৰ
দৰে যি অন্ন ভোজন, যি অপকৰ্ম, সেই ভাগ দুৱৰ্ণৰ
অংশ ত্ৰিত আৰু দ্বিতৰ পৰা, হে উষাদেৱী, আঁতৰাই
দিয়া। তোমালোকৰ..... ১ ঋকৰ দৰে ১১৬। যেনেকৈ
যজ্ঞৰ পত্ৰৰ এভাগ এভাগকৈ সকলো অন্ন নাইকিয়া
হয় (কলা কলাকৈ নাইকিয়া হয়), ঋগ্বেদ যেনেকৈ অলপ
অলপকৈ পৰিশোধ কৰা হয়, সেই দৰে দুৱৰ্ণ বিলাক

ত্রিত আপ্যব পবা ক্রমে ক্রমে আঁতব কবি দিম।
ভোমালোকব.....১ ঋকব দবে ॥১৭॥ আমি ত্রিত সকলে
আজি জন্ম কবিম, সুখ পাম, অপাপী হম। হে উবা,
বি দুষ্পব পবা আমি ভন্ন কবিছো সেই ভন্ন আঁতবি
যাওক। ভোমালোকব ১ ঋকব দবে ॥ ১৮ ॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি-কথব পুত্র প্রগাথ। হ্রস্ব—ত্রিষ্ঠুভ্, ৫-জগতী।
দেবতা—সোম। (কথব পুত্র প্রগাথ ঋষিৰ সোম
পানব মহিমা বিবরণ)

সুমেধা যুক্ত, ভাল অধ্যয়ন কবা মই (প্রগাথে)
অতি পূজিত হোৱা সোৱাদ সোমকপ অন্ন খালো,
সকলো দেবতাই আক মানুহে মধু বুলি কৈ যি অন্নব
ওচৰলৈ আহে ॥ ১ ॥ হে সোম, তুমি অন্তৰলৈ গৈছা।
তুমি দৈব ক্রোধ নিবাকৰ্ত্তা অদিতি হৈছা। হে সোম,
তুমি ইন্দ্ৰৰ সখীত লাভ কবি, ক্রিপ্রগামী হোৱাট ভৎ-
ক্ষণে (বধৰ) ধুৱাত লগা দবে আমাৰ ধন লাভব
কাৰণে আগবাঢ়া ॥ ২ ॥ হে অমৃত সোম, ভোমাক
পান কবিম (আক) অমব হম। পাচত জ্যোতিষ্মান
স্বৰ্গলৈ যাম আক দেবতা সকলক জানিম। শক্ৰে
আমাক কি কবিব পাৰে? ধৃত্ত মানুহে বা আমাক
কি কবিব পাৰে? ॥ ৩ ॥ হে সোম, পিতাই পুতেকক
আক সখায় সখাক সুখ দিয়া দবে, পান কৰিলে তুমি
হ্রদয়ত সুখ দিয়া হোৱা। হে বহুতে প্রশংসা কৰা
সোম, ধীৰ তুমি আমাৰ আয়ুস বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৪ ॥ এই
পান কৰা যশস্কৰ আমাক বক্ষা কৰা সোমে, গৰু
ছালব বচিবে বন্ধা বধৰ দবে মোক বাহি (গাথি)
বাখিছে। সেই সোমে মোক কাম কৰি ফুৰাতে
বক্ষা কৰক। মোক বেমাৰব পবা আঁতব কবি বাধক
॥ ৫ ॥ হে সোম, (অবনিত) মন্থন কবি অগ্নি জ্বলোৱা
দবে পান কৰিলে মোক উদ্ধীপ্ত কৰা, আমাক বিশেষকৈ
চোৱা, আমাক ধনী কৰা। এতিয়া ভোমাৰ (পবা
পোৱা) আমোদত মই ধনবানব দবে স্তুতি কবিছো
পুষ্টিমত্ত কৰিবলৈ আমাৰ ফালে আহ। ॥ ৬ ॥ ওস্তি
ভাবব মনেৰে অভিযুক্ত কৰা ভোমাক পিতৃক ধন ভোগ
কৰা দবে পান কবিম। হে বজা সোম, আমাৰ
আয়ুস বৰ্দ্ধন কৰ। দিনবিলাক সূৰ্য্যব দবে পাব কৰা
॥ ৭ ॥ হে বজা সোম, আমাক কল্যাণৰে সুখ দিয়া।
আমি ভোমায় ব্রতী, (ভোমাৰ নিজৰ) বুলি জানিবা
হে, যুক্ত সোম, আমাৰ শত্ৰু বাঢ়ি গৈছে, — ঋতে বাঢ়িছে।
অবিদ্ব ইচ্ছা কৰা হতে আমাক এৰি দিদিবা ॥ ৮ ॥

হে সোম, তুমি আমাৰ শৰীৰব বক্ষক। তুমি অন্ন
প্রভৃকৃত্ত ব্রতী হৈ বিবাজ কৰিছা। যদি আমি ভোমাৰ
কাম বিলাক আওহেলা কৰো হে দেবতা, ত্রৈষ্ঠ তুমি,
আমাৰ ভাল বজুব দবে সুখ দিবা ॥ ৯ ॥ মই পেটব
অসুখ নকৰা সোমেৰে সৈতে বহুত কবিম, যি সোম
পান কৰিলে কোনো অপকাৰ নকৰে। হে হৰি ধোৱা
যুক্ত ইন্দ্ৰ, যি সোম আমি গাব ভিতবত নিহিত কৰিলো,
সেই সোমে আমাৰ আয়ুস দীঘল কৰিবলৈ ইচ্ছাব পবা
বিচাৰো ॥ ১০ ॥ সেই ওহাব নোৱাৰা বাখি আঁতবি
যাওক। সিহঁতে ভয়ত কাপ অন্ধকাৰত লুকাল।
বলবান সোমে আমাৰ গাত লজিলে। যি সোম পান
কৰিলে আয়ুস দীঘল হয়, সেই সোমলৈ আমি গলো
॥ ১১ ॥ হে পিতৃ সকল, যি সোম হ্রদয়ত লগাকৈ
পান কৰা হয়, তাৰে মৰণশীল মানুহত অমবণ সোম
প্ৰবেশ কৰে। সেই সোমলৈ আমি হৰিৰে পৰিচৰণ
কবিম। আমি সেই সোমৰ সূৰ্য্যমত্ত থাকিম ॥ ১২ ॥
হে সোম, পিতৃসকলৰ লগ হৈ দ্যাবাপৃথিবীত বিজ্ঞাব
কৰিছা। সেই সোমক, ভোমাক, আমি হৰিৰে পৰি-
চৰণ কবিম। আমি ধনব পতি হম ॥ ১৩ ॥ হে ত্ৰাতা
দেবতা সকল, আমাৰ হৈ কোৱা। টোপনিৰে আমাক
অভিভব নকৰক। নিন্দকে নিন্দা নকৰক। সোমব
শিৱ আমি, সুধীৰ পুত্ৰানিৰে সৈতে (সোমব) জব কবিম
॥ ১৪ ॥ হে সোম তুমি সকলো অন্ন দাডা। তুমি
স্বৰ্গক জানা। তুমি মানুহব ভিতবত ব্রতী হৈ সোমোৱা।
হে সোম, তুমি সন্তোষ হৈ বন্ধনেৰে সৈতে পিচ ফালে
আক আগফালে বক্ষা কৰা ॥ ১৫ ॥

বাল বিল্য সূক্ত।

৪৯ সূক্তব পবা ৫১ সূক্ত বালবিল্য সূক্ত নামে
অতি হিত। এই সূক্ত বিলাক সায়নাচাৰ্য্যৰ ভাষ্যত
অন্তৰ্ভুক্ত কৰা নাই। ঋষি, হ্রস্ব আক দেবতা,
আক অল্পবাদব মাজে মাজে অল্প প্রস্থব পবা
উক্ত কৰা হৈছে।

(বালবিল্য ১ম সূক্ত)

৪৯ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—কথব পুত্র প্রগাথ। হ্রস্ব—প্রগাথ (অম্বুগ্ন
বৃহতী, যুগ্ম সন্তোবৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

ভাল দাডা, ধনধান, বহুত ধন যুক্ত ইন্দ্ৰক, (হে
ঋত্বিক সকল) ভোমালোকে যেনেকৈ জানা তেনেকৈ
অচিনা কৰা। ভেদে ভোতাক সহস্র ধন দিয়ে ॥ ১ ॥

এম সৈমন্ত যোৱা দৰে বজোৰে গৈ ভেওঁ হৰি দাতাৰ
কাৰণে শত্ৰু বধ কৰে। পৰ্বতৰ পৰা অহা জুৰিব
পানী ওলোৱা দৰে ভেওঁৰ দান বৈ যোৱাত বহুতে
খাবলৈ পাই ॥২॥ হে স্তুতিৰে সন্তোৰ হোৱা ইন্দ্ৰ, যি
সোম ভোমালৈ চেপা হৈ আছে, সেই আমোদকৰ
সোম, হে শুব, বজ্জবান ইন্দ্ৰ, পানীয়ে সৰোবৰ পাই স্থিৰ
হৈ ববলৈ বিচৰা দৰে (আমাৰ) ধনৰ কাৰণে ভোমাৰ
পেট) পূৰ কৰা ॥৩॥ পাপ নথকা, পৰিত্ৰাণ কৰা,
ভাল কথা উলিওৱা, অতি সোৱাদি, মধুৰ সোম পান
কৰা, যাতে, (সেই সোমৰ) আমোদন্ত খণ্ড কৰি ক্ষুদ্ৰ
বস্ত্ৰৰ দৰে ধন দলিলাই আমাক বিভৰণ কৰা ॥৪॥
হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ সোম চেপা সকলে কৰা স্তোত্ৰৰ
ফালে ঘোঁৰাৰ দৰে আছা। হে অন্নবান ইন্দ্ৰ, গৰু
গাখীৰেৰে সোৱাদ কৰা সোম আছে। কথৰ পুত্ৰ
সকলক ধন দান কৰা ॥৫॥ উগ্ৰ, বিভূতি যুক্ত অক্ষয় ধন
থকা, হে ইন্দ্ৰ, ভোমাক নমস্কাৰ কৰি আমি বিচাৰিছো।
হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, যেনেকৈ বহুত পানী জুৰিয়ে সিঁচি
পঠিলাই, আমাৰ স্তোত্ৰ তেনেকৈয়ে ভোমাৰ ফালে
গৈছে ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ, অৱশ্যই যদি তুমি (কববাত)
যজ্ঞত আছা বা পৃথিৱীৰ কোনো ঠাইত আছা, হে
মহামতি ইন্দ্ৰ; (উথাপি) উগ্ৰ তুমি আমাৰ যজ্ঞলৈ
উগ্ৰ সকলেৰে সৈতে আছা ॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ
কৰ্মক্ষম, খবকৈ যোৱা, বতাহৰ দৰে জয়যুক্ত কৰা যি
ঘোঁৰা আছে, মনুৰ পুত্ৰ সকলক (মনুয্যক) ভাবে
সৈতে চাই ফুৰা, যাৰে সকলো স্বৰ্গ দেখিবলৈ পাই
॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, ইমান পৰিমাণৰ গৰুযুক্ত ধন বিচাৰিছো
যেনেকৈ তুমি, হে মধবন, মেঘাতিথিক অনুগ্ৰহ কৰি-
ছিল। ॥৯॥ হে মধবান ঋজীশ্বন ইন্দ্ৰ, যেনেকৈ তুমি
কথক, এসমস্যক, পক্‌থক, দশত্ৰজক, গোশৰ্য্যক খাবলৈ
আক ভোগ কৰিবলৈ অন্ন, গৰু আৰু সোণ দিছিল।
(তেনেকৈ আমাকে দিলা) ॥১০॥

(বালখিলা দ্বিতীয় সূক্ত।

৫০ সূক্ত—ঋ ১০।৭

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ পুষ্টিগু। হৃন্দ—প্রগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী, যুগ্ম-সত্যো বৃহতী)। দেবতা ইন্দ্ৰ।

প্রগাথ, ভাল ধনী, শত্ৰুক অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে
অৰ্চনা কৰা, যি সোম অভিষৰ কৰা আৰু স্তব কৰা
যজমানক সহস্ৰৰ দৰে কামনা কৰা ধন দিয়ে—॥১॥
(সেই) মধুৰ হস্তৰ ইন্দ্ৰৰ শব বিলাক শ শ (বহুত) আৰু

অন্ন বহুত। মধবান ইন্দ্ৰক যেতিয়া সোমৰে আনন্দ
দিয়ে, তেতিয়া পৰ্বতৰ জুৰিব পানীৰ দৰে ধন-অন্ন
ভেওঁ দিয়ে ॥২॥ যেতিয়া চেপা সোমে প্ৰিয় ইন্দ্ৰক আনন্দ
দিয়ে, তেতিয়া, হে বসু ইন্দ্ৰ, তুমি হৰি দাতাক ধীৰতি
গাই গৰুৰ দৰে হৈ যজ্ঞত পানী নিহিত কৰা ॥৩॥
(হে ঋত্বিক সকল) ভোমালোকে বজ্জবৰ কাৰণে পাপ
শূণ্য ইন্দ্ৰৰ হবণ কৰোতে যি মধুৰ সোম ক্ষৰণ হৈছে,
সেই হবণ কৰা সোমৰ বসে, হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া ভোমাক
মাতে, হে বসু (বাসদাতা), তেতিয়া তুমি আমাৰ
স্তোত্ৰ গোৱাৰ ওচৰলৈ আহিবা ॥৪॥ ইন্দ্ৰই আমাৰ সুবজ্জব
সোমত প্ৰেৰিত হৈ ঘোঁৰাৰ দৰে আহিছে। হে আশ্বাদ
বান (সোৱাদ লোৱা) ইন্দ্ৰ, স্তোতা সকলে সোম
সোৱাদ কৰিছে। পুৰুষ পুত্ৰৰ আহ্বান তুমি প্ৰীতিকৰ
কৰা ॥৫॥ (হে স্তোতা সকল) বীৰ, উগ্ৰ, বিবেচক,
ধনস্পৰ্শ কৰা, বিভূতিবান, উৎসৰ দৰে মধুৰ ধনৰ গৰা-
কৌ (ইন্দ্ৰক) স্তুতি কৰা। পূৰ্ণ জলাধাৰৰ পানীৰ দৰে
ধন ভৰাই, হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ তুমি আছা ॥৬॥ হে ইন্দ্ৰ,
যদি তুমি বহুত দূৰৈত আছা, বা স্বৰ্গত বা পৃথিৱীত
আছা, হৰি ঘোঁৰা (বথত) লগায়, ওখ (শকত),
শকত (দেবতা) সকলেৰে সৈতে আমাৰ যজ্ঞলৈ আছা
॥৭॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ যি বথ টনা, কাকো হানি নকৰা,
বায়ুৰ বেগ অতিক্ৰম কৰা (যি ঘোঁৰা) আছে, যি
ঘোঁৰাৰে তুমি মানুহৰ শত্ৰু দস্যুৰ শত্ৰু নাইকিয়া
কৰা আৰু স্বৰ্গত কেউফালে ঘূৰি ফুৰা (সেই ঘোঁৰাৰে)
আছা ॥৮॥ হে শুব ইন্দ্ৰ, হে বসু এতিয়া আমি নতুনকৈ
ভোমাৰ পৰা জানিম যে তুমি কেনেকুৱা। তুমি বৃহত
এতল ঋষিক আৰু বশ ঋষিক দশ ত্ৰজৰ পৰা বন্ধা
কৰিছিল। ॥৯॥ হে মধবান, বজ্জবান ইন্দ্ৰ, পবিত্ৰ যজ্ঞত
যি দৰে কথক ধন দিছিল, ভোমাৰ বন্ধু দীৰ্ঘনীথক
আৰু গোচৰ্য্যক যেনেকৈ বন্ধা কৰিছিল, মোকো
তেনেকৈ ঘোঁৰাৰ নিচিনা চেহেৰাৰ গৰু দিলা ॥১০॥

(বালখিলা তৃতীয় সূক্ত)

৫১ সূক্ত—ঋ ১০।৮

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ পুষ্টিগু। হৃন্দ—প্রগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী, যুগ্ম-সত্যো বৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, যেনেকৈ তুমি সাধবনি মনুৰ লগত চেপা
সোম পান কৰিছিল, আৰু নেপাতিমি, পুষ্টিগু আৰু
পুষ্টিগুৰ লগত, হে মধবন (সোমপান কৰিছিল) —॥১॥
পূৰ্ববানৰ পুতেক প্ৰত্ৰবৰ লগত বাশি বৃহা, পৰি থকা,
(প্ৰত্ৰবক) ওপৰলৈ তুলি বহুৱাইছিল। তুমি (ইন্দ্ৰই)

বক্ষা কৰা, দম্য বিলাকে বাঘ যেন দেখা (প্ৰশংসা) ঋষিক সহস্ৰ গক দি বক্ষা কৰিছিল। ২ ॥ যাক উক্-
খেৰে আঘাট নকৰে, ঋষিৰ প্ৰেৰণা যি বৃদ্ধি পাই,
সেই ইন্দ্ৰক নতুন স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি (ভেওঁৰ দৰ্শন)
উপভোগ কৰিবলৈ এই ফালে আহ্বান কৰা ॥ ৩ ॥
যাক সপ্তশীৰ্ষৰ (সপ্তদ্বৰ) স্তুতিৰে তিনিভাগ কৰি (তিনি
সুৰভ-লঘু, মধ্যম আৰু চৰা) আটাইতকৈ ওখ পদত
স্তুতি কৰিছিল, তেইই এই ভূবন (সৃষ্টি) কৰিলে আৰু
পুৰুষত্ব বিস্তাৰ কৰিলে ॥ ৪ ॥ যি ইন্দ্ৰ আমাৰ ধনৰ
দাতা ভেওঁক আমি আহ্বান কৰিছোঁ। আমি এতিয়া
এওঁৰ নতুন স্তুতি বৃদ্ধি পাইছোঁ। আমি এতিয়া
এগোহালী গৰু লৈ যাম (এগোহালী গৰু পাম) ॥ ৫ ॥
হে বাসদাতা ইন্দ্ৰ, যাক তুমি দান কৰা, ভেওঁ ধনেৰে
পুষ্টি লাভ কৰিছে। হে মঘবন, স্তুতি ভাল পোৱা ইন্দ্ৰ,
সোম অভিষেক কৰা আমি তোমাক আহ্বান কৰিছোঁ
॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কেতিয়াও পোৱালী নিদিয়া গৰু
দৰে নোহোৱা। তুমি হৰি দাতাৰ লগত মিলি থাক।
কিন্তু এতিয়াও হে মঘবন, দেবতাৰ মাজত দাতা তুমি
পুনঃ পুনঃ দিয়েই আছা ॥ ৭ ॥ যি বলেৰে সৈতে অস্ত্ৰ
মাৰি শুশুৰ বধ কৰি নাদত পেলায় দিঙিল, যি এই
দ্বালোক বহল কৰি শুভান কৰিলে আৰু যি সেই ইন্দ্ৰৰ
পৰাই সকলো পাখিৰ বস্তু জন্ম হল, — ৮ ॥ এই সকলো
আৰ্য্য আৰু দাস বিলাকক, যি শত্ৰুক খেদায় দি ধনৰ
পতি হৈছে, যি কশমা আৰু পবীকৰ সম্মুখত আছে
সেই ধনদাতা (ইন্দ্ৰ) আমাৰ লগত লগ হয় ॥ ৯ ॥
খৰভকিয়া বিপ্ৰ সকলে মধুময় ঘিঁউকৰণ কৰা দৰে অৰ্চনা
কৰা মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছে। ধন আৰু বল আমাৰ মাজত
বিভৰণ হৈছে। সোম আমাৰ মাজত ওলায় আছে ॥ ১০ ॥

(বালখিলা চতুৰ্থ সূক্ত)

৫২ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ আয়ু। ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম-বৃহতী;
বৃগ্ম-সভো-বৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে শত্ৰু ইন্দ্ৰ, যেনেকৈ বিবহান্ মনুৰ লগত সোম
পান কৰিছিল, যেনেকৈ জিত্তয়ে কৰা শুব সেৱন কৰি-
ছিল, সেইদৰে আয়ুৰ লগত এতিয়া আনন্দ কৰা ॥ ১ ॥
হে ইন্দ্ৰ যেনেকৈ পৃথ্বী, মেধা, মাতৃবিহনৰ লগত সোম
অভিষেক কৰোঁতে আনন্দ কৰিছিল, আৰু দশপিত্ৰ,
দক্ষপ্ৰাণ, সূৰ্য্যবজ্জি আৰু ঋজনশীৰ লগত আনন্দ কৰি-
ছিল— ২ ॥ যি কেৱল স্তোত্ৰ ধাৰণ কৰে, যি সাহসৰে
কোমপান কৰে, যি ব্ৰহ্ম নিয়মেৰে যি বিষ্ণুৰ তিনিখোজ

কঢ়ালে,— ৩ ॥ হে শত্ৰুত্ব, ইন্দ্ৰ, যি তুমি স্তোত্ৰ
আনন্দ কৰা, বণ্ড ঘোঁৰাৰ দৰে তোমাক আমি ঘাঁৰি
গাই গৰুৰ মতা দৰে আহ্বান কৰোঁ, ৪ ॥ যি আমাৰ
দাতা, ভেওঁ আমাৰ পিতা। উগ্ৰ ভেওঁ ঈশ্বৰৰ দৰে
কৰে। উগ্ৰ, মঘবান বহুত ধন থকা ইন্দ্ৰই নোখোৱাকৈয়ে
আমাক গক ঘোঁৰা আদিৰ দাতা হয় ৫ ॥ যাক তুমি ধন
দিবলৈ লোৱা ভেওঁ বহুত পোষণ কৰা ধন দিব পাৰে।
সেই ধনৰ পতি, শত্ৰুত্ব, ইন্দ্ৰক ধন অভিলাষ কৰি
আমি আহ্বান কৰোঁ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কেতিয়াও
আমাক আওহেলা নকৰা। হয়ো জন্মত তুমি বক্ষা
কৰা। হে চতুৰ্থ আদিত্য ইন্দ্ৰ, তোমাৰেই আহ্বান কৰোঁ।
অমৃত স্বৰ্গত থাকে ৭ ॥ হে মঘবন ইন্দ্ৰ, স্তুতি ভাল
পোৱা তুমি হৰি দাতাক অনুগ্ৰহ কৰা। হে বসু, কণ্বৰ
স্তুতি শুনা দৰে আমাৰ স্তুতিৰে কৰা আহ্বান শুনা
৮ ॥ ইন্দ্ৰলৈ পুৰণি স্তোত্ৰ গোৱা। পূৰ্বত ভেওঁলৈ
বহুত ঋতৰ (যজৰ) স্তোত্ৰ গাইছিল। বহুত স্তোতাৰ
বৃদ্ধি স্তুতি কৰা ৯ ॥ ইন্দ্ৰই বহুত ধন গোটাই ধৈছে,
দ্যাবাপৃথিৱী সুখৰ কৰিছে। সূৰ্য্য সুখৰ কৰিছে। বগা
গাখীৰ মিহলোৱা শুচি সোম সুখকৰ হওক,—ইন্দ্ৰক
আনন্দ দিয়ক ১০ ॥

(বালখিলা ৫ম সূক্ত)

৫৩ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ মেধা। ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী, বৃগ্ম-সভোবৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

ধনবানৰ অনুগম, কামৰবীৰ ভিতৰত শ্ৰেষ্ঠ, পুৰুষেদ
কৰাৰ উত্তম, মঘবান গৰু বিচাৰি উলিওৱা ধনৰ ঈশ্বৰ
ইন্দ্ৰক আমি বিচাৰিছোঁ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, দিনে দিনে বৰ্দ্ধ-
মান হৈ তুমি আয়ু, কুংস আৰু অতিথিগৰু বক্ষা কৰি-
ছিল। সেই হৰি ঘোঁৰা যুদ্ধ বলী হৈ থকা শত্ৰুত্ব
ইন্দ্ৰক আমি আহ্বান কৰিছোঁ ২ ॥ যিবিলাক সোম
দুৰৈত চেপা হৈছে যিবিলাক ওচৰত চেপা হৈছে, সেই
সকলো বিলাক মধুৰ সোম আমাক সোম চেপা মিলে
উলিয়াই দিয়ক ৩ ॥ (হে ইন্দ্ৰ) সকলো শত্ৰু মাৰি
দুৰীভূত কৰা। সকলোৰে ধন পাওক। যি সোমত
তুমি ভুগু হোৱা সেই সোমৰ আৰোদৰ অংশ লিটী সকলেও
পাওক ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, নিয়মীয়া মনেৰে বক্ষণ কাৰণে
আমাৰ অতি ওচৰলৈ আহা। অতি সুখকৰ তুমি সুখকৰ
অৱস্থাবে অতীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে সুবন্ধু তুমি সুবন্ধুৰে সৈতে
আহা ৫ ॥ যুদ্ধত ত্ৰাণ কৰা, সংলোকৰ পতি, ইন্দ্ৰক
সকলো প্ৰজাৰ সুপুত্ৰ দান কৰিবলৈ কোৱা। শুব কৰাক
তোমাৰ বলেৰে সহায় কৰি ভাল কাম কৰিবলৈ অঙ্গু-

বস্ত কবা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ উৎকৃষ্ট যি বক্ষণ আছে সেই বক্ষণ আমি যেন যুদ্ধত পাওঁ। আমি হোম কৰি যজ্ঞ কৰি তোমাৰ মনন কৰিম ॥ ৭ ॥ হে হৰিষ, মই তোমাৰ পৰা অন্ন, ঘোঁৰা আৰু গৰু পাবলৈ স্তব কৰিছোঁ। তোমাৰ বক্ষণ লাভ কৰি মই যুদ্ধলৈ যাম। যুদ্ধৰ সময়ত তোমাকেই সন্মুখত বাধি যুদ্ধ কৰিম ॥ ৮ ॥

(বালখিলা যুষ্ঠ সূক্ত)

৫৪ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মাতৰিখান্ । ছন্দ প্ৰগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী; যুগ্ম সতো বৃহতী) । দেবতা— ইন্দ্র;

৩-৪—বিষ্ণুদেবা ।

হে ইন্দ্র, এয়া তোমাৰ বীৰ্য্যবান স্তোতাই স্তোত্ৰেৰে গাইছে। যেটকৈ স্তোত্ৰ গাই পূৰবাসী সকলে তোমাক বৰ্জন কৰিছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, যাৰ অভিষেক কৰা সোমত আনন্দ কৰা, তেওঁ বিলাকে ভাল (যজ্ঞ) কৰ্ম্মেৰে বক্ষাৰ কাৰণে সেৱা কৰিছে। তুমি যেনেকৈ কুশ আৰু সপ্তৰ্ষিৰ লগত আনন্দ কৰিছিল। তেনেকৈ আমাৰ লগত হে ইন্দ্র, আনন্দ কৰা ॥ ২ ॥ সকলো দেৱতা একেমনৰ হৈ আমাৰ ওচৰলৈ আহা। হে বসু সকল, কন্দ্ৰ সকল, বক্ষণেৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহা। হে মৰুত সকল, আমাৰ আহ্বান শুনা ॥ ৩ ॥ পুৰা, বিষ্ণু আৰু সবৰ্ষভীয়ে মোৰ আহ্বান শুনক। সপ্ত সিদ্ধিয়ে মোক বক্ষা কৰক। পানী, বজাৰ, পৰ্ব্বত বিলাক, গছ-গছনি, বিলাক আৰু পৃথিবীয়ে, মোৰ আহ্বান শুনক ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি ধনবানৰ যি অতি ধনবানৰ দৰে ধন আছে তাৰে আমাক যুদ্ধত বৰ্জন কৰিবলৈ, হে বৃত্ৰহস্তা আকৌ ধন ভোগ কৰিবলৈ, দিব লাগিব বুলি জানিবা ॥ ৫ ॥ হে যুজৰ পতি, মানুহৰ পালক, সুকৰ্ম্মা ইন্দ্র, আমাক যুদ্ধলৈ লৈ যোৱা। হোম আৰু যজ্ঞেৰে দেৱতাক সন্তোষ কৰিলে ফল পাই বুলি শুনিছোঁ ॥ ৬ ॥ আৰ্য্য ইন্দ্রৰ আশীৰ্বাদ আছে। ইন্দ্র মানুহৰ আয়ুৰ। হে অঘবন, ওচৰলৈ আহা যাতে বক্ষা কৰিব পাৰা। অন্ন আমাক ভৰাই দিয়া ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি আমাৰ। আমি ভূতিৰে তোমাক পৰিচৰণ কৰিম। হে শত্ৰুজত, ইন্দ্র, তুমি প্ৰভুৰ সকলক বহু, বহুত, অস্ত নোহোৱা ধন দিয়া ॥ ৮ ॥

বালখিলা সপ্তম সূক্ত)

৫৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুশ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ; ৩।৫
অম্বষ্ঠুভূত । দেবতা—ইন্দ্র, প্ৰক্ষৰ দান স্তুতি ।

ইন্দ্রৰ বহুত বল আছে বুলি জানিলো। দন্যু বিলাকৰ বাঘৰ দৰে হে ইন্দ্র, তোমাৰ ধন আমাৰ ফালে আহিছে ॥ ১ ॥ এশ বগা বাঁড় গৰু স্বৰ্গত শুৰাব দৰে জিলিকি আছে। ওখ সিঁহত স্বৰ্গত খুঁটা দি বখা দৰে আছে ॥ ২ ॥ এশ বাঁহ, এশ কুকুৰ, এশ শুকুৰা টনা ছাল, এশ খেৰৰ মুখা, চাৰিশ বঙা ঘোঁৰা মোৰ হল ॥ ৩ ॥ হে কাশ্যায়ণ সকল, সুদেৱতা তোমালোকে বয়সে বয়সে বৃদ্ধি হৈ ঘোঁৰাৰ দৰে আগবাঢ়ি গৈছা ॥ ৪ ॥ মানুহে সাটোতাৰ গোটটো প্ৰাংশা কৰিলে। পূৰ্ণ বয়স নোহোৱাকৈয়ে ইহঁতৰ যশ বেচি। ক'লা ঘূৰী কেইজনী বাটত বাওঁতে চকুৰে কোনেও নেদেখিলে ॥ ৫ ॥ (?)

(বালখিলা অষ্টম সূক্ত)

৫৬ সূক্ত—৫ ।

ঋষি—কথ পুত্ৰ পুষধ্ৰু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ; ৫ পংক্তি ।
দেৱতা—ইন্দ্র ; প্ৰক্ষৰ দান স্তুতি , অগ্নি আৰু সূৰ্য্য ।
হে দসাব বৃকৰ দৰে, তোমাৰ ধন অক্ষয়, ই নিজেই ওলায় পৰিছে। ই স্বৰ্গৰ দৰে বহল ॥ ১ ॥ পুত্ৰজতৰ পুত্ৰক দসাব বৃকই দহ হেজাৰ ধন, তেওঁৰ নিজৰ ধনৰ পৰা মোক দিলে ॥ ২ ॥ এশ গাধ মোক দিলে। নোম (উল) লগা ভেড়া এশ দিলে, এশ দাস আৰু বহুত মালা দিলে ॥ ৩ ॥ ঘোঁৰাৰ জাকৰ মাজত নথকা পুত্ৰজতৰ কাৰণে ঘূৰী এজনীও লৈ আহিছিল ॥ ৪ ॥ দেখি থকা হব্যবাহক অগ্নি ধুনীয়া বথৰে সৈতে আহিল। অগ্নিয়ে জ্যোতিৰে আকাশৰ সূৰ্য্যৰ দৰে জ্বলিলে। স্বৰ্গত সূৰ্য্য জ্বলিলে ॥ ৫ ॥

(বালখিলা নবম সূক্ত)

৫৭ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধ্য । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেৱতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে নাসভ্যা দুজন, দেৱতা তোমালোকে পূৰ্বৰ বহুত বজন হোৱা কৰ্মৰ বলেৰে এই ভূতীয় সৰন যজ্ঞলৈ বথৰে সৈতে আহা ॥ ১ ॥ তিনি এবাৰ (তেজস) জন সভ্য দেৱতাই সত্যৰ (যজ্ঞৰ) সন্মুখতে দেখা পালে। হে জলন্ত অগ্নিৰ দৰে অশ্বিনী দুজন, আমাৰ যজ্ঞ সেৱন কৰি সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে কাশ্যবৰী অশ্বিনী দুজন, স্বৰ্গ, অতীত আৰু পৃথিবীত তোমালোকৰ

উদ্দেশ্যে স্তুতি কবিছো। যি সহস্র স্তুতি কবে, যি গৰুৰ বিষয় কৰা যজ্ঞত প্ৰবৃত্ত হয়, সোম পান কৰিবলৈ তেওঁলোকৰ ওচৰত উপস্থিত হোৱা ॥ ৩ ॥ হে নাসভ্যা হৃজন, তোমালোকৰ কাৰণে এয়া ভাগ বখা হৈছে। এয়া তোমালোকৰ স্তুতিলৈ আতা। যধুমান সোম পান কৰা। তোমালোকৰ কন্মৰে হৰি দাতাক বক্ষা কৰা ॥ ৪ ॥

বালখিলা দশম সূক্ত।

সূক্ত— ৫৮। ঋ ৩।

ঋষি—কণ্বপুত্ৰ মেধ্য। হ্রস্ব—ত্ৰিষ্ঠত্ব। দেবতা—

১ বিশ্বেদেবা বা ঋষিক; ২। ৩ বিশ্বেদেবা

(সকলো দেবতা)।

যি ঋষিকে বহুত কামনা কৰি সজ্ঞাৰেবে এই যজ্ঞ নিৰ্বাহ কৰিছে, যি উল্লেখ কৰা ব্ৰাহ্মণ নিযুক্ত কৰিছে, সেই ঋষিকৰ জ্ঞান কিমান? ॥ ১ ॥ এক অগ্নি বহুত প্ৰকাৰে জ্বলোৱা হয়। একোটি সূৰ্য্যই সকলো পোহৰ কৰে; একে উমাই সকলোতে উদয় হয়। একেই বহুত হৈ যায় ॥ ২ ॥ জ্যোতিষ্মন্ন, পতাকাযুক্ত, তিনিচকৰীৰ বথ বহিবলৈ ভাল। মুকলিতক চলি যোৱা, বিচিত্ৰ ধনৰ সেই বথকণী অগ্নিক অতিবিক্ত পান কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছো ॥ ৩ ॥

বালখিলা একাদশ সূক্ত

৫৯ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—কণ্বপুত্ৰ স্পৰ্গ। হ্রস্ব—জগতী।

দেবতা—ইন্দ্ৰা বৰুণ।

হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, সোম অভিষৰ কৰা মহৎ (সবন) যজ্ঞত যি তোমালোকৰ সোমৰ ভাগ বখা হৈছে সেয়া গ্ৰহণ কৰা। প্ৰত্যেক যজ্ঞতে তোমালোকে, এই অভিষ- কৰা যজ্ঞমানক পোষণ কৰা আৰু দান কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আৰু বৰুণ, পানী আৰু গছ-গছনিত ঔষধৰ গুণ দেখুৱাই মহিমা প্ৰকটিত কৰিছা। তোমালোক যেনিয়া বজোলোকৰ পাৰত আছাটৈ, দেবতাক উপা- সান নকৰাই তোমালোকৰ ওচৰ পাব নোৱাৰে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, কুশ (ঋষিৰ) কথা সভা য়ে সাত- মুখৰ বানীয়ে (সপ্ত হ্রস্বৰ স্তোত্ৰই) যধুয় সোমৰ চো খিৰাইছে। হে শুভৰ পতি তাৰে হৰি দাতাক বক্ষা কৰা—যি তোমালোকক অপ্ৰমাদ অৱস্থাবে মনত ৰাখে ॥ ৩ ॥ শিষ্ট কৰণ কৰা সোমযুক্ত কিপ্ৰানদীলা সাত বাই ভনীয়ে ঋতৰ (যজ্ঞৰ) ধৰত আছে। হে ইন্দ্ৰ

আৰু বৰুণ, এই—যি'উ বাকি দিয়া সকলক তেওঁ- বিলাকৰ কাৰণে যজ্ঞ ধাৰণ কৰা আৰু বলমানক পালন কৰা ॥ ৪ ॥ হে শুভৰ পতি ইন্দ্ৰ-বৰুণ, সভাই তেওঁ- বিলাকৰ ইন্দ্ৰাদিৰ মহিমা মহৎ। সৌভাগ্যৰ কাৰণে আমি স্তুতি কৰিছো। হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, তিনি সাত (একৈশ) বাৰ (হোম কৰি, যি'উ বোৱাই দিয়া আমাক বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ, তোমালোকে পুৰণি কালত ঋষি সকলক যি মাণিবী বাক্যৰে ক্তব কৰিবলৈ শক্তি দিছিল। যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰিবলৈ যি ঠাই দিছিল। সেই বিলাক মই ভপস্যাৰে দেখিছো ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ আৰু বৰুণ যজ্ঞমানক আনন্দ দিয়া আৰু গৰ্ব নোহোৱা কৰা, আৰু ধন পোষণ কৰা। আমাক অন্ন, পুষ্টি আৰু পুত্ৰ দিয়া—অমৃষুস বঢ়াই দি দীৰ্ঘায়ু কৰা ॥ ৭ ॥

এই বালখিলা সূক্ত সমাপ্ত।

৬০ সূক্ত—ঋ ২০।

ঋষি—প্ৰগাথৰ পুত্ৰ ভৰ্গ। হ্রস্ব—প্ৰগাথ (অযুগ্ম বৃহতী, যুগ্ম সত্যোবৃহতী। দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি, অন্য অগ্নি সকলৰে সৈতে আহা, দেবতাৰ আহ্বাতা বুলি তোমাক বৰণ কৰিছো। তুমি আহিলে হৰিয়ান হৈ (যজ্ঞমান) অতি যজ্ঞন কৰিব লগীয়া তোমাক কুশেৰে ঢাকি দি কেউফালে অলঙ্কৃত কৰক ॥ ১ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অজিৰসৰ এজন, তোমাৰ কালে যজ্ঞৰ স্ৰচবিলাক গৈছে। বলৰ পুত্ৰ চুলিত (শিখাত) যি'উ দিয়া পুৰণি অগ্নিক আমি যজ্ঞত স্তুতি কৰিছো ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি কৰি, (ফলদাতা) বিধাতা। হে পাবক, দেবতাৰ আহ্বাতা তোমাক যজ্ঞন কৰিব লগীয়া। হে দীপ্ত, যোদনীয়, অতিতক যজ্ঞন কৰিব লগীয়া তোমাক যজ্ঞত বিপ্ৰ সকলে মননীয়, স্তোত্ৰেৰে স্তুতিৰ বোণা ॥ ৩ ॥ ত্ৰোহহীম হে অতি ডেকা অগ্নি, আমাক কামনা কৰা দেবতা সকলক হৰি ভক্ষণ কৰি- বলৈ সদায় আনিবা। হে বাসক অগ্নি, সুনিহিত, স্তুতিৰে নিহিত অৱলৈ আহা আৰু আনন্দ কৰা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, বক্ষক, ঋত (সত্য), কৰি তুমিয়েই সকলো- ফালে বিস্তৃত হৈছা। জ্বলন্ত হে দীপ্ত অগ্নি, তোমাক বিপ্ৰ স্তোতা সকলে পৰিচৰণ কৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অতি শুচিকৰ অগ্নি—জলা। আমাক পোহৰ দিয়া। প্ৰজাক আৰু স্তোতাক সুখ দিয়া। তুমি মহান। দেবতাৰ পৰা মোৰ স্তোতা সকলৰ সুখ হওক। শত্ৰু নাশ কৰা জাল অগ্নি হোৱা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, আমাক বলবান বৰ্ত্তা প্ৰদৰ

যশলৈ এৰি নিদিবা। পাপ কৰা মানুহৰ হাতলৈ এৰি
নিদিবা। হে অতি ডেকা, অহিংসিত, ভাৰক, সুখকৰ
পালনেৰে আমাক বক্ষা কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, আমাক
এক ঋকেৰে বক্ষা কৰা;—ঐতীয় ঋকেৰে বক্ষা কৰা।
হে বলৰ পতি ভিনিটি ঋক্ গালে বক্ষা কৰিবা। হে
বাসক অগ্নি,—চাৰিটি ঋকেৰে বক্ষা কৰিবা ॥ ৯ ॥
হে অগ্নি, সকলো অদাত্তা বাক্সৰ পৰা আমাক বক্ষা
কৰা। সংগ্রামত আমাক বক্ষা কৰা। অতি ওচৰত থকা
বন্ধু ভোমাকেই যজ্ঞৰ সিদ্ধিৰ কাৰণে আৰু বৰ্জনৰ কাৰণে
আমি পাওঁ ॥ ১০ ॥ হে পাবক অগ্নি, অন্নৰ বৰ্দ্ধক
শ্রংশনীয় ধন আমালৈ আনা। হে ওচৰত থকা ধন
দাত্তা অগ্নি, আমাক সুনিতিৰে বহুতে স্পৃহা কৰা
নিজৰ অতি যশৰ ধন দিয়া ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, যি ধনেৰে
আমি যুদ্ধত বেগী শত্ৰুৰ আৰু অস্ত্ৰ প্ৰহাৰ কৰা শত্ৰুৰ
পৰা উদ্ধাৰ হৈ সিহঁতক হিংসা কৰিব পাৰোঁ (ভেনে-
কুৰা ধন দিয়া)। প্ৰজ্ঞাৰে বাসদাত্তা তুমি আমাক
বৰ্দ্ধন কৰা। অন্নৰে আমাক (বৰ্দ্ধন কৰা)। আমাক
ধন দিয়া সুসম্পন্ন কৰি আমাক সুখ দিয়া ॥ ১২ ॥
এই অগ্নিয়ে সিঙ চোকা কৰি বৃষতে ঘূৰ জোকৰা দৰে
কৰি (শিখা কোৱাই)। এই অগ্নিৰ মুখৰ দৰে শিখা
বিলাক ভীক্ষু, কোনেও প্ৰতিৰোধ কৰিব নোৱাৰা হয়।
ভেওঁৰ দাঁত বিলাক ভাল। ভেওঁ বলৰ পুতেক ॥ ১৩ ॥
হে বৰ্ষক অগ্নি, তুমি যেতিয়া বৰ্দ্ধন হোৱা ভোমাৰ
দাঁডৰ দৰে শিখা বিলাক কোনেও প্ৰতিৰোধ কৰিব
নোৱাৰে। হে হোতা, তুমি আমি দিয়া হৰি বিলাক
ভালকৈ হোম কৰা, আমাক বহুত বৰণীয় ধন দিয়া
॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি মাড়কণী হাবিৰ গৰুত (অবণীত)
ভাই থকা। ভোমাক মানুহে (মথন কৰি) জ্বলায়।
পাচত অভিলিভ হৈ বজমানৰ হৰি দেবতালৈ বহন
কৰা। পাচত দেবতাৰ মাজত জ্বলি শোভা কৰা ॥ ১৫ ॥
হে অগ্নি, সূত্যাগী, অক্ষীণ ভোমাক সাভজন হোতাৰ
স্তম্ভিত কৰিছে। মেধক ভাপক ভেজেৰে ভেদ নকৰি,
হে অগ্নি, মানুহে দিয়া হৰি (দৈবতালৈ) বহন কৰি
লৈ যোৱা ॥ ১৬ ॥ (হে যজমান সকল) ভোমালোকৰ
কাৰণেই এই অগ্নিকেই আমি কুশ চিঙি, অবাধ গমনৰ
(অগ্নিক) হৰি নিহিত কৰি আহ্বান কৰিছোঁ।—
বহুত ঠাইত থকা অগ্নিক মানুহৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিছোঁ) ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, ভোমাক জনা মানুহে
প্ৰজ্ঞাপক স্তোত্ৰেৰে, ভাল সাম গানেৰে সুখ সাধন
কৰা যজ্ঞৰ ঘৰত যজ্ঞ কৰে। হে অগ্নি, নিজ
ইচ্ছাৰে আমাক নানা ৰূপৰ অতি ওচৰত থকা অন্ন

বক্ষণৰ কাৰণে আনি দিয়া ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি
স্তোতাৰ কাৰণে প্ৰজাৰ পালক। বাক্সৰ সন্তাপক,
যজমানৰ ঘৰ ভ্যাগ নকৰা, মহান আৰু পূজ্য। তুমি
দ্যালোকৰ পালক (যজমানৰ) ঘৰত সদায় থকা ॥ ১৯ ॥
হে দীপ্তধন অগ্নি, আমাৰ মাজত বাক্স নোসোমোওক।
যাহু কৰা বাক্সৰ প্ৰীড়া নোসোমোওক। দানিদ্ৰাগ্ৰস্ত,
ক্ষুধাতুৰ, বলবান বাক্স বিলাক (দুই কোশ) দূৰত
ৰাখা ॥ ২০ ॥

৬১ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—প্ৰগাথৰ পুত্ৰ ভৰ্গ। ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী, যুগ্ম সতো বৃহতী)। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

(স্তোত্ৰাত্মক আৰু যজ্ঞাত্মক) এই দুয়োবিধ বাক্য আমাৰ
ফালে ইন্দ্ৰই ওনক। আমাৰ সহগামী কৰ্ম্মযুক্ত হৈ মঘবান
অতি বল লাভ কৰি সোমপান কৰিবলৈ আহক ॥ ১ ॥
সেই ইন্দ্ৰ নিজেই বাজমান হৈ (বৰষণ) বৰ্ষক হৈ
দ্যাবাপৃথিবীক বলেৰে সংস্কাৰ কৰিলে। একে ধৰণৰ
সকলো দেবতাৰ মাজত উপমান স্বৰূপ মুখ্য হৈ বেদীত
বহিছে। ভোমাৰ মন সোমকামী ॥ ২ ॥ হে বহুত
ধনৰ ইন্দ্ৰ, তুমি চেপা সোম (পেটত) সিঁচি দিয়া।
হে হৰিৰ ভোমাক সংগ্রামত শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা বুলি
আৰু শত্ৰুৰে ধৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰা বুলি জানো ॥ ৩ ॥
হে মঘবন ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ হিৰ সভা সেৱাই হৰ য'ত
কৰ্ম্মৰ দ্বাৰা (ভাল) ফল কামনা কৰিব পাৰোঁ। হে
ধুনীয়া গালৰ বজ্জবান ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ বক্ষণেৰে আমি
শত্ৰুক পৰাস্ত কৰি সোনকালেই অন্ন চিচাৰিম ॥ ৪ ॥
হে শচীপতি ইন্দ্ৰ, সকলো বক্ষণৰ সৈতে অভিমত ফল
দান কৰা। হে বীৰ, ভাগ্যৰ দৰে ধনলাভ কৰাওঁতা
ভোমাক আমি পৰিচৰণ কৰিম ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি
যৌৱাৰে পুৰা কৰি দিওঁতা। গৰু বহুত কৰি দিওঁতা।
হে সোণময় শৰীৰৰ দেবতা, তুমি ভুৰুকৰ দৰে। ভোমাৰ
দায় কম হৈ নেৱায়। যি যি বিচাৰোঁ সেৱা দিয়া
॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আহা,—আমাক যিবলৈ ধন
লাভ কৰা। হে মঘবন গৰু ইচ্ছা কৰা আমাক গৰু
দিয়া। যৌৱা ইচ্ছা কৰা আমাক যৌৱা দিয়া ॥ ৭ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি বহুত শত সহস্ৰ (গৰু আদিৰ) আৰু
দিবলৈ অনুমতি কৰা। হে পুৰন্দৰ, বক্ষণৰ কাৰণে
বিবিধ বচনেৰে স্তব কৰা আমি ভোমাক আমাৰ অতিমুখী
কৰিম ॥ ৮ ॥ হে শত্ৰুতু, পুৰণি শত্ৰু, সংগ্রামত নিজ
মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰা ইন্দ্ৰ, যি মেধাবী নোহোৱাই বা
মেধাবীয়ে ভোমাৰ স্তব কৰে, সেই স্তোতাই সদায় আনন্দ

কবিবলৈ পায় ॥ ৯ ॥ হে উগ্রবাহু, বধকর্তা, পুৰন্দৰ ইন্দ্ৰ, যদি মোৰ আত্মান ভনা তেনেহলে ধন কামনা কৰা ধনৰ পতি আমি শতক্রতু ইন্দ্ৰক স্তোত্ৰেৰে আত্মান কৰিম ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আমি পানী হৈ তোমাক স্তুতি নকৰো। দুখীয়া হৈ স্তুতি নকৰো। অগ্নি নজলোৱাকৈ স্তুতি নকৰো। এই কাৰণে বৰ্ষক ইন্দ্ৰক সোম অভিষুভ কৰি একেলগ হৈ সখীভ কৰিম ॥ ১১ ॥ উগ্র, সংগ্রামত শত্ৰুক অভিভব কৰা ইন্দ্ৰক আমি (আমাৰ) লগ লগাম। গুলীৰ দৰে স্তুতি অৱশ্যে কৰিম। তেওঁক কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে। বহুত ধোঁৱাবে জমণ কৰা বথৰ স্বামীক জানে। সেই ইন্দ্ৰই হবিগন্ত জনক (আমাক) বহুত যজমানৰ মাজত বিচাৰি উলিয়াই ॥ ১২ ॥ যাৰ পৰা ভয় পাওঁ তাৰ পৰা আমাৰ ভয় নোহোৱা কৰা। হে মঘবন, তুমি তোমাৰ বন্ধণৰে (ভয় নোহোৱা কৰিবলৈ) সক্ষম। শত্ৰুক মাৰা, হিংসকক মাৰা ॥ ১৩ ॥ হে ধনৰ গৰাকী, তুমি পৰিচৰ্যাকাৰী যজমানৰ মহৎধন আৰু ধৰব বৰ্দ্ধক। হে মঘবন, স্তুতিৰে ভজন কৰা ইন্দ্ৰ, আমি সোম চেপি লৈ তোমাক আত্মান কৰিছো ॥ ১৪ ॥ এই ইন্দ্ৰ সকলো জনা। এই ইন্দ্ৰ ব্ৰহ্মতা, আনক পালন কৰোতা আৰু অতি বৰণীয়া। সেই ইন্দ্ৰই শেষ পুত্ৰ আৰু মধ্যম পুত্ৰ বন্ধা কৰক। পাচ ফালে আৰু আগফালে বন্ধা কৰক ॥ ১৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাক পিচফালে, আগফালে ভল ফালে আৰু ওপৰ ফালে সকলো ফালে বন্ধা কৰা। দৈবৰ ভয় আমাৰ পৰা দূৰ কৰা, — অসুৰৰ অস্ত্ৰ দূৰ কৰা ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আজি, কালিলৈ আৰু পাচতো আমাক বন্ধা কৰিবা। হে সংপতি, সকলো দিনত আমি স্তোতাক বন্ধা কৰা আৰু দিনে ৰাতিয়ে আমাক বন্ধা কৰা ॥ ১৭ ॥ হে মঘবন, (পুৰ) ভাঙি দিব পৰা বীৰ, বহুত ধনী, তুমি সকলো বলৰ মিশ্ৰনকাৰী শক্তি। হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ দুয়ো বাহু কামবৰী, — যি দুয়ো হাতেৰে বজ্জ ধৰিছা ॥ ১৮ ॥

৬২ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—কণ্ব পুত্ৰ শ্ৰেণাথ। ছন্দ—পঞ্চপদা পংক্তি;

৭-৯ বৃহতী। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

এই ইন্দ্ৰলৈ ওচৰত স্তুতি ভালকৈ কৰা (হে স্তোতা সকল) কাৰণ তেওঁ স্তুতি সেৱন কৰে। শ্ৰিয় ইন্দ্ৰৰ মহৎ অগ্ন সোমক উত্থৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক স্তুত্যা ॥ ১ ॥ অসহায়, অসদৃশ জন্য দেবতাৰ দ্বন্দ্ব, বিনাস কৰিব নোৱাৰা ইন্দ্ৰই পূৰ্বৰ প্ৰজা সক-

লক আৰু সকলো উৎপন্ন হোৱাৰ ভিতৰত সকলোকে অভিক্ৰম কৰি বলৰে বৰ্দ্ধন হৈছে। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ২ ॥ ক্ষিপ্ৰদানী ইন্দ্ৰই নবজা ধোঁৱাবেই ভোগ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰে। সামৰ্থ্য যুক্ত কাম কৰা তোমাৰ মহৎ বখানিব লগীয়া। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ উৎসাহ বৰ্দ্ধক স্তোত্ৰ কৰিম আহা। যি কশ্মেৰে হে অতি বলবান ইন্দ্ৰ, তুমি অগ্ন বিচৰা স্তোতাক ভাল কৰিবলৈ বিচাৰা। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ মন সাঃসীতকৈও বেচি সাহসী। তুমি ভীৰ সোম দিওতা। নমস্কাৰেৰে পৰিচৰণ কৰা অগ্ন ইচ্ছা কৰা, যি বজ্জমানে তোমাক অলঙ্কৃত কৰে, তেওঁক বহুত দিয়া। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৫ ॥ ঋক্ স্তুতিৰ শ্ৰিয় তেওঁ, মানুহে নাদ থকা ঠাই চোৱা দৰে চাই, সুদক্ষ্য সোমদাতা যজমানলৈ প্ৰীত হৈ নিজক যজমানৰ সখা কৰে। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সামৰ্থ্য আৰু কৰ্ম অনুসৰণ কৰি সকলো দেবতাই (সেই কৰ্ম আৰু সামৰ্থ্য) ধাৰণ কৰে। হে বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো গৰুৰ পালক। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সেই উপমা সদৃশ বল যন্ত্ৰৰ ওচৰত স্থব কৰে, —হে শচাপতি ইন্দ্ৰ, যি বলৰে ব্ৰহ্মক বধিলা। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৮ ॥ একেমনৰ ভিৰোতাৰ দৰে যেনেকৈ পুৰুষৰ সজ্জ (গা) বিচাৰি নিজৰ বল কৰি লয় তেনেকৈ ইন্দ্ৰই মানুহৰ বৃগ (সময়) বিলাক জানে, আৰু সকলোকে জনায় দিয়ে। সেই (সংৰংসৰ আদি নিৰ্দ্ধাণ কৰা) বুলি তেওঁ প্ৰখ্যাত হল। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ৯ ॥ হে বহুত গৰু থকা মঘবান ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সুখত যি আছে, তেওঁ (স্তুতি বা সোমৰে) তোমাৰ বল বৰ্দ্ধন কৰিছে, তোমাক বৰ্দ্ধন কৰিছে, — তোমাৰ কৰ্ম বৰ্দ্ধন কৰিছে, বহুত বৰ্দ্ধন কৰিছে। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ১০ ॥ যেতিয়ালৈকে আমি শত্ৰুৰ পৰা ধন লাভ কৰিম, হে ব্ৰহ্মতা ইন্দ্ৰ, যেতিয়ালৈ আমি তোমাৰ সৈতে একেলগে থাকিম। আমি লগ হলে, হে অগ্নিব, অলাভায়ে অনুমোদন কৰিব। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ১১ ॥ আমি সেই ইন্দ্ৰক সত্যই স্থব কৰো। অসত্য নকৰো। সোম অভিষব নকৰা মানুহৰ মৰণ বৰ বেয়া হয়। অভিষব কৰা জনৰ বহুত জ্যোতি হয়। ইন্দ্ৰৰ দান বিলাক ভদ্ৰ ॥ ১২ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—কণ্ব পুত্ৰ শ্ৰেণাথ। ছন্দ—১।৪।৫।৭-অৰ্দ্ধভূত; ২।৫.৬।৮-১১-পায়ত্ৰী; ১২-বৃহত্। দেবতা—ইন্দ্ৰ;

১২-দেবতা সকল ।

সেই পূৰ্বৰ মহান সকলৰ কন্মৰ্বে হৰি কামনা কৰি ইল্ল আহিল— যি ইল্লক লাভ কৰিবৰ কৰ্মৰ উপায় বিলাক দেবতাৰ মাজত সকলো মানুহৰ পিতা মনুৰে পাইছিল ॥ ১ ॥ সোম চেপা শিলৰ স্তুতি আৰু স্তব কৰি যি সদায় থাকে, তেওঁক দ্যালোকৰ নিৰ্দ্ভাৱ ইল্লই এৰি নিদিৱে ॥ ২ ॥ তেওঁ, উপায় জনা ইল্লই, অজিৰসৰ কাৰণে লুকাই থোৱা গৰু বিলাক উলিয়াই দিলে। সেই সামৰ্থ্য আমি স্তুতি কৰিছো ॥ ৩ ॥ সেই ইল্লই পুৰণি কালৰ দৰে এতিয়াও স্তোতাৰ বৰ্দ্ধিততা স্তোত্ৰেৰে বহন কৰি নিয়া, সুখকৰ, সোম অন্নৰ হোমলৈ আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে আহক ॥ ৪ ॥ ঘাটা দেৱীৰ পতিৰ যাগ কৰা সকলে, হে ইল্ল তোমাৰেই কীৰ্ত্তি বিলাক গান কৰিছে; স্তোতা বিলাকে শীঘ্ৰে দান পাবৰ কাৰণে ইল্লৰ স্তব কৰিছে ॥ ৫ ॥ এই ইল্লতেই সকলো সামৰ্থ্যৰে কৰা কাম আৰু কৰিব লগীয়া বোৰ নিহিত আছে। স্তোতা সকলে ইল্লক অন্নৰ বুলি জানে ॥ ৬ ॥ যেতিয়া পক্ষ জাতিৰ মানুহে ইল্লৰ স্তুতি পদ ঘোষা গায়, তেতিয়া ইল্লই নিজ মহিমাৰে শত্ৰু বধ কৰে। আৰ্য্য ইল্ল স্তোতাই কৰা পূজাৰ বাসস্থান ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, এতিয়া এই যজ্ঞত কৰা স্তুতি তোমাৰ বলৰ বিষয় (বৰ্ণনা) কৰা হৈছে। বধৰ চক্ৰৰ বাট বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥ এই বৰ্ষক ইল্লৰ বিবিধ অন্ন পাই মানুহে দৌল খোজ দিয়ে। পশুৱে খোৱা দৰে যৱ গ্ৰহণ কৰে ॥ ৯ ॥ সেই বন্ধা কামনা কৰি স্তোত্ৰ ধাৰণ কৰি আমি (হে ঋত্বিক সকল) তোমালোকে সৈতে অন্নৰ পালক হম;— মকতৰ দৰে ইল্লৰ বৰ্দ্ধক হম ॥ ১০ ॥ সভা যজ্ঞৰ সময়ত প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা ঠাইত মন্ত্ৰেৰে সৈতে বলবান ইল্লক স্তুতি কৰিম। হে ইল্ল, তোমাৰে সৈতে শত্ৰু জয় কৰিম ॥ ১১ ॥ এই কব্ৰই জলসেচন হোৱা মেঘক, বৃহৎ হত্যা কৰা সময়ত, আমাৰ লগৰ যি যজ্ঞ-মানে ইল্লৰ স্তোত্ৰ পাঠ কৰে, সেই যজ্ঞমাক ইল্লই গৈ, ইল্ল প্ৰমুখ দেবতা সকলৰে সৈতে বন্ধা কৰক ॥ ১২ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি-কণ্ব পুত্ৰ প্ৰগাথ । ছন্দ-গায়ত্ৰী । দেবতা-ইল্ল ।

হে ইল্ল, তোমাক স্তুতি বিলাকে ভালকৈ আমোদ দিয়ক। হে অজিৰ, আমালৈ অন্ন কৰা। ব্ৰাহ্মণক হিংসা কৰা বিলাকক মাৰা ॥ ১ ॥ যক্ষৰ ধন নথকা (কিন্তু ধনী) পনী বিলাকক ভৰিৰে মোহাৰি পেলোৱা; তুমি মহান। তোমাৰ কোনো প্ৰতিদ্বন্দ্বী নাই ॥ ২ ॥

হে ইল্ল, তুমি অভিযুত কৰা সোমৰ ঈশ্বৰ। অভিযুত নকৰা সোমৰো ঈশ্বৰ। মানুহৰ তুমি বন্ধা ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, দ্যালোকৰ পৰা ওলায়, মানুহৰ কাৰণে দুয়ো দ্যাপুথিবী শব্দৰে পূৰণ কৰি, যজ্ঞৰ ঘৰলৈ আভা ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, তুমি স্তোতাৰ কাৰণে পৰ্ব্ব থকা (পাব থকা) বজ্জৰে শত সহস্ৰ পানী থকা মেঘৰ বৰষুণ উলিয়াই দিয়া ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, আমি তোমাক দিনত সোম অভিযুত কৰোঁতে আহ্বান কৰোঁ। ৰাতিও কৰোঁ। আমাৰ কামনা পূৰ্ণ কৰা ॥ ৬ ॥ সেই বৰ্ষক, ডেকা, বহল ক্ৰুদ্ধ (কাৰু গলধন) থকা, কাৰো ওচৰত আনত নোহোৱা ইল্ল কত আছে, কোন স্তোতাই তেওঁক পূজা কৰিছে? ॥ ৭ ॥ কাৰ সোমৰ যজ্ঞলৈ বৰ্ষক ইল্লই প্ৰীত হৈ গৈছে? কোন যজ্ঞমানে ইল্লক স্তুতি কৰিব জানে? ॥ ৮ ॥ কোন যজ্ঞমাকে তোমাক দিয়া হৰি (সোম) সেৱন কৰে? হে বৃহৎ ইল্ল, কি স্তোত্ৰেৰে স্তব কৰিলে সেৱন কৰা? যুদ্ধত কোন অতি ওচৰত থাকে? ॥ ৯ ॥ এয়া সোম (তোমাৰ নিজা) মানুহৰ মাজত মই অভিযুত কৰিছোঁ। দ্ৰুত গতিৰে ওচৰলৈ আহি সেই সোম পান কৰা ॥ ১০ ॥ এয়া আজীকী নামে ঠাইৰ সুসোমানৈৰ পাবত ল্যনাবতী সৰোবৰৰ কিনাৰত থকা তোমাৰ প্ৰিয় সোম তোমাক আমোদ কৰা পান কৰা ॥ ১১ ॥ আজি তুমি নতুন সোম, আমাৰ মহৎ ধনৰ কাৰণে, শত্ৰুক ধৰ্ষণ কৰা আমোদৰ কাৰণে পান কৰা। তালৈ, সেই সোমলৈ সোনকালে আহা ॥ ১২ ॥

৬৫ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—কণ্ব পুত্ৰ প্ৰগাথ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—ইল্ল ।

হে ইল্ল, তোমাক কৰ্ম্মৰ নেতা সকল পূৰ্বকালে, পশ্চিম ফালে, উত্তৰে আৰু তল ফালে আহ্বান কৰিছে, সেই বাবে তুমি খৰ গতিৰে ধোঁৱাৰে সৈতে আহা ॥ ১ ॥ অথবা দ্যালোকৰ অমৃত কৰণ হোৱা জাক-জমকীয়া ঠাইত আনন্দ কৰি যদি আছা, বা সোম অন্নৰ সাগৰত আনন্দ কৰি আছা,— ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, মহান, ডাঙৰ তোমাক স্তুতিৰে সোম পান ভোগ কৰিবলৈ গৰুৰ খাবলৈ মতা দৰে আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ মাহাত্ম্য বখত তুলি হৰি ধোঁৱাই লৈ আহক। হে ইল্ল দেবতা, তোমাৰ তেজ (বখত লৈ আহক) ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, উগ্ৰ, ঐশ্বৰ্য্য কৰ্ত্তা তোমাক ৰাণ আৰু স্তুতিৰে স্তব কৰিছে। তুমি আহি আমাৰ অৰ্ঘি—

বৃত্ত সোম পান কৰা ॥ ৫ ॥ অভিযুত সোমযুক্ত, অন্ন-
বান আমি তোমাক এই যজ্ঞত কুশল বহিবলৈ
আহ্বান কৰিছো ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, যদিও তুমি বহুত
যজ্ঞমানব সাধাৰণ (উ'মহতীয়া), তেনেকুৱাকৈই আমি
আহ্বান কৰিছো ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ কৰ্ম্মৰ নেতা
সকলে তোমাৰ কাৰণে সোম মধু শিলেৰে চেপি
থৈছে । সেই সোম প্ৰীত হৈ পান কৰা ॥ ৮ ॥ হে
স্বামী ইন্দ্র, স্তোভাক সকলো অতিক্ৰম কৰি আতি চোৱা ।
সোনকালে আহা । আমাক সহ অন্ন দিয়া ॥ ৯ ॥
সোণ বৰণৰ ফুট-ফুটীয়া গৰু বিলাকৰ বজা ইন্দ্র
আমাৰ দাতা হওক । হে দেবতা সকল, তেওঁক
অন্যায় নকৰিবা ॥ ১০ ॥ মই সহস্ৰ গৰুৰ ওপৰত বধা
বহুত বেচি আনন্দ দিয়া, নিৰ্ম্মল সোণ ললো ॥ ১১ ॥
বক্ষাধীন হৈ দুঃখত পৰি থকা মোৰ মানুহে সহস্ৰ
সুধন পাই থাকক । দেবতা সম্ভাৱ তলে অন্ন পোৱা
যায় ॥ ১২ ॥

৬৬ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—ঞগাথৰ পুত্ৰ কলি । হৃন্দ—ঞগাথ (অযুগ্ম
বৃহতী, যুগ্ম সত্যো বৃহতী) । ১৫ অনুষ্টুপ ।
দেবতা—ইন্দ্র ।

(হে ঋত্বিক সকল) তোমালোকে বাধাযুক্ত হৈ,
বেগেৰে যি ধোঁৱাৰে সৈতে ধন দিয়ে, সেই ইন্দ্রৰ
উদ্দেশ্যে বৃহৎ সাম গানেৰে পৰিচৰণ কৰা । সোম
অভিযুত কৰা যজ্ঞত মই সেই ইন্দ্রক হিতকাৰী কুটুম্ব
পালন কৰা মানুহক মতা দৰে আহ্বান কৰিম ॥ ১ ॥
ধুনীয়া গালৰ ইন্দ্রক দুৰ্জয় শত্ৰুৱে বাধা দিব নোৱাৰে,
স্তিৰ দেবতা সকলে বাধা দিব নোৱাৰে, আৰু মানুহেও
বাধা দিব নোৱাৰে । তেওঁ সোমপানৰ আৰম্ভ লাভ
কৰিবলৈ প্ৰশংসাকাৰী সোম অভিষব কৰা স্তোভাৰ
জ্ঞাত্য ধনৰ দাতা হয় ॥ ২ ॥ যি শত্ৰু ইন্দ্র পৰিচৰ্যাৰ
যোগ্য, ধোৱা-পখলা কৰা ধোঁৱাৰ দৰে, কি বা অভুত ?
যি সোণময় শৰীৰৰ, সেই আশ্ৰয়্য বৃত্তবধ কৰা ইন্দ্রই
বহুত গৰু খুলি খেদাই দিলে ॥ ৩ ॥ যি মাটিত পুতি
খোৱা বহুত ধন যজ্ঞমানলৈ তুলি আনি দিয়ে, সেই
বজ্জ ধাৰী ধুনীয়া গালৰ হৰিষোঁৱা যুক্ত ইন্দ্রই যেনেকৈ
ইচ্ছা কৰে তেনেকৈ কাম কৰে ॥ ৪ ॥ বহুতে স্তুতি কৰা
হে বীৰ ইন্দ্র, পুৰণি কালত যেনেকৈ বিচাৰিছিল
তেনেকৈ আমি সোনকালে তোমাক যজ্ঞ কৰি উদ্ধেৰে
জড়িবাকোৱে ভৱণ কৰিম ॥ ৫ ॥ হে পুৰুষত, বজ্জবান, বৰ্গ-
যুক্ত, সোমপান কৰা ইন্দ্র, সোম চেপা হলে তুমি আৰম্ভ

কৰিবলৈ আহা । তুমিয়েই সোম অভিষব কৰাক আৰু
স্তোভাক কমনীয় ধন অতিকৈ দাতা হোৱা ॥ ৬ ॥ আমি
এই ইন্দ্রক এতিয়া আৰু কালিলৈ (সোমেনে) আশ্ৰয়িত
কৰিম । তেওঁৰ কাৰণেই এই যজ্ঞত অভিযুত সোম
দিয়া । নিশ্চয় তেওঁ স্তোভ গুনি এতিয়াই আহিব ॥ ৭ ॥
সকলো নষ্ট কৰা বৃকেও সিহঁতক ইন্দ্রই দেখুওৱা
ৰাটেৰে কাম কৰি যায় । তুমি আমাৰ স্তোত্র সেৱন
কৰিবলৈ প্ৰীত হৈ আহা । হে ইন্দ্র, বিচিত্ৰ কৰ্ম্মেৰে
বিশেষকৈ সোনকালে আহা ॥ ৮ ॥ এই ইন্দ্রক কোনো
পুৰুষত্বৰ কাম নকৰাকৈ আছে ? তেওঁৰ কোন কাম
(মানুহৰ) কাণত পৰাহি নাই ? এই বৃত্তহতা ইন্দ্র
জন্মৰ পৰা বিধাত ॥ ৯ ॥ ইন্দ্রৰ মহৎ বল কেতিয়া
ধৰ্মণ কৰিব নোৱাৰা হৈছিল ? বৃত্তক বধ কৰা ইন্দ্রৰ
কেতিয়া বল মাৰিব নোৱাৰা হৈছিল ? হে ইন্দ্র,
সকলো বেপানী (সুদখোৰ) পানীৰ দৰে সকলোকে
কৰ্ম্মেৰে (বলেৰে) অভিভৱ কৰা ॥ ১০ ॥ হে বৃত্তহতা,
পুৰুষত, বজ্জবান ইন্দ্র, আমি তোমাৰ বহুত অপূৰ্ব
স্তোত্র ভেটীৰ (দৰমহাৰ) দৰে নিয়মেৰে আনি থাকিম
॥ ১১ ॥ হে বহু কৰ্ম্মা ইন্দ্র, তোমাত নিহিত থকা বহুত
আশা আৰু বক্ষণ পাবলৈ স্তোভাই আহ্বান কৰে ।
শত্ৰুৰ অভিষব কৰা কাম তিহঁতৰ কৰি (এৰি) হে
বসু, আশুক । অতি বলবান আমাৰ আহ্বান শুনা
॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্র, আমি তোমাৰ নিজৰ । বিগ্ৰ স্তোভা
সকল তোমাৰ অধীন । হে পুৰুষত ইন্দ্র, তোমাৰ বাহিৰে
অন্য কোনো সুখদাতা নাই ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি
আমাক এই দৰিত্ৰ, ক্ষুধাতৃৰ আৰু নিদ্ৰিত অৱস্থাৰ
পৰা মোচন কৰা । হে উপায় জনা অতি বলবান
ইন্দ্র, তুমি আমাক তোমাৰ বক্ষণেৰে আৰু বিচিত্ৰ কৰ্ম্মেৰে
শিক্ষা দিয়া ॥ ১৪ ॥ হে কলি ঋষিৰ জাতি সকল,
ইন্দ্রলৈ সোম অভিযুত কৰি দিয়া । ভয় নকৰিবা ।
এই ইন্দ্রই বাক্স খেদাই দিয়ে । (ইন্দ্রক দেখি) বাক্স
নিজেই পলায় গৈছে ॥ ১৫ ॥

৬৭ সূক্ত ঋ ২১ ।

ঋষি—সম্ভদৰ পুত্ৰ মৎস, বা মিত্ৰা বক্ষণৰ মান্য, বা
জালত বান্ধ খোৱা বহুত মাছকৰ্মী ঋষি । হৃন্দ—
গায়ত্ৰী । দেবতা—আদিত্য সকল ।

সেই কত্ৰিৰ আদিত্য সকলক সুখকৰ অতীষ্ট সিদ্ধিৰ
কাৰণে বক্ষণ বিচাৰিছো ॥ ১ ॥ মিত্ৰ, বক্ষণ, অৰ্গম্য
আৰু আদিত্য সকল, তেওঁবিলাকে যেনেকৈ জানে
তেনেকৈ অহতি (নৈ) পাব কৰি দিয়ক ॥ ২ ॥ সেই

আদিত্য সকলৰ বিচিত্ৰ জ্ঞাত্য ধন হৰি দাতাক পৰ্যাপ্ত
পৰিমাণে দিবলৈ আছে ॥ ৩ ॥ হে বৰুণ, মিত্ৰ আৰু
অৰ্ষমা,—মহৎ ভোমালোকৰ বৰুণ মহৎ, হৰি দাতাক
দিব লগীয়া আছে। সেই বাবে বৰুণ বিচাৰিছো ॥৪॥
হে আদিত্য সকল, আমাক জীয়াই থাকোতেই, মাৰি
পেলোৱাৰ আগতেই আহি (বন্ধাকৰা)। হে আহ্বান
জনা সকল,—ক'ত আছে? ॥৫॥ সোম চেপি ভ্ৰাতৃ
হৈ থকা যজ্ঞমানক দিব লগা যি বৰণীয়া ধন ভোমা-
লোকৰ আছে যি ঘৰ আছে তাৰে আমাক অনুগ্রহ
কৰা ॥৬॥ হে দেবতা সকল, পাপীৰ মহা পাপ আছে।
অপাপীৰ বৰণীয়া সুকৃত কৰ্ম আছে। তে আদিত্য
সকল ভোমালোক অমৃত পাপহীন (সেই বাবে আমাক
মুক্তি কৰা) ॥৭॥ আমাক বান্ধি থোৱা জালে বান্ধি
নেবাখক। আমাক মহৎ কৰ্ম কৰি জালৰ পৰা
একটাই দিয়ক। ইন্দ্ৰ সকলোৰে বশ কৰ্তা বুলি জনা
যায় ॥৮॥ হে বন্ধা কৰিবলৈ বিচৰা দেবতা সকল,
আমাৰ হিংসক শত্ৰুৰ হিংসা কাম (কটা চিঙা কৰা)
কৰিবলৈ ওপৰলৈ নিবলৈ নিদিবা ॥৯॥ হে মহতী
অদিতি দেৱী, সুখয়িত্ৰী, অভীষ্ট ফল লাভৰ কাৰণে
ভোমাক আমি স্তুতি কৰিছো ॥১০॥ (হে অদিতি)
অলপ পানীত উগ্ৰপুত্ৰ যুক্ত মাৰিৰ খোজা মানুহৰ
(জালে) আমাৰ পুত্ৰ পোত্ৰক মাৰিৰ নোৱাৰক ॥১১॥
হে বিস্তীৰ্ণ গমনা বহল অদিতি, আমাৰ পুত্ৰ পোত্ৰাদিৰ
জীৱনৰ কাৰণে আমাক জীয়াই ৰাখা ॥১২॥ যি
মানুহৰ ওপৰ স্থানীয়া, মানুহৰ অহিংসক আমাৰ কৰ্ম
বন্ধা কৰে, অত্ৰোহী ভেঙিবিলাক, ॥১৩॥ হে আদিত্য
সকল, ভোমালোকে আমাক এই হিংসক বিলাকৰ
মুখৰ পৰা, বান্ধি থোৱা চোৰৰ দৰে মোচন কৰা।
হে অদিতি (তুমিও মোচন কৰা) ॥১৪॥ হে আদিত্য
সকল, এই জাল আমাক মৰাৰ আগতে এবাই যাওক।
দুৰ্মতিও আঁতৰি যাওক ॥১৫॥ হে সুদাতা আদিত্য
সকল ভোমালোকৰ বৰুণেৰে আমি আগৰ দিনত আৰু
এতিয়াও ভোগ কৰি থাকিম ॥১৬॥ হে তথা জ্ঞানী
দেবতা সকল, যি পাপী শত্ৰুৱে বহুত আমাক আক্রমণ
কৰিছে সিহঁতক আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে আভৰাই দিৱা
॥১৭॥ হে আদিত্য সকল, হে অদিতি, মোচন হলে
আগৰ যি বন্ধন কৰা (জাল) আহিল, সেই বন্ধক
(জাল) শুদ্ধাৰ্হ হওক ॥১৮॥ হে আদিত্য সকল
ভোমালোকৰ সেই বেগ আমাৰ নাই যি বেগেৰে আমি
(জালৰ) বন্ধনৰ পৰা ওলায় আহিব পাবো। (সেই
বাবে) ভোমালোকে অনুগ্রহ কৰা ॥১৯॥ হে আদিত্য

সকল, বিবৰুণৰ পুত্ৰৰ (যমৰ) অন্তৰ দৰে এই জাল
কৰা আগতো আৰু এতিয়াই বুঢ়া জীৱক বধ নকৰে
॥২০॥ হে আদিত্য সকল, শত্ৰুক নিৰ্মূল কৰা। পাপ
নিৰ্মূল কৰা। জাল নাশ কৰা। পাপ বিলাক নাশ
কৰা ॥২১॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ১৯।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ শ্ৰিয়মেধ। ছন্দ—গায়ত্ৰী
১।৪।৭।১০ অনুষ্ঠূত; দেবতা—ইন্দ্ৰ ॥ ১৫-১৯ ঋক
আৰু অশ্বমেধৰ দান স্তুতি।

বহুকৰ্মা, হিংসকক অভিভব কৰা, অতি বলবান,
সংগতি হে ইন্দ্ৰ, ভোমাক বধৰ দৰে আমাৰ বৰুণৰ
কাৰণে ঘূৰাই আনিম ॥১॥ হে বহুত বলী, বহুশক্তি,
বহুত কৰ্মা পূজনীয় ইন্দ্ৰ, বিশ্বব্যাপ্ত মহাত্ম্যৰে তুমি
জগত পূৰণ কৰিলা ॥২॥ মহৎ যি ভোমাৰ মহত্বৰে
ভোমাৰ হাতত পৃথিৱী ব্যাপী সোণৰ বজ্জধাৰণ কৰিছা
॥৩॥ বিশ্বৰ শত্ৰুৰ ওচৰত আনন্দ নোহোৱা বলৰ
পতি ইন্দ্ৰক ভোমালোকৰ (যজ্ঞ সকলৰ) সৈতে বধৰ
আগমনৰ কাৰণে আৰু আমাৰ বৰুণৰ কাৰণে আহ্বান
কৰিছো ॥৪॥ (হে যজ্ঞমান সকল) ভোমালোকৰ
অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে সদায় বৰ্দ্ধমান হোৱা, যাক
যুদ্ধৰ নেতা সকলে নামা প্ৰকাৰে আহ্বান কৰে (সেই
ইন্দ্ৰক) আহ্বান কৰো ॥৫॥ অপৰিমেত ৰূপৰ, স্তুতি
কৰিবলগীয়া, উগ্ৰ, ভাল অন্ন থকা, (গৰু আদি)
ধনৰ ঈশ্বৰ ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিছো ॥৬॥ যি ফলৰ নিৰন্তা,
মানুহৰ যজ্ঞৰ মুখত থকা অনুপূৰক স্তুতি শুনিবৰ
যোগ্য, সেই ইন্দ্ৰকেই সোম পান কৰিবলৈ স্তুতি প্ৰেৰণ
কৰিম ॥৭॥ হে বলবান ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ সখীত কোনো
মানুহে নেপায়, বলো নেপায় ॥৮॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ
বন্ধিত হৈ গা ধুবলৈ পানী আৰু সূৰ্য্য দেখিবলৈ পাইছো
হে বজ্জবান, সংগ্ৰামত মহৎ ধন লাভ কৰিম ॥৯॥
হে স্তুতিৰে সন্তোষ হোৱা ইন্দ্ৰ, তুমি যি দৰে বহু
প্ৰজ্ঞমোক সংগ্ৰামত বন্ধা কৰি আহিছা, (সেই বাবে)
ভোমাক সেই যজ্ঞেৰে বিচাৰিম, ভোমাক স্তুতি কৰি
বিচাৰিম ॥১০॥ হে অজিৰ, যি ভোমাৰ সখীত মধুৰ,
আৰু হাব নেতৃত্ব মধুৰ (সেই বাবে) বিস্তৃত বজ্জ
কৰিব লাগিব ॥১১॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ পুত্ৰৰ বহুত
ধন কৰা, নাতিৰ বহুত ধন কৰা, আমাক বাহ কৰা
ঘৰ বহুত দিৱা। আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে উচিভ
(ধন) দিৱা ॥১২॥ মানুহৰ কাৰণে বহুত হিত প্ৰাৰ্থনা
কৰো। গৰুৰ হিত, বধৰ কাৰণে পথ, প্ৰাৰ্থনা কৰো।

যজ্ঞ প্রার্থনা কৰে ॥ ১৩ ॥ হজ্ঞন নেতা সোম পানৰ
হৰ্ষত সোৱাদ উপভোগ কৰিব পৰা বন্ধু লৈ মোৰ
ওচৰলৈ আহে ॥ ১৪ ॥ দুটা ঋজুগামী ঘোঁৰা ইজ্জোত্তৰ
পৰা ললে। ঋক্ষৰ পুতেকৰ পৰা হৰিৎ বৰ্ণৰ ঘোঁৰা
দুটা ললে। অশ্বমেধৰ পুত্ৰৰ পৰা দুটা বঙা ঘোঁৰা
ললে ॥ ১৫ ॥ অতিথিগৰ পুতেকৰ (ইজ্জোত্তৰ) পৰা
পোৱা ঘোঁৰা দুটা সুবথ। ঋক্ষৰ পুতেকৰ দুটা লেকাম
মনা আৰু অশ্বমেধৰ পুতেকৰ দুটা সুকণ অলঙ্কাৰ
যুক্ত ॥ ১৬ ॥ শুদ্ধ বুদ্ধিৰ অতিথিগৰ পুতেক ইজ্জোত্তে
দিয়া হজ্ঞনী ঘূৰীৰে সৈতে ছটা ঘোঁৰাক (বাকী হজ্ঞনে
দিয়া ঘোঁৰাৰে সৈতে লগ লগায় ধনেৰে সৈতে) ললে
॥ ১৭ ॥ এই ঋজুগামী ঘোঁৰাৰ মাজত বৰ্ষক ঘোঁৰা বিলাকেৰে
সৈতে ভাল লেকাম লগোৱা দীপ্ত বঙা ঘূৰী বুলি
জনা হৈছে ॥ ১৮ ॥ হে অশ্বৰ বন্ধু (বজা) সকল,
ভোমালোকক নিন্দক মানুহেও নিন্দা আৰোপ কৰিব
নোৱাৰে ॥ ১৯ ॥

৬৯ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ প্ৰিয়মেধ। ছন্দ—অম্বুহুত্।
২ উকীক্; ৪-৬ গায়ত্ৰী; ১১।১৬ পংক্তি ১৭।
১৮ বৃহতী। দেবতা—১-১০। ১৩-১৮ ইন্দ্ৰ;
১১ আধা সকলো দেবতা; ১১ আধা ১২ বৰুণ।

(হে অধ্বৰূপী আদি) যজ্ঞমান সকল, তোমালোকে
জিহ্নুভ্ ছন্দেৰে (গাই) বীৰক, আনন্দ দিয়া ইন্দ্ৰক,
অন্ন (হৰি) দিয়া। সেই ইন্দ্ৰই যজ্ঞ সম্পূৰ্ণ কৰি-
বলৈ বহুত জ্ঞানী কৰ্মেৰে অভিযত কল দি ভাল কৰে
॥ ১ ॥ উৰাৰ উৎপাদক, নদীৰ শব্দৰ উৎপাদক, ঘাটন
কৰিব নলগীয়া গৰুৰ পতিক আহ্বান কৰে। হে যজ-
মান ভেওঁ গৰুৰ গাখীৰ আদি অন্ন বিচাৰিছে ॥ ২ ॥
দেবতাৰ জন্ম ঠাইত, আদিভাৰ দীপ্ত ঠাইত যি সোমাব
পাবে, যাৰ গাখীৰেৰে পানীৰ দৰে নাদ পূৰ কৰে,
সেই গৰু বিলাকে তিনিও সৰন যজ্ঞত ইন্দ্ৰৰ সোমৰ
লগত মিহলি হৈছে ॥ ২ ॥ গৰুৰ গৰাকী, যজ্ঞৰ পতি
সং লোকৰ পালক ইন্দ্ৰক, ভেওঁ যেনেকৈ জানিবলৈ
পাই সেইদৰে স্তুতি বাক্যেৰে অৰ্চনা কৰা ॥ ৪ ॥ হৰি
ঘোঁৰাই ইন্দ্ৰক দীপ্তিযুক্ত কৰি কুশল এৰি দিছে। আমি
সেই কুশল থকা ইন্দ্ৰক স্তুত কৰিম ॥ ৫ ॥ যদি বজ-
বাল ইন্দ্ৰৰ কাৰণে বধেই সোমবস ওচৰত সকলোতে
আছে, তেতিয়া ইন্দ্ৰৰ কাৰণে মধুৰ গাখীৰ খিৰাব
লাগে ॥ ৬ ॥ যেতিয়া ইন্দ্ৰ আৰু মই সূৰ্য্যৰ স্থানলৈ
যাওঁ, তেতিয়া ইন্দ্ৰক তিনি বাৰ সাত (একশ) ঠাইত

মধুৰ সোম পান কৰি থকা লগ পাওঁ ॥ ৭ ॥ হে প্ৰিয়-
মেধ সকল, অৰ্চনা কৰা, ভালকৈ ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰা।
পুত্ৰ সকলেও পূৰ বিদ্যাক ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰা নৰে
অৰ্চনা কৰা ॥ ৮ ॥ গৰু-গৰু, শব্দ কৰা টোলে ডাঙৰ
শব্দ কৰিছে। টোলে ভীষণ শব্দ কৰিছে। পিজল বৰণৰ
ধনুৰেও ভীষণ শব্দ কৰিছে। ইন্দ্ৰৰ স্তুতি কৰিবলৈ
উদ্যত হোৱা ॥ ৯ ॥ যেতিয়া বজা, ভালকৈ খিৰাব
পৰা, চোঁটৰী আৰু বয়সীয়া গাই গৰু বিলাক আহে,
তেতিয়া ইন্দ্ৰলৈ বহুত সোম চোপিবলৈ আৰম্ভ কৰিবা
॥ ১০ ॥ ইন্দ্ৰই সোম পান কৰিলে। অগ্নিয়ে পান
কৰিলে। সকলো দেবতা তৃপ্ত হল। বৰুণেও সোম
পান কৰিবলৈ যজ্ঞ ঘৰত থাকক,—যাক পানী বিলাকে,
মাকে গৰু পোৱালীৰ ওচৰলৈ হেছেলিয়াই অহা নৰে
আহে ॥ ১১ ॥ হে বৰুণ, তুমি সুদেবতা। বশ্মি বিলাকে
যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ ফালে যায়, সেইদৰে ভোমাব ভালুত
সাভখন নৈ সদায় বৈ গৈ আছে ॥ ১২ ॥ যি ইন্দ্ৰই
বিবিধ গতিৰে যোৱা বখত লগোৱা ঘোঁৰা হৰি দাত্তাৰ
ওচৰলৈ এৰি দিয়ে, যি ইন্দ্ৰ উপমা যক্ষপ, তেতিয়াই
সেই নায়ক ইন্দ্ৰই পানী উৎপাদন কৰি দিয়ে ॥ ১৩ ॥
এই শত্ৰু ইন্দ্ৰই নিৰোধক শত্ৰুক অতিক্ৰম কৰি যায়।
কমনীয় ইন্দ্ৰই বহুত ওপৰত থাকি বজ্জৰ শব্দৰে মেঘ
ভেদ কৰি দিয়ে ॥ ১৪ ॥ এই ইন্দ্ৰই সকলো লৰাৰ দৰে নতুন
বখত উঠিলে। ইন্দ্ৰই পিতৃ-মাতৃৰ কাৰণে ডাঙৰ স্বৰ
দৰে বহু কৰ্মা মেঘক পৰিপক কৰিছে ॥ ১৫ ॥ হে
ধুনীয়া মূখৰ বথৰ পতি, তুমি দীপ্ত, হেজাৰ ভবিৰ,
বঙা, ভালকৈ যোৱা, ঘোঁৰাৰে অপাৰ সোণৰ বখত উঠা।
পাচত আমি অনুসৰণ কৰিম ॥ ১৬ ॥ অশ্ববান সকলে
নিজেই, এইদৰেই দীপ্ত ইন্দ্ৰক সেৱা কৰে। এইদৰেই
সুস্থাপিত ধন ইন্দ্ৰৰ পৰা পাই। পাচত দেবতা ইন্দ্ৰৰ
আগমনৰ কাৰণে স্তুতি কৰি ঘূৰাই আনে ॥ ১৭ ॥
প্ৰিয়মেধ সকলে এওঁ বিলাকৰ পুৰণি ঠাই পাইছেহি।
ভেওঁ বিলাকে আগতে দিবলৈ (হৰি আদি দিবলৈ)
কুশ মেলি থৈছে আৰু হৰি স্থাপন কৰিছে ॥ ১৮ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—অজিৰাৰ পুত্ৰ পুৰুষা। ছন্দ—১-৬ ত্ৰিগ্ৰগাৰ্থ
(উকীক্, অম্বুহুত্, আৰু উকীক ক্ৰমে); ৭-১২;
১৩-উকীক্; ১৪-অম্বুহুত্; ১৫-পূৰ উকীক্।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

যি মানুহৰ বজা, বধেৰে যোৱা অৰাধ গমনৰ,
সকলো সেনাৰ ভাবক, গুণত জ্যেষ্ঠ, সেই ইন্দ্ৰক স্তুতি

কৰিছো ॥ ১ ॥ হে পুৰুষাৰ্হা ঋষি, তুমি বন্ধনৰ কাৰণে ইল্লক অলংকৃত কৰা। তোমাৰ পালক ইল্লৰ (উগ্ৰ আৰু সৌম্য) দুই প্ৰকাৰ স্বভাৱ। হাতত দৰ্শনীয় মহা-বজ্জ ধাৰণ কৰি সূৰ্য্যৰ দৰে জ্বলি থাকি আছে ॥ ২ ॥ সদায় বৰ্জন হোৱা সকলোৰে স্তুতি মহান (অন্য) ধৰ্ম্ম কৰিব নোৱাৰা (কিন্তু) নিজে ধৰ্ম্ম কৰা ইল্লক যি যজ্ঞৰে নিজৰ ফালে কৰি লয়, সেই মানুহ নষ্ট নহয় ॥ ৩ ॥ অন্যৰ অসংখ্য, উগ্ৰ, শত্ৰু সেনাক অভিভৱ কৰা ইল্লক স্তুতি কৰো। যি ইল্ল উৎপত্তি হওঁতেই মহতী, বহুত বেগী গৰু বিলাক স্তুতি কৰিবলৈ ধৰিলে স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীয়েও স্তুতি কৰিবলৈ ধৰিলে ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল: তোমাৰ সমান হালোক হব নোৱাৰে, আৰু এশ ভূমিও হব নোৱাৰে, সহস্ৰ সূৰ্য্যয়ো তোমাৰ দৰে প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰে। তোমাৰ দৰে আগতে ওপজা কোনো নাই। দ্যাবাপৃথিৱীও তোমাৰ সমান নহয় ॥ ৫ ॥ হে কামবৰ্ষী ইল্ল, তুমি সকলো বৰ্ষক বলক মহৎ বলৰে পূৰণ কৰিছা। আমাক বহুত গৰুৰ জ'কেৰে বন্ধা কৰা—হে মধৱন, বজ্জবান ইল্ল নানা নিধি বন্ধগেৰে বন্ধা কৰা ॥ ৬ ॥ হে নিত্য ইল্ল, যি মানুহে দেবতাক (ইল্লক) নেমানে সি অন্ন নেপায়। যি যজ্ঞলৈ যাবলৈ এডুশ ঘোঁৰা বথত লগায় (তাৰ কাৰণে) ইল্লই নিজেই হৰি ঘোঁৰা বথত লগায় ॥ ৭ ॥ যি ইল্লক অগাধ পানীত, বাম পানীত আৰু সংগ্ৰামত আহ্বান কৰিব লাগে, (হে ঋগ্ভিক সকল) সেই মঠান, পূজা ইল্লক তোমালোকে দান পাবলৈ পৰিচৰণ কৰা ॥ ৮ ॥ হে বাসদাতা, শুব ইল্ল, আমাক ভালকৈ ভাল। মহৎ অন্নৰ কাৰণে ভাল। হে মধৱন ইল্ল, মহা-ধনৰ কাৰণে আৰু মহৎ যশৰ কাৰণে ভাল। ॥ ৯ ॥ হে ইল্ল, যজ্ঞ কামনা কৰা তুমি আমাক তোমাৰ নিম্নকৰ পৰা (ধন কাঢ়ি আনি) বন্ধা কৰা। হে বহুত ধনৰ ইল্ল, আমাক তোমাৰ উকৰ মাজত বন্ধা কৰা। দাসক মাৰি পেলাই দিয়া ॥ ১০ ॥ আৰু ব্ৰত কৰ্ম্ম নকৰা অমানুহ, দেবতা পূজা নকৰা পাণীক স্বৰ্গৰ পৰা পেলায় দিয়া: তোমাৰ সখা পৰ্ব্বতক দনু। মাৰিবলৈ পঠিয়াই দিয়া ॥ ১১ ॥ হে বলবান ইল্ল, তুমি আমাক এই গৰু বিলাক হাতেৰে ধান ধৰা দৰে ধৰি লোৱা। আমাক বিচৰা তুমি দুবাৰ ধৰা ॥ ১২ ॥ ইল্লৰ কৰ্ম্ম কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা হে সখা সকল, শত্ৰুৰ হিংসক ইল্লৰ কথা কেনেকৈ সাধিব? কি স্তুতি কৰিম?—যি ইল্ল, ভোগী, প্ৰেৰক আৰু শত্ৰুৰ ওচৰত অহনত নহয়? ॥ ১৩ ॥ হে ইল্ল, সকলোৰে পূজা, বহুত ঋষিয়ে যজ্ঞেৰে তোমাক স্তুতি কৰে।

ইল্লই এইদৰে বহুত পোৱালীৰে সৈতে (গাইগক) স্তোতাক দিয়ে।—হে শত্ৰুৰ হিংসক ইল্ল, ॥ ১৪ ॥ হে মধৱন ইল্ল, গৰু বিলাক আমাৰ তিনিটা শত্ৰুৰ ওচৰৰ পৰা গৃহস্থই জাঁগলীক পানী খুৱাবলৈ অনা দৰে কাণত ধৰি লৈ আহা ॥ ১৫ ॥

৭১ শ্লোক—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ সূদীতি আৰু পুৰুষমিল হ বা
তেওঁ বিলাকৰ এজন। ছন্দ—গায়ত্ৰী, ১০-১৫
(প্ৰগাথ—অমৃগ সত্যোবৃহতী, যুগ্ম বৃহতী)

দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি তুমি আমাক বহুত ধন দি বন্ধা কৰা। বহুত অদাতাৰ পৰা বন্ধা কৰা আৰু বিদ্বেষ কৰা মানুহৰ পৰা বন্ধা কৰা ॥ ১ ॥ হে প্ৰিয়জাত অগ্নি, তোমাক পুৰুষৰ খণ্ডে বাধা দিব নোৱাৰে। তুমিয়েই বাতিৰ গৰাকী ॥ ২ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ প্ৰশংসনীয় তেজ-যুক্ত অগ্নি, তুমি সকলো দেবতাৰে সৈতে আমাক বৰনীয় ধন দিয়া ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি যি হৰি দাতাক পালন কৰা তেওঁক অদাতা শত্ৰুৱে ধনৰ পৰা বিযুক্ত নকৰক ॥ ৪ ॥ হে বিপ্ৰ অগ্নি, তুমি যি মানুহক যজ্ঞ কৰিবলৈ, আৰু ধনলাভ কৰিবলৈ পথিওৱা, তেওঁ তোমাৰ বন্ধনেৰে গৰু (ধন) পাই ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি হৰিদাতাক ধনযুক্ত বহুত বীৰ পুত্ৰ দিয়া। আমাক বহুত ধন পাবলৈ লৈ যোৱা ॥ ৬ ॥ হে জাতবেদ, আমাক বন্ধা কৰা। পাপ কৰা হিংসা বৃদ্ধিৰ মানুহলৈ আমাক এৰি নিদিবা ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি দেবতা, তোমাৰ দান দেবতা নমনা মানুহক এৰি নিদিবা, যিহেতু তুমি ধনৰ ঈশ্বৰ ॥ ৮ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, সখা, বসু অগ্নি, তুমি স্তোতা আমাক মহৎ ধন ওচৰত জোখ কৰা (দিয়া) ॥ ৯ ॥ খাবলৈ লোৱা শিখাৰ, সকলোৰে দেখা, বহুত ধনৰ, বহুত স্তুতি কৰা অগ্নিৰ ফালে আমাৰ স্তুতি বিলাক আৰু হৰি অন্ন আদি আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে যাওক ॥ ১০ ॥ বলৰ পুত্ৰ জাতবেদ অগ্নিলৈ, বৰনীয় ধন দিবলৈ আমাৰ স্তুতি যাওক,—যি অগ্নি অমৰ দেবতা সকলৰ আৰু মানুহৰ প্ৰজাৰ,—দুয়োৰো হোতা আৰু অতি আনন্দ দিয়া ॥ ১১ ॥ (হে যজ্ঞমান সকল) তোমালোকৰ দেবতাৰ যাপনৰ কাৰণে অগ্নিক স্তুতি কৰিম। যাগ প্ৰবৰ্ত্তণ হলে স্তুতি কৰিম। কৰ্ম্মত স্তুতি কৰিম। অগ্নি দেবতাৰ কাৰণে স্তুতি কৰিম আৰু অগ্নিক ক্ষেত্ৰ (খেত পথাৰ) পাবলৈ স্তুতি কৰিম ॥ ১২ ॥ অগ্নিয়ে সমীকৃত ধন আমাক অন্ন দিয়ক। যি অগ্নি ধনৰ ঈশ্বৰ সেই অগ্নিক

পুত্ৰ-পৌত্ৰৰ কাৰণে বহুত ধন বিচাৰিছে। -তেওঁ বাস দাঙা, সদায় বৰ্ত্তমান আৰু অজব পালক ॥ ১৩ ॥ হে পুৰুষোত্তম তুমি অগ্নিক আমাৰ বন্ধুৰ কাৰণে মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰ। সেই অগ্নি শুই থকা ধৰণৰ। ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰ। শুনিছো যে অগ্নিয়ে স্তুতি কৰে। মই সুদীৰ্ঘকাল ঘৰ দিয়ক ॥ ১৪ ॥ শত্ৰু আঁতৰ কৰি বাখিবলৈ অগ্নিক স্তুতি কৰো। অগ্নিক মুখ মিলাই দিবলৈ স্তুতি কৰিছো। সেই অগ্নি সকলো প্ৰজাৰ বন্ধক 'আমি' ঋষি সকলৰ বাস কৰিবলৈ দিয়া আৰু আহ্বান যোগ্য ॥ ১৫ ॥

৭২ সূক্ত— ঋ ১৮ ।

ঋষি— প্ৰগাধৰ পুত্ৰ তৰ্ঘত । হৃন্দ— গায়ত্ৰী ।

দেবতা— অগ্নি বা হবি ।

হে অধ্বৰ্যু হবি প্ৰস্তুত কৰ। অগ্নি আহিছে। এই হবি দান কৰিব জনা অধ্বৰ্যুৱে পুনঃ ৩জন কৰিছে ॥ ১ ॥ যি হোতাই অগ্নিক সখীত কৰিলে সেই হোতাই মনেৰেই সেৱন কৰি ভীক্ষু অগ্নিক বহুবাটো ॥ ২ ॥ সেই কত্ৰ মুৰ্ত্তিৰ অগ্নিক যজমানলৈ (অধ্বৰ্যুৱে) নিজে জানি দূৰৈৰ ঠাইত স্থাপন কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে। শুই থকা অগ্নিক স্তুতি কৰি আত্মলিৰে ধৰিছে ॥ ৩ ॥ অন্নদাতা অগ্নিৰ মাজখন অতিকৈ বাঢ়ি অন্তৰীক্ষ উপত কৰি তুলিছে। গছ বিলাক শিল যেন টান হলেও জিভাৰে পুৰি মাৰি পেলাইছে ॥ ৪ ॥ পোৱালীৰ দৰে চকুল আৰু বগা অগ্নিক ইহলোকত নিবোধ কৰোতা বিচাৰি নেপায় কিন্তু স্তোভাক নিজেই বিচাৰি আহে ॥ ৫ ॥ আৰু তৎক্ষণাৎ এই অগ্নিৰ মাহাত্ম্যক হোৱা লগোৱা বথৰ বচি দেখা গৈছে, - ॥ ৬ ॥ সপ্তঋষিৰ এজনে ঋষ্য পাত্ৰত গাখীৰ খিৰাইছে। হৃদনে বাকী পাঁচজনক কামত প্ৰয়োগ কৰিছে। কোনো এখন নৈৰ পাৰৰ তীৰ্ধত স্বৰ উচ্ছাৰণ কৰিছে ॥ ৭ ॥ পৰিচৰণ কৰা যজমানৰ দহ আত্মলিৰে তেলিলত ইলুই মেঘ অন্তৰীক্ষৰ পৰা তিনি পাক খোৱা বগ্নিৰে বিদাৰণ কৰি দিলে ॥ ৮ ॥ এই তিনি বৰ্ষৰ অগ্নিয়ে বেগী নতুন শিখাৰে যজলৈ গৈছে। হোতা সকলে যথু আদি হবিৰে পৰিচৰণ কৰিছে ॥ ৯ ॥ সেই ঋষ্য পাত্ৰ তললৈ মুখ কৰি ওপ-বত থকা চক্ৰৰ পৰা বাকি (ঢালি) দি অন্ত নোহোৱাৰ দৰে ডাললৈ সিক্তন কৰি দিছে ॥ ১০ ॥ আদৰ যুক্ত অধ্বৰ্যু আদিয়ে সেই কালে গৈ আৰু বহুত যথু পুৰুষীত (ডাঙৰ পাত্ৰ,) বাকি (ঢালি) দিছে। ঋষ্য

পাত্ৰত বিসৰ্জ্জন দি বাখি দিছে ॥ ১১ ॥ হে গাই গৰু বিলাক, ভোমালোকে ঋষ্য পাত্ৰৰ ওচৰলৈ যোৱা। ঋষ্য যাগৰ মন্ত্ৰেৰে সৈতে মহৎ (গাখীৰ) চৰিধ (গৰু আৰু ছাগলীৰ) বহুত আৰু কল গ্ৰহ। (ঋষ্য পাত্ৰৰ) কাণ দুখন (ধৰা নাগ দুদাল) সোণৰ ॥ ১২ ॥ গৰু গাখীৰ নিবোৱা হলে দ্যাবাপৃথিৱীৰ মাজত অগ্নি সংযোগ কৰা লৈকে মিহলাব লগীয়া (ছাগলীৰ গাখীৰ) ঢালি থাক। পাঁচত গাখীৰক বৰ্ষক অগ্নিত স্থাপন কৰা ॥ ১৩ ॥ সেই গাই গৰু বিলাকে নিজৰ ঠাই জানে। পোৱালী বিলাকে মাকৰ লগত, গৰুবিলাক বন্ধুৰ লগত পৰস্পৰ একেলগ হৈ থাকে ॥ ১৪ ॥ অগ্নিয়ে শিখাৰে মহতীয়াই খাই স্বৰ্গলৈ ইলু আৰু অগ্নিৰ ধাৰক অন্ন অন্তৰীক্ষলৈ লৈ যায় ॥ ১৫ ॥ সূৰ্য্যৰ সাত বগ্নিৰ চক্ৰৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা অন্ন আৰু বসেৰে আপ্যায়িত কৰি (পুৰণ কৰি) সপ্তপদী (?) (ঋষ্যত) গাখীৰ খিৰালে ॥ ১৬ ॥ হে মিহাবকণ, সূৰ্য্য উদয় হলে সোম গ্ৰহন কৰে। ই আত্মৰৰ ওষধ ॥ ১৭ ॥ এই সোম দেবতা তৰ্ঘতৰ (মোৰ) কামনা কৰা যি অগ্নিৰ পদ [উত্তৰবেদীত] নিৰ্দ্ধাৰিত কৰা হৈছে, সেই অগ্নিয়ে স্বৰ্গত শিখাৰে বিস্তাৰ হওক ॥ ১৮ ॥

৭৩ সূক্ত— ঋ ১৮ ।

ঋষি— অত্ৰিৰ পুত্ৰ গোপবন বা সপ্তবত্ৰি।

হৃন্দ— গায়ত্ৰী। দেবতা— অশ্বিনী দুজন।

হে অশ্বিনী দুজন, ঋত (যজ্ঞ) ইচ্ছা কৰা আমাৰ ওচৰলৈ উঠি আহ। আমাৰ যজ্ঞ পাবলৈ বহুত হোৱা লগোৱা ভোমালোকৰ বন্ধন ওচৰ হওক ॥ ১ ॥ নিমিষতে অতি বেগবান বথেৰে আহা, হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন জুইত পেলাই দিয়া অত্ৰিক চোঁচা পানী ঢালি দিলা। ভোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ (ভোমালোক) ক'ত আহা? এতিয়া ক'লৈ যোৱা? সেন চৰাইৰ দৰে ক'লৈ উৰি গৈছা? ভোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ আজি এতিয়া ক'ত আমাৰ এই আহ্বান শুনিবা? ভোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ সমস্তমতে আহ্বান কৰিব লগীয়া হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ মই অতি ওচৰৰ বন্ধু। ভোমালোকৰ ১ ঋকৰ ... দৰে ॥ ৬ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে অত্ৰিক বন্ধা কৰা ঘৰ সাজি দিলা। ভোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, মনোহৰ শব্দ কৰা অত্ৰিক উপতৰ পৰা নিবাৰণ কৰিলা। ভোমালোকৰ ... ১

ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, সপ্ত বহ্নি ঋষিয়ে
কৰা তোমালোকৰ স্তুতি শুনি ... ধাৰক বাকচটো অগ্নিৰ
পৰা উলিয়াই আনিবলৈ অগ্নিক শুৱাই দিলা । তোমা
লোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে ধনবৰ্ষক অশ্বিনী দুজন,
ইয়ালৈ আহি মোৰ এই আস্থান শুনা । তোমালোকৰ ...
১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, এইয়া কি যে জীৰ্ণ
বৃষ্টিৰ দৰে বাবে বাবে তোমালোকক আহ্বান কৰিব
লাগে ? তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥
হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোক একে জাতিৰ । আমাৰ
সৈতে বন্ধু । তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥
হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ যি বথ আছে, সেই
বথ দ্যাবাপৃথিবী আৰু লোক বিলাকত চলি যায় ।
তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৩ ॥ হে অশ্বিনী
দুজন, সহস্ৰ গৰু আৰু ঘোঁৰাবোৰ আমাৰ ওচৰলৈ
আহা । তোমালোকৰ ১ ... ঋকৰ দৰে ॥ ১৪ ॥ হে
অশ্বিনী দুজন, সহস্ৰ গৰু আৰু ঘোঁৰা পোৱাত আমাক
নিবাৰণ নকৰিবা । তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ১৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, উষা শুভ্ৰ হৈ উঠিছে, ঋতা-
বৰী উষাই জ্যোতি বিস্তাৰ কৰিছে । তোমালোকৰ
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৬ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভালকৈ
দীপ্যমান হৈ সূৰ্য্যই কৃথাবেৰে কাঠ কটা দৰে এক্কাৰ
খেদাই দিছে । সেই বাবে অশ্বিনী দুজনক আহ্বান
কৰিছো । ১ তোমালোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১৭ ॥
হে ধৰ্মক সপ্তবহ্নি ঋষি, তুমি কলা বাকচত আবদ্ধ
হৈ থাকি (অশ্বিনী দুজনৰ অনুগ্ৰহত) ওলাই আহি
(বাকচটো) নগৰ পোৱা দৰে পুৰিলা । (হে অশ্বিনী
দুজন) তোমালোকৰ বক্ষণ ওচৰ হওক ॥ ১৮ ॥

৭৪ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ গোপবন । ছন্দ—১।৪।৭।১০।

১৩-১৫ অম্লধৃষ্ট, ২।৩।৫।৬।৮।৯।১১।১২ গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অগ্নি, ১৩-১৫ ঋতৰ্বনৰ দান স্তুতি ।

(হে ঋত্বিক সকল), অন্ন বিচৰা তোমালোকৰ
সকলো প্ৰজাৰ অভিধি বহুতৰ প্ৰিয় অগ্নিক স্তুতিৰে
পৰিচৰণ কৰা । মই তোমালোকৰ সুখ লাভৰ কাৰণে
অতি গভীৰ বাক্যেৰে মননীয় স্তোত্ৰেৰে (অগ্নিক)
স্তুতি কৰিম ॥ ১ ॥ যি অগ্নিক, হবিয়ন্ত মানুহে মিত্ৰৰ
দৰে খিউৰে আহুতি দিলে, আৰু ভাল স্তুতিৰে প্ৰশংসা
কৰে— ॥ ২ ॥ যজমানক প্ৰশংসা কৰা, যি জাতবেদ,
আৰু যি যজ্ঞত দিয়া হবি বিলাক দ্বালোকলৈ
লৈ যায়,— ॥ ৩ ॥ যি অগ্নিৰ শিখা ঋক পুত্ৰ ঋতৰ্বনৰ,

আগত বৰ্দ্ধন হৈ আছে, সেই পাপ অতিকৈ নষ্ট কৰা
জ্যোতি, মানুহৰ হিতকৰ অগ্নিৰ ওচৰলৈ আহিছো ॥ ৪ ॥
বাতিৰ এক্কাৰৰ মাজেদি দেখা, অমৰণ, জাতবেদ, খিউৰ
হোম কৰা তেওঁ স্তুতিৰ উপযুক্ত ॥ ৫ ॥ বাধা-বন্ধন
যুক্ত অধ্বৰ্যু সকলে হবাবে সৈতে হাভত স্ৰুচ সংবত
কৰি লৈ তেওঁক হোম কৰি স্তুতি কৰে ॥ ৬ ॥ হে
আমোদ কৰা, সুজন্মৰ, সুকৰ্মা, অমৃচ, দৰ্শনীৰ, অতিথি
অগ্নি, এয়া নতুন স্তুতি তোমাৰ কাৰণে আমি ধাৰণ
কৰিছো ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, সেই আমি কৰা স্তুতি
তোমাৰ সুখকৰ, বহুত অন্নবতী আৰু তোমাৰ প্ৰিয়
হওক । তুমি ভাবে বৰ্দ্ধন হোৱা ॥ ৮ ॥ (হে অগ্নি)
সেই আমি কৰা স্তুতি দ্যোতমান অন্নৰে অন্নবতী
আগেয়ে থকা অন্নতকৈও মথং অন্ন সংগ্ৰামত ধাৰণ
কৰক ॥ ৯ ॥ ধনেৰে বথ পূৰণ কৰি গৈ থকা ঘোঁৰাবে
সংলোকৰ পতি ইল্লৰ দৰে, দীপ্ত অগ্নিক মানুহে পৰি-
চৰণ কৰে; যি অগ্নিয়ে বলেৰে শত্ৰুৰ অন্ন আৰু প্ৰশং-
সনীয় ধন তুলি আনে ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, তোমাক
গোপবন ঋষিয়ে স্তুতি কৰাত অতি অন্নদাতা হৈছা ।
সেই তুমি অজিৰসৰ মাজৰ এজন, পাবক,— আমাৰ
আস্থান শুনা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, তোমাক মানুহে অন্ন
লাভৰ কাৰণে যজ্ঞত বাধা বন্ধন যুক্ত হৈ স্তুতি কৰিছে ।
তুমি সংগ্ৰামত আমাক মনত ৰাখিবা ॥ ১২ ॥ শত্ৰুৰ
গৰ্ৱৰ ঋক কৰা ঋতৰ্বন বজাই মোক মাতিলত দাঁকল
চুলি উঠি থকা যুৱৰ চাৰিটা ঘোঁৰাৰ যুৱ মোহাৰি
দিলো (ঘোঁৰা পাই মৰম কৰি যুৱ মোহাৰি দিলো)
॥ ১৩ ॥ অতি অন্নবান ঋতৰ্বন বজাই দিয়া চাৰিটা
ভাল গতিশীল বথত লগোৱা ঘোঁৰাই মোলৈ তুগ্ৰাক
বহন কৰা দৰে শত্ৰুৰ অন্ন বহন কৰি আনিলে ॥ ১৪ ॥
হে পৰুৰ্ণি মহানদী, তোমাক সত্যই কৈছো, হে
জল, এই (ঋতৰ্বন) বজাতকৈ বলবান ঘোঁৰা দাতা
আৰু কোনো নাই ॥ ১৫ ॥

৭৫ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ বিকপ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অগ্নি ।

দেবতা সকলক অতি আহ্বান কৰা হে অগ্নি,
বধীৰ দৰে বথত ঘোঁৰা লগোৱা । তুমি হোতা
(গতিকৈ) মুখ্য—ইয়াক বহা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ
কথা দেবতাক আটাইকৈ জনা বুলি কোৱা । সকলো
বৰণীয়া হব্য (দেবতাক দি লৈ) সাৰ্থক কৰা ॥ ২ ॥
হে ডেকা, বলৰ পুত্ৰ, সকলোৰে আহুত অগ্নি, তুমি

ঋতবান (নিয়ম বান) আৰু যজ্ঞার্থী ॥ ৩ ॥ এই অগ্নি
শত সহস্র অন্নৰ পত্তি, শ্ৰেষ্ঠ কৰি, ধনবো পত্তি ॥ ৪ ॥
হে অজিবা অগ্নি, ঋতু সকলে বথৰ নেমি নমোহা
দৰে সমান আহ্বানৰ দেবতাৰে সৈতে অতি ওচৰত
বথীৰ দৰে যজ্ঞত নামা ॥ ৫ ॥ হে বিকপ ঋষি, তুমি
সদায় বাক্যৰে তৃপ্ত, বৰ্ষক মন্ত্ৰৰ দৰে ভাল স্তুতিৰে
স্তুতি কৰা ॥ ৬ ॥ এই দূৰ দৃষ্টিৰ অগ্নিৰ লিখা-ৰূপ সেনাবে
গৰুৰ কাৰণে কোন পনৌক বধ কৰিম ? ॥ ৭ ॥ সকলো
দেবতাৰ পৰিচাৰক আমাক অগ্নিয়ে, যেনেকৈ গাখীৰ
দিয়া গৰু এৰি নিদিয়ৈ (আৰু) সৰু পোৱালীক গৰুয়ে
এৰি নিদিয়ৈ, তেনেকৈ (অগ্নিয়ে) এৰি নিদিয়ক ॥ ৮ ॥
কেউফালে শত্ৰুতা কৰা পাপ বৃদ্ধিৰ মানুহে সাগৰৰ
চোৱে নাও হুৱুৱা দৰে আমাক হুৱাই মাৰি নেপেলাওক
॥ ৯ ॥ হে দেবতা অগ্নি, মানুহে বলৰ কাৰণে তোমাক
নমস্কাৰ শব্দ উচ্চাৰণ কৰিছে। বলৰে শত্ৰু নাশ
কৰা ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, তুমি আমাক ভাল গৰু পাবলৈ
বহুত ধন পোৱাই দিয়া। বহুত কবোতা তুমি আমাক
বহুত (ভাল) কৰা ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি, এই যুদ্ধত আমাক
ভাৰিয়ে (আধা বাটতে) ভাব এৰা দৰে এৰি নিদিবা।
ধন জয় কৰি কাঢ়ি আনা ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি, এই
বেমাৰ বিলাক অন্য (স্তুতি নকৰা) মানুহৰ ভয়ৰ
কাৰণ হওক। তুমি আমাৰ বলৰ বেগ বৰ্দ্ধন কৰা
॥ ১৩ ॥ যি যজ্ঞমানে নমস্কাৰ কৰি যজ্ঞৰ বেয়া নকৰাকৈ
অগ্নিৰ কৰ্ম সেৱন কৰে তেওঁক সংগ্ৰামত অগ্নিয়ে বৰ্দ্ধন
কৰে ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, শত্ৰুৰ সেনা এৰি আমাৰ
ফালে আঁতৰি আহা। যাৰ মাজত মই আছোঁ, তেওঁ-
বিলাকক বন্ধা কৰা ॥ ১৫ ॥ হে পিতা অগ্নি, আগৰ
দৰেই তোমাৰ বন্ধন আছে বুলি জানো। সেই বাবে
তোমাৰ পৰা মুখ বিচাৰিছোঁ ॥ ১৬ ॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ২২।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুব্জুতি।

ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা—ইন্দ্র।

এই প্রজাবন্ত, নিজ বলেৰে ঈশ্বৰ, মকত সকলেৰে
যুক্ত ইন্দ্রক শত্ৰুক চেনন কৰিবলৈ আহ্বান কৰিছে।
॥ ১ ॥ এই মকত সকলৰ সখা ইন্দ্রই এশ পাব থকা
বজ্জৰে যুত্ৰ অসুৰৰ মূৰ চিঙি দিলে ॥ ২ ॥ এই ইন্দ্র
বৰ্দ্ধমান হৈ সখা মকত সকলেৰে লগ হৈ ঘেঘ ফালি
অন্তৰীক্ষৰ পৰা পানী বোৱাই দিলে ॥ ৩ ॥ এৱেঁই সেই
ইন্দ্র যি মকত সকলেৰে সৈতে লগ হৈ এই গোটেই
বৰ্গ সোম পান কৰিবলৈ জয় কৰিলে ॥ ৪ ॥ মকতগণ

যুক্ত, ঋতীৰ্ণ, ওজসী মহান ইন্দ্রক স্তুতিৰে 'আহ্বান
কৰিছে। ॥ ৫ ॥ মকয়ান ইন্দ্রক সোমপান কৰিবলৈ মন-
নীয়া স্তোত্ৰেৰে আহ্বান কৰিছে। ॥ ৬ ॥ হে মকয়ান, ফল-
দাতা, বহুকৰ্মা, বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্র, এই যজ্ঞত সোম
পান কৰা ॥ ৭ ॥ হে মকয়ান, বজ্জবান ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে
সোম চেপা হল। উক্থ গোৱা সকলে উক্তিৰে তোমাক
আহ্বান কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে মকত সকলৰ সখা ইন্দ্র,
তুমি আমাৰ বৰ্গ প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে যজ্ঞত অভিযুত কৰা
সোম পান কৰা। বলেৰে বজ্জ ভীক্ৰ (ধাৰ) কৰা ॥ ৯ ॥
হে ইন্দ্র, তুমি অভিযবন কৰা ফলকত (ফালত) অভিযুত
কৰা সোম পান কৰি বল কৰি উঠি ওখ কপোতা ॥ ১০ ॥
হে ইন্দ্র, যেতিয়া তুমি দম্বাক মৰা হৈছিল, শত্ৰুক
লেখ কৰোতে তুমি দুৱো দাবাপৃথিৱীত (লেখ কৰি)
কল্পনা কৰিছিল। ॥ ১১ ॥ আঠ দিশৰ (সূৰ্য্যৰে সৈতে)
ন দিশৰ, ঋতম্পৰ্ণী (নিয়মম্পৰ্ণী) সূৰ্য্য, ইন্দ্রতকৈ সৰু।
মই সেই ইন্দ্রৰ স্তুতি সম্পাদন কৰিছোঁ ॥ ১২ ॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুব্জুত। ছন্দ—গায়ত্ৰী। ১০

বৃহতী, ১১-সতো বৃহতী। দেবতা—ইন্দ্র।

উপজিয়েই বহুত (কৰ্মা হৈ) এই ইন্দ্রই মাকক শুধিলে,
—কোন উগ্র? কোন প্রযাত? ॥ ১ ॥ মাক শব্দলৈয়ে
(অদিতিয়ে) কলে, ওঁৰবাভ, অহীন্তব (আদি) অসুৰ
আছে। হে পুত্ৰ এই বিলাকৰ পৰা (তুমি) নিস্তাৰ
কৰিব লাগে ॥ ২ ॥ বৃহতী ইন্দ্রই বথচক্ৰত এলা যুগ্মি-
ওৱা দৰে সকলোকে যুগ্মিৱাই মাৰিলে। (এইদৰে)
দম্ব্য বধ কৰা ইন্দ্র প্রবৃত্ত হল ॥ ৩ ॥ এই ইন্দ্রই একে
লগে একে শোহাই ত্ৰিশ পুখুৰী (পাত্ৰ) সোমবস পান
কৰিলে ॥ ৪ ॥ এই ইন্দ্রই ভৰি দিয়া ঠাই নথকা বজো
লোকত ব্ৰাহ্মণৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে মেঘক (গৰ্জৰক) বিদ্ধি
মাৰিলে ॥ ৫ ॥ এই ইন্দ্রই মেঘৰ পৰা শব্দৰে বিদ্ধি পৰি-
পক্ৰ অন্ন সকলোতে বিস্তৃত কৰিলে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র,
তোমাৰ একেডাল কাঁড়ৰ এশ আগ আৰু এহেজাৰ পাৰী
—(মাত্ৰ) যাক তুমি সহায় কৰি লৈছা ॥ ৭ ॥ ওপ-
জোঁতেই বৰ ছিব সন্ধ্যা ভয় হোৱা হৈ ইন্দ্র, সেই কাড়
দালেৰে স্তোতাক, মানুহক আৰু মাইকী মানুহক ধাৰলৈ
অপৰ্যাপ্ত অন্ন দিয়া ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি এই বিলাক
অতি ডাঙৰ আৰু চাৰিউফালে পৈণত পৰ্বত নিৰ্ম্মণ
কৰি দিছা। বৃদ্ধিৰে ছিব কৰি বাধি দিছা ॥ ৯ ॥ হে
ইন্দ্র, সেই সকলো বিলাক উক্ক্ৰম (দীঘৰ খোজৰ)
বিধুৰে তুমি পথিওৱাত আনিলে। এশ মহ আৰু

পাখীৰত পগোৱা পাৱস আনিলে। ইল্লই বৰাহক
মাৰিলে ॥ ১০ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ মহা ধনু অস্ত্ৰ বিক্ৰেপ
কৰ। কৃতকাৰ্য্য হোৱা ভালকৈ সজা, ভাল কাঁড় বিলাক
সোণৰ। তোমাৰ বাহু বৰণীয়া, —সংগ্ৰাম কৰিবলৈ
উপযুক্ত, ভালকৈ বধা, মাৰাত্মক কৰি ওফৰাই পেলোৱা
বিধৰ ॥ ১১ ॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুকনুতি। ছন্দ—গায়ত্ৰী,
১০-বৃহতী। দেবতা—ইল্ল।

হে বীৰ ইল্ল, পুৰোডাশ অন্ন গ্ৰহন কৰি শত সহস্ৰ
গক আমাক দিয়া ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, আমাক আজ্ঞা, গক,
ঘোঁৰা, তেল, মনোহৰ সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে সৈতে দিয়া
॥ ২ ॥ আৰু আমাক কাণৰ অলঙ্কাৰ বহুত দিয়া।
হে ধৰ্মক, বাস কৰিবলৈ দিয়া ইল্ল, তোমাৰেই কথা
শুনা যায় (যে তুমি উদাৰ) ॥ ৩ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ
বাহিৰে কোনো বৰ্দ্ধন কৰোতা নাই। তোমাৰ দৰে
ভাল ভাগ কৰোতা আৰু সুদাতা নাই। হে শূৰ ইল্ল
তোমাৰ বাহিৰে অন্য নেতা ঋত্বিক নাই ॥ ৪ ॥ ইল্লক
কোনো নমনীয় কৰিব নোৱাৰে। শত্ৰুক কোনেও
পৰিভৰ কৰিব নোৱাৰে। তেওঁ সকলো দেখে আৰু
শুনে ॥ ৫ ॥ তেওঁ মানুহৰ খণ্ড দেখে। তেওঁক ঠাঁকি
দিব নোৱাৰে। নিন্দা কৰাৰ আগতে তেওঁ দেখে
॥ ৬ ॥ খৰ কৰা, বৃদ্ধ বধ কৰা, বিধাতা সোম পান কৰা
ইল্লৰ পৰিচৰ্যা কাৰীৰ কামেৰেই পেট ভৰি থাকে
॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰেই সকলো ধন গোট খাই আছে।
হে সোম পান কৰা ইল্ল, তোমাৰেই সকলো সৌভাগ্য
লগ হৈ আছে। সেই বিলাক ভালকৈ দিবলৈ তুমি
অকুটিল ॥ ৮ ॥ তোমাৰ ওচৰলৈয়ে মোৰ যব বিচৰা,
গক বিচৰা, সোণ বিচৰা, ঘোঁৰা বিচৰা কামনা বিলাক
যায় ॥ ৯ ॥ হে ইল্ল তোমাৰ ভবৰাতেই কাটি হাতত
লৈছো। দিন শেষ হোৱাৰ আগতে যি যব গোট
খাই যবৰ মুখিৰে পুষণ কৰা (পূৰ হবলৈ আশীৰ্বাদ
কৰা) ॥ ১০ ॥

৭৯ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ কুংহু। ছন্দ—গায়ত্ৰী,
৯ অৰুহুত। দেবতা—সোম।

এয়া সোম সকলোৰে কৰ্তা, কোনেও বাধিব
নোৱাৰা, সকলোকে অন্ন কৰা, উদ্ভিদ, ঋষি, মেধাবী
সোম ভোজ্যেৰে শুভ ॥ ১ ॥ নাঙধা হৈ থকাক এওঁ

ঢাকি দিয়ে। বোণীক আৰোণ্য কৰে। কনা হৈও
দেখে আৰু খোৱা হৈও খোজ কাঢ়ে ॥ ২ ॥ হে সোম,
তুমি শৰীৰৰ ক্ষয় কৰা, অন্যুই কৰা অগ্নিৰ কামৰ
পৰা বহুত বহল বক্ষণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে ঋত্বিগ;
তুমি মনেৰে আৰু বলৰে আমাক মাৰিব খোজা
শত্ৰুক পৃথিবীৰ পৰা অস্তিত্ববাহি দিয়া ॥ ৪ ॥ ধন বিচৰা
বিলাকে ধনৰ কাৰণে গৈ দাতাৰ পৰা দান পাওক,
ভিক্ষা কৰাই ভিক্ষা পাওক ॥ ৫ ॥ যেতিয়া পুৰণি নষ্ট
হোৱা ধন পাই সেই (নষ্ট ধন লাভ কৰাই) ঋতব
(যজ্ঞৰ) কাম কৰিবলৈ (সোমে) প্ৰেৰণা দিয়ে।
তেতিয়া (যজ্ঞ আৰম্ভ কৰাক) আয়ুস দীঘল কৰে ॥ ৬ ॥
হে সোম, পান কৰিলে তুমি আমাৰ হৃদয়ত থাকি
সুখদাতা, সুস্থ হৈ কাম সমাপ্ত নকৰালৈকে নিশ্চল হৈ
থাকা ॥ ৭ ॥ হে সোম, পান কৰিলে আমাক গা কঁপি-
বলৈ নিদিবা। হে বজা সোম, আমাক ভয়ভূত
নকৰিবা। তোমাৰ দীপ্তিৰে আমাৰ হৃদয় বধ নকৰিবা
॥ ৮ ॥ নিজৰ যবত দেবতাৰ তুৰ্ভিতি শিলাক নোসো-
মাওক। যেতিয়া মই দেখো তেতিয়া হে বজা, আমাৰ
শত্ৰুক নষ্ট কৰিবা। হে সেন্তা, শত্ৰু নাশ কৰা ॥ ৯ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—নোথাৰ পুত্ৰ একদ্যু। ছন্দ—গায়ত্ৰী,
১০-ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইল্ল।

হে শত্ৰুকৃত, তোমাৰ বাহিৰে সুখদাতাক মই বহুত
বুলি মান কৰা নাই। হে ইল্ল আমাক সুখ দিয়া
॥ ১ ॥ যি অহিংসক ইল্লই আমাক অন্ন পাবলৈ আগতে
বক্ষা কৰিছিল। হে ইল্ল, আমাক (এতিয়া) সুখ দিয়া
॥ ২ ॥ কি এতিয়া? আৰাধকক প্ৰেৰণ কৰা; সোম
চেপা বিলাকৰ বক্ষক আমাক বহুত ভাল কৰা ॥ ৩ ॥
হে বজ্জবান ইল্ল, আমাৰ বথ পাচত থাকিলেও আগ-
বঢ়াই দিয়া ॥ ৪ ॥ হে ইল্ল, তুমি কেলেই মনে মনে
আহা? আমাৰ আগলৈ আহা। অন্ন ইচ্ছা কৰা
আমাৰ অন্ন ওচৰ কৰি দিয়া ॥ ৫ ॥ হে ইল্ল, অন্ন
ইচ্ছা কৰা আমাৰ বথ বক্ষা কৰা। এইটো নো
কি? তোমাৰ সহজে কৰিব পৰা কাম। বৃদ্ধত ভালকৈ
জিকাই দিয়া ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, তুমি দৃঢ়, এটা দুৰ্গ।
নিৰুদ্ভি কৰা তোমাৰ কল্যাণীয়া স্তুতি কালত চলি
আছে ॥ ৭ ॥ হে ইল্ল, আমি যেন সকলোতে নিন্দা
নেপাও। বিস্তীৰ্ণ দিশ বিলাকত নিহিত থকা ধন
আমাৰ হওক। শত্ৰু বিনাশ হওক ॥ ৮ ॥ হে ইল্ল,
তুমি যি যজ্ঞৰ সম্বন্ধীয় চতুৰ্ভ নাম ধৰিছা, আমি সেইটো

কামনা কৰো। হে পালক, তুমি আমাক বহন কৰিছা ॥১॥ হে দেবতা সকল, অমৰ ভোমালোকক একদ্যু ঋষিয়ে স্তুতিৰে ভৰ্পন কৰিছে, দেবপত্নী সকলকো ভৰ্পন কৰিছে। তেওঁলৈ বহুত ধন দিয়া। কৰ্মধন ইল্ল, পুৰাত্তেই (আকো) আহিব ॥১০॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুসৌদী। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—ইল্ল।

হে মহাহন্তযুক্ত ইল্ল, তুমি স্তোত্র গাই থকা আমাৰ কালে বিচিত্ৰ ধন সৌহাৰ্ডেৰে ধৰা ॥১॥ হে ইল্ল, তোমাক বহু কৰ্মা, বহুত দাতা, বহুত ধনব, বহুত প্ৰমাণৰ বৰ্দ্ধন যুক্ত বুলি আমি জানো ॥২॥ হে বীৰ ইল্ল, দান দিবলৈ বিচৰা তোমাক দেবতাই আৰু মানুহে ভয়ঙ্কৰ বুৰভব দৰে তোমাক বাধা দিব নোৱাৰে ॥৩॥ (হে আমাৰ বাইজ সকল) সোনকালে আহা। বাস কৰিবলৈ দিওঁতা, স্বামী, নিজেই বজা ইল্লক স্তুতি কৰিম। ধন দিওঁতে তেওঁ বাধা নিদিব ॥৪॥ ইল্লই ভোমালোকৰ স্তুতিৰ প্ৰশংসা কৰক আৰু ভেনেকৈ গান কৰক। গাই থকা সাম গান শুনক। ধন যুক্ত হৈ আমাক ধন দিয়ক ॥৫॥ হে ইল্ল, সৌহাৰ্ড, বাওঁহাৰ্ড—দুয়োহাতে আমালৈ ধন আনা আৰু দিয়া। আমাৰ ভাগ হেৰায় নেহাওক ॥৬॥ হে ইল্ল, (ধন দিবলৈ) উপক্ৰম কৰা। হে শত্ৰুৰ ধৰ্মক ইল্ল, ধৰ্মক মনেৰে অভি অদাৰ্ভা বিলাকৰ পৰা ধন আনা ॥৭॥ হে ইল্ল, যি অন্ন, বিপ্ৰ সকলে ভোগ কৰিব লগীয়া তোমাৰ আছে, সেই আমি বিচৰা অন্ন ভালকৈ আমাক দিয়া ॥৮॥ হে ইল্ল, তোমাৰ অন্ন আমালৈ সোনকালে আহা হওক। বহুত সোণ থকা আমাৰ মানুহে বহুত কামনা কৰি তোমাক স্তুতি কৰিছে ॥৯॥

৮২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি আদি ৮১ সূক্তৰ দৰে।

হে বৃজ-বধকবা ইল্ল, যজ্ঞত দিয়া আয়োদকৰ সোমৰ কালে, দুটৈৰ পৰা বা ওচৰত থাকিলেও দৌৰি আহা ॥১॥ এই তীত্ৰ, আয়োদকৰ সোম তোমাৰ কাৰণে চেপা হৈছে—আহা।—পান কৰা। (তুমি যেনেকৈ পান কৰা) ভেনেকৈ জোৰেৰে পান কৰা ॥২॥ হে ইল্ল, সোম জলেৰে আয়োদ কৰা। তোমাৰ শত্ৰু নিৰ্য্যৰক খণ্ডৰ কাৰণে ই বৰ্ধিত হওক। হে ইল্ল, তোমাৰ জয়ন্ত সেই সোম বৃষকৰ হওক ॥৩॥

হে শত্ৰু নোহোৱা ইল্ল, সোনকালে আহা। দ্যুলোকৰ পৰা অগ্নিৰে দীপ্যমান যজ্ঞলৈ আহা। (সেই যজ্ঞত) উত্থৰে তোমাক আহ্বান কৰিছে ॥৪॥ হে ইল্ল, তোমাৰ কাৰণে শিলেৰে সোম চেপা হৈছে। গৰুৰ গাখীৰ মিহলি কৰা এই সোম তোমাৰ আনন্দৰ কাৰণে অগ্নিত (বাহা কৰি) দিয়া হৈছে ॥৫॥ হে ইল্ল, আত্মান ভালকৈ তনা। গাখীৰ ভালকৈ মিহলোৱা আমি চেপা সোম পান হওক,—তৃপ্ত হওক ॥৬॥ হে ইল্ল, তোমাৰ কাৰণে চেপা যি সোম চমস্ আৰু চমু পাত্ৰত আছে, সেই সকলো পান কৰা। হে ইল্ল, তুমি ঈশ্বৰ ॥৭॥ হে ইল্ল, যি চমু পাত্ৰত থোৱা সোম পানীৰ মাজত চন্দ্ৰৰ দৰে দেখা হৈছে, সেয়া সোম পান কৰা। ইয়াৰ তুমি ঈশ্বৰ ॥৮॥ হে ইল্ল, সেন চৰাইয়ে অভবীকৃত থকা গন্ধৰ্বক ভিবদ্ধাৰ কৰি শত্ৰুৱে চুব নোৱাৰাকৈ ভৰিৰে যি সোম আহৰণ কৰিলে সেই সোম পান কৰা। তুমি ইয়াৰ বজা ॥৯॥

৮৩ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ কুসৌদী। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)।

হে দেবতা সকল, কামবৰ্ষী ভোমালোকৰ মহৎ বৰ্দ্ধন আমাৰ পালনৰ কাৰণে বিচাৰিছো ॥১॥ সেই বৰ্দ্ধন, মিত্ৰ, আৰু অৰ্থমা দেবতা সকল সদায় আমাৰ সহায় হৈ থাকক। বিশেষ জানী তেওঁবিলাক আমাৰ বৰ্দ্ধয়িতা হওক ॥২॥ ঋতৰ (সত্যৰ) নেতা দেবতা সকলে আমাক নাৱেৰে নদী পাৰ কৰা দৰে বহুত বহল শত্ৰু সেনা পাৰ কৰি দিয়া ॥৩॥ হে অৰ্থমা, ভজনীৰ ধন আমাৰ হওক। হে বৰ্দ্ধন, স্তুত্যা ধন আমাৰ হওক।—যি কাৰণে আমি ভজনীৰ ধন প্ৰাৰ্থনা কৰিছো ॥৪॥ বিশেষ জানী, শত্ৰুক জয় কৰা, ভজনীৰ ধনৰ ঈশ্বৰ, হে আদিত্য সকল, এই ধন বিচৰাক পাপৰ ধন নিদিবা ॥৫॥ হে সুদাতা দেবতা সকল, ধনত থাকোঁতে বা বাটত যাওঁতে আমিহেই ভোমালোকক বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰো ॥৬॥ হে ইল্ল, বিষ্ণু, যজ্ঞত সকল, আৰু অগ্নিনী হুজন, একে জাতিৰ হলেও ভোমালোক আমাৰ স্তুতি লৈছে আহা ॥৭॥ হে সুদাতা আদিত্য সকল, যাত্ৰৰ গৰ্ভত জন্ম লোৱা ভোমালোকৰ দুই প্ৰকাৰে যি ভাঙুত আছে সেই বিলাককেই স্তুতি কৰিছো ॥৮॥ হে সুদাতা, ইল্ল, যাব জ্যেষ্ঠ, দেবতা সকল, প্ৰকাশ্য নীতিৰ ভোমালোকে আমাৰ যজ্ঞত থকা। ভোমালোককে

আমি স্তুতি কৰিছো—আক আকী স্তুতি কৰিছো ॥৯॥

৮৪ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—কবিৰ পুত্ৰ উশনা । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অগ্নি ।

(হে বজ্জমান সকল), অতি প্ৰিয় অতিথি, মিত্ৰৰ দৰে, প্ৰিয় বথৰ দৰে ধন বহন কৰা অগ্নিক তোমা-লোকৰ কাৰ্য্য সিদ্ধিৰ কাৰণে স্তুত কৰিছো ॥ ১ ॥ আক দেবতা সকলে অগ্নিক বিশিষ্ট জ্ঞান যুক্ত কবিৰ দৰে মানুহৰ মাজত দুই প্ৰকাৰে স্থাপিত কৰিলে— ॥ ২ ॥ তে অতি ডেকা, তুমি হৰি দাতা নেতাক বন্ধা কৰা মোৰ স্তুতি শুনা । মোক আক পুত্ৰ-পৌত্ৰক পালন কৰা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিৰসৰ গ্ৰেষ্ঠ, বলৰ পুত্ৰ, হে অগ্নি দেবতা, সকলোৰে বৰণীয়া, শত্ৰুৰ অভিগামী, তোমাক কি বাক্যেৰে স্তুতি কৰিম ? ॥ ৪ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, কেনেকুৱা বজ্জৰ মনেৰে তোমাক হৰি দিম ? কেতিয়া নো এই স্তুতি কৰিম ? ॥ ৫ ॥ পাচত হে অগ্নি আমাৰ সকলো স্তুতিতেই ভাল ঘৰ দিয়া আক অন্নযুক্ত ধন-বান কৰা ॥ ৬ ॥ হে দম্পতি (স্বৰূপ) অগ্নি, এতিয়া কাৰ বহুত কৰ্ম্মত প্ৰীতি কৰি আছা, যাৰ স্তুতি গো লাভ কৰিবলৈ হয় ? ॥ ৭ ॥ সুকৰ্ম্মী, সংগ্ৰামত আগত যোৱা, বলবন্ত অগ্নিক বজ্জমানে নিজৰ ঘৰত মথন কৰি পৰিচৰণ কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, যি মানুহে ভাল পালনেৰে সৈতে নিজ ঘৰত থাকে, যাক কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে, যি শত্ৰুক মাৰে, তোমাৰ সেই স্তোতাই সুপুত্ৰ যুক্ত হৈ বৰ্দ্ধন হয় ॥ ৯ ॥

৮৫ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ কৃষ্ণ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে নাসত্যা অশ্বিনী দুজন, মধুৰ সোম পান কৰিবলৈ মই কৰা স্তুতিলৈ আহা ॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, এৱা মোৰ স্তোত্ৰ, এৱা মোৰ আহ্বান,—মধুৰ সোম-বস পান কৰিবলৈ শুনা ॥ ২ ॥ হে অন্নযুক্ত ধনৰ গৰাকী অশ্বিনী দুজন, এই কৃষ্ণ ঋষিয়ে তোমালোকক সোম পান কৰিবলৈ স্তুতিৰে আহ্বান কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে নেতা অশ্বিনী দুজন, স্তোত্ৰ গোৱা কৃষ্ণ ঋষিৰ, মধুৰ সোম পান কৰিবলৈ আহ্বান শুনা ॥ ৪ ॥ হে নেতা দুজন, সোম পান কৰিবলৈ মেধাবী স্তোতা (কৃষ্ণ ঋষিক) আনে উপাং কৰিব নোৱাৰা ঘৰ দিয়া ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, মধুৰ সোম পান কৰি এইদৰে স্তুতি কৰা

হৰি দাতা বজ্জমানৰ বৰলৈ আহা ॥ ৬ ॥ হে বৰ্ষণ শীল ধনবন্ত দুজন, মধুৰ সোম পান কৰিবলৈ, দুচাক্ৰ ভোমা-লোকৰ বহুত শৰ্ম কৰা ঘোঁৰা লগোৱা ॥ ৭ ॥ তিনিটা বজ্জৰ যুক্ত তিনিদূকীয়া বহুত, হে অশ্বিনী দুজন, মধুৰ সোম পান কৰিবলৈ আহা ॥ ৮ ॥ হে নাসত্যা অশ্বিনী দুজন, মধুৰ সোম পান কৰিবলৈ, মোৰ স্তুতি বাক্যলৈ খৰকৈ আঁঠি বন্ধা কৰা ॥ ৯ ॥

৮৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ কৃষ্ণ বা কৃষ্ণৰ পুত্ৰ বিশ্বক ।

ছন্দ—জগতী । দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে দম্পা দুজন, দেবতাৰ বেজ, সুখৰ ভাৰ উৎপন্ন কৰা হুৱো দক্ষ প্ৰজাপতিৰ প্ৰশংসাৰ যোগ্য হৈছিল । তোমালোকক মই বিশ্বক ঋষিয়ে পুত্ৰৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো । আমাৰ সখীত নষ্ট নকৰিবা । (আমাৰ যজ্ঞলৈ আহিবলৈ বথৰ) ঘোঁৰা মুকলি কৰি দিয়া ॥ ১ ॥ বিমদা ঋষিয়ে আগৰ দিনত কেনেকৈ তোমালোকক স্তুতি কৰিছিল যে প্ৰসন্ত ধন পাবলৈ তেওঁক বুদ্ধি দিছিল । তোমালোকক ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে বহুতক ভোজন কৰোৱা অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে এই ধন আদি বুদ্ধি কৰিবলৈ (মোৰ পুত্ৰ) বিষ্ণুক প্ৰসন্ত ধন লাভ কৰিবলৈ (বুদ্ধি) দিলা । তোমা-লোকক ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে বীৰ, ধন জয় কৰা ঋজীষিণ, দুবৈত থকা বিনষ্ট হোৱা দৰে (সেই বিষ্ণুক) বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো, যাৰ স্তুতি বিলাক পিতৃৰ স্তুতিৰ দৰে সোৱাদ । আমাৰ সখীত ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ সৰিতা দেবতাই ঋতৰে (নিয়মেৰে সন্ধ্যা কালত) বগ্নি বিলাক সহবণ কৰে । (সেই সৰিতাই) ঋতৰ (নিয়মৰ) বলত বহল সিং-জোৰ (বাতিপুৰা) মেলি দিলে । যুদ্ধ কৰা মহৎ সেনা বিলাক ঋতৰে (নিয়মেৰে) অভিভব কৰে । আমাৰ সখীত ... ইত্যাদি ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

৮৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ কৃষ্ণ (বা বিশিষ্টৰ পুত্ৰ দ্যায়ীক বা অগ্নিৰসৰ পুত্ৰ প্ৰিয়মেধ) । ছন্দ—প্ৰগাথ (অধুগা বৃহতী, যুগ্ম-সতো বৃহতী) ।
দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে অশ্বিনী দুজন, দুৱী ঋষিয়ে তোমালোকক স্তোতা হৈ নাদৰ পানীৰ দৰে (স্তোত্ৰ) সিকন কৰিছে । —মজলৈ আহা । হে নেতা দুজন, এই স্তোতাই এই

যজ্ঞত চোপা দ্যোতমান সোম, যধুৰ আক প্ৰিয়, ভোমালোকে গোব যুগই হৃদত পানী খোৱা দৰে পান কৰা ॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, যধুমান যশ্মা পাত্ৰত ক্ষৰণ হোৱা সোম পান কৰা । হে নেতা দুজন যজ্ঞৰ কুশল বহা । মানুহৰ যজ্ঞৰ ঘৰত সোম পান কৰি আমোদত সেই ভোমালোকে পুৰুষাশ আদিৰে সৈতে হৰি অন্ন উক্ষণ কৰা ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, প্ৰিয়মেধ ঋষিয়ে নিজৰ সকলো অভিলাষ সিদ্ধিৰ কাৰণে ভোমালোকক আহ্বান কৰিছে । ৰাতিপুৱাতে যজ্ঞত কুশ মেলি দিয়া, সকলো দেবতাই সেৱন কৰা যজ্ঞৰ ঘৰলৈ আহা ॥ ৩ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, যধুমান সোম পান কৰা । কুশল ভালকৈ বহা । স্বৰ্গৰ পৰা আহি আমি কৰা স্তুতি সেৱন কৰি শৌৰ্য্যযুগই সশো-বৰত পানী খোৱা দৰে সোম পান কৰা ॥ ৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকে দীপ্তকণৰ শীঘ্ৰগামী ধোঁৱাবে এতিয়াই আহা । হে দম্ভা, কল্যাণকাৰী, ঋতব (সত্যৰ) বৰ্জক দুজন সোণৰ বথেৰে সোনকালে আহি সোম পান কৰা ॥ ৫ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমি মেধাৰী স্তোভাই অন্ন কামনা কৰি ভোমালোকক আহ্বান কৰিছো । ভালকৈ আহা, বহুত কৰ্ম কৰা, ভোমালোক দুয়ো, হে দম্ভা, আমাৰ স্তুতিৰে আহুত হৈ সোনকালে আহা ॥ ৬ ॥

৮৮ সূক্ত— ঋ ৬ ।

ঋষি—গোতমৰ পুত্ৰ নোধা । ছন্দ—প্ৰগাথ (অযুগ্ম বৃহতী, যুগ্ম সত্যো বৃহতী) । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

(হে যজ্ঞমান সকল) দৰ্শনীৰ, শত্ৰুক অভিভব কৰা, বাস কৰাওঁতা, সোম অন্নৰে আমোদ কৰি থকা পোহালীক গৰুৱে হেহেলিয়াই মতা দৰে স্তুতিৰে আহ্বান কৰি স্তুতি কৰিম ॥ ১ ॥ দ্ৰালোকত বাস কৰা, সুদাতা, বলেৰে আবৃত, পৰ্জ্বতৰ দৰে থকা, বহুতক খাবলৈ দিয়া, শব্দ কৰি থকা ইন্দ্ৰক শত-সহস্ৰ ধন, গৰুযুক্ত অন্ন সোনকালে বিচাৰিম ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মহাবলী দৃঢ় হলেও পৰ্জ্বত বিলাকে ভোমাক বাধা দিব নোৱাৰে । ভোমাৰ বিষয় মোৰ দৰে শুব কৰাক ধন দিবলৈ মন কৰা ভোমাক কোনেও বাধা দি ৰাখিব নোৱাৰে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, কাষত তুমি ৰোহা আক নিজ কামেৰে, বলেৰে, সকলো জন্ম হোৱাক (প্ৰাণীক) অভিভব কৰিব পাৰা । সেই ভোমাক গোতমৰ পুত্ৰ সকলে নিজৰ বক্ষণৰ কাৰণে এই স্তোত্ৰেৰে যজ্ঞত আৰিভূত কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, দ্ৰালোক পৰ্য্যন্ত ভোমাৰ বলেৰে

উপচি গৈছে । পৃথিৱী আক বজালোকত ভোমাৰ বল নধৰে । তুমি আমাৰ যথা (অন্ন) বহন কৰিবলৈ বিচাৰিছা ॥ ৫ ॥ হে যধুমান ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ যি ধন হৰি দাতাক দিয়া তাত বাধা দিবলৈ কোনো নাই । ধনৰ প্ৰেৰক, অতি দাতা তুমি আমাৰ স্তোত্ৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে কৰা হৈছে তুলি জানিবা ॥ ৬ ॥

৮৯ সূক্ত— ঋ ৭ ।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ নৃমেধ আক পুৰুম্বেধ ।

ছন্দ—১-৪ প্ৰগাথ (বৃহতী-সত্যোবৃহতী ক্ৰমে) ;

৫।৬ অজুহুত ; ৭ বৃহতী । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে স্তোতা সকল, অতি পাপ বিনাশক ইন্দ্ৰলৈ বৃহৎ সাম গান গোৱা । —যি ইন্দ্ৰলৈ ঋতব (নিয়মৰ) বৰ্জক সকলো দেবতাই জাগৰণ শীল জ্যোতি (সূৰ্য্য) উৎপাদন কৰিলে ॥ ১ ॥ স্তোত্ৰ পাঠ নকৰা শত্ৰুৱে কৰা হিংসা (ইন্দ্ৰই) শুধাই দিলে । ইন্দ্ৰ সকলোতে দীপ্ত কীৰ্ত্তিৰ হল । হে মহাদীপ্তিৰ যক্ষগণ যুক্ত ইন্দ্ৰ, সকলো দেবতাই ভোমাৰ সখীত বৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥ হে স্তোতা সকল, মহৎ ইন্দ্ৰলৈ ভোমালোকে স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা । বৃহতী, শত্ৰুত্ব ইন্দ্ৰই শত্ৰুধৰ বজ্ৰেৰে বৃত্তক বধ কৰক ॥ ৩ ॥ হে শত্ৰুক ধৰ্ষণ কৰা মনৰ ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ বহুত অন্ন আছে । ধৰ্ষক মনেৰেই (সেই অন্ন) আমাক দিয়া । দাবাপৃথিৱী মাতৃৰ দৰে পানী বেগেৰে বৰষি দিয়া । আৱৰক বৃত্তক বধ কৰা । সকলো জয় কৰা ॥ ৪ ॥ অপূৰ্ণ হে যধুমান, তুমি বৃত্ত বধ কৰিবলৈ উত্তৰ হৈছা । (উৎপন্ন হৈৱেই) তেতিয়াই পৃথিৱীক দৃঢ় কৰি ৰাখিলা আক দ্ৰালোক স্তম্ভন কৰিলা ॥ ৫ ॥ (যেতিয়া তুমি জন্ম হল) তেতিয়া যজ্ঞ উৎপত্তি হল । তেতিয়া আনন্দকৰ মন্ত্ৰ উৎপত্তি হল । তেতিয়া যি আগতে জন্ম হল, যি জন্ম হব, সেই সকলোকে তুমি অভিভব কৰি ৰাখিছিল। ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি অশৈশৱত গাই গকৰ গাখীৰ উৎপন্ন কৰিলা । স্বৰ্গত সূৰ্য্যক তুলি দিলা । (হে স্তোতা সকল) ভাল স্তুতিৰে ইন্দ্ৰক যৰ্ঘ পাত্ৰৰ দৰে ভপতাই তোলা । স্তোত্ৰ ভাল পোৱা ইন্দ্ৰক প্ৰীতিকৰ বৃহৎ-সাম গান গাই শুৱা ॥ ৭ ॥

৯০ সূক্ত— ঋ ৩ ।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ নৃমেধ আক পুৰুম্বেধ ।

ছন্দ—প্ৰগাথ (বৃহতী, সত্যোবৃহতী অজুহুত) ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

সকলো যুদ্ধত আহ্বান কৰিবলগীয়া, যুদ্ধবধ কৰা।
পৰম বলবে বল ধাৰণ কৰা, স্তুতিৰে মাতি আনিব পৰা।
ইল্ল স্তোত্ৰেৰে ভূষিত হওক, প্ৰাভ: আদি সৰ্বনো
ভূষিত হওক ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, তুমি স্তোতাক প্ৰথম ধন
দাতা, স্তোতাক ঐশ্বৰ্য্য যুদ্ধ কৰা হৈছা। বহুত অন্নবান
বলৰ পুত্ৰৰ সৈতে মহৎ ভোমাৰ পৰা যোগ্য ধন-অন্ন
আমি বিচাৰিছো ॥ ২ ॥ হে স্তুতিৰে ভজন কৰা ইল্ল,
ভোমাৰ কাৰণে যি যথার্থ স্তোত্ৰ কৰা হৈছে, হে হৰি
দোষা যুদ্ধ, তুমি তাত যোগ কুৰি সেৱন কৰা। ভোমাৰ
যি স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছো, তাকো সেৱন কৰা ॥ ৩ ॥
হে মঘবন, তুমি সত্য কৰ্ম্ম। (নিজে) তুমি আনত
নোহোৱা (কিন্তু) বহুত শত্ৰু আনত কৰিছা। হে বলবে
যুদ্ধ বজ্জহন্ত ইল্ল, হৰি দাতাই ধন আদি যাতে সন্মু-
খত পাই ভেনে কৰা ॥ ৪ ॥ হে বলব, পতি ইল্ল,
ঋক্কাৰি, তুমি যশস্বী। বলীয়েও বল কৰিব নোৱাৰা
অনমনীয় অসুৰ যিলাক তুমি অকলে মানুহক ধাৰণ
কৰি ৰখা বজ্জবে মাৰা ॥ ৫ ॥ হে অসুৰ (বলবান)
ইল্ল, বিশেষ জ্ঞানী ভোমাক পিতৃৰ পৰা পোৱা ধন
ভাগৰ দৰে ধন বিচাৰিছো। মহৎ কীৰ্ত্তিৰ দৰে ভোমাৰ
ঘৰ হালোকত আছে। ভোমাৰ নিজৰ থকা সুখ আমাক
পোৱাই দিয়া ॥ ৬ ॥

৯১ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—অজিৰ জীয়েক অপালা। ছন্দ—অম্বুষ্ঠুপ,
১।২ পংক্তি। দেবতা—ইল্ল।

পানী আনিবলৈ গৈ ঘূৰি আহোতে কন্যা অপালাই
নৈৰ পাৰত বাটত সোমো পালে। সেই সোম দ্বৰলৈ
লৈ আহোতে তাই সোমক কলে,—ভোমাক ইল্ললৈ
চেপি দিম,—শত্ৰু ইল্লক ভোমাক চেপি দিম ॥ ১ ॥
হে বীৰ ইল্ল, তুমি দীপ্তিমান হৈ (যজমানৰ) ঘৰে
ঘৰে ফুৰা। মোৰ এয়া ভজা যবৰ গুৰিৰে কৰা পিঠা
উদ্ধ স্তোত্ৰেৰে দিয়া সেৱন কৰা আৰু দাঁতেৰে চেপা
সোম পান কৰা ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, ভোমাক জানিবলৈ
ইচ্ছা কৰিছো। এতিয়া ভোমাৰ লগ নহওঁ। হে সোম,
তুমি ইল্লৰ কাৰণে প্ৰথমে লাহে লাহে আৰু পাচত
খবলৈ পৰি আহা ॥ ৩ ॥ সেই ইল্লই বহুত বাৰ আমাক
সমৰ্থ কৰক। সেই ইল্লই, আমাক অভি ধনবান কৰক。
—আমাক বহুত কৰক। বহুত বাৰ পতিয়ে বিধেয়
কৰাত (পতিব লগৰ পৰা) এলান্ন আহি এতিয়া ইল্লৰ
লগত সজয় কৰিম ॥ ৪ ॥ (হে ইল্ল) এই যি তিনি

ঠাই আছে, সেই ঠাইত উপপাদন কৰা। মোৰ পিতাৰ
চুলি নাইকিন্স! যুদ্ধত (চুলি গছাই দিয়া),—ভেওৰ
পথাৰ উৰ্বৰা কৰা; পাচত মোৰ এই পেটৰ ডলৰ
(ঠাইত)—॥ ৫ ॥ আমাৰ পিতাৰ যি অমুৰ্ৰৰ পথাৰ
আছে, মোৰ এই গা, পিতাৰ যি মূৰ এটী তিনি ঠাই
নোম লগা কৰা ॥ ৬ ॥ হে শত্ৰুহতু, বথৰ বিদ্ধাত,
গাৰীৰ বিদ্ধাত আৰু ধুৰাৰ বিদ্ধাত তিনিবাৰ সুমাই
শোধন কৰি অপালাক সূৰ্য্যৰ দৰে চালৰ কৰি দিয়া
॥ ৭ ॥

৯২ সূক্ত—ঋ ৩৩।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ ঋতকক্ক শূকক্ক।

ছন্দ—গায়ত্ৰী; ১ অম্বুষ্ঠুপ। দেবতা—ইল্ল।

(হে ঋতকক্ক সকল) ভোমালোকে সোম অন্ন পান
কৰা সকলো অভিভব কৰা, শত কৰ্ম্ম, মানুহক অভি
ধন দাতা ইল্লক স্তুতি কৰা ॥ ১ ॥ পুৰুষত, বহুতে
স্তুতি কৰা, (ভেওৰ বিষয়) গাথা গাব লগা, সনাতন
ৰূপে প্ৰসিদ্ধ ইল্লক, হে ইল্ল বুলি সম্বোধন কৰা ॥ ২ ॥
এই ইল্ল আমাৰ মহৎ অন্নৰ দাতা, সকলোকে নতুৱাই
দিয়া, মহান সেই ইল্লই আমাৰ ফালে অহা ধন আমাক
দিয়ক ॥ ৩ ॥ সেই যুদ্ধত পিছা ইল্লই দেবতাক হোম
কৰা সুদক্ষ ঋষিৰ যব মিহলোৱা সোম অন্ন পান
কৰিছিল ॥ ৪ ॥ (হে ঋতকক্ক সকল) ভোমালোকে ইল্লক
সন্মুখত ইল্লৰ বৰ্জক সোম পান কৰিবলৈ অচ'না কৰা
॥ ৫ ॥ দেবতা ইল্লই এই আমোদকৰ সোম পান কৰি
দৈব বলৰে সকলো ভূবন অভিভব কৰে ॥ ৬ ॥ (হে
স্তোতা সকল) বহুতক অভিভব কৰা ইল্লক ভোমা-
লোকৰ সকলো স্তোত্ৰত বহুলকৈ বৰ্ণনা কৰি আমাৰ
বক্ষণৰ কাৰণে ভেওঁক ইয়ালৈ লৈ আহা ॥ ৭ ॥ শত্ৰুক
প্ৰহাৰ কৰা সং, অন্যই বাৰণ কৰিব নোৱাৰা আনে
লবচৰ কৰিব নোৱাৰা, সোম পান কৰা, লুপ্ত নোহোৱা
কাম কৰা নেতাক (ইয়ালৈ লৈ আহা) ॥ ৮ ॥ হে
স্তুতিৰে সম্বোধন যোগ্য ইল্ল, সকলো জানি তুমি শত্ৰুৰ
ধন আমাক বহুত বাৰ দিয়া। শত্ৰুৰ ধনেৰে আমাক
বক্ষা কৰা ॥ ৯ ॥ (হে ইল্ল) এই শত্ৰুৰ ঠাইৰ পৰা
শত সহস্ৰ অন্নৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ১০ ॥
হে শত্ৰু, কৰ্ম্মবান আমি কৰ্ম্ম কৰি থাকিম। পৰ্ব্বত
বিদাৰণ কৰা হে বজ্জবান ইল্ল, সংগ্ৰামত ধোঁৱাবে
সৈতে আমি অন্ন লগত কৰিম ॥ ১১ ॥ হে শত্ৰুহতু,
ভোমাক স্তোত্ৰ আদিৰে আমি পৰাৱীৰ্ণাই, ঋতকক্ক
(লামগাই) গৰুৰ বং লগাই দিয়া দৰে বং লগাই দিম

॥ ১২ ॥ হে শতক্রতু, মানুষৰ দৰে অভিজ্ঞান কৰা আমি
হে বজ্জবান, আমি ধন আদি আশীৰ্বাদ কামনা কৰি
যাম ॥ ১৩ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ, ভেনেকুৱা কামনা কান্ধব
মানুহে নিজ কামনা পূৰণ কৰিবলৈ ভোমাৰ পৰা,
প্ৰবৃত্ত হয় ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰকৈ ডাঙৰ দেবতা নাই
॥ ১৭ ॥ হে কামবৰী, সবাতোকৈ ধন দাতা তুমি
ভয়ভৰ শত্ৰু দূৰ কৰা বহুত ধাৰক কস্মেৰে আমাক
কেউকালে পালন কৰা ॥ ১৪ ॥ হে শতক্রতু ইন্দ্ৰ, অতি
যশস্বী যি আমোদকৰ সোম আগতে চোপা আছে,
সেই সোমেৰে এতিয়া আমোদ কৰি আমাক (ধন দি)
আমোদ লগোৱা ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অতি বিচিহ্ন কীৰ্ত্তিৰ
যি সোম অতি শত্ৰু হনন কৰা, যি সোম অতি বল-
দাতা (সেই সোমেৰে আনন্দ কৰোৱা) ॥ ১৭ ॥ হে
বজ্জবান, যথার্থ কৰ্ম্ম, সোম পান কৰা, দৰ্শনীয় ইন্দ্ৰ),
সোমদাতা মানুহক ভোমাৰ যি সকলো ধন দিয়া আছে
সেয়া আমি জানো ॥ ১৮ ॥ আমোদ কৰি থকা ইন্দ্ৰৰ
কাৰণে অভিযুত কৰা সোমক আমাৰ স্তুতিৰে শুভ
কৰক ॥ স্তুতি কৰা সকলে অৰ্চনীয় সোমক স্তুতি কৰক
॥ ১৯ ॥ যি ইন্দ্ৰত সকলো শোভা অধিস্থিত হৈছে সাত-
সংসদি (হোতাৰ) সভাই য'ত বংকৰে, সেই অভিযুত
কৰা সোমলৈ ইন্দ্ৰক আজ্ঞান কৰা ॥ ২০ ॥ ত্ৰিকক্ৰক
যজ্ঞত দেবতা সকলে যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰিছিল। সেই যজ্ঞ
আমাৰ স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন হওক ॥ ২১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সোমবস
বিলাক বৈ যোৱা নৈৰ দৰে ভোমাৰ (পেটত) সোমাওক ॥
ভোমাৰকৈ বেচি (বলী বা ধনা) কোনো নাই ॥ ২২ ॥
হে কামবৰী, জাগৰণ শীল ইন্দ্ৰ, যি, সোম ভোমাৰ
পেটত সোমাল সেই সোম পানৰ মহিমা সকলোতে
ব্যাপি গৈছে ॥ ২৩ ॥ হে বৃত্তহন্তা ইন্দ্ৰ, আমি দিয়া
সোম ভোমাৰ পেটত বহুত হওক। সোম ভোমাৰ
শৰীৰ (-ব সকলো অঙ্গলৈ) বহুত হওক ॥ ২৪ ॥ এই
জ্ঞতকক ঋষিয়ে যোৱা দিবলৈ ইন্দ্ৰক বহুত স্তুতি
কৰিছে, গক দিবলৈ বহুত গাইছে আৰু ধৰ দিবলৈ
বহুত স্তুতি কৰিছে ॥ ২৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ অভিযুত
সোম পান কৰি তুমি বহুত ভূষিত হোৱা ॥ হে শত্ৰু,
দিওঁতে আমাৰ স্তোত্ৰও বহুত হওক ॥ ২৬ ॥ হে
বজ্জবান ইন্দ্ৰ, আমাৰ স্তোত্ৰই বহুত দূৰত হলেও
ভোমাক পাইগৈ। আমি ভোমাৰ ধন বহুত পাম ॥ ২৭ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা দৰে হৈছা। -বীৰ
হৈছা—আৰু হিৰ হৈছা। ভোমাৰ মন স্তুতিৰে আৰাধনা
কৰিব লগীয়া ॥ ২৮ ॥ হে বজ্জবান ইন্দ্ৰ, সকলে যজ্ঞমানে
ভোমাৰ কৰ্ম্মধাৰক দান ধাৰণ কৰে। হে ইন্দ্ৰ, মোৰ

সহায় হোৱা ॥ ২৯ ॥ হে অগ্ৰৰ পতি, কৰ্ম্মহীন জাগৰণ
দৰে উজ্জাহুত নহবা। অভিযুত কৰা গাখৌৰ দিয়া
সোম পান কৰা ॥ ৩১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, সকলো কাৰণে শব
মৰা সকলো ব্যাপি থকা ৰাক্ষস ৰাতি-দিনে আমাৰ
নিয়ন্তা নহওক। (যদি আহে) ভোমাৰ সৈতে আমি
সিহ'তক মাৰিম ॥ ৩১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰেই সহায়ৰে
আমি স্পৰ্দ্ধমান শত্ৰু নাইকিয়া কৰিম। হে ইন্দ্ৰ, তুমি
আমাৰ, আমি ভোমাৰ ॥ ৩২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাক
কামনা কৰি আমি অনুক্ৰমে পুনঃ পুনঃ স্তুতি কৰি
ভোমাৰ সখা স্তোত্ৰাই স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰিছো ॥ ৩৩ ॥

১৩ সূক্ত— ঋ ৩৪ ।

ঋষি—অঙ্গিৰাৰ পুত্ৰ শত্ৰুজ ॥ ছন্দ—গায়ত্ৰী ॥

দেবতা— ইন্দ্ৰ ; ৩৪ - ইন্দ্ৰ আৰু ঋতু সকল ॥

হে সূৰ্য্যায় ইন্দ্ৰ, বিখ্যাত ধন বিশিষ্ট, কামবৰী,
নবৰ হিতকৰ, উদাৰ তুমি উদয় হৈছা ॥ ১ ॥ সেই
ইন্দ্ৰই নিৰামলৈ ধন পূৰ ধ্বংস কৰিছিল। বৃত্তক
বধ কৰা ইন্দ্ৰই অহিক (যমক) বধ কৰিছিল ॥ ২ ॥
সেই মঙ্গলময় সখা ইন্দ্ৰই যোৱা যুদ্ধ, গক যুদ্ধ, যবযুদ্ধ ধন
বহুত ধাৰাৰে গক থিৰোৱা দৰে আমাক দিয়ক ॥ ৩ ॥
হে বৃত্তহন্তা সূৰ্য্যায়ক ইন্দ্ৰ, আজি যি কোনো বস্তুৰ
কালে মুখ কৰি উদয় হৈছা, সেই সকলো বিলাক
ভোমাৰ বল হৈছে ॥ ৪ ॥ হে বৰ্দ্ধমান, সংপতি ইন্দ্ৰ,
যদি বা তুমি নমৰা বুলি যি ভাব কৰা, বা ভোমাক
মাৰিব নোৱাৰে বুলি ভাবা, ই সত্য কথা ॥ ৫ ॥ যি
সোম দূৰ ঠাইত অভিযুত কৰিছে, বা যি ওচৰত
অভিযুত কৰে সেই সকলোলৈকে তুমি যোৱা ॥ ৬ ॥
মহা বৃত্তাস্থৰক বধ কৰিবলৈ সেই ইন্দ্ৰক অগ্নেৰে মল-
বস্ত কৰিম। সেই কামবৰী ইন্দ্ৰই আমাৰ কামনা
বৰ্ষক হওক ॥ ৭ ॥ সেই ইন্দ্ৰক দান দিবলৈকে স্তুতি কৰিলে।
ভেওঁক সোম পানত নিহিত কৰিলে। ভেওঁ যশস্বী,
স্তুতি যুদ্ধ আৰু সোমাহ' ॥ ৮ ॥ স্তুতি ৰাকোৰে বজ্জব
দৰে ভীক কৰা, বলযুদ্ধ, আনে লৰচৰ কৰিব নোৱাৰা
মহান, যুদ্ধত হৰুৱাব নোৱাৰা ইন্দ্ৰই স্তোত্ৰলৈ ধন
কঢ়িয়াই আনিবলৈ ইচ্ছা কৰে ॥ ৯ ॥ হে যজ্ঞবান, স্তুতিৰে
সন্তোষ হোৱা ইন্দ্ৰ, জয়মান হৈ তুমি, দুৰ্গম ঠাইত
আমাৰলৈ সূৰ্য্য ৰাট কৰি দিয়া,— যদি তুমি আমাক
বিচাৰা ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, ভোমাৰ আদেশ আৰু ভোমাৰ
ৰাজ্য কোনো দেবতা বা যুদ্ধব-বীৰে লক্ষ্যন কৰিব
নোৱাৰে ॥ ১১ ॥ হে ধুনীয়া পালব (যুধব) ইন্দ্ৰ,
আৰু দুৱো লাৰা-পুথিৱাত শত্ৰুয়ে প্ৰতিবোধ কৰিব

নোরাবা শোষক ভোমার বল পূজা কবে ॥ ১২ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি ক'লা গকব আক বঙা গকব দীপ্যমান (বগা) গাখীর ধারণ করিলা ॥ ১৩ ॥ আক অহিব (ব্রহ্মসুবর) প্রভাবত সকলো দেবতা যেতিয়া পলাবলৈ ধবিলে তেতিয়া যুগকপ ধবি (ব্রহ্মই) দেবতা সকলক (খেদি ওচর) পালেগৈ (ভাকো তুমি মাঝিলা এয়া ভোমার কীৰ্ত্তি—এই ভাব) ॥ ১৪ ॥ ইয়ার পাচত মোর আপোন ইন্দ্র ব্রহ্মসুবর হতা হল। অজাত শত্রু সংগ্রামত —অপবাজিত হল ॥ ১৫ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) প্রসিক্ত অভিযুত হতা বলবন্ত ইন্দ্রক স্তুতি কবি ভোমালোকক সহঃ ধন দান দিলো ॥ ১৬ ॥ হে বহুত নামর বহুতে স্তুতি কবা ইন্দ্র, যেতিয়া সকলো সোম যজ্ঞত তুমি থাকা তেতিয়া আমি এই গক কামনা কবা স্তুতি করিম ॥ ১৭ ॥ ব্রহ্মহতা, বহুতে (ইন্দ্রর কাৰণে) অভিষব কবা (যজমানর) মন বুঝা ইন্দ্র আমার যজ্ঞত থাকক। শত্রু ইন্দ্রই আমার স্তুতি শুনক ॥ ১৮ ॥ হে কামবর্ষী ইন্দ্র, কি বক্ষণেবে আমার সর্বতোভাবে আনন্দ দিছা? কোনে কৈ শ্রোতাক ধন দিছা? ॥ ১৯ ॥ হে কামবর্ষী, মকখান, ইন্দ্র, কাব লগত অভিযুত কবা যজ্ঞত সোম পান করিবলৈ আনন্দ করিছিলো? ॥ ২০ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি সোমেবে আমোদ করি আমার সহঃ ধন দিরা। হবি দাতার তুমি ধনর নিরন্তা বুলি জানিবা ॥ ২১ ॥ (বসভাবী আক একধানা) পানীকপ পত্নী যুক্ত অভি-যুত কবা সোম এয়া (পাত্রত ইন্দ্রই) পান করিবলৈ ইচ্ছা করি গৈছে। ঋজীর সোম পানলৈ গৈছে ॥ ২২ ॥ যজ্ঞ বহ্ন'ন কবা যজ্ঞ কবা (সাত জন) হোতাই যজ্ঞর অন্তত নিজর ভেজ যুক্ত হৈ ইন্দ্রক বিসর্জন দিছে ॥ ২৩ ॥ ২৪ ঋক্ ৮।৩২।২৯ ঋকব দবে ॥ ২৪ ॥ হে বিভাবস্ অগ্নি, ভোমার কাৰণে এয়া সোম অভিযুত কবা হল। কুশ বেলা আছে। আমার কাৰণে ইন্দ্রক লৈ আছা ॥ ২৫ ॥ হে যজ্ঞন কবা সকল, হবি দাতা ভোমালোকক ইন্দ্রই দীপ্যমান বল দিয়ক,—বহু ধন দিয়ক।—শ্রোতাকো দিয়ক। ভোমালোকে ইন্দ্রক অর্চনা কবা ॥ ২৬ ॥ হে শতক্রতু, ভোমালৈ বীৰ্য্যবন্ত সোম আক সকলো শ্রোত্র দিছো। হে ইন্দ্র, শ্রোতাক সুখ দিরা ॥ ২৭ ॥ হে শত-ক্রতু ইন্দ্র, যদি আমার সুখ দিব খোজা, তেনেহলে ভাল ভাল ধন আমার দিরা,—বলবান অন্ন দিরা ॥ ২৮ ॥ হে শতক্রতু ইন্দ্র, যদি আমার সুখ দিব খোজা, সকলো যজ্ঞলজনক (বস্তু) আমার লৈ আনা ॥ ২৯ ॥ হে শ্রেষ্ঠ ব্রহ্মহতা, যদি আমার সুখ দিব খোজা, অভিযুত কবা আমি ভোমাক সোম পানর কাৰণে আজ্ঞান করিছো

॥ ৩০ ॥ হে সোমর গবাকী, হবি ঘোঁরা বিলাকেবে সৈতে আমার যজ্ঞত চেপা সোম পান করিবলৈ আছা।—হবি ঘোঁরাবে সৈতে আছা ॥ ৩১ ॥ হে অতি ব্রহ্মহতা, শতক্রতু, ইন্দ্র, তুমি (উগ্র আক শান্ত) দ্ব্যনোবিধ জানা। তুমি চেপা সোম পান করিবলৈ হবি ঘোঁরা বিলাকেবে সৈতে আছা ॥ ৩২ ॥ হে ব্রহ্মর হতা ইন্দ্র, তুমি যেতিয়া আমার সোম পান কবা হৈছা—তেনেহলে হবি ঘোঁরা বিলাকেবে সৈতে চেপা সোমর ওচরলৈ আছা ॥ ৩৩ ॥ ইন্দ্রই সম্ভোষ হৈ ঋত্বকন সকলর ধন দাতা ঋত্বক আমার অন্নর কাৰণে দিয়ক। ইন্দ্রই বাজক অন্ন লাভর কাৰণে দিয়ক ॥ ৩৪ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—অজিৎবসব পুত্র বিন্দু বা পুতদক্ষ।

ছন্দ—গায়ত্রী। দেবতা—মকত সকল।

ধনবান মকতগণর মাক পুত্রীকপ গক জনীরে অন্ন কামনা করি সোম পান কবাই মকত সকলক বহন কবা বথ বহন যুক্ত করিছে ॥ ১ ॥ যাব কোলাস্ত থকা সকলো দেবতাই নিজ নিজ কর্ম ধারণ করিছে, সূর্য্য আক চন্দ্রই সকলো প্রকাশ করিবলৈ এওঁর ওচরত আছে ॥ ২ ॥ কেউকালে যোরা আমার শ্রোতা সকলে সদায় সোম পান করিবলৈ মকত সকলক স্তব কবে ॥ ৩ ॥ এয়া আমি চেপা সোম আছে। এওঁক (সোমক) নিজেই দীপ্যমান মকত সকলে পান কবক আক অগ্নিনী দুজনেও পান কবক ॥ ৪ ॥ মিত্র, অর্য্যমা আক বকণেও চাকনিবে চেকা সোধন কবা তিনি ঠাইত থকা স্তব্য জন যুক্ত এই সোম পান করিছে ॥ ৫ ॥ আক ইন্দ্রই, হোতার দবে, শ্রোতঃ সবনত গকব গাখীর মিহলোরা আমি চেপা সোম পান করি (সেই সোমর) স্তুতি করিছে ॥ ৬ ॥ শ্রোতঃ মকত সকল পানীর দবে বেকা-বেকীকৈ গৈ কেতিয়া দীপ্ত হব? শত্রুর হতা মকত সকল কেতিয়া শুদ্ধ বলর হৈ কেতিয়া আমার যজ্ঞলৈ আহিব? ॥ ৭ ॥ হে মকত সকল, নিজে নিজে দর্শনীয় হোরা ভেজব দেবতা ভোমালোকর পালন কেতিয়া যই পায়? ॥ ৭ ॥ যি মকত সকলে সকলো পৃথিবীর ভীরজন্ত আক বর্গর জ্যোতি (বক্ষত্র) বিলাক বিভাব করিলে সেই মকত সকলক সোম পান করি-বলৈ আহ্বান করিম ॥ ৯ ॥ সেই শুদ্ধবলী দ্যুলোকত থকা মকত সকলক এই সোম পান করিবলৈ এতিয়াই আহ্বান করিছো ॥ ১০ ॥ যি মকত সকলে কাবাপৃথিবী নিজ'বলেবে স্তব করিলে সেই সকলক এই সোম পান

কবিবলৈ এতিয়াই আহ্বান কৰিছো ॥ ১১ ॥ সেই বৰ্ষক
পৰ্বন্তত থকা মকত সকলক এই সোম পান কবিবলৈ
এতিয়াই আহ্বান কৰিছো ॥ ১২ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ১ ।

ঋষি—অঙ্গিবসৰ পুত্র তিবশ্চী । ছন্দ—অজুষ্ঠুভ ।

দেবতা—ইন্দ্র ।

হে স্তুতিবে ভজন কৰা ইন্দ্র, সোম চেপা। হসে
আমাৰ স্তুতি বিলাক শীঘ্ৰে তোমাৰ ফালে বৰ্ষাৰ
দৰে থাকে । হে ইন্দ্র, আমাৰ স্তুতিয়ে মাকে পোহালী
গক উদ্দেশ্য কৰি হেৰুলীওৱা দৰে শব্দ কৰি যায় ॥ ১ ॥
হে স্তুতিবে ভজন কৰা ইন্দ্র, দীপ্ত হৈ থকা অভিসুত
সোম তোমালৈ আহক । এই সোম অন্নৰ তোমাৰ
ভাগ সোনকালে পান কৰা । হে ইন্দ্র, সকলো ফালে
তোমাৰ কাৰণে হৰি অন্ন নিহিত আছে ॥ ২ ॥ হে
ইন্দ্র, শেন চৰাইয়ে আহৰণ কৰি অনা অভিসুত কৰা
সোম হৰ্ষৰ কাৰণে সুখেৰে পান কৰা । কাৰণ তুমি
বহুত দেবতা আদি প্রজাৰ বজা ॥ ৩ ॥ যি তোমাক
পৰিচৰণ কৰিছে সেই তিবশ্চীৰ (মোৰ) স্তুতিৰ
আহ্বান শুনা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, যি নতুন আমোদকৰ স্তুতি
বাক্য তোমাৰ কাৰণে উৎপাদন কৰে তেওঁক পূৰণি
ঋতৰ (নিয়মৰ) জনা মনেৰে (জ্ঞানেৰে) বক্ষণ কৰা
॥ ৫ ॥ যি ইন্দ্রই আমাৰ স্তুতি আৰু উক্ত বৰ্জন কৰে,
সেই ইন্দ্রক আমি স্তুতি কৰিম (এই বুলি ঋষি সকলে
কোৱা-কুই কৰিছে) । আমি তেওঁৰ বহুত বল-বীৰ্য্য
ভোগ কৰিবৰ অৰ্থে তেওঁক ভজন কৰিম ॥ ৬ ॥ (আকৌ
ঋষি সকলে কথোপকথন কৰিছে) সোনকালে আহা-
ইভ । শুদ্ধ সামেৰে শুদ্ধ স্তুতিবে ইন্দ্রক পূৰণীয় কৰি
শুব কৰিম । বৰ্দ্ধমান সেই ইন্দ্রক বিভক্ত গাখীৰ আদি
মিহলাই চাকনিৰে চেকি খোৱা সোমেৰে আমোদ
কবিবলৈ দিয়া ॥ ৭ ॥ হে শুদ্ধ ইন্দ্র, শুদ্ধ তুমি শুদ্ধ
বন্ধণেৰে আমাৰ ওচৰলৈ আহা । শুদ্ধ তুমি ধন আমালৈ
ৰাখা । তুমি শুদ্ধ হৈ সোমাহ' হৈ আমোদ কৰা ॥ ৮ ॥
হে ইন্দ্র, শুদ্ধ ধন আমাক দিয়া । শুদ্ধ তুমি হৰি
দাতাক বহু ধন দিয়া । শুদ্ধ তুমি আবৰক বৃত্তক
ৰাখা । শুদ্ধ হৈ আমাক অন্ন দিবলৈ বিচাৰা ॥ ৯ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ২১ ।

ঋষি—অঙ্গিবসৰ পুত্র তিবশ্চী বা মকতৰ পুত্র
হ্যাত্তাৰ । ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্ ; ৪-বিৰাট্ । দেবতা—

ইন্দ্র ; ১৮-ইন্দ্র আৰু মকত সকল ;

১৫-ইন্দ্র আৰু বৃহস্পতি ।

উৰাই এই ইন্দ্রৰ কাৰণে নিজৰ পতি বিস্তাৰ
কৰিছে । ৰাতিয়ে পাচ নিশালৈ সুধাক্য কোৱা হৈছে ।
সকলো বাগ্ন মাড় (ৰূপ) সাতখন নৈয়ে এই ইন্দ্রৰ
কাৰণে মানুহে সুখেৰে পাব হোৱা কৰিলে (শেষ
নিশা পুৱাৰ আগতে বেদপাঠ আৰম্ভ হয়) ॥ ১ ॥
অকলেই বজ্জমৰা ইন্দ্রই তিনি সাত (একৈশ) টা একে-
লগে থকা পৰ্বন্ত বিচ্ছিন্ন পেলালে । প্রবুদ্ধ কাষবৰী
ইন্দ্রই যি কাম কৰিলে, দেবতা আৰু মানুহে ভেনে
কাম কৰিব নোৱাৰে ॥ ২ ॥ ইন্দ্রই লোহাৰে তৈয়াৰী
কৰা বজ্জ নিজৰ হাতত লয় । ইন্দ্রৰ বাহুত বহুত বল
আছে । যুদ্ধলৈ যাওঁতে ইন্দ্রই যুৱত মুকুট পিন্ধি লয় ।
সংগ্ৰামলৈ ওলাবলৈ ইন্দ্রৰ আজ্ঞা শুনিবলৈ ভৃত্যাদি
ওচৰত থাকে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, মই তোমাক যজ্ঞাহ'
সকলৰ ভিতৰত সকলোতকৈ বেচি যজ্ঞাহ' বুলি বিবে-
চনা কৰো । লবচৰ নকৰাকো লবচৰ কৰিব পৰা বুলি
জানো । বীৰ বিলাকৰ প্রজ্ঞাপক নিচোন বুলি জানো ।
প্রজ্ঞাবিলাকৰ কাম বৰ্ষক বুলি জানো ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র,
তুমি বেতিয়া শত্ৰুৰ গৰ্জ নকৈ কৰা বজ্জ (বাহুত) হাতত
ধাৰণ কৰা,—অহি অসুৰক মাৰিবলৈ, তেতিয়া মেঘে
শব্দ কৰে, পানী বিলাকে ধ্বনি কৰে । তেতিয়া ব্ৰাহ্মণ
সকলে কেউকালে ইন্দ্রক স্তুতি কৰে ॥ ৫ ॥ সেই ইন্দ্র-
কেই আমি স্তুতি কৰিম যি ইন্দ্রই এই প্ৰাণী বিলাক
সৃষ্টি কৰিলে । এই ইন্দ্রৰ পৰাই সকলো জগত আৰু
পাচত হোৱা মোৰ সৃষ্টি হৈছে । লক্ষ্যকাৰে বৰ্ষক
ইন্দ্রৰ ওচৰত (মনত) প্ৰৱেশ কৰিম ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র,
তোমাক যি সকলো দেবতাই সন্মীহ কৰি সংগ্ৰামত
সহায় কৰিম বুলি কৈছিল, বৃত্ৰাসুৰে ফোৰ্ট ফোৰ্টাই দিলত
তোমাক এৰি দেবতা সকল পলাই গল । মকত সকলৰ
লগত তোমাৰ সন্মীহ হল (তেওঁ বিলাক নগলালে) ।
পাচত সকলো শত্ৰু সেনা জয় কৰিলা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, জেযষ্ঠী
মকতে, গক জাকৰ দৰে লগ হৈ নিজ বলেৰে তোমাক
বৰ্দ্ধন কৰি যজ্ঞাহ' হল । তুমি আমাৰ ভাগৰ ধন কৰি
দিয়া । তোমাৰ শোৰক বল হৰিবে পূজন কৰিম ॥ ৮ ॥
হে ইন্দ্র, তোমাৰ তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰ (ধনু-শৰ), মকৎ সজ্জ
সহায় আৰু তোমাৰ বজ্জৰ কোনে প্ৰতিকূল ধৰ্ষ কৰিব
পাবে ? অস্ত্ৰহীন, দেবতা নোহোৱা যি অসুৰ আছে,
হে ঋতীৰ্ণ, সিহঁতক চক্ৰেৰে নাইকিয়া কৰা ॥ ৯ ॥
(হে তোমাক সকল) জন্তু লাভৰ কাৰণে মহৎ, উগ্ৰ,
বলী, মজল কাবক ইন্দ্রলৈ স্তুতি পথিওৱা । স্তুতিবে
বহন কৰা ইন্দ্রলৈ বহুত স্তুতি কৰা । ইন্দ্রই আমাক

বহুত পুত্ৰ আৰু ধন সোনকালে দিয়ক ॥ ১০ ॥ স্তুতিৰে
বহন কৰা মহৎ ইন্দ্ৰৰ কাৰণে নাৰবীয়াই নাৰেৰে নদীৰ
পাৰলৈ নিয়া দৰে স্তুতি পঠিওৱা। তেওঁ পুত্ৰক সদায়
ধন দিয়ক। সকলোৰে ঐশ্বৰ্য্য প্ৰীতিকৰ স্তুতি ইন্দ্ৰৰ
ওচৰলৈ নিয়া। ইন্দ্ৰই বহুত ধন সোনকালে দিয়ক
॥ ১১ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) যি স্তোত্ৰ ভোমালোকৰ
ইন্দ্ৰই ভাল পাই সেই স্তোত্ৰ বিয়াপত্ত কৰা। স্তুতিৰে
ইন্দ্ৰক স্তুত কৰা। স্তোত্ৰেৰে (বা হবিৰে) ইন্দ্ৰক সন্মানিত
পৰিচৰণ কৰা। (হে স্তোতা)। নিজক অলঙ্কৃত কৰা।
—নেকান্দিয়া। ইন্দ্ৰক স্তুতি শুনাৱা। ইন্দ্ৰই বহুত ধন
ভোমালোকক সোনকালে দিব ॥ ১২ ॥ দহ হেজাৰ
সৈন্যেৰে সৈতে খৰকৈ গৈ কৃষ্ণ অসুৰ অংশুমতী নদীৰ
পাৰত থাকিল গৈ। তাকে জানি ইন্দ্ৰই মকত সকলেৰে
সৈতে সেইখিনি পালেগৈ। মানুহৰ হিউৰ কাৰণে মন
কৰি ইন্দ্ৰই সেই হিংসাকাৰী সেনাক বধ কৰিলে
॥ ১৩ ॥ (ইন্দ্ৰই কৈছে) হে মকত সকল, ক্ৰতুগামী
কৃষ্ণ অসুৰৰ বিষয় (অনাই নেদেখা) ঠাইত ইফালে
সিফালে যাওঁতে অংশুমতী নদীৰ পাৰৰ অতি গুপ্ত
ঠাইত আকাশত থকা সূৰ্য্যৰ দৰে মই দেখিবলৈ পালো।
হে কামৰূষী মকত সকল, ভোমালোকক মই বৃদ্ধৰ
কাৰণে বিছাৰিছো। কৃষ্ণ অসুৰক যুদ্ধ কৰি মাৰা
॥ ১৪ ॥ ক্ৰতুগামী কৃষ্ণ অসুৰে অংশুমতী নদীৰ পাৰত
দীপ্যমান হৈ নিজ শৰীৰ ধাৰণ কৰিছে। ইন্দ্ৰই গৈ
বৃহস্পতি দেবতাৰ সৈতে দেবতা নোহোৱাক (অসুৰক)
আঁঠি থকা অসুৰ সেনাৰ সৈতে বধ কৰিলে ॥ ১৫ ॥
হে ইন্দ্ৰ, তুমি সেই কাম কৰিলা। শত্ৰু নথকা তুমি
জন্ম হৈয়েই সাটোভা অসুৰৰ শত্ৰু হলা। তুমি
গভীৰ এন্ধাৰত দাবাপৃথিৱী (সূৰ্য্যাকাৰে) উলিয়ালা।
মহৎ ভূগনৰ মানুহৰ আনন্দ কৰালা ॥ ১৬ ॥ হে বজ্জবান
ইন্দ্ৰ, তুমিয়েই এই কাম কৰিলা (যে) শত্ৰু-হনন-
কুণল নিকপম শুশ্ৰণকো বলৰে বজ্জৰে বধ কৰিলা।
বজ্জৰে শুশ্ৰণক ডলমুখ কৰি মাৰিলা। হে ইন্দ্ৰ,
তুমি নিজ কৰ্ম্মেৰে শত্ৰুক মাৰি গৰু উলিয়াই
আনিলা ॥ ১৭ ॥ তুমিয়েই সেই কাম কৰিলা (যে)
হে কামৰূষী ইন্দ্ৰ, মানুহৰ উপভব কৰা বৃদ্ধ হস্তা হৈ
বলবান হোৱা। তুমি সেই অসুৰে আবদ্ধ কৰি থোৱা
সাতখন নদীৰ পানী বোৱাই দিলা। দাসে পালন
কৰা পানী জল কৰিলা ॥ ১৮ ॥ সেই ইন্দ্ৰ যুদ্ধৰ্থ যি
অভিযুক্ত কৰা সোমত বৃত্ত কৰে। আনে দমাৰ নোৱৰা
খণ্ড যি ইন্দ্ৰ, যিহে বিকৃতকৰ দৰে ধনবান, তেওঁ
অকপৌই মানুহৰ কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা। সেই ইন্দ্ৰ বৃদ্ধ হস্তা।

তেওঁ সকলো শত্ৰু সৈন্য নাল কৰে বুলি কয় ॥ ১৯ ॥
সেই বৃদ্ধহস্তা ইন্দ্ৰ, মানুহৰ পোষক। আমি সেই ইন্দ্ৰক
স্তুত্বভিৰে হব্য দি আহ্বান কৰিম। সেই ইন্দ্ৰ বিশেষকৈ
আমাৰ বন্ধক। মহাবান ইন্দ্ৰই আমাৰ অধিবক্তা
(মুখপাত্ৰ)। তেওঁৰেই কীৰ্ত্তিৰ নিমিত্তে অন্নৰ দাতা ॥ ২০ ॥
ঋত্বিক। (ঋত্বিক সকলৰ লগত থকা), বৃদ্ধবধ কৰা,
মহান সেই ইন্দ্ৰই প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা মাত্ৰেই সকলোৰে
আহ্বান পোৱা হল। কৰ্ম্মৰ নেতাৰ হিত বহুত কাম
কৰি যেনেকৈ সোম পান কৰা হয়, সখা (ঋত্বিক)
সকলৰ আহ্বানতহা হল ॥ ২১ ॥

২৭ সূক্ত— ঋ ১৫।

ঋষি—কশ্যপৰ পুত্ৰ বেভ। ছন্দ—১-৯ বৃহতী ;

১০।১৩-অতি জগতী ; ১১।১২-উপাৰিষ্ণাৎ বৃহতী ;

১৪-ত্ৰিষ্ঠুভ : ১৫ জগতী। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে স্বৰ্গবান ইন্দ্ৰ, তুমি যি ভোগ্য ধন অসুৰৰ পৰা
কাঢ়ি আনা, হে মহাবান, এই ধনেৰে স্তোতাকেই বৰ্দ্ধন
কৰা আৰু যি অন্য স্তোতাই ভোমাৰ (যজ্ঞৰ বেদীত
বহিবলৈ) কুশ মেলি দিছে (তেওঁবিলাককো বৰ্দ্ধন
কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি যি ধোৱা, গৰু আৰু অক্ষয়
(আমাৰ) ভাগ ধন ধাৰণ কৰিছা, সেই সকলো
বিলাক সোম অভিষব কৰা, দক্ষিণা-বান যজমানকে
দিয়া,—পনাক নিদিবা ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, দেবতাক নিবিচৰা,
ব্ৰতকৰ্ম্ম হীন মানুহ যি স্বপ্ন নেদেখাকৈ (দীৰ্ঘলকৈ)
শোৱে সেই মানুহে নিজৰ গমনেৰে পোষণীয় ধন নষ্ট
কৰক। কৰ্ম্ম নথকা কোনো ঠাইতে তাক পেলায় দিয়া
॥ ৩ ॥ হে শত্ৰু, যদি অতি দূৰ ঠাইত আঁঠা, হে বৃদ্ধহস্তা, যদি
বা ওচৰতে আঁঠা, তাৰ পৰা দ্ৰালোকলৈ কেনৰ লগা
ধোৱাৰ দৰে স্তুতিৰে ভোমাক অভিযুক্ত কৰা যজমানে
নিজৰ বজ্জলৈ আনিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, যদি দ্ৰালোকৰ
দীপ্যমান ঠাইত আঁঠা, সমুদ্ৰৰ মাজত বা ভূগনৰ
কোনো ঠাইত আঁঠা, হে অতি বৃদ্ধহস্তা, যদি বা পৃথিৱীৰ
সদনত আঁঠা বা অন্তৰীক্ষত আঁঠা,—আমাৰ যজ্ঞৰ
ফালে আঁঠা ॥ ৫ ॥ হে সোম পান কৰা বলৰ পালক
ইন্দ্ৰ, সেই তেনেকুৱা তুমি আমাৰ অভিযুক্ত কৰা সোমত
(আনন্দ কৰি) আমাৰ বল-সাধক অগ্নেৰে সুবাক্য-
যুক্ত (পুৰাদিৰে) বহুত ধনেৰে আহোদ দিয়া ॥ ৬ ॥
হে ইন্দ্ৰ, আমাক পৰিভাগ নকৰিবা। তুমি আমাৰ
লগত একেলগে আহোদ কৰা হোৱা। হে ইন্দ্ৰ, আমাক
বন্ধণেৰে স্থাপন কৰা। তুমি আমাৰ জাতি। হে

ইন্দ্র, আমাক পৰিত্যাগ নকৰিবা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, আমাৰ সৈতে অভিযুত সোমৰ ওচৰত মধু পান কৰিবলৈ বহা । হে ইন্দ্র, স্তোভাক মহৎ অন্ন কৰি দিয়া । হে ইন্দ্র, আমাৰ সৈতে অভিযুত সোমৰ ওচৰত মধুপান কৰিবলৈ বহা । হে ইন্দ্র, স্তোভাক মহৎ অন্ন কৰি দিয়া । হে ইন্দ্র, আমাৰ সৈতে অভিযুত সোমত বহা ॥ ৮ ॥ হে বজ্জবান ইন্দ্র, দেবতাই (গুণত) তোমাৰ ওচৰ নেপায় । মানুহও নেপায় । সকলো জীৱক বলেৰে অভিযুত কৰি থৈছা । হে বজ্জবান ইন্দ্র, দেবতাই তোমাৰ ওচৰ নেপায় ॥ ৯ ॥ সকলো সেনা পৰস্পৰ লগ হৈ শত্ৰুক, অভিযব কৰা নেভা ইন্দ্রক অন্তৰ্দ্ধাৰিবে ভীতভৱ কৰিছে । স্তোভাই প্ৰকাশ কৰিবলৈ (সূৰ্য্যাস্থক) ইন্দ্রক প্ৰাদু-ভাব কৰালে । কন্মুৰে সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ, শত্ৰুক সমুখত মৰা, উগ্ৰ, অতি বলবান, ওখ বেগবান ইন্দ্রক বৰনীল ধনৰ কাৰণে স্তব কৰিছে ॥ ১০ ॥ স্তোভা বেভা সকলে সোমপান কৰিবলৈ সময়ৰে স্তুতি কৰিছে । স্বৰ্গৰ পতি ইন্দ্রক যেতিয়া হৰি বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে স্তুতি কৰে তেতিয়া ধৃতকৰ্ম্ম । ইন্দ্রই বলেৰে সৈতে পালনেৰে ওচৰলৈ আহে ॥ ১১ ॥ বথৰ নেমীৰ দৰে ইন্দ্রক দেখা মাত্ৰেই নমস্কাৰ কৰে । বিপ্ৰই মেঘ (ইন্দ্রক) স্তোত্ৰেৰে প্ৰণাম কৰে । সুদীপ্ত দ্ৰোহহীন তোমালোকে অৰ্চনা কৰা মন্ত্ৰেৰে ইন্দ্রক স্তুতি কৰা ॥ ১২ ॥ তেনেকুৱা মঘবান, উগ্ৰ, যথার্থ বল ধাৰণ কৰা, শত্ৰুৱে প্ৰতিবোধ কৰিব নোৱাৰা ইন্দ্রক আহ্বান কৰিছো । পূজাতম্, যজ্ঞাহ ইন্দ্রই স্তুতিৰে আমাৰ যজ্ঞলৈ আৱৰ্ত্তন হওক । বজ্জী ইন্দ্রই আমাক ধনৰ কাৰণে বাট ভাল কৰি দিয়ক ॥ ১৩ ॥ হে বলবান শত্ৰু ইন্দ্র, তুমি এই পূব বিলাক বলেৰে ধ্বংস কৰিব জনা হলা । হে বজ্জবান, সকলো জ্বন তোমাৰ ভয়ত কঁপে, দ্যাৱাপৃথিৱীও কঁপে ॥ ১৪ ॥ হে বলবান, বিচিত্ৰ ইন্দ্র, সেই ঋতই (সত্যই) মোক বন্ধা কৰক । হে বজ্জবান, দুখ বিলাক পানী পাৰ কৰা দৰে পাৰ কৰা । হে বজ্জা বিশ্বকপী ইন্দ্র, স্পৃহনীয় ধন আমাক কেতিয়া দিবা ? ॥ ১৫ ॥

৯৮ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ নুমেষ । ছন্দ—উকীক্ ;

৭।১০।১১ ককুভ, ৯।১২ পূব উকীক ।

দেবতা—ইন্দ্র ।

(হে উপাস্তা সকল) মেঘাবী, মহৎ কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা, বিধান, স্তুতি ইচ্ছা কৰা ইন্দ্রলৈ বৃহৎ সাম গান কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি (শত্ৰুৰ) অভিভৱিতা । তুমি

সূৰ্য্যক দীপ্ত কমিলা । তুমি সকলো কৰ্ম্মা, সকলো দেৱতা। স্বকণ । তুমি মহান ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি জ্যোতিৰে আৱিৰ্ভৱে প্ৰকাশক স্বৰ্গত প্ৰকাশ কৰি যোৱা । সকলো দেৱতাই তোমাৰ সখীত্বৰ কাৰণে নিষ্কক নিয়মিত কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, প্ৰিয়, মহৎ বিলাকৰ জেভা, লুকাব নোৱাৰা, পৰ্ব্বতৰ দৰে সকলো ঋণে বিদ্যুত স্বৰ্গৰ পতি তুমি আমাৰ ওচৰলৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে সত্য সোম পান কৰা ইন্দ্র, তুমি দুয়ো দ্যাৱাপৃথিৱী অভিভৱ কৰি থৈছা । তুমি সোম অভিযব কৰা বজ্জবানৰ বৰ্দ্ধক । স্বৰ্গৰো পতি ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি এই বিলাক বহুত পূব ধ্বংস কৰোতা । তুমি দম্ভাব হস্তা । মানুহৰ বৰ্দ্ধক আৰু স্বৰ্গৰ পতি ॥ ৬ ॥ হে স্তুতিৰে বিচাৰিব লগীয়া ইন্দ্র, যেনেকৈ পানীৰ মাজত যোৱা মানুহে পানী ছটিয়াই ধেমালী কৰে, তেনেকৈ এতিয়া তোমাক মহৎ কমনীয় স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰিম ॥ ৭ ॥ হে বজ্জবান বীৰ ইন্দ্র, যেনেকৈ নদী দিলাকে সাগৰ পানীৰে ভৰাই দিলে, তেনেকৈ আমাৰ স্তোত্ৰই তোমাক দিনে দিনে বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ৮ ॥ গমনশীল ইন্দ্রৰ মহাবথত যোজনা কৰা, ইন্দ্রৰ বাহন, যুগ্মেৰে কলেই বথত লগা ঘোঁৰাক স্তোত্ৰেৰে স্তোভাই বথত লগাটো ॥ ৯ ॥ হে শত্ৰুকু, কন্মাক্ষম ইন্দ্র, তুমি আমালৈ বল আৰু ধন আহৰণ কৰি আনা । বীৰ, যুদ্ধ কৰিব পৰা পুত্ৰ তোমাক বিচাৰিছে ॥ ১০ ॥ হে বাস কৰাওতা, শত্ৰুকু ইন্দ্র, তুমি আমাৰ পিতা । তুমি মাতা । এতিয়া তোমাৰ পৰা আমি সুখ বিচাৰিছো ॥ ১১ ॥ হে বলবান, পুৰুষত, শত্ৰুকু ইন্দ্র, বল কামনা কৰি আমি স্তুতি কৰিছো । তুমি আমাক সুবীৰ্য্য ধন দিয়া ॥ ১২ ॥

৯৯ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ নুমেষ । ছন্দ—ঋগাথ

(অযুগ্ম বৃহতী, যুগ্ম সত্যোবৃহতী) ।

দেবতা—ইন্দ্র ।

হে বজ্জবান ইন্দ্র, তোমাক হৰিৰে বহন কৰা কৰ্ম্মৰ নেতা সকলে যি আজি আৰু কালি সোম পান কৰাই-ছিল, সেই তুমি স্তোত্ৰ বাহক (আমাৰ) স্তোত্ৰ এই যজ্ঞত জনা । ঘৰলৈ আহা ॥ ১ ॥ হে ধুনীয়া গালব, হৰি ঘোঁৰা যুক্ত, স্তুতিৰে বিচৰা ইন্দ্র, তোমাক ভূমিত কৰিছে । সোমৰে আমোদ কৰা তোমাক সোম অভিযুত হলত আমি তোমাৰ উপমান ৰূপৰ উক্ৰেৰে প্ৰশংসা কৰি অন্ন বিচাৰিছো ॥ ২ ॥ (হে আমালোকৰ মানুহ বিলাক) যেনেকৈ সূৰ্য্যৰ আজিও বন্ধি বিলাকে

সূৰ্য্যকেই ভজন কৰে ভেনেকৈ ইন্দ্রৰ সকলো ধন ভজন কৰা।—যি ধন উৎপন্ন হোৱা আৰু উৎপন্ন হবলগীয়া পিতৃৰ ধনৰ ভাগ যেনেকৈ সন্তানে পাই, ভেনেকৈ আমি আনিম ॥ ৩ ॥ (হে স্তোতা সকল) পাপ নকৰাক দান দিয়া ইন্দ্রক স্তুতি কৰা। ইন্দ্রৰ দান বিলাক কল্যাণকৰ। তেওঁৰ মন দান দিবলৈ পৰিচয় কৰা স্তোতাৰ কাৰণে কেতিয়াও লবচৰ নকৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, সংগ্ৰামত সকলো যুদ্ধকৰা শত্ৰুসেনা পৰাজয় কৰা। হে শত্ৰুৰ বাধক ইন্দ্র, দেবতাৰ অয়ন্তি নাশ কৰা। অসুৰৰ অয়ন্তি উৎপাদন কৰা। সকলো শত্ৰুক হিংসি কৰা। তুমি বাধকৰো বাধক ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ বলত দাবাপৃথিৱীয়ে মাকক পিতৃয়ে ধৰি থকা দৰে তোমাক অৱলম্বন কৰি থাকে। তুমি বৃদ্ধক আক্ৰমণ কৰোতে সকলো (বৃদ্ধৰ) সেনা পেপুৱা লাগিল ॥ ৬ ॥ (হে স্তোতা সকল) তোমালোকে অজব, শত্ৰুক খেদায় দিয়া, স্বৰকৈ যোৱা, বধীৰ শ্ৰেষ্ঠ, পৰাজয় নোহোৱা, পানীৰ বৰ্দ্ধক ইন্দ্রক বক্ষণৰ কাৰণে আগত ৰাখি থোৱা ॥ ৭ ॥ (বোৱা বিলাক) সংস্কাৰ কৰা, অনাই সংস্কাৰ কৰিব নোৱাৰা, বল কৰোতা শত্ৰু বক্ষণৰ, শত্ৰুকৰ্ম্মী, ধন ঢাকি থোৱা, ধনৰ শ্ৰেণ কৰা ইন্দ্রক বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥ ৮ ॥

১০০ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—ভৃগু গোত্ৰৰ নেম। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ;

৬-জগতী ; ৭-৯ অমৃষ্টভ্ দেবতা—ইন্দ্র ;

১০১১ বাক্।

হে ইন্দ্র, তোমাক আগত লৈ মোৰ পুত্ৰৰে সৈতে শত্ৰু পৰাজয় কৰিবলৈ যাওঁতে সকলো দেবতা মোৰ পাচত আহিছে। যদি তুমি মোক শত্ৰুৰ ধনৰ ভাগ দিয়া ভেতিয়া মোৰ শত্ৰু জিকিবলৈ বল শ্ৰেয়োগ কৰিবা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক মধুৰ সোমৰ ভক্ষণ আগতে দিম। অভিযুক্ত কৰা সোমৰ ভাগ তোমাত নিহিত হওক। তুমি মোৰ সখা (গতিকৈ) সৌফালে থাকিবা। আৰু বহুত শত্ৰু হুৱো মাৰিম ॥ ২ ॥ হে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ বিচৰা মানুহ বিলাক, যদি সভাই ইন্দ্র আছে, তোমালোকে ভালকৈ ইন্দ্রৰ স্তব কৰা। নেমই কয়, —ইন্দ্র, নামেৰে কোনো নাই। তেওঁক কোনে দেখিছে ? কাক আমি এতিয়া স্তব কৰিম ? ॥ ৩ ॥ (ইন্দ্রই কৈছে) হে স্তোতা, এয়া মই। ইয়াত থকা মোক চোৱা। সকলো জ্বন মই মহিমাবে অভিভৱ কৰি ৰাখিছো। মোক ঋতব (যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক বিধান সকলে স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন কৰে। আদৰণ খীল মই সকলো জ্বন বিধাৰণ

কৰো ॥ ৪ ॥ যি ঋতব (যজ্ঞৰ) কামনা কৰা সকলে যেতিয়া উঠি গৈ অন্তৰীক্ষৰ ওপৰত অকলে বহি থকা মোক ওপৰলৈ তুলিছিল তেতিয়া মোৰ মনে কলে যে মোৰ সখা সফলে সপুত্ৰে মোলৈ কান্দিছে (ঋষিয়ে স্তুতি কৰিছে) ॥ ৫ ॥ হে মধবন, যজ্ঞত অভিষব কৰা সকলক যি কাম কৰিলা, সেই কথা কবৰ যোগ্য—অনন্ত। পৰাবৎ নামেৰে শত্ৰুৰ যি ধন আছে সেই ধন তুমি শব্দ ঋষিৰ কাৰণে বহুত ধনবান হবলৈ আনি দিলা ॥ ৬ ॥ এতিয়া যোৱা। যি শত্ৰুৱে তোমা-লোকক বাধা দিছিল সেই শত্ৰু এতিয়া নাই। বৃদ্ধৰ মন্ম'হানত ইন্দ্রই বজ্জৰে আঘাত কৰিলে (দেখোন) ॥ ৭ ॥ মনৰ বেগেৰে ভাল চৰাই (শেন) স্বৰ্গলৈ গৈ সোণৰ পুৰী পাৰহৈ গৈ বজ্জবান ইন্দ্রলৈ সোম আহবণ কৰি আনিলে ॥ ৮ ॥ যি বজ্জ সমুদ্ৰৰ মাজত শুই আছে, পানীয়ে চাৰিওফালে বেৰি আছে,, (সেই বজ্জৰ) আগত যোৱা শত্ৰুৰ সৈন্য বিলাক বলি (উপহাৰ) হয় ॥ ৯ ॥ দেবতাক আনন্দ দিয়া, ৰানী, (জ্ঞানী) বাক্য যেতিয়া বৃজি নোপোৱাক কথা কৈ যজ্ঞত বহিল তেতিয়া চাৰিওফালে অন্ন আৰু পানী খিৰাই। এই (বাক্ৰ) শ্ৰেষ্ঠ বিলাক কলৈ গল ? ॥ ১০ ॥ সেই বাক্ৰ দেবীক দেবতা সকলে জন্ম দিলে। সেই বাক্ৰদেৱী বিশ্বকণা,—পুত্ৰ বিলাকেও (সেই বাক্ৰ) কয়। সেই বাক্ৰদেৱী হৰ্ষ-স্নিতী, গৰুৰ দৰে আমালৈ অন্ন আৰু বল ক্ষৰণ কৰে। আমাৰ দ্বাৰা সূক্ত হৈ আমাক বক্ষা কৰক ॥ ১১ ॥ হে সখা বিষ্ণু, অতিকৈ বিক্ৰমণ কৰা (খোজ দিয়া)। স্বৰ্গত বজ্জ ৰাখিবলৈ ঠাই দিয়া। আমি বৃদ্ধক ৰাখিম। নদী মুকলি কৰি দিম।—ইন্দ্রই পথিওৱা বাটেৰে গৈ থাকক ॥ ১২ ॥

১০১ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ জমদগ্নি। ছন্দ—১-২। ৫-১৩ প্ৰগীথ (অধুগ্ৰ বৃহতী, যুগ্ম-সতো বৃহতী) ; ৩ গায়ত্ৰী, ৪ সতো বৃহতী ; ১৪-১৬ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—১-৫ অং মিত্ৰাবৰ্দ্ধক ; ৫ অং ১৬-আদিত্য সকল ; ৭। ৮ অশ্বিনী দুজন ; ৯। ১০-বাহু ; ১১। ১২-সূৰ্য্য ; ১৩ উবা বা সূৰ্য্য প্ৰভা ; ১৪ পৰমান , ১৫-১৬ গো।

যি মানুহ তৎকৰণে হৰি দাতা যজ্ঞমানক অতীত কল সিদ্ধিৰ কাৰণে মিত্ৰাবৰ্দ্ধক অভিযুখী কৰিবলৈ হৰি দিয়ে, সেই মানুহে সভাই যজ্ঞৰ কাৰণে হৰি সংস্কাৰ কৰে ॥ ১ ॥ সেই অতি বেচি বলৰ, দূৰৱৰ্ণী, কৰ্ম্মৰ 'নেতা, দীপ্যমানহৈ অতি বিধান, সেই মিত্ৰাবৰ্দ্ধকলৈ, কাৰুয়েলা

দবে সূর্য্যব বজ্রিবে সৈতে কর্ত্ত প্রাপ্ত হয় ॥ ২ ॥ হে
মিত্রাধকপ, গমনশীল যি যজ্ঞমানে ভোমালোকন ওচব
চাপে ভেঙে দেবতার দূত হৈ সোণব অলঙ্কার মূবত
পিন্ধি আমোদকর ধন লৈ যোহা হয় ॥ ৩ ॥ যি শত্ৰু
তথিলে ভাল নেপাই, বাবে বাবে মাতিলেও ভাল নেপায়
বা কথা কবলৈও ভাল নেপায়, সেই শত্ৰুব পৰা আমাক
আজি বক্ষা কৰা। শত্ৰুব হাতৰ পৰা বক্ষা কৰা
॥ ৪ ॥ যজ্ঞৰ ধন মিত্রলৈ সেবাব যোগ্য যজ্ঞ স্বৰত স্তোত্র
গোৱা। অৰ্ঘ্যমালৈ গোৱা। বকণলৈ প্ৰীতি সাধন কৰা
স্তোত্র গোৱা। বজা (আদিভা) সকললৈ) স্তোত্র
গোৱা ॥ ৫ ॥ বঙা, জয় সাধন কৰা, বাস দিওতা তিনি
জনৰ একমাত্র পুত্ৰক দেবতা সকলে পথিয়াই দিছে।
কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা, অমৰ, সেই দেবতা সকলে
মানুহৰ স্থান বিলাক চাই ফুৰে ॥ ৬ ॥ তে নাসতা
দুজন একে লগ হৈ মোৰ উচ্চাৰণ কৰা দৌণ্ডতম
স্তুতি বাক্যৰ ফালে আহা। হবি ভক্ষণ কৰিলৈ আহা
॥ ৭ ॥ হে অন্ন ধন যুক্ত অগ্নিৰ দুজন, ভোমালোকৰ যি
বাক্স বিহীন দান আছে সেই দানৰ কাৰণে আস্থান
কৰিছো। ভোমালোকে জমদগ্নিৰ দ্বাৰা স্তুত হৈ পুৰ যুখী
হৈ স্তুতি বৰ্জন কাৰী নেতা কপেৰে আহা ॥ ৮ ॥ হে বায়ু
আমাৰ এই স্বৰ্গ স্পৰ্শ কৰা যজ্ঞলৈ আহা। সূক্ততিবে
পবিত্ৰ (কুশৰ আগৰ) ওপৰত দিয়া এই সোম ভোমাৰ
কাৰণে আছে ॥ ৯ ॥ হে নিযুত নামৰ হোঁৱাবে অহা
বায়ু অধ্বনুৰে পোন বাটেৰে ভোমাৰ ভক্ষণ যোগ্য
হবি আদি লৈ আহিছে। এতিয়া আমাৰ দুয়োবিধ,
শুভ সোম আৰু গাখীৰ মিহলেৱা সোম পান কথা
॥ ১০ ॥ হে সূৰ্য্য, সঁচাই তুমি মহান। হে আদিভা,
সঁচাই, তুমি মহান। মহৎ ভোমাৰ মহিমা স্তোতাই
স্তুতি কৰে। হে দেবতা, তুমি সঁচাকৈয়ে মহান ॥ ১১ ॥
হে সূৰ্য্য, তুমি শুনাত মহান—ই সঁচা। হে দেবতা,
তুমি মহত্ত্ব এটাইতকৈ মহান,—ইও সঁচা। তুমি অমৰ
হস্তা। দেবতাৰ তুমি হিত উপদেষ্টা (পুৰোহিত)।
ভোমাৰ জ্যোতি মহৎ—কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে
॥ ১২ ॥ এয়া সেই স্তুতিমতী, তললৈ মুখ কৰি ৰূপবতী
হৈ প্ৰকাশ কৰা উষা ব্ৰহ্মাণ্ডৰ মাজত দহ হাতত
(দহ দিশত) বিচিত্ৰ গৰুদৰে সকলোৱে দেখা পাইছে
॥ ১৩ ॥ তিনি পুৰুষ প্ৰজা আহিল আৰু গল। অন্য
প্ৰজা সূৰ্য্যত সোমাল। তেওঁ (সূৰ্য্য) ওখ ঠাইত থাকিল।
সেউজীয়া বায়ুত (গছত) পৰমান (পৰিষ্কাৰ কৰা সোম)
সোমাল ॥ ১৪ ॥ কল্প সকলৰ (মকতৰ) মাক, বসু
সকলৰ জন্মক, আদিভা সকলৰ বাইভনী, অমৃতৰ

নাভি (আবাস স্থান), পান নাইকিয়া অদিভি গৰুদ
নৰিহা,—জনা সকলক মই এই বুলি কওঁ ॥ ১৫ ॥
বাক্যৰ কথা জনা, কথা কোৱা, সকলো স্তুতি বাক্যেৰে
ওচৰত থকা দেবী আৰু দেবতা সকলক মোক পৃথি-
বীত পোৱাই দিয়া। অল্প বুদ্ধিৰ মানুহে যোক এৰি
থৈ যায় ॥ ১৬ ॥

১০২ সূক্ত—ঋ ২২ ।

ঋষি—ভৃগু পুত্ৰ প্ৰয়োগ, বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ অগ্নি
বা পাবক; বা সহসৰ পুত্ৰ গৃহপতি বা সৰ্বিষ্ঠ
হুয়ো বা এজন। ছন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা—অগ্নি।

হে অগ্নি দেবতা, কবি, গৃহপতি, সদায় ডেকা তুমি
হবি দাতাক মহৎ অন্ন দিয়া ॥ ১ ॥ হে বিশিষ্ট দীপ্তিৰ
অগ্নি, তুমি জানি লৈ আমাৰ পৰিচৰণশীল স্তুতি কৰা
বাক্যেৰে সৈতে দেবতা সকলক লৈ আহা ॥ ২ ॥ হে
অতি ডেকা অগ্নি, অতি ধনৰ প্ৰেৰক ভোমাৰে সৈতে
আমি অন্ন লাভৰ কাৰণে শত্ৰুক বল কৰিম ॥ ৩ ॥ হে
সমুদ্ৰৰ মাজত থকা বড়ানল, শুভ ভোমাক ওঁৰ,
ভূত্ৱে আৰু অপুৰানে আজ্ঞান কৰা দৰে আজ্ঞান
কৰিছো ॥ ৪ ॥ বতাহৰ দৰে ধ্বনি কৰা, কবি, পৰ্য-
নাব দৰে কন্দা (চিঞাৰ), বলী সমুদ্ৰৰ মাজত থকা
অগ্নিক আজ্ঞান কৰিছো ॥ ৫ ॥ সখিতা দেবতাৰ প্ৰসবৰ
দৰে, ভগব ভোগৰ দৰে, সমুদ্ৰত থকা অগ্নিক আজ্ঞান
কৰো ॥ ৬ ॥ অহিংসনীয় সকলৰ বন্ধু, বলবন্ত, শিখাৰে
অতি বৰ্জন কৰি অগ্নিৰ সমুদ্ৰলৈ ভোমালোক যোৱা
॥ ৭ ॥ এই অগ্নিয়ে আমাৰ কৰ্ত্তব্যৰ ৰূপ নিৰ্ম্মান কৰে।
আমি অগ্নিৰে যশযুক্ত হম ॥ ৮ ॥ মানুহৰ সকলো সম্পদ
দেবতালৈ যি এই অগ্নিয়ে লৈ যায়, সেই অগ্নিয়ে আমা-
লৈও অন্ন লৈ যুৰি আহক ॥ ৯ ॥ সকলো হোতাৰ মাজত
এটাইতকৈ যশসী, যজ্ঞত মুগ্ধ অগ্নিক এই যজ্ঞত স্তুতি
কৰা ॥ ১০ ॥ দেবতাৰ মাজত যুখা, দুবৈত জনা,
(বিদ্বান) অগ্নি যজমানৰ স্বৰত জ্বলি আছে। ওই
থকা শোধক দীপ্তিৰ তেওঁক স্তুতি কৰা ॥ ১১ ॥ হে
বিপ্ৰ সকল, হোঁৱাব দৰে জয়যুক্ত কৰা, বলী, সখাৰ
দৰে শত্ৰুক মৰা অগ্নিক স্তুতি কৰা ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি,
যজমানৰ কাৰণে স্তুতি বিলাক বাই—ভনীৰ দৰে ভোমাৰ
গুণবিলাক দেখুৱাই ভোমাৰ ওচৰত সেৱা কৰিছে, বায়ুৰ
ওচৰত ভোমাক খেছে ॥ ১৩ ॥ তিনি পাক মাৰি
খোৱা যেনি দিয়া বহুত কুশ অগ্নিৰ কাৰণে খোৱা
হৈছে। পানীয়েও ভাত ঠাই পালে। (অৰ্থাৎ পকাই)
খোৱা কুশ যেনি বি ভাত পানীৰে শাস্তি কৰিলে)

॥ ১৪ ॥ কামবৰ্ষক অগ্নি দেবতাৰ স্থান শত্ৰুৰ দ্বাৰা
ধৰ্ষণ নোহোৱা বক্ষণেৰে ভজনীয় হয় । তেওঁৰ দৃষ্টিও
সূৰ্য্যৰ দৰে মজ্জলকৰ ॥ ১৫ ॥ হে দেবতা অগ্নি,
যি'উ দিগ্না উপভুক্ত শিখাৰে দেবতা সকলক বহন কৰি
আনি, আক যজ্ঞন কৰা ॥ ১৬ ॥ হে অগ্নিৰ অগ্নি, কবি,
অমৰ, হবি বহন কৰা তোমাক সেই দেবতা সকলে
মাকৰ দৰে জন্ম দিলে ॥ ১৭ ॥ হে কবি অগ্নি, বিশিষ্ট
বুদ্ধিৰ, বৰেণ্য, দেবতাৰ দূত, হবি বহন কৰা তোমাৰ
কেউফালে (দেবতা সকল) বহিছে ॥ ১৮ ॥ মোৰ গক
নাই । কাতিবলৈ কুঠাৰ নাই—। তথাপি যি আছে
সেয়া তোমাক মই আনি দিছো ॥ ১৯ ॥ হে অতি
ডেকা অগ্নি, তোমাক যি কোনো খৰি দিওঁ সেই
বিলাক (কুঠাৰে নকটা হলেও) গ্রহন কৰা । (তৈতিৰ্য্য
সংহিতাৰ মতে কুঠাৰেৰে নকটা কাঠেৰে যজ্ঞ
নহয়) ॥ ২০ ॥ যি কাঠ পোকে খোৱা বাপানীত থকা
কাঠ তোমালৈ যায় সেই সকলো বিলাক তোমাৰ
কাৰণে যি'উৰ দৰে হওক ॥ ২১ ॥ মানুহে জুই ধৰি
কাঠেৰে জ্বলাই, মনেৰে জ্ঞান কৰি সমস্ত কাম
কৰিব লাগে । মই ঋত্বিক সকলেৰে সৈতে অগ্নি
জ্বলাওঁ ॥ ২২ ॥

১০৩ সূক্ত - ঋ ১৪ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ সোভবী । চন্দ - ১-৪।৬
বৃহতী, ৫ বিৰাট ৰূপা, ৭।৯।১১।১৩ সত্যবৃহতী,
৮।১২ ককুভ, ১০ হৃণয়সী, ১৪ অহুষ্ঠুভ ।
দেবতা—অগ্নি ।

যি অগ্নিত যজ্ঞমানে কৰ্ম কৰে সেই ভালকৈ বাট
লনা অগ্নি প্ৰাদুৰ্ভাব চল । ভালকৈ ভয় হোৱা আৰ্য্যৰ
বৰ্দ্ধনিতা অগ্নিৰ আমি স্তোত্ৰেৰে ওচৰলৈ যাওঁ ॥ ১ ॥
এই দিবোদাসে আহ্বান কৰা অগ্নি মাতৃৰ দৰে পৃথিবীৰ
ওপৰে গৈ দেবতাৰ ফালে হবি বহন কৰিবলৈ গল ।
দিবোদাসে বলেৰে হোম কৰিলত স্বৰ্গৰ ওপৰলৈ গৈ
বল গৈ ॥ ২ ॥ যি কাৰণে কৰ্ত্তব্য কৰা মানুহৰ আগত
অন্য মানুহ কঁপি থাকে, হে মানুহ বিলাক, সহস্ৰদাতা
অগ্নিক যজ্ঞত কৰিব লগীয়া কামৰ দৰে নিজে নিজে

পৰিচৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে বাস কৰাওঁতা অগ্নি, তুমি যি
স্তোত্ৰাক ধন দিবৰ কাৰণে, নিব খোজা, যি তোমাক
হবি দিলে, সেই মানুহে, স্তোত্ৰাদি গাই নিজে বহুতক
পোষণ কৰিব পৰা ধন থকা পুত্ৰ পাই ॥ ৪ ॥ হে বহুত
ধন থকা অগ্নি, সেই যজ্ঞমানে কথিন হলেও ঘোঁৰাৰে
সৈতে শত্ৰুৰ অন্ন লৈ আহে । সেই যজ্ঞমানে অন্ধৰ
কোষ্ঠি লাভ কৰে । (আমিও সেইদৰে কৰি) হে
দেৱতা, তোমাৰ গুৰিত থকা সকলো বৰণীয়া ধন
পাম ॥ ৫ ॥ দেবতাৰ আহ্বাতা আনন্দময় যি অগ্নিয়ে
মানুহক ধন দিলে সেই অগ্নিলৈ মদকৰ সোমৰ দৰে
প্ৰথম স্তোত্ৰ বিলাক আগবাঢ়ি যায় । ৫ ॥ হে দৰ্শনীয়
প্ৰজাৰ পালক অগ্নি, যি ভাল দাতা দেবতাক বিচৰা
মানুহে বথবাহক ঘোঁৰাৰ দৰে স্তোত্ৰেৰে তোমাক
পৰিচৰণ কৰে, সেই মানুহৰ পুত্ৰ আৰু পোত্ৰ দুয়োকে
ধনবানৰ দান দিয়া ॥ ৭ ॥ হে স্তোতা সকল, অতি
দাতা, ঋতবান (নিয়মবান), মহৎ, দীপ্ত ভেজৰ অগ্নিলৈ
স্তোত্ৰ গান কৰা ॥ ৮ ॥ ধনবান আৰু অন্নবান অগ্নি
জ্বলাই (হবিয়ে) আহুতি দিলে যজ্ঞমানক যশস্কৰ
অন্ন দিলে । সেই অগ্নিৰ নতুন সুখতি অন্তৰে সৈতে
বহুতবাৰ আমালৈ আহক ॥ ৯ ॥ হে স্তোতা সকল,
প্ৰিয়ৰ ভিতৰত অতি প্ৰিয়, অতিথি, বথৰ যজ্ঞা অগ্নিক
স্ততি কৰা ॥ ১০ ॥ যজ্ঞাৰ্হ, জ্ঞাতা, যি অগ্নিয়ে ওলাই
থকা আৰু লুকাই খোৱা ধন বিলাক আনে, যি
কন্মেৰে যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচাৰে, যাৰ শিৰা বিলাক
সমুদ্ৰৰ চৌৰ দৰে আগবাঢ়ি অহা দুস্তৰ (সেই অগ্নিক
স্ততি কৰা) ॥ ১০ ॥ বাস কৰাওঁতা, অতিথি, বহুত
স্ততি কৰা, দেবতাৰ সূআহ্বাতা, সুযজ্ঞ, যি অগ্নি,
সেই অগ্নিয়ে আমাক বাধা নকৰিবা ॥ ১২ ॥ বাস
কৰাওঁতা হে অগ্নি, যি মানুহে তোমাক সমুখত স্ততি
কৰি ভাল গমনেৰে সৈতে যায়, সেই স্তোত্ৰাক অন্যায়
নকৰিবা । হবি দাতা স্তোতাৰো দূতৰ কৰ্ম কৰি-
বলৈ তোমাক স্ততি কৰে ॥ ১৩ ॥ হে মকতৰ সখা অগ্নি,
আমাৰ যজ্ঞত সোম শান কৰিবলৈ মকত সকলেৰে
সৈতে অহা । সোভৰিৰ (মোৰ) সূক্ততিলৈ আহা,
—আনন্দ কৰা ॥ ১৪ ॥

ও ভৎসৎ

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ অষ্টম মণ্ডলৰ অঙ্গবীৰা অনুবাদ সমাপ্ত । বিশ্বকৰ্মা মহাবিদ্যালয় ।

ঘোৰহাট । ১৯ জেঠ, শঃ ১৮৯৫ । ইং ২।৩।৭৩

ঋগ্বেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

নবম মণ্ডল ।

এই মণ্ডল সমুদয় পবমান সোমৰ স্তুতি । ঋষি বহুত—কোনো নিৰ্দিষ্ট গোত্ৰৰ ঋষিৰ নহয় । পবমান = তুচি হোৱা = পবিস্কাৰ কৰা । সোমলভাৰ পৰা শিলত চেপা সোমবস সক নলাবে বাগবি নৈ পাত্ৰত পবোতে পাত্ৰৰ মুখত ভেড়াৰ নোম, কুশৰ আগৰে কাপোৰৰ দহি সুভাবে তৈয়াৰ কৰা এখন চাকনিৰ মাজেদি ঢেঁকি দিয়ে । পাচত বসতিবৰী আৰু একধনা নামৰ পানী মিহলাই । সেই ঢেঁকি সোমৰ লগত গৰু গাখীৰ, দৈ, ভজা যৱ ধানৰ গুৰি পিখা ইত্যাদি মিহলাই খাই ; আৰু দেবতাক দিয়ে । এই বিলাক কৰা যজ্ঞৰ নাম সৱন, তিনি সজ্জা কৰে—প্ৰাতঃ সৱন পুৱাত ; মধ্যাহ্ন সৱন ভৰ দুপৰীয়া আৰু গধূলী সজ্জাত (তৃতীয় সৱন) । বৈদীক যুগত ই এক উপাদেয় অন্ন হিচাপে ব্যৱহাৰ আছিল । এতিয়া ই লোণ হৈছে । ই আজি কালিৰ দৰে মদ (সুৰা) নহয় । বহুতে মদ বুলি কয় যদিও “নহয়” বুলি প্ৰমাণ কৰিব পৰা বহুত ভাষা বেদৰ মাজতে আছে ।)

প্ৰথম সূক্ত—ঋক সংখ্যা—১০ ।

ধনো দিয়ে ৥ ১০ ॥

ঋষি—বিষ্ণুমিত্ৰৰ পুত্ৰ মধুচ্ছন্দা । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

২য় সূক্ত—ঋ ১০ ।

দেৱতা—পবমান সোম ।

ঋষি—কণ্বৰ পুত্ৰ মেধাতিথি । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেৱতা—পবমান সোম ।

হে সোম, ইলুই পান কৰিবলৈ তুমি অভিযুত হোৱা, —অতি সোৱাদ, অতি আমোদকৰ ধাৰাৰে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ বান্ধস মৰা, বিশ্বৰ দ্ৰষ্টা সোণৰে ঠেঙে-লোৱা সোম দোন কলহত সভাৰ মাজ ঠাইত নহি আছে ॥ ২ ॥ হে সোম, তুমি অতি ধন দাতা, আৰু সকলো দাতা হোৱা । অতি শত্ৰু হস্তা হোৱা । ধনবান শত্ৰুৰ ধন আমাক দিয়া ॥ ৩ ॥ হে সোম, তুমি মহৎ দেৱতা সকলৰ অগ্ৰেৰে কৰা যজ্ঞলৈ আহা, আৰু বল আৰু অন্ন আমাক দিয়া ॥ ৪ ॥ হে সোম তোমাৰ ওচৰ চাপিছো । দিনো তোমাৰেই পৰিচৰণ কৰিছো । —তোমাৰেই ভূগ কৰিছো ॥ ৫ ॥ সূৰ্য্যৰ জীয়েকে, হে সোম, তোমাৰ ক্ষৰণ হোৱা বস (ভেড়াৰ) নোম মেলি দি (ঢেঁকি) সদায় শুদ্ধ কৰে ॥ ৬ ॥ মানুহৰ যজ্ঞত শেষ দিনত বাই-ভনী (ৰূপ) দহ আঙুলিৰে মাইকী মানুহে তোমাক ধৰে ॥ ৭ ॥ এই সোমক আঙুলিৰে ত্ৰৈলি পথিয়াই ওপতি থকা অংশ বাকলি আদি ঢেঁকি দিয়ে । মধুৰ বস্তু তিনি ঠাইত বাখে ॥ ৮ ॥ আৰু এই লিখ্ত সোমক ৰবিৰ নোৱাৰা গৰু গাখীৰেৰে ইলুৰ পানৰ কাৰণে মিহলি কৰি দিয়ে ॥ ৯ ॥ বীৰ ইলুই এই সোমৰ আমোদভেই সকলো বৃদ্ধ (শত্ৰু) বাৰে আৰু (আমাক)

হে সোম দেৱতা বিচণা তুমি বেগেৰে পবিত্ৰ হোৱা । হে ইলু (সোম), সেচক তুমি ইলুৰ ভিতৰত সোমোৱা ॥ ১ ॥ হে সোম, মহান, কামবৰী, অতি বলৱী, ধাৰক জুলীয়া অন্ন তুমি আমাৰ ফালে আহা,—নিজ ঠাইত বহা ॥ ২ ॥ অভিযুত কৰা বিধাতাৰ সোম ধাৰা প্ৰিয় মধু খিবালে (বোৱাই দিলে) আৰু সুকৰ্ম্ম সোমক (বসতি-বৰী) পানীৰে ঢাকি দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে সোম, যেতিয়া গৰু গাখীৰেৰে ঢাকি দিয়া হয় (মিহলোৱা হয়) তেতিয়া মহান তোমাক পানীৰে বোৱাই দিয়ে ॥ ৪ ॥ স্বৰ্গৰ ধাৰক সমুদ্ৰৰ (দৰে) আৰি বিচণা সোম পানীত মাজ্জৰ্ন কৰে ॥ ৫ ॥ কামবৰী, হৰিৎ বৰ্ণৰ মহান মিত্ৰৰ দৰে দেখা যি এই সোমে শব্দ কৰে, সেই সোমে সূৰ্য্যৰ সৈতে পোহৰ কৰে ॥ ৬ ॥ হে ইলু, যি স্তুতিৰে তুমি আমোদৰ কাৰণে শোভিত হোৱা, সেই কৰ্ম্মৰ ইচ্ছাৰে কৰা স্তুতি তোমাৰ বলত শোভিত হয় ॥ ৭ ॥ হে সোম, তোমাৰ প্ৰশংসা মহৎ শত্ৰু ধৰ্ষক । উত্তম লোক কৰ্ত্তা তোমাক আমোদৰ কাৰণে বিচাৰিছো ॥ ৮ ॥ হে ইলু, ইলুৰ কামনা কৰা তুমি আমোদকৰ ধাৰাৰে ববৰূপ দিয়া পৰ্য্যায় দৰে আমালৈ বৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে যজ্ঞ

পুৰণি আত্মা ইন্দু, তুমি আমাৰ গন্ধৰ্ব দাতা, পুত্ৰাদি
দেৱা আৰু অন্নৰ দাতা হোৱা ॥ ১০ ॥

৩য় সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—অজিগর্তীৰ পুত্ৰ গুণঃশেপ । ছন্দ—
গায়ত্ৰী । দেবতা—পৰমান সোম ।

এই অমৰ দেবতা সোম দোন কলহলৈ বহিবলৈ
চৰাইৰ দৰে বেগেৰে গৈছে ॥ ১ ॥ এই আঙুলিৰে অভি-
যুক্ত কৰা সোম দেবতা ক্ষৰণ হৈ কোনো বাধা দিব
নোৱাৰাকৈ শক্তক ৰেদি গৈছে ॥ ২ ॥ এই ক্ষৰণ হোৱা
সোম দেবতাক স্তোভাই যজ্ঞ কৰিবলৈ কামনা কৰি
সংগ্ৰামৰ দৌৰাৰ দৰে স্তুতিৰে অলঙ্কৃত কৰিছে ॥ ৩ ॥
ক্ষৰণ হোৱা বীৰ এই সোম দেবতাই সকলো বৰণীয়
ধন লৈ বলেৰে যোৱা দৰে ধন ভাগ কৰি দিবলৈ
আহিছে ॥ ৪ ॥ সোমে ক্ষৰণ হৈয়েই (আমাৰ যজ্ঞলৈ)
আহিবলৈ বথ বিচাৰে,—আমাক দিবলৈ বিচাৰে আৰু
শঙ্ক কৰে ॥ ৫ ॥ এই সোমে মেধাবী সকলৰ দ্বাৰা স্তুত
হৈ হৰি দাতালৈ বজ্জ ধাৰণ কৰি (বসন্তীৰবী) পানীভ
গা ধোৱে ॥ ৬ ॥ ধাৰাৰে ক্ষৰণ হৈ এই সোমে চিত্ৰংবি
(বজ্জা আদি) লোক ভিবন্ধাৰ কৰি স্বৰ্গলৈ লব মাৰে
॥ ৭ ॥ পৰিদ্ধাৰ কৰা এই সোম সুযজ্ঞ-বিশিষ্ট চৈ
কোনেও স্পৰ্শ নকৰাকৈ বজ্জালোক ভিবন্ধাৰ কৰি
যজ্ঞৰ পৰা স্বৰ্গলৈ যায় ॥ ৮ ॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ এয়া সোম
দেবতা পুৰণি জন্মৰে দেবতাৰ কাৰণে অভিস্কৃত হৈ
পবিত্ৰত (চাকনিভ) থাকিবলৈ যায় ॥ ৯ ॥ এই সোম
বহুকণ্ঠা । জন্ম হৈয়েই অন্ন উপাদান কৰি অভিস্কৃত
হৈ ধাৰাৰে পৰিদ্ধত হয় ॥ ১০ ॥

৪ৰ্থ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ হিবণ্যন্তপ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—পৰমান সোম ।

হে মহৎ অন্ন, পৰমান সোম, (দেবতা সকলক)
ভজন কৰা, (বান্ধসক) জয় কৰা আৰু আমাৰ জ্ঞেয়ঃ
সাধন কৰা ॥ ১ ॥ হে সোম, আমাক জ্যোতি দিয়া;
স্বৰ্গ দিয়া,—সকলো সৌভাগ্য দিয়া । আমাৰ জ্ঞেয়ঃ
সাধন কৰা ॥ ২ ॥ হে সোম, আমাক বল দিয়া, আৰু
কৰ্ম দিয়া;—হিংসক শক্ত মাৰা । আমাৰ ... ১
ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে সোম অভিবৰ কৰা সকল,
ভোমালোকে ইন্দুই পান কৰিবলৈ সোম পৰিদ্ধাৰ কৰি
দিয়া । আমাৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে সোম,

ভোমাৰ কৰ্মৰে আৰু বন্ধণেৰে আমাক সূৰ্য্য পোৱাই
দিয়া । আমাৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে সোম,
ভোমাৰ কৰ্মৰে আৰু বন্ধণেৰে সদায় সূৰ্য্য দেখিবলৈ
পাম । আমাৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে সুঅস্ত্র-
যুক্ত সোম, তুমি দ্যাৱাপৃথিৱীত বেচি ধন আমালৈ
দিয়া । আমাৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ হে সোম,
যুক্ত (নিজ) আহত নোহোৱা (কিন্তু) গজ্জক পৰাস্ত
কৰা তুমি আমালৈ ধন লৈ আগ । আমাৰ ... ১
ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম, যজ্ঞমানে নিজৰ
ধাৰণৰ কাৰণে যজ্ঞেৰে তোমাক বৰ্জন কৰিছে । আমাৰ
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দু, তুমি নানাবিধ দৌৰা
যুক্ত সৰ্বগামী ধন আমালৈ আনি দিয়া । আমাৰ
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৫ম সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—কশ্যপৰ পুত্ৰ অসিত বা দেবল । ছন্দ—
গায়ত্ৰী ; ৮-১১ অৰ্চুভূত । দেবতা— ১ ইধা
বা সমিদ্ধ অগ্নি; ২ তনুনপাং; ৩-ইল; ৪ বৰ্হি;
৫ যজ্ঞ দ্বাৰ; ৬ উধা আৰু বাতি; ৭
প্ৰজ্জাযুক্ত মৈব হোতা হুজন; ৮ সবস্বতী;
ইলা আৰু ভাবতী; ৯ ষ্টা; ১০ বনস্পতি;
১১-স্বাহাকৃতি কপী পৰমান সোম ।

এতিয়া দীপ্ত হোৱা সমিদ্ধ অগ্নিকপা সকলোৰে বজ্জ
কামৰষী পৰমান সোম শঙ্ক কৰি দেবতাক সন্তোষ কৰি
প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ১ ॥ তনুনপাং (কপী) পৰমান সোম
সিং তীক্ষ্ণ কৰি অন্তৰীক্ষত বিৰাজ কৰিছে ॥ ২ ॥ ইলা
(অগ্নি) কপ পৰমান সোম অভীষ্ট ধন দাতা, দীপ্তমান
হৈ ধাৰাৰে বৈ গৈ বলেৰে প্ৰকাশ কৰি আছে ॥ ৩ ॥
হৰিৎ বৰ্ণ দেবতা কুশ (কপী) পৰমান সোম যজ্ঞত পুৰ
মুখ কৰি খোৱা কুশত বলেৰে বহিছেগৈ ॥ ৪ ॥ সোণময়
দেৱী দ্বাৰ (কপী) পৰমান সোম সূক্তত হৈ, মহৎ দিক্
বিলাকত ওপৰলৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ সুৰূপেৰে মহৎ আৰু
বৃহৎ বাতি আৰু উধা (কপী) সোমে পৰমান হৈছে
॥ ৬ ॥ মানুহৰ দ্ৰষ্টা আৰু দেবতাৰ হোতা (কপী) সোমক
যজ্ঞলৈ আহ্বান কৰিছে । দীপ্ত পৰমান সোমেই কামৰষী
ইন্দু ॥ ৭ ॥ ভাবতী, সবস্বতী আৰু মহী তিনিও নৃকপা
পৰমান সোম (কপী) যজ্ঞলৈ আহক ॥ ৮ ॥ আগুৱে
অন্ন হোতা প্ৰজ্জাৰ পালক, (দেবতাৰ) আগত যোৱা
(পৰমান সোমকপী) ত্ৰষ্টক আহ্বান কৰিছে । হৰিৎ-
বৰ্ণৰ পৰমান সোম দেবতাৰ ইন্দুৰ ইন্দু, কামৰষী আৰু

প্রজাৰ পালক ॥ ১ ॥ পৰমান হৰিৎবৰ্ণৰ, সোণৰ বৰ্ণৰ
দীপ্যমান সহস্ৰ শাখাৰ গছ (কণী) সোম দেবতা
মধুৰ ধাৰাবে বৈ গৈছে ॥ ১০ ॥ সকলো দেবতা, বায়ু,
বৃহস্পতি, সূৰ্য্য, অগ্নি, আৰু ইন্দ্ৰ একেলগ হৈ, পৰ-
মান স্বাহাকাৰ (কণী) সোমৰ ফালে আহক ॥ ১১ ॥

৬ষ্ঠ সূক্ত - ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

হে কামবৰী সোম, দেবতাৰ বিচৰা, আমাক, বিচৰা
ধৰি থকা সোমৰ (চাকনিৰ) মাৰ্জ্জদি আমোদকৰ
ধাৰাবে বোৱা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি ইন্দ্ৰ, আমোদ
কৰ বস হৈ ক্ষৰণ হোৱা । বলবান হোৱা দিয়া ॥ ২ ॥
হে অভিযুত কৰা পুৰণি সোম তুমি আমোদকৰ বস
পৰিহৰি পথিয়াই দিয়া । আমালৈ অন্ন আৰু বল
আনা ॥ ৩ ॥ ঋতুগতিৰ পৰমান সোম নামনিলৈ পানী
বোৱা দৰে ইন্দ্ৰক অনুসৰণ কৰি বাগু হৈছে ॥ ৪ ॥
দশা পৰিহৰ (চাকনি) পাব হৈ অৰণ্যত ধেমালী কৰি
যি সোম আহে, দহজনী বাই ভনীয়ে (দহ আত্মজীবে)
ধৰি বলী হোৱাৰ দৰে মৰম কৰা - ॥ ৫ ॥ কামনা বৰক,
দেবতাৰ পান কৰিবৰ কাৰণে, আমোদৰ কাৰণে
অভিযুত কৰা সোম গাখীবেৰে সৈতে মিহলি কৰা
॥ ৬ ॥ ইন্দ্ৰ দেবতাৰ কাৰণে চেপা সোম দেবতা ধাৰাবে
বৈ গৈছে কাৰণ এই সোমৰ বসেৰে ইন্দ্ৰক আপ্যা-
ন্নিত কৰে ॥ ৭ ॥ অভিযুত কৰা এই সোমে স্বৰ্গমানৰ
কামনা সিদ্ধি কৰি বেগেৰে বৈ গৈছে, পুৰণি কৰি
বক্ষা কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে আমোদকৰ সোম, ইন্দ্ৰক বিচৰা
তুমি ইন্দ্ৰৰ পানৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈ স্বৰ্গমালাত শৰণ
কৰিছা ॥ ৯ ॥

৭ম সূক্ত - ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে ।

সূক্তাৰ (বা ভালকৈ মিহলোৱা) এই সোম বিলাকে
ইন্দ্ৰৰ সৰ্ব্ব আৰু ঋতব (স্বৰ্গ) কৰ্ম্মৰ বাটেদি চলি
গৈছে ॥ ১ ॥ হৰি বিলাকৰ মাজত স্তম্ভিৰ যোগ্য হৰি
সোমে মহতী (বসতীৰী) পানীত গা ধুইছে । সেই
সোমৰ জেঠ ধাৰা বৈ গৈছে ॥ ২ ॥ কামবৰী, সভ্য,
হিংসাৰাজিত, স্বৰ্গ সোমে স্বৰ্গ যবত পানী যুক্ত হৈ
শৰণ কৰিছে ॥ ৩ ॥ কৰি সোমে ধৰ্ম্মেৰে চাকি লৈ স্তোতাৰ
কাৰ্য্য বিলাক বৈভিন্না গুনে ভেভিন্না স্বৰ্গত বলবান
ইন্দ্ৰই (স্বৰ্গলৈ) আহিবলৈ কল প্রকাশ কৰে ॥ ৪ ॥
বৈভিন্না কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা সকলে এই সোমক পথিয়াই দিয়ে

পৰমান এই সোমে স্পৰ্দ্ধমান স্বৰ্গবিদ্যকাৰী বিলাকক
বজাৰ দৰে মাৰিবলৈ বহি লয় ॥ ৫ ॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ প্ৰিয়
সোমত পানী দিলে ভেড়াৰ নোমৰ ওপৰত বহে আৰু
শৰণ কৰি স্তম্ভিৰে সোম কৰে ॥ ৬ ॥ যি স্বৰ্গমানে সোমৰ
কৰ্ম্ম কৰি আনন্দ কৰে সেই স্বৰ্গমানে বায়ু, ইন্দ্ৰ আৰু
অগ্নিনী স্বৰ্গনৰ লগত আমোদ কৰি যায় ॥ ৭ ॥ যি স্বৰ্গ-
মানৰ সোমৰ চৌ বিলাক মিত্ৰাৰূপ আৰু ভগ দেবতাৰ
ফালে পৰমান কৰে সেই স্বৰ্গমানে এই সোমক আনি
মুখেৰে চলি যায় ॥ ৮ ॥ হে দ্যাবাপৃথিবী ভোমালোকে
মধুৰ সোম অন্ন লাভৰ কাৰণে আমাক ধন, অন্ন, পণ্ড
আদি দিয়া ॥ ৯ ॥

৮ম সূক্ত - ঋ ৯ ।

ঋষি, আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

এই সোম বিলাকে ইন্দ্ৰৰ শক্তি বৰ্দ্ধন কৰি ভেঁও
কামনা কৰা প্ৰীতিকৰ সোমবস ক্ষৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥
সেই সোমে অভিযুত হৈ চমস (পাত্ৰত) বহি বায়ু
আৰু অগ্নিনী স্বৰ্গনৰ ওচৰ পাই আমালৈ ভাল বল
ধাৰণ কৰক ॥ ২ ॥ হে সোম, তুমি অভিযুত হৈ স্বনৰ
অভিলাষৰ ইন্দ্ৰৰ আৰাধনাৰ কাৰণে (ভেঁওক) স্বৰ্গ
স্থানত বহিবলৈ প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে সোম, ভোমাক
দহোটা আঙুলিৰে পৰিচৰণ কৰে । সাতজন হোতাই
সন্তোষ দিয়ে । বিপ্ৰ সকলে ভোমাক লৈ আনন্দ কৰে
॥ ৪ ॥ হে সোম, ভেড়াৰ নোমেৰে চেকি লৈ পানী
হুটুৱাই দি, দেবতাৰ আমোদৰ কাৰণে গাখীৰ পিছাই
(মিহলাই) দিও ॥ ৫ ॥ চেকি লৈ কলহত ভৰাই বঙাব
দৰে জিলিকা হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম গাখীৰ-দৈ মিহলালে
কাপোৰ পিছোৱা দৰে হয় ॥ ৬ ॥ হে সোম, ধনবান
আমালৈ পৰমান হোৱা । সকলো শত্ৰু নাশ কৰা ।
সখা, ইন্দ্ৰৰ ভিডবত সোমোৱা ॥ ৭ ॥ হে সোম, স্বৰ্গৰ
পৰা বৰষুণ পৃথিবীলৈ পথিয়াই দিয়া । অন্ন উৎপাদন
কৰা । আমাক সংগ্ৰামত বল দিয়া ॥ ৮ ॥ হে নেতাৰ
ব্ৰহ্মা, সৰ্ব্বজ্ঞ, ইন্দ্ৰই পান কৰা সোম, ভোমাক পান
কৰিলে আমি অন্ন আৰু পুত্ৰাদি পাম ॥ ৯ ॥

৯ম সূক্ত - ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ৫ম সূক্তৰ দৰে ।

কৰি, মেধাৰী কাম কৰা সোমক দুইটা চেপা মিলৰ
ফালত থৈ চেপি থাকোঁতে স্বৰ্গৰ প্ৰিয় বল আমাক
দিয়ে ॥ ১ ॥ বোৱা, ভোমাব ঘৰলৈ । অজোহী স্তোত্ৰ
গোৱা জনৰ পান কৰিবলৈ অপৰ্য্যাপ্ত অন্নবান ধাৰাবে
বোৱা ॥ ২ ॥ সেই সোম নামৰ ওচি হৈ জন হোৱা

পুত্ৰই, মহতী ঋতব (নিয়মৰ) বৰ্জক সকলোৰে জন্ম-
দাতা দাবা-পৃথিবীৰ মাজত পোহৰ কৰিছে ॥ ৩ ॥ যি
নৈ বিলাকে মুখ্য একমাত্ৰ সোমক বৰ্জন কৰিলে, সেই
সোম আত্মলিৰে নিহিত হৈ দ্ৰোহহীন সাতধন নদীক
প্ৰীতি কৰিলে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কামলৈ সেই
আত্মলি বিলাকে বেয়া নকৰা ডেকা সোমক মহৎ
(অভিষব) কৰ্ম্মলৈ ধাৰণ কৰিলে ॥ ৫ ॥ যি যজ্ঞ বহন
কৰা, অমৰ দেবতাৰ তৃপ্তি অতিকৈ বহন কৰা সাত-
ধন নদীৰ দৰে দেখা সোম নাদৰ দৰে পূৰ্ণ হৈ থাকি
নদী দেবীক অৰ্চনা কৰে ॥ ৬ ॥ হে পুৰুষ সোম, কল্পত
(যজ্ঞৰ দিনত) আমাক বক্ষা কৰিবা। হে পৰমান
সোম, তুমি এছাৰৰ হাঁ বিলাক গুহাই দিয়া ॥ ৭ ॥ হে
সোম, নতুন আমাৰ জুতিৰ যোগ্য সূক্তলৈ পথ সাধন
কৰা। আগৰ দৰে নিজ দীপ্তিৰে প্ৰকাশ কৰা ॥ ৮ ॥
হে পৰমান সোম তুমি যি পুত্ৰৰে সৈতে মহৎ অন্ন
আক গন্ধ-দোঁৰা দিয়া, সেই আমাৰ অভীষ্ট বিলাক
এতিয়া দিয়া ॥ ৯ ॥

১০ম সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে।

অভিষব কৰা সময়ত সোমে শৰ্ম কৰা বথৰ যোঁৱাৰ
দৰে শৰ্ম কৰি অন্ন ইচ্ছা কৰি ধনৰ কাৰণে (শত্ৰুক)
আক্ৰমণ কৰে ॥ ১ ॥ বথৰ দৰে সোমে যজ্ঞৰ ঠাইলৈ
যাওঁতে, ভাৰবাহীয়ে হাত মেলি দিয়া দৰে ঋতিকে
হাত মেলিছে ॥ ২ ॥ সোম বিলাকক প্ৰশস্ত জুতি
বাকোৰে বজাক সম্বৰ্ণ কৰা দৰে সাতজন হোতাই
যজ্ঞ কৰা দৰে গাখীৰেৰে সংমিশ্ৰণ কৰিছে ॥ ৩ ॥
অভিষুত হৈ থকা সোম মহতী জুতি বাকোৰে অভিষুত
হোৱা আমোদৰ কাৰণে ধাৰাৰে কেউকালে বৈ গৈছে
॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰৰ পান কৰাৰ লগৰীয়া, উৰাৰ ভাগ্য নিয়ন্তা
পৰি অহা সোমে শৰ্ম কৰিছে ॥ ৫ ॥ স্তোত্ৰ কৰা সকলে
আক পুৰণি বৰ্ষক সোম আহৰণ কৰা মানুহে যজ্ঞৰ দ্বাৰা
মুকলি কৰিছে ॥ ৬ ॥ একেলগে গোটখোৱা বাই-ভনীৰ
দৰে সোমৰ স্থান পূৰণ কৰি সাতজন হোতাই যজ্ঞত
বহিছে ॥ ৭ ॥ আমাৰ নাতি যজ্ঞৰ নাতিত লগ লগাম।
(সোমপান কৰিম—এই অৰ্থ)। (ভেজিয়া) আমাৰ চকু
সূৰ্য্যৰ লগত লগ হওক। কবি সোমৰ পুত্ৰ (ৰূপ)
অংশ পূৰণ কৰিম ॥ ৮ ॥ সুবীৰ্য্য ইন্দ্ৰই চকুৰে নিজৰ
প্ৰিয় বস্তু (আধাত্মা আদিৰ) জদয়ত থকা সোমো
দেখিবলৈ পাই ॥ ৯ ॥

১১ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে

হে নেতা (ঋত্বিক) সকল, দেবতা সকলক যজ্ঞ
কৰিবলৈ বিচৰা পৰমান সোমলৈ গান কৰা ॥ ১ ॥ হে
সোম দেবতা, দেবতাক বিচৰা ভোমাক, ইন্দ্ৰ দেবতালৈ,
মধুৰ গন্ধৰ গাখীৰেৰে অৰ্ঘ্য ঋষিয়ে সংমিশ্ৰণ কৰিছে
॥ ২ ॥ হে বজা সোম, তুমি আমাৰ গন্ধৰ সুধৰ কাৰণে
ক্ষৰণ হোৱা। পুত্ৰাদিৰ সুধৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। যোঁৱাৰ,
গহগছনিৰ সুধৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৩ ॥ (হে তোতা)
আকাশৰ বৰণৰ সূৰ্য্যৰ দৰে জিলিকা স্বৰ্গ স্পৰ্শ কৰা
সোমলৈ সকলোৰে স্তুতি কৰা ॥ ৪ ॥ (হে ঋত্বিক সকল)
হাতত থকা অভিষব কৰা শিলেৰে চেপা সোম বস
পৰিস্কাৰ কৰা। মধুৰ সোমত গাখীৰ মিহলাই দিয়া ॥ ৫ ॥
নমস্কাৰেৰে সোমৰ ওচৰত বহাগৈ। দৈ মিহলি কৰা।
ইন্দ্ৰক সোম দিয়া ॥ ৬ ॥ হে অমিত্ৰক মৰা, বিশেষ দ্ৰষ্টা,
দেবতাৰ ইচ্ছামতে কাম কৰা সোম, তুমি গন্ধক সুখেৰে
গাখীৰ ক্ষৰণ কৰোৱা ॥ ৭ ॥ হে মনসী সোম, মনৰপতি
ইন্দ্ৰৰ আমোদৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ কেউকালে
পাত্ৰত পৰি যোৱা ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম, তুমি সুবীৰ্য্য
ধন ইন্দ্ৰৰে সৈতে আমাক দিয়া ॥ ৯ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে।

অভিষুত কৰা অতি মধুৰ সোম ঋতব (যজ্ঞৰ)
ঘৰত ইন্দ্ৰৰ কাৰণে প্ৰস্তুত হৈছে ॥ ১ ॥ গন্ধ পোৱালীয়ে
বেৰাই মাকক মতা দৰে মেধাৰী বিপ্ৰ সকলে ইন্দ্ৰক
স্তোত্ৰ দাই শৰ্ম কৰি আজ্ঞান কৰিছে ॥ ২ ॥ আমোদ-
কৰ সোম বস নদীৰ ঢোত (বসতীবৰী পানীত) গৌৰ
মুগৰ ছালত (বহা দৰে) বহি আছে ॥ ৩ ॥ সুকৰ্ম্মা,
কবি, বিচক্ষণ সোম অন্তৰীক্ষৰ নাতি (ৰূপ) ভেড়াৰ
নোমত পুজিত হয় ॥ ৪ ॥ যি সোম কলহৰ ভিতৰত
পবিত্ৰ কুশত বধা হৈছে, সেই সোমক চন্দ্ৰ দেবতাই
সাবিত্ৰি ৰবিছে ॥ ৫ ॥ সোমে মধুকৰণ কৰা মেঘক প্ৰীতি
কৰি, অন্তৰীক্ষৰ ওখ ঠাইলৈ বাক্য পথিয়াই। (পবিত্ৰত
চেকৌড়ে শৰ্ম কৰে) ॥ ৬ ॥ সন্ধ্যাৰ (যাক) জুতি
কৰা, বনস্পতি সোমে (সোম গছে) মানুহৰ দিন
বিলাক সুখকৰ কৰি কৰ্ম্মৰ মাজত বাস কৰি থাকে
॥ ৭ ॥ কবি সোমক অন্তৰীক্ষলৈ পথিয়াই বেৰাৰী
সকলে ধাৰাৰে সৈতে প্ৰিয় ঠাইলৈ পথিয়াই দিলে ॥ ৮ ॥
হে পৰমান পবিত্ৰ সোম, তুমি বহুত দীপ্তিৰ ভাণ্টক
হোৱা ধন আমাক দিয়া ॥ ৯ ॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

এয়া পৰমান সোম ভেড়াৰ নোমৰ মাজেদি, বায়ু আৰু ইন্দ্ৰৰ পান কবিবৰ কাৰণে পাত্ৰৰ ফালে গৈছে ॥ ১ ॥ হে বক্ষণ বিচৰা (উদগাতা) সকল ভোমা-লোকে এয়া পৰমান মেধাবী সোমক দেবভাৰ পান কবিবৰ কাৰণে ভালকৈ সোধন কৰা—স্তুতি কৰা ॥ ২ ॥ অন্ন লাভৰ কাৰণে বহুত বলব (সকলোৱে) স্তুতি কৰি থকা সোমক যজ্ঞৰ কাৰণে বিভক্ত কৰি ক্ষৰণ কৰা হৈছে ॥ ৩ ॥ আৰু আমাৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে হে ইন্দু, মহতী বসৰ ধাৰা দীপ্তমান আৰু সুবীৰ্য্য হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৪ ॥ সেই বিভক্ত কৰা সোমে আমালৈ সহস্ৰ সুবীৰ্য্য ধন ক্ষৰণ কৰক ॥ ৫ ॥ সংগ্ৰামলৈ পথিওৱা ঘোঁৰাৰ দৰে প্ৰেৰক সকলে পথিওৱা শীত্ৰগামী সোম ভেড়াৰ নোমৰ (দহি, কুশৰ আগৰ) চাকনিৰ মাজেদি পাৰ হৈ গৈছে ॥ ৬ ॥ শব্দ কৰা সোম বিলাকে পাত্ৰৰ ফালে গাই গকৰে পোৱালীৰ ফালে হেৰুৱালি যোৱা দৰে লবি আহে । (তাকে) হাতেৰে যজ্ঞমানে ধৰে ॥ ৭ ॥ ইন্দ্ৰৰ প্ৰিয় বহুত সোম হৈছে । হে সোম, তুমি শব্দ কৰি আমাৰ সকলো শত্ৰু নাশ কৰা ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম বিলাক, শত্ৰু হিংসক, সৰ্বদৰ্শী ভোমালোকে ঋতৰ (যজ্ঞৰ) ঠাইত বহা ॥ ৯ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

কবি সোম নদীৰ পানীৰ ঢোত (বসতিবৰী পানীত) থাকি বহুতৰ স্পৃহনীয় শব্দ কৰি জিৱণি লৈ থাকে ॥ ১ ॥ সমান বন্ধনৰ পাঁচজন (যজ্ঞমানে) কৰ্ম কৰি-বলৈ বিচাৰি যেতিয়া ধাৰক সোমক স্তুতিৰে অলঙ্কৃত কৰে,— ॥ ২ ॥ (পৰিষ্কাৰ কৰাৰ) পাচত বলবান এই সোমৰ বসত সকলো দেবতাই আমোদ কৰিব যেতিয়া গকৰ গাখীৰেৰে ঢাকি দিয়া হয় ॥ ৩ ॥ এই সোম (দহি আৰু পথিওৱা) চাকনিৰ ডললৈ বহুত বিছাই দি সবকি গৈ এই যজ্ঞত নিজৰ লগৰীয়া (হোমৰ মাজে-দি) ইন্দ্ৰৰ লগ পাই ॥ ৪ ॥ অভিষুত সোম গকৰ গাখীৰৰ লগত মিহলি হৈ পৰিচাৰক নাতিনীয়েকৰ দৰে আঙ্গুলিৰে মোহাৰি (লবাই) দিয়া হৈছে ॥ ৫ ॥ আঙ্গুলিৰে লবাই দিয়া সোম পাক মাৰি গৈ গকৰ গাখীৰত মিহলি হৈছেগৈ আৰু লবাওঁতে শব্দ কৰিছে ॥ ৬ ॥ আঙ্গুলি বিলাকে মাৰ্জনা কৰি থাকি অন্নপতি

সোমৰ ওচৰ চাপে আৰু বলবান সোমৰ পিঠিত ধৰে ॥ ৭ ॥ হে সোম স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী সকলো ধন লৈ আমাক বিচাৰি আহা ॥ ৮ ॥

১৫ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

এই বীৰ সোম আঙ্গুলিৰে পৰিষ্কাৰ কৰিলত শীত্ৰ স্বামী বথেৰে ইন্দ্ৰৰ স্থানলৈ গৈছে ॥ ১ ॥ এই সোমে বহুত কৰ্ম ইচ্ছা কৰি য'ত যজ্ঞৰ দেবতা সকল আছে সেই মহৎ যজ্ঞলৈ গৈছে ॥ ২ ॥ এই সোমক (হবিধান) ঠাইৰ পৰা যেতিয়া (আহবনীৰ) ঠাইলৈ যাজ্ঞৰ ভাল কৈ নিব পৰা বাটেনি লৈ যোৱা হয়, তেতিয়া অক্ষৰ্য্য সকলো যায় ॥ ৩ ॥ এই সোমে (অভিষৰ কৰোঁতে) সিতৰ নিচিনাকৈ জোকাৰে, যেনেকৈ গকৰ জাকৰ পতি বুৰঙে জোকাৰে । বলেৰে ধন ধাৰণ কৰে ॥ ৪ ॥ এই সোমে ঘোঁৰাৰ দৰে স্তম্ভ দীপ্তিৰে বৈ যোৱা নদীৰ পতি হৈ অক্ষৰ্য্য সকলৰ লগত চলি যায় ॥ ৫ ॥ এই সোমে ঢাকি ধৰা, শ্ৰীড়ণ কৰা বাক্ষসক খেলি দি ধন বান্ধি লৈ বখা (পাছলৈ) গুচি যায় ॥ ৬ ॥ মানুহবিলাকে এই মাৰ্জনা কৰিবলগীয়া সোমক চেপি, মহৎ অন্ন কৰি দোন কলহত ভৰাই দিয়ে ॥ ৭ ॥ এই সোমক সাতজন ঋতিকে দহ আঙ্গুলিৰে মাৰ্জনা কৰে । এই সোম সুঅন্নযুক্ত আৰু অতি আমোদ দানক ॥ ৮ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে

হে সোম, ভোমাৰ বস চেপা সকলে (চেপা দিলব মাজেদি) ভোমাৰ বস উলিয়াই ইন্দ্ৰৰ আমোদৰ কাৰণে পানীৰ দৰে পাত্ৰৰ ফালে লৈ যায় ॥ ১ ॥ আমি বলব নেতা, পানীৰে ঢকা, অন্নৰে সৈতে থকা সোমক আঙ্গুলীৰে কাম কৰি লগ লগাইছো ॥ ২ ॥ শত্ৰুৱে নোপোৱা, অন্তৰীকৃত থকা, হস্তৰ সোমক চাকনিত পেলোৱা (হে অক্ষৰ্য্য) । ইন্দ্ৰৰ পান কবিবৰ কাৰণে বিভক্ত কৰা ॥ ৩ ॥ স্তুতিৰে পুত কৰিলত সোম চাকনি-লৈ গৈছে । পাচত কৰ্মেৰে গৈ সভাস্থানত বহিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মহৎ সংগ্ৰামৰ কাৰণে ইন্দু সোম বিলাকে নমস্কাৰেৰে সৈতে ভোমাৰ ওচৰ পাইছেগৈ ॥ ৫ ॥ সোমে উলব বহুত শোষিত হৈ সকলো শোভা ধাৰণ কৰি গক লাভৰ কাৰণে সংগ্ৰামত বীৰৰ দৰে (পাত্ৰত) আছে ॥ ৬ ॥ অন্তৰীকৰ পৰা ওপৰত থকা পানী যেনেকৈ ডললৈ পৰে, সেইদৰে বল কৰা সোমৰ আপ্যায়ণ কৰা

ধাৰা (দশা পৃথিবী) চাকনিভ আহি পৰিছে ॥ ৭ ॥
হে সোম, তুমি কাপোবেৰে শোধিত হৈ ভেড়া নোমৰ
ফালে যোৱা। তুমি মানুহৰ মাজত জানী স্তোভাক
বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

দ ঠাইলৈ নৈ বৈ যোৱা দৰে শত্ৰুক বধ কৰি
ক্ষিপ্ৰগতিৰ ব্যাপ্ত সোমবস দৌন কলহৰ ফালে যাবলৈ
ধৰিছে ॥ ১ ॥ চেপা সোমৰ পৰা গলিত হোৱা সোমৰ
টোপাল বিলাক পৃথিবীত বহুপূৰ্ণ পৰা দৰে ইলুৰ ফালে
গৈছে ॥ ২ ॥ চৌ অভিক্ৰম কৰি আয়োদকৰ সোমে
বাক্স গুছাই দেবতাক কামনা কৰি চাকনি লৈ গৈছে
॥ ৩ ॥ (এই সোম) কলহলৈ দৌৰি গৈছে। চাক-
নিভ পৰিছে গৈ। যজ্ঞৰ নিমিত্তে স্তোত্ৰৰে বৰ্জন হৈছে
॥ ৪ ॥ হে সোম, তুমি তিনি লোক অভিক্ৰম কৰি
ওপৰত থকা ত্ৰ্যলোকত প্ৰকাশ কৰিছা। তেনেকৈ গৈ
সূৰ্য্যৰ দৰে (বজ্জি) প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ পৰিচৰণ কৰি
জ্ঞতি কৰা মেধাৰী স্তোভা সকলে পূৰ্ণ যজ্ঞৰ সময়ত
জ্ঞেয়া সোমৰ প্ৰিয় স্তোত্ৰেৰে (সোমক) জ্ঞতি কৰিছে
॥ ৬ ॥ হে সোম, অগ্নবন্ত নেতা বিপ্ৰ সকলে অগ্ন ইচ্ছা
কৰি তোমাকেই নিজ কৰ্ম্মেৰে শোধন কৰিছে ॥ ৭ ॥
হে সোম, তুমি মধুৰ ধাৰা বোৱাই দি, ভীৰু বসেৰে
যুক্ত হৈ ঋতৰ (যজ্ঞৰ) কাৰণে দেবতা সকলে পান
কৰিবলৈ সভাস্থানত বহা ॥ ৮ ॥

১৮ সূক্ত - ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

এয়া সোম চেপোতে (পৰ্বতৰ) শিলভ থাকে ।
চাকনিভ আহি পৰে । মাদকৰ ভিতৰত সকলোৰে
দাঙা ॥ ১ ॥ হে সোম, তুমি বিপ্ৰ, তুমি কবি, তুমি
অগ্নৰ পৰা অগ্ন হোৱা মধুৰ বস দিছা। মাদকৰ
ভিতৰত সকলোৰে দাঙা ॥ ২ ॥ হে সোম, সকলো
দেবতাই সমান গ্ৰীতিৰে তোমাক পান কৰিবলৈ পাই।
মাদকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ যি সোমে সকলো
বৰণীয় ধন স্তোভাৰ হাভত দিয়ে, হে সোম, মাদকৰ
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ যি সোমে এই মহতী
দ্যাবাপৃথিবীক (একেটা পোৱালীয়ে) হুজুৰী মাকক
(পিন্নাহ খোৱা দৰে) খিৰাই।— হে সোম মাদকৰ
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ যি সোমে হুয়ো দালা-
পৃথিবীক তৎক্ষণাত অগ্নেৰে অগ্নবতী কৰে। হে সোম,

মাদকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ সেই বলবান সোম
বিশুদ্ধ হৈ দোনৰ কলহত শৰ কৰিছে। হে সোম,
মাদকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

১৯ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে ।

হে সোম, যি স্তম্ভ দিয়া, আক পাৰ্থিব ধন তোমাৰ
আছে, বিশুদ্ধ হৈ সেই ধন আমালৈ আহৰণ কৰা ॥ ১ ॥
হে সোম, তুমি আক ইলু হুয়ো স্বৰ্গৰ পতি আক
গকৰ পালক। ইলুৰ তোমালোকে আমাৰ কৰ্ম্ম বৰ্জন
কৰা ॥ ২ ॥ হে কামনা বৰ্ষক সোম, মানুহৰ দ্বাৰা
শোধিত হৈ মেলি দিয়া কুশল নিজ স্থানত শৰ কৰি
বহা ॥ ৩ ॥ সোম (কনী) পোৱালীৰে, পিন্নাহ বৰ্ষক
সোমৰ সাবত (সাৰ অংশত) পুনঃ (সোম) কামনা
কৰি, পুত্ৰ স্থানীয় সোমে, সোম মাতৃৰ পিন্নাহ খাই
॥ ৪ ॥ সোম বিচৰা (বসতীৰীৰে) পুত্ৰ হোৱা নিজ
গৰ্ভস্থানীয় বস বহুত বাৰ ধাৰণ কৰে,— যি পানীয়ে
দীপ্ত গাখীৰ দোহন কৰে ॥ ৫ ॥ হে পৰমান সোম,
আমাৰ অভিমত কথা বিলাকৰে শত্ৰুক ভয় খুৱাই
দিয়া। আমাক সেই শত্ৰুৰ ধন বিচাৰি দিয়া ॥ ৬ ॥
সেই সোম, তুমি দূৰৈত থকা বা ওচৰত থকা আমাৰ
যি ধৰ্ম্মক শত্ৰু আছে, সিহঁতৰ বল নাশ কৰা। শত্ৰুৰ
শোষক ভেজ আক অগ্ন নাশ কৰা ॥ ৭ ॥

২০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে

কবি সোম দেবতাই পান কৰিবৰ কাৰণে ভেড়াৰ
নোমৰ মাজেদি বৈ গৈছে। শত্ৰুৰ অভিভবকাৰী সোমে
সকলো স্পৰ্দ্ধা কৰা শত্ৰুক বিনাশ কৰক ॥ ১ ॥ সেই
পৰমান সোমে স্তোভাক বহুত গক যুক্ত সহস্ৰ অগ্ন
দিয়ে ॥ ২ ॥ হে সোম, তোমাৰ মনেৰে সকলো ধন
আমাক দিছা। (আমাৰ জ্ঞতিৰে) বস ধৰণ কৰিছা।
সেই তুমি হে সোম, আমাক অগ্ন দিয়া ॥ ৩ ॥ হে
সোম, মহতী কীৰ্ত্তি আমাক দিয়া। ধনবান তুমি
আমাক স্থিৰ ধন দিয়া। স্তোভালৈ অগ্ন লৈ আহা
॥ ৪ ॥ হে সুকৰ্ম্মী সোম, বিশুদ্ধ হৈ তুমি বজাৰ দৰে
আমাৰ জ্ঞতিত প্ৰবেশ কৰা। হে বহন কৰোতা, তুমি
অন্তৰ্দ ॥ ৫ ॥ সেই যজ্ঞৰ বাহক সোমে অন্তৰীকত
থকা হুথেৰে শোধিত হৈ (চৰ্দ্দ) পাত্ৰত বহিছে।
॥ ৬ ॥ হে সোম, ধেমলীয়া আক দান বিচৰা তুমি
স্তোভাক সুবীৰ্য্য দান কৰি দানৰ দৰে চাকনিলৈ

যোৱা ॥ ৭ ॥

২১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে

এই দীপ্ত, ধৰ্মান কৰা আমোদকৰ আৰু স্বৰ্গক জনা ইন্দুবিলাক ইন্দ্রৰ ফালে দৌৰি গৈছে ॥ ১ ॥ বিস্তৃত কৰা সংযোজন কৰা, সুঅভিষব কৰাৰ ধন লাভ কৰাই দিয়া নিজেই স্তোভাৰ অন্ন কৰ্তা (সোম দৌৰি গৈছে) ॥ ২ ॥ অনায়াসে খেলা কৰা সোমে একমাত্র সভা স্থানভ, নদীৰ ঢৌড (বসভাবৰী পানীভ) ক্ষৰণ চৈ থাকে ॥ ৩ ॥ এই পৰমান সোমে সকলো বৰণীৰ ধন বধত লৈ যোৱাৰ দৰে (অভীষ্ট ঠাই) পোৱাই দিয়ে ॥ ৪ ॥ ইন্দুবিলাকে, এই যজ্ঞমানক বহুত কপৰ কামনা কৰা ধন ভ্ৰষা দিলে, (যদিও) যজ্ঞমানে (আমি) একোকে দিয়া নাই ॥ ৫ ॥ ঋতুৱে যেনেকৈ বথৰ বাহক সাৰথিক আগভ বাখে সেইদৰে এই সোমে স্বামীৰ নিচান স্থাপন কৰক। হে সোম পানীভ বগা হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৬ ॥ এই সোমে যজ্ঞলৈ যাবলৈ বিচাৰিছে। বলবন্ত সোমে বাস কৰা ঠাই কৰি ললে (কলহত সোমাল)। আৰু যজ্ঞমানৰ স্তুতিৰ প্ৰেৰণা দিলে ॥ ৭ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে।

এই খবকৈ যোৱা সোমবিলাক বৰী ধোঁৱাই টনা বথৰ দৰে (চাকনিৰ মাজেদি) খবকৈ ওলায় গৈছে ॥ ১ ॥ এই সোম বিলাক মহান বায়ুৰ দৰে, পৰ্যনাব বৰষুণৰ দৰে, অগ্নিৰ ভ্ৰমনশীল লিখাৰ দৰে চলি গৈছে ॥ ২ ॥ এই সোম বিলাক বিস্তৃত কৰা, প্ৰাজ্ঞ, দৈ মিহলোৱা, প্ৰজ্ঞানেৰে সৈতে আমাৰ কৰ্মবিলাক ব্যাপ্ত কৰিছে ॥ ৩ ॥ এই সোম বিলাক চাকনিভ চেকা, অমৰ, বজো লোকলৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰি চলি গৈ নোবোৱা হৈছে ॥ ৪ ॥ এই সোম বিলাক (আহুতি দিলে) দ্ৰাব্য-পৃথিৱীৰ পিঠি ফাল পাইগৈ, আৰু উত্তম দুৱলোক পাইগৈ ॥ ৫ ॥ নদীবিলাকে যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰা উৎকৃষ্ট সোমক ব্যাপ্ত কৰে। এই কাৰ্য সোমে উত্তমকৈ (দ্ব্যলোক) পোৱাই দিয়ে ॥ ৬ ॥ হে সোম, তুমি অনুৰব গোষণ হৰণ কৰি ধাৰণ কৰা। যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰা ॥ ৭ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে।

দীপ্ত গতিৰ সোম বিলাক মধুৰ আমোদকৰ ধাৰাৰে সকলো ভেদক্ৰ গোৱা সমস্ত ওলায় গৈছে ॥ ১ ॥ কোনো

পুৰণি ধোঁৱাই নতুনকৈ খোজ লৈছে। দীপ্তিৰে সূৰ্য্য উলিয়াই দিছে ॥ ২ ॥ হে পৰমান সোম, তুমি আমালৈ আদাতা শত্ৰুৰ ঘৰৰ ধন লৈ আহ। আৰু আমাক পুত্ৰবান আৰু অগ্ৰবান কৰা ॥ ৩ ॥ গমনলীল সোমে মদকৰ বস ক্ষৰণ কৰে। আৰু যথুৎকণ কৰা ভৰাল সৃষ্টি কৰে ॥ ৪ ॥ অগন্ত ধাৰক ইন্দ্রি বৰ্জক বস ধাৰণ কৰি হিংসাৰ পৰা বক্ষা কৰা সোম গৈছে ॥ ৫ ॥ হে যজ্ঞাই সোম, ইন্দ্র আৰু দেবতা সকলৰ কাৰণে তুমি ক্ষৰণ হৈছা। সেই সোমে আমাক অন্ন দিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে ॥ ৬ ॥ আমোদ কৰাৰ ভিতৰত অতি আমোদকৰ আমাৰ সোম পান কৰি ইন্দ্রই বৃত্তাদি প্ৰজ্ঞ মাৰিলে। এতিয়াও সোনকালে (শত্ৰু) মাৰক ॥ ৭ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ৫ সূক্তৰ দৰে।

সোম বিলাক পৰমান হৈ দীপ্ত হৈ গন্ধৰ গাখীৰৰ লগত মিহলি হৈ, (বসভাবৰী) পানীলৈ গৈছে ॥ ১ ॥ গৈ থকা পৰমান সোম বিলাক ডল ফালে যোৱা পানীৰ দৰে গৈছে। পৰিষ্কাৰ হৈ ইন্দ্রৰ ওচৰ পাইছে গৈ ॥ ২ ॥ পৰমান সোমক ঋত্বিক সকলে যি ফালে লৈ গৈছে (সেই ফালে) ইন্দ্রই পান কৰিবলৈ নিছে ॥ ৩ ॥ হে সোম, তুমি মানুহৰ আমোদ দাতা, মানুহৰ শত্ৰুৰ অভি-ভব কৰোতা ইন্দ্রলৈ ক্ষৰণ হোৱা। তুমি বিস্তৃত আৰু স্তুতা ॥ ৪ ॥ হে সোম, তুমি যেতিয়া শিলভ অভিযুত হৈ চাকনিলৈ দৌৰি গৈছা, সেৱা ইন্দ্রৰ ঠাইলৈ বহুত হৈ পৰিছে ॥ ৫ ॥ হে অতি বৃত্তক হতা সোম, তুমি ক্ষৰণ হোৱা। হে স্তুতিৰে স্তুত, ভটি, শোধক অতুত তুমি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৬ ॥ হে অভিযুত হোৱা আমোদ-কৰ সোম, ভটি আৰু শোধক বুলি তোমাক কয়। দেবতাৰ ভৰ্পন কৰা আৰু অনুৰ মৰা বুলি কয় ॥ ৭ ॥

অসিত দেৱলৰ অধ্যায় শেষ।

২৫ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অগস্ত্যৰ পুত্ৰ দৃঢ়চ্যুত। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—পৰমান সোম।

হে হৰিৎ বৰ্ণৰ বজা কাৰক, আমোদকৰ সোম, তুমি দেবতা সকলৰ, মৰুৎ সকলৰ আৰু বায়ুৰ পানৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ হে পৰমান সোম, কৰ্মেৰে (আত্মলিৰে) ধৰা, তুমি শল কৰি নিজ স্থান পাত্ৰত সোমোৱা, ধৰ্মেৰে বায়ুত সোমোৱা ॥ ২ ॥ দেৱতা সকলেৰে সৈতে কাৰ্ষৰ্যক, কৰি, সকলোৰে প্ৰিয়, বৃত্ত-

হস্তা, অভিকৈ দেবতা বিচৰা সোম নিজ স্থানত শোভা
কৰিছে ॥ ৩ ॥ সকলো ঋণ ধৰি, বিভূক্ত হৈ, কমণীয়
কান্তিৰ সোম ব'ত অমৰ দেবতা সকল আছে ভালৈ
গৈছে ॥ ৪ ॥ বঙা হৈ শৰু কৰি পৰমান হৈ অনুৰক্ত
ইজ্জলৈ প্ৰাজ্ঞ আক কৰি সোম বৈ গৈছে ॥ ৫ ॥
হে অতি আমোদকৰ কৰি সোম, তুমি চাকনি পাব
হৈ ধাৰাবে বৈ ইজ্জৰ স্থান পাবলৈ যোৱা ॥ ৬ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—দৃঢ়চ্যুতৰ পুত্ৰ ইধ্বাবাহ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।
দেবতা—পৰমান সোম ।

পৃথিবীৰ কোলাত এই বেগবান সোমক বিপ্ৰসকলে
আঙুলিৰে আক স্তুতিৰে মাৰ্জ্জন কৰিছে ॥ ১ ॥ সেই
সহস্ৰ ধাৰাবে যোৱা, অক্ষীণ, দীপ্ত, দ্যালোকৰ ধৰ্তা
সোমক স্তুতিৰে স্তব কৰে ॥ ২ ॥ সেই প্ৰবমান সোম
বিধাতাক, সকলোৰে ধাৰক, বহুত কৰ্ত্তাক মেধাৰে সৈতে
দ্যালোকৰ ফালে পথিয়াই দিয়ে ॥ ৩ ॥ সেই পাত্ৰত থকা
স্তুতিৰ পতি, অদম্ভনীয় সোমক আঙুলিৰে লাহে লাহে
খেলি পাত্ৰত থৈ দিয়ে ॥ ৪ ॥ সেই কমণীয়, বহুত্ৰফা,
হৰিৎ বৰ্ণৰ, শিলেৰে চেপা সোমক আঙুলিৰে খেলি
ওখ ঠাইলৈ পথিয়াই দিয়ে ॥ ৫ ॥ স্তুতিৰে বৰ্জন কৰা
আমোদকৰ হে পৰমান সোম তোমাক ইজ্জলৈ ঋত্বিক
সকলে স্তুতিৰে বৰ্জন কৰে ॥ ৬ ॥

২৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজীবসৰ পুত্ৰ নৃমেধ ।

ছন্দ—গায়ত্ৰী । দেবতা—পৰমান সোম ।

এয়া কৰি কেউকালে (সকলোৰে) স্তুতি কৰা
চাকনিত ঋত্বিকে বিভূক্ত কৰা সোমে শত্ৰুক নাশ
কৰিছে ॥ ১ ॥ এয়া বলকাৰী সোমক স্বৰ্গ জয় কৰা
ইজ্জ আক বায়ুলৈ চাকনিত ঢেকি পথিয়াইছে ॥ ২ ॥
এই অভিশূভ কৰা সৰ্বজ্ঞ কামবৰী সোমক কৰ্ম্মৰ নেতা
সকলে স্বৰ্গৰ ওপৰ ঠাইলৈ নি কাঠৰ পাত্ৰত থৈছে
॥ ৩ ॥ আমালৈ গক কামনা কৰি আক ধন কামনা
কৰি এই সোমে পৰমান হৈ দীপ্ত হৈ শত্ৰুক পৰাজয়
কৰি নিজে পৰাজয় নোহোৱা হৈ শৰু কৰিছে ॥ ৪ ॥
এই পৰমান আমোদকৰ সোমক সূৰ্য্য থকা দ্যালোকত
চাকনিত এৰি দিছে ॥ ৫ ॥ এই বলবান, বৰ্ষক, হৰিৎ
বৰ্ণৰ পবিত্ৰ সোম চাকনিৰ মাজেদি গৈ ইজ্জৰ ফালে
গৈছে ॥ ৬ ॥

২৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ২৭ সূক্তৰ দৰে ।

এয়া গমন শীল, (অক্ষৰ্য্যদে) পাত্ৰত নিহিত কৰা,
সকলো জনা, স্তোত্ৰৰ পতি সোম, ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিৰে ঘোৰি গৈছে ॥ ১ ॥ দেবতা সকলৰ কাৰণে
অভিশূভ হৈ চাকনিত সবকি সকলো দেবতাৰ অধীৰত
প্ৰবেশ কৰিবলৈ এয়া সোম গৈছে ॥ ২ ॥ এয়া অমৰন,
শত্ৰু হস্তা, দেবতাক বিশেষকৈ বিচৰা সোম দেবতা
নিজ স্থানত শোভা কৰিছে ॥ ৩ ॥ এয়া বৰ্ষক সোমে
শৰু কৰি দহোটা আঙুলিৰে ধৰা দোমৰ কলহলৈ
দৌৰি গৈছে ॥ ৪ ॥ এয়া পৰমান সকলোৰে দ্ৰষ্টা,
সৰ্বজ্ঞ সোমে সূৰ্য্যক আক সকলো জ্যোতিৰ বস্তুক
শোধিত কৰিছে ॥ ৫ ॥ এয়া বলবান, পৰমান, আনে
দমাব নোৱাৰা, সোম গৈছে । তেওঁ দেবতাক বক্ষা
কৰা আক পাপৰ হস্তা ॥ ৬ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ২৭ সূক্তৰ দৰে ।

এয়া, দেবতাক প্ৰভাব কৰিবৰ ইচ্ছাৰে বৰ্ষক,
অভিশূভ সোমে বলৰে ধাৰা ক্ষৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥
দীপ্যমান, যোৱাৰ দৰে যোৱা, স্তুত্যা সোমক উৎ-
পাদন কৰি স্তুতি কৰি থকা কন্সৰ কপ্তা, কন্সৰ বিধান
দাতা (অক্ষৰ্য্যদে) সকলে স্তুতি কৰি শোধন কৰিছে
॥ ২ ॥ তে সোম, বহুত ধনৰ, বিভূক্ত কৰা তোমাৰ সেই
তেজ ভাল বল কৰিব পৰা হয় । তুমি সমুদ্ৰৰ দৰে
দ্ৰোণ কলহ পূৰ্ণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে সোম, সকলো ধন
উৎপাদন কৰি ধাৰাবে পবিত্ৰ হোৱা । শত্ৰু বিলাকক
দূৰ দেখলৈ খেদায় দিয়া ॥ ৪ ॥ হে সোম, যি কোনো
অদাতাৰ অপবাদৰ পৰা আক নিন্দকৰ অপবাদৰ পৰা
আমাক বক্ষা কৰা—যি বক্ষণৰে আমি (এই অপবাদ
বিলাকৰ পৰা) মুক্ত হৈ থাকিব পাৰো ॥ ৫ ॥ হে ইন্দু,
তুমি ধাৰাবে শোধিত হোৱা । পাৰ্থিৱ দৈব ধন, দীপ্তিমত্ত
বল আমালৈ আহৰণ কৰা ॥ ৬ ॥

৩০ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজীবসৰ পুত্ৰ িন্দু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

বলবান এই সোমৰ ধাৰা চাকনিত সহজেই সবকি
গৈছে । বিভূক্ত হোৱা সোমে নিজৰ ঋণি কৰিছে ॥ ১ ॥
এই ইন্দুৱে ঋত্বিক সকলে পথিয়াই দিলত (চাকনিত)
পবিত্ৰ হৈ ইজ্জৰ বিষয় শৰু কৰিছে ॥ ২ ॥ হে সোম,

আমাক শত্ৰুৰ অভিভব কৰিব পৰা বলবান পুত্ৰেৰে সৈতে
বহুতে স্পৃহা কৰা বল ধাবাবে ক্ষৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ এই
পৰমান সোম ধাবাবে চাকনি অভিভব কৰি গৈ দোন
কলহত সোমাই বহিবলৈ গৈছে ॥ ৪ ॥ হে সোম, (বনভী-
বনী) পানীত থকা মধুমান হৰিৎ বৰ্ণৰ ভোমাক শিলেৰে
চেপি ইলুৰ পানৰ কাৰণে পথিয়াই দিছে ॥ ৫ ॥ (হে
ঋত্বিক সকল) ভোমালোকে সাজো, আমোদকৰ, অভি
মধুৰ সোম বজ্জবান ইলুৰ কাৰণে অভিভূত কৰা ॥ ৬ ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—বহুগণৰ পুত্ৰ গোতম । ছন্দ— গায়ত্ৰী ।

দেবতা— পৰমান সোম ।

সূকস্মা পৰমান সোম বিলাক (কলহৰ ফালে)
গৈছে । সেই বিলাকে প্ৰজ্ঞাপক ধন আমালৈ কৰিছে
॥ ১ ॥ হে অন্নৰ পতি ইন্দু, তুমি ধৰ্ম আৰু পৃথিৱীৰ
পোত্তমান ধনৰ বজ্জক হোৱা ॥ ২ ॥ হে সোম, ভোমাব
কাৰণে বায়ু প্ৰিয়কৰ হৈছে । নদী বিলাক ভোমাব
কাৰণে বৈ গৈছে । সেই বিলাকে ভোমাব মহৎ বজ্জন
কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে সোম, তুমি (বায়ু আৰু পানীৰে)
প্ৰবৃদ্ধ হোৱা । তুমি সকলো বৰ্ণন কৰিবৰ যোগ্য বল
প্ৰাপ্ত হোৱা । সংগ্ৰামত অন্নৰ প্ৰাপক হোৱা ॥ ৪ ॥
হে বজ্জ বৰ্ণৰ (আকাশ বৰণৰ) ওখ ঠাইত থকা সোম
গক বিলাকৰ বহুত গাখীৰ আৰু বিটু (ভোমালৈ)
খিবোৱা হৈছে ॥ ৫ ॥ হে ভুবনৰ পতি সোম, হে ইন্দু
আমি অন্ন থকা ভোমাব সৈতে বজ্জ কৰিবলৈ
বিচাৰো ॥ ৬ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অত্ৰিৰ পুত্ৰ শ্যাবাশ্ব । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পৰমান সকল ।

মদব্ৰাহ্মী, যজ্ঞত অভিভূত কৰা সোম বিলাকে যোৰ
ধৰণ কাৰণে আহিছে ॥ ১ ॥ আৰু এই হৰিৎ বৰ্ণৰ
দীপ্ত সোমক ইলুই পান কৰিবৰ কাৰণে ত্ৰিভু ঋষিয়ে
আঙুলিৰে শিলত হেঁচি দিছে ॥ ২ ॥ আৰু এই সোমে
হাঁহ বিলাকে (মানুহৰ মাজত বা পানীত) সোমোৱা
দৰে সকলো জোতাৰ (মনত) প্ৰবেশ কৰে । যোৱাৰ দৰে
(যোৱাৰ পাছ যেনেকৈ পানী সিচি দিয়ে) (এই সোমক)
গকৰ গাখীৰেৰে সিঁচি দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে সোম, তুমি
যজ্ঞৰ (যজ্ঞৰ) স্থানত আমোদ কৰি গাখীৰ আদিৰে
মিজিত হৈ ইয়ো-ক্ষাবাগুখিৰীত যজ্ঞৰ দৰে বৰ্ণন কৰা

(ওপৰলৈ) চোৱা ॥ ৪ ॥ হে সোম, ভোমাক (ভূতিৰ)
শব্দ বিলাকে মাইকী মানুহে উপপতিক ভূতি কৰা
দৰে ভূতি কৰিছে । সেই সোমে মিত্ৰই হিড কৰা
দৰে যায় ॥ ৫ ॥ হে সোম, ধনবান আমাক ভূতি কৰ্ত্তাক
দীপ্তমন্ত অন্ন দিয়া । ধন, বুদ্ধি আৰু বশ দিয়া ॥ ৬ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আপ্যৰ পুত্ৰ ত্ৰিত । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

মেধাবী সোম বিলাক পানীৰ চৌৰ দৰে বনত
মহৰ দৰে (পাত্ৰৰ ফালে) চলি গৈছে ॥ ১ ॥ বজ্জ
বৰ্ণৰ (আকাশৰ বৰ্ণৰ), দীপ্ত, সোম বিলাক ঋতব
(অমৃতৰ) ধাবাবে গকযুক্ত অন্ন ক্ষৰণ কৰি কলহৰ
ফালে বৈ গৈছে ॥ ২ ॥ অভিভূত কৰা সোম, ইলু, বায়ু
বৰ্ণ, মকত সকল আৰু বিশ্বৰ কাৰণে বৈ গৈছে ॥ ৩ ॥
(ঋত্বিক সকলে) তিনি বিধ (ঋক্, যজু, সাম) ভূতি
কৰিছে । গক বিলাকে (ওহাৰ টন টনাই) খিবাবলৈ
(পিয়াবলৈ) হেৰেলিগাইছে । হৰিৎ বৰণৰ সোম শব্দ
কৰি (কলহলৈ) গৈছে ॥ ৪ ॥ ভ্ৰাম্মণে পথিওৱা মহৎ
ঋতব (যজ্ঞৰ) মাতৃৰূপ ভূতি বিলাকে দ্ৰা দেবতাৰ
শিত্ত (ৰূপী) সোমক ভূতিৰে শোভিত কৰিছে ॥ ৫ ॥
চাৰি সাগৰৰ ধন, হে সোম, আমাৰ কাৰণে সকলো
ফালে ক্ষৰণ হোৱা,—সহস্ৰ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৬ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৩৩ সূক্তৰ দৰে ।

ইন্দুক বিগুত কৰি (অধ্বৰ্যুৰে) পথিয়াই শিলত
ধাবাবে বৈ চাকনিলৈ গৈছে । দৃঢ় শত্ৰুৰ পুৰী ভাঙি
দিছে ॥ ১ ॥ ২ ঋক ওপৰৰ ৩১৩১৩ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ সোমক
কাম বৰ্ণক শিলেৰে চেপিছে । নিজ কৰ্ম কৰি (অধ্বৰ্যুৰে)
(সোমৰূপী) গাখীৰ খিবাইছে ॥ ৩ ॥ ত্ৰিভু ঋষিৰ
আমোদকৰ সোম বিগুত হৈছে । ইলুৰ কাৰণে বিগুত
হৈছে । হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমৰ নিজ ৰূপ ধৰিছে ॥ ৪ ॥
এই সোমক ঋতব (যজ্ঞৰ) স্থানত পুষ্টি মাক যাব (সেই
মকত সকলে) খিবাইছে । এই সোম (দেবতাৰ) প্ৰিয়,
মনোহৰ ॥ ৫ ॥ এয়া আমাৰ পোন গতিৰ ভূতিৰে
সোমক বোৱাই দিছে । প্ৰীতিকৰ ভূতিৰে শব্দ কৰি
সোম কামনা কৰিছে ॥ ৬ ॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ প্ৰভুবন্ত্ৰ । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পবমান সোম ।

হে পবমান সোম, তুমি ধাবাবে আমার কাৰণে
বহুত ধন যোৱাই থাকা আৰু স্বৰ্গ পোৱাই দিয়া ॥ ১ ॥
পানীৰ প্ৰেৰক, শত্ৰুক কঁপাই দিয়া হে সোম, তুমি
বলেৰে আমার ধৰ্ম্মৰ ধাবক হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ২ ॥
হে বীৰৰ দৰে সোম, ভোমাবে সৈতে, সংগ্ৰাম কৰি-
বলৈ বিচৰা শত্ৰুক অভিভব কৰিম। আমালৈ বৰণীয়
ধন ক্ষৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ যজমানক ভাগ কৰি দিবলৈ
ইচ্ছা কৰি সোমে অন্ন পথিয়াই দিছে। দাতা ঋষিয়ে
এনে সোম অন্নৰ অল্প বিলাক সকলো জানে ॥ ৪ ॥
সেই সোমক স্তুতি বাক্যেৰে স্তব কৰিম। বাক্য পথি-
ওৱা, শোধন কৰা, গৰুৰ পালক সোমক ঢাকি (কাপোৰ
পিছাই ৰখা দৰে) ৰাখিম ॥ ৫ ॥ ধন্যৰ পালক, বহুত
ধনৰ পৰিষ্কাৰ কৰা, সোমৰ কৰ্ত্তৃ সকলো মানুহে ধারণ
কৰিলে ॥ ৬ ॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—আদি—৩৫ সূক্তৰ দৰে ।

বথৰ যোৱাৰ দৰে অজিৱ কৰা শিলৰ ফালৰ
মাজেদি চেপি সোমৰস চাকনিলৈ এৰি দিছে। সেই
যোৱাই যজ্ঞৰ (সংগ্ৰাম) পাইছেগৈ ॥ ১ ॥ হে সোম
সেই বাহক, আগবণশীল, দেবতা কামনা কৰা তুমি
মধুক্ষৰণ কৰা কোণ (চাকনি) পাৰ হৈ সবকি যোৱা
(আৰু কলহত পৰাগৈ) ॥ ২ ॥ সেই পুৰণি পবমান
সোম, তুমি দিব্য স্থান বিলাক প্ৰকাশ কৰি থাকা।
যজ্ঞ কৰিবলৈ বলৰ কাৰণে আমাক প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৩ ॥
ঋত (যজ্ঞ) কামনা কৰা (ঋত্বিক) সকলে শোভা কৰি
হাতেৰে খেলি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰ ওপৰত, হে
সোম, ভোমাক চোক দিছে ॥ ৪ ॥ সেই অভিযুত কৰা
সোমে হৰি দাতাক সকলো স্বৰ্গীয়, পৃথিৱীৰ আৰু
অন্তৰীক্ষৰ ধন ক্ষৰণ কৰি দিয়া ॥ ৫ ॥ হে বলৰ পতি
সোম, তুমি আমার যোৱা কামনা কৰি গৰু আৰু পুত্ৰ
কামনা কৰি সোমৰ আহুতিৰ ধৰ্ম্ম দ্ব্যলোকত তুলি
দিয়া ॥ ৬ ॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ বহুগণ । হৃন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পবমান সোম ।

সেৱা পান কৰিবলৈ চেপা, কামবৰী সোম, বান্ধসক
খেদায়, দেবতাক কামনা কৰি চাকনিলৈ গৈছে ॥ ১ ॥

সেই বিচক্ষণ, হৰিৎ বৰ্ণৰ, সকলোৰে ধাবক সোম
চাকনিলৈ গৈ, শব্দ কৰি নিজ স্থানলৈ (কলহলৈ)
গৈছে ॥ ২ ॥ বেগবান যোৱাৰ দৰে, স্বৰ্গৰ পোহৰ, বান্ধ-
সৰ হস্তা সোম ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ পবমান
হৈ লব মাৰিছে ॥ ৩ ॥ সেই পবমান সোম ত্ৰিভু ঋষিৰ
যজ্ঞৰ ওখ ঠাইত বহু সকলে বিভূত কৰা নিজ ভেজৰে
স্বৰ্গ্যৰ দৰে প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ৪ ॥ সেই শত্ৰু হস্তা, বৰ্ষক
অভিযুত হোৱা, যজমানৰ ধন দাতা, অন্যই দমন
কৰিব নোৱাৰা সোম সংগ্ৰামলৈ যোৱা দৰে কলহলৈ
গৈছে ॥ ৫ ॥ মহান সেই ইন্দু দেবতাক কৰিয়ে (অধ-
ৰ্য্যৱে) পথিয়াই দিয়া জোন কলহৰ ফালে ইজ্জৰ
কাৰণে লৰি গৈছে ॥ ৬ ॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৩৭ সূক্তৰ দৰে ।

সেই এয়া বৰ্ষক সোম বথৰ দৰে ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিৰ পৰা সহস্ৰ অন্ন যজমানক দিবলৈ (কলহলৈ)
গৈছে ॥ ১ ॥ এয়া হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমক ত্ৰিভু ঋষিৰ
আঙুলিৰে (চেপা) শিলত হেঁচি ইজ্জৰ পানৰ কাৰণে
(উলিয়াই) দিছে ॥ ২ ॥ সেই এওঁ সোমক (অধৰ্য্যৱে)
দহোটা আঙুলিৰে ধৰা কৰ্ম্মৰ ইচ্ছা কৰি শোধন কৰিছে,
যি (আঙুলিৰে) ইজ্জৰ আয়োদৰ কাৰণে শোভিত
কৰিছে ॥ ৩ ॥ এয়া সেই সোম মানুহৰ প্ৰজাৰ মাজত
শেনৰ দৰে বহিছে। উপপত্তি মাইকীৰ ওচৰলৈ যোৱা
দৰে গৈছে ॥ ৪ ॥ সেয়া এই মদকৰ সোমে ভললৈ
চাইছে। স্বৰ্গৰ পুত্ৰই, দীপ্ত সোমে ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিত সোমাইছে ॥ ৫ ॥ এয়া সেই পান কৰিবৰ
কাৰণে অভিযুত কৰা হৰিৎ বৰ্ণৰ, ধাবক সোম নিজৰ
প্ৰিয় ঠাইলৈ (কলহলৈ) গৈছে ॥ ৬ ॥

৩৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি অজিবসৰ পুত্ৰ বহুগণ। হৃন্দ আৰু দেবতা

৩৭ সূক্তৰ দৰে ।

হে মহামতি সোম, দেবতাৰ প্ৰিয় অৰীবেৰে
(ধাবাবে), 'য'ত দেবতা সকল আছে তালৈ যাম"
(এই বুলি) কৈ সেই কালে সোনকালে যোৱা ॥ ১ ॥
অপৰিষ্কাৰ পৰিষ্কাৰ কৰি, যজ্ঞ কৰ্ত্তাক অন্ন দিয়াই
অন্তৰীক্ষৰ পৰা বৰষুণ ঢালি দিয়া ॥ ২ ॥ অভিযুত হৈ
সোম চাকনিলৈ বলেৰে গৈছে। দীপ্তি ধারণ কৰি
সকলো চাই (দেবতা সকলক) চাই পোহৰ কৰি
গৈছে ॥ ৩ ॥ এয়া সোম চাকনিত ঢালি দিয়াত পানীৰ

চৌব দৰে কৰণ হবলৈ ধৰি ছালোক্ষৰ ওপৰত দেবতাক
পাবলৈ সহজেই য়াৱ । ৪ । অভিযুত কৰা এই সোমে
দুইভৰ বা ওচৰত থকা দেবতাক বসেৰে পৰিচৰণ
কৰিবলৈ য়াৱ । ইন্দ্ৰলৈ মধুৰ সোম সিঁচি দিয়ে । ৫ ॥
সম্যক লগ হোৱা স্তোতা সকলে স্তুতি কৰিছে । হৰিৎ
বৰ্ণৰ সোমক শিলেৰে হেঁচি দিছে । (হে দেবতা সকল)
ঋতব (যজ্ঞব) ঠাইত বহা ॥ ৬ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৩৯ সূক্তৰ দৰে ।

বিগুহ কৰা ব্ৰহ্মী সোমে সকলো লক্ষ অভিভূত
কৰিলে । ভেঙক মেধাবী সকলে কৰ্ম্মেৰে শোভিত কৰিলে
॥ ১ ॥ বঙা বৰণৰ সোম নিজ স্থানত উঠিলগৈ (কলহত
সোমাল) । পাচত ইন্দ্ৰৰ ওচৰলৈ গৈছে । এই বৰ্ষক
সোম অভিযুত হৈ ছিব স্থানত বহিহেগৈ ॥ ২ ॥ হে সোম
হে ইন্দু, আমালৈ সোনকালে সকলো ফালৰ পৰা মহান
সহস্ৰ ধন কৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে পৰমান সোম, হে ইন্দু,
তুমি সকলো ব্ৰহ্ম-ধন আমালৈ আহৰণ কৰি আনা ।
সহস্ৰ অন্ন লাভ কৰাই দিয়া ॥ ৪ ॥ হে সোম, বিগুহকৈ
তুমি স্তোতা আমাক সুপুত্ৰ যুক্ত ধন আহৰণ কৰি দিয়া ।
স্তোতাৰ স্তুতি বাক্য বৰ্জন কৰা ॥ ৫ ॥ হে দীপ্ত সোম,
হে ইন্দু, তুমি বিগুহ হৈ দুয়ো দাবাপৃথিবীৰ বৰ্দ্ধিত ধন
আমালৈ লৈ আহা । হে বৰ্ষক ইন্দু, স্তুত ধন আহৰণ কৰা
॥ ৬ ॥

৪১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ মেধাতিথি । হৃন্দ আৰু দেবতা

৪০ সূক্তৰ দৰে ।

যি অভিযুত সোম পানীৰ দৰে তললৈ পৰি আহি
দীপ্ত আৰু কিপ্ৰ গতিৰ হৈ কলা হালৰ বাক্স মাৰি
আগবাঢ়ি আহে ভেঙক স্তুতি কৰা । (হে ঋদ্ধিক যজ্ঞমান
সকল) ॥ ১ ॥ কৰ্ম্ম (যজ্ঞ) নকৰা দম্বা অভিভব কৰা
সোমৰ বাক্সৰ বন্ধন আৰু দুই মতিৰ বন্ধন চিহ্ন সোমক
আমি স্তুতি কৰিম ॥ ২ ॥ বলবন্ত পৰমান সোমৰ মাত
বৰহুণ দিয়া লক্ষ দৰে তনা গৈছে আৰু দীপ্তি অত-
বীৰ্য্যত প্ৰকাশ হৈছে । ৩ ॥ হে দীপ্ত অভিযুত পৰমান
সোম, গৰুযুক্ত, সোণযুক্ত, ঘোঁৰাযুক্ত আৰু বলযুক্ত
মহৎ অন্ন আমালৈ আহৰণ কৰা ॥ ৪ ॥ হে বিশেষ ব্ৰহ্মী
সোমবস, তুমি পৰিষ্কাৰ হোৱা । সেই বসেৰে মহতী
ঔষা আৰু মহৎ সূৰ্য্যৰ দৰে দাবাপৃথিবী পূৰণ কৰা
॥ ৫ ॥ হে সোম, আমাক সূৰ্য্য দিয়া দাবাবে সকলো

কালে বসৰ দৰে ধোটেই তুলোক পৰিবাৰ্য্য হোৱা ॥ ৬ ॥

৪২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৪১ সূক্তৰ দৰে ।

এই হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমে বৰ্ণত উজল (নক্ষত্ৰ মণ্ডল)
বিলাক আৰু অন্তৰীক্ষত সূৰ্য্যক জন্ম দি তললৈ যোৱা
পানীৰে আৰুত হৈ যাবলৈ ধৰিছে ॥ ১ ॥ পুৰণি স্তোত্ৰেৰে
যুক্ত এই অভিযুত সোমবস দেবতাৰ চাৰিউফালে
দাবাবে কৰণ হৈছে ॥ ২ ॥ এই বৰ্দ্ধমান কিপ্ৰ সোম
অন্ন লাভৰ কাৰণে সহস্ৰ ব্ৰহ্মেৰে কৰণ হৈছে ॥ ৩ ॥
পুৰণি বসৰ দৰে থিৰোৱা সোম চাকনিত পৰিছে গৈ ।
লক্ষ কৰি দেবতা সকলক অন্ন দিছে ॥ ৪ ॥ এই সোমে
শোভিত হৈ সকলো বৰণীৰ ধন পথিৱীৰ দিৱে আৰু
ঋতব (যজ্ঞব) বৰ্দ্ধক দেবতা সকলক পথিৱীৰ দিৱে
॥ ৫ ॥ হে সোম, অভিযুত হৈ আমালৈ, গৰু যুক্ত,
বীৰ পুত্ৰ যুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত, বল যুক্ত বহুত অন্ন কৰণ
কৰা ॥ ৬ ॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৪১ সূক্তৰ দৰে ।

যি সোমক ঘোঁৰাৰ দৰে মাজন কৰি দেবতাৰ
আমোদৰ কাৰণে পাখীৰেৰে মিহলি কৰে, যি ধুনীয়া,
সেই সোমক স্তুতি (ঋণ) কাপোৰ সিদ্ধায় ॥ ১ ॥
সেই দীপ্ত সোমক সকলো বক্ষণ ইচ্ছা কৰা স্তোত্ৰেৰে
পুৰণি দিনৰ স্তুতিৰ দৰে ইন্দ্ৰৰ পান কৰিবৰ কাৰণে
শোভিত কৰিছে ॥ ২ ॥ কমলীৰ সোম বিপ্ৰ মেধা-
তিথিৰ যাগৰ কাৰণে স্তুতিৰে পৰিষ্কাৰ হৈ কলহলৈ
গৈছে ॥ ৩ ॥ হে পৰমান ইন্দু, আমাক সুশ্ৰী আৰু
সহস্ৰ দীপ্তিৰ ধন দিয়া ॥ ৪ ॥ এই ইন্দুৱে সংশ্ৰামত
ঘোঁৰা ঘোঁৰা দৰে চাকনিত লক্ষ কৰিছে আৰু অতিকৈ
দেবতা কামনা কৰি কৰণ হৈছে ॥ ৫ ॥ হে সোম, অন্ন
লাভৰ কাৰণে, স্তুতি কৰি থকা বিপ্ৰৰ (ঘোঁৰ) বৰ্দ্ধ-
নৰ কাৰণে কৰণ হোৱা । সূৰ্য্য পুত্ৰ দিয়া ॥ ৬ ॥

৪৪ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—অজিৰাৰ পুত্ৰ অয়াস্য । হৃন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

হে সোম, তুমি আমাৰ মহৎ ধনৰ কাৰণে গৈছা ।
অয়াস্য কৰিয়ে তোমাৰ চৌ উলিয়াই দেবতাক যজ্ঞ
কৰিবলৈ গৈছে ॥ ১ ॥ কৰি সোমক বিপ্ৰৰ স্তুতিৰে
শোভিত কৰি যজ্ঞত নিহিত কৰাৰ (চাকনিৰ) পৰা দুবলৈ

ধাৰাবো প্ৰেৰণ কৰিছে ॥২॥ আগবৰণলীল এই সোমবস দেবতাৰ কাৰণে অভিযুত হৈ গৈছে । বিশিষ্ট দ্ৰষ্টা সোমবস চাকনিলৈ গৈছে ॥৩॥ হে সোম, তোমাক কুশযুক্ত ঋতিকে পৰিচৰণ কৰিছে । সেই তুমি অন্ন ইচ্ছা কৰা যজ্ঞত কল্যাণ কৰি ক্ষৰণ হোৱা ॥৪॥ সেই সোমক বিপ্ৰবীৰ (পণ্ডিত) সকলে বাহু আৰু ভাগ দেবতাৰ কাৰণে সদায় স্তুতিৰে বৰ্জন কৰে । আমাক দেবতাৰ ধন আনি দিয়ক ॥৫॥ হে সোম, তুমি কৰ্ম্মজ, ধনধান লোকৰ পথ জনা আমাক আজি ধন লাভৰ কাৰণে মহৎ অন্ন আৰু বল জন্ম কৰিবলৈ দিয়া ॥৬॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৪৪ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দু, নেতাৰ দ্ৰষ্টা তুমি, দেবতাৰ-বজ্জৰ কাৰণে ইন্দুই পান কৰিবলৈ আৰু আমোদৰ কাৰণে (যাতে সুখৰ হয়) ভেনেকৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥১॥ হে সোম, তুমি আমাৰ দুভৰ কামলৈ আহা । তুমি ইন্দুৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ হৈছা । তুমি প্ৰিয় আমালৈ দেবতাৰ শ্ৰেষ্ঠ ধন হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥২॥ আৰু হে বঙা বৰণৰ সোম, তোমাক আমোদৰ কাৰণে আমি গৰুৰ গাখীৰেৰে সংমিশ্ৰণ কৰিছো । তুমি আমাক ধন লাভৰ কাৰণে দুৱাৰ মুকলি কৰি দিয়া ॥৩॥ হে ইন্দু, ঘোঁৰা দোৰি বাওঁতে বখৰ ধুৱাৰ দৰে চাকনি অতিক্ৰম কৰি দেবতাৰ মাজত পৰিছা গৈ—॥৪॥ চাকনি অতিক্ৰম কৰি গৈ (বসন্তীৰবী) পানীত খেল কৰি থকা সেই সোমক প্ৰিয় স্তোভাই সমস্তৰে স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিবলৈ ধৰিছে ॥৫॥ হে সোম, যি ধাৰাবো পীত হোৱা (পান কৰা হোৱা), বিচক্ষন স্তোত্ৰ কৰা পুৰুষক সুবীৰ্য্য দান কৰি সেই ধাৰাবো ক্ষৰণ হোৱা ॥৬॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৪৪ সূক্তৰ দৰে ।

পৰ্ব্বতত উৎপত্তি হোৱা সোমলতা বিলাকৰ পৰা যজ্ঞৰ কাৰণে পৰিভ্ৰম কৰ্ম্মৰ ঘোঁৰাৰ দৰে সোম ক্ষৰণ হৈ বৈ গৈছে ॥১॥ পৰিভ্ৰম কৰা দীপ্ত দোম বিলাক পিত্তাৰ লগত থকা অলঙ্ঘ্য কন্যাৰ (স্বামীৰ ঘৰলৈ যোৱা) দৰে বাহুব ফাল বৈ গৈছে ॥২॥ দীপ্ত, অন্নবন্ত এই সোম বিলাকে শিলৰ ফালত চেপা কৰ্ম্মেৰে (প্ৰস্তুত হৈ) ইন্দুক বৰ্জন কৰিছে ॥৩॥ হে সুহৃদ (ঋত্বিক) সকল, সোনকালে আহা । এই স্থনকৰ সোম ধৰা । আমোদকৰা সোমক গাখীৰেৰে

সৈতে মিহলোৱা ॥৪॥ হে (শত্ৰুৰ) ধন জন্ম কৰা সোম, অভীষ্ট বাট পাবলৈ আমাৰ মহৎ ধনৰ দাতা হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥৫॥ শোধন কৰিবলগীয়া ক্ষৰণ হোৱা আমোদকৰ এয়া সোমক দহ আঙ্গুলিৰে ইন্দুৰ কাৰণে চাকনিত শোধন কৰিছে ॥৬॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ কবি । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা পৰমান সোম ।

এনে শোধন কৰ্ম্মৰ ধাৰা সোম মহৎ দেবতা সকলৰ কাৰণে বৰ্দ্ধিত হৈছে, আৰু আনন্দ কৰি যুগৰ দৰে শৰ কৰিছে ॥১॥ এই সোমৰ দম্যক মোহাৰি পেলোৱা কাম জনাজাত হল । খেতৰে তেওঁ যজ্ঞমানৰ ঋণ পৰিশোধ কৰিছে ॥২॥ যেতিয়া ইন্দুৰ স্তুতি আৰম্ভ হয়, তেতিয়া ইন্দুৰ প্ৰিয় সোমবস বজ্জৰ দৰে কখিন হৈ আমাৰ সহস্ৰ ধন দাতা হয় ॥৩॥ যদি কবি সোমক আঙ্গুলিৰে শোধন কৰা হয় তেতিয়া মেধাবী কৰ্ম্ম ধাৰণ কৰা ইন্দুক (যজ্ঞমানে) বৰণীৰ ধন বিচাৰে ॥৪॥ হে সোম, তুমি সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ জন্ম কৰা জনক ধোঁৱাক হাঁহ ভাগ কৰি দিয়া দৰে ধন ভাগ কৰি দিবলৈ ইচ্ছা কৰা ॥৫॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—আদি ৪৭ সূক্তৰ দৰে ।

মহৎ দ্যুলোকৰ সভা স্থানত থকা ধন আমালৈ ধাৰণ কৰিবলৈ কল্যাণকৰ হে পৰমান সোম, তোমাক ভাল কাম কৰি ধন পাবলৈ বিচাৰিছো ॥১॥ হে সোম, সাহসী শত্ৰুক নাশ কৰা, স্তোভাহঁ, মহা-মহিমাৰে-কাম-কৰা, মদকৰ তুমি শত শত্ৰুৰ পুৰ ধনাশ কৰোঁতা ॥২॥ ধনৰ বজা তোমাক, হে সোম, সেইবাবে দ্যা-লোকৰ পৰা সুকৰ্ম্মা, ব্যাথা বহিত শেন চৰায়ে অনা-ৱাসে লৈ আহিল ॥৩॥ পানীৰ প্ৰেৰক, যজ্ঞৰ বাট দেখুওৱা, সকলো দেবতাৰ সাধাৰণ, (উমৈহতীয়া) সোমক (শেন) চৰায়ে (স্বৰ্গৰ পৰা) আহৰণ কৰিলে ॥৪॥ হে কৰ্ম্মৰ দ্ৰষ্টা, (যজ্ঞমানৰ) অভীষ্ট সিদ্ধি কৰা সোম, নিজ বল দেখুৱাই প্ৰশস্ততৰ মহৎ দেখুওৱা ॥৫॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৪৭ সূক্তৰ দৰে ।

হে সোম, স্বৰ্গৰ পৰা বৰষুণ বৈ পৰা । পানীৰ চৌ স্বৰ্গৰ পৰা ক্ষৰণ কৰা । পৃথিকৰ আহাৰ ক্ষৰণ

কৰা ॥১॥ হে সোম, তুমি সেই ধৰণৰ ধাৰাবে ক্ষৰণ
হোৱা যি ধাৰাবে শত্ৰুৰ গাওঁত থকা গকবিলাক আমাৰ
গাওঁলৈ আহে ॥২॥ হে সোম, অতি দেবতা কামনা
কৰা তুমি আমালৈ ববহুণৰ ধাৰাৰ দৰে যিওঁ ক্ষৰণ
কৰা। ববহুণো ক্ষৰণ কৰা ॥৩॥ হে অভিশূভ কৰা
সোম, তুমি আমাৰ অন্নৰ কাৰণে ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিড ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা। দেবভাৱো ভোমাৰ
শব্দ শুনক ॥৪॥ বাক্স বিলাক হত্যা কৰি নিজ দীপ্তিৰে
পুৰণিৰ দৰে প্ৰকাশ কৰি পৰমান সোম বৈ যাওক ॥৫॥

৫০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অজিৎসৰ পুত্ৰ ওচধ্য। চন্দ—
গায়ত্ৰী। দেবতা পৰমান সোম ॥

হে সোম, সমুদ্ৰৰ চৌৰ দৰে ভোমাৰ বেগ হৈছে।
তুমি মাৰি পথিওৱা কাঁড় দালৰ দৰে শব্দ কৰা ॥১॥
হে সোম, যেতিয়া তুমি ওখত থকা ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিডে ক্ষৰণ হৈ যোৱা তেতিয়া যজ্ঞ কামনা কৰা
যজ্ঞমানৰ তিনি বিধ মন্ত্ৰ (ঋক, যজু, সাম) ফুটি
(ওলায়) আহে ॥২॥ দেবতাৰ প্ৰিয়, হৰিৎ বৰ্ণৰ,
শিলেৰে চেপা, মধু ক্ষৰণ কৰা পৰমান সোম ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিড পৰি ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা ॥৩॥ হে
অতি মদকৰ সোম, কবি তুমি অৰ্চনীয় ইন্দ্ৰৰ পেটত
পৰিবলৈ চাকনি পাৰ হৈ ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা ॥৪॥
হে অতি আয়োদকৰ ইন্দ্ৰ, মিহলি কৰিবলগীয়া গৰুৰ
গাখীৰৰ লগত মিহলি হৈ সেই তুমি ইন্দ্ৰই পিবলৈ
ক্ষৰণ হোৱা ॥৫॥

৫১ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৫০ সূক্তৰ দৰে।

হে অধ্বৰ্য্যসকল, শিলেৰে চেপা সোম এৰি পথিওৱা।
ইন্দ্ৰৰ পান কৰিবৰ কাৰণে পৰিত্কাৰ কৰা ॥১॥
ভোমালোকে অতি মধুৰ, বৰ্ণৰ অমৃত, শ্ৰেষ্ঠ সোম,
বজ্জবান ইন্দ্ৰৰ কাৰণে অভিশূভ কৰা ॥২॥ হে সোম,
ভোমাৰ মধুৰ পৰমান সোম অন্ন ভোমাৰ এয়া দেবতা
সকলে আক মকতে পাইছেহি ॥৩॥ হে সোম, অভিশূভ
হৈ তুমি দেবতাক বৰ্জন কৰি, কামনা বৰ্জন কৰি,
নিজ শৰীৰৰ কাৰণে, আয়োদৰ কাৰণে আৰু আমাৰ
বক্ষণৰ কাৰণে স্তোতাৰ ওচৰলৈ আহা ॥৪॥ হে বিচক্ষণ
সোম, অভিশূভ হৈ তুমি চাকনিডে ধাৰাবে যোৱা
আৰু আমাৰ অন্ন আৰু যশ ক্ষৰণ কৰা ॥৫॥

৫২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৫০ সূক্তৰ দৰে।

সোমে আমাক দীপ্ত, শিৰলগীয়া ধন, বল আৰু
অন্নৰে সৈতে দিয়ক। হে সোম, অভিশূভ কৰা তুমি
চাকনিৰ পৰা সবাকি পৰা ॥১॥ হে সোম, ভোমাৰ
সহস্ৰ ধাৰাৰ শিল্পিত বস দেবতাৰ প্ৰিয় পুৰণি বাটেৰে
ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিডে গৈছে ॥২॥ হে সোম, চকৰ
দৰে (খাতৰে পূৰ্ণ) পাত্ৰ আমাক পোৱাট দিয়া।
এতিয়া দান পোৱাই দিয়া। মৰিয়ালৈ বৈ যোৱা তুমি
এতিয়া (মৰিয়ালত) ওলায় আহা ॥৩॥ হে বজ্জ
আজ্ঞ কৰা ইন্দ্ৰ, যি শত্ৰুৱে আমাক বাধা দিবলৈ
আহ্বান জনাইছে, সেই শত্ৰুৰ বল নাটকিয়া কৰা ॥৪॥
হে সোম, ধন দিয়া তুমি আমাৰ বক্ষণ কাৰণে বিত্ত
সোম, শত সহস্ৰ ক্ষৰণ হোৱা ॥৫॥

৫৩ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি কশ্যপৰ পুত্ৰ অবৎসৰ। চন্দ—
গায়ত্ৰী। দেবতা পৰমান সোম ॥

হে শিলৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা সোম, ভোমাৰ বাক্স
বিদাৰণ কৰা তেজ উত্তৰ হৈছে। যি স্পৰ্শ কৰা শত্ৰু
সেনাই আমাক বাধা দিছে সিহঁতক খেদাই দিয়া ॥১॥
হে সোম, তুমি এই বলৰে শত্ৰু হনন কৰিবৰ উপযোগী।
ভোমাক নিৰ্ভিক মনেৰে আমাৰ বথৰ যজ্ঞত শত্ৰুৰ
বথৰ পৰা ধন কাটি আনিবলৈ ক্ষতি কৰিম ॥২॥ হে
পৰমান সোম ভোমাৰ কৰ্ম বিলাক দুৰ্দ্ধৰ্মৰ বাক্সে
ধৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰে। যি শত্ৰুৱে ভোমাৰ লগত যুদ্ধ
কৰিব খোজে সিহঁতক খেদি দিয়া ॥৩॥ এই মদকৰ
হৰিৎবৰ্ণৰ, বলবান, ইন্দ্ৰক নদীলৈ (বসতীবৰী পানী
লৈ) ইন্দ্ৰৰ কাৰণে পথিৱাই দিছে ॥৪॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

এই সোমৰ পুৰণি দীপ্তিৰে দীপ্ত, সহস্ৰ ফলদাতা,
পান কৰিবলগীয়া বস ঋষি কবিয়ে খিৰাইছে ॥১॥
এই সোম সূৰ্য্যৰ দৰে দ্ৰষ্টা। এই সোম সৰোবৰলৈ
যায়। এই সোমে যিনে সাতধন নদী যোৱাই থাকে।
(সৰোবৰ ত্ৰিশট) পাত্ৰ বুলি কোনোৱে কয়। কোনোৱে
ত্ৰিশট দিন বুলি কয় ॥২॥ এই সোম সূৰ্য্য দেবতাৰ
দৰে বিত্ত হৈ সকলো ভূবৰ্গ ওপৰত থাকে ॥৩॥
এই সোমে ইন্দ্ৰক বিচাৰি বিত্ত হৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ
গৰু যুদ্ধ অৱবিলাক কেউকালে ক্ষৰণ কৰিছে ॥৪॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

হে সোম, আমালৈ বহুত পুনঃ পুনঃ ওলোৱা সোম অগ্নেৰে ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা। সকলো সৌভাগ্য ক্ষৰণ কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দু, তোমাৰ অগ্নৰ স্তব যেনেকৈ প্ৰাদুৰ্ভূত হৈছে, সেইদৰে তুমি প্ৰীতিকৰ কুশভ বহা ॥ ২ ॥ আৰু হে সোম আমাৰ গৰু দাঙা আৰু ঘোঁৰা দাঙা হৈ অতি সোনকালে (কম) দিনত সোম অগ্নেৰে ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৩ ॥ হে বহুতক জয় কৰা সোম, তুমি জয় কৰা (কিন্তু) তোমাক জয় কৰিব নোৱাৰে। শত্ৰুক ভয় নকৰাকৈ তুমি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৪ ॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

ক্ষিপ্ৰকাৰী দেবতা কামনা কৰা সোম চাকনিৰ থাকি বান্ধস বহি মহৎ অগ্ন আমালৈ পথিয়াই দিছে ॥ ১ ॥ যেতিয়া কৰ্ম কামনা কৰা সোমে শত ধাৰাবে ইন্দ্ৰৰ ওচৰ পাই, তেতিয়া আমাক অগ্ন দিয়ে ॥ ২ ॥ হে সোম, তোমাক দহোটা আঙ্গুলিৰে কন্যাই উপ-পাতিত মতা দৰে শব্দ কৰি, (সেই আঙ্গুলিৰে) আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে (ইচ্ছালৈ) তোমাক শোধন কৰে ॥ ৩ ॥ হে সোম, প্ৰিয় বস ইন্দ্ৰৰ কাৰণে আৰু বিষ্ণুৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। নেতা আৰু স্তোতা সকলক বন্ধা কৰা ॥ ৪ ॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

হে সোম, তোমাৰ অকল ধাৰাবেই আমাক সহস্ৰ অগ্ন স্বৰ্গৰ বংযুগ দিয়া দৰে দিয়ে ॥ ১ ॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমে সকলো দেবতাৰ প্ৰীতিকৰ কৰ্ম চাই নিজ অগ্ন নিক্ষেপ কৰি (যাগৰ ফালে) যায় ॥ ২ ॥ সুকন্থ্য। সেই সোম মাৰুহৰ দ্বাৰা শোধিত হৈ ভয় নাইকিয়া বজাব দৰে খেনটো যেন হৈ (বগভীৰবী) পানীত বহিছে ॥ ৩ ॥ হে সোম, শোধিত হৈ তুমি স্বৰ্গত থকা আৰু পৃথিবীত থকা সকলো ধন আমালৈ লৈ আহা ॥ ৪ ॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

দেবতাৰ হৰ্ষকৰ সেই সোমে স্তোতাক পৰিত্ৰাণ কৰি ক্ষৰণ হৈছে। অভিযুত কৰা সোম অগ্নৰ ধাৰা বৈ গৈছে। স্তোতাক পৰিত্ৰাণ কৰি দেবতাৰ হৰ্ষক

ধাৰা বৈ গৈছে ॥ ১ ॥ ধনৰ খনি সোমৰ ধাৰা দেৱীয়ে মানুহক বন্ধা কৰিব জানে। স্তোতাক পৰিত্ৰাণ কৰি দেবতাৰ হৰ্ষক ধাৰা বৈ গৈছে ॥ ২ ॥ যন্ত দুজনৰ আৰু পুৰুষভী দুজনৰ পৰা সহস্ৰ ধন আমি ললোঁ। স্তোতাক.....১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ —যি দুজনৰ পৰা আমি তিনিশ হেজাৰ বস্ত্ৰ গ্ৰহণ কৰিলো। স্তোতাক... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আদি ৫৩ সূক্তৰ দৰে।

হে সোম, গৰু জয় কৰা, ঘোঁৰা জয় কৰা, জগত জয় কৰা, বৰণীয়া ধন জয় কৰা তুমি ক্ষৰণ হোৱা। আমাক সুপুত্ৰ যুজ্জ ধন দিয়া ॥ ১ ॥ হে সোম, অন্যাই দমন কৰিব নোৱাৰা তুমি পানীৰ পৰা ক্ষৰণ হোৱা, গছৰ পৰা ক্ষৰণ হোৱা, চেপা শিলৰ পৰা ক্ষৰণ হোৱা ॥ ২ ॥ হে পৰমান সোম, হে কৰি তুমি সকলো দুঃখৰ পৰা পৰিত্ৰাণ কৰা। কুশভ বহা ॥ ৩ ॥ হে পৰমান ইন্দু, তুমি সকলো জনা, প্ৰাদুৰ্ভাব হৰ্ষভেই মহান তুমি সকলো অভিভৱ কৰি আছা ॥ ৪ ॥

৬০ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি আৰু দেবতা ৫৯ সূক্তৰ দৰে।

হৃন্দ—গায়ত্ৰী ; ৩ পুৰুষকীক্। দেবতা—

(হে স্তোতা সকল) বিশেষ ব্ৰহ্মা, সহস্ৰ দৰ্শক পৰমান সোমক তোমালোকে গায়ত্ৰী হৃন্দৰে সাধ গান কৰা ॥ ১ ॥ হে সহস্ৰ দৰ্শক সোম বহুত ভৱণ-শীল, অভিযুত হোৱা তোমাক ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰে (ঋত্বিক সকলে) চেকিছে ॥ ২ ॥ পৰমান সোম, ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ চলি গৈছে। ইন্দ্ৰৰ হৃদয়ত সোমাৰ কলহৰ ফালে গৈছে ॥ ৩ ॥ হে বিশেষ ব্ৰহ্মা সোম, তুমি ইন্দ্ৰৰ সিদ্ধিৰ কাৰণে সুধকৰ বস ক্ষৰণ কৰা। আমালৈ পুত্ৰযুজ্জ অগ্ন দিয়া ॥ ৪ ॥

৬১ সূক্ত—ঋ ৩০।

ঋষি—অশ্বিনসৰ পুত্ৰ অমৰীষু। হৃন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—পৰমান সোম।

হে সোম, তুমি এই গভিৰেই (ইন্দ্ৰই পান কৰিবলৈ) ক্ষৰণ হোৱা যি বস সংগ্ৰাহত ইন্দ্ৰই পান কৰি যাব মৰুত নিবাসবৈখন খজ্জৰ পুৰি ভাঙি দিলে ॥ ১ ॥ (ইন্দ্ৰই) পূৰ একেদিনাই ভাঙি সত্যকন্থ্য। দিবোদাসৰ কাৰণে শব্দক দুৰ্দ্ধশ আৰু যত্নক বশ কৰি দিলে ॥ ২ ॥

হে ইন্দু, ধোঁবা চিনি পোতা ভূমি আমাঠৈ ধোঁবা-যুক্ত
গন্ধ যুক্ত, সোণ যুক্ত সহস্র অন্ন কৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ হে
পৰমান সোম, চাকনিৰ পৰা ওলাওঁতেই কৰণ হোৱা
ভোমাৰ বন্ধুত্ব আমি কামনা কৰিছো ॥ ৪ ॥ সোমৰ
যি চোঁৱে চাকনিৰ কৰণ হৈছে সেই চোঁৱে আমাক
সুখ দিয়ে ॥ ৫ ॥ হে সোম, সকলো জগতৰ ইন্দুৰ,
সেই চেপা, চাকনিৰ চেপা ভূমি আমাক ধন আৰু
বীৰ পুত্ৰযুক্ত অন্ন আনি দিয়া ॥ ৬ ॥ নদী মাক বাৰ
সেই সোমক দহ আঙুলিৰে শোধন কৰিছে । সেই
সোমক আদিভাৰে সৈতে দেখা গৈছে ॥ ৭ ॥ এই
অভিভূত কৰা সোম চাকনিৰে গৈ ইন্দুৰ ওচৰলৈ
গৈছে । বায়ুৰ ওচৰলৈ গৈছে আৰু সূৰ্য্যৰ বস্ত্ৰিৰ
লগত গৈছে ॥ ৮ ॥ হে সোম, মধুৰ, সাজো, (আমাৰ
যজ্ঞত) ভগব, বায়ুৰ, পুৰাণ, মিত্ৰ আৰু বৰুণ দেবতা
সকলৰ কাৰণে কৰণ হোৱা ॥ ৯ ॥ হে সোম, ভোমাৰ
অন্ন ওপৰত জন্ম । স্বৰ্গত থকা উগ্ৰ সুখ, মহৎ অন্ন
ভূমিত থকা আমাক দিয়ে ॥ ১০ ॥ এই সোমৰ পৰা
আমি মানুহৰ খাদ্য সকলো পাওঁ আৰু ভাগ কৰি
লবলৈ বিচাৰিলে ভাগ কৰি লওঁ ॥ ১১ ॥ হে অন্নক
জনা সোম, আমাৰ যজ্ঞ কৰিব লগীয়া ইন্দু, বৰুণ
আৰু মৰুৎ গণলৈ ধাৰাৰে কৰণ হোৱা ॥ ১২ ॥ সুজন্মৰ
(বসন্তীৰবী) পানীৰে পথিয়াই দিয়া, শত্ৰু ভঙ্গ কৰা,
সোমক গন্ধৰ গাখীৰেৰে সংস্কাৰ কৰিলত দেবতা
সকল ওচৰলৈ আহিল ॥ ১৩ ॥ যি সোম ইন্দুৰ অন্তৰ
জন্ম কৰা, সেই সোমেই আমাৰ স্তুতিবাক্য মাকে
পোৱালীক গাখীৰ খুওৱা দৰে বৰ্জন কৰক ॥ ১৪ ॥
হে সোম, ভূমি আমাৰ গৰুতৈ সুখ কৰণ কৰা ।
বৰ্দ্ধিত অন্নৰে পুৰণ কৰা । প্ৰশংসনীয় পানী বৰ্জন
কৰা ॥ ১৫ ॥ পৰমান সোমে মহৎ বৈশ্বানৰ জ্যোতি
দ্যলোকৰ বিচিত্ৰতা ব্যাপ্ত কৰিবলৈ বজ্জপাতৰ দৰে
সৃষ্টি কৰিলে ॥ ১৬ ॥ হে বজা পৰমান সোম, কৰণ
হোৱা ভোমাৰ বাক্স নোহোৱা আৰোদকৰ বস ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিৰ মাজেদি বৈ গৈছে ॥ ১৭ ॥ হে পৰমান
সোম, ভোমাৰ সুদৰ্শ, দীপ্তমান বস প্ৰকাশ হৈছে ।
সকলো জ্যোতি দেখি পোৱা কৰিছে ॥ ১৮ ॥ হে সোম,
ভোমাৰ দেবতাই কামনা কৰা, বাক্সৰ হস্তা, বৰণীয়া,
আৰোদকৰ যি বস আছে সেই সোম অন্নৰে কৰণ
হোৱা ॥ ১৯ ॥ হে সোম, ভূমি শত্ৰুৰ হস্তা, । দিনে
দিনে অন্ন ভাগ কৰি দিয়া গন্ধৰ দাতা আৰু ধোঁবাৰ
দাতা হৈছা ॥ ২০ ॥ হে সোম, সূচ্যপিত হোৱা ভূমি
গাখীৰেৰে সংমিশ্ৰণ হৈ সেনৰ দৰে আঁঠি নিজৰ স্থানত

বহি প্ৰকাশ কৰা ॥ ২১ ॥ হে সোম, ভূমি বেনৈক
মহৎ পানী আৱদ্ধ কৰি থোৱা বৃদ্ধক মাৰিবলৈ ইন্দুক
বজা কৰিছিলো, তেনেকৈ এতিয়া কৰণ হোৱা ॥ ২২ ॥
সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ আমি মহোন্নব-অস্ত্ৰিবস সকলে শত্ৰুৰ ধন
জন্ম কৰিম । হে সোম সোম, পবিত্ৰ হোৱা ভূমি
আমাৰ স্তুতি বাক্য বৰ্জন কৰা ॥ ২৩ ॥ হে সোম,
ভোমাৰ বন্ধুৰে বন্ধিত হৈ আমি শত্ৰুক খেদায় ভিই-
ত্তৰ মাৰক হুম । আমাৰ কৰ্ণত জাগৃত হোৱা ॥ ২৪ ॥
সোমে হিংসক শত্ৰুক মাৰিবলৈ সক্ষম হৈ, অদাতাক
মাৰি, ইন্দুৰ স্থানলৈ গৈ ধাৰাৰে কৰণ হৈছে ॥ ২৫ ॥
হে পৰমান সোম, আমাৰে মহৎ ধন আহৰণ কৰি
আনা । হিংসক শত্ৰুক বধ কৰা । বীৰ পুত্ৰৰে সৈতে
আমাক বধ দিয়া ॥ ২৬ ॥ হে সোম, ধন দিবলৈ বিচৰা
ভোমাক শত্ৰু হিংসকেও হিংসা কৰিব নোৱাৰে, - যেতিয়া
ভূমি পৰিত্ৰুত হৈ ধন দিবলৈ বিচৰা ॥ ২৭ ॥ হে সোম,
সোম, অভিভূত হৈ ভূমি ধাৰাৰে কৰণ হোৱা । মানুহৰ
মাজত আমাক যণ্ডী কৰা । আমাৰ সকলো শত্ৰু
মাৰা ॥ ২৮ ॥ হে সোম, এই বাগত ভোমাৰ বন্ধুত্ব
থাকি আমি তোমাৰ শ্ৰেষ্ঠ অন্নত তৃপ্ত হৈ যুক্ত কৰিবলৈ
বিচৰা শত্ৰুক অভিভব কৰিম ॥ ২৯ ॥ হে সোম, ভোমাৰ
হিৰিলাক ভয়তৰ ভীক্ৰ অস্ত্ৰ আছে তাৰে সকলো শত্ৰুৰ
নিন্দাৰ পৰা আমাক বজা কৰা ॥ ৩০ ॥

৬২ সূক্ত-ঋ ৩০ ।

ঋষি-ভৃগুৰ পুত্ৰ জমদগ্নি । ছন্দ-গায়ত্ৰী ।

দেবতা-পৰমান সোম ।

শীত্ৰ গতিৰ এই পৰমান সোম বিলাক সকলো
সৌভাগ্য উদ্দেশ্য কৰি চাকনিৰেদি (অতিকৈ) বোৱাট
দিছে ॥ ১ ॥ এই বলবন্ত সোমে বহুত হুংখ বিশেষকৈ
নাশ কৰি আমাৰ পুত্ৰলৈ আৰু ধোঁবালৈ সুখৰ ধন
কৰি (চাকনি পাৰ কৰি বোৱাই দিছে) ॥ ২ ॥
আমাৰে আৰু আমাৰ গৰুতৈ সংযত হৈ সোমে
ধন আৰু অন্ন কৰি আমাৰ ভাল স্তুতিৰ কালে
চলি গৈছে ॥ ৩ ॥ পৰ্বতত গজা সোমলতা আৰো-
দৰ কাৰণে চেপা হয় । [বসন্তীৰবী] পানীত বলবান
হয় । শেনৰ দৰে আহি নিজ ঠাইত বহিছে ॥ ৪ ॥ যি
দেবতাৰ প্ৰাৰ্থিত ভাল অন্ন, গন্ধৰ গাখীৰেৰে সোৱাদ
কৰা, সেয়া এই সোম কন্দৰ দেৱতাই অভিভূত কৰি
(বসন্তীৰবী) পানীত শোধিত কৰিছে ॥ ৫ ॥ তাৰ
পাচত পথিয়াই দিয়া ঋত্বিক সকলে যজ্ঞত এই মৰকৰ
সোমক বস অন্ধত্ব লাভৰ কাৰণে ধোঁবাৰ দৰে শোধিত

কৰিছে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দু, তোমাৰ মধু শ্ৰাব কৰা যি ধাৰা
বক্ষণৰ কাৰণে এৰি দিয়া আছে, সেই ধাৰাবে সৈতে
তুমি চাকনিভ সোমোৱা ॥ ৭ ॥ হে সেই অভিশ্রুত
সোম, তুমি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গৈ
নিজ স্থানত ইন্দুৰ পান কৰিবৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা
॥ ৮ ॥ হে সোম, অতি সোৱাদ তুমি অভিল্যম্ব কৰা
কথা জনা অজিৰস সকলৰ কাৰণে ঘিঁউ আৰু
গাখীৰ ক্ষৰণ কৰা ॥ ৯ ॥ এওঁ বিশেষ দ্ৰষ্টা পাত্ৰত
হোৱা পৰমান সোম, পানীত হোৱা তেওঁ মহৎ অন্ন
পথিয়াই দিয়া কথা সকলোৱে জনা হৈছে ॥ ১০ ॥
এই কামবৰ্ধক, বৰ্ধক কাম কৰা, বাক্স হস্তা পৰমান
সোমে হৰি দাতাক ধন কৰি দিয়ে ॥ ১১ ॥ হে সোম,
তুমি সহস্ৰ ধন, গৰু আৰু ঘোঁৰাবে সৈতে, বহুতৰ হৰ্ষ-
দায়ক, বহুতৰ স্পৃহনীয় ধন ক্ষৰণ কৰা ॥ ১২ ॥ এয়া
সেই বহুতে স্তুতি কৰা, মেধাবী কাম কৰা সোম
মানুহে শোধন কৰি সিঞ্চন কৰিছে ॥ ১৩ ॥ সহস্ৰ
বক্ষণৰ বহুত ধনৰ, বজালোকৰ নিৰ্ম্মাতা, কবি,
আমোদ কৰা এই সোম ইন্দুৰ কাৰণে ধাৰাবে ক্ষৰণ হৈছে
॥ ১৪ ॥ স্তুতিৰে ঐশ্বৰ্য্য হোৱা সোম এই যজ্ঞত ইন্দুৰ
কাৰণে নিজ ঠাইত চৰাইৰ দৰে বহিছেগৈ ॥ ১৫ ॥ নেতা
ঋত্বিক সকলে অভিশ্রুত কৰা সোম চমস পাত্ৰত গৈ
পৰিবলৈ যুদ্ধত আগবঢ়া দৰে (ইটো পাত্ৰৰ পৰা
পিটো) পাত্ৰলৈ যায় ॥ ১৬ ॥ তিনি সৰনৰ পিঠিত তিনি
(বেদৰ) ধূপত, ঋষিৰ যজ্ঞকপী বধত সেই সোমক
সাত (হৃন্দেৰে) দেবতাৰ ফালে যাবলৈ (ঋত্বিক সকলে)
বাহুতা কৰিছে ॥ ১৭ ॥ হে অজিৰ কৰা ঋত্বিক সকল
ধন স্পৰ্শকাৰী, বলী, বেগবন্ত, সেই সোমকপী ঘোঁৰাক
যজ্ঞকপ সংগ্ৰামলৈ পথিয়াই দিয়া ॥ ১৮ ॥ অভিশ্রুত
কৰা সোম কলহত ভৰাই, সকলো সম্পদ আশ্রয়
দি (শত্ৰুৰ) গৰুৰ মাজত বীৰ থকা দৰে যজ্ঞত নিৰ্ভয়
মনেৰে আছে ॥ ১৯ ॥ হে সোম, তোমাৰ মধুময় বস
স্তোভা সকলে আমোদৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ ইন্দুদি
দেবতা সকলৰ কাৰণে খিৰাইছে ॥ ২০ ॥ (হে ঋত্বিক
সকল) দেবতাই ভালকৈ (যাব কথা) শুনে, অতি
মধুমান সেই সোমক দেবতা সকলৰ কাৰণে চাকনিভ
শোধন কৰা ॥ ২১ ॥ (ঋত্বিক সকলে) স্তুতি কৰি এই
সোম বিলাক মহৎ অন্নৰ কাৰণে অতি আমোদকৰ
বসৰ ধাৰাবে ক্ষৰণ কৰিছে ॥ ২২ ॥ তে সোম, বিগুহ
কৰা তুমি পান কৰিবৰ কাৰণে গৰুৰ ধন (গাখীৰ
দৈ আদি) ভোগ কৰা ৷ তুমি অন্নৰ দাতা হৈ ক্ষৰণ
হৈ থাক ৷ ২৩ ॥ আৰু হে সোম, (মই) জয়দায়কে

স্তুতি কৰা তুমি আমালৈ গৰুযুক্ত সকলো ফালে বিখ্যাত
অন্ন ক্ষৰণ কৰা ॥ ২৪ ॥ হে সোম, মূখ্য তুমি বহুত
বক্ষণেৰে আমাৰ স্তুতি ক্ষৰণ কৰা ৷ সকলো কাব্য
ক্ষৰণ কৰা ॥ ২৫ ॥ হে সকলো কঁপাই দিয়া সোম,
তুমি স্তুতি বাক্য গ্ৰহন কৰি অন্তৰীক্ষৰ পানী
ধাৰাবে বোৱাই দিয়া ॥ ২৬ ॥ হে কবি সোম, তোমাৰ
মহিমাতে এই ভুবন বিলাক তিস্তি আছে ৷ নদী বিলাক
তোমাৰ আজ্ঞাবে বৈ গৈছে ॥ ২৭ ॥ হে সোম, তোমাৰ
অসংলগ্ন ধাৰা বিলাক স্বৰ্গৰ বসুধুগৰ দৰে বগা বৰণৰ
হৈ চাকনি পাবলৈ গৈছে ॥ ২৮ ॥ (হে ঋত্বিক সকল)
উগ্ৰ, বলৰ সাধন কৰা; ঈশ্বৰ, ধন দিয়া সোমক ইন্দুৰ
কাৰণে পৰিত্কাৰ কৰা ॥ ২৯ ॥ ঋতব (সুভাৰ) কবি
পৰমান সোমে আমাৰ স্তোত্ৰত সুবীৰ্য্য দান কৰি পবিত্ৰ
হৈ বহিছে ॥ ৩০ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ৩০ ।

ঋষি—কণ্যপৰ পুতেক নিজ্জৰ ।

ছন্দ আৰু দেবতা—৬২ সূক্তৰ দৰে ।

হে সোম, তুমি সহস্ৰ সুবীৰ্য্য ধন ক্ষৰণ কৰা ৷
আমালৈ অন্ন দিয়া ॥ ১ ॥ হে সোম, অতি আমোদকৰ
তুমি ইন্দুৰ কাৰণে অন্ন আৰু বস ক্ষৰণ কৰিছা আৰু
চমু (হেডাত) বহি আছা ॥ ২ ॥ ইন্দুৰ কাৰণে, বিশ্বৰ
কাৰণে আৰু বায়ুৰ কাৰণে অভিশ্রুত কৰা যি সোম
কলহত ভৰাইছে, সেই সোম মধুৰ বস থকা হওক
॥ ৩ ॥ আকাশৰ বৰণৰ সোমবিলাক ঋতব (পানীৰ)
ধাৰাবে বৈ গৈছে আৰু বাক্সবিলাক খেদাইছে ॥ ৪ ॥
ইন্দুক বৰ্দ্ধন কৰা, পানীৰ প্ৰেৰক, সকলো সোমে,
আমাৰ কামৰ কাৰণে কল্যাণকৰ হৈ অদাতা (কপন)
বিলাকক বিনাশ কৰি,—(গৈছে) ॥ ৫ ॥ আকাশৰ
বৰণৰ অভিশ্রুত কৰা সোম ইন্দুৰ ওচৰলৈ আহি নিজৰ
স্থানৰ ফালে গৈছে ॥ ৬ ॥ হে সোম, মানুহৰ হিতৰ
কাৰণে পানী পথিয়াই দি যি ধাৰাবে সূৰ্য্যক তুমি
প্ৰকাশ কৰা সেই ধাৰাবেই (এতিয়া) ক্ষৰণ হোৱা
॥ ৭ ॥ পৰমান সোমে অন্তৰীক্ষত মানুহৰ ওপৰলৈ যাবলৈ
সূৰ্য্যৰ ঘোঁৰা এডলক (বধত) লগালে ॥ ৮ ॥ আৰু সোমেই
“ইন্দু” বুলি কৈ সেই দহোটা হৰিৎ ঘোঁৰা সূৰ্য্যৰ
কাৰণে দহো দিকত যাবলৈ (বধত) লগাই দিলে
॥ ৯ ॥ হে স্তোভা সকল, তোমালোকে বায়ুৰ কাৰণে,
আৰু ইন্দুৰ কাৰণে অভিশ্রুত কৰা বদকৰ সোম এই
ঠাইৰ পৰা নি ভেড়াৰ নোমত বাকি দিয়া ॥ ১০ ॥ হে
পৰমান সোম, যি ৭৭ হিংসক শত্ৰুৰে নাশ কৰিব নোৱাৰে

সেই শত্ৰুঃ নোপোরা ধন আমাক আনি দিরা । ১১ ॥ হে সোম, তুমি সহস্র গক যুক্ত ধন, আক অশ্ব যুক্ত ধন, আমাক দিরা । আক বল আক অন্ন আমাক দিরা । ১২ ॥ সূর্য্যাব দবে জিলিকি থকা সোম শিলেবে চেপি দিরাড কলহৰ ভিতৰত গৈ ধাবাবে পৰিছে । ১৩ ॥ অভিৰুদ্ভ কৰা এই বিলাক দীপ্ত সোম শ্ৰেষ্ঠ বজমানব ঘবৰ ফালে গকবে যুক্ত অন্ন ঋতব (পানীৰ) ধাবাব দবে ক্ষৰণ হৈছে । ১৪ ॥ বজ্জবান ইন্দ্রলৈ চেপা দৈ মিহলোৱা সোম চাকনি পাৰ হৈ গৈ ধাবাবে ক্ষৰণ হৈছে । ১৫ ॥ হে সোম, তোমাৰ যি মদকৰ বস অতি মধুৰ আক দেবতা কামনা কৰা, সেই বসেৰে ধনৰ কাৰণে চাকনিত ক্ষৰণ হোৱা । ১৬ ॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ, বলবান, মদকৰ পৰিষ্কাৰ কৰা এয়া সোম মানুহে (ঋতিকে) নদীত (বসন্তীৰবী পানীত) ইন্দ্রৰ কাৰণে মাৰ্জ্জন কৰিছে । ১৭ ॥ হে সোম, তুমি সোণ যুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত, বীৰ পুত্ৰ যুক্ত ধন ক্ষৰণ কৰা আক গক যুক্ত অন্ন আমালৈ আহৰণ কৰা । ১৮ ॥ যুদ্ধ কামনা কৰা অতি মধুৰ সোম ইন্দ্রৰ কাৰণে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত যুদ্ধৰ দৰে, (হে ঋত্বিকসকল) বাকি দিরা । ১৯ ॥ বক্ষণ কামনা কৰি মেধাবি (ঋত্বিক) সকলে কবি যি সোমক আঙ্গুলিৰে মাৰ্জ্জন কৰিছে, সেই বৰ্ষক সোমে শব্দ কৰি ধাবাবে ক্ষৰণ হৈছে । ২০ ॥ মেধাবী ঋত্বিক সকলে, কাম বৰ্ষক, পানীৰ প্ৰেৰক সোমক আঙ্গুলিৰে ৩৭টি গুতি কৰি, ঋতব (অমৃতব) ধাবাবে পঠিয়াই দিছে । ২১ ॥ হে সোম, দেবতাৰ ধাবাবে বৈ যোৱা । তোমাৰ মদকৰ বস বসৰ অনুসক্ত ইন্দ্রলৈ যাওক । তুমি বায়ুক ধারণ কৰা বসেৰে আৰোহণ কৰা । ২২ ॥ হে পৰমান সোম তুমি যি উনিবলৈ প্ৰখ্যাত ধনৰ নিমিত্তে শত্ৰুক প্ৰীড়ণ কৰা, সেই প্ৰিয় তুমি গৈ সমুদ্ৰত (কলহত) প্ৰবেশ কৰা । ২৩ ॥ হে মদকৰ সোম তুমি যে শত্ৰুক মাৰি, কৰ্মবিদ আমাক জ্ঞান দি ক্ষৰণ হৈছা, সেই তুমি দেবতাক নিবিচৰা জনক খেদায় দিরা । ২৪ ॥ উজ্জল, দীপ্ত পৰমান সোমে সকলো ভোক্ত কাৰ্য্য সৃজন কৰিলে । ২৫ ॥ শীঘ্ৰে যোৱা, ভদ্ৰ, ক্ষৰণহোৱা পৰমান সোম বিলাকে সকলো মাৰি বৈ গৈছে । ২৬ ॥ পৰমান সোম বিলাক হালোকৰ পৰা, আক অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহি পৃথিবীৰ ওপৰ ঠাইত বৈ গৈছে । ২৭ ॥ হে দীপ্ত, যুদ্ধৰ্ম্মা পৰমান সোম, ধাবাবে বৈ যোৱা তুমি সকলো শত্ৰু আক বান্ধসক মাৰা । ২৮ ॥ হে সোম, তুমি বান্ধস বিলাক মাৰি, শব্দ কৰি, দীপ্তি যন্ত, উত্তম বল আমালৈ ক্ষৰণ কৰা । ২৯ ॥ হে ইন্দ্র, বৰ্ণত হোৱা আক পৃথিবীত হোৱা সকলো বৰণীৰ ধন

আমালৈ লৈ আহা । ৩০ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ৩০ ।

ঋষি—মৰীচিৰ পুত্ৰ কণ্যাপ । ছন্দ আক দেবতা ৬৩ সূক্তৰ দৰে ।

হে সোম, বৰ্ষক তুমি দীপ্তিমান । হে সোম দেবতা বৰ্ষক তুমি বৰ্ষণ কৰা কাম কৰা । হে সোম, বৰ্ষক তুমি ধৰ্ম্ম ধারণ কৰিছা । ১ ॥ হে কাম বৰ্ষক সোম, বৰ্ষণ কৰা তোমাৰ বল বৰ্ষক । তোমাৰ বন-গছ বিলাক বৰ্ষক । তোমাৰ বস বৰ্ষক । সভাই তুমি বৰ্ষক । ২ ॥ হে ইন্দ্র, বৰ্ষক তুমি ঘোঁৰাৰ দৰে শব্দ কৰা । গক আক ঘোঁৰা আমাক দিরা । আমাৰ ধনৰ কাৰণে হুহাৰ যুকলি কৰি দিরা । ৩ ॥ গক, ঘোঁৰা আক পুত্ৰ কামনা কৰি ঋত্বিক সকলে বলবন্ত, উজ্জল, বেগ-বন্ত সোম বিলাক সৃষ্টি কৰিছে । ৪ ॥ ঋতু (যজ্ঞ) কামনা কৰি (ঋত্বিক সকলে) হাতেৰে অলঙ্কৃত কৰি শোধন কৰা সোম বিলাক নোমৰ চাকনিত বেৰাই দিছে । ৫ ॥ সেই সোমে, স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা, পৃথিবীত হোৱা আক অন্তৰীক্ষত হোৱা সকলো ধন হৰি দাতাৰ কাৰণে ক্ষৰণ কৰি দিরা । ৬ ॥ হে সৰ্বজ্ঞ সোম, ক্ষৰণ হোৱা তোমাৰ ধাৰা বিলাক সূর্য্যাব বশ্মিৰ দৰে প্ৰকাশ হৈ বৈ যায় । ৭ ॥ হে সোম-সমুদ্ৰ, তুমি পতাকা উলুৱাই আমালৈ সকলো কপৰ ধন-অন্ন পঠিয়াইছা । ৮ ॥ হে পৰমান সোম, বেতিয়া ধারণ কৰা সূর্য্যাব দৰে চাক-নিত তুমি খোজ দিরা ভেতিয়া হেচি দিলে তুমি শব্দ কৰা । ৯ ॥ হে চেতন, প্ৰিয় সোম, স্তোতা সকলৰ স্তুতিৰে পৰমান হৈ ঘোঁৰাৰ লৈতে বৰ্ণীৰ দৰে চৌ তুলি ক্ষৰণ হৈছা । ১০ ॥ হে সোম, তোমাৰ যি দেব-তাই ভাল পোৱা চৌ ঋতব (যজ্ঞৰ) বাজত স্থান গ্ৰহণ কৰে, সেই চৌ চাকনিৰ ওপৰত ক্ষৰণ হৈছে । ১১ ॥ হে সোম, তুমি দেবতাক বিচাৰি আহোদকৰ হৈছা সেই তুমি আমাৰ চাকনিত পৰি ইন্দ্রৰ পান কৰিবৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা । ১২ ॥ হে সোম, ঋত্বিক সকলে মাৰ্জ্জন কৰা তুমি আমাৰ অন্নৰ কাৰণে বৈ যোৱা । জিলিকি থকা অন্নৰে গকৰ গাখীৰ বিচাৰা । ১৩ ॥ হে স্তুতিৰে বিচাৰিব লগীয়া হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম, গাখীৰৰ লগত মিহলি হৈ তুমি বজমানব কাৰণে ধন আক অন্ন কৰা । ১৪ ॥ হে দীপ্যমান সোম, বলী, বজ্জবান সংগ্ৰহ কৰা, যজ্ঞৰ কাৰণে বিত্ত্ব কৰা এতিয়া ইন্দ্রৰ স্থানলৈ যোৱা । ১৫ ॥ বেগবন্ত ইন্দ্রবিলাক আঙ্গুলিৰে ওপৰলৈ ঠেলি দিরাড সোনকালেই ওলাব আহিছে । ১৬ ॥ মাৰ্জ্জন কৰি থকা

চলি যোৱা সোমবিলাক অনাৱাসে সমুদ্রলৈ (টেকেলী
লৈ) গৈছে। ঋতব (পানীৰ) ঠাইলৈ গৈছে ॥ ১৭ ॥
হে সোম, আমাক বিচৰা তুমি সকলো ধন বল্লেবে
বন্ধা কৰিবলৈ আহ। আমাৰ পুত্ৰ যুক্ত বৰ বন্ধা
কৰা ॥ ১৮ ॥ হে সোম, যেতিয়া বহন কৰা এওণ ঘোঁৰাৰ
দৰে শৰ কৰা, আৰু ঋত্বিকসকলে যজ্ঞত স্তোত্ৰ
তিনিবলৈ আহে, তেতিয়া তুমি (বসন্তীবৰী) পানীৰ
সমুদ্রত নিষ্কিপ্ত হোৱা ॥ ১৯ ॥ যেতিয়া বেগবান সোম
সোণময় ঋতব (যজ্ঞৰ) স্থানত বহে তেতিয়া স্তোত্ৰ
নোগোৱা বিলাকে (ঠাই) এৰি গুচি যায় ॥ ২০ ॥
সূত্ৰী স্তোতাসকলে স্তুতি কৰিছে। সূমতিৰ মানুহে যজ্ঞ
কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে। যেন্না মতিৰ বিলাক নবকত
পৰে ॥ ২১ ॥ হে অতি মধুৰ সোম, তুমি পুত্ৰব (যজ্ঞৰ)
স্থানত বহিবলৈ মকত আৰু ইন্দুৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা
॥ ২২ ॥ হে সোম, বিস্কৃত কৰা ভোমাক বিপ্ৰসকলে,
কৰ্ম কৰ্ত্তাসকলে আৰু স্তোতাসকলে অলঙ্কৃত কৰিছে।
মানুহে ভোমাক শোধন কৰিছে ॥ ২৩ ॥ হে পৰমান
সোম, ভোমাৰ বস মিত্ৰ, অৰ্য্যমা, বৰুণ, মকতসকল
আৰু সকলো দেবতাই পান কৰে ॥ ২৪ ॥ হে ইন্দু,
সোম, পবিত্ৰ হৈ প্ৰজ্ঞাবে সহস্ৰক ভৰণ কৰা। (আৰু)
পবিত্ৰ স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰা ॥ ২৫ ॥ আৰু হে ইন্দু,
পবিত্ৰ হৈ তুমি সহস্ৰ ভৰণ কৰা ধন বিচৰা স্তোত্ৰ
আমালৈ আনি দিয়া (যাতে আমি ভালকৈ স্তোত্ৰ
উচ্চাৰণ কৰিব পাৰো) ॥ ২৬ ॥ হে বহুতে আহুত
কৰা ইন্দু, পবিত্ৰ হোৱা তুমি এই যজ্ঞত স্তোত্ৰ গোৱা
সকলৰ প্ৰিয় হৈ সমুদ্রত (কলহত) সোমোৱা ॥ ২৭ ॥
বৰা, জলি থকা দাঁতিৰে কেউকালে শৰ কৰি সোমে
ধাৰাবে যুক্ত হৈ গৰু গাখীৰত মিহলি হৈছে ॥ ২৮ ॥
বলবান সোমে স্তোতাৰ দ্বাৰা স্তোত্ৰেৰে প্ৰেৰিত হৈ
সংযত হৈ স্বাগ ৰূপ যজ্ঞত আক্ৰমণ কৰে—যেনেকৈ
সৈনাই সতৰ্কেৰে যুদ্ধত সোমাই আক্ৰমণ কৰে ॥ ২৯ ॥
হে কৰি সোম, সুবৰ্ষা তুমি যুদ্ধ হৈ গৈ যতিৰ কাৰণে
আৰু সূৰ্য্যৰ দৰে দেখিবলৈ বৰ্গত ক্ৰমণ হোৱা ॥ ৩০ ॥

৬৫ যুক্ত—ঋ ৩০।

ঋষি—বৰুণৰ পুত্ৰ ভৃগু বা ভৃগুৰ পুত্ৰ জমদগ্নি।

ছন্দ আৰু দেবতা ৬৪ যুক্তৰ দৰে।

বাই-ভনী ৰূপ আঙুলিবিলাকে (হে সোম) ভোমাৰ
অভিৰূপ কামনা কৰি বীৰ্য্যকাৰক সকলোৰে স্বামী
মহান ইন্দুক পথিয়াই দিছে ॥ ১ ॥ হে পৰমান সোম,
দীপ্ত ভেজেৰে দেবতা সকলৰ ওঁচৰৰ পৰা সকলো ধন

আমাক পোৱাই দিয়া ॥ ২ ॥ হে পৰমান সোম, দেবতাৰ
পৰিচৰণৰ কাৰণে ভাল স্তুতি যুক্ত বৰযুগ ক্ষৰণ কৰোৱা।
আমাৰ অন্নৰ কাৰণে সংযত বৰযুগ দিয়া ॥ ৩ ॥ হে
পৰমান সোম, সুকৰ্ম্ম আমি বশিৰে জিলিকি থকা
ভোমাক আহ্বান কৰিছো, কাৰণ তুমি কামবৰ্ষী ॥ ৪ ॥
হে ভাল অন্ন যুক্ত সোম, আমোদিত হৈ ভাল পুত্ৰাদি
আমাক পোৱাই দিয়া। হে ইন্দু, এই যজ্ঞলৈ ভাল-
কৈ আহা ॥ ৫ ॥ হে সোম, হাতেৰে শোধন কৰা হলে
পানীৰে (বসন্তীবৰী আৰু একবানী) যেতিয়া ছটিয়াই
দিব্ধে, তেতিয়া সভা স্থানৰ দোন পাত্ৰত পৰাগৈ ॥ ৬ ॥
(হে স্তোতা সকল) পৰমান সোমলৈ বাস্তু ঋষিয়ে
কৰা দৰে, মহৎ সহস্ৰ স্তোত্ৰ যুক্ত সোমৰ কাৰণে স্তুতি
গান কৰা ॥ ৭ ॥ (হে অশ্বৰ্য্য সকল) শত্ৰু নিবাৰণ
সমৰ্থ মধুৰ বস উলিওৱা হৰিৎ বৰ্ণৰ দীপ্ত যি সোম
(সেই বিলাক) শিলেৰে চেপি ইন্দুৰ পানৰ কাৰণে
বস উলিওৱা ॥ ৮ ॥ হে সোম, হৰি অন্ন যুক্ত আমি
সকলো ধন জয় কৰা সেই ভোমাক সখীত বিচাৰিছো
॥ ৯ ॥ হে কামবৰ্ষী সোম, ধাৰাবে ক্ষৰণ হোৱা। মকত
যাৰ সহায় (সেই ইন্দুলৈ) মদকৰ হোৱা। সকলো ধন
বল্লেবে স্তোতাক দি (তুমি মদকৰ হোৱা) ॥ ১০ ॥ হে
পৰমান সোম, দ্বাৰাপৃথিৱীৰ ধাৰক, বৰ্গ দেহুওৱা, বল-
বন্ত, ভোমাক সেই সংগ্ৰামলৈ পঠিয়াইছো ॥ ১১ ॥ হে
সোম, আঙুলিৰে জনা হৰিৎ বৰ্ণৰ তুমি ধাৰাবে ক্ষৰণ
হোৱা। সখা ইন্দুক সংগ্ৰামলৈ পঠিওৱা ॥ ১২ ॥ হে
ইন্দু, বিশ্বৰ দৰ্শনীয় তুমি বহুত অন্ন আমাৰ কাৰণে
ক্ষৰণ কৰা। হে সোম, আমাক বৰ্গৰ বাট দেখুৱাই
দিয়া হোৱা ॥ ১৩ ॥ হে ইন্দু, ধাৰাবে সৈতে বল্লেবে
কলহলৈ যোৱা ভোমাক স্তোতা সকলে স্তুতি কৰিছে।
ইন্দুৰ পানৰ কাৰণে কলহত সোমোৱা ॥ ১৪ ॥ ভোমাৰ
মদকৰ ভীৰু সোমবস শিলত চেপি থিৰাই (উলিয়াই)
সেই সোম শত্ৰু হৰণ কৰা হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১৫ ॥
যজ্ঞলৈ পৰমান বজা সোমক স্তুতিৰে সৈতে আকাশ
মাৰ্গেৰে দোন কলহলৈ যাবলৈ স্তুতি কৰিছে ॥ ১৬ ॥
হে ইন্দু, শত সংখ্যাৰ গৰুৰে সৈতে পুষ্টিকৰ হৈ, ভাল
ঘোঁৰাৰে সৈতে, ভজন কৰিব লগীয়া ধনেৰে, বৰুণৰ
কাৰণে আমাক লৈ যোৱা ॥ ১৭ ॥ হে সোম, দেবতাৰ
পানৰ কাৰণে তুমি অভিযুক্ত হৈছা। শত্ৰু অভিভব
কৰিব পৰা বল আমাক দিয়া। সকলোতে প্ৰকাশ
হোৱা ৰূপ আমাক দিয়া ॥ ১৮ ॥ হে অতি দীপ্তিমন্ত
অভিযুক্ত কৰা সোম, দোন কলহলৈ উদ্বেগ কৰি,
পুনঃ পুনঃ তাড়বকৈ শৰ কৰি শেনৰ দৰে লব দানি

গৈ নিজ স্থানত বহা ॥ ১৯ ॥ ইচ্ছা, বায়ু, বক্ষণ, মকত
সকল আক বিজ্ঞানৈ,—পানি কবিলৈ (বসন্তীৰণী)
পানীত থকা ভাগ সোম ক্ষৰণ হৈছে ॥ ২০ ॥ হে সোম,
তুমি আমাৰ পুত্ৰক অন্ন দি সহস্ৰ ধন সকলো কালৰ
পৰা আমালৈ ক্ষৰণ কৰা ॥ ২১ ॥ যি সোম বহুত দূৰৈৰ
দেশত, বা ওচৰ ঠাইত বা শৰ্ণনাৰণী সৰোবৰত ইচ্ছা
কাৰণে অভিশ্রুত কৰা হৈছে— ॥ ২২ ॥ যি সোম আৰ্জিক
দেশত, কুহু দেশত আৰু সৰস্বতী নদীৰ ওচৰৰ ঠাইত
আৰু পাঁচ জাতিৰ মাজত অভিশ্রুত হৈছে,— ॥ ২৩ ॥ এই
দৈবিক অভিশ্রুত হোৱা ইন্দুবিলাকে আমালৈ স্বৰ্গৰ পৰা
বৰষুণ আৰু সুবীৰ্য্য পুত্ৰ পথিয়াই দিয়ক ॥ ২৪ ॥ দেবতা
কামনা কৰি মই (জমদগ্নিয়ে) স্তুতি কৰি হৰিৎ বৰ্ণৰ
সোমক গৰুৰ ছালত পথিয়াই দি মোৰ দ্বাৰা চাকনিত
ঢেকা হৈছে ॥ ২৫ ॥ দীপ্যমান অন্ন প্ৰেৰণ কৰা এই
সোম বিলাক দৈ, গাখীৰ আদি মিহলাই (বসন্তীৰণী)
পানীত দোবাই দি (ঋত্বিকসকলে) দোবাৰ দৰে
শোধন কৰিছে ॥ ২৬ ॥ হে সোম, ঋত্বিকসকলে যজ্ঞত
দেবতালৈ অভিশ্রুত কৰা সেই ভোমাক শিলেৰে চেপি
পথিয়াই দিছে। তুমি দীপ্যমান ধাৰাৰে কলহলৈ বৈ
যোৱা ॥ ২৭ ॥ হে সোম, আমি সুখৰ ভাব কৰা, ধনৰ
বাহক, শত্ৰুৰ পৰা ৰক্ষা কৰা, বহুতৰ স্পৃহনীয়, বল
ভোমাৰ পৰা বিচাৰিছো ॥ ২৮ ॥ হে সোম, মদকৰ
ভোমাক বিচাৰিছো। তুমি বৰণ্য, মেধাবী, মনোৰি,
সকলোৰে বক্ষক, বহুতৰ স্পৃহনীয়,—ভোমাক বিচাৰিছো
॥ ২৯ ॥ হে সুকৰ্মী সোম, ভোমাৰ ধন আমি বিচাৰিছো।
—সুজ্ঞান বিচাৰিছো।—পুত্ৰৰ কাৰণে ধন আৰু সুজ্ঞান
বিচাৰিছো। সকলোৰে বক্ষক, বহুতে স্পৃহা কৰা
ভোমাক বিচাৰিছো ॥ ৩০ ॥

৬৬ সূক্ত—ঋ ৩০।

ঋষি—এশ বৈখানস সকল। ছন্দ গায়ত্ৰী,
১৮ অঙ্কুষ্ঠপৃ। দেবতা পৰমান সোম; ১৯-২১
পৰমান বিশিষ্ট অগ্নি।

হে সকলোৰে ঋষ্ঠী সোম, তুমি বহু, স্তুতি কৰিব
লগীয়া আমি সখাৰ সকলো স্তোত্ৰ লক্ষ্য কৰি ক্ষৰণ
হোৱা ॥ ১ ॥ হে পৰমান সোম, ভোমাৰ থকা ঠাইত
যি দুখাবী পাভ বেকা হৈ পক্ষত (পূৰ্ণ হৰ্ভতে)
আছিল ভাবে সকলো লোকত স্বামী হৈ আছিল।
(এই ঋকত সোম গছৰ পূৰ্ণিমাৰ দিনা ১৫ টা
পাতেৰে গছ ছোপা সম্পূৰ্ণ হৈ থকা অৱস্থাৰ গ্ৰন্থংসা

স্তুতি। চৰক সংহিতাত কৈছে—“সোম নাম ওমবি-
বাজঃ পঞ্চদশ পৰ্বঃ। স সোমৈষ হীৰতে বৰ্হতে চ”
—সোম গছৰ, পাতবিলাক চক্ৰৰ দৰেই বাঢ়ে আৰু
টুটে। অৱাস্থাত নাইকিয়া হৈ শুক্ল প্ৰতিপদত এটা,
যিত্ৰীয়াত এটা এইদৰে পূৰ্ণিমাতে পূৰ্ণ হয় আৰু কৃষ্ণ
পক্ষত এটা এটাকৈ নাইকিয়া হয়।) ॥ ২ ॥ হে সোম
ভোমাৰ ভেজ সকলোতে আছে। হে পৰমান, কৰি
সোম, তুমি ঋতু বিলাকতো সদায় থাক। (সদায়
পোৱা যায়) ॥ ৩ ॥ হে সখা সোম, সকলো বৰণীয়া
আমাৰ স্তোত্ৰ লক্ষ্য কৰি হে বহু আমাক বক্ষণৰ
কাৰণে অন্ন দি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৪ ॥ হে সোম, ভোমাৰ
সকলোতে জ্বলি থকা ভেজৰে, ভোমাৰ ঋগ্নি বিলাকে
স্বৰ্গৰ পৰা পৃথিৱীত পৰিষ্কাৰ পানী বিস্তাৰ কৰিছে
॥ ৫ ॥ হে সোম, এই সাতজন নদীয়ে ভোমাৰ আত্মা
অনুসৰণ কৰে। গৰুৰ গাখীৰ ভোমালৈকে যায় ॥ ৬ ॥
আমি অভিশ্রুত কৰা ইচ্ছাৰ আয়োদকৰ হে সোম,
আমাৰ কাৰণে অক্ষয় অন্ন দি (কলহলৈ) যোৱা ॥ ৭ ॥
হে সোম, সাতজন হোতাৰি দেবতাক যজ্ঞত হৰি দি
মেধাবী পবিত্ৰ হোৱা ভোমাক সমন্বৰে একেলগে স্তুতি
কৰিছে ॥ ৮ ॥ হে সোম, খবকৈ কাম কৰা আত্মা
বিলাকে যেতিয়া (বসন্তীৰণী) পানীত ডিলাই ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিৰ ওপৰত মাজুৰ্ন কৰে তেতিয়া তুমি
লক্ষ্য কৰা ॥ ৯ ॥ হে কৰি অন্নধান সোম, পৰিশোধিত
কৰা ভোমাৰ যজমানৰ অন্ন কাৰনা কৰা, ভোমাৰ
ধাৰাবিলাক, যেনেকৈ ঘোঁৰা (আন্তাবলৰ পৰা) ওলায়
যায় তেনেকৈ ক্ষৰণ হয় ॥ ১০ ॥ যু ক্ষৰণ কৰা কলহ
লক্ষ্য কৰি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিলৈ সোম বিলাক
(ঋত্বিকে) পথিয়াই দিয়ে। আত্মবিলাকে পুনঃ পুনঃ
(সেই সোমক) মাজুৰ্না কৰিবলৈ বিচাৰে ॥ ১১ ॥ ক্ষৰণ
হোৱা সোম বিলাক সমুদ্ৰলৈ (কলহলৈ) নতুন গ্ৰন্থ
কৰা গাই গৰু বৰলৈ অহা নৰে আহে। সেই সোম
বিলাক ঋতুৰ (যজ্ঞৰ) ঠাইৰ কালে যায় ॥ ১২ ॥ হে
ক্ষৰণ হোৱা সোম, যেতিয়া তুমি গৰুৰ গাখীৰ আদিৰে
মিহলি হৈ চাক খোৱা, আমাৰ মহৎ যজ্ঞৰ কাৰণে
(বসন্তীৰণী) পানী (ভোমাৰ লগলৈ) যায় ॥ ১৩ ॥
হে পৰমান ইন্দু, পূজা কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা ভোমাৰ
সৰীত্বৰ কামত থকা আমি ভোতাই ভোমাৰ দ্বাৰ।
বক্ষিত হৈ সৰীত্বৰ ভাৱ কামনা কৰো ॥ ১৪ ॥ হে
পৰমান সোম, গৰু বিচৰা, মহান, নেতা, ঋষ্ঠী
(অজিৎসৰ) দেখাকৈ ক্ষৰণ হৈ থাক। ইচ্ছাৰ পেটত
দোবাই যোৱা ॥ ১৫ ॥ হে সোম, তুমি মহান, তুমি

জ্যোতিঃ। হে ইন্দু, তুমি উগ্ৰবিলাকৰ মাজত অতি ওজস্বী।
(শত্ৰুৰ লগত) যুদ্ধ কৰিলে তুমি সদায় জয়ী হোৱা।
॥ ১৬ ॥ যি সোম উগ্ৰতকৈও অতি ওজস্বী, বলবানত-
কৈও অতি বলবান, বহুত দাতাতকৈও অতি বহুত
দাতা,—॥ ১৭ ॥ হে সুবীৰ্য্য সোম, তুমি আমাক অন্ন
দিয়া। তুমি পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰৰ দাতা হোৱা। সমীত
ভাৱৰ কাৰণে আমি তোমাক বিচাৰিছোঁ ॥ ১৮ ॥ হে
অগ্নি, তুমি আমাৰ জীৱন বক্ষা কৰিছা। আমালৈ
অন্ন আৰু বস দিয়া। বাকসক দূৰৈত বাধা দিয়া।
॥ ১৯ ॥ পত্ৰজাতিৰ অভীষ্ট দাতা, ঋষি, বিদ্বান্ অগ্নি,
পুৰোহিত, মহতে স্তুতি কৰা অগ্নিক আমি বিচাৰিছোঁ
॥ ২০ ॥ হে অগ্নি, সুকৰ্ম্মা, তুমি আমাক সুবীৰ্য্য ভেজ
দিয়া। ধন আৰু পুষ্টি ধাৰণ কৰা ॥ ২১ ॥ পৰমান
সোম শত্ৰু অভিহিত কৰি গৈছে। সূক্তৰ্তি আগে আগে
গৈছে। সূৰ্য্যৰ দৰে সকলোৱে দেখা হৈছে ॥ ২২ ॥
কৰ্ম্মৰ নেতা সকলে পুনঃ পুনঃ শোধন কৰা ইন্দু
সভতে দেবতাৰ ওচৰলৈ যায়। প্ৰীতিকৰ, অন্নদান,
হৰি ৰূপ অন্ন নিহিত থকা বিচক্ষণ সোম দেবতালৈ
যোৱা হয় ॥ ২৩ ॥ পৰমান সোমে স্নাত (সত্য)।
বৃহৎ, দীপ্যমান জ্যোতি ক'লা অন্ধকাৰ নাশ কৰি
উৎপাদন কৰিলে ॥ ২৪ ॥ অন্ধকাৰ পুনঃ পুনঃ ধ্বংস
কৰি হৰিৎ বৰ্ণৰ, সকলোতে যোৱা ভেজৰ পৰমান
সোমে দেবতাৰ আহ্বাদকৰ (সোম) ঢেকি উলিয়ালে
॥ ২৫ ॥ পৰমান দেবতা অভিৰথী সোমে শোভাময়
ভেজৰে অতি দীপ্তিমান যশ যুক্ত হৰিৎবৰ্ণৰ আহ্বাদকৰ
ধাৰা যুক্ত মৰুৎসকলেৰে সৈতে (সকলো জগত ব্যাপ্ত
হল) — ॥ ২৬ ॥ পৰমান সোমে বসিৰে সকলো জগত
ব্যাপ্ত হল। সেই অতি অন্ন দাতাই স্তোতাক সুবীৰ্য্য
পুত্ৰ দিয়ক ॥ ২৭ ॥ অভিযুত কৰা সোম ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনি পাৰ হৈ ক্ষৰণ হৈছে। পৰমান সোম ইন্দ্ৰৰ
ভিতৰত সোমাইছে ॥ ২৮ ॥ এই সোম (গৰু) অংশ
বিলাকে ছালৰ ওপৰত চেপা শিলৰ লগত ধেমালী
কৰিছে,—আৰু (লগে লগে পান কৰিবলৈ) ইন্দ্ৰক
আহ্বান কৰিছে ॥ ২৯ ॥ হে পৰমান সোম, দুালোকৰ
পৰা আহৰণ কৰি অনা বস্তুযুক্ত অন্ন বস যি তোমাৰ
আছে, সেই অল্পেৰে আমাৰ জীৱন জ্বলৰ কৰা ॥ ৩০ ॥

৬৭ সূক্ত—ঋ ৩২।

ঋষি ১-৩-ভৰদ্বাজ; ৪-৬-কশ্যপ; ৭-৯-
শোভম; ১০-১২-অগ্নি; ১৩-১৫-বিশ্বামিত্ৰ;
১৬-১৮-জমদগ্নি; ১৯-২১-বশিষ্ঠ; ২২-৩২-পৰিভ্ৰ

বা বশিষ্ঠ বা তুৰো। ছন্দ—গায়ত্ৰী; ১৬-১৮-
ত্ৰিপদা গায়ত্ৰী; ১৭।৩১।৩২-অক্ৰতুপ; ৩০-পূৰ্ব
উক্ৰীক। দেবতা পৰমান সোম; ১০-১২-পৰমান
সোম বা পূৰ্বা; ২৩।২৪-অগ্নি; ২৫।২৬-অগ্নি
বা সবিতা; ২৭-অগ্নি বা বিশ্বে দেৱা। ৩১-৩২-
পৰমান অধ্যোত্ৰৰ স্তুতি।

হে পৰমান সোম, আহ্বাদ দিয়া বলবান তুমি
আমাৰ যজ্ঞত অভিযুত কৰা ধাৰা বোৱাই দিয়া।
স্তোতাক ধন দি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ হে সোম, তুমি
কৰ্ম্মৰ নেতাক আহ্বাদ দিয়া। ভেড়াবিলাকক (ধনেৰে)
ধাৰণ কৰি, প্ৰাজ্ঞ তুমি (আমাৰ দ্বাৰা) অভিযুত হৈ
ইন্দ্ৰলৈ হৰি অল্পেৰে সৈতে অতি আহ্বাদকাৰক হোৱা
॥ ২ ॥ হে সোম, শিলেৰে চেপাৰ পাচত তুমি শব্দ কৰি
(কলহৰ ফালে) লব মাৰা। দীপ্তি যুক্ত উত্তম বল
ধাৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ অভিযুত কৰা শিলে পথিয়াই দিলত
সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গৈছে। সেউ-
জীৱা বৰলৰ সোমে অন্নৰ শব্দ কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দু,
তুমি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত ধাৰাৰে বৈ গৈছা। অন্ন
হৈ বৈ গৈছা। সোভাগ্যৰ ধন লাভ কৰি গৈছা।
গৰু যুক্ত বল লাভ কৰি গৈছা। (এই বিলাক আমাক
লাভ কৰি দিছা—এই ভাৱ) ॥ ৫ ॥ হে ইন্দু, আমাক
শত গৰুযুক্ত আৰু অশ্বযুক্ত কৰা। সহস্ৰ ধন আমালৈ
আনা ॥ ৬ ॥ চাকনিৰ মাজেদি পাৰলৈ গৈ পৰমান
সোম বস কলহৰ ফালে ধাৰাৰে বৈ গৈ ইন্দ্ৰৰ ওচৰ
পাইছে গৈ ॥ ৭ ॥ সকলোতকৈ ওখ আগতে অভিযুত
কৰা জীৱন্ত ইন্দু, সোমময় বস জীৱন্ত ইন্দ্ৰৰ কাৰণে
পৰিযুত হৈছে ॥ ৮ ॥ আঙুলি বিলাকে মধু ক্ষৰণ
কৰা, সুবীৰ্য্য, পৰমান সোমক হেচি পথিয়াই দিছে।
স্তোতাই সমস্তৰেৰে স্তুতি গাইছে ॥ ৯ ॥ ভাগলী বাহন
পূৰ্বা দেবতাই সদায় গৈ থাকোঁতে আমাৰ বক্ষক
হওক। ভেড়া আমাক সুকপা কন্যা দিয়ক ॥ ১০ ॥
ভাল যুকুট পিছা পূৰ্বাৰ কাৰণে এই সোম মধু বি'উৰ
দৰে ক্ষৰণ হৈছে। ভেড়া ... ১০ ক্ষৰণ দৰে ॥ ১১ ॥
হে সকলোতে দীপ্যমান পূৰ্বা (বা সোম) অভিযুত
এই সোম বি'উৰ দৰে ক্ষৰণ হৈছে। ভেড়া ... ১০
ক্ষৰণ দৰে ॥ ১২ ॥ হে সোম, স্তোতা সকলৰ স্তুতিৰ
জগদাতা তুমি ধাৰাৰে ক্ষৰণ হোৱা। দেবতাৰ মাজত
তুমি বস্তু ধাৰণ কৰা ॥ ১৩ ॥ যেনে বাঁহত সোমোৱা
দৰে সোমে কলহত সোমাইছে হি। শব্দ কৰি দোন
কলহলৈ গৈছে ॥ ১৪ ॥ হে সোম, অভিযুত কৰা

ভোমার বস কলহত কেউকালে বিস্তৃত হৈ পবিছে,
—যেনেকৈ উৰি ফুৰা শেন চৰায়ে বেনি-ভেনি য়ার
॥ ১৫ ॥ হে অতি মধুৰ বসবান সোম, ইজ্জৰ কাৰণে
আমোদকৰ হৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১৬ ॥ এই অতিবৃদ্ধ
হোৱা সোম, শত্ৰুৰ ধন স্বামীলৈ ইচ্ছা কৰি যোৱা বখৰ
দৰে দেবতাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ চলি গৈছে ॥ ১৭ ॥ অতি
মদকৰ দীপ্যমান অভিবৃদ্ধ কৰা সোম বিলাকে বতাহ
উৎপত্তি কৰিছে ॥ ১৮ ॥ হে সোম, তুমি শিলৰ খুন্দাত
ভাল্যৰ স্তোভাৰ দ্বাৰা স্তম্ভ হৈ স্তোভাক ধন দি চাকনিলৈ
গৈছা ॥ ১৯ ॥ শিলেৰে খুলি চেপি উলিওৱা, সকলোৰে
জ্ঞতি কৰা এই আমাৰ সোম বাক্স হস্তা হৈ ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিত পৰিছে গৈ ॥ ২০ ॥ হে পৰমান সোম,
যি ভয় ওচৰত হয়, সি ভয় দূৰত হয়, বা ইয়াতেই
হয়, সেই ভয় তুমি নষ্ট কৰি দিয়া ॥ ২১ ॥ তেনেকুৱা
সকলোৰে দ্ৰষ্টা পৰমান সোমে আজি পবিত্ৰ ভেজৰে
আমাক পাণহীন কৰক ॥ ২২ ॥ হে অগ্নি, ভোমার
বশ্মিৰ মাজত যি ভেজ বিস্তৃত হৈ আছে, সেই ভেজৰে
আমাৰ এই স্তোত্র পবিত্ৰ কৰা ॥ ২৩ ॥ হে অগ্নি, শোধক
পোহৰ থকা ভোমার যি ভেজ আছে, সেই ভেজৰে
আমাক পবিত্ৰ কৰা। সোম অভিব্যভ আমাক পবিত্ৰ
কৰা ॥ ২৪ ॥ হে সৰ্বিতা দেবতা, তুমি পবিত্ৰ ভেজৰে
আক সোম অভিব্যবে, এই দুয়োৰে সৰ্ব্বতো ভাবে
মোক পবিত্ৰ কৰা ॥ ২৫ ॥ হে দেবতা সৰ্বিতা, হে সোম,
হে অগ্নি, (এই তিনিগুন বিশিষ্ট সোম দেবতা), তুমি
অতি বেচি সামৰ্থ্যবান তিনিটা ৰূপেৰে আমাক পবিত্ৰ
কৰা ॥ ২৬ ॥ দেবতা সকলে মোক পবিত্ৰ কৰক। সকলো
দেবতাই মোক পবিত্ৰ কৰক। জাতবেদ অগ্নিয়ে
মোক পবিত্ৰ কৰক ॥ ২৭ ॥ হে সোম, আমাক বৰ্দ্ধন
কৰা। ভোমার সকলো অংশৰ পৰা দেবতাৰ কাৰণে
উত্তম সোম অন্ন উলিয়াই দিয়া ॥ ২৮ ॥ সকলোৰে
প্ৰিয়, সহজ শব্দ কৰা, ডেকা, আহুতিৰে বৰ্দ্ধিত হোৱা
সোমক আমি নমস্কাৰেৰে ধাৰণ কৰি ওচৰলৈ বাম
২৯ : আক্ৰমণ কৰা শত্ৰুক কুঠাৰেৰে নাশ কৰা
হে সোম, বিজয় হোৱা। হে দেবতা সোম,
সকলোৰে হস্তা হলেও তুমি শত্ৰুকেই বাধা দিয়া
(ভোমাক বাধা দিব নেলাগে) ॥ ৩০ ॥ যি জনে পৰ-
মান সোম দেবতাৰ (সকলো ঋক্) ঋষি সকলে সম্পা-
দন কৰা (বস) অধ্যয়ন কৰে, ভেওঁ সকলো খোৱা
বস্তু পৰিপূৰ্ত্ত কৰা (পথিতকৈ) খাবলৈ পাই।—(পাণ-
হীন অন্ন খাবলৈ পাই)। (খোৱাৰ আগতে) বায়ুৱে
সেই অন্ন বিস্তৃত কৰে ॥ ৩১ ॥ যি পৰমান সোম দেব-

তাৰ ঋষি সকলে সম্পাদন কৰা বস অধ্যয়ন কৰে,
ভেওঁলৈ সৰ্ববৃত্তী দেৱীয়ে গাখীৰ, খিউ, মধু আৰু
পানী খিৰাই দিয়ে ॥ ৩২ ॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—ভলন্দনৰ পুত্ৰ বৎসপ্ৰি । ছন্দ জগতী ;

১০ ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—পৰমান সোম ।

মধুমন্ত সোম বিলাক গাখীৰত গন্ধৰ গাখীৰৰ দৰে
দেবতালৈ বৈ গৈছে। কৃণত বহি শব্দ কৰি গন্ধৰ
ওহাৰৰ ধাৰৰ দৰে বৈ অহা শুদ্ধ সোমবস বিলাক
ধাৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥ অতিকৈ শব্দ কৰি, মুখ্য স্তোতাৰ
জ্ঞতিৰ প্ৰতিধ্বনি বাক্য উচ্চাৰণ কৰি হৰিৎ বৰ্ণৰ ওপ-
ৰলৈ উঠি অহা গছ দাল ভাঙি চিঙি সোৱাদ হৈ সোম
চাকনি পাৰ হৈ কেউকালে বেচি বেগেৰে য়ার।
শৰেৰে বাক্সক মাৰে। দেবতা সোমে দাতা বজমানক
বৰ্ণীয় ধন দিয়ে ॥ ২ ॥ যি মদকৰ সোমবসে পৰম্পৰ
সংযোগ হৈ থকা দ্যাবাপৃথিৱী বিশেষকৈ নিশ্মাণ
কৰিলে, ভেওঁবিলাক একেলগে বৰ্দ্ধন হবলৈ সমৰ্থ কৰি
(এই বুলি) নিজৰ গাখীৰ (কণী) বসেৰে জ্বাই
দিলে। মহতী পাৰহীন দ্যাবাপৃথিৱীত সকলো চিনি-
জানি লৈ নিজে অৰিন্দৰ বস ধাৰণ কৰিলে, ৩ ॥
মেধাবান সোমে মাক দুজনীক (দ্যাবাপৃথিৱীক) ইকালে
সিকালে চাই অন্তৰীক্ষত থকা পানী পৰিষ্কাৰি দি বৰা
অগ্নেৰে সৈতে নিজ স্থানত ভৰি পৰিল। কন্দৰ নেভা
সকলে সংঘত হৈ সোমক বৰৰ সৈতে পিহি আঙুলিৰে
হেচি খেলি বস বিলাক বাখি থলে ॥ ৪ ॥ দক্ষতা যুক্ত
মনেৰে সোম ঋতৰ (নিয়মৰ পানীৰ) গৰ্ভত উৎপত্তি
হলত নিয়মেৰে দেবতা সকলে নিহিত কৰিলে। ডেকা
হোৱাত প্ৰথমে ভেওঁবিলাকক জানিব পাৰিলে। এজনৰ
(সোমৰ) জন্ম শুণ্ড খাকিল। আধা প্ৰকাশিত হৈ
(সূৰ্য্য হল) ॥ ৫ ॥ মণীষি সকলে মদকৰ সোমৰ
ৰূপ চিনি পাইছিল,—যি সোমক শেন চৰাইয়ে দূৰৈৰ
পৰা লৈ আহিছিল। তেনেকুৱা ভালকৈ বৰ্দ্ধন হোৱা
সোমক নদীত (বসতীৰী পানীত) দেবতা কামনা
কৰা ঋত্বিক সকলে ধুই-পৰালি ঋক্ মন্ত্ৰেৰে জ্ঞাত্য
(সোমক) মাৰ্জন কৰি থৈ দিয়ে ॥ ৬ ॥ হে সোম, দুয়ো
হাতেৰে দহ আঙুলিৰে ঋত্বিক সকলে অভিবৃদ্ধ কৰি
পাত্ৰত বৰা ভোমাক জ্ঞতিৰে আৰু কৰ্মেৰে, ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিত ঢেকে। আৰু দেবতাৰ আহ্বান
কৰা নেভা সকলে সংযমিত হৈ দান পাবলৈ তুমি ভোমার
অন্ন বিস্তৃত কৰা ॥ ৭ ॥ পাত্ৰ বিলাকলৈ কেউকালে গৈ

দেবতাই কামনা কৰা, ভালকৈ সংসদত থকা সোমক মনেৰে বিচৰা স্তুতিৰে জ্বৰ কৰিছে। মধুমান যি (বসভীৰবী পানীৰ) ধাৰাৰ চোৰে সৈতে ওপৰৰ পৰা কলহত পৰি অমৰ সোমে যেতিয়া শল কৰে (ভেটিয়া স্তোতাই স্তুতি কৰে) ॥ ৮ ॥ এই সোমে ওপৰৰ পৰা সকলো পানী (মানুহক পোৱাই দিয়ে। বিভক্ত কৰা সোম কলহত আঁহি বহে। শিলেৰে চেপা (বসভীৰবী) পানীৰে ধোৱা, গৰুৰ গাখীৰ আৰি মিহলোৱা শোধন কৰা হৈ সোমে প্ৰিয়কৰ বৰণীৰ ধন স্তোভাক দিয়ে ॥ ৯ ॥ হে সোম, এনেকৈ দিয়া কেউফালে (পানীৰে) সিঁচি দিয়া অতি বিচিত্ৰ অন্ন আমালৈ ক্ষৰণ কৰা। ঘেহ-হীন দ্যাৰাপৃথিৱীত আমি তোমাক আজ্ঞান কৰিছো। হে দেবতা সকল, তোমালোকে আমাক সুবীৰ পুত্ৰাদি আৰু ধন দিয়া ॥ ১০ ॥

৬৯ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—অজিৎবসৰ পুত্ৰ হিৰণ্যক্ৰুপ। ছন্দ—

জগতী; ৯।১০ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা পৰমান সোম।

(এই পৰমানকণী ইন্দ্রলৈ) স্তুতি বাক্য ধনুৰ কাঁড়ৰ দৰে লগোৱা হৈছে। গৰুৰ ওহাৰৰ গাখীৰ প্ৰথমে পোৱালীক দিয়া দৰে ইন্দ্রক (সোমৰ ধাৰা দিয়া হৈছে)। (সেই ইন্দ্রই) বহুত গাখীৰৰ ধাৰা খিৰোৱা গৰুৰ দৰে আগতে (পোৱালী কণী) স্তোভাক দিলে গৈ খিৰাবলৈ দিয়ে। ইন্দ্রৰ ব্ৰত-কৰ্ম্মত সোম দিয়া হয় ॥ ১ ॥ (এই পৰমান সোম কণী ইন্দ্রলৈ) স্তুতি ৰূপ বাক্য যোজনা কৰা হৈছে। মধুৰ সোম (পানী, বহু আনিৰে) সিক্ত কৰা হৈছে। (মদকৰ সোমৰ ধাৰা) ইন্দ্রৰ মূৰলৈ গৈছে। বিভক্ত, মধুমান, পৰমান সোম বস খবকৈ ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰে যুক্ত শব নিকেপ কৰা দৰে মাৰি পথিওৱা হৈছে ॥ ২ ॥ নিজ ভিৰোভাৰ দৰে (বসভীৰবী আৰু একধানা) পানীৰ লগত মিলি সোম বস ভেড়া নোমৰ চাকনিত বিভক্ত হয়। পৃথিৱীত উৎপত্তি হোৱা পুত্ৰৰূপ লভাক ঋতলৈ (যজ্ঞলৈ) যোৱা যজ্ঞমানৰ কাৰণে শিখিল (অৰ্থাৎ কলবৃত্ত) কৰি দিয়ে। হৰিৎবৰ্ণৰ, সকলোৰে যজন কৰিবলগীয়া, সংগ্ৰহ কৰা সোমে শত্ৰুক অভিক্ৰম কৰে। নিজ বল ভীক্ষ কৰি মহান হৈ শোভা কৰে ॥ ৩ ॥ বৃষভে চিঞৰিছে। গাই গৰুবিজাক ডাব ওচৰলৈ গৈছে। দেবতাৰ স্থানলৈ দেবী সকল গৈছে। এই সোমে বগা ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি অভিক্ৰম কৰি পাত্ৰলৈ গৈছে। মিহলি কৰা ব্ৰহ্মাই (গাখীৰ আদিয়ে) সোমক কবচৰ দৰে ঢাকি

পেলাইছে ॥ ৪ ॥ অমৰ, হৰিৎবৰ্ণৰ সোম পানীৰে শোধিত হৈ অলঙ্কাৰ নিপিন্ধাকৈয়ে নিজৰ বগা বৰণৰ (গাখীৰৰ) কাপোৰেৰে কেউফালে ঢাকি পেলায়ছে। সেই সোমে স্বৰ্গৰ পিঠিত পাপ নাশ আৰু পৰিষ্কাৰ কৰিবলৈ সূৰ্য্যক স্থাপন কৰিলে, (যাৰ পোহৰে) দ্যাৰাপৃথিৱী ঢাকি পেলালে ॥ ৫ ॥ সূৰ্য্যৰ বস্ত্ৰৰ দৰে জ্বৰ কৰা (গলাই দিয়া)। মদকৰ, শত্ৰুক তৰাই দিয়া, ধৰি বখা (পাত্ৰাদিত) এৰি দিয়া সোমবস বিলাক মেলি দিয়া সূতাৰ কাপোৰত একেলগে কেউফালে গৈ (পাত্ৰত বহু)। সেই সোম বিলাক ইন্দ্রৰ বাহিৰে অন্য কাৰণে ক্ষৰণ নহয় ॥ ৬ ॥ ঋত্কসকলে পৰিষ্কাৰ কৰা মদকৰ সোমবিলাক ভলৰ ঠাইলৈ নৈ বৈ যোৱা দৰে ইন্দ্রৰ ওচৰ পাইগৈ। হে সোম, আমাৰ ব্ৰত সোমৰ্ভতে—ওমৰ্ভতে হুঠেজীৱাক (মানুহ, লৰা আদি) চাৰিঠেজীৱাক (গৰু আদিক) সুখ কৰা। আমাৰ যেন অন্ন-পুত্ৰাদি হয় ॥ ৭ ॥ হে সোম তুমি ধনযুক্ত, ধোঁৰাযুক্ত, মৰযুক্ত ভাল ধন আমালৈ আনা। হে সোম, তুমিয়েই মোৰ পিতাৰ পিতা আৰু তুমিয়েই মোৰো পিতা, স্বৰ্গৰ মুখত থকা হৰি ৰূপ অন্ন কৰ্ত্তা পিতা ॥ ৮ ॥ চাকনিৰে বিভক্ত কৰা এই সোম বিলাক সকলোৰে ভজন কৰা ইন্দ্রৰ ফালে বথেৰে যুক্তলৈ যোৱা দৰে গৈছে। অভিবৃত্ত হোৱা সোম ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গৈছে। সেই সোমে হৰিৎ বৰ্ণৰ ধোঁৰাৰে জ্বৰা নাশ কৰি (ডেকা হৈ) বৰষুণ আনিবলৈ গৈছে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি মহৎ ইন্দ্রৰ কাৰণে পৰিণোষিত হোৱা। তুমি সুখ দাতা, দেৱ-হীন আৰু শত্ৰুৰ ধ্বংসকাৰী। স্তুতি কৰা আমাক আনন্দকৰ ধন দিয়া। হে দ্যাৰা-পৃথিৱী সোভাগ্য যুক্ত ধনেৰে সৈতে আমাক বক্ষা কৰা ॥ ১০ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ বেণু। ছন্দ—জগতী;

১০ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—পৰমান সোম।

এই পৰিষ্কাৰ কৰা সোমক পুৰুষভে কৰা যজ্ঞত তিনি সাত (একক) জনা গৰুৰে, মিহলাবলৈ ভাল গাখীৰ খিৰাবলৈ দিলে। আৰু চাৰিবিধ (তিনিবিধ একধানা আৰু বসভীৰবী) পৰিষ্কাৰ পানীয়ে বেতিয়া যজ্ঞ বৰ্দ্ধন হয়, ভেতিয়া শোধন কৰে ॥ ১ ॥ সেই পৰি-ষ্কাৰ সোমে পৰিষ্কাৰ পানী ভিক্ষা কৰি ঘূৱা দ্যাৰা-পৃথিৱী কাৰ্য্যেৰে মেলি (যুক্তকৈ কৰি) দিলে। বেতিয়া দেকতা সকলে সোমৰ স্থান হৰিবে যুক্ত হৈ আছে বুলি জানে, ভেতিয়া অতি লীপ্যমান পানীয়ে মহত্বৰে

সোমক ঢাকি পেলায় ॥ ২ ॥ এই সোমবনৰ ধ্বজা
অমৰণ আৰু আনে বন কৰিব নোৱাৰা হওক।
ভেলেকুৱা বন্ধিবে স্বাৰৰ আৰু অজ্ঞম দুয়োবিধ বস্তু
বন্ধা পাওক, যি ধ্বজাবে বল, আৰু দেবতাৰ যোগ্য
অন্ন পথিয়াই দিয়ে। অভিভূত হোৱাৰ পাচতেই বাজ-
মান সোমে জুতি গ্ৰহণ কৰে ॥ ৩ ॥ সেই পৰমান
সোম সুকৰ্ম্ম দহোটা আত্মলিৰে সৈতে অলঙ্কৃত
হৈ একেলগে (ভূআদি) লোকবিলাক জোখ কৰিবলৈ
অন্তৰীক্ষত থাকে। নেতা সকলৰ স্ৰষ্টা পৰমান
সোম কল্যাণীয়া পানী বৰষিবৰ কাৰণে যজ্ঞ কৰ্ম্ম
বন্ধা কৰি তুলে। দেবতা আৰু মানুহৰ প্ৰজাক চাই
ফুৰে ॥ ৪ ॥ অলঙ্কৃত কৰা সেই সোমে জগত ধাৰক
ইন্দ্ৰ বহুত বলৰ কাৰণে তুলে দ্যাবাপৃথিৱীৰ মাজত
থাকি ইফালে-সিফালে যায়। বৰ্ষক ভেওঁ বলেৰে
দুৰ্দ্ধতি বিলাকক বাধা দিয়ে। দুখে দিয়া অসুখক বাৰে
বাৰে মাতি লৰেৰে মৰা দৰে মাৰে ॥ ৫ ॥ ভেওঁ মাতৃ
দ্যাবাপৃথিৱীক পুনঃ পুনঃ চাই মাকক দেখিলে গৰু
পোৱালীয়ে বেবোৱা দৰে শব্দ কৰে,—ভেওঁ মকত সক-
লৰ দৰে শব্দ কৰি যায়। যি পানী সকলোৰে হিতকৰ,
সেই মুখ্যবস্তু পানীক জানি সুকৰ্ম্মা পৰমান সোমে
ভেওঁৰ স্তব কৰা মানুহক ভজন কৰে ॥ ৬ ॥ ওয়জৰ,
বৃষভ, বিচক্ষণ সেই বিদ্বান্ কৰা সোমে নিজৰ বল
দেখুৱাই হৰিৎ বৰ্ণৰ দুটা সিং ভীক্ষুভৰ কৰি শব্দ কৰে।
সেই সোমে ভালকৈ প্ৰস্তুত কৰা নিজ ঠাইলৈ গৈ
কলহত বহেগৈ। সেই সোমৰ শোধন কৰা গৰু
গাখীৰ ছালৰ দৰে হাল আৰু ভেড়িয়া চাকনিত পৰে
গৈ ॥ ৭ ॥ গতিহীন (পাত্ৰত থকা) নিজ শৰীৰ পৰিত্ৰ
কৰি শুচি হোৱা হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমক ওখ ঠাইত ভেড়াৰ
নোমৰ চাকনিত পেলাই দিয়ে। মিত্ৰ, বৰুণ আৰু
বান্ধুৱে ভাল পোৱা তিনি ধাতুত (বসন্তীৰণী পানী,
গাখীৰ আৰু পানীত) মধুময় কৰা সোমক (ঋত্বিক
সকলে) মধুময় কৰে ॥ ৮ ॥ হে কামৰূষী সোম, তুমি
দেবতাৰ পান কৰিবৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। হে সোম,
তুমি ইন্দ্ৰৰ মনৰ প্ৰিয় সোমধান পাত্ৰত সোমোৱা।
আমাৰ বাধা বিলাক পোৱাৰ আগতে আমাক দুঃখ
বিলাকৰ পৰা পাব কৰা। ক্ষেত্ৰজ্ঞ (পথ জনা)
পুৰুষক বাট দেখুৱাবলৈ কোৱা দৰে তুমি আমাক
বাট কৈ দিয়া ॥ ৯ ॥ হে সোম, সোম বন্ধা কলহলৈ বহুতলৈ
পথিওৱা ধোঁৱাৰ দৰে যোৱা। হে ইন্দু, ইন্দ্ৰৰ পেটত
সোমোৱা। সকলো জানি, আমাৰ দুঃখৰ পৰা নদী
নাঙেৰে পাব কৰা দৰে পাব কৰি দিয়া। হে সোম,

তুমি বীৰৰ দৰে যুজি নিন্দক শত্ৰুৰ পৰা আমাক
পালন কৰা ॥ ১০ ॥

৭১ সূক্ত - ঋ ৯।

ঋষি—বিশ্বমিত্ৰৰ পুত্ৰ ঋষভ। ছন্দ—জগতী;
১ জিহুত। দেবতা—পৰমান সোম।

(সোমৰ যজ্ঞত) ঋত্বিকক দক্ষিণা দিছে। বলবান
সোম নিজ স্থানত (কলহত) সোমাইছে। জাগৰণ-
শীল সোমে ঋত্বিকক বন্ধা কৰিছে। হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমে
হৰিৎ বৰ্ণৰ আকাশত পানী সৃষ্টি কৰিলে। এই সোমে
দ্যাবাপৃথিৱীত শোধন কৰিবৰ অৰ্থে বৃহৎ অঙ্ককাৰ
জুহাই দি সকলো পৰিত্ৰাৰ কৰিবলৈ সূৰ্য্য সৃষ্টি কৰিলে
॥ ১ ॥ শত্ৰুৰ শোষক বলবান সোম মানুহ মৰা যোদ্ধাৰ
দৰে গৈছে। অসুখৰ বাধক নিজ চৰিৎ বৰণ উলিয়াইছে।
ভেওঁ জুৰা ত্যাগ কৰিছে। সোম অন্ন সংক্ৰান্ত কৰা
কলহলৈ গৈছে। ভেড়াৰ নোমৰ মেলি দিয়া চাক-
নিত নিজৰ কপক গমন যুগী কৰিছে ॥ ২ ॥ শিলত
হাতেৰে (ঠেলি) অভিভূত কৰা সেই সোম (পাত্ৰলৈ)
ক্ষৰণ হৈছে। যি সোমে বৃষভৰ দৰে আচৰণ কৰে,
ভেওঁ জুতিৰে জুত হৈ অন্তৰীক্ষত কেউকালে গৈছে;
পাত্ৰত বৈছে। জুতিৰে ভেওঁক সাধন কৰিছে।
(বসন্তীৰণী) পানীত বিদ্বান্ হৈছে। দেবতাৰ যজ্ঞত
পূজিত হৈছে ॥ ৩ ॥ বল দিওঁতা মদকৰ সোম বিলাকে
দু্যলোকত থকা, পৰ্বতৰ বৰ্জক, শত্ৰুৰ পুৰৰ আটালিকা
ভঙা ইন্দ্ৰক সিঁচি দিছে। ভাল আহুত কৰা হৰি
অন্নৰ ভক্ষক গৰুবিলাকে ক্ষিন্দ্ৰ খাই থকা ওহামৰ
প্ৰথম গাখীৰ মহত্বযুক্ত গুণবিশিষ্ট ইন্দ্ৰলৈ দিয়া (গাখীৰ,
দৈ আদিয়ে) সোমক সংমিশ্ৰন কৰিছে ॥ ৪ ॥ হাতৰ
দহোটা বাই ভনীৰ দৰে আত্মলিৰে যজ্ঞৰ ঠাইত এই
সোমক বধৰ দৰে সন্মুখলৈ হেঁচা দি পথিয়াইছে। সেই
সোম পাত্ৰলৈ গৈছে। যেতিয়া মননীয় গাখাত্ত
কোভাই এই সোমলৈ স্থান উলিয়াই দিয়ে, তেতিয়া গৰু
গাৰ গাখীৰ ওচৰলৈ নিয়ে ॥ ৫ ॥ পৰমান সোম দেবতাই
নিজ কন্দ্বেৰে কৰা সোণময় স্থানলৈ শেন চৰায়ে
বাহঁতৈ যোৱা দৰে শুচি যায়। এওঁক, প্ৰিয় সোমক
জুতি কৰি কোভাই আগলৈ পথিয়াই দিয়ে। ধোঁৱাৰ
দৰে, যজ্ঞৰ যোগ্য এই সোম দেবতাৰ ওচৰলৈ যায়
॥ ৬ ॥ এই দীপ্ত, কৰি সোমে স্পষ্ট ধাৰাবে ওপৰৰ
পৰা তললৈ পৰে। ভেওঁ কামৰূষী। তিনি শিঠিৰ
(তিনি সৰনৰ) কোভাই কৰা জুতি উদ্দেশ্য কৰি ভেওঁ
শব্দ কৰে। সহস্ৰ চকুৰ, পাত্ৰাধিলৈ যোৱা, কলহলৈ

আকৌ যোৱা সেই সোম বহুত উষাত গোৱা স্তোত্ৰত (স্তোত্ৰ শুনি) বিৰাজ কৰে ॥ ৭ ॥ এই সোমৰ বৰণে দীপ্যমান ৰূপ ধৰিছে। সেই বশ্বিয়ে য'ত বৃদ্ধ হয় তাত থাকে। শত্ৰুক নষ্ট কৰে। পানীৰ দাঙা ভেওঁ অগ্নেৰে সৈতে দেবতাজনৰ ওচৰলৈ যায়। ভেওঁৰ ওচৰলৈ (ঋত্বিকে) সূক্তভিবে যায়। সেই সোমে গৰুক আগ কৰি যায় ॥ ৮ ॥ বৃষভে গাইগৰু পাল দেখি যেনেকৈ হেৰেলিগ্নাই সোমে তেনেকৈ স্তুতি কৰা ফালে শব্দ কৰি যায়। সূৰ্য্যৰ দীপ্তিৰ দৰে জ্বলে। বৰ্গভ থকা চৰাইৰ দৰে পৃথিবীৰ ফালে চায়। ভেতিয়া সোমে জগ্ন হোৱা প্ৰজাক জ্ঞান ভাব কৰি চায় ॥ ৯ ॥

৭২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অজিৎসব পুত্ৰ হৰিমন্ত। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—পৰমান সোম ৭

হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমক শোধন কৰা হৈছে। গমনদীল যোৱাৰ দৰে ভেওঁক যোজনা কৰা হৈছে। কলহত থকা সোম গাখীৰেৰে মিহলি কৰা হৈছে। ভেওঁ শব্দ কৰিছে। ভেতিয়া স্তোত্ৰাই স্তুতিৰ প্ৰেৰণ কৰিছে। বহুত স্তুত হৈ কৰবাত ধনো দিছে ॥ ১ ॥ যেতিয়া ভাল হাতৰ নেভাই বিচৰা মধুৰ সোমৰস একেলগে থকা আঙুলিৰে বিস্তৃত কৰে, ভেতিয়া মনীষি স্তোতা সকলে বহুতে একেলগে স্তুতি কৰে (এই বুলি যে) ইন্দ্ৰৰ পেটত সোম পৰিছে গৈ ॥ ২ ॥ সেই সোম নোবোৱাকৈ গৰুৰ গাখীৰলৈ উদ্দেশ্য কৰি গৈ শব্দ কৰি সূৰ্য্যৰ জোৱেক উষাৰ প্ৰিয় শব্দ চেব পেলায় দিয়ে। স্তোত্ৰাই বহুত স্তোত্ৰ সেই সোমলৈ আগবঢ়াই। সেই সোম দুয়ো হাতৰ পৰস্পৰ বন্ধু বাই-ভনী আঙুলি বিলাকেৰে সৈতে যায় ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কাৰণে এয়া সোম যজ্ঞত নিজ কৰ্ম্মেৰে ধাৰাবে ক্ষৰণ হৈছে। শিলেৰে অভিশূভ কৰা, কৰ্ম্মৰ নেভা সকলে শোধিত কৰা, (দেবতাৰ) প্ৰিয়, গৰুৰ গৰাকী, পুৰণি ইন্দু, ঋতুত জগ্ন হোৱা, বহুত কৰ্ম্ম--বান, মানুহৰ যজ্ঞ সাধক, বিস্তৃত কৰা (সোম ইন্দ্ৰলৈ ক্ষৰণ হৈছে) ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, নেভাৰ হাতেৰে (হেচি খেলি) পথিয়াই দিয়া অভিশূভ কৰা সোমে তোমাৰ পানৰ কাৰণে ধাৰাবে ক্ষৰণ হৈছে। (সেই সোম) পান কৰি কাম বিলাক পূৰণ কৰা। যজ্ঞত তুমি শত্ৰু জয় কৰিলা। অভিশব্দ কৰা (শিলৰ) ফালত হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম চৰাৱে পহুত বহা দৰে বহিছে ॥ ৫ ॥ কৰি সকলে, কৰ্ম্ম-বস্ত্ৰ মণীষি সকলে, শব্দ কৰি থকা জক্ষৰ সোমক থিৰাইছে। পুনৰ উৎপত্তি হোৱা গাই

গৰু বিলাকে আৰু মননীয় স্তুতি বিলাকে সংহত হৈ ঋতৰ (সত্য যজ্ঞৰ) যোনি স্থানলৈ এই সোমক লৈ গৈছে ॥ ৬ ॥ মহতী ছালোকৰ ধাৰক এই সোমে পৃথি-বীৰ নাভিত (উত্তৰ বেদীত) বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষৰ আধাৰ স্বৰূপ পানীৰ চৌৰ মাজত নিস্কৃত হৈ আছে। ইন্দ্ৰৰ যজ্ঞৰ দৰে কামৰ্ষী-বহুত ধনৰ সোম কল্যাণকৰ হাতে হয় (তেনেকৈ) ইন্দ্ৰৰ আমোদকৰ হৈ বৃষৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে ॥ ৭ ॥ হে সুকৰ্ম্ম! নোম, তুমি পৃথিবীৰ মানুহলৈ, স্তুতি গোৱা আৰু লগে লগে লবচৰ কৰি দিয়া ঋত্বিক সকলক ধন আদি দি সোনকালে ক্ষৰণ হোৱা। যি ধনেৰে ঘূৰ আৰু পুত্ৰাদি পাই সেই ধন আমাৰ পৰা আঁতৰাই নিদিবা। আমি নানা ৰূপৰ বহুত ধনৰ গৰাকী হম ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম, আমাক সোনকালে শত যোৱাৰে সৈতে সহস্ৰ গৰুমুক্ত, সোণ মুক্ত ধন দিয়া। হে সোম, বহুত ধনবান অগ্ন আমাক দিয়া। হে পৰমান সোম, আমাৰ এনেকুৱা স্তোত্ৰ শুনিবলৈ আহা ॥ ৯ ॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অজিৎসব পুত্ৰ পবিত্ৰ। ছন্দ—জগতী।

দেবতা—পৰমান সোম।

অভিশূভ কৰাৰ সময়ত (শিলৰ ফাল দুটাৰ) সোমৰ অংশ বিলাকে মুখৰ কোৱাৰিত প্ৰতিধ্বনি কৰিছে। ঋতৰ (যজ্ঞৰ) মাজ ঠাইলৈ সোমৰস বিলাক গৈছে। বলবান সেই সোম বিলাকে তিনিও লোকৰ ওপৰত (মানুহ আৰু দেবতা) উত্তিৰলৈ (উপায়) কৰিছে। সত্যকপী সোমৰ চাৰিখন খালকপী নাৱেৰে ভাল কাম কৰা যজ্ঞমানক পাৰ কৰি দিয়ে ॥ ১ ॥ মহান ঋত্বিক সকলে একেলগ হৈ সোমক ভালকৈ পথিয়াই দিছে। বৰ্গ আদি ফল বিচাৰি নৈৰ পানীৰ চৌত সোমক ছোকাৰি দিছে। অৰ্চনীয় স্তোত্ৰ গাই প্ৰিয় ইন্দ্ৰৰ গা সোমৰ ধাৰাবে বৰ্জন কৰিছে ॥ ২ ॥ সোধন সামৰ্থ্য যুক্ত (বি আছে সেই বিলাক) বাক্যৰ চাৰিউফালে বহে। পুৰণি এই (বশ্বিৰ) পিতাৰ কৰ্ম্ম সোমে প্ৰকাশক কৰ্ম্মেৰে বন্ধা কৰি আছে। বৰণে এই সোমৰ সমুদ্ৰ ঢাকি ৰাখিছে। বীৰ ঋত্বিক সকলে সকলোৰে ধাৰক (পানীত) ভেতিয়া কাম আৰম্ভ কৰিব পাৰে ॥ ৩ ॥ সহস্ৰ ধাৰাৰ দৰে অন্তৰীক্ষৰ পৰা সেই সোমৰ বশ্বিৰে পৃথিবীক বৰষুণেৰে ভৰায় দিয়ে। ছালোকৰ ওখ ঠাইত থাকি মধুৰ জিভাৰে বেলেগ বেলেগ হৈ থাকে। সোমৰ সাৰ পদাৰ্থ বশ্বি বিলাকে

খবকৈ গৈ চকুৰ নিমিত্তকে নেয়াবে । ঠায়ে ঠায়ে সেই বশ্মি
বিলাকে সেতু বান্ধি পাপীক পাশবদ্ধ কৰে ॥ ৪ ॥ দাবা-
পৃথিবীৰ মাজত যি যি সোমৰ বশ্মিক অধিক সমন্বয় কৰি
ঋত্বিক সকলে কৰা স্তুতিত দীপ্যমান হোৱা বশ্মি বিলাকে
কল্পাৰ্হীনক বিনাশ কৰি, ইন্দ্রক বিধ্বং কৰা বান্ধিৰ দৰে
ক'লা ছালৰ বান্ধকক বলেৰে বিস্তৃত জ্বলোকৰ আঁক
হালোকৰ পৰা ধ্বংস কৰি দিয়ে ॥ ৫ ॥ স্তুতি নিয়ন্ত্ৰণ
কৰা বেগৰ (বেচা) বুলি ভাবি যি সোমৰ বশ্মিয়ে
পুৰণি অন্তৰীকৃত প্ৰাদুৰ্ভাব হল, সেই বশ্মি বিলাকে
দেখুৱা বাট, চকু নোহোৱা বিলাকে কলা (কাণে
নুশুনা) বিলাকে পৰিত্যাগ কৰে । ঋতব (সভ্যৰ)
বাট এই পাপী বিলাকে পাৰ হ'ব নোৱাৰে ॥ ৬ ॥ কৰি
মণীষী সকলে মেলি দিয়া চাকনিত সোমক সহস্ৰ
ধাৰাৰে ঢালি দি স্তুতি কৰিছে । গমনশীল, দ্ৰোহহীন,
সুশোভিত, সুদৰ্শন, নেতাৰ ঐক্য, কল্পৰ পুত্ৰ সকল
স্তুতি বাক্যৰে বশ হৈছে ॥ ৭ ॥ ঋতব (নিয়ন্ত্ৰণ) বাট
দেখুৱা সুকৰ্ম্মা সোমক বখায় খব নোৱাৰে । সেই
সোমৰ তিনি পৰিত্ৰ (অগ্নি বায়ু, সূৰ্য্য) জদয়ত বাখে ।
সকলো জনা সেই সোমে সকলো ভূবন পৰিদৰ্শন কৰে ।
কৰ্ম্মত অপ্ৰিয়, ব্ৰত নথকা মানুহক ভললৈ মুখ কৰি
মাৰে ॥ ৭ ॥ ঋতব (সভ্যৰ) সুভা মেলি, ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিত মেলি দিয়া, সোমে জিভাৰ আগত বকণৰ
মাৰাৰে সৈতে থাকে (বসতীবৰী পানীত থাকে) ।
কৰ্ম্মত ধাৰ সকলে সেই বকণক জিভাৰে (বা স্তুতি
কৰি) পাই । যি অসমৰ্থ—যি নবকত পৰে ॥ ৯ ॥

৭৪—সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—দীৰ্ঘতমাব পুত্ৰ কক্ষিবান । হৃন্দ—জগতী ;

৮ ত্ৰিষ্টুত্ । দেবতা—পৰমান সোম ।

(বসতীবৰী) পানীত জন্ম হৈয়েই পৰি সোমে
কেচুৱাৰ দৰে লক্ষ কৰি কান্দে । যি বলবান, বঙা
সোমে স্বৰ্গলোক পাৰলৈ বিচাবে, গাখীৰেৰে বন্ধিত হৈ
পানীৰে সৈতে স্বৰ্গৰ পৰা (পৃথিবীলৈ) আহে । সেই
সোমক আহল বহল ঘৰ আৰু সুমতি আমি বিচাৰিছো
॥ ১ ॥ যি সোমে হালোক স্তম্ভন কৰি স্তুতাবে ঘৰি
বাখিলে, ভালকৈ বিস্তৃত হৈ সম্পূৰ্ণ পাত্ৰত যি সোম
ইকালে সিকালে যায়, সেই সোমে এই মহতী দাবা-
পৃথিবী অভ্ৰম কৰি নিজ বলেৰে যোগ কৰক । সেই
কৰি সোমে ভোক্তাক অন্ন দিয়ক ॥ ২ ॥ ঋতলৈ (যজ্ঞলৈ)
মাৰ্গতে (ইন্দ্রলৈ) ভালকৈ সহকাৰ কৰা বহুত মধুস্ব

সোম পান কৰা হয় । পৃথিবীৰ বাটো বহল হয় ।
যি ইন্দ্রই (পৃথিবীলৈ) পৰা বসুধৰ ঈশ্বৰ, গকৰ
হিতকৰ, পানীৰ বৰ্ষক, যজ্ঞৰ নেতা, ইন্দ্রলৈ আহিলে
ইন্দ্রক ঋকেৰে স্তুতি কৰাৰ যোগ্য হয় ॥ ৩ ॥ সাৰ
পদাৰ্থ ঘিট আৰু গাখীৰ আকাশৰ পৰা সোমে খিৰাই ।
ঋতব (যজ্ঞৰ) নাভি (মূল) পানী জন্ম হয় । সুদাতা
যজ্ঞমানসকল পৰস্পৰ মিলিত হৈ সেই সোমক স্তুতিৰে
উৰ্ণন কৰে । নেতা বন্ধকসকলে সোমত নিহিত পানী
বৰ্ষণ কৰে ॥ ৪ ॥ (বসতীবৰী) পানীৰ চৌত সোমে
লক্ষ কৰে । দেগতাই পালন কৰা শৰীৰ যজ্ঞমানলৈ
ভটিয়াই দিয়ে । পৃথিবীৰ কোলাত থকা (গহগহনি)
বিলাকত গৰ্ভ সঞ্চার কৰে যি গৰ্ভেৰে আমি পুত্ৰ
পৌত্ৰ পাওঁ ॥ ৫ ॥ সহস্ৰ ধাৰাৰে যিগলিত সোমবিলাক
তৃণীয় লোকৰ (স্বৰ্গৰ) পৰা পৰস্পৰ অসংলগ্ন পুত্ৰ-
বঙা হৈ পৃথিবীত পৰক । (অৰ্থাৎ বসুধা হওক) ।
ভেওঁবিলাক চাৰিজনীক (সোমৰ চাৰি কলা) স্বৰ্গৰ
পৰা নমাই দিয়ক । পানীৰ লগত নামি আহি সেই
বিলাকে সোম আদি হৰি দিয়ে । (গক আৰু গহ-
গহনিক) অমৃতকপ (গাখীৰ আদি) দিয়ে ॥ ৬ ॥
যেতিয়া পাত্ৰত ভাগ কৰি দিয়া হয় তেতিয়া বগা কণ
ধৰে । বলবান সোমে মানুহৰ কামনা সিদ্ধি কৰে
আৰু (ভোক্তাক) বহুত ধন দিব জানে । ভেওঁ
প্ৰজাৰে বিশেষ কাম বিলাক কেউকালে কৰে, অন্ত-
ৰীক্ষৰ পানী যুদ্ধ মেঘৰ দ্ৰৱ্যৰ ভেওঁ বুলি দিয়ে ॥ ৭ ॥
পাচত বগা, পানীৰে ধোৱা কলহ পাই সোম আহি
ভাত সোমাল যেনেকৈ যুদ্ধত খেদি বোৱা দৌৰাই
প্ৰতিষোধক আক্ৰমণ কৰে (তেনেকৈ) । দেবতা
বিচৰা ঋত্বিকে স্তুতি কৰিলে । এশ জাৰকালি কক্ষিবান
ঋষিলৈ গক পথিয়াই দিলে ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম,
(বসতীবৰী) পানীৰে মিহলি কৰিলে তোমাৰ বস
ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত দোৰি যায় । হে অতি
জামোদকৰ পৰমান সোম, মেধাৰী সকলে মাজ্জান
কৰাৰ পাচত তুমি ইন্দ্রৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ
সোৱাদ হোৱা ॥ ৯ ॥

৭৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ কৰি । হৃন্দ—জগতী ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

হিতঅন্ন সোমে জগতক প্ৰীতি কৰা পানী বিলাক
কৰণ কৰিছে । অন্তৰীকৃত থকা মহান এই সোমে
বৰ্দ্ধন হৈছে । মহৎ সূৰ্য্যৰ গমনশীল বৰ্ষৰ ওপৰত মহান

বিচক্ষণ সোম নিজে গৈ উঠিলে ॥ ১ ॥ সোম ঋতব (যজ্ঞৰ) জিভা। সেই জিভাৰ পৰা প্ৰিয় মধু ক্ষৰণ হৈ আছে। তেওঁ শব্দ কৰে আৰু যজ্ঞৰ পালক, কোনেও নষ্ট কৰিব নোৱাৰে। পুত্ৰ যজ্ঞমানে পিতা-মাতাৰ যি গুণ্ড নাম আছে তাক নেজানে। তেওঁ তৃতীয় নাম দ্বালোকত দীপ্তমান হৈ থকা অভিসুত সোমত ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥ কৰ্মৰ নেতা ঋত্বিকসকলে সোমক সোণৰ ছালৰে নিয়মমতে ঢাকি, ঋতব (নিয়মৰ) দোন্ধা ঋত্বিকে এওঁক কেউফালে স্তুতি কৰিছে। সোমে কলহত পৰে'তে শব্দ কৰিছে। তিনিখন পিঠিত (তিনি সৰনত) উষাৰ সমন্বত (যজ্ঞৰ কাৰণে) তেওঁ বিবাজ কৰিছে ॥ ৩ ॥ অগ্নৰ উৎপাদন কৰা স্তুতি গাই শিলত অভিসুত কৰা সোমৰসে মাতৃ দুজনা দ্যাৱ-পৃথিৱীত নিজ জ্যোতিৰে প্ৰকাশ কৰি দীপ্তমান হৈ ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰ ফালে দৌৰি গৈছে। পানীৰে সিঁচি দিয়াত মদকৰ সোমৰ ধাৱা দিনে দিনে ক্ষৰণ হয় ॥ ৪ ॥ হে সোম, আমাৰ মজলৰ কাৰণে পাত্ৰলৈ কেউফালে যোৱা। নেতা সকলে বিত্ত্ব কৰাত গাখীৰ আদিৰে ঢাক খাই যোৱা। তোমাৰ যি মদকৰ গুণ আছে, শব্দ কৰি সেইবিলাকেৰে শত্ৰুক হত্যা কৰি আমাক মহৎ ধন দিবলৈ ইচ্ছাক প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৫ ॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে ।

সকলোৰে ধাৱক, শোধন কৰিবৰ উপযুক্ত, বসাত্মক, দেবতাৰ বল দাতা, নেতাসকলে স্তুতি কৰিবলগীয়া, হৰিৎ বৰ্ণৰ, মানুহে ধোৱাৰ দৰে শিক্ষা দিয়া সোম-বস নিজ বলেৰে অনায়াসে নদীৰ (বসতীবৰী) পানীত ওপৰৰ পৰা পৰি সিঁত্ৰ হৈছে ॥ ১ ॥ এই সোমে হাতত বীৰৰ দৰে অস্ত্ৰ ধৰি আছে। স্বৰ্গ সুখ সাধক যজ্ঞ ভাগ পাবলৈ বিচাৰি বধীৰ দৰে যজ্ঞমানৰ গৰু অগ্ৰে-ষণৰ কাৰণে ইচ্ছাৰ বল প্ৰেৰণ কৰা সোম দেবতাক কৰ্ম ইচ্ছা কৰা ঋত্বিকে হেচি গাখীৰেৰে সৈতে মিহলি কৰি থৈছে ॥ ২ ॥ হে পৰমান সোম, বৰ্দ্ধিত হৈ তুমি ইচ্ছাৰ পেটত চোৱে সৈতে ধাৰাৰে সোমোৱা। আমাৰ কাৰণে মেঘৰ পৰা বিজুলীয়ে বৰষুণ উলিওৱা দৰে দ্যাৱপৃথিৱী দোহন কৰি কৰ্ম্মেৰে বহুত অগ্ন আমাৰ কাৰণে নিৰ্মাণ কৰা ॥ ৩ ॥ সকলো অগ্নতৰ বজা, স্বৰ্গক দেখা, ঋষিসকলক অভিভৱ কৰা সোমে ঋতব (সন্ত্য-ক্ষণী ইচ্ছাৰ) কৰ্ম্ম কামনা কৰে, যি সোমক সূৰ্য্যৰ বশ্মিৰে মাজ্জন কৰে। অন্য কবিলে কবিব নোৱাৰা-

কাম-কৰা সোম আমাৰ স্তুতিৰে পালক ॥ ৪ ॥ হে সোম, বুৰভে যেনেকৈ গৰু জাকৰ মাজত সোমাৰ ভেনেকৈ অন্তৰীক্ষৰ বৰ্ষক বুৰভে—তুমি, শব্দ কৰি কলহত পানীৰ মাজত সোমোৱা। জিভা আঘোদকৰ তুমি, আমাৰ বাতে তোমাৰ পৰা জয় হয়, ভেনেকৈ বক্ষক হোৱা ॥ ৫ ॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে ।

এয়া ইচ্ছাৰ বজ্জৰ দৰে, সিঁচিবলগীয়া বীজৰ মাজত অতিকৈ সিঁচিবলগীয়া (ভাল সিঁচ) মধুমান সোমে কলহত শব্দ কৰি সোমাইছে। এওঁ ঋতব (নিয়মৰ) সোমৰ ধাৱা গৰুৰ গাখীৰৰ দৰে বোৱাই দিছে ॥ ১ ॥ সেই পুৰণি সোম পৰিস্কৃত হৈছে, যি সোমক দ্যা-লোকৰ পৰা শেন চৰাইক আনিবলৈ পথিয়ালত বজো লোক পাৰ হৈ থাপ মাৰি আনিলে। সোম লতা লৈ ভললৈ আহে'তে শব-মাৰি-দিয়া কুশানুৰ ভয়ত সোম ভালকৈ ধৰি আনিলে ॥ ২ ॥ সেই নতুনকৈ হোৱা সাজো সোম বিলাক আমাৰ মহৎ গৰু যুক্ত অগ্ন লাভৰ কাৰণে বৈ যাওক। (সেই সোমবিলাক) চাবলগীয়া ধুনীয়া মাইকী মানুহৰ দৰে দেখিবলৈ ভাল, —যি সোমে সকলো স্তুতি মন্ত্ৰ আৰু হৰি জাত বস্ত্ৰ সেৱন কৰে ॥ ৩ ॥ আমাৰ গৰু জয় কৰা, বথ জয় কৰা, সোণ জয় কৰা, স্বৰ্গ জয় কৰা, পানী জয় কৰা, সহস্ৰ ধন জয় কৰা সোম ক্ষৰণ হৈছে, যি সোম মদকৰ, সুস্বাদু, বসাত্মক, বঙা বৰণৰ, সুখৰ ভাৱ কৰা, দেবতা সকলে পান কৰিবৰ কাৰণে সৃষ্টি কৰিলে ॥ ৪ ॥ হে পৰমান সোম, এই আমি কামনা কৰা বস্ত্ৰ বিলাক সজাই আমালৈ কৰি তুমি ক্ষৰণ হৈছা। আমাৰ দূৰৈত বা ওচৰত থকা শত্ৰু তুমি মাৰ। আমাৰ বাট বহল কৰি ভয় নোহোৱা কৰা ॥ ৫ ॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে ।

অভিসুত কৰা এই বিবাজমান সোম শব্দ কৰি বৈ গৈছে। বসতীবৰী পানীৰে ঢাক খাই স্তুতি তনি ভাল পাইছে। টান আৰু বেয়া (বাকলি ঠাৰি আদি) বিলাক নোমৰ চাকনিত ধৰি ৰাখিছে আৰু বিত্ত্ব হৈ দেবতাৰ (কাৰণে বখা) ঠাইলৈ বাট লৈছে ॥ ১ ॥ হে সোম, ইচ্ছাৰ কাৰণে তোমাক নেতা সকলে অভিষুত কৰিছে। নেতাক অনুগ্ৰহৰে চোৱা কৰি তোমাক পানীলৈ

পাখিরাইছে । ভোমার ঘাবলৈ (সুবিধাব) বাট বহুত আছে (চাকনিড বিদ্ধা আছে) । অভিমুদ কৰা কাঠত থাকোতে ভোমার গাব পৰা হৰিৎ বৰ্ণৰ বন্ধি আবিৰ্ভাব হয় ॥ ২ ॥ অভবীকৃত থকা অঙ্গৰা সকলে যজ্ঞৰ মাজত থকা সোমৰ ফালে আগবাঢ়ি আহিছে । ভেৰ্ণিলাকে এওঁক (সোমক) ভাল ঘৰত বখা দৰে সুখত থকা যজ্ঞ ঘৰত বৰ্জন কৰি বিস্তুত কৰা (সোমৰ) পৰা সুখ বিচাৰিছে ॥ ৩ ॥ যি আমোদকৰ, মুগ্ধ, বসন্তক, বঙা বৰণৰ, সুখৰ ভাব কৰা সোমক দেবতা সকলে পান কৰিবৰ কাৰণে (সৃষ্টি) কৰিলে, সেই আমাৰ গক জন্ম কৰা, বথ জন্ম কৰা, সোণ জন্ম কৰা, স্বৰ্গ জন্ম কৰা পানী জন্ম কৰা, সহস্র ধন জন্ম কৰা সোমবস ক্ষৰণ হৈছে ॥ ৪ ॥ হে সোম, আমি কামনা কৰা এই (বস্ত) বিলাক সন্ডাই আমালৈ আনি তুমি ক্ষৰণ হৈছা । আমাৰ ওচৰত বা দূৰৈত থকা শত্ৰু তুমি নষ্ট কৰা । আমাৰ বাট বহল কৰি ভয় নোহোৱা কৰা ॥ ৫ ॥

৭৯ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি আদি ৭৫ সূক্তৰ দৰে ।

যজ্ঞৰ সময়ত দীপ্তিমান আৰু শান্ত প্রকৃতিৰ চৰিৎ বৰ্ণৰ সোম বিলাক চেপা হলে আমাৰ ফালে আহক । আমাৰ অন্ন নিদিয়া শত্ৰু বিলাক নষ্ট হওক । শত্ৰু বিলাক বিনষ্ট হওক । আমাৰ কৰ্ম্ম বিলাক দেবতাই উজ্জ্বল কৰক ॥ ১ ॥ আমালৈ মদন্তাবী সোম বিলাক আহি থাকক । আৰু ধনো আহি থাকক । যি সোমেৰে বলবান শত্ৰুৰ ওচৰ পাম আৰু যি কোনো শত্ৰু মানুহৰ প্ৰবল বাধা দূৰ কৰি আমি সকলো ধন লৈ আহিম ॥ ২ ॥ আৰু সেই সোমে নিজৰ শত্ৰুক হনন কৰে, সেই সোমে অন্যৰ শত্ৰুকো হিংসা কৰে । মকতুমিত তুচ্ছা যেনেকৈ তুমি দমন কৰা, হে পৰমান সোম, তুমি দুৰ্য্যোধিৰ শত্ৰু মাৰা ॥ ৩ ॥ হে সোম, ভোমাব উত্তম অংশ স্বৰ্গৰ নাভিত থাকে, যি হৰি আদি গ্ৰহন কৰে । ভোমাব সেই অংশ বিলাক পৃথিবীৰ ওখ ঠাইত পেলোৱা থলত আকৌ গজি উঠে । ভোমাক লিলে উজ্জ্বল কৰে (চেপে) গকৰ হালত ভোমাক (বসন্তাবী) পানীৰে মণীষি সকলে পথালে ॥ ৪ ॥ হে সোম, এই দৰেই ভোমাব ভালকৈ হোৱা সুৰূপৰ বস প্ৰথমতে যেনে সৈতে পঠিয়াই দিয়ে । হে পৰমান সোম, সকলো নিন্দক শত্ৰু নাশ কৰা । ভোমাব বজ্জকাৰক, প্ৰিয় আৰু মদকৰ বস আবিৰ্ভাব হওক ॥ ৫ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ভৰদ্বাজৰ পুত্ৰ বহু । ছন্দ—জগতী ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

অভিমুদ কৰা, যজ্ঞমানৰ ঠকী সোম বৈ গৈছে । ঋতবে (যজ্ঞেৰে) স্বৰ্গত থকা দেবতা সকলক আহ্বান কৰিছে । ভেৰ্ণি বৃহস্পতিৰ স্তোত্ৰ শুনি পোহৰ কৰিছে । সৰম যজ্ঞ বিলাকে পৃথিবীক সাগৰৰ দৰে ঢাকি পেলাইছে ॥ ১ ॥ হে অন্নবান সোম, যি ভোমাক বৰিষ নোপোৱা নাই গকৰে (সোমৰ লগত গাৰীৰ মিহলা-বলৈ) থিৰাবলৈ (হেস্তেলীয়াই) ক্ষতি কৰিছে, তুমি (ভেৰ্ণি) সোণময় হাতেৰে সংভাৱ কৰা ঠাইত লীপ্য-মান হৈ আৰোহণ কৰিছা । যি সোমে হৰি অন্নমুক্ত যজ্ঞমানৰ আয়ুস আৰু মহৎ স্বশ বৰ্জন কৰি ইন্দ্ৰৰ কাৰণে বিস্তুত হৈছা,—সেই তুমি মদকৰ আৰু কাম-বৰ্গক ॥ ২ ॥ যজ্ঞমানৰ অন্ন সিদ্ধি কৰিবলৈ এয়া সোম ইন্দ্ৰৰ পেটলৈ সোমাবলৈ বৈ গৈছে । (সেই সোম) অতি আমোদকৰ, সুমঙ্গল আৰু বলকৰ বসেৰে ঢকা । সেই সোম সকলো জ্বনক প্ৰত্যেককে পাবলৈ ব্যাপ্ত হৈছে । হৰিৎ বৰ্ণৰ এয়া (ঘোৰাকপী) সোম বেদীত ধোমালী কৰি বৰ্ষক বস ৰূপে বৈ গৈছে ॥ ৩ ॥ হে সোম, ভেনেকুৱা ভোমাক দেবতাৰ কাৰণে নেতা ঋত্বিক সকলে দহোটা আঙুলিৰে থিৰাইছে (চেপি খেলি হেচি দিছে) । হে সোম, নেতা সকলে পঠিয়াই দিয়া, লিলেৰে চেপা তুমি সহস্র ধন জন্ম কৰা সকলো দেবন্তাক (ক্ষৰণ হোৱাৰ দৰে) লৈ আহা ॥ ৪ ॥ ভেনেকুৱা মনুমন্ত, কামবৰ্ষক ভোমাক ভাল হাতৰ দহোটা আঙুলিৰে লিলেৰে চেপি পানীত থিৰাই পঠিয়াই দিয়ে । হে সোম, ইন্দ্ৰ আৰু অন্য দৈব জনক আমোদ দি নৈব তোৰ দৰে পৰমান হৈ বৈ যোৱা ॥ ৫ ॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ভৰদ্বাজৰ পুত্ৰ বহু । ছন্দ—জগতী ; ৫

জিহুত । দেবতা—পৰমান সোম ।

পৰমান, দেবিবলৈ ভাল সোমৰ ঘাবাৰ চৌবিলাক ইন্দ্ৰৰ পেটলৈ গৈছে । ভেৰ্ণি এই সূন্দৰ গকৰ দৈবে উল্লীত কৰা অভিমুদ কৰা সোম বিলাকে যজ্ঞমানক দান দিবলৈ ইন্দ্ৰক উদ্ভাদনা কৰে ॥ ১ ॥ সেয়া সোম কলহৰ ফালে বথ চলোৱা ঘোৰাৰ দৰে বৈ গৈছে । ভেৰ্ণি শীত্ৰগামী আৰু কামবৰ্ষক । দেবতা সকলৰ দুয়ো বিধ জন্ম আনি যি দেবতাৰ জন্মত দ্বালোকত আৰু ইন্দ্ৰাত (পৃথিবীত) যজ্ঞ ব্যাপ্ত হয়, (ভাব উদ্দেশ্যে কলহলৈ গৈছে) ॥ ২ ॥ হে পৰমান সোম, আমাৰ কাৰণে

ধন বিলাই দিয়া। হে ইন্দু, ধনবান তুমি মহৎ ধনৰ দাতা। হে অন্ন দাতা সোম, পৰিচৰণ কৰা মোক বিশেষ মনযোগেৰে কল্যাণ কৰা। আমাক দিবলগা ধন আমাৰ পৰা দূৰৈত বিলাই নিদিবা ॥ ৩ ॥ সুদাতা পৰমান (ঋপী) পূৰ্বা, মিত্ৰ, বৰুণ, বৃহস্পতি, মৰুত সকল, বায়ু, অশ্বিনী দুজন, ডুম্বী আৰু ধুনীয়া যুঁজিব সৰসভীয়ে একেলগ হৈ আহক ॥ ৪ ॥ সৰ্বব্যাপী হুম্মো দাৰাপৃথিবী, অৰ্ষমা, অদিতি, বিধাতা ভগ আদিয়ে যি মানুহৰ ভাল কৰে, বহল অন্তৰীকৃত সেই সকলো দেবতাই পৰমান সোমত তৃপ্তি লাভ কৰক ॥ ৫ ॥

৮২ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি আদি ৮১ সূক্তৰ দৰে।

হৰিৎ বৰণৰ, কামবৰ্ষক, দীপ্তিমান হৈ বজাৰ দৰে অভিষুত কৰা হলুত ধুনীয়া সোমে পানীলৈ যাবলৈ শৰু কৰিছে। ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিভ চেকা হলে সোণৰ দৰে নিজ পানীৰ ঠাইত বহিছে ॥ ১ ॥ হে কবি সোম, যজ্ঞ বিধান ইচ্ছা কৰি মহান চাকনিলৈ গৈছা। ধোৱাৰ পাচত ধোৱাৰ দৰে হুজুলৈ (যজ্ঞৰ বেদীলৈ) গৈছা। হে সোম, আমাৰ দুখ দূৰ কৰি সুখ কৰা। পানীৰে চাকুখাই পবিত্ৰ গাজলৈ গৈছা ॥ ২ ॥ মহৎ পাণ্ড যুক্ত সোমৰ পিতা পৰ্যণা,—পৃথিবীৰ নাভি পৰ্বতত বাস কৰে। আৰু বাই-ভনী আন্ধুলি বিলাকে (বসভীৰ) পানীলৈ গাখীৰৰ লগত মিহলাবলৈ পথিয়াই দিছে। শিলেৰে সৈতে চেপাত ভাল (হৈ) যজ্ঞলৈ গৈছে ॥ ৩ ॥ পত্নীৰ দৰে সেবা শুদ্ধ কৰি যজ্ঞমানক সুখ দিয়া হে পৃথিবীৰ পুত্ৰ, মই কওঁ শুনা। আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে স্তুতিৰ মাজত থাকা। বিপদৰ সময়ত, হে স্তুত্য সোম জাগৃত থাকিবা ॥ ৪ ॥ হে সোম, যেনেকৈ পূৰ্বৰ মহৰ্ষী ভোতা, সকলৰ ওচৰলৈ শত-সহস্ৰ অৱ্বেৰে বাধা নোহোৱাকৈ তুমি আহিছিল, সেই দৰেই নতুন (স্তোতা) সকলৰ অভাদয়ৰ কাৰণে তুমি কৰণ হোৱা। বসভী-বৰী পানীয়ে তোমাৰ কৰ্ম অনুসৰণ কৰে ॥ ৫ ॥

৮৩ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অজিৰসব পুত্ৰ পবিত্ৰ। হুম্ম—জগতী।

দেবতা—পৰমান সোম।

হে ব্ৰহ্মনস্পতি সোম, তোমাৰ পবিত্ৰ অঙ্গ বিস্তৃত হৈছে। প্ৰভাৱ কৰোতা তুমি পান কৰা জনৰ অঙ্গত কেউকালে ব্যাপী হোৱা। ভেওঁৰ (পানকৰা জনৰ) অঙ্গ যদি পৰিপক্ক নহয় (ছেতিয়া) তোমাক ধাৰণ

কৰিব নোৱাৰে। যি পৰিপক্ক দেহৰ ভেওঁ পবিত্ৰ ভোমাক ধাৰণ কৰিব পাৰে ॥ ১ ॥ শত্ৰুৰ ভাপক সোম শোধন কৰিবলৈ চাকনি ওখ ঠাইত মেলি ধোৱা আছে। এই সোমৰ অংশ (খাল-ঠেঙ্গুলী) বিলাক দীপ্যমান হৈ আছে। এই সোমৰ লীভগামী বসে যজ্ঞমানক বন্ধা কৰি আছে। হালোকৰ পিঠিত (ওখ ঠাইত) দেবতাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰি আশ্ৰয় কৰি আছে ॥ ২ ॥ সোমবস ৰাতিপুৱাতেই সূৰ্য্যৰ দৰে দীপ্যমান হৈ আছে। সেই পানী বিলাই দিওঁতাই অন্ন ইচ্ছা কৰা ভুবনক (ভুবনৰ মানুহক) বন্ধা কৰি আছে। মায়াবী এই সোমে মায়াৰে, নিশ্চল কৰি নেতাৰ পালক পিতা সকলৰ বাবা গৰ্ভ উৎপাদন কৰাই মানুহ বিস্তাৰ কৰি ৰাখিছে ॥ ৩ ॥ গৰ্ভৰ্জী এই সোমৰ স্থান এই দৰেই বন্ধা কৰি থাকে। অস্তিত্ব এওঁ দেবতাৰ জন্ম বন্ধা কৰি থাকে। এওঁ আমাৰ শত্ৰুক পাৰ্শেৰে (বচিৰে) ৰাখে। পত্নীৰ পতি এওঁৰ মধু ডঙ্কণ কৰিবলৈ ভাল কাম কৰা বিলাকে পাই ॥ ৪ ॥ হে হৰিমাৰ সোম, তুমি পানীৰে চাকুখাই মহৎ দেবতাৰ যজ্ঞ কৰা ঘৰত যজ্ঞলৈ গৈছা। হে সোম, বজা, চাকনি (ঋপী) বধত সংগ্ৰাম (ঋপী) যজ্ঞলৈ উঠিছা। সহস্ৰ গমনৰ তুমি আমাক মহৎ অন্ন জয় কৰাই দিয়া ॥ ৫ ॥

৮৪ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—কচৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি। হুম্ম—জগতী।

দেবতা—পৰমান সোম।

হে সোম, দেবতাক আমোদ দিয়া, বিশৰ ব্ৰহ্মী পানীৰ দাতা তুমি ইজ্জ, বৰুণ আৰু বায়ুৰ কাৰণে কৰণ হোৱা। আমাৰ মঙ্গলৰ কাৰণে ধন কৰি দিয়া। বহল পৃথিবীত দৈব জন্মৰ সজ্জক শৰু কৰি দাতা ॥ ১ ॥ যি জন্মৰ সোমে সকলো ভুবনত থাকি সেই সকলো ভুবনৰ কেউকালে অহা হোৱা কৰি বন্ধা কৰে, সেই ইন্দুৱে যজ্ঞ সফল কাম কৰি হুঃখ বিমোচন কৰি যজ্ঞ সেৱন কৰে, যেনেকৈ উষাত সূৰ্য্যই প্ৰাণী বিলাকক এনি ভেনি যাবলৈ পোহৰ কৰি দিছে ॥ ২ ॥ যি সোমক গাখীৰেৰে ঢালি দি, গছ-লতাৰে দেবতাক পাবলৈ ইচ্ছা কৰি দেবতাৰ সুখৰ কাৰণে স্থাপন কৰে, ভেওঁ শত্ৰুৰ পৰা ধন পাই। সোমে বিজুলীৰ ধাৰাৰ দৰে অভিষুত হৈ ইজ্জ আৰু দেবতা সকলক আমোদিত কৰিবলৈ কৰণ হৈছে ॥ ৩ ॥ এয়া সেই সহস্ৰ জয় কৰা সোম কৰণ হৈছে। উষাত প্ৰবৃত্ত হোৱা গমনশীল (ঋষিকৰ) স্তুতি বাক্যৰে সমুদ্ৰৰ দৰে সোমবল, বায়ুৰ দৰে পথিওৱা(হৈ)

ওপৰলৈ গৈ ইল্লৰ প্ৰিয় কলহত বহিছে ॥ ৪ ॥ গাখীৰেবে বৰ্জন হোৱা সোমক গক বিলাকে নিজ গাখীৰ মিহলাবলৈ দিছে,—যি স্তুতি কৰিলে সকলো দিৱে সেই স্বৰ্গক জনা সোমক (গাখীৰ মিহলি কৰিছে) । (শত্ৰুৰ) ধন জয় কৰা সোম, কৰ্ম কৰা, বসকণী মেধাবী, কবিয়ে—সকলো অল্প কৰ্মেৰে কৰণ কৰিছে ॥ ৫ ॥

৮৫ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ বেন । হৃন্দ—জগতী ;

১১।১২ ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—পৰমান সোম ।

হে সোম, ইল্লৰ কাৰণে অভিজুত হৈ কেউকালে বস উলিয়াই দিৱা । বোণবিলাক বান্ধসবিলাকেৰে সৈতে আঁতৰি যাওক । তোমাৰ বস পান কৰি পানী বিলাকে আমোদ নেপাওক । হে ইন্দু তোমাৰ বস এই যজ্ঞত ধনবন্ত হওক ॥ ১ ॥ হে পৰমান সোম, আমাক সংগ্ৰামত প্ৰেৰণা দিৱা । তুমিয়েই দেবতাৰ মাজত সন্মৰ্ণ, প্ৰিয়কৰ আৰু আমোদ দাঙা । আমাৰ শত্ৰুক মাৰা । স্তুতি ইচ্ছা কৰি আমাৰ কালে আহা । হে ইল্ল, সোম পান কৰি শত্ৰু খেদায় দিৱা ॥ ২ ॥ হে ইন্দু, কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা অতি আমোদ দিৱা তুমি কৰণ হৈছা । তুমি নিজেই ইল্লৰ উত্তম অল্প হৈছা । এই ভুবনৰ বজা সোমক বহুত মনীষিয়ে স্তুতি কৰে ॥ ৩ ॥ বহুত চকু থকা, বহুত ধাৰা যুক্ত, অদ্ভুত হে ইন্দু, ইল্লৰ কাৰণে কামনা কৰা মধু কৰণ হৈছে । ক্ষেত্ৰ (পথাৰ) জয় কৰি, পানী জয় কৰি (চাকনিৰ) বোৱা । হে সেতা সোম, আমাৰ বাট বহল কৰি দিৱা ॥ ৪ ॥ হে সোম, কলহত সোমায় লক্ষ কৰি গাখীৰৰ লগত মিহলি হৈছা । ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰ ওচৰলৈ গৈছা । শোধন কৰা হলে পুৰুষাৰ পোৱা ধোঁৱাৰ দৰে ইল্লৰ পেটলৈ পোনেই বৈ গৈছা ॥ ৫ ॥ হে সোম, সোৱাদ তুমি দেবতালৈ অৰ্ঘ্য হোৱা । সোৱাদ তুমি সুআজ্ঞান যুক্ত নাম থকা ইল্ললৈ কৰণ হোৱা । সোৱাদ তুমি, অৰাধিত মধুৰ বসৰ তুমি মিত্ৰ, বৰুণ, বায়ু আৰু বৃহস্পতিলৈ কৰণ হোৱা ॥ ৬ ॥ ধোঁৱাৰ দৰে সোমক কলহলৈ দহোটা আজ্ঞালীৰে শোধন কৰিছা । বিপ্ৰসকলৰ মাজত ভোড়াই স্তুতি গাইছে । পৰমান হোৱা সোম সেই ভাল স্তুতিৰ কালে গৈছে । ইল্লৰ গাভৰু মদকৰ সোম বিলাক সোমাইছে ॥ ৭ ॥ হে স্তুৰীয়া পৰমান সোম, বহল গক চৰোৱা ঠাই (জাক) যত্ন আহৰণ বহল যুগৰ দৰ দিৱা । এই কৰ্মৰ কৰ্মেৰে আমাক হিংসা কৰা বিৰুদ্ধীক পৰাকী

হবলৈ নিদিবা । হে সোম, তোমাৰ অহত সকলো জয় কৰিম ॥ ৮ ॥ ত্ৰালোকত থাকি বৰ্ষক বিচক্ষণ সোমে স্বৰ্গত জ্বলি থকা বিলাকক (নক্ষত্ৰ আদি) বিশেষকৈ জ্বলাই আছে । কৰি, বজা সোমে চাকনি পাবলৈ লক্ষ কৰি গৈছে । স্বৰ্গৰ অহত বস মানুহৰ ত্ৰুটী সোমে ঘিৰাইছে ॥ ৯ ॥ দীপ্ত যজ্ঞৰ দুঃখ মথকা ঠাইত মধুৰ কথা কোৱা বেণ ঋষিসকলে বেলেগে বেলেগে (সোমক) দোহন কৰিছে । সেই সিঞ্চন কৰা সোমক, পৰ্ব্বভূত থকা, (বসন্তীৰবী) পানীত বৰ্জন হোৱা, বসকণ সমুদ্ৰৰ দৰে (ডাঙৰ কলহত) পানীৰে ঢৌত সিঞ্চন কৰিছে । মধুৰ বস চাকনিৰ সিঞ্চন কৰিছে ॥ ১০ ॥ ত্ৰালোকত থাকি পাচত পৰি অহা সোমক বেন সকলে বহুত স্তুতি কল্পনা কৰিছিল । সেই লক্ষ কৰি থকা, সোম-ময়, পক্ষী কণী, মাটিত (বেদীত) থকা শিশু সোমক স্তুতি বিলাকে চেলেকিছে ॥ ১১ ॥ ওখত থকা এওঁ গন্ধৰ্ব সোমে সকলে বেহৰুপ চাট স্বৰ্গত থাকিলগৈ । আদিত্য সোম থাকিলত দীপ্ত তেজৰে পোহৰ কৰিলে । মাতৃ দুজনা দাবাপৃথিবীকো দীপ্ত সূৰ্য্যই পোহৰ কৰিলে ॥ ১২ ॥

৮৬ সূক্ত—ঋ ৪৮ ।

ঋষি—১-১০ আকৃষ্ট মাৰ নামেৰে ঋষিসকল ; ১১-২০ সিকতা নিবাবৰী নামে ঋষি ; ২১-৩০ অজ পুন্নিসকল ; ৩১-৪০—আকৃষ্ট মাৰ নামৰ তিনিজন ; ৪১-৪৫—ভূমি পুত্ৰ অত্ৰি ; ৪৬-৪৮—শুনকৰ পুত্ৰ গৃৎসমদ । হৃন্দ—জগতী । দেবতা—পৰমান সোম ।

হে পৰমান সোম, তোমাৰ ব্যাপ্ত মনৰ বেণ বিলাকে মদকৰ বস অনাৱাসে নিজে নিজে শীত্ৰে বোৱা ধোঁৱা পোৱালীৰ দৰে বাবলৈ ধৰিছে । স্বৰ্গত (ওখ ঠাইত) চাকনিৰ ধৰি বখা ভালকৈ পৰা, চৰাইৰ দৰে, মধুৰ, অতি আমোদকৰ দীপ্ত বস বিলাক কলহত বহি বৈছে গৈ ॥ ১ ॥ মাদকতা থকা তোমাৰ মধু বস বিলাকে বস বহন কৰা ধোঁৱাৰ দৰে বেলেগে বেলেগে লব মাৰি গৈছে । সেই মধুৰ সোমৰ ঢৌ বিলাকে গাই গকৰে পোৱালীক গাখীৰ পিওৱা দৰে বজ্জবান ইল্লৰ কালে গৈছে ॥ ২ ॥ ধোঁৱাক বুদ্ধলৈ পথিয়ালে খবকৈ বোৱা দৰে, স্বৰ্গক জনা তুমি, হে সোম, খবকৈ আহা । ত্ৰালোকত থকা মেঘ-মাক-মাৰ (পানীৰ) ভাৰ ওচৰলৈ বোৱা । হে বৰ্ষক সোম, ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি থকা ওখ ঠাইৰ পৰা বিজ্ঞ হৈ ইল্লৰ কাৰণে বোৱা ॥ ৩ ॥

হে পৰমান সোম, তোমাৰ, মনৰ দৰে বেগী ব্যাপক
ধাৰা বিলাক পাখীৰেবে সৈতে মিহলি হৈ ধাৰক
(কলহলৈ) গৈছে। হে সোম, ঋষি সকলে ভাল
পোৱা তোমাক কৰ্মৰ বিধান দিওতা ঋষিয়ে অনবৰত
ধাৰাৰে পাত্ৰৰ ভিতৰত ভৰাই দিছে ॥ ৪ ॥ হে সকলো
দেৱা প্ৰভু সোম, তুমি মহান হৈ বশ্মিবিলাক সকলো
(দেৱতাৰ) পৰীৰলৈ গৈ প্ৰকাশ কৰিছা। হে সোম
ব্যাপক তুমি ধৰ্ম্মেৰে পৰমান হৈছা। সকলো ভুবনৰ
স্বামী হৈ বিৰাজ কৰিছা ॥ ৫ ॥ পৰমান হোৱা অবি-
চলিত হৈ সোমৰ পতাকা কপী বশ্মিবিলাক ইফালে
সিফালে গৈ আছে। যেতিয়া চাকনিত হৰিৎ বৰ্ণৰ
এই সোমক শোধিত কৰে (তাৰ পাচত) চলি গৈ
এওঁ (সোম) কলহত বহে ॥ ৬ ॥ যজ্ঞৰ নিচান সুযজ্ঞৰ
সোম পৰমান হৈছে। দেৱতাৰ স্থানলৈ গৈছে। সহস্ৰ
ধাৰাৰে কলহলৈ গৈছে। শৰু কৰি বৰ্ষক সোম
চাকনি পাৰ হৈ তললৈ (কলহলৈ) গৈছে ॥ ৭ ॥
এই বজা সোম নদীত (বসতীবৰী পানীত) আশ্ৰয়
কৰি সমুদ্ৰলৈ গৈ (পাত্ৰলৈ গৈ) গা ধুইছে আৰু পানীৰ
টো তুলিছে। ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত পৰমান হৈ
ওখ ঠাইত, পৃথিৱীৰ নাভি সজ্জ বেদীত মহৎ দ্ৰালোকৰ
ধাৰক সোম বৈতে গৈ ॥ ৮ ॥ যি সোমৰ ধৰ্ম্মত স্বৰ্গ
আৰু পৃথিৱী বৈ আছে, তেওঁ স্বৰ্গত গৰ্জ্জন কৰা মেঘৰ
দৰে চিঞৰি শব্দ কৰিছে। তেনেকুৱা সোম পৰমান
হৈ ইন্দ্ৰৰ সখীত লাভ কৰিছে। পৱিত্ৰ হৈ কলহত
বহি আছে ॥ ৯ ॥ যজ্ঞৰ জ্যোতি সোমে (দেৱতাৰ)
প্ৰিয় মধুৰ বস কৰণ কৰিছে। (সোমবস) দেৱতাৰ
উৎপাদক পিতা। বহুত ধনৰ তেওঁ দ্ৰাব্যপৃথিৱীৰ
মাজত থকা বহু দিয়ে। অতি আশোদ দিয়া সোম
বস ইন্দ্ৰৰ বৰ্জক ॥ ১০ ॥ ধোঁৱাৰ দৰে ঘোৱা, দ্ৰালো-
কৰ পতি, শত ধাৰাৰে, বিচক্ষণ, হৰিৎ বৰ্ণৰ (সোম)
নদীৰ পানীৰে শোধন কৰা ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত
চেকা পৰমান সোমে শব্দ কৰি কলহত সোমায় যজ্ঞৰ
স্থানত বহিছে ॥ ১১ ॥ যি পৰমান সোম নৈৰ পানীৰ
আগত যায়, আগত ধাবৰ যোগ্য, যাক আগতে স্তুতি
কৰা হয়, গৰুৰ পাখীৰ আগতে যায়, অন্ন লাভৰ
কাৰণে মহাধন সংগ্ৰামলৈ যি আগতে যায়, সেই সু-
অন্ন যুক্ত বৰ্ষক সোমক যজ্ঞৰ কৰ্তা সকলে বিগ্ৰহ
কৰিছে ॥ ১২ ॥ এয়া সোম স্তোত্ৰবান, বিগ্ৰহ কৰা।
প্ৰেৰিত হৈ চব্বায়ে যেনেকৈ খণ্টকৈ যায় তেনেকৈ
ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিলৈ ঢৌ খেলাই গৈছে। হে কবি
ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কৰ্ম্মেৰে আৰু মনেৰে দ্ৰাব্যপৃথিৱীৰ

মাজত স্তুতি সোম কৰণ হৈছে ॥ ১৩ ॥ স্বৰ্গ স্পৰ্শ কৰা
কৰচ পিচ্চি, যজ্ঞন কৰিবলগীয়া, অস্তৰীক পূৰণ কৰা
এই সোমে পানী জন্মাই, ভুবনত অৰ্পন কৰি (অৰ্থাৎ
পৃথিৱীত ঢালি দি বৰষুণ হৈ) আকাশলৈ নাযি আহে।
এই সোমে পানীৰ পালক পূৰণি ইন্দ্ৰক পৰিচৰণ
কৰে ॥ ১৪ ॥ যি সোমে ইন্দ্ৰৰ ডেকোময় পৰীৰ আগতে
পালেগৈ, সেই সোমে ইন্দ্ৰত প্ৰবেশ কৰি মহৎ সুখ
দিয়ে। যি এই সোমৰ পৰম স্থলত দ্ৰালোকত থাকে।
য'ৰ পৰা ইন্দ্ৰই সোম পানত (ভূত হৈ) সকলো
সংগ্ৰামত সংযত হৈ যায়, (সেই সোমে বহুত সুখ
দিয়ে) ॥ ১৫ ॥ সোমে ইন্দ্ৰৰ (পেট) পাবলৈ গৈছে।
সখা সোমে সখা ইন্দ্ৰৰ পেটত আমনি নকৰে। দ্ব্যতীৰ
ওচৰলৈ গৈ মানুহে যেনেকৈ সজত হয় তেনেকৈ সোমে
অভিষেক কৰোতে (বসতীবৰী) পানীৰ জগত মিলি
যায়। পাচত সোমে শতছিত্ৰ থকা (চাকনি) পাৰ
হৈ যায় ॥ ১৬ ॥ হে সোম, তোমাৰ মদকৰ শব্দ শুনি-
বলৈ ইচ্ছা কৰি স্তোতাৰ বসতিৰ উপযুক্ত যজ্ঞৰ ঘৰত
ধান কৰি সোমাইছে। মণীষি স্তোতা সকলে তোমাক
স্তুতি কৰিছে। গাই গৰু বিলাকেও পাখীৰেবে এওঁক
মিহলি কৰি দিছে ॥ ১৭ ॥ হে পৰমান ইন্দু, তুমি আমাক
বহুত সংগ্ৰহ কৰা ভাল অন্ন কৰণ কৰা, যি আমাক
দিনে দিনে (তিনি সৰনত) তিনি বাৰ প্ৰতিবন্ধক
নোহোৱা বাক্যযুক্ত, অন্নযুক্ত, মধুমান সুবীৰ্য পুত্ৰ
(শিৱাই) আনি দিয়ে ॥ ১৮ ॥ এয়া স্তোতাৰ কাম-
বৰ্ষক, বিচক্ষণ (সোম), উষা আৰু সূৰ্য্যৰ বৰ্দ্ধিতা,
নদীবিলাকৰ কৰ্তা অভিযুত সোম পৰমান হৈ কলহত
সোমাবলৈ বিচাৰিছে,—মনীষিসকলে স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰৰ
হৃদয়ত সোমাবলৈ বিচাৰিছে ॥ ১৯ ॥ এয়া পূৰণি কৰি,
নেতাসকলে নিয়মিত কৰা সোম পৰমান হৈ শব্দ কৰি
কলহত সোমাবলৈ বিচাৰিছে। তিনি ঠাইত বিগ্ৰহ
পানী উৎপাদন কৰি ইন্দ্ৰ আৰু বায়ুৰ সখীত কৰিব-
লৈ (শব্দ কৰিছে) ॥ ২০ ॥ এই সোমে পৱিত্ৰ হৈ
উষাত পোহৰ কৰিলে। এওঁ নদীৰ (বসতীবৰী)
পানীৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত হল। মানুহৰ সৃষ্টিকৰ্তা এই সোমে
তিনি সাত (একেশ) জনী গৰুৰ পাখীৰ মিহলাবলৈ
খিৰালে। মদকৰ বমণীয় সোম অস্তৰলৈ (অস্তৰ অন্ন
কৰিবলৈ) কৰণ হৈছে ॥ ২১ ॥ হে সোম, দিৱা স্থান-
লৈ কৰণ হোৱা। হে ইন্দু, চাকনিৰ কিছাইবি কলহলৈ
বৈ যোৱা। নেতাসকলে সংঘত কৰি আত্মতী কৰিলে
ইন্দ্ৰৰ পেটত শব্দ কৰি সোমোৱা। সূৰ্য্যক স্বৰ্গলৈ
তুলি দিয়া ॥ ২২ ॥ হে ইন্দু, শিলেৰে চেপা হলে চাকনিত

পৰি কৰণ হোৱা। ইজ্জৰ পেটত সোমাই বিচকণ সোম তুমি মানুহক (অনুগ্ৰহেৰে) চোৱা। তুমি অজিবা সকলক পানী কৰণ কৰিবলৈ মেৰ ভাঙি দিলা ॥ ২৩ ॥
 হে পৰমান সোম, তোমাক সুকৰ্ম্ম বিগ্ৰসকলে বন্ধাব কাৰণে ভ্ৰুতি কৰে। হে ইন্দু, সকলো ভ্ৰুতিৰে অলঙ্কৃত কৰা তোমাক শেন চৰায়ে স্বৰ্গৰ পৰা আহৰণ কৰিলে ॥ ২৪ ॥ পৰমান হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমবল ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত কেউকালে কৰণ হৈছে। সাতজনী পক্ষৰে (সপ্ত হলেবে) পথিয়াই দিছে। কবি তোমাক অস্ত-বীক্ষৰ মাজত ঋতব (পানীৰ) মাজত মহান মনুষ্য সকলে বেচিকৈ প্ৰেৰণ কৰে ॥ ২৫ ॥ এয়া পৰমান সোমে বজমানক সকলো। (বৈদিক-লৌকিক) সুপথ কৰি দি শত্ৰুক অতিক্ৰম কৰি গৈছে। নিজক বশিৰে ৰূপবান কৰি দেখিবলৈ ভাল হৈ কবি সোমে ঘোঁৰাৰ দৰে খেলি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিলৈ গৈছে ॥ ২৬ ॥ অসংলগ্ন শত ধাৰাব সেই বিলাক সোম ইফালে সিকালে পানী বিচাৰি গৈ আছে। গৰব গাখীৰ আকুলিৰে মিহলাই শোথন কৰিছে। স্বৰ্গৰ পৰা পোহৰ কৰা তৃতীয় স্বৰ্গত বহি থকা সোমক (শোথন কৰিছে) ॥ ২৭ ॥ হে সোম, তোমাৰ দিব্য বেডসৰ পৰা এই প্ৰজাবিলাক উৎপত্তি হৈছে। তুমি সকলো জ্বনৰ বজা। হে পৰমান সোম এই বিশ্ব সংসাৰ তোমাৰ বশ। হে ইন্দু, সূৰ্য্য তুমি নিয়মৰ ধাৰক হৈছা ॥ ২৮ ॥ হে কবি (সোম) তুমি সমুদ্ৰ, সকলো জনা। তোমাৰ ধাৰণত পাঁচ দিক্ আছে। তুমি স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী ধাৰণ কৰা। হে পৰমান সোম, তোমাৰ পোহৰ বিলাক সূৰ্য্যৰ দৰে ॥ ২৯ ॥ হে পৰমান সোম, তুমি বকোলোকৰ বিধায়ক চাকনিত দেবতাৰ কাৰণে শোষিত হৈছা। তোমাক বিচাৰি ঋতিকে প্ৰথ-মতে গ্ৰহণ কৰে। তোমাকেই এই সকলো জ্বৰণে নিজক বাচি দিয়ে ॥ ৩০ ॥ শব্দ কৰা সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকপি পাব হৈ গৈছে। সেজা এই হৰিৎবৰ্ণৰ সোমে পানীত শব্দ কৰি থাকোতে ধ্যান কৰোতা সকলে সোম কামনা কৰি ভ্ৰুতি কৰিছে। শিত্তৰ দৰে সোমক শব্দ কৰি ভ্ৰুতি বিলাকে চেলেকিছে ॥ ৩১ ॥ সেয়া সোমে নিজে যেনেকৈ জানে তেনেকৈ তিনিপাক (তিনি সৰন) বজা বিভ্ৰাব কৰি সূৰ্য্যৰ বশিৰে বেকন কৰিছে। ঋতব (নিয়মৰ) মজুন প্ৰশংসা ভ্ৰুতি পাই মানুহৰ পালক সোমে সংজ্ঞাব কৰা পাওলৈ গৈছে ॥ ৩২ ॥ নদী বিলাকৰ বজা, স্বৰ্গৰ, পালক সোমে মজব (বজা) বাটেৰে শব্দ কৰি গৈছে। সহস্ৰ ধাৰাব হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমক (ঋতিকে পালক) চালি দিছে। পথিত হৈ, শব্দ উলিয়াই ধন

পাবলৈ গৈছে। (আমাক দিবলৈ ধন আনিবলৈ গৈছে) ॥ ৩৩ ॥ হে পৰমান সোম, বহুত পানীৰ ফালে তুমি গৈছা। সূৰ্য্যৰ দৰে বিচিঞ ভেড়াৰ নোমৰ চাকপি পাবলৈ পাওলৈ গৈছা। হাতেৰে শ্লেখন কৰা নেভা সকলে শিলেৰে চেপি দিল্লাভ ধনৰ হিছৰ কাৰণে গৈছা ॥ ৩৪ ॥ হে পৰমান সোম, অস্ত আৰু বলৰ সোঁত যোৱাট দিছা। শেনে বাঁহত বহা ধৰে কলহত বহিছাটৈ। ইজ্জৰ কাৰণে মদৰ হেতু মদকৰ মদৰস অভিমুখ হৈছে। সেই মদকৰ বস সোম দ্ব্যলোকৰ ধৰি থকা থুটাৰ ধৰে কৰ্ত্ত কৰ্ম ॥ ৩৫ ॥ মাতৃ স্থানীয়া সাত বাই ভনীয়ে (নদীয়ে) নতুনকৈ জন্ম হোৱা, জয়শীল, বিদ্যান, পানী জন্ম দিত্তা পানীৰ ধাৰক, স্বৰ্গত হোৱা, নেভা সকলক বোৱা সকলো জ্বনতে বিৰাজমান হবলৈ নিত সোমক চাৰিউফালে বেৰি আছে ॥ ৩৬ ॥ হে ইন্দু, সকলোৰে ইজ্জৰ তুমি এই জ্বনৰ মাজেদি হৰিৎবৰ্ণৰ, খৰকৈ যোৱা হোৱা বহুত লগাই যোৱা। সেই ভালকৈ যোৱা ঘোঁৰাই মধুৰ মিঠা আৰু গাখীৰ কৰণ কৰক। হে সোম, তোমাৰ কৰ্ম্মত সকলো মানুহ থাকক ॥ ৩৭ ॥ হে সোম, তুমি সকলো জ্বনত মানুহৰ ব্ৰহ্ম হৈছা। হে কামবৰী পৰমান সোম, তুমি সেই বিলাক ঠায়ে দি যোৱা। তুমি আমালৈ সোণযুক্ত ধন কৰণ কৰা। (ডেউয়া) আমি মানুহৰ মাজত জীৱাই থাকিব পাবিম ॥ ৩৮ ॥ —হে সোম, গৰব, ধনৰ আৰু সোণৰ লাভ কৰাৰ কাৰণে তুমি কৰণ হোৱা। বেডঃ ধাতা হৈ জ্বনত অপৰ্ন কৰা হে ইন্দু, তুমি ভাল বীৰ, সকলো জনা, তোমাক মেধাবী সকলে এই ভ্ৰুতি বাক্যৰে উপসনা কৰিছে ॥ ৩৯ ॥ এই মধুৰ বসৰ তৌৰে বিচাৰিব লগীয়া মধুৰ বাক্য উত্থাপন কৰিছে। পানীৰে চাকি মহান সোমে গা ধুইছে। বজা সোমে চাকনিৰূপ বহুত উঠি সংগ্ৰামলৈ (বজলৈ) গৈছে। সহস্ৰ ফালে যোৱা ভেঙ আমালৈ সহং বশ জন্ম কৰি আনক ॥ ৪০ ॥ সেই সকলোৰে জীৱন ৰূপ পুত্ৰৰূপ ফল দাতা সোমে সুভৰণ যুক্ত সকলৰ ভ্ৰুতি দিনে বাতিয়ে প্ৰেৰণ কৰি আছে। পুত্ৰ যুক্ত ব্ৰহ্মকৰ্ম্ম, ধন, বহল ঘৰ হে ইন্দু, (ইজ্জই) পান কৰিলে তুমি ইজ্জৰ পৰা আমালৈ আনি দিবা ॥ ৪১ ॥ সেই হৰিৎবৰ্ণৰ, দেখিবলৈ ভাল, মদকৰ সোমে দিনৰ আগ ভাগতে (পূৱতে) প্ৰানীৰ চেতনাৰ সৈতে দীপ্তিৰে জনাই দিয়ে। সেই সোমে সংসাৰ বজা কৰিবলৈ পৃথিৱীৰ আৰু স্বৰ্গৰ মানুহৰ বল ধাৰণ কৰিবৰ অৰ্থে ডেঙবিলাকৰ গাত প্ৰবেশ কৰে ॥ ৪২ ॥ (ঋতিকসকলে) সোমক পানীৰ মিহলাই বঞ্জন কৰে,

—আকৌ মিহলাই। বল কৰ্ত্তা সোমক (দেবভাসকলে) চেলেকে। আকৌ মধুৰে মিহলি কৰে। সেই বসব আধাৰ সোমকেই ওখ ঠাইলৈ লৈ যায়। সেই সেতুতক সোণেৰে পবিত্ৰ কৰি ত্ৰ্যকাক (বসন্তীৰবা পানীত বাৰে ॥ ৪৩ ॥ (হে ঋত্বিকসকল) মেধাবী পৰমান সোমৰ কাৰণে স্তুতি কৰা। সেই সোম অন্ন বৰষুণৰ ধাৰাৰে বৈ গৈছে। সাপৰ দৰে পুৰণি ছালৰ মোট সলাইছে। কামৰষক হৰিৎবৰ্ণৰ সোমে ঘৌৰাব দৰে ধোমালী কৰি চলি গৈছে ॥ ৪৪ ॥ বজাৰ দৰে আগন্ত যোৱা পানীত থকা তেওঁ (সোমে) বল দেখুৱাইছে। ভুবন মানুহৰ দিন বিলাক জোখ কৰিবলৈ তেওঁ স্থাপিত হৈছে। হৰিৎ বৰ্ণৰ, পানী কৰণ কৰা, দেখিবলৈ ভাল, পানী মুক্ত, জ্যোতিৰ্ম্মৰ বথৰ, ধন পোৱাই দিওঁতা সোম পবিত্ৰ হৈছে ॥ ৪৫ ॥ দ্ৰুতলাকৰ ধাৰক ওপৰলৈ যোৱা সোম অভিবৃত্ত কৰা হৈছে। তিনি ধাতুৰে মিলন কৰা মদকৰ সোমত পানী বে গৈছে। যেতিয়া সোম কপবন্ত হয় তেতিয়া শব্দ কৰা সোমক স্তুতি কৰা সকলে চেলেকি চাই। ত্ৰোতাই স্তুতি কৰে ॥ ৪৬ ॥ পবিত্ৰ কৰাৰ পাচত ধৰি লৈ যোৱা সোমৰ ধাৰা ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গৈছে। হে সোম, যেতিয়া গৰুৰ গাখীৰেৰে চেপা শিলৰ ফালৰ ওপৰত মিহলাই দিয়া হয় তেতিয়া পবিত্ৰ হৈ কলহত বহাগৈ ॥ ৪৭ ॥ হে কৰ্মজ, স্তব্য সোম, তুমি আমাৰ যজ্ঞলৈ কৰণ হোৱা। চাকনিৰ মাজেদি প্ৰিয় মধু কৰণ কৰা। হে দীপ্ত সোম উচ্চক বাকসক মান। সুপুত্ৰাদিৰে সৈতে আমি তোমাৰ মহৎ স্তব কৰিম ॥ ৪৮ ॥

৮৭ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—কবির পুত্ৰ উশনা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ।

দেবতা—পৰমান সোম।

হে সোম, সোনকালে যোৱা, — কলহত সোমাই বহা। নেভা সকলে শোধন কৰা অন্নলৈ যোৱা। বলবন্ত ঘৌৰাব দৰে তোমাক মাৰ্জন কৰা জিভাৰ দৰে আঙ্গুলিৰে (অধৰ্ঘা আঙ্গিৰ) যজ্ঞৰ ফালে লৈ গৈছে ॥ ১ ॥ ভাল অন্ন থকা ইন্দু দেবতা কৰণ হৈছে। অহস্তি আৰু উপদ্রবৰ পৰা বন্ধা কৰি দেবতাৰ উপপাদক পিতা, সূদক্ষ, বৰ্গক বিশেষকৈ স্তম্ভল কৰা, পৃথিবীৰ ধাৰক (সোম কৰণ হৈছে) ॥ ২ ॥ ঋষি, বিপ্ৰ, মানুহৰ আগ শাবীত যোৱা, কৰ্ম্মকম আৰু ধীৰ উশনা ঋষিয়ে কাব্য বচনাৰে ত্ৰোত্ৰেৰে এই গৰুবিলাকৰ গোপবীৰ্য্য লায় আনিছে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দু, কৰ্ম্মকৰক

ভোমালৈ এয়া মধুৰ, বৰ্ষক সোম চাকনিত কৰণ হৈছে। (এই সোম) শব্দ সহস্ৰ বহুত বাজা, বল-বান, যজ্ঞত সদায় থকা ॥ ৪ ॥ এই সোম বিলাক সহস্ৰ অন্ন,—গৰুৰ গাখীৰৰ কাৰণে, চাকনিৰ বিজ্ঞাইবি শোধিত হৈ মহৎ অন্নৰ কাৰণে, অমৃতত্বৰ কাৰণে, অন্ন ইচ্ছা কৰি, সেনা জয় কৰা ঘৌৰাব দৰে বৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ বহুতে আহুত কৰা, শোধিত কৰা এই সোমে মানুহৰ কাৰণে সকলো ভোজ্য কৰা অন্ন দিবলৈ পবিত্ৰ হৈছে। শেনে আহৰণ কৰা হে সোম, তুমি অন্ন আহৰণ কৰা। ধনে সৈতে সোম অন্ন দিয়া ॥ ৬ ॥ এয়া অভিবৃত্ত কৰা চাকনিলৈ এবি দিয়া সোম, এবি দিয়া ঘৌৰাব দৰে দৌৰ মাৰিছে—বহুত গৰু বিচৰা বীৰৰ দৰে, মহে যেনেকৈ সিং জোকাবি ব্ৰজিবলৈ যায় (তেনেকৈ এয়া সোম গৈছে) ॥ ৭ ॥ এয়া সোমৰ ধাৰা ওখ ঠাইৰ পৰা (পাত্ৰলৈ) গৈছে। পৰ্জাতৰ মাজত কোনো গুপ্ত ঠাইত থকা গৰু পালেগৈ। বৰ্গত মেঘে পখিওৱা বিজুলীৰ দৰে গৰাজি এয়া সোমৰ ধাৰা হে ইন্দু, তোমাৰ কাৰণে কৰণ হৈছে ॥ ৮ ॥ আৰু হে সোম, বিজ্ঞ কৰা হৈ গৰু বিলাক আনিবলৈ ইন্দুৰ সৈতে একে বথতে গৈছিল। হে ক্ষিপ্ৰদাভা সোম, স্তুতি কৰি থকা আমাক বহুত মহৎ অন্ন দিয়া। হে অন্নবান সোম, সেই অন্নবিলাক তোমাৰ নিজৰ ॥ ৯ ॥

৮৮ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আদি ৮৭ সূক্তৰ দৰে।

হে ইন্দু, এয়া সোম ভোমালৈ অভিবৃত্ত কৰা হৈছে, তোমাৰ কাৰণে পবিত্ৰ কৰা হৈছে। তুমি এয়া পান কৰা। তুমিয়েই যি সোম কবিলা, তুমি বিচাৰি এয়া সোম আনিলা,—আমোদৰ আৰু সহায়ৰ কাৰণে —(গভিকে তুমি পান কৰা) ॥ ১ ॥ সেই সোমক বহুত ভাৰ বহন কৰা বথৰ দৰে বহুত ধন আমাক আনি দিবলৈ (বথৰ দৰে) যোগ কৰিলে। পাচত সকলো অন্ন হোৱা মানুহে ওপৰ যুগৰ (বৰ্গ লাভ কৰিব পৰা) সংগ্ৰামলৈ যাতক ॥ ২ ॥ যি সোম, ইচ্ছা মতে যোৱা বায়ুৰ দৰে নিযুক্ত ঘৌৰা মুক্ত নাসভ্যা ব্ৰহ্মৰ দৰে আহ্বান তনি সকলোকে সুখ দিয়া, ত্ৰি-নোদাৰ দৰে নিজেই বিশ্ব ধবণীৰ। পূৰ্বাৰ দৰে মদো-বেগ,— ॥ ৩ ॥ (হে সোম) ইন্দুৰ দৰে যি তুমি মহান কৰ্ম্ম কৰিলা, শত্ৰুৰ হতা হৈছে, পুৰ ভঙা হৈছে, পেদুৰ ঘৌৰাব দৰে অহি (লাপ) বিলাক বৰ্ণ হৈছে; তুমি সকলো দক্ষ্যৰ নিধনকৰ্ত্তা ॥ ৪ ॥ অগ্নিৰ দৰে যি হসন্তিক

হাবিত বল কবে সেইমবে সোমে অনাগালে অভবীকত বল কবে। মুক্ত কৰা বীৰব দবে নিপকক চিঞৰি আছালি কৰা দবে শব্দ কবি পৰমান হৈ বহুত বস বোড়াই দিয়ে ॥ ৫ ॥ এই বিস্তৃত কৰা সোম ভেড়াব নোমৰ চাকনি পাব হৈ গৈছে। স্বৰ্গৰ পৰা অহা (বৰষুণৰ) পানীৰ দবে মেঘৰ পৰা নামি আহি অনাগালে নদী ভললৈ গৈ সমুদ্রলৈ যোৱা দবে অভিযুত কৰা সোম বিলাক কলহলৈ যায় ॥ ৬ ॥ হে সোম, মলয়ান ভূমি স্বৰ্গৰ প্ৰজা মকত সজ্ঞৰ দবে কৰণ হোৱা। পানীৰ দবে সোনকালে কৰণ হোৱা ভূমি আমালৈ সুমতিব হোৱা। সহস্ৰকণী মুক্ত অন্ন কৰা ইজ্জৰ ভূমি বজন কবিবলগীয়া ॥ ৭ ॥

৮ অঙ্ক ১১১১৩ অকৰ দবে ॥ ৮ ॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আমি ৮৭ সূক্তৰ দবে।

বহন কৰা ধোঁৱাৰ দবে (মজ্জৰ) ঝাটেৰে গৈ স্বৰ্গৰ বৰষুণৰ দবে পৰমান সোম বৈ গৈছে। সেই সোম সহস্ৰ ধাৰাবে মাকৰ কোলাত পানীত আমাৰ ওচৰত বহিছে ॥ ১ ॥ এয়া বজা সোমে নদী বিলাকেৰে (বসন্তীৰী পানী আৰু গাখীৰ আদিৰে) কালোৰ পিছিলে। অতি পোনে পোনে যোৱা ঋত (নিয়ম) বখত উঠিলে। শেনে অপহৰণ কৰি অনা সোম পানীত বুদ্ধি হল। এওঁক শিঙাই (অধৰ্ম্মৰে) দোহন কৰে ॥ ২ ॥ শজ্জৰ হিংসক সিংহৰ দৰে মধুৰ প্ৰেৰক হৰিং বৰ্ণৰ এই ছাটোলাকৰ পতি সোমক বজমান সকলে ওচৰলৈ আহি বেৰি ধৰে। সংগ্ৰামত দেবতাৰ মাজত মুখ্য বীৰ সোমে গৰু যোৱা বাট শুখিলে। এই সোমৰ সাধৰ্ম্মৰে সেজা ইজ্জই বিশ্বক পালন কৰে ॥ ৩ ॥ মধুৰ পিঠি ভাগ মুক্ত, ভয়ভৰ, গম্ভা, দৰ্শনীয় সোমক ডাঙৰ চকৰিৰ বখত (বজৰ বখত) জুৰিছে। এই সোমক বাই ভনী বজ্জ (আঙুলি বিলাকে মাৰ্জ্জন কৰি সমান বজ্জনৰ (আঙুলি বিলাকে) বলবন্ত সোমক আৰু ফলী কৰে ॥ ৪ ॥ বি'উ খিবোৱা চাৰিজনী গৰুৱে একে ধাৰক ঠাইত থাকি এই সোমক স্তেয়ন কৰে। অৱেবে বিস্তৃত কৰি সেই বি'উ খিবোৱাই এওঁক পাইহি। ডেওঁ বিলাকে সকলোতে বহুত পৰিভব কৰে ॥ ৫ ॥ এয়া সোম স্বৰ্গৰ বুটাব দবে পৃথিবীৰ ধাৰক। আৰু সকলো মানুহ এওঁৰ হস্তগত। আমাক কামনা কৰা সোমে ক্ষতি কৰা ভোভলৈ নিযুত ধোঁবা থকা বায়ুৰ দবে জাগি এম দিয়া হোৱা। সেই মধুৰ সোম ইজ্জৰ কাৰণে

অভিযুত হৈ কৰণ হৈছে ॥ ৬ ॥ হে সোম, মুক্ত কৰি হুং নোপোৱাকৈ মুক্ত বধ কৰি অহা ইজ্জৰ কাৰণে মজ্জৰ চাৰিউফালে কৰণ হোৱা। মহং আনন্দ দিয়া ধন আমাক দিয়া। আমি সুবীৰ্য্য ধনৰ পতি হম ॥ ৭ ॥

৯০ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—মিত্ৰাবকণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত।

দেবতা—পৰমান সোম।

ঋত্বিক সকলে পথিয়াই দিয়া, দ্যাৰাপৃথিবীৰ জন-শিতা সোমে অন্ন আনিবলৈ যায়। ইজ্জক পাই অন্ন সত্ত্ব বিলাক চোকা কৰি সকলো ধন (আমাক দিবলৈ) হাতত ধৰি লয় ॥ ১ ॥ তিনি পিঠিৰ (তিনি সৰনৰ) কামবৰ্ষক, অন্নধাৰণ কৰা সোমলৈ যোৱা যোৱা ভোতা সকলৰ বাক্যই শব্দ কৰিছে। বৰ্ণে নৈৰ পানীৰে ঢকা দবে বজ্জৰাণ কৰা সোমে এন বিলাক (ভোতাৰ) দিছে ॥ ২ ॥ হে সোম, (ভূমি) বীৰৰ সজ্জ, যাৰ সকলো বীৰ আছে। সহিব পৰা, জয়শীল, ধনদাতা—ভূমি কৰণ হোৱা। তোমাৰ অন্ন ভীক্ষু, ভূমি ধনুত কিপ্ৰ হত। মুক্ত পৰাজয় নোহোৱা (কিন্তু) আনক পৰা-জয় কৰা—(ভূমি কৰণ হোৱা) ॥ ৩ ॥ হে সোম, বহল বাট থকা ভূমি অভয়দান কৰি দ্যাৰাপৃথিবীত কৰণ হোৱা পানী, উষা, আদিত্য আৰু বস্মি বিলাক ভাগ কৰি দিবলৈ আৰু আমাক মহং অন্ন দিবলৈ শব্দ কৰিছা ॥ ৪ ॥ হে পৰমান ইন্দু, ভূমি বৰ্ণক, মিত্ৰ, ইজ্জ, বিষ্ণু, মৰুৎগণ আৰু মহান ইজ্জক, হে সোম, আমোদ দিবৰ কাৰণে উৰ্ণন কৰা ॥ ৫ ॥ হে সোম, এনেকৈ স্তুতি কৰা কৰ্ম্মবান ভূমি বজাৰ দবে বলবে সকলো হৰিত নাশ কৰি কৰণ হোৱা। হে দীপ্ত সোম, ভাল সূক্ত কৰাক, আমাৰ ভোতাৰ অন্ন দিয়া। তোমা-লোকে আমাক সপাৰ স্বৰ্গিৰে পালন কৰা ॥ ৬ ॥

৯১ সূক্ত ঋ ৬।

ঋষি—মবীচিৰ পুত্ৰ কশ্যপ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত।

দেবতা—পৰমান সোম।

শব্দ কৰি থকা পৰমান সোমক বজ্জত কৰ্ম্ম কৰি (ঋত্বিক সকলে) আঙুলিৰে খেলি পাত্ৰত এৰি দিছে। দেবতাৰ মন ওভপ্ৰোভ কৰা দেবতাৰ মুখ্য স্তুতিৰে সৈতে দহু আঙুলিৰে বজ্জ ঘৰৰ কালে বহন কৰা সোমক ওখত থকা ভেড়াৰ সোমৰ চাকনিত পেলায় দিছে ॥ ১ ॥ সাধু যোতা মানুহে অভিযুত কৰা ইন্দু দেবতা সকলে পান কৰাৰ কাৰণে গৈছে। অৰব

যি সোম (সেই সোমক) নেভা সকলে ভেড়ার নোমৰ চাকনিভ গাখীৰ আৰু পানীৰে মাৰ্জ্জন কৰি (যজ্ঞলৈ) পথিয়াইছে ॥ ২ ॥ কামবৰ্ষক সোম পৰমান হলত ভীষণ লক্ষ কৰি বৰ্ষক ইন্দ্ৰৰ কাৰণে এনে ৰূপৰ হৈছে,—বগা গাখীৰলৈ গৈছে । স্তোত্রবান, স্তুতি জনা, বীৰ্য্যবান, হিংসাধীন সোম সহস্ৰ সুস্বৰ্ণ বিজ্জাৰ বাটেৰে চাকনিৰ মাজেদি বৈ গৈছে ॥ ৩ ॥ হে সোম, দৃঢ় হলেও বাক্সৰ পূৰ বিলাক নাশ কৰা । হে ইন্দু, পৰমান তুমি সিহঁতৰ অগ্নি বিলাক ঢাকি দিবা (অৰ্থাৎ আনা) । যি বাক্স ওপৰৰ পৰা আহে, যি ওচৰৰ পৰা আহে, বা যি দুৰৈৰ পৰা আহে, সিহঁতৰ নেভাক হনন কৰা অগ্নেৰে চিঙি পেলোৱা ॥ ৪ ॥ হে বিশ্বৰ বৰণো সোম, তেনেকুৱা তুমি পূৰণিৰ দৰে থকা, নতুন সূক্তলৈ যোৱা বাট পূৰণিৰ দৰে কৰি দিবা । হে বহুত কন্দৰ্বা, বহুত লক্ষ কৰা সোম (বাক্সে) সহিব নোৱাৰা যি মহান অংশ ভোমাৰ আছে সেৱা আমি ভোমাৰ পৰা পাম ॥ ৫ ॥ হে সোম, এইদৰে পৰিষ্কৃত হৈ আমাক পানী, স্বৰ্গ গৰু, বহুত পুত্ৰ-পৌত্ৰ দিবা আৰু আমাৰ ক্ষেত্ৰ (পথাৰ) সুখকৰ কৰা । হে সোম, অন্তৰীক্ষত বিস্তীৰ্ণ নক্ষত্ৰ বিলাক আৰু সূৰ্য্যৰ পোহৰ আমি যেন সদায় দেখি-বলৈ পাওঁ ॥ ৬ ॥

৯২ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি আদি ৯১ সূক্তৰ দৰে ।

হৰিৎবৰ্ণৰ অভিষুক্ত কৰা এৱা সোমে চাকনিৰ ওপৰত হেচি থেলি দিলত ধন লাভ কৰিবলৈ যোৱা বথৰ দৰে বেগাই গৈছে । পৰিষ্কাৰ কৰিলত এৱা সোমে ইন্দ্ৰৰ যোগ্য লোক বহুত পাইছে । পাৱস আদি অগ্নেৰে দেবভাক সেৱন কৰিছে ॥ ১ ॥ নেভাৰ ত্ৰুতা, কৰি, সোমে (বসন্তীধৰী) পানী লৈ এওঁৰ নিজৰ ঠাই চাকনিভ বৈ গৈছে । যজ্ঞত হোতাৰ দৰে বহি, চৰো পাত্ৰত পৰিছে । সাতজন মেধাৰী ঋষিয়ে (ভবদ্বাজ, কশ্চপ, গোভম, অজি, বিশ্বামিত্ৰ, জমদগ্নি, বসিষ্ঠ) স্তোত্ৰেৰে সৈতে ওচৰ চাপিছে ॥ ২ ॥ সুজ্ঞানী, বাট চিনি পোৱা, সকলো দেবতাই লগ লোৱা সোম বিস্কৃত কৰাৰ পাচত সদায় থকা ঠাইলৈ গৈছে । সকলো কৰিব স্তোত্ৰত আনন্দ কৰা হৈছে । ধীৰ সোমে পাঁচ জাতি-লৈ যাবলৈ স্বত্ব কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে পৰমান সোম ভোমাৰ সেই তিনি-এবাৰ (ত্ৰৈশি) জনা দেবতা গুপ্ত স্থানত আছে । দহোটা আত্মলিৰে ভেড়ার নোমৰ চাকনিভ পানীৰে ভোমাক শোধন কৰিছে । মহতী সাতখন

নদীৰ পানীৰে ভোমাক মাৰ্জ্জন কৰিছে ॥ ৪ ॥ সেই পৰমান সোমৰ সত্য স্থান সোনকালেই আমাৰ হওক, যি স্থানত সকলো স্তোতা লগ হয় । এই সোমৰ যি জ্যোতি দিনত প্রকাশ হয় সেই জ্যোতিয়ে মনু বাজৰ্জিক বন্ধা কৰিছিল । সোমে নিজ ভেত্ৰেৰে বস্তুবিলাকক হৰুৱাই পথাইছিল ॥ ৫ ॥ পশুসত্ত হোতাই যজ্ঞ ঘৰ পোৱা দৰে, সত্য কন্দৰ্বা বজাই যুদ্ধৰ ঠাই পোৱা দৰে পৰমান সোম গৈ মহৰ দৰে কলহত বহিছে গৈ ॥ ৬ ॥

৯৩ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—নোধাৰ পুত্ৰ গোভম । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

একেলগে পানী হট্টৱাট দি, বাইভনী দহোটা আত্মলিৰে শোধন কৰা ধীৰ সোমক পথিয়াই দিৱে । হৰিৎবৰ্ণৰ সোমে সূৰ্য্যৰ পত্নীৰ কালে কেউকালে যায় । দৌৰি যোৱা যোৱাৰ দৰে সোম গৈ কলহ পাইছে ॥ ১ ॥ দেবভাক বিচাৰি কামবৰ্ষক, বহুতৰ বৰণীৰ সোমক মাকে যেনেকৈ পুডেকক বাধে তেনেকৈ পানীৰে ৰাখিছে । মানুহে যেনেকৈ বুৰঙীৰ ওচৰলৈ যায় তেনেকৈ পৰিষ্কৃত সোমে নিজ ঠাইলৈ গৈ কলহত পানী, গাখীৰ আদিৰে মিহলি হৈ পাইছে গৈ ॥ ২ ॥ আৰু অবধ্য পাই গৰুৰ ওহাৰ সোমে পূৰণ কৰে । সূৰ্য্যৰ এই সোমেৰে ধাবাবে ওলায় যায় । ভেড়িয়া খোৱা কাপোৰেৰে ঢাকি খোৱা দৰে গাখীৰেৰে (কলহত) ঢাকি থয় ॥ ৩ ॥ হে পৰমান সোম, তেনেকুৱা তুমি আমাক দেবভাৰে সৈতে, হে ইন্দু, আমি কামনা কৰা যোৱাযুক্ত ধন দিবা । বখাৰ দৰে আচৰণ কৰি আমাক আমি কামনা কৰা বহুত ধন আৰু বুদ্ধি দিবলৈ আমাৰ কালে আহা ॥ ৪ ॥ হে সোম, পৰমান হৈ তুমি আমাক মানুহেৰে সৈতে ধন দি উপকাৰ কৰা । সকলোৰে আহ্লাদকৰ পানী দিবা । হে ইন্দু, ভোমাক বন্দনা কৰা স্তোতাৰ জীৱন বৰ্জন কৰা । বুদ্ধিৰে পোৱা ধনেৰে সৈতে ৰাতিপুৱা সোনকালে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৫ ॥

৯৪ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ঘোষৰ পুত্ৰ কথ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

যেতিয়া এই সোমক যোৱাৰ দৰে অলঙাৰেৰে শোভিত কৰে বা সূৰ্য্যৰ দৰে বজ্জি ওলাবলৈ যবে, তেতিয়া জাতিবিলাকে পৰম্পৰ স্পৰ্শা কৰি শোধন

কবিত্বলৈ অবিয়াগ্নি কৰে । ভেতিয়া এই সোমে (বসন্তীৰবা) পানীত ঢাক খাই কবি সকলৰ স্তুতি বাক্য শুনি কৰণ হয়, যেনেকৈ গোৱালে গক চৰাবলৈ আকলৈ যায় ॥ ১ ॥ পানীৰ আধাৰ অন্তৰীক্ষক সোমে দুভাগ কৰি ঢাকিলে । সৰ্বজ্ঞ সোমলৈ ভুবন বিলাক বহল হৈ গল । প্ৰীতিকৰ স্তুতি বিলাক নিয়ম মতে সোমক উদ্দেশ্য কৰি যাগৰ সময়ত উচ্চাৰিত হয়, যেনেকৈ (ওহাৰৰ পৰা গাখীৰ বৈ যোৱা) গাই গকৰে পোৱালীক মাতে ॥ ২ ॥ বুদ্ধিমান সোমে যেতিয়া স্তুতি বাক্য বিলাক গ্ৰহন কৰে তেতিয়া বীৰ পুৰুষে বখত যোৱা দৰে ভেঙে সকলো ফালে যায় । ভেঙে দেবতাৰ ধন মানুহক দিয়ে । সেই ধনৰ বৃদ্ধিৰ কাৰণে বজ্জৰ ঘৰত নতুনকৈ বহুত স্তুতি কবিত্ব লগীয়া হয় ॥ ৩ ॥ সেই সোম অন্ন সম্পদৰ কাৰণেই জন্ম হৈছে । সম্পদৰ কাৰণেই ভেঙে ফল-লতা বিলাকৰ পৰা ওলাইছে । স্তোতাক অন্ন সম্পদ দিছে । সেই সম্পদ পাই স্তোতাই অমৃতত পাইছে । নিয়মমতে গৈ সোমে যুদ্ধত জয়ী হয় ॥ ৪ ॥ হে সোম, অন্ন আৰু আমাক দিয়া । ঘোঁৰা গক আৰু মহৎ জ্যোতি আমালৈ উৎপত্তি কৰা । দেবতা সকলক উপৰ্ণ কৰা । সকলো বাক্স অনায়াসে তোমাৰ অভিব হোৱা হওক । হে পৰমান সোম, সকলো শত্ৰু মাৰা ॥ ৫ ॥

২৫ যুগল—ঋ ৫ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ প্ৰসূত । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম অভিবৃত্ত কৰি পঠিয়াই দিওঁতে শব্দ কৰিছে । বিস্তৃত হৈ কলহৰ মাজত বহি শব্দ কৰিছে । কৰ্মৰ নেতা সকলে সংযত কৰিলত গকৰ গাখীৰেৰে ঢাকি নিজৰ ৰূপ সৃষ্টি কৰিছে । এই সোমলৈ মননীয় স্তুতি হৰিবে সৈতে সৃষ্টি কৰিছে ॥ ১ ॥ নাৱেৰে মানুহ পাব কৰা নাৱখীয়াৰ নাৱ এৰি দিয়াৰ দৰে এৰি দিয়া হৰিৎ বৰ্ণৰ সোমে ঋতৰ (নিয়মৰ) বাক্যৰে দৈব বাক্য (স্তুতি) বিলাক এৰি দিছে । দেবতা সোমে দেবতা সকলৰ গুণ নাম বিলাক যজ্ঞত উলিয়াই দিয়ে ॥ ২ ॥ পানীৰ চৌৰ দৰে স্তুতি বিলাক (ঋত্বিক সকলে) সোমৰ ফালে পঠিয়াই দিছে আৰু সোমৰ পূজা কৰিবলৈ ওচৰলৈ গৈ বৈ আছে । লগ পাবলৈ বিচৰাক লগ পাবলৈ ইচ্ছা কৰিছে ॥ ৩ ॥ পৰিচৰণ কৰি থকা মহৰ দৰে ওখ ঠাইত থকা, সেউজা, দিলত চোপিবলৈ থোৱা সোমক (যক্ষী ঋত্বিক সকলে) বিবাইছে ।

ভেনেকৈ বিচৰা সোমক স্তুতি কৰিছে । এই সোম তিনি ঠাইত স্থাপিত হৈ স্বৰ্গত থকা শত্ৰুৰ নিবাবক ইচ্ছা বৰ্জন কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দু, স্তুতি প্ৰেৰণ কৰি উপবজ্জাৰ দৰে হোতাৰ উৎসাহ বঢ়াই পৰিষ্কৃত হোৱা তুমি বুদ্ধি মোচন কৰি দিয়া । হেতিয়া তুমি আৰু ইচ্ছাই যজ্ঞত থাকা তেতিয়া আমি যেন সোভাগ্য আৰু সুৰীৰ্য্য ধনৰ পতি হব পাৰো ॥ ৫ ॥

২৬ যুগল—ঋ ২৪ ।

ঋষি—দ্বিবোধাসৰ পুত্ৰ প্ৰতৰ্দ্দন । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ।

দেবতা—পৰমান সোম ।

সোমে গক ইচ্ছা কৰি বীৰ সেনাৰ নেতা হৈ বখৰ আগফালে যুদ্ধলৈ গৈছে । এওঁৰ সেনা বিলাকে আনন্দ কৰিছে । সখা যজ্ঞমানে ইচ্ছাক আহ্বান কৰিছে । ভালকৈ আহ্বান কৰি ইচ্ছা বেগাই আহিবলৈ কাপোৰৰ দৰে (গাখীৰ আদি মিচলি কৰা বস্তু দি) সোমক ঢাকি থৈছে ॥ ১ ॥ (ঋত্বিকে) হৰিৎ বৰ্ণৰ এই সোমৰ দাল-পাত মোহাৰি দিছে । সোমে ঘোঁৰা খেদোৱা দৰে নমস্কাৰেৰে, সংস্কাৰ নকৰা (অসংলগ্ন) বখত (নোমৰ চাকনি) উঠিছে গৈ । ইচ্ছাৰ সখা বিদ্বান সোমে ভালকৈ স্তুতি কৰা স্তোতাৰ ফালে গৈছে ॥ ২ ॥ হে সোম, দেবতা, ইচ্ছাই পান কৰিবলগীয়া তুমি আমাৰ যজ্ঞত ইচ্ছাই পান কৰিবৰ কাৰণে কৰণ হোৱা । পানী প্ৰসূত কৰি, দ্যাৱাপৃথিবীত বৰ্ণণ কৰি বিস্তাৰ অন্তৰীক্ষৰ পৰা আহি পৰিষ্কৃত হৈ আমাক ধন দি পৰিচৰণ কৰা ॥ ৩ ॥ শত্ৰুৰে আমাক বাতে জন্ম কৰিব নোৱাৰে বা আমাক মাৰিব নোৱাৰে তেনেকুৱা কল্যাণৰ কাৰণে মহৎ যজ্ঞলৈ কৰণ হোৱা । এই সকলো আমাৰ স্তোতাই তোমাৰ বক্ষণ কামনা কৰিছে । হে পৰমান সোম, ময়ো বক্ষণ কামনা কৰিছো ॥ ৪ ॥ অভিষেক কৰা হলন্ত সোম কৰণ হৈছে । ভেঙে বৃদ্ধিৰ উৎপাদক । স্বৰ্গৰ আৰু পৃথিবীৰ ভেঙে জন্ম দাতা । অগ্নি, সূৰ্য্য, ইচ্ছা আৰু বিশ্বৰ জন্ম দাতা ॥ ৫ ॥ এওঁ দেবতাৰ মাজত ব্ৰহ্মা, কবিত্ব মাজত পদ যোজনা কৰি দিয়া । বিপ্ৰৰ মাজত ঋষি, জন্তুৰ মাজত মহ, চৰাইৰ মাজত শেন, অন্তৰ (হিংসা কৰা অন্তৰ) মাজত কুঠাৰ ।—এনেকুৱা সোম শব্দ কৰি চাকনিৰ মাজেদি বৈ গৈছে ॥ ৬ ॥ পৰমান সোমে স্বপ্নৰূপ হোৱা স্তুতি বিলাক বৈ যোৱা নৈৰ চৌৰ দৰে শব্দ কৰি পঠিয়াইছে । কামবৰী সোমে লুকাই থকা বস্তু দেখে । দুৰ্বলৈ বাধা দিব নোৱাৰা বল ধাৰণ কৰি আছে । গক বিলাক তিনি পাই ।

আনিব সৈন্য বলব মাজত সোমায় ॥ ৭ ॥ সংগ্রামত
শত্রুক হিংসা কৰা অনাই হিংসা কৰিব নোৱাৰা সহস্র
পানীৰ ধাৰাবে সেই মদকৰ সোমে শত্ৰুৰ ওপৰত বল
কৰক। হে পৰমান সোম, প্রাজ্ঞ তুমি, শক্ কৰি ইল্লৰ
কাৰণে অভিযুত কৰা সোমৰ চৌ পথিয়াই দিয়া ॥ ৮ ॥
প্ৰিয়, দেবতাৰ অনুগত, বমণীয় (সোম), ইল্লৰ আয়ো-
দৰ কাৰণে সহস্র ধাৰাবে, বহুত বলব সোম, বলবান
যোৱা যুদ্ধলৈ যোৱা দৰে কলহলৈ গৈছে ॥ ৯ ॥ আগতে
অভিযুত কৰা, ধন চিনি পোৱা, জন্ম হলেই (বসন্তীৰবী)
পানীত মাজ্জ'ন কৰা, শিলত চোপি থিৰোৱা, হিংসকৰ
পৰা বন্ধা কৰা, ভুবনৰ বজা সোমে কৰা কৰ্মলৈ
পৰিশোধিত হৈ যজমানক বাট দেখুৱাই দিছে ॥ ১০ ॥
হে পৰমান সোম, আমাৰ ধীৰ পূৰ্বৰ পিতৃ সকলে
তোমাৰ সহায়ত যজ্ঞ কৰ্ম বিলাক কৰিছিল। হে সোম,
যুদ্ধ কৰি শত্ৰুক হিংসা কৰি বাক্স বিলাক নাস কৰা।
আমাক বীৰ পুত্ৰাদিৰে সৈতে ঘোঁৰা দি ধনবান
কৰা ॥ ১১ ॥ হে সোম, পুৰণি কালত মনুক অন্নদাতা
হৈ, শত্ৰুৰ হত্যা হৈ, ধনক জনা, হবিয়ান হৈ বৈ
গৈছিল। সেই দৰেই আমাকো ধন দি ক্ষৰণ হোৱা।
ইল্লৰ কাৰণে থাকা। তোমাৰ অস্ত্ৰ বিলাক প্রকাশ কৰা
॥ ১২ ॥ হে সোম, মধুমান ঋতবান (নিয়মবান) তুমি
পানীৰে ঢাক খাই বেচি ওখত ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিভ
ক্ষৰণ হোৱা। অতি মদকৰ ইল্লই পানৰ (পানকৰা
ভিতৰত) অতি আমোদকৰ হে সোম, তুমি পানী
থকা কলহত আহি থাকিহি ॥ ১৩ ॥ হে সোম, শত-
ধাৰা হৈ ওপৰত থকা চাকনিৰ পৰা ক্ষৰণ হোৱা।
যজ্ঞত যজমানক সহস্র ধন দাতা হৈ তেওঁ বিলাকৰ
অন্ন কামনা কৰি পানীৰে সৈতে শক্ কৰি কলহলৈ
যোৱা। আমাৰ জীৱন বৰ্দ্ধন কৰি গাখীৰেৰে (আদিৰে)
সৈতে কলহলৈ যোৱা ॥ ১৪ ॥ এনেকুৱা সেই সোমক স্তোত্ৰৰে
বিতৰ্ক কৰা হৈছে, যি সোমে যুদ্ধৰ ঘোঁৰাৰ দৰে শত্ৰুক
মাৰে। গৰুৰ সন্ত্যঃপ্ৰাপ্ত গাখীৰৰ পায়সৰ দৰে পবিত্ৰ কৰা,
বিতৰ্ক পথৰ দৰে, বহন কৰা, আমি স্তোতাৰ দ্বাৰা
সুনিয়ন্ত্ৰিত হৈছো ॥ ১৫ ॥ সুজ্ঞ যুদ্ধ, অভিযুত কৰা
সকলে পবিত্ৰ কৰা, ওহাও বধা, কমলীয় শবীৰৰ
—ঘোঁৰাৰ দৰে, সোম বৈ আহি। অন্ন ইচ্ছা কৰা আমালৈ
অন্ন পথিয়াই দিয়া। হে সোম দেবতা, আমাৰ জীৱন
লীঘল কৰা। আমালৈ গৰু পথিয়াই দিয়া ॥ ১৬ ॥
এতিয়াই উৎপন্ন হোৱা সকলোৱে কামনা কৰা সোমক
মকতে শোধন কৰিছে। বহন কৰোঁতা সোমক মকং
গণে অলঙ্কৃত কৰিছে। কৰি সোমে কাৰোৰে কৰিব

কাম কৰি শক্ কৰি স্তুতিৰে চাকনি পাৰ হৈ গৈছে
॥ ১৭ ॥ ঋষিৰ নিচিনা মনৰ সকলো দেখা, সকলোৰে
ভক্ত, বহুত বিধ স্তুতিৰ (লোকে স্তুতি কৰা), কৰি
সকলৰ মাজত পদস্থলন হোৱাক সংযোজন কৰা যি
সোম, সেই মহান সোমে তৃতীয় ধামত থাকি বিশেষকৈ
বিৰাজ কৰি দীপ্যমান ইল্লক প্রকাশ কৰিছে ॥ ১৮ ॥
হেঁতাত বহি, শেন চৰায়ে (পাত্ৰত) আৰাম কৰি,
গৰু লাভ কৰোঁতা, ভ্ৰবনশীল অস্ত্ৰ বিলাক ধাৰণ কৰি,
পানীৰ চৌবিলাক পটীওৱা সমুদ্ৰত (কলহত) থাকি
মহান যি সোম আছে, তেওঁ চতুৰ্থ (চল্লৰ) স্থান
দখল কৰিছে ॥ ১৯ ॥ অলঙ্কাৰ শিক্কা মানুহৰ দৰে নিজ
শৰীৰ অলঙ্কৃত কৰি, ধন দিনৰ কাৰণে দৌৰি যোৱা
ঘোঁৰাৰ দৰে গৈও ঘাঁড়ৈ গৰুৰ জাকলৈ যোৱা দৰে,
সোম চেপা চালত সোমায় (চেপা শিলৰ) কালত
সোমাইছে ॥ ২০ ॥ হে সোম, ঋত্বিক সকলৰ দ্বাৰা পৰ-
মান হৈ ক্ষৰণ হোৱা। শক্ কৰি ভেড়াৰ নোমৰ
চাকনিভ সোমোৱা। চৰো পাত্ৰত খেলা কৰি সোমোৱা
গৈ। তোমাৰ মদকৰ বসে ইল্লক আমোদ দিয়ক ॥ ২১ ॥
এই সোমৰ বহুত ধাৰা স্তুতি কৰিছে। গাখীৰ আদিৰে
সিক্ত হৈ কলহত সোমাইছে। সাম গান গাব জনা
সকলো জনা সোমে সাম গান কৰি (গুৱলা শক্ কৰি)
লম্পটে পতীৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে পাত্ৰলৈ গৈছে ॥ ২২ ॥
হে পৰমান সোম, হে নু, স্তুত হৈ পাত্ৰত পৰি শত্ৰু
নিহত কৰি উপপতিয়ে প্ৰয়াৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে,
চৰায়ে উৰি গৈ গহত বহা দৰে কলহত সোমাইছা
॥ ২৩ ॥ হে পৰমান সোম, ত্বীৰ দৰে পিৱাহৰ ভাল
ধাৰা পুত্ৰক দিয়া দৰে তোমাৰ ভাল ধাৰা পাত্ৰলৈ
আহিছে। (ঋত্বিকে অনা) হবিং বৰ্ণৰ, বহুত বৰ্ণৰ
সোমে পানীত, দেবতাক বিচৰা যজমানৰ কলহত
পুনঃ পুনঃ শক্ কৰিছে ॥ ২৪ ॥

৯৭ সূক্ত—ঋ ৫৮।

ঋষি—১-৩ মিত্ৰাবৰ্ণৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ; ৪-৬-বশিষ্ঠ
পুত্ৰ ইল্ল প্ৰমতি; ৭-৯-বঃ পুঃ বুধগণ; ১০-
১২-বঃ পুঃ মত্ৰ্য; ১৩-১৫-বঃ পুঃ উপমত্ৰ্য;
১৬-১৮-বঃ পুঃ ব্যজ্ঞপাদ্; ১৯-২১-বঃ পুঃ শক্তি;
২২-২৪-বঃ পুঃ বৰ্ণ জন্ম; ২৫-২৭-বঃ পুঃ যুদ্ধক;
২৮-৩০-বঃ পুঃ বহুত্ৰ; ৩১-৪৪-শক্তি পুত্ৰ পৰা-
শব; ৪৫-৫৮-অজিৰসব পুত্ৰ কুংস। হ্রস্ব—জিহ্বত্।

দেবতা—পৰমান সোম।

এয়া সোণেৰে পৰিষ্কাৰ কৰা সোম দেবতাই বসেৰে
সৈতে দেবতাৰ লগত সঙ্গ কৰিছে। অভিবৃত্ত কৰা
সোমে শব্দ কৰি উলৰ চাকনিলৈ পত্ৰমান যজ্ঞলৈ
হোতাই পত্ৰ লৈ যোৱা দৰে গৈছে ॥ ১ ॥ কল্যাণায়
সংগ্ৰামৰ যোগ্য বস্ত্ৰ পিন্ধি, মহান কবি (ভূমি) নিশ্চয়কৈ
গাব লগীয়া (ঋতিকে কৰা স্তোত্ৰ বিলাক) গায়, বিচক্ষণ
জাগৰণশীল সোম ভূমি যজ্ঞত চেণা (শিলৰ) ফালৰ
পৰা পৰিষ্কাৰ হৈ পাত্ৰত সোমোৱা ॥ ২ ॥ যশস্বীৰ
মাজত অতি যশস্বী, মাটিত (উত্তৰ) হোৱা, প্ৰিয়
সোমক ওখত থকা ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিড আমাৰ
কাৰণে মাজ্জৰ্ন কৰা গৈছে। পৰিষ্কাৰ হৈ ভূমি
আকাশত শব্দ কৰা। ভোমালোকে আমাক সদায়
কল্যাণেৰে বক্ষা কৰা ॥ ৩ ॥ (হে স্তোতাসকল)
গোৱা,—সোমক স্তুতি কৰা। আমি দেবতাক অৰ্চনা
কৰিম। মহৎ ধনৰ কাৰণে সোমক (অভিবৰ কৰিবলৈ)
পথিওৱা। সোৱাদ সোম ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিড
পাব হৈ পৰিষ্কাৰ হৈছে। দেবতাক বিচৰা আমাৰ
সোম কলহত বহিছেগৈ ॥ ৪ ॥ দেবতা সকলৰ সখীত
ভাব কৰি সহস্ৰ ধাৰেৰে ইন্দু আমোদৰ কাৰণে ক্ষৰণ
হৈছে। নেতা সকলে স্তুতি কৰি থকা পুৰণি ঠাইলৈ
মহৎ সৌভাগ্যৰ কাৰণে ইজ্ঞলৈ বৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ হৰিং
বৰ্ণৰ পৰিষ্কাৰ হোৱা হে সোম, আমি স্তব কৰোতাক
ধন দিবৰ কাৰণে আহা। ভোমায় আমোদকৰ বস
সংগ্ৰামৰ কাৰণে ইজ্ঞলৈ যাওক। দেবতাৰ সৈতে একে
বথত সমানে থাকি আমাক ধন দিবলৈ আহা।
ভোমালোকে ৩ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ উশনা ঋষিৰ
কাব্য, (স্তোত্ৰ) গাই এই স্তোতাই দেবতা সকলৰ
জন্ম বিবৰণ কৈছে। বহুত কন্ম'ৰ, দীপ্তমান, পাপৰ
শোধক (ভেওঁ সোমে) বৰাহৰ গতিৰে ভৰিৰে শব্দ
কৰা দৰে শব্দ কৰি গৈছে ॥ ৭ ॥ হাঁহৰ দৰে চৰি ফুৰা
বৃষগণ সকলে শব্দৰ বলত অত্যাতিত হৈ ক্ষিপ্ৰ গ্ৰহাৰ
কৰা বুলি বিবেচনা কৰি (ধৰি) সোমৰ ফালে যজ্ঞ
ঘবলৈ গৈছে। সখা (স্তোতা) সকল সকলোৱে যাব
লগীয়া শব্দেৰে সহিব নোৱাৰা পৰমান সোমৰ ওচৰলৈ
গৈ বাণ (নামৰ) বাস্ত বজাই গান কৰিছে ॥ ৮ ॥
সেই সোমে অতি খবকৈ গৈছে। দীঘল খোজৰ নিজৰ
গতি অনুসৰণ কৰি অনাৱাসে ধেমালি কৰি গৈ থকা
সোমৰ পাচত অন্যাই যাব নোৱাৰে। ভীক্ৰ সিঙৰ
ভেওঁ বহুত বল কৰে। দিনত ভেওঁক হৰিং বৰ্ণৰ
বেধি। বাস্তি ৰজ্জুগামী দেখা যায় ॥ ৯ ॥ বলবান ইন্দুৱে
পাখীৰত গা ধুই ইজ্ঞৰ কাৰণে বলকৰ বস দি ইজ্ঞৰ

আমোদৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে। ষাঙ্কম্বিলাক মাৰিছে।
শব্দক সংহাৰ কৰিছে। স্তোতালৈ বৰণীৰ ধন (বহন)
কৰি বলৰ বজা (হৈ আছে) ॥ ১০ ॥ ইয়াৰ পাচত
শিলেৰে খিৰোৱা (চেপি উলিওৱা) সোম যধুৰ,
ধাৰাৰে দেবতাসকলক লগ ধৰি নোমৰে সজা চাকনি
পাব হৈ (কলহত) পৰে। ইজ্ঞৰ সখীত সেৱন কৰি
দেবতাক আমোদ দিয়া সোম, দেবতাৰ আমোদৰ
কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১১ ॥ ঋতুৰ কালত প্ৰিয় ধাৰক
ভেৰেৰে ঢাকি সোমে পৰিষ্কাৰ হৈ ক্ষৰণ হৈছে।
দেবতা সোমে নিজৰ বসেৰে দেবতা সকলক লগ
ধৰিবলৈ দহ আঙ্গুলিৰে ওখত থকা ভেড়াৰ মোমৰ
চাকনিলৈ পথিলাই দিয়ে ॥ ১২ ॥ বস্ত্ৰ বুৰাভে গৰুৰ
ফালে উদ্দেশ্য কৰি শব্দ কৰিছে। শব্দ উৎপাদন কৰি
সোমে পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গত চলি গৈছে। ভেওঁৰ শব্দ
সংগ্ৰামত ইজ্ঞৰ মাত যেন শুনি। নিজক সকলোকে
দেখুৱাই এইবিলাক কথা কয় ॥ ১৩ ॥ হে বসাল সোম,
পাখীৰেৰে ওফলি শব্দ কৰি যধুৰ সোমৰসৰ ডাৰ
পাইছা। হে সোম, পানী ছটিয়াই দিয়াত ভূমি পৰমান
হৈ ধাৰা বিস্তাৰ কৰি ইজ্ঞৰ কাৰণে গৈছা ॥ ১৪ ॥ হে
সোম, আমোদকৰ ভূমি, যেষক বৰিবলৈ অস্ত্ৰ গ্ৰহাৰ
কৰি আমোদৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। জিলিকি থকা
বৰণৰ কেউফালে প্ৰকাশ কৰি চাকনিড সিঁচি হৈ
পৰি আমাৰ কাৰণে গৰু বিচাৰি গৈ থকা ॥ ১৫ ॥
হে দীপ্ত সোম, প্ৰীত হৈ আমাক স্নগথেৰে পোতা
বৰণীৰ ধন সহজে পোতা কৰি ডাঙৰ কলহত ক্ষৰণ
হোৱা। লোহৰ অন্তৰেৰে সকলো হুংখ দিয়া ষাঙ্কম
বিলাক মাৰি ওখত থকা ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিড
ধাৰাৰে বৈ যোৱা ॥ ১৬ ॥ হে সোম, ভূমি আমালৈ
স্বৰ্গৰ পৰা বৰষুণ ঢালি দিয়া, (যি বৰষুণ) খবকৈ
আছে, অন্নবতী আৰু ক্ষিপ্ৰদাতা। হে ইন্দু, লবাব
বজুৰ নিচিনাকৈ ওললৈ থকা বায়ুৰ ফালে যোৱা।
এইবিলাক (ধন আদি) আনি খুলি দি যোৱা ॥ ১৭ ॥
হে সোম, পৰিশোধিত হৈ পাপত লিপ্ত হোৱা মোক
পাখি খোলা দৰে মোচন কৰা। হে সোম, ভূমি
মোক পোন বাট দেখুৱাই বল দিয়া। হে হৰিংবৰ্ণৰ
সোম পাত্ৰত ঢালি দিলে ভূমি ধোঁৱাব দৰে শব্দ কৰা।
হে দেবতা সোম, মানুহৰ হিত কৰা, ঘৰত থকা ভূমি
(কলহলৈ) আহা ॥ ১৮ ॥ হে ইন্দু, আমোদৰ কাৰণে
(আৰু) যজ্ঞৰ কাৰণে ভূমি ওখত থকা নোমৰ চাকনিড
ধাৰাৰে সৈতে ক্ষৰণ হোৱা। স্নগন্ধি বাধা দিব নোৱাৰা
ভূমি অন্ন লাভৰ কাৰণে বুদ্ধত কেউফালে ক্ষৰণ হোৱা

। ১৯ ॥ এয়া সোমে লেকাম নোহোৱা, বহুত নলগোৱা
ক'ভো নবজা, যুদ্ধত এৰি দিয়া ধোঁৱাৰ দৰে দীপ্য-
মান হৈ (কলহলৈ) গৈছে। হে দেবভাসকল, সেয়া
সোম পান কৰিবলৈ আহা ॥ ২০ ॥ হে ইন্দু, আমাৰ
এই যজ্ঞৰ উদ্দেশ্যে ওপৰৰ পৰা পানী (সোমবস)
দিয়া আৰু চমস পাত্ৰত পৰা। হে সোম আমি বিচৰা
বহুত বীৰ পুত্ৰ যুক্ত ধন দিয়া ॥ ২১ ॥ এয়া সোমক
যেতিয়া জ্ঞতিবাক্যেৰে সংস্কাৰ কৰা হয়, যেতিয়া ধৰ্ম
কৰ্মৰ কাৰণে সন্মুখত থকা কথা কৰ পৰা স্তোতাই
শব্দ কৰি স্তুতি কৰে, যেতিয়া বৰণীয়া দেবতাৰ
প্ৰীত হোৱা, সকলোৰে পালক কলহত থকা দীপ্ত
সোমক বিচাৰি গৰু বিলাক আহে (নিজৰ গাখীৰৰ
লগত সোমক মিহলাই দিবলৈ) ॥ ২২ ॥ স্বৰ্গত উপস্থিতি
হোৱা, ধনদাতা, দান দিবলৈ ওফন্দি থকা, সুপ্ৰজ্ঞাৰ
সোমে ঋতৰ (যজ্ঞৰ) কাৰণে ঋতৰে (নিয়মেৰে) ক্ষৰণ
হৈছে। শুদ্ধ বলৰ বজা সোমে ধৰ্ম্মক ধাৰণ কৰে। দহোটা
বন্ধিৰে (আঙ্গুলিৰে) বহুত ধাৰণ কৰিছে ॥ ২৩ ॥
চাকনিত পৰমান হোৱা, মানুহৰ স্তুতি, দেবতাৰ আৰু
মানুহৰ বজা, বহুত ধনৰ ধনপতি, ইন্দুৱে দুয়োৰে
(দেবতা আৰু মানুহৰ) হৈ ভালকৈ কৰা ঋতৰ
(নিয়মৰ) কাম ভাল পাই ॥ ২৪ ॥ হে সোম, আমাৰ
অন্ন লাভৰ কাৰণে ইজ্জ আৰু বায়ুৱে পান কৰিবলৈ
খবকৈ যোৱা। তুমি সহস্ৰ বৃহৎ অন্ন আমাক দিয়া। হে
সোম পৰমান হৈ আমাৰ অন্নৰ বিষয় জ্ঞাত হোৱা ॥ ২৫ ॥
দেবভাক স্তৰ্ণন কৰা, কেউফালে সিঁচি দিয়া সোমে
আমাক পুত্ৰ আৰু ঘৰ দিয়ক—যেনেকৈ যজন কৰিব
লগীয়া স্থলোকত থকা দেবভাক সুমতিৰ বিশ্ব বৰেণ্য
হোতাই (পুত্ৰ আৰু ঘৰ পাবলৈ) যজন কৰে
ভেনেকৈ দিয়ক ॥ ২৬ ॥ হে সোম দেবতা, দেবতাই
পান কৰা তুমি মহৎ যজ্ঞত পানৰ কাৰণে এই দৰে
ক্ষৰণ হোৱা। তুমি পঠিওৱা আমি বলী হলেও যুদ্ধত
শত্ৰুক পৰাজয় কৰিম। (হে সোম) পৰিষ্কৃত হৈ
চাৰাপৃথিৱীৰ ভাল ঠাইত আমাক বাৰিবা ॥ ২৭ ॥ হে
শোম, ঋতিকে লগাই দিয়া ধোঁৱাৰ দৰে তুমি চিঞৰা।
তুমি সিংহৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ, আৰু মনতকৈও বেগী।
আমাৰ সন্মুখত যি পোন বাট আছে সেই বটৌৰে, হে ইন্দু
আমাৰ সুখৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ২৮ ॥ দেবতাৰ
পৰা উপস্থিতি হোৱা হে সোম, তুমি শতধাৰা উলিয়াই
দিয়া। ঋত্বিক সকলে সহস্ৰবাৰ এই ধাৰা বিলাক
খোঁৱন কৰিছে। দিবলগীয়া ধন আমালৈ ক্ষৰণ কৰা।
তুমি বহুত ধনৰ আগত যোৱা হৈছা ॥ ২৯ ॥ যেনেকৈ

সূৰ্য্যৰ বন্ধি ওলায় (ভেনেকৈ সোমৰ ধাৰা পৰে)
ধাৰ বজা এয়া সোমে সধাকৈ কোনো অন্যান্য নকৰে।
কৰ্ম্মেৰে যত্ন কৰি পুত্ৰই যেনেকৈ পিতৃক উপকাৰ
কৰে, ভেনেকৈ তুমি এই প্ৰজাক আনে পৰাভৰ কৰিব
নোৱাৰা কৰি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৩০ ॥ যেতিয়া (বসন্তী-
বৰী) পানীত শোধন কৰি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাব
হৈ যোৱা, যেতিয়া তোমাৰ নিজা মধুৰ ধাৰা বোতাই
দিয়া। হে পৰমান সোম, ধাৰক তুমি গৰুৰ গাখীৰ
লক্ষ্য কৰি ক্ষৰণ হৈছা। জন্ম হৈৱেই অৰ্চনীয় তেজৰে
সূৰ্য্যক পূৰণ কৰি দিছা ॥ ৩১ ॥ সেই সোমে ঋতৰ
(সত্যৰ) পস্থা অনুসৰণ কৰি চিঞৰে। অমৃতৰ স্থান
তুমি বগা হৈ প্ৰকাশ কৰিছা। মদকৰ বসমুখত তুমি
ইজ্জৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছা। স্তোতা সকলৰ স্তোত্ৰৰে
বাক্য পঠিয়ালত তুমি ক্ষৰণ হৈছা ॥ ৩২ ॥ হে সোম,
স্বৰ্গত জন্ম ভাল চৰাই, দেবতালৈ কৰা যজ্ঞলৈ কৰ্ম্মৰ
ধাৰা ক্ষৰণ কৰি ভাললৈ চোৱা। হে ইন্দু, সোমাধাৰ
কলহত সোমোৱা। শব্দ কৰি তুমি সূৰ্য্যৰ বন্ধিৰ কালে
যোৱা ॥ ৩৩ ॥ বহন কৰা যজ্ঞমানে তিনিবিধ (ঋত্ব-
যজ্ঞ-সাম) স্তুতিবাক্য প্ৰেৰণ কৰিছে। ঋতৰ (যজ্ঞৰ)
ধাৰণ কৰা ব্ৰহ্মৰ (সোমৰ) স্তুতি প্ৰেৰণ কৰিছে।
গৰুৰ পালৰ পতি বৃষভৰ ওচৰলৈ যেনেকৈ গাই গৰু
বিলাক যায়, সোমক গাই গৰুৱে গাখীৰ দিবলৈ শুধি
আহে। স্তোতাই স্তুতি কৰিবলৈ কামনা কৰি আহে
॥ ৩৪ ॥ খিৰোৱা গাই গৰু বিলাকে (গাখীৰ দিবলৈ)
সোমক কামনা কৰিছে। মেধাবী স্তোতাই স্তোত্ৰেৰে
সোমক শুধিছে। গাখীৰেৰে মিলাই অভিমুখ কৰা
(ঋত্বিক) সকলে সোমক পৰিষ্কাৰ কৰিছে। ত্ৰিষ্টুত-
হন্দৰ ঋত্ব বিলাকে সোমক স্তুত কৰিছে ॥ ৩৫ ॥ হে
সোম, তুমি পাত্ৰত এইদৰে সিঞ্চন হৈ, পৰিষ্কাৰ হৈ
আমাৰ মজ্জলৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। ডাঙৰ শব্দ
কৰি ইজ্জৰ পেটত সোমোৱা। স্তুতি বাক্য বৰ্জন
কৰা। আমাক বহুত বুদ্ধি যুক্ত কৰা ॥ ৩৬ ॥ লাগৰণ
শীল ঋতৰ (যজ্ঞৰ) স্তুতি বিলাক গোৱা যিগ্ৰ সকলে
সোমক বিস্তৃত কৰি চমস পাত্ৰত বহুতাই থৈছে।
হজনকৈ কামনা কৰা সিদ্ধহন্ত নেতা অজৰ্ঘ্য সকলে
চাকনিত, সোমক বোৱাই দিছে ॥ ৩৭ ॥ সূৰ্য্যই সন্মুখৰ
পাৰ হৈ যোৱা দৰে সেই সোমে পৰিষ্কৃত হৈ ইজ্জৰ
ওচৰলৈ যায়। দুয়ো চাৰাপৃথিৱী নিজ মহিমাৰে পূৰণ
কৰে। নিজ তেজৰে এজ্জৰ লুকাই নিৱে। যি প্ৰিয়
সোমৰ ধাৰা বিলাক স্তুতি প্ৰিয় বন্ধনৰ কাৰণে হয়,
সেই সোমে আমাক বেতন ভোগ কৰাক বেতন দিয়া দৰে

ধন দিল্লক ॥ ৬৮ ॥ বাট জনা, যি সোমে সৰ্ব্বজ্ঞ, আমাৰ পূৰ্বৰ পিতা (অজিবস) সকলৰ গৰুৰ কথা জানি পৰ্বত ডাঙি উলিয়াই দিছিল, সেই দেবতা সকলক বৰ্দ্ধন কৰা, নিজে বৰ্দ্ধন হোৱা, পৰিকৃত্ত হৈ কৰ্ম্মৰ বৰ্ষক সোমে আমাক-নিজ জ্যোতিৰে বক্ষা কৰক ॥ ৬৯ ॥ বসব সমুদ্ৰ বজা সোমে বিস্তৃত ভুবনত প্রজা উৎপাদন কৰি সকলো অভিক্রম কৰি গৈছে। কামবৰ্ষক অভি-বৃত্ত হোৱা ইন্দু ওখত থকা নোমৰ চাকনিত বহুত বৰ্দ্ধন হৈছে ॥ ৭০ ॥ মহান পুজা সোমে সেইটো মহৎ কাম কৰিলে যে পানীৰ গৰ্ভৰ সোমে দেবতা পিলাকক বিচাৰি উলিয়ালে। পৰমান সোমে ইজ্জক বল দিলে। ইন্দুৱে সূৰ্য্যত জ্যোতি উৎপাদন কৰিল ॥ ৭১ ॥ হে সোম, তুমি বায়ুক আমাৰ অন্ন আৰু ধন দিবলৈ আৰ্হোদ দিয়া। পৰমান হোৱাৰ পাচত মিত্ৰ আৰু বক্ষক আৰ্হোদ দিয়া। মৰুগণক আৰ্হোদ দিয়া। সকলো দেবতাক আৰ্হোদ দিয়া। হে দেবতা সোম, তুমি দ্যাবপৃথিবীকো আৰ্হোদ দিয়া ॥ ৭২ ॥ হে সোম, পোনতকৈ গৈ ক্ষৰণ হোৱা। উপদ্রণ নষ্ট কৰি, বেমাৰ গুহাই, হিংসক শত্ৰুক আঁতৰাই (ক্ষৰণ হোৱা)। ভোমাৰ, নিজৰ বস গৰুৰ গাখীৰত মিহলাই পাত্ৰলৈ গৈছা। তুমি ইজ্জৰ সখা। হে সোম, আমি ভোমাৰ সখীত লাভ কৰিম ॥ ৭৩ ॥ হে সোম, মধুৰ বস ক্ষৰণ কৰা। ধনৰ উহ (উৎস) ক্ষৰণ কৰা। আমাক বীৰ পুত্ৰদিয়া,—ধন দিয়া। হে পৰমান সোম, ইজ্জৰ কচি-কৰ হোৱা। আমাক অন্তৰীক্ষৰ পৰা ধন ক্ষৰণ কৰি দিয়া ॥ ৭৪ ॥ অভিযুত হোৱা বলবান সোম ধাৰাবে ধোৱাৰ দৰে গৈ নদীয়ে উললৈ যোৱা দৰে কলহলৈ গৈছে। পৰিকৃত্ত হোৱা সোম কাঠৰ (ভৈলুৱী) কল-হলৈ গৈ বহিছে। সেই সোম গৰুৰ গাখীৰেৰে (মিহলি হৈ) গৈছে। পানীৰ লগতো গৈছে ॥ ৭৫ ॥ হে ইজ্জ, ভোমাক কামনা কৰি ভোমাৰ কাৰণে বীৰ, বেগবান, এয়া সোম চমস্ পাত্ৰত ক্ষৰণ হৈছে, সকলো দেখা, বথযুক্ত, শুদ্ধ বলৰ যি সোমে দেবতাক ইচ্ছা কৰি ক্লান্তাভাৱ দৰে সৃজন হৈছে ॥ ৭৬ ॥ পূৰ্বকালৰ অগ্নেৰে বিস্তৃত কৰা সকলো ধিৰোৱা পৃথিবীৰ ৰূপ বিলাক চেব পেলাই, তিনি সমুদ্ৰৰ (শীত, তাপ আৰু বৰষুণ) নিধাৰক যজ্ঞ ঘৰত বহি (গাখীৰৰ) কাপোৰ, পিচি পানীত ঋকি সোমে হোতাৰ দৰে মাত য়াতি যজ্ঞলৈ গৈছে ॥ ৭৭ ॥ হে সোম দেবতা, বথবান তুমি আমাৰ যজ্ঞত চোৱোত (বিলাৰ ফালত) পৰিকৃত্ত হৈ (বসভীৰবী) পানীত দোমকালে ক্ষৰণ হোৱা। অতি সোৱাদ, মধু-

মান, ঋতবান (নিয়মবান) সবিভা দেবতাব দৰে সতা স্তম্ভিৰ হৈছা ॥ ৭৮ ॥ হে সোম, (আমি) স্তম্ভি কৰি থকা তুমি পানৰ কাৰণে বায়ুৰ ওচৰলৈ যোৱা। পৰিকৃত্ত হৈ পানৰ কাৰণে মিত্ৰাৰক্ষণৰ ওচৰলৈ যোৱা। নেতা, বুদ্ধিৰে বেগ কৰা, বথত থকা, অমিনী হৃজনৰ ওচৰলৈ যোৱা। কামবৰ্ষক, বজ্জৰাহ ইজ্জৰ পানৰ কাৰণে যোৱা ॥ ৭৯ ॥ হে সোম, তুমি আমাক ভাল কাপোৰ দিয়া। পৰিকৃত্ত হৈ ভাল বিবতি গৰু দিয়া। আনন্দকৰ সোণ ভৰণ-পোষিণৰ কাৰণে আমাক পোৱাই দিয়া। হে সোম দেবতা, বথযুক্ত তুমি ধোৱা আমাক পোৱাই দিয়া ॥ ৮০ ॥ হে সোম, পৰিকৃত্ত হৈ তুমি দৈব ধন আমাক আনি দিয়া। পৃথিবীত থকা সকলো ধন পোৱাই দিয়া। যি ভোমাৰ সামৰ্থ্যৰে আমি ধন-দ্রব্য পাওঁ সেই সামৰ্থ্য আমাক দিয়া। ঋষি পুত্ৰ সকলৰ ষোণা ধন জমদগ্নিক পোৱাই দিয়া দৰে আমাক পোৱাই দিয়া ॥ ৮১ ॥ হে সোম, এনেকৈ পৰমান হোৱা ধাৰাবে এইবিলাক ধন ক্ষৰণ কৰা। হে ইন্দু, তুমি হালবীৰ্য্য পানীলৈ যোৱা। এই সোম (পৰিক্ৰাৰ কৰা হলে) মূল আদিভ্যৰো বায়ুৰ দৰে বেগবান হৈ, বহুতে যজ্ঞ কৰা ইজ্জৰো (অতি) খৰকৈ কৰ্ম্মৰ নেতা পুত্ৰ আমাক দিয়ক ॥ ৮২ ॥ হে সোম, বিখ্যাত তুমি বিখ্যাত জীৰ্ঘ, স্থানত, আমাৰ যজ্ঞত এই পবিত্ৰ কৰা ধাৰাবে বেচিকৈ ক্ষৰণ হোৱা। শত্ৰুৰ বাটী হেজাৰ ধন পকা ফল থকা গছ জোকাৰি অনা দৰে সোমে লৈ আহিলে ॥ ৮৩ ॥ মহৎ শৰ বৰ্ষণ কৰা আৰু শত্ৰু দমন কৰা এই বৃষ্টি কাম এই সোমৰ সুখকৰ হয়। যি ধোৱাবে কৰা যুক্ত আৰু বাহুযুক্ত শত্ৰুক বধ কৰা হয়, সেই সোমে (তাৰ) শত্ৰুক শুৱাই দিলে,—দমন কৰি দিলে। হে সোম, তুমি শত্ৰুক মাৰিলা আৰু অগ্নিৰ হোম নকৰাক খেদাই দিলা ॥ ৮৪ ॥ হে সোম, বিস্তৃত তিনিখন (অগ্নি, বায়ু, সূৰ্য্য) চাকনিত পৰিকৃত্ত হৈ তুমি এখন চাক্তি লৈ গৈছা।—তুমি ভগ। দিবলপায়ী ধনৰ দাতা। হে ইন্দু, তুমি অনা ধনশানতকৈ বেচি ধনবান ॥ ৮৫ ॥ সকলো জনা, মেধাবী, সকলো ভুবনৰ, বজা এয়া সোম ক্ষৰণ হৈছে। যজ্ঞত, সোমৰ ধাৰা পথিয়াই সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত দুয়োফালে পাৰ হৈ গৈছে ॥ ৮৬ ॥ মহান, কোনোতে বাধা দিব নোৱাৰা (দেবতা) সকলে সোম চেলেকি চাইছে। সোমৰ থকা, ঠাইত ধন বিচৰা স্তোভাই তব কৰা দৰে শৰু, কৰিছে। বীৰ অধিকে বহোটা আত্মজিবে সোমক অনুচৰ কৰি দিছে। সোমৰ ৰূপ পানীত মাজীন কৰিছে ॥ ৮৭ ॥

হে সোম, পবমান হোৱা তোমাৰ সহায়ৰে যুদ্ধত
বহুত কাম আমি বিশেষকৈ কৰিম। সেই বাবে
আমাক যিহঁত, বৰুণ, অদিতি, নৈ, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গই
(ধন আদি দি) সন্তোষ কৰক ॥ ৫৮ ॥

১৮ সূক্ত—ঋ ১২

ঋষি—বৃষাগিবৰ পুত্ৰ অশ্বৰীষ আৰু ভবদ্বাজৰ
পুত্ৰ ঋজিমা। ছন্দ—অমৃতভূ; ১১ বৃহতী।
দেবতা—পবমান সোম।

হে দীপ্ত সোম, অতি বলপ্ৰদ ধন আমাক পোৱাই
দিয়া (যি ধন) বহুতৰ স্পৃহণীয়, সহস্ৰক ভৰণ কৰিব
পৰা, বহুত অগ্নয়ুক্ত, আৰু মহৎ অভিভব কৰিব পৰা
শক্তি থকা ॥ ১ ॥ বহুত উঠুতাই (যোদ্ধাই) যেনেকৈ
কবচ পিন্ধে তেনেকৈ অভিযুক্ত কৰাৰ পাচত নোমৰ
চাকনিত সোম বৈ গৈছে। কেউফালে পথিৱী দিলত
ইন্দুৱে কাঠৰ কলহত ধাৰাবে ক্ষৰণ হৈছে ॥ ২ ॥ অভিযুক্ত
কৰাৰ পাচত সেই ইন্দুৱে মদকৰ হৈ নোমৰ চাকনিত
কেউফালে ক্ষৰণ হৈছে, যি সোমে গাখীৰ বিচাৰি
ধাৰাবে সৈতে স্বৰ্গৰ জ্যোতিৰ দৰে বৈ গৈছে ॥ ৩ ॥
হে দেবতা সোম, সেই তুমি বহুত পুত্ৰ যুক্ত মানুহক
দাতা যজমানক সহস্ৰ ধন আনি দি হে ইন্দু, শত-
ৰূপে ব্যক্ত কৰিলা ॥ ৪ ॥ হে শত্ৰুৰ হস্তা সোম, এনেকুৱা
তোমাৰ আমি আপোন। হে বাস কৰাওঁতা, বহুত
স্পৃহা কৰা, তুমি দিয়া ধনৰে আমি তোমাৰ অতি
ওচৰৰ হম। হে বাধা দিব নোৱাৰা গতিৰ সোম,
আমি (তুমি দিয়া) সুখৰ অতি ওচৰৰ হম ॥ ৫ ॥
দুই-পাঁচ (দহ) বাইভনীয়ে (আজুলিয়ে) নিজৰ
বশৰে শিলেৰে চেপাৰ পাচত, ইন্দুৰ প্ৰিয়, সকলোৰে
কামনা কৰা সোমক (বসন্তীৰবী) পানীত ধাৰাবে
গা ধুৱাইছে ॥ ৬ ॥ সকলোৰে স্পৃহণীয়, হৰিৎ বৰ্ণৰ,
আকাশ বৰ্ণৰ, সেই সোমক নোমৰ চাকনিৰে শোধন
কৰিছে,—যি সোমে আমোদকৰ বসেৰে সৈতে সকলো
দেবতাৰ ওচৰলৈ গৈছে ॥ ৭ ॥ (হে ঋত্বিকসকল)
তোমালোকে এই সোমৰ সন্ধৰণেৰে বলৰ সাধক বস
পান কৰা। আৱিষ্কাৰ দৰে সকলোৰে কাম্য এয়া
সোম,—যি সোমে স্তোত্ৰ প্ৰেৰকক মহৎ অগ্ন দিয়ৈ
॥ ৮ ॥ হে মানুহৰ নিজৰ দেৱী দুজনী দ্যাৱাপৃথিৱী,
তোমালোকৰ বহুত সেই সোম জন্ম হৈছিল। দেবতা
সোমক পৃথিৱীত শিলত বাধি জন্ম হোৱা ডেওঁক,
ডাক্তৰ মাত্ৰ মতা (সোমক ঋত্বিকে) চেপি উলিয়ালে
॥ ৯ ॥ হে সোম, বৃদ্ধক বধ কৰা দেবতা ইন্দুই পান

কৰিবলৈ তোমাক পানীৰে সিকন কৰিছে। দক্ষিণা
দিয়া ঋত্বিকক দিবলৈ, যজ্ঞ ঘৰত বহা মানুহক কল
দান কৰিবলৈ (পানী ঢালি) পথিৱীয়ে দিছে ॥ ১০ ॥
বাতিপুৱা উষা উদয় হলে সেই পুৰণি সোম বিলাক
চাকনিত ক্ষৰণ হয়। — যি সোমে অজ্ঞানত থকা সেই
মায়াবী চোৰবিলাকক নাইকিয়া কৰি ক্ষৰণ হয় ॥ ১১ ॥
হে সখা, স্তোতা, জ্ঞানীসকল, তোমালোকে আৰু আমি
বহুত কচিকৰ, বলকৰ, সুগন্ধি সোম পান কৰিম।
অগ্নয়ুক্ত ঘৰৰে সৈতে বলকৰ সোমক ভজন কৰিম ॥ ১২ ॥

১৯ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—কশ্যপৰ পুতেক বেভ আৰু স্তম্ব।
ছন্দ—অমৃতভূ; ১ বৃহতী।
দেবতা—পবমান সোম।

সকলোৰে স্পৃহণীয়, শত্ৰুৰ ধৰ্মক সোমলৈ পুৰুষত্ব
ব্যক্তক ধনুৰ টান দিছে। পূজা কৰিব খোজা ঋত্বিকে
মেধাৱী দেবতাৰ আগত বলবান দেবতাৰ কাৰণে বগা
কাপোৰ মেলা দিছে (বগা নোমৰ চাকনি মেলা
দিছে) ॥ ১ ॥ বাতিৰ পাচত (পুৱা) অলঙ্কৃত হৈ সোমে
বলৰ উদ্দেশ্যে (বসন্তীৰবী) পানীত গা ধুইছে। পৰি-
চৰণ কৰা যজমানৰ আজুলি বিলাকে হৰিৎবৰ্ণৰ সোমৰ
অংশ বিলাক বাবলৈ বেতিয়া হেচি দিয়ে (ভেতিয়া
সৰন হয়) ॥ ২ ॥ এই সোমৰ সেই বস শোধন কৰিম,
যি মদকৰ বস ইন্দুই বেচিকৈ পান কৰে। গৰুৱে
আৰু স্তোতাই আগতে আৰু এতিয়াও যি সোমক
মুখেৰে ধৰে (অথাৎ পান কৰে সেই বস শোধন কৰিম)
॥ ৩ ॥ বিস্কৃত কৰা সেই সোমক পুৰণি স্ততিৰে স্তোতাই
স্ততি কৰিছে। আৰু আজুলি বিলাকে শোধন কৰা
কামলৈ বল প্ৰয়োগ কৰি দেবতা সকলৰ কাৰণে সোম
দিবলৈ সমৰ্থ হৈছে ॥ ৪ ॥ পানীৰে পথালি সকলোৰে
ধাৰক সোমক ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত চেকি শোধন
কৰে। মনীষী সকলে সেই সোমক দুডৰ দৰে (দেবতাক)
আগতে জনাবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰে ॥ ৫ ॥ অতি আমোদ
কৰা সেই সোমে পথিকৃত হোৱাৰ পাচত চমস পাজ্জ
বহে, যেনেকৈ (বৃষত) পত্ৰৰে বেভ: আৱান কৰে।
কৰ্মৰ পতি এওঁ স্ততি বাক্য বিচাৰে ॥ ৬ ॥ দেবতাৰ
কাৰণে অভিযুক্ত সেই সোম দেবতাক সুকৰ্মা ঋত্বিক
সকলে যাৰ্জ্জন কৰিছে। বেতিয়া এই সোমক প্ৰজ্ঞান
সংসদত (ধন দিৱা বৃদ্ধি) আনে, বেতিয়া বহতী
(বসন্তীৰবী) পানীত নাথি তেওঁ গা ধোৱে ॥ ৭ ॥
হে সোম, অভিযুক্ত হলে বেতিয়া বহল হৈ থকা তোমাৰ

নেতা' সকলে চাকনিলে নিজে অতি আয়োদকৰ তুমি
ভেতিয়া ইল্লৰ কাৰণে চমস পাত্ৰত বহা ॥ ৮ ॥

১০০ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—কশাপৰ পুত্ৰ বেভ আক সূহু । হুন্দ—
অমুৰ্ভুপ । দেবতা—পবমান সোম ।

যেনেকৈ নতুনকৈ জন্ম হোৱা পোৱালীক মাকে
চেলেকে, তেনেকৈ, দ্ৰোহহীন, ইল্লৰ প্ৰিয়, কাম্য সোমক
জ্ঞাতি কৰিছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দু বিলাক, পৰিষ্কৃত হৈ তুমি
হুয়ো স্থানৰ (স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীৰ) ধন আমালৈ আন ।
তুমি হবি দাত্তাক ঘৰত থাকি সকলো ধন পোষণ
কৰা ॥ ২ ॥ হে সোম, তুমি বৰষুণৰ ধাৰাৰ দৰে
মনৰ বেগেৰে ধাৰা সৃষ্টি কৰি দিয়া । হে সোম, তুমি
পাৰ্থিৱ আৰু দৈব ধন আমালৈ পোষণ কৰা ॥ ২ ॥
সোতাই ভজন কৰা, অভিযুত কৰা তোমাৰ ধাৰা
বিলাক ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিলে, শত্ৰু জয় কৰা ধোঁৱাৰ
দৰে জৰি গৈছে ॥ ৪ ॥ হে কবি সোম, আমাৰ কৰ্ম
আৰু বলৰ কাৰণে তুমি ধাৰাৰে বৈ যোৱা । তোমাক
ইল্ল আৰু মিত্ৰাবৰ্ণৰ পানৰ কাৰণে অভিযুত কৰা
হৈছে ॥ ৫ ॥ হে সোম, অতি অন্নদাতা তুমি, চাকনিত
ধাৰাৰে বৈ যোৱা । তুমি ইল্ল, বিষ্ণু আৰু অন্য দেব-
তাৰ কাৰণে অতি মধুৰ হোৱা ॥ ৬ ॥ হে পবমান সোম,
যজ্ঞত দ্ৰোহহীন মাকৰ দৰে (বসভীবৰী) পানীয়ে হৰিৎ
বৰ্ণৰ তোমাক চাকনিৰ ওপৰত চেলেকিছে যেনেকৈ
(নতুনকৈ জগা , পোৱালীক গৰুৱে (মাকে)
চেলেকে ॥ ৭ ॥ হে পবমান সোম, মহৎ যশেৰে সৈতে
বিচিত্ৰ বস্ত্ৰিৰে গৈ আছা । বেগাই গৈ হবি দাত্তাৰ
ঘৰত থাকি সকলো এছাৰ ৰূপ বাক্স মাৰা ॥ ৮ ॥ হে
মহৎ কৰ্মৰ সোম, তুমি স্বৰ্গত আৰু পৃথিবীত অতি
প্ৰকাশ কৰা । হে পবমান সোম, তুমি মহতৰে সৈতে
তোমাৰ কৰচ পিছিয়া ॥ ৯ ॥

১০১ সূক্ত—ঋ ১৬ ।

ঋষি—১-৩-শ্যাবাস্বৰ পুত্ৰ অদ্বীপ ; ৪-৬-নহুব
পুত্ৰ যযাতি ; ৭-৯-মম্বৰ পুত্ৰ নহুব ; ১০-১২-
স বৰণৰ পুত্ৰ মম্ব ; ১৩-১৬-বিষ্ণুমিত্ৰৰ পুত্ৰ বা
বাকৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি । হুন্দ—অমুৰ্ভুত ; ১-৩
-পাল্লগ্ৰী । দেবতা—পবমান সোম ।

হে সখা (সোত) সকল তোমালোকে সন্মুখত থকা
জাগতে জয় কৰি জনা সোমৰ অভিযুত কৰা মদকৰ

বসক দীঘল জিহাৰ কুকুৰৰ পৰা জীভৰ কবি বাধা
॥ ১ ॥ অভিযুত কৰা, কৰ্মৰ সাদু সোম পাপ নাদক
ধাৰাৰে কেউকালে ধোঁৱা ধোৱা দৰে ক্ষৰণ হৈ গৈছে—
॥ ২ ॥ কৰ্মৰ নেতা (অতিক) সকলে সেই বাধা দিব
নোহোৱা, স্বজন কৰিবলগীয়া সোমক সকলো ৰূপক
(সোত গাই) শিলেৰে চেপি পৰিৱাহিছে ॥ ৩ ॥ অতি
মধুৰ, অভিযুত কৰা, মদকৰ সোম বিলাক চাকনিত
পৰি ইল্ললৈ ক্ষৰণ হৈছে । তোমালোকৰ (হে সোম)
মদকৰ বস বিলাক দেবতা সকললৈ ৰাওক ॥ ৪ ॥
সোম ইল্লৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে,—এই বুলি সোত
সকলে কৈছে । বাকাৰ পতিৱে সকলোৰে ঈশ্বৰে (সোমে)
বলেৰে, জ্ঞতিৰে সৈতে পূজা বিচাৰিছে ॥ ৫ ॥ সাগৰৰ
দৰে সহস্ৰ ধাৰাৰে সোম ক্ষৰণ হৈছে । জ্ঞতিৰ প্ৰেৰক
ধনৰ পতি ইল্লৰ সখা সোমে দিনে দিনে ক্ষৰণ হৈছে
॥ ৬ ॥ এৱেই পূষা, এৱেই ভগ ধনৰ হেতু এয়া সোম
পৰিষ্কৃত হৈ বৈ গৈছে । সকলো জীৱৰ পালক সোমে
হুয়ো দ্যাৱাপৃথিবী প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ৭ ॥ গৰু বিলাকে
প্ৰিয়, অতি দীপ্ত, সোমৰ আয়োদৰ কাৰণে শব্দ কৰিছে ।
পবমান ইন্দু বিলাকে (ক্ষৰণ হবলৈ) বাট উলিয়াই
লৈছে ॥ ৮ ॥ হে পবমান সোম, অতি ওজস্বী যি তোমাৰ
বস আছে, যি বস পাঁচ জাতিত বিদ্যমান, যি বসেৰে
(পান কৰি) আমি ধন পাওঁ, সেই বিখ্যাত বস
আমালৈ আন ॥ ৯ ॥ ভালকৈ বাট জনা ইন্দু বিলাকে
আমাৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে । (সেই বিলাক) (আমাৰ)
মিত্ৰ অভিযুত কৰা, পাপ বহিত, সূৰ্য্যানৰ আৰু স্বৰ্গক জনা
॥ ১০ ॥ গৰুৰ ছালৰ ওপৰত দেখা, শিলৰ ওপৰত
চেপা, ধন লাভ কৰা, আমাৰ (সোম) অন্নই কেউকালে
শব্দ কৰিছে ॥ ১১ ॥ বিত্তক কৰা, মেধাবী, দৈ মিত্ৰ-
লোভা (বসভীবৰী) পানীলৈ ধোৱা, স্থিৰ হৈ থকা
এই সোম বিলাক সূৰ্য্যৰ দৰে সকলোৰে দেখা হৈছে
॥ ১২ ॥ অভিযুত কৰা সোম জয়ৰ সেই শব্দ বিলাক
(কৰ্মৰ বিৱৰ্ণকৰ) যাবকে (কুকুৰে) স্তম্ভনক ।
(হে সোত সকল) কৰ্মহীন সেই কুকুৰক ভাৰ্গবে
মথক (মথ নামেৰে মানুহ) খেদোৱা দৰে মাৰা ॥ ১৩ ॥
দেবতাৰ বন্ধু সোমে, পুত্ৰক হাতেৰে লাগি থকা দৰে,
চাকনিখন বেৰি ধৰিছে । সেই সোধে নিজৰ ঠাই
(কলহলৈ) বহিবলৈ গৈছে যেনেকৈ উপপতিৱে, অসভা
ভিবোভাক পাবলৈ যায় বা দৰাই কন্যাক পাবলৈ
যায় । (তেনেকৈ কলহলৈ গৈছে) ॥ ১৪ ॥ বল
সাধক সেই সোম বীৰ, যি সোমে দ্যাৱপৃথিবী বধাই
শিলে । হৰিৎবৰ্ণৰ সোমে বিধাতাৰ (যজমানৰ) দৰে

নিজ ঠাইত বহিবলৈ (যত্ন কৰি) চাকনিত পৰিছে ॥ ১৫ ॥ এই সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত বৈ গৈছে । গৰুৰ চালৰ ওপৰত লক্ষকৰি কামবৰ্ষক হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম ইজ্জৰ স্থানলৈ গৈছে ॥ ১৬ ॥

১০২ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—আপ্যাব ত্ৰিত (আপ্যাব পুত্ৰ ত্ৰিত) ।

ছন্দ—উষ্ণীক । দেবতা—পৰমান সোম ।

যজ্ঞ কৰা মহতী পানীৰূ কেচুৰা (পুত্ৰ) সোমে ঋতৰ (যজ্ঞৰ) প্ৰকাশক বস পঠিয়াই দি সকলো প্ৰিয় হৰি পৰিভব কৰিছে । দুভাগ হৈ (স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত) বৈছে ॥ ১ ॥ ত্ৰিভব (মোৰ) গুপ্ত ঠাইত খোৱা শিলৰ ফাল দৃষ্টা পাই যেতিয়া তাত উঠিল তেতিয়া যজ্ঞ ধাবক (ঋত্বিক সকলে) সপ্ত ছন্দেৰে সোমক স্তুতি কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে ॥ ২ ॥ হে সোম, (মোৰ) ত্ৰিভব তিনিটা নবন যজ্ঞ তুমি ধাৰণ (সমাপন) কৰা । সাম গানৰ সমস্ত ধন আনি দিয়া । সুজ্ঞানী স্তোতাঁই এয়া ইজ্জক বোজন কৰি স্তোত্ৰ কৰিছে ॥ ৩ ॥ প্ৰাদূৰ্ভাব হোৱা কন্দৰ বিধাতা সোমক সাত জনী মাকে (অৰ্থাৎ সাতটা ছন্দেৰে) (যজ্ঞমানৰ) ঐশ্বৰ্য্যৰ কাৰণে অনুশাসন (স্তব) কৰিছে । এই সোমেই নিশ্চয়কৈ জানে যে কত ধন আছে ॥ ৪ ॥ ত্ৰোহ নোহোৱা সকলো দেবতাই এই সোমৰ কামত লগলগি এই (অভিযুক্ত কৰা) সোমত আনন্দ কৰে—তেতিয়া (সেই কন্দ) স্পৃহনীয় হৈছে ॥ ৫ ॥ ঋতৰ (যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক (বসভীবৰী) পানীয়ে গৰ্ভকণী এই সোমক যজ্ঞত সকলোৱে দেখিবলৈ জন্ম দিলে । (সেই সোম) কল্যাণীয়, কবি, অতি পূজনীয় আৰু বহুতে স্পৃহা কৰা ॥ ৬ ॥ সেই সোমে পৰম্পৰ লগলগা মহতী ঋতৰ (নিয়মৰ) মাক দুজন দ্যাবাপৃথিৱীলৈ নিজেই যায় (চেপা শিল ছটালৈ যায়) ।—যেতিয়া যজ্ঞক বিস্তাৰ কৰি (অধ্বৰ্যু সকলে) অনুসক্ত হৈ (বসভীবৰী) পানীয়ে সোমক মিহলি কৰে ॥ ৭ ॥ হে সোম, তুমি নিজ কন্দেৰে দীপ্যমান ইজ্জিৰে সৈতে নিজ ভেজেৰে অজ্জকাৰ বিলাক অভ্যবাই দিয়া । হিংসাহীন যজ্ঞত ঋতৰে (যজ্ঞৰ) ধাবক বস প্ৰেৰণ কৰি (অজ্জকাৰ অভ্যবাই দিয়া) ॥ ৮ ॥

১০৩ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—আপ্যাব পুত্ৰ ত্ৰিত । ছন্দ আৰু দেবতা

১০২ সূক্তৰ দৰে ।

চাকনিত চেকা, কন্দৰ বিধাতা সোমক স্তুতিৰে

প্ৰীত কৰি মাত ডাঙৰকৈ মাতি ব্ৰেডন দিয়া দৰে স্তুতি সম্পাদন কৰে ॥ ১ ॥ গাখীৰ (আদিৰে) মিহলি হৈ সোম ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত বৈ গৈছে । হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম পৰিষ্কৃত হৈ তিনি ঠাইত বৈছে ॥ ২ ॥ সেই সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিৰ পৰা মধুৰ বসৰ আধাৰ কলহলৈ নিজ বস লৈ গৈছে । সেই সোমক ঋষি সকলৰ সাত ছন্দৰ বাণীয়ে স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ হৰিৎ বৰ্ণৰ সোম (গছক) শুচি কৰিলত চেপা শিলৰ ফালত সোমাটছে । (সেই সোম) স্তুতিৰ নায়ক, সকলো দেবতাকণী আৰু কোনেও হিংসা কৰিব নোৱাৰা ॥ ৪ ॥ হে সোম, তুমি ইজ্জৰ সৈতে একে বথতে উঠি দেবতাৰ সেনাৰ লগলৈ ঋত্বিকে ঋত্বিকক বিস্তৃত কৰা দৰে অমৰ হৈ যোৱা ॥ ৫ ॥ দেবতাৰ কাৰণে অভিযুক্ত কৰা । যোৱাৰ দৰে যুদ্ধ ইচ্ছা কৰি যোৱা দেবতা পৰিষ্কৃত কৰা সোম পাত্ৰত বিয়পি কেউফালে বৈ গৈছে ॥ ৬ ॥

১০৪ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ পৰ্বত আৰু নাবদ ; কশ্যপৰ জীয়েক শিখণ্ডিনী আৰু অশ্বৰা । ছন্দ উষ্ণীক ।

দেবতা পৰমান সোম ।

হে সখা (স্তোতা) সকল বহা । পৰমান সোমলৈ স্তোত্ৰ গোৱা । যজ্ঞনীয় দ্ৰব্যৰে শোভাৰ কাৰণে কেচুৰাক কৰা দৰে অলঙ্কৃত কৰা ॥ ১ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) ঘৰ সাধন কৰাওঁতা এই সোমক, গৰুৰ পোৱালী মাকক পিবলৈ লগোৱা দৰে পানীত লগাই দিয়া । (এই সোম) দেবতাৰ বৰ্দ্ধক, মদৰ হেতু, দুগুন বেগ ধৰা ॥ ২ ॥ বলৰ সাধক সোম, বেগৰ কাৰণে, দেবতাৰ পানৰ কাৰণে যাতে হয়, মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ অতি সুখৰ কাৰণে শোধন কৰা ॥ ৩ ॥ হে সোম, ধনৰ দাতা তোমাক আমাৰ ধনৰ কাৰণে আমাৰ স্তুতি বাক্যেৰে স্তুতি কৰিছো । গাখীৰেৰে তোমাৰ বৰণ ঢাকি দিম ॥ ৪ ॥ আমাৰ আয়োদ কৰাৰ অধিপতি হে সোম, তুমি দেবতা কণী হৈছা । সখাই সখাক বাট দেখুৱা দৰে আমাক অতি ভাল বাট দেখুৱা হোৱা ॥ ৫ ॥ হে সোম, আমাৰ লগত আগৰ দৰে সৰীৰ কৰা । আৰু খাই পেলোৱা কোনো বান্ধসক অভ্যৰ কৰি দিয়া । নাস্তিক, বিভলীয়া আৰু আমাৰ পাপক প্ৰহাৰ কৰি খেদাই দিয়া ॥ ৬ ॥

১০৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—কথৰ পুত্ৰ পৰ্বত আৰু নাবদ ।

ছন্দ—উৎকীক্ । দেবতা—পবমান সোম ।

হে সধাসকল, ভোমালোক দেবতাসকলৰ আমোদৰ কাৰণে সেই সোমৰ বিষয় স্তুতি কৰা । কেচুৱাক যেনেকৈ অলঙ্কৃত কৰে তেনেকৈ যজ্ঞৰে আৰু স্তুতিৰে সোমক অলঙ্কৃত কৰা ॥ ১ ॥ পতিবাহি দিয়া ইন্দুক মাকে পোৱালীক (চেলেকি তিওৱা দৰে) (বসন্তীৰবী পানীৰে) তিয়াই দিছে । দেবতাৰ বন্ধক মদকৰ সোমক স্তুতিৰে অলঙ্কৃত কৰিছে ॥ ২ ॥ এই সোমক বলৰ কাৰণে সাধনা কৰা হৈছে । এই সোমক বেগৰ কাৰণে, দেবতাৰ পান কৰিবলৈ সাধনা কৰা হৈছে । এয়া অভিযুক্ত কৰা সোম, দেবতা সকললৈ অভি মধুৰ হৈছে ॥ ৩ ॥ হে সুবলী ইন্দু, অভিযুক্ত হোৱা তুমি আমাক গকযুক্ত আৰু যৌবাবে সৈতে ধন পোৱাই দিয়া । স্তুতি ভোমাৰ বৰণ মই গৰুৰ গাখীৰেৰে মিহলি কৰি দিম ॥ ৪ ॥ তৰিৎবৰ্ণৰ জন্তুৰ পতি হে ইন্দু, অতি ৰূপবান দেবতা তুমি নেতা সকলৰ হিতকৰ আৰু আমাৰ দীপ্তিকৰ হোৱা—যেনেকৈ সখায় সখাৰ কাৰণে হয় ॥ ৫ ॥ হে সোম, আমাৰ লগত আগৰ দৰে সখীত্ব কৰা । দেবতা নোহোৱা কোনো খাই পেলোৱা বান্ধসক আমাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া । শত্ৰু অভিভৱ কৰি বাধা দিয়া বান্ধসবিলাক মাৰা । হতলীয়া বিলাকক মাৰা ॥ ৬ ॥

১০৬ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—১-৩।১০ ১৪ চক্ষুৰাখ্যৰ পুত্ৰ অগ্নি, ৪-৬

মহুৰ পুত্ৰ চক্ষু, ৭-৯ মহুৰ পুত্ৰ অঙ্গৰ ।

ছন্দ—উৎকীক্ । দেবতা—পবমান সোম ।

(পাত্ৰত ক্ষৰণ হোৱা) খবকৈ উৎপাদন কৰা ইন্দু বিলাক, সৰ্বজ্ঞ হৰিৎ বৰ্ণৰ অভিযুক্ত কৰা এই সোম বিলাক কামবৰী ইন্দুৰ ফালে যাওক ॥ ১ ॥ সংগ্ৰামৰ কাৰণে ভাগ কৰা অভিযুক্ত কৰা এয়া সোম ইন্দুৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে । জয়শীল ইন্দুক অনাই যেনেকৈ জ্ঞান তেনেকৈ সোমেও জ্ঞানে ॥ ২ ॥ তাৰ পাচত ইন্দুই এই সোমৰ আমোদিত সকলোৱে ভজন কৰা লব লগীয়া ধনু ধৰিলে । পানীক জয় কৰা ইন্দুই বৰ্ষক বহুত ধৰিলে ॥ ৩ ॥ হে সোম, জাগৰণশীল তুমি ক্ষৰণ হোৱা । হে ইন্দু, ইন্দুৰ কাৰণে কেউফালে বৈ আছা । দীপ্তিযুক্ত বৰ্গক জনা, শোধক বল আৰম্ভ কৰা ॥ ৪ ॥ হে সোম, সকলোৱে দেখা, বহুত বাটৰ, বাট কৰিব পৰা বিচক্ষন তুমি, ইন্দুৰ কাৰণে বৰ্ষক মদৰ বস ক্ষৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ হে সোম, আমাৰ কাৰণে অভি বাট

জনা, দেবতাৰ কাৰণে সুখাহ, তুমি, শব্দ কৰি বহুত বাটেৰে আছা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দু, দেবতাই পান কৰিবৰ কাৰণে বলৰে ধাৰাৰে সৈতে ক্ষৰণ হোৱা । হে সোম, যজ্ঞমান তুমি আমাৰ কলহলৈ আহি বজা ॥ ৭ ॥ (বসন্তীৰবী) পানীলৈ খবকৈ যোৱা ভোমাৰ বস বিলাকে আমোদৰ কাৰণে ইন্দুক বৰ্দ্ধন কৰক । দেবতা সকলে সুখকৰ ভোমাক অমৰণৰ কাৰণে পান কৰে ॥ ৮ ॥ হে অভিযুক্ত কৰা ইন্দু বিলাক, যি দৰে পানী (পৃথিৱীলৈ অহা) কৰিলা হে সোম বিলাক, পৰিকৃত হৈ সেইদৰে বৰ্গক লজ্জা ধন আশালৈ আনা ॥ ৯ ॥ পৰিষ্কাৰ কৰা সোম ধাৰাৰে ভেড়াৰ নোমৰ মাজেদি গৈ পবমান হৈ স্তোত্ৰৰ আগে আগে শব্দ কৰি লব মাৰিছে ॥ ১০ ॥ বলবান (বসন্তীৰবী) পানীত ধেমালি কৰি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ যোৱা সোমক (ঋত্বিক সকলে) স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন কৰিছে । তিনি পিণ্ডিত (তিনি সপনত) স্পৰ্শ কৰি একেলগে স্তুতি গাই (বৰ্দ্ধন কৰিছে) ॥ ১১ ॥ অন্ন ইচ্ছা কৰি (যজ্ঞমানলৈ) সেই সোমে কলহলৈ লক্ষ্য কৰি পৰি বৈ গৈছে, যেনেকৈ যজ্ঞলৈ যোৱা যায় (ভেনেকৈ) বিযুক্ত কৰা সোমে শব্দ উৎপত্তি কৰি পাত্ৰত বাগৰি গৈছে ॥ ১২ ॥ স্পৃহনীয় তৰিৎ বৰ্ণৰ সোম ভাল বেগেৰে বেকা চাকনি পাৰ হৈ স্তোত্ৰত পুত্ৰযুক্ত যশ দান কৰি ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১৩ ॥ হে সোম দেবতাক বিচাৰি তুমি এইদৰে ধাৰাৰে বৈ যোৱা । মধুৰ ভোমাৰ ধাৰা সৃষ্টি কৰা । পাচত শব্দ কৰি চাকনিৱেদি কেউফালে পাত্ৰলৈ যোৱা ॥ ১৪ ॥

১০৭ সূক্ত—ঋ ২৬ ।

ঋষি—২।৬৭ সূক্তত উল্লেখ কৰা ভবদ্বাজ আদি

সাতজন । ছন্দ—প্ৰাগৰ্ঘ্য ; ১।৪।৬।৮-১০।১২।১৪।

১৭।১৯।২১ ২৩।২৫ বৃহতী ; ২।৫।৭।১১।১৩-১৫।

১৮।২০।২২।২৪।২৬ সত্যো বৃহতী ; ৩।১৬ দ্বিপদা

যিবাট্ । দেবতা পবমান সোম ।

(হে ঋত্বিক সকল) ইয়াৰ পাচত অভিযুক্ত কৰা সোমক সিন্ধন কৰা । যি সোম উত্তৰ হৰি আৰু মানুহৰ হিতকৰ, যি সোম পানীৰ মাজলৈ যায় সেই দোষক শিলেৰে অভিযুক্ত কৰি (পানীৰে সিন্ধন কৰা) ॥ ১ ॥ হে সোম, অহিংসিত তুমি, অভি সুগন্ধি এতিয়া পৰিষ্কাৰ কৰা হলত ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত পাৰ হৈ যোৱা । অভিযুক্ত কৰিলে অন্ধ্ৰেৰে, আৰু গাখীৰেৰে মিহলাই আমি ওপৰৰ পানীত থকা ভোমাক স্তুতি কৰিম ॥ ২ ॥ অভিযুক্ত হোৱাৰ পাচত সকলোৱে দেখা, দেবতাৰ

আমোদ কৰা কৰ্ত্তা, ইন্দু, বিচক্ষণ ভূমি, পাত্ৰত ক্ষৰণ হৈছা ॥ ৩ ॥ হে সোম, পবিত্ৰত হৈ ভূমি পানী পিদ্ধি (পানীৰে ঢাক খাই) ধাৰা বোৱাই চাকনিলৈ বোৱা। বহু দান্তা ভূমি ঋতব (যজ্ঞৰ) বোনি স্থানত বহা। হে দেবতা, ভূমি উৎস, সোণময় ॥ ৪ ॥ মধুৰ, প্ৰিয়কৰ, দিবা, (সোমলতা স্বামী) ওহাৰ খিৰাই সোমে পূৰণি স্থানত বহিছে। শুধিবলগীয়া কৰ্ম্মৰ ধাৰক যজ্ঞমানক সোমে অন্ন দিবলৈ গৈছে। নেভাসকলে শোধন কৰা ভেওঁ সকলোৰে স্ৰষ্টা ॥ ৫ ॥ হে সোম, আগৰণ শীল ভূমি প্ৰিয়, পবিত্ৰত হৈ ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত পৰিহাণৈ। ভূমি বিপ্ৰ অন্ধিবস সকলৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ হৈছা। ভূমি আমাৰ যজ্ঞত মধুৰ বস বোৱাই দিয়া ॥ ৬ ॥ কাম বৰ্ষক, অতি পথ জনা, ঋষি বিপ্ৰ, বিচক্ষণ, কবি সোম ক্ষৰণ হৈছে। ভূমি অতি দেবতাক কামনা কৰা হৈছা। ত্ৰ্যলোকত সূৰ্য্য আৰোহণ কৰাই দিয়া ॥ ৭ ॥ ঋত্বিক সকলে অভিযুত কৰা সোম ওখত থকা নোমৰ চাকনিৰ ওপৰলৈ বেচিকৈ গৈছে। সেউজীয়া ধাৰা বোৱাই ধোঁৱাব দৰে গৈছে। আমোদ-কৰ ধাৰাবে (কলহলৈ) গৈছে ॥ ৮ ॥ গৰুযুক্ত সোমে ভল ঠাইলৈ (কলহলৈ) গাখীৰ আদিৰে সৈতে ক্ষৰণ হৈছে। (আকৌ তাকে কৈছে) সেই সোমে নিজক মিহলাই দিবলৈ গাখীৰেৰে সৈতে ক্ষৰণ হৈছে। সমুদ্ৰ লৈ পানী বোৱা দৰে ভাগ কৰিবলগীয়া সোম অন্ন বিলাক (কলহলৈ) গৈছে। মদকৰ সোমক আমোদৰ কাৰণে মাৰকিল কবি অভিযুত কৰিছে ॥ ৯ ॥ হে সোম, শিলেৰে চেপা হলত ভূমি ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ বৈ বোৱা। হৰিৎবৰ্ণৰ সেই সোম চহো ফালৰ (ওপৰত থকা কলহত) মানুহে নগৰত সোমোৱা দৰে সোমাই গৈছে। ভূমি কাঠৰ পাত্ৰত থাকিবলৈ ললা ॥ ১০ ॥ অন্ন কামনা কৰি সুন্দৰ ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গলে ভোমাক (ঋত্বিকে) বুদ্ধত জ্ঞান কামনা কৰা ধোঁৱাব দৰে শোভিত কৰিছে। সকলোৱে অনু-মোদন কৰা পৰমান সোমক বিপ্ৰসকলে ঋকেৰে সৈতে স্তুতি কৰি অলঙ্কৃত কৰে ॥ ১১ ॥ হে সোম, দেবতাৰ পান কৰিবৰ কাৰণে (বসন্তীৰবী) পানীৰে নৈৰ দৰে ওফলি উঠিছা। মদকৰ দৰে জাগৰণশীল জতাৰ বসেৰে মধু ক্ষৰণ কৰা ভূমি কলহৰ ফালে গৈছা ॥ ১২ ॥ স্পৃহনীয় প্ৰিয় পুত্ৰৰ দৰে মাৰ্জন কৰিব লগা সোমক জিলিকি থকা কণ্ড আৱৰণ কৰিছে। এই সোমক নদীৰ পানীত হাতৰ আঙ্গুলিৰে আগলৈ হেঁচি দিছে—যেনেকৈ বেগাই বোৱা মানুহে বগত বথ চলাই ॥ ১৩ ॥

গৈ থকা মদকৰ মলীষি, স্বৰ্গক জনা মদৰ স্বাদ সোম বিলাক বেচি ওখ ঠাইত থকা চাকনিত ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১৪ ॥ পৰমান দেবতা বজা সোম বৃহৎ ঋতত (সত্যত) কলহলৈ ধাৰাবে পাৰ হৈ গৈছে। হেঁচি দিলত ঋত (সত্য) সেই সোম মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ ধৰ্ম্মেৰে গৈ আছে ॥ ১৫ ॥ নেভাসকলে নিয়মিত কৰা স্পৃহনীয় বিচক্ষণ অন্তৰীকৃত হোৱা বজা সোম (ইন্দ্ৰৰ কাৰণে) ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১৬ ॥ মদকৰ অভিযুত কৰা সোম মকৎ গণেৰে সৈতে ইন্দ্ৰৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে। সহস্ৰ ধাৰাবে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি পাৰ হৈ গৈছে। এই সোমক মানুহে শোধন কৰিছে ॥ ১৭ ॥ অভিযুত কৰা (শিলৰ) ফালত শোষিত কৰা কবি সোমে স্তুতি উৎপাদন কৰি দেবতাৰ মাজত বঙ কৰি আছে। পানীত ঢাক খাই লৈ কাঠৰ পাত্ৰত বহি গাখীৰ আদিৰে ঢাক খাইছে ॥ ১৮ ॥ হে ইন্দু, হে সোম, তোমাৰ সখীত মই দিনে দিনে আনন্দ কৰো। হে আকাশ বৰ্ণৰ সোম, বহুত বান্ধস মোৰ পিচে পিচে ফুৰিছে। সিহঁতক আমাৰ পৰিধিৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া ॥ ১৯ ॥ আৰু হে আকাশ বৰ্ণৰ সোম, বাতি আৰু দিনত সখীতৰ কাৰণে তোমাৰ ওচৰত মই আনন্দ কৰি থাকো। দীপ্ত, জলন্ত পৰম স্থানত থকা সূৰ্য্যাক ভোমাক চৰাইৰ দৰে উৰি আমি পাৰ হৈ যাম ॥ ২০ ॥ হে সুহৃৎব সোম, বিচক্ষণ কৰা ভূমি কলহত শব্দ কৰা। হে পৰমান সোম, সোণেৰে সৈতে স্পৃহনীয় বহুত ধন ভূমি স্ৰোতাৰলৈ ক্ষৰণ কৰা ॥ ২১ ॥ হে কামবৰ্ষক সোম, পানীত মাৰ্জন কৰা, ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত শোষিত কৰি কাঠৰ কলহত শব্দ কৰি আছা। হে পৰমান সোম, ভূমি গাখীৰেৰে মিহলি হৈ সংস্কাৰ কৰা দেবতাৰ ঠাইলৈ গৈছা ॥ ২২ ॥ হে সোম সকলো কবিভা লক্ষ্য কৰি আমাৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা। হে সোম, দেবতাৰ মদকৰ মুখা ভূমি কলহত সোমাই থকা ॥ ২৩ ॥ হে সোম, পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গলোকত ধৰ্ম্মেৰে সৈতে সোনকালে ক্ষৰণ হোৱা। হে বিচক্ষণ, বিপ্ৰসকলে স্তুতিৰে সৈতে আঙ্গুলিৰে বগা, ভোমাক হেঁচি দিছে ॥ ২৪ ॥ পৰমান সোম বিলাক ধাৰাবে সৈতে চাকনি পাৰ হৈ বৈ গৈছে। (সেই সোম) মকৎ বুদ্ধ হৈ মদকৰ হৈ ইন্দ্ৰই ভাল পোৱা স্তুতি আৰু অন্ন লক্ষ্য কৰি গৈ আছে ॥ ২৫ ॥ পানীৰে ঢাকি ঋত্বিকে পথিয়াই দিলত সোম কলহৰ ফালে গৈছে। দীপ্তি উৎপাদন কৰি গাখীৰ আদিৰে নিজৰ কণ ধৰি সোমে স্তুতি কামনা কৰিছে ॥ ২৬ ॥

১০৮ সূক্ত—ঋ ১৬।

ঋষি ১।৩ শক্তির পুত্র গোবিবীতি; ৩।১৪-১৬-
বসিষ্ঠপুত্র শক্তি, ৪।৫-অঙ্গিরসব পুত্র উক; ৬।৭ ভবদ্বাজব পুত্র ঋজিমা; ৮।৯-অঙ্গিরস পুত্র
উক্স সদ্মা; ১০।১১-অঙ্গিরসব পুত্র কৃতযশা;
১২।১৩ বাজর্ষি ঋণকয়। ছন্দ—ককুত প্রগাথ—
১।৩।৫।৭।৯।১১।১৫ ককুপ; ২।৪।৬।৮।১০।১২।
১৪।১৬ সতোবুহতি; ১৩ গায়ত্রী স্বমধ্যা।

দেবতা—পবমান সোম।

হে সোম, অতি মধুর মদকর তুমি ইন্দ্রের কাৰণে
ক্ষরণ হোৱা। অতি কৰ্মজ্ঞ, মহান, অতিদীপ্ত তুমি
মদর হেতু ॥ ১ ॥ কামবৰ্ষক ইন্দ্রই যি ভোমাক পান
কৰি বৃষভর দৰে আচরণ কৰে, সকলোৰে দৰ্শক ভোমাক
পান কৰি সেই ইন্দ্রই যুদ্ধলৈ যোৱা যোঁৱাৰ দৰে শত্ৰুৰ
অগ্ন আক্রমণ কৰি আনে ॥ ২ ॥ হে পবমান সোম,
অতি দোপ্তিমান তুমি দেবতা সকলৰ জন্ম অমৃতত্বৰ
কাৰণে ক্ষিপ্ৰভাৱে ঘোষণা কৰিলা ॥ ৩ ॥ নবম অনুষ্ঠাভা
দধ্যাত্ নামৰ (অঙ্গিরসৰ বংশৰ) ঋষিয়ে যি সোমৰ
দ্বাৰা (গক আবদ্ধ কৰি থোৱা) দুৱাৰ মুকলি কৰিছিল,
যি সোমেৰে বিপ্ৰ সকলে গক পালে দেবতা সকলৰ
মুখ হলত কল্যাণৰ অমৃত অগ্নি যি সোমৰ দ্বাৰা যজ্ঞমানে
পাইছিল (সেই দেবতাৰ অমৃতত্ব শীঘ্ৰে ঘোষণা কৰিলে)
॥ ৪ ॥ সেৱা এই অভিব্যুত, অতি আমোদ কৰা, পানীৰ
টোৰ দৰে খেলা কৰি সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি-
ৱেদি বৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ যি সোমে ওলায় যোৱা অস্ত-
বীক্ষত থকা পানী মেঘৰ ভিতৰৰ পৰা বলৰে উলিয়াই
আনিলে (বৰষুণ দিয়াৰে), সেই তুমি গক আক
যোঁৱা বিলাক কেউকালে (বদ্ধ কৰি থোৱাৰ পৰা)
মেলি দিলা। হে শত্ৰু জয় কৰা সোম, কৰচ পিন্ধা বীৰৰ
দৰে অশ্বৰ মাৰা ॥ ৬ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) স্তোতব্য
পানীৰ প্ৰেবক, ভেজ প্ৰেবক, পানী বৰ্ষক, পানীত
ওপতি যোৱা সোমক অভিব্যুত কৰি যোঁৱাৰ দৰে
সিঞ্চন কৰি দিয়া ॥ ৭ ॥ কামবৰ্ষক, পানীৰ বৰ্দ্ধক সহস্ৰ
ধাৱাৰ শ্ৰিয় সেই সোমক দেবতাৰ কাৰণে অভিব্যুত
কৰা। ঋত (পানীত) জন্ম হোৱা যি বজা সোম
ঋতৰে (নিয়মেৰে) বিশেষকৈ বৰ্দ্ধন হয়, ঋত (সত্য)
মুখী দেবতা সোমক অভিব্যুত কৰা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নৰ
পতি, দেবতা সোম, দেবতাক কামনা কৰা তুমি বহুত
অগ্নি আমালৈ প্ৰকাশ কৰি দিয়া। অন্তৰীক্ষত থকা

পানীৰ ভড়াল মেঘক বৰষুণৰে সৈতে পত্নিৱাই দিয়া
॥ ৯ ॥ হে সুবলী সোম, ছেপা (শিলৰ) ফালত অভিব্যুত
কৰা তুমি সকলো প্ৰজা বহন কৰা বজাৰ দৰে আৰা।
তুমি বৰষুণৰ পানীৰ গতিত হালোকৰ পৰা ক্ষৰণ
হোৱা। গক ইচ্ছা কৰা যজ্ঞমানৰ কৰ্ম বিলাক পূৰণ
কৰা ॥ ১০ ॥ দেবতাক বিচৰা (ঋত্বিক) এৱা সেই
মদকৰ, সহস্ৰ ধাৱা, কামবৰ্ষী; সকলো, ধন ধাৰণ
কৰা সোমক খিৰালে ॥ ১১ ॥ কামবৰ্ষক অমৰ সোমে
জ্যোতি-উৎপাদন কৰি, নিজে জ্যোতিৰে এছাৰ নাম
কৰি প্ৰাদুৰ্ভাৱ হৈছে। মেধাবী সকলে ভালকৈ ক্ষতি
কৰা সোমক মিহলি কৰিবলৈ গাখীৰ (আদি) ধাৰণ
কৰে। তিনিটা পাত্ৰত এই সোমক কৰ্ম্মেৰে ধাৰণ
কৰিছে ॥ ১২ ॥ যি সোমে ধন আনে, যি গক গাই
আনে, যি অগ্ন আনে, যি সোমে মানুহ থকা ভাল
যৰ আনে, সেই সোম অভিব্যুত হল ॥ ১৩ ॥ আমাৰ
যি সোম ইন্দ্রই পান কৰে, যি সোমক মকত সকলে,
পান কৰে, বা যি সোমক অৰ্থমা দেবতাৰ লগত ভগ
দেবতাই পান কৰে, যি সোমেৰে মিত্ৰাৱকণক আমাৰ
ফালে মুখ কৰাওঁ, যি সোমেৰে ইন্দ্রক আমাৰ ফালে
মুখ কৰাওঁ, সেই সোম অভিব্যুত হৈছে ॥ ১৪ ॥ হে
সোম, অতি মধুৰ, কৰ্মৰ নেতা সকলে সংযত কৰা
ভাল অগ্নি থকা অতি আমোদ দায়ক তুমি ইন্দ্রই পান
কৰিবলৈ ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১৫ ॥ হে সোম তুমি ইন্দ্রৰ
হৃদয়ৰ বন্ধ। নৈ বিলাক যেনেকৈ সমুদ্ৰত পৰেগৈ,
তেনেকৈ সোমধান পাত্ৰত মোমোৱা। তুমি মিত্ৰৰ,
বৰ্ণৰ, আক বাহুৱে ভাল পোৱা হালোক স্থাপন
কৰাত সকলোতকৈ উত্তম ॥ ১৬ ॥

১০৯ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—ঈশ্বৰৰ পুত্র ঋক্য অগ্নি সকল। ছন্দ—
ছিপলা বিৰাট। দেবতা—পবমান সোম।

হে সোৱাদ সোম তুমি ইন্দ্র, মিত্ৰ, পূৰা, আক
ভগলৈ কেউকালে (পাত্ৰত) ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ হে
সোম, অভিব্যুত কৰা ভোমাব ভাগ ইন্দ্রই কৰ্মৰ কাৰণে
আক বলৰ কাৰণে পান দৰক। সকলো দেবতাই
ভোমাব অংশ পান কৰক ॥ ২ ॥ হে দীপ্ত, দিব্য, পান
কৰিব লগীয়া, তুমি আমাৰ অধৰণৰ কাৰণে আক
মহৎ প্ৰবৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৩ ॥ হে মহান সোম,
সমুদ্ৰৰ দৰে বসাল, সকলোৰে পিতা তুমি, সকলো
দেবতাৰ শৰীৰ উদ্দেশ্য কৰি ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৪ ॥ হে
দীপ্ত সোম, তুমি দেবতাৰ ক্ষাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥

স্বৰ্গত আৰু পৃথিৱীত প্ৰজাৰ সুখ কৰা ॥ ৪ ॥ হে দীপ্ত সোম, পান কৰিব লগীয়া তুমি ছালোকৰ ধাৰক । বসুৱান, সত্য, তুমি বিবিধ ধৰ্ম্মৰ ধাৰক হৈ এই যজ্ঞত ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৬ ॥ হে অন্নৱান সোম, ভাল ধাৰা যুক্ত তুমি বহুত নোমৰ মাজেদি (চাকনিৰ মাজেদি) অনুক্ৰমে ক্ষৰণ হোৱা ১৭ ॥ কৰ্ম্মৰ নেতা (ঋত্বিক) সকলে নিয়মিত কৰা উৎপত্তি হলতে শোধন কৰা, আহোদ কৰা, সৰ্ব্বজ্ঞ সোমে সকলো ধন আমালৈ ক্ষৰণ কৰক ॥ ৮ ॥ শোধিত কৰি বহুত কৰা সোমে আমাক (আৰু) পুত্ৰাদিক সকলো ব্ৰহ্ম ধন কৰক ॥ ৯ ॥ হে সোম, হোঁৱাৰ দৰে (বসতীবৰী) পানীৰে সিন্ধু কৰা বেগৱান তুমি কৰ্ম্মৰ কাৰণে, বলৰ আৰু ধনৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১০ ॥ অভিযুত কৰা (ঋত্বিক), হে সোম, তোমাৰ বস আহোদৰ কাৰণে বিস্তৃত কৰিছে । মহৎ যশৰ কাৰণে সেই সোমক বিস্তৃত কৰিছে ॥ ১১ ॥ কেচুৱা উৎপত্তি হলত হৰিৎ বৰ্ণৰ দীপ্ত সোমক দেবতাৰ কাৰণে চাকনিত ঢেঁকিছে ॥ ১২ ॥ কল্যাণ কৰ, কৰি সোমক পানীৰ মাজত আহোদৰ কাৰণে আৰু ধনৰ কাৰণে ক্ষৰণ কৰিছে ॥ ১৩ ॥ সেই সোমে কল্যাণকৰ ইন্দ্ৰৰ শৰীৰ পোষণ কৰিছে,—যি শৰীৰেৰে ইন্দ্ৰই সকলো পাপ ৰূপ বাক্স নষ্ট কৰিলে ॥ ১৪ ॥ নেতা সকলে অভিযুত কৰি গাখীৰ মিহলি কৰা এই সোমক সকলো দেবতাই পান কৰিছে ॥ ১৫ ॥ অভিযুত হৈ সোমে ভেড়াৰ নোমৰ চাকনি সহস্ৰ ধাৰাৰে পাব হৈ গৈ নানা ৰূপে পাত্ৰত ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১৬ ॥ বল-বান সেই সোম সহস্ৰ বেতৰ (বসতীবৰী) পানীত মাজন হৈ গাখীৰেৰে মিশ্ৰিত হৈ ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১৭ ॥ হে সোম, ঋত্বিক সকলে) শিলেৰে অভিযুত কৰি নিয়মিত কৰা তুমি ইন্দ্ৰৰ পেটলৈ যোৱা গৈ ॥ ১৮ ॥ বেগৱান সোমে চাকনি পাব হৈ বহুত ধাৰাৰ হৈ ইন্দ্ৰৰ কাৰণে বৈ গৈছে ॥ ১৯ ॥ কামৰূষী ইন্দ্ৰৰ আহোদৰ কাৰণে মধুৰ বসৰ সৈতে গৰুৰ গাখীৰেৰে এই সোমক লগ লগাইছে ॥ ২০ ॥ হে সোম, পানীৰে ঢাকি হৰিৎ বৰ্ণৰ তোমাক অনাৱাসে (ঋত্বিক সকলে) দেবতাৰ পানৰ কাৰণে আৰু বলৰ কাৰণে শোধন কৰিছে ॥ ২১ ॥ এই ইন্দুক ইন্দ্ৰৰ কাৰণে (শিলত) চেপিছে । বৰকৈ চেপিছে । উগ্ৰ ভেড়া পানীলৈ গৈছে আৰু তাত মিজান হৈছে ॥ ২২ ॥

১১০ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—ব্ৰহ্মা ৱসিষ্ঠা বাজৰি । হৃদ—১-৩-
পিনীলিকা মধ্যা অষ্টত্ৰত্ৰ; ৪-২-উৰ্দ্ধ বৃহতী;

১০ ১২-বিৰাট্ । দেবতা—পৰমান সোম ।

হে সোম, অন্নভাৰ কাৰণে সংগ্ৰামলৈ ভালকৈ যোৱা । সহনশীল তুমি শত্ৰুবিলাক বল কৰিবলৈ যোৱা । আমাৰ ঋণ শূচাবলৈ তুমি শত্ৰুক মাৰিবলৈ বিচাৰিছা ॥ ১ ॥ হে সোম, অভিযুত কৰা তোমাৰ কাৰণে আমি তোমাৰ মহৎ উৎকৃষ্টতৰ প্ৰাধান্যতাৰ কাৰণে আনন্দ কৰিছো । হে পৰমান সোম, তোমাৰ মহৎ ৰাজ্যৰ কাৰণে শত্ৰু বল উদ্দেশ্য কৰি গৈছা ॥ ২ ॥ হে পৰ-মান সোম, তুমি স্তোতাক গৰু দান কৰি বহুত জানেৰে বল কৰি পানী ধাৰণ কৰা অন্তৰীক্ষত সূৰ্য্যক ধাৰণ কৰিলা ॥ ৩ ॥ হে অমৃত সোম, তুমি ঋতৰ (নিয়মৰ) কল্যাণীৰ পানীৰ ধাৰক অন্তৰীক্ষত সূৰ্য্য উৎপত্তি কৰিলা,—মানুহৰ ফালে মুখ কৰিবলৈ । তুমি সদায় সংগ্ৰাম উদ্দেশ্য কৰি আমাৰ ফালে আহা ॥ ৪ ॥ যেনেকৈ গোনো অফুৰন্ত পানীৰ উৎস সদায় চলি থাকে, হে সোম তুমি অন্নৰ কাৰণে আজলি পাতি পানী ঢালি দিয়া দৰে তেনেকৈ চাকনি পাব হৈ চলি গৈছা ॥ ৫ ॥ ইয়াৰ পাচত এওঁক চাই থকা স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা বসুকচ নামৰ কোনো বন্ধুৰে এওঁ সোমক দেবতা সৰিতাই অন্ধকাৰ গুহাই দিয়াৰ আগতেই স্তুতি কৰিছিল ॥ ৬ ॥ হে সোম, পূৰ্বৰ কুশ মেলি দিয়া যজ-মানে মহৎ বল আৰু অন্নৰ কাৰণে তোমালৈ বুদ্ধি নিহিত কৰিলে (ধান কৰিলে) । হে বীৰ, তেনেকুৱা তুমি আমাক সমৰ্থ হবলৈ প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৭ ॥ স্বৰ্গত থকা দেবতাই পান কৰিব লগীয়া পুৰণি যি স্তব কৰিব লগীয়া সোম আছে, সেই সোম মহৎ, গহীন ছালোকৰ পৰা (আমাৰ ফালে ঋত্বিকে) লিৰাইছে (চেপিছে) । ইন্দ্ৰৰ উপসংকে উৎপত্তি হওঁতেই সেই সোমক সমন্বৰে (ঋত্বিক যজমানে) স্তুতি কৰিলে ॥ ৮ ॥ হে পৰমান সোম, ইয়াৰ পাচত এই দাবাপৃথিৱীত, এই সকলো ভুবনত, গৰুৰ পালৰ মাজত বৃষভ থকা দৰে মানুহৰ মাজত তুমি আছা ॥ ৯ ॥ পৰিষ্কাৰ কৰা পৰমান সোম, ভেড়াৰ নোমৰ চাকনিত কেচুৱাৰ দৰে ধেমালি কৰি, সহস্ৰ ধাৰাৰে স্তব বলেৰে দীপ্ত হৈ ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১০ ॥ স্তুতি কৰা, মধুৰ, ঋতৱান (নিয়মবান), ক্ষৰণ শীল, সোৱাদ, অন্নদাতা, ধনক জনা, আয়ুস দাতা এই সোম বিলাকে ধাৰাৰে ঢৌ তুলি ইন্দ্ৰৰ কাৰণে ক্ষৰণ হৈছে ॥ ১১ ॥ তেনেকুৱা, অস্ত্ৰ থকা তুমি, হে সোম, যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা শত্ৰুক অভিভৱ কৰি হৃদয় বাক্স আঁতৰাই ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১২ ॥

১১১ সূক্ত—ঋ ৩ ।

ঋষি—পঞ্চক্ষেপব পুত্র অনানত । ছন্দ—অত্যুষ্টি ।

দেবতা—পবমান সোম ।

সূর্য্যই যেনেকৈ নিজ বশি বিলাকেবে এক্কাৰ নাশ কৰে তেনেকৈ বিগুহ কণা সোমে হৰিৎবৰ্ণৰ জকমকীয়া ধাৰাৰে সকলো শত্ৰু নাশ কৰে । সেই অভিশব কৰা সোমৰ ধাৰা জিলিকিছে । বিগুহ হোৱা হৰিৎবৰ্ণৰ সোম জিলিকিছে । যি সোমক সাতখন মুখেৰে স্তুতি কৰি তেজেৰে সকলো ব্যাপ্ত ৰূপেৰে নক্ষত্ৰাদি পৰি-
ব্যাপ্ত হয়,—স্তুতিৰে পৰিব্যাপ্ত হয় ॥ ১ ॥ হে সোম, তুমি পানীবিলাকৰ (লুকাই থোৱা) ধন বিচাৰি পাল । আৰু ঋতব (যজ্ঞৰ) ধাত্ৰী মাতৃসকলে (বসন্তীৰণী আদি পানীয়ে) নিজৰ স্বৰত যজ্ঞত তোমাক বিগুহ কৰিছে । দুইৰ পৰা যেনেকৈ সোম ধ্বনি শুনা যায় তোমাৰ ধ্বনি তেনেকৈ সকলোৱে শুনে, যত কৰ্ম্ম-ধাৰক যজ্ঞমানে আনন্দ কৰে । জিলিকি থকা সোম তিনি ধাতুৰ (তিনি বিধ পানী) বড়া দীপ্তিৰে অগ্নি ধাৰণ কৰিলে,—অগ্নি ধাৰণ কৰিলে ॥ ২ ॥ নিজে জানি সোমে পূৰ্ব দিশল অনুগমন কৰিছে । সকলোৰে দৰ্শনীয়, দৈব তোমাৰ বথ সূৰ্য্যৰ বশিৰ লগত গৈছে,—দৰ্শনীয় বথ । পুৰুষহ বৰ্ণাই কৰা স্তুতি (ইন্দুৰ গৈছে) । জন্ম কৰিবৰ কাৰণে সেই স্তোত্ৰ বিলাকে ইন্দুক আনন্দিত কৰিছে । যেতিয়া সংগ্ৰামত শত্ৰুৱে (সোম আৰু ইন্দু) পৰাজিত কৰিব নোৱাৰা হোৱা তেতিয়া স্তোত্ৰ বিলাক যায়—পৰাজিত কৰিব নোৱাৰা... ॥ ৩ ॥

১১২ সূক্ত—ঋ ৪ ।

ঋষি—অজিৰসব পুত্র শিশু । ছন্দ—পঞ্চ পদা

পংক্তি । দেবতা—পবমান সোম ।

হে সোম, আমাৰ কাম বিলাক নানা ধৰণৰ । অন্য মানুহৰো কাম বিলাক নানা ধৰণৰ । তুমিই কাঠ খুজিবলৈ বিচাৰে । বৈদ্যই ৰোগ বিচাৰে । ব্ৰাহ্মণে সোম অভিশব কৰা বিচাৰে । (মই কিন্তু) তোমাৰ ক্ষৰণ বিচাৰো । হে ইন্দু, তুমি ইন্দুৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ শুকান গছৰে (ধনুৰ) কাঁড় সাজে ; চৰাইৰ পাখী লগাই তীক্ষ্ণ কৰিবলৈ শিলত বহে । এই বিলাকেৰে কৰ্ম্মাৰে ধনী মানুহ বিচাৰে । হে সোম ইন্দুৰ কাৰণে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ২ ॥ মই স্তোত্ৰ গাথা কৰো । মোৰ পিতাই ভিষকৰ (বেজৰ) কাম কৰে । মোৰ আয়ে বালিত বথ ভাজি গুৰি কৰে । এই দৰে নানা ধৰণেৰে আমি ধন বিচাৰি প্ৰবৰ্ত্তন কৰো । হে

সোম ইন্দুৰে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৩ ॥ বহন কৰা ধোঁৱাট লক্ষ্য পাবলৈ ভাল বথ বিচাৰে । উপমত্ৰী বিলাকে উপহাস বিচাৰে । পুৰুষৰ লিঙ্গই নোমলগা স্ত্ৰীলিঙ্গ বিচাৰে । তেজুলীয়ে পানী বিচাৰে । হে সোম, ইন্দুৰে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ৪ ॥

১১৩ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—মৰীচিব পুত্র কণ্যপ । ছন্দ—পংক্তি ।

দেবতা—পবমান সোম ।

নিজৰ বল বৃদ্ধি কৰি মহৎ বীৰ্য্যবান কৰিবলৈ বৃদ্ধ হস্তা ইন্দুই শয়ানাৰতীৰ সোম পান কৰক । হে ইন্দু, ইন্দুৰে ক্ষৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ হে দিকৃপতি, কামৰূপী সোম, আজীক দেশৰ পৰা অনা সোম ক্ষৰণ হোৱা । ঋতব (নিয়মৰ) বচনেৰে, সভাৰে, ব্ৰহ্মাৰে আৰু তপেৰে (দৌক্ষিত যজ্ঞমানে) অভিশ্রুত কৰা তুমি ক্ষৰণ হোৱা । হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ সূৰ্য্যৰ জীয়েকে (ব্ৰহ্মাই) পৰ্জন্যই বৃদ্ধি কৰা মহান লোমক আহবণ কৰিলে । সেই সোমক গছৰ্ঘই ধৰি আনিলে আৰু এই বস ধাৰণ কৰিলে । হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ ঋতবে (নিয়মেৰে) জিলিকি থকা সভ্য কৰ্ম্ম, হে সোম, বাজমান হৈ ঋতব (নিয়মৰ) কথা কৈ, সভ্য কথা কৈ, ব্ৰহ্মাৰে কথাকৈ কৰ্ম্মৰ ধাৰক পৰিত্কাৰ কৰা সোম হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে সভ্য, উগ্ৰবলী মহৎ সোম, মহৎ তোমাৰ সম্যক ক্ষৰণ হোৱা ধাৰা ক্ষৰণ হৈছে । বসবান তোমাৰ বসবিলাক ওলাই গৈছে । হে হৰিৎবৰ্ণৰ সোম, মন্ত্ৰেৰে পৰিত্ৰ কৰা তুমি, হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে পবমান সোম, ছন্দৰে কৰা স্তুতি উচ্চাৰণ কৰি, সোম অভিশব কৰিবলৈ অনা শিলত অভিশ্রুত কৰা সোমেৰে আনন্দ ওপজাৱ ব্ৰাহ্মণে য'ত দেবতাক পূজা কৰে ; হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে পবমান সোম, য'ত জ্যোতি সদায় থাকে, যি দেশত আদিত্য নিহিত হৈ আছে, সেই অমৃত অক্ষৰ দেশত মোক বাখ দিহা । হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ যি ঠাইত বিবৰ্ণতৰ পুত্ৰ বজা, যি ঠাইত স্বৰ্গৰ হৱাৰ আছে, যি ঠাইত এই নদীবিলাক আছে, তেনে ঠাইত মোক অমৰ কৰি বাখা । হে ইন্দু, ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ য'ত হালোকত ভিনিখন স্বৰ্গ আছে, য'ত আদিত্যৰ ইচ্ছামতে ফুৰা ঠাই আছে, যি ঠাইত মানুহ বিলাক সদায় জ্যোতিৰ্জ্ঞান, তেনেকুৱা ঠাইত মোক অমৰ বহিত কৰা । হে ইন্দু, ...

১ ঋকৰ দৰে ॥ ১ ॥ যি ঠাইত কামনা বিলাক কামনা
বিবহিত হয়, স্ব'ভ সূৰ্য্যৰ সভাস্থান আছে, স্বৰা (অন্ন)
আৰু তৃপ্তি স্ব'ভ আছে, সেই ঠাইত মোক মৰণ বহিত
কৰা। হে ইন্দু, ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ যি
ঠাইত আনন্দ, আৰোদ, সুখ আৰু প্ৰমোদ আছে,
কামনাৰ স্ব'ভ কামনা সিদ্ধি হয়, সেই ঠাইত মোক
অমৰণ কৰি ৰাখা। হে ইন্দু, ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥

১১৪ সূক্ত— ঋ ৪।

ঋষি আদি ওপৰৰ ১১৩ সূক্তৰ দৰে।

পৰিকৃত্ত কৰা সোমৰ স্থান বিলাক যি অনুগমন
কৰে সেই জন ভাল পুত্ৰ যুক্ত হয় বুলি কয়। যি
মানুহে ভোমৰ বিষয়ে মন কৰে তেওঁক (কল্যাণকৰ

পুত্ৰ যুক্ত বুলি কয়)। হে ইন্দু, ইন্দ্ৰৰ কাৰণে তুমি
কৰণ হোৱা ॥ ১ ॥ হে ঋষি, কশাপ, তুমি মন্ত্ৰকৰ
ঋষি সকলক স্তুতি বাক্যেৰে তুলি নি, সকলোৰে
বজা সোমক পূজা কৰা—যি সোম, গছ-জতা বিলাকৰ
পালক হৈ জন্ম হৈছে। হে ইন্দু, ১ ঋকৰ দৰে
॥ ২ ॥ সাত দিকত সূৰ্য্য অধিষ্ঠিত নানা ঋতু, বিলাক
হয়। হোতা সকল সাতজন ঋষিক হয়। (যাত্ৰীও বাদে)
যি সাতজন আদিভ্য আছে, হে সোম, সেই বিলাকেৰে
আমাক ৰক্ষা কৰা। হে ইন্দু, ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥
হে বজা সোম, ভোমৰ কাৰণে যি পৰিপক্ক হৰি আছে,
সেই হৰিৰে আমাক পালন কৰা। আমাৰ শত্ৰুৱে
আমাক বধিব নোৱাৰা হওক আৰু আমাৰ অলপো
ধন শত্ৰুৱে নেপাওক। হে ইন্দু, ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥

ওঁ ভৎসৎ

ইতি ঐশ্বৰ্য্য সংহিতাৰ নবম মণ্ডলৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত। বিশ্বকৰ্ম্মা মহাবিদ্যালয়,
যোৰহাট। ৩ আৰ্হাৰ, ১৮৯৫ শক। ইং ১৮৭১৭৩।

অশ্বমেদ সংহিতা ৪ অসমীয়া অনুবাদ

দশম মণ্ডল ।

এই মণ্ডলৰ অৰ্থি বহুত ।

প্ৰথম সূক্ত—ঋক সংখ্যা ৭ ।

অৰ্থি - আপ্যাব ত্ৰিত । হুন্—ঐষ্টুভ ।

দেবতা - অগ্নি ।

উষাৰ আগতে জ্বলোৱা মহান অগ্নি বাতিৰ এন্ধাৰ
অঁতৰাই দি নিজ জ্যোতিৰে উৎপন্ন হৈ সুশোভিত
শৰীৰেৰে পোহৰ কৰি গোটেই যজ্ঞঘৰ পূৰণ কৰিছে
॥ ১ ॥ ভালকৈ অৰণী কাঠত মথিত হৈ কলাগৰুণী
অগ্নি উৎপত্তি হৈ তুমি দ্যাবাপৃথিবীৰ গৰ্ভ হৈছা।
বিচিত্ত বৰ্ষৰ, কাঠৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা, কেচুৱা (তুমি)
ক'লা শক্ত এন্ধাৰ শুছাই দিছা। যাতুকণী কাঠত পুনঃ পুনঃ
শব্দ কৰি গৈ আছা ॥ ২ ॥ প্ৰাদুৰ্ভূত হোৱা অগ্নি বিষ্ণু।
এই মহান অগ্নিয়ে জানি এই মোক ত্ৰিতক বন্ধা ক'ব
আছে। এই অগ্নিৰ (পৰা উৎপত্তি হোৱা) পানী মুখত
দি সচেতন হৈ স্তোতাই স্তুতি কৰিছে ॥ ৩ ॥ (অগ্নিৰ
পৰা মেঘ উৎপন্ন হৈ পানী হয়)। এই কাৰণে, হে
অগ্নি, তুমি জগত ধাৰণ কৰা। উৎপাদন হোৱা গছ
বিলাকে অন্নৰ বৰ্জক ভোমাক পৰিচৰণ কৰে। সেই
গছ বিলাকৰ ওচৰলৈ গৈ তুমি পোৱা। আকৌ অন্য
গুৰুতান গছলৈ তুমি যোৱা। মানুহৰ মাজত তুমি
দেবতাৰ আহ্বাতা ॥ ৪ ॥ বিচিত্ত বথৰ, যজ্ঞৰ হোতা,
বাধাহীন, সকলো যজ্ঞৰ পতাকা স্বৰূপ, বগা হৈ নিজ
মাহাত্ম্যৰে সকলো দেবতাৰ আধা ইন্দ্ৰৰ বিষয় কাম
কৰা যজ্ঞমান সকলৰ অভিধি অগ্নিক সোনকালে আমি
সম্পত্তি পাবৰ কাৰণে স্তুতি কৰিম ॥ ৫ ॥ হে বজা
অগ্নি, বস্ত্ৰৰে (জ্যোতি) আৰু ৰূপেৰে (বগা, ক'লা)
চাকি, পৃথিবীৰ নাভি (মাজ) অন্নৰ স্থানত (উত্তৰ
বেদীত) উৎপন্ন হৈ পোহৰ কৰি যি এনেকুৱা (অগ্নি)
হৈছা, সেই তুমি সম্ভবত স্থাপিত হৈ এই যজ্ঞত দেবতা
সকলক যজন কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, পুত্ৰই মাক বাপেকক
ধনেৰে বিস্তাৰ কৰি দিয়া দৰে দ্যাবাপৃথিবীত সদায়
বিস্তাৰ হৈ থাক। হে অতি ডেকা, ভোমাক বি বিচাবে

ভেৰঁৰ কালে আহা। পাচত হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, আমাৰ
যজ্ঞলৈ দেবতা সকলক লৈ আহা ॥ ৭ ॥

২য় সূক্ত—ঋ ৭ ।

অৰ্থি আদি ১ম সূক্তৰ দৰে

হে অতি ডেকা অগ্নি, দেবতাক বিচবা ভোমাক
কাৰণে দেবতা সকলক সন্তুষ্ট কৰা। হে ঋতুৰ পতি,
মাগ কৰা ঋতু জানি এই যজ্ঞত যজন কৰা। হে
অগ্নি, দৈব কামত বোণ দিয়া যি ঋত্বিক আছে তেওঁ-
বিলাকৰ সৈতে যজন কৰা (বিহেতু) তুমি হোতা
সকলৰ মাজত মুখা হোতা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞমানৰ
কাৰণে হোতাৰ স্তোত্র আৰু পোতাৰ স্তোত্র তুমি
বিচাৰিছা। য়েধাবী, ঋতবান (নিয়মবান) তুমি ব্ৰহ্ম-
ধন দিয়া হৈছা। আমি হবি যাহাকাবেৰে দিম, -ভেতিয়া
তুমি প্ৰশংসনীয় দেবতা সকলক যজন কৰিবা ॥ ২ ॥
দেবতা সকলৰ বাটেৰেই আমিও যাম। আমি যি
কাম কৰিব পাৰো সেই কাম সমাপ্ত কৰিব পাৰিম।
অগ্নিয়ে সেই কাম জানি যজন কৰক। তেওঁ হোতা।
তেওঁই যজ্ঞৰ ঋতু (সময়) নিৰ্দ্ধাৰণ কৰক ॥ ৩ ॥ হে
দেবতা সকল, অতি অজ্ঞানো আমি ভোমালোকৰ যি
কোনো কাম ভোমালোকৰ জনাতাই বিনষ্ট কৰিছো, সেই
সকলো জানি অগ্নিয়েই সেই সকলো কাম পূৰণ কৰি
দিয়ক, যি ঋতুত (সময়ত) কাম কৰিব লাগে (সেই
কাম পূৰ্ণ কৰি দিয়ক) ॥ ৪ ॥ নিকংসাহী মানুহে বিশিষ্ট
জ্ঞান-হীন কুদ্ৰ মনেৰে যজ্ঞৰ বিষয় যি কৰ্ম নেজানে,
সেই কৰ্ম জনা, দেবতাৰ আহ্বাতা, কৰ্ম্মজ, দেবতাৰ
অতি বৰ্জী সেই অগ্নিয়ে ঋতুত (সময়মতে) দেবতাক
যজন কৰক ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, সকলো যজ্ঞৰ প্ৰমুখ নানা
বিধ নিচানেৰে ভোমাক জনৱিতাই উৎপাদন কৰিছে।
(সেই বাবে) তুমি পৰিচাৰক আদি যুক্ত পৃথিবীত
(বেদীত) স্পৃহনীয় স্তুতি যত্ৰাদি যুক্ত, সকলো মানুহৰ
হিতকৰ অন্নৰে দেবতাক যজন কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি,

ভোমাক দ্যাবাপৃথিবীয়ে জন্ম দিলে, ভোমাক পানীয়ে জন্ম দিলে, সুজন্মর তৃষ্ণা প্রজাপতিয়ে ভোমাক উৎপাদন করিলে। হে অগ্নি, সকলো জনা তুমি পিতৃ সকল যোরা বাট অনুসরণ কবি জ্বলোরা হলে দীপ্তি যুক্ত হৈ প্রকাশ কবা ॥ ৭ ॥ (দ্যাবাপৃথিবী=অবণির ভলে ওপরে দিরা কাঠ তৃষ্ণা ; পানী=মেঘ ভাত জন্ম হোরা বিদ্যুত অগ্নি ; তৃষ্ণা=মহন কবা ঋত্বিক)।

৩য় সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ১ম সূক্তর দবে।

হে বজা অগ্নি, তুমি সকলোবের ঈশ্বর। হবি (আদি) লৈ দেবতার ফালে যোরা, জ্বলা, ভয়ঙ্কর, সুজন্ম হোরা অগ্নিয়ে যজমানর ধন বৃদ্ধির কারণে (অহা) সকলোবের দেখিছে। সকলো জানি অগ্নিয়ে প্রকাশ করিছে। মহৎ পোহবেরে বাতির ক'লা এছাব গুচাই দীপ্ত হৈ উবার ফালে গৈছে ॥ ১ ॥ সেই অগ্নির পজার যোরা ক'লা বাতির নিজর কারণে পরাভব করিলে। মহৎ পিতার পরা জন্ম হোরা স্ত্রীকণী উষা দেবক জন্ম দি গমনশীল এই অগ্নিয়ে নিজ আচ্ছাদক ভেজেরে সূর্য্যর ভেজ ওপরত তুলি প্রকাশ করিছে ॥ ২ ॥ কল্যাণীরা উষার পাচে পাচে কল্যাণকর অগ্নি আছিল। উপপতি হবলৈ ভনীয়েকর পাচ লৈছে। উজ্জল পোহবেরে কেউকালে পোহব কবি সেই অগ্নিয়ে বগা ভেজেরে ক'লা বাতির এছাব গুচাই দিছে ॥ ৩ ॥ মহৎ এই অগ্নির দীপ্ত বগ্নি বিলাকে স্তুতি কবা মানুষক বাধা নিদিরে। সখার দবে কল্যান আক সুখকর স্তুতি করিবলগীরা, কামবর্ষী, মহৎ, ভাল মুখর (ভাল কথা কোরা) এই অগ্নির অঙ্ককার নষ্ট কবা তীক্ষ্ণ বগ্নিবিলাক যজ্ঞত কেউকালে গৈছে ॥ ৪ ॥ দীপ্যমান, মহৎ, ভাল দীপ্তির অগ্নির বগ্নিবিলাক মকন্তর দবে শঙ্ক কবি গৈছে, যি অগ্নির অতি প্রসস্ত, অতি ভেজবী, খেলা কবি থকা, অতি বৃদ্ধি হৈ থকা নিজ ভেজেরে দ্যলোক বাপ্ত হৈ পবিছে—॥ ৫ ॥ চাবলগীরা শিখার, দেবতার ফালে যোরা এই অগ্নির নিজর শোমক (বান্ধব) নিযুক্ত যোবা বিলাকেবে সংযুক্ত হৈ শঙ্ক উৎপাদন করিছে। দেবতার মুখা গৈ থকা, যি অগ্নিয়ে পূবণি বগা ববণেরে শঙ্ক কবা ভেজেরে বিশেষকৈ প্রকাশ করিছে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, ভেনেকুরা তুমি আমার যজ্ঞলৈ মহান দেবতা সকলক য়হল কবি আনা। পরম্পর মিলি থকা গাভকর দবে দ্যাবাপৃথিবীত গৈ থকা অগ্নিয়ে আমার যজ্ঞত বহি জাহা। (ভোতা যজ্ঞার) সুগম বেগবান অগ্নি সুগম

বেগর যোবারে আমার যজ্ঞলৈ জাহা ॥ ৭ ॥

৪র্থ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ১ম সূক্তর দবে।

হে অগ্নি, বন্দনীয় তুমি আমার দেবতার আচ্ছান কবাত যে তুমি ওচবলৈ আহিছা সেইবাবে ভোমাক হবি দিছো (আক) ভোমালৈ মননীয় স্তোত্র পঠি-য়াইছো। হে পূবণি, বজা, অগ্নি তুমি যজ্ঞন করিবলৈ ইচ্ছা কবা মানুষর কারণে মকভূমিত পানী দিরাদবে সুখ দায়ক ॥ ১ ॥ গকবিলাকে জাবত গরম পাবলৈ যেনেকৈ জাকব মাজলৈ আহে, হে ডেকা অগ্নি, ভোমাক মানুষে ফল প্রাপ্তির কারণে ভেনেকৈ পরিচরণ করে। তুমি দেবতাসকলর আক মানুষর দূত হৈছা। মহান তুমি দ্যাবাপৃথিবীর মাজত পোহব কবি যোরা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, জয়শীল ভোমাক শিশুর দবে বর্জন কবা মাতৃ পৃথিবীর সম্পর্ক করিবলৈ ইচ্ছা কবি ধারণ করিছে। তুমি কামনা কবি অন্তর্ভাবক পরা এইফালে অহা বাটেবে আই। যজ্ঞন কবা সকলে দিরা হবি লৈ দেবতার ওচবলৈ মেলি দিরা জন্মর দবে যাবলৈ ইচ্ছা কবা ॥ ৩ ॥ অমৃত, চেতনা যুক্ত হে অগ্নি, আমি মুচমতি (ভোমার মাঠায়া) নেজানো। তুমিয়েই ভোমার মহিমা জানা। জীর্ণ খরিখেরত শুই শিখারে (জিতাবে) খাই ফুবা। প্রজার স্বামী তেওঁ গাভকর (আহুতি আদিক) চুমা খাই ॥ ৪ ॥ নতুন স্তুতি কবা অগ্নিয়ে কোনো ঠাইত শুকান গরত (অবণীত) উৎপত্তি হয়। যোরা নিচানবে, চুলপকা অগ্নিয়ে হাবিত থাকে। গানোথোরা (সদায় শুচি) সেই অগ্নিয়ে পানীলৈ বৃষভে পানী খাবলৈ যোরা দবে যায়। সেই অগ্নিক এক-মনেবে ঋত্বিক সকলে প্রীত করে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, মাঝিম বুলি হাবিলৈ যোরা দবে চোব তৃষ্ণাই যেনেকৈ বাটকরা মানুষক বাড়ি লৈ মুকলি কবি দিবলৈ লৈ যায় ভেনেকৈ হে অগ্নি, ভোমার কারণে এরা নতুন স্তুতি করিছে। (ডাকে জানি) ভালকৈ প্রকাশ কবি যথর দবে যোব যজ্ঞত যোগদান কবা ॥ ৬ ॥ হে জাতবের অগ্নি, ভোমার কারণে আমি দিরা অন্ন বর্জন হওক। নয়স্কার আক এতিয়া কবা স্তুতি বর্জন হওক। হে অগ্নি আমার পূজ-পোজক বন্ধা কবা আক ভুল নকবা কৈ তুমি আমার শবীর বন্ধা কবা ॥ ৭ ॥

৫ম সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ১ম সূক্তর দবে।

সমুদ্রৰ দৰে ধাৰণ কৰা একমাত্র বহুবিধ জন্মৰ অগ্নিয়ে আমাৰ হৃদয়ৰ অভিলাস বিলাক দেখে। অন্ত-বীক্ষৰ কোলাত লুকায় থকা অগ্নিয়ে গধূলীৰ পাঁচৰ আঁক পূৰাব আগৰ বাতি কালত জ্বলিত থাকে। হে অগ্নি মেঘৰ মাজত (বিজুলীৰূপে) অগ্নিৰ যি স্থান আছে তালৈ যোৱা ॥১॥ মন্ত্ৰেৰে আহুতি সিন্ধন কৰি অগ্নিক ঢাকি যজ্ঞমানে ঘূৰী লাভ কৰে। মেধাবী সকলে ঋতব (নিয়মৰ) স্থানত অগ্নিক বন্ধা কৰে। অগ্নিৰ গুপ্ত বেলেগ বেলেগ নামবিলাক তেওঁবিলাকে ধাৰণ কৰে ॥২॥ ঋতভ (নিয়মভ) চলা কৰ্মবস্ত সকলে (অবগীৰ মাজত) অগ্নিক ধৰি ৰাখে। সমস্তৰ পৰি-মান কৰি শিশু অগ্নিক জ্বলাই। জগতৰ সকলো স্বাদৰ জন্মৰ মাজত (নাতিভ=বেদীত) বৰ্দ্ধন কৰি মেধাবী সকলে অগ্নিৰ বিস্তৃত নাম বিলাক মনেৰে সংযোগ কৰি ৰাখে ॥৩॥ ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) পবৰ্ত্তক পূৰ্বণি (ঋত্বিক-যজ্ঞমান) সকলে অন্ন কামনা কৰি ভালকৈ উৎপন্ন হোৱা অগ্নিক পৰিচৰণ কৰে। স্নগত ঢাকি বন্ধা দাবাপৃথিৱীত বাস কৰা অগ্নিক মধু, ঘিঁও আৰু অল্পেৰে বৰ্দ্ধন কৰি ৰাখে ॥৪॥ সেই অগ্নিয়ে সকলো জাতি স্তোতাই স্তুতি কৰি থকাত সাতখন জিভাৰে (শিখাৰে) যজ্ঞত দেখিবলৈ ভাল হৈ ওপৰলৈ উঠি জ্বলিল। পূৰ্বত উদ্ভৱ হোৱা সেই অগ্নিয়ে অন্তবীক্ষত থকা সেই জিভাবিলাক নিয়মিত কৰিলে। (যজ্ঞমানে) বিচৰা অগ্নিয়ে পুষণৰ ৰূপ ধৰিলে ॥৫॥ মেধাবীসকলে (পাপৰ) সাটোতা (সংজে ৰাব পৰা) বাট নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিলে। তাৰে এটা বাটেৰেই পাপীয়ে অবলম্বন কৰি (অধঃপাতে) যাব পাৰে। সেই মানুহৰ (বেয়া) বাট নিৰোধ কৰা অগ্নিয়ে মানুহৰ ঠাইত বাট পৰি-বৰ্ত্তন কৰোতে অন্তবীক্ষত (বিজুলী ৰূপেৰে) থাকে সং (ব্যাকৃত) আৰু অসং (অব্যাকৃত) (অবস্থাত) প্ৰথম ব্যোমত, পৃথিৱীৰ কোলাত, দক্ষ প্ৰজাপতিৰ জন্ম স্থানত অগ্নিয়েই ঋতব (কৰ্মফল) ভোগ কৰা আমাৰ প্ৰথম জন্ম হোৱা সকলৰ পূৰ্বৰ কালতেই এই অগ্নিয়েই ঘিঁও আৰু গাইগক ৰূপে (স্ত্ৰী পুৰুষৰূপে) আছিল ॥৭॥

৬ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ১ম সূক্তৰ দৰে।

স্তোতাই অভ্যন্ত সিদ্ধিৰ কাৰণে (যজ্ঞৰ কাৰণে) যি অগ্নিৰ বন্ধণেৰে নিজৰ ঘৰত বৰ্দ্ধন হৈছে সেই অগ্নিক (আজ্ঞান কৰা হৈছে)। দীপ্তিমান সেই অগ্নি

প্ৰশস্ত সূৰ্য্যৰ বশিৰে আবৃত্ত হৈ সকলো ফালে গৈছে ॥১॥ ঋতবান (নিয়মবান) দীপ্তিমান যি অগ্নিক দেবতাৰ তেজৰে দীপ্ত কৰিছে, যি অগ্নিয়ে সন্ধ্যাই কৰিবলগীয়া কামত সন্ধ্যাৰ কাৰণে (যজ্ঞমানৰ কাৰণে) আন্ত নহৈ সেই অগ্নি সম্বৰ্ধেদি ঘোঁৰাৰ দৰে গৈছে। (সেই অগ্নিক আজ্ঞান কৰা হৈছে) ॥২॥ যি অগ্নিসকলে যজ্ঞৰ ঈশ্বৰ অগ্ৰতিহত গতিৰ (অগ্নিক) উষা উদয় হলে (হোম আদিৰ কাৰণে যজ্ঞমানৰ) ঈশ্বৰ, শক্ৰৰ বলেৰে বন্ধাব নোৱাৰা বধৰ, যি অগ্নিত সকলোৱে) মননীয় হৰি (আদি) প্ৰক্ষেপ কৰে (সেই অগ্নিক যজ্ঞৰ কাৰণে আহুত কৰা হৈছে) ॥৩॥ বলৰ কাৰণে হৰিৰে বৰ্দ্ধিত হোৱা অগ্নি, স্তোত্ৰেৰে সেৱন কৰিলত দেবতাসকলৰ ফালে শীঘ্ৰগামী হৈ গৈছে। স্তুতি কৰিবলগীয়া দেবতাৰ অজ্ঞাতা, অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া অগ্নিয়ে দেবতাৰ লগত মিলি দেবতাক (বহন কৰিবলগীয়া) হৰি দিছে গৈ ॥৪॥ (হে ঋত্বিকসকল) তোমালোকে ভোগৰ উৎস, জ্বলি কঁপি থকা সেই অগ্নিক ইলুত কৰা দৰে স্তুতিৰে, হৰি যদি দি আমাৰ ফালে কৰা; মেধাবী সকলে, শক্ৰক পৰাজয় কৰা, দেবতাৰ আজ্ঞাতা, জাত বেদ অগ্নিক আদৰেৰে ভাল স্তুতিৰে স্তুতি কৰিছে ॥৫॥ হে অগ্নি, যি তোমাত সকলো ধন খৰকৈ ঘোঁৰা-ঘোঁৰাৰ যুদ্ধত গোট খাই থকা দৰে গোট খাই আছে, হে অগ্নি, সেই তুমি ইলুই ভাল পোৱা বন্ধণ আমাৰ ফালে কৰা ॥৬॥ ইয়াৰ পাচত হে অগ্নি, মহত্বৰে সৈতে তুমি উৎপত্তি হৈয়েই জ্বলি, বহিলে তেতিয়াই আহুতি লব পৰা হোৱা। তোমাৰ হৰি দাতা সকলে তোমাৰ সেই নিচানৰ পাচে পাচে গৈ (আহুতি আদি দিয়ে)। অতি গুণবান (ঋত্বিক) সকলে তোমাৰ দ্বাৰা বৰ্দ্ধিত হৈ বৰ্দ্ধন হয় ॥৭॥

৭ম সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি আদি ১ম সূক্তৰ দৰে।

হে অগ্নি দেবতা, তুমি দাবা-পৃথিৱীৰ পৰা আমালৈ সকলো অন্ন আৰু কল্যাণ যজ্ঞ কৰিবৰ কাৰণে লৈ আহা,—আমি আপ্যায়ন কৰিম। হে চাবলগীয়া অগ্নি দেবতা, তোমাৰ বহুত প্ৰশংসনীয় পালনেৰে আমাক বন্ধা কৰা ॥১॥ হে অগ্নি, এই স্তুতি বিলাক তোমাৰ কাৰণে উৎপত্তি হৈছে। তুমি যি গৰু আৰু ঘোঁৰা দিছা এইবিলাক স্তুতিৰে তাৰেই প্ৰশংসা কৰিছে। যেতিয়া (আমাৰ দৰে) মানুহে তুমি দিয়া ভোগ পাই তেতিয়া হে বন্ধা কৰ্ত্তা, হে সূজাত অগ্নি, বহুত স্তুত

উৎপত্তি হয় ॥ ১ ॥ (মই স্তোভাই) অগ্নিক পিতা বুলি ভাবো, বন্ধু বুলি ভাবো, ভাই বুলি ভাবো। সদায়েই অগ্নিক সখা বুলিয়েই জনো। মহৎ অগ্নিৰ মুখ পৰিচৰণ কৰো, যেনেকৈ দ্যালোকত থকা, যজ্ঞন কৰিবলগীয়া সূৰ্য্যৰ মণ্ডল যজ্ঞন কৰো ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ স্তুতিবিলাক কাৰ্য্যকৰী হৈ সিদ্ধ হৈছে। যজ্ঞৰ ঘৰত সদায় তুমি বন্ধা কৰা। হে দেবতাৰ আহ্বাত, সেই মই ঋতবান (নিয়মবান) হৈ বঙা ঘোঁৰা যুক্ত আৰু বহুত অন্নবান হম (আৰু যেন) এনেকুৱা পোহৰ দিনত ভাল চৰি দিব পাৰো ॥ ৪ ॥ জকমকীয়া, মিত্ৰৰ দৰে উপকাৰী, পুৰণি, ঋত্বিক, যজ্ঞ সমাপন কৰা অগ্নিক মানুহে হাতেৰে উৎপাদন কৰে। মানুহৰ মাজত দেবতাৰ আহ্বাত নিৰূপন কৰি দিলে ॥ ৫ ॥ তেজলি থকা অগ্নি দেবতা, তুমি দ্যালোকত থকা দেবতালকলক নিজেই যজ্ঞন কৰা। অজ্ঞানী বা অলপ জ্ঞানী মানুহে ভোমাক কি কৰিব? হে সুজন্মৰ অগ্নি দেবতা, ঋতু কালত যেনেকৈ তুমি দেবতাক যজ্ঞন কৰা, তেনেকৈয়ে নিজকে। যজ্ঞন কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, তুমি সখাৰ বন্ধক আৰু বাট দেখুৱাই দিওঁতা। তুমি অন্নৰ কৰ্ত্তা আৰু দাতা। হে ভালকৈ পূজিন পৰা অগ্নি, হোম কৰিব পৰা দ্রব্য আমাক দিয়া। আমাৰ শৰীৰ ভুল নকৰাকৈ পালন কৰা ॥ ৭ ॥

৮ সূক্ত—ঋ ১

ঋষি—ঋত্বিৰ পুত্ৰ ত্ৰিশিৰা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—১-৬ অগ্নি; ৭-৯ ইন্দ্ৰ।

অগ্নিয়ে ডাঙৰ নিচানেৰে দাৰা পৃথিৱীত চলি গৈছে আৰু বৃষভৰ দৰে শৰু কৰিছে। দ্যালোকৰ অন্তত আৰু ওচৰত আদিত্যৰ দৰে ওপৰলৈ উঠি গৈছে। পানীৰ মাজত বেচিকৈ বৰ্দ্ধন হৈছে ॥ ১ ॥ দাৰাপৃথিৱীৰ গৰ্ভত থকা কামৰবী চুট যুক্ত অগ্নিয়ে আমোদ কৰিছে। ঐশ্বৰ্য পোৱালী, কৰ্ম্মবান অগ্নিয়ে শৰু কৰিছে। সেই অগ্নিয়ে যজ্ঞৰ কামত উদাত হৈ নিজ ঘৰত থকা দেবতাৰ মুখ স্থানলৈ গৈছে ॥ ২ ॥ যি অগ্নিয়ে মাক-বাপেকক (অৰণি কাঠৰ) মূৰত অলপ আঘাত কৰে, শীঘ্ৰ এই অগ্নিৰ গমনশীল ভেজ যজ্ঞত নিয়মেৰে ধাৰণ কৰে। এই অগ্নিৰ গমনত বঙা হৈ থকা ঋতব (যজ্ঞৰ) স্থানত বহুল মূলত (গুৰিৰ ঠাইত) সেই ভেওঁ অগ্নিৰ শৰীৰ মেধাবী সকলে সেৱা কৰে ॥ ৩ ॥ সকলোকে ঢাকি ৰখা হে অগ্নি, সকলো উৰাৰ আগতে তুমি আহি পোৱাহি। যুগ্ম হৈ থকা (দিন বাতিত

সন্ধ্যাত) দীপ্তিমান হোৱা। নিজৰ শৰীৰৰ পৰা মিত্ৰক (আদিত্যক) উলিয়াই সাতধন ঠাইত ঋতব (নিয়মৰ) কাৰণে ধাৰণ কৰিছা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, মহৎ ঋতব (যজ্ঞৰ) তুমি চকু। যজ্ঞৰ বন্ধক। ঋতলৈ (যজ্ঞলৈ) আহোতে তুমি বৰণ হৈ আহা। হে জাতবেদ, তুমি পানীৰ নাতিয়েক। যি যজ্ঞমানৰ হৰি সেৱন কৰা ভেওঁৰ দূত ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি কলাণীয়া নিযুত নামৰ (বাহুব) ধোঁৱাবে যি (অন্তৰীক্ষত) যোৱা, সেই (অন্তৰীক্ষত) যজ্ঞৰ পানীৰ নেতা হৈ যোৱা। তুমি দ্যালোকৰ মুখত সকলোকে পোহৰ দিয়া আদিত্যক ধাৰণ কৰিছা। হে অগ্নি, তুমি ভোমাৰ শিখাৰ দ্বাৰা চৰি বহন কৰিছা ॥ ৬ ॥ যজ্ঞৰ মাজত (যজ্ঞ কৰি থাকোতে) ভাগ বিচাৰি পৰম পিতা এই ইন্দ্ৰক কৰ্ম্মেৰে ত্ৰিভূই সাহাৰ্য্য বিচাৰিলে। মাতা-পিতা দাৰাপৃথিৱীৰ ওচৰত থকা ঋত্বিকে সেৱা কৰাত ত্ৰিভূই, ইন্দ্ৰৰ যোগ্য স্তোত্ৰ গাই থাকোতে, তৃষ্ণাৰ পুত্ৰ মোক, অস্ত্ৰ লৈ বধ কৰিবলৈ আহিছে ॥ ৭ ॥ আপ্তাৰ পুত্ৰ সেই ত্ৰিভূই পিতৃৰ অন্ত্ৰবিলাক জানিলত ইন্দ্ৰই পথিয়াই দিলত মোৰ লগত যুদ্ধ কৰিলে। তেতিয়া সপ্তৰশ্মি আদিত্যৰ দৰে ত্ৰিশিৰাক (মোক) মাৰি মূৰ্চিত কৰিলে। ত্ৰিভূই তৃষ্ণাৰ পুত্ৰ মোৰ গৰুবিলাকো লৈ গল ॥ ৮ ॥ সংলোকৰ পালক ইন্দ্ৰই বহুত বল পাই নিজে বলী বুলি জানি থং কৰি মোক ভেদিলে (বহুতৰে মাৰিলে)। গৰুৰ গিৰিহঁত তৃষ্ণাৰ পুত্ৰ বিশ্বকণী মোৰ তিনিটা মূৰ কাটি পেলায় দিলে ॥ ৯ ॥

৯ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—অশ্ববীণ বজ্জাৰ পুত্ৰ সিদ্ধুৰীপ বা স্বষ্টাৰ পুত্ৰ ত্ৰিশিৰা। ছন্দ—১-৪। ৬ গায়ত্ৰী; ৫ বৰ্দ্ধমানা গায়ত্ৰী; ৭ ঐতিষ্ঠা গায়ত্ৰী; ৮-৯ অমুঠুপ। দেবতা—আপ (পানী)।

যিহেতু হে জল ভোমালোকে জুখৰ ডাৰ উৎপন্ন কৰা হৈছা, তেনেকুৱা (ভোমালোকে) আমাক অন্ন ধাৰণ কৰা। মহৎ ৰমণীয়াৰ দৰ্শন কৰিব পৰা কৰা। (আমাক অন্ন পাবৰ যোগ্য কৰা—জান পাবৰ যোগ্য কৰা এই ডাৰ) ॥ ১ ॥

হে জল, ভোমালোকৰ যি বস অতি সুখকৰ, ইহ লোকত সেই বস পুত্ৰক ৰাকে (পিয়াহ খুৱাবলৈ) বিচৰা দৰে সংযোগ কৰা ॥ ২ ॥

হে জল, ভোমালোকে যি পাপ ক্ষয় কৰিবৰ কাৰণে আমাক সুখী কৰা (সুখিৰা দিয়া) সেই (পাপ ক্ষয় কৰিবলৈ) সোনকালে ভোমালোকৰ ওচৰলৈ যাম

(পানীত নামিম বা পাত পানী ঢালিম) । হে জল, আমাক পুঞ জন্ম দিবলৈ প্ৰেয়োগ কৰা ॥ ৩ ॥

হে দৈব জল, আমাৰ (পাপৰ পৰা উদ্ধাৰ হৈ) সুখ হওক । যজ্ঞৰ কাৰণে হওক । পান কৰিবলৈ হওক । (হোৱা) বোগৰ উপশম আৰু (বোহোৱা) বোগ জীভবি যাতক । আমাৰ ওপৰত সিদ্ধ হওক ॥ ৪ ॥

পানীত উৎপত্তি হোৱাৰ (ধান, যব আদিৰ) পানীয়েই ঈশ্বৰ, মানুহৰ বাস কৰিবলৈ দিওঁতা পানীৰ পৰা আমি ঔষধৰ পৰা পোৱা সুখ বিচাৰিছো ॥ ৫ ॥ মোক সোম দেবতাই কৈছিল (যে) সকলো ঔষধ পানীত আছে । সৰ্বসুখকৰ অস্তিত্ব পানীত আছে ॥ ৬ ॥ (এই ঋক অনুষ্টিপ্-ছন্দত ১২৩২০ ঋকত আছে । " আপঃ চ বিশ্ব ভেষজী " পদটি ইয়াত নাই) ।

৭ ঋক—১২৩২১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥

৮ " ঐ—১২ " " ॥ ৮ ॥

৯ " ঐ—১৩ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—যম আৰু যমী—দুয়ো বিবস্বতৰ পুত্ৰ আৰু পুত্ৰী (যম শব্দৰ অৰ্থ যজ্ঞ) ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত ।
দেবত—যাক কৈছে তেৱেঁই । এই সূক্ত যম-যমী সংবাদ নামে প্ৰখ্যাত ।

(যমীয়ে কৈছে) নিৰ্জন ঠাই । একালে বহল সমুদ্ৰৰে উপদ্বীপ । তালৈ (যমী আৰু যম) গল । সখাক মই সখীয়ে সমুখলৈ আনিম । আমাৰ ভবিষ্যত পুত্ৰ (মোৰ গৰ্ভত) পৃথিবীত ধাৰণ কৰা । সৰ্বগুণী (আমাৰ দৰে) পুত্ৰ বিধাতাই (মোৰ গৰ্ভত) দিল্লক ॥ ১ ॥ (যমে কৈছে) হে যমী, তোমাৰ সখা যমে এই ধৰণৰ সখীত কামনা নকৰে, কাৰণ যমী একে গৰ্ভৰ ভনী । গতিকে ই বিষম ৰূপী হৈছে । যহে প্ৰাণবন্ত প্ৰজাপতিৰ বীৰ পুত্ৰ সকলে, স্বৰ্গৰ ধাৰণ কৰ্ত্তা সকলে বহুত হুৱলৈ কেউফালে দেখে ॥ ২ ॥ (যমীয়ে কৈছে) হে যম, তোমাৰ সেই (প্ৰজাপতি আদি) অম্বৰ সকলেও এই ধৰণৰ (শাস্ত্ৰৰ মতে) আনক দিব লগা (নিজ ভনী, কন্যা আদি) কামনা কৰে, ...যদিও তেওঁ-লোক যুধ্য । সেই কাৰণে তোমাৰ মন মোৰ মনত স্থাপন কৰা । জন্মদাতা (প্ৰজাপতি) হোৱা দৰে মোৰ শৰীৰত তুমি সোমোৱা ॥ ৩ ॥ (যমে কৈছে) পূৰ্বত প্ৰজাপতিয়ে যি কৰিছিল আমি তেনেকুৱা নকৰো । আমি ঋতৰ (সত্যৰ) কথা কৈ কেতিয়াও অত্ৰুত (বেয়া

কথা) নকও । অন্তৰীক্ষত থকা গৰ্ভৰ আমাৰ পিতা, আৰু অপা আমাৰ দুৱাৰে আই । এনেকুৱা আমাৰ সম্বন্ধ ॥ ৪ ॥ (যমীয়ে কৈছে) ডক্টাই, সবিতাই, সৰ্বাশ্বক দেবতাই, জন্মদাতা প্ৰজাপতিয়ে গৰ্ভতে আমাক পত্নী-পত্নী ৰূপে (সৃষ্টি) কৰিছে । তেওঁৰ কামত কোনেও অনাধ্য কৰিব নোৱাৰে । আমাৰ এই একে গৰ্ভত থকা পৃথিবীয়ে জানে আৰু স্বৰ্গতো জানে ॥ ৫ ॥ (যমে কৈছে) প্ৰথম দিনৰ এই পৰম্পৰ গমন কোনে জানে ? কোনে (এই সজ্জন) দেখিছে ? কোনে কলে ? মিত্ৰ আৰু বৰ্ণৰ মহৎ স্থান আছে । মানুহে নবকত পৰিবলৈ, হে মৰ্যাদা নষ্ট কৰা, তুমি (এই বিলাক) কি বা কৈছা ? ॥ ৬ ॥ (যমীয়ে কৈছে) যমৰ অভিলাস যমীলৈ আহক । একে ঠাইতে একে লগে শুবলৈ, ভাৰ্য্যাই পতিৰ সৈতে নিজ শৰীৰ প্ৰকাশ কৰিম । বথৰ চকৰিৰ দৰে (সংসাৰ যাত্ৰা চলাই দিম) ॥ ৭ ॥ (যমে কৈছে) এই জগতৰ দিনে ৰাতিয়ে দেবতাৰ যি গুপ্তচৰ ফুৰি আছে তেওঁ বিলাক এখন্তেকো বৈ নেথাকে । চকুৰ টিপ নেমাৰে । হে বেয়া বাক্যৰে মোক আঘাট কৰা (যমী), মোৰ দৰে অন্য তোমাৰ নিজ (মানুহৰ ওচৰলৈ) সোনকালে যোৱা আৰু বথৰ চকৰিৰ দৰে (সংসাৰ যাত্ৰা নিৰ্বাহ) কৰা গৈ ॥ ৮ ॥ (যমীয়ে কৈছে) দিনে ৰাতিয়ে এই যমৰ হৰিৰ ভাগ সকলোৱে দিল্লক । সূৰ্য্যৰ চকু (তেজ) সদায় এই যমক দিল্লক । দ্যাৱা-পৃথিবীত হুজন সমান বন্ধু হৈ থাকক । এই যমীৰ ওপৰত এই যমৰ ভাতাৰ অনুচিত কাম ধাৰণ হওক । (ভুল হলে মোৰ হওক, যমৰ নহওক) ॥ ৯ ॥ (যমে কৈছে) যি সময়ত ভনীয়েকে ককায়েকক পতি কৰিব, এনে সময় আহিব । হে সৌভাগ্যবতী, তুমি এতিয়া মোৰ বাহিৰে অন্যক স্বামী বিচাৰা । সেই বৃষও পুৰুষক তোমাৰ বাহু গাক (হিচাপে ব্যৱহাৰ) কৰিবলৈ দিবা ॥ ১০ ॥ (যমীয়ে কৈছে) এই ভাতাই ভনীয়েকক অনাধ্য কৰিছে, সেয়া কি ভাতৃ ? যি ভনী হৈ ককায়েকক দুঃখত নিয়মমতে পেলায় সেয়া কি ভনীয়েক ? কামাচ্ছ হৈ নানা প্ৰকাৰে এইদৰে কৈছো । মোৰ শৰীৰেৰে সৈতে তোমাৰ শৰীৰ লগ লগোৱা ॥ ১১ ॥ (যমে কৈছে) হে যমী, তোমাৰ শৰীৰেৰে মোৰ শৰীৰ লগ নলগাওঁ । যি ভাতাই ভনীয়েকক গমন কৰে তেওঁ পাপ কৰা বুলি কয় । হে সৌভাগ্যবতী, তুমি মোৰ বাহিৰে অন্যৰ লগত সুখ সন্তোগ কৰা । তোমাৰ ভাতাই এনে কৰিবলৈ নিষিদ্ধাৰে ॥ ১২ ॥ (যমীয়ে কৈছে), হে যম, তুমি দুৰ্বল । তোমাৰ মনৰ আৰু

অন্তৰৰ বুদ্ধি মই বুদ্ধি নেপাওঁ* । মোৰ বাতিৰে অন্য কোনোবাই এচিৰে বন্ধা যোঁৱাৰ দৰে, লভাই জোবোৱা গছৰ দৰে তোমাক বান্ধি থৈছে ॥ ১৩ ॥ (ষমৈ কৈছে) হে ষমী তুমি অন্য পুৰুষক সাবটি ধৰা। অন্য পুৰুষে তোমাক লভাই যোবোৱা গছৰ দৰে সাবটি ধৰিব। তুমি সেই পুৰুষলৈ মন কৰা। সেই পুৰুষেও তোমাৰ মন ইচ্ছা কৰক। পাচত হে কলাগীয়া, তোমাক পৰস্পৰ ভোগ কৰক ॥ ১৪ ॥

১১ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—হবিধানৰ আশ্বি। (পুত্ৰ নে গোত্ৰ উল্লেখ নাই) ছন্দ—জগতী; ৭-৯ ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা—অগ্নি।

বৰ্ষক, যতান, বাধা দিব নোৱাৰা অগ্নিয়ে অক্ষীন কৰ্ম্মৰ বৰ্ষকৰ মহৎ দোহন কৰ্ম্মেৰে স্বৰ্গৰ পৰা বৰষুণৰ পানী দোহন কৰিছে। যেনেকৈ বৰুণৰ বুদ্ধিৰে সকলো জানে তেনেকৈ (এই অগ্নিয়েও) জানে। যজ্ঞাহঁ যজ্ঞাহঁ ঋতুত যজন কৰক ॥ ১ ॥ —পানীৰে বিস্তৃত কৰা জীৱ গছৰ পত্নীয়েও অগ্নিৰ গুণ বথানি স্তুতি কৰা মোৰ মন স্তুতি কৰোতে বন্ধা কৰক। অদিতিয়ে আমাৰ যজ্ঞৰ মাজত থাকক। মুখ্য যজমান আমাৰ বৰ ককাইয়ে এইদৰে কৈছে। ২ ॥ কলাগীয়া, শব্দবতী, ষলয়তী সেই উষাই আদিভাৰে সৈতে মানুহৰ কাৰণে সোনকালেই উদয় হয়, যেতিয়া হবি কামনা কৰি যজন কৰিবলৈ এই দেবতাৰ আস্থাতা অগ্নিক স্তুতি কৰাৰ পাচত যজ্ঞৰ কাৰণে যজ্ঞমানে উৎপাদন কৰে ॥ ৩ ॥ পাচত শেন চৰায়ে অগ্নিয়ে পথিয়াই দিলত মহান, বিচক্ষণ সেই নিয়মীয়া (বেচিও নহয় কমো নহয়) সোম আহৰণ কৰি আনিলে। যেতিয়া যাব-লগায়া মানুহে দৰ্শনীয় হোতা অগ্নিক প্ৰাৰ্থনা কৰে তেতিয়া যাগ কৰ্ম্ম উৎপত্তি হয় ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি সদায় ঘাঁহেৰে পোষণ কৰা জন্তুৰ দৰে বঙ কৰি থাকা। মানুহৰ ভাল যজ্ঞৰে বা যি স্তোতা যজ্ঞমান' তেওঁৰ স্তোত্ৰেৰে প্ৰশংসা কৰি দিয়া হবি-অন্ন ভোগ কৰিবলৈ বহুত দেবতাৰ সৈতে আহা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, পিতৃ মাতৃৰ (দ্যাবাপৃথিবীৰ) প্ৰতি, আদিভাৰ জ্যোতি তুলি অন্য দৰে তুমি জ্যোতি তুলি দিয়া। যজ্ঞ কৰিবলৈ বিচৰা যজ্ঞমানে যজন কৰিবলৈ বিচাৰিছে। হৃদয়ৰে ইচ্ছা কৰিছে, —স্তুতি কৰিবলৈ বিচাৰিছে। স্তুতিৰ বাহক বহুিয়ে নিজ কৰ্ম্ম কৰিবলৈ বিচাৰিছে। প্ৰজ্ঞবান ব্ৰাহ্মণে (কৰ্ম্মবৈজ্ঞান্য হৈছে তুলি ভয়ত)

কঁপিছে ॥ ৬ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাৰ অনুগ্ৰহ যি মানুহে পাই তেওঁ বহুত মানুহক চেব পেলোৱা গৈ প্ৰখ্যাত হয়। অন্ন দান কৰি যোঁৱা উঠি, দীপ্তিমান আক বলবান হৈ, (মৰাৰ পাচত) যাবৎ চন্দ্ৰ দিবাকৰ দিন বিলাক ভূষিত কৰি কটাই ॥ ৭ ॥ হে যজন কৰিব লগায়া অগ্নি, যেতিয়া এই স্তুতিৰে সত্তা স্থানত যজন কৰিবলগীয়া দেবতাৰ মাজত দ্যোতমান হোৱা, হে অন্নবান অগ্নি, তুমি যেতিয়া বড় বিলাক স্তোতাক ভাগ কৰি দিয়া তেতিয়া আমালৈ নানা ধন বৃদ্ধ অংশৰ ভাগ দিবা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, সকলো দেবতাৰ সম্ভাৱন (যজ্ঞ) ঘৰত থকা আমাৰ বচন শুনা। অমৃত ক্ষৰণ কৰা বথ যোজন কৰা আৰু (তাৰে গৈ) আমাৰ যজ্ঞলৈ দেবতাৰ হুতি দৃজনাক দ্যাবাপৃথিবীক ওচৰলৈ লৈ আহা। দেবতা সকলৰ মাজত কোনো দেবতা বাদ নহয় যেন,—তুমিয়েই এই যজ্ঞত নিহিত হৈ থাকা ॥ ৯ ॥

১২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—হবিধানৰ আশ্বি (পুত্ৰ নে গোত্ৰ কোৱা নাই)। ছন্দ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অগ্নি।

সত্য কথা কোৱা দ্যাবাপৃথিবীয়ে ঋতৰ (যজ্ঞৰ) কথা শুনিলে (আৰু অগ্নিৰ আস্থান কৰোতে থাকিলে)। দেবতা অগ্নিয়ে যজ্ঞ কৰিবলৈ মানুহক পথিয়াই দেবতাৰ আস্থানৰ কাৰণে নিজৰ শিখা বিলাক পাই দেবতাৰ আস্থাতা অগ্নি যজ্ঞত বেদীত বহে ॥ ১ ॥ হে অগ্নি দেবতা, তুমি দেবতা সকললৈ কেউফালৰ পৰা পোৱা ঋতৰ (যজ্ঞৰ) সৈতে আমাৰ চৰি বহন কৰি নিয়া। দেবতাৰ মুখ্য তুমি সকলো জনা, ধোৱাৰ পতাকাৰে জ্বলি থকা কোমল দীপ্তিৰ, স্তুতা, আস্থাতা, নিতা হৈ অতিকৈ যজন কৰা ॥ ২ ॥ দেবতা অগ্নিৰ নিজে বিচাৰি অন্য অমৃত পানী যেতিয়া পাই, তেতিয়া সেই পানীৰ পাৰ উৎপন্ন হোৱা (গছ গছনি) বিলাক দ্যাবাপৃথিবীত ধাৰণ কৰে। সকলো স্তোতাই তোমাৰ পানীৰ দানৰ স্তুতি কৰে। স্বৰ্গত হোৱা বগা বিন্দি (পানী) বৰষুণ কৰি কৰি তুমি ধিৰোৱা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, তুমি মোৰ যজ্ঞ কৰ্ম্ম বৰ্দ্ধন কৰা। বৰষুণৰ পানী উৎপত্তি কৰা হে দ্যাবাপৃথিবী, তোমাংলোকক স্তুতি কৰিছো। হে দ্যাবাপৃথিবী, তোমাংলোকে মোৰ স্তোত্ৰ শুনা। আজি দিনত যি স্তোতা সকলে স্তুতি কৰিছে, এই কৰ্ম্মত পিতা-মাতা (দ্যাবাপৃথিবী) তৃজনাক বৰষুণৰ পানীৰে ধুই পেলোৱা ॥ ৪ ॥ বজ্জ অগ্নিয়ে আমাৰ হবি আক

স্ততি গ্রহন কৰিলে নে কি ? কিহ্মা এই অগ্নিৰ পূজা কৰ্ম্ম আমি কৰিলো নে ? কোনে জানে ? ভালকৈ আহ্বান কৰা মিত্ৰ ভালকৈ যাতে আহে তেনেকৈ আমাৰ স্ততি দেবতা সকললৈ যাওক আৰু হৰি অন্ন বি আছে (সেয়া দেবতালৈ যাওক) ॥ ৫ ॥ অমৰ কৰ্ম্মা পৃথিবীত বুজিব মোৱাৰি কাৰণ একেলগৰ বেলেগ বেলেগ ৰূপৰ দেবতা আছে । হে মহান অগ্নি, তুল নকৰাকৈ যি সহজে পাব পৰা নাম কয় তেওঁক বক্ষা কৰা (এই ঋকৰ সায়ন ভাষা নাই ॥ ৬ ॥ যি অগ্নিৰ ওচৰত দেবতা সকলে আনন্দ কৰে, যজ্ঞমানৰ ঘৰত বেদীত থাক ধাৰণ কৰে, যি সূৰ্য্যৰ ডেজ ধাৰণ কৰিলে, চক্ৰক বাতিত স্থাপন কৰিলে, নোবোৱাকৈ সূৰ্য্য-চক্ৰই জ্যোতিৰে ঘূৰি ফুৰে, ॥ ৭ ॥ যি জ্ঞানময় সৰ্ব্বপ্ৰকাশক অগ্নিত দেবতা সকল সঞ্চৰণ কৰে, সেই লুকাৰ থকা অগ্নিৰ স্বৰূপ আমি বুজি নেপাও । এই যজ্ঞত থকা দেবতা মিত্ৰ, সৰিভা আৰু অদিতিয়ে বৰুণ দেবতাক আমাৰ কথা পাপ নাইকিয়া বুলি কওক ॥ ৮ ॥

৯ ঋক ১০।১১।৯ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥

১৩ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—হৰিৰ্ধান আজি বা অদিতিৰ পুত্ৰ বিবস্বত ।
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৫ জগতী । দেবতা হৰিৰ্ধান ।

(হে হৰিৰ্ধান গাড়ী হুখন), তোমালোকক মই পূৰণি কালৰ মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি হৰি অন্নৰ ভাব দি যোজনা কৰিম । তোমালোকৰ শ্লোক শ্তোতাৰ পথ্যৰ দৰে দেবতাৰ ওচৰলৈ চলি যাওক । যি সকল অমৃতৰ পুত্ৰ দিব্য ধামত আছে তেওঁবিলাক সকলোৱে এই শ্তোত্ৰ শুনক ॥ ১ ॥

যজ্ঞা লৰাৰ দৰে একেলগে ফুৰা হৰিৰ্ধান গাড়ী চলি যাওঁতে দেবতাক বিচৰা মানুহে তোমালোকক (হৰি আদি দ্ৰব্য) দি পৰিপূৰ্ণ কৰিছে । তোমালোকৰ নিজ স্থান জানি লৈ বহা । তেতিয়া আমাৰ সোম লবলৈ ভাল ঠাইত থাকিবা ॥ ২ ॥ যজ্ঞৰ পঞ্চ পদ (ধ্যান, সোম, পশু, পিঠা আৰু 'যিষ্ট') ওপৰলৈ তুলিছো । মই ব্ৰতকৰ্ম্মেৰে চাৰিপদী হন্দেৰে বিনিয়োগ কৰিছো । ঋকৰ (প্ৰণেৰে) মই কাম সম্পূৰ্ণ কৰিছো । মই ঋতৰ (যজ্ঞৰ) নাভিত সোম পৰমান কৰিছো ॥ ৩ ॥ দেবতাৰ কাৰণে যুত্ৰাক নিজৰ কৰি বাৰিলো । মানুহৰ কাৰণে অমৰণ নিৰিচাবিলে । বৃহস্পতিক (ঋত্বিক যজ্ঞমানসকলে) ব্ৰতী কৰিলে । (সেই কাৰণে) যমে (প্ৰাণটো লৈ) আমাৰ প্ৰিয়

শৰীৰটো এৰি থৈ যায় : ৪ ॥ শ্তোতা সকলে বেৰি থকা সোমৰ কাৰণে সপ্ত হন্দ উচ্চাৰিত কৈছে । পিতাক (ৰূপী সোমক) পুত্ৰই (পুত্ৰৰূপী ঋত্বিক যজ্ঞমানে) স্তম্ব কৰিছে । সোমৰ পুত্ৰসকলে ঋতৰে (শ্তোত্ৰেৰে গুণ বৰ্ণাই) স্ততি কৰিছে । দ্ৰোণাধন গাড়ী (দেবতা আৰু মানুহৰ) বজা হৈ আছে । দ্ৰোণাধনে কৰ্ম্ম কৰে দ্ৰোণাধনে পোষণ কৰে ॥ ৫ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—বিবস্বতৰ পুত্ৰ যম । ছন্দ—১-১২-ত্ৰিষ্টুভ্ ; ১৩।১৪।১৬-জম্বুটুপ্ ; ১৫-বৃহতী । দেবতা—১-৫, ১৩-১৬-যম ; ৬ লিজোক্ত (অজিবস, পিতৃসকল, অধৰ্ব্ব, ভৃগু আৰু সোম) ; ৭-৯ লিজোক্ত বা পিতৃগণ ; ১০-১২-কুকুৰ হটা ।

(হে যজ্ঞমান সকল) তোমালোকে পিতৃৰ গৰাকী, মানুহৰ গম্ভ্য স্থানৰ গৰাকী বিবস্বতৰ পুত্ৰ যমক হৰি (আদিৰে) পৰিচৰণ কৰা । পৃথিবীত ভাল কাম কৰা অনুক্ৰমে মৰাৰ পাচত স্বৰ্গৰ পথেৰে বিনা বাধাই গম্ভ্য স্থানলৈ লৈ যোৱা (আৰু পাপীৰ বাট বন্ধ কৰা) যমক পৰিচৰণ কৰা ॥ ১ ॥ সকলোৰে মুখ্য যমেই আমাৰ (শুভাশুভৰ বাবে) যোৱা বাট জানে । এই যোৱা বাট অন্তই অপহৰণ কৰি লব নোৱাৰে । যি বাটেদি আমাৰ পূৰ্বৰ পিতৃসকল গৈছিল সেই বাটেদিয়েই জন্ম হোৱা সকলোবিলাক নিজ কৰ্ম্ম অনুসৰি যায় ॥ ২ ॥ মাতলি যাৰ সাবথি তেওঁৰ (ইজ্বৰ) (যজ্ঞৰ ভাগ) কৰ্য্যৰে সৈতে পিতৃসকলৰ লগত বৰ্দ্ধন হয় । যমে অজিবস সকলেৰে সৈতে বৰ্দ্ধন হয় । বৃহস্পতি ঋক (ঋকমন্ত্ৰ কোৱা পিতৃসকলেৰে) সৈতে বৰ্দ্ধন হয় । দেৱতাসকল, যাক পিতৃসকলে বৰ্দ্ধন কৰে, আৰু পিতৃসকলক, যাক দেবতাই বৰ্দ্ধন কৰে, তাৰ মাজত দেবতা সকলে স্বাধাৰে ভাল পাই আৰু পিতৃসকলে শ্ৰদ্ধাৰে ভাল পাই ॥ ৩ ॥ হে যম, অজিবস পিতৃসকলেৰে সৈতে একেলগ হৈ এই যজ্ঞত বহা । বিদ্যান সকলে প্ৰয়োগ কৰা মন্ত্ৰেৰে তোমাক ইয়ালৈ লৈ আহক । হে বজা, এই হৰি অগ্নেৰে তুই হৈ ফ্ৰটী হোৱা ॥ ৪ ॥ হে যম, বিবিধ ৰূপৰ যজ্ঞৰ উপযুক্ত অজিবা সকলেৰে সৈতে আহা । এই যজ্ঞত যজ্ঞমানক হৰিষিত কৰা । তোমাৰ পিতা বিবস্বতক এই যজ্ঞত আক্ৰান্ত কৰিছে । মেলিখোৱা কুশল ৰহি যজ্ঞমানক আনন্দিত কৰা ॥ ৫ ॥ নৃবৃহ অজিবস সকল, অধৰ্ব্বন সকল, ভৃগু সকল, আমাৰ পিতৃসকল সোমাই । যজ্ঞাই তেওঁবিলাকৰ বৃহত্তিত্ত আমি থাকিম । আৰু সূৰ্যনৰ কল্যানত আমি

থাকিম ॥ ৬ ॥ যি স্থানলৈ আমাৰ পূৰ্বৰ পিতৃসকল
পূৰ্বৰ দিনত যি বাটেৰে গৈছিল, হে মোৰ পিতা
সেই বাটেৰে শান্ত্ৰে যোৱা। স্বৰ্গ অগ্নেৰে তৃপ্ত হোৱা বজা
দুজনক, যম আৰু বৰুণক চোৱা গৈ (দৰ্শন লাভ কৰা গৈ)
॥ ৭ ॥ (হে পিতা) পৰম যোমত পূৰ্বৰ পিতৃসকলৰ
সৈতে থাকাগৈ। শাস্ত্ৰমতে সংযমেৰে কৰা কৰ্ম্মফলেৰে
সৈতে পাপ পৰিত্যাগ কৰি অন্ত (নাশ) ঘৰলৈ
যোৱা। ভাল দীপ্তিযুক্ত শৰীৰ ধাৰণ কৰা ॥ ৮ ॥ (হে
পিতৃ) যি আছা। এই ঠাইৰ পৰা যোৱা, আঁতৰা,
দূৰ হোৱা কেউফালে পলোৱা। আমাৰ যুত পিতৃৰ
কাৰণে এই (দাহকৰা) ঠাইখন (যমৰ আজ্ঞাত)
কৰি দিছে। যমেও দিনত আৰু ৰাতিত এই ঠাইখন
পানী ছটিয়াই বিতৰ্ক কৰি থৈছে। এই ঠাই যুতকৰ
কাৰণে যমে দিছে ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, ভাল বাটেৰে গৈ
এই সমৰাৰ চাৰিচকুৰা বলবান কুকুৰ দুটা পাব হৈ
যোৱা। পাচত সি পিতৃয়ে যমেৰে সৈতে একেলগে
আমোদ কৰি আছে সেই সুবিজ্ঞ পিতৃসকলৰ ওচৰলৈ
যোৱা ॥ ১০ ॥ হে বজা যম, তোমাৰ যি কুকুৰ দুটা আছে,
তাৰে এই যুত পিতৃক (প্ৰেতক) ৰক্ষা কৰিবলৈ দিয়া।
সিহঁতে যমৰ ঘৰ ৰক্ষা কৰে, চাৰি চকুৰা, বাটত বাৰ্ধতে
ৰক্ষা কৰা, মানুহৰ দৰে অভীজ, এই (প্ৰেতক) কল্যাণ
আৰু ৰোগহীন কৰক ॥ ১১ ॥ যমৰ দূত (এই কুকুৰ)
দুটা, যাৰ নাক দীঘল প্ৰাণীৰ প্ৰাণ লৈ তৃপ্ত হোৱা,
বহুত বলী, সেই দুয়োটাই আমাক সুৰ্য্য দেখিবলৈ
আজি এই কৰ্ম্মত সুপ্ৰাণ পুনৰ আমাক দিয়ক ॥ ১২ ॥ (হে
ঋত্বিক সকল) যমলৈ সোম চেপা। যমলৈ হৰি দিয়া।
অগ্নিয়ে দূত হৈ অলঙ্কৃত হৈ যমলোকলৈও যায় ॥ ১৩ ॥
তোমালোকে যমলৈ তিউযুক্ত হৰি হোম কৰা, আৰু
(যজ্ঞত) উপস্থিত থাকা। দেবতাৰ মাজত যম দেবতাই
আমাৰ জীৱন দীঘল কৰক ॥ ১৪ ॥ (হে ঋত্বিক সকল)
তোমালোকে যম বজাক এতি মধুৰ হব্যৰে হোম কৰা
পূৰ্বত জন্ম হোৱা আমাৰ আগৰ পথ কৰা ঋষিক
নমস্কাৰ কৰা ॥ ১৫ ॥ ত্ৰিকক্ৰক বিলাক প্ৰত্যেক অঙ্গ
ৰক্ষা কৰিবলৈ যমৰ ওচৰ পাই। ছয় সংখ্যাৰ বহল
ভূমি যমে চাবলৈ পাই। এখন মহৎ জগতত ত্ৰিঋণ
গায়ত্ৰী আদি ছন্দেৰে যমত নিহিত হৈ আছে ॥ ১৬ ॥

১৫ সুক্ত—ঋ ১৪।

ঋষি—যমৰ পুত্ৰ শম্ব। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ; ১১ অঙ্গতী।
দেবতা—পিতৃসকল।

নিকট পিতৃসকলে উত্তম হৰি পাওক। উত্তম পিতৃ

সকলে আৰু মধ্যম পিতৃসকলেও উত্তম হৰি পাওক।
তেওঁবিলাকে অনুগ্ৰহ কৰা হওক। যি পিতৃ সকলে
বৃকৰ দৰে হিংসা নকৰে, ঋতজ্ঞ (নিয়মজন)। আমাৰ
প্ৰাণ ৰক্ষা কৰে সেই পিতৃসকলে আমাৰ আহ্বান
শুনি আমাক ৰক্ষা কৰক ॥ ১ ॥ যি পিতৃসকল আগতে
বা পাচত যুত হৈছে যি পৃথিবীৰ বজোলোকৰ পৰা
আহিছে, যি বন্ধুৰূপ প্ৰজাৰ মাজৰ পৰা আহিছে,
যি এতিয়া ধনেৰে সমৃদ্ধ হৈ আছে, সেই সকলোকে
এয়া নমস্কাৰ কৰিছোঁ। ২ ॥ মই মোৰ ভক্তিৰে সৈতে
পিতৃসকলক আগত পাইছোঁ। যজ্ঞ বিনাশ কৰা ভাৰ
বিক্ৰমণ কৰা বিস্ময় পাইছোঁ। যি পিতৃসকল কুশত
বহে তেওঁবিলাকে এই কৰ্ম্মলৈ আদৰ্শৰে আহি স্বৰ্গ
অগ্নেৰে সৈতে সোমৰ ভাগ সেৱন কৰিছে ॥ ৩ ॥
যজ্ঞত কুশত বহা হে পিতৃসকল, আমাক ৰক্ষা কৰা।
তোমালোকৰ কাৰণে এই হব্যবিলাক (প্ৰস্তুত) কৰিছোঁ
—সেৱন কৰা। তোমালোক অতি সুখৰ ৰক্ষণেৰে
আহা। পাচত আমাৰ দুখ গুহাই সুখ কৰি পাপ
বহিত কৰা ॥ ৪ ॥ হে সোম। মূৰ্ত্তিৰ পিতৃসকল, যজ্ঞাৰ্থ,
তৃপ্তিকৰ নিধি হৰিৰ নিমিত্তে আমালোকে আহ্বান
কৰা সেই তোমালোক আহা। ইয়াত আমি কৰা
জ্ঞান শুনো—শুনি কোৱা (যে ভাল হৈছে)। আমাক
ৰক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥ হে পিতৃসকল, তোমালোকে সোফালে
আঠ মাটিত পেলাই বহি আমাৰ যজ্ঞ প্ৰশংসা কৰা।
তোমালোকক মানুহ হিচাবে আমি যি অপৰাধ কৰিছোঁ
হে পিতৃসকল, যি কোনো অপৰাধত আমাক কোনো
দণ্ড নিদিবা ॥ ৬ ॥ বঙা দেবতা সকলৰ ওচৰত আস-
নত বহি থকা, হে পিতৃসকল হৰি দাতাক ধন দিয়া।
হে পিতৃসকল সেই মানুহৰ পুত্ৰসকলক ধন যাচি দিয়া।
ভেনেকুৱা তোমালোকে আমাক কৰ্ম্ম হ বল দিয়া ॥ ৭ ॥
সোম, ধনবান, যি আমাৰ পূৰ্বৰ পিতৃসকলে আমাৰ
সোমপান কৰা যজ্ঞলৈ আহিছিল, পিতৃসকলৰ লগত ভোগ
কৰিবলৈ যমে বিচাৰি আহি ৰংমনেৰে যি হৰিৰ ভাগ
পাই, সেই হৰি ভোজন কৰি (যম সম্ভোষ হওক) ॥ ৮ ॥
ক্ৰমে ক্ৰমে দেবত পোৱা, যজ্ঞ কৰিব জনা, ঋক ৰচনা
কৰি শুভ কৰা যি পিতৃ ভোগ-পিন্ধাহত কাতৰ হৈছে,
হে অগ্নি তুমি সেই পিতৃ সকলেৰে সৈতে আমাৰ
ওচৰলৈ আহা। (তেওঁ বিলাক) ভালকৈ পৰিচিত।
(তেওঁ বিলাক) যজ্ঞত বহে আৰু এই কব্য বিলাক
(তেওঁ বিলাকলৈ) সত্যকৈ বখা হৈছে ॥ ৯ ॥ যি সকল
সত্য পিতৃয়ে হৰি ভক্ষন কৰে, (পান যোগ্য হৰি)
পান কৰে, ইজাদি দেবতাৰে সৈতে একে ৰূপে উঠি

হে অগ্নি, সহস্র দেবতার স্তোত্ৰেবে, পাচৰ আৰু পূৰ্ব-
কালৰ ধৰ্মসাধক পিতৃ সকলোৰে সৈতে আহা ॥ ১০ ॥
হে অগ্নিহোতা, (অগ্নিয়ে সোৱাদ জোৱা) পিতৃ সকল
এই যজ্ঞলৈ আহা, —হে সুপ্রনোতা সকল নিজ নিজ
স্থানত বহা, —কুশল দিয়া হবি ভক্ষন কৰা । বীৰ পুত্ৰ
পোত্ৰেবে সৈতে আমাক সকলো ধন দিয়া ॥ ১১ ॥
হে জাতবেদ অগ্নি, আমাৰ ঘাৰা স্তত হৈ তুমি, আমি
দিয়া হবি বিলাক সুগন্ধি কৰি বচন কৰিলা আৰু
পিতৃসকলক দিলা । তেওঁবিলাকে স্বধাবে দিয়া হবি
খাওক । হে দেবতা অগ্নি, যতনেৰে দিয়া হবিবিলাক
তুমি ভক্ষন কৰা ॥ ১২ ॥ যি পিতৃ সকল ইয়াত আছে,
—যি নাই,—যাক চিনি পাওঁ আৰু যাক চিনি নেপাওঁ,
সেই সকলোকে, হে জাতবেদ অগ্নি, তুমি জানা ।
তেওঁবিলাকেৰে সৈতে হবি অগ্নেৰে ভালকৈ কৰা যজ্ঞ
সেৱন কৰা । ১৩ ॥ যি পিতৃ সকলক অগ্নিত দাহ
কৰা হৈছে, যাক দাহ কৰা হোৱা নাই, যি দুলোকৰ
মাজত হবি অগ্নেৰে আনন্দ কৰি আছে, হে অগ্নি,
নিজ কৰ্ম্মেৰে দীপ্তমান হৈ সেই পিতৃ সকলোৰে সৈতে
সুনেতা এই দেবতাৰ শৰীৰক যেনেকৈ ইচ্ছা তেনেকৈ
গ্ৰাস কৰা ॥ ১৪ ॥

১৬ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—যমৰ পুত্ৰ দমন । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ;
১১-১৪ অম্বষ্ঠুভ্ । দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, এই যতদেহ ভয় নকৰিবা । কেউকালে
শোকযুক্ত নকৰিবা । ছাল বিলাক য'তে ত'তে নেপে-
লাবা । গাটোও য'তে ত'তে নেপেলাবা । হে জাত-
বেদ, যেতিয়া তুমি যতদেহ পৰিপক্ক কৰা, তেতিয়াই
এই যতদেহক পিতৃসকলৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিবা ॥ ১ ॥
হে জাতবেদ, যেতিয়া যতদেহ পৰিপক্ক কৰা তেতিয়াই
পিতৃসকলক দি দিবা । যেতিয়া এই যতদেহক অগ্নিয়ে
কৰা প্ৰাণ পঠিওৱা হয় তেতিয়া দেবতাৰ বললৈ আহে ॥ ২ ॥

হে যতদেহ, তোমাৰ চকু সূৰ্য্যলৈ যাওক । আত্মা
(প্ৰাণ) বায়ুলৈ যাওক । তুমি বৰ্ষ (কৰ্ম্মৰ) কলত
স্বৰ্গ বা পৃথিবীলৈ যোৱা । বা পানীলৈ যোৱা ।
জাত পৈ (কৰ্ম্মৰ কলত) গহ-গহনিৰ শৰীৰ ধৰা পৈ
॥ ৩ ॥

অগ্নি নোহোৱা শৰীৰৰ ভাগ (অজ্ঞবাক্স), হে অগ্নি,
তোমাৰ তাপক ভেজেৰে ভগত কৰা । তোমাৰ শিখাই
সেই ভাগ সংহাৰ কৰক । হে জাতবেদ, তোমাৰ যি
সুখাদ যুগি আছে তাৰে এই যতদেহক ভাল কাম কৰা

ঠাইলৈ নিয়া ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, যি যতদেহ চিতাত স্বধা-
কাৰেৰে আহত হৈ চলি গৈছে সেই দেহ পিতৃ সমাজলৈ
নি সূজন কৰা । ই যতদেহে জীৱন পাই হাড়যুৰ
আকৌ হৈ হে জাতবেদ, শৰীৰযুক্ত হওক ॥ ৫ ॥ হে
যতদেহ, তোমাৰ যি অজ্ঞত ক'লা চৰাই (কাউৰীয়ে)
যুটিয়ে, বা পকুৱাই বা সাপে বা চাৰিঠেঙীয়া জন্তুয়ে
বা লগালে সেই সকলো বিলাক অগ্নিয়ে দুঃখ নোচোৱা
কৰক । আৰু যি সোম ঋত্বিক আদিৰ গাত সোমাইছে
(সিও তোমাক নিৰোগ কৰক) ॥ ৬ ॥ হে যতদেহ,
কবচ (কাপী) অগ্নিক গৰুৰ ছালৰ কবচৰ দৰে গাত
পিছা । শকট মাংসৰে ভালকৈ ঢাকি লোৱা । (তেনে-
কুৱা কৰিলে) তোমাক ভেজেৰে ধৰ্ম্মশীল, আত্ম হুস্ত
প্ৰগল্ভ অগ্নিয়ে তোমাক তেনেই ছাই কৰিব নোৱাৰে
॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, এই চমস (হেতা) খন বিচলিত নক-
ৰিব যি হেতা দেবতা সকলৰ প্ৰিয় আৰু সৌম্য পিতৃ
সকলৰ প্ৰিয় । এই হেতাৰে দেবতাই পান কৰে, সেই
হেতাও অমৰ দেবতা সকলে আনন্দ কৰে ॥ ৮ ॥

বান্ধস খোৱা জীৱ অগ্নিক দুবলৈ পঠিয়াই দিছো ।
পাল বহন কৰা সেই অগ্নিয়ে যমৰজাৰ অন্য ঠাইলৈ
(পাগৰ ঠাইলৈ) যাওক । অন্য জাতবেদ অগ্নিয়ে সক-
লোকে আমি ইয়াতেই দেবতালৈ হবি বহন কৰক ॥ ৯ ॥

যি বান্ধস খোৱা (ক্ৰবাদ) অগ্নি তোমালোকৰ
যত সোমাইছে, সেই ক্ৰবাদ অগ্নি দেবতাক পিতৃযজ্ঞৰ
কাৰণে যমৰ পৰা উলিয়াই দিম । অন্য জাতবেদ
অগ্নিক ভালকৈ চাই পৰম সভাস্থান যজ্ঞত আনি থয়হি
॥ ১০ ॥ যি অগ্নি, কৰা (পিতৃৰ হবি) বচন কৰা, পিতৃৰ
ঋত্ব (যজ্ঞৰ) বৰ্দ্ধক, তেওঁক যজন কৰা হয় । সেই
অগ্নিয়ে পিতৃৰ যজ্ঞত দেবতা সকলক আৰু পিতৃসকলক
কৰক গৈ (যে মই হবি আনিছো) ॥ ১১ ॥

হে অগ্নি, কামনা কৰা আমি তোমাক স্থাপন
কৰিছো । কামনা কৰি আমি তোমাক জ্বলাইছো ।
তুমিও হবি কামনা কৰি আগন্তুক পিতৃ যজ্ঞ কামনা
কৰি পিতৃলৈ হবি ভক্ষন কৰিবলৈ লৈ যোৱা ॥ ১২ ॥

হে অগ্নি, তুমি পিতৃাদিক দাহ কৰিবলৈ আগতে যি
ঠাই পুৰিছিল, তুমিয়েই সেই জুই নুমাই দিয়া । সেই
ঠাইত অলপ পানী (পুখুৰীআদি) হওক । বহুত
শাখাৰ পৰিপক্ক দুৰ্ব্বা হওক ॥ ১৩ ॥ হে শীতল, শীতযুক্ত,
গহ-গহনি থকা, আত্মাদকৰ কল থকা, আত্মাদ কাৰিণী
পৃথিবী, মাইকী ভেকুলীয়ে যাতে ভাল পাই তেনেকুৱা
বৰষুণ আনা । আৰু এই অগ্নিক সন্তুষ্ট কৰা ॥ ১৪ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—যমব পুত্র দবজ্ঞব। হ্রদ—ত্রিষ্ঠুত্ ;
১০-অনুষ্ঠুপ্ বা পুৰুষাত্ বৃহতী ; ১৪-অনুষ্ঠুপ্ ।
দেবতা—১।২-সবণা ; ৩-৬-পূষা ; ৭-৯-সবস্বতী ;
১০-১৪-আপ্ : (পানী) ; ১১-১৩-আপ্ (পানী)
বা সোম ।

তুমিই জীয়েকব বিয়া পাতিলে। সেইবারে সকলো
জুবনৰ প্ৰাণী তালৈ আহিল কিম্বা ত্ৰি ব্ৰহ্মৰ বিবাহ
কৰা ভাৰ্যা যমৰ মাক (সবণা) গুচি গল ॥ ১ ॥
জমবক (সবণাক) মানুহৰ পৰা লুকাই থৈ (দেবতা
সকলে) (সবণাৰ দৰে) একে মাইকী মানুহ এজনী
উলিয়াই বিবৰণক দিলে। যোঁৱা কপৰ সবণুৱে অগ্নিনী
হুজুক জন্ম দিলে আৰু তেওঁ যজ্ঞা লৰা হুটা ত্যাগ
কৰি গুচি আহিল ॥ ২ ॥ জ্ঞানী, যাৰ পত্ৰ নষ্ট নহয়,
সকলোকে বাট দেখুৱা দেবতা পুৰাই এই যুতক সকলক
উত্তম লোকলৈ লৈ যাওক। সেই পুৰাই সেইবিলাকক
পিতৃসকলক দিলে। অগ্নিয়েও সেই সৃজনী সকলক
দেবতাক অৰ্পণ কৰি দিয়ক ॥ ৩ ॥ সকলোতে গমনশীল
বায়ুৱে ভোমাক (যুতকক) কেউফালে বন্ধা কৰক।
ভাল বাটেৰে (স্বৰ্গলৈ নি) প্ৰথমত থকা পুৰাই ভোমাক
বন্ধা কৰক। য'ত পূৰ্ণা কৰা মানুহ আছে, য'লৈ
বা সেই পূৰ্ণ কৰা মানুহ যায়, সেই ঠাইত সৰ্বিতা
দেবতাই তেওঁ বিলাকক বাধক গৈ ॥ ৪ ॥ পুৰা দেবতাই
সকলো দিল জানে। তেওঁ আমাক একেবাৰেই গুৱ
নোহোৱা বাটেৰে লৈ যাওক। (তেওঁ পুৰা) কল্যাণ
দাতা, তেওঁৰ পোহৰেৰে বেজিঙ, সকলো বীৰ থকা
আৰু ঋত্বিক থকা। (তেওঁ) ভুল নকৰাকৈ সকলো
জানি আমাৰ আগে আগে গৈ থাকক ॥ ৫ ॥ পথৰ
ভিতৰত যি প্ৰশস্ত পথ আছে তাত পুৰা দেবতা প্ৰা-
ৰ্থ্য হয়। দ্যুলোকৰ প্ৰশস্ত পথত, পৃথিবীৰ প্ৰশস্ত
পথত (প্ৰাৰ্থ্য হোৱা সেই পুৰাই) ঐতিহ্যক প্ৰিয়
ভাৱা সভাস্থানত থকা দুয়ো দ্যাবাপৃথিবীত বিচৰণ
কৰে। আৰু বেয়া কাম কৰা বিলাকৰ) প্ৰতিকুলে
বিচৰণ কৰে ॥ ৬ ॥ দেবতা কামনা কৰা সকলে সবস্বতীক
আহ্বান কৰে। যজ্ঞত সবস্বতীক যজ্ঞন কৰে। পুণ্য
কৰ্ম্ম সকলে আহ্বান কৰে। সবস্বতী দেৱীয়ে হবি
দাতাক বৰণীৰ (ধন) দিয়ক ॥ ৭ ॥ হে সবস্বতী দেৱী,
তুমি (পিতৃ সকলৰ সৈতে) একে বথতে যজ্ঞ পাইছাহি।
পিতৃ সকলেৰে সৈতে হবি (জাদি) অগ্নেৰে আহ্বান
কৰিবলৈ যজ্ঞলৈ গৈছা। তুমি এই কুল মেলি ধোৱা

যজ্ঞবেদীত বহি আহ্বান কৰা আৰু বোণ নোহোৱা
অগ্ন আমাক দিয়া ॥ ৮ ॥ যি সবস্বতীক পিতৃ সকলে
আহ্বান কৰে, (সেই সবস্বতী) দক্ষিণৰ পৰা আহি
এই যজ্ঞত সহস্ৰাৰ্জ অগ্নৰ ভাগ আৰু ধনৰ পুষ্টি যজ্ঞ-
মানলৈ স্থাপন কৰক ॥ ৯ ॥ আমাক মাতৃ (স্থানীয়া)
পানীয়েও যিভক্ত কৰক। যি'উৰে শোধক পানীৰে
আমাক যিভক্ত কৰক। দেবতা জলে সকলো পাপ
জীভবাই দিয়ক। এই পানীৰে পবিত্ৰ হলে আমি স্বৰ্গলৈ
যাব পাৰিম ॥ ১০ ॥ অভিভূত কৰা সোমবস আগতে
হোৱা বিলাক দ্যুলোকলৈ উদ্দেশ্য কৰি গল আৰু এই
যোনী স্থানলৈ আগতে গল। একে স্থানত সংবৰ্ণ
কৰি সোমবস সাতজন হোঁতাই (আমি) অনুক্ৰমে
হোম কৰিছো ॥ ১১ ॥ হে সোম, তোমাৰ যি বস পৰি
যায়, তোমাৰ যি অগ্ন অংশ পৰি যায় বা হাতৰ পৰা
পৰি যায়, বা চেপা শিলৰ পৰা পৰি যায়, বা চাকনিৰ
পৰা পৰি যায়, সেই সকলো বিলাক স্তোত্ৰেৰে বধটকাৰ
কৰি মনেৰেই আহুতি দিছো ॥ ১২ ॥ হে সোম, তোমাৰ
যি বস অগ্ন ঠাইলৈ গৈছে তোমাৰ লভা যি অন্য
হয়গৈ, স্ৰচ্চত লোৱা সোম পৰি যায়, সেই সোম বৃহস্পতি
দেবতাই আমাৰ ধনৰ কাৰণে সি'চি দিয়ক ॥ ১৩ ॥

হে জল, গহ-গহনি বিলাক জলেৰে সাৰযুক্ত হওক।
আমাৰ বাক্য জলযুক্ত (মধুৰ) হওক। জলৰ যি
(পানীৰৰ) সোৱাদ আছে, সেই সাৰযুক্ত জলেৰে
সৈতে মোক যিভক্ত কৰক ॥ ১৪ ॥

১৮ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—যমব পুত্র সাকুশ্বক । হ্রদ—ত্রিষ্ঠুত্ ,
১১-ঐশ্বাৰ পংক্তি , ১৩ জগতী ; ১৪-অনুষ্ঠুত্ ।
দেবতা—১-৪-মৃত্যু , ৫-ধাতা , ৬-হুতা , ৭-১৩
পিতৃমেধ , ১৪-পিতৃমেধ বা ঐজ্ঞাপতি ।

হে মৃত্যু তুমি অন্য পথ ধৰি গুচি যোৱা, যি পথ
তোমাৰ নিজৰ দেবতা যোৱা পথৰ বাহিৰে অন্য।
তুমি দেখা (তোমাৰ চকু আছে) আৰু শুনা (কান
আছে) সেই বাবে কৈছো। আমাৰ লবালুৰিক অনায়াস
নকৰিবা। আৰু অন্য মানুহ বিলাকক অনায়াস নক-
ৰিবা ॥ ১ ॥ তোমালোকে মৃত্যু পথ বৰ্জ্জন কৰি যোৱা।
তেতিয়া দীৰ্ঘজীৱী হৈ উৎকৃষ্ট পন্থাৰে যাব পাৰিবা।
হে যজ্ঞাই (যজ্ঞমান) সকল, তোমালোকে পুত্ৰাণিৰে
জাৰু ধনেৰে বৰ্জ্জমান হৈ শুভ আৰু পবিত্ৰ হোৱা ॥ ২ ॥
এই জীৱিত সকল যুত সকলেৰে সৈতে বেলেগ হৈ
যাওক। আজি আমাৰ (পিতৃমেধ) যজ্ঞ সকল কাম

হওক। আমি নাচ-গান কবি হাঁহি-মাতি দীঘল আয়ু-সব হৈ আগলৈ গৈ থাকিম ॥ ৩ ॥

জীৱিত সকলৰ বন্ধাৰ কাৰণে মই এই সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি দিলো। জীৱিত সকলৰ মাজত কোনেও এই সীমা পাব হৈ নেযাব। বহুত গমনা (দীঘল) এম্ৰ অৰংকাল ভেঙঁবিলাক (মাছুহ) জীয়াই থাকক। যুদ্ধাক পৰ্বতৰ মাজত লুকাই দিয়ক ॥ ৪ ॥

যেনেকৈ দিন বিলাক ইটোৰ পাচত সিটোকে চলি গৈ থাকে, যেনেকৈ ঋতু বিলাক ইটোৰ পচত সিটো নিয়মমতে আহে, যেনেকৈ পূৰ্বৰ (পিতৃক) পাচৰ (পুত্ৰই) আগবাঢ়ি নেযায়, এইদৰেই, হে বিৰাডা! এওঁবিলাকৰ জীৱন কল্পনা কৰিবা ॥ ৫ ॥

জ্যোতী অল্পক্ৰমে যত্ন কৰি গৈ (হে মৃতকৰ পুত্ৰ-পোতা সকল) বহু কাল পাই তোমালোকে পূৰ্ণ জীৱনত উঠাগৈ। সুদাম্বৰ ফুটী দেবতাই তোমালোকৰ সৈতে এই কৰ্মত থকা তোমালোকৰ জীৱন দীঘল কৰক ॥ ৬ ॥

এই নাৰী সকল, বিধবা নোহোৱাকৈ, সুপত্নী হৈ অলঙ্কাৰেৰে সৈতে সুগন্ধী প্ৰসাধন কৰি ঘিঁউৰে অঞ্জন লগাই নিজ ঘৰত সোমোওক। সুদেহেৰে সৈতে আগতে ঘৰত উঠক ॥ ৭ ॥

হে নাৰী (মৃতকৰ পত্নী), জীৱলোকত থাকিবলৈ উদ্দেশ্য কৰি ইয়াৰ পৰা উঠা। (তুমি) ভ্ৰাণ নাই-কীয়া এই পতিৰ ওচৰত শুই আছা, — তাৰ পৰা আহা। এয়া তোমাৰ পাণি গ্ৰহণ কৰা তোমাৰ গৰ্ভধাতা পতিৰ এই জ্ঞানাত্মকপে কৰিবলগাৱা তোমাৰ (কামৰ) ভাগ কৰা গৈছে ॥ ৮ ॥

(ক্ষত্ৰিয়) মৃতকৰ হাতৰ পৰা ধনু লৈ আমাৰ বলৰ কাৰণে, ভেজৰ কাৰণে (মই কৈছো) যে তুমি ইয়াতেই আছা। আমিও ইয়াতেই সুপুত্ৰ যত্ন হৈ সকলো স্পৰ্দ্ধা কৰা লজ্জা জয় কৰিম ॥ ৯ ॥ সকলোৰে সুদাত্ৰী, সুবতী, দক্ষিণবতী, কোমল, মাতৃৰূপা, ভূমিত থোৱা তুমি সোমোৱা। এই পৃথিবীয়ে যুদ্ধ দেবতাৰ পৰা (অস্থিকপ) তোমাক বক্ষা কৰক ॥ ১০ ॥ (হে পৃথিবী, এওঁক উৰ্দ্ধগাম্য কৰা। গ্ৰীড়ন নকৰিবা (নেচে-চিবা) এওঁলৈ সুপ্ৰাপ্য হোৱা। — সুপ্ৰতিস্থিত হোৱা। মাকে পুতেকক কাপোৰ দি ঢাকি ৰখা দৰে তুমি এওঁক ঢাকি ৰাখা ॥ ১১ ॥ উভাৰি অহা মাটিখিনি লৰচৰ নকৰাকৈ ভালকৈ থাকক। হেজাৰ মাটিৰ চপৰা এই (অস্থিৰ) ওপৰত থাকক। সেইবিলাক ভেঙেৰ ঘৰৰ দৰে ঘিঁউ ক্ষৰণ কৰা হওক। ইহ লোকত ভেঙেৰ এই ঠায়েই আগ্ৰয় হওক ॥ ১২ ॥ (হে অস্থিকৃত) তোমাৰ

ওপৰত তোমাৰ সাক্ষৰ খনেৰে মাটি ৰখাই থম (যাতে ভিতৰত (নাসোমায়) — যেতিয়া তোমাৰ ওপৰত মাটি দিও। এই মাটিৰ চপৰা দিওতে মোক ৩ঃখ নিদিবা। তোমাৰ কাৰণে এই সাক্ষৰখন পিড় সকলে দৃঢ় কৰি ৰাখক। আক ভাত যমে তোমাৰ কাৰণে থকা ঠাই কৰক ॥ ১৩ ॥ (হে প্ৰজাপতি) ভাল দিনত মোক সকলো দেবতাই (এই স্তোত্র কৰিবলৈ) নিয়োগ কৰিলে। যেনেকৈ কাড়ৰ পাখী (কাড়ৰ গুৰিত) থাকে তেনেকৈ (মোক ৰাখিলে)। (গভিকে) মোৰ পূজা স্তুতিবাৰা, খৰকৈ হোৱা হোৱা যেনেকৈ ৰচিৰে ৰাখে তেনেকৈ গ্ৰহণ কৰা ॥ ১৪ ॥

১৯ সূক্ত — ৮

অগ্নি—যমৰ পুত্ৰ মথিত, বা বৰুণৰ পুত্ৰ ভৃগু, বা ভৃগুৰ পুত্ৰ চাবণ। চন্দ—অমৃতষ্টপ; ৬-গায়ত্ৰী। দেবতা—জল বা গক, ১২ অগ্নি আৰু সোম।

(হে গকবিলাক) তোমালোকে ঘূৰি আহা। অন্যকালে যোৱা। হে ধনবতী সকল তোমালোকে আমাক (গাখীৰ) ধন দিহা। হে অগ্নি আৰু সোম পুনঃ পুনঃ ঢাকি ৰখা আমাক ধন ধাৰণ কৰা ॥ ১ ॥ এই বিলাকক পুনৰ ঘূৰাই আনা। পুনৰ এই বিলাকক মোৰ অধীন কৰা। ইজ্জত এই বিলাকক আমাক ঘূৰাই দিয়ক। অগ্নিয়েও এই বিলাকক খেদায় আমাৰ ফালে জানক ॥ ২ ॥ এই বিলাক পুনৰ আমাৰ ফালে ঘূৰি আহক। গৰখীয়াৰ অধীনত এই বিলাক পৰিপুষ্টি হওক। হে অগ্নি, এই বিলাকক ইয়াত ৰাখা। যি ধন আছে, তাৰে সৈতে গৰখীয়াৰ লগত মোৰ ওচৰত থাকক ॥ ৩ ॥ মই সেই ঠাই ভোখৰ জানিবলৈ আহ্বান কৰিছো,— যে সিহঁত ক'লৈ যায়? ক'ৰ পৰা আহে? যেতিয়া ওলায় যায় তেতিয়া ক'ত ফুৰে আৰু কেতিয়া ঘূৰি আহে? মই ৰখীয়াক আহ্বান কৰি শুধিছো ॥ ৪ ॥ যি গৰখীয়াই হেৰোৱা গক বিচাৰি আনিব জানে, চৰিবলৈ হোৱা গক চাই লক্ষ্য কৰি থাকে, আৰু ঘূৰি অহা জানে, সেই গৰখীয়া গকৰে সৈতে সুমঙ্গলেৰে ঘূৰি আহক ॥ ৫ ॥ হে ইজ্জ, আমাৰ ফালে ঘূৰা। গক ঘূৰাই আনা। হে ইজ্জ, পুনঃ আমাক গক দিহা। তুমি দিয়া জীয়াই থকা গকৰে ভোগ কৰি থাকিম ॥ ৬ ॥ হে দেবতা সকল, সকলো ফালে থাকি অয়েৰে, ঘিঁউৰে, আৰু গাখীৰেৰে (সম্পূৰ্ণ কৰি) তোমালোকক দিহা। যি দেবতা যজ্ঞাই ভেঙঁবিলাকে আমাক গোখনেৰে সংযোজন কৰক ॥ ৭ ॥ গক ঘূৰাই আনা। গকবিলাক ঘূৰি আহা। তুমি ঘূৰি

আহা। পৃথিবীৰ চাৰি দিশৰ পৰা এই গৰুবিলাক
দুৰাই আনা ॥ ৮ ॥

২০ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—ইন্দ্রৰ পুত্ৰ বা প্রজাপতিৰ পুত্ৰ বিমদ,
বা বসুন্ধৰ পুত্ৰ বসুন্ধৰ । ছন্দ--১ একপদা বিৰাট;
২-অম্ৰুতপ; ৩-৮ গায়ত্ৰী; ৯-বিৰাট; ১০-ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি আমাক শুভযুক্ত মন কৰি দিয়া ॥ ১ ॥
হবি ভক্ষণ কৰা, এটাইতকৈ ডেকা, শাসন কৰাত মিত্ৰৰ
দৰে, যুদ্ধত শত্ৰুৱে নিবারণ কৰিব নোৱাৰা অগ্নিক স্তুতি
কৰো। যি অগ্নিৰ ধৰ্ম্মত হালোকলৈ যোৱা আহুতি
যায় (যাক) স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰে, গৰুৰ ওচৰত
যেনেকৈ পোৱালী জীয়াই থাকে, (তেনেকৈ অগ্নিত
দেবতা সকল পৰিত্তি হয়) ॥ ২ ॥ স্তুতি আৰু হবিৰে
যি অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰিছে (তেওঁৰ) কৰ্ম্মৰ আশাৰ
শিখাই নিচান। শিখা পৰ্জ্জি উদ্ভব কৰি স্তোতাক
ফল দান কৰি সেই অগ্নিয়ে প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ৩ ॥
প্ৰজাৰ উন্নতি কৰক গমনশীল অগ্নি দীপ্তমান হৈ যেতিয়া
ওপৰলৈ যায় তেতিয়া হালোকৰ শেষলৈকে মেধাবী
অগ্নি ব্যপ্ত হয়,—মেঘলৈকে ব্যপ্ত হয় ॥ ৪ ॥ মানুহৰ যজ্ঞত
তব্যবিলাক সেৱন কৰি অগ্নি বেচিহ ওপৰলৈ উঠিছে।
পুৰণি বেদী ভাঙি আগলৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ সেই অগ্নিয়েই
সকলো কুশল-মঙ্গলৰ হেতু। তেৱেঁই তোমাৰ দ্ৰৱা,—
তেৱেঁই যজ্ঞ। তেওঁৰ বাট শীঘ্ৰেই আগবাঢ়ি যোৱা।
সেই স্তুতি বাক্য যজ্ঞ অগ্নিলৈ দেবতা সকল আঠে ॥ ৬ ॥
দেবতাৰ আহ্বানৰ কাৰণে দৃঢ় হৈ যোৱা অগ্নিক শিলৰ
পুত্ৰ বুলি কয়। সেই যজ্ঞৰ বাগক অগ্নিক উৎকৃষ্ট
(স্বৰ্গলাভ) সুখৰ কাৰণে পৰিচৰণ কৰিবলৈ ইচ্ছা
কৰিছে ॥ ৭ ॥ নেতা সকলৰ (আমাৰ) যি কোনো
পুত্ৰ-পৌত্ৰ আছে যি আহুতিৰে অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰে,
তেওঁবিলাকে অভিশাপ কৰা সকলো ফল পাই ॥ ৮ ॥
তেওঁৰ বথ ক'লা, বগা, বঙা বহল, পোন বাটে যোৱা
আৰু সোণৰ বৰণৰ। কীৰ্ত্তিমান সোণৰ বৰণৰ এই
বথ অগ্নিৰ কাৰণে (প্ৰজাপতিয়ে) উপাদান কৰি-
ছিল ॥ ৯ ॥ এইদৰেই, হে বলৰ বলৰ পুত্ৰ অগ্নি,
হবি-অন্ন-যুক্ত বিমদে (মই) সুবুদ্ধি কামনা কৰি তোমাৰ
স্তুতি বাক্য কৈছো। তোমাৰ স্মৃতিৰে অন্ন, গাখীৰ
(আদি) বস, ভাল ঘৰ। যি দিবলগীয়া আছে (সেই
বিলাক আমাক দিয়া ॥ ১০ ॥

২১ সূক্ত ঋ—৮ ।

ঋষি—ইন্দ্রৰ বা প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ নিমদ বা বসু-
ন্ধৰ পুত্ৰ বসুন্ধৰ । ছন্দ—আস্তাব পংক্তি ।

দেবতা—অগ্নি ।

হে অগ্নি, তোমাৰ নিজৰ আমি, দেবতাৰ আহ্বা-
তাক (তোমাক) স্মৃতিৰে নিচাৰিছো। যজ্ঞত কুশ
মেলি দি গছত শুই থকা, শোধক দীপ্তিৰ মহান তোমাক
হে অগ্নি, সোম পান কৰি আমোদৰ কাৰণে বিছা-
ৰিছো ॥ ১ ॥ স্বয়ং প্ৰকাশ হোৱা ব্যপ্তধনৰ সেই যজ্ঞমান
সকলে হে অগ্নি, তোমাকেই শোভিত কৰিছে। তেওঁ-
বিলাকে তোমাৰ ওপৰত বোৱাই দিবলৈ পোনকৈ
আহুতিৰে সৈতে হে অগ্নি তোমাৰ আমোদৰ কাৰণে
গৈছে। তুমি মহান ॥ ২ ॥ যজ্ঞৰ ধাতক ঋত্বিক সকলে
পূৰ্ণাহুতি পা এৰে তোমাকেই বসুন্ধৰ দিয়া দৰে (হবিৰে)
সিঞ্চন কৰিছে। হে অগ্নি, সকলো দেবতাৰ সোমৰ
আমোদৰ কাৰণে কলা আৰু বগা শিখা কপে সকলো কপ
ধাবণ কৰিছা ॥ ৩ ॥ হে অমৰ, বলবান অগ্নি তুমি
যি ধন এটাইতকৈ ভাল বুলি জানা সেই ধন আমাৰ
আমোদৰ কাৰণে, সকলো দেবতাৰ সোমৰ আমোদৰ
কাৰণে, আহৰণ কৰি দিয়া। তুমি মহান ॥ ৪ ॥ অথৰ্বন
ঋষিয়ে উৎপত্তি কৰা অগ্নিয়ে সকলো কাব্য জানে।
তেওঁ দেবতাৰ আহ্বানৰ কাৰণে যজ্ঞমানৰ দূত হল।
যজ্ঞমানৰ প্ৰিয় আৰু কাম্য হল। সকলো দেবতাৰ
সোমৰ আমোদৰ কাৰণে, তুমি মহান ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি,
তোমাক চলি থকা যজ্ঞত যজ্ঞনায়ক হবি অগ্নেৰে সৈতে
স্তুতি কৰিছে। তুমি সকলো কাম্য ধন হবি দাতাক
সোম হবিৰ দ্বাৰা হস্ত তবলৈ দিয়া। তুমি মহান ॥ ৬ ॥
(তুমি) ঋত্বিক, বমণীয় ঋত্বিৰ অহুতি পূৰ্ণ সুখৰ, বগা,
ব্যাপ্ত তেজৰ, অতি চেতনাবান হে অগ্নি, মানুহে তোমাক
সোম (আদি) হবিৰ তৃপ্তিৰ কাৰণে, যজ্ঞত স্থাপিত
কৰিছে। তুমি মহান ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, মহান তুমি বগা
জোতাৰ বহল হৈ পথাত হৈছা। সমুখতদি লক্ষ
কৰি বুধৰ দৰে আচৰণ কৰিছা। তুমি, তোমালোকৰ
আমোদৰ কাৰণে, ভনীৰ দৰে যদিও গছ-গছনিভ
বসুন্ধৰ দ্বাৰা, গৰ্ভ সঞ্চাৰ কৰা ॥ ৮ ॥

২২ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—২০ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—১-৪। ৬। ৮। ১০-১৪
পুৰস্তাৎ বৃহতী ; ৫। ৭-অম্ৰুতভ ; ১৫-ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—ইন্দ্র ।

আজি ইল্ল কোন ঠাইও আছে, স্ত্রীনা গৈছে। সূৰ্য্যৰ দৰে কোন জনৰ লগত আছে, স্ত্রীনা গৈছে। শেওঁ আৰি সকলৰ ধৰত বা কোনো নিভুত ঠাইত স্ত্রীতি ঘৰা আকৃষ্ট হৈ আছে নোক ? ॥ ১ ॥ এই মন্ত্ৰত ইল্লক স্ত্রীনা গৈছে। আজি আমালোকে বজ্জবান, সন্মান গুণী ইল্লৰ স্ত্রীতি কৰিছো,—যি ইল্লই স্তোভাক সুধাৰ দৰে অসাধাৰণ কাৰ্ত্তিমান কৰে ॥ ২ ॥ বি ইল্ল মহৎ বলৰ অধিপতি, অনন্ত গুণী, মহৎ ধনৰ প্ৰেৰক, শত্ৰুৰ ধৰক বজ্জব ধাৰক (ভেওঁ) পিতাই যেনেকৈ প্ৰিয় পুত্ৰক পালন কৰে (তেনেকৈ আমাক পালন কৰক) ॥ ৩ ॥ হে বজ্জবান ইল্ল দেবতা, বায়ু দেবতাৰ বেগতকেও শীঘ্ৰগামী হৰি নামৰ যুদ্ধলৈ যোৱা যোৱা দুটা ডালগাই বথত লগাই জকনকায়া বাটোদি যাওঁতে আমি তোমাক স্ত্রীতি কৰিছো ॥ ৪ ॥ তোমাক লৈ যোৱা যোৱা বশ কাৰব পৰা দেবতাৰ মাজত কোনো নাই, মানুহৰ মাজত (সিহঁতৰ বেগ) বুজি পোৱা কোনো নাই। তে ইল্ল, বায়ুৰ গতিৰে পোন বাটে তোমাক লৈ যোৱা সেই যোৱাই (সাৰাথ নোহোৱাকৈ) বহন কৰি নিবলৈ গৈছে ॥ ৫ ॥ ইল্লৰ সখা ভগ্ননা আৰু ইল্লক নিজৰ ঠাইলৈ যাওঁতে বজ্জবান সকলে সোধে যে কি কাৰণে তোমা-লোক দুবেৰ তালোকৰ আৰু ভুলোকৰ পৰা আনাৰ ঘৰলৈ, আমি মানুহৰ ওচৰলৈ কিয় আহিলা ? ॥ ৬ ॥ হে ইল্ল, তুমি আমা দিয়া হাব অগ্ন ধৰা (ভোজন কৰা)। আমিও তোমাৰ পৰা সেই (অগ্ন আৰু) বক্ষন বিচাৰিছো। যি বলেৰে অমানুহ (অথাৎ বাক্সন) মাৰব পাৰি (সেই বলো বিচাৰিছো) ॥ ৭ ॥ (যাগাদি) কন্ম নকৰা, আমাক নমনা দস্যু বিলাকক, অন্য (বেয়া কাম) কৰা, অমানুহ (অসুৰ) বিলাকক এনেকুৱা শত্ৰু হস্তা তুমি হে ইল্ল, উৎপাতয়া দাস বিলাকক বধ কৰোতা (তুমি) সিহঁতক মাৰা ॥ ৮ ॥ হে বাৰ ইল্ল, তুমি বাৰ (মকত) সকলোৰে সৈতে আমাক বক্ষা কৰা। তোমাৰ কামনা পূৰক দানত বহুত স্তোভাই মানুহে নিজৰ গৰাকীক স্ত্রীতি কৰা দৰে স্ত্রীতি কৰে ॥ ৯ ॥ হে বজ্জবাৰী বাৰ ইল্ল, শত্ৰু হনন কৰা যুদ্ধত যেতিয়া মেধাৰী সকলৰ দেবতালৈ কৰা গুড়-স্তোত্ৰ শুনা ভেতিয়া নেতা সেই (মকত) সকলক পঠিয়াই দিবা ॥ ১০ ॥ হে বাৰ বজ্জবান ইল্ল, দান কৰোতা তুমি সোনকালে যোদ্ধা বিলাক যুদ্ধত বাপ্ত হলে তোমাৰ সেই কৰ্ম বিলাক স্তোভাই স্ত্রীতি কৰে,—যি মকত-সকলেৰে সৈতে তুমি জয়ৰ বশ ধ্বংস কৰিছিল। (দান স্ত্রীতি কৰে) ॥ ১১ ॥ হে বাৰ ইল্ল, আমাৰ মহৎ

অভাৰ্য্য বিলাক বিফল নহওক। হে বজ্জবান ইল্ল, তোমাৰ (স্তোভা) আমি (ঋত্ৰিক যজমানে) নিজ-হস্তাৰে সুধে থকা হম ॥ ১২ ॥ হে বজ্জবান ইল্ল, যি স্ত্রীতিৰ ভোগ আমি গৰুৰ বধিয়াই গাখীৰ পোৱা দৰে পাঠ, সেই স্ত্রীতি বিলাক তোমাৰ কৃপাত সত্য হওক আৰু অহি সিও হওক ॥ ১৩ ॥ হে ইল্ল, যি পৃথিবীৰ হাত-ভাৰি নাইকিয়া, স্তোত্ৰৰ যোগ্য দেবতাৰ কৰ্ম্মেৰে বজ্জন হয়, সেই পৃথিবী বেষ্টন কৰি থকা জয়ৰ অসুৰক সকলো মানুহৰ ভালৰ কাৰণে তুমি মাৰিলা ॥ ১৪ ॥ হে বাৰ ইল্ল, পান কৰা, পান কৰা, সোম সোনকালে পান কৰ। তে ধন আনোতা, ধন নাইকিয়া নকৰিবা। আৰু হে ইল্ল, তোমাক শুভ কৰা স্তোভাক ত্ৰাণ কৰা। মহৎ ধন দি আমাক ধনবান কৰা ॥ ১৫ ॥

২৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষ—২০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১।৭ ত্ৰিষ্টুভ্;

২।৩।৪-৬ জগতী; ৫ অভিসাৰিণী।

দেবতা—ইল্ল।

আমি এতিয়া সোঁহাতে বজ্জবাৰণ কৰা, বথ বহন আদি বহুত কাম কৰা হৰি নামৰ যোঁৰাই টনা বথত অহা ইল্লক হৰি আদিৰে পূজা কৰিম। ভেওঁ নিজৰ মোচ কোচা লোকাৰ ওপৰলৈ উঠিল। সেনা বিলাক-কেৰে সৈতে শত্ৰু মাৰি অনা বহুত ধন স্তোভাক দিছে ॥ ১ ॥ এই ইল্লৰ যি হৰি নামৰ যোঁৰা দুটাই বনানত থাৰ খায় সেই যোঁৰাৰে সৈতে ধনৰে ধনবান হৈ ইল্লই বৃদ্ধ বধ কৰা হল। দীপ্ত, বলবান আৰু মহান ইল্ল ধনৰ পতি। মই দাস অসুৰৰ নাম নাইকিয়া কৰিম ॥ ২ ॥ যোঁতয়া ইল্লই সোণময় বজ্জ ধাৰণ কৰে, ধনবান ভেওঁক হৰি যোঁৰাই বহন কৰা বথত স্তোভা সকলেৰে সৈতে বিশেষকৈ উঠি থাকে, তেতিয়া ভেওঁ চিৰ প্ৰখ্যাত বহুত কাৰ্ত্তিৰ অগ্নৰ গৰাকী হৈ উঠে ॥ ৩ ॥ বয়ুৰে যেনেকৈ সকলোতে পানী সিঁচি দিয়ে, তেনেকৈ ইল্লই নিজ দলেৰে (মকতগণৰে) সৈতে আহি নিজৰ মোচ কোচা হৰি বৰ্ণৰ সোমৰে সিঁচি দিয়ে। ভাল মজ্জ ঘৰলৈ আহি অভিযুত কৰা মধুৰ সোম পান কৰি মন্ত্ৰ হৈ নিজৰ গাটো বতাহে গছ কপোৱা দৰে (খণ্ডত) কঁপাই ॥ ৪ ॥ যি ইল্লই কক্ষৰেই বহুত (বেলেগ বেলেগ) কথা (ভাষা) কোৱা শত্ৰু, বেয়া কথা কোৱা শত্ৰু, বহুত দুখ কৰা শত্ৰু, সহস্ৰ সহস্ৰ মাৰিলে, যি ইল্লই পিতৃয়ে পুত্ৰৰ বল বজ্জন কৰা দৰে সকলোৰে বল বজ্জন কৰে

ইজ্জৰ সেই বিলাক পুৰুষত মই স্তুতি কৰিম ॥ ৫ ॥ হে ইজ্জ, তোমাৰ সুদানৰ কাৰণে বিমদা (মই) অপূৰ্ব, নানা প্ৰকাৰ ষোড়শ উৎপাদন কৰিলো। হে ইজ্জ, এনেকুৱা তুমি ঈশ্বৰ যি ধন আছে বুলি জানো সেই ধন আমি গৰখীয়াই গৰু ঘূৰাই অনা দৰে আনিম ॥ ৬ ॥ হে ইজ্জ, তুমি আৰু বিমদ ঋষিৰ (মোৰ) সখীত কেতিয়াও লিখিল নহয়। হে দেবতা ইজ্জ, যেনেকৈ ভনীয়েকৰ (ককায়েক) মৰম জানে তোমাৰ সন্মতি আমি তেনেকৈ জানো। তোমাৰ লগৰ সখীত আমাৰ শুভৰ কাৰণে হওক ॥ ৭ ॥

২৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—২০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১-৩ আস্তাব
পংক্তি; ৪-৬ অমুঠুপ্; দেবতা—১-৩ ইজ্জ;
৪-৬ অগ্নিনী হুজন।

হে ইজ্জ, এয়া মধুৰ, শিলৰ ফালত চেপা, সোম পান কৰা। বহুত ধনৰ তুমি তোমাৰ সোম পান কৰা আমোদত আমালৈ ধন বিশেষকৈ স্থাপন কৰা। তুমি মহান ॥ ১ ॥ হে ইজ্জ, আমি যজ্ঞেৰে, স্তোত্ৰেৰে (স্তোত্ৰ পাঠ কৰি), হৰিবে তোমাৰ ওচৰত অভিলষ কৰা ধন বিচাৰিছো। হে শৰীপতি, তুমি সকলো কৰ্মৰ পালক, সোম পান কৰা আমোদত আমাক বৰনীয় ধন দিয়া। তুমি মহান ॥ ২ ॥ হে ইজ্জ, তুমি অভিলষ কৰা ধনৰ পতি, স্তোত্ৰাক (কামত) নিযুক্ত কৰোতা। তুমি স্তোতাৰ বন্ধক। তোমাৰ সোম পানৰ আমোদত শত্ৰুৰ পৰা আমাক ৰক্ষা কৰা। তুমি মহান ॥ ৩ ॥ হে শত্ৰু হুজন, প্ৰজাবান তোমালোকে লগ লাগি অগ্নিক মন্থন কৰিলা যেতিয়া বিমদে স্তাত কৰিলে, হে নাসত্যা হুজন তেতিয়া মন্থন কৰিলা ॥ ৪ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, তোমালোকৰ পৰস্পৰ সংযুক্ত অনীৰ পৰা যেতিয়া অগ্নিৰ ফিৰঙখি ওলাল তেতিয়া সকলো দেবতাই তোমালোকক স্তুতি কৰিলে। হে নাসত্যা দেবতা হুজন, তোমালোকক কলে, আকৌ এনেকুৱাকৈ বহন কৰা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, মোৰ ঘৰৰ পৰা ওলায় যোৱা (যাত্ৰা) মধুৰ হওক। ঘৰলৈ ঘূৰি অহাও মধুৰ হওক। হে দেবতা হুজন, সেই বিলাক তোমালোকে মধুময় কৰা ॥ ৬ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—২০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—আস্তাব পংক্তি।
দেবতা—সোম।

হে সোম, আমাৰ মন কল্যাণকৰ কৰা। বলক শুভৰ হেতু কৰা। প্ৰজ্ঞান শুভ কৰা। আৰু তোমাৰ স্তোত্ৰাক সখাৰ কৰ্মেৰে সোম পানৰ আমোদেৰে হাঁহ খাওঁতে গৰুৰ দৰে প্ৰাণ কৰা। তুমি মহান ॥ ১ ॥ হে সোম, হৃদয় স্পৰ্শী স্তুতিৰে ঋত্বিক সকলে সকলো ঠাইতে তোমাক স্তুতি কৰিছে। এনেকুৱা অভিলষ বিলাক তোমালোকৰ (সোমৰ) আমোদত ধন ইচ্ছা কৰা মোৰ হৃদয়ত সদায় থাকে। তুমি মহান ॥ ২ ॥ আৰু হে সোম, মই তোমাৰ কৰ্ম বিলাক পৰিপক্ক নিয়মেৰে কৰিছো। আৰু তোমাৰ বিশেষ (সোমৰ) আমোদত আমাক সুখ কৰা। সমুখত থাকি শত্ৰু বধ কৰি আমাক পিতাই পুতেকক পালন কৰা দৰে পালন কৰা। তুমি মহান ॥ ৩ ॥ হে সোম, স্তুতি বিলাক একেলগ হৈ পানীৰ নাদলৈ গৰু যোৱা দৰে তোমালৈ গৈছে। কৰ্মবিলাক আমাৰ চিৰ জীৱনৰ কাৰণে চমস পাত্ৰত ধৰা দৰে সোমৰ আমোদত ধাৰণ কৰা। তুমি মহান ॥ ৪ ॥ ফল কামনা কৰি সেই বাৰ মেধাবী (ঋত্বিক) সকলে যাগ কৰ্মেৰে হে সোম, তোমাৰ মহৎ স্তুতি কৰিছে। সোম পানৰ আমোদৰ কাৰণে গৰু আৰু ঘোঁৰা মেলি দিছে। তুমি মহান ॥ ৫ ॥ হে সোম, তোমালোকৰ পানৰ আমোদৰ কাৰণে আমাক জন্তু পালন কৰি দিছা। তুমি বহুত ৰূপেৰে থকা জগৎ জীৱনৰ কাৰণে পৰ্যাবেক্ষণ কৰি ৰক্ষা কৰি আছা। তুমি মহান ॥ ৬ ॥ হে সোম, কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা তুমি সকলো ফালে আমাৰ ৰক্ষক হোৱা। হে ৰক্ষা সোম, আমাক নষ্ট কৰা বিলাকক নষ্ট কৰা। তোমাৰ (সোমৰ) আমোদৰ কাৰণে আমাৰ কৰ্মনাশ নহওক। তুমি মহান ॥ ৭ ॥ হে সুকৰ্মী সোম, ক্ষেত্ৰ বিলাক জনা, তুমি আমাৰ অন্ন দিবলৈ জাগি থাকা। তোমাৰ (সোম) পানৰ আমোদৰ কাৰণে মানুহ শত্ৰুৰ পৰা আৰু পাপৰ পৰা ৰক্ষা কৰা। তুমি মহান ॥ ৮ ॥ হে অতি শত্ৰুহতা সোম, যিহেতু তুমি ইজ্জৰ সূৰ্যকৰ মিত্ৰ, তুমি আমাক ৰক্ষা কৰা। অতি ডাঙৰ যুদ্ধত যেতিয়া শত্ৰুৱে আক্ৰমণ কৰে তেতিয়া, তোমাৰ (সোমৰ) আমোদৰ কাৰণে আমাৰ ৰক্ষক হবা। তুমি মহান ॥ ৯ ॥ এনেকুৱা সোম, সকলোতে খব, মনকৰ, ইজ্জৰ প্ৰিয়, তুমি বৰ্জন হোৱা। এই সোমে মহৎ মেধাবী ককিৰুত ঋষিক স্তোত্ৰ বৰ্জন কৰা দৰে সোমৰ আমোদৰ কাৰণে আমাক বৰ্জন কৰক। তুমি মহান ॥ ১০ ॥ এই সোমে বিপ্ৰ হৰিদ্ভাষা যজমানলৈ গৰু যুক্ত অন্ন পঠিয়াই দিয়ে। এই সোমে সোমৰ আমোদত থকা সাজ্জল

হোভাক বৰণীয় ধন দিয়ে। অজ্ঞদীৰ্ঘতমা ঋষিক চকু
আক খোৰা পৰাব্ৰজ ঋষিক ভৰি দান কৰি পৰিভ্ৰাজ
কৰিলে। তুমি মহান ॥ ১১ ॥

২৬ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—২০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ-১।৪ উচ্চক, বাকী
অজুষ্টপ। দেবতা পূষা।

ধিৰাবে আমাৰ স্পৃহনীয় ভাবে উচ্চাৰণ কৰা
স্তোত্ৰ বাক্য পূষাৰ ওচৰ পাবলৈ গৈছে, বথ প্রস্তুত
কৰি বথা মহান দশনায় পূষাই আমাক বক্ষা কৰক
॥ ১ ॥ মেধাবী এই যজ্ঞমানে পূষাৰ সেই পৰিপক্ক পানীৰ
ভাণ্ডাৰ যাগাদি কৰ্ম্মেৰে ভজন কৰে, সেই পূষা দেবতাই
তোমালোকৰ সুস্থতিবিলাক জানক ॥ ২ ॥ সেই পূষাই
সুস্থতিবিলাকৰ স্বৰূপ জানে। সেই পূষা সোমৰ দৰে
কামবৰ্ষী। ৰূপবান তেওঁ আমাক লক্ষ্য কৰি সিঞ্চন কৰে।
আমাৰ গৰুৰ জাক পোষণ কৰে ॥ ৩ ॥ হে দেবতা পূষা,
আমি শ্তোতা সকলে আমাৰ অভিলষ সাধন কৰা
আক মেধাবীসকলক কামলৈ উদগনি দিয়া তোমাক
স্তোত্ৰ কৰিম ॥ ৪ ॥ ঋষি সেই পূষা যজ্ঞাবলাকৰ আধা
ভাগৰ অধিকাৰী, ধৌৰায়ুক্ত বথেৰে সদায় যোৱা,
মানুহৰ হিত, বিপ্ৰসকলৰ বন্ধু আক বখীয়া ॥ ৫ ॥ নিজৰ
কাৰণে মতা দীপ্তা মাইকী ছাগলীৰ পতি, দীপ্ত (মটী)
ছাগলীৰো পতি পূষাই তেওঁৰ ভেড়াৰ নোমৰ কাপোৰ
বয় আক কাপোৰৰ (চাকনি) ধুই দিয়ে ॥ ৬ ॥
ঈশ্বৰ পূষা সকলো অন্নৰ পতি, সকলোৰে পুষ্টিকৰ।
যজ্ঞমানৰ সোম পান কৰি মোচবিলাক অনায়াসে
জোকাৰি দিয়ে। তেওঁক কোনেও বাধা দিব নোৱাৰে
॥ ৭ ॥ হে পূষা দেবতা, বথৰ ধুৱাত ছাগলী বাছ
তোমাক বহন কৰে। তুমি সকলো অভিলষ কৰোতাৰ
সখা, বহুত দিনৰ জন্ম, নিজ অধিকাৰৰ পৰা কোনেও
খোদাৰ নোৱাৰা ॥ ৮ ॥ হে মহান পূষা আমাৰ বথ
অগ্নেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰি (বক্ষা কৰা)। অন্নৰ বন্ধক
হোৱা। আমাৰ এই আহ্বান শুনা ॥ ৯ ॥

২৭ সূক্ত—ঋ ২৪।

ঋষি—ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰ বসুজ্ঞ। ছন্দ-ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

(ইন্দ্ৰই কৈছে) হে শ্তোতা, মোৰ ভেনেকুৱা মনৰ
বেগ আছে যি বেগেৰে মোৰ কাৰণে সোম অভিষ
কৰা যজ্ঞমানক অভিলষ সিদ্ধি কৰো। মোক সোম
দৈ মিহলি কৰি নিদিয়া, সত্য নষ্ট কৰা, পাপ কৰা

বলীক প্ৰাণ নাশ কৰো ॥ ১ ॥ (ঋষিয়ে কৈছে) যেতিয়া
মই দেবতাক যজ্ঞন নকৰা নিজ শৰীৰেৰে পৰিপূৰ্ণ
বিলাকক লগ লাভ তেতিয়া, হে ইন্দ্ৰ, (তোমাক
দিবলৈ) মই এটা বৃষভ পাক কৰো আক পঞ্চ দশী
(সোম) অভিযুত কৰি খণ্ড ॥ ২ ॥ (পঞ্চদশী) শুক্লা
প্ৰতিপদৰ পৰা দিনে এটাকৈ পাত হৈ সোম লভাৰ
পূৰ্ণিমাৰ দিনা ১৫ টা পাত হৈ আকৌ কৃষ্ণা প্ৰতি-
পদৰ পৰা দিনে এটাকৈ পাত ক্ষয় হয়। গতিকে
পঞ্চদশী—সোম) ॥ (ইন্দ্ৰই কৈছে -৬ ঋক পৰ্যন্ত) মোৰ
বাহিৰে তেনে মানুহ মই নেজানো, যি কৰ পাৰে যে
দেবতাক যজ্ঞন নকৰা জনক মই মাৰিলো। যেতিয়া
প্ৰচণ্ড যুদ্ধ চলি থকা মই দেখো, তেতিয়া মই বৃষভ
দৰে কাম কৰা কথা বিলাক বৰ্ণনা কাৰ স্তুতি কৰা
মই শুনো ॥ ৩ ॥ যেতিয়া মই চিনি নোপোৱাকৈ
যুদ্ধ কৰিবলৈ বহি থাকো, তেতিয়া ধনবান ঋষি লকল
মোৰ ওচৰত বহে। জগৎ পালনৰ কাৰণে মহান শত্ৰু
মই বিনাশ কৰো। সেই মহান শত্ৰুক ভৰিত ধৰি
লৈ পৰ্ব্বতত থকেছি মাৰো ॥ ৪ ॥ এই দৰেই যুদ্ধত
মোক কোনেও বখাৰ নোৱাৰে। মই যি কাম কৰিবলৈ
মন কৰো পৰ্ব্বভেঙে (ভেনে কাম কৰাৰ পৰা) মোক
বাধিব নোৱাৰে। মোৰ শত্ৰু (চিঞৰত) কলাৱো
(কানেৰে নুঙনাই) ভয় খাই আক সূৰ্য্যয়ো নিয়মমতে
চলি যায় ॥ ৫ ॥ এই জগতত হৰি কাড়ি খোৱা (বাকস)
(ইন্দ্ৰক) মোক নিবিচৰা, যজ্ঞমানক কাটিবলৈ হিংসাবে
খোদি অহা অসুৰ বিলাকক মই তৎক্ষণাৎ চাও (চাই
মাৰিবলৈ ব্যৱস্থা কৰা) এই বিলাকৰ ওপৰত মোৰ
অস্ত্ৰ বিলাক তৎক্ষণাৎ পৰে। সখাৰ দৰে হিতকৰ মোক
যি নিন্দা কৰে তাৰ ওপৰত (মোৰ অস্ত্ৰ বিলাক
তৎক্ষণাৎ) পৰেগৈ ॥ ৬ ॥ (ঋষিয়ে কৈছে হে ইন্দ্ৰ,
তুমিয়েই প্ৰাণ্ডৰ্ভাব হৈছা, তুমিয়েই পৃথিৱীত বৰষুণ দিছা,
সদায় জীয়াই আছা। পুৰণি ইন্দ্ৰই শত্ৰু নাশ কৰে
(কিন্তু) শত্ৰুৱে নাশ কৰিব নোৱাৰে। তুমি ইন্দ্ৰ
বজ্জোলোকৰ সিপাৰত ব্যাপ্ত হৈ আছা। সেই দ্যাবা-
পৃথিৱীত চলি গৈ থকা তোমাক কোনেও পৰাভব
কৰিব নোৱাৰে ॥ ৭ ॥ (ইন্দ্ৰই কৈছে) সকলোৰে গৰাকী
মই গক বিলাকে গোটে খাই যবধান (ঈহত) চৰিফুৰা
গৰখীয়াৰ সৈতে মই বেখিছো। গকৰ গিহিবিতে চৰি
থকা গকক কেউকালৰ পৰা মাতি আনি একে ঠাইতে
গোটাই কিছুমান গক (মোৰ কাৰণে) খিৰাই ॥ ৮ ॥
(ঋষিয়ে কৈছে) যেতিয়া আমি মানুহে ঘাঁহ খোৱা
গকৰ (বিষয়) জানো, যব (আদি) শস্য খোৱা মানুহে

বহল ক্ষেত্ৰৰ মাজত থকা এই সম্ভাৰত যোগাভাসত নত
থাকি সংসাৰ বন্ধনৰ পাত্ৰ যুক্তি নহৈছিল। তেওঁ আছিল
যদিও মই যোগী নহৈ আন। তুমি সাৰ বন্ধনত তে
আছো ॥১০॥ (এই ঋক সাধনাৰ ভাষ্য নাই)।
(ইন্দ্রই কৈছে) মই হয়ত কোৱা কথা সত্য বুলি
জানিবা যে যি ঋগ্বেদীয় আৰু চাৰি ঋগ্বেদীয়া
স্থাবৰ জঙ্গম আছে, সেই সকলোবিলাক মই সৃষ্টি
কৰিছো। এই জগতত যি মাইকাৰ দৰে বহল পুষ্পে
কামৰূষী মোক এৰি যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচাৰে মই তেনেকুৱা
মানুহৰ ধন বিনা যুদ্ধে বলেৰে কাটি আনি (মোৰ
স্তোতা যজমানক) দিও ॥১০॥ মোৰ (ইন্দ্রই) চকু
নাইকিয়া যি কন্যা আছে তেওঁক (প্ৰকৃতিক) মোৰ
জগত (লান হৈ) থকা বুলি জনা মোৰ বাহিৰে অণু
কোন হ'ব পাৰে? আৰু সেই অন্ধ প্ৰকৃতিক কোনে
জানে? (অথাৎ মইতে জনো)। কেনে দেবতাই
বজ্ৰেৰে (বুদ্ধ্যাদি শত্ৰুৰ পৰা) মোচন কৰিব পাৰে?
এওঁক (প্ৰকৃতিক) বহন বা বৰণ কৰিবলৈ কোনে
বিচাৰে? ॥১১॥ কিমান দ্বায়ে দ্বাৰিচৰা হস্তৰ এতিও নায়
স্তোত্ৰেৰে অনুৰক্তা? যি কন্যা কল্যাণাৱা আৰু সুকপা
সেই কন্যাই (স্বয়ম্বৰ কৰি) নিজৰ প্ৰিয় পাত্ৰ বিচাৰি
লয় ॥১২॥ (ঋষিৰ উক্তি তলৰ সকলো ঋক)
(সূৰ্য্যকপী) ইন্দ্রই বম্বা ভৰিবে ধৰিলে দানী থাই
(সূৰ্য্য মণ্ডল ধৰি থয়)। বৰণায় মুখৰ দৰে বশি-
বিলাকেৰে মুৰত ধৰেহি (মুৰত ব'দৰ ভাপ পৰে)।
মণ্ডলৰ ওচৰত বাহ ওপৰলৈ যোৱা বশি বিলাকে
পোহৰ বিকিৰণ কৰে। তললৈ পাত্ৰৰা বিলাক পৃথি-
বলৈ আহে ॥১৩॥ মহান আদিত্য ছায়াহীন, পাত্ৰচূত
নাইকিয়া (অবিনাশী) হৈ সদায় গৈ আছে। (বৰষুণ
দিয়া বাবে) নিৰালস্য হৈ সকলোৰে নিৰ্ম্মাণী হৈ গভৰ
দৰে (হাব) ভক্ষন কৰে। আদিত্যৰ পুত্ৰক সদায় ওলা-
বলৈ চেলেক নিৰ্ম্মাণ কৰিছে। একবা ভাবেৰে গৰুৰ
ওহাৰৰ দৰে আদিত্যক স্থাপন কৰিছে ॥১৪॥ সাতজন
বীৰ (প্ৰজাপতিৰ) গাৰ তল ফালৰ পৰা ওলাল।
আঠজন গাৰ ওপৰ ভাগৰ পৰা ওলাল। পাত্ৰত ন
জন পিঠি ফালৰ পৰা ওলাল। দহজন আগফালৰ
পৰা শিলৰ মাজ ভাঙি বৰ্জন হৈ আছে ॥১৫॥ দহ
জনৰ এজন কপিল (প্ৰজাপতিৰ সৈতে) একে। বাকী
কেউজনক যজ্ঞ কৰিবলৈ, যজ্ঞ কৰ্ম্মৰ উপদেশ দিবলৈ
পথিয়ালে। মাকক (প্ৰকৃতিক) নদীত স্থাপন কৰিলে।
কান্তিৰে সৈতে (প্ৰজাপতিয়ে) (প্ৰকৃতিৰ) গৰ্ভত
বাখিবলৈ ধাৰণ কৰিলে ॥১৬॥ (প্ৰজাপতিৰ) পুত্ৰ

(অগ্নিৰ) সকলো শব্দ, (ইন্দ্রক দিবলৈ) ভাগলী
পাৰ কৰে। দেবতাই আনন্দ কৰা ঠাইত থক (অগ্নিৰ
সকল) প্ৰজাপতি-অণুগত। হৃদনে যি লৈ অজ্ঞান
ধৰ্ম কৰে। মৃত্যু প্ৰকৃতি পানীৰ মাজত পৰি
আৰু বিভক্ত হৈ থাকে ॥১৭॥ বিবিধ উপায়েৰে
অজ্ঞান কৰি নানা পূজা অৰ্চন কৰা (সকলো অগ্নি-
ৰ) প্ৰজাপতিৰ ওচৰলৈ আহে। আধাৰ্ম্মানে হৰি
পাক কৰে। বাকী আধা ভাগে পাক নকৰে। এইদৰে
সৰ্বিতা দেবতাই মোক সকলো বিলাক কৈছিল। যি উ
আৰু গছ-গছনি অগ্নিৰে অগ্নিৰ মাধ্যমত (প্ৰজাপতিক)
ভজন কৰে ॥১৮॥ বহুত দূৰৰ গাওঁৰ মানুহ চকি
নোহোৱা বথত বহন কাৰ্য আন অগ্নিৰে সৈতে আহি
থকা ইন্দ্রক মই দোবগো। সকলোৰে স্বামী ইন্দ্র
মানুহৰ যজ্ঞৰ সময়ত আহি যজ্ঞ সেৱন কৰে
আৰু নতুন শৰীৰৰে বাক্যসকল মাৰে ॥১৯॥
শত্ৰুৰ মাৰক, এনেকুৱা সুপূজিত, বজ্ৰলৈ যোৱা যোৱা
হুতা বজ্ৰলৈ নোযোৱা নকৰিবা। পুনঃ পুনঃ ভাত কৰা
(হৈ মন)। বৰষুণৰ পানিয়েও ইন্দ্রৰ কাৰণে ব্যাপ্ত
হৈছে। সকলোৰে শোধন কৰা সূৰ্য্যো মেঘৰ দৰে হৈ
ব্যাপ্ত হৈছে ॥২০॥ এই যে ইন্দ্রৰ বজ্ৰ ই সূৰ্য্যৰ বহু
পুৰুষক মণ্ডলৰ পৰা তললৈ বৰষুণৰ কাৰণে পৰে। হয়ৰ
পাচত তাৰ আৰু স্থান আছে য'ত অগ্নি আছে।
ব্যাখ্যান স্তোতা মকত সকলো সেই পানী (অগ্নি), লৈ
আহে ॥২১॥ গছৰ সজা ধনুত গৰুৰ নাড়ীৰে বজ্ৰ
বাঁচৰে (গুণেৰে) শব্দ কৰিছে। সেই ধনুৰে চৰাইৰ
দৰে বোৱা শত্ৰুক যোৱা কাড় শত্ৰুৰ ওপৰত মাৰে।
তোতৰা ইন্দ্রলৈ সোমবাগ কৰা ঋকক সম্পূৰ্ণ দক্ষিণা
দিয়া সকলো মানুহে আৰু আৰ-জত্ৰ (তাৰ শব্দত)
ভৱ কৰে ॥২২॥ দেবতা সকলক সৃষ্টি কৰোঁতে পৃথক
মেঘ আছিল। মেঘক ভাঙি দিলত তান পানী ওলাল।
তানজন দেবতাই (পজন্য, বায়ু আৰু আদিত্যই)
পৃথিবীৰ গছ গছনি বিলাক তপত কৰে। বৰষুণ পেলোৱা
হৃদনে (বায়ু আৰু সূৰ্য্যই) সকলোৰে প্ৰাণিকৰ পানী
(সূৰ্য্য মণ্ডললৈ) লৈ যায় ॥২৩॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ
সেই আদিত্য দেবতা মানুহৰ জাৱনৰ হেতু। আৰু
সেই আদিত্যৰ এনেকুৱা ৰূপ যজ্ঞত লাগে বুলি
জানিবা। লুকাই নেবাখবা। সকলোৰে শোধক এই
আদিত্যৰ বশিৰে গোটেই জিলোক প্ৰকাশ কৰে।
পানী গোটাই থয়। এই হুতা গুণ আদিত্যই কেতিয়াও
নেৰে ॥২৪॥

(এই সূক্তৰ প্ৰায় সকলো ঋক, বোধগম্য হোৱা নাই)

২৮ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—১- ইন্দ্রঃ বোধবীৰ্য্যক বসুন্ধর পত্নী ;
২-১২ ইন্দ্র থাক পুত্রে ক বসুন্ধর সম্বাদ ।
ছন্দ—ত্রিষ্টুপ্ । দেবতা—ইন্দ্র । (বসুন্ধর
কোটা ঋষি বসুন্ধর আক ইন্দ্রই কোটা
ঋষি ইন্দ্র । যদিও ইন্দ্রই কোটা ঋষি বসুন্ধর
দেবতা হব লাগিছিল, তথাপি ইন্দ্রই বসুন্ধর
কোটা কারণে কোটা ইন্দ্রই দেবতা থাকিল ।

অন্য সকলো দেবতা আমাৰ যজ্ঞকৈ আহিল, কিন্তু
হায়, মোৰ শত্ৰু ইন্দ্র নাইল । সেই ইন্দ্র অশা তলে
ভজা যথান খালেই তেন আক অশ্বিত সোম পান
কৰিলে তেন । ভালকৈ থায় আকৌ নিজ গৰলৈ গল
হেঁতেন ॥ ১ ॥ তাক শিখ থকা বসুন্ধর সেই ইন্দ্র সেই
অন্তৰীক্ষৰ এখন তল ঠাইত পীষণ শব্দ কৰি আছিলো ।
মই সকলো যজ্ঞকৈ এওঁৰ (বসুন্ধর) দৰে বক্ষা কৰো ।
যি জনে চেপা সোম মোৰ পেটৰ দুয়ো ফালে পুৰাই
দিয়ে তেওঁক মই বক্ষা কৰো ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র তোমাৰ
কাৰণে অতি আমোদকৰ সোম শিলত খৰকৈ চেপা
হৈছে । এয়া তুমি পান কৰা । তোমাৰ কাৰণে
যজ্ঞমানে যি পশু পাক কৰিছে সেয়া খোৱা হে ধন-
বান ইন্দ্র, তোমাক যেতিয়া ৰবি অগ্নেৰে আহ্বান কৰা
হৈছে (গন্ধিকৈ) খোৱা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র শত্ৰু জয় কৰা
তুমি মোৰ ভাল হলেও এইৰূপ ভালকৈ জানিবা ।
নৈৰ পানী উভট বৈছে । হৰিণে সিংহক খেদি আহিছে ।
শিয়ালে বৰাতক অতি ডাঠ ছাৰিব পৰা পেদাই দিছে
॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, অনভাজ মই মেধাবী বয়সত তোমাৰ
এনেকুৱা সামৰ্থ্যৰ স্তুতি কেনেকৈ জানিম? সৰ্বজ্ঞ তুমি
আমাক সমস্ত (যজ্ঞ কৰিবলৈ) উপদেশ দিবা । হে ধন-
বান ইন্দ্র যি তোমাৰ বিষয় আধা স্তুতি কৰিছো সেয়া
মজলকৰ ক্লেণ হীন হৈ বহন কৰিব ॥ ৫ ॥ যি কাৰণত
এই দৰে প্ৰবন্ধ মোৰ স্তব কৰে, মোৰ কাৰ্গাভাৰ মতঃ
দ্র্যলোকত বৈও শুকতৰ হয় । মই বহুত শত্ৰু একেলগে
নিঃশেষ কৰা — যি কাৰণে সকলোৰে জন্মদাতাই মোক
শত্ৰু নাইকিয়া কৰিবলৈ জন্ম দিলে ॥ ৬ ॥ যি কাৰণে
এইদৰে, হে ইন্দ্র, দেবতা সকলে মহান তোমাৰ পুত্ৰ
মোক সকলো কৰ্ম্মত উগ্ৰ আৰু হৰি দাতা কৰিলো ।
আমোদ কৰি মই বজ্জৰে মেঘাসূৰক মাৰিলো । হৰি
দাতাক মনঃপূৰ্ণ মেঘ ভাঙি পানী উলিয়াই দিলো ॥ ৭ ॥
(ইন্দ্রই পতিপালক) দেবতা সকল (মেঘ ভাঙিবলৈ)
কুঠাৰ লৈ আহিল । সৈন্যৰে সৈতে মেঘ ভাঙি-চিঙি

পানী উলিয়াই দিলে । ভালকৈ বৈ যোৱা নৈত পানী
নিঃসৰমতে দিলে । আকৌ মেঘৰ পৰা কোৱা পানী
দেবতা সকলে শোষণ কৰি লৈ যায় ॥ ৮ ॥ এয়া পহুৰে
তাক বধ কৰিবলৈ অগ্নি ক্ষুৰৰ দৰে নথ থকা (সিংহ
নথ আদি) গিলি দিয়ে । চেপা দলিৰে মই দ্বৰত
থকা পৰ্বত ভাঙি দিলো । ডাঙৰক মই সৰুৰ বন
কৰাম । বজ্জৰে বৰ্ধন কোৱা পোৱালীয়ে বৃষভৰ লগত
যুদ্ধ কৰিবলৈ যায় । (হে ইন্দ্র, তোমাৰ কৃপা হলে
এনেকুৱা হয়) ॥ ৯ ॥ চৰাই (কপী গায়ত্ৰীয়ে) এই
দৰে সোম আনিবলৈ নথ বাকিলে । আৰন্ধ কৰি
খোৱা সিংহটো ভৰিৰ ওপৰত ভৰি থৈ শুই থকা দৰে
বাক্ষ খোৱা মতে পিয়াতঃ আতুৰ কোৱা দৰে (ইন্দ্রই
সোম অন্যৰ আগত তৃষ্ণাতুৰ হৈছিল) । তেওঁৰ কাৰণে
সোমতঃ অতি মজ্জা সোম কাটি আনিলে ॥ ১০ ॥
দেবতা সকল ব্ৰহ্মাৰ সোম অগ্নেৰে তৃপ্ত হৈ শত্ৰুক
হিংসা কৰিবলৈ ধিলে । সেই দেবতা সকলৰ কাৰণে
গায়ত্ৰীয়ে অনাৰ্য্যসে সোম কাটি আনিলে । বৃষভৰ
দৰে ইন্দ্র সৃষ্টি কৰা সোমৰ সকলোৱে সোৱাদ ললে ।
নিজাই দেবতা সকলে শত্ৰু সৈন্যৰ শৰাৰ কাটি-চিঙি
পেললে ॥ ১১ ॥ ঋষি সকলে সোম যাগ কৰি স্তুতিৰে
(ইন্দ্রক) বৰ্দ্ধন কৰি, এই সোম যাগ কৰ্ম্মত সুকৰ্ম্ম
হৈ উঠিল । মানুহে কোৱা দৰে কৈ, (হে ইন্দ্র),
আমাৰ ওচৰলৈ আহি আমাক অন্ন দিয়া । কাৰণ
বীৰ তুমি প্ৰলোকত দানৰ পতি বুলি নাম ধাৰণ
কৰিছা ॥ ১২ ॥

২৯ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—ইন্দ্রঃ পুত্ৰ বসুন্ধর । ছন্দ—ত্রিষ্টুপ্ ।
দেবতা—ইন্দ্র ।

গন্ধৰ্ব্বৰ পুত্ৰ চৰায়ে ভয়ত ইফালে সিফালে চাই
বহুত যেনকৈ পোৱালী ৰাখি থৈ যায় হে ভৰ্তা
(অশ্বিনী দুজন) তেনেকৈ মই এই শুচি স্তব তোমা-
লোকলৈ প্ৰস্তুত কৰিছো । যি ইন্দ্র বাৰৰ মাজত অতি
বাৰ, মানুহৰ হিতকৰ তেওঁক বহুত বাৰ এই স্তবেৰে
আহ্বান কৰাত ৰাতিৰ ভাগ সোম গ্ৰহণ কৰে ॥ ১ ॥
এয়া উষাৰ উদয়ৰ সময়ত নেতাৰ মাজত অতি নেতা
(তুমি) ইন্দ্র ওচৰত স্তব কৰি থাকিম, — অহা উষাতো
থাকিম । ত্ৰিশোকৈ তোমাৰ স্তব কৰি এশ অনুচৰ
পাইছিল । কুংস ঋষিয়ে তোমাৰ স্তব কৰি তোমাৰ
সৈতে একে ৰথতে উঠিবলৈ পাইছিল ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র,
তোমাৰ কি সোম (উত্তম, মধ্যম নে অধম) প্ৰীতি-
কৰ হয়? হে ইন্দ্র, আমাৰ স্তুতি শুনি যজ্ঞ ঘৰ

দূরাবসি শৌৰি আহা।—সোমৰ ফালে মুখ কৰা। স্তুতি
বিলাক কেতিয়া তোমাৰ ফালে যাব? কেতিয়া, হে
ইন্দ্র, তোমাক আৰাধনা কৰি আমি অগ্নেৰে সৈতে
ধন তোমাৰ ওচৰৰ পৰা পাম? ৩৩ ॥ তে ইন্দ্র, কেতিয়া
আমি দিয়া হবি অগ্নি খাবা? কি কাম কৰিলে নেতা
সকলক তোমাৰ নিচিনা কৰিবা? কেতিয়া আমাৰ
ওচৰলৈ আহিবা? হে দীঘল খোজৰ ইন্দ্র, তুমি (মানুহৰ)
ভৰণ-পোষণ কৰা তেতিয়া হবা, যেতিয়া আমাৰ
সকলোৰে অগ্নি লাভ কৰিবলৈ বুদ্ধি হব ॥ ৩৪ ॥ আমি যি
যজ্ঞমানে ইন্দ্রৰ সোম পান কৰা কামনা পতিয়ে পত্নীৰ
কামনা পূৰণ কৰা দৰে পূৰণ কৰো, সেই বিলাকক হে
ইন্দ্র, তুমি শূৰ্য্য মাৰ যোৱা দৰে পাৰ কৰা।—যি আমি
নেভাই তুমি বহুৰূপী ইন্দ্রক পূৰণি কালৰ পৰা স্তুতি
আৰু অগ্নেৰে পৰিচৰণ কৰি আছো (আমাক পাৰ
কৰা ॥ ৩৫ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ বলৰে আৰু কৰ্ম্মেৰে
এই মাতৃ স্বৰূপ দ্যাবাপৃথিবীক সোনকালেই মহৎ কৰি
সৃষ্টি কৰিলা। অগ্নিত ক্ষৰণ কৰা বিঁট আৰু অভিযুত
কৰা সোম, হে ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে পান কৰিবলৈ
সুৰা হওক আৰু মধুৰ হওক ॥ ৩৬ ॥ এই ইন্দ্রৰ কাৰণে
মধুৰ সোমৰ পাত্ৰ সম্পূৰ্ণকৈ দিয়া হ'ল। কাৰণ সেই
ইন্দ্রই যজ্ঞমানক সজাট দি়ে। সেই মানুহৰ হিতকৰ,
কামন্ত পৌৰুষত্ব থকা ইন্দ্রই অন্তৰীক্ষৰ বহল ঠাইলৈ
আহি বৰ্দ্ধন হৈছে ॥ ৩৭ ॥ ভাল বলৰ ইন্দ্রই শত্ৰু সেনা
জয় কৰিলে। উৎকৃষ্ট শত্ৰু সেনাই ইন্দ্রৰ লগত সন্ধি
কৰিবলৈ সন্মতৰ কাৰণে যত্ন কৰিছে। হে ইন্দ্র, তুমি
নিজৰ যি বথৰে আনক অনুগ্ৰহ কৰা বুদ্ধিৰে চালন
কৰিছা, সেই বথৰে সংগ্ৰামৰ বথৰ দৰে আহি আমাৰ
যজ্ঞত থাকা ॥ ৩৮ ॥

৩০ সূক্ত—১৫।

ঋষি—ইন্দ্রৰ পুত্ৰ কবষ! চন্দ—দ্বিষ্টভূ।

দেবতা—জল বা অপাং নপাং।

স্তোত্ৰেৰে স্তুত কৰা জল, সোম ৰস দেবতাৰ ফালে
মন যোৱা দৰে যাওক। মহৎ সোম অগ্নি মিত্ৰ আৰু
বৰুণৰ কাৰণে, মহাগমনৰ ইন্দ্রৰ কাৰণে সাধন কৰা
(হে অধ্বৰ্য্যাসকল) আৰু ভাল স্তুতি গোৱা ॥ ১ ॥
হে অধ্বৰ্য্যাসকল (সোম অগ্নেৰে) হবিস্তত হোৱা।
হে অভিষব কৰিব খোজা অধ্বৰ্য্যাসকল, অভিষবৰ
অঙ্গ হিচাপে জলৰ ফালে আহা। বঙা, ভাল পাখী
থকা, যি মেঘৰ মাজত থকা দৰে দেখা গৈছে, হে
সুহৃদৰ (অধ্বৰ্য্যাস) সকল, আজি সোমৰ চৌ সেই

জলৰ লগত থোৱা ॥ ২ ॥ হে অধ্বৰ্য্যাসকল তোমালোকে
জল আনিবলৈ সমুদ্ৰলৈ যোৱা। আজি তোমালোকে
বিস্তৃত জল বিলাক আমাক দিবা। তোমালোকেও
সেই বিলাকেৰে মধুৰ সোমৰস চেপিবা আৰু সেই
সোম হবি অপাং নাপতক দিবা ॥ ৩ ॥ যি (অপাং
নপাত্) পানীৰ মাজত খৰি নোহোৱাকৈ জলে, মেঘাৰী
সকলে যজ্ঞত যাক স্তুতি কৰে, হে অপাং নপাং,
তুমি মধুৰ বৰষুণৰ পানী দিয়া, যি পানীৰে সোম
মিহলি কৰি ইন্দ্রৰ বীৰ কৰ্ম্মৰ বৰ্দ্ধন কৰা, সেই পানী
দিয়া ॥ ৪ ॥ যি সোমে পানীৰ সৈতে, ধুনীয়া যুবতীৰ
লগত যেনেকৈ যুৱকে ভাল পাই তেনেকৈ স্তুতি হৰ-
ষিত হওক। হে অধ্বৰ্য্যাসকল তোমালোকে তেনেকুৱা
পানী আনিবলৈ যোৱা। যেতিয়া সেই অনা পানীৰে
সোমত সিঁচি দিবা তেতিয়া সোমেৰে সৈতে চাকনিভ
চেকিবা ॥ ৫ ॥ যুৱতীয়ে যেনেকৈ যুৱকক ভাল পাই
তেনেকৈ পানীয়ে সোমক ভাল পাই। যেতিয়া সোমে
কামনা কৰা পানীক ওচৰলৈ আনে অধ্বৰ্য্যাসকলে জানে
আৰু (পানী আৰু সোমৰ) পৰস্পৰ মিলন চাই ॥ ৬ ॥
যি ইন্দ্রই আবৃত কৰি ৰখা মেঘৰ পৰা তোমালোকক
(পানীক) মেঘৰ মাজৰ পৰা ওলোৱা কৰিলে, যি
তোমালোকক মেঘৰ হিংসাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিলে, হে
জল, সেই ইন্দ্রলৈ দেবতাৰ আৰোদ কৰা মধুৰ সোমৰ
লগত মিহলি হৈ চৌ তুলি আমাৰ যজ্ঞৰ ফালে আহা
॥ ৭ ॥ হে নৈ বিলাক তোমালোকৰ গৰ্ভত যি মধুৰ
উৎস আছে সেই মধুমান পানীৰ চৌ এই ইন্দ্রৰ কাৰণে
পথিয়াই দিয়া ॥ ৮ ॥ হে নৈ বিলাক, তোমালোকে যি
আমাৰ দুয়োবিধ (দেখা আৰু নেদেখা) ফল দান
কৰা (সেইবিলাক) আৰোদ কৰা, ইন্দ্রই পান কৰা
মদকৰ সোমৰ লগত মিল হবলৈ কামনা কৰা, অন্তৰীক্ষত
(বৰষুণ ৰূপে) জন্ম হোৱা, তিনিও লোক বিস্তাৰ হোৱা
যজ্ঞ পাত্ৰলৈ যোৱা উৎসৰে সেই সোমৰ চৌ তুলি দিয়া
॥ ৯ ॥ ইয়াৰ পাচত (পানী উলিয়াবলৈ) মেঘৰ লগত
যুদ্ধ কৰা ইন্দ্রলৈ দুই ধাৰাৰে আবৃত কৰি সোমৰ
লগত নিশ্চয় কৈ মিহলি হবলৈ গৈ, ভূবনৰ মানুহৰ
জন্মদাত্ৰী আৰু পালয়িত্ৰী (পানী) সোমৰ সৈতে
একেলগে থাকিবলৈ এই পানীক (হে ঋষি), সোন-
কালে বন্দনা কৰা ॥ ১০ ॥ (হে ঋত্বিক সকল) পথিওৱা,
এই যজ্ঞত দেবতাক যজ্ঞ কৰিবলৈ, আমাৰ ধন লাভ
কৰিবলৈ, স্তুতি পথিওৱা। ঋত্বৰ (নিয়মৰ) এহাৰৰ
দৰে (যি সোমপূৰ্ণ চৰ্ম্ম আছে) সেৱা উলিয়াই দিয়া।
হে জল, এই ঋত্বিক সকলে সিঁচি দিলে আমাৰ সুখবতী

হোৱা ॥ ১১ ॥ হে জল, তোমালোক ধনবতী আৰু সকলো ধনৰ ভৰালী। ভাল কৰ্ম্ম আৰু অমৰণ ফল ধাৰণ কৰা। ধন আৰু সুপুত্ৰৰে পালয়িত্ৰী হোৱা। সবস্বতীৰ স্তুতি কৰা মোক অগ্নি ধন দিবা ॥ ১২ ॥ হে জল, আমাৰ যজ্ঞলৈ অহা যি তোমাক দেখিছে, ঘিঁউ মূৰ বস, পানীবিলাক (যজ্ঞৰ সময়জ্ঞ) ধাৰণ কৰি, অক্ষয়সকলে মনেৰে কৈ ইজ্জৰ কাৰণে ভালকৈ চেপি খোৱা। সোম ভৰণ কৰা—(পানীক স্তুতি কৰা) ॥ ১৩ ॥ হে ধনবতী জল জীৱৰ পলক, এনে জল আহা। হে সখা অক্ষয়সকল, তোমালোকে অপা-নপাত দেবতাৰে সৈতে মন্ত্ৰনা কৰি এই জল স্থাপন কৰা। সোম সম্পাদন কৰা অক্ষয়সকলে মেলি খোৱা কুশত নিয়মেৰে স্থাপন কৰক ॥ ১৪ ॥ জলে বেদীত মেলি খোৱা কুশ বিচাৰি আহি আমাৰ যজ্ঞত দেবতা কামনা কৰি বহিলে। হে অক্ষয়সকল তোমালোকে ইজ্জৰ কাৰণে সোম অভিযুক্ত কৰা। তোমালোকৰ দেবতাৰ কাৰণে কৰা যজ্ঞ ভালকৈ কৰা হব ॥ ১৫ ॥

৩১ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—৩০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)।

আমি স্তোতা সকলৰ স্তব কৰিবলগীয়া ঋতুকীয়া (ইজ্জ) সকলো দেবতাৰে সৈতে আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে আহক। আমিও তেওঁবিলাকৰ সৈতে ভাল বন্ধুত্বৰ কাৰণে থাকিম। সকলো হৃৎকৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাম ॥ ১ ॥ মানুহে কেউকালে দেবতাৰ যজ্ঞৰ কাৰণে ধন লাভ কৰিবলৈ বিচাৰে। ঋতব (নিয়মৰ) বাটেৰে ধন লাভ কৰি হৰি অগ্নেৰে যজ্ঞত দেবতাক পৰিচৰণ কৰে। আৰু নিজ মনেৰে বন্দনা কৰে। অতিশ্ৰেষ্ঠ সৰ্ব-বাপীক মনেৰে গ্ৰহণ কৰে ॥ ২ ॥ দেবতাৰ যজ্ঞকৰ্ম্ম স্থাপিত হৈছে। আমি দিয়া হৰিৰ অংগ দেখিবলৈ ধুনীয়াকৈ, ডাঙৰ সকলক মিলাই বখা হৈছে, —উৎকৃষ্ট জন্মৰ দেবতাক দিবলৈ, তীৰ্থত উৰ্পণ কৰি-বলৈ খোৱা দৰে (বখা হৈছে)। তাৰ পাচত আমি ভালকৈ পাব লগা স্বৰ্গৰ সুখ পাম,—আমি দেবতাক জনা হম ॥ ৩ ॥ নিভা, প্ৰজাৰ পতি; দান মনা (প্ৰজা-পতিক) ফল দান কৰিবলৈ বিচাৰা। আৰু যি সৰ্বিতা দেবতাই যজ্ঞমানক জন্ম দিলে, তদগ দেবতাক স্তুতিৰে সৈতে, আৰু অৰ্জ্জমা দেবতাক ফল দান কৰিবলৈ বিচাৰা। আৰু অন্য যি বমণীয় দেবতা সকল আছে (তেওঁ বিলাকেও) মোক দান দিবলৈ মন কৰক ॥ ৪ ॥ কৌন্তিমন্ত

যি দেবতা সকল বলেৰে আমাৰ (স্তুতি শুনিবলৈ) আহিছে, সেই স্তুতিয়ে দেবতা সকলক পাওক গৈ—যেনেকৈ উষা পৃথিৱীত ব্যাপ্ত হয়। স্তোতাৰ স্তুতি বিচাৰি সুখী সুধননৰ পুত্ৰ সকলেও আহক ॥ ৫ ॥ এতিয়া এই দেবতাৰ স্তুতি বহল তৈ গৈছে। এই বিলাক স্তুতি বহুত দিনৰ পুৰণি, বহুত দেবতাৰ ফালে যোৱা প্ৰজা ৰূপ বলযুক্ত মোৰ সকলো দেবতাৰ সাধাৰণ (একে) যজ্ঞ স্থানত সমানে বহি (দেবতা সকল) নানাবিধ ফল দান কৰিবলৈ বিৰাজ কৰিছে ॥ ৬ ॥ যি গছৰ পৰা দাবাপৃথিৱীক দেবতাই সৃষ্টি কৰিলে, সেই গছ কেনেকুৱা? (সেই গছ থকা) তাৰি কেনেকুৱা? সদায় থকা, জৰা বহিত, দেবতাই বন্ধা কৰা দিন বিলাক, আৰু বহুত উষা পাবলৈ গৈছে (দিনো গৈ আছে কিন্তু একদৰেই আছে) আৰু স্তোতাই সদায় স্তুতি কৰি আছে ॥ ৭ ॥ তেওঁবিলাকৰ (দেবতা সকলৰ) সেই ক্ষমতা নাই। তেওঁবিলাকৰ বাহিৰে অন্য এজন (পৰমেশ্বৰ) আছে যি প্ৰজাৰ স্ৰষ্টা দাবাপৃথিৱী ধাৰণ কৰি আছে। বলবান তেওঁ নিজৰ গাৰ ছালেৰে এখন ঢাকনি কৰিছে যাক হৰিৎ বোৰাৰে যোৱা সূৰ্য্যৰো ঢুকি নেপাই ॥ ৮ ॥ যাৰ কাৰণে সূৰ্য্যই বস্মিবিলাকেৰে বেজিকৈ নোপোৱে (নিয়ম মতে বদ দিয়ে), বায়ুয়েও পৃথিৱীৰ পৰা বৰষুণ উৰাই নিলিখে, যাৰ কাৰণে মিত্ৰ দেবতাই উৎপত্তি হৈ নিজ দীপ্তি বিকিৰণ কৰে, যেনেকৈ অগ্নিয়ে বন দাহ কৰে, সেই জনক স্তুতি কৰিছো ॥ ৯ ॥ পোৱালী দিবলৈ বহু হোৱা গাই গকৰে যেতিয়া পোৱালী দিয়ে তেতিয়া তাইৰ ধ্বং নাইকিয়া হয়। পূৰ্বত পিতৃ (কপী) সমী কাঠৰ পৰা যেতিয়া জন্ম ললে তেতিয়া (অবনীৰ) মাকত পৃথিৱীৰ পৰা হোৱা গছত অগ্নি জন্ম পালে (সেই কৰ্ম্মৰ বিষয়) ঋত্বিক সকলে গবেষণা কৰে। সমী গছৰ কাঠ ছটা ওপৰত আৰু আইত কাঠ ছটা তলত থাকে। কোমল আইত কাঠত জুই লাগে। টান সমী কাঠত জুই নেলাগে বাবে আতৰাই থয়। সেই কথা ঋত্বিক সকলে গুণাগুণ কৰে ॥ ১০ ॥ কণ ঋষিক নৃষদৰ পুতেক বুলি কৈছিল। আৰু অগ্নমান কণই শ্যামবৰ্ণৰ হৈ অগ্নিৰ পৰা ধন পাইছিল। ক'লা নৃষদৰ পুতেকে অগ্নিৰ বঙা ওহাৰ পান কৰিলে। অগ্নিৰ কাৰণে অন্য কোনেও কণৰ দৰে যজ্ঞৰে বৰ্জন কৰা নাই ॥ ১১ ॥

৩২ সূক্ত—ঋ ২।

ঋষি ৩০ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১-৫ জগতী। ৬-৯ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইজ্জ।

(ইন্দ্রৰ আগমণ) চিন্তা কৰি থকা যজ্ঞমানৱ যজ্ঞলৈ ইন্দ্রৰ নিজৰ শীত্ৰগামী ঘোৰা দুটা ভালকৈ পঠিয়াইছে। সেই ইন্দ্রই ভাল হৰি দিয়া যজ্ঞমানলৈ বৰ (প্রসাদ) লৈ ভালকৈ আহক। ইন্দ্র আহি দুয়োবিধ (স্তুতি আৰু হৰি) সেৱন কৰক,—যেতিয়া মোৰ গোম অন্নৰ (বিষয়) সোৱাদ লৈ (কেনেকুৱা) জানিব ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, স্বৰ্গত থকা পোহৰ (ভৰা) বিলাকত তুমি ফুৰা। বহুতে স্তুতি কৰা হে ইন্দ্র, তুমি পৃথিৱীত নিজ পোহৰৰে ফুৰা। যি তোমাৰ ঘোঁৰাৰে-আমাৰ যজ্ঞলৈ তোমাক পুনঃ পুনঃ লৈ আহে, সেই ঘোঁৰাই স্তুতিৰে বন্দনা কৰা ধনহীন আমাক ধন দিবলৈ তোমাক লৈ আহক ॥ ২ ॥ অতি ধুনীয়াতকৈও ধুনীয়া সেই মোৰ যজ্ঞ কৰ্ম্মই ইন্দ্রক বিচাৰিছে, যেনেকৈ পুত্ৰৰ জন্ম বিষয় কৰ্ত্তে মাক বাপেকৰ নাম উচ্চাৰণ কৰা হয় আৰু পত্নীয়ে পতিক ভাল মাতেৰে মাতি ওচৰলৈ আনে। ভদ্ৰ, নিৰ্গল স্বভাবৰ পুৰুষক পত্নী দিব লাগে ॥ ৩ ॥ সেই সভা স্থানতেই তুমি ভালকৈ পোহৰ কৰি থাকা, য'ত স্তুতিবিলাকে তোমাক পোৱালী দিয়া গৰু মতা দৰে আহ্বান কৰি মাতিছে। যি কাৰণে মই পুৰুষৰ স্তুতি (মাতি, যজন কৰা আৰু স্তুতি গোৱা) সকলোৰে প্ৰথম, য'ৰ পৰা সাতোটা ইন্দ্রৰ এই স্তুতি কৰা হয় (তাতেই তুমি পোহৰ কৰি থাকা) ॥ ৪ ॥ (হে যজ্ঞমান সকল) দেবতাক বিচৰা তোতা (অগ্নি) তোমালোকৰ ঠাইৰ ফালে আহিল। এজন (ইন্দ্র) কত্ৰৰ পুত্ৰ সকলোৰে সৈতে ক্ৰিপণভাৱে যজ্ঞলৈ গৈছে। স্তুতিও অমৰ দেবতা সকলৰ ধন দান পাৰৰ কাৰণে সমৰ্থ। তোমালোকে বন্ধক দেবতা সকলক সোম পানীৰে সিঁচি দিয়া ॥ ৫ ॥ অধৰ্ব্বদেৱে নিশ্চিত কৰা অগ্নি, পানীত লুকাই আছিল বুলি দেবতা সকলৰ কৰ্ম্ম বন্ধক ইন্দ্রক কৈছিল। হে অগ্নি, সেই কথা জানি তোমাক চাইছিল আৰু আমাক দেখুৱাইছিল। ইন্দ্রই দেখুৱালত মই সেই বাটে স্বৰ্গলৈ আহিলো ॥ ৬ ॥ ক্ষেত্ৰ (পথ) নজনা জনে ক্ষেত্ৰ জনা জনক শুখি লয়। সেই পথ জনা জনে দেখুৱাই দিয়া মতে মানুহ যায়। উপদেশৰ এইটো কল্যাণকৰ দিল আৰু ঋক্ নোহোৱা ষাটৰ এইদৰে (জ্ঞান) পিপাসু সকলে বাট উলিয়াই লয় ॥ ৭ ॥ অগ্নিয়ে আজিয়েই (মথনৰ দ্বাৰা) প্ৰাণবন্ত হৈছে। এই দিন বিলাক ভেঁৰৰ মনত পৰিছে। ভেজ্জৰে আবৃত হৈ মাকৰ পিন্ধাৰ পৰা (সাম অন্ন আদি) পান কৰিছে। সদায় ডেকা সেই অগ্নিৰ ওচৰ স্তুতি কৰা তোতাই পাইছেগৈ। খঙ নকৰাকৈ বাস কৰাওঁতা

অগ্নি সুমনা হৈছে ॥ ৮ ॥ হে কলহ (সকলো কল) পৰিপূৰ্ণ), ঋত্বিকৰ স্তুতি শুনা ইন্দ্র, স্তোভাক ধন দিওঁতা তোমাৰ এয়া ভাল স্তোভ কৰিলো। হে স্তোভা সকল, ধনবান তোমালোকক সেই ইন্দ্রই ধন দিয়া হওক। এই যজ্ঞত থকা সোম দাতা হওক, যি সোম যি নিজ হৃদয়ত ধাৰণ কৰিছে ॥ ৯ ॥

৩৩ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—৩০ সূক্তৰ দৰে। ইন্দ্র—১-হিৰ্ষীক্ৰুত্ ; ২-বৃহতী ; ৩-সত্যাবৃহতী ; ৪-২-গায়ত্ৰী। দেবতা—১-বিষ্ণুদেৱা ; ২-৩-ইন্দ্র ; ৪-৫-এসদস্যুৰ পুত্ৰ কুকশ্ৰবণৰ দান স্তুতি ; ৬-২-মিত্ৰাতিথিৰ পুত্ৰ উপমশ্ৰব।

যজ্ঞমানৰ প্ৰযুক্ত কৰা সকলে মোকো প্ৰয়োগ কৰিলে। (পথৰ পালক) পৃথক মই অন্তৰৰ বাটেৰে বহন কৰিছো। বাটত সকলো দেবতাই মোক বন্ধা কৰিলে। হৃদ্বৰ শাসক এই ঋষি (কবৰ) আহিছে এই বুলি বাটত শৰ ঘোষণা হল ॥ ১ ॥ (দেবতাৰ অনুগ্ৰহ নোহোৱা) মোক মোৰ কামিহাড বিলাকে সতিনীৰ দৰে দুঃখ দিছে। (দৰিদ্ৰতাৰ পৰা উত্তৰ হোৱা) দুৰ্ম্মতিয়ে মোক প্ৰীড়ণ কৰিছে। (পিন্ধা কাপোৰ নোহোৱা) দিগবাস হোৱাত মোৰ দুঃখ হৈছে। ভাগৰে মোক পাৰিছে। বাধ দেখি চৰাই ভয়ত কঁপা দৰে মোৰ মন কঁপিছে ॥ ২ ॥ হে বহু কৰ্ম্মী, ধনবান ইন্দ্র, তোমাৰ স্তোভা মোক নিগনীয়ে সুভা খোৱা দৰে মোৰ কাম বিলাকে কামুৰি ৰাইছে। হে ইন্দ্র, মোক অভীষ্ট দি সুখ দিয়া আৰু পিতাৰ দৰে আমাৰ বন্ধক হোৱা ॥ ৩ ॥ কবৰ) ঋষি মই এসদস্যুৰ পুত্ৰ অতি ধনদাতা কুকশ্ৰবণক ঋত্বিক সকলৰ কাৰণে ধন বিচাৰিছো ॥ ৪ ॥ যি (কুকশ্ৰবণ) বজাৰ তিনিটা ঘোঁৰাই বথত থকা মোক ভালকৈ বহন কৰি লৈ গৈছে, সেই সহস্ৰ দক্ষিণা দিয়া বজাক মই স্তুতি কৰিছো ॥ ৫ ॥ হে বজা উপমশ্ৰব, তোমাৰ পিতা মিত্ৰাতিথিৰ কথা বিলাক সেৱমান দৰিদ্ৰক দিব খোজা পথাৰখনৰ দৰে শুৱল ॥ ৬ ॥ হে পুত্ৰ উপমশ্ৰব, মিত্ৰাতিথিৰ পুত্ৰ তুমি মোৰ ওচৰলৈ আহ। তোমাৰ পিতাৰৰ মই স্তোভা ॥ ৭ ॥ আৰু যদি অমৰ সকলৰ বা মানুহৰ মই ইন্দ্রৰ হ'লোহেঁতেন তেনেহলে মোৰ স্বাস্থ্য ধনবান মিত্ৰাতিথি জীয়াই থাকিলহেঁতেন ॥ ৮ ॥ 'দেব-তাৰ কৰ্ম্ম' অতিক্ৰম কৰি এশ বছৰৰ ওপৰ কোনো জীয়াই নেথাকে। মোক সহায় কৰা এজনৰ পৰা

বিলোপ কৰিলে ॥ ৯ ॥

৩৪ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—উলূষৰ পুত্ৰ কবয় বা মুজুবতৰ পুত্ৰ অক্ষ ।

হৃন্দ—ত্ৰিষ্ঠূভ ; ৭-জগতী । দেবতা—১ ৭।৯।১২

অক্ষ ; ১৩-কৃষি প্ৰশংসা ; ২-৬, ৮।১০।১১।১৪—

অক্ষ কিতব নিন্দা ।

Lamentation of a Gambler.

বৃহৎ বৃক্ষত বতাহৰ ঠাইত উৎপত্তি হোৱা পাশাই যেতিয়া ঢালখনত কঁপি কঁপি বাগৰি যায় তেতিয়া মোক বলিয়া কৰে । মুজাবন্ত পৰ্বতত উৎপত্তি হোৱা সোমৰ দৰে জাগৃত কৰি বখা বিভীদকে (পাশাই) মোক আনন্দ দিয়ে ॥ ১ ॥ এই পত্নীয়ে মোক খঙ কৰা নাই,—লাজ দিয়াও নাই,—আক মোক আক মোৰ লগৰীয়াক ভাল বান্ধাৰ কৰিছিল । যাদও ভাই মোটেল পতিব্ৰতা হৈ আছিল, মই ভাইক খেদাই দিলো,—কাৰণ এই পাশা ! যি মোৰ কাৰণে (সকলোতকৈ) বেচি সুখদায়ক ॥ ২ ॥ মোৰ শাস্ত্ৰে মোক নিন্দা কৰে । মোৰ পত্নীয়ে মোক খেদায় দিয়ে । পাশা খেলাটোৱে তাৰ বিপদত কোনো আশ্বাস নেপায় । মূল্যবান বুঢ়া (অকস্মাৎ) ঘোঁৰাৰ দৰে, খলুৱাৰ দৰে মই সুখ নেপাওঁ ॥ ৩ ॥ যাৰ ঘেনীয়েকক (অন্য পাশা খেলুৱৈয়ে) হাড়ত ধৰিছে, বলবান পাশাই যাক আকাঙ্ক্ষা কৰি আছে, (তাৰ কথা) পিতা, মাতা, ভাই, ককাই সকলোৱে এইদৰে কৈছে,—আমি ইয়াক চিনি নেপাওঁ । এই পাশা খেলাটোক বাঞ্ছি লৈ যোৱা ॥ ৪ ॥ যেতিয়া মই চিন্তা কৰো যে মই এই পাশা নেখেলো তেতিয়া লগৰীয়া খেলুৱৈসকলে মোক (খেলিবলৈ) এনি থৈ যাব । এই যুগা বৰণৰ পাশা কেদাল খেলুৱৈ বিলাকে মাৰি দিলে কথা কয় । তেতিয়া মই (সঙ্কল্প এৰি) এই পাশা খেলা ঠাইলৈ অভিসাৰিনী নিৰ্দিষ্ট ঠাইলৈ যোৱা দৰে গুচি যাওঁ ॥ ৫ ॥ শৰীবেৰে দাঁপ হৈ খেলুৱৈয়ে কয়, (ইয়াত কোন আছে ?) জয় নিশ্চয়কৈ কৰিম—এইদৰে কৈ সভালৈ যায় । তাত প্ৰতিফুল পক্ষয় কৰা কামত এই খেলুৱৈ জনৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে পাশাই (প্ৰতিফুল পক্ষক হে) বৰ্জন কৰে ॥ ৬ ॥ পাশাবিলাক অন্ধুৰ দৰে (ধৰি বখা), এচাৰিৰ দৰে খেদোৱা লাঠি, (কাঁচিৰ) দৰে কটা, (জুইৰ দৰে) ডাপক, আৰু সৰ্ব্ব্বৰ হৰণ কৰা । জয় কৰা খেলুৱৈক অলপ দি মধুৰে মেৰাই থোৱা দৰে ধৰি বখা,—সললো হৰণ কৰাক আকৌ মৰা ॥ ৭ ॥ এই পাশা বিলাকৰ ত্ৰেপন্নট

গোট সভাশৰ্মৰ সৰিতা দেবতাৰ দৰে খেলৰ ঢালত থাকে । এই পাশাই উগ্ৰ খঙকো নেমানে । বজায়ো ইহঁতক নমস্কাৰ কৰে (পাশাৰ আমি জনামতে ৬৭ টা ঘৰ (গোড়) আছে ত্ৰেপন্ন কেনেকৈ হয় বৃদ্ধি নেপালো) ॥ ৮ ॥ এই পাশাৰোৰ ডাললৈ যায় আৰু ওপৰলৈ যায় (ঘূৰে) । হাড় নথকাটীয়ে হাড় থকা খেলুৱৈক পৰাজয় কৰে । স্বৰ্গত উৎপত্তি যদিও ই এঙাবৰ দৰে ক'লা । এই পাশাবিলাক ঢালত দেলায় দিলে সীতল যদিও অন্তৰ দাহ কৰে ॥ ৯ ॥ খেলুৱৈৰ বৈশীয়েক দুখুনী হৈ অনাই বনাই ফুৰে, আৰু বিয়াফুল হয় । নিজে ধকৰ হৈ, ধন বিচাৰি যোৱাৰ ভয়ত খেলুৱৈ অন্য খবত পলায় ফুৰিবলগীয়া হয় ॥ ১০ ॥ এনে খেলুৱৈয়ে অগ্ৰ ঘৰৰ পত্নী সুখেৰে ঘৰ পৰিষ্কাৰ কৰি বখা দেখিলে ভাৰি (মোৰ ঘৰ এনে নহয়) সন্তাপ পাই । আগপেলা আকাশৰ বৰণৰ ঘোঁৰা বাঞ্ছি, ভিক্ষা মাগি সি বাতি জুইৰ গুৰিত পৰি থাকে ॥ ১১ ॥ হে পাশাবিলাক, তোমা-লোকৰ এই বহুত পাশাৰ যি পাশা নেতা বজা হয় সেই পাশাক মই দহ আজুৰি গোটাই প্ৰণাম কৰিছো । মই তোমালোকৰ পৰা ধন বিচৰা নাই সভ্য কথা কৈছো, দহ আজুৰি গোটাই প্ৰণাম কৰিছো ॥ ১২ ॥ হে পাশা খেলুৱৈ, মোৰ বাক্য শুনি বিশ্বাস কৰা, পাশা নেখেলিবা । খেতি কৰা । ধনৰে আনন্দ কৰা । তেতিয়া গৰু (উপাৰ্জন) হব ; পত্নী হব । (এই বহুত মোক) এই দৃষ্টি গোচৰ হোৱা সৰিতাই কৈছে ॥ ১৩ ॥ হে পাশা, আমাৰ লগত বন্ধুত্ব কৰা । আমাক সুখ দিয়া । আমাক ঘোৰ বলৰে অভিভৱ নকৰিবা । তোমালোকৰ খং আমাৰ শত্ৰুৰ মাজত সোমোওক ॥ সেই আকাশ বৰণৰ (পাশাৰ) বন্ধনত অন্য কোনোবা শত্ৰু হওক ॥ ১৪ ॥

৩৫ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—ধনাকৰ পুত্ৰ লুশ । হৃন্দ—জগতী, ১০।১৪

ত্ৰিষ্ঠূভ । দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলো দেৱতা) ।

ইন্দ্ৰৰ লগত সঙ্ঘৰ্ষ থকা এই অগ্নি বাতি পুৰাতন পোহৰ ধাৰণ কৰি প্ৰবৃদ্ধ হল । মহতী দ্যাবাপৃথিৱীত কৰ্ম্মৰ বিষয় জানি আমি দেৱতাসকলৰ আজি বক্ষণ কামনা কৰিছো ॥ ১ ॥ দ্যাবাপৃথিৱীৰ বক্ষণ বিচাৰিছো । মাতৃ নদীবিলাকৰ, সৰোবৰ বিলাকৰ আৰু পৰ্ব্বতবিলাকৰ পাপ বহিৰ্ভ সূৰ্য্য আৰু উষাক আমি বক্ষণ বিচাৰিছো । আজি অভিযুক্ত কৰা সোমে কল্যাণ কৰক ॥ ২ ॥ মহতী মাতৃ দ্যাবাপৃথিৱীয়ে আজি অপৰাধ হীন

আমাৰ সুখৰ কাৰণে বন্ধা কৰক। অন্ধকাৰ গুছোৱা উৰাই আমাৰ পাপক বাধা দিয়ক। সম্যক জ্বলোৱা অগ্নিক সকলো মঙ্গলৰ কাৰণে আমি বিচাৰিছোঁ ॥ ৩ ॥ ধনবতা, প্ৰথম পাপ নাশিনী উৰাই ভাল দেবতাৰ যোগ্য ধন আমাক বাতিপুৱা প্ৰকাশ কৰি এন্ধাৰ গুছায় দিয়ক। দুই মানুহৰ ঋণ আমি দুবৈত বাখি থওঁ। সম্যক জ্বলোৱা অগ্নিক মঙ্গলৰ কাৰণে আমি বিচাৰিছোঁ ॥ ৪ ॥ বাতিপুৱাৰ সময়ত যি উৰা আৰু সূৰ্য্যই বগ্নিৰে আগবাঢ়ি আহি জ্যোতি বিকিৰণ কৰা সেই তোমালোকে আজি আমাৰ অন্নৰ কাৰণে ভজ-নীয় হোৱা আৰু এন্ধাৰ গুছাই দিয়া। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ বেমাৰ নাইকিয়া কৰা উৰা আমাৰ গুৰিলৈ আহক। মহৎ জ্যোতিৰে অগ্নিও উপৰলৈ উঠক। ক্ষিপ্ৰগামী অগ্নিনী দুজনে বথ যোজনা কৰক। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে সৰ্বভা দেবতা আজি আমালৈ বৰণীয়া জেঠ ধনৰ ভাগ পথিয়াই দিয়া। তুমি যে জেঠ ধনৰ ভাগ কৰি দিয়া, সেই ধনৰ জন্মদাতা তোমালৈ মই স্তুতি বাক্য উচ্চাৰণ কৰিছোঁ। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ যি ঋতৰ (নিয়মৰ) দেবতা সকলৰ স্তোত্ৰ আমি কৰিব জানো সেই স্তুতিয়ে মোক পালন কৰক। সূৰ্য্যই সকলো ফালে উষাক স্পৰ্শ কৰি উদয় হৈছে। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ আজি বেদীত কুশ মেলি দি অভীষ্ট ফলৰ সাধক শিলত চেপা সোমেৰে যাগ কৰি বিবেষ নোহোৱা আদিত্যৰ পৰা আমি অভীষ্ট ফল বিচাৰিছোঁ। সুখৰ ঠাইত থকা সেই আদিত্যসকলৰ (হে স্তোতা সকল) কৰ্তব্য কৰিবলৈ যোৱা। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ আমাৰ মহৎ দীপ্ত যজ্ঞত সাতজন হোতাই কুশত বহুওৱা ইন্দ্ৰ, মিত্ৰ, বৰুণ, ভগ আৰু অগ্নি দেবতাক, হে অগ্নি, তুমি এই ফালে মুখ কৰোৱা। তাত তেওঁ বিলাকক মই ধন লাভৰ কাৰণে স্তুতি কৰিম। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ হে আদিত্যসকল আমি আহ্বান কৰা যজ্ঞলৈ আহ। একেলগ হৈ আমাৰ বৰ্জনৰ কাৰণে যজ্ঞলৈ আহ। বৃহস্পতি, পুষণ, অগ্নিনী দুজন, ভৰ্গ আৰু সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ১১ ॥ হে আদিত্যসকল তোমালোক অতি প্ৰশস্ত, সুসমৃদ্ধ মানুহৰ বন্ধক। সেইবাবে আমাৰ অভিলাষ কৰা ধৰ, পুত্ৰ, পুত্ৰ আৰু পৌত্ৰৰ জীৱনৰ কাৰণে সকলো দিয়া। সম্যক ... ৩ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ১২ ॥ আজি সকলো মৰুতেৰে সৈতে সকলো কন্দ্ৰ দেবতা আমাৰ বন্ধনৰ কাৰণে হওক।

সকলো অগ্নি জ্বলোৱা হওক। সকলো দেবতা আমাৰ ওচৰলৈ বন্ধনৰে আহক। আমাৰ সকলো ধনবত্ৰ হওক ॥ ১৩ ॥ হে খৰতকিয়া দেবতাসকল, সংগ্ৰামত তোমালোকে যি মানুহক বন্ধা কৰা, আৰু যাক পৰিত্ৰাণ কৰা, যাক পাপ গুছাই কামনা পূৰণ কৰা, যি মানুহে তোমালোকৰ বন্ধনত থাকি ভয় কি ভাক নেজানে, (হে দেবতা সকল) সেই সকলোৱে যজ্ঞৰ কাৰণে আমি সদায় (প্ৰস্তুত) থাকিম ॥ ১৪ ॥

৩৬ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি আৰু দেবতা ৩৫ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—
জগতী; ১৩।১৪ ত্ৰিষ্টুভ।

মহতী সুৰূপেৰে বাতি আৰু উষাৰ, ছালোক আৰু ভুলোক, মিত্ৰ, বৰুণ, আৰু অৰ্যমা, (আৰু অন্য দেবতা), ইন্দ্ৰ, মৰুতসকল, পৰ্বত বিলাক, পানী আদিত্যসকল আৰু দ্যাবপৃথিৱী, অন্তৰীক্ষ আৰু সকলো দেবতাক আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ১ ॥ সুবৃদ্ধিৰ, ঋতাবৰী স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী দুয়োৱে হিংসকৰ আৰু পাপৰ পৰা বন্ধা কৰক। কুংসিং বৃদ্ধিৰ নিষ্কৃতিয়ে (যুতু) দেবতাই) আমাৰ ঈশ্বৰ নহওক। আমি দেবতাৰ সেই বন্ধন আজি প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ ॥ ২ ॥ ধনবান মিত্ৰ আৰু বৰুণৰ মাক অদিত দেৱীয়ে আমাক সকলো পাপৰ পৰা বন্ধা কৰক। আমি অকুটিল সকলো তেজ পাম। আমি ... ২ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ অভিষৰ কৰা শিলে লক্ষ কৰি বান্ধস বিলাক নিবাৰণ কৰক। দুঃস্বপ্নত হোৱা অনিষ্ট নিবাৰণ কৰক। নিষ্কৃতি দেবতাক বাধা দিয়ক। সকলো খাদকক আঁতৰাওক। আমি আদিত্যসকলৰ আৰু মৰুত সকলৰ (পৰা) সুখ পাম। আমি ... ২ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰই কুশত বহক। অন্ন বেচি হওক। বৃহস্পতিয়ে সাম মন্ত্ৰেৰে গান কৰক। আমি জীৱনৰ কাৰণে সুজ্ঞানৰ স্তোত্ৰ ধাৰণ কৰিম। আমি ... ২ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ হে অগ্নিনী দুজন আমাৰ যজ্ঞ স্বৰ্গ পোৱা কৰা। আমাৰ খৰকৈ কৰা যজ্ঞ হিংসাৰহিত কৰা। অভিলাষ সিদ্ধিৰ কাৰণে সুখ কৰা। ঘিটুৱে আহুত কৰা অগ্নিক দেবতাৰ ফালে কৰা। আমি ... ১ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ ভালকৈ আহ্বান কৰা, ধনৰ পোষক মৰুৎগণক সন্ধীভৱ কাৰণে গৈ আহ্বান কৰিম, স্নায়লৰ কাৰণে ধাৰণ কৰিম। আমি— ২ ৷ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ পানীৰ পালক, যাৰ কাৰণে জীৱ বিলাক ঋণ হয়, দেবতাৰ ওপৰক, সুজ্ঞতিৰ, যজ্ঞৰ শোভা, ভাল বগ্নিৰ সোমক ভৰণ কৰিছোঁ। হে সোম, তোমাক বল বীৰ্য্য বৃদ্ধিছোঁ।

আমি ... ২ ঋকব দবে ॥ ৮ ॥ আমি নিজে জীরাই থাকি, পুত্র পৌত্রেবে সৈতে অনপবধী হৈ জীরাই থাকি, পুত্র পৌত্রব সৈতে সোম ভাগ কবি লৈ পান কবিম । ব্রাহ্মণক বিদ্রোহ কবা বিলাকব পাণেবে পৰিপূর্ণ হওক । আমি ... ২ ঋকব দবে ॥ ৯ ॥ হে দেবতা সকল, তোমালোক মানুহৰ যজ্ঞ পাশৰ যোগ্য । সেই মানুহৰ স্তুতি শুনা আক আমি বিচৰা অভীষ্ট দিয়া । জয়শাল জ্ঞান, বীৰ পুত্রেবে সৈতে ধন আক যশ দিয়া । আমি ২ ঋকব দবে ॥ ১০ ॥ আজি জ্যেষ্ঠ আক বৃদ্ধিপ্রাপ্ত হোৱা অভিব নোহোৱা দেবতা সকলৰ মহৎ বৰ্ণন প্রাথনা কৰিছো । আমি যাতে ধন আক বাৰপুত্র পাওঁ (সেই দেবতা সকলে তেনে কৰক) । আমি . ২ ঋকব দবে ॥ ১১ ॥ জলি থকা মহৎ অগ্নিৰ পৰা আমি সূতৰ থাকিম । আমি নিম্পাপী হম । মিত্র বৰ্ণন আক সৰ্বিতাৰ জ্যেষ্ঠ প্রসবত আমি সুখত থাকিম । আমি ... ২ ঋকব দবে ॥ ১২ ॥ যি দেবতা সকল সত্যপ্রসব কবা সৰ্বিতাৰ, মিত্র আক বৰ্ণনৰ কৰ্মত নিযুক্ত থাকে সেই সকলোৱে আমাক সোভাগ্য যুক্ত বীৰ পুত্রেবে সৈতে, গৰুবে সৈতে বিচিত্র ধন আক কৰ্ম আমাক দিয়া ॥ ১৩ ॥ আগফালে সৰ্বিতা পিচফালে সৰ্বিতা, ওপৰত সৰ্বিতা আক তলত সৰ্বিতা দেবতাই আমাৰ সকলো অভিলষিত (ধন আদি) প্রেৰণ কৰক । সৰ্বিতাৱেই আমাক সুদীৰ্ঘকাল আয়ুস দিয়ক ॥ ১৪ ॥

৩৭ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—সূৰ্য্যৰ পুত্র অভিউপা । ছন্দ জগতী ;

১০ ত্রিষ্টুপ্ । দেবতা সূৰ্য্য ।

(হে ঋত্বিক সকল) তোমালোকে মিত্র আক বৰ্ণনক দেখা, মহৎ, হুৰৈত দেখা, দেবতাক উপন্ন কৰা, বিশ্বৰ প্রজাপক, বৰ্গৰ পুত্র সূৰ্য্যটল নমস্কাৰেবে সৈতে তেওঁৰ ঋতব (নিয়মৰ) কৰ্ম্মেবে পূজা কৰা আক স্তুতি কৰা ॥ ১ ॥ সেই সত্য কথাই মোক সকলো পিনে বন্ধা কৰক যি কথাত দিন আক ৰাতি বিশ্বাৰ কৰিলে, য'ত সেই সকলো বিশ্বভুবন বিশ্বাম কৰে, সদায় দিনে যি কথাত সূৰ্য্য উদয় হয়, ॥ ২ ॥ হে সূৰ্য্য, তুমি যেতিয়া গমলীল এতল (নান্দৰ) ঘোঁৰা বহত লগোৱা তোমাৰ ওচৰত তেতিয়া কোনো পুৰণি দেবতা নোহোৱা (বাচ্চল) থাকিব নোহোৱে । পূৰ্বকালে অন্য এক তোমাৰ জ্যোতি বজো লোকত থাকে ; অন্য জ্যোতিবে পশ্চিম ফাললৈ (উদ্দেশ্য কৰি) আহি থাকে ॥ ৩ ॥ হে

সূৰ্য্য, দেবতা তুমি যি জ্যোতিৰে অন্ধকাৰ নাশ কৰা, যি জ্যোতিৰে গোটেই জগত জগায় তোলা, সেই জ্যোতিৰে আমাৰ সকলো অন্ন অভাণ, হোম নকৰা বিষয়, বেমাৰ আঁতৰাই দিয়া । হুয়ন্ন নাশ কৰা ॥ ৪ ॥ হে সূৰ্য্য দেবতা, স্তুত পঠিয়াই দিলে তুমি সকলো মজমানৰ কৰ্ম্ম বন্ধা কৰা । হৰি আদি (দিয়াৰ পাচত) উদয় হোৱা । আজি যি তোমাক কম (স্তুতি কৰিম) আমাৰ সেই কাম দেবতা সকলে অনুমোদন কৰক ॥ ৫ ॥ চাৰাপৃথিৱী, জল, ইজ আক মকত সকলে আমাৰ সেই আহ্বান বচন শুনক । সূৰ্য্যই দেখি থাকিলে যেটি হুত আমি নপৰো । প্রাণ ধাৰণ কৰি কল্যাণেবে হুত কাল পায় ॥ ৬ ॥ হে সূৰ্য্য, তোমাৰ প্রীতিযুক্ত মনৰ আমি সুদৰ্শন পুত্ৰাদি থকা, নিবোগী, নিম্পাপী হৈ আমি সকলো দিনত মজন কৰো । হে যিএই পূজা কৰা সূৰ্য্য, দিনে দিনে উদয় হোৱা তোমাক চিৰ কাল জীয়াই থাকি দেখি থাকিম ॥ ৭ ॥ হে বিচক্ষণ সূৰ্য্য, মহৎ জ্যোতি ধাৰণ কৰা, দীপ্তমন্ত, সকলোৰে চকুৰ সুখকৰ, বলবান তুমি অন্তৰীক্ষৰ ওপৰত আবোহন কৰি থকা তোমাক চিৰজীৱী হৈ আমি দেখি থাকিম ॥ ৮ ॥ হে হৰিৎবৰ্ণৰ চুলিৰ সূৰ্য্য, যি তোমাৰ নিচানেৰে সকলো প্রাণীজগত নিয়মমতে চলে আক ৰাতি বিশ্রাম কৰে, সেই তুমি অপবাধ নোহোৱা আমালৈ অতি শ্ৰেয়স্কৰ হৈ দিনে দিনে উদয় হবা ॥ ৯ ॥ হে সূৰ্য্য, তেজোৰে আমাৰ সুখকৰ হোৱা । দিনত আমাৰ সুখকৰ হোৱা । বন্ধিৰে আমাৰ সুখকৰ হোৱা । শীতেৰে আমাৰ সুখকৰ হোৱা । উন্নতাবে আমাৰ সুখকৰ হোৱা । যি কপে আমাৰ বাটত সুখ হয়,—বৰত সুখ হয় সেই বিচিত্র ধন-দ্রব্য দিয়া ॥ ১০ ॥ হে দেবতা সকল, আমাৰ হুঠেজীয়া আক চাৰিঠেজীয়া, দুয়ো বিধ প্রাণীৰ সুখ দিয়া । আমাৰ খোৱা-পিয়া যাতে বলবন্তৰ দৰে হয় আক হিতৰ কাৰণে হয়, সুখৰ সংযোগ আক অপাপ হয় তেনেকৈ আমাক দান দিয়া ॥ ১১ ॥ হে বাস কৰাওঁতা দেবতা সকল, আমি জিভাবে (কথাবে), মনৰ প্রয়োগেৰে দেবতাৰ মহৎ খণ্ড কৰিবলগীয়া যি পাপ কৰিছো, যি শত্ৰুৱে আমাৰ অভিভব কৰা হৈ পাপ আচৰণ কৰে সেই সেই শত্ৰুক আক আমি কৰা পাপ ওছায় দিয়া ॥ ১২ ॥

৩৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—সুৰ্য্যবান ইন্দু । ছন্দ—জগতী ।

দেবতা—ইন্দু ।

হে ইন্দু, তুমি এই যশ দিয়া । পৰম্পৰ প্রহাৰ কৰি

থকা এই যুদ্ধত সিংহনাদ কৰিছা আৰু ধন লাভৰ কাৰণে আমাক বক্ষা কৰিছা। গৰু লাভ কৰা যুদ্ধত পৰম্পৰে খোৱা (কটাকটি কৰা) যোদ্ধাৰ দৰবা-দৰবিঙ অস্ত্ৰবিলাক যেনি-তেনি পৰিছে ॥১॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমাৰ ঘৰত শুনিবলৈ ভাল শব্দ কৰি থকা পুত্ৰীৰ দৰে বঢ়া গৰু যুক্ত ধনেৰে (ধৰ) ঢাকি (ছাতি) পেলোৱা। হে বাস কৰাওঁতা শত্ৰু, শত্ৰুক জয় কৰা আমি মেদযুক্ত (শকত) হম। আমি যেনেকৈ বিচাৰিছো সেই সকলোবিলাক কৰা ॥২॥ হে বহুতে স্তুতি কৰা ইন্দ্ৰ, যি দাসবিলাকে, দেবতা নোহোৱা অনাৰ্য্য বা অগ্ৰহী আমাৰ সগত যুদ্ধ কৰিব পাৰে, সেই সকলো শত্ৰু সহজে অভিভব কৰিব পৰা হওক। আমি তোমাৰ সহায়ত সেই সকলো শত্ৰুক যুদ্ধত হৰুৱাম ॥৩॥ যি ইন্দ্ৰ, অলপ আহ্বানতে বা বহু আহ্বানত আহে, মানুহ অভিভব কৰা বিশেষ ভক্ষক (ধ্বংসকৰ) সংগ্রামত যি ইন্দ্ৰই ধন লাভ কৰিব জানে, সেই সকলোতে বিখ্যাত নেতা ইন্দ্ৰক আজি আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে আমাৰ ফালে কৰিম (আনিম) ॥৪॥ হে কামৰম্বী ইন্দ্ৰ, নিজে ধৰা দিয়া (কিন্ত) কেতিয়াও (আনৰ হাতত) ধৰা নপৰা যি বাধা দিওঁতাক পঠিয়াই দি (সিফলোৱা কৰে) তুলি মই জামো, সেই বাবে তুমি কুংসৰ দ্বাৰা কেউফালে বেৰি বধ, বান্ধ খোৱা বান্ধৰ পৰা মোচন হৈ এই (মোৰ) যজ্ঞলৈ আহ। কিয় তোমাৰ নিচিনা এজনে যুদ্ধৰে (গৰুৰ ছালেৰে) বান্ধ খাই আছা ॥৫॥

৩৯ সুক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—কক্ষীবানৰ জীয়েক ঘোষা। ছন্দ—

জগতী; ১৪ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অশ্বিনী

দুজন।

হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ যি সকলোফালে হোৱা ভালকৈ বেৰা বধ আছে, দিনে ৰাতিয়ে হৰি-অন্ন যজ্ঞমানে আহ্বান কৰিবলগীয়া তোমালোকৰ ভালকৈ আহ্বান হোৱা সেই বধকেই অতি পুৰণি (চিৰন্তন) আমি পিতৃৰ নামৰ দৰে আহ্বান কৰিছো ॥১॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ উষাক পঠিয়াই দি আমাৰ কাম পূৰণ কৰা। বহুত প্ৰজাত প্ৰেৰণ কৰা। এই কেইটা আমি বিচাৰিছো। আমালৈ মলয়ীৰ ভাগ কৰি দিয়া। কল্যাণকৰ সোমৰ দৰে আমাক ধনবান কৰি দিয়া ॥২॥ হে নাসত্যা দুজন, পিতৃৰ ঘৰত বুঢ়ী হোৱা মোৰ তোমালোকে আনন্দৰ কাম

কৰিলা (বৰ আনি দিলা)। তোমালোক খাবলৈ নোপোৱাৰ বক্ষক, অতি নিৰুদ্ভৱ বক্ষক, অজ্ঞৰ বক্ষক আৰু বেমাৰীৰ বেজ তুলি তোমালোকক কয় ॥৩॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে বুঢ়া জীৰ্ণ চাৰন ঋষিক পুৰণি বধ ভাল কৰা দৰে ডেকা কৰি ফুৰিব পৰা কৰিলা। তুয়াৰ পুত্ৰক সমুদ্ৰৰ পৰা তুলি আনিলা। তোমালোকৰ সেই সকলো বিলাক কাম যজ্ঞত স্তুতি কৰি বৰ্ণনা কৰিব লাগে ॥৪॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকৰ পুৰণি বল-বীৰ্য্যৰ কামবিলাকৰ কথা কয়। হে নাসত্যা দুজন, তোমালোক সুখৰ ভাব উৎপন্ন কৰা বেজ। আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে তোমা-লোকৰ নতুন স্তুতি সোনকালে কৰিম। এয়া যজ্ঞমানে প্ৰজ্ঞা কৰক ॥৫॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকক এই (ঘোষাই) আহ্বান কৰিছো। মোৰ আহ্বান শুনা। পিতা মাতাই পুত্ৰক কৰা দৰে শিক্ষা দিয়া (সহায় কৰা)। বন্ধু-বান্ধবহীন, অজ্ঞানী, অশ্ৰদ্ধাৰ পাত্ৰ মোলৈ দুঃখ-দুৰ্গতি আহিছে। তাৰ আগতে মোক বক্ষা কৰা ॥৬॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে পুৰুষ মিত্ৰৰ জীয়েক শুধ্যবক বিনদ ঋষিক (পত্নী কৰি) বধেৰে আনি দিছিল। তোমালোকে সংগ্রামত (বশ্বি-মতীৰ) আহ্বান শুনি আহি সোণৰ হাত লগাই দিছিল। তোমালোকে বশ্বিমতীক জুগ্ৰসব কৰাই দিছিল ॥৭॥ হে অশ্বিনী দুজন, মেধাবী, বুঢ়া হোৱা কলি ঋষিক বয়সত পুনৰ ডেকা কৰি দিছিল। তোমালোকে বন্দন ঋষিক নাদৰ পৰা তুলি আনি-ছিল। তোমালোকে (যুদ্ধত ভৰি ছিগা) বিশপলাক (ভৰি লগাই) ভেতিয়াই বাব পৰা কৰিছিল। ॥৮॥ হে বৰ্ষক অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে গুহাত পেলাই দিয়া, মৰো মৰো হোৱা বেড ঋষিক তুলি আনি-ছিল। আৰু তোমালোকে তপত অগ্নি কুণ্ডতো অগ্নি ঋষিক সুখেৰে থাকিব পৰা কৰি দিছিল। সপ্তবন্ধক মুকলি কৰি দিছিল ॥৯॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমা-লোকে পেহু বজাক বগা, বলী, নিবান্ধবৈটা শত্ৰু জয় কৰা ঘোঁৰাবোৰ শত্ৰুৰ-সখা-বিলাকক-দ্রৱ-কৰি দিয়া, আহ্বান কৰিবলগীয়া। সুখৰ ভাব কৰা, (ঘোঁৰা) মানুহৰ ধনৰ দৰে দিলা ॥১০॥ হে বজা অদিতি দুজন, সুআহ্বান হোৱা তোম যুদ্ধ বাটেৰে হে অশ্বিনী দুজন যি জনে তোমালোকক পত্নীৰ সৈতে আগত বান্ধে সেই জনক কেতিয়াও পাগে নেপায়। দুৰ্গতিয়ে নেপায় আৰু ভয়েও নেপায় ॥১১॥ হে অশ্বিনী দুজন, তোমা-লোকৰ বধ ঋতুসকলে সাক্ষিলে। যি বধৰ যোগেৰে

স্বৰ্গৰ হুহিতা (উষা) উত্তৰ হয়, যি বথেবে বিবশ্বতৰ (সূৰ্য্যৰ) দুয়ো দিনে বাতিয়ে ভালকৈ উদয় হৈ থাকে, সেই মনভকৈও ব্লেগী বথেবে আঁহা ॥ ১২ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, সেই ভোমালোকৰ জয়শীল বথেবে পৰ্বতৰ মাজৰ বাটেদি যাব পাৰা। ভোমালোকে শয়ৰ কাৰণে বৃষ্টি গৰু (পোৱালী নিদিয়া) জনী (পোৱালী দিব পৰা) শকত কৰিলা। ভোমালোকে বৃকে খোৱা (বৃকৰ) পেটত সোমোৱা বৃত্তিকা চৰাইক বৃথেবে উলিয়াই বৃদ্ধিৰে মোচন কৰিলা ॥ ১৩ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকৰ এই ত্ৰোত ডুঙৰ দৰে, বথ সজা দৰে সাজিলো। আমি শাস্বত (নিত্য) যজ্ঞ কৰ্ম্ম পুত্ৰৰ দৰে ধাৰণ কৰি মানুহৰ (ভালৰ) কাৰণে তোমাৰ স্তুতি কৰিলো,— পত্নীয়ে কৰা দৰে স্তুতি কৰিলো ॥ ১৪ ॥

৪০ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৩৯ সূক্তৰ দৰে ।

হুন্দ—জগতী ।

হে নেতা অগ্নিনী হুজন ভোমালোকে জকমকীয়া বাতিপুৱা মানুহৰ ঘৰে ঘৰে দিনে দিনে ধন বহন কৰি যোৱা বথ কোন ঠাইত কোন যজ্ঞমানে যজ্ঞৰ সাফল্যৰ কাৰণে যজ্ঞত স্তুতিৰে অলঙ্কৃত কৰি ৰাখিছে ? ॥ ১ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, বাতি ক'ত থাকা ? দিনত ক'ত থাকা ? কোন ঠাই পাবলৈ মন কৰিছা ? ক'ত বাস কৰিছা ? যেনেকৈ বিধবাই শোওঁতে দেওবেকক অভিযুখী কৰে মানুহক যেনেকৈ তিবোতাই অভিযুখী কৰে, তেনেকৈ ভোমালোকক কোন যজ্ঞমানে (যজ্ঞৰ বেদীত) সভা স্থানত অভিযুখী কৰিছে ? ॥ ২ ॥ হে নেতা অগ্নিনী হুজন, বাতিপুৱা ভোমালোকক, যেনেকৈ সমৃদ্ধিশালী বজাক বন্দিতা সকলে গান গাই জাগৰণ কৰে, তেনেকৈ কোনে স্তুতি কৰিছে ? দিনে দিনে যজ্ঞন কৰিব লগীয়া ভোমালোক কোন যজ্ঞমানৰ ঘৰলৈ গৈছা ? তাত ভোমালোকে কোন যজ্ঞমানৰ হৃৎ নাশ কৰা হৈছা গৈ ? সবন যজ্ঞ বিলাকত ভোমালোকে ৰাজ কুমাৰৰ দৰে যোৱা ॥ ৩ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, হাতী দুটাক চিকাৰীয়ে খেদি যোৱা দৰে দিনে বাতিয়ে হবিলে আমি ভোমালোকক আহতি দিওঁ । হে নেতা হুজন, ভোমালোকক সমন্বয়তে আহতি দিয়া হয় । স্তুতৰ পতি ভোমালোকে মানুহৰ কাৰণে অন্ন বহন কৰা ॥ ৪ ॥ হে নেতা অগ্নিনী হুজন, কেউফালে ফুৰি ফুৰি কক্ষিবান বজাৰ জীৱেক মই খোঁচাই বৃদ্ধ সকলক কৈছো । ভোমালোকক শুধিছো । দিনত মোৰ ওচৰত

থাকিবা । ৰাতিও থাকিবা । মোক অশ্বযুক্ত বখী (স্বামী পাবলৈ সহায় কৰি দিয়া ॥ ৫ ॥ হে কবি অগ্নিনী হুজন, ভোমালোক ৰথৰ ওপৰত থাকা । কুংসৰ দৰে ৰথ যজ্ঞলৈ লৈ আহা । হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকৰ মধু মাখিয়ে যুখেৰে লৈ আহে যেনেকৈ নাৰীয়ে যুখেৰে মৌ আনে ॥ ৬ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকে ডুজাক উদ্ধাৰ কৰিলা । ভোমালোকে বশ (বজাক) বক্ষা কৰি উদ্ধাৰ কৰিলা । ভোমালোকে অত্ৰিক আৰু উশনাক উদ্ধাৰ কৰিলা । ভোমালোকৰ সখীত হৰি দাঁতাই পায় । ভোমালোকৰ বক্ষনেৰে মই সুখ বিচাৰিছো ॥ ৭ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকেই কৃশক বক্ষা কৰিলা । ভোমালোকে লম্বুক আৰু বিধবা (বস্ত্ৰমতীক) বক্ষা কৰিলা । ভোমালোকে হৰি দাঁতাব কাৰণে সাতমুখৰ মেঘৰ বৰষুণ উলিয়াই দিলা ॥ ৮ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, মাইকী মানুহ মই সোভাগ্যবতী হলো । (মোক) কন্যাক বিচাৰি পতি আহিল । ভোমালোকৰ কন্মেৰে গছ-গছনি বিলাক গজি উঠিল । এইফালে (গছ-গছনিৰ) ওঁটলৈ নদী বিলাক নামি আহক । এওঁৰ সন্তোষৰ কাৰণে সদায় সৌবন হৈ থাকক ॥ ৯ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, যি মানুহে পত্নীৰ জীৱনৰ কাৰণে কান্দে, (পত্নীয়ে সৈতে) যজ্ঞত প্ৰবেশ কৰে, আৰু দৌল হাতৰ বান্ধোনেৰে আলিঙ্গন কৰে, আৰু সন্তান উৎপাদন কৰি পিতৃ যজ্ঞ কৰে, সেই পতিৰ আলিঙ্গনত মাইকী মানুহ সুখী হয় ॥ ১০ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, সেই সুখ মই নেজানো । সেই সুখ কি মোক কৈ দিয়ক । এই যে বুৰক মোৰ পতি মোৰ ঘৰত আছে, সেই প্ৰিয়, যুৱতীৰ সেক্তা, বেতঃযুক্ত যুৱতৰ (মোৰ স্বামীৰ) ঘৰলৈ যাম,—মই সেই ঘৰ কামনা কৰিছো ॥ ১১ ॥ হে অন্ন-ধন শুভৰ পতি অগ্নিনী হুজন, ভোমালোক দুয়োৰে সুমতি মোলৈ হওক । আমাৰ হৃদয়ৰ অভিলাষ সংঘত কৰা । ভোমালোক আমাৰ বাট দেখুওৱা হোৱা । আমি (মই) পতিৰ প্ৰিয় হৈ ভেওঁৰ ঘৰ পামগৈ ॥ ১২ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, ভোমালোকে আনন্দ কৰি মানুহৰ (মোৰ স্বামীৰ) ঘৰত ভোমালোকক স্তুতি কৰা মোক পুত্ৰেৰে সৈতে ধন দিবা । হে শুভৰ পতি, ভোমালোকে মোৰ প্ৰাণৰ কাৰণে জলাশয় (পুখুৰীটো) আহল বহল কৰি দিবা । বাটত থকা গছৰ মুঢ়া আৰু প্ৰযুক্তক আঁতৰাই দিবা ॥ ১৩ ॥ হে অগ্নিনী হুজন, নেতা দপ্ৰা, শুভৰ পতি ভোমালোকে আজি ক'ত থাকি কোন প্ৰজাৰ লগত আনন্দ কৰিছা ? কোন যজ্ঞমানে নিয়ম কৰি ৰাখিছে ?

ভোমালোকে কোন বিপ্রর ঘবলৈ গলা ॥ ১৪ ॥

৪১—সূক্ত ঋ ৩ ।

ঋষি—ঘাষাৰ পুত্ৰ সুহস্ত্য । ছন্দ—জগতী ।

দেবতা—অশ্বিনী দুজন ।

হে অশ্বিনী দুজন, ভোমালোকৰ সেই-বহুতে আহুত কৰা, স্তুত্যা, তিনি চকবীয়া, যজ্ঞলৈ যোৱা, যজ্ঞৰ হিতকৰ বধখন বাতিপুৰা হলত দোষহীন স্তুতিৰে আমি আহ্বান কৰিছোঁ । ১ ॥ হে নাসত্যা দুজন, নেতা ভোমালোকৰ বাতিপুৰা যোঁৱা লগোৱা, বাতিপুৰা যোৱা, যধু বচন কৰা বধত উঠি থাকা, যি বধেৰে যজন কৰা প্ৰজাৰ ওচৰলৈ যোৱা স্তোত্র গোৱা ঋষি থকা যজ্ঞলৈ যোৱা ॥ ২ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, সোম হাতত লোৱা অধ্বৰ্যু, সুহস্ত্য ঋষি, বলবান দানমনৰ অগ্নিধ-ঋত্বিকৰ ওঁচৰলৈ আহা । যদিও অন্য কোনো বিপ্রৰ যজ্ঞলৈ গৈছা, সেই যজ্ঞৰ পৰা সোম পান কৰিব পৰা এই যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৩ ॥

৪২ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ কৃষ্ণ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—ইন্দ্র ।

কঠিন, হৃদয় ভেদ কৰা শব (কাড়) ভালকৈ মাৰি ভূষিত কৰা দৰে এই ইন্দ্রলৈ স্তোত্র প্ৰয়োগ কৰা । হে বিপ্ৰ সকল, ভোমালোকৰ স্তোত্র গাই শত্ৰুক পৰাজিত কৰা । হে স্তোতা সকল, সোমৰে ইন্দ্রক আনন্দিত কৰা ॥ ১ ॥ হে স্তোতা সকল, খিৰা-বলৈ গক অন্য দৰে সখা ইন্দ্রক বশ কৰি আনা । উপপতিৰ দৰে ইন্দ্রক স্তুতিৰে প্ৰবোধ দিয়া । পানীৰে ভৰপূৰ পাত্ৰৰ দৰে ইন্দ্রক ধন দিবলৈ (পাত্ৰটো) বাকি দিয়া দৰে (ইন্দ্রক) আমাৰ ফালে আনা ॥ ২ ॥ হে ধনবান, শত্ৰু ইন্দ্র, তোমাক কি কাৰণে স্তোতাৰ অতীত দাড়া বুলি কয় ? আমাৰ স্তোতাক (ধন দি) ভীত কৰা । তোমাক ভীত কৰোতা বুলি কয় । মোৰ বুদ্ধি কৰ্ম্মবতী কৰা । আমাক ধনু লাভ কৰা ভাগ্য কৰি দিয়া ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক মানুহে সংগ্ৰামত আহ্বান কৰে । যুদ্ধত লগত থকা জনে আহ্বান কৰে । এই আহ্বানত বীৰ হে ইন্দ্র, তুমি যি হবি দাড়া, তেওঁৰ লগত সখীত কৰা । সোম অভিষৰ নকৰা মানুহৰ লগত সখীত কৰিবলৈ নিবিচাৰা ॥ ৪ ॥ হবিদত্ত যজ-মানৈ, যেনেকৈ বগা ধন আদি বহুত ধন (দৰিদ্ৰক) দিবলৈ বিচাৰে, তেনেকৈ এই ইন্দ্রলৈ চোকা সোমবস অভিভূত কৰিছে । সেই যজমানলৈ পুৰুষোত্তম (আপ-

বেলা) সুপ্ৰেৰণ কৰা ভাল অস্ত্ৰ বিলাক মাৰি ইন্দ্রই শত্ৰুৰ প্ৰাণ অশ্বতৰাই দিয়ে । তেওঁ উপত্ৰৰ বিলাকে নষ্ট কৰে ॥ ৫ ॥ যি ইন্দ্রৰ আমি স্তুতি কৰিছোঁ, যি মঘবান ইন্দ্রই আমাৰ অভিলষ বিলাক পূৰ্ণ কৰে, সেই ইন্দ্রৰ শত্ৰু দূৰত থাকিলেও ভয় কৰে । এই ইন্দ্রলৈ শত্ৰুৰ গাওঁৰ অন্ন বিলাক (ভোজন কৰিবলৈ) বহুত হয় ॥ ৬ ॥ হে পুৰুষত ইন্দ্র, তোমাৰ যি উগ্ৰ বস্ত্ৰ আছে, সেই বস্ত্ৰেৰে আমাৰ শত্ৰু আমাৰ ওচৰৰ পৰা অশ্বতৰ কৰি দিয়া । আমাক যবেৰে সৈতে (আক) গকৰে সৈতে ধন দিয়া । স্তোতা মোক বড়, অন্ন আক কৰ্ম্ম দিয়া ॥ ৭ ॥ বহুত অন্ন খোৱাৰ পাচত যি ইন্দ্রৰ পেটত অধ্বৰ্যু আদিয়ে চেপা চোকা সোমবস ভৰাই দিয়ে, তেতিয়া ইন্দ্রই হবি দাতাক (সোম নিদিবলৈ) বখায় নিদিয় (বৎ আক দিবলৈ কয়) । আক ইন্দ্রই সোম অভিষৰ কৰাক বহুত বেচি ভাল ধন পোৱাই দিয়ে ॥ ৮ ॥ আক ইন্দ্রই প্ৰহাৰ কৰা বিলাকক উন্নত প্ৰথাৰে জয় কৰে,—যেনেকৈ জুৱা খেলুৱৈৰে প্ৰতি-পক্ষৰ পৰা (বুদ্ধিৰে জিকি) ধন কাঢ়ি আনে তেনেকৈ বলবন্ত শত্ৰুক মাৰিবলৈ ঋষি আনে । দেবতাক বিচৰা মানুহৰ ধন বলবান ইন্দ্রই আবদ্ধ নকৰে কিন্তু ভেনে মানুহক ধন সংযোগ কৰে ॥ ৯ ॥ হে পুৰুষত, দৰিদ্ৰতাৰ পৰা হোৱা হৃদ্বীৰ পৰা আমি (অজিৰস সকলে) গকৰ পৰা (গক বিলাক পাই) নিস্তাৰ হয় । যবৰ পৰা (যব বিলাক পাই) সকলো ভোক অশ্বতৰাই দিয় । মুখ্য ধন বিলাক ধনৰ ঈশ্বৰৰ সৈতে লাভ কৰিম । আমাৰ নিজ বলেৰে শত্ৰু জয় কৰিম ॥ ১০ ॥ পিচ-ফালৰ পৰা অহা পাপকাৰীৰ পৰা বৃহস্পতিয়ে আমাক ৰক্ষা কৰক । ওপৰৰ পৰা আক তলৰ পৰা অহা পাপকাৰীৰ পৰা (বৃহস্পতিয়ে ৰক্ষা কৰক) । আক ইন্দ্রই আগফালৰ পৰা আক মাজৰ পৰা অহা পাপ-কাৰীৰ পৰা ৰক্ষা কৰক । সখা ইন্দ্রই আমি সখাক ধন কৰি দিয়ক ॥ ১১ ॥

৪৩ সূক্ত—ঋ ১১ ।

ঋষি আৰু দেবতা ৪২ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—জগতী ; ১০।১১-ত্ৰিষ্টুভ ।

মোৰ স্বৰ্গ লাভ কৰিব পৰা গোট ঋষি থকা সকলো কামনা কৰা স্তুতি বিলাকেৰে এতিয়া ইন্দ্রৰ ফালে স্তুতি কৰা হৈছে । পত্নীয়ে যেনেকৈ ভাল পত্নিক আদৰ্শন কৰে, তেনেকৈ শুভ মঘবান ইন্দ্রক ৰক্ষণৰ কাৰণে (মোৰ স্তুতি বিলাকে আদৰ্শন কৰে) ॥ ১ ॥ হে পুৰুষত,

দৰ্শনীয় ইল্ল, ভোমার ফালে দিয়া মোৰ মন অনা-
ফালে নেযায়। ভোমাতেই মোৰ সকলো কামনা
অৰ্পন কৰিলো। বজাৰ দৰে কুশৰ ওপৰত বহা।
ভোমার দ্বাৰা এই সোমৰ পান হওক ॥১॥ ইল্লই
আমাৰ (ভোক-পিষাহৰ কাৰণে হোৱা) দুৰ্ব্বৃদ্ধিৰ পৰা
গুচাই দিয়া হওক। আৰু ভোক গুচাই দিয়া হওক।
সেই মঘবান ইল্লয়েই বাস কৰিবলৈ দিয়া ধনৰ অধি-
পতি। কামবৰ্ষী এই ইল্লৰ বলেৰেই এট সান্ত্বন নৈ
ভললৈ বৈ গৈ অন্ন বৰ্জন কৰিছে ॥৩॥ যেনেকৈ চৰাই
বিলাক ভাল পাও থকা গছত পৰে গৈ তেনেকৈ চমস
পাত্ৰত থকা আমোদকৰ সোম বিলাক ইল্লৰ কাৰণে
বহি আছে। এই সোমনসৰ বেগত ইল্লৰ গা পোহৰ
হৈ উঠিলে। ইল্লই নিজৰ জ্যোতি পথিওবা আদিভাক
মানুহৰ কাৰণে তেনেকৈ দিয়ক ॥৪॥ জুৱা খেলুৱৈয়ে
জুৱা খেলোতে যেনেকৈ নিজক জয় কৰাক চান্দ পৰাস্ত
কৰে তেনেকৈ মঘবান ইল্লই বৰষুণ নাইকি কৰা
সূৰ্য্যক জয় কৰে। হে মঘবান ইল্ল, ভোমার সেই বস
অনাই অনুকৰণ কৰিব নোৱাৰিব,—আগতে নোৱাৰি-
ছিল আৰু এতিয়াও নোৱাৰে ॥৫॥ কামবৰ্ষী মঘবান
ইল্লই সকলো মানুহৰ ওচৰলৈ আহে। স্তোতা সকলৰ
স্তোত্ৰ পৰ্য্যবেক্ষণ কৰে। শত্ৰু ইল্লই যি যজমানৰ
সোম যাগত বঙ কৰে, সেই যজমানে চোকা সোমেৰে
শত্ৰুক অভিভব কৰে ॥৬॥ যেনেকৈ নৈ বিলাক সাগৰলৈ
যায়, সৰু নৈ হুদলৈ যায়, তেনেকৈ সোম বিলাক
ইল্লৰ ফালে যায় (ইল্লৰ পেটলৈ যায়)। তেতিয়া
ইল্লৰ মহত্ব যজ্ঞৰ ধৰত মেধাবী সকলে বৰ্জন কৰে যেনেকৈ
যব বিলাক স্বৰ্গৰ বৰষুণে বৃদ্ধি কৰে ॥৭॥ যেনেকৈ
এটা ঘাঁড় আনটোক খঙত খেদি যায় তেনেকৈ বজো
লোকত ইল্লই মেঘক খেদি গৈ নিজৰ অঞ্জিত বৰষুণৰ
পানী বিলাক উলিয়াই দিয়ে। যি মানুহে সোমযাগ
কৰে, ক্ষিপ্ৰ দাতা। হোমৰ জব্য গোটাই সেই মানুহক
মঘবান ইল্লই জ্যোতি দান কৰে ॥৮॥ ইল্লৰ বজ্জ
জ্যোতিৰে সৈতে উদয় হওক। খডৰ (নিয়মৰ) ভালকৈ
দোহন কৰা কাম পুৰণি কালৰ দৰেই হওক। ইল্লই
বঙা দীপ্তিৰে প্ৰকাশ হওক। সংপতি ইল্ল সূৰ্য্যৰ
দৰে জ্বলি পোহৰ কৰক ॥৯॥

১০ ঋক ১০।৪২।১০ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

১১ „ ——— ১১ „ „ ॥ ১১ ॥

৪৪ সূক্ত— ঋ ১১ ।

ঋষি—অগ্নিৰসব পুত্ৰ কৃষ্ণ । ছন্দ—জগতী ;

১-৩।১০।১১ ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—ইল্ল ।

যি ইল্লই খৰকৈ গৈ বাঢ়ি যোৱা শত্ৰুৰ বল অপাৰ
মহৎ বলেৰে মাৰি যায়, সেই স্বৰ্গৰ পতি ইল্লই আমো-
দৰ কাৰণে ধৰ্ম্মৰ বথেৰে সৈতে আমাৰ ইয়ালৈ
(যজ্ঞলৈ) আহক ॥১॥ হে নেতাৰ পালক ইল্ল,
ভোমার ভালকৈ থোৱা বখত হৰি ধোঁবাও ভালকৈ
লগোৱা। ভোমার হাতত বজ্জ সংযত হৈ আছে। হে
বজা ইল্ল, শীঘ্ৰে ভাল বাটেৰে আমাৰ ফালে আহ।
সোম পান কৰিলে ভোমার বল বৰ্জন কৰিম ॥২॥
নেতা সকলৰ পালক, বজ্জহন্ত, উগ্ৰ, শত্ৰুৰ বল নাইকিয়া
কৰা, কামবৰ্ষক, সত্যবলৰ সেই ইল্লক উগ্ৰ, বাঢ়ি
যোৱা, একেলগে আনন্দ কৰি বহন কৰা ধোঁবাই
আমাৰ ফালে বহন কৰি আনক ॥৩॥ হে ইল্ল; তুমি
এইদৰে আহি, দোন কলহৰ সোম সেৱন কৰাৰ পতি,
সচেতন বলৰ ধাৰক সোমক ধাৰণ কৰা পেটত সিঁচি
দিছ। মোক বল দিয়া। ভোমার মাজত আমাকো
ধৰি ৰাখা। মেধাবীয়ে আমাক বৰ্জন কৰিবলৈ স্বামি
হোৱা ॥৪॥ হে ইল্ল ধন সম্পত্তি বিলাক আমালৈ
আহক, কাৰণ আমি স্তব কৰিছো। মোৰ সোমবান
ভাল বজ্জলৈ তুমি আহ। তুমি ঈশ্বৰ। তুমি আমাৰ
যেদীত মেলি থোৱা কুশত বহা। ভোমার সোমৰ
পাত্ৰ বিলাক ৰান্ধসে বেয়া কৰিব নোৱাৰে ॥৫॥ হে
ইল্ল, দেবতাক আহ্বান কৰা সকল বেলেগে (দেব-
লোকলৈ) আগতে গৈ অন্যৰ দৃষ্টৰ ভূমিৰ লগীয়া যল
উপাৰ্জন কৰিলে। যি যজ্ঞীয় কৰ্ম্মৰ নাৱত উঠিব
নোৱাৰিলে তেওঁবিলাকে (দেব) ঋণ পৰিশোধ কৰিব
নোৱাৰি পাপ কৰ্ত্তা হৈ তলত পৰিল (ধ্বংস হল)
॥৬॥ এনেকৈয়ে অন্য দুৰ্ব্বৃদ্ধিৰ বিলাকৰ অধঃপতন
হওক যি (হৃদম) বখত লগাব নলগীয়া ধোঁৱা বখত
লগাইছে। এইদৰেই যি মৰণৰ আগতে দেবতাক যজ্ঞ
কৰি হৰি (আদি) দান কৰে, হি কান্তিযুক্ত বহুত
ভোগ্য ধন দেবতাক দিয়ে (তেওঁবিলাক স্বৰ্গলৈ যায়)
॥৭॥ ইল্লই কপি কপি চলি গৈ থকা মেঘ বিলাক
বখাই দিলে। হুলোকত বাস কৰা সকলে (অসুৰৰ
ভয়ত কান্দিলে)। ইল্লই অসুৰাক্ত খঙ কৰি (সিংহ
নাৰ কৰিলে)। পৰম্পৰ লগ হোৱা দ্যাবাপৃথিবীক
স্তুতন কৰিলে। নিজ পেটত সিঁচি দিয়া সোম পান
কৰি আমোদত স্তোত্ৰ পান কৰিলে ॥৮॥ হে মঘবান
ইল্ল, ভোমার সুকীৰ্ত্তি বিলাক বৰ্ণনা কৰি স্তুতিৰূপ
অমূল্য এদাল ধাৰণ কৰিছো যি অল্পশেৰে তুমি উৎপত্তীয়
হাতী বিলাকক দমন কৰিব পাৰিবা। ভোমার দিবা

আমাব এই সোম যাগত হওক। হে মঘবান, ভজ-
নীয় তুমি সোম চেপা যজ্ঞত আমাব স্তুতি বৃজি
লোৱা ॥ ৯ ॥

১০ ঋক ১০।৪২।২০ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

১১ „ —১১ „ „ ॥ ১১ ॥

৪৫ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—ভলন্দনৰ পুত্ৰ বৎসপ্ৰি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ।

দেবতা—অগ্নি।

অগ্নি প্ৰথমে (বিহাংকপে) দ্ৰালোকত জন্ম হল।
দ্বিতীয়েতে জাতবেদ অগ্নি আমাব ওচৰত জন্ম হল।
মানুহৰ উপকাৰ কৰিবলৈ পানীৰ মাজত তৃতীয় জন্ম
হল। এনেকুৱা অনবৰত জাজ্জল্যমান হৈ থকা অগ্নিক
(মানুহে) স্তব কৰে ॥ ১ ॥ হে অগ্নি তোমাৰ তিনি
ঠাইত থকা তিনিৰূপ জানো। তোমাৰ থকা ঠাই
বহুত বেলেগ বুলি জানো। তোমাৰ শোপনীয় যি
উৎকৃষ্ট নাম আছে, সেইটো জানো। য'ৰ পৰা
ওলাইছা তাৰ উৎস স্থান জানো ॥ ২ ॥ হে অগ্নি মানুহলৈ
মৰম থকা বৰুণ দেবতাই তোমাক সমুদ্ৰৰ পানীৰ
মাজত জ্বলালে। মানুহলৈ চোৱা দ্ৰালোকৰ উৎসৰ
ঠাইত আদিত্য মণ্ডলত জ্বলালে। তৃতীয়েতে অন্তৰীক্ষৰ
পানীৰ মাজত থকা ভেঠক মহান সকলে বৰ্দ্ধন কৰিলে
॥ ৩ ॥ অগ্নিয়ে (দাবাগ্নিয়ে) স্বৰ্গত মেঘৰ গাজনি মৰা
দৰে পৃথিৱীক চেলেকি গছ-গছনি খাই কান্দিছে (শব্দ
কৰিছে)। সদ্যহতে উৎপন্ন হৈ দীপ্ত হোৱা এওঁ পোৱা
বস্তু বিলাক বিশেষকৈ চাই। দাবাপৃথিৱীৰ মাজত নিজ
দীপ্তিৰে প্ৰকাশ হৈ শোভা পাই ॥ ৪ ॥ নিজ বিভূতিৰ
উন্নতি কৰা ধনৰ ধাৰক মনেৰে ইচ্ছা কৰা বস্তু (অভি-
লাষ) পোৱাই দিয়া, সোমৰ বন্ধক, সকলোকে বাস
কৰাওঁতা, বলৰ পুতেক, পানীত থকা বজা, উষাৰ
আগতে হোমৰ কাৰণে জ্বলোৱা অগ্নিয়ে প্ৰকাশ
কৰিছে ॥ ৫ ॥ সকলোৰে ধ্বজা, ভূবনৰ (পানীৰ) গৰ্ভ-
অগ্নি প্ৰাদুৰ্ভাব হৈয়েই দাবাপৃথিৱী পূৰণ কৰিছে।
যেতিয়া পাঁচ জাতিৰ মানুহে অগ্নিক যজ্ঞন কৰে
তেতিয়া আঁতৰি গৈ দৃঢ় মেঘ উদঘাটন কৰে ॥ ৬ ॥
হবি কামনা কৰা, শোধক, কেউকালে গৈ থকা, মেধাবী
অমৰণ অগ্নিয়ে মানুহৰ মাজত নিহিত হ'ল। এই
অগ্নিয়ে ধোৱা উলিয়াই বঙা ৰূপ হৰি বগা বজ্জিৰে
আকাশলৈ গৈছে ॥ ৭ ॥ প্ৰত্যেক দেৱা অগ্নিয়ে পোহৰ
কৰি ৰোচকৈ জ্বলিছে। গৈ থকা সেই অগ্নিয়ে বিভূতিৰ
কাৰণে অভিব কৰিব নোৱাৰা যাতে হয় সেইদৰে

বঙা হয়। এই অগ্নি (গছ-গছনিৰ) অগ্নেৰে অমৰ
হৈছে, যি কাৰণে এই সুভীক্ষ অগ্নিয়ে স্বৰ্গত আদিভাক
জন্ম দিলে ॥ ৮ ॥ হে কলাপ কৰা দীপ্তিৰ দেৱতা, অভি
ভেকা অগ্নি, তোমাক যি যজ্ঞমানে আজি বি'উষুক্ত
পিথা কৰি দিছে, সেই বিশিষ্ট যজ্ঞমানক তুমি বেচি
উন্নতিৰ ফালে লৈ যোৱা। দেবতাৰ ভক্ত সেই যজ-
মানক সুখৰ ফালে লৈ যোৱা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি ভাল
হৰি অন্ন দিয়া। কৰ্ম কৰা যজ্ঞমানক সেৱন কৰা।
যি স্তোত্ৰ গাই ভেঠকো সেৱন কৰা। ভেঠ সূৰ্য্যৰ
প্ৰিয় হওক,—অগ্নিৰো প্ৰিয় হওক। ভেঠ'ৰ যি পুত্ৰ
জন্ম হৈছে আৰু যি হব, সকলোৱে শত্ৰু উচ্ছেদ কৰক
॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, প্ৰতিদিনে যজ্ঞমান সকলে সকলো
উত্তম বস্তুৰে তোমাক পূজা কৰে। তোমাৰ সৈতে
ধন-ঐৰ্য্য কামনা কৰি মেধাবী দেৱতাসকলে গৰুৰ
জাঁকৰ হুৱাব মুকলি কৰিলে ॥ ১১ ॥ কশ্যপ নেভা সকলৰ
মুসেবা বৈশ্বানৰ অগ্নিক ঋষি সকলে মন্ত্ৰেৰে স্তুতি
কৰিলে। সোমৰ বন্ধক, ঘ্ৰেহ নোহোৱা দাবাপৃথি-
ৱীত আমি হোম কৰিম। হে দেবতাসকল তোমালোকে
সমুদ্ৰেৰে সৈতে ধন আমাক দিয়া ॥ ১২ ॥

৪৬ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—আদি ৪৫ সূক্তৰ দৰে।

যি অগ্নি, মানুহৰ মাজত বহে (থাকে), অন্তৰীক্ষৰ
ওচৰত থাকে, সেই হোতা অন্তৰীক্ষক জনা মহান অগ্নি
বেদীত বহিছে। যি অগ্নি যজ্ঞৰ ধাৰক বেদীত নিহিত
হল সেই অগ্নিক পৰিচৰণ কৰা (হে বৎসপ্ৰি), তোমাৰ অন্ন
আৰু ধন বিলাকৰ সেই অগ্নি নিয়মিত হওক,—যাৰ বন্ধা
কৰা হওক ॥ ১ ॥ পানীৰ মাজত লুকাই থকা এই অগ্নিক
ঋষি সকলে পলোৱা বাটেৰে (খোজ) অনুসৰণ কৰি
চোৰে নিয়া গৰুৰ দৰে পিচে পিচে গ'ল। তাত
গুহাত লুকাই থকা পালেগৈ। যাৰ ভৃগু সকলে নমস্কাৰ
কৰা মন্ত্ৰ গাই বিচাৰি উলিয়ালে ॥ ২ ॥ এই মহান
অগ্নিক বিভূবসুৰ পুতেক ত্ৰিত ঋষিয়ে পাবলৈ ইচ্ছা
কৰি ভূমিৰ মুণ্ড (মাটিৰ ওপৰত) বিচাৰি পালে।
সেই অগ্নি ডেকা সুখৰ বৰ্দ্ধক আমাব (যজ্ঞমানৰ)
ধৰত ওলাই যজ্ঞৰ নাভি (মাজ ঠাই) হৈ তাত
থাকিল ॥ ৩ ॥ অগ্নিক কামনা কৰা ঋত্বিক সকলে আমোদ
কৰি থকা হোতা, যাগ-যজ্ঞবিলাকৰ নেভা, চলন্ত, সদায়
যজ্ঞ ধৰত থকা, পাবক, হব্যবাচক, অগ্নিক ৰাখি মানুহৰ
মাজত থৈ মানুহৰ কাৰণে নমস্কাৰ আৰু স্তুতিৰে প্ৰীত
কৰিলে ॥ ৪ ॥ (হে ভোতা) তুমি শত্ৰু জয় কৰা, মহান,

মেধাবী, ধারক অগ্নিক (জ্বলি কবিলে) সমর্থ হোৱা।
অবোধ যি মানুহ আছে, তেওঁলোকে অবোধ নোহোৱা
পূৰ্ণ ভেদ কৰা, (অৰণীৰ) গৰ্ভত থকা, বিচাৰিব লগীয়া,
যি হৰিবৰ্ণৰ ঘোঁৰাৰ চুলিৰ দৰে শিখা থকা গ্ৰীতকৰা
জ্বলিবে অগ্নিক হবি দি স্তব কৰা ॥৫॥ তিনি ঠাইত
থকা (গাইপত্যাাদ) অগ্নিয়ে যজমানৰ ঘৰ জ্বলন
কবিলে (বাখি দিবলৈ) ইচ্ছা কৰি কেউকালে শিখাবে
ব্যাগ্ৰ হৈ যজ্ঞ ঘৰৰ বেদী স্থানত বহে। এই ঠাইত
থাকি প্ৰজ্ঞান দিয়া হবি আদি গোটাই দেবতাক দিবৰ
মনেৰে বিবিধ কৰ্মেৰে শত্ৰুক নিৰন্তৰ কৰি নেতা দেবতা
সকলৰ ফালে গতি কৰে ॥৬॥ এই জ্বৰাহিড, ঝাংসৰ
পৰা (যজমানক) পৰিত্ৰাণ কৰা, অৰ্চনীয়, ধোঁৱা
ওলোৱা, শোধক, বগা, ক্ষিপ্ৰ প্ৰকৃতিৰ, ভৰণদীল, হাবিত
থকা, বায়ুৰ দৰে, সোমবিলাকৰ দৰে অগ্নি (হবি
দাতা) যজমানৰ কাৰণে শীঘ্ৰে যায় ॥৭॥ যি অগ্নিয়ে
জিভাবে (শিখাবে) কাম কৰে, যি অগ্নিৰ স্তোত্ৰ
বিলাক পৃথিৱীৰ ৰক্ষণৰ মনেৰে ৰচনা কৰে, সেই
দীপ্যমান, স্তুত, দেবতাৰ আত্মতা অগ্নিক জ্বলি
যজ্ঞন কৰিবলগীয়া (হিচাপে) ধাৰণ কৰে ॥৮॥ যি
অগ্নিক দাবাপৃথিৱীত জন্ম দিলে, পানীত যি অগ্নি
উৎপাদন হল, তুম্বাই যাক জন্ম দিলে, ডুঙসকলে
যাক ৰলেৰে লাভ কবিলে, স্তুত, যাক বায়ুয়ে প্ৰথমে
আৰু অগ্নি দেবতাই মনুৰ কাৰণে যজ্ঞন কৰিবলগীয়া
অগ্নিক নিষ্পন্ন কবিলে,—৯॥ হে অগ্নি, হবি বহন কৰা
যাক দেবতাসকলে ধাৰণ কবিলে, মানুহেও বহুত স্পৰ্হা
কৰি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া অগ্নিক ধাৰণ কবিলে, সেই
তুমি যজ্ঞত স্তব কৰা মোক অন্ন দিয়া। তোমাৰ
পৰা দেবতাক বিচৰা যজ্ঞমানে বহুত যশ পাই ॥১০॥

৪৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ সপ্তগু। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্।

দেবতা—বৈকুণ্ঠ ইন্দ্ৰ।

হে ধনৰ ধনপতি ইন্দ্ৰ, ধন বিচাৰি আমি তোমাৰ
সোহাঁওখন ধৰোঁ। হে বীৰ, তোমাক গৰুৰ গৰাকী
বুলি আমি জানোঁ। আমাক বিচিত্ৰ কামবৰ্ষক ধন
দিয়া ॥১॥ ভাল অস্ত্ৰ থকা, ভাল ৰক্ষণৰ, ভাল চকুৰ,
চাবি সাগৰ ব্যাপী থকা যশ ধাৰণ কৰা, ধন পুনঃ
পুনঃ (উৎপত্তি) কৰা, স্তুতি কৰিবলগীয়া, দুঃখ নিবাৰণ
কৰা তোমাক জানোঁ। আমাক ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সুভাতিৰ, (লগত) দেবতা
থকা, বৃহৎ, বহল, গভীৰ, বহল জ্বলি (মূলৰ), ঋষি

(কথা) শুনা, উগ্ৰ, শত্ৰুৰ অভিভব কৰোতা,—আমাক
... ১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, আমাক ভয়
পোৱা, মেধাবী, তাবক, ধনৰ পূৰক বাঢ়ি থকা,
সুদক্ষ, দম্ভাক মাৰিব পৰা, পূৰ ভেদ কৰিব পৰা,
বিচিত্ৰ বৰ্ষক পুত্ৰ আৰু ধন দিয়া। আমাক ...
১ ঋকৰ দৰে ॥৪॥ বহুত ঘোঁৰা থকা, বথ থকা, বীৰ
পুৰুষ থকা, শত-সহস্ৰ ধন থকা, কল্যাণীয়ে সেবকেৰে
বেৰি থকা, মেধাবী পুত্ৰ থকা, সকলোৰে বলবন্ত
পুত্ৰৰে সৈতে, (হে ইন্দ্ৰ) আমাক ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৫॥
মই সপ্তগু সত্য কৰ্ম্মা সুমেধা যুক্ত, মন্ত্ৰৰ পতি, অজিৰস
কুলত জন্ম। মোৰ স্তুতিৰে নমস্কাৰ কৰি দেবতাৰ
ওচৰ চাপিছোঁ। তেনেকুৱা আমাক... ১ ঋকৰ দৰে
॥৬॥ মোৰ হৃদয়স্পৰ্শী ভাল মনেৰে গোৱা স্তুতি বিলাকে
দুত বিলাকৰ দৰে ইন্দ্ৰৰ সুমতি লাভ কৰিবলৈ ইন্দ্ৰৰ
ওচৰ পাইছোঁ। আমাক... ১ ঋকৰ দৰে ॥৭॥ হে
ইন্দ্ৰ, তোমাৰ ওচৰত যি যাহা কৰোঁ সেৱা দিয়া।
মোক অসাধাৰণ ডাঙৰ ঘৰ দিয়া,—যাক দাবাপৃথিৱীয়ে
অনুমোদন কৰে। আমাক... ১ ঋকৰ দৰে ॥৮॥

৪৮ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—বৈকুণ্ঠ ইন্দ্ৰ। ছন্দ—জগতী; ৭।১০।১১

ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

(ইন্দ্ৰই কৈছে) মই ধনৰ মুখ্য অধিপতি। মই
বহুত শত্ৰুৰ ধন একেলগে জয় কৰোঁ। মোকেই প্ৰাণী
বিলাকে পিতৃৰ দৰে মাতে। মই হবি দাতাক অন্ন
দিওঁ ॥১॥ ময়েই অৰ্বৰ্ণৰ পুত্ৰ দধীচি ঋষিৰ মূৰ
হৰণ কৰিছিলোঁ। ত্ৰিত ঋষিক মেঘৰ পৰা পানী
উলিয়াই দিছিলোঁ। মই দম্ভা বিলাকৰ পৰা মাভৰি-
শ্বনৰ আৰু দধ্যচৰ দিবলৈ পানী ধৰি মেঘ ভাঙি দম্ভা
বিলাকৰ পৰা ধন (পানী) আনিছিলোঁ ॥২॥ মোৰ
কাৰণে ডুকা দেবতাই লোহাৰ বজ্ৰ সাজি দিছিল।
দেবতা সকলে মোৰ কাৰণে কাম ঠিক কৰি দিছিল।
মোৰ সেনা বিলাক সৃষ্টিৰ সেনাৰ দৰে দৃষ্টৰ। যি
এতিয়া কৰা হৈছে আৰু ভৱিষ্যতে কৰা হব সেই
সকলো মোৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰে ॥৩॥ মই গাই গৰু
যুক্ত, ঘোঁৰা যুক্ত, সোণৰ অলঙ্কাৰ যুক্ত, গাখীৰ ৰূপী
পানী থকা জন্তু বিলাক দৰ মাৰি জয় কৰিলোঁ।
মেতিয়া মোক সোমেৰে সৈতে স্তুতি কৰি যজ্ঞমানে
আৰোধ দিৱে তেতিয়া মই হবি দাতা যজমানক সহস্ৰ
ধন দিওঁ ॥৪॥ মই ইন্দ্ৰ,—মোৰ পৰা ধন কোনেও
জিনি নিব নোৱাৰে। মই মৰণৰ কেতিয়াও বশীভূত

নহও। সোমযাগ কৰা হৈ যজমান সকল, তোমালোকৰ
আৱশ্যকীয় ধন মোকেই বিচাৰিবা। হে পুৰবাসী
সকল, মোৰ সখীত্ব নষ্ট নকৰিবা ॥৫॥ মই এই
বলবান শত্ৰু দুটা দুটাকৈ একেলগে মাৰিলো, যি
শত্ৰুৱে বজ্জবান মোৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ আহিছিল।
সিহঁতে (যুদ্ধ কৰোঁ আহ) এই বুলি মাতিছিল।
সিহঁত বলত আনত নোহোৱা, ভয়জনক আৰু স্থিৰ
॥৬॥ মই অকলে এটা শত্ৰুক মাৰিব পাৰোঁ, দুটা
অসহ্য শত্ৰুকো পৰাভব কৰিব পাৰোঁ, তিনিটাও
কৰোঁ। যেতিয়কে ধানখেৰ মৰণা মৰা দৰে নিষ্ঠুৰ বহুত
শত্ৰুক মই মাৰোঁ। মোক ইল্ল বিবোধী শত্ৰু বিলাকে কি
নিন্দা কৰিব পাৰে? ॥৭॥ শুদ্ধদেল বক্ষা কৰিবলৈ যেতিয়া
পৰ্ণয় আৰু কৰজ অসুবক মৰা শুনিলো তেতিয়া মই
অতিথিৰ পুত্ৰক (দিবোদাসক) শত্ৰুৱে হিংসা কৰা
প্ৰজাৰ মাজত অগ্নৰ দৰে ধাৰণ কৰি বক্ষা কৰিলো ॥৮॥
মোৰ স্তোতা সকলোৱে মিহলোৱা অগ্নি ভোগ কৰা
হয়। যেতিয়া স্তোতাৰ সংগ্ৰামত মই অগ্নি ধৰোঁ তেতিয়া
স্তোতা সকলে মোক গৰু অদ্বৈষণ কৰিবলৈ আৰু
সখীত্ব কৰিবলৈ এই দুয়ো প্ৰকাৰে স্তুতি কৰে। ইয়াৰ
পাচত মই স্তোতাই স্তুতি কৰিবলৈ সখীত্ব কৰোঁ ॥৯॥
দবৰা-দবৰি কৰি থকা দুজনৰ এজনে সোম দেখিলে
(সোম যাগ কৰিলে)। তাৰে এজনক বক্ষক ইল্লই
বজ্জৰে সৈতে উলিয়াই দিলে। যি সোম দেখি নেপালে
(সোম যাগ নকৰিলে) চোকা সেই সিঙৰ দ্ৰোহ কৰোঁতা
জনে অন্ধকাৰত আবদ্ধ হৈ পৰি থাকিল ॥১০॥ আদিত্য
সকলক, বসুসকলক আৰু কষ্টৰ পুত্ৰ সকলক দেবতাৰ
স্থানত ইল্লই কোনো হিংসা নকৰে। অপৰাজিত,
অহিংসিত, অভিভব কৰিব নোৱাৰা তেওঁবিলাকে মোক
ভাল অগ্নি পাবৰ কাৰণে অনুগ্ৰহ কৰক ॥১১॥

৪৯ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—বৈকুণ্ঠ ইল্ল। ছন্দ—জগতী; ২।১১ ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—বৈকুণ্ঠ ইল্ল।

মই ইল্লই (মোক) স্তব কৰোঁতাক মুখ্য ধন দিওঁ।
ময়েই স্তুতিৰে মোকেই বৰ্জন কৰোঁ। মই যজমানৰ
ধনৰ প্ৰেৰক। যলন নকৰাক মই সকলো যুদ্ধত
পৰাজয় কৰোঁ ॥১॥ ইল্ল নামৰ মোক দেবতা সক-
লৰ মাজত বৰ্গৰ আৰু পৃথিৱীৰ জন্তু বিলাকে মোকেই
ধাৰণ কৰে। মই যজলৈ (বা বণলৈ) যাবলৈ হৰিৎ
বৰ্ণৰ বৰ্ষক, বিবিধ কৰ্ম্মা, শীত্ৰগতিৰ ঘোঁৰা বখত
লগাওঁ। মই মাৰাত্মক বজ্জ বলৰ কাৰণে লওঁ ॥২॥

মই আচ্ছাদক শত্ৰুৰ পুত্ৰক 'কবিৰ (উশনাৰ) কাৰণে
বহুত প্ৰহাৰ কৰি মাৰিলো। মই কুংস ঋষিক এই
বিলাক (শত্ৰু বধকৰা) বক্ষণেৰে বক্ষা কৰিলো।
শুশ্ৰণ অসুবক মাৰিবলৈ বজ্জ নিয়মিত কৰিলো। মই
আৰ্য্য সকলক দিয়া পানী দম্বা বিলাকক নিদিলা ॥৩॥
মই পিতৃৰ দৰে বেতসু নামৰ ঠাই কুংসক দিবলৈ
তুগ্ৰ আৰু আদিত্যক বশ কৰিলো। মই যজমানৰ
ৰাজত্বৰ কাৰণ হওঁ, যাৰ পুত্ৰৰ দৰে শত্ৰু মৰা প্ৰিয়
কাম বিলাক কৰোঁ ॥৪॥ যি ত্ৰুতবৰ্ণ ঋষিয়ে স্তোত্ৰৰে
সৈতে অনুবক্ত হৈ মোৰ গুৰিলৈ আহিছিল, সেই
ঋষিৰ কাৰণে মই যুগয় অসুবক বশ কৰি দিছিলো।
মই বেষক নম্ৰ কৰি দিলো। মই সৰ্য্যৰ ওচৰত
পট্গুডিক গডাই দিছিলো ॥৫॥ মই সেইজন যি নব-
বাস্ত আৰু বৃহৎ বথ দাসক বৃত্তক মৰা দৰে ভজ কৰি
দিছিলো,—যোতিয়া সিহঁতে বাঢ়ি আৰু বহল হৈ (শকত
হৈ) যুদ্ধত আসক্ত হৈছিল, তেতিয়া পোহৰ বজো-
লোকৰ সিপাৰে (অন্ধকাৰত) দূৰ কৰি ভজ কৰি
দিছিলো ॥৬॥ যেতিয়া মোক মানুহৰ সোম যাগত
দাস শত্ৰুক মাৰি বা বেলেগ কৰি দি কৰ্ত্তব্য কৰিবলৈ
(যজমানে) মাতে, তেতিয়া মই সূৰ্য্যৰ শীত্ৰগামী এডল
ঘোঁৰাৰে বহন কৰা বথেৰে (সূৰ্য্যৰূপেৰে) যাওঁ ॥৭॥
মই সাতোটা (অসুবক) মৰা। মই নহুয়তকৈও
বলবান। বলৰে তুৰ্ণশ আৰু যত্ন জয়যুক্ত কৰি-
ছিলো। মই অন্য মোৰ স্তোতাক বলেৰে বলী
কৰোঁ। ন-নকৈ (নিৰান্ধকৈ) ধন পুৰ নাশ কৰিলো
॥৮॥ কামৰ্ব্বক সুকৰ্ম্মা মই সাতখন বৈ যোৱা, খৰ-
স্ৰোতা, সদায় চলি থকা নৈ পানীৰে ভৰপূৰ কৰি
বিতৰণ কৰি দিছিলো। মানুহৰ অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে
প্ৰহাৰ কৰি বাট উলিয়াই দিলো ॥৯॥ মই সেই গৰুৰ
গাত এনেকুৱা গাখীৰ ধাৰণ কৰিলো যি গাখীৰ তুষ্টা
দেবতাই ধাৰণ কৰিব নোৱাৰিলে। সেই গৰুৰ ওহাৰত
নৈৰ পানীৰ দৰে মধুৰ গাখীৰ অহা বচৰ পৰ্য্যন্ত ধাৰণ কৰে
॥১০॥ এনেকৈয়ে ইল্লই দেবতা আৰু মানুহৰ মাজলৈ
যায়। নিজ বলেৰে মঘবান, সত্যধন, হৰিহোঁৰা যুক্ত
কন্মবান, যশস্বী ইল্লৰ সেই খবতকাৱ্য কাম বিলাক
ঋত্বিক সকলে বৰ্ণনা কৰি স্তুতিৰে গাই ॥১১॥

৫০ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—বৈকুণ্ঠ ইল্ল। ছন্দ—১।২।৩।৭ জগতী;
৩।৪ অভিলাষীণী, ৫ ত্ৰিষ্টুভ, ৬ দেবতা—বৈকুণ্ঠ
ইল্ল।

হে স্তোতা তুমি মহৎ অন্ন সোমেরে আনন্দ কবি
থকা বিশ্বব নেশা, সকলোৱে ভাবনা কৰা মোক (ইন্দ্ৰক)
জ্ঞতি কৰা; মোৰ ভাল যজ্ঞ, বল, মহৎ অন্ন, সুখ
দ্যাবাপৃথিবীত পূজা কৰা ॥ ১ ॥ সেই ইন্দ্ৰৰ সখা হোৱাৰ
কাৰণে নবৰ হিডকৰ, সকলোৱে ঈশ্বৰ, সবলোৱে
জ্ঞত মোৰ নিচিনা (দেবতাক) মানুহে পুনঃ পুনঃ
জ্ঞতিৰে পৰিচৰণ কৰিব লাগে । হে সংলোকৰ পতি,
সকলো বহন কৰিব লগীয়া বলৰ কাম বুজ বা মেঘত
থকা নিমিত্তে তোমাক জ্ঞতি কৰা হয় ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
সেইজন মানুহ কোন যি তোমাৰ অন্ন ভোগ কৰিবলৈ
পাই ? যি ধন-সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হয় ? যি তোমাৰ
অসুৰ (অদম্য) বল দিবৰ কাৰণে সোমবস প্ৰেৰণ
কৰে ? যি নিজৰ উৰ্বৰা ভূমিত পানী পাবৰ কাৰণে
তোমালৈ হবি দিয়ে ? ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি আমি
কৰা স্তোত্ৰেৰে মহান হোৱা । সকলো যাগ-যজ্ঞত যজ্ঞ
কৰিব লগীয়া হোৱা । সকলো যুদ্ধত শত্ৰুৰ মাৰক
হোৱা । হে সকলোৱে ভ্ৰষ্টা ইন্দ্ৰ, মন্ত্ৰ কৰিব লগীয়া
তুমি জ্যেষ্ঠ হোৱা ॥ ৪ ॥ হে অতি জ্যেষ্ঠ ইন্দ্ৰ, তুমি
যজ্ঞত কাম কৰা স্তোতাক সোনকালে বক্ষা কৰা ।
তোমাৰ বক্ষণ মহৎ বুলি মানুহে জানে । তুমি বুঢ়া
নোহোৱা । সোনকালে বাঢ়া । সকলো এই যজ্ঞবিলাক
সোনকালে কৰা ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, এই সকলো যজ্ঞ
সোনকালে কৰা,—হে বলৰ পুত্ৰ (অৰ্থাৎ বলী) নিজে
যি ধাৰণ কৰিছা । হে ইন্দ্ৰ, শত্ৰুৰ নিবাৰকৰ পাত্ৰ
হোৱা । ধৰ্ম্মেৰে ধন ধাৰণ কৰা । তোমালৈ মন্ত্ৰ
আক স্তোত্ৰ দুয়োবিধ ওলায় আহক ॥ ৬ ॥ হে বিপ্ৰ ইন্দ্ৰ,
যি সকলে তোমাৰ স্তোত্ৰ কৰে, সেই সকলোৱে গোটে-
খাই বহুত নিবাস যোগ্য ধন দানৰ কাৰণে তোমালৈ
সোম অভিযুক্ত কৰে । সেই অনুস্থান কৰা সকলে
সুখ লাভ কৰিবলৈ মনৰ বাটেৰে (দানৰ কাৰণে)
প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰক । অভিযুক্ত কৰা সোমৰ আনন্দ
(ইন্দ্ৰই প্ৰভাৱ কৰক) ॥ ৭ ॥

৫১ সূক্ত—ঋ ১ ।

ঋষি—১৩।৫।৭।৯ দেবতা সকল। ২।৪।৬।৮ সৌচিক
অগ্নি । হন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ । দেবতা—১।৩।৫।৭।৯
অগ্নি ; ২।৪।৬।৮ দেবতা সকল ।

(দেবতা সকলে কৈছে) সেই ডাঙ্গৰ শকত ঢাকনিৰে
ঢাক খাই তুমি যে পানীত লুকাই আছা, হে জ্ঞাতবেদ
অগ্নি, তোমাৰ সকলো অঙ্গ বহুত প্ৰকাৰে এখন

দেবতাই দেখিলে ॥ ১ ॥ (অগ্নিয়ে কৈছে) কোনে মোক
দেখিলে ? সেই দেবতা জন কোন যি মোৰ অঙ্গ বহুত
ঠাইত দেখিলে ? হে মিত্ৰাবৰুণ, মই অগ্নিৰ সেই
দেবতাৰ বাটেৰে যোৱা পোহৰ বিলাক ক'ত আছে ?
॥ ২ ॥ (দেবতা সকলে কৈছে) হে জ্ঞাতবেদ অগ্নি,
তোমাক পানীত, গছ-গছনিত, বহুত ধৰণেৰে সোমাই
থকা যম দেবতাই জানিলে । হে চিত্ৰভানু, বাস কৰা
গুপ্ত ঠাইত বেচিকৈ প্ৰকাশ কৰি থকা যম দেবতাই
দেখিলে । (অগ্নিৰ দহোতা থকা ঠাই অগ্নি, বায়ু,
আদিত্য, তিনি লোক, পানী, গছ-গছনি, লতা গুল্ম,
প্ৰাণীৰ শৰীৰ) ॥ ৩ ॥ (অগ্নিয়ে কৈছে) হে বৰুণ, হবি
বহন কৰা কাৰণে ভয় কৰি মই ইয়ালৈ আহিলো যে
মোক এনেকৈ হবি বহন কৰি থাকিবলৈ দেবতা সকলে
নিয়োগ কৰি থাকিব । তালৈকে ভয় কৰি মোৰ
শৰীৰ পানীত সুমালো । এই হবি বহন কৰা কাম
মই নকৰো ॥ ৪ ॥ (দেবতাই কৈছে) হে অগ্নি, আহা ।
মানুহে দেবতাক বিচাৰি যজ্ঞ কৰিব খুজিছে । অল-
ঙ্কাৰ পিদ্ধি আছা । তুমি এই অঙ্ককাৰত আছাহি ।
দেবতাৰ ওচৰলৈ মানুহ যোৱা বাট সুগম কৰাহি ।
আমালৈ সুমনা হৈ যজ্ঞ বহণ কৰা ॥ ৫ ॥ (অগ্নিয়ে
কৈছে) মোৰ (অগ্নিৰ) আগত জন্ম হোৱা ককাই
(ভূপতি, ভূধন পতি, ভূতপতি) তিনিজন এই (হবি
বহন কৰা) কাৰণে বাটত বৰ্ষাৰ দৰে মৰিল । সেই
কাৰণে মৰণলৈ ভয় কৰি কাঁড় লগা গোৰ পছৰ দৰে
কঁপি কঁপি আহিলো ॥ ৬ ॥ (দেবতাই কৈছে) হে অগ্নি,
তোমাৰ আয়ুস জৰা-মৰণহীন কৰি দিম । আয়ুযুক্ত
হৈ যাতে নমৰা ভেনে কৰি দিম । সেইবাবে হে সুজ্ঞান
অগ্নি, ভাল মনৰ হৈ দেবতাৰ হবিৰ ভাগ দেবতালৈ
বহন কৰি দিয়া ॥ ৭ ॥ (অগ্নিয়ে কৈছে) হে দেবতা
সকল মোক প্ৰধান (প্ৰথম) হবিৰ ভাগৰ আৰু শেষ
হবিৰ ভাগ (প্ৰযাজ আৰু অনুযাজ) আৰু সাবভূত
হবিৰ (স্থিষ্টকৃৎ) ভাগ দিবা । পানীৰ সাবভূত ষি'উ, গুল্ম-
লতাৰ সাবভূত আৰু পুষ্কৰৰ ভাগ দিবা । মোৰ দীৰ্ঘায়ু
হব ॥ ৮ ॥ (দেবতাই কৈছে) হে অগ্নি, তোমাৰ প্ৰযাজ্য
আৰু অনুযাজ্য আৰু কেবল বলবন্ত (স্থিষ্টকৃৎ) হবিৰ
ভাগ হওক । হে অগ্নি, গোটেই যজ্ঞ তোমাবেই হওক ।
চাৰিদিশে তোমাক নমস্কাৰ কৰক ॥ ৯ ॥ (গোটেই
যজ্ঞ আৰু চাৰি দিশত নমস্কাৰ, এই হুটা অগ্নিয়ে
বিচৰাভকৈ দেবতাসকলে বেচিকৈ দিলে । অন্য দেব-
তাৰ চাৰিদিশে নমস্কাৰ নহয়) । (অগ্নিয়ে পানীত লুকাই
থকা ১/৬৫ সূক্তত আছে)

৫২ সূক্ত—ঋ ৬

ঋষি—সৌচিক অগ্নি। ছন্দ—ঋগ্বেদ। দেবতা—
বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)

হে দেবতাসকল, মোক যে এই যজ্ঞত দেবতাব
আহ্বাতাক্ৰমে বরণ কৰিলা, মোক আজ্ঞা দিয়া—
তোমালোকক কি স্তুতি কৰিম? কেনেকৈ স্তুতি কৰিম?
ক'ত বহি স্তুতি কৰিম? মোৰ যি ভাগ কল্পনা কৰিছা
—কোৱা। আৰু যি পথেদি হৰি বহন কৰিম,—কোৱা
॥ ১ ॥ অতি যজন কৰিব পৰা মট হোতা হৈ যজ্ঞ কৰিবলৈ
বহিলে। মকত সকলে পঠিয়াই দিছে। হে অশ্বিনী দুজন,
তোমালোকৰ প্ৰতিদিন অম্বৰুৰ কাম হব। সোম
স্বোভা হৈছে। তেওঁ তোমালোকৰ আহুতি (অৰ্থাৎ
তোমালোকে পান কৰা) ॥ ২ ॥ কোনো এজন দেবতাই
(যমে?) কৈছে) যি এয়া হোতা হৈছে, তেওঁ কোন?
যমলৈ ভয় কৰিছে? কি হৰি বহন কৰিব? যি হৰি দেবতা
সকলে পাই, সেয়া নেকি? অগ্নি প্ৰতিদিন জন্ম হয়,—
মাহে মাহে জন্ম হয়,—এই অগ্নিক দেবতাসকলে হৰি
বহন কৰিবলৈ ধৰিছে ॥ ৩ ॥ মই অগ্নিক দেবতাসকলে
হৰি বহন কৰিবলৈ নিয়োগ কৰিলে, যি মই পলায়
গৈ বহুত দুখৰ ঠাইত ফুৰিলো। এই (মই) অগ্নিয়ে
সকলো জানি যজ্ঞ কল্পনা কৰিছো। সেই যজ্ঞৰ পাচটি
পথ, তিনিটা পাক, সাতটা দাল (সপ্ত ছন্দৰ ॥ ৪ ॥ হে
দেবতাসকল তোমালোকক মই অমৃতত্ব আৰু বাৰত্ব
বিচাৰিছো যাতে তোমালোকৰ পৰিচৰ্যা কৰিব পাবো।
ইচ্ছাই হাতত অস্ত্ৰ ধারণ কৰক আৰু এই সকলো শত্ৰু
সেনা জয় কৰক ॥ ৫ ॥ তিনি শ, তিনি হেজাৰ, ত্ৰিশ
আৰু ন, (৩৩৩) জন দেবতাই অগ্নিক দি'উবে সিচি
দি পৰিচরণ কৰি, কুণ মেৰি হোতা অগ্নিক নিয়মেৰে
স্থাপন কৰিলে ॥ ৬ ॥

৫৩ সূক্ত ঋ—১১।

ঋষি—দেবতাসকল। ৪।৫ সৌচিক অগ্নি। ছন্দ—
১—৫।৮ ত্ৰিষ্টুভ; ১।৭।৯-১১ জগ্ৰতী। দেবতা
১-৩।৬-১১ সৌচিক অগ্নি; ৪।৫ দেবতাসকল।

যি অগ্নিক আমি মনেৰে বিচাৰিছিলো তেওঁ
আছিল।—যি অগ্নিয়ে যজ্ঞক জানে, যজ্ঞৰ অঙ্গবিলাক
জানে। অতি যজন কৰিবলগীয়া অগ্নিয়ে আমাৰ যজ্ঞত
বহক আৰু দেবতাবে ভৰি থকা যজ্ঞত যজন কৰক ॥ ১ ॥
অতি যজন কৰিবলগীয়া এই হোতা অগ্নি বহিলত
আহুতিৰ যোগ্য হল। ভালকৈ বধা হৰিবিলাক চাইছে।

‘আহুতি পাবলগীয়া দেবতাক সোনকালেই যজন কৰিম,
স্তুতি পাবলগীয়া দেবতাক স্তুতি কৰিম।’ এই বুলি ভাবি
চাইছে ॥ ২ ॥ এই অগ্নিয়ে আজি আমাৰ যজ্ঞ ভাল কৰিলে।
আমি যজ্ঞৰ গুপ্ত জিভাখন (অগ্নিক) পাইছো। সেই
অগ্নিয়ে সুগন্ধা পবনায়ু পাইছে। আৰু আমাৰ কাৰণে
যজ্ঞ ভাল কৰিছে ॥ ৩ ॥ (অগ্নিয়ে কৈছে) আজি মই মুখ্য
সেই বচন ক'ম যি বচনেৰে আমি অসুৰ পৰাজয় কৰিব
পাবো। হে যজ্ঞাই পঞ্চ জন সকল, (দেবতা মানুহ আদি)
তোমালোকে মোৰ হোম কৰা সেৱন কৰা ॥ ৪ ॥ হে পঞ্চজন
মোৰ হোম কৰা সেৱন কৰা। আৰু মাটিত উৎপন্ন
হোৱা যি যজ্ঞাই আছে,—মই হোম কৰা সেৱন কৰা।
পৃথিৱীৰ দেবতাই পৃথিৱীত হোৱা পাপৰ পৰা আমাক
বক্ষা কৰা আৰু অন্তৰীক্ষৰ দেবতাই স্বৰ্গত হোৱা পাপৰ
পৰা বক্ষা কৰা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, যজ্ঞ বিস্তাৰ কৰি
বজ্জো লোকত পোহৰ দিওতা আদিত্যৰ মাজত
সোমোৱা। জ্যোতিষ্মান যজ্ঞৰ পথত কৰ্ম্মৰ যোগেৰে
বক্ষা কৰা। সেই অগ্নিয়ে স্তোতাৰ কৰ্ম্ম বৰ্দ্ধন কৰি
দিয়ক। হে অগ্নি, তুমি স্তুতা হোৱা, দেবতাৰ সজ্ঞ
উৎপাদন কৰা ॥ ৬ ॥ হে সোমাহ' দেবতা সকল বথৰ
অক্ষত (ধুবাত) ঘোঁৰা বাজা। ঘোঁৰা বজ্জা বচি
(লেকাম) সংস্কাৰ কৰা,—ঘোঁৰা শোভিত কৰা।
আঠোটা বন্ধুৰ বথ, কেউফালে বহন কৰা,—যি বথেৰে
দেবতা সকলে, প্ৰিয় আমাক লৈ আহিছিল ॥ ৭ ॥
অশ্বগ্ৰভী নৈ বৈ গৈছে। ভালকৈ ধৰা,—উখা, নৈৰ
পাৰ হোৱা। হে সখা সকল, যি অসুখ হোৱা আছে
তাক এই নদীতে এৰি যাম। সুখকৰ হৰি অন্ন (আদি)
পাবলৈ আমি নামিম ॥ ৮ ॥ এই তুটাই পাত্ৰ নিৰ্ম্মান
কৰিব জানে। তেওঁ ভাল কাম কৰাৰ ভিতৰত অতি
ভাল কাম কৰা। তেওঁ দেবতাই পান কৰা সোমৰ
পাত্ৰ ধারণ কৰি আছে। এতিয়া তেওঁ (অগ্নিৰ
কাৰণে খৰি কাটিবলৈ) ভাল লোহাৰ কুঠাৰ ধাৰ
কৰিছে যি কুঠাৰেৰে এতল বৰ্ষৰ ব্ৰহ্মণস্পতিয়ে কাটিল
॥ ৯ ॥ হে য়েধাবী (ঋতু) সকল তোমালোক আহা।
এতিয়া কুঠাৰ চোকা কৰা, যি কুঠাৰেৰে অমৃত বাৰিবলৈ
পাত্ৰ তৈয়াৰ কৰিলা। হে বিদ্বান কেজন তোমালোকে
গুপ্ত বাস কৰা ঠাই বিলাক সাজা যি ঠাইত তোমালোকে
অমৃতত্ব লাভ কৰিছিল ॥ ১০ ॥ সেই ঋতু
সকলে মাইকী মৰা গৰু এজনীৰ হালত এজনী গৰু
সুমাই দিলে আৰু এটা পোৱালী সন্মুখত ৰাখিলে।
তেওঁ বিলাকৰ দেহত পাবলৈ ইচ্ছা আছিল। তেওঁ
বিলাক সদায় ভজন শীল, যোগ্য স্তুতি কৰি শত্ৰু

জন্মৰ কাম কৰে ॥ ১১ ॥

৫৪ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—বামদেবৰ পুত্ৰ বৃহৎ উক্খ জন্ম—ত্ৰিষ্ঠুভ ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে মঘবন ইন্দ্ৰ, তোমাৰ মহত্বৰ কীৰ্ত্তি ঘোষনা কৰিম যেতিয়া অসুৰৰ ভয়ত দ্যাৱাপৃথিবীয়ে তোমাক আহ্বান কৰিছিল তেতিয়া দেবতা সকলক তুমি বক্ষা কৰিলা । দাস বিলাকক মাৰিলা । তেতিয়া প্ৰজাক যি বল দিছিল (সেই বিলাক কীৰ্ত্তন কৰিম) ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি শৰীৰেৰে বৰ্দ্ধমান হৈ মানুহক (প্ৰাণীক) যেনেকৈ কৈ ফুৰিছিল, সেই বল বিলাকৰ কথা ক'ম । সেই বিলাক (ঋষি সকলে) মায়া বুলি কৈছিল । এতিয়া শত্ৰু মাৰিবলৈ পোৱা নাট নেকি ? আগতে কি শত্ৰু পাইছিল ? ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ মহিমাৰ অন্ত আমাৰ আগৰ পুৰণি ঋষি সকলে ক'ত পাইছিল ? কাৰণ আট আক বোপাই (দ্যাৱাপৃথিবীক) একে লগেই সৃষ্টি কৰিছিল ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্ৰ, মহৎ পূজ্য তোমাৰ অহিংসিত নামৰ চাৰিটা দৈব বল আছে । হে সখা তুমি সেই সকলো বিলাক জানা, যি বলেৰে হে মঘবান ইন্দ্ৰ, তুমি ডাঙৰ কামবিলাক কৰিছিল ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো কেৱল অসাধাৰণ ধন অধিকাৰ কৰি আছা, যিবিলাক ধন ওলায় আছে আৰু লুকাই আছে । হে মঘবান ইন্দ্ৰ, মোৰ আকাঙ্ক্ষা নষ্ট নকৰিবা । তুমি দিবলৈ আজ্ঞা দিয়া,—নিজেও দিয়া ॥ ৫ ॥ যি ইন্দ্ৰই জ্যোতিৰ্ম্মান বস্তুত জ্যোতি ধাৰণ কৰিলে, যি মধুৰ বসেৰে মধু সৃষ্টি কৰিলে, তেওঁৰ উদ্দেশ্যে মন্ত্ৰ কৰ্ত্তা বৃহৎ উক্খ (মই) এই প্ৰিয়, ওজস্বী স্তব বচনা কৰিলো ॥ ৬ ॥

৫৫ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি আদি ৪৪ সূক্তৰ দৰে ।

হে ইন্দ্ৰ সেই এটা নাম দূৰৈত আছে যিটো নাম মানুহে পৰাশ্ৰুত হৈ গুপ্ত কৰি থয়, যেতিয়া (সেই নামেৰে) দ্যাৱাপৃথিবীয়ে ভয় খাই জন্মৰ কাৰণে আহ্বান কৰে । তোমাৰ ওচৰত দ্যাৱাপৃথিবীক বেলেগ কৰি ৰাখি দিলা । হে মঘবান ইন্দ্ৰ, ভায়েকৰ পুত্ৰ বিলাকক দীপ্ত কৰি ৰাখি থলা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সেই গুপ্ত বহুতৰ স্পৃহনীয় নাম মহৎ,—যি নামেৰে ভূত আৰু ভবিষ্যত উৎপাদন কৰিলা । পুৰণি যি জ্যোতি এই ইন্দ্ৰৰ প্ৰিয় (ভাবে) সেই উৎপন্ন হোৱা প্ৰিয়কৰ 'পাঁচ জাতি সন্নিবেশ কৰিলা ॥ ২ ॥ এই ইন্দ্ৰই দ্যাৱ-

পৃথিবী সকলো পিনে পুৰণ কৰিলে আৰু মাজৰ অন্তৰীক পুৰণ কৰিলে । পাঁচ দেবতা (জাতি) আৰু সাভৰ (সংখ্যাব) সকলো ভক্ত নিজৰ জ্যোতিৰ্ম্ময় কামৰ দ্বাৰা চাই ফুৰে আৰু চৌত্ৰিশ ভক্তৰে চাই ফুৰে ॥ ৩ ॥ হে উৰা, প্ৰকাশ কৰা দেবতাৰ মাজত প্ৰথম প্ৰকাশ তুমিয়েই কৰিছা, যি জ্যোতিৰে পৰি-পুষ্টকৈও পৰিপুষ্ট হৈ (আদিভা) উৎপাদন হল, যেতিয়া তোমাৰ বন্ধুত আমাৰ ফালে ওপৰত থকা মহত্বকৈও মহৎ এজন (আদিভা) বলবন্ত হৈ চলি যায় ॥ ৪ ॥ সকলো যুদ্ধাদিৰ কৰ্ত্তা, বহুত শত্ৰুক নষ্ট কৰোতা ডেকাক জ্বৰাই (ইন্দ্ৰৰ আজ্ঞাত) অক্ৰমণ কৰে । ইন্দ্ৰ দেবতাৰ মহত্ব যুক্ত সামৰ্থ্য চোৱা যে বৃদ্ধ হৈ মানুহ মৰে । সিয়েই আকৌ (জন্মান্তৰত) প্ৰাদুৰ্ভাব হয় ॥ ৫ ॥ বলেৰে সক্ষম বঙা বৰণৰ এটা চৰাই আহিছে । সি মহান, বীৰ । তাৰ বাঁহ নাই । সেই চৰাই কপী ইন্দ্ৰই যি জানে সেইটো সত্য, কেতিয়াও ব্যৰ্থ নহয় । সেই তেওঁৰ স্পৃহনীয় ধন শত্ৰুৰ পৰা জয় কৰা—আনি আমাক দিয়ে ॥ ৬ ॥ ইন্দ্ৰই এই, মকত সকলেৰে সৈতে বৰ্ষক বল ধাৰণ কৰিলে, যাৰে সৈতে বহুবান ইন্দ্ৰই বৃদ্ধ বধ কৰি পৃথিবীলৈ বৰষুণ পেলাই দিলে । মহৎ ইন্দ্ৰই এনে কৰ্ম্ম কৰাত মকত সকলে ঋতৰ (নিয়মৰ) (পাৰীৰ) কৰ্ম্ম কৰিবলৈ লাগে ॥ ৭ ॥ সেই ইন্দ্ৰই মকতেৰে সৈতে কাম বিলাক (বৰষুণ দিয়া ইত্যাদি) উৎপাদন কৰে । বহুত বলী, জতি মনস্বী, তৎক্ষণাত্ শত্ৰু অভিভব কৰা ইন্দ্ৰই দ্যুলোকৰ পৰা অহি সোম পান কৰি বৰ্দ্ধমান হৈ বলী হৈ অন্তৰে যুক্ত কৰি শত্ৰু মাৰে ॥ ৮ ॥

৫৬ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—বামদেবৰ পুত্ৰ বৃহৎ উক্খ । জন্ম—ত্ৰিষ্ঠুভ
৪-৬ জগতী । দেবতা—বিশ্বেদেৱা (সকলো দেবতা) ।

(বৃহৎকথৰ পুত্ৰ বাজিন যুত্যা হোৱাত শ্মশানত দাহ কৰোতে কৈছে) এয়া অগ্নি এক জ্যোতি । —ভাত সোমোৱা । আৰু এক (জ্যোতি বায়ুকণী) সোৱা, —ভাত সোমোৱা । ভূতীৰ (জ্যোতি আদিত্য কণী) —ভাত সোমোৱা । শৰীৰেৰে ভাত সোমায় মঙ্গলময় হোৱা । সেই পৰম পিতাৰ লগত জিয় হোৱা ॥ ১ ॥ হে বাজিন তোমাৰ শৰীৰেৰে এই পৃথিবীৰ শৰীৰলৈ গৈছে । (সেই পৃথিবীয়ে) বিচৰা ধন আমাক দিয়ে । তোমাক সুখ দিয়ক । তুমি স্থানজয় নহৈ মহৎ ধাৰক দেবতা

সকলৰ স্বৰ্গৰ জ্যোতি সূৰ্য্যাত মিলি যোৱা ॥ ২ ॥ তুমি
 যলৈৰে বলবান, কান্ধিমান, ভালকৈ পঠিওৱা তুমি কৰা
 স্তোত্ৰৰ (দেবতাৰ ওপৰলৈ) তুমি যোৱা । ভালকৈ
 স্বৰ্গলৈ যোৱা । তুমি কৰা ভাল সভ্য ধৰ্ম্মৰ অনুগমন
 কৰা । ভাল দেবতা সকলৰ আৰু ভালকৈ চলি যোৱা
 আদিত্যৰ বাট লোৱা ॥ ৩ ॥ আমাৰ পিতৃ-পুত্ৰ (অঙ্গি
 বসেও) এই দেবতা সকলৰ মহত্বৰ ভাগ পাইছিল ।
 সেই দেবতা সকলেও (দেবত প্ৰাপ্ত হোৱা অঙ্গিবসৰ)
 তেওঁৰ ওপৰত দেবতাৰ ক্ৰিয়াকলাপ ধাৰ্য্য কৰিছিল ।
 আৰু যি জ্যোতি দীপ্ত হৈছিল সেই বিলাক গোটেই
 দেবতাৰ শৰীৰত আকৌ সোমায়ছিল ॥ ৪ ॥ (আমাৰ
 পিতৃ সকলে) নিজ বলবীৰ্য্যৰে সকলো বজোলোকৰ
 পূৰ্ব্বত কোনো নোযোৱা ঠাই বিলাকলৈ গৈ কেউ-
 ফালে নিজ ইচ্ছামতে ফুৰিছিল । (তেনেকৈ কৰোঁতে)
 সকলো ভূৱন নিজ শৰীৰেৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছিল । বহুত
 ধৰণৰ প্ৰজা সৃষ্টি কৰিছিল ॥ ৫ ॥ (আদিত্যৰ) পুত্ৰ সকলে
 (অঙ্গিবস সকলে) বলবন্ত, স্বৰ্গক জনা তৃতীয় কশ্মেৰে
 দুই প্ৰকাৰে সংস্থান কৰিছিল । পিতৃসকলে নিজ পুত্ৰ
 উৎপাদন কৰি নিজৰ বল পুত্ৰত সংস্থান কৰি চিৰন্তায়ী
 বংশ বন্ধা কৰি গল ॥ ৬ ॥ পানী (নৈ) পাৰ কৰা
 নাৱৰ দৰে মানুহে যেনেকৈ সকলো দুখৰ পৰা পাৰ
 হৈ যায় সেইদৰে বৃহদকথ মই নিজ পুত্ৰ বাজিনক
 নিজ মহত্বৰে অগ্ন আদিত্য ৰাখিলো । —স্বৰ্গত (আদিত্য
 লোকত) ৰাখিলো ॥ ৭ ॥

৫৭ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি গোপায়নৰ পুত্ৰ বহু, ঋত বহু, বিপ্ৰবহু ।
 ছন্দ— গায়ত্ৰী । দেবতা— বিশ্বদেব সকল ।

হে ইন্দ্ৰ, আমি যি পথ অবলম্বন কৰিলো সেই পথ
 নেবো । অসমাপ্ত সোম যজ্ঞৰপৰা নেযাও । আমাৰ মাজত
 শত্ৰু থাকিবলৈ নিদিওঁ ॥ ১ ॥ যি এই বিস্তৃত যজ্ঞ স্তোতা
 আৰু ঋত্বিক সকলে বিস্তৃত কৰিছে, সেই আত্মান
 কৰা যজ্ঞ সৰ্বভোভাবে পামগৈ । ৬-নিয়মিত বাট এৰি
 নিদিওঁ ॥ ২ ॥ আমি এতিয়াই (মান্নাবীয়ে অপহৰণ
 কৰা সুবহু) মন নৰাশংসৰ সোমেৰে (পিতৃসকলৰ
 সোমেৰে) পিতৃ (অঙ্গিবস) সকলৰ মননীয় স্তোত্ৰেৰে
 আত্মান কৰিম ॥ ৩ ॥ (হে সুবহু) তোমাৰ মন আকৌ
 ঘূৰি আহক, —কশ্ম' কৰিবলৈ আৰু বলৰ কাৰণে,
 চিৰকাল সূৰ্য্য দেখি জায়াই থাকিবলৈ (মন ঘূৰি আহক)
 ॥ ৪ ॥ আমাৰ পিতা (অঙ্গিবস) সকলে তেওঁক (সুবহুক)

প্ৰাণ পুণৰ দিয়ক । দেবতাসকলেও জীৱন আৰু কৰ্ম
 দিয়ক । আমি দুয়োৰো (পক্ষৰ) পৰা বিচাৰিছো ॥ ৫ ॥
 হে সোম দেবতা, আমি তোমাৰ কামত আৰু অজ্ঞত
 মন নিবেশ কৰি পুত্ৰ পৌত্ৰাদি যুক্ত হবলৈ বিচা-
 ৰিছোঁ ॥ ৬ ॥

৫৮ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—৫৭ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—অমৃষ্টপ । দেবতা
 মন আবৰ্ত্তন (মৰা সুবহুৰ মন ঘূৰাই অনা)

(হে সুবহু) তোমাৰ মন বিবৰ্ত্তনৰ পুত্ৰ মৰে (লৈ
 দূৰলৈ গল । ইহলোকত চিৰজীৱী হৈ বাস কৰি
 থাকিবলৈ তোমাৰ সেই মন আমি ঘূৰাই আনিম ॥ ১ ॥
 যি তোমাৰ মন স্বৰ্গলৈ গল বা পৃথিৱীৰ দূৰ ঠাইলৈ
 গল ইহলোকত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ যি তোমাৰ মন
 পৃথিৱীৰ চাৰিওফালে ভ্ৰষ্ট হৈ দূৰলৈ গল,—ইহলোকত—
 ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ যি তোমাৰ মন চাৰি মহাদিশত
 দূৰলৈ গল,—ইহলোকত . ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ যি
 তোমাৰ মন, সাগৰ বা মেঘলৈ দূৰলৈ গল,—ইহলোকত
 ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ যি তোমাৰ মন দূৰৈৰ গৈ থকা
 পোহৰলৈ গল,—ইহলোকত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ যি
 তোমাৰ মন দূৰৈৰ গছ-গছনিলৈ গল,—ইহলোকত ...
 ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৭ ॥ যি তোমাৰ মন দূৰলৈ সূৰ্য্য আৰু
 উষালৈ গল,—ইহলোকত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥
 যি তোমাৰ মন ডাঙৰ পৰ্ব্বতলৈ দূৰলৈ গল—ইহ
 লোকত ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ যি তোমাৰ মন এই দূৰৰ
 বিশ্বজগতলৈ গল,—ইহলোকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ যি
 তোমাৰ মন অতি দূৰ দেশলৈ দূৰলৈ গলত,—ইহলোকত
 ... ১ ঋকৰ ॥ ১১ ॥ যি তোমাৰ মন হৈ যোৱা আৰু
 হবলগীয়া ঠাইলৈ দূৰলৈ গল—ইহলোকত... ১ ঋকৰ
 দৰে ॥ ১২ ॥

৫৯ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি আদি ৫৭ সূক্তৰ দৰে । ছন্দ—১-৭-ত্ৰিষ্টুপ;
 ৮-পংক্তি ; ৯-মহাপংক্তি ; ১০-পংক্তি-উদ্ভবা ।
 দেবতা—১-৩-নিয়তি ; ৪-নিয়তি আৰু সোম ;
 ৫-৬ অসুনীতি ; ৭-ঋকত কোৱা মতে ; ৮-১০-
 আধা—ভাবাপৃথিৱী ; ১০ আধা-ভাবাপৃথিৱী আৰু
 ইন্দ্ৰ ।

কৰ্মবস্ত সাৰথিয়ে বথ চলোৱা দৰে সুবহুৰ আত্মস
 বৰ্দ্ধন হওক (যাতে) বেচি বাঢ়ি যোৱন প্ৰাপ্ত হয় ।

জীৱন অঁতৰি যোৱা মানুহৰ আয়ুসৰ কাৰণে অভি-
লাষ বেচি হয়। নিষ্কৃতি দেবতাই অতি দূৰলৈ এৰি
গুচি যাওক ॥ ১ ॥ জীৱন (ৰূপ) ধনৰ কাৰণে সাম পান
কৰিবলৈ বহুত ভাল হৰি অন্নও যোগাৰ কৰি ৰাখিছো।
সেই বিলাকেৰে সৈতে নিষ্কৃতি দেবতাই আমাৰ স্তুতিৰ
সোৱাদ লওক। নিষ্কৃতি ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥
আমি শত্ৰুক ভালকৈ বলেৰে পৰাজিত কৰিম যেনেকৈ
সূৰ্য্য পৃথিৱীৰ ওপৰত থাকে, যেনেকৈ পৰ্ব্বতে তলৰ
ঠাই অভিব কৰি ৰাখে। আমাৰ সকলো স্তোত্ৰ
নিষ্কৃতিয়ে শুনক (জানক)। নিষ্কৃতি ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥ ৩ ॥ হে সোম, আমাক মাৰিবলৈ এৰি নিদিবা।
এতিয়া উদয় হোৱা সূৰ্য্য দেখি থাকিম। দিনে দিনে
আয়ুস টুটি যোৱা ভাব যেন আমাৰ সুখকৰ হয়।
নিষ্কৃতি ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে অসুনীতি (প্ৰাণৰ
নেত্ৰী) দেৱী, আমালৈ আকৌ মন কৰ। জীয়াই
থকা আমাৰ আয়ুস ভালকৈ বৰ্দ্ধন কৰ। সূৰ্য্য সদায়
দেখিবলৈ আমাক ৰাখি দিয়া। তুমি আমি দিয়া
যি'উৰে শৰীৰ বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৫ ॥ হে অসুনীতি (প্ৰাণৰ
নেত্ৰী) দেৱী, আমাৰ (সুবজ্জ্বৰ) চকু, শাণ আৰু
ভোগ পুনৰ ইয়াতেই আমাক দিয়া। আমি সদায়
সূৰ্য্য উদয় দেখিবলৈ পাম। হে অনুমতি (অনুগ্ৰহ
কৰা) দেৱী আমাক কলাপকৰ সুখ দিয়া ॥ ৬ ॥ হে
পৃথিৱী, আমাক (সুবজ্জ্বৰ) প্ৰাণ পুনঃ দিয়া। স্বৰ্গ
দেবতাই (তেওঁৰ) প্ৰাণ পুনঃ দিয়ক। অন্তৰীক্ষ দেব-
তাই (তেওঁৰ) প্ৰাণ পুনঃ দিয়ক। সোমে (সুবজ্জ্বৰ)
শৰীৰ আমাক পুনৰ দিয়ক। পুষা দেবতাই (সুবজ্জ্বৰ)
পথ্য বাক্য পুনৰ দিয়ক, যন্ত্ৰিও দিয়ক ॥ ৭ ॥ মহতী
ঋতৰ (নিয়মৰ) নিৰ্দ্ধাত্ৰী দ্যাবাপৃথিৱীয়ে সুবজ্জ্বক সুখ
দিয়ক। হে দ্যাবাপৃথিৱী, পৃথিৱীত (সুবজ্জ্বৰ) যি পাপ
আছে সেয়া গুচাই দিয়া। (হে সুবজ্জ্ব) তোমাক
কোনো পাপে আমনি নকৰক ॥ ৮ ॥ তালোকৰ পৰা
বেজালী (ঔষধ) দৃষ্টাকৈ আৰু তিনিটাকৈ নামি
আহে। পৃথিৱীত এটা এটাকৈ আছে। সেইবিলাকে
(সুবজ্জ্বৰ প্ৰাণ) বন্ধা কৰক। হে দ্যাবাপৃথিৱী.....
৮ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বথ টনা বলদৰে সৈতে
যি গাড়ীত উশীনবাণী (লেপন ঔষধ) ঔষধ আনিছিল
সেই বথৰে সৈতে ঔষধ পঠিয়াই দিয়া। হে দ্যাবা-
পৃথিৱী ... ৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥

৬০ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—বজ্জ্ব আদি ৫৭ সূক্তৰ দৰে। ৬-অগস্ত্য
ভনী বজ্জ্ব আদিৰ মাক। হৃদ—১-৫-গায়ত্ৰী;

৬।৭।১০-১২-অমৃতপু; ৮।৯-পংক্তি। দেবতা—
১-৪।৬-অসমাপ্তি বজ্জা; ৫-ইন্দ্ৰ, ৭-১১-সুবজ্জ্বৰ
জীৱনৰ আহ্বান, ১২-হাত।

আমি দীপ্ত দৰ্শন মহৎ সকলক স্তুতি কৰা (বজ্জ্ব
আদিয়ে—ঋষিয়ে) (অসুনীতি বজ্জাৰ) ওচৰলৈ নমস্কাৰ
কৰি আতিছো ॥ ১ ॥ ভজ্জ্বৰ বংশৰ, শত্ৰুক হত্যা,
দীপ্ত বথৰ দৰে বস্ত্ৰ কঢ়িয়াই আনি দিয়া অসমাপ্তি
বজ্জা সংজ্ঞনৰ পালক ॥ ২ ॥ যি (অসমাপ্তিয়ে) খড়্গৰে
সৈতে আৰু বিনা খড়্গৰে সিংহৰ দৰে শত্ৰুক বৃদ্ধত
পৰাজয় কৰে, ॥ ৩ ॥ যি ঠাইত বজ্জা ঈক্ষাকুব দৰে ধনবান
শত্ৰুৰ মাৰক বিৰাজ কৰে (তাত) পাঁচ জাতি স্বৰ্গৰ
দৰে সুখী হয় ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বথৰ ভিতৰত থকা
অসমাপ্তিক বল ধাৰণ কৰি দিয়া,—যেনেকৈ সূৰ্য্যক
স্বৰ্গত সকলোৱে দেখিবলৈ স্থাপন কৰিলা ॥ ৫ ॥ হে
বজ্জা, অগস্ত্য ঋষিৰ ভনীয়েকৰ (মোৰ) পুত্ৰ সকলক
ধন দিবলৈ তোমাৰ বজ্জা হোঁৱা বথত বান্ধা। সকলো
অদাতা পন্থীক নিষ্পত্তিকৈ পৰাজয় কৰা ॥ ৬ ॥ এই
(অগ্নি) মাতা এওঁ পিতা, এওঁ জীৱ দিওঁতা আহিল।
হে সুবজ্জ্ব, ভিতৰত জীৱ থকা এই তোমাৰ শৰীৰ লব-
চৰ কৰিব পৰা হল,—আহা,—বান্ধব পৰা ওলায় আহা
॥ ৭ ॥ যেনেকৈ বথৰ ধৰণীত যুৱলী বান্ধে, সেইদৰেই
তোমাৰ মনো জীৱনৰ কাৰণে—যুৱাৰ কাৰণে নহয়;
আৰু অৱিনাশৰ কাৰণে মই (অগ্নিৰ) বেৰৰ ভিতৰত
বান্ধি থৈছিলো ॥ ৮ ॥ যেনেকৈ এই পৃথিৱীত এই গৰু-
গছনি বোৰ বন্ধা আছে,—সেইদৰেই ৮ মন্ত্ৰৰ দৰে
॥ ৯ ॥ মই বিবস্বতৰ পুত্ৰ যমৰ পৰা, হে সুবজ্জ্ব, তোমাৰ
আত্মা আহৰণ কৰি আনিলা।—জীৱনৰ কাৰণে ...
৮ ঋকৰ দৰে ॥ ১০ ॥ বায়ু স্বৰ্গৰ পৰা তললৈ বলে।
সূৰ্য্যই তললৈ তাপ দিয়ে। গাইগন্ধক তললৈ থিৰাই।
এইদৰেই তোমাৰ পৰা পাপ তললৈ যাওক ॥ ১১ ॥ মোৰ
এই হাত ভগবান (সৌভাগ্যবান), এই মোৰ হাত অতি
সৌভাগ্যবান। মোৰ এই হাত সকলোৰে ঔষধ। ই
মঙ্গল স্পৰ্শনৰ হাত ॥ ১২ ॥

৬১ সূক্ত—ঋ ২৭।

ঋষি—মজ্জ্ব পুত্ৰ নাতানেদিষ্ট। হৃদ ত্ৰিষ্টুত।

দেবতা—বিশ্বেদেৱা (বিশ্বদেৱসকল)

সুন্দৰ বজ্জাই (নাতানেদিষ্টই) এই কল্পৰ প্ৰণীত
এই এতিয়া কৰা স্তোত্ৰ (অজিৎস সকলৰ) সত্ৰৰ কৰ্ম্মত
প্ৰজ্ঞানেৰে নিষ্পন্ন কৰিছে। যি স্তোত্ৰ পিতৃ আৰু

ভাগ লবলৈ থকা (ভাই-ককাই) সকলেৰে সৈতে
ছদিনৰ দিনা যজ্ঞ সম্পূৰ্ণ দিনত সাজজন হোতাৰে
সৈতে (যজ্ঞ) সম্পূৰ্ণ কৰিছে ॥ ১ ॥ তেওঁ ধন দানৰ কাৰণে
আৰু শত্ৰুক বধ কৰিবৰ কাৰণে স্তোভাক জজন কৰি
হিংসক বান্ধক অস্ত্ৰেৰে খেদায় বেদীত বহি জোখ-
মাপ কৰিলে। খবকৈ যোৱা, অতি সুন্দৰ স্তব কৰা
কদ্ৰুট পানীৰ দৰে (যি'উ) ইফালে সিফালে নিজ
সামৰ্থ্যৰে সিচি দিলে ॥ ২ ॥ (হে অশ্বিনী হৃজন) তোমা
লোকে মনৰ বেগৰ দৰে স্তোভাৰ আহ্বানলৈ আহিব
লাগে বুলি জানি (যজ্ঞ) ভোগ কৰাগৈ।—যেতিয়া
বহুত ধনী অধৰ্যুৱাৰে এই মোৰ কৰ্ম্মত থকা হাতেৰে
ধৰি আত্মুলিৰে দেখুৱাই দিয়ে (যে এয়া অশ্বিনী হৃজনৰ)
॥ ৩ ॥ ৰাতিয়ে যেতিয়া ৰঙা বৰণৰ গৰুৰ ওপৰত বহে
(অৰ্থাৎ যেতিয়া উষা হয়) স্বৰ্গৰ নান্দি হে অশ্বিনী
হৃজন (তেতিয়া) তোমালোকক আহ্বান কৰে। মোৰ
হৰি অগ্নি লোৱা। যজ্ঞলৈ আহ। মোলৈ দ্ৰোহ নক-
বাকৈ অগ্নি খোৱা যোৱাৰ দৰে আহ। ॥ ৪ ॥ (এই
ধ্বক আৰু ভলৰ দুটা ধ্বকত কদ্ৰুৰ উৎপত্তিৰ কথা কৈছে)
যি (প্ৰজাপতিৰ) বেতসৰ পৰা যাতে বীৰ উৎপত্তি
হয়, সেই বেতঃ প্ৰক্ষেপ কৰি (পুত্ৰৰ কাৰণে) মানুহৰ
হিতৰ কাৰণে কদ্ৰুক উৎপত্তি কৰিলে। সেই বেতঃ
নিজ সূত্ৰী কন্যাৰ গাত নিসেক কৰিলে। তাৰেই
দুদিম কদ্ৰু জন্ম হল ॥ ৫ ॥ ইচ্ছামতে ভোগ কৰি প্ৰজা-
পতীয়ে যুৱতীৰ মাজত অন্তৰীক্ষৰ ওচৰত যি কৰ্ম্ম
কৰিব লাগে কৰি বহুত বেতঃ ভাগ কৰিলে। দুয়ো
পৰম্পৰ সন্মিলিত হৈ ওখ ঠাইত যোনীত নিষিক্ত
কৰিলে। (তাৰেই কদ্ৰু উৎপন্ন হ'ল) ॥ ৬ ॥ পিতা
প্ৰজাপতিয়ে যেতিয়া নিজ জীয়েকক বলংকাৰ কৰিলে
তেতিয়া পৃথিৱীৰ লগত ৰঙা পছ হৈ বেতঃ নিষ্কেপ
কৰিলে। তাৰেই সুকৰ্ম্ম ব্ৰহ্মা জন্ম হল। (সেই ব্ৰহ্মাক)
বাস্তোপতিৰ (বাসকৰা ঘৰৰ পতি) কৰ্ম্ম-বন্ধক কৰিলে
॥ ৭ ॥ সেই এওঁ বৰ্ষক ইন্দ্ৰৰ দৰে সংগ্ৰামত ফেন
উলিয়াইছিল। তেওঁ এতিয়া আমাৰ পৰা আঁতৰি গৈছে।
(অজিৱস সকলে) যি অলপ গৰু যোক দক্ষিণা
দিছিল, সেইবিলাক তেওঁ ব্ৰহ্মাই নললে—এইকালে ভৰি
নচলালে ॥ ৮ ॥ অগ্নিৰ দৰে দাহক (বান্ধক) বিলাক
সোনকালে এই যজ্ঞলৈ আহিব নোৱাৰে। প্ৰজাৰ প্ৰীড়ক
বিলাক দিনত আহিব নোৱাৰে। ৰাতি জ্বলি থকা
অগ্নিৰ কাৰণে নাভঠা বান্ধক আহিব নোৱাৰে। সেই
অগ্নি যজ্ঞত উৎপন্ন, হৰি অগ্নি উৎপত্তি কৰে, যজ্ঞৰ ধাৰক
আৰু বলেৰে যুজে ॥ ৯ ॥ নবম অজিৱস সকলে সত্য

কথা কৈ শীঘ্ৰে কন্যাৰ সখীত লাভ কৰিলে। দুই ঠাইত
(দাবাপৃথিৱীত) অজিৱস সকলে গোপন কৰা (নাভানে
দিষ্টক) উপগমন কৰা (উৎসংঘা কৰা) দক্ষিণাহীন
যজ্ঞ কৰা সকলে অকল্প ফল লাভ কৰিলে ॥ ১০ ॥
হে ইন্দ্ৰ, যেতিয়া তোমাক সৰ্ববৃদ্ধা গৰুৰ গাখীৰ (কপী)
ধন খিৰাই সমুখত পূজন কৰিলে তেতিয়া কন্যাৰ লগত
সখীত সোনকালেই পালে। ধনৰ দৰে বেতঃ অমৃত
স্বৰ্গৰ পৰা পঠিয়াই দিলে ॥ ১১ ॥ যেতিয়া স্তোভাই পত্ন
(গৰুগীলাক) হেৰাল বুলি পাচত জানিলে, তেতিয়া
স্তোভাই এইদৰে কলে যে বঙ কৰি বাস কৰোৱাত-
কৈও বাস কৰাওতা নিষ্পাপী ইন্দ্ৰই সকলো দ্ৰব্যখন
সকলো গৰু (আমি নজনাকৈ) আকৌ দিবলৈ বিচা-
ৰিছে। ১২।, তাতেই তৎক্ষণাৎ চাৰিওফালে থকা
পৰিচালক বিলাক বহুত, ফাঁকি দি বহি থকা, নৃমদৰ
পুত্ৰ বিলাকক (অসুংক) বধিবলৈ ওলাই গল। এই
শুশ্ৰণৰ বহুত গোটখাট থকা পৰাজয় কৰিব নোৱাৰা
গুহাৰ লুকাই থকা বুলি মৰ্ম বৃজি পালে ॥ ১৩ ॥ আৰু
“ভৰ্গ” নামৰ সেই তেজ অগ্নিৰ তিনি স্থানত কুশৰ
ওপৰত, হ'ত দেবতা সকল বহি আছে, তেওঁবিলাকে
(যেন) স্বৰ্গত হে বহি আছে। সেই তেজৰ নাম
অগ্নি আৰু জাতবেদ। হে হোতা অগ্নি, স্বতৰ (যজ্ঞৰ)
দেবতাৰ আহ্বাতা দ্ৰোহহীন অগ্নি, আমাৰ আহ্বান
শুন। ১৪ ॥ আৰু হে ইন্দ্ৰ সেই কদ্ৰুৰ পুত্ৰ হৃজন,
দীপ্তিমন্ত নাসত্য। অশ্বিনী হৃজনমোৰ স্তুতি আৰু যজ্ঞত
থাকক। মনুৰ যজ্ঞৰ দৰে মেলি খোৱা কুশত বহি,
বং আমোদ কৰি ধন পঠিয়াই দি স্বত্বিকৰ দ্বাৰা বজন
কৰিব লগীয়া হওক ॥ ১৫ ॥ মই সকলোৰে বিধাতা
ৰজা সৌম্যক স্তুতি কৰি বন্দনা কৰিছো। বিপ্ৰ সৌম্যৰ
বশিবিলাকে অন্তৰীক্ষ লভন কৰিছে। সেই সৌম্যে
কক্ষিৱান স্বৰিক কপাই দিছিল। সেই সৌম্যে অগ্নিক
(পলাই যাওতে) ঘোঁৰাই টনা খৰ বথৰ দৰে কপাই
দিছিল ॥ ১৬ ॥ সেই অগ্নি দুয়োলোকৰ ভাৰণ কৰ্ত্তা
বহু। দেবতাৰ স্বাক্ষক অগ্নিয়ে অমৃতৰ দৰে গাখীৰ
খিবোৱা গৰুৰ পোৱালী নিদিয়া হলভো খিৰাৰ পৰা
কৰিলে,—যেতিয়া শয়ুৱে মিটাবকণ আৰু অৰ্য্যমাক
অতি জেষ্ঠ ববলীৰ স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছিল। তেতিয়া
খিৰাৰ পৰা কৰিলে ॥ ১৭ ॥ সেই পৃথিৱীত উৎপত্তি
স্তোভা নাভানেদিষ্টই কৰ্ম্ম-ধাৰণ কৰি স্বৰ্গত থকা তোমাৰ
আপোন মই (অজিৱসে দিয়া এহেজাৰ) গৰু বিচাৰি স্তোত্ৰ
প্ৰলাপ কৰিছো। সেই পৰম নাভি স্বৰ্গই তোমাৰ
১। মই সেই অদিত্যৰ কেইটামানৰ পিচত জন্ম

হলো। ১৮ ॥ এয়ে মোর নাতি (উৎপত্তি স্থান), এয়েই মোর বাসস্থান। এই (বসি) বিলাকেই মোর দেবতা। এই সকলোবিলাক ময়েই। ঋতব (নিয়ম) প্রথম জন্ম হোৱা বিজসকলে, ধেনু জন্ম চলতেই এই সকলো বিলাক ধিৰালে ॥ ১৯ ॥ যি অগ্নিয়ে ওপৰ মুখ হৈ ত্ৰেণী পতাৰ দৰে তৎক্ষণাৎ শত্ৰু দমন কৰি স্থিৰ সুখ দিলে সেই মাতৃ অবগিত উৎপন্ন হোৱা অগ্নিয়ে এই চাৰি দিশত আয়োদ কৰি বাটত দীপ্তমান হৈ থয়ো। বাটেদি গৈ খৰি—কাঠ পুৰি অবসন্ন হৈ পৰিছে ॥ ২০ ॥ এতিয়া কোন ভ্ৰাতৃ হোৱা (নাভানেদিষ্ট) কমনীয় স্তুতি বাক্য উপমাৰ দৰে ইন্দ্রৰ পিচে পিচে গৈছে? হে শুধন অগ্নি, তুমি শুনা। আমাৰ এই ইন্দ্রক যজন কৰা। তুমি অশ্বমেধ যজ্ঞ কৰা মনুৰ স্তুতিৰে বৰ্জন হোৱা ॥ ২১ ॥ হে বজ্ৰবাহু ইন্দ্র, তোমাক মহৎ ধন পাবলৈ বিচাৰিছো বুলি জানা। হে মধোন, হৰিঅন তুমি স্তুতি শ্ৰেবক আমাক বক্ষা কৰা। হে হৰিব, তোমাৰ অনুগমন কৰি আমি নিষ্পাপী হম। আমাক পালন কৰা ॥ ২২ ॥ হে বজ্ৰা মিত্ৰাবৰ্ণ, এতিয়া (যজ্ঞ সমাপ্ত হওতে) গৰু বিচাৰি থাকোতে যমদেবতা কৰ্ম্ম কৰা (অজিবস) সকলৰ ওচৰলৈ স্তুতি কামনা কৰি গৈছে। সেই বিপ্র (নাভানেদিষ্ট) এই (অজিবস) সকলৰ প্ৰিয়তম হওক। (কৰ্তব্য) বহন কৰক আৰু এই (অজিবস) সকলক পাৰ কৰক ॥ ২৩ ॥ এতিয়া সোনকালে জয়শাল স্তোত্ৰে সেই গৰু (আদি) ধন পোহপাল দিবলৈ স্তুতি কৰি সোনকালে বিচাৰিছো। ঋত্ৰগামী ঘোঁৰা সেই বৰ্ণৰ পুত্ৰ। হে বৰ্ণ, আমি বিপ্রৰ অন্ন লাভৰ কাৰণে তুমি অন্নও দান কৰা ॥ ২৪ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰ্ণ, বলবান তোমালোকে যোভিৱা অন্নবান অধ্বযুগ স্তোত্ৰ সেৱন কৰিছা, তেতিয়া তোমালোক আমাৰ সখা হেহা। যি সত্য সিদ্ধি হলে বিশ্বৰ সকলো মানুহ থকা ঠাইত (অজিবস) কথা পুৰণি বাটৰ দৰে সত্য হৈ থাকিব,—প্ৰিয় সত্য ৰূপ স্তুতিৰ কাৰণে দিব ॥ ২৫ ॥ দেবতা সকলেৰে সৈতে সেই সুবহুব বৰ্ণ এনেকৈ লম্বাকৰ আৰু সূক্তেৰে স্তব কৰি বৰ্জন হওক। স্তুত্বেৰে, গানেৰে স্তুতি কৰা হৈ এতিয়া আহা। পাখীৰতি গৰু ওহাৰৰ বাটত পাখীৰ জ্বৰণ হৈছে ॥ ২৬ ॥ হে যজন কৰিব লগীয়া দেবতা সকল মহৎ তোমালোক আমাৰ বক্ষণৰ কাৰণে লগ হোৱা। সততে স্তুতিৰে যোৱা আমাক অন্ন দান কৰি অন্ন বাট দেখুওৱা হোৱা ॥ ২৭ ॥

৬২ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—মনুৰ পুত্ৰ নাভানেদিষ্ট। ছন্দ—১৪-জগতী, ৫৮।২-অনুষ্টুপ্, ৭-সত্যোবৃহতী, ১০-গায়ত্ৰী; ১১-ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—১-৬ বিশ্বদেৱা বা অজিবস সকল; ৭-দেবতা সকল, ৮-১১-সাবৰ্ণিৰ দানস্তুতি।

যজ্ঞৰ হবিৰে ঋত্বিকক দিবলগীয়া যি একেলগ হোৱা দক্ষিণা এদিনীয়া যাগত আছে, তোমালোকে (অজিবস সকলে) ইন্দ্রৰ বহুত্বৰ যি সখীত্ব কাৰণে অমৃতত্ব পাইছা, হে অজিবস সকল, তেওঁবিলাকলৈ তোমালোকে ভাল কৰ্ম্ম কৰা হোৱা। হে সুবৃদ্ধিৰ (অজিবস) সকল তোমালোকে মনুৰ পুত্ৰ মোক গ্রহন কৰা (তেতিয়া যজ্ঞ ভাল হব) ॥ ১ ॥ হে (অজিবস সকল) আমাৰ পিতা, যি তোমালোকে গোৱন উলিয়াই আনিলা, ঋতব (সত্য) যজ্ঞেৰে বহুৰ সম্পূৰ্ণ হলত বল অনুৰক নাশ কৰিলা সেই তোমালোকৰ দীৰ্ঘায়ু হওক। হে সুবৃদ্ধিৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ যি তোমা-লোকে ঋতবে (যজ্ঞৰে) স্বৰ্গত সূৰ্য্যক তুলি দিল্লী, মাতৃ পৃথিবীক (যজ্ঞ কৰ্ম্মেৰে) বিখ্যাত কৰিলা সেই তোমালোকে সুপুত্ৰ যুক্ত হোৱা। হে সুবৃদ্ধিৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ হে দেবতাৰ পুত্ৰ ঋষি সকল, এই নাভানেদিষ্টই তোমালোকৰ খবত হোৱা যজ্ঞত যিকল্যাণৰ কথা কৈছা, সেই কথা শুনা। ভাল ব্ৰহ্মবৰ্চসৰ (ব্ৰহ্ম-জ্ঞান যুক্ত) কাম হওক। হে সুবৃদ্ধিৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ বেলেগ বেলেগ ৰূপৰ এই (অজিবস) সকল গভীৰ কৰ্ম্ম। তেওঁবিলাক ভাল পুত্ৰ, অগ্নিৰ পৰা জন্ম হল ॥ ৫ ॥ যি বিবিধ ৰূপৰ (অজিবস) সকল তুমালোকৰ পৰা অগ্নিত কেউফালে জন্ম হল, তাৰ মাজত নবৰ আৰু দশম অজিবসৰ মাজত এটাইতকৈ ভাল, দেবতাৰ লগত থকা অগ্নিয়ে মোক ধন দিলে ॥ ৬ ॥ কৰ্ম্ম বহন কৰা (অজিবস সকলে) ইন্দ্রৰ সহায়ত গৰু আৰু ঘোঁৰাৰ পাল (জাক) উলিয়াই আনি মোক এহেজাৰ বহল কানৰ গোৱন দান কৰি দেবতালৈ হৰি অন্ন কৰিলে ॥ ৭ ॥ এই সাবৰ্ণি মনু সোনকালেই জন্ম হওক। পানীত তিৱাই খোৱা শসাৰ ওটিৰ দৰে (ধন পুত্ৰাদি) প্ৰাচুৰ্য্য হওক।—যি এই মনুৰে স্তব হোৱা আৰু সহস্ৰ গৰু দান দিবলৈ উদ্যত হৈছে ॥ ৮ ॥ সেই সাবৰ্ণি মনুৰে (যেনেকৈ দান দিয়ে) তেনেকৈ অন্য কোনোৱে দান দিবলৈ আৰম্ভ কৰিব নোৱাৰে। তেওঁ তুমালোকৰ ওপৰত থকা সূৰ্য্যৰ দৰে থাকে।

সাবনি' মনুৰে দিয়া দক্ষিনা নৈৰ দৰে বহল হৈ যায় ॥ ৯ ॥
আৰু কল্যাণীয়া গৰুৰে বেষ্টিত দাসৰ দৰে যত্ন আৰু
তুৰ্বল বজাই এই (সাবনি' মনুৰ) ভোজনৰ কাৰণে
(পত্নী) যাচি দিয়ে ॥ ১০ ॥ সহস্ৰদাতা, গাওঁৰ নেতা
এই মনুক কোনেও হিংসা নকৰক। এওঁ দি থকা
দক্ষিনা সূৰ্য্যৰ দৰে হওক। এই সাবনি' মনুৰ দেবতা
সকলে আয়ুস বৰ্দ্ধন কৰক,—অশ্রান্ত কৰ্ম্মী আমি যাৰ
লগত থাকি অন্ন পাইছো ॥ ১১ ॥

৬৩ সূক্ত—ঋ ১৭ ।

ঋষি—প্ৰতৰ পুত্ৰ গয়। ছন্দ—জগতী, ১৫ জগতী
বা ত্ৰিষ্টুভ; ১৬।১৭ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা বিষ্ণুদেৱা
(সকলো দেবতা) ১৫।১৬ পথ্যাস্তি ।

যি দেবতাসকল দূৰ ঠাইৰ পৰা আহি মানুহৰ
লগত বহুত কৰিছে, মানুহলৈ প্ৰাণ হোৱা সেই দেবতা
সকলে বিবৰ্ণতৰ পুতেক মনুৰ পৰা জন্ম হোৱা (মানুহক)
ধাৰণ কৰে। যি দেবতাসকলে নহৰৰ পুত্ৰ যযাতীৰ
যজ্ঞত কুশত বহে, সেই দেবতাসকলে আমাক (আমাৰ
বিষয়) ভালকৈ কওক ॥ ১ ॥ হে দেবতা সকল, তোমা-
লোকৰ সকলোৰে নামবিলাক নমস্যা। বন্দনা কৰিবৰ
যোগ্য আৰু যজ্ঞত উচ্চাৰণ কৰিবৰ যোগ্য। যি অদি-
তিৰ অন্তৰীক্ষৰ পৰা জন্ম আৰু পৃথিৱাৰ পৰা জন্ম
হৈছে, সেই তোমালোক সকলোৱে আহি মোৰ আশ্ৰয়
তলা ॥ ২ ॥ আই পৃথিৱীয়ে যি দেবতা সকলক মধুৰ গাখাৰ
খিৰাই দিছে, মেঘেৰে পাৰিপূৰ্ণ হৈ থকা আকাশে স্বৰ্গৰ
অমৃত দিছে, আভৰলা, বনধুগ আহৰণ কৰা, সুকৰ্ম্মী
সেই আদিভ্য সকলক সুখৰ কাৰণে স্তুতি কৰা ॥ ৩ ॥
কৰ্ম্মৰ নেতাৰ দ্ৰষ্টা, চকুৰ টিপ নমৰাটক জাগ থকা
দেবতাসকল মানুহৰ পাৰচৰণ পাবলৈ অমৃতত লাভ
কাৰণে। দাপ্তৰমান বথেষে, নষ্ট নোহোৱা জ্ঞান থকা,
নিষ্পাপ দেবতাসকল তুমালোকৰ নাভত আমাৰ সুখৰ
কাৰণে বাস কৰে ॥ ৪ ॥ সম্ভাট, ভালকৈ বৃদ্ধ হৈ
থকা যি দেবতাসকল যজ্ঞলৈ আহিছে, তেওঁবিলাকে কাৰো
বাৰাবিধি নোপোৱাকৈ দ্যুলৈকত থাকিবলৈ ঘৰ
কৰি ললে। মহৎ গুণেৰে আদিত্য সকলক আৰু
(মাক) অদিভিক (হে ঋত্বিক সকল), আমাৰ সুখৰ
কাৰণে ভাল স্তুতিৰে পৰিচৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ হে দেবতা
সকল তোমালোকে গ্ৰহণ কৰা যি স্তোতাৰ স্তুতি সেৱন কৰা
ভেনে স্তুতি কোনে কৰিব? হে জ্ঞানযুক্ত সকলো দেবতা,
তোমালোকৰ যিমান সংখ্যা আছে, হে বংশবৃদ্ধি কৰা
দেবতাসকল, কোন বজমানে ভেনেকৈ যজ্ঞ অলঙ্ঘ্য

কৰিব?—যি যজ্ঞৰ পৰা আমাৰ সুখৰ কাৰণে পাপ জ্ঞান
পথৰ পৰা আঁতৰি থাকিব পাৰে? ॥ ৬ ॥ দীপ্ত কৰা
অগ্নিত মনুৰ শ্ৰদ্ধাযুক্ত চিত্তেৰে সাতজন হোতাৰে সৈতে
যাক প্ৰথমে যজ্ঞত পূজন কৰিলে সেই আদিভাসকলে
আমাক অভয় আৰু সুখ দিয়া, আমাৰ ভালৰ কাৰণে
ভাল বাট আৰু সুগম কৰি দিয়া ॥ ৭ ॥ প্ৰকৃত
জ্ঞানী, সকলো জনা দেবতা সকল স্থাৰৰ আৰু জঙ্ঘম
সকলোৰে ঈশ্বৰ। হে দেবতাসকল, আমালোকে কৰা
পাপ আৰু ভুলত কৰা পাপৰ পৰা আজি দিনত
আমাৰ মঙ্গল কৰি পাৰ কৰি দিয়া ॥ ৮ ॥ পাপৰ পৰা
মোচন কৰা, ভালকৈ আশ্ৰয় কৰিব পৰা ইজ্ঞক
সংগ্ৰামত আশ্ৰয় কৰো। সুকৰ্ম্মী দেবতাসকলকো
আশ্ৰয় কৰো। অগ্নি, মিত্ৰ, বৰুণ, ভগ, দ্যাবাপৃথিৱী
আৰু মৰুৎসকলক অন্ন লাভৰ কাৰণে আৰু সুখৰ
কাৰণে আশ্ৰয় কৰো ॥ ৯ ॥ ভালকৈ পৰিত্ৰাণ কৰা
পাপহীন পৃথিৱাত, ভাল সুখযুক্ত অদিতিত, ভাল দৈৱ
নেত্ৰী, ভাল অৰিৰ পৰা ত্ৰাণ কৰা। পাল কাঠৰ,
পাপহীন পানী নিদিয়া নাৱত স্বৰ্গৰ সুখ পাবলৈ
উত্তিম ॥ ১০ ॥ হে যজ্ঞাৱ দেবতা সকল, আমাৰ
বক্ষাৰ কাৰণে কোৱা (বক্ষা কৰিম বুলি স্বাক্ষৰ
কৰা) হিংসিত হোৱা দুৰ্গতিৰ পৰা আমাক ত্ৰাণ
কৰা। হে দেবতা সকল (আমাৰ স্তোত্ৰ) শুনা।
তোমালোকক সত্যই স্তুতিৰে বক্ষণ আৰু স্বতিৰ কাৰণে
আশ্ৰয় কৰিম ॥ ১১ ॥ হে দেবতা সকল, আমাৰ গুৰি
পৰা বোগ আঁতৰ কৰি দিয়া। দেবতাক আশ্ৰয়
নকৰা বিলাকক আঁতৰাই দিয়া। শত্ৰুৰ শত্ৰুত্ব দূৰ
কৰা। পাপ কৰিব খোজা দুৰ্য্যুদ্ধিৰ শত্ৰুক আঁৰ কাঁধ
দিয়া। আমাক সুখ আৰু কল্যাণ দিয়া ॥ ১২ ॥ কোনো
আৰম্ভ নহলে মানুহ বৰ্দ্ধন হয়। ধৰ্ম্মকৰ্ম্ম কাৰণে
মানুহ পুত্ৰ-পোত্ৰেৰে বাঢ়ি যায়। হে আদিভাসকল, যি
মানুহক সকলো ধৰিভৰ পৰা বক্ষা কৰি তোমালোকে
সুখৰ কাৰণে লৈ যোৱা (সি বৰ্দ্ধন হয়) ॥ ১৩ ॥ হে
দেবতাসকল, অন্ন লাভৰ কাৰণে যাৰ বথ বক্ষা কৰা,
হে মৰুৎসকল, যুক্ত লগোৱা যি বথ ধন অৰ্জনৰ
কাৰণে যায় তাক বক্ষা কৰা। হে ইজ্ঞ, পুৰাত্ন যুজলৈ
যোৱা নষ্ট নোহোৱা বহুত মঙ্গলৰ কাৰণে আমি উত্তি স্বাস
॥ ১৪ ॥ হে মৰুৎসকল, আমাক বাটত বাওতে ৰূপায়ণ
কৰিবা। মক দেশত, পানীৰ মাজত, আৰু সংগ্ৰামত
কল্যাণ কৰিবা। আৰু পুত্ৰ জন্ম হবলৈ জীৱ বোণীত
কল্যাণ কৰিবা। ধন পাবলৈ আমাক কল্যাণ কৰি দিবা
॥ ১৫ ॥ যি পৃথিৱীয়ে বহল বাটেদি বাওতে মঙ্গল কৰে, যি

শ্রেষ্ঠ ধনেৰে পৰিপূৰ্ণ, যি পৃথিবী বৰণীয়া যজ্ঞত থাকে, সেই পৃথিবীয়ে আমাক ঘৰত বক্ষা কৰক। ডেউ আমাক হাবিতলীয়া ঠাইত বক্ষা কৰক। দেবতাই বাটদেখুৱা হৈ আমাৰ ভাল থকা ঘৰ দিয়ক ॥ ১৬ ॥ হে সকলো আদিত্য, হে অদিতি, তোমালোকক প্ৰতিব পুত্ৰ প্ৰাঞ্জ স্তোতাই বৰ্দ্ধন কৰিছো। অমৰণ ধৰ্ম্মৰ হাক স্তুতি কৰি মানুহ ধনৰ স্বামী হয় মই গৱে সেই দৈব জনক স্তুতি কৰিছো ॥ ১৭ ॥

৬৪ সূক্ত—ঋ ১৭ ।

ঋষি—প্ৰতৰ পুত্ৰ গয়। ছন্দ—জগতী, ১২।১৩।১৭
ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা বিষ্ণুদেবা (সকলো দেবতা) ॥ ।

যজ্ঞত আমাৰ স্তোত্র শুনা দেবতাৰ মাজত কোন স্তুতি কৰিবলগীয়া দেবতা জনৰ নাম আমি উচ্চাৰণ কৰিম ? কোন জনে কৃপা কৰিব ? কোনে সুখ দিব ? কোনে আমাক বক্ষা কৰিবলৈ এই ফালে আহিব ? ॥ ১ ॥ হৃদয়ত নিহিত থকা ইচ্ছা আৰু ভাব বিলাকে (যজ্ঞ) কৰ্ম্ম কৰিবলৈ কৈছে। জ্ঞানে দেবতা বিচাৰিছে। আমি নিৰ্দ্ধিষ্ট কৰি দিয়া দেবতাসকল কেউ-ফালে আহিছে। এই দেবতাসকলৰ বাহিৰে সুখ দিওঁতা আৰু কোনো নাই। দেবতাসকলে মোৰ কামনা বিলাক নিৰ্দ্ধাৰিত কৰি দিছে ॥ ২ ॥ (হে ঋষি) নবংশংস বা পুৰাক লুকাই নথকা অগ্নিক স্তুতি থাকোঁতে স্তব কৰা। দ্যুলোকত থকা সূৰ্য্য আৰু চন্দ্ৰমাক, যমক, ত্ৰিতক, বায়ুক, উষাক, বাতক আত্মনা দুজনক স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰা ॥ ৩ ॥ কৰি অগ্নি কেনেকৈ বহুত স্তুতি যুক্ত হয় ? বৃহস্পতি কি ভাল স্তুতিৰে বৰ্দ্ধন হয় ? এটা ভাৰিৰে যোৱা অজ দেবতা ভাল আহ্বানেৰে মন্ত্ৰ স্তোত্ৰেৰে বৰ্দ্ধন হয়। অহি'বুৱা দেবতাই আমাৰ আহ্বান শুনক ॥ ৪ ॥ হে অদিতি, সূৰ্য্যৰ জন্মৰ যজ্ঞত বাজমান মিত্ৰাবৰ্দ্ধক পৰিচৰণ কৰা। সেই অৰ্থমাৰ নানা কপৰ জন্মত সাতজন হোতাই হোম কৰে আৰু নিয়মৰ গতিত বহুত বথত গৈ থাকে ॥ ৫ ॥ সেই আহ্বান শুনা, বলবান, ভাল বাটে যোৱা সকলো হোঁবাৰি আমাৰ আহ্বান শুনক। যি বিলাক হোঁবা যজ্ঞৰ দৰে সহস্ৰদাতা। সেইবিলাকে শত্ৰুৰ মহৎ ধন 'সংগ্ৰামত আনিব পাৰে ॥ ৬ ॥ (হে স্তোতা সকল) 'তোমালোকে বথ যোজনা কৰা বায়ুক, বহুকৰ্ম্ম। ইজ্জক, 'সূৰ্য্যক স্তোত্ৰেৰে সৈতে সখীত্বৰ কাৰণে কৰিব লগীয়া কাম কৰা, কাৰণ তেওঁ বিলাকে একেমনে সমান বৃদ্ধিৰ সৰ্বিতাৰ জন্মৰ দিনত কৰা যজ্ঞত সেৱন কৰিছিল ॥ ৭ ॥ 'উনি-সাত (একৈশ) ধন বৈ যোৱা নৈৰ মহান জল,

কাঠৰ চমসক (আদিক), (অভিষৰ কৰিবলৈ) শিল, কুশান (গন্ধৰ্ব) ক, অগ্নিক অনুচৰ সকলেৰে সৈতে, নক্ষত্ৰ বিলাক, স্তোত্ৰই কতক যজ্ঞৰ স্তোত্ৰ কৰা সকলৰ বক্ষণৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥ ৮ ॥ মহততকৈও মহতী, চোঁবে সৈতে সৰস্বতী, সবু আৰু সিদ্ধু—এই নৈ বিলাক বক্ষণৰ কাৰণে আমাৰ যজ্ঞলৈ আহক। পানী পঠিওৱা দেবতাসকলে বি'উ আৰু মোৰে সৈতে পানী আমাক দিয়ক ॥ ৯ ॥ আৰু মহৎ দীপ্তিৰ দেবমাতাই আমাৰ আহ্বান শুনক। দেবতা সকলৰ পত্নী সকলেৰে সৈতে পিতৃ তৃপ্তা দেবতাই আমাৰ আহ্বান বাকা শুনক। ইজ্জই বাজৰে সৈতে, বথৰ পতি ভগই, সুন্দৰ স্তুতিৰ মকত সকলে প্ৰশংসা কৰি থকা আমি স্তোতাক বক্ষা কৰক ॥ ১০ ॥ দেখিবলৈ ভাল কত্ৰৰ পুত্ৰ মকত সকলৰ অনুগ্ৰহ বৃদ্ধি স্তোত্ৰাৰ অন্ন থকা ঘৰৰ দৰে ঘৰ হয় আৰু কল্যাণ হয়। মানুহৰ মাজত আমি গৰুৰে (গৰু আদি জন্তুৰে) সৈতে যশস্বী হয়। পাচত, ৩ দেবতা সকল, আমি হৰি অম্ৰেৰে তোমালোকৰ ওচৰলৈ আহিম ॥ ১১ ॥ হে মকত সকল, ইন্দু, বৰুণ আৰু মিত্ৰ তোমালোকে মোক যি কাম দিলা, সেই কামে গন্ধৰ গাখীৰৰ দৰে ফল দান কৰে। আমাৰ স্তুতিলৈ নিজ বথত উঠি বহুত বাৰ আহিবা ॥ ১২ ॥ হে মকত সকল, তোমা-লোকে আগতে আমাক বহুতবাৰ বন্ধুত্ব কৰা কথা জানা। পৃথিৱীৰ নাভিত য'ত প্ৰথমতে হৰিৰে (হৰি আদিৰে) ভজন কৰিছিলো, সেই সময়ত অদিতিয়ে মানুহৰ লগত বন্ধুত্ব কৰা কথা সমৰ্থন কৰক ॥ ১৩ ॥ হে মহতা দেৱী যজ্ঞাৰ্হা দ্যাবাপৃথিবী, দেবতা সকলেৰে সৈতে আহা। তুমি দ্যাবাপৃথিবীয়ে নানাবিধ তুমি দেবতা আৰু মানুহ ধাৰণ কৰিছা। দেবতা আৰু পিতৃ সকলেৰে সৈতে বহুত পানী ক্ষৰণ কৰা ॥ ১৪ ॥ যি বৃহস্পতি বহুত দেবতাৰ স্তোত্ৰ কৰোঁতা, যি বাকাৰ (কপী) সোম অভিষৰ কৰা বৃহৎ শিল বুলি কয়, সেই (বৃহস্পতিৰ) বাকাই বৰণীয়া সকলো বস্তু দিয়ে। দেবতা সকলে স্তুতিৰে সৈতে তেওঁৰ যজ্ঞ কামনা কৰে ॥ ১৫ ॥ বহুত স্তুতিযুক্ত, ঋতজ্ঞ (নিয়ম জনা) ধন কামনা কৰা বিপ্ৰগণে এইদৰে ধন কামনা কৰি স্বৰ্গত জন্ম হোৱা দেবতা সকলৰ স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি বৰ্দ্ধন কৰিলে ॥ ১৬ ॥

১৭ ঋক ১০৬৩।১৭ ঋকৰ দৰে ॥ ১৭ ॥

৬৫ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—বসুজ্ঞৰ পুত্ৰ বসুকৰ্ণ (বশিষ্ঠৰ বংশৰ) ।

হুন্দ—জগতী; ১৫ ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা—নিশ্বে-
দেবী (সকলো দেবতা)

অগ্নি, ইন্দ্ৰ, বৰুণ, মিত্ৰ, অৰ্য্যমা, বায়ু, পৃষা, সৰস্বতী, আদিত্য, বিষ্ণু মৰুতমকল, বৃহৎ স্বৰ্গ, সোম কন্দ্ৰ, অগ্নি আৰু ব্ৰহ্মণস্পতি, —একেলগ হৈ— ॥ ১ ॥
ভেওঁবিলাকে পৰস্পৰ নিজ শৰীৰেৰে যুদ্ধত বৃত্তক মাৰোতে সমানে শত্ৰু খেদায় থকা সংপতি ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিৰে সৈতে (বসতীবৰ) পানী মিহলোৱা সোম পান কৰি নিজ মহিমা দেখুৱাই মহৎ অন্তৰীক্ষ বলেৰে পুৰণ কৰি দিলে ॥ ২ ॥ নিজ মহিমাৰে মহৎ, অগ্নিই বশ কৰিব নোৱাৰা, ঋতব (নিয়মৰ যজ্ঞেৰে) বন্ধন হোৱা সেই দেবতাসকলৰ ঋতজ্ঞ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ জ্ঞান থকা) মই স্তোত্ৰ প্ৰেৰণ কৰিছোঁ। বিচিত্ৰ ধন যুক্ত যি দেবতা সকলে সুশ্ৰী জল বৰ্ষণ কৰে, সুমিত্ৰ সেই দেবতা সকলে আমাক (মানুহৰ মহৎ পূজিত হবলৈ) ধন দিয়ক ॥ ৩ ॥ সকলো নিজ নিজ কৰ্ম্মৰ নেতা (আদিত্য) দ্যাবাপৃথিৱীৰ মাজত থকা পোহৰ বিলাক আৰু পৃথিৱী আৰু স্বৰ্গ (এই দেবতাসকলে) বলেৰে ধাৰণ কৰিলে। দাবত্ৰক ধন দিয়া, স্তোতাক ধন দিয়া, সুদাতা, মানুহৰ ধন প্ৰেৰক এই দেবতাসকলক (এই যজ্ঞত) স্তুতি কৰিছোঁ ॥ ৪ ॥ স্তোতাক ধন দাতা মিত্ৰ আৰু বৰুণক হৰি দিয়া। সম্ৰাট, যি সেই দুজনে অন্তঃকৰণেৰে সৈতেও ভুল নকৰে। যি মিটাবৰুণৰ মহৎ শৰীৰ নিজ কৰ্ম্মেৰে দোষ্ট হয়, যাক দিলে দুয়ো দ্যাবাপৃথিৱী উপস্থিত থাকে (সেই মিটাবৰুণক হাব দিয়া) ॥ ৫ ॥ যি এই বিৰতা গাইগকৰে নিজ কৰ্ম্মেৰে যজ্ঞৰ স্থললৈ নমতাকৈয়ে আহি, সেই বৰুণক আৰু অগ্নি দেবতাক দিবলে, অগ্নেৰে দেবতাক পৰিচৰণ কৰা মোক (বন্ধা কৰিবলৈ) গাখীৰ দিয়ে,— ॥ ৬ ॥ নিজ জ্যোতিৰে স্বৰ্গ ব্যাপ্ত কৰা, অগ্নি যাৰ জিভা, ঋতব (নিয়মৰ) বন্ধক দেবতাসকলে ঋতব (যজ্ঞৰ) স্থানত বিচাৰ কৰিবৰ মনেৰে বহিছে। ভেওঁবিলাকে দ্বালোক স্তম্ভন কৰি (খুটা লগাই), বাখি বলেৰে পানী সৃষ্টি কৰিলে। যজনীয় হৰি অগ্নি উৎপাদন কৰি নিজৰ শৰীৰ অলঙ্কৃত কৰিছে ॥ ৭ ॥ কেউফালে বসতি কৰা, সকলোৰে পিতা—মাতাৰ দৰে আগতে জন্ম, সমান ঠাইত থকা এই দ্যাবাপৃথিৱীয়ে এই ঋতব (যজ্ঞৰ) ঠাইত থাকেহি। সেই একে কামৰ মহৎ পূজ্য বৰুণলৈ (আৰু অগ্নি দেবতালৈ) সিঁটৰ দৰে পানী সিঁচি দিয়ে ॥ ৮ ॥ কামবৰ্ষী পৰ্জন আৰু বায়ু—পানী যুক্ত ভেওঁবিলাকে, ইন্দ্ৰ, বায়ু আৰু বৰুণে (নিজ মহিমাৰে) সকলোভে

থাকে। (এই দেবতাসকলক) আদিত্য সকলক আৰু অদিতিক আহ্বান কৰিছোঁ। পৃথিৱীত জন্ম হোৱা, আৰু স্বৰ্গত উৎপত্তি হোৱা যি দেবতা আছে, আৰু যি অন্তৰীক্ষত উৎপন্ন হোৱা দেবতা আছে (সেই সকলোকে) আহ্বান কৰিছোঁ ॥ ৯ ॥ হে মেধাবীসকল, যি সোমক কলাগৰ কাৰণে তৃষ্ণা, বায়ু (আদিয়ে) বহন কৰে, সুবুদ্ধিৰ বৃত্তক ধোৱা (মৰা) বৃহস্পতিয়ে আৰু ইন্দ্ৰই পাই, সেই ধন ইন্দ্ৰই ভাল পোৱা ঘনীভূত সোম আমি কামনা কৰোঁ ॥ ১০ ॥ ব্ৰহ্মঅগ্নি, গক, যৌৱা গছ-গছনি, বহল পৃথিৱী, পৰ্বতবিলাক, পানী উৎপাদন কৰা, স্বৰ্গত সূচ্যক তুলি দিয়া, সেই সুদাতা দেবতাসকলে পৃথিৱীত সকলো কলাগৰ কাম ব্যাপ্ত কৰি আছে—(তেওঁবিলাকক মই আহ্বান কৰিছোঁ) ॥ ১১ ॥ হে অগ্নিনী দুজন, উপদ্রব কৰা বিলাকৰ পৰা ভূজুক নিস্তাৰ কৰিল। বহ্নিমতীক জ্বাৰ নামৰ পুতেক দিল। কাম উদ্ভীপন কৰা (বেনৰ জ্যৈষ্ঠক) বিমদাক পোৱাই দিল। বিষ্ণুক বিষ্ণুক আনি দিল ॥ ১২ ॥ অস্ত্ৰবতী, স্তনয়িত্ৰী (গাজনিমৰ) বানী (শব্দ), হ্য-লোকৰ ধাৰক এটা ভৰিৰ অঙ্গ, নৈৰ আৰু অন্তৰীক্ষৰ পানী, আৰু সকলো দেবতা কৰ্ম্মযুক্তা বহুত জ্ঞানেৰে সৈতে সৰস্বতী দেৱীয়েও মোৰ স্তুতি বাঢ়া শুনক ॥ ১৩ ॥ কৰ্ম্মেৰে সৈতে আৰু অগ্নেৰে সৈতে মানুহৰ যজ্ঞত বজন কৰিবলগায়া, অমৰ, ঋতজ্ঞ (নিয়মজ্ঞ), দিয়া হৰি সেৱন কৰা, সমুখৰ যজ্ঞলৈ অহা, সৰ্বজ্ঞ সকলো দেবতাই আমাৰ সকলো স্তুতি, অগ্নি, আৰু ভালকৈ প্ৰয়োগকৰা স্তুতি সেৱন কৰা হওক। ১৪ ॥ বসিষ্ঠৰ কুলৰ (মই) গমৰ দেবতাসকলক (এই সূক্তৰে) বন্দনা কৰিলো। যি দেবতাসকলে সকলো ভুবন অভিভব কৰি আছে, সেই দেবতাসকলে আজি দিনত মোক বহুত যশৰ অগ্নি দিয়ক। হে দেবতা, তোমালোকে আমাক সদায় কলাগেৰে বন্ধা কৰা ॥ ১৫ ॥

৬৬ সূক্ত ঋ ১৫।

ঋষি আৰু দেবতা ৬১ সূক্তৰ দৰে। হুন্দ—
জগতী; ১৫-ত্ৰিষ্টুপ্।

বহুত অগ্নি, জ্যোতি কৰোতা, বিশিষ্ট জ্ঞানী দেবতা সকলক নিৰ্ব্বিয়ে যজ্ঞ সমাপ্তিৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছোঁ। সকলো জনা ইন্দ্ৰ যাৰ জ্যোতি, অমৰ, ঋতব (নিয়মৰ) বন্ধক যি দেবতা সকল অতিকৈ বৰ্দ্ধিত হৈছে (তেওঁবিলাকক আহ্বান কৰিছোঁ) ॥ ১ ॥ ইন্দ্ৰই পথিয়াই দিয়া বৰুণে অনুমোদন কৰা যি যজ্ঞ

সকলে জলি থকা সূর্য্যৰ ভাগ (সূর্য্যৰ) চাৰিও ফালে
বাৰি দিলে সেই ইন্দ্রৰ বিবৰ (জনা) মকংগক যুদ্ধৰ
সময়ত স্তুতি কৰিম। জ্ঞানী যজমান সকলে সেই
নিমিত্তে যজ্ঞৰ আয়োজন কৰিছে ॥ ২ ॥ (অষ্ট) বসুৰে
সৈতে ইন্দ্রই আমাৰ ঘৰ বন্ধা কৰক। অদিতিয়ে আদিত্য
সকলেৰে সৈতে আমাক সুখ দিয়ক। কল্প দেবতাই
কল্প সকলেৰে সৈতে আমাক সুখ কৰক। উষ্ণাই
দেবপত্নী সকলেৰে সৈতে উষ্ণতিৰ কাৰণে আমাক গীত
কৰক ॥ ৩ ॥ অদিতি, দ্যাৱাপৃথিৱী, মহৎ, ঋতব (সভাৰ)
ইন্দ্র, বিষ্ণু, মকত সকল, বৃহৎ আদিত্য দেবতা সকল
(নিজ মহিমাৰে প্রবৰ্ত্তন হৈছে) এই দেবতা সকল, আদিত্য
সকল, বসু সকল, কল্প সকল আৰু সুকৰ্ম্মা সবিতাক
আমি বন্ধনৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥ ৪ ॥ জ্ঞানযুক্ত
পানীৰ অধিপতি কৰ্ম্ম ধাৰণ কৰা বন্ধন আৰু পুষা,
মহত্বযুক্ত বিষ্ণু, বায়ু আৰু অশ্বিনী দুজন, স্তোতাক
অন্নদাতা, সৰ্ব্বজ্ঞ পাপনাশক, অমৰ এট সকলে। দেব-
তাই আমাক তিনি খোটাণীৰ ঘৰ দিয়ক (তিনি
ডলাৰ ঘৰ দিয়ক?) ॥ ৫ ॥ আমাৰ যজ্ঞ কামবৰ্ষী হওক।
যজ্ঞাই দেবতা সকল বৰ্ষক হওক। স্তুতি কৰা ঋত্বিক
সকল বৰ্ষক হওক। ঋতাবৰী দ্যাৱাপৃথিৱী কামবৰ্ষী
হওক। পৰ্জন্য বৰ্ষক হওক। বৰ্ষকক স্তুতি কৰা
সকল বৰ্ষক হওক ॥ ৬ ॥ বৰ্ষণশীল, বহুতে প্রশংসা কৰা
অগ্নি আৰু সৌম্যক অন্নদাতাৰ কাৰণে মই ভালকৈ
স্তুতি কৰিছো। বৰ্ষক যি দেবতা দুজনক বৰ্ষক ঋত্বিক
সকলে যজ্ঞত যজ্ঞন কৰিছে সেই দুজনে আমাক
তিনিটা খোটাণী থকা ঘৰ দিয়ক ॥ ৭ ॥ কৰ্ম্মধাৰণ
কৰা, ক্ষত্ৰিয়, যজ্ঞকৰ্ত্তা মহান তেজস্বী, যজ্ঞৰ সেৱক
অগ্নিৰ আহ্বাতা সভা আৰু অৰ্দ্ধোহী দেবতা সকলে
যুদ্ধত আবৰক শত্ৰু বধ কৰি বসুগৰ পানী বোৱাই
দিয় ॥ ৮ ॥ দেবতা সকলে দ্যাৱাপৃথিৱীক লক্ষ্য কৰি
পানী, হাবিত হোৱা গছ-গছনি উৎপাদন কৰি গোটেই
অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰিলে। বন্ধনৰ কাৰণে আৰু বল
কৰিবৰ কাৰণে যজ্ঞত নিজ শৰীৰৰ শোভিত কৰিলে
॥ ৯ ॥ দ্বালোকৰ ধাৰক ঋতব সকলে, ক্ষিপ্ৰহস্তৰ মহৎ
লক্ষ্য কৰা বসু আৰু পৰ্জন্যই, পানী গছ-গছনি আৰু
আমাৰ স্তুতি বৰ্দ্ধন কৰক। দাতা ভগ, বাজিন সকল
(অগ্নি, বায়ু আৰু সূর্য্য) আমাৰ আহ্বানলৈ আহক
॥ ১০ ॥ সমুদ্ৰ; নদী, অন্তৰীক্ষ, মধ্য (বজো) লোক
এটা ভৱিষ্য অজ্ঞ, অনৰ, গৰজা মেঘ, অৰ্হিবৃহা এই
দেবতা সকলে মোৰ স্তুতি বাক্য শুনক আৰু জ্ঞানী
সকলে দেবতাই মোৰ স্তোত্ৰ শুনক ॥ ১১ ॥ (হে দেবতা

সকল) আমি মানুহ,—ভোমালোকৰ যজ্ঞত থাকিম।
আমাৰ যজ্ঞ ভালকৈ সম্পন্ন কৰি দিয়া। হে আদিত্য
সকল, কল্প সকল (মকত সকল), সূদাতা বসু সকল,
এই মেলি দিয়া স্তোত্ৰৰে গীত হোৱা ॥ ১২ ॥
প্ৰথমে সন্মুখত নিহিত কৰা দৈব হোৱা অগ্নিৰ ওচৰলৈ
হাবিৰে সৈত যাম। ঋতব (নিয়মৰ) পথেৰে বিহিনি
হীন হৈ যাম। ওচৰত থকা অমৰ ক্ষেত্ৰৰ (পথাৰৰ)
পত্বিক আৰু ভূমি নকৰাকৈ সকলো দেৱতাক আশি
যিচাৰিছো ॥ ১৩ ॥ দেৱতাৰ স্তুতি কৰা বসিষ্ঠ ঋষিৰ
কুলত জন্ম মই পূৰ্ব্বৰ ঋষি পিতৃসকলৰ দৰে যজ্ঞৰ
কাৰণে স্তব কৰিছো। হে দেৱতাসকল, ভোমালোক
আহি আমাৰ কামমা পূৰণ কৰি আপোন বাহুৰে দিয়া
দৰে আমাক গৰু আদি ধন বিলাই দিয়া ॥ ১৪ ॥
১৫ ঋক ১০।৫৬।১৫ ঋকৰ দৰে ॥ ১৫ ॥

৬৭ সূক্ত ঋ ১২।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ অয়াস্য। ছন্দ—ঐষ্টুজ্।

দেৱতা বৃহস্পতি।

এই কৰ্ম্মৰ ধাতী, সাতোটা মূৰৰ (সাতছন্দৰ)
ঋতব (নিয়মত) জন্ম হোৱা এই মহতী (স্তোত্রৰ)
শৰীৰ আমাৰ পিতা অজিৰসে পাইছিল। চতুৰ্থ স্তবটো
সকলো মানুহৰ হিতকৰ ইন্দ্রলৈ স্তোত্ৰ কৰা অয়াস্য
ঋষিয়ে জন্ম দিলে ॥ ১ ॥ দীপ্ত গজাবান অগ্নিৰ পুত্ৰ
অজিৰস সকলে ঋতব (নিয়মৰ) স্তোত্ৰ কৰি কল্যাণ-
কৰ কৰ্ম্ম মনত ধান কৰিছিল। বীৰ এটি অজিৰস
সকল মেধাবী, যজ্ঞৰ ধাৰক পদ প্ৰাপ্ত হৈ প্ৰথমৰ
পৰাই স্তব কৰিছিল ॥ ২ ॥ হাঁহৰ দৰে মধুৰ বাক্যৰ,
সথাৰে সৈতে অতিকৈ শৰ্ণ কৰি শিলেৰে আবদ্ধ কৰি
খোৱা গৰুৰ খোৱা ঠাই খুলি দিবলৈ চঞিৰ বৃহস্পতি
আছিল আৰু স্তুতি কৰিলে। সকলো জানি সেই
বৃহস্পতিয়ে উদগাতা হৈ স্তুতি কৰিলে ॥ ৩ ॥ (পনী-
বিলাকে তিনি ঠাইত খোৱা গৰুৰ) একাৰত লুকাই
খোৱা গুহাৰ ওঠাইৰ পৰা উলিয়াই আনিলে। পাচত
আন এঠাইৰ পৰা উলিয়ালে। বৃহস্পতিয়ে সেই একাৰত
পোহৰ কৰিবলৈ গৰু উলিয়াই তিনিখন অসুৰৰ দ্বাৰা
খুলি দিলে ॥ ৪ ॥ বৃহস্পতিয়ে আঁতৰত থাকি সিফালৰ
মুখেদি অসুৰৰ পূৰ ভেদ কৰিছিল। বল অসুৰৰ পৰা
একেলগে উঠা, সূর্য্য আৰু গৰু তিনিওকো উলিয়ালে।
তেওঁ অচ'নোৱ স্তোত্ৰেৰে বৰ্গৰ মেঘৰ গাজনিৰ দৰে
স্তোত্ৰ গালে ॥ ৫ ॥ ইন্দ্রই থিৰোৱা গৰুবিলাক ৰাখি
খোৱা বল অসুৰক বৃহস্পতিয়ে হাতৰ অস্ত্ৰেৰে কটা

দৰে মন্ত্ৰৰ শব্দৰেই কাটি পেলালে। ঘামি থকা মকং সকলোৰে সৈতে লগ হবলৈ বিচাৰি (বল অসুৰৰ অনুচৰ) পানীক বিনাশ কৰিলে (আক) গক উলিয়াই আনিলে ॥ ৬ ॥ সেই বৃহস্পতিয়ে যথার্থ বলৰ সখা সকলোৰে সৈতে (মকতৰে সৈতে) দীপ্তমান ধন ভোগ কৰা এই বল অসুৰক বিদাৰিলে। ব্ৰহ্মগণপতিয়ে সেই বৰ্ষণ কৰা ঘাম ওলোৱা পানী আহৰণ কৰা মকত সকলোৰে সৈতে গক বিচাৰি পালেগৈ ॥ ৭ ॥ সত্যমনৰ সেই মকতসকলে গক বিলাক পাই বৃহস্পতিক গকৰ প্ৰবাকী কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। বৃহস্পতিয়েও পৰম্পৰে একেলগে গৈ নিজেই গকবিলাক পৰ্বতৰ গুহাৰ পৰা উলিয়াই আনিলে ॥ ৮ ॥ সজ্ঞানত থকা ভেঙেবিলাকে সিংহনাদ কৰি সেই জয়শীল কামবৰ্ষী বৃহস্পতিক বৰ্দ্ধন কৰা মকতসকলক আমি বীৰে কৰা প্ৰত্যেক সংগ্ৰামত কলাপকৰ ক্ষতিৰে স্তব কৰিম ॥ ৯ ॥ সেই বৃহস্পতিয়ে যেতিয়া সকলো গোধন পালে তেতিয়া দ্যুলোকলৈ উঠি গল বা ওখ ঠাইলৈ উঠি গল। তেতিয়া বৰ্ষক বৃহস্পতিক মুখেৰে স্তুতি কৰি দেবভাসলে বৰ্দ্ধন কৰিলে। আক নানা দিশৰ পৰা পোহৰ পেলায় স্তুতি কৰিলে ॥ ১০ ॥ (বৃহস্পতি আদি দেবভাসকলে) অন্নৰ ধাৰক আমাৰ স্তুতিৰ সত। ফল কৰক। ভোমালোকে নিজে গৈ স্তোত্ৰ কৰোতাক বন্ধা কৰা। পাচত সকলো তঃখ নাশ হওক। আমাৰ এই স্তুতি বাক্য সকলোৰে প্ৰীতিকাৰক দ্যাবাপৃথিৱীয়ে শুনক ॥ ১১ ॥ মহত্ৱ যুক্ত ইন্দ্ৰই পানী থকা মেঘৰ মূৰ ভাঙি দি অতিক বধ কৰিলে। সাতখন বোৱতি নৈ মুকলি কৰি বোৱাই দিলে। হে দ্যাবাপৃথিৱী দেবতা সকলোৰে সৈতে আমাক বন্ধা কৰা ॥ ১২ ॥

৬৮ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি আদি ৬৭ সূক্তৰ দৰে।

শসা বখীয়াই শসা বন্ধা কৰিবলৈ পানীত খেলি থকা চবাই খেদাবলৈ মাত মতা দৰে, পুনঃ পুনঃ মেঘৰ গাজনিৰ শব্দ কৰা দৰে, পৰ্বতৰ পৰা ওলোৱা নৈৰ পানীয়ে শব্দ কৰা দৰে অৰ্চক শোভাই বৃহস্পতিক স্তব কৰিছে ॥ ১ ॥ অজিবাৰ পুত্ৰ বৃহস্পতিয়ে সূৰ্য্য দেবভাক গকবিলাকৰ লগত লগলগায় দিলে (অৰ্থাৎ সূৰ্য্য ওলালত গকৰ গাত পৰিল)। ভগদেবভাৰ দৰে ভেঙৰ ভেজ চাৰিদিশ ব্যাপী গল। যেনেকৈ ক্ৰী-পুৰুষক আত্মায় সকলে দৰা-কলা হিচাবে মিলন কৰে তেনেকৈ গকবিলাকক মানুহৰ লগলগাই দিলে। হে বৃহস্পতি, বৃদ্ধৰ সমস্ত যেনেকৈ ধোঁৱা দোঁৱাই দিয়ে

ভেনেকৈ গকবিলাক খেদাই দিয়া ॥ ২ ॥ সাধু সকলৰ নেভা, অভিধিৰ দৰে সকলোৱে বিচৰা, স্পৃহনীয়, ভাল বৰণৰ, সদায় বৈ নথকা এই গকবিলাক বৃহস্পতিয়ে পৰ্বতৰ পৰা উলিয়াই দেবভাৰ ওচৰত পাচিৰ (খৰাহীৰ) পৰা বৰ বাকি দিয়া দৰে মেলি দিলে ॥ ৩ ॥ মধুৰ পানী পৃথিৱীত ছড়িয়াই দি (বহুশুণ দি) স্নাতৰ (নিয়-মৰ) স্থানত বিকিৰণ কৰি অৰ্চনীয় বৃহস্পতিয়ে স্বৰ্গৰ উদ্ধাৰ দৰে পৰ্বতৰ মাজত থকা গকবিলাক উদ্ধাৰ কৰি, মাটি (গকৰ খুৰাৰে) ভাঙি খানি ধূলি উকুৱাই দিলে ॥ ৪ ॥ বৃহস্পতিয়ে এছাৰ পৰ্বতৰ গাত অন্ত-বীক্ষৰ পৰা পোচন পেলাই এছাৰ গুহায় দিলে যেনেকৈ পানীত হোৱা খেলুৰ বতাহে গুহায় দিয়ে। বৃহস্পতিয়ে ভাবিচিন্তি (গকবিলাক) চাই বল অসুৰে বখা পৰ্ব-তৰ ভিতৰখন চাই বায়ুয়ে মেঘ গোটোৱা দৰে গক বিলাক চপাই আনিলে ॥ ৫ ॥ হিংসক বল অসুৰৰ অন্ত যেতিয়া বৃহস্পতিয়ে অগ্নিৰ দৰে ভাপত মন্ত্ৰেৰে ভেদ কৰিলে, দাঁড়েৰে চোবোৱা বন্ধ জিভাৰে গিলা দৰে পৰ্বতত পনিয়ে বেৰি বখা বল অসুৰক খালে (বধ কৰিলে) আৰু গোধন বিলাক প্ৰকাশিত কৰিলে ॥ ৬ ॥ বৃহস্পতিয়ে গুহাৰ ভিতৰ ঠাঁটত থকা শব্দ কৰি থকা (হেয়েলিয়াই থকা) এই গকবিলাকৰ গুপ্ত নাম বিলাক জানিলে। পৰ্বতৰ গুহাত থকা গকবিলাকে নিজে নিজেই পৰ্বত ভাঙি চৰাইৰ কণীৰ পৰা পোৱালী ওলায় অহা দৰে ওলায় আহিলা ॥ ৭ ॥ বৃহস্পতিয়ে লিলেৰে (মুখ) বন্ধ কৰি থোৱা অলপ পানীত থকা মাহৰ দৰে ছট্‌ফটাই থকা এই (গককণী) মৌবিলাক চালে; সেই নানা শব্দ কৰি থকা (বেৰাই থকা) গকবিলাক গছৰ পৰা চমস পাত উলিওৱা দৰে বৃহস্পতিয়ে উলিয়াই আনিলে ॥ ৮ ॥ সেই বৃহস্পতিয়ে (পৰ্বতৰ গুহাত) গক চাবলৈ উৰাক পাইছিল। ভেঙে সূৰ্য্য আৰু অগ্নিক পাই অৰ্চনায় তেজোৰে এছাৰ দূৰ কৰিলে। ভেঙে বলৰ পৰ্বতটোৰ পৰা সেই, গক বিলাক (বলেৰে) হাড়ৰ পৰা মজ্জা উলিওৱা দৰে (অতি কষ্টেৰে) উলিয়াই আনিলে ॥ ৯ ॥ আকত যেনেকৈ গছৰ পাতবিলাক সৰি যায়, গকবিলাক ভল্লত আহিলত বল অসুৰে হুঃখত নিমগ্ন হল। বৃহস্পতিয়ে অনুকৰণ কৰিব নোৱাৰা কাম কৰিলে, — যি কৰিলে সূৰ্য্য-চন্দ্ৰ ওলায় থকালৈ (যাবৎ চন্দ্ৰ বিবাকৰ) কোনেও কৰিব নোৱাৰে ॥ ১০ ॥ পিতৃ সকলে স্বৰ্গত নক্ষত্ৰ বিলাকেৰে সৈতে, শ্যামবৰ্ণ ধোঁৱাক অলঙ্কাৰ পিন্ধোৱা দৰে, অলঙ্কৃত কৰিলে। বাঙি এছাৰ কৰিলে:

আক দিনত সূৰ্য্য ধাৰণ কৰিলে। বৃহস্পতিয়ে পৰ্বত ভাঙি গৰুণালক পালে ॥ ১১ ॥ অন্তৰীকৃত হোৱা বৃহস্পতিৰ এই ভোজ মই কৰিলো, যি বৃহস্পতিয়ে বহুত এনে ঋক (সূক্ত) এইদৰে আমাক কয়। সেই বৃহস্পতিয়ে গৰুৰে আৰু ঘোঁৰাৰে যুক্ত পুত্ৰৰে সৈতে আৰু মানুহেৰে সৈতে আমাক অন্ন দিয়ক ॥ ১২ ॥

৬৯ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—ব্ৰহ্মৰ পুত্ৰ সূমিত্ৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ;

১।২ জগতী। দেবতা—অগ্নি।

ব্ৰহ্মৰ অগ্নি দেখিবলৈ কলাপকাৰী হওক। তেওঁৰ পথ প্ৰদৰ্শন কলাপকৰ হওক। যজ্ঞলৈ অহা সকলৰ ভালকৈ বঙ কৰা হওক। সূমিত্ৰই যেতিয়া এই অগ্নিক পথমতে জ্বলালে, যি'উৰ আছতিত বেচিকৈ জ্বলিলক সেই অগ্নিক আমি স্তুতি কৰিছো ॥ ১ ॥ ব্ৰহ্মই দিয়া যি'উৰে অগ্নি বৰ্দ্ধন হওক। যি'উয়েই এওঁৰ ভোজ্ঞ হওক। যি'উয়েই এই অগ্নিৰ পুষ্টিকৰ হওক। যি'উৰে আছতি দিলে এওঁ ডাঙৰ হৈ যায়। যি'উৰে বাৰে বাৰে আছতি দিলে অগ্নি সূৰ্য্যৰ দৰে জ্বলিকে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ বশিষ্ঠাল মনুয়ে যেনেকৈ উজ্জ্বল কৰিছিল, মই সূমিত্ৰও তোমাক তেনেকৈ জ্বলাইছো। এতিয়া এই অগ্নি নতুন হৈ জ্বলক। সেই তুমি ধনযুক্ত হৈ জ্বলা। আমাৰ স্তুতি সেৱন কৰা। তুমি শত্ৰুৰ দল নষ্ট কৰা। মোক অন্ন দিয়া ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, ব্ৰহ্মই পূৰ্বকালত হৰি যি বেচিকৈ জ্বলোৱা সেই অগ্নিয়ে মই ৰচনা কৰা এই ভোজ সেৱন কৰা। তুমি আমাৰ ঘৰ বন্ধক হোৱা আৰু আমাৰ শৰীৰ বন্ধক হোৱা। আমাক দিব লগীয়া ধনৰ বন্ধক হোৱা, যি ধন তোমাৰেই কিম্ব আমাৰ লগত আছে ॥ ৪ ॥ ব্ৰহ্মৰ কুলত উৎপত্তি হোৱা হে অগ্নি, তুমি অন্নবান হোৱা আৰু আমাক বন্ধা কৰা। তোমাক কোনেও হিংসা নকৰক। শত্ৰুৰ অভিভৱিতা হোৱা। বলীৰ দৰে সিহঁতৰ ধৰ্ষক হৈ অন্ন কৰা হোৱা। হে ব্ৰহ্মৰ অগ্নি, তোমাৰ নাম বিলাক বেলেগে বেলেগে মই এতিয়াই স্তুত কৰিম ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, মানুহে নিহিত কৰা পৰ্বতভূত থকা ধন বিলাক তুমি অন্ন কৰিলা। বলবান বিলাকে দাসৰ লগত কৰা উপদ্রৱ বিলাক তুমি নষ্ট কৰিলা। বীৰৰ দৰে ধৰ্ষক জনক অন্ন কৰা তুমি বৃদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা বিলাকক পৰাজয় কৰা ॥ ৬ ॥ বহুত স্তুতিমান, বহুত বশিষ্ঠুক্ত, বহুত হৰি ৰূপ ঢাকনি থকা, বহুত চকুৰে, মহান, দীপ্তিমানৰ

ভিত্তৰত অতি দীপ্তিমান এই অগ্নিক নেভা সকলে অলঙ্কৃত কৰিছে। হে অগ্নি, দেবতাক বিচৰা সূমিত্ৰক তুমি পোহৰ কৰা ॥ ৭ ॥ হে জাতবেদ অগ্নি, তোমাৰ ভাল খীৰতি গৰু আছে যি অনবৰত অকলেই সমানে অমৃত ক্ষৰণ কৰে। দক্ষিণাবান, নেভা ঋত্বিক সকলে দেবতা কামনা কৰি হৰিৰে দীপ্তমান কৰা তোমাক সূমিত্ৰই বেচি দীপ্তমান কৰিছে ॥ ৮ ॥ ব্ৰহ্মই জ্বলোৱা হে জাতবেদ অগ্নি, তোমাৰ মহিমা দেবতা সকলেও কয়। মানুহ প্ৰজাই আহি। (কোনে অসুৰ মাৰে বুলি) শোধা নেভা সকলেৰে সৈতে বৰ্দ্ধন হোৱা দেবতা সকলেৰে সৈতে তুমি শত্ৰু জয় কৰা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, যেনেকৈ পিতাই পুত্ৰক স্থাপন কৰে তেনেকৈ বেদীত পৰিচৰণ কৰা ব্ৰহ্মই তোমাক স্থাপন কৰিছিল। হে অতি ডেকা অগ্নি, আৰু ব্ৰহ্মৰ ধৰি সেৱন কৰি পুৰণি বাধক শত্ৰুকো বধ কৰিছিল। ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, ব্ৰহ্মই অভিযুক্ত কৰা সোমেৰে নেভা ঋত্বিক সকলে সদায় শত্ৰু জয় কৰিছিল। হে চিত্ৰভানু অগ্নি, তুমি বণেশ শত্ৰুক দাহ কৰা। বৃদ্ধ হৈও বদ্ধমান শত্ৰুক ভলযুক্ত কৰি মাৰিলা ॥ ১১ ॥ শত্ৰুৰ হস্তা এই অগ্নি চিৰদিনৰ কাৰণে ব্ৰহ্মৰ হৰিৰে সদায় প্ৰজ্জ্বলিত হৈ আছে। তেওঁ নমস্কাৰেৰে সৈতে স্তুতিও কৰিছিল। হে ব্ৰহ্মৰ কুলত উৎপন্ন হোৱা অগ্নি, তুমি আমাৰ নজনা শত্ৰু আৰু হিংসা কৰা জনা শত্ৰু অভিভৱ কৰা ॥ ১২ ॥

৭০ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—ছন্দ ৬৯ সূক্তৰ দৰে। দেবতা—অগ্নি (আত্মী সূক্ত) ১-ইগ্ন বা সমিধ ; ২-নৰাশংস ; ৩-ইল ; ৪ বৰ্হি ; ৫-দ্বাব ; ৬-উষা আৰু বাতি ৭-দৈৱ হোতা হুজন, ৮-সবস্তুতী ইলা আৰু ভাবতী, ৯-ঋত্বী, ১০-বনস্পতি, ১১-বাহ্যকৃতি।

হে অগ্নি অন্নৰ ঠাইত (বেদীত) মই দিয়া সমিধ ধৰি সেৱন কৰা। যি'উ-পূৰ্ণ স্ৰচৰ ফালে মন কৰা। হে সুকৰ্মী অগ্নি, পৃথিৱীৰ ওখ ঠাইত (বেদীত) দেব-তাৰ বাগ কৰা শুভ দিনত লিখাবে ওপৰলৈ উঠা ॥ ১ ॥ দেবতাসকলৰ আগত যোৱা নৰাশংস অগ্নিয়ে নানা কপৰ ঘোঁৰাৰে সৈতে এই যজ্ঞলৈ আহক। স্তুতিৰ যোগ্য, দেবতাৰ মুখ্য সেই অগ্নিয়ে ঋত্বৰ (নিয়মৰ) বাটেৰে ভোজ্যেৰে সৈতে হৰি দেবতা সকলে লৈ যাওক ॥ ২ ॥ হৰিগুণ মানুহে সৰ্বভিকাল থকা (হৰি বহন কৰা) দুতৰ কাৰ কৰা, ইল অগ্নিক স্তুতি কৰে।

তুমি অতি বহন কৰিব পৰা ধোঁৱাৰে টনা ভালকৈ
চলা বথেৰে আমাৰ যজ্ঞলৈ দেবতা সকলক লৈ
আহা। আৰু তুমি হোতা হৈ এই যজ্ঞত বহা ॥ ৩ ॥
হে বৰ্হি (কুশ) নামৰ অগ্নি দেবতাই সেৱন কৰা
বেকাঁকৈ পাৰি থোৱা এই কুশ বিশেষকৈ দীঘল হওক।
আমালৈ এই কুশ সুগন্ধি হওক। হে বৰ্হি অগ্নি দেবতা,
কোনো ঋণ নকৰি হবি কামনা কৰি ইল্লকে জোঠ
(মুখ্য) কৰি সকলো দেবতাকে (যজ্ঞলৈ) লৈ আহা
॥ ৪ ॥ হে দ্বাৰ (দুৱাৰ) নীমৰ অগ্নি, তুমি (শিগাৰে
উঠি গৈ) দুালোকৰ ওখ ঠাই পোৱাগৈ আৰু পৃথিৱী
সিমান বহল সিমান পিন্ধু হোৱা। দেবতাক কামনা
কৰি বথ বিচাৰি তুমি মতিমাৰে মহৎ দেবতা সকলৰ
বথ ধাৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ স্বৰ্গৰ জীৱনী সূৰুপা উষা আৰু
ৰাতি (ৰূপী অগ্নি) দুজনো দেৱী যজ্ঞৰ বেদীত বহক।
সকলোৱে কামনা কৰা হে সৌভাগ্যবতী দেৱী দুজনো,
ভোমালোকৰ ওচৰত বহল ঠাইত হবি কামনা কৰা
দেবতা সকল বহক ॥ ৬ ॥ (সোম অভিষেক কৰিবলৈ) শিল
যেতিয়া ওপৰলৈ তোলা হ'ল, মহান অগ্নিক তেতিয়া
সমীপেৰে জ্বলোৱা হ'ল, আৰু তেতিয়া দেবতাৰ প্ৰিয় সোম
ধাৰণ কৰা পাত্ৰ পৃথিৱীৰ যজ্ঞৰ ঠাইত ৰখা হৈছিল।
হে দৈব হোতা দুজন, বিজ্ঞ ভোমালোকে এই যজ্ঞত
আমাৰ দ্ৰব্য ধন পাবৰ কাৰণে যজ্ঞন কৰা ॥ ৭ ॥
তিনি গৰাকী দেৱীয়ে (ইলা, সবস্বতী, ভাৱতী) এই
বহলকৈ মেলা কুশত বহা। ভোমালোকৰ কাৰণে
এয়া কুশ মেলি থৈছে। ইলা, দেৱী (সবস্বতী), ৰঙা
পাত্ৰৰ ভাৱতীয়ে মনুৰ যজ্ঞত যেনেকৈ সেৱন কৰিছিল
তেনেকৈ আমাৰ যজ্ঞত দিয়া হবি সেৱন কৰা ॥ ৮ ॥
হে তুমি দেবতা, যি তুমি যজ্ঞ সুশোভন কৰি সম্পূৰ্ণ
কৰিলা আৰু যি তুমি অজিৰস সকলৰ সখা হৈছা,
হে জ্বিনোদা, সুবহু (অগ্নি) তুমি হবি কামনা কৰা
দেবতা সকলক জানি তেওঁবিলাকলৈ অন্ন বহন কৰি
নিয়া ॥ ৯ ॥ হে গছ (যুগ কাঠ) তুমি জানি লৈ
বঢ়িবে বান্ধি দেবতাসকলৰ অন্ন বহন কৰি নিয়া।
বনস্পতি দেবতাই আশ্বাদন কৰি আমি দিয়া হবি
দেবতাৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা। মোৰ আহ্বান দ্যাবা-
পৃথিৱীৰে ৰক্ষা কৰক ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, তুমি যজ্ঞলৈ
ইল্ল, বৰুণ আৰু মৰুত সকলক দুালোকৰ পৰা বা
অন্তৰীক্ষৰ পৰা আমাৰ যজ্ঞলৈ বহন কৰি আনা।
যজ্ঞন কৰিব লগীয়া সকলো দেবতা কুশত বহক।
অমৰ দেবতাসকলে দ্বাৰা উচ্চাৰণ কৰি হবিয়ে আহ্বাদ
কৰক ॥ ১১ ॥

৭১ সূক্ত-ঋ ১১।

ঋষি অজিৰসৰ পুত্ৰ বৃহস্পতি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ, ;

৯-জগী। দেবতা—পৰম ব্ৰহ্ম জ্ঞান।

(Language theory)

(বৃহস্পতিয়ে নিজক সোধোন কৰি কৈছে) হে
বৃহস্পতি প্ৰথমতে উৎপন্ন হোৱা লবাই নাম ধৰি মতা
যি কথা লবাব মুখৰ পৰা ওলায় সেই প্ৰথম বাক্য চোৱা
(শুনা)। ইহঁতৰ শ্ৰেষ্ঠ যি নিষ্পাপ জ্ঞান যি আগতে
আছিল, অন্তৰত লুকায় থকা সেই জ্ঞান প্ৰেমৰ পৰা
(সবস্বতীয়ে নিজে উৎপন্ন কৰা) ওলায় আহে ॥ ১ ॥
কুলাত পিঠাঙৰি জৰা দৰে (এই শব্দ বিলাক) জাৰি
চালি বিদ্বান সকলে যেতিয়া জ্ঞানী মনেৰে বাক্য
বচন কৰিলে, সেই সময়ত বন্ধু বিলাকে তেওঁলোকৰ
বন্ধুৰ জ্ঞান (কথা) জানিব পাৰিলে। তাৰ পৰাই
সেই বাক্য বিলাকত কল্যাণ নিচিহ্ন লক্ষ্মী-স্ত্ৰী উদ্ভব
হল—অৰ্থজ্ঞান প্ৰকাশ পালে ॥ ২ ॥ অৰ্থ বুজি পোৱা
বিদ্বান সকলে স্বাকৰ পথেৰে যজ্ঞ উলিয়ালে। ঋষি
সকলৰ অন্তৰ্ভাৱৰ ভাব-ভাষা বুজি পালে আৰু বাক্য
উলিয়ালে। সেই বাক্যকে বহুতক শিকালে। এনেকুৱা
চৰাইকপী বাকী সাতোটা ছন্দেৰে ঋষি সকলে মুখৰিত
কৰিলে ॥ ৩ ॥ এজনে “বাক”ক (কথাক) মনেৰে
পৰ্যালোচনা কৰি বাক্যক নেদেখে আন এজনে শুনিও
নুশনে। ভাল কাপোৰ পিন্ধা তিৰোতাই পতিক
কামনা কৰি ওচৰলৈ যোৱা দৰে নিজৰ গাতে বাক্য
প্ৰকাশ কৰে ॥ ৪ ॥ এজনে জ্ঞানী সমাজত অন্তৰত
মৌ থকা বুলি কয়। এওঁক বাক্যৰ অৰ্থ জনা বুলি
কোনো নিশিকাই (কাৰণ তেওঁ জানেই)। অৰ্থ
বুজি নোপোৱা এজনে বাক্যৰ ফল ফুল নোহোৱা
গছৰ দৰে (অৰ্থ-নাইকিয়া বাক্যৰে) মায়াৰে দুৰি
ফুৰে, কৰ্ম কাৰ্য্যৰ বিষয় জ্ঞান নাই (যজ্ঞাদি কৰিব
লাগে বুলি নেজানে) ॥ ৫ ॥ (বেদ অধ্যয়ন কৰা)
বন্ধুৰ লগ যি ভাগ কৰে সেই পুৰুষৰ বাক্যত ভজ্ঞন
কৰিবলগীয়া কোনো মূল্য নাই। তেওঁ বাক্য শুনিলেও
মিছাই শুনে কাৰণ তেওঁ ভাল কৰ্ম্মৰ পছা নেজানে
॥ ৬ ॥ চকু থকা কাণ থকা (দেখা আৰু শুনা) সখা
সকলৰ মনৰ গতিৰ কেতিয়াবা তাৎক্ষণিক হয় (মিল
নহয়)। (ভাৰ মাজত কোনো কোনোৰ) মুখলৈকে
ভল যোৱা পানী হ্ৰদৰ দৰে, কোনোৰ কণ্ঠলৈৰ
ভললৈ হব যোৱা পানীৰ হ্ৰদৰ দৰে, কাৰোবা গা ধুবলৈ
ভাল দ যেন দেখি ॥ ৭ ॥ সমান (শুণৰ) বুলি কোৱা
জ্ঞান সম্পূৰ্ণ সকলে ছন্দৰে পৰিকল্পনা কৰা মনৰ গতিৰে

যেতিয়া লগ হৈ যজ্ঞন কৰে, এই অৰ্থ জ্ঞান নথকা ব্রাহ্মণ সকলক পৰিভ্যাগ কৰে। কোনোৱে স্তোত্র জনা বুলি প্রচাৰিত হৈ বিচৰণ কৰি ফুৰে ॥ ৮ ॥ এই যি বিলাক অনভিজ্ঞ তেওঁ বিলাক পিচ পৰি নেযায় ব্রাহ্মণ সকলৰ লগতো চলাফুৰা নকৰে। তেওঁ বিলাক বেদজ্ঞ ব্রাহ্মণ নহয়। সোম অভিষেক কৰা ঋত্বিকো নহয়। বিদ্যা নোহোৱা সেই বিলাকে পাপ কথা কবলৈ শিকি আবিষ্ট হৈ থকা দৰে মাত্ৰ নিজৰ শৰীৰটো হে পোষণ কৰে ॥ ৯ ॥ সমান জ্ঞানৰ সখা সভাসদ সভ্য সকলে ভাল যশৰ কাৰণে আনন্দ কৰে। এওঁ বিলাকৰ ভিতৰত পাপ দূৰ কৰা অন্ন দাতা মানুহ থাকে। পাত্ৰত থোৱা সোম পাপ নাশ কৰিবলৈ বহুত হয় ॥ ১০ ॥ তাৰে এজনে বহুত ঋক গাই থাকে। এজনে উদগাতা হৈ শৰুৱা ছন্দেৰে ঋক গাই। গায়ত্ৰী ছন্দেৰে সাম গান গায়। এজনে ব্ৰহ্মা হৈ বিদ্যা জনা বাক্য কয়। এজনে (অধ্বৰ্যু) যজ্ঞৰ মাত্ৰা জোখ-মাপ কৰে ॥ ১১ ॥ (এই সূক্তত ভাষা তত্ত্বৰ বিষয় আলোচনা আছে। ভাষাৰ উৎপত্তি, গঠন আৰু নিস্পত্তিৰ বিষয় আছে)।

৭২ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—লৌকিক বৃহস্পতি বা অগ্নিৰ পুত্ৰ বৃহস্পতি বা দক্ষৰ জ্যেষ্ঠ অদিতি। ছন্দ—অনুষ্ঠুভ। দেবতা—দেবতাসকল। (Theory of creation বা Atomic theory)

আজি দেবতাসকলৰ জন্মবৃত্তান্ত স্পষ্ট কৰি সোমকালেই কম। যি দেবতাসমূহক মানুহৰ পূৰ্বৰ যুগত যাগ স্তুতি কৰিছিল সেইবিলাক ভবিষ্যতেও দেখিব। ১॥ ব্রাহ্মণস্পতিয়ে এই দেবতাসকলক কৰ্মৰে ভাটিত লোহা গলোৱা দৰে দেবতাৰ পূৰ্বৰ যুগত সৃষ্টি কৰিলে। অসম্ভব পৰা সংওলাল (নোহোৱাৰ পৰা হোৱা অৱস্থা হল) ॥ ২ ॥ দেবতাৰ পূৰ্বৰ যুগত অসম্ভব পৰা সং উৎপত্তি হল। তাৰপৰা দিশবিলাক ওলাল। তাৰপৰা ওপৰলৈ গজা গছ ওলাল ॥ ৩ ॥ পৃথিবীৰ পৰা ওপৰলৈ গজা গছ ওলাল। স্বৰ্গৰ পৰা দিশবিলাক হল। অদিতিৰ পৰা দক্ষ জন্ম হল,—দক্ষৰ পৰা অদিতি জন্ম হল (যাকহি কৈছে—এনেকুৱা কেনেকৈ হব পাৰে? তেওঁ বিলাকে একে ঠাইৰ পৰা জন্ম হব পাৰে। দেবতাৰ স্বভাৱমতে ইজনৰ পৰা সিজন জন্ম হব পাৰে) ॥ ৪ ॥ হে দক্ষ, তোমাৰ জীয়েৰ অদিতি। তেওঁ (আদিত্য সকলক) জন্ম দিলে। সেই দেবতাসকল তাৰ পাচত জন্ম হল। তেওঁবিলাক ভজনীয় আৰু অমৰ ॥ ৫ ॥ যেতিয়া

হে দেবতাসকল, তোমালোকে একেলগ হৈ সেই পানীত আছিল, সেই পানীত নাচোন মৰা দৰে তোমালোকে তীব্ৰ বেগেৰে বেগুৰ সজ্জ মেঘৰ দৰে উলিয়াই দিল। (created the Atoms) ॥ ৬ ॥ হে দেবতাসকল যেনেকৈ মেঘেৰে ভূবন পূৰণ কৰিলে তেনেকৈ (সেই বেগুপুঞ্জই (Mass of Atoms) সকলো পূৰণ কৰিলে এই লোকালোক সমুদ্রত লুকাই থকা সূৰ্য্যক উলিয়াই আনিলে ॥ ৭ ॥ যি অদিতিৰ শৰীৰৰ পৰা আঠজন পুতেক উৎপন্ন হল, তাৰে সাত জনৰে সৈতে তেওঁ দেবতাসকলক লগ পাবলৈ গ'ল। মাতৃগুৰু দূৰলৈ পঠিয়াই দিলে (৮ জন—মিত্ৰ, বৰুণ, ধাতা, অয়ম, অংশ ভগ, বিবস্বান আৰু আদিত্য (মাতৃগু))। ইন্দ্রক উল্লেখ নকৰিলে ॥ ৮ ॥ সাতজন পুত্ৰ অদিতিয়ে পূৰ্বৰ যুগ পাবলৈ লৈ গ'ল। তেওঁ মাতৃগুৰু মানুহ ওপজা আৰু মৰা চাবলৈ ইয়াতলৈ লৈ আহিল ॥ ৯ ॥ (৬ আৰু ৭ ঋকত Atomic theory ও আছে ॥

৭৩ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—শক্তিৰ পুত্ৰ গোবীৰীতি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, বলৰ কাৰণে উগ্ৰ বলী হৈ শত্ৰুক খেদাবলৈ তুমি জন্ম ললা। তুমি স্তুত্য আৰু বলী,—বৰ অভিমानी। ইন্দ্রই ইয়াত বৃত্তক বধ কৰোঁতে মকংসকলো বৰ্দ্ধন হল,—যেতিয়া মাক অদিতিয়ে বীৰপুত্ৰ ধাৰণ কৰিছিল ॥ ১ ॥ শত্ৰুৰ স্ৰোহী ইন্দ্রৰ সেনাবিলাক (মকতসকল) ওচৰত আছিল। চলন্ত মকত সকলেৰে সৈতে একেলগে ইন্দ্র থাকিল। তেওঁবিলাকেও ইন্দ্রক বৰ্দ্ধন কৰিলে। অঙ্ককাৰেৰে বেৰি বখা পানীবিলাক (বা গৰুবিলাক) মহা বজ্জেৰে উলিয়াই আনিলে ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ খোজ ডাঙৰ। যেতিয়া মোৱা তেতিয়া ঋতু সকলে বৰ্দ্ধন কৰে আৰু যি দেবতা থাকে তেওঁবিলাকেও বৰ্দ্ধন কৰে। সহস্ৰ বাঘ তুমি মুখত ধৰি বাধিব পাৰা। তুমি অগ্নিৰো দুজনকো এইফালে আনা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি সংগ্ৰামত খবকৈ বোৱা যদিও যজ্ঞৰ ওচৰলৈ আহ।। নাসত্যো দুজনক এই ফালে আনা। তুমি সহস্ৰ ধন ধাৰণ কৰা। বীৰ অগ্নিৰো দুজনেও আমাক ধন দিয়ক ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, ঋতৰ (নিয়মৰ) অধিক গমনশীল সখা মকত সকলেৰে সৈতে আনন্দ কৰি মানুহৰ কাৰণে ধন দিলা। হে ইন্দ্র, এই মানুহ বিলাকৰ কাৰণে মান্নাৰে সৈতে দনু মাৰিবলৈ খেদি গ'ল। সেই ইন্দ্রই আবৰি থকা এডাৰ নাশ কৰি ইয়াত বৰষুণ পেলাৱ দিলে ॥ ৫ ॥ এই ইন্দ্রই বৃত্ত'বধ

কবোধে এনে নামৰ দুটা ধ্বংস কৰিলে। হে ইন্দ্র, তুমি উষাক মৰা দৰে (৪।১০।৮-৯) বৃত্তক মাৰিলা। হে ইন্দ্র, মহত্বৰে বৃত্তক বধ কৰিবলৈ মন কৰি সখা। সকলোকে সৈতে বৃত্তক বধ কৰিবলৈ গলা বৃত্তক মাৰিলা ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি যজ্ঞত বিধিনি কৰা দাস নমুচিক মাৰি মনু ঋষিৰ ভয় নাইকিয়া কৰিলা। দেবতাৰ মাজলৈ যাবলৈ তুমি মনু ঋষিক পথ ভাল কৰি দিলা,—যাতে পোনে পোনে যাব পাৰে ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি এই পানীৰ কাম পূৰণ কৰিলা। হে ইন্দ্র, তুমি হাতত বজ্ৰ ধৰিছা। বল থকা কাৰণে তোমাক সকলো দেবতাই স্তুতি কৰে। পানী থকা মেঘবিলাক ওপৰলৈ গুৰি আৰু তললৈ যুথ কৰি দিলা ॥ ৮ ॥ এই ইন্দ্রৰ অস্ত্রবিলাক সদায় মেঘক মাৰিবলৈ প্রস্তুত। আৰু এই ইন্দ্রই মধুৰ পানীও বশলৈ আনিলে। পৃথিবীলৈ এৰি দিয়া যি পানীৰ ওহাৰ (ভৰাল) আছে, সেই পানী গৰু আৰু গছ-গছনিও ধাৰণ কৰিলে (এই ঋকৰ সায়ণ ভাষ্য সামবেদৰ ২।৪।১ সামৰ পৰা অনা হৈছে। ইয়াত নাই।) ॥ ৯ ॥ ইন্দ্রৰ সামৰ্থ্য দেখি কোনোৱে এওঁক সূৰ্য্যৰ পৰা ওলাইছে বুলি কয়, যদিও মই এওঁক বলৰ পৰা ওলাইছে বুলি জানো (কাৰণ) এওঁ বৃত্তাদি অসুৰক বধ কৰিলে। অথবা এওঁ খণ্ডৰ পৰা উৎপত্তি আৰু ঘৰত থাকে। য'ৰ পৰা জন্ম হল ইন্দ্রই নিজেইহে জানে ॥ ১০ ॥ উৰণীয়া চৰাইৰ দৰে উৰি আহি ভাল যজ্ঞ কৰা ঋষি বিলাকে কৃপা ভিক্ষা কৰি ইন্দ্রৰ ওচৰ চাপিল। হে ইন্দ্র, এন্ধাৰ শুছোৱা। চকুৰ ভেজ পূৰণ কৰি দিয়া। পাশৰ বন্ধন মুকলি কৰি দিয়া ॥ ১১ ॥

৭৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি আদি ৭৩ সূক্তৰ দৰে।

ধন দিবলৈ ইচ্ছা কৰি বা ধন লাভ কৰিবলৈ ইন্দ্রক বুদ্ধাদি কৰ্ম্মই আকৰ্ষণ কৰিছে। দ্যাৱাপৃথিবীৰ মাজত সংগ্রাম জয় কৰিবলৈ যি যোঁৱাবে গৈ ধন-বস্তু হয়, হিংসক অতি দুৰ্জয় বিষয় য'ত বিখ্যাত কাম কৰে,—তালৈ বা গৈছে ॥ ১ ॥ এই যজ্ঞানুষ্ঠান কৰা অজিৱস সকলৰ ইন্দ্রৰ প্ৰেৰক আত্মান দ্যলোকত ব্যাপ্ত হয়। তাত থকা দেবতা সকলেও মনেৰে পৃথিবী পাই হি, যি পৃথিবীত (গৰুবিলাক) চাই দেবতা সকলে নিজৰ ভালৰ কাৰণে আদিভাৱ দৰে বৰণীয়া ভেজৰে প্ৰকাশ কৰে ॥ ২ ॥ এই অমৰ দেবতা সকলক

স্তুতি কৰিছো,—যাক যজ্ঞত ধনবস্তু বিচাৰে। আশাৰ স্তুতি আৰু যজ্ঞ সাধন কৰি সেই দেবতা সকলে আমাক অসাধাৰণ ধন দিয়ক ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, যি (অজিৱস) সকলে গৰু উলিয়াবলৈ বিচাৰিছিল সেইবিলাকে তোমাক কেউফালে স্তুতি কৰিছিল। এবাৰ মাত্ৰ প্ৰসব কৰা কিন্তু বহুত পুত্ৰপৌত্ৰ সহস্ৰ ধাৰাবে উৎপত্তি কৰা পৃথিবীৰ পৰা গছ-গছনি দোহন কৰিলে ॥ ৪ ॥ হে কৰ্ম্মবস্তু (যজ্ঞমান) সকল, ইন্দ্রক বক্ষণৰ কাৰণে স্তুতি কৰা। যি ইন্দ্রই পৰৰ ওচৰত বশুতা স্বীকাৰ নকৰে, যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা শত্ৰুক বশ কৰে, মহান, ধনবান, আৰু ভাল স্তুতিৰ যোগ্য, বহুত শব্দ কৰা, নবৰ হিতকৰ আৰু বজ্ৰধৰা ॥ ৫ ॥ যেতিয়া ভেওঁ অতি বৃহৎ বৃত্তক বধ কৰিলে, শত্ৰুক পূৰ ভঙা, বৃত্তক বধ কৰা ইন্দ্রই পানীৰে পূৰণ কৰি দিলে। শত্ৰুক পৰাজয় কৰা, সকলোৰে গৰাকী, বহুত সমৰ্থবান বুলি (যি ইন্দ্রক) সকলোৱে জানে, সেই ইন্দ্রই এই যে আমি যি বিচাৰিছো সেইটো আমাক কৰি দিয়ক ॥ ৬ ॥

৭৫ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—ঐয়মেধৰ পুত্ৰ সিদ্ধুক্ষিত। ছন্দ—জগতী
দেবতা—নদী।

হে জল, তোমালোকৰ মহত্বৰ অতি উৎকৃষ্ট কৰি ৰচনা কৰা স্তোত্ৰৰ স্তোতা মই পৰিচৰণ-বত যজ্ঞমানৰ যজ্ঞ ঘৰত ভালকৈ গায়। (সেই নৈবিলাক) সাত ভাগ হৈ তিনি ঠাইত (স্বৰ্গ, অন্তৰীক্ষ আৰু পৃথিবীত) বৈ গৈছে। এই বৈ যোৱা বিলাকৰ ভিতৰত সিদ্ধু নৈয়ে বলত সকলোকে চেৰপেলাই গৈছে ॥ ১ ॥ হে সিদ্ধু দেৱী, তোমাৰ চলি যাবলৈ বাট বন্ধ দেবতায় লেখি থৈ গৈছিল। যি কাৰণে তুমি মানুহক অন্ন দিবলৈ সেই বাটে লৰি-ধাপৰি গৈছা। তুমি মাটিৰ ওপৰেদি ওখ ঠায়েদি যোৱা বাবে তুমি সকলো প্ৰাণী জগতৰ ঈশ্বৰী হৈছা ॥ ২ ॥ মাটিত ওপৰেদি গৈ থাকোতে হোৱা শব্দই স্বৰ্গ পৰ্য্যন্ত ভেদ কৰে। অনন্ত বেগৰ বলেৰে চৌ উলিয়াই দিয়া। যেতিয়া এই সিদ্ধু নৈ ভয়ানক শব্দ কৰি বৃষভৰ দৰে গৈ থাকে সেই শব্দই অন্তৰীক্ষৰ পৰা বৰষুণ দিয়া দৰে হয় ॥ ৩ ॥ হে সিদ্ধু, যাকৰ ওচৰলৈ কেচুৱা যোৱা, খীৰভী গৰুৰ ওচৰলৈ পোৱালী যোৱা দৰে অন্য নদীবিলাক তোমাৰ ওচৰলৈ যায়। যুদ্ধ কৰা বজ্ৰৰ দৰে তুমিয়েই এই পাৰ বাগৰি যোৱা তোমাৰ জগত যোৱা নৈ বিলাকৰ আগে আগে গৈ থাকা ॥ ৪ ॥ হে গঙ্গা, যমুনা, সবৰতী শুক্লি (শত্ৰুক), পঞ্চিক, অগ্নিক্ৰিবে সৈতে মকংগুৰ, বিতস্তা, আৰু দুৰ্বোমাৰ ঝৈতে

আজ্ঞাকী নৈ সকলে এয়া মোৰ স্তোত্র সেৱন কৰা ॥ ৫ ॥
হে সিদ্ধ, তুমি ক্ৰম্ আক গোমতীৰ লগ হবলৈ প্ৰথমে
তুষ্ট্যৰ লগ হলা। পাচত সুসঙ্গী, বস, হেতা কৃত,
মেহত্ৰাবে সৈতে লগ হৈ সমানে বহুত উঠি গৈ আছা
॥ ৬ ॥ পোনকৈ যোৱা, বগা বৰণৰ বীণ্যমান সিদ্ধয়ে
বেগবতী পানীবিলাক কঢ়িয়াই নিয়ে। সেই তুমি আনে
বাধা দিব নোৱাৰা কৰ্মবতীৰ মাজত অতি কৰ্মবতী,
ঘোঁৰাৰ দৰে বিচিহ্না, ধুনীয়া গাৰ ভিবোতাৰ দৰে
দেখিবলৈ ভাল হৈছে ॥ ৭ ॥ সেই সিদ্ধ নৈ, ভাল
ঘোঁৰাৰ বহুত (যোৱা দৰে), ভাল কাপোৰ পিন্ধা,
সোণৰ অলঙ্কাৰেৰে, ভাল কাম কৰা, অল্পবতী, (পাৰত)
উন থকা (উৎপন্ন হোৱা), যুৰতী, সীলমা (বাচি
ভৈল্যাব কৰা গছ—শাজল ?) থকা আৰু সৌভাগ্য-
বতী সিদ্ধ নৈ মো দিয়া ফুলেৰে (পাৰ) পৰিপূৰ্ণ
হৈ থাকে ॥ ৮ ॥ সিদ্ধ নৈক দেবতাই সুখকৰ ঘোঁৰাৰ
বথ যোজনা কৰি সেই বথেৰে আমাক অন্ন দিয়ক।
এই যজ্ঞত সিদ্ধ নৈৰ বথৰ মহিমা বহুত কীৰ্ত্তন কৰে।
(সেই ঘোঁৰাৰ বথ) অম্লই বাধা দিব নোৱাৰা নিজে
কীৰ্ত্তিমন্ত আৰু মহৎ ॥ ৯ ॥

৭৬ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—সৰ্প জাতিৰ ঈৰাবতৰ পুত্ৰ জবৎকৰ্ণ।
হন্দ—জগতী। দেবতা—সোম চেপা শিল।

হে (সোম চেপা) শিল, তোমালোকক উৰা
হওঁতেই মই ধৰো। (তোমাৰ চেপা সোমেৰে) ইজ্জ,
বৰ্ণ, মকুত আৰু দ্যাবপৃথিবীক আসক্ত কৰা। হুয়ো
দ্যাবপৃথিবীয়ে একেলগে সকলো যজ্ঞ বহুত পৰিচৰণ
কৰা আমাক ধন উলিয়াই পূৰণ কৰি দিয়া ॥ ১ ॥
হে শিল, তোমালোকেই উৎকৃষ্ট সোম চেপি উলিওৱা।
শিল হাতেৰে ধৰিলেই ঘোঁৰাৰ দৰে হয়। অভিসৰ কৰা
অধ্বৰ্য্যুৱে বলেৰে ধৰা শিলে অভিসৰ কৰিবলৈ যোৱা
(সকলো আন যজ্ঞমানকো) পুৰুষৰ বল দিয়ে। শিলে
মহৎ ধনৰ কাৰণেও হয় আৰু ঘোঁৰাও পোৱাই দিয়ে
॥ ২ ॥ যেনেকৈ পুৰণি কালত মনু বজাৰ ফালে সোম
আহিছিল তেনেকৈ এই শিলৰ সযন যজ্ঞই কৰ্ম ব্যাপ্ত
কৰে। নকৰ মাজত ঘোঁৰা ৰূপেৰে সোমায় থকা
তুষ্ট্যৰ পুত্ৰক (ইজ্জই) বাবিলৈ আহিছিল। এই
যজ্ঞ বিলাকত পুৰণি কালৰ যজ্ঞমান সকলে আশ্ৰয়
কৰিছিল ॥ ৩ ॥ হে শিল, তোমালোকে ভেকুহালী কৰা
ৰাক্ষসক মাৰা,—নিষ্কৃতিক (পাপ দেহতাক) দুবৈত
বাধা। (ৰাক্ষসাদি) নিৰোধ কৰা। আমাক বহুত

পুত্ৰাদিৰে সৈতে ধন দিয়া। দেবতাৰ প্ৰীতিৰ দ্বাৰা
আমাৰ মনৰ পৰা উলিয়াই দিয়া ॥ ৪ ॥ আদিভ্যাকৈও
বলবান তোমালোকক অধ্বৰ্য্যুৱে স্তুতি কৰে। বিভ্ৰা
সকলতকৈও শীঘ্ৰকৰ্মা, বায়ুতকৈও বেগী, অগ্নিতকৈও
অন্ন কৰিব পৰা তোমালোকক স্তুতি কৰে ॥ ৫ ॥ হে
যশসী শিল, আমালৈ চেপা সোমবস ভৰাই দিয়া।
দীপ্তিমন্ত স্তুতি বাক্যৰে আমাক (যাগত) স্থাপন
কৰা, য'ত নেতা ঋত্বিক সকলে যজ্ঞত কৰ্মনীয় সোম-
বস কেউফালে অভিসৰ কৰা শক (শিলৰ আৰু স্তুতিৰ)
বোধনা কৰি ধৰকৈ (সোমবস) দোহন কৰে (চেপে)
॥ ৬ ॥ চলন্ত শিলে সোম চেপিছে। স্তুতি কামনা কৰি
শিলে সোমবস দোহন কৰিছে। অগ্নিত সি'চি দিবলৈ
দোহন কৰিছে। নেতাসকলে হবিবিলাক স্তোত্র পাই
শোধন কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে নেতাসকল, হে শিল, তোমা-
লোকে ভালকৈ সোম চেপা। ইজ্জৰ কাৰণে সোম
চেপা। তোমালোকৰ যি ভাল ধন আছে সেয়া
দিব্য তেজৰ কাৰণে (প্ৰয়োগ) কৰা। যি বাস
কৰিবৰ উপযুক্ত ধন আছে, তাৰে পাখিৰ যজ্ঞমানৰ
কাৰণে অভিসৰ কৰা ॥ ৮ ॥

৭৭ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ স্যামবশ্মি। হন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ;
৫ জগতী। দেবতা—মকৎ সকল।

মেঘৰ পৰা ওলায় অহা বৰষুণৰ টোপালৰ দৰে
মকুত সকলে স্তুতিত প্ৰীত হৈ ধন সি'চি দিছে। হবি
যুক্ত যজ্ঞৰ দৰে জগতক জনাই দিছে। এই মহান,
ভাল মকৎগণৰ পূজাৰ আগতে মই স্তুতি কৰা নাই।
শোভাৰ কাৰণেও স্তুতি কৰা নাই ॥ ১ ॥ শোভাৰ কাৰণে
পূৰ্বত মানুহৰ দৰে আছিল। তেওঁ বিলাকে শবীৰ
শোভা কৰিবলৈ অলঙ্কাৰ পিন্ধিলে। এই ভাল মকৎ-
গণক বহুত সেৱায়ো পৰাভব কৰিব নোৱাৰে। (আমি
স্তুতি নকৰা কাৰণে) হু্যদেবতাৰ পুত্ৰ সকল ওলায়
অহা নাছিল, আৰু এই অদিতিৰ পুত্ৰ সকল আক্ৰমণ
শীল হৈ বৰ্জন হোৱা নাছিল ॥ ২ ॥ যি মকতসকলে
ধৰ্ম আৰু পৃথিবীত নিজৰ মহত্বেৰে, আকাশত সূৰ্য্যৰ
দৰে, বলবন্ত বীৰৰ দৰে, স্তুতি কামনা কৰা হৈ উঠে।
শ্ৰদ্ধ কৰাক ধ্বংস কৰাৰ দৰে বেচি দীপ্ত হয় ॥ ৩ ॥
পানী সজ্জৰ দৰে তোমালোক ওচৰলৈ আহিলে মহতী
পৃথিবীয়ে দুঃখ নেপায়, কাটিও নেযায়। বিশ্বৰূপী এই
যজ্ঞৰ হবি তোমালোকৰ ফালে ভালকৈ যায়। সুমগ্ন
অল্পবন্তৰ দৰে সকলো মকত সজ্জবন্ত হৈ আহা ॥ ৪ ॥ হে
মকতসকল, তোমালোকে বহুত ধুবাঁত বচিবে বন্ধা ঘোঁৰাৰ

দৰে গতিশীল। জ্যোতিষ্মান, উষাত উদয় হোৱা আদিভাৰ দৰে, শেনৰ দৰে দৃষ্টক দমন কৰা নিজ যশৰ, প্ৰবাসী পথিকৰ দৰে গৈ থকা মকতসকল যেন তেনি যায় ॥৫॥ হে মকতসকল, তোমালোকে অতি দূৰদেশৰ পৰা আহি মহৎ ধনপুঞ্জৰ ধন বহন কৰি অনা। তোমালোকে লুকাই থকা শত্ৰু দূৰভে আঁতৰ কৰি দিয়া ॥ ৬ ॥ যজ্ঞত বহি থকা যি যজ্ঞমানে যজ্ঞ সমাপ্ত হলে মকতৰ দৰে অগ্ৰ দেবতাকে দিয়ে সেই যজ্ঞমানে সুপুত্ৰেৰে সৈতে বহুত ধন আৰু অন্ন পাই। সেই দেবতা সকলো সোম পান কৰোঁতে থাকক ॥ ৭ ॥ যজ্ঞত যজ্ঞাৰ্হ, দাতা আদি-ভ্যৰ পানীৰে সুখৰ ভাব কৰাই সেই মকত সকলে আমাক বন্ধা কৰক। বথেৰে খবকৈ আহি মহৎ হবি কামনা কৰি যজ্ঞৰ স্তুতিও বন্ধা কৰক ॥ ৮ ॥

৭৮ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি আৰু দেবতা—৭৭ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—

১।৩।৪।৮ ত্ৰিষ্টুভ্ ; ২।৫-৭ জগতী।

ব্ৰাহ্মণ সকলৰ দৰে স্তুতিৰে সন্তোষ হোৱা যজ্ঞৰে দেবতাক তৰ্পন কৰা, যজ্ঞমানৰ দৰে সুকন্মী, বজাৰ দৰে বিচিঞা আভাষণ যুক্ত সুদৰ্শন, মাটিৰ গৰাকী মানুহৰ দৰে নিষ্পাপ (মকতসকল) এইদৰে শোভা কৰিছে ॥১॥ যি মকতসকল অগ্নিৰ দৰে জ্যোতিৰে অলঙ্কৃত হোৱা বুকুৰ, বতাহ বলা দৰে নিজে নিজে গৈ থকা, তৎক্ষণাৎ সহায় কৰা জ্ঞানী মানুহৰ দৰে পূজ্য, সোমৰ দৰে ভালকৈ লৈ যোৱা সুখদাতা, তোমালোকে ঋতলৈ (যজ্ঞলৈ) আহা ॥ ২ ॥ বতাহ বলা দৰে যি কঁপাই গৈ থকা, অগ্নিৰ শিখাৰ দৰে জকমকাইয়া, কবচ পিন্ধা যোদ্ধাৰ দৰে কৰ্মবন্ত, পিতৃৰ দৰে ভালকথা কৈ ভাল দান দিয়া (এনে মকতসকল যজ্ঞলৈ আহক) ॥ ৩ ॥ চকৰিৰ লগাৰ দৰে একে নাভিতে লগ লগোৱা, জন্ম কৰা বীৰৰ দৰে দীপ্ত, বন দান কৰা মানুহৰ দৰে পানী ছটিওৱা, গুতি গোৱা দৰে ভাল শৰ কৰা (মকত সকল যজ্ঞলৈ আহক) ॥ ৪ ॥ যি মকত সকল খবকৈ যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে প্ৰশস্ত, ধন লৈ যোৱা বথৰ গৰাকীৰ দৰে সুদাতা, পানীৰ দৰে পানীৰ সৈতে উললৈ যোৱা নানাবিধ সামগ্ৰানেৰে যুক্ত অঙ্গীৰস সকলৰ দৰে,— ৫ ॥ পানীৰ মেঘৰ দৰে নদীৰ মাক (নিৰ্মাতা), আদৰণীয় বজ্জৰ দৰে সকলো হস্তা, মাকৰ লগত খেলা কৰা ভাল কেচুৱাৰ দৰে, মহান জনগণৰ দৰে যাওঁতে জিলিকি যোৱা— ৬ ॥ যি মকতসকল (উষাৰ অন্তৰ্গত যজ্ঞৰ আশ্ৰয় দাতা, কল্যাণ কামনা কৰা বৰৰ (দৰাৰ) দৰে

জিলিকি থকা নদীৰ দৰে গমনশীল, দীপ্যমান অন্ন থকা, দূৰ বাটলৈ যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে দূৰদেশ বিলাক অতিক্ৰম কৰি যোৱা,— ৭ ॥ হে মকত সকল স্তুতিৰে বৰ্দ্ধমান হৈ তোমালোকে স্তোভা আমাক ভাল ধন কৰি দিয়া, সুবক্তা দিয়া, আমাৰ সখী আৰু স্তোভ লোৱা। তোমালোকৰ বক্তা দিয়া কাম আমালৈ চিৰকালৰ হৈ থাকক ॥ ৮ ॥

৭৯ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—সৌচীক গুণৰ অগ্নি বা বৈশ্বানৰ, বা সপ্তি বজ্জৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—অগ্নি।

এই অগ্নিৰ মহত দেখিলো,— যে মানুহৰ প্ৰজাৰ হৃদয়ৰ মাজত অমৰ স্তাবৰ (বৈশ্বানৰ ৰূপে থকা) অগ্নি দেখিলো। এই অগ্নিৰ মুখেৰে নানা ৰূপৰ দাঁতৰে (শিখাৰে) খাই। এনেকৈয়ে অৱণত থকা বহুত কাঠ খাই (পোৰে) ॥ ১ ॥ এই অগ্নিৰ মূৰ লুকাই থাকে। এওঁৰ চকু বেলেগে থাকে। এনে অগ্নিয়ে দাঁতৰে অসংখ্য শিখাৰে কাঠবিলাক খাই (পোৰে)। এই অগ্নিক (অধ্বৰ্যুৱে) ভৰিৰে গৈ হাতেৰে তুলি প্ৰজাসকলৰ মাজত নমস্কাৰ কৰি স্থাপিত কৰে ॥ ২ ॥ এই অগ্নিয়ে মাতৃ (পৃথিৱীৰ) বহুত গছলতা বিচাৰি অতি ভিতৰত থকা মূল পৰ্য্যন্ত (পিয়াহ খাবলৈ আঠকাঢ়ি যোৱা) লৰাৰ দৰে যায়। পৰিপক্ক অন্নৰ দৰে দীপ্যমান মাটিৰ ওপৰত থকা (শুকান) গছ বিচাৰি উলিয়াই আকা-শলৈ লজ্জি উঠে ॥ ৩ ॥ হে দাবাপৃথিৱী, তোমা-লোকক সেই ঋতৰ (নিয়মৰ) সত্য কথা ক'ম যে (অৱণীৰ পৰা) জন্ম হৈয়েই এওঁ মাকক খাই পেলায়। অগ্নি দেবতাৰ বাট মই মানুহে নেজানো। হে বৈশ্বানৰ অগ্নি, বিবিধ আৰু প্ৰকৃত জ্ঞানী তুমিয়েই ॥ ৪ ॥ যি এই অগ্নিক সোনকালে অন্ন দিয়ে, যি উৰে, দীপ্ত সোমৰ বসেৰে হোম কৰে আৰু (কাঠেৰে) পোহৰ কৰি দিয়ে, তেওঁক সহস্ৰ চকুৰ দৰে অগ্নিয়ে চাই। হে অগ্নি, তুমি সৰ্বভোভাৱে আমাৰ ফলোৱা হোৱা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাক দেবতাই কি জগৰ লগালে যে (তেওঁ বিলাকক) এৰি আহিলা? মই নেজানি শুধিছো। কৰবাত খেলা নকৰাকৈ, কৰবাত খেলি ফুৰি, হবিবৰ্ষৰ হৈ খাবলগাৱা (কাঠ আদি) খাই, পাৰে পাৰে গৰুৰ জোৰা কাটি চিঙা দৰে গছবিলাক টুকুৰা কৰি খোৱা ॥ ৬ ॥ এই অগ্নিয়ে সকলো ফালে যোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে যোজনা হৈ হাৰ্ষিত হোৱা, পোনকৈ নিয়া লেকাষেৰে হবি বধা দৰে লতাই আগুৰি থকা গছবোৰ খাই। আমাৰ মিত্ৰ অগ্নি, ভালকৈ বাঢ়ি কাঠৰ টুকুৰা বিলাকেব

বেটিকৈ বৰ্জন হয় ॥ ৭ ॥

৮০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি, দেবতা ৭৯ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

অগ্নিয়ে যুদ্ধত শত্ৰু জয় কৰা যোঁৱা দিয়ে। অগ্নিয়ে বীৰ্যবন্ত, পিতৃৰ কথা শুনা কন্যা-নিষ্ঠ পুত্ৰ দিয়ে। অগ্নিয়ে দাবাপৃথিৱীত বিচৰণ কৰি ফুৰে। অগ্নিৰ মাইকী মানুহক বীৰ প্ৰসব কৰিব পৰা পেট (গৰ্ভ) দিয়ে ॥ ১ ॥ কন্যা-বন্ত অগ্নিৰ সমিধ ভাল হওক। অগ্নিৰ মহতী দাবাপৃথিৱীত সোমাইছে। এই অগ্নিক অকলেই যুদ্ধলৈ পথিয়াই। অগ্নিয়ে বহুত শত্ৰু মাৰে ॥ ২ ॥ অগ্নিয়ে সেই অৰংকৰ্ণ ঋষিক বন্ধা কৰিলে। এই অগ্নিৰ পানীত জৰুখ অসুৰক পুৰি মাৰিলে। অগ্নিৰ অতি ঋষিক পুৰি থকাৰ পৰা বন্ধা কৰিলে। অগ্নিয়ে নৃমেধ ঋষিক পুত্ৰ সৃষ্টি কৰি দিলে ॥ ৩ ॥ অগ্নিয়ে জিলিকি থকা ধন দিয়ে। যি সহস্ৰ ধন (দক্ষিণা) পাই সেই ঋষিক অগ্নিয়ে পুত্ৰ দিয়ে। অগ্নিয়ে বজ-মানে দিয়া হব্য দ্যুলোকত (দেবতাক) বিতৰণ কৰে। অগ্নিৰ শৰীৰ বহুত ঠাইত বিস্তৃত হয় ॥ ৪ ॥ অগ্নিক স্তোত্ৰেৰে ঋষিসকলে আত্মান কৰে। অগ্নিৰ মানুহৰ যুদ্ধত শত্ৰুক নাশা দিয়ে। অগ্নিক চৰাই বিলাকে (বাতি) দেখে। সহস্ৰ গৰুৰ চাৰিওফালে অগ্নি ফুৰে ॥ ৫ ॥ অগ্নিক প্ৰজাই স্তুতি কৰে। যি মানুহৰ পৰা ওপজা (সি) অগ্নিক স্তুতি কৰে। অগ্নিক নহুৱ বজাৰ পৰা হোৱা মানুহেও স্তুতি কৰে। অগ্নিয়ে ঋতব (নিয়মৰ) স্তোত্ৰ শুনে। অগ্নিৰ যোৱা বাট সিঁটৰ পৰাই হয় ॥ ৬ ॥ মেধাবী (ঋতু) সকলে অগ্নিৰ স্তোত্ৰ কৰিলে। ময়ো মহান অগ্নিৰ স্তুতি কৈছোঁ। হে অতি ডেকা অগ্নি, স্তোতাক বন্ধা কৰা। হে অগ্নি, আমাক মহৎ ধন দিয়া ॥ ৭ ॥

৮১ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—ভূৱনৰ পুত্ৰ বিশ্বকৰ্ম্মা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—বিশ্বকৰ্ম্মা ।

(এই সূক্তও এটা—Theory of Creation)

যি আমাৰ পিতা বিশ্বকৰ্ম্মা ঋষিয়ে হোতা হৈ বহি এই সকলো ভূৱন হোম কৰিছিল, সেই ঋষিয়ে স্বৰ্গৰূপ ধন পায়লৈ প্ৰথমেই অহা বিলাকৰ মাজৰ পৰা ওলায় আহি পাচৰ জীৱৰ মাজত সোমাল (মানুহ হৈ উৎপত্তি হল) ॥ ১ ॥ (জগৎ উৎপাদন কৰিলে) তেওঁৰ আধাৰ কি আছিল? আৱণ্টন কেতিয়া

কৰিছিল? (যদি বা আছিল) কেনেকুৱা আছিল? স্বেতিয়া সৰ্ব্বত্ৰষ্টা বিশ্বকৰ্ম্মাই ভূমি উৎপাদন কৰিলে তেতিয়া নিজ মতিমাৰে স্বৰ্গও সৃষ্টি কৰিলে ॥ ২ ॥ সকলো ফালে চকু থকা, মুখ থকা, হাত থকা আৰু সকলো ফালে ভৰি থকা 'বিশ্বকৰ্ম্মাই এলোক্য সৃষ্টি কৰিলে' হ'তেৰে কোবাই স্বৰ্গ উলিয়ালে, ভৰিৰে পৃথিৱী উলিয়ালে। এনেকৈ দাবাপৃথিৱী উলিয়াই পশ্চিমেশ্বৰ অকলেই থাকিল ॥ ৩ ॥ যি গছৰ পৰা দাবাপৃথিৱীক দেবতাই সম্পূৰ্ণৰূপে কাটি মেলি উলিয়ালে সেই গছ কেনেকুৱা? হে মনিষী সকল, নিজকে শোষণা,—মনেৰে গুণা পথা কৰা,—ভূৱন ধাৰণ কৰি তেওঁ কোম ঠাইত অধিষ্ঠান কৰিছিল? ॥ ৪ ॥ তে বিশ্বকৰ্ম্মা, তোমাৰ উৎকৃষ্ট শৰীৰ আছে, যি মধ্যম আৰু যি নিকৃষ্ট শৰীৰ আছে, সেই সকলো বিলাকেৰে আমাক যজ্ঞত যজন কৰিবলৈ শিকাই দিয়া। হে অগ্নবান ভূমি নিজেই তোমাৰ শৰীৰ বৰ্জন আৰু যজন কৰা ॥ ৫ ॥ তে বিশ্বকৰ্ম্মা হবিৰে বৰ্দ্ধমান হৈ নিজেই দাবাপৃথিৱীত যজন কৰা। অন্য আমাৰ দৰে মানুহ বিলাক (যজ্ঞকৰ্ত্তা বিলাক) মোহিত হওক। এই তবি অগ্নেৰে পৰিপূৰ্ণ যজ্ঞত ফল দাতা হোৱা ॥ ৬ ॥ বাকাৰ পতি বিশ্বকৰ্ম্মাক মনৰ দৰে বেগবান যজ্ঞত আজি বন্ধনৰ কাৰণে আত্মান কৰিছোঁ। তেওঁ আমাৰ সকলো হব্য সেৱন কৰক।—আমাক বন্ধা কৰক আৰু সকলো সুখ উৎপাদক ভাৱ কৰি দিয়ক ॥ ৭ ॥

৮২ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি আদি ৮১ সূক্তৰ দৰে।

(Theory of creation continued)

শৰীৰৰ উৎপাদক পিতা বিশ্বকৰ্ম্মাই মনেৰে ভাৱি প্ৰথমে পানী উৎপাদন কৰিলে আৰু সেই পানীত ইফালে সিফালে চলি থকা দাবাপৃথিৱীৰ অন্ত ঠাই বিলাক দৃঢ় কৰিলে। তাৰ পাচত দাবাপৃথিৱী নিজে নিজে বহল হৈ গল ॥ ১ ॥ বিশ্বকৰ্ম্মা অতি মহৎ মনৰ, তেওঁ ধৰ্ত্তা, (ধাৰক) আৰু কৰ্ত্তা (জগৎ কৰ্ত্তা),—অতি ওখ ঠাইৰ পৰা চোৱা। তেওঁ সেই সপ্তৰি সকলৰ লগত এই পানীৰে সৈতে আমোদ কৰি পৰম পদত থকা বুলি (ঋষিসকলে) কয় ॥ ২ ॥ যি বিশ্বকৰ্ম্মা আমাৰ পিতা, সি সকলো বিধাতা, আমাৰ দেবতাসকলৰ উপেন্দ্ৰ ঠাই বিলাক জানে, সকলো জগৎৰ প্ৰাণী বিলাকক জানে। দেবতাসকলৰ নাম-ৰাম হিঁৱ কৰি দিয়া একমাত্ৰ তেওঁই। তেওঁকেই অগ্ৰ প্ৰাণী বিলাকে (কোন পৰমেশ্বৰ?) এই বুলি প্ৰশ্ন কৰে

॥ ৩ ॥ সেই পূৰ্বৰ ঋষিসকলে এই বিশ্বকৰ্ম্মাক হৰি (আদি) দ্রব্য সমাক ৰূপে দি, স্তোভাই মহৎ স্তোত্ৰেৰে স্তুতি কৰি যজ্ঞন কৰিছিল। যি ঋষিসকলে স্তাৰৰ লক্ষ্যমাক বজো লোকত নিশ্চল হৈ থকা প্ৰাণী জগতক সমাক পূজা কৰিছিল ॥ ৪ ॥ যি এই ঈশ্বৰৰ তত্ত্ব বৰ্ণনাকৈও দূৰত্ব, পৃথিবীৰ পৰাও দূৰত থকা, দেবতা আৰু অদ্বৈতৰ পৰা দূৰত থকা আছে, সেই য'ত সকলো দেবতা একেলগে দেখা যায়, সেই গৰ্ভৰ দৰে পানী (অপসমুদ্ৰ) ক'ত ধাৰণ কৰিলে ॥ ৫ ॥ সেই বিশ্বকৰ্ম্মাকেই প্ৰথমে পানীয়ে ধাৰণ কৰিলে, যি গৰ্ভত সকলো দেবতা একেলগে চৈছিল। সেই পশুকপীৰ (কণী ৰূপীৰ) গৰ্ভত সকলো জীৱ জগৎ সোমায় আছিল ॥ ৬ ॥ হে জনগণ, তোমালোকে ভেওঁক নেজানো—যি এই সকলো প্ৰাণী জগৎ উৎপাদন কৰিলে। তোমালোকৰ অহং জ্ঞানৰ বাহিৰেও অন্য এটা দোষ আছে। কুঁৱলীয়ে আৱৰি থৈছে। তোমালোকে মাত্ৰ পেটৰ তৃপ্তিৰ কাৰণে নানা যজ্ঞ কৰি ব্ৰত কৰ্ম্ম আদি কৰা ॥ ৭ ॥

৮৩ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—তপসৰ পুত্ৰ মন্থা; ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ; ১
জগতী। দেবতা—মন্থা (খণ্ড)।

হে খণ্ড (খণ্ডৰ অধিষ্ঠাতা দেবতা) যি তোমাক পৰিচৰণ কৰে, হে বজ্জকপী হে শবকপী (খণ্ড), তেওঁ তোমাৰ অনুবক্ত হৈ শবীৰৰ বল পোষণ কৰে। আমি দাস শত্ৰু আৰু আৰ্য্য শত্ৰু (দুয়োবিধ শত্ৰুক), তোমাৰ সহায়ৰে ধন উৎপাদন কৰি সাহেৰে বলবান হৈ, জয় কৰিব পাবিম ॥ ১ ॥ খণ্ডেই ইন্দু, খণ্ডেই সকলো দেবতা হল। খণ্ডেই হোতা, খণ্ডেই বৰুণ আৰু জাতবেদ অগ্নি। যি মানুহৰ পুত্ৰ প্ৰজা আছে তেওঁ খণ্ড দেবতাক স্তুতি কৰে। হে খণ্ড (আমাৰ পিতা) তপসৰ সৈতে সমানে আমাক মৰম কৰা,—তুমি বন্ধা কৰা ॥ ২ ॥ হে খণ্ড, তুমি আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা। তুমি বলবানতকৈও বেচি বলবান। তুমি আমাৰ (পিতা) তপসৰ সহায়ৰে শত্ৰু জয় কৰা। অমিত্ৰক হত্যা কৰা। ব্ৰত বিলাকক হত্যা কৰা। তুমি সকলো ধন আমাক দিয়া ॥ ৩ ॥ হে খণ্ড, তুমি পৰক অভিভব কৰা বল নিজে নিজে উৎপন্ন কৰা। খণ্ড কৰা হিংসকক বশ কৰা। সকলোৰে দ্ৰষ্টা সহনশীল, সাহসী তুমি যুদ্ধত আমাক বল দিয়া ॥ ৪ ॥ হে উৎকৃষ্ট জ্ঞানী খণ্ড; মহৎ তোমাৰ কৰ্ম্মৰ ভাগ নোপোৱা মই যুদ্ধত শত্ৰুৰ দ্বাৰা পৰাজিত হৈ বহুত

দূৰ পালোহি। তেনেকুৱা ভাগ নোপোৱা মই, হে খণ্ড, বন্ধন হৈ মই খণ্ড কৰিলো। এতিয়া মোৰ শবীৰত থাকি বল দিয়া ॥ ৫ ॥ হে সহনশীল সকলোৰে ধাবক, এয়া মই তোমাৰ কৰ্ম্ম কৰিছোঁ। মোৰ ফালে যুদ্ধ কৰা, মোৰ ওচৰলৈ আহা। মোৰ ফালে ঘূৰি আহা,—দন্য মাৰিবলৈ আৰু বন্ধু বুলি জানিবলৈ ॥ ৬ ॥ হে খণ্ড আহা। মোৰ যুদ্ধলৈ আহি মোৰ সোঁফালে থকা। আমি বহুত শত্ৰু মাৰিম। তোমাক শ্ৰেষ্ঠ সোঁম বসেৰে হোম কৰিম। আমি দুয়ো প্ৰথমে প্ৰকাশ্য সোম পান কৰিম ॥ ৭ ॥

৮৪ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—আৰু দেবতা ৮৩ সূক্তৰ দৰে। ছন্দ—১—

৩ ত্ৰিষ্টুভ্ ; ৪-৭ জগতী।

হে খণ্ড যজ্ঞত সকলোৰে সৈতে একেখন বখত উঠি আনন্দৰে গৈ থাকি ধৰ্ম্মক চোকা কাঁড় লৈ, অস্ত্ৰ ধাৰ দি যুদ্ধৰ নেতা সকলে অগ্নিৰ দৰে কৰচ পিছি যুদ্ধত সহায় কৰিবলৈ আহক ॥ ১ ॥ হে খণ্ড, অগ্নিৰ দৰে জ্বলি শত্ৰুক জয় কৰা। হে সহনশীল, আহুত হৈ আমাৰ যুদ্ধত সহায় হোৱা। শত্ৰুক মাৰি (শত্ৰুৰ) ধন আমাক দিয়া। আমাৰ বল বেচি কৰি শত্ৰুক দ্বাটন কৰা ॥ ২ ॥ হে খণ্ড, আমাৰ শত্ৰু মাৰি কলাই, ধাঁহি-মুহি, মাৰি অন্ত কৰি পৰাজয় কৰা। তোমাৰ উগ্ৰ বল কোনে বাধিব পাৰে? তুমি অকলে বশ কৰা তোমাক কোনেও বশ কৰিব নোৱাৰে ॥ ৩ ॥ হে খণ্ড, স্তুতি কৰিলে তুমি অকলে বহুত শত্ৰু মাৰিব পৰা হোৱা। আমাৰ সকলো শত্ৰু মানুহৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলৈ অস্ত্ৰ চোকা কৰা। হে দীপ্তি নষ্ট নোহোৱা, তোমাৰ সহায়ত দীপ্ত সিংহ-নাদ কৰি বিজয়ী হম ॥ ৪ ॥ হে খণ্ড, ইন্দুৰ দৰে তুমি বিজেতা। ভাল কথা কোৱা। এই বজ্জত আমাৰ বেচিকৈ বন্ধক হোৱা। হে সহনশীল, তোমাৰ প্ৰিয় স্তোত্ৰ পাইছে,—যি স্তোত্ৰেৰে তুমি বলযুদ্ধ হোৱা বুলি আমি জানো ॥ ৫ ॥ হে বজ্জৰ দৰে হে কাঁড়কপী খণ্ড শত্ৰু অভিভব কৰিবলৈ তোমাৰ লগতে উপেন্ন হোৱা উৎকৃষ্ট বল ধাৰণ কৰা। হে খণ্ড, কৰ্ম্মৰে সৈতে আমাক সংগ্ৰাম কৰোতে হে পুৰুষত খণ্ড আমাক মৰম কৰিবা ॥ ৬ ॥ পৰাভব কৰা শত্ৰুৰ দুয়োবিধ ধন আনি বন্ধন দেবতাই আৰু খণ্ড (কপী দেবতাই) আমাক দিয়ক। হৃদয়ত ভয় লৈ আমাৰ শত্ৰু পৰাজিত হৈ একেবাৰেই লয় হৈ যাওক ॥ ৭ ॥

৮৫ শ্লোক—খ ৪৭।

ঋষি—সূর্য্য সাবিত্রী। ছন্দ—১-১৩।১৫-১৭।২২।
২৫।২৮-৩৪।৩৮-৪২।৪৫-৪৭—অজুই পৃ.; ১৪।১৯-
২১।২৩।২৪।২৬।৩৭।৪৪—জিই পৃ.; ১৮।২৭।৪৩
জগতী; ৩৪-উষোবৃহতী। দেবতা-১-৫-সোম;
৬-১৬-সূর্য্য বিবাহ; ১৭-দেবতা সকল; ১৮—
সোম আৰ্ক; ১৯-চন্দ্রা; ২০-২৮-মানুহ
আশীৰ্বাদ দিয়া মন্ত্ৰ; ২৯-৩০-বৈশ্বদেব কানোৰ
চোৰা নিন্দা, ৩১-দম্পতীৰ যক্ষনাশক; ৩২-৪৭
সূর্য্য।

সত্যই পৃথিবীক ওপৰত ধৰি ৰাখিছে। সূর্য্যই স্বৰ্গ ৰখি
ৰাখিছে। ঋতব (নিয়ম) প্ৰভাৱত আদিত্য সকল আছে।
স্বৰ্গত সোম লভা কপেৰে অধিষ্ঠান কৰি আছে। ১।
সোমৰে আদিত্য সকল বসী হৈছে। সোমৰ আত্মত্বে
পৃথিবী মহৎ হৈছে। এই সোমক গ্ৰহ চমস্ (আদি)
পাত্ৰত ধৰি ৰাখিছে। ২। লভা সোমক যি চেপি পান
কৰে তাকে সোম বুলি ভাবে। (কিন্তু) যাক ব্ৰাহ্মণে
(যাগাদিৰে) সংস্কাৰ কৰিব জানে (সেৱাহে প্ৰকৃত
সোম)। ৩। হে সোম, বিধি নিয়মেৰে ঢাকি থোৱা
বাহুত (এবিধ পাত্ৰ) পাত্ৰত লুকাই থোৱা, চেপা
শিল কেছটাৰ ধ্বনি শুনি থকা সেই সোম পৃথিবীৰ
মানুহে দেখায়। ৪। হে সোম, যেতিয়া তোমাক পান
কৰে তেতিয়া ভূমি আকৌ বাঢ়ি আহা। বায়ু সোমৰ
বন্ধক। সোম যাহ বিলাকেৰে বহুৰূপ কৰ্ত্তা। ৫।
(সূর্য্যই কৈছে) বৈভী মোৰ সখী। নবাংশী সেৱীকা
দাসী আছিল। (সূর্য্যৰ) মোৰ বিচিত্ৰ পিন্ধা কাপোৰ
অলঙ্কৃত কৰা জোত্ৰেৰে বিভক্ত কৰা (বেভী, নবাংশী
ঔষধিগণ)। ৬। মনৰ ভাবেই বিচনাৰ গাক
আছিল। (কৃত্ৰ) চক্ৰ অজ্ঞান আছিল। স্বৰ্গ আৰু
ভূমি ভৰাল আছিল। —যেতিয়া সূর্য্যই নতুন স্বামীৰ
ওচৰলৈ গৈছিল। ৭। সূর্য্যৰ বথৰ দুটা স্তোত্ৰবিলাক
সূৰ্য্যৰ (নাথৰ) হস্তবিলাকে বিজ্ঞান লোৱা ঠাইত শোভা
কৰিছিল। কস্তা ঘৰৰ মানুহ অগ্নিৰ দ্বন্দ্ব আছিল।
অগ্নি বৰণাঙ্গীৰ আগত ঘোৱা (নেভা) আছিল (বা
ঘটক আছিল)। ৮। সোম (চক্ৰ) হোৱালী বিচৰা বৰ
হল। অগ্নিৰ দ্বন্দ্বো বয় (প্ৰাৰ্থী) আছিল, যেতিয়া
সূর্য্যক পণ্ডিক দিবৰ কামনাৰে (পিতা) সবিভাই ইচ্ছা
কৰিছিল। ৯। যেতিয়া পণ্ডিৰ বৰলৈ সূর্য্য গৈছিল
তেতিয়া সূর্য্যৰ বথখন মন হৈছিল, স্বৰ্গ ঢাকনি হৈছিল,

দীপ্ত চক্ৰ—সূর্য্য বথটো বজৰ হৈছিল। ১০। ঋক্ আৰু
সাম স্তোত্ৰৰ দুটা বন্দে বথখন টানি নিলে। তোমাৰ
কাৰ হখন চকৰী হল। স্বৰ্গ চলাচল কৰা বাট হল
। ১১। গৈ থকা চকৰি দুটা জুটি আছিল। চকৰিৰ দুবা
ডাল বান বায়ুৰে ৰাখিছিল। পণ্ডিক পাবলৈ যাওঁতে
সূর্য্যৰ মনোমগ্ন (মনৰ) বথত উঠিছিল। ১২। কন্যাক
দিবলগীয়া যৌতুক বিলাক সূর্য্যৰ আগতে সবিভাই
পঠিয়াই দিলে। মৰা নক্ষত্ৰত গৰুবিলাক খেদায় পঠি-
য়ালে। কাণ্ডনি নক্ষত্ৰত সোমৰ বৰৰ ফালে সেইবিলাক
পঠিয়ালে। ১৩। হে অগ্নিৰ দ্বন্দ্ব, যেতিয়া তিনি
চকৰীৰ বথত সূর্য্যক বহন কৰি নিবলৈ সবিভাক
শুধিবলৈ আহিছিল। তেতিয়া তোমালোকক সবিভাৰ
শুধিবলৈ যাবলৈ সকলো দেবতাই অনুমোদন কৰিছিল।
পিতৃ পুত্ৰাই (সবিভাই) তোমালোকক পুত্ৰ হিচাবে
লৈছিল। ১৪। হে শুভৰ পালক দ্বন্দ্ব, যেতিয়া বৰ-
স্বামী হৈ সূর্য্যৰ ওচৰলৈ আহিছিল। তেতিয়া তোমা-
লোকৰ বথৰ এটা চকৰী আগতে ক'ত থৈছিল।?—
কোনে বা দান লবলৈ আছিল?। ১৫। হে সূর্য্য,
তোমাৰ (বথৰ) দুটা চক্ৰ খুতু দেবতাই দিয়া ব্ৰাহ্মণ
সকলে জানে। এটা লুকাই থকা চক্ৰ (সম্বৎসৰ)
ব্ৰাহ্মণ সকলেহে জানে। ১৬। সূর্য্যৰ পত্নীলৈ, দেবতা
সকললৈ, মিত্ৰলৈ আৰু বন্ধলৈ, আৰু যি প্ৰাণীসকলৰ
অভিমত দাতা হয় সেই সকলোকে এৱা নমস্কাৰ
কৰিছো। ১৭। আগতে আৰু পিচত এইদৰে য়াৱা
কৰি এই (সূর্য্য আৰু চক্ৰ) সৰু লৰাৰ দৰে খেলা
কৰি যজ্ঞৰ ফালে যায়। তাৰে এজন (আদিত্যই)
সকলো প্ৰাণীজগত চাই ফুৰে। ইজন (চক্ৰই) ঋতু-
মতে, (যাচ পক) কৰি পুনঃ পুনঃ অহাবোৱা কৰে
। ১৮। এই চক্ৰই প্ৰতিদিন ওলায় নতুন নতুন হয়।
তিথি জনাই দিওঁতা এই চক্ৰই উষাৰ আগতে গৈ
হৰিৰ ভাগ ধাৰণ কৰে। গৈ গৈ তেওঁ এইদৰে
আত্মস দীঘল কৰে। ১৯। ভাল পলালৰ আৰু সিমলুৰ
কাঠেৰে সজা নানানুপৰ সোণৰ বৰণৰ সুবৰ্ণৰ সূচকৰ
বথ, হে সূর্য্য, আৰোহণ কৰি অমৃতৰ মৃগক হান
পাবলৈ সোমৰ কাৰণে নিজক লৈ যোৱা। ২০।
হে বিশ্বাবসু, এই ঠাইৰ পৰা উঠা। এই কন্যা পণ্ডি
যুক্তা হল। বিশ্বাবসু গৰ্ভক নমস্কাৰ কৰি জুতি
কৰিছো। অগ্নি পিতৃৰ লগত থকা বিয়া নিদিয়া বন্ধু
(হোৱালী) তোমাৰ কাৰণে ভাগত আছে। সেই ভাগ
তোমাৰ জন্মৰে বুলি জানিবা। ২১। হে বিশ্বাবসু,
এই ঠাইৰ পৰা উঠা। তোমাক নমস্কাৰ কৰি জুতি

কৰিছে। তুমি অন্য নিম্নহীনৰ ওচৰলৈ যোৱা —
যোক পতিৰ পত্নী কৰি দিবা ॥ ২২ ॥ হে দেবভাসকল,
যি বাটেৰে আমাৰ সখা (দম্পতিৰ) বৰ কন্যা ইচ্ছা
কৰি পিতৃৰ ওচৰলৈ যায় সেই বাট কটকটাই আক
পোন হওক । অৰ্থমা দেবতাই আমাক ভালকৈ পোৱাই
দিয়ক,—ভগ দেবতাই ভালকৈ পোৱাই দিয়ক । হে
দেবভাসকল, অনুকূল হোৱা যাতে দম্পতিয়ে সুখেৰে
লগ হয় ॥ ২৩ ॥ ভোমাক বন্ধনৰ পাশৰ পৰা মুক্তি
কৰি দিম—যি পাশেৰে ভোমাক (বন্ধনৰ দ্বাৰা)
সংযতাই বান্ধিছিল । ঋতৰ (নিয়মৰ) স্থানত ভোমাক
পতিৰ সৈতে নিযিনি চীন ঠাইত পুত্ৰৰ কাৰণ স্থাপন
কৰিম ॥ ২৪ ॥ এই (পিতৃকুলৰ) পৰা ভোমাক মোচন
কৰিম,—(ভৰ্তাৰ) ঘৰৰ পৰা নকৰে । ভৰ্তাৰ ঘৰত
ভালকৈ বান্ধি ৰাখিম । হে বৰ্ষক ইন্দ্ৰ, এই কন্যাক
সুপুত্ৰবতী আৰু সৌভাগ্যবতী কৰা ॥ ২৫ ॥ হাতেৰে
ধৰি পৃথাই ভোমাক ইয়ালৈ লৈ আহক । অগ্নিনি
দুজনে ভোমাক বথেৰে লৈ আহক । গৃহপত্নী যেতিয়া
হৈছা তুমি ভৰ্তাৰ ঘৰলৈ যোৱা । (সেই ঘৰত থকা)
সকলোকে বশ কৰি (পতিৰ বশত থাকি) পতিৰ
ঘৰত সকলোকে ভাল কথা কৰা ॥ ২৬ ॥ তুমি ইয়াত
(পতিৰ পৰিয়ালত) প্ৰিয় পুত্ৰাদিৰে সৈতে সমৃদ্ধিমতী
হোৱা । এই ঘৰৰ (গৃহপত্নী) পতি হৈ থাকিব লাগিব
বুলি জানিবা । এই পতিৰে সৈতে নিজৰ শৰীৰ একেটা
কৰিবা । বৃতা হোৱা পৰ্য্যন্ত নিজ ঘৰত কোৱাকুই কৰি
থাকিবা ॥ ২৭ ॥ কৃত্য (অভিচাৰ দেবতা) নীলা
আৰু বঙা বৰণৰ হৈছে । ওচৰত লাগি থকা (কৃত্য
দেবতা) খেদায় দিয়া হৈছে । (তাইক খেদায় দিলে)
এই বোৱাবীৰ জাতি বিলাক বৰ্জন হয় । পতি সাং-
সাৰিক কামত বান্ধ খাই ॥ ২৮ ॥ শৰীৰৰ মল লগা
বস্ত্ৰ পেলাই দিয়া । ব্ৰাহ্মণক ধন দিয়া । এই কৃত্য
ভৰি লগা, জাৱা হৈ পতিৰ মাজত সোমায় । (ভিৰোভাৰ
পিছা কাপোৰ—শৰীৰৰ মল লগা—চুন নেপাই—
এই মন্ত্ৰৰ মতে) ॥ ২৯ ॥ পতিয়ে যদি পত্নীৰ কাপোৰ
পাত পিছে, ডেউয়া দীপ্ত এই পাপকণী (কৃত্য)
লগ লগে পত্নীৰ শৰীৰ জীহীন হয় (এই মন্ত্ৰৰ মতে
দৈৱীয়কৰ কাপোৰ পিছিবও নেপায়) ॥ ৩০ ॥ বোৱাবীৰ
দোষকণী মানুহ বিলাকৰ লগত যি বন্ধা বোঁগ
আহিছে, সেই বিলাকক যজ্ঞাহঁ দেবভাসকলে য'ব
পৰা আহিছিল তালৈ লৈ যাওক ॥ ৩১ ॥ শত্ৰুবিলাকে (পৰি-
পত্নী বিলাকে) যি দম্পতিক (বেয়া কৰিবলৈ) বাটত
খাপ দি আছে (সেই বিলাক আঁতৰি যাওক) । সেই

দুৰ্গম বাট সুগম কৰি, তেওঁবিলাক পাব হৈ যাওক ।
অদাতা শত্ৰু আঁতৰি যাওক ॥ ৩২ ॥ এই বোৱাবীৰ সুমঙ্গ-
লীয়া । আহা—সকলোৱে চোৱা । তাইক আশীৰ্বাদ
কৰি সকলো ঘৰলৈ উভটি যোৱা ॥ ৩৩ ॥ এই কাপোৰ
খনে পুৰিৰ পৰা, তিতা (কটু), খেৱাটক থকা, বিহব
দৰে, ব্যৱহাৰৰ উপযুক্ত নহয় । যি বন্ধা (ঋতিকে)
সূৰ্য্যাক জানে সেই ব্ৰাহ্মণৰ এইখন কাপোৰ উপযুক্ত
॥ ৩৪ ॥ সূৰ্য্যাক ৰূপ আৰু পিছা, কাপোৰ চোৱা,
(কাপোৰৰ) পাৰী, ওৰণী লোৱা কাপোৰ ফাটি-চিৰি
তিনি ভাগ হৈছে । ঋতিক বন্ধাই সেই কাপোৰ শোধন
কৰি লব পাৰে ॥ ৩৫ ॥ হে পত্নী, ভোমাক হাত মই
ধৰিছো । সৌভাগ্যৰ কাৰণে যাতে তুমি মোৰ (ভোমাক
স্বামীৰ) লগত বৃতা হবগৈ পাবা । ভগ, অৰ্থমা, সখিতা,
পৃথ দেবতা সকলে ভোমাক আৰু মোক গাৰ্হ-পত্নীৰ
ব্ৰতৰ কাৰণে দিছে ॥ ৩৬ ॥ হে পৃথ, অতি মঙ্গল তেওঁক
(পত্নীক) মোৰ ওচৰলৈ পৰিওৱা । যাব
প্ৰহাৰ কৰে (তেওঁক ওচৰলৈ পৰিওৱা) ॥ ৩৭ ॥ হে অগ্নি,
ভোমাক আগতে যোঁতুক কৰি সূৰ্য্যাক লগত লৈ আহিল ।
পুনঃ পতিক এই পত্নী পুৰৰ সৈতে দিয়া ॥ ৩৮ ॥ পুনঃ পত্নীক
অগ্নিয়ে আয়ুষ আৰু মেধাৰে সৈতে স্বামীক দিলে ।
এই পতি এশ শবৎ জীয়াই থাকি দীৰ্ঘায়ু হওক ॥ ৩৯ ॥
(কন্যাক) সোমে প্ৰথমতে পালে । গন্ধৰ্বই পাচত
পালে । অগ্নিয়ে তৃতীয়তে পালে । চতুৰ্থত মানুহ
পতিয়ে পালে ॥ ৪০ ॥ সোমে গন্ধৰ্বক প্ৰথমে দিলে ।
গন্ধৰ্বই অগ্নিক দিলে । অগ্নিয়ে এই কন্যাক ধন আৰু
পুত্ৰৰে সৈতে মোক দিলে ॥ ৪১ ॥ ইয়াতেই তুমি থকা ।
বেলেগ হৈ নেযাবা । সম্পূৰ্ণ আয়ুষ লাভ কৰা । পুত্ৰ
আৰু নাতিৰে সৈতে ধেমালী কৰি নিজ ঘৰত আনন্দ
কৰি থাকা ॥ ৪২ ॥ প্ৰজাপতি দেৱতাই আমাক পুত্ৰ
দিয়ক । অৰ্থমাই বৃতালৈকে ৰাখক । তুমি অমঙ্গল
নোহোৱাকৈ পতিৰ ওচৰত থকা । আমাৰ হঠেঠীয়া
(মানুহৰ) আৰু চাৰিঠেঠীয়া (জন্তুৰ) সুখ কৰা হোৱা
॥ ৪৩ ॥ হে পত্নী, তুমি অযোবা (জ্যেষ্ঠহীন) চকুৰ
হোৱা । পতিহা নহবা । জন্তুক হিডকাৰিণী হোৱা ।
ভাল মন আৰু বৃদ্ধিৰ হোৱা । দেবতা কামনা কৰা
বীৰ পুত্ৰ প্ৰসবিনী সুখকৰ হোৱা । আহাৰ
খকব দৰে ॥ ৪৪ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি এই বোৱাবীৰক দুপুত্ৰ-
বতী আৰু সুভাগ্য কৰা । এওঁৰ দৰ্শোটা পুত্ৰ আৰু
পতিক একাদশ পুত্ৰ কৰা ॥ ৪৫ ॥ হে বোৱাবীৰ তুমি
সহৰেবৰ, শাহৰেবৰ, নন্দেবৰ আৰু দেওবৰ সন্তানজী
হোৱা (সন্তানজীৰ দৰে বশ কৰিব পৰা হোৱা) ॥ ৪৬ ॥

সকলে। দেবতাই মন বিলাক একেলগ করক। দুঃখ নাইকিয়া করক। জলে, বড়াহে, মন একেলগ করক। বাতাই, দাতীয়ে (সবরতীয়ে) মন ভাল কবি দিয়ক ॥ ৪৭ ॥

৮৬ সূক্ত—খ ২৩।

খবি. ইজ্রঃ ৭।১৩।২৩ ইজ্রব পুত্র বুধাকপি ;
২-৩।১।১০।১৫-১৮ ইজ্রানী । ছন্দ—পংক্তি ।
দেবতা—ইজ্র ।

অভিষব কবোতাই সোম অভিষব নকবা হল। ইজ্র দেবতাক সিহিতে নমনা হল। যদিও মই সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ মোব সখা আক পুত্র বুধাকপি যজ্ঞব গবাঁকী, সোমেবে পবিপুষ্ট হৈ সোম পান কবি হ্রষ্ট হৈছে ॥ ১ ॥ হে ইজ্র, তুমি অতি দুঃখ পাই বুধাকপিক খেদি গৈছ। অন্য ঠাইত ক'তো সোম পান কবি-বলৈ বিচাৰি পেরা নাট। ইজ্র সকলোতলৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ২ ॥ হে ইজ্র, তোমাৰ প্রতি এই যুগকণী হবিবর্ণব বুধাকপিয়ে কি প্ৰিয় কাম কবিলে যে পুষ্টিযুক্ত ধন উদাৰ হৈ তৎক্ষণাৎ ডাক দিলা। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৩ ॥ হে ইজ্র, তোমাৰ প্ৰিয় যি এই বুধাকপিক বন্ধা কৰি আছা, ই কুকুবে ববাহ বিচাৰি খাওক। ডাক কানত ধৰি আনা। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৪ ॥ মোক যজ্ঞমানে কল্পনা কৰা বিশেষকৈ দিয়া প্ৰিয় খিউ এই (বুধাকপি) বান্ধবে নষ্ট কবিলে। মই ইয়াৰ মূব টুকুৰা টুকুৰকৈ ভাঙিম। বেরা কাম কৰি ইয়াৰ সুখ দাতী মই নহম। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৫ ॥ মোব বাহিৰে অন্য ভিবোতা বেচি সৌভাগ্য বতী নহয়। মোব বাহিৰে অন্য ভিবোতা অতি সুখী নহয়। মোব বাহিৰে অন্য ভিবোতা স্বামীৰ প্রতি সন্তোষ দিওতা, লবীৰ এৰি দিওতা নাই। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৬ ॥ হেবা আইমাতৃ, ইজ্রক স্নানভ কৰোতা; তুমি যেনেকৈ কৈছা তেনেকৈয়ে সোনকালে হওক। মোব পিতাই তোমাৰ সুখ কৰক। মোব পিতাই তোমাৰ সন্তোষ দিয়ক। মোব পিতা ইজ্রই তোমাৰ শ্ৰুত হৰ্ষ দিয়ক। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৭ ॥ হে-শোভিত বাহুব, শোভিত আজুনিব, বহুত চুলিত; শক্ত উকব, বাবৰ পত্নী, তুমিনো আমাৰ বুধাকপিক ইমান গুণ কিত্ত করিছ? ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৮ ॥ এই বুধাকপি পছটোৱে মোক বীৰ নাইকিয়া কৰি। মন নকৰিবে। মই যে বীৰ পুত্ৰবতী আক মকড়ৰ মতা বীৰ ইজ্রব পত্নী। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ৯ ॥ নাই-মকড় (মকড়) বিধাতী পুত্ৰবতী ইজ্রব পত্নীয়ে

পুৰণি কালৰ পৰা সাধবণ যজ্ঞলৈ আক যজ্ঞমলৈ যায়। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১০ ॥ এই নাবীসকলৰ ভিতৰত ইজ্রানীক সৌভাগ্যবতী বুলি মই (ইজ্রই) জানো। এই ইজ্রানীৰ পত্নী সকলোতকৈ ওপৰ। ইজ্র অন্যৰ দৰে বুঢ়া হৈ নমবে। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১১ ॥ হে ইজ্রানী, মই সখা বুধাকপিক বাহিৰে (আনৰ বন্দিত থাকিলে) ভাল নেপাওঁ। পানীৰে পবিষ্কাব কৰা প্ৰিয় এই হবি দেবতাৰ মাজত মোব ওচৰলৈকে যায়। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১২ ॥ বুধাকপিৰ (মোব) আই হে ধনবতী, সুপুত্ৰবতী, হে ইজ্রানী, ভাল বোৱানী যুক্ত, তোমাৰ এই ইজ্র সেনে সমর্থ; শীঘ্ৰেই প্ৰিয়, সুখকৰ পত্ৰ হবি উৎসৰ্গ কৰে। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১৩ ॥ মোব কাৰণে পোন্ধৰটা বা কুৰিটা ব্ৰতৰে সৈতে (ইজ্রানীয়ে পথিওৱা যষ্টীসকলে) পাক কৰে। মোব দুয়োটা পেট যষ্টীই সোমেবে পবিপূৰ্ণ কৰে। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১৪ ॥ ভীক সিঙৰ ব্ৰহ্মে শৰ কৰি গৈ গকৰ পাণৰ মাজত যেনেকৈ বমন কৰে সেইদৰে হে ইজ্র, তুমি মোব লগত আনন্দ কৰ। হে ইজ্র, খেতিয়া মই ইজ্রা কৰি সোম অভিষব কৰি দিওঁ তেতিয়া তোমাৰ হৃদয়ত (সমুদ্র) মছন কৰা সমুদ্রত শক্ত হোৱা দৰে হৈ ধোৱা। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১৫ ॥ ১৬ আৰু ১৭ ঋক কাম সূত্ৰাংক বাবে ছপা নহব। হে ইজ্র, এই বুধাকপিয়ে অন্যৰ ধন অগ্ৰহণ কৰাক বিচাৰ উলিয়াওক। অস্ত্ৰ, উধান, নতুন চক আৰু এগাড়া খৰি আনক। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১৮ ॥ যজ্ঞমান সকলক চাই, দাস আৰু আৰ্য্যক চাই বেলেগ কৰি মই এই যজ্ঞলৈ যাওঁ। হবি পাক কৰা সোম চেপা যজ্ঞমানৰ সোম পান কৰিম। বুজ্জমান যজ্ঞমানক চাওঁ। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ১৯ ॥ মক-দেল আৰু খৰি কাটব পৰা (সক কাঠনি) কিমান যোজন আভৰত আছে? হে বুধাকপি, তুমি শক্তৰ ওচৰ পৰা আমাৰ ববলৈ আহা,—যজ্ঞব ববলৈ আহ। ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ২০ ॥ হে বুধাকপি, তুমি আকৌ আহ। তুমি আহিলে আমি তোমাৰ ভাল কাম স্থিৰ কৰি দিম। যত নাপি কৰা নুখাই উত্তৰ হলেই এই বাটেদি ববলৈ আহিবা। (মই) ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ২১ ॥ হে ইজ্র আৰু বুধাকপি তোমালোক দুয়ো ওপৰলৈ উঠি ববলৈ আহ। বাহিৰ বস ধোৱা সেই জন্তো কি হল? বান্ধক আমোদ দিয়া জন্তো ক'লৈ গছ? ইজ্র সকলোতকৈ শ্রেষ্ঠ ॥ ২২ ॥ হে শব, গৰু নাহব বান্ধব যোজ্জলীয়ে একে

অগ্নি একুবি পুত্ৰ ওপজালে। যাব গৰ্ভত কুৰিটা পুত্ৰ
বহিলে, তাইব কল্যাণ হওক। ইল্ল সকলোতকৈ
জ্যেষ্ঠ ॥ ২৩ ॥

৮৭ সূক্ত—খ ২৫।

অগ্নি—ভবদ্বাজব পুত্ৰ পায়। হুন্দ—ত্ৰিষ্ঠুত্ ;
২২-২৫ অল্পৰূপ্ । দেবতা—বকোহা অগ্নি।

বাক্স মৰা বলবান অগ্নিক হিঁউৰে আহুতি
দিয়। মিত্ৰ যজমানৰ ঘৰলৈ যাম। সেই অগ্নিক
কৰ্ম্মবস্ত পুৰুষৰ দ্বাৰা শিখাবে চোকা কৰি প্ৰজ্জ্বলিত
কৰা হৈছে। সেই অগ্নিয়ে আমাক দিনত বাক্সৰ পৰা
বক্ষা কৰক। বাতিও বক্ষা কৰক ॥ ১ ॥ হে জাতবেদ,
সম্যক জলোৱা লোহাৰ দৰে দাঁতৰ (শিখাৰ), তুমি
বাক্স বিলাকক শিখাবে পোৱা। মাৰণ কৰা বিলাকক
শিখাবে পোৱা। কেচা মঙহ খোৱা বোৰক চিঙি
মুখত ভৰাই দিয়া ॥ ২ ॥ হে দুয়ো পাৰি দাঁত থকা
অগ্নি, তুমি দুয়ো পাৰি দাঁত চোকা কৰি বাক্সক
লগাই দিয়া। ওপৰ আৰু তল জগত বক্ষা কৰা।
আৰু হে বজা, তুমি অন্তৰীক্ষত থকা বাক্স বিলাক
খেদি যোৱা আৰু সেই বিলাকক চোবাই খাই পেলোৱা
॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞ আৰু ক্ষুতিৰে তোমাৰ
কাঁৰ বিলাকৰ আগ বিলাক দাঁতৰে চোকা কৰি সেই
কাঁড় বিলাকেৰে বাক্স বিলাকৰ বুকুত বিন্ধি, এই
তোমাৰ লগত যুজা বাক্সৰ বাহু ডাঙি দিয়া (পুৰি
পেলোৱা) ॥ ৪ ॥ হে জাতবেদ, তুমি বাক্সৰ ছাল
বিন্ধি দিয়া। এই চিংসক বিলাকক যন্ত্ৰৰ দৰে ভাপেৰে
মাৰি পেলাবলৈ গাব পাবে পাবে চিঙি, মঙহ বিচাৰি
খোৱা বিলাকক খাই পেলোৱা (পুৰি পেলোৱা) ॥ ৫ ॥ হে
জাতবেদ, অগ্নি তুমি পৃথিৱীত থাকি বা অন্তৰীক্ষত আকাশ
মাৰ্গত ফুৰি গৈ য'তে বাক্স দেখা, সেই বাক্সক,
শব মাৰিব জনা তুমি শবৰে বিন্ধি দিয়া ॥ ৬ ॥ আৰু
হে জাতবেদ অগ্নি, হাতেৰে বাক্সে ধৰি মোক মাৰিব
গোজা বাক্সৰ হাতৰ পৰা মোক তোমাৰ অন্ত্ৰেৰে
বক্ষা কৰা। মুখা তুমি, জলি সিহঁতক মাৰা। সেই
কেচা মঙহ খোৱা বাক্স বিলাকক শব কৰা লগে
খাওক ॥ ৭ ॥ হে জতি ডেকা অগ্নি, যি বাক্সে বা
অন্য পিশাচ আদিয়ে এই যজ্ঞত দহিত কৰিবলৈ আহে
সেই বাক্সক নিজ জুইৰে পুৰি, পানীক হাই কৰি
দিয়া ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, তুমি ভীৰু ভেজৰে আমাৰ
যজ্ঞ বক্ষা কৰা। হে বিধিৰে জানী অগ্নি, মেলা যজ্ঞ
বস্তুসকলৰ ওচৰলৈ লৈ যোৱা। হে মানুহক চোৱা

অগ্নি, হিংস্ৰ বাক্সে যেটিক জ্বলা ভোঁমাক হিংসা
কৰিব নোৱাৰে (মুখাই দিব নোৱাৰে) ॥ ৯ ॥ হে
মানুহক চোৱা অগ্নি মানুহক অনিষ্ট কৰা বাক্সক
ডালকৈ লক্ষ্য কৰিবা। বাক্সৰ তিনিটা মূৰ চিঙি
দিয়া। তাৰ ওচৰত থকা বাক্সক নিজ বলেৰে মাৰা।
এইদৰে তিনিটা বাক্সৰ ভৰি চিঙি দিয়া ॥ ১০ ॥ হে
জাতবেদ অগ্নি, তোমাৰ শিখা বিলাকেৰে বাক্সক
তিনিবাৰ বান্ধিবা (পুৰিবা),—যি বাক্সে অসত্যৰে
সত্যক নষ্ট কৰে। সেই বাক্সক নিজ শিখাৰে পিহি
স্তোত্ৰ কবোতাৰ আগত পেলায় দিয়া ॥ ১১ ॥ হে অগ্নি,
চিঞাৰি থকা বাক্সৰ ওপৰত তোমাৰ চকু (তেজ)
নিষ্ক্ষেপ কৰা, যি চকুৰে, নথৰে আচোৰা বাক্সক লক্ষ্য
কৰি চাবা। সত্যক অসত্যৰে নষ্ট কৰা অজ্ঞানীক
দৈব জ্যোতিৰে সম্পূৰ্ণকৈ পুৰি দিয়া ॥ ১২ ॥ হে অগ্নি,
আজি যি দম্পত্যয়ে কাৰ্জিয়া কৰিছে, যি স্তোতা সকলে
পৰস্পৰ কটু বাক্য প্ৰয়োগ কৰি কাৰ্জিয়া কৰিছে,
সেই সকলো খঙ (কপা) বাক্সক মনৰ পৰা ওলোৱা
কাঁড়েৰে হৃদয়ত বিন্ধি দিয়া ॥ ১৩ ॥ হে অগ্নি, যেটকৈ
জ্বল তাপেৰে বাক্স বিলাকক মাৰা, তোমাৰ জলি
থকা শিখাৰে মাৰা। মুখ্য কাম কৰা বাক্সক পোহ-
বেৰেই মাৰা। মানুহৰ প্ৰাণেৰে তৃপ্ত হোৱা অসুবক
জ্বলাই মাৰা ॥ ১৪ ॥ আজি দেবতা সকলে মানুহ মৰা
বাক্সক মাৰক। এই কটু বাক্যৰ শপত খাই অহা
বাক্সৰ গাত আমাৰ অভিলাপ লাগক। মিছা কথা
কোৱা এই বাক্স বিলাকলৈ শব গৈ মৰ্ম্মভেদ কৰক।
বিশ্বব্যাপী অগ্নি শিখাই বাক্স বিলাকৰ ওচৰ পাওকগৈ
॥ ১৫ ॥ যি বাক্সে পুৰুষৰ মঙহ খাই, যি বোঁৱাৰ
মঙহ খাই, যি পতৰ মঙহ খাট, যি গৰুৰ গাখাৰ চুৰ
কৰে, হে অগ্নি, সিহঁতৰ সকলোৰে মূৰ বিলাক শিখাৰে
চিঙি পেলোৱা ॥ ১৬ ॥ হে মানুহক চোৱা অগ্নি, লকৰ
বহুৰেকীয়া যি গাখাৰ আছে, সেয়া বাক্সে নেপৰাওক।
যি বাক্সে গৰুৰ গাখাৰেৰে তৃপ্ত হবলৈ বিচাৰে, সেই
বুদ্ধ কৰিবলৈ যোৱা বাক্সৰ মৰ্দ্দহান তোমাৰ শিখাৰে
বিন্ধি দিয়া ॥ ১৭ ॥ হে অগ্নি, বাক্স বিলাকে গৰুৰ
গোহালাত থকা বিষ খাওক। দুষ্টৰ বাক্সক বিশ্বক
তোমাৰ অন্ত্ৰেৰে চিগি অদিতিব বলী হওক। সন্নিহা
দেবতাই এই বাক্স বিলাক (সিংহক) বিন্ধক। গজ-
পছমিৰ অসাব অংশ সিহঁতে পাওক ॥ ১৮ ॥ হে অগ্নি,
তুমি সদায় বাক্স বিলাক মাৰিবা। যিকোনো ভোঁৱক
দুষ্ট বাক্সে জিকিব নোৱাৰিলে। ইনই বাক্স
বিলাকৰ অনুক্ৰমে সকলো সমুখে পুৰি পেলোৱা

ভোমার শব্দ পৰা সিহঁত যুক্ত নহওক ॥ ১৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি আমাক দক্ষিণ ফালে বক্ষা কৰা, উত্তৰ ফালে বক্ষা কৰা । পিচ ফালে আৰু আগ ফালে (বা পশ্চিম আৰু পূব ফালে) বক্ষা কৰা । ভোমার অতি উপত্য, অজব, জ্বলি থকা বজ্জি বিলাকে পাপ কৰা বাক্স বিলাকক পুৰি মাৰক ॥ ২০ ॥ হে বজ্জি অগ্নি, কৰি তুমি কবি কৰ্ম্মেৰে পিচ ফালে, আগ ফালে উল ফালে আৰু ওপৰ ফালে বক্ষা কৰা । হে মিত্ৰ অগ্নি, অজব তুমি সখা সোতাক মোৰ বুঢ়ালৈকে দীৰ্ঘায়ু কৰিবা । হে অমৰ অগ্নি, তুমি মৰ্ত্যক বক্ষা কৰা ॥ ২১ ॥ হে বলভ উৎপন্ন অগ্নি, তুমি পূবক, মেধাবী, আমি দিনো কুটিল কৰ্ম্মা, হস্তা, বাক্সক মাৰিবলৈ ভোমাক ধ্যান কৰো ॥ ২২ ॥ হে অগ্নি, তুমি কুটিল কৰ্ম্মা বাক্স বিলাকক ভোমার ব্যাপ্ত, ভীক্ষু জুইৰে পুৰি দিয়া । উপত্য কৰা অন্তৰে পোবা ॥ ২৩ ॥ হে অগ্নি তুমি যোৰকৈ (ছটাকৈ) থকা কিম্বদ বাক্স বিলাক দহন কৰা । হে মেধাবী অগ্নি, কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা ভোমাক স্তুতিৰে ভীক্ষু কৰিছো ।—জাগৃত হোৱা ॥ ২৪ ॥ হে অগ্নি, ভোমার বলৰে বাক্সৰ হৰণ কৰিব পৰা বল নাপ কৰা । বাক্সৰ বল কেউকালে ভাঙি দিয়া ॥ ২৫ ॥

৮৮ সূক্ত—ঋ ১৯ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ বা বামদেবৰ পুত্ৰ মূৰ্ধা ।
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—সূৰ্য্য আৰু বৈশ্বানৰ অগ্নি ।

দেবতাৰ প্ৰিয় যি সোমায়ক হৰি, সূৰ্য্যক জনা, স্বৰ্গ স্পৰ্শ কৰা আগুত আহুত কৰা (সোম) উৎপাদন, পূৰণ আৰু ধাৰণ কৰিবলৈ সকলোৰে সুধকৰ অগ্নিক দেবতা সকলে বৰ্জন কৰিলে ॥ ১ ॥ অজকাৰত গ্ৰাস কৰি ঢাকি ৰখা গোটেই জ্বন যি বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ পৰা ওলালত আবিৰ্ভাব হল, সেই বৈশ্বানৰ অগ্নিৰ পৰীক্ষণ কৰ্ম্মৰ কাৰণে দেবতা সকলে পৃথিবীত, স্বৰ্গত পদনীত আৰু গহ-গছনি বিলাকত আনন্দ কৰি থাকিল ॥ ২ ॥ যজ্ঞাই দেবতা সকলৰ অনুমতি ক্ৰমে মই সেই অজকাৰ, মহান, অজি বৈশ্বানৰক ভোষণ কৰিম,—যি অগ্নিয়ে পৃথিবীত জলক এই স্বৰ্গত মিহাৰ কৰিছে আৰু জ্যোতিৰে পৃথিবীত জলক এই স্বৰ্গত মিহাৰ কৰিছে ॥ ৩ ॥ দেবতাই স্নেহন কৰা যি বৈশ্বানৰ অগ্নি প্ৰথম হোতা হল, থাকে সিহঁতৰ মধ্যস্থত কৰিলে এই জাতবেদ অগ্নিয়ে উল্লা, চৰাই, কনকশীল জন্তু, হাবাৰ আদি চকুত

জগৎ সোনকালেই সৃষ্টি কৰিলে ॥ ৪ ॥ হে জাতবেদ অগ্নি, তুমি ত্ৰৈলোক্যৰ মুখৰ ওপৰত আদিত্যৰূপে জ্বলি আছা, সেই বৈশ্বানৰ অগ্নিক, ভোমাক, অৰ্চনীয় স্তুতিৰে, উচ্চৈৰে পূজন কৰিম । তুমি দ্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰি যজ্ঞাই হৈছা ॥ ৫ ॥ বৈশ্বানৰ অগ্নি মৰ্ত্তি পৃথিবীৰ মানুহৰ মূৰৰ ওপৰে হয় । তাৰ পাচত পূৰ্ণা উৎপন্ন হৈ সূৰ্য্য হয় । তেওঁক যজ্ঞ সম্পাদন কৰা সকলৰ জ্ঞান বুলি কয়,—যি তাকে জানি অস্তবীক্ষণ বাটেৰে খবকৈ চলি যায় ॥ ৬ ॥ যি বৈশ্বানৰ অগ্নি সম্যক দীপ্ত, দৰ্শনীয়, স্বৰ্গত যাৰ স্থান, যি দীপ্তিমত হৈ পোহৰ কৰে সেই অগ্নিক সকলো দেবতাই স্তুত বাঢ়োৰে হৰি দি হোম কৰে ॥ ৭ ॥ প্ৰথমে স্তুত বাঢ়োৰে নিম্পন্ন কৰি অগ্নিক (মথন কৰি) উলিয়াই লৈ পাচত দেবতাই হৰি উৎপাদন কৰিলত সেই অগ্নিত এই দেবতা সকল যটুবা হল,— শবীৰ বক্ষক হল । ত্ৰৈলোক্যত সেই অগ্নিক জানে, পৃথিবীত জানে, অজ-বাক্সতো জানে ॥ ৮ ॥ যি বৈশ্বানৰ অগ্নিক দেবতা সকলে উৎপাদন কৰিলে, যাক সকলো জ্বনে হোম কৰিলে, সেই অগ্নিয়ে জ্যোতিৰে পৃথিবীত, অস্তবীক্ষিত আৰু স্বৰ্গত পোন বাটে গৈ মহত্বৰে সৈতে তাপ দিয়ে ॥ ৯ ॥ দেবতা সকলে স্তোত্র কৰ্ম্মেৰে সৈতে দ্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰা অগ্নিক স্বৰ্গত উৎপাদন কৰিলে । সেই সুধকৰ অগ্নিকেই (যজ্ঞত) তিনিভাগ কৰিলে । তেওঁ পৃথিবীত সকলো কপেৰে গহ-গছনিত পাক কৰে (গহ-গছনিৰ ভিতৰত থাকে) ॥ ১০ ॥ যেতিয়া অদিতিৰ পুত্ৰ সূৰ্য্যক আৰু এওঁ অগ্নিক যজ্ঞাই দেবতাসকলে ত্ৰৈলোক্যত ধাৰণ কৰিলে, যোতরা দুয়ো জংগশীল একেলগ হৈ প্ৰাদুৰ্ভাব হল, তেতিয়া সকলো জ্বনৰ প্ৰাণীয়ে এওঁ বিলাকক দেখিলে ॥ ১১ ॥ দেবতাসকলে সকলো জ্বনৰ হিতকৰ অগ্নিক দিনৰ ধৰণা সূৰ্য্য কৰিলে, যি—বৈশ্বানৰ অগ্নি উষাত প্ৰকাশ কৰি বিস্তাৰিত হয় । তেওঁ তেজৰে চলি গৈ অজকাৰ গুহাই দিয়ে ॥ ১২ ॥ মেধাবী সকলে (আৰু) যজ্ঞাই দেবতাসকলে জবাবহিত বৈশ্বানৰ অগ্নিক (সূৰ্য্যায়ক অগ্নিক) জ্বলাইছিল । তেওঁ পূৰণি গতিশীল, পূজ্য, বহু, বৃদ্ধ, অধ্যাক আৰু মক্ষত্ৰবিলাক জ্যোতিৰে পৰাজিত কৰিলে ॥ ১৩ ॥ সমস্ত জ্বলি থকা কৰি, বৈশ্বানৰ অগ্নিক যন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছো, যি (বৈশ্বানৰ অগ্নিয়ে) মহিমাৰে বহল দ্যাবাপৃথিবী পৰি-ভব কৰিছে,—আৰু যি উল ফালৰ পৰা আৰু ওপৰ ফালৰ পৰা (এই সূৰ্য্যায়ক দেবতাই) তাপ দিয়ে ॥ ১৪ ॥ পিতৃসকলৰ, দেবতাসকলৰ আৰু জ্যোতিৰে স্তুতি কৰি

মূলি মই জনিহো। যি সকল পিতৃ (স্বৰ্গ) আৰু মাতৃ (পৃথিবী) মাজত আছে সেই সকলো অগ্নিৰে সংস্কৃত হৈ (অৰ্থাৎ দাহ কৰাৰ পাচত) দেবলোক আৰু পিতৃ জোক্তলৈ। সেই বাটেদি যায়গৈ (এই বিষয়ত গীতাৰ ৮।১৫-১৬ শ্লোক দ্ৰষ্টব্য) ॥ ১৫ ॥ ওপৰত উপন্ন হোৱা, একেজন হৈ থকা দুয়ো দ্যাবাপৃথিবীত ফুৰা, স্তুতিৰে স্পৰ্শিত কৰা অগ্নিক ধাৰণ কৰি ভেওঁ তবনীয়ে (সূৰ্য্যই) নীপামান হৈ ভুল নকৰাকৈ সকলো ভুবনৰ ফালে ঘূৰ কৰি গৈ থাকে ॥ ১৬ ॥ যেতিয়া অগ্নি (ইটো) হোৱা অগ্নি আৰু সিটোৱে (বায়ুকণা) দুয়ো বিবাদ কৰি থকা আমাৰ যজ্ঞৰ নেতাৰ ভিতৰত কিমানে আনে? মধা সকলে যি যজ্ঞ কৰিব পাৰে আৰু যজ্ঞৰ অনুষ্ঠান কৰে (ভেওঁ বিলাকৰ ভিতৰত) কোনে এই বিবাদৰ কাৰণ কথা কব পাৰে (এইটো এটা সাঁথৰৰ দৰে ঋক) ॥ ১৭ ॥ অগ্নি কিমান সংখ্যাৰ? সূৰ্য্য কিমান? উষা কিমান? পানী কিমান? হে পিতৃসকল তোমালোকক স্পৰ্শায়ুক্ত বচন মই নকওঁ (কিস্ত) হে মেধাবী সকল, তোমালোকক সুখৰ (প্রকৃত বিষয় টোকে) জানিবলৈ শুধিহো? (এইটোও সাঁথৰেই) ॥ ১৮ ॥ হে মাজনিখান (বায়ু) যেতিয়ালৈ ভাল চৰাই বাতিয়ে উষাৰ প্ৰভাক টাকি বাখে, তেতিয়ালৈ নিকটী জ্ঞানগ জোতাই দৈব হোতাৰ হোতৃৰ কৰ্ম কৰিবলৈ যজ্ঞলৈ আহি, বহি হোতাৰ কৰ্ম কৰে ॥ ১৯ ॥

৮৯ সূক্ত—ঋ ১৮।

ঋষি—বিষ্ণুমিত্ৰৰ পুত্ৰ বেণু। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

অতি নেতা ইন্দ্ৰক স্তব কৰা। যি ইন্দ্ৰৰ মহত্ব এনে যে পৃথিবীৰ মাজ পৰ্য্যন্ত পৰব বল পৰাওব কৰে। ভেওঁ মানুহৰ ধাৰক। যি নদীবিলাক মহত্বৰে বৃদ্ধি কৰি (অজকাৰ নাশ কৰা) বলৰে দ্যাবাপৃথিবী পূৰণ কৰিলে ॥ ১ ॥ সুৰীয়াবান সেই ইন্দ্ৰই ভেওঁৰ বলবীৰ্য সাৰথানে বথৰ চকৰি ঘূৰোৱা দৰে ঘূৰাই থাকে। ভেওঁ কাম কৰিবলৈ খৰকৈ যোৱা যোৱাৰ দৰে ক'লা এজাৰ পোহৰেৰে আঁতৰাই দিয়ে ॥ ২ ॥ হে ভথ কৰোতা, যোৱাৰে সৈতে সমানে মিলি ইন্দ্ৰৰ কাৰণে এনে এটা নতুন স্তোত্ৰ উচ্চাৰণ কৰা। যি স্তোত্ৰ বোৱা নহয় আৰু স্বৰ্গ আৰু পৃথিবীত অনুপম হয়। যি ইন্দ্ৰই যজ্ঞে যজ্ঞে পিঠি বিলাক ঘন কৰা দৰে স্তোত্ৰ বিলাক ঘন কৰে, পাত্ৰক চিনি পাই আৰু লগাক মেৰব ॥ ৩ ॥ ইন্দ্ৰৰ কাৰণে মেধাবী নিচিগাকৈ থকা

যি স্তুতি আছে, (সেই স্তুতি) অন্তৰীক্ষৰ মূলৰ পৰা পানী পথিওৱা দৰে (ভেওঁলৈ) পথিৱাই দিব লাগে, যি ইন্দ্ৰই দ্যাবাপৃথিবীক কৰ্মৰে বথৰ চকৰি শালমাৰিত লগায় বখা দৰে ৰাখি দিলে ॥ ৪ ॥ ঋ উজ্জেক কৰা, কিপ্ৰ গ্ৰহাৰকাৰী, শত্ৰুক কঁপাই দিয়া, কৰ্মবান, অজ্জ যুক্ত, ঋজীৰি সোমে অভস গহব হাবিবিলাক বৰ্জন কৰে। (ভেনেকৈ হলেও) সমান হলেও জোখ মাপ কৰিলে ইন্দ্ৰক আকৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰে (ইন্দ্ৰৰ সমান হব নোৱাৰে) ॥ ৫ ॥ যি ইন্দ্ৰৰ সৈতে দ্যাবাপৃথিবী তুলনা নহয়, পানী উপমা নহয়, অন্তৰীক্ষ, পৰ্বত (আদি) উপমা নহয় সেই ইন্দ্ৰৰ কাৰণে সোম কৰণ হৈছে। সেই ইন্দ্ৰই যেতিয়া শত্ৰুৰ ওপৰত ঋগ্ৰ প্ৰয়োগ কৰে তেতিয়া দূত বিলাকে লৰাই দিয়ে আৰু টান বিলাকো ভাঙি দিয়ে ॥ ৬ ॥ ইন্দ্ৰই যুদ্ধক বধ কৰিলে। কুঠাৰেৰে হাবি কটা দৰে শত্ৰুৰ নগৰ ভাঙিলে। নৈ বিলাক মুকলি কৰি দিলে। মেঘক নতুন কলহ ভঙা দৰে ভাঙিলে। ইন্দ্ৰই নিজে নিৰ্দেশ দিয়াত মকডসকলে শানী আমাৰ ফালে আনি দিলে ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বীৰ তুমি স্তোতাৰ ঋগ্ৰ মৌচন কৰা। অস্ত্ৰেৰে জন্তৰ পাৰ (গাখি) বিলাক কটা দৰে স্তোতাৰ উপদ্রব নাইকিয়া কৰা। মিত্ৰ আৰু বৰ্ণনৰ কাৰ্য্য নষ্ট কৰা নৃশংস মানুহক মৰা ॥ ৮ ॥ যি দুই কাম কৰিবলৈ যোৱা মানুহে মিত্ৰ দেবতাক আমনি কৰে, অৰ্য্যমাক আমনি কৰে, সজ্ঞত থকা মকড সকলক আমনি কৰে, বৰ্ণক আমনি কৰে, হে কামবৰী ইন্দ্ৰ, তুমি প্ৰয়োগ কৰা কামবৰী, জিলিকি থকা বজ্জক (দেই মানুহক মাৰিবলৈ) ভীক্ষু কৰা ॥ ৯ ॥ দ্যালোকৰ ইন্দ্ৰ ঈশ্বৰ, পৃথিবীৰ, পানীৰ আৰু পৰ্বতবিলাকৰ ইন্দ্ৰ ঈশ্বৰ। প্ৰযুক্ত সকলৰ আৰু জ্ঞানী সকলৰ ইন্দ্ৰ ঈশ্বৰ। লাভ কৰা ধন পালন কৰিবলৈ, নতুন বস্ত্ৰ লাভ কৰিবলৈ ইন্দ্ৰক আহ্বান কৰিব লাগে ॥ ১০ ॥ ইন্দ্ৰ বাতিতকৈও বহল, দিনতকৈও ডাঙৰ, অজবোক্তকৈ, সমুদ্ৰ ধাৰণ কৰা ঠাইতকৈও ডাঙৰ, বায়ুৰ প্ৰসাৰনত কৈও বহল। পৃথিবীৰ অত স্যামাতকৈও ডাঙৰ, নৈ বিলাক আৰু মাটিতকৈও বেচি ॥ ১১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ কাত নোহোৱা বজ্জ জলজ উষাৰ দৰে পৰ্য্যন্ত শত্ৰুৰ ওপৰত পৰক। অতি ভাগ্যক লক্ষকাৰী শত্ৰুক বজ্জপাতৰ শিলৰ দৰে বিদ্ধি দিয়া ॥ ১২ ॥ প্ৰথম ঋগ্ৰ পাদন হৰ্ষভেই ইন্দ্ৰক (চ'ত আদি) ঋগ্ৰ বিলাকে অনুধাৰণ কৰিলে। ঋষি বিলাকে আৰু পৰ্বত বিলাকে পাণ্ডতে আহিল। দ্যাবাপৃথিবী ইন্দ্ৰ কৰিয়েই পঠিত

আছিল। পানীয়েও ইন্দ্র পানচড়ে আছিল ॥ ১৩ ॥
হে ইন্দ্র, তোমার সেই শত্রুও পবিত্র জেপণ করা অস্ত্র
ক'ত আছে, যি অস্ত্রেরে যুদ্ধ করণে অহা শত্রুক
যিদ্ধিবা? যেনেকৈ বলীশালভ জন্তু বিলাক মাটিত
পরি যায় তেনেকৈ বজ্রবিধেহী বাক্স বিলাক তোমার
অস্ত্রের বাণ মাটিত (শুই) পরি যায় ॥ ১৪ ॥ হে ইন্দ্র,
আমাক শত্রুতা করি অভ্যস্ত বাণ দিয়া যি শত্রু লগ
হৈ আমাটলৈ অস্ত্র মারে, সেই শত্রু মতা অন্ধকারত
পবক। সেই শত্রুরে দিনে বাড়িয়ে পরাজিত হৈ থাকক
১৫ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাক বহুত সৰন যজ্ঞত মানুহ
বিলাকে আক শোভা করা ঋষিরে এই স্তুতি ধোয়া
পাই (অগ্ন) সকলো শোভাতকৈ চেব পেলাইছে।
বক্ষণর সৈতে তুমি ভাটলি আহা ॥ ১৬ ॥ হে ইন্দ্র আমি
তোমার এনেকুরা বক্ষণ ভোগ করা চম। আক হে
ইন্দ্র, তোমার নতুন মুমতিরে, দিনৌ বক্ষণর কাৰণে
স্তুতি করা আমি বিশ্বামিত্র সকলে বক্ষণ পাম। ১৭ ॥
১৮ ঋক্—১/৩৪।২১ ঋকর দরে ॥ ১৮ ॥

১০ সূক্ত—ঋ ১৩।

ঋষি—নাবায়ণ। ছন্দ—অমৃতভূত। ১৬ ত্রিষ্টভ।

দেবতা—পুরুষ।

পু ক য সূ ক্ত

(বিবট) পুরুষর সহস্র যুব, সহস্র চকু আক সহস্র
ভবি। তেওঁ পৃথিবীক সকলো পিনে বেঁধেন করি দহ
আত্মুলি আঁতর হৈ থাকিল। (ব্রহ্মাণ্ডর বাহিরে দহ
আত্মুলি আঁতর হৈ থাকিল। সহস্র অৰ্ঘ টরাত অনন্ত
হব) ॥ ১ ॥ এই বর্তমান (জগত) পুরুষেই যি হৈ গল,
আক যি হব (সেরাও পুরুষেই)। আক তেওঁর (যজ্ঞর)
আত্মর পরা আঁতরি আহি (যি এই পমিদুশ্যমান
জগত হৈছে) সেই অমৃতত্বর স্বামী হৈছে ॥ ২ ॥ তেওঁর
(পুরুষর) মহিমা ইমান বেচি। তাতোতকৈ (মহিমাত-
কৈও) ভাঙব এই পুরুষ। (চাষিটা ভবির) এটা ভবি
(এক-চতুর্থাংশ) এই পুরুষর—প্রাণী জগত। তিনিটা
ভবি (চাষি-ভাগর তিনি ভাগ) স্বর্গত জবর হৈ আছে
॥ ৩ ॥ তিনি-চতুর্থাংশেরে পুরুষ ওপরলৈ উঠি গল
আক এক চতুর্থাংশেরে পুনঃ ইয়ালৈ (পৃথিবীলৈ)
প্রাণী হৈ আহিল। তেতিয়া তেওঁ ষোড়া (প্রাণী)
আক নোখোড়া (প্রাণী) (চেতন আক অচেতন)
হৈ কেউপিনে বিবিধ রূপে ভাগ হৈ গল ॥ ৪ ॥
তেতিয়া তেওঁর পরা বিবাজ (বিবট পুরুষ) উৎপত্তি
হল। বিবাজর পরা অবি (অবিভক্ত পুরুষ (দেবতা)

বাসুহ, জন্তু আদি) জন্ম হল। পাঁচত মাটি, আক
নগর (আদি বাসস্থান) উৎপত্তি কবিলে ॥ ৫ ॥ তেতিয়া
(সৃষ্টির পাঁচত) দেবতা সকলে পুরুষক হবিবৈ (মানস)
যজ্ঞ অনুষ্ঠিত কবিলে। (সেই যজ্ঞর) বসন্ত কালক
যি'উ কবিলে, গ্রীষ্ম কালক সমিধ (খবি) কবিলে
আক শরৎ কালক (পিথা পনা আদি) হবি কবিলে
১৬ ॥ সেই প্রথমতে জন্ম হোরা (বিবাজ) যজ্ঞ পুরুষক
দেবতা সকলে কুশর ওপরত বছরাই লাভি কবিলে
(পানী ছটিয়ালে), তেওঁক লৈ সাধ্য (প্রজাপতি),
দেবতা আক ঋষি সকলে (মানস যজ্ঞর বলি) দি
(যজ্ঞ কবিলে) ॥ ৭ ॥ সেই সর্বাঙ্গক পুরুষক আহুত
করা যজ্ঞর পরা যি'উ আক দৈ ওলায় আহিল।
তার পরাই আকাশর হাবির আক গাওঁর যি জন্তু—
সেইবিলাক সৃষ্টি কবিলে ॥ ৮ ॥ সর্বজোড়াবে আহুত
করা সেই যজ্ঞর পরা ঋক্ আক সাম্ মন্ত্র বিলাক
ওলায় আহিল। তার পরাই (গায়ত্রী আদি) ইন্দ্র
বিলাক ওলাল আক যজু বিলাক ওলায় আহিল ॥ ৯ ॥
তার পরাই (সেই যজ্ঞর পরা) ষোঁরা ওলাল আক
যি দুয়ো পারি দাঁত থকা জন্তু আছে সেই বিলাক
ওলাল। তার পরাই গক জন্তু হল, তার পরাই ছাগলী
আক ডেড়া আদি ওলাল ॥ ১০ ॥ (দেবতা সকলে)
যেতিয়া (বিবাজ) পুরুষক কাটিলে তেতিয়া কিমান
ভাগ কবিলিল? এই পুরুষর মুখ কি আছিল? বাহু
দুটা কি হল? উক (কবচন) কি হল আক ডিকি
কি হলিলে? ॥ ১১ ॥ তেওঁর মুখ ব্রাহ্মণ হল। বাহু
দুটার (হাত দুখনর) পরা বাজনা বর্ষ (ক্ষত্রিয়) হল।
উকর (কবচনর) পরা বৈশ্য আক ডিকি দুখনর পরা শূদ্র
উৎপন্ন হল ॥ ১২ ॥ (বিবাজ পুরুষর) মনর পরা চক্ৰ
উৎপন্ন হল; চকুর পরা সূর্য উৎপন্ন হল, যুধর পরা ইন্দ্র
আক অগ্নি ওলাল; আক প্রাণর পরা বায়ু ওলাল
॥ ১৩ ॥ নাভির পরা অমরীকর আক যুবর পরা হ্যলোক
উৎপন্ন হল। ডিকির পরা পৃথিবী ওলাল। কাণর
পর্য দিশ বিলাক হল। এইদেই দেবতা সকলে
সকলো লোক করনা কবিলে ॥ ১৪ ॥ (যি যুগত)
যেতিয়া দেবতা সকলে যজ্ঞ কবিলে বলি 'কাম্যদে'
কবি (বিবট পুরুষক) বাজিলে তাখ (সেই যুগত)
পর্য সাতলাল প্রতিনিধি রূপ হল (পৃথিবী সপ্তবর্ষি—
বা সপ্তহস্তকালে)। (তাখ) সাতর তিনিভগ (একৈশ)
দাল খবি 'সমিধ' হল ॥ ১৫ ॥ দেবতা সকলে যজ্ঞ-
বেই যজ্ঞ কবিলিল। সেই বিলাকেই প্রথম ঋক্
আছিল। সেই যজমান সকলে মাহাখ্যাত্ত্ব স্বর্গ লাভ

কবিলে, যি স্বৰ্গত পূৰ্বৱ সাধা দেবতা সকল বাস কৰিছিল ৷ ১৬ ॥ (১৬ ঋক্টি ১১৬৪।৫০ ঋকৰ দৰে একে । এই সূক্তৰ ১ম ঋকত আৰু ১৩ ঋকত “বিষ্ণুভো বৃতা” আৰু “মুখত ইচ্ছশ্চ অগ্নিশ্চ ” এই কেইকাকি যজুঃবেদৰ লগত পাৰ্থক্য আছে ।

৯১ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—বীতহবাব পুত্ৰ অকণ । হৃন্দ—জগতী ;

১৫-ত্ৰিষ্টুপ্ । দেবতা—অগ্নি ।

জাগৰণলৈ সোতাই স্তুতি কৰি থকা, দাস্তমন্য অগ্নি অন্নৰ স্থানত অন্ন ইচ্ছা কৰি, সকলো হবিৰ হোতা ববেনা, বাপ্ত অগ্নি উজ্জ্বল হৈ বজুৱে বজুত ইচ্ছা কৰি জ্বলিছে ॥ ১ ॥ সেই দেখিবলৈ ডাল অতিথিৰ দৰে অগ্নিয়ে ববে ববে আৰু হাবিয়ে হাবিয়ে আশ্ৰয় লয় । সেই অগ্নিয়ে চৰাইৰ দৰে মানুহৰ ববে ববে গৈ মানুহক আওহেলা নকৰে । প্ৰজাৰ হিতকৰ তেওঁ মানুহক এৰি নেযায় । সকলো প্ৰজাৰ লগত থাকে ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি বলেৰে ভাল বলী । কৰ্ম্মত ভাল কৰ্ম্মী । মেধাৰী কৰ্ম্মত তুমি মেধাৰী । তুমি সৰ্ব্বজ্ঞ । ধনৰ তুমি বাস কৰাওঁতা । হে অগ্নি, তুমিয়েই এক-মাত্ৰ বাস কৰাওঁতা । দ্যাৱাপৃথিৱীত যি ধন পোষণ কৰা তাৰ পৰাকী ৷ ৩ ॥ হে অগ্নি তোমাৰ ঋতত (নিয়মত) হোৱা হৃদবন্ত স্থান অন্নৰ পদত জন্ম হৈ তুমি বহিছা । তোমাৰ বশ্মিবিলাক উৰাৰ দৰে প্ৰকাশক, পাণহীন পূৰ্ণাৰ দৰে প্ৰকাশ কৰে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ বিভূতি বিলাক বসিবলৈ ধৰা মেঘৰ বিজুলীৰ দৰে বহুত বঙৰ ; উৰাৰ প্ৰজাপক বশ্মিৰ দৰে প্ৰকাশ কৰি ওলায়,—বেতিয়া তুমি শস্য আৰু গছ-গছনি বিলাকৰ মাজত ফুৰিবলৈ ওলোৱা (আৰু) নিজেই মুখত ভৰাই দিয়া ৷ ৫ ॥ হে অগ্নি ঋতত (নিয়মত) পোৱা গৰ্ভৱণী তুমি শস্যবিলাক ধাৰণ কৰিছা । তুমি অগ্নিয়েই যাওঁ স্থানীয় পানী জন্মাইছা । গছ-গছনি বিলাকত সমানে তুমিয়েই অগ্নি উল্লিওৱা । তুমিয়েই শস্যবিলাকৰ গৰ্ভ হৈ প্ৰসব কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, বেতিয়া তুমি বতাহৰ দ্বাৰা কম্পিত হোৱা, গছৰ ফালে পঠিৱী দিলে (সেই) গছ-গছনিবিলাক পাই ইফালে সিকালে হাবি বিলাক দহি পেলোৱা, তেতিয়া তোমাৰ অনন্ত বজ্ৰ বধৰ ওপৰৰ পৰা বধীৰ দৰে কেউকালে যায় ॥ ৭ ॥ মেঘা কাবক, যজ্ঞৰ প্ৰসাধক, হোতা, শত্ৰুক অগ্নি পৰাভব কৰা, জ্ঞান দাতা সেই অগ্নিক বিচাৰিছো । অলপ হবি যি অগ্নিকে তোমাকেই প্ৰাৰ্থনা কৰিছে ।

মহৎ হবি দিৰ্ঘতেও তোমাকেই বিচাৰে,—তোমাৰ বাহিৰে অন্যক নিবিচাৰে ॥ ৮ ॥ দেবতাৰ আহ্বাতা অগ্নি তোমাকেই, তোমাক বিচৰা কৰ্ম্ম কৰ্ত্তা সকলে এই যজ্ঞত বৰণ কৰিছে । দেবতাক যজ্ঞন কৰিবলৈ বিচৰা হবিয়ন্ত মানুহে কুশ পাবি লৈ তোমাক হবি বিলাক দিয়ে ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি, তুমি হোতাৰ কাম কৰা তুমিয়েই ঋতত (নিয়মত) গোৱা পোতা । তুমিয়েই নেতাৰ কৰ্ম্ম কৰা । ঋত (যজ্ঞ) কৰিবলৈ বিচৰা যজ্ঞমানব তুমিয়েই অগ্নি । প্ৰশাসন কৰ্ম্ম তোমাবেই । (হে অগ্নি), তুমিয়েই যজ্ঞ কৰিবলৈ বিচৰা । তুমি ব্ৰহ্মা । আমাৰ ঘৰৰ গৃহপতি তুমিয়েই ॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, অন্নৰ তোমাক যি মানুহে সমিধ দিয়ে, আৰু বা হবি দিয়ে, সেই মানুহৰ হোতা তোৱা আৰু দেবতাৰ দূতহৈ হবি লৈ যোৱা । ব্ৰহ্মা হৈ তুমি দেবতাৰ বিষয় কোৱা, তুমি যজ্ঞন কৰা, তুমি অধ্বৰ্য্যুৰ দৰে (কাম কৰিবলৈ) কোৱা ॥ ১১ ॥ বাস কৰাওঁতা জাতবেদ অগ্নিক পূজণ কৰা এই স্তুতি বাক্যবিলাক ধন কামনা কৰি আমাৰ পৰা ওলায়, হে অগ্নি, তোমাৰ ফালে গৈছে । সেইবিলাকেই ভাল ঋক মন্ত্ৰ বাক্য নিজেই বৰ্দ্ধন হোৱা অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰি কামনা কৰিছে ॥ ১২ ॥ স্তোত্ৰ কামনা কৰা পুৰণি অগ্নিক এই নতুন ভাল স্তুতি মই কৈছো,—আমাৰ স্তুতি শুনক । এই অগ্নিৰ হৃদয়ৰ ভিতৰত সোমাবলৈ ভাল কাপোৰ কানি পিঠি পত্ৰীয়ে পতিব হৃদয়ত সেৱোৱা দৰে মই সোমাম ॥ ১৩ ॥ যি অগ্নিত সেচন সমৰ্থ হোৱা, বৃষত, ভেড়া, (দেবতাৰ কাৰণ) আহুত হয় । (সূত্ৰামণি যজ্ঞত) পানী ধায় । সেই সোম পিঠিত আহুত কৰা বিধাতা অগ্নিৰ কাৰণে হৃদয়স্পৰ্শী কলাণীৰ স্তুতি উৎপাদন কৰিছো ॥ ১৪ ॥ হে অগ্নি, যি'উ ক্ৰচেৰে দি, সোম চৰো পাতেৰে দি, তোমাৰ মুখত হবি দিছো । তুমি হবি অন্ন দাতাক সুপুত্ৰ, প্ৰশস্ত, কীৰ্ত্তিমন্ত অপৰিহিত ধন দিয়া ॥ ১৫ ॥

৯২ সূক্ত—ঋ ১৫ ।

ঋষি—মজুব পুত্ৰ শাৰ্ধ্যাত । হৃন্দ—জগতী ।

দেবতা—বিৰ্বেদেবা (সকলো দেবতা) ।

তোমালোকে যজ্ঞৰ নেতা, মানুহৰ পালক, মানুহৰ হোতা, বাতিৰ আলহি, বিবিধ ধনবৃত্ত অগ্নিক পুৰি-চৰণ কৰা । তকান ধৰি-ধেবত জ্বলি, সেইজীয়া গছ-গছনি ভক্ষণ কৰি, কামবৰ্ষী, প্ৰজাপক, যজ্ঞন কৰিক লৱীয়া অগ্নিয়ে আকাশলৈ উঠিছে ॥ ১ ॥ উত্তৰে (দেবতা আৰু মানুহে) যি'উ খোৱা, ধাৰক এই অগ্নিক যজ্ঞৰ সাধক কৰিলে । বড়া হৈ থকা অনুপাং অগ্নিক, মহান

পুৰোহিতক উদ্বাহৰ দৰে (মানুহে) আশ্ৰয় কৰি আছে ॥২॥ আমাৰ স্তুতা অগ্নিৰ আমাৰ বিষয় জ্ঞান সত্য হওক বুলি আমি কামনা কৰিছো। এই অগ্নিত দিয়া আহুতি বিগাক এওঁৰ ভক্ষণৰ কাৰণে হওক বুলি আমি কামনা কৰিছো। যেতিয়া ধৰ অগ্নিৰ জ্বালাই অমৃতত পাই, তাৰ পাচত দৈব জনৰ কাৰণে অগ্নিত হবি দিব লাগে ॥৩॥ ঋতৰ (যজ্ঞৰ) অগ্নিক বিস্তৃত স্বৰ্গ, বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক্ষ আৰু স্তুতা সীমাহীন পৃথিবীয়ে নমস্কাৰ কৰে। (আৰু অগ্নিক) ইন্দ্র, মিত্র, বৰুণ, ভগ সবিতা এই শুদ্ধবলী দেবভাসকলে জ্যোতি বুলি জানে ॥৪॥ বৈ যোৱা নদীবিলাকে চলি থকা কন্দৰ পুত্ৰ সকলেৰে সৈতে গৈ থাকি নিৰামহান মহীক চেৰ পেলায় যায়। যেনি ভেনি যাব পৰা ইন্দ্রই কেউফালে মকুতসকলেৰে সৈতে বহুত বেংগৰে গৈ অন্তৰীক্ষত শব্দ কৰি গোটেই ভুবন পানীৰে সিঁচি দিয়া ॥৫॥ মেঘৰ মাজত বাস কৰা অন্তৰীক্ষৰ পৰা মানুহক চোৱা সোণকপী কন্দৰ পুত্ৰ মকুত সকলে নিজ কাম কৰি থাকে। সেই ঘোঁৰামুক্ত দেবতা সকলেৰে সৈতে ঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্রই, মিত্র, বৰুণ, অৰ্যমাবে সৈতে চাই ফুৰে ॥৬॥ যি স্তোতা সকলে ইন্দ্রক স্তুতি কৰিলে বৰুণ পাই, সূৰ্য্যক স্তুতি কৰিলে দৰ্শন পাই, বৰ্ষক ইন্দ্রক স্তুতি কৰিলে বল পাই, যি স্তোতাই খবকৈ ইন্দ্রৰ অৰ্চনা কৰে, সেই স্তোতা সকলে মানুহৰ সদনত (যজ্ঞত) ইন্দ্রৰ বজ্জৰ সহায় পাই ॥৭॥ সূৰ্য্যয়ে ইন্দ্রলৈ হৰিৎ ঘোঁৰা পঠিয়াই দি আনন্দ কৰে। যি কোনো দেবতাই বলবান ইন্দ্রলৈ ভয় কৰে। কামবৰী, ভয়ঙ্কৰ ইন্দ্রৰ ফালে, দিনৌ পেটৰ (অন্তৰীক্ষৰ) পৰা সহিব পৰা অবাধিত শব্দ ওলায় ॥৮॥ ঘোঁৰাৰে সৈতে অহা যি মকুৎ সকলেৰে সৈতে, জ্যোতিমান, নিজ কীৰ্ত্তিৰ, সুখকৰ দ্বালোকত যজ্ঞমানে যাক সেৱা কৰিছে, হে ঋত্বিক সকল, তোমালোকে আজি নিষ্ঠামেৰে শত্ৰু ক্ষয়কাৰী, শক্তিমান ৰত্নক নমস্কাৰেৰে প্ৰব কৰা ॥৯॥ কামবৰী বৃহস্পতি আৰু সোমৰ বন্ধু সকলো দেবভাক প্ৰজাৰ কাৰণে (ঋষি সকলে) অন্ন ভবণ কৰিছে। (ভাৱ মাজত) অধৰ্ক ঋষিয়ে প্ৰথমে যজ্ঞৰ বিধান কৰিলে। বনেৰে সৈতে গৈ সকলো দেবতা আৰু ডুওঁ (আদি) ঋষি সকলে জানি (সেই যজ্ঞ) অনুমোদন কৰিলে ॥১০॥ বহুত পানী থকা দাবাপৃথিবীত যম, অদিতি ডুঙী দেবতা, ত্ৰিবিনোদা অগ্নি, ঋতু সকল, কন্দৰ পত্নী, মকুত সকল, বিষ্ণু এই সকলো দেবভাক চতুৰঙ্গ নবা-সংলগ্ন আমি স্তুতিৰে পূজা কৰিছো ॥১১॥ আৰু

আমাৰ (ঋত্বিকৰ) কামনা কৰা বহুত স্তুতি মেঘাৰী অহিৰূদ্ৰা দেবতাই যজ্ঞত জনক। স্বৰ্গত ভালকৈ দ্ৰুবা আৰু থকা সূৰ্য্য আৰু চন্দ্ৰই বৃত্তিৰে কৰা এই স্তোত্র বৃজক। পৃথিবী আৰু স্বৰ্গই (নিজ প্ৰজাৰে) স্তোত্র বৃজি লোৱা ॥১২॥ পূৰ্বা দেবতাই আমাৰ গমন (যাত্ৰা) বন্ধা কৰক। সকলো দেবতাৰ হিত অপাং নপাতক বাহুৰে যজ্ঞৰ নিষ্ঠাভিৰ কাৰণে বন্ধা কৰক। সকলোৰে আত্মা বায়ুক প্ৰশস্ত অন্ন পাবলৈ আমি বিচাৰিছো। হে অগ্নিনী দুজন ভালকৈ আহ্বান কৰা তোমালোকে এই স্তোত্র জনবা ॥১৩॥ মানুহৰ অন্তৰত থকা, নিজে উপাৰ্জন কৰা কীৰ্ত্তিৰ এই অভয় অগ্নিক গুৰু কৰিম। ভয়হীন অদিতিক সকলো দেবতাৰ পত্নী সকলেৰে সৈতে স্তুতি কৰিম। বাতিৰ ডোকা চন্দ্ৰমাক স্তুতি কৰিম। মানুহলৈ (ভাল) মন থকা আদিভ্যাক স্তুতি কৰিম। সকলোৰে পালক ইন্দ্রক স্তুতি কৰিম ॥১৪॥ এই যজ্ঞত অগ্নিৰস ঋষিয়ে দেবভাক স্তুতি কৰিছে। অভিষৰ কৰা শিল ওপৰলৈ তুলি যজ্ঞ কৰিবলৈ সোম বিলাক চাইছে। যি (অগ্নিৰসৰ) শব্দেৰে ইন্দ্র মহান হল এই ইন্দ্র বজ্জই পানীৰ বাটেৰে পানী অন্নৰ কাৰণে উলিয়াই দিছিল ॥১৫॥

২৩ সূক্ত—ঋ ১৫।

ঋষি—পৃথৰ পুত্ৰ তাৰা। ছন্দ—১৪-৮। ১০। ১২।

১৪-প্ৰস্তাব পংক্তি ; ২। ৩। ১৬-অমৃষ্ঠ, প্ৰ. ৯-অক্ষৰ পংক্তি ; ১০-ন্যাকুসাৰিণি ; ১৫-পূৰ্বস্তাৎ বৃহতী।
দেবতা—বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা)।

হে দাবাপৃথিবী, তোমালোক বিমান বহল হব পাৰি সিমান বহল হোৱা। মহতী দাবাপৃথিবী আমাৰ নাৰীৰ দৰে তোমালোক সদায় হোৱা। আমাক শত্ৰুৰ পৰা পালন কৰি বন্ধা কৰা। পালনেৰে আমাক অতি অভিষৰ কৰা শত্ৰুৰ পৰাও বন্ধা কৰা ॥১॥ সেই অতি শাস্ত্ৰ জনা মানুহে দেবভাক পৰিচৰণ কৰে যি মানুহে সুখকৰ হৰিৰে দেবভাক পূজা কৰে (বেদ্য হৰিৰে নহয়) ॥২॥ ভুবনৰ ঈশ্বৰ দেবতা সকলৰ মহৎ স্বৰ্গীয় ধন আছে। তোমালোক সকলো বহুত বলী আৰু যজ্ঞত যজ্ঞন কৰিব লগীয়া ॥৩॥ অৰ্যমাব দেবতা আৰু মিত্ৰ, সৰ্বভোগাৰী বৰুণ (অন্য দেবতাৰে সৈতে) স্তুত হৈ কন্দ; পূৰণ, মকুত সকল আৰু ভগ সকলোৰে সৈতে স্তুত হৈ মানুহক সুখ দিয়ে। সেই সকলো বিলাক অমৃতৰ দৰে হৰিব বজা ॥৪॥ আৰু হে ধন বৰ্ষক (অগ্নিনী) দুজন, তোমালোকে পানীৰ

সমান ধন থকা, সূৰ্য্য-চক্ৰৰ অন্তৰীক্ষত বাস কৰা মেঘত যি অহিৰ্বৃদ্ধা দেবতা আছে, তেওঁ বিলাকৰ সৈতে ভোমালোক দুজনে বাতিয়ে দিনে আমাক বন্ধা কৰা ॥ ৫ ॥ আৰু শুভৰ পতি দেবতা অগ্নিনী দুজনে আমাক নিজ শৰীৰেৰে বন্ধা কৰা । মিত্ৰাবৰ্ণে বন্ধা কৰা । (যাক এই দেবতা সকলে বন্ধা কৰে) তেওঁ মহৎ ধন পাই । হঃখ বিলাক মকড়মি পাব হোৱা দৰে কৰি দিয়ে ॥ ৬ ॥ আৰু হে কল্পৰ পুত্ৰ সকল আৰু অগ্নিনী দুজন, আমাৰ সুখ কৰা । বথৰ পতি ঋতু, বাজ, অন্নবান ভগ কেউফালে যোৱা বায়ু আদি সকলো দেবতাই আমাৰ সুখ কৰা । সৰ্ব্বজ্ঞ মহান দেবতা সকলে আমাৰ সুখ কৰা ॥ ৭ ॥ মহান ঋতুক্ষা ইল্লই যজ্ঞেৰে প্ৰকাশ কৰিছে । পৰিচৰণ কৰা যজ্ঞমানৰ আনন্দলো যজ্ঞৰ প্ৰকাশ কৰিছে । হেঁ ইল্ল, অতি খবকৈ আহিবলৈ তোমাৰ হৰি ঘোঁৰাও বলবন্ত । ইল্ললৈ গোৱা সাম বিলাকো দুস্পাপ্য । এই যজ্ঞ মানুহৰ যজ্ঞতকৈ বেলেগ ॥ ৮ ॥ হে সবিতা দেবতা, আমাক লাজ নোপোৱা কৰা । তুমি ধনবান যজ্ঞমান সকলৰ দ্বাৰা স্তুত হৈছা । ইল্লই বহন কৰা (মকত) সকলৰে সৈতে এই মানুহ বিলাকৰ লগত আমাক বথৰ চকৰি লগোৱা দৰে লগাই দিছে ॥ ৯ ॥ হে দ্যাবাপৃথিবী,—আমাক, এই পুত্ৰক, সকলো মানুহে পোৱা মহৎ যশ দিয়া । বল পাবৰ কাৰণে অন্ন দিয়া আৰু পৰিত্ৰাণ পাবলৈ ধনে সৈতে অন্ন দিয়া ॥ ১০ ॥ হে বাস কৰাওঁতা বলবান ইল্ল, আমাক বিচাৰি তুমি কৰবাত থাকিলেও এই ভোভাক অভীষ্ট সিদ্ধিৰ কাৰণে আৰু যাগৰ কাৰণে সদান্ন বন্ধা কৰা । তুমি আমাক বৃদ্ধি লোৱা ॥ ১১ ॥ দেবতাৰ শত্ৰুৰ হিংসা কৰিবলৈ থকা মোৰ এই স্তোত্ৰ সূৰ্য্যৰ দীপ্ত গমনেৰে বিস্তৃত হোৱা দৰে, বিচ্যুতি নোহোৱা ঘোঁৰাই টানিৰ পৰা বথ মেৰামতি কৰি অনা দৰে, বৰ্দ্ধন কৰক ॥ ১২ ॥ ধনযুক্ত দেবতা সকলক ধন কামনা কৰি এই সোণময় স্তুতি পুনঃ পুনঃ কৰি আছে, যেনেকৈ যুদ্ধলৈ সৈন্যবিলাক ক্ৰমাগত আগ বাঢ়ে বা ঘাটচক্ৰৰ দৰে ইটোৰ পাচত সিটো আহি থাকে ॥ ১৩ ॥ যি দেবতাসকলে পাঁচ শ, ঘোঁৰাবে যুক্ত, বথেৰে আমাক বিচাৰি (যজ্ঞলৈ) আহি থাকে, তেওঁবিলাকৰ বিখ্যাত এই স্তোত্ৰ মই হৃদীয়, পৃথবাললৈ, বলবান বেনক, আৰু বামৰ (এই বজা কেইজনৰ) ওচৰত পাঠ কৰিছো ॥ ১৪ ॥ এই বজাসকলে মই ভাৱক সাতসত্ত্বৰ গক ৰাচিলো (পৃথব পুত্ৰ) পাৰ্থই ভেটিয়াই সাতসত্ত্বৰ গক দিলে । মান্নবই

ভেটিয়াই সাতসত্ত্বৰ গক দিলে ॥ ১৫ ॥

১৪ সূক্ত—ঋ ১৪ ।

ঋষি—কল্পাৰ পুত্ৰ অৰ্ব্বদ সৰ্প । ছন্দ ভগতী ;
৫।৭।১৪-ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—গ্ৰীবাণ (সোম
চেপা শিল) ।

এই (অভিষৰ কৰা) শিলে কথা কওক (শব্দ কৰক) । আমিও এই শব্দ কৰা শিলৰ কাৰণে স্তুতি বাক্য গাম । (হে ঋত্বিকসকল) ভোমালোকেও স্তুতি বাক্য কোৱা । যেতিয়া দৃঢ় অভিষৰ কৰা খবতকীয়া শিলকেইটাই ভোমালোকৰ সৈতে ইল্লৰ কাৰণে ঘোঁৰা গাই ভেটিয়া সোমবন্ত সকল সোমেৰে তৃপ্ত হয় ॥ ১ ॥ শত-সহস্ৰ মানুহে কথা কোৱা দৰে এই শিলে শব্দ কৰে । (সোমৰ সংসৰ্গত) হৰিৎবৰ্ণৰ শিলৰ মুখেৰে শব্দ কৰে । সুকৰ্মা শিলে সুকৰ্মেৰে যজ্ঞ পাই । হোতা অগ্নিৰ অহাৰ আগতেই ভক্ষণীয় হৰি পাইছে ॥ ২ ॥ বঙা গছৰ দাল (সোমৰ দালপাত) ভক্ষণ কৰি (চেপি) সু ভক্ষণ কৰা বৰ্ষক শিলে (শব্দ কৰি) কোঢ়াল কৰিছে,—যেনেকৈ পৰিপক্ক আমিষ অন্ন পালে মণ্ডহ খোৱা অনুৰে এবিধ বেলেগ শব্দ কৰে (ভেনেকৈ শিলে শব্দ কৰিছে) । শিলেৰে মধুৰ সোম মুখেৰে খাবলৈ পাইছে ॥ ৩ ॥ মদকৰ চেপা সোমেৰে (এই শিলে) ইল্লক বৰকৈ আহ্বান কৰিছে,—কাৰণ (শিলে) মুখেৰে সোম পাইছে । আজুলিৰে সৈতে ধৰাত গোট খাই ধীৰ শিলে শব্দেৰে পৃথিবী ভৰাই দিছে ॥ ৪ ॥ ভাল চৰাইৰ দৰে শিলে অন্তৰীক্ষত শব্দ কৰিছে । পছৰ মাজত গৈ থকা কৃষ্ণাৰ পছৰে যোৱা দৰে সূৰ্য্যৰ দৰে বগা শিলে নাচিছে । শিলৰ হেঁচাত সোম ভললৈ পৰি গৈছে—যেনেকৈ পানী (বেতঃ) ভললৈ পৰি যায় ॥ ৫ ॥ ফলবৰ্ণ কৰা যজ্ঞৰ ভাৰ ধাৰণ কৰি শিলে সোমেৰে সৈতে বথ বহন কৰা উগ্ৰ ঘোঁৰাৰ দৰে বহল হৈ (ফুলি) গৈছে । (সোম চেপোঁতে উঠা-নমা) ফেঁচ-ফেঁচাই থকা শিলে সোমক গ্ৰাস কৰি (হেঁচি-থেলি) শব্দ কৰে,—ভেটিয়া এই শিলৰ মুখৰ পৰা ওলোৱা শব্দ ঘোঁৰাৰ মুখৰ হাঁহি মৰা শব্দৰ দৰে শুনা যায় ॥ ৬ ॥ দহ আজুলিৰে ধৰি, দহ আজুলি যোগ কৰি, দহ কক্ষেৰে হেঁচি, সোমত দহ আজুলি ফুৰাই, দহ আজুলিৰে চেপি, দহডাল ধুৰাবে বহন কৰি অনা ঘোঁৰাৰ দৰে (শিল আৰু সোমক) অৰ্চনা কৰা,—হে ঋত্বিকসকল ॥ ৭ ॥ সেই শিল বিলাকৰ কিপ্ৰ-কাৰী দহোটা যন্ত্ৰৰ টনা আজোৱা কাম স্পৃহনীয়

দেখা যায়। সেই শিলে অভিযুক্ত করা সোমৰ অংশ অমৃত অন্ন প্রথমে খাবলৈ পাই ॥ ৮ ॥ সেই সোম খোৱা শিলে ইন্দ্ৰৰ হৰি ঘোঁৰাৰ ওচৰ পাইগৈ। সোম উলিয়াও তে সিহঁত গৰুৰ ছালৰ ওপৰত বহে। সিহঁতে খিবোৱা সোম পান কৰি ইন্দ্ৰ বৰ্জন হয়, শকত হয় আৰু বৃষৰ দৰে আচৰণ কৰে ॥ ৯ ॥ সোম ভোমালো-কৰ যজ্ঞত কামবৰী হব। ভোমালোক ক্ষীণ নোহোৱা। অন্নবস্ত্ৰৰ দৰে সদায় খাবলৈ পাবা। হে শিল, ভোমা লোকে যি যজ্ঞমানৰ যজ্ঞ সেৱন কৰা সেই যজ্ঞমান যাতে কল্যাণযুক্ত হয় তেনে কৰা ॥ ১০ ॥ হে শিল বিলাক, ভোমালোক নভগা, ফাটি নোযোৱা, নমৰা, নিৰোগী আৰু অজৰ হোৱা। উথা-নমা গতি কৰা, অন্যৰ ভেদক কিন্তু অন্যই ভেদ কৰিব নোৱাৰা, তৃষ্ণা-তৃৰ নোহোৱা আৰু নিষ্পৃহ হোৱা ॥ ১১ ॥ হে শিল বিলাক, যুগে যুগে নিশ্চল কৰি ভোমালোকক পিতৃয়ে (পৰ্বতে) মঙ্গল কামৰ কাৰণে নিজৰ লগত (গাত) ধৰি নেবাখে। জবাহান সোমসেবি, (সোম লাগি) সেউজায়া হোৱা স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱীত শব্দ তুলাই দিয়া ॥ ১২ ॥ শিলবিলাকে অভিষব কৰাৰ পৰা একটাই দিওঁতে সোম ওলায় যাওঁতে বথৰ দৰে শব্দ কৰে। সোম ভক্ষণ কৰোতে কৃষকে গুটি সিঁচা দৰে সোম সিঁচি দিয়ে,—কোনো অন্যায় নকৰে ॥ ১৩ ॥ পূজা কৰা শিলবিলাকে যজ্ঞত সোম অভিযুক্ত কৰোতে, মাকক কেচুৱাই হাতেৰে মাৰি ধেমালী কৰা দৰে শব্দ কৰে। অভিযুক্ত কৰা শিলে জ্বাত উলিয়াই দিয়ে,—শব্দ আবৰ্তন কৰে ॥ ১৪ ॥

২৫ সূক্ত—ঋ ১৮ ।

ঋষি—১।৩।৬।৮-১০-১২।১৪।১৭-পুৰবৰা ; বাকী বিলাক উৰ্বশী। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—১।৩।৬।৮-১০।১২।১৪।১৭—উৰ্বশী ; বাকী বিলাক পুৰবৰা।—(অৰ্থাৎ উৰ্বশী-পুৰবৰাৰ কথোপকথন)

(পুৰবৰাই কৈছে) হে ঘোঁৰা পত্নী, মন আছে যদি থাকা, পৰম্পৰ কথা পাতিম। আমাৰ এই বিলাক মন্ত্ৰনাকপ কথাই নোকোৱাকৈ থাকিলে আগলৈ কেতিয়াও সুখ নিদিয় ॥ ১ ॥ (উৰ্বশীয়ে কৈছে) এই বিলাক কথাবে মই এতিয়া কি কৰিম? মই ভোমাৰ ওচৰৰ পৰা প্রথম উৰাৰ দৰে গুটি গৈছো। হে পুৰবৰ, ভোমাৰ নিজ ঘৰলৈ উভটি যোৱা। মই এতিয়া বায়ুৰ দৰে দ্ৰুতগামী হৈছো ॥ ২ ॥ (পুৰবৰা) (তুমি নোহো-ৱাত) মোৰ বিজয়ৰ কাৰণে তুৱৰ পৰা বান ওলায় যোৱা নাই। শত্ৰুৰ শত শত গোধন লাভ কৰিব পৰা

নাই। বীৰ নোহোৱা ৰাজ কাৰ্য্য শোভা পোৱা নাই। আমাৰ মানুহে যুদ্ধত সিংহনাদ কৰিবলৈ পাহৰি গৈছে ॥ ৩ ॥ (উৰ্বশী) হে উৰা, এই উৰ্বশীয়ে বাস কৰোৱা অন্ন শহৰক দিবলৈ হলে ওচৰৰ ঘৰৰ পৰা বৰঘৰলৈ (শোৱা ঘৰলৈ) গলহেঁতেন যি অথত উৰ্বশীক লৈ দিনে ৰাতিয়ে (পুৰবৰাই) বেতেৰে কোবালে হেঁতেন ॥ ৪ ॥ (উৰ্বশী) হে পুৰবৰ তুমি মোক এদিনত (দিনে ৰাতিয়ে) বেতেৰে তিনিবাৰ কোবাইছিল। আৰু (সপত্নীৰ) লগলৈ নোযোৱাকৈ মোৰ ৰাক্ষা পূৰণ কৰিছিল। এই বুলিয়েই মই ভোমাৰ ঘৰলৈ আহি-ছিলো। হে বীৰ ৰজা, মোৰ শৰীৰ তেনেকুৱাই সুখ দিয়া আছিল ॥ ৫ ॥ (পুৰবৰা) সূৰ্য্যন, জ্ঞানী, সূৰ্য-আপ, হৃদেচক্ষু, শ্ৰীহৃদা, চৰণ্য এই সপত্নী বিলাকে তুমি অহাৰ পাচত মোৰ ওচৰলৈ শূদ্ৰাৰ বেশত নাহিছিল। গৰুৱে ঘূৰলে আহোতে হেছোলিয়াই অহা দৰে ভেঙে বিলাক মোৰ ওচৰলৈ নাহিছিল ॥ ৬ ॥ (উৰ্বশী) এই পুৰবৰা জন্ম হওঁতে সেই অঙ্গৰাবিলাক একেলগ হৈ আহি চাহাচল। আৰু এই নিজে নিজে বৈ যোৱা নদাবিলাকেও লম্বজনা জনাইছিল। হে পুৰবৰ, কাৰণ ভোমাক দন্যু মাৰবলৈ মহৎ ৰণৰ কাৰণে দেৱতা সকলে বৰ্জন কৰিছিল ॥ ৭ ॥ (পুৰবৰা) সহায় হৈ (হবলৈ) যোৱা পুৰবৰা (মই) আগবাঢ়ি গোলো। ভোৱা নিজ ৰূপ লগাই মানুহ নোহোৱা অঙ্গৰা বিলাকে মানুহ মোৰ ভয়ত অত্যাহত হৈ ভৱসণ পছৰ দৰে বা অথত লগোৱা ঘোঁৰাৰ দৰে পলায় পতং দিলে (কেৱল উৰ্বশী থাকিল) ॥ ৮ ॥ (উৰ্বশী) যোৱা এই অমৰ অঙ্গৰা সকলক মানুহে (পুৰবৰাই) স্পৰ্শন কৰি কণ্ঠেৰে সম্পৰ্ক কৰিলে, সেই অঙ্গৰাই অভিভূত হৈ নিজ ৰূপ প্ৰকাশ নকৰি ঘোঁৰাৰ দৰে কামোৰা কামোৰ কৰি কোৱাৰ চেলোক গুটি গৈছে ॥ ৯ ॥ (পুৰবৰা) যি উৰ্বশীয়ে বিজ্ঞানৰ দৰে অন্তৰীক্ষত পোহৰ কৰি আহিছিল, তেওঁ কণ্ঠেৰে নবৰ হিতকৰ সূক্ষ্মৰ পুত্ৰ উৎপাদন কৰা মোৰ কামনা পূৰণ কৰিলে। উৰ্বশীয়ে মোৰ আয়ুস বৰ্জন কৰিলে ॥ ১০ ॥ (উৰ্বশী) এইদৰেই পৃথিৱী ৰক্ষা কৰিবলৈ পুত্ৰ জন্ম হয়। হে পুৰবৰ, তুমি মোৰ গৰ্ভত বীৰ্য্য স্থাপন কৰিলা। সেইদৰেই মই সকলো ভৱিষ্যত জানি ভোমাক মানি চলিছিলো। তুমি মোৰ কথা নুতলিলা। তুমি প্ৰতিজ্ঞা পালন নকৰি কি (প্ৰলাপ) বৰিছা ॥ ১১ ॥ (পুৰবৰা) কেতিয়া পুত্ৰ হৈ পিতৃক বিচাৰিবা? (মোক) পিতাক বুজি জানি কান্দি

কেতিয়া চকুৰ পানী উলিয়াব? একে মনৰ দম্পতিক
বেলেগ কৰিবলৈ কাৰ ইচ্ছা হয়? তোমাৰ শত্ৰুৰ
ঘৰত অগ্নি জ্বলি উঠিল (তোমাৰ বিবহত) ॥ ১২ ॥
(উৰ্বশী) হে পুৰুষ, তোমাক কৈছো শুনা।
পুত্ৰই কালি চকুৰ পানী উলিয়াব কল্যাণৰ
কাৰণে। তুমি মোক নিহিত কৰা সেই পুত্ৰ মই
তোমাক দিম। তুমি ঘৰলৈ ঘূৰি যোৱা। হে মুখ,
তুমি মোক নোপোৱা ॥ ১৩ ॥ (পুৰুষ) সেই সু-
দেবতা পতি আজি তলত পূৰ্ব বা ঘূৰি নহাকৈ
অতি দূৰ ঠাইলৈ গুছি যাওক। নাইবা যমৰ দেশত
গুই থাকক। অথবা হাবিৰ বাঘে বেগাই খাই পেলা-
ওক ॥ ১৪ ॥ (উৰ্বশী) হে পুৰুষ, তুমি নমৰিবা।
ইয়াত নপৰিবা। অসভ্য বাঘে তোমাক নেখাওক।
জীৱ সৈতে যুগমীয়া বন্ধুত নেখাকে। এইবিলাকৰ
বন্ধুত আক হোকাৰা বাঘৰ বন্ধুত একে ॥ ১৫ ॥
যেতিয়া মানুহৰ ৰূপ ধৰি নানা ৰূপে মানুহৰ মাজত
ফুৰিলো, তেতিয়া চাৰিটা শবৎ কালৰ বাতি (চাৰি
বছৰে) মই এটোপা ঘিঁউ খাই কটালো। তাতেই
সম্বত্ত আছে ॥ ১৬ ॥ (পুৰুষ) অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰা,
বজোলোক নিশ্ৰাল কৰা উৰ্বশীক অতি বাস কৰোতা
মই বল কৰিম। সুকৰ্ম দাতা পুৰুষৰ বাৰ ওচৰত থাকা।
মোৰ হৃদয় পুৰিছে। ঘূৰি আহা ॥ ১৭ ॥ (উৰ্বশী)
হে পুৰুষ, তোমাক এই দেবতাসকলে এইদৰে কৈছে।
মৰিবলগীয়া মানুহ যেতিয়া হৈছা তুমি দেবতাক হাবৰে
যজ্ঞন কৰা। স্বৰ্গলৈ গৈ তুমিও আনন্দ কৰিবা ॥ ১৮ ॥

১৬ যুক্ত - ঋ ১৩।

ঋষি—অজিৎসব পুত্ৰ বক বা ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰ
সৰ্ব্বহৰি। ছন্দ—জগতী; ১২।১৩ ত্ৰিষ্টুপ্;
দেবতা—হৰি স্তুতি।

হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ হৰি ঘোঁৰা দুটাক মহৎ যজ্ঞত
জুতি কৰিছো। শত্ৰুৰ হিংসক তুমি প্রকৃত আমোদ
যুক্ত হোৱা আমি কামনা কৰো। ইন্দ্ৰই হৰিৎবৰ্ণৰ
ঘোঁৰাবে আহি নতুনকৈ কৰা ঘিঁউৰ দৰে পানী
উলিয়াই দিয়া। তোমাৰ ভিতৰত মোৰ স্তুতিবিলাক
প্ৰবেশ কৰক নৈ ॥ ১ ॥ যি পূৰ্বৰ স্তোতাসকলে ইন্দ্ৰৰ
ঠাইৰূপ হৰি ঘোঁৰাক স্তব কৰি দিয়া যজ্ঞৰ ঠাই
ইন্দ্ৰক হৰি ঘোঁৰাই পোৱাই দিছিল, যি ইন্দ্ৰক পাই
গৰুৱে গাখীবেৰে প্ৰোড কৰিছিল আৰু হৰিৎবৰ্ণৰ সোম
প্ৰোড কৰিছিল, তেনেকৈ তোমালোকেও (হে স্তোতা
সকল) হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ইন্দ্ৰক অৰ্চনা কৰা ॥ ২ ॥

এট ইন্দ্ৰৰ সেই হৰিৎবৰ্ণৰ লোহাৰে (ভৈয়্যৰ কৰা)
বজ্জ, অতি ধুনীয়া শত্ৰুৰ হস্তাৰ হাতত আছে। এই
ইন্দ্ৰ ধনবান ধুনীয়া মুখৰ। (ভেওঁৰ) খং (যেনিবা)
শত্ৰুলৈ মৰা শৰ হে। ইন্দ্ৰত থকা ৰূপ বিলাক (সকলো)
হৰিৎবৰ্ণৰ হৈ উঠিল ॥ ৩ ॥ অন্তৰীক্ষৰ প্ৰকাশক আদিত্যৰ
দৰে ইন্দ্ৰক (স্তোতাসকলে) ধাৰণ কৰিলে। ইন্দ্ৰৰ
বজ্জ স্পৃহনীয় হৈ শত্ৰুৰ ওচৰ পাই। আদিত্যৰ
হৰিৎবৰ্ণৰ ঘোঁৰাৰ দৰে বেগেৰে যোৱা যি ইন্দ্ৰৰ
লোহাৰ বজ্জেৰে অহিক (মেঘক) জোকাৰি দিলে, সেই
ধুনীয়া মুখৰ ইন্দ্ৰই হৰি ঘোঁৰা যুক্ত সহস্ৰ দীপ্তিৰ হৈ
উঠিল ॥ ৪ ॥ হে হৰিৎবৰ্ণৰ নোম লগা ঘোঁৰা যুক্ত
ইন্দ্ৰ, তোমাকেই সকলো যজ্ঞত বিচাৰে। তোমাক
পূৰ্বৰ ঋষিয়ে স্তুতি কৰিছিল। হে হৰিৎবৰ্ণৰ হৈ
প্ৰাদুৰ্ভাব হোৱা ইন্দ্ৰ, তোমাৰ সকলো হব্য, স্তব
আৰু সকলো ভাল অগ্নি তুমি কামনা কৰা ॥ ৫ ॥
সেই দুটা চলন্ত হৰি ঘোঁৰা, আমোদিত আৰু স্তুতিৰ
উপযুক্ত, আমোদৰ কাৰণে বজ্জী ইন্দ্ৰক বথত লৈ যায়।
এই ধুনীয়া ইন্দ্ৰলৈ বহুত সৰন যজ্ঞত হৰিৎবৰ্ণৰ সোম
দিছে ॥ ৬ ॥ ইন্দ্ৰক উদ্দেশ্য কৰি বহুত হৰিৎবৰ্ণৰ সোম ধাৰণ
কৰিছে। সেই সোমে যুদ্ধত স্থিৰ ইন্দ্ৰলৈ খৰকৈ যোৱা
হৰি ঘোঁৰা পথিয়াই দিলে, যি হৰি ঘোঁৰাবে ইন্দ্ৰই
বাবে সেৱন কৰা যুদ্ধলৈ যায়। সেই বথেৰে ইন্দ্ৰই
কমনীয় সোমবস্ত যজ্ঞ পাইগৈ ॥ ৭ ॥ হৰিৎবৰ্ণৰ গৌফ
আৰু হৰিৎবৰ্ণৰ চুলি থকা, লেহাৰ হৃদয়ৰ, হৰিৎবৰ্ণৰ
সোম পান কৰা ইন্দ্ৰ তৎক্ষণাত বৰ্দ্ধন হৈছে, যি চাৰি
যোৱা বথত হৰিৎবৰ্ণৰ ঘোঁৰা যজ্ঞৰ ধন ইন্দ্ৰই বথত লগায়
আমাৰ সকলো দুঃখ পাৰ কৰি দিয়ক ॥ ৮ ॥ যি
ইন্দ্ৰৰ হৰিৎবৰ্ণৰ ঘোঁৰা দুটা বথত লগায় অৰ্চ্চ পৰা
দৰে যজ্ঞলৈ আহিছে, যি ইন্দ্ৰৰ মুখ হৰিৎবৰ্ণৰ সোম
অগ্নৰ ফালে পান কৰিবলৈ যায়, যেতিয়া পৰিস্কৃত
কৰা মদকৰ আৰু ধুনীয়া সোম অগ্নি পান কৰি হৰি
ঘোঁৰাক মৰ্জ্জন কৰে (তেতিয়া ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিবা
॥ ৯ ॥ আৰু ধুনীয়া ইন্দ্ৰৰ থকা ঠাই দ্যাৰাপৃথিবী হৰি
ঘোঁৰা যুক্ত হৈ যুদ্ধলৈ যায়, তেতিয়া বলবন্ত ইন্দ্ৰলৈ
মহৎ স্তুতি কৰিবলৈ কামনা কৰা যজ্ঞমানলৈ, (হে ইন্দ্ৰ)
মহৎ অগ্নি ধাৰণ কৰা ॥ ১০ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি মহৎ কামনা
কৰি দ্যাৰাপৃথিবী পূৰণ কৰিছা। (তুমি) নতুন নতুন
শ্ৰিয় স্তোত্ৰও সোনকালে বিচাৰ। হে অনুৰ (বলবান)
ইন্দ্ৰ, পানী হৰণ কৰা সূৰ্য্যলৈ স্পৃহনীয় ঘৰ উলিয়াই
দিয়া ॥ ১১ ॥ হে হৰিৎবৰ্ণৰ মুখৰ ইন্দ্ৰ, তোমাক বজ্জ
কামনা কৰি বথত লগোৱা ঘোঁৰাই বথত তুলি মানুহৰ

ওচবলৈ লৈ আহক যাতে পাত্ৰত বখা যজ্ঞত দহ আঙ্ক-
লিবে সম্পাদন কৰা মধু সোমবস কামনা কৰি যুক্ত
পান কৰিব পাৰা ॥ ১২ ॥ তে ইন্দ্ৰ, আগতে অভিসূত
সোম পান কৰা। হে হৰিব, আক এতিয়া মধ্যম্ভিন
সবনত (অভিসূত কৰা) সোম কেবল ভোম্বাৰ,—হে
ইন্দ্ৰ, মধুৰ সোম পান কৰা। হে বহুত বৰ্ষণ কৰা ইন্দ্ৰ
(সোমেৰে) পেট পুৰাই দিৱা ॥ ১৩ ॥

১৭ সূক্ত—ঋ ২৩।

ঋষি—অৰ্ঘকৰ্ণনত পুত্ৰ ভিষক। ছন্দ—অজুষ্ঠপ্

দেবতা—ঔষধী।

যিবিলাক ঔষধৰ গছ পুৰণি কালত তিনি যুগৰ
আগত দেবতাৰ পৰা সৃষ্টি হৈছিল, আকাশ বত্তৰ ঔষধৰ
গছ বিলাকৰ এশ সাটোভা গুণ আছে বুলি মই মানো
(বিশ্বাস কৰা) ॥ ১ ॥ হে আই (ঔষধৰ গছ বিলাক)
তোমালোকৰ ঠাই বিলাক শ শ (অসংখ্য)। তোমা-
লোকৰ বাটোন সহস্ৰ। আক কৰ্ণপ্ত শ শ। তোমা-
লোকে এই মোৰ মানুহ বিলাক নিৰোগ কৰা ॥ ২ ॥
হে ঔষধৰ গছ, তোমালোকে (বেমাৰীৰ প্ৰতি) বৎ
মনৰ হোৱা। তোমালোকৰ ফুল ফুলে, ফল ধৰে,
দোঁবাৰ দৰে জন্ম কৰা, উদ্ভিৰ পৰা আক বোগৰ পৰা
বন্ধা কৰিব পৰা ॥ ৩ ॥ হে ঔষধৰ গছ, দেৱী, হে আই
তোমালোকৰ দ্ৰব্য গুণ এই দৰেই স্তুতি কৰিম। হে
(চিকিৎসক) পুৰুষ, তোমাক মই দোঁবা, গৰু, কাপোৰ,
আক মোৰ নিজকে তোমাক দিম ॥ ৪ ॥ হে ঔষধৰ
গছৰ দেবতা, তোমালোকৰ ঘৰ আহুত গছত। পলা-
শৰ গছত তোমালোকৰ বসতি আছে। তোমালোকে
গৰু পাবা যদি এই পুৰুষক (বেমাৰীক) যোক
পোৱাই দিৱা (ভাল কৰি দিৱা) ॥ ৫ ॥ যি ঠাইত
ঔষধী বিলাক সংগ্ৰামত বজা গোট খোৱা দৰে একে
লগে হয় (যাব ঘৰত একেলগ হয়) সেই মেধাবী
ব্ৰাহ্মণক বেজ বুলি কয়—বাক্স মৰা, ব্যাধিনাশক
(বেজ বুলি কয়) ॥ ৬ ॥ দোঁবা থকা, সোম্বতী, বল
কাৰক, আক পুষ্টি সাধক এই চাৰি বিষ ঔষধক মই
এই মানুহ জনৰ বেমাৰ নাশ কৰিবলৈ স্তুতি কৰিছো
॥ ৭ ॥ ঔষধী বিলাকৰ বল গোহালীৰ পৰা গৰু ওলোৱা
দৰে ওলায় আহিছে,—যি ঔষধীয়ে মোলৈ বহুত ধন
উলিয়াই আক হে পুৰুষ, তোমাৰ, শৰীৰ ভাল কৰিব
। ৮ ॥ (হে ঔষধী বিলাক) তোমালোকৰ মাৰব নাম
ইচ্ছা (উদ্ধাৰ কৰা)। তোমালোক সেইবাবে নিচ্ছা
হোৱা (উদ্ধাৰ কৰা হোৱা)। তোমালোক বাগবি বোৱা

আক পৰি বোৱা হোৱা। যাব বাগি হয় ডাক ভাল কৰা
॥ ৯ ॥ চোৰে যেনেকৈ গৰুৰ জাক পাৰ হৈ (পলায়) যায়
তেনেকৈ সকলো ফালে বিস্তৃতি হৈ থকা ঔষধ বিলাকে
বেমাৰ অতিক্ৰম কৰি গৈছে। ঔষধ বিলাকে বেমাৰীৰ গাৰ
পৰা সকলো ব্যাধীকণী পাপ গুছায় দিছে ॥ ১০ ॥
মই যেতিয়া এই দৰব গছ বিলাক বেমাৰীক বল দিবলৈ
হাভত লওঁ, তাৰ আগতেই বোগৰ আত্মা (মূল)
নষ্ট হৈ যায়। সেই বোগে প্ৰাণক আক্ৰমণ কৰিবলৈ
বহিছিল ॥ ১১ ॥ হে ঔষধ বিলাক, বোগীৰ যি অঙ্কই অঙ্কই
পাবে পাবে (গাখিৰে গাখিৰে) তোমালোক বোৱাটো,
তাৰ পৰা বোগ গুছায় দিৱা—যেনেকৈ উগ্ৰবলী বজাই
মাজ ঠাইত থাকি শত্ৰুক পদে পদে বাধা দিয়ে ॥ ১২ ॥
হে বোগ, (তুমি আমাৰ বেমাৰীৰ) বেমাৰেৰে সৈতে
সোনকালে আঁতৰি যোৱা। (এতি খবকৈ উৰি যোৱা)
চায়া (?) চবাইৰ দৰে, কিকিৰি (মাছবোকা) চবাইৰ
সৈতে উৰি যোৱা। বায়ুৰ দৰে বেগেৰে যোৱা। চোৰা
সাপৰ সৈতে মৰা (যা-মৰ ইত্যাদি বাহুৰ কবিলে
ভাল হব) ॥ ১৩ ॥ হে ঔষধী বিলাক, তোমালোকৰ
মাজত ইটোৱে সিটোক সহায় কৰা। প্ৰত্যেকেই ইটোক
সহায় কৰিবা। যি ঔষধী পৃথিবীত আছে সেই সকলো
বিলাক একত্ৰ হৈ এই মোৰ প্ৰাৰ্থনা বাক্য বন্ধা কৰা
॥ ১৪ ॥ যি গুটি লগা ঔষধী গছ, যি গুটি নলগা, যি
ফুল নোহোৱা আক যি ফুল লগা (ঔষধী গছ) বৃহ-
স্পতিয়ে পঠিয়াই দিৱা, সেই সকলো বিলাক আমাক
পাপীকণী বোগৰ পৰা মুক্ত কৰা ॥ ১৫ ॥ ঔষধী বিলাকে
মোক শাওৰ (অভিসাপ) পাপৰ পৰা মুক্তি দিৱা।
বকণৰ পাশৰ পৰা মুক্তি দিৱা আক যমে ভবিষ্যৎ বন্ধা
লিকালৰ পৰা মুক্ত দিৱা। সকলো দেবতাৰ ওচৰত
কৰা পাপৰ পৰা মুক্ত কৰক ॥ ১৬ ॥ ত্ৰালোকৰ পৰা
নামি অহা ঔষধী বিলাকে (যোক) এই দৰে কৈছিল
যে যি জীৱক আমি পাওঁ, সেই পুৰুষ নষ্ট নহয়
॥ ১৭ ॥ যি ঔষধী বিলাকৰ সোম বজা, বহুত বহুত দৃষ্টি
থকা হে সোম, তুমি ঔষধী বিলাকৰ উত্তম। কামনা
আক জন্মৰ সুখকৰ ॥ ১৮ ॥ যি ঔষধীৰ বলা সোম
পৃথিবীত ব্যাপ্ত হৈ আছে, বৃহস্পতিয়ে পথিওৱা তুমি
এই বোগীৰ গাভ বলবীৰ্য্য দিৱা ॥ ১৯ ॥ হে ঔষধী
বিলাক, যি তোমালোকক খানি আনে, যি বোগীৰ
কাৰণে মই তোমালোকক খানি আনো,—সিহঁতৰ
বেয়া নহয়। আমাৰ যি দৃষ্টেভাৱা (মানুহ) আক চাৰি
ঠেঙীয়া (জন্তু-গৰু আদি) আছে সেই সকলো বিলাক
বোগহীন হওক ॥ ২০ ॥ যি ঔষধী বিলাকে এই ভোজ

জনিছা, যি দুবলৈ গৈছা সেই সকলো বিলাক লগ হৈ
এই বেমাৰীক বলবীৰ্য্য দিয়া ॥ ২১ ॥ সকলো ওষধী গছে
বজা সোমৰে সৈতে গোট খাই বজাক কৈছে,—যি
বোগীক ব্রাহ্মণ বেজে চিকিৎসা কৰিছে, সেই বোগীক
হে বজা আমি ভাল কৰিম ॥ ২২ ॥ হে সোম, তুমি
ওষধী বিলাকৰ মাজত উত্তম । সকলো গছ তোমাৰ
ভলত । সেই বিলাক ভলতেই থাকক,—যি আমাক—
বেয়া কৰিবলৈ বিচাৰে ॥ ২৩ ॥

৯৮ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—ঋষি সেনৰ পুত্ৰ দেবাপি । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ।

দেবতা—বৃহস্পতি আদি কৰি সকলো দেবতা ।

হে বৃহস্পতি, মোৰ দেবতালৈ (বৰষুণৰ কাৰণে)
কৰা যজ্ঞলৈ আনিবলৈ দেবতাৰ ওচৰলৈ যোৱা ।
তুমি যদি মিত্ৰ, বৰুণ, পুষা, বা আদিত্যসকল বা
বসুসকল, বা মৰুতান (ইন্দ্ৰ) হোৱা, তুমি পৰ্জন্যক
শত্ৰু বজাৰ কাৰণে বৰষুণ দিয়া কৰা ॥ ১ ॥ হে দেবাপী
কোনো এজন শাস্ত্ৰগামী সকলো জনা দেবতা তোমাৰ
ওচৰৰ পৰা দূত হৈ মোৰ ফালে আহক । হে বৃহ-
স্পতি, আমাৰ ফালে আহা । তোমালৈ দীপ্তমন্ত জুতি
আমাৰ মুখেৰে গাম ॥ ২ ॥ হে বৃহস্পতি, তুমি আমাক
বেমাৰ নথকা (যেঁহাই—নথকা—অনৰ্গল) চলি থকা,
দীপ্তমন্ত জুতি বাক্য আমাৰ মুখত উলিয়াই দিয়া,
যি জুতিৰে আমি শত্ৰুৰ কাৰণে বৰষুণ উলিয়াই
আনিব পাৰোঁ । মধুৰ পানী আকাশৰ পৰা আহক
॥ ৩ ॥ মধুমান বৰষুণ নামি আহি আমাৰ মাজত
সোমোওক । হে ইন্দ্ৰ, (বৃহস্পতিৰ) বহুত থকা সহস্ৰ
(ধন) আমাক দিয়া । হে দেবাপী, (যজ্ঞত) হোতা
হৈ বহা । সময়ত যজন কাৰব লগা দেবতাসকলক
হবিৰে পৰিচৰণ কৰা ॥ ৪ ॥ ঋক্বেদৰ পুত্ৰ দেবাপী
ঋষিয়ে দেবতাৰ কল্যাণক স্তোত্ৰ জানি হোতাৰ কামত
নিমগ্ন হৈছে । ওপৰত থকা, তলত সমুদ্ৰত থকা,
স্বৰ্গত হোৱা বৰষুণৰ পানী বৰষি দিয়া ॥ ৫ ॥ এই
সমুদ্ৰত আৰু অন্তৰ্জাত পানী বিলাক দেবতাই আৰম্ভ
কৰি বাৰিছিল । সেই পানী বিলাক ঋক্বেদৰ পুত্ৰক
দেবাপীয়ে মেলি দিলত যিহি মাটিয়েদি বাগৰি আহিল
॥ ৬ ॥ বেতিয়া দেবতাই (জুতি) শুনা দেবাপীক বৰষুণ
কাৰনা কৰা শত্ৰুৱে হোম কৰিবলৈ পুৰোহিত বৰণ
কৰিলে, তেওঁক (বৃহস্পতিক) ধ্যান কৰিলত আনন্দৰে
বৃহস্পতিয়ে কৃপা কৰি দেবতাক পাব পৰা জুতি বাক্য
(দেবাপীক) দান কৰিলে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তোমাক

স্তোত্ৰ গাই মানুহ ঋক্বেদৰ পুত্ৰ দেবাপীয়ে সম্যক
জ্বলাইছে, তুমি সকলো দেবতাই সৈতে আনন্দ কৰি
বৰষুণ দিয়া মেঘ পৰ্জন্যক পথিয়াই দিয়া ॥ ৮ ॥ হে
অগ্নি, পূৰ্বৰ ঋষিসকলে স্তোত্ৰেৰে তোমাৰ ওচৰলৈ
আহিছিল । হে পুৰুষত অগ্নি, সকলো যজ্ঞমানে তোমাৰ
যজ্ঞত জুতিৰে তোমাৰ ওচৰ চাপে । সহস্ৰ সংখ্যাৰ
ধন বহুত ভৰাই (শত্ৰুৱে) আমাক দিছে । হে বোহি-
ত্ম অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৯ ॥ হে অগ্নি,
নিৰামৰৈ আৰু এই বহুত থকা সহস্ৰ (বহুত) আছতি
তোমাক দিয়া হৈছে । সেই বহুত দিয়া (হবিৰে)
সৈতে তোমাৰ শৰীৰ বৰ্দ্ধন কৰা । আমাৰ কাৰণে
আমি প্ৰাৰ্থনা কৰা বৰষুণ স্বৰ্গৰ পৰা পথিয়াই দিয়া
॥ ১০ ॥ হে অগ্নি, এই ন হেজাৰৰ আছতিৰ ইন্দ্ৰৰ ভাগ
দিবা । দেবতাৰ ওচৰলৈ যোৱা বাট তুমি জানি, ওলাওক
(শত্ৰুক) স্বৰ্গৰ দেবতাৰ মাজত সম্ভাপন কৰিবা ॥ ১১ ॥
হে অগ্নি, শত্ৰুৰ দুৰ্গম পুৰ বিলাক ধ্বংস কৰা । বোগ
নাইকিয়া কৰা । বান্ধসবিলাক খেদি দিয়া । এই
সমুদ্ৰৰ পৰা, মহৎ স্বৰ্গৰ পৰা বহুত পানী এই ঠাইত
সৃজন কৰি দিয়া ॥ ১২ ॥

৯৯ সূক্ত—ঋ ১২ ।

ঋষি—বৈথানসৰ পুত্ৰ বস্ৰ । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্ ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে ইন্দ্ৰ, আমাক কি বিচিত্ৰ, সদায় দিবলগীয়া
বুলি জানি বহল ভাবৰ স্তূত্য ধন আমাৰ বৰ্দ্ধনৰ
কাৰণে পঠিয়াই দিছা ? সেই ইন্দ্ৰৰ বল উদয় হওঁতেই
আমি কি দিছো ? সেই ইন্দ্ৰৰ ব্ৰতবধ কৰা বজ্ৰ ভীষ্ক
কৰি (তাবেই) পানী (বৰষাই) দিলে ॥ ১ ॥ সেই
ইন্দ্ৰই জ্বলি থকা বিষ্ণু নামৰ অন্তৰে সজ্জিত হৈ
সাম স্তোত্ৰ গোৱা যজ্ঞলৈ গৈছে । বলেৰে যুজ হৈ
বিস্তীৰ্ণ যজ্ঞৰ স্থানত গোট খাইছে । সেই ইন্দ্ৰই
মকত সকলেৰে সৈতে সকলো অভিভব কৰিছে ।
(আদিতাৰ মাজত) সপ্তম স্থানীয় ভাতৃসকল নহলে
যজ্ঞত ইন্দ্ৰ নেথাকে ॥ ২ ॥ সেই ইন্দ্ৰই ত্ৰ্যটন। নোহোৱা
বাটেদি গৈ সকলো লাভ কৰিব পৰা যুদ্ধত উপস্থিত
হৈছেগৈ । লোকে যুদ্ধত বাধা দিব নোৱাৰা ইন্দ্ৰই
শত্ৰুৰ পুৰত যি ধন আছে সেই ধন তেওঁ আনক বদ
কৰিব পৰা বলেৰে উপস্থব বশবৰ্ত্তী অনুবক মাৰি
(ধন) লৈ আহে ॥ ৩ ॥ সেই ইন্দ্ৰই মেঘৰ ফালে গৈ
মেঘত ঘূৰি পকি উৰুৱা মাটিত বহুত পানী মিটভি
কৰি দিয়ে । বহুত সৰু সৰু নদীয়ে, যাৰ ভৰি নাই,
বৰ্হ নাই, গমনেই যোৱা, সেই মাটিৰ মাজেদি পানী

বোরাই দিলে। সেই পানী ইল্লই পথিওরা ॥ ৪ ॥
সেই ইল্লই কল্পৰ পুত্ৰ মকত সকলেৰে সৈতে ইয়ালৈ
আহক। তেওঁ নিজেই (স্তোভাই প্ৰাৰ্থনা নকৰাকৈ)
ধন দিলে। তেওঁ নিজৰ মহান আলয় এৰি থৈ
আহক। দূৰত থকা বস্ত্ৰৰ (যোৰ মাতা পিতাৰ)
দুয়োবোৰ বোধহয় জ্বৰ এবাই গৈছে (কাৰণ) মই
শত্ৰুৰ অন্ন হৰণ কৰি শত্ৰুক কন্দুৱাই থৈ আহিছো
॥ ৫ ॥ সকলোৰে গৰাকী সেই ইল্লই, বিকট শব্দ কৰা
দাঁস শত্ৰুক দমন কৰি ছটা চকুৰ তিনিমূৰীয়া (তৃতীয়
পুণ্ডেকক) দমন কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। ইল্লৰ বলেৰে
বলীয়ান হৈ ত্ৰিভু ঋষিয়ে লোহৰ দৰে তীক্ষ্ণ নখ
থকা আজুলিৰে সৈতে বৰাহক বধ কৰিলে ॥ ৬ ॥
সেই ইল্লই, দৃঢ় শত্ৰুৰে আত্মান কৰা (যোদ্ধাক সহায়
কৰিবলৈ ওপৰত উঠি) শত্ৰুৰ হিংসক শব্দ নিকেপ
কৰে। সেই ইল্লই মানুহৰ অতি নেতা আমাৰ কাৰণে
সুজন্মৰ (তেওঁ) পূজা হৈ, দস্যুক হত্যা কৰিবলৈ
সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ শৰীৰ বিদ্ধি দিলে ॥ ৭ ॥ সেই ইল্লই
আকাশৰ দৰে বৰণৰ ঘাঁহ মেঘৰ পৰা পানী দি গকৰে
খাবলৈ (যোগাৰ) কৰি দিলে। আমাৰ ঘৰলৈ (গক)
যাবলৈ বাট উলিয়াই দিলে। তেওঁ নিজ শৰীৰত সোমেৰে
সিঞ্চন কৰি শেনৰ দৰে লোহাৰ অন্তৰ নিচিনা অন্তৰে
দুয়ো কাষেৰে দস্যা বিলাকক হত্যা কৰিলে ॥ ৮ ॥
সেই ইল্লই মহৎ শত্ৰুক বল দেখুওৱা অস্ত্ৰ ক্ষেপন
কৰিলে। স্তোভা কুংসাৰ কাৰণে শুষ্ক অসুৰক আঁত-
ৰাই দিলে (মাৰিলে)। এই ইল্লই কহি উলনাৰ
কাৰণে বিৰোধী শত্ৰুক বল কৰি দিলে যি কবিয়ে
ইল্লৰ ৰূপত আৰু তেওঁৰ নেতা (মকৎ) সকলক
ভক্তি কৰিলে ॥ ৯ ॥ এই ইল্লই স্তোভাক ধন দি নবৰ
হিডকৰ (মকত) দেবতা সকলেৰে সৈতে দৰ্শনীয়
বৰণৰ দৰে মায়াবীৰে সৈতে এই কমনীয় ঋতুবিলাকৰ
পালক বুলি জনা হল। তেওঁ চাৰিঠেঙীয়া অৰক
দানবক মাৰিলে ॥ ১০ ॥ এই ইল্লই স্তোভেৰে স্তুতি
কৰিলত, ওশিজৰ পুত্ৰ ঋজিষক পিণ্ড অসূৰে চুৰি
কৰি ৰাখি থোৱা গকবিলাক বুকলি কৰি আনিলে।
যেতিয়া এই ওশিজৰ পুত্ৰই সোম গ্ৰন্থত কৰি যজ্ঞ
কৰি স্তুতি কৰিছিল, ইল্লই আহি নিজ ভেজেৰে শত্ৰুৰ
পুৰ ধ্বংস কৰিলে ॥ ১১ ॥ হে বলবান ইল্ল, এইদৰেই
মহৎ ধৰ্ম পাবলৈ বস্ত্ৰট ভোমাৰ ওচৰলৈ ধোজ কাঢ়ি
আহিছে। এই বস্ত্ৰক কল্যাণ কৰা। অন্ন, বল, ভাল
থকা ঘৰ সকলো আনি দিয়া ॥ ১২ ॥

১০০ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—বন্দনৰ পুত্ৰ হুব। ছন্দ—জগতী; ১২
ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—বিশ্বদেবসকল।

হে ইল্ল, তোমাৰ সমান এই শত্ৰুৰল আমাৰ ভোগৰ
কাৰণে বধ কৰা। এই যজ্ঞত স্তুত হৈ সোম পান
কৰি শত্ৰুক মাৰিবলৈ আমাৰ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে জাগৃত
হৈ থাকা। দেবতাসকলেৰে সৈতে আমাৰ বিখ্যাত
যজ্ঞ সবিতা দেবতাই বন্ধা কৰক। সকলো পৰিত্ৰাণ
কৰা অদিতি দেবীক আমি বিচাৰিছো ॥ ১ ॥ (হে
ঋত্বিকসকল) সকলোৰে পোষণ কৰা ইল্ললৈ সমস্ত
দিয়া যজ্ঞৰ ভাগ দিয়া। বিভূত সোম পান কৰা,
শব্দ কৰি গমন কৰা বায়ু দেবতালৈ ভাগ দিয়া।
—যি দেবতায় গোঁৰবৰ্ণ গাখীৰ পান কৰিবলৈ পাই।
সকলো ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ সবিতা দেবতাই
আমাৰ অভিষৰ কৰা কাম সহজ কৰিবলৈ যজ্ঞমানক
অন্ন দিয়ক। যি পৰিপক অয়েৰে দেবতাক ভূষিত
কৰিব পাৰে। সকলো ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥
ইল্ল, দেবতা আমালৈ সুমনা হওক। সকলো দিনতে
বজা সোমে আমাৰ যজ্ঞত অধিষ্ঠিত হওক,—যি প্ৰকাৰে
মিত্ৰৰ ধনত অধিষ্ঠিত হয়। সকলো ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥ ৪ ॥ এই ইল্লই স্তোভ কৰাৰ বলত আমাৰ যজ্ঞৰ
পৰ্কৰিলাক ধাৰণ কৰে। হে বৃহস্পতি, তুমি আমাৰ
আয়ুস বৰ্দ্ধন কৰোতা। যজ্ঞ, মন্ত্ৰ আৰু বুদ্ধিৰ শিবল
আমাৰ পালক পিতাই সুখকৰ কৰি দিয়ক। সকলো
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ দেবতাৰ হিতকৰ মহৎ
বল ইল্লৰ সুকন্মৰ কাৰণে হৈছে। ঘৰত থকা অগ্নিয়ে
দেবতাসকলক স্তুত কৰে, যজ্ঞ সম্পন্ন কৰি কাৰ্যা নিৰ্বাহ
কৰে। তেওঁ চৰণশীল আৰু আমাৰ সদায় ওচৰৰ। সকলো
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে দেবতাসকল, ভোমা-
লোকৰ গুপ্ত ঠাইত বহুত বেয়া কাম আমি নকৰো।
হে বনুসকল, দেবতাৰ ঋণ হবলৈ আমি মুকলিটক
একো বেয়া কাম নকৰো। হে দেবতাসকল অসত্যৰ
ৰূপ আমাৰ নহওক। সকলো ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ৭ ॥ সবিতা দেবতাই আমাৰ ৰোগ আঁতৰাই দিয়ক।
ভাঙৰ পাপ পৰ্ব্বত বিলাকে আঁতৰাই দিয়ক। অভিষি
কৰা শিলৰ পৰা য'ত মধুৰ সোম ওলায় আৰু স্তব
কৰা হয়, তাৰ পৰা (ৰোগক) দূৰত ৰাখক। সকলো
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ হে বনু দেবতা সকল, সোম
অভিষৰ কৰা, আমাৰ শিল ওপৰলৈ উঠক। সকলো
লুকাৰ থকা শত্ৰু আঁতৰাই দিয়া। সেই সবিতা
দেবতা আমাৰ পালক আৰু স্তুতা। সকলো... ১.১.

১ ঋকব দবে ॥ ৯ ॥ হে গক বিলাক তোমালোকে চৰা ঠাইত (ভাল) ঘাঁহ খাই শকত হোৱা, ঋকব (যজ্ঞৰ) ঘৰত গাখীৰ দিয়া। তোমালোকে দিয়া গাখীৰ সোম বসব দৰব হওক। সকলো ... ১ ঋকব দবে ॥ ১০ ॥ ইন্দুৱেই সোম অভিষব কৰা যজ্ঞৰ কৰ্ম্ম। পূৰণ কৰে (আক) যজ্ঞমানৰ বন্ধক হৈ ভাল যজ্ঞলয়,—যি ইন্দুৰ পান কৰিবলৈ (ওহাৰ) কলহ সোমৰে পৰিপূৰ্ণ হৈ থাকে। সকলো ... ১ ঋকব দবে ॥ ১১ ॥ হে ইন্দু, তোমাৰ প্ৰকাশ বিচিত্ৰ, কৰ্ম্মৰ পূৰক আক বিজয়ী। হে স্তোতাৰ পালক অনাই বস কৰিব নোৱাৰা ইন্দু তোমাৰ অপৰ্দ্ধা আছে। অতি পোন বাটেৰে (স্তোত্ৰেৰে) ভাল গক পাবলৈ দ্বন্দ্বা ঋগ্বেদে খব কৰিছে ॥ ১২ ॥

১০১ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি—সোমৰ পুত্ৰ বৃধ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ, ৪। ৬
গায়ত্ৰী; ৫-বৃহতী; ৯। ১২-জগতী। দেবতা—
বিশ্বেদেব সকল বা ঋত্বিক স্তুতি।

হে সখা (ঋত্বিক) সকল, একে মনৰ তোমালোকে ভালকৈ বৃদ্ধি লোৱা,—অগ্নি জলোৱা। বহুতৰ লগত একে ঘৰতে থকা মই ইন্দুৰে সৈতে দক্ষিণা, অগ্নি আৰু উৰা দেবীক তোমালোকক আৰু আমাক বন্ধা কৰিবৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছে ॥ ১ ॥ ভাল স্তোত্ৰ কৰা। কৰ্ম্ম বিলাক বিস্তৃত কৰা। কথাবে (স্তুতিৰে) সৈতে (যজ্ঞৰ) নাও পাৰ কৰিবলৈ বাৱস্থা কৰা। অল্প-পল্প বিলাক প্ৰস্তুত কৰা। হে সখা সকল, আগ-বাঢ়ি গৈ থকা যজ্ঞলৈ অগ্নি লৈ আহা ॥ ২ ॥ হে সখা সকল যুৱলী লগোৱা। লগোৱাবোৰ ভালকৈ, কামজ মেলি দিয়া। আঁট কৰা চলে (হাল বোৱা হলে) ডাঙৰ গুটি সিঁচি দিয়া। আমাৰ স্তুতিৰ কাৰণে অন্ন ভাবে ভাবে হৈছে। পকা ধানৰ ওচৰলৈ কেঁকোঁবা কাচি যাওক ॥ ৩ ॥ দেবতাৰ বিষয় কৰ্ম্মত ধাৰ মেধাবী সকলে সুখৰ কাৰণে নাঙল জুৰিছে। লগোৱা বোৰ বেলেগ বেলেগ কৰি থৈছে ॥ ৪ ॥ হে সখা সকল, কাঠৰ ডাঙৰ পাত্ৰ বিলাক নিয়ম মতে ৰাখা। আঁটলৈ কৈ বচি বিলাক ৰাখা। আমি নাদ সিঁচিম, যি নাদ বহুত পানী থকা ভালকৈ সিঁচিব পৰা আৰু পানী অন্ত নোহোৱা ॥ ৫ ॥ মই বচি লগায় ভালকৈ ঠেলাবী কৰা পাত্ৰেৰে নাদৰ পৰা পানী তুলিম। সেই পাত্ৰ ভালকৈ বন্ধা, পানী তুলিবলৈ ভাল, উঠি অহা আৰু নভগা ॥ ৬ ॥ হে ঋত্বিক সকল (ধুবাই বুৰাই) ধোঁৱাক সন্তোষ কৰি দিয়া।

মাটি কৰ্ষণ (হালবোৱা) জয় কৰা (সম্পন্ন কৰা)। হালবোৱা কপী বথ সুখেৰে চলাব পৰা কৰা। নাদৰ দৰে স্ত্ৰোণ পাত্ৰত লোহাৰ (ঘাট) চক্ৰ (লগাই) কোশ বন্ধা কৰা কবচৰে পাণ কৰিবৰ যোগ্য নাদৰ পানী তুলি দিয়া ॥ ৭ ॥ হে ঋত্বিকসকল, গক খুটি পাতা। সেই ঠাইতেই (খুটিতেই) মানুহৰ পানী গাবৰ উপযুক্ত। বহুত ডাঙৰ ডাঙৰ কবচ চিলাই কৰা যাতে লোহাৰ দৰে দেবতাৰ শৰীৰত দ্ৰুংখ নেপায়। তোমালোকৰ চমস পাত্ৰত ফুটা হৈ বৈ নোযোৱা হওক। সেই বিলাক দৃঢ় কৰা ॥ ৮ ॥ হে স্তোতা ঋত্বিকসকল, তোমালোকৰ বন্ধাৰ কাৰণে যজ্ঞৰ বিষয় বৃদ্ধি প্ৰবৰ্ত্তন কৰা। যজ্ঞাৰ্থী দেবীক এই যজ্ঞত পূজা কৰা। সেই বৃদ্ধিয়ে আমাৰ কাৰণে ঘাই ঘাই গকবিলাক গোহালীলৈ ঘূৰি আহি সহস্ৰ ধাৰাবে গাখীৰ দিয়া দৰে (যজ্ঞৰ বিষয়) গাখীৰ খিৰাওক ॥ ৯ ॥ হে অধ্বৰ্য্য, তুমি এয়া হৰিবৰ্ণৰ সোম কাঠৰ পাত্ৰৰ মাজত ঢালি দিয়া। পাত্ৰবিলাক লিলেৰে ঠেলাব কৰা দৰে আৰু কুঠাৰেৰে কাটি উলিওৱা। দহ পাক দি পাত্ৰবিলাক ৰাখা। দুয়োটা ধূবাত বহন কৰা (বলদ) লগোৱা ॥ ১০ ॥ দুয়োদাল ধূবৰ মাজত (বলদে) বহন কৰা ঠাইৰ মাজত হেচি থকা দুজনী পতীৰ মাজত থকা দৰে আছে। সেই কাঠৰ গাড়ী হাবিৰ মাজত ৰাখা। তাতেই সোম ভালকৈ ৰাখা ॥ ১১ ॥ হে নেতা ঋত্বিক সকল, ইন্দুই সুখৰ পূৰক। আমাৰ অল্প লাভৰ কাৰণে সেই ইন্দুলৈ (স্তুতি) পথিওৱা,—খেলা (সংস্কাৰ) কৰা। (দিতিৰ সতীনী) অদিতিৰ পুতেক ইন্দুক ঋত্বিক সকলে সোম পাণ কৰিবলৈ ইয়ালৈ সোন-কালে লৈ আহক ॥ ১২ ॥

১০২ সূক্ত—ঋ ১২।

ঋষি ভৰ্য্যধ্বৰ পুত্ৰ মুদুল। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ;
১। ৬। ১২ বৃহতি। দেবতা—ঋধন বা ইন্দু।

(হে মুদুল) তোমাৰ বথৰ অসহায় হৈছে,—বৰ্ষক ইন্দুই বন্ধা কৰক। হে পুৰুষত, এই বৃহত প্ৰশংসনীয় গোধন চুব কৰা চোৰৰ পৰা আমাক বন্ধা কৰা ॥ ১ ॥ চুব কৰা গক বিচাৰি মুদুলানী বথৰ বথী হল। ডেওঁৰ কাপোৰৰ আঁচল বায়ুৱে উৰাই দিছে। ডেওঁ বথত উঠি সহস্ৰ গক জয় কৰিলে। (স্তুতিৰে সন্তোষ কৰা) ইন্দুৰ সেনাই সংগ্ৰাম কৰি গক বিলাক উলিয়াই আনিছে ॥ ২ ॥ হে ইন্দু, হত্যা কৰিবলৈ মন কৰি স্ত্ৰোহ কৰা শত্ৰুক মাজত বজ্জ প্ৰেৰণ কৰা। হে যজ্ঞান, দাস বিলাকৰ ওপৰত বজ্জ গহীন কৈ ঘাৰি খেদায় দিয়া ॥ ৩ ॥

পানীৰ হ্ৰদ পি লৈ হ্ৰষ্ট, হৈ পৰ্বতক্ সিঙৰে
খুন্দিয়াই ভাঙি বৃষভে শত্ৰু জয় কৰিবলৈ গৈছে ।
পাচত ডাঙৰ অণ্ডকোষৰ ভাৰ লৈ মশ বিচাৰি গমন-
শীল শত্ৰুৰ ফালে আগঠেং মেলি জয় কৰিবলৈ মন
কৰিছে ॥ ৪ ॥ ওচৰলৈ যোৱা মান্ত বিলাকে এই
বৃষভক চিঞৰাই, খুৱাই, মল-মূত্ৰ ত্যাগ কৰাই,—
শ—চেজাং লেখৰ মুদগাল ঝাৰিৰ গৰু জয় কৰি আনিছে
॥ ৫ ॥ শত্ৰুক জয় কৰিবলৈ বৃষভক বথত বান্ধি দিলে ।
নাকতি ধৰি সাৰথি মুদগাল ঝাৰিৰে গৈ উন্নত বৃষভক
টানি ধৰিলে আৰু বৃষভে চিঞৰিবলৈ ধৰিলে । তৰ্কৰ
বৃষভেৰে সৈতে দৌৰি শত্ৰুৰ মাজলৈ মুদগালিনী যাওঁতে
লগত যোৱা যোদ্ধা বিলাক পাচে পাচে গল ॥ ৬ ॥
আৰু মুদগালে বুজি পাই এই বথৰ / অক্ষত চকা
লগোৱা) কাথিদাল (lynch pin) লগাই দিলে ।
বথত ঢপলিয়াই যোৱা বৃষভটো বখাই বথৰ সুৱলীত
বান্ধি দিলে । ইল দেবতাই অমধ্য গাই গৰুৰ পতি
বৃষভক বন্ধা কৰিলে । বৃষে বাটেদি বেগাই গল
॥ ৭ ॥ চাবুকেৰে কোবাই দিলত জটাৰে বথত বান্ধি
বহুত মানুহৰ ধন বহন কৰি গাই গৰু চুই সুখেৰে
বৃষভে বল দেখুৱাই গৈ থাকিল ॥ ৮ ॥ চে সখা, তুমি
এই মুদগাল চোৱা । এওঁ বৃষভৰ সখা যুদ্ধৰ মাজত
গুই আছে । এই মুদগালেৰে শত-সহস্ৰ গৰু মই (মুদগালে)
যুদ্ধত জয় কৰিছিলো ॥ ৯ ॥ অতি দূৰ ঠাইত কোনে
বা এনেকুৱা (কথা) দেখিছে? যাক বথত লগায়
ভাকেই বথত তুলি লয় । ইয়াক দাঁহ দিব নালাগে ।
পানীও দিব নালাগে । বৃষভৰ ওচৰত থাকি বথৰ
ধৰা বহন কৰি গৰাকীৰ জয় সূচনা কৰে ॥ ১০ ॥ এই
মুদগালনীয়ে পতিয়ে এবি দিয়া পতীয়ে পতিক আকৌ
দুৰাই পোৱা দৰে পতিৰ ওচৰলৈ আহি বান্ধি হৈছে,
—ষেনেকৈ দিঘলয়ত মেঘে বৰষুণ দিয়ে । আৰু গৰু
বিচাৰি যোৱা বথৰ সাৰথি হৈ গৰু জয় কৰি আনি
যুদ্ধল কৰিছে ॥ ১১ ॥ হে ইল, তুমি সকলো জগতৰ
চকু হৈছা,—যি মোৰ লগত সংগ্ৰামৰ পাশত বান্ধ খাই
হুট। বৰ্ষক ধোঁৱা বথত লগায় যুদ্ধ জয় কৰি ফুৰিছা ॥ ১২ ॥

১০৩ সূক্ত— ঋ ১৩ ।

ঋষি—ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰ অপ্ৰতিবথ । হ্ৰদ—ত্ৰিষ্ঠভ ;
১৩-অম্বুধূপ । দেবতা—ইল ; ৪-বৃহস্পতি ;
১২-অপ্ৰ বা দেৱী ১২-ইল বা মকতসবল ।

অতি খবতকীয়া, ডীক, বৃষভৰ দৰে ভয়ঙ্কৰ, শত্ৰুৰ
জটক, বিঘেৰী বিলাকৰ কোভ কৰোৱা,—কন্দুৱাই

দিয়া, চকুৰ নিমিষ নমৰা, এজন মাত্ৰ বীৰ এই ইল ই
এশ সেনা ধ্বংস কৰিলে ॥ ১ ॥ শত্ৰুক কন্দুৱাই দিয়া,
চকুৰ টিপ নমৰা, যুদ্ধ কৰি জয়শীল চোৱা, (কোনোৱে)
ওফৰাই দিব নোৱাৰা, ধৰ্ষক ইল ই যুদ্ধ জয় কৰি
শত্ৰুৰ সেই-বল ধ্বংস কৰিলে । হে যুদ্ধাক সকল,
নেতা সকল, ধনু কাঁড় হাতত লৈ ইল ই শৰ বৰ্ষন কৰি
(শত্ৰুৰ বল ধ্বংস কৰিলে) ॥ ২ ॥ সেই ইল ই ধনুশৰ
হাতত থকা (মকত আদি) সৈন্যেৰে সৈতে খড়্গ থকা
সৈন্যেৰে সৈতে (শত্ৰুক) বশ কৰে । যুদ্ধৰ সময়ত
বহুত শত্ৰুৰ লগত যুদ্ধ কৰি জয় কৰা, সোম পান কৰা,
বাহুবলী ধনু তুলি শত্ৰুলৈ অৰ্থৰ বাণ মাৰি (জয়
কৰে) ॥ ৩ ॥ চে বৃহস্পতি, তুমি বথেৰে আছা । বাক্ষসৰ
হস্তা তুমি সকলো শত্ৰু নাশ কৰি, শত্ৰুৰ সেনাবিলাক
নাশ কৰি, আৰু খেদায় যুদ্ধ জয় কৰি আমাৰ বথৰ
বন্ধক হোৱা ॥ ৪ ॥ বল (কিমান আছে) জনা, মহান,
বিশেষ বীৰ, পৰক অভিভব কৰিব পৰা বল থকা,
শত্ৰুক বশ কৰিব পৰা উগ্ৰ বলী অনুচৰ থকা, সৰু-
লোকে বশ কৰা, বলত জয় হোৱা হে ইল, জয়শীল
বথত উঠা তুমি, (আমাৰ) স্তুতি জানা ॥ ৫ ॥ পৰ্বত
(মেঘ) ভেদ কৰা, পানী লাভ কৰা, বজ্ৰহস্ত, গমন-
শীল, বলেৰে জয়শীল, শত্ৰুক বশ কৰা ইলক, হে
সহজাত সকল, তোমালোকে তেওঁক আগত ৰাখি
পাচত বীৰত্ব কৰা । হে সখাসকল, তোমালোকে সাহ
দেখুওৱা ॥ ৬ ॥ এই ইল ই মেঘবিলাকৰ মাজত বলেৰে
সোমায় । নিৰ্দ্ধয়, বীৰ, শত্ৰুকোষৰ, আনে বিচলিত
কৰিব নোৱাৰা, শত্ৰুৰ সৈন্য অভিভব কৰা, অগ্ৰই
প্ৰহাৰ কৰিব নোৱাৰা ইল ই আমাৰ সেনাক যুদ্ধত
বন্ধা কৰক ॥ ৭ ॥ আমাক সহায় কৰিবলৈ অহা বিলাকৰ
ভিতৰত ইল নেতা । বৃহস্পতিও আগত থাকক আৰু
দক্ষিণা, যজ্ঞ আৰু সোম আগত হওক । আমাৰ
অমিত্ৰ বিলাকক জয় কৰা মকত সকলো আগত থাকক
॥ ৮ ॥ বৰ্ষক ইলৰ বল, বজা বকণৰ, আদিত্যসকলৰ,
মকতসকলৰ বল আমাৰ হওক । পৃথিৱী কপায় দিয়া
উদাৰ মনৰ দেবতাসকলৰ জয় ঘোষণা শব্দ উঠিছে
॥ ৯ ॥ হে মহাবান, আমাৰ অস্ত্ৰবিলাকক হৰষিত কৰা
(শত্ৰু মাৰিবলৈ উদগনি দিয়া) । আমাৰ গোবী
বিলাকৰ মন হৰষিত কৰা । হে বৃহত্ৰা, ধোঁৱাবিলাকৰ
বেগ বেচি কৰা । জয়কৰা বথৰ ঘোষণা কৰা শব্দ
বঢ়াই দিয়া ॥ ১০ ॥ আমাৰ সেনাই শত্ৰুৰ সেনাৰ
ওচৰ পাওঁতে আমাৰ পতাকা ভোলেণ্ডে ইল বন্ধক
হওক । আমাৰ শববিলাকে সেই শত্ৰুবিলাক জয় কৰক ॥

আমাৰ বীৰবিলাক ওপৰ খাপত থাকক। হে দেবতা সকল, আমাকেই সংগ্ৰামত বন্ধা কৰিবা ॥১১॥ হে অপ্ৰা দেবী, শত্ৰুৰ যোদ্ধাৰ মন মোহিত কৰি সিহঁতৰ শৰীৰ গ্ৰহণ কৰা (প্ৰাণ মাৰা)। সিহঁতৰ হৃদয় শোকেৰে পুৰি পেলোৱা। সেই আমাৰ শত্ৰুবিলাক অন্ধ একাৰেৰে আবৃত হওক ॥১২॥ হে নেতাসকল, যোৱা,—জয় কৰা। ইল্লই তোমালোকক সুখ দিয়ক। তোমালোকৰ বাহু উগ্ৰবলী হওক। অনাই ধৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰা ৰাতে তোমালোক চোৱা (তেনেকুৱা) বাহু হওক ॥১৩॥

১০৪ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্ৰ অষ্টক। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইল্ল।

হে পুৰুষত ইল্ল, তোমাৰ কাৰণে সোম অভিযুত কৰা হৈছে। হৰিবৰ্ণৰ ঘোঁৰাৰে সৈতে যজ্ঞলৈ খবকৈ আহা। বিপ্ৰবীৰ সকলে তোমাৰ ফালে যোৱা স্তুতি পঠিয়াইছে। অভিযুত কৰা সোম পান কৰা ॥১॥ হে হৰিব, নেতাসকলে অভিযুত কৰা (বসতীবী আদি) পানীত ধোৱা সোমবস এই যজ্ঞত পান কৰি পেট ভৰাই দিয়া। সোম অভিযব কৰা শিলে তোমাৰ কাৰণে সোম চেপিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে। হে স্তোত্ৰেৰে বহন কৰি অনা ইল্ল, তোমাৰ কাৰণে সেইবিলাক সোমে মদ বৰ্জন কৰক ॥২॥ হে হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ইল্ল, বৰ্ক, উগ্ৰ তোমাক সোম পান কৰিবৰ কাৰণে দিছে। হে ইল্ল, (যজ্ঞ) কৰ্ম-যুক্ত (আমি) স্তুতি কৰি থকা তুমি সকলো স্তুতি বাক্যেৰে, সকলো কৰ্মেৰে এই যজ্ঞত আনন্দ কৰা ॥৩॥ হে শক্তিমান ইল্ল, তোমাৰ বন্ধণেৰে, বীৰ্য্যেৰে, পুতেকে সৈতে অগ্ৰ ধাৰণ কৰি, তোমাক কামনা কৰি, ঋতজ্ঞ (কৰ্ম-জ্ঞ) মানুহৰ (অজ্জিবসৰ) ঘৰত তেওঁ স্তুতি কৰি তোমাৰে সৈতে একে ঘৰতে একেলগে আয়োদ কৰি আছিল ॥৪॥ হে হৰি ঘোঁৰাযুক্ত ইল্ল, ভালকৈ তোমাক স্তুতি কৰা, ভাল সুখৰ, বহুত দীপ্তিৰ, তুমি ধন দিয়া স্তোতাসকলে স্নাত্ত বাক্যেৰে অগ্ৰক বিভৱণ কৰিবলৈ অতি মহান তোমাৰ বন্ধণ ধাৰণ কৰি আছিল ॥৫॥ হে হৰিব, অভিযুত কৰা সোম পান কৰিবলৈ হৰি ঘোঁৰা যুক্ত ৰথেৰে আহা। হে ইল্ল, গ্ৰহণ কৰোতা তুমি সোম যাগলৈ আহিছা। তুমি যজ্ঞৰ কথা বিশেষকৈ জানি দাতা হৈছা ॥৬॥ সহস্ৰ অগ্নযুক্ত, শত্ৰুক দমন কৰা অভিযুত সোমত আনন্দ কৰা, মধবান, সূৰ্য্যভিৰ (যুদ্ধত) অগ্ৰই তেৰে পেলাব নোৱাৰা। ইল্লক স্তুতি বাক্যেৰে

শোভিত কৰিছে ॥৭॥ হে পুৰুষত ইল্ল, যি সাতখন নৈ সমুদ্ৰ পাইছেগৈ সেই সাতখন জল দেবীয়ে আনন্দ কৰি নোবোৱাকৈ বৈ গৈছে। ন আৰু নকৈ (নিৰা-নকৈ) খন নৈ দেবতাৰ কাৰণে আৰু মানুহৰ ভোগৰ কাৰণে, অহা যোৱা কৰিবৰ কাৰণে (মানুহলৈ) লাভ কৰি দিলা ॥৮॥ হে ইল্ল, মহতী এই পানী বিলাক শত্ৰু বৃত্তৰ পৰা তুমি মোচন কৰি দিলা। এই যুক্ত হোৱা পানী বিলাক, হে দেবতা, তুমি অকলে পৰি-দৰ্শন কৰি বন্ধা কৰি আছা। হে ইল্ল তুমি বৃত্তক হত্যা কৰি যি পানী মুকলি কৰি দিলা সেই সকলোৰে তোমাৰ গা পোষণ কৰিলা ॥৯॥ হে অতি বীৰ কৰ্ম বান ইল্ল, সুস্তুতি আৰু প্ৰীতিকৰ স্তুতি বাক্যই পুৰুষতক স্তুতি কৰিছে। (তেওঁ) বৃত্ত অসুৰক মাৰিলে আৰু লোক প্ৰকাশ কৰিলে। ইল্লই শত্ৰু সেনাক মাৰিলে ॥১০॥

১১ ঋক ৩/৩০/২২ ঋকৰ দৰে ॥১১॥

১০৫ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—কুংসৰ পুত্ৰ তুমিহ (গুণত) স্মিত্ৰ।

ছন্দ—১-গায়ত্ৰী বা উক্ৰীক ; ২।৭-পিপীলিকা

মধ্য। ৩-৬।৮-১০-উক্ৰীক ; ১১-ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইল্ল।

হে বসু ইল্ল, আমি কৰা স্তোত্ৰ কামনা কৰা তুমি কেতিয়া ভাল পাবা? বৰষুণৰ কাৰণে বহুত সোম ৰখা হৈছে। কেতিয়া আমাৰ পথাৰ পানীৰে পূৰা কৰিবা? ॥১॥ যি ইল্লৰ দৃষ্টি হৰিবৰ্ণৰ সুশিক্ষিত, বিশিষ্ট কৰ্ম কৰা, শেপবন্ত (ডাঙৰ অণ্ডকোষ থকা) হুয়ো দ্যাবাপৃথিবীৰ দৰে প্ৰকাশ কৰা ঘোঁৰা (বধত) ভালকৈ লগোৱা আছে, সেই সিহঁতৰ গৰাকী তুমি ধন আমি দি স্তুতি কামনা কৰা ॥২॥ যি ইল্লই পাপৰ পৰা জন্ম হোৱা বৃত্তৰ লগত যুদ্ধত ভাগৰি ভয় কৰে, তেতিয়া মকডসকলৰ বলৰে বলীৱান হৈ শোভাৰ কাৰণে সেই বৃত্তৰ লগত আকৌ যুক্ত কৰে ॥৩॥ স্তোতাক পুনঃ পুনঃ ধন দিবলৈ দাতব্য ধনেৰে সৈতে (হৰি আৰু স্তুতিৰে) পূজিত হৈ বীৰ ইল্লই হাঁহি মৰা শব্দ কৰা, বিশিষ্ট কাম কৰা নিৰাক্ষিত ঘোঁৰাৰে সৈতে (যজ্ঞলৈ) আহে ॥৪॥ যি চুলি থকা ডাঙৰ, ঘোঁৰাত যজ্ঞমানব পোষণৰ কাৰণে উঠি থাকে, ধুনীয়া গালেৰে ইল্লই সোম কামনা কৰে ॥৫॥ দৰ্শনীয়া বলৰ ইল্লক দৰ্শনীয়া মকডসকলেৰে সৈতে স্তুতি কৰে। বীৰ ইল্লই (বৰষুণ) নিৰ্ম্মল কৰা অস্তৰীকৃত

ঋতুর দৰে তক্ষণ কৰে (সাজে) ॥ ৬ ॥ যি ইলু হৰিৎবৰ্ণৰ গৌৰ থকা হৰৎবৰ্ণৰ ঘোঁৰা থকা আৰু অৰাধিত মুখৰ, অন্তৰীক্ষৰ দৰে অন্তৰ্ভূত, সেই ইলুই ভালকৈ দম্বাক মাৰিবলৈ বজ্জ কৰিলে ॥ ৭ ॥ হে ইলু, আমাৰ বৰ্জ্জনীয় পাপ বিলাক পিহি পেলোৱা। স্তোত্ৰেৰে স্তুতি নকৰা বিলাকক আমি নাশ কৰিম। স্তুতি নকৰা যজ্ঞ তোমাৰ সেৱনৰ যোগ্য নহয় ॥ ৮ ॥ হে ইলু, তোমাৰ তিনি অগ্নিত ওপৰলৈ যোৱা কৰা কাম যজ্ঞৰ সদনৰ কৰ্মৰ বাহক ঋত্বিকৰ ওচৰত হৈছে। তেতিয়া যজমানৰ লগত আনন্দ কৰি নিজ যশৰ নান্দৰ দৰে নাৱত উঠা ॥ ৯ ॥ হে ইলু, তোমাৰ সোমৰ লগত মিহলি কৰিবলৈ পৃথীৱৰ্ণৰ (ফুটফুটীয়া) গৰু শিৰাবলৈ হওক। হেভা নিম্পাপী হৈ হৰিব লগত আশ্ৰয় হওক, —যি হেতাবে আনি অগ্নিৰ মুখত সোম দিয়া হয় ॥ ১০ ॥ হে বলবান ইলু, তোমাক শত ধন বিচাৰি স্তুতি কৰিছো। দম্বাক মাৰোতে যেতিয়া কুংসৰ পুত্ৰ দুমিত্ৰক বন্ধা কৰিছিলো, আৰু কুংস্যৰ বৎস্যক বন্ধা কৰিছিলো তেতিয়া সুমিত্ৰই তোমাক এইদৰে স্তুতি কৰিলে। আৰু দুমিত্ৰই এইদৰে স্তুতি কৰিলে ॥ ১১ ॥

১০৬ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—কশ্যপৰ পুত্ৰ ভূতাংস। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—অশ্বিনী দুজন।

হে অশ্বিনী দুজন, তোমালোকে নিশ্চয় এতিয়া আমি দিয়া হৰি আৰু আমি কৰা স্তোত্ৰ কামনা কৰিছা। কাণেৰ বোৱা দৰে কৰ্ম বিস্তাৰ কৰিছা। এই যজ্ঞমানে তোমালোকক একেলগে আহিবলৈ (স্তুতি কৰি) উৰো-ধন কৰিছে। শুভাদনত সূৰ্য্যচক্ৰৰ পোহৰে অলঙ্কৃত কৰা দৰে তোমালোকে অগ্নিৰে শোভিত কৰা ॥ ১ ॥ উটৰ দৰে ঘাঁহৰে পৰিপূৰ্ণ ঠাইত চাবিধুৱা দৰে স্তুতি আৰু হৰিৰে পূৰ্ণ কৰা মানুহৰ ওচৰত থকা। যুদ্ধৰ ঘোঁৰাৰ দৰে তোমা-লোকে স্তোভাই কৰা স্তুতিলৈ আহা। দূতৰ দৰে ঋত্নুহৰ মাজত যশস্বী হোৱা। মহে হৃদৰ ওচৰৰ পৰা অঁতৰি নোযোৱা দৰে আমাৰ হৰি আৰু স্তোত্ৰৰ ওচৰৰ পৰা অঁতৰি নেযাৱা ॥ ২ ॥ যেনেকৈ চৰাইৰ পাখী দুখন একেলগে লাগি থাকে তেনেকৈ চাব লগীয়া তোমালোক দুজন দুটা জন্ত একেলগে অহা দৰে আহা। দেবতাক বিচৰা যজ্ঞত অগ্নি জ্বলা দৰে দীপ্ত হোৱা। কেউফালে ঘোঁৰা অধৰ্ঘ্যৰ দৰে দেবতাক পূজন কৰা ॥ ৩ ॥ তোমালোক পিডা মাভাৰ দৰে আমাৰ বন্ধু। উগ্ৰ হৈ জ্বলা অগ্নি আৰু সূৰ্য্যৰ দৰে

বঙা হোৱা। অগ্নৰ দৰে পুষ্টিৰ কাৰণ হোৱা। সূৰ্য্যৰ কিৰণৰ দৰে ভোণৰ কাৰণ হোৱা। মূখী মানুহৰ দৰে আমাৰ আজ্ঞানলৈ আহা ॥ ৪ ॥ তোমালোক দুয়ো দুটা গমনশীল বৃষভৰ দৰে হৃষ্টপুষ্ট, মিঞা আৰু বৰুণৰ দৰে সত্যদৰ্শী, শত ধন যুক্ত আৰু তাক্ত স্তুতি লাভ কৰা শকত ঘোঁৰাৰ দৰে হৰি অগ্নৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা পোহৰ আকাশত বাস কৰা। ভেড়া দুটাৰ দৰে হৰি অগ্নিৰে পূজা পাই পোষণ হোৱা ॥ ৫ ॥ তোমা-লোক দুজন দুদাল অজুগৰ দৰে মত হাতীক টনা দৰে শক্ৰৰ হস্ত। শক্ৰক নিধন কৰা মানুহৰ পুতেকৰ দৰে শক্ৰৰ হস্ত। স্তোতাক ধনেৰে পূৰণ কৰা। পানীত হোৱা বজ্জৰ দৰে নিৰ্ম্মল,—জয়শাল, স্তভ্য, তোমালোকে জৰাগ্ৰস্ত আমাক অমৰণ কৰি দিয়া ॥ ৬ ॥ হে উগ্ৰ অশ্বিনী দুজন, বলীৰ নানিচনাক এই চৰণশাল, জ্বৰা যুক্ত, মৰণশাল মোৰ শৰাৰ গন্তব্য ঠাইলৈ নদীৰ পানী পাৰ কৰা দৰে পাৰ কৰা। ঋত্নুৰ দৰে শুদ্ধবলী তোমা-লোক দুজনে অতি বেগবান বথ পাই বাবুত ক্ষৰ্ণবাই ফুৰিলা,—শক্ৰৰ পৰা ধন আনি দিলা ॥ ৭ ॥ দুটা ঘৰ্ম পাৰৰ দৰে নিজৰ পেটত মধুৰে পৰিপূৰ্ণ, ধনৰ বন্ধক, শক্ৰ ধৰ্মক অস্ত্ৰ যুক্ত হৈছা। চক্ৰৰ দৰে ৰূপৰ, উৰি যোৱা চৰাইৰ দৰে মনৰ আনন্দৰে স্তুতি কৰা যজ্ঞলৈ আহা ॥ ৮ ॥ দৌল পুৰুষে গভাৰ পানীত খাউনি লৈ ভাবেৰে অগাধ পানী পাৰ হোৱা দৰে পাৰ হব জানা। কাণেৰে স্তুতি কৰা শুনিবলৈ জানা। যজ্ঞৰ অজ্ঞৰ দৰে আমাৰ বিচিত্ৰ যজ্ঞ কৰ্ম আশ্ৰয় কৰা ॥ ৯ ॥ শল কৰা মেঘৰ দৰে পানী তললৈ পতিয়াই দি, মৌ মাখিয়ে মৌ থকা ফুলৰ মৌ আহৰণ কৰা দৰে গৰুৰ ওহৰত গাখীৰ ভৰাই দিয়া। ভ্ৰামকৰ দৰে ভ্ৰম কৰি ঘামি থকা দৰে পানী সিঞ্চন কৰা। যেনেকৈ শিনোৱা গৰুৱে ঘাঁহ থকা ঠাইলৈ গলে ঘাঁহ পাই তেনেকৈ যজ্ঞত তোমালোকে হৰি অগ্নি পোৱা ॥ ১০ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, আমি স্তোত্ৰ বৰ্জন কৰিছো,—অগ্নি উৎসৰ্গ কৰিছো। একে বথত থকা তোমালোকে এই (যজ্ঞ) কৰ্ম্মভ আমাৰ স্তোত্ৰ গ্ৰহন কৰা। গৰুৰ ভিতৰত থকা মধুৰ দৰে অগ্নি (গাখীৰ) খাবলৈ আহা ॥ ১১ ॥

১০৭ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—প্ৰজাপতিৰ কন্যা দক্ষিণা বা অজিৰসৰ পুত্ৰ দিবা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্; ৪ জগতী। দেবতা—দক্ষিণা বা দক্ষিণা দাতাসকল। সূৰ্য্যাক ইলুৰ মহৎ ভেজ এই যজমানৰ বাগৰ

সিদ্ধিৰ কাৰণে আবিষ্কৃত হৈছে। সকলো জীৱ একাধৰ পৰা যুক্ত হৈছে। পিতৃসকলে দিয়া মহৎ জ্যোতি আৰ্হিছে। দক্ষিণাৰ মহৎ বাট দেখা গৈছে ॥১॥ দক্ষিণা দিয়া জনে ওখ ঠাই স্বৰ্গ পাই। ঘোঁৰা দক্ষিণা দিয়া জনে সূৰ্য্যৰ ফালে দেখাকৈ আছে। যি জনে সোণ দিলে তেওঁ অমৃতত্ব পাই। তে সোম, কাপোৰ দিয়া যি আছে (তেওঁ তোমাৰ জগত আছে)। (এই সকলোৱে) জীৱন বেচি কৰিছে ॥২॥ দেৱৰ (নিয়ম) পালন কৰা দেৱতাক যজ্ঞন কৰা দক্ষিণাৰে যজ্ঞন নকৰা বিলাক হব নোৱাৰে। কাৰণ সিহঁতে স্তুতি আৰু হবিৰে দেৱতাক সান্তোষিত নকৰে। কৰ্ম্মৰ নেতা দক্ষিণা দিওঁতা সকলে বহুতে পাপৰ ভয়ত দেৱতাক সন্তোষ কৰে ॥৩॥ শতধাৰাৰে বলা বায়ু স্বৰ্গ লভ্যা আদিভ্যক (এই) মানুহক চাটু থকা (দেৱ-তাক) যজ্ঞমানে হবি দান কৰিব জানে। যজ্ঞত একেলগ হওঁতে যি যজ্ঞন কৰোঁতাই স্তুতিৰে দেৱতাক সন্তোষ কৰে, যি দেৱতাক হবি দিয়ে তেওঁবিলাকে সাতজনী মাকৰ (যজ্ঞৰ) দক্ষিণা খিৰাই উলিয়াই ॥৪॥ ঋত্বিকে আহ্বান কৰা দক্ষিণাবাগ (দক্ষিণা পাবৰ উপযুক্ত) যজ্ঞমান সকলোৰে আগতে আছে। তেওঁ-কেই নবৰ পালক (বজা) বুলি মই ভাবোঁ—যি জনে মানুহৰ আগতে দক্ষিণা লৈ আছে ॥৫॥ তেওঁকেই ঋষি বুলি কয়। তেওঁকেই ব্ৰাহ্মণ বুলি কয়। তেওঁ-কেই যজ্ঞৰ নেতা বুলি কয়। তেওঁকেই সাম গান কৰা, স্তোত্র গোৱা বুলি কয়। তেওঁ দীপ্যমান অগ্নিৰ তিনিটা ৰূপ জানে, যি যুখ্যজনে দক্ষিণাৰে ঋত্বিকক আৰাধনা কৰে ॥৬॥ দক্ষিণাই ঘোঁৰা দিয়ে, গৰু দিয়ে, সোণ দিয়ে আৰু যি ৰূপ আছে সেই ৰূপ দক্ষিণাই দিয়ে। দক্ষিণাই অন্ন দিয়ে। আমাৰ যি আত্মা আছে সেই আত্মাৰ কবচ দক্ষিণা দাতাসকলে কৰি লয় ॥৭॥ ধন দি ভোজন কৰোঁৱাসকল নমৰে,—অধোগতি নহয়। তেওঁ বিলাকক কোনেও হিংসা নকৰে। দক্ষিণা দাতাই দুঃখ নেপায়। এই যি পাবদুঃখমান জগত আছে, যি স্বৰ্গ লোক আছে,—সেই সকলোৱে দক্ষিণা দাতাক সকলো দিয়ে ॥৮॥ ধন দাতাই প্ৰথমে গাখীৰ দিয়া গৰু শত্ৰুৰ পৰা জিকিলে। দাতাই নতুনকৈ বিয়া কৰোঁৱা ভাল কাপোৰ পিন্ধা ঘৈণীয়েক পালে। দাতাই পান কৰিবৰ উপযোগী সুধা পালে। যি শত্ৰুৱে বল বেচি হৈ আহ্বান কৰিছিল সিহঁতক দাতাই জিকিলে ॥৯॥ দাতাৰ কাৰণে পীত্ৰগামী ঘোঁৰা পৰিচাৰকে অলঙ্কৃত কৰে। সুন্দৰী কন্যা দাতাক দিয়ে। দাতাৱেই পুখুৰীৰ দৰে নিৰ্মল,

পৰিস্কাৰ, দেৱতাৰ দৰে বিচিত্ৰ ঘৰ পাই ॥১০॥ ভালকৈ বহন কৰা ঘোঁৰাই দাতাক বহন কৰে। দক্ষিণা দাতা জনক ভাল বেৰৰ চকৰিৰ বথে বহন কৰে। হে দেৱতা সকল, যুদ্ধত দাতাক ৰক্ষা কৰিবা। যুদ্ধত দাতাক জয়শীল কৰিবা ॥১১॥

১০৮ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—১।৩।৫।৭।৯-পণি বিলাক। ২।৪।৬।৮।১০-১১
সৰমা (কুকুৰ)। হ্ৰল-ত্ৰিভূত। দেৱতা—ঋষিৰ
বিপৰীত (অৰ্থাৎ এই সূক্ত পণি-সৰমা সংবাদ
বুলি খ্যাত)।

(পণীয়ে কৈছে) হে সৰমা, তুমি কি বিচাৰি এই ঠাইলৈ আহিলা? ই অতি দূৰ বাট। পাচ ফাললৈ চালে এই বাটেদি আহিব নোৱাৰি। হে সৰমা, তুমি কি কামত নিহিত হৈছা? বাতি কেনেকৈ আহিলা? কেনেকৈ তুমি বস। নৈৰ পানী বিলাক পাব চলা? ॥১॥ সৰমাই কৈছে) হে পণীহঁত, মই ইজ্জৰ দুডী হৈ তেওঁ পঠিয়ালত আহিলো। তোমালোকে ৰখা মহৎ নিধি বিচাৰি ফুৰিছো। নৈ অতিক্ৰম কৰা (ভয় থাকিলেও) সেই নৈৰ পানীয়ে আমাক ৰক্ষা কৰিলে। তেনেকৈয়ে বস। নৈৰ পানী অতিক্ৰম কৰিলো ॥২॥ (পণী) হে সৰমা, তোমাৰ গৰাকী ইজ্জ কেনেকুৱা? তেওঁক কেনেকুৱা দেখি? যাৰ দুডী হৈ তুমি আমাৰ ঠাইলৈ দূৰৰ পৰা আহিছা? (সিহঁতৰ ভিতৰতে কৈছে) এই সৰমা আহক। তাইৰ গৰাকীয়েই গৰুৰ গৰাকী ॥৩॥ (সৰমা) হে পণীহঁত, তোমালোকে ইজ্জক মাৰিব পাৰিবা বুলি মই নেভাবোঁ,—যাৰ দুডী হৈ মই বহুত দূৰৰ ঠাইৰ পৰা আহিছো। বৈ যোৱা গভীৰ নৈয়ে ইজ্জক লুকায় (ঢাকি) নেৰাখে। হে পণীহঁত তোমা-লোকক ইজ্জই মাৰি শুৱায় দিব ॥৪॥ (পণী) হে সোভাগ্যবতী সৰমা, তালোকৰ অন্ত পৰ্য্যন্ত ব্যাপী থকা এই তুমি দেখি থকা গৰু, যি গৰু, তুমি বিচাৰি আহিছা, এই বিলাকক যুদ্ধ নকৰাকৈ কোনে নিষ পাৰিব? আমাৰ আৰু ভীত্ব অন্ত আছে ॥৫॥ (সৰমা) তোমালোকৰ কথা বিলাক সৈনিকৰ কথা নহয়, যদিও তোমালোকৰ পাপযুক্ত শৰীৰ শৰেৰে বিজিব নোৱাৰা হয়। তোমালোকৰ পন্থাৰে আমি যাবলৈ অসমৰ্থ। তোমালোকক দুৱোফালে বৃহস্পতিয়ে এৰি নিদিছে ॥৬॥ (পণী) হে সৰমা, এয়া আমাৰ সম্পত্তি লিলেবে ৰক্ষা আছে। গৰু, ঘোঁৰা আৰু আমাৰ ধনেৰে পূৰ্ণ হৈ আছে। ওপটকৈ পণী বিলাকে এই বিলাক ৰখি

আছে। ভয়খোরা গকরে হেহেলিয়াই শব্দ কবি থকা ঠাইলৈ তুমি মিছাতে আহিলা ॥ ৭ ॥ (সবম)। হে পণী-হঁত, সোমেবে ডাক্ত হৈ থকা নবম্ব অঙ্গিবস সকলৰ অন্নাস্য ঋষি তোমালোকৰ এই ঠাইলৈ আহি গক বিলাক ভাগ কৰিব। ভেতিয়া পণী বিলাকে এই গক বিলাক তৎক্ষণাত্ উলিয়াই দিব ॥ ৮ ॥ (পণী)। হে সবম, দেবতাৰ বলেবে তোমাক পথিওৱাত তুমি আহিছা। তোমাক আমি ভনী কৰি ৰাখিম। তুমি ঘূৰি নেযাব। হে সৌভাগ্যবতী, তোমাক গক জাকৰ ভাগ দিম ॥ ৯ ॥ (সবম)। হে পণীহঁত মই ভাতৃত্ব নেজানো—বাই-জানীৰ কথাও নেজানো। ভয়স্তৰ ইল্ল আৰু অঙ্গিবস সকলে জানে। যেতিয়া মই এই ঠাইৰ পৰা ইল্লাদিৰ ওচৰ পাম গৈ, ভেতিয়া তেওঁবিলাকে গক বিচাৰি আহি তোমালোকক ঘেৰি ধৰিব। সেইবাবে এই ঠাইৰ পৰা গক এৰি থৈ অহা ঠাইলৈ যোৱা ॥ ১০ ॥ বহুত দুৰ ঠাইলৈ যোৱা। গক বিলাক ঋতৰ (নিয়মৰ) বাটেৰে পৰ্বত ভাঙি ওলায় যাক। লুকাৰ খোৱা গক বৃহ-স্পতিয়ে পাওক আৰু শিলেৰে সোম চেপা মেধাবী অঙ্গিবস সকলে পাওক ॥ ১১ ॥

১০২ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—ব্রহ্মজায়া জুহু বা ব্রহ্মৰ পুত্ৰ উৰ্দ্ধনাভা
ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্; ৬।৭ অমুষ্টুপ্। দেবতা—
বিশ্বদেব সকল।

মুখ্য সেই দেবতা সকলে বৃহস্পতিৰ ব্রহ্মকিষ্ণিৰ (মহাপাপৰ) বিষয় দেবতা সকলক কলে। আদিভা, জল, দেবতা বৰুণ, বায়ু, বহুত বলৰ ওপত অগ্নি, সূৰ্যৰ ভাব কৰা সোম, জলদেবী, (এওঁবিলাকে) ঋতৰ (সত্যৰ) প্ৰথম জন্ম (ব্রাহ্মণ বৃহস্পতিৰ) পৰাচিত কৰিবৰ উপায় কৰিলে, ॥ ১ ॥ প্ৰথমে সোম বজাই পাপ কথাড লাজ নকৰাকৈ ব্রহ্মৰ পত্নীক পুনঃ বৃহ-স্পতিক যাচিলে। বৰুণেও সোমক অনুমোদন কৰিলে। মিজৰো কৰিলে। দেবতাৰ হোতা অগ্নিয়ে হাতড ধৰি নিলে। ॥ ২ ॥ হে বৃহস্পতি, এওঁৰ (জুহুৰ) আভৰণ আদিৰে সৈতে গাব হাতড ধৰিব লাগে। দেবতা সকলে এওঁক ব্রহ্মৰ পত্নী বুলিয়েই কয়। এওঁ পথিওৱা দৃঢ়ক নিজক ব্ৰকাশ নকৰিলে ক্ষত্ৰিয়ই লুকাৰ খোৱা ৰাজ্যৰ দৰে প্ৰকাশ নকৰে ॥ ৩ ॥ পূৰ্বতে দেবতা সকলে এই বিষয়ে কৈছিল। যি সপ্ত ঋষিয়ে ওপ কৰিবলৈ বহিছিল, ভেতিয়া ভয়স্তৰী এই পত্নীক বৃহস্পতিয়ে বিবাহ কৰিছিল আৰু দুবোহ পৰম বোমন্ত ৰাখিছিল ॥ ৪ ॥

হে দেবতা সকল, পূৰ্বতে ডেওঁ (বৃহস্পতি) ব্রহ্মচাৰী হৈ ফুৰিছিল। সকলো যজ্ঞত দেবতাৰ শৰীৰৰ এটা অঙ্গ হৈ পৰিছিল। ভেতিয়া বৃহস্পতিয়ে মোক (জুহু) পত্নী পালে। সোমে ভেতিয়া যেনেকৈ মোক নি দিছিল এতিয়াও তেনেকৈয়ে মোক আনি দিহে ॥ ৫ ॥ দেবতা সকলে ব্রহ্মৰ পত্নী জুহু পুনৰ আনি দিলে, আৰু মানুহেও পুনৰ দিলে। এই দান সত্য কৰি বজা সকলেও পুনঃ বৃহস্পতিক দিলে ॥ ৬ ॥ দেবতা সকলে (বৃহস্পতিক) নিষ্পপী কৰিলে। বৃহস্পতিক জাৰ্যা পুনৰ দি পৃথিবীত অগ্নৰ ভক্তক, বহুতে স্তুতি কৰা বৃহস্পতিক যজ্ঞেৰে উপাসনা কৰিলে ॥ ৭ ॥

১১০ সূক্ত—ঋ ১১।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ জমদগ্নি বা জমদগ্নিৰ পুত্ৰ ৰাম। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা—অগ্নি (আগ্ৰী সূক্ত) ১-সমিছ; ২-তনুণপাৎ; ৩-ইল; ৪-বহি; ৫-যজ্ঞৰ দ্বাৰ; ৬-ঔবা আৰু বাতি ৭-দৈব হোতা হুজন; ৮-সবস্বতী, ইলা আৰু ভাবতী; ৯-ঋতা; ১০-বনস্পতি; ১১-স্বাহা কৃতি।

হে জাতবেদ অগ্নি দেবতা, আজি তুমি মানুহৰ বহুত জ্বলি দেবতা সকলক পূজা কৰা। পূজিব লগীয়া মিত্ৰ, কবি, জ্ঞানী আৰু দেবতাৰ দূত, হে অগ্নি, তুমি দেবতা সকলক লৈ আহা ॥ ১ ॥ হে তনুণপাৎ, ভাল জিভাৰ (শিখাৰ) ঋতৰ (নিয়মৰ) পথ বিলাকৰ মধুৰ ৰসেৰে সম্যক পোহৰ কৰি সোৱাদ কৰা। মন-নীৰ স্তোত্ৰেৰে, কৰ্ণেৰে, যজ্ঞ সম্বন্ধ কৰি আমাৰ যজ্ঞক দেবতাৰ যোগ্য কৰা ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, তুমি দেবতাক আহ্বান কৰোতা, স্তুতা, বন্দনা কৰিবলগীয়া, দেবতা সকলৰ সৈতে শ্ৰীত হৈ আমাৰ যজ্ঞলৈ আহা। হে মহান, তুমি দেবতাৰ আজ্ঞাত হৈছা। অতি বজল কৰিবলগীয়া, আমি প্ৰাৰ্থনা কৰা দেবতা সকলক যজন কৰা ॥ ৩ ॥ এয়া যি দিনৰ আগ ভাগতে, পূবকালে বহলকৈ মন্ত্ৰেৰে সৈতে স্তুতি কৰি কুশ মেলা আছে এই পৃথিবীত (বেদীত) বহলকৈ মেলা কুশত দেবতা সকল সুখেৰে বহক ॥ ৪ ॥ যেনেকৈ পত্নীয়ে শোভিত হৈ আশ্ৰয় দিলে, তেনেকৈ সেই দ্বাৰ দেবী হুজনাই বহুতকৈ আশ্ৰয় পাওক। সকলোকে সুখ দিয়া হে মহতী দ্বাৰ দেবী হুজনা, তোমালোকে ভালকৈ মেলা খোৱা ॥ ৫ ॥ ভালকৈ স্তুতাই খোৱা কাৰণ ভাল কপৰ, যজন কৰিবলগীয়া দিন (ঔবা) আৰু বাতি দেবী হুজনা যজ্ঞৰ ঠাইত নিয়মেৰে বহক। দিবা; দুবতী, মহতী,

ভাল দীপ্তিৰ প্ৰকাশ কৰা কাণ্ডি (তেওঁ বিলাকে)
ধাৰণ কৰিছে ॥ ৬ ॥ প্ৰথম (যুগ্ম), সুস্তুতিৰ, দৈব হোম
নিষ্পাদক যজ্ঞন, মানুহৰ যাগ নিবৃত্তিৰ কাৰণে যজ্ঞ
উৎপাদন কৰি, যজ্ঞত যজ্ঞমানক প্ৰেৰণ কৰা স্তোত্ৰ
কৰ্ত্তা সকলে পূব ফালে (আহবনীয়া) জুই পকৃত বাটেৰে
বহ্নি কৰি আনক ॥ ৭ ॥ ভাৰতী দেবী আমাৰ যজ্ঞলৈ
ধৰ্ম্মকৈ আহক। মানুহে (কৰিবলগীয়া কাম) জনা দৰে
ইলা দেবীয়েও ইয়ালৈ আহক। (তেওঁ বিলাকৰ লগত)
সূৰ্য্যৰ সৰস্বতীও আহক। তিনিজন জনা দেবী সূৰ্য্যকৰ এয়া
কুশল বহক ॥ ৮ ॥ সকলোৰে জন্তুদাতা এই দাবাপৃথিবীয়ে
সকলো ভুবন ৰূপেৰে ৰূপবতী কৰিলে। হে হোতা
সকল, অতি যজ্ঞন কৰিবলগীয়া সকলো জানি আমি
প্ৰাৰ্থনা কৰা ইয়াত (এই যজ্ঞত) আজি এই তুমি
দেবতাক যজ্ঞন কৰা ॥ ৯ ॥ হে বনস্পতি (যুগ্ম) তোমাৰ
গাৰ্হ, ঋতত (সময়ত) জন্ম হোৱা, দেবতাৰ কাৰণে
হৰি অন্ন উলিয়াই (আমাক) দিয়া, শমিধ অগ্নি
দেবতাই মো আৰু ঘিউৰে হাবাৰ সোৱাদ লওক ॥ ১০ ॥
এই অগ্নি সদ্যঃ (এতিয়াই) উৎপন্ন হোৱা বিশেষকৈ
উৎপাদন কৰা হৈছে। (তেওঁ) দেবতাৰ আগত যোৱা
হল। পূব দিশত (আহবনীয়া) ঋতৰ (নিয়মৰ) এই
হোতাৰ মুখত স্বাস্থ্য শৰেৰে দিয়া হৰি দেবতা সকলেও
ভক্ষণ কৰক ॥ ১১ ॥

১১১ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বিকপৰ পুত্ৰ অষ্টাঙ্গষ্ট ঋষি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।
দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে মনীষি সকল, ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰা। নেতা সকলে
যেনেকৈ স্তুতি কৰিব পাৰে (নিজ বুদ্ধি অনুসৰি)
তেনেকৈ স্তুতি কৰক। আমি কৰা সভা স্তোত্ৰৰে
ইন্দ্ৰক দুবাই আনিম,—জানী, সেই স্তোত্ৰ ভাল পোৱা
ইন্দ্ৰক দুবাই আনিম ॥ ১ ॥ ঋতৰ (নিয়মৰ) সেই
জন্তুৰীকৰ পানীৰ ধাৰক ইন্দ্ৰই প্ৰকাশ কৰিছে। এটা
পোৱালী দিয়া গাই গৰুৰ পোৱালী বৃষভৰ দৰে ইন্দ্ৰ
সৰ্বব্যাপী হৈ আহিল। মহৎ চিহ্নৰ মাৰি তেওঁ
ওপৰলৈ উঠিল। মহৎ বজোলোকত পানী উলিয়াই
দিলে ॥ ২ ॥ আমাৰ স্তোত্ৰ শুনিবলৈ ইন্দ্ৰই হে ভালকৈ
জানে। তেওঁ জয়শীল,—সূৰ্য্যৰ পৰা নিৰ্দ্দাম কৰি
গিছে। তেওঁ নিজক বিচলিত নোহোৱা কৰি যজ্ঞলৈ
আহিছে। তেওঁ দ্যুলোকৰ পতি আৰু গৰুৰ পালক হল।
আদি সৃষ্টিৰ তেওঁক কোনেও লবচৰ কৰিব নোৱাৰে
॥ ৩ ॥ ইন্দ্ৰই অজিৰম সকলে স্তুতি কৰিলে পানী থকা

মহৎ মেঘৰ কৰ্ম্মবিলাক নিজ মতিমাৰে কৰিলে (ভাঙিলে)।
বহুত পানী তললৈ নিস্তাৰ কৰি দিলে। ইন্দ্ৰই সভ্য
দ্যুলোকত ধাৰক বল ধাৰণ কৰিলে ॥ ৪ ॥ ইন্দ্ৰই দ্যু-
লোক আৰু পৃথিবীৰ মহত্বে পতিনিধি হৈ সকলো
সবন যজ্ঞৰ কথা জানে। সূৰ্য্য অসুৰক মাৰিলে।
মহতী স্বৰ্গক সূৰ্য্যেৰে প্ৰকাশ যুক্ত কৰিলে। ধৰি বাধিব
পৰাৰ ভিতৰত এটাইতকৈ ভালকৈ ধৰি ৰখা ভেওঁ
বুট হৈ দ্যুলোক ধাৰণ কৰিলে ॥ ৫ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বৃহত
হস্তা তুমি বজ্জৰে বৃহত মাৰিলা। দেবতা বিৰোধী
(সেই বৃহত) নিজৰ বলেৰে বুদ্ধি পোৱা (তাৰ)
মায়া সমৰ্থ বজ্জৰে তুমি নষ্ট কৰিলা। হে মঘবান,
তাৰ পাচত তুমি বাহুবল বুদ্ধি কৰিলা ॥ ৬ ॥ যেতিয়া
উষাকালত সূৰ্য্য (সূৰ্য্যায়ক) ইন্দ্ৰ আহে তেতিয়া
তেওঁৰ বশ্মিবিলাকে নানা বৰণৰ ৰূপ ধৰে। তেতিয়া
দিনত নক্ষত্ৰ (তৰা) দেখা নেযায়। তাৰ পাচত
(অন্ত গলে) এওঁ কলৈ যায় কোনেও নেজানে।
এইটো কথা সভ্য ॥ ৭ ॥ মহৎ পানীৰ ভিতৰত ইন্দ্ৰই
পতিওৱা প্ৰথম পানী দূৰলৈ ঠাঁতৰি গল। হে পানী,
তোমালোকৰ প্ৰথম ক'ত আছিল? মূল ক'ত?
তোমালোকৰ মাজ বা ক'ত? এতিয়া তোমালোকৰ
অন্ত ক'ত? ॥ ৮ ॥ হে ইন্দ্ৰ, বৃহত যেতিয়া নৈবিলাক
গ্ৰাস কৰি থৈছিল, তুমি মুকলি কৰি দিলা। তেতিয়া
এই পানীবিলাক বেগেৰে চলি গল। ইন্দ্ৰই ইচ্ছা
কৰি যেতিয়া পানী মুকলি কৰি দিলে তেতিয়া সেই
বিভক্ত পানীবিলাক বৈ থাকিব নোৱাৰি ধোমালী কৰি
গৈ থাকিল ॥ ৯ ॥ একেলগে যোৱা পানীবিলাক কামুকী
স্ত্ৰীৰ দৰে সমুদ্ৰৰ ফালে ঢাল ললে। শত্ৰু উজাৰ কৰা,
পূব ভেদ কৰা ইন্দ্ৰ সদায়েই এই পানীবিলাকৰ গৰাকী।
হে ইন্দ্ৰ আমাৰ নিজৰ পাৰ্থিব ধন হৰি আৰু বহুত
ভাল স্তুতি বাক্য তোমাৰ ঘৰলৈ (ওচৰলৈ) যাওক ॥ ১০ ॥

১১২ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বিকপৰ পুত্ৰ নভ ঋভেদন। ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—ইন্দ্ৰ ।

হে ইন্দ্ৰ, যেনে ইচ্ছা তেনেকৈ তুমি অতিযুক্ত কৰা
সোমৰ ভাগ পান কৰা। প্ৰাভ: সবন যজ্ঞত অতিযুক্ত
কৰা সোম তোমাৰহে প্ৰথমতে পান কৰিবলগীয়া
হয়। হে বীৰ, শত্ৰু মাৰিবলৈ তুমি হুই হোৱা।
তোমাৰ বল-বীৰ্য্যৰ কথা স্তোত্ৰেৰে মই কম ॥ ১ ॥
হে ইন্দ্ৰ, মনতকৈও বেগী তোমাৰ যি ৰথ আছে
সেই ৰথেৰে সোম পান কৰিবলৈ আছা। তোমাৰ

বধত লগোৱা হৰি ঘোঁৰাট খবকৈ ভোমাক আমাৰ
কালে লৈ আহক,—যি ঘোঁৰাৰে তুমি আনন্দ কৰি
আহা ॥ ২ ॥ হে ইন্দু, হৰিবৰ্ষ যুক্ত সূৰ্য্যৰ শ্ৰেষ্ঠ ভেজৰ
ৰূপেৰে আমাৰ যজ্ঞ স্পৰ্শ কৰা। মকংসকলেৰে সৈতে
থাকি সখাৰ দৰে আমি আত্মান কৰা যজ্ঞত বহি
আমোদ কৰা ॥ ৩ ॥ হে ইন্দু, এট মতভী দ্যাবাপৃথিবীত
ভোমাৰ সোম পানৰ আনন্দত (উত্তৰ) হোৱা সেই
মহিমা বেলেগ কৰি ধাৰণ কৰিব নোৱাৰে। ভোমাৰ
বধত লগোৱা প্ৰিয় ঘোঁৰাৰে পিয় অন্ন লক্ষ্য কৰি
আমাৰ খবলৈ (যজ্ঞলৈ) আহা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দু সোম
পান কৰি তুমি অনুকৰণ নকৰাকৈ অন্তৰে যি (যজ্ঞ-
মানৰ) শত্ৰুক বহুতবাৰ হত্যা কৰিলা সেই যজ্ঞমানে
ভোমালৈ বহুত মতভী জ্ঞতি পঠিয়াইছে। হে ইন্দু,
আমাৰ চেপা সোম ভোমাৰ আমোদ কৰিবৰ সমৰ্থ
॥ ৫ ॥ হে ইন্দু, আমি ভোমাৰ কাৰণে সদায় দিয়া
(চমস) পাত্ৰ আছে। সেই পাত্ৰ মদকৰ মধুৰ সোমেৰে
পৰিপূৰ্ণ কৰা হৈছে। সেই পাত্ৰ সকলো দেবতাই
কামনা কৰে। হে শত্ৰুত্ব সেই পাত্ৰৰে সোম পান
কৰা ॥ ৬ ॥ হে কামবৰ্ষী ইন্দু, হৰি উৎসৰ্গা কৰিবলৈ
মানুহবিলাকে বহুত ধৰণৰে ভোমাকেই আহ্বান কৰে।
(কিন্তু) আমাৰ এট সৰন যজ্ঞবিলাক ভোমাৰ কাৰণে
জন্মি মধুৰ সোমযুক্ত হৈছে। সেই সোম তুমি গ্ৰহণ
কৰা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দু ভোমাৰ প্ৰথমে কৰা পুৰণি বল-
বীৰ্য্য বিলাকৰ কথা এতিয়া কম। পানী বৰ্ধন কৰা
মনৰে তুমি মেঘ ভাঙি দিলা। ব্ৰাহ্মণ বৃহস্পতিক
গৰুৰ বিষয় সহজে জানিব পৰা কৰি দিলা ॥ ৮ ॥
হে গৰুৰ পতি, স্তোভাসকলৰ ওচৰত ভালকৈ বহা।
কবিসকলৰ মাজত তুমি অতি কৰি (মেধাৰি) বুলি
কয়। ভোমাক এৰি দূৰত বা ওচৰত কোনেও কোনো
(যজ্ঞ) কৰ্ম নকৰে। হে মধবান, মহান অৰ্চনীৰ স্তোত্ৰ
ভোমালৈ বুলি গাইছো ॥ ৯ ॥ হে মধবান, বাহা কৰা
আমাক বেচি ভেজ যুক্ত কৰা। হে সখা, হে ধনৰ পতি
তুমি সখা হৈছা (যেতিয়া) আমাৰ স্তোত্ৰবিলাক বুজি
গোৱা। হে যুক্ত কৰোতা, বধাৰ্থ বলী তুমি যুক্ত কৰা।
ভক্ত নোহোৱা ঠাইতো (অৰ্থাৎ য'ত ধন লাভ কৰিবৰ
উপায় নাই) আমাক ধন দিয়া ॥ ১০ ॥

১১৩ নৃত্ত-খ ১০।

খৰি—বিকলৰ পুত্ৰক শত প্ৰভেদৰ। হুন্দ—

জগতী; ১০-ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা—ইন্দু।

সকলো দেবতাবে সৈতে বুজি লৈ এই ইন্দুৰ দ্যাবা-

পৃথিবীৰ মাজত থকা সেই শত্ৰুক শোষণ কৰা বল
বক্ষা কৰা। (বৃজবধ আদি) কৰ্ম্য কৰি ইন্দুই নিজৰ মহিমা
যেতিয়া পালে তেতিয়া ভেট সোম পান কৰি (আক)
বৰ্দ্ধন হল ॥ ১ ॥ বিয়ুঠল, মধুৰ সোমলতাৰ অংশ
পঠিয়াই দি নিজ বলেৰে উলিওৱা এই ইন্দুৰ মহিমা
বিলাক (বিয়ুঠে) বহুত ৰূপেৰে স্তুতি কৰে। মধবানে
লগত যোৱা দেবতা (মকত) সকলেৰে সৈতে বৃজক
বধ কৰি সকলোৰে পূজা হল ॥ ২ ॥ যুদ্ধ কৰিবলৈ (বজ্জ
আদি) অস্ত্ৰ বিলাক দেখুৱাই ইন্দুই যি অবস্থা বৃজৰে
সৈতে যুধ্যুখি হল, (হে ইন্দু', ভোমাৰ সেই (কাম
বিলাকত) বিষয় মই এতিয়া স্তুতিৰে ব্যাখ্যা কৰিম।
উগ্ৰ ভোমাৰ মহিমা আৰু বীৰ্য্য সকলো মকতেৰে সৈতে
ইয়াত মই বৰ্দ্ধন কৰি স্তব কৰিম ॥ ৩ ॥ জন্ম হৈয়েই
ইন্দুই শত্ৰুক প্ৰাৰণ কৰিলে। সমৰ্থমান ভেট ৰণ
কৰিবলৈ নিজৰ বল পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে। মেঘ চিঙি-
ভাঙি দিলে। (মেঘক) কোবাই পানী ভললৈ এৰি
দিলে। মহান ঢালোক ভাল কামৰ কাৰণে বধাই
দিলে ॥ ৪ ॥ আৰু ইন্দুই মহতী সেনাৰ অধীশ্বৰ হল।
দ্যাবাপৃথিবীৰ মাজত ভাঙৰ শত্ৰু নিপাত কৰিলে।
মিত্ৰৰ কাৰণে, বৰুণৰ কাৰণে আৰু হৰি দাঙাৰ
কাৰণে শত্ৰুবধ কৰিবলৈ বীৰদৰ্পেৰে লোহৰ বজ্জ
ধাৰণ কৰিলে ॥ ৫ ॥ যেতিয়া এজাৰেৰে বেৰি থকা
সেই বৃজক নিজ বলেৰে ইন্দুই বধ কৰিলে, তেতিয়া
ইয়াত (মেঘত) শত্ৰুক বধ কৰা ইন্দুৰ বল বিঘাত
(ৰূপে প্ৰচাৰ) কৰিবলৈ ম৩৭ শব্দ কৰি পানী ওলমুৱ
আছিল ॥ ৬ ॥ নিজ বলৰ মহিমাৰে বৃজৰ লগত যুদ্ধত
(যজ্ঞৰে) লিপ্ত থকা ইন্দুই প্ৰথমতে যি বিলাক বল
প্ৰয়োগ কৰিছিল, তাতেই বৃজক বধ কৰোতে অতি
গহীন অন্ধকাৰ নাইকিয়া হল। ইন্দুই নিজ মহিমাৰে
বীৰ বিলাকৰ মাজত প্ৰথম স্থলত নাম উল্লেখৰ যোগ্য
হল ॥ ৭ ॥ হে ইন্দু, সোম আৰু স্তবেৰে সকলো দেবতাই
ভোমাৰ বল-বিক্ৰমৰ সমৰ্দ্ধনা জনালে। যত্ন সাধন
কৰা ইন্দুৰ বজ্জৰে মাৰি বৃজক বধ কৰিলত (পানী সুষ্টি
হলত) অগ্নিয়ে শিখাবে খোৱা দৰে মানুহে, তেতিয়া
অগ্নি খাবলৈ ধৰিলে ॥ ৮ ॥ হে স্তোভা সকল বজ্জ
কৰোতা মন্ত্ৰযুক্ত সধাসকলে ইন্দুৰ উপযুক্ত স্তোত্ৰেৰে
বহুত বাৰ ইন্দুক স্তুতি কৰিলে। (তেতিয়া) ইন্দুই
দভীতি আৰু চুম্বী অসুৰক বধ কৰি শ্ৰদ্ধাযুক্ত মনোৱক
স্তোত্ৰ শুনিলে ॥ ৯ ॥ হে ইন্দু, তুমি ভাল ঘোঁৰাযুক্ত
বজ্জত ধন যোক দিয়া, যি ধনেৰে সদায় গাঁৱলগীয়া
স্তোত্র গাই মই ভালকৈ যাৱ পৰা বাটেয়ে সকলো

হুংধব (পাপব) পৰা ভৰিব পাবে। হে ইন্দ্র, আজি
কথা আমাৰ এই স্তোত্র বহুত বুলি জানিবা ॥ ১০ ॥

১১৪ সূক্ত—ঋ ১০ ।

ঋষি—বিক্রপৰ পুতেক সশ্রি বা তাপসৰ পুত্র
ঋশ্ব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ্ ; ৪ জগতী । দেবতা—
বিশ্বেদেবা (সকলো দেবতা) ।

দীপ্তমান অগ্নি আৰু আদিভ্যই (তিনিলোক) ব্যাপ্ত
হল। (অন্তৰীক্ষত থকা) বায়ুৱে তেওঁলোকৰ প্ৰীতি
লাভ কৰিলে। অৰ্চনীয় সূৰ্য্যৰ দীপ্ত বশ্মিবিলাক তিনিও-
খন বেদৰ ভেজ্জৰে সৈতে লগ হৈছে। লোকবিলাক
ধাৰণ কৰা তেওঁবিলাকে দ্যালোকৰ পানী বৰষিলে
॥ ১ ॥ পৃথিবীত থকা এই তিনি দেবতাক হবি দিবৰ
কাৰণে যজ্ঞমানসকলে উপাসনা কৰে। বহুত কীৰ্ত্তিৰ
এই জগত পোৱাই দিয়া দেবতাই এই (উপাসনা
কৰা বিষয় জানে। মেধাবীসকলে তেওঁবিলাকৰ মূল
কাৰণ পৰমাৰ্থক জানে। উৎকৃষ্ট গুপ্ত কন্ম'বিলাকৰ
যি প্ৰযুক্তি আছে (তাৰ মূল কাৰণ জানে) ॥ ২ ॥
চাৰিচুকীয়া বেণী বন্ধা যুৱতীৰ দৰে অলঙ্কাৰেৰে শোভিত
হিউৰে, হবিৰে সিন্ত কৰা বেদীত জানিবলগীয়া স্তোত্র
বিলাকেৰে চাকি পেলায়। সেই বেদীত হবিৰ বৰ্ষক
চৰাইৰ দৰে ভালকৈ অহা দম্পতি বহে। দেবতা
সকলে ভাগী হৈ নিজ নিজ ভাগ লয় ॥ ৩ ॥ এজন ভালকৈ
উৰা চৰাইৰ দৰে অন্তৰীক্ষত সোমাই সকলো দেবতায়
এই সকলো ভূৱন চাই ফুৰে। সেই দেবতাক পৰিপক্ক
মনেৰে ওচৰত মই দেখিছো। মাকে তেওঁলোকক
চেলেকে। তেওঁলোকেও মাকক চেলেকে ॥ ৪ ॥ মেধাবী
কবিসকলে এই ভালকৈ যোৱা একমাত্র এজনক স্তুতিৰে
বহুত প্ৰকাৰ বুলি কল্পনা কৰে। যজ্ঞৰ (গায়ত্ৰী
আদি) ছন্দ বিলাক ধাৰণ কৰি বাৰটা সোম ধৰি
বধা পাত্ৰ নিৰ্দ্ধান কৰে ॥ ৫ ॥ ত্ৰয়ত্ৰিশটা আৰু চাৰিটা
সোম গ্ৰহন কৰা পাত্ৰ সোমৰে ভৰাই বাৰটা ছন্দ
পৰ্য্যন্ত ভৰাই (ধাৰণ কৰি) আৰু মনীবিসকলে যজ্ঞৰ
বধ নিৰ্দ্ধান কৰি ঋক্ আৰু সাম-গানেৰে যজ্ঞ প্ৰবৰ্ত্তন
কৰে ॥ ৬ ॥ এই যজ্ঞকৰণ (পৰমাৰ্থৰ) অন্য চোখাডা
মহিমা আছে। সেই যজ্ঞত সাতজন ৰীমান হোতাই
জুতি থাকেৰে প্ৰণয়ন কৰে। বাপক তীৰ্থ বুলি এই
যজ্ঞক কোনে কব পাবে?—যি (যজ্ঞৰ) বাটেৰে
অভিবৃদ্ধ সোম দেবতাই পান কৰে ॥ ৭ ॥ সহস্ৰ সহস্ৰ
শৰীৰত পোন্ধৰটা (পঞ্চভুত, জনেন্দ্ৰিয় আৰু কৰ্ম্মেন্দ্ৰিয়)
উৎকৃষ্ট অঙ্ক আছে। দ্যাৱপৃথিবীৰ যি মান-পৰিমাণ

আছে সেই পৰিমাণে (আত্মা) আছে। তাৰ সহস্ৰ
সহস্ৰ মহান ব্যৱহাৰ হয়। (নানাবিধ দেহত) ব্ৰহ্ম
যেনেকৈ অধিষ্ঠিত, সিমান দূৰ বাক্যও অধিষ্ঠিত ॥ ৮ ॥
ধীৰ কোন মানুহে (গায়ত্ৰী আদি) ছন্দৰ নিয়োগ
জানে? কোনে বা (সাতজন হোতাৰ) অগ্নিক জানে
—আৰু তাৰ বাক্য (—ৰ অৰ্থ) আয়ত্ত কৰিব পাবে?
(সাতজন) হোতাৰ (লগত) অষ্টম জনক বেলেগকৈ
কোনে বুজে? কোনে ইন্দ্রৰ ঘোৰা (ঋক্ আৰু সাম
কণী) দুটা পূজন কৰে ॥ ৯ ॥ কোনটো (ঘোৰাই)
পৃথিবীৰ (আৰু দ্যালোকৰ) অন্ত পৰ্য্যন্ত বধৰ ধুৱাত
যুক্ত হৈ যায়? এই ঘোৰাৰ শ্ৰমনাশক ঘাঁহ দেবতা
সকলে দিয়ে, —যেতিয়া নিয়ন্তাই (সূৰ্য্যয়) ঘৰৰ দৰে
বহুত অধিষ্ঠিত হয় ॥ ১০ ॥ (এই সূক্তৰ লুকাই থকা
অৰ্থ গহীন আৰু বহুত ঠাইত দুৰ্বেধ্য। অধ্যাত্ম
বিষয় সূক্ষ্মতঃ ইয়াত কিছুদূৰ পোৱা যায়) ।

১১৫ সূক্ত—ঋ ১ ।

ঋষি—বৃষ্টিহবাব পুতেক উপস্তুত । ছন্দ—জগতী ;

৮-ত্ৰিষ্টুপ্ ; ৯-শুক্লী । দেবতা—অগ্নি ।

কেচুৰা নতুন অগ্নিৰ হবি বহন কৰা কথা আচৰিত,
—যি জন্ম হৈয়েই মাকৰ পিয়াহ খাবলৈ নেযায়।
ওহাৰ নোহোৱাকৈ যদি জন্ম দিলেহেঁতেন, (তেতিয়া
একো নাই, কিন্তু সকলোৰে কামধেনু দ্যাৱা-পৃথিবীত
জন্ম, সেই বাবে আচৰিত) । আজি ওপজা মাত্ৰকে
তেতিয়াই মহৎ দূতৰ কাম কৰি হবি বহন কৰিছে
॥ ১ ॥ কন্ম'বন্ত (কপে) অগ্নিৰ নাম (তেওঁ হবি বা
স্তোত্ৰেৰে) ধাৰণ কৰে। যজন কৰোতাক ধন দাতা
অগ্নিয়ে ভন্মৰে (বা প্ৰকাশক ভেজ্জৰে), দাঁতৰে
(লিখাৰে) হাবি বিলাকত লাগি যায়। সমৰ্থ ছফ্ট-
পুষ্ট বৃষ ঘাঁহত ফুৰি ফুৰা দৰে ওপৰলৈ তুলি লোৱা
জুহু পাত্ৰৰে শোভিত অগ্নি যজ্ঞত ফুৰি ফুৰে ॥ ২ ॥
(হে স্তোতাসকল) তোমালোকে অগ্নিক স্তুতি কৰা।
(তেওঁ) চৰাইৰ দৰে (অৱণি) কাঠত বহা দেবতা,
স্তোতাক সোম অন্ন দিয়া, শৰু কৰি হাবি পোৱা,
পানী যুক্ত, যুখেৰে হবি বহন কৰা, দীপ্তিৰে বহৎ,
তেওঁৰ কাম মহৎ আৰু যোৱা বাট বজ্জিত কৰি যায়
॥ ৩ ॥ হে জ্বৰাবহিত, গমনশীল, দহন কৰিবলৈ বিচৰা
অগ্নি, যি তোমাৰ নিজৰ অচ্যুত বায়ুৰ দৰে সকলোতে
আহা, যোদ্ধাৰ দৰে শীঘ্ৰ গমনশীল, হাণৰ কাৰণে
ভজন কৰিবলৈ বিচৰা, তিনি ঠাইত বিস্তৃত (অগ্নি)
ভোমাক (স্তুতি আৰু হবিৰে) ব্যাপ্ত কৰিছো ॥ ৪ ॥

অতি দক্ষ কৰা (স্তোভা), স্তোভাৰ সধা, স্বামী, সেই অগ্নি, ওচৰত থকা শত্ৰুৰ বিনাশক (তুমি) স্তোভাক বক্ষা কৰা। হৰি দিয়া আমাক বক্ষা কৰা। এইবিলাক বক্ষণ আমাক অগ্নিয়ে দিয়ক ॥ ৫ ॥ হে সুপিতৃ-যুক্ত অগ্নি, বহুত অন্ন যুক্ত, শত্ৰুক পৰাজয় কৰা তুমি জাভবেদক সোনকালে স্তুতি কৰিবলৈ উদ্যোগ কৰিছো। পানী নোহোৱা ঠাইত (আপদত) ধনুৰে বক্ষা কৰা, সং লোকৰ পালক পূজা অগ্নিক ভাল (হৰি দি) স্তুতি কৰিছো ॥ ৬ ॥ বলৰ পুতেক অগ্নিক নেভাসকলে বিদ্বান সকলেৰে সৈতে ধন উদ্দেশ্য কৰি এনেকৈ স্তব কৰিছো। মিত্ৰৰ দৰে সন্তুষ্ট অগ্নিক ঋত (যজ্ঞ) কামনা কৰি যি স্তোভাসকলে শত্ৰুক অভি-ভব কৰিবলৈ বিচাৰিছো (সেই আমি স্তব কৰিছো ॥ ৭ ॥ বলৰ পুতেক, হে বলবান অগ্নি, তোমাক (মই) উপস্থতই (ঋষিয়ে) মোৰ হৰি (দেৱতালৈ) বহন কৰা তোমাক স্তুতিৰে বন্দনা কৰিছো। তোমাক আমি সন্তুষ্ট কৰিম। তোমাৰ দ্বাৰা ভাল পুত্ৰ যুক্ত হম। অতি দীঘল আয়ুস পাম ॥ ৮ ॥ হে অগ্নি, তোমাক এইদৰে বৃষ্টিহব্যৰ পুতেক উপস্থত ঋষিসকলে স্তুতি কৰিছে। ভেওঁবিলাকক তুমি পালন কৰা। আক স্তুতি কৰা বিদ্বানসকলক পালন কৰা। বয়ট্-বয়ট্-মন্ত্ৰেৰে, নমো নমঃ মন্ত্ৰেৰে বাপ্ত কৰা (সকলক পালন কৰা) ॥ ৯ ॥

১১৬ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি শুবৰ পুত্ৰ অগ্নিযুত বা অগ্নিযুপ। ছন্দ—
ত্ৰিষ্টুপ্। দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, তুমি নিজৰ বলৰ কাৰণে বহুত সোম পান কৰা। হে অতিবলী ইন্দ্র, বৃত্তক হতা কৰিবলৈ সোম পান কৰা। আহ্বান কৰা (আমাৰ) ধনৰ কাৰণে আৰু অন্নৰ কাৰণে সোম পান কৰা। তৃপ্ত হৈ আমাৰ অভিল্যপ সিদ্ধি কৰা (ধন আদি) বৰ্ণন কৰা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, হৰি অন্নবন্ত (উত্তৰ বেদীত) স্থাপন কৰা এই অভিযুত কৰা সন্মুখত থকা সোমৰ উৎকৃষ্ট তোমাৰ ভাগ সোম পান কৰা। ধনবান আৰু সৌভাগ্যবান কৰিবলৈ আমাৰ ফালে মুখ কৰা ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ বৰ্ণন হোৱা সোমে আমোদ দিয়ক। পৃথিৱীত যি সোম অভিযুত কৰা হৈছে সেই সোমেও আমোদ দিয়ক। যি সোমেৰে (আমাৰ কাৰণে) ভাল ধন কৰিলা সেই সোমে তোমাক, আমোদ দিয়ক। যি সোমেৰে শত্ৰু নাইকিয়া কৰিছা সেই সোমেও

তোমাক আমোদ দিয়ক ॥ ৩ ॥ বৃত্তক বলেৰে সকলো ফালে যাব পৰা বৰ্ষক ইন্দ্রই (বসন্তীৰবী) পানীৰে ধোৱা সোম অন্নৰ ফালে হৰি ধোৱাৰে সৈতে আহা। হে শত্ৰুৰ হতা ইন্দ্র, আমাৰ যজ্ঞত গন্ধৰ চালৰ ভিতৰত চেপা, পাত্ৰত ভৰাট খোৱা মধুৰ সোম পান কৰি শত্ৰুক খেদায় আমাৰ ফালে আহি বৃষৰ দৰে আচৰণ কৰা ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰ বিলাক প্ৰকাশ কৰি যাতুধান (বাক্স) বিলাকক দৃঢ় হলেও মাৰি সিহঁতৰ শৰীৰ নিপাত্ত কৰা। উগ্ৰ তোমাক শত্ৰুক বল কৰিব পৰাকৈ বল কৰি দিবলৈ হৰি দিছো। বেয়াটক চিত্ৰবা শত্ৰুৰ প্ৰতিকূলে গৈ সিহঁতক চিঙি পেলোৱা ॥ ৫ ॥ হে স্বামী ইন্দ্র, তুমি আমালৈ অন্ন বিস্তাৰ কৰা। শত্ৰুলৈ স্থিৰ ধনু-শৰ নিজ বলোৰ বিস্তাৰ কৰি প্ৰহাৰ কৰা। আমাৰ ফালে আহি শত্ৰুৱে পৰাভব কৰিব নোৱাৰা বল বৃদ্ধ হোৱা তুমি তোমাৰ শৰীৰৰ বল আৰু বৃদ্ধি কৰা ॥ ৬ ॥ হে মঘবান, সন্দ্ৰাট, হে ইন্দ্র, এয়া আমি দিয়া সোম হৰি ঋত নকৰাকৈ তুমি গ্ৰহণ কৰা। হে মঘবান, তোমালৈয়ে এয়া সোম অভিযুত কৰা, এয়া হৰি (পিতা, পুৰোভাণ) পাক কৰা হৈছে। হে ইন্দ্র, খোৱা। (উত্তৰ বেদীত) স্থাপন কৰা সোম পান কৰা ॥ ৭ ॥ হে ইন্দ্র (উত্তৰ বেদীত) খোৱা এই বিলাক হৰি ডক্ষণ কৰা। অন্ন ধৰা (হওক)। পাক কৰা (পিতা পনা) ধৰা আৰু সোম পান কৰা। সন্তোষিত হলে তোমাৰ পৰা ধন (আদি) বিচাৰিম ॥ যজ্ঞমানে কৰা অভিল্যপ সত্য হওক ॥ ৮ ॥ ইন্দ্র আৰু অগ্নিলৈ নৈভ নাও পথিয়াই দিয়া দৰে সুবচনৰ স্তুতি প্ৰেৰণ কৰিছো। (স্তব হৈ) কৰ্ম কৰ্তা ঋত্বিকৰ দৰে দেবতাই পৰিচৰণ কৰিছে,—যি দেবতাই আমাৰ ধনৰ দাতা আৰু শত্ৰুক উৰালি পেলোৱা ॥ ৯ ॥

১১৭ সূক্ত—ঋ ১।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ ভিক্ষু। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুত্ ;
১।২-জগতী। দেবতা—দান প্ৰশংসা।

দেবতাসকলে ভোক (বস্তুটো) মৰিবৰ কাৰণে দিয়া নাই। খাই থকা মানুহে যত্নৰ মুখত পৰে। আৰু দাতাৰ ধন কেতিয়াও নাইকিয়া নহয়। যি দাতা নহয় তাৰ মুখ দিওঁতা কোনো নাই ॥ ১ ॥ যি মানুহে অন্নবান হৈও দুৰ্দ্ধল খাবলৈ নোপোৱা কোনো ভিক্ষাবী খবলৈ আহিলে অন্ন (আদি) সেই দ্ৰাৱিষ্ঠ্য প্ৰীড়িতক নিদিবলৈ মন বাঢ়ে, (অথচ) তাৰ আগতে নিজে খাই ভেনে মানুহৰ মুখ দাতা বিচাৰি নেপায় ॥ ২ ॥

ভেদেই প্রকৃত দাতা, যি অন্ন বিচারি দ্বিবি ফুৰা, গ্রহন কৰ'। শুভাই খিনাই যোৱা দৰিদ্ৰক অন্ন দিয়ে। যজ্ঞত ভেওঁৰ অপৰ্য্যাপ্ত ফল হয়। ভেওঁৰ শত্ৰু সেনাৰ লগত মিত্ৰতা হয় ॥৩॥ সেইজন বন্ধু নহয় যি বন্ধু আৰু লগবীৰ্য্যক অন্ন নিদিয়ৈ। ভেওঁ যাওক। ভেওঁৰ ঘৰ নহওক। ভেওঁ গৈ অন্যক গৰাকী লওকগৈ ॥৪॥ ধনবন্ত মানুহে বিচাৰি যোৱাক ধন দিবই লাগে। (তেনে কৰি) সুদীৰ্ঘ সুপন্থা অবলম্বন কৰিব লাগে। ধনবিলাক বথৰ চকৰিৰ দৰে (দ্বিবি) বেলেগ বেলেগ মানুহৰ ওচৰলৈ যায় ॥৫॥ দান দিবলৈ যাৰ মন নাই, সি মিছাই অন্ন লাভ কৰে। সত্যাই মই কৈছে, সেই মানুহৰ অন্নই যুত্ৱাৰ কাৰণ হয়। অৰ্য্যমাদি দেবতাক যি হৰি দি পোষণ নকৰে বা মিত্ৰ বৰ্গক পোষণ নকৰে, কেৱল অন্ন নিজে খাই তাৰ কেৱল অধোগতি হয় ॥৬॥ হাল বালে হালৰ ফালে কৃষকক ভোগ কৰাই। (হালৰ ফালে) নিজে নিজে বাট লয় (বাট লৈ শস্য উৎপাদন কৰে)। শাস্ত্ৰৰ কথা কোৱা বিলাক শাস্ত্ৰৰ কথা নোকোৱা বিলাকতকৈ শ্ৰেষ্ঠ। দাতা পুৰুষ অদাতাতকৈ বন্ধু ॥৭॥ এপদ ধন থকা মানুহে দুপদ থকাতকৈ বেচি সমন্নত বাটেদি (সংসাৰৰ—জীৱনৰ বাটেদি) চলি যায়। দুভাগ ধন থকাই তিনিপদ ধন থকাতকৈ পাচত যায়। চাৰিভাগ ধন থকা মানুহে দুভাগ (এভাগ আৰু তিনিভাগ) থকাতকৈ যাওঁতে বাট চাই গৈ থাকে ॥৮॥ ঠাত দুখন সমান হলেও সমান কাম কৰিব নোৱাৰে। মাক একেজনী হলেও (দুজনী গৰুৱে) সমান গাখীৰ নিদিয়ৈ। যজ্ঞ হলেও সমান বলৰ নহয়। একে কুলত জন্ম হলেও সমানকৈ দিব নোৱাৰে ॥৯॥

১১৮ সূক্ত—ঋ ২।

ঋষি—অমহীয়া গোত্ৰৰ উক্কয়। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—বক্ষোহা অগ্নি।

হে শুভ কৰ্ম্মা অগ্নি, মানুহ খোৱা এক্সৰ শত্ৰুক নাশ কৰা। যজ্ঞমানৰ সমুদ্রত নিজ ঠাইত জ্বলা ॥১॥ হে অগ্নি, (যেতিয়া যি'উ আদি ঋষি) ঋচৰে দিয়া হয় (যেতিয়া) ভালকৈ আহুত হৈ হুই হোৱা ॥২॥ আহুত কৰি জ্বলি কৰিলত সেই অগ্নি জ্বলিছে। দেবতাসকলক দিয়াৰ আগতে ঋচৰে ভেওঁক যি'উ ছটিয়াই দিছে ॥৩॥ মধুময় শৰীৰৰ, আহুত হোৱা, দীপ্যমান, সকলো ঢাকি পেলোৱা অগ্নিক যি'উৰে সি'চি দিয়া হৈছে ॥৪॥ হে হৰি বহন কৰা অগ্নি, তোমাক স্তুতি কৰি থকা তুমি দেবতাৰ কাৰণে জ্বলিছা। তোমাক মানুহে আচ্ছান কৰিছে ॥৫॥ হে মানুহ,

অন্নৰণ, কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা অগ্নিক পূজা কৰা। (ভেওঁ) গৃহৰ পালক ॥৬॥ হে অগ্নি, কোনেও বাধা দিব নোৱাৰা তেজৰে আমাক বক্ষা কৰা। বান্ধসবিলাক পুৰি মাৰা। ঋতব (নিয়মৰ) বাট দেখুওৱা হৈ জ্বলা ॥৭॥ হে অগ্নি, তুমি ভোম্বাৰ দীপ্যমান তেজৰে বান্ধসক দাহ কৰা। বহল যজ্ঞ ঘৰত জ্বলা ॥৮॥ হে অগ্নি, বহুত কাম কৰা, ঘৰ থকা যজ্ঞমানে হৰি বহন কৰা অগ্নিক, মানুহৰ মাজত এটাইতকৈ যজ্ঞন কৰিবলগীয়া তোমাক সমাক দীপ্ত কৰিছে ॥৯॥

১১৯ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি—ইন্দ্রৰ পুত্ৰ লব। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—ইন্দ্র।

(ইন্দ্রই লব কপেৰে কৈছে)—

এইদৰেই মোৰ মন আছে যে গৰু আৰু ঘোঁৰা স্তোতাক দিম। মই বহুত বাৰ সোম পান কৰা নাইনে? ॥১॥ বায়ুয়ে যেনেকৈ গছবোৰ কপাই দিয়ে তেনেকৈ মই পান কৰা সোমে মোক জোকোৱা দিছে। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥২॥ খৰকৈ যোৱা ঘোঁৰাই টনা বথৰ দৰে এই সোমবিলাক পান কৰিলত মোক লবাই দিছে। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৩॥ হেৰে-লীয়াই গাই গৰুৱে পোৱালীৰ ওৰিলৈ যোৱা দৰে স্তুতি বিলাকে পাইছেহি। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৪॥ বাটুৱে যেনেকৈ বথৰ সাৰথি বহা ঠাই সাজে তেনেকৈ মই স্তুতি বিলাক ভালকৈ সাজিছো। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৫॥ পঞ্চ জাতিয়েও মোৰ চকুৰ পৰা আঁতৰি নেযায়। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৬॥ দুয়ো দাবাপৃথিৱী মোৰ আধাও নহয়। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৭॥ মোৰ মহিমাৰে হালোক চেৰাই গল আৰু এই মহতী পৃথিৱীও চেৰাই গল। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৮॥ হয়! মই এই পৃথিৱীক ইয়াতেই থম নে ক'ত থম? (অৰ্থাৎ মই পৃথিৱীক যেনি ডেনি নিব পাবো)। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥৯॥ মই এই পৃথিৱীক বলৰে ইয়াতেই বা (হালোক-কত দেখুৱাই) ভাঙি পেলাম নেকি? মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥১০॥ মোৰ এভাগ হালোকত স্থাপিত হৈছে। অন্য ভাগ ইয়াত বৈছে। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥১১॥ মই মহান বিলাকৰ মাজত মহান। মোক অন্তৰীক্ষলৈ তুলি দিছে। মই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥১২॥ মই যজ্ঞমানৰ ঘৰ বিচাৰিছো। দেবতাৰ

হৰি বহন কৰা অগ্নিক বিচাৰিছো। মই ... ১ ঋকব
দৰে ১৩ ॥

১২০ সূক্ত—ঋ ৯।

ঋষি—অথৰ্ববৰ্ণন পুতেক বৃহৎদেৱ। হ্রস্ব—

ত্ৰিষ্টুভ্। দেৱতা—ইন্দ্র।

যেতিয়া উগ্ৰ প্ৰদীপ্ত বলৰ ইন্দ্র জন্ম হৈছিল, তেওঁ
তেতিয়াই সকলো ভুবনৰ শ্ৰেষ্ঠ হৈছিল। তেওঁ জন্ম
হৈয়েই শত্ৰু বিলাকক মাৰিবলৈ ধৰিলে, যাক দেখি
সকলো প্ৰাণীয়ে আনন্দ কৰিবলৈ ধৰিলে ॥ ১ ॥ (তেওঁ)
বলেৰে বৰ্দ্ধিত হৈ বহুত বলৰ শত্ৰু দাসবিলাকৰ মনত
ভয়ৰ সঞ্চার কৰালে। অক্ষয় আৰু স্থাবৰৰ স্থাপন
কৰা হল। হে ইন্দ্র, তোমাৰ আনন্দত পোষণ হোৱা
সকলো প্ৰাণী (তোমাৰ স্তব আদি কৰিবলৈ) একে-
লগ হয় ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাতেই সকলোৰে (যজ-
মানে) কৰ্ম সমাপ্তি কৰে। যেতিয়া এই তপকসকলে
(আগতে অকলে থাকি পাচত ত্ৰী গ্ৰহন কৰি) তৃটী
হৈ (পুত্ৰ জন্ম দি) ভিনিচা হয়। হে ইন্দ্র, প্ৰিয়-
ভকৈও (ঘৰ আৰু ধনভকৈও) প্ৰিয়তৰ পুত্ৰ সৃষ্টি
কৰা। মধুৰে মধুৰ হৈ মধুৰ মিলন কৰা ॥ ৩ ॥ এই
দৰেই হৰষিত হৈ থাকি শত্ৰুৰ ধন জয় কৰি লৈ
তোমাক মেধাবী বিপ্ৰসকলে স্তুতি কৰে। হে ধৰ্মক
ইন্দ্র, অতি বলবান তুমি স্থিৰ ধন বিস্তাৰ কৰা।
তোমাক আৰু মোক দুৰ্গতিযুক্ত বান্ধসে অনায়াস কৰিব
নোৱাৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ অনুগ্ৰহত আমি বগত
শত্ৰুৰ পৰা পোৱা বহুত বস্তু চাইচিচা জানি লৈ জয়
কৰিম। তোমাৰ অন্ত-শস্ত্ৰাবলাক স্তুতিৰে উৎসাহিত
মন্ত্ৰেৰে সৈতে অগ্নি পঠিয়াই দিম ॥ ৫ ॥ বহুত ৰূপৰ,
বহুত গুণৰ, স্তোভব্য, অতি ঈশ্বৰ (প্ৰভু), যি পাব
লগীয়া বিলাকৰ ভিতৰত অতি পাবলগীয়া, সেই ইন্দ্রক
স্তুতি কৰিছো, যি বলেৰে সাতোটা অসুৰ মাৰিলে
আৰু অসুৰৰ নিচিনা বহুত শত্ৰু সৈন্য বধ কৰিলে
॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, যি ঘৰত তুমি বন্ধণেৰে বন্ধা কৰি
আছা, সেই ঘৰত অলপ পাখিৰ ধন আৰু পৰম ধন
বাখিছা। সকলোৰে মাতৃকপ ইফালে সিফালে চলি
থকা দাবাপৃথিৱীক স্থিৰ কৰি ৰখাই থৈছা। সেই
বাবে বহুত কাম কৰিবলগীয়া হয় ॥ ৭ ॥ ইন্দ্রৰ সেৱক
বৃহৎদেৱ ঋষিয়ে এই বিলাক মন্ত্ৰ ইন্দ্রৰ সুখৰ কাৰণে
কৈছে। যি ইন্দ্রই মহান নিজে নিজে বিৰাজমান
পৰ্বত ভাঙি ফল কৰিছে আৰু গাঁতৰ দুৱাৰবিলাক
খুলি কৰি দিলে ॥ ৮ ॥ মহান অথৰ্ববৰ্ণন পুত্ৰ বৃহৎদেৱই

ইন্দ্রকেই নিজৰ বিস্তৃত স্তুতি কৰিলে। সকলোৰে মাক
নিষ্পাপ নে বাই-ভনাসকলে পানী প্ৰবাহিত কৰি প্ৰীত
কৰিছে আৰু যজ্ঞৰ (অন্নৰ) দাবা প্ৰজাৰ বৰ্দ্ধন
কৰিছে ॥ ৯ ॥

১২১ সূক্ত—ঋ ১০।

ঋষি প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ হিবণ্যগৰ্ভ। হ্রস্ব—

ত্ৰিষ্টুভ্। দেৱতা—কঃ (প্ৰজাপতি)।

(হিবণ্যগৰ্ভ সূক্ত)।

প্ৰথমতে হিবণ্যগৰ্ভ প্ৰজাপতি বিদ্যমান আছিল।
উৎপত্তি হৈয়েই অকলে তেওঁ সকলোৰে অধিপতি
হল। সেই হিবণ্যগৰ্ভই পৃথিৱী, ত্ৰ্যালোক আৰু এই
পৰিদৃশ্যমান জগত সৃষ্টি কৰিলে। এই প্ৰজাপতি
দেৱতাক হৰিৰে পৰিচৰণ কৰিম (কোনোৰ মতে
“কোন দেৱতাক হৰিৰে পৰিচৰণ কৰিম” ? এই বুলি
যজ্ঞমানে প্ৰশ্ন কৰা বুলি কয়। কিন্তু “ক” প্ৰজাপতি ?
কোন (সৰ্বনাম) নহয়) ॥ ১ ॥ যি প্ৰজাপতিয়ে আত্মা
দিয়ে, বল দিয়ে, যাৰ আজ্ঞাত সকলো প্ৰাণীয়ে
উপাসনা কৰে, দেৱতায়ো যাৰ আজ্ঞাত উপাসনা
কৰে, যাৰ হাঁ অমৃতৰ দৰে, স্বত্বা যাৰ বশত থাকে
এই ... ১ ঋকব দৰে ॥ ২ ॥ যি হিবণ্যগৰ্ভ প্ৰজা-
পতি প্ৰাণীজগতৰ, চকুৰ টিপ মৰা বিলাকৰ আৰু
উল্লাহ-নিশাহ লোৱা বিলাকৰ নিজ মহত্বৰে একমাত্ৰ
ঈশ্বৰ হল, যি তৃটেডীয়া আৰু চাৰিটেডীয়াৰ ঈশ্বৰ,
এই ... ১ ঋকব দৰে ॥ ৩ ॥ হিমালয় (আদি
সকলো) পৰ্বতবিলাক যি প্ৰজাপতিৰ মাহাত্ম্য বুলি
কয়, পানীয়ে সৈতে নদীবিলাক যি প্ৰজাপতিৰ মাহাত্ম্য
বুলি কয়, এই পূব আদি দিশবিলাক যাৰ বাহ বুলি
কয়, এই ... ১ ঋকব দৰে ॥ ৪ ॥ যি প্ৰজাপতিয়ে
গহীন স্বৰ্গ আৰু পৃথিৱী স্থিৰ কৰি দিলে, স্বৰ্গক যি
স্তুতন কৰি দিলে (তললৈ পৰি নহাকৈ) আদিভ্যাক
যি অন্তৰীক্ষত ৰখাই দিলে, যি পানীৰ নিষ্কাৰ্ণতা,
এই ... ১ ঋকব দৰে ॥ ৫ ॥ যি প্ৰজাপতিয়ে
বুদ্ধিৰে লক্ষ কৰি থকা দাবাপৃথিৱী বন্ধণৰ কাৰণে
স্থিৰ কৰি দি আৰু সেই দীপ্তিলাল দাবাপৃথিৱীয়ে
যাৰ মাহাত্ম্য দেখিলে, যি আধাৰকাপী প্ৰজাপতিৰ
গাত দীপ্যমান সূৰ্য্য উদয় হৈ প্ৰকাশ কৰে, এই ...
১ ঋকব দৰে ॥ ৬ ॥ জলপ্লাৱিত যি হিবণ্যগৰ্ভ
মহতী অগ্নিক জন্ম দি প্ৰজাপতিক ধাৰণ কৰিলে,
ভাত সেই দেৱতাসকলৰ প্ৰাণৰূপ একমাত্ৰ প্ৰজাপতি
আৰ্হিতাৰ হল,—এই ... ১ ঋকব দৰে ॥ ৭ ॥ যজ্ঞ

কণ বস্তু উৎপাদন কৰি দক্ষ প্রজাপতিয়ে নিজৰ গাত ধারণ কৰি থকা পানী মহিমাৰে যি প্রজাপতিয়ে কেউফালে দেখিলে, যি দেবতাৰ ওপৰত দেবতা (দেবতাৰ অধীশ্বৰ) ভেৰেই একমাত্র আছিল,—এই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৮ ॥ সেই প্রজাপতি দেবতাই আমাৰ কোনো অনিষ্ট নকৰক, যি পৃথিবীৰ জন্ম দাতা, যি সত্য ধৰ্ম্মৰ, অন্তৰীক্ষ (আদি) লোক সৃজন কৰিলে, যি মহতী আহ্লাদকৰ পানী সৃষ্টি কৰিলে,—এই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৯ ॥ হে প্রজাপতি, তোমাৰ বাহিৰে অন্যই এই প্রথম জন্মৰ কথা সৰ্বভোভাৱে বুজিব নোৱাৰে। আমি যি কামনাৰে তোমাক হোম কৰিম সেই কামনা সিদ্ধি হওক। আমি ধনৰ পতি হম ॥ ১০ ॥

১২২ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—বশিষ্ঠৰ পুত্র চিত্রমহা। ছন্দ—জগতী ;

১।৫—ত্রিষ্টুভ্। দেবতা—অগ্নি।

বসু সূৰ্য্যৰ দৰে বিশিষ্ট তেজৰ অগ্নিক স্তুতি কৰিছে। বিচাৰিব লগায়। সুখকৰ, অতিথি, দোষহীন, সেই অগ্নি শোক নিৰাৰক জগত ধারণ কৰোতা, (তেওঁ) সুবায়্য যজমানক গৰু দান কৰে। সেই অগ্নি হোতা আৰু গৃহপতি ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, সন্তোষিত হৈ মোৰ স্তোত্রৰ কালে মন কৰ। হে সুকৰ্ম্মা অগ্নি, তুমি জানিবলগীয়া বিলাক সকলো জান। যিঁউৰে পোষণ কৰা শবীৰৰ অগ্নি তুমি যজ্ঞমানে জানিবলগীয়া যজ্ঞলৈ আহ। তোমাৰ কৰ্ম্মৰ পাচত হে দেবতা সকলে ফল দান কৰে। ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, সাতখন ঠাইত (পৃথিবী আদি) কেউফালে গৈ অমৰ তোমাক যি হবি আদি দিয়ে সেই দাতাক ভাল ধন দিয়া। যি যজ্ঞমানে সমিথেৰে তোমাৰ ওচৰলৈ যায় সেই যজমানক বীৰ পুত্ৰেৰে সৈতে বাঢ়ি যোৱা ধনেৰে সন্তোষ কৰা ॥ ৩ ॥ যজ্ঞৰ পতাকা, দেবতাৰ প্রথম, পুৰোহিত, বলবন্ত, আমাৰ স্তুতি জনোতা, সেনা সমৰ্থ, হবিৰে সন্তোষ কৰা যজমানক ধনেৰে প্রীত কৰা, সুবায়্য দেবতা অগ্নিক সাতজন হোতাই হবি দি স্তুতি কৰিছে ॥ ৪ ॥ হে অগ্নি, তুমি দেবতাৰ দূত, মুখ্য পূজনীয়। তুমি জম্বৰণ কাৰণে তৰ্পন কৰিলে তন্তু হোৱা। তোমাক মকত সকলে শোভিত কৰে। হবি দাতাৰ যবত ডুঙ সকলে স্তোত্র গাই তোমাক বিশেষকৈ জলাইছে ॥ ৫ ॥ হে সুকৰ্ম্মা অগ্নি, যজ্ঞ প্ৰিয় যজমানক সকলো ধারণ কৰ্ত্তা যজ্ঞৰ কলৰূপ ভাল খিৰতী গাইগৰু ইচ্ছানুৰূপে

দিয়া। যিঁউৰে ধুওৱা তিনিবাৰ ঋতৰ (যজ্ঞৰ) স্থান দীপ্ত কৰি সকলো যজ্ঞৰ কেউফালে গৈ সেই যজ্ঞ পাই তুমি ভাল কাম কৰা ॥ ৬ ॥ হে অগ্নি, এতিয়া উষা উদয় হলত তোমাকেই দেবতাৰ দূত কৰি মানুহে যজন কৰিছে। দেবতা সকলে তোমাক নিজৰ পূজনৰ কাৰণে যজ্ঞত যিঁউ দি মাজ্জন কৰিছে ॥ ৭ ॥ হে অগ্নি যজ্ঞত কৰ্ম্ম বিধায়ক স্তব কৰা বসিষ্ঠৰ পুত্র সকলে অতি বলবন্ত তোমাক স্তব কৰিছে। যজমানক ধন আৰু পোষণ দিয়া তোমালোকে আমাক সদায় বন্তিৰে বন্ধা কৰা ॥ ৮ ॥

১২৩ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্র বেণ। ছন্দ—ত্রিষ্টুভ্।

দেবতা—বেণ।

বেণই পোহৰৰ গৰ্ভত থাকি পানীৰ নিৰ্গাতা হৈ অন্তৰীক্ষত এই আদিতাৰ সাত বঙৰ বশিৰে পানী পৃথিবীলৈ পঠিয়াই দিয়ে। পানীৰ আৰু সূৰ্য্যৰ সম্মত থকা এই বেণক কেচুৱাৰ দৰে (নিচুকনি) স্তুতিৰে মেধাবীসকলে অৰ্চনা কৰে ॥ ১ ॥ অন্তৰীক্ষৰ পৰা বেণই পানীৰ ঢৌ তোলে। আকাশত উৎপত্তি হোৱা এই ধুনীয়া বেণৰ পিঠি দেখা যায়। ঋতৰ (আকাশৰ) ওপৰত স্বৰ্গত তেওঁ প্রকাশ হয়। এই একেই (জন্ম) স্থানতেই বেণক স্তুতি কৰে ॥ ২ ॥ বহুত সমান ঠাই পাই কেউফালে শব্দ কৰি পোৱালী বেণক মাকে একে ঠাইতে পাই ঋতৰ (পানীৰ) ওপৰলৈ যোৱা মধুৰ অমৃতৰ বানীৰে (এই বেণক) অলঙ্কৃত কৰে ॥ ৩ ॥ মহৎ যুগৰ (যুগৰূপী বেণৰ) মাত ভনি চিনি পাই মেধাবীসকলে বেণৰ ৰূপ কল্পনা কৰি স্তুতি কৰে। ঋতৰে (নিয়মৰ স্তোত্ৰেৰে) গৈ নদীৰ পানীত বয়লৈ। পানী ধারণ কৰা বেণৰ অমৰ নাম তেওঁবিলাকে জানে ॥ ৪ ॥ যুবতী অম্বৰাই বেণৰ ওচৰলৈ গৈ মিহিন কিয়া হাঁহি মাৰি উপপতিৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে গৈ এই বেণক পোষণ কৰে। প্ৰিয় এই বেণৰ থকা ঠাইলৈ যোৱাত তেওঁৰ (যুবতাৰ) সোণময় পাখীৰ ভলত সোমায় থাকে ॥ ৫ ॥ হে বেণ, তোমাক ধনেৰে বিচৰা স্তোতাই অন্তৰীক্ষত বেতিয়া চাই তুমি ভেতিয়া ভালকৈ সোণৰ পাখীৰে উৰি যোৱা বৰুণৰ দূত হৈ চৰাই ৰূপ ভৰ্ত্তাৰ ওচৰলৈ যোৱা ॥ ৬ ॥ গৰুৰূপ বেণ ওপৰত আমাৰ কালে মুখ কৰি, নিজৰ বিচিত্ৰ অস্ত্ৰ ধারণ কৰি অন্তৰীক্ষত থাকে। আৰু নিজক শোভিত দেখিবলৈ আদিতাৰ দৰে ৰূপ ধৰি নামি অহা সকলোৰে প্ৰিয় পানী উৎপাদন কৰে ॥ ৭ ॥ অত-

বীৰুত পানীৰ কণিকাখিলাক বস বিচৰা সূৰ্য্যৰ বন্ধিবে
প্রকাশ কৰি বেণই যেতিয়া মেঘলৈ যায় তেতিয়া
সূৰ্য্যৰ বগা ভেজৰে তুৰীয় লোকত দীপ্যমান হৈ
প্ৰিয় পানী প্ৰস্তুত কৰে ॥ ৮ ॥ (বেণ কি ? সায়েনৰ
মতে মধ্য স্থানৰ দেবতা। পাশ্চাত্য কোনো কোনোৰ
মতে বামধেনু) ।

১২৪ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—১ ইন্দ্ৰ ; ২-৪ অগ্নি ; ১৫-৯ অগ্নি ।
হৃন্দ ত্ৰিষ্ঠুভ্ ; ৭ জগতী । দেবতা—অগ্নি ;
১৫-৯। অগ্নি ; অগ্নি, বৰুণ আৰু সোম ; ৯। অগ্নি
ইন্দ্ৰ ।

হে অগ্নি, আমাৰ এই যজ্ঞলৈ আহ। পাট জন
ঋত্বিকে কৰা, তিনিভাগ যজ্ঞৰ, সাত জন হোতাই
বিস্তাৰ কৰা যজ্ঞলৈ আহি আমাৰ হবি বহন কৰা ।
(আমাক এৰি) তুমি সদায় মহৎ অন্ধকাৰত কেলৈ
সোমাই আতা ॥ ১ ॥ দেবতা নথকা গুহাত থকাৰ পৰা
দেবতাই মতা কাৰণে দীপ্তিহীন ঠাইৰ পৰা ওলায়
আহি দীপ্ত পোহৰ পাই চাৰিওফালে হবিৰ ভাগ চাই
মই অমৰত লাভ কৰিছো । যেতিয়া যজ্ঞ সুসম্পন্ন
হয় তেতিয়া মই নেদেখা হৈ যজ্ঞ এৰি গুচি যাওঁ ।
চিৰকালৰ বন্ধুত সূত্ৰত বান্ধ খাই থকা উৎপত্তিৰ ঠাই
অৰণিতে সোমায় থাকো ॥ ২ ॥ পৃথিৱীৰ বাহিৰে বৰ্গৰ
অতিথি সূৰ্য্যক দেখি (সূৰ্য্যৰ গতিত) ঋত্বৰ (যজ্ঞৰ)
শৰীৰ মই বহুত নিৰ্ম্মান কৰো । দ্যলোকত থকা
পিড়লৈ আৰু দেবতালৈ সুখৰ কাৰণে হোতা হৈ মই
সুখৰ স্তব কৰো । সেই বাবে মই যজ্ঞ নোহোৱা ঠাইৰ
পৰা যজ্ঞ হোৱা ঠাইত হবিৰ ভাগ পাইছো ॥ ৩ ॥
এই বেদী স্থানত বহুত বছৰ থাকিলো । তাত ইজ্ঞক
বিচাৰি পিতা অৰণিক এৰি দিলো । মই লুকাই থাকোতে
অগ্নি, বৰুণ আৰু সোম ৰাজ্যচ্যুত হল । মই ঘূৰি
আহিলত পুনৰ এই ৰাজ্য বন্ধা কৰিছো ॥ ৪ ॥
সেই অনুৰ (দেবতা) বিলাকৰ মায়া নাইকিয়া হল ।
হে বৰুণ, তুমিও মোক বিচাৰিবা । হে ৰাজন, ঋত্বৰে
(সত্যৰে) অনুতক বেলেগ কৰি মোৰ ৰাজ্যৰ অধি-
পতিত্ব কৰা ॥ ৫ ॥ হে সোম, এয়া বৰ্গ ;—ইয়াকেই
বিচাৰিবলগীয়া হল । এয়া প্ৰকাশমান বিভীৰ্ণ অন্তৰীক
চোৱা । আমি ব্ৰহ্মক মাৰিম । ওলায় আহা । হবি
কপেৰে ডোমাক আমি হবিৰে বহন কৰিম ॥ ৬ ॥
মেধাবী মিত্ৰই কবিত্বৰে দ্যলোকত নিজ ভেজ ধাৰণ
কৰিলে । অলপ বহুতবেই বৰুণে পানী উলিয়াই দিলে ।

সেই পানী নৈ হৈ সুবতী দ্বীপ দৰে পতিব মজ্জল
কাৰিণী হৈ জগত বন্ধা কৰি গুচি এই বৰুণৰ বগা
বৰ্ণ উলিয়াই দিলে ॥ ৭ ॥ সেই পানী বিলাকে এই বৰুণৰ
জোষ্ঠ ইজ্ঞৰ বলবীৰ্য্য পোৱাই দিছে । অৱেৰে আনন্দ
কৰাইছে । সেই পানী বিলাক বৰুণৰ ওচৰলৈ গৈছে ।
এই পানী বিলাকে বৰুণক, প্ৰজাই বজাক উজন কৰা
দৰে উন্নত কম্পমান হৈ ব্ৰহ্মৰ পৰা আঁতৰি গৈছে ॥ ৮ ॥
কপি কপি যোৱা সূৰ্য্যই তেওঁক সখা হুলি কয় । বৰ্গৰ
অন্তৰীকত উত্তৰ হোৱা পানীৰ সখীতত ফুৰি অনুষ্ঠ-
হন্দৰে তুতি কৰা তেওঁ লক্ষ্য কৰি ঘূৰি পকি গৈ
থক । ইজ্ঞক কৰি ঋষি সকলে তুতিৰে পূজা কৰে ॥ ৯ ॥

১২৫ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—অজ্ঞপৰ স্বীয়ক বাক্ । হৃন্দ—ত্ৰিষ্ঠুভ্ ;
২-জগতী । দেবতা ।

বাক্ বা পৰমাত্মা (তুৰ্গা)

মই কল্প আৰু বসুসকলৰ কপেৰে ফুৰি ফুৰো ।
মই আদিভাসকল আৰু সকলো দেবতা হৈ সজ্ঞৰণ কৰো ।
মই মিত্ৰাবৰুণ দুয়ো হৈ ধাৰণ কৰো । মই দুয়ো ইজ্ঞাশ্ৰি
আৰু অগ্নিনী দুজন হৈ ধাৰণ কৰো ॥ ১ ॥ মই চেপিব
খুলিব লগীয়া সোমক ধাৰণ কৰো । মই তুৰী, —পূৰ্বা
আৰু ভগ মৱেই । হবিয়ন্ত, ভালকৈ অভিবৰ কৰা,
ভালকৈ পোৱাই দিয়া, যজ্ঞমানৰ কাৰণে ধন মৱেই
দিওঁ ॥ ২ ॥ মৱেই ঈশ্বৰী, উপাসকক ধন পোৱাই দিয়া
(পৰমব্ৰহ্মক) জনা যজ্ঞ কৰ্ত্তা বিলাকৰ মই প্ৰথম ।
সেইকাৰণে মোক বহুত ভাবেৰে থকা বহুতে (বহুত
প্ৰাণীয়ে) নিজৰ কৰি (দেহৰ ভিতৰত) লয় । মোক
বহুত দেশত দেবতাসকলে স্থাপন কৰে ॥ ৩ ॥ যি অন্ন
খাই, সেৱা যোৱালৈকে খায় । যি দেখে (মোকে) দেখে ।
যি প্ৰাণ (উশাহ-শিশাহ লোৱা) সেৱা মৱেই । আৰু
যি কথা কলে শুনে (সেৱা -মৱেই) । যি মোক
নেজানে (নেমানে নেজানে) সি সংসাৰত (সুখ
খাতি) হীন হয় । হে বিখ্যাত, মই কোৱা কথা শুনা,
—তুমি ব্ৰহ্মা ব্ৰহ্ম (সেইবাবে) জোমাক কৈছো ॥ ৪ ॥
মই নিজেই এয়া ব্ৰহ্ম বাক্য- কৈছো—বাক দেবতা
সকলে সেৱন কৰে ; আৰু আনুহে সেৱন কৰে । -যি
পুৰুষক মই বন্ধা কৰিবলৈ কামনা কৰো তেওঁক মই
ঈগ্ৰ (অতি বেচি) কৰো । তেওঁক ব্ৰহ্মা (ব্ৰহ্মী)
কৰো ; —তেওঁক ঋষি কৰো ; —তেওঁক মেধাবান
কৰো ॥ ৫ ॥ ব্ৰাহ্মণক বিধেয় ৰূপ । অনুৰক মাৰিবলৈ
মই কল্পৰ কাৰণে বহুত টান দিওঁ ॥ ৬ ॥ মৱেই জোমাক

জনব শত্ৰুৰ লগত সংগ্ৰাম কৰো। ময়েই দ্যাবা-
পৃথিবীৰ মাজত (অন্তৰ্ধ্যানী হৈ) প্ৰবেশ কৰো ॥ ৬ ॥
শিত্তাক (স্বৰ্গক) এই (পৰমাত্মাৰ) মুখত ময়েই
প্ৰসব কৰিলো। মোৰ স্থান (কাৰণ) সমুদ্ৰৰ পানীৰ
মাজত আছে। সেই কাৰণে সকলো প্ৰাণীৰ দেহত মই
সোমায় আছো। আৰু এই দ্বালোক মই (কাৰণ ৰূপ
দেহেৰে) চুই আছো ॥ ৭ ॥ সকলো জ্বননৰ কাৰ্য্য আৰম্ভ
কৰি মই প্ৰবৰ্ত্তিছো যেনেকৈ বায়ুৱে নিজে নিজেই
প্ৰবৰ্ত্তন হয়। আকাশৰ পৰাও দুবত, এই পৃথিবীৰ পৰা
মহিমাবে ইমান দুবত মই আছোহি ॥ ৮ ॥

১২৬ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—শিল্পৰ পুত্ৰ কুল্লল বৰ্হিষ বা বাম-
দেবৰ পুত্ৰ অংহোমুক। হ্ৰন্দ—উপবিস্তাৎ
বৃহতী; ৮—ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—বিষদেবসকল।

হে দেবতাসকল, সেই মানুহৰ পাপৰ ফল (দুৰ্গ-
মণ) যাতে মই নেপাওঁ (ভেনে কৰা)। অৰ্যমা,
মিত্ৰ আৰু বৰুণ, এই তিনিজন দেবতা সমানে সন্তোষ
হৈ শত্ৰুক অতিক্ৰম কৰি (স্তোতাক) মোক পাব
কৰি লৈ যাওক ॥ ১ ॥ হে মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা,
যি বন্ধণেৰে ভোমালোকে মানুহক পাপৰ পৰা বন্ধা
কৰা আৰু শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা কৰা সেই বন্ধণ আমি
বিচাৰিছো ॥ ২ ॥ এই মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা নিশ্চয়
আমাৰ বন্ধণৰ কাৰণে হওক। লৈ যাবলগীয়া বিষয়ত
আমাক লৈ যোৱা আৰু পাব কৰিবলগীয়া বিষয়ত
আমাক শত্ৰুৰ পৰা অতিকৈ পাব কৰা ॥ ৩ ॥ হে বৰুণ,
মিত্ৰ আৰু অৰ্যমা ভোমালোকে জগত পৰিপালন
কৰিছা। হে সূনেতা দেবতাসকল, আমি শত্ৰুক অতি-
ক্ৰম কৰি ভোমালোকে দিয়া মুখত থাকিম ॥ ৪ ॥ হে
অদিতিৰ পুত্ৰসকল, মিত্ৰ, বৰুণ আৰু অৰ্যমা, হিংসক
শত্ৰুক আমাৰ পৰা আঁতৰাই নিয়া। পুত্ৰ মকডসকলেৰে
সৈতে কত্ৰ দেবতা, ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নিক বস্তিৰ কাৰণে
আহ্বান কৰিছো। ভোমালোকে আমাৰ শত্ৰু অতি-
ক্ৰম কৰা ॥ ৫ ॥ নেতা বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্যমাই আমাৰ
পাপ ভালকৈ নাইকিয়া কৰা। হে মানুহৰ বজা
কেজন, ভোমালোকে সকলো হুংখ নাইকিয়া কৰা,
—শত্ৰু নাইকিয়া কৰা ॥ ৬ ॥ বৰুণ, মিত্ৰ আৰু অৰ্যমা
দেখুতাই আমাক সুখ দিয়ক। অদিতিৰ পুত্ৰসকলে
বিস্তৃত সুখ দিয়ক,—যি সুখ আমি বিচাৰিছো। শত্ৰু
নাইকিয়া কৰা ॥ ৭ ॥ হে বনুসকল, যজ্ঞাৰ্থ দেবতা,
ভোমালোকে যি ভবিষ্যৎ বজা গোবীক মুকলি কৰি
দিছিলো, সেইদৰেই আমাক ভালকৈ পাপৰ পৰা মুকলি

কৰি দিয়া। হে অগ্নি, আমাৰ আয়ুস বৰ্দ্ধন কৰা ॥ ৮ ॥

১২৭ সূক্ত—ঋ ৮ ।

ঋষি—শোভবিৰ পুত্ৰ কুশিক বা ভবদ্বাজৰ
জীয়েক বাজী। হ্ৰন্দ—গায়ত্ৰী। দেবতা—বাজী।

বাতি দেবীয়ে প্ৰকাশমান চকুৰে (নক্ষত্ৰবিলাকেৰে)
বহুত দেশত চাই-ফুৰি আহিছে। সকলো শোভা
ধাৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥ অমৰ বাতি দেবীয়ে অন্তৰীক্ষ পূৰণ
কৰি ভলৰ ঠাই আৰু ওপৰৰ ঠাই ঢাকি পেলাইছে।
অন্ধকাৰ বিলাক (গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ) পোহৰেৰে খেদাই
দিছে ॥ ২ ॥ আহি থকা বাতি দেবীয়ে ভনী উষাক
(দিনক) খেদায় দিছে। ভেওঁ অন্ধকাৰো দূৰ কৰিছে
॥ ৩ ॥ আজি আমাক সেই বাতি দেবীয়ে মঙ্গল কৰক,
—যি বাতি আহিলে আমি চবাই বাহঁত সোমোৱা
দৰে ঘৰত সোমোওঁ ॥ ৪ ॥ গাওঁবিলাক (গাওঁৰ মানুহ
বিলাক) বাত ঘৰত সোমায়। ভবি থকা সকলোৱে
ঘৰত সোমায়। পাখী লগা চবাই বিলাক বাহঁত
সোমায়। শীঘ্ৰগমনশীল শেনবিলাকো বাহঁত সোমায়
॥ ৫ ॥ হে বাতি দেবী, বৃকক আৰু মাইকী বৃকক
খেদায় দিয়া। চোৰক খেদায় দিয়া। আৰু আমাক
ভালকৈ পৰিত্ৰাণ কৰা ॥ ৬ ॥ সকলো বস্তু আবৰি ধৰা
ক'লা, ব্যক্ত বাতিৰ অন্ধকাৰে মোক আবৰি ধৰিছে।
হে উৰা, ঋণ মোচন কৰা দৰে অন্ধকাৰ গুছাই দিয়া
॥ ৭ ॥ হে বাতি দেবী, ভোমাক খিবোৱা গৰুৰ দৰে
স্ততিৰে অভিযুখী কৰিছো। হে স্বৰ্গৰ জীৱনী, শত্ৰুক
জয় কৰিবলৈ মোৰ স্তোত্ৰৰ দৰে হৰিও গ্ৰহন কৰা ॥ ৮ ॥

১২৮ সূক্ত—ঋ ৯ ।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ বিহব্য। হ্ৰন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্;
৯—জগতী। দেবতা—বিষদেবসকল।

হে অগ্নি, আমাৰ যজ্ঞত অগ্নি দীপ্ত হওক। আমি
ভোমাক সমিধেৰে জ্বলাই শবীৰ পোষণ কৰিম। মোক
চাৰিদিশৰ মানুহে নমস্কাৰ কৰক। ঈশ্বৰ ভোমাৰে
সৈতে আমি শত্ৰু সেনা জয় কৰিম ॥ ১ ॥ ইন্দ্ৰৰে
সৈতে মকডসকল, বিষ্ণু, অগ্নি, (আদি) সকলো
দেবতা যজ্ঞত মোৰ (সহায়) হওক। অন্তৰীক্ষত মোলৈ
বহল হৈ প্ৰকাশ হওক। মোৰ এই ফল কামনা কৰাত
বায়ু প্ৰবাহ হওক ॥ ২ ॥ দেবতা সকলোৱে মোক ধন
ত্ৰব্য দিয়ক,—মোক আশীৰ্বাদ দিয়ক। দৈব হোতা
সকলে আমাৰেই যজ্ঞ আগতে সম্প্ৰদান কৰক। আমাৰ
শবীৰ অবিচলীন হওক। আমি (যেন) সুবীৰ পুত্ৰ

যুক্ত হব পাবো ॥ ৩ ॥ মোর যি হবি আছে ভাবে
মোর কাৰণে দেবতাক যজ্ঞন কৰা হওক। মোর মনৰ
সজ্জা সত্য হওক। মই যেন কোনো ধৰণৰ পাপপট্ট
নেবাও^২। হে দেবতাসকল আমাৰ হৈ ভোমালোকে
(আশীৰ্বাদ) কোৱা ॥ ৪ ॥ হজনা প্রধান দেবীয়ে
আমাৰ বহুত ধন কৰা। হে সকলো দেবতা, (এই
বিষয়) ভোমালোকে বীৰত কৰা। আমাৰ নিজৰ
আৰু পুত্ৰাদিৰ কোনো অমঙ্গল নহওক। হে বজা
সোম, শত্ৰুৰ আমি বল নহও^৩ ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি
শত্ৰুৰ খণ্ড নাইকিয়া কৰি আমাক বক্ষা কৰা। কোনেও
বাধা দিব নোৱাৰা, বাট দেখুওৱা তুমি আমাক
কেউফালে পালন কৰা। ভয়ত মুখত নুফুটা কথা কৈ
শত্ৰু বিলাক নিজৰ ঠাইলৈ ঘূৰি যাওক। সচেতন
হোৱা শত্ৰুবিলাকৰ মন নষ্ট হৈ যাওক ॥ ৬ ॥ প্ৰহীৰো
প্ৰহী সকলো ভুবনৰ যি পালক, সেট ব্ৰাতা শত্ৰুক
অভিভৱ কৰা দেবতাক স্তুতি কৰিছো। দুয়োজন
অস্থিনী, বৃহস্পতি আদি সকলো দেবতাই এই যজ্ঞ
কৰা যজ্ঞমানক নিকৃষ্ট পাপৰ পৰা বক্ষা কৰক ॥ ৭ ॥
বহুত ব্যাপক, মহান, পুৰুষত, বহুত ঠাইত থকা হে
ইন্দ্ৰ এই যজ্ঞত আমাক সুখ দিয়া। হে হৰি বোঁৱা
যুক্ত ইন্দ্ৰ তুমি আমাক আৰু পুত্ৰ পুত্ৰাদিক সুখ
দিয়া। আমাক হুঃখ নিদিবা। আমাক পৰিত্যাগ
নকৰিবা ॥ ৮ ॥ আমাৰ যি শত্ৰু আছে সেইবোৰ
জীভবি যাওক। সেই বিলাকক ইন্দ্ৰ আৰু ঋগ্বিৰ
সহায়ত আমি বেৰাকৈ মাৰিম। হে বশুসকল, কত্ৰ
সকল (কত্ৰ পুত্ৰ মকতসকল), আদিত্য সকল, মোক
উন্নত আৰু শ্ৰেষ্ঠ কৰা। উগ্ৰ, সকলো জনা আৰু
সকলোৰে অধীশ্বৰ কৰা ॥ ৯ ॥

১২২ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি - প্ৰজাপতি পৰমেশী। হৃন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ।

দেবতা—(ভাববৃত্ত) পৰমাত্মা ।

(Theory of Creation)

ভেতিয়া (প্ৰলয়ৰ সময়ত) থাকিব নলগীয়া কোনো
নাছিল আৰু থাকিব লগীয়াও কোনো নাছিল। বজ
আদি লোক (বতাহ) বা আৰু যি পৰম বোম
(আকাশ), সেয়াও নাছিল। আবৰণ কৰি থকাবোৰ
কাৰ ভালৰ (ভোগৰ) কাৰণে আছিল ? (নে নাছিল ?)
কিহা পানী গহন গভীৰ অভলম্পৰ্ণ হৈ আছিল (নে
নাছিল) ? ॥ ১ ॥ ভেতিয়া যুতুও নাছিল আৰু অমৰণো
নাছিল) বাতিও নাছিল আৰু দিনবো টিন নাছিল ।

প্ৰাণবত একমাত্ৰ (ব্ৰহ্ম) নিজ মায়াৰে আছিল। সেই
ব্ৰহ্মৰ বাহিৰে অন্য একো নাছিল। সৃষ্টিৰ পাচত
এনেকৈয়ে কোনো একো বাধা নাছিল। ২। আগতে
অন্ধকাৰতেই অন্ধকাৰ ঢাক খাই আছিল। তাৰ ভিত্ত-
বতেই কোনো চিহ্ন নথকাকৈ (কাৰণ) পানী আছিল।
সেই কাৰণ পানী (সং আৰু অসং = হোৱা আৰু
নোহোৱা ভাৱৰ) ঢাক খাই (লুকাই) থকা একমাত্ৰ
এজন ভপৰ (ভাপৰ) মহিমাৰে উৎপন্ন হল। ৩।
প্ৰথমতে সৃষ্টিৰ আগতে (সেই) ব্ৰহ্মৰ মনত সৃষ্টিৰ
কামনা কৰি উদ্ভৱ হল। সেয়েই সত্তৰে (সংৰে) সকলো
বন্ধনৰ হেতু অসত্তৰ (অসং-ৰ) কাৰণ প্ৰথম বীজ
উৎপন্ন হল। সেই অৱস্থা জামী সকলে জদৱত বুদ্ধিৰে
বিচাৰ কৰি পালে ॥ ৪ ॥ বন্ধিৰ দৰে এই প্ৰথম বীজ
বিলাকৰ গতি বিস্তৃত হৈ পৃথালীকৈ গৈছিল, উললৈ
আৰু ওপৰলৈ (যেনি জেনি) গৈছিল। বীজ দাঙাও
আছিল আৰু তেওঁৰ মহিমাও আছিল। অন্নৰূপ শক্তি
উলৰ ফালে আছিল আৰু ওপৰতে দূৰৈত শক্তিৰ
পৰিচালন হৈছিল ॥ ৫ ॥ কোনে বা এই কথা ভালকৈ
জানে ? কোনে বা ইহলোকত এই কথা বৰ্ণনা কৰিব
পাৰিছে। এই পৰিদৃশ্যমান সৃষ্টি কি কাৰণে বা ক'ৰ
পৰা আছিল ? এই জগত সৃষ্টি কৰাৰ পাচত যি
দেবতা সকলে আমাৰ ফালে সৃষ্টি কৰিলে, সেই
দেবতায়ো এই কথা নেজানে। যি কাৰণত এই জগত
সৃষ্টি হ'ল, মানুহে ক'ত জানিব ? ৬ ॥ এই সৃষ্টি য'ৰ
পৰা হল, যদি বা তেওঁ (পৰম ব্ৰহ্ম পুৰুষে) ধাৰণ
কৰিছে বা তেওঁ ধাৰণ কৰা নাই। যি এই জগতৰ
ঈশ্বৰ পৰম বোমত নিৰীক্ষণ কৰি আছে, তেৱেঁই
এই কথা বিশেষকৈ জানিব বা তেৱেঁ নেজানে ॥ ৭ ॥

১৩০ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ যজ্ঞ। হৃন্দ—ত্ৰিষ্টুভ ;

১—জগতা। দেবতা—প্ৰজাপতি ।

(সৃষ্টি কল্পনা)

বিস্তৃত কৰা যি যজ্ঞ সকলো ফালে বিস্তৃত হৈছে,
সেই যজ্ঞ দেবতাৰ কৰ্ম্মৰ কাৰণে এশ এবছৰ বিস্তৃত
কৰি পালক দেবতা সকলে নিৰ্দ্ধান কৰিছে। তেওঁ^২
বিলাক যি আহিছে, কয় যে “দীঘে বোৱা,—বাগিৰে
বোৱা” এই বুলি কৈ বিস্তৃত কৰি সত্য লোকত
স্থান কৰি লয় ॥ ১ ॥ আদি পুৰুষে এই যজ্ঞ মেলিলে।
সেই পুৰুষেই বিস্তাৰ কৰিলে। তেৱেঁই এই পৃথিবীত
প্ৰাক স্বৰ্গত এই যজ্ঞৰূপী তাঁত মেলিছে। আৰু বন্ধিৰ

দবে এই বিশ্ব সৃষ্টি কৰা দেবতাসকল বহি বাণিত
ব'ব লগা সুভা কপী সাম আদি গাবলৈ সেই সাম
স্তোত্র বিলাক বচনা কৰিছে ॥ ২ ॥ যেতিয়া সকলো
দেবতাই প্রজাপতি দেবতাক যজন কৰিছিল সেই যজ্ঞৰ
জ্যোত্ৰ (পৰিমাণ) কিমান আছিল? প্রতিমা (দেবতা)
কোন আছিল? মূল কাৰণ কি আছিল? যিটো কি
আছিল? পৰিমাণ কিমান আছিল? হৃদয় কি আছিল?
প্রউগ (প্রয়োগ), উক্খ আৰু স্তোত্র কি আছিল?
॥ ৩ ॥ একেলগে অগ্নি আৰু গায়ত্ৰী হৃদয় উৎপত্তি হল।
সবিতা দেবতাই উক্কীক হৃদয় লগত আছিল। উক্খৰে
সৈতে মহান সোমে অনুকূপ হৃদয় ললে। বৃহস্পতিৰ
বাক্য বৃহতী হৃদয়ে বক্ষা কৰিলে ॥ ৪ ॥ মিত্ৰাবৰ্ণে
বিবাট হৃদয় আশ্রয় ললে। এই যজ্ঞত দিনৰ ভাগ
লৈ ইন্দ্ৰই ত্ৰিধৃত হৃদয় আশ্রয় ললে। সকলো দেবতা
জগতী হৃদয়ত সোমাল। সেই যজ্ঞৰেই দেবতা আৰু
মানুহ সৃষ্টি হল ॥ ৫ ॥ পুৰণি এই যজ্ঞত ঋষিসকল,
মানুহ, আৰু আমাৰ পিতৃসকল সৃষ্টি হল। এনেকুৱা
যজ্ঞত পূৰ্বত দেবতাসকলে যি প্রজাপতিক যজন
কৰিছিল সেই দেবতাসকলক চকুৰে দেখি লৈ মন্ত্ৰেৰে
জুতি কৰিছে ॥ ৬ ॥ চন্দ আৰু স্তোত্ৰেৰে সৈতে আবৃত
যজ্ঞৰ আতি-গুৰি জনা সাতজন ঋষিৰ পূৰ্বৰ পন্থা
ধীৰেৰে লাভ কৰি বখীয়ে ঘোঁৰাৰ লোকাম ধৰা দবে
মই এই স্তব বচনা কৰিলো ॥ ৭ ॥

১৩১ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—ককীবানৰ পুত্ৰ স্কীতি। হৃদয়—ত্ৰিধৃত;
৪ অনুষ্ঠুভ্। দেবতা—ইন্দ্ৰ; ৪।৫ অশ্বিনী দুজন।

হে ইন্দ্ৰ, সমুখত থকা সকলো শত্ৰু খেদাই দিৱা।
হে শত্ৰু অভিভব কৰা ইন্দ্ৰ, পিচফালে থকা শত্ৰু
খেদাই দিৱা। ওপৰত থকা শত্ৰু খেদাই দিৱা। হে
শুব, ভলত থকা শত্ৰু খেদাই দিৱা। তুমি দিৱা আহল-
বহল ঘূৰত থাকি আমি আনন্দ কৰিম ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ,
যেনেকৈ যযধান খেতি কৰা কৃষকে বহুত ধান নিয়ম
লগায় বেলেগে বেলেগে কাতি আনে, সেইদৰে এই
যজ্ঞমান সকলৰ ধন কৰি দিৱা,—যি যজ্ঞমানে কুল
মেলা যজ্ঞত নমস্কাৰ নকৰাকৈ নেথাকে ॥ ২ ॥ এটা
ঘোঁৰাৰ গাড়ী সমন্বয়তে গম্ভীৰ স্থান গৈ নেপায়। আৰু
বণ্ড যেনো লাভ কৰিব নোৱাৰে। সেই বৰ্ষক ইন্দ্ৰক
আমি সখাৰ কামৰ কাৰণে ঘোঁৰা কামনা কৰি আৰু
অন্ন কামনা কৰি আৰ্জ্জান কৰিছো ॥ ৩ ॥ হে শুভ
পতি অশ্বিনী দুজন, ভালকৈ জাবাম কৰা; বিশেষকৈ

সোম পান কৰা। তোমালোকৰ লগৰ ইন্দ্ৰক অসুৰৰ
পুত্ৰক নযুচিক মৰা কামত (ইন্দ্ৰক) বক্ষা কৰা ॥ ৪ ॥
হে ইন্দ্ৰ, পিতাই যেনেকৈ পুত্ৰক সহায় কৰে, তেনেকৈ
অশ্বিনী দুজনে বুদ্ধিৰে আৰু কৰ্ম্মেৰে বক্ষা কৰিছিল।
তুমি যেতিয়া সখাৰে সৈতে (সোম) পান কৰিছিল—
হে মথবান ইন্দ্ৰ, সবস্তুতী দেবীয়ে তোমাৰ ওচৰত
আছিল ॥ ৫ ॥

৬ ঋক ৬।৪৭।১২ ঋকৰ দবে ॥ ৬ ॥

৭ " " ১৩ " " ৭ ॥

১৩২ সূক্ত—ঋ ৭।

ঋষি—নৃমেধৰ পুত্ৰ শকপুত। হৃদয়—বিবাটকপা;
১ ন্যঙ্কুসাৰিণী; ২/৬ প্রস্তাব পংক্তি; ৭ মহা-
সতো বৃহতি। দেবতা—মিত্ৰাবৰ্ণ; ১ স্বৰ্গ,
পৃথিবী আৰু অশ্বিনী দুজন।

হাতত ধন লৈ থকা স্বৰ্গ-দেবতাই যজ্ঞ কৰা পুৰুষক
বৰ্দ্ধন কৰে। তেওঁকেই পৃথিবীয়ে জীৱিত কৰে। যজ্ঞ
কৰা পুৰুষকেই অশ্বিনী দুজনে বৰ্দ্ধন কৰে ॥ ১ ॥ হে
মিত্ৰাবৰ্ণ, পৃথিবী ধৰি থকা সুধন সেই তোমালোকক
আমি পাবলগীয়া ধনৰ কাৰণে যজন কৰিছো। তোমা-
লোকৰ বন্ধুতা আচৰণ কৰাৰ পৰা আমি বান্ধস খেদায়
দিব পাৰিম ॥ ২ ॥ হে মিত্ৰাবৰ্ণ, তোমালোকৰ কাৰণে
যেতিয়া হৰি ধাৰণ কৰো তেতিয়াই আমি খবকৈ ধন
পোৱা হওঁ। যি যজ্ঞমানে যজ্ঞ কৰি ধন পাই তেওঁৰ
ধন আনি শেষ কৰিব নোৱাৰে ॥ ৩ ॥ হে অসুৰ (বীৰ)
মিত্ৰ, অদিতিয়ে যাক প্রসব কৰিছে তেওঁৰ পৰা
(অদিতিৰ পৰা) তুমি বেলেগ। হে বৰ্ণ, তুমি সকলো
প্রাণীৰ বজা। (তোমালোকে হৱো) আমাৰ যজ্ঞকপী
বথৰ ওপৰত থাকিবলৈ বিচাৰিছা। এই যজ্ঞৰ (তোমা-
লোক থাকিলে) অকণো অমঙ্গল নহয় ॥ ৪ ॥ এই
(শকপুত) ঋষিৰ গাভৰু থকা পাপ বিলাকে শত্ৰুৰ
ধ্বংস কৰিছে (কাৰণ) মিত্ৰ দেবতা আমাৰ হিভৰ
কাৰণে আছে। সেই মিত্ৰ দেবতা আহি মোৰ শবীৰ
বক্ষা কৰক (আৰু) আমাৰ যজ্ঞ কৰ্ম্ম ধাৰণ কৰক
॥ ৫ ॥ হে বিশিষ্ট জ্ঞানী মিত্ৰাবৰ্ণ, অদিতি তোমালোকৰ
আই। দ্যলোক আৰু পৃথিবী পানীৰে ধুই দিৱা। প্ৰিয়
ধন বিলাক ভললৈ নমাই দিৱা। সূৰ্য্যৰ বজ্জিৰে পৃথিবী
শোধন কৰা ॥ ৬ ॥ হে মিত্ৰ আৰু বৰ্ণ, তোমালোক
হৱো কৰ্ম্মৰে বজা হৈ আছে। চিত্ৰাৰি ফুৰা শত্ৰু
সেনা অভিভব কৰিবলৈ বথত উঠি থকা। বণ্ড ফুৰা
বথ এতিয়া ঘূৰা লগাই বহা। (ঘোৰ পিতা) নৃমেধ

পাপৰ পৰা বন্ধা পাইছিল। ভাল যজ্ঞ কৰা জনা
অধিয়েও (স্নেহেও) পাপৰ পৰা বন্ধা পাওক ॥ ৭ ॥

১৩৩ সূক্ত— ঋ ৭ ।

ঋষি—পিতৃবনৰ পুত্ৰ স্তৃদাস। ছন্দ—১/৩ শকৰী,
৪/৬ মহাপংক্তি ; ৭ ত্ৰিষ্টুভ্ । দেবতা—ইন্দ্র ।

(হে স্তোতাসকল) এই ইন্দ্রৰ বথৰ আগন্তু থকা
এল অৰ্চনা কৰা। সংগ্ৰামত শত্ৰুৰ সৈন্ত ওচৰ (মুখা
মুখি) হলেও আঁতৰি নগৈ বৃদ্ধহতা ইন্দ্রই আমাৰ ধন
পঠিয়াই দিৱে বুলি জানিবা। কুৎসিং অগ্ন শত্ৰুৰ
ধনুত লগোৱা যোৰ (বচি) চিগি যাওক ॥ ১ ॥ হে
ইন্দ্র, তুমি যেতিয়া অন্তৰীকত থকা অহিক (মেঘক)
মাৰিলা তেতিয়া নদীবিলাক তললৈ মুখ কৰি যোৱাকৈ
সৃষ্টি কৰিলা। তুমি শত্ৰুহীন হৈ উপজিছা। সকলো
বৰণীয়া ধন পোষণ কৰিছা। কুৎসিং ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥ ২ ॥ আমাৰ সকলো অদাতা অমিত্ৰক সমূলকৈ
নাশ কৰা। যি আমাক মাৰিবলৈ বিচাৰে সেই শত্ৰুক
মাৰিব পৰা অস্ত্ৰ ক্লেপণ কৰা। তোমাৰ যি ধন আছে
সেই ধন আমাক দিয়া। কুৎসিং ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, বুকৰ (বাঘৰ) দৰে আচৰণ কৰি
যি আমাৰ চাৰিওফালে অস্ত্ৰ মাৰিছে তুমি সেই
বিলাকক ভৰিৰ তল কৰা। তুমি শত্ৰু অভিভাবিতা
হৈছা। কুৎসিং ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র,
আমাৰ সৈতে সমান স্তৰত জন্ম হোৱা যি শত্ৰুৱে
আমাক নষ্ট কৰে, যি নীচ খাপৰ শত্ৰুৱে আমাক
নষ্ট কৰে, মহতী স্বৰ্গৰ দৰে বিস্তৃত হলেও সিহঁতৰ
জনবল নষ্ট কৰা। কুৎসিং ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥
হে ইন্দ্র, ঋতৰ (নিয়মৰ যজ্ঞৰ) পথেৰে তোমাৰ
বন্ধুত্ব বিচাৰি আমাৰ কাম আৰম্ভ কৰিছো। আমাৰ
সকলো দৃষ্ণ পাব কৰা। কুৎসিং ... ১ ঋকৰ
দৰে ॥ ৬ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি সেই গৰু আমাক দিয়া,
যি গৰুৱে স্তোতাক বৰণীয়া গাখীৰ খিৰাবলৈ দিৱে।
সেই গৰুৱে ওকলা ওহাবৰ বাবে সহস্ৰ ধাৰাবৈ সৈতে
মহতী হৈ আমাক গাখীৰেৰে বৰ্জন কৰক ॥ ৭ ॥

১৩৪ সূক্ত— ঋ ৭ ।

ঋষি—যুবনাথ পুত্ৰ মাক্ৰাতা ; ৬১/৭-ব্ৰহ্মবাদিনী
গোধা। ছন্দ—মহাপংক্তি ; ৭-পংক্তি। দেবতা—ইন্দ্র ।

হে ইন্দ্র, তুমি দ্যাবাপৃথিবী যেতিয়া তুমি উষাৰ
দৰে পূৰণ কৰিছা,—তুমি মহান দেবতাতকৈও মহান,
মানুষ্যবো সন্মাত। তোমাক দেবী অদিতিয়ে জন্ম দিলে,

ভক্ত জনৱিত্তোয়ে এনেকুৱা পুত্ৰ জন্ম দিলে ॥ ১ ॥
আমাক মাৰিব খোজা শত্ৰুৰ দৃঢ় বল তল কৰি দিয়া।
এনেকুৱা শত্ৰুক তুমি ভৰিৰ তলত থকা কৰা, যি
শত্ৰুৱে আমাক মাৰিবলৈ বিচাৰে। তোমাক দেবী
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ হে অমিত্ৰক হনন কৰা
শত্ৰু ইন্দ্র, নিজ শক্তিৰে সেই মহতী ধন যাৰ আছে,
(সেই তুমি) সকলো বন্ধণেৰে অস্ত্ৰ আমাৰ ফালে
পঠিয়াই দিয়া। তোমাক দেবী ... ১ ঋকৰ দৰে
॥ ৩ ॥ হে শত্ৰুকু, সোম অভিষব কৰোঁতাক যেতিয়া
তুমি সকলো দিয়া, তেনেহলে আমাকে সহস্ৰ বন্ধণেৰে
সৈতে ধন দিয়া। তোমাক ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥
যাৰ জ্বলি থকা অন্তৰিলাক, বায়ু ওলোৱা দৰে, হুৰি
দনৰ আগবিলাকৰ দৰে কেউফালে পৰক। শত্ৰুৰ
হুৰিভিসন্ধি আমাৰ পৰা আঁতৰি যাওক। তোমাক
... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥ দীঘল অজুৰৰ দৰে, হে
জানবান ইন্দ্র, যি শক্তি (জাতি) তুমি লৈছা তাৰে
হে যজবান জাগলীয়ে ভৰিৰে গছৰ দাল টানি জনা
দৰে আনি শত্ৰু দমন কৰা। তোমাক দেবী ...
১ ঋকৰ দৰে ॥ ৬ ॥ হে দেবতাসকল তোমালোকৰ
কোনো নষ্ট কৰোঁতা নাই। কোনো অনুষ্ঠান কৰি
বিমোহিত নকৰো। বিধিৰ মন্ত্ৰেৰে প্ৰতিপাদ্য কৰ্ম
আমি কৰি যাম। পাখীৰ নিচিনা স্তুতি আদিৰে হাতৰ
মাৰ্জ্জ ভাণেৰে এই যজ্ঞত হৰি দি তোমালোকক সম্যক
অবলম্বন কৰি আছে ॥ ৭ ॥

১৩৫ সূক্ত— ঋ ৭ ।

ঋষি—যম গোত্ৰৰ কুমাৰ। ছন্দ—অমৃতুপ্ ।
দেবতা—যম ।

ভাল পাত থকা গছ জোপাৰ তলত ব'ত যমে
দেবতা সকলৰে সৈতে সোম পান কৰে, প্ৰজাৰ অধি-
পতি যোৰ পিডাই এই ঠাইত পুৰণি পিতৃসকলৰ
লগলৈ মোক আহিবলৈ কৈছে ॥ ১ ॥ পুৰণি পিতৃ
সকলৰ অনুগত হবলৈ মোক কোৱাত এই নিকট
পাপ বৃদ্ধিৰ পিডাই মোক জীৱাই থাকোঁতেই (দ্বতুৰ
ওচৰলৈ) যাবলৈ কোৱাত, (মনেৰে) বিচাৰ কৰি
(পিতৃৰ আজ্ঞাত) আকৌ ইয়াতলৈ আহিবলৈ আগ্ৰহ
কৰিলো ॥ ২ ॥ (যমে কৈছে) হে কুমাৰ, তুমি লভন
চকৰি নোহোৱা লকলোফালে বেকল যি বথ মনেৰে
কৰনা কৰিছা, সেই বথত তুমি নেজানি উঠিছা ॥ ৩ ॥
হে কুমাৰ, যি বথেৰে যোৰ ওচৰলৈ, মেধাবী সকলৰ
ওচৰলৈ, ওপৰৰ অন্তৰীকলৈ অগ্ৰহিলা, সেই বথ তোমাৰ

পিতাই কৰা। শাসনমতে এই ঠাইলৈ লাহত সুমাই অনা দৰে আনিলা ॥ ৫ ॥ কোনে এই কুমাৰক জন্ম দিছিল? কোনে বা এই বথ এই ফালে চলায় দিছিল? যি দৰে এই কুমাৰক ইয়ালৈ পঠিয়াই দিয়া হৈছিল সেই কথা আজি আমাক কোনে কব? ॥ ৫ ॥ দিবলগীয়া যি কাৰণে হল তাৰ আগতে কুমাৰ ওলায় আহিছিল, আৰু তাৰ আগতে (যমৰ ঘৰলৈ পিতাকৰ) বচনও ওলায় আহিছিল। অতি বহলকৈ (বথ সাজি) পাচত (যমৰ ঘৰলৈ) অহা উপায় কৰিলে ॥ ৬ ॥ এই খমেই যমৰ স্থান, যি স্থান দেবতাই নিৰ্মাণ কৰা বুলি কয়। এই যমক শ্রীত কৰিবলৈ নালী বান্ধ বজা-ইছে। এই যম জুড়িবে শোভিত হল ॥ ৭ ॥ (এই বিষয় কঠ উপনিষদৰ যম-নাটিকেতা সন্ধান চাওক আৰু ভৈষ্ণবীয় ব্রাহ্মণৰ ৩।১।৮ চাওক)

১৩৬ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি - বাতৰশনৰ পুত্ৰ বিলাক ১-জুতি; ২-বাত জুতি; ৩-বিপ্ৰজুতি; ৪-বৃষাণক; ৫-কবিক্ৰত; ৬-এতল; ৭-ঋষাশ্বজ। হ্রস্ব—অভুষ্টপূ।
দেবতা—অগ্নি; সূৰ্য্য আৰু বায়ু।

চুলিৰ দৰে বশ্মিৰে (সূৰ্য্য) দেবতাই অগ্নিক পোষণ কৰিছে। পানীক ধাৰণ কৰিছে। বৰ্গ আৰু পৃথিবীক সেই বশ্মি থকা দেবতাই ধাৰণ কৰিছে। সকলো জগত চাৰ পৰ্য্যটক সেই চুলিৰ দৰে বশ্মি থকাই ধাৰণ কৰে। এই দেখি থকা জ্যোতি চুলি থকা বশ্মিৰেই ধাৰণ কৰিছে ॥ ১ ॥ বাতৰশনৰ পুত্ৰ মুনি সকলে কপিল বৰ্ণৰ মলিন বস্ত্ৰ পিন্ধে। যেতিয়া তপৰ প্ৰভাবত দেবতাৰ দৰে হল, তেতিয়া তেওঁ বিলাক বায়ুৰ গতিৰে যোৱা হল ॥ ২ ॥ মুনিৰ ভাৱেৰে যন্ত হৈ আৰ্হি বায়ু বিলাকেৰে সৈতে থাকে। হে মানুহ সকল, আমাৰ শৰীৰটো হে ভোয়ালোকে দেখা ॥ ৩ ॥ মুনিৰে অন্তৰীকই দি সকলো ৰূপ চাই গৈ থাকে। সকলো দেবতাৰ সখা। গতিকে সুকৰ্ম কৰিবৰ কাৰণে তেওঁ বিলাক হাপিত হৈছে ॥ ৪ ॥ বায়ুৰ গতিৰ দৰে যোৱা। (তেওঁ বিলাক) বায়ুৰ মিত্ৰ। বায়ু দেবতাই অনুগ্ৰহ কৰা মুনি সকলে বায়ুৰূপী হৈ যি পূৰ সমুদ্ৰ আৰু যি ইফালে সমুদ্ৰ আছে, সেই দুয়ো সমুদ্ৰলৈ যায় ॥ ৫ ॥ অঙ্গবা গন্ধৰ্ব বিলাকৰ ফুৰা ঠাই অন্তৰীকত আৰু যুগ বিলাকৰ ঠাই তুৰি, কেশ (বশ্মি) থকাৰ জানিবলগীয়া সকলো জানি সোৱাদ লৈ অতি আমোদ দিয়া হয় ॥ ৬ ॥ চুলি (বশ্মি) যুক্ত কটাই

সৈতে পানীৰ পায়েৰে বেড়িয়া পানী খালে, তেতিয়া এই চুলি থকাক বায়ু ৰূপেৰে মহন কৰিলে। দৰ্শাব নোৱাৰাক পিহি পেলাইছে ॥ ৭ ॥

১৩৭ সূক্ত—ঋ ৭ ।

ঋষি—১-ভবৰাজ; ২-কশ্যপ; ৩-গোতম; ৪-অত্ৰি; ৫-বিশ্বামিত্ৰ; ৬-জমদগ্নি; ৭-বসিষ্ঠ।
হ্রস্ব—অভুষ্টপূ। দেবতা—বিশ্বদেবসকল।

হে দেবতাসকল, আমাক ভালত পেলোৱাৰ পৰা আকৌ তুলি আনা। অপৰাধ কৰা মোক, হে দেবতা সকল, ৰক্ষা কৰি পুণৰ চিৰজীবি কৰা ॥ ১ ॥ এই দুয়ো বায়ু (আগফালে বলা আৰু পিচফালে বলা) সাগৰ পৰ্য্যন্ত বৈছে বা তাৰো সিকালে দূৰলৈ বৈছে। তাৰে এভাগে, হে স্তোতা, তোমাৰ বল কৰক। অন্য ভাগে তোমাৰ যি পাপ আছে তাক দূৰলৈ বোৱায় নিয়ক ॥ ২ ॥ হে বায়ু, তোমাৰ ভাল কৰা বিশ্ব বায়ু বোৱাই দিয়া। আমাৰ যি পাপ আছে, বৈ লৈ যোৱা। তুমিয়েই দেবতাৰ সকলো ঔষধ দূত হৈ (সাধাৰণতে) যোৱা ॥ ৩ ॥ (হে স্তোতা) তোমাৰ সুখকৰ আৰু অৰিষ্ট নষ্ট কৰা ৰক্ষণেৰে আহিছোঁ। আৰু তোমাৰ কলাপকৰ বল আহৰণ কৰি আনিম। তোমাৰ যক্ষ্মা ৰোগ বিনাশ কৰি দিয় ॥ ৪ ॥ এই ঠাইত সকলো দেবতাই ত্ৰাণ কৰা। মকতসকলে ত্ৰাণ কৰা। সকলো প্ৰাণীক ত্ৰাণ কৰা যাতে সকলো নিষ্পাপী হয় ॥ ৫ ॥ পানীয়েই ঔষধ (সুখৰ হেতু)। পানীয়েই ৰোগ নাশক। পানী সকলোৰে ঔষধ। তেনেকুৱা পানী তোমাৰ সুখৰ কাৰণ ঔষধ হওক ॥ ৬ ॥ (হে স্তোতা) দহ আজুলি শাখা যুক্ত হাতেৰে কথাৰ আগতে যোৱা জিভাৰে (অৰ্থাৎ কথাকৈ) সম্যক আৰোগ্যৰ হেতু এই হুঁটাৰে যি তোমাক স্পৰ্শ কৰিছে ॥ ৭ ॥

১৩৮ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—উৰ্বৰ পুত্ৰ অজ। হ্রস্ব—অঙ্গতী।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, তোমাৰ বন্ধুত্ব থকা সেই যি মহন কৰা খন্তৰ (যজ্ঞৰ) উদ্বোধন কৰা (অজিৰস) সকলে বল অনুৰক বিদাৰিত কৰিলে। য'ত শুৰ কৰিলত কুঁসে ঋষিক উৰাৰ সময়ত পোহৰ দিলা, পানী উলিয়াই দিলা আৰু বৃষ্টি কৰা কাম সকলো কৰ্মস কৰিলা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি অন্তৰাত্মাৰ দৰে পানী উলিয়াই

দিল। পৰ্বতবিলাক ডাঙিলা । গক উলিয়াই আনিলা । প্ৰিয় মধুৰ সোম পান কৰিলা । গছবিলাক বৰ্জন কৰিলা । ঋত (নিয়মত) জন্ম হোৱা স্তোত্ৰে আৰু কৰ্ম্মৰে সূৰ্য্যৰ দ্বাৰা পোহৰ কৰাই দিলা ॥ ২ ॥
 দ্বালোকৰ মাজত আদিভাৰ বথ যাবলৈ এৰি দিলে । অভিজ্ঞ ইজ্জই দাসবিলাকৰ প্ৰভিকাব কৰিবলৈ বাট উলিয়ালে । মাল্যাবী পিঞো অসুৰৰ দৃঢ় বল ঋষিৰ ঋষিৰ সখা কৰি ওফৰাই দিলে ॥ ৩ ॥ ধৰ্ম্মক ইজ্জই আগতে ধৰ্ম্ম নকৰা অসুৰৰ বল ভাঙি দিলে । লৰাৰ নোৱাৰা অসুৰৰ ধন-বিত্ত বিলাক উলিয়াই দিলে । সূৰ্য্যই মাহে মাহে পৃথিৱীৰ এস হৰণ কৰা দৰে অসুৰৰ পূৰ্বৰ ধন উলিয়াই আনিলে । ঋষিয়ে জ্ঞাত কাৰলত ইজ্জই শত্ৰু জকমকোৱা অন্ত্ৰেৰে বধিলে ॥ ৪ ॥ বহল আৰু বিদাৰক শত্ৰু সেনাক আৰু বৃত্তক বধ কৰা ইজ্জই স্তোত্ৰাক ধন দিয়ে । শত্ৰু সেনা নাইকিয়া কৰে । এই ইজ্জৰ শত্ৰুৰ হিংসক বজ্জৰ পৰা কেউ-ফালে শত্ৰুবিলাকে ভয় পাই । শোধণ কৰা সূৰ্য্যই ওলায় আহে । উষা দেৱীয়ে বথ এৰি দিয়ে ॥ ৫ ॥
 হে ইজ্জ, এই বিলাক তোমাৰ বীৰৰ কৰ্ম্মৰ কথা জনিবলগীয়া যে তুমি অকলে যজ্ঞ নকৰা অসুৰক মাৰিলা । মাহ বিলাক সৃষ্টি কৰা সূৰ্য্যক দ্বালোকত ধাৰণ কৰিলা । পিতা তুমি দ্বালোকৰ পৰা বিভক্ত কৰা বথৰ চক্ৰৰ ভাগ ধৰি বাখিলা ॥ ৬ ॥

১৩৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—বিশ্বাবসু গন্ধৰ্ব্ব । ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ । দেবতা—

১-৩ সবিতা ; ৪-৬ আত্মা ।

হৰিবৰ্ণৰ সবিতাৰ চুলি সূৰ্য্যৰ বশ্বিৰ জ্যোতি পুৰস্কাৰে উদয় হৈছে । সেই সবিতাৰ আদেশ জানি বজ্জক পুৰাই (পোষক আদিভাই) অকলো ভুৱন প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ১ ॥ মানুহক চাই এই সবিতা দেৱতা দ্বালোকৰ দাঁতত আছে । দ্যাবাপৃথিৱী আৰু অন্তৰীক্ষ পূৰণ কৰি সেই সবিতাই সকলো ব্যাপী প্ৰকাশ কৰিছে । দ্বিজ্ঞ ৰূপেৰে ব্যাপী পূৰ্ব কালে নিচান দি পিঠি কালে জীৱন হৈ আহিছে ॥ ২ ॥ ধনৰ মূল আৰু ধনৰ প্ৰাপক মৰি-জাই কৃষ্ণিৰে সকলোৰে ৰূপ চাৰিওফালে চাইছে । দেৱতাৰ ঘনে গুই, কৰিভা লভ্য ধৰ্ম্ম । ইজ্জৰ দৰে লম্বত ধন লাভ কৰিবলৈ থাকে ॥ ৩ ॥ হে সোম, জোৱাৰে সৈতে গন্ধৰ্ব্ব বিশ্বাবসু (যোক) (বসভীবী) পানীয়ে দেখিছিল । ডেউয়া ঋতৰ (নিয়মৰ) কৰ্ম্মকলৰ কাৰণে নিজেই (পট্টকিত) ওলায় আহিছিল । ইজ্জই লম পাই সূৰ্য্য

পৰিধিৰ চাৰিওফালে চালে ॥ ৪ ॥ বিশ্বাবসু গন্ধৰ্ব্ব, যি দিব্য পানীৰ নিৰ্দ্ভাতা, তেওঁ আমাক এই বিষয় উপ-দেশ দিয়ক । যি সত্য আৰু যি আমি নেজানো—এই দুয়ো বিষয় কথা কওক । হে বিশ্বাবসু, কৰ্ম্ম বৰ্জন কৰি আমাৰ কৰ্ম্মকেই বন্ধা কৰা ॥ ৫ ॥ পা ধুৱাই দিয়া মেঘক, নদীৰ পানী চলি হোৱা ঠাইত ইজ্জই পালে । মেঘৰ মাজত হোৱা পানীৰ হৰাৰ মূল দিলে । এই নদী বিলাকৰ অমৃত পানী বিলাকৰ গন্ধৰ্ব্বই ইজ্জক কলে যি মেঘৰ বল জানে ॥ ৬ ॥

১৪০ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—পাবক গুণ বিশিষ্ট অগ্নি । ছন্দ—১-বিত্তাব পংক্তি, ২-৪-সত্যোবৃহতী বা অমুক্ত অগতী ; ৫-উপৰিহৃৎজ্যোতি ; ৬-ত্ৰিষ্টুভ ।

দেৱতা—তুঙ্গাগ্নি ।

হে অগ্নি, তোমাৰ অন্ন প্ৰশংসনীয় । হে বিভাবসু অগ্নি দীপ্তাবলাক বহুতকৈ দীপ্ত হৈছে । হে বৃহৎভানু কবি অগ্নি, বলেৰে অন্নদাতা যজমানক তুমি যজ্ঞৰ যোগ্য ধন দিয়া ॥ ১ ॥ শোধক দীপ্তিৰ, নিৰ্দ্ভল দীপ্তিৰ, সম্পূৰ্ণ ডেজৰ হে অগ্নি, তুমি পুত্ৰ হৈ তোমাৰ আত্মা অৰনীত বিচৰণ কৰি আমাক বন্ধা কৰা । পুৰো দ্যাব-পৃথিৱী লগ লগায় দিয়া ॥ ২ ॥ হে বলৰ পুত্ৰ জাত-বেদ অগ্নি, আমি কৰা ভাল কৃত্তিৰে আমোদ কৰা । তোমাৰ (হোতা) দি কৰা) কৰ্ম্মত নিহিত হোৱা বহুত ৰূপৰ বিচিত্ৰ বন্ধণেৰে ভালকৈ হোৱা অন্ন তোমা-কেই সকলোৰে দিয়ে ॥ ৩ ॥ হে অমৰ অগ্নি, অল্প হোৱা শত্ৰুক স্পৰ্দ্ধা কৰি আমাক ধন বিস্তাৰ কৰি দিয়া । তুমি দৰ্শনীয় শৰীৰেৰে বিৰাজমান হৈছা । ভজন কৰা কামত আমাক ফল দান কৰা ॥ ৪ ॥ যজ্ঞৰ সংস্কাৰ কৰা, বিশেষ জ্ঞানী, মহৎ ধনৰ উদ্ভব, ভাল ধনৰ দাতা, হে অগ্নি, তোমাক কৃত্তি কৰিছা । সৌভাগ্য যুক্ত মহতা অন্ন ভজন কৰিবলগীয়া ধন তুমি আমাক দিয়া ॥ ৫ ॥ ঋতবান (নিয়মবান), মহান, সকলোৰে দেখা অগ্নিক সুখৰ কাৰণে মানুহে আগত (সমুখত) ধৰে । কাণেৰে ভালকৈ শুনা, অতি প্ৰখ্যাত দৈব তোমাক মানুহে যুগে যুগে কৃত্তি কৰি আহিছে ॥ ৬ ॥

১৪১ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—তাপস গুণযুক্ত অগ্নি । ছন্দ—অমুক্ত ।

দেৱতা—বিশ্বদেৱসকল ।

হে অগ্নি, ইয়াত আমাৰ কালে ভালকৈ কোৱা ।

আমাৰ এতি ভাল মনৰ হোৱা। হে প্ৰজাৰ পালক
আমাৰ ধন দাতা তুমি আমাক ধন দিয়ক ॥ ১ ॥
অৰ্থমা দেবতাই আমাক ধন দিয়ক। ভগই, বৃহস্প-
তিয়ে, সকলো দেবতাই আমাক ধন দিয়ক। আক
সুসূতা (সবয়ভী) দেবীয়ে আমাক ধন দিয়ক ॥ ২ ॥
বজা সোমক আক অগ্নিক স্তুতিবে বক্ষণৰ কাৰণে
আহ্বান কৰিছো। আদিভাসকলক, বিষ্ণুক, সূৰ্য্যক
আক বৃহস্পতিক (আহ্বান কৰিছো) ॥ ৩ ॥ ভালকৈ
আহ্বান কৰিব পৰা ইচ্ছা-বায়ু আক বৃহস্পতিক এই
কস্মলৈ আহ্বান কৰিছো। আমি সকলো জন গোটে
খাই সুমনা হৈ আছো ॥ ৪ ॥ (হে স্তোতা) অৰ্থমাক,
বৃহস্পতিক, আক ইচ্ছক, বায়ুক, বিষ্ণুক, সবয়ভীক
আক অন্নবান সবিতাক (আমাক ধন আদি) দিবলৈ
স্তুতি প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তুমি অগ্নিৰে সৈতে
আমাৰ স্তোত্ৰ আক যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰা। তুমি আমাৰ
যজ্ঞৰ কাৰণে ধন দিবলৈ দাতাক প্ৰেৰণ কৰা ॥ ৬ ॥

১৪২ সূক্ত—ঋ ৮।

ঋষি—শাবক বিলাক। য়েৰে:—১-২-জৰিতা;

৩-৪-জোণ; ৫-৬-সাবিস্মক; ৭-৮-স্তুস্ত মিত্ৰ।

ছন্দ—ত্ৰিষ্টুপ; ১-২-জগতী; ৭-৮-অমুষ্টুপ।

হে অগ্নি, এই ঋষি তোমাৰ স্তোতা হলহি। হে
বলৰ পুত্ৰ অগ্নি, তোমাৰ বাহিৰে প্ৰাপ্তব্য আক একো
নাই। কল্যাণীয়া তিনি ঠাইৰ দুঃখ নিবাৰক সুখ যে
তোমাৰ আছে ধ্বংস কৰিব খোজা আমাৰ পৰা দূৰত
জ্বলি তোমাৰ তাপ আঁতৰ কৰি দিয়া ॥ ১ ॥ হে অগ্নি,
অন্ন বাবলৈ বিচাৰি তোমাৰ জন্ম উৎকৃষ্ট হৈছে।
সখাৰ দৰে সকলো ভুবন তুমি বশ কৰা। ইফালে
সিফালে যোৱা শিখা বিলাকে আমাৰ স্তোত্ৰৰ উদয়
(উজ্জ্বলন) কৰিছে। পশুৰ পালক যোৱা দৰে আগলৈ
তুমি নিজে নিজে গৈ আছা ॥ ২ ॥ হে দীপ্যমান
অগ্নি, দাহ কৰি বহুত বন-হাবি নাপ কৰিবলৈ লাগিছা।
উৰ্দ্ধ্বা তুমি বিলাক মুকলি হৈ গৈছে। মহতী তোমাৰ
হনন কৰা জ্বালাক আমি খঙে তুৰ্জি নিদিওঁ ॥ ৩ ॥
হে অগ্নি, তুমি যি ওখ বা চাপৰ গছ গছনি দাহ কৰি
গৈছা, ভেটিয়া জুই বহুত ভাগ হৈ বেলেগ হৈ গৈছা
যেনেকৈ (শত্ৰুৰ ধন আকাঙ্ক্ষা কৰি) বজাৰ সেনাই
ইফালে সিফালে যায়। বায়ুয়েও বেটিয়া তোমাৰ
জুইৰ ফালে বয় ভেটিয়া নাপিতে ডাঢ়ি-চুলি খুৱা
দৰে মাটি চৰা কৰি দিয়া ॥ ৪ ॥ এই অগ্নিৰ পুৰি
যোৱা, জেপী বিভক্ত হোৱা একে অভিধানত বহুত

বথৰ দৰে দেখি। অগ্নিৰ বাহিৰে মোতাৰি দি পুৰি
বহুত হৈ ওপৰলৈ উঠি যায় ॥ ৫ ॥ হে অগ্নি, তোমাৰ
শোষক জুই ওপৰলৈ যাওক। তোমাৰ দীপ্তি ওপৰলৈ
উথক। বন-হাবি পাবলৈ ওপৰলৈ যোৱা বেগ, হে
অগ্নি, উঠি যাওক। বাঢ়ি গৈ উঠি যোৱা। আকৌ
চাপৰ বন-হাবি পাই নামি যোৱা। এইদৰে সকলো
দেবতা তোমাৰ চাৰিওফালে বহি থাকক ॥ ৬ ॥ এয়া
আমাৰ ঠাই পানীৰ হ্ৰদ। সমুদ্ৰৰ ঘৰ। আমাৰ ইলাৰ
পৰা অন্য বাট কৰা। সেই বাটেৰে যথা ইচ্ছা যোৱা
॥ ৭ ॥ হে অগ্নি, তুমি আহোঁতে আক যাওঁতে
পুষ্পবতী হাবি বন বাঢ়ক। এয়া হ্ৰদ। হ্ৰদত পত্ন
ফুলক। এই হ্ৰদ সমুদ্ৰৰ ওহা ॥ ৮ ॥

১৪৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—সাংখ্যৰ পুত্ৰ অত্ৰি। ছন্দ—অমুষ্টুভ।

দেবতা—অশ্বিনীদ্বজন।

হে অশ্বিনী দুজন, সেই বিচিত্ৰ যজ্ঞত জীৰ্ণ হোৱা
অত্ৰি ঋষিক অৰ্থৰ কাৰণে ঘোঁৰাৰ দৰে যাব পৰা
কৰি দিলা। কক্ষীবানক পুনৰ বথৰ দৰে নতুন কৰিলা
॥ ১ ॥ হে অশ্বিনী দুজন, কোনো হিংসা-ৰেষ নকৰাকৈ
প্ৰবল অসুৰে যি অত্ৰিক বান্ধি থৈছিল, সেই অত্ৰিক
অতি ডেকা কৰি দৃঢ় গ্ৰস্থি মুকলি কৰা দৰে ভুলোকলৈ
টানি আনিলা ॥ ২ ॥ হে নেতা, অতি দৰ্শনীয়, শোভিত
অশ্বিনী দুজন, অত্ৰি ঋষিক (মোক) বুদ্ধি দিবলৈ
ইচ্ছা কৰা। হে স্বৰ্গৰ দেবতা দুজন, মোৰ পৰা
আক স্তুতি নোহোৱাকৈ নেথাকে ॥ ৩ ॥ হে সুদাতা
অশ্বিনী দুজন, আমাৰ স্তুতি আক ভাল হাবিৰ দান
তোমালোকে আনিবৰ কাৰণ হৈছে, যিহেতু যজ্ঞ ঘৰত
বিস্তীৰ্ণ যজ্ঞত, হে নেতা দুজন, কেউফালে তোমালোকে
আমাক বন্ধা কৰি আছা ॥ ৪ ॥ হে অশ্বিনী দুজন,
তোমালোকে সমুদ্ৰত ঘৰ যোৱা, পানীৰ সিপাৰত
পানীয়ে আলোৰিত কৰা জুজুক পাখী লগীয়া নাহেদে
ওচৰলৈ আনি পাব কৰিলা। হে নাসভ্যা দুজন,
তোমালোকক ভজন কৰিবলৈ তেওঁক দৰ্শন কৰিলা
॥ ৫ ॥ হে সৰ্বজ্ঞ নেতা দুজন, তোমালোক ঋগী
বজাৰ দৰে অতি পূজ্য আমাক দিবলগীয়া মুৰ্খৰে
অলঙ্ঘ্য হৈছা। বাঢ়ি গৈ অগ্নিৰে সৈতে লক্ষ্য ওহাবৰ
দৰে আমাকো অলঙ্ঘ্য কৰা ॥ ৬ ॥

১৪৪ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—ভাক্যৰ পুত্ৰ স্পৰ্শ বা ধনৰ পুত্ৰ উৰ্দ্ধ্বশ্বৰ।

ছন্দ—গায়ত্ৰী ; ২-বৃহতী ; ৫-সত্যোবৃহতী ;
৬-বিষ্টাব পংক্তি দেবতা—ইন্দ্র ।

হে ইন্দ্র, বিধাতা, তোমার কাৰণে অমৰ, এয়া বলব হেতু, সকলোৰে আত্মস সোম চলি যোৱা ধোঁৱাৰ দৰে তোমার ফালে গৈছে ॥ ১ ॥ আমাৰ ফালে (বন্ধা কৰিবলৈ) দানবন্ত ইন্দ্রৰ, বজ্জ ভাহি আহিছে। এই ঋতুৰ দৰে কাম কৰা স্তোভা উৰ্দ্ধ-কৃশন ঋষিক আমোদ দিছে ॥ ২ ॥ দীপ্ত ইন্দ্রই যজমান ৰূপী প্ৰজাৰ মাজত অনায়াসে গতিবিধি কৰে। মই শেনক (সুপৰ্ণ ঋষিক) বংশ বৃদ্ধি কৰিছে ॥ ৩ ॥ শেনৰ পুত্ৰ সুপৰ্ণই (ঋষিয়ে) বহুত দূৰ দেশৰ পৰা সোম আনিছে। শত যজ্ঞ সাধন কৰা সোমক সাপৰ মাজেদি অহা বাটেৰে লৈ আহিলে ॥ ৪ ॥ হে ইন্দ্র, তোমার কাৰণে শেনে ভৰিৰে সোম আনিলে। নতুন বাধাহীন, বঙা, অন্নৰ নিৰ্ম্মাতা এয়া তোমাক দিয়া সোম অন্ন জীৱণৰ কাৰণে আত্মস দাতা আৰু এই বন্ধু সকলক জাগৃত কৰি তোলা ॥ ৫ ॥ এইদৰেই সেই সোমেৰে তৃপ্ত হৈ ইন্দ্রই দেবতাৰ মাজত মহৎ তেজ ধাৰণ কৰে। হে সুকণ্ঠ। ইন্দ্র, কন্মৰে অন্ন আৰু আত্মস আমাক দিয়া। এয়া সোম আমাৰ দ্বাৰা অভিবৃত্ত হৈছে ॥ ৬ ॥

১৪৫ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—ইন্দ্রানী । ছন্দ—অমুষ্টুপ ; ৬-পংক্তি ।

দেবতা—সতিনীক বাধা দিয়া দেবতা ।

এই বিলাক বলবান (পাঠ নামৰ) বন দৰবৰ লতা মই খানি আনিম। ইয়াৰে সতিনীক দমাব পাৰি আৰু পতিৰ ডাল পোতা কৰিব পাৰি ॥ ১ ॥ হে ওপৰমুখী পাত্ৰৰ, সোভাগ্যৰ কাৰণ, দেবতাই পথিওৱা, অভিভব কৰিব পৰা (পাঠ) লতা মোৰ সতিনীক আঁতৰাই দিয়া আৰু মোৰ পতিৰ কেবল মোৰ কৰা ॥ ২ ॥ হে উৎকৃষ্ট (পাঠ) লতা মই উৎকৃষ্টৰ হম। উৎকৃষ্টত-কৈও উৎকৃষ্টতৰ হম। মোৰ যি সতিনী আছে তাই ডলতকৈও ডললৈ মাওক ॥ ৩ ॥ সতিনীৰ মই নামেই বলও। সতিনীক কোনেও ডাল নেপায়। সেই সতিনীক বহুত দূৰৈৰ ঠাইলৈ মই পথিয়াই দিম ॥ ৪ ॥ (হে ওষধী) মই অভিভব কৰিব পৰা আৰু তুমিও অভিভব কৰিব পৰা হৈছে। আমি হুৱো অভিভব কৰিব পৰা হৈ মোৰ সতিনীক অভিভব কৰিম ॥ ৫ ॥ (হে পতি) সতিনীক অভিভব কৰা যোক তোমাৰ (দূৰত) আৱিৰ্ভা। আতি অভিভব কৰিব পৰা মোৰ

(সেই ওষধৰে) তোমাক ধৰি ৰাখিম। তোমাৰ মন মোক গিচাবি আহক,—যেনেকৈ গৰু জনী পোৱালীৰ কালে যায় আৰু পানী তললৈ যায়। ৬ ॥

১৪৬ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—ইবদ্বন্দ্ব পুত্ৰ দেবমুনি । ছন্দ—অমুষ্টুপ ।

দেবতা—মহৎ অৰণ্য (অগাধ হাবি)

হে অগাধ হাবিৰ দেবতা, তুমি চাওঁতে চাওঁতে নেদেখা হৈ গৈছা (কিমান দূৰ গৈছা ঠিক নাই)। তুমি কেলেই গাওঁলৈ যোৱা বাট বিচৰা নাই ? তোমাৰ ভয় নেলাগে নেকি ? ॥ ১ ॥ বৃষৰ দৰে কৰা শব্দটোক চিঁ চিঁ শব্দৰে প্ৰতিধ্বনি কৰে, যেনিবা ঘণ্টা বজাই (সপ্তমৰ) গাই অৰণ্য দেৱীক পূজা কৰিছে ॥ ২ ॥ আৰু হাবিৰ মাজত গৰুৱে ঘাহঁ খোৱা দৰে শব্দ হয়। (লতাপতা বোৰেৰে সৈতে) আট্টালিকাৰ দৰে দেখি। সন্ধ্যা হলে গাড়ী ওলায় যোৱা দৰে দেখি। ৩ ॥ হে অৰণ্য দেবতা, তুমি থকা মহা অৰণ্যত থকা মানুহে গৰুক মতাৰ দৰে মাতে। অন্য কোনোৱে যেন কাঠ ফালিছে। সন্ধ্যা সময়ত মহা অৰণ্যত থকা মানুহে জীৱ-জন্তুৰ শব্দ শুনি কোনো চোৰ আহি আক্ৰমণ কৰিছে বুলি ভাবে ॥ ৪ ॥ অৰণ্যই নেমাৰে। অনাইও (বাঘ, চোৰ আদিয়েও) নেমাৰে। ডাঙ সোৱাদ কল খাই নিজ ইচ্ছা মতে ফুৰিব পাৰি ॥ ৫ ॥ সুগন্ধিৰে সৌৰভময় বহুত খাবলগীয়া বস্তু পায়। মানুহে ডাঙ খেতি নকৰে। হাবি জন্তুৰ উৎপাদক। সেই অৰণ্য দেবতাৰ এই সূক্তৰে মই প্ৰশংসাৰ স্তুতি কৰিছো ॥ ৬ ॥

১৪৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—শিৰিষৰ পুত্ৰ নৃবেদ । ছন্দ—জগতী ;

৫-ত্ৰিষ্টুপ । দেবতা—ইন্দ্র ।

হে ইন্দ্র, তোমাৰ প্ৰধান (বন্ধ) খঙলৈ মই অন্ন নিবেদন কৰিছো। যি খঙেৰে তুমি নেভা বৃদ্ধক মাৰিছিল আৰু পানী মুকলি কৰি দিছিল। যেজিহ্না হুৱো দাবা-পৃথিৱীয়ে তোমাৰ অধীন হল, তেজিহ্না বিস্তীৰ্ণ অন্তৰীক, হে বজ্জবান ইন্দ্র, তোমাৰ কলক কপি উঠিছিল ॥ ১ ॥ হে নিম্বা নোহোৱা ইন্দ্র, তুমি মায়াবী বৃদ্ধক মায়াৰে অন্ন সৃষ্টি কৰা কাৰণে মাৰিছা। নেভা (অদিবস) সকলে তোমাকেই গৰু অৱেণ কৰোতে বিচাৰিছিল। সকলো আজ্ঞান কৰিবলগীয়া ঠাইত (বজ্জত) তোমাকেই বিচাবে ॥ ২ ॥ হে পুৰুষ ইন্দ্র, তোমাতৰ ওচৰত তুমি বেচিকৈ দীপ্ত হোৱা।

হে মঘবান ইন্দ্র, যি স্তোত্রা বর্ধমান হৈছে, যি ধন পাইছে, আক যজ্ঞত বলবান তোমাক অর্চনা কৰিছে, তেওঁবিলাকে পুত্ৰ-পৌত্ৰ কাৰণে ফল কামনা কৰি লক্ষ্য নোহোৱা ধন বিচাৰি তোমাকেই পূজন কৰে ॥ ৩০ ॥ তেওঁই সুসম্পাদন কৰা ধন সোনকালেই পাই যি স্তোত্ৰাই এই বলবান ইন্দ্রক সোম পান কৰাই হৰ্ষ কৰি দিব পাৰে। হে মঘবান, ইন্দ্র, তুমি বৰ্দ্ধন কৰা তোমাক যজ্ঞ দিয়া নেভা যজ্ঞমানে ধন-অন্ন দীক্ষা পাই ॥ ৩১ ॥ হে ইন্দ্র, তুমি মহতী স্তোত্ৰেৰে স্তুত হৈ বল বেচি কৰা অকি আমাক ধন দিয়া। হে দৰ্শনীয় ইন্দ্র ধন বিভাগ কৰি দিয়া তুমি মিত্ৰ আক বৰ্ণন দৰে জানী হৈ আমাক অন্ন দি আছা ॥ ৫৫ ॥

১৪৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বেণব পুত্ৰ পৃথু। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, সোম অভিষব কৰা আমি তোমাক স্তুত কৰিছো। হে বহুত ধনব ইন্দ্র, অন্ন দাতা তোমাক আমি স্তুতি কৰিছো। আমাক সহজে পাব পৰা ধন আহৰণ কৰি দিয়া,—যি ধন তুমি কামনা কৰা। আমি তোমাৰ দ্বাৰা বঞ্চিত হৈ বহুত ধন নিজেই লাভ কৰিম ॥ ১ ॥ হে শুব ইন্দ্র, মহান তুমি জন্ম হৈয়েই দাস অসুৰৰ প্ৰজাক সূৰ্য্য কাপেৰে অভিভব কৰিলা। গুহাত লুকায় থকা (বল) অসুৰক পানীত লুকায় থকা (কুবৰ) অসুৰক পৰাজয় কৰিলা। আমিও ববৰুণ দিলত সম্প্ৰতি সোম তোমাৰ কাৰণে ধারণ কৰিম ॥ ২ ॥ মেধাবী সকলৰ সুস্তুতি কামনা কৰি, সৰ্ব্বজ্ঞ তুমি, বামা হৈ হে ইন্দ্র, তুমি স্তুতিৰে পূজিত হৈছা। যি সোমে তোমাক বঙ কৰে সেই সোম দি আমি তোমাৰ হ'ম। হে বহুত উঠি থকা ইন্দ্র, ভক্ষণ কৰিব পৰা বস্তুৰে সৈতে এই স্তোত্ৰ তোমালৈ আগ বঢ়োৱা হৈছে ॥ ৩ ॥ হে ইন্দ্র, তোমাৰ কাৰণে এইবিলাক স্তোত্ৰ গাইছো। হে শুব ইন্দ্র, তুমি মানুহৰ মাজত নেভাসকলক বল দিয়া। তেওঁ বিলাকৰে সৈতে সমান কৰ্ম কৰা হোৱা,—যি স্তোত্ৰাৰ পৰা হবি কামনা কৰা। স্তোত্ৰাক ত্ৰাণ কৰা আক লগৰ অন্ধকো ত্ৰাণ কৰা ॥ ৪ ॥ হে বীৰ ইন্দ্র, পৃথু ঋষিৰ (মোৰ) আজ্ঞান শুনা। বেণব পুত্ৰ (মোৰ) মন্ত্ৰেৰে স্তুতি কৰিছে। যি স্তোতা হৃদবন্ত তেওঁ তোমাৰ হবিস্তুত ঠাইত, যজ্ঞৰ ঘৰত, উললে বৈ বোৱা পানীৰ দৰে অন্ন স্তোত্ৰাৰে সৈতে হবি বোৱাই দিছে ॥ ৫ ॥

১৪৯ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—হিবণ্যস্তপৰ পুত্ৰ আৰ্চিত। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—সবিতা।

সবিতাই মন্ত্ৰেৰে পৃথিবীক বাধি থলে। সবিতাই পৰি নোযোৱাকৈ (খুটা লগায়) স্বৰ্গক দূত কৰি থলে। যোৱাৰ দৰে কঁপি থকা অন্তৰীক্ষক বাধি থলে। এই সবিতাই মেঘৰ পৰা পানী খিৰালে ॥ ১ ॥ যি অন্তৰীক্ষত মেঘক বাধি বাধি পানীৰে পৃথিবী ধুৱাই দিলে হে অপাংনপাত্ৰ সবিতা দেৱতাই সেই ঠাই চিনি পাই। তাৰ পৰাই পৃথিবী হল। ইয়াৰ পৰাই ওপৰত থকা অন্তৰীক্ষ হল। ইয়াৰ পৰাই দাবা পৃথিবী বিস্তীৰ্ণ হল ॥ ২ ॥ তেতিয়া এই অমৰলোকৰ যজ্ঞন কৰিবলগীয়া দেবতা সকল পাচত উৎপত্তি হল,—(হে স্তোতা) হোৱা, ভালকৈ উৰি যোৱা গৰুয়ান সবিতাৰ পৰাই উৎপত্তি হল। সেই বাবে সবিতাৰ ধৰ্ম্ম এই গৰুয়ানৰ দৰে হল ॥ ৩ ॥ গাৱলৈ গক যোৱা দৰে, ঘুহলৈ যোৱা যোৱা দৰে, ভাল মনৰ গাই-গক পোৱালীৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে, স্বাখা নিজৰ ভাৰ্য্যাৰ ওচৰলৈ যোৱা দৰে, দ্যালোকৰ ধাৰক সবিতা আমাৰ ফালে আহক ॥ ৪ ॥ হে সবিতা দেবতা তোমাক অগ্নিবস সকলৰ পুত্ৰক হিবণ্য-স্তপ ঋষিয়ে অম্বৰ কাৰণে যেনেকৈ আহ্বান কৰিছিল, সেই দৰেই মই অর্চনা কৰি তোমাক বৰ্ণনৰ কাৰণে বন্দনা কৰিছো। সোমলতা অভিষব কৰিবলৈ যেনেকৈ সকলো সজাগ তেনেকৈ মই তোমাক পৰিচৰ্যা কৰিবলৈ সজাগ ॥ ৫ ॥

১৫০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বশিষ্ঠৰ পুত্ৰ যুড়াক (মূলীক)। ছন্দ—
১-৩-বৃহতী; ৪-৫-উপবিস্থাং জ্যোতি; ৪-জগতী
বা। দেবতা—অগ্নি।

হে হবি বহন কৰা অগ্নি। আগতে জ্বলালতো দেৱতাৰ যজ্ঞৰ কাৰণে তোমাক আকো জ্বলাইছে। তুমি অদিত্য সকলেৰে সৈতে, কত্ৰ সকলেৰে সৈতে, বসু সকলেৰে সৈতে আমাৰ ওচৰলৈ আহা। আমাৰ সুখৰ কাৰণে আহা ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, এই যজ্ঞ আক এই স্তোত্ৰ সেৱন কৰিবলৈ ওচৰলৈ আহা। তোমাক জ্বলাই মানুহে তোমাৰ আহ্বান কৰিছোহক। সূৰ্য্যৰ কাৰণে তোমাক আহ্বান কৰিছোহক ॥ ২ ॥ হে বিশ্ব-বৰেণ্য জ্ঞানবেদ অগ্নি, তোমাকেই স্তুতিৰে প্ৰাৰ্থনা কৰিছো। প্ৰিয় কৰ্মৰ দেৱতাসকলক আমাৰ কাৰণে

লৈ আহা। সুখৰ কাৰণে প্ৰিয় কন্মৰ দেবভাসকলক
লৈ আহা ॥৩॥ দেবতা অগ্নি অগ্নি দেবভাসকলৰ পূৰো-
হিত চল। অগ্নিক ঋষিসকলে আক মানুহে জ্বলাই।
মহৎ ধন পাবৰ কাৰণে অগ্নিক মই আহ্বান কৰিছো।
ধন লাভৰ কাৰণে আহ্বান কৰিছো ॥৪॥ অগ্নিক,
ভবদ্বাজক, গবিষ্ঠিকক, কথক, আৰু আমাক অগ্নিয়ে
সংগ্ৰামত বন্ধা কৰিছিল। পূৰোহিত (মোৰ পিতা)
বশিষ্ঠই অগ্নিক আহ্বান কৰে। সুখৰ কাৰণে পূৰো-
হিত হওক ॥৫॥

১৫১ সূক্ত-ঋ ৫।

ঋষি—কাম গোত্ৰৰ শ্ৰদ্ধা নামৰ ঋষিক।

হন্দ—অনুষ্ঠুভ। দেবতা—শ্ৰদ্ধা।

শ্ৰদ্ধাৰে অগ্নিক জ্বলাই। শ্ৰদ্ধাৰে হবি নিবেদন
কৰে। শ্ৰদ্ধাৰ দেবতা ভগব য়বত (প্ৰধান ঠাইত)
স্তোত্ৰেৰে হবি নিবেদন কৰিম ॥১॥ হে শ্ৰদ্ধা, হবি
দিয়া যজমানক প্ৰিয় ফল দিয়া। হবি দিবলৈ ইচ্ছা
কৰা যজমানকো, হে শ্ৰদ্ধা, প্ৰিয় ফল দিয়া। মোৰ
ভোগ কৰা যজ্ঞ কৰাক এই উক্ত (আগত কোৱা)
প্ৰিয় ফল দান কৰা ॥২॥ দেবভাসকলে যেনেকৈ
বলী অসুৰৰ লগতো শ্ৰদ্ধাৰে যুদ্ধৰ কাম কৰিলে এই
দৰেই ভোগাৰ্থী যজন কৰাক তেওঁবিলাকে কোৱা
ভাল ফলৰ ভাগী কৰা ॥৩॥ দেবতা আৰু যজমান
সকলে বায়ুৰে বন্ধিত হৈ শ্ৰদ্ধাক উপাসনা কৰে।
হৃদয়ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা সজ্জৰ দ্বাৰা শ্ৰদ্ধাকেই
পৰিচৰ্যা কৰে। শ্ৰদ্ধাৰ তেতুকেই ধন পাই ॥৪॥
শ্ৰদ্ধাক প্ৰাতঃ কালত আহ্বান কৰে। মধ্যাহ্নত শ্ৰদ্ধাকেই
আহ্বান কৰে। সূৰ্য্য অন্ত যাওঁতেও শ্ৰদ্ধাক আহ্বান
কৰে। হে শ্ৰদ্ধা, আমাক ইহলোকত শ্ৰদ্ধা বান কৰা ॥৫॥

১৫২ সূক্ত-ঋ ৫।

ঋষি—ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ শাস। হন্দ—অনুষ্ঠুভ।

দেবতা—ইন্দ্ৰ।

শাস (মই) এইদৰেই ইন্দ্ৰক স্তুতি কৰিছো। হে
ইন্দ্ৰ, তুমি মহান, অমিত্ৰ বিলাকৰ খাদক (বিনাশক),
অদ্ভুত হৈছা। যি ইন্দ্ৰৰ সখা হয় তেওঁক কেতিয়াও
(শত্ৰুৰে) মাৰিব নোৱাৰে আৰু শত্ৰুৰ দ্বাৰা পৰা-
জিত নহয় ॥১॥ যজ্ঞৰ দাতা, সকলো শ্ৰদ্ধাৰ পালক
যুদ্ধক বধ কৰা, সংগ্ৰাম কৰ্ত্তা, বধ কৰোতা, বৰ্ষক,
দোষ পান কৰা ইন্দ্ৰই ভয় নাইকিয়া কৰে। তেওঁ
জামাৰ সন্তুৰলৈ আহক ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, বান্দক

মাৰা। যুদ্ধ কৰা শত্ৰুক মাৰা। আশ্বক অশ্বৰ
গাল ভাঙি দিয়া। হে বৃদ্ধক বধ কৰা ইন্দ্ৰ, আমাক
উলঙ্ঘা কৰা অমিত্ৰৰ খণ্ড নাশ কৰা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ,
আমাৰ লগত সংগ্ৰাম কৰা শত্ৰু বিনাশ কৰা। যুদ্ধি-
বলৈ বিচনী সেনাক তলমুখ কৰি দিয়া। যি শত্ৰুৰে
আমাক কেউফালে অনিষ্ট কৰে তাক নিকট অস্ত্ৰ-
কাণ্ড পেলোৱা দিয়া ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, ঘেৰ কৰা শত্ৰুৰ
মন মাৰি পেলোৱা। আমাৰ অস্ত্ৰ চানি কৰোতাক,
মাৰক অস্ত্ৰৰে মাৰা। শত্ৰুৰ ক্ৰোধৰ পৰা বন্ধা কৰা।
বিশেষকৈ আমাক বহুত সুখ দিয়া। আমাক বধ
কৰিব খোজা শত্ৰুক অশান্তৰাই দিয়া ॥৫॥

১৫৩ সূক্ত-ঋ ৫।

ঋষি—দেবতাৰ ভনী ইন্দ্ৰৰ মাক ঋষিক। হন্দ—
গায়ত্ৰী। দেবতা—ইন্দ্ৰ।

জতিৰে ইন্দ্ৰক পাবলৈ (এই সূক্তৰ দ্ৰষ্টা) মই
নতুনকৈ প্ৰাৰ্থুত চোৱা ইন্দ্ৰৰ উপাসনা কৰিছো ॥১॥
হে ইন্দ্ৰ, পৰক জয় কৰা বলেৰে আৰু দাঠ হৃদয়ৰ
পৰা তোমাৰ জন্ম হৈছে। হে বৰ্ষক ইন্দ্ৰ, তুমি শুভ
কামবৰ্ণী ॥২॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি বৃদ্ধক বধ কৰোতা।
অস্ত্ৰকৈ তুমি বৰ্জন কৰিল। দালোকক বলেৰে ওপৰত
স্তম্বন কৰি বাধি দিলা ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, অৰ্ক, (সূৰ্য্য)
তোমাৰ সহচৰ। তোমাৰ বজ্ৰ ডীক্ষ কৰি হাতত
ধৰিছা ॥৪॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি সকলো জন্ম চোৱা বিলাকক
বলেৰে অভিভৱ কৰা হৈছা। সেই তুমি সকলো তুমি
পাইছা ॥৫॥

১৫৪ সূক্ত-ঋ ৫।

ঋষি—বিবস্বতৰ স্নায়ক যমী। হন্দ—অনুষ্ঠুভ।

দেবতা—ত্ৰিগ্ৰমান যজমানৰ আৱৰ্ত্তন। (নতুন
জীৱন প্ৰাপ্তি)।

কোনো এজন (প্ৰেতৰ) কাৰণে সোম ক্ষৰণ
হৈছে। অগ্নি এজনে হি'উ উপভোগ কৰিছে। যি
সকলৰ কাৰণে মথুৰ সৌত বৈছে। সেই সকলো
বিলাক ভালৈ (মথুৰণ হোৱা ঠাইলৈ) যোৱা ॥১॥
যি ভপ কৰি পাপ যিহুত হৈছে, যি ভপ কৰি
বৰ্ণলৈ গৈছে, যি মহৎ ভপ কৰিছে, সেই বিলাকেও
(প্ৰেত লোকলৈ) যাওক ॥২॥ যি বাবে সংগ্ৰামত
যুদ্ধ কৰে, যি ভণ্ডাৰ কৰে, যি সন্ত্ৰ দক্ষিণা দিয়ে,
সেই সকলো বিলাক (প্ৰেত লোকলৈ) যাওক ॥৩॥
যি পূৰ্বত ঋতবান (নিয়মবান) হৈ, ঋত (যজ্ঞ)

ক্ষৰ্ণ কৰি, যজ্ঞ বৰ্দ্ধন কৰিলে, সেই সকলো বিলাক যমৰ (শ্ৰেষ্ঠ লোকলৈ) যাওক ॥ ৪ ॥ সহস্ৰনয়ন কবি সকলে যি এই আদিত্যক বক্ষা কৰে, সেই ঋষি সকলেও উপ কৰি উপৰ পৰা উত্তৰ হোৱা ভাগ্যৰে যমৰ (শ্ৰেষ্ঠ-লোকৰ) ঘৰলৈ যাওক ॥ ৫ ॥

১৫৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—ভবম্বাজব পুত্ৰ শিৰিসিষ্ট । ছন্দ—অমুচ্চভ ।
দেবতা—জপ-হোম-আদিষ অলক্ষ্মী গুচুৰা ।

দানবিৰোধিনী, কালি, বিকট অন্ধিনী, সদায় আক্ৰোহী হে অলক্ষ্মী—তুমি পৰ্বতলৈ গুচি যোৱা। সিৰিং বিঠৰ (মোৰ) অন্তৰেবে তোমাক খেদাই দিছে ॥ ১ ॥ সকলো পৰ্ভ নষ্ট কৰা সেই অলক্ষ্মীক এই ঠাইৰ পৰা খেদায় দিয়া আৰু সেই ঠাইৰ পৰাও খেদায় দিয়া। তাইক মাৰিব নেপায়। দান বিৰোধী তাইক—, হে ব্ৰহ্মণ-স্পতি, তাইক এই ঠাইৰ পৰা তুলি খেদায় দিয়া ॥ ২ ॥ হে অলক্ষ্মী, সেই যে মানুহ পৰাকী নোহোৱা কাঠ ডোখৰ সাপৰৰ পাৰত ওপঙি আছে, হে কোনেও হত্যা কৰিব নোৱাৰা অলক্ষ্মী, তুমি সেট কাঠ ভালত উঠি (অন্য ঘোপলৈ) দূৰলৈ যোৱা ॥ ৩ ॥ বেয়াকৈ লক্ষ কৰা হে বহুত অলক্ষ্মী বিলাক, যেতিয়া তোমালোকে প্রকৃতভে গুচি গলা, তেতিয়া সকলো ইল্লৰ শত্ৰু পানীৰ বুৰ-বুৰণিৰ দৰে মাৰ গৈ নষ্ট হল ॥ ৪ ॥ এওঁ বিলাকে গক পালে। অগ্নিয়ে আনন্দ কৰিলে। দেবতা সকলৰ কাৰণে অগ্নি কৰিলে। কোনে এই দেবতা সকলক ধৰ্মণ কৰিব পাৰে ? ॥ ৫ ॥

১৫৬ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ কেতু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—অগ্নি ।

যেনেকৈ শীত্ৰগামী ঘোঁৰা যুদ্ধলৈ যায় তেনেকৈ আমাৰ ক্ষতি কৰ্ম বিলাকে অগ্নিক বৰ্দ্ধন কৰক। সেই অগ্নিৰ সহায়ত আমি সকলো ধন ক্ষয় কৰিম ॥ ১ ॥ হে অগ্নি, যি তোমাৰ বক্ষণেৰে সৈন্যৰে সৈতে আমি গক লাভ কৰোঁ, সেই বক্ষণ আমাৰ ধন লাভৰ কাৰণে পঠিয়াই দিয়া ॥ ২ ॥ হে অগ্নি, গক যুক্ত আৰু ঘোঁৰা যুক্ত শকত, বিজুত ধন আমালৈ আহৰণ কৰা। পশু অমুবক পঠিয়াই দিয়া ॥ ৩ ॥ হে অগ্নি, সকলো প্ৰাণীক প্ৰকাশ কৰি জ্বাহীন সূৰ্য্য আৰু নক্ষত্ৰবিলাক বৰ্ণিত আৰোহণ কৰাই দিয়া ॥ ৪ ॥ তে অগ্নি, প্ৰজা বিলাকৰ তুমি নিচান, প্ৰিজুতম আৰু জ্যেষ্ঠ । যজ্ঞ

ঘৰত বহি আমাৰ স্তোতাক অগ্নি সি স্তোত্ৰ বৃদ্ধি লোৱা ॥ ৫ ॥

১৫৭ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—আপ্ত্যৰ পুত্ৰ ভূবন বা ভূবনৰ পুত্ৰ সাধন ।
ছন্দ—দ্বিপদা ত্ৰিষ্ঠুভ । দেবতা—বিশ্বদেবসকল ।

এই ভূবনৰ সকলো প্ৰাণীক আমি ইল্ল আৰু সকলো দেবতাৰ সহায়ত বশ কৰিম ॥ ১ ॥ আমাৰ যজ্ঞ, আমাৰ শৰীৰ আৰু পুত্ৰাদি আদিত্য সকলেৰে সৈতে ইল্লই নিজৰ দৰে কৰ্ম কুশল কৰক ॥ ২ ॥ আদিত্য সকল আৰু মৰুত সকলেৰে সৈতে ইল্লই আমাৰ শৰীৰ আৰু পুত্ৰাদিৰ বক্ষক হওক ॥ ৩ ॥ দেবতাসকলে যেতিয়া অমুব মাৰি আহিল তেতিয়া দেবতাসকলে দেবত্ব বক্ষা কৰি থাকিল ॥ ৪ ॥ কৰ্মৰে সৈতে অৰ্চনীয় স্তোত্ৰ দেবতাৰ ফালে পঠিয়াই দিলত গমনশীল বৰষুণৰ পানী সকলো জনে দেখিলে ॥ ৫ ॥

১৫৮ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ চকু । ছন্দ—গায়ত্ৰী ।

দেবতা—সূৰ্য্য ।

সূৰ্য্য দেবতাই দ্যলোকত আমাক বক্ষা কৰক। বায়ুৰে অন্তৰীক্ষত বক্ষা কৰক আৰু অগ্নিয়ে পৃথিৱীত বক্ষা কৰক ॥ ১ ॥ হে সৱিতা দেবতা, আমাৰ ক্ষতি সেৱন কৰা। তোমাৰ বস হৰণশীল তেজ শত আহুত যজ্ঞৰ উপযোগী। আমাৰ ওপৰত পৰা শত্ৰুৰ অস্ত্ৰৰ পৰা বক্ষা কৰা ॥ ২ ॥ সৱিতা দেবতাই আমাক চকু (চকুৰ জ্যোতি) দিয়ক; পৰ্বতত চকু (ব জ্যোতি) দিয়ক। বিধাতাই আমাক চকু (ব জ্যোতি) দিয়ক ॥ ৩ ॥ আমাৰ চকুত চকু (জ্যোতি) দিয়া। আমাৰ শৰীৰত প্ৰকাশনৰ কাৰণে চকু (তোমাৰ চকু) দিয়া। আমি এই সকলো জগত সমাক দেখিম,—বিশেষকৈ দেখিম ॥ ৪ ॥ হে সূৰ্য্য, দেখিবলৈ ভাল তোমাক আমি দেখিম। মানুহে চাবলগীয়া বস্তুবিলাক দেখিম ॥ ৫ ॥

১৫৯ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—পুলোমাৰ জীয়েক শচী । ছন্দ—অমুচ্চপ ।

দেবতা—শচী ।

সূৰ্য্য উদয় হৈছে। আমাৰ সৌভাগ্যৰ এওঁ (ইল্ল) উদয় হল। সেই উদয় হোৱা সূৰ্য্যৰ তেজ আমি বিশেষকৈ মোৰ পত্নিক যোৰ কলীয়া কৰিলো ॥ ১ ॥ মই নিচান, মই যুৱ, মই উগ্ৰা, বিশেষকৈ বিচাৰক।

সন্তিনীক অভিভব করা মোর কামর অনুসরি মোর
স্বামী চলে ॥ ২ ॥ মোর পুত্র বিলাক শত্রু হস্তা। আক
মোর কস্তা বিবাহট। আক মই নিজে (সন্তিনী)
জন্মলীলা হৈছে ॥ ৩ ॥ যি হবিবে ইন্দ্র কর্ণব কর্ণা হয়,
দোহমান যশ পাই, উত্তম হয়, হে অস্তিক সকল,
ভেনেকুবা হবি প্রস্তুত কৰা। ভেড়িয়া মই শত্রু নোহোৱা
হম ॥ ৪ ॥ মই শত্রু নোহোৱা হলো। শত্রু হস্তা হলো।
জন্মলীলা হলো। অগ্ৰব ভেজ আক ধন অস্থিৰ শত্রু
ধন সহজে পোৱা নবে মই পালো ॥ ৫ ॥ মই অভি-
ভবিয়াই এই সন্তিনী বোবক সম্যক জন্ম কৰিলো।
সেই কাৰণে মই এই বীৰ ইন্দ্রৰ ওপৰত প্রভুত কৰিছো,
পৰিজনৰ ওপৰতো প্রভুত কৰিছো ॥ ৬ ॥

১৬০ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বিশ্বামিত্ৰৰ পুত্র পূৰণ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—ইন্দ্র।

হে ইন্দ্র, ভীত এই সোম কেউফালে অগ্নেৰে সৈতে
পান কৰা। চলি থকা বথৰ পৰা ঘোঁৰা ইয়াত
(এই যজ্ঞত) খুলি দিয়া। অগ্ৰ যজ্ঞমানৰ লগত বঙ
নকৰিবা। এয়া সোম তোমালৈহে অভিযুত কৰি
থোৱা হৈছে ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্র, তোমালৈকে এয়া সোম
চেপা হৈছে আক যি চেপা হব সেয়াও তোমালৈকে।
শীঘ্ৰ প্রবৰ্ত্তমান হোৱা স্তুতি বাক্যই তোমাকেই আৰ্হান
কৰিছে। হে ইন্দ্র, আজি এই সৰন যজ্ঞ সেৱন কৰি
সকলো জানি লৈ এই যজ্ঞত সোম পান কৰা ॥ ২ ॥
যি সকলো ঋত্বিকৰ অস্ত্ৰকৰণেৰে কামনা কৰা এই
ইন্দ্রলৈ দেবতা কামনা কৰি সোম চেপিছে ইন্দ্রই
সেই যজ্ঞমানৰ গক আনক নিদিয়ে। এই যজ্ঞমানক
ভাল প্রস্তুত ধন দিয়ে ॥ ৩ ॥ এই যজ্ঞমানলৈ এওঁ
ইন্দ্রৰ দৃষ্টিগোচৰ হয় যি মঘবান এই ইন্দ্রলৈ সোম
অভিষব কৰে। ধনবান ইন্দ্রই সেই যজ্ঞমানক ভয়
পৰা হাতত ধৰি আনি পৰিত্ৰাণ কৰি নোকোৱাকৈ
ব্রাহ্মণ বিধেয়ী শত্ৰুৰ মাৰে ॥ ৪ ॥ ঘোঁৰা পাবলৈ মন
কৰি, গক বিচাৰি, অন্ন বিচাৰি, হে ইন্দ্র, তোমাক
পাবলৈ আৰ্হান কৰিছো। হে ইন্দ্র, তোমাৰ নতুন
সুবৃদ্ধিত অলঙ্কৃত হোৱা আমি সুধকৰ তোমাক
আৰ্হান কৰিছো ॥ ৫ ॥

১৬১ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—প্রজাপতিৰ পুত্র যক্ষনাশন। ছন্দ—
জিহুপ্ ; ৫-অমুঠুভ। দেবতা—ইন্দ্র (অগ্নি
বা যক্ষনাশন)।

(হে বোণী) এই হবিবে তোমাক অচিন বেমাৰৰ
পৰা আক ৰাজযক্ষাৰ পৰা জীৱনৰ কাৰণে মোচন
কৰিম। যদি বা এতিয়া এওঁক গ্ৰহে পাইছে সেই
গ্ৰহৰ পৰা, হে ইন্দ্রাগ্নি, এওঁক মুক্ত কৰা ॥ ১ ॥ যদি
বোণীৰ আয়ুস ক্ষয় হৈছে, যদি বা এই ঠাইৰ পৰা
প্রাণবায়ু দূৰলৈ গৈছে, যদি বা মৃত্যুৰ ওচৰলৈ নিয়া
হৈছে, বোণীক এই নিশ্চয় দেবতাৰ ওচৰৰ পৰা লৈ
আহিম আক এওঁৰ এশ শবৎ (এশ বছৰ) কাল
তায়ুস পোৱাই দিম ॥ ২ ॥ সচক্ৰ চক্ৰ থকা, এশ শবৎ
কাল, এশ বছৰ আয়ুস কৰি দিব পৰা হবি দান
কৰি এই বোণীক বোণৰ পৰা লৈ আহিম। যি
কোনো প্ৰকাৰে এওঁক এশ শবৎ কাল সকলো দুঃখৰ
পৰা ইন্দ্রই যাতে পাৰ কৰে তেনেকৈ লৈ আহিম ॥ ৩ ॥
হে বোণী, বৰ্জমান হৈ এশ শবৎ জীয়াই থাকা। এশ
চেমন্ত, এশ বসন্ত বাল জীয়াই থাকা। ইন্দ্র, অগ্নি,
সৰিভা, বৃহস্পতি (আদি দেবতাক) হবিৰে তৰ্পণ
কৰিবলৈ এশ বছৰ আয়ুসৰ হেতু কৰি এই মানুহ জনক
পুনৰ জীৱন দিয়া ॥ ৪ ॥ (হে বোণী) তোমাক মৃত্যুৰ
ওচৰৰ পৰা আনিলো। তোমাক পালো। হেবা পুনৰ নতুন
জীৱন পোৱা আহ। তোমাৰ সকলো অঙ্গ, চক্ৰ (আদি
ইন্দ্রিয়) ঘূৰাই পালো। তোমাৰ আয়ুস সম্পূৰ্ণকৈ
পালো ॥ ৫ ॥

১৬২ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—ব্রহ্মৰ পুত্র বন্ধোহা। ছন্দ—অমুঠুভ।
দেবতা—গৰ্ভবক্ষণ।

(হে বোণী) মন্ত্ৰেৰে সৈতে একমত হৈ বন্ধোহা
অগ্নিয়ে (বাক্সক মৰা অগ্নিয়ে) এই ঠাইৰ পৰা যি
বোণ তোমাৰ গৰ্ভত আছে, সেই বোণ খেদায় দিয়ক।
বেয়া নামৰ বোণ যি তোমাৰ বোনীত আছে—
(সেই বোণ খেদায় দিয়ক) ॥ ১ ॥ তোমাৰ গৰ্ভত যি
বোণ আছে, বেয়া নামৰ বেমাৰ তোমাৰ বোনীত
যি আছে, সেই মঙ্গল খোৱা বাক্সক মন্ত্ৰেৰে সৈতে
অগ্নিয়ে তেনেই নাশ কৰক ॥ ২ ॥ (হে ভিবোতা মানুহ
—হে বোণী) তোমাৰ গৰ্ভত ঋষি বহি থকা (বেতঃ)
যি মাৰিব খোজে, গৰ্ভ লৰচৰ কৰোতে যি মাৰিব
খোজে, অঙ্গ হৰ্ভতে তোমাৰ কেচুৱাক যি মাৰিব
খোজে, সেই বাক্সক মই ইন্দ্রৰ পৰা নাশ কৰিম
॥ ৩ ॥ (হে ভিবোতা মানুহ) তোমাৰ উকত যি
বাক্স আছে, দম্পতিৰ মাজত যি বাক্স গুই থাকে,
যি বোনীত সোমায় চেলেকে, সেই সকলো বাক্স

মই ইয়াৰ পৰা নাশ কৰিম ॥৪॥ যি বান্ধস তোমাৰ
ভাতৃ কপে, আচৈ বা পতি কপ ধৰি, তোমাক অভিগমন
কৰে, এনেকুৱা যি বান্ধসে তোমাৰ পুত্ৰক মাৰিব খোজে
তাক মই ইয়াৰ পৰা নাশ কৰিম ॥৫॥ যি বান্ধসে
তোমাক স্বপ্নাবস্থাত সজোৱন কৰি গৰ্ভ ঘাট কৰিবলৈ
যায়, তাক মই ইয়াৰ পৰা নাশ কৰিম ॥৬॥

১৬৩ সূক্ত—ঋ ৬ ।

ঋষি—কশ্যপ গোত্ৰৰ বিবুহা । ছন্দ—অমৃষ্টত ।

দেবতা—যক্ষ নাশক ।

(হে যক্ষাণোগী) তোমাৰ চকুৰ পৰা, নাকৰ পৰা
কাণৰ পৰা, খুঁড়বীৰ পৰা, মূৰত হোৱা, মগজুত হোৱা,
আৰু জিভাত হোৱা ৰোগৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিম ॥১॥
দিশিৰ নাড়ীৰ পৰা, দিশিৰ পৰা, বুকুৰ হাড়, ৰাজ
হাড় আৰু বাউসীৰ পৰা, হাড়ৰ জোৰাৰ পৰা, দুয়ো
কাষৰ পৰা আৰু হাতৰ পৰা তোমাৰ ৰোগ নষ্ট
কৰিম ॥২॥ (হে ৰোগী) তোমাৰ অন্তৰ পৰা
(Viscera), গুহ্ৰদেশৰ পৰা, স্ববীৰ (লবচৰ নকৰা)
হৃদপিণ্ডৰ পৰা, মূত্ৰাশয়ৰ পৰা যকৃতৰ (পিত্তৰ)
পৰা, স্নীহাৰ (জ্বৰ ঋপৰী) মাংসৰ পৰা যক্ষা ৰোগ
গুছাই দিম ॥৩॥ তোমাৰ উকৰ হাড়ৰ পৰা, আঠু
ঘিলাৰ পৰা, ভৰিৰ দুয়ো পাশৰ পৰা, ভৰিৰ আগৰ
পৰা, উকৰ মাংসৰ পৰা, ভপিনাৰ পৰা, যক্ষা ৰোগ
খেদায় দিম ॥৪॥ তোমাৰ প্ৰস্ৰাব কৰা মেচুৰ পৰা, নোম
ঘিলাকৰ পৰা, নখৰ পৰা, তোমাৰ গোটেই শৰীৰৰ পৰা
যক্ষা ৰোগ নাইকিয়া কৰিম ॥৫॥ তোমাৰ গোটেই শৰীৰত
হোৱা সকলো অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰ পৰা, নোমে নোমে, হাড়ৰ
পাৰে পাৰে হোৱা যক্ষা ৰোগ মই নাশ কৰি দিম ॥৬॥

১৬৪ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—অজিৰসৰ পুত্ৰ প্ৰচেত । ছন্দ—অমৃষ্টপ্ ;
৩-ত্ৰিষ্টপ্ ; ৫-পঙ্ক্তি । দেবতা—দুঃস্বপ্ন নাশন ।

হে মনৰ পতি (স্বপ্নাবস্থাৰ পৰা) আঁতৰি যোৱা ।
যাবলৈ খোজ লোৱা । দূৰ ঠাইলৈ যোৱা । নিশ্চয়
(পাপ) দেবতাক বহুত দুখলৈ চাই পঠিওৱা । কোৱা গৈ
যে জীৱিত অৱস্থাৰ মনোবথ বহুত ॥১॥ সকলো
মানুহে বেয়া স্বপ্নৰ ভাল ফলহে বিচাবে । বেচি মঙ্গল-
ময় ফল পাই । ৰমে যাতে ভাল চকুৰে চাই সেইটো
মই বান্ধা কৰো । জীৱিত অৱস্থাৰ মনোবথ বহুত
॥২॥ যিঘিলাক বেয়া কাম আমি বেয়া অভিজাত
পৰি জাগ্ৰত অৱস্থাত কৰো, যি স্বপ্নাবস্থাত কৰো,

যিবা অভিজাতৰে বা কোনো অভিজাতৰে কৰো,
সেই সকলো অপ্ৰিয় দুষ্কৰ্ম বিলাক অগ্নিয়ে আমাৰ
পৰা দূৰৈত ৰাখক ॥৩॥ হে ইন্দ্ৰ, হে ব্ৰহ্মণস্পতি,
যি পাপ আমি স্বপ্নত কৰিছো তাৰ পৰা আমাক ৰক্ষা
কৰা । অজিৰসৰ পুত্ৰ প্ৰচেতাই বৰ্ণে শত্ৰুতা কৰা
পাপৰ পৰা আমাক ৰক্ষা কৰক ॥৪॥ আমি আজি
জিকিলো । আৰু ভোগ কৰিবলগীয়া বিলাক ভোগ
কৰিলো । আমি নিষ্পাপ হৈছো । জাগ্ৰত আৰু স্বপ্নৰ
বিষয় যি সন্তোষ যে শত্ৰুক আমি মাৰিম আৰু যি
আমাক শত্ৰুতা কৰে তাক নষ্ট কৰিম, সিমানৈ
সিহঁতক পাওকগৈ ॥৫॥

১৬৫ সূক্ত—ঋ ৫ ।

ঋষি—নিশ্চতিৰ পুত্ৰ কপোত । ছন্দ—ত্ৰিষ্টত ।

দেবতা—বিশ্বদেৱসকল ।

হে দেবতাসকল, যি কপো চৰাই নিশ্চতিৰ দূত
হৈ ধন বিচাৰি আহিল সেই উপাং গুছাবলৈ তোমা-
লোকক অৰ্চনা কৰিছো । তাৰেই (কপো চৰাই ঘৰত)
সোমোৱা দোষ উপশম কৰিম । আমাৰ দৃষ্টেভীয়া
(পুত্ৰাদি) আৰু চাৰিঠেভীয়া (গৰু আদি) শ্ৰাণীৰ
সুখ কৰা ॥১॥ হে দেবতাসকল, আমাৰ ঘৰত সোমোৱা
কপো চৰাই সুখকৰ আৰু পাপ নোহোৱা কাৰণ
হওক । কাৰণ মেধাবী অগ্নিয়ে তোমালোকলৈ পৰি-
কল্পনা কৰা আমাৰ হবি সেৱন কৰক । তোমালোকৰ
কৃপাত চৰাইৰ অমঙ্গলে আমাক পৰিত্যাগ কৰক
॥২॥ চৰাই ঘৰত সোমোৱা দোষে আমাক বেয়া
নকৰক । বহল অৱশ্যত য'ত অগ্নি জ্বলে তাত চৰাই
থকা ঠাই কৰে । আমাৰ গৰু আৰু মানুহৰ শান্তি
হওক । হে দেবতাসকল, এই ঘৰত কপো চৰাইয়ে
আমাক কোনো অপকাৰ নকৰক ॥৩॥ কেঁচাই যি
অশুভ মাত্ৰ মাত্ৰে সেৱা নিষ্ফল হওক । অগ্নি থকা
ঠাইত যি কপো থাকে (সেই কপো ঘৰত সোমালে)
তাৰ কুফল নিৰীক্ষ্য হওক । সেই কপো চৰাই দূত
কৰি পঠিৱাই দিয়া গৰাকী সেই মাৰক যমক প্ৰণাম
কৰা হওক ॥৪॥ হে দেবতাসকল, ঋকেৰে স্তুতি কৰা
তোমালোকে খেদায় দিবলগীয়া কপো চৰাই আমাৰ
ঘৰৰ পৰা খেদায় দিয়া । (আমি দিয়া হবিয়ে)
আনন্দ কৰি গৰু আৰু অগ্ন আমাক কেউকালে দিয়া ।
সকলো দুঃখ নেদেখা কৰি খৰকৈ উৰি অহা কপো
চৰাইয়ে আমাক অগ্ন এৰি দি উৰি গুচি য়াওক ॥৫॥

১৬৬ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—বৈবাজ বা শাকবব পুত্র বর্ষভ। ছন্দ—
অনুষ্টুপ্ ; ৫-মহাপংক্তি। দেবতা—সপ্ত নাকশন
(শক্রব ইন্দ্ৰ)

যোক মোৰ একেলগৰ সমনীয়াৰ মাজত বৃষভৰ দৰে কৰা। ঘৰৰ শত্ৰুৰ বিশেষকৈ অভিশপ্ত কৰিব পৰা কৰা। অগ্ন শত্ৰুকো হত্যা কৰা। বিধাজমান গৰুৰ গৰাকী কৰা,—সকলো গৰুৰ গৰাকী কৰা ॥ ১ ॥ মই শত্ৰুৰ হত্যা হৈছে। ইন্দ্ৰৰ দৰে কোনেও হিংসা কৰিব মোৱাৰা আৰু অক্ষত হৈছে। এই সকলো শত্ৰু মোৰ ভৰিৰ তলত থকা হওক ॥ ২ ॥ এই ঠাইতে তহিভক ধনুৰ দ্বয়ে যুবে জোৰ বদ্ধা দৰে টানকৈ বান্ধিম। হে বাচস্পতি দেবতা, এই শত্ৰুবিলাক প্ৰতি-বোধ কৰা যাতে সিহঁতক মোতকৈ সৰু বুলি কয় ॥ ৩ ॥ হে শত্ৰুবিলাক, অভিশপ্ত কৰা মই সকলো কৰ্ম্মেৰে বশ কৰিব পৰা ভেজ্জৰে আহিছে। ভোমালোকৰ মনৰ ধৈৰ্য্য হৰণ কৰিম। ভোমালোকৰ কাম হৰণ কৰিম—সংগ্ৰাম হৰণ কৰিম ॥ ৪ ॥ হে শত্ৰু, ভোমালোকৰ যোগ (পাব নলগীয়া পোৱা) আৰু ক্ষেম (পোৱাক বক্ষা কৰা) দুয়োটা লৈ মই শ্ৰেষ্ঠ হম। ভোমালোকৰ মূৰত ভৰি থম। মোৰ ভৰিৰ তলত থাকি পানীত ভেকুলীৰ দৰে চিঞৰিবা,—ভেকুলীয়ে পানীত মতা দৰে চিঞৰিবা ॥ ৫ ॥

১৬৭ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—বিধামিত্ৰ আৰু জমদগ্নি। ছন্দ—জগতী।
দেবতা—ইন্দ্ৰ; ৩-সোম আদি।

হে ইন্দ্ৰ, এই মধুৰ সোম ভোমাৰ কাৰণে সিঁচি দিয়া হৈছে। তুমিয়েই এই অভিযুত কৰা সোমৰ কলহৰ গৰাকী। তুমি আমাৰ বহুত পুত্ৰ আৰু ধন কৰি দিয়া। তুমি তপ কৰি স্বৰ্গ জয় কৰিলা ॥ ১ ॥ স্বৰ্গক জয় কৰা মহান সোম অন্ন পান কৰি আমোদত শত্ৰু ইন্দ্ৰক অভিযুত কৰা সোমৰ পানৰ কাৰণে আজ্ঞান কৰিছে। তুমি আমাৰ এই যজ্ঞ হৈছে বুলি জামি আঁহা। শত্ৰুক স্পৰ্দ্ধা কৰি জয় কৰা মৰ্বান ইন্দ্ৰক ধন বিচাৰিছে ॥ ২ ॥ বাজমান সোমৰ আৰু বৰুণৰ ধাবক যজ্ঞত, বৃহস্পতিৰ অনুমতিত যজ্ঞ ঘৰত থকা মই, হে মৰ্বান, ভোমাৰ স্তুতি কৰিবলৈ উজ্জ্বল হৈছে। হে ষাভা, হে বিধাতা, (ভোমালোকৰ জাজ্ঞাত) কলহৰ অৱশিষ্ট সোম ভক্ষণ কৰিম ॥ ৩ ॥

হে ইন্দ্ৰ, তুমি পঠিয়ালত চকত থকা ভক্ষণ কৰিব লগীয়া হ'ব ভক্ষণ কৰিলো। মূখ্য স্তোভা মই এই স্তোভ ভোমাৰ কাৰণে উচ্চাৰণ কৰিলো। (ইন্দ্ৰই কৈছে) হে বিধামিত্ৰ আৰু জমদগ্নি, ভোমালোকৰ ওচৰলৈ যেতিয়া মই যজ্ঞ ঘৰলৈ আহো তেতিয়া যোক স্তুতি কৰিবা ॥ ৪ ॥

১৬৮ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—বাত গোত্ৰৰ অনিল। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—বায়ু।

বায়ুৰ বধৰ মহিমা মই এতিয়াই কয়। এই বায়ুৱে শৰু কৰি সকলো গছ-গছনি ভাঙি গৈছে। এই বায়ুৱে আকাশ স্পৰ্শা দিগন্ত বড়া কৰি আহিছে। আৰু পৃথিবীত ধূলি উৰাই আহিছে ॥ ১ ॥ ভালকৈ দৃঢ় হৈ থকা বজ্জবিলাক (পৰ্বতাদি) বায়ুৰ গতিত কম্পমান হৈছে। মাইকী ঘোঁৰা বিলাক যুদ্ধলৈ যোৱা দৰে এই বায়ুৰ ফালে আহিছে। সেই বায়ুৱে এই মাইকী ঘোঁৰাৰ সহায় পাই বখত উঠি সকলো জ্বনৰ স্বামী হৈ আহিছে ॥ ২ ॥ অন্তৰীক্ষৰ বাটেৰে গৈ বায়ু কেতিয়াও নবহে (বৈ নেথাকে)। পানীৰ সখা, প্ৰথম জন্মৰ ঋতবান (নিয়মবান) এই বায়ু ক'ত উৎপন্ন হল? কোন দেশৰ পৰা আহিল? ॥ ৩ ॥ এই বায়ু দেবতাৰ আত্মা আৰু জ্বনৰ গৰ্ভ! এওঁ যেনেকৈ ইচ্ছা তেনেকৈ ফুৰে। এই বায়ু আহিলে শৰুহে জনি,—ভেওৰ শৰাৰ দেখা নেঘায়। সেই বায়ুক হৰিবে পৰিচৰণ কৰিম ॥ ৪ ॥

১৬৯ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—কক্ষিবানৰ পুত্ৰ শবৰ। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।
দেবতা—গৰু।

বায়ু সৃষ্টদাতা হৈ গৰুৰ ওচৰত বলক। গৰুৱে বসাল বন-গছবিলাক খাওক। জীৱৰ প্ৰাণ দাতা ভাল পানী খাওক। হে কম্ব, পাদযুক্ত গৰুৰ ঘাবৰ কাৰণে দহা কৰা (ভৰিৰ বোণ নথকা কৰা এই ভাব) ॥ ১ ॥ যি গৰু সমান বৰণৰ, যি বেলেগ বৰণৰ, যি একে বৰণৰ, যি গৰুৰ নামেৰে যাপৰ কাৰণে অগ্নিয়ে জালে, যি গৰু অদ্বিগৰুৰ তপস্যাতে ইন্দ্ৰাত বাধিলে সেই সকলো বিলাক গৰুক, হে পৰ্জন্য, মহৎ সুখ দিয়া ॥ ২ ॥ যি গৰুৱে নিজ শৰীৰ হৰিষ কাৰণে দিছে, যি গৰুৰ সকলো গাখীৰৰ ৰূপ সোমে জালে, আমাৰ কাৰণে গাখীৰেৰে ওভনি থকা (ওহাবেৰে) পোতাণী

লগীয়া সেই গৰু, হে ইন্দ্ৰ, আমাৰ গোহালালৈ আনা ॥ ৩ ॥ প্ৰজাপতিয়ে মোক এয়া গৰু দিলে। সকলো দেবতাই পিতৃসকলেৰে সৈতে একমত হৈ কল্যাণ কৰা গাই গৰু আমাৰ গোহালাৰ ওচৰ কৰক। সেই গৰুৰ পোতাৰীয়ে সৈতে আমি (বসবাস কৰি) থাকিম ॥ ৪ ॥

১৭০ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ বিভাট্। হৃন্দ—জগতী; ৪-আট্টাব পংক্তি। দেবতা—সূৰ্য্য।

বিশেষকৈ জ্বলি সূৰ্য্যই মহৎ সোমময় মধু পান কৰক। যজ্ঞৰ পতি যজমানক অকুটিল আয়ুস দিয়ক। যি সূৰ্য্যক মহাবায়ুয়ে পঠিয়াই দিলত নিজেই চাই সকলো জগত বক্ষা কৰে সেই সূৰ্য্যই প্ৰজাক পোষণ কৰে ॥ ১ ॥ বিশেষকৈ জ্বলি, বৃহৎ, সুপুষ্ট, অতি অন্ন দাতা, ধৰ্ম্মত থকা, দ্ৰ্যলোকৰ ধাৰক সূৰ্য্যমণ্ডলত নিষ্কিপ্ত, সত্য, অমিত্ৰ নষ্ট কৰা, নিজৰ শত্ৰু মৰা, পোহৰ উৎপত্তি হৈছে ॥ ২ ॥ এই সূৰ্য্যৰ ভেজ শ্ৰেষ্ঠ। উত্তম, অগ্ৰ গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ আদিৰ জ্যোতি, সকলো জয় কৰা, ধন জয় কৰা, (সকলোৱে) বৃহৎ বুলি কয়। প্ৰকাশমান সকলো প্ৰকাশ কৰা মহান সূৰ্য্য দেখিবলৈ ডাঙৰ, এছাৰ নাশক, আবনাশী ভেজ, ৰূপ আৰু বল ধাৰণ কৰিছে ॥ ৩ ॥ হে সূৰ্য্য, ভেজেৰে স্বৰ্গত জ্যোতিৰ্ময় হৈ দ্ৰ্যলোকৰ স্থানলৈ যোৱা। বিশ্বকৰ্ম্মাই সকলোকে বক্ষা কৰি যি ভেজেৰে এই সকলো ভুবন পোষণ কৰিছে (ভেও সেই দ্ৰ্যলোকৰ স্থানলৈ যাওক) ॥ ৪ ॥

১৭১ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—ভৃগুৰ পুত্ৰ ইট। হৃন্দ—গায়ত্ৰী।
দেবতা—ইন্দ্ৰ।

হে ইন্দ্ৰ, অভিভূত সোম যুক্ত ইট ঋষিৰ সেই যজ্ঞ (কণী) বধ বক্ষা কৰা। সোম সম্পন্ন মোৰ আজ্ঞান জ্ঞতি জনা ॥ ১ ॥ হে ইন্দ্ৰ, তুমি কম্পমান যজ্ঞৰ মূৰ গাব পৰা বেলেগ কৰি দিলা। হে সোমযুক্ত, তুমি মোৰ বৰলৈ আহা। (যজ্ঞৰ মূৰ কাটি দিয়া ইতিভূত সান্নেহ উল্লেখ কৰিছে। কিন্তু বিস্তৃত বিৱৰণ দিয়া নাই) ॥ ২ ॥ হে ইন্দ্ৰ, অস্ত্ৰবৃদ্ধ পুত্ৰই পুনঃ পুনঃ জব কৰিলত বেগৰ পুত্ৰক ভেওঁৰ বশ কৰি দিলা ॥ ৩ ॥ যেতিয়া সূৰ্য্য পশ্চিম ফালে মাৰ যায়, দেবভাৱো নেজানে ক'লৈ যায়। হে ইন্দ্ৰ, তুমি সেই সূৰ্য্যক পূব ফালে আকো আনি দিলা ॥ ৪ ॥

১৭২ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ সম্বৰ্ত্ত। হৃন্দ—ছিপদা।
বিবাট্। দেবতা—উষা।

হে উষা, ধুনীয়া যুষ্টিৰে ধনেৰে সৈতে সেই বাটেদি আহা যি বাটেৰে ওহাৰ পূৰ্ণ গাই গৰু আহে,—আক সেই (গাখীৰ) সেৱন কৰা ॥ ১ ॥ হে উষা, সুদাতা, অতিদাতা যজ্ঞ প্ৰশস্ত বৃদ্ধিৰে সমাপ্ত কৰি আহা ॥ ২ ॥ হে উষা, অন্ন ভৰণ কৰা সুদাতা আমি যজ্ঞ মেলি ৰাখিছো,—তাৰে তোমাক ভজন কৰিম ॥ ৩ ॥ এই উষা ভণীয়ক ৰাতিৰ এছাৰ ওহাই দি নিজৰ ভাল জন্মৰ বাটেদি আহিছে ॥ ৪ ॥

১৭৩ সূক্ত—ঋ ৬।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ ধ্ৰুব। হৃন্দ—অবুত্ৰুপ্।
দেবতা—বজাৰ জ্ঞতি।

হে বজা, তোমাক বজা হবলৈ মনোনিত কৰিছো। আমাৰ মাজত থাকা। সদায় অবিচলিত হৈ থাকা। সকলো প্ৰজাই তোমাক ৰাখা কৰিছে। তোমাৰ পৰা ৰাজ্য ভ্ৰংশ নহওক ॥ ১ ॥ হে বজা, এই ৰাজ্যতে থাকা। অপচ্যুত নহবা। পৰ্বতৰ দৰে অচল হোৱা। ইন্দ্ৰৰ দৰে স্থিৰ হৈ থাকি ৰাষ্ট্ৰক ভালকৈ ধৰি ৰাখা ॥ ২ ॥ এই বজাক স্থিৰ হবিয়ে তৰ্পন কৰিলত ইন্দ্ৰই স্থিৰ কৰি ৰাখক। সোমেই বজাক এইদৰেই কওক। তেওঁক ব্ৰহ্মণস্পতিয়েও এইদৰে কওক ॥ ৩ ॥ স্বৰ্গ স্থিৰ, পৃথিৱী স্থিৰ, এই পৰ্বত বিলাক স্থিৰ। এই সকলো জগত স্থিৰ। এই প্ৰজাৰ বজা স্থিৰ ॥ ৪ ॥ হে বজা, তোমাৰ ৰাজ্য বজা বৰণে স্থিৰ কৰি ৰাখক। বৃহ-স্পতি দেবতাই স্থিৰ কৰি ৰাখক। ইন্দ্ৰ আৰু অগ্নি দেবতাই তোমাৰ ৰাজ্য স্থিৰ কৰি ধাৰণ কৰক ॥ ৫ ॥ স্থিৰ হাবিয়ে স্থিৰ সোম আমি (ঋত্বকে) স্পৰ্শ কৰিছো। পাচত ইন্দ্ৰই তোমাৰ প্ৰজাৰ পৰা কেৱল তোমাক কৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ দিছে ॥ ৬ ॥

১৭৪ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অজিবসৰ পুত্ৰ অভিবৰ্ত্ত হৃন্দ—অবুত্ৰুপ্।
দেবতা—বজাৰ জ্ঞতি।

যি অভিবৰ্ত্তন হবিয়ে ইন্দ্ৰই সকলোকে বশীভূত কৰিলে, তেনেকুৱা অভিবৰ্ত্তন হবিয়ে হে ব্ৰহ্মণস্পতি, আমাক ৰাজ্য অভিবৰ্ত্তন কৰা ॥ ১ ॥ হে বজা, অজ্ঞৰ কেউকালে নৈ, আমাৰ যি অদাতা প্ৰজা আঁহে

সিঁইতক বল কৰা। যুদ্ধ কৰিবলৈ বিচৰা সেনা অভি-
ভব কৰা। যি আমাক হিংসা কৰে তাকো, হে
ব্রহ্মগম্পতি, অভিভব কৰা ॥২॥ হে বজা, সবিভা
দেবতাই তোমাক বাজ্য পালন কৰাওক। সোহাগও
কৰাওক। সকলো জীৱই তোমাক বাজ্য পালন কৰা-
ওক—ব'ত তুমি সদায় আছা ॥৩॥ যি হৰিবে ইজ্ঞ
কন্দৰ্ব কৰ্ত্তা হৈছিল, সেই বশময় উত্তম হৰ্মি, হে
দেবতাসকল তোমালোকে কৰিল্য। মই শত্ৰু নোহোৱা
হলো ॥৪॥ শত্ৰু হনন কৰা মই শত্ৰুহীন হৈছো। বাজ্য
পাই শত্ৰু পৰাভব কৰিব পৰা হলো,—যি উপায়েৰে
মই এই সকলো প্ৰাণীৰ আক মানুহৰ গৰাকী হৈছো ॥৫॥

১৭৫ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—অৰ্জুনৰ পুত্ৰ উৰ্ব্বশ্ৰাবা। ছন্দ—গায়ত্ৰী।

দেবতা—সোম চেপা শিল।

হে শিল, তোমালোকক সবিভা দেবতাই সোম
অভিষব কৰিবলৈ নিজ প্ৰভাবত নিযুক্ত কৰক। অভি-
ষব কৰাত লাগাগৈ। সোম চেপা ॥১॥ হে শিল,
দুঃখনিৰ্ভাক আঁতৰাই দিয়া। দুঃখিত আঁতৰাই দিয়া।
গৰুবিলাক আমাক ঔষধৰ দৰে সুখকৰ কৰা ॥২॥
শিলে একেলগে ওপৰত থাকি প্ৰকাশ কৰিছে। বৰ্ষক
সোমক বল দিয়া ॥৩॥ দেবতা সবিভাই, হে শিল,
তোমালোকৰ ধৰ্ম্মৰে সোনকালেই সোম অভিষব কৰি-
বলৈ যজমানৰ গুৰিলৈ পঠিয়াইছে ॥৪॥

১৭৬ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—ঋতুব পুত্ৰ যুজ। ছন্দ—অম্বুষ্টপ্;

২-গায়ত্ৰী। দেবতা—ঋতুসকল; ২-৪-অগ্নি।

ঋতুব পুতেকে বহুত সংগ্ৰামত গৈ শত্ৰু জয় কৰে।
ঋতুবসকলে বিশ্বধাৰক তুমি ভোগ কৰে,—যেনেকৈ
পোৱালীয়ে মাকৰ গাখীৰ খায় ॥১॥ (হে ঋতুক
সকল) জাতবেদ অগ্নি দেবতাক দীপ্ত কৰ্ম্মৰে সম্বন্ধত
ভবণ কৰা। আমাৰ হৰাবিলাক দেবতা অনুক্ৰমে বহন
কৰক ॥২॥ সেই বজন কৰিবলৈ বিচৰা অগ্নি দেবতা
এৱেই সেই হোতা, বাগৰ কাৰণে নিয়া হৈছে। বধৰ
দৰে দীপ্তিমান হৰি মিজান কৰি (যজমান আদিৰে)
বেৰি থকা এওঁ নিজেই দেবতাক বজন কৰিব জানে
॥৩॥ এওঁ অগ্নিৰ উপপতি অমবৰ দৰে, এওঁ বল-
বানতকৈও অতি বলবান, জীৱনৰ হেতুকে এওঁক স্তুতি
কৰিলে ॥৪॥

১৭৭ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—ঐজ্ঞাপতিৰ পুত্ৰ পতঙ্গ ছন্দ—১ অগতী;
২।৩ ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—যায়ান্তেদ।

(সকলো উপাধিহীন) অসুৰৰ (পৰম ব্ৰহ্মৰ) মায়াৰে
ব্যক্ত পতঙ্গ (সূৰ্য্যক) বিদ্যান সকলে মনেৰে সৈতে
সূৰ্য্যমণ্ডলত দেখা পালে। কৰি সকলে, সূৰ্য্যৰ উপাসনা
কৰা সকলে সেই সূৰ্য্যৰ বন্দ্বি বিলাকৰ মাজৰ ঠাইত
তেওঁক বিচাৰে (পতঙ্গ=সূৰ্য্য) ॥১॥ পতঙ্গই মনেৰে
(বেদকপ) বাকা ধাৰণ কৰিলে। সেই বাকা শব্দৰ
মাজত প্ৰাণবায়ু ৰূপে থাকে বুলি কয়। দোণ্ডমান
স্বৰ্গলৈ লৈ যোৱা সেই (বেদ বাক্য) ঋতব (নিয়ম-
যজ্ঞৰ) ঠাইত কৰি সকলে বাখে ॥২॥ মই এই
অধিনায়কক ওপৰৰ আকাশ মার্গত (আগবেলা)
আমাৰ ফালে অহা আৰু (সজ্জাত) সিকালে যোৱা
দেখিছো। সেই সূৰ্য্য (পূব আদি) মহানিশত আৰু
কোন (অগ্নি আদি) দিশত নিজ পোহৰেৰে প্ৰকাশ
কৰি ভুবনৰ মাজত পুনঃ পুনঃ ঘূৰি অহা যোৱা কৰি
আছে ॥৩॥

১৭৮ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি তাকৰ পুত্ৰ অবিষ্টনেমি। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ্।

দেবতা—তাকৰ্য (গড়ুচ)।

তুমি তাকৰ পুত্ৰ, বলবন্ত, দেবতাই প্ৰেৰণ কৰা,
সাহসী ৰূপে বলবান, অগ্ৰৰ বধৰ জেতা, অবিষ্টনেমি
শত্ৰু সেনা জয় কৰা, শীত্ৰগামী তোমাক সুখৰ কাৰণে
এই যজ্ঞত আজ্ঞান কৰিম ॥১॥ ইজ্ঞৰ দৰে দান পাবলৈ
পুনঃ পুনঃ আজ্ঞান কৰি আমি স্বস্তিৰ কাৰণে নাৰ্ভৰ
দৰে আৰোহণ কৰিছো। হে বহল, বিস্তীৰ্ণ, জনন্ত,
গম্ভীৰ দাবাপৃথিৱী, তোমালোকৰ এই তাকৰ আশ-
মমত আৰু নিৰ্গমনত আমি যেন কোনো দুঃখ নেপাওঁ
॥২॥ যি তাকৰই এতিয়াই নিজ বলেৰে সূৰ্য্যৰ দৰে
পাঁচ জ্যতিক পানী বিস্তাৰ কৰি দিলে। সেই তাকৰ
গতি দত্ত সহস্ৰ ধন দাতা। এই তাকৰ এনে গতি
কোনো বাধা দিব নোৱাৰে যেনেকৈ দৰ আৰু দু-
ভীক বাধা দিব নোৱাৰে ॥৩॥

১৭৯ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—উশীনৰ পুত্ৰ ১ শিৰি; ২-কালিৰাজ

ঐতৰ্দ্দন; ৩-বোহিন্দৰ পুত্ৰ বসুমদা। ছন্দ—

১ অম্বুষ্টপ্। ২।৩-ত্ৰিষ্টুভ্। দেবতা—ইজ্ঞ।

(হে ঋত্বিক সকল) উঠা। ঋতুত (সময়ত) কবা ইল্লব যজ্ঞ ভাগব উদ্যোগ কবা। যদি সেয়া পাক কবা হৈছে, - হোম কবা। যদি পাক কবা হোৱা নাই আনন্দ কৰি পাক কবা ॥ ১ ॥ হে ইল্ল, তোমাৰ পক্ষ হবিলে সোনকালে আহা। সূৰ্য্যই দৈনিক যোৱা বাটৰ অলপ তললৈ গৈছে (বেলি ভাটি দিছে)। কুলৰ সুপুত্ৰই গৃহপণ্ডিত উপাসনা কবা দৰে সখা। ঋত্বিক সকলে বিবিধ যজ্ঞ সামগ্ৰী লৈ অপেক্ষা কৰি আছে ॥ ২ ॥ গৰুৰ ওহাৰত গাখীৰ পৰিপক হয় বুলি মই জানো। গাখীৰ জুইতে পাক কবা হয় বুলি জানো। এয়া ঋত (নিয়ম) নতুন। হে বজ্জবান বহুকৰ্ম্মা ইল্ল, প্ৰীত হৈ মধ্যাহ্নৰ সৰন যজ্ঞত সোম-দৈ পান কবা ॥ ৩ ॥

১৮০ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—ইল্লব পুত্ৰ জয়। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—ইল্ল।

হে পুৰুষত ইল্ল, তুমি বৈবী অভিভব কৰিলা। তোমাৰ শোষক বল অতি প্রশস্ত। এই কৰ্ম্মত তোমাৰ দান গুণক। হে ইল্ল, সেয়া হাতেৰে ধনবিলাক আহৰণ কবা। তুমি বহুত ধনব নদী বিলাকৰ পতি ॥ ১ ॥ পৰ্বতত অকাই পকাই ফুৰা সিংহৰ দৰে তুমি ভয়ঙ্কৰ। তুমি দূৰৈতকৈও দূৰৰ পৰা আহিছা। হে ইল্ল, ভীক্ৰ বজ্জ ভালকৈ ভীক্ৰ কৰি মাৰি দি সেই বজ্জেৰে আমাৰ শত্ৰুক বেয়াকৈ ঘাটন কবা। যুদ্ধ কৰিব খোজা বিলাককো মাৰা। (এই ঋকৰ প্ৰথম পাদ ছবছ ১/১৫৪/২ মন্ত্ৰৰ ২য় পাদ) ॥ ২ ॥ হে ইল্ল, তুমি ক্ষত্ৰিয়ৰ পৰিত্ৰাণ কৰিব পৰা বল লৈ জন্ম হৈছা। হে কাম-বৰ্ষী ইল্ল, মানুহৰ অমিত্ৰ আচৰণ কৰাক তুমি আঁতৰ কৰি দিয়া (যাবা)। দেবতাৰ কাৰণে স্বৰ্গ বহল কৰিলা ॥ ৩ ॥

১৮১ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—১-বসিষ্ঠৰ পুত্ৰ প্ৰথ; ২-ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ সপ্ৰথ; ৩-সূৰ্য্যৰ পুত্ৰ বৰ্ম্ম। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বিশ্বদেবসকল।

যি বসিষ্ঠৰ পুত্ৰ প্ৰথ বা (ভবদ্বাজৰ পুত্ৰ) সপ্ৰথ নামৰ আছিল, তাৰ মাজত অনুষ্ঠিত হন্দৰ হবি যুক্ত বসিষ্ঠই যি হবি ধাতাৰ পৰা, সৰ্বিতা দেবতাৰ পৰা আৰু বিষ্ণুৰ পৰা বখন্তৰ সায় সংগ্ৰহ কৰিলে সেই 'বৰ্ম্ম' নামৰ হবি অনুষ্ঠাপন হন্দেৰে হোম কৰিলে বখন্তৰ শল্লস্তুতি চাওক) ॥ ১ ॥ যি বজ্জৰ (বৃহৎ-

সায়) পৰমধামত, ওহাত জুকাৰ আছিল, সেয়া ধাতা, দ্যোতমান সৰ্বিতা আৰু বিষ্ণুৰ পৰা আৰু অগ্নিৰ পৰা পাই ভবদ্বাজ ঋষিয়ে বৃহৎসায় উলিয়ালে (বৃহৎ-সায় শল্লস্তুতি চাওক) ॥ ২ ॥ সেই দীপ্যমান, মনেৰে সিক্তন কৰা বজ্জঃমন্ত্ৰেৰে যুধ্য দেবতাৰ ওচৰলৈ যোৱা বৰ্ম্ম হবি, ধাতা, দ্যোতমান সৰ্বিতা, বিষ্ণু আৰু সূৰ্য্যৰ পৰা (বসিষ্ঠ, ভবদ্বাজ আৰু অগ্ন) ঋষি সকলে উলিয়াই আনিলে ॥ ৩ ॥

১৮২ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—বৃহস্পতিৰ পুত্ৰ তপুমৰ্কা। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ।

দেবতা—বৃহস্পতি।

বৃহস্পতিয়ে দুঃখ বিলাকৰ পৰা আঁতৰাই দিয়ক। আমাৰ অনর্থ কৰাৰ ওপৰত অস্ত্ৰ পুনৰ মাৰা। অস্বস্তি-কৰ শত্ৰুক পঠিয়াই দিয়া। দুঃখ'তি ধ্বংস কৰা। শেষত যজ্ঞমানৰ বোগ উপশম কৰা ॥ ১ ॥ নবাংশস অগ্নিয়ে প্ৰযাজৰ সময়ত আমাক বক্ষা কৰক। অনু-যাজত আজ্ঞান কৰোঁতে নবাংশস অগ্নি আমাৰ সুখ-কৰ হওক। অস্বস্তিকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ (সোম সৰন যজ্ঞৰ আৰম্ভনিত কৰা অনুষ্ঠান "প্ৰযাজ", শেষত কৰা অনুষ্ঠান "অনুযাজ")। তপস্যা কৰা যুৱৰ বৃহস্পতিয়ে, যি ভ্ৰাতৃজনক হিংসা কৰা বাক্সস আছে সিহঁতক আৰু বাক্সসৰ অধিপতি শত্ৰুক আগতে পুৰি পেলাওক (মন্ত্ৰেৰে পুৰি মাৰক)। অস্বস্তিকৰ ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ (১০/১২৫/৬ ঋকৰ ২য় পাদ ইয়াৰ ২য় পাদৰ সৈতে একে)।

১৮৩ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—প্ৰজাপতিৰ পুত্ৰ প্ৰজাবান। ছন্দ—ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—১-যজ্ঞমান; ২-যজ্ঞমান

পত্নী; ৩-হোতাৰ আশীৰ্ব্বাদ।

হে যজ্ঞমান, কৰ্ম্ম বহুত জনা, তপৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা, তপৰ পৰা প্ৰখ্যাত বুলি তোমাক মই মনেৰে দেখিছো। তুমি ইহলোকত পুত্ৰ-পৌত্ৰাদিৰে সৈতে ধন লাভ কৰি প্ৰীতিযুক্ত হোৱা। তুমি পুত্ৰ কামনা কৰা—সেইবাবে পুত্ৰ উৎপাদন কৰা ॥ ১ ॥ হে যজ্ঞমান পত্নী, নিজ শৰীৰ ধুনীয়া কৰি ঋতুকালত ওষ্ঠাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ওলোৱা তোমাক মনেৰে দেখিছো। হে পুত্ৰ কামনা কৰা পত্নী, মোৰ ওচৰলৈ আহি খেচি বুৰঙী হৈছা। প্ৰজননৰে পুত্ৰ উৎপাদন কৰা ॥ ২ ॥ মই হোতাই গছ-গছনিত গৰ্ভ দিছো। সকলো

ভূবনৰ প্ৰাণীৰ ভিতৰত মই গৰ্ভ দিছো। পৃথিৱীত সকলো মানুহৰ গৰ্ভ দিছো। মোৰ পত্নী আৰু অগ্ৰজীৱ মই পুত্ৰ জন্মাই দিছো ॥ ৩ ॥

১৮৪ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—গৰ্ভঃক্ৰ্ভা ষ্ট্ৰী বা প্ৰজাপতি পুত্ৰ বিষ্ণু।
হন্দ—অগ্ৰজীৱ। দেবতা—১-বিষ্ণু ষ্ট্ৰী, প্ৰজাপতি আৰু ধাতা ; ২-সিনীবাণী, সবম্ভৱী আৰু অশ্বিনী হৃজন ; ৩-অশ্বিনী হৃজন।

বিষ্ণুৱে বোণী কল্পনা কৰক। কষ্টাই ৰূপ কল্পনা কৰক,—গাই অৱলম্ব দিয়ক। প্ৰজাপতিৱে বেভঃ দিয়ক। ভোমাৰ গৰ্ভত এই বেভঃ ধাৰণ কৰক ॥ ১ ॥ হে সিনীবাণী দেৱী, গৰ্ভ ধাৰণ কৰা। হে সবম্ভৱী, গৰ্ভ ধাৰণ কৰা। পদ্মৰ মালা পিন্ধি থকা অশ্বিনী দেৱতা হৃজনে ভোমাৰ গৰ্ভ কৰি দিয়ক ॥ ১ ॥ সোণৰ অৰণীৰে অশ্বিনী হৃজনে যি মন্থন কৰিলে দহ মাহত প্ৰসৱ কৰিবলৈ ভোমাৰ সেই গৰ্ভ আত্মান কৰিছো ॥ ৩ ॥

১৮৫ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—বৰ্ণৰ পুত্ৰ সত্যধৃতি। হন্দ—গায়ত্ৰী।
দেৱতা—আদিত্য (মিত্ৰ, বৰ্ণ, অৰ্যমা)।

মিত্ৰ, অৰ্যমা আৰু বৰ্ণ, অনাই বাধা দিব নোৱাৰা তিনিওৰে দীপ্ত, মহৎ বৰ্ণন হওক ॥ ১ ॥ অনৰ্থ বিচৰা শত্ৰুৱে ধবভো। তেওঁবিলাকৰ অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে। বাটভো বা বাহিৰভো হিংসা কৰিবলৈ বিচাৰিব নোৱাৰে ॥ ২ ॥ অদিত্য পুত্ৰ সকলে মানুহক অজস্ৰ ভেজ জীয়াই থাকিবলৈ দিয়ে ॥ ৩ ॥

১৮৬ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—বায়ুৰ পুত্ৰ উল। হন্দ—গায়ত্ৰী।
দেৱতা—বায়ু।

বায়ুৱে আমাৰ হৃদয়ৰ ওৰফেকণী হৈ বলক। বোণ উপলম কৰা ভাব, সুখৰ ভাব কৰা আৰু আমাৰ আত্মৰ দীঘল কৰক ॥ ১ ॥ আৰু হে বায়ু, তুমি আমাৰ পিতা, আৰু ভাই-ককাই। আমাৰ সখা। সেই তুমি আমাৰ জীৱনৰ হেতু যোগৰ কাৰণে কৰ্ত্তৃ কৰা ॥ ২ ॥ হে বায়ু, ভোমাৰ ধবত যি অমৃতৰ ভৰাল আছে ভাব পৰা আমাৰ জীৱনৰ কাৰণে অমৃত দিয়া ॥ ৩ ॥

১৮৭ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ বৎস। হন্দ—গায়ত্ৰী।
দেৱতা—অগ্নি।

(হে ভোতা) মানুহৰ কামসৰ্ষক অগ্নিই। জ্বতি বাক্য পথিওৱা। সেই অগ্নিয়ে আমাৰ শত্ৰু অতিক্ৰম কৰি পাৰ কৰিব ॥ ১ ॥ যি অগ্নিয়ে অতি দূৰ দেশত পোৱা মৰুভূমি পাৰ কৰি দিয়ে সেই ১ ঋকৰ দৰে ॥ ২ ॥ বৰ্ষক যি অগ্নিয়ে নিম্নলৈ বশ্মিবে বাক্স বিলাক নাশ কৰে সেই ... — ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৩ ॥ যি অগ্নিয়ে সকলো ভূবন অভিযুখে প্ৰকাশ কৰে আৰু সকলো ভূবন জানে, সেই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৪ ॥ এই বজোলোকৰ পাৰত যি অগ্নি উৎপত্তি হল সেই ... ১ ঋকৰ দৰে ॥ ৫ ॥

১৮৮ সূক্ত—ঋ ৫।

ঋষি—অগ্নিৰ পুত্ৰ শ্যেন। হন্দ—গায়ত্ৰী।
দেৱতা—জাতবেদ অগ্নি।

জাতবেদ, অৱলম্ব, ধোঁৱাৰ দৰে অগ্নিক (হে ঋত্বিক যজমান সকল) অৱলম্ব বৰ্দ্ধন কৰা। আমাৰ—এই মেলি খোৱা কুশত ভেওঁ বহক ॥ ১ ॥ জাতবেদ, মেধাবী বাৰ পুত্ৰ থকা, সেজা এই অগ্নিৰ মহতী ভাল জ্বতি প্ৰেৰণ কৰিম ॥ ২ ॥ জাতবেদ অগ্নিৰ যি জ্বলা (সাত-খন) জিভা আছে (ভাবে) দেৱতালৈ হৰি নি দিয়া হয়। সেই জিভা বিলাকেৰে আমাৰ যজ্ঞৰ হৰি দেৱতাক পোৱাই দিয়ক ॥ ৩ ॥

১৮৯ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—সৰ্পৰাজী ঋষিকা। হন্দ—গায়ত্ৰী।
দেৱতা—সৰ্পৰাজী বা সূৰ্য্য।

গমনশীল ভেজ প্ৰাপ্ত হোৱা এই সূৰ্য্য সংক্ৰমণ কৰি আছিলে। পূব দিশত আই পৃথিৱীত বহিল। পিতা বালোকত খবটক গৈ বৰ্গত উঠিল ॥ ১ ॥ এই সূৰ্য্যৰ বঙা দীপ্তি (শবীৰ) মাজত প্ৰাণ আৰু অপা-নত (বায়ুত) ফুৰে। মহান সূৰ্য্য বৰ্গত প্ৰকাশ কৰিছে ॥ ২ ॥ ত্ৰিশ ঠাইত দিনটোৰ ভিতৰত সূৰ্য্যই দীপ্তিৰে বিৰাজ কৰে। সূৰ্য্যলৈ জ্বতি বাক্য দিয়া হৈছে ॥ ৩ ॥

১৯০ সূক্ত—ঋ ৩।

ঋষি—মধুচ্ছন্দাৰ পুত্ৰ অঘমৰ্ষণ। হন্দ—
অমৃতপ্। দেৱতা—

অঘমৰ্ষণ।

ঋত (ঐশ্বৰীক নিয়ম) আৰু সত্য—(সদায় থকা) ব্ৰহ্মৰ ভূপ কৰা ভূপৰ পৰা উদ্ভৱ হল। সেই ব্ৰহ্মৰ

পৰাই (দিন) বাতি হল। তাৰ পৰাই পানীৰ সমুদ্ৰ
উৎপত্তি হল ॥ ১ ॥ পানীৰ সমুদ্ৰ সৃষ্টি হোৱাৰ পাচত
সৰ্বস্ব (বছৰ) হল। দিন আৰু বাতি বিধান কৰিলে।
চকুৰ টিপ্ মৰা সকলো প্ৰাণীৰ তেওঁ (ব্ৰহ্ম) ঈশ্বৰ
হৈ থাকিল ॥ ২ ॥ সূৰ্য্য আৰু চন্দ্ৰ, সুখৰ স্বৰ্গ, পৃথিৱী
আৰু অন্তৰীক্ষ, (এই বিলাক) এই দৰেই বিধাতাই
আগতে যেনেকৈ কল্পনা কৰি সৃষ্টি কৰিছিল (তেনে-
কৈয়ে এতিয়াও সৃষ্টি কৰিলে) ॥ ৩ ॥

১৯১ সূক্ত—ঋ ৪।

ঋষি—অঙ্গিৰসৰ পুত্ৰ সংবনন। ছন্দ—অমুগ্ধুভ;
৩ ত্ৰিষ্টুভ। দেবতা—১ অগ্নি;

২-৪ স জ্ঞানম্।

হে কামৰূষী অগ্নি তুমি ঈশ্বৰ। তুমি সকলো গোট
স্বৰাই কেউফালে মিল হৈ যোৱা; পৃথিৱীৰ ঠাইত

(বেদীত) (ঋত্বিক আদিয়ে তোমাক জ্বলাইছে। তুমি
আমাৰ ধন গোটাই দিয়া ॥ ১ ॥ (হে স্তোভা সকল)
তোমালোক একেলগ হোৱা। একেদৰে কোৱা
(গোৱা)। তোমালোকে (ইটোৱে সিটোৰ) মন
জানি লোৱা। যেনেকৈ পূৰ্বত দেবতা সকলে একে-
মত হৈ হবিৰ ভাগ গ্ৰহণ কৰিছিল, (তেনেকৈ তোমা-
লোকেও ধনৰ ভাগ বাতি লোৱা) ॥ ২ ॥ এই কৰ্ম্মত
মন্ত্ৰ একে বিধৰ; সমিতি একেৰূপৰ; মন সকলোৰে
একে। চিন্তাশক্তি (বিচাৰ) একে। তোমালোকৰ
কাৰণে একে ধৰণৰ মন্ত্ৰ সংস্কাৰ কৰিছো। তোমা-
লোকৰ একে হবিৰে মই হোম কৰিছোঁ ॥ ৩ ॥ (হে
ঋত্বিক যজমান সকল) তোমালোকৰ সঙ্কল্প একেই
হওক। তোমালোকৰ হৃদয় একেই হওক। তোমালোকৰ
মন সমান হওক, যাতে তোমালোকে ভালকৈ একেলগ
হব পাৰা ॥ ৪ ॥

ও তৎসং ও

ইতি ঋগ্বেদ সংহিতাৰ দশম মণ্ডল, তথা ঋগ্বেদৰ অসমীয়া অনুবাদ সমাপ্ত।

শ্ৰীপঞ্চানন শৰ্ম্মা ফুকন।

ঘোৰহাট বিশ্বকৰ্ম্মা মহাবিদ্যালয় নিবাস। ৪ নং বাঁসঘৰ।

৫ শাওন, ১৮৯৫ শক। ইং ১৯৭৭।

এ হু পঞ্জী

[কি কি গ্রন্থৰ আলম লৈ ঋগ্বেদৰ অসমীয়া
অনুবাদ সঙ্কলন কৰা হল]

১। ঋগ্বেদ সংহিতা । মেক্স মূল্যৰ সম্পাদিত,
সায়নাচাৰ্য্যৰ ভাষা সমন্বিত । চৌখাম্বা সংস্কৃত
চিহ্নিৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত, বাৰাণসী-১-৪ খণ্ড । — মূলতঃ
ব্যৱহাৰ কৰা ।

২। ঋগ্বেদ সংহিতা—সংহিতা আৰু পদপাঠ মাত্ৰ
মেক্স-মূল্যৰ সম্পাদিত । চৌখাম্বা...ৰ দ্বাৰা প্ৰকা-
শিত । ২ খণ্ড ।

৩। **Hymns of the RIGVEDA**— English
translation in verse only with annotations by
Ralph T.H. Griffith, M. A., C. I. E. published
by Chowkhamba (2 vols).

৪। **A Vedic Reader for students**— by
A A, Macdonell, containing 30 hymns of
the Rigveda (এভিয়া পোৰা নাৰায়) ।

৫। ভূতপূৰ্ব কটন কলেজৰ সংস্কৃতৰ অধ্যাপক
লক্ষ্মীনাৰায়ণ চট্টোপাধ্যায় মহোদয়ে জ্ঞেয় পঢ়ায়
থাকোতে লোৱা নোট ।

৬। বৈদিক সূক্ত মঞ্জৰী । ডঃ বাৰকৃষ্ণ শাস্ত্ৰী
সঙ্কলিত—৭টা সূক্ত মাত্ৰ । (চৌখাম্বাপ্ৰকাশিত) ।

৭। বেদ সঙ্কলনম্ । ডঃ যত্নন্দন মিশ্ৰ সঙ্কলিত—
৭টা সূক্ত মাত্ৰ (চৌখাম্বাৰ প্ৰকাশিত) ।

৮। স্বামী জগদীশ্বৰানন্দৰ ঋগ্বেদৰ প্ৰথম ৬১ টা
সূক্তৰ বঙ্গালী অনুবাদ ।

৯। জীৱিনন্দ চক্ৰ বস্ম'ন, প্ৰফেচাৰৰ (এভিয়া
পিলিপাল ডিফু কলেজ) নোট সহ অসমীয়া অনুবাদ ।

১০। সাম সংস্কাৰ ভাষাৰে সৈতে স্বামী ভগবদা-
চাৰ্য্যৰ সঙ্কলিত সামবেদ সংহিতা ।

১১। গুৰু যজুৰ্বেদ সংহিতা— উৰ্বট আৰু যজুৰ্বেদ
ভাষাৰে সৈতে ।

১২। বৃহদাৰণ্যক আৰু কেইখনমান উপনিষদ ।

১৩। বৃহদেবতা ।

১৪। ঋগ্বেদ প্ৰাতিশাখ্য ।

১৫। যাক্ষৰ নিকন্ত ।

১৬। ৮৮মেশ চক্ৰ সেনৰ ঋগ্বেদ সংহিতাৰ বঙ্গালী
অনুবাদ । (গ্রন্থ সম্পূৰ্ণ হলত পোৱা) ।

১৭। ৮কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ ব্ৰাহ্মণ জিৱাসাৰ (বেদ
মন্ত্ৰৰ অসমীয়া অনুবাদৰ সৈতে) ।

১৮। **Sanskrit English Dictionary**— by
M, Monier Williams.

১৯। শব্দ-কল্পক্ৰম (পুৰণি বঙ্গালী সংস্কৰণ) ।

২০। অমৰ কোষ ।

শ্ৰীপঞ্চানন শৰ্ম্মা ফুকন ।

২১। ১৭। ৭৩

শুধৰণি

পৃষ্ঠা	স্তম্ভ	শাৰী	উল্লেখ নাথাকিলে ওপৰৰ পৰা	অশুদ্ধ	শুদ্ধ
২১	১	৪	তলৰ পৰা	ঘোৰাৰ	ঘোৰৰ
২২	১	১৭		পুশিৰ	পুশিৰ
২৭	১	৮	তলৰ পৰা	উকম	উক্খ
৩৩	১	৪		হুনিশ্বিত	হুনিশ্চিত
৪০	২	১৭		কাণে	কাৰণে
৪০	ঐ	৩	তলৰ পৰা	দবাগি	দাবাগি
৪৩	২	১৪	ঐ	—	হে হুআহ্লাদিত
৫১	১	শেষ		নিয়মত	নিয়মনত
৫২	২	১২		ঔষধী	ঔষধী
ঐ	ঐ	১৩	তলৰ পৰা	ককৰ্থনাৰ	ককৰ্থনাৰ
৬৬	১	৬	ঐ	তেগুৰ	তেওঁৰ
ঐ	২	১২	ঐ	ভুলি	ভুলি
৭০	১	৩	—	পুসৰায়	পুনৰায়
৭২	২	৭	তলৰ পৰা	দখিচীৰ	দখিচীৰ
৭৮	১	১১	ঐ	শিখা	শিখা
৮৮	২	৫	ঐ	অকনীত	অবণীত
৮৯	১	২৩	—	নেমীত	নেমীৰ
৯২	১	৭	তলৰ পৰা	হুৰিত	হুৰিত
১০৬	২	১২	—	অন্ত	অন্ত
১৩৮	২	৮	তলৰ পৰা	-ষা	উষা
ঐ	ঐ	৭	ঐ	পঠিয়াও	পঠিয়াওক।
১৪৮	১	২৪	—	আশংকা	আশংঘা
১৫১	মণ্ডল শিতান		—	৩১০৬	৩১২১৩
ঐ	২	৭	—	গায়ত্ৰী	গায়ত্ৰী
১৬২	১	২৬	—	নৈহিত	নৈত
১৬৩	২	৮	তলৰ পৰা	কৰা আমি	কৰা দৰে আমি
১৮৮	১	১৭	(বাদ পৰিছে) ১১ ঋক্ ৩৩০১২২ ঋকৰ দৰে ৥১১৥		
১৯০	১	২৪	—	শত্ৰু	শত্ৰু
১৯০	১	১১	তলৰ পৰা	কামদেবৰ	বামদেবৰ
১৯১	মণ্ডল শিতান			দ্বিতীয়	চতুৰ্থ
২০০	১	৯	—	বাজ	বাজ

তথ্যবিধি

পৃষ্ঠা	স্তম্ভ	শাৰী	উল্লেখ নাথাকিলে ওপৰৰ পৰা	অন্তঃ	স্তম্ভ
২০০	২	৯	—	চমনত	চমসত
ঐ	২	৬	তলৰ পৰা	দধিত্ৰা	দধিত্ৰা
২০৭	১	৮	—	ধৃতব্ৰত	ধৃতব্ৰত
২০৯	২	১৮	—	ঘোৰা	ঘোৰা
২১৬	১	১	—	বোধ	বোধন
২১৭	২	২২	—	দীপ্তিমন্ত	দীপ্তিমন্ত
২২৮	২	২১	—	বিদ্‌বা	বিব্‌তা
২৫১	মণ্ডল শিতান			পক্ষম	যষ্ঠ
এই অন্তঃ ২৫৩ আৰু ২৫৫ পৃষ্ঠাতো আছে।					
২৫৮	১	৭		ধকৰ	ধকৰ
ঐ	১	৮	তলৰ পৰা	স্তোতাক।	স্তোতাক
২৬৪	২	১৭	—	২৮	১৮
২৬৬	১	১৩	—	ছোতমাতা	ছোতমান
২৬৯	২	৬	—	আবক	আবক
২৬০		শিতান নং		৬।২১।৭	৬।৪৫।২৭
২৭১	১	১২	তলৰ পৰা	ইন্দ্র	ইন্দ্র
২৭২		শিতান নং		৬।৪।১	৬।৪৭।২১
ঐ	১	২	তলৰ পৰা	শক্ৰ	শক্ৰ
২৭৩	২	১	—	সহা ..	মহা...
২৭৮	২	১০	তলৰ পৰা	দেবতা দিয়া নাই	দেবতা
২৯১	১	৭	ঐ	—	দেবতা অ
৩০৬	১	১	—	প্ৰতু	প্ৰতু
৩০৭	১	১৯	—	হতা	হতা
ঐ	ঐ	ঐ	—	কাজিন	বাজিন্
৩১৬	২	১৬	তলৰ পৰা	কাম	কম
৩১৭	১	১৩	—	ভগাই	ভগাই
৩১৯	১	২১	—	গসত্যা	নাসত্যা
৩২০	১	৫	—	অন্নকণ	অন্নবান
৩২৩	২	৩		কৰিছিলো	কৰিছিল
৩২৫	মণ্ডল শিতান			৭।১০।৪	৭।৯০।৪
ঐ	১	৫	তলৰ পৰা	কৰক	কৰাক
৩২৭	১	৫	ঐ	কন্ম	কন্ম
ঐ	২	১৪	ঐ	সবস্বতীৰ	সবস্বতৰ

তথ্যবি

পৃষ্ঠা	স্তম্ভ	শাৰী	উল্লেখ নাথাকিলে ওপৰৰ পৰা	অঙ্ক	ক্ৰম
৩৩২		মণ্ডল শিতান		৭১০৪।১৫	৭।১০৪।২৫
৩৩৪	১	৫	তলৰ পৰা	অবিবলৈ	কবিবলৈ
৩৩৫	১	১৮		পুকডাশ	পুকডাশ
৩৪০	১	১৫	তলৰ পৰা	হে	হে লুপ্ত হব
৩৪১	২	১৩		ধজিকা	ধজিকা
৩৪৩	২	১২	তলৰ পৰা	যবি	হবি
৩৪৪	১	১৫	ঐ	বহিছো	বহিছা
৩৪৮	১	২৪		আখন্তল	আখন্তল
৩৫৫		মণ্ডল শিতান		৮।২৫।১০	-১-১২
৩৫৬	১	১০	তলৰ পৰা	বনৰ	বৰ্ণৰ
৩৫৮	২	২	ঐ	পুৰোডাশ	পুৰোডাশ
৩৬০	২	৮	—	সহৰ্ষ অন্ন	সহস্র অন্ন
৩৮৪	২	১৩	—	মথং	মহং
৪২৯	২	১৪	তলৰ পৰা	উত্থাপন	উৎপাদন
৪৬৭	২	১০	ঐ	লুশ	লুষ
৪৭৩	২	১১	ঐ	হি	যি
৫০৫	২	৪	ঐ	পুৰণ	পুৰণ
৫১২	১	১৩	ঐ	তাল	ভাল
৫১৪	২	৭	—	যুক্ত	মুক্ত
৫২৭		১২৯	মুক্ত নাসদীয়	মুক্ত নামে	প্রখ্যাত